SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA PULA BIBLIOTEKA

Blagdan Dinko. Benčić Slivar Ante, Grubišić Ris Ante i Kresina Gašpar.

Protivna stranka ostala je dugim nosom i silno poparena, a da pokaže da još nije životari i da se u njoj nije pogasila iskra „djedovske kulture“, daje oduška svojoj zlovolji krikom i zviždanjem. Nu nek joj to bude, a našim čestitim zastupnikom i novoodabranim: čast i živili!

Iz Baške piše nam prijatelj 31. decembra pr. g. Znajuć koliko se to slavno uredničtvo veseli svakomu napredku hrvatskog puka, u Istri i kako ono u svom listu daje rado oduška tomu veselju, šaljemo Vam i sliedeće redke, koje izvolite upotriebiti, kako Vam se najbolje čini.

Na Ivanj-dan dne 27. decembra po pravilih skupiše se članovi „Narodne čitaonice“ u redovitu godišnju skupščinu. Na poziv društvenog predsjednika svi se članovi dragovoljno odazvaše. Na samoj skupščini, pošto se proglodalo i u podpunomu redu pronašlo računa, te upravitelj-stvo izvjestilo o protiegodišnjem društvenomu radu, govorili su neki članovi i o svrhi istoga. Pri tomu bilo je živog odobravanja, jer su rieči išle iz srca k srcu. Kako da Vam srce neuzigra od radosti kad bijasmo svi složnog uvjerenja, da dok je nas mora biti i naše „Čitaonice“! U njoj da moramo jadati jade i odkrivati veselje našeg naroda, ona de nam ima biti mjesto utjehe i pobudo na rad i medjusobno pomaganje.

Tako poslije dva sata, pošto si izabranmo novo, ili da bude jasnije, potvrdismo uz burno odobravanje staro upravitelstvo, veselo se rastadosmo. Svatko je pošao ponovno osvjedočen, da je još budna hrvatska svieat Bašćana, i da ona neće malaksati dok nebudu smalaksala i njihova srca.

Iz Barbane javljaju nam, da se je tamo konštituiralo dne 14. pr. mj. novoizabrano obćinsko zastupstvo, i kojem ujedi hrvatska većina. Izbor izpao je posve u narodnom duhu a izabrani bijahu: načelnikom g. Šobastijan Malabotić, savjetnici: gg. Pavo Grabar, Ivan Matjavac, Dinko Defrancoški i Ante Bodvina. Tim izborom zadovoljilo se obćinstvo želji puka, zakonu i pravici. Podulji dopis o tom konštituiranju donieti ćemo u budućem broju, a već danas kličemo narodnoj većini, napose novoizabranim, iskreni: živili!

Odkupili su od čestitanja prigodom novo godine u polzu „Bratovšćine“ g. M. Gršković u Trstu sa for. 1. — Marija Sumberac Soto 2 for. — Stomburgor Ante 1 for. — Justi Adolf 1 for. u Mošćenicah. — Puž Antun u Rukavcu 1 for. — Lazinja Miho u Voprincu 2 for. — Jelušić Rajmund u Bračdu 2 for. — Dr. Dinko Vitezić 2 for. Dr. Volarić Fran 1 f. Dr. Fabijanić Niko 1 for. Turato Niko 50 nvč. Dr. Trinajstić M. 1 for. Dr. Trinajstić Dinko 1 for. svi u Krku. Josip Gojtan u Novakih 1 for. Fr. Dubrović Milicotić 1 for. —

Uprava „Bratovšćine hrv. ljudi u Istri“.

U Kastvu 29. dec. 1888.

Slavenski jezici na katoličkom sveučilišću u Rimu. „Narodni List“ donaša dne 22. decembra 1888. o tom sliedeću brzojavku iz Rima. Papa Lav XIII. ustanovio je katedru slavjanskih jezika kod svoga sveučilišta S. Apolinara u Rimu. Juče je započelo predavanje staroslavenskog jezika. Unapred prodavat će se i hrvatski, češki, ruski, poljski i bugarski. Ovim činom veliki Lav XIII. stavlja slavjanske jezike u red kulturnih jezika na svom sveučilištu, a našu staru glagoljicu stavlja uz stare liturgične jezike: grčki, armenski i židinski. Iz ovoga se vidi koliko veliki papa cieni našu starinsku svetinju-glagoljicu. Kamo sreće da ju tako cione i drugi mogućnici, koji su puno više dužni! — Živio Lav XIII.!

Skup Hrvata u Rimu nastanjenih.

Iz Zagreba piše nam prijatelj 31. pr. mj. I opet ugasnu sjajna zvjezda na obzorju naše književnosti! Kolovodja mladih [illegible] Ilira skoro 40. godine našega sto-[illegible], prvak zadnjih hrv. književnika i [illegible]njaka izčeznuo zauvjek pred našim očiju za [illegible]ntuna Mažuranića, toga [illegible]njaka i ljubimca hrv. Primorja [illegible] medju živućim. S njim legnu [illegible]ob jedan od onih riedkih mu[illegible]oje neće i nesmije hrv. narod [illegible]braviti, dok goder bude ma ko[illegible]svete vatre rodoljublja tinjalo u [illegible]grudima. Znajuć da mojo rdjavo [illegible]će dostojno orisati njegov burni [illegible]egovo zasluge, ograničiti ću se na [illegible]noga sprovoda, obdržana dne 20. [illegible]ovom prilikom pokazao hrv. na[illegible]obno pako pučanstvo naše krasne [illegible]ice, svoju veliko štovanje i ljubav [illegible]og pokojnika. Akoprem je bilo vrlo kišovito i maglono, to se ipak toliko naroda iz svih slojeva sakupilo, da po cieloj Ilici, tom našem corsu, i po cielom prostranom Jelačićevom trgu nisi se mogao ni maknuti. Poslje tri sata p. p. krenuše kola s mrtvačkim lisom proma Jelačićevom trgu. Povorku otvori mladež pučkih škola svojimi učiteljі; za njima dodje gimnazijska mladež, a za ovom liepa kita sveučilištnih gradjana pod svojim barjakom. Za mrtvačkim kolima stupao je sumim okom naš velepjesnik, bivši hrv. ban i brat pokojnika Ivan Mažuranić sa udovom pokojnikovom, sveučilištni i gimnazijski profesori, odbor „Matice hrv.“ sa svojim predsjednikom, presv. g. Ivanom Kukuljevićem-Sakcinskim, odjelni predstojnici Stanković i Klein, te razni drugi dostojanstvenici i književnici. Bielim danom bijahu po ulicah, kuda su prolazila kola, užgane plinske svjetljike. Naše zaslužno „Kolo“ je pjevalo na više mjestih pjesme tužaljke, a kad mrtvačka kola dodjoše k S. Ivanu u Novoj Vesi, skinuše svi prisutni šešire, ties bjo još jedan put blagoslovljen a „Kolo“ zapjeva opet u srdce dirajuću tužaljku, našto se jedni vratiše u grad a drugi usprkos ružnomu vremenu popratiše slavnog pokojnika do Mirogoja. Ovdje nadje njegovo tielo, koje je u životu moralo toliko gorkih pretrpjeti za mili svoj narod, koje je sve svoje silo bilo posvetilo jedino boljku jadnog svog naroda, svoju zaslužonu slavu. Tielo Antuna Mažuranića bje položeno u ono svetilište hrvatsko, u onaj panthoon, koji krije u sebi najljepše i najplemenitije duhove burnog doba hrvatskog preporoda. Ovdje med preporoditelje hrv. naroda, med svoje suborioce, med svoju junačku hradu stupio je sada i Antun Mažuranić, da, najstariji medju njima, pilća jim o sudbini Hrvatske, o sudbini one domovine, koju su i oni toli vatreno ljubili. Nad otvorenu grob stupi naš proslavljeni pjesnik, ostetik i filozof, sveučilištni profesor dr. Fr. Marković, te pjesničkim uzhitom oceta u kratko život i djelovanje slavnog pokojnika, iztaknu njegove neprocienjive zasluge po razvoj hrv. lepe i znanstvene kljge, te zahvali mu se napokon najkićenijim riečima u ime „Matice hrv.“, kojoj je on bio prvim osnovateljem i odbornikom. Kad govornik svrši svoj govor sa riečima: „Tobi, Antune Mažuraniću, slava, vječna slava!“ zagrmi cielom arkadom „Slava!“ a za tim bi položen u krilo hrv. zemljice jedan od njegovih najvrieduljih i najzaslužnijih sinova. O njegovom znamenitom radu mogu najbolje svjedočiti njegovi mnogobrojni, po svih hrv. pokrajinah razštrkani učenici, koji se ugodno sjećaju onih vremena, kad jih je njihov ravnatelj i učitelj kao brižljivi otac napučivao na pravi put za spas svoje krasne majke Hrvatske.

* * *

U subotu, dne 22. t. mj. držala se na sveučilištu imatrikulacija. Tom prigodom držao naš rektor g. dr. Franki prokrasan govor, u kom iztaknu sva prava i sve dužnosti, koje smo dobili kao „gospoda“ sveučilištni gradjani. Ali što je bilo najpoglavitije kod toga jest, što je iz cielog njegovoga govora kao i iz pojedinih riedi proviriviala jedna misao, kako bi naime nam, mladjam naraštaju, uciepio ideju o sjedinjenju „svih čestica hrvatskih“ u jednu „Hrvatsku“.

Isti dan na 10 sati pr. podne bje promoviran Ivan Broz, ovdješnji gimnazijski profesor, spisatelj „Crtica iz hrvatske književnosti“ na čast doktora filozofije.

Želeć Vam, gospodine uredniče, kao i mojemu milomu rodu u Istri, srećan početak nove godine, koja, dao Bože! donieta mu jednom zlatnu slobodu, itd.

Bršljan. Knjižara Mučnjaka i Scnftlebuna u Zagrebu javlja, da će uzkrisiti list za mladež „Bršljan“ sa slikami. Izlaziti će jednom na mjesec na dva arka, te će donašati osim običnih i po jednu bojadisanu sliku u svakom broju. Uredjivati će ga bivši mu urednik g. Ljudevit Tomšić. Prvi broj izaći će 10. t. m. Ciena mu je 2 for. na cielu godinu, a poštom for. 2.30.

Nedeljni glasnik. Početkom tekuće godine izaći će u Zagrebu novi list pod gornjim nazivom, koji obećaje, da će svojim pravcem i sadržajem posluziti svim i svakomu. Uredjivan da će biti u domoljubnom duhu, a neće se baviti dnevnom politikom. Stojati će na godinu for. 5, za pol godine for. 2.70. Uredničtvo i uprava nalazi se u Preradovićevoj ulici br. 28.

Koliko slova ima biblija. Njeki sveučenik u Švicarskoj dao si je truda pronaći u originalu biblije, koliko imado slova. Nabrojio je dakle 31.173 redaka, 773.692 rieči i 3,566.4888 slovah. Za taj posao trebao je 121 dana i noći.

Predstojeći rat. Julij Simon čuveni politik Francuzke, riše strašnu sliku o predstojećoj budućnosti, koja čeka Europu. Veli: Europi predstoji užasni rat, kakvoga svieat još vidio nije — gledaće na silnobrojnu oružanu momčad, te kako već stoji sav svieat na nogu oboružan i gledaće na užasne ubijatne spravo — vojničkoga oružja. Za takva što još svieat nije znao. Europa morati će već pri prvom udaru žalostno opustošiti, a pokriti će zemlju nepreglednom žrtve ljudske. Sve bolnice napuniti će se s ranjenici, ali jih neće moći sve primiti. Sve prosvjetne i kulturne stečevine ležati će uništene. Što su tri vieka silnim naporom stekla, tri časa će u jedan hip razoriti. Plakati će i pobiedioci i pobiedjeni. Užasni će to biti udarac. Obća smrt otvara se narodom — i užasna propast. Neprocieva katastrofa stoji pred vrati. Hanibal-Attila devetnajstoga vieka — ante portas!

Pravedni su sudi božji. Poznati bezbožac i protucrkveni pisac Ronan, koj je dosta toga proti Isusu i crkvi katoličkoj pisao, obolio je na desnoj ruci posve težko, s kojom je bašte bogumrzko djelo izvadjao.

Odakle ime „Amerika“. Navadno se ovaj naziv novo zemlje izvadja od imena glasovitoga putnika Amerigo Vespucci (umro g. 1512), nu ovaj de se nijo zvao Amerigo ili Mirko, nego Alborigo, pa da mu promjenike ime. Hoće dakle Julos Marion, da je u toj zemlji živilo jedno indijansko plemo imenom Amorikanci, padu na indijskom jeziku znadi „Amerrik“ vjetar i tim bi bila „Amorika“ koliko „zemlja vjetra“. Neka bude i tako!

Neuku nauka.

Za čišćenje nožava najbolje je uzeti na polovicu izrezanoga krumpira i bielega pieska, te s tim čistiti ili najbolje nožuvo, svjetliti će se kao ogledalo. A onda oprati jih je u čistoj vodi.

* * *

Mastno pjego odstraniti ili sumiti se barunnasta ovratnika na opravah, posvo lahko se dade, ako se nekoliko crvenoga luka (kapula) sprcše i s onim sokom izpere mjesta. Kad poglanja no stajo onda svako mastno pjego, a nestajo i vonja po luku.

* * *

Proti žoharom i ostaloj gamadi, koja često onesnažuje kuće, najbolji je liek — petrolej, koj jih brzo utamani i odstrani.

* * *

Da se kupus dugo uzdrži svjež za huhanje, puste se glavice dobro prosušiti na zraku, onda se oribiju na riboj po navadi, te se tako oriban i opet stavi dobro prosušiti na peć ili kraj vatre, pa dobro prosušen spravi se na suho mjesto u vriedo ili drugo posudo. Mora se paziti, da se ga nebi ulovila vlaga, jer bi se pokvarilo ovo, već u dobro suhom stanju shranjen uzmo se, kad se hoće kuhati, stavi se za kratko vriome u vodu i skuha se kao svježi kupus, te imado posvo dobri ukus.

* * *

Proti grlobolji preporučuju najizkusniji liečnici sok oltrone ili limuna, što se u Aziji upotrobljuje kao osobiti liek. Dakle tim nekom što jačim od svježih oltrona gargarizira se grlo često i difterije nestaje.

* * *

Topao ili frižki kruh ne valja jesti, kako to njekoji vecma volo. Bolje dolazi jesti kruh, koj je nješto stariji, jer lakše ga želudac probavi i razdrobi, a frižak ili topao neda se tako lahko u ustijuh razmrviti, pa dolazi u želudac na veće komade, te no može lahko probaviti. S toga obično oslođaju, koji frižak kruh rado jedu, da jih tišći u želudcu, da nelmadu teka, često boli jih glava i muče jih ine bolesti. Uvjek dolazi dobro no jesti kruh sam, nego s drugom hranom, a gospodarica neka nikad frižak kruh no dajo na stolicu.

* * *

Ako je koja hrana prosoljena dobro dodje umočiti u nju novu i čistu špugu, koja svu slanost upije i ako jednom nije pomoženo, izvadi se špuga, izcidi i opet umoči u hranu sve dok preslanosti nestano.

* * *

Crveni luk [illegible] bitna hrana za kokoši. Si[illegible] se kokošam or[illegible] fino i pomiešan [illegible] dobljaju, a osob[illegible] bolesti.

Belgija[illegible] rodjuju osobi[illegible] taj kolomaz

palme, koje raztope u kotlu skupa sa 12 kg. loja. Po tom dolliju malo po malo 9 kg. sodikove lukšije. Lukšija se dotieva dok gornja smjesa ne postane tvrda. Sad se dolije 10 litara vrelo daždovice, te mješa neprestano. Potom izloži se sve za jedan sat vremena djelovanju zraka, pa ulije u posudu gdje se ima razhladiti i dolije 120 litara hladne daždovice. Dva sata kašnje kolomaz je gotov.

* * *

Proti bjesnoći. Jedan stari njemački šumar, koji od puno godina dobrim uspjehom liači ljude i životinje, nagrizene od bjesnoga psa; pripovjeda, da ih liači kako sliedi. Najprije izpere nagrizeno mjesto mlačnom vinskom kvasinom, pa onda mlačnom vodom. Kad se je rana na taj način dobro izprala, pa posušila, onda kapne na nju nekoliko kapljica klorovodikove kiseline koja uniši otrov, koji je mogao biti u slini.

Dopisnica uredničtva.

Veleč. g. O. Fr. D. u Š. Onaj dolija dobio je na krstu ime Viktor, a ljuti je dušnanim rodu našega. Srdan odzdrav!

G. R. S. u S. Izvolite nam poslati, ali da bude kratko i našim čitateljem primjereno. Prijateljski odzdrav!

G. F. S. u G. Mila nam je Vaša viest, no čekajmo, da dosrije. Da ste nam zdravo!

Listnica upravničtva.

Pripošlo nam predplatu: G. A. Sarajevo za 87. i 88. — 81. nar. Čit. Split na račun 89 f. 2 — 81. o. kr kapetanat Volosko za ogljen f. 2.02 — T. M Kambelovac za 88. — G. M. Sušak za 88. — R. F. Fužine za 88. 81. zemaljski odbor, Poreč za 89. — M. M. Djakovo za 89. V. gdja. I. Zagreb za 89. — G. star. T. Petrovaradin za 89. — Bakar „nar. Dom“ za I. s. 89. — Bolovar Čitaonica za I s. 89. — B. I. Paxin za 88. — B. H. Gorica za 89, 87, 88, 89. — G. S. A. Mavlosko za 89. — Dolnica Čitaonica za prvi četvrt godine 89. — D. o. F. za 89. — G. S. Dubrovnik za 88. — Gospoda Lička Vila za prvi četvrt godine 89. — G. M. Hum za 88. — M. M. Sušak za 89. — K. F. Kalinovac za I. s. 89. — K. V. Prapatnik za 88 i 89. — M. V. Sv. Lucija za II. s. 88. — M. A Boram za II s. 88. — (ne znamo zašto da prestajuto držati Slogu radi onih stvari! te no smijo plašiti poštenoga čovjeka) — M. A. Draškovac za 89. — M. A. Plano za 89. — M. D. Stivan za 88. (za drugo Bog Vam naplati) P. P. Vižinjan. Sv. Vital za 88. — P. P. Mitrovac za II. s. 88 i I. s. 89. — H. P. Plitvork za 89. — Braća R Sušak za 89. — Senj hrv. obr. zadruga za 89. — S. P. Kraslen za 88. — S. G. Ližnjan za 88 (za sobo i čitatelje). — S. R. Kastav za 87 i 88. — Sv. Matija o kr. pošt. ured. za II. s. 88. — S. A. Zagreb za 89. — S. I. Vrgorac za 89. (nije krivo odpravničtvo, nego pošiljatelj do Vas treba više dana nego do Londona). — T. V. Volosko za 89. — T. A. Altura za II. s. 87. za 88. za I s. 89. (pasito na potrebu lista) — Volosko Bratinstvo za 89 — Varaždin Dvorana za I s. 89. V. M. Ližnjan za 88. — Ž. dr. I. Marija Bistrica za 89. — O. kr. kot. šk. vieće Pul za ogljen f. 1·50. — S. A. Frančići za 89. — M. F. Frančići za 88 i 89. — O. I. Kanfanar za I. s. 89. — F. dr. I. Poreč za I s. 89. — G. A Rakalj za 88. — J. J. Dolina za 89. — Kastav Čitaonica I. s. 89. — Ljubljana Čitaon. za 89 — M. F. M. A. Pazin za 89. — P. dr. I. Senj za 89 za 2. izt. za soljsko po volji uprave (Bog Vam blagoslovio dosnioć) ugledali su drugi mogućnici u Hrvatskoj). — R. R. Trst za 89. — Senj nar. Čit. prvi četvrt godine 89. — A. P. Kanfanar za I s. 89. — T. dr G. Sisak za 87 i 88 (odzdrav) — Algarotti Krk za I s. 89. —

D. I. Baška: Vaš račun iznaša za 88 f. 2. — drugo u redu.

Sl. Čitaonica Mrkopalj: Vaša predplata iztiče I. so. 89.

A A Cittanuova: Vi kao galantna osoba morala ste odmah povratiti list, kad ga niste mislile držati; koja je Vaša dužnost, izlelite sama; mi opažamo, da kad bi se koji gospodin ponio prama Vam, kao Vi prama nami, Vi biste mu znjsta rekli: „mancanna di galateo“.

Druština Sbandati; neka bude kako želite.

F. K. Kastav: Proračunajte sami: za Ameriku 7. f. na godinu.

G. S. Nerezine: Moguće je, da smo pozivom pogrešili, jer nam nisto pisali za koga željete imeti novce. Ovaj put plaite radi reda za koga nam dostavljate novce. Neka Vašega prijatelja ne boli glava za naš dug, koji je po Vašem računu brisan; nova predplata počimlje 1. jenara 89. —

P. I. Bakar: Za gospodu Malinarić „Iquique“ stoji god. 88 f. 6.

Lutrijski brojevi

dne 29. decembra					
Trst	34	73	45	42	36
Buda	66	48	49	41	58
dne 2. jenara					
Prag	20	42	43	15	33
Lavov	57	88	78	70	26
Hermannstadt	29	40	80	60	18
Innsbruck	31	10	70	18	40

Želudac uznemiruju mnogobrojno boli, a ništa se no pojavljuje češće nego neopreznost kod jela i pića; tim prouzročena poremećenja zauzmu često putah ozbiljan značaj i izvrgnu se u težke bolesti. Da se preduzretne, mora se odmah u po[illegible]poremećenja probavo ta[illegible]triobiti, kojeg je zadaća [illegible]strogiti. Ovakovo sred[illegible]se životni bal[illegible]e B. Fragnera u [illegible]koje je postalo ob[illegible]odatkom. Dobije se u [illegible]ro-ugarske monarkije.

Javna zahvala.

Svoj rodbini, mnogobrojnim prijateljom i znancem, koji su smrtne ostanke nezaboravnog našeg otca **Jakova Fiamina** do zadnjeg počinka sproveli, te mu tom prigodom svakojako tješiti nastojali, budi ovim putem izražena najsrdačnija zahvala i Bog njim plati!

U Opatiji, 31. decembra 1888.

Ivan Fiamin sin.
Regina Fiamin, Marija ud. **Letiš**, rodjena **Fiamin** kćeri.

Javna zahvala.

Dolnim srcem zahvaljujemo se veleučenomu g. dru. **Fabijaniću** na njegovoj prevelikoj brizi i trudu, što ga je uložio, da nam spasi našu nezaboravnu Klementinu. Dok živimo biti ćemo Vam zahvalni akoprem nam ju smrt oto.

U Krku, 30. decembra 1888.

Raztužene obitelji:
Snoditz, Pozzo-Balbi i Ceschiotti.

Zahvala

vrlomu gosp. Jurji Čubraniću, načelniku u Novoj Baški!

Hvala Vam na poslatom mi primjerku „**Našćanina**“, t. j. kako se jedino to izključivo u našćanskoj orkvi rabi naš krasni staro-slovenski jezik.

Slava i onoj sukromnoj osobi, što je tu knjižicu prirodila, te tim dokazala, da shvća zadaću svog uzvišenog zvanja. Za to Vam kličo srdačan: živili! s labinskih gora Vaš

Našćanin.

Grlena bol, kašalj, hroputavica, promuklost, nazeb zadavica, rora, zapala ustiljak itd.

mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotovi P. Prendini, lučbar i ljekarnik u Trstu.

Vsema pomaču učiteljem, propovjednikom itd. Probdjenih kašljuć noćih, navadno jutarnjo hroputavico i grlenih zapalah nestaje kao za čudo ustanavljem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji jo ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati *Prendinijeve sladkiše* (Pastiglie Prendini) te gledati da bude na omotu kutijice (škatulje) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani *Pastiglie*, na drugoj *Prendini*.

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom

Prodaju se u *Prendinijevoj ljekarni u Trstu* (Farmacia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 52—16

Čast nam je preporučiti p. n. občinstvu **Trsta i okolice, Primorja i ostalih hrvatsko-slovenskih gradovah i mjestah, sa solidnosti i jeftinoću poznatu, te obilnimi modernimi pismeni i strojevi providjenu,**

JEDINU SLAVENSKU

TISKARU

U TRSTU

Ista prima i obavlja svaku narudžbu bilo koje vrsti **knjigotiskavskoga posla** te preporuča se osobito za ove vrsti tiskanice kao n. pr.:

za župne urede, okružnice, račune, list. artiju i zavitke s napisom, preporučne karte, pozivnice, zaručne i vjenčane objave, pozive, razpored. ulaznice, oglase, pravila, izvješća, zaključne račune, računice, punomoći, cienike, jestvenike, svakovrstne skrižaljke, izpovjedne cedulje, knjige itd.

Uvjerava se p. n. občinstvo, da će nam biti osobita briga, p. n. naručitelje u svakom pogledu zadovoljiti koli **brzom i točnom podvorbom**, toli **jeftinom cienom i ukusnom izradbom.**

Drži u zalihi (skladištu) svo potrebno tiskanice i knjige za crkvenu uredu.

Onda ima na prodaj sliedeće knjige:

Kmetijsko berilo za nadaljovalno točaju ljudskih šol in gospodarjev v pouk ciena prijo	**50** nvč.
zsiga **10** trdo vezana	n. **60**
Sodnijski obrazci sastavil B. Trnovec . .	n. **20**
Vilim Tel, provod Cegnera	n. **40**
Ljudmila provod J. Lebana	n. **20**
Filip provod Križmana	n. **20**
Antigona provod Križmana	n. **20**
Trst in okolica od Silo	n. **30**
Pjesma o zvonu provod A. K. Istranin .	n. **20**
Istra pjesma „ A. K. „ . .	n. **20**

Ove su knjige jako prikladne za darove o praznicih zato ih sl. občinstvu preporučamo.

Kod naručivanja tiskanica i drugog, molimo naznačiti **točno** naručbu i dotični naslov (adresu) naručitelje.

Za obilnu narudžbu pre

Tiskar

Via Carintia

Izdavatelj i o

Providjen sa ovom znamkom je pravi prof. dr. Libera

Elixir za živce

kojim se ozdravlja sva živčana bolesti sigurno i podpuno, ma da su i zastarjele, osobito pako nastale usled naodstalih grieha. Odravlja slabost, bjelotok, zlo- i glavobol, migrenu, jako kucanje srca, bolesti želudanke, tor posplješuje probavu itd. **Elixir za živce**, sastavljen iz svjetsko znanih biljkah, priznan od svih auktoritetah medicinskih — pruža jamstvo za ozdravljenja spomenutih bolesthi. Pobliže iz cirkulara, koji je pridodan svakoj staklenki. Ciena male staklenke f. 2 — velike 3.50, dvostruke f. 6.50 a. vr. u gotovom ili pouzdem. — U svih ljekarnah je na prodaju. — Glavno skladište: Einhorn-Apotheke, **Max Fanta, Prag, Altstädtor Ring.** U Trstu u ljekarnah B. Seravalle All'Amazone Trionfante, Seravallo, P. Cavana i Prendini.

Na Rieci A. Mizzan 13—6

Marijaceljske želodečne kapljice

zvratno zdravilo pri vseh železnih na želodcu.

Nepreoenljivo dobrote je posebno vpliv njihov pri netočnosti, slabosti želodca, ako i grla smrdi, napenjanji, zlatem polnanju, koliki, želodečnem kataru, gorečiže (rzavci) pri prosbihnoj produkciji slin, rumenici bljuvanju in gnjusu, glavobolu, ako boli in želodca) krč v želodcu, nabasanji, pre-obilnosti jedi in pijač v želodcu

Varnost, znamka proti gilotam, holuzni na vranici in jetrih in tudi proti zlati žili ali himorojdam. Cena steklenici je s nakasom vred samo 40 nov, velika steklenica samo 70 nov. Glavni znlog ima lekarničar „k angelju varhu“ *Karl Brady Kremsir, Morava.*

Marijaceljsko želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, označeni so na vanjoj stekleniei priloženomu poduku za vporabo.

Pristne dobe se skoraj v vseh lekarnah

V Trstu: Lekarna: Antonio Suttina — Lekarna: de Leitenburg, all' Ercole trionfante. — Lekarna: Eduard de Leitenburg, alla Salute. — Lekarna: A. Praxmayer, al duo Mori — Lekarna: Pietro Prendini, al a Fontana Imperiale. — Lekarna: Benedetto Vlach Minitori, alla Corte. — Lekarna: dr. Vittorio Serravallo all'Istituto (glav skladišć) — Lekarna: Biscoletto all'orso nero. — **Pošiljatve:** Lekarna Fr. Bacciarich. — **Selana:** Lekarna Philipp Ritschel. —

Svarilo! Pristno Marijaceljsko želodčno kapljico ponarejujejo in puniomanjo se mnogovrstno. — **V znamenje pristnosti** mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen s gornjo varnostno znamko tor mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo raznu tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusek-a i Kremericah (Kremsier).

FILIJALKA V TRSTU

c. kr. priv. avstr.

KREDITN. ZAVODA

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednih papirjih na	V napoleonih na
4-dnevni odkaz 2¼%	30-dnevni odkaz 2%
8- „ 2 „	3-mesečni „ 2¼ „
30- „ 3¼ „	6- „ 2½ „

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri so nahajajo v okrogu, pripozna se nov obrestna tarifa na temelju odpovedi od 22 oktobra, 20. oktobra in 19. novembra.

Okrožni oddel.

V vrednih papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Naknazmice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Reko, kakor za Zagreb, Arad, Bozen, Gradec, Hermanstadt. Inomost, Colovec, in Ljubljano— brez troškova

Kupnja in prodaja

vrednostij, divize, kakor tudi vnovčenje kuponov pri odbitku 1% provizije.

P r e d u j e m i.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obrosti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srobrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 18. oktobra 1888. 48—16

Nova agencija za službe

u Trstu, Via Campanile br. 1

bavi se namještivanjem svakovrstnih službenikah u tu- i inozemstvu, **utjernje dugove**, dobavlja izvješća sa podpunom tajnošću. Izvršuje također svakojaka pisma, **molbenice, ugovore itd. Zalaže i riešava proti uplati kamatah predmete**, založeno u gradskoj zalagaonici (**Monte di Pietà**), kupuje i prodaje svakovrstnu robu. Dobavlja uz jako nizko kamato novce i upravlja svaki drugi posao.

Popisuje se hrvatski, njemački i talijanski.

Brza i sigurna pomoć

za 20—1

bolesti želudca i njezine posliedice.

OBRANA ZDRAVLJA

ovisi gotovo o *zadnjenju i posljednjem probavu*, jer ova je *glavna podloga zdravlju*, to *koli tjelesnom toli duševnom dobrostanju*. Najbolji *domaći lijek* za urediti probavu, primjerano mješanje krvi i odstranitli neukrava dostiže krvi jest već odavna poznati i obljubljeni

DR. ROSA ŽIVOTNI BALSAM.

Prirodjen je od *najboljih, liečničkih najtrieplivih sastavinah*; izkazao se osobito kao sigurna pomoć kod *neuredne probave*, kod *odrigavanja, nadimanja, bljuvanja*, kod bolestih u *želucu i želudcu, želudanom krču, prepunjanom želudcu*, kod *navale krvi, bolovidah, kvarkih bolestih*, kod *bolestih u krvotoku, hipohondrije i melankolije* (sullen slabo probavoli on okrivljuje svu djelatnost *probave*, žlati ako to dobiva *balzamo tjela* inovu *tilu i zdravlje*. Uslied ove izvrstne vlastitosti, postao je *sigurnim ljudski domaći lijek* i radi toga svuda je poznat.

1 staklenica 50 nvč. dve staklenice 1 for.

Na ljude pohvalnih pismah, lahko svaki prodlta. Šalje se na *franktrana pisma* na sve strane za *ponesti iznosa*.

OPOMENA.

Da se ljekarne pravili upozorujem svakoga, da je svaka staklenica „dr. ROSA Životni balzam“ po meni prirejena i u modernom karakteri utisnuta a. Koj pazarnica napis: „dra. Rosa Životni balzam iz Ljekarne „k crnomu orlu“, B. Fragner, Prag 2 Novo mjesto, češkom, nemačkom i francuskom te iku ima, a prodaja iste se zakonitom — niše ostavitnom znamkom pravidjeno.

P R A V I

Dra. Rosa Životni balzam

dobiva se samo

u glavnom skladištu

B. FRAGNERA

ljekarna „k crnom orlu“

Prag, br. 205-3.

I u Trstu u sliedećih ljekarnah:

G. Fornboschi, Ed. pl. Leitenburg, P. Prendini, Giov. Skopczynski, Ant. Suttina K. Zanetti, J. Serravallo i A. Praxmarer.

Sva ljekarne i vedo trgovine na materijalnom robom u Austro-Ugarskoj imadu skladišća toga životnoga balzama.

Tamo se također dobilo kroz tiseuća zahvalnih pisama priznato

PRAŽKO DOMAĆE MAZILO,

sigurno sredstvo protiv upali, ranam otoklini.

Upotrebljuje se, ako se žensm prsi upale ili otekne i kod svakog otoka crva u prsih i pazuhih, žavljenja, zaceka (mrtvo) kosti, reumatičnoga otoka, kraničnog upale u koljenih, rukah i nogah i prsti potu noćih, kod nerjenih rana itd. protiv tekućim ranam na nogah i ako se na svakom mjestu tiela, vratu i pazuhih itd.

Sve upale, natekline, otvrdline izlieči u kratkom razdoblju: gdje je rana ogrnjena, kvasi ili balzam zadnja, gdje je rana ogrnjena, kvasi ili balzam nav smrad bez svake boli, te lieči u najkraće vrieme.

Skatulice se dobivaju po 25 i 35 nvč

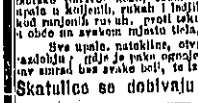

Opomena!

Jer se prašku univerzalno mazilo od više stranah pazovi, upozorujem svakoga, da se iste po pravom popisu samo kod mene pobavi.

vadlja, jako je samo onda prav, ako žuto kuglice, u kojih je mazilo napunjeno, imadu nauk za uporabu na krljenoj hartiji, tiskan u devet jezikah, a zaštićen u kartonu, koji nosi ispredstojeću zaštitnu znamku

Balzam za uho

Po mnogih pokusih pokazao se ovaj balzam kano najboljim sredstvo: on odstrani nugluhost te se po njem zadobije opet ju ljubljeni sluh! 1 staklenica 1 for. a v.

TVRDKA

Bernhard Ticho

Brünn, Krautmarkt 18,

(v lastnej hiši)

pošilja proti povzetji:

Sukna za gospe
deset metrov, sama volna v vseh modernih barvah dvojna širokost f. 8.

Kalmuka
deset metr., črtež po modi se da oprati 60 ctm. f. 2.70.

Velurjine flanele
deset met., ki se da oprati na pol volna po najnovejših risarijah 60 ctm. f. 4.

Barčena za obleke
deset metr., ki se da oprati, krasni vzorci 60 ctm. širok f. 3.

Nigerskega valjanega sukna
deset metr., sama volna, najnovejše blago za jesenske in zimske obleke dvojne širokosti for. 5.

Velurjevi šali
¾ dolga samo volna f. 3.50.

Ragusa moderno sukno
dvostroko široko, za kostume, v vseh barvah, trdi progusto in pisano 10 metr. for. 9.

Blago za spalne sukna
60 ctm. šir. najnovejši uzorci 10 m. f. 2.50

Životi „Jersey“ za gospe
(Jopice) s svilnatimi gumbi, v vseh barvah, kompletno, velika; 1 komad f. 1.50

Košulje za delalce
iz rumburškega oksforda velika, 3 kom f. 2

Holandeske dolge preproge (ostanki)
10—12 metrov dolga, 1 ostanek f. 2.60

Normalne košulje in hlače,
kompletno, velike, 1 kom. f. 1.50

Crni Tarno
anksonski izvod, dvostroko širok, za celo obleko, 10 metrov f. 4.50

Progasto blago za obleke
60 ctm. široko, najnovejši vzorki, 80 met. f. 2.50

Volnati ryps
v vseh barvah, 0,6 ctm širok, 10 metrov f 3.80

Dreidrath (Trožlože)
najboljša vrsta, 60 ctm. široko, 10 metrov f. 2.80

Ženske bavtlje
iz močnega platna sšipkami 6 komadov f. 3.25

Domače platno

1 komad, 30 vatlov ¾ for:	4.50
1 „ 30 „ ¾ „	5.50

Klug-Webe
boljše vrste platna
1 komad ¾, širok, 30 vatlov f. 6 —

Sifon
1 komad, 30 vatlov, l.a f. 5.50, najboljše vrste f. 6.50

Kannafas

1 kom. 30 vatlov, lila f.	4.80
1 „ 30 „ rudeč „	5.20

Oksford
za more pr ti, dobra vrsta, 1 kos 30 vatlov f. 4.50

Garnitura iz ripsa
sestoječa iz 2 postolj nih progrinjal in namiznega prta sš svilnatimi šipkami for. 4.50

Garnitura iz jute
2 namizna prta in postelno pogrinjalo s šipkami f. 3.50

Jute zastor
turški vzorek; podpulni for. 2.20

Konjska plahta
jako dobra, 190 ctm. dolga, 130 ctm. široka, f. 1.50

Odeje za fijakerje
190 cm. dolga 130 cm široka. f. 2.50

Košulje za gospode, lastno delo
bele ali barvane 1 kos f. 1.80, 11 a f. 1.20

Ženske košulje
iz šifona in platna, fino platene, 3 kom for. 2.50

Tovarne skladišče [illegible] blag

Brnsko sukno
Odšitnek 3.10 m. trov za po[illegible] obleko f. 2.75

Ostanki Brnskega [illegible]
Ostanek za podpolno možko 3 m. trov dolgo for. [illegible]

Blago za zimske suk[illegible]
ostanek 2.10 m za popolno [illegible] rjavo in višnjevo. f. 3.5[illegible]

Blago za površnje suk[illegible]
najfinejše vrste, za celo sukn[illegible]

Vzorki brezplačno in franki[illegible]
komu ni všeč, se sprejme [illegible] vora nazaj.

Gospodu **G. Piccoli-ju,** lekarju »pri Angelu« v **Ljubljani.**

Moj sin je trpel skozi dve leti vsled gastralgije, slabega probavanja in želodčnega krča, da gaje ta bolezen vsega shujšala in skoro uničila. Pri njem poskušal sem vsa sredstva, ki nam jih naša veda zadaja in tudi nisem pozabil najcarličnejših rudulnikih vodá Toda zboljšek bil je le za malo trenutkov. Slednjič si domislim, poslužiti se Vaše zelo pohvaljene esence za želodec, in vspeh je bil kako nagel in sijajen, da je moj sin porabivši samo 6 steklenic popolnoma ozdravil.

Pri takem vspehu morem Vašo esenco le najgorkeje priporočati vsem trpečim vsled slabe probave, zlate žile itd., ter Vas tudi pooblastim, da to storičevalo moje hvaležnosti kot vrsnici zaslužnono pohvalo tudi razglasite.

V Trstu, 1887.

Dr. Leon Levi.

Blagdan Dinko. Bendić Slivar Ante, Grubišić Rie Ante i Kresina Gašpar.

Protivna stranka ostala je dugim nosom i silno poparena, a da pokaže da još životari i da se u njoj nije pogasila iskra „djedovske kulture", daje oduška svojoj zlovolji krikom i zviždanjem. Nu nek joj to bude, a našim čestitim zastupnikom i novoodabranim: čast i živili!

Iz **Baške** piše nam prijatelj 31. decembra pr. g. Znajuć koliko se to slavno uredničtvo veseli svakomu napredku hrvatskog puka, u Istri i kako ono u svom listu daje rado oduška tomu veselju, žaljemo Vam i sliedeće redke, koje izvolite upotriebiti, kako Vam se najbolje čini.

Na Ivanj-dan dne 27. decembra po pravilih skupiše se članovi „Narodne čitaonice" u redovitu godišnju skupštinu. Na poziv družtvenog predsjednika svi se članovi dragovoljno odazvaše. Na samoj skupštini, pošto se pregledalo i u podpunomu redu pronašlo računa, te upravitelj-stvo izvjestilo o prošlogodišnjem družtvenomu radu, govorili su neki članovi i o svrhi istoga. Pri tomu bilo je živog odobravanja, jer su rieči išle iz srca k srcu. Kako da Vam srce nouzigra od radosti kad bijasmo evi složnog uvjerenja, da dok je nas mora biti i naše „Čitaonice"! U njoj da moramo jadati jado i odkrivati vosolje našeg naroda, ona da nam ima biti mjesto utjehe i pobude na rad i medjusobno pomaganje.

Tako poslije dva sata, pošto si izabrasmo novo, ili da budo jasnije, potvrdismo na burno odobravanje stnro upravitoljstvo, veselo se rasstadosmo. Svatko je pošao ponovno osvjedočen, da je još budna hrvatska svlest Bašćana, i da ona neće malaksati dok nebudu smalaksala i njihova srca.

Iz **Barbana** javljaju nam, da se je tamo konštituiralo dne 14. pr. mj. novoizabrano obćinsko zastupstvo, u kojem sjedi hrvatska vućina. Izbor ispao je posvo u narodnom duhu a izabrani bijahu: načelnikom g. Šebastijan Malabotić, savjetnici: gg. Pavo Grabar, Ivan Maljavac, Dinko Dofranceški i Ante Bedrina. Tim izborom zadovoljilo se obćinstvo želji puka, zakonu i pravici. Podulji dopis o tom konštituiranju donieti ćemo u budućem broju, a već danas klićemo narodnoj vodini, napose novoizabranim, iskreni: živili!

Odkupili su od čestitanja prigodom novo godine u prilog „Bratovšćine" g. M. Ćiriković u Trstu 10 for. — Marin Šumberac Jozo 2 for. — Stomborgor Ante 1 for. — Justi Adolf 1 for. u Mošćenicah. — Puž Antun u Rukavcu 1 for. — Lanjinja Miho u Voprinou 2 for. — Jelušić Rajmund u Brseču 2 for. — Dr. Dinko Vitezić 2 for. Dr. Vebarić Fran 1 f. Dr. Fabljanić Niko 1 for. Turato Niko 50 nvč. Dr. Trinajstić M. 1 for. Dr. Trinajstić Dinko 1 for. svi u Krku. Josip Gojtan u Novakih 1 for. Fr. Dubrović Mihotići 1 for. —

Uprava „Bratovšćine hrv. ljudi u Istri".

U Kastvu 29. dec. 1888.

Slavenski jezici na katoličkom sveučilišću u Rimu. „Narodni List" donaša dne 22. decembra 1888. o tom sliedeću brzojavku iz Rima. Papa Lav XIII. ustanovio je katedru slavjanskih jezika kod svoga sveučilišta S. Apolinara u Rimu. Jučer je započelo predavanje staroslavenskog jezika. Unapred predavat će se i hrvatski, češki, ruski, poljski i bugarski. Ovim činom veliki Lav XIII. stavlja slavjanske jezike u red kulturnih jezika na svom sveučilištu, a našu staru glagoljicu stavlja uz staro liturgične jezike: grčki, armenski i žadineki. Iz ovoga se vidi koliko veliki papa cieni našu starinsku svetinju-glagoljicu. Kamo sreće da ju tako cieno i drugi mogućnici, koji su puno više dužni! — Živio Lav XIII.!

Skup Hrvata u Rimu nastanjenih.

Iz **Zagreba** piše nam prijatelj 31. pr. mj. I opet ugasnu sjajna zvijezda na obzorju naše književnosti! Kolovodja mladih vatrenih Ilira okolo 40. godine našega stoljetja, prvak sadanjih hrv. književnika i učenjaka izčeznuo ispred naših očiju za uvjek. Antuna Mažuranića, toga uzor značajnika i ljubimca hrv. Primorja neima više medju živućim. S njimi legnu u hladni grob jedan od onih riedkih muževa, na koje neće i nesmijo hrv. narod nikad zaboraviti, dok goder bude ma koliko ono sveto vatro rodoljublja tinjalo u njegovim grudima. Zanjuć da mojo rdjavo pero nemože dostojno orisati njegov burni život i njegove zasluge, ograničiti ću se na opis sijajnoga roda, obdržana dne 20. o. mj. I ovo m pokazao hrv. narod, poseb anstvo nam krasne priestolnice o štovanjo i ljubav do slavn Akoprem je bilo vrieme i magleno, to se ipak toliko naroda iz svih slojeva sakupilo, da po cielo] Ilici, tom našem c o r s u, i po cielom prostranom Jelačićevom trgu nisi se mogao ni maknuti. Poslje tri sata p. p. krenuše kola s mrtvačkim lesom preko Jelačićevom trgu. Povorku otvori mladoš pučkih škola svojimi učiteljі; za njima dodje gimnazijska mladoš, a za ovom liepa kita sveučilištnih gradjana pod svojim barjakom. Za mrtvačkim kolima stupao je surnim okom naš velepjesnik, bivši hrv. ban i brat pokojnikova Ivan Mažuranić sa udovom pokojnikovom, sveučilištni i gimnazijski profesori, odbor „Matice hrv." sa svojim predsjednikom, prosv. g. Ivanom Kukuljevićem-Sakcinskim, odjelni predstojnici Stanković i Klein, te razni drugi dostojanstvenici i književnici. Bielim danom bijahu po ulicah, kuda su prolazila kola, užgane plinske svjetiljke. Naše zaslužno „Kolo" je pjevalo na više mjestih pjesme tužaljke, a kad mrtvačka kola dodjoše k S. Ivanu u Novoj Vesi, skinuše svi prisutni šešire, lies bjo još jedan put blagoslovljen a „Kolo" zapjeva opet u srdce dirajuću tužaljku, našto se jedni vratiše u grad a drugi uzprkos ružnomu vremenu popratiše slavnog pokojnika do Mirogoja. Ovdje nadje njegovo tielo, koje je u životu mnogo toliko gorkih pretrpjeti za milj svoj narod, koje je sve svoje sile bilo posvonarod, koje je sve svoje sile bilo posvotilo jedino boljku jadnog svog naroda, svoju zaslužnu slavu. Tielo Antuna Mavoju zaslužnu slavu. Tielo Antuna Mažuranića bje položeno u ono svetilište hrvatsko, u onaj panthcon, koji krije u sobi najlipše i najplemenitije duhovne burneg doba hrvatskog preporoda. Ovdje med preporoditelje hrv. naroda, med svoje suborlece, med svoju junačku braću stupio je sada i Antun Mažuranić, da, najstariji medju njima, priča jim o sudbini Hrvatske, o sudbini ono domovine, koju su i oni toli vatreno ljubili. Nad otvoreni grob stupi naš proslavljeni pjesnik, estetik i filozof, sveučilištni profesor dr. Fr. Marković, te pjesničkim uzlitom certa u kratko život i djelovanje slavnog pokojnika, iztaknu njegovo neprocienjivo zasluge po razvoj hrv. lepo i znanstvene knjige, te zahvali mu se napokon najkičenijim riečima u ime „Matice hrv.", kojoj je on bio prvim osnovatoljem i odbornikom. Kad govornik svrši svoj govor sa riečima: „Tobi, Antuno Mažuraniću, slava, vječna slava!" zagrmi cielom arkadom „Slava!" a za tim bi položen u krilo hrv. zemljice jedan od njenih najvriednijih i najzasluženijih sinova. O njegovom zaslužnom radu mogu najbolje svjedočiti njegovi mnogobrojni, po svih hrv. pokrajinah razštrkani učenici, koji se ugodno sjećaju onih vremena, kad jih je njihov ravnatelj i učitelj kao bliznjivi otac napučivao na pravi put za spas svoje krasne majke Hrvatske.

* * *

U subotu, dne 22. t. mj. držala su na sveučilišću imatrikulacija. Tom prigodom držao naš roktor g. dr. Franki prokrasan govor, u kom istaknu sva prava i svo dužnosti, koje smo dobili kao „gospoda" sveučilištni gradjani. Ali što je bilo najpoglavitije kod toga jest, što je iz cielog njegovoga govora kao i iz pojedinih rieči proviriyala jedna misao, kako bi naime naš mladjum narnštaju, uciepio ideju o sjedinjenju „svih čestinih hrvatskih" u jednu „Hrvatsku".

Isti dan na 10 sati pr. podne bje proslavljen Ivan Broz, ovdješnji gimnazijski profesor, spisatelj „Crtica iz hrvatske književnosti" na čast doktora filozofije.

Želeć Vam, gospodine uredniče, kao i mojemu milomu rodu u Istri, srotan početak nove godine, koja, dao Božel doniela mu jednom zlatnu slobodu, itd.

Brăljan. Knjižara Mučnjaka i Senftlobena u Zagrebu javlja, da će uzkrisiti list za mladež „Brăljan" sa slikami. Izlaziti će jednom na mjesec na dva arka, te će donašati osim običnih i po jednu bojadisanu sliku u svakom broju. Uredjivati će ga bivši mu urednik g. Ljudevit Tomšić. Prvi broj izaći će 10. t. m. Ciena mu je 2 for. na cielu godinu, a poštom for. 2.30.

Nadeljni glasnik. Početkom tekuće godine izaći će u Zagrebu novi list pod gornjim nazivom, koji obećaje, da će svojim pravcem i sadržajem posluziti svim i svakomu. Uredjivan da će biti u d o m o l j u b n o m duhu, a neće se baviti dnevnom politikom. Stojati će na godinu for. 5, za pol godine for. 2.70. Uredničtvo i uprava nalazi se u Preradovićevoj ulici br. 28.

Koliko slova ima biblija. Njeki svećenik u Švicarskoj dao si je truda pronaći u originalu biblije, koliko imade slova. Nabrojio je dakle 31.173 redaka, 773.692 rieči i 3,566.4888 slovah. Za taj posao trebao je 121 dana i noći.

Predstojeći rat. Julij Simon čuveni politik Francezke, riše strašnu sliku o predstojećoj budućnosti, koja čeka Europu. Veli: Europi predstoji užasni rat, kakvoga svieat još vidio nije — gledać na silnobrojnu oružanu momčad, to kako već stoji sav svieat na nogu oboružan i gledeć na užasne ubijatne sprave — vojničkoga oružja. Za takva što još svieat nije znao. Europa morati će već pri prvom udaru žalostno opustošiti, a pokriti će zemlju nepregledne žrtve ljudske. Sve bolnice napuniti će se s ranjenici, ali jih neće moći sve primiti. Sve prosvjetne i kulturne stečevine ležati će uništene. Što su tri vieka silnim naporom stekla, tri časa će u jedan hip razoriti. Plakati će i pobiedioci i pobiedjeni. Užasni će to biti udarac. Obća smrt otvara se narodom — i užasna propast. Neprocienive katastrofe stoji pred vrati. Hanibal-Attila devetnajstoga vieka — ante portas!

Pravedni su sudi božji. Poznati bezbožac i protuerkveni pisac Renan, koj je dosta toga proti Isusu i crkvi katoličkoj pisao, obolio je na desnoj ruci posvo težko, s kojom je baš to begumrzko djelo izvadjao.

Odakle ime „Amerika". Navadno se ovaj naziv novo zemlje izvadja od imena glasovitoga putnika Amerigo Vospucci (umro g. 1512), nu ovaj da se nije zvao Amerigo ili Mirko, nego Alberigo, pa da mu promjenište ime. Hoće dakle Julos Marion, da je u toj zemiji živilo jedno indijansko plome imenom Amerikanci, pače na indijskom jeziku znači „Amerrik" vjetar i tim bi bila „Amerika" koliko „zemlja vjetra". Neka bude i tako!

Neuku nauka.

Za d i š ć e n j e n o š e v a najbolje je uzeti na polovicu izkrcanoga krumpira i biologa ploska, te s tim čistiti ili svjetlati noševe, svjetliti će se kao ogledalo. A onda oprati jih je u čistoj vodi.

* * *

M a s t n u p j e g e odstraniti ili sniti se barunnesta ovratnika na opravah, najbolje lahko se dado, ako se njekoliko posvo lahko se dado, ako se njekoliko crvenoga luka (kapula) sprže i s onim sokom izperu mjesta. Kod peglanja se stajo onda svako mastno pjege, a nestaje i vonja po luku.

* * *

P r o t i ž o h a r o m i o s t a l o j g a m a d i, koja često onesnažuju kuće, najbolji je lieh — potrieoj, koj jih brzo utamani i odstrani.

* * *

D a s e k u p u s d u g o u z d r ž i svježa za hulnanje, pusto se glavice dobro prosušiti na zraku, onda se oriblju na ribož po navadi, te se tako oriban i opet stavi dobro prosušiti na peć ili kraj vatre, pa dobro prosušen spravi se na suho mjesto u vriuće ili drugo posude. Mora se paziti, da se ga nebi ulovila vlaga, jer bi se pokvarilo sve, već u dobro suhom stanju shranjen uzmo se, kad se hoće kuhati, stavi se za kratko vriomo u vodu i skuha se kno svježi kupus, te imade posvo dobri ukus.

* * *

P r o t i g r l o b o l j i proporučuju najizkusniji liečnici sok citrone ili limuna, što se u Aziji upotrobljuje kao osobiti lick. Dakle tim sokom što jačim od svježih citrona gargarizira se grlo često i difterije nestaje.

* * *

T o p a o i l i f r i ž k i k r u h ne valja jesti, kako to njekoji veoma vole. Bolje dolazi jesti kruh, koj je njušto stariji, jer lakše ga želudac probavi i razdrobi, a frižak ili topao neda se tako lahko u ustiljuh razmrviti, pa dolazi u želudac na veće komade, te no može lahko probaviti. S tuga obično oslećaju, koji frižak kruh rado jedu, da jih tišći u želudcu, da neimadu teka, često boli jih glava i muče jih ine bolesti. Uvjek dolazi dobro no jesti kruh sam, nego s drugom hranom, a gospodarica neka nikad frižak kruh no dnje na stolicu.

* * *

A k o j e k o j a h r a n a p r o s o l j e n a dobro dodje umočiti u nju novu i čistu špugu, koja svu slanost upije i ako jednom nije pomoženo, izvadi se špuga, izcieđi i opet umoći u hranu sve dok preslanosti nestane.

* * *

C r v e n i l u k o s o b i t a h r a n a z a k o k o š i. Svakoga tjedna jednom dade se kokošam crvenoga luka razsjeckanoga fino i pomiešanoga brašnom, tim veoma debljaju, a osobiti jim je lick proti svakoj bolesti.

* * *

B e l g i j s k i k o l o m a z. Belgijanci priredjuju osobiti kolomaz, koji svak hvali; taj kolomaz pravo oni od 30 kila ulja od palme, koje raztopo u kotlu skupa kg. loja. Po tom doliju malo po mi kg. sodikove lukšije. Lukšija se d dok gornja smjesa no postano tvrda. se dolije 10 litara vrolo daždovice, to m neprestano. Potom izloži se svo za jeda sat vromena djelovanju zraka, pa ulije t posudu gdje se ima razhladiti i dolije 120 litara hladne daždovice. Dva sata kašuje kolomaz je gotov.

* * *

Proti b j e s n o ć i. Jedan stari njemački šumar, koji od puno godina dobrim uspjehom liečі ljude i životinje, nagrizene od bjesnoga psa, pripovjeda, da ih liečі kako sliedi. Najprije izpere nagrizeno mjesto mlađom vinskom kvasinom, pa onda mlačnom vodom. Kad se je rana na taj način dobro izprala, pa posušila, onda kapne na nju nekoliko kapljica klorovodikove kiseline koja uništi otrov, koji je mogao biti u slini.

Dopisnica uredničtva.

Veleč. g. O. Fr. D. u S. Onaj dolitje dobio je na kratu ime Viktor, a ljuti je dušnanim roda našega. Srdan odzdrav!

G. R. S. u S. Izvolite nam poslati, ali da bude kratko i našim čitateljem primjerono. Prijateljski odzdrav!

G. F. S. u G. Mila nam je Vaša vlest, no čekajmo, da dosrije. Da ste nam zdravo!

Listnica upravničtva.

Pripošlo nam predplatu: G. A. Sarajevo za 87. i 88. — Sl. nar. Čit. Split za račun 89 f. 2 — Sl. o. kr kapetanat Volosko za oglas f. 2.02 — T. M Kamboloveo za 88. — G. M. Sušak za — T. M Kamboloveo za 88. — G. M. Sušak za 88. — R. P. Fužine za 88. Sl. zemaljski odbor, Poreč za 89. — H. M. Djakovo za 89. V. gdja. I. Zagreb za 89. — G. stur. T. Petrovaradin za 89. — Bakar „nar. Dom" za I. s. 89. — Helovar Čitaonica za I s. 89. — Fr. I. Fužin za 88. — B. H. Gorica za 89. 87, 88, 89. — C. S. A. Malo došao za 89. — Dolnico Čitaonica za prvi četvrt godine 89. — D. o. F. za 89. — C. S. Dubrovnik za 88. — Gospić Lička Vila za prvi četvrt godine 89. — G. M. Hum za 88. — H. M. Sušak za 89. — K. P. Kalinovac za I. s. 88. — K. V. Praputnik za 88 i 89. — M. V. Sv. Lucija za II. s. 88. — M. A Buzau za II s. 88. — (ne znamo zašto da prestajete držati Slogu radi onih stvari! to ne smije plašiti poštenoga čovjeka) — M. A. Drašković za 89. — M. A. Pisan za 89. — M. D. Stivan za 88. (za drugo Slog Vam se plati) P. P. Vižinjan, Sv. Vital za 88. — P. P. Altirovina za II. s. 88 i I. s. 89. — H. F. Plitvark za 89. — Braća R Sušak za 89. — Senj hrv. obr. zadruga za 89. — S. F. Krasica za 88. — S. G. Ližnjan za 88 (za sobu i čitaonicu). — S. R. Kastav za 87 i 88 — Sv. Matija o kr. pošt. ured. za II. s. 88. — S. A Zagreb za 89. — S. I. Vrgorac za 89. (nije krivo odpravničtvo, nego pošta; do Vas trebo više dana nego do Londona). — T. V. Volosko za 89. — T. A. Alturo za II. s. 87. za 88, za I s. 89. (pazite na potrebu lista). — Volosko Bratinstvo za 89. — Veredin Dvorana za I s. 89. V. M. Ližnjan za 88. — Ž. dr. I. Marija Bistrica za 89. — C. kr. kot. šk. vićeo Pul za oglas f. 1.50. — B. A. Prančići za 89. — M F. Prančići za 88 i 89. — C. I. Kanfanar za I. s. 89. — F. dr. I. Poreč za I s. 89. — G. A Rakelj za 88. — J. J. Dolina za 89. — Ljubljana Čitaon. Kastav Čitaonica I. s. 89. — Ljubljana Čitaon. Senj za 89 za 2. izt. za poljske po volji upravo (Mog Vam blagoslovito desnicu; ugledali su drugi mogućnici u Hrvatskoj). — R. k. Trnat za 89. — Kanfanar za I s. 89. — T. dr G. Sisak za 87 i 88 (odzdrav) — Algarotti Krk za I s. 89. — D. I. Baška: Vaš račun iznaša za 88 f. 2. — drugo u redu.

Sl. Čitaonica M r k o p a l j: Vaša predplata iztiče I. s. 89.

A A Čittanuova: Vi kao galantna osoba morala ste odmah povratiti list, kad ga niste mislili držati; koja je Vaša dužnost, mislite sama; nu opažamo, da kad bi se koji gospodin ponio prama Vam, kao Vi prama nami. Vi biste mu zaista rekli: „mancanza di galateo".

Družina Sbandati; neka budo kako želito.

F. K. Kastav: Proračunajte sami: za Anriku 7. f. na godinu.

G. S. Novorino: Moguće je, da smo poslvom pogrešili, jer nam nisto pisali za kog šaljoto novce, drugi put pišite radi reda za koj nam dostavljate novce. Neka Vašega prijatelja no boli glava za naš dug, koji je po čunu brlean; nova predplata počinara 89. —

P. I. Bakar: Za gospodu Malhquo" stoji god. 88 f. 6.

Lutrijski brojevi

dne 29. decembra					
Trst	34	73	45	42	36
Buda	68	48	49	41	58
dne 2. jenara					
Prag	20	42	45	15	33
Lavov	57	88	78	70	26
Hermannstadt	29	40	89	60	18
Innsbruck	31	10	70	13	40

Želudac uznemiruju mnogobrojne boli, a ništa se ne pojavljuje češće nego neopreznost kod jela i pića; tim prouzročena poremećenja zauzmu često putah ozbiljan značaj i izvrgnu se u težke bolesti. Da se tomu predusretno, mora se odmah u početku ovakovih poremećenja probavo tačkom srodstvo upotriebiti, kojeg je zadaća ove nepovoljnosti odstraniti. Ovakovo sredstvo jest „dra. Rose životni balzam" iz ljekarne B. Fragnera u Pragu 205 — III., koje je postalo obljubljenim kućnim sredstvom. Dobija se u svih ljekarnah austro-ugarske monarkije.

Javna zahvala.

Svoj rodbini, mnogobrojnim prijateljem i znancem, koji su smrtne ostanke nezaboravnog našeg otca Jakova Fiamina do zadnjeg počinka sproveli, to-nas tom prigodom svakojako tješiti nastojali, budi ovim putem izražena najerdačnija zahvala i Bog njim plati !!

U Opatiji, 31. decembra 1888.

Ivan Flamin sin.
Regina Flamin, Marija ud. Letiš, rodjena Flamin kćeri.

Javna zahvala.

Dolnim srcem zahvaljujemo se velocučenomu g. dru. Fabijanićn na njegovoj prevelikoj brizi i trudu, što ga je uložio, da nam spasi našu nezaboravnu Klementinu. Dok živimo biti ćemo Vam zahvalni akoprem nam ju smrt oto.

U Krku, 30. decembra 1888.

Rastužene obitelji:
Sneditz, Pozzo-Balbi i Cecchiotti.

Zahvala

vrlomu gosp. Jurji Čubraniću, načelniku u Novoj Baški!

Hvala Vam na poslatom mi primjerku „Baščanina", t. j. kako se jedino to isključivo u baščanskoj crkvi rabi naš krasni staro-slovenski jezik.

Slava i onoj sukromnoj osobi, što je tu knjižicu prirodila, te tim dokazala, da shvaća zadaću svog uzvišenog zvanja. Za to Vam klič srdačan: živili i s labinskih gora

Vaš

Baščanin.

Griena bol, kašalj, kreputavica, promuklost, nazeb zadavica, rcra, zapala ustiju itd.

mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotovi P. Prendini, lječnar i ljekarnik u Trstu.

Vooma pomažu učiteljam, propovjednikom itd. Probljenih kašljač nadli, navadne jutarnje kreputavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati *Prendinijeve sladkiše* (Pastiglie Prendini) te gledati da bude na omotu kutijice (škatulo) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani *Pastiglie*, na drugoj *Prendini*.

Cieno 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom

Prodaju se u *Prendinijevoj ljekarni u Trstu* (Farmacia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 52—16

Čast nam je preporučiti p. n. občinstvu **Trsta i okolice, Primorja i ostalih hrvatsko-slovenskih gradovah i mjestah, sa solidnosti i jeftinoće poznatu, te obilnimi modernimi pismeni i strojevi providjenu,**

JEDINU SLAVENSKU

TISKARU

U TRSTU

Ista prima i obavlja svaku naručbu bilo koje vrsti **knjigotiskarskoga posla** te proporuča se osobito za ove vrsti tiskanic kao n. pr.:

za župne urede, okružnice, račune, list. artilja i zavitke s napisom, preporučne karte, posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive, razporede, ulaznice, oglase, pravila, izvješća, zaključne račune, rodištnice, punomoći, cienike, jestvenike, svakovratne skrižaljke, izpovjedne cedulje, knjige itd.

Uvjerava se p. n. občinstvo, da će nam biti osobita briga, p. n. naručitelje u svakom pogledu zadovoljiti koli **brzom i točnom podvorbom**, toli **jeftinom cienom i ukusnom izradbom.**

Drži u zalihi (skladišću) svo potrebno tiskanice i knjige za orkvene urede.

Onda ima na prodaj sliedeće knjige:

Kmetijsko berilo za nadaljevalno točajo ljudskih šol in gospodarjev v pouk cena prijo **50** nvč. zeda **40** trdo vozano	n. **60**
Sodnijski obrazci sastavil B. Trnovec . .	n. **20**
Vilim Tel, provod Cugnera	n. **40**
Ljudmila provod J. Lebana	n. **20**
Filip provod Krilmana	n. **20**
Antigona provod Krilmana	n. **20**
Trst in okolica od Sile	n. **30**
Pjesma o zvonu preveo A. K. Istranin .	n. **20**
Istra pjesma „ A. K. „ . . .	n. **20**

Ove su knjige jako prikladne za darove o praznicih zato ih sl. občinstvu preporučamo.

Kod naručivanja tiskanica i drugog, molimo naznačiti **točno** naručbu i dotični naslov (adresu) naručitelja.

Za obilnu naručbu pr

Tiskar

Via Carintia

Izdavatolj i o

Provideo sa ovom znamkom je pravi prof. dr. Libera

Elixir za živce

kojim se ozdravlja sve živčane bolesti sigurno i podpuno, ma da su i zastarjele, osobito pako nastale uslied nadpadnih grieha. Ozdravlja **slabost**, **bljutost**, **slo-** i glavobol, migrenu, jako kucanje srca, bolesti želudačne, te posprješuje probavu itd. **Elixir za živce**, sastavljen iz svjetsko znanih biljkah, priznane od svih auktoritetah medicinskih — pruža jamstvo za ozdravljenja spomenutih bolestih. Poblže iz cirkulara, koji je priložen svakoj staklenki. **Cieno male staklenke f. 2 — velike 3.50, dvostruke f 6.50 s. vr. u gotovom ili pouzećem. — U svih ljekarnah je na prodaju. — Glavno skladište: Einh rn-Apotheke, Max Fanta, Prag. Altstädter Ring. U Trstu u ljekarnah B. S. ravai «All' Amazone Trionfante», Serravallo, P. Cavana i Prendini.**

Na Rieci A. Mizzan 13—5

Marijaceljske želodečne kapljice

zvrstno zdravile pri vseh boleznih na želodcu.

Neprecenljivo dobrote je posebno vpliv njihov pri notočnosti, slabosti želodca, ako z grla smrdi, napenjanju, kislem pekanju, kolikah, želodečnem kataru, gorečiče (rasvol) pri prevelikej produkciji slin, rumenici bljuvanju in gnjusu, glavobolu, ako boli in želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu

Varnost. znamka proti gliatam, bolsani na vranici in jetrih in tudi proti zlati žili ali hemoroidam. Cena stekleniei je s nakazom vred samo 40 nov, velika stekleniea samo 70 nov Glavni zalog ima lekarničar „k angelju varhu" *Karl Brady Kremsir, Morava.*

Marijaceljsko želodčne kapljice niso tajno sredstvo, Bali, in katerih oblatoji, omenjeni so na vsakoj stekleniei priloženem poduku za vporabo

Pristne dobe se skoraj v vseh lekarnah

V Trstu: Lekarna: Antonio Suttina — Lekarna: de Leitenburg, all' Ercole trionfante. — Lekarna: Eduard de Leitenburg, alla Salute. — Lekarna: A. Praxmayer, al due Mori — Lekarna: Pietro Prendini, al a Fontana Imperiale. — Lekarna: Benedetti Saravai, al Amazone Trionfante. — Lekarna: Benedetto Vinch Ministrel, alla Corte. — Lekarna: de Vittorio Serravallo al R destore (glav skladiš) — Lekarna: Biasoletto all' orso nero. — **Poetojna:** Lekarna Fr. Badmarich. — **Sežana:** Lekarna Philipp Ritzhof. —

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in ponemajo se mnogovratno. — **V znamenje pristnosti** mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gornjo varnostno znamko ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo rasnu toga opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusek-a i Kremerjach (Kremsier).

FILIJALKA V TRSTU

o. kr. priv. avstr.

KREDITN. ZAVODA

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	3¼%	30-dnevni odkaz	3%
8- „	3 „	3-mesečni „	3¼ „
30- „	3½ „	6- „ „	3½ „

Vrednostnim papirjem, glasočim na napoleone, katuri se nakazuje v okrogu, priposna se nov obrestna tarifa na tomolju odpovedi od 22 oktobra, 20. oktobra in 18. novembra.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obrosti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Reko, kakor za Zagreb, Arad, Bozen, Gradec, Hermanstadt. Inomost, Celovec, in Ljubljano— brez troškova

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odpritjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obrosti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srobrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 18. oktobra 1888. 48—16

74—8

Nova agencija za službe

u Trstu, Via Campanile br. 1

bavi se namještavanjem svakovrstnih službenikah u tu- i inozmstvu, **utjeruje dugove**, dobavlja izviešća za podpunom tajnošću. Izvršuje takodjer svakojaka pisma, **molbenice, ugovore itd. Zalaže i riešava proti uplati kamatnih** predmete, založeno u gradskoj zalagaonici (**Monte di Pietà**), kupuja i prodaje svakovrstnu robu. Dobavlja uz jako nizke kamate novce i upravlja svaki drugi posao.

Popisuje se hrvatski, njemački i talijanski.

Brza i sigurna pomoć

za 20—1

bolesti želudca i njezine posliedice.

OBRANA ZDRAVLJA

ovini gotovo o *začuvanju i pospješenju zdravlja*, jur ova je *glavna podloga zdravlju*, te *koji ljubitelji toli dragocenom dobrostanju*. Najbolji *domaći lieh* za uredili probavu, primjerene mješanje krvi i odstranili neugodne čestice krvi jest već odavna poznati i obljubljeni

DR. ROSA ŽIVOTNI BALSAM.

Priredjen je od *najboljih, tiečničkih najvrieđnijih sastavinah*; i kazao se osobito kao sigurna pomoć kod *neugodne probave*, kod *odrigavanja, nadimanja, bljuvanja*, kod bolestih u *želucu i želudcu, želudčanom krču, prepunjenom želudcu*, kod *muenje krvi, kamenitih, žutnih bolestih*, kod *bolesti u crievih, hipohondrije i melankolije* (sullen stanje probavlja) on ublažuje svu djelatnost *probave*, čisti ju te dobiva *dobrobitno tielo* i novu *snagu i zdravlje*. Uslied ove izvrstne vlastitosti, postao je *njegovim tjelesni domaći lieh* a radi toga svitla je poznat.

1 staklenica 50 nvč. dvo staklenice 1 for.

Na tisuće pohvalnih pismah, koliko svaki prodira. Šalje se na *frankirana pisma* ne ave strane *ni ponuđe iznosa*.

OPOMENA.

Da se ljubezne prevari, upozorujem svakoga, da je svaka steklenica „fin. ROSA Z volnog balzama" po mom priredjenu i u mojem karakt. znaku s, koj potvrđuje napis: „dra. Rosa Živeli balzam iz ljekarne „k crnomu orlu, B. Fragner, Prag Neustadt" u njemačkom, češkom, mađjarskom i francuskom u ku im, a prodaje ista se zakonitom — nije osiguran „ zaštitnom znamkom providjeno.

PRAVI

Dra. Rosa Životni balzam

dobiva se samo

u glavnom skladištu

B. FRAGNERA

ljekarna „k crnom orlu"

Prag, br. 205-3.

I u Trstu u sliedećih ljekarnah:

G. Fornaboschi, Ed. pl. Letenburg, P. Prendini, Giov. Škopczynski, Ant. Suttina i K. Zanetti, J. Serravallo i A. Praxmarer.

Sve ljekarne i vede trgovine za materijalnom robom u Austro-Ugarskoj imadu skladišća toga životnoga balsama.

Tamo se takodjer dobije kroz tiskudu zahvalnih pisama priznato

PRAŽKO DOMAĆE MAZILO,

sigurno sredstvo proti upali, ranam otoklini.

Upotrebljuje se, ako se kamen prsi upale ili otekne i kod svakog otoka crva u prsih i ranokliei, žavinjaja, ozeblih (ozrivaj kože), reumatičnoga otoka, kruženja upala u kuljenih, rukah i ledjih; proti potu nogah, kad ranjenih ruzah, proti tekućim ranam na nogah i na obće na svakom mjestu tiela, vratnoj natiekli itd.

Sve upale, natiekline, otvrdine isli ali u kratkom razdobju; gdje je jako ognjeno, i natiekli vrlo velik, nav smrad bez svake boli, te ništeti u najkraće vreme.

Skatulice se dobivaju po 25 i 35 nvč.

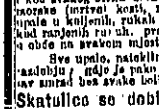

Opomena!

Jer se prieke uslovne zaštite znamke od strane pazljivo, upozorujem svakoga, da se iste po pravom popisu samo kod mene prodaju, tako je samo onda prav „ ako šute kutijice, u kojih je mazilo napunjeno, imade nauk za uporabu na njemačkoj, češkom, mađjarskom, talijanskom i francuskom jeziku, te zaštitnom znamku

Balzam za uho

Po mnogih pokusah pokazao se ovaj balzam kano najbolje sredstvo: on odstrani nagluhost te su po njem zadobile opet ju izgubljeni sluh i staklenica 1 for. a v.

Gospodu **G. Piccoli-ju,** lekarju „pri Angelu" v **Ljubljani.**

Moj sin je trpel skozi dve leti vsled gastralgije, slabega probavanja in želodčnega krča, da ga je ta bolezen vsega shujšala in skoro uničila. Pri njem poskušal sem vsa sredstva, ki nam jih naša veda zadaje in tudi nisem pozabil najrazličnejših rudninskih vodá. Toda zboljšek bil je le za malo trenutkov. Slednjič si domislim, poslužiti se Vaše zelo pohvaljene esence za želodec, in vspeh je bil tako nagel in sijajen, da je moj sin porabival samo 6 steklenic popolnoma ozdravil.

Pri takem vspehu morem Vašo esenco le najgorkejše priporočati vsem trpečim vsled slabe probave, zlate žile it t., ter Vas tudi pooblastim, da to sporočevalo moje hvaležnosti kot v resnici zaslužono pohvalo tudi razglasite.

V Trstu, 1887.

Dr. Leon Levi.

TVRDKA

Bernhard Ticho

Brünn, Krautmarkt 18,

(v lastnej hiši.

pošilja proti povzetji:

Sukna za gospe
deset metrov, sama volna v vseh modernih barvah dvojno širokost f. 8.

Kalmuka
deset metr., črtež po modi se da oprati 80 ctm. f 3.70,

Vatarjine flanele
deset met., ki se da oprati na pol volna po najnovejših risarijah 60 ctm. f. 4.

Baršuna za obleke
deset metr., ki se da oprati, krasni vzorci 60 ctm. širok f. 8.

Nigerskega valjanega sukna
deset metr., sama volna, najnovejše blago za jesenske in zimske obleke dvojne širokosti for. 5.

Velurjevi šali
¾ dolga samo volna f. 2.50.

Ragusa moderno sukno
dvostroko široko, za kostume, v vseh barvah, tudi progasto in pisano 10 metr. for. 9.

Blago za spalne sukne
60 ctm. šir. najnovejši uzorci 10 m. f. 2.50

Životi „Jersey" za gospe
(Jopice) z svilnatimi gumbi, v vseh barvah, kompletno, velike; 1 komad f. 1.50

Košulje za delnice
iz rumburškega okeforda veliko, 8 kom f. 9

Holandske dolge preproge (ostanki)
10—12 metrov dolge, 1 ostanek f. 3.60

Normalne košulje in hlače,
kompletne, veliko, 1 kom. f. 1.50

Crni Terno
saksonski izvod, dvostroko širok, za celo obleko, 10 metrov f. 4.50

Progasto blago za obleke
60 ctm. široko, najnovejši vzorki, 30 met. f. 2.50

Volnati ryps
v vseh barvah, 6,0 ctm širok, 10 metrov f. 3.80

Dreldrath (Trožlje)
najboljša vrsta, 60 ctm. široka, 10 metrov f. 2.80

Ženska kožulja
iz močnoga platna s čipkami 6 komadov f. 3.25

Damško platno
1 komad, 30 vatlov ¾ for: 4.50
1 „ 30 „ ¾ „ 5.50

Klug-Webe
boljše nego platna
1 komad ¾ širok, 30 vatlov f. 6 —

Sifon
1 komad, 30 vatlov, l.a f. 5.50, najboljše vrste f. 6.50

Kannafas
1 kom. 30 vatlov, lila f. 4.80
1 „ 30 „ rudeč „ 5.20

Okeford
se more pr ti, dobra vrsta, 1 kos 30 vatlov f. 4.50

Garnitura iz ripsa
sestoječa iz 2 postelj nih pregrinjal in namiznega prta sè svilnatimi čipkami for. 4.50

Garnitura iz jute
2 namizna prta in postelj no pogrinjalo s čipkami f. 3.50

Jute zastor
turški vzorek; podpolni for. 2.20

Konjska plahta
jako dobra, 190 ctm. dolga, 130 ctm. široka, f. 1.50

Odeje za fijakerje
190 cm. dolga. 130 cm široka. f. 2.50

Košulje za gospode. lastno delo
bele ali barvane 1 kos f. 1.80, Ila f. 1.20

Ženske košulje
iz šifona in platna, fino plitane, 3 kosa for. 2.50

Tovarna-skladišče zaknega blá

Brnsko sukno
Ostanek 3.10 m trov za podpo obleko f. 2.75

Ostanki Brnskega
Ostanek za podpolno možko m trov dolgo for. 5

Blago za zimske suk
ostanek 2.10 m za popolno zi rjavo in višnjevo. f.

Blago za površnje suk
najfinejšo vrste, za celo sukn

Vzorki brezplačno in franc
komu ni všeč, se sprejme in vora nazaj.

Tiskara Dol

Blagdan Dinko, Bandić Silvar Ante, Grubišić Ris Ante i Kresina Gašpar.

Protivna stranka ostala je dugim nosom i silno poparena, a da pokaže da još životari i da se u njoj nije pogasila iskra „djedovske kulture“, daje oduška svojoj zlovolji krikom i živžanjem. Nu nek joj to bude, a našim čestitim zastupnikom i novoodabranim: čast i živili!

Iz Baške piše nam prijatelj 31. decembra pr. g. Znajuć koliko se to slavno uredničtvo veseli svakomu napredku hrvatskog puka, u Istri i kako ono u svom listu daje rado oduška tomu veselju, šaljemo Vam i sliedeće redke, koje izvolite upotriebiti, kako Vam se najbolje čini.

Na Ivanj-dan dne 27. decembra po pravilih skupline se članovi „Narodne čitaonice“ u redovitu godišnju skupćinu. Na poziv družtvenog predsjednika avi se članovi dragovoljno odazvaše. Na samoj skupćini, pošto se pregledalo i u podpunomu redu pronašlo račune, te upraviteljstvo izvjestilo o prošlogodišnjem družtvenomu radu, govorili su neki članovi i o svrhi istoga. Pri tomu bilo je živog odobravanja, jer su rieči išle iz srca k srcu. Kako da Vam srce neuzigra od radosti kad bijasmo svi složnog uvjerenja, da dok je nas mora biti i naše „Čitaonice“! U njoj da moramo jadati jade i odkrivati veselje našeg naroda, ona de nam ima biti mjesto utjehe i pobude na rad i medjusobno pomaganje.

Tako poslije dva sata, pošto si izabrasmo novo, ili da bude jasnije, potvrdismo uz burno odobravanje staro upraviteljstvo, veselo se razstadosmo. Svatko je pošao ponovno osvjedočen, da je još budna hrvatska svieat Baščana, i da ona neće malaksati dok nebudu smalaksala i njihova srca.

Iz Barbana javljaju nam, da se je tamo konstituiralo dne 14. pr. mj. novoizabrano obćinsko zastupstvo, u kojem sjedi hrvatska većina. Izbor izpao je posve u narodnom duhu a izabrani bijahu: načelnikom g. Šubastijan Malabotić, savjetnici: gg. Pavo Grabar, Ivan Maljavac, Dinko Defranceški i Ante Bodrina. Tim izborom zadovoljilo se obćenitoj želji puka, zakonu i pravici. Podulji dopis o tom konstituiranju donesti ćemo u budućem broju, a već danas kličemo narodnoj većini, napose novoizabranim, iskreni: živili!

Odkupili su od čestitanja prigodom nove godine u prilog „Bratovštine“ g. M. Grakovć u Trstu za for. 1. — Marin Šumberac Šuto 2 for. — Stemberger Anto 1 for. — Justi Adolf 1 for. u Mošćenicah. — Ginja Miho u Vopirnom 2 for. — Jelušić Rajmund u Brseču 2 for. — Dr. Dinko Vitezić 2 for. Dr. Volarić Fran 1 f. Dr. Fabijanić Niko 1 for. Turato Niko 50 novč. Dr. Trinajstić M. 1 for. Dr. Trinajstić Dinko 1 for. svi u Krku. Josip Cojtan u Novalji 1 for. Fr. Dubrović Mihotići 1 for. —

Uprava „Bratovštine hrv. ljudi u Istri“.

U Kastvu 20. dec. 1888.

Slavenski jezici na katoličkom sveučilištu u Rimu. „Narodni List“ donaša dne 22. decembra 1888. o tom sliedeću brzojavku iz Rima. Papa Lav XIII. ustanovio je katedru slavjanskih jezika kod svoga sveučilišta S. Apolinara u Rimu. Jučer je započelo predavanje staroslavenskog jezika. Unapred predavat će se i hrvatski, češki, ruski, poljski i bugarski. Ovim činom veliki Lav XIII. stavlja slavjanske jezike u red kulturnih jezika na svom sveučilištu, a našu staru glagoljicu stavlja uz stare liturgično jezike: grčki, armenski i žudinski. Iz ovoga se vidi koliko veliki papa cieni našu starinsku svetinju-glagoljicu. Kamo sreće da ju tako cione i drugi mogućnici, koji su puno više dužni! — Živio Lav XIII.!

Skup Hrvata u Rimu nastanjenih.

Iz Zagreba piše nam prijatelj 31. pr. mj. I opet ugasnu sijajna zvijezda na obzorju naše književnosti! Kolovodja mladih vatrenih Ilira okolo 40. godine našega stoljetja, prvak sadanjih hrv. književnika i učenjaka izćeznuo izpred naših očiju za uvjek. Antuna Mažuranića, toga uzor značajnika i ljubimca hrv. Primorja neima više medju živućim. S njimi legnu u hladni grob jedan od onih riedkih muževa, na koje neće i nesmije hrv. narod nikad zaboraviti, dok god bude ma koliko ono sveto vatro rodoljublja tinjalo u njegovim grudima. Znajuć da mojo rdjavo pero nemože dostojno orisati njegov burni život i njegove zasluge, ograničiti ću se na opis sijajnoga roda, obdržana dne 20. o. mj. I ovo m pokazao hrv. narod, posebno anstvo naše krasne prieatolnice o štovanjo i ljubav do slavr Akoprem je bilo vriome i magleno, to se ipak toliko naroda iz svih slojeva sakupilo, da po cieloj Ilici, tom našem corsu, i po cielom prostranom Jelačićevom trgu nisi se mogao ni maknuti. Poslje tri sata p. p. krenuše kola s mrtvačkim liesom proma Jelačićevom trgu. Povorku otvori mladež pučkih škola svojimi učiteljі; za njima dodje gimnazijska mladež, a za ovom liepa kita sveučilištnih gradjana pod sveljim barjakom. Za mrtvačkim kolima stupao je suznim okom naš velepjesnik, bivši hrv. ban i brat pokojnika Ivan Mažuranić sa udovom pokojnikovom, sveučilišni i gimnazijski profesori, odbor „Matice hrv.“ sa svojim predsjednikom, prosv. g. Ivanom Kukuljevićem-Sakcinskim, odjelni predstojnici Stanković i Klein, te razni drugi dostojanstvenici i književnici. Bielim danom bijahu po ulicah, kuda su prolazila kola, užgane plinske svjetiljke. Naše zasluženo „Kolo“ je pjevalo na više mjestih pjesme tužaljke, a kad mrtvačka kola dodjoše k S. Ivanu u Novoj Vesi, skinuše svi prisutni šešire, lieš bje još jedan put blagoslovljen a „Kolo“ zapjeva opet u srdce dirajuću tužaljku, našto se jedni vratiše u grad a drugi usprkos ružnomu vremenu poprate slavnog pokojnika do Mirogoja. Ovdje nadje njegovo tielo, koje je u životu moralo toliko gorkih pretrpjeti za milí svoj narod, koje je sve svoje sile bilo posvetilo jedino boljku jadnog svog naroda, svoju zasluženu slavu. Tielo Antuna Mažuranića bje položono u ono svetilište hrvatsko, u onaj pantheon, koji krije u sebi najljepše i najplemenitije duhove burnog doba hrvatskog preporoda. Ovdje med preporoditelje hrv. naroda, med svoje suborioce, med svoju junačku braću stupio je sada i Antun Mažuranić, da, najstariji medju njima, priča jim o sudbini Hrvatske, o sudbini one domovine, koju su i oni toli vatreno ljubili. Nad otvoreni grob stupi naš proslavljeni pjesnik, ostutik i filozof, sveučilišni profesor dr. Fr. Marković, te pjesničkim uzlitom certa u kratko život i djelovanje slavnog pokojnika, istaknu njegovo neprocienjivo zasluge po razvoj hrv. lieps i znanstvene knjige, te zahvali mu se napokon najkićenijim riečima u ime „Matice hrv.“, kojoj je on bio prvim osnovateljem i odbornikom. Kad govornik svrši svoj govor sa riečima: „Tebi, Antuno Mažuraniću, slava, vječna slava!“ zagremi cielom arkadom „Slava!“ a za tim bi položen u krilo hrv. zemljice jedan od njenih najvriednijih i najzaslužnijih sinova. O njegovom zaslužnom radu mogu najbolje svjedočiti njegovi mnogobrojni, po svih hrv. pokrajinah razatrkani učenici, koji su „godine sjedaju onih vremena, kad jih je njihov ravnatelj i učitelj kao brižljivi otac napučivao na pravi put za spas svoje krasne majke Hrvatske.

* * *

U subotu, dne 22. t. mj. držala se na sveučilišnu imatrikulaciju. Tom prigodom držao naš rektor g. dr. Franki prekrasan govor, u kom istaknu sva prava i sve dužnosti, koje smo dobili kao „gospoda“ sveučilišni gradjani. All što je bilo najpoglavitije kod toga jest, što je iz cielog njegovoga govora kao i iz pojedinih riečі provlitvala jedna misao, kako bi nalme nam, mladjom naraštaju, ucliopio ideju o sjedinjenju „svih čestitih hrvatskih“ u jednu „Hrvatsku“.

Isti dan na 10 sati pr. podne bje promoviran Ivan Broz, ovdješnji gimnazijski profesor, spisatelj „Crtica iz hrvatske književnosti“ na čast doktora filozofije.

Želeć Vam, gospodine uredniče, kao i mojemu milomu rodu u Istri, srotan početak nove godine, koja, dao Božel doniela mu jednom zlatnu slobodu, itd.

Brišljan. Knjižara Mučnjaka i Senftlebena u Zagrebu javlja, da će uzkrisiti list za mladež „Brišljan“ sa slikami. Izlaziti će jednom na mjesec na dva arka, ta će donašati osim običnih i po jednu bojadisanu sliku u svakom broju. Uredjivati će ga bivši mu urednik g. Ljudevit Temšić. Prvi broj izaći će 10. t. m. Cieua mu je 2 for. na cielu godinu, a poštom for. 2.30.

Nedeljni glasnik. Početkom tekuće godine izaći će u Zagrebu novi list pod gornjim nazivom, koji obećaju, da će svojim pravcem i sadržajem poslužiti svim i svakomu. Uredjivan da će biti u domoljubnom duhu, a neće se baviti dnevnom politikom. Stojati će na godinu for. 5, za pol godine for. 2.70. Uredničtvo i uprava nalazi se u Proradorićevoj ulici br. 28.

Koliko slova ima biblija. Njeki sveučenik u Švicarskoj dao si je truda pronaći u originalu biblije, koliko imado slova. Nabrojio je dakle 31.173 redaka, 773.692 rieči i 3,566.4888 slovah. Za taj posao trebao je 121 dana i noći.

Predstojeći rat. Julij Simon čuveni politik Francezko, riše strašnu sliku o predstojećoj budućnosti, koja čeka Europu. Veli: Europi predstoji užasni rat, kakvoga svieat još vidio nije — gledeć na silnobrojnu oružanu momčad, te kako već stoji sav svieat na nogu oboružan i gledeć na užasne ubijatne sprave — vojničkoga oružja. Za takva što još svieat nije znao. Europa morati će već pri prvom udaru žalostno opustošiti, a pokriti će zemlju nepregledne žrtve ljudsko. Sve bolnice napuniti će se s ranjenici, all jih neće moći sve primiti. Sve prosvjetne i kulturne stečevine ležati će uništono. Što su tri vieka silnim naporom stekla, tri časa će u jedan hip razoriti. Plakati će i pobiedioci i pobiedjeni. Užasni će to biti udarac. Obća smrt otvara se narodom — i užasna propast. Neprocriena katastrofa stoji pred vrati. Hanibal-Attila dovetnajstoga vieka — ante portas!

Pravedni su sudi božji. Poznati bezbožac i protuvrkveni pisac Renan, koj je dosta toga proti Isusu i crkvi katoličkoj pisao, obolio je na desnoj ruci posve težko, s kojom je baš to bogumrzko djelo izvadjao.

Odakle ime „Amerika“. Navadno se ovaj naziv nove zemlje izvadja od imena glasovitoga putnika Amerigo Vespucci (umro g. 1512), nu ovaj da so nije zvao Amerigo ili Mirko, nego Alberigo, pa da mu promjenilo ime. Hoće dakle Jules Marion, da je u toj zemlji živilo jedno indijansko plemo imenom Amerikanci, pašo na indijskom jeziku znači „Amerrik“ vjestar i tim bi bila „Amerika“ koliko „zemlja vjetra“. Neka budo i tako!

Neuku nauka.

Za čišćenje noževa najbolje je uzeti na polovicu izrezanoga krumpira i biologa pieska, te s tim čistiti ili svjetlati noževe, svjetliti će se kao ogledalo. A onda oprati jih je u čistoj vodi.

* * *

Mastno pjego odstraniti ili smiriti sa barunasta ovratnika na opravah, posve lahko se dade, ako se njekoliko crvenoga luka (kapula) sprcša i s onim sokom izporu mjesta. Kod poglanja no stajo onda svake mastne pjego, a nestajo i vonja po luku.

* * *

Proti žoharom i ostaloj gamadi, koja često onesnažuje kuće, najbolji je lick — petrolej, koj jih brzo utamani i odstrani.

* * *

Da se kupus dugo uzdrži svjež za huhanje, pusto se glavice dobro prosušiti na zraku, onda se oribju na ribež prosušiti, na peć ili kraj vatre, pa dobro prosušen spravi se na suho mjesto u vriole ili drugo posudo. Mora se paziti, da se ga nebi ulovila vlaga, jer bi se pokvarilo sve, već u dobro suhom stanju ohranjen uzmo se, kad se hoće kuhati, stavi se za kratko vriome u vodu i skuha se kao svjež kupus, te imade posve dobri ukus.

* * *

Proti grlobolji preporučuju najizkusniji liečnici sok citrono ili limuna, što se u Azilji upotrebljuje kao osobiti lick. Dakle tim sokom što jačim od diftorije citrona gargarizira se grlo često i diftorija nestaje.

* * *

Topao ili frižki kruh no valja jesti, kako to njekoji veoma vole. Bolje dolazi jesti kruh, koj je njeito stariji, jer lakše ga želudac probavi i razdrobi, a frižak ili topao noda se tako lahko u ustijuh razmrviti, pa dolazi u želudac na veće komade, te no može lahko probaviti. S toga obično osjećaju, koji frižak kruh rado jedu, da jih tišći u želudcu, da neimadu teka, često boli jih glava i muče jih ino bolesti. Uvjek dolazi dobro no jesti kruh sam, nego s drugom hranom, a gospodarica neka nikad frižak kruh no dajo na stolicu.

* * *

Ako je koja hrana presoljena dobro dodje umoćiti u nju novu i čistu špugu, koja svu slanost upije i ako jednom nije pomoženo, izvadi se špuga, izcdeli i opet umoći u hranu sve dok preslanosti nestane.

* * *

Crveni luk osobita hrana za kokoši. Svakoga tjedna jednom dade se kokošam crvenoga luka razsjeckanoga fino i pomiešanoga brašnom, tim vcoma debljaju, a osobiti jim je lick proti svakoj bolesti.

* * *

Belgijski kolomaz. Belgijanci prirediuju osobiti kolomaz, koji svak hvali; taj kolomaz pravo oni od 30 kila ulja od palme, koje raztope u kotlu skupa kg. loja. Po tom doliju malo po mi kg. sodikove lukšije. Lukšija se d dok gornja smjesa no postano tvrda. so dolije 10 litara vrole daždevice, to m neprestano. Potom izloži se sve za jeda sat vremena djelovanju zraka, pa ulije u posudu gdje se ima razhladiti i dolije 120 litara hladno daždevice. Dva sata kašnje kolomaz je gotov.

* * *

Proti bjesnoći. Jedan stari njemački šumar, koji od puno godina dobrim uspjehom liječi ljude i životinje, nagrizene od bjesnoga psa, pripovjeda, da ih liječi kako sliedi. Najprije izpero nagrizeno mjesto mlacnom vinskom kvasinom, pa onda mlačnom vodom. Kad se je rana na taj način dobro izprala, pa posušila, onda kapne na nju nekoliko kapljica klorovodikove kiseline koja uniši otrov, koji je mogao biti u slini.

Dopisnica uredničtva.

Vološ. g. O. Fr., D. u Š. Onaj dellja dobio je na kretu ime Viktor, a Ijuti je dušmanim roda našega. Srdan odzdrav.

G. R. u S. Izvolite nam poslati, ali da ludo kratko i našim čitateljem primjereno. Prijateljski odzdrav!

G. F. S u G. Mila nam je Vaša vlest, no dokajmo, da dozrije. Da sto nam zdravo!

Listnica upravničtva.

Priposlano nam predplatu: G. A. Sarajevo za 87. i 88. — Sl. nar. Čit. Split na račun 89 f. 2 — Sl. č. kr kapetanat Volosko za oglas f. 3.02 — T. M Kambelovac za 88. — G. M. Sušak za 88. — R. F. Fužine za 88. — Sl. zemaljski odbor, Poreč za 89. — H. M. Djakovo za 89. V. gdja. I. Zagreb za 89. — G. star. T. Potrovaradin za 89. — Bakar „nar. Dom“ za I. s. 89. — Helovar Čitaonica za I. s. 89. — H. I. Pazin za 88. — Čitaonica za I. s. 89. — D. Dulibe Čitaonica za prvi četvrtgodine 89. — D. o. F. za 89. — G. S. Dubrovnik za 88. — Gospić Lička Vila za prvi četvrtgodine 89. — G. M. Ham za 88. — H. M. Sušak za 89. — K. P. Kalinovac za I. s. 88. — K. V. Prapatnik za 88 i 89. — M. V. Sv. Lucija za II. s. 88. — M. A Beram za II. s. 88. — (Ne znamo, zašto da prestajete držati Slogu radi onih stvari! to ne smije plašiti poštenoga čovjeka) — M. A. Draškovec za 89. — M. A. Plase za 89. — M. D. Šilvan za 89. (za drugo Vam je platil). — P. P. Vižinjan. Sv. Vital za 88. — P. P. Altura-rovinj za II. s. 88 i I. s. 89. — R. F. Plibersk obr. zadruga za 89. — Braća R. Sušak za 89. — Sonj hrv. sa 89. — S. I. Ližnjan za 88 (za sobe i čitaonice). — S. S. G. Ližnjan za 88 (za sobe i čitaonice). — S. ured. za II. s. 88. — Sv. Matija c. kr. pošt. R. Kastav za 87 i 88. — S. A Zagreb za 89. — S. I. Vrgorac za 89. (nije krivo odpravničtvo, nego pošta; do Vas treba više dana nego do Londona). — T. V. Volosko za 89. — T. A. Altura, za II. s. 87, za 88, za I s. 89. (pasito mi potrebu lista). — Volosko Bratinstvo za 89. — Vrazović Dvorana za I. s. 89. V. M. Ližnjan za 88. — Z. dr. I. Marija Bistrica za 89. — C. kr. kot. šk. vlede Pul za oglas f. 1·50. — S. A. Frančići za 89. — M. F. Frančići za 88 i 89. — C. I. Kanfanar za I. s. 89. — F. dr. I. Poreč za I s. 89. — G. A. Rakelj za 88. — J. J. Dolina za 89. — Kastav Čitaonica I. s. 89. — Ljubljana Čitaon. za 89 — M. F. M. A. Pazin za 89. — P. dr. I. Sonj za 89 za 2. izt. za poljake po volji uprave (Bog Vam blagoslovio dosniee; ugledali so drugi mogućnici u Hrvatskoj). — R. R. Trsat za 89. — Kanfanar za I s. 89. — T. dr. G. Sisak za 87 i 88 (odzdrav) — Algarotti Krk za I s. 89. —

D. I. Baška: Vaš račun iznaša za 88 f. 2. — drugo u redu.

Sl. Čittanoiova Mrkopalj: Vaše predplata iztiče I. s. 89.

A A Cittanuova: Vi kao galantna osoba morala ste odmah povratiti list, kad ga nisto mislila držat; koja je Vaša dužnost, mislite sama; nu opažamo, da kad bi so koji gospodin ponio prama Vam, kao Vi prama nami, Vi biste mu zaista rekla: „mancanza di galateo“.

Družina Sbandati: neka budo kako želito.

V. K. Kastav: Proračunajte sami: za Anriku 7. f. na godinu.

G. S. Norozino: Moguće je, da smo pozivom pogrešili, jer nam nisto pisali za koj željoto novco, drugi put pišite radi roda za koj nam dostavljate novce. Neka Vašoga prijatelja no boli glava za naš dug, koji je po čunu brisan; nova predplata počinje sa 89. —

P. I. Bakar: Za gospodu Matija que“ stoji god. 88 f. 0.

Lutrijski brojevi

dne 29. decembra					
Trst	34	73	45	42	36
Buda	03	48	40	41	58
dne 2. jenara					
Prag	26	42	43	15	33
Lavov	57	88	78	70	20
Hermannstadt	20	40	89	69	18
Innsbruck	31	19	70	13	40

Želudac uznemiruju mnogobrojne boli, a ništa se ne pojavljuje češće nego neopreznost kod jela i pića; tim prouzročena poremećenja zauzmu često putah ozbiljan značaj i izvrgnu se u težke bolesti. Da se tomu predusretno, mora se odmah u početku ovakovih peremećenja probavo takovo sredstvo upotriebiti, kojeg je zadaća ove nepovoljnosti odstraniti. Ovakovo sredstvo jest „dra. Roso životni balzam“ iz ljekarne B. Fragnera u Pragu 205 — III., koje je postalo obljubljenim kućnim sredstvom. Dobije se u svih ljekarnah austro-ugarske monarkije.

Javna zahvala.

Svoj rodbini, mnogobrojnim prijatelim i znancem, koji su smrtne ostanke ljubavnog našeg otca Jakova Fiamina do zadnjeg počinka sprovodili, te nas tom prigodom svakojako tješiti nastojali, budi ovim putom izrečena najsrdačnija zahvala i Bog njim plati ! !

U Opatiji, 31. decembra 1888.

Ivan Fiamin sin.
Regina Fiamin, Marija ud. Letiš, rodjena Fiamin kćeri.

Javna zahvala.

Dolnim srcem zahvaljujemo se velečasnomu g. dru. Fabijaniću na njegovoj prevelikoj brizi i trudu, što ga je uložio, da nam spasi našu nezaboravnu Klementinu. Dok živimo biti ćemo Vam zahvalni skoprom nam ju smrt ote.

U Krku, 30. decembra 1888.

Ražtužene obitelji :
Sneditz, Pozzo-Balbi i Ceschiotti.

Zahvala

vrlomu gosp. Jurji Čubraniću, načelniku u Novoj Baški !

Hvala Vam na poslatom mi primjerku „Bašćanina", t. j. kako se jedino to izključivo u bašćanskoj crkvi rabi naš krasni staro-slovenski jezik.

Slava i onoj sukromnoj osobi, što je tu knjižicu priredila, te tim dokazala, da ohrvača zadaću svog uzvišenog svanja. Za to Vam kliče srdačan: živili ! s labinskih gora Vaš

Bašćanin.

Grlena bol, kašalj, hreputavica, promuklost, nazeb zadavica, rora, zapala ustiljah itd. mogu se u kratko vrieme lahkoćiti rabljenjem
NADARENIH
Prendinijevih sladkišah
(PASTIGLIE PRENDINI)
što jih gotovi P. Prendini, lučbar i ljekarnik u Trstu.

Vsema pomaku učiteljem, preporučajednikora itd. vrobljenih! krajno način, navadno jutarnjo hreputavico i grlenih zapalah nestaje kao na čudjo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji jo ponašnjaju. Zato treba uvjek zahtjevati *Prendinijeve sladkiše* (Pastiglie Prendini) te gledati da bude na omotu kutijice (škatulo) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani *Pastiglie*, na drugoj *Prendini*.

Cieno 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom

Prodaju se u *Prendinijevoj Ljekarni u Trstu* (Farmacia I Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 52—10

Čast nam je preporučiti p. n. občinstvu **Trsta i okolice, Primorja i ostalih hrvatsko-slovenskih gradovah i mjestah, za solidnost i jeftinoću poznatu, te obilnimi modernimi pismeni i strojevi providjenu,**

JEDINU SLAVENSKU

TISKARU

U TRSTU

Ista prima i obavlja svaku naručbu bilo koje vrsti **knjigotiskarskoga posla** te preporučen se osobito za ovo vrsti tiskanje kao n. pr.:

za župne urede, okružnice, račune, list. artiju like s napisom, preporučne karte, posjetnice, ručne i vjenčane objave, pozive, razprodaje, uluzance, oglase, pravila, izvješća, zaključne račune, ročišnice, punomoći, otenice, jestvenike, svakovrstne skrižaljke, izpovjedne cedulje, knjige itd.

Uvjerava se p. n. občinstvo, da će nam posebita briga, p. n. naručitelje u svakom pogledu zadovoljiti koli **brzom i točnom** kao, toli **jeftinom cienom i ukusnom**

izradbi (skladišća) sve potrebne tiskanje za crkveno uredo.

Ista ima na prodaj sliedeće knjige:

Isko berilo za nadaljovalno točajo ljudskih i gospodarjev v pouk ciena prijo **50** nvč.
sada **40** tvrdo vezana . . . . . n. **60**
Sodnijski obrazci sastavil B. Trnovec . . n. **20**
Vilim Tel, provod Cegnera . . . . . n. **40**
Ljudmila provod J. Lebana . . . . . n. **20**
Filip provod Križmana . . . . . n. **20**
Antigona provod Križmana . . . . . n. **20**
Trst in okolica od Silo . . . . . n. **30**
Pjesma o svonu provco A. K. Istranin . n. **20**
Istra pjesma „ A. K. „ . . n. **20**

Ovo su knjige jako prikladne za darove o praznicih zato ih sl. občinstvu preporučamo.

Kod naručivanja tiskanica i drugog, molimo naznačiti **točno** naručbu i dotični naslov (adresu) naručitelja.

Za obilnu naručbu preporuča se

Tiskara Dolenc

Via Carintia br. 28 u Trstu.

Provideen sa ovom znamkom je pravi prof. dr. Libera
Elixir za živce

Kojim se ozdravlja sve živčane bolesti sigurno i podpuno, ma da su i zastarjele, osobito pako nastale uslied mladenačkih grieha. Ozdravlja **slabost**, bljelotok, slo- i glavobol, migrenu, jako kucanje srca, bolesti želudačne, tur pospješuje probavu itd. **Elixir za živce**, sastavljen iz svjetsko znanih biljkah, priznano od svih autoriteteh medicinskih — pruža jamstvo za ozdravljenje spomenutih bolestih. Pobliže iz cirkulara, koji je **pridodan svakoj staklenki.** Cieno male staklenke f. 2 — velike 3.50, dvostruke f. 6.50 a. vr. u gotovom ili pouzećem. — **U svih ljekarnah je se prodaje.** — Glavno skladište: Einhorn-Apotheke, **Max Fanta**, Prag, Altstädter Ring. U Trstu u ljekarnah B.S ravnat»All'Amazone Trionfante«, Serravallo, P. Cavana i Prendini.
Na Ricol A. Mizzan 13—5

Marijacoljske želodčne kapljice
zvratno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Nepreceniljivo dobrote je posebno vpliv tijhov pri natežnosti, slabosti želodca, ako u grla smrdi, napenjanju, kislem pekanju, kolikah, želodečnem kataru, gorečiče (rasyet) pri proobilnej produkciji slin, rumenici bljuvanja in gnjusu, glavobolu, ako boli iz želodca) krč v želodcu, zabasanji, proobilnosti jedi in pijač v želodcu

Varnost. znamka proti glistam, bolesni na vranici in jetrih in tudi proti slabi žili ali himoroidam. Cena stekleniei je s nakasom vred samo 40 nov., velika stekleničica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar »k angelju varhu« *Karl Brady Kromsir, Morava.*

Marijacoljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo, ilell, in katerih sestojih, oznanjeni so na vsakej stekleniei priloženemu poduku na vporabo

Pristne dobe se skoraj v vseh lekarnah

V Trstu: Lekarna: Antonio Suttina — Lekarna: de Leitenburg, all'Ercole trifonte. — Lekarna: Eduard de Leitenburg, alla Salute. — Lekarna: A. Praxmayer, al duo Mori — Lekarna: Pietro Prendini, al a Fontana Imperiale. — Lekarna: Benedetto Serravalli, al Amazone Trionfante. — Lekarna: Benedetto Vlach Minisini, alla Corte. — Lekarna: dr. Vittorio Serravallo all'R dentore (glav skladiš) — Lekarna: Biasoletto all'orno nero. — Postojna: Lekarna Fr. Baccarcich. — Sežana: Lekarna Phillipp Ritschel. —

Svarilo! Pristne Marijacoljske želodčne kapljice ponarejujejo in ponujajo se mnogovrstno. — **V znamenje pristnosti** mora biti zamotana vsaka stekleniea v rdeč omot, providen z gornjo **varnostno znamko** ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo znak tega opomenjeno, da je bil isti štakan v lekarni g. Gusek-a v Kremsirjah (Kremsier).

FILIJALKA V TRSTU
c. kr. priv. avstr.
KREDITN. ZAVODA
za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednih papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	1½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2 „	3-mesečni „	2¼ „
30- „	3¼ „	6- „	2½ „

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, katerí se nahajajo v okrugu priposna se nov obrestna tarifa na temelju odpovedi od 22 oktobra, 20. oktobra in 18. novembra.

Okrožni oddel.
V vrednih papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice
za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Reko, kakor za Zagreb, Arad, Borsn, Gradec, Hermanstadt. Inomost, Celovec, in Ljubljano— brez troškova

Kupnja in prodaja
vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.
Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odpetjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.
Na vrednosti obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.
Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srobrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.
Trst, 18. oktobra 1888. 48—16

Nova agencija za službe
74—8
u Trstu, Via Campanille br. 1

bavi se namještivanjem svakovrstnih službenikah u tu- i inozemstvu, utjeruje dugove, dobavlja izviešća sa podpunom tajnošću. Izvršuje takodjer svakojaka pisma, **molbenice, ugovore itd. Zalaže i riešava proti uplati kamatah** predmete, založene u gradskoj zalagaonici (Monte di Pietà), kupuje i prodaje svakovrstnu robu. Dobavlja uz jako nizke kamate novce i upravlja svaki drugi posao.

Popisuje se hrvatski, njemački i talijanski.

Brza i sigurna pomoć
za 20—1
bolesti želuđca i njezine posliedice.
OBRANA ZDRAVLJA
ovisi! gotovo o *začuvanju* i *pospješenju probave*, jer ova je *glavna podloga zdravlju*, to *koli ljelesnom tali duševnom dobrostanju*. Najbolji *domaći lieh* za urediti probavu, primjerene mješanje krvi i očistenje nezdrave čestice krvi jest već odavna poznati i obljubljeni
DR. ROSA ŽIVOTNI BALSAM.
Prirodjen je od *najboljih, liečničkih najvriednijih zelenihah*; iskrsno su osobito kao sigurna pomoć kod *neuredne probave*, kod *odrigavanja, nadimanja, žljuranja*, kod bolestih u *tjelu i želudcu, želudačnom krču, prepunjenom želudcu*, kod *narale krvi, hemoroidah, žutih bolestih*, kod *bolesti u crievih, hipokondrije i melankolije* (usiljod slabe probavoji on očitvljuje svu djelatnost pre bare, čisti krv te dobiva *boljemu tjelo* i snovu *telu i zdravlje*. Usiljod ove izvrstne vlastitosti, postao je *štogovan ljudski domaći lieh* a radi toga svuda je poznat.

1 staklenica 50 nvč. dve staklenice 1 for.

Na tisuće pohvalnih pismah, lahko svaki prodlim. Šalje se na *franktrana pisma* uz ove strane *za poneede iznosa.*

OPOMENA.
Da se ljubljenu prevari, upozorujem sva ova, da je svaka staklenica sdrv. ROSA s vitnog balzama« po mom priređena i u imenom kartom omotana, koj poznatno napis i ime, kod životni balzam u ljekarnic ili uranom orlu, B. Fragner, Prag 205-3 u njemačkom, češkom, madjarskom i francuskom u tku koj, a prodaje lete na zaknutom — niže ovisnom — zaštitnom znamkom providjeno.
I. P. RAVI

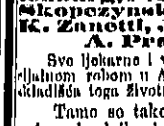

Dra. Rosa životni balzam
dobiva se samo
u glavnom skladištu
B. FRAGNERA
ljekarna »k crnom orlu«
Prag, br. 205-3.

I u Trstu u sliedećih ljekarnah:
G. Fornaboschi, Ed. pl. Leitenburg, P. Prendini, Glov. Skopczynski, Ant. Suttina K. Zanetti, J. Serravallo i A. Praxmarer.

Sve ljekarne i vodo trgovine sa mateljalnom robom u Austro-Ugarskoj, imadu skladišća toga životnoga balzama.

Tamo se također dobije kroz tisuću zahvalnih pisama priznato
PRAŽKO DOMAĆE MAZILO,
sigurno sredstvo proti upali, ranam otoklini.

Upotrebljuje se, ako se ženam prsi upale ili otekli i kod svakog otoka crva u prsih i ranocelici, izvinutja, morske (nerive) kosti, reumatičnoga oteka, kroničnu upalu u koljenih, zglobih i hrptih i prsih pota novcih, kod ranjenih rukah. protiv tekućim ranam za mazih i u obće na svakom mjestu tiela, vratnoj natovlini itd.

Sve upale, natekline, otvrdline isi ovi u kratkom razdoblju; gdje je jako ognojeno, lievače isti balzam nov smrad bez svake boli, te izliči u najkraće vrieme.

Skatulice se dobivaju po 25 i 35 nvč.

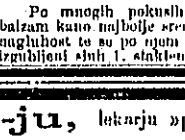

Opomena!
Jer se prašku univerzalno mazilo od više strana pitavoi, upozorujem svakoga, da se fate po pravom proplen samo kod mene pro vadja. Isto je samo onda prav, ako kuto kutijice, u kojih je mazilo napunjeno, imadu znak sa uporabu na krijenoj barkiji, tisvan u devet jezikah, a zamotan u kartonu, koji mo ipredstavljeno zaštitna znamka.

Balzam za uho
Po mnogih pokusah pokazno se ovaj balzam kano najbolje sredstvo: on odstrani gluhoću te se po njem zadobije opet ju čnjenje sluh. 1. staklenica 1 for. a. v.

Gospodu **G. Piccoli-ju,** lekarju »pri Angelu« v **Ljubljani.**

Moj sin je trpel skoza dve leti vsled gastralgije, slabega prebavanja in želodčnega krča, da ga je ta bolezen vsega shujšala in skoro uničila. Pri njem poskušal s m vsa sredstva, ki nam jih naša veda zadaje in tudi nisem pozabil najrazličnejših rudulskih vodá. Toda zboljšek bil je le za malo trenutkov. Slednjič si domislim, poslužiti se Vaše zelo pohvaljene esence za želodec, in vspeh je bil tako nagel in sijajen, da je moj sin porabivši samo 6 stekleniee popolnoma ozdravil.

Pri takem vspehu morem Vašo esenco le najgorkeje priporočati vsem trpečim vsled slabe prebave, zlate žile itd., ter Vas tudi pooblastim, da to spričevalo moje hvaležnosti kot v resnici zasluženo pohvalo tudi razglasite.

V Trstu, 1887.

Dr. Leon Levi.

TVRDKA
Bernhard Ticho
Brünn, Krautmarkt 18,
(v lastnej hiši)
pošilja proti povzetji:

Sukna za gospe
deset metrov, sama volna v vseh modernih barvah dvojna širokost f. 6.

Kalmuka
deset metr., črtož po modi se da oprati 60 ctm. f. 2.70.

Valarijne flanele
deset met., ki se da oprati na pol volna po najnovejših risarijah 60 ctm. f. 4.

Baržena za oblake
deset metr., ki se da oprati, krasni vzorci 60 ctm. širok f. 3.

Nigerskega volijanega sukna
deset metr., sama volna, najnovejše blago za jesensko in zimske obleke dvojne široksti f. 5.

Valurjevi šali
¾ dolga samo volna f. 3.50.

Ragusa moderno sukno
dvostroko široko, za kostume, v vseh barvah, tudi progasto in pisano 10 metr. for. 9.

Blago za spalne sukne
60 ctm. šir najnovejši uzorci 10 m. f. 2.50

Životi „Jersey" za gospe
(jopice) z svilnatimi gumbi, v vseh barvah, kompletne, velike; 1 komad f. 1.50

Košulje za delalce
iz rumburškoga okeforda velike, 3 kom f. 3

Holandske dolge preproge (ostanki)
10—12 metrov dolge, 1 ostanek f. 3.00

Normalne košulje in hlače,
kompletne, velike, 1 kom. f. 1.50

Crni Terno
saksonski izvod, dvostroko širok, za cele obleke, 10 metrov f. 4.50

Progasto blago za oblake
60 ctm. široko, najnovejši vzorci, 30 met. f. 2.50

Volnati ryps
v vseh barvah, 0,6 ctm širok, 10 metrov f. 3.80

Dreidrath (Trožlje)
najboljša vrsta, 60 ctm. široko, 10 metrov f. 2.80

Ženske košulje
iz močnega platna ščipkami 6 komadov f. 3.25

Domače platno
1 komad, 30 vatlov ¾ for. 4.50
1 „ 30 „ ¾ „ 5.50

Klug-Wehe
boljše nego platna
1 koma 1¼ širak, 30 vatlov f. 6 —

Sifon
1 komad, 30 vatlov, I a f. 5.50, najboljše vrste f. 6.50

Kanavas
1 kom. 30 vatlov, lila f. 4.80
1 „ 30 „ rudeč „ 5.20

Oksford
se more prati, dobra vrsta, 1 kos 30 vatlov f. 4.50

Garnitura iz rips
sostoječe iz 2 postelj nih pogrinjal in namiznega prta sa svilnatimi ščipkami for. 4.50

Garnitura iz jute
2 namizna prta in postelj no pogrinjalo s ščipkami f. 3.50

Jute zastor
turški vzorek; podpolut for. 3.20

Konjska plahta
jako dobra, 190 ctm. dolga, 180 ctm. široka, f. 1.50

Odeje za fijakerje
190 cm. dolge 130 cm. široke, f. 2.50

Košulje za gospode, lastno delo
belo ali barvano 1 kos I a f. 1.80,
II a f. 1.20

Ženske košulje
iz šifona in platna, fino platene, 3 kom. for. 2.50

Tovarno skladišče suknega blaga

Brnsko sukno
Ostanek 3.10 m. trov za podpolno ženško obleko f. 3.75

Ostanki Brnskega sukna
Ostanek za podpolno moško obleko 3.10 m trov dolgo for. 5

Blago za zimske sukn je
ostanek 2.10 m za popolno zimsko suknjo rjave in vlnjevo. f. 5.50

Blago za površnje sukn je
najfinejše vrste, za cele sukn f. 7.—

Vzorki brezplačno franco. Kar komu ni všeč se vrnejo brez ugovora.

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić.

Broj 2. U Trstu 10. jenara 1889. Godi[illegible]

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbo sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka [illegible] arku.

Dopisi se povraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 3 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 28.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Iztekla je eto i devetnajsta godina što šaljemo naš list na krilo milog nam roda. Stupili smo hvala Bogu u dvadesetu godinu. Pozivljuć narod na novu predplatu, čvrsto se nadamo, da će nam ostati vjerni svi stari pomoćnici i predplatnici, i da će se k ovim pridružiti i oni, koji to do sada nisu mogli ili htjeli.

Predplata s poštarinom za cielu godinu stoji za imućnije fr. 5., a za seljaka fr. 2. Za pol godine polovicu. Izvan carevine za poštarinu više. Novce ne treba šiljati u zapečaćenom listu, jer je predrago, nego poštarskom naputnicom *(Vaglia postale)*.

Budući da vam se šalje više puta novce u razne svrhe, molimo svakoga, da uvjek točno naznači, što je za predplatu, što za što drugo.

I ovom zgodom molimo naše dužnike, da već jednom zadovolje svojoj dužnosti, jer nije liepo ni pravedno list primati a ne plaćati ga.

Preporučamo napokon svim rodoljubom, da nam dopisuju iz svojih krajevah po istini sve, što misle, da može narodu koristiti.

Uprava „Naše Sloge“.

Stranka reda.

I.

Pod konac nedavno minule godine donosno je poreški listić pod gorujim naslovom članak, pun jala i otrova, a naperen proti hrvatskoj stranci Istre i proti svemu, što se sliepo neklanja poreško-pazinskim kumirom. Radi svetih božićnih blagdana nehtjedosmo zapadjevati polemiko s ročenim listićem, držeći se one božanstvene »mir na zemlji ljudoma« ali sada nemožemo od manje, a da se neosvrnemo u kratko na spomenuti člančić.

U uvodu kaže »L' Istria«, da je u prošlih brojevih priobćila iz raznih strana pokrajine dopise, na koje bi se moralo oblasti obazrieti, jer »da je očito dokazano, kako postoji u Istri fakcija, koja nastoji porušiti obstojeći red, pobuniti i demoralizirati pučanstvo Istre«.

O dopisih poreškog listića jasno mi, a bez dvojbe i oblasti, na čistu, da su naime većinom puke klevete, gadne ocrnjivanja i proste denuncijacije pristašah vladajuće stranke, koja nemа drugog sredstva, da obrani svoje propadajuće gospodstvo. Na takove dopise nemože i nesmie obazirati se nijedna pravedna i poštena oblast.

Dalje stoji u članku: da su ovatuđe občine pale u ruke tiranah i brutalnog pučanstva, spretno vodjenog od lukavih buntovnika sa komunističkimi idejami. Jedino tako da se je moglo dogoditi, što bijahu usprkos toli razvikanoj ravnopravnosti odstranjeni od občinskih uprava bogati posjednici, to inteligentni muževi, koji se jedini razumiju u takovu upravu. Težke pogrieške i najveće nepravde ipak da nisu mogle sklonuti oblasti, da učine konac odnošajem, koli zamogućim toli sramotnim.

Od svih občinah Istre, koje su posliednjih godinah došlo u hrvatske ruke, nemа niti jedne, kojoj bi bio pripadao naslov »ovatuća«. Dapače sve bez iznimke bijahu skoro na rubu propasti kadno je preuzela njihovu upravu naša stranka. To je o nekojih priznala više puta i sama »L' Istria« kudeć svoje pristaše zbog loše uprave, a pisali su o tom mnogo i ostali talijanski listovi iz Istre i Trsta. O tomu može se uvjeriti poreški listić iz vlastitih stupcah, te iz onih tršćanskih časopisa »Il Cittadino« »L' Indipendente«, «Il Mattino» i pokojne »Alabarde«. Naslovi buntovnika, preturnika ili komunista jesu nam i našoj stranci posve tudji, a poreški listić naći će medju svojimi prvaci i pristašami bivših i sadašnjih buntovnikah, veleizdajnikah i prevratnikah, koji su imali s pravicom jur posla.

Vika za ravnopravnošću u ustima naših protivnika jest i smješna i bezobrazna. Onaj, koji imade svu vlast u svojih rukuh, koji drži »škare i suknо« zahtjeva, da se vrši ravnopravnost! Nije li to skrajno licumjerstvo? Talijanaška stranka Istre pokazala je očevidno, da nije sposobna, uza svu svoju umišljenu inteligenciju i tobožnjo bogatstvo, upravljati ni pokrajinom ni pojedinimi občinami. Ako imade dakle pogriešaka i nepravdah, pripisati je valja jedino toj stranci, te bi morale carske oblasti jedino nju na odgovornost pozvati.

Dalje kaže isti list, da neće govoriti o škandalih, koje počiniše u nekojih školah naši muževi, jer da je to prijavljeno sudovom, ali da je vrsma nepristojno, što drže u nekojih talijanskih (!?) gradovih javni činovnici sastanke sa svećenici, jer da je to očit napadaj na narodnu ćud talijansku i da se tim sije razdor i nesloga medju gradjanstvo.

Što se tiče tih tobožnjih škandalah u školi i javnih činovnikah, koji neplaću po talijanaških notah, nalazimo razjasnjenja u dvih posliednjih brojevih poreškog listića. Pogana ruka udara naime ponovno iz busijo u tom listu na nekoje učitelje i činovnike lošinjskoga kotara, koji nehtjedoše zatajiti materinjoj mlieka, kao što je to smradno učinio poznati dopisnik «L' Istria« iz Lošinja. O tom nečistom poslu bijaše govora i u našem listu u posliednjih brojevih minule godine, a tko bi se hotio pobliže upoznati sa osobami, koje šiju razdor i nesložu u tobožnjih talijanskih gradovih Istre, neka čita zadnji broj »Narodnog Lista«. Naši obtuženi muževi čekaju mirno duše konačnu osudu, znajuć, da neće pred rovinjske porotnike, već pred c. kr. sudce. I mi bi znali kojekšta kazati upravo o javnih činovnicih onoga kotara, koji nezalaze u «čitaonice« ni u hrvatske »conventicole« al nećemo, da nam radi toga list zaplieno, nu ufamo se, da će se naći shodno mjesto, gdje će i o njih biti govora.

Dalje navaljuje po starom običaju na naše svećenike, koji da su izazvali svako zlo u Istri. Oni da su posijali nesložu izmedju gospode i seljaštva, nu o tom da se gadi poreškomu listiću upravo pisati.

Mi mu radi vjerujemo, da mu se mora već jednom ogaditi tako bljutava pisarija, al će se bez dvojbe još većma gaditi njegovim čitateljam, koji živu i obćе s našim svećenstvom, i koji, hoćeš nećeš, moraju bar na samu priznati, da je naše svećenstvo — ako ne bolje — a ono nije niti za dlaku gore od talijanskoga.

DOPISI.

Iz Baške koncem mjeseca decembra 1888.*) Nerado lačam se pera, da pobijem pakostne klevete i napadaje lažnoga „Ilesoana“ proti ovdješnjoj občinskoj upravi. Ako je ono laži i kleveta sadržano u „Giovine Pensiero“ od 11. prošloga mjeseca zbilja koji „Besoano“ napisao, može se tog svog hrđavog posla jedino stiditi, što lažmi pogrdjujo pred svietom svoj zavičaj.

Da je u dotičnom članku sve lažno, znadu svatko, komu su ovdješnje občinske okolnosti iole poznate. Da je občina u nerodu, tvrdi ta paralža, a nezna, da akoprem je njegov ljubimac, kad je bio od c. kr. kotarskog poglavara i izloženog političkog komisara pozvan, da učini redovitu

*) Zakasnilo. Op. Ur.

PODLISTAK.

Put u Egipat.

Piše Vladko Krajanin.

(Dalje).

I. Iz Trsta do Brindisa.

Odlazak. — „Ettore“. — Bosanski Muhamedanci. — Poroč. — Dosadni „compagnon“. — Vis. — Stanac Bosanac. — Kapetan. — Razgovor s mladim Muhamedancem. — Talijanski miomiris. — Dolazak u Brindisi.

Bijaše u potak 8. julija godine 188*. Dan bijaše sparan uza svu buru, koja je već nekoliko dana neprestano duvala.

Bijaše 11 sati pred podne.

Stajah sa sestrom na palubi parobroda „Ettore“, kojim smo imali za koji čas zaploviti put Aleksandrije. Razgovarah se sa svojim znancem, kod kojega prenoćih u Trstu. Dopratio nas do parobroda, da zadovolji želji mojih roditolja, koji su ga za to pismeno vrućе zamolili. Budući je mnogo svieta proputovao i mnogo toga izkusio, davao je meni mladu i neizkusnu razno naputke, kojimi sam se kasnije obilno okoristio.

Na parobrodu imao je prijatelja božmana. Preporučiv nas njemu, oprosti se s nama te nas ostavi. Ostavio nas medju nepoznatimi ljudi, na komadu drva, koje nas je imalo odvesti u krajove nama tudjo i nepoznate.

Kad ukrcaše poštu, koja bijaše namienjena za Egipat, zaživlidne na parobrodu po treći put. U taj tren približi nam se omalen parobrod, koji nas je imao izvući iz luke.

Kad riešiše naš parobrod svega, što ga je sa kopnom spajalo, poče parobrodić vući starca „Ettora“. Kad bijasmo izvan luke, ostavi nas parobrodić, a kratko iza toga i pilot, kojemu je zadaća bila odvesti nas čile i zdrave iz luke, a dalje, kakono rečo: „što no Bog dade i sreća junačka“. U to poče parobrod ploviti propisanom mu brzinom od 11 milja na sat.

Budući sam dosad stajao sa sestrom na pramcu (provi), gledajuć sva ta kretanja, pristupi k meni božman i umoli me neka se za kratak čas udaljim sa sestrom, dok mornari razapnu nadstore i urede palubu.

Potražih disponsira i umolih ga, da mi dade ključo od kabine, koju sam bio naručio do Aleksandrije.

Uzeh sestru za ruku te sidjoh pod pramac, gdje se je nalazila kabina. Disponsir išao je pred nama, noseći ključe. Unišav u nju opazih dva kreveta i umivaonicu nad kojom je visjelo zrcalo. Crveni zastor dielio je kabinu od omalena prostora, gdje se je nalazio još jedan krevet. Taj krevet opredielih za sestru. To bijaše pokućtvo naše sobe. Kabina dobivala je svietlo kroz maleno okruglo okance sa vidikom na more.

Na palubi bio mi je ostao kovčeg, u kojem se je nalazilo njekoliko knjiga, desetak naranača i limuna, staklenka malinovca i sijaset drugih sitnarija. Umolih disponsira, nek mi kovčeg pošalje po kojem mornaru. On otidje a kratko vrieme iza toga stupi u kabinu dječak noseć mi kovčeg.

— Odkle ste mladiću? upitah ga čim bje položio kovčeg na pod.

— Iz Dalmacije, odvrati mi on ponosito. Dà, dà, nastavi, i to iz Šibenika. A vi putujete? Liepo, liepo. Vi putujete za zabavu, dočim ja . . . . Nu, svojedno . . . . kako je komu sudjeno. Moram ići, jer bi se na mene ljutili. Uztreba li vam štogod na putu do Aleksandrije, pozovite mene, reče mi dječak pak se udalji.

Otvorih kovčeg i stadoh pomoćju sestre raditi potrebitije stvari na krovet.

Kad bijasmo s time gotovi, zaključah kabinu pak se popesmo na palubu, da razgledamo ponajprije parobrod.

„Ettore“ ima tri jarbola, dva na krmi a jednoga na provi. U sredini parobroda dižo se širok dimnjak, kroz koji sukljа crni dim. Na palubi su tri ovaća otvora, kotarače (bukaporte), kroz koje se spuštaju razni teroti. Pred svakom kotaračom nalazi se mješten je omanji parostroj, koji služi izkrcavanje i izkrcavanje terota. Na palubi su još dva omanja otvora, jedan vodi u ložnicu mornara, a drugi u sobu za putnike II. razreda. Za prvoga kapetana i putnike I. razreda opredieljeno je mjesto na krmi. Onaj dio palube, što se stere od kasera do kaštela, pridržan je za putnike III. razreda. To dolazi odtuda, što za hrdjava vremena obično udara more najviše na provu. Al svakako nije ni gospodi I. razreda ugodna ona trešnja, što no ju prouzročuje svrdao (olika). To se opažalo često, pošto su gospoda dolazila k nama.

Kaštio zovo se mjesto na pramcu nješto uzdignuto. Tuj nalazimo više strojeva, koji služe za dizanje i spuštanje kotva. Pod kasarom imado više kabina i to za poručnike i mašinisto, za lječnika, božmane itd. Imado takodjer i fogun ili mjesto, gdje se pripravlja jelo za mornare i putnike. —

Osim toga ima parobrod ljekarnu i pekarnu, prostor za vodu i druga dva prostora za led. Na velikoj zatvorenoj kotarači u sredini parobroda razastrlo je njekoliko bosanskih Muhamedanaca sagove, na kojih su ležeći sprovili cielo noći i veći dio dana. Ti Muhamedanci putovali su u Meku k prorokovu grobu.

Koran nalaže naime svakomu pravomu vjerniku, da barem jedanput u svojem životu pohodi prorokov grob.

Jedan od njih, jamačno najstariji, ovao se je od ostalih svojim ozbiljnim [illegible] i svojom bogatom nošnjom. Nosio

pradaju ureda, izjavio se pred njima u zapisnik, da neima šta predati nego spise u neredu (tutti gli atti confusi) i do 4 hiljade duga; nezna, da se je u občinskoj blagajni našlo ništa manje od 1 for. 25 novč., od kojih se moralo izdati 1 for. odmah onomu, koji je pripravio užo za barjak, jer je taljanska svojta to bila prekinula; dakle je ostalo 25 novč. Tusto li občinsko blagajno! Nek taj „Boscano“ upozna svoga Dessanticha sa g. Clarichem, njegdašnjim buzotekim načelnikom, da si mogu ti dva upravitolji podati junačke desnice i pokazati, koji je njih bolje napunio občinsku blagajnu. Nezna li lažidopisnik, da je dandanas občinski ured u takovom redu, kao nikad od svoga postanka, te da služi za primjer mnogim drugim občinam. Rovnim nastojanjem sadašnjega glavarstva pao je prijašnji občinski dug od 4 hiljade na samu jednu i pol, premda se je mnogo potrošilo za javnu čistoću, popravak puteva i občinske kuće, gradnju občinskoga zatvora, občinskih mostova, a i sad se popravlja put do pokopališća, gdje treba preko 1000 tovaka itd., a nije se dobilo ni hiljade od prodaju občinskih obalah, kako pod slavnom upravom „di quei ottimo patriota oho ó il Dessantich“. Za dugotrajna načelnikovanja toga „patriota“ nije se trošilo ni za gradnju ni za popravke; rod i čistoća u mjestu i po selih bila je devota briga občinske upravo; svo je ložalo u smradu; svinjaro i djubrišta držalo se ili u samih kućah, ili neposredno pred kućnimi vrati; putovi bijahu neprolazni; svakomu je bilo prosto širiti se po občinskih prostorijah i prisvajati si je bez iknkva prodhodna pitanja ni dozvole. Gospodin taj „ottimo patriota“ prodavao je občini petrolej po 30 novč. litru, dočim ga sad gosp. Petar Kocnić dava po 20 novč., a isti Dessantich davao ga njeko vrieme sadašnjem zastupstvu po 18 novč. Da brani svoju svojtu bez dozvole zastupstva podigao je pravdu proti crkvi za zemljište okolo crkve, gdje do občina štotovati preko 1000 for. Podmirivalo se robom iz njegovog dućana plaće občinskim plaćenikom, itd. Ako su takovim neredom uzdišo taj lažidopisnik u mladoj „babi“ — nek poručka stara „baba“ budo oholu na takovog sina.

Sadašnjo občinsko glavarstvo uvelo je u sve grane občinske upravo najbolji red, što moraju priznati i najveći protivnici. Nu kako posvud tako ima i u Baški smutljivaca i mutikaša, medju kojimi su glavni njekoji, koji dodju u Baško samo kadkada, da si nabrusse svoj pogani jezik. Takovi najvolo kano svoj elemenat smutnju, nered i nečistoću. Nu težko onomu, koji se u njih uzdaje. Bili su, jesu i biti će smutljivci i nezadovoljnici, kojim nitko nemože ugoditi. Bunili su prije proti Dessantichu, vikali su kao škodovi proti veleuzaslužnomu pokojnomu župniku Petru Dorčiću, a sad bune proti sadašnjem glavarstvu i viču proti svemu svako hvalo vrlednomu župoupravitolju, a do godine bunit će i vikat proti onim, koji budu onda upravljali. Takova luda prostačija nije nikad zadovoljna, nu ipak će iz mržnje proti svemu što je liepo i dobro, pristati najradje uz opako neznalice svoje vrsti. I istoga razloga napada lažidopisnik i njegova svojta i na dičnoga i neustrašivoga borioca za našu potlačena prava, na velezaslužnog našega zastupnika dra. Dinka Vitezića, komu imamo najviše zahvaliti za lukobran, što nam se gradi, i koji je onako svojski zagovarao pred malo mjesoci u carovinskom vieću polaksicu i podupiranje trgovačke mornarice. Al oto Vam primjera tih mutikaša. Prije blagdana Majke božje 8. septembra išla je jedna učiteljica u vinograd svoje majke. Tu si je u rubac nabrala grožđja za svoju djećicu. Nu nesreća ju snadjo! Jedva je iz vinograda izašla, skoči preda nju njezin brat, te ju tako grčevito stisne za slabašnu žensku ruku, da njoj se poznao taj učin tog bratinskoga zagrljaja još mnogo dana poslije. Nu to mu nebijaše dosti nego izvadi — neznamo pravo — jeli revolver ili pištolj — i proti njoj ispali to u isto vrieme zaprieti njoj se groznom prietnjom. Ona ostade neozlodjena od tog hitca, nu svakako bijaše u pogibelji. To valjda je naučio od one gospode, s kojimi se u K. s prijateljio. Gospodin taj nadajuć se, da će ga prijateljstvo talijanskih paša obogatiti, pridružio se njim dušom i tjelom. Nu vočput se je upokao! Riedko dolazi u Baško, a i to samo da muti puk proti svemu što dlše hrvatski. Valjda ga na to gospoda napućivaju, nu bi ga mogli naučit i kako se mora ljubiti svakoga, a osobito rodjenu si sestru a ne napadati na nju kao divljaci.

Karlovac, početkom jenara 1880. Eto Vam, g. urednike, kratak opis rieđko svečanosti, koju doživi nedavno naš samostan. Najstariji živući član karlovačkog samostana oo. Franjevaca veleč. g. o. Gilbert Gravl slavio je 25. septembra pr. godine 50godišnjicu, što je stupio u mnogoznačajni red Franjevaca, a 2. oktobra p. g. svečano se obavilo 70godišnjica njegovog bogoljubnog i zaslužnog života. Dukako, da je prva proslava obavljena bila na tiho u krilnih i medju braćom, no 70godišnjica slavljena je bila od stotine Karlovčana, kojimi je vriedni i ljubezni starac bio još prije 40 godina učiteljem i katehetom. Ta proslava bijaše zaista občanita, uzdna, upravo svečana. Njegovi nekadanji djaci danas su već sjedokosi muževi, otci obitelji; svi ti djaci nekadanji još i danas gaje zahvalnost i ljubav prama mužu, koj im je prvo sjemo znanja i plemenštino usadio u nježno dušo. Trebalo je samo vidjeti, kako il se medju gradjanstvom već osam dana prije govorilo i radilo, snovalo i smišljalo, kako bi se rieđku spomen-svečanost što dostojnije i slavnije proslaviti mogło. Ti sjedi i brkati muževi, sada odlični gradjani zanesoše se u ono mladjahno dano, kadno su u školskih klupah najvećim poštovanjem gledali u one poštene, vedre lice, koje ih je svo ljubilo i dragalo. Zato bijaše 2. oktobra u 10 sati župna franjevačka crkva sv. Trojice puna odličnog gradjanskog občinstva, muškog i ženskog spola, da u što većem broju prisustvuje svečanoj službi božjoj, koju je mladenačkim žarom pjevao jubilant tako čisto i krepko, da to skoro nije vjerojatno bilo. Djaci njegovi, kojih još i sada preko 50 živi u Karlovcu, okružili su ga oko žrtvonika, kao neka počastna garda. Na koru pjevalo je pjevačko društvo „Zora“ toli složno, da bijaše milota slušati, te je ona mnogo doprinijela, da je crkvena svečanost tolikim sjajem dovršena.

Iza sv. mise poredali se prisutnici u dvored, koj se je bio protegnuo od sakristije tja do refektorija. Jubilar iza dovršene molitve podje desno i lievo klanjajuć se i zahvaljivajuć kroz dvored u refektorij na zajutrak za okriopu, a sva mnoština stupala je ponizno za njim. U refektoriju ga okruže svi kao krotke ovce svog pastira, na što mu najstariji od bivših djaka progovori liepo, čuvstveno, pozdravno slovo u kojem mu izrazi njihovu radost nad tim rieđkim časom, njihovu ljubav i odanost, iztakne zaslugo svečara i njegov bogougodni život, te mu kao maleni znak zahvalnosti preda liepu srebrnu, iz nutra pozlaćenu burmuticu s napisom: „Uspomena 70godišnjice od zahvalnih djaka“.

Svi prisutni razdragani slušali su iza toga govor svečarev, koj je suznim okom i ganutim srcem odgovorio i zahvaljivao se na toj ovaciji svojih bivših djaka. Medju ostalim reče: Dragi moji bivši djačići, a sada odlični gradjani slavnog grada Karlovca! Kao Vam onako i meni danas srce govori i naricekava mi ljubav prama Vami. Ja se tu iskreno zahvaljujem svim, koji ste se tu u samostanskom refektoriju oko mene sabrali, kao nekda pred tolikimi godinami u samostanskoj školi, na ljubavi, Vašoj čestitki, na Vaših tolikih ovacijah, na uspomeni i na darovih, kojo ste na veću proslavu moje visoke starosti doprinieli. Osobito pako mi dira srce i veselo uzbudja radost kad vidim, da ne zaboravljate svoga staroga učitelja i katehetu. Sigu[illegible] jer se spominjate mene, spominjete se i mojih nauka, koje sam u Vaša nježna srca polagao. Zadržite to u srcu tja do hladne gomile i porabite jih u Vašem praktičnom životu na Vašu vremenitu i vlokovitu korist. Uzdržite me još dulje u zahvalnoj uspomeni; ja pako ću Svevišnjega moliti, da podieli svoj sv. blagoslov Vam i Vašoj djeci. Na koncu govora uzkliknuše svi prisutni radostno: „Živio naš svečar! živio vriedni starina! živio naš otac!“ Na pobočnom stolu bijaše namještono svakojakih jela i slastica, sve darovi zahvalnih djaka, koji su sanosnimi govori nazdravljali svom vriednom starini učitelju. O podne bijaše u samostanu priređen svečani objed u proslavu najstarijega člana samostanske obitelji, te bijahu pozvani medju ostalimi nekoja gg. svećenici, učitelji, gradjani i trojica izmedju bivših jubilantovih djaka. Kod objeda bilo je svakovrstnih zdravica i to najviše milomu starini svečaru.

Po objedu čekala je već paradna kočija, da odvezo svečara i veleč. gosp. o. gvardiana Roberta u Duboveo, u gostionu 84 godino staroga poštonjaka Marotića, gdje su bivši djaci priredili bili svečani banket, kod koga su u veselju i radosti opet nazdravljali najviše svečaru. Taj banket trajaše do 10 sati na večer, kojom se je prilikom štovani starina svečar još jednom srdačno zahvalio, zaželiv svim, da uz božju pomoć i oni dostignu njegovu starost, a i radost pod staro dano. Tim je taj prekrasni dan liepo dovršen. I mi se radujemo videći, kako naši sugradjani znaju poštovati i častiti svoga učitelja i to u vieku, u kojem je inače nezahvalnost plaća dobročinstva. Neka bude to primjerom i današnjoj učećoj se mladeži, koja neka na roditelje najviše štuje svog učitelja, koj joj je drugim otcom. Veleučenomu starini svečaru, mnogovriednomu o. Gilbertu Gravl-u kličemo i mi gromovito: „Živio mnogo i mnogo godina!“ Multum et multa.

Pogled po svietu.

Trst, dne 9. jenara 1880.

Austro-Ugarska: Carevinsko vieće sastati će se, kano i obično poslije božićnih blagdanah, okolo 25. t. m.

Bečka gospodska kuća prihvatila je u cielosti obranbeni zakon, kao što bijaše razpravljen u carovinskom vieću, no zabacila je sve resolucije, tičuće se toga zakona.

U sadašnjem zasjedanju carovinskoga vieća doći će na razpravu promjena izbornoga reda za Moravsku i Koruško. O promjeni izbornoga reda za Istru, koji je stvoren jedino na korist Talijana, nemože biti niti govora dok budu kod nas vladali sadašnji nezdravi odnošaji.

Bečke službene novine javljaju, da je bio imenovan linačkim biskupom ravnatelj austrijskog zavoda dell' Anima u Rimu, g. Franc Doppelbauer, bivši tajnik poznatoga pok. biskupa Rudigiera. Katolici linačke biskupije, da su vrlo zadovoljni s tim imenovanjem.

U češkom saboru doći će na razpravu osnova zakona o povećanju broja občinskih zastupnikah u mjestnih školskih viećih grada Prage. Tuj imadu naime Česi svoje, a Niemci svoje mjestno školsko vieće, u kojem zasjeda sedam zastupnika vjerskih i učiteljskih, a samo četiri občinska zastupnika. Po novoj osnovi imalo bi u budućo sjediti u svakom vieću po osam občin. zastupnikah. Proti tomu srdo se Niemci bojeći se, da će i u njihovom vieću Česi većinu imati.

Ugarski sabor sastaje se dne 10. t. m. da razpravi najprije obranbeni zakon, što će po svoj prilici dugo trajati, pošto će pojedine stranke podnesti više izpravaka.

Bivši načelnik grada Zagreba g. Badovinac, koji bijaše od vlade dulje vremena suspendiran, riešen je napokon načelničtva po vladinih pristaših, koji su proti njemu iztragu vodili. Tomu se ni najmanje nečudimo poznavajuć odnošaje, koji dandanas u Hrvatskoj vladaju.

Srbija: Skupština primila je 3. t. m. osnovu novog ustava sa 494 proti 73 glasa. Razprava je trajala tri sata. Skupština bijaše pako dne 4. svečano zatvorena. Prestolni govor bi primljen odobravanjem a sam kralj živahno pozdravljen. Ministarstvo naprednjačko dalo je ostavku, a sada vieća kralj sa radikalci, da njim izruči sastav novog ministarstva. Govori se, da će preuzeti predsjedničtvo u ministarstvu vodja radikalacah Taušanović.

Rusija: Pišuć o govorih kralja Umberta i ministra Tisze prigodom čestitakah o novoj godini, kažu ruske novine, da svi narodi iskreno žele, da i tekuća godina prodje u miru. Ruska vlada da kani razširiti prava zemaljskih zastupstva ili zemstva.

Španija: Iz Madrida brzojavljaju 9. t. m. da se je razpršila na službenih stoponicah kraljevske palače petarda. Ranjen nebijaše nitko. Zločinci nisu još poznati.

Francozka: Poznati general Boulanger zadaje republikancem straha i u samom Parizu. Dne 27. t. m. imadu se obaviti u Seine-departementu izbor za parlament, gdje su republikanci postavili kao kandidata savjetnika Jacquea, koji će imati težku borbu proti generalu, za kojega da će glasovati i monarhisti.

Njemačka: Još uviek tumači se na razno načino šutnju njemačkoga cesara prigodom čestitanja za novugodinu. Službene novine pišu, da će tekuća godina proći bez nemira i rata.

Franina i Jurina.

Fr. Si čul, da su naši zabrali va Žminju za glavara Potoha.

Jur. Tor znan hvala Bogu još toliko štat.

Fr. Ma da se na to jako jadi on žminjski šaronjak, ki ima fabriku od bivanji pod postoljum.

Jur. Ja, zač bi bil volel, da zaboru kozu, ku slano pijuža.

Fr. Bi njoj bil oštariju stavil, ča no?

* * *

Fr. Babin mažikarta iz Liburnije se hvali, da su opatijski tati pod ključem.

Jur. Ja, ma ni povedel, da je moj njimi i njigov kujin.

Fr. Tor zna, da je to i njomu čast, zač vidi kako su ljudi njegovo krvi fino glavi, da znaju poć broz ključa i po škuren va tuju kuću.

Jur. Su trobada pul njega študijali.

Različite viesti.

† **Filip Vondlina.** Dne 6. t. m. preminuo je u Ospu nakon kratke ali težke bolesti (plućnice) tamošnji župnik-dekan veleč. g. Filip Vondlina. Pokojnik rodio se god. 1843. u Idriji — bijaše mu dakle tekar 46 godina — a rodjen bi za svećenika god. 1869. Služio je većinom u Istri, a svuda bijaše cienjen i ljubljen radi njegove blagosti i dobrote. Poznat bijaše obćenito kano vrlo čestit svećenik i rodoljub, to će naša Istra takav gubitak veoma nemilo čutiti. Za njim plaće u Ospu starica majka udovica, svi njegovi župljani i bez dvojbe svatko, koj ga je poznavao. Svevišnji podielio mu vječni pokoj, a medju nami ostala mu dugo uspomena!

Dar za gradnju škole u Brežcih. Občina Kastavska odlučila je u proslavu cesarskoga jubileja doprinosti prilično svotu za gradnju škole u selu Brežca, županije Puži. Dijelo je izlicitirano upravo na 2. decembra 1888.

Župan te županije obratio se je poniznom prošnjom za pomoć na Njegovu cesarsku Visost feldmaršala nadvojvodu Albrechta, i do malo danah došlo mu je p o d p o s e t forintih pomoći.

Čestito bilo onomu puku, a najtoplija hvala i od naše strane visokomu darovatelju!

Odkupio se od čestitanja, darovavši „Bratovšćini" for. 2. — gosp. dr. Andrija Stanger, odvjetnik u Volosekom.

Delavskoga podpornoga družtva ženski odlučio je imati će u subotu obični predpustni plos, i to u plesnoj dvorani u ulici Chiozza br. 5. Početak u 9 satih; ulaznina za osobu 50 nč. Plesati će se i ove godine obljubljeni narodni ples „Kolo", koje će ji je prokrčilo put u sve slavenske plesove u Trstu.

Iz Žminja nam pišu: Dana 7. o. mj. imadosmo prvi put pod predsjedničtvom g. Mateja Peteh-Kovačića sjednicu, kod koje bijaše kao zastupnik vlade cos. kr. kotarski glavar g. Simzig. Dnevni red bijaše proračun za g. 1889. Dakle radilo se o novcu, stvari zabiljnoj. Važnost sjednice zahtjevala je pozornost zastupstva. Mora se priznati, da se je i protivna stranka dostojno ponašala i nastojala, da se načini proračun takav, da ga može potvrditi si. pokrajinski odbor. Samo tajniku ličjedošo gospoda dali samih 305 for., ali ostadošo u manjini i pada odluči mu se for. 600. Kad bijaše izcrpljen dnevni red, zahvali se zastupnik Miklavčić poglavitomu gosp. kotarskomu glavaru za njegovu požrtvovnu skrb za dobrobit obćine naše.

Kastavsko delavsko družtvo priredjuje za dne 13. t. mj. družtvenu veselicu u prostorijah „Narodnoga Doma" u Kastvu slijedećim programom 1. Pozdravno slovo. 2. „Nek duškman vidi", pjeva zbor. 3. Predstava „Brzojav" (Pfloger-Moravsky). 4. „Zrinski-Frankopanka", pjeva zbor. 5. Tombola. 6. Ples. (Početak točno u 7½ sati u večer. Ulaznina for. 1.—, za obitelj for. 1.50. ODBOR.

Iz Barbana pišu nam o konstituiranju novoizabranog zastupstva koliko sliedi: Poslije tri mjeseca, što bijahu obavljeni naši obćinski izbori, došlo je napokon i do konstituiranja novoga zastupstva. To se obavilo 14. pr. mj. Od političke oblasti prisustvovao je sam kotarski kapetan poglavitt g. vitez Conti. Nakon obćinih formalnostih pročita se je izbora načelnika, a zatim obć. savjetnika. Načelnikom bijaše izabran g. Sebastijan Malabotić, a savjetnici gg. Pavao Grabar, Ivan Muljevac, Dinko Defranceski i Ante Budrina. Koliko je tim izborom zadovoljna ogromna većina ovo narodne obćine, toliko je isti razjarilo šaku šaronjakah i krnjelah. Isto večeri kadno odputovaše odavlo obć. zastupnici kući, vikao je na ovdašnjem trgu jedan krnjelski smutljivac za župnikom Rakljanskim, voleć. g. Antunom Gržinićem, kao biesan: „liga pinjato, liga pinjato!" a naš vriedni svećenik zajašio mirno konja i nosovrnuv se na deraču, koji je valjda u svojem biesnilu zaboravio, da su njegovi stariji došli u Istru viđuć: k o n o a l a š t r o, l i g a p i n j a t o, š t r a c o, š t r a c o itd.

Službena uljudnost talijanske gospode u Istri. Pod tim naslovom primamo od prijatelja ruke iz Zagreba slijedeću opravdanu pritužbu:

Komora trgovačka u Zagrebu razaslala je službeno njeku okružnicu na razna obćinska poglavarstva, medju njima i na poglavarstvo u Poreču. Ova okružnica vraćena bi komori neotvorena a na hrvatskom naslovniku stajalo je talijanski: „r i f i u t a t o". Pitamo slavno obćinstvo, kojim pravom smije so ovakovi dopis vratiti neotvoren od jednoga službenoga organa, priposlat mu opet po službenom organu? Tu je zloporaba uredovne vlasti, proti kojoj se valja javnim putom ograditi, što i ovim činimo, moleć slavno uredničtvo, da tu činjenicu na javu iznese.

Činimo to vrlo rado, no ujedno ujedno zagrebačkoga prijatelja, da to nije u Istri ništa nova. Naši Talijomani postupaju isto tako i sa hrvatskimi strankami iz Istre radeć očito proti zakonu i proti najprimitivnijem zahtjevu uljudnosti. Od njih je uzaludno tražiti pravicu, uljudnost ili pristojnost, jer su njim to sve nepoznati pojmovi.

Očitovanje u zadnjem broju „Narodnoga Lista" nalazimo „očitovanje" veleč. g. popa Ant. Andrijčića iz Unijah, kojim razjasnjuje postupanje oblastih proti njemu. Očitovanje to jest vrlo zanimivo i za današnje stanje u pol. kotaru ložinjskom vrlo poučno, no mi ga nesmijemo priobćiti radi tiskovnih odnošaja.

Prvi pastirski list novoga hvarskoga biskupa, presvj. i preč. gosp. Fulgencija Carev-a. Nedavno izdao je novoimenovani biskup hvarski (u Dalmaciji) presvj. Fulgencij Carev „Pastirski list" na svoje stado. Presvjetli biskup je dobro poznata osoba u kotaru Koparskom, budući je mnogo godina bio u samostanu redov. sv. Frane u Kopru kao gvardijan onoga samostana, a njegova duhovna djelatnost razprostirala se je također na porečko-puljsku biskupiju, osobito na župu Vižinadsku, gdje ga tamošnji h r v a t s k i p u k nikada zaboraviti neće, budući da mu se je on izkazao uvjek pravim duhovnim otcem. Presvj. biskupa Careva pastirski list pisan je s uzlitom i zanosom, jer u njem se zrcali prava i nepristrana otčinska ljubav i skrb do vjerenoga spasenja povjerena mu stada. Isti presvj. gospodin jest osoba, koja poznado vrlo dobro starinsko crkvene odnošaje po Istri, osobito pak u Vižinadi, gdje je on neumorno radio kroz mnogu godinu u vinogradu Gospodnjem, te će se za stalno neugodno dirnuti njegova otčinskoga srca novotarije, koje se lukavo izvadjaju u Vižinadi na veliki užrb duševni tamošnjih hrvatskih župljana. Želimo iskreno novomu presvj. biskupu hvarskomu, da ga Bog poživi mnogo godina na obću dobrobit povjerenoga mu stada!

Razpisana služba. Za zdravstveno okružje Dubašnica-Dobrinj i Omišalj na otoku Krku, sa sjedištem u sv. Vidu kod Malinsko, razpisano je mjesto obćinskoga ljećnika s godišnjom plaćom od for. 1000 i 200 for. za vozarinu. Molbe valja poslati do konca t. m. obćinskomu odboru u Dubašnici.

Enciklika sv. Otca. Papa je na 25. p. m. upravio na sve biskupe encikliku, koja započima s riečima: „Exeunte jam anno" te u kojoj ponajprije hvali Boga na utjehi, koju je doživio prigodom svoje jubilejske svečanosti, a zatim zahvaljuje biskupom i čitavomu katoličkomu svietu za posvjedočbu mu kod te prilike odanost i privrženost. Po tom papa spominje, da je vazda poglavitu vodio brigu o načelnih točkah kršćanske nauke. U ovoj pak enciklici želi svratiti pozornost na dužnosti kršćanskoga ž i v o t a; j e r je vjera bez kršćanskih krepostih i djela izprazna. Na žalost tuži sadanji vlak isključivo za materijalnimi interesi, a iz to točnjo potjeću prouzetnost, hrđava štampa, hrđava kazališta, demoralizacija umjetnosti, kriv uzgoj u školah, materijalistička i bezbožno tendencije, izvrtanje pravih pravnih pojmova, smetanje javnoga i privatnoga života. Iz to točnjo za materijalnom udobnosti potječu također svoljaštvom, nihilizam i komunizam. Spas je samo u kršćanstvu: „Instaurare omnia in Christo". Papa preporočuje posvemašnu uzpostavu kršćanskoga života i umjerenost, samozatažaj, odanost i odvažno izvršavanje krieposti.

Nesreća na riečkoj želježničkoj pruzi. Dne 4. t. m. izmedju 5 i 6 satih na večer dogodila se na riečkoj pruzi državne želježničke nesreća, koja bi se bila još groznije svršila, da je vlak, koji je nastradao, bio osobni, a ne teretni. — Od dne 6. decembra godine 1872. nije na ovoj pruzi od buro nijedan vlak nastradao, do 4. t. m. Godine 1872. nastradalo je 8 ili 9 osobah, jer se je onda osobni vlak svalio na nasipa. Ovaj put izgubila su život tri konduktora, te su njihovo obitelji ostale bez svojih hranitelja. — Nesreća se dogodila, kako već spomenusmo, izmedju 5 i 6 satih na večer izmedju postajah Pluse i Moja. Teretni vlak krenuo je za trajanja buro iz Bakra prema Komorskim-Moravicam. Ovdje se želježnica strmo diže. Bura biesnila je strašnom silom, te valjda ipak nebi bila vlaku, koji je sastojao od 18 vaguna naškodila, kad nebi zadnjih osam kola bili vagoni za osobno vlakove, koji su bili prazni. Time su ovi vaguni bili mnogo lagiji od prednjih velikim teretom obterećenih vagunah, pa je vjetar, zapiljiv se u zadnji vagun, ovaj izvrnuo. Sada se redomice strovali u dubinu osam vagunah, te su dva konduktora izgubila svoj život na užasan način. Vaguni su posve razdrobljeni i smrvljeni. Vlak je odmah stao, to je javljeno u postaju Plase, da se pošalje pomoć. Na ovu viest odpremljen je odmah jedan parostroj sa pomoćnim osobljem na lice mjesta. Nu žalibože je ovaj put jedan ljudski život izgubljen. Neki kondukter, koji je stigao pomoćnim parostrojem, htio je pomoći, ali ga bura uhvati, te ga tri stotine motarah baci u ponor, razmrskav ga na komade. Tek drugi dan su našli njegovo mrtvo tielo.

Papin jubilej. Dne 31. decembra pr. godine kao na zadnji dan jubilejske godine pjevao je sv. Otać u crkvi sv. Petra, koja je bila prenapunjena pobožnim svietom, zahvalnu pjesmu. Kud je Njegova Svetost prolazila, svagdje je bila oduševljeno pozdravljena od sakupljenog naroda. Kod orkvene svečanosti bili su prisutni diplomati i množtvo rimskoga plemstva. Kod držali su talijanski vojnici, ali nije bilo ni treba takovih mjera preduzeti, jer red nije bio nigdje poremećan.

Parlamentär. Ovo je jedini u Beču u njemačkom jeziku izlazeći list, koji narodne interese svih Slavena zastupa. Tko ga imati želi, neka pošalje predplatu pod sliedećom adresom: „Parlamentär, VII. Bezirk, Lerchenfeldorstrasse 25." Godišnja mu je predplata s poštom 11 for., a četvrtgodišnja 2 for. 75 nvč.

Cijene dalmatinskim proizvodom u Trstu. Ovo zadnjih dana cijene dalmatinskim proizvodom u Trstu bilo su sliedeće: ulje po 85 i 86 for. sa 2 po sto odbitka; mandole po 82 for.; buhač po 190 do 200 for. conat; rujovina po 0 i do 8 for. conat; kože suhe po 60 do 65; vino je dalmatinsko uvjek traženo, ali radi Božićnih svetkovina nije bilo puno prodaje.

Atentati dinamitom u Italiji. Iz Genove javlja se: Noći dovjek našao je ovih dana pod prozorom vojvodske palače, u kojoj se nalazi sudište, predmet, koji mu je bio odmah sumnjiv. Taj predmet bude doskora upoznat kao bomba, napunjena dinamitom. — Također iz drugih talijanskih gradova javlja se o atentatih s dinamitom, poimence iz Pize i Livorna. Pak da nije to blažena zemlja!

Učitelji u Španjlj. U božićnom broju najraširenijega lista španjolskoga „Imparcial" čitamo sliedeće: „Svaki se mora za svakoga blagdana sjetiti siromaha. A koji siromasi nam jesu bliže do vrijedni naše mladeži, učitelji. Iz provincije Marcia javlja se, da u gradiću Akvilas ninu učitelji već 11 mjesoci dobili plaću. Njihovo je stanje strašno, a nekoji su radi dužne stanarine bačeni na ulicu, te tim izloženi bledi i sramoti. Da su roditelji djece, učiteljem povjerene, nesjeto ovih, te bi nesretnici morali poginuti od gladi. Zato neka na božić izvrši dovječja dužnost svaki, koji misli na učitelje u Akvilasu".

„Vienac" broj 1. XXI. godišta izašao je sa sliedećim sadržajem: Staroj godini na razkršću a novoj na osvitku, spjevao Ivan Lepušić. Gjurgjica Agićeva, pripovidka Knavera pl. Šandor-Gjalskoga. U samoći, spjevao Javo Drugić. Cvjetnjača, francuzki napisala Augustus Craven. Slijepi muzikant, psihološka studija od Vladimira Korolenka, s ruskoga preveo Nikola Andrić. Djevojački rat, starocuska priča, priobćio T. Marotić. Listak: književnost, umjetnost, svaštica, književni natječaji. Slike: Csavor pl. Šandor Gjalski. Otmica u Crnoj gori, slika Jaroslava Čermaka.

„V i e n a c" izlazi svake subote. — Cieni mu je na četvrt godine 1 for. 75 nvč. —

Književnost.

„A r m o - A l b u m", rodakcija i administracija Boč I. Habsburgerstrasse 7., izašla je troda svezka ea više vrlo krasnih ilustracijah s pripadajućimi životopisimi crtičanmi austrijskih generalah.

* * *

O p o d r u č n o m i p o m o r s k o m stegnuću bilježničke dužnosti, pouka dra. Vladimira Papafave, odvjetnika u Zadru. S talijanskoga preveo Anton Šimonić. U Zagrebu 1888., tiskom „Dioničke tiskare".

* * *

„D o m i s v i e t". Primili smo 1. broj lista „Dom i svieta", koji izlazi ovo drugu godinu, to koji izpunjava znatnu prazninu u našoj mladoj književnosti. List je vrlo liepo opremljen, a sadržaj mu je obilan i zanimiv. Dosta je, da spomenemo, da je u 1. broju započeo „Dom i Svieta" donositi pripoviest „Preko mora" od našega vriednoga romanopisca Eugena K u m i č i ć a (Jenio Sisolski). Čin ovo pripoviedko sbiva se u hrvatskom primorju. Nadalje se priobćuje izvorna pripoviedka „Darovi svieta" iz pera darovitoga mladoga pisca Gjuro T u r i ć a, koji vjerno i vješto crta u svojih pripoviedkah život krajiških Hrvata. G. J. M a t i j a c a pripoviedka po Kažotiću zanimiv roman iz života dalmatinskih Hrvata u 17. vieku. Od prevoda spominjemo roman „Prijateljeva oporuka" od Octava Feuillota, iz francuzkoga preveo R. F r a n k o v i ć; zatim otačbeničku novelu Francesko Foscari, preveo N. K o k o t o v i ć; pa onda provod iz ruskoga „Suseta" od Vsevoloda G a r š i n a. Slika ima preko 20. Iz ovoga sadržaja, koji nismo posve ni izcrpili, uvidit će naši čitatelji, da je „Dom i Svieta" vriedan preporuke, pa ga mi toplo preporučamo. — „Dom i Svieta" izlazi u Zagrobu dva puta u mjesecu. Svaki broj donosi obično po 10 slika. Cieni je listu 6 for. na godinu.

Lutrijski brojevi

dne 5. jenara

Beč	61	44	29	28	90
Gradac	24	66	51	38	15
Temešwar	25	46	51	86	89

dne 9. jenara

Brno	21	81	43	53	25

Dopisnica uredničtva.

Gg. Čitateljem, koji nam čestitaše k novoj godini, vraćamo iz puna srca milo za drago.

G. I. M. Pula. Izvolite poslati, te kad pročitamo, odgovoriti domo Vam izvolnstvje.

G. S. Onog podlistka nemožemo priobćiti, jedno što nam nedostaje prostora a drugo, što neobličavamo niti „domaćih" priobćiti, pak bi nas se moglo obtužiti radi pristranosti. Upotrebili smo koliko se je dalo. Inače srdačna Vam hvala na trudu i nezaboravite nas. Očekujemo glasove o F. Da ste nam zdravo!

Dopisnica upravničtva.

Umoljavaju se sva gospoda velecienjeni predbrojnici, da nam svaku eventualnu pogrieškn, učinjenu možda od naše strane dojaviti izvole, da se tim načinom izbjegne svaki nered, koji bi mogao kasnije nastati. Ujedno upozorujemo svu gospodu predbrojnike, da se svo viesti iz naroda šalju na uredničtvo bud kao dopise, bud kao drugo novosti, koje bi mogle interesirati p. n. gg. čitatelje „Naše Sloge"; takovo viesti pisati na omotnu od poštarske napustnice nije probitačno, jer se vodjenom saboravu, budući upravničtvo pridržuje omotne kod sebe radi mogućih rektamacija i pregledanja računa.

I. P. P a v j a k. Onaj poziv bio je poslan prije, nego go je mogao upravitelj naporedniti sa glavnom knjigom; na zamjerite, jer Vaša predbrojba je smirena sa 87 i 88.

G. X. Z a g r e b. Čudnovato, da sto se tako hrzo utrudio podupirati našu glasilo! Mi smo se od Vas nadali, da ćete naš list preporučiti tamošnjim prijateljem, jer ste bio to obećali jednomu našemu prijatelju, a kad tamo već sveđisto nakon dvih godina. U ono vrieme jošte se jošte Pegaza i pjevalo travi, koju je valjda Pegaz izjeo, pa mu treba kupiti slamu. Kolike imade ljudi i naših kod Vas, koji prodiše o svojem rodoljublju, a kad dodje do čina, onda povuku jezik za zubo. Ni sto Vi jedini, jer vidim, onih koji mnogo govore najmanje o krivuju, a kojeli bi biti nekakvi vodje stranaka, ljudi bi drugim izdavati patente o rodoljublju! — Kod nas u Istri drži se mnogo do fakta, a ništa do riječi. Saplenti sat!

G. I. P. B u k a r: javljeno Vam bijaše u zadnjem broju

Od 3. jenara do 8. jenara priposlaše nam predplatu: G. I. N. Trst za 89 — F. P. Trst za 89 — A. I. Karlovac za I. s. 89 — B. J. Gjurgjevac za II. s. 88 i I. s. 89 — D. I. Ljubij za 89 — B. I. Sušak za 89 — B. L. Zagrob za 89 — K. v. Mujo za 89 — D. M. Lukoš za 87 i 88 — G. dr. V. Sisak za 89 (odzdrav od uredničtva, preporučamo se) — G. T. Krk za 89 — D. T. Solca-Brač za 89 — Čitaonica Dubravnik za 89 i I. s. 89 — G. F. Zagrob za 88 — G. I. Novaki za 89 — Slov. Čit. Gorica za I. s. 89. — G. I. Logatec za 89 — I. B. Čazma za 89 (svajudno primo VI III Vaš rodjak) — Čit. Jaska za I. s. 89 — I. E. Lipa za 88, 2 for. na račun 89 — I. I. Opatija za 89 — Obć. glav. Kastav za 2 izt. 89 — I. M. Kostav za 3 izt. za I. s. 89 — R. S. Almaš za 88 — Čit. Kraljevica od 1. okt. 88 do 30. marča 89 — Čit. Kopar za 89 — L. dr P. Poreč za 89 — Lj. G. Poroj za II. s. 88 — Kmet. br. društva Sv. Lucija za dec. 88 — M. o I. Glavotok za 89 — M. I. Kuturovo za I. s. 89 (živio) — M. I. Kopar za I. s. 89 — M. I. Vrana-Cres za 89 (Bog Vas živi) — N. D. Barajevo za 89 — Čit. Ogulin za 2. s. 88 i I. s. 89 — Čit. Omišalj za 89. — P. F. Kastelir za 5. izt. za 1. s. 89 — P. E. Karojba za 4 izt. za I. s. 89 — P. J. N. Varaždin za 89 — Čit. Prograda za prvi četvrt 89 — R. A. Ližnjan za 89 — R. I. Kastrena-sv. Lucija for. 3. — Čit. Sužana za I. s. 89 — S. I. Trst za 89 — S. V. Pul za 1 s. 89. (živio) — S. G. i družina Nerezine za 2. s. 88 — J. S. Osor za 2. s. 88 — S. M. S. Nedolja za 89. — S. F. Boč za I. s. 89 — S. I. Pićan za I. s. 89 — S. J. Pulj za I. s. 89 — S. J. J. Djakovo za 89 — Hrv. sastan. Solca-Brač za 89 — S. F. Gračišće na račun 89 for. 1. — S. F. Plomin za I. s. 89 T. V. Karlovac za 89 — S. A. Fužine za I. s. 89 — Čit. Vol. Gorica za traći četrt 89 — V. P. Metlika za 89 — Čit. Vinkovci za prvi četvrt 89 — V. A. Malinska za I. s. 89 — V. I. Malo Mune za 89 — Zagrob „prva hrv. šted. za 89, hrv. esk. banka I. s. 89, Z. dr. I. za 89, Z. dr. A. Sibonik za 87 i 88 — Z. F. Lindar za I. s. 89 — Z. I. Z. M. Power za 88 i 89. — A. P. Opatalj za II. s. 88. — D. o E. Karlovac za 89 — K. pl A. Trst za 2. s. 88 i I. s. 89 — K. F. Katinara za 89 — S. M. Ropentabor za II. s. 88 i I. s. 89 — S. M. Malinska za 2. s. 88. — Š. Š. M. Mučenice na račun 89 for. 3·43 — Čit. Trst za 89 — T. A. Trst za 89 — C. A. Lovran za javnu zahvalu — K. M. Trst za oglas.

Javna zahvala.

Prosvietli gospodin dr. Dinko Vitezić, zastupnik na carevinskom vieću i odvjetnik u Krku, sjetio se opet naše milienice „Bratovšćino" priposlav joj kao prinos jednu obveznicu državnog zajma od 100 (sto) for. nom. vriod.

Na tom plemenitom daru stokratna mu srdačna zahvala u ime cielog družtva „Bratovšćino"!

Predsjedničtvo „Bratovšćine hrvat. [illegible]

Kastav, 7. jenara 1889.

Ante Turak
predsjednik.

Javna zahvala.

Slavno pjevačko družtvo „Gusle“ u Makarskoj, priredivši 2. decembra 1888. u proslavu četrdesetgodišnjice vladanja Njeg. Veličanstva kralja pjevačko-glasbenu i glumačku zabavu, priposlalo nam je svotu od 68 for. 20 novč. kao čitav prihod ove zabave, pošto je slavno upravitelјstvo občine Makarske samo namirilo svo troškove. Mi ovim izrazujemo slavnom pjevačkom družtvu „Gusle“ kano i slavnom upravitelјstvu občine Makarske to svim prinosnicima što toplіju zahvalnost, mi ju izrazujemo u ime hrvatskog pripomoćnog družtva u Beču, komu je cilj, podupirati biedne hrvatske djake na visokih školah u Beču, navraćajuć jih na koristan i uztrajan rad, svjetujuć jih i bdijuć nad njima u koliko jih možemo smjestiti u našem utočištu, očuvati jih tudjinskog zavadjanja to odgojiti u njima radnike u korist i čast hrvatske domovine.

Ovu ćemo cilj i postići, nadjemo li u hrvatskom sviestnom občinstvu onu podporu, koju mislimo, da je hrvatsko pripomoćno družtvo u Beču zavriedilo.

Hrvatsko pripomoćno družtvo.

Beč, 20. decembra 1888.

Franjo Vahčič, tajnik. **Dr. K. Kozlić,** predsjednik.

Broj 12.

Oglas

Kako bijaše javljeno lanjske godine, da će se novi sajam sv. Antuna obdržavati svake godine u Tinjanu u utorak prod sv. Antunom, t. j. utorak prod 17. jenarom, dajo se i sada na obće znanje, da ovo godine spada sajam dne 15. jenara.

Ovoliko svim na ravnanje, koji bi želili ovaj sajam bud kakovom trgovinom ponjotiti.

Glavarstvo obćine
Tinjan, 5. jenara 1889.
Šimo Dufar,
glavar.

Br. 2.

Gospodarska zadruga
u Kastvu.

U nedelju 20. jenara 1889. biti će godišnja glavna skupščina u 9 urah prije podne u Kastvu u vali dolavsko školo.

Razprava:

1. Izvještaj o delovanju prošlo godine
2. Obračun godine 1888.
3. Proračun za godinu 1889.
4. Govor predsjednika o banki u Poreču, —
5. Što koji predloži.

Tko se želi na novo upisati, može to učiniti isti dan.

Kastav, 6. jenara 1889.

Dr. M. Laginja, v. r.
predsjednik.

Natječaj.

Podpisano predsjedničtvo odaslanika zdravstvenog skupa udruženih občinah Krk-Vrbnik-Punat razpisuje natječaj na mjesto lječnika za isto občinu uz godišnju plaću for. 600 i putnu odštetu u iznosu for. 600, ukupno daklo for. 1200.

Sjedište lječnikovo biti će u gradu Krku.

Natjecatelji treba da poznadu hrvatski i talijanski jezik.

Na želju priposlat će se natjecateljem propis potanjih uvjeta.

Rok natječanja je otvoren do 31. siečnja 1889., a molbu treba upraviti na podpisano predsjedničtvo.

Krk, 28. decembra 1888.

Predsjedničtvo odaslanika zdravstvenog skupa občina:

Krk-Vrbnik-Punat
Dr. Dinko Vitezić.

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Visokočastiti duhovščini

priporočam se vljudno podpisani v napravo cerkvenih posod in orodja iz čistega srebra, kineškega srebra in iz medenine najnovejše oblike, kot

monstranc, kolihov, svetilnic in svečnikov

itd. itd. po najnižji ceni. Zadovoljim gotovo vsakega naročnika, bodisi da se delo prepusti mojemu ukusu, bodisi de se mi je predložil načrt.

Teodor Slabanja,
zlatar v Gorici, ulica Morelli št. 17.

Stare reči popravim, ter jih v ognji pozlatim in posrebrim. Čč. gg. naročniki naj mi blagovolo poslati isto nofrankovano.

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Grlena bol, kašalj, hreputavica, promuklost, nazeb zadavica, rana, zapala ustiljah itd.
mogu se u kratko vriome izliečiti rabljenjem
NADARENIH

Prendinijevih sladkišah
(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotovi P. Prendini, lučbar i ljekarnik u Trstu.

Veoma pomažu učiteljem, propovjednikom itd. Probdjenih kašljuć noćih, navadno jutarnjo hreputavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se pazili od varalicah, koji je ponašljaju. Zato treba uvjek zahtjevati *Prendinijeve sladkiše* (Pastiglie Prendini) to gledati da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani *Pastiglie*, na drugoj *Prendini*.

Cienа 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u *Prendinijevoj ljekarni u Trstu* (Farmacia Prendini in Trieste) i u glavnjih ljekarnah svieta. 52—10

Čast nam je proporučiti p. n. občinstvu **Trsta i okolice, Primorja i ostalih hrvatsko-slovenskih gradovah i mjestah, sa solidnosti i jeftinoće poznatu, te obilnimi modernimi pismeni i strojevi providjenu,**

JEDINU SLAVENSKU

TISKARU
U TRSTU

Ista prima i obavlja **svaku naručbu** bilo koje vrsti **knjigotiskarskoga posla** te proporuča se osobito za ovo vrsti tiskanje kao n. pr.:

za župne urede, okružnice, račune, list. artilje i zavitke s napisom, preporučne karte, posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive, razporede, uznice, oglase, pravila, izvješća, zaključne račune, računike, punomoći, oglenice, jestvenike, svakovrstne skrižaljke, izpovjedne cedulje, knjige itd.

Uvjerava se p. n. občinstvo, da će nam biti osobita briga, p. n. naručitelje u svakom pogledu zadovoljiti koli **brzom i točnom** poslvorbom, toli **jeftinom cienom i ukusnom** izradbom.

Drži u zalihi (skladištu) sve potrebne tiskanice i knjige za crkvene urede.

Onda ima na prodaj skladećo knjige:

Molitvenik berilo za nedaljavalne točaje ljudskih šol in gospodarjev v pouk cijena prije	**50**	nvč.
sada	**40**	tvrdo vezana . . . . . n. **60**
Božićni obrasci sastavil D. Trinkovc . . . n.		**20**
Vilim Tell, pravod Čegnara . . . . . n.		**40**
Ljudmila pravod J. Ivkana . . . . . n.		**20**
Filip pravod Krilmana . . . . . n.		**20**
Antigona provod Krilmana . . . . . n		**20**
Trst in okolica od Sile . . . . . n.		**30**
Pjesma o svomu provcu A. K. Istranin . . n.		**20**
Istra pjesma „ A. K. „ . . . n.		**20**

Ove su knjige jako prikladne za darove o prazničnih sato ih sl. občinstvu proporučamo.

Kod naručivanja tiskanica i drugog, molimo naznačiti **točno** naručbu i dotični nastoj (adresu) naručitelja.

Za obilnu naručbu proporuča se

Tiskara Doleno
Via Carintia br. 28 u Trstu.

„Danica“ koled. za l. 1889.
dobi se v tiskarni Doleno po 25 kr., po pošti 5 kr. več.

Najboljši
papir za cigarete
13-26 je pristni
LE HOUBLON
francozki fabrikat Cawlejer in Meurjer v Parizu.

Svari se pred ponarejenjem.

Ta papir gorko priporočajo gospodje drl. J. J. Pohl, E. Ludwig, E. Lipmann, profesori komije na dunajskem vseučilišču, radi njegove najboljše kakovosti, radi njegove čistote in zato, ker v njem ni nikake druge zdravju škodljive tvorine.

Pozor: Vsak naj pazi na naslednji podpis:

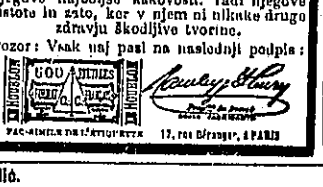

Obrtničko čudo!!
Kaputi iz kančuka:

nepromočivi raznobrojne vromeno tkanino najviše četvorougle slvo i tamne boje. Na jednoj su strani iz sivoj kaučuka (posvema slična svili) ili crnog sa naglavkom i dvostrukimi zapori.

Ti kaputi radjeni su na dvio pravilno strano, to se mogu rabiti i po liepom vromenu kao gornja suknja.

Ciena for. 7.

Franko poštom u svako mjesto u monarkiji. — Šilјo se uz prodhodnju pluću ili pouzećom.

U naručbah mora se naznačiti duljinu kaputa i širinu prsah.

ENRIK PEGAN
Trst, palazzo del Lloyd.

Kapljice sv. Jakoba

Ovim se ozdravljaju podpuno i sigurno svo želudčane i živčane bolesti, iskolj: e smukve, koja su se ustavljanjem svim ljučničkimi sredstvi, osobito pa kroničkі katarh i slabost v želudcu i drobu, krč, slabu probavu, alkoholizam, jako kuckanje srca, glavobol i dr. **Kapljice sv. Jakoba**, koje su sastavljene po navodu kaludjera gedinega **samostana »Astra«** iz **22 najboljih zdravilnih biljkah izleka**, koje su svaka za-no i danas priznate kao zdravilna sredstva prve vrsti. Ovo sastavljenje jamči dakle za sigurnu najbolju ovih kapljicah. — Ciena 1 staklenko **30 nv.** 1 velike staklenke **f. 1·20** prama poštnom pouzeću ili gotovom novcu. Izobivaju se u svih ljekarnah.

Glavne skladišće: M. Schulz, Hannover, Eschenstrasse 6, dalje u Trstu I. Serraval, »All'Amazone Trionfante« i Prendini. — Na Rieci A. Mixan. 18-5

Nova agencija za službe
u Trstu, Via Campanile br. 1

bavi se namještivanjem svakovrstnih službenikah u tu- i inozemstvu, **utjeruje dugove**, dobavlja izvješća na podpunom tajnošću. Izvršuje takodjer svakojaka pisma, **molbenice, ugovore itd. Zalaže i riešava prosi uplati kamatih predmeta**, založeno u gradskoj zalagaonici (**Monte di Pietà**), kupuje i prodaje svakovrstnu robu. Dobavlja uz jako nizko kamato novce i upravlja svaki drugi posao.

Popisuje se hrvatski, njemački i talijanski.

Marijaceljske želodečne kapljice

zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

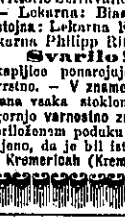

Neprecenljivo dobroto je posebno vpliv njihov pri notoćnosti, slabosti želodca, ako s grta smrdi, napenjanju, kiselem pohanju, koliki, želodečnem kataru, garečiče (zravel) pri preobilnoj produkciji slin, rumenici bljuvanju in gnjusu glavobolu, ako boli iz želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jodi in pljač v želodcu

Varnost. znamka proti glistam, bolesni na vranici in jetrih in tudi proti zlati žili ali himorojčam. Cena stoklenici je s nakazom vrod samo 40 nov., velika stoklenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar „k angelju varhu“ *Karl Brady Kremsir, Morava.*

Marijaceljsko želodčne kapljice niso tajno zrodstvo. Doli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakej stekleniei priloženomu poduku za vporabo

Pristne dobe se skoraj v vseh lekarnah.

V Trstu: Lekarna: Antonio Suttina — Lekarna: de Leitenburg, all'Ercole trionfante — Lekarna: Eduard de Leitenburg, alla Salute. — Lekarna: A. Praxmayer, al due Mori — Lekarna: Pietro Prendini, al a Fontana Imperiale. — Lekarna: Benedetto Sarnval, al Amazone Trionfante. — Lekarna: Benedeto Vlach Miniussi, alla Corte. — Lekarna: dr. Vittorio Serravallo al R dentore (glav skladiš.) — Lekarna: Biasoletto all'orso nero. — Postojna: Lekarna Fr. Baccarcich. — Sežana: Lekarna Philipp Ritschel. —

Svarilo! Pristno Marijaceljsko želodčno kapljico ponarejajojo in posnemajo se mnogovrstno. — V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka stoklenica v rdeč omot, providen z gornjo varnostno znamko ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo rasun toga opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusek-a i Kremericah (Kremsier).

TVRDKA
Bernhard Ticho
Brünn, Krautmarkt 18,
(v lastnej hiši)
pošilja proti povzetji:

Sukna za gospe
deset metrov, sama volna v vseh modernih barvah dvojna širokost f. **3.**

Kalmuka
deset metr., črtež po modi se da oprati 60 ctm. f. **2.70.**

Valarjine flanele
deset met., ki se da oprati na pol volna po najnovejših risarijah 60 ctm. f. **4.**

Barčena za obleke
deset metr., ki se da oprati, krasni vzorci 60 ctm. širok f. **3.**

Nigerskega valjanega sukna
deset metr., sama volna, najnovejše blago za jesenske in zimske obleke dvojne širokosti for. **5.**

Velurjevi šali
¾ dolga samo volna f. **3.50.**

Ragusa moderno sukno
dvostroko široko, za kostume, v vseh barvah, tudi pragasto in pisano 10 metr. for. **3.**

Blago za spalne sukne
40 ctm. šir najnovejši uzorci 10 m. f. **2.50**

Životi „Jersey“ za gospe
(Jopice) z svilnatimi gumbi, v vseh barvah, kompletno, velike, 1 komad f. **1.50**

Košulje za delalce
iz rumburškega okefurda velike, 3 kom f. **2**

Holandske dolge preproge (ostanki)
10—12 metrov dolge, 1 ostanek f. **3.60**

Normalne košulje in hlače,
kompletne, velike, 1 kom. f. **1.50**

Crni Terno
sakonski izvod, dvostroko širok, za celo obleko, 10 metrov f. **4.50**

Pragasto blago za obleke
60 ctm. široko, najnovejši uzorci, 20 met. f. **2.50**

Volnati ryps
v vseh barvah, 0,6 ctm širok, 10 metrov f **3.80**

Oreldrath (Trožičje)
najboljša vrsta, 60 ctm. široko, 10 metrov f. **2.80**

Ženske košulje
iz močnega platna ščipkami 6 komadov f. **3.25**

Domače platno
1 komad, 30 vatlov ¾ for. **4.50**
1 „ 30 „ ¾ „ **5.50**

Klug-Webe
boljše vrste platna
1 koma 1 ¼ širok, 30 vatlov f. **6.—**

Sifon
1 komad, 30 vatlov, 1 a f **5.50**, najboljše vrste f **6.50**

Kanafas
1 kom. 30 vatlov, lila f. **4.80**
1 „ 30 „ rudeč „ **5.20**

Okeford
se more pr ti, dobra vrsta, 1 kos 30 vatlov f. **4.50**

Garnitura iz ripsa
sestoječa iz 2 postolj nih pregrinjal in naminznega prta sa svilnatimi ščipkami for. **4.50**

Garnitura iz jute
2 namizna prta in posebno pogrinjalo s ščipkami f. **2.50**

Jute zastor
jurški vzorek; podpolni for. **2.30**

Konjska plahta
jako dobra, 190 ctm. dolga, 130 ctm. široka, f. **2.50**

Odeje za fijakerje
200 cm. dolga, 130 cm široka, f. **2.50**

Košulje za gospode, lastno delo
bele ali ba vane 1 kos Ia f. **1.80**, IIa f. **1.20**

Ženske košulje
iz šifona in platna, fino plotene, 3 kom. for. **2.50**

Tovarno skladišče suknega blaga

Brnsko sukno
Odst nek 3.10 metrov za podpolno moško obleko f. **2.75**

Ostanki Brnskega sukna
Ostanek za podpolno moško obleko 3.10 metrov dolgo for. **5**

Blago za zimske suknje
ostanek 2·10 m za popolno zimsko suknjo ravno in višnjevo. f. **2.50**

Blago za površnje sukn je
najfinejše vrste, za celo suknj f. **7.—**

Vzorki brezplačno in franco. Kar komu ni všeč, se sprejme brez ugovora nazaj.

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

Tiskara Doleno.

Broj 3. U Trstu 17. jenara 1889. Godina XX

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju upotovanja uz pogodbu sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za soljake 2 for. na godinu. Razmjerno fr. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 28.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Iztekla je eto i devetnajsta godina što šaljemo naš list na krilo milog nam roda. Stupili smo hvala Bogu u dvadesetu godinu. Pozivljuć narod na novu predplatu, čvrsto se nadamo, da će nam ostati vjerni svi stari pomoćnici i predplatnici, i da će se k ovim pridružiti i oni, koji to do sada nisu mogli ili htjeli.

Predplata s poštarinom za cielu godinu stoji za imućnije fr. 5., a za soljaka fr. 2. Za pol godine polovicu. Izvan carovine za poštarinu više. Novce ne treba šiljati u zapečaćenom listu, jer je predrago, nego poštarskom naputnicom *(Vaglia postale)*.

Budući da nam se šalje više puta novce u razne svrhe, molimo svakoga, da uvjek točno naznači, što je za predplatu, što za što drugo.

I ovom zgodom molimo naše dužnike, da već jednom zadovolje svojoj dužnosti, *jer* nije liepo ni pravedno list primati a ne plaćati ga.

Preporučamo napokon svim rodoljubom, da nam dopisuju iz svojih krajevah po istini sve, što misle, da može narodu koristiti.

Uprava „Naše Sloge“.

Stranka reda.

II.

Iz svega toga — kaže poročki listić — može se zaključiti hladnokrvno i bez političkoga strančarstva, da bi se u ovoj orahovoj lupinji, što no se Istrom zove, moglo živiti u svetom miru, u nekojih stranah dapače i ugodno, kad nebi bilo osobah sa slabimi nakanami i stalnimi odlukami: osvetiti se narodno-talijanskoj stranci.

I mi izpovjedamo hladnokrvno i bez strasti, da bi mogle živiti obadvie narodnosti u Istri ugodno i u miru, no samo pod jednim uvjetom, t. j. da budu u svemu jednake i ravnopravne, da nebude slugah ni gospodarah, tiranah ni robovah. Kad nestane današnjeg po nas nesnosnog stanja, kad budu Hrvati i Slovenci Istre uživali sva ona prava i sve povlastice, koje uživaju susjedi Talijani, tada će tekar, i jedva tada zavladati u pokrajini našoj mir, red i zadovoljstvo.

Da imade u našoj stranci osoba, koje teže za nekakvom osvetom, niećemo odlučno. Mi poznamo lično skoro sve osobe naše stranke, koje se ikoliko ističu u narodnoj borbi, pa možemo svakoga uvjeriti, da nikoga od nas navodi u narodnu borbu osveta; već ono uzvišeno načelo, koje je ujedinilo Niemce i Talijana, a oslobodilo nedavno našu braću na Balkanu. Ako nas takove drži glasilo zemaljskog odbora za osvetnike, tada jesmo u istinu osvetnici kakove pozna divna naša narodna pjesma. Osloboditi nevoljni narod izpod tudjeg gospodstva, osigurati mu pošten obstanak, to je zaista najplemenitija zadaća svakoga osvetnika.

Još te valja uvažiti jednu činjenicu — nastavlja L' Istria. —

Nepojavljuju se u svih političkih kotarih nekoje nepravde, počinjene od gore nehvaljenih agitatora vanjskih, te akoprem se pokazuje svuda neko gibanje, ono ostaje ipak još te u sakritom stanju, a da se nenasudjuje bezobraznim prkosom po miloj volji gospodariti. To pako znači, da oblasti mogu kad hoće, jer su strasti skoro svuda jednake.

Kao što je »L' Istria« obaviešćena o tobožnjih nepravdah, te o gibanju našega naroda u pojedinih, kotarih tako znademo i mi izvestne i točno, da se nepravde događaju jedino našemu narodu, a ponajviše u onih kotarih, kojimi upravljaju prijatelji poročko-pazinske gospode, te u onih hrvatskih župah, koje su izručene na milost i nemilost bezdušnim talijanskim ili šarenjačkim svećenikom. Mi bismo mogli imenovati one političke i sudbene kotare, općine i župe, u kojih se počinjaju grozne nepravde biednomu našemu narodu, nu to je i onako našim čitateljem dobro poznato. I nas uči gorko izkustvo, da oblasti mogu ako hoće utući svako narodno gibanje, ali je bezobrazno i odurno zahtjevati od tobož liberalna lista, da se takovo protuzakonito i nečovječno postupanje takovih oblastih protegne na čitavu pokrajinu. Ondje, gdje nemogu sami zaprieći narodnog pokreta, tuj pozivlju na pomoć carske oblasti — kojim inače nesnaju niti za ime — da ove postupaju proti nam protuzakonito i protupravno. To je zaista vrhunac talijanske pravednosti i liberalnosti. —

No čujmo kako umuje dalje pravi liberalac:

Tuj se neradi o kakvoj povlastici, ili da koji traži za sebe veću ljubav; pošten činovnik mora biti jednak su svimi; traži se dakle jednako postupanje i ništa drugo. No, imadu li možda svoj dio gradjani pazinski — od kojih plaća četvorica više poreza nego li svi seljaci i popovi cielo mjestne općine — kako i ona tridesetorica, koja sjedi u općinskoj palači? Čini nam se, da ovo nije uzaludno pitanje, pak hoćemo, da nam se na to odlučno odgovori.

Neznamo zbilja je li u ovom natucanju poročkog listića više farizejstva ili drzovitosti. Malo prije zahtjeva otvoreno, da se oblasti postave na talijansku stranu, da proprieče svako naše narodno gibanje, a ovdje lističavo brblja, da oni netraže nikakve povlastice, da njim nije stalo do veće ljubavi il protekcije oblastih, već jedino do toga, da činovnici budu nepristrani, jednaki sa svimi.

Pak da se nisu poročki jaslari posvadili sa zdravim razumom! Il misle možda, da će naći čuka, koji bi ovakvom piskaranju vjerovati hotio? Nevalja vam, gospodo, takovo mudrovanje, jer vam viri iz svakog redka kozji papci. Kad budete vi iskreno i pošteno zahtjevali, da svaki činovnik vrši strogo i nepristrano svoje dužnosti napram svakomu, tada ćemo se naći na istom polju, jer je to naš svakidanji vapaj; no mi vam otvoreno kažemo, da vi strogih, pravednih i nepristranih činovnika nećete, jer tražiti što takova, značilo bi kopati grob vašemu gospodstvu, nadvladi i tiranstva. Što takova pako nemožemo od vas očekivati znajuć, da vam je jedina težnja i svrha: vladati i pašovati s nami pod svaku cienu i dok se god dade.

Što se tiče vaše tužaljke, da su tobož pazinski gradjani zapostavljeni izvanjskim občinarom, da četvorica vaših više poreza plaća nego li svi ostali, suobćinari i napokon — što vas svakako najviše peče — da je prauzula upravu propadajuće občine tridesetorica občinarah hrvatsko narodnosti, odgovaramo vam: 1. Izborni zakon nepita nikoga, da li je gradjanin ili vanjski, već jedno, da li imade izborno pravo. *Ako* nisu izvanjski birači imali isto pravo kao i vaši gradjani, pak su ipak birali, bilo vam proti tomu rekurirati. 2. Većina pazinskih gradjana glasovala je kod izbora za poreznu občinu Pazin za naše predloženike, jer je dobro znala, da bi ju bili vaši upravitelji upropastili, kao što su prije bili privali priključene podobćine k rubu propasti. 3. Nepita se, da li plaća vaša četvorica više ili manje poreza od ostalih suobćinarah, jer kad bi vriedila vaša liberalna (!) logika, tada nebi smjeli siromašniji imati drugog prava, van plaćati od svojeg siromaštva porez, davati mjesto bogatašah vojnike i robovati njim. Ako bogatiji plaćaju, zato imadu pravo izbora u I. tielu, a k tomu sijaset svakojakih povlastica.

PODLISTAK.

Put u Egipat.

Piše Vladko Krajanin.

(Dalje).

U to približila mi se je sestra, te me upitala, dali ćemo doskora u Port-Said.

— Do devet dana smo kod majke, odvratih nehajno.

— A imade li u Port-Saidu slaštica, voća, igračka i liepih oprava?

— Dakako da imade, rekoh.

— Hoće li mi majka toga nakupiti kad dodjem u Port Said?

— Hoće, hoće, odvratih.

Tko zna koliko vremena bi me bila napastovala sličnimi pitanji, da nebijaše uočila u taj tren Bosance, koji su tada obavljali svoje obične molitve. Nalazio se gdje mu drago, Muhamedanac vrši točno svoje dužnosti prama Bogu.

Sestri se je to klanjanje ponješto čudno činilo, zato se je više puta nasmješila tako, da sam ju morao opomenuti, da se nesmije.

U to nam se je približao njeki stranac. Po obliču i ponašanju držao sam ga za Grka. Pristupiv k meni, upita me talijanskim jezikom:

— Molim vas gospodine, koliko je vuć sati?

Izvadiv sat odvratih mu: tri i pol. On mi zahvali i sjedne do mene.

— Odkle ste rodom gospodine? upita me on, dakako uviek svojom taljanštinom.

— Iz Istre, odvratih.

— Iz Istre? Mi smo dakle patriote? To me vrlo veseli . . . .

— Oprostite gospodine, odkle ste pak vi? upitah ga smješeći se.

— Rodih se doduše u Krfu, al od taljanskih roditelja. Talijan sam dušom i tielom . . . odvrati mi on vatreno.

Uzeo me za Talijana. Nasmijah se baš od srdca i rekoh mu:

— Vidite gospodine, da ste se prevarili u svojem računu misleći, da smo patriote.

— Kako to? Zar . . .

— E, jer ja nisam Talijan.

— Ta nisto li malo prije rekli, da ste rodom iz Istre?

— Jest, al s toga ne slieđi, da moram biti Talijan.

— Dakle što ste?

— Hrvat! odvratih mu živahno.

On me začudjeno pogleda.

— Tako je, dodah mu mirnije.

— Vi se šalite samnom, reče mi.

Oprazih, da mi se je time htio narugati, zato mu odvratih:

— Neznam što mislite time reći, al čini mi se, da vam je Istra vrlo malo poznata.

— Kako to mislite?

— E, ako vi sudite, da su u Istri sami Talijani, moram ponoviti ono, što sam vam malko prije kazao: oprostite gospodine, al vi Istre ne poznajete, jer valja da znate, da je mogu biti Istranin, al ujedno i Hrvat.

Ovo posliednje rieči izrekao sam njeko oštrije, te se je moj dosadni suputnik stao izpričavati, da je čitao u talijanskih novinah i da su mu rekli njegovi zemljaci, da je Istra talijanska.

— Budoto li sve vjerovali vašim listovom, tada vas uvjeravam, da ćete kasno saznati istinu.

Jest, jest, pravo velite, naši su listovi prave babe, al pustimo to na stranu, govorimo radje o čem drugom.

Ja sam se čudio toj nagloj promjeni, al doskora se osvjedočih, da je naš dosadanji razgovor imao biti pripravom k razgovoru drugoga sadržaja.

— Ako se smije znati, kamo putujete? upita me taj dosadljivac.

— U Port-Said, odvratih.

— U Port-Said? Krasan li je taj gradić. Bio sam dva puta u njem.

Tako? Vi ste već dakle bili u Egiptu? upitah.

— Jesam i to pet punih godina. Zadržavao sam se najviše u Kairu i u Aleksandriji. Prod tri mjeseca dodjoh u Trst sa ženom, a sad moram natrag i ostavih ju u Trstu, budući mi je uzmanjkalo novca. Pisao sam bratu u Aleksandriju, nek mi pripravi štogod novca, da mogu odmah nastaviti put Kaira. Što imadoh novca, ostavih ženi, a sam kronuh bez krajcara put Aleksandrije. S toga se preporučih još u Trstu poručniku, koji mi je obećao davati hranu ovih pet dana na vjeresiju. U Aleksandriji doći će moj brat na parobrod i platiti će sav trošak.

Moni se je u istinu čudna činila tužaljka toga vatrenoga Grko-Talijana, pa odlučih biti s njim što oprezniji.

— Poručnik će jamačno održati svoju rieč, primjetih.

— Nipošto! Malko prije podjoh k njemu i umoljih ga, da mi dade ceduljicu, koju bih tada pokazao dispenseru . . .

— A on? što vam je na to kazao?

— Da on mene ne pozna i zato da mi ne može dati jelo na dug, budući nemam nikoga ovdje, koji bi za mene jamčio. Vidite stoga i sami, kako neugodan je moj položaj.

— Doista vrlo kritičan, odvratih.

4. Naša tridesetorica sjedi zakonito u občinskoj palači, a občinska uprava je bolja, radovitija i za občinare koristnija nego li bijahu sve prijašnje, kadno su sjedili u palači sami kaputaši i bogataši. Ako vam nije pravo, da vlada občinom naše, zakonito izabrano zastupstvo, a vi mogućnici tražite, da se za Hrvate Istre ukine zakon, da se jih postavi izvan zakona, du njim se naprte sva bremena a uduzmu sve pravice. To će bar biti pravedno i liberalno djelo, dostojno vas i vaše kulture!

DOPISI.

Iz Fontane, 2. jenara 1889. Čitao sam, g. Urodniče, broj 52. pr. god. Vašega velecienjenoga lista, naše dično „Slogu“, koja neustrašivo svakomu u brk istinu gudi, pa i nebilo drago komu ter komu. Tako i ročeni broj „N. Sl.“ osvrnuo se na tužno naše školsko odnošajo, a istina je stalna, da se je u Fontani uvelo školu na isti način, kako se to u obče zgadja, kad hoće talijanaši odnarodit naše hrvatsko pučanstvo, t. j. lažju i varkom, to ako a tim no uspiju, onda i grožnjom. Tako se dogodilo i u Fontani. Fontana je čisto hrvatsko selo; u njoj, osim jednog talijanskog (dakle no austrijskoga) podnika, nalmadno nijedno talijansko obitelj, nego sve josu hrvatske. Ako dodje amo kakav Talijan, to traje kratko vrieme, pak otide naprod ostavljajuć mod hrvatskim pučanstvom plod brazjerja, kako se je dogodilo i onomadno jednu slučaj. O istini toga bi Vas mogao bolje izvjestiti naš gosp. dušobrižnik — budući da to na moja kmotska pleća nespada. A sada vratimo se na školu. Budući da ovdje nije talijansko djeca (jer onaj talijanski podnik neima poroda) tako nemože biti u Fontani govora ni o kakvoj talijanskoj školi. No to Talijanom nedo tako u želudac, pa da se smradna osnova izvede, počelo se naše nagovarat, da što će njim škola hrvatska, da oni nisu u Hrvatskoj, da kako će pisati u Poreč i Vrsar (Orsera), da tamo su Talijani, da kako će pisat u Motke, u Talija, nego talijanski, i kako pop svršuje profesiju: „bez konca govoreći“. Tako se je puk dao na lopak neuvidjajuć odmah spletku talijanaša i šaranjaka i dado se sklonuti na podpis dotičnog protokola, kojim se je uvelo u našu hrvatsku Fontanu talijansku školu. Kako smo pak sada bez učitelja, htjelo se je primamiti našega g. dušobrižnika, da on otvori talijansku školu, a budući da je on odvažno odbio od sebe svaku judinu ponudu. (Evala čestitomu redovniku!), došao je obćinski redar iz Vrsara sa nalogom gosp. dušobrižniku našemu, da ili otvori talijansku, ili da preda ključe od škole, što g. Ptašinski i učini položiv lopo oružje i predav ključe od škole. Tako sada stoji stvar u Fontani. Medjutim se očekujo smo jedan talijanski učitelj, koj je ovih dana bio ovdje, da pregleda mjesto. Tako bi bila valjda talijanska komedija dovršena i utemeljena škola talijanska. Nu mi Fontanci smo počeli dobro razmišljati, kamo taj korak vodi, pa ćemo tu lukavštinu i

---

Iza kratko stanke počme on nesjegurnim glasom:

— Da bi mi tkogod posudio 5—6 forinti, vratio bih mu ih čim bismo prispjeli u Aleksandriju.

Uvidio sam odmah kamo smjera moj suputnik.

— Pokušajte koga umoliti, da vam posudi potrebitu svotu.

— A koga ćete, da umolim, kad nikoga ne poznam na parobrodu. Vi ste prvi s kojim sam se na „Ettoru“ razgovarao, zato oprostite mi, ako se usudjujem zamoliti vas, da mi posudite . . .

Puklo je! tomu sam se i nadao. Zato sam ga odmah i prekinuo:

— Ja bih vam drago volje posudio, al znajte, da sam ja djak, a valjda još nisto čuli, da djaci daju novac na posudu. U ostalom niti neznam, dali će mi dostati novca do Aleksandrije, te ću morati po svoj prilici brzojaviti po nj u Port-Said.

On se ugrizne za gornju ustnicu, al no odgovori ništa.

— S Bogom gospodine, idem malko do krme, reče dignuv se i otidje.

— Ej, sokole moj, promašio si cilj, rekoh u sobi i sidjosmo sa sestrom u kabinu, da štogod založimo.

U svojoj sobici založismo nešto hrane, koju uzesmo sobom u Trstu. Za napoj služio nam malinovac.

(Nastavit će se).

---

slomiti, jer nećemo dopustiti, da nam se odnarodjuje našu djecu; nećemo da nam se iz daleka namiče talijanski jaram; a mi i naša djeca znati ćemo doć i do Boča i još kamo, pak se zato ne pustimo potalijančit, jer nećemo stavit pod nogo jezik domaći, nećemo oskvrnit ognjišće naših otaca, naše stare svetinje, milí nam jezik naš. Pa zato „poreško i vrsarsko maslo“ neka ostane u Poreču i Vrsaru, a tamošnja gospoda neka znadu, da ako jim dosada nije pošlo za rukom odnarodit nas, da neće ni u buduće; neka nas puste u miru i neka no šaraju medju nami, jer mi se u talijanske njihove posle nemješamo. Tako će biti svo u redu a političkoj oblasti biti će lagje, da uzdrži javni red i mir, kojega talijanaši i šaranjaki i kod nas ruše. Dapače preporučamo političkoj oblasti, da se pobrine za javno čudoredje u Fontani, pa da stane na put svomu što sijo med ovim pukom sablazan, a dotopuhe talijansko, da odpravi od kuda su došli. Tim će si nadležna oblasti steći zahvalu ovoga, doduše zanemarena ali dobroga hrvatskoga puka i pospješiti do njegovo obće blagostanje.

Oprostite, g. Urodniče, da Vas ovim uznemirujem, ali mi je do dobra mojega sela; a ako budo od potrebo i ako mi dopustite, javiti ću Vam se opet.*)

Iz Premanture, 14. jenara 1889. Nobi se osvrćali, voleljenjoni g. Urodniče, na članak „Ancora la liturgia slava“ uvršten u br. 370 tok. godino u časopisu „L' Istria“, a priobćen — kako kažo urodničtvo — iz samo Premanture, da nam nije do osobe velezaslužnih, na koje lažno premanturski Irod napada. Tko je taj srčani dolija, koj tako žestoko udara na našega, svakoga štovanja i pohvale vriedna g. župe-upravitelja, to na našega zaslužnoga učitelja, kojoj dvojici nije vriedan taj „Istrijin“ dopisnik niti da prah sa obućo otaro — toga Irod-dolija i njegovo namjere spoznali josu od par godina sim (jer prije se je llcumjerno pokrivao) već i isti vrabci premanturski, pa nobi se imalo na nj niti obnaširati; ali budući da je stvar važna, s toga valja se latiti pera i piskara premanturskoga u kut zatući, da mu ponešto odlahno, te da razmišlja o tom, kako se približuje konac njegovom rodoljubnomu gospodarenju (?!) — kako on to sam zove — u Premanturi. A sada pradjimo na samu stvar.

Pobljati dovjeka, koj se u stvari crkvene zamišlje, kao što je rieč „Turo u prodiku“, bilo bi isto kao glavom o zid tući; nu ipak mi ćemo dokazati sa podatci u ruci, da poslovi crkveni u Premanturi josu na svojem mjestu; pa da notjerajo niti g. župe-upravitelj „parroco Don Krušnik, niti il maestro Magosnich“, tobožo iz crkve latinski jezik; a budući da je poročkoj „l' Istriji“ slobodno pisati — i to strančarski — o porabi hrvatske liturgije u našoj crkvi premanturskoj, zato se nadamo, da se neće niti nam uzkratiti, da se branimo „proti strančarenju“ poročke „l' Istrije“, ne sa lažmi, nego sa činjenicami i sa crnim na bielom.

Dok je živio blago uspomene naš pokojni i veoma zaslužni kanonik-župnik preč. g. Frano D' Elia, ovdje u Premanturi bilo je, što se tiče crkvenih odnošajah, sve u podpunom redu. Njegove duhovne vrline zasiekle su duboki čudoredni koren u ovo sasvim hrvatsko pučanstvo (jer ovdje o Talijanih — osim kakova šaranjaka — nemože biti govora), pa svi su pok. plovana sa nekakvim strahopočitanjem štovali i takodjer kojekakvi llcumjeri, koji su kumujuć talijanskoj gospodi u Puli, puhali potajno u rog isto gospodo puljsko. Po njegovoj smrti došla je simo naredba, da se neima uvadjati nikakvo novotarijo u obredih crkvenih i to u smislu „Okružnice pastirskoga lista goriškoga metropolite od 6. decembra 1887“. Ali ta okružnica nemalaže, da se starinska crkvena naša prava ukinu (čitaj ju — ako razumiš — mudra mutikašo premanturska!) nego da se novotarije u crkvenih poslovih nečino. Župe-upravitelj g. Frano Krušnik, kada ido dakle po putu svojih predšastnika, onda dosljedno nečini nikakovih novotarija; dapače mi smo imali sa g. župe-upraviteljem velikoga ustrpljenja, dok je nekoliko naučio naše starinske crkvene odnošaje, a kamo li (čuj premanturska lijo!) da je gospodin Don Frano Krušnik onaj, koj tjera iz crkvo naše „latinski“ jezik. Nu sa opakimi ljudi neda se pravo računati, pa mi predjimo na našu stvar. Jeli možda proti zakonom sveto crkvo ako se mi služimo u crkvi starimi povlasticami i svojim pravom? Evo što kažo sabor Tridentinski: „Si quis dixerit . . . lingua tantum vulgari-Missam celebrari debere . . . anathema sit“. (Conc. Trid. Sess. XXII. can. 9.), t. j. da nije dopušćeno u pučkom samo o narječju sv. misu čitati; a što to znači, razumije svaki svećenik; ako pak toga nemože razumiti naš paša na „razkršću“, to je njegova krivnja i šteta.

Isto tako josu sasvim u redu ostale naše starinske crkvene pravice, jer su to povlastice sv. rimsko stolice, a to nam potvrdjujo i sv. Otac papa Benedikt XIII. Iz ročenoga slieđi:

1. Naše povlastice u crkvi premanturskoj josu od starine.

2. Ta prava se no suprotive naredbam crkvenih poglavica, jer su povlastice sv. rimsko stolice, o čemu nam svjedoči „tradicija“, koja imado vriednost ustmena dekreta, kriepost, koja se je uvjek sačuvala u neprekidnoj porabi tih povlastica.

3. Ti odnošaji se no suprotive ni državi, jer no zasiecaju u politiku, nego uzdržavaju i kriepo puk u pravoj vjeri sv. crkve katoličke; a gdje je prava vjera, ondje je i prava i iskrena odanost napram dinastiji, o čemu se svatko može i sada osvjedočiti, da je u Premanturi kod Pule upravo tako, kanšto jest dandanas nepobitna istina, da upravo nesretni i progonjeni hrvatski narod u Istri i izvan nje jest najodaniji narod svomu projasnomu cesaru i kralju.

To na odgovor lojalnomu dopisniku (!P) — a da o njem neročemo drugo — „l' Istriji“ iz Premanture. U ostalom nam je ovdje pripomenuti, da nije „liturgia slava“ uzrok jadu „premanturskoga Irod-dolija“, jer ako mu izmišlju „jasla premanturska“ tomu si je sam kriv. Mogao je već unaprod znati, da će čestiti Premanturci motlom od sebe tjerat „talijansko podroplno“. No mi mu oblijubo pučamo, da no buni puka, da pusti u miru gg. župe-upravitelja i učitelja, velezaslužnoga g. Magašića. Na konou pako pitamo, da odgovori, taj lažl-dolija: Jell ljupše i Bogu dražo vidjeti g. učitelja u crkvi da pobožno pjeva i tako mladoži liep kršćanski izgled daje, ili da se sa „slavnim dopisnikom „Istrije“ zabavlja . . . zanemarujuć svoju kršćansku dužnosti? Ako su komu provod krila narasla, pa je od oholosti poludio, a onda neka ide u ludnicu . . . Dakako on hoće šired Italijanstvo („l' Italiano“) uzdržat sobo još na „jasli“, nu to nečisto djelo njegovo mora propast, a mi ćemo mu u zgodno doba pokazat, da josmo i hoćemo ostati pravi istarski Hrvati i dobri državljani; a naš dolija-talijan neka se slobodno ukroa na dozotski bragoc, pa neka odjedri tamo kamo ga srce vuče — —.

Mi pak nećemo, da se blatom baca na naše zaslužne mužove, jer drugačije nadi će se i tomu pakostnu djelu kraja. Oprostite nam g. urodniče što smo malo na dugo šili, ali vragu valja jedanput slomit rogo. Sćoti Premanturci.

---

*) Biti će nam vrlo drago. Op. Ured.

Pogled po svietu.

Trst, dno 16. jenara 1889.

Austro-Ugarska: Carevinsko vieće sastajo se dno 29. t. m. Ministarstvo nauke izradilo je osnovu za novi školski zakon, jer se sadašnjim nezadovoljava konservativno-katoličko pučanstvo Austrije. S novom osnovom, da se takodjer neće nikomu zadovoljiti. Konservativci da se tuže, kako je u toj osnovi upliv crkve na školu veoma neznatan, a liberalcem da nije po volji, što su nekoje točke te osnove vrlo nepovoljne za učiteljstvo. Jedno i drugo biti će razlog, da će vluda što više zatezati e tom osnovom, te će težko do mala doći do razprave.

Češki sabor zatvara se u subotu. U ovom zasjedanju razpravljalo se najviše o gospodarstvenih pitanjih. Tako primjorice u uredjenju Vltave, o pravilniku za zemeljsku banku itd. Zastupnik dr. Grégr predlagao je u jednoj od posliednjih sjednicah, da se u svih občinah sa mješovitim pučanstvom, t. j. sa češkim i njemačkim, ustroje pučke škole za narodnostno manjine pučanstva, ako se nadje 40 djece sposobne za školu. Tako bi bile narodne manjine zaštićene od većinah u mješovitih občinah.

Galički namjestnik grof Badeni: da se je izjavio, da će uložiti sav svoj upliv, da izmiri Poljake sa Rusini. Drži se obćenito, da je dobio namjestnik naputke iz Beča, da to svakako izvede. —

U ugarskom saboru razpravlja se još uvjek obranbeni zakon. Radikalci opiraju se tomu zakonu jer da će se istim otežčati službu jednogodišnjim dobrovoljcem, i jer da se tim zakonom nedaje madjarskomu jeziku ono pravo, koje ga ide. Oni bi najradje vidili dvojezičnu vojsku t. j. njemačku i madjarsku. Tomu zakonu, da je ipak osigurana većina, jer će zanj glasovati svi liberalci, mnogo članova umjerene opozicije i Hrvati.

Regnikolarne deputacije hrvatska i madjarska, da se neće prije sastati, dok nebude riešena u ugarskom saboru osnova obranbenoga zakona. Hrvatska deputacija, da se nije jošte složila u pojedinih točkah svoga programa. —

Srbija: Kralj Milan odlikovao je vodje pojedinih stranaka, koje su sudjelovalo kod sastava novog ustava, visokimi redovi. Radikalci, da su veoma nezadovoljni, što je još uvjek na vladi Kristićevo ministarstvo, koje da ne kani posvema odstupiti, već da će se samo preustrojiti.

Crnagora: Knez Nikola odputovao je sa svojom porodicom u Petrograd. Tomu putovanju pripisuju velikn važnost. Njekoji listovi sluto, da bi se carević Nikolaj mogao ovom prigodom zaručiti s crnogorskom knegnjicom Stanom.

Bugarska: Iz Sofije brzojavljuju, da bugarska sinoda neće da pripozna princa Koburga bugarskim knezom, što da silno uznemirujo bugarske vladajuće krugove.

Rusija: Ruski listovi, pišuć o balkanskom pitanju, izjavljuju, da raste ruski upliv u Rumunjskoj, Bugarskoj i Srbiji, a to da je najbolji dokaz, da se mora to pitanje riešiti u prilog Rusije. Ovih dana primio je naš cesar ruskoga vojničkoga punomoćnika u podulju audienciju, a odatle zaključuju, da se te dvie države sve to više približuju. Ruski punomoćnik da je donio cesaru Franu Josipu vrlo pomirljivo pismo cara Aleksandra.

Italija: U Milanu sastao se je kongres mira, kod kojeg sudjeluju ponajviše Talijani i Francezi. Na tom kongresu, da će se raditi i o tom, kako bi se što čvršće složile romanske države, napose Italija i Francezka.

Njemačka: Državni sabor sastao se je opet. Razpravit imado na prvom mjestu proračun vanjskog ureda, a zatim kolonijalna pitanja. Obćenito se očekuje, da će Bismark izreći važan govor u sadašnjem zasjedanju, i to o svesbćem europejskom položaju.

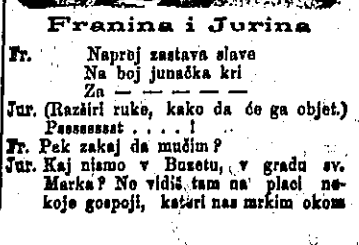

Franina i Jurina

Fr. Napraj zastava slave
Na boj junačka kri
Za — — — — —

Jur. (Razširi ruke, kako da će ga objet.) Passsssat . . . . !

Fr. Pak zakaj da mučim?

Jur. Kaj nismo v Buzetu, v gradu sv. Marka? No vidiš tam na placi nekoje gospoji, kateri nas mrkim okom

gledaju, tim više radi toga, zakaj jim nismo enaki? Pogledi im ruke, usta i trbuh!?!

Fr. Go kapio . . . . ! Individui, ke noi vol distinguer ol tuo dal mio! A kako jim zvone ta slavna imena?

Jur. Šjor Bepić, Paklić, Dolfić.

Fr. Eh, vraže! Sada mi je svetlo pred očmi. Ala čuj, Jure, dajmo ih malo razveselit. Zakantajmo jim dikoj po njihovo i po naše.

Jur. Kaj onu njihovu: ham, ham, hamham, hamham?

Fr. No, onu lepšu.

Jur. Ali neznam više.

Fr. Ti daj samo za manom. Daklo . . . složno . . .:

Avanti la bandiera
Di nostra sazietà,
Trbuh nam dom i vera,
U raj nas to polja.

Per noi cossò, fratelli
Ogni felicità,
Odkad su nam uzeli
Komun i jasla svà!
Avanti la bandiera
Di nostra sazietà,
Trbuh nam dom i vera,
U raj nas to polja.

Drum, drum, drum.
Perciò cari, con coraggio
Al „Pro Patria" in omaggio
Nek govore naša usta:
Zatrt komun, kasa pusta!

Si, per to, o patria cara
Sempre uniti lottiam a gara.
Ov naš trbuh, ovo grlo,
To bi cielì svet satrlo.

Avanti la bandiera
Di nostra sazietà,
Trbuh nam dom i vera,
U raj nas to polja.
Bepić! Paklić! Dolfić!!!

Jur. Po mojo pošeno jajo, ti si ju zadrajsal kako Bog zapoveda. Glej, kako su svi tri pobrali kopita tor se zavukli u svojo koturiđo.

Fr. Eh, kaj doš, kad jim je poštonje v trbuhu, a trbuh posvuda!

Jur. Magari da bi nè.

Različite viesti.

† Josip Vlah.

Dne 11. jenara ovo godine preminuo je nakon kratke ali teške bolesti u riečkoj gradskoj bolnici g. Josip Vlah, izpitani gradjanski učitelj, vodja c. kr. pripravnice za učiteljišče u Kastvu i obćinski zastupnik. Smrtni ostanci milog pokojnika prenešeni su prošle subote u rodnu obćinu i sahranjeni na groblju sv. Lucije u Kastvu.

Josip Vlah ostavio je udovu, gospoju Jelisavu, rodjenu Maurel i dvojo nejako siročadi, sinčića Milovana i kćerku Danicu. Bilo mu je tek 28 godinah. Žali ga mnogobrojna rodbina! A tko da ga nežali! Mladić suljačkih roditeljah, iz županije Jušićevo u obćini Kastavskoj, pokazao je bio odmah početkom naukah liepi dar božji, veliku marljivost i dobru glavu za nauko. Tek nekoliko godinah što je bio usposobljen za pučkoga učitelja, nije se tim zadovoljio, već velikom marljivosti i izvanrednim troškom pripravio se je za izpit učitelja gradjanskih školah i sjajno ga obastao.

Više oblasti, videć u njega velike sposobnosti, dadoše ga na pripravnicu za učiteljišče u Kastvu; tu je bio ne samo valjan učitelj, nego i svjetovatelj i otac. Na učiteljskih sastancih mudro je razlagao kako bi bolje i koristnije bilo, kao pravi prokušani čovjek. Ali Josip Vlah bio je još nešto. Žarko njegovo rodoljubje nije nalazilo dosta mjesta u školskih sobah; „Čitaonica" i njezino zabavo, „Bratovšćina" i njezin napredak, „Gospodarska zadruga" i njezin prospjeh, „Delavska škola" i njena svrha, sve to bolja uredba rodne mu obćine — to sve bijahu žive želje našega nezaboravnoga Josipa. Svagdje se je vidilo plod njegovoga nastojanja, blagoslov njegovoga truda, napredak njegovo misli.

Kad se je nedavno obnavljalo zastupstvo obćine i na površje došli neki protivni nazori gledo uprave, stariji naši rodoljubi u nakani, da privrede obćini tako vrstnu silu, glasovašo za Josipa Vlaha, možda i proti njegovoj volji, i tako još mladić može se reći, postade napokon i zastupnikom obćine, gdje bi bez dvojbe bio vršio svoju zadaću častno i koristno, da ovo nemila smrt nije provarila nas i njega.

Našemu listu bijaše neumornim suradnikom i promicateljem, znajuć, da bez dobra i neodvisna glasila nemožemo napried. Njegovih podlistaka „O uzgoju mladeži" slodati će se bez dvojbe naši čitatelji, a nitko nežali više od nas, da nije mogao dični naš Josip svoje djelo svršiti, kao što je želio i nama to opetovno obećao.

Neumornomu radniku za prosvetljenje puka, uzornomu otcu obitelji, obćinaru i učitelju, žarkomu rodoljubu hrvatskomu, neka je slava i dugotrajna uspomena medju Hrvati Istre. Njegov na žalost kratki život neka bude zrcalo, u koje da se ogledaju ostali učitelji po Istri.

Imenovanja u sudbenoj struci. Adjunkt kod zemaljskoga suda u Trstu g. Martin Prino imenovan je kotarskim sudcem u Pulj; adjunkt kot. suda u Sežani gosp. Carsfura kot. sudcem u Komnu.

Diocezanske viesti. Duhovni pomoćnik u Škednju kraj Trsta g. Josip Komparo imenovan je župo-upravitoljem u Ospu; na njegovo mjesto dolazi g. Bruno Kratzig, koji bijaše do sada u biskupskoj pisarni. Doznajemo još to, da je imenovan župnikom u Dolonjoj vasi g. Petar Pikulić, župnik na Vranji.

Iz Opatije pišu nam 15. t. m. Naše mjestance dobiva svakim danom svečanije lice. Gradi se i dogradjuje uvjek a tudjinci dolaze ovog čedna dođe i više ih nego li do sada. Medju timi imade mnogo visoko aristokracije češke, poljske madjarske itd. Govori se, da će doći amo i Njeg. Veličanstvo Franc Josip sa caricom, prestolonasljednici, nadvojvode Albrecht, Ljudevit Viktor i Otto. Razumije se po sebi, da će tada i mnogo drugih tudjinacah amo navreviti te da će biti teško naći stan u privatnih stanovih kuno i hotelih. Poduzetnici će graditi još to, a nedo mirovati bez dvojbe niti domaći graditelji. Ovdje imademo ugodno vrlomo ni se bo jimo, da će nas do „mala pohoditi jugovina, jer su ljetos promjeno vromena vrlo vesta često.

Iz Podgradskoga kotara piše nam prijatelj 15. t. m. Nedavno preminu u Trstu kancelist kod našega kot. suda g. Jakov Pollo u muževnoj dobi od kakvih 40 godina. Pokojnik, premda rodom Furlan, bijaše našemu narodu pravi prijatelj, a gdje mu bijaše moguće i dobar pomoćnik. On je vazda odlučno odvadjivao one činovnike, koji su medju Slaveni, pak se protivno njihovim narodnim težnjam ili se daleko drže svakog narodnog poduzeća očijukajuć s našimi protivnici. Najbolji dokaz o njegovoj neodvisnosti, nepristranosti i plemenitosti budi Vam to, da bijaše pokojni Pollo jedini*) činovnik u Podgradu koji je bio vjernim članom „Branitelja družtva". Eto takav je bio Furlan a nepitajte nas kakovi su drugi činovnici tobožnji Hrvati il Slovenci, jer o naših „polmiša polu-tića" nećemo niti da govorimo. Opravdana je dakle naša iskrena želja: Svevišnji da podloli vječni pokoj plemenitoj duši poštenjaka Pollu.

Ugladjenost talijanske kulture. Prošlo nedelje izpitavalo se u Pićnu, kako danas javljamo, obćinaro gledo jezika u pučkoj školi. U dotičnoj komisiji bili su gospoda c. kr. kot. kapetan Ivan Simzig, c. kr. kot. školski nadzornik prof. Ivan Kosi još 4 fiducijara, po narodnosti 2 Hrvata i 2 Talijana. Medju ovo posliednjo broji se i poznati Josip Bradišić, alias Bradicich. Prigodom izpitavanja ponašao se je Bradišić tako nepristojno, da je c. kr. kotarski kapetan bio prisiljen ne samo lišiti ga časti fiducijara, nego ga je također dao odpraviti iz dvorane, gdje se je glasovalo. Da se je to dogodilo jednomu našemu prostomu seljaku, ovo bi talijansko novine bilo pune pogrdah radi našega tobož barbarstva. Dobro, ovako će polagano naš narod upoznati, gdje se ima tražit ugladjenost.

Isto nedelje na večer obdržavao se je u Pazinu ples na korist „Pro Patria". Bez dvojbe čitat ćemo u novinah, kako je sjajno i veličanstveno izpao, kako je polazak bio sjajan i kako je pučanstvo tamo hrlilo. Za Boga, valja bar da se u novinah to „hvalevredno" poduzeće slavi, kad se u istini malo tko za nj brine. Okladili bismo se pako, da nećemo čitati u tih raznih dopisih, da se je około 3 sata poslije ponoći kod plesa slavila ozbiljna smutnja. Proklinjalo se, vikalo i nešto razbilo, ali neznamo što, no to će nam kazati bez dvojbe poročka „baba" Neka se pako nemisli, da je tu tučnju prouzročilo kakav naš čovjek, no, takovih tamo nije bilo. Medju sobom „on famille" su se tako lepo zabavljali. Pak da se neimaju čim hvastati!

*) Jeli to moguće? Op. Uredn.

Opomena onim, koji namjeravaju u Ameriku. Kako je poznato, odputovao je dne 25. oktobra pr. g. parobrod „Helios" iz Trsta za Ameriku sa 380 izseljenika. Ovi su srećno došli na opredieljeno njim mjesto, no na žalost i najvećoj nesreći dozvali su tekar tamo, da bijahu grdno prevareni, jer nisu mogli tumo ni živiti ni umrieti. Nepreosta njim drugo nego vratiti se goli i gladni u domovinu. Dne 14. t. m. vratilo se 227 izseljenika parobrodom „Frisio" iz Rio de Janeiro do Gonove a od tuda željeznicom u Trst. Ti nesretnici pripovidaju groznih stvarnih kako bijahu bezdušno prevareni, sada je većina tih nesretnika bez kuće i kućišta, bez hrane, odiela i novca tako da su voća sirotinja nego li isti prosjaci. Koga vuče dakle još želja za Amerikom, neka dobro promisli prije nego li zapusti rodni kraj.

Poročka kultura. Ovih dana potužio nam se naš čovjek iz Poreča sbog sliedećeg dogodjaja. Jednoga jutra, malo ranije, ali po bielom danu, otišao sam iz kuće, da obavim svoje poslove. Još nisam bio dobro ni izašao van Poreča, kada na jedanput navali na mene neko fakinče sa grožnjom: „doboto to daši un punjo". Taj surovi napadaj me je tako uzrujao, da sam mogno u onom hipu počinit i kako zlo; ali ipak Bog mi je dao toliko snage, da sam se uzdržao, te odgovorio mirno smradu: „dalo še ti že bon". — „E po koša ti me farin la dinunola ai gondarmi?" nastavi poročki junak. „Nò", odgovorim ja, — „la dinunola la go in škarsela" — pa kad je vidio poročki dolija, da će mu silu sliom odbiti, samo da obranim svoj život od kakvoga babina „galantoma", stisno rep mod nogo, pa bježi u grad, a ja nastavih mirno svoj put. Toliko naš čovjek. Mi pako želimo vrućo da „babin Marko" ovaj dogodjaj, zbivši se po svjetlom danu zabilježi u svoj „fujet", pa budući da je blizu mjesta „od bajonet", da to proporuči onomu, na koga to spada, te da c. kr. žendarmerija i gradjanska straža bolje pazo na „poročko galantomo" — (u da nas razumi i babin Marko): e che vi si introduca pur „a forza di bajonette" non solo un poco di moralità, ma anche un poco di quel, che si dice „pubblica sicurezza". I tako će možda budućnost izbrisat od gradića Poreča ono zloglasno ime, koje jur odavna uživa sbog svojo „slabo javne sigurnosti". E qui facciamo punto!

Jezik u pučkih školah. Poznato je već našemu narodu, koliko troba molbah, komisijah, izpitivanja i moljakanja, dok se ustroji jedna pučka škola sa nastavnim jezikom hrvatskim. Mjesto da se narodu u čim kraćem vromenu otvori škola, za koju doprinaša i koju potrebuje kao žedan vodu, to se zatežo na svaki mogući način. Mnogo je već vromena prošlo, odkad se je zastupstvo u Pazinu, a i sami otci obitelji izrazili, da se u gradu Pazinu otvori već jednom hrvatska paralelka, nu još se ništa novidi. Isto zastupstvo obćine Pazin izrazilo se je već pred više od godinu dana, da se ustroji hrvatsko pučko školo u Gračišću i Pićnu, jer je proti svakomu razboru, da se djeca guše u školi talijanskim jezikom, kojega nerazumiju. Napokon dne 26. decembra prošlo godine bijaše komisija u Gračišću, da izpita otce obitelji, koji imaju djeco sposobne za polazak školo, za kakav jezik da se odluče. Čast obćinarom Gračišća! Skoro svi izjavili su se, da žele hrvatsku pučku školu. U toj školi uči se i talijanski jezik kao predmet. Prošlo nedelje dne 13. t. mj. obavio se je isti izpit i u Pićnu. Tu su poznati šaranjaci digli nobo i zemlju, da corno u očijuh neukoga seljaka eve, što se hrvatskim imenom krsti. Sakupljali i strašili su novoljno seljake, da glasuju za talijansku školu. Ovakvim načinom zavoli su njekoliciuu naših seljaka, koji su im išli na liepak. Na uz sve njihovo strahovanje, ipak se je mnogo više otaca obitelji izrazilo za hrvatsku školu, gdje će talijanski bit također predmetom.

Ovim su valjda izcrpljeni svi koraci, te sada smo znatiželjni, kad ćemo doživiti, da se upitno školo jednom ustroji i otvore.

Tudjem svietu čudnovati bi se prikazali naši odnošaji, gdje se hrvatski puk pita kakvu će školu, kad se znade kakvo je narodnosti i kakvu školu potrebuje.

Joli se pita Niemca u kakovu će jeziku pučku školu? Odgovor, koji bi se na to pitanje dobio, lahko si mogu dati čitatelji sami!

Iz Rieke piše nam prijatelj 15. t. m. Neima tomu ni godina dana odkada se je u gradskoj viećnici, po kavanah, na ulicah, po vinotočjih vikalo i protestiralo proti madjarskoj vladi u obće, proti ministru Barošu napose, jer da se krnjo naša prava i tim, što je taj ministar naprosto narodio, da se tračnice za željezniću imaju položiti po hrvatskom urmonskom trgu, da se tako uške Riečine sa kolodvorom spoji. Gradjanstvo je željelo i prosilo, da se taj željezni put ustanovi kod samoga mora, ali toga se dostignulo nije s jednostavnoga razloga, što toga Madjari htjeli nisu. Gradjanstvo je mrmljalo i mrmljalo pak napokon prestalo.

Tko i malo pazi na riečke događajo, mora doći do zaključka, da je lojalnost Riečana do predkodravsko braće porijedčina, t. j. da se mienja kako i dobo godine, ili bolje rekuć kako promijena mjeseca. Ovih dana n. pr. lojalitet stoji kako pun mjesec. Naše gradsko zastupstvo zaboravilo je na željeznicu, koja prolazi svaku dobu kod samog kazališta; kolotočino nesmotaju već nikomu, a da potvrdo svojo zadovoljstvo, naši „Patres Patrie" podielili su čestno gradjanstvo „groznomu" Barošu a s njim i zastupniku Csernatonu, na koga se je napadalo, da nije kadar obraniti riečka prava proti ministru. Da su za tu odluku glasovali samo oni, koji živu kako vlada kroji i neposredno nagradjuje, nebi bilo ništa neobična, jer imadu sve saborsko i viećnice takovih čukova, ali nepojmljivo je kako se podlo vladaju nekoji neodvisni ljudi, a naime ona tri junaka, koji su spadali jednuć stranci prava i bili predsjednici raznih hrvatskih družtva u Beču i drugdje. Dobola njim je koža narasla, kroz koju neprodiro rumen-stida. Obraz pokrio njim poplat.

Bit će dvie godine, da se je u gradskoj viećnici, na ulicah i svuda vikalo na vladu i na ravnatelja talijansko-madjarske gimnazije, jer da on netrpi talijanski jezik i da je pretvorio onaj zavod posve u madjarskoga. Vlada je htjela, da budu ravnatelj i gradski zastupnik. Pučanstvo se je tomu opiralo a ravnatelj, premda učen čovjek, bio je preziran u gradu. Sada, pošto je lojalitet kao pun mjesec i budući su doznali nekoji zastupnici, da ravnatelj ide na častnije mjesto u Madjaraku, i da mu je sada 25 godišnjica profesorovanja, priredilo svočanost i sjajan bankot na čast svečara. Prisustvovao je i guvernor i mnogo zastupnika; tu se je govorilo i madjarski, čemu da se je najviše povladjivalo od većine, koja nerazumije niti boba. Naš kandidat za načelništvo, bivši vatreni Hrvat, kako je danas vatreni Madjar, a sutra možda vatreni Kinez, govorio je kao pravi Madjar u talijanskom jeziku. Budući da ravnatelj pozna, kako se kaže, razno iztočno jezika, zato se je napijalo madjarski i turski, a jedan riečki plemić, kreat Bog sam zna kakvih redovah i pun žolje, da postane gradskim zastupnikom, hotio se odlikovati tim, da potegne na sebe obću pozornost, te je napio svečaru u grčkom jeziku. Zli jezici govore, da njegovo grčtino nije nitko razumio, niti on sam, premda je više vromena boravio u Carigradu i u Grčkoj.

Svršavam za danas priznatom tvrdnjom, da ako se i može govoriti o kakvoj krieposti našeg slavnog zastupstva, to o njegovoj doslednosti neima ni govora. Ali, riečki Ungarezi i doslednost!?

Srednje škole u Cisajtanji. Ovo godine postoje u našoj poli državo 172 gimnazije i 85 realka. Malih je gimnazija 15, malih realka 20, malih realnih gimnazija 9. Velikih je gimnazija 120, velikih realka 69, a velikih realnih gimnazija 19. O trošku državo stoje 124 gimnazijo i 54 realke, o trošku pojedinih pokrajina 9 gimnazija i 16 realka, o trošku pojedinih mjesta 20 gimnazija i 9 realka, o trošku biskupah 2 gimnazije, o trošku redovah 12 gimnazija, o zakladah 2 gimnazije i 1 realka, a o trošku pojedinaca 5 realka.

Poduka je u 90 gimnazija i 59 realka njemačka, na 40 gimnazija i 17 realka češka, na 23 gimnazijo i 5 realka poljska, na 4 gimnazijah i 2 realkah talijanska, na 1 gimnazijo rusinska (maloruska), na 3 gimnazijah i 1 realci hrvatska, na 5 gimnazijah raznojezična. Na gimnazijah uči 55.404, a na realkah 18.545 djaka. Južno pokrajino Istra, Gorica itd. sa nadpolovičnom većinom slavenskoga pučanstva, neimadu nijedno slavensko srednje školo, već moraju svoju mladež odgajati u talijanskom ili njemačkom jeziku.

Dopisnica uredničtva.

Prijatelju O. S. u I. Bilo bi ne samo dobro već i neobhodno nuždno, da se pobijaše svuda po Istri, starinski crkveni odnošaji, koje nam u novo doba svietski i crkveni liberalci ukidaju, pak da se proti tomu protivjarskomu postupanju bezdušnikah na pravom mjestu što svečanije protestira. Mi smo u tom smislu svoju ka-

sali, no žalibože sa vrlo slabim uspjehom. Pravi zvečenici morali bi dakle prvi učiniti svoju svetu dužnost i to napose u poročko pulskoj biskupiji, gdje obilazi stado naše neprijatelji „kano ričući lav“, tražeć, da nas tielesno i duševno upropasti.

Puškomat. Pismo stiglo u redu. Bilo kod nas upravo onaj o komu pišete. Dogovorismo se. Pozdravljamo!

Listnica upravništva.

Za današnji broj nije mogao naš upravitelj pripraviti imenika onih čitatelja, koji nam poslaše zadnjih dana svoju pretplatu.

Lutrijski brojevi

dne 13. jenara

Trst	52	77	69	73	1
Linc	34	31	6	62	10
Buda	4	82	8	6	75
Innsbruck	15	25	13	86	85

dne 19. jenara.

Prag	28	31	81	8	37
Lavov	21	37	89	80	43
Hermannstadt	9	56	33	00	85

Javna zahvala.

Hrvatsko pharm. družtvo „Aesculap“ u Zagrobu izražuje ovim svoju najtoplju zahvalu svoj onoj p. n. gospodi ljekarnikom, koji su točajem prošlo godino ovomu družtvu svoju pomoćnom ruku pružali; nadalje slavnim uredničtvom sliedećih novina: „Obzor“, „Hrvatska“, „Naša Sloga“, „Agramer Tagblatt“, „Agramer Zeitung“, „Ljočički Vjestnik“, „Sumarski List“, „Neprietan“ (dok je izlazio), „Pharmaceutische Post“, „Rundschau“, „Časopis češkoho Lekarnictva“, „Zeitschrift des allg. österr. Apothekor-Verein“ i „Zeitschrift für Nahrungsmittel-Untersuchung und Hygiene“, koja su besplatno pošiljala svoje cienjene listove istomu družtvu.

Zagrob, 4. siečnja 1889.

A. E. Katkić v. r. predsjednik. C. Akačić v. r. tajnik.

Natječaj.

Podpisano predsjedničtvo odaslanika zdravstvenoga skupa udružonih občinah Krk-Vrbnik-Punat raspisuje natječaj na mjesto lječnika za isto občinu uz godišnju plaću for. 600 i putnu odštetu u iznosu for. 600, ukupno dakle for. 1200.

Sjedište lječnikovo biti će u gradu Krku.

Natjecatelji treba da poznadu hrvatski i talijanski jezik.

Na žolju priposlat će se natjecateljem propis potanjih uvjeta.

Rok natjecanja je otvoren do 31. siečnja 1889., a molbu treba upraviti na podpisano predsjedničtvo.

Krk, 28. decembra 1888.

Predsjedničtvo odaslanika zdravstvenog okupa občina:

Krk-Vrbnik-Punat

Dr. Dinko Vitezić.

Br. 2.

Gospodarska zadruga

u Kastvu.

U nedelju 20. jenara 1889. biti će godišnja glavna skupština u 9 urah prije podne u Kastvu u sali dolavske školo.

Raspored:

1. Izvještaj o dolovanju prošle godine
2. Obračun godine 1888.
3. Proračun za godinu 1889.
4. Govor predsjednika o banki u Poreču. —
5. Što koji predloži.

Tko se želi na novo upisati, može to učiniti isti dan.

Kastav, 6. jenara 1889.

Dr. M. Laginja, v. r. predsjednik.

Grlena bol, kašalj, hreputavica, promuklost, nazeb zadavica, rora, zapala usiljuh itd.

mogu se u kratko vriome izlječiti rabljonjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotovi P. Prendini, ljočnar i ljekarnik u Trstu.

Veoma pomažu učiteljom, proporjednikom itd. Probljonih kašljač nodih, navadno jutarnje hreputavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati *Prendinijeve sladkiše* (Pastiglie Prendini) te gledati da bude na omotu kutijice (škatulo) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani *Pastiglie*, na drugoj *Prendini*.

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u *Prendinijevoj ljekarni u Trstu* (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah sviota. 52—16

Javna zahvala.

Podpisani ganuti s tolikih dokaza časti i ljubavi, iskazanih u kratkoj ali teškoj bolesti i u pronosu smrtnih ostanaka iz Rieke u Kastav, našemu premilomu i nikad dosta oplakanomu suprugu odnosno bratu

JOSIPU VLAH-U

preminuvšu dne 11. t. m. u gradskoj bolnici na Rieci, bolnom dušom i tronutim srcem u znak duboke harnosti najtoplije zahvaljuje: Veleučenoj gg. ljočnikom dr Catti-u; dr. Tarczay-u i dr. Schleisingeru, koji su se trudili, da ga pomiluj smrti otmu; mnogopoštovanomu Otcu Ciriku kapucinu riečkomu, koji ga pomirio s Bogom i obskrbio svetotajstvi umirujućih; milosrdnim sestram bolnice na brižljivom nastojanju; prečastnomu g. Ivanu Fiamlnu župniku i prauzviženomu kr. namjestniku pl. Zyoly-u, što dopustiše, da se mrtvi ostanci pranesu iz Rieke u Kastav; velečastnim dušobrižnikom riečkim gg. A. Polessi-u i N. Polliću, što su blažili našu bol na Rieci i pratili smrtne ostanke do Kastva; gg. profesorom riečko gimnazije i sušačkim učiteljom na njihovom sažaljenju i pratnji; prečastnomu dekanu i župniku g. A. Turku u Kastvu i duh. pomoć g. Marčinku; velečastnim župnikom gg. V. Zamlić-u i M. Laginji, dušobrižnikom gg. A. Pušu i I. Pipanu, što su pokojniku posliednju čast iskazali.

Osobita pako hvala gosp. popu Nikoli Butkoviću, nadučitelju ove pučke škole, koji je tokom bolesti i smrti našeg premilog pokojnika iskazao svojim neumornim nastojanjem, koli pokojniku toli nam, toliko sućuti i dobra, da mu ljubavi nikada zaboraviti nećemo.

Hvala svim družtvom i korporacijam, koje iskazaše bud na koji mu drago način svoje saučešće i sažalovanje, osobito učiteljstvu, „Bratovšini hrvatskih ljudi u Istri“, Narodnomu Domu, Hrvatskoj Čitaonici u Kastvu, učenikom pripravnice i dolavske škole i „Dolavskomu Kastavskomu družtvu“, što položiše krasno vienac sa vrpcami na lieš pokojnika. Osim toga sl. Kastavsko dolavsko družtvo sudjelilo nas je veoma, što je ili u spomen našeg pokojnika odlučilo od družtvene zabave dne 13. t. m. i time našim ranjenim srcam priuzdušilo su u tugi i žalosti.

Hvala g. Franu Uršiću, školskomu nadzorniku i svoj gg. učiteljem, koji iz odaljenih mjesta pohrliše na sprovod, kao i čestitim občinskim zastupnikom i svoj odličnoj gospodi i školskoj mladeži i mnogobrojnomu puku iz bliza i daleka, koji su do groba pratili njegove smrtne ostanke. Osobita kvala graditjanom Kastavskim bez razlike stališa na njihovoj sudioti i pokazanoj žalosti; — hvala pako gg. Robertu Vlahu i Nikoli Butkoviću na ganućenim nadgrobnim govorom, i napokon naša harnost i zahvala svoj gospodi, koji su riečju ili pismom nastojali ublažiti naš nenaknadivi gubitak.

Jelisava udova Vlah, supruga.
Ivan Vlah, brat.

FILIJALKA

c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na	V napoleonih na
4-dnevni odkaz 2¼%	30-dnevni odkaz 2%
8- „ 2 „	3-mesečni „ 2¼ „
10- „ 2¼ „	6- „ „ 2½ „

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, katori se nahajajo v okrogu prizpna se nov. obrestna tarifa na temelju odpovedi od 29. oktobra, 30. oktobra in 18. novembra.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakazuje

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Reko, kakor za Zagreb, Arad, Bozen, Gradec, Hermannstadt, Inomost, Celovec, in Ljubljano — brez troškova

Kupuje in prodaja

vrednostij, divi, kakor tudi vnovčuje kuponov pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru, Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemanje se v pohrano vrednostni papirji, slat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 18. oktobra 1888. 48—16

Čuj! Čuj! **Svet** Čuj! Čuj!

Stroj za šivanje for. 1.95.

Čudovato je delo tega stroja; šiva vse izvrstno, najdebljeg sukno in najtanjeji šifon; gre dobro; je divno izdelan, slatno bronciran, okrašuje vsaki salon.

Neodpustljivo je, djor v hiši ni še tega stroja. —

Kdo bi bil kedaj mislil, da se more napraviti za for. 1·95 šivalni stroj.

Ogromna je prodaja tega stroja; naj ga zatorej vsak takoj naroči, ker bo kmalo razprodan. Za naročbo zadostuje dopisnica. Prodaja se na vse kraje sveta. Ker se stroški poznatni, proti gotovini ali poštnom povzetju.

Razpošilja:

L. MÜLLER
Dunaj, Währing, Schulgasse št. 10.

Providjen sa ovom znamkom je pravi prof. dr. Libera

Elixir za živce

kojim se ozdravlja sve živčane bolesti sigurno i podpuno, ma da su i zastarjele, osobito pako nastale usljed mladostnih griehа. Ozdravlja slabost, bjelotok, zlo i glavobol, migrenu, jako kucanje srca, bolesti želudačne, ter pospješuje probavu itd. Elixir za živce, sastavljen iz svjetsko znamih biljkah, priznan od svih auktoritetah medicinskih — pruža jamstvo za ozdravljenje spomenutih bolestih. Pobližе iz cirkulara, koji je pridodan svakoj staklenki. Ciena male staklenke f. 2 — velike 3.50, dvostruke f. 6.50 a. vr. u gotovoin ili pouzdcem. — U svih ljekarnah je na prodaju. — Glavno skladište: Einh rn-Apotheke, Max Fanta, Prag, Altstädter Ring. U Trstu u ljekarnah B. Suravel «All' Amazone Trionfante», Suravallo, P. Cavana i Prendini.

Na Rieci A. Mizzan 13—5

!! Vse hiti in kupuje !!

Samo for. 2.90

žepna ura z verižico.

Ure in dr. v Švici je prepadel in valed toga prodaje se 700 teh krasnih, dobro idočih ur za gospode, gospe in dece, zlatu popolnoma sličnih, z elegantno, pozlačeno verižico, na izbiranje.

Ogromnu se naročbu na to uro; naj se zatorej vsakdo podvizi, dokler jih je še kaj v zalogi.

Pošilja proti gotovom denarju ali povzetju: „Uhr-Depot L. MÜLLER, Wien, Währing, Schulgasse 11.“ 6—1

Nova 8—74

agencija za službe

u Trstu, Via Campanile br. 1

bavi se namješčivanjem svakovrstnih službenikah u tu- i inozemstvu, utjeruje dugove, dobavlja izvlošća za podpunom tajnošću. Izvršuje također svakojaka pisma, molbenice, ugovore itd. Založe i riešava proti uplati kamatih predmete, založene u gradskoj zalagaonici (Monte di Pietà), kupuje i prodaje svakovrstnu robu. Dobavlja uz jako nizke kamate novce i upravlja svaki drugi posao.

Popisuje se hrvatski, njemački i talijanski.

Marijaceljsko želodečne kapljice

zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

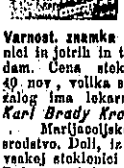

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri notoženosti, slabosti želodca, ako s grla smrdi, napenjanju, kislem polnanju, kolikij, želodečnom katari, goročiče (rzavol) pri preobilnej produkciji slin, rumenici bluvanju in gnjusu, glavobolu, ako boli iz želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu

Varnost. znamka proti glistam, bolezni na vranici in jetrih in tudi proti slati žili ali himorojdam. Cena steklenici je s nakazom vred samo 40 nov, velika stekenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar „k angelju varhu“ *Karl Brady Kremsir, Morava.*

Marijaceljsko želodčno kapljice niso tajno srodstvo. Dali, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakej steklenici priloženumu poduku za vporabo

Pristno dobe se skoraj v vseh lekarnah.

V Trstu: Lekarna: Antonio Suttina — Lekarna: do Loitenburg, all' Ercole trionfante — Lekarna: Eduard do Loitenburg, alla Salute. — Lekarna: A. Praxmayer, al duo Mori — Lekarna: Pietro Prendini, al a Fontana Imperiale. — Lekarna: Benedetto Saraval, al Amazone Trionfance. — Lekarna: Benedeto Vlach Minlussi, alla Corte. — Lekarna: dr. Vittorio Serravallo al R dentore (glav skladiš) — Lekarna: Biasoletto all' orso nero. — Postojna: Lekarna Fr. Baccarcich. — Sežana: Lekarna Philipp Ritschel. —

Svarilo! Pristno Marijaceljsko želodčno kapljice ponarejujejo in posnemajo se mnogovrstno. — V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen s gornjo varnostno znamke ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun toga opomenjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusek-a i Kremericah (Kremsier).

Oglas.

Dne 24. jenara 1889. držati će se u u **Mošćenicah** u 9 satih u jutro glavna skupština „Gospodarske Zadruge“ Opatije sa sliedećim dnevnim redom:

1. Obračun za godinu 1888.
2. Proračun za godinu 1889.
3. Izbor podpredsjednika.
4. Što bi koji predložio.

Volosko, 11. jenara 1889.

Viktor Tomličić.

Obrtničko čudo!!

Kaputi iz kaučuka:

nepromočivi raznobrojne vremene tkanine najviše četverougle sive i tamno boje. Na jednoj su strani iz sivoj kaučuka (posvema slična svili) ili ornog sa naglavkom i dvostrukimi zaponi.

☛ Ti kaputi radjeni su na dvie pravilne strane, to se mogu rabiti i po liepom vremenu kao gornja suknja.

Ciena for. 7.

Franko poštom u svako mjesto u monarkiji. — Šilje se uz predhodnju plaću ili pouzećem.

U naručbah mora se naznačiti duljinu kaputa i širinu prsah.

ENRIK PEGAN
Trst, palazzo del Lloyd.

Brza i sigurna pomoć

za 20—1

bolesti želudca i njezine posliedice.

OBRANA ZDRAVLJA

uvisi gotovo o *zadnavanju i pozjedenju prozore*, jer ova je *glavna podloga zdravlju*, te *kolo ljudskom toli duševnom dobrostanju*. Najbolji *domaći lijek* za ureditli probavu, primjereno mješanje krvi i odstraniti nezdrave čestice krvi jest već odavna poznati i obljubljeni

DR. ROSA ŽIVOTNI BALSAM.

Priredjen je od *najboljih, liečničkih najkrepkijih sastavinah*; izkazao se osobito kao sigurna pomoć kod *neuredne probave*, kod *odrigovanja, nadimanja, bljuvanja*, kod bolestih u *tjelu i želudcu, želudačnom krču, pregnjenom želudcu*, kod *napale krvi, hemoroidah, živčnih bolestih*, kod *bolesti u grlcih, kiponhondrije* i *melankolije* (sullen slabe probavoj) on oživljuje svu djelatnost *probave*, čisti *krv* te dobiva *dobrino tjelo* i snova *tjelu i zdravlje*. Uslied ovo *izvrstna vlastitosti*, postao je *zagouran ljudski domaći lijek* a radi toga svuda je poznat.

I staklenica 50 nvč. dve staklenice 1 for.

Na hvalo pohvalnih pisamah, lahko svaki pročita. Šalje se na *frankirana pisma* ne ave strane *ne posiede iznosa*.

OPOMENA.

Da se izbjegne prevari, upozorujem svakoga, da je svaka staklenica „dra. ROSA Životnoga balsama“ po mani priredjena i u modrom kartonu omotana, koj povjerenje nagla: „dra. Rosa životni balsam iz ljekarne „k crnom orlu“, B. Fragner, Prag 205-3“ u njemačkom, češkom, mađarskom i francezkom jeziku ima, a prodaje ga se zakonitom — nikle ostavitom zaštitnom znamkom pravidjeno.

PRAVI

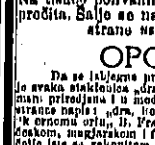

Dra. Rosa Životni balzam

dobiva se samo u glavnom skladištu

B. FRAGNERA

ljekarna „k crnom orlu“, Prag, br. 205-3

i u Trstu u sliedećih ljekarnah:

G. Foraboschi, Ed. pl. Lettenburg, P. Prendini, Giov. Skopezynski, Ant. Suttina, K. Zanetti, J. Serravallo i A. Praxmarer.

Sve ljekarne i veće trgovine sa materijalnom robom u Austro-Ugarsko; imadu skladišća toga životnoga balzama.

Tamo se također dobije kroz tisuću zahvalnih pisama priznato

PRAŽKO DOMAĆE MAZILO,

sigurno srodstvo proti upali, ranam otoklini.

Upotrebljuje se, ako se šonam prat upale ili otrdnu i kod svakog otoka ora u prsa i ranokiše, lavtinje, morske (mrtve) kosti, reumatičnoga otoka, kroničnu upale u koljenih, rukah i ležih; proti potu nogah, kod ranjenih ruh. proti tekućim ranam na noguh i u obće na svakom mjestu tiela, vranjaj natekline itd.

Sve upale, natekline, otvrdine itd. ali u kratkom razdobju; gdje je pako ogneljeno, i ruže isti balzam jer smrad bez svake boli, te isključi u najkraće vrieme.

Skatulica se dobivaju po 25 i 35 nvč

Opomena!

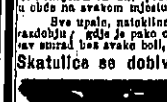

Jer se prazko univerzalno mazilo od *vlastnih* strana vrši, upozorujem svakoga, da se isto po pravom propisu samo kod mene priskrbi.

Isto je samo onda prav, ako šute kutijice, u kojih je mazilo napunjeno, imadu znak za uporabu na prijenoj hartiji, tiskan u devet jezikah, a samo na kartonu, koji nas ipredstoječe zaštitna znamka.

Balzam za uho

Po mnogih pokusih pokazao se ovaj balzam kano najbolje sredstvo: on odstrani nagluhoat te se po njem zadobije opet još izgubljeni sluh 1. staklenica 1 for. a. v.

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 4. U Trstu 24. Jenara 1889. Godina X

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč., ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu pošту valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtva i administracija nalazi se u Via Carlatta br. 28

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Iztekla je eto i devetnajsta godina što šaljemo naš list na krilo milog nam roda. Stupili smo hvala Bogu u dvadesetu godinu. Pozivljuć narod na novu predplatu, čvrsto se nadamo, da će nam ostati vjerni svi stari pomoćnici i predplatnici, i da će se k ovim pridružiti i oni, koji to do sada nisu mogli ili htjeli.

Predplata s poštarinom za cielu godinu stoji za imućnije fr. 5., a za seljake fr. 2. Za pol godine polovicu. Izvan carevine za poštarinu više. Novce ne treba šiljati u zapečaćenom listu, jer je predrago, nego poštarskom naputnicom *(Vaglia postale)*.

Budući da nam se šalju više puta novce u razne svrhe, molimo svakoga, da uvjek točno naznači, što je za predplatu, što za što drugo.

I ovom zgodom molimo našo dužnike, da već jednom zadovolje svojoj dužnosti, jer nije liepo ni pravedno list primati a ne plaćati ga.

Preporučamo napokon svim rodoljubom, da nam dopisuju iz svojih krajevah po istini sve, što misle, da može narodu koristiti.

Uprava „Naše Sloge“.

Stranka reda.

III.

Ono što bijaše rečeno o Pazinu — nastavlja L' Istria — vriedi takodjer za Buzet, Žminj itd.

Ostavimo se malko kod ovih dvih občinah, kojimi su do najnovijeg doba upravljali naši narodni protivnici.

Občina Žminj sa svojih pet hiljada stanovnika jest skoro najdičja hrvatska občina Istre. Osim 4—5 krajolskih obiteljih i par narodnih odmetnika u samom Žminju, svi ostali občinari jesu zgoljni Hrvati. Odpotle su ustanovljene današnje mjestne občine, upravljala je Žminjom narodna stranka samo jedno trogodišće. Neslogom zastupstva, nipošto zlom upravom, ukoristiše se narodni protivnici oduzev, što milom što silom, hrvatskoj stranci upravu občine. Tadanje naše zastupstvo izručilo je protivnikom občinskog imetka u posjedu i novcu, da se je moglo občinom liepo upravljati bez ikakvog občinskog nameta. No talijanaška stranka mjesto upravljati poče razpravljati, te do mala nestade občinskih šumah i senokošah, a občinski novac u državnih obligacijah bijaše založen il obterećen. Govorilo se puku, da će se graditi škole i puteve, al mjesto toga morade sirota plaćati gospodi do dva puta isti živež, što ga je na posudu primio poslieduje gladne godine od zemaljskoga odbora. Občinari, siti takova gospodarstva, okrenuše lodja gospodi izabrav pred tri godine čisto narodno zastupstvo. Ovo je primilo občinsku upravu ali njodno i praznu blagajnu, raztepen občinski imetak i zaduženu občinu. Da bijahu u takvih okolnostih hrvatskom zastupstvu krila prestrižena, netreba nam valjda tekar dokazivati. Upravljati zaduženom občinom, bez novčića u blagajni i bez ikakvog občinskog nameta, jest više nego li težak posao. Pa ipak se usudjuje poreći listić bacati kamenjem na našu stranku radi grieha, što no ga počinila njegova stranka zlom upravom u Žminju! Komu da nepadne pri tom na pamet ona poznata naša: *vreci mu reci, da on tebi nereče*.

Ako bijaše u Žminju zlo i naopako kada prouzroče naši muževi upravu, bilo je stoputa gore u Buzetu. Tom občinom upravljahu sve do prod dvie godine pristaše i ljubimci porečko-pazinske gospode. Kaoćto je občina Buzet jedna od najvećih u Istri, tako je žalibože jedna od najsiromašnijih. Njom upravljahu buzetska gospoda bezprimjernom lahkoumnošću tako dugo dok ju i nedovedoše na sam rub propasti. Zaduženu što no riječ do gola, oglobljenu do kostiju, s ogromnimi nameti prodadoše Talijani občinu Buzet u narodne ruke. Njezini bivši upravitelji primiše 50—60 hiljada forinti samo za grudnju cesta i putova. Trošio se občinski novac lievo i desno, posudjivalo se gdjegod bijaše moguće, a za korist siromašnih občinarah ne bi se baš ništa izvelo. Sve to znade glasilo zemaljskog odbora, buduć je i ono njekoliko puta priznati moralo, kako je dogorilo talijanskomu gospodstvu u Buzetu jedino poradi razsipnosti i negospodarstva bivših občinskih upravitelja. No nedužno porečko janje zaboravlja na sve te pogrieške svojih prijatelja u Buzetu svaljujuć svu krivnju na hrvatsku stranku, koja nije pri tom više sagriešila nego li onaj, koj se je jučer rodio.

Nitko neće moći kazati — nastavlja porečki listić — da pripadaju talijanski gradjani u nazočnom slučaju u Pazinu, kano i u ostalih slučajih u pokrajini, stranci neroda, a da su četiri popi sa toliko zvonara i seljaka *jedini* zastupnici stranke reda. Iz svega što se je vidilo i što se vidi stvari stoje upravo protivno; da je talijanska stranka po prodaji, kulturi i bogatstvu prava stranka, dočim je ona druga, bar po onih, koji njom ravnaju, ništa drugo nego li fakcija. Činjenice za dokaz tomu jesu dosta jasne i rukopipateljne.

Nama se neće prepirati s ljudmi, zaslipljenimi mržnjom i strašću o tom, da li je talijanska ili hrvatska stranka u Istri strankom reda il nereda, no komu je poznato javno djelovanje Talijanah i Hrvatah Istre, i koji hoće, da sudi nepristrano, morati će s nami priznati, da je sve dosadašnje nerede u pokrajini izazvala il počinila talijanska stranka. Nećemo, da govorimo o pritužbah proti zemaljskoj upravi ili o neredih kod občinah, kojimi su upravljali ili još upravljaju naši narodni protivnici, jer su to sve poznate činjenice, već hoćemo da spomenemo, da od hrvatske stranke nebijaše još nitko odsudjen ili pod obtužbom radi protiaustrijskih i protudinastičkih demonstracijah, bilo s petardami, bombami, plakati i slikami, bilo sa govori, pjesmami i spisi. Svega toga nalazimo u izobilju u takozvanoj *stranci reda* porečkog glasila, koje valjda misli, da se red jedino ovimi sredstvi u Istri uzdržati mora. Žalostno je u ostalom po takovu stranku *reda*, koja mora tekar dokazivati, da je ona takovu, znajuć, da njoj nitko pošten toga vjerovati neće. Pa ako ste vi gospodo zbiljak ulturna i bogata stranka reda, a mi kukavna fakcija, čemu tolik strah pred doporom ljudih bez kuće i kućišta, kao što nam to toli često prišivate? Al dà, vi znate i sami dobro gdje je red a gdje nered, no pisat vam se neće, da zasliepite prostotu i da zavarate mogućnike, pomoćju kojih ste do sada nad nami pašovali.

Na koncu članka pozivlje »L' Istria« c. kr. vladu, da za Boga nedozvoli, da nadvlada stranku *reda* ono malo fakcijoza, jer jedino tako, da će se moći bilo kad doći do toli željena mira, a oblasti da će tekar tada moći kazati, da su učinile svoju dužnost.

Naši protivnici uživali su do sada uvjek podporu mogućnika, pak ako sada moljakaju za pomoć, to neznači drugo, van da pitaju neka se s nama postupa kao sa bezpravnimi stvorovi, proti svakomu ljudskomu i božjemu zakonu. Najbliža budućnost t. j. predstojeći zemaljski izbori pokazati će nam, da li bijaše djavolska molba naših protivnika uslišana i dali smo mi Hrvati sa Slovenci slobodni i ravnopravni državljani austrijski, ili prosto i bezpravno roblje istarsko gospode.

Što se pako tiče farizejskog uzdisaja za mirom, opetujemo ono, što smo toliko puta kazali, da mira i zadovoljstva u Istri neće biti dok se nebude jednako pravicu krojilo Hrvatu i Slovencu kano i Talijanu, dok nebudemo u svemu ravnopravni sa Talijani. Mi takovoga talijanskoga mira nećemo pod nijednu cienu, jer taj neznači drugo nego našu propast, a na poštenu i pravednu nagodbu pripravni smo uvjek.

Što je „Pro Patria“.

„Il Nuovo Osservatore Cattolico“ donosi u broju 287 liep dopis iz Beča, u kojem, pošto je nešto o katoličkom „Schulvereinu“ rekao, razlaže nadalje o poznatom društvu „Pro Patria“, prikazujuć ga u pravoj njegovoj golotinji. Pošto se to pitanje baš i nas tiče, donosimo rado ulomak tog dopisa u prevodu:

„Dok je u Beču bila skupščina katoličkoga „Schulvereina“, u Trstu bi držan obći kongres društva „Pro Patria“. Koje Patrie (domovine)? Ja ne shvaćam.

Talijani, koji žive u južnih pokrajinah carevine bojo se, da ne budu napadnuti od narodnosti, medju kojom se nalaze. I oni se sdružiše u društvo, kojemu je središće u Roveretu, a širi se po Tirolu, Goričkoj, Istri, Primorju i po Dalmaciji. To društvo, koje hoće, da se zove „Pro Patria“ cilja za tim, da utemeljuje i uzdržava talijanske škole u spomenutih pokrajinah. Dovle neimam što da opazim, drže se svoga prava (P), tu se radi, kako bi se reklo modernom frazom, o borbi za obstanak.

Društvo je priznato od austrijske vlade i uredjeno po njezinih zakonih. Nego ovo društvo ima u svom bivatvu je političko, nalazi se na granicah države, ali mu je moralno središće u Bologni, a zavisi o radu odbora, komu je duša pjesnik „Satano“ profesor Carducci. I na tršćanskom kongresu oni, koji raspravljahu, razvikaše so u trienovih občinskog kazališta, te svojimi jeremijadami oplakivahu kako su potlačeni oni, koji ih predstavljaju. Čista namjera družinara očitova se prigodom kazališne predstave, koja je bila u duhu irredentizma. Političku stranu društva ostavljam, to je njegov posao, nego istinu kažem, da me grozna hvata kad promislim, da društvo, koje je skrovito puno duha Carducciova i njegovih kolega, iz vana kaže, da radi o uzgoju u pučkih školah. A što je žalostnije, to je, da ovomu društvu pripadaju neki zasliepljeni katolici i nesmotreni svećenici, i da ga neki dobri ljudi novcem podupiru. Isti je slučaj kao i sa „Talijanskim društvom za misiju“. I ovo je moglo pomoći kakogod vjerskim interesom, no za čim je cilјalo, brzo se odkrilo, a to otvori oči mnogim.

Mi katolici moramo zauzeti čist položaj, drugčije postajemo sredstvo, kojim se liberalci služe u svoje zlo svrhe.

Možda krivo sudim, no mislim, da iskreni katolici, a osobito svećenici, koji pripadaju društvu „Pro Patria“, morali bi dobro izpitati svoju saviest i promisliti, da bi mogli svojim primjerom zavesti neopreznu u mrežu društva, kojemu je uzdržavanje talijanskog jezika možda jedan cilj, nu svakako ne poglavlje. Promisliti, da su poglavlje ovog društva najveći liberalci u pokrajinah, gdje se nalaze, vi pak znate što to znači. A promisliti pak, da i sami svećenici hoće, da budu s njimi u zajednici! Velika nam je potreba, da nam Bog prosvietli pamet“.

Ovako piše „Il nuovo Osservatore Cattolico“, kojega se zaista nemože kriviti, da piše iz stranačkih strasti, jer je i on talijanski list, a urednjuju ga pravi talijanski patrioti. Ovo dakle nek bude na razmišljanje nekojim našim svećenikom i dobrim katolikom, koji zavedeni podpomažu neprijatelje crkve, kakvi su *Crispi, Carducci** i njihova liberalna društva. Dalje nećemo reći ništa, već ćemo opetovati sa bočkim dopisnikom, da bi nekoji, koji pripadaju tom društvu, imali dobro izpitati svoju saviest. Diximus. (K. D.)

Gospodarska zadruga u Kastvu.

Dne 20. ovoga bila je glavna skupščina gospodarske zadruge u Kastvu.

Prisutna su bila 28 člana, mnogi iz Kastva zabavljeni valjda sajmom, koji se je onaj dan držao, nisu došli.

Okolo 9½ urah predsjednik otvori skupščinu, pošto su se nekoji novi članovi prijavili i upisali.

G. učitelj A. *Dukić* pročita sliedeće pismeno izvješće o djelovanju za g. 1888.

Slavna skupščino!

O djelovanju gospodarske zadruge u Kastvu čast nam je podati Vam sliedeće *izvješće za godinu 1888*:

I. *Spisi i uprava*: Zadružni zapisnik imao je tokom godine 73 broja; spisi su dospjeli većinom od zemaljskoga gospodarstvenoga vieća u Poreču i na koje je bilo moguće odgovoriti, to je učinjeno.

Polag odpisa ces. kr. kapetanata Volosko od 14. aprila 1888. br. 2604 potvrdilo je visoko c. kr. namjestničtvo u Trstu

* Najveći protivnici katoličko vjere i sv. Otca. Op. Ured.

izbor dra. Matka Laginje za predsjednika zadruge, a Antona Dukića iz Kastva br. 88 za podpredsjednika. Tajničku službu, u koliko nedotiče vremena predsjedniku, obavlja g. Mate Kundić, a blagajnik zadruge je g. Vjekoslav Jelušić u Kastvu. Družtveni odbor imao je sjednice dne 18. junija 1888. Sjednice nemogu biti guste, jer su članovi odbora razdaleko jedan od drugoga, te se bez truda i troška nemogu češće sastajati. A troška naša zadruga za sada nemože podnašati.

2. Djelovanje o voćarstvu: Predsjedničtvo zadruge držalo je od prvoga početka za potrebito, da koturski voćnjak u Klani predje u upravu našega družtva, jer bi tako lagljе bilo dieliti plodonosna stabla onim, koji bi želili, a zadruga je u stanju držati taj voćnjak u dobru redu pomoću iskusnoga učitelja g. Jakova Luznika, koj se je očitovao pripravnim biti na pomoć u tom poslu.

Nego rečeni vrt zahtjeva nemalen trošak, da bude postavljen u dobro stanje, a hoće se prilično troška i tokom godine za cieplјenje, gojenje, dlačenje i nadzor. Zato smo se pobrinuli, da državna vlada i zemaljsko gospodarstveno vieće budu u pomoć zadrugi.

Visoko ministarstvo poljodjelstva svojim odpisom od 8. agusta 1888. br. 10255 obećalo je državnu podporu od 80 for. godišnjih, a veleslavno zemaljsko kulturno vieće postavilo je u svoj proračun za g. 1889. for. 100 podpore za voćnjak u Klani. Tim bi još od prilike bilo pokriti za god. 1889. od strane zadruge okolo 60 for.

Nadamo se, da će to odobriti taj proračunski trošak obzirom na to, da će članovima zadruge biti moguće dobiti za razsad plodonosnih stabala; a koturski voćnjak u Klani razdao bi je u prvašnjih godinah mnogo i unpjeh bio je dobar. Naša briga će biti, da nam obćina Klana izruči u upravu svoj veliki voćnjak, koj se od nekoliko godinah zasadjuje povrh polja na „Brdu“ i koj će moći služiti kao uzorno gospodarstvo u tom pogledu.

Tako bismo dobili temelj, da uzmognemo djelovati u jednoj grani gospodarstva, koja je do sada kod nas dosta zanemarena, dočim druguda po svietu ljudi dobivaju veliko prihode od voća; a dosta nam je pratom pokazati neko našo najbliže susjedo u Kranjskoj.

Vriedno je baviti se tim pitanjem sada, gdje ima strojevah na preskapiju, koji u malo vremena i neznatnim troškom osuše mnogo voća.

3. Poboljšanje domaće životinje. Vidoć kolikí promet ima Kastavština prodajom mlieka u Rieku, Volosko, Opatiju, i znajuć od koliko je koristi za odgoj djece, da obitelj ima mlieka, jedna od poglavitih zadaćah zadruge bila je, da uđini štogod za poboljšanje govedje pasmine u Kastavštini.

Izložba godine 1887. pokazala je, da naši krajevi imaju dosta lepoga blaga, a poglaviti razlog tomu bit će taj, da su pasmin (sklato) pomješane, jer se blago kupuje u raznih stranah, pak mlado goji doma! Dobrom pomnjom za mnogo poboljša. Nego opazila se je jedna pogreška, a to je nedostatan broj junaca za razplod i nedostatan broj dobrih.

Još se nije na čistu, može li se Petru ili Pavlu uzkratiti, da neprispiša junčića promlado i u obće, da neturo blaga provođ čestim pripuštanjem. Dokle nebudemo došli do toga, da samo oni junci, koji budu spoznani za dobre, mogu rabiti za razplod, dotle je najkrađi način propustiti stvar konkurenciji. Nado je, da će puk radi vlastito svoje koristi goniti blago k juncu lieпšemu, boljo gojenomu, splošnomu itd., nego li k slabomu, zapuštonomu ili starikovom. Da u toj stvari pomognemo po naših silah, dali smo odgojiti sami takova junca, koj je sada već od septembra 1888. u porabi kod g. Kuzme Spinčića u Spinčićih. Rabiti će barem dvie godine, a onda postaje vlastničtvo g. K. Spinčića. To je bio pokus dosta dobar, ali ipak u buduće nećе se moći tim načinom odgajati blago, jer dodjo preskupo, nego će biti po našem mnienju bolje, da se svake godine po nekoliko najljepših doma uzgojenih junaca nadari i da se tako pobudi više gospodarah na gojenjo samacah za razplod.

Ljudi, koji se razumiju u tu granu gospodarstva, preporučaju, da bi dobro našu govedju pasminu izkrižati sa Unterwaldnerl, koji su u naskoku nekoliko časni, ali ipak sigurni i zadovoljo se lošijem branom, a to je za nas poglavito.

(Nastavit će se).

Pogled po svietu.

Trst, dne 26. jenara 1889.

Austro-Ugarska: Odlučeno je napokon stalno, da će se otvoriti carevinsko vieće dne 30. t. m. Na dnevnom redu prvih sjednicah jesu nekoje narodno-gospodarstvene zakonske osnove. Češki sabor dovršio je svoj rad dne 19. t. m. Pražki nadbiskup grof Schönborn zahvalio se najprije namjestniku a zatim zemaljskomu maršalu. Prvi reče, zahvaljujuć se, da je nastojao uviek raditi složno sa zemaljskim saborom, a pri tom da ga je vodilo načelo da bude vazda jednako pravedan napram Čehom i Niemcem. Zemaljski maršal knez Lobkovic pabroji u kratko glavnije predmete, koje je sabor u dostgodišnjem djelovanju riešio, te reče, da je bio rad češkoga sabora koristan i plodonosan za kraljevinu Češku.

Njemačko-liberalni listovi pišu, da njemački zastupnici neće stupiti u češki sabor dok se kraljevina češka neprazdieli po narodnosti na kotare, a mi smo stalni, da će proteći Vltavom još mnogo vode prije nego li se ta želja Niemaca izpuni.

Jučer preminuo je u Poreču naglom smrti zemaljski kupetan dr. Vidulich. Smrt toga muža, koji je radio od god. 1848. za talijanjčenje Istre, jest svakako težak udarac za talijansku stranku. Naši čitatelji upoznali su s njim temeljito u zadnjem saborskom zasjedanju, a to nam riešava dužnosti, da o njem obširnije ovdje govorimo, pošto i onako s narodnog gledišta ništa dobra o njemu nemožemo kazati.

Liberalna stranka ugarskoga sabora prihvatila je zakonsku osnovu o novom obranbenom zakonu onako, kako ju je vlada predložila, pak neima dvojbe, da će za nju glasovati u saboru velika većina zastupstva. Opozicija, osobito skrajna udara žestoko na vladu, koja da žrtvuje Austriji bitno interese madjarskoga naroda.

Na želju glasilah hrvatske opozicije, da se sve slože proti današnjemu vladajućemu sistemu, odgovara glasilo stranke prava »Hrvatska«, da su sve opozicijonalne stranke osim stranke prava nesumo suvišne, već dapače po Hrvatsku štetne.

Srbija: Iz Biograda javljaju bečkim listovom, da je tamo pozvan uži ustavotvorni odbor, da stvori na temelju novog ustava novi izborni red i novi izborni zakon. O odstupu sadašnjega ministarstva nečuje se ništa premda vlada proti volji svega naroda.

Rusija: Iz Kieva brzojavljaju, da je tamošnja posada povećana, a tako da su i u ostalih zapadnih gubernijah povećano pojedine pukovnije. Ruski vladini listovi priznaju sa zadovoljstvom, da su bečke i berlinske novine zapustile prijašnji nepristojni način pisanja o ruskoj politici.

Francuzka: Čim se više približuje dan izbora u Parizu, tim nastaje žešća borba izmedju republikanacah i boulanžistah. Jedni i drugi izdavaju danomice nove proglase na birače, u kojih navaljuju žestoko jedni na druge.

Italija: Talijanska vlada, da je naložila oblastim u Massauvi, da nedozvole izkrcati se ruskoj ekspediciji, koju vodi kozak Ačinov u Abisiniju. Veliki englezki državnik Gladstone posjetio je sv. Otca u Vatikanu, i to kako kažu, da ga predobije za svoju osnovu, kojom bi se promjenilo žalostno stanje u Irskoj.

Franina i Jurina

Fr. Si čuł Juriću, da su cesarskoga prošidenta van hitili iz neke sednice?

Jur. Ča j' provoć morda tuli?

Fr. Da se je pp cesarsku ponašał.

Jur. Ter drugačije nozna.

* * *

Fr. Povij mi, Juro, ča su se tih blagdan vrtili one bilo tice va Poreču okol pašlh kmet?

Jur. Ča neznaš onu, da kad nam pridu lasto, da je znak, da je blizu prolitje; a ja opet onu: kada gospoda talijanaši se s kmetom rukuju, da onda su blizu balotaciјuni?

Fr. Do sad sam ovo to čuł i vidija toliko puta, ali sam mislija, da to se jedanput krijanciјo navadit; jer kad su se donad poročka gospoda sramili mojo poštono kapico i mojih poštenih hrvatskih gać, uh sam so, da će se i u vrimo izbora sada za podešata mene sramit i u miru me pustit . . . .

Jur. Aj! Onda kad pridju balotaciјuni će iz daleka poruglјivo pratiti na ščavo kazivat . . . .

Fr. A kad je tako valja toj gospodi valjo sad ploča obrnut.

Jur. I ja din!

Na grobu

Josipa Vlaha

izpitanog gradjanskog učitelja i obćinskog zastupnika, umrvšeg dne 11. jenara 1889.

I.

Zvizda sinu i nuto uminu
Kratkovјeka se za obzorje krade;
I opet zelen listak se odrinu
Sa rodnog duba — i na grobljе pade!

Na grobljе pade — Bogu dušu dade,
A zjalo crno svjetog groba zinu
I u njeg mlado naše prikri nade,
Razcvili sinko, tužnu domovinu.

Oj plači, plači sinja sirotice,
Jer ponajboljem zlatu bje umrli,
I nadu u grob surnut neštodice!

Kad u sviet volji put si već proprti,
Tad klonu jadan — a milo si lice
Oh, zagrljaju ledno poda smrti!

II.

Na domaku te divnoj bjoše sreći
Sa mara tvoga vedra, osvjetlana,
Sirotanu sad u grob bjo ti leći,
I sobom ponjet sviet mladih dana!

Zar sviet taj toli ti zadô rana
Da šnjima jadnu bilo ti se sleći?
Il burnih dana borba uzvitlana
I tebe l' skrši — i njoj bjo podleći?

Kad druzi dobri u kolo se dadu
I rada polјo smotre uzorano —
Vilovit bit će dannak rodu mladu!

Al stolac jeden prazan bit će, rano,
I srce manje, ponajbolje radu,
Oh, žarko njekoć — sada ukopano!

III.

Oh da, ti ode, a u božjo dvoro!
U sjajnom raju trobahu l' te toli,
Da s angjelcima prјato kititi goro?
Zar prosv'jetnike Vječni tako voli?

Al kad te tamo, dobrog Boga moli:
Uskori da nam danak ljepšo zoro,
I b'jednu rodu da ublaži boli,
A starih dana varko da dogore!

Oj s Bogom, s Bogom mlad i zelen brajno
Glo druzim tvojim mrk se danak svio;
A stužilo se duše zavičajno!

Žrtvenikom nam hladni grob tvoj bio
Do o'jelji naše divne, veličajne,
A, tebe lako, nebog druže, krio!

Štrkov.

Različite viesti.

† **Dr. Franc Vidulich.** Jučer stiže amo brzojavna viest iz Poreča, da je tamo naglom smrti preminuo istarski zemaljski kapetan i državni poslanik komendator dr. Franc Vidulich. Od god. 1848, odkad je naime stupio u javni život radio je neumorno za potalјančenje Istre prom bijaše roda hrvatskoga. Talijanska stranka gubi u njemu svoga prvaka, no po zaslugah ili značaju, već prvaka po godinah i poštitanju. U zadnjem saborskom zasjedanju prikazano nam se g. Vidulich u pravoj slici a to nas riešava dužnosti obširnije ovdje o njemu govoriti, kad i onako o njegovom javnom djelovanju ništa dobra kazati nemožemo. Počivao u miru!

„Tržaški Sokol“ razašilje pozivo k velikom plesu, štono ga priredjuje za 20. t. m. u plesnoj dvorani „Terscicore“ ulica Chiozza br. 5. Plesovi našega „Sokola“ bijahu uvjek do sada najobljubljeniji, pak nelma dvojbe, da će se i buduće subote sastati kod sokolova plesa svi članovi i prijatolji toga krasnoga družtva, koje podržajo živahnost i budi pospalu sviest u našem narodu. — Ulaznina k plesu jest za članove 50 novč., a za nečlanove f. 1. — Početak u 9 sati na večer. — Isto družtvo pripravlja za dne 5. marča (zadnji mesopustni utorak) u istoj dvorani obćinu plesnu zabavu.

Veliki ples „Dalmatskoga podpornoga družtva“ obdržavati će se kako i svake godine u kazalištu „Fenice“ dne 1. febrara t. g. Priprave se čine veliko tako, da imade opravdano nado, da će to biti i ljetos najveći i najvažniji plos tršćanskih Slavena. Plesati će se prije pol noći obljubljeno narodno „Kolo“ i to plesaćeu u raznih slavenskih nošnjah, a plesati u prokrasnoj sokolskoj odjeći. Svirati će podpuna vojnička glazba. Ulaznina jest za osobu 50 novč. Početak plesa u 8 sati na večer. Pošto je naimenjen čist prihod plesa mirovinskoj zakladi „dalmat. podpor. družtva“ nadamo se, da će se i ljetos odazvati odborovu pozivu svi slojevi slavenskog pučanstva Trsta i okolice.

Mlade mise u Lindaru i Pazinu. Osim danas pred novim ljetom navečćivao je milozvučni glas svonova u Pazinu i Lindaru, da se tuj nešto riedka zbiti mora. I zbilja slavilo se tu svečanost riedka — vriedni rodoljubi, mladomisnici gg. P. Filipliš i L. Slokovlć prikazaše prvu nekrvnu žrtvu Svevišnjemu. Svečanosti izpale su lepo, da se lepše nije moglo očekivati. Već par dana prije svečanosti počeli dolaziti gostovi, da svojom prisutnošću počaste gg. mladomisnike. Na dano svečanosti dolazilo je već za rana puk sa svih strana iz okolice, da prisustvuje tom uzvišenom činu. Crkve bijahu dubkom pune. Svečanosti u crkvi obavile se u najlepšem redu. Pjevači, sve sami bogoslovci Česi i Hrvati pjevali su uz glasbu izvrstno. Prigodno slovo držali su voleć. gg. prepošt iz Pazina Slokoviću, a O. Deodat, Filipliću. Krasno propovjedi ganuše mnoge do suzah. Po dovršenoj svečanosti u crkvi sabrala se lepa kita pozvanih gostova, prijatelja i rodbine u kućah svečarah, gdje se kod stola uz veselu zabavu, razgovor, pjevanje narodnih pjesama i sviranje do kasno u noć zabavljalo. Po hrvatskom običaju razdalo se i tuj zdravice. Nazdravljalo se gg. svečarom spotovano, zatim raznim osobam prisutnim i odsutnim; braći Čehom, koji nisu štedili ni truda ni potroška, da lično svoje suučenike pozdrave; raznim družtvom „Bratovšćini“, za koju se sabrala na jednoj i drugoj svečanosti lepa svotica. Na koncu nemožemo, a da se javno nezahvalimo braći češkim bogoslovom, koji su svojim ljubeznim i uzornim ponašanjem u ono par dana, što su medju nama boravili, toliko ljubavi našli medju našim pukom, da jih neće nikada zaboraviti. Zahvaljujuć se svima želimo, da bi nam se čim prije u našo kolo povratili i to ne za malo dana, nego da bi čim prije nastupili službu svećeničku, pa tako trajno kod nas ostali. Mladomisnikom pako želimo sreću u novom stališu — te dao Bog, da bi do visoke starosti neumorno obdjelavali vinograd Gospodinov, a uz to nezapustili kriti i prekapati narodnu ledinu.

Kriv-nekriv. Usled kaznene razprave obdržavano dne 23. julija 1888. kod cesk. kr. kotarskoga suda u Pazinu pronadjen je Josip Velen pok. Josipa, obćinski zastupnik u Pazinu, krivcem prekršaja kradjo tim što su njeko jutro njegovi volovi ili kravo zatečeni, da su pasli na zemljištu dra. Egida Mracha, te odsudjen na 7 dana zatvora, na naknadu tobožnjo škode u iznosu for. 12 i troškova. Ova osuda dala je povoda svim talijanskim listovom u Istri i njekojim u Trstu, da su nemilice navalili na pazinsko zastupstvo, te ga na sve na-

čino ružili, jer da ima u svojoj sredini i članova, koje je sud radi krađe odsudio! Naši protivnici nisu izpitavali, dali je ova osuda opravdana i temeljita, prem netreba biti pravnik za razposnati, da gornji čin nemože začinjavati učina krađe. Josip Velon uložio je proti gornjoj osudi po odvjetniku g. dru. Dukić-u pritužbu, usled koje je obdržavana u Rovinju dne 6. decembra 1888. glavna rasprava. Predsjednikom suda bijaše c. kr. savjetnik Manara, prisjednici savjetnik A. Flegar i pristavi Callegari i Petronio. Ovo prisivno sudište pronašlo je Josipa Velona nekrivim prekršaja krađe, oslobodilo ga plaćeža troškova i škode, te odpravilo dra. Egida Mrach-a sa svojimi zahtjevi odštete na civilni put pravde. Sa zadovoljstvom imamo spomenuti, kako je c. kr. prisivni sud u Rovinju zadovoljio pravu i pravici. Kad bi imali koliko pravednosti, talijanski listići, to bi morali javiti i uspjeh druge molbe, koja je uspostavila čast i poštenje Josipa Velona. Nu to bi bilo usalud od njih tražiti.

Obćinski izbori na Duhanićih. Naši obćinski izbori bijahu usljed utoka „gornjih" uništeni, a sud su opet raspisani novi. Koliko se može predvidjeti, bit će na žalost, borba ovaj put još šešća. U obće o miru, što bi bilo najviše željeti, neima ni govora. Koliko je stvar napeta vidi se odatle, što se nije poslije jabora još nijedna sjednica u miru raslila, već kad dođjo koja točka na pretres, koja se nedopada jednim ili drugim, tad protivnici pobjegnu iz sjednice i ova se nemože s nedostatnog broja zastupnika obdržavati. Isti politički komesar nije mogao ništa opraviti, jer se i u njegovu prisutu jedan odaljio iz sjednice. Na odpor pripravljaju se koliko jedni, toliko drugi, ni o pobjedi nemože se još ništa stalna zaključiti. — Njutko treba, da izgubi, a tad pitamo Vas suobćinari, koja Vam korist od nesloge? Da nebude iz Vaše smutnje koji treći korist vukao, kao što se obično događa? Mi Vam opet poručujemo, da se složite i da neslušate kojekakvih mutikaša, koji pod krinkom prijateljstva, rade samo za svoj žep. Kad bi naša vriedila, tad bi svaka četa izabrala svog čovjeka, a za ovo bi pak svi ukupno glasovali. Ovi pako imali bi dati obćini ono hrvatsko lice, koje ju po božjih i ljudskih zakonih ide. Nemojte, da Vas budu proklinjala Vaša djeca, što ste se krivo stane uhvatili, jer zlo brzo dođjo, a dobro se pomalo vraća. Popustite svaki u nečem i mir je gotov. Doće daj, obistinilo se ovo!

U Sovinjaku, polovicom jenara. Prošlo godino imali smo hvala Bogu u obilju izvrstnoga vina, ali na žalost i novolju našu nemožemo nikud i nikamo s njim. Od svih gospodara prodali su svoje vino samo 4—5 od njih, a svi ostali gledaju ispod ruke, hoće li doći odakle kakov trgovac, koji bi njim donio koju forintu, da mogu platiti svakojako poreso i namete. No do sada bijaše uzaludno našo čekanjo. Pak što mislite, koji bi mogao biti uzrok, da nas ljetos neposjećuju trgovci s vinom? Držimo skoro za stalno, da su i u tom blatni prsti naših narodnih protivnika. Kad dođju naime naši braća slovenski trgovci iz Kranjsko, Goričko, Krasa itd. u naše strane, da si nabave dobra i joština vina, dočekaju jih buzetski šarenjaci izpod Buzeta, pak njim tuj lažu i mažu, da u Sovinjaku neima vina, da je ovdje bila tuča, da je opalo lišće prije trgatbe, da vino neima pravoga ukusa itd. itd., a to jedino za to, da nam se osveto što nepušomo u talijanaški rog i što nebi kod nas ništa mogli zaslužiti, jer biemo mi sami prodano vino popoljali na kolodvor.

Upozorujemo dakle gospodu trgovce, koji su jur amo dolazili, da novjeruju talijanaškim lisicam, koje bi nas radje vidjele u najvećoj biedi i novolji, nego li da živimo život ljudski. Tko treba vina zdrava, točna i joština, bilo crna il biela u izobilju, naći će ga ovdje, a mi mu jamčimo, da se neće kajati. Želi li tkogod o tom točnijih viestih, neka se izvoli obratiti na gospodina župnika ili na gosp. obć. savjetnika Žigante Ivana u Sovinjaku, koji će drage volje svakomu trgovcu ići na ruku. Molimo konačno slovenske časopise, da izvole uzeti na znanjo ovu viest, te da ju po mogućnosti svojim čitateljem priobće.

Iz Rieke pišu nam 21. t. m. Naši slavni otci domovine zadobiše prekjučer dva nova člana. Obavio se naime naknadni izbor dvojice gradskih zastupnika. Vladajuća stranka kandidirala je g. dra. Ivana Benzona, koji je svršio gimnazijalne nauke na hrvatskoj gimnaziji ovdje, a medicinu študio u Gracu, te g. Vjekoslava viteza Cosulich-a. Riečki Hrvati postavišе kandidatom i svoga prvaka, narodnog zastupnika za hrvatskom saboru i svdašnjeg odvjetnika g. Erazma Barčića. Glasovalo je u svemu 376 laboranika, od kojih je Cosulich dobio 240, a Benzan 140 glasova. Naš prvak dobio je 55 glasova, što je svakako zanimiv pojav, ako se uvaži, kako madjarske podrepnice na Rieci rešе na sve što je hrvatsko, kao djavao na svetu vodu. Radostno bilješkimo dakle ovaj pojav, koji nam svjedoči o napredku hrvatske misli na Rieci.

Naša trgovačko-obrtnička komora držala je prošlog čedna izvanrednu sjednicu, koja bijaše prilično burna, pošto se je više prisutnikah gorko potužilo na madjarsku vladu, što je ova posve zanemarila trgovačku mornaricu na jedro. Primljen bijaše iza živahne rasprave predlog, da se predsjedničtvo brojajvno obrati molbom na ministarstvo trgovine u Pešti, da bi ovo neodvlačno obustavilo pobiranje poreza za brodove na jedro i da se briša poreznim zaostatci, koje duguju vlastnici brodova. Napokon bi odlučeno, da se naprosi riečkoga zastupnika na peštanskom saboru, da bi i on molbu komore kod vlade preporučio i zagovarao. Javit ćemo Vam kad budemo štogod doznali o tom podnesću naše komore.

Iz Sv. Petra u Šumi piše nam prijatelj seljak 20. t. m. Kako je pred njekoliko dana javila poročka „Lašitorba" slavili su Talijani u Pazinu svoju „Pro Patria" sa plesom. Njekoliko dana prije tog slavlja došli su pazinski Talijančići s vozom i došli u sv. Petar pobirati lovor i brišjan, da nakite svoju plesaonicu. Tom zgodom pokazali su ti „Propatrioti" jako malo oduševljenja za tu blaženu svoju „Patriju". Drugi dan na slavljem htjeli su ti Talijančići sa Krnjeli pokazati nam kmotovom, kakvu njim je srčanost podao Svetopetarski brišjan i lovor, slavno „Pro Patrio". Dne 14. ovoga mjesoca t. j. drugi dan za slavljem „Patrije" došlo je amo u 11 sati u jutro njekoliko Talijančića šuljesničkim vlakom. Sa kolodvora vukli su se ti nosioci kulture (!?) napram trgu vičuć i pjevajuć kao pomamni one nesramne riječi: „porche figure .... doi scavi". Znajte, da njim je pri tom divnom (!) pjevu pomagao i pazinski stidljivi spol. — Poslje podne došla jedna kočija, a kad su imala ova vratiti, počeli su onako komodnjati, kao što i pri dolasku. Jedan izmedju društva uzeo je Ariston (muzikalna sprava), pa lišo svirajuć po trgu sad amo, sad tamo, kao vrtoglava ova, a drugi lišo je pobirati milostinju k seljakom za „Pro Patriu". Budući da kod seljaka nijo ništa dobio, otidjo pred stan mnogočast. g. župnika, te tamo stano prosjaditi. Gosp. župnik podnašao je kojekakvo komedijo i ludorijo mirno neodgovarajući ništa. Videći, da g. župnik prezire njihovo bijutavo ponašanjo, stanu pjevati: „longo capotto o collaro" i hitati klobuk u prozor g. župnika. Povukli se natrag u svojo društvo vičuć iz svoga grla: „M..da sa Oranzi" „m..da sa Croati, sa Rusi, a tutti scavi", evviva Pro Patria, evviva l'Istria!" itd. Kad su išli mimo crkvo kleonli su, klanjali se i križali crkvu, te napokon i vikali: „Evviva st. Pietroe Paolo, requiescant in pace!" Jedan opazi seljaka, podje k njemu i reče mu: „Adesso gavemo mi ovu da discorer". Seljak mu hladnokrvno odgovori: „Diskuri kamo vraga ćeš, ma ja te no razumim". Tad mu kaza Talijančić: „Zapisite sa va „Pro Patriu" pak vam neće bit treba plaćat nistoure ni nijednoga vraga, xe mi nišmo kako i Hrvati, midajemo za nic jost i pitisoveščelimo" itd.

Gledajuć to ludovanje pazinskih junaka, nezačudih se nimalo znajuć, da imado vino silnu moć i da su to dolije imale kuraže, jerbo nobijaše nikogo na trgu. Al vjere mi, da bi bila samo dva tri seljaka ove gadno riječi čula, bili bi se Talijančići pametnije ponašali, ili pako svoja krnjelska kopita brzo pobrali.

Seljak-motritelj.

Iz Medulina piše nam prijatelj 19. t. m. Imali bismo, gosp. uredniče, na koješta potužiti se i obširno izjadati Vam se, nu znajuć, da neima nikad preobilna prostora u miloj našoj „Slogi" te da nastojite i drugim krajovom naše Istre zadovoljiti, stoga ograničujemo se za danas samo na nekoje činjenice, obećanjem da ćemo Vasudi avle češće o svemu što se ovud događa, izvještćivati.

Javili ste u svojo vriemo kako bijasmo podnesli prošnju na ministarstvo, da nam se dade u našem mjestu poštarski ured, jer nam je to neobhodno potrebito, ali neimajuć prijatelja ni zagovornika, prošnja nam bijaše vraćena neuslišana. Da smo kojom nesrećom Talijani ili njihove podrepnice, bili bismo imali već odavna poštu, a ovako ćemo za njom još dugo uzdisati.

Imali bismo prigovoriti koješta i našemu župniku, no poštedit ćemo ga, jer je starac i pristaša talijanaške stranke, pak da nam se nepredbaci, da ga napadamo radi politike, šutit ćemo radje za sada o njemu.

Ako već i šutimo o njemu, nemožemo prešutiti njegovo o našem gosp. učitelju. On nije starac niti Talijan, pak nam je valjda slobodno, da mu prigovorimo u onom, u čemu bi nam morao biti učiteljem. U njegovoj se našoj obitelji govori skoro isključivo talijanski, premda je on i njegova vriedna gospodja hrvatskoga roda i jezika. Nećemo uztvrditi, da to čine iz mržnje do našeg krasnog jezika, ali toga nemara il nehajstva do naše najvoće svetinje nemožemo mu tako lahko premučati. Kojekakvi obziri a možda i netemeljit strah pred gospodom, nije ovdje na mjestu, jer pošten čovjek nemože od poštenjaka zahtjevati, da zataji materinje mlieko, kojim bijaše zadojen i odhranjen. On je učitelj hrvatske škole, rodom Hrvat pak bi nam morao biti usorom rodoljubja hrvatskoga, a to nemože biti dok zapostavlja materinski jezik tudjemu.

Imademo — kako rekoh — hrvatsku školu, ali znajte, da se na zgradi šepiri talijanski napis: „Scuola popolare" to bi svatko morao pomisliti, da smo Talijani i da je naša škola talijanska. Upozorujemo na ovu neopodobu ono, na koje to spada, a nebude li pomogla prijateljska opomena, udarit ćemo drugim putom.

Niti našem obćinskom upravom nemožemo se, što se tiče hrvatskoga jezika, pohvaliti. Govori se i raspravlja u sjednicah hrvatski, a piše se talijanski! Zar nije ovo smješno?! Ljudi božji, ostavite svakomu svoje, a Vi se držite našo dične starine. Kojekakvi oglasi, naredbe, pozivi itd. dolaze nam svo u talijanskom jeziku, a naš poglavar čita to na trgu mjesto da spis vrati onomu, koji mu ga je poslao sa sahtjevom, da mu se piše u jeziku puka. Trebalo bi nam dakle više svjesti, ponosa i srčanosti, da se izbavimo tudjinićine, koja nas davi u crkvi, školi i na glavarstvu kao grdna mora. Nu o tom i o kojedom drugom drugi put.

Hrvat-milijunar u Seelandu. „Hrvatskoj" pišu iz Bakra: Neki pomorski kapetan Karina iz Kraljevice u hrvatskom primorju, ožanjen sa Marićicom rodjenom Mudanić iz Kustrene sv. Barbare, s kojom je imao dva sina, Tomu i Jožu, ukreao se pred 25 godina na brod za Kitaj. Prisplov onamo, obuli, a ozdraviv provezo se u Australiju, a od onud na otočje Seelandiju u grad Auckland. Tu počo trgovati lisom provrašujuć ga na škuni. Prištedio nešto i otvorio gostionu. Dielo vriemo svoga boravka u Aucklandu nijo pisao svojim ni riječi. Tok prud pot godina posla svomu obuljolom sinu Jožî 500 for. — — Prod dva mjeseca obuli i pisa po djecu, te jim posla gotovino do Aleksandrije, s obakrbno karto do Auckalanda. Budući da starijega sina nobijaše kod kuće — oba su bo već pomorski podkapotani — odpliviše tek prod nekolikio tjednah onamo. Došavši u Sydney u Australiji čuju, da im je otac umro — tako plšu sinovi odanlo mojci — trgovci išli su im na ruku i susretali ih neobično, dobar znak, vele, nu poznadu jošte, kolikio im je otac ostavio ali bit će, kako ih tamo uvjeravaju do 800.000 lirah ili po našu oko tri milijuna i 600.000 forinti. — Tamošnja oblast zatražila je već od pokojnikove supruge, odnosno od župničkoga ureda kratni i vjenčani list i to je odpravljeno — bit će za staricu Marićicu dobro, a još bolje za vriedno joj sinove Jožu i Tomu. Srotno se vratili s punimi bisagami!

Stroj, kojim se strižu ovce izumio je Fridrik Wolseley, brat lorda Wolseleya, koji imado na svojih posjedih u Australiji silu božju ovaca. Spretan čovjek može tim strojem ostrići na dan preko 140 ovaca. Stroj ni najmanjo neoštećuje kože, što se dogadja, ako se ovce strižu škarama.

Književnost.

Harambaša sa ognjenim licem. Romantična pripoviest iz hrvatskoga života na početku ovoga stoljeća. Napisao Ilija Šović. Tiskom i nakladom J. B. Stiefiera u Varaždinu.

* * *

Ruskie pisatoli v vyborje i obrabotuje dlja škol od V. Martynovskago. Tiflis 1888. Izdanie vtoroe. (400 strana u osmerci. Prodava: Contraljnaja knižnaja torgovlja v Tiflisje). Hrostomacija ova odobrena ruskim ministarstvom narodne prosvjete za uporabljivanje na učovnih zavodih, učiniti će velike usluge zapadnim i južnim Slavencem kod učenja ruskog jezika, koj bi morao dan danas poznavati s raznih razloga svaki izobraženi Slaven. Kako mi Hrvati, Slovenci i Česi, pišu i Rusi krasan svoj jezik etimologičnim načinom i zaradi toga je nam veoma lahko priučiti se tomu svietskomu jeziku. Najveću potežkoću zadava nam pako kod učenja tog jezika naglasak ili akcenat. U navedenoj knjizi doskočeno je pako i tomu, jer je u njoj označen naglasak raztegnutimi slovi, a vrhu toga raztumačena su sva tamnija mjesta raznih prekrasnih umotvora najboljih ruskih pisaca.

Obzirom na to i budući da se nalazi u knjizi toliko poučna materijala o ruskoj literaturi, koliko ga je težko naći u sličnih čitankah — u njoj su bo zastupani: Žukovskij, Krylov, Dmitrijev, Aksakov, Koljcov Karamzin, Puškin, Deljvig, Lermontov i Gogolj — ne možemo ino, nego topio preporučiti tu knjigu svim onim, koji žele u kratko vriemo i temeljito naučiti toli krasni ruski jezik. T. . . . . o.

Dopisnica uredničtva.

Prijatelju J. M. Vašu sanimivu i poučnu crticu „Izbori" priobćiti ćemo kad bude tomu pravo vriome. Kukajte u onoj formi ili kao „Razgovor" i sa ono kotare, kojimi vladaju još krnjeli šarenjaci. Da ste nam zdravo!

Dopisnica upravničtva.

Umoljavaju se pn. gg. predplatnici „N. S", da pregledaju dolnje izvješće o prispjelih predplatah i ako bi koji našao kakvu pogrešku, neka nas izvoli opomenuti; jer kolikogod gledamo korist našeg lista, isto toliko nehtjeli mislili kakvugod štetu našim pn. gg. predplatnikom. Ovom zgodom uprava N. S. zahvaljuje se na svih prijateljskih izkazih naklonjbi. Isto tako i onoj formi ili kao „Razgovor" i sa ono kotare, kojimi vladaju još krnjeli šarenjaci. Da ste nam zdravo!

Umoljavaju se pn. gg. predplatnici „N. S", da pregledaju dolnje izvješće o prispjelih predplatah; ako bi koji našao kakvu pogrešku, neka nas izvoli opomenuti; jer kolikogod gledamo korist našeg lista, isto toliko nehtjeli mislili kakvugod štetu našim pn. gg. predplatnikom. Ovom zgodom uprava N. S. zahvaljuje se na svih prijateljskih izkazih naklonjbi. Isto tako i onoj pn. gospodi, koja posiljke koji forint više od predbrojbe za skrumanjenje šitatelje, preporučujuć im naše nastojanje; jer bez novčanog pomoći je težko napredovati. Istina je, da „N. S" nije velikoj političkoj list, ali je list za naša pogotova prava u Istri neobhodno potrebit; s toga bi ga morali pomagati svi oni, koji se diče hrv. imenom, osobito ul. društva, mogućnici itd. koji mogu lahko krivotati nekoliko forinta na godinu. U svakoj hrv. kući bi morao biti glasnik dobrega, all vrlo trpećega hrvatskoga naroda u Istri Radoljubi i ul. društva poduprite naše nastojanje.

Prijatelj A. S. Rieka: ravnatelj S. za 88 i nastavitelja; koji su to A. B. i S. C.? Javite nam njihova imena točno. Bog Vas živio i naplatio brigu; za hrvatski pozdrav Vam se preporučamo i nadalje. —

A. R. Rieka. Sluti će Vam se po želji.

J. M. Kastav: dakle Vi za 89 — P. A. S. J. M. P. za I. s. 89 Živio!

J. F. Opatija. Hvala na pomoći. Ono crtica o nazuboravnom Seraflnu još nisu gotovo, jer naš prijatelj ima za sada previše posla, ali će biti ako Bog da, već je radnja dosta napredovala. Živjeli svietski Opatijci!

S. K. Bač. Ilit će kako želite. Bog Vas uzdrkno rodu i sebi na čast!

F. V. Sušak-Rieka isto tako.

Od 10. jenara do 20. jenara 1889. priposlale nam predplatu: A. A. Unije za II. s. 88. I prvi četvrt 89 (proglodajte malko Vaše recepteo) — V. D. Unije za 88 (isto tako) — B. A. Pazin za 88 (učinite što možete) B. dr. I. Karlovac za I. s. 89. — B. P. Lošinj za II. s. 88 — B. A. Merčana za 89. — B. o. L. Rieka za 89 — B. K. Sušak za I. s. 89 — B. D Omišalj za 87 — B. I. Krk za 89 — B. F. Trviš za 89 — T. A. Trviš za 4 br za 89 — B. T. Novalja za I. s 89. — B. A Kraljevica za I. s. 89 — B. I. Varaždin za 89. — C. dr. J. Ilim za 89 - C. T. Bakar za II. s. 88. — Calj. „čitaonica" za I. s 89 — C A. Dobrinj za I. s. 89 — Cirkvenica „čitaonica" za I. četvrt 89 — C. Deodat Pazin za 89 — D. A. Kastav za II. s. 88 — F. S. Dubrovčak za 89 — G. F. Monpaderno za 88 — G. N. Omišalj za II. 88 i za 89 — G. A. Rab za 89 f 2 na račun — — G. M. Osiek za II s. 88 i I. s 89 (bila i uz Vas bolja od naše srlače) — Gradišće „Čitaonica" na račun 89 f 2 — H. N. Grižano za 89 — J. M. Modrič za I. s. 89 — J. N Omišalj za II. s. 88 (bit će kako želite) — J. R. Berseč za 89 — J. A. Sinj za I. s. 89 — J. A. Kastav za I. s. 89. — J. ud. M. Opatija za 89 — J. A. Ljubljana za 89 — S. J. Gluhov za 89 — I. R. Kastav za II. s. 88 — I. S Opatija za 89 — J. M. Sv. Vid za I s. 89 — Karlovac „grad. blagajnica" za 89 — K V. Rukavac za 88 — K. A. Dobrinj za I. s. 89 (živjeli) — K. F Pul za I. s. 89 — K. I. Sv Petar za 89 — K. J. Pazin za 89 — K. R. Rieka na račun 89 f. 1 — K. J. Šoštanj za I. s. 89 — Šoštanj. slov. čit. za I. s. 89 K. I. Dobrinj za I. s 89 — K. J. Žminj za I. 89 — L. J. Šušak za I. s 89 — Klanjec „Čitaonica" za prvi četvrt 89 — M. S. Pazin (stari) za 89 — M. M. Sv. Petar u šumi za 89 — M I. Berseč za 88 (dobro) — M. I. Bakar za I s. 89 — M. J. Kubed za 89 — M M. Dervent za 89 — M. M. Breza za I. s. 89 — M. M. Beli za I. s. 89 (ono drugo u redu) — M. A. Žminj za II. s. 87 i za 88 — Križovci „vatr društvo" (dr. M. Zagreb) za 89 — N. A. Plšan za I. s 89 — N. A. Čopić za 88 i 89 — H. o. N. Pazin za 88. — „Novi narodna čitaonica" za I. s. 89 — P. F. Kopar za 89 — Pazin „Austria" za I. s. 89 — P. D. Theresienstadt za I. s. 89 — Petrovaradin „gradsko pogl." za 89 — Podgrad „hrat. društvo za I s. 88 — P. A. Senj za 89 (živio) P. D. Zagreb za 1. sem. 89 — Požega narod. čit za 89 — P. M. Poreč za I. s. 89 — Puljska čit. za prvi četvrt 89 — P. P. Milna za 89 — R. N. Sunger za 89 — Rieka „hrv. čit." za 1. s. 89 — R. N. Mali Lošinj za 89 — R. J. Škrsadin za 89 — R. F. Bergud na račun 89 f. 3 (ciela god. for. 5 za 2 S. J. Predloka za I. s. 89 — Sinj „nar. čit." za 89 — S. P. Malinska za 89 — S. F. Višnjan za

I. s. 89. — S. N. Krk za 89 — S. P. Lošinj mali za I. s. 89. T. J. Zagreb za 89 — T. N. Krk za I. s. 89 — Sbandati družina za 89 — V. M. Rakovica za prvi četvrt 89 — V. A. Dobrinj za I. s. 89 — Zadar „nar. čit." za I. s. 89 — Z. A. Punat za 88 (od novina se plaća samo pol nvč. Ništonoši; nu budući znato kad dolazi Sloga, to ju možete sam dignuti, a prištedit i onaj mali trošak) — Z. F. Poljane za I. s. 89. — Ž. P. Brlbir za 89 — B. P. Slatina za I. s. 89. — Dobrinj obć. glav. za 89 — D. M. Vrana za 89 F. I. Sužnjovica za 89 — F. dr. A. Zagreb za 89 — F. dr. F. Krk za 89 — F. J. Opatija za 89 (živio) G. V. Zminj za II. s. 88 (pozdrav) — G. J. Pićan za I. s. 89 (živio) — G. S. Boljun za 89 — H. M. Zagreb za 89 — I. N. Terstено za 88 i 89 — J. P. Dobrinj za I. s. 88 — I. F. Lokve za I. s. 89 — K. G. Materija za I. s. 89 — Koprivnica „Čitonica" za I. s. 89 — K. I. Boli za I. s. 89 K. A. Roč za 89 — K. F. Promentura za I s. 89 — L. F. Sv. Petar u šumi za 89 — L. S. Volosko za I. s. 89 — L. J. Montrilj za 89 — L. J. Klana za II. s. 88 — M. S. Mališka za I. s. 89 — V. A. Mališka za I. s. 89 — M. J. Blaževo za 89 — M. A. Trsteno za I. s. 89. M. M. Pltomača za prvi četvrt 89 — P. P. Krk za 89 — P. D. Plomin za 89 — P. I. Fontane za I. s. 89 — R. dr. F. Zagreb za 89 — R. F. Mališka za 89 — R. A. Punat za I. s. 89 — R. J. S. Ivanso za 88 — R. I. Podbrdom za I. s. 89 — S. I. Predovlčica za 88 i za I. s. 89 — S. M. Kukuljanovo za 89 — Split „napredak" za I. s. 89 — S. F. Gospić za I. s. 89 — T. D. Grablje za 89 — V. A. Zagreb za 89 — V. J. Čadjavica za II. s. 88 i I. 89 — V. dr. R. Djakovo za 89 — V. S. Sušak za 89 — B. I. Kosljak za 88 — C. v. Pola za 88 i 89 — D. dr. A. Pazin za II. s. 88 i I. s. 89 — D. I. Trst za I. s. 89 — F. I. Trst za I. s. 89 — K. I. Kosljak za se i čit. za 88 — K. A. Bač za I. četvrt 89 — R. A. Volosko za 88 i I. s. 89 — K. S. Poreč za I. s. 88 — R. P. Kotor za 89 — R. I. Cetinje za 89 — L. A. Kopar za 89 — L. dr. A. Fužine za 87 i 88 — M. I. Bakar za 87 i 88 — M. J. Trst za 89 — R. A. Poreč za I. s. 89 — R. V. Trst za 89 — R. F. Muggia za prvi četvrt 89 — S. F. Trst na račun 89 f. 2 — S. A. Rieka za 89 — S. M. Trst za 89 — T. D. Trst za 89 — V. I. Vrh za selo za 89 i na račun čit. f. 3. — V. V. Trst za 89 — I. I. Sušak za I. s. 89 — T. I. Pazin (stari) za II. s. 88 — B. N. Selce za 3. s. 88 i I. s. 89 — B. A. Strido do konca 88 — B. A. Beran za I. s. 89 — J. S. Podgrad za 89 — S. M. Selce Breg za 89 — S. D. Vrsker za I. s. 89 — Sliedili će u br. 6.

Lutrijski brojevi

izvučeni 10. jenara.

Beč	88	58	70	26	73
Gradac	18	74	2	45	29
Temešwar	89	68	61	53	7

dne 20. jenara

Brno	59	88	4	84	45
Innsbruck	8	37	23	16	18

Priposlano. *)

U tršćanskom listu „Il Mattino" od 13. pr. mj. br. 1157 neki klatoš tuži i denuncira mene podpisanoga: da se usudjujem proti svakoj zabrani rabiti hrvatski jezik u Vabriškoj crkvi — o grozoto li! da pišem svoje ime hrvatskim pravopisom — o zločina! — i da javno branim svoje poštenje proti lažljivim klevetanjem — o bezobraznosti!

A tko novidi u tom dopisniku staroga „pojiloža", koji klatari trbuhom za kruhom po Crvari, po Poreču, po Motovunu, da dobije kost i nalog od svojih gospodara, da laje pod „komando" što mu oni naruče!? Sramuje se možda podpisati svoje ime jer mu svršava na i č? Tá znade i sam, da je hrvatskoga rodu i da svojimi starijimi nije ako ne hrvatski govorio. Stariji mu ostavili veliku kneščinu, a on, odkad se je pošaronjačio, sve je pojio i profućkao, te pao na prosjački štap. Budući protjeran iz svake službe ne ostaje mu drugo ako ne špionirati i krivo denuncirati. Upirajuć se na bojazde Bog zna čije, laje posvuda kako je prosvj. biskup strogo zabranio rabiti hrvatski jezik u službah božjih. A to svaki znade, da nije istina. Ali toga nije zamjeriti tomu siroti, jer nepozna nijedan jezik. Čuditi se je onomu, od koga po svoji prilici dobiva naputke i koj bi imao poznati barem latinski, u kom jeziku je pisana biskupova odluka, koja doistino zabranjuje činiti novotarije u liturgičkom jeziku, al nipošto ne brani rabiti naš jezik koj se je već od vlekova rabio. — Ergo si taciuisses... Znade dobro i naš poturica, da odkad obstoji Tar, Vabrega i Frata u dotičnih crkvah nije se nikad rabio drugi jezik ako ne hrvatski, kako se ne rabi ni sada. Ali on znade i to, da gudeć istinu, nedobije hljeba od svojih begova.

Dalje denuncira me klatež, da pišem svoje ime hrvatskim pravopisom t. j. Koraca. Ako mu je to težko, neka piše i on svoje hrvatsko ime hrvatskim pravopisom. Moji stariji bili su Hrvati kako i ja, a pisali su se od tisuć ljeta glagolicom K o r a c a. U Istri ima 100 obitelji K o r a c a, a izvan trojico potaljančenih, sve su hrvatskoga jezika i narodnosti. Iz toga se vidi jasno, da je taj pridjevak bio pokvaren od nesretne bonečanske republike.

Napokon svaki čovjek ima pravo braniti svoje poštenje i opravdati se pred svojim pukom. I eko je istina, da sam ja bio odsudjen od suda Visintini-a na mjesec dana zatvora, takodjer je čista istina, da sam bio rešen i oslobodjen svake tamnice od prizivnog suda u Rovinju. A — čudan slučaj — da onaj, koji je mene sudio, kažu da se nalazi jur 2 mjeseca u Rovinju zatvoren na mjestu poznatom i momu progonitelju. Ugledna osoba pako, koja ima toliko upliva kod vis. o. kr. namjestničtva, da meni uzmo plovaniju, bit će valjda onaj isti prečastni, koji teži za bud kojom biskupskom mitrom, da može bolje živiti svoje gladne pristaše. A kako i nobi svojom latinšćinom?!

To vam je braćo orušje šarenjakah i naših taljanskih protivnikah: denuncirati, crniti, grditi i klevetati, kad jim propadaju loše njihovo težnje i spletke i kad nećemo na njihov ljepak. **

U T a r u, kod Poreča, početkom jenara 1889. **Joso Koraca**, župnik.

** Poznato nam je, da u znamenitom razvodu istrijanskom od god. 1875. ime sudca Motovu skoga dolazi pisano glagolicom «Korača». Op. Uredn.

Natječaj.

Otvara se ovim natječaj za mjesto občinskoga liečnika u Žminju u smislu pokrajinskog zdravstvenog zakona od 18. marča 1874. Tim mjestom skopčana je godišnja plaća od 800 for., koje će se isplaćati u anticipatnih mjesečnih obrocih, i to za siromašne bolestnike cielo mjestne občine, koja broji preko 5000 stanovnika. Za posjete siromahom, koji stanuju izvan sjela občine, plaćati će občina liečniku od vremena do vremena vozarinu.

Osim toga pripadaju liečniku sve povlastice, bud državne bud pokrajinske, kano one na pošasti, razsudbe, sudbene komisije, cieplijenje kozica itd.

Pogodba biti će sklopljena na tri godine, a ponoviti će se muške od godine do godine, izuzam ako dade jedna ili druga stranka odkaz 6 mjesec prije nego li istečе dotični rok.

Liečnik valja da drži svoj ljekarnički ormar. Molbe, podkriepljene diplomom sveukupnog liečničtva i svjedočbom, da poznaje hrvatski ili slovenski i talijanski jerik, da je austrijski državljan i napokon drugo eventualno svjedočbe, imaju se poslati občinskomu uredu u Žminju najdalje do 20. fobrara t. g.

Občinsko glavarstvo
Žminj, 10. jenara 1889.

M. Pateh v. r.,
načelnik.

P o z i v

k rodovitoj glavnoj skupšćini „Posojilnice in hranilnice u Kopru", koja će se obdržavati u Dekanih dne 11. fobrara t. g. u 10 sati prije podne sa sliedećim dnevnim redom:

1. Izvješće tajnikovo o djelovanju zadnjega u godini 1888.
2. Izvješće nadzorstva o računih zadnjega godine 1888.
3. Izbor odbora.
4. Izbor nadzorstva.
5. Slobodni prediozi.

Kopar, 23. jenara 1889.

Odbor posojilnice in hranilnice.

Nova 8—12
agencija za službe
u Trstu, Via Campanille br. 1

bavi se namještćivanjem svakovrstnih službenikah u tu- i inozemstvu, **utjeruje dugove**, dobavlja izviešća sa podpunom tajnošću. Izvršuje takodjer svakojaka pisma, **molbenice, ugovore** itd. **Zalaže i riešava proti uplati kamatah** predmete, založene u gradskoj zalagaonici (**Monte di Pietà**), kupuje i prodaje svakovrstnu robu. Dobavlja uz jako nizke kamate novce i upravlja svaki drugi posao.

Poplsuje se hrvatski, njemački i talijanski.

!!Vse hiti in kupuje!!
Samo for. 2.90
žepna ura z verižico.

Cirse in dr. v Švici je propadel in vsled tega prodaje se 700 teh krasnih, dobro idočih ur za gospode, gospe in deco, z l a t u p o p o l n o m a s l i č n i h, z elegantno, pozlačeno verižico, na ta način.

Ogromne so naročbe na te ure; naj se zatorej vsakdo podvliza, dokler jih je še kaj v zalogi.

Pošilja proti gotovem denarju ali povzetju: „Uhren-Depot L. MÜLLER, Wien, Währing, Schulgasse 11." 6—1

*) Za stvari pod ovim naslovom neodgovara Uredničtvo.

Grlena bol, kašalj, hreputavica, promuklost, nazeb zadavica, rora, zapala setilje itd.

mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotovi P. Prendini, ljećnar i ljekarnik u Trstu.

Veoma pomažu učiteljem, propovjednikom itd. Preuđjenih kašljuć noćih, navadne jutarnje hreputavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati *Prendinijeve sladkiše* (Pastiglie Prendini) te gledati da bude na omotu kutilice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani *Pastiglie*, na drugoj *Prendini*.

Cieua 30 nč. kutilјici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u *Prendinijevoj ljekarni u Trstu* (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 52—10

Obrtničko čudo!!
Kaputi iz kančuka:

nepromočivi raznobrojno vremene tkanine najviše četverougle sive i tamne boje. Na jednoj su strani iz sivoj kaučuka (posvema slična svili) ili ornog sa naglavkom i dvostrukimi zapori.

☛ Ti kaputi radjeni su na dvie pravilne strane, te se mogu rabiti i po lienom vremenu kao gornja suknja.

Ciena for. 7.

Franko poštom u svako mjesto u monarkiji. — Šilje se uz predhodnju plaću ili pouzećem.

U narudžbah mora se naznačiti duljinu kaputa i širinu prsah.

ENRIK PEGAN
T r s t, palazzo del Lloyd.

Kapljice sv. Jakoba

Ovim se ozdravljuju podpuno i sigurno sve želudčane i živčane bolesti, takodj. i onakve, koje su se ustavljale svim liečničkimi sredstvi, osobito pa kroničke katarhi i slabost v želudcu i drobu, krč, slaba probava, slobol, jaku kućanje srca, glavobol i dr. **Kapljice sv. Jakoba**, koje su sastavljene po navodu kaluđjera grčkoga samostana «**Astra**» iz 22 najboljih zdravilnih bilјah iztoka, koje su svaka za-se i danas priznano kao zdravilna sredstva prve vrsti. Ovo sastavljanje jamči dakle za siguran uspjeh ovih kapljicah. — Ciena 1 stakleuke **60 nv.** 1 veliko stakleuko **f. 1·20** prama poštnem pouzeću ili gotovom novcu. Dobivaju se u svih ljekarnah.

Glavno skladište: M. Schulz, Hannover, Escherstrasse 6, dalje u Trstu I. Saravel, «All'Amazone Trionfante» i Prendini. — Na Rieci A. Mizzan. 13—5

Marijaceljsko želodečno kapljice

zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Neprecenljivo dobroto je posebno vpliv njihov pri notečnosti, slabosti želodca, ako s grla smrdi, napenjanju, kislom pohanju, kolki, želodčnem kataru, grčičice (zravel) pri prehudilnoj produkciji slin, rumenici bluvanju in gnjusu glavobolu, ako boli iz želodca) krč v želodcu, zabnsanji, probilnosti jedi in pijač v želodcu

Varnost: znamka proti glistam, bolezni na vranici in jetrih in tudi proti slati žili ali himorojdam. Cena stekleuici je z nakazom vred samo 40 nov, velika stekenica samo 70 nov Glavni zalog ima lekarničar „k angelju varhu" *Karl Brady Kremsir, Morava.*

Marijaceljsko želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakoj stekleuici priloženemu poduku za vporabo

Pristne dobe se skoraj v vseh lekarnah.

V Trstu: Lekarna: Antonio Suttina, — Lekarna: de Leitenburg, all' Ercole trofante. — Lekarna: Eduard de Leitenburg, alla Salute. — Lekarna: A. Praxmayer, al duo Mori — Lekarna: Pietro Prendini, al a Fontana Imperiale. — Lekarna: Benedetti Saraval, al Amazone Trionfanco. — Lekarna: Benedetto Vlach Minussi, alla Corte. — Lekarna: dr. Vittorio Serravallo al R dentore (glav skladiš.) — Lekarna: Biasoletto all' orso nero. — Pčstojna: Lekarna Fr. Baccarcich. — Sežana: Lekarna Philipp Ritschel. —

Svarilo! Pristno Marijaceljsko želodčne kapljice ponarejujejo in ponemajo se mnogovrstno. — **V znamenje pristnosti** mora biti zamotana vsaka stekleuica v rdeč omot, providen z gorajo **varnostno znamko** ter mora biti na vsakom priloženem poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni **g. Gusek-a** i **Kramerich** (**Kremsier**).

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Visokočastiti duhovščini

priporočam se vljudno podpisani v napravo cerkvenih posod in orodja iz čistega srebra, kinečkega srebra in iz medenine najnovejše oblike, kot

monstrano, kelihov,
svetilnic in svečnikov

itd. itd. po najnižji ceni. Zadovoljim gotovo vsakoga naročnika, bodisi da se delo prepusti mojemu ukusu, bodisi da se mi je predložil načrt

Teodor Slabanja,
srebrnar v Gorici, ulica Morelli št. 17

Stare reči popravim, ter jih v ognji pozlatim in posrebrim. Čč. gg. naročniki naj mi blagovole poslati iste nefrankovano. 24—2

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Čuj! Čuj! **Svet** Čuj! Čuj!

Stroj za šivanje for. 1.95.

Čudovato je delo tega stroja; šiva vse izvrstno, najdebelјe sukno in najfinјi šifon; gre dobro; je divno izdelan, zlatno broncirau, okrašuje vsaki salon.

Neodpustljivo je, kjer v hiši ni še tega stroja.

Kdo bi bil kedaj mislil, da se mora napraviti za for. 1·95 šivalni stroj.

Ogromna je prodaja tega stroja; naj ga zatorej vsak takoj naroči, ker bo kmalo razprodan. Za naročbo zadostuje dopisnica. Prodaja se na vse kraje sveta. Ker so stroški nevnatni, proti gotovini ali poštnem povzetju.

Razpošilja: 1—6

L. MÜLLER
Dunaj, Währing, Schulgasse št. 10.

Brza i sigurna pomoć

za 20—1

bolesti želuđca i njezine posliedice.

OBRANA ZDRAVLJA

ovisi gotovo o *začuvanju* i *pouzdanju probave*, jer ova je *glavna podloga zdravlja*, te *koli Uselenom toli duševnom dobrostanju*. Najbolji *domaći lieh* za urediti probavu, primjereno mješanje krvi i odstraniti nesdravu čistoću krvi jest već odavna poznati i obljubljeni

DR. ROSA ŽIVOTNI BALSAM.

Priređen je od *najboljih, liečničtvi najkrepkijih sieleninah*; izkazao se osobito kano pomoć kod *neuredna probave*, kod *odrigavanja, nadimanja, bljuvanja*, kod bolestih u *tjelu i želudcu, želudačnom krču, prepunjenom želudcu*, kod *navale krvi, hemoroidah, ženskih bolestih*, kod *bolesti u crievih, hipohondrije i melankolije* (nallod slabe probave); on okrieplјuje svu djelatnost *probave*, čisti *krv* te dobiva *bolestno tjelo* iznova *cilo i zdravlje*. Uslied ove izvrstne vlastitosti, postao je *sigurnan ljudski domaći lieh* a radi toga svuda je poznat.

1 staklenica 50 nvč. dve staklenice 1 for.

Na tisuće pohvalnih pismah, lahko avaki pročita. Šalje se na *frankirana pisma* u sve strane uz *ponešo iznosa*.

OPOMENA.

Da se ljubjenje prevari, upozorujem svakoga, da je svaka stekleuica „dra. ROSA Životnog balsama" po meni priređena i u znadnoj karturni omota, koj pokazuje napis: „dra. Rosa Životni balsam iz Ljekarne „k crnomu orlu", B. Fragner, Prag 205-3" u njemačkom, češkom, nazjarskom i francezkom jeziku ima, a prodaje ista se zakonitom — nike oblastnom — sabitinom znamkom provideno.

P R A V I

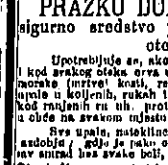

dobiva se samo
u glavnom skladišću
B. FRAGNERA
ljekarna «k crnom orlu»,
Prag, br. 205-3

i u Trstu u sliedećih ljekarnah:

G. Foraboschi, Ed. pl. Leitenburg, P. Prendini, Giov. Skopczynski, Ant. Suttina, K. Zanetti, J. Serravalle i A. Praxmarer.

Sve ljekarne i vede trgovine sa materijalnom robom u Austro-Ugarskoj, imadu skladišća toga Životnoga balzama.

Tamo se takodjer dobije kroz tisuću zahvalnih pisama priznato

PRAŽKO DOMAĆE MAZILO,

sigurno sredstvo proti upali, ranam otoklini.

Upotrebljuje se, ako se žensam proi upale ili otečine i kod svakog steka orva u prsiu i sasockici, izvlači, morske (mrtvi) krsti, reumatičnoga oteka, kronične upale u koljenih, rukah i ledjih; proti posu nogeh, kod ranjenih ru uh. proti tekućim ranam na gnoh i u obće na svakom mjestu tieia, vratnoj natekliui itd.

Sve upale, natekline, otvrdine isi ssi u kratkom sadobiju, gdje je jako ognojeno, i vuče isti balzam sav smrad bez svake boli, te liječi u najkraće vreme.

Skatulice se dobivaju po 25 i 35 nvč

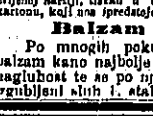

Opomena!

Jer se praško univerzalno ma tis od vlie stranah pavori, upozorujem svakoga, da se isto po pravom prepisu samo kod mene prodaje.

Isto je samo onda prav, ako šnie kutlјice, u kojih je mazilo napunjeno, imadu neuk za uporabu na srlјenoj karti, tiskan u devet jezikah, a zamčkan u kartonu, koji ima **špredstojeću** zaštitnu znamku.

Balzam za uho

Po mnogih pokusih pokazao se ovaj balzam kano najbolje sredstvo: on odstrani nagluhost te se po njem zadobije opet još izgubljeni sluh 1. staklenica 1 for. s v

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

Tiskara **Dolenc.**

Broj 5. U Trstu 31. jenara 1889. Godina XX.

...pisani se dopisi ne tiskaju. ...šana se pisma tiskaju po 5 ...aki redak. Oglasi od 8 re... stoje 60 nč.; za svaki redak ...č.; ili u slučaju opetovanja ...dbe sa upravom. Novci se ...štarskom naputnicom (as... postale) na administraciju ...Sloge". Ime, prezime i naj... pošta valja točno označiti.

...ist nedodje na vrieme, ...o javi odpravničtvu u otvo... pismu, za koje se ne plaća... ine, ako se javana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka na dvie i ... arku.

Dopisi se nevraćaju ako ... i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom ... for., za seljake 2 for., na godinu. Razmjerno for. 2½, i ... va pol... dine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 23

†

RUDOLF

Nepredvidjena i neočekivana, kano iz vedra neba grom, doletjela nam iz Beča prežalostna viest o naglom preminutju Njeg. cesarsko i kraljevske Visosti Nadvojvode priestolonasljednika Rudolfa.

Tragičan čin sbio se je, kako nas brzojav izvještio, kod Meierlinga nedaleko Badena, kamo je bio pošao Nadvojvoda na lov. Nenadani taj udarac potresti će silno srca svijuh vjernih naroda prostrane države, a otčinskomu srcu našega premilostivoga cesara i kralja Frana Josipa I. zadati će neizlječivu ranu. Sjajna zviezda, koja dugo i sretno prati našu prejasnu dinastiju, zastrla se tako tmastim oblakom kao rieđko kada. Gonj habsburško kuće zastro si je razoviljeno lice, a svi austrijski narodi od visokih Krkonoša do sinje Adrije liju obilno iskrene suze radi neizmjerne nesreće, koja je snašla prejasnu dinastiju i sve njezine narode.

Znajuć, da ćemo tim zadovoljiti sve naše čitatelje, donašamo oto važnije životopisne crtice našega prejasnoga blagopokojnoga carevića i kraljevića Nadvojvode Rudolfa.

Rudolf (Franjo, Karlo, Josip), carević i kraljević nasljednik, nadvojvoda austrijski, vitez reda zlatnoga runa, kr. pruskoga reda crnoga orla, velikoga križa francezke počastne legije, reda meksikanskoga orla, reda hesenskoga nadvojvode Ludovika i englezkog hosenband-reda itd., c. kr. feldmaršallieutenant, viceadmiral i vlastnik pješačko pukovnije broj 19 i topničke broj 2, te ruske „Sovski" br. 44 itd. bio rodjen 21. agusta 1858.

Njeg. cesarska Visost priestolonasljednik Rudolf bijaše pod nadzorom feldmaršala Latoura svestrano i temeljito naobražen tako, da je već za rana izašao na glas kao vojnik, državnik i učenjak. Godine 1877. bijaše proglašen punoljetnim, a godinu zatim stupi kao vojnik u aktivnu službu. Godine 1880. bijaše imenovan generalmajorom i ujedno kontreadmiralom, a godinu kasnije preuze zapovjedničtvo 18. pješačke brigade u Pragu. Imenovan g. 1883. feldmaršallieutenantom i podadmiralom, preuze zapovjedničtvo nad XXV. pješačkom divizijom. Godine 1888. je Njeg. Veličanstvo cesar i kralj osobitim načinom odlikovao pješačke čete tim, da je imenovao priestolonasljednika Rudolfa glavnim nadzornikom pješačkih četa.

Nadvojvoda Rudolf vjenčao se mjeseca maja god. 1881. sa belgijskom princesom Nadvojvodkinjom Štefanijom, koja mu porodi god. 1883. Nadvojvodkinju Jelisavu.

Vojnički krugovi oplakuju u prejasnom Pokojniku muža rieđkih strukovnih kriepostih i vrlina, kojimi se je odlikovao od rane svoje mladosti. Već kao osamgodišnji dječak slavio je Nadvojvoda Rudolf svoga prejasnoga strica, slavnoga vojskovodju Nadvojvodu Albrehta u privatnom pismu, upravljenom na istoga. A i kasnije uvjek pokazivao je Nadvojvoda Rudolf, da je dušom i tielom privržen carskim četam. No nemanje odan bijaše priestolonasljednik Rudolf znanosti i umjetnosti. Prirodne znanosti nadjoše u Njemu ne samo velikoga zaštitnika i ljubitelja, već dapače i neumorna promicatelja i pisca. Njegove znanstvene radnje na tom polju stekoše svechčo priznanje, a dva austrijska sveučilišta počastiše ga radi toga rieđkim odlikovanjem podieliv mu diplome počastnog doktora filozofije.

Ako si je već tim stekao neumrlu slavu proslaviti će ga kud i kamo više monumentalno djelo: „Austro-ugarska monarhija u rieči i slikah", kojo je On zamislio i osnovao, i koje je Njegovim sudjelovanjem a pod Njegovim nadzorstvom krasno napredovalo.

Ove neobične krieposti i vrline nezaboravnog Pokojnika, vriedna jedinca slavno vladajućeg cesara i kralja Frana Josipa I., stekoše mu ne samo slavno ime, već, što je mnogo više, iskrenu ljubav, srdačnu privrženost i duboko počitanje svijuh naroda prostrane naše države.

Al jaoh! Nemilosrdna i neuprosna smrt pokosi jednim mahom najliepše nade austrijske dinastije i svih naroda, živućih pod okriljem premilostivog cesara i kralja. Zelen ogranak slavne obitelji Habsburgovaca legao je u prerani grob, ostaviv za sobom prazninu, koja se neda popuniti. Jedinog mužkog potomka vitežkoga Vladara neima više medju živućimi! Roditeljsko srce Njih. Veličanstva krvari nad liesom preljubljenog jedinca, a razoviljeni narodi austro-ugarske države plaču i uzdišu potrtim srcem za svojim prejasnim carevićem i kraljevićem.

Medju timi narodi ocutiti će bez dvojbe najsilnije težki udarac hrvatski naš narod, komu je bio veliki Pokojnik osobito naklonjen. Kadgod je dolazio nezaboravni Nadvojvoda medju svoje vierne Hrvate, bilo u kojoj hrvatskoj pokrajini, pokazao bi, koliko ih voli, koliko mu leži na srcu njihovo duševno i tjelesno blagostanje. A našoj kulturi, našemu sladkomu jeziku dao je prejasni Nadvojvoda često tako ejajnih svjedočba, da bi se istimi i veliki svietski narodi ponosili. Tà On i bijaše ljubimac Hrvata. Pa kao što su Hrvati od vajkada iskreno i srdačno dielili svako veselje sa slavno vladajućom dinastijom, tako stoje i danas slomljenim srcem i suznim okom nad preranim grobom svog prejasnog carevića i kraljevića Rudolfa, komu kliču iz potrte duše: Počivaj sladko diko i nado austrijskih naroda i vječna Ti uspomena medju njima!

Gospodarska zadruga u Kastvu.

(Daljo).

Zatim je predsjednik dr. Laginja razložio, da su radi reda u računih uvedene stalne rubrike dohodka i troška i da prema tomu zadruga izkazuje ovaj obračun za godinu 1888.:

A. Prihod.

Članarina i pristupnina . .	f.	55.50
Darovi	„	1.—
Prihod od družt. poduzeća:		
Pokušališta, sjemenje, izložbe	f.	1.—
Interesi uloženog novca . .	„	—.80
Lovne karte	„	171.39
Prinos za voćnjak u Klani:		
a) od državne vlade . . .	f.	—.—
b) od zemaljskoga gospodar. vieća	„	—.—
Razni drugi dohodci . . .	„	—.—
Svota . .	f.	229.19
Pripodebiv potrošak od . .	„	188.25
Ostaje višak . .	„	40.94
Dodav k tomu ostatak koncem godine 1887.	„	27.01½
Gotovina koncem g. 1888. .	„	68.85½

Opazka: Aktivni zaostatci for. 12, jer je težko, da će se više utjerati.

Pasivni zaostatci:

a) zakupnina njive na Gnoščini	f.	2.17
b) Ivanu Afriću iz Matulji za dovoz dvih poljodjelskih spravnih iz Matulji u Klanu f. 3. — Skupa 5.17.		
Aktiv . .	„	0.83
Ukupni aktiv . .	„	75.08½

(Sadamdosot pot forintih 68½ novčića).

B. Potrošak.

Pisarnički paušal	f.	10.—
Izložbu (blaga, orudja, vina) .	„	—.—
Pripomoći za unapredjenje gospodarstva	„	20.—
Dobava orudja, sjemenja i domaćeg blaga boljih pasminah	„	140·08
Voćnjak u Klani i druga pokušališta	„	2.17
Prinos družtvenom listu . .	„	10.—
Uložen novac na interese . .	„	—.80
Razni neprodvidjeni troškovi .	„	5.70
Svota . .	„	188.25

Pasivni zaostatci f. 5.17.

Kastav, 7. jenara 1889.

Dr. Laginja,
predsjednik.

Isto tako protumači proračun za 1889. te je bez prigovora prihvaćeno kako sliedi:

A. Potreba.

Pisarnički paušal (papir, poštarina, prepisi, pohrana spisah, uredbeni zapisnik itd.)	f.	10.—
Izložbu. Predlaže se, da g. 1889. budu držana izložba krava ispod 3 godine i junicah, pak mladih junacah za razplod .	f.	100.—
Pripomoći za unapredjenje gospodarstva	f.	80.—

(Predlaže se toliki prinos zadruge za odkup puta u Lužinu za novu costu, ako bude osiguran odkup od strane občine i občinarah).

Dobava orudja, sjemenja i domaćeg blaga dobrih pasminah. Predlaže se	f.	80.—
Za dobavu i podieljenje sjemena od buhača i za jedan željezni plug za gornje krajeve. . .	„	—.—
Voćnjak u Klani i druga pokušališta	„	240.—
Polag posebnoga proračuna:		
Bivši kotarski voćnjak u Klani prešao je početkom 1889. godine u upravu zadruge. O. kr. ministarstvo poljodjelstva obećalo je podporu od for. 80, a zemaljsko gospodarstveno vieće for. 100 — u to ime.		
Prinos družtvenomu listu. Predlaže se podpore „Našoj Slogi“ za štampanje poučnih članakah o gospodarstvu i izvještajah o zadrugi	„	10.—
Uložen novac na interese . .	„	—.—
Razni neprodvidjeni troškovi .	„	10.—
Ukupno . .	„	480.—

Pokriće.

Članarina i pristupnina . . .	f.	90.—
Toliko ustanovljeno u nadi, da će broj članovah ponarasti, osobito imenovanjem pouzdanikah u raznih županijah	„	—.—
Darovi od onih, koji nemogu biti članovi družtva jer nisu poljodjelci, a ipak mu žele pomoći	f.	10.—
Prihod od družtvenih poduzeća (pokušališta, sjemenje, izložbe)	f.	—.—
Interesi uloženog novca . . .	„	—.—
Lovno karto. Zemaljski odbor dielí prihod pojedinako na sve zadruge. Godine 1888. dao je svakoj f. 171.20, nego budući, da su se tokom godine 1888. ustrojile neke nove zadruge, ovaj prihod biti će manji, od prilike	„	150.—
Prinos za voćnjak u Klani:		
a) od strane državne vlade zagotovljeno	f.	80.—
b) od strane zemaljskoga gospodarstvenog vieća . . .	„	100.—
Predvidjeni u proračunu istoga za g. 1889.	„	—.—
Razni drugi dohodci: Nepredvidjaju se	„	—.—
Pokriće ukupno . .	„	480.—
Uzporediv s tim potrebu proračunanu	f.	480.—

izjednačuje se jedno s drugim.

Kastav, 7. jenara 1889.

Dr. Laginja,
predsjednik.

Gospodin Ivan Vlah u ime svoje i članova Ivana Blagara izvješćuje skupčinu o svom što su opazili i naučili su njih dvojica u Poreču i okolici, kad su tamo polovicom septembra 1888. bili nekoliko danah u ime zadruge. Potanko je razložio način kako tamo sade, obrezuju, gnoje i obradjuju lozu, kako odgone pčl i traja i kako mnste i priugotavljaju vino. Dakako da se u naših stranah ni nemože sve onako, ni netreba sve baš onako, ali mnoge stvari, koje je govornik napomenuo, bilo bi vrledno nasliedovati.

(Nastavit će se).

DOPISI.

Iz Lindara početkom 1889. Nekoliko je mjeseca minulo, što slavismo u našem gradiću riedko slavlje mlade mise, a nedavno imali smo opet slično slavlje. Dne 30. decembra prikazao je prvu nekrvavu žrtvu naš vriedni g. Pravdoslav Filiplić.

Na hiljade naroda se sakupilo, da se zagleda u obraz izlazećemu mladomisniku, da ga nakon toliko vremena vidi u posvećenom svećeničkom ruhu. Duga povorka prati veselim srcem stupajućeg Pravdoslava u obhodu do župne crkve. Kad stupi prvi put kao misnik na prag isto, pozdravi ga mješoviti sbor, predvodjen veleč. otcem **Hremom, krasnom pjesmom: „Mladomisnik bud pozdravljen“.**

Pozdravnoj pjesmi sliedi sazivanje duha svetoga. Zatim poče svečana sveta misa, pod kojom ori sbor mužovnih glasova iz mladenačkih prsa, nade bolje budućnosti, naših bogoslova. Najboljim bi uspjehom odpjevana strogo nabožna misa od dra. Witha pratnjom orkestra.

Iza evangjelja stupi na propovjedaonicu obljubljeni otac Bogdan. On se osvrne na predmet toli važan o dostojanstvu svećenika, njegovih dužnosti naprama ljudem i obratno. Živimi bojami nariše što je svećenik u stadu; koliko mu je potrebna pomoć božja, da može vršit svoje sveto zvanje. Najmilije je svatko slušao kad je veleč. otac Bogdan predočivao pravovirnim, što svećenik žanje za dobro posijano sjeme. Dubkom puna crkva razumjevala je slušala je krasne riječi, a da nijedna neizbegne, nego da si sve u srce usadi, te po njima štuje svećenika, kao od Boga poslana pastira. Na to se nastavi sv. misa, koja se dovrši za zahvalnom pjesmom i sv. blagoslovom.

Crkvena svečanost se zaključi u najboljem redu, a pjevačkom sboru i pratnji moramo zahvalit, da je sve tako sjajno ispalo.

Iza odpjevane sv. mise čestita svećenstvo i rodbina mladomisniku, a ciela povorka ga odprati kući. Kod objeda je bila mnogobrojno zastupana Istra, Dalmacija, Gorička, slovenska zemlja i Češka; kojom prigodom su se braća još bolje upoznala, te učvratila u zajedničkoj slogi.

Primio je mladomisnik čestitaka sa svih strana, od kojih najsrdačnije ono prijatelja naših, veleučenog gosp. Mandića urednika i profesora veleuč. g. Spindića, a iz hrvatsko Dalmacije nesaboravnog g. Matušića. Svojim govorom ganuo je osobito rodoljubna srca g. Jakić, urednik „Hrvatskog Prava“ iz Pule.

Ni ovaj put nevidjesmo naše krasne trobojnice, a toga si neznamo nikako protumačiti. Nu ipak se tješimo, da će svanut i nam zora bolje budućnosti, kada bude djed i unuk tražio odlučno svoje, a i pošteno to stekao.

Mladomisniku pako kličemo: na mnogo godina misnikovao sretno u vinogradu Gospodinovu! a na srce mu polažemo potlačenu domovinu, koju da svuda, i svagda brani, a najpače preporučuje Onomu, po komu sve biva. — Sretno!

Pogled po svietu.

Trst, dne 30. jenara 1889.

Austro-Ugarska: Težki je udarac stignuo našu državu smrću prince prestolonasljednika Rudolfa. Sve nade, koje su se opravdanjem u njega stvljale, porušila je neumoljiva smrt naglim mahom svoje kose.

Svi će narodi prostrane naše države ljuto ocutiti taj gubitak, jer su u njem gledali budućega brižljivog i mudroga Otca, koji je već sada svojom učenošću i bistrim razumom prednjačio učenjakom naše države. Koban je to udarac i za znanost i za prosvjetu, jer u njem gube visokoga pokrovitelja. Na prvom mjestu donosimo kratke crte Njegova životopisa, iz kojih se može uvidjeti, kolike su kriposti u prestolonasljednikom ugasle, jer je on bio u ovo kratko vrieme svojega muževnoga djelovanja pokazao izvanrednih vrlinah i sposobnostih. Kuo što smo se mi Hrvati vazda iskreno veselili svakomu sretnomu dogodjaju u carskoj obitelji, tako stojimo danas slomljenim srcem nad lieson najljepše nade habsburške dinastije i svijuh njezinih vjernih naroda.

Pošto su krakovski biskupi dobili kneževski naslov, pokazali su Poljaci puno simpatije za našega vladara; sli su se opet predalеko zanesli turiv u javnost pitanje o oživotvorenju poljskoga kraljestva. Ovu su že ju Poljakah upotriebili bečki listovi, da im predbace privilegij, koji uživaju u Austriji, i da se nigda nemogu zadovoljiti, već, da i najveće svoje dobrotvore ozlovoljuju neizvedivimi svojimi osnovani.

Madjarski djaci viših učilištah držali su u nedjelju veliku skupštinu, u kojoj su primili rezoluciju, da se protestira proti novom obranbenom zakonu, osobito da se zahtjeva, neka se djakom dozvoli polaganje častničkoga izpita u madjarskom jeziku. Netreba niti spomenuti, da se je tu govorilo svašta i proti svim, makar kako visoko stojećim osobam, što bi na-

PODLISTAK.

Put u Egipat.

Piše Vladko Krajanin.

(Dalje).

Dugo vremena ostadosmo za našim gospodskim stolom u kabini, jer se sestri nije dalo na palubu, kao da se je bojala onoga Grko-Talijana.

— Zašto se ga bojiš? upitah ju.

— Jerbo ružno gleda, odvrati ona.

— A kada bi pak vidjela njegova zemljake u Istri, kad im pri izboru no posluži sreća, rekoh u sebi i stadoh čitati njekakvu knjigu, samo da si prikratim vrieme.

Kad se poposmo opet na palubu, sunce bijaše već zašlo i prvi se mrak počimao hvatati zemlje.

Stupismo na kaštio.

Naslonjen o kavobandi gledao sam za Istrom, koja je sve to više izčezavala pred našima očima, dok se u tmini sasma no izgubi.

Čudna čuvstva obujmiše mi tada dušu.

Sjetio sam se svoga naroda i svih njegovih bieda, kojim je jadnik još uviek izvrgnut. Pušten sam svoj zavičaj, gdje još stenje u novolji i robstvu. Oj Istro! mili zavičaju moj, uzdahnuh, hoće li ti naskoro sinuti sunce sreće? Zar to neće više obdariti ruka Svevišnjega slobodom, koju si robujući kroz toliko vjekove krvavo zaslužio? Hoće li uviek naš protivnik po tebi gaziti i razapinjati to kao mučenika? Kad li će već jednom prestati bacati blato na tvoje pošteno ime i na tvoj krasan jezik? Elo, mili rode, okani se već jednom svojih neprijatolja, a sliedi barjak onih, koji rade i nastoje, da stresu s tebe robski jaram, koji ti propalice nametnuše. Uradi tako, pa nećeš dugo čamiti u robstvu, bliedi i novolji.

Noć se je spuštala veličanstvenim sjajem na zemlju. Na milijuno sjajnih zviezda titralo na vedrom nebeskom svodu. Bliedi mjesec plovio je dostojanstveno nebištem, a zviezde ga zaokružilo, kao dobre ovce pastira svoga. Dugo vremena buljio sam u divnu noć. Putnici III. razreda legoše na takova mjesta, gdje je propuh bio neznatniji. Grobnu tišinu, koja je tuj vladala, prekidalo je udaranje valova o bok parobroda. Od mornara njekoji su spavali, dočim su drugi stajali na straži. Valja bo znati, da se na parobrodih, kao što i na brodovih, mornari razdiele u dvie jednako skupine, od kojih ide jedna svaka četiri sata spavati, dočim druga na palubi bdije. Isto se tako mienjaju i po danu, osim ako se nalaze u luci. Dok sam tako razmatrao divote ljetne noći, bila je sestra, uz mene naslonjena, usnula.

Malo po malo počeo i mene hvatati san. Probudiv sestru, uzeh ju za ruku, pa podjosmo u kabinu.

Za kratko usnuh a snivao sam o parobrodih, o moru i o Grko-Talijanu.

* * *

Bio je osmi sat u jutro drugoga dana kad se probudih. Čim ustadoh, podjoh k disponiru i umolih ga, da mi svari kavu. Kad se povratih s kavom u kabinu, sestra bijaše već ustala. Popiv kavu, poposmo se na palubu.

Podjoh opet do disponira i pogodih se šnjim za jelo sve do Aleksandrije. Mi bijasmo tada uzporedo otoka Visa.

Sjetih se 1866. godine. I tuj je pokazala junačka hrvatska desnica, kao što i u mnogih drugih prilikah, što je sve kadra izvesti. Tuj je očutio taští Talijanac moć onoga, kega je on do nedavno barbarom kratio, a kog još danas njegovi suplemenici u Istri pospdrdno „šćavom“ nazivlju. Eto, tuj kraj Visa satrla je hrvatska šaka talijansko brodovlje. Radostno mi zakuca srdce u grudih na toj lliepoj uspomeni i ponosno digoh pogled na Vis, koji je bio svjedokom junaštva moje braće — hrvatskih mornara. I naš Istranin pokazao je i tuj činom, da je vriedno udo onoga naroda, koji će sa svoga junaštva po sve vieke svietom sloviti.

I ostali putnici bili su naslonjeni o kavobandu gledajući vinorodni otok Vis. Jučerašnji moj suputnik bio je također medju njimi i to kraj dvojice Poljaka držeć u ruci čašu, u koju mu je mladji od njih lievao njekakvo piće.

Naših Muhamedanaca bilo je šest na broju. Pripravljali su si ručak. Sjedoh kraj njih. —

I onaj starac sa svojim sinom bijaše medju njimi. Sjedio je prekrštenih nogu i upirao dulje vremena svoj pogled u mene.

— Odakle si mladiću? upita me ljubazno.

— Iz Istre — odgovorih na to.

— Tako, lepo, i ti govoriš hrvatski.

— Jest, ta ja sam rodjen Hrvat.

Starcu i njegovim drugovom bilo je to milo čuti, jer me je onda počeo izpitivati o naših odnošajih u biednoj mi domovini. Rieso sam mu vierno sve naše jade i nevolje.

— Istina je, rekoh, mi istarski Hrvati akoprem u većem broju od naših susjeda Talijana, ipak nismo došli toli daleko, da se ih sasma riešimo, no ipak se nadamo uztrajnim radom i pomoću božjom i do toga doći, te neće moći duljo postupati s nami kao s robovi.

— Pravo je tako sinko! klikuuše moji Bosanci. Starac me pogleda blagim okom i stisne mi ruku. Razgovarasmo i nadalje baš prijateljski, a kad su se spremali na molitvu, udaljih se malko od njih.

Bit će tkogod, komu će se čudna činiti moja privrženost do onih Muhamedanacah, budući je našemu narodu kao prirodjena tajna mržnja proti svemu, što ga iole sjeća na ono krvavo doba, kad no je Turčin nemilo harao i plienio po naših zemljah. Al valja znati, da su i ovi bosanski Muhamedanci postali žrtvom tudjega nasilja. Oni nisu Turci, već Hrvati vjere muhamedanske, koje mi moramo sažaljivati, a nipošto prezirati, kušto to njekoji čine. Bio tko katoličko, pravoslavne ili muhamedanske vjere, prosto mu bilo, ali da se radi toga mrzimo, na neopisivu radost naših gladnih susjeda, to bi već jednom moralo prestati. Naša budućnost odvisi od samih nas. Kako prostremo, tako ćemo i spavati. Budemo li živjeli u slozi i ljubavi,

ravno za djake drugih narodnostih bilo od nemilih posliedicah.

U ugarskom saboru primljena je, poslije silnog kokodakanja, osnova obranbenog zakona, kako ju je vlada predlagala, velikom većinom glasovah za podlogu podrobne rasprave.

Rusija: Ruski proračun za godinu 1889. je jako povoljan. Nade je pako, da će biti i viška. Toga si dakako nisu željeli Niemci, koji su lani na sva usta kričali, da će oni Rusiji zadati u financijah osjetljivih udaracah, koje neće tako brzo preboljeti. Ruski poluslužbeni listovi javljaju, da je car naložio, da se u proračun ministarstva vanjskih posala za godinu 1889 uvrsti 23.000 rubalja kao podpora jugoslavenskim mladićem, koji bi polazili ruske škole i zavode.

Srbija: U Srbiji vlada još uvjek staro ministarstvo pod predsjedničtvom Hristića; čuje se doduše sad s jedne sad s druge strane glasovah, da će se obrazovati novo radikalno ministarstvo, no vični tim mješanicam, nemožemo se nikako za nje odlučiti i vjerovati im. Svakako će valjda i Milan jednom uvidjeti, da se proti volji naroda nemože niti kralj boriti.

Bugarska: Ozbiljna borba, koja se sada vodi između sveđenstva i princa Koburga, svaki dan se širi. Narod odprije je već princa nepovjerenjem pratio, a sada kada ga vidi u oprieci sa svojim sveđenstvo upravo ga zapuđa. Prino, bi kako se čini, rado pote odnesao iz Bugarske, ali ga a vida nepuščaju tudji agenti i njegov prijatelj Stambulov.

Francezka: Nadošao je dan, koji je pokazao mišljenje naroda francezkoga. Dne 27. t. m. izabran je zastupnikom u Parizu general Boulanger, koji je dobio većinu od skoro 90.000 glasovah. Današnji republikanci, koji misle, da republika samo zato mora obstojati, da oni u njoj udobno žive, čuli su glas pariških gradjanah, koji im kaže neka se sele, jer je njihovom djelovanju odzvonilo. Poruga, smjeh i svakojake laži, koje su republikanci i njihovi pomagači proti Boulangeru kovali, vrgao je narod svojim glasovanjem njim samim u lice, — pravo je. Nijedan javni službenik nesmije radi svoje koristi čast i dobrobit naroda proigravati i povjerenje naroda zlorabiti.

Franina i Jurina

Fr. Je bil Zvekanina na tanci va Unijone pašanega decembra?

Jur. Čul šen da je bil, ma da je šmiroma va jenon kantune štal šakukunjacen.

Fr. Dunke ga niki neabada? Pravo ši ti rekal, da ga švi šimljaju ža zgubljenega kucka.

Jur. A ce ga nevidiš švaki dan kada hodi po rivi krajen bankine kako i Jivancina?

Fr. Vaja gljeda ko bi našal v'mori utopljenu pamet.

Jur. Ne, ne, lehor da je pred duganun videt vavek kada je lepo vreme nekoliko šipovlo, pak gljeda ko bi jih mogal latit ši ošti, šac da bi jih onda jedan par kupil ši šoldi, ke je Asinello gvadanjal na Iloviku.

Fr. A ce mu okuri kupovat ošti kada jima došti dobar šipac, na kega še šipe lovu?

Jur. Žac ošti okuro po moru i kraju, a ža kantuni je fanj dapivat mujelo kada forall negoru.

Fr. Povij mi ko šna, ce je bil u prijavitloga?

Jur. Za lejitimat dete kega j' nogde va Istrije jimil.

Fr. Dunke je šraba i okolo njega?

Jur. Nemigave malo! I boje bi učinil, da bi najpreje šebe dobro očišćil, a posilja pomital pred tujemi vrati.

* * *

Fr. Bil mi snal povidat, kadi naš pop kafo kupuje?

Jur. Ja bi reka ondi, di je bolje i cinije.

Fr. Ma to da ne gre svakomu u želudac, jer da je i kod nas ki kafo prodajo.

Jur. A onda neka si ga prije izčisti, pa morebit da proguca.

Fr. I, ja bi nikomu tako svitova.

* * *

Fr. Zašto naš majštro šalje u Pulu po kapulu?

Jur. Jer su ljudi kanali, da su je od mala čuda friško donili Čozoti na viru.

Fr. A onda će naš Čozot morat zaprit butigu.

Jur. Pa neka si ju zapre; tor nodu ni ja već poslat k njemu moju Mariou, jer mi je kazala, da onaj Čozot kad prodajo, da s desnom rukom dajo, a s licom da ča gleda. To će bit valja po dozotaku....

Fr. Ma da bi bija samo Čozot.... nobi mu se toliko čudija.

* * *

Fr. Ča više tamo ona žonotina na brdu premanturskom?

Jur. A jadi se brišna, da ju žono našo s modrinom nehaju ić gledat kako joj mladoj (!) kotulo vise.....

Fr. A vero se je u kotulan pomladila, još nije ni za žonitbu!

Jur. Ma da tako će njezin šarko.....

Fr. Božo prosti, komu se možjani vrte.

* * *

Fr. Ča bi reć, da su naš podčštat va Višnjane vavik jadni?

Jur. Ja, dragi moj, nisu svakomu vavik svo uro jednako, pa ni njemu.

Fr. Ako je samo to, onda ni čuda tega zla. —

* * *

Fr. Kamo si se Jure odpravil po tom luden vremenu?

Jur. A trebo da partin za onu stran Labina, da zbudim malo naše jude; ač su mi povidali, da tamo naši judi se samo goste i sladko spavaju, dok neprijatelji tajno nože bruse.

Fr. Pravo imaš, treba zbudit ono, ki trdo sada spidu, tor će se u grobu dosta naspavat.

Jur. Tako je besedil neki naš mudri muž, kega nam na našu nesriću crna zemlja krije.

* * *

Fr. Povi mi Jure, zač nekin talijanskin popin proveć smrdi naša fujeta u Puli, ka se zove „Hrvatsko pravo?“

Jur. A ja din, da će bit jur ki ti uzrok.

Fr. A ja din, da uzrok je ti, ač se boje, da te njihovi patroni zgubit „s t a r a j a s l a.“

Jur. Ter to su mogli znat i unaprid najbolje sami, ač se za nič ne govori, da tuja muka ni nikad blagoslovljena.

Fr. Kako popi, din i ja, bi treba da to znadu.

Jur. A znadu jadni, ali zajik jin iskrivljuje istinu.

Fr. Sram jih bilo! Takovih farizeja nije svit vidija.... Pa još govore o „kušenciji“?

Jur. A ča češ, imaju takovu bolest, pa nemoru jadni podniti oni dim, ki po šćavunsken tamjanu vonja.

Fr. Pusti ih, te še benj navadit.

Različite viesti.

Cesarski dar. Njeg. Veličanstvo Fran Josip I. darovao je iz vlastite blagajne tršćom oštećenim obćinarom iz Zumeska, obćine Motovuna u Istri svotu od 600 for.

† **Eduard Lampe.** Dne 24. t. m. preminuo je nakon podulje bolesti u Boljunou, obćina Dolina, tamošnji načelnik i rodoljub g. Eduard Lampe. Pokojnik prianjao je uvjek i radio za narodni stvar, pa premda su ga kpd posliednjih naknadnih izbora za poročki sabor kandidirali naši protivnici proti g. Flegu, ipak je on kano i uvjek prije glasovao za narodna predloženika. Naši ljuti protivnici htjadoše poštena starca pod zadnjo dano na led zapoljati. Lahka mu bila zemlja!

Slavenska čitaonica u Trstu javlja posebnimi oglasi svim svojim članovom, da neće biti u subotu dne 2. fobrara društvenoga plesa poradi golomo nesreće, koja je stigla našu cesarsku obitelj i sve vierne njoj narode naglom smrću carovića i kraljevića Rudolfa.

Veliki pleo „Dolavskoga podpornoga društva“, koji bijaše određen za dne 1. fevrara t. g. i za koj bijaše jur sve pripravljeno, odgođen je na neopredieljeno vrieme radi ogromne nesreće, koja je stigla to naše društvo naglom smrću prejasnoga Nadvojvode Rudolfa, družtvenoga pokrovitelja. —

Iz Kastva brzojavlja nam 31. t. m. odbor tamošnje „Hrvatske čitaonice“ da je radi smrti carovića i kraljevića Rudolfa odgođena zabava u „Narodnom Domu“ na 10. fobrara.

Novi biskup. Iz Crosa javljaju, da bijaše imenovan kanonik stolne crkve u Krku, pročastni g. Lovro Petris pl. Dollamaro, biskupom Djakovo u Albaniji.

Imenovanje u trgovačkoj mornarici. Kr. pomorska oblast na Rieci imenovala je sliedeće podkapotane kapotani duge plovitbe: Gosp. Zdenka pl. Salomona to g. Luku Kosovića; nadalje imenovala je ista oblast sliedeće mornare podkapotani: G. Ivana Mandekića i g. Antuna Vornju.

Iz Pazinštine pišu nam 28. t. m. Osvjedočen sam, g. uredniče, da Vas neće začuditi ovo par redaka, koji nek služe na čast nekojim smrdnim agitatorom u okolici pazinskoj. Kao posvuda tako imade i u ovih stranah nečistih stvorovah, koji se služe još nečistijim sredstvom, da samo tužnoj kmeta zasliepe, na lepak uhvato i proti poglavarom svojim pobuno. Misao na nekadašnje vesele i ugodne dane, kad jim bijaše žep i trbuh pun, para jim silno srce; videć da jim danomice tustih zalogajah, kojimi su se negda tovili, nestaje, pa da tim žep i trbuh silno trpi, zavrelo jim tako u moždanih, te su počeli ovako mudrovati: Ako ide tako napred, zlo po nas; mi moramo opeta dobiti gospodstvo nad „š ć a v o m“; sad je vriemo prikladno. Kmeća je lahko na udicu uhvatiti, sad je glavarstvo učinilo u cielo obćini peticijone, počmimo dakle ovako agitirati: ste si izabrali nove zaprečentante — pope, pak vidite ča su vam oni zafrigali — sad će vam poć roba na inkanat — sve peticijone velo od 7 for. su vam podelali; da smo mi još va zaprečentanci, to van se nebi bilo dogodilo, to van je korist od nove zaprečentance — sad će biti brzo balotacijoni za dietu va Poreču, pak pošaljito i tamo vaše pope, onda ćete vidit kamo te vas oni zapeljat itd. Tako su počeli ti nesramni stvorovi mudrovati i u svojoj pokvarenosti kmetu tim glavu punit. Nesretnjaci jadni, gdje vam je duša, gdje vam savjest, gdje poštenje? Zar nebi bilo pravednije, da kažete: „Naš grieh, naš grieh naš preveliki grieh; Bože, oprosti nam grieho naše, jer smo mi svomu zlu krivi, budući da se nismo za drugo starali, ako ne, da žep svoj napunimo i da bradu svoju otustimo; bili smo previše popustljivi, lieni, nemarni, mi smo krivi što je kmet u sieromaštvo zapao. Budimo barem sada pravedni, pustimo nek vladaju pravičniji, pošteniji i vriedniji od nas; pustimo nek i pred prag tog kmeta zasija sunce, pred prag onog kmeta, koji nas je svojimi žuljevi hranio i bogatio“.

Tobi pako, kmete dragi, preporučujemo, da ne slušaš takove ništarije, koje bi to rado još jedanput zajahati, da ti još ono malo krvi, što jim je preostalo, iz tobe izsišu; slušaj ti svoje poštene poglavare, prijatelje, sveđenike i svetovnjake, koji poznaju najbolje tvoje rane, budući da su i oni svi sinovi kmetski kao i ti; slušaj njih, oni te neće za stalno po krivom putu voditi, oni neće gotovo na tvoju škodu vladati. Podnesi strpljivo još i tu ranu, prelomi još i tu kost, prem tvrdu i jaku; sunce mora i tebe jednom ogrijati; Izukrst je i za tebe umro. No zdvajaj dakle, ufaj se uvjek tvrdo u bolju budućnost, koju moraš i hoćeš i ti jednom dostignuti. Ne mari za laskave rieči tvojih protivnika, jer rieči takovo mogle bi biti za tebe pune čemera i jada, ako bi se obistinile. Uzrok njihovih laskavih rieči (koje će trajati samo dok te na udicu svoju uhvate) jest: prazan žep i prazan trbuh, što bi radi, da jim ti opeta napuniš. Čuvaj se dakle tih vukovah u janječjoj koži.

Iz Lošinja doznajemo, da je jedan tamošnji Hrvat podnio sudu tužbu proti kotarskomu komesaru g. Lascine-u radi uvriede poštenja. O toniu imadomo obilno gradiva, ali nesmijemo s tim na svjetlo, jer bi nas bez dvojbe zapleniili. Poročki listić, koji uživa zaštitu visoko gospode, sasuo je u posliednjih brojevih svoga i svaštа proti lošinjskim Hrvatom, činovnikom, sveđenikom i posjednikom, a to jedino radi toga, što nepošću onako, kako to žele nekoja gospoda u Lošinju, koja se družo s najvećimi nemirnjaci i nespašenci. Nu „babi“ je lahko pisati klevete i laži i radi toga, što znade, da ju nitko razuman tužiti nemože i neće, jer bi se ju moralo pozvati pred porotu u Rovinj, a što to znači, netreba nam dokazivati.

Još „poročka fukara“. Opet treba, g. uredniče zabilježit u dičnoj „N. Sl.“ jedan događaj, koj se je sbio ovdje u Poreču sa jednim našim čovjekom dne 25. t. mj. na veče. To vam nojavljamo tobože u nadi, da će nami s tim bolje biti, jer od zagriženih Talijana nije moguće išta očekivati; već tim namjeravamo samo pokazat u podpunom svietlu ostalomu naobraženomu svietu poročke Talijane i kako se u Poreču pravica kroji. Taj naš čovjek, po imenu Šimun Blažković, čekao je na raskrižju pred „Apaltom“ gosp. L. Klovo svojega sina, da kući dodje. Međutim približili su se k njemu dva prostaka V. R. i A. D., te su počeli zlogrditi našega čovjeka Š. Blažkovića, obćinimi njihovimi „kulturnimi“ izrazi: „figura porca do šćavo itd.“ Donekle je mirno stajao naš čovjek slušajući ta dva junaka „dell'avita civiltà“ ali videć, da „f a k i n i p o r o č k i“ ne prostaju grditi ga, zavri u njemu krv pa jim odsječe: „Vi ste ništarije, figure poročke, a ne ja!“ Na to rieči prostak V. (valjda srčaniji!) prišije šakom u zatiljak našemu Blažkoviću tako silni udarac, da mu se to siromahu i danas dobro poznaje. Na to baci Blažković koret za sobu pa navali na protivnika, ali u taj čas doleti njegova žena, pa junaka da brani, o da bi kako zapriečila, da se krv neprolije. Nu onaj drugi „p o r o č k i k u l t u r a š“, gurnu tako žestoko jadnu ženu (i to noseću), da nije mnogo uzmanjkalo, da zemlju licem poljubi. Međutim su nadošli drugi ljudi, pa su učinili svomu tomu neredu kraj. Tako se sbude ročeno večeri. Do mala bude pozvan naš čovjek u obćinsku dvoranu, pa ga zapita načelnik g. Sbisà: „Koša pariò vu koši e koši . . .“ A naš čovjek: „mi, mi no parlo njento . . . .“ Pak zatim će načelnik talijanski: „Što posjedujete vi u Poreču?“ Naš čovjek će na to: „Ja imam samo jednu malu kućicu i drugo ništa“. Zatim načelnik: „Od kuda ste?“ A naš čovjek odgovori: „Iz Pazina“. Zatim će opet načelnik, grozeć se našem čovjeku: „No šavè ke ćon mi bon di butar i vostri kvatro kopi in mio orto, e vu sfratarvo do kva še no gave judizio . . . .“ A naš čovjek: „Mi no žon šta mai kaštiga, e no go avudo mai un punto noro šula mia kondota, e in vita mia mai no me ga dà nešun un punjo, e kvel fakin ši . . .“ Na to je odpravio načelnik Sbisà našega čovjeka Blažkovića. Sada pitamo: kako se to slaže, sa pravicom? Biti na pravicu Boga pogrdjen, tučen i još da će se baciti siromaštvo našega čovjeka u vrt „poročkoga mogućnika?!“. Tà valjda se blažije postupa sa robovi u Afriki nego sa poročkimi Hrvati?!

Nu evo uzroka tomu surovumu napadaju poročkog smrada. Pred veče vozio

---

naprodovati ćemo; no budemo li složni, ostati ćemo na vieke tudje sluge i robovi.

Njekoliko vremena zabavljala se sestra slikami, što su se nalazilo u njekoj knjizi, koju sam joj u Trstu kupio. Kad joj to dosadilo, umoli me malo papira i olovku. Kad joj dadoh što je željela, poče ona po papiru nješto crčkati, a ja, da si prikratim vriemo, uzeh čitati Carićevo slike iz pomorskoga života. Kad bje oko podne, donesoše nam djačak jelo u kabinu.

Po objedu razgovarah s mornari, od kojih me jedan upita:

— Oprostite, al što vam je jučer govorio onaj gospodin ondjo? I pokaza mi rukom na već poznatoga nam Talijana iz Krfa, koji je šetao na kaštelu.

— Pitao me je novaca, odvratih.

— A vi?

— Odgovorih mu, da neće ni meni dostajati ono, što imadem uza se.

— I dobro učinistè. To vam je pravi pustolov. Pred tri mjeseca vozio se s nami do Trsta, te je na svom putu provario dispensira za njekoliko forinti. Čuvajte se ga.

Drago mi bijaše, što se ne dadoh prevariti od toga Talijana. Mornari redili su palubu, dočim njim je božman davao kojekakvo naloge. Pristupiv k njemu upitah ga:

— Ej, božmane, kad ćemo u Brindisi?

— Večeras oko ponoći, ako Bog dade, odvrati mi on.

(Nastavit će se).

jedan čovjek neke „nočne posude“. Naš Blaškovič rekao je vozaru samo ove rieči smješeć se a niti nesluteć na ikakvo zlo: „Tih neće trebovat već pok. Vidulich“. Te rieči došuše gore rečeni „junaci poročki“ to so dogovorišo, kako će se osvetiti čovjeku, koj je izrekao te rieči sasvim prostodušno; osvetili mu se, kao što smo gore rekli. Da je kakav talijanaš izustio te rieči, poročka fukara bi se bila na njo samo nasmijala; ali budući da jih je izustio prost hrvatski kmet, odmah valja s njim na vješala. Gorko iskustvo nas uči, da mi poročki Hrvati — kojih budi mimogred rečeno — imado na broju sa okolicom u poročkoj župi proko s e d a m stotina, jesmo izloženi svakojakim surovim napadajem poročke fukare, a to će bit valjda na mig kakovoga velikoga „tića“, pa samo se počoli bojat i za sigurnost našega života. Budući dakle, da je nam u Poreču teško tražiti pravicu i javnu sigurnost s toga treba da zrelo razmišljamo što nam je u buduće činiti, a drugo za sada nećemo da rečemo. Poročki Hrvati.

Gosp. A. Šorli, čestiti naš rodoljub i vlastnik slavenske kavane „Commercio“ prouzeo je početkom t. mj. i drugu kavanu u istoj ulici, naime njemačku kavanu „Caffe Tedesco“, koja je providjena svimi boljimi slovenskimi i hrvatskimi časopisi. Preporučamo poduzeće našega rodoljuba domaćim i izvanjskim znancom i prijateljem.

Nesreća. Iz Voprinca javljaju nam, da su dne 17. t. m. u Strmica kod Poljanah našli 68 godišnju staricu Franicu udovu Patuh, rodjenu Tancabel, do prsiju izgorjenu. Obćenito se govori, da je nesretnica kod ognja zaspala i tuj ro upalila, a neimajuć nikoga blizu, nemogaše si pomoći i tako poginu valjda u groznim mukah. Ljudi bojte se budite oprezni kod ognja i s ognjem.

Istarska državna štipendija. Podielit se imade jedna štipendija od 157 for. 50 novč. jednomu slušatelju prava ili medicine, rodjenu na istarskom poluotoku i polazećemu sveučilište u Beču. U pomanjkanju takovih molitolja, podielit će se gornja štipendija i gimnazijalnim učenikom, nu samo od 84 for. godišnjih. Molbe s potrebitimi dokazi valja poslati cos. kr. namjestničtvu u Trstu do 28. febrara 1889.

Dopis iz Lošinja. U zadnjem broju zadarskog „Narodnog Lista“ čitamo vrlo zanimiv i poučan dopis iz Lošinja, na što uputjujemo naše čitatoljе, pošto nam tiskarski odnošaji nadovaljavaju, da ga našim čitatoljem priobćimo.

Otvoran natječaj. U službenom listu trščanske vlade čitamo natječaj za mjesto ravnajućega učitelja III. vrsti na mješovitoj školi u Dobrinju sa hrvatskim naukovnim jezikom. Molbe treba poslati o. kr. kotarskomu školskomu vlodu u Lošinju do 29. febrara 1889.

Čudno nam se čini, što ono sl. šk. vieće oglasuje za hrvatska mjesta jedino u talijanskom listu, kao da mogu naši pučki učitelji držati za godišnjih for. 20 „L' Osservatore Triestino“; al dà, tako rade vierni nasljednici Aleksandra velikoga.

Dobrovoljna gasilačka četa u Spljetu, priredjuje na 9. febrara t. g. u prostorijah „Caffè Restaurant Tocigol“ veliki p l e s. Prihod je namienjen društvenoj blagajni.

Ulaznice se dobivaju u gasilani (Depót, J. Brajnovića kuća) dne 7., 8., 9., febrara od 10—12. prije podne i od 3—4 po podne. — Cieni je ulaznici for. 1.50, za obitelj for. 2.50. Milodari primaju se blagodarnošću. — Početak u 8½ na večer.

Spljet, 10. jenara 1889.

Upravljajući odbor.

Porez na jedrenjače. „Hrvatska“ od dne 26. t. m. piše o tom pitanju sliedeće: „Jučer donesmo po „Našoj Slogi“ dopis iz Rieke, u kojem joj bijaše dojavljeno, da se je trgovačko obrtnička komora brzojavno obratila na ministarstvo trgovine molbom, da se jedrenjače oprosto poreza. Danas nam je tomu nadodati, da je kr. ugarsko ministarstvo financija posredovanjem njegove preuzvišenosti kr. ministra trgovine, odredilo privremenu obustavu plaćanja poreza na jedrenjače. Dolsta je skrajno vrieme, da se svimi mogućimi sredstvi podigne trgovačka mornarnica, koja bi bila izdašno vrelo dohodka primorskog pučanstva.“ Tako radi ugarsko ministarstvo, a mi bi rado znali, što je učinilo u tom vrlo važnom pitanju bečko ministarstvo.

Matica hrvatska i dalmatinska. U Dalmaciji je potaknuta opeta misao, da bi se „Matica Dalmatinska“ slila sa „Maticom Hrvatskom“. — U tom smislu nekoliko godina nazad bio je učinio dotičan predlog časteni g. Bulić, i to u glavnoj skupštini isto „Matice“. — Žaliti bi bilo da potaknuto pitanje zamre. Mi ćemo se na ovaj predlog osvrnuti.

Papinski darovi. Papa Lav XIII. poklonio je iraskim crkvam razno crkvene stvari u vriednosti od 100.000 for. Većinom ove stvari sastoje se od krasnih mienih odiela, kaloža itd. Jedna štola, koju je papa poklonio vriedi 10.000 for., a vriedi i više, jer ju je papa kod mise na svojem jubileju nosio.

Koliko proguta mala lutrija. „Statistische Monatsschrift“ donosi izkaz, po kojem je od godine 1819. do 1884. stavljeno u malu lutriju ništa manje nego 786 milijuna forinti. Posliednje godine stavljeno je u malu lutriju po 21 milijun for. na godinu. Dakle je ona svota do danas narasla do blizu 900 milijuna forinti. Sjetiti valja tuj samo na to, da su to novci većinom od najsiromašnijih ljudih.

„Etrairo de la Duy“ jest francuzka domaća vrst loze (trsja), koja se je do sada jedino pokazala prema filokseri savršeno odpornom. O tom govorilo se već dužo vromena, pak su u javnih listovih i dolazile viesti, što su imale ovaj čin utvrditi, iz mnogih krajeva Francuske. Prošle godine odvažio se g. Th. Rousseau na rad, da sam i pomoću svojih prijatelјah sabere o tom izvjestne podatke, koje sada priobćuje u časopisu „La Vigne“. Pošto je naveo žalostav broj podataka iz raznih krajevah Francuske, koji svi potvrdjuju, da „Etrairo de la Duy“ uspieva zdravo i veselo usried zaraženih vinograda, zaključuje g. Rousseau ovako: „Do sada dakle nadjosmo u toj lozi ova svojstva: odpor filokseri, mildevu i posebi, rani rod, savršenu zrelost grožđja svake godine, krasnu boju vina, obilje alkohola — oto razloga, da ne oklievamo rasplodjivati ju“.

Najdublja provrtina u Beču. Kod otakrinsko pivare provrtali su škulju od 254 metara dubljine za dobavu vode. Ova provrtina prodiro za nikoliko metara ispod raznog jadranskega mora. U Budimpešti postoji jurve preko deset godina provrtina od 960 metara iz koji izvire 50 stupnja Celzija vruća voda. Najdublja provrtina na ovomu svietu biti će ona u Schadenbachu kraj Morseburga u Sanksonskoj, ta naime ima dubljinu od 1748 metara. Ova provrtina učinjena je najprije do stalne dubljine u industrijskoj svrhe, da se konstatuje rastenje toplino u unutarnjosti zemlje.

Listnica uredničtva

G. A. M. Vaša pošiljka stigla nam je na danas prekasno. Kažu nam, da ćete do mala amo, a tada ćemo o stvari poblize ustanoviti. Dakle: strpljen spašen. Da sto nam zdravo!

G. I. R. u M. Stiglo ave u rodu. Naš kaš je velik ali Vaše stvari nespadaju tamo. Sve će u svoje vriome na dan. Da su svi Vaši drugovi poput Vas, nebi nas toliko boljela glava. Od Boga Vam zdravlje od nas pozdravljo!

G. B r a j d a r Rieka. Lieps Vam hvala Naprimismo od prijatelja do danas ništa. Saku Vam ruku! —

Lutrijski brojevi

dne 26. jenara

Trst	5	80	43	78	29
Linc	04	21	70	29	59
Buda	10	15	20	62	20

dne 30. jenara

Prag	56	04	28	65	36
Hermannstadt	36	53	80	45	3
Lavov	74	80	24	49	78

Broj 254.

Natječaj.

Za školsku godinu 1888/89., izpražnjen je jedan štipendij „Zaklado pok. Matija Calligarich“ u iznosu godišnjih 100 (stotina) forintah.

Polag fondacialnoga pisma mogu uživati rečeni štipendij djaci i učenici u obće, bez razlike na mjesto pohadjanja ili na vrst nauka i školo, i to počemši od trećega razreda pučke škole naprvo, sve do svršetka nauka na višjih i srednjih školah, kao i na sveučilištih nalazeći se djaci, kojim zadnjim uračunavaju se i strogi državni izpiti, ali tim uvjetom, da natjecatelji jesu rodjeni i pripadnici porezne obćine Pazin ili porezne obćine Žamask, spadajuće mjestnoj obćini Pazin.

Ovo su glavne odredbe fondacionalnoga pisma. Budući pak do sada uživaju tri štipendija trojica djaka iz Pazina, izpražnjeni štipendij vriedi za molitelje iz porezne obćine Žamask, u pomanjkanju kojih izdao bi se tekar i ovaj štipendij molitelju iz porezne obćine Pazin.

Pravo podieljenja štipendija pripada jedino obćinskomu zastupstvu u Pazinu.

Za štipendij zaklade M. Calligarich vriede uvjeti i pravila, nalazeća se u krieposti kod svih ostalih javnih štipendija (razumjeva se pogledom na uživanje i prestanje takovoga).

Štipendij biti će podieljen onomu molitelju, koji se izkaže sa svjedočbami o dobromu moralnomu ponašanju i dobro svršenih zadnjih naukih.

Između natjecatelja jednako usposobljenih, dati će se prednost najsiromašnijemu.

Natjecatelji neka predlože svoje molbe obložene sliedećimi svjedočbami: krstni list, pripadnost, siromaštvo, vrhu cieplјenja kozica, školske svjedočbe dvijuh zadnjih polugodišta, i to upravljene obćinskomu zastupstvu Pazin do dana 20. febrara 1889. od danas računajući.

Glavarstvo obćine
Pazin, 25. jenara 1889.

Innocent Fabris,
glavar.

Grlena bol, kašalj, hreputavica, promuklost, nazeb zadavica, rera, zapala ustijuh itd.

mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotovi P. Prendini, ljubar i ljekarnik u Trstu.

Vesma pomažu učiteljem, propovjednikom itd. Prebdjenih kašljuć noćih, navadne jutarnje hreputavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo ustinanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponaćinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati *Prendinijeve sladkiše* (Pastiglie Prendini) te gledati da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani *Pastiglie*, na drugoj *Prendini*.

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u *Prendinijevoj Ljekarni u Trstu* (Farmacia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 52—10

Pozor.

Podpisani vlastnik kavane „Caffe Commercio“ prouzeo je ovih dana staroznano i po Slovanih u obće močno obiskovano 6—1

Nemško kavarno (Caffe tedesco),

v ulici „Caserma“.

Pripr ča se d o m a č i n o m in t u j c o m za mnogobrojno obiskovanje, ter obljubija najpazljivjšo postrežbo. Skrbel bode tudi, da bodo v kavarni vsi važnejši domači tržaški in tudi sunanji časopisi, posebno pa **slovenski in hrvatski.**

A. ŠORLI.

Nova 74—8

agencija za službe

u Trstu, Via Campanille br. 1

bavi se namješćivanjem svakovrstnih službonikah u tu- i inozemstvu, **utjeruje** dugove, dobavlja izviešća sa podpunom tajnošću. Izvršuje također svakojaka pisma, **molbenice, ugovore itd. Zalaže i ricava proti uplati kamatih** predmete, založeno u gradskoj zalagaonici (Monte di Pietà), kupuje i prodaje svakovrstnu robu. Dobavlja uz jako nizko kamato novce i upravlja svaki drugi posao.

Popisuje se hrvatski, njemački i talijanski.

„Danica“ koled. za l. 1889.

sa slikom Njeg. vis. blagopokojnoga carevića **Rudolfa** i carovne **Štefanije** dobije se u tiskari Dolenc po 25 kr., po pošti 5 kr. više.

Čuj! Čuj! **Svet** Čuj! Čuj!

Stroj za šivanje for. 1.95.

Čudovato je delo tega stroja; šiva vse izvrstno, najdebelejše sukno in najfinejši žiflon; gre dobro; je divno izdelan, zlatno bronciran, okrašuje vsaki salon.

Neodpustljivo je, kjer v hiši ni še tega stroja. — 1—6

Kdo bi bil kedaj mislil, da se more napraviti za for. 1·95 šivalni stroj.

Ogromna je prodaja toga stroja; naj ga zatorej vsak takoj naroči, ker bo kmalo razprodan. Za naročbo zadostuje dopisnica. Prodaja se na vse kraje sveta. Ker so stroški neznatni, proti gotovini ali poštnem povzetju.

Exportgeschäft Sig. Günsberger,
Wien, II. Theresiengasse Nr. 1.

Obrtničko čudo!!

Kaputi iz kaučuka:

nepromočivi raznobrojno vromene tkanine najviše četverougle sive i tamne boje. Na jednoj su strani iz sivoj kaučuka (posvema slične svili) ili ornog sa naglavkom i dvostrukimi zaponi.

☛ Ti kaputi radjeni su na dvie pravilno strano, te se mogu rabiti i po liepom vrémenu kao gornja suknja.

Ciena for. 7.

Franko poštom u svako mjesto u monarkiji. — Šilje se uz predhodnju plaću ili pouzećem.

U naručbah mora se naznačiti duljinu kaputa i širinu prsah.

ENRIK PEGAN
Trst, palazzo del Lloyd.

Providjen sa ovom znamkom je pravi prof. dr. Libera

Elixir za živce

kojim se osdravlja sve živčane bolesti sigurno i podpuno, ma da su i zastarjele, osobito pako nastale usled mladostnih grieha. Odravlja slabost, ljutoljutak, sto- i glavobol, migrenu, jako kucanje srca, bolesti želudčane, ter pospješuje probavu itd. Elixir za živce, sastavljen iz svjetskih znanih biljkah, priznane od svih auktoritetah medicinskih — pruža jamstvo za osdravljenje spomenutih bolestih. Pobliže iz cirkulara, koji je priložen svakoj staklenki. Ciena male staklenke f. 2 — velike 3.50, dvostruke f. 6.50 n. vr. u gotovom ili pouzećem. — U svih ljekarnah je na prodaju. — Glavno skladište: Elixir za Apotheke, Max Fanta, Prag, Altstädter Ring. U Trstu u lekarnah B. Saravale All' Aimazone Trionfante, Saravallo, P. Cavana i Prendini.

Na Rieci A. Mizzan. 13—6

Marijaceljske želodčne kapljice

zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Nepresežljivo dobroto je posebno vpliv njihov pri notičnosti, slabosti želodca, ako s grla smrdi, napenjanju, kislem pehanju, koliki, želodčnem kataru, gorečici (trzavci) pri prebitlnej produkciji slin, rumenici bljuvanju in grizu, glavobolu, ako boli iz želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jodi in pijač v želodcu

Varnost. znamka proti glistam, bolezni na vranici in jetrih in tudi proti zlati žili ali himorojdam. Cena stekleničci je z navkazom vred samo 40 nov., velika steklenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar „k angelju varhu“ *Karl Brady Kremsir, Morava.*

Marijaceljsko želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Dolj, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakej steklenici priloženemu poduku za vporabo

Pristne dobe se skoraj v vseh lekarnah.

V Trstu: Lekarna: Antonio Suttina, — Lekarna: de Leitenburg, all' Ercole trionfante, — Lekarna: Eduard de Leitenburg, alla Salute. — Lekarna: A. Praxmayer, al due Mori — Lekarna: Pietro Prendini, al a Fontana Imperiale. — Lekarna: Benedetto Saraval, al Amazone Triomfante. — Lekarna: Benedeto Vlach Minlussi, alla Corte. — Lekarna: dr. Vlitorio Serravallo al R dentore (glav skladiš.). — Lekarna: Biasioletto all' orso nero. — Postojna: Lekarna Fr. Baccarcich. — Sežana: Lekarna Philipp Ritschel. —

Svarilo! Pristne Marijaceljsko želodčne kapljice ponarejujejo in posnemajo se mnogovrstno. — V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka stekleničca v rdeč omot, providen z gornjo varnostno znamko ter mora biti na vsakom priloženem poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusek-a i Kremsericah (Kremsier).

Strašansko pozornost!

in

opravičeno čudenje

povzročuje vsled neverjetne nizke cene na vsem kontinentu moje

žepne ure

remontoirke iz srebrnega nikla,

ki veljajo samo gld. 4·80 komad s ologanino vorišico vred.

☛ **Samo slučajno** ☚

mi je mogoče prodajati te krasne ure remontoirke, ki so vrojene na sekundo in imajo skoraj nerazrušljiv, precizen stroj, za smešno ceno samo gld. 4·80 z verižico vred. Ure imajo mehanično urejena kazala, pločnato steklo, navijajo se brez ključa in jamčim zanje plem. za 3 leta. Priložnot se no vorne; zaloga se zamanjšuje, naj zatorej vsak hitro kupi to uro, katere se nikjer no dobi za dvojno ceno. Pošilja proti gotovini ali povzetju

Exportwaarenhaus Sigm. Günsberger,
1—6 Wien, II., Theresiengasse 1.

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

Tiskara **Dolenc.**

Broj 6. U Trstu 7. febrara 1889.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 50 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbu sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Imo, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOG

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rast

Uzmiču!

U borbi za naša narodna i prirodna prava prva nam je bila i jest briga, da u obćinah, gdje smo u većini, zasjednemo kao gospodari. Nije nas na to poticala, i ne potiče nas taština ni slavohlepje, već uvjerenje, da za naše potrebe znamo skrbiti najbolje sami, i da nam no treba ničijega skrbničtva. Protivnici naši trubili su u sviet, da smo neuki, glupi, nesposobni za svaki duševni rad, i tu klevetu nisu upravili samo na naš puk u Istri, već su ju bacili u obraz i cielomu hrvatskomu narodu. Tim nisu kazali ništa nova: oponašali su svoju propalu braću u Dalmaciji.

Sad uvidjaju, da su bili odveć na daleko odapeli, da nepogadjaju cilja i da učeni sviet njihovimi klevetami mjeri samo njihovu dražovitost i zlobu. Narod, koj ima svoju akademiju, svoje sveučilište, svoju galeriju slika, bogate muzeje, svoje narodno kazalište i toliko učovne zavode i učevna družtva, ne može pripadati glupoj i niemoj pasmini, kako su to oni šarali. Za to su sada udarili u druge žice. Vele: mi štujemo hrvatski narod i želimo mu svaku sreću, al njemu je kuća daleko! Ovo puka, što u Istri stanuje i što bi se htjelo u Hrvate ubrojiti, ne pripada ni hrvatskomu ni slovenskomu narodu; ovo je smjesa raznovrstna življa, nešto potisnuta na naš poluotok kod veliko sooba narodah, a nešto naseljena kasnije od raznih krajeva. Hrvatskomu narodu izkazujemo tim ljubav, ako mu ovu smjesu ne pribrajamo, jer glupost i divljačtvo, koje ju je tištilo pred pet sto i pred hiljadu godina, tišti ju i danas. Ona ne može sama sobom upravljati, već treba, da se nam pokori i da kroz talijanstvo stupi u kolo prosvietljenih naroda.

Da svoje tvrdnje vjerojetnimi svietu predstave, mašili se vrlo šepavih dokaza; stali su crnimi bojami risati uprave obćinah od nas zaposjednutih. Kuža, da je u naših obćinah nered velik, da se naši ljudi ni najmanje ne razumiju u javne poslove, da sve zaostaje, da sve propada i da ćemo biti do mala prisiljeni pokloniti njim se i predati njim svojevoljno sve u ruke. Pri tom, za čudo, neće navadjati činjenicah, niti kanati: u toj i u toj obćini dogadja se to i to, već će to reći, sasvim obćenito, ne imenujuć ni jedne obćine, ili će pak nabrojiti one, za kojimi njim najviše zazubice rastu. Kod toga dakako najgore prolaze Pazin, Buzet i Žminj, a od mala su počeli odapinjati strielice i proti najekrajnijoj obćini u Istri, proti Balki.

Mi nećemo uzeti danas ni ove, ni one obćine u obranu; zapisnici obćinskih sjednicah, tiskani u našem listu i naši dopisi, gdje se ne hvališe obćenito, već se navadja, što je koja obćina uradila, jesu najbolji dokaz, kako i pri ovom napadanju naši protivnici hramlju. Mogli bi navesti i ime prisjednika pokrajinskog odbora, koj nije mogao, a da se u povjerljivom razgovoru najpovoljnije ne izrazi o upravi obćine, na koju se najviše napadalo. Najnče, veoma visok činovnik kod namjestničtva pohvalio nam je upravo pred godinu dana upravu jedne obćine, koju su bili doveli naši protivnici na sami rub propasti. Ali sve to neće naše protivnike ušutkalo. Neka dakle tjeraju svoj zanat kako i dosad, i pratila jih sreća kako i dosad!

Ovo smo danas napisali samo, da iztaknemo uzmicanje naših protivnikah: od napadanja na cio hrvatski narod, stegli se na napadanje istarske grane. Tomu se mi uzmicaju radujemo i uvjereni smo, da kako njim se nije posrećilo potamniti hrvatstvo cielog naroda, tako neće potamniti niti hrvatstvo našega ogranka.

Našim pako obćinskim upravam preporučamo, da podvostruče svoj m za obće dobro puka, ne bi li nam prije dovinuo onog blagostanja, kojem plivaju drugi sretniji narodi narodi, kojim nisu bile ruke vezane kako nam, i to baš od onih, koji nas danas krste divljaci i glupaci. Obćine su, kako je rekao neumrli Pavlinović prag javnoga života i već na tom pragu ima se vijati samo hrvatska zastava.

Ovim upozorujemo i braću H vate izvan Istre na ljubav, što nj izkazuju naši Talijani no pribrajaj nas k hrvatskomu narodu. Ne će njim doviknuti: «lampadne nostrae tinguuntur», ali brat brata nezaborav u sreći, a kamo li bi u nesreći!

✚ Prestolonasljednik Rudolf.

Nenadna smrt obljubljenoga carevi i kraljeviča Rudolfa napunila je tugom čemerom svu carsku obitelj i sve naro monarhije. Po svih gradovih i mjestih sjevera do juga, od iztoka do zapada op žaju se neizrecivi znaci neizmjerne bol žalosti. Sve se natječe, da izjavi provi dinastiji, napose svietlej kruni duboku i iskrene sućutje radi silnog udarca, no je snašao Nju i sve narode Austi Ugarske.

Prve vlesti o smrti nadvojvode R dolfa glasilo su, da je preminuo usli srčano kapi, no kasnije se ustanovilo o čemu se nije nitko nadao. Službene nait novine javile su prvo užasnu vlest, da je Nadvojvoda skončao život vlastitom kom. Evo što pišu o toj neizrecivoj sreći bečke službene novine:

U ponedjeljak 28. pr. mj. vozio se prestolonasljednik u fijakeru sam u Mayerling. Na putu, u Badenu, fijakor je zap u blato i nije se mogao ganuti. Sam pr stolonasljednik sve je silo napoo, da kole makne, što je napokon i uspjelo. Prestolo nasljednik bio se je kod toga posvo uzno jio, a čas za tim osjetio znatnu prohladu. ... toliko puta. Oko 8 sati dodjoše prino Koburg i grof

PODLISTAK.

Put u Egipat.

Piše Vladko Krajanin.

(Dalje).

Podjoh do kasara. Kapetan je stajao na palubi. Znajuć, da je rodom Dalmatinac, pozdravih ga hrvatski. On mi lieno odzdravi, pak me upita za ime i rodno mjesto.

Kapetan bijaše prava hrvatska koronika, a poznavao je sasma dobro naše žalostno odnošaje. Razgovarali smo se dugo, to savjete, koje mi je pri tom dao, ostati će za uviek utisnuti u mojoj pameti.

Imajuć važna posla, udaljio se on, obećav mi, da ćemo se i sutra, ako Bog dade, vidjeti i proći koji čas u prijatoljskom razgovoru.

On podje na kasar, a ja k mojim Muhamedancem. Njeke vrieme razgovarah se s njimi, osobito sa starčevim sinom, koga upitah, da li mu se evidja ovo putovanje?

— Baš krasno, odvrati. Početkom mi se je ta vožnja po moru čudnom činila, al sada sam već tomu priviknuo. Što ćeš, nastavi, to je moja prva putovanje po moru.

— Istina je, al jamačno sto i drugud putovali? primjetih.

— Jest, bio sam u Boču, Pešti i drugdje.

— A nisto li bili u našem krasnom Zagrebu? upitah.

— Jesam, odvrati, navratio sam se u taj grad, kad sam se vraćao iz Beča u Banjaluku. Dolsta, Zagreb je krasan grad.

— A kako vam je sada u Bosni? upitah nakon kratke stanke.

Moj Bosanac nakrivi usta na posmjeh, koji je imao u isto vrieme nješto žalostna i gorka u sebi. Taj izraz njegove bolne duše tako me dirnuo, da sam se odmah pokajao, što sam započeo takav razgovor.

— Vi idoto dakle u Meku?, rekoh hitro samo, da promienim razgovor.

— Jest u Meku. Iz Meke kronuti ćemo put Carigrada, a odavle ravno kući u Banjaluku.

— Lieno putovanje, primjetih.

Na to me pozdravi, da obavi svagdanje molitvo sa svojimi istovjernici.

Kad se je noć spustila na zemlju, podjoh sa sestrom u kabinu. Za kratak čas sestra usnu. Znajuć, da ćemo za koji čas stići u Brindisi, bacih se odjeven na krevet. Ali za malo svlada me san, te usnuh tvrdo. Oko ponoći probudi me njekakav nemir na palubi. Digauv se s kreveta, bacih na sebe kabanicu, te se popeh na palubu. Čim dodjoh na zrak, odutih njekakav neugodan vonj.

— Aha! eto nas u Italiji, promrmljah i zakopah nos duboko u rubac. I zbilja u taj čas uniazismo u luku grada Brindisi. Parobrod je plovio polaganije. Mornari su se vrtjeli oko kotve, koju su imali na kapetanovu zapovied spustiti u moro.

Kad bijasmo po prilici u sredini luke, vikne kapetan s kasara:

— Fondo!

— Fondo! odgovore mornari i spuste kotvu, koja utone u morsku dubljinu, te prouzroči vukući sa sobom težko verigo, silan štropot.

„Ettore“ bijaše usidren.

II.

Iz Brindisa do Aleksandrije. — U luci. — Odlazak. — Oluja. — Jovan. — Grčka. — Kandija. — „Eutorpo“. — Dolazak u Aleksandriju. — „Thetis“. — 14. julija.

— Odlazak iz Aleksandrije.

Bila je tamna noć. Nebo pokrito crnimi oblaci, a mješčevit vjetar duvao je sve to silnije. Bojasmo se skoro oluje.

Budući so je „Ettore“ imao zaustaviti u luci samo za kratak čas, no podjoh u grad, bojeći se, da nezakasnim. U luci bio je jedan talijanski parobrod i više ladjicah, koje su služile ponajviše za ribarenje. Ono malo kuća, što no su ih svjetlijko razsvjetljivalo, prikazalo mi se kao da su većim dielom nizko i na pola porušene.

U staro vrieme zvao se taj grad Brunduzium, to sć više puta spominje u poviesti. I dan danas još slovi kao najveća i najsjegurnija luka Italije na Jadranskom moru.

Čim se usidrismo, obkoli nas više čamaca, od kojih su njekoji dovozli nove putnike, a drugi dodjoše nadom, da će se koji putnik izkrcati. To noći nijo se nitko izkrcao.

Uzpored maleno bukaporte na provi bila se je ustavila jedna splav, nakrcana raznom robom. Mornari počeše ju izkrcavati.

Podjoh do krme. Putnici, koji su se u taj čas ukrcavali, bili su malno svo sami bosanski Muhamedanci. Čulo se je, gdjo jedan drugom viče: Pomoz brate! čekaj brate! odmah brate! itd. Krasan li običaj vlada u nas, gdje jedan drugoga bratom nazivlje, ako ga često prije nikad ni vidio nije. Ali žalibože i ta se navada sve to više gubi u narodu. I ti Bosanci putovali su u Meku, da pohode Muhamedov grob. Ukrcali su se u njekom dalmatinskom gradu na Lloydov parobrod, odanle u Krf, a iz Krfa u Brindisi, gdje su čekali na naš parobrod, da ih prenese u Aleksandriju, ili kako oni vele u Skenderiju.

(Nastavit će se).

Nego kremik, kojega ima u onoj pjeskovitoj zemlji, provoć pojeda željezo, zato [illegible] plužić predan na Halubiju, da se u onoj zemlji čim pokusi; a za gornji kraj na kraj planu, Studenu, Škalnicu) dobaviti će se [illegible] plug, kako je prodvidjeno u prošlom [illegible].

6. Vinarstvo. U toj grani gospodarstva zadruga do sada nije ravno [illegible] bavala, jer je škakljivo uvadjati novotarije, ako nisu dobro promišljeno i iskuse[illegible]. Vrlo je dobro došlo to, da je zemaljsko gospodarsko vieće u Poreču ovlastilo svaku zadrugu, neka na par danah pošlje u Poreč dva svoja čovjeka, da [illegible] vide način gojenja loze, i način kako [illegible] Istrijanac pripravlja vino. Odnošaji na [illegible] vinogradini mnogo su različni od naših, te [illegible] nemožemo sve činiti, kako se čini tamo. [illegible] veliki napredak, koj su ljudi postignuli [illegible] vinarstvu tamo, ostavljajuć stare načine, [illegible] prihvaćajuć nove, daju nam osvjedočenje, [illegible] možemo našemu puku bez straha pre[illegible]. Ovdje ćemo samo ukratko iznieti glede vinarstva u kratko ove nauke:

a) Netreba nam iz tudjine uvadjati [illegible], jer ima kod nas dosta dobrih vrsti. [illegible] samo to treba izabirati i kropdati.

b) Gdjegod je moguće treba lozu gojiti tako, da joj druga ljetina nootima [illegible] ravano. Tim postignemo to, da je trajno [illegible] prepuna i da lozje možemo okopati zemlju [illegible] vrlo veliko suše, a to mnogo koristi.

c) Vrijanje mosta u zatvorenih burotih [illegible] složnije jest, jer drop nedodje na zrak, [illegible] neokisa toliko i jakost vina negubi se, [illegible] što izlazi na zrak samo ona neka ugljična kiselina (zadušljivi zrak), a kropčina vinu [illegible] taje.

Od strane naše zadruge bili su u goru [illegible] ime u Poreču okolo polovice septembra 1888, poslodnici: Ivan Vlah iz [illegible] i Ivan Blagar iz Voprinca. Oni, kao [illegible] dopoda od gospodarstvenog vieća bili [illegible] posve zadovoljni; nadamo se, da do [illegible] jedan ili drugi od njih potanje razkažu [illegible] sve što su opazili i što bi vriedno [illegible] uvesti u naših stranah.

7. Poduka. Znajuć, da mnogo [illegible] puka čita jedini list „Našu Slogu“ [illegible] te novine donašaju korisnih podukah [illegible] gospodarstvu, pak štampaju izvješća o [illegible] skupštinah, odlučili smo pomagati u [illegible] „Našoj Slogi“ sa 10 for. na godinu, [illegible] poručujuć uredničtva, da nezapusti gospodarstvena pitanja.

Ufamo se, da će slavna skupština [illegible] obriti i taj naš korak, jer pomažuć [illegible] naših mana, doći ćemo do toga, da u listu, [illegible] se jedini čita u našem puku, budu u [illegible] kom broju po koja nauka ili viest o [illegible] poljodarstvu.

8. Članovi i novčana stanja. Članovah ima upisanih svega [illegible]. Ali žalibože nekoji od njih nisu ni [illegible] zadovoljili dužnostim prema zadrugi, [illegible] moramo zadovoljstvom spomenuti, [illegible] naša zadruga opet ima članovah, koji [illegible] pladaju svoj mali prinos. Moralo bi [illegible] biti mnogo više, jer je kotar ove zadruge vrlik. Ufamo se, da će se od sada [illegible] pred začlaniti u društvo više njih, jer [illegible] zadruga imenovala za svakih nekoliko [illegible] manjih svoje pouzdanike, kojim je častna [illegible] tumačiti puku zadatak zadruge, [illegible] strati prinose, podučavati u razgovorih i [illegible] stancih. Imenovani su:

1. Za oba Rukavca, Brego, Poroniće, Pobro i Kućole g. Ivan Frankl, učitelj u Rukavcu.

2. Za Puže, Brgud i Zvonoću g. Fr. Ruboša učitelj u Brgudu.

3. Za Sarsonu, Blažića, Bernaso gosp. Božo Dubrović učitelj u sv. Mateju.

4. Za Klanu, Lisac, Škalnicu i Studenu g. Jakov Luznik učitelj u Klani.

5. Za Kastav grad, Brnčića i Rubeše g. Mirko Jelušić tajnik občine u Kastvu.

6. Za Marčeljo, Račinu i Sroke s Brozom g. Alvižo Marčelja-Jurajov u Marčeljih.

7. Za Spinčiće i Matuljo gosp. Josip Marotti u Spinčićih.

8. Za Jušiće, Jurdane i Trinajstiće g. Ivan Vlah, posjednik u Jušićih.

9. Za Jurčiće, Srdoče i Zamet gosp. Mato Srdoč iz Srdoči.

10. Za Voprinac (Bernardova, Vasanska, Pubarska) g. Ivan Blagar u Voprincu.

Predsjedničtvo dalo je opet štampati 250 iztisakah družtvenih pravilah, to će ih porazdieliti medju rečeno pouzdanike, a oni u priliki medju članove.

Stanje novčano kako se vidi iz predloženih vam knjigah i računah, bilo je ovako:

Dohodak god. 1887. . . .	f. 229.19
Ostatak god. 1887. . . .	f. 27.91½
Skupa . .	f. 257.10½
Potrošak.	f. 188.25
Višak . .	f. 68.85½

Molimo poštovanu skupštinu, da ovo naše izvješće uzme na znanje sa željom, da do godine bude moglo biti obilnije.

Kastav, 8. jenara 1889.

Dr. Matko Laginja v. r.

(Dalje vidi br. 5.)

Predsjednik, dr. Laginja tumačio je žesom u ruci broj po broj, koliko najmanje stoji troška, da dobiješ na zajam novca od banke u Poreču. Taj trošak samo je za malo veći, ako uzmeš veću svotu novca. Govornik dolazi do ovih naukah:

1. Kako nijednoga zajma, nečini ni ovoga bez krvave potrobe.

2. Ako imaš tvrde nade, da ćeš do neko vrieme moći povratiti, zaduži se doma makar uz nešto veći interes, nego li kod banke.

3. Bankin zajam (posuda) dobar je, ako s njim učiniš neke stalne poboljšice, recimo šternu uz kuću, krčevinu i takove, a nevalja se nagliti pak takove posude uzimati na toret zemlje, a za špekulacije trgovačke ili druge, jer zemlji uspjeh nije osiguran.

4. Nikomu nije korisno malene posude uzimati, recimo 800 for., jer je trošak velik; tko mora uzeti zajam i nešto dim jamčiti, taj neka uzme više n. pr. 800 do 900 for., jer se trošak povećuje samo za malo veće biljege ili bula.

Niti treba ih provoć voliti, ali netreba ni bojati se tih bankah. Gospodarom, kojim su starji pustili duga, ili onim, koji hoće da održe matičnu kmetčinu, a da odlože braću u novcu, zajmovi od bankah dodju vrlo dobro.

I taj govor slušala je skupština pozorno.

Član g. Ivan Vlah predlaže, da se zadruga zauzme za dobavu jednoga bika u Rukavce, i to svakako tekom godine jer je potreba velika, a jednoga u Jušće. Predlog je prihvaćen.

Primljen je također predlog, da zadruga kupi po više komadah poljodjelskoga orudja (škare za trsje, konjsko za klaštronje, štrcaljko za modljiku (pál-peronospora) itd., pak da se vrhu toga drži krob, na koga članu sreća padne, neka je njegovo.

I taj predlog primila je skupština živim odobravanjem.

Član g. Kuzmo Spinčić predlaže, da se briše iz družtva oni nekoji tobože članovi, a ne pladaoci. Odlučeno je počekati s tim dok uredo pouzdanici stvar, jer mnogi bi platio, a nezna komu ni kada, ni koliko.

Predsjednik prikazuje skupštini dva komada orudja t. j. jedan mršanj i jednu sjekiru-tesla, upravo kakovo rabe po zapadu kod klaštronja maslinovih stabalah, a može rabiti i za drugo. To je naručono kod kovača L. Tani u Poreču, koj to izradjuje za mnogo krajeve, a po toj muštri moći će izraditi domaći kovači kad bi koj pošlo. Orudja stoji tamo 4 for. oboje s nasadom.

Digle se je na sredu dijo da budu to orudja, pak je zapulo upravo gosp. Kuzmu Spinčića. U njega ga može vidjeti tko hoće, i po onom izraditi drugo, jer je vrlo narodno.

Skupština se je u najboljem redu razišla, bijaše već odzvonilo podne.

Gospodarska zadruga

u Kastvu.

(Konac.)

(Opazka: U br. 4. „N. Sloge“ izmakla nam se krivnjom slugara pogriješka, naime: G. učitelj A. Dukić čita izvješće o djelovanju za godinu 1888., to smo prinosili samo tri točke, a izpustili od četvrte do osme, koje ovo ovdje na prvom mjestu donašamo):

Izvješće o djelovanju za godinu 1888.

4. Za poboljšanje krmo. Zadruga je sama kupila, a i na dar dobila od zemaljskoga gospodarstvenoga vieća prilično sjemenja livadnih travah, kojo se je porazdielilo. Pokusi, koliko je do sada znano, nisu nimalo dobro pošli; razlog pravi nije pronadjen, ali mieli se, da sjeme nije valjalo. Zato će se u buduće preporučiti i dobavljati iz bližnjo Kranjske djetelja i još koja vrst travo, pak dieliti za sjetvu, u koliko bude moguće.

5. Dobava orudja. Dobavilo se je sedmero željezne grablje za razgreb i čišćenje livadah i omejakah, te su porazdieljeno na porabu u razne strane, kojo padaju pod ovu zadrugu. Dobavljen je i jedan plug željezni (sistem Fugmajer), te su pokusi s njim činjeni u Klani. Uspjeh je vrlo dobar, jer razmoće zemlju bolje negc obični domaći plugovi, a prištedi se na trudu na životinji skoro polovica.

Pogled po svietu.

Trst, dne 6. febrara 1889.

Austro-Ugarska: Neizrecina nesreća, koja je stigla prejasnu dinastiju i sve vjerne Njoj narode jest još uvjek najvažnije dnevno pitanje. Zamukle su usljed toga pravde i razmirice medju narodi i strankami, pak svi složno i iskreno žaluju i tuguju za projasnim prestolonasljednikom, u kojega su polagane velike nade. U tom užasnom trenutku pokazalo je Njeg. Veličanstvo unesrećeni cesar i kralj Fran Josip upravo mučeničku samozataju i hrabrost. Pišu naime, da je cesar rekao ministru Tiszi ove značajne rieči: »Ja sam izgubio sve, čemu sam se još imao nadati i u što sam vjerovao glede budućnosti moga sina. Sada mi nepreostaje ništa već sviest dužnosti, i dok me budu ove stare kosti nosilo, ostati ću vjeran toj sviesti. O tomu budite uvjereni vi i moj puk,« Odatle sliedi, da je Njeg. Veličanstvo sabralo sav svoj duh, da ublaži svoje boli i one svojih vjernih naroda.

Carevinsko vieće i ugarski sabor sastaju se na novo sutra, da nastave svoj rad, koj bijaše nenadanom smrću prestolonasljednika prekinut.

Neznatni Madjari nisu mogli od manje a da neupotriebe i prežalostnu ovu prigodu smrti nadvojvode Rudolfa, te počeše zahtjevati veća prava u državi premda imadu i sada najveći upliv u vanjskoj i nutarnjoj politici. Oni traže već unapried naime, da njim mora budući kralj bolje osigurati njihovo državno pravo i dualizam.

Srbija: Iz Biograda javljaju, da će napokon odstupiti sadašnje ministarstvo, a vladu da će preuzeti radikalci sa ministrom predsjednikom Gruićem. Prem bi kralj Milan morao već jednom zadovoljiti složnoj volji naroda, mi ipak neočekujemo, da će ministarstvo Hristićevo tako brzo odstupiti.

Crnagora: Crnogorske kneginjice Milica i Stana, da su osobito odlikovane od ruske carske obitelji u Petrogradu. Na carskih plesovih i zabavah jesu mlade kneginjice uvjek uz carsku obitelj, pak se odatle i zaključuje, da će jednu od njih zaprositi ruski prestolonasljednik veliki knez Nikola.

Bugarska: Medju knezom Ferdinandom i njegovimi ministri nastala je očita razmirica. I sam glasoviti Stambulov, da se je zavadio s knezom, te da radi tajno i javno proti njemu. Poznavajuć bugarske vlastodršce, očekujemo, da će se slavni ti mužovi opet složiti i sprijateljiti.

Rusija: Svi glavniji ruski časopisi pišu veoma prijazno i laskavo o preminulom prestolonasljedniku Rudolfu, koji da bi bio dostojno jednoč nosio krunu svojih djedova.

Francezka: Poslije izbora generala Baulangera u Parizu bijaše u francezkom parlamentu veoma burnih sjednica. Vladina stranka, utjerana u škripac silnim generalom, nezna si pomoći ako ne tim, da poprima strožije mjere proti boulanžistom.

Italija: U talijanskom ministarstvu poroditi će se — ako svi znakovi nevaraju — nova kriza. U proračunski odbor bijaše naime izabrana većina zastupnika, koji se neslažu s Crispievom politikom.

Njemačka: U pruskom saboru predložila je vlada zakonsku osnovu, kojom se povisuje kruni dotacija za 3,500.000 maraka tako, da bi u budućo kraljeva kuća uživala ukupnu dotaciju od 15,719.296 maraka.

Franina i Jurina

Fr. Oj, Jurino, ugoni zač se skitaju po poročkon kotaru neke skrovite bezposlice?

Jur. Uf, ter to ni težko pogodit: treba klatit okolo i nasluhat, da se hrvatskomu puku laglje kašu skuha i svratom zavije silom, ako se neće potalijančit milom.

Fr. Ja voro, za nič nisu dobili Fontanjoi novi „kolpodigrazia“.

Jur. I još će jin huje bit, ako ne budu s motlom odagnali od svojih liš takove ljude, ki za bolje pit nose sobom ringe bez soli . . .

Fr. A da je potriba takovim ljudem soli, dosta njim je i malo luga.

* * *

Fr. Ča je istina, da nekemu na Puljščini mi dva jako smrdimo?

Jur. Ter i vragu tamjan smrdi.

Fr. Dunke zato naš Sarkević nerasumi „Slogu", ač kara izdajice roda svoga?

Jur. Ju štije ben skrovito, da „babin" Marko to nedovonja, ač da, onda bi pâ u nemilost svojih talijanaških patrona.

Fr. Tako posvud Jude.

* * *

Fr. S Bogom kumej; ovega pusta više se nevidimo.

Jur. Zač ne?

Fr. Jer imam poć na čuda mist, pak i va sami Kanfanar.

Jur. Zač jušto moraš ti bit tamo?

Fr. Ač, za pravo ti reć, bi mi drago bilo videt kako se neki Šarenjačić s tulcom na glavi na plesu vrti, pa bi bila škoda ako bi si nogu oštetija, jer na štatu sridu nebi moga iz kuće . . .

Jur. Neka te ne boli Frane moj prevać ta zub, jer od tako bolesti će ga vred izbavit Šantuli mu iz Rovinja, Pule i Poreča.

Fr. Pravo imaš; nebude slabega onemu, ki ima toliko Šantul.

* * *

Ča bi rekal, ki zapoveda na Volesken blagdani?

Jur. Ha, po starej užance, trebeda šlor Guštin.

Fr. Ši ča ši, ma no po starej užance, zač da su mu šlor kavaljer pallou zeli.

Jur. Ma smo trebeda još po hrvatsku pred orokvum klicat.

Fr. Jumamo, ter ča bi pros toga!

* * *

Fr. Vidiš Jurino, da se ispunjava mojo proročanstvo, koje sam prorokova u „Slogi" svomu milomu rodu još lita 188. . . .

Jur. Pa dobro, ča to štiodi? Od tad je malo lit, ali narod naš se je toga čuda naučija, jer je i čuja i vidija svačega, pa sad malo ili nič naviruje, ni komu bi se marilo virovat.

Fr. To ni dakle slabo, kad neki radeć proti našemu narodu, još mu koliko toliko koristo.

Jur. A vero nije.

* * *

Fr. Si štija, Jure, kako se Markova „baba" tuži na nekoga va Žbandaje, ač da nič nepomaga širit talijanstvo . . .

Jur. Neveruj, Frano „babi" nó, ač nikada istino ne kažo. A komu dobru se moreš nadat od onoga prostaka va Žbandaje? Če jur dobit judinu plaću.

Fr. Dunko aviva šari Kalibarda!

* * *

Jur. Povij mi, Frane, ča ti je lipšje, da te se zovo šlor Frančeško, ali Franić?

Fr. A ča je tribe, da me to pitaš? Ča neznaš, da ja san nobila talijanska krv, pa je tribe zvat mo šlor Frančeško.

Jur. Neka ti bude Frane moj, ta nobila krv, ali nam nije tribe takovo noblitadi.

Fr. Po moju puru, sada smo se rasumili, i ja din da no; zato pustimo „šlorju" krnjelom i šarenjakom.

Različite viesti.

† **Prestolonasljednik Rudolf.** Na drugom mjestu donašamo obširan opis prežalostnog događaja, koji se je bio prošle srieđe u Meyerlingu kraj Badena. Neopisiva tuga obuzo prejasne roditelje i sav vladalački dom sbog nenadane smrti svog jedinca i člana nadvojvode Rudolfa, a toj neizrecivoj boli i žalosti pridružuju se i svi narodi Austro-Ugarske. Nemanje sučešće pokazuju i ostali narodi starog i novog svieta, a napose svi skoro vladari svieta izrazišе brzojavno ili pismeno unesrećenim roditeljem svoje iskreno sučešće. I mi primismo iz raznih stranah Istre viesti, kako je naš narod svuda silno potresen rad nemilog udarca, koj je snašao našu prejasnu dinastiju i sve njezine narode. Kao što donosimo danas opis nesretnog događaja, tako ćemo u budućoj donieti opis tužne svečanosti kod pogreba, koji se je obavio prekjučer u Beču i to jednostavno ali dostojanstveno.

Na crnoj tabli hrvatskog sveučilišta u Zagrebu pribita je sliedeća ubaviest:

Sveučilištni gradjani! Premilostivoga našega vladara, cara i kralja Franu Josipa I., snašao je nenadoknadiv gubitak. Vladalačka kuća topi se u tuzi, vjerni narodi monarkije su u stravi. Vladarov jedinac, ponos kuće Habsburga, dika i uzdanje monarkije, prestolonasljednik Rudolf zatvorio je oči na uviek!

Znanost i umjetnost izgubila je umna gojitelja, veledušna štitnika, revna promicatelja!

Sveučilištni gradjani! Koji vas je pred nekoliko mjeseci, us prejasnu supругu, svojim posjetom na sveučilištu usrećio; kojega smo o našem jeziku, o našoj narodnoj zadaći čuli onako uzhitno govoriti: Onomu je srce i za hrvatski narod prestalo kucati! Počastio nas je i proslavio; viečnu harnu uspomenu čuvat će Mu naša „alma mater". Slava mu!

U utorak 5. t. mj., kao na dan ukopa prejasnoga Pokojnika, neće biti predavanja.

Neće biti predavanja ni na dan, kad se budu za viečni Mu pokoj obdržavale u Zagrebu sadušnice. Taj dan bit će vam napose oglašen sa pozivom, da u što većem broju prisustvujete posliednjoj obćenitoj Mu počasti.

Iz sjednice akademičkoga senata u Zagrebu, 3. veljače 1889. Franki v. r., o. v. rektor".

Službeni list donio je prekjučer sliedeći **razudbeni napisnik** o paranju lješinn prestolonasljednika:

Pri obdukciji preduzetoj 31. siečnja 1889 u c. kr. dvoru uz prisustvo zakonito pozvanih lječničkih strukovnjaka i uz čuvanje propisanih norma na tielu Njeg. c. kr. Visosti prestolonasljednika Rudolfa, bude priloženo kapelniku liečničko mnienje, koje doslovno glasi:

Liečničko mnienje.

1. Neposredni uzrok smrti Nj. c. kr. Visosti prestolonasljednika je: rasmrskanje lubanje i prednjih dielova moždjana.

2. To je rasmrskanje prouzročeno hitcem, koji je iz neposredne blizine opaljen prema desnoj slepočnici.

3. Ulitno revolversa srednjega kalibra bio je podoban, da izvede spomenuto povriedo.

4. Tano nije nadjeno, pošto je isto izletilo opet na otvor hitčanoga kanala, koji je otvor konstatovan nad lievim uhom. —

5. Nema dvojbe, da je Nj. ces. kr. Visost sama na sebe naperila hitac, i da je smrt smjesta nastupila.

6. Prerano sraščenje strielastoga i čelnoga svesa, napadna dubljina lubanjske šupljine i tako zvani „prstni utisci" na unutarnjosti lubanjskih kosti, napadno splahnuće moždjanskih okrajaka i razširenje moždjanskih ventrikula, to su takovi simptomi bolesti, koji su, kako iskustvo uči, obično u savezu s poremećenim duševnim stanjem, pa a toga dopuštaju mnienje, da je din počinjen u narušenosti duševnoga stanja.

Dr. Hoffmann, dvorski savjetnik i profesor sudbene medicine; dr. J. Kundrat, profesor i ravnatelj anatomičkoga zavoda; dr. H. Wodorhoffur, profesor, dvorski savietnik, liečni liečnik.

Diocezanske viesti. G. Ivan Kraljić župe-upravitelj u Kosljaku imenovan je župnikom u istom mjestu. G. M. Mogorović župnik u Grdoselu polazi u stanje mira.

Nov izum. G. Josip Bellussich, rodjen na Labinšćini u Istri, c. kr. profesor na koparskom učiteljišću, izumio je nov stroj, koji si je dao privilegovati u Austro-Ugarskoj monarkiji pod imenom „Velocimetar". Ovim vrlo umjetnim strojem podao je gorespomenuti profesor nov dokaz, kako se čudnovata sila električna može u različito svrhe na korist čovječanstva uporabiti.

Malen je to aparat, koji, kao vjeran sluga, kontrolira svaki korak, što ga učini kočijaš sa njemu povjerenimi konji i kočijom u odsutnosti gospodara.

Ovaj ti stroj elektrikom točno bilježi, da li kočija stoji ili se kreće i kojom brzinom se kreće; kada se je počela gibati i kada se je zaustavila. Osim toga bilježi, da li se je kočija prazna kretala ili je bila u njoj koja osoba; kažo nadalje takodjer koliko je osoba bilo, u koje vrieme je pojedina osoba u kočiju stupila ili iz kočije izašla; dakle koliko se je minuta pojedina osoba u kočiji vozila.

Stroj je posve automatičan, nitko ne treba, da sudjeluje niti može itko zapriečiti kontroliranje.

Ovaj je stroj od velike praktične vriednosti za gospodare fijakerah u velikih gradovih, koji će moći odsada u večer na njem čitati, koliko je fijaker krox dan zaslužio, dočim su se morali do sada oslanjati na poštenje dotičnoga kočijaša.

Stalni smo, da ima ovaj stroj veoma liepu budućnost i da će se munjevnom brzinom po cielom svietu razširiti, a s njim takodjer ime našega vrloga Istranina, prijatelja i rodoljuba, kojemu na krasnomu izumu što srdačnije čestitamo želeći, da mu se trud i trošak stostruko naplati.

Sjednica političkoga društva „Edinost" sazvana je za nedjelju dno 10. t. m. točno u 10 satih u jutro u prostorije „Delavskoga podpornoga društva" (Via Molin piccolo br. 1.) Na dnevnom redu jest: 1. Posavjetovanje o predstojećih zemaljskih izborih i 2. pogovor o rekursu na vrhovno sudište u Beču u pitanju slovenskih pučkih škola u gradu Trstu. Važno je jedno i drugo pitanje, te očekujemo, da će gg. odborници i zamjenici u podpunom broju sjedniei prisustvovati.

Delavsko podporno društvo u Trstu zaključilo je jednoglasno u izvanrednoj odborskoj sjednici na predlog predsjednika, da prigodom smrti društvenoga pokrovitelja, prejasnoga prestolonasljednika Rudolfa: 1. zamoli posebna deputacija c. kr. namjestnika, da izvoli dojaviti Njeg. Veličanstvu duboku bol i saučešće radi smrti nadvojvode Rudolfa; 2) da se drže svečane sadušnice u crkvi sv. Antona, kod kojih će sudjelovati društveni pjevački zbor; 3) da se zamoli i opunomoći naše državne zastupnike u Beču (gg. Nabergoja i Vitezića), da zastupaju društvo kod pogreba; 4) poprieje Visokoga pokrovitelja u društvenoj zborniei ima se pokriti crnim velom; 5) Uročeni društveni plesi za 1. t. m. odlaže se na nezavisno vrieme; 6.) plesne zabave u društvenih prostorijah odlažu se za osam dana.

Jučer na dan pogreba vijala se društvena znatava na prozoru obavite crnim velom. Zastupnik g. dr. Vitezić, koji bijaše samoljen, da zastupa društvo kod pogreba (g. Nabergoja nobijaše u Beču) odgovorio je danas predsjedniku, da je izručio dotičnu brzojavnu punomoć vrhovnomu dvorskomu meštru, koji je obećao o tom obavjestiti prosvjetlu krunu, jer k pogrebu nije bila pripuštena nijedna deputacija radi premalenog prostora u kapucinskoj crkvi, gdje je položeno tielo Visokoga pokojnika.

U subotu prisustvovati će posebna deputacija sa znatavom kod svečanih sadušnicah u stolnoj crkvi sv. Justa.

„Tržaško podporno in bralno društvo" priredjuje u subotu dno 9. t. m. u kazalištu „Fenice" dramatičku predstavu s plesom. Predstavljati će se narodni komad „Revžek Andrejčok" uz sudjelovanje osobija dramatičkoga društva iz Ljubljane. Čisti iznos namienjen je za nabavu društvene znatave. Ulaznina k predstavi jest 50, dotično 30 novč., a posebice k plesu 50 nvč. Narodna čast zahtjeva od tršćanskih Slavenah, da se u što većem broju dostave dno 9. t. m. k narodnoj predstavi.

Čitaonica u Kastvu obdržava zabavu u nedelju dno 10. t. mj. sa istim programom, kako bijaše u posivnicah za 3. t. mj. oglašeno. Pleseti će se i „Kolo".

Talijanske uzor-škole. Iz Pazinštine pišu nam pod gornjim naslovom dne 1. t. mj. sliedeće: Čudno nam je, g. uredniče, da poznati pisknr poročko „babe" — „Sa vrha Učke" šuti o tom, da je u slavnom talijanskom (!) Labinju jur mnogo vremena ustrojena ženska škola. Toj šutnji mogao bi biti jedini razlog taj, što Talijanaši hoće, da zakriju svoju sramotu, ili, što u tom nisu umješani naši sveđenici. Inače čuo bi se krik boli i jada, što no reč „dall' Alpi al mar".

Al kad već šuto prijatelji naši u Poreču, dodor, g. uredniče, „sunito pod rebra babicu" ili popitajte sl. c. kr. kot. školsko vieće u Pazinu, da Vam kažu, koji li je uzrok, da je ženska škola u Labinju jur tako dugo zatvorena. Zamolite „babu", koja se inače prči kao pokrovitoljica javne čudorednosti u Istri, da se pobrine, nebi li se sramota odstranila u gradu, koga je nedavno sama hvalila, da je najčišći talijanski grad u Istri, jer da neima u njem nikakvo hrvatsko primjese. Dakle, dična „L' Istrio", gdje je u Labinju javna obuka?

Obično se kaže: „gdje koga svrbi, tuj se i češe", no Hrvato u gradu Labinju danas još ništa nesvrbi, tu su Talijani na vlasti, pak se neimaju zašto češati, ali zašto neustaje „baba", da ili opravda sramotu u onoj učioni, ili da dade javnu zadovoljštinu uvriedjenom čuvstvu onog talijanskog tobožo pučanstva.

Očekujemo dakle od zaštitnice (?) javne čudorednosti u Istri, da će ju oblit rumenilo djevičanstva (!), te da će dovikuti u pravednom gnjevu prijateljem u Labinju: Oj, ljudi, perite se!

Ej, da su u tom počistom poslu hrvatske ruke! Ali . . . Lascia . . . mo za sada dalnje komentare.

Iz Voloskoga kotara. Čestni odbor. — Volapük. — Smrt kraljevića. — Čitaonica „Zora" u Opatiji. — Nedavno se je uredio novo izabrani čestni odbor za kotar Volosko. Predsjednik mu je g. Gaudencio Župar iz Lovrana. Govori se, da on kaže, da ni sam nezna kako je do toga došao. Mi mu vjerujemo, jer bi reći, da je on čovjek, koj si nerado muti glavu obćenitimi poslovi; tà u svojo vrieme je morao izručiti glavarstvo Lovransko, premda su se velike nade polagale u njega. Bilo kako mu drago, preporučamo gospodi od odbora, neka se pobrinu barem onako dobro uzdržati cesto, kako jih je držao dosadanji odbor. A žalimo, da u tom odboru nije i sada g. Vincenc pl. Mersthal, koj je bio duša dosadanjemu odboru, to se je u tih poslovih prilično dobro izvježbao. Znano je čitaocem „Naše Sloge", da obstoji pokus nekoga pisanja, kojo bi svi narodi razumjeli. Taj svjetski jezik zove se „Volapük" i mnogi ga se uče. Medju marljivimi učenici toga jezika jest i naš kotarski domobranski stražmeštar g. August Pokorn, čovjek plemenita ponašanja i obćeobljubljen. On je nedavno štampao u jeziku Volapüka malu razpravicu pod imenom „Abbazia magab do Adria", to će reći po hrvatsku: „Opatija biser jadransko obale". Volapükaši da silno hvalo taj u svih njihovih novinah širom svieta štampani članak. —. Nenadana smrt našeg obljubljenoga kraljevića Rudolfa obuzela je gorkom tugom srca ovoga puka. Pred malo danah vidjeli smo ga ovdje, a kao grom iz vedra neba pučo glas, da je naglo preminuo. Za navadno roditeljo bila bi velika žalost; smrt običnoga čovjeka, nemiljena i nenadana, teško narod, a kamo li nado glas o smrti onako obljubljena mladića, jedinca u majko, komu je bilo za otcem nositi staroslavnu krunu vrhu glave. Svi se pitaju kako će žalostan otac i majka preboliti tugu?! Ovu nedjelju konstituiralo se je u Opatiji društvo „Zora". Odmah prvi dan upisanih članovah ima 65. Društvo će imati svoja posiela u kući „Narodnoga doma" sagradjenog blizu novo „Dépendence". Trošak podnosili su nekoliki rodoljubi Opatije na čudo svih. Skinimo jim kapu i zavičimo: Živili! jer da je svagdje tako dobre volje, bolje bi bilo nam Istarskim Hrvatom i nebi nas svaka šuška u našoj vlastitoj kući ružila. Otvoronje „Narodnog doma" obećnjo biti vrlo svečano; nu o tom ako Bog dade drugi put.

Iz Rieke pišo nam prijatelj dno 1. t. m. Tko je čitao ovih dana glavno tršćansko talijansko novino, našao je dopisa iz Rieke, pisanih od Istranah iz našoga municipija i zastupstva. Veselo su dopisnici, da vlada nije uspjela svojimi kandiduti kod nakanadnih izbore, a budući da judan od propalih je Istranin, da njega ispričaju, savjetuju vladi, da kada ima dobroga kandidata, neka ga ne kandidira za svakim, jer da onda oba propadu. Stvar nije baš tako. Većina izbornika je zabacila dra. Grossicha, jer se počelo čutiti presiju Istrana na Rieci; dosellio se jih ovamo i odviše, pak slobodni izborniei neće više glasovati za to doseljenika. Prodreo je vitez Luigi Cosulich i dr. Benzan. Mi se veselimo imenovanju vitezu, jer premda u tudjem duhu odgojen, ima svieti, da neće zatajiti svoj rod niti mrziti Hrvate. S druge strane novoselimo se izboru doktora, jer, premda odgojen i izučen u hrvatskom jeziku, podno se bezuvjetno madjarsko-talijančini, kojoj će vierno služiti kao i ona druga trojica u vieću". Radi toga se veselo dopisnici tršćanskih novinah. Naši, koji su išli glasovati, dali su glas odvjetniku E. Barčiću, koji je dobio 65 glasovah, to jest samo tri glasa manje nego Wallushnik, bivši najveći riečki patriota, koga već Madjari no rabo. Ovaj broj prestrašio našo tudjince, a dopisnici u Indipendentu i Cittadinu upozoruju gradjane neka paze, da nebudu još jedan dan iznenadjeni. Odatle se vidi, da se istarska gospoda boje, da njim nebi ovdje odzvonilo. Svakako se mučo oko umjetne zgrade talijanske narodnosti ovdje i za to dopisnik Indipendenta, valjda na mig zapadne gospode, snuje, kako bi ovdje utemeljio kakvu „Pro Patriu" ili što sličnoga, a žali, da mu to do sada nije za rukom pošlo. Da to istarski talijanaši ovdje snuju, nije ništa izvanredna, ali, da njim naši nehotice pomažu, to je žalostno. Ipak se možemo boljomu nadati, pošto je naš kandidat imao 65 glasova i to onaj isti, komu su prozoro lupali i za njim zviždali prod malo godina. Eppur si muove!

Slavenski jezici ili glagolica u Rimu. Kako znadeš, mili moj narode hrvatski, to smo mi svi Slaveni, kada smo presvetu vjeru Isusovu upoznali i primili i time postali dionici prevelikih zasluga našeg božanskog Spasitelja, čitavu službu božju obavljali jezikom našim. Naše crkvene knjige štampale su se slovjenskimi slovi,

---

*) Je li moguće, da je naš Benzan, drugda Benčan ili Benčan, obukao madjarsku aglu, o koju nebi bio od I. gimnazijalnog razreda pa sve do doktorske diplome, niti svoju zamaranu hrajdarsku petu otro? ! Oj Ivane, zar se moralo i na Tebi obistiniti proročanstvo Tvojih drugova! Op. uredništva.

glagoljicom zvanimi. Sv. stolica rimska nam je već u starih vremenih dozvolila, da možemo i u buduće sv. službu božju u našem slovjenskom jeziku obavljati. Tko bi bio mogao pomisliti, da će se naći ljudi, kojim će biti zazorno, kad Slaven, bio on Hrvat ili drugog kog plemena slavenskog, službu božju obavlja jezikom svojim! I tu se žalibože našlo mogućnika, koji bijahu neprijatelji, protivnici tomu, da se služba božja u našem jeziku obavlja, da se knjige crkvene štampaju u našem jeziku, našimi slovi, našom glagoljicom.

Naši pradjedovi, premda junaci na sablji, ne znadoše ovu svoju svetinju, koju im je sv. rimska stolica udielila bila, uzčuvati. Lav XIII. blagovladajući sv. Otac, veliki je prijatelj Slovjenom. Pokazao je to i time, što je prije šest godina odredio, da se sv. apostoli slavenski, sv. Ciril i Metod imadu slaviti kao svetci u čitavoj sv. katoličkoj crkvi. Sv. Otac Lav XIII. dozvolio je, da i katolici u Crnoj gori obavljaju službu božju slavenskim jezikom. Sv. Otac dozvolio je to, dim ga je za to zamolio knez crnogorski, junački Nikola iz plemena Petrović-Njeguša.

I mi bi lahko i opet ovu povlast dobili, da nije — — — i da smo mi ljudi, koji zakonom u ruci naše složno branimo. Zrno do zrna pogača, kamen do kamena palača. I mi ćemo do našeg dođi, budimo samo ljudi, složni i radini.

Kao što gore rekosmo, sv. Otac Lav XIII., da nam pruži nov dokaz svoje ljubavi, odredio je prije nekoliko dodane, da se na velikoj školi sv. Apolinara u Rimu, koju sv. Otac papa iz svoga žepa uzdržajo, da se vele, na toj visokoj školi imadu odsada učiti i starocslovjenski i hrvatski, češki, ruski, poljski i bugarski jezik. Sv. Otac stavio je ovom svojom odredbom naš stari slovjenski jezik za svim uspored s jezicih, u kojih se je u vrieme prvih kršćana obsluživala sv. misa — dakle sa jezici grčkim, armenskim i židijskim.

Iz ovoga se vidi u koliko volili papa cieni našu drevnu glagoljicu. Kamo sreće, da ju tako cieno i drugi mogućnici, koji bi to učiniti bili dužni.

Radimo! Radimo! Radimo! O prevolikih zaslugah našog biskupa Strossmajera i u tom pogledu progovorit ćemo drugi put.

„Prijatelj N.“

„Letterature Slave“ (Bulgari, Serbo-Croati, Jugo-Russi) imenuje se ugledna knjižica, koju je napisao gosp. profesor D. Ciampoli, a nedavno izdao g. Ulrik Hoepli u Milanu. Profesor Ciampoli stekao si je velikih zaslugah za nas Slaveno, što je predočio svomu narodu najvažnija djela iz spomenutih slavenskih književnostih. U knjižici toj od 140 strana šesnaestinko, imado doduše štošta netočna i površna, no uvaži li se, da je to napisao Talijan i za Talijane, koji su nas do nedavna smatrali za ljudožderc, prisnati će nam svatko, da moramo biti gosp. profesoru na njegovom trudu i nastojanju veoma zahvalni. Knjiga dobiva se i u Trstu u knjižari F. H. Schimpfa.

Hrvatsko akademičko družtvo „Zvonimir“ u Beču slavi dne 11. febrara 1889. u dvoranah „Hotel goldenes Kreutz“ VI, Mariahilferstrasse br. 99, 200-godišnjicu rodjenja narodnoga pjesnika Fra. Andrija Kačića-Miošića uz dobrovoljno sudjelovanju nekojih članova „slovj. pjevačkoga družtva u Beču“ i slovenskog akad. družtva „Slovenija“, gdjice. Milene Hrižićeve, gg. Otona Žurta i Vlaha Budmanija, sa sliedećim programom: Pozdrav predsjednikov. 1. Iv. pl. Zajc: „Zemaljski raj“, pjeva sbor. 2. „O životu i djelovanju Kačićevu“, čita g. Gajo Bulat ml., pravnik. 3. Budmani: „Fantazija“, udara na glasoviru g. skladatelj. 4. „ “ pjeva gdjica. Milena Hrižićeva. 5. a) Katkić: „Vienac hrvatskih narodnih popjevaka“. b) Farkaš: „Ženska davorija“. Udara družtveni tamburaški sbor. 6. Vieuxtemps H. „Fantazija za gusle uz pratnju glasovira“, izvodi gosp. Oton Žert, a prati ga gosp. Vlaho Budmani. 7. F. Ž. Kuhač: „Požeško pivo“, pjeva sbor. Sborovima upravlja iz osobite naklonosti g. Jan Jiržik. Upraviteljstvo konzervatorija je blagohotno dozvolilo, da sudjeluje gdjica. Milena Hrižićeva.

Pozivnica vriedi kao ulaznica. Dobrovoljni se prinosi primaju za zahvalnoću, a čisti je prihod namienjen družtvenim svrham. — Početak točno u 7½ sati. Poslije koncerta je plesa. — Glasba pukovnije br. 86. Glasovir: Schweighoferov.

U Beču, mjeseca siečnja 1889.

Za odbor: Ivan Paleček, stud. jur., predsjednik. — P. Štajduhar, stud. med., tajnik.

Kolo. Broj I. Za glasovir, glasbotvorio Fr. Miroslav Kalski. Cieno 1 for. Tiskom R. Millca u Ljubljani. Radujemo se, što možemo preporučiti našemu obćinstvu u listinu lepu kompoziciju. Pseudonimni skladatelj nastoji ovdje narodno kolo umjetnički idealizirati od prilike onako, kako su skladatelji drugih naroda oplemenjivali svoje narodne plesove. Vještačko će oko odmah zamjetiti, da pseudonimni skladatelj nije nikakav novajlija. Sva kompozicija odaje sigurnu ruku. Kalski je ovdje za koncert stvorio od „Kola“ prekrasan komad, te je pokazao, da se motivi narodne slavenske glazbe mogu dotjerati do velikoga savršenstva. A zašto bi morali ići svi slavenski kompozitori. Pošto je ova svezka obilježena brojem I., nadamo se, da će skladatelj sretno nastaviti, što je tako lepo započeo. A obćinstvu hrvatskomu preporučujemo, da svojega umjetnika što obilatije podupre. Oprema je djelu veoma ukusna i solidna.

Zlato u Transvaalu. Po posliednjih viestih iz Transvalla, postat će ta jugoafrička republika još nova Kalifornija. Predsjednik Pavao Krueger putuje sada upravo po raznih okružjih zemlje; u Johannesbergu, glavnomu gradu zlatnih poljana wittwatersrandskih, bio je od žiteljstva oduševljeno primljen, a ondje nastanjeni Američani predadoše mu adresu. Od prilike trideset engleskih milja od Hollbronna u republici oranžkoj odkrivena su zlatna poljane u površini od 6000 akra. Sedam osmi kremena iz ovih poljana davalo je tri unce zlata. Johannesberg u južnoj Africi najživahniji je sada grad, jer su tamošnje zlatne poljane najunosnije. Danomice dolaze viesti, da su odkrivene nove prostrane zlatne poljane, a ujedno se javlja, da i zemlja Matabela čuva ogromno blago u zlatu.

Dopisnica uredničtva.

G. I. V. Oprostite nam što nepriobćismo Vašeg sastavka. Tu znate i sami, da nam nije do osobe, ali u naročitom slučaju moramo štediti osobu radi stvari, koju zastupa. Inače smo s Vami, da se ništari, kad bude tomu vrieme „batom i njekirom“. Srdačni odzdrav!

Neposnatomu iz Kopra. Vaše pisanje, koje nositaje dostatno frankirano, vratili smo, jer je trebalo platiti još 6 nvč.

Dopisnica upravničtva.

Od 10. jenara do 5. febrara priposlaše nam predplatu: G. A. Rojan do konca 88 i na račun 89 f. 1. — D. T. Rab za 89. — B. M. Mune za 89. — C. A. Zdrenja na račun 89 f. 4. — Tinjan D. S. do konca 88. — P. I. za 89. — S. M. Rusci za 89. — D. K. Sešana za 89. — D. M. Zvonečá za I. s. 89. — G. dr. I. Buzet za 89. — K. M. Sudarac za II. s. 88 I. s. 89. — K. P. Hlata za 89. (Preporučamo se.) — Braća M. Iquique za 88. — M. J. Miska za 2 lst. 89. — M. I. Pul. za I. s. 89. — Mrkopalj Čitaon. do konca 88, na račun 89 f. 1.50. — O. I. Pazin za I. s. 89. — O. dr. A. Krk za 89. — P. I. Panjak za I. s. 89. — P. J. Drenova za 89. — S. I. Krasica za 87. 88. 89. — S. A. Rukavac dol. za 89. — Vrbovec Čitaon za I. s. 89. — Barun Z. Rieka za 89. — Labinj: I. f. 1 + m. f. 2 + b. 2 = f. 5 (živjeli.) — T. Ž. Trst za 89. — P. I. Višnjana za 89. — R. dr. F. Varaždin za 89 (hvala na opazki — da smo Vam preporučeni). — V. D. Krk, M. Trst, L. Rieka, I. Krišovci. — T. dr. M. Trst za 89. — T. I. Vrbnik (šlt.) za 89. — B. F. Ilirska, Richonburg za 89. — B. F. Pul za 89. — B. I. Samobor za 88. — B. I. Vrgada za 88 (kako Vam se nove hrat, jer nije samo jedan B. u. I.) B. D. Vinež za I. s. 89. — V. I. Divšići za I. s. 89. — G. M. Tomaj za I. s. 89. — H. I. Ljubljana za 89. — I. A. Čukovec za 87. 88 — I. A. Crikvenica za 89. — I. M. Grobnik. za 88. — K. I. Preseka za 89. — L. I. Karkovac za I. s. 89. — I. P. Sušak za I. s. 89. — M. D. S. Fuska za 89. — M. M. Kaldorga za 89. — O. I. Korte za I. s. 89. — O. M. Cres za 89 i ostalo (živjeli.) — I. V. Cres za I. s. 89. — O. M. Cres za 89 i ostalo (živjeli.) — I. V. Cres za I. s. 89. — P. A. Moravice na račun 89. f. 2 (preporučite i Vašim kolegam). R. M. Tinjan za 89. — R. I. Volosko za 89. — R. bar. Gj. Bolec za 89 (živili — u borbi je život, a u vrtvah nada spasa) — S. I. Sisak (odzdrav od uredništva). — Srebrenica Čitaon. na račun 89. f. 1. — T. F. Tinjan za I. s. 89. — Baška Čitaon. do konca 88 i na račun 89 f. 8. — M. K. Zminj na račun 88 i 89 f. 13.50 (pošaljite nam točno imena onih, za koje ste nam poslali gornji iznos) — Sliedi u br. 8.

Lutrijski brojevi

dne 1. febrara

Beč	51	12	50	40	81
Gradac	64	77	62	21	6
Temešwar	9	74	4	63	55
Innsbruck	41	23	47	20	24

dne 6. febrara

Brno	21	33	39	13	76

!! Vse hiti in kupuje !!

Samo for. 2.90

žepna ura z verižico.

Cirse in dr. v Švici je propadel in vsled tega prodaje se 700 teh krasnih, dobro idočih ur za gospode, gospe in deco, z la t u popolnoma sličnih, z elegantno, pozlačeno verižico, na ta način.

Ogromne so naročbe na te ure; naj se zatorej vsakdo podvliza, dokler jih je še kaj v zalogi.

Pošilja proti gotovem denarju ali povzetju: **„Uhr-Depot L. MÜLLER, Wien,** Währing, Schulgasse 11.“ 6—8

Crijeva bol, kašalj, hropotavica, premekkost, nazeb zadavica, rera, zapala sestjam itd.

mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što ih gotovi P. Prendini, lučbar i ljekarnik u Trstu.

Veoma pomažu učiteljem, propovjednikom itd. Prebudjenih kašljuć noćih, navadna jutarnje hropotavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponašinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati *Prendinijeve sladkiše* (Pastiglie Prendini) te gledati da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima otisnuto na jednoj strani *Pastiglie*, na drugoj *Prendini*.

Cieno 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u *Prendinijevoj Ljekarni u Trstu* (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah sviete. 52—16

Pozor.

Podpisani vlastnik kavane „Caffe Commercio“ preuzeo je ovih dana staro-sjedilo i po Slovenih u obće močno obiskovano 6—3

Nemško kavarno (Caffe tedesco),

v ulici **„Caserma“.**

Priporoča se domačinom in tujcem za mnogobrojno obiskovanje, ter obljublja najpazijivejšo postrežbo. Skrbel bode tudi, da bodo v kavarni vsi vašnejši domači tržaški in tudi zunanji časopisi, posebno pa slovenski in hrvatski.

A. ŠORLI.

Nova 74—8

agencija za službe

u Trstu, Via Campanile br. 1

bavi se namještivanjem svakovrstnih služ-benikah u tu- i inomstvu, utjeruje duge, dobavlja izvješća na pouzdanom tajnošću. Izvršuje također svakojaka pisma, **molbenice, ugovore** itd. **Zalaže i ričšava proti uplati kamatah** prodmote, založene u gradskoj zalagaonici (**Monte di Pietà**), kupuje i prodaje svakovrstnu robu. Dobavlja uz jako niske kamate novce i upravlja svaki drugi posao.

Popisuje se hrvatski, njemački i talijanski.

Čuj! Čuj! **Svet** Čuj! Čuj!

Stroj za šivanje for. 1.95.

Čudovato je delo tega stroja; šiva vse izvrstno, najdebelejše sukno in najfinejši šifon; gre dobro; je divno izdelan, slatino broneiran, okrašuje vsaki salon.

Neodpustljivo je, kjer v hiši ni še tega stroja. — 2—6

Kdo bi bil kedaj mislil, da se more napraviti za for. 1·95 šivalni stroj.

Ogromna je produja tega stroja; naj ga zatorej vsak takoj naroči, ker bo kmalo razprodan. Za naročbo zadostuje dopisnica. Prodaja se na vse kraje sveta. Kor. se strokli nenatni, proti gotovini ali poštinem povzetju.

Razpošilja: 6—3

L. MÜLLER

Dunaj, Währing, Schulgasse št. 10!

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednostnih papirjih na
4-dnevni odkaz 2¼% | 30-dnevni odkaz 2% "
8- " 2 " | 3-mesečni " 2½ "
30- " 3½ " | 6- " " 2½ "

V napoleonih na
30-dnevni odkaz 2% "
3-mesečni " 2½ "
6- " " 2½ "

Vrednostnim papirjem, glasečim na napolcone, kateri se nahajajo v okrogu, pripoena se nov, obrestna tarifa na temelju odpovedi od 22. oktobra, 26. oktobra in 18. novembra.

Okrožni oddel.

V vrednostnih papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Reko, kakor za Zagreb, Arad, Bozen, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, in Ljubljano — brez troškova

Kupnja in prodaja

vrednostnih, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, slat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 18. oktobra 1888. 43—16

Najodličnejše

Dunajske Salame

prodaja v vsakej meri po 58 kr. kilogram z povzetjem 1

K. Proschek,

Dunaj, Fünfhaus, Sadlongasse 23.

Obrtničko čudo!!

Kaputi iz kaučuka:

nepromočivi raznobrojne vremena tkanine najviše četverougle sive i tamne boje. Na jednoj su strani iz sivoj kaučuka (posvema slična svili) ili crnog sa naglavkom i dvostrukimi zaponi.

☛ Ti kaputi radjeni su na dvie pravilne strane, te se mogu rabiti i po liepom vremenu kao gornja suknja.

Ciena for. 7.

Franko poštom u svako mjesto u monarkiji. — Šilje se uz predhodnju plaću ili pouzećem.

U narudžbah mora se naznačiti duljinu kaputa i širinu prsah.

ENRIK PEGAN

Trst, palazzo del Lloyd.

Kapljice sv. Jakoba

Ovim se osvjedočuju podpuno i sigurno sve želudčane i živčane bolesti, također one onakve, koje su ustanovljalo svim liečničkimi sredstvi, osobito pa kroničke katarh i slabost v želudcu i drobu, krč, slabu probava, slobol, jako kucanje srca, glavobol i dr. Kapljice sv. Jakoba, koje su sastavljene po navodu kaludjera grčkoga samostana »Aetra« iz 22 najboljih zdravilnih biljkah iztoka, koje su svaka za-se i danas priznane kao zdravilna sredstva prve vrsti. Ovo sastavljanje jamči dakle za siguran uspjeh ovih kapljicah. — Cieno 1 staklenke **60 nv.** 1 velike staklenke **f. 1·20** prama poštinem pouzeću ili gotovom novcu. Dobivaju se u svih ljekarnah.

Glavno skladište: M. Schulz, Hannover, Escherstrasse 6, dalje u Trstu I. Saraval, »All'Amazone Trionfante« i Prendini. — Na Rieci A. Mixzan. 18—5

Marijaceljsko želodečne „kapljice

zvratne zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

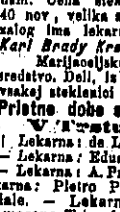

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri netočnosti, slabosti želodca, ako se grla smrdi, napenjanju, kislem pehanju, koliki, želodčnem kataru, goreče (vrasvo) pri prebitnej produkciji slin, rumeniot bluvanju in gnjusu, glavobolu, ako boli iz želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu

Varnost. znamka proti glistam, bolestni na vranici in jetrih in tudi proti slabi žili ali himorojdam. Cena steklenici je z nakazom vred samo 40 nov, velika stekenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar „k. angelju varhu“ *Karl Brady Kremsir, Morava.*

Marijaceljsko želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakej stekleznici priloženemu poduku za vporabo

Pristne dobe se skoraj v vseh lekarnah.

Varnostna z Lekarna: Antonio Suttina. — Lekarna: de Leitenburg, all' Ercole trionfante. — Lekarna: Eduard de Leitenburg, alla Salute. — Lekarna: A. Praxmayer, al due Mori — Lekarna: Pietro Prendini, al'a Fontana Imperiale. — Lekarna: Benedetto Saraval, al Amazone Trionfante. — Lekarna: Benedeto Vinch Minisset, alla Corte. — Lekarna: dr. Vittorio Serravallo al R dentore (glav. skladiš.). — Lekarna: Biasoletto all'orso nero. — **Postojna:** Lekarna, Fr. Baccarcich. — **Sežana:** Lekarna Philipp Ritzkel. —

Svarilo! Pristne Marijaceljsko želodčno kapljice" ponarejujejo in posnemajo so mnogovrstno. — V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka stekleniea v rdeč omot, providena z gornjo varnostno znamko ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gasek-a i Kremerisah (Kremsier).

„Danica“ koled. za l. 1889.

sa slikom Njeg. vis. blagopokojnoga cesarevića **Rudolfa** i carevne **Stefanije** dobije se u tiskari Dolene po 25 kr., po pošti 5 kr. više.

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

Tiskara **Dolene.**

Broj 7. U Trstu 14. febrara 1889. Godina XX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu pošću valja točno oznaćiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se šivana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za soljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carovine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 28.

„Slogom rastu mala stvari, a neslega sve pokvari“. Nar. Pos.

Njegovo Veličanstvo svojim narodom.

Istog dana kad no bijahu položeni mrtvi ostanci prejasnog prestolonasljednika Rudolfa k viečnomu počinku, izdalo je Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip na sve Svoje vierne narode sliedeće previšnje ručno pismo:

Dragi grofe Taaffe!

Živo ćutim potrebu, da se još za danah najbolnije žalosti neposredno obratim na ljubljene Moje narode, pa da za brojne znakove iznosite privršenosti i pietetske vjernosti svim iskrenim Moju najsrdačniju i vjećitu zahvalnost. Šaljem Vam u tu svrhu odnosni Moj proglas, te Vas ovim upućujem, da ga shodnim putem objavite.

Dano u Beču, 5. febrara 1889.

Fran Josip s. r.
Taaffe s. r.

Mojim narodom!

Najteži udarac, koji je mogao dohvatiti Moje otčinsko srdce, nenaknadljivi gubitak dragoga Moga jedinca sina, obuzeo je Mene, Moju kuću i Moje vierne narode najvećom žalosti. U duši potresen, priklanjam Svoju glavu ponizno nedohitnoj odluci božje providnosti, te se sa Svojimi narodi molim Svemogućemu, da Mi dade snage, da u savjestnom vršenju Svojih vladalačkih dužnostih namalaksam, već da, imajući pred očima isti pravac, za koji je od sada kao i do sada osiguran, da će se u budućnosti čvrsto držati, hrabro i ponudno uztrajam u bezprestanu nastojanju oko obćega dobra i uzdržavanja blagoslova mira. Bila Mi je utjeha, što sam ovih dana najtiućo duševno boli znao, da je uza Me svagda zasvjedočivana usrdna sućut Mojih naroda i što sam sa svih strana, iz svih krugova, iz bliza i daleka, iz gradova kao i sela, dobio najraznovrstnijih i najnježnijih izjava tog saučešća. Osjećam srdačnim pripoznavanjem, kuko se veza medjusobne ljubavi i vjernosti, koja Mene i Moju kuću spaja sa svimi narodi Moje monarhije, u časovih toli težke kušnje samo ojačava i učvršćuje, pak mi je s toga potreba, da se u ime Svoje, u ime carice i kraljice, Moje premile supruge, onda u ime Moje težko raznesiljene snahe, od svega srdca zahvalim za sve te izjave ljubeznog saučešća u Našoj tugi. S tom živo osjećanom zahvalnošću dosivam sa Svojimi vjernimi narodi milostivu pomoć božju za daljnje sudjelovanje sjedinjenimi silami na spas domovine.

U Beču, 5. febrara 1889.

Fran Josip s. r.

✚ Prestolonasljednik Rudolf.

Mrtvo tielo prestolonasljednika preneseno je iz dvora u dvorsku kapelicu dne 3. t. m. u ½10 sati u večer. Pred dvorom sakupilo se je nepregledno mnoštvo obćinstva, koje se je nadalo bar nešto kod pronosa vidjeti, nu sve se nade izjalovile, jer je pronos obavljen u unutarnjosti carskoga dvora. Sve do večere donašahu pojedinci u ime družtvah vience, ponajviše od bielog cvieća, te se jedva mogoše proturati do dvora. Samo članovom deputacija, velmožam i dostojanstvenikom bijaše ulaz uz ulaznice dozvoljen.

Kad je nanoćilo budo obćinstvu pristup k odru sabranjen. Sada se odigrao žalostan prizor. Iza osam sati u večer sakupiše se u sobah razsvjetljene udove kraljevne Njegove Veličanstvo, carica, kralj Leopold belgijski, kraljica Henrietta, kraljević Baldulu od Belgije i svi članovi carske obitelji. Od ovud podjoše svi do odra pokojnog kraljevića, da se s njim zadnji put oproste.

Zaridav i jecajuć padne nesretna mlada udovica na lice. Car Franjo Josip i kraljica Henrietta badava nastojahu suznimi očima umiriti kraljevnu. Videći taj prizor zaplakaše svi. Dugo je trajao ovaj težki i poniženi oproštaj. Tek oko 9 satih u večer ialdjoše članovi carske obitelji. Kad su lice pokrili, morali su silom odvesti kraljevnu. Njegovo Veličanstvo ostalo je sve do pronosa u sobi prekrivajuć si suzne oči rukama.

Iza toga preneseno je mrtvo tielo po ustanovah u dvorsku crkvu. Pošto je dvorski župnik blagoslovio mrtvo tielo, digoše lies. U dvorskoj crkvi posvećeno je još jednom mrtvo tielo, našto crkvu u dosot sati zatvoriše.

* * *

Sav Beč pohitio je dne 4. t. m. u crkvu, da vidi još jednom kraljevića. Silan svieat vladao se je posve tiho, te se je dragovoljno pokoravao nalogom stražarah. Nu što se više približavaše vrieme, da se crkva otvori, rasla je bujica svieta. Nitko nije mogao nasad, jer su bez prestanka čitavi rojevi svieta pridolazili. Na konou su draguni silom svieat potiesnuli. Oko pol devet sati u jutro moralo se je telefonom pozvati jedan bataljun vojnika, da čuvaju red. U stisci ćuli se uviek jao i pomagaji. U osam sati bude crkva otvorena.

Ljudi su od mnošine u stisci odnešeni u crkvu. Crkva bijaše sva crno obložena. Oko odra ponamještćeno su nebrojeno svieće. Odar je silno visok, to na njem skoro stojeć loži odkriti lies. Nitko ni ne gleda kruno, rodove, nakite, bezbrojne vience, ajmo straže, sve hoće da vidi ranu.

Lice mu je bliedo kao vosak a žutkasto svjetlo od svieća čudno ga razsvjetljuje. Koliko li razlike od živoga! Svi najprije gledaju gdje je rana. Na desnoj sljepoćici ne nalazi se kosa počešljana, već se mala ranica od tanota jasno vidi. Mnoge osobe plakahu, a jedna gospodja pala je u nesvjest. Pokojnik drži u ruci mali križić od slonove kosti. Nebrojeni vienci leže oko odra, a osobito se ističe jedan sa nadpisom: „Od Tvoje Stofanije“.

* * *

Već o podne dne 5. o. mj. bijaše sav Beč na ulici, svatko je htjeo, da si osigura što bolje mjesto na sprovodu, t. j. na kratkom putu, kojim imadjaše proći žalostna povorka. Neizmierna bijaše to vrva i stiska svieta, koja se može jedino prispodobiti onoj, kad no je nadvojvodkinja Stefanija po prvi put ulazila u Beč kao vjerenica Onoga istoga, koga danas u grob nose!

U samom dvoru vladaše nasuprot podpuni mir, onaj žalostni, sloslutni mir. Ulazi u Hofburg bijahu već prije podne zatvoreni, a od podneva bijaše i pristup do vanjskoga „Burgplatza“ zakrčen gustim špalirom vojnika. Oko 2½ po podne tiho, bez svukova glasbe, počela dolaziti pješadija, koja će kod sprovoda učestvovati, za njom odjeli konjački, a onda mrtvačka kola sa šest bielaca, dvie takodjer šesteroprege dvorske kočije za vrhovnoga dvorskoga maršra, krilnoga adjutanta i ordonanz-častnika prestolonasljednikova. Konačno pojavi se više dvopregih dvorskih kočija.

Oko 3 i pol uputiše se kočije sa članovi dvora i njihovom svitom do kapucinske crkve. Nadvojvoda Karlo Ludvig plakao je u svojoj kočiji. Medjutim je ušla carska obitelj još bila u dvoru, i to u sobah Njezina Veličanstva. Tu su bila Njihova Veličanstva, nadvojvodkinja Stefanija, princeza Gizela sa svojim suprugom princom Leopoldom Bavarskim, nadvojvodkinja Marija Valerija i belgijski kralj s kraljicom. Zbog silne uzrujanosti bude ustanovljeno, da Njezino Veličanstvo, kao i nadvojvodkinja Stefanija neće prisustvovati tužnoj svečanosti. Zato su one, praćene od svih nazočnih gospodja, obavile prije pogreba pobožnost u kapeli sv. Josipa u dvoru.

Na prvi zvuk zvonca sa dvorske kapele, tik prije 4 sata, izvezla se je laganim korakom dvorska žalobna kočija, u kojoj je sjedilo Njeg. Veličanstvo sa princesom Gizelom. Njegovo Veliić. je sjedilo s lieva strane, gologlavo držeći u Ruci rubac. Princesa Gizela rubcem si je pokrila oči i lice. Njegovo je Veličanstvo prolazilo među hiljadami i hiljadami ljudstva, koje je osjećalo Njegovu neizmiernu bol, to su mnogi na njegov pogled zaplakali. Inače vladaše u toj silnoj množini grobna tišina. Za kočijom Njeg. Veličanstva sliedjaše druga, u kojoj je bio prince Leopold zet Njeg. Veličanstva, zatim

PODLISTAK.

Put u Egipat.

Piše Vladko Krajanin.

(Dalje).

I više drugih putnika bilo se je ukrcalo. Na parobrodu vladao je silan metež. Krieštilo je na sve strane, a nada sve čuo se zapoviedajući glas božmanov.

Šetao sam gori doli po krmi, da mi vriemo brže prodje.

Iznenada približi mi se čovjek visoka i kropka stasa, prosto al čisto odjeven.

— Molim vas malko vatre, upita me neznanac čistim hrvatskim jezikom.

— Izvolite, rekoh malko začudjen, pružajuć mu smotku.

— Gospodine, rekoh mu, pošto bijaše napalio smotku, zar putujete i vi u Aleksandriju?

— Jest, al ću odmah krenut dalje i to do Port-Saida, a odavle u Izmailu.

To me je vrlo razveselilo. Eto jednoga s kojim ću se moći liepo na svojem putovanju pozabaviti, miišljah u sebi.

— Mi ćemo dakle zajedno, rekoh zadovoljno.

— Tako?

— Jest, ja idem u Port-Said k svojim roditeljem.

— Eto, tako ćemo proći ovih 5—6 dana zajedno. Al pošto imadem za sada mnogo posla sa svojom prtljagom, koju ni sam neznam kamo da smjestim, moram vas ostaviti, al obećajem vam, da ćemo se sutra, ako Bog dade, sastati i razgovarati do mile volje.

— Do vidova dakle rekoh, pruživ mu ruku, koju on junački stisnu. On ode, a ja nastavih šetnju po krmi.

Kad su mornari izkrcali Indjicu s ukrcali se putnici i pošta za Egipat, parobrod zaviždne pa je kratko zatim „Ettore“ plovio put Aleksandrije.

Stajao sam njeko vriome na palubi motreć talijansku obalu, koja se je u tmini sve to više gubila. Duvao je jak vjetar, i sve što smo se više udaljivali, to je silniji bivao.

Okolo dva sata poslije pol noći rečo mi božman, da će doskora buknuti oluja. Povukoh se u kabinu. Parobrod počeo se sve jače ljuljati. Njekoliko je vremena bljeskalo, gromovi se orili, a silan pljusak spusti se na more.

Al kao što je na ovom svietu sve prolazno, isto tako je i ljetna oluja. Za sat, dva presta ljevati kiša, a grom je bivao sve to rodji, dok napokon ne zamukne.

Sutradan ustadoh vrlo kasno. Sestra osta u krevetu, budući se nije ćutila baš najbolje. Ostavih ju, obećav joj, da ću se doskora povratiti i popoh se na palubu. Prva osoba, koju tuj sretoh, bio je onaj Hrvat, s kojim sam se jučer bio sastao. Pripoviedao mi je, da je rodom Kotoranin a u službi „Univerzalnoga družtva Sućkoga kanala“. Kazao mi je takodjer i to, da je bio kod kuće na dopustu kroz tri mjeseca. Ja sam mu takodjer kazno uzrok svomu putovanju.

— Koji je onaj veliki otok nasuprot nama? upitah Bokelja spaziv rečeni otok.

— Kephalonia, odvrati mi moj Jovan B . . . .

Kephalonia je otok grčki, koji dieli samo uzahno more od grčkoga kopna, slavne njekoć Grčke.

Riječ o Grčkoj probudi u meni sijaset raznovrstnih uspomena. Sjetio sam se one dobe, kad sam s uzhitom učio poviest toga naroda, koji je obitavno zemlju, kojoj bijah sada tako blizu. Ta zemlja bila je njekoć pozorištem silnih događaja, kojim se i danas još ote svieat divi.

Grčka bijaše sjelom znanosti i umjetnosti, koje nas i danas nakon toliko vjekova začaraju. No ništo s ohološću, a ništo s nesloge i nemara za narodni obstanak, padoše i njekoć slavni Grci pod tudjinski jaram. U borbi proti Perzijancem pokazala je Grčka što može. Muža, koji se je tuj vanredno izkazao — Leonidu naimo — slavi poviest kao slavnog vojskovodju, komu prispodabljaju našega Nikolu Zrinovića. Što nije mogla postići proti Grkom Perzija, to je ništo kasnije pošlo Macedoniji za rukom. Grčka, taj najveličanstveniji spomenik drevno svietske povieati, izgubila je s nesloge svoju nezavisnost, svoju slobodu.

Upravo onda, kad se je bjela opet dovinuli slobode i neodvisnosti, eto Rima, koji joj zadade težki udarac. Najgore zbilo se s Grčkom onda, kad je pala u ruke divljemu Osmaniji. Davno je tomu odkad je ona prestala u svietskoj povieati igrati onu sjajnu ulogu, u kojoj se je njekoć toli dično odlikovala. Čudne li sudbine ljudih i naroda . . . .

Al uza sve to ni takova Grčka nije ipak zaboravila na svoju prošlost. U njoj se pojavi na novo želja za starom slobodom. Ustala je na noge zahtjevajući svoju neodvisnost. Što je željela i htjela, to je i zadobila.

Divno zvučili su po Grčkoj oni divni i veseli uzklici: „Slobodni smo!“ proizlazeći iz punih srdaca vriednih grčkih otačbenika. Tako je mnogi starac i otačbonik vidivši svoju domovinu sretnu, uzkliknuo poput starca Simeona:

— Oj Bože! pusti sada slugu svoga umrieti u miru, jer oči moje vidjoše spas moga naroda . . . . . A kako da se pri tom nesjetim svojih Hrvata? A oni, ti Hrvati, pitah se, što su polučili, što li zadobili? Vjeoma malo il skoro ništa!

Rad i žrtve, koje su Grkom vratile slobodu, zašto nebi pomoglo i nama, koji trpimo i nepravdu snašamo kroz toliko vjekove. Al dà, tuj se hoće rada, neprestana rada, pravog rodoljublja, nesebičnosti i značaja, čega žalibože nemma u nas u izobilju.

Zadubljenu u takove misli, prodoći mi se Jovan, gdje sjedi na željeznom čunju. Prekrstio ruke i klonuo glavom na prsa, kao da se udubio u težke misli.

(Nastavit će se).

belgijski kralj sa kraljicom Henrietom i napokon pratnja.

Razumije se, da je već jutrom u Beču prestao svaki promet. Svi dućani bijahu zatvoreni, a tko god se je dovezao dolazećimi vlakovi, hrlio je, i nepitajući ništa, ravno u nutrašnjost grada. Svi trgovi i ulice u blizini dvora bijahu upravo pogibeljno ljudstvom natrpane. Vrova bivaše sve to veća. U 4 sata najavi mukla tutnjava zvonova, da sprovod počimlje. Nepregledna povorka kočija prolazaše ulicami. Gdje je nekoć stojalo staro dvorsko kazalište, bijaše postavljena ogromna tribuna, sva orninom pokrivena. Povorka idjaše ovim redom: u prvoj kočiji Njeg. Veličanstvo, zatim druge dvorske kočije, kako gore navodosmo, onda povorka husara, jedan paž na konju, jedan dvorski fourier u kočiji i jedan sobar. Za ovima jaši opet eskadrona husara, jedan paž i jedan dvorski fourier a onda u šestoprežnih kočijah krilni adjutant, grof Rosenberg-Orsini i ordonanc-častnik barun Giesl, zatim vrh. dvorski maštar pokojnikov, grof Bombelles. Za njima slijede **mrtvačka kola** sa nadkrunom na pokrovu. S obih strana kola kornacaju plemićki djačaci iz terezijanuma i tjelesni lakaji sa bakljama.

Cielim putom gorahu plinske svjetiljke; mnoštvo po ulicah razkrivalo je glavo, čete su prozentirale, i sve imaše vid toli ozbiljan, turoban. Na trgu „Neuer Markt", kojemu bijahu ulazi za svjetinu sa svih strana zakrčeni, bješe se skupio generalitet i mnogo nižih častnika; tu je ulaz kroz uzka vrata u kapucinsku crkvu. Kad je povorka ovamo stigla, lakaji su digli lieš na mrtvačkih kola, kardinal-knez-nadbiskup Gangibauer na čelu svečanstva dočekao ga je i unešen dragocjenoj ostanko u crkvu.

* * *

Njegovo je Veličanstvo pratilo svoga prerano umrloga sina sve do u grobnicu. Njegovo Veličanstvo u tom groznom času, uhrvano neopisivom boli, zaboravilo je na propisano dvorsko ceremonijo, te je, oprašćajući se od nepreživljenog mrtvaca, prignulo sivoja plemenitu krunjenu glavu i poljubilo lieš, koji mu krije toliku sreću . . . . . Crkva bijaše sva orninom drapirana, u srlodi stojaše nizki, zlatnim brokatom provučeni katafalk, oko njega deset voštanica u srebrnih kandelabrih. Crkva sjajno razsvietljena. Na križu iznad žrtvonika, kano i po stienah oko žrtvonika, ponamještani bijahu znaci smrti sa nadvojvodskim grbom i napisom: „Rudolphus, dux Austriae MDCCCLXXXIX". Dosno žrtvonika bijahu namještani crno provučeni fotelji i klecala za članove carske obitelji i za strane vladarske goste; a lievo žrtvonika klecala za ostalo zastupniko stranih dvorova. Na ovih klecalih bijahu papinski nuncij Galimberti, poslanik knez Reuss, knez Lobanov, sir Paget Deornis, Snadulah paša, grof Nigra, don Morry do Val, grof Valmor i general Keith-Fraser kao zastupnik princa Walleskoga, svi u crnih uniformah. Na lstoj strani crkve stojahu ministri, ini dostojanstvenici i deputacije. Medju ostalimi bijaše u crkvi i ban grof Khuen-Hedervary, predsjednik hrvatskog sabora M. Hrvat i podpredsjednik Vaso Gjurgjević, sarajevski gradonačelnik beg Mustafa Fazli Pašić, knezki poslanik u Berlinu Hong Chung u narodnoj nošnji, japanski i perzijski poslanik.

Njegovo Veličanstvo ušlo je u crkvu, vodeći pod rukom kraljicu Henrietu. Za njima ušao je kralj Leopold, zatim bavarski nadvojvode i nadvojvodkinje. U crkvi vladaše grobna tišina sve dok nije kardinal Gangibauer ugušenim, drhćućim glasom intonirao „Miserere". Ali u tom času kao da se sva crkva potresla. Njegovom Veličanstvu klonu glava medju ruke, kojima ju je grčevito držao. U isti čas zaplaka ciela kraljeva okolica, a narodito nadvojvoda Ludvig Viktor.

Nakon dovršena obreda dvorski lakaji opet digoše lieš i ponešo ga do ulaza u grobnicu. Pred liesom idjahu otci kapucini sa gorućimi bakljami, a za liesom dvorski vrhovni maštar princ Hohenlohe, koji kasnije u grobnici imaše mrtvo tielo predati otcu gvardijanu.

Kad je lieš bio na ulazu grobnice, dignu se Nj. Veličanstvo proti uobičajenom ceremonielu i podje do grobnice; pratili su ga prino Leopold Bavarski i nadvojvoda Karlo Ludvig i Ludvig Viktor. Ovaj nenadani, sasvim neočekivani pohod silno je potresao sve u crkvi; niti dvorski dostojanstvenici nisu toga očekivali, te se čini, da je Nj. Veličanstvo u onom času odluku stvorilo. Nj. Veličanstvo išlo je za liesom u grobnicu. Tu se je sbio prizor, koji smo gore opisali: Nj. Veličanstvo je kleklo, prignulo glavu i cielivalo pokrov liesa.

Nakon deset časaka vratilo se je Veličanstvo u crkvu, tu je kleklo pred glavnim žrtvenikom, a onda se uputilo na polje . . . .

* * *

Oko 5 sati bijaše sprovod svršen.

Veličanstvono tužan bio je prizor, kada se cesar vraćao sa pogreba. Hiljade naroda iz Beča i sviju krajeva monarkije, od prvih veledostojnika pak sve do najsiromašnijeg gradjanina čekali su gologlavi povratak carov, da mu okom i suzama potvrde koliko s njime osjećaju i dielo bol i tugu, koliko su gotovi, da sve što imaju žrtvuju za njegovu sreću i za dobro i sreću monarkije.

* * *

Sa svih strana monarkije i inozemstva još uvjek dolazo nebrojene izjave žalosti.

DOPISI.

Iz Močćenica početkom febrara 1889, 51. broj „Naše Sloge" donio je „priposlano" na nas, u kojem gosp. močćenički agent jednostavno veli, da nije nimalo istina ono što priobćismo koli u 30. toli u 50. broju spomenutoga lista. A jok! Tim načinom ne dotjerasmo nikad do konca. To neide, Kad bi bila laž, ono što napisasmo u 30. br. „N. S." mogao bi nam bio g. agent onim ispravkom lasno zaćepiti usta. No samo da nije toga učinio, već nam je dao povoda, da napišemo drugi članak, koji bijaše objelodanjen u 50. broju „N. S." Reći: „to nije istina", nije dovoljno, valja to potvrditi potrubitimi dokazi.

O znatavi i o tom, što g. agenta nije bilo dne 15. augusta kod sv. misa u Močćenicah, nećemo više govoriti. Valjda znate i zašto. A reći domo još koju o napisu, o nesretnom onom napisu, a držati ćemo se najviše samoga toboćnjega izpravka. U izpravku veli se, da su se zastupnici **propitali**, kakav da budo napis. Dobro, ako je to istina, to su tada morale biti u zastupstvu najmanje dvie stranke. O čem su se propitali? Propitali su se kakav da budo napis. Ostanimo pri tom. Potom svaka stranka imala je svoj predlog, a naravski, da je svaka gledala, da predrie sa svojim. G. agent, veli dalje u izpravku: da umiri zastupnike, predloži, nek se napiše samo „18. augusta 1888". Čudno! Mi znamo, da su naši zastupnici predložili nek se napiše: „U slavu 40-godišnjice vladanja Nj. Vel. cara i kralja F. J. I." Kad je to čuo g. agent, zašto nije mogao pristati uz ovanku, ćiji mu se je predlog bolje svidjao? Mogao je dapače i sam proporučiti takav predlog.

Zastupnici bili bi bez dvojbe pristali uz gosp. agenta. U izpravku stoji nadalje, da se gg. zastupnici ne mogoše nikako složiti, stoga da je gosp. agent predložio, kako je poznato, nek se napiše: 18. augusta 1888.

Al sada glo čuda! Kako to da nije timo g. agent mogao prodobiti za sebe gg. zastupnike, a ako ne svo, to barem većinu? A što nam dokazuje, da ih nije mogao pridobiti za sobe? Svjedoći nam prazna ploda pod stiegom. Dakle od triju predloga ni jednoga, da bi se primilo. — Sjednicu se razpustilo, a da se ništa nije učinilo.

Sada još nekoliko riećl. G. agent valja da znade, da je sam narod postavio unj svoje povjerenje. A ako se narodu, koji njegov čin ne svidja, može ga opomenuti, sad bilo u četir oka ili putom štampe. Mi učinismo ovo posliednje, jer osviedočeni, da tim svoje pravo vršimo.

Uvjeravamo g. agenta, da nam nije do toga, da udaramo na njegovu osobu, kako se je, ako je pomnjivo čitao naše dopise, mogao i sam osvjedočiti.

Kad budemo uvidjeli, da je g. agent uvažio naše riečl, nećemo kasniti, a da i to ne objavimo.

Iz Zagreba 9. febrara 1889. Nenadani, neizrecivu tugu prouzročivši dogodjaj, koj se je dogodio ovih dana u Mayerlingu kraj Badena, razovilio je sve narode naše monarkije. U kolikoj se mjeri ovaj nemili udarac sudbine kosnuo srdaca hrvatskog naroda, a napose stanovničtva naše dične prieststolnice, žolim sa par redaka saobćiti štovanim čitateljem cienjeno „Naše Sloge", a Vas, velećeni g. urednice, molim najljepše, da blagoizvolite ustupiti malo prostora ovim redkom.

Prva je viest o smrti nezaboravnoga, sada blagopočivajućega kraljevića Rudolfa stigla ovamo 30. pr. m. oko šotiri sata po podne. Munjevnom brzinom razširila se potresna viest po cielom gradu, tako da isto večeri nebijaše živoga, a da nebi znao za užasnu katastrofu. Sliedećeg dana pako vijalo se crno zastavo u znak žalosti na svih javnih, a i nekojih privatnih sgradah, a broj njihov rastijaše od dana na dan, sve do 5. t. m. tako silno, da toga dana, koj je imao sakriti u tamnu raku neoplakano ostanke projasnoga kraljevića, nebijaše ulice, gdje nebi bilo iztaknuto po više zastava. A kako je tek izgledala dražestna Ilica i prostrani Jelačićev trg! Komu da se nesmrkne, koga da ne preobladi čuvstvo neizmjerne tuge i žalosti videći one nebrojene, svaku sgradu žaobnim ureseom urešujuće crno plašto, koji sa svojim lienim lepršajem bijahu zaista kadri uzbuditi u svakom srdcu najganutljivija čuvstva dušovne boli! Izloge dućana resijaše također crnina, a na dan pokopa bijahu svi dućani zatvoreni.

Odmah drugim danom iza nemiloga dogodjaja bjo sazvana skupština gradskoga zastupstva u svrhu, da se podnose Njeg. Veličanstvu kralju izraz najdublje sućuti i bolno tugo neuzkolebivo odanog naroda, kojega je Njeg. Visost prominuli kraljević pred malo mjeseca u glavnomo gradu pozdravila. Kr. zemaljsko kazalište osta zatvoreno sve do danas nakon obavljenih zadušnica za blagopokojnoga. Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti odgodila je svoju sjednicu; razna zabavna društva obustaviše uročene zabave, tako da sada usred mesopusta sav grad pliva u tuzi.

Nu koliko je hrvatski narod držao do prorano prominuloga, od svih naroda monarkije, a od hrvatskoga osobito obljubljenoga kraljevića, to kakovu je on ljubav i vjernost gojilo proma svomo budućemu vladaru, pokazalo se jučer 8. t. m. u najljepšem svietlu. Odsluženo se naime zadušnice. U 9 sati prije podne sakupi se silna božja pobožnog naroda u prvostolnoj crkvi sv. Krulja, tako, da se svietlina upravo jagmila, da uljeze u crkvu. Bio je tuj zastupan svaki sloj pučanstva, od najvišega činovnika do najzadnjega radnika, staro i mlado, bogato i ubogo, sve jednako tugujući za projasnim kraljevićem. Sve oblasti, uredi, zavodi, družtva, vojništvo, dodjoše korporativno sa svojimi predstojnici na čelu, da prisustvuju žalobnoj svečanosti. No izosta ni naš najviši učovni zavod, jur liepa kita sveučilištnih gradjana pod sveučilištnim barjakom od g. 1848. sa crnom vrpcom kronula korporativno od sveučilišta proma kaptolu, gdjeno se prikljući profesorskomu zboru sa čelom. g. rektorom dr. A. Franki-om na čelu, to drugoj liepoj povorci služateljа trgovačke akademije. Crkva bijaše dubkom puna. U sredini bio namješćen sjajni kovni odar pod visokim baršunastim baldakinom, obkoljen nebrojenimi gorućimi svićami. Crkveni obred obavio je, pošto je kardinal boljoživ, biskup Gašparić. Žalobnim pjevom ravnao je naš dični Iv. pl. Zajc. Obred završio se je blagoslovom odra. Istoga dana bilo su zadušnice za blagopokojnoga i u pravoslavnoj srbskoj i grčko-katoličkoj crkvi, kojim je pobožno občinstvo mnogobrojno prisustvovalo. Ovdješnji protostanti pomolili se također za pokoj duše projasnoga i to na sam dan pogreba, a i izraelitska obćina dade oduška svojoj tugi toplimi riećmi.

Na ovaj je način dalo občinstvo naše prieststolnice izraza svojim žalobnim osjećajem, koji mu obuzimaju razoviljenu dušu radi gubitka svesvietle obljubljenoga kraljevića Rudolfa. Zaista mnogo se nade razplinulo smrću projasnoga, koje polagahu i previšnji Njegovi roditelji, a i naš hrvatski narod u Njega. Počivao u miru, a medju narodi, koje si imao usrećiti, bila Ti vječna harna uspomena!

Pogled po svietu.

Trst, dne 13. febrara 1889.

Austro-Ugarska: Njihova Veličanstva cesar i cesarica odputovali su prekjučer u Pešću, gdje će proboraviti više tjedana. Pučanstvo glavnoga grada Madjarske dočekalo je na kolodvoru i putom do carskoga stana Visoke putnike vrlo svečano i uz burne pozdrave.

Njezina Visost carevna i kraljevna Stefanija dolazi budućeg tjedna u Miramar, gdje će ostati sa svojom kćerkom sve do budućeg mjeseca.

Predsjednik carevinskoga vieća dr. Smolka izvestio je carevinsko vieće o posjetu kod Njeg. Veličanstva deputacije, koja je Vladaru izrazila duboko saučešće državnoga sabora prigodom smrti projasnoga prestolonasljednika Rudolfa. Deputacija bijaše vrlo prijazno primljena od Njeg. Veličanstva, koje izrazi tom zgodom srdačnu zahvalu državnomu zastupstvu i svim austrijskim narodom radi iskrene sućuti, pokazane onom žalostnom prigodom.

Carevinsko vieće imati će tekućeg tjedna samo dvie sjednice, da ostane tako više vremena proračunskomu odboru za viećanje.

U ugarskom saboru počimlje podrobna razprava o obranbenom zakonu. Silne demonstracije proti tomu zakonu i proti vladi prisilile su ministra Tiszu, da je obećao nezadovoljnikom, da će se ublažiti nekoji paragrafi toga zakona tako, da bude mogla za nj glasovati sva liberalna stranka.

Crnagora: Prigodom smrti prestolonasljednika Rudolfa poslao je knez Nikola cesaru i kralju Franu Josipu brzojavno sažalnicu iz Bara, a princeza Zorka, supruga kneza Karadjordjevića odputavala je iz Bara na Cetinje, da izrazi svoje saučešće austrijskomu zastupniku na crnogorskom dvoru. To isto učiniše i svi ministri. »Glas Crnogorca« izašao je dne 3. t. m. u znak žalosti sa crnim rubom, a na uvodnom mjestu slavio je prejasnoga pokojnika.

Srbija. U Biogradu obavili se prekjučer občinski izbori, kod kojih bijaše vladina stranka opet potučena. U novo zastupstvo odabrana je velika većina radikalaca, nekoliko liberalaca i par vladinovaca. O sastavu novog ministarstva javljaju, da će biti ministrom predsjednikom Mijatović, koji je nedavno izstupio iz sadašnjeg ministarstva. Nevjerujemo, da bi se radikalci zadovoljili s takovim ministrom predsjednikom.

Rusija. Ministar nutarnjih posala grof Tolstoj, da kani odstupiti. Za razlog tomu navadjaju ministrovo narušeno zdravlje, dočim kažu drugi, da će on odstupiti radi toga, što mu nebijaše osnova o preustrojstvu zemstva u državnom savjetu odobrena.

Francczka: Iz Pariza brzojavljaju dne 12. t. m. da je većina narodnog zastupstva prihvatila reviziju izbornoga reda po predlogu vlade. Vlada kani predložiti osnovu o reviziji ustava, za koju da imade već osiguranu većinu, jer da je postignut sporazumak izmedju vlade i umjerenih republikanaca. Sadašnja vlada, da će provesti nove izbore.

Italija: U talijanskoj prestolnici, u drevnom Rimu došlo je ovih dana do vrlo ozbiljnih radničkih nemira. Vlada je naime kanila provesti nekoje velike gradnje, a to je privabilo u Rim množtvo radnika. Pošto su pako talijansko blagajne prazne, vlada morade odustati od gradnje, a radnici provareni, gladni i žedni počeli su po Rimu rušiti, razbijati, plieniti i krasti. Policija nije njim se odmah oprla i tako je bio skoro za jedan dan slavni Rim u rukah pobunjenih radnika. Sada javljaju službeni listovi, da je mir i red uzpostavljen, no mi nevjerujemo, da će taj prisilni mir dugo trajati, jer je talijanska vlada sama posijala nezadovoljstvo medju niže razrede zatirajuć u njih svaku iskru straha božjega.

Razgovor.

Did Jadre i unuk mu Ive

kod župne crikve u Fontani.

Did Jadre. Vajme, sinko moj, kakva su to vrimena sad došla: sve je zlo i naopako, a od slabega se gre svaki dan na goro; nije više vire ni poštenja, a lakomost i svako zlo se sve više širi; već ne sluša mladji starijega, a za nepoštenu plaću brat ubija brata i otca svoga . . .

Unuk Ivo. Vajmo, dido moj, ovo me je strah, da neidu stvari dobro na tom svitu; jer nevidim nego privaru i izdajstvo veliko i med krvnom braćom . . . Oh Bože, prosti grihe slipomu . . . .

Did Jadre. Vidiš, sinko moj lipi, ja ti jesan već ostarija, pa s jednom nogom mogu reć, već jesam i u grobu. Al nek bude, da mi oči stare već nevide opačinu tu. Kad sam ja bia mlad, oh kadi ste zlatna ona vrimena! onda je bila dosta jedna rič i sve je bilo u redu. A sad? Sad je sinko dragi, sve naopako; pa to su gleda i na pravu viru još privariti.

Unuk Ivo. Sad razumim, dido moj, ča mi tvoja izkusna starost hoće u pamet prizvat; hoće me domislit velike privare, s kojom nam je tudjinac naprtia s našim oružjem tudji jaram; hoće mi prizvat u pamet dogodjajo sramotne, koji su se ovih dana s nami sbili. Ah, kamo nam otilo staro naše hrvatsko poštenje! Ča će svit od nas govorit, kada se razglasi, da su Fontanjci, od starine tvrdi Hrvati, sad na jedanput svoju starinu pogazili, pod nogo vrgli svoj jezik lipi . . . . Olni mi se, da nam braća iz daleka viču: „u h, v i n i j e d n i c r n i i z d a j i c e r o d a s v o g a!“ Oh, kako duboko smo tužni pali, dido moj!“ Reci mi, dali nam nije nikakve pomoći više?

Did Jadre. Srce mo jako boli, sinak moj, da ste se dali zavesti. Vi ljudi tikve mislili ste, da kad vam crni neprijatelj roda našega obećaje caratva i kraljestva, veliko bogatstvo i ugodno življenje prez truda i prez muke svakojake, mislili ste da onaj, koj je drugoljo krvni neprijatelj vaš, da vam dobro želi. Nu to dobro bilo je samo na oko, a to dobro imali ste drago platit, to jest morali ste pustit, da vam se dica vaša u t a l i j a n s k o j š k o l i odnarode, da tako zaboravo na otca i mater svoju, pa da tako — uh, krv mi starcu u žilah od jada zavrije, kad na to gnjusno delo pomislim — malo po malo se pretvore hrvatska vaša ognjišća u t a l i j a n s k a.

Unuk Ivo. Nemoj dido tako oštro! Nikad to nobudo! dok je moni na ramenu glava, neće dica moja napajat se talijanskim mlikom; s dica moja znati će za potrobu talijanski i bez talijansko školu. U talijansku školu dicu moju ja ne šaljem, jer nami nije tribe poć pod Talju . . . Naš dobri vladar i cesar je u Boču, a u Boč mi ćemo doći i prez talijanskoga jezika. Mi se u Talijano ne pačamo, pa neka i oni ostanu lipo doma. Onda ćemo ostati prijatolji kad nobudu dohadjali simo k nami puk za se prosbrnjivat. A za ono, kl klataro naokolo, da oko nas sliparo, valja da si dobavimo dobru motiu, pa da ih tiramo od sebe prez milosrdja . . .

Did Jadre. Tako sinko, Bog te dragi u tom zdravom mišljenju ukripia; a ako ste se, sinko, za sada dali zavest, to se može lahko i popravit, a naš narod jopet će veselo primit u zagrljaj bratu svoju, ka je ostavlia oni put, koji vodi u kolo.

Unuk Ivo. A mi ćemo se vratit, dido Jadre, miloj braći svojoj. — braći po krvi i po miluku; učit ćemo sami milu dicu našu u koliko naša slabost bude dopuščala, a branit ćemo ju o d t a l i j a n s k o g a v u k a, kako tužna kočka piliće svoje brani od proždrtoga jastreba.

Did Jadre. Dao Bog, dragi Ivo, da svi Fontanjci tako misle, pa onda neće talijanska lija dać njušit u hrvatski kokošinjak u Fontane.

Franina i Jurina

Fr. Si čul, da imaju va crikvo pazinskoj novega patrona?

Jur. Kega zlodeja?!

Fr. Po Franića je neki dan jedan Talijančić iz blažene zemlje stiral s crekvi jednoga našega človeka.

Jur. Tako nas nete već Talijani ni va crikav pustit?

Fr. Ja, oni bi oteli s crekvi stirat najprije naš jezik a onda sveh nas.

Jur. Ma bi onda mogli po celoj Istri crikve zaprit, zač i onako oni malo mare ni za popa ni za crikvu.

Fr. A to i šele, zač bi legljo s nami zapovidali.

Jur. Po Jurića, ta njim neće valjat, zač je još na nebu stari Bog.

Različite viesti.

Predsjedničtvo političkoga družtva „Edinost“ pozivlje za nedelju dne 17. t. m. u 10 satih u jutro gg. odbornike i zamjenike k odborskoj sjednici, koja će se obdržavati u prostorijah „Delalskoga podpornega družtva“ (Via Molin piccolo broj 1.) Na dnevnom redu jest nastavak razprave posliednje sjednice.

Izbor načelnika u Dolini. Dne 9. t. m. sastalo se občinsko zastupstvo u sjednicu, da popuni mjesto načelnika, koje osta ispražnjeno smrću pok. E. Lampeta. Od 28 prisutnih glasovalo je njih 25 za občinskoga savjetnika gosp. Ivana Slavca, koji bijaše tim izabran načelnikom. Nećemo već sada ispitivati: je li taj izbor svrhan ili nesvrhan za onu občinu, jer treba prije djuja viditi, a zatim tekar suditi. Nu preporučamo već danas novomu g. načelniku, da posve ponarodi onaj občinski urod, jer je prava sramota, da se u čisto narodnoj občini i tudjim jezikom uredjuje. G. načelniče, oto Vam sgode, da pokašete koliko Vam loži na srcu naša narodna svetinja.

Predstava narodnog komada „Revčak Andrejčak“, koju je dne 9. t. m. priredilo u kazalištu „Fenice“ ljubljansko dramatičko družtvo na poziv ovdješnjeg „Tršačkoga bralnoga in podpornega družtva“ izpala je u svakom obziru vrlo dobro. Ljubljanski predstavljači pokazali su i ovom zgodom, da su pravi gojitolji umjetnosti, radi čega ih je naše občinstvo burnim odobravanjem počastilo i odlikovalo. Istaknut nam je napono, da je ravnatelj dramatičkoga družtva g. I. Borštnik bio duša cielo predstavo, to da je on ulogu „Andrejčeka“ upravo sjajno odigrao. Čestitajuć svim članovom dramatičkoga družtva na krasnom uspjehu, želimo vrnuć, da bismo ih opet čim prije u našoj sredini pozdravili.

Iz Žminja pišu nam 10. t. m. Tužni glasovi o preranoj smrti našega prestolonasljednika, prejasnoga nadvojvode Rudolfa odjeknuše žalobnom jekom i u našoj občini kano i svuda drugud u Istri, gdje naš narod prebiva. Neograničenu odanost i srdačnu ljubav do slavno vladajuće obitelji pokazao je na novo naš dobri kmet i ovom tužnom zgodom.

U nedelju bijaše u župnoj crkvi oglašeno, da će se sliedećeg dana obdržavati svečano zadušnice za prejasnoga pokojnika. Žalobni glas zvonova i u crnu zavita crkva, crno zastavo na župničkoj i občinskoj kući pripravljaše narod na uzvišenu i turobnu crkvenu svečanost.

U ponedeljak za rana počelo je zvoniti i pozivati pobožno pučanstvo na sv. misu i molitvu za pokoj duše Visokog pokojnika. U osam sati započo oficij za mrtvo, a zatim bi odpjevana crna sv. misa uz asistenciju. Crkva se za rana napunila pobožnim soljačtvom. Složno pjevanje litanija u hrvatskom jeziku, u kojih su prisutni sazivali milosrdje Stvoritelja za blagog pokojnika, orosilo je mnogo lice.

Općenito se govorilo jedino o tom žalostnom dogodjaju u carskoj obitolji, a svatko uzdišo bolno: Bože, podaj silo i krieposti prejasnim roditeljem i nesretnoj udovi! —

Pišu nam iz Gračišća. Prošlog ponedeljka u jutro bijaše odpjevana svečana mrtvačka misa u našoj stolnoj crkvi za dušu blagog pokojnika, prestolonasljednika Rudolfa. Već u predvečerje istog dana navieščivao je turobni glas zvonova kroz cieli sat žalostnu svečanost, koja se imala obnaviti. U jutro istog dana čulo se opet podulje zvonenje, gdje sazivlje narod, da se dodje pomoliti za Visokog pokojnika. Prisustvovašo misi: ovdješnji župan sa zastupnici, c. kr. poštarski činovnik, učitelj sa školskom djecom i lieni broj ostalog pučanstva. Crkva bijaše u koliko je to ovdje moguće žalobnim načinom urešena. Usred crkve dizao se mrtvački odar okružen velikim brojem svieća i duplira. Po dovršenoj sv. misi vratio se svatko svojoj kući ganutim srcem razmišljajuć o težkom udarcu, koj je stigao vladalačku kuću, a blagom pokojniku žapćud: „Počivao u miru“.

Nemožemo ipak na koncu zamučati neuljudnost barem i nopristojno veselje i ponašanje nekojih ovdješnjih šaranjaka u ovo žalostno vrieme jamačno za svu našu državu.

Dočim su se svi narodi prostrane monarkije, dapače i narodi drugih država u crno zavili, da diele žalost i bol sa vladajućom našom prejasnom dinastijom, abog težkog udarca, što ju stigao — dočim su ova družtva sve svoje zabave za kašnjo vrieme odgodila, plesalna ovdješnji neotesanci dne 4. 5. i 10. t. mj. nemarećl za žalostni dogodjaj, što se sbio u carskoj kući. Kad su velika družtva plesove i zabave za sada odgodila, mogla su jamačno i ovdješnja dva-tri olpolara i zidara svoj „v e l i k i p l e s“ odgoditi, ali šta ćoto, usalud je crnca sapunati. To njim gotovo na čast ne služi.

Iz Voloskoga pišu nam dne 12. t. m. Nenadana smrt našeg obljubljenog kraljeviča Rudolfa ražalostila je slino i naša srca, koja mu bijahu iskrene odana. Ovdje ga je poznalo, olenilo i ljubilo svo, mlado i staro, bogato i siromašno.

Kao svuda po našoj biskupiji, obdržavalo se i ovdje vrlo svečano zadušnico za prejasnog pokojnika dne 9. t. m. Crkva u crno zavita, bila je puna puka, kako u najveći blagdan. Bili su svi činovnici, carski i občinski, zastupnici, razna korporacije i mnogi gosti iz Opatije. Najodličnije mjesto zauzela je na desnu oltara Njezina cesarska Visost Nadvojv. Marija Antonietta, koja boravi stalno među nami preko zimo u krasnoj Črnikovici.

Znak vremena. U tršćanskih novinah čitamo, da je imenovan podravnateljem u biskupskom konviktu u Kopru svećenik g. P. Polarin, podanik talijanski. Ovim imenovanjem htjelo se je valjda pokazati svedenstvu porečko-puljske biskupije, da nema među njim nikoga, koji bi bio mogao ono mjesto dostojno zauzeti, ili se hoće tim predpostaviti tudjinca mnogim domaćim svećenikom, koji bi bili rado na ono mjesto stupili. Mi dvojimo, da će novoimenovani gospod. podravnatelj poznati hrvatski jezik, kojeg bi morao kao takav poznati, i kojim se služi nekolicina naših mladića u onom konviktu. S protivničke strane više se i pauje neprestance na svećenike hrvatske i slovenske (proti oranzo-orcati) premda su svi podanici austrijski, a većina njih rodjena u Istri, dočim nemaju isti protivnici proti tudjincu niti najmanjeg prigovora, dapače hvale ga već unapried kao kakva mosiju. Biljožeć dakle to imenovanje svećenika nedržavljana na ono važno mjesto, ne činimo dalnjih komentara, jer se proti činom nekojih osoba ništa nemamo pisati, već sažaljujemo našu bednu omladinu, koju se jo i do sada u samom konviktu nedičnimi naslovi traktiralo. —

Hrvatska čitaonica u Lindaru priredjuje za dne 20. m. u vlastitih prostorijah veselicu sa sliedećim programom:

1) Pred zabavom družtvena sjednica, 2) predstava veseloigre „Novci za diplomu“, 3) tombola, 4) plos.

Poziva se svi članovi i prijatolji družtva, da se mnogobrojno odazovu pozivu odbora. — Početak u 4 sata poslije podne. Darovi primaju se sa zahvalnošću.

Lindar, 12. veljače 1880.

ODBOR.

Zabava „Hrvatske čitaonice“ u Kastvu. Pišu nam od tamo dne 13. t. m. da posliednja zabava tam. čitaonice nebijaše kano obično posjećena radi vrlo lošeg vremena. Izvan 4 Riečana, 2 osobe iz Voloskog, 5 iz Iko, 2 iz Lovrana, 2 iz Bistrca, 1 iz Rukavca i 2 iz Matoja, bijahu sami gradjani jednog i drugog družtva na zabavi. Program izvoden je na obće zadovoljstvo, a osobito igra: „Bilo im je sudjeno“, kod koje odlikovaše se gospodje, a osobito g. Dubrović Božo (sluga), Munić Josip (stari Matina) i učitelj Vinko Rubeša (strašm. Milo). „Kolo“ plesalo se 2 put, a zaranili jutro do osmo. Danas ima se gledo dalnjih zabava odlučiti, a dati će skupno zabave „Čitaonica“ i „Dolavsko družtvo“. Zove nas i „Zora“ iz Opatije k zabavi svečanog otvorenja, čemu ćemo se bez dvojbo bratski odazvati.

Razprava kod rovinjskoga suda proti nekojim Talijanom iz Žminja. O tom primismo iz Rovinja sliedeću viest. Dne 12. t. m. obdržavala se kod ovdješnjeg suda razprava proti trojici občinarah iz Žminja, koji su ono mjesecca agusta prošlo godine napali Martina Križanca, kmeta iz Žminjšćine. Obtuženi bijahu: Iv. Pelosi, Iv. Delicuani i Iv. Stefanutti, i nekoji drugi. Prva trojica bijaše odsudjena, i to prvi na četiri, a druga dvojica na dva mjesecca zatvora. Ovoliko za danas na ubaviest slavnoj porečkoj „b a b i“ i njezinomu piskaru dlčnomu „M a n l i u“; koji udaraju svakom zgodom na naše mirno i čestito občinaro, dočim brane i zagovaraju širitolje „d j e d o v s k e k u l t u r e“, kao što je ova odsudjena trojica.

Nouvelo ovieće. Prof. Kuhač obielodanio je dvanaest za koncert prikladnih popievaka Lisinskoga za jedno grlo uz glasovir. O tomu djelu izjavili su svi naši listovi bez razliko, da su ono popievke zaisto ovieće, kojo nikada uvonuti neće, jer su toli karakteristično, umiljato i umjetnički toli savršeno izradjene, da mogu i najnaobraženijem narodu na čast i diku služiti.

Sadržaj malo te sbirke sliedeći je:

1. Udaljenoj. „U daljini tudja svieta“. Za srednji tenor ili bariton.
2. Dvije ptice. „Zabludila morska ptica“. Za sopran ili tenor.
3. „Miruj, miruj, srdce moje“. Za bariton.
4. Bjelana. „Platno si bieli“. Za sitni tenor.
5. Tuga djevojke. „Kak' su tiesne prsi moje“. Za srednji sopran.
6. Tamburaška. „Neka mornar na pučini“. Za bariton.
7. Prosjak. „Kutić grada mi je mjesto“. Za srednji tenor.
8. Vystehovance. (Odsoonik). „Zasvit' mi ty slunko zlato“. (Oj sunašce žarko grani“.) Za sitni tenor.
9. Po boji. (Poslie boja.) „Veselmo se mili bratre“. (Radujmo se braćo mila“). Za bas-bariton.
10. „Vergessen“. (Zaboravi). „Es ist wol schwer zu sloehen“. (Ah, dosta je težko“.) Za tenor ili sopran.
11. Der Zufluchtsort. (Utočište). „Ein armer Mann olin' Dach und Brod“. („Ubogar prosi darak koj“). Za bariton.
12. Die Botschaft. (P o r u k a). „Stillo Wand'rer hommt die Schritte“. („Oj putnici! počekajte“). Za srednji tenor.

Kako se iz ovoga sadržaja razabiro, naći će u tom svezku i sopranistica i tenor i bariton popievke za svoje grlo. Ako dakle koja pjevačica ili koji pjevač i ne može upotriobiti sve popievke sadržane u tom svezku, to neće ipak žaliti, ako ju kupi, jer će dobiti za 1 for. 60 novč. više popievaka, nego ako kupi njemačko ili talijansko popievke, koje stoje po komad, jesu li po prvi put štampane 60 novč. do 1 for. Uz to je izdanje ovo toli krasno, da se može takmiti sa ma kojim izdanjem, a na naslovnom je listu Lisinskova vrlo dobro pogodjena slika.

Naručbinu na „Nouvelo ovieće“ dvanaest izabranih popievaka slavnoga hrvatskoga glasbotvora Vatroslava Lisinskoga prima akadem. knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch) u Zagrebu, Ilica 4.

Preporučamo ovu knjigu svakomu Hrvatu, da si ju nabavi.

Slavjanska izvestija. Tako se zovo novi tjednik, organ slavenskoga dobrotvornoga družtva u Petrogradu. Da se vidi vrstnoća toga lista, navadjamo imena nekih suradnika: Pobedonoščov, grof Doljanov, Višnjegradski, Gurko, Durnovo, Radecki, Černjajev, Bestužev-Rjumin, Lamanski, Mirković (poreklom Srbin, sada adjutant ruskoga cara), Vasiljčikov, Kirjejov, Majkov, Danilevski, Bogoljubov, Kulakovski, Rovinski, Garnicki, Pisarovski, Rujevski itd. Urednikom je general V. V. Komarov.

Vrieme. Ovog čodna imademo na jugu veoma nestalno vriome. Za kišom sliedila je bura a sada bieseni okolo nas bura i snieg. Na Krasu imado toliko sniega, da jedva vlakovi prolaze. Jutros dne 13. imali smo u Trstu upravo nesmasno vriome. Silna bura nosila je snieg kao da smo na visokom sjeveru.

Kao ko dnas tako je i drugud po Europi, jer dolazo viesti o silnoj mećavi, koja je ovih dana skoro na svih većih željezničkih prugah obustavila promet. Austrijska sjeverna željeznica obustavila je na većini svojih pruga promet. Isto tako i državna željeznica. U Linou zapao je snieg 4 stope visoko. U Njemačkoj je takodjer većim dielom promet obustavljen. — U Ruskoj zapao je tolik snieg, da deputacija ruskih častnika k sprovodu kraljevića Rudolfa nije mogla u opredieljeno vriome stići u Beč, već dan kašnje. — Iz Bruscla javljaju, da je usljed mećave prekinuto občenje izmedju Belgije i Engleze. Podmorska brzojavna sveza prekinuta je na više mjesta. — Iz Londona javljaju, da je ondje zapao silan snieg, nu sasvim tim su ondje juće obdržavali pod vedrim nebom sastanke, u kojih su se hiljade občinstva izjavile proti okrutnom postupku vlade u Irskoj.

Sila strojeva na srietu. Po najnovijem sastavku berlinskoga statističkoga ureda jesu četiri petina danas radećih strojeva ustrojene u zadnjih 25 godina. Fran-

ceska posjeduje 49.500 stabilnih ili lokomobil-kotlova, 7000 lokomotiva i 1850 parnih kotlova na brodovih; Njemačka ima 59.000 kotlova, 10.000 lokomotiva i 1700 brodskih kotlova; Austro-Ugarska ima 12.000 kotlova i 2800 lokomotiva. Snaga svih strojeva sačinjava u sjedinjenih državah sjevorne Amerike 7,500.000, u Englezkoj 7 milijuna u Njemačkoj 4,500.000, u Francezkoj 3 milijuna a u Austro-Ugarskoj 1,500.000 konjskih sila. Po cielom svietu stoji danas u porabi 105.000 lokomotiva u snagi od 3 milijuna konjskih sila. — Ako se taj iznos pribroji snagi drugih parnih kotlova, konstatuju se silna snaga od 46 milijuna konjskih sila. Konjska snaga paro ravna je snagi triuh živih konja, a jedan konj je jak kao 7 ljudi. Parostroji cielog svieta približuju se po tom računu snagi od 1 milijarde ljudi, dakle dva puta toliko, koliko se broji radinih ljudi po svem svietu. Na cieloj zemaljskoj kruglji ima po prilici 1.455,923.000 ljudi. Para je po tomu ljudsku snagu neizmjerno pomnožila na uhar cielog čovječanstva.

„Armee-Album“ izašla je 4. svezka toga krasnoga djela pod redakcijom Gustava viteza Amona pl. Treuenfest. Ova svezka sadržaje 70 slika „feldmaršalajtnanta“ sa toliko kratkih životopisa. I buduće svezke donieti će po 70 slika.

Neuku nauka.

Novi stroj za kuhanje kave izumljen je: dade se u isti stroj surova kava, kako se ju u dućanu kupi, samo prosnaži i odma u stroj baca, a dobiva se najbolja i njo kuhana i gotova kava za piti. Isti stroj sastoji se od prženo, od mlinca i posuđe za kuhanjo. Sve žari samo špirit, kao kod dosadanjega stroja. U 10 časaka budo sve to gotovo. Koliko dakle prištednja vremena, kolika prištednja drva, a i posluškinje u kuhinji. U vlastitoj sobi kraj krovota — za 10 časaka — imaš sve gotovo. Tko bi hotjeo stroj izravno dobiti, neka se obrati kartom na „Carl Wagner“ Dresden, Ludwigestrasse 2, (Sachsen über Wien).

* * *

Kad je kolera savjetuju liečnici fino istučenim sumporom malko posipati čarape na nogu, što da mnogo čuva od pošasti, a onda nikuda ne ići praznim želudcem.

* * *

Popekinjicu šunke (pršuta) ukusno prirediti: izreže se tanko rezko, koje se omotaju u zamućku s jajom prirađenu, tako se spoku na obe strane i dobiva se posve ukusnu i delikatnu popekinjicu šunke.

* * *

Da se lepo oporu svileni rubci izriba se njekoliko prisnih (sirov) krumpira i iznešu, a dobivenom vodom izpore se rubac. Ne treba sapuna, a rubci dobiju osobit sjaj.

* * *

Da kokoši i po zimi jaja nagu. Tomu ne pomaže nikakova čarolija ni vještina, već toplina i hrana. Omanšite ili ako je sada nezgodno, obložite im sjedišta, da ne može do njih vjetar i zima, to im podavajte svaki dan bar malo zoloni ili što god što je kuhano. Tko ima endivije salate ili matovilca, i to je dobro. Kuhan krumpir posipan posijami ili mekinjami, uroditi će jednako povoljnim uspjehom; nu valja da je kuhan valjano, da budo skroz mekan i nešto vodon. Kuhan ječam puno vriedi.

* * *

Maz za željezne peći. Kako u nas ima svaki dan više željeznih peći, držimo, da će dobro doći gospodarom naputak, kako se gotovi maz, kojom se čvrsto i trajno zamazuju pukotine ili rožko na pećih i na cievih. Valja nabaviti u bravara željezne piljovine, te od nje i žitka ili vodona stakla, što ga prodaje svaka ljekarna, umiesiti kakvom drvenom žlicom tiesto i odmah zamazati škulju. Valja upamtiti, da svaki put ugotovimo mazi samo toliko, koliko nam je onaj čas treba.

* * *

Bieli hljeb po američkom načinu. Gdje neima u mjestu pekara, moći je u kući u kratko vriome ugotoviti po američkom načinu dobra, biela hljeba. U to ime uzme se okolo 30 grama tištenoga kvasca, raztopi ga u pol litra mlieka i uspe se u nj jedna žlica stučena sladora ili šećera. U primjerno veliku zdjelu uspe se poldrug kilogram pšeničkoga brašna, osoli se, koliko treba, te se ovamo nalije onaj raztopljeni kvasac i sve skupa umiesi s toplim mliekom, dok bude tiesto, kakovoga treba za kruh. Na toplu mjestu dići će se hljeb toliko, da možeš s njim za poldrug sat u peć. Valja taj kruh podi..u posudi od lima, koju valja tek do polovice napuniti, da ima tiesto prostora, kad se bude diglo.

Pisac ovih crtica bilježi i ovu, jer upravo kôla po stručnih glasilih njemačkih i slavonskih. Nu koliko je motrio naše kuharice, jer sám nije u pekariji strukovnjak, opazio je, da one ovako tobož po američki i do sada rade. Ako ne rade, te ih gotovljenje hljeba stoji više truda“ I vremena, neka izvole pokušati ovaj američki način.

Dopisnica uredničtva.

G. J. P. u F. Poštati ćemo naš list g. A. C. kako nam pišete. Primiti ćemo rado vlesti o šaranju tamošnjih šaranjaka. Preporučamo Vam, da budete opresnjli u pisanju, te da sve preporučite što nam šaljete, inače imati ćete neprilika s mi ćemo poslano uzalud čekati. Da ste nam zdravo!

Lutrijski brojevi

dne 9. febrara

Trst	86	30	42	20	20
Buda	40	64	78	2	24
Linc	53	89	27	1	23

dne 13. febrara.

Prag	27	82	9	56	60
Lavov	56	09	80	88	81
Hermannstadt	71	28	49	52	87
Innsbruck	00	71	66	4	30

Griena bol, kašalj, hreputavica, promukłost, nazeb zadavica, rora, zapala ustiljah itd.
mogu se u kratko vriome lalleliti rabljenjem
NADARENIH
Prendinijevih sladkišah
(PASTIGLIE PRENDINI)
što jih gotovi P. Prendini, lučbar i ljekarnik u Trstu.

Vrsta pomaku učiteljem, propovjednikom itd. Prouđjenih kaštjuć nodih, navadno jutarnje hreputavice i grlenih zapalah nestaje kao na čudo ustimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se pasiti od varalicah, koji je ponađinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati *Prendinijeve sladkiše* (Pastiglie Prendini) te gledati da bude na omotu kutjiice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani *Pastiglie*, na drugoj *Prendini*.

Cieno 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaje se u *Prendinijevoj ljekarni u Trstu* (Farmacia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 52—10

G. G. Piccoli-ju,
lekarničaju v Ljubljani.

Vinice na Dolenjskem, dne 12. jan. 1889.

Blagovolite mi poslati dvanajst stekleniic Vaše **esence za želodec.** 1—12

Polvalno omenjam, da je bila reba lani poslanih dn steklenic izvratna. Nekaki ranilni vrat so vžlvali osenco z najboljšha vspehom. Neka bolnica je bila nčo za smrt bolna, vsi so mislili, da mora v malo urah umreti; toda komaj je zavžila nekoliko kapljic osence, je že okrevala in čez nekoliko ur popolnoma ozdravela — mod tem, da je bila poprej več dni že skoraj na smrtni postelji. Esenca se tedaj zaradi njenega izvratnega vpliva sama najboljo priporočuje.

Z odličnim spoštovanjem
Jurij Künig, župnik.

Kamaleonte četvorci

prorekujući vrieme.

Ovi su četvorci iz stakla naličeni sa pet prozirnih bojah i sa posobnim procesom uvršćeni u liep crveni okvir. Imaju pako mogućnost proreći kakvo će vriome biti, **kao i barometri** i to mienjajući boje. Predstavljaju u većini okolice, vodopade, gradine itd. Obešaju se pako na prozore, ali tako, da su licem prama sobi obrnjeni, te tako služe na ukras sobe. Bilježe n. pr.:

Vrieme stalno i suho sa živahnimi bojami.
Kiša u izgledu promjeniv zelenu i modru boju u žutu i crvenu.
Promjenljivo vrieme sa polu bojami.
Oluju sa neprestanim obledjenjem bojah.

Cieno: Gabinet format ducat . . for. 5.—
Visit „ „ . . „ 3.25

Ako koji pošlje unapried for. 2 dobiti će prosto poštarine i svega 2 četvorca u gabinet i 2 u visit-formatu.

Henrik Pegan,
Trst, Lloydova palača.

Nova 74—8
agencija za službe
u Trstu, Via Campanille br. 1

bavi se namještivanjem svakovrstnih službenikah u tu- i inozemstvu, **utjeruje dugove**, dobavlja izvišća sa podpunom tajnošću. Izvršuje takodjer svakojaka pisma, **molbenice, ugovore** itd. Zalaže i riešava proti uplati kamatah predmete, založene u gradskoj zalagaonici (Monte di Pietà), kupuje i prodaje svakovrstnu robu. Dobavlja uz jako nizke kamate novce i upravlja svaki drugi posao.

Popisuje se hrvatski, njemački i talijanski.

Bolezni želodca.

in spodnjih telesnih delov, jeter in vranice, slata žila, zaprtje, vodenica in kronična driska, izvrsni sem uspešno z FIGOLI-jevo „ESENCO za ŽELODEC“, koja je tudi izvrstno sredstvo proti glistam. Pošilja jo lekarnar Piccoli v Ljubljani (Dunajska cesta) proti poštnem povzetju.

(Varstvena znamka).

V steklenicah po 15 novč. se prodaja v Trstu v lekarnah: Biasoletto, pl. Leitenburg, Liprandi, Pozzato, Praxmarer, Prendini, Ravasini, Rocco, Saraval (za magistratom), Serravallo, Skopaynsky, Suttina in Zanetti. — V Istri v lekarnah: *Rovinj* Angelini, *Pulj* Wassermann, Carbucic lio, Rodinis; *Dinjan* Rek, Bradamante; *Koper* Giovannini, Favento; *Piran* Fonda, Lion; *Pazin* Lion; *Novigrad* Tamburini; *Poreč* Candusio; *Višnjan* Patalli; *Buje* Bonetti in v vočini lekarn v *Istri, Primorju, Tirolu, Dalmaciji, na Kranjskem, Štajarskem in Koroškem.* 12—1

Marijacoljsko želodčno kapljice

zvratno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Neprecenljivo dobrote je posobno vpliv njihov pri netečnosti, slabosti želodca, ako s grla smrdi, napenjanju, kislem pehanju, kolki, želodčnem kataru, gorečice (zgavci) pri prooblinej produkoljl slin, rumenici bluvanju in gnjusu, glavobolu, ako boli le želodec) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jodi in pijač v želodcu

Varnost. znamka proti glistam, bolezni na vranici in jetrih in tudi proti slati žili ali hemoroidam. Cena stekleniei je s nakazom vred samo 40 nov., velika stekenica samo 70 nov. Glavni sntog ima lekarničar „k angelju varhu“ *Karl Brady Kremsir, Morava.*

Marijacoljsko želodčno kapljice niso tajno sredstvo. Dali, ta katerih obstoji, oznanjeni so na vsakoj stekleniei priloženomu poduku za vporabo

Pristne dobe se skoraj v vseh lekarnah.

V Trstu: Lekarna: Antonio Suttina I Lekarna: de Leitenburg, all' Ercole trionfante — *Lekarna:* Eduard de Leitenburg, alla Salute. — Lekarna: A. Praxmayer, al duo Mori — Lekarna: Pietro Prendini, alla Fontana Imperiale. — Lekarna: Benedetto Saraval, al Amazone Trionfance. — Lekarna: Benedeto Vinch Minturel, alla Corte. — Lekarna: dr. Vittorio Serravallo all'Orso nero. — **Postojna:** Lekarna Fr. Baccarcich. — **Sežana:** Lekarna Philipp Ritschel. —

Svarilo! Pristne Marijacoljsko želodčno kapljico ponarejujejo in posnemajo se mnogovrstno. — V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka stekleniea v rdeč omot, proviđen z gornjo varnostno znamko ter mora biti na vanem priloženem poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusek-a I. Kremericah (Kremsier).

Proviđjen sa ovom znamkom je pravi prof. dr. Libera
Elixir za živce

kojim se ozdravlja sve živčane bolesti sigurno i podpuno, ma da su i zastarjele, osobito pako mučnje uslied mladostnih griehe. Ozdravlja **slabost**, bjelotok, zlo- i glavobol, migrenu, jako kucanje srca, bolesti želudačne, ter pospješuje probavu itd. **Elixir za živce**, sastavljen iz svjetsko znanih biljkah, priznane od svih auktoritetah medicinskih — pruža jamstvo za ozdravljenje spomenutih bolestih. Pobližo iz **circulara**, koji je **priložen svakoj stakleniei.** **Cieno male stakleniee f. 2 — velike 3.50, dvostruke f. 6.50 o. vr.** u gotovom ili pouzećem. — U svih lekarnah je na prodaju. — Glavno skladište: Einh rn-Apotheke, **Max Fasta**, Prag, Altstädter Ring. U Trstu u lekarnah B. Saraval-All'Amazone Trionfante, Seravallo, P. Cavana i Prendini.

Na Rieci A. Mizzan. 13—5

Čuj! Čuj! **Svet** Čuj! Čuj!

Stroj za šivanje for. 1.95.

Čudovato je delo tega stroja; šiva vse izvratno, najdebelejše sukno in najfinejši šifon; gre dobro; je divno izdelan, slatno broniran, okrašuje vsaki salon.

Neodpustljivo je, kjer v hiši ni še tega stroja. — 3—3

Kdo bi bil kedaj mislil, da se more napraviti za for. 1·95 šivalni stroj.

Ogromna je prodaja tega stroja; naj ga zatorej vsak takoj naroči, ker bo kmalo razprodan. Za naročbo zadostuje dopisnica. Prodaja se na vse kraje sveta. Ker se stroški neznatni, proti gotovini ali poštnem povzetju.

Razpošilja: 6—4

L. MÜLLER
Dunaj, Währing, Schulgasse št. 10

Obrtničko čudo!!
Kaputi iz kaučuka:

nepromočivi raznobrojne vremene tkanine najviše četverougle sive i tamno boje. Na jednoj su strani iz sivoj kaučuka (posvema sličina svili) ili crnog sa naglavkom i dvostrukimi zaponi.

☛ Ti kaputi radjeni su na dvie pravilne strane, te se mogu rabiti i po lieponi vremenu kao gornja suknja.

Ciena for. 7.

Franko poštom u svako mjesto u monarkiji. — Šilje se uz prodhodnju plaću ili pouzećem.

U naručbah mora se naznačiti duljinu kaputa i širinu prsah.

ENRIK PEGAN
Trst, palazzo del Lloyd.

Čast nam je proporučiti p. n. obćinstvu **Trsta i okolice, Primorja i ostalih hrvatsko-slovenskih gradovah i mjestah, sa sedinosti i jeftinoće poznatu, te obilnimi modernimi pismeni i strojevi providjenu,**

JEDINU SLAVENSKU

TISKARU
U TRSTU

Ista prima i obavlja svaku naručbu bilo koje vrsti **knjigotiskarskoga posla** te preporuča se osobito za ove vrsti tiskanic kao n. pr.:

za župne urede, okružnice, račune, list. artije i zavitke s napisom, preporučne karte, posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive, razporede, uznice, oglase, pravila, izvješće, zaključne račune, računike, punomoći, cienike, jestvenike, svakovrstne skrižaljke, izpovjedne cedulje, knjige itd.

Uvjerava se p. n. obćinstvo, da će nam biti osobita briga, p. n. naručitelju u svakom pogledu zadovoljiti koli **brzom i točnom podvorbom, toli jeftinom cienom i ukusnom izradbom.**

Drži u zalihi (skladišću) sve potrebne tiskanice i knjige za crkvene urede.

Onda ima na prodaj sliedeće knjige:

Kmetijsko berilo za nadaljevalne tošaje ljudskih šol in gospodarjev v pouk cena prijo **50** nvč. sada **40** tvrdo vezana	n. **40**
Sodnijski obrazci sastavil B. Trnovec . .	n. **20**
Vilim Tel, provod Cugnera	n. **40**
Ljudmila provod J Lobana	n. **20**
Filip provod Križmana	n. **20**
Antigona provod Križmana	n. **20**
Trst in okolica od Sile	n. **20**
Pjesma o zvonu proveo A. K. Istranin . .	n. **20**
Istra pjesma „ A. K. „ . .	n. **20**

Ove su knjige jako prikladne za darove o praznicih zato ih sl. obćinstvu preporučamo.

Kod naručivanja tiskanica i drugog, molimo naznačiti **t o č n o** naručbu i dotični naslov (adresu) naručitelja.

Za obilnu naručbu **proporuča** se

Tiskara Dolenc
Via Carintia br. 28 u Trstu.

!! Vse hiti in kupuje !!

Samo for. 2.90
žepna ura z verižico.

Cirse in dr. v Švici je propadel in valed tega prodaje se 200 teh krasnih, dobro idočih ur za gospode, gospe in deco. **zlatu popolnoma sličnih**, z elegantno, pozlačeno verižico, na ta način.

Ogromne so naročbe na te ure; naj se zatorej vsakdo podvliza, dokler jih je še kaj v zalogi.

Pošilja proti gotovem denarju ali po vzetju: **„Uhr-Depot L. MÜLLER, Wien, Währing** Schulgasse 11. 6—4

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

Tiskara **Dolenc.**

Broj 8. U Trstu 21. febrara 1889. Godina XX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč.; za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbo sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se povraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za 6 for., za seljake 3 for. na godinu. Razmjerno for. 3½, i za pol godine. Izvan carovine više poštarina.

Na malo jeden broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 28

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Prestolonasljednik nadvojvoda

Rudolf i Hrvati Istre.

U monarhiji Habsburga obćenit je plač za prestolonasljednikom Rudolfom. Plaču svi narodi, naročito slavenski. Svi su imali od predmjevanoga budućega vladara svoga dokaza osobito ljubavi naprama njim; ljubavi takove, kakovu bud koji narod od svojega vladara očekivati može; ljubavi kakve trebaju osobito oni narodi, koji s proteznih okolnostih nisu još dosegli onoga, što jih po pravu i po zakonu ide. Takovim osobito žive su uspomene na još mladoga, a ipak velikoga pokojnika. Poljaci ga spominju, jer jih je znao cieniti i ljubiti, a spominju ga i Rusini, jer je želio, da i oni uz Poljake jednaki budu. Česi se ga spominju, jer ju već mlad, još dječak, učio se poznavati njihovu povjest i njihov jezik, te jih obljubio kao i njihove susmoljake. Hrvatom još je u svježoj uspomeni odkad je posjetio banovinu, te Bosnu i Hercegovinu, imenito pako hrvatsku prieatolnicu, Zagreb, u kojem je pohvalio vjernost Hrvatah, bili oni gdje mu drago, u svih viekovih, njihovo junaštvo na bojnom polju i njihov mar na znanstvenom i umjetnom poprištu.

Ta hvala valja i nam istarskim Hrvatom, koji smo grana cielokupnoga naroda hrvatskoga. Već to, pak činjenica, da je blagopokojni Rudolf poznavao naš hrvatski jezik, i da se je njim služio, gdjegod mu se je prilika pružila, prije nekoliko godinah, koješto nam je, privatno poznato, čak i u Egiptu, u Aleksandriji, bilo bi dovoljno, da mu bude među nami neizbrisiva uspomena.

Al imamo i posebnih razlogah, s kojih će biti prestolonasljednik Rudolf za uviek u najblažoj uspomeni među istarskimi Hrvati.

Proevat Opatije i proslutje njezino po čitavoj Evropi uzko je skopčano sa imenom prestolonasljednika Rudolfa kao i Njezine cesarske kraljevske Visosti Stefanije, a da su po glavnom tamošnjem perivoju i hrvatski napisi, isključiva je zasluga Njegova. U iztočnoj strani Istre malo je ljudi, koji ga nisu vidjeli, koji ga nisu lično poznavali; a s druge strane nije skoro kutića, od same obale do na sam vrhac Učke, kojega nije on prošao, bud kao lovac, bud samo za to, da upozna one predjele, da se divi krasotam njihovim i da jih pak i svietu daje upoznavati. Vriedno bi bilo pobilježiti sve zgodnje njegove, koje je imao na takovih putovih, bilo na iztočnoj obali poluotoka, bilo na otocih s našimi ljudmi, govoreć s njimi uvjek hrvatski i razlikujuć se tim kao dan od noći od mnogih cesarsko-kraljevskih činovnikah, bilo kotarskih, bilo zemaljskih i pokazujuć njim primjerom, kako bi se i oni imali prema hrvatskom narodu ravnati.

Dà, neomalovažajuć druge narodnosti Istre, priznavao je, poštovao je i ljubio hrvatsku narodnost. On nije smatrao Istru talijanskom pokrajinom; nije govorio, da su se Hrvati Istre prekasno probudili, pak da njim nepredstoji drugo, nego da poginu; nije govorio, da Hrvati pranoglo zahtjevaju izpunjenje svojih prava, dočim njim je slabo ili nikako neizpunjavaju, pače dočim njim se prieči njihovo izpunjenje sa strane, odkud bi se to u redovitih okolnostih najmanje očekivati moglo; nije govorio, da valja Talijanom i njihovu jeziku dati stanovite povlastice, nit da je znanstvo hrvatskoga jezika — kojega je On poznavao i rado se s njim služio — kao što to govore mnogi, koji nepoznavajuć ga, bi ga morali rabiti.

Ljubeć Istru i oba naroda u njoj stanujuća jednakom ljubavju, On je za djelo Njim zasnovano »Austro-Ugarska u riječi i slici« preuzeo sam opis onih predjela Istre, koje je bolje poznavao i hotio, da budu u njem zastupani i Hrvati, dakako i Slovenci Istre. U tu svrhu pozvao je On među suradnike za rečeno djelo one muževe, za koje je držao, da će bez pretjeranja al i bez ikakvih predsuda, savjestno i nepristrano izvršiti svoje zadaće.

Nacrt »književne povjesti Slavena Istre« povjerio je zemaljskomu školskomu nadzorniku, presvjetlomu gospodinu Antonu vitezu Klodiću, a nacrt »pučkoga življenja Slavenah u Istri« g. profesoru Vjekoslavu Spinčiću. —

Znajuć kakvih protivnika, visokih i različitu vrsti imade ovaj posliednji, inače ljubimac istarskih Hrvata i Slovenaca, te videć, da ga je blagopokojni prestolonasljednik vlastoručnim pismom pozvao, da piše o svojem narodu u Istri, vidimo u tom, da se On nije obazirao na razne visoke i nizke krugove i osobe, Slavenom u Istri protivne, već da je gledao jedino na sposobnosti i želio pri tom, da budu Hrvati i Slovenci Istre — bar u sadašnjosti — prikazani svietu onom ljubavju, bez povriede istine, koju može gojiti čestit čovjek naprama svojemu narodu. S tom ljubavju bit će stalno opisano i duševno djelovanje Slavena Istre u prošlosti i sadašnjosti po rečenom jur gospodinu.

A da će se to i jedno i drugo dogoditi, imamo zahvaliti pokojnomu cesareviću i kraljeviću Rudolfu, kojemu i s toga kano i u obće s ljubavi do našega naroda i opet bolnim srcem kličemo:

Vječna Tiuspomena!

DOPISI.

Iz Žminja, polovicom febrara 1889. Da uvjek mučimo, žminjski šaranjci lagali bi i nadalje kuli u porečkoj „babi“ toli u „Giovane Somiero“, kako se to događa i do sada, a Bog zna koliko od njih bi vjerovati mogli, da stvari u Žminju idu kako oni opisuju. Mažikarta porečko blobotuše „Manlio“, onaj „Giovane-Somiero“ i ostali navaljuju bezobrazno na našega pastira g. Karla Miklavčića, bladeć ga, da je on, koji noželi mira u obćini, da je on jedini, koji je Žminjce potrovao, prieteć mu, da će ga kod oltara ubiti itd., a neznaju jadnici, da im je odavna odavnilo i da grudo kulo na pieskn.

Znamo i mi, da su kmeti jur petnajst godina kod uprave u obćini, nu do pred tri godine imali su glavu šarenjačke stranke, a sada toga i u buduće nebudo, jer se znade od kuda riba smrdi.

Kako Vam bijaše javljeno, imali smo od malo vremena ovdje izbor načelnika i deputacije, gdje su naši kmeti pokazali svoju neodvisnost i hrabrost, boljo nego li ikada prije. Prigodom izbora jedan od Hrvata kanao je protivnikom (jer su po sili htjeli imati glavara i deputaciju iz svoje stranke): „Gospodo moja! nikada Vas nevidimo u crkvi, nikada kod izpovieli, nikada kod Boga, kako ćete, da se pouzdamo u Vas?!“

Obećavali su svi i svo, a osobito protivnički kandidat, mlinar, govoreć: Sve će bit, sve će bit — samo, da se njih hira u deputaciji. Prvo nogo su predložili od svoje stranke glavara, mislili su imenovati bivšega načelnika g. A. G., nu pošto ciela Žminjština znade, da je on uzno za četiri dnovnice 168 forinti (za koje se mora sada pisati sinio i tamo) nisu se pouzdali predložiti njega, jer mu je većina protivna, a i mnogo kmetova, koji su nekoje parbene troškove platili njemu, a sada moraju po drugiput plaćati obćini.

Govoreć, da žele mir, da žele blagostanje obćine, šarenjačke lije preokrenuli su bili kmetove tako, da je jedan predložilo njihova kandidata, u narodnu deputaciju, našto bijaše vočina zastupstva i prietala. Nu htjeli su svo, a poslovica veli: „koji mnogo obuhvaća, malo lovi“; za potoga savjetnika pošarenjačenoga kmeta J. P. koji, promda glasovan u zastupstvo od naše stranke, promda je narodnjakom zadao „p o š t o n u“ riec, da će biti uz narodnu stranku, ipak prigodom izbora deputacije pokazao se, da nije muž-beseda. Na dan izbora rekao je: Neka bude, Bog zna što sam dobio, obećao sam im, drugačije nesmijo biti, ja glasujem za Karla Potočna. Ovoga „m u ž a“ kanilo se učiniti poglavarom obćine, budući izučio četiri razreda gimnazija i razumije se ponešto u obćinske poslove, ali videći kakav je, okrenuše mu naši ledja.

Izabran našim načelnikom ostao je Mato Peteh-Kovačić, pošteni kmet, koji se razumije u obćinske poslove i koji posjeduje lieno imanje.

Narodni protivnici, da mu se narugaju, zovu ga „b a r b i r o m i k r o j a č o m“, kao da je sramotnije služiti si kruh poštenim radom, nego li kao oni, koji su se prodali za 30 srebrnih.

PODLISTAK.

Na vrhu Osorčice.

Jenara 1889.

Si fractus illabatur orbis, impavidum ferient ruinae! . . . Horat. — Viva costituzion i glas svjetlino.

I.

Na način goro iztaknut opisuje Horacij, latinski (žalibože) jaslar, muža, kakav on sam nije bio, muža pravedna, nepokolebiva, koj se drži svoje savjesti, koj ne drhće ni brk u brk pred silnikom, nit treno okom pred zavedenom svietinom, pa ga i kamenovala; ma da se i nebo i zemlja surva u jednu gomilu, taj pravednik će izginuti pod rušovinami, al bez straha, za svetu stvar! Takovih nam treba! Pa i hvala Bogu velikomu, tu pak tu pokazuje se među našimi po koje tvrdo pošteno čelo. Živili! .

Samo tako, samo tvrdo, pa se na nas oborio i sav madjarsko-njemačko-italski farizejski sviet, pa i podpraživali proti nam, moj Bože, koga jim drago: ništa, ni makac natrag! Gonite, lažite, obsjenjivajte i gore i dolje, skinite ako možete i glavu sa ramena, al odluke svete velikoga i pravednoga muža, ne sklonusto! Kako vidite, dragi „Slogari“, nakon duge šutnje pustinjak zaorio u silnu trubilju. Jest i vriome je. Doista nam srdce raslo kad smo ono gledali takova ncšta! Uh! da mi je reći, pak utečí!

Ali, viva Costituzion i dušu u se!

Dà, dà, naučni smo bili kako Josip Miš . . . . kako stotine narodnjaka padaju smjerne pred zlatnim telctom (oh zlato, zlato!), bilo to telc Kujan li Popowsky, ništa zato, samo da je zlatno. Nu koješto spomenuh, ima i po koj tvrdi hrvatski vrat, slava mu?

No kolika je vaša slava, vi divni naši jaslari, „r e f a d i i r i n e g a d i!“ Vašo majko govorilo s vami hrvatski, a častno vam babe, zakopane su pod hrvatskom maramom! A vi? Najveći izmed vas počeli svoj politički život bunami 1848., to ga dokončuju izdajstvom svoga roda i jezika! Plešćite jaslari, babe i renegati, plešćite zviezdam vašim, vašo je vrieme, oh! accecamento! Al dok ovo pišem, sdrhno me glas, da je umro najveći politički muž u Istri. Zato dolje krila, po čudi našega gorljubinjega srdca vapijem: Bog mu se smilovao i oprostio mu; mislim, da će bit sad već i njemu drago ako zaželim, da nitko od naših ne nasljedovao njegovih stopa, ne radio kako je on! Oh žalostno! Nije za njim proplakao hrvatski rod, kao što onomlani za Pavlinovićem; a ni jaslari ne plaču, jer jim oto prosto jedno mjesto kod jasala. Jest, po današnjoj sistemi tko će na to mjesto treba, da ima zasluga, s kojih čovjek mora drhtati, kad mu se sud božji približuje. Oj „babo“ predlagoj kandidato, ljudo od oka, čelične, naznači: „f o r t e m e t t e n a c e m p r o p o s i t i v i r u m“, koj ne čezne za jaslima! Oh kako se grohotom smije i halabuči na ovom vrhu pustinjak, mislim, da ga čuju Unije i Sušak sve do Ilovika! Oh tempora o mores! Paseje doba, poštenje iz kotca, i viva costituzion! Plačem nad umrvšimi, a smijem se živim!

II.

Nisam mislio baš ovako započeti, al došlo mi tako, pa nek ide. Ja sam bio odputovao sa Osorčice, nešto jer me bilo strah i pred onim „S u h a n i č i n u m“ lošinjskim, al osobito jeda bih gdje našao onoga blaženoga „R e š e t a r a“, koj je il umro, il mu pero i rešeto dodijalo. I nisam ga mogo izkopati, a sad bi nam bio potrebit. Tako pokunjen vratih se tiho, tiho u moju špilju. Na svom povratku pratio sam njekoliko vremena grofa Paara, koj je u Rimu dobio pakračkí dekret, to pognuto išao put Boča, a ja šaputao po malo za njim: hodi, hodi, Gospod s vami, ti hrvatski ljubimče, ti koj se bojiš, našega „v a v s j e, v j e k i v j e k o v itd.“ On se njekollko puta s grozom osvrnuo na me, te mumljao sam sobom: tako zahtjevala visoka politika i krasna gospa A. U.

Tako dakle, onomad zjevao ja i gledao buru sunčajuć se u zaklonu na ovom vrhu, kad al oto njetko ide k meni. Turist po cieloj vanjštini: nabrukvano čizmice, preko hrbta dalekozor i kišobran, o boku čuturica, u ruci zašiljena batina, a na glavi karakteristični šljem, (bez česa turist nebi bio turist), na glavi rekoh kao pivatna tikva bez dna, provučena modrikastim platnom. Ja ustadoh sa kamena, a moj putnik poče njekako: „J u r i g o t, t a r a t a n t a n j o k!“ Ja odvraćam glavom, da taknbudo ništa, te se dosjetih, ne bili latinski? Nu pa ide, težko dà, al ide. Na moje čudo, baron Etvеš! Pošto smo o svom po malo, naglasi mi, da bježi po svietu jer mu se omrazio ugarski ustav, i da traži nove

štenim zanatom nego li varati občinaro ili občinu.

Ako je do sada trobovao škaro za sukno i britvu za kmetsko brade, sada će rabiti škaro za šaronjačko tikvo, a britvu za kozje pršine naših šaronjaka, da nebudu onako nespodobno i nakazno izgledali. —

Odmah prigodom prvo sjednice zaključilo se, da se uvodjo hrvatski, jer je naravski, da se, gdje živi 4080 Hrvata, a dvadeset šaronjaka, nemože urodovati drugačije. No talijanuši zahtjevaju, da se piše njekakvim istrijanskim dijalektom, koga da razumiju i oni! Šaraju li oni i u „babi“ u dijalektu? Pametna li nam zahtjeva!

Vidjeli smo jur prigodom dvijuh sjednicah, da naš glavar znade držati red u zastupstvu, i da se u posao taj razumie.

Bivši savjetnik kroz 18 godina znado za sve šaronjačko himbe, te kada misle, da su mu našli „kučiću“, on imade pripravnu množinu „ganćara“, na koje znade objositi šaronjačko jezike.

U sjednici prigodom proračuna govorilo se jo za dug od 400 for., koje imade občina povratiti još kmetovom za dvakrat plaćeno sjeme neplodne godine 1879.

Poznati nam blagajnik, pod kojim je bilo utjerano preko 10 000 kapitala, utjerao je i 1200 for. za rečeno sjeme, premda su imali od zemaljske junte stroga naredbu, da toga novca neutjeraju, jer da će se junta platiti adiolonalom. Ovaj ustane i reče: da je taj novac plaćen adiolonalom, neka se pradbrojenu svotu ukine.

Upravo s toga, što su ga kmoti platili jedan put občini, drugi put junti, mora se ga povratiti, odvrati mu naš načelnik. Kako po svuda, tako lažu i u tom, da su Hrvati uništili obligacija od 7.700 for.

Evo kako ta stvar stoji: Tri tisuće šeststo u obligacijah i 250 for. u gotovom novcu imali su još kod slavne zemaljske junte na raspolaganje občine.

Dvie tisuće dovetatošestdeset i šest forinti platila si je junta dug, koji je učinjen godine 1879. i radi koga je bila ta obligacija zaplienjena; naravski, da su tada gospoda gospodarila občinom!

Jednu tisuću poslala je občini, da se zaliječe nekoje rane, zadane občini od gospodskih ilnih udaraca, a tom tisućom isplatio se je dug Repulus sa 800 for., dug Gandussia sa 800 for., dug Monis-a sa 100 for., produjam načelnika sa 200 for. i nabavilo se občinsku mapu sa 120 fr. Pitamo sada našu gospodu, pod kojom je upravom vodina tih dugova učinjena bila?

Gospodsko lijo jur danas rado sa tobožnju buduću pobjodu u izborih, lažuć, da oni nedo adiolonala, da su kmoti, koji ga postavljaju. Oni nebi za kratko adiolonala ali bi posudu od 20.000 for., jer su naučni imati posla dobollmi svotami.

Naravski je, da su kmoti vodi nepriatelji namotu nego gospoda; jer tko trpi? Trpi kmet. Ali boljo je svakako adiolonal nego li posudu —, jer ako i bi mirovali za sada, nebi do njekoliko godina, jer bi se posudu vratili moralo.

I tim Ilcumjerstvom do slabo uspjoti, jer je većina občinara otvorila oči, pozna kako stvari idu i kako su hodilo prvo.

Svaki Žminjac znado kamo su „uljari“, koje smo prod 20 godina imali, kojih je bilo s e d a m d e s e t i s e d a m, a danas?!

Občina Žminj počela se je i materijalno pomagati sve to više. Pod upravom poštonjaka Perića smislo se je dug od 6000 na 1200 forinti, kojoga se još imado.

Ufamo se, da će se pod Potehom povratiti još to malo, ali valja, da ga podpómaže občinsko zastupstvo. Same oblasti, vidoć da ovako nemože napried, nalažu, da se postavi namet. Licumjerna gospoda, da provare kmeta govore, da toga nije potreba, da je občina još bogata. Premda je kot. kapetanat naredio namet od 10%, jer da inače neće preporučiti potvrdjenje računah, ipak toga se nije učinilo, jer su gospoda tomu složno protivna, a kmeta se lahko tim provariti dade. Vucimo napried, dokle dodje na upravu politička oblast, kako se je sbilo u Kastvu — govore naša gospoda — onda smo stalni, da su Hrvati propali za uvjek, jer će se kmoti proti njim razjariti. Štovana većina zastupstva nebi smiela toga dozvoliti —, jer je namet potreban, budući je občina siromašna. Zato neka složno i neustrašivo rade za dobrobit občine, jer gospoda ne žole drugo, nego da poprimi upravu občino politička oblast, te da nas kmoto posve unište.

Pogled po svietu.

Trst, dne 20. febrara 1880.

Austro-Ugarska: Bečke novine pišu, da će biti imenovan nadzornikom pješčačkih četah vojvoda Wirtemberški na mjesto pokojnoga nadvojvode i prestolonasljednika Rudolfa.

Carevinsko vieće razpravlja o novoj zakonskoj osnovi o javnih skladištih.

Koncem buduće godine obaviti će se na novo popis pučanstva u čitavoj monarhiji. Centralna statistička komisija viećala je već ovih dana o programu, po kojem se imade obaviti taj popis mjeseca decembra 1880. U zadnjem popisu izumili su naši protivnici novu kvačicu, pomoću koje su veliki dio slavenskog pučanstva pribrojili Niemcem, Talijanom i Madjarom. Ta kvačica jest takozvani „občevni“ jezik, pomoću kojeg su mnogo Slavenah, koji govore i drugi koji jezik, uvratili među Neslavenske narodnosti. Na taj način sfabricirali su uposo naši susjedi u Istri iz Hrvatah i Slovenacah u gradovih i susjednih im selih sve čisto Talijane. Mi upozorujemo već sada naše zastupnike u carevinskom vieću na tu lukavštinu naših protivnika, koji se kane i kod budućeg popisa tom kvačicom poslužiti i na našu štetu okaristiti. Pravedno bi jedino bilo, da se popis provede na temelju m a t e r i n s k o g a jezika, bez obzira kojim li se jezikom jedna il druga osoba u običnom životu služi.

Opozicija ugarskoga sabora prenesla je svoju borbu proti obranbenom zakonu, te proti ministru predsjedniku Tiszi i na ulicu. U samom saboru bijaše takovih nemira i izgreda, da je samo madjarski želudac podnesti može, a prošle nedelje demonstriralo je po glavnih ulicah Pešte preko 40 biljada osoba proti obranbenomu zakonu. Opoziciju prirodila je naime veličanstven obhod, kod kojeg sudjelovaše kolovodje opozicije i silno množtvo naroda. Madjare nesuzdržanje ni velika nesreća u carskoj obitelji, niti prisutnost carskih supruga u Pešti, da demonstriraju proti zakonu kad misle, da se istim vriedjaju madjarske pravice.

Crnagora: Knez Nikola kani obaći sve krajeve svoje kneževine, da tako stupi u bliži doticaj sa svojimi podanici. U Petrograd da neputuje za sada junački knez, već da će ljetos u posjeto bečkomu dvoru.

Srbija: Iz Biograda javljaju, da je kralj Milan prekinuo dogovore sa prvaci radikalne stranke. Kralj da će povjeriti ministru Hristiću, da i nadalje upravlja ministarstvom. Službeni list oglasuje novu naredbu o ustrojstvu srbske vojske, po kojoj se diele sve čete u pet divizijskih okružja su 15 pukovnijskih i 60 batalijonskih kotara.

Rusija: Dogovori izmedju sv. stolice i ruske vlade o uredjenju katoličke crkve u Rusiji napreduju veoma povoljno. Imade stalno nade, da će se konačno i to pitanje u prilog katoličke crkve riešiti. Nacrt ministra Tolstoga o uredjenju zemstva nije jošte prihvaćem, a liberalni krugovi se nadaju, da niti neće biti, jer bi se njim prikratila prava seljaka na korist plemstva i veleposjednika.

Francezka: Ministarstvo Goblet-ovo dalo je ostavku pošto je uvidilo, da neimade u parlamentu većinu za sebe. Predsjednik republike nudja sastav novoga ministarstva prvakom važnijih stranaka, nu nikomu se neće da zagrizne u kiselu jabuku francezkih raztrovanih odnošaja. Republikanci gube dunomice povjerenje naroda, dočim se Boulanger sve to više diže.

Italija: Sv. Otac odgovorio je austrijskim biskupom na poslanicu, u kojoj ga uvjeravahu o sinovljoj odanosti i poslušnosti. Lav XIII. kaže u svom odgovoru, da mu je to velika utjeha, što ga austrijski biskupi u njegovih težkih okolnostih toli srdačno sumeću i podupiru. Rimski radnički namiri nisu ostali bez posliedicah i za ostale talijansko gradove. Naposo u Napulju demonstrirali su radnici proti vladi, koja da je prouzročila današnje žalostno materijalno stanje u kraljevini.

Razgovor

med Božom i Stipom

na raskršću K a š t e l i r a i L a b i n j a h.

Bože. Sidi, Stipo brate, toto malo do mene, pa mi povij kako stvari stoje po svitu; znaš, da siromah nemogu u kujigu vidit ni po danu i zdravimi oči, jer gospodu našu nijo zabolila nikad glava, da nam školu dadu; ako bi nam ju pak dali, strah me jo, da bi bila kako i ona sada u Fontani, od čega nas dragi Bog oslobodio, — jer bi nas pomogla brže potalijančit.

Stipe. Slla mi je, dragi Bože, jer sam niko stvari si kupia u Višnjanu za moju obitolj, a i dica drobna čekaju me, da ča prijo doma dodjem; nu tobi za volju ostat hoću jedan hipić s tobom. Ča me brajno pitaš, kako je po svitu, na to mi je težko odgovorit, jer posvuda je već zavladala l u k a v o s t i z l o ć a, a i u Višnjanu vavik se još s t a r o k o l o p l e š e. Ako vaši ljudi, ko je poslà tamo narod naš n e b u d u d r ž a l i č v r s t o u z d o nekomu besnomu konjiću, onda zlo i naopako, naš puk čeka samo bida i velika nevolja.

Bože. Mili Bože, kako se ta svit sve naopako vrti; misliš san, da je drugdo bolje nego kod nas, a to posvud rasto samo draž i kukolj.

Stipe. Sve me jo strah, Bože brajno, da u buduće biti će još sve huje, jer su niki vrlo slabi znaki.

Bože. A kamo ćeš, Stipo dragi, huje nego sada. Tute kod nas se nepozna ni Boga ni crikve, ni popa ni fratra. Starci su od starosti svi otupili, a mladež . . . (oh kada mi to pomislim britki nož mi srce para!) ava već pliva u razuzdanosti i svakoj zloći.

Stipe. Pravo, Bože, božji zakon već se nepoznade, a pokvarenost se sve više širi; tu bi trobа, da želizna ruka stavi uzdo divljoj zvori.

Bože. Tako, Stipe, i ja mislim. Da bi ja pop bia, ja bi posvud naviščiva viru svetu; a ki ne bi stia slušat zapovidi božje, nego živit kako blago, tako pak bi i pustia, da kako blago i . . .

Stipe. Težko je brajno očistiti od ljulja šenicu, kad je gusto luli već med njom zaresa; ali čvrstom voljom dade se još štogod spasit, da pravedni sudac na dan sudnji sve ne svrže i na oganj ne baci. I s uzroka toga treba čuda delat, a ne pustit se u ničije slabo tudje ruke, pa bilo tudje mito i od srebra i zlata.

Bože. Ta ti zlata valja, Stipe mili; a one noćne tice, ki mir muto u naših Labinjih kada staro kosti idu na počitak, valja u hlad spravit, da se ondi deru; i onu hišu valja pustit u miru, a onu domaću bilu vranu valja odalečit . . . .

Stipe. Tako bi valjalo, Božo brate. A sad s Bogom, jer me doma čeka družina, a drago bi mi bilo, da budem doma kad zvono na „Zdravu Mariju“ pozvoni, jer ja običajem skupa sa svojom družinom „Angjelski pozdrav“ doma molit.

Bože. Blago onim, koji so Boga svoga dragoga spominju tako skupa, blagoslov njim božji ne uzmanjka. A sad ostaj s Bogom!

Franina i Jurina

Fr. Si ga čul kako j' tulil?

Jur. Koga, ča morda tovara?

Fr. Ne lego baš prešidenta tovarskega družtva.

Jur. Ja, zač so bliža marač.

Fr. Ćo bit i to, ma je i drugi razlog.

Jur. Ča mu se j' to travinjalo?

Fr. Siromah je šal gladan s kavalkini doma, zač da mu ni rišot storil „bon prè“.

Jur. Tor to bit brzo balotacijoni, pak će se bonj onda puliča nakargat.

* * *

Fr. Viš, viš vranića, kako se jo razjadil?

Jur. Ki to, zač?

Fr. A tamo oni rovinjac, ki neće da Hrvati već pipe pišu na hrvatska imena i da mi dva nos zabadamo u sve urodе počet od občinskoga pa sve tako naprid . . .

Jur. Pa ča zato svrbi rovinjce? Mi demo naše, a svoje neka si drže. A da si ti Frano sudac al drugi pijegat, kako bi ti pisà naša hrvatska imena?

Fr. To znaš, ko bi imà malo čiste kušence, da onako, k a k o t o B o g i n a r a v z a p o v i d a.

Jur. Tako se ima ravnat svaki pravi činovnik, a ne kako će talijanaška, šaronjačka i . . . . r o v i n j s k a n e z a s i t n o s t.

Različite viesti.

† **Ante Santulin.** Iz Cresa javljaju nam žalostnu viest, da je tamo preminuo naglom smrću dne 6. t. m. obće štovani svećenik, kanonik g. Ante Santulin u 52. godini života. Pokojnik bijaše čestit Hrvat po srcu i djelu, svakomu mio radi njegovih riedkih vrlina, prijaznosti, dobrote i značaja. Akoprem u talijanskom duhu odgojen, kano i većina naših starijih svećenika, bijaše pokojni Santulin dušom i tjelom odan svomu narodu, za kojeg je po svojih najboljih silah smišljao i radio.

Blagomu i čestitomu svećeniku i rodoljubu dao Svevišnji uživat raj nebeski, a medju nami bila mu trajna uspomena.

Imenovanje. Namjestni učitelj na tršćanskoj njemačkoj pučkoj školi g. Ivan B u n c imenovan je učiteljem na pripravnici za učiteljišće u Kastvu. Čestitamo prijatelju i našim dičnim Kastavcem, koji su dobili u g. Buncu vrstna učitelja i čestita rodoljuba.

Novovjenčani. Iz Vrbnika nam javljaju, da se je tamo vjenčao dne 6. t. m. gosp. Petar Matanić učitelj, sa gospojicom Terezom Volarićevom. Mladomu rodoljubnomu paru naše iskrene čestitke!

Rendićeva djela u Rusiji. U posliednjem broju „Slavjanskih izvicstijah“ žitamo kratku ali vrlo laskavu ocienu Rendićevih djela, koja su izložena u Petrogradu. Ocienitelj kaže, da su Rendićevo umjetnino pobudile obći interes i jednoglasnu pohvalu umjetničkih krugova. List obećaje, da će se na izložene predmete našega umjetnika opet povratiti.

Naknadni izbor. Doznajemo iz pouzdana izvora, da će se obaviti naknadni ili popunitbeni izbor jednoga zastupnika za

---

uzore ustava, za svoj madjarski narod. Na taj ustav, koji sad tamo obstoji, da se on ljuto tuži i u samom saboru. Al Slovaci, Srbi i Hrvati no dižite ušesa, no traži E t v o š ništa za vas, on bi rad Madjarom namaknut još nješto, što jim manjka!

O moj Bože, rekoh, ta šta bisto još htjeli?

Reče mi što, al žao mi je, ja vam toga dragi čitaoci nesmijem ovdje napisati, jer veliki ustavni čovjek, državni odvjetnik u Trstu, nebi vam dao ni ovoga čitati! E t v o š kaže, da ustav, stavimo u rukama velikog Štambulova i Hristića i mnogih drugih, postaje kao bjočva spletena na široko zanjko; širi se, sužuje se, po miloj volji! Zavrnuh mu, pa kako vam prija ustav sad u Hrvatskoj? Oh! sloho ljudska! Što bisto rekli, kad mi taj veliki ustavni radikalac i poštonjak izjavi, da sa madjarskog gledišta taj ustav ide dobro; da je Jos. Mišić . . . . veliki muž (nu ovo reče grdno se smijući). To me razdraži, to sav zažaren rekoh mu: Dao Vam pravedni Bog sreću, to se do skora nauživali onakova ustava, kakav vlada sada u banovini; dapače, dao Vam Bog, to se usrećivali položajem, što ga mi Hrvati imamo u Istri pod ustavom! (Nastavit će se).

carevinsko vijeće početkom mjeseca aprila. Smrću zemaljskoga kapetana Vidulicha ostalo je naime ispražnjeno mjesto zastupnika na carevinskom vieću za istarske gradove i trgovačku komoru u Rovinju, pak se ima sada to mjesto novim izborom popuniti. Upozorujemo na to već danas naše izbornike u istarskih gradovih.

Veselica političkoga družtva „Edinost", Usljed odborovog zaključka priredjuje političko družtvo „Edinost" u Trstu dne 2. marča t. god. veliku narodnu veselicu u najvećem tršćanskom kazalištu „Politeama Rossetti". Kod veselice sudjelovati će pjevački zborovi Trsta i okolice, a za plesa igrati će se i narodno „Kolo", koje si je prokrčilo put u sve slavenske družtva Trsta. O pobližem programu izvjestiti ćemo drugi put, a danas već upozorujemo sve članove i prijatelje toga narodnoga družtva na veselicu, koja je u svakom obziru podpore vriedna.

Pišu nam iz Pule. Ovdje se opaža silno komešanje. Gradi se, stvara se silno, kao da grozna bura prieti talijanskoj kulturi, da ju podkopa ili barem ohladi. Talijani stvorile u Puli odbor za agitaciju. Imadu već pripravne kandidate: za grad golobrada mladića, koji vlada današnjom komunom, dakako netrebate ni pitati, bogat, mlad, izobražen, g. dr. Rizzi, za koga vele, da će biti bez dvojbe izabran u gradu Puli. Na vanjštini su još gratnji; g. dr. Bembo stari politikaš ostaje, a njegov drug da će biti bivši načelnik g. Wassermann, stari naš protivnik, koji svojim načinom znadiješe višekrat na svoju stran zavesti naše seljake. All vremena su se promjenila na čudo. Naši seljaci pokazaše mnogo zdravoga i pronicavoga smisla u zadnjih obćinskih izborih. Naše tvrdjave Medulin, Premantura, Ližnjan itd. nedadu se probiti „Jorkovim" plaćaranjem. Da znate još te, svakomu znani „Jork", postao je bogatašem preko noći; kupio je našme tiskaru, ali osavim tim imade uviek još nezreli, tvrdoglavi razum, jer ne popušta vidljivim činjenicam. Naši odmetnici se za sada nemiču; pročulo se ipak zadnjih dana, da nekojim od tih uskoka noide u glavu ciela ta komedija, i da kano odmetnuti se od tabora, jer da danomice sve to manje za njih mare. „Il Diritto Croato" uspjeva najbolje i u samom gradu sve više se širi. Krugovi, kojim se ogavnom pričinja talijanska lakrdija, uviđjaju, da ti takovani „barbari" imadu pravo tražiti svoje pravice.

„Hrvatska čitaonica" i „Dalavsko družtvo" u Kastvu priredjuju u nedolju dne 24. veljače i dne 3. ožujka t. g. u vlastitih prostorijah „Narodnoga Doma" skupno „**sabavo**", sliedećimi programi: Program zabave dne 24. veljače 1889. 1. „Nek dušman vidi", pjeva sbor. 2. „Brzojav" [G. Pfleger Moravsky] vesela igra u jednom činu. — Lica: „Kolovca", bogati posobnik, g. Robert Vlah. „Smiljana", kćerka mu, gdjica. Ljubica Jelušić. „Dragunić", posjednik g. Ernest Jelušić. „Bubić Milovan", posjednik, g. R. Jurinčić. „Ema", žena mu, gdjica. E. Defranceschi. „Vragodor", brzojavni činovnik, g. Anto Dukić. „Blagajnik željeznice", gospod. *. „Vlnotok", Fran Buzdon. „Kondukter željeznice, gospod. *. Čim se ukaže i čekaonici jedno postaje. 3. „Teško noći teško misli" uz pratnju glasovira po g. Miroslavu Grosmanu pjeva gosp. Božo Dubrović. 4. Tombola. 5. Ples. Plesati će se i „Kolo". — Program zabave dne 3. ožujka 1889. 1. „Zrinski-Frankopanka", pjeva sbor. 2. 2. „Bilo im je sudjeno" šaljiva igra u 4. čina. — Lica: „Matina", seljak g. Josip Munić. „Zvanka", žena mu, gdjica. Ema Defranceschi. „Jelica", kćerka im, gdja. Marija Dubrović. „Božo", sluga, g. Božo Dubrović. „Mile", stražmostar, g. Vinko Rubeša. „Vračarica", gdjica. Petra Rubeša. „Šmogorić", obćinski pandur, gosp. Vinko Vlah. „Maročlja Halubljan", V. Rubeša. „Vojnik", gosp. *. „Sopimeh", gospod. *. Njekoliko mladića i djece. Čin se sbiva u Kastvu god. 185*. 3. „Budnica", pjeva sbor. 4. Tombola. 5. Ples. Slobodno je doći u kostimu. Plesati će se i „Kolo". — Ulaznina for. 1., za obitelj for. 1.50. Darovi primaju se sa zahvalnošću. Početak ob 7 uri na večer.

Kastav, dne 17. veljače 1889.

ODBOR.

Iz Buzeta javljaju nam, da se je i u onoj obćini nemilo kosnula svih srca tužna viest o preranoj i nenadanoj smrti prejasnoga carevića i kraljevića Rudolfa.

Veleč. g. župnik-dekan uredio zadušnice za pokojnika za dne 9. t. mj. Župne crkvo zvonovi pozivali su žalostnim glasom pučanstvo, da se dodje pomoliti za pokoj duše nikad neoplakanoga Nadvojvode. Crkva župna bijaše u crno ruho zavita, a svakomu si čitao na licu koliku bol čuti u srcu. Zadušnicam prisustvovale oblasti sudbene i obćinske, žandarmerija i financa. Obćinska deputacija sa g. načelnikom bijaše mnogobrojna, a nadošlo je i mnogo pobožna puka, koji je u dubokoj tuzi slušao svetu misu. Žalimo što nevidismo i ovom prilikom dvojice činovnika u crkvi, premda bi bili tu kano činovnici i kao naobraženi muževi morali biti. Jedan od tih je činovnik c. kr. suda, a drugi obćinski činovnik. Prvi dolazi vrlo riedko u crkvu i na rodjendan Nj. Veličanstva dne 18. agusta, al ga zato vidismo u crnom odjelu na pogrebu pok. mu prijatelja P. O. iz Buzeta.

Drugi je obćinski tajnik, koji je svojom odsutnošću „brillrao" premda nebijaše — kako se kaže — ničim sprieèen. Sve se čudilo što toga gospodina neima u crkvi uz načelnika i obćinsku deputaciju. Govori se obćenito, da se nije dostojao svojimi poglavari u crkvu, no mi bismo savjetovali njegovim poglavarom, da se nebi dostojali s njim niti u uredu sjediti. Na takovo postupanje imao bi sklonuti obćinsko zastupstvo i drugi važan razlog. Ovo je naime zaključilo u obćinskoj sjednici dne 18. oktobra 1888. da se imade u onoj obćini hrvatski uredovati, a g. tajnik nemože il neće, da uvaži taj zaključak, pak on gudi i nadalje po svoju. No, ako on neće il nemože ovršivati tako važnih zaključaka, moralo bi zastupstvo poznati na odgovornost gosp. načelnika, koji je dužan na to paziti, da se zaključci zastupstva točno i strogo vrše.

Ptice skitalice. Pod tim naslovom pišu nam iz Puljštine 10. t. m. Kao da je osvanulo proljeće! Kod nas sve oživilo, silna gospoda dolaze nam u pohode. Evo u nedelju prošlu pohodile nas neki Pola, Cipriotl i Rabar i mladi dorkasti „momo", koji je nekud doscdljivao i zadirkivao u naše ljude, čujemo da imade mnogo imena i da se ponajviše doro „Jork" nazivlje. Tu pripovjedaše na naše veliko čudo, da su brzo laburi i da mi svi moramo glasovati za starog protivnika Wassermana. Pripovjedaše nama da u nedjelju moramo u Pulu na dogovore. Mi im prosto odgovorismo, da njihovo savjeto neprimamo, a da kad ih primimo, da ih dobro plaćamo. Bili su u Medulinu i u Ližnjanu, ali na žalost svoju ništa neopravišo. U nedjelju pak obdržavaše Talijani u Puli skupštinu o nami, a box nas. Nas nijedan nedodje; iznimno pokaza se prvak nad junaci Mato Rosanda „dellja" premanturski i poznati Talijan, akoprem mu ime i porieklo od Slipčevića dalmatinskih hrvatskih koronika. Do sada ništa novo; mi se junački držimo, ali u pšenici imado i kukolja, zato valja da smo na oprezu. Doleko od nas ptice kukavice, koje nam samo zapojete kad našega mesa trebate. Ništa nećete odluđivati o nami box nas — to vam već sada kažemo. A vjerujte, da znati ćemo i biti od riječi.

Jedan laburnik iz Ližnjana.

Iz Rovinja piše nam prijatelj, da je položilo čast načelnika poznati naš „prijatelj" i rovinjski načelnik dr. M. Campitelli. Za razlog tomu „štrajku" staroga gromovnika, da se pravo nezna. Jedni govore, da ga je na taj korak prisilila oporelja u obćinskom zastupstvu, koja da ga nije htjela slušati niti poslušati kano ni hrvatski zastupnici u Poreču; drugi vele, da je dao ostavku samo na oko, da će se nalmo tim načinom osloboditi oporelje i svojih protivnika, kojih imade u svih razredih pučanstva; treći, da ga je na to prisilio nered, koji vlada u obćini, pak da je tim hotio svaliti sa sebe odgovornost*; četvrti napokon, da kandidira naš „magnifico" na mjesto zemaljskoga kapetana u Poreču, gdje da bi kano takav slomio i uništilo jednim mahom svu hrvatsku oporelju u saboru**.

Skupština koparske „Posojilnice in hranilnice". Pošto se radi ružnog vremena nije mogla održavati glavna skupština „Posojilnice in hranilnice u Kopru" na 11. t. m. u Dekanih, držati će se sa istim dnovnim redom na 24. t. m. u 10 sati prije podne u Kopru.

Pjevačko družtvo „Hajdrih" na Proseku poziva svoje članove i prijatelje družtva na veselicu s plesom, koja će se vršiti dne 24. t. m. u gostioni „Lukša" na Proseku. Program veselice jest sliedeći: 1. Leban: „V veseli družbi", možki zbor. 2. Witt: „Solza", četverospev. 3. Hajdrih: „Mornarjeva tožba", možki zbor sè samospevom baritona. 4. Stritar: „Medeja", deklamuje gospica Gregorič. 5. Iv. pl. Zajc: „Zrinski-Frankopanka", možki zbor. 6. „Dva gospoda pa jeden sluga", burka s petjem v enem dejanji. 7. Ples. Svirati će odiel orkestra Giorgio Piccoli. Početak u 6 sati na večer. Ulaznina za osobu 20 nvč., sjedalo 10 nvč. Ulaznina k plesu 1 for.

„Hrvatska čitaonica" u Gračišću priredjuje za nedelju dne 24. t. mj. zabavu sliedećim programom: 1. Pozdrav predsjednika; 2. „Putnik" (Preradović) deklamacija; 3. „Oj Hrvati" (Pjevanje); 4. „Kugina kuća" — deklamacija; 5. Tombola. (Izigrat će se liepih knjiga, slika i drugih vriednostnih predmeta). — Poslije zadnje točke slieditće skupna večera.

Poziviju se gg. članovi i prijatelji „Hrvatske čitaonice", da mnogobrojno posjete zabavu imajuć pred očima napredak toga narodnoga družtva.

Izvanjski članovi ili prijatelji neka izvole dojaviti svoj dolazak jedan dan unapried.

Iz Draguća piše nam prijatelj 10. t. mj. Prošlog četna obavio se ovdje izbor župana ili agenta za ovu podobćinu. Izabran bijaše stari upravitelj i narodni naš protivnik g. Giovanni Matteo Grossich. On upravlja već dugo ovom podobćinom, no računa nepolazo nikomu, kao da to nije njegova sveta dužnost. Kad je poprimio našu upravu od buzetske obćine, bijaše obćina buzetska dužna Draguću više stotina forinti, a od tada je gosp. agent naprtio svojoj podobćini preko 1500 for. duga. Dragućani reć bi, da za to neznadu ili nemare, no osvjedočeni smo, da će se i oni opamutiti, i to kad njim budu podobćina na rubu propasti. Progledati će prekasno kano i buzetski obćinari.

Po dovršenom izboru zahvalio se g. Grossich na povjerenju (!?), te ujedno svojim biračem objavio žalostnu viest o nagloj smrti prestolonasljednika Rudolfa obećav njim, da će visokomu ministarstvu javiti toplu sućut našega puka. Nu kolika bijaše ta bol za g. agenta vidi se najbolje odatle, što nije niti prisustvovao dne 9. t. mj. zadušnicam, na prejasnog pokojnika, akoprem bi bio morao biti prvi u crkvi i kano agent i kano c. kr. pošto moštar. Umjestna bijaše dakle opazka našega puka, da je g. agent samo ustima dutio bol i tugu, a srce da bijaše pusto i ledeno.

P. S. Čujemo da se grozi silno Vašemu dopisniku — ako ga pronadje* — koji Vam je ono u svoje vriome javio, da šalje gosp. Giovanni Matteo Grossich svoja privatna pisma pod službenim pučatom i omotom, i koji je odkrio njegovu tajnu, da je nedavno dobio „fačolić" od c. kr. ravnateljstva poštah u Trstu.

Iz Lanišća pišu nam 10. t. mj. Kano svake godine tako smo i ovo obdržavali zadušnice za velikoga narodnoga dobrotvora, nezaboravnoga biskupa Dobrilu. Najprije bijaše odpjevan oficij za mrtve a zatim sv. misa, kojoj je prisustvovala školska mladež na gosp. učiteljem i mnogo pobožnoga puka. Vrućom molitvom zaprosismo Svevišnjega, da oblato nagradi našega ljubitca, a njega zamolismo, da so ajoti i u nebeskih dvorovih svoje sirotinje, novoljnoga istarskoga Hrvata.

Na prožalostnu viest o smrti obljubljenoga našega prestolonasljednika Rudolfa, udarali su tužno naši zvonovi kroz tri dana, a veleč. gosp. župnik urekao je zadušnice za visokoga pokojnika preporučiv nam toplo, da se pobožno molimo za pokoj mu duše, to za zdravlje premiloga nam cesara i kralja i sve Njegove obitelji.

Toplo to iskreno riječi gosp. župnika o prerano umrvšem nadvojvodi Rudolfu, te o velikoj tuzi i nesreći, koja je tom smrću snašla carsku obitelj i sve njezino narode, dirnuše pobožno slušateljstvo tako, da se je jedva moglo misu dopjevati. S veleč. župnikom šaptasmo pobožnu molitvu uzdišuć iz dubino raztužena srca: Počivno u miru prejasni Nadvojvodo!

Od Poreča do Trsta. Evo što nam je pripovjedao ovih dana jedan prijatelj: Vozio sam se parobrodom „Istar. druž." iz Pule u Trst. Na parobrodu bilo malo putnika, jer nebijaše najpovoljnije vrieme. U Poreču su se ukrcali tri do četiri putnika za prugu Poreč-Trst. Kada se je parobrod bio odalečio od Poreča, dodjo k meni na palubu jedan stranac pa me uljudno pozdravi u njemačkom jeziku. Ja mu lieno odzdravim i do mala započesmo se razgovarati o raznih stvarih. Moj suputnik bijaše vrlo razgovoran, te neobično vesco, da ga tkogod dobro razumi u njegovom materinskom jeziku, pa zato mi je i stao pripovjedati silesiju stvari iz svoje domovine i iz krajevah po kojih je putovao. Ali ništa me nije zanimalo toliko — budući mi je sve ostalo bilo prilično poznato — kao što sliedeći događaj. Jučer popodne — pripovjedaše moj njemački suputnik — sjedio sam u jednoj kavani u Poreču, budući da nisam imao parobroda, da nastavim svoj put. U kavani bilo nekoliko ljudi i zabavljali se čitajuć talijanski listić „L'Istria". Znatiželjan što ondje biva, približim se „hrpici" pa upitam slabim talijanskim jezikom, što li je nova? Oni mi odgovorišo, da su jučer pokopali zemaljskoga kapetana pok. Vidulich-a itd., pa su kazivali koliko o njemu piše „L'Istria". Kada dodjoše na jedno mjesto, gdje bijaše natiskan brzojav zastupnika dra. Volarića, onda počeše svi pljuvati na onaj brzojav i na ono mjesto, gdje bijaše tiskano ime zast. Volarića. Toliko moj suputnik. Ja sam odmah razumio sve, pa istumačio njemu, kako stvari stoje. Dakako — kao izobražen čovjek — morao se na to moj suputnik križati lievom rukom. A mi da preveć neduljimo, stavljamo ovim putem to do znanja našemu vrlomu zastupniku dru. Volariću, kojog brzojav bijaše jedan od najljepših — veleć mu iskreno: da što više ga krvni neprijatelji mrzi, tim više miga ljubimo i štujemo, tim više čutimo u sebi, koliko zahvalni moramo biti mužu, koji je svojim neustrašivim djelovanjem u poročkom saboru dokazao, da je vriedan onoga povjerenja, što mu ga josu unj postavili njegovi birači uručiv mu zastupnički mandat. A mi se čvrsto nadamo, da će se do mala opet oriti gromki glas čičnoga našega zastupnika, veleuč. g. dra. Volarića, po prostorijah poročke saborniee, kojega neka Svevišnji još kroz mnogo godina uzdrži krieplca i zdrava, da uzmogne svoj započeti rad nastaviti na boljak potlačenoga hrvatskoga patnika u Istri, našoj miloj domovini.

Dopisnica uredničtva.

G. A. A. u G. Oni viest nije za javnost. Inače čestitamo i pozdravljamo.

Dopisnica upravničtva.

Od 5. febrara do 20. febrara pripalo nam predplatnika: A. P. Grižane za 1 s. 89. — F. M. Jelšane za 89. — F. I. Barla-City za 89. — K. F. Pula za 89. — I. P. Jesa za 89. — K. G. Zagreb za 1. s. 89. — L. F. Trst za 1. s. 89. — M. B. Draši za 87 — Opatija Zora za prvi četvrt 89 (Bog dno bila Zora predhodnica v dnik dan!). — P. I. Marezige za 1. s. 89. — P. L. Ivankovo za 89. — R. A. Rieka za 1. s. — 89. — S. V. Boljun na račun 89 f. 2. (Ostalo izvolite kako bolje znate, pa nam javite) — M. M. Volosko za razprodane Sloge f. 10. — S. F. Volosko za 89. — T. N. Volosko na račun 89 f. 3. — S. S. M. Mošćenice za znanja 89 f. 10.77. — T. M. Malinska za II s. 88 I. s. 89. (a za prestalo domo potegnuti na račun brata). — V. F. Rieka za 89. — A. o S. Rieka za 89 (Vaš prinos je sličan novčiću od vice u Evanglelja. Bog Vas živio). — B. I. Trsteno za 88. — I. F. Sušak za 89. — I. A. Bač za 1. s. 89. — M. S. Sušak za 87 (po našim računih je ovako pravo; ako bi bilo pogrešno, izvolite nam javiti). — M. I. Lovrin na račun 89. n. 59. — Punat, Obć. Glavarstvo za 89. — R. dr. I. Rieka za 89 (Hvala lepa na ljubavi; ta znate dobro u kakovih vodah plivamo; narod siromašan, a naši pravaci no plivaju u bogastvu, nego se moraju mučiti za korieu hljeba. Bilo Vam preporučeno naše poduzeće i sveto nastojanje. Živili!)

Lutrijski brojevi

dne 16. febrara

Beč	24	4	35	31	26
Gradec	10	71	80	89	39
Temešwar	28	69	86	8	59

dne 20. febrara

Brno	77	87	34	9	41

Javna zahvala.

Svim znancem i rodoljubom, koji sprovodiše do groba miloga nam brata, i ujca, preč. kanonika

Antuna Santulina

a najpače častnom kapitulu, vrloj mornarici, državnim i obćinskim oblastim, izričemo ovim najtopliju zahvalu.

Cres, 9. febrara 1889.

Kuzma Santulin, brat.
Franica Temel, Tončica Tentor, sestre.
Tončica Santulin, Marija Bolmarčić, Katarina Tentor, Marija Sušić, Ante Tentor, Miko Temel nečaci.

Br. 6.

Razpis natječaja.

„Bratovšćina hrvatskih ljudi u Istri" dieliti će i ove godine podporo siromašnoj dobro učećoj se mladeži.

Molitelji, koji po §§. 1. i 2. družtvenih pravilah imadu pravo natjecati se za podporo, neka svoje molbe, poduprte svjedočbom siromaštva i prvog polieća tekuće školske godine, odboru u Kastav do 15. marča t. g. pripošalju.

U Kastvu 19. febrara 1889.

A. Turak, predsjednik.

---

* To nemože biti, jer je on — ako imade nereda — zanj snodgovoran ili sukrivac, jer se je to dogodilo pod njegovom upravom. Op. Uredn

** To bi se još htjelo, pak onda je Istra sretna i blažena. Srećom da je i kozi u Poreču kano i svim drugim kozam kratak rep. Op. Uredn.

Uzaluden Vam je trud, Šijor Matteo Giovanni. Op. Ured.

Natječaj.

Razpisuje se natječaj na mjesto zajedničkog liečnika za občine Krk, Punat i Vrbnik sa sjedištem u gradu Krku i sa plaćom godišnjih 800 for., te sa 600 for. odštete za službena putovanja, svega dakle 1400 for. godišnjih, koje će pobirati kod ces. kr. poreznog ureda i to 800 for. u mjesečnih predplatnih obrocih, a 600 for. u tromjesečnih predplatnih obrocih.

Natjecatelji imaju biti ovlašćeni na vršenje liečničtva u pokrajinah zastupanih na carovinskom vieću, austrijski građjani i poznavati hrvatski i talijanski jezik.

Liečnik služiti će i kao organ javne zdravstvene službe u ovom zdravstvenom okružju.

Na zahtjev poslati će se onim, koji se kano natjecati, propis potanjih uvjeta.

Molbe na razpisano mjesto imaju se podnesti do 8. marča 1889. podpisanomu predsjedničtvu.

Krk, 4. febrara 1889.

Odasłanstvo zdravstvenog okružja obćinah Krk-Punat-Vrbnik.

Grlena bol, kašalj, hreputavica, promuklost, nazeb zadavica, rora, zapala ustijuh itd.

mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotovi P. Prendini, lučbar i ljekarnik u Trstu.

Vuoma pomažu učiteljem, propovjednikom itd. Prabdjenili kašljuć nodih, navadno jutarnje hreputavice i grlenih zapalah nestaje kao na čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opaska. Valja se pasiti od varalicah, koji je ponadinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati *Prendinijeve sladkiše* (Pastiglie Prendini) te gledati da bude na omotu kutijice (škatulje) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani *Pastiglie*, na drugoj *Prendini*.

Cieno 30 nč. kutijica zajedno sa naputkom.

Prodaju se u *Prendinijevoj ljekarni u Trstu* (Farmacia Prendini in Trieste) i u glavnjih ljekarnah svieta. 52—10

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Visokočastiti duhovščini

priporočam se vljudno podpisani v napravo cerkvenih ponod in orodja iz čistega srebra, kineškega srebra in iz medenine najnovejše oblike, kot

monstrance, kelihov,
svetilnic in svečnikov

itd. itd. po najnižji cen. Zadovoljim gotovo vsakoga naročnika, bodisi da se delo prepusti mojemu ukusu, bodisi da se mi je predložil načrt

2—24 **Teodor Slabanja,**
srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17

Staro reči popravim, tor jih v ognji poslatim in pozrlirim. Čč. gg. naročniki naj mi blagovolo poslati lato nefrankovano. 24—4

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Marijacoljsko želodečno kapljice

zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Nepreciznjive dobrote je posebno vpliv njihov pri notečnosti, slabosti želodca, ako s grla smrdi, napenjanju, kislom pohanju, kolici, želodečnem kataru, gorečiče (izvarci) pri preobilnoj produkciji sline, rumenici bluvanju in gnjusu, glavobolu, ako boli iz želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu

Varnost. znamka proti gilstam, bolezni na vranici in jetrih in tudi proti zlati žili ali himorojdam. Cena stekleniei je s nakazom vrsd samo 40 nov., velika stekonica samo 70 nov. Glavni zalog imaj lekarničar „k angelju varhu“ *Karl Brady Kremsir, Morava.*

Marijacoljsko želodčno kapljice niso tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakej stekloniei priloženemu poduku za vporabo

Pristne dobe se skoraj v vseh lekarnah.

V Trstu: Lekarna: Antonio Suttina | Lekarna: do Leitonburg, all' Ercole trionfante — Lekarna: Eduard do Leitenburg, alla Saluta. — Lekarna: A. Praxmayor, al duo Mori — Lekarna: Pietro Prendini, alla Fontana Imperiale. — Lekarna: Benedetto Saraval, al Amazone Trionfante. — Lekarna: Benedeto Viach Miniussi, alla Corte. — Lekarna: dr. Vittorio Serravallo al R dentore (glav. skladiš) — Lekarna: Biasoletto all' orso nero. — **Postojna:** Lekarna Fr. Baccarcich. — **Sežana:** Lekarna Philipp Ritschel. —

Svarilo! Pristno Marijacoljsko želodčno kapljico ponarejujejo in posnemajo so mnogovrstno. — V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, proviđen z gornjo varnostno znamko ter mora biti na vsakom priloženem poduku za vporabo razun toga opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusek-a i Kremericah (Kremsier).

Obrtničko čudo!!

Kaputi iz kaučuka:

nepromočivi raznobrojno vremeno tkanine najviše četverouglo sive i tamne bojo. Na jednoj su strani iz sivoj kaučuka (posvema slična svili) ili crnog sa naglavkom i dvostrukimi zaponi.

☛ Ti kaputi radjeni su na dvie pravilne strane, te se mogu rabiti i po liepom vremenu kao gornja sukinja.

Ciena for. 7.

Franko poštom u svako mjesto u monarkiji. — Šilje se uz predhodnju plaću ili pouzećem.

U narudžbah mora se naznačiti duljinu kaputa i širinu prsah.

ENRIK PEGAN
Trst, palazzo del Lloyd.

Čuj! Čuj! **Svet** Čuj! Čuj!

Stroj za šivanje for. 1.95.

Čudovato je delo toga stroja; šiva vse izvrstno, najdebelejš sukno in najfinejši šifon; gre dobro; je dlyno izdelan, slatno bronciran, okrašuje vsaki salon.

Neodpustljivo je, ljer v hiši ni še toga stroja. — 4—6

Kdo bi bil kedaj mislil, da se more napraviti za for. 1·95 šivalni stroj.

Ogromna je produja toga stroja; naj ga zatoraj vsak takoj naroči, kar bo kmalo razprodan. Za naročbe zadostuje dopisnica. Produja se na vse kraje sveta. Kar se stroški nevratni, proti gotovini ali poštnem povzetju.

Razpošilja: 6—5

L. MÜLLER
Dunaj, Währing, Schulgasse št. 10.

Kapljice sv. Jakoba

Ovim se ozdravljaju podpuno i sigurno ovo želudčane i živčane bolesti, također one, koje su su ustavljalo svim liečničkimi katurh i slabost v želudcu i drobu, krč, slaba probava, slobol, jako kucanje srca, glavobol i dr. **Kapljice sv. Jakoba,** koje su sastavljene po navodu kuludjera grčkoga **samostana »Astra«** iz 22 najboljih zdravitnih biljkah Izteka, koje su svaka za-se i dupse prisutne kao zdravilno sredstva prve vrsti. Ovo sastavljenje jamči dakle za siguran uspjeh ovih kapljicah. — Ciena 1 staklenke **60 nv.** 1 velike staklenke **1. 1·20** prama poštnem pouzeću ili gotovom novcu. Dobivaju se u svih ljekarnah.

Glavno skladište: M. Schulz, Hannover, Escherstrasse 6, dalje u Trstu I. Saraval, »All'Amazone Trionfante« i Prendini. — Na Ricci A. Mizzan. 13—5

Nova agencija za službe

74—8

u Trstu, Via Campanillo br. 1

bavi se namještovanjem svakovrstnih službenikah u tu- i inozemstvu, utjeruje dugove, dobavlja izvlošća sa podpunom tajnošću. Izvršuje takodjer svakojnka pisma, molbenice, ugovore itd. Zalaže i ricšava proti uplati kamatah predmete, založeno u gradskoj zalagaonici (Monte di Pietà), kupuje i prodaje svakovrstnu robu. Dobavlja uz jako nizke kamate novce i upravlja svaki drugi posao.

Popisuje se hrvatski, njemački i talijanski.

!!Vse hiti in kupuje!!

Samo for. 2.90

žepna ura z verižico.

Cirse in dr. v Švici je propadel in vsled tega prodaje se 700 teh krasnih, dobro idočih ur za gospode, gospe in deco, z lat u popolnoma ličnih, z elegantno, pozlačeno verižico, na ta način.

Ozromne so naročbe na te ure; naj se zatoraj vsakdo podviza, dokler jih je še kaj v zalogi.

Pošilja proti gotovem denarju ali po vzetju: „Uhr-Depot L. MÜLLER, Wien, Währing Schulgasse 11.“ 6—5.

Kamaleonte četverci

prorokujući vrieme.

Ovi su četverci iz stakla naličeni na pot prozirnih bojah i sa posebnim procesom uvršćeni u liep drveni okvir. Imaju pako mogućnost proreći kakvo će vrieme biti, **kao i barometri** i to mienjajući boje. Predstavljaju u većini okolice, vodopade, gradine itd. Obešaju se pako na prozore, ali tako, da su licem prama sobi obrnjeni, te tako služe na ukras sobe. Bilježe n. pr.:

Vrieme staino i suho sa živahnimi bojami.
Kiša u izgledu promjeniv nolonu i modru boju u žutu i crvenu.
Promjenljivo vrieme sa polu bojami.
Oluju sa neprestanim obledjenjem bojah.

Ciena: Gabinet format ducet . . for. 5.—
Visit „ „ . . „ 3.25

Ako koji pošlje unaprieđ for. 2 dobiti će prosto poštarino i svoga 2 četverca u gabinet i 2 u visit-formatu.

Henrik Pegan,
Trst, Lloydova palača.

U LJEKARNI
Ede Tomaja

☛ U ZAGREBU — ILICA br. 12 ☚

dobivaju se osim svih ostalih lieknva nekoji obće prokušani i vrlo korisni, **osobito preporuke vriedni liekovi:**

Mazilo proti kostobolji ili protinu

rheumatizmu, kolanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križeih, kostenom poganeu, prebadanju, svakovrstnim narobam. Ciena 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa

kojom se liči kašalj, prehlada ili katar u prsih, pluđih, težko dlanje, promuklost u grlu, slpljivost. Ciena 80 novč.

Pojačeni željezoviti sirup

djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofuloznosti, podbuhlosti, djetinjoj krešljavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. Ciena fliešici 1 for.

Pojačene švedsko kapije ili švedska životna tinktura (Lebensessenz).

Ovim se glasovitim sredstvom očišćuju krv i slatonica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavne bol, oblaživa tegnja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetra, odklanja se bol u žilici, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grlobolja u trbuhu. Tko ovu toli korisno djelujuću Švedsku tinktura redovito pija sačuvat će sebi zdravlje, djelatnu snagu i zaprieđiti razne bolesti. Ciena fliešici s napitkom 50 nč.

PRAH ZA BLAGO ILI ZA MARVU

koji svakomu gospodaru vrlo preporučam za konjski kuh i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za obljučivanje želudca i probave, koda blago neće rado žderati pa se napinjuje. Kravo davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čitji i jači. Ciena jednomu omotu 15 novčića.

ŠVAJCERSKE PILULICE

najsigurnije sredstvo za čišćenje i smaženje želudca ili stomaka i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. Ciena škatuljici 70 novčića.

MAZILO ZA BLAGO

osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sprćenim, nategnutim žilam; ukočenosti i otekllni posliš težkoga nupora, za obljučivanje i okrepljivanje žila i živaca. 1 fliaša 80 nvč.

Antiseptična voda za usta i zube

sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuju meso oko zubi, razkrižkavaju i sta, uklanja neugodan vonj. 1 fliaša 60 novčića.

FINA SMREKOVA ESENCIJA

(Fichtennadel-Essenz) za čišćenja i razkuživanje zraka u sobah, za dlanje i za plućobolne Po 50 novčića.

Tekućina proti izpadanju vlasi

učvršćuje i hrani korenje vlasi, olakotnjuje prhuti i pospješuje rast kose 1 fliaša 50 novčića.

MAST

proti ilšaju, krastam, pernđini i osipotinam. 1 lončić 50 nč.

ANTISUTIN

prah proti znojenju ili nctu, proti zajedjini. Škatulja 50 nvč.

TINKTURA ZA KURJE OČI

izvrstno sredstvo. Ciena 50 novčića.

D^RA. SPITZERA POMAST ZA LICE

proti sunčanim pjegam, madežam, razlim pjegam ili fleckovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost, bjeloću i finoću obraza i ruke. Ciena većem lončiću 1 for. K tome spada još **boraksov sapun po 40 novčića.**

MIRISNA ŽESTA ZA SOBE KADITI

nekoliko kapi žita po sobi preugodan miris. Fliašica 80 nvč.

OTROV ILI ČEMER

za stienice i klimake. **Fliašica 50 novčića.**

ANTIFEBRILE

od Rodinisa proti groznici ili zimnici. **Manja bočica 70 nvč.**

POLIBROMOV SIRUP

po dru. Nikoli Selaku liči najpčne bolesti živacah, nepokoj, glavobolju, trzanje, histerijn, zadnhu, razne grčeve. Ciena 1 for. 50 novčića.

LJEKOVITO PEPSINOVO VINO

proti želudačnom kataru, lošoj probavi. Ciena 1 for.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezeno.

Ciena 1 for. 25 novčića.

Fine parfume, mirisavo vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da sliede kose pocrne, fine supune, praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju Po 80 novčića.

SPUŽVE ZA UMIVANJE, KEFICE ZA ZUBE.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kir uržke sprave.

Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga vina, francezkoga Cognaca.

ZALIHA MINERALNIH VODA.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

Tiskara **Dolenc.**

Broj 9. U Trstu 28. febrara 1889. Godina XX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 6 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbu na upravnom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedolazi na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se novrađaju ako se potiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 28

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Občinska uprava u Pazinu.

Naši narodni protivnici u Istri, kada hoće da ocrne uprave hrvatskih občinah u Istri, napose onih občina, koje su prešle u najnovije doba u hrvatske ruke, navadjaju obično kano uzor najlošije uprave občine Pazin, Buzet i Žminj. Mi smo već češće pokazali u koli se zdvojnom stanju nalazijahu navedene občine kadno stupiše u kolo hrvatskih svojih sestrica, pa kako je našim ljudem, novim upraviteljem, veoma težko, da u tih občinah uspostave red u upravi i da je iztegnu iz ždriela propasti, u koju ih tal-janaške uprave porinuše. Glede Buzeta i Žminja pokazati će nedaleka budućnost, da su sva protivnička naklapanja o slaboj upravi puke izmišljotine i zlobne klevete, a glede občinske uprave u Pazinu jesmo već danas u ugodnom položaju, da pobijamo pazinsko-porečke klevetnike, te da pokažemo činjenicami i brojkami našim čitateljem, i svakomu, koji imade smisla za pravednost, koli je ona občina pod sadašnjom hrvatskom upravom u kratkom roku od dvijuh godina upravo neočekivano napredovala.

Pod talijanaškom upravom u dugom nizu godina nazadovala je občina Pazin danomice, premda je jošte do nedavna imala veoma obilnih prihoda, od kojih nije hrvatskoj upravi skoro ništa preostalo. Mnogoljetni talijanski upravitelji brinuli su se veoma malo za boljak občinarah, napose onih u izvanjskih občinah, koji su ostali u svakom pogledu zanemarони i zapušćeni.

Hrvatsko zastupstvo dalo se odmah čim je poprimilo upravu na ozbiljan i blagonosan rad bez vike i buke. Ponajprije dalo se na gradnju i popravak cesta, putova i mostova. U upravi uvelo je najveću štednju dokinuv nepotrebne izdatke. Da pridigne občinare iz tmine gluposti i neznanja, počelo je ozbiljno misliti i raditi oko pučkih škola u pojedinih poreznih občina, za koje nisu prijašnje uprave bal ništa učinile. Tako je naša uprava u posliednjoj občinskoj sjednici načelno zaključila, da se ustroje u Grdoselu, Bermu i Milotićbregu pučke škole, dočim bijahu već prije učinjeni potrebiti koraci, da se ustroji hrvatska paralelka na pučkoj školi u gradu Pazinu. Nadalje bijaše u istoj sjednici zaključeno nabaviti vrtove za pučke škole u Lindaru, u Gračišću, Pićnu, Novakih i Gologorici; zatim da se pribave katastralne mape za sve porezne občine. Učinjeno je dakle i zaključeno, da se izvede koli za pučku prosvjetu toli za tjelesno blagostanje občinara i više nego li se je moglo za tako kratko vrieme očekivati. Taj sjajni uspjeh hrvatske uprave u Pazinu jest najveća zadovoljština onomu zastupstvu, koje biva danomice od protivnika ruglu izvrgavano. Ovo neka ujedno služi kano odgovor na toli žestoke navale na hrvatsko zastupstvo občine, koja se nalazi hočeš nečeš u srcu geografičke Istre. U raznih zakutnih listićih Istre i susjednih pokrajinah predstavljalo se ono zastupstvo kano hrpu neznalica, a kad tamo uspjeh uprave tog hrvatskog zastupstva nadkrilio je sve prijašnje uprave. Ali neka govore činjenice i brojke, razvidno iz izvješća posliednje občinske sjednice, koje eto u glavnijih točkah priuašamo:

Občinska sjednica u Pazinu.

Ovdašnje občinsko zastupstvo obdržavalo je dne 20. januara t. g. svoju redovitu sjednicu. Galerija bijaše pronapunjena pučanstvom. Sjednica započela je o 9½ u jutro, a dovršila ob 12¼ po podne u najljepšem redu i skladu, akoprem se je raspravljalo i odlučilo vrhu 27 točaka dnevnoga reda.

Navesti ćemo samo važnije stvari, koje su se raspravljale.

Točka 2. Prihvaćen je do najugodnijega znanja odpis vis. c. kr. namjestničtva br. 1861/br., kojim se izrazuje provišnja zahvala Nj. c. kr. apošt. Veličanstva glede utemeljenja zaklade ubožke od 2000 for. u proslavu 40godišnjice vladanja Nj. Veličanstva. Odlučeno bje prepisati odpis u današnji zapisnik na vječnu uspomenu.

Zastupstvo dignuvši se, dirnuto prirodjenim mu čuvstvom živih osjećaja nepokolebive vjernosti i odanosti, uskliknu oduševljeno trokratni „živio" : Nj. cos. kr. apošt. Veličanstvo.

Sadržaj odpisa, koji je prispio u hrvatskom jeziku direktno od c. kr. namjestničtva, glasi:

Njegovo c. kr. ap. Veličanstvo blagoizvoljelo je na mnogobrojno dokazne vjernosti, koja su se Njemu prigodom četrdesetogodišnjice provišnjega vladanja iz svih krugova naroda i sa svih strana carevine podnosena, izaći na g. ministra-predsjednika grofa Taaffe-a, provišnje ručno pismo, priobćeno u svih zemaljskih jezicih u „Osservatore Triestino" od 5. t. mj., kojim je Njegovo Veličanstvo na opetovano dokazanoj ljubavi i vjernosti Njegovih naroda ganutim srcem izjavilo svoju cesarsku zahvalu, zemaljskim, kotarskim i občinskim zastupstvom, dotičnim korporacijam, zavodom, društvom i pojedinim osobam, svim skupa, a svakome napose.

Pošto je i Pazinska občina svoju vjernost izkazala, milo mi je priposlati istoj priloženu provišnju zahvalu.

Ujedno priobćujem, da je Njeg. Veličanstvo najmilostivije blagoizvoljelo podieliti zamoljenu dozvolu, da se ubožka zaklada Pazinsko občine provišnjim imenom okrsti.

Trst, 14. prosinca 1888.

Pretis v. r.
c. kr. namjestnik.

U točki 6. odlučeno je, da se predloži i zamoli obdržavanje forlja na pučkih školah po staroj kao najshodnijoj dobi to jest od 1. septembra do 15. oktobra, jer je to u občinitom interesu.

U točki 7. Imenovan je odbor, da na lieu mjesta u Grdoselu izvidi najprikladnije mjesto za podignuće školsko kuću, pošto bijaše odlučeno ustrojenje toli potrebito pučke škole.

U točki 8. Privremena nedeljska škola u selu Batlug (Gračišće) nemože se na sada obustaviti i ustrojiti redovita pučka škola u selu Milotićbreg iz razloga ekonomičkih, pošto občina Gračišće do pred kratko vrieme preobteredena dugovi na zaostatcih občinskih interesah i nametah, počela su je tekar prošlo godine materijalno dizati, te je i uplatila duga 600 for., dočim od prije zanemarena trpi snašajuć dugove brojedo na hiljade forintih.

U načelu odlučena je pučka škola u Milotićbregu, no realizacija odgadja se, dok se občina bar donjekle financijalno podigne.

Točka 8. a) U načelu odlučeno je ustrojiti pučku školu u Bermu, to imenovan odbor za obavljenje očevida u svrhu gradnje školsko sgrade.

Točka 8. b) Odlučeno u načelu nabaviti vrtove kod pučkih škola u Gračišću, Gologorici, Lindaru, Novakih i Pićnu, ako to financijalno stanje odmah dopušća. U tu svrhu ima se glavnatvo popitati kod županstvah radi pronadjenja zemljištah shodnih svrsi, kao i glede cieno istih. U povoljnom odgovoru i stanju občinah, neka se odmah s gospodarima zemljištah u dogovor stupi, o čemu se ima u budućoj sjednici potanko izvjestiti.

Točka 8. c) Sliedeća interpelacija bijaše od nekojih zastupnika postavljena na predsjednika:

Poznato je, da su občinari Pazinski (otac i djeca dužne polaziti pučku školu) jurve godine 1885. podastrli na nadložno mjesto molbu za toli potrebito ustrojenje hrvatske paralelke na pučkoj školi u Pazinu, koja molba bijaše dva puta i požurena. Občinsko zastupstvo učinilo je jošte god. 1887. sve zakonito korake u tom poslu. Znamo, da je glavarstvo učinilo svoju dužnost već godine 1887. u smislu zaključka zastupstva. Nadalje poznato nam je, da su roditelji djece dužne polaziti školu na 1. julija 1888. od strane c. kr. kot. školskoga vieća odnosno kapitannta izpitivani bili i to kroz ciela tri dana, da se osobno izjave glede naukovnoga jezika na ročnoj pučkoj školi, te da je i uspjeh vrlo povoljan bio po hrvatsku narodnost. Obzirom na sve ovo zapitali su načelnika:

PODLISTAK.

Na vrhu Osorčice.

(Dalje.)

Namrgodi se moj barun, te reče, da bi rad! Pa razgledav se na sve kraje na ove naše divoto, zažmiri kiselo tamo u onaj kutić izpod Rieke, te reče, da je madjarsko „t e n g e r e" veoma-maleno! Oh! on sjegurno žaleli i ovo naše more! Uputi se zatim pram Osoru, ja ga malo odpratih, te mu na odlazku i još zaželih, da daj Bože, kako je danas nam bilo sutra vam; te mu pokazah protečom visoko uzdignutom rukom tamo pram sjevoroizitoku i odo taj ustavni barun, sjegurno nezadovoljan i kivan na Osorskoga pustinjaka.

III.

Na žalost, slabo hajo pustinjak je li tko s njim zadovoljan ili nije! Pustinjaku se svo koprcanje svih naših vragova, predstavlja uvjek, neznam zašto u smiešnoj, u ludovnoj slici! Šta ćete? On je takav, on nikoga ne mrzi, najviše ako mu se na sve opačine, što se oko nas zbivaju, nakrivi ustnica, te umjesto psovati, on bi se najvolio narugati. Ta najviše u njemu kipi, ako ga čujete vikati ovamo na vrhu: Viva costituzion! Al ovog puta poozbiljio se i pustinjak. Kako nebi? Zaviriv „b a b u" Istriju, ona jauče! „I n d i p e n d e n t e" pišti karbonarskim jalom, „S l o g a" cvili, „I l d i r i t t o C r o a t o" puše i galamaše kao da je okružen hrpom bjesnih pasa! Uh! svako bistro oko vidi, da se nješto iza brda valja. Ne pojmimo nemira naših dragih jaslara i irredentista! Samo naša blažena gospoda mirnim posmjehom žvaću svoj sladki krušac. Njim je dobro, hrvatski ne pišu, ne govore i nitko ih ne sili. Njihovi bogovi hoće tako. Što će biti kod izbora? Oni čekaju mig od bogova. Istina, vrhovno sudište odredilo nešto o riešavanju spisa i podnesaka, al mislim ja, da se na kojekakve vrhovne odredbe, na olimpu posebnih bogova može krasno i nemariti. Ti ubogi rode, što plaćaš porezo i ideš na vojsku; vi popovi, oh vas sve vežu odluke i propisi i što ja znam, al ovih? tko mi može pravnički dokazati, da njih obvezuju kojekakovi zakoni, kad podpadaju pod naputke posebnih bogova? Na tu misao puni se pustinjaku duša bjesom, te viče: „V i v a, v i v a c o s t i t u z i o n!"

No još nešto. Jeli koj birokrat rodjen Hrvat al Slavjanin, te nije na vrieme sasvim svukao il barma preobjadisao svoju hrvatsku dlaku na svojoj koži, tad se njemu, prem je birokrat, kako bi se reklo — vražja kuha —. Nu ako je njegovo ime jednom dokončavalo n. pr. na „š č a k" il „i ć", dosta mu, da ga preurodi na „s c i a c" il „i c h", evala mu! njegovi ga bogovi veoma cione; on će avansirat. Što avansirat? Prije bi mu zamjerali na smrt, jer da je panslaviat, ill čudo božje: čitaoničar, a sad možo izvadjat i najvratolomnije i najsmješnije vragolije. On može pouzdano reći mo radi primjera zalazit u Rieikovo*, on se može poljat izpod ruke sa onimi što su se posebnimi osnovami i naputci povratili iz Rima i Quirinala; može opominjat župnike nek pišu rocimo talijanski, može zaprietiti u šali onako, načelniku hrvatske občine, da kad mu se bude svidjelo, da će ga sa žandari činit dotjerat u Malo solo on može, no rocimo još i to, glodat kako se djevojčica od 10. godina izpituje na zapisnik, i on može znat kako se ta mala može onako izraziti o gaćama, on sve može jer je birokrat one probojadisano dlako i zato bogovi nemaju ništa opaziti ni iztraživati, jer on nije pop. No, on nije pop, propošteni je strojbar, a tako proprodon, da kad dojde k fratrom na Kastanjovicu, provrača oči i vrat, to oni misle, da je to skorp „F r a t e L u p o", drug sv. Frano, al ja mu volim, da je on „F r a L i s j a k!"

IV.

Pred njeku godinu prčkajuć po ovoj mojoj špilji nadjoh komad gorskoga stakla, što bi s tim? Dadoh napraviti krasno jako naočale za kratkovide, te nakanih je darovati komu bi veoma trebali. A ja jesenas hajd u Beč, to prikazah svoj dar grofu Taaffou. On je nasadi na nos, te reče, da veoma bistro i daleko vidi. A ja stani pitati: Vidite li bistro §. 19? Vidim. Vidite li Poreč i onaj divni „o r d i n e, c o n t r o o r d i n e" i što ono reče još onaj kanonik „d i s o r d i n e?"; Vidim, vidim. Vidite li u Cislajtanji 20 milijuna Slovjena napram 10 milijuna no Slovjena? Vidim. A vidite li da ima u Istri dvie trećine Slavjana, a jedna Talijana, pak vidite li koju gimnaziju za onih; ili gdje oblasti pišu koju: ioč hrvatski, ako ne progles za novačenje na 4. mjestu? Vidim, znam, oj pustite me! Jer nu, poglednite vi pustinjače, ta to je sve u redu. Poglednite u carevinsko vieće, nu gledajte moju vjernu dosnicu, to su sve Slavjani i nješto njemačkih katolika. Dakle htjedoh vam reći, da na sve vaše tegobe, oni ti Slavjani i katolici lieno viečaju što ja hoću, lieno povečuju našu vojsku, jer bi mogla trebati savezu; produljuju vrieme vojničke službe zaključuju, da jezik . . . . . bude . . . . . (a 20 milijuna Slavjana?) Eto sve to ide kao po loju. I upravi na me lukavi pogled. A onamo malo dalje ministar G. . . riblje zadovoljno ruku o ruku, te viče: načinio sam ekatombu od slavjanskih gimnazija! Ofidjoh razočaran iz te audiencije, te se sretih s jednim biskupom koj kaza, da veliki ministar, glava dosnice, katolika i Slavjana nedozvoljuje za sad katoličkoga kongresa u Beču, premda to Bismark kod sebe dozvoljuje! A ja i opet blesan viču: v i v a c o s t i t u z i o n! vratih se na moj vrh, te pustih desničare nek boru mrvice pod stolom, želeć jim od svega srdca, jedahi kogagod pri tom častnom djelu zadjela u brk nabrukvana čizma koga ministra! (Konac sliedi).

* Rieikova ulica u Ložinju, gdje stanuje Jorkova obitelj.

1. Je li glavarstvo učinilo, ako da, kada svoje dužnosti u poslu hrvatske paralelke u Pazinu?

2. Gdje postoji zaprieka, da se ovoj zakonitoj želji i zahtjevu našega puka zadovolji?

Načelnik odgovori:

Od strane glavarstva učinjena je na dobu, pače odmah, svaka formalnost, što ju zakon u poslu iziskuje. Občina po tom nije dužna baš nikakovoga odgovora ili izvješća u poslu. Nepoznati su mi uzroci, s kojih se do danas želji i volji naroda nije zadovoljilo.

Zastupstvo obzirom na pravedne želje, a tako i na zakonita prava od davna izražena i zahtjevana i uvaživ, da je glavarstvo obavilo u redu svoje dužnosti, ovlašćuje i nalaže načelniku, da se čim prije obrati požurnicom na nadležnu cos. kr. kot. školsku oblast i zamoli razjasnjenje glede zatezanja kod ustroja toli željene, tražene i zakonom odgovarajuće hrvatske paralele na pučkoj školi u Pazinu.

U budućoj sjednici ima se priobćiti stanje stvari glede dalnjih odredba.

U točki 13. odlučeno bi nabaviti nove katastralne mape za sve porezne občine, kojim to financijalno stanje dopušća.

Nekoji od zastupnika postavišo upit na predsjednika:

Na početku smo godine, te se nemože zahtjevati od glavarstva, da nam predloži financijalno stanje pojedinih izvanjskih poreznih občina koncem godine 1888., pošto se obračun občine nemože početkom godine predložiti.

Na obzirom na predstojeće gradnje školah, nabavu vrtova, popravak putova, mostova, nabavu katastralnih mapa itd. moli se načelnika, da nam, ako je moguće, priobći barem aproksimativno glavne brojke financijalnoga stanja pojedinih poreznih občina.

Na ovaj upit načelnik odvrati, da mu je vrlo milo, što može odmah na upit odgovoriti i priobćit financijalno stanje občine, budući je obračun za prošlu godinu već gotov. Zamoli tajnika, da izvlesti odmah zastupstvo. Občinski tajnik tumačio je za tim dohodke i troške u svakoj poreznoj občini, iz kojeg izvješća razabralo se je upravo neočekivano povoljno stanje danom 31. decembra 1888., a u svom glavnom posljedku glasilo je:

Dohodak:

U novcu	fr.	28619.28
U javnih papirih i obvezn.	„	16200.—
Vriednost u ugovorih . .	„	125403.98½
Skupa . .	„	170223.26½

Trošak:

U novcu	fr.	24086.40
U javnih papirih i obvezn.	„	—300.—
Vriednost u ugovorih . .	„	2688.00½
Skupa . .	„	27073.40½

Ostatak blagajne dne 31. decembra 1888.

U gotovom novcu . . .	fr.	4533.81½
U javnih papirih i obligac.	„	15000.—
U ugovorih	„	122715.08
Ukupno . .	„	143,140.70½

Opazuje se pak sliedeće: U ovom nije uračunano stanje gradsko-porezne občine Pazin, a niti porezne občine Pićan, koje imaju posebnu administraciju, pošto to nedolazi u nadležnost obć. zastupstva već u samostalni djelokrug odnosnih upravnih vieća.

Činjenica stoji, da su samo izvanjske občine imale koncem godine 1888. višak u gotovom novcu od 4.533 for. 81½ nvč.

Prispodobimo li sada financijalno stanje prijašnjih godina, nailazimo na sliedeće brojke:

Višak koncem god. 1886.	fr.	2457.03½
„ „ „ 1887.	„	3102.38
„ „ „ 1888.	„	4533.84

Razumieva se, da je občinsko zastupstvo uzelo do ugodnoga znanja podnešeno izvješće, a isto tako i prisutno pučanstvo na galeriji.

Pogled po svietu.

Trst, dne 27. febrara 1889.

Austro-Ugarska: Danas je započela u carevinskom vieću glavna razprava o proračunu. Razprava nastaviti će se bezprekidno, te neće imati zastupnici običnih mesopustnih praznika. Kako brzojavljaju iz Beča prijavili se 42 zastupnika, koji će govoriti za predloženu osnovu proračuna, a 37 proti osnovi. Poznato je, da svi prijavljeni zastupnici za rieč, negovore nikada, no pošto se je svestrano razpravilo u glavnoj razpravi osnovu, izaberu si obje stranke glavne svoje govornike, koji govore tada u ime svoje i svojih istomišljenika. Očekivati je, da će biti i ovog puta burnih sjednica, jer će liberalci sve poduzeti, da sruše sadašnje ministarstvo. Mi se nadamo, da će se naći i koji naš zastupnik, koji će progovoriti o žalostnih političkih odnošajih na našem jugu.

Posliednjih dana predložila je vlada carevinskomu vieću na razpravu zakonske osnove o uredjenju plaće činovnikah kod sveučilištnih knjižnica i o uredjenju plaće profesora na bogoslovnih zavodih.

Glavni pobočnik Nj. Veličanstva general barun Popp stavljen je na vlastitu molbu radi poremećena zdravlja u razpoloženost na godinu dana. Njeg. Veličanstvo izrazilo mu je tom prigodom previšnje priznanje.

Kako smo javili posliednji put, da će se obaviti naknadni izbori u carevinsko vieće za istarske gradove i trgovačko-obrtničku komoru početkom mjeseca aprila, tako javljamo sada, da će gradovi birati dne 1., a komora dne 4. aprila. O kandidatu naših protivnika nezna se do sada ništa, no toliko je svakomu jasno, da će Talijani Istre jedva naći vrstna nasljednika pokojnomu Vidulichu, koji je uživao kod liberalaca velik upliv.

Opozicija u madjarskom saboru i po zemlji prisilila je vladu, da je promienila §§. 14. i 25. osnove obranbenog zakona. Tako dobivaju Madjari danomice sve to više u monarkiji upliva, pak bilo to na štetu svih ostalih naroda, dapače čak i same državo.

Srbija: Iz Biograda javljaju, da je pošao kralj Milan sa sinom u Kragujevac na lov, a riešenje ministarske krize očekuje se nakon kraljeva povratka u Biograd. Sadašnje naprednjačko ministarstvo, da uživa još uvjek kraljevo pouzdanje, te da će ono uz neznatne promjene i nadalje vladati. Ovo su dakle kraljeva obećanja, da će dati narodu novu vladu, koja bude odgovarala želji i volji naroda, a kad tamo podržaje ministarstvo, proti kojemu je sva zemlja.

Bugarska: Izmedju knežovine bugarske i Srbije prekinuti su dogovori radi trgovačkoga ugovora, i to radi toga, što je bugarski delegat izjavio srbskomu ministru Mijatoviću, da Bugarska neće primiti srbskih predloga glede uvoza blaga iz Srbije u Bugarsku, dok Srbija neuredi svoga živino-zdravničtva.

Rusija: Iz Varšave brzojavljaju, da kani ruska vlada produti u Rimu crkvu sv. Stanislava, za koju da troži 600.000 lira. Crkva ta da sadržaje mnogo historičkih poljskih spomenika. Poljaci da nastoje sakupiti potrebiti novac, no da neima nade, da bi se sakupila tolika svota. Ruski car primiv u audienciju bugarskoga rodoljuba Cankova, da mu je kazao, kako mu je poznato veliko nezadovoljstvo Bugarah proti sadašnjoj vladi, kojoi su na čelu samo plaćeni i podkupljeni mužovi.

Franczeska: Novomu ministarstvu neprori ču duga života pošto neodgovara težnjam nijedne stranke. Obstane li tekom ove godine, tad će to jedino zbog toga biti, što se ljetos otvara u Parizu svietska izložba, pak možda da se nadje u franczeskom zastupstvu toliko rodoljuba, da podupru sadašnje ministarstvo, bar dok se zatvori izložba.

Italija: Ministarstvu Crispia čini opozicija u saboru veliko neprilike. Njegova financijalna politika nailazi medju zastupstvom na velike protivštine, pa bude li hotio, da prodre svojim proračunom, morati će učiniti opozicioji svakojakih koncesija.

Franina i Jurina

Fr. Ja bi te molil Jurino, da mi u nečem svituješ?

Jur. Tr znaš, ko do tamo moja kmetska glava dosiže, da ću to rad.

Fr. Sve neka huda misal mi se vrti po glavi, da se pošarenjadim.

Jur. Ča si Frane poludija! Neznaš, da šarenjaki su vavik podrepnice, pak im i ostaju vavik ropine i kosti.

Fr. A je l' to gola istina?

Jur. Hodi lipo u Novuvas, pa će ti tamo tvoj ženso povidat ča mu se je s puškom pripetilo; od lipe puške su mu ostala jadnomu dva kusa, a jer je šarenjak, još je morá izvadit tri srobrna furina iz lopiča svoga.

Fr. Joh mano! Kada je to tako, neće se Franina pošarenjadit, nego će ostat ča je, i iz svoje poštene hrvatske pipice kurit, pak ako „babinomu“ Marku neprilja u naše hrvatsko pipo, a on neka si gre u Cozu po čozotsko . . . . onda ćemo ostat pravi prijatelji.

Jur. Dao Bog Frane moj, da bi svi naši ljudi tako opravljali, nebi nas više Talijani za šćavo držali i s nami se porugivali.

Fr. No tuguj no, Juro, i nam sora puca, bit će danas!

Jur. Neka Bog dá, da brzo osvane taj dan.

Fr. A to, Jure moj, odlučujemo mi sami.

Jur. Nu povij mi, kako to misliš?

Fr. A lipo, slušaj. Za naše poglavare občinske, za zastupnike za sabor u Poreč i va Boč, nebirajmo više ni talijanaše, ni šarenjake, nego naše ljude, ki će nas, naš narod, naš jezik posvud braniti; ki će s jednon besidon skrbit za naše dobro dušovno i tilesno.

Jur. I ono ki će skrbit, da nam se dadu posvud kadi smo mi naše narodne škole, koje s našimi težkimi žulji pladamo, a niš neužívamo . . .

Fr. Tako Jurino! Ja ću naše kmete učit, da išću ono ča je njihovo, i da biraju svoje poglavare, svoje zastupnike po krvi posvud: one zastupnike, ki mužovno brano svo pravice potlačenoga hrvatskoga naroda u Istri!

Jur. Daklo na junačko nogo Franino, pak pomozi nam Bog!

* * *

Fr. Biš ti zna Juro, ča bi reć, da ona dva oparena krnjela va Višnjanu imaju taki kuraj, da na osato našim ljudem strašo, da će ih ubit ako no budu za njihov trbuh balotali?

Jur. Ja mislim, da trebeda znaju, da je ki će ih iz novoljo izbavit, ako od oholije va nju padu.

Fr. Znan, znan sve to; ali neka se čuvaju jer su i naše posti trdo.

Jur. A ča misliš valjo na rat?

Fr. Ne to, nego samo branit život svoj, i koga toga krijancijo navadit, ko je doma nima.

Jur. Dobro tako; kad neće za rod skrbit ki bi imá, a mi treba da ga učinimo sami.

Fr. I birajmo naše poštenjake boz straha, jer imamo pravo na to.

Jur. Tako valja!

* * *

Fr. Sul ča šiora „baba“ svoji zi Krispijem?

Jur. Kunjadi su.

Fr. Zato se ona srdi, da se neki pas zove Krišpi!

Jur. Ma bi reć, da su Krispi i Krišpi nekako jedan drugomu slični.

Fr. Po čemu?

Jur. Po ženah. Prvi jima tri živo, a drugi svaku, ku trefi po putu.

Fr. A jel pak med njimi kagod razlika?

Jur. I vela. Krispi je redko kada lačan, a Krišpi redko kada sit.

Fr. Poborića su i šiora „baba“ valjda redko kada siti, kako i Krišpi, zač su već kozu do kože ogulili, pak bi radi ogulit i pasa Krišpi-ća.

Različite viesti.

Imenovanje u trgovačkoj mornarici. Kr. pomorska oblast u Rieci imenovala je podkapetana g. Constantini Dinka iz Lošinja kapetanom duge plovitbe, a mornara g. Hadrijana Tarabochia iz Lošinja podkapetanom duge plovitbe u trgovačkoj mornarici.

Svečane zadušnice. U petak dne 1. marča u 10 sati priređuje „Dalmatsko podporno društvo“ u crkvi sv. Antona svečane zadušnice za bivšega svoga pokrovitelja Njeg. cesarsku i kraljevsku Visost pokojnoga nadvojvodu Rudolfa. Kod svečane crne mise pjevati će društveni pjevači. Pozivlju se članovi i prijatelji društva, da mnogobrojno dodju pomoliti se za pokoj duše prejasnoga nadvojvodo.

Naknadni izbor za carevinsko vieće za istarsko gradove i trgovačku komoru u Rovinju; obaviti će se dne 1. i 4. marča, t. j. dne 1. marča birati će gradovi a dne 4. trgovačka komora. Evo imena gradova, koji imaju pravo izbora: Kastav, Volosko, Lovran, Mošćenice, Krk, Lošinj veli i mali, Cres, Pula, Vodnjan, Plominj, Labin, Pazin, Višnjada, Buje, Motovun, Umag, Citanova, Milje, Izola, Buzet, Rovinj, Piran, Kopar i Poreč. Svaki grad bira u svojem sjelu, a trgovačka komora u Rovinju. Svi gradovi i trgovačka komora biraju jednoga zastupnika.

Skupna zabava hrvatske čitaonice i „Dalmatskog društva“ u Kastvu dne 24. t. m. ispala je vrlo krasno. Gostova bilo je prilično iz Rieke, Volosko, Opatije, Lovrana, Il. Bistrice i iz kastavsko okolice. I ovaj put je program na obće zadovoljstvo izveden. Igra „Brzojav“ bila je vrlo dobro predstavljena, a ux gospodu predstavljače osobito odlikovalo se gospodjice Ema Dofranceschi i Ljubica Jelušićeva, prva kao žena Bobića, a druga kao Smiljana hćerka bogatog Kolovoza. Harambašićevu pjesmu „Težko noći težko misli“, pjevao je uz pratnju glasovira gospodin Božo Dubrović tako ugodno i lepo, da je burnim pljeskanjem na opetovanje izazvan bio. Gosp. Dubroviću čast, jer imade osobitih zasluga za naše zabave. Pleo, medju kojim i „Kolo“ trajao je do jutra u 7 satih, a zabava bila je vrlo vesela.

Novačenje obaviti će se letos po novom obranbenom zakonu, no budući da nečo biti do navadne dobe gotovo potrebite naredbe i propisi (t. j. do 1. marča) to će novačenje započeti tekar početkom mjeseca aprila. Dočino naredbe oglasiti će se u pravo vrieme.

Čitaonica u Lindaru obdržavala je dne 20. t. m. oglašenu zabavu, koja je izpala na obće zadovoljstvo. Predstavljalo se, pjevalo, deklamovalo, igrala tombola. Kod skupne večere, koja je iza toga sliedila, nazdravljalo se i pjevalo. Zabava svršila je plesom, koji je trajao do kasne noći. Nakon dulje stanke ovo je bila prva zabava, koju nam je priredila čitaonica. Uz dobru volju i malo požrtvovanja dade se sve prirediti. Članovi su bili skoro svi prisutni, a gostova bijaše mnogo iz Pazina i iz okolice. O toj zabavi primismo i poduljo izvješće, koje ostavismo za drugi put.

Zakon o osiguranju radnikah proti bolesti. Dne 30. marča 1888. izišao je novi zakon, usljed kojega se moraju osigurati proti bolesti oni radnici, koji rade u tvornicah, rudnicih, na diljah, tallionicah itd. C. kr. namjestništvo za Primorje izdalo je posebnu naredbu o osnutju kotarskih blagajna za osiguranje radnika, o čemu ćemo obširnije progovoriti čim nam to prostor lista dopusti. Novi zakon stupa sada u kriepost.

Čitaonica u Gračišću sakupila je prošle nedelje dne 24. tek. mj. svoje članove u svojih prostorijah, gdje se je priredila svečanost. Oko 6 sati započe zabava sa govorom družtvenoga predsjednika g. Ivana Gabrijelić-a. Slijedila je deklamacija krasne pjesme „Putnika“ od Petra Preradovića. Zatim šaljiva igra i pjevanje. Poslije zabavo skupna večera. Rod nazdravica otvori g. dr. Ante Dukić, koji razloživ uzrok neobičnomu veselju članova čitaonice, te istaknuv važnost ovakvih družtva, gdje se srce i um plemeni, nazdravi gračiškoj čitaonici i njezinomu vrlomu predsjedniku. Netreba spominjati, da je ova nazdravica i sliedeće, koje su se redale, živim oduševljenjem primljena. Predsjednik je ove večeri više puta u poduljih govorih pro-

poručno društvu slogu, mir i poredak. Medju članovi bijaše prisutno mnogo seljaka, koji se nisu mogli nadohvaliti, kako su liepo i ugodno sproveli istu večer. Tako valja, radimo ustrajno i napredovat ćemo.

Narodna čitaonica u Gorici, kojoj je na čelu naš zemljak i prijatelj g. profesor Spinčić, priredjuje za nedelju dne 3. marča sjajnu veselicu. Medju ostalim plesati će se te večeri u Gorici prvi put naše „Kolo" za koje se zauzimlju osobito goričke Slovenke. Kod veselice igrati će vojničke glasbe iz Trsta, a kako doznajemo posjetiti će goričku braću i više tršćanskih rodoljuba.

Iz Tinjana pišu nam 19. t. m. Nenadana viest o preranoj smrti našeg nezaboravnog prestolonasljednika nadvojvode Rudolfa u velike raztužila je naše poštено i vjerno pučanstvo. Jedva smo mogli vjerovati, da našega prejasnoga kraljevića neima više medju živućimi. No na žalost našu nesta svake dvojbe kad nam u nedelju zatim kobnim danom naš obćeljubljeni glavar sam na placi najtužnijimi riečmi taj prežalostni događaj, tako da su skoro svi prisutni plakali. Isti prizor bilo se i drugu nedelju, kad je isto sam glavar nakon kratkog predgovora pročitao ručno pismo našeg premiloštivog cesara i kralja „Svojim narodom". Dne 18. t. mj. bje odpjevana crna sv. misa u ovoj župnoj crkvi sa pokoj blage duše Nj. carske Visosti, kojoj su prisustvovali: obćinski glavar i svi obćinski zastupnici, učitelj sa školskom mladeži, c. kr. žandarmerija, c. kr. poštarica, c. kr. sudbeni delegat, veterani i mnogobrojno pobožnog puka iz mjesta i iz najdaljeg sela. Tri zastava sa crnimi vrpcami viselo su u znak žalosti na tornju, odakle uz turobni zvuk zvonovah navješćivahu puku prežalostnu usponomenu. Sve svetilike po gradićiu bijahu u crno zavite i gorahu pod službom božjom. U crkvi na mrtvačkom odru stojaše carski orao u crno obrubljenom okviru. Vruće molitvo usnosile se Bogu za dušu velikog pokojnika i za uzdržanje zdravlja i duga života Nj. Veličanstvu našeg predobrog cesara i kralja. Kako smo u dosti prigodah sa Nj. Veličanstvom dielili sretno i ugodno časove, tako i sada sudjelujemo što iskrenije sa vladajućom obitelji u neoplsivoj boli i žalosti. Dobri Bog kriepio i jačio Njegovo Veličanstvo, te vladao svojom mudrom desnicom nad našom državom još mnogo i mnogo godina.

Tršćanski „Sokol" imati će dne 5. marča u plesnoj dvorani „Tersicore" (Via Chiozza br. 5) plesnu zabavu. Početak u 9 sati na veče. Ovo će biti zadnja zabava slavenskih društva ovoga mesopusta pak nema dvojbe, da će biti mnogobrojno posjećena.

Iz Labinja pišu nam 25. t. mj. Stara poslovica glasi, da je svaki svoje možnjo gospodar, no naša gospoda u Labinju gospodare žalibože i našom možnjom proti želji i koristi našoj, dapače na škodu i zator naš. Prigodom smrti nemaljskoga kapetana g. Vidulicha odlučila su naša gospoda, da se dade mjesto vienca na lieš pokojnika, društvu „Pro Patria" 40 for. iz obćinske blagajne.*. Gospodi bijaše slobodno posegnuti u svoj žep, pak darovati makar i hiljadu forinti, no darivati društvo, koje je osnovano na zator Slavenah, a naposo nas Hrvata Istre, i to iz obćinske blagajne, u koju doprinosimo i mi Hrvati, nebijahu naša gospoda nikako ovlašćena. Sa žuljevi obćinarah, osobito mješovitog pučanstva, moralo bi se inače gospodariti, jer nije pravedno, da se i našimi novci podupire društvo, kojemu je svrha: zatrti nas.

Porečka kultura. Pod tim naslovom piše nam prijatelj sliedeće redke, koji jasno dokazuju kako u slavnom Poreču — „città civile e nobile" — upravo veličanstveno napreduje „djedovska kultura": Naši seljaci Matković i Poropat iz Mongoba bijahu ovih dana, u Poreču to se navratiše po obavljenu poslu u krčmu P. Malo iza njihovog dolazka u krčmu dodje k njim prijatelj, koga pozdravi Matković jedinom riečju: živio! Na nesreću naših seljaka čula su gornji pozdrav tri porečka gradjana, od kojih se jedan približi Matkoviću te mu reče oštro: „Non si dice così", na što seljak: „dunke komo", a porečki kulturaš: „si dice evviva!" na što odvrati seljak: „onjidun in sua madre lingva". Na to se odaljiše Porečani iz krčme, a naši seljaci već kasno u noći za krasno mjesečine uputiše se iz Poreča put Mongoba. Odaljiv se malo od „slavnoga" grada naskoči na našu trojicu gornja trojica Porečanah; jedan od njih navali nožem na Poropata, a druga dvojica udariše na Matkovića vičući: „ti ti še kvel, ko ga cigà živio!" te ga jedan udari batinom po glavi toli silno, da se je odmah na zemlju srušio. Ustav težkom mukom poče zvati za pomoć, na što mu dovikne jedan nositelj „dell' avita barbarie": „timefara ladonunoija", pak udari Matkovića opet batinom po glavi.

Nakon toga opaziv naši „divljaci", da se bliža dvojica porečkih stražara, odustaše od dalnje navale. Čudno nam se čini što nisu stražari uhvatili ove lopove već ih pustili, da idu kamo njim drago, premda su morali čuti i viditi što su počinili. Sliedećeg dana bijaše podnešena tužba proti krasnoj družbi, kojom se mogu zaista Porečani ponositi. „Babin" Marko, šalji na izložbu u Pariz te tvoje kulturonosce i dobiti ćeš bez dvojbe veliko odlikovanje.

Pokus sa „Velocimetrom". Prošle nedelje učinjen bi prvi pokus sa novim izumom g. profesora Belušića. Pokusu prisustvovasmo i mi. Kočijom uputismo se nas četvorica iz Trsta put sv. Bartola. Putem zaustavila se kočija više puta, a dva puta izatupismo iz kočije. Na povratku u Trst pogledasmo stroj i okrugli papir na kojem bijaše točno pobilježeno: čas kada smo iz Trsta krenuli, kada, koliko puta i kako dugo smo se zaustavili i napokon koliko vremena bijaše kočija prazna. Ova točnost iznenadila je sve prisutne, to nemogućno od manje a da g. profesoru ponovno nečestitamo. Koncem ovog čedna učiniti će se opet pokusi, kojim će prisustvovati nekoji ovdašnji rodoljubi i poznati novinari.

Slavjanski napredak u Spljetu priređuje 2. marča t. g. u društvenih prostorijah veliki narodni ples, za koieg razsailjo vrlo ukusne poziv. Početak u 8 sati na veče.

Prva zabava „Zora" u Opatiji. Naši dični rodoljubi u Opatiji podigniše najviše vlastitim trudom i troškom krasnu zgradu u svojem mjestancu i to sve u vrlo kratko vrieme, pak eto pripravlje već za danas dne 27. t. m. narodnu veselicu s plesom u vlastitih prostorijah. Mi se iskreno radujemo s našimi prijatelji, što su u toli kratko vrieme svladali sve poteškoće pokazav ostalim rodoljubom Istre, da so može mnogo, gdje imade ljubavi, sloge, rada i poštrtvovnosti. Čestitajuć onim vriednim mužovom na uspješnom radu, želimo njim, da bi u krasnoj „Zori" dočekali s hrvatskim rodom Istre mnogo ljepše i srotnije dane nego li su nam sadašnji.

„Svoj k svomu" moralo bi biti načelo svakomu rodoljubu, koji kupuje ili nabavlja ma koju potrebitu mu stvar. Držeći se tog načela, preporučamo našemu svedenstvu, koje naručuje crkveno predmete od tudjinacah, da se u buduće služi kod g. Valentina Mazgona u Ljubljani, koji će svakoga poštено, brzo i jeftino poslužiti. (Vidi oglas na IV. strani.)

Napredak Zagreba. Grad Zagreb napreduje vrlo krasno u svakom obziru premda se u visokih krugovih tomu nerado duju. Tamo gradi se i dogradjuje godimice kano u malo kojem slično gradu, a na prosvjetnom polju čini Zagreb upravo orijaške korake. Crkve su obnovljenje, ili se obnavljaju, vojarne su sazidane, školo će se graditi pa i tramvaj; izvesti će se donokle kanalizacija, prvi korak za centralni kolodvor učiniti će se ljetošnjom gradnjom ovoga stovarišta drž. željeznice, školo će se posazidati i tramwayjem se već ne može otegnuti, — nova obrtna škola je gotova, „Matičina" kuća je gotova, „učiteljski dom" je pod krovom, sv. jerolimsko društvo gradi ovo godine, — pa do se ljetos uredi i botanički vrt za hrvatsko sveučilišće. Zaključkom posliednje gradske skupšćine napokon je nabavljeno u tu svrhu potrebno zemljišće. Botanički vrt obuhvaćati će sedam ralih, pa će se protezati iza sgrade „Kola" i „Sokola", čim će tamo biti grad izgradjen sve do željozničke pruge. Nadziranje radnje voditi će predstojnik botaničkog zavoda na sveučilišću g. dr. Heinz. Preko dana imati će obćinstvo pristup u vrt.

Posliednja medava s burom, koja je bicsnila posliednjih dana po svoj Evropi, naniela je veliku štetu naročito u Engleškoj, Škotskoj i Holandiji. U petak u jutro bila je najjača bura u Škotskoj, a u isto vrieme duvao je jaki sjeverozapadni vjetar u Irskoj i u sjevernom dielu Engleske. Okolo 8 sata po podne bicsnila je bura nad Londonom, gdje je uz kišu padao i led. U Little-Loveru nedaleko Bostona bacila je bura krov sa staro tvornico na dvie radničke kuće, koje se pod težinom krova sdrobiše, te bi u njih usmrćeno šest osoba, a mnogo ranjeno. Na ratnom brodu „Krokodil", koji je plovio iz Bombaja u Portumouth, bacio je jaki vihar jednoga čaustnika o stienu broda tolikom snagom, da si je nogu slomio. Nedaleko Lady Isla potonula je ladja sa četiri mornara. Na otoku Manu padao je snieg. U Rotterdamu naraslo je u subotu more za 5 centimetara više, nego li godine 1825., koje je bila najveća poznata poplava. Grad ležaše za malo sav pod vodom, te se morao obustaviti svaki promet, a dućani pozatvarati. Mnogo je kuća znatno oštećeno; osim toga je bura srušila sve brzojavne stupove u gradu i okolici, te mnogo drveća zajedno s korenjem izčupala iz zemlje. U Amsterdamu srušila je bura sve gvozdene stupove brzojava. Nijedan parobrod nije mogao iz luke. Bicsni valovi morski raznesoše svo škrinjo i bačve, što su bilo na obali naslagano. U noći od subote na nedelju bicsnila je bura po Haagu, gdje je uz snieg padao i led, a uz to je strašno grmilo. U Utrechtu je bura zjerala vagon proma mostu, koji je bio baš otvoren, da može proploviti parobrod; vagon pado u vodu i prekinu svaki promet po rieci. U Puttachoesku udario je grom u toranj i upallo ga, no ura na zvoniku išla je i daljo unatoč vatri, te puna tri sata označivala vrieme; crkvu spasiše vatrogasci.

Družtvo sv. Jeronima. Ovogodišnja glavna skupšćina književnoga družtva sv. Jeronima održavati će se dne 14. ožujka t. g. u 12 sati prije podne u zgradi nadbiskupskoga sjemeništa u Zagrebu na sljedećim dnevnim redomi: 1. U 10 sati služiti će se u sjemeništnoj kapelici sv. misa za sve pokojne i živuće dobročince družtvene. 2. Poslie sv. mise otvoriti će predsjednik skupšćinu govorom. 3. Biljušnik i blagajnik družtveni čitati će svoje izvješćaje za g. 1887. 4. Razpravljati će se o predlozih, koji budu stavljeni napokon. 5. Birat će se upravljajući odbor.

Skup konj. Vojvoda od Westminstera prodao je neki dan svog konja „Dermondo" za 140.000 for. Taj konj stekao je već na raznih trkalištih prvu nagradu. Iza ovogodišnje trkališne dobe odpremit će se konj u Braziliju.

„Vienac". Br. 8. izašao je s ovim sadržajem: Tri pjesme Gjure Arnolda. „Gjurgjica Agičeva" pripovidka Ksav. pl. Šandor-Gjalskoga. „Sliepi muzikant", psihološka studija od Vladimira Korolenka, s ruskoga preveo Nikola Andrić. „Cvjetangja", roman, francezki napisala Augustus Craven. Marko Kalogjera, biskup spljetsko-makarski, napisao F. I—ć. Mate Bastijan, istarski pjesnik i preporoditelj hrvatsko misli u Istri", književna crta M. Sabića. Listak: K slikam, književnost, umjetnost, svaštica. Slike: Marko Kalogjera, Vranjic kod Spljeta.

Vienac izlazi svake subote na dva arka. Svi dosad izašli brojevi mogu se dobiti.

Poziv hrvatskoga arkeologičkoga družtva. Do onomlano jedva da se znalo o kojem spomeniku iz dobe naše narodne samostalnosti. God. 1886. popravljajući se njeko grobljo u Kninu, eto više spomenika iz one dobe na vidik. To odobri ondješnje Franjevce, na čelu jim pročast. O. Lj. Maruna, na dalnja iztraživanja ono okolice, navlastito pako onih zemljišta, kuda se tada gradila željeznica, što urodi sjajnim i obilnim plodom. Uz taj neočekivani uspjeh Fratri pripomoću ondješnjih gradjana podvostruče rad, te posluživ jim sreća sve bolje, odkriju na više mjesta novih ruda onakova bisora. Nemajući ipak čim da nastave rad, namisle podignuti u Kninu starinarsko družtvo sa zadaćom, da prouzmo u svoje ruke vodjenje upravo i rada, i nadjo za to potrebita sredstva. Kninjani prvi odgovorišo uzhićeno na poziv svoje braće, a i njekoji iz publižnjih mjesta; najbolje pako dalmatinsko novinstvo i zomsabor, koj doznači odmah Kninskomu družtvu kao pripomoć 500 for. na godinu. Nije ovdje mjesto, da se iztaknu zamašna važnost spomenika do sada odkritih u Kninu za sav hrvatski narod. To je već majstorski učinio domaći vještak u zadnjem Vienac br. 6, a svak se po sebi osvjedočiti može, ako si pribavi knjigu „Hrvatski spomenici u Kninskoj okolici" sa 17 tabla u 4 od vrl. Franje Bulića, koju je ovih dana izdala Jugosl. Akademija na svoj trošak, a na svu korist ovoga družtva. Ovo je prva knjiga, a već je gradivo za drugu, daleko važnije, spremno za tisak. Ovi će spomenici sve bolje utvrditi prosvjetno stanje našega naroda još onda, kada je svo naokolo golim barbarstvom pritisnuto bilo, te će silno obogatiti našu ondašnju poviest. Blago do sada izkopano čuva se kod Franjevaca u Kninu, te još nije riešeno, gdje mu hram budo; svakako je već obćana ravnateljstvu našega narodnega muzeja njoka probit.

Rodoljubi! početak je učinjen uz dobre znake, ali se zemlja do sada jedva razgrnula, te troba svakojako daljo do njo utrobe, gdje po svoj prilici leži još obilnije i dragocienije blago. Vjerojatno da će uz do sada odkrita imena i naslove: Trpimira, Svetoslava (dux Croatorum), Dirzislava Svetoslava (dux Croatorum), Dirzislava dux magnus), Pribine, doći na vidik i ona još slavnijih naših vladara Krešimira i Zvonimira. Ali družtvo Kninsko noma za dalnji rad dovoljno sredstva. Radi se pako o stvari, koja se tiče cieloga naroda, njegove prošle slave. Svaki dakle, koj se za Hrvata drži, dužan je sada, da to djelom dokaže, da naimo po mogućnosti pritečo u pomoć Kninskomu starinarskomu družtvu, uplaćujući se: ili kao član utemeljitelj Kninskoga star. družtva (30 for. jednom za uviek); ili kao pravi član (6 for. na godinu); ili kao član prinosnik (i manje od 6 for. na godinu); ili dajuć štogod jednom kao dar.

Hrvatsko arkeologičko družtvo u Zagrebu u svojoj glavnoj skupštini od 10. veljače 1880. zaključilo je jednoglasno, da se izda ovaj poziv na narod, to je izabrao odbor od pet svojih članova, komu je zadaća primati upisnine i darove, a to su: Ljubić Šimo, muzeal. ravnatelj i akademik, Smičiklas Tadija, sveuč. profesor i akademik, Tkalčić Ivan, akad. književnik i akademik, Deželić Gjuro, gradski vićednik, Bojničić dr. Ivan, muzealni pristav i narodni zastupnik.

Iz glavne skupštine hrv. ark. družtva.

U Zagrebu, 10. veljače 1880.

Ivan Kukuljević, predsjednik. — **Prof. Šime Ljubić**, podpredsjednik.

Ivan dr. Bojničić, tajnik.

Dopisnica uredničtva.

G. Učkaru! Dodi će u budućem broju. Hvala Vam, i nezaboravite nas.

Gg. Dopisnikom iz Vodica, Sovinjaka, Fontane itd. takodjer.

Lutrijski brojevi

od 23. febrara

Trst	84	85	58	90	43
Linc	81	12	87	40	70
Buda	83	45	51	24	59
Innsbruck	73	44	82	28	42

dne 27. febrara

Prag	68	48	16	73	44
Lavov	59	80	43	52	25
Hermannstadt	87	21	9	20	74

Javna zahvala.

Podpisana uprava hrvatsko čitaonice „Zora" u Opatiji izriče ovim putem najsrdačniju zahvalu poglavitomu g. Emanuelu Vranićany-Sovorinskomu, što je pristupio k našoj čitaonici kao prvi član utemeljitelj sa svotom od 100 for.; nadalje veleučenomu g. Ignjatu dru. Svarcu, liečniku i dobrotvoru našega puka, što je darovao našemu družtvu ljepu svotu od 50 for.

Bog platio plemenitim našim dobrotvorcem, koji da bi našli mnogo nasljednika!

Opatija, dne 24. febrara 1880.

Uprava „Zore".

Ivan Tomašić, blagajnik. — **Ivan Fiamin**, predsjednik.

G. G. Piccoli-ju, lekarničaru v Ljubljani.

Vinica na Dolenjskem, dne 12. jan. 1889.

Blagovolite mi poslati dvanajst steklenic Vaše **esence za želodec.** 1—12

Pohvalno omenjam, da je bila raba lani poslanih 30 steklenic izvratna. Bolniki raznih vrst so vžívali esenco z najboljšim vspehom. Neka bolnica je bila uže za smrt bolna, vsi so mislili, da mora v malo urah umreti; toda komaj je zavžila nekoliko kapljic esence, je še okrovala in čez nekoliko ur popolnoma ozdravela — med tem, da je bila poprej več dni že skoraj na smrtni postelji. Esenco se tedaj zaradi njenega izvratnega vpliva sama najboljo priporočuje.

Z odličnim spoštovanjem

Jurij König, župnik.

OBJAVA.

Ovim se putem javlja p. n. gospodi župnikom, da je bivša trgovina crkvenih stvarih „Garusa" u razpradaji i da mogu ovom prilikom dobaviti potrebitih crkvenih stvarih (u najpovoljnijem stanju) izpod tvorničnе cieno.

Prodaje se takodjer veliko stolove i ormare prikladne za knjižnice itd. **Via nuova br. I. Trst.**

* Sličan zaključak stvorila su gospoda talijanska i u nekojih drugih obćinah Istre, neobazirajuć se na hrvatske obćinare. Op. Ured

Grlena bol, kašalj, hreputavica, promuklost, nazeb zadavica, rora, zapala ustiljen itd.

mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotovi P. Prendini, lučbar i ljekarnik u Trstu.

Veoma poniaju učiteljem, propovjednikom itd. Prebdjenih kašljuć noćih, navadne jutarnje hreputavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati *Prendinijeve sladkiše* (Pastiglie Prendini) to gledati da budu na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani *Pastiglie*, na drugoj *Prendini*.

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u *Prendinijevoj ljekarni u Trstu* (Farmacia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 52—16

Domaći pasar ili trakar!

(Posamentirer)

Valentin Mazgon,

Rožna ulica k. br. 5 u Ljubljani

preporučon občinito od narodnog svoćonstva, izradjuje sve u njegov zanat spadajuće crkvene radnje kao: **pasove, vrpce, franže** itd. brzo i po najnižoj oleni.

Marijaceljske želodčne kapljice

zvratno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

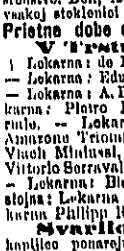

Varnost. znamka

Nepreseglivo dobrota je nasebno vpliv njihov pri notočnosti, slaboti želodca, ako i grla smrdi, napenjanju, kislem pohanju, kolki, želodčnem kataru, gorućico (travoi) pri nreobilnej produkciji slin, rumenici bljuvanju in gnjusu, glavobolu, ako boli in želodca) krč v želodcu, sahasanji, prodobitnosti jedi in pijač v želodcu proti glistam, bolezni na vranici in jetrih in tudi proti zlati žili ali limorojdam. Cena stekleniei je z nakazanim vrod samo 40 nov, velika stokotica samo 70 nov Glavni zalog ima lekarničar „k angelju varhu" *Karl Brady Kremsir, Morava.*

Marijaceljsko želodčno kapljice niso tajno sredstvo. Doli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakoj stekleniei priložonomu poduku za vporabo

Pristne dobe se skoraj v vseh lekarnah.

V Trstu: Lekarna: Antonio Suttina. — Lekarna: de Leitenburg, all' Ercole trionfante. — Lekarna: Eduard de Leitenburg, alla Salute. — Lekarna: A. Praxmayer, al duo Mori — Lekarna: Pietro Prendini, alla Fontana Imperiale. — Lekarna: Benedetto Serraval, al Amarena Trionfante. — Lekarna: Benedetto Viach Minuvel, alla Corte. — Lekarna: dr. Vittorio Serravallo al R dentore (glav. skladiš). — Lekarna: Biasoletto all' orso nero. — Postojna: Lekarna Fr. Baccarcich. — Sežana: Lekarna Philipp Ritschel. —

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in posnemajo se mnogovrstno. — **V znamenje pristnosti** mora biti zamotana vsaka stoklenica v rdeč omot, providen s gornjo **varnostno znamko** ter mora biti na vsakom priložonem poduku za vporabo rezun toga opomnjena, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusek-a i Kremsierich (Kremsier).

Nova

74—8

agencija za službe

u Trstu, Via Campanillo br. 1

bavi se namještivanjem svakovrstnih službenikah u tu- i inozemstvu, **utjeruje** dugove, dobavlja izviešća sa podpunom tajnošću. Izvršujo takodjer svakojaka pisma, **molbenice, ugovore** itd. **Zalaže i riešava proti uplati kamatah** predmete, založene u gradskoj zalagaonici (**Monte di Pietà**), kupuje i prodaje svakovrstnu robu. Dobavlja uz jako nizko kamato novce i upravlja svaki drugi posao.

Popisuje se hrvatski, njemački i talijanski.

!! Čujte! Gledajte! pak strmite!!

O čudnovatoj, svakomu pušiocu neobhodno potrebnoj **„Bečkoj opremi za pušiti"** ista sastoji:

Jedna lula iz morske pjene, sa pozlaćenim ili posrebrnjenim poklopcem; kamiš iz višnjovine sa cickom.

Jedan kamišić iz morske pjene sa pravim jantarom.

Jedan kamišić za uvitke iz morske pjene sa pravim jantarom.

Zajamčena prva vrst.

Jedna kutija za smotke i jedna kutija za žigice.

Ciena ovoj podpunoj i elegantnoj opremi:

=— samo for. 240. —=

Pošilja se uz gotov novac ili pouzećem.

Fabriksniederlage S. Schreier, Wien II. Circusgasse 52.

Čuj! Čuj! **Svet** Čuj! Čuj!

Stroj za šivanje for. 1.95.

Čudovato jednostavno delo tega stroja; šiva vse izvrstno, najdebelejše sukno in najtanjši šifon; gre dobro; je divno izdelan, zlatno broniran, okrašuje vsaki salon.

Neodpustljivo je, kjer v hiši ni še tega stroja. — 5—6

Kdo bi bil kedaj mislil, da se more napraviti za for. 1·95 šivalni stroj.

Ogromna je prodaja tega stroja; naj ga zatorej vsak takoj naroči, ker bo kmalo razprodan. Za naročbo zadostuja dopisnica. Proda se na vse kraje sveta. Ker so stroški neznatni, proti gotovini ali poštnem povzetju.

Razpošilja: 6—6

L. MÜLLER

Dunaj, Währing, Schulgasse št. 10.

Obrtničko čudo!!

Kaputi iz kaučuka:

nepromočivi raznobrojno vremeno tkanine najviše četverougle sive i tamno boje. Na jednoj su strani iz sivoj kaučuka (posvema slična svili) ili crnog sa naglavkom i dvostrukimi zaponi.

☛ Ti kaputi radjeni su na dvie pravilne strane, to se mogu rabiti i po liepom vremenu kao gornja sukinja.

Ciena for. 7.

Franko poštom u svako mjesto u monarkiji. — Šilje se uz prodhodnju pla ću ili pouzećem.

U naručbah mora se naznaditi duljina kaputa i širina prsah.

ENRIK PEGAN

Trst, palazzo del Lloyd.

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Visokočastiti duhovščini

priporočam se vljudno podpisani v napravo cerkvenih posod in orodja iz čistega srebra, kinčkega srebra in iz medenine najnovejše oblike, kot

monstrance, kelihov, svetilnic in svečnikov

itd. itd. po najnižji ceni. Zadovoljim gotovo vsakega naročnika, bodisi da se delo prepusti mojemu ukusu, bodisi da se mi je predložil načrt

Teodor Slabanja,

2—24 srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17

Staro robi popravim, ter jih v ognji pozlatim in posrebrim. Čč. gg. naročniki naj mi blagovolo poslati iste nefrankovane. 24—4

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Bolezni želodca.

in spodnjih telesnih delov, jeter in vranice, slaba čila, zaprtje, vodenica in kronična driska, zdravi zanesljivo edino pravo **PICCOLI-jevo „ESENCO za ŽELODEC"**, koja je tudi izvrstno sredstvo proti glistam. Pošilja jo izdelovatelj lekarnar Piccoli v Ljubljani (Dunajska cesta) proti poštnem povzetju.

(Varstvena znamka).

V stekleničah po 15 nvč. se prodaja v Trstu v lekarnah: Biasoletto, pl. Leitenburg, Lipprandi, Pexatto Praxmayer, Prendini, Havasini, Rovis, Saraval (na magistratu); Sarravallo, Skopaynsky, Suttina (na Zanetti. — V Istri v lekarnah: *Koriol* angelini, *Pulj* Wassermann; Carbucichio, Rodinis; *Bluian* Rok, Bradamante; *Kopar* Giovannini, Favanta; *Piran* Fonda, Lion; *Buzet* Lion; *Novigrad* Tamburlini; *Poreč* Canduss; *Vistanda* Patolli; *Buje* Donutti in v vseh lekarn v *Istri, Primorju, Dalmaciji, na Kranjskem, Štajerskem in Koroškem.* 12—2

Kamaleonte četvorci

prorokujući vrieme.

Ovi su četvorci iz stakla naličeni sa pet prozirnih bojah i sa posebnim procesom uvršćeni u liep drveni okvir. Imaju pako mogućnost proreći kakvo će vrieme biti, kao i barometri i to mienjajući boje. Predstavljaju u većini okolico, vodopade, gradine itd. Obešaju se jako na prozore, ali tako, da su licem prama sobi obrnjeni, to tako služe na ukras sobe. Biljože n. pr.:

Vrieme stalno i suho sa živahnimi bojami.
Kiša u izgledu promjeniv: zelenu i modru boju u žutu i crvenu.
Promjenljivo vrieme sa polu bojami.
Oluju sa neprestanim obledjenjem bojah.

Ciene: Gabinet format ducet . . for. 5.—
Visit „ „ . . „ 3.25

Ako koji pošlje unapried for. 2 dobiti će prosto poštarine i svega 2 četvorca u gabinet i 2 u visit-formatu.

Henrik Pegan,
Trst, Lloydova palača.

!! Vse hiti in kupuje!!

Samo for. 2.95

žepna ura z verižico.

Cirse in dr. v Švici je propadel in vsled tega prodaje se 700 teh krasnih, dobro idočih ur za gospode, gospe in deco, zlatu popolnoma sličnih, z elegantno, posrebreno verižico, na ta način.

Ogromne so naročbe na te ure; naj se zatorej vsakdo podviza, dokler jih je še kaj v zalogi.

Pošilja proti gotovem denarju ali po vzetju: **„Uhr-Depot L. MÜLLER, Wien,** Währing Schulgasse 10." 6—6

U LJEKARNI
Ede Tomaja

U ZAGREBU — ILICA br. 12

dobivaju se osim svih ostalih lieka nekoji obće prokušani i vrlo koristni, **osobito preporuke vriedni lieko vi:**

Mazilo proti kostobolji ili protinu

rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih; ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križleih, kostenom ganjenu, probadanju, svakovrstnim naoelanu. Ciena 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili hreh i za prsa

kojim se liči kašalj, prehlada ili katar u prah, pludih, težko disanje, promuklost u grlu, slipljivost. Ciena 80 novč.

Pojačeni željezoviti sirup

djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofulozuosti, podbuhlosti, djetinjoj krživosti, kosnim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kapije ili švedska životna tinktura (Lebensessenz).

Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i slatonica, popravlja i okrepljuje želudac i ublaćuje glavna bol, oblakšava teglnja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetro, odklanja se bol u žilieh, želudčene grčeve, žutica, grozdca ili zimnica, zavljanje ili grlića u trbuhu. Tko ovu tolj, korisno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. Ciena flašici s naputkom 50 nč.

PRAH ZA BLAGO ILI ZA MARVU

koji svakomu gospodaru vrlo preporučam za konjski kuh i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za obljačivanje želudca i probave, kada blago nače rado žderati pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju živi i jaki. Ciena jednomu omotu 45 novčića.

ŠVAJCERSKE PILULICE

najsigurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili želudca i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. Ciena škatuljici 70 novčića.

MAZILO ZA BLAGO

osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilama; ukočenosti i oteklini pomaže težkoga naporca, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. 1 flaša 80 nvč.

Antiseptična voda za usta i zube

sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublaćuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razkriškavaju usta, ukianja nugodan vonj. 1 flaša 60 novčića.

FINA SMREKOVA ESENCIJA

(Fichtennadel-Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. Po 50 novčića.

Tekućina proti izpadanju vlasi

učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje srbuti i pospješuje rast kose 1 flaša 50 novčića.

MAST

proti lišaju, krastam, perućini i osipotinam. 1 lončić 50 nč.

ANTISUTIN

prah proti znojenju ili potu, proti znojdini. Škatulja 50 nvč.

TINKTURA ZA KURJE OČI

izvrstno sredstvo. Ciena 50 novčića.

D^RA. SPITZERA POMAST ZA LICE

proti sunčanim pjegam, madežom, razdim pjegam ili fi-kovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu i proizvadja gladkost, nježnost, bjeloću i finoću obraza i ruku. Ciena većem lončiću 1 for. K tome spada još boraksov sapun po 40 novčića.

MIRISNA ŽESTA ZA SOBE KADITI

nekoliko kapi žice po sobi preugodan miris. Flašica 30 nvč.

OTROV ILI ČEMER

za stienice i kipake. Flašica 50 novčića.

ANTIFEBRILE

od Rodinlsa proti grozniei ili z.mici. Manja bočica 70 nvč.

POLIBROMOV SIRUP

po dru. Nikoli Selaku liči najteže bolesti živacah, nepokoj, glavobolju, trzanje, histeriju, zadnjlu, razne grčeve. Ciena 1 for. 50 novčića.

LJEKOVITO PEPSINOVO VINO

proti želudčnom kataru, lošoj probavi. Ciena 1 for.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezeno.

Ciena 1 for. 25 novčića.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da sledi kose pocrne, fine supune, praške za gospoje, sredstva za poljepšavanj-; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju. Po 80 novčića.

SPUŽVE ZA UMIVANJE, KEFICE ZA ZUBE.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga vina, francezkoga Cognaca.

ZALIHA MINERALNIH VODA.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 10. U Trstu 7. marča 1889. Godina XX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 6 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbo sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se novcem ne vraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za soljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 i.e. pol godine. Izvan carovine više poštarina.

Na malo jeden broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 28

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“, Nar. Pos.

GOVOR

narodnoga zastupnika dr. Dinka Vitezića. Izrečen u sjednici carovinskoga vieća dne 28. februara 1889. prigodom generalne rasprave o proračunu za god. 1889.

Neka mi bude dozvoljeno prije nego li predjem na sam predmet, označiti stanovitčo, kojeg ću se u svojem govoru držati. Ja neću govoriti o svemogućih načelih državne uprave, niti strogo o državnom proračunu, dapače niti o svih pokrajinah ove državne pole, već samo o mojoj užoj domovini. Pošto kanim o raznih strukah uprave govoriti, nadi ćete to opravdanim, što sam si izprosio rieč u generalnoj raspravi.

Za nas Slavene Istre radi se o političkom obstanku. Naša narodna individualnost nalazi se u pogibelji. Mi moramo dakle uvjek na to paziti, da tu pogibelj odstranimo, a radi toga nemogu si priuštiti slast, da govorim o svemogućih temeljnih načelih uprave, a još manje da ulledim primjer moga predgovornika, da se upustim i na izvanjsku politiku i na slično. U 16 godišnjem razdoblju, u kojem me sapala čast, da pripadam ovoj visokoj kući, predodilo sam skoro svake godine žalostno stanje, u kojem se nalaze Slaveni moje domovine. Ja sam pokazao kako pokrajina ovo to više osiromašuje. Ja sam naveo uzroke toga osiromašenja i nazadka. Pokazao sam i na sredstva, kojimi bi se tomu doskočilo. No biblijska poslovica: kucajte i otvoriti će vam se, nije se žalibože u ovom slučaju obistinila, vrata nebeska ostaše još uviek zatvorena. Ta ja nisam mogao niti isposlovati, da bi se zemaljski zakoni ni naredbe u zemaljskom jeziku velike većine pučanstva Istre oglašivale. Dotaknuo sam se toga predmeta jur u svojem govoru dne 14. marča 1884. a njegova prouzvišenost g. ministar predsjednik izvolio je u sliedećoj sjednici odgovoriti, da se zemaljski zakoni i naredbe u Primorju u njemačkom, talijanskom i jednom slavenskom zemaljskom jeziku, naime slovenskom izdavaju. To je svakako neporecivo, ali je takodjer neporecivo, da imade osim 114.000 Talijana i 43.000 Slovenaca, takodjer 121.000 Hrvata u Istri, da sačinjavaju dakle Hrvati relativnu većinu u pokrajini, da se imade njihov jezik kao zemaljski smatrati i kano s takovim postupati, da se po ističnoj ustanovi carske patente od dne 1. jenara 1860. te po carskoj naredbi od dne 17. febrara 1860. moraju zemaljski zakoni i naredbe u svih zemaljskih jezicih oglašivati, te da je usljed toga očita povreda tih zakona ako se zemaljske zakone i naredbe u Istri takodjer u hrvatskom jeziku neobjelodanjuje.

Gospodin predgovornik govorio je o jednom zemaljskom poglavaru, koji neposna jezika većine pučanstva svojeg upravnog djelokruga. K onomu, na kojeg je gospodin predgovornik ciljao, imadem još jednoga pridati, naime zemaljskog poglavara u Primorju, koji neposna nijednog od slavenskih zemaljskih jezika. Došlo je dapače tako daleko, da nema kod namjestničtva u Trstu niti jednoga činovnika, koji bi znao pravilno hrvatski pisati, a ipak je, kao što ste malo prije čuli, relativna većina pučanstva hrvatska. U Primorju nepostoji niti jedna službena zemaljska novina u slovenskom ili hrvatskom jeziku, jer se tiskaju službene zemaljske novine jedino u njemačkom i talijanskom jeziku.

Okolnost, što neposna nijedan činovnik namjestničtva hrvatski jezik, donaša sobom da ako se u vrlo rieđkih slučajevih kakvu naredbu ili objavu ladade u hrvatskom jeziku, i da je to sve puno slovničkih i stilističkih pogrješaka. Tako se je objelodanilo prod nekoliko godina objavu o popravljenih listah najvećih porezovnika, gdje su bilo u malo redaka — bijahu čini mi se tri ili četiri redka — 38 što slovničko, što stilističko pogrješko, a pod tim oglasom bijaše podpisan njegova prouzvišenost g. namjestnik. Da li se tim povređava ugled časti, ostavljam da prosudo sama gospoda.

Svi oglasi na pojedine obćine ili na pučanstvo objelodanjuje se u njemačkom ili talijanskom jeziku, vrlo rieđko u slovenskom, a skoro nikada u hrvatskom jeziku; dapače propisi o upisu u zemljištne knjige, gdje se radi ipak o životnih prohitčih stanovnika, oglasuju se u njemačkom i talijanskom jeziku, nipošto pako u slovenskom ili hrvatskom. Tako se je dogodilo i sa naredbom glede napovedi za kongruu usljed novog uredjenja isto. Tumačenja o sastavljanju ovo napovedi bijahu priobćena dušobrižnikom u njemačkom jeziku, u jeziku dakle, kojeg neposna petina sveđenstva, a sveđenici u malih mjestih, nju ju često mogli niti dati prevesti, pošto nebijaše nikoga, koji bi razumio njemački, tako da bijaše za njih pogibelj, pošto se je radilo u toj naredbi o rokovih, koji se nedadu produžiti, da se neće moći tih rokova držati.

Da se doskoči dakle bar dielomice tomu neredu, bilo bi potrebito, da se postavi kod namjestničtva barem medjutimno prevodioca, koji bi sve podneske, koji dolaze od stranaka ili obćina u slovenskom ili hrvatskom jeziku, kano i riešitbu istih prevadjao. To bi bilo dakako samo privremeno sredstvo. Imalo bi se naime upoljati naredbu, kakova postoji i u Dalmaciji, da svatko, koji se natječe za koju političku službu, takodjer dokaže znanje zemaljskih jezika, naime hrvatskoga ili slovenskoga zemaljskoga jezika.

Što biva u Dalmaciji moralo bi biti i u Istri pošto postoje ovdje iste jezikovne okolnosti kano i tamo. Dopisivanje sa obćinami vrši se u njemačkom ili talijanskom jeziku, a to dapače i sa obćinami, u kojih je jedino hrvatski ili slovenski obćinski jezik. Kod talijanskih obćinah nedogadja se pako to, s ovimi dopisuje se u talijanskom jeziku. Ja neznam zašto se daje toliku prednost jednoj narodnosti prod drugom. Naredbom od dne 21. novembra 1887. bijahu poprimljene ustanove naknadno k naredbi od dne 20. aprila 1871. obzirom na dopisivanje onih oblastih, koje podpadaju pod ministarstvo unutarnjih posala i ministarstvo pravosodja sa autonomnimi oblastmi u Dalmaciji, te bijaše naredjeno, da se dopisuje u službenom jeziku autonomnih oblastih. Ako je dakle službeni jezik srbsko-hrvatski, tada moraju i političke oblasti i sudbeni činovnici u istom jeziku dopisivati.

Ja mislim, da bi bilo od najveće potrobe a i pravedno, da se sličnu naredbu ladade i za Primorje. Mislim pako, da bi se to tim većma učiniti moralo, pošto je upravo finansijalno ministarstvo za Primorje poprimilo mjere u pogledu dopisivanja podpadajućeg mu činovničtva, kojo su mjere slične onim u Dalmaciji, a u svomu odgovaraju ustanovam državnih temeljnih zakona.

Kod svega toga žalostno je to, da su te naredbe i propisi dodiše izdani, no od podredjenih činovnika vrlo malo uvažani. To posvjedočuju upravo mnoge pritužbe, upravljene do sada na ministarstvo i koje bijahu uvjek povoljno riešene.

(Konac sliedi.)

Razmatranje

za I. nedelju korizmenu.

(Rado priobćujemo ovo razmatranje našim čitateljem, želeći vrućo, da se njim okoriste u ovo sveto korizmeno vrieme).

„Isusovice uzvede ga djavao na goru vrlo visoku i pokaza mu po svietu kraljevstva i njihovu divotu, pak mu reče: Sve ću ti ovo dati, ako padneš nličice i moni se pokloniš. Na to mu Isus: Prodji me se sotono, jerbo je zapisano: „Gospodinu svojemu Bogu klanjaj se i samo njemu služi“.*

Djavao obećuje i istomu božanstvenomu Spasitelju, što se je njegovoj kući na naš nauk podložio, ako se pred njim na zemlju prostre, bogatstva. Isto tako obećuju i dandanas djavoli klanjaoci vremenita dobra pod nedostojnimi to griešnimi pogodbami, prem ih uviek nedavaju.

Ali Isukrst ih u svojem božjem poslanju neističe. Govori od prilike židovom svojim: Ja nedodjoh na svjet, da vam, kako očekujete, zemno, judino kraljestvo povratim i natražim ljudske slave. Dapače uči nas, da neulažemo svojih srdcah u blago, gdje mu se lupež prikučuje i moljac ga troši. Savjetuje se pako onim, koji nisu u dužnosti usljed svoje službe i usljed svoga stališa za novce skrbiti, ljubav do siromaštva polag nauka sv. Jakova: „Brat nisku srdce neka se dići svojim uzvisom“.**

Naša sv. vjera nonudja svojim vjernikom materijalnu korist i obilnost, jer nigdje se nedite: Vam, tobože jer ste katolici, će svakojaki te i nekršteni ljudi zavidjati trgovinu, znanje i dobrostanje, jer to sve će vam vaša prava vjera donašati. Nego protivno, katolikom se proriče:

* Sv. Matoj IV.; 8—11.
** I. 9—10.

PODLISTAK.

Na vrhu Osorčice.

(Dalje.)

V.

Al ima i nešto nade. Onomad izjavila gospoda u Trstu Oberdankovićem, da jim se neće pačat u budućo izbore. Evala! I nam će valjda tako učiniti, oprat ruke od izbora (al ne kao Pilat) već istinito, dosljedno. Ta znadu li slavna gospoda, da se mi za dobar uspjeh izbora ne bojimo, ni Talijana, ni njihova broja, ni bogatstva, ni kulture, već se bojimo onih šala, alla Sforca, alla Šandroi to sad alla Suhanićina, a odakle to polazi?

Po čemu dakle, pitam ja draži su vam tamo gore, Talijani spram Slovjena? Jeli po Oberdanku? ili po onih načelih, družbah, zavjerah iz kojih izpuza? Oberdank i onaj doktor, što je onomad opažao Miramare sa bombami u džepovih — ta avi ti i takovi mili su i jaslerom i irredentom i družtvu „Pro patria“ i družtvu „Società politica!“ Pred kim mora evo od njeke doba drhtati od straha svako vjerno srdce kad se Njeg. milostivo Veličanstvo dosi u Trstu? Koji su ti užasni zločinci? Tu vas pozivljem, recite mi i ti šefu policije i vi svi komisari i njuškari, pred kim moramo stropiti za onaj dragocieni život, pred Slovjeni il Talijani? Pak? Zato li su Vam toli mili ti Talijani? Oh! accocamento!

VI.

Nemogu svršiti, a da ne poglednem na podnožje ovoga brda u Noroćino, jadni moji gostoljubni potomci bosanskih bjeguanca! Što je učinio od vas talijanskobezvjerski bjes? Onomad bjeh dolje, tor mi njeko dobro bake suzami na očima kazivalo, koli se izopačili njekoji njihovi dragi, odkad jih obćinio onaj bjesomučni talijanaš, onaj doktorčić i onaj naduveni odmetnik roda i vjere. Pak da vidimo, kad bi slučajno taj netko pao pod kakovu kaznenu iztragu, jeda li bi politička oblast uz ostale podatke kazala, da je i „fanatico italiano?“ A? to nijo u modi! Al je u podpunoj modi, da se u tih prilikah kad i najgadniji zlikovac tuži koga našega popa, premda se neima šta kazati ob onom, o čem je tužen, iznesti barem to, da je „un fanatico croato!“ a Talijani nisu fanatici? I toga nitko neopaža? Ah! mi neimamo posebnih bogova. No! ajd na juriš! imamo jednoga na nebesih i on nam je dosta.

Još pogled na te mila mi Dalmacijo, ti koljovko, ti sad već i Hrvatska nado! Oh sunce nek te već obsije, jer eto vidiš, tvoju najstariju diku, tvoju staru službu božju tolikimi papami i istimi carovi podupiranu, tko ti ju sad proganja? Užasno! Ti imaš k tomu jedno jedino katoličko glasilo, papa ga pohvalio; nu reci, tko ti ga duši i potiskuje u kut? Oj užasno! Visoko postavljena glavo, koli si duboko pala!

Dakle, čemu ovo sve, moji dragi čitaoci i vi stanovnici naše Istre? Ovo će vam sve reći u kratko, da se čuvate kod budućih izbora ljudih, kojih nepoznajete, bježte kao od sotono kad vam se približe ljudi sumljivi glede vaše vjere i jezika, jer to su vuci, što bi nam radi sadrioti kožu, vašu katoličku i hrvatsku dušu oteti. Nevjerujte nikomu nego izkušanu i poznatu vam dobru kršćaninu i Hrvatu i tad će pustinjak zaoriti do skora u slavje i pohvale svim vjernim Hrvatom.

Pustinjak.

Put u Egipat.

Piše Vladko Krajanin.

(Dalje).

(Vidi br. 7. od 14. febrara).

Valjda je u duhu poletio k svojim milim, koje je pustio kod kuće, neznajući, da li će ih ikad više vidjeti. Ostavio ih je možda na vieko, te mu neće biti dozvoljeno više ljubiti milih lica svoje žene i nevino djece.

Uvidiv, da sam tuj za sada suvišan, podjoh do kasara. Kraj mojih Bosanaca sjedila je jedna gospodja i dvie gospodjice, kojim je, kako saznah kasnije, starija bila tetkom.

Bijahu rodom iz Mesine a putovale su u Aleksandriju, da popuno broj onih nesretnica, koje su za propast sobi i svim onim, kojim se dadu uloviti u njihovo bezsramno mreže . . . .

Kraj njih sjedila su dva mlada čovjeka, od kojih je bio jedan Dalmatinac i to iz Šibenika, a drugi iz Milana. Grko-Talijan bijaše takodjer nedaleko njih.

Šibenčanin bio vam je uzor naših izdajica. Sjećam se, da mi je njekom prilikom kazao, da za njega neima ružnijega jezika, nego li je hrvatski. Upitao me, da li sam i ja njegova mnienja, na što mu ja zabrusih tako, da mu nijo nikad kasnije palo na um predamnom činiti sličnih primjetbah.

To krasno družtvo smijalo se i šalilo toli razuzdano, da se čovjeku grustilo slušati onaj bezstidni smieh i blatno šalo.

Odvratih se prezirno od to svojto podjoh do našeg Jovana, koji je u taj par ščtno po palubi.

Dok smo se mi razgovarali, nadodje djočak nosoć mi jelo. Oprostih se s Jovanom, to podjoh u kabinu praćen djočakom. Sestra bila već ustala. Namrgodila se na mene, što sam toli dugo izostao.

— Kako ti je? upitah ju čim bje djočak otišao.

— Isto kao i prije, odvrati ona, a na njenom bliedom licu mogao sam opaziti, da je istinu govorila.

Akoprem sam dobro znao, da mi je sestra jedva prod njekolliko dana ustala s kreveta, te da joj se je svaki čas moglo nemila štogod dogoditi, to mi ipak nije nikad palo na um, da bi ona mogla na putu opet oboljeti.

U Gorici upozorište me, da kad bi sestri slučajno pozlilo, nek joj dadem masla. Po podne išlo sve na goru.

Vam će neprijatelji gledati oduzimati, to vas stiskati i progoniti, a blago vam, ako ih potrpite i gladni kadšto i plačući. Mir uživati ćete još u ovome životu, nutrnji mir u dobroj svojoj savjesti, koga vaši protivnici nepoznadu; all ga vi poznajete, jer nepravodno trpite, to vas zato čeka savršeni, vječni mir u nebu. Pustite, veli im se, neka pogani gomilaju bogatije, a vi se zadovoljavajte s malim.

Mnogi sude, da su oni narodi najsretniji i najzadovoljniji, gdje se neizmjerni imutak neravdeljen nalazi u pojedinacah usljed žuljovah i suzah sa strane mnogih radnikah. Da tomu nije tako, razgovjetno dokazuju često bune radničke proti gospodarom, jer novlada na nijednoj strani Isusov duh, kako ga je u tome pogledu tumačio i pokojni biskup Kettoler, a sad ga nepogrišivo tumači Njegova Svetost, Lav XIII.

Nekoji takodjer govore, da onaj narod pliva u pravoj sreći, što imade najuplivniji, te prvi glas u medjunarodnih odnošajih, dočim stanje pod oružjem i pod plaćili. All to vam je prividna, na oko njegova sreća, jer strahovita uzdaja društvona, poznata pod imenom socijalizma, može otrov i prieti razsule obitelji i posjedu.

Svim neće u uho niti u ovo korizmeno doba ovaj vjerski članak: čovjek neživo o samom kruhu i on je stvoren za bolji svijet, pak neka se mučno on kopna po zemaljskoj kori za korkom kruha poput onoga hromoga čovjeka, koj nam je opisan u djelih apostolskih. *

Hramu nalmo jerusalemskomu pred vrati sjedjnšo čovjek, koj se hrom rodio, da prosi milostinju. Kad je vidio Petra i Ivana, gdje su htjeli uniti u hram, zamoli od njih milostinju. A Petar mu reče: „srebra i zlata nemam u mene, nego što imam, to ti dajem: u ime Isusa Krista Nazarenina ustani i hodi".

Hromi čovjek nam predstavlja pokvarono, kozvjerno društvo ljudsko. Umjesto da hromac sv. Petra zaprosi za ozdravljenje, i to većma duševno, pita ga kratkovidno malo novca. Dakle na nekakvoj novčanoj bolesti bolovalu nekoji ljudi prod skoro 2000 godinah; nu reć bi, da i u našem vremenu mnogi i premnogi tako boluju. Novac se traži od prijatelja i neprijatelja; za novac se trži ljudsko meso; za novac se prodava izborna dužnost i bezvjernikom: tomu lašikumiru se klanja i služi u zakonicih, u ratovih i u osvajanjih. Za to razkršćuje se društvo; razkršćuje se znanost; razkršćuje se kršćanin postavljajuć za svoj jedini cilj obogaćenje, te uživanje, kako ga obrće djavo.

Sv. Petar reče hromcu: srebra i zlata nu tvoj razsap ti nedajem; zadnja je moja dielili bogatstva pravodnosti i svetosti, zato ustani od tvojih opačinah i uzhodi u napredak krieposnim putem tvoga spasa. Ele! proveliko i beskonačno razlike izmedj govora i djela Petrova i djavlova! Sveti Petar kaže od prilike ovako: Kršćanino, podigni razum i volju neboskim, vjekovitim dobrom; a djavo nasuprot vapljo mu: prigni se kao živina nezasitljiva k prolaznim stvarim! Čiji glas da poslušamo to sliedimo? Zar djavlov i njegovih sliedbenikah, što nas poživinčuje, zasužnjuje to upropašćuje, dočim Petrov, uljudbuje, uzvisuje i spasuje? Tako sv. Petar reče rimskomu narodu: u s t a n i! I eto prosta promoć jačega, to ona povlastica „ja sam gradjanin rimski". Sv. Petar reče preko sv. braće Cirila i Metoda slavjanskomu narodu: u s t a n i! I eto medju njimi zavladaše pitomi zakoni i kršćanska ljubav. Sv. Petar govori po svojem namjestniku, sv. Otcu Lavu XIII. svim sadanjim narodom bez razlike: ustanite od nevjerstva, socijalizma i materijalizma, ako na vieke želite biti čestiti i bogati u gospodu. — Amen.

* III.; 1—8.

Težkom mukom nagovorih ju nek ide samnom na palubu. Kad bijaše napokon pristala na moje molbe, popesmo se zajedno gori. Bila je znatno oslabila, to zamolih ljećnika, da ju pregleda. On ju odvede sa sobom u ljekarnu i tuj ju pregleda. Kad dovrši, zovne i mene unutar.

— Povedite sestru u kabinu, reče mi, u ako bi joj slučajno pozlilo, dodjite, pa ćemo ju odvesti u bolnicu parobroda.

Na moju veliku radost krenulo je sestri iste noći na bolje, a drugog dana čutila se posve dobro.

U jutro istoga dana izgubismo sa vidika Grčku, a po podne oko dva sata plovili smo već uz Kandiju (Kretu). Vjetar bijaše znatno jači. Prama večeru utiša se opet malko.

Oko 8 sata prodjosmo Kandiju. To je bila posliednja točka, koja me je sjećala na Europu. Odavle, pa sve do Aleksandrije izčezno kopno. Bili smo odaljeni od Aleksandrije za 36 sata, računajuć na sat po prilici 11 milja.

Drugi dan, t. j. u utorak u večer prodje kraj nas Lloydov parobrod „Euterpe" koji se je vraćao iz Aleksandrije. Budući je već bilo dobro zanoćilo, spusti naš parobrod praskavicu (raketu); „Euterpe", učini isto. Praskavica je znak pozdrava parobroda istoga društva, dakako samo po noći, dočim se po danu pozdravljaju zastavami.

(Nastavit će se).

Pogled po svietu.

Trst, dne 6. marča 1889.

Austro-Ugarska: Glavna razprava o proračunu za godinu 1890, u carevinskom vieću svršena je u vrlo kratkom roku. Od slavenskih zastupnika, koji su govorili kod glavne razprave ističu se osobito govori Vašaty-a, Vitezića i Šukljeta. Vašaty govorio je vrlo oštro proti austro-njemačkom savezu. On je pokazao kako su se državni dohodci u zadnjih 10 godina veoma povisili a narodno blagostanje nije se u tom razmjeru poboljšalo, državni dugovi, da su se povisili u tom razdoblju od 3 na 4 miljarde a svu tu novolju, da imademo zahvaliti militarizmu, što ga podržaje Njemačka sa svojimi savezznici. Zastupnik Vitezić bio je tokar počeo razglabati žalostno stanje istarskih Slavena pod današnjim ministarstvom no talijanski zastupnik Istre dr. Vorgotini prekidao ga neprestance i tako dugo dok je dru. Vitezića krv uzavrela te mladomu zastupniku doviknuo: j e z i k z a z u b o, na što je u saboru nastala silna vika i buka to je predsjednik sjednicu dignuo. Generalni govornici tijuhu od strane većine Hausner a u ime lievice ili manjine Horbst. Prvi kao Poljak hvalio je svoga suzemljaka ministra Dunajevskoga, a drugi, nepomirljivi lievičar udarao na vladu po starom običaju. Tim je generalna razprava svršena a podrobna počimlje sutra.

U ugarskom saboru pomiče se vrlo sporo razprava o obranbenom zakonu. Ministar Tisza, proti kojemu se digla sva opozicija, nije imao odkad je na vladi toliko poteškoća i neprilika, koliko upravo sada. On se ipak nada, da će svetno i sadašnji udarac preboljeti te i nadalje na sreću Madjarah a nesreću Slavenah slavodobitno vladati.

Crnagora: Glasovi o brzoj zaruci jedne crnogorske knoginjice sa ruskim prestolonasljednikom, bivaju sve to češći i ozbiljniji. Carević Nikola, da je ozbiljno izjavio, da će uzeti za buduću si družicu jednu kćerku junačkoga kneza Nikole.

Srbija: Brzojavi iz Biograda javljaju, da se je danas o podne kralj Milan odrekao prestolja na korist svoga sina Aleksandra I. Odreknuće uzsliedilo je u sporazumku sa diplomatičkim zborom. Za regente imenovani su Ristić, Delimarković i Protić. Regenti povjerili su sastav novoga ministarstva vodji radikalcah Taušanoviću. Sam čin odreknuća obavio se je na sliedeći način: Kristićevo je ministarstvo dalo ostavku u jutro, koju je kralj i primio; nato su došli dostojanstvenici i sveučenstvo čestitati kralju na sedmoj godini kraljovanja. Kralj je nato imenovao regente i pročitao proklamaciju odreknuća, napokon kleknuo je pred svoga sina i prisegao mu podanički vjernost, za Milanom prisegli su regenti i prisutni čestnici.

Nakon tolikog prevrćivanja odlučio se je Milan na odreknuće, to je čin, koji će mu barem nešto štovanja u narodu steći; on i nije mogao drugo, nego odreći se onoga mjesta, koje je kroz silne zapletaje doveo u pogibelj, da mu ga narod silom otme. Kako će se sada u onoj kraljevini stvari urediti i kojim će putem udarit, odvisi od sposobnostih regentah, kojim je u prvom redu dužnost, da onaj narod izvedu iz dosadanjeg labirinta i da mu jasno pokažu kuda kane, a onda će si sam probrati puteve, koji će ga voditi k slobodi i materijalnom blagostanju.

Bugarska: Bivši bugarski ministar a sadašnji opozicijonalac bugarske vlade Cankov bio je nedavno kod ruskoga cara u audienciji. O toj audienciji javlja Cankov svojim prijateljem u Sofiji, da je car izrazio nadu, da će Bugari požaliti svoje zablude i da će sami protjerati nezakonitoga kneza.

Rusija: Car Aleksander kani mjeseca junija pohoditi Kodanj u Danskoj te da će se na svom putu u Stotinu zastati s njemačkim carom. Ruska vlada namjerava oba svoja zastupnika u Biogradu i na Cetinju povisiti na čast poslanika.

Francezka: Novo ministarstvo dalo je poznavarati prvako patriotičke lige, koji da su novcem i savjetom podupirali rusku ekspediciju na crveno more, što da je proti medjunarodnom pravu i proti interesom Francezke. Slava generala Boulangera rasto dnanomice, a njegovi protivnici snuju i smišljaju uviek novo zamke, u koje bi ga radi ulovili.

Italija: Ministarska kriza u susiednoj kraljevini nije još to svršena. Sudeć po talijanskih glasovih ostati će u novom ministarstvu većina bivših ministrah sa Crispi-em na čelu.

Franina i Jurina

Fr. Ta po Franića, ča se je tu poli nas va Višnjane sbilo?

Jur. Ča je ča novega? Povij Franc!

Fr. Ma po Franića . . . . i po . . . .

Jur. No, no, svrši jedanput; povidaj, ča se je sbilo?

Fr. A ča trabo to povidat; ter to svaki vidi ki ima zdravo oči, kako su se naši krnjoli od malo dan obrnuli: prije su s t r a š i l i . . . . a sad su postali dobri kako janjci . . . .

Jur. Pa to ni niš novega: ter treba da i lisica dlaku promini . . . . a naši krnjoli vidu da su blizu balotacijoni.

Fr. Oh, ma su dobri ti gavrani, kad trebaju ljudskoga mesa — — —

Jur. Po moju puru, neće jim prudit moje hrvatsko kosti.

Fr. A voro neće ni moje.

* * *

Fr. Kako to, da sad ko se ima i pravo pak se dobi krivo?

Jur. Tr to ni težko uganjat: sad su nova vremona, pa se i sukno već ne kroji po staru....

Fr. Sad sam to dobro razumija; nu ćeli i tamo gori (pokaziva va nebo) tako krojit?

Jur. Hm, . . . tamo su škaro, ke ravno kroje.

Fr. Hvala Bogu, da se di nadju i ravne škare!

* * *

Fr. Joli istina, kaku doju, da naš Čoro va Višnjane su postali jako bogat?

Jur. Ja, pokle su mu naši zastupnici dali polentu u ruke, sad on va poročkom fujetu po njih gazi . . .

Fr. Dobro njin stoji, ka nimaju pameti: ča nisu znali, ki svojo imo skrivi, da jo i sam kriv ali opak!?

Jur. I da on, ki mrči va poročkom fujetu, da dobije koliko toliko mlika od poročke koze!?

Fr. Ja, trbuhu sve dobro stoji: i palenta naših kmet i mliko . . .

Jur. To će reć p l a ć a . . . .

Različite viesti.

† **Pop Josip Volarić.** Iz Lopara sa otoka Raba stiže nam prožalostna viest, da je dne 1. t. mj. nakon kratke ali težke bolesti providjen svetotajstvi umirajućih zamienito ovaj svjet boljim tamošnjo župeupravitelj pop Josip Volarić. — O kobne li viesti! — Preselio se dakle u vječnost onaj vriedni svećenik, onaj uzor otačbenik i čestiti naš prijatelj! U naponu mužovnih sila, ta jedva navršio 42. godinu svoga žića, u punosti snage za žrtvenika crkve i domovine ugrabi nam ga zavidna smrt. O smrti, smrti nemila, koli si bogata, kad otimlješ sve što nam je najdražo! Vrbnik, ljubljeni njegov zavičaj gubi u njem jednog od najvrednijih svojih sinova. U crkvi i školi bio on za svoga ovdjašnjega boravka vrli svećenik i učitelj, a svagda i svagdje mudri i ljubezni savjetnik i pomoćnik. A što da ročemo o njegovom žarkom domoljubiju? Dostatno je dozvati si u pamet ono burno doba klotog razdora, kadno Erinije strašne harašo njekoć mirnim obitaljkom našim, kadno dušmani roda hitjedoše na uviek izbrisati dično nam hrvatsko ime? Tada vidjesmo neustrašivog našeg Volarića stupiti u prve redove hrabrih pobornika za svetinju puka, vidjesmo ga kako nastoji i riečju i činom osujetiti podle namjere naših nadrikulturaša, kako zanosnom riečі miri razdražene duhove. All je za to i postao žrtvom svoga zasluženoga djelovanja; mnogu je gorku čašu (o težkih li uspomena!) ispio naš premili pokojnik radeć za spas roda svoga. Čistim svojim i neporočnim značajem, svojom prirodjenom ljubaznivošću i skromnošću znao si je u svakom krugu steći prijatelja, ponajpače u prostom narodu, komu bijaše on jedan od prvih ljubimaca. Ime njegovo, ime „popa Osipa" ostati će neizbrisivo u zahvalnih srcih naših Vrbničana i svih onih, koji su imali sreću upoznati se s njim, upoznati riedke krieposti, kojo su rasile lipoj njegovu dušu. Najbolje se to dokazalo ovih dana, kadno nam stigao turobni glas o njegovoj smrti, koji je težko ožalostio svačiju dušu. Dokazalo se to ponajpače danas, kadno se uz brojno učestvovanje u ovoj župnoj crkvi obavilo svečano zadušnice za pokoj njegove duše. Tugujuć nad ranim grobom njegovim vapijemo sihrvani težkom boljo: Mili i dragi Josipe! Josipe prorano uminula zviezdo nada naših, vriedni svećeniče i učitelju, veliki redoljubo i čestiti naš prijatelju, počivaj u miru! Pravedni i dobrostivi Stvorac u rajskom naselju ovjenčao te krunom vječne slave, a tužnoj nam domovini dno vriednih ti sljedbenika!

Odlikovanje. Njegovo ces. i kr. apoštolsko Veličanstvo blagoizvoljelo je dra. Vatroslava Jagića, redovitoga profesora na bečkom sveučilišću, uz oprost pristojba promilostivo imenovati dvorskim savjetnikom.

Odlikovanje na hrv. sveučilišću. Sveti otac papa Lav XIII. opet je pokazao veliku svoju ljubav i odanost prema hrvatskomu sveučilištu tim, što je sadanjega roktora i profesora na fakultetu bogoslovnom dra. Antuna Frankia isterskoga Hrvata imenovao za antistesa rimskoga (antistes romanus), dostojanstvo, koje se inače podjeljuje samo opatom i biskupom.

Biskupske poslanice. Kano obično izdali su i za nastavšu korizmu naši biskupi pastirske poslanice na podredjeno svećenstvo i svo pravovjerno. Pred nami leži poslanica za biskupiju trščansko-koparsku, koja donaša posebnu poslanicu sv. Otca izdanu prošlih božićnih blagdana; zatim poslanica porečko-pulјske biskupije, koja pobudjuje svećeniko i stado na pobožan i pravi katolički život, a zatim govori o dostojanstvu i vlasti biskupa.

Na koncu poslanica nalazi se postni red za tekuću korizmu i za svu godinu.

Veselica „političkoga društva Edinost" izpala je kako se je to obćenito očekivalo vrlo krasno. U prostranom kazalištu „Politeama" sabralo se mnogobrojno obćinstvo, kojo je burnim odobravanjem pratilo sve točke narodnog pjeva, a napose naše prelipo „Kolo", koje se je moralo na obći zahtjev opetovati. Čisti prihod, koji je

namienjen društvenim svrham zadovoljiti će bez dvojbe odbor „Jedinosti“, koji je u vrlo kratkom roku priredio tu krasnu narodnu veselicu.

Pisc našega „Sokola“ na zadnji dan poklada bijaše kano i svake godine do sada, veoma obilno posiečen koli od društvenika toli od prijatelja našega dičnoga „Sokola“.

Iz Lindara pišu nam 28. t. m. Od davna zamukao glas iz našega gradića, kao da bijaše uzdrman temelj našeg mezimca „hrvatske čitaonice“. Radi poznate krize sa bivšim predsjednikom Fabrisom, koji je sa sobom povukao dvie tri slijepe kokošice, bilo je nastalo nekakvo nesporazumljenje, što bijaše dakako na uštrb društva.

Ali dan 20. tek. mjeseca dokazho je, da se je netko varao mišleć, da je društvo zadriemalo ili čak zaspalo.

Krasotice naše svom brigom nastojahu kako da ukusnije naresе prostorije.

Odmah po podne sabirala se mladež i domaći članovi u čitaonici, da dočekaju gostove.

Oko 6 sati otvori predsjednik, gospodin Ivan Pučić sjednicu, na kojoj se pretrese računa, raspravi nekoje predloge, te potvrdi stari odbor na dalnju godinu dana. Zatim započe zabava.

Najprije se deklamovala pjesma u dialogu „Brača“ od neumrloga Preradovića. Svakoga ganu osobito sadnji prizor, kad se braća objeručke grle, iskreninm ololovom izmire iz ljubavi do mile Domovine.

Iza deklamacije slijedilo razne šale izmišljene u onaj par a prikladne za vrieme poklada. U obće nastojali mladići, da šaljivimi čini zabavo prisutne.

Na lieu svih opažalo se vanredno zadovoljstvo, što se ajepo dokazalo kad je zaorila divna hrvatska pjesma.

Muško i žensko, staro in mlado daje očiti izraz, koliko mu je mila pjesma, koli ugodan narodan glas.

Pod tako ugodnim utiskom pripravljalo se na igru tombolo, kod koje se sve vrlo živahno zabavljalo. Predmeti sgoditaka odnavali su znaćaj narodni, te navješčivahu svojim mukom borbu za narodne svetinje, za „Vjeru i Domovinu“.

Tekom zajedničke večere pozdravlio prvi društvo veločastni gosp. župnik Gabrielić, a iza njega uze rieč veleučeni g. dr. Dukić. Podujim govorom narisa utisak, što ga učinilo ustrojenje naše čitaonice. Naglasi kako nam je potrebita sloga, jedinstvo i požrtvovnost za napredak našega naroda. Predoči koliko se hoće borbe dok postignemo svoja prava, ustrajnosti dok izvojštimo našemu jeziku mjesto, koje ga ide. Posivlje članove neka se svojski zauzmu, da naše društvo napreduje i ovaio bude, o da time oplemenimo srca naša, te dokažemo, da istarski Hrvat živi; da je sposoban takmiti se s drugimi prosvjetljenimi narodi.

Nazdravilo se med ostalim i našim krasoticam, koje su doprinosile, da sve u najljepšem redu izpadc, a pokazalo svoje rodoljubje nakitiv svoje mladenačke grudi narodnimi znakovi. Nježni spol izkaže na nazdravicu svoju hvalu odpjevav milozvučnim glasom nekoliko kitica raznih hrvatskih naših pjesama.

Oko pô noći zabrenči gusla, navieti plee, a mlado poto dalo se na posno ustrajav sve do zore.

Dan dvadesoti ostat će nam dugo u uspomeni, a još dulje krasne rieči, koje su one večeri palo na plodonosno tlo. Čitaonici lindarskoj želimo najboljі napredak, a od našeg odbora očekivamo, da će nam opet do mala pružit prigodu, da se naradujemo našem uspjehu, zabavljamo na sličnoj čisto narodnoj slavnosti.

„Prijatelj naroda“.

Natječaj za štipendiju. Iz zaklado pokojnoga kanonika Anjela Grozicha iz Pirana podieliti će se drugog tečaja tekuće školske godine jedna štipendija od 200 for. godišnjih učenikom pučke škole počamši od IV. razreda pa sve do svršenih sveučilištnih nauka (izuzam bogoslovne nauke). Ovu štipendiju mogu uživati u prvom redu rodjaci zakladatelja; u pomanjkanju ovih djaci iz župe Draguća u kotaru buzetskom i napokon djaci iz biskupije tršćansko-koparske. Molbe valja poslati do 30. t. mj. biskupskomu ordinarijatu u Trstu.

Primorsko Planinsko društvo na Sušaku imalo je ovih dana svoju prvu glavnu skupštinu. Iznajprijo izvieti privremeni odbor (Hinko Bačić, dr. I. Ružić i I. Milčetić) o svom djelovanju, koje bješe uzeto do ugodnog znanja, pa je na predlog člana I. Bolć-a izraženo priznanje istome odboru. Tajnik privremenog odbora obrazloži obširnije pravila i istaknu svoje misli o zadaći društva. Pošto se je član dr. I. Ružić odrekao svake časti, izabra skup ščina: predsjednikom Hinka Bačića, sudačkog načelnika i veleposjednika, a odbornicima: A. Korlevića, I. Milčetića, J. Kukca, dra. Bakarčića, dra. N. Fabijanića, dra. I. Ratkovića, H. Udina, I. Tuškana, A. Bačića, I. Bolća. Za revizore su izabrani: S. Koprivsky i A. Sablić.

Do glavne skupštine upisa se u društvo 76 redovnih članova, koji plaćaju 1 for. upisnine i 6 for. na godinu, pa je taj uspjeh nadkrilio sva očekivanja privremenog odbora. Pošto je skupština uzvojila predlog, da društveni članovi izvan trsatsko-sušačke i riečke obćine plaćaju samo polovicu upisnine (50 nvč.) i članarine (3 for. na god.), društvo se nada, da će postati članom svaki imućniji i intelligentniji primorac. Doslije se prijaviše neki članovi iz Senja, Bakra i Kraljevice a jedan i iz Karlovca. Društvo se misli u prvom redu zanimati oko planinstva, nego će ono nastojati da radi i književno, pa će malo po malo izdavati spise, u kojima će se opisivati Primorje. Pored toga biti će briga „Primorskog Planinskog društva“, da se štogod uradi i za poljepšanje nekih predjela, kake bi se povećao dolazak stranaca u veća mjesta hrvatskog Primorja. I ako ima društvo sada troškova oko svog prvog uredjenja, ono će već ove godine štogod doprinieti u to ime.

Sbor kardinala u Rimu. Na 11. febrara imenovao je papa tri nova kardinala, dočim su ovoga mjeseca dvojica umrla i to Pitra i Sacconi. Uslied ovih promjena imade danas u svem 61 živući kardinal i to 10 od Pija IX., a 45 od Lava XIII. Po imenovanju najstarijі je danas kardinal djakon Mostel (1858), za njim Hohenlohe (1860) Monaco i Bonaparte (1868), svi ostali poslije 1875. Po dobi najstarijі je kardinal-djakon Englez Newman (r. 1801); jedan ima 88 godine (Mertel), 2 imadu 82 god. (Despres i Pacci), 2 po 81 god. (Serafini i Manning), 2 po 80 god. (Canossa i Massaja), 1 ima 79 god. (Benavides), 18 ih ima od 70—78 god.; 20 od 60—70 god.; 11 od 55—60 god.; 1 ima 48 god. (Neto), 1 za 45 god. (Rampolla), a najmladji je Rondo sa 42 god. — Po narodnosti ima 35 Talijana, 5 Francoza, 5 Njemaca, 4 Španjolca, 3 Engleza, 2 Madjara, 1 Hrvat, 1 Francez iz Kanade, 1 Poljak, 2 Portuglza, 1 Australac, 1 Amerikanac. Papa Lav XIII. imenovao je do sada u svemu 58 kardinala (u 12 konzistorija), a umrlo do sad za njegova pontifikata 30 kardinala (4 imenovana od Grgura XVI., 13 od Pija IX. i 13 od Lava XIII.)

Zvonimirova ploča u Baški. Prošle godine predloži u našem listu prijatelj hrvatskih starina, koji je pohodio Baško, da bi se ona glasovita ploča s glagolskim napisom u crkvi sv. Lucije, u kojem se spominje i ime hrvatskog kralja Zvonimira, obrubila željeznim okvirom, jer će se malo po malo raspasti. Sada javljamo, da je prosvj. g. biskup Feretić, patron crkvice, odmah uvažio taj predlog, pa će onaj dragocieni hrvatski spomenik moći i dalje prkositi zubu vremena.

Podpisano uredničtvo javlja, da list „Il diritto Croato“ nije mogao izaći na 6. tekućega, a to stranom jer se ovih dana promjenja redakcija u drugi stan, stranom pak jer radnici u tiskarni htjeli su praznikovat poslednja dva pokladna dneva i čistu sriedu. Broj dakle, koji je imao izaći na 6. tekućeg, izaći će na 13. tekućeg.

Uredničtvo lista „Il diritto Croato“.

Odbor za proslavu 200 godišnjice izgona Turaka iz Slavonije itd. priposlao nam je sliedeći program svečanosti I. Dne 10. ožujka 1889 prikazivatiće se igrokaz: „Fra Luka Imbriškimović ili izgon Turaka iz Požega napisao Ladislav pl. Kraljević. II. Dne 11. ožujka t. g. razsvjeta grada u 7 sati na večer i obhod gradske glasbe sa lampioni. III. Dne 12. ožujka t. g. u 6 sati u jutro budnica gradske glasbe, zatim u 9. sati prije podne svečana služba božja u župnoj crkvi sv. Terezije i napokon u 1 sat po podne svečani banket u gostioni k „zlatnom janjetu“. Ciena banketa 2 for. po osobi. Tko želi ovomu prisustvovati neka se javi podpisanomu odboru najkašnje do 7. ožujka na grad. viećnici. Čisti prihod predstave i banketa namienjen je podignuću spomenika Fra Luke Imbrišimovića.

Poziv na predplatu. Književni je odbor hrvatskoga skad. društva Zvonimira u Beču već dobio gradiva i razredio ga, da će se almanak počet ovijeh dana da štampa. Sastavljanju je almanaka učestvovao dobar dio hrvatske mladosti, te možemo reći, da je ovo kita mladih cvijetova, što pružamo narodu. Mi se nadamo, da će nas hrvatski narod i ovog puta materijalno podupriјet. Odazove li se našoj molbi u skoro dosta predplatnika, to se uzdamo, da ćemo almanak odma poslijo uskrsa moći da razašljemo gg. pretplatnicima.

Ciena je svakoj knjigi 1 for. Protplatni arci i novac molimo, da se šalju na ovu adresu: Zvonimir, Beč, Universität. — Svaka deseta knjiga ide sakupljača.

„Bratovšćini hrv. ljudi u Istri“ uplatili jesu: Kroz povjerenika Jakova Kirca u Modulinu: Radošević Miho 50 nč. Vojak Petar 30 nvč., Kirac Mate 50 nč., Vojak Tome 30 nč., Lorencin Grgo Petrov 1 for. Sirola Šime 1 for. — Kroz povjerenika Pavla Milovčića u Dubašnici: Milovčić Pavao 1 for., Justinić Mate 1 for., N. N. (novi član) 1 for., Rodo Franjo 1 for., Žilo Ivan iz Punta 1 for., Turčić Petar Perov 30 nč., Kraljić Mate 30 nč., Bogović Petar 30 nvč. — Mali Vladimir Bačić sakupio kod hrvatskog stola u Idićih 3 for. 87 novč. — Linić Nikola u Bešu 50 nč., Kajapić Šime u Boću 50 nvč., Gueratto Ana u Gorici 50 nč. — Kroz povjerenika Miju Laginja u Voprinou: Laginja Mijo 3 for., Aničić Josip 50 novč., Tancabel Ivan 50 nč., Žiganto Josip 50 nč., Žiganto Iv. 50 nč., Laginja Jak. 30 nč., Šepić M. 1 for., Blagar Ivan 50 nvč., Marčelja J. u Kastvu 30 nvč., Marčelja Franjo Klana 1 for., Sinčić Josip Spinčići 80 nvč., Matetić Josip Puši 90 nvč., Turčinović Ant. iz sv. Petra u Šumi 50 nč., a on sakupio ondje od sliedećih: Banovac Valentin 50 novč., Dajčić Josip 50 nvč., Bratulić Mate 50 nvč., Bratulić Dragutin 50 nč. Pikulić Petar, Matičić, Požar i Flogar u Boljunu po 1 for. ukupno 4 for., Vidošić Josip iz Lovrana 1 for., Tomičić Lavoslav iz Lovrana 40 nvč., Baf Fr. u Kopru 40 nvč. Crnja Blaž odvjetn. pis. u Pazinu I. i II. obrok kao član utem. 10 for., Dorčić Fr. pok. Petra iz Baške 1 for., Slavoć rodjendan dra. Frana Bachmana u Bistrici sakupila Olga Balsar for. 12., Šepić Ivan Tometov kao član utemeljitelj 25 for., Jano Josip u Opatiji 2 for. — Matanić Antun u Vrbniku doplatio utem. svotu sa 10 for., Diminić Jakov 1 for., Volarić Ive p. Jerka 50 nč., Milovčić Mate 40 nč., Božanić Ivo Antunov 50 nč., Papić Jos. 50 nč., Fugošić Josip 30 nč. Volarić Luce ud. p. Iva 30 nvč., Vitezić Andro Andrijev 30 nvč., ovi potonji svi iz Vrbnika, sakupio povjerenik Matanić Antun. (Konac sliedi.)

U Kastvu 28. febrara 1889.

Uprava „Bratovšćine hrv. ljudi u Istri“.
M. Grosman, blagajnik.

Izseljivanje u Brazilliju. Poznato je, da brazilijanska vlada nastoji, kako bi 500.000 osoba naselila u Brazilliju. U tu svrhu provažaju brazilijanski brodovi badava putnike. K tomu se izseljenikom obećava besplatno zemljište. Nu kako je ovakovim siromašnim žrtvam, najbolje se vidi odtuda, što je 500 obitelji, koje su se izselile u Brazilliju, umolilo talijanskoga kralja, neka ih za Boga dado natrag dopeljati, jer će inače od gladi umrieti.

Amerikanska oklada. U nekoj kavani u New-Yorku sjedilo je oko jednog stola više gospode. Neki ostalomu društvu nepoznati čovjek napolja društvo, da razpravlja o tom, može li se prostim okom gledati u sunce. Svi su tvrdili, da je to nemoguće bez potamnjenog stakla. Nu Neznanović ustvrdi, ako se desno oko stisne, da je onda lahko lievim okom gledati u sunce. Na to će čitavo društvo: „Glupost, to je nemoguće“. Nu Neznanović izjavi, da će se za 100 dolara okladiti. On će gledati lievim okom tako dugo u sunce, dok jedan iz društva ne izbroji 100. Svi pristanu na okladu od sto dolara. Novce posakupi jedan newyorški listnik, na što Neznanović stisne desno oko, te poče jasno gledati u sunce. Listnik, koji je držao novce, brojio je glasno. Kod broja četrdeset lupi listnik Neznanovića, da je ovaj odmah iza ugla pobjegao. Listnik povrati na to posve mirno svakomu novce, dok su svi ostali pitali: Što je, zašto sto ga lupili? — „Ništa“, odvrati listnik hladnokrvno, „magarac je imao lievo oko od stakla“.

Natjecanje pčela i golubova. Francezki list „Science pour tous“ priobćuje u svome broju od 29. siečnja o. g. o jednoj vrlo zanimivoj okladi u gornjoj Hami u Vespefrolskoj, izmedju nekih seljakah i jednog uglednog domaćina, velikog ljubitelja pčelarstva, koji je tvrdio, kako se pčele iz njegovih košnicah mogu ne samo natjecati u letanju sa golubovi, nego ih mogu i pretећi pri tihom vremenu, kada ne ima vjetra. Određenog dana odnešeno je dvanaest golubova i toliko pčela u selo Rinem, koje leži nekoliko milja od golubinjaka, odnosno košnica i na dani znak puščani su golubovi i pčele. Ljubitelji golubova, koji su prisustvovali pri tom pokušaju, stali su na takvo mjesto, od kuda su mogli nadzirati i golubove i pčele. Da bi se pčele, one koje se natječu mogle poznati, njih su prije posuli brašnom. Prva od tih pčela, posuta brašnom, dolotila je na označeno mjesto za 15 sekunda ranije od prvoga goluba. Ostalo pčele i golubovi doletili su zajedno poslije nekoliko časova. Na taj način domaćina je dobio okladu, a sam ovaj pokušaj dokazao je, da pčele mogu preko manjeg prostora letiti onom istom brzinom kano i golubovi.

Živaći stroj i afrički kraljі. Poznato je kako se divljaci i njihovi vladari često dadu kakvom god malenkostju iz Europe sklonuti na najveće žrtve. Što se ne može često nikakvom prošnjom od divljaka izmoliti, može se dobiti bočicom rakije, kakvom starom uniformom, staklenim nakitom i drugim. U drugih slučajevih pako djeluje začudjenje nad kakovim strojem ili puškom. Tako se kralj u Gubalavajo u Mataheli u Africi nije dao ničim sklonuti, da propusti kroz svoju zemlju vjerovjestnike. Nu kad je vidio živaći stroj, te kako se njime šije, onda je uzkliknuo: „Kakvi su narod Englezi! Oni mogu sve, samo što moraju umrieti kao i mi“. Zatim je propustio vjerovjestnike.

Književnost.

Učimo djutešice moliti imenuje se malena knjižica od 14 stranica šestnaestinke, koja sadržajo najpotrobitije molitve za prvu ispovied i za sv. pričest. Evo što kako sam pisao u predgovoru:

„Na prijateljski savjet prostampah molitve iz svojih evangjeoskih razmatranja te im pridadoh iz Dobrilinoga molitvenika djela, da koristim Istarčetu. Promnjorno sclonim, da za nejako sadmogodišnjo potvrdjendo je dostatno, ako na izust umije te nekoliko razumije sve molitve prvoga djela. Dvanajstgodišnji pako pričestnik ima ne samo znati sve molitve do kraja, nego njihovo tumačenje, pak stojan ga za pokornu pripravu no mal trud; jer je i zanj nekako rečeno: sa znojem lica svojega jedi kruh, ako želiš živjeti i to na vieke. — U Labinu na mlado ljeto 1889. — **Ivan Barbalić, kapelan**“. — Knjižica ta sadržaje sliedeće molitve: I. Dio: Znamenje svetoga križa. Molitva Gospodinova. Angjelov pozdrav. Apoštolsko vjerovanje. Deset zapovieđi božjih. Pet zapovieđi crkvenih. Dvie zapovieđi ljubavi. Dvie zapovieđi naravi. Sedam svetih sakramenata. Pet stvari potrebnih za dobru svetu ispoviest. Obćenita izpoviest. Djelo kajanja iliti okrušenja. Sedam darа duha svetoga. — II. Dio: Tri stvari potrobito za dostojnu proavetu pričest. Sedam glavnih grieha. Bogoslovno-krieposti. Slava otcu. — Knjižica stoji bez poštarino samo dva novčića, te ju radi sadržaja i cieno gg. svećenikom i učiteljem što toplije preporučamo. Dobiva se kod g. pisca u Labinu (Albona) Istra.

* * *

Novoljničestvo u Madjarzovo se ugledna knjižica, štono ju je napisao A. A. Papkov u Petrogradu, te ju i nama na ocienu priposlao. Čim ju dospijemo pročitati, reći ćemo koju obširnije o njoj.

Dopisnica uredničtva.

G. A. B. u V. Stiglo, hvala, nezaboravite nas ni u buduće. Srdačan pozdrav Vam i svim tamo našim.

Nekoju gospodu dopisniko molimo, da se malko ne rpe; njihovi dopisi doći će svi na red. —

G. A. S. na R. Prijatelj P. izručio nam. Ljepa nam hvala i prijateljski odzdrav.

Dopisnica upravničtva.

Pp. gg. — A. A. Unlje. Po onom, što nam pišete gledе predplate, ne možemo na čistoć jer od vasa na nalazimo u glavnoj knjigi ništa ubilježeno. Uredili emo ovako: g V, padao I. I za I. a 89, a Vi učinite što znate, pa nam javite; drugi put javite točno tko što šalje!

M. G. Stinjan — Ako nije bilo javljeno u br 8., to je u ovom 10., g. 88 ste platio pošteno a onaj for. je kako gore za I. a. 89.

P. N. Berseč — Nismo ništa primili — reklamirajte!

I. M Kastav. — G D. dugnje po našem računu za ove vrieme, što dobiva I.st — dakle ne treba računanja. Za ono drugo ne treba, da se brinete — pošljite samo jaspre, pa mirna Bosna.

M. S. Kukuljanovo — Lahko ste mogao opaziti, da je bila tisk. pogreška — nu da zadovoljimo Vašoj želji, javljamo, da st. podmirio g. 1888

Od 20. febrara do 6. marca pripeslaje nam predplatu: B.ška O.ć Pogl. za 88. — B. I. Brazovica za I. a 89. — B. A. Pag do konca 87 i za 88 — B M Kralj-vica za 89. — O. M. Komin Opuzen za 89. — D. A. Krk za I. a. 89. — D. A. Pitomača za 89 — G. M. Stinjan za I a. 89. — I. I Barbana za 89. — I. L. Rieka za I. a. 89. — L. o. K Tkan za 88 i 89 — M. dr. I. Sarajevo za 88. — M. F. Boljun doplata za 88 (sve u redu). — P. S. Rieka za 89. — S. I Matulje za 87 i 88. —

Š. T. Mrkopalj za 87 i 88. — Š. I. Skalnica za I. s. 89. Š. L. Riaka za 89. — Š. A. Mošćenice za I. s. 89. (nemamo više ništa u zalihi ne zanjerite). — Zagreb «Sbor duh. ml.» za 89. — Z. A. Zvonća za I. s. 89. — Annoncen Exp. Zagreb na račun 88 — f. 2·25. — D. I. Tinjan za 88 — i i f za dob. sv. (21-vio) G. I. Višnjan do konca 87 i za 88. — I. M. Trst za 89. — M. A. Vižinada za 87. — O. V. Rakonek za 89. — P. P. Dolenjavas za I. s. 89. — R. F. Milje za drugi četvrt 89. — Š. M. Vodice za 88 i 89 —

Lutrijski brojevi

dne 3. marča

Beč	85	32	58	7	37
Gradec	80	14	10	17	26
Temešwar	26	66	4	30	12

dne 6. marča

Brno	27	26	43	41	4

Javna zahvala.

Veločastni gospodin Rajmund Jelušić, župnik u Berseču priposlao je „Bratovščini hrvat. ljudi u Istri“ svotu od 100 (sto) for. molbom, da se upiše kao članovi utemeljitelji: 1. njegov pokojni otac Ljudevit Jelušić; 2. pokojna supruga brata mu Kazimira, Ernesta Jelušić rodj. Dukić; 3. njegova mila majka Paulina udova Jelušić; 4. njegovo dvie sestre pod jednim naslovom Matilda i Ljubica Jelušić.

Dučim hoće plemeniti darovatelj, da kao trajni spomenik iskaže pokojnikom tim činom osobitu ljubav i štovanje, a živim materinsku i bratsku ljubav, smatra si podpisana uprava svojom dužnošću, da mu zato ovimo javnim putom izroče najharniju najiskrenilju i najerdačniju zahvalu uz Bog ga pošlvio!

Uprava „Bratovščine hrv. ljudi u Istri“

Kastav, 28. febrara 1889.

M. Grosman, blagajnik i tajnik. **A. Turak,** predsjednik.

Javna zahvala.

Za mnogobrojno sudjelovanje kod pogreba naše kćerke

SLAVICE

izričemo najtoplije zahvalo.

Podgrad, 4. marca 1889.

Frančiška i Slavoj Jenko.

Grlena bol, kašalj, hreptavica, promukloat, nazeb zadavica, rora, zapala ustiju itd.

mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotovi P. Prendini, ljekar i ljekarnik u Trstu.

Vsema pomanju učiteljem, propovjednikom itd. Prebdjenih kašljuć nodih, navadno jutarnje hreptavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo ustmanjeni ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati *Prendinijeve sladkiše* (Pastiglie Prendini) te gledati da bude na omotu kutlice (škatulo) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani *Pastiglie*, na drugoj *Prendini*.

Ciena 30 nč. kutljici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u *Prendinijevoj ljekarni u Trstu* (Farmacia Prendini in Trieste) i u glavnjih ljekarnah svieta. 52—16

Marijaceljsko želodečno kapljice

zvratno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri netoćnosti, slabosti želudca, ako s grla smrdi, napunjanju, kislom pohanju, koliki, želodečnom kataru, gorečiče (zgavci) pri preobilnej produkciji slin, rumenici bluvanju in gnjusu, glavobolu, ako boli iz želudca) krč v želudcu, zabasanji, preobilnosti jodi in pljač v želudcu

Varnost. znamka proti glistam, bolezni na vranici in jetrih in tudi proti slati žilli all himoroidam. Cena stoklenici je s nakazom vrod samo 40 nov., velika stoklenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar „k angelju varhu“ *Karl Brady Kremsir, Morava.*

Marijaceljsko želodčno kapljice nisu tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakoj stoklenici priloženomu poduku za vporabo

Pristne dobe se skoraj v vseh lekarnah.

V Trstu: Lekarna: Antonio Suttina — Lekarna: do Leitenburg, all' Ercole triofante — Lekarna: Eduard de Leitenburg, alla Saluta. — Lekarna: A. Praxmayer, al due Mori — Lekarna: Pietro Prendini, alla Fontana Imperiale. — Lekarna: Benedetto Saraval, al Amazone Trionfante. — Lekarna: Benedeto Vlach Minlussi, alla Corte. — Lekarna: dr. Vittorio Serravallo al R. dentore (glav. skladiš.) — Lekarna: Buscoletto all'orso nero. — **Pazin:** Lekarna Philipp Ritschel. —

Svarilo! Pristno Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in posnemajo se mnogovrstno. — **V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, proviđen z gornjo varnostno znamko ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusek-a i Kremsirah (Kremsier).**

Obrtničko čudo!!

Kaputi iz kaučuka:

nepromočivi raznobrojne vremeno tkanine najviše četverougle sive i tamne boje. Na jednoj su strani iz sivoj kaučuka (posvema slična avili) ili crnog sa naglavkom i dvostrukimi zaponi.

☛ Ti kaputi radjeni su na dvie pravilne strane, to se mogu rabiti i po liepom vremenu kao gornja suknja.

Ciena for. 7.

Franko poštom u svako mjesto u monarkiji. — Šilje se uz predhodnju plaću ili pouzećem.

U narudžbah mora se naznačiti duljinu kaputa i širinu prsah.

ENRIK PEGAN

Trst, palazzo del Lloyd.

!! Čujte! Gledajte! pak strmite!!

O čudnovatoj, svakomu puščou neobhodno potrebnoj **„Bečkoj opremi za puščti“** ista sastoji:

Jedna lula iz morske pjene, sa pozlaćenim ili posrebrnjenim poklopcem; kamiš iz višnjovine sa okovom.

Jedan kamišić iz morske pjene sa pravim jantarom.

Jedan kamišić sa uvitke iz morske pjene sa pravim jantarom.

Zajamčena prva vrst.

Jedna kutlja za smotke i jedna kutlja za žigice.

Ciena ovoj podpunoj i elegantnoj opremi:

samo for. 240.

Pošilja se uz gotov novac ili pouzećem.

Fabrikantiederlage S. Schreier, Wien II. Circusgasse 52.

Nova 7—48

agencija za službe

u Trstu, Via Campanillo br. 1

bavi se namještivanjem svakovrstnih službenikah u tu- i inozemstvu, utjeruje dugove, dobavlja izviešća sa podpunom tajnošću. Izvršuje takodjer svakojaka pisma, molbenice, ugovore itd. Zalaže i riešava proti uplati kamatah predmete, založeno u gradskoj zalagaonici (Monte di Pietà), kupuje i prodaje svakovrstnu robu. Dobavlja uz jako niske kamate novce i upravlja svaki drugi posao.

Popisuje se hrvatski, njemački i talijanski.

Kamaleonte četvorci

prorokujući vrieme.

Ovi su četvorci iz stakla naličeni sa pet prozirnih bojah i sa posebnim procesom uvrićeni u liep drveni okvir. Imaju pako mogućnost proreći kakvo će vrieme biti, kao i barometri i to mienjajući boje. Predstavljaju u većini okolice, vodopade, gradine itd. Obećaju se pako na prozore, ali tako, da su licem prama sobi obrnjeni, te tako služe na ukras sobe. Bilježe n. pr.:

Vrieme stalno i suho sa živahnimi bojami.
Kiša u izgledu promjeniv zelenu i modru boju u žutu i crvenu.
Promjenljivo vrieme sa polu bojami.
Oluju sa neprestanim obledjenjem bojah.

Ciene: Gabinet format ducat . . for. 5.—
Visit „ „ „ 3.25

Ako koji pošlje unapried for. 2 dobiti će prosto poštarino i svega 2 četvorca u gabinet i 2 u visit-formatu.

Henrik Pegan,
Trst, Lloydova palača.

OBJAVA.

Ovim se putem javlja p. n. gospodi župnikom, da je bivša trgovina crkvenih stvarih „Garuša“ u razprodaji i da mogu ovom prilikom dobaviti potrebitih crkvenih stvarih (u najpovoljnijem stanju) izpod tvorničke ciene.

Prodaje se takodjer velike stolove i ormare prikladno za knjižnice itd. **Via nuova br. I. Trst.**

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Visokočastiti duhovščini

priporočam se vljudno podpisani v napravo cerkvenih posod in orodja iz čistega srebra, kinečkega srebra in iz medenine najnovejše oblike, kot

monstranc, kelihov,
svetilnic in svečnikov

itd. itd. po najnižji ceni. Zadovoljim gotovo vsakega naročnika, bodisi da se delo prepusti mojemu ukusu, bodisi da se mi je predložil načrt

2—24 **Teodor Slabanja,**
srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17

Stare reči popravim, ter jih v ogenj poslatim in ponesbrim. Čč. gg. naročniki naj mi blagovole poslati iste nefrankovane. 24—5

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Domači pasar ili trakar!

(Posamentirer)

Valentin Mazgon,

Rožna ulica k. br. 5 u Ljubljani

preporučen občinstvu od narodnog svećenstva, izradjuje sve u njegov zanat spadajuće crkvene radnje kao: **pasove, vrpce franže** itd. brzo i po najnižoj cieni.

U LJEKARNI

Ede Tomaja

U ZAGREBU — ILICA br. 12

dobivaju se osim svih ostalih lieknva nekoji obće prokušani i vrlo korisni, **osobito preporuke vriedni liekovi:**

Mazilo proti kostobolji ili protinu

rheumatizmu, kolanju i trzanju u kostih, ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križjenih, kostnom poguncu, probadanju, svakovrstnim nazobam. **Ciena 80 novč.**

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa

kojim se lieči kašalj, prohlada ili katar u prsih, pludih, težko disanje, promukloat u grlu, sljuzavost. **Ciena 80 novč.**

Pojačeni željezoviti sirup

djeluje proti slabosti, hlađenji, skrofulozuosti, podbuhlosti, djetinjoj kržljavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. **Ciena fiašici 1 for.**

Pojačene švedske kapije ili švedska životna tinktura (Lebensessenz).

Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i slatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, obkljućava tegnja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žilah, želudačne grčeve, žutlos, groznica ili zimnica, zavijanje ili grlenja u trbuhu. Tko ovu toli korisnu djelujuću švedsku tinkturu redovito pije sačuvat će si zdravje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. **Ciena fiašici s naputkom 50 nč.**

PRAH ZA BLAGO ILI ZA MARVU

koji svakomu gospodaru vrlo preporučam za konjski keh i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za obnašlivanje želudca i probave, kada blago nće rado žderati pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čilji i jači. **Ciena jednomu omotu 43 novčića.**

ŠVAJCERSKE PILULICE

najsigurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili žtomaka i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. **Ciena škatulici 70 novčića.**

MAZILO ZA BLAGO

osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam; ukočenosti i oteklini poslije težkoga napora, za obćavanje i okrepljivanje žila i živaca. **1 fiaša 80 nvč.**

Antiseptična voda za usta i zube

sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, osvježkavaju usta, uklanja neugodan vonj. **1 fiaša 60 novčića.**

FINA SMREKOVA ESENCIJA

(Fichtennadel-Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za pludobolne. **Po 50 novčića.**

Tekućina proti izpadanju vlasi

učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose **1 fiaša 50 novčića.**

MAST

proti liišaju, krastam, perućini i osipotinam. **1 lončić 50 nč.**

ANTISUTIN

prah proti znojenju ili notu, proti zajedjini. **Škatulja 50 nvč.**

TINKTURA ZA KURJE OČI

izvrstno sredstvo **Ciena 50 novčića.**

DNA. SPITZERA POMAST ZA LICE

proti sunčanim pjegam, madežam, raznim pjegam ili fleckovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, oslpotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost, bjelodu i finoću obraza i ruku. **Ciena većem lončiću 1 for. K tome spada još boraksov sapun po 40 novčića.**

MIRISNA ŽESTA ZA SOBE KADITI

nekoliko kapi šire po sobi prevgodan miris. **Fiašica 50 nvč.**

OTROV ILI ČEMER

za stienice i kimake **Fiašica 50 novčića.**

ANTIFEBRILE

od Rodinina proti groznici ili zimnici. **Manja bočica 70 nvč.**

POLIBROMOV SIRUP

po dru. **Nikoli Solaku** liječi najpčino bolesti živcah, nepokoj, glavobolju, trzanje, histeriju, zaduhu, razne grčeve. **Ciena 1 for. 50 novčića.**

LJEKOVITO PEPSINOVO VINO

proti želudačnom kataru, lošoj probavi. **Ciena 1 for.**

Seker Extrakt za bolest jetara i slezeno.

Ciena 1 for. 25 novčića.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da sledi kose pocrne, fine sapune, praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi poliebljuju. **Po 80 novčića.**

SPUŽVE ZA UMIVANJE, KEFICE ZA ZUBE.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga vina, francezkoga Cognaca.

ZALIHA MINERALNIH VODA.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj II. U Trstu 14. marča 1889. Godina XX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlane se pisma tiskaju pa ne. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč., ili u slučaju opetovanja na pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Imo, prezime i naj. bližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se povraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 3½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 28

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

GOVOR

narodnoga zastupnika dr. Dinka Vitezića, izrečen u sjednici carevinskoga vieća dne 28. febrara 1889. prigodom generalne rasprave o proračunu za god. 1889.

(Konac).

Još mi valja spomenuti, da nije do sada žalbože od strane ministarstva trgovine u jezikovnom pogledu ništa određeno, bar ne za Primorje obzirom na podredjenu mu činovničtvo, te da bi bilo radi toga željeti, da učini kano i druga i ovo ministarstvo slične odredbe. Ovo postupanje, očito proti temeljnim zakonom od strane političkih oblastih, bijaše intaknuto u mojem govoru već dne 14. marča 1884. kad no se potužih osobito na kotarsko glavarstvo u Volosku.

No na čelu ove oblasti stoji još uvjek onaj isti činovnik, a kako čujem, doblo je on poslije onog mog govora pohvalni dekret od namjestničtva. Bar toliko je ustanovljeno, da se je tim hvalisao. Ja dvojim pako, da je to istinito — dapače uzam se, da to nije istina, jer kad bi tomu tako bilo, tada bi to bilo za nas zastupnike — ja u istinu neznam, koju da upotriebim rieč, da takav čin ožigošem.

Da nije moguće redovito uredovno postupanje kod takovih odnošaja, jest jasno; u tom pogledu neka mi bude dozvoljeno spomenuti ovdje jedan slučaj, koji se je dogodio upravo u ovom kotarskom glavarstvu.

Izborna komisija trgovačko-obrtničke komore u Rovinju upravila je na načelnika u Podgradu talijansku molbu, da objavi oglas o izboru članova trgovačku komoru, koji bijaše također u talijanskom jeziku sastavljen, da oglasi ujedno izbornu listu, te da o tom izvesti komisiju. Moram pako unapried kazati, da u obćini Podgrad sami Slovenci stanuju, te da osim dvojice il trojice činovnika, koji su tamo u službi kod kotarskog suda i poreznog ureda, negovori nitko talijanski.

Zastup. dr. Vergottini: To nije istina!

Zast. dr. Vitezić: Naznadite mi osobe! U Podgradu neima niti jednoga Talijana.

Zastup. dr. Vergottini: To nije istina!

Zastup. dr. Vitezić: Molim Vas ako imate štogod kazati, zaprosite kasnije rieč.

Zastup. dr. vitez Tonkli: Nikakvih razgovora!

Podpredsjednik (davši znak zvoncem): Molim, da se govornika neprekida. —

Zast. dr. Vitezić (nastavljajuć): U Podgradu neima dakle osim par činovnika, koji su tamo u službi, niti jedne jedine osobe, koja razumije talijanski. Rečeni oglas imao se talijanski objaviti. Načelnik, koji također nezna talijanski kano ni obćinski savjetnici, pošalje dopis na izbornu komisiju u Rovinj sa molbom, da se oglas u jedan od slavenskih zemaljskih jezika, u hrvatski naime ili slovenski prevede, da se ga tako uzmogne objelodaniti, pošto nezna nitko od stanovnika talijanski.

Što je na to učinila izborna komisija? Poslala je svo spise kotarskomu glavarstvu, a kotarski kapetan dao je dopisom od dne 15. marča prošle godine načelniku nalog, da ovrši oglašenje, te da ga odmah izvesti čim to izvede, inače da će platiti globu od 20 for. U tom položaju neprosta načelniku drugo, nego da dade velikim troškom provesti oglas iz talijanskoga u slovenski jezik i tada da objavi oglas. On izvesti o tom kotarskoga kapetana, no prosvjedova ujedno što nebijaše prevoda, dočim bi morala trgovačko-obrtnička komora u Rovinju, koja obstoji za svu Istru, svoje oglase u svih zemaljskih jezicih izdavati. Što je sada učinio kotarski kapetan? Poslao je spise iznova načelniku sa zahtjevom i sa ponovnom grožnjom na globu od 20 for., da se oglas objavi u talijanskom jeziku, u jeziku, kojog kao što sam jurve kazao, nitko od stanovnika neposnade.

Zastup. dr. Vergottini: To nije istina! (Čujte! čujte! na desnici).

Zast. dr. Vitezić: Načelnik, komu nije sada drugo preostalo nego podvrći se, upravio je ujedno pritužbu na namjestničtvo. Pošto je pako namjestničtvo naredbu kotarskoga kapetana potvrdilo, uloži načelnik utok na ministarstvo, no namjestničtvo neodasla utoka pridržav ga kod sebe (Čujte! čujte! na desnici). To je činjenica (Čujte! na desnici), koja se je dogodila pred deset mjesoci. Takove stvari dogodjaju se u Istri.

Zast. dr. Russ: Pa takovu se vladu podupire!

Zast. dr. Vitezić: Odalle možete, gospodo moja, uviditi kako rado složnimi silami ruku o ruku državno i komunalske oblasti na to, da našu pokrajinu po želji vladajuće talijanske stranke posve potalijanče. Oni su žalbože već do sada postigli najbolji uspjeh, jer, kao što sam to drugom prigodom brojkami i statističkimi podatci dokazao, talijanski živalj napreduje u Istri silno, dočim se potiskava Slavene sve to jače natrag. Moram još spomenuti, da je slučaj, što sam ga prije naveo, bio predmetom interpelacije u zadnjem saborskom zasjedanju, te da bijaše ta interpelacija od sada već pokojnoga saborskoga predsjednika dra. Vidulicha zaustavljena, nipošto pako vladi izručena; kako se je to dogodilo, pridržajem si kasnije razjasniti. Kod takova stanja stvari, da ta interpelacija nebijaše na pravo mjesto odaslana, da načelnikov utok nije stigao na ministarstvo, želio sam doznati od gospodina ministra predsjednika, koje li stanovište zauzimlje središnja vlada napram takovomu postupanju, to kakovo li goji o tom mnienje.

Kad postoje pako takove poteškoće u pismenom občenju izmedju oblastih i pučanstva radi poznanja slavenskih zemaljskih jezika, to bivaju to poteškoće u ustmenom občenju još mnogo veće; jer ako činovnik nerazumije stranku, niti ona njega, tada službeni rad nemože napried, to se i dogadja radi toga često, da se izdaju takovo naredbe, koje su bez ikakvog temelja; jer ako činovnik, koji stvar riešava, isto nerazumije, tada nemože biti u to naravski upućen, to tako bude i rješitba neosnovana. Prijatelj neki pripovieda mi o činovniku, koji pripada k najsavjestnijim, koji mu je rekao: ja bi narodu rado pomogao, ja bi ga podučio i nastojao, da odustane od dajnjih koraka, no budući, da nepoznam njegovog jezika, nemogu toga učiniti. (Čujte! na desnici).

U istinu čudnovato je i žalostno kad šalju više oblasti činovnike na takova mjesta, gdje se govori jezik, kojeg oni nepoznaju. To se bar protivi temeljnim načelom redovite uprave.

Takovo stanje postoji u političkom kotaru Volosko, a još žalostnije jest ono u kotaru Lošinju. Tuj bijaše imenovan kotarski kapetan, koji nezna niti rieči hrvatski (Čujte! čujte! na desnici. — Zastupnik dr. Vašaty: baš kao i kod nas!) a skoro svi stanovnici ovog političkog kotara jesu sami Hrvati (Čujte! čujte! na desnici). Njegovim pomoćnikom jest komesar, koji, premda je po rodu tvrd Slovenac ali ide žalbože ruku o ruku s najvatrenijimi iredentisti (Zastupnik Klun: Nije Slaven!), koji vodi rat proti svim Slavenom, osobito proti svećenstvu, kojo noće da zataji narodnu ćut, to kojo on na sve moguće načine proganja. Tamo se dogadjaju stvari . . . .

Zastup. dr. Vergottini: Ta sumnjičenja jesu veoma plemenita!

Zastupnik dr. Vitezić: Jezik za zube!

(Živahni i trajni usklici negodovanja u kući; vika: to je neduven glas u parlamentu! — Sramota! To je sablazan, nespada u parlamenat! Trajni nemir i živahno gibanje u cielој kući!).

Zastup. dr. Menger: Nedozvolite dalje govoriti, on je uvriedio kuću.

(Neprestan nemir. — Podpredsjednik zvoni opetovno).

Zastupnik dr. Vitezić: On neka mo neprekida neprestance!

Zastup. dr. Vergottini: Vi ste uvriedili kulturni narod!

Podpredsjednik: Posiviljem obojicu na red.

Zastupnik dr. Vitezić: Zašto me je . . . . (Ianova prekidanje i nemir).

Podpredsednik (zvoneći opetovno): Posiviljem jednoga i drugoga na red, te ću dignuti sjednicu budu li se i nadalje tako vladalo. (Odobravanje i ploskanje rukami).

Zastupnik dr. Vergottini: Molim za opročenje gospodine predsjednič, ali on je napao moju narodnost! (Neprestan, živahan nemir i gibanje).

Zastupnik dr. Vitezić: Ja branim svoju narodnost! Ovdje se radi o jednom javnom pitanju!

Zastupnik dr. Vergottini: Slobodno, ali novriedjajte moju narodnost.

Zastupnik dr. Vitezić: Pitam Vas čim li sam uvriedio vašu narodnost, možda tim, da branim prava mojeg naroda.

(Trajni nemir i gibanje u svoj kući. Usklici: vanka; neka više negovori; to nije način! Vergottini nesmije neprestance prekidati! To nije ponašanje! Zastupnik dr. Vašaty: Vergottini nije za parlamenat! — Zastupnik grof Lažansky: On nesmije govoriti, on nije imao rieči!)

Podpredsjednik: Dižem sjednicu. (Odobravanje i ploskanje rukami).

Pučka škola u Fontani.

Kakva se igra s našim narodom u Istri igra, i to imenito na školskom polju, kuže nam medju ostalim i pučka škola u Fontani, o kojoj smo imali priliku već pisati.

Opažamo prije svega, da je to sela na zapadnoj obali Istre, izmed Poreča i Vrsara, napučeno Hrvati, te da spada pod mjestno školsko vieće u Vrsaru, a pod c. kr. kotarsko školsko vieće u Poreču.

Prije koju godinu poslelo se je tamo učiteljicu, koja ne samo, da je podučavala razne predmete talijanskim jezikom, već njoj se je bilo naložilo od mjestnoga školskoga vieća, da ima tim jezikom podučavati i vjeronauk.

Tamošnji stanovnici nebijahu tim zadovoljni. To nam kaže najbolje utok, što ga je učinilo čestiti pokojnik Marko Čorijenko i drugovi mjeseca oktobra 1885. na vis. ces. kr. ministarstvo za bogoštovje i nastavu proti odluci zemaljskoga školskoga vieća 23. agusta 1885. br. 970, kojom je isto povratilo molbu za hrvatsku školu s opazkom, da je nemože uslišati. U tom utoku tvrdi se, da su svi stanovnici onoga školskoga okružja Hrvati, osim jednoga Talijana, italijanskoga državljana i bez djece, i da sva djeca samo hrvatski govore, a talijanski nerazumiju; nadalje, da Fontanci doprinašaju za školu, da ju dakle uzdržavaju i kao takovi, da bi bili morali biti saslušani glede naukovnoga jezika, al da nitko njih nije bio saslušan.

Valjda povodom toga utoka dozvolilo se je ne hrvatsku školu, nego školu sa dva odiela: hrvatskim i talijanskim i pripustilo roditeljem na slobodu, da upišu svoju djecu u jedan ili drugi odiel.

Došao je učitelj poznajući oba jezika. Već kod upisivanja komešalo se je kojekako i pak nastojalo kako bi djeca upisana u talijanski odiel uživala veće pogodnosti. Iza toga se je učitelju svakojako neugodnosti prouzročivalo, medju kojimi bijaše najznačajnija ta, da nije imao nit stana u naravi nit si je mogao naći pristojna nit zdrava stana, tako da je obolio i on i obitelj mu. Prosio je pomoći na raznih stranah, al nedobiv je, prosio je za drugu službu i dobio ju.

Škola je pak bila neko vrieme zatvorena, a sad je došla u neki novi štadij, kako to kaže dopis, koj smo dobili ovih dana od „jednoga staroga kromenjaka iz Fontane" i koj ovo priobćujemo:

Fontana, 10. febrara 1889. Veleštovani gospodine uredniče! Budući da čitam marljivo dičnu „Našu Slogu", doznao sam, da smo si mi Fontanci učinili „talijansku školu". Čekao sam više vremena, da će Vas koje vloštije pero obavieštiti, kako so je u istinu sbilo s našom školom. Kad ga nije, ovo mono. Više nego tri ljeta borili smo se mi Fontanci za „hrvatsku školu" (budući da naša djeca osim hrvatskoga drugoga jezika nepoznaju), dok nam nije slavno komešajko školsko vieće po naredbi vis. ces. kr. ministarstva pod 23. agusta 1885. br. 970 poslalo sliedeću odluku: „La divisione di questa scuola sia in due sezioni, l'una con lingua d'insegnamento croata, l'altra con linguaitaliana, formala mussima che sia lasciato all'arbitrio dei genitori di scegliere per l'educazione de'dolloro figli l'una o l'altra di questo sezioni". (Prispodobiv ovo sa gori rečenim, nam nije stvar jasna. Možda nam se razjasni. Uredn.) Došao je učitelj i podučavalo se je hrvatski i talijanski. Odkad je on pako otišao pričinilo se je našim šaranjakah osobito gospodi iz Vrsara (gdje stoji mjestno školsko vieće), da je sada došla voda na njihov mlin. Iznenada pozvali su nekojo naših ljudi, učinili si zapisnik i odmah proglasili, da od sada naprieda će i mora biti u Fontani „škola talijanska". To je lahko reći, ali prije bi trebalo pitati nas svih, koji smo gospodari i otci djece, da li smo i mi s tom odlukom naših šaranjakah zadovoljni, i što će na to oblasti, koje imadu o jeziku odlučivati. Do sada još nismo imali u našoj hrvatskoj Fontani nikada talijansku školu, a nije je sbilja nit potreba, to onaj Talijan učitelj, koji da je za našu školu jur odredjen i koj nepozna niti bosjedo našega jezika, bi mogao slobodno ostati tamo odkuda ima doći, jer mi kao gospodari naše djece nećemo jih dati u talijansku školu talijančiti. A kad mi Fontanci plaćamo poštono za školsku zgradu, pitamo na daljo naše šaranjako, kojim pravom su uzeli našemu dušobrižniku po obćinskom redaru iz Vrsara ključ školo, tako da su sada naša djeca jur četvrti mjesec bez vjeronauka kršćanskoga? Za to imamo se valjda najviše zahvaliti našemu g. županu L., koji, premda je čovjek naše krvi (ni nezna talijanski, a nosi bonovrsko), nemože ovo „ščavuno" vidjeti i ogovara no samo po sulu nego i kod viših oblastih našega g. dušobrižnika, samo da može iztjerati iz Fontano toga „popa ščavuna", kako on govori. Nije bez temelja poslovica, da je Poturica gorji od Turčina. Dan prije nego su bili neki naših zvani, da podpišu protokol za školu, obhadjao je naš župan po sulu od kuće do kuće, tražeći koga bi doblo za talijansku školu. A kako se je trudio toga dana na ulici kad smo pošli podpisati se na protokol za školu? Vidući i mašući rukama pregovarao nas je, da će o nam škola ščavunska, da koj hoće hrvatski neka gre u Hrvaciju, da smo mi Talijani Istriani (?!) a od Talijana da živimo itd. „broz konca govoreći".

Nu premda nismo bili svi zvani, ipak i ovi „izabrani" nisu hotjeli školu

talijansku nego mješanu (miškuu) u kojoj bi se podučavalo hrvatski i talijanski. Mi pak svi hoćemo, da se naša djeca uče Boga moliti, čitati i pisati u našem materinskom jeziku, kako to jur i zdravi razum i sama narav prikazuje. Pri tom pak se može i štogod talijanskoga učiti. Iz toga dakle može svatko poznati, da u našoj hrvatskoj Fontani nemože biti govora o talijanskoj školi, i u famose, da iza nas valjaju zakoni, jer mi smo bili i jesmo i bit ćemo uvjek podanici i to vjerni naše prejasne carske obitelji dok naše vjerno srdce za naš narod bije. Mi si neželimo ništa više, nego što je naše sveto pravo, što nam i sam zakon (XIX. čl. drž. zakona) priznaje, da se naime možemo u svojoj domovini služiti svojim materinskim jezikom. Kako bi se naši Talijani u Poreču, Vrsaru itd. branili, da bi se njih sililo s hrvatskom školom, tako i mi ćemo se braniti, da naša djeca pomoću talijanske škole nebiguše svoga materinskoga jezika.

Naknadno dobivamo od istoga staroga fontanskoga kremenjaka sliedeće redke:

„Danas t. j. u ponedeljak dne 25. t. m. se je žalibože otvorila nova čisto talijanska škola ovdje u Fontani. Novi gospodin učitelj je Talijan, nezna niti riedi našega jezika i radovedan sam, kako će našu djecu, koja talijanski nezanaju, podučavati! Na svono zvonede u školu nije došlo nijedno dieto u školu. Jodva kad je naš ročoni župan obtrčao svo kuće, sbralo se jih s kakvih 15 mjesto 50. Na pitanje: ča vas je danas g. učitelj naučija u školi, odgovarala su djeca: „je neš predika ma nismo nu mogli kapit". Brižne djeca i Drieti će gadu i klupe bez koristi, ako nam Bog i zakon nepriskoče na pomoć.

Mi predpostavljajuć, da nas je naš kremenjak istinito izvjestio, na čem nemamo razloga dvojiti i našto smo mu vele zahvalni, pitamo najprije: kako se to postupa kod ustanovljivanja jezika kod pučkih školah u Istri? Ovdje, kad bi i oleli postupak pravilan bio, kad bi se bili izrekli pred kojim nepristranim zastupnikom ces. kr. školske oblasti svi roditelji, redovito pozvani, za talijansku školu, dajo se ju poslije nekoliko mjesecah, pačo tamo je već učitelj Talijan, nepoznajući nit rieči jezika djeca; u Buzetu jodva poslije puno tri, odnosno šest godinah, dozvolilo se je prošnu hrvatsku paralelu, a još se nije učitelja za nju poslalo; u Pazinu se je već toliko put roditeljo zasluživalo u zadnjih godinah, njih se jo dosta izreklo za hrvatsku školu, ipak njim se nije još niti načelno dozvolilo, kamo li, da bi njim se poslalo sposobna učitelja.

Pitamo na daljo: jeli se saslušalo roditeljo po naredbi c. kr. ministarstva za obuku i nastavu? Ako nije, koji je vlastan ukidati njegovu naredbu, kojom je dozvoljeno, da se škola fontanska razdieli u hrvatsku i talijansku sokolju? Ako jest, jeli su se c. kr. oblasti osvjedočile o rodovitom postupku onih, koji su imali roditelje saslušati, ili zašto nisu zastupnici ces. kr. oblastih taj postupak proveli i to onom strogošću, kojom to provadjaju, kad se pita hrvatska škola ili paralela? Kako se je moglo pripustiti provedonje saslušanja vrsarskoj gospodi, za koju se zna u koj rog pušu, koja rodovito neoglašuju kad do se saslušanje provosti, koja neglo pozivlju samo n e k o obćinare, pak saslušav njih, proglašuju, da će biti od sad unapried škola talijanska, kao da imaju vlast i ces. kr. kotarskoga školskoga vieća i zemaljskoga, pačo u ovom slučaju ćak i vlast c. kr. ministarstva?

Pitamo na svrsi: kako se je moglo dozvoliti talijanska škola, pošto nit oni n e k i, koji su bili pozvani, nisu se izjavili za talijansku nego za mješovitu, hrvatsko-talijansku školu, to kako se je moglo poslati učitelja, koji hrvatski nezna?

Mi upozorujemo na ovo našega dičnoga zastupnika dra. Vitezića, a on će za stalno upozoriti ono na koje spada, pak i tim pružiti dokaz kako se s nami u Istri postupa.

Naš dopisnik se je od prvoga do drugoga dopisa u deset dana osvjedočio koliko kod nas vriede zakoni, al za to stalno neće zdvojiti: svaka sila do vremena, a Bog-pravica do vieka!

Našim Fontancem pak poručamo, da su si oni, koliko je nam poznato, sami izabrali župana, pak ako su se u sadanjem, koj jih nazivlje s imenom „ščavuni" i proti njihovoj volji radi, provarili, neka kod sliedećega izbora pazo koga izabiru; onomu koji njim veli, da živu od Talijana, neka odvrate, da oni živu od svojih žuljova, da bi po Talijanih bili već davno pomrli od glada; a onoga, koji jih bude pošiljao u „Hrvaciju" za to što pitaju hrvatsku školu, neka oni zajedno za svimi, koji pitaju talijansku školu, pošalju u Italiju.

Gospodin dušobrižnik, koga ogovara dovjek kakav je onaj župan, neće si za stalno s toga preveć trti glave. Ima kod nas žalibože oblastih, koje svakakve ljude slušaju, al ima također poslevica, koja kaže: Sjajni mjesec nehaje, što pseto na njega laje.

Pogled po svietu.

Trst, dne 18. marča 1869.

Austro-Ugarska: U carevinskom vieću vodi se od prošlog petka podrobna razprava o državnom proračunu. Kako izvičućujemo na drugom mjestu govorio je naš narodni zastupnik kod podrobne razprave jurve dva puta. Pošto ćemo donieti njegove govore u cielosti, nećemo se ovdje na istimi obširnije baviti. Živahna bijaše razprava kad se je radilo o tom, da se votira predsjedničtvu ministarstva tako zvani disposicioni fond, iz koga plaća vlada svoje novinare i nagradjuje one, koji njoj služe. Proti toj zakladi govorili su osobito njemački liberalci, koji su predbacivali ministarstvu, da timi novci podupire pokvarene novinare, kojim je dozvoljeno sve i svašta proti njim pisati. Pri glasovanju o tom predmetu pobjedila je vlada za samih devet glasova, što znači, da većina neima baš velikoga pouzdanja u nju.

U madjarskom saboru pravdaju se još uviek radi paragrafah vojničkog zakona. Tamo su na dnevnom redu škandali i nemiri, no vlada će ipak pobiediti, makar i bila dobro operušana.

U Slavoniji u gradu Požegi započele su prekjučer svečanosti na uspomenu izgona Turaka iz Slavonije, dotično iz Hrvatske prije dviesto godina.

Srbija: Odreknuće kralja Milana pozdravio je sav srbski narod iskrenom radošću. Tomu se vesele i ostali Slaveni, dočim žale za Milanom jedino neprijatelji Slavenstva, naposo židovsko-madjarski liberalci. Sva skoro europejska štampa bavi se tim pitanjem, a svatko želi saznati, što li je kralja Milana sklonulo na tako neočekivan korak. Jedni vele, da je Milan tjelesno i dušovno bolestan; drugi, da je nepokoran i sam uvidio kako neima u narodu pravih privržnika niti iskrenih podanika; a treći napokon, da ga je na to prisilila bolest kraljevića Aleksandra, koji je čestuo i ginuo za majkom. Milan da se je dakle radje odrekao krune nego li da pozove natrag kraljicu, što bi bio morao učiniti, da spasi sina. Jurve kolaju glasovi, da će se do mala povratiti u Srbiju kraljica Natalija, dapače i protjerani metropolit Mihajlo. Promjena na prieštolju, da je primljena po svoj zemlji vrlo ugodno. Kralju Aleksandru, da stižu odasvud pozdravi i čestitke. Regenti imenovali su odmah novo ministarstvo, u kojem vode kolo radikalci.

Rusija: U Petrograd stigla je deputacija bohorskoga emira, da predade caru bogate darove i da mu se pokloni. Medju darovi emira nalazi se i deset krasnih konja, sagova, oružja itd. Novi ruski ministar mornarice Čihačav pomnožava na vrat na nos rusko vojničko brodovlje, kojim kani pojačati u prvom redu mornaricu na crnom moru.

Francczka: Ministarsko vieće zaključilo je, da se sudbeno progone prvaci i vodje patrijotičkog saveza. U obtužnici kaže se, da se je taj savez pretvorio u tajno družtvo i da ima tajna pravila, po kojih može dignuti na noge oružanu silu proti oblastim.

Italija: Ministarska kriza svršila se napokon i u Italiji sretno. Novomu ministarstvu jest na čelu stari Crispi, a to znači, da će talijanska izvanjska politika ići starim pravcem i da su ostala otvorena vrata novim ministarskim krizam.

U spomen milomu domorodcu

JOSIPU VOLARIĆU,

bivšemu upravitelju župe u Loparu, na otoku Rabu.

Vaj, što čujem! kakvi li to glasi
Putuju jadno srce moje,
Da l' je sbilja, il je samak puki,
Što mi mrtvo vto slovo poje?!

Mučeniče! Teb' da više nema!?
Tebe, komu jedva za života
Pusta sreća ljubnula je skute,
Tebe, da nam sudba u grob smota?!

Tà gdje vriedna nađi zamjenika,
Koj' bi ljepše rodu vienac vio,
Gdje pastira, da bi stadu vjernu
Toli mio, toli odan bio?!

Tko da tješi Vrbničane Tvoje,
Gdje Ti zora kratkog dana svanu,
S' mučeničkog gdje Ti svetog svanja
Krasni spomen nikad ne usa'nu?!

Tko će dati tužnoj Istri našoj
Pobornika kakav Ti si bio,
Tko patnika, koj bi, kô što Ti si
Za svetinje roda patjet htio?!

Nu, što cvilit? tà Ti nisi mrtav!
Plemenita još Ti živi duša,
Te s' nebesa, kam' ju Višnji porva
Ona i sad naše vaje sluša!

Zar ne, Jozo! Tvoje će nas molive
Vazda kriopit prot' dušmanom ludim,
A mi ćemo, dok nas jednog budu
Sveti spomen čuvat Ti u grudim'!

F. V.

Franina i Jurina

Fr. Si čul kako so je raskokodakala poročka kvočka na nekoga našega popa, ki da zove svojga broka K r i š p i?

Jur. Tor kvočka rada na broki skače, ako ju mute kada va smrade grobe. Ma ov put ima krivo zač bi morala znat, da su njiji ljudi jur zvali svoji brokl: D o b r i l a, komu ni dostojan nijedan framažunski Talijan ni postoli oluštrat.

* * *

Fr. Va sole Rovinjskom, da su pošli poročki inžinjeri costi merit za štacijon.

Jur. To merit sada te posvuda zač se bližaju balotaciloni.

Fr. Al mi hvala Bogu poznamo već dobralno to merčine, zač smo bili va njihovoj školi i pred zadnjimi balotaciloni.

Jur. Zato njim sada valja reć: g o s p o d o d r a g a p a l o j e o n o v r i m e k a d a j e b i l o h l j e b a b r i m e.

* * *

Fr. Od kuda Juro, ako se smi znat?

Jur. A voro ravno s Poroča.

Fr. Ča si bil poli „k a v a l k i n o" na tancu?

Jur. Mogal sen bit i na tancu i „pulida" se nakargat i to bez nič platit, jer me je „p o r o č k a k o z a" pozvala.

Fr. Dobro si učinia, da nisi poša glodat kmeteko žuljo . . . .

Jur. I još boljo, din, da nisan se poša prodat kako Juda, ki je . . .

Fr. A mi dva pustimo to onin, ki imaju velika usta.

Različite viesti.

Dr. Dinko Vitezić. U 5. broju donosi „Dom i Svjet" lepo pogodjenu sliku vrloga našega prvaka dra. Dinka Vitezića sa ovim životopisom: „Žalostno je bilo stanje u Istri sve do pred nekoliko godinah. Hrvati potištoni, Talijani svud i svuda gospodari i na vlasti. Godine 1873. budu proglašeni izravni izbori, a istočna Istra pošalje u bečko carevinsko vieće dra. Dinka Vitezića, prvog zastupnika istarskih Hrvata. Dinko Vitezić rodje se je u Vrbniku na otoku Krku 24. julija g. 1822. Po tadanjem običaju bje poslan u gimnaziju u Beč, a poslje u Zadar. Svršiv gimnaziju slušao je pravo na bečkom i padovanskom sveučilišu, gdje je i promaknut na čast doktora. Godine 1857. stupi u financijalnu službu kod dalmatinske zemaljske vlade, te postane već godine 1875. financijalnim savjetnikom. Godine 1885. bude mu povjereno rukovodjenje ureda, nu birokratička vlast nije ga htjela dalje promaknuti. Godine 1873. ponudjeno mu je po hrvatskom izbornom odboru u Istri zastupničtvo izvanjskih kotara Istre. On ga primi, te ga narod oduševljeno izabere. Od onda pa do danas neima sjedištbe carevinskog vieća u Beču, u kojoj ne bi Vitezić živom i zanosnom rieči branio prava hrvatskoga naroda u Istri. I u najnovije doba uspjelo je Dinku Vitezića, da oslobodi hrvatsko otoke istarske, omrašena poglavara i . . . . . Nu njegovi protivnici izhodili su u Beču, te rinuše Vitezića, još čila muža u ponsiju. Vitezić otvori sada u Krku odvjetničku pisarnu. I tu je Vitezić štitio hrvatštinu proti talijanštini. Svi njegovi podnesci bili su hrvatskim jezikom pisani, a i sud ih je hrvatski rješavao. S toga je morala vlada namještati u Istri hrvatske činovnike*) što je vanredno korisno po našu braću u Istri.

Pokrajinski odbor u Poreču uviek je tlačio i porhorescirao hrvatski jezik; pače ni od občina nije htio primati hrvatskih dopisah. Pred carevinskim sudištem u Beču branio je Vitezić pravo hrvatskih občinah zanositom i viešćom rieči, a od onda mora pokrajinsko vieće u Poreču primati hrvatske dopise. Kolike je Vitezić žrtvan i od svojih protivnika, najboljim je i najsjajnijim dokazom to, što ga je nedavno i sama talijanska stranka u Krku htjela izabrati svojim načelnikom, nu Vitezić nije htio da primi te časti. Bog poživi dra. Dinka Vitezića na spas i slavu istarskih Hrvata, a hrvatski rodoljubi ugledali se u prvaka istarskih Hrvata!"

Predsjedničtvo političkoga družtva „J e d i n o s t" poziva gg. odbornike, namjestnike i članove zabavnoga odbora k rodovitoj sjednici za nedelju dne 17. t. m. u 10 sati u jutro u prostorije „Dolavskoga podpornoga družtva" (via Molin piccolo br. 1). Dnevni red sjednice jest: 1. Izvješće zabavnoga odbora o uspjehu posliednje družtvene zabave; 2. izvješće o odbitom utoku gledo slovenskih škola u Trstu i 3. pogovor o budućih zemaljskih izborih. Umoljavaju se sva spomenuta gospoda, da u podpunom broju k sjednici dođi izvole.

Talijanski kandidati za carevinsko vieće. Poročki listić trubi u posliednjih brojovih u bojnu trublju pozivajuć svoje vierno u istarskih gradovih na izbornu borbu, koja će započeti dne 1. aprila. General nije još odabran, okolo kojega će se sakupiti talijanski izbornici istarskih gradova i trgovačko-obrtničke komore u Rovinju. Toga junaka da će imenovati glavni štop ili pazinsko političko družtvo saslušav prije želje izbornika. Te želje prodiru jur na površje, i to u tršćanskih talijanskih listovih. Štopu biti će ponešto posao mučan, jer se pojavljuju na jednom dva generala. Tršćanski „Il Mattino", komu bijaše toliko puta predbačeno, da uživa podporu ces. kr. vlade, preporuča kao kandidata za istarsko gradove zemaljskoga prisjednika ili asessora i odvjetnika dr. Gambini-a. Ovaj gospodin je obće poznat kao vatren i radikalan Talijan, pak nam nekako čudno zvoni njegova preporuka u listu, koji da uživa podporu od c. kr. vlade. U ostalom nas nemože danas već ništa iznenaditi. Drugi tršćanski list „Il Cittadino", koji se ubraja medju konzervativce, preporuča također radikalca u osobi mladoga g. dr. Rizzi-a iz Pule, koji se u posliednje doba silno tura na površje. Ovaj da hoće na jednom u Beč i u Poreč. Bog daj sreću jer sposobnosti doći će po sebi!?

Evo dakle gospodi glavnoga štopa dva kandidata, a mi nedvojimo, da će još koga naći, koji bi rado išao grijati stolicu u Beč i koji nezna držati jezika za zubmi kad stariji i pametniji govore.

Preporučujuć za danas gospodi Talijanom gornja dva kandidata (a dobro bi, da bi imenovali kuratura za one, koji se imadu još prijaviti) upozorujemo naše izbornike u ovih gradovih Istre, da budu spremni na vršenje svoje rodoljubne dužnosti.

Govor dra. Vitezića. Naš dični zastupnik podigao je opet glas u carevinskom

*) Žalibože riedki su to slučaji. Op. Ured.

viscu na korist svojih izbornika i u obće za naš puk u Istri, upitav dne 7. marča predsjednika legitimacijonalnoga odbora: zašto se neispituju izborni spisi i utuci proti izboru zastupnika Defranceschi-a; a dne 8. marča orisao je u podužjem govoru žalostno stanje istarskih Slavena. U budućem broju donieti ćemo po stenografičkom zapisniku spomenute govore, a već sada izrazujemo iskrenu hvalu našemu neumornomu zastupniku u ime istarskog pučanstva.

Vjenčali se. Dne 23. veljače vjenčao se gosp. Pero Bolonić vrli učitelj i domoljub u Gologorici, sa rodoljubnom gospođičnom Mirkom Mihatović rodom iz Tara. Naše najiskrenije čestitke novovjenčanim.

Pišu nam iz Kastva. Dosadanji naš občinski liečnik g. Koloman Tarczay ostavio je ovdje službu te se preselio u bližnju Rieku. Razlog je samo taj što mu je služba bila pretežka. Gospodin Tarczay ostavlja medju svim pukom najljepšu uspomenu. Rodom Madjar, pogovara se je dosta lieno hrvatski po dalmatinskom načinu, jer je više godinah živio u okolici Dubrovnika. Vladao se je uvjek viteški, nije diraо, on u narodnost našu ni mi u njegovu. Čitaonica, koje je bio član, dala mu je na čast večeru, a on ostaje i nadalje član toga društva i „Bratovšćine" i prijatelj istarskih Hrvatah. Kličemo mu srdačni „Živio!" želeć, da mu naslјednik dr. Kormüller, koga od prije poznamo, bude zadovoljan s nami i mi s njim za više vremena.

Jezik za zube! Čuli smo kako je nedavno naš zastupnik u Beču, poštovani dr. Vitezić, dovikuo zastupniku dr. Vergottinu oštru bosjedu: jezik za zube!

Dr. Vitezić govorio je njemački, a u tom jeziku još je oštrije reći „Halt's Maul!"

Židovska štampa, koja vrlo voli naše Talijane, a i talijanska štampa u Primorju vrlo se je usvrpoljila na ove rieči, te nemože naći izraza, kojim bi su jače naružala dr. Vitezića radi tobože nepristojne rieči, jer da se u gospodskom saboru nesmije drugu zastupniku reći: jezik u gubac ili što slično. — Da vidimo tko je Vitezić, tko Vergottini i tko je kriv?

Vitezić je starac od svojih 70 godinah, iskusan i marljiv zastupnik, sauzet za svoj narod, kojemu pozna potrebe do najmanje malonkosti. Evo već 17 godinah sjedi u carskom saboru, pa svakom zgodom opominje vladu kakovo se krivicu čino slavenskomu rodu u Primorju, to dokazuje kako se narod tudji svojemu jeziku i običajem, to se i boji i rado bi čuvati, da kao zrcla jabuka prvom nesretnom zgodom ovo naše pokrajino neodpadu od svoga vladara i državo. I jer Vitezić istinu gudi, gudalom ga po prstih biju!

A tko je Vergottini?

Tomaso Vergottini je mladić, dapače stasom dečkić, koj može biti i dobar i pošten i bistro glavo i rudastih vlasi i skladno zasukana brčića, al je posvo neiskusan u javnoj upravi. On je mogao prosliatati koju knjigu, ali nije još proučio a možda ni počeo proučati knjige života, gdje su upisane potrebe narodnje, gdje su certani putevi, kojimi se može spasiti duševno i tjelesno nesretna naša Istra. Vergottini je mladac, kojega je poslalo u Beč u svoje ime nekoliko veleposjednikah Istre, svo „goli Talijani", kao na pr. Auerspergi, Creske koludrice, kapitull i tako naprod.

Taj mladić zadirkivao je onomadno starcu Vitezića kad je ovaj govorio, to mu je svako toliko upadao u govor mjesto da počeka, pak da svoju rečo kad na njred dodje.

Sam prodsjednik opomenuo ga je; obična uljudnost zahtjevala je, da zastupnik Vergottini uhvati na papir, što mu se je činilo krivo od Vitezićevoga govora, pak da kasnije to popravi, ako je kadar.

Zastupnik Vitezić takodjer je pristojnim načinom najprije molio i opomenuo druga neka mu nezanorjeta. A kada sve to nije pomoglo, kada je dr. Vergottini imao obraza reći, da ni to nije istina, da **puk u podgradskom kotaru nezna talijanski**, kada je starcu prekipilo, onda je odsjekao Vergottinu, kako rekosmo, neka drži jezik **za zube!**

I za to naš komšiluk židovski i talijanski silno kudi Vitezića, a hvali Vergottina.

Naši čitatelji znadu komu imaju pravo dati. Onaj usklik Vitezićev bio je doista oštar, ali i opravdan. Svaki nas bio bi s gosp. Vergottinom učinio drugi račun. —

Tko je čitao apostola Pavla, zna kako je nemilo okresao gdjekad nekim, koji su bludili proti naukom zdravim i istinitim, i proti liepom primjeru njegovom.

A tko se spominje štogod kršćanskoga nauka, zna da je Spasitelj svieta, — taj najveći mirnik i poniznik, — bičem šibao po neljudih, koji su tempal božji obratili bili u trgovište.

Ali dà. Židovska štampa nezna za te nauke!

Jedno samo smo se onom prilikom naučili, a to je što niemo znali, zašto naši Talijani u najnovije vrieme šalju u Beč „mladje sile". To je zato, da dok se naše njemački, budu zadirkivali govoru našega zastupnika kratkimi rečenicami: „Nicht wahr!" „Beleidigung". i slična.

Na čast Vam taj dobitak talijanska gospodo. Malo dete tim opraviti!

Družtvo hrvatske čitaonice na Ricci kupilo je veliku zgradu na srod Corsa za 100.000 for. U toj zgradi bio je pred nekoliko godina kasino, u koji su dolazili samo bogatiji gradjani, te dinovnici i častnici. Živili naši primorski Hrvati!

Mjesto pristava kod gradske oblasti u Puli. Čitamo u talijanskih novinah natječaj na jedno mjesto pristava kod gradskog poglavarstva u Puli, za koje se znanjem osim naukah i poznavanje talijanskoga a po mogućnosti i njemačkoga jezika. Natječaj su raspisala današnja vladajuća gospoda u Puli. U njem nema nikjena sahtjeva da molitelj pozna i hrvatski jezik, kojim se služe sve izvanjske obćine i mjestance. Gospodi u Puli je dosta, da budući pristav, koji dolazi danomice u doticaj sa pukom, poznade samo talijanski jezik. Ako do Hrvati na Puljštini s budućim pristavom obditi, neka se naudo talijanski!

Čujemo, da se puljska gospoda već odavna klatare po okolnih mjestih Istre Pule, to da pripravljaju naše seljake za buduće izbore. Mi preporučamo našim dičnim Pomercom, Promanturcem, Medulinom, Perojcem, Šišnjancem, Ližnjancem, Alturcem itd. da popitaju puljsku gospodu, kad opet dodju u njihova mjesta agitirati i obedivati nebo i zemlju: kako je to da nemare za hrvatski jezik dočim bi njim kod budućih izbornih dobro došli hrvatski glasovi. Tim mutikašam i klatarom neka svaki naš poštem izbornik odlučno i odrazito zabrusi: **tko notreba moga jezika, tomu nedam svoga glasa!**

Iz Draguća pišu nam 10. t. m. Kako sto valjda čitali u talijanaških novinah Istre, pokopasmo ovih dana prvaka talijanaško stranke (!?) u Draguću g. Ivana M. Grossich-a, koji se je u muževnoj dobi naglo presolio u drugi svieć. Pokojnik je u ovih stranah zbilja mnogo učinio za potalijančenje našega puka, osobito naše dječice, pak mu talijanska stranka nobi smiela toga tako brzo zaboravitli. Al kao što je već obično nezahvalnost najčešća plaća, tako se dogodilo i pok. Grossich-u. Poročko-pazinski Talijani, kojim je pokojnik učinio sto in sto usluga, ostalo na dan pogreba svi kod kuće. Jedini Pazin poslao je orkvenoga slugu a iz Poreča vidismo jednoga, koji je s pokojnikom mnogo toga na ovih stranah kunjerio a ništa dogradio. O mrtvih ništa van dobro, kaže latinska poslovica, pak ni mi nećemo da diramo u pokojnika, koji se nemože braniti, al toliko možemo kazati a da nepovriedimo navedene poslovice, da je naimo našoj narodnoj stvari pokojnik silno škodio, to da njegova smrt velik udarac za naše narodne protiviniko. Koje li srećo, da se je pokojnik za pravednu poštenu stvar borio s onom žilavošću i netrajnošću! No on je svršio svoju, to odgovara za svoje dino drugomu, koji mu neka bude milosrdan!

Iz Plóna dobivamo sliedeću viest: U petak 1. o. mj. na tri četvrta sata po podne, sabrašo se po običaju školska djeca hrvatskoga odjela na javnom putu. Poznati jedan šarenjak opazivši ih zapoćme ih javno psovati i grditi govoreći njim: „**hrvatski prasci šenčivi**" te uhvati Ivana Sfić-Marfana od Antona konopom za vrat i davećí ga potegne ga u dućan i zatvori za sobom vrata kričeć mu: „**hrvatski prasac šenčivi**", sada to hoću u štalu metnut, te ću s tvojimi šćetinami mojo postole šivati.

Spomenuti učenik Ivan Sfić-Marfan, jedva dojde kući sav uplašen, izmučen, to se sada bolestan sa uvijenim vratom u žestokoj ognjici muči.

Doznajemo nadalje, da je mjestna oblast taj čin javila višoj oblasti.

Ako je stvar istinita, a to će valjda sudbena izraga dokazati, onda čestitamo nosiocem „**dell' avita coltura**", samo neka paze, da roditeljem davljene djece krv neuskipi.

Povratit ćemo se na taj junački čin kad nam bude poznat uspjeh istrage.

Iz Kastva pišu nam početkom korizme. O prvoj zabavi naše „Čitaonice" izvjestismo u kratko. Vaše cienjeno čitateljo, pa oto nas sada, da Vam koju rečemo o sadnjih dvih zabavah.

Druga zabava obdržavala se dne 24. febrare, te ju posjetila ljepa i izabrana kita gostova skoro iz svih sela i gradova ubavе naše Liburnije. Program bje izveden na obće zadovoljstvo. Iza ljepo odpjevane pjesme „Nek duhman vidi" uzsliedila je predstava „**Brzojava**" od Pflegora Moravskoga. Igra, prem teška i zapletena, tekla ljubko i gladko. Poredi predstavljače pohvaliti nam osobito naše gospojice: Emu (E. Defranceschi) našu uvježbanu predstavljačicu, „Minju Smiljanu" (Ljubu Jelušićevu), koja je letos stupila u kolo domaćih predstavljača. Gosp. B. Dubrovića poznamo odavna kao vrsna tenora, nu ovaj put nas je pjesmom „Težke noći, težke misli" upravo zadivio, te ju morao na burno povladjivanje opotovati. Po odigranoj tomboli započe ples sa tradicijonalnim „hrvatskim". To je doista mladu i staru kastavcu najmiliji ples. I tako potrajao ples do bjela dana, a na rastanku dovikusmo si: „do vidova u nedjelju!" I neprevarismo se.

Vidjesmo bo toga dana gospode iz svih okolnih strana, a ponajviše iz Volosko, odakle ih bilo skoro 50, velim podesot! Evala im! Dvorana bila dupkom puna, da se nisi mogao kamo smjestiti. Ponajprije pjevala se Zajčeva koračnica „Zrinski-Frankopanka" onako vješto, kropko i vatreno, kako već ta pjesma zahtjeva.

Zatim je sliedila igra „Bilo im sudjeno". Ako je već posliednji put ugodila upojeha. Zvanka (gdjica I. Dunfranceschi) i Julica (gdja M. Dubrović) poznate nam odavna kao vješto predstavljačice, a Martina (I. Munić) bio vrlo dobar starac Kastavac, što mu već bilo i dodijalo vjedito plakanje i omilianje žene mu Zvanke i ćerke Jolice rad strašnostra Mile (V. Rubeša), koji, postav ladmanom, zapusti Jelicu na korist „nemonu Božotu" (B. Dubrović) s kojim se zaruđila a valjda već i udala, jer „im je bilo sudjeno". A i ostali lavell svoje ulogo posvo dobro, kano znao onako okretno stlakati svoj mjehić, te vješto lirikati. I pjesan „Budnica" (Kom à hrvatskih žilah) odpjevana bjo po skupnom zboru dobro i koretno.

A ples, ples! Mila ti ga majko, ko u mravinjaku! To se vrtilo, vrzlo, okrotalo — nitko nije smio manjkati, svakomo su bilo noge lagahno, kao da bi ih žeravicom podpalio. Tako i treba! A kad li je „Djočko-sopimoh" došao na dnevni red, da na obću žulju zalirlika pošten „hrvatski" — da vidiš „vrzino kolo"! Eh valjo, nek un narodni ples bude i narodno glasbilo. — Na svih veselicah plesalo se i „Kolo" predvodjeno po g. I. Bakarčiću, komu smo veloshvalni, da nam je dao zgodu, da se uponamno sa toli ljepim hrvatskim plesom. Nije manjkalo ni „narodno slavonsko kolo" koje je predvodio zagrobnanim gosp. B.

Tokom čitavo večeri odsjevalo svakomu na licu ono, neprisiljeno veselje, kakvo tek u Kastvu biti može! Kako i nebi, kad bijasmo svi s jednog brda djeca! No treba nam ni spominjati, da se je tekom čitavo večeri pjevalo narodne pjesme i umjetne zborove. *)

Nesreća na moru. Marsiljsko novino opisuju groznu nesreću, koja je snašla kostrenjski bark „Hitar", kapetan Soić a vlastnik mu Pavno Randić, na sliedeći način. Dne 6. t. m. stigoše amo dva brzojava iz Port-de-Bono i Martigues, koja nam javiše, da je dignut u zrak bark „Hitar" kreat petrolejom. Na nepoznat način upalio se petrolej. Pomorske oblasti priskočiše odmah na pomoć. Kapetan i „mali" bijahu nadjeni mrtvi, četvorica težko ranjenih bijaše prenešena u bolnicu. Randić i Tarić jesu težko ranjeni, a druga dvojica jesu izvan pogibelji. Nadjeni su mrtvi: Soić Anton kapetan, Randić Božo drugi, Rumel Jakov nešt'romo, Perović Ivan mali, Taraboća Dinko i Turčić Frane, kormilari. Ostali su živi i zdravi Plavić Tomo i Antonić Ivan, kojo je bio za njihovu sreću poslao kapetan po živež. Nesretniko su pokopali sa svimi častmi okruniv je mnogimi vienci. Pučanstvo mjesta obuestavilo je u znak žalosti zabavu, koja je imala biti onaj dan. Naval bijaše osiguran za 75 tisuća franaka, a za brod neznamo.

Potvrdjen zakon. Njeg. Veličanstvo potvrdilo je promjenu zakona od 9. julija 1863. br. 12, kojim su promienjene neko ustanove o dužnosti prinosa župnikah za popravak i uzdržavanjo crkvah i drugih crkvenih zgrada.

„Bratovšćini hrv. ljudi u Istri" uplatili su: (Konac). Prigodom mlade mise mladomisnika Liberata Slokovića u Pazinu sabralo se u družtvu 25 for. — Prigodom mlade mise mladomisnika Pravdoslava Filiplića u Linđaru sabralo se u družtvu 27 for. — Brozović Albert u Vrbniku 2 for. — Volarić Niko 50 novč. — Stažić Bare 40 novč. — Volarić Ivan u Vrbniku 40 novč. — Junko Slavoj u Podgradu 2 for. — Bonefačić Mihovio pok. Mih. 1 for. — Afrić Mato u Kastvu 40 novč. — Kalac Antun u Busetu u kap. for. 10. — Vranić Ivan u kap. for. 10, a u godišnji prinos for. 2. — Brozović Vjekoslav u Crnici u kap. for. 10. — Flego Fran u Buzetu for. 4. — Benković Josip u Buzetu fr. 3. — Flego Dinko iz Sterpeda for. 1. — Klarić Antun Josipov 80 novč. — Brajša Matija u Buzetu for. 2. — Radić Mihovil iz Dubašnice 50 novč. — Mahla Josip iz Voloskog 50 novč. — Clak Antun iz Voloskog 50 novč. — Peršić Ivan na Ricci 50 novč. — Marčelja Benedikt na Ricci 50 novč. — Lotla Feliks u Opatiji 1 for. — Justić Fran Opatija 1 for. — Zamlić Vinko Volosko 2 for. — Ivković Fran dr., u Zagrebu kao član utemeljitelјni 25 for. — Sparožić Niko u Krku 1 for. — Kron povjerenika Marjanović Vinka u Pazinu i Pučić Ivan, Lindar 50 novč. — Ivić Antun Gologorica 50 novč. — Stefanutti Franjo, Gradišće 1 for. — Ivić Ivan, Gradišće 50 novč. — Mugosović Matija, Gradišće 1 for. — Grašić Josip, Pidan 1 for. — Nožić Antun, Pidan 1 for. — Kurelić Simun, Pidan 1 for. — Slaković Franjo, Pazin 30 novč. — Marjanović Vinko, Pazin 2 for. — Turak Antun u Kopru 50 novč. — Bosanić Antun u Vrbniku 40 n. — Kalac Antun u Buzetu sabrao od Blaža Zadnikara u Sočergi 3 for. — J. Sajovca u Radićah 1 for. — Ant. Podreka u Zagrobu 1 for. — Volomažni gospodin Emil Vranyczany pl. Dobrinović posjednik u Severinu, a sada boravedi u Opatiji darovao je „Bratovšćini" 25 for. Stokratna mu srdačna hvala!

U Kastvu 28. febrara 1880.

Uprava „Bratovšćine hrv. ljudi u Istri".
M. Grosman, blagajnik.

Kuća u najam. Upozorujemo naše narodne trgovce i krčmare na oglas pod gorinjim naslovom na četvrtoj stranici. Zgodi li da se naš bledni soljak oslobodi od krnjolskih i šaronjadkih krvopija, koji mu daju lošu robu za debelo novce, kani g. Fr. Flego dati svoju kuću jadino poštenomu narodnomu poduzetniku, koji bi mogao pomodi sobi i našemu puku.

Krokodil pobjegao u Rječinu. Pišu pod 26. pr. mj. sa Rieke: Sužanj posilјo podne utekao je krokodil dvie stope dugačak, komu bijaše do 15 godinah, iz zvierinjaka smještena na „Skoljiću" baol se u Rječinu i izdeznu. Dosele nije pošlo za rukom da ga izvuku. U ostalom ova će uboga životinja morati poginuti, gibajući se proma struji, dotično pravcem proma moru, kojega krokodili no može da podnosi.

„Vienac". Br. 10. izašao je s ovim sadržajem: „Fridrik III.", spjevao Jovan Hranilović. Gjurgjica Agidova pripovidka Ksav. pl. Šandor-Gjalskoga. „Slicpi muzikant", psihološka studija od Vladimira Korolenka, s ruskoga preveo Nikola Andrić. „Cvjo-tangja", roman, francezki napisala Augustus Craven. Mato Bastijan, istarski pjesnik i preporoditelj hrvatsko misli u Istri", književna crta M. Subića. Književno pismo: „Nouveio cviće", izabrano popievke Vatroslava Lisinskoga, izdao Fr. Š. Kuhač, priobćio V. Novak. Branić srbskoga ili hrvatskoga jezika: 1. „Nadjoljko", spjevao O. M. Utješonović-Ostrožinski, priobćio Jovan Živanović. Listak: Književnost, književnici, umjetnost, svaštica. Slika: „Kršćanstvo", alegoriški kip R. Seelinga: „Kako se sada zove naše selo?" slika Jaroslava Vešina.

Vienac izlazi svake subote na dva arka. Svi dosad izašli brojevi mogu se dobiti.

*) Kako vidite, prikratismo ponešto Vaše izvieštе, jer nam vaša i drugim zadovoljiti. Hvala Vam i da smo Vam preporučeni, al ne-zaboravite, da pišetu za čitatoje „Naše Sloge". Op. Uredn.

Književnost.

Hrvatski katolički propovjednik, vienac propovjedi za sve nedjelje i blagdane crkvene godine s dodatkom potrebnih svečanostih i prigodnih propovjedi. Urodjuje ga kolo hrvatskih katoličkih propovjednika. Tečaj I. br. 3 — ožujak. U Varaždinu, brzotiskom i nakladom knjižare J. B. Stiflora. Cieno na godinu (12 svezaka) for. 4.

Dopisnica uredničtva.

G. K. J. u K. Pismo stiglo sa prilozi; predat ćemo upravi na uvid i uvaženje. Novce šaljite na g. B. Srdačan odzdrav i od prijatelja M. L.

Lutrijski brojevi

dne 9. marča

Trst	11	86	77	64	44
Linc	84	80	10	62	21
Buda	66	43	54	1	7

dne 13. marča

Prag	54	33	87	57	77
Lavov	33	71	65	0	9
Hermannstadt	14	52	23	83	12

Javna zahvala.

Ožalošćeni sinovi i kći pokojne Marije udove Mandić, izrazuju ovim najtopliju zahvalu svim štovanim prijateljem i znancem, koji su počastili ljubljenu nam pokojnicu sprovedši ju do hladnog groba.

Boljun, 9. marča 1889.

U ime ožalošćene braće
Josip Mandić.

Javna zahvala.

Ponajtoplije blagodarimo svoj onoj čestitoj gospodi, koja nemogav prisustvovati našim zabavam, podupriše nas materijalno i to za zabavu od 24. februara sliedeća gg. Janko Kocijer 5 for., Anto Puš 2 for., Vjenceslav Kornmüller for. 1.50, August Palese 1 for. i Rikardo Stipković 1 for., a za onu od 3. marča gg.: Dr. Dinko Vitezić 5 for., Braća Rušić 5 for., Viktor Tomlić darovao proko ulazninc for. 2.50, V. Zamlić 3 for.; V. Marjanović 2 for. Josip Jano 2 for., August Palese, Vicenca udova Munić, Ivo Franki i Matko Kundić po 1 for.

Sjetiti nam se i gg. A. Polonia i A. Volarića iz Rieke, koji su nam bili u svakoj prigodi na ruku, ne šteć ni troška ni truda, da što sjajnije ispadu naše zabave; zahvaliti su moramo i našim dičnim predstavljačicam gdjici E. Defranceschi (Zvanki), gdjici Ljubi Jelušićevoj (Smiljani), gdji M. Dubrović (Jolica) i gdjici P. Rubeša (Vračarica), koje su iz naklonosti preuzele ulogo, to so izkazalo toli požrtvovnimi pri ostvarenju naših ideja.

Kastav, 6. marča 1889.

Skupni odbor

„Hrvat. čitaonice" i „Delavskog društva".

G. G. Piccoli-ju,
lekarničaru v Ljubljani.

Vinica na Dolenjskem, dne 12. jan. 1889.

Blagovolite mi poslati dvanajst steklenic Vaše **esence za želodec.** 1—12

Polnavno omenjam, da je bila raba last poslanih 12 steklenic izvrstna. Dobilci zaznli vrat so vžival esence z najboljšim vspehom. Neka bolnica je bila uže za smrt bolna vsi so mislili, da mora v malo urah umreti; tada komaj je zavžila nekoliko kapljic esence, da je okrevala in čez nekoliko ur popolnoma ozdravela — mod tem, da je bila poprej več dni že skoraj na smrtni postelji. Esenca se tedaj zaradi njenega izvrstnega vpliva sama najbolje priporočuje.

Z odličnim spoštovanjem
Jurij König, župnik.

Daje se u najam kuća.

Podpisani sagradio je kuću kod željezničke postaje Počekaj (Buzet-Pinguente) u nakani, da u njoj otvori trgovinu. Kuća je na vrlo zgodnom mjestu, blizu postaje, na cesti. Sagrađena je u trgovačke svrhe. Razi zemlje imade dućan, prostor za skladište (magazin), konobu i štalu; na prvom podu prostoran hodnik, tri sobe i kuhinju, a na drugom podu jest vrlo prostoran tavan za shranište ili skladište.

Kuća ova, pošto je kod jedne od najboljih postaja pruge Divača-Pula, zgodna je osobito za trgovinu sa žitom, vinom, brijnjom itd. Budući je podpisani zaprečen drugimi poslovi, nemože se baviti trgovinom, pak želi dati svoju kuću u najam kojemu r o d o l j u b n o m u trgovcu ili krčmaru

U Buzetu početkom marča 1889.

Fran Flego.

OBJAVA.

Ovim se putem javlja p. n. gospodi župnikom, da je bivša trgovina crkvenih stvarih „Garusa" u razprodaji i da mogu ovom prilikom dobaviti potrebitih crkvenih stvarih (u najpovoljnijem stanju) ispod tvorničnc cieno.

Prodaje se takodjer velike stolove i ormare prikladne za knjižnice itd. **Via nuova br. I. Trst.** 4—8

Grlena boj, kašalj, kreputavica, promuklost, nazeb zadavica, rora, zapala ustijuh itd.

mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotovi P. Prendini, lučbar i ljekarnik u Trstu.

Vsoma nemilu učiteljem, propovjednikom itd. Prebdjenih kašljuć nodih, navadne jutarnje kreputavice i grlonih zapalah nestaje kao na čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati *Prendinijevo sladkište* (Pastiglie Prendini) te gledati da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani *Pastiglie*, na drugoj *Prendini*.

Cieno 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u *Prendinijevoj Ljekarni u Trstu* (Farmacia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 52—16

Kamaleonte četvorci

prorokujući vrieme.

Ovi su četvorci iz stakla naličeni sa pet prozirnih bojah i sa posebnim procesom uvršćeni u liep drveni okvir. Imaju pako mogućnost proreći kakvo će vriemo biti, **kao i barometri** i to mienjajući boje. Predstavljaju u vedini okolice, vodopade, gradine itd. Obešaju se pako na prozoru, ali tako, da su licem prama sobi obrnjeni, te tako služe na ukras sobe. Biljuša n. pr.:

Vrieme stalno i suho se žlvahnimi bojami.
Kiša u izgledu promjeniv selenu i modru boju u žutu i crvenu.
Promjenljivo vrieme sa polu bojami.
Oluju sa neprestanim obledjenjem bojah.

Cieno: Gabinet format ducot . . for. 5.—
Visit „ „ „ „ 3.25

Ako koji pošilje unapried for. 2 dobiti će prosto poštarine i svoga 2 četvorca u gabinet i 2 u visit-formatu.

Henrik Pegan,
Trst, Lloydova palača.

!Čujte! Gledajte! pak strmite!!

O čudnovatoj, svakomu puškinu neobhodno potrebnoj **„Bečkoj opremi za puštit"** ista sastoji:

Jedna lula iz morske pjene, sa posladenim ili posrebrnjanim poklopcem; kamiš in višnjovino sa okom.

Jedan kamišić iz morske pjene sa pravim jantarom.

Jedan kamišić za uvitko iz morske pjene sa pravim jantarom.

Zajamčena prva vrst.

Jedna kutija za smutke i jedna kutija za žigice.

Cieno ovoj podpunoj i elegantnoj opremi:

— samo for. 240. —

Pošilja se uz gotov n o v a c ili pouzdećem.

Fabrikante derlage **S. Schreier, Wien II.** Circusgasse 32.

7—48

Nova agencija za službe

u Trstu, Via Campanile br. 1

bavi se namještivanjem svakovrstnih službenikah u tu- i inozmstvu, utjeruje dugove, dobavlja izvlešća sa podpunom tajnošću. Izvršuje takodjer svakojaka pisma, molbenice, ugovore itd. Zalaže i ričšava proti uplati kamatah predmete, založene u gradskoj zalagaonici (Monte di Pietà), kupuje i prodaje svakovrstnu robu. Dobavlja uz jako nizke kamete novce i upravlja svaki drugi posao.

Popisuje se hrvatski, njemački i talijanski.

Obrtničko čudo!!

Kaputi iz kaučuka:

nepromočivi raznobrojno vremene tkanine najviše četverouglo sive i tamne boje. Na jednoj su strani iz sivoj kaučuka (posvema slična svili) ili crnog sa naglavkom i dvostrukimi zaponi.

☛ Ti kaputi radjeni su na dvie pravilne strane, to se mogu rabiti i po lieporn vremenu kao gornja suknja.

Ciena for. 7.

Franko poštom u svako mjesto u monarkiji. — Šilje se uz prodhodnju plaću ili pouzdećom.

U naručbah mora se naznačiti duljinu kaputa i širinu prsah.

ENRIK PEGAN
Trst, palazzo del Lloyd.

Bolezni želodca.

in spodnjih telesnih delov, jeter in vranice, slatka šiba, zaprtje, vodenica in kronična driska, zdravi zanesljivo specifično **FIGOLI-jevo „ESENCO za ŽELODEC"**, koja je tudi izvrstno sredstvo proti glistam. Pošilja jo izdelovatelj lekarnar Piccoli v Ljubljani (Dunajska cesta) proti poštnem povzetju.

(Varstvena znamka).

V steklenicah po 15 novč. so prodaja v Trstu v lekarnah: Biasoletto, pl. Loitenburg, Liprandi, Pozzetto, Praxmarer, Prendini, Ravasini, Rovis, Saraval (za magistratom), Sorravallo, Skopsynsky, Suttina in Zanetti. — V Istri v lekarnah: *Borlaf* angelini; *Piti* Wassermann, Carbucichio, Rodinis; *Dinjan* Rok, Bradamante; *Koper* Giovannini, Favento; *Piran* Fonda, Lion; *Pazin* Lion; *Novigrad* Tamburini; *Poreč* Canduslo; *Vodnada* Patelli; *Buje* Bonetti in v vedini lekarn v *Istri, Primorju, Zvrolu, Dalmaciji, na Kranjskem, Štajarskem in Koroškem.* 12—2

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrsd. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2 „	3-mesečni „	2½ „
30- „	3½ „	6- „ „	2½ „

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, katori se nahajajo v okrogu, pripozna se nov, obrestna tarifa na temelju odpovedi od 22. oktobra, 20. oktobra in 18. novembra.

Okrožni oddel.

V vrsdn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

na Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Reko, kakor na Zagreb, Arad, Beczon, Oradeo, Hermannstadt, Inomost, Celovec, in Ljubljano — brez troškova

Kupuje in prodaje

vrednostnih, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obrnti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 18. oktobra 1888. 5—24

Marijacoljsko želodčno kapljico

zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Neprecenljivo dobroto je posebno vpliv njihov pri notoženosti, slabosti želodca, ako se grlo zmrdi, napenjanju, kislem pehanju, kolikoj, želodčnom kataru, gorečiše (vranci) pri preobilnoj produkciji slin, rumenici (bljuvanju in gnjusu glavobolu, ako boli iz želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jodi in pijač v želodcu

Varnost. znamka proti glistam, bolezni na vranici in jetrih in tudi proti slati ali himorojdam. Cena steklenici je s nakazom vred samo 40 nov., velika stekenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar „k angelju varhu" *Karl Brady Kremsir, Morava.*

Marijacoljsko želodčno kapljico niso tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsaki steklenici priloženemu poduku za vporabo.

Pristne dobe se skoraj v vseh lekarnah.

V Trstu: Lekarna: Antonio Suttina — Lekarna: de Loitenburg, all' Ercole trionfante — Lekarna: Eduard de Loitenburg, alla Salute. — Lekarna: A. Praxmayor, al due Mori — Lekarna: Pietro Prendini, alla Fontana Imperiale. — Lekarna: Benedetto Saraval, al Amazone Trionfante. — Lekarna: Benedetto Vlach Minussi, alla Corte. — Lekarna: dr. Vittorio Serravallo al R. dentore (glav. skladiš.) — Lekarna: Biasoletto all' orso nero. — Postojna: Lekarna Fr. Baccarcich. — Sežana: Lekarna Philipp Ritschel. —

Svarilo! Pristno Marijacoljsko želodčno kapljico ponarejujejo in posnemajo se mnogovrstno. — V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gornjo varnostno znamko ter mora biti na vsakem priloženom poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusek-a i Kremericah (Kremsier).

Domači pasar ili trakar!

(Posamentirer) 3—4

Valentin Mazgon,

Rožna ulica k. br. 5 u Ljubljani

preporučen občenito od narodnog svećenstva, izrađuje svo u njegov zanat spadajuće crkvene radnje kao: **pasove, vrpce franže** itd. brzo i po najnižoj cieni.

TVRDKA

Bernhard Ticho

Brünn, Krautmarkt 18,

(v lastnej hiši)

pošilja proti povzetji:

Tkana ovčja volna
dvostroke širokosti, trpežna, cela obleka, 10 met. for. 4.50

Indijski Foule
volne, dvostroko širok, cela obleka, 10 met. f. 5

Novosti za obleke za gospe
po najnovejšej šegi progasto Blago v vseh barvah, dvostroko, 10 met. f. 3.

Črni Terno
saksonski izvod, dvostroko širok, za celo obleko, 10 metrov f. 4.50

Progasto blago za obleke
60 cim. široko, najnovejši vzorki, 10 met f. 2.50

Volnati rype
v vseh barvah, 0,6 cim. širok, 10 metrov f. 3.80

Druidrath (Trošilje)
najboljše vrste, 60 cim. široko, 10 metrov f. 2.80

Aquard blago
60 cim. široko najnovejši vzorci, 10 metrov f. 3.80.

Francoski Vual
10 metrov, elegantna obleka, ki se daje prati, for. 3.—

Košulja za gospode, lastno delo
bela ali barvane 1 kos Ia f. 1.80, IIa f. 1.20

Ženske košulje
iz šifona in platna, fino platene, 3 kom for. 2.50

Ženske košulje
iz močnega platna sdinkami 6 komadov f. 3.25

Domače platno
1 komad, 30 vatlov ¾ for. 4.50
1 „ 30 „ ¾ „ 5.50

Klug-Wehe
boljše nego platna
1 komad ¾ širok, 30 vatlov f. 6.—

Šifon
1 komad, 30 vatlov, Ia f. 5.50, najboljše vrste f. 6.50

Kannafas
1 kom. 30 vatlov, lila f. 4.80
1 „ 30 „ rudeč „ 5.20

Kanavas iz niti
1 kom. 30 vatljev, lila in rudeč f. 6.—

Oksford
za more, pr ti, dobra vrsta, 1 kos 30 vatlov f. 4.50

Angl. Oksefort
najboljši, jako proporadljiv, 1 komad, 30 vatlov f. 6.50

Garnitura iz ripsa
sestoječa iz 2 postoljnih pogrinjal in namiznega prta sè svilnatimi franzami for. 4.—

Garnitura iz jute
2 postoljnih pogrinjal in namiznega prta s franzami f. 3.50

Jute zastor
jurški vzorek; podpolni for. 2.20

Holandske dolge preproge (ostanki)
10—12 metrov dolge, 1 ostanek f. 3.80

1 Poletna ogrinjača
¾ dolga samo volna f. 1.20

Konjska plahta
jako dobra, 190 cim. dolga, 180 cim. široka, f. 1.50

Odeje za fijakerje
carskorumene, 1 komad f. 2.50

Tovarno skladišče suknega blaga

Brnsko sukno
Odstanek 3.10 metrov za podpolno možko obleko f. 2.75

Moderno sukno
3.10 met., jako fino kompl. moško opravo, for. 8.—

Poletno češljano sukno
ostanek za komp. možko opravo, more prati, 6.40 m. dolgo, f. 3.—

Brnsko moderno blago
Ostanek za podpolno možko obleko 3.10 metrov dolgo for. 5.50

Priložnost za kupovanje!
Brnski ostanki sukna
1 ostanek za 1 kompl. možko obleko 3.10 met. for. 4.50

Blago za površnje sukenje
najfinejše vrste, za celo suknjo f. 5.—

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči.

Elegantno izvedena zbirka vzorcev z 400 znamkami g. krojačem nefrankovano.

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

Tiskara **Dolenc.**

Broj 12. U Trstu 21. marča 1889. Godina XX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbu sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se lavana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za poljske 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, 1 i 2 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 28

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Izbornikom

istarskih gradova i trgovišta!

One 1. aprila o. g. pozvani ste, da birate zastupnika na državni sabor u Beču. To mjesto držao je do sada proti našoj volji pokojni zemaljski kapetan dr. Vidulich.

Ako ste već posljednji put bili toliko svjestni, da glasujete proti njemu, koj je imao talenta i izkustva, ali nije bio naš, to Vas ovaj put dužnost veže tim više, da glasujete proti talijanskomu predloženiku, mladiću u tih stvarih nezkusnomu i u Istri slabo poznatomu.

Svaki od Vas dodji na 1. aprila na opredieljeno mjesto sa legitimacijom, i daj svoj glas za onoga, koj Vam bude predložen na dobu od pouzdanika naše stranke.

Vaši glasovi biti će najjasniji dokaz, da ni gradovi Istre nisu tako čisto talijanski, kako bi se htjelo dati vjerovati u Beču.

Ovršite ovu svoju dužnost kako se dolikuje trieznu i probudjenu narodu!

Predsjedničtvo

Polit. druž. „Edinost“ za Primorje.

Interpelacija

zastupnika dra. **Dinka Vitezića**, upravljena dne 7. marča u carevinskom vieću na predsjednika verifikacijonalnoga odbora, zastupnika grofa Salm-a.

U istoj sjednici interpolirao je ruskaski zastupnik Kowalski predsjednika verifikacijonalnoga odbora, zastupnika Salma radi dvih izbora u Galiciji, koji nisu jošte ni sada ovjereviljeni, premda imade dotični odbor sve izborne spise već od godine 1885.

Govor

narodnoga zastupnika dra. **Dinka Vitezića**, izrečen u sjednici carevinskoga vieća dne 8. marča prigodom podrobne razprave o proračunu za godinu 1880.

Dužnost je ministarskoga vieća i predsjedničtva skrbiti, da se temeljni državni zakoni vrše i provadjaju. Biti će dakle na svom mjestu ako ja progovorim o političkih izborih i o postupanju autonomnih oblastih, to iztičem, da li one sbilja te zakone vrše. Prije toga budi mi ipak dozvoljeno kazati nekoliko riečî o vladanju političkih listova obzirom na slučaj, što se je pred osam dana ovdje dogodilo. Kako poštovana gospoda znate, ja pripadam većini i premda kadkad velikom samozatajom, ni sbog stranačke stege, glasujem obično za vladine predloge. Prama tomu mogao sam očekivati, da će službeni listovi onaj slučaj ili prenuditi (smiluj se lievice!) ili bar za nekim obzirom protresti.

Mjesto toga sam žalibože opazio, da su poduprirana glasila mnogo gore i oštrije postupala, nego li slobodni neodvisni listovi (Čujte! na desnici). O tomu mislim bit ćete

* Zastupnik Defrancesch. Op. Ured.

se i Vi, moja gospodo, osvjedočili. Ta je takozvana „stara Presse“, koja takodjer kočinu gleda, navela izraze, što jih je ob onom dogodjaju „Norddeutsche allgemeine Zeitung“ izišla, dočim, koliko je znadem, nije toga nijedna druga novina učinila. To su vrlo čudnovati pojavi, koji nas ne riedko u politici grofa Taaffea podsjećuju. Al ja bih prijatoljski svjetovao glasilu njemačkoga državnoga kancelara, neka lieno kod kuće ostane i neka se ne pleše u naše domaće priepore.

A sad ovo mo, da rečem koju o političkih izborih u Istri. Drugom sam već prilikom istaknuo, da su političke izborne zakoni sastavljeni na korist talijansko, a na štetu slavenske stranke. O tomu nedu dalje govoriti, već se jednostavno pozivljem na ono, što sam drugda kazno. Svratiti ću se samo na provadjanje tih zakona. Politički činovnici idu u Istri sasvim otvoreno ruku u ruku sa talijanskom strankom i zauzimlju se za talijanske kandidate proti hrvatskoj stranci, premda oni pripadaju oporbi a mi vodimo. Tako su je dogodilo, da su kod posljednjih pokrajinskih izbora sadašnji lošinjski kotarski poglavar i dodieljeni mu povjerenik u njegovom izbornom kotaru, a poimence na otoku Krku pozvali za vrieme izbora nečuveno nezakonitosti. Nego, budući sam ja ob ovom već govorio u svojem govoru 14. marča 1884., neću ovdje ništa više dodati.

Po podnešenih prosvjedih počinili su isti politički činovnici dosta nereda i kod posljednjih carevinskih izbora. Hrvatska stranka postavila me je u ovom kotaru svojim kandidatom. Politički organi josu proti ovom izboru strašno kortošovali, tako da se je čak i žandarmerija na mnogih biralištih, pa i u mojem rodnom mjestu zauzela proti moni a za talijanskog protukandidata. (Zastupnik Vošnjak: čujte!) Pa mislite li gospodo, da je kotarski poglavar, koj se je tako ponio, bio pozvan na odgovornost? Oh ne, nasuprot. On je imenovan namjestničkim savjetnikom i premješćen na bolje mjesto, naime iz Lošinja u Poreč.

Isto takvi neredi dogodili se i u izbornih kotarih zapadnih ladanjskih obćina. To je onaj izbor, o kojem sam jučer predsjedniku ovjerovitelnog odbora preporučio, da nastoji neka već jednom budu postavljen na dnevni red. Pridržajem si pobliže o neredih kod ovog izbora govoriti, kad ta stvar dodje pred visoku kuću.

Pošto sam već kod izborah, biti ću toli slobodan kazati nešto o posliednjih občinskih izborih u Trstu. Stranka naprednjačka proturala je 88 kandidata kod tih izbora, dočim od vladine stranke nije jih bilo odabrano nego jedanajst.

Namjestničtvo izdalo je u „Osservatore Triestino“ proglas za izbore samo u talijanskom i u njemačkom jeziku. Ono dakle presiro tako Slaveno i Hrvate, da nije niti proglase za izbor u njihovom jeziku objavilo, pa ipak je krivilo Slavene, što je kod izbora toli loše prošlo.

Njemačke liberalne novine povladjivalo su u tom vladi i mjesto da njim uspjeh tih izbora budo povodom preporučiti vladi, neka jednom odustane od politike, što ju ondje vodi, svalile su i ono krivnju na Slavene.

Kakav čudnovat pojam imaju njemačke liberalne novine o odnošajih u Istri, budi nam dokazom članak tiskan u „Deutsche Zeitung“ od 5. t. mj. pod naslovom „Talijani i Niemci“, gdje se piše o poznatom slučaju i gdje je toliko neistina o moni rečeno. Dopisnik tog zloglasnog članka predlaže savez Talijanah i Njemacah za obranu i navalu, da se proprieči premoć Slavenstva u Istri.

Tko poznaje, bilo i samo površno, obstojnosti u Istri, mora se dosta čuditi, što se takove čudne riečî tiskaju.

Saevim protivno i mnogo boljo mnienje o političkih odnošajih pokrajine sadržano je u nekom talijanskom konservativnom listu u Trstu iz godine 1887. Dopustite gospodina predsjednika pročitati stavak toga članka. Članak i gomonto sorio“, „ozbiljan“ predmet stavak glasi (Čita): Neka se ne vara da u naših domorodaca nejma dobre volje, da u njih austrijsko čuvstvo drieme, a još manje, da je zamrlo; ali dokogod budu oni među vladom i liberalci opažali neko biti i samo prividno prijateljsko šurovanje, dokogod ne budu vidili, da se vlada riešava vjekovite neodlučnosti, to da misli krlepko izvesti što je naumila, dotle će se naši domorodci ne samo tudjiti javnomu životu, nego će i dobro promišljati, dali njim je

PODLISTAK.

Put u Egipat.

Piše Vladko Krajanin.

(Dalje).

Dugo vremena gledao sam za tim parobrodom, koji se je vraćao u Europu. Kad se izgubi u daljini, prenuh se i pogledah u vis. Divna li prizora! Nebo bijaše posuto mnogobrojnimi, sjajnimi zviezdami. More mirno, od nikud ni daha. Visoki jarboli parobroda dizali su svoje vrške kao kakva strašila nebu pod oblake. Gusti crni dim sukljao iz dimnjaka, gubeći se u daljini. Na parobrodu čula se vesela pjesma Hrvata, koji dovršiv svoju službu, htjedoše si time razvedriti nujnu dušu. Kad bijaše pjesama zamrla, stadoh promatrati narav, koja se je pokazivala u svem svojem veličanstvu. Neznam koliko vremena probavih motreć tu krasnu noć.

Iz tog snatrenja probudiše me nečiji koraci. Obazreh se. Bio je Jovan, koji je k meni dolazio.

— Koga biesa činite tu sami? reče pristupiv k meni.

— Ništa . . . gledam, sanjarim, odvratih.

— Šta da gledate, zar more, jel da? pri tom se grohotom nasmije. Idite radjo samnom do krme, da se malko porazgovorimo.

— Idimo dakle, rekoh i krenuh za njim.

Sestra je sjedila na žoljoznom čunju. Budući smo imali dospjeti već sutra u zoru u Aleksandriju, spremali su putnici svoje stvari, da im sutra lakše budo.

Kad se ja i moj Jovan dovoljno porazgovorismo, posjetismo naše Muhamedance.

Oni pjevaše neko turobno hrvatsko pjesme. To pjevanje privabilo je kapetana i poručnika na pramac. Nu kad se ovi razidjoše, počeše „civilizirana“ gospoda izsmjehivati naše Bosance, i to toli prostim načinom, da mi je od jada krv u lice skočila. Bosanci nastaviše pjevanje, zadovoljivši se prezirnim pogledom na to zapadno kulturonosce, a ja da neslušam ludih i neslanih njihovih opazaka, umah se oprostih s Jovanom, te uzev sestru za ruku, sidjoh u kabinu.

Sutradan kad se probudih sunce je bilo već izašlo. Divan li mi prizor puče pred očima. Bili smo oko dvie milje odaljeni od Aleksandrije. More mirno, posuto svakojakimi ladjami i parobrodi. Jedni su izlazili a drugi ulazili u luku. U velikom čamcu vozio se pilot, koji nas je imao povesti u luku. Naš parobrod bio se je ustavio, a čamac pristupi k njemu. Pilot skoči na palubu a odavle na kasar.

Za pol sata bili smo privezani uz obalu, koja se stere pred „doganom“.

Čim spuste mornari most na obalu, nahrupi na parobrod množina Arapa, natječućih se, koji da ponesu prtljagu putnika na kopno. Za plutaču, koja je bila udaljena od nas kakvih 20 metara, bio je privezan Lloydov parobrod „Thotis“, kojim

smo imali nastaviti put do Port-Saida. Taj parobrod odlazio je, kako saznah, jedva u potak u jutro. Morali smo dakle još̆to čekati dva dana. Da mi to nije bilo ugodno, moći će svatko lahko pogoditi. Morila me dielomice briga radi bolešljive sestre, a k tomu želio sam vruće već jednom zagrliti roditelje i braću. Bosanci bili već spremili svoje stvari.

— Zar nećete s „Thetisom“ u Port-Said, upitah starca.

— Ne, odvrati mi on, ukrcati ćemo se na drugi parobrod, koji ide ravno do Moka.

— A je li parobrod spreman?

— Ne, do sutra moramo čekati na odlazak.

— A gdje ćete sprovesti cielo to vrieme — upitah.

— Na parobrodu, s kojim ćemo odputovati.

U to nadodje jedna kočija i ustavi se pred parobrodom. Bosanci se ukrcaše u nju. Oprostiv se srdačno s njimi, podjoh do kapetana i umolih ga, nek mi dopusti, da ostanem na parobrodu do potka, na što on vrlo rado pristane.

Jovan ostade takodjer na parobrodu samnom.

Sat zatim počelo se izkrcavati. Budući sam se bojao, da mi sestra noće moći podnesti silnu žegu, koja je one dane vladala, ne izadjoh na kopno do večera. Kad bje sunce zašlo podjoh sa sestrom i Jovanom do konzulova trga. Tuj sjedosmo u nekoj kavani kod šalice kavo. Jovan je dobro poznavao grad, a toga nas poveo po najljepših ulicah gradskih.

Sutradan kad se popeh na palubu „Ettora“, začudih se no malo opaziv malne sve brodove i parobrode zastavami urešene.

— Što to znači — upitah kapotana.

— Danas slave Francozi svečanost „republike“, ili kako ju oni nazivlju „La fête de la republique“, odvrati mi on.

Tad se sjetih, da je dan 14. jullja, dakle godišnjica razorenja Bastille. Iznašav opet na kopno, srotosmo u nekoj ulici našega Jovana.

— Kamo idete po ovakvoj vrućini, reče mi začudjeno.

— Tražim kočiju, koja bi nas povezla do Pompejova stupa.

— Idite ali gledajte, da dodjete što prije na parobrod, jer čini mi se, da će se „Thotis“ doskora odtisnuti, a sad ajte malko sa mnom do Save.

Sava bio je neki Bokelj, koji se nastanio za dulje vremena u Aleksandriji. Poštenim načinom stekao si on lieplh novaca i time otvorio u istom gradu dućančić, u kojem si mogao naći „svoga po malo“ kako bi on znao kazati. Čim dodjosmo u dućan, podvori nas Sava čašicom malago. Porazgovoriv se prijateljski izadjosmo potražiti kola, koja brzo nadjosmo. Kočijašem bio je njeki Arapin, a znao je i francezki.

— Za koliko ćeš nas povesti do Pompejova stupa? upitah ga.

— Za frank i pol.

— To je odviše, šovječe, odsječe mu Jovan. (Nastavit će se).

što raditi o osvješćenju rodoljubja u tršćanskih stanovnicih".

Ako se pomisli na pogrde, kojimi je domoljubna stranka obasuta od takozvanih liberalaca, neće biti ništa za čudo i smatrati će se njihovo ponašanje sasvim opravdano.

„Pravo je i logično" veli se na dalje u spomenutom članku, „da vlada napokon upotriebi svoju moć ne za nasilje, nego da uzpostavi ravnovieseje vrlo potrebno za mir grada i nuždno, da opriedieli granice, kojih no smije nijedna stranka prekoračiti".

I doista ovo je granice talijanska liberalna stranka već odavna prekoračila. Neću ovdje govoriti o dogodajih, što jih je zastupnik g. Poklukar u svojem govoru kod glavne rasprave naveo. Ja jih smatram kao rovanje buntovne propagande i jesam toli sklon, da priznajem, da liberalna stranka nije s tim u nikakovom sporazumku.

Ali i ne glede na to ima se smatrati kao prokoračenje medjah zakonom postavljenih kad talijanska liberalna stranka pod krinkom, da brani katoličko čuvstvo stanovnikah Trsta, upada u djelokrug biskupskog ordinarijata, ili kad se u obćinskom vieću prosvjeduje proti trojezičnom napisu na tršćanskom kolodvoru hrpeljske željeznice, ili kada se s nečuvena fanatizma i s natražnjačkog netrpeža nalaže neka se ukine slovenski napis na nekih dućanih u Trstu, ili kada se ne pripušta niti jedna slovenska pučka učiona u gradu Trstu, ili kada se postavlja uvjetom talijanski jezik kao nastavni jezik kod novo ustrojene državno obrtničke škole, ili kada tršćanska odvjetnička komora prosvjeduje proti hrvatskom govoru branitelja hrvatskog obtuženika kod onoga sudišća (Čujte! na desnici). Da, pa no bih nikada svršio, kad bih htio ovdje navesti svo povedo čino netrpeža ove stranke.

(Nastavit će se).

Sloboda štampe.

Pod tim naslovom donaša zadarski „Narodni List" člančić, što no ga i mi niže tiskamo izpustiv ono što je uredničtvo „N. L." primjetilo glede njegovih zapljena i zabrano ulaza u Bosnu i Hercegovinu.

„Pražka „Politik" ovih dana pronila je skoro novjerojatnu viest, koja kad bi se obistinila, imala bi no malu važnost za naše današnje tužno novinarske prilike. [illegible] list našoj javlja, da je današnji [illegible]ravosudja Schönborn izdao naredbu svih državnih odvjetničtva, u kojoj se poručuje, da odsada budu objektivnije i blaže postupali pri pljenjenju političkih članaka." Pače u naredbi se naglasuje, da se vlada stvarno i pristojno kritike neboji i da ju želi. Odsada da državna odvjetničtva pri zapljenah nešto objektivnije imadu uporavljati rastezljive paragrafe zakona".

„Žao nam je, da rečeni list pražki nedonosi doslovno tu ministarsku naredbu, a da vidimo, kako uprav glasi; nu svakako i iz ovih izprekidanih stavka ministar pravosudja daje razumiti, da se dosad nije najumrednije postupalo pri pljenjenju političkih novina, pače da su se i rastezljivi zakonski paragrafi provodi rastezali po miloj volji pojedinih državnih odvjetnika".

„Da je takovo postupanje bilo neuredno i nesholno, to potvrdjuje sam ministar, koji si je smatrao nuždnim, da izda rečenu naredbu".

„Politik" javljajuć ovu naredbu, hvata prigodu, da se obori na prošasta ministarstva Horbsta i Glasera, pod kojim je sloboda štampe bila skučena u najuže granice, dočim rečeni list kaže, da pod današnjim ministarstvom pravdu sloboda štampe znala se je bolje poštivati".

„Nek nam oprosti naš pražki kolega, ako nedielimo s njim to mnienje; to naglasimo, da ako su u ičemu sva dosadašnja ministarstva bila suglasna, to je uprav u postupanju sa novinstvom u stezanju naime slobode tiska".

„Pače, kad bi se iznio broj zapljena svake političke novine, koja izlazi u Austriji pod raznimi ministarstvi, cienimo, da bi današnje ministarstvo u ovom pogledu svima otelo barjak".

„Svakako naredba ministra pravosudja važan je pojav i mi joj se od srca radujemo kao što smo u svoje vriemo iskreno pozdravili i nastup ministra Schönborna na ministarstvo pravosudja".

---

* «Neue Freie Presse» Bečka od 17. febrara potvrdjuje viest «Politike» i javlja, da je naredba ministarska istinita.

„Tiskovna sloboda tako je dragocieno blago, da će nam dobro doći, budu li nam se podieljivala i u homeopatičnim kapljam" i

„Da, ovakova naredba ministru Schönbornu služi uprav na čast. To bi nam dalo slutiti, da današnji ministar pravosudja ima neko širje obzorje; da je pravi državnik, koji neopaša nikakove pogibelji za državu od izjava toga ili ovoga lista; koji hoće, da iz svih glasila bez razlike političkog mnienja, razabere pravi narodni glas; da zajamči slobodu štampe, barem onoliko, koliko je to za današnju dobu neobhodno potrebito. U sto dobrih časa!"

Obistini li se viest, da postoji zbilja ta naredba, tad se nadamo i mi, da će nam biti slobodno kazati objektivno svoju i o postupanju erkvenih oblastih u poreško-puljskoj biskupiji u pitanju našega jezika u crkvi, radi česa nam bijaše u kratkom roku list dva puta zapljenjen. Kad se ministar pravosudja neboji stvarne i objektivne kritike, zašto bi se toga drugi bojali, ako njim je čista savjest?!

Pogled po svietu.

Trst, dne 20. marča 1889.

Austro-Ugarska: U carevinskom vieću započela je u ponedeljak rasprava o proračunu ministarstva bogoštovja i nastave. Od desnice govorio je knez Lichtenstein i to o svom predlogu za konfesijonalne škole. On neželi, da se škola skuči pod crkveno nadzorstvo no hoće, da se mladež odgaja u krščanskom duhu i da bude imala kod pouke u vjeronauku u katoličkih školah prvu riečkatolička crkva. Desnica popratila je taj govor živim odobravanjem dočim ga je lievica češće prekidala. Ona bo želi, da budu i nadalje liberalci glavnu riečvodili u školi. Napetošću se obćenito očekuje kakvo li će vlada, dotično ministar nastave zauzeti stanovišće naprem Lichtensteinovom predlogu.

Ovih dana vrše se izbori za bečko gradsko zastupstvo. Prvih dana propala je takozvana liberalna stranka dočim su demokratski i protužidovski kandidati pobjedili. Ovaj uspjeh porazio je bečke židove i njihove tobož liberalne drugove.

Austrijski poslanik na srbskom dvoru gosp. Hengelmiller, da će biti odzvan, što bi značilo, da se najnoviji dogodjaji u Srbiji neodobravaju u bečkih vladinovih krugovih.

Madjari slavili su 15. t. mj. u svih gradovih naposo u Pešti uspomenu na 15. marča 1848. kadno zadobiše temelj današnjoj svojoj slobodi i nezavisnosti. U Pešti demonstriralo se opet proti vladi, napose ministru-predsjedniku Tiszi.

Hrvatsko-madjarska regnikolarna deputacija imala bi se sastati tekom budućega mjeseca.

Crnagora: Bečke novine donose viest, da kani darovati ruski car Aleksander knezu Nikoli više hiljada pušaka novoga sustava Cuming, kojimi da će biti naoružane crnogorske čete. —

Srbija: Razkralj Milan odputovao je ipak već jednom iz Biograda. U Pešti bijaše Milan u audienciji i na objedu kod cesara i kralja Franu Josipa. Židovsko-liberalne novine pišu, da je mladi kralj Aleksander pisao kraljici-majci, da nedolazi u Srbiju, jer da bi mu njezin dolazak otežčao položaj. Iste novine tvrde, da neće ni bivši metropolita Mihajlo u Srbiju, no tko pozna težnje protivnika Slavenstvo, znati će, da su to samo njihova naklapanja i prazne želje, koje se neće obistiniti. Razkralj Milan ravni sada u Beču, odakle da će se povratiti do mala u Biograd, gdje da nekani dugo ostati, već da će na podulje putovanje na iztok.

Rusija: Slobodoumne ruske novine zaklinju srbske regente, da se pobriau, da kraljici Nataliji osiguraju uplivno mjesto u Srbiji. Njezinomu povratku da nije ništa na putu, jer o tomu da nije između razkralja i regentah ništa ugovoreno. Njemački i madjarski listovi pišu opet, da pojačava Rusija svoje čete na austrijsko-njemačkih granicah, što da neznači ništa dobro.

Francezka: Iztraga proti prvakom narodnoga saveza nije još svršena. Vodje saveza neće da se izjave pred iztražnim sudcem ističući, da će govoriti pred tribunalom. Listovi toga saveza pišu, da njihovoj stvari nije uškodjeno zatvori i iztragami, već dapače pomoženo.

Italija: U bečkih vladinih krugovih da motre nezadovoljnim okom rad talijanske opozicije, koja je napregla sve sile, da na novo sruši ministra-predsjednika Crispi-a, koji je glavni zastupnik trojnog saveza i najvećma radi toga od opozicije mržen.

Njemačka: U njemačkom saboru raspravljalo se 15. t. mj. o vojnih predlozih, te je opozicija navalila na ministra rata, što neprestano traži nove financijalne žrtve za vojsku, premda postoji trojni savez, koji hoće da sačuva europejski mir.

Franina i Jurina

Fr. Ča je malmit postā, da tako višo?

Jur. A ki to? Ča paron . . . . ni?

Fr. Ja voro, aš straši spuškom i s nožom onomu, ki noče batit za karnu . . . .

Jur. Pa neka gre tamo, i neka si ju bati . . . .

Fr. Jok, Frano moj, nedo krnjon poć tamo, aš tamo je gladi, a ovdi mu dobro trbuh rasto.

Jur. Bon, neka dā mira, jer u svojoj kući znpovidamo mi; ako ne, tamo mu je put, a sobom neka uzmo i onoga ki salo tali, i sina . . . i unuka si . . . . .

Fr. Pa tamo neka bate za . . . . Talju. —

Različite viesti.

† **Ilija Hranilović.** Hrvatski narod plače opet nad otvorenim grobom jednog od svojih najčestitijih sinova. Dne 16. t. m. preminu naime u Križovcih nakon kratko ali težke bolesti prosvietli grčko-katolički biskup Ilija Hranilović. Pokojniku bilo je tekar 60 godina, a postao je biskupom radi svoje učenosti, poniznosti i ostalih dušovnih vrlinah jur u 33. godini svoje dobe. Uz preuzvišene vladike Strossmayera i Posilovića prijanjao je pokojni biskup Hranilović dušom i tielom, a s njimi zajedno tvorio je onu trojicu narodnih biskupa, s kojimi se je sav hrvatski narod ponosio. Sa hrvatskim narodom kličemo i mi suznim okom prorano umrvšemu vladiki Hranilović: Slava Ti do vieka i vječna uspomena med zahvalnim narodom!

Župnički izpit položili su prošlog čedna dobrim uspjehom gg. Josip Grašić to Ivan Pipan, prvi duh. pomoćnik u Pićnu drugi u Lovranu. Čestitamo prijateljem i rodoljubom!

Priznanica narodnomu zastupniku g. dr. Dinku Vitezića. Slavenska naseobina u Mljetcih posiala je našemu dičnomu zastupniku vrlo laskavo pismo, u kojem mu priznaje veliko njegovo zasluge za istarske Slavene, te ga bodri i na dalnji trud za spas i slobodu hrvatskoga roda u Istri. Bilježeni s veseljem ovu činjenicu, hvalimo braći u tudjini što toli pozorno prate rad našega zastupnika i naš narodni pokret u Istri. —

Talijanski zastupnik za istarske gradove i trgovačko-obrtničku komoru u Rovinju. Iz tršćanskih listova doznajemo, da je političko pazinsko društvo odlučilo kandidirati za carevinsko vieće na mjesto pokojnoga Vidulicha mladoga dra. Rizzi-a iz Pule. Talijanski kandidat jest posve neposnata osoba, što nam sviedoči, da bi ahu naši narodni protivnici u [illegible]olikoj nepriliei kad nemogoše postaviti za kandidata koju poznatu i izkusnu osobu. Mladi g. dr. Rizzi pripada radikalnoj stranki u Istri, a mi smo znatiželjni, hoće li birati mnogobrojni o. kr. činovnici u istarskih gradovih muža, koji se neslaže s programom sadašnjega ministarstva, i koji će — bude li izabran — govoriti i glasovati proti ministarstvu. No neće nas u ostalom iznenaditi budu li svi ces. kr. činovnici glasovali za radikalna Talijana. Naše izborniko u istarskih gradovih upozorujemo na proglas predsjedničtva političkoga društva „Edinost" što no ga donašamo na čelu lista.

Naši kulturonosci. Pod tim naslovom pišu nam iz Gologorice sliedeće*): Bit će tomu 11 mjesecih, što upravlja gologoričkom župom vriedni Pazki župnik gosp. Anton Požar.

Gologorica odaljena je poldrugog sata od Pasa. Da je on neumorno i požrtvovno obavljao svoju dužnost, dostatno je, da navedem sliedeće: Povrh nedjelja i zapovjedanih svjetaca dolazio nam je kroz tjedan do tri puta čitati sv. misu. Nedjeljom i svetcem dolazio je i po dva puta u Gologoricu, i to predpodne misliti a popodne držati večernju. Rieđki je slučaj bio a da nije kod mieo i hvalevriednu propovied držao.

Nije mimošao, kad god je to ustrebalo, dieliti bolnim posliednju ukrienu. U svete dneve „Došašja" dolazio je na šest sati u jutro držati zoralicu, a po ovoj krščanski nauk djeci. Dali je mogno, itko bilo s koje strane prigovoriti dušobrižničkoj skrbi za svoje vierne ovakvu uzor pastiru?

Žalibože, našlo ih se i takovih! U nedjelju 23. pr. dec. navjestilo je g. župnik, dotično upravitelj, da će nam na dan slavnoga porodjenja našega Spasitelja čitati samo jednu sv. misu i predmjene funcije, a za misom veliku večernju. Početak urekao je na šest sati u jutro. — Sve tri sv. mise nije nam mogao čitati, jer ih je morao obaviti u svojoj župi. Tražio je na više krajeva drugog svećenika, koji bi bio obavio kroz rečeno dane u jednoj od napomenutih župa službu božju, ali radi pomanjkanja svećenika nije mogao nijednoga dobiti. Razpoloviti nije se mogao; dakle hotio nam dati skoro više nego li je mogao. Po dovršenoj službi božjoj gospodin se upravitelj uputi svojoj župi, u kojoj je još imao obaviti predpodnevnu crkvenu pobožnost, ali prolazeć trgom, pračen po običaju do izvan mjesta dvojicom svojih prijatelja, stupi prodanj osornim načinom g. Ivan Sostan, starac od 87 godina, nekadanji načelnik ove obćine, sudbeni vještak i starinarski desetinar, ovim riečmi: „Gosp. plovan, kada nam nećeju na Božić storit nego jenu mašu, neka storiju i ovuna Pazu, ni potriba da ovamo pridoju, nē mi ih nećemo pustit va crokvu, mićemo si nać sami drugoga popa".

Pošto je dovršio svoju govoranciju, navali na gosp. upravitelja još nekoliciua Sostanovih pristaša, s kojimi su on prije valjda složio, viđuć na župnika: da vuče za upravu Gologorice hiljadu forintih a da ne vrši svoje dužnosti, paujuć Kranjce itd. itd.

Ovaj kulturni (!?) napadaj na provriednog nam upravitelja pobudio je veliki nemir medju ovdješnjimi poštenimi i pobožnimi župljani, jer g. upravitelj, držeć se opomene g. Sustana i bojeć se za svoju kožu, nije došao na Božić i božićne blagdane. —

Neki gologorički kulturaš izrazio se je prigodom otvorenja ovdješnje pučko-hrvatske učionice, predvidjajuć, da će pučka prosvieta kvariti račune njemu i njegovom pokolenju, da se srami biti Gologoričanin, no mi mu poručamo ovim, da ga doista može biti sram pribrajati se u red gologoričkih prosvjetitelja, koji su kadri počiniti ovako junačko djelo. Gologoričani, čuvajte se vukova u ovčoj koži!

Govor zastupnika dra. Dinka Vitezića. Dne 18. t. m. progovorio je opet naš neumorni zastupnik na carevinskom vieću i to u vrlo važnom pitanju: o hrvatskom pravopisu u Istri i na otocih i o zapriekah, koje se od strane političkih oblastih hrvatskomu pravopisu stavljaju. Čim svršimo danas započeti govor našega zastupnika,

---

*) Zakasnilo radi pomanjkanja prostora. Op. Uredn.

donieti čemo po stenografičkom zapisniku i njegov zadnji govor.

Iz Voloskog pišu nam 18. t. mj. Danas obaviesmo ovdje žalostnu svečanost. Sproveli smo do hladna groba č. sestru miloserdnicu Antoniju Pelikan. Na glas njezine smrti sva su djeca glasno u glasan plač, a nam svim srce je utrnulo od boli na glas, da smo izgubili tu izvrstnu učiteljicu i odgojiteljicu naše dječice. Koliku ljubav i štovanja je medju nami uživala, vidilo se na dan sprovoda. Silno mnoštvo sabralo se k sprovodu iz grada i okolice. Jecanje i plač mješalo se sa molitvom. Duboku bol i zahvalnost posvjedočio je i vjenac sa napisom: Zahvalno — Volosko. Ganutljivo bilo gledati dječicu oko njezinog odra — sabirali se oko njo i pazili ju kao da je živa. Njezina pobožna duša jurve je primila plaću za mučni i teški rad, koji je toli revno i poštrovno medju nami više godina obavljala. Daj njoj Bože rajsku diku — a nami drugu vriednu učiteljicu!

Iz Berseča pišu nam 20. t. mj. Viest o smrti Njegove Visosti nasljednika prestolja duboko je potresla pučanstvom ove obćine. Duboka bol, koja nam obuze srce, još se je dublje zasjekla, kad se je iz Beča javilo, kojim je načinom učinjen konac životu, koji bijaše uzdanje svih naroda i plemena prostrane naše carevine. U preteškoj kušnji ovoj sva naša sudbat bijaše uz slomljeni od boli slavni naš vladajući dom. Dan iza to kobno viesti izviesila se zastava u znak prevelike žalosti. Dne 5. veljače, u dan kad bijaše u Beču sprovod, zvonila su sva zvona kroz 1 sat. U isti dan školska mladež prisustvovala je sa našim obljubljenim učiteljem sv. misi. Na zvoniku, školskoj zgradi, čitaonici, župnom stanu i na kući g. Tomo Kumičića vijale su mnogobrojne zastave u znak žalosti, navješćujući puku, da se spušta u hladnu raku jedinac Njeg. Veličanstva, našeg premilog vladaoca. U nedelju dne 17. veljače poslije podnevne službe božje i u ponedeljak dne 18. istog mjeseca u jutro obavilo se svetčano zadušnico za slavnog pokojnika uz prisustvo mnogobrojnog pučanstva, koje je ganuto do suza pobožne molitve dizalo prama prostolju božjemu za pokoj duše prejasnog Nadvojvode, koji neka počiva u miru, a trajna mu bila uspomena medju nami. —

Kao što prošlih godina, tako smo se i ovo sjetili i drugog velikog pokojnika, veoma zaslužnog za naš narod, naime prosv. biskupa Dobrile, za koga su bile zadušnice dne 14. siečnja u ovoj župnoj crkvi uz prisustvovanje školske mladeži i pobožnog puka, da mu time iskažemo čast, vratimo ljubav za ljubav, i da se pomolimo za pokoj njegove plemenite duše.

Iz Fontane početkom marča 1880. U svojem dopisu od mjeseca jenara tekućo godine josmo Vam obćenli, velecienjeni g. uredniče, da ćemo Vam se opet odavle oglasit, ako bude od potrebe i ako nam budoto blagohotno ustupili malo mjesta u dičnoj „Našoj Slogi". Budući da ste nam to obćenli Vašom cienjenom opaskom, zato primamo pero, da nastavimo što smo bili započeli. Sva Fontana pliva u velikom veselju; no zato jer su pokladu, već zato, jer smo dobili učitelja, koj nas ima privesti svojom naukom k *pravoj kulturi*. A kakav je taj naš učitelj, možda će nas zapitati naša hrvatska braća. Stid nas je pred svietom, što moramo izpovjediti našu sramotu, ali ipak moramo reći istinu! A ta žuhka i nemila istina glasi: učitelj u našoj Fontani je učitelj, ali nije naš učitelj; poslan u našu Fontanu, ali nije poslan za nas Fontanjce. Tako za miloga Boga, pitati će tko — za koga je dakle poslan taj učitelj u Fontanu, nego za vas Fontanjce? Mi pravi Fontanjci, od *starine čisti Hrvati*, a no Florentinci, josmo jur javili svietu, da smo uvidili spletku i zlobu talijansku, pa smo javno očitovali, da uvidjamo našu pogriešku, što smo se dali zavesti i što smo se zato podpisali za talijansku školu, zatim smo opetovano nadodali, da mi hoćemo sa sebe baciti taj tudji jaram. Čini nam se dakle suvišno, da opetujemo ono, što smo već rekli. Mislili smo, da će naša javna izjava doprieti do ušijuh nabo gospode; ali kruto smo se prevarili! Al da, boli našu gospodu glava za naš napredak! Tà dosta je promozgati u koju svrhu su nam narinuli talijansku školu pak tim je sve rečeno. A opet naš poreški zaštitnik (!?) imade tvrde uši pa nečuje, a talijanski *nespašenici* mu zato pljeskaju, pa ga zato i zovu „*il buon cattolico . . . .*!" A kako da nebude katolik i to dobar katolik? Ta „talijanstvo" je našim begom „katoličizam" (!?), a svi koji pušu u talijansku tikvu jesu pravi katolici! No kako ćete da bude drugčije; poreški „*Moloh*" viče: „*Samo u talijanstvu je spasenje*", pa zato Fontanjci moraju imati talijansku školu, drugčije oni neće viditi kraljestva nebeska! Tà to nije šala: dakle svi naši djedi i pradjedi su zaslužili pakao, jer nisu znali talijanski! Oh' vi nijedne zmije ljute! Ali pustimo to, pa svratimo se na samu stvar. U Fontani je talijanska škola uvedjena, pa već je i učitelj tamo, dakako to se razumije *Talijan*. Kako se pak ta novo „*fabricirana škola*" polazi i kakav uspjeh se može od nje nadati, to je dakako druga stvar; na to valjda školske oblasti pomislile nisu. Tà svak znade, da se nijedan narod nedade preko noći odnaroditi, ali od godine do godine rasti će malo po malo broj „šarenjaka", izdajica roda svoga, to jest izdajica materinskoga mileka i jezika otacah naših, a onda lahko našim „nespašenim" potalijančit preko noći lepu Fontanu, na koju vrebaju, kako divlja zvier na svoju žrtvu. Nu bi reć, da to ipak neide ove tako lahko kako „*poloju*", jer u *svojoj kući jesmo mi gospodari, pa mi sapovijedamo svojem djecom i svojim ognjištem*. Zato poreč naš mi ne dajemo u talijansku školu, a opaj pridošlice i ona dva šarenjaka (sram vas bilo, izdajice roda svoga!) neka slobodno uzdišu za Talijom i neka pušu u šarenjačku tikvu, al mi ne ćemo sa njimi. Jeste li ovo razumili, vi šarenjačke tikve? Kažemo opet, *da se nećemo, pak nećemo* dati potalijančit, nećemo dopustiti, da nam se ugrabi jezik naš. Mislimo, da se jesmo dosta jasno izrazili. Ako nas nerazumite tako, možda da se budemo drugačije bolje razumili. Dakle do vidjenja!

Pravi Fontanjci.

Iz Labina početkom marča 1880. — Ovdje bijahu ovih danah izložene izborne listine za obćinsko zastupstvo. Njihovo je lice prema starim posvema promjenjeno. Otu promjenu prouzroći ugljevarno trifalsko društvo, odkad posta u Beču, a napoče pladati svoje ogromno davke pri ovdješnjem c. kr. poreznom uredu. Rekoh, da ono društvo plaća državi silno porezo, jer sliu u okruglih brojevih na for. 20.000. Zaista takva plaćalca u Istri nemamo! Isto toliku svotu od for. 20.000 broji ono na godinu u obćinsku, labinsku pjonezniou u ime neizravnih davakah. To je uzrok zašto su se moralo sasvim promjeniti izborne listine. Svikolici pako izbornici josu porodani prema pladanju porezu u tri razreda ili u tri tjela, a svako pojedino imahuo po 10 zastupnikah.

U I. izborni razred ili u I. izborno tielo polag zakona upisan je 31 izbornik; među kojimi imado 7 svetjenikah, 12 c. kr. činovnikah, 2 pomoraka kapotana, 9 doktorah, što u zakonu što u lječničtvu i društvo ugljevarno, koje plaća carskomu oraru na godinu 20.000.

U II. izborni razred ili u II. izborno tielo naravski ubrojena su gospoda labinska, koja birahu do sada u I. tielu, to ih imado 61; među njimi vidimo nekolicinu takodjer naših soljanah. Ovo pako tielo plaća godimice carskomu oraru for. 6000.

Napokon III. tielu pripadaju naši seljani u broju 1800 izbornikah, što svi ukupno takodjer pladaju carskomu oraru for. 6000.

Dakle boz svako zamjere to uvriedo prema pladovnim brojevom, što dosta jasno i glasno dokazuju u budućem zastupstvu imalo bi razmjerno sjediti 10 privržonikah društvonih napram jedanaestorici drugomišljenikah.

A je da li se može dovinuti trifalsko društvo do gori rečonoga broja? Lahko, jer ono razpolaže mnogimi milijuni to može uplivati na mnoge izborniko i II. tjela, jer što je njemu pomosti labinske trgovce, ustrojenjem kakva „Konsumvereina?"

Veći upliv pako imado na trotjo tielo, jerbo u njemu imado 800 do 1000 radnikah. Ričeju: trifalsko društvo uzdržava nekoje krajovo labinščine, jer ju providnost božja pokrila ozgora neplodnim kamenom, nu zato ju ozdola popodila dobrim ugljevljem da se uz trud može živjeti.

Naši seljaci ukupno pladaju for. 6000 izravne te isto toliko neizravne štibro koliko gradić Labin, zato pravično očekivaju, da će buduće zastupstvo u njihovom jeziku gdjegod za njihovu djecu otvoriti potrebitu učionu.

Sa radošću biljožimo što smo čuli i što ćemo još čitati, da našim radnikom neimade para u austro-ugarskoj monarkiji u štedljivosti i trieznosti, jerbo u dan plaće, gdje im se razdieli do for. 25.000, nevidiš pijančovanja, osim u tudjinacah. Pak zaista da naši bogci nečtedo, nebismo imali što pisati o III. kmetskom izbornom tjelu. Pratila ih i u napredak štedljivost i milost božja!

Iz Žminja pišu nam polovicom marča. — Veoma nam je žao, da Vam ni danas nemožemo ništa vesela pisati iz naše od šarenjaka skoro uništene obćine. Jurvo tri puta sakupilo se je zastupstvo naše, da sastavi proračun za 1880. i da pokrije veliki manjak. Gosp. načelnik predložio je 10% nameta na izravni porez, a naša gospoda „*botegari*" protiviše se tomu. Prietnjami pridobiše na svoju stran i dobar dio naših soljaka, koji su u zastupstvu. Zato je više nego sigurno, da neće ni sada semaljski odbor u Poreču proračuna potvrditi.

Mjesto da bi protivnici naši nastojali o tom, kako da se pokrije manjak, gube vrieme svojimi neumjestnimi predlozi o „jeziku". Ne zahtjevaju doduše, da se piše sapisnik talijanski, jer znadu, da bi se tomu svikoliki zastupnici protivili, nego traže, da se piše u „*dialektu istarskom*". — Veliko li mudrosti! To vam je najnovije jezikoslovno načelo naših mudrijana! Da bi naši „*botegari*" govorili o trgovini il o vinogradih, neka bude, al kad govore o stvarih, o kojih neimadu ni pojma, jesu zbilja veliki đudaci.

Još nješto. „Poročka baba" malo ne u svakom broju govori o našem načelniku, tà mu se ruga naziviuć ga „sarte barbiere" i. t. n. No pitamo „babine" piskare da nam kažu, što li je njihov propali kandidat g. Petech? Ni više ni manje, nego-li *malinar*. — Nekažemo tim, da je sramotno bit malinar, jer svaki sanat, ako se poštono obavlja, jest častan. Dakle, kao što nije sramotno ako g. Petech u svojem (dr. Rahlovem milnu) pramode vrće, isto je tako častno i za našega načelnika, ako si iglom poštono služi svoj kruh. Što pak rade drugi rešt protivnici, koji se tako rado nazivlju „*civilnimi*?" Najviše njih stoji u dućanih, gdje seljakom zavijaju u kartu riž, kavu, ribe, sol i drugo stvari. Zato mislimo, da neimaju pravoga razloga izmjehivati našega gosp. načelnika. — U obće pak sudimo, da je vrloma častno po našega g. Petoh-Kovačića, da stoji na čelu zastupstva, u kojem se nalazi devet gg. zastupnikah, koje je više manje uzrodila kultura talijanska. —

Kakva je pako ta „avita coltura" vidili smo osobito za vrieme izbora. Njekoji izmedju protivnikah ponašali su se kao bisni a šviždali, urlikali i vikali su kao znana fukara u velikih gradovih u blaženom kraljestvu preko mora. —

Toliko danas poročkoj „babi" i njezinomu duhovitomu piskaru. Ako ovoga nerazumie, kazati ćemo drugi put koju u lepom dialektu istarskom. —

Koncert u prilog „bratovšćine hrv. ljudi u Istri". Rodoljubno hrvatsko pjevačko društvo „Zvono" u Krškovih priredilo je dne 17. marča 1880. u prostorijah „Narodne čitaonice koncert uz dobrohotno sudjelovanje gg. Petra Vuspasiania, člana hrvatsko opere u Zagrebu, dra. Marka Broyera i gdjice. Mace Herue. Čist prihod namiljenje je Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri. Program koncertu bijaše sliedeći: 1. „Proslov" slovi gdjica. Maca Herucova. 2. Zajc: Poputnica „Zvona", pjeva zbor. 3. Zajc: Romanca iz opere Zrinski: „Gle kako divno . . . ." pjeva g. Vespasiani. 4. Wagner-Liszt: Koračnica iz opere Tannhäuser, čotvororučno glasoviraju gospoda: dr. Marko Broyer i Ivan Broyer. 5. Fr. Mayer: „Tičica gozdno", pjeva užji zbor. 6. Appoloni: Aria iz opere „Ebreo" Fu dio, chi disse . . . . pjeva g. Vespasiani. 7. Zajc: „Crnogorka", pjeva zbor. Početak točno u 8 sati. Poslje koncerta bijaše ples, a za vriome odmora izigravala se tombola. Ulaznine: od osobe 1 for., od obitelji 1 for. 50 novč., a za slušatolje kr. gospod. šumskog zavoda 50 novč. Hvaleć već unapried rodoljubivom društvu „Zvono" na plemenitom poduzeću i krasnoj zamisli preporučamo i ostalim pjevačkim društvam širom Hrvatsko, da se sjete naše dične „Bratovšćine".

Razprodana knjižica. Veseljom biljožimo, da je prevriedni labinski kapelan g. Ivan Barbalić razprodao kao na jagmu svu nakladu svoje krasne knjižice „*Učimo dietešce moliti*", koju i mi nedavno preporučismo. Nadamo se, da će g. pisac i nakladnik do mala prirediti i drugo izdanje toli korisne i jeftine knjižice, koja je namienjena našoj mladeži i koja je našla odmah tolika odziva.

Riedka starost. Nedavno umro je u Heš-Csaba nedaleko Miskolcza u Madjarii neki čovjek imenom S. Rothmann u dobi od 112 godina. Rothmann je uviek, ljeti i zimi, spavao na otvorenu zraku, živio je umjereno, a kadkada je mnogo jeo, nu najvolio bi ribu. Sve do pred dvie godine obavljao je službu vozara.

Almanacco e guida scematica di Fiume per l'anno 1889, compilata da Michelangelo Polonio-Balbi. — Seconda annata, Fiume. Stabilimento Tipo-Litografico 1880. Preporučamo ovaj almanak našemu obrtničko-trgovačkomu svietu.

Neuku nauka.

Kako da radjaju voćna stabla po briegovih na kamenitom zemljištu. Svi se gospodari tuže, da im neradjaju voćna stabla po briegovih na kamenitom tlu zasadjena, ili ako radjaju, da je slab rod i riedak, ali malo tko da proučava zašto stabla ne radjaju, ili da je nešto učinilo, da stabla rode. Voćna stabla prepuštaju se sama sebi, pa onda što bude. Istina je, da voćna stabla ne trobaju Bog zna kako velike njege, ali ipak mi možemo svaki čas opaziti razliku izmedju stabala lole njegovanih po vrtovih i stabalah zapuštenih na polju. Stabla po vrtovih su bujnija i radjaju uvjek nešto, stabla na polju su krživa i radjaju svako dosot godina. Ako će da nam voćna stabla radjaju, valja ih njegovati. Prva i glavna njega je redovito kinštronje, da se ostrani suhorina i da se proriedi krošnja, jer gusta krošnja duši stablo, pa ono ne radja, ili ako radja plod se slabo razvije. No manje važno je po rodovitost stabla, da se ubija gamad, koja se pojavlja. Zaroznici mogu da izmore stablo, a oni se pomnjom dadu posve istriebiti. Ličiti je oboljela stabla od tajnocvietnih namotnica, a pomaže voćnom stablu puno, ako mu se kadšto namaše doblo kašom od popela i ilovače ili vapna i ilovače. Njega oko voćnih stabala s ovim neprestaje. Na kamenitih zemljah no nalazi stablo dovoljno hrane, pa je gospodar dužan obskrbiti ga. Stvaranje hrane u zemlji olakočuje se rodovitim obradjivanjem iste, a onda gnojenjem. Ilrdjava je navada ne udariti nigda motikom u zemlju ispod krošnje, a još voća živiti u uvjerenju, da će se stablo samo opet pomoći. Neobradjena zemlja se ne razstvara, ona je kao bunar, daje dok ima a kad se sve izcrpi, presuši. Stabla crpe neprestano hranu iz zemlje, ili za vlastiti razvoj ili za plod, koji gospodar odnese. Valja dakle sve to nadomještati gnojenjem. Po briegovih kamenitim zemljam trpe stabla od suše u ljetno doba, pa plod ili se neraxvije redovito ili poodpada. Par zalivača vode uloti pokraj panja svako nedjelje jedan put, nije od velikog truda, a pomaže puno. Voćnim stablim prija osobito puno gnojenje sokom i tokućim izmetinama. U novije doba za silno gnojenje voćnih stabala po briegovih, odnosno za zaliovanje istih, a da nije svaki put razkopavati zemlju do panja, izumili su zemljeno cievi. Ovo zemljeno cievi imadu na njihovoj površini više luknja. Cievi se zakopaju okomito u zemlju, pa se u njih lievaju tokuće izmetine, sok ili voda. Ovakove cievi nisu skupo, a i praktično porabe mogu imati samo pokraj stanova ili u ogradjenih voćnjacih.

* * *

Za strašilo ptica na njivah najpraktičnije je uzeti dva komada razbijenoga oglodala, skupa jih u jedan komad spojiti, da bude s obe strane svietlo oglodalo, a onda po sredi nôvrstiti konac, s kojim se može ovisiti. Ovisi se na otvoreno mjesto gdje sunce svietli i pusti, neka s njim kroče vjetar ovamo onamo, što će ptice daleko tjerati od njive.

Dopisnica uredničtva.

G. R. J. u B. Vašu naručbu predasmo tiskari; račun za crkvenu upravu primiti ćete sa pošiljkom. Odvjetnička komora neće da znade za jezikovnu ravnopravnost i za čl. XIX drž. t. m. zakona kad neće da prima hrvatski pisane svledočbe siromaštva za uredovnog odvjetnika. Proti onom podjelu inorail ste učiniti priteužbu na ministarstvo pravosudja. To neka Vam služi za ravnanje u buduće. Dog ddli Vam se još šta slična, dojavite nam stvar, pak ćemo mi učiniti za Vas shodno, a ufamo se, da će ovo čitati i uvažiti takodjer previšeli predsjednik ovoga prizivnoga suda. Hvala na milodaru. Zahvala stojati će Vas malo. Srdačna hvala na čestitci prem je uranjena za pol godine. Da ste nam svi tamo zdravi!

Dopisnica upravničtva.

Od 6. marca do 20. marca pripošlšu nam predplatu: B. I. Trst za 89 — B. I. Samobor na račun 89. f. i 37. — V. F. Rieka za 89. — Č. I. Sv Jakov (Osor) za 89. — D. F. Gorica za II. s. 88. I. s 89. — G. L. Split za 89. — I. A. Opatija za 89. M. I. Rieka za I. s. 89. — Mrkopalj «Čitaon.» do konca 89. — M. I. Novalja za 89. — M. I. B rgud za I. s. 89. — P. A. Rukavac za I. s. 89 (za sebe i čit.) — R. I. Sisan za 89. — R. C. Zagreb za 89. — Š. A. Kuebune za I. s. 89 — T. A. Kostav za I. s. 89. — T. M. S. Mate] za I. s. 89. — S. M. Veprinac za 89. — Z. F. Pregarje za I. s. 89. — G. F. Grižane za 89. — L. M. Veprinac za 89. (na drugom lepa hvala i pozdravi — za čit. za II. s. 88 — L. I. Klana za I. s. 89. —

Lutrijski brojevi

dne 16. marca

Beč	53	11	85	67	88
Gradac	60	20	85	21	52
Temešwar	88	41	80	35	19
Innsbruck	89	63	73	64	4

dne 20. marca

Brno	86	26	56	24	9

Razpis natečaja.

(Rudečega križa)

za podporo, koje se imajo razdeliti leta 1889. iz nedotakljive glavnice „ustanove patrijotičnega tržaškega društva za podporo ranjenih v vojski, ki spadajo pod Trst, Primorsko in Dalmacijo".

Po propisih društvenih pravil razpisuje upraviteljstvo natečaj za podporo, ki se imajo razdeliti leta 1889. iz nedotakljive glavnice navedene ustanove **v vojski ranjenim vojakom, ki spadajo pod Trst, Primorsko ter Dalmacijo, oziroma rodbinam takšnih vojakov, ki so padli v vojski.**

Pozivajo se zatorej vsi, katori imajo upravkov prositi to podporo, naj pošljejo svoje prošnje županu tržaškemu kakor predsedniku upraviteljstva, najpozneje v teku celega meseca maja t. l.

Dokazati je treba:

1. Da spada prositelj pod občino katerokoli imenovanih dežel **s priloženo domovino ali domovinskom listom.**

2. Da je služil v stalnej vojski ali v mornarici (ob onem so ima navesti čin ali šarže, katero je v vojski imel) in **da je bil v vojski leta 1866. ali kesneje,** da je bil o tej priliki tako ranjen, da si ne more zaslužiti potrebnega živeža, kar more dokazati **s avtentičnim vojaškim pismom, z invalidnim spričevalom in vojaškim odpustnim listom,** in katerih je razvidno, da je bil res ranjen in podrobnosti o dobljenej rani.

3. Današnje razmere; materijalno stanje, število članov rodbine, za katero ima skrbeti in to z zdravniškim spričevalom, ki potrjuje slabo fizično stanje prosilca po dobljenej rani, nadalje spričevalo siromaštva in izvadek iz matice.

4. Rodbine v vojski poginolih vojakov, ali takšnih, ki so umrli vsled v vojski zadobljenih ran, morajo dokazati razven okolnostih rajnih še gmotno škodo, ki jim je nastala vsled smrti istih, ob enem svojo materijalno stanje, in število udov rodbine. Zahteva se v tem slučaji **mrtvaški list od vojaške oblasti,** ki potrjuje resnico, da je rajniki umrl po dobljenej rani, dalje spričevalo siromaštva, izvadek iz matice in kar se tiče vdov, morajo dodati županijsko spričevalo, da je prositeljica res vdova.

Prošnje in spričevala občinskih uradov morajo biti podpisana ali potrjena po dotičnej političnej oblasti ter so prosto kolikov.

Po ustanovnih določbah **ne morejo** prositi podpore tisti, ki so bili v vojski ranjeni **pred letom 1866.**

Ta poziv se razglaša v tržaških in dalmatinskih listih.

V Trstu, 1. marca 1889.

UPRAVITELJSTVO

ustanove „tržaškega patrijotičnega podpornega društva" (Unione patriotica triestina di soccorso.)

Župan-predsednik:

Dr. RIKARD BAZZONI.

Odbor:

Članovi izvoljeni po zadrugi leta 1866. za vse življenje:

Josip baron Morpurgo, Karol vitez Stalitz-Valrisano, garant.

Članovi izvoljeni po mestnem zastopu za tri leta:

Dr. Karol vitez Porenta, Emil grof Alberti-Poja, Edvard Dragovina.

Griena bol, kašalj, hreputavica, promuklost, nazeb zadavica, rora, zapala ustiljuh itd.

mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotovi P. Prendini, lučbar i ljekarnik u Trstu.

Veoma pomažu učiteljem, propovjednikom itd. Prebdjenih kašljuć noćih, navadne jutarnje hreputavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati *Prendinijeve sladkiše* (Pastiglie Prendini) te gledati da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani *Pastiglie*, na drugoj *Prendini*.

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u *Prendinijevoj ljekarni u Trstu* (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 52—16

U Herderovej' nakladi

Freiburg i. B. — B. Herder, Beč I, Wollzeile 33.

Izašla je upravo te se može dobiti u svih knjižarnah:

Knecht, dr. Fr. J.,

Zgodbe sv. pisma

za niže razrede ljudskih šol. Poslovenil Ivan Skuhala, dekan u Ljutomeru. 8 47 podobami. Z dovoljenjem knezo-škofovskega Lavantinskega in Ljubljanskega Ordinarijata. 12°. (IV. u. 95 S.) 20 kr. a. v.; trdo vezana 26 kr. a. v.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila:

V vrednih papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2¼%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2 „	8-mesečni „	2¼ „
30- „	2¼ „	0- „	2½ „

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, katori su nalajajo v okrogu, priposna se nov. obrestna tarifa na temelju odpovedi od 22. oktobra, 26. oktobra in 18. novembra.

Okrožni oddel.

V vrednih papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

na Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Reko, kakor na Zagreb, Arad, Hozon, Gradec, Hermannstadt, Inomost, Celovec, in Ljubljano — **brez troškova**

Kupuja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Na **jamčevne listine** pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 18. oktobra 1889. 6—24

Nova agencija za službe

u Trstu, Via Campanile br. 1

bavi se namještivanjem svakovrstnih službenikah u tu- i inozemstvu, **utjeruje dugove,** dobavlja izvlaška sa podpisom tajnošću. Izvršuje takodjer svakojaka pisma, **molbenice, ugovore itd. Zalaže i riešava proti uplati kamatih** predmete, založene u gradskoj zalagaonici (Monte di Pietà), kupuje i prodaje svakovrstnu robu. Dobavlja uz jako niske kamate novce i upravlja svaki drugi posao.

Popisuje se hrvatski, njemački i talijanski. 7—48

¡Čujte! Glodajte! pak strmite!!

O čudnovatoj, svakomu puščocu neobhodno potrebnoj **„Bečkoj opremi za puščti"** ista sastoji:

Jedna tula iz morske pjene, sa pozlađenim ili posrebrnjenim poklopcom; kamiš iz višnjovine sa cievkom.

Jedan kamišić iz morske pjene sa pravim jantarom.

Jedan kamišić za uvitke iz morske pjene sa pravim jantarom.

Zajamčena prva vrst.

Jedna kutija za smotke i jedna kutija za žigice.

Ciena ovoj podpunoj i elegantnoj opremi:

samo for. 240.

Pošilja se uz gotov novac ili pouzećem.

Fabrikanteiderlage **S. Schreier, Wien II.** Cirkusgasse 52.

Kamaleonte četvorci

„ prorokujući vrieme.

Ovi su četvorci iz stakla naličeni sa pot prozirnih bojah i sa posebnim procesom uvršćeni u liep drveni okvir. Imaju pako mogućnost proreći kakvo će vrieme biti, **kao i barometri** i to mienjajući boje. Predstavljaju u većini okolice, vodopade, gradine itd. Obećaju se pako na prozoru, ali tako, da su licom prama sobi obrnjeni, te tako služe na ukras sobe. Bilježe n. pr.:

Vrieme stalno i suho sa živahnimi bojami.

Kiša u izgledu promjeniv zelenu i modru boju u žutu i crvenu.

Promjenljivo vrieme sa polu bojami.

Oluju sa neprestanim obledjenjem bojah.

Ciena: Gabinet format ducet . . for. 5.—
Visit „ „ „ „ 3.25

Ako koji pošlje unapried for. 2 dobiti će prosto poštarino i svega 2 četvorca u gabinet i 2 u visit-formatu.

Henrik Pegan,

Trst, Lloydova palača.

Domaći pasar ili trakar!

(Posamentirer) 4—4

Valentin Mazgon,

Rožna ulica k. br. 5 u Ljubljani

proporučen obćenito od narodnog sveđenstva, izradjuje svo u njegov zanat spadajuće crkvene radnje kao: **pasove, vrpce franže** itd. brzo i po najnižoj ciени.

OBJAVA.

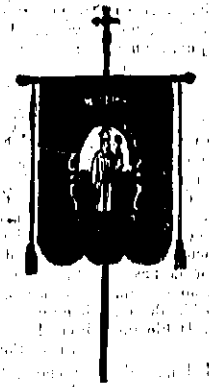

Ovim se putom javlja p. n. gospodi župnikom, da je bivša trgovina crkvenih stvarih „Garuzu" u raspradaji i da mogu ovom prilikom dobaviti potrebitih crkvenih stvarih (u najpovoljnijem stanju) ispod tvorničnog ciena.

Prodaje se takodjer veliko stolovo i ormare prikladno za knjižnice itd. **Via nuova br. I. Trst.** 4—4

Marijacoljsko želodečno kapljice

zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Nepremenljivo dobroto je posebno vpliv njihov pri notičnosti, slabosti želodca, ako s grla smrdi, napenjanju, kislem polnanju, koliki, želodečnem kataru, gorečem (kravol) pri prechodnej produkciji slin, rumenici bljuvanju in gnjusu, glavobolu, ako boli iz želodca) krč v želodcu, kahasanji, preobljnosti jedi in pijač v želodcu

Varnost, znamka proti glistam, bolezni na vranici in jetrih in tudi proti zlati žili ali hemoroidam. Cena stekleničci je z nakazom vred samo 40 nov., velika steklenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar „k angelju varhu" *Karl Brady Kremsir, Morava.*

Marijacoljsko želodčno kapljico nisu tajno sredstvo. Dell, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakoj steklenici priloženemu poduku za vporabo

Pristne dobe se skoraj v vseh lekarnah.

V Trstu: Lekarna: Antonio Sutlina — Lekarna: de Leitenburg, all' Ercole trionfante — Lekarna: Eduard de Leitenburg, alla Salute. — Lekarna: A. Praxmayer, al due Mori — Lekarna: Pietro Prendini, alla Fontana Imperiale. — Lekarna: Benedetto Saraval, al Amazone Trionfante. — Lekarna: Benedetto Vinah Minussi, alla Corte. — Lekarna: dr. Vittorio Serravallo al R dentore (glav. skladiš.)

Lekarna: Biasoletto all' orso nero. — **Postojna:** Lekarna Fr. Baccarcich. — **Sežana:** Lekarna Philipp Ritschel. —

Svarilo! Pristno Marijacoljsko želodčno kapljico ponarejajuću in poznamnjo so mnogovrstno. — **V znamenje pristnosti** mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gornjo varnostno znamko ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomenjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusek-a i Kremsiricah (Kremsier).

Obrtničko čudo!!

Kaputi iz kaučuka:

nepromočivi raznobrojno vremene tkanine najviše četverouglo sive i tamno boje. Na jednoj su strani iz slvoj kaučuka (posvema slična svili) ili crnog sa naglavkom i dvostrukimi zapori.

Ti kaputi radjeni su na dvie pravilno strane, to se mogu rabiti i po liepom vremenu kao gornja suknja.

Ciena for. 7.

Franko poštom u svako mjesto u monarkiji. — Šilje se uz predhodnju plaću ili pouzećem.

U naručbah mora se naznačiti duljinu kaputa i širinu prsah.

ENRIK PEGAN

Trst, paluzzo del Lloyd.

TVRDKA

Bernhard Ticho

Brünn, Krautmarkt 18,

(v lastnej hiši) 2—20

pošilja proti povzetji:

Tkana ovčja volna
dvostroke širokosti, trpežna, cela obleka, 10 met. for. 6.50

Indijski Foule
volne, dvostroko širok, cela obleka, 10 met. f. 5.

Novosti za obleke za gospe
po najnovejšej šegi progasto Blago v vseh barvah, dvostroko, 10 met. f. 8

Crni Terno
sukenski izvod, dvostroko širok, za celo obleko, 10 m-trov f. 4.50

Progasto blago za obleke
60 cim. široko, najnovejši vzorki, 10 met f. 2.50

Velnati rypa
v vseh barvah, 0.6 cim. širok, 10 metrov f. 2.80

Dreidrath (Trožišo)
najbolja vrsta, 60 cim. široko, 10 metrov f. 2.80

Aquard blago
60 cim. široko najnovejši vzorci, 10 metrov f. 2.80.

Francoski Voal
10 metrov, elegantna obleka, ki se dje prati, for 3.—

Košulje za gospode, lastno delo
bele ali barvane I kos I a f. 1.80, II a f. 1.20

Ženske košulje
iz šifona in platna, fino platno, 3 kom., for. 2.50

Ženske košulje
iz modnega platna šlipkami 6 komadov f. 3.25

Domače platno
1 komad, 30 vatlov ¾ for. 4.50
1 „ 30 „ ¾ „ 5.50

Klug-Webe
bolje nego platna
1 komad ¾ širok, 30 vatlov f. 6 —

Sifon
1 komad, 30 vatlov, I a f. 5.50, najbolje vrste f. 6.50

Kannafas
1 kom. 30 vatlov, lila f. 4.80
1 „ 30 „ rudeč „ 5.20

Kanivas iz niti
1 kom. 20 vatljev, lila in rudeč f. 6.—

Oksford
se more pr ti, dobra vrsta, 1 kos 30 vatlov f. 4.50

Angl. Okefort
najboljši, jako preporočljiv, 1 komad, 30 vatlov f. 6.50

Garnitura iz ripsa
sostoječa iz 2 postaljnih pregrinjal in namiznega prta sè svilenatimi franzami for. 4.—

Garnitura iz jute
2 postaljnih pogrinjal in namiznega prta s franzami f. 3.50

Jute zastor
jurški vzorek; podpolni for. 2.80

Holandske dolge preproge (ostanki)
10—12 metrov dolgo, 1 ostanek f. 3.60

1 Poletna ogrinjača
¾ dolga samo volna f. 1.20

Konjska plahta
jako dobra, 190 cim. dolga, 180 cim. široka, f. 1.50

Odeje za fijakerje
carskokrmene, 1 komad f. 2.50

Tovarno skladišče suknega blaga

Brnsko sukno
Odst nek 3.10 metrov za podpolno možko obleko f. 2.75

Moderno sukno
3.10 met., jako fino kompl. moško opravo, for. 8.—

Poletno češ'jano sukno
ostanek za komp možko opravo, more prati, 3.40 m. dolgo, f. 3.—

Brnsko moderno blago
Ostanek za podpolno možko obleko 3.10 metrov dolgo for. 3.50

Priložnost za kupovanje!
Brnski ostanki sukna.
1 ostanek za 1 kompl. možko obleko 3.10 met. for. 4.50

Blago za povrženje sukenj
najfinejše vrste, za celo suknj f. 3.—

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči.

Elegantno izvedena zbirka vzorcev s 400 zazmkami, g. krojaškemi nefrankovano.

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

Tiskara **Dolenc.**

Broj 13. U Trstu 28. marča 1889. Godina XX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielo arku.

Dopisi se povraćaju ako se ne tiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za soljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 2.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Izbornikom istarskih gradova!

Dne 1. aprila ove godine pozvani ste ovršiti najsvetije Vaše pravo državljansko.

Taj dan imate glasovati Vašega zastupnika za državni sabor u Beču.

Dosadanji zastupnik istarskih gradova bio je zemaljski kapetan dr. Vidulich, sada pokojni.

Taj čovjek, odgojen svojih mladih dana na tudjinsku, bio je doduše na daleko poznat, imao je znanja i izkustva, ali nije čutio za svoj rod, što bi bio morao čutiti.

On je zastupao samo Talijane istarskih gradova, a ne one medju Vami, koji se još nisto odbili od majčinoga mlieka i od sladkoga zvuka svojega hrvatskoga jezika.

Vidulich je imao barem ime hrvatsko. Danas na njegovo mjesto birati Talijana, komu ni ime nezvoni po našu, značilo bi još veći nazadak.

Istrani hrvatskoga jezika treba da glasuju za čovjeka svoga roda, izkušanoga domoljuba, koj poznaje jezik i potrebe Vaše i druge jezike, da se u potrebi na Vašu korist njimi posluži.

Taj čovjek, izabranac velike većine Vas istih, kojih znamo mišljenje i volju jest:

MATE MANDIĆ

urednik „Naše Sloge" u Trstu.

Njega Vam toplo preporučamo!

Njegovo ime neka je napisano na glasovnici svakoga Vas.

Njegovo žarko rodoljublje, njegovo znanje, srčanost, pravednost činiti će, da Vas bude zastupao kao pravi domorodac, da bude neustrašivo branio Vaše pravice na zakonih utvrdjene, da bude izkazne Vaše potrebe i načine, kojimi da Vam država pomogne.

A pravedan kako je, neće zahtjevati, da našemu jeziku robuje ikoji drugi jezik, nego će poći za tim, da se naš hrvatski jezik domogne mjesta, koje ga ide po božjih i ljudskih zakonih, pak da nebudemo i na dalje sužnji tudjo misli i tudjega govora.

Gospodin Mate Mandić pozna žalostno stanje naše mornarice, pozna težko uzdisanje kmetskoga stališa (a i toga ima medju Vami sta novnici gradova); on, sin naroda, pozna sve potrebe narodne; on će jih jedini dostojno iznesti na svietlo.

Vaši glasovi, koje ćete njemu dati, neka budu protest odrešiti, ni prvi ni zadnji, proti onomu, što naši neprijatelji uvjek viču i pišu: da u gradovih Istre nije nego goli Talijan!

Nežalite onoga dana! Nebio Vam težak trud doći do birališta i tamo predati svoju legitimaciju i glasovnicu izpunjenu imenom predloženoga Vam zastupnika.

Tim ćete pokazati, da ste narod čil, da mislite o svojoj občenitoj koristi i da se Vašega bistroga vida nemože obsjeniti ni sjajnimi imeni ni žutimi dukati tudjinskimi.

Naš predloženik je rodjen Istranin, njegov rod zasiže duboko u prošle vjekove; Istra je njegova prava rodna zemlja. On dakle nije namestnik kako su drugi, koji svoje starije moraju tražiti po kratnih knjigah izvan Istre!

Čovjek, kojega mi preporučamo Vašemu glasu poznaje dobro i drugi jezik, koj se u Istri govori; poznaje i onaj jezik, kojim se u državnom saboru govori.

Već to preporuča ga toliko, da će i pravi Talijani za njega glasovati. Drugi predloženik nije takov. Za drugoga nesmije biti ni jednoga našega glasa.

Da živi gospodin **MATE MANDIĆ!**

U Trstu, 22. marča 1889.

Predsjedničtvo političkoga družtva „Edinost" za Primorje.

Govor

narodnoga zastupnika dra. Dinka Vitezića, izrečen u sjednici carevinskoga vieća dne 8. marča prigodom podrobne razprave o proračunu za godinu 1889.

(Nastavak.)

Kako se pak prema svemu tomu visoka vlada ponaša? Ako je potrebna njezina privola, to se hrabro povuče nazad, kako se je to baš dogodilo sa nastavnim jezikom kod obrtničke škole, sa trojezičnim napisom na hrpoljskoj željeznici, ili ako nije njezina privola nuždna, to se drži prekršenih rukuh.

Kakovo je pak ponašanje vladino — mislim uvjek pokrajinske vlade — prema Slavonom? Nešto o tom sto već doznali prilikom interpelacije, što sam ju u mjesecu oktobru postavio o obavieseti, što ju je dalo poljecjno ravnateljstvo u Trstu ondješnjem pokrajinskom sudištu prigodom kaznene razprave proti uredniku „Naše Sloge".

U njoj je izrečen čudan sud o svih austrijskih Slavonih, sud naime, da strujo što kod njih vladaju, idu preko austrijskih granicah i da oni imaju ciljevah, od kojih se neki tužno daju spoljti sa državnim položajem. Molim lepo njeg. prouzvišenost ministarskog predsjednika, da bi mi se napokon odgovorilo na onaj moj upit.

Političke oblasti zavode su šestok boj, dostojan bolje stvari, i proti novom pravopisu obitoljskih i mjestnih imena. Nego, budući ovo ne spada na stvar, pridržajem si ob ovom drugom prilikom govoriti, ako dobijem rieč.

A sad si uzimam slobodu kazati štogod o postupanju autonomnih oblastih, talijanskih občina, pokrajinskog odbora i sabora.

Budući je talijanska stranka poduprta od vlade, to njezin notpoš i njezin fanatizam illi njezina zanešenost prulazi svo granice. Što se prije svega občinah tiče, to ću navesti sliedeći slučaj:

Zagrebačka trgovačko i obrtnička komora obratila se za obaviest u nekom volovažnom poslu na mnogo občine ovo polovice državo, a medju inimi i na poročku občinu. Dopis bio je, dašto, sastavljen u službenom hrvatskom jeziku. Poročki načelnik povratio je onaj dopis neotvoren sa opazkom: „rifiutato". Javno tielo obraća se dakle službeno na drugo javno tielo, a ovo mu vraća spis neotvoren. Nije li to zloporaba vlasti i nepravi li se to prvim početkom uljudnosti? Pa se ipak talijanska stranka poziva na svoju stoljetnu prosvjetu, na kojoj ona temelji svoju prvilast nad Slaveni u Primorju. Navedeni slučaj orisuje živim bojami tu razvikanu prosvjetu.

Isto tako jesu i lablinjska, vodnjanska i vižinadska občina vratilo žminjskoj občini dopise sastavljene u službenom hrvatskom jeziku.

Kad bi i žminjska občina tako radila, na što bi i pravo imala, bio bi nemogić svaki službeni posao. S toga je takovo postupanje bilo od oblastih nedopustivim i nezakonitim proglašeno.

Pokrajinski odbor, sastavljen samo od zastupnikah pripadajućih talijanskoj stranci, običavao je prije bacati u kut sve spise podnešene u hrvatskom ili u slovenskom jeziku, ili ako su spisi došli od kojo občine, to mu se ipak činilo potrebnim, da se odgovori, tad bi jih dotičnim občinam povratio nalogom, da je ili talijanski sastavi (Čujte! na desnici) ili talijanskim pravodom poprati (Zastupnik grof Lažanski: to je §. 19).

Na taj način bili su povraćeni podgradskoj, kastavskoj i vrbničkoj občini i u obće svim, koje hrvatski ili slovenski uređuju, proračuni za godinu 1887. Pošto se je radilo o vrlo prešnom i nuždnom poslu, nije ovim občinam preostajalo ino, nego da velikim troškom dadu provesti proračune na talijanski jezik i da je takove podastru.

Ali vrbnička občina, uvidjajuć u takovom postupku povriedu članka 19. temeljnih državnih zakona, obratila se je u sličnom slučaju na carevinsko sudište (Zastupnik grof Lažansky: To je sasvim pravo!) Kako se je imalo, dašto i očekivati, carevinsko sudište riešitbom 5. siečnja prošle godine, broj 5, dalo je občini pravo. Tad se je občina obratila za isti posao — radilo se naime o podpori za gradnju žterne u jednoj podobćini vrbničke občine — opet na pokrajinski odbor i dobi nepovoljno riešenje. Valjda joj se molbu odbilo s čustva, kojeg neću poblize označiti. Što je uradila vrbnička občina? Obratila se je iznovice na pokrajinski odbor i zahtjevala je, da pošto je njezin spis hrvatski sastavljen, neka joj ga pokrajinski odbor i hrvatski rieši.

Pokrajinski odbor nije se dao na to sklonuti i odpisom 28. marča 1888. broj 1480 odgovori nečno. Občini nije preostalo drugo nego utieći se opet na carevinsko sudište i poziviuć se na članak 19. temeljnih državnih zakona razložila je, da budući je spis bio hrvatski sastavljen, red je bilo pokrajinskom odboru, da hrvatski odgovori. I zbilja je carevinsko sudište riešitbom 8. julija 1888. br. 111 prihvatilo pritužbu.

Na temelju ove riešitbe obratila se je občina opet pokrajinskom odboru zahtjevajuć, da prema ovoj riešitbi njoj dade hrvatski odgovor. Pokrajinski odbor nehtje uvažiti riešitbu toli visoke oblasti, poziviuć se jednostavno na prijašnji odpis 28. marča 1888., koj je bio kao nedopustiv i nezakonit označen. Tad nije občini ino preostajalo, nego pozivom na §. 32. poslovnika pokrajinskog odbora, obratiti se na namjestnika, neka on uzradi, da se zakoni, odnosno riešitbe carevinskog sudišća poštuju i vrše. Do sada nije još dobila vrbnička občina nikakva odgovora.

Iz svega toga razabrat ćete, velestovana gospodo, koli se je daleko došlo sa vladinom politikom, toliko da pokrajinski odbor, to izvršujuće tielo sabora, krati pusluh i riešitbam carevinskog sudišća (Zastupnik grof Lažansky: Čujte!)

A kako je pak u saboru? U saboru je još gore. U pokrajini, gdje ima tri petine Slavona, nije se još čulo, odkad ustav vladu, da je zemaljski poglavar barem dio svojeg govora kod otvorenja i zatvorenja sabora u hrvatskom jeziku rekao i u obće za razprave jednu hrvatsku rieč prosborio. Pače, ako hrvatski zastupnici svojim materinskim jezikom govore, zastupnici vodine ili se demonstrativno odalečo iz dvorane, ili ako ostanu, toliko vide i bude, da je zastupniku nemoguće govoriti, ili ako govore tad se nabacuju na njih svakojakimi pogrdami, a da predsjednik nikoga ne ukori, niti na rod pozove.

Pri tom budi mi dozvoljeno pripovieditи dogodjaje, koji su se u poročkoj saborniei za posliednjeg zasjedanja sabora sbili. Unapried mi je kazati, da kod toga je glavna osoba sada pokojni zemaljski poglavar dr. Vidulich.

Troba da protočom prigovor, koji bi mi se mogao postaviti i postavio mi se, da vriedjam štovanje mrtvih kad o pokojnom Vidulichu govorim, „pustite mrtve u miru" doviknulo mi se s neke strane kod mojeg posliednjeg govora. Nego ja mislim, da će mi biti dopušteno govoriti o poslovih, koji se ne tiču privatno osobe dra. Vidulicha, nego njegova javnoga djelovanja. Kad se nebi smjelo govoriti o poslovih, koje notko po svojem javnom položaju obavlja, tad se nebi mogla ni povlast pisati, jer ova prikazuje samo čine, a čini su ovako spojeni sa osobami.

Govori se o carovih i kraljovih, pa će biti slobodno govoriti i o jednom zemaljskom poglavaru. Kako rekoh, ja ne govorim o dru. Vidulichu kao o privatnoj osobi, nego o dru. Vidulichu kao zemaljskom poglavaru i predsjedniku sabora.

Prije sjednice 18. septembra prošlo godine predne je dru. Vidulichu zastupnik manjine hrvatski napisan upit na vladu o ponašanju političkih oblasti u Istri glede unašanja slavjanskih imena u matice i mollo ga, da sa upitom radi što poslovnik propisuje.

Za razpravo izjavi predsjednik, da mu je jedan zastupnik uručio spis, označiv ga kao upit na vladu, nego, pošto je sastavljen u jeziku, kojega on ne razumi, to se on obzirom na §. 20. poslovnika i obzirom na izjavu danu od vlade u devetoj sjednici godine 1887., nemože na njega obazrieti, ako no priloži talijanski pravod.

(Nastavit će se).

Pogled po svietu.

Trst, dne 27. marča 1889.

Austro-Ugarska: Prigodom razprave o proračunu ministarstva nauke u carevinskom vieću podigle su sve stranke svoj glas proti ministru Gautschu. Niemcem čini se, da je taj ministar odviše sklon klerikalcem i Slavenom, a ovi tuže se opravdano na ministra nauke, da zapostavlja njihove pravedne žalje. Vodja mladočeske stranke dr. Gregr napao je žestoko na predlog knieza Lichtensteina, koji traži konfesijonalne škole. Govornik zagovara je vruće prednosti liberalnog toboš zakona o pučkom školstvu, dočim je predbacio knezu i njegovim istomišljenikom, da nastoje narodom zatvoriti put do prosvjete i podržati ih u neznanstvu i tmini. Njemački liberalci i njihovi drugovi odobravali su živahno dru. Gregru, koji je svakako predaleko ikao tvrdeć nešto, za čim naidu klerikalci, uz koje pristaje i većina českoga zastupstva. Svojim govorom razpirio je dr. Gregr još većma strasti u svojoj domovini, a tim je poslužio jedino svojim narodnim protivnikom — Niemcem. Od lievičarah govorio je strastveno zastupnik Dumreicher, koji je napao na našu braću Slovence, koji da rušo i podrivaju sve što je njemačkoga u Štajerskoj, Koruškoj i Kranjskoj. Notreba nam tokar dokazivati, da je taj liberalni Niemac govorio na temelju krivih podatakah, te da je izopačio činjenice jedino u tu svrhu, kako bi mogao dokazati, da su toboš Niemci u spomenutih pokrajinah od Slovenacah tlačeni i proganjani, dočim se događaju u istinu protivno.

Kako smo jur javili, obaviti će se dne 1. i 4. aprila naknadni izbor u istarskih gradovih i trgovačko-obrtničkoj komori u Rovinju jednoga zastupnika na carevinsko vieće. Talijansko političko družtvo u Pazinu postavilo je za svoga kandidata dra. L. Rizzi-a, podnačelnika u Puli. Hrvatska stranka hoteći pokazati našim protivnikom, da imade nalieg življa i u istarskih gradovih, postavila je također svoga kandidata, pak smo uvjereni, da će uspjeh izbora našu tvrdnju posvjedočiti.

Opoziciji u madjarskom saboru pošlo je ipak za rukom prisiliti nekoje ministre, da dadu ostavku. Ministar predsjednik drži se doduše još uvjek junački, nu njegovi politički protivnici neprorečnu mu duga ministrovanja. Uz sve navale i demonstracije radi §. 25 obranbenoga zakona, bijaše ovaj ipak većinom glasova prihvaćen.

Srbija: Razkralj Milan vratio se sa svog kratkog putovanja u Peštu i Beč kući. Sada se spreme, da poduzme podulji put preko Bugarske u Carigrad i dalje na istok. Kraljica Natalija vratiti će se svakako u Srbiju čim se tamo umire duhovi i čim se zaboravi na razkralja Milana. Otjerani mitropolit Mihajlo vratiti će se takodjer u Srbiju, a tada da će proglasiti razstavu braka kraljevskih supruga ništetnom.

Bugarska: Poslije odstupa kralja Milana jesu vladini krugovi u Sofiji vrlo pokunjeni. Tamo se je očekivalo pomoći od kralja Milana, koji je prekosio Rusiji kano i knez bugarski, pak ovaj videći, da ga prijatelj Milan ostavlja na cjedilu i da će se današnji vlastodršci u Srbiji približiti Rusiji, boji se, da bi mogao jednog krasnog jutra osvanuti gdjegod izvan granicah Bugarske.

Franczka: Republikanska vlada napinje sve sile, da pokaže čitavomu svietu prigodom otvorenja svietske izložbe, koja će se otvoriti tekom ove godine u Parizu, kako je Franczka silno napredovala u posliednjih deset godina u svih strukah ljudskoga znanja i umjetja.

Italija: Borba u talijanskom parlamentu biva danomice žešća proti novomu ministarstvu sa starim predsjednikom Crispi-em. Medju zastupnici vlade i opozicije jesu dvoboji na dnevnom redu, jer liberalni Talijani misle, da gdje nemože odlučiti rieč i razbor, tuj valja da krv odluči. Čudna li doista shvaćanja tog novovieknog liberalizma!

Njemačka: Vlada velike i silne države postupa u najnovija doba bezobzirno proti svakom gibanju socijalistah. Prije bijahu na dnevnom redu progoni Poljakah, a sada je došao red na socijaliste, koje se zatvara i njihove novine plieni ili zabranjuje.

Franina i Jurina

Fr. Bojorno Zorzi!

Jur. Frane nebudi kako i Filipanski kuhar.

Fr. Ter ča ni ovako lipo?

Jur. Ča si kada čul tovara lajat, a breka tulit?

Fr. Ma, kokoš ipak kadagod kukuriče.

Jur. Malo, zač njoj prava gospodarica vratom zakrene.

Fr. A gospodar se smije!

* * *

Fr. Kaži mi Juro, ča bi reć, da ovo lito ni još glasa ni traga nijednomu lišinu?

Jur. A tribe da čuda študiljaju, pa će imat doma puno posla.

Fr. A more bit da se vrti čuda oko dišenja, ča imaju učinit za novu školu u Premanturi.

Jur. Će bit će ča to, jer uvik se miri i dišenjiva kad imaju bit balotacijoni.

Fr. Dà, da, oni miro a mi plaćamo.

Jur. Ča češ, ter smo sami krivi, ač dajemo vuku ovce past.

* * *

Fr. Joj! siróta ja namili!!

Jur. Ka nesreća ti se je pripetila?

Fr. Joj meni sva Barbanščina jo u črno gavita, jer da niki prorok je propâ...

Jur. Ča oni, ki je kmete vadija, da čovik nima duše i....

Fr. Da kad umre, da kropá kako blago! Vidiš, ka nesrića, Juro moj! Kažu da oni lov na zece (!?) ni koristin, jer da stara tikva se nemore učit Boga molit....

Jur. Po boštrida, pa sato plačeš? Ter ja bi volia, da se posvud to dogodi, kadi bezbožci preveć nos dižu...

Fr. Po malo Juro moj; sve ima svoj kraj pak će i njihovo gospodstvo.

Jur. Da da vero, jer Bog neplaća svake subote.

* * *

Fr. Ča bi reć, da va Višnjanu gre sve tako gladko?

Jur. Ja dìn, da će bit malo s lojom pomazali, da se novidi hrdja...

Fr. Će bit će ča takovoga, jer se već ni sidnice nedrže.

Jur. A ča će ti sidnice: ča se ni krnjca hvalli, da ono ča učine oni tri široko-trbušari..., da ono je sve dobro i pravo!

Fr. A kad je tako, onda ima doro pravo, da nije potriba naših zastupniki va sidnici.

Jur. To je nova moda višnjanskih krnjcla!

Fr. Trebe, da, da.

* * *

Fr. Ča bi reć, Jurino, da šarenjački trbuh ima tako široka čriva, da nije nikad sit?

Jur. A kako to misliš?

Fr. A lipo, tako: doju da šaronjaki i krnjoli ni svetce nepuščaju u miru, najveć tamo poli Višnjade.

Jur. A viš ga, ki bi bil pomislil, da Franić ima tako fin nos, da sve donjuši; sigurno misliš na iakomiju onega Talijana.

Fr. Ki je stia prikratit pravo našo Bl. Divico Poljsko...

Jur. I ko pravo naši ljudi moraju čuvat i po noći, jer su poli nekih dugi nokti..

Fr. Tako valja; branimo našu Bl. Gospu, pa će i ona nas.

Jur. Od širokih šarenjačko-krnjelskih trbuh, očuvaj nas gospodine!

Različite viesti.

Našim biračem u istarskih gradovih preporučamo toplo, da pišu točno ime narodnoga kandidata kod predstojećih izbora, da nebude kasnje prigovora ili drugih neprilika. Svaki naš birač neka napiše na svoju glasovnicu ime i značaj predloženika onako, kako je natiskano na prvoj strani današnjega lista t. j. **Mate Mandić**, urednik „Naše Sloge“ u Trstu. Koji bi baš hotio to napisati talijanski, neka se izpune dotične rubrike u tom jeziku sa riečmi odgovarajućimi onim gori. Koji nezna sam napisati, neka se uteče prijatelju ili znancu naše stranke, da mu glasovnicu izpuni.

K izborom u istarskih gradovih. Na prvom mjestu naći će naši čitatelji proglas političkoga družtva „Edinost“ na naše izbornike u istarskih gradovih. S naše strane neimamo onomu proglasu što dodati već ga preporučamo, da ga svatko pomnjivo pročita i prosudi. I naši politički protivnici, a na čelu njim pazinsko političko družtvo, izdali su i rasposlali proglas na talijanske birače u gradovih i u trgovačkoj komori u Rovinju, u kojem preporučaju g. dra. L. Rizzi-a iz Pule. Tomu proglasu ditamo tumač u zadnjem broju „L' Istria“. Po starom običaju nabacuju se poreški piskari svojom kulturom, bogatstvom i talijanstvom istarskih gradova, al uza sve to nemogu zataiti straha i velike brige za uspjeh predstojećih izbora. Svi istarski gradovi — piše baba — jesu čisto talijanski, to je neprodobiva tvrdjava talijanstva Istre — al ipak moli i naklinje svoje vjerne, da budu složni i jedini jer se nezna, koji li se bies iza brda vatja. Talijanski kandidat, da je mlad, uman, bogat, neodvisan i liberalan, ali, ali sloge hoće se — više ona — i zapta, jer bi nas mogli iznenaditi naši protivnici. Gdje je tu čestna „babo“ logika, a gdje sgoljno talijanstvo tvojih gradova? I su istarski gradići zbilja čisto talijanski — tada je nerazumljiv vapaj poročko-pazinsko gospodo, jer njim kao takovim ništo pobjedo otati nemože; il je u tih gradovih i hrvatsko krvi, i to u tolikoj mjeri, da zadaje našim protivnikom ozbiljna straha, a tada varaju spomenuta gospoda svoje sljedbenike i ivanjski svjet dajuć mu što no riečˈ: „rog za svedu“.

Mi opetujemo što smo sto i sto puta kazali, da imade u svih gradovih Istre, gdje više gdje manje, hrvatske krvi, a to do nam dokazati i predstojeći izbori. Iznimka bi mogla nastati samo onđje, gdje imade naših ljudih mljačnih ili nemarnih, pak do radje ostati kod kuće nego li podati se do birališta. Osim takovih biti će i drugih, koji će naći sto isprika i zaprieka, a najglavniji do bez dvojbe biti kojekakvi obziri napram jednomu ili drugomu gradjanu, sudrugu, gospodaru ili predstojniku. Značajna i iskrena rodoljuba neće dakako ništa od toga priečiti, da ovrši svoju državljansku i rodoljubnu dužnost, a kukavice i nemarnici josu svakoj stranci više na štetu nego li na korist, ma koliko se oni svojim domoljubljem hvalisali. Svaka stranka traži od svojih pristaša u prvom redu, da činom dokažu koliko vrlode, pa i mi se pouzdano nadamo, da će naši birači u istarskih gradovih pokazati dne 1. aprila, da nepoznaju straha, obzira ni zaprieka, kad se radi o narodnoj časti.

† **Janko Jurković.** Na 20. tekućega, nakon dugog i težkog bolovanja, umro je u Zagrebu jedan od književnih prvaka hrvatskih, Janko Jurković. Rodio se je u Požegi na 21 listopada 1827. God. 1848, kad planu rat, stane učiti prava i raditi kao stalni suradnik u Gajevih „Narodnih Novinah“. Kod osnutka jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti bi izabran među prvimi članovi, a godine 1874 imenovan je savjetnikom kod vlade u Zagrebu, što je i do smrti ostao. Iza smrti Augusta Šenoe izabran je i podpredsjednikom „Matice Hrvatske“. Stolice hrvatskoga jezika na sveučilištu, koja mu je bila u svoje vriome ponudjena, nije htio primiti. Kao školskoga nadzornika srednjih škola upoznala ga je na Rieci i većina naše mladje inteligencije iz Istre, te je u njemu štovala izvanredno pravedna i prijazna nadzornika. Janko Jurković kao hrvatski književnik je i pravi i čisti humorista, vlastnik vedroga lica bez nagrde, glasnoga smicha bez sarkazma. „Matica Hrvatska“ izdala je 4 svezka Jurkovićevih radnja, 2 svezka pripoviesti i 2 svezka dramatskih proizvoda od god. 1878—1881. S Jankom Jurkovićem umrla je jedna od najčestitijih hrvatskih duša, jedan od najvećih poštenjaka. Hrvatska je izgubila s Jankom Jurkovićem dična sina, kakovih joj treba u ovih teških dnevih kušnje!

Imenovanje u trgovačkoj mornarici. Kr. pomorska vlada na Rieci imenovala je podkapetana g. Eduarda Pajkurića iz Rieke kapetanom duge plovitbe, a podkapetani sliedeća mornare t. g. Dinka Bušanića i Alberta H. Capponi-a iz Malog Lošinja te Andriju Kopajtića iz Kostrene sv. Barbare.

Glavne skupščine slavenskih družtva u Trstu. Dne 31. t. mj. imati će ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda svoju godišnju redovitu skupščinu; dne 7. aprila muška podružnica iste družbe a dne 14. aprila „Delavsko podporno družtvo“. Osim tih slavenskih družtva obdržavati će svoje godišnje skupščine koncem aprila ili mjeseca maja „Slavenska čitaonica“ i političko družtvo „Edinost“.

Odkritje spomenika. U ponedeljak dne 25. t. mj. bijaše odkriven na trgu pred južnim kolodvorom u Trstu spomenik našeg dičnog Rendića, koji bi imao sjećati Trćane, da je prošlo 500 godina odkada je pripojen Trst austrijskoj monarkiji. Drugom zgodom kazali smo svoju o modelu za taj spomenik, a danas imademo jedino dodati, da je to pravo remek-djelo, obćenito pohvaljeno, te da će samo povedati slavu provriednog našeg umjetnika. Spomenik podiže se na širokoj podlozi od dvijuh stupnicah, na kojih podiva 14·20 metara visoki obelisk, koji nosi na glavnom pročelju latinski napis. Na istoj strani stoji ponosno na ruševine iz rimsko doba krasan kip žene iz bronza, koja diže lievu ruku u znak radosti a desnom drži okrajak vesa, kojim su vezane spomenute ruševine. S druga strane nalazi se orski grb s krunom a nad tim vije se velika cerka zastava, koje okrajci padaju na desno rame divne žene, predstavljajuće grad Trst.

Spomenik je ogradjen četverouglastom željeznom ogradom, na svakom uglu nalazi se umjetnički izradjena svetiljka.

Odkritje spomenika obavilo se vesma skromno. Sudjelovali su pri tom vedinom samo službeni krugovi. Radikalni gradjani držali se daleko, jer nedu da znaju, šta za svečanosti, koje bi ih sjećalo, da su državljani austrijski. Rogovi narastli njim visoko, pak misle, da do doprieti će do neba. U tom ih slieđe slieporo naši politički protivnici u Istri. U Beču neće da toga uviđe, jer vjeruju više talijanskim zastupnikom iz Trsta i Istre nego li našim muževom, koji su uvjek pokazali, da su čestiti državljani i iskreni podanici Nj. Veličanstva.

U predvečerje odkritja spomenika bacili su irredentisto više petarda na različitih mjestih grada, a tako i nedaleko spomenika, gdje bijaše jedan redarstveni nadzornik teško ranjen. Ovdašnje novine a i bečke pišu o svem tom vrlo malo ili ništa. Poluslužbene ovdašnje novine kažu dapače, da su sve to puke **dječarije** — bilo njim!

Naša trgovačka mornarica. Po službenih podatcih koncem prošle godine naša mornarica imala je 185 brodovah sa dugu plovitbu od 144.727 tonah sa 6.322 mornarah, a za veliku plovitbu 78 brodovah od 17.375 tonah sa 781 mornarom. Malih brodicah za ribanje austro-ugarska mornarica broji sada u sve 9.802 brodа od 264.041 tonah sa 20.029 mornara. U nadnjem desetgodišću povećao se je znatno broj ribarskih brodova.

Dar za školu u Brežolih. Pišu nam iz Kustva: Njezina cesarska i kraljevska Visost nadvojvodinja Marla Antonia, koja sada zimuje u Črnikovici u Voloskom, darovala je za gradnju školsko kuće u Brežolih **petdesot** forintih. Zahvaljujemo prosmjerno visokoj darovateljici.

Iz Oprtlja pišu nam 20. t. mj. Pošto bijaše — kako Vam je poznato g. uredniče — odbijen naš utok proti zadnjim obćinskim izborom, imao se obavit izbor načelnika i obćinske deputacije. Prvi put bijahu pozvani k izboru novoizabrani zastupnici dne 27. febrara t. g. Naši izvanjski zastupnici i jedan gradski — u svemu 12 njih — nisu došli k izboru, jer bijahu doćuli, da kano oprtaljska gospoda izabrati će svoje muževe tako, da bi bilo ostalo sve kao što bijaše do sada. Dvanajstorici odsutnih bijaše javljeno, da je svaki od njih kažnjen globom od 25 for. proti čemu da imadu pravo utoka u 8 dana na namjestničtvo. Drugi put bijahu sazvani obć. zastupnici za dne 14. marča. Pozivo primiše dva dana prije sjednice. Oba puta došao je u Oprtalj sam kotarski kapetan iz Poreča g. Elluschegg. Zastupnika imade oprtaljska obćina 24. Od tih je 6 gradjana Talijana i 18 naših seljaka iz vanjščine. Naši držali su se dosta složno. Načelnikom bijaše izabran sa 18 glasova g. Ivan **Zonta**, oprtaljski gradjanin, dočim je dobio bivši načelnik gosp. **Mato Delosto** samo 6 glasova.

Obćinskimi savjetnici bijahu izabrani gg.: Jure Bele, seljak sa 24 glasa; Fortunato Antonac, gradjan sa 23 glasa, Anton Pavletić, seljak sa 22 glasa i Josip Crevato sa 18 glasova. Od savjetnikah jest samo jedan, koji nam je odlučno protivan. Sa izborom načelnika i deputacije nisu zadovoljna oprtaljska gospoda, jer su željeli, da ostane sve pri starom. Ni mi se neveselimo osobito, jer nije sve ni na našu, no ipak možemo biti u današnjih okolnostih i sa ovim uspjehom zadovoljni. Od gosp. načelnika se nadamo, da će biti nepristran i pravedan, a drugo mi i nepitamo. Budući naš uspjeh odvisi najviše od naših 18 izvanjskih zastupnikah, koji bi morali biti u svemu i svagda složni i jedini. Neka se dadu voditi od mudrijih i pametnijih svojih drugovah, a ovi vodje neka budu pošteni, značajni, marljivi i oprezni, da ih protivnici neprevare.

Iz Poreča pišu nam. Neugodno dirnuti će bez dvojbe obćinstvo, koje putuje morem izmedju Pule i Trsta i obratno, viest, koja se ovdje tajno razpravlja, a za koju mi nemožemo uzeti odgovornosti. Pogovara se naime, da je vlastnik više parobrodah g. Cesare stavio tajniku istarskoga parobrodarskoga družtva gosp. Sbisà uvjet, da će odustati od konkurenco s ročnim družtvom ako mu ovo dade za tu uslugu nagradu od 45.000 forinta. Gospoda ravnatelji toga družtva drže uvjete g. Cesara kao veliku tajnu, jer se boje, da bi dionićari, kad bi za tu tajnu doznali — proti istoj protestirali, a tim sve snove i osnove naše gospode pokvarili. Toliko doznasmo od pouzdane strane, a da li je istinito, nedamo da istraživamo. Žalili bi kad bi g. Cesare napustio prugu Pula-Trst, jer bi tim silno štetovalo putujuće obćinstvo.

Austrijska monarkija opisana i oslikana, kovu se — kako smo jur često spomenuli — veličanstveno djelo neopisanoga prestolonasljednika Rudolfa, kojo je on znanovno i sa koje je također sam radio. U tom ogromnom djelu biti će po najboljih pisoih i umjetnicih opisan i oslikan prošli i sadanji život, duševni i tjelesni rad svih naroda živućih pod krunom Njeg. Veličanstva cesara i kralja Frana Josipa I. Blagopokojni prestolonasljednik pozvao je vlastoručnim pismom u svoje vrieme i dva naša odlična pisca, da opišu život i rad istarskih Slavenah. Prosvietli g. A. vitez Kodić opisati će duševni rad ili književno djelovanje istarskih Slavena u svih vjekovih do danas, a gosp. profesor Spinčić pučki život Slavenah Istre. Imena tih naših odličnjaka jamče nam, da će biti i spomenutom djelu vjerno i točno opisan i oslikan život i rad istarskih Slavenah, o čemu ćemo, kad bude tomu doba, obširnije progovoriti.

Ružić & Co. na Rieci. Rodoljubni trgovci braća Ružići na Rieci poznati su daleko izvan granice svoje domovine, a mi vrlo priobćujemo iz statističkoga pregleda to hrvatsko tvrdko na Rieci, kako se lieno razvija posao njen sa dalekim iztokom. Tvrdka ta izvozi je u malu Aziju, sjevernu i iztočnu Afriku, u Indiju, a najviše u Zanzibar (iztočnu Afriku) u svemu 478.619 kilogr. raznu rubo preko Rieke, a u Zanzibar preko Trsta 52.115 klgc. u svoukupnoj vriednosti od 187.560 forinta. Najviše je izvožono brašna zatim vina, sladora, ulja, duhana, kože i mnogih drugih plodina i industrijalnih proizvoda.

Parobrodarsko družtvo Kraljoz i drugovi u Senju. Plovitbeni red počam od 1. aprila 1880. do dalnje odredbe. (Ako vriome dopusti). Senj Rieka i obratno. Iz Senja na Rieku odlazi svaki dan i to u 5 sati jutrom. Novog: 6 sati jutrom. Selcah: 6½ jutrom. Cirkvenico: 6¾ jutrom. Kraljevico: 8 sati jutrom. — Dolazi svaki dan u Novi: 6 sati jutrom. Selce: 6½ sati jutrom. Cirkvenicu: 6¾ s. jutrom. Kraljevicu: 8 sati jutr. Rieku: 9 sati jutrom. — NB. U nedelju polazi iz Senja na Rieku u 7 sati jutrom tičuć ista mjesta, a dolazi na Rieku u 11 sati prije podne. Svakim potkom tiče izim gore označenih mjesta i Vrbnik. — Iz Rieke u Senj odlazi svaki dan izim nedelje, iz Rieke: 2 s. popodne. Kraljevico: 3 s. pp. Cirkvenico: 4¼ s. popodne. Selcah: 4½ sata pop. Novog: 5 sati pop. — Dolazi svaki dan izim nedelje u Kraljevicu: 3 sata popod. Cirkvenicu: 4¼ sati pop. Selce: 4½ sati pop. Novi: 5 s. pop. Senj 6 s. pop. — NB. Svakog utorka uzaliedit će izvanredna plovitba iz Rieke u Senj u 9 sati prije podne tičuć izim svijuh gori označenih mjesta i Vrbnik.

Iz Senja u Karlobag i Pag. Odlazi iz Senja svaku nedelju 5 sati jutrom. Dolazi u sv. Juraj svaku nedelju u 5½ sati jut. — Iz Paga u Karlobag i Senj. Odlazi iz Paga svaku nedelju o poldan. Dolazi u Karlobag svaku nedelju u 12¾ pop. — NB. Svakim četvrtkom ploviti će izvanredno parobrodom među Senjom-Karlobagom polazeć iz Senja u 5 sati u jutro, a iz Karlobaga u 11 sati prije podne.

Iz Rieke u Senj i Zadar. Odlazi iz Rieke svaki utorak u 9 s. u jutro. Iz Vrbnika: 12¼ pop. Bašku: 8¼ sati popod. Košljuna u sriedu u 8¼ sati pop. Dolazi u Vrbnik svaki utorak u 12¼ pp. Bašku: 8¼ pp. Košljun u sriedu 8 sati jutrom. — Iz Zadra u Senj i Rieku odlazi iz Košljuna svaki četvrtak u 9 sati jutrom. Bašku: 8 sata pop. Vrbnika u petak u 6½ sati jutrom. Dolazi u Košljun svaki četvrtak u 8¾ jutrom. Bašku: 8 s. pp. Vrbnik u potak 6¾ sata jutrom.

Parobrodarsko družtvo Marušić i drugovi u Senju. Parobrod austro-ugarski „Senj“, ljetni putni red Rieka-Senj i obratno počam od 20. marča do dalnje odluke. Odlazak iz Rieke: Svaki ponedeljak u 11 sati pred podne tičuć Omišalj, Cirkvenicu, Selce i Novi. Svaku sriedu i subotu u 9½ sati pred podne tičuć Malinsku, Krk (Veglia) i Bašku. — Odlazak iz Senja: Svake nedelje u 5 sati u jutro tičuć Novi, Selce, Cirkvenicu i Omišalj. Svaki utorak i petak u 5 ½ sati u jutro tičuć Bašku, Krk i Malinsku. Ako vriome dopusti.

„Matica Hrvatska“ u Zagrebu razposlala je ovih dana svoj „Izvještaj“ za upravni godinu 1887. Ona pozivlje ujedno svoje članove, da po mogućnosti odmah sada svoje prinose uruče povjerenikom, koji će njim knjige za god. 1888. predati. Gdje nema povjerenika, neka se šalje novac izravno blagajniku gosp. Ivanu Kostrenčiću u Zagrebu. Dotiskana je šesta knjiga grčkih i latinskih klasika, naime „Herodotova povjest“ u prevodu dra. A. Musića. Člana njoj je i 1 for. Kod uprave može se dobiti još svih pet knjiga spomenutih klasika, a tko bi hotio imati svih šest svezaka, može jo dobiti za 4 for. U tisku je i prva knjiga: „Knjižnica za hrvatsko trgovce“, koja sadržajo: „Počela političko ekonomije ili obćega gospodarstva“ od dr. B. Lorkovića. Ova će knjiga doći dobro svakomu trgovcu, jer je prva te vrsti u našoj književnosti.

Kako je obće poznato radi sl. odbor naše „Matice“ sve moguće, da zadovolji svojim programu, dotično željam i potrobi svojih predplatnika. Svakoga rodoljuba, u obće svakoga Hrvata vezo sveta dužnost, da podupre svimi silami plemenito i neumorno djelovanje odbora „Matice Hrvatske“. Godišnji prinos od 3 for. jest vrlo malom ako se uvaži koliko knjigah poučna i zabavna sadržaja izdaju „Matica“ svake godine. Mi upozorujemo i ovom zgodom naše čitatelje, da nepropuste učlaniti se u „Matieu“ jer će biti za ono malo novca obilno nagradjeni.

Za Trst i okolicu jest povjerenikom trgovac g. Gjuro Vučković, a primiti će drago volje i naše uredničtvo predplatu, te uručiti ju gosp. povjereniku. Još jednom preporučamo što toplije svim sviestim rodoljubom, Slovencom i Hrvatom našu „Matiou“

„Parlamentär“ zovo se politički časopis, što izlazi svakog dodna jednom u Beču, a jest jedini njemački list, koji zastupa odlučno slavensko interesa. U tom časopisu nalazi se i posebna rubrika, koja bilježi pomnjivo sve važnije događaje u javnom životu Hrvatah, bilo u kojoj pokrajini. Osim toga donaša od katoličkog svećenika i glasovitog povjestničara u Pragu gosp. Sasinoka vrlo poučno i zanimivo članko o „Povjesti Slavena“.

Preporučamo dakle svim onim, koji čitaju njemačke novine, da se predplate u prvom redu na „Parlamentär“ a onim, koji dopisuju u izvanjsko novine, da se oglase u njegovoj „hrvatskoj rubrici“ o svomu, što bi moglo zanimati širo krugove. „Parlamentär“ stoji na četvrt godine 2 for. 75 nvč. na pol godine 5 for.

Petdesetače od godine 1866. može se mienjati jedino još do 31. maja 1880; od tada pak do 1. junija morati će se moliti za mienjanje financijalno ministarstvo u Beču sa hijegovanom molbom. Od 1. junija neće se više mienjati petdesetače od g. 1866.

Stranke u austrijskom carevinskom vieću. Do dne 18. febrara bilo je u austrijskom carevinskom vieću 11 klubova. Češki klub broji 56 članova; poljski 55, klub desnog središta (Hohenwart) 38, središte (Liechtenstein) 18. Ova četiri kluba skupa broje 162 člane. Ljevica se sastoji od „spojene njemačko ljevice“ sa 87 članova, od njemačko narodnog kluba sa 17 članova. Ukupno 104 člana. — Izmedju desnice i ljevice, glasujuć sad s jednom, sad s drugom strankom, nalaze se ovi klubovi: Klub liberalnog središta (Coronini) sa 11 članova, klub Mladočeha sa 8 članova, klub Rusa sa 4 člana, klub „Trentino“ sa 7 članova, klub antisemita sa 6 članova. Ukupno 36 članova. — Divljaka ima 17, među kojimi su Limbacher, Zallinger i Eichorn. Većina divljaka (10) glasuje za vladu.

„Vienac". Br. 12. izašao je s ovim sadržajem: „Nada u Boga", spjevao Alphonse de Lamartine, preveo Jovan Hranilović. Gjurgjica Agićeva, pripovjedka Ks. pl. Šandor-Gjalskoga. „Otvoreni prozor", spjevao Henry Wadsworth Longfellow, preveo Jovan Hranilović. „Sliepi muzikant", psihološka studija od Vladimira Korolenka, s ruskoga preveo Nikola Andrić. „Cvje-tangja", roman, francezki napisala Augustus Craven. „Posjet kod grofa Blagaja", piše Rade Lopašić. Mato Bastijan, istarski pjesnik i preporoditelj hrvatske misli u Istri", književna crta M. Sabića. „Pjesničtvo i filologija", napisao O. U. O. Listak: Janko Jurković, književnost, umjetnost. Slike: Ludovik grof Blagaj, Boštajn u Kranjskoj.

Vienac izlazi svake subote na dva arka. Svi dosad izašli brojevi mogu se dobiti.

Neuku nauka.

Kako da nam kokoši obilnije nesu. Jaja i mlieko igraju u kućanstvu prvu i glavnu ulogu. Jaja pak ima što se jedu, služe za pripravljanje dobrog diela drugih jela. Važno je dakle po gospodara, koji drže kokoši, da mu ono obilno nesu, jer je jaje živ novac, ono se može u svako doba prodati. Vicomte de Kramis jedan od najmarljivijih gojitelja kokošiju, savjetuje postupanje, po kojem kokoši baš obilno nesu. On kaže: ako ćemo da nam kokoši obilno nesu, valja da gojimo čiste pasmine, da ih uzdržimo uvjek čiste, te da često ponavljamo krv nabavom pjevaca isto takove ili posve čiste pasmine. Kokoši valja obilno hraniti, zdravom i prikladnom hranom, ne davati kokošam takove hrane, kojom slabo probavni ustroji, nego takove, koja snaži. Pšenica, zob, heljda, izvrstna su hrana za kokoši, koje nesu, ali ne kukurus; kukurus je prikladniji za perad, koja se tovi. Ime i trava, koje podupiru nošenje. Friška djetelina i kopriva podupiru jako nesenju. — Koprivu ili žigavicu (urticu) valja poparit, pomješati mekinjami, pa onda dati kokošam. Sve vrsti mesa, ako se dadu kokošam dva ili tri put na nedjelju, podupiru jako nošenje; isto tako djeluje i mlieko, bilo ono frižko ili kiselo, samo što ga valja nešto razvodniti i primješati mu malo žganca. Vapno, kosti, puževi, ljuska od kamenica itd., izmrvljeni i pomješani drugom hranom izvrstno su sredstvo za kokoši, jer su potrebiti za tvorbu ljuske od jajah. Nešto papra ili paprike ili drugo miroddjo pomješano u hrani, podupire nošenje jaja; samo što ovih stvarih novalja davati puno, jer onda mjesto da draže, raspalo, a to opet no valja. Ovako postupajuć nosti će nam svaka kokoš svakog dana po jedno jaje, a to je 365 jaja u godini, dim može biti zadovoljan i lakomi gospodar!

G. G. Piccoli-ju,
lekarničaju v Ljubljani.

Vinica na Dolenjskem, dne 12. jan. 1880.

Blagoizvolite mi poslati dvanajst steklenic Vaše **esence za želodec.** 1—12

Pohvalno omenjam, da je bila raba lani poslanih 30 steklenic izvrstna. Boljiki raznih vrst so vživali esenco s najboljšim vspehom. Neka bolnica je bila uže za smrt bolna, vsi so mislili, da mora v malo urah umreti; toda komaj je zavžila nekoliko kapljic esence, je že okrevala in čez nekoliko ur popolnoma ozdravela — med tem, da je bila poprej več dni že skoraj na smrtni postelji Esenca se tedaj zaradi njenega izvrstnega vpliva sama najboljo priporočuje.

Z odličnim spoštovanjem

Jurij König, župnik.

Griena bol, kašalj, hreputavica, promuklost, nazeb zadavica, rora, zapala ustiljen itd.
mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem
NADARENIH
Prendinijevih sladkišah
(PASTIGLIE PRENDINI)
što jih gotovi P. Prendini, lučbar i ljekarnik u Trstu.

Vrcoma pomalu učiteljem, propovjednikom itd. Prebdjenih kašljuć noćih, navadne jutarnje hreputavice i grlo... zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se pazit od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati *Prendinijere sladkide* (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani *Pastiglie*, na drugoj *Prendini*.

Cieua 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u *Prendinijevoj ljekarni u Trstu* (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 52—16

Daje se u najam kuća.

Podpisani sagradio je kuću kod željezničke postaje Počkuj (Buxt-Pinguente) u nakani, da u njoj otvori trgovinu. Kuća je na vrlo zgodnom mjestu, blizu postaje, na cesti. Sagrađena je u trgovačke svrhe. Razi zemlje imade dućan, prostor za skladišće (magazin), konobu i štalu; na prvom podu prostoran hodnik, tri sobe i kuhinja, a na drugom podu jest veoma prostoran tavan za shranišće, ili skladišće.

Kuća ova, pošto je kod jedne od najboljih postaja pruge Divača-Pula, zgodna je osobito za trgovinu sa žitom, vinom, i rižom itd. Budući je podpisani zapriečen drugimi poslovi, nemože se baviti trgovinom, pak želi dati svoju kuću u najam kolemu r o d o l j u b n o m u trgovcu ili krčmaru.

U Buzetu početkom marča 1880.

Fran Flego.

Kamaleonte četvorci
prorokujući vrieme.

Ovi su četvorci iz stakla naličeni sa pet prozirnih bojah i sa posebnim procesom uvršćeni u lep drveni okvir. Imaju pako mogućnost proreći kakvo će vrieme biti, **kao i barometri** i to mienjajući boje. Predstavljaju u vedini okolice, vodopade, gradine itd. Obešaju se pako na prozoru, ali tako, da su licem prama sobi obrnjeni, te tako služe na ukras sobe. Bilježe n. pr.:

Vrieme stalno i suho sa žlvalnimi bojami.
Kiša u izgledu promjenliv selenu i modru boju u žutu i crvenu.
Promjenljivo vrieme sa polu bojami.
Oluju sa nepresstanim oblodjenjem bojah.

Cieno: Gabinet format ducet . . for. 5.—
Visit " " " 3.25

Ako koji pošlje unapried for. 2 dobiti će prosto poštarino i svega 2 četvorca u gabinet i 2 u visit-formatu.

Henrik Pegan,
Trst, Lloydova palača.

7—48
Nova agencija za službe
u Trstu, Via Campanile br. 1

bavi se namještivanjem svakovrstnih službenikah u tu- i inozemstvu, **utjeruje dugove**, dobavlja izvlešća sa podpunom tajnošću. Izvršuje takodjer svakojaka pisma, **molbenice, ugovore itd. Zalaže i riešava proti uplati kamatah** predmete, založene u gradskoj zalagaonici (Monte di Pietà), kupuje i prodaje svakovrstnu robu. Dobavlja na jako nisko kamato novce i upravlja svaki drugi posao.

Popleuje se hrvatski, njemački i talijanski.

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Visokočastiti duhovščini

priporočam se vljudno podpisani v napravo cerkvenih: posod in orodja iz čistega srebra, kinečkega srebra in iz medenine najnovejše oblike, kot

monstranc, kelihov, svetilnic in svečnikov

itd. itd. po najnižji ceni. Zadovoljim gotovo vsakega naročnika, bodisi da se delo prepusti mojemu ukusu, bodisi de se mi je predložili načrt

5—24 **Teodor Slabanja,**
srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17

Staro rodi popravim, tor jih v ogenji poslatim in posrebrim. Čč. gg. naročniki naj mi blagovolo poslati isto nefrankovano. 24—6

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

OBJAVA.

Ovim se putem javlja p. n. gospodi župnikom, da je bivša trgovina crkvenih stvarih „Garuša" u razprodaji i da mogu ovomi prilikom dobaviti potrebitih crkvenih stvarih (u najpovoljnijem stanju) izpod tvorničnog cieno.

Prodaje se takodjer velike stolove i ormare prikladne za knjižnice itd. **Via nuova br. 1. Trst.** 4—4

Bolezni želodca.

in spodnjih telesnih delov, jeter in vranice, zlata žila, zaprtje, vodenica in krvničena driska, zdravi se najvspešneje s **FICOZLY-jevo ESENCO za ŽELODEC**", koja je tudi izvrstno sredstvo proti glistam. Pošilja jo izdelovatelj lekarnar Piccoli v Ljubljani (Dunajska cesta) proti poštnom povzetju

(Varstvena znamka).

V steklenicah po 15 novč. se prodaja v Trstu v lekarnah: Biasoletto, pl. Leitenburg, Liprandi, Poznatto, Praxmarer, Prendini, Ravasini, Rovis, Saraval (za magistratom), Serravallo, Skopaynsky, Suttina in Zanetti. — V Istri v lekarnah: *Rovinj* angolini, *Pulj* Wassermann, Carbucichio, Rudinis; *Dinjan* Rok, Bradamante; *Koper* Giovannini, Favento; *Piran* Fonda, Lion; *Pazin* Lion; *Novigrad* Tamburini; *Poreč* Canduscio; *Višnjan* Patelli; *Buje* Bonetti in v vsčini lekarn v *Istri, Primorju, Zvoru, Dalmaciji, na Kranjskem, Štajarskem s Koroškem.* 19—3

Obrtničko čudo!!
Kaputi iz kaučuka:

nepromočivi raznobrojne vremone tkanine najvišo četverouglo sive i tamno boje. Na jednoj su strani iz slvoj kaučuka (posvema sličnu svili) ili crnog za naglavkom i dvostrukimi sapuni.

☛ Ti kaputi radjeni su ne dvie praviine strane, te se mogu rabiti i po liepom vremenu kao gornja suknja.

Ciena for. 7.

Franko poštom u svako mjesto u monarkiji. — Šilje se uz predhodnju plaću ili pouzećem.

U naručbah mora se naznačiti duljinu kaputa i širinu prsah.

ENRIK PEGAN
Trst, palazzo del Lloyd.

Marijacoljske želodčne kapljice
zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Nepresegljive dobrote je posebno vpljvajočih pri netečnosti, slabosti želodca, ako s grla smrdi, napenjanju, kislem pohanju, kolikl, želodčnem kataru, gorečiče (vzrok) pri prebolelnej produkolji slin, rumenici bljuvanju in gnjusu, glavobolu, ako boli iz želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu

Varnost. znamka proti glistam, bolezni na vranici in jetrih in tudi proti slati žili ali himorojdam. Cena steklenici je s nakazom vrsd samo 40 nov., velika steklenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar „k' angelju varhu" *Karl Brady Kremsir, Morava.*

Marijacoljsko želodčne kapljice nimo tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, označeni so na vsakej steklenici priloženemu poduku za vporabo

Pristne dobe se skoraj v vseh lekarnah.

V Trstu v Lekarnah: Antonio Suttina — Lekarna: da Leitenburg, all' Ercole trifante — Lekarna: Eduard de Leitenburg, alla Salute. — Lekarna: A. Praxmayer, al due Mori — Lekarna: Pietro Prendini, alla Fontana Imperiale. — Lekarna: Benedetto Saraval, al Amazone Trionfante. — Lekarna: Benedeto Vlach Minussi, alla Corte. — Lekarna: dr. Vittorio Serravallo al R dentore (glav skladiš.) — Lekarna: Biasoletto all'orso nero. — **Pazinu:** Lekarna Fr. Buccarolch. — **Senjan:** Lekarna Philipp Ritschel. —

Svarilo! Pristne Marijacoljske želodčne kapljice ponarejujejo in posnemajo se mnogovrstno. — V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gornjo varnostno znamko ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusek-a i Kremsricah (Kremsier).

!Čujte! Gledajte! pak strmite!!

O čudnovatoj, svakomu pušiocu neobhodno potrebnoj **„Bečkoj opremi za pušiti"** ista sastoji:

Jedna lula iz morske pjene, sa pozlaćenim ili posrebrnjenim poklopcem; kamiš iz višnjovine sa ciekom.

Jedan kamišić iz morske pjene sa pravim jantarom.

Jedan kamišić za uvitke iz morske pjene sa pravim jantarom.

Zajamčena prva vrst.

Jedna kutija za smotke i jedna kutija za žigice.

Ciena ovoj podpunoj i elegantnoj opremi:

samo for. 240.

Pošilja se uz gotov novac ili pouzećem.

Fabriksniederlage **S. Schreier, Wien II.** Circusgasse 52.

TVRDKA
Bernhard Ticho
Brlan, Krautmarkt 18,
(v lastnej hiši) 8—20
pošilja proti povzetji:

Tkana ovčja volna
dvostroke širokosti, trpežna, cela obleka, 10 met. for. **6.50**

Indijski Foulé
volne, dvostroko širok, cela obleka. 10 met. f. **5**

Novosti za obleke za noge
po najnovejšej šegi progasto Blago v vseh barvah, dvostroko. 10 met. f. **8**

Črni Terno
saksonski izvod, dvostroko širok, za celo obleko. 10 metrov f. **4.50**

Progasto blago za obleke
60 cim. široko, najnovejši vzorki, 10 met f. **3.50**

Volnati ryps
v vseh barvah, 6/4 cim. širok, 10 metrov f. **3.90**

Droldrath (Trožlče)
najboljša vrsta, 60 cim. široko, 10 metrov f. **2.80**

Aquard blago
60 cim široko najnovejši vzorci, 10 metrov f. **3.80.**

Francoski Vosi
10 metrov, elegantna obleka, ki se daje prati, for **3.—**

Košulje za gospode, lastno delo
bele ali na vane I kos I a f. **1.80,** II a f. **2.20**

Ženske košulje
iz šifona in platna, fino platene, 3 kom., for. **2.50**

Ženske košulje
iz močnega platna s čipkami 6 komadov f. **3.25**

Dom če platna
1 komad, 30 vatlov 4/4 for. **4.50**
1 » 30 » 5/4 » **5.50**

Kup-Wehe
boljše nego platna
1 komad 4/4 širok, 30 vatlov f. **6.—**

Šifon
1 komad, 30 vatlov, I a f. **5.50**, najboljše vrste f. **6.50**

Kannafas
1 kom. 30 vatlov, lila f. **4.80**
1 » 30 » ruđeč » **5.20**

Kanavas iz nitl
1 kom. 30 vatljev, lila in ruđeč f. **6.—**

Okeford
se more prati, dobra vrsta, 1 kos 30 vatlov f. **4.50**

Angl. Okefort
najboljši, jako priporočljiv, 1 komad, 30 vatlov f. **6.50**

Garnitura iz rip a
sestoječa iz 2 posteljnih pregrinjal in namiznega prta sè svilnatimi franzami for. **4.—**

Garnitura iz jute
2 posteljnih pogrinjal in namiznega prta s franzami f. **3.50**

Jute zastor
jurški vzorek; podpotni for **2.20**

Holandske dolge pregrnje (štanki)
10—12 metrov dolge, 1 ostanek f. **3.60**

1 Poletna ogrinjača
3/4 dolga samo volna f. **1.20**

Konjska plahta
jako dobra, 190 cim. dolga, 180 cim. široka, f. **1.50**

Odeje za fijakerje
enakomurne, 1 komad f. **2.50**

Tovarno skladišče suknega blaga

Brnsko sukno
Odrezek 3.10 metrov za podpuno možko obleko f. **3.75**

Moderno sukno
3.10 met., jako fino kompl. možko oprsvo, for. **8.—**

Poletno češljano sukno
ostanek za kompl možko opravo, more prati, 4.40 m. dolgo, f **3.—**

Brnsko moderno blago
Ostanek za podpuno možko obleko 3.10 metrov dolgo for. **5.50**

Priložnost za kupovanje!
Brnski ostanki sukna.
1 ostanek za 1 kompl. možko obleko 3.10 met. for. **4.50**

Blago za površnje suknje
najfinejše vrste, za celo suknj f. **8.—**

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči

Elegantne izvedena zbirka uzorcev z 400 znamkami g. krojačem nefrankovano.

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

Tiskara **Dolenc.**

Broj 14. U Trstu 4. aprila 1889. Godina XX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Ime, prezime i najbližu pošu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se ivana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nobiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za poljaku 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½; i 3 za pol godine. Izvan carovine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 28

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Govor

narodnoga zastupnika dra. Dinka Vitezića, izrečen u sjednici carevinskoga vieća dne 8. marča prigodom podrobne razprave o proračunu za godinu 1889.

(Konac.)

Što se tiče ovoga propisa poslovnika i članka 2. zemaljskoga zakona od 7. maja 1877., koj o istom radi, izjaviti mi je, da je ondje samo odredjeno, da se upiti imaju primiti, ako su pisani i ako su predani predsjedniku sa podpisom barem petorice zastupnika, a da jih on ima dati nek se pročitaju i zatim vladinom zastupniku predaju. Nejma dakle ni u ovom ni u ikojem drugom zakonu propisa, da se hrvatskim jezikom napisanu upitu ima priložiti talijanski prevod.

Takova zahtjeva još nije bilo dosada i nije moglo biti, jer je u čestom protuslovju sa temeljnimi državnimi zakoni; jer kako se znade, Slaveni (Hrvati i Slovenci) začinjavaju prema Talijanom tri petine istarskoga pučanstva.

Što se tiče poziva na izjavu danu od vladinoga zastupnika, kazati mi je, da je on onom prigodom izrično priznao pravo zastupnikom, da stavljaju upite u hrvatskom jeziku, al ujedno za oprost, što on hrvatski no odgovara, navod, da će odgovoriti u jeziku, koj je razpravni jezik sabora i kojega svi zastupnici govore.

Neglede na to, da se obzirom na navedeno zakonsko propiso i na činjenicu, da se je prijašnjih godina zbilja i hrvatski govorilo, takovu izjavu no može uvažiti, red mi je očitovati, da nije istina, da svi zastupnici poznavaju talijanski jezik, jer jih ima — moni su barem dva dobro znana — koji talijanski niti ne razumiju.

Kad je interpelant zadoblo reč, da razloži nezakonitost predsjednikova postupanja, većina ga je u govoru više puta sa prigovori prekinula, a napokon mu bude povladjivanjem većine oduzeta riec.

Vladin zastupnik, premda je bio prisutan i iznavan, da označi svoj položaj prama takovom nasilju, niti odgovori, niti prigovori. Zastupnici manjine obratili su se iza toga brzojavno na njegovu preuzvišenost g. ministra-predsjednika, da njim što prije pruži pomoć, jer neće drugčje moći svoje dužnosti vršiti.

U saborskoj sjednici 14. septembra bio je podnešen hrvatski upit, upravljen na pokrajinski odbor o zahtjevu poznavanja zemaljskih jezika kod imenovanja zemaljskih činovnika; isto tako bio je podnešen slovenski upit upravljen na vladu o nepoštovanju članka 19. temeljnih državnih zakona od političkih činovnika. Ova su dva upita bila dodue predana neka se pročitaju, ali predsjednik izjavi, da jih on na temelju izjave dane u posliednjoj sjednici neće proslediti (Zastupnik grof Lažanzky: Nečuveno!) U sjednici od 18. septembra bila su opet podnešena dva upita upravljena na vladu.

I ova su bila zle sreće; predsjednik izjavi, da jih neće proslediti. Zemaljski poglavar pošao je dakle tako daleko, da je kao saborski predsjednik, proti jasnomu slovu poslovnika, napriečio manjini, koja zastupa probitke većine pučanstva, izvršenje njezinog najvećeg ustavnog prava, prava upite postavljati. Visoka vlada nije dašto mogla ostati prema tomu hladna, te je uhitja na koncu one sjednice vladin zastupnik pročitao namjestnikov dopis, gdje se izjavljuje, da vlada nije mnienja predsjednikova ni sabora, već je tvrdo osvjedočena, da se se upiti ima po propisu postupati, jer je zastupnikom na temelju obstojećih zakona slobodno služiti se jednim ili drugim zemaljskim jezikom, a jezično poznanje predsjednikovo ili saborskog ureda može biti povodom obzira o shodnosti, ali nemože štetiti prava.

Kad je bio ovaj dopis pročitan predsjednik izjavi, da prima na znanje izjavu vladinog zastupnika, al da svojega mnienja ne mienja (Zastupnik grof Lažansky: Čujte!) i pridržaje si slučajno i dalnje konačno odluku.

Čim je bila sjednica zatvorena, dr. Vidulich odstupi i položi čast zemaljskog poglavara i saborskog predsjednika.

Tad je nastala stanka od 18. septembra do 1. oktobra, dakle prekid od dvanajst dana. Medjutim su se sastali predsjednik sabora i namjestnik, njegova preuzvišenost baron Depretis. Posliedica toga sastanka bila je, da je u sjednici 1. oktobra predsjednik izjavio, da su sve potužkoće glede njegova odstupa uklonjene, da će ostati na svojem mjestu i da će se držati dosadašnjih načela. I zbilja, tko pročita zapisnike ollodeših saborskih sjednica, uviditi će, da je riec održao, pače još strože postupao.

Na sjednici 3. oktobra bio je opet podnešen hrvatski upit o ustrojenju usporednih razreda kod pučkih učionah sa hrvatskim nastavnim jezikom. Predsjednik izjavi iznovice, da će ga sa poznatih već razloga odpraviti u spise. Na pitanje zastupnikovo kako se takovo postupanje slaže sa vladinom izjavom, odgovori predsjednik, da se on drži poslovnika i većine, kojoj većini se ima manjina pokoravati. Poslovnik ima osobito štititi manjinu od proslija većine. No bude li se manjina držala poslovnika, te će on proti njoj stroge mjere poprimiti.

Iza ove izjave, pune protuslovja, svatko je očekivao, da će vladin zastupnik ustati i pozivom na izjavu 18. sept. pozvati predsjednika na poštovanje zakona. Ali on ostane prikovan na stolici i ne progovori ni slovke. Kad je pa interpelant zatražio, da mu se razjasni protuslovje medju šutnjom vladinog zastupnika i pročitanom izjavom, tad izjavi predsjednik — vladin zastupnik se niti nemaknu — da on no dopušta, da se njegov rad ocjenjuje (kritizira) i u obće no dopušta, da mu itko što u saboru propisuje, te iza to čudnovato izjave prodje na dnevni red.

Napokon u sjednici od 5. oktobra podnese jedan slovenski zastupnik upit u slovenskom jeziku, upravljen na vladu i ovaj budo pročitan, al doživi istu sreću: predsjednik ga spravi medju spise.

Ostalo je dakle sedam upita bez odgovora; šest upravljenih na visoku vladu, a jedan na pokrajinski odbor.

Oba zadnja upita, kao i ostali na vladu upravljeni, bili su 7. oktobra prošlo godine podastrti njegovoj prouzvišenosti gospodinu predsjedniku ministarstva. Osim toga josu zastupnici manjine upravili dne 2. i 3. oktobra dva brzojava na njegovu prouzvišenost gospodina predsjednika ministarstva, pitajuć, je li on shodno odredio, da se proma poslovniku uzmu u obzir postavljeni upiti i kako će se postupati sa novimi upiti; na dalje je li visoka vlada ostajo kod izjave učinjene u sjednici 18. septembra ili je medjutim svoje mnienje promienila, i je li možda sa Istru postoje dvie vlade? Na ova pitanja nije doselo nikakav odgovor.

Jasno je, da ovakovim postupkom štetuje mnogo ugled javnih oblasti.

Pitam sada dopisnika „Deutsche Zeitung“, da li ovakvimi čini slavensko pučanstvo potiskuje talijansko, kako on tvrdi, ili dali se radje protivno no dogadja.

To su svakako loši odnošaji, odnošaji, koji bi se po mojem mnienju mogli lahko odstraniti, kad bi se došlo do odluke zapustiti jednom to slavenoržerstvo i tu pomamu za raznarodjenjem, koja je u oprieci sa svimi božjimi i čovječnimi zakoni. Je li moja gospodo, tada čudo ako i najkonservativniji ljudi, razdraženi i ogorčeni, kažu, da za njih nema zakona; je li čudo, ako dotjerani do očajnosti priklanjaju uho zavodnim glasovom onih, koji njim najsvietlijimi bojami rišu odnošaje u susjednoj državi. Tko je ma i samo površno okolnosti u pokrajini promotrio, biti će uvidio koli je silno napredovalo talijansko pučanstvo prema slavenskomu. To nije izbjeglo ni poznatomu talijanskomu državniku Rugieru Bonghi-u, koji velikom pozornošću prati zgode u Primorju. U svojem govoru 14. marča 1884. navod sam nekoliko stavaka iz pisma, što ga je ovaj državnik pisao Pavlu Fambri-u, piscu djela „La Venezia Giulia“ tiskanoga god. 1880. Odanle se razabiralo koli se sumnjivo Bonghi iznašivao o misli izrečenoj od Fambri-a glede dobitja Primorja.

A sada, gospodo moja, čuto vam navesti, koliko se je u razdobju od samih osam godina promienilo u ovom obziru. Bonghijevo mnienje. U augustu prošlo godine pisao je on nekom znancu, koj je sabrao i na njega poslao novaca sabranih za rodbinu poginulih vojnika u bitci kod Dogali-a, sliedeće: „Primio sam 425 lira sabranih u Poreču i u Bujah za oskudne obitelji hrabrih vojnika palih kod Dogali-a. Kao sve novce sabrano u ovu svrhu, pridržao si je ministarstvo, da i ove podieli. Predao sam stoga njemu svotu, koja nam dolazi s mjestah, gdje talijansko čuvstvo nije za to manje živo, jer još no sačinjava dio državo. Svjedočanstvo, koje nam vi šaljete, da tamošnje pučanstvo s nama dieli tugu i veselje, jest nama zalogom, da jednog dana — i taj nije tako daleko — oni, koje sada ljubav veže, biti će umiocem i razborom vladali, odušovljenjem i sviešću puka, vezani i jednom državom. Dopustite itd. R. Bonghi“. Sve prijašnje sumnje g. Bonghija josu na jednom izčeznule, a na njihovo mjesto stupila je najveća sigurnost. Preporučam dopisniku „Deutsche Zeitung“, da pročita ovo pismo. Možda bude iza toga barem djelomice promienio svoje misli o odnošajih u Istri.

Mislim, da će ovo biti i dovoljna opomena za vladu, koja ju nebi smjela pustiti, da tako neopažena prodje. Nejma više razloga, da se vrieme gubi.

Slavensko pučanstvo jest, kako će priznati tkogod donekle poznaje odnošaje u Austriji, najjači branik proti hlepnjam zapadne susjedne države. Imalo bi se jednom odustati od politike, koja poput samoubojice ruši taj branik. Zar nejma nade, da će se jednom u Beču shvatiti pravi položaj, u kojem se moja tužna domovina nalazi? (Dobro! dosno).

PODLISTAK.

Put u Egipat.

Piše Vladko Krajanin.

(Dalje).

Pogodiv se s kočišom, odvezosmo se sa sestrom na opredieljeno mjesto, gdje se divismo veličajnu stupu, za kog veli Carić, da je 99 stopa visok a 6 širok.

Da rečemo koju o nekoć veoma važnom gradu Aleksandriji, koju je utemeljio Aleksander Veliki god. 332. pr. Isukrsta, na mjestu negdašnjega „Rakotisa“, koji bijaše jedini pomorski trgovački grad, što ga posjedovahu stari Egipćani. Položaj Aleksandrije djelovao je mnogo na njezin kulturni razvitak. Sa svih strana bilo joj otvoreno more; ona je mogla obditi no samo s Egiptom i ostalimi sjevero-afričkimi zemljami, već i s Europom i najbogatijimi azijskimi zemljami.

Grad je taj sve više napredovao, a najljepše procvate za Ptolomejovića, koji su se sami rado bavili znanošću i umjetnošću. Oni ga upravo veličanstveno uresiše ostanci negdašnjih egipatskih gradova. Bilo je vrieme, gdje se je Aleksandrija mogla takmiti i sa samim Rimom, a tad bijaše jamačno najvećim trgovačkim gradom sredozemnoga mora. Što se tiče trgovine, ona ni sada no zaostaje za drugimi egipatskimi gradovi, ter i danas još slovi kao znamenito trgovačko mjesto, čemu njoj pomaže i prostrana i sjegurna luka. S glavnim gradom Kairom veže ju željeznička pruga, koja je produljena i na drugo egipatsko gradiće.

U Aleksandriji imade velika množina džamija i drugih zgrada, koje su pravljene ponajviše materijalom od porušenih starina. Kuće su drvene i odviše jednolične, zato i nisu za Europejca prikladne. Za zabavu imade više kazališta i drugih prostorija. Veći dio europejskih država imade u Aleksandriji svoje konzule.

Čudno se čovjeku čini kad stupi u aleksandrijski „Bazar“, medju onu smjesu narodnosti. Tuj čuješ istodobno govoriti mnogo jezika, kao arabski, turski, englezki, franceski, talijanski, hrvatski, grčki, židovski, nješto malo njemački itd. Podnebljo nije lošo, akoprem nekoji sasma protivno sudo, budući je Aleksandriju u posliednje doba po koji put posjetila kuga, kolera i druge epidemično bolesti. Nu to odvisi ponajviše od nošnje i običaja tamošnjih žitelja.

Zimi nije toliko zdravo, budući mnogo kiši, te ona sitna vlaga prouzročuje mnogo bolesti.

Aleksandrija je znamenitija starinami.

Najljepši kvartir grada bio je u staro doba Bruchion, koji se je storao od sjevero-iztočne strane grada, pa sve do luke. Tuj se je nalazila kraljevska palača, muzej s ogromnom i veloznamenitom knjižnicom, koju je utemeljio Ptolomej I. Veličanstvena ta knjižnica, koja se je sastojala od 700.000 svezaka, padne žrtvom požara, kad je Julij Cezar g. 47—48 pr. Isukrsta obsjedao Aleksandriju.

Na iztočnoj strani Bruchiona nalaze se dva obeliska, napravljena iz egipatskoga granita. Jedan još stoji, dočim drugi leži kraj njega u rušovinah.

Više prama staroj luci, a po prilici na iztoku Pharosa nalazio se Serapej s drugom znamenitom knjižnicom od 200.000 svezaka. Na južno-zapadnoj strani grada prostirala se Nekropola (što bi kod nas značilo groblje) i to sve do tako zvanih Kleopatrinih kupelji. Imade i mnogo drugih spomenika negdašnje egipatske i rimske slave i kulture, al svakako izmedju svih je najznamenitiji Pompejev stup, koji ukupno s podnožjem mjeri 32 metra u visini, a 2½ metra u širini (u promjeru).

Za obsiedanja grada Aleksandrije dne 2. julija god. 1798. zapoviedio je Napoleon I., da se imadu na podnožju toga stupa izrezati imena svih tuj poginulih francezkih junaka. Taj stup bio je po rimskom pretoru Publiu posvećen na čast caru Dioklecijanu, al kasnije nazvalo se ga Pompejovim stupom. Idući na jugo-zapad od stupa dodje se do znamenitih katakomba.

Čudna je historija toga grada. Kao što i danas tako je i njegda u Aleksandriji živilo ljudi više naroda. Najglavniji bili su Egipćani, Grci, Židovi i Feničani. Gojili su samo grčki jezik, budući je on bio tada najpoznatiji i prvi na svietu.

Razsulo i razdiobo ogromno državo Aleksandra Velikoga no zapriečí napredak Aleksandrije. Po smrti Ptolomeja I. pa sve do Kleopatre ostane Aleksandrija puna tri stoljeća pod vladavinom Ptolomejovića. Aleksandrija bita je u to vrieme središto trgovine, znanosti i umjetnosti.

Tako je išlo sve do bitke kod Akcija. Kadno u bitci porazi Julij Cezar Oktavijan Kleopatrinu vojsku, a Antonij pobjegne s kraljicom u Egipat. Ali začuv ovaj, da se Oktavijan spremia navaliti na Egipat, ubije se sam.

(Nastavit će se).

Izbori u istarskih gradovih.

Dne 1. t. m. obavili su se izbori u svih istarskih gradovih. Uspjeh izbora predvidjali smo odavna. Nismo se nikada nadali, da bi mogao biti izabran naš kandidat u današnjih okolnostih. Političko družtvo „Edinost", postavljajuć svoga kandidata, znalo je unapred, da s njim prodrieti neće, no bilo si je s druge strane toliko sviestno, da se protivniku nesmie niti može ostaviti slobodno ruko. Naš list, preporučujuć narodnoga kandidata, izjavio je opetovno, da neidemo za pobjedom, već jedino za tim, da dokažemo protivnikom, da imade i u istarskih gradovih mnogo naših biračah, a to se je dne 1. aprila sjajno dokazalo. Bez ikakve agitacije, bez truda i troška zadobio je naš kandidat toliko glasova, da je to i naše protivnike osupnuti moralo. Tomu nam je dokaz bilezno piskaranje njihovih listova proti našoj stranci, navlastito proti našemu uredniku.

Gradova imade u svemu 25, koji su birali jednoga zastupnika. Godine 1885 bijaše u svih tih gradovih 6378 gradjana, imajućih pravo glasa. Od tih glasovalo je tada u svemu 3008, dakle niti polovica. Za dra. Vidulicha glasovalo je te godine 2545 a za našega kandidata 409 biračа. Da vidimo kako je prošla jedna i druga stranka dne 1. t. m. Sliedeći podatke vadimo iz talijanskih časopisa, pa recimo, da su posve istiniti. Za g. Rizzi-a glasovalo je u svemu 2585, a za našega urednika 485 biračа. Ovo su brojke, kojo se nedadu ma koli bombastičnimi frazami pobiti. Odatle vidi se naime, da je naš kandidat dobio skoro 80 glasova više nego li god. 1885, dočim je protivničkih glasovah prilično manje.

Ovdje navadjamo broj naših glasova, u koliko nam je to do danas poznato. U Buzetu dobio je naš urednik 124 glasa (protivnik 95); u Kopru 10 (protivnik 105); u Pazinu 141 (pr. 98); u Puli 71 (pr. 580); u Voloskom 30 (pr. 24); u Kastvu 34; u Krku 7 (pr. 30); u Lošinju malom 20 (pr. 77) u velikom 10 (pr. 20).

Istaknuti nam valja ovdje osobito, da nas je uprava sadivila budna sviest naših gradjana u Buzetu, Pazinu i Kastvu. Njim se dostojno priključuju dični Vološćani.

S druge strane nemožemo zamučati neoprostivog nemara naših gradjana u Motovunu i Ocsu, gdje nije niti jedan glasovao za našega predloženika, premda imade u jednom i drugom gradu mnogo našeg življa i dosta mužova, koji se rado krste rodoljubi. Na čast njimi bilo takovo rodoljubljel

Uvaži li se k tomu, da su se naši u Poreču uzdržali od glasovanja — kako nam brzojavno dojavlje — da su za protivničkog kandidata glasovali skoro svi o. kr. činovnici, dapače isti o. kr. mornarica u Puli, da su protivnici napeli sve sile, da što sjajnije pobjede, da se je radilo službeno i neslužbeno, javno i tajno za protivnoga kandinata, dočim se nije za našega skoro nitko ni maknuo, osim ono preporuke u našem listu i u naših drugovih „Il Diritto Croato" i „Edinosti"; uzme li se dakle sve to činjenice u obzir, tada će svatko s nami suglasiti, da mora svakoga od nas uspjeh izbora od dne 1. t. mj. posve zadovoljiti. U tom bo imademo novi dokaz, da se narodna sviest u istarskih gradovih lieno budi i razvija, te da nemogu naši protivnici uz sve spletke i makinacije našeg življa u otudjelih nam gradovih uništiti ili oslabiti. Budemo li i u buduće ovako — doduše polagano ali postojano — napredovali, dobiti će za dvie godine hrvatski kandidat u istarskih gradovih koju stotinu glasova više. Mi za drugim niti notežimo nego da osviestimo naše gradjanstvo i da ga sačuvamo potomstvu, koje će — ako Bog dade — žeti plod rodoljubnog i požrtvovnog rada sadašnjih naših prvaka. Odnošaji u kojih živimo jesu vrlo težki, dapače skoro nesnosni, no mi ipak naprodujemo. Sve nam je protivno, sve nas hoće zatrti i uništiti, no mi se uzdamo u pravdu božju i u žilavost našeg roda u Istri, koji je odolio do sada sretno mogućim protivnikom i njihovim zaštitnikom, da nas niti od sada uništiti neće. Medjutim kličemo svim našim sviestnim biračem u istarskih gradovih: najerdačnija hvala Vam i živili!

DOPISI.

Vrbnik, početkom marča 1889. Njegda za pašovanja nesretno uspomene naših čarenjaka čulo se je od ovdje samo vapaj i neprestano pritužbe. Nu hvala Bogu glasovito „torno" razvrglo se i sad se med sobom čupa, ko gladni psi za izgloženu kost. Samo je još njihov kapo ponešto tvrd. Pored negodovanja puka, pored opomena glavara i pored jasne naredbe sv. otca Lava XIII., koji je naredio 3 Zdrave Marije i molitvu, da se mole poslije svake mise s pukom, dakle kako on moli, ipak on stoji tvrdo, on neće da moli s pukom, on prkosi svim . .

Nakon njih nastala je doba mira i rada, pa i od to doba imade se i s čim pohvaliti naše zastupstvo. Občinska voda, koja je bila do nedavna smradna i otvorena, sada je obzidana i zatvorena, te se pomoću slanjiko dižo. Ura na tornju već više godina pokvarena, biti će ovih dana izmjenjena sa novom, koju se dan na dan očekuje.

Dne 28. o. mj. bijaše svečano postavljena spomen-ploča, kao početak gradnje komada ceste Vrbnik-Krk. Ali koliko se hoće tu žrtava od naših občinara? Mnogo, nu uztrajno naprod, rodoljubi i vi suobćinari, osvutlati će to si lice i ponosom ćete pokazivati na vaše žrtve u tako kratkom vremenu. Ovih dana bio je kod nas gosp. Vjek. Cotić, putujući učitelj. Vidi se, da mu leži na srcu napredak našeg gospodarstva, te da i njegovo srce bije za zapuštani narod Istre. Osobito je hvalevrudno, što nas je g. Cotić podučavao praktično pokazujuć kako se radi, kako se reže, cijepi, čisti stabla itd.

Tako valja, jer to je način kako se može narod štogod podućiti, a teorija nek ostane za profesorsku katedru. I nehoto dolnuo nam pred oči njeki g. Zotti, isto putujući učitelj, koji je pred njekoliko godina bio ovdje, nu učinio nije ništa, a zašto? Došao u občinu, gdje je bilo njekoliko kmetova, a on počeo govoriti talijanski, uz njega bio drugi, da će to on prevadjati i kazati hrvatski. Videć tu komedilju naši, jedan za drugim otišli su na svojim poslom, a g. Zotti uviđiv, da mu je uzaludan posao, otišao i mirna Bosna i Što nas kud jezika. Poročko „klopotalo" počelo nam predbacivati, da mi negovorimo nikakav jezik (glo čuda i mudrosti!), da je u Istri sijnost naroda, koja se medjusobno nerazumiju, da hrvatski nerazumiju ni pop ni seljak itd. itd. Ala si smiešna draga krezubice! G. Cotić je po jeziku Slovenac, on putuje Istrom, a osim slovenskoga nezna nikakvog narječja od tih tvojih umiljenih, nego govori prilično dobro naš književni jezik, pa se, „babe" ti i svi tvoji presni „doktori i filologi" po tvojem kroju popitajte kod njega, jeli se gdje našao, da ga nisu razumjeli? Pa pitaj ujedno tvoje vjerne u Vodnjanu, Rovinju, Piranu itd., da li su razumjeli drago tvoje Pisanošo?! Okladio bih se, da bi se i sam „Marko" našao u neprilici kad bi imao s njimi 10 rieči progovoriti. Draga „babe" ti mahnitaš i ludujoš kako da se je tvojim patronom sav mozak jur izvodnio.

Pogled po svietu.

Trst, dne 3. aprila 1889.

Austro-Ugarska: Podrobna razprava o proračunu ministra bogoštovja i nauke svršila je zadnjih dana mjeseca marča. Glavni govornici za ili proti proračunu bijahu zastupnici Kathrein i Suess. Prvi govorio je odlučno za vjersku školu naglasiv, da će se za nju boriti, dok ju izvojuju. On reče, da zagovornici vjerske škole neidu za tim, da pučanstvo ostane u tmini i neznanstvu, već upravo protivno t. j. da se svi narodi monarkije naobraze na temelju vjerske poduke. Proti vjerskoj školi govorio je drugi glavni govornik profesor Suess. On predbaci Lichtensteinovu predlogu, da ide za tim, da stvori nekakvu državnu školu, koja do sada nebijaše poznata.

Nadalje reče, da bi dovela vjerska škola narode do propasti i da su pogibeljni državi takozvani klerikalci, koji zagovaraju vjersku školu. Prof. Suess govorio je kano njemački liberalac, te nije čudo, što je on proti vjerskoj školi, koju bi njegova stranka najradje izručila židovskim učiteljem i rabinom.

Tečajem razprave o tom proračunu govorio je i goričći zastupnik vitez Tonkli o srednjih školah na našem jugu. Preporučio je vladi — neznamo koliko već puta — da ustanovi medju ostalim na gimnaziji u Gorici i Trstu slavensko paralelko u gimnaziju u Pazinu da pohrvati.

U proračunskom odboru carevinskoga vieća predložio je njemački liberalac i zastupnik Plener, da se zemaljski kulturni savieti u Češkoj razdieli na dva odiela t. j. na češki i njemački. Zastupnik Matuš izjavio se proti predlogu, te bijaše isti napokon odložen.

Jučer započela je razprava o ministarstvu financijah. Govorilo je više zastupnikah za i proti proračunu, osobito proti previsokom porezu na kuće.

Izbor zastupnika u istarskih gradovih za carevinsko vieće obavio se dne 1. t. mj. posve u redu. Izabran bijaše — kako se je predvidjalo — talijanski kandidat dr. Rizzi. Upozorujamo čitatelje, da pročitaju naše viesti o tom izboru na drugom mjestu.

Srbija: Razkralj Milan uputio se prošlog čodna iz Biograda preko Bugarsko u Carigrad. Tuj bijaše od sultana primljen u audienciju. U Carigradu ostaje 6—8 dana, a odatle kani dalje na iztok. O povratku kraljice Natalije i patrijarhe Mihajla koljaju još uvjek neizvistni glasćvi. Za sada, reć bi, da se nevraća kraljica u Biograd i to po želji samih regenta i njezinih prijatelja. To odkladanje pripisuje se obvozi regentah, koju su učinili razkralju Milanu. Povratak kraljičin može se doduše još kojo vrieme odložiti, no ona će se ipak povratiti u Srbiju prije nego li to žele protivnici Slavonstva.

Bugarska: Opozicijonalni vodja i rodoljub Cankov nalazi se sada u Biogradu, gdje da mnogo obći sa srbskimi državnici. Bugarski vladini krugovi vide nerado Cankova u srbskej prieštolnici, no oni ga nemogu odanle protjerati.

Francezka: Silna popularnost generala Boulangera u Parizu i u svih povećih mjestih Francezke sklonula je vladu, da postupa odlučno proti generalu. Tomu tražila je zgodnu priliku, a tu ujoj je podala narodna liga, koja je uzirula u generalu osvetitolja Francezke proti njemačkoj. Ministarstvo zaključilo je zatvoriti generalu, nu on je po najnovijih viestih pobjegao iz Francezke.

Italija: Ministar financija Bertole-Viale bio je dao već ostavku, no ministru predsjedniku pošlo je za rukom sklonuti ga, da ostane i nadalje u ministarstvu.

Njemačka je silno potrta radi velike nesreće, koja je snašla njezino ratno brodovlje kod otoka Samoe.

Franina i Jurina

Jur. Ča bi reć, da siki bogati krajca va Dinjano toliko voli i štima Marčance? Pred četiri lita nasadia im je puno jabuk kraj puta, a sada je stavia misto jabuk sve same murve i črišnje.

Fr. A izbori za djetu su blizu, pak treba kmeta kakovim darom prije zaslipiti, da se ga na vrime laglje ulovi, kako to žole poročka gospoda. Češ viditi nu, kako će doći on silni velikaš va Marčanu, kada će se birati fiducijari.

Jur. Ma da su bili pozvani niki dan tri Marčanci va Dinjan, kadi jim se govorilo, kako je potrebito dokazati Marčancem, da bi štimali više krnjeske dare nego svoje hrvatsko poštenje.

Fr. Će pak ona trojica moći to Marčanom dokazati?

Jur. Ja neznam no; ma jedan, da je tamo gospodi obeća, da će; a sada da nešto svoje obćanje držati, ša da su Marčanske tikve previše tvrde, pak da nemogu držati na pameti dinjanska dokazivanja.

* * *

Fr. Ča misliš Jurino, koja sol je va Istroj najviše slana?

Jur. Valjada ona, koju vade iz mora.

Fr. Aj je još slanija ona, koju ponujaniki podešćat va Istroj našim kmetom.

Jur. Ča je triba k njemu poć, tor soli hvala Bogu nefali.

Fr. Ja, ma on misli, da se samo od njegove soli mudar postane.

Jur. Po pravice, on je mudar zač govori, da mi niš neznamo i da mora sve bit kako on će.

Fr. Znaš ča ti je: svaka stvar ima svoj početak i finjetak, a ja se nadam, da će jedanput imet i naša maćka milka.

Različite viesti.

Promaknut na čast doktora. Vježbenik kod zemaljskoga suda u Trstu i vrlo čestiti rodoljub g. Otokar Ribarž promaknut je na bečkom sveučilišću dne 2. t. m. na čast doktora prava. Čestitamo iskreno prijatelju rodoljubu!

Imenovanje. Gosp. Klemente Mrach, savjetnik zemaljskoga tribunala u Trstu imenovan je savjetnikom kod prizivnog suda; g. savjetniku kom. tribunala Dinku Sošolišu podieljen je naslov i značaj savjetnika prizivnog suda.

Diocezanske viesti. Velešt. g. Petar Pikullć uveden je kanonički u župu Dolenja vas. G. Ivan Mlakar, župo-upravitelj u Vodicah, premješćen je kano duhovni pomoćnik u Buzet. Na njegovo mjesto u Vodice imenovan je g. Ivan Dolžan, duh. pomoćnik u Hrušici. Ovamo ide za duh. pomoćnika g. Josip Benković iz Buzeta.

Mudrost poročke „babe". U svojem posliednjem broju plaća poročko „klopotalo", da će biti u svemu 409 Slavenah u istarskih gradovih, koji su svi godine 1886. glasovali za hrvatskoga kandidata, dočim da je talijanskih biračа jedva potovica glasovala.

Di granda, častna „babo", na kojoj talijanskoj univerzi jesi naučila tu mudros?! Zar neznaš, da se tu radi jedino o biračih, koji plaćaju baram 5 for. poreza, nipošto pako o svih Slavenih, koji u tih gradovih stanuju, a pravo glasa noimaju, jer neplaćaju toliko poreza? Kad bi vriedila ova tvoja mudrost, tada bi bilo u svih istarskih gradovih samo 2500 Talijanah, koliko jih je naime glasovalo, il rečimo okolo 3000, jer su samo ovi imali pravo glasa ročeno godine. Gornja tvrdnja poročkog listića jest zbilja vrhunac mudrosti i logike poročkih piskara! Slavenah imade u istarskih gradovih samo 409, jer ih više glasovalo nije, dočim imade Talijanah skoro 100.000, premda ih je glasovalo samo 2500!

Priča se, da su u svoje doba na nekojih talijanskih sveučilišćih i nekoje vrsti životinjah na čast doktora povišeno bilo, pa ako je tomu tako bilo, mi preporučamo poročkim piskarom, da izposluju častnoj „babi" doktorat mudroslovja, jer ga dosta zaslužuje.

U Pazinu obavio se je izbor zastupnika za carevinsko vieće u Beču u najvećem redu. Premda je bilo 1. aprila lieno i sgodno vrieme za poljske radnje, to je ipak neočekivani broj biračа pristupio na biralište. Protivnici lovili su već više dana naše seljake, da ih privedu na svoju stranu. Vidilo se je, da se približavaju dani izbora, kad se talijanska gospoda klanjaju našim seljakom. Broj upisanih biračа u Pazinu iznašao je 808, od ovih glasovalo ih je 289, k izboru nije ih pristupilo 159. Kandidat naše stranke g. Mato Mandić dobio je glasova 141, kandidat talijanske stranke dru. Rizzi 98. Naš kandidat gosp. Mato Mandić dobio je u gradu Pazinu 43 glasa više nego li kandidat talijanske stranke, za koga se je toliko sgitovalo od svdašnjega političkoga družtva. Opazit nam je, da su se oni činovnici, koji nisu mogli glasovati za dra. Rizzi-a, uztegli od glasovanja, dočim je liepi broj činovnika glasovao za predloženika talijanske stranke. S naše strane imamo izraziti srdačnu hvalu svim gradjanom Pazina i našim seljakom iz okolice, koji su ovom sgodom opet pokazali, da znadu vršiti svoju gradjansku

dužnost i da se nedaju liepimi riečmi zavesti. Iskrena vam hvala. Držali se tako i u buduće sebi i našemu rodu na čast! — Naknadno doznajemo, da su paziuski gradjani talijanskoga jezika prolazili na dan izbora, kad no su doznali za konačni uspjeh izbora, sa glasbom po gradu i to valjda da proslavu našega kandidata, koji je dobio u Pazinu ogromnu većinu glasova. Hvala njim!

Bezobrazni napadaji. Istarski talijanski listovi i nekoji njihov drugovi u Trstu i Gorici udarili su prigodom posliednjih izbora na hrvatsku stranku u Istri, a navlastito na njezina kandidata za istarske gradove, upravo nečuvenim načinom. Nam je poznat prilično r e v o l v e r s k i način pisanja tobožnje liberalne židovsko-njemačko-talijanske štampe, nu spomenuti listovi nadkrilili su u toj krasnoj umjetnosti kud i kamo svoje š o r n a l i s t i č k e drugove. Tim piskarom neima reč bi više ništa sveta. Oni ruju i prokapaju i ondje, kamo se nobi nikad iole pošten čovjek dirnut usudio. Privatni život, obiteljski odnošaji, poštenje, značaj čovjeka itd. to je tim hienam u ljudskoj koži puka igračka, kojom se, kano i nestašna djeca sa lutkom, poigravaju.

U tom dičnom kolu zauzimlje prvo mjesto glasilo talijanske kulture u Istri, kojo navaljuje upravo divljačkim orudjem na našega urednika, i to jedino radi toga, što da se je političko društvo „Edinost" u svojem proglasu na birače istarskih gradova nedostojno izrazilo o pokojnom Vidulichu, i što se je naš urednik poprimio kandidature za istarske gradove.

Mi poznajemo sve nepristrane čitatelje onog proglasa, bilo Hrvate ili Talijane, prijatelje ili protivnike, neka nam navedu samo jedno mjesto u spomenutom proglasu, gdje bi se ma čim nepristojno spomenulo pok. Vidulicha. Neka se pročita naš proglas i onaj paziuskoga političkoga društva s dotičnim komentarom, pak će svatko nepristran lasno uviditi, gdje vlada strast i zaslepljenost, a gdje objektivnost i dostojanstvo. Da je znao naš urednik, da se mora popitati kod porečko-paziuskih političarah, da li može i smije kandidirati, on bi to bio zaista učinio, no jer toga znao nije, to mu rečena gospoda toga grieha nesmiju u crnu knjigu upisati. Porečkomu listiću odazvao se svom dušom abrudkog junaka jedan trščanski list (ime nam se gnuti navosti), koji uživa podporu c. kr. vlade. S tom vriednom družbom nedamo dieliti medjane, jer su zaši u smradnu i gnjusnu kaljužu, iz koje zaudara silno po š k o t i n a h.

Opaziti nam je samo toliko, da su zadnji izbori morali otvoriti oči i onim našim „dobrijanom", koji su se nadali, da će se stanoviti krugovi držati nad strankami, dočim su oni upravo djelotvorno proti nam u boj stupili.

Skoro svi c. kr. činovnici u pokrajini glasovali su za liberalca dra. Rizzia. Njim se pridružili pripadnici c. kr. mornarice u Puli, koji imadu pravo glasa; na nas navaljuju talijanski časopisi — uživajući podporu c. kr. vlade — nečuvenim upravo tonom znajuć, da ih na odgovornost pozvati nemožemo . . ergo: tko bi još mogao podvojiti o tom, da se nas nije s viškega svimi silami poduprlo?!

No svršimo praktičnim zaključkom: Naš protivnik liberalac dr. Rizzi jest izabran. Njega su pomogli izabrati skoro svi c. kr. činovnici u pokrajini i pripadnici c. kr. mornarice u Puli. On će poći u carovinsko vieće; tuj će govoriti i glasovati sa liberalci, svojimi istomišljenici proti sadašnjemu c. kr. ministarstvu — kano i njegovi drugovi. Imade li još koga na sviotu, koji bi se usudio tražiti od nas komentar ovim činjenicam?!

Iz carovinskoga vieća. U sjednici od dne 27. pr. mj. govorio je narodni zastupnik g. Ivan N a b e r g o j o žalostnih odnošajih u trščanskoj okolici, gdje narod neima drugih prava nego li da plaća visoke državne i gradsko poreze. Naši okoličani — rečo — neimadu dapače niti toliko prava, da bi njim oblasti izdavalo slovenske plaćežne naloge, već njim se svi ti nalozi šalju jedino u spasitelnoj italijančini (kako i u Istri). Govorio je nadalje o neprikladnoj i svrsi neodgovarajućoj crkvi u Barkovljah, te preporučio u formi resolucije c. kr. vladi, da stavi već u budući proračun za god. 1880. potrebitu svotu za razširenje crkve u Barkovljah.

U sjednici od dne 30. pr. mj. osvrnuo se pako zastupnik dr. D. V i t e x i ć na govor zastupnika gradačke trgovačke komore, koji je neosnovano i neprazložno napao u svojem govoru na Hrvate, osobito na preuzvišenoga biskupa Strossmayera.

Nećemo za danas o tomu duljiti, jer ćemo i onako čim prije donieti u cielosti dotični govor, ili bolje rekuć, stvarni izpravak našega zastupnika.

Godišnje izvješće i račun o djelovanju „Delavskoga podpornoga družtva" u Trstu izašlo je ovih dana izpod tiska. Ugledna je to knjižica, u kojoj su pobiljoženi svi važniji podatci o družtvenom radu u god. 1888. Članova imalo je družtvo rečene godine 1104, a svega imetka 19.280 for. 76 nvč. Godine 1888 prištedilo je družtvo gotova novca za 2144 for.

Glavna skupština biti će u nedelju dne 14. t. mj. u prostorijah družtva „Austria" (Zeleni hrib) Corso br. 45 u 4 sata poslije podne.

Muška podružnica sv. Cirila i Metoda u Trstu imade u nedelju dne 7. t. m. u 5 satih poslije podne godišnju glavnu skupštinu u prostorijah „Delavskoga podpornoga družtva" (Via Molin piccolo br. 1), kamo se pozivlju svi njezini članovi i prijatelji.

Osuda. Razprava o naručenu umorstvu, koju donašamo na drugom mjestu, svršila je jučer dne 3. t. mj. okolo 5 satih poslije podne. Na temelju pravorieka porotnikah odsudjen je Stefanutti na smrt na vješalih; dočim je Rovis proglašen novinim.

U dojdućem broju donieti ćemo svršetak ove važne i u njezinih posliedicah grozne razprave.

Iz Puljštine piše nam prijatelj početkom aprila. Evo me, g. uredniče, da Vam koješta dojavim, što će dobro doći Vam i Vašim čitateljom na Puljštini. Naša gospoda iz Pule počula su zaisaiti u sve podobčine i sjela spadajuća pod taj grad. Ti nepoznani gosti dolaziti će odsada neprestance k nam, sve dok se svrše predstojeći komaljskih izbori. To se dogadja širom cielo Istre, kako to često javiste, pak nije čudo, da se i kod nas naši Talijanaši okolo nas lišu i našu sve dotle, dok nas budu za glasovanje trebali. Sad smo njim prijatelji, kumpari, braća i gospoda, a kad svrše izbori, biti ćemo opet „m o s t r i d o š d o v i l"

Puljski Talijanaši sastavili su odbor za buduće izbore. Oni su razposlali širom Puljštine pozive i na nas seljake, da dodjemo k sjednici ili dogovoru, gdje se jo imao birati rečeni odbor i pogovoriti se kako će se vojevati proti „šćavom" kod komaljskih izbora. Mogu Vas uvjeriti, da k tomu pogovoru, ili bolje rekuć, k tim splotkam nije pošla niti jedna poštena osoba naše krvi iz puljsko okolice. Bijahu tamo dvie ili tri propalice ili šarenjaki, nu ti bi pošli i đjavlu u svatovo samo da je pjiće i šurila. Svo što je u okolici puljskoj poštenoga, čestitoga i vriednoga našega roda, ostalo je kod kuće i tako su naši Talijanaši sa podrepnicami sami viećali i zaključivali.

Čujemo, da su se ti vjerni drugovi dogovoriti kakovo i koje mužuve kanu postaviti u nažoj izvanjskom koturu za kandidate kod budućih izborah. Pronašaju se dapače već i njihova imena. Čudni li su ti naši Talijanaši! U našem izvanjskom koturu neima ni za lik Talijana, osim par Krnjola, a gospoda puljska postavljaju nam box našega znanja i bez naše privole kandidate!? Pak da nije to skrajna drzovitost?! Što bi oni rekli, da njim mi n. pr. postavimo kandidata u Rovinju? Junak porečkoga sabora g. Campitelli skočio bi zaista iz svoje staro kožo. Pa ipak usuđuju se oni namotnuti nam mužove, koji bi nas utopili u žilci vode samo da mogu.

Mi se doduše nismo još pravo ustali, no nadam se, da će se početi i kod nas ozbiljno raditi za predstojeće izbore. Upozorujemo sve dobro misleće, poštene i vriedne naše seljake na Puljštini, da se čuvaju puljskih splotkarah, kojim neka svaki od nas dovikne odlučno i glasno: D r ž i t e s e L a t i n i u t a l i j a n s k i h g u j z d i h, a n a s o s t a v i t e n a v a n j š ć i n i u m i r u.

Nesreće na moru. Polovicom prošloga mjeseca i to dne 16. marča snašla je grdna nesreća nekoje njemačko i američanske ratne brodove u luci grada Apia, na otoku Samoa. Nesreću prouzročila je silna oluja, koja se je nenadano uzdigla te bisnila puna dva dana. Brodovi nemogoše pobjeći na otvoreno more, jer bi reć, da ih je oluja nepripravne zatekla. Štota iznosi neobziruć se na poginule ljude, mnogo milijuna. Strašna nesreća izazvala je u Berlinu silnu uzrujanost. Tek oko pol 3 sata dne 30. pr. mj. stigle su onamo službeno brzojavsko, koje su potvrdile privatne viesti, što su prije stigle. Propao je krstar „Adler" i topnički brod „Eber", dočim je korvota „Olga" djelomično uništena. Službene novine javile su nesreću u kratko ovako: „Po brzojavnoj viesti najstarijega pomorskog častnika u australskoj štaciji propale su prigodom bure u luci Apije, dne 16. marča, krstar „Adler" i topnički brod „Eber". Od osoblja na „Eberu" utopilo se: kapetan Wallis, poručnici Eckardt i Ernsthausen, to liečnik dr. Machenhauer i sva momčad osim devetorice. Na ladji „Olgi" spašeno je osoblje". Svi brodovi, koji su ustdreni bili u luci, pokušaše na otvorenom moru svoj spas, nu samo englezkom ratnom brodu „Kalliope" pošlo je za rukom umaći i to ne bez velike štete. Propalo su i tri američko ratne ladje i 9 trgovačkih brodova. Od njemačke momčadi utopilo se je 90 ljudi, a od amerikanskih 30. Pošto Njemačka sada upravo vodi rat na Samoi, to pošto je valjda i ovo stroljivo propalo, bojo se još veće nesreće za njemačke naseobine. „Berliner Tagblatt" javlja, da će njemački brodovi iz Australije odmah na lice mjesta odploviti. —

Dne 30. pr. mj. srazila su se blizu grada Dovera dva belgijska poštanska parobroda, te je brod „Grofica Flandern" propao sa svimi putnici i svim osobljem. Drugi brod se je znatno oštećen spasio. Na ovom brodu nalazio se je princ Jeromo Bonaparte, koji je stekao lahke ozlede, a spašio se plivajuć.

Djeca na prestolju. Na dvih kraljevskih prestoljih u Evropi sjede u ovaj mah djeca, i to u Španji i u Srbiji. Kralj Srbije, Aleksander ima 18 godina, a kralj Španje, Alfonzo, ima 2½ godine. Ovaki slučajevi nisu u historiji ni malo riedki. Kajus Kaligula bio je 18 godina star kad dodje na prestolje, a Neron 15 godina. Dakako da je bilo i drugih u staro doba; no bilo ih je i u srednjem vieku. Mi ćemo navesti ovdje samo najznatnije slučajeve. Henrik IV., koji je išao u Kanosu bio je 4 god. kad dodje na prestolje. Francuzki Sct. Louis bio je 11 g. kad dodje na prestolje; Karlo IV. bješe isto toliko star, a na prestolnom nasliedje je ujedno i rat. Lajoš I. ugarski kralj bio je 15 godina kad dodje na prestolj, a u historiji ga proxvaše: vollkim. Karlo IX., onaj isti, koji je priredio bartolomejsku noć, stupio je od 9 godina na prestolje, a malo zatim pucno je iz svog dvoreu na Hugenote. Ludvig XIV. stupio je u 5 godini na prestolje, a u svojoj 18-oj godini izrekao je riečі: „Ja sam država". I Axnat bio je 18 godina, kad postade carem. Mohamed, koji je došao s vojskom do pod Beč, imao je 8 godinah kad je stupio na prestolje. Da je kralj Milan došao kao dieto na prestolje, svakom je poznato. No medju svimi timi ni jedan nije mirno i lieno svršio, a većinom su bili despoti.

Galerija strojeva na parižkoj izložbi. Koliko je trobalo željeza, da se sagradi galerija strojeva na Martovu polju? Trebalo ga je 7,784.510 kgr. Vrieći, dolnji dietovi i tribune teže, samo pogledom na željeznu tvorevinu, 1,200.000 kgr. Ukupni trošak iznašati će 7 milijuna i pol franaka. Sam metalni dio stoji 5,398.307 franaka, poslovi oko izkapanja to zidarsko radnje 502.400, pokrov 286.000, nakiti u stoji 250.000 franaka, dočim slikarije 158.000 franaka.

Umorstvo u Voloskom.

Pred porotom pokrajinskoga tribunala u Trstu razpravlja se ovih danah vrlo znamenita kaznena razprava.

Obtuženi su M a t o R o v i s, sin Martina, iz Žminja, po zanatu kočijaš, bezposlen, čovjek on 27 godina, više puta kažnjen, i M a r k o S t e f a n u t t i pok. Josipa iz Lindara, bezposlen, inače mali posjednik, čovjek od 58 godina, odsjedio je u tamnici za razno zločino svoga skupa do 20 godinah.

Tuži jih državno odvjetništvo, da je Mato Rovis naručio Marku Stefanuttiu, a ovaj posliednji, da je naručen umorio Rovisovog tasta Vincenca Poščića, posjednika i prije pomorskog kapitana u Voloskom. Iz obtužbe razvidja se ovoliko:

Dne 27. aprila 1888. u večer nadjen je umoren rečeni Vincenc Poščić, starac, u vlastitoj kući u Voloskom, prizemno u sobi blizu glavnih vrata kuće. Oštrim orudjem, recimo nožem, zadala mu je pogana ruka do 15 udaraca u lieva prsa, od kojih je dovel uboda takovih, da bi Poščić i od samoga jednoga bio poginuo.

Umorstvo valja da je izvela sigurna ruka, izvježban čovjek kao kakov mesar, i bit će bio u činu samo jedan, jer da jih je više, nobi djelo bilo onako jednomjerno kako je bilo.

Kad je sud došao na lice mjesta, Poščić već bijaše mrtvo truplo, nit ga je prije živa zatekao; a to nije ni moglo biti, jer su ubodci bili takovi, da je nesretnik odmah morao izdahnuti.

Taj grozni čin imao se je dogoditi odmah iza 9. uro, jer taj čas čula je gospoja Marija Sučić iz bližnje svoje kuće nekoliko težkih vapaja, medju njimi: „Majko moja mila", a čula je to i gospoja Beranek, žena poreznog kontrolora, koj stanuje na drugom podu u kući, gdje se je umorstvo dogodilo. Ono su doduše gledalo za kojih 10 minuta hoće li tko izaći iz kuće na glavna vrata, ali nevideć nikoga, nisu dalje pomišljalo, koje bi zlo moglo biti.

Nekoliko časaka kasnije čuo je težko stenjanje i kotarski kapetan vitez Jettmar i kočijaš, koj ga je doveo iz Opatije, te skroz pred samom kućom Poščića stao sa kočijom.

Čuli su hripanje kao umirajućeg čovjeka i drugi podalje od kuće, kao Augustin Rajčić, učitelj u družtvu gospoje Trevisce i nje nočakinje. Ali svi skupa nisu pomišljali na grozan ovaj čin, već netko misleć, da se stari Poščić s nekim propire, drugi misleć, da je glas čuti iz sudbenoga zatvora, koj je odmah blizu, išli su dalje svojim putem.

Marija Frolja, služkinja Beranekova, gosp. Beranek i g. Alfred pl. Manussi, činovnik kapitanata, koj je stanovao na prvom podu u kući Poščićevoj i negdje okolo 10 ura večer došao kući, opazili su prvi mrtvo truplo Poščićevo i prijavili odmah stvar oblasti.

Sud je ustvrdio, da je umorstvo, da je glavni ulaz u kuću bio zatvoren, da su stražnja vrata od prvoga poda, kuda se je izlazilo na šternu, pak u umojko na saminu, bila otvorena i da je po svem tom morao ubojica dobro znati običaje pokojnikovo i okolnosti u kojih živo, naime, da Manussi u 9 ura nije navadno kod kuće, da je starac sam u stanu i morno je znati za pokrajna vrata i putova kuda vode.

Znajuć, da je Mato Rovis od više vremena neskladno živio sa tastom, to da je više puta drugovno sa Markom Stefanuttiom, pak da su u ovoga nadjeno noke haljine omrčene krvlju i noš, i jedna novčarka Poščićeva, to iz mnogo drugih razloga, državno odvjetništvo osvjedočuje se, da je Mato Rovis naručio, a da je Marko Stefanutti izveo ovo pogano djelo, i za to tuži obojicu za zločin naručenoga umorstva. Razprava je počela 20. marča, a traje, izuzam nedjelju, sve dano dok ovo pišemo.

Sudci jesu: savjetnik Scholls, predsjedatelj; savjetnici Mrak i Legat; zamjenik Tomičić; porovodja dr. Truden.

Porotnici jesu: Smirišić, Wolff, Turek, Guarini, Baskiera, Vlah-Miniussi, Trevisini, Zidarić, Oblasser, Polano, Zanfretta, Paulin. Zamjenici: Kufarioti i Kloškovič. Branitelji, odvjetnici: Millanich i Gonorini.

Iz razprave zna se ovo:

Stefanutti hoće da dodje odvjetnik Angeli, koga je on odabrao. Predsjednik kaže, da se Angeli nije primio posla, jer mu je vriemo bilo prekratko, pak je zato imenovan branitelj Gonorini.

Bude izpitan prvi Mato Rovis. On se očituje neđužan i pripovjeda kako je godine 1884. došao na Volosko, kako se je zgladno u sadanju svoju ženu, kako se je brzo razkrstio sa tastom, koj je htio da Rovis daje 30 forintih mjesečno u kuću, a on nije htio nego 20; kako se napokon odvojiše. On da nije više govorio sa starcem, najviše ako bi se putem pozdravili. Ali žena mu je i nadalje hodila k svomu otcu i sa sinčićem.

Izpovjeda, da je Stefanutti-a poznao još od svoga djetinstva, ali posliednjih godinah, da ga nije vidio nego jedan put na Ricci, a jednom; da je bio Stefanutti u njegovu stanu, a u Opatiji, da ćije s njim bio. I svaki taj put kad je bio sa Stefanuttiem, to je bivalo više vremena prije umorstva.

Svjedok Diego Jačić tvrdi, da je dva tri dana prije umorstva vidio Stefanuttia s Rovisom u gostioni Stefanija u Opatiji. Diego da se je kao pritužio kako je njemu došla mala porcija, a njima dvojici veliko. Na to da su oni rekli: da se njim treba ojačiti.

I drugi svjedoci tvrde, da su jih vidili malo dana prije umorstva skupa.

(Konac sliedi.)

Dopisnica upravničtva.

Od 20. marca do 3 aprila pripošlo nam predplatn: Delnice »Čitaon.« za II. četv. 89. — M. I. Baška za 89. — G. L. Petrovine za 89. — S. I. Zabiće za 89. — Požega »nar. Čitaon.« za 88 (pravo). — Rieka »sam. obč. kapa. za 89 — G. M. Vižinada za 88. — S. P. Gračišće na račun 89 f. 1. — V. A. Rieka za 89. (A Pinkalo još nije abonirau). — V. M. Kraj-Gorovo za 87 i 88. — V. I. Kozarišće za I. s. 89. — Opatija »Zora« do konca 89 —

Lutrijski brojevi

dne 30. marča

Beč	16	65	69	51	4
Gradac	61	41	60	6	20
Temešwar	15	33	7	51	4

dne 3. aprila

Brno	75	7	38	60	67

Za iznajmiti

u Dutovljah kod Sežane jedna kuća, na lepom prostoru, prikladna za gostionu i trgovinu sa mješovitom robom, sastojeća prisojno od 3 sobah i velike dvorane, kuhinje, podruma, staje i sienika, zatim u prvom katu imade 3 sobe sa vidikom na ulicu, te je zato za ljetovište prikladna i radi lieposg vidika, ugodnog položaja, blizine Trsta osobito preporuke vriedna. Pobliže se može saznati kod vlastnika Petra Losera, Via della Zonta u Trstu. 1—3

Grlena bol, kašalj, hreptavica, promuklost, nazeb zadavica, rora, zapala ustiljuh itd.

mogu se u kratko vrieme izlieciti rabljenjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotovi P. Prendini, lučbar i ljekarnik u Trstu.

Vsema pomaču učiteljem, propovjednikom itd. Prebijenih kašljač nodih, navadne jutarnje hreptavice i grlenih zapalah nostaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponaščinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati *Prendinijeve sladkiše* (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutlijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani *Pastiglie*, na drugoj *Prendini*.

Cieno 30 nč. kutljici zajedno sa naputkom;

Prodaju se u *Prendinijevoj Ljekarni u Trstu* (Farmacia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 32—16

Kamaleonte četvorci

prorokujući vrieme.

Ovi su četvorci iz stakla naličeni sa pot proxirnih bojah i sa posebnim procesom uvrščeni u liep drveni okvir. Imaju pako mogućnost proreći kakvo će vrieme biti, kao i barometri i to mienjajući bojo. Predstavljaju u vedini okolico, vodopade, gradine itd. Obešnju se pako na prozoro, ali tako, da su licom prama sobi obrnjeni, to tako služe na ukras sobe. Bilježe u. pr.:

Vrieme stalno i suho sa živahnimi bojami.
Kiša u izgledu promjeniv zelenu i modru boju u žutu i crvenu.
Promjenljivo vrieme sa polu bojami.
Oluju sa neprestanim oblodjenjem bojah.
Cieno: Gabinet format duecat . . for. 5.—
Visit „ „ „ „ 3.25

Ako koji pošlje unapried for. 2 dobiti do prosto poštarine i svoga 2 četvorca u gabinet i 2 u visit-formatu.

Henrik Pegan,
Trst, Lloydova palača.

7—48

Nova
agencija za službe

u Trstu, Via Campanille br. 1

havi se namještkivanjem svakovratnih službonikah u tu- i inozemstvu, utjeruje dugove, dobavlja kavišća sa podpunom tajnošću. Izvršuje tukodjer svakojaka pisma, molbenice, ugovore itd. Založe i riešava proti uplati kamatah predmete, založene u gradskoj zalagaonici (Monte di Pietà), kupuje i prodaje svakovratnu robu. Dobavlja uz jako nizke kamate novce i upravlja svaki drugi posao.

Popisuje se hrvatski, njemački i talijanski.

Obrtničko čudo!!

Kaputi iz kaučuka:

nepromočivi raznobrojno vremene tkanine najviše četverougle sive i tamne bojo. Na jednoj su strani iz sivoj kaučuka (posvema slična svili) ili crnog sa naglavkom i dvostrukimi zaponi.

☛ Ti kaputi radjeni su na dvie pravilno strane, te se mogu rabiti i po liepom vremenu kao gornja suknja.

Ciena for. 7.

Franko poštom u svako mjesto u monarkiji. — Šilje se uz predhodnju plaću ili pouzećem.

U naručbah mora se naznačiti duljinu kaputa i širinu prsah.

ENRIK PEGAN
Trst, palazzo del Lloyd.

!Čujte! Gledajte! pak strmite!!

O čudnovatoj, svakomu pušiocu neobhodno potrebnoj **„Bečkoj opremi za pušiti"** ista sastoji:

Jedna lula iz morske pjene, sa pozlaćenim ili posrebrnjenim poklopcem; kamiš iz višnjevino sa okovom.

Jedan kamišić iz morske pjene sa pravim jantarom.

Jedan kamišić za uvitke iz morske pjene sa pravim jantarom.

Zajamčena prva vrst.

Jedna kutija za smotke i jedna kutija za žigice.

Ciena ovoj podpunoj i elegantnoj opremi:

=== samo for. 240. ===

Pošilja se uz gotov novac ili pouzećem.
Fabriksniederlage **S. Schreier, Wien II.** Circusgasse 52.

Stiskaonice (preše)

za

vino i ulike

nove lavratne gradnje

sa dvostrukim strojem u 10 raznih veličinah.

Odlikovane prigodom državne izložbe voda u Ročn (oktobra 1868) ina više danah trajajućih strukovnjačkih pokusa sa

☛ **I prvom nagradom!** ☚

1—10

Mlinovi
za grožđje, jabuke i ulike

izradjuju se i razsiljlju iz tvornice u Ročn

Ph. Mayfarth & Co.

Ilavnnica željeza, fušina na paru i tvornica gospodarskih i vinarskih strojevah

Beč, Frankfurt n. M., Berlin N.

Ilustrovani cienik, pohvalna priznanja iz Dalmacije, Istre itd. šilju se na zahtjevanje badava i franko.

Traži se dobrih zastupnikah.

Bez prohlade u ljetno doba svakdanja kupelj!

Hinka Pegana

poboljšana stolica za kupelj

sa i bez peći.

U svakoj sobi za smjestiti! Malo prostora i vode!

Pet kabala vode dostatno je za jednu kupelj.

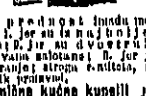

Sa tri nvč. ugljena u 25 časakah topla kupelj.

Kakovu prednost imadu moja stolica za kupelj od ostalih? 1. Jer su ta najboljega materijala te ih strukturi. 2. Jer su dvostruke kajne među sobom i vanjom, a prostor među njima jest ispunjen sa nevodljivim tvarmi, koje ne upijaju vode ni za vrieme kupanja ni kad se ista izvodi radi promjene temperature. Jako prohladi, te se takovoje u tih kasah kupanje i vrlo bolestne osobe, što tavoljer imade svoj poseban razlog. Da se toj postavci dokaže, i ako se sobi nije peći za kupelj u vrieme kupanja podkuriva. Konstrukcija tih stolicah jest tako jednostavno, da se može ista svakomu povjeriti, a uz to i tako udobno, kao u običnu kaci. More se kupati podpuna sjedeće ili samo noga. Težina tih stolicah jest 25 kilogr., te ih može jedna osoba lahko i udobno prenašati.

Ciena stolicah za kupelj i s kompletnom, iz nutra bjelo, iz vana smeđo lakiranom, sa mjedenim okrajkom, visina 82, gornja širina 50, donja 40 cm. sa pećom for. 24, bez peći for. 16, sa pripravom za odpust vode for. 2 više. Stolice se može krupna staja for. 3 više. Odprama u dvie fr. 1. Jamči se nepokvarena dostava. Ciena prosto kolodvor Trst carine prosto proti gotovom ili pouzećem. Tko želi prosto dostavu, tomu se računa trošak točno po kolodvoru. Naručbe prima:

Hinko Pegan (protokolirana tvrdka) Trst u lloydovoj palači 4. Tvornica s-olicah za kupelj, kacah „Douche" aparatah, zobnih zahodah, ledvenicah, kupaljka za sjedate Giya pompes itd. najnovije slatemo. Telefon 309. 20—1

Čuj! Čuj! Svet Čuj! Čuj!

Stroj za šivanje for. 2.95.

Čudovato je delo tega stroja; šiva vse izvrstno, najdebelje sukno in najfinejši šifon, gre dobro; je divno izdelan, zlatno bronziran, okrašuje vsaki salon.

Neodpustljivo je, kjer v hiši ni še tega stroja. 1—6

Kdo bi bil kedaj mislil, da se more napraviti za for. 2.95 šivalni stroj.

Ogromna je prodaja tega stroja; naj ga zatorej vsak tako naročil ker bo kmalo razprodan, kajti prodaja je žtrašansko velika.

Za naročbo zadostuje doplanica. Prodaja se na vse kraje sveta proti gotovini ali poštnem povzetju. — Išče se založniki.

Spediteur L. Müller,
Wien, Schüllergasse Nr. 10.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2¾%	30-dnevni odkaz	2% „
8- „	2 „	3-mesečni „	2½ „
30- „	3½ „	6- „ „	2½ „

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri so nahajajo v okrogu, pripozna se nov obrestna tarifa na temelju odpovedi od 22. oktobra, 26. oktobra in 18. novembra.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Reko, kakor za Zagreb, Arad, Bosen, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, in Ljubljano— brez troškova

Kupuja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, slat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 18. oktobra 1868. 7—24

---

f. 1.50 Čudovat je f. 1.50

samobrivec

najnovejši stroj za brij-nje, s katerim se more briti vsakdo sam in brez težkoć.

NE TRGA, NE REŽE,

ampak enostavno je in lehak.

Mnogo denarja

prihrani »Samobrivec« in nobena stvar ne lapinda se tako, kakor ta.

Cena le for. 1.50.

Pošilja proti gotovem denarju ali povzoju za gld. 1.80 brez daljnih troškov skladišče

L. MÜLLER,
Dunaj, Währing, Schulgasse 10.

Marijacoljsko želodečno kapljico

zvratno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri netučnosti, slabosti želodcu, ako s grla smrdi, napenjanju, kislem poharju, kolikoj, želodečnem kataru, goročišče (travol) pri prehlađenoj produkciji slin, rumenici (bljuvanju in gojzu, glavobolu, ako boli in želodcu) krš v želodcu, zabasanji, preobilnosti joči in pljuč v želodcu

Varnost. znamka proti glistam, bolezni na vranici in jetrih in tudi proti slasti žili ali hemoroidam. Cena stekleničci je z naknsom vred samo 40 nov., velika stekleničica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar „k angelju varhu" *Karl Brady Kremsir, Morava.*

Marijacoljsko želodčno kapljico niso tajno sredstvo, Dull, in katerih obstoji, oznanjeni so na vsakej stekleničci priloženemu poduku za vporabo.

Pristne dobe se skoraj v vseh lekarnah.

V Trstu: Lekarna: Antonio Sutlina — Lekarna: de Leitenburg, all' Eredo trifoglio — Lekarna: Eduard de Leitenburg, alla Salute. — Lekarna: A. Praxmayer, al duo Mori — Lekarna: Pietro Prandini, alla Fontana Imperiale. — Lekarna: Benedetti Saravat, al Amarone Trionfante. — Lekarna: Benedetto Vlach Minichal, alla Corte. — Lekarna: dr. Vittorio Serravallo all R dentore (glav skladiš.) — Lekarna: Biscuetto all' orso nero. — Postojna: Lekarna Fr. Baccarach. — Sežana: Lekarna Philipp Ritschel. —

Svarilo! Pristno Marijacoljsko želodčno kapljico ponarejujejo in ponujajo se mnogovratno. — V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka stekleničica v rdeč omot, pravidan s gornjo varnostno znamko tor mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun toga opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusek-a I. Kremericah (Kremsier).

VELIKA NOVOST!

Samo fr. 5.25

stoji novo izradjeni

Washingtonski

Remontoir-sat,

koji se navija bez ključa; 5 godina jamstva točnosti; uz sat dobiva se divni lančić iz amerikanskoga double-zlata. Samo ovakav sat može nadomjestiti zlatni sat i to prvo radi pomnog urodjenja drugo radi njegove točnosti i treće radi zbilja krasnog oklopa; radi toga može se ga svakomu toplo preporučiti. Dobiva se jedino uz gotov novac ili c. kr. poštnim pouzećem. Naručbe neka se šilju tvrdki: 1—4

„Waarenhaus zur Monarchie",
Wien III., Hetzgasse 12/20.

TVRDKA

Bernhard Ticho

Brünn, Krautmarkt 18,

(v lastnej hiši) 4—20

pošilja proti povzetji:

Tkana ovčja volna
dvostroke širokosti, trpežna, cela obleka, 10 met for. 6.50

Indijski Foule
volne, dvostroko širok, cela obleka, 10 met. f. 5.

Novosti za obleke za gospe
po najnovejši šegi progasto Blago v vseh barvah, dvostroko, 10 met. f. 6

Črni Terno
nakanski izvod, dvostroko širok za celo obleko, 10 m-trov f. 4.50

Progasto blago za obleke
60 cim široko, najnovejši vzorki, 10 met f. 2.50

Volnati ryps
v vseh barvah, 0,6 cim širok, 10 metrov f. 3.50

Dreidrath (Trošlje)
najboljša vrsta, 60 cim. široko, 10 metrov f. 2.80

Aquard blago
60 cim. široko najnovejši vzorci, 10 metrov f. 3.50.

Francoski Voal
10 metrov, elegantna obleka, ki se daje prati, for 3.—

Košulje za gosposke, lastno delo
bele ali na vane 1 kos Ia f. 1.80, IIa f. 1.20

Ženske košulje
iz šifona in platna, fino pletene, 3 kom. for. 2.50

Ženske košulje
iz močnega platna s čipkami 6 komadov f. 3.25

Domače platno
1 komad, 30 vatlov ¾ fort 4.50
1 „ 30 „ ¾ „ 5.50

Klug-Webe
boljše in go platna
1 komad ¾ širok, 30 vatlov f. 6.—

Sifon
1 komad, 30 vatlov, Ia f. 5.50, najboljša vrsta f. 6.50

Kannafas
1 kom. 30 vatlov, IIa f. 4.80
1 „ 30 „ rudeč „ 5.20

Kanavas iz niti
1 kom. 30 vatljev, IIa in rudeč f. 6.—

Oksford
za more-je ti, dobra vrsta, 1 kos 30 vatlov f. 4.50

Angl. Oksfort
najboljši, jako preporočljiv, 1 komad, 30 vatlov f. 6.50

Garnitura iz ripsa
sestoječa iz 2 pustelj ali pregrinjal in namiznega prta za svilinatimi franzami for. 4.—

Garnitura iz jute
2 p steljnih pregrinjal in namiznega prta s franzami f. 3.50

Jute zastor
jurški vzorek; podpolni for 2.20

Holandske dolge preproge (ostanki)
10—12 metrov dolge, 1 ostanek f. 3.60

1 Polstna ogrinjača
¾ dolga samo volna f. 1.20

Konjska plahta
jako dobra, 190 cim. dolga, 190 cim. široka, f. 1.50

Odeje za fijakerje
enakokrunene, 1 komad f. 2.50

Tovarno skladišče suknega blaga

Brnsko sukno
Odrezek 3,10 m trov za podpolno moško obleko f. 3.75

Moderno sukno
3,10 met., jako fino kompl. moško opravo, for 8.—

Polstno češ'jano sukno
ostanek za konje moško opravo, more prati, 2,40 m. dolgo. f. 3.—

Brnsko moderno blago
Ostanek za podpolno moško obleko 3,10 metrov dolgo for 5.50

Priložnost za kupovanje!
Brnski ostanki sukna.
1 ostanek za 1 kompl. moško obleko 3,10 met. for 4.50

Blago za površnje suknje
najfinejše vrste, za cele suknje f. 8.—

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči!

Elegantno izvedena zbirka uzorcev z 400 znamkami g. krojačem nefrankovano.

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

Tiskara **Delenc.**

Broj 15. U Trstu 11. aprila 1889. Godina XX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja na pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbliži pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtva u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 28.

Govor

narodnoga zastupnika dra. **Dinka Vitezića**; izrečen u sjednici carevinskoga vieća dne 18. marča 1889.

Obećajem odmah na početku, da ću zadovoljiti želji njeg. preuzvišenosti gosp. predsjednika.*) U svojem zadnjem govoru — t. j. dne 8. t. mj. — pridržao sam si, ako u obće dodjem do rieči, dokazati, kako se vodi borba od strane političkih oblastih, žestoka borba proti novomu načinu pisanja u hrvatskom jeziku. Pošto sam cto došao do rieči proti svomu očekivanju, izvršiti ću posve kratko svoj zadatak.

Kako Vam je, gospodo moja, poznato, pripadao je jedan dio Istre i Dalmacije kroz 400 godina gospodstvu mletačke republike. Naravski je, da se je za to dugo doba mnogo mjestnih i obiteljskih imena potalijančilo; no ne samo to, već su je obćinom na način pisanja uvelo posve neshodno talijansko pismo. Našem: posve neshodno, jer nema talijanski jezik toliko i takovih glasova, kano što hrvatski. Za to glasove imade glagoljsko pismo, koje bijaše jednoč u Istri u porabi, posebne pismene znakove, kojih talijanski jezik nepoznaje, te je uslied toga, što se je uvelo tudji talijanski način pisanja, morala nastati prava pometnja. Da se tomu doskoči, bijahu izumljeni za takozvani latinski alfabet posebni znakovi, to u nj uvršteni, a odgovarati bi imali posebnim glasovom slavenskoga jezika; ti znakovi jesu, k, ć, đ, š i ž. To su sve auglasnici, koje nepoznaje talijanski jezik, dočim su u porabi u hrvatskom jeziku.

Taj način pisanja poprimljen je u čitavoj hrvatskoj književnosti, te se rabi dapače i u državnom zakonskom listu, i u Dalmaciji svuda, ne samo u obćinih pismih i listinah, već dapače i u župničkih matičah.

Proti tomu ustala je talijanska stranka, a njoj pridružile se najodlučnije i političke oblasti. Tako je politički glavar u Lošinju uslied jedne upute tršćanskoga namjestničtva, i to dopisom od dne 6. julija 1882. br. 2725 dušobrižničkom najstrožije zabranio porabu novog načina pisanja kod upisivanja u matice. Uslied moje tim povodom dne 6. decembra 1882. stavljene interpelacije u ovoj visokoj kući, bijaše od visokoga c. kr. ministarstva unutarnjih posala odlukom 10. maja 1888. br. 1524 medju ostalim naloženo, da se u izvadcih matičah nesmije nikakve promjene u načinu pisanja imenah činiti, te da se novi upisi bez znanja i privole stranaka drugim načinom neprovadjaju; no bijaše pako ujedno dozvoljeno, da se, ako bi to stranke željele, njihovo ime upiše drugim načinom nego li bijaše zadnji put u matice uneseno, ili na takav način, koj se razlikuje od donešenih listina, te se ima njihovoj želji zadovoljiti al ujedno taj zahtjev na zapisnik biljegovan sa 50 nvč. uzeti, te istodobno prvobitni način pisanja medju zaporke uvratiti.

Visoko ministarstvo zapovjedilo je ujedno, da se obzirom na jurizvedene promjene u načinu pisanja službenim putem službeno nepostupa.

Kašto sam jur u svojem govoru dne 14. marča 1884. naveo, učinio je svojevoljno spomenuti kotarski kapetan svojim dekretom od dne 8. julija 1882. br. 2778. kojim je objavio ministerijalnu odluku biskupskomu ordinarijatu, vrsma bitnih promjena. On je naime mjesto rieči „zadnji upis“ umetnuo rieči „predidući upisi“, a zatim je posve ispustio zadnji odstavak, kojim se je zabranjivalo službenim putem postupati proti jur provedenim promjenam.

Isti kotarski kapetan bijaše zatim. — kao što sam to u svojem govoru dne 28. prošloga mjeseca spomenuo — u Poreč premješćen, gdje je nastavio borbu proti ovomu načinu pisanja, jer je u svoj dekret od dne 10. jenara 1888., upravljen dušobrižniku u Taru uvrstio i to ograničenje, da se promjenu već postojećih upisa u matičah nemože provesti uslied zahtjeva stranaka, već da je tomu potrebita posebna dozvola namjestničtva. Takovo ograničenje nenalazi se nipošto u ministerijalnom dekretu.

Osim toga zabranio je spomenutomu župniku i njegovoj braći pisati u obće njihovo ime novim pravopisom. Ovo je svakako nevjerojatnije nego li se pomisliti može. Najljepše pako to pri tom, što bijaše u službenom djelu lista „Osservatore triestino“ nekoliko mjeseci kasnije ime jednoga kod namjestničtva službujućega zavjetnika novim pravopisom tiskano.

Kotarsko glavarstvo u Lošinju zapovjedilo je voditeljem matičah u najnovije doba, u opreci sa spomenutom ministerijalnom odlukom i sa dosadašnjim pravopisom, da se imenu upisi u matice isključivo talijanskim pravopisom, a ta zapovjed oslanja se na noku naredbu namjestničtva. Tim načinom bijaše dakle ona u početku spomenuta odluka ministarstva posve ukinuta. Nije li dakle imala podpuno pravo slavenska manjina zemaljskoga sabora u Poreču dočim se je u takovih okolnostih obratila upitom na njegovu preuzvišenost g. ministra predsjednika, da li postoje za Istru dvie vlade? Tako je pošao tamošnji kotarski komesar — o kojem sam imao čast govoriti u sjednici od 23. t. mj. — mjeseca jenara prošle godine u Čunski, u mjesto nedaleko grada malog Lošinja, te je tamošnjemu dušobrižniku naložio na prietnju na globu od 5 do 50 for., da upiše čisto slavenska imena talijanskim pravopisom. Sastavio je zapisnik, te ga dao podpisati rečenomu dušobrižniku, koji se je morao u zapisniku obvezati, da neće imena pisati hrvatskim već talijanskim pravopisom, premda je ondje već 28 godina novi pravopis u porabi. —

Mogao bih, gospodo moja, navesti još neizmjerno mnogo primjera o poteškoćah, koje se stavljaju u tom pogledu župnom svećenstvu.

S druge strane dopušća se, da svećenici, koji pripadaju talijanskoj stranci, imena pišu čisto talijanskim pravopisom, premda su ova u pruženih im listinah hrvatski pisana. Dokazalo se dapače, da bijahu u matičah jednog župnog ureda nedaleko Poreča slavenska imena tim izkrivljena, da se je imenom pisanim na koncu sa „ć“ drugim crnilom „h“ dodalo, da su naime obiteljska imena, prvobitno hrvatski pisana, sada talijanski ubliježena. Za ovo svojevoljno izopačivanje nebrine se pako nitko, niti crkva niti politička oblast. Odatle morao bi dakle dopisnik „Deutsche Zeitung“, koji označuje slavenske svećenike kao krivotvorce matičah, uviditi na kojoj je strani izopačivanje matičah, da li na strani slavenskog ili talijanskog svećenstva.

Proti tim svojevoljnim činom predala je slavenska manjina zemaljskoga sabora u Poreču dne 13. septembra prošle godine interpelaciju na namjestnika u Primorju, no kao što sam imao čast u svojem posliednjem govoru izjaviti, bijaše rečena interpelacija pridržana, te nedodje u vladine ruke. Pošto je sada došla visoka vlada pravnim putem do znanja svih tih dogodjaja, to bi vrude želio, da mi se na to odgovori, osobito pako, da me se obaviesti, kako je to moguće, da podredjeni činovnici rade proti naredbi predpostavljenoj njim oblasti, dapače, da istu posvo obezkriepljuju.

No nedolaze samo u pravopisu obiteljskih imena takove neurednosti, već se hoće dapače silomice i imena čisto slavenskih mjesta potalijaniti, a tim načinom radi se i za potalijančenje pokrajine. Od mnogo primjera navesti ću samo jednoga. Podobćina „S. Pietro di Nembi“, dio mjestne obćine velog Lošinja, koju sačinjavaju dva otoka, a napučena je od samih Hrvata, koje se hrvatski „Ilovik“. Ovo ime jest tamo obćenito u porabi, a dolazi dapače i u jednoj molitvi, koju pjevaju u tamošnjoj crkvi na veliko blagdane. Posve je naravski, da se tamošnja kapela u biskupskom šematizmu tako krati. No ces. kr. namjestničtvo nehtjelo dopustiti, da se mjesto, napučeno od samih Hrvata, krati hrvatskim imenom, to je izdalo posebnu naredbu, kojom se suglasno sa zemaljskim odborom naredjuje, da se ono mjesto slavenskim imenom „Ilovik“ nezove. Kadno je mjestni dušobrižnik svojim dopisom od dne 12. decembra pr. god., sastavljenim u hrvatskom jeziku — molim, da se to uvaži — kojim je poslao kotarskomu glavarstvu u Lošinju sakupljeni milodar od 2 for. za poplavljenike u Tirolu, svoje mjesto slavenski označilo, bijaše dopisom od dne 18. decembra pr. god. br. 6856 na temelju §. 11. ponuto naredbe od dne 20. aprila 1854. D. Z. L. br. 99, na novčanu globu od 20 for. odsudjen; još se ga je k tomu uvriedilo. Rečeno bijaše naime, da mora kotarsko glavarstvo njegovo (kapolanovo) ponašanje smatrati nepristojno-drsovitim, inoreantomente insolente, u kojem svaki uvidja svrho — to Vam je pravi Gallmatijaš allo scopo a tutti visibile — da se proti državnim oblastim i njihovim odredbam domonstrira.

Iz notom navedenih rieči možete, veleštovana gospodo, stvoriti si sud o pristojnom i uljudnom načinu pisanja političkih oblastih, kakav je kod nas u porabi. Takovih uvriedljivih to izrazivajućih izraza nebi jpak smielo biti u službenom spisu!

Što bi se reklo, da se napiše u kojem njemačkom spisu mjesto Venedig „Venezia“ ili mjesto Agram „Zagreb“? Svatko morao bi se tomu smijati. Kod nas se pako nešto takova nalaže, a tko radi protivno, biva kažnjen.

Ja držim, da nemože biti veće povriede nego li je u nazočnom slučaju ova naustavna naredba.

Nolmadom tomu ištu dodati, nego molim vrude njegovu preuzvišenost ministra predsjednika, da se već jednom uvede red u našoj pokrajini. (Dobro! dobro! na desnici).

*) Da će u kratke govoriti budući se je predlagalo konac rasprave. Op. Ur.

Pogled po svietu.

Trst, dne 10. aprila 1889.

Austro-Ugarska: U carevinskom vieću razpravlja se proračun ministarstva trgovine. Češki zastupnik dr. Herold tužio se u svojem govoru, da ministarstvo trgovine širi u svojem djelokrugu germanizaciju. To se opaža osobito kod državnih i državom podupiranih željeznicah, koje uredjuju jedino njemački i koje zahtjevaju od svih činovnika, dapače i od prostih radnika poznavanje njemačkoga jezika. Ako imade razloga tužbam u Češkoj, gdje je bar dielomice provedena ravnopravnost na željeznicah, što bi morali mi kazati n. pr. proti upravi južne željeznice, koja neće da znade za hrvatski ili slovenski jezik na pruzi sv. Peter-Rieka? Tuj nemu nigdje ni traga našemu jeziku kako da smo usried njemačkoga carstva.

Istom prigodom govorio je i slovenski zastupnik Pfeifer, koji je zahtjevao od vlade, da već jednom dogradi dolenjsku željeznicu. Tršćanski zastupnik Burgstaller predložio je, da se Trst spoji sa Rudolfovom željeznicom i da se gradi nova tauriška pruga.

Zemaljski izbori u Galiciji imali bi se obaviti tekar u drugoj polovici mjeseca julija. Poljski listovi javljaju, da će ministar Gautsch predložiti carevinskomu vieću novi školski zakon na razpravu poslije uskrsnih blagdana. Češko konservativno plemstvo ponudilo je njemačkim veleposjednikom 15 mandata za češki sabor kod predstojećih zemaljskih izbora. Njemački veleposjednici vieću o tom predlogu, no težko da dodje do sporazumnika, jer će se tomu protiviti njemački liberalci, kojim nije stalo do mira i sloge sa Česi, već jedino do nadvlade.

Njeg. Veličanstvo vratilo se u subotu iz Beča u Peštu, te je primilo sliedećeg dana ministra Tiszu u sudiciju, kojom prigodom bijahu utanačene zadnje odredbe glede imenovanja novih ministra.

Iz Zagreba javljaju, da se neće sustati hrvatski sabor do jeseni. U ponedeljak imala je hrvatska regnikolarna deputacija sjednicu, u kojoj bijaše razdieljeno izvieće pojedinim članovom o sklopit se imajućoj financijalnoj nagodi sa Ugarskom. Sjednici prisustvovao je ban i predsjednik sabora.

Srbija: Bečke novine javljaju, da će se kraljica Natalija vratiti u Srbiju već ovog mjeseca ili pak najdalje u jesen. Razkralju Milanu izkazuje sultan u Carigradu velike počasti. Šteta što to nemože pridignuti ugled ni vlast putujućemu razkralju.

Bugarska: Knez Ferdinand, koji je nedavno boravio u Plovdivu, kani sada preputovati sva glavnija bugarska mjesta. Svagdje, da će ostati bar jedan tjedan, jer da si tim želi steći ljubav i privrženost bugarskoga gradjanstva!

Rusija: Glavniji ruski časopisi tvrde, da je odlučeno, da se povrati bivši arhimandrit Mihajlo u Srbiju. Englezke novine pišu, da se je složila rusku, ostalim Slavenom prijazna stranka s političkim programom cara Aleksandra. Rusija, da neće rata, nu čekati će pripravna za svaku moguću pogibelj. Ona da je stalna, da neće dugo trajati austro-njemački savez, a tada da će i njezin upliv narasti.

Francezka: General Boulanger, koga će sadašnja vlada staviti pod iztragu radi tobožnjeg rovarenja proti republiki, utekao je u glavni grad Belgije-Bruselj. Odatle šalje general proglase na svoje birače, u kojih tvrdi, da će napokon pobjediti svoje protivnike, te stvoriti novu, čvrstu republiku. Vlada republike hoće da odlučno postupa proti generalu, kojega bi se rada lišiti prije otvorenja izložbe.

Italija: Mjeseca maja obdržavati će se u Vatikanu konzistorij, u kojem će sv. otac imenovati tri francezke, jednoga belgijskoga i jednoga austrijskoga biskupa kardinali. U tom konzistoru biti će imenovano i više biskupa

za Rusiju. Talijanska vlada namjerava poslati nove čete u Afriku, te je već ministar rata predložio u tu svrhu svotu od 6 milijuna lira.

Franina i Jurina

Fr. Znaš Jurino, da je ono silna sramota.
Jur. Čo bit, ma povoj mi da-to?
Fr. Da moraju žminjski krnjoli i šarenjaki, sve sami industrianti i negocianti, ki so popeljuju po karocah, imot za potužtu muža, ki nima ni konji ni karoci, nego samo dobre nogi i zdravu glavu.
Jur. Imaš pravo, da je to za njih sramota, ja neznam kako to moru trpet.
Fr. Onakova gospoda pak pustit se zapovodat od jednoga kmeta?!
Jur. Uh, mora njim žuč puknut.
Fr. Siromah „Manilo" zalova ga odjada s onim, da drži va butiljah pod postoljom.

* * *

Fr. Ča bi reć, da je dobil kanfanarski tajnik pašaport?
Jur. Ja din zato, da brže drugi pride, pak da liti komugod va grlo pošćlou šćotlo.
Fr. Ma tamo mondaju to blažono tajniko skoro svako lito.
Jur. Ča ćuš, kada ima i tamo ljudi lačnih a još više žejnih.
Fr. Ala, da bi oslipili ki još nisu.
Jur. Franino, nobudi tankoglavić!

Različite viesti.

Visoki gosti u Miramaru. Dne 12. t. mj. dolazi u susjedni Miramar, gdje boravi već dulje vremena prieatolonnaljednica udova Stefanija, bolgijska kraljica s princesom Klementinom, t. j. majka i sestra prejasne nadvojvotkinje Stefanije. Visoke gostinje ostati će u Miramaru preko uskrsnih blagdana, a tada će se vratiti preko Italije u Belgiju.

Novi odbor muško podružnice sv. Cirila i Metoda u Trstu. Kod glavne skupštine, obdržavane u nedelju, bijahu jednoglasno izabrani u odbor naše muške podružnice sliedeća gospoda: predsjednik M. Mandić; podpredsjednik Fr. Žitko; tajnik Lj. Furlani, njegov zamjenik dr. Tuma; blagajnik J. Gorup, zamjenik Sr. Bartolj.

„Tržaški Sokol" priredjuje svojim članovom i prijateljem u nedelju dne 14. t. mj. u 9 sati na večer u dvorani „Hotel Europa" posjelo ili „Jour-fix". Zabavom upravljati će članovi novo ustrojenoga dramatičkoga odiela našega „Sokola", kojim želimo unapried što bolji uspjeh.

Odlikovanje. Doznajemo, da bijahu: naš vrli zastupnik na poročkom saboru dr. Fran Volarić, kanonik u Krku i pop Roko Stuparić, župnik u Velom Solu, odlikovani od sv. Otca papo redom „Pro ecclesia et pontifice" (za crkvu i za papu), koj je bio utemeljen prigodom jubileja. Srdačno čestitamo obojici! Dr. Fran Volarić jest svećenik takov, kakovim po šaronjačkih moždjanih ne bi smio svećenik biti. Nego ako sv. Otac papa priznaje njegov rad i njegove zasluge, neka sudo naši čitatelji koliko je u tih šaronjačkih moždjanih zdrava razuma!

Opatija — Javno kupalište. Naša krasna Opatija uvrđena je službeno — kako javljaju bečki listovi — u red javnih kupališćah. Službeni list bečke vlade od dne 6. t. mj. donosi naime zakon od 4. marča t. g., kojim se označuju glavna pravila za uredjenje kupališća i kupališnog reda u Opatiji. Tim zakonom nije samo priznata javnost kupališću, već mu se tim i zajamčuje veći razoviet i bolja budućnost.

Lov za pouzdanicami. Kotarskog poglavara u Lošinju bi reć, da strašno peče ono, što je o njem rekao naš vrli zastupnik na carevinskom viću, te traži lieka i melema. Pred nekoliko dana bila je občinska sjednica lošinjskog zastupstva. Digao se neki zastupnik i stavio prešan predlog, da se prosvjeti. dru. Dinku Vitezića dudo nepouzdanicu s toga, što se je usudio crnimi bojami oriseti veliko i nepreporno vrline lošinjskoga kotarskoga poglavara g. Zuccka i predoditi krivo carevinkom viću i ministrom carevim neizmjerne njegove zasluge za dobrobit stanovnikah lošinjskoga političkog kotara. Na žalost šarenjaka našao se u zastupstvu rasuman i pametan čovjek, koj j razložio neumjestnost takova predloga i predlog pade; pao je na oči samoga kotarskog poglavara, koj je proti svojemu običaju prisustvovao onoj sjednici. O ljudsko nezahvalnosti!

Neka ta crna nezahvalnost onoga gospodina neodvrati od njegova rada i nastojanja. Možda se nadjo drugdjo mjesto, gdje će se njegove zasluge bolje priznavati i cieniti!

Zemaljsko gospodarsko vieće i hrvatski jezik. Lani i proklani raspisalo je zem. gospodarsko vieće u Poreču više natječaja u gospodarske svrhe. Svi oglasi bili su izdani u talijanskom jeziku i tiskani u poročkoj „Istri". Pošto se nije nitko prijavio za natječaj, razaslalo je posilje isto vieće okružnicu na sve kotarske gospodarske zadruge, gdje ističe, da bi žalostno i nedično bilo, kad bi natječaji propali sbog pomanjkanja natjecatoljah, te pita je neka ga izvieste i neka kažu što bi se imalo učiniti ili promieniti, da natječaji nadju boljega odziva. Krčka gospodarska zadruga, odgovarajuć na onu okružnicu, svjetovala je medju inim zemaljskomu vieću, da izdado oglase i u hrvatskom jeziku, kojog govore dobro dvie trećine kmetah i da je tiska također u „Našoj Slogi", koju najviše čitaju kmetovi u Istri. Taj savjet, toli naravan, toli opravdan i toli pravedan, nije se svidio zemaljskomu vieću, pače ono je u njemu našlo čosa trieznu i razborit čovjek nebi vidio. Oštrimi riečmi odbilo je savjet i spodštnulo gospodarskoj zadruzi, kako ju ne potiču namjere stvarne i spojive sa njezinom zadaćom, već težnje, da s poljodjelskog polja podjarnje pitanje čisto političko i kako ono nije mnogojezični urod za provadjanje, da posluži političkim namjeram pojedinih gospodarskih zadruga. Zemaljsko vieće neće dakle, da ga kmet rasumi, ono neće, da se prilagodi odnošajem u Istri, ono nije za kmeta već za gospodu, a kad mu tko što svjetuje, podmeće mu krivo namjere. Pa ti ljudi će nam kazati i pjevati, da ljube ovu zemlju, da rade sa njezin boljak! Po činih njihovih sudite jih.

K izborom 1. aprila. Talijanski listovi hoće silom, da predstave svojim lahkovjernim čitateljem uspjeh izbora naslednika dr. Vidulicha kao sjajnu pobjedu. Mi njim veselja no zavidjamo, jer smo i mi sasvim zadovoljni uspjehom. Dukazali smo, da i u gradovih ima Hrvatah, a to nam je za sada dosta. Broj naših birača ponarasti će za mnogo, kad u naših ljudih bude nestalo kojekakovih maljušnih obzira, kad bude svatko svjestan svoje dužnosti, kad se s noke strane no bude vršio pritisak na porodjeno birače i kad bude izborni red pravedno prokrojen.

Mi bez buke i bez vike, bez kortešovanja i bez novca sabrali smo 487 glasova za čovjeka siromaka i predstavljena kao Hrvata najoštrija boja, radikalca, a Talijani uz svu pripomoć o. kr. činovnikah nisu jih mogli naći nego 2549 od 5068 ukupnih birača, za čovjeka bogata, što danas mnogo vriedi („virtus post numos" naglašuju oni u svojih listovih) i za čovjeka predstavljena kao umjerenog liberalca. Novalja pako zaboraviti, da su išla 52 glasa izgubljena, a ovi bijahu po svoj prilici većinom našemu kandidatu namienjeni. —

Sašli smo golocuki u borbu, a medju našimi dušmani zavladao trepet, kao da im se zemlja pod nogama odmiče. Što li se nije uradilo, dok se je nagovorilo g. dr. Gambinija, da povuče svoju kandidaturu!

Mislimo, da ćemo ugoditi čitateljem ako njim priobćimo nekoliko crtica iz posliednih izbora. To će nam prikazati u pravom svietlu naše protivnike, a nas poučiti za buduće, te zato molimo našo rodoljubo po Istri, da nam priobće štogod misle, da je vriedno da se zabilježi i potomstvu na uspomenu predade.

* * *

U Puli ima nekoliko trgovaca vinom iz otoka Krka, koji imaju pravo glasa u onom gradu. Ovim je občina puljska poslala izborno izkaznico 30 marča i to no ravno, niti kroz občinu, kojoj pripadaju, nego kroz drugu občinu, n. pr. za Puntare kroz Baškn. Na dopisu bio je podpisan sam talijanski kandidat dr. Rizzi kao poćačelnik puljski. Istina je, da sedanji vlak, vlak željeznicah, brzojavah i telefonah, ne pozna više ni prostora ni vremena, ali još nije toliko napredovao, da bi u jedan dan bilo moguće, da pismo, kojo stigne iz Pule na baščanski občinski urad, da od ovoga bude ustupljeno puntarskom občinskom uredu za dostavu biračem i da birači uzmogu doći na 1. aprila na birališće. Reći bi se moglo, da je gosp. Rizzi sam za sebe kortešovao. Tà on je za sebe i glasovao!

* * *

Talijanaške novine Istre i Trsta raztrubile vlost, da su primilie nekakav proglas sa slikom otoka Krka i zemljovidom Istre, a sa napisom „Anti-Italia irredenta". Na toj slici (na otoku) da bijaše naslikan vojnik („Morlak il Hrvat"), koj je puškom ciljao proti lstarskomu kopnu. Imena talijanskih gradova, da su pohrvaćena. U proglasu da se grozi Talijanom da će biti svi protjerani ili uništeni.

Tko da nouvidi odmah na prvi mah u toj ludoriji plod pomućenih talijanaških moždjana?! Neznajuć kako bi Talijane u pojedinih gradovih prestrašili a tim prisilili ih, da glasuju kod netom minulih izbora za svoga predložnika, izmislilše ročenu glupost, kojom su jedino sebi izdali svjedočbu skromaštva. Taj kraeni izum htjedoše pripisati hrvatskoj stranci u Istri, mi mi notežimo za sličnimi plodovi bolestne duše, te je odludno od sebe odbijamo. Naši protivnici vični bijahu i do sada na ovakva sredstva agitacije, jer su i kod zadnjih zemaljskih izbora naše prvake smješno slikali te ih svojim pristašam za nabavu razpošiljali. Na takove divne izume mogu si pribaviti dakle naši protivnici patent.

* * *

Zastupnik pazinskoga političk. društva u Piranu ladno je na svojo sugradjane poziv, podpisan po gradskomu načelniku, u kojem kaže, govoreć o izborih za istarsko gradovo, medju ostalim i ovo: „dva su kandidata: dr. Lodovico Rizzi iz Pule i M. Mandić urednik „Naše Sloge". Prvi zastupa našu prošlost i budućnost, zastupa slavu naše narodnosti, drugi puko zastupa Hrvatsku, koja hoće, da si pripoji našu pokrajinu, zastupa natražnjaštvo, mržnju i bratoubojnički rat izmedju Talijanah i Slavonah".

Sad pitamo nepristrane čitatelje, je li se gdje u izobraženom svietu agitira sličnimi javnimi proglasi, podpisanimi po službonoj oblasti? Šta bi rekli naši protivnici, da oglasi, naša stranka sličan proglas u kojem bi stalo, da radi n. pr. pazinsko političko društvo za Italiju, kojoj bi htjelo pripojiti našu pokrajinu? Pak da podpiše takav proglas koji naš načelnik? Bi li bilo to poročko-pazinskoj gospodi po volji? Bi li oni odobrili takav način agitacije? Ne nećemo da duljimo pitanji, već kažemo jednostavno, da su piranski prijatelji i članovi pazinskoga društva imali bez dvojbe na umu, kad su sastavljali gornji proglas, onu našu: **rocimurocidatineredo.**

* * *

Protivnici naši neznaju za ime našim svećenikom, koji sudjeluju kod izbora, bilo občinskih, zemaljskih il državnih. Nema rugla i kloveto, koju nebi talijanaške novine sasulo na „Preti-policanti, preti-cranzo-cocati, preti istigatori" itd. itd. No kad agitiraju talijanski svećenici za Talijane, kad sudjeluju kod javnih i tajnih sjednicah il skupštinah, kad dodju „in corpore" glasovati za talijanskoga kandidata, tad su oni „Sacerduti istriani, bravi, buoni, religiosi". itd. itd. Tako se navaljuje i sada na one rodko naše svećenike, koji su nedavno glasovali za hrvatskoga kandidata, dočim se nespominje nigdje, da su skoro svuda talijanski „Molto reverendi i revendissimi" in corpore došli glasovati za talijanskoga kandidata. Tim „mnogočastnim i prečastnim" nije se za stalno trosila „bogoljubna" ruka kad su pisali na svoju glasovnicu ime liberalnoga kandidata.

Eto, ovako mjere u Istri dvojakom mjerom koli sviestovnjaci toli većina svećenstva kad se radi o glavi mrženoga Hrvata. Tako i jedino tako dolaze naši politički protivnici do „sjajnih" pobjedah, na kojih njim mi nit itko pošten s nami nezavidja.

Riedak slučaj dogodio se nedavno u sv. Mateju, podobćini Kastavskoj. Za vriome mrtvačko miso za starico od 105—106 godina donesoše u crkvu na sveti krst troike, što no ih na sviet dala od subote do utorka neka plodna majka iz Srokove županije. Sretna majka i troji — dva sinčića i ćekrica — jesu posve zdravi. Ista žena imala je već do sada dvojko, a Bog njoj dao snage i sredstva, da tu mnogobrojnu čeljad pametno i dobro odgoji, da njoj budu u starosti od pomoći.

Podieljenje podporah „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri". O tom javlja nam predsjedničtvo naše „Bratovšćine" kolikо sliedi: Sjednica odbora „Bratovšćino hrv. ljudi u Istri" obdržavala se dne 27. marča u Kastvu, da podieli godišnje podpore molitelјem. Ovih se prijavilo 54, i to šestorica sveučiliščnih djaka, 18 gimnazijalaca, 20 učiteljskih pripravnika, 1 djak dolavske škole i 9 pripravničara ces. kr. pripravnice u Kastvu. Pošto jedan molitelj sustegnu svoju molbu, a sedmorici iz raznih se razloga odbila molba, bijahu ostali podieljeni kako sliedi: 1. L. N. iz Pule služ. med. u Beču sa 80 for. 2. K. S. iz Novakih služ. prava u Beču sa 80 forinta. 3. P. A. služ. prava u Zagrebu iz Strpeda sa 80 fr. — Iz gimnazije na Ricci: 4. L. J. iz Opatije sa 12 for. 5. D. M. iz Rukavca sa 12 for. 6. B. F. iz Vrbnika sa 12 for. 7. F. J. iz Vrbnika sa 12 for. 8. K. M. iz Dubašnice sa 12 for. 9. M. K. iz Perenić sa 12 forinta. 10. C. D. iz Kastva sa 20 for. 11. K. J. iz Kornića sa 12 for. 12. B. B. iz Crnikala sa 12 for. 13. Ž. J. iz Veprinca sa 12 for. 14. U. A. iz Dobrinja sa 10 for. — Iz gimnazije u Trstu: 15. F. F. iz Keršana 10 for. 16. A. A. iz Opritja sa 10 for. 17. T. J. iz sv. Petra u Šumi sa 10 for. — Iz gimnazije u Senju: 18. M. M. iz Vrbnika sa 12 for. — Iz učiteljišća u Kopru: 19. P. V. iz Matulji sa 15 for. 20. Z. V. iz Lindara sa 15 for. 21. N. J. iz Čepića sa 12 for. 22. J. A. iz Studene sa 15 for. 23. B. N. iz Omišlja sa 12 for. 24. B. A. iz Roča sa 15 for. 25. Ž. A. iz Lanišća sa 12 for. 26. B. F. iz Pićna sa 12 for. 27. Z. F. iz sv. Fuska sa 12 for. 28. T. A. iz St. Pasina sa 12 for. 29. S. L. iz Lindara sa 15 for. 30. B. J. iz Jurdići sa 15 for. 31. B. F. iz Juršći sa 12 for. 32. T. A. iz Ilažići sa 12 for. 33. D. M. iz Produbca sa 10 for. — Iz učiteljišća u Gorici: 34. G. P. iz Mošćenica sa 10 for. 35. G. A. iz M. Lošinja sa 10 fr. — Iz učiteljišća u Dubrovniku: 36. B. K. iz Vrbnika sa 15 for. — Iz učiteljišća u Arbanasih: 37. P. S. iz Vrbnika sa 12 for. — Iz pripravnice u Kastvu: 38. A. M. iz Brguda sa 8 for, 39. L. J. iz Opatije sa 8 for. 40. R. M. iz Malinske sa 8 for, 41. T. L. iz Baško sa 8 for. 42. M. J. iz Rukavca sa 8 for. 43. C. A. iz Citanova sa 8 for. 44. J. J. iz Opatije sa 8 for. 45. S. J. iz Sršoni sa 8 for. — Iz dolavske škole u Kastvu: 46. S. J. iz Spinčići sa 20 for. iz zaklade od 50 for. utemeljene za tu školu.

U svem razdielilo se redovitih podpora 602 for., a već se do sada poraždielilo izvanrednih podporah 180 for., tako, da ukupna svota podporah podieljenih po „Bratovšćini" za godinu 1880. iznaša 782 forinta.

Odbor „Bratovšćine hrv. ljudi"
Kastav, 7. aprila 1880.

Ante Turak,
predsjednik.

Parobrod „Senj" (Marušić i drugovi) ploviti će u ljetu sliedećim redom: Senj-Rieka i obratno, počam od 12. aprila do dalnje odredbe. — Odlazak iz Senja: Svaki utorak i petak u 4½ sati u jutro ćiću Novi, Selce, Crikvenicu i Omišalj. (Omišalj samo potkom). Svake subote i srieda u 5½ sati u jutro ćiću Baško, Krk (Veglia) i Malinsku. — Odlazak iz Rieke: Svaki utorak i petak u 1 sat poslie podne ćiću Omišalj, Crikvenicu, Selce i Novi. (Omišalj samo potkom). Svaki ponedeljak i četvrtak u 9 sati pred podne ćiću Malinsku, Krk i Baško. — Ako vriome dopusti.

Grobnica pape Lava XIII. Lav XIII. nedavno je odabrao mjesto, gdje hoće da bude sahranjen. To mjesto jest glasovita basilika sv. Ivana Lateranskoga. Ovo zadnje vriome nasliednik Pija IX. potrošio je više miljuna, da poljepša i razprostrani absidu. Do ove absida, iznad vrata, što vode u sakristiju, hoće Lav XIII. da bude sahranjen. S druge strane absida jesu vrata uprav nasuprot sakristijskim vratima. Iznad njih položiti će se po nalogu Lava XIII. ostanci velikoga pape Inocenta III., koji bješe stavio Francezku pod interdikt sbog ženitbene razstave Philipa-Augusta, te izobćio Otona Brunšvičkoga i kralja Engleskoga Ivana; u obće bio je to oštar papa, koji je povećao dobra crkvena, te se dostao absolutna gospodstva nad Rimom. On je sazvao koncil Lateranski, a umro je u Perugiji. Dok je Lav XIII. bio biskupom u Perugiji, izučavao je dugo život Inocenta III., kojega bezkrajno poštuje. On je već za prvih dana svoga pontifikata dao pre-

nosti u Rim dio tiela glasovitoga ovoga papé; što su ostanci, što će se sahraniti u baziliki sv. Ivana Lateranskoga u sarkofagu, jednaku onom, u kojem će počivati tielo Lava XIII. Po običaju papa se sahranjuje na trošak kardinala, što ih je on imenovao; po tom Lav XII. ima trošiti tok za namještaj ostanaka Inocentovih i on je to djelo izručio jednome od prvih današnjih umjetnika.

Ogromni dalekozor. Amerikanski sviezdoznanci nisu zadovoljni uspjehom opažanja učinjenih na vrhuncu briega Hamilton zvana za velikim dalekozorom Lick, koji broji u promjeru 96 cm. Ovako će ovaj stroj, koji bijaše radi svoje veličine jedini na svietu, zamieniti dalekozor sa promjerom od 120 cm. Profesor Pickering ovaj se čas vere briegovi kalifornijskimi u svrhu, da opredieli najpogodniji položaj, na koji će se posaditi ovaj silni dalekozor.

Pučanstvo sjevero-amerikanskih sjedinjenih država. Broj pučanstva sjevero-amerikanskih sjedinjenih državah upravo se je vanredno pomnožao za ovo posliednje četvrtstoljeće. Posliedni službeni popis pučanstva konstatuje, da broj sjevero-amerikanskih združenih država iznosi do 61,702.000 stanovnika. Od 1860. do 1870. bijaše narast od 7,115.201 — među kojimi bijaše 2,468.702 iseljenika iz Europe; od godine 1870—1880. narasao je broj na 11,880.005, od kojih bijaše do 5,000.000 evropskih iseljenika; od 1880. pako godine do 1. jenara 1889. samo iseljenje Europejaca načinjava u tih državah kontingenat od 4 milljuna ljudi. Imade 10,000.000 po prilici Europljana, koji se od 1860. pa do 1888. iseliše u sjevero-amerikanske združene države.

„Vienac". Br. 14. izašao je s ovim sadržajem: „In myeterio in requies", spjevao Mosorski guslar, Gjurgjica Agićeva, pripovietka Ks. pl. Šandor-Gjalskoga. Bajke i priče. III. Slavulj i žabe. Gloss, od Gjuro Nikolajevića. „Cvjo-tangja", roman, francezki napisala Augustus Cravon. Kosovo. Fonetički ili etimologički? napisao T. M. Listak: K slikam; književnost, umjetnost, svaštice. Sliko: Dr. Ivan Zahar. Svatbena košulja, slika K. Krojčika.

Vienac izlazi svake subote na dva arka. Svi dosad izašli brojevi mogu se dobiti.

Književnost.

Zgodbe sv. pisma za niže razrede ljudskih škola. S 47 podobami. Nemački napisal dr. Friderik J. Knecht, posjovenil Ivan Skuhala, dekan u Ljutomeru. Z dovoljenjem knezo-biskupa Lavantinskega i Ljubljanskega ordinarijata. Freiburg v Breisgavi 1889. Herderjeva založnica. Založna cena vezana 20 kr.

* * *

„Illustrovany katalog" izdao je češki nakladnik A. Reinwart u Pragu. Sadržajo svakojako spise o domaćem i poljodjelskom gospodarstvu, o vrtlarstvu, šumarstvu, pčelarstvu, ribarstvu, svilarstvu itd. itd.

* * *

„Armee-Album" izašla je pod uredničtvom Gustava viteza Amon pl. Treuenfest, c. kr. majora pota svezka sa 70 slika i toliko kratkih životopisa austrijskih generala. Djelo je vrlo krasno i svako preporuke vriedno.

Umorstvo u Voloskom.

(Konac.)

Nadzornik riečke policije Gustav Mitrović pripovjeda, kako je pretražio stan Stefanuttiov. Neke ženske Bajt pripovjedale su mu, da u večer kad se je umorstvo dogodilo, Stefanutti nije došao kući rano, kako hoće njegova žena, nego kasno u ponoći, i da Stefanuttijeva žena nije prala robu dva dana prije umorstva, nego dva dana poslije.

Svjedokinja Kate Šimotić, poslužnica Rovisova tvrdi, da je Stefanutti negdje mjesecca aprila 1888. bio bar dvaput u Rovisovom stanu.

Sinovi pokojnoga izkazuju prama jih zakon no sili.

Oni misle, da su umorstvo počinili obtužjenici.

Svjedoci Slavić i Poščić-Cimbić tvrde, da su dne 27. aprila vidili Rovisa izmedju Voloskoga i Opatije u razgovoru s nekim čovjekom, ali nemogu potvrditi, da je ono bio upravo Stefanutti.

Regina Barić pozna jednog i drugog, jer da je Stefanutti htio od nje gostionu kupiti. Za Rovisa izpovjeda, da je u dan umorstva bio večer kod nje u krčmi sve dokle ga nisu zatvorili.

Anton Doria, Mate Stegu i Miho Kovačić potvrdjuju kako se je Rovis malo dana prije čina hvalio, da će u kratko imati konjah i kočijah i dobivati bolje od svih vozačah.

Ivana Jeglić teta Rovisove žene pripovjeda o neprijateljstvu izmedju Rovisa zeta i Poščića tasta.

Benedikt Rajčić, pomorski kapetan, čija je žena netjakinja pokojnoga, pripovieda takodjer o kućnih stvarih.

Manjkaju neki svjedoci, koji su vidjeli u dan čina Stefanuttija u Voloskom, ali nemogu to posvema potvrditi.

Frane Milić krčmar u Rubeših pozna Stefanuttija. On ga je vidio jedan petak zadnjih dana aprila u svojoj krčmi. Kad je Stefanutti otišao, odputio se je reć bi prema Voloskomu.

Papa Milić, žena gore rečenoga, pripovjeda kao i njezin muž. Ona predsjednika baš pouzdano tvrdi, da je Stefanutti u njih bio nekoliko dana prije nego je u Rubeših pukao glas o umorstvu.

Marija Serdoč tvrdi, da je Stefanuttija vidila jednog petka zadnjih dana aprila po podne oko 3 ili 4 ure u krčmi svojo rodjakinjo Marčelja i da je odonud Stefanutti krenuo put Matulji.

Marija Marčelja, krčmarica izpovjeda koliko Marija Serdoč i dodaje, da je Stefanutti dva dana uzastopce došao k njoj u krčmu, a to četvrtak pak petak.

C. kr. žandari Vončić i Žagar izkazuju kako su Stefanuttija vodili kuda je toboše bio, i kako su jim ljudi izkazali, da u dan umorstva nije bio u Milošu (Rubeši), a da je bio u Marčelje (Serdoči).

Željeznički stražar Luka Sadić vidio je u dan umorstva oko 5 ure Stefanuttija hodećega po željezničkoj pruzi Rieka-Matulji.

Anton Padovani, riečki stražar vidio je u dan umorstva, to jest 27. aprila, gdje Stefanutti prolazi blizu financialne kasarne na Mlaki kao dolazeć iz Voloskoga. Bilo je oko ponoći.

Popa Bratuš, služkinja onda kod g. Troo, izpovjeda, kako je dan prije umorstva vidjela Stefanuttija gdje večera i pije sa starim Poščićem u kući.

Karmelić, bivša služkinja Poščićeva, vidjela je Stefanuttija dva puta u Poščića. Dolazio je stražnjimi vrati, jer da prodaje vino krišomice. Izdavao se je i za kastavskoga lugara, a bio je i odjeven nekako na lugarsku.

Fanika Gajger, svjedokinja, služila je kod Poščića od 22. decembra 1887. do malo dana pred umorstvom. Nije vidjela Stefanuttija, ali i ova misli, da je on počinio umorstvo. Opisuje vrlo potanko novčarku Poščićevu i pripovjeda kako ju je ona sama nekolikokrat zakrpala. Kad joj je bila pokazana novčarka, nadjena u Stefanuttijevom stanu, potvrdila je posve izvjestno, da je Poščićeva.

Stefanutti tvrdi, da je novčarka bila nekoga pokojnoga Domarchi, a ne Poščićeva.

Branitelj dr. Gonocini pita poka se telegrafično pozovo neki lugar, Čuh po rodu, jer da posvo nalikuju Stefanuttiu, pak su ljudi, kao stražar žeđezničkí, mogli uzeti jednog za drugoga. Isti branitelj pita neka bude izpitana o novčarki Rovisova žena.

Sud odbija jedan i drugi taj zahtjev.

Andro Poščić, rodjak pokojnikov izpovjeda, kako je često s pokojnim govorio. I on posvema posvo dobro novčarku.

Stefanutti taji i opet o novčarki.

Viktorija Lazarić, kod koje je Rovis neko vrieme stanovao, pozvana telegrafično, izkazuje, da je Stefanutti bio 2 puta u Rovisovom stanu što ona zna, i da drugi put Rovisa nije bilo kod kuće, nego samo njegova žena.

Stefanutti veli, da je samo jedan put bio.

Udova Domarchi nezna ništa o tom, da bi Stefanutti imao novčarku njezinoga pokojnoga muža. To isto stoji u pismenom izpitu nećaka Bakše.

Marija Stefanutti, žena okrivljenikova. Rodjena je u Tratu, ima joj 52 godine. Čuje od predsjednika, da joj stoji na volju hoće li ili neće izkazati. Očitujo da neće.

Ivana Bait. Stanovala je sa Stefanuttiem u istoj kući. Izkazuje, da je pošla rano spavati dne 27. aprila i nije vidjela kad se je Stefanutti vratio kući. Nego drugi dan kazivala joj je njegova žena, da je došao kasno. Stefanuttiova lužila je 1. maja, a prala je i jedan kaput bez rukava. Bajtica nije mogla vidjeti vodu od perila, jer su vrata bila pritvorena.

Čita se izpit Pauline Bajt, koja nije došla na razpravu. Zna, da je Stefanuttijeva dne 27. aprila još u 10½ ura čekala na prozoru muža, ali on je došao tekar o ponoći. Stefanutti taji.

Adela Lazarić, kapitanova služkinja vidjela je kako si u tamnici spuštaju neko omotiće Stefanutti i Bernt. Čula je od više ljudi, da su Stefanuttia vidjeli dne 27. aprila, to jest na dan umorstva u Voloskom.

Stefanutti kaže, da su spuštali duhan za cigarete.

Ivana Mužina. Pozna dobro Stefanuttia jer ga je vidjela u Kovačićevoj krčmi. Ona izkazuje, da je vidjela Stefanuttia na Voloskom dne 27. aprila 1888. na sporod Tomičićeve kuće u 7½ ura na večer. Išao je prema njoj, ona ga je pozdravila; nije joj odgovorio nego se je okrenuo k moru, Stefanutti taji. Svjedokinja je toliko sigurna, da bi i opet prisegla.

Tim su izerpljena dokazala po svjedocih.

Čitaju se zatim izkazi raznih svjedoka, koji nisu zvani na razpravu, pak vještačka mnenja.

Istraživatelji krvi potvrdjuju, da ima madeža na Stefanuttijevoj opravi od krvi, ali se nezna je li krv životinjska ili čovječja, jer je prošlo dosti vrimena.

Na Stefanuttijevu tielu ima traga od 4 pikanja, ali ne da bi žilu pustilo.

Dr. Tamaro daje mnenje, da od dva noža nadjena u Stefanuttia, jedan jest prikladan onim bodcem Poščićevim, ali drugi ne. A onaj prikladni upravo ima madeža od krvi.

Čitaju se svjedočbe ponašanja. Rovisova nije dobra, ali Stefanuttieva je grozna. Ovaj kaže sudcem neka vjeruju njemu, a ne lažnim izkazom.

Poslinaju govori javno obtužbu i branitelja. Zamjenik državnog odvjetnika, mladi Defacis opetuje čine iz obtužbe i spominje s ciologa toka razprave one izkaze, koji ju podkrepljuju. Dug je njegov govor. On pita, da budu osudjeni jedan i drugi kako je u obtužbi. Osobito naglasuje, kako se je Stefanutti, inače tvrd i stalan, trsno i uzbunio na pogled Poščićeve novčarke.

Odvjetnik Rovisa dr. Millanich nastoji dokazati, da njegov branjenik nije naložio Stefanuttiu, da ubije Poščića. Rovis, da nije imao uzroka dati nekomu takav nalog, znajuć, da Poščić ljubi svoju kožu, to da ju nebi bio u slučaju naravske smrti lišio baštine. Glede občenitog mnienja, da je Rovis naručio umorstvo, reče branitelj, da bijaše to mnienje umjetno stvoreno. Nesloga izmedju tasta i zeta, da nebijaše tolika, da bi bio mogao ovaj zadnji prouzročiti tako velik zločin. Rovis, da se je nadao boljemu životu, jer je računao, da će si nabaviti opet kočije i da će dobiti novaca od prodaje svoje kuće. Odvjetnik zaprosi napokon porotnike, da odbiše njegova branjenika od obtužbe, koja da je protjerana, netočna i nejasna u kolliko se tiče Rovisa.

Branitelj Stefanutti-a dr. Gonocini reče, da se osniva čitava obtužba na sumnjah; pripovieda kako se je dogodio zločin, žali što se nije poslalo odmah žandaro, da pronadju zločinca; uhvatilo se je Rovisa, a kad je on dokazao, da je drugdje u ono vriome boravio, pala je sumnja na Stefanutti-a, koji je u obćio s Rovisom. Čini mu se čudnovato, što se misli, da je Rovis naručio umorstvo. Govori o premetačini kod Stefanutti-a i o svjedočanstvu barona Riccla o poznatom nožu. Onaj, koji je usmrtio Poščića, učinio je to iz mržnje, nipošto proračunano. Ničeg, da je zločin počinjen nožem, nadjenim kod njegova branjenika, jer ga ovaj nebi bio držao u kući, da je njim zločin počinio. Novčarka da je oblična, slična ostalim novčarkam, to nemože biti Poščićeva, jer nije krvlju zamazana. Pošto je odvjetnik nastojao pobiti točku po točku obtužnicu, zaključi tim, da nije moguće, da je njegov branjenik počinio umorstvo, te moli porotnike, da ga od obtužbe riše.

Predsjednik Scolis prorešota u poduljem govoru svu razpravu predočiv pojedine činjenice, izkazo itd. u što jasnijem sviotlu. Zatim bijahu dana porotnikom tri pitanja glede obtuženikah. Poslije poduljeg viećanja vratiše se porotnici iz svoje sobe u dvoranu, te odgovoriše na 1. pitanje: **da li je počinio Stefanutti umorstvo po naručbi Rovisa:** sa 2 glasa ne, 10 da (od ovih 10 izključiše 3 naručbu Rovisa); na 2. pitanje: **da li je Rovis naručio umorstvo Stefanutti-u:** sa 7 da, a sa 5 ne; napokon 3. pitanje: **da li je počinio Stefanutti kradju tim što je odnio novčarku:** sa 10 da, a sa 2 ne.

Na temelju toga pravorieka odsudjen bijaše Stefanutti na smrt na vješalih, a Rovis proglašen novinim i odmah na slobodu puštem.

Lutrijski brojevi

	dne 6. aprila				
Trst	85	51	51	9	66
Linc	83	21	88	89	67
Buda	16	22	85	61	47
Innsbruck	12	20	68	81	50
	dne 10. aprila				
Prag	87	56	18	67	2
Lavov	68	70	82	54	11
Hermannstadt	55	88	70	73	75

Javna zahvala.

Hrvatsko pjevačko društvo „Kolo" u Križevcih priredilo je dne 24. marča t. g. koncert u korist „Bratovšćine hrv. ljudi u Istri." Čisti prihod istog bijaše 83 for. 16 novč.

Dočim podpisana uprava izjavljuje time primitak pomenute svote, izriče ujedno ovime javno slavnomu pjevačkomu društvu „Kolo" u Križevcih kao što, i velecienjenim sudjelovateljem kod tog koncerta svoju najdublju i najerdačniju zahvalnost u ime našeg družtva, želeć: Odazvala se i nasliedila takov plemeniti i vrli čin i ostala hrvatska družtva u korist zapuštenog nam naroda u Istri.

Živilo hrvatsko pjev. družtvo „Kolo"!

Uprava „Bratovšćine hrv. ljudi u Istri"
u Kastvu 7. aprila 1889.
Ante Turak, predsjednik.

Zahvala.

Poliom broj 03878/II. a) 4, osigurao se pok. moj suprug Josip Vlah, bivši učitelj pripravnice za učiteljišta u Kastvu dne 5. oktobra 1888 kroz putujućeg zastupnika g. Vatroslava Holz-a kod slavne uzajemno osiguravajuće

banke „Slavija"

u Pragu na kapital od jedno hiljade (1000) forintih, izplativom ako osiguranik doživi god. 1916 ili za slučaj smrti odmah.

Slavna banka „Slavija" čim je došla o smrti pokojnog mojeg supruga, akoprem je on jedva tri mjesecca osiguran bio, pošteno mi je po gosp. Mirku Jelušiću svojem povjereniku i zastupniku u Kastvu hiljadu forinti izplatila, zato se istoj ovim javno zahvaljujem, preporučujuć banku „Slaviju" najtoplije svakomu, koji si želi život osigurati.

Kastav, dne 1. aprila 1889.

Udova **Jelisava Vlah,**
učiteljica.

P. n. občinstvo!

Opozorujemo na pekarnu gospodina

F. JERŠEKA,

Trst, Corsia Stadion br. 21.

koji ima svakovrstna fina i prosta pecivа, muko, kruse itd. 1—3

Ujedno upozorujemo sada za uskrs na njegovu veliku zalihu finog pecivа.

Naručbe izvršava jeftino i dobro.

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Visokočastiti duhovščini

priporočam se vljudno podpisani v napravo cerkvenih posod in orodja iz čistega srebra, kineškega srebra in iz medenine najnovejše oblike, kot

monstranc, kelihov,
svetilnic in svečnikov

itd. itd. po najnižji ceni. Zadovoljim gotovo vsakega naročnika, bodisi da se dela popusti mojemu ukusu, bodisi da se mi je prišlo!i nasrt

Teodor Slabanja,
srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17

5—24

Stare reči popravim, tor jih v ognji pozlatim in posrebrim. Čč. gg. naročniki naj mi blagovolo poslati isto nefrankovano. 24—7

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Grlena bol, kašalj, hreputavica, promuklost, nazeb zadavica, rora, zapala ustiljeh itd.

mogu se u kratko vriome izliečiti rabljenjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotovi P. Prendini, lučbar i ljekarnik u Tratu.

Veoma pomažu učiteljem, propovjednikom itd. Prebljenih kašljuć noćih, navadno jutarnjo hreputavico, i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opreka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati *Prendinijeve sladkiše* (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutilice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani *Pastiglie*, na drugoj *Prendini*.

Cieno 30 nč. kutijici zajedno sa napuškom

Prodaju se u *Prendinijevoj ljekarni u Tratu* (Farmacia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 52—16

Čuj! Čuj! **Svet** Čuj! Čuj!

Stroj za šivanje for. 2.95.

Čudovato je delo tega stroja; šiva vse izvrstno, najdebelejše sukno in najfinejši šifon, gre dobro; je divno izdelan, zlatno bronziran, okrašuje vsaki salon.

Neodpustljivo je, kjer v hiši ni še tega stroja. 2—6

Kdo bi bil kedaj mislil, da se more napraviti za for. 2.95 šivalni stroj.

Ogromna je prodaja tega stroja; naj ga zatorej vsak takoj naroči ker bo kmalo razprodan, kajti prodaja je strašansko velika

Za naročbo zadostuje dopisnica. Prodaja se na vse kraje sveta proti gotovini ali poštnem povzetju. — Ličejo se zalożniki.

Spediteur L. Müller,
Wien, Schüllergasse Nr. 10.

Kamaleonte četvorci
prorokujući vrieme.

Ovi su četvorci iz stakla naličeni sa pet prozirnih bojah i sa posebnim processom uvrišćeni u liep drveni okvir. Imaju pako mogućnost proreći kakvo će vrieme biti, kao i barometri i to mienjajući boje. Predstavljaju u vedini okolice, vodopade, gradine itd. Obećaju se pako na proxore, ali tako, da su licem prama sobi obrnjeni, te tako služe na ukras sobe. Bilježe n. pr.:

Vrieme stalno i suho sa živahnimi bojami.
Kiša u izgledu promjeniv selenu i modru
boju u žutu i crvenu.
Promjenljivo vrieme sa polu bojemi.
Oluju sa neprestanim oblodjenjem bojah.

Ciene: Gabinet format ducet . . for. 3.—
Visit „ „ „ „ 3.25

Ako koji pošlje unapried for. 2 dobiti će prosto poštarino i svega 2 četvorca u gabinet i 2 u visit-formatu.

Henrik Pegan,
Trst, Lloydova palača.

Stiskaonice (preše)
za
vino i ulike
nove izvrstne gradnje
sa dvostrukim strojem u 10 raznih veličinah.

Odlikovane prigodom državne izložbe voća u Beču (oktobra 1888 kroz više dana trajajućih strukovnjačkih pokusa sa
☛ i prvom nagradom! ☚

2—10 **Mlinovi**
za grožđje, jabuke i ulike
izrailjuju se i prodaju iz tvornice u Beču
Ph. Mayfarth & Co.
Ilovanica željeza, tuđina na paru i tvornica gospodarskih i vinarskih strojevah
Beč, Frankfurt n. M., Berlin N.
Ilustrovani cieniki, pohvalna priznanja iz Dalmacije, Istre itd. šilju se na zahtievanje badava i franko.
Traži se dobrih zastupnikah.

Čudo obrti.

☛ Samo for. 3.50 ☚

stane nova
srebro-niklena cilindrova ura
za gospodo, gospo in dečke; ne razloči se od pravega srebra. Plošnato kristalno steklo, elegantne, fine oblike, krasno rezbana, točen stroj, ki je natančno urejen in kušen.

Jamči se, da točno gre.

Fino pozlačena, elegantna verižica samo 40 nč.

Pošilja proti gotovem donarju ali povzetju
za gld. 1.80
brez daljnih troškov skladišče
L. MÜLLER,
Dunaj, Währing, Schulgasse 10.

Obrtničko čudo!!
Kaputi iz kaučuka:

nepromočivi raznobrojne vremene tkanine najviše četverougle sive i tamne boje. Na jednoj su strani iz sivoj kaučuka (posvema slična svili) ili ornog sa naglavkom i dvostrukimi zaponi.

☛ Ti kaputi radjeni su na dvie pravilne strane, te se mogu rabiti i po lieporn vremenu kao gornja suknja.

Ciena for. 7.

Franko poštom u svako mjesto u monarkiji. — Šilju se uz predhodnju plaću ili pouzećem.

U naručbah mora se naznačiti duljina kaputa i širinu prsah.

ENRIK PEGAN
Trst palazzo del Lloyd.

VELIKA NOVOST!
Samo fr. 5.25

stoji novo izradjeni
Washingtonski
Remontoir-sat,
koji se navija bez ključa; 5 godina jamstva točnosti; uz sat dobiva se divni lančić iz amerikanskoga double-zlata. Samo ovakav sat može nadomjestiti zlatni sat i to prvo radi pomnog urešljenja, drugo radi njegove točnosti i treće radi sbilja krasnog oklopa; radi toga može se ga svakomu toplo preporučiti. Dobiva se jedino uz gotov novac ili o. kr. poštnim pouzećem. Naručbe neka se šilju tvrdki: 2—4

„Waarenhaus zur Monarchie“,
Wien III., Hetzgasse 12/20.

Nepreciznjive dobrote je posebno vpliv njihov pri netučnosti, slabosti želodca, ako s grla smrdi, napanjanju, kislem pehanju, koliki, želodčnem kataru, gorečiše (rsavci) pri preobilnej produkcijl slin, rumenici bljuvanju in grijuću glavobolu, ako boli iz želodca) krš v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu

Varnost. znamka proti glistam, bolezni na vračici in jetrih in tudi proti zlati žili all kimorojdam. Cena steklenici je s rakasonom vred samo 40 nov, velika steklenica samo 70 nov Glavni salog ima lekarničar **„Angelus varkun“** ***Karl Brady Kremsir, Morava.***

Marijacelsko želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, omenjeni so na vsakej steklenici priloženemu poduku za vporabo

Prietne dobe se skoraj v vseh lekarnah.

V Trstu: Lekarna: Antonio Sutlina — Lekarna: de Leitenburg, all' Ercole trionfante — Lekarna: Eduard de Leitenburg, alla Salute. — Lekarna: A. Praxmayer, al due Mori — Lekarna: Pietro Prandini, alla Fontana Imperiale. — Lekarna: Benedetto Buraval, al Amazone Trionfante. — Lekarna: Benedetto Vlach Minuvat, alla Corte. — Lekarna: dr. Vittorio Serravallo all' dottore (glav skladiš) — Lekarna: Bisoletto all' orso nero. — **Poštnjak:** Lekarna Fr. Baccarcich. — **Sežana:** Lekarna Philipp Ritschel. —

Svarilo! Pristne Marijacelske želodčne kapljice ponarejujejo in posnemajo se mnogovratno. — **V znamenje pristnosti** mora biti samotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen s gornjo **varnostno znamko** ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gazeka i Kremerican (Kremsier).

¡Čujte! Gledajte! pak strmite!!

O čudnovatoj, svakomu pušinu neobhodno potrebnoj **„Dečkoj opremi za pušiti“** ista sastoji:

Jedna lula iz morsko pjene, sa posiedećim ili posrebrenjenim poklopcem; kamiš iz vilanjuvine sa okovom.

Jedan kamišić iz morske pjene sa pravim jantarom.

Jedan kamišić sa uvitke iz morske pjene sa pravim jantarom.

Zajamčena prva vrst.

Jedna kutija sa smotke i jedna kutija sa šigice.

Ciena ovoj podpunoj i elegantnoj opremi:

— samo for. 240. —

Pošilja se uz gotov novac ili pouzećem.
Fabrikantlederlage **S. Schreier, Wien II.**
Cirkusgasse 52.

Za iznajmiti

u Dutovljah kod Sežane jedna kuća, na lepom prostoru, prikladna za gostionu i trgovinu sa mješovitom robom, sastojeća prisemno od 3 sobah i velike dvorane, kuhinje, podruma, staje i sjenika, zatim u prvom katu imade 3 sobe sa vidikom na ulicu, te je zato za ljetovište prikladna i radi lepog vidika, ugodnog položaja, blizine Trsta osobito preporuke vriedna. Pobliže se može saznati kod vlastnika Petra Losera, Via della Zonta u Trstu, 2—3

Bez prehlade u zimsko doba svakdanja kupelj!

Hinka Pegana
poboljšana stolica za kupelj
20—2 sa i bez peći.

U svakej sobi za smjestiti! Male prostora i vode!

Pet kabala vode dostatno je za jednu kupelj.

Sa tri nvč. ugljena u 25 časakah topla kupelj.

Kakova prednost imade moja stolica za kupelj od ostalih? ta, jer su ta najboljša i najpraktičnija, te je ustrojena, da se dvostruko trajno sili to ta nutra i ta vana sulotano; 3. jer jamčim za izvrstno funkcijonirajuće stroge i sitnice, sollena radnja, malen dodatak, velika prošnost.

Koristi zasmišlene kuđne kupelji jest in obsila zdravstvenog i sledeće od velike dubrobiti, te bi se morao svatko oslužiti, da si tavova kuđnoj kupelji uredi, budući da je kupanje u kupališnih navedih skopčano je uvek s neovšanimi strvami vedi se s publikom vremena, dalje jer se u lejih navodih rudi prejaka temperatura i nako prehladi, te se takodjer u lejih kasnih kupalja i ranu hojenina osoba, što takodjer budu gvalja poslijedicah. Da se koj nenastoji dokobi, ter od velike koristi za pojedinca, ako si u rudi ilinka Pegana poboljšani stolicu za kupelj, koju je omogućen bez ikakvi pomodi da se vsaka gospoja sama sebe ili. Konstrukcija ih stolicah jest tako sastavana, da je takijušen svaki popravak ili nabava novih te se za to selen ladana sveta prinesti u sedinadanah na zapivni moguđoj kućevom u kupališnih stolicah.

Peskurivanje tih stolicah za kupelj obavi se u 35 sekundah, te je dostalo jednom napuniti peć, a podkrižje se ne ima ni potrebi ni navlaženi predmeti. Dim se tuškom ures vrata sobne peći odpravlja, a oku u sobi nije peći ome kroz prozor kako, da u sobi nepreuročuje nikakvu neugodnost. Kod te stolice jest tako sastavano, da se može lata svakoma poviriti, a u njih se mogu kupati djeca i odrasli, te se ulazi u i iz udobno, kao u običnu kadu. Može se kupati i podpuno, sedeć ili samo polež. Težina tih stolicah jest 35 kilogr., te ih može jedna osoba lahko i udobno prenesti.

Ciena stolicah za kupelj i kompletna, iz nutra bijela, iz vana smeđa lakirana, sa masivnim okrajkom, visina ne, gornja širina 55, gornja dužina sa jednim ili sa pedom for. 24, bez peći for. 16, za priprem za pripust vode for. 2 više. Stolica se može kupiti sama for. 3 više. Odpusna u dvoji for. 1. ☛ Jamči se nepokvarena dostava. ☚ Ulazna prosto kolodvor Trst, carine prosto proti gotovom ili pouzeđen. Tko želi prosto dostavu, tomu si računa trošak točno po kolodvoru. Naručbe prima:

Hinka Pegan (protokolirana tvrdka) Trst u lloydovoj palači 4. Tvrdka s cilom sa kupelj, kasak „Dečkeh“ apa stali, sobnih zahodah, ledvenicah, kupališa na svakoga Lloys pomoću iz najnovija sistema. Telefon 309. 20—1

PROLJETNI LIEK.

Kao najstariji i najizdatniji **proljetni lijek za mlade i stare,** za osvježenje i odpravu pokvarene krvi, preporučaju najslavniji liečnici već odavna uporabljivanje slovede i odlikovane

budimske 20—1
Rákóczy-vode,

koju dakle posebice preporučati nije treba.

Glavno skladište u Trstu uvjek svježe punjena kod vlastnikah zdanca braće Lose Ivana Cillia; zatim kod *J. Serravallo*, te u *svih ljekarnah i mineralnih trgovinah.*

Krščansko tekmovanje!

Prosi se čč. duhovšina, krščansko učitelje ter meščane uljudno, da kolikor mogoče priporočajo to **solidno, ceno, edino krščansko tekmovanje.**

Poletno češljano sukno
za moško opravo, elegantno, trpežno, se mora prati, 60 cm. široko.
1 oprava 3½ metrov samo for. 3 —

Brnsko sukno
samo dobre vrsti:

3.10	m. za	jedno obleko	for. 3.50
3.10	„ „	„	„ 5 —
3.10	„ „	boljše „	„ 7.80
3.10	„ „	fino „	„ 9.50
3.10	„ „	jako fino „	„ 12.50

Brnsko sukno za suknje:

2·10	m. za	površno suknjo	f. 6.30
2.10	„ „	„ fino	„ 8.40
2.10	„ „	„ jako	„ 12.60

Črno sukno za obleke
za duhovniško in salon obleko:

1.20	m.	Dosking za hlače	for. 2.50
2.80	„	Peruvienne za hlače in tolovnik	„ 7.20

Vse, kar ponujajo druge tvrdke, ima tudi krščanske tekmovanje in sicer bolje in ceneje.

Za ženske obleke
gladko sukno vsako barve:

Cachemir	10 m.	. . .	for. 4.50
Volnati atlas	10 „	. . .	„ 6.50

Poletno sukno za prati:

Cretan, lepi uzorci	10 metr.		for. 2.80
Satin,	„	10 „	„ 3.—
Trežišče siva, svitlo in tamno.			
10 m. f. for. 3.50. ll. for. 2.60.			

Za domačo porabo:

Domače platno,	29 vatljev	¾	f. 6.20
„ „	„ „	⅝	„ 5.50
Šifen, fini	„ „	„	„ 5.50
„ srednji	„ „	„	„ 4.50
Kraljevska tkanina	„ „	⅝	„ 5.80
„	„ „	¾	„ 7.50
Kanafas pravo barvo	29 „	„	„ 6.—
Okeford	„ „	„	„ 4.50
Brisalke I. 6 komadov			„ 1.80
„ II. 6	„ „	„	„ 1.20
Namizniki, 6	„ „	„	„ 1.20

Vse, kar ponujajo druge tvrdke, ima tudi krščanske tekmovanje in sicer bolje in ceneje.

Krščansko tekmovanje streži vestno ter sprejmo nazaj kar se ne dopade.

Naročbe izvršuje se po povzetju ter se imajo pošiljati na: 10—2

Erstes öst. behördlich concess.
HANDELS-AUSKUNFTS-BUREAU IN BRÜNN.
Uzorci in cenike se moraju zahtevati pri istej tvrdki.

TVRDKA
Bernhard Ticho
Brünn, Krautmarkt 18,
(v lastnej hiši) 3—20
pošilja proti povzetji:

Tkana ovčja volna
dvostroke širokosti, trpežna, cela obleka, 10 met. for. 6.50

Indijski Foule
volne, dvostroko širok, cela obleka, 10 met. f. 5.

Novosti za obleke za gospe
po najnovejšej šegi pregnato Blago v vseh barvah, dvostroko. 10 met. f. 6

Crni Terno
sakesonski izvod, dvostroko širok, za celo obleko, 10 metrov f. 4.50

Pregnato blago za obleke
60 cim široko, najnovejši vzorki, 10 met f. 3.50

Volnati ryps
v vseh barvah, 6/8 cim širok, 10 metrov f. 3.80

Dreldrath (Trežišče)
najboljša vrsta, 80 cim. široko, 10 metrov f. 3.80

Aquard blago
80 cim. široko najnovejši vzorci, 10 metrov f. 3.50.

Francoski Voal
10 metrov, elegantna obleka, ki se dajo prati, for 3.—

Košulja za gospode, lastno delo, bele ali na vana, 1 kos Ia f. 1.80. IIa f. 1.20

Ženske košulje
iz šifona in platna, fino pletene, 3 kom., for. 2.80

Ženske košulje
iz močnega platna sčipkami
6 komadov f. 3.25

Dom še platno
1 komad, 30 vatlov ¾ for. 4.50
1 „ 30 „ ¾ „ 5.50

Kiup-Webe
boljše in go platna
1 komad ⅝ širok, 30 vatlov f. 6.—

Šifon
1 komad, 30 vatlov, Ia f. 5.50, najboljše vrste f. 6.50

Kannafas
1 kom. 30 vatlov, lila f. 4.80
1 „ 30 „ „ rudeč „ 5.20

Kanavas iz niti
1 kom. 30 vatljev, lila in rudeč f. 6.—

Okeford
za more pr ti, dobra vrsta, 1 kos 30 vatljev f. 4.50

Angl. Okefort
najboljši, jako preporočljiv, 1 komad, 30 vatlov f. 6.50

Garnitura iz ripsa
sestoječa iz 2 posteljnih pregrinjal in namiznega prta sè svilnatimi franzami for. 4.—

Garnitura iz jute
2 posteljnih pregrinjal in namiznega prta s franzami f. 2.50

Jute zastor
juški vzorek; podpolni for. 2.20

Holandske dolge preproge (ostanki)
10—12 metrov dolge, 1 ostanek f. 3.60

1 Poletna ogrinjača
¾ dolga samo volna f. 1.20

Konjska plahta
jako dobra, 100 cim. dolga, 180 cim. široka, f. 1.50

Odeje za fijakerje
darekorimmene, 1 komad f. 2.50

Tovarno skladišče suknega blaga

Brnsko sukno
Odrezek 3.10 m-trov za podpolno moško obleko f. 3.75

Moderno sukno
3.10 m-t., jako fino kompl. moško opravo, for 8 —

Poletno češljano sukno
ostanek za kompl. moško opravo, more prati, 3.40 m. dolgo, f. 3.—

Brnsko moderno blago
Ostanek za podpolno moško obleko 3.10 m-trov dolgo for. 5.50

Priložnost za kupovanje!
Brnski ostanki sukna.
1 ostanek za 1 kompl. moško obleko 3.10 met. for. 4.50

Blago za površnje suknje
najlepše vrste, za celo suknjo f. 3.—

Vzorci brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči!
☛ Elegantno izvedena zbirka uzorcev z 400 znamkami z krojškem nefrankovane. ☚

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**
Tiskara **Dolenc.**

Broj 16. U Trstu 18. aprila 1889. Godina XX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripeslana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 5 redakah stoje 30 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na oiselom arku.

Dopisi se povraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, 1 i za pol godine. Izvan carovine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 28

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Na obranu.

Prigodom rasprave o proračunu ministarstva nauke i to kod stavke «pučko školstvo» progovorio je medju ostalimi i zastupnik gradačke trgovačke komore grof Wurmbrandt. Plemeniti grof dirnuo je i ovaj put kano pravi liberalac (!) neplemenitim načinom u austrijske Slavene, Podkudiv neiskreno austrijskim Poljakom, koji da su dobri državljani a još bolji sinovi katoličke crkve, stade sumnjičiti Rusine, koji da stoje, premda su također katolici, više il manje pod ruskim uplivom, te da nemogu biti pravi oslon katoličkoj crkvi. Zatim predje g. zastupnik na Čehe, koji da se nemogu otrsuti Husovih nauka, i koji da su počeli u najnovije doba tražiti uvedenje staro-slavenskog jezika u bogoslužje. Nadalje svrativ se njemačke liberalce i na austrijske Jugoslavene, na koje se nemože po njegovom mnienju osloniti niti država a još manje katolička crkva. Austrijski Srbi, kao sljedbenici iztočnog vjeroizpovidanja, jesu već so ipso kano takovi protivnici Rima a pristaše Rusija i panslavizma. Slovence, do nedavna najviernije privržence države i katoličke crkve pokvarilo je (!?) narodnostno pitanje, jer traže i oni uvedenje narodnog jezika u sve javne urede, dapače i u samu crkvu. Proti toj struji ustali su, po sudu g. zastupnika, i t a l i j a n a k i biskupi Gorice, Kopra Krka, Ljubljane i Poreča objelodaniv prošlo godine poznatu okružnicu, kojom odsudjuju protucrkvene i protiaustrijske težnje Slovenaca.

Govornik nevidi doduše u naših južnih pokrajinah srbsko-narodnu i religijoznu propagandu, koju bi bila naperena proti državi i proti katoličkoj crkvi, nu stanje u tih pokrajinah pričinja mu se ipak takovim, da se katoličke crkva nemože na Slavene u južnih krajevih državo osloniti.

Konačno udostojao se obazrieti njemački plemić i na nas Hrvate. Prvi pogled pao mu dakako na biskupa Strossmayera — kojega se časti osobno poznati — a koji je inače njemu i svim protivnikom Slavena najodtrji trn u peti.

Žalimo veoma što se nije našao koji zastupnik od strane Poljaka, Rusina ni Čeha, koji bi bio morao smjesta pobiti neraslučne i neistinite navode plemenita grofa, koji je ikao zadirkivati u najplemenitije osiećaje naše, u našu crkvu, u naš narodni jezik i u našu privrženost i odnosaj do slavne vladajuće habsburške kuće. Šutnja u ovom slučaju nebijaše nipošto umjestna. Onako gruba i neistinita objeda nije smjela ostati nekažnjivom.

Od strane braće Slovenaca odgovorilo se je doduše nerazboritomu grofu, nu neka nam se oprosti ako reknemo, da se onim odgovorom nije poslužilo narodnoj časti i ponosu naše bratje.

Na navale proti Hrvatom, koli s vjerskog toli s narodnog gledišta, odgovorio je dostojno i mužovno narodni zast. dr. Vitezić. Odgovor taj nesmijemo zaglubiti, jer bismo se morali dotaknuti crkvenog pitanja, napose narodnoga jezika u bogoslužbi, a otom — kako je poznato — nesmijemo niti pisnuti. Neka se dakle zadovolje naši čitatelji samim odgovorom dičnoga Vitezića, koji je bez dvojbe najodlučnije i najčaustnije oprovrgao i pobio njemačkoga nazovi-liberalca u formi kratkog i pristojnog stvarnog izpravka.

Taj odgovor pako glasi:

Budući mi nije poslužila sreća, da dodjem do rieči, premda sam se bio kod ovoga naslova priglasio, to mi neprocstaje drugo nego putem stvarnog izpravka odbiti nekoje navale, učinjene od zastupnika gradačke trgovačke komore.*) Govor gospodina zastupnika naišli pravoj mješavini.

On je izrekao svoga i svnša o nečem, što nebijaše niti na dnevnom redu. (Posve pravo! na desnici). Kad bi bio to isto učinio gospodin zastupnik Špolina, to nebi bio za stalno svoj govor dokončao (Vrlo dobro! na desnici), to bi bilo žaliti, da se je na to pazilo i kod gospodina zastupnika gradačke trgovačke komore; nebi bilo škodilo, da je njegov govor posve izostao. (Vrlo dobro! na desnici).

Gospodin zastupnik govorio je o neprietnih, vlasko stojećih osobah, malo laskavim načinom.

Da il je to liepo, plemenito ili vitežki, propuštam, da razsude gospoda zastupnici. On je učinio povriedu prispodobu u nekom odnošaju medju pojedinimi narodnostmi carstva, što nebijaše dosta na svojem mjestu.

On je primjerice istaknuo pitanje: na koje narodnosti naslanja se crkva, ili na koje se može najviše osloniti? Gdje li je u granicah ove države temelj katoličkoj crkvi? Pošto je pako prošno križom Ugarsku Češku, Poljsku, Koruško i Kranjsku, to taj nastanjena plemena polag svoje uvidjavnosti više ili manje njušno obdjelao, dolazi napokon i k Hrvatom (Veselost na desnici). Konac svega bijaše dakako taj, da mogu Niemci pružiti najbolji temelj katolicizmu. No, što je rekao o Hrvatih? (Čita): „Ali, mi imademo još jedan narod, naime Hrvate. Upravo crkveni dostojanstvenik Hrvatske, odlično nadareni crkveni dostojanstvenik, koga mi je osobita čast osobno poznavati“*) — to su samo lieponieli, no čuti doto što sliedi (Veselost na desnici) — „i koji u Rimu znatno podpomaže onu čudnu ideju širenja katoličke vjere medju Slaveni, koji se nada, da će pokatoličiti južne Slavene, bijaše sam prisiljen, da se obrati Rusiji i da sudjeluje kod svečanosti Cirila i Metoda. Vidite dakle, da je morao imati prije svega neki dodir sa Rusijom, da uzmogne ostati na svojem mjestu, a taj dodir nebijaše nipošto sretan. Ja neznam, da li je smatrao taj dodir za katolički (veselost na lievici) i da li ga je Rim osloito takovim. Mi ga nismo podnipošto smatrali patriotičkim. No to je ovdje nuzgredna stvar“.

Šta je hotio tim gospodin zastupnik kazati, bila bi dolsta umjetnost, da se to razumije. (Zastupnik Jahn: to je također nuzgredna stvar!) S t a l n o j e, d a j e h o t i o o s u m n j i č i t i o d l i č n o n a d a r e n a o r k v e n a d o s t o j a n s t v e n i k a, k o g a s e č a s t i o s o b n o p o z n a v a t i.

Čini se, da je gospodin zastupnik onimi pomotenimi riečmi ciljao na brzojavku, koju je biskup Strossmayer upravio prigodom svečanosti odboru u Kiev, gdje se je svetkovala uspomena na uvedenje kršćanstva u Rusiju.

Što se pako hrvatskoga naroda tiče, dozvoljavam si spomenuti veoma znamenite rieči, što ih je izustio blagopokojni prieistolonasljednik Rudolf kod svog prvog posjeta u Zagrobu. On je rekao (čita):

„Od tridesetgodišnjeg rata borili su se Hrvati na svih naših bojnih poljana. Svuda se je našlo hrvatskih junaka. Stotine i hiljade hrabrih Hrvata prolieše svoju krv na naših bojnih poljana na čast i slavu prieistolja“. Tako je govorila Njeg. carska Visost, a ja dodajem: no samo za dinastiju već dapače i za vjeru i crkvu borahu se Hrvati junački tako, da zadobiše od pape dičan naslov: „Antemurale christianitatis“ **).

Što bi se bilo dogodilo od Europe i što bi bilo s njezinom prosvjetom, da se nisu Slaveni, napose Hrvati vazda proti napredovanju Turaka hrabro borili? (Posve pravo! na desnici). Zar nisu gospodinu zastupniku poznati Zrinjski, Frankopani, nosna li za poljskoga kralja Sobjeskoga?

Što se tiče njegove prouzviešenosti biskupa Strossmayera, to je poznato, da on svimi silami radi o odstranjenu raskola i sjedinjenju iztočne crkve sa središćem jedinstva, s Rimom. S toga stanovišta nemože se njegovu brzojavku u Kijov nazvati niti protukatoličkom ni nepatriotičkom. (Zastupnik dr. Russ: ali car je bio drugoga mnienja!)

Ako gospodin govornik osieća više simpatije za crkvenoga dostojanstvenika **), koga je našao kod jednog volemeštra slobodnih zidara, tad je to stvar ukusa (Veselost), ali katolički nije. (Dobro! dobro! na desnici). U ostalom netreba se gospodin zastupniku brinuti, da li je biskup Strossmayer još u milosti . . . .

P r e d s j e d n i k (prekidajuć): Molim gospodine zastupniče, to nije stvarni izpravak, vi polemizirate. (Živahno prigovaranje na desnici i povici: pustite ga govoriti!)

Zastupnik dr. V i t e z i ć: Ja moram braniti odsutna čovjeka, koji se sam braniti nemože (Veselost), tà to je naš prvi biskup, može se dapače reći, prvi biskup kršćanstva. (Smjeh na lievici). Njegove zasluge za crkvu jesu u Rimu dostatno

* Zastupnik grof Wurmbrandt. Op. Ured.

* Biskup Strossmayer. Op. Ured.

* Predsiđje kršćanstva Op. Urod.

**) Zastupnik Wurmbrandt našao je madjarskoga biskupa Haynalda kod nekog framašunskog volemeštra. Op. Ured.

PODLISTAK.

Put u Egipat.

Piše Vladko Krajanin.

(Dalje).

Kleopatra dočeka Oktavijana htijuć ga svojom ljepotom zamamiti. Al zla joj sreća posluži. Mladi Oktavijan nije mario za nju, njemu se je prohtjelo slave i vlade, s toga odredi, da će mu ona resiti triumph u Rimu. Čuvši ona zato, usmrti se sama. Njekoji vele, da se je otrovala postavivši na srdce otrovnu guju, koju joj je donio njeki seljak sakrivenu u smokvi. Po njezinoj smrti pade Egipat a s njim i Aleksandrija u ruke Rimljana.

Godine 638. navali Amru, Omarski namjestnik na Egipat i stane jurišati na Aleksandriju. Gradjani su mu se opirali punih 14 mjeseci, al napokon moradoše popustiti, a polumjesec zasja za prvi put nad Aleksandrijom. Eto kako je odmah zatim pisao Amru kalifu:

„Uzeo sam veliki grad Iztoka. Nemoguće mi je nabrojiti sva njegova bogatstva i ljepote; no mogu reći drugo, već da imade u njem 4000 palača, 4000 kupelji, 400 kazališta ili zabavišta i 40.000 dućana . . . On bje uzet silom, bez kapitulacije, a Muhamedanci jedva čekaju, da se nauživju pobjede“.

Heraklijev nasljednik nastojao je doduše opet pridobiti ju, al neuspije.

Kad postade Kairo glavnim gradom, poče Aleksandrija svo više propadati. Dali će opet jednom i na njezina vrata sinuti sunce sreće, prijašnje slave i sjaja, tko bi mogao kazati!

Kad dodjosmo na parobrod bilo je podne prošlo.

Još istoga dana u jutro bio se je „Thotis“ primaknuo „Ettoru“, da izkrca iz njega robu, koja je bila namienjena za dalnje luke.

Kapetan „Thotisa“ kaza mi, da ćemo po svoj prilici odputovati sutra u zoru, a odtisnuti da će se po podne.

Da mi bude udobnije, odlučih proneseti kovčeg na „Thotisa“, a nakanih također preći prama večeru sa sestrom na isti parobrod.

U večer čula se silna tutnjava topova sa franceskoga ratnoga brodovlja, koje se je u luci nalazilo.

Malo zatim dovršilo se na „Thotisu“ ukrcavanje.

Žao mi je bilo rastati se s kapetanom „Ettora“ i s njegovimi mornari, s kojimi sam prošao mnogo lieplh časova. Al valjalo je ići.

Njekoliko časaka iza toga, što se sa sestrom i Jovanom ukrcasmo, odtisne se „Thotis“ od „Ettora“ i ustavi se na prijašnjem svojem mjestu — uz plutaču. Sutradan oko 10 sati digoše mornari na „Thotisu“ kotvu i riešiše ga svih konopa, kojimi je bio prilvršćen za plutaču. Na parobrodu bilo je sve u redu. I pilot, koji nas je imao odvesti iz luke, bio je već na svom mjestu.

On dade mašinisti znak a naš novi parobrod poče se do mala micati i eto nas, gdje ploviljasmo put Port-Saida.

III. Iz Aleksandrije do Port-Saida.

Abukir. — Moj novi suputnik. — „Novi hrvatski dom“. — Port-Saidski svjetionik. — U luku. — Napokon! . . .

Čim izadjasmo iz luke, poče vjetar jače duvati. Parobrod je silno plosao.

Stojao sam njekoliko vremena naslonjen o kavobandu motreć selo Abukir, kod kojega je god. 1798. hrabri engleski admiral Nelson raztopao francesko brodovlje. Sliedeće godine 25. julija 1799. pobiedi Napoleon u kopnenoj bitci pri Abukiru Turke, koji nadodjoše po moru u Egipat, da vojuju proti Francezom.

Zatim prodjoh palubom, da razvidim nove suputnike. Bilo je na „Thotisu“ mnogo ljudi, raznih narodnosti i vjeroizpovieati.

Na kaštolu šetao je moj Jovan s nekim gospodinom. Opaziv me, mahno mi rukom nek se približim.

Pristupih k njima.

— Predstavljam ovo gospodina Antuna M. rodom Kotoranina, reče Jovan, kad pristupih bliže. Naklonih se, kazah mu svoje ime, uzrok svoga putovanja.

Bio vam je to čovjek vrlo prijazan i liepo naobražen, a govorio je hrvatski, da ga je bila prava milota slušati. Učio je, kako sam reče, u Zagrobu i u Beču, a proputovao je za mladjih dana mnogo krajeva.

U najnovije doba nastanio se kao činovnik u Aleksandriji. Budući je poznavao mnogo jezika, to mu ne bijaše težko doći do dobre službe. Bio sam srotan, što nadjoh toli ljubezna suputnika. Al najviše sam se čudio njegovu lieponu govoru. Da, taj čovjek, koji je svojih petnaest godina putovao sviotom i time došao u doticaj s mnog'mi narodi, ipak je uzčuvao svoj jezik čist i nepokvaren, kano što ga je čuo iz majčinih ustiju.

(Nastavit će se).

poznate, on je tamo isto tako dobro vidjen, kao što je i prije bio.

Pošto se pako gospodin predsjednik užnemiruje (Veselost), to zaključujuć kažem samo to, da sam držao za nuždno, da kao Hrvat, kano katolik i kano štovatelj toli visoko cienjenoga biskupa proti navalam gospodina zastupnika gradačke trgovačke komore u uzkoj granici stvarnog izprav ka, prosvjedujem. (Povladjivanje na desnici).

Pogled po svietu.

Trst, dne 17. aprila 1889.

Austro-Ugarska: Njih. Veličanstva car i carica pračeni nadvojvodkinjom Valerijom o ljoljala su se iz Pešte preko Beča u Ischl, gdje će sprovesti uzkrsne praznike.

U Miramar je prispjela belgijska kraljica, pračena princesinjom Klementinom u posjete svojoj kćeri Njez. Visosti nadvojvodkinji udovi Stefaniji. U Miramar prispio je ovih danah u posjete i princ Filip Coulburg sa ženom, kćerju kćerju belgijskog kralja.

Srbija: Mladi kralj Aleksander odputovati će prije uzkrsnih praznikah u Šabac, te će tamo uzkrs svetkovati. Kako se javlja biti će mladi kralj tamo jako svečano dočekan; u susret da će mu doći do Beograda deputacija šabačkih gradjanah na posebnom parobrodu.

Pronose se glasovi, da se je metropolita Mihajlo opitao kod biogradske vlade, da li ima zapriekah njegovu povratku; vlada mu je odgovorila, da povratak od njega ovisi. Usljed takvog odgovora, da je Mihajlo odputovao u Petrograd, da se tamo oprosti, te da će poslije uzkrsnih blagdana odputovati u Srbiju.

Rumunjska: Napokon je morao kralj Karol povjeriti sastav ministarstva Luskaru Catargiju, koji je, kako ga opisuju, pristaša stranke prijazne Rusiji. Dugo se je kolebao kralj Karol, ali kada je uvidio, da bi mogao dopasti u struju, koja bi ga mogla odnesti, kako je ono Milana Obrenovića, odlučio se je narodnoj volji popustiti. Značajno je, da je Catargi u skupštini, sastavljenoj od prijašnjih vladah po modernih izborih, u pitanju povjerenja dobio većinu od 7 glasovah.

Bugarska: Princ Koburg šeće se od grada do grada, jer mu nigdje kako se čini nolma duga obstanka. U oprieci je sa ministri i sa sveučenstvom; što odatle može slieditl, lahko će si svaki odgovoriti — put pod noge!

Italija: Crispi se je sada opet počeo junačiti za naselbine, to nastoji, da sklone nekoje tvrdoglave svoje ministre, da ga podupiru kod predloga, da se imadu po talijanskoj vojski zaposjesti nekoja važna mjesta u Africi.

Papa će, kako se javlja, poslati ovih uzkrsnih praznikah nadvojvodkinji udovi Stefaniji ružu krieposti.

Francezka: Senat se je napokon sastavio kao vrhovno sudište i odredio komisiju za iztragu proti Boulangeru. Ovih je danah bio odaslan policijski činovnik u stan Boulangera, Rochefortа i Dillona, da ustanovi odsutnost istih. Ova se trojica, kako je znano, nalaze u Bruselju, da se uklone srdbi bjesnih protivnikah; glasa se takodjer, da su propisali svoje posjede na njihove prijatelje, da tako izbjegnu zaplieni posjeda. Liepih li liberalnih načelah i u Francezkoj!

Na sve jade morali su današnji republikanci osjetiti još jedno ponižen je. Dne 14. o. mj. biralo se u seinsko generalno vieće, tom prilikom nije dobio absolutne većine nijedan kandidat; medju svimi dobio je Boulanger najviše glasovah.

Rusija: Kad su onomad počeli bili trubiti listovi u carstvu božjega straha, kako će car pohoditi njihovog cesara već u svibnju, nisu ruske novine za vriedno našle niti obazrieti se na ta naklapanja. To je uvriedilo zapovjednika tih papirnatih baterijah, pak je dao nalog, da se u centrum puca; i zbilja, ovih su danah to novine počele donašati svakojakih viestih o nihilistih i o atentatu na cara, koji je baš i ovaj put sretno neozliedjen ostao; pak da nisu za svoj posao izvrstni!

Njemačka: Cesar izdao je nalog za promjenu običaja na dvoru i to, da svaki, koji će biti primljen na dvoru, mora nositi uniformu vojničku ili ako takve neima, drugu, po kroju iz stare dobe. Po tih će se uniformah propoznati svaki, tko je i kojemu staležu pripada. U civilnoj opravi neće biti dozvoljen pristup. Pak da to nije liberalno i srčano ustanovljenje!

Franina i Jurina

Fr. Pamotan kako si, povoj mi malo, ki arat je današnji dan najbolji va Istroj?

Jur. Ja din, da je dobro bit kunžiljer a još bolje podestat, zač je komugod komun dobra kravica s mlokom, a kegagod štimaju i volika gospodja.

Fr. Je tako je, naimre za onih, ki prodaju gospodi svoju dušu i tilo.

* * *

Fr. Niki gospodinčić, da bi rad prodal na Kanfanarščini svoj imotak, kega nebi bili njegovi starlji dali za nijedni bočl.

Jur. Morda ioli, da to kmoti kupe, pak da mu dužni ostanu, da mu doboli interesi plaćaju i kod izbora po njegovu balotaju.

Fr. No, bi rod, da se misli presolit tamo prika mora va obćinu zemlju.

Jur. Dragi ti, ča noznaš, da je mladost ludost.

* * *

Fr. Ča bi rod Jurino, da žminjski mutikaša „Vanllo" pobegne valk va svoj prčanić kada ki naš poštoni kmet okolo njega pasa?

Jur. Zač nima korenja pogledat u oči poštenomu človeku.

* * *

Fr. A la, ma bi se bil on veli žminjski brek širil va obćinskoj kući, da nisu naši kmeti progledali.

Jur. Joh bi bi, ma sada ga brižnega van gone a gospodar nesmo temu prigovorit.

Fr. Ča će no, jedanput mora i naša valjat.

Različite viesti.

Imenovanja. Bečko službene novine donose viest, da je ministar pravosudja imenovao savjetnici kod zemaljskoga suda u Trstu kot. sudca u Gradišci g. viteza Glattforta i zamjenika državnoga odvjetnika u Gorici g. Doliaka; pristavom kod zem. suda u Trstu kot. pristava u Červinjanu pl. Weinfelda; sudbenimi pristavi pristužnike g. Supanzign za Červinjan i g. A. Tentora za Sežanu.

Posieto „Tržaškega Sokola" bijaše u nedelju izvanredno dobro posviećeno. Velika dvorana u „Hotel Europa" bijaše natrpana obćinstva iz svih razreda slovenskog pučanstva Trsta. Obilat i zanimiv program bijaše upravo sjajno izveden, te su mnogo točko na burno povladjivanje opetovati morale. Čestitamo iskreno gg. reditelјem osobito neutrudivomu podstarosti gosp. K., koji uloži svoje najbolje sile na proavat našega „Sokola".

Glavna skupščina „Delavskoga podpornoga društva" obavila se u nedelju u velikoj dvorani društva „Austrija" kano i obično u najboljem redu. Izvieštčo, račun i proračun odstupajućega odbora bijaše jednoglasno „od skupčinarah na znanje uzet i odobren. — Poprimljeno bijahu i nekoje promjene pravilah, kako to zahtjeva zakon od 30. marča 1888. glede osiguranja bolestnih radnika. — Novi odbor bijaše skoro jednoglasno izabran kako je to izborni odbor predlagao t. j.:

Predsjednik: Mandić Matko; tajnici: Kalister Vjekoslav, Polić Fran; blagajnik: Schmidt Dragutin; odbor: Živic V. Matija, Hrast Anton, Gorup Jakov, Perhauc Jakov, Viličić Hinko, Jereb Gregor, Žitko Franjo, Prelc Stefan, Jeršek Franjo, Loviščck Franjo, Fabjan Franjo, Krapeš Ivan, Čarga Franjo, Lotrić Gregor, Krečić Andrej, Stare Franjo, Drašček Janko, Prelc Josip. Namjestnici: Kljun Anton, Vertovec Andrej, Hrovatin Miha, Rustija Anton, Schos Rudolf, Rebula Andrej. — Zatim bijaše izabrana trojica revizora, 40 nadzornika; 9 odbornicah, 4 zamjenice, 3 revizorice i 6 nadzornica.

Ces. kr. pazinski sud kao ostavinska oblast pozivlje sve one, koji imaju što tražiti od ostavine voleć. g. Jakova Volčića, umirovljenoga svećenika, preminuloga dne 10. novembra 1888. u Zaroču, da prijave svoje tražbine kod rodišta, koje će se držati dne 18. junija tekuće godine, ili da to pismeno prije od rečenoga dneva sudu prijave.

Iz Oprtlja pišu nam 12. t. m. Odkako se je konstituiralo naše novo obćinsko zastupstvo okrenulo su kod nas nešto povoljnije stvari. Novoizabrani načelnik g. Zonta, premda nije naše krvi, drži se posve nepristrano i napram nam izvanjskim obćinarom, vršeći točno i savjestno svoje načelničko poslove i dužnosti. Naši kmjoli i čavenjaci nogledaju ga baš radi toga lopim okom, jer bi htjeli, da i on postupa s nami kako se je još nedavno postupalo. G. Zonta nopita do sada nijednoga obćinara je li Talijan ili Slovinac, dotično Hrvat, već postupa svakim jednako kano pravi otac i načelnik. Od strane nas seljaka u i izvan Oprtlja nolma mu dakle do sada ikakva prigovora, a mi želimo, da nebismo ibali niti danas tri godine casloga proti njemu potužiti se. No naši narodni protivnici rože na g. Zontu već duga vremena, a sada pošto je postao načelnikom, novelo ga kano ni vodu u postolu. Već godine 1872. prigodom obćinskih izbora, zabacili su bili njegov izbor u zastupstvo, jer bijaše izabran samo kao Ivan Zonta, dočim bijaše izpušćeno njegovo rodno mjesto Oprtlje. Sada ga nemogoše izbaciti. U ovo kratko vrieme novo uprave pristočila se lopa svotica novca za obćinitu korist, a bude li i nadalje reda, rada i sloge medju zastupnici, biti će točajem trih godina još boljega napredka. G. načelniku preporučamo dakle, da bude i nadalje sa svakim jednako pravedan i prijazan, a mi mu jamčimo, da će tim načinom svoje teške dužnosti na obće zadovoljstvo svih obćinarah izpuniti.

Obćinski izbori u Dubašnici. Od tamo pišu nam 13 t. m. Napokon, natoži amo, natoži tamo, došlo ovih dana do izbora. Akoprem je vrieme vazmeno — vrieme od mira i pokore — toga mira žalibože kod nas nolma. Dne 8. i 9. t. mj. biralo je treće tjelo, a tu pobjedilo kao i zadnjiput „gornji", jer „dolnji", uvidiv prvi dan, da neće uspjeti, odustaše od glasovanja. Glavna borba pripravljala se u drugom tjelu dne 10. t. mj., jer to je imalo odlučiti na kojoj će strani biti pobjeda, pošto za prvo tjelo bijahu sjeguri „dolnji". Pripravni došli su koli jedni toli drugi. Begu je bilo plakati kako se rodjena braća medj sobom grdo gledaju. Na bojno polje povukli su i staro i bolno, tako da nije nitko izostao. Bože dragi pa da li zašto!? Istina, koli jedni toli drugi navadjali su po se znamenitih posljedica ako izgube, nu mi sudimo, da je glavni uzrok osveta — tko će ostati na vladi. Ono što je glavno t. j., da se već jednom dade obćini hrvatsko lice, to smo samo nazgredno čuli napominjati. Cieli dan kolebalo je sreća sad na jednu sad na drugu stran, a napokon održaše pobjedu „dolnji" sa dva glasa većine. K izboru u prvom tjelu dne 11. t. mj. nisu „gornji" niti došli i tako ostaše „dolnji" u većini.

Sasvim tim opet se navadjaju uzroci, da će i ovaj put biti izbori uništeni, jer da listine nebijahu zakonito sastavljene. I po svoj prilici hoće, jer sam politički komisar, koji je sva četiri dana bio prisutan, dvoji, da bijahu listine u redu. Nego, buduli i uništeni, to će opet nastati prvašnja borba, jer o slogi neima ni govora. O tom mogli smo se osvjedočiti pred kakva dva mjeseca, kad je vićeala jedna i druga stranka o slogi, i napokon kad je već bila ota skoro ustanovljena, radi malenkostih se razidjoše. A šta će na sve to više oblasti? Nebismo htjeli biti proroci, al po svoj prilici dosadit će im sva ta komedija, pak će nam poslati ili komisara ili će imenovati odbor. Netko treba, da uvjek izgubi.

Ogorčenost vlada takva, da su se „gornji" naumili odcjepiti, o čem dvojimo, da će postignuti. Al što je još gore: čine stranke jedna drugoj štetu na imanju, dapače ni za isti život nije čovjek sjeguran. Da je kod izbora vladao mir, ima se ponajveć zahvaliti ondje prisutnim žandarom. „Dolnji" su uvjek za tim išli, da se sielo obćine premjesti iz sv. Antona u Bogovići, pak to im bje ovih dana i uslišano, odtud još veći jad „gornjim". Nego prestanimo, jer nam se gruti u ovo sveto vrieme, kad je Spasitelj svieta muku trpio, da nas s Bogom pomiri, o nemiru pisati. (Sram bilo „gornje" i „dolnje" a navlastito one, koji su na putu slogi i sporazumku Op. Urod.)

Iz Poreča pišu nam 15. t. m. Vlast, koju nedavno donesoste o dogovorih istarsko parobrodarskoga društva sa vlastnikom parobrodah Cesare, obstinjuje se posvema. Dogovor taj da je uspio tim, što će Cesare napustiti plovitbu na zapadnoj obali Istre do Trsta, a istarsko parobrodarsko društvo dati će mu u to ime odštetu od 40.000 for. Dionićari parobrodarskog društva nisu većinom znali za to dogovoro a mnogi neznaju niti danas. U Rovinju sastali se, naime članovi ravnateljstva, te tuj se dogovorilo sa g. Cesarom. Da se je sve to tajno obavljalo razlog jest taj, što su se gospoda od ravnateljstva bojala, da bi dionićari prosvjedovali proti tim dogovorom, koji da nemogu uroditi dobrim plodom za rečeno društvo. Poznato je bo obćinito, da je to društvo silno nazadovalo, da imade velik manjak u blagajni, te da nolma nade, da bi se to stanje poboljšati moglo. Sada neka dodju gospoda od ravnateljstva pred dionićare sa predlogom, da se dade Cesaru odštota od 40.000 for. pak da vidite kakve će biti buke i halabuke u kući Izraelu.

„Hrvatska čitaonica" u Lindaru priredjuje u ponedoljak dne 22. t. mj. iz družtvenih prostorija „znanu" sliedećim programom: 1. „Istarska koračnica" pjeva zbor. 2. „Put za zdravlje" šaloigra u jednom činu, 5 osobn. 3. „Zrinjsko-Frankopunska" pjeva zbor. 4. „Rodu o jeziku" deklamacija. 5. „Tko je naš" pjeva zbor. — Zatim sliedi skupna večera. Darovi primaju se zahvalnošću. Početak u 6. sati na večer. ODBOR.

Iz Žminja javljaju nam 14. t. mj. koliko sliedi: Kako možete vidjeti iz priloženoga zapisnika*) imali smo 10. t. mj. sjednicu radi žminjskoga proračuna. Koli kapotanat, toli junta sliili su nas, da pronadjemo potrebna sredstva za pokriće manjka od 2114 for. nalazećeg se u predloženom još proračunu. Nu šuronjaci znali su do sada tioumjerno nagovoriti kmoto, te nisu nikada htjeli do sada namotnuti adicionalu u tu svrhu. Ni sada nebi bilo do toga došlo — ali kmeti su uvidjeli i saznali za gospodsku zanku; naši protivnici su se naime hvastali, da će biti brzo zastupstvo razpušteno — radi neslogo i nepaslušna u pitanju proračuna, dočim su kmotom govorili, da su oni žminjskoj obćini učinili do sada 2000 for. koristi, samo tim što su oni u zastupstvu. Ovim mudrim korakom oslobodili su naši zastupnici obćinu od stalne propasti, radi čega su gospoda sada pokanjena i oparena. Oni su nastojali, da dodje komesar na upravu u obćinu, što bi se bilo neksno i dogodilo. Sada možemo biti stalni, da će nam proračun biti potvrdjen. Naši zastupnici su se tim poneprijateljili sa gospodom, te ih kumu što smo u ova 4 mjeseca izgubili 3—4 sto forinta na potrošarini. Ovo je bila većini našega zastupstva liepa zanka, koju neka si za buduće dobro upamte.

Prem bi bilo za obćinu koristnije i za nas sve častnije, da je većina zastupstva odmah na početku pristala na neobhodno potrebit namot, to smo mi i s ovim uspjehom zadovoljni. Naši zastupnici su bar sada razpoznali prijatelje i neprijatelje pak se nadamo, da će se u buduće čuvati gospodskih prijatelja. Mi njim hvalimo, da su napokon uvidili što je pravo i dobro, jer su tim spasili obćinu a gospodu osramotili. U malo godina ufamo se, da nećemo imati ni novčića duga, a tada je odzvonilo šarenjačtvu u ovoj obćini. Preporučamo dakle još jednom većini zastupstva, da se čuva manjine, da navjeruje onim ljudem, koji nam nisu nikada ništa dobra učinili. Protivnici naši su dosta dugo s obćinom gospodarili, a i sada žalostno posliedice toga gospodarstva. Radi toga neka nas puste sada na miru, a bu-

*) Po mogućnosti donieti ćemo u budućem broju. Op. Urod.

demo li lošije gospodarili nego li oni, tada će moći pisati i govoriti.

Iz Rieke, piše nam prijatelj 7. aprila. Od davna nisam Vam se javio, jer u to vriemo nebijaše po mojem mnienju događaja u ovoj „državi“ od veliko važnosti, a ono malo što se dog djalo, javljao Vam redovito Vaš drugi dopisnik. Sada se radi o poliepšanju Brajde, zato nemogu od manje, a da Vam toga ne javim. Zemljište, koje se protеže od Hotel de la Ville na „bolom kamiku“ do tvornice duhana i do gornje ceste posve je zapušteno, što se poliepšanja tiče. Tu su skladišta lesa, štale za konje i vozove, dosti smrada, po koja kućica i ništa drugo. Ono zemljište je ovih dana kupila gradska štedionica i odlučila sagraditi dvanajst velikih kućah, prokrižati ju sa ulicami, a na sredini tržište. Tako će se s tim i s kućami dosad sagradjenimi na sjevernoj strani naša Brajda moć takmiti sa Sušnkom, koji je dosta napredovao i koji još neprestano napreduje. Svi smo zadovoljni s tim poslom štedionice, jedino nekoji šaroujaci žale, da se to nije kupilo prije razvoja Sušaka, jer da bi se bilo tim po njihovom mnienju proprieklo njegov napredak, koji njim nije nikako po ćudi. Treba znati, da se ovi ljudi nevesele toliko svojemu napredku, koliko bi se radovali nazadku Sušaka i svega i svakoga, koji se i malo čuti Hrvatom. Ali mi, koji neznamo razliko med Brajdom i Sušakom, mi se veselimo napredku i jednoga i drugoga predgradja. Naše „Ungarese“ poče osobito najnoviji korak, što ga učiniše riečki Hrvati za napredak svoj. Vi ste jur javili, kako se je ovdje naša čitaonica rodoljuba u čitaonici, koji su kupili za 100.000 forinti zgradu starog riečkog „Casina“ na korsu. Silno rože šaroujaci na našo rodoljubo, što su se odvažili kupiti onu zgradu, da upravo ondje namjesto čitaonice! Da su kupili onu kuću makar za Hotontota, bila bi stvar posve u redu iz šaroujačkog gledišta, ali oni neće, da išta čuju za naše ljude. Da vidimo kako i zašto se je to dogodilo. Zgrada je bila na prodaju već skoro godinu dana; nudjena je bila družtvu „Filarmonico dramatico“, koje u njoj stanuje, ali ovo družtvo nije se odazvalo ponudi, a budući da se prostorije naše čitaonice pokazaše od nekoliko godina premalenimi, osobito o mosopustu, zato su naši ljudi zgradu kupili, platili i na svoje ime prepisali; a radi toga na njih „Crucifige“. Kušnju u potaji naši protivnici kako bi mogli družtvu, koje so nalazi u zgradi, produljiti boravak u njoj, samo da su što kasnije ili nigda u nju čitaonica neproseli, all ih to muke nebude hlnba. Mi znamo, da je kuća plaćena do nadnjega novčića, a zakonitim putom nemože nitko čitaonici zabraniti, da se u svoju kuću prenese kada su vlastnici zadovoljni. Želeći Vam dobro blagdane ostajem, do viđova, Vaš Brajdar.

Brodovlastnikom. U ovom zasjedanju carovinskoga vieća upravili su dalmatinski zastupnici, kojim se je pridružio i gosp. dr. Dinko Vitezić, interpelaciju na ministra trgovine: što kani učiniti, da se obćina neosnosno stanje naše trgovačke mornarice, koju silno tlači veliki porez. Ministar trgovine odgovorio je na rečeni upit dne 8. t. mj. i to: o pobiranju poroza od brodovlastnika, da je ugarska vlada odredila nek se obustavi pobiranje poroza obrtarino trećeg reda za trgovačku mornaricu; ali sličnu odredbu da nije moguće dati u Austriji radi obstojećeg zakona. Naprotiv razmišljalo se je, nebi li se pri odmjeravanju poreza moglo postupati na isti način kao što se postupa u Ugarskoj. Ministar financijah naputio je uz to financijalno oblasti u Trstu i u Zadru, nek upozore vlastnike brodovah, da svaki od njih, koji je obterećen porozom, može zapitati oblastjanjo sa dokazi o prihodu svoga poduzeća.

Osiguranje radnikah. Kot. glavarstvo u Puli priposlalo nam je oglas tičući se kotarskih blagajna za osiguranjo radnika u slučaju bolesti, iz kojega doznajemo, da se je do 12. t. m. prigbasilo za kotarsku bolestničku blagajnu u Puli gospodara 393, osiguranih 1870. Za kotarsku bolestničku blagajnu u Vodnjanu gospodara 126, osiguranih 385. Usljed toga ustanovljen je za kotarsku blagajnu u Puli broj odasalnikah 70, broj zastupnikah 28. Za kotarsku blagajnu u Vodnjanu broj odasalnikah 30, broj zastupnikah 9. Za kotarsku blagajnu u Puli izabiru mjestne obćine i to: Pula 65 odsalanika, 19 zastupnika. Mali Lošinj 2 odasl. i 1 zastupnika. Cres, Krk, Volosko svaku po 1 odasalnika i 1 zastupnik. Za kotarsku blagajnu u Vodnjanu izabiru mjestne obćine Vodnjan 30 odasalan. 9 zastupnika. Savičenti i Barban 1 odasalan. i 1 zastupnika. Pazin 6 odasalan. 2 zastup.; Labin 2 odasalnika i 1 zastupnik. Izbor vrši se pismeno. Usljed čega pozivljuju se svi radnici, obrtnički činovnici i t. d. dalje svi gospodari (tvrdke), koji imaju radnike obvezano na osiguranje, da stupe k izboru odasalnikah dotično zastupnikah u broju gorenaznačenom za svaku obćinu prebivališta, tim načinom, da svatko predade obćinskom uredu, gdje stanuje, jedan listić izabranih odasalnikah, dotično zastupnikah sa podpisom izbornikah ili njegovim križom potvrđenim sa podpisom 2 svjedokah. — Izbor obaviti će se od dana 12. do 22. tek. mjeseca, te se obćinski uredi pozivlju da podastru kot. uredu u Puli izborne listine bezuvjetno do 25. tek. m. te će ovaj obaviti pregled glasova, izdat dalje naredbe za saziv obće skupštine.

Božjeg blagoslova. Nije tomu davno, da je umrla u Leo Angelos u Kalifornji neka Jelisava Lecoque u dobi od 93 godine. Imala je dvadesat i jedno dieto, što muškog, što ženskog roda, 117 unuka, 76 praunuka i 46 unuka od njezinih praunuka! Ala Bože, srotno i u tomu Americe!

Riečka žena. Obično se tvrdi, da žene ne umiju šutiti, već da im jezik klopoće. Odlučno moramo reći, da tomu nije tako. Zašto? Čujte! Neka Marija Lavlron, stara 60 godina, stupi prije nekoliko dana pred sennki sud poradi skitanja. U zatvoru je čamila četvrti 6 tjedana, a zato vriemo uvlek je šutila no htijući, da kaže tko je i šta je. Došav pred sudce jednako se i šta je. Došav pred sudce jednako se je opirala, te no ljudo na ništa njihovo pitanje odgovoriti. To je sudce razgnjevilo, te je odsudo na šestmjesečni zatvor. Kad joj proštenje osudu i opet je šutila, samo što je učinila jedan jedini kretaj, koji se ne može prevesti, a bijaše usmrkom, da ju je sud odmah odsudio na 8 godina tamnice, jer da je time uvriedila sudstvo. Mislite li, da je što prigovorila Marija Lavlron? Nije ni pisnula! — Pa će se još naći ljudi, koji će spoštivati ženam brbljavost?!

„Irv.“

Lov na ribe kod električnog svjetla. Ribari u sjevernom moru pokušaju ribolov kod električnog svjetla. Jednim strojem u jakosti od 200 svieća učiniše toli znatan lov, da će se sada učiniti dalnji pokusi na većih parobrodih.

„Vienac“, Br. 15. izašao je s ovim sadržajem: „Davor-gusle“, spjevao Ivan Lopušić. Gjurgjica Agićeva, pripovietka Ks. pl. Šandor-Gjalskoga. „Birjuk“, pripoviest I. S. Turgenjova, preveo S. Lukić. „Ovjetnangja“, roman, francuski napisala Augustus Craven. Književno pismo. Fonetički ili etimologički? napisao T. M. Ilatak: K slici, književnost, umjetnost, svaštice. Slika: Prvi sastanak cara i kralja Rudolfa II. s Katarinom, kćerju starinara Jakova Strada od Ivana viteza Skramlika.

Vienac izlazi svako subotu na dva arka. Svi dosad izašli brojevi mogu se dobiti.

Književnost.

Podružna knjižara J. B. Stiffera u Varaždinu izdala je svojom nakladom te i nam na ogled poslala sliedeće knjižice za hrvatsku mladež:

1. Crna kraljica ili krvavi pir na Medvedgradu, slika iz hrvatske prošlosti, napisao Radmil Bogović, sa bojadisanim omotom i jednom slikom na čelu. Varaždin 1889. Ciena 20 novč.

2. Ban Frankopan pred Varaždinom, pripoviest iz hrvatske poviesti. Sa bojadisanim omotom i slikom na čelu. U Varaždinu 1889. Ciena 20 nvč.

3. Vražja čota, pripoviest iz dobe francozkoga gospodstva u Hrvatskoj. Sa bojadisanim omotom i slikom na čelu. U Varaždinu 1889. Ciena 20 nvč.

Neuku nauka.

Je li vino što je uzavrelo zdravlju škodljivo ili no? Dok je vino usljed zavrienja mutno, gusto ili magleno, dotle ima u sebi raznih kiselina i raznih slučaka od okstrativnih česti i bjelančevine, te je bezuvjetno zdravlju štetno. Uredničtvo jednoga izvratnoga strukovnoga lista odvraća ljude, da takovoga vina pod živu glavu ne piju; jer se mogu dobaviti želudačnoga katara, kojega se i nečo tako lahko i skoro oprostiti. Pošto je uzavrelo vino očišćeno, ako nije u nj možda za liek usipana kakova strana sastojina, može se piti, to nije štetno; nu dok ostaje u njem onaj žarki okus, što grlo pali, valja ga piti umjerene ili pomiešano vodom. Ipak nije nikako zdravlju ni iz daleka toliko opasno, koliko dok je mutno i gusto.

G. L.

* * *

Lik proti trakavici. Trakavica se kod ljudih sve više širi. Izvratno a jednostavno i sigurno sredstvo proti trakavici jest sliedeći lik. Uzme se 10 grama suha ovieća od kosso i izmrvi se u prah, pa se pomješa sa 10 grama meda. Svaka pol sata uzme se 1/8 ovo smjese, tako da se u sat vremena sve popije; dva sata kašnje uzme se nešto za pročistiti n. pr. bečku vodu ili Rakoczy vodu, dočim se djeci daje ulje od skočca. No izadje li glava od trakavice s prvoga puta, onda se nakon par dana opetuje lječenje.

* * *

Deset zapovjedih za mliekarice. 1. Čim pomuzeš mlieko odnesi ga iz staje, te nastoji, da se što brže ohladi. 2. No mješaj jutarnje mlieko sa onim u večer prije omuzenim, ako ga nisi prije ohladio, jer bi ti se posve lahko uzljutilo ili inače oštetilo. 3. Mliečno posudje peri vrelom vodom ili vrelom lukšijom, kojoj je dodano rukovet solojke, pa ovako temeljito isprano posudje properi u čistoj hladnoj vodi. 4. No primjećavaj mlieku ničesa, ni u svrhu da ga čuvaš, ni da ga pomnožiš, jer tim varaš iskrnjega, a možeš da oštetiš mlieko. 5. No kuhaj mlieko u svrhu, da su duljе i bolje uzdrži. Kuhanjem gubi mlieko svoju svježost i mlomirlu, a puni se nečistćom i prima neugodni vonj. 7. Drži kravo čisto, to svaki put prije nego ih ih omuzeš, isperi im vime i oloo mlađnom vodom. 8. Nemoj muzti, ako prije nisi dobro isprao ruko svoje. 9. No drži u štali razgovoro, niti smješ dopustiti, da ti se porad po njoj šeće. 10. Odstrani iz staje svaku bolestnu kravu, a osobito one koje kašljuonju.

G. P.

* * *

Kako da postara vino na brnu ruku. Payon praktični vinar postupa pri tom kako sliedi. U mardu ili aprilu za lipa vedra dana ulije vino u staklenicu, te ih dobro začepi. Priredi nuzto badanj ili sanduk, te mutno na dno naslagu siena, na ovu poredа staklenicu, pa opet sieno, pa opet staklenice i tako izmjenično sieno i staklenice, dok je sanduk pun. Zadnja naslaga odozgor je sieno. On poškropi sada sieno dobro vodom. Ovlaženo sieno počme malo po malo vrieti i gnjiljati a tim gnijenjem razvija se volika toplina. U 6 ili 4 mjeseca pregnije sve sieno. Onda se izvade staklenice, izpere i posve gotov. Tim lošanjem u sienu, koji gnjije, dobije vino tok i izraz, kao da je od 6 ili 4 godine u staklenicah.

G. P.

Dopisnica uredničtva.

G. dopisniku iz Sovinjaka. Pošto je Vaš napadaj u „Glovigo sanitero“ posvan prod velikoga sudca, držimo, da nije vriedno na njegove laži osvrćati se. Očekujemo u ostalom Vaše glasovo. Da sto nam zdravo!

G. I. B. Puljčina. Vašu naručbu izručili smo osobi, koja se razumije u ove poslove, ona će Vam odgovoriti. Pišite ob onom pitanju ali kratko i stvarno, da ne bude Vam ni nam neprilike. — Srdačan odzdrav.

Lutrijski brojevi

dne 13 aprila

Beč	48	55	35	70	24
Gradec	50	83	04	7	73
Temešwar	52	30	30	66	31

dne 17. aprila

Brno	57	88	82	24	89
Innsbruck	90	88	59	18	23

Javna zahvala.

Podpisana zahvaljuje se što srdačnije svoj rodbini, prijateljem i znancm, te svim onim, koji su sprovedi premile nam ostanke pokojne **Tonice Jurković** do hladna groba, ili nam na koji drugi način svoju sućut izkazali.

Opatija 13. aprila 1889.

Razcvijena obitelj.

Javna zahvala.

Bivši mjeseca oktobra prošlo godine u Ljubljani, izgubio sam blizu željezničke postaje novčarku sa svim novcem i nješto zlata. Sve to našao je nakon pet mjeseci gospodin Makso Šober, te izručio gospodinu Ivanu Bertolo, policijskomu nadzorniku. Moni bijaše ove pošteno vraćeno.

Na takovom plemenitom činu najsrdačnije zahvaljujem gosp. Maksu Šober-u, koji je našno novac, kašto i gosp. Ivanu Bertolo, koji se je potrudio dostaviti mi ga, odbiv po zakonskom propisu pripadajući postotak poštenomu našatelju. Od Boga bili nadareni!

Berseč, dne 14. aprila 1889.

Rajmund Jalušić,
župnik.

Br. 242

Razpis natječaja.

Razpisuje se natječaj za mjesto občinskog tajniku — hrvatskim uredovnim jezikom — za občinu Bašku na otoku Krku uz godišnju plaću od for. 450, koju će u odnosnih obrocih konobom svakoga mjeseca brati iz občinske blagajne.

Vrh plaće može se računati na znatno pripadko.

Natjecatelji imaju do 1. maja t. g. podnieti podpisanomu svoje molbe podkriepljene svjedočbami sposobnosti, neporečnog ponašanja, a po mogućnosti poznavanja talijanskog i njemačkog jezika.

Izabrani moći će doći u službu već polovicom maja.

Baška, 11. aprila 1889.

Obćinski odbor
I. Čubranić,
predsjednik.

P. n. občinstvo!

Opozorujemo na pekarnu gospodina

F. JERŠEKA,

Trst, Corsia Stadion br. 21.

koji ima svakovrstna fina i prosta pecivo, muko, kvasu itd. 2—3

Ujedno upozorujemo suda za uskrs na njegovu veliku zalihu finog pecivo.

Naručbe izvršava jeftino i dobro.

Grlena boi, kašalj, hreputavica, promuklost, nazeb zadavica, rora, zapala ustiljah itd. mogu se u kratko vriemo ialiečiti rabiljenjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotovi P. Prendini, lučbar i ljekarnik u Trstu.

Vrsma pomaku učiteljem, propovjednikom itd. Prebiljenik kašljuć nodih, navadno jutarnje hreputavico i grlenih zapalah nostaje kao sa čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se pazili od varalicah, koji je ponašljaju. Zato treba uvjek zahtjevati *Prendinijeve sladkiše* (Pastiglie Prendini) te gledati, da budu na omotu kutijice (škatulje) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani *Pastiglia*, na drugoj *Prendini*.

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom

Prodaju se u *Prendinijevoj ljekarni u Trstu* (Farmacia Prendini in Trieste) i u glavnjih ljekarnah svieta. 52—10

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Visokočastiti duhovščini

priporočam se vljudno podpisani v napravo cerkvenih posod in orodja iz čistega srebra, kinečkega srebra in iz modernino najnovejše oblike, kot

monstranc, kelihov,
svetilnic in svečnikov

itd. itd. po najnižji ceni. Zadovoljim gotovo vsakoga naročnika, bodisi da se delo prepusti mojemu uknsu, bodisi da se mi je prodložiti načrt

Teodor Slabanja,

8-24 **srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17**

Staro reči popravim, tor jih v ognji poslatim in posrebrim. Čč. gg. naročniki naj mi blagovolo poslati kte nefrankovane. 4—7

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

PROLJETNI LIEK.

Kao najstariji i najkakvatniji proljetni lieh za mlade i stare, za osvježenje i odpravu pokvarene krvi, preporučaju najslavnili liečnici već odavna uporabljivanje sloveću i odlikovano

budimske

Rákóczy-vode,

koju dakle posebice preporučati nije treba. Glavno skladište u Trstu uvjek svježe punjena kod vlastnikah zdenca braće Lose Ivana Cillia; zatim kod *J. Serravallo*, to u *svih ljekarnah i mineralnih tegovinah.* 20—2

Čuj! Čuj! **Svet** Čuj! Čuj!

Stroj za šivanje for. 2.95.

Čudovato je delo tega stroja; šiva vanizvrstno, najdebljše sukno in najfinejši šifon, gre dobro; je divno izdelan, zlatno bronziran, okrašuje vsaki salon.

Neodpustljivo je, kjer v bliži ni še tega stroja. 8—6

Kdo bi bil kedaj mislil, da se more napraviti za for. 2.95 šivalni stroj.

Ogromna je prodaja tega stroja; naj ga zatorej vsak takoj naročil ker bo kmalo razprodan, kajti prodaja je strašansko velika.

Za naročbo zadostuje dopisnica. Prodaja se na vse kraje sveta proti gotovini ali poštnem povzetju. — Ilčejo se založniki.

Spediteur L. Müller,
Wien, Schillergasse Nr. 10.

Kamaleonte četvorci
prorokujući vrieme.

Ovi su četvorci iz stakla naličeni sa pet prozirnih bojah i sa posebnim procesom uvršćeni u liep drveni okvir. Imaju pako mogućnost proreći kakvo će vrieme biti, kao i barometri i to mienjajući boje. Predstavljaju u većini okolice, vodopade, gradine itd. Obešaju se pako na prozore, ali tako, da su licem prama sobi obrnjeni, te tako služe na ukras sobe. Biljože n. pr.:

Vrieme stalno i suho sa živahnimi bojami.
Kiša u izgledu promjeniv zelenu i modru boju u žutu i crvenu.
Promjenljivo vrieme sa polu bojami.
Oluju sa neprestanim obledjenjem bojah.

Cienе: Gabinet format ducet . . for. 5.—
Visit „ „ . . . „ 3.25

Ako koji pošlje unapried for. 2 dobiti će prosto poštarine i svega 2 četvorca u gabinet i 2 u visit-formatu.

Henrik Pegan,
Trst, Lloydova palača.

!Čujte! Gledajte! pak strmite!!

O čudnovatoj, svakomu pušiocu neobhodno potrebnoj **„Bečkoj opremi za puštit'** iata sastoji:

Jedna lula iz morske pjene, sa posladenim ili pesrebrnjenim poklopcem; kamiš iz vilnjovine sa okovom.

Jedan kamilid iz morske pjene sa pravim jantarom.

Jedan kamilid za uvitke iz morske pjene sa pravim jantarom.

Zajamčena prva vrst.

Jedna kutija za smotke i jedna kutija za žigice.

Cieua ovoj podpunoj i elegantnoj opremi:

samo for. 240.

Pošilja se uz gotov novac ili pouzećem.

Fabrikanteder lage S. Schreier, Wien II.
Circusgasse 52.

Bez prohlade u zimsko doba svakdanja kupelj!

Hinka Pegana

poboljšana stolica za kupelj

20—3 sa i bez peći.

U svakoj sobi za smjestiti! Malo prostora i vode!

Pet kabala vode dostatno je za jednu kupelj.

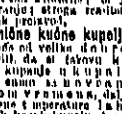

Sa tri nvč. ugljena u 25 časakah topla kupelj.

Kakova prednost imada moja stolica za kupelj od ostalih? I, jer su ta najboljeg materiala, ja ta ih nadmine! 2. Jer su dvostruka sustava, te se nutra i izvana zatvaraju! 3. Jer jamčim za izvrstno funkcijon rada i sustava trajnost, sudtim radnja, malen dobitak, velik prošavak!

Korist danomične kućne kupelji jest ta, obzirom održavanog i štetnog od velike dobrobiti, to bi po moralo svatko odlučiti, da si takovu kućnu kupelj uredi, budući da je kupanje u kupanjskih zavodih skopčano mnogo sa uzrokovanimi bolestmi, koje se u svojih zavodih radi pogibelje i temperature lahko prohladi, te se također u istih kadah kupalju i razna bolesnice osobe, što također imade svojih poslijedicah. Da su ljudi nastarili časakodi, jest od velike koristi i za pojedince, ako si uvrste Hinka Pegana poboljšanu stolicu za kupelj, koju je moguće bez ikakvi pomoći na svakom prostoru sobe smjestiti. Konstrukcija tih stolicah jest tako solidna, da je isključen svaki popravak ili nesreća novih, te se za to jedan jedina cevia prištedi u godinu danah na korist i mogućim troškovom u kupanjskih zavodih.

Podkurivanje tih stolicah za kupelj obavi se u 25 časakah, to je dostatno jednom napuniti peć, a podkurivanje se za svih navidnih narodstvi. Dim se tuljkom kroz vratio sobne peći odpravlja, a ako u sobi nije peć onda kroz prozor tako, da u sobi nepouzrokuje nikakvu neugodnost. Kao što sobna peć tako isto može se i stolicu za kupelj u vrieme kupanja podkurivati. Konstrukcija tih stolicah jest tako jednostavno, da se može lata svakomu povjeriti, a u njih se mogu kupati djeca i odrasli; te pilani u peći for. 16, za pripravom za odpust vode for. 2 više. Stolice za osobe krupna stasa for. 3 više. Odprema u drvo fr. 1.— Jamči se nepokvarena dostava. Cieua prosto kolodvor Trst, carine prosto proti gotovom ili pouzećem. Tko želi prosto tovarnu tomu se računa trošak točno po kolodvu u. Naroče prima:

Hinka Pegan (protokolirana tvrdka) Trst u Lloydovoj palači 4. Tvornica s oliesh za kupelj, kasah „Douche" apa atah, sobnih zahodah, ledvenicah, kupeljka na sjedalo Glya pompes it. najnovije sisteme. Telefon 303. 20—1

VELIKA NOVOST!

Samo fr. 5.25

stoji novo izradjeni

Washingtonski

Remontoir-sat,

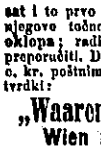

koji se navija bez ključa; 5 godina jamstva točnosti; uz sat dobiva se divni lančić iz amorikanskoga double-zlata. Samo ovakav sat može nadomjestiti, zlatni sat i to prvo radi pomnog uredjenja drugo radi njegove točnosti i treće radi zbilja krasnog oklopa; radi toga može so ga svakomu toplo preporučiti. Dobiva se jedino uz gotov novac ili c. kr. poštnim pouzećem. Naručbo neka se šilju tvrdki: 8—4

„Waarenhaus zur Monarchie",
Wien III., Hetzgasse 12/20.

FILIJALKA
c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2¼%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2 „	3-mesečni „	2½ „
30- „	3½ „	6- „	3½ „

Vrednostnim papirjem, glasečim na napolsone, katori so nahajalo v okrogu pripona so nov. obrestna tarifa na temelju odpovedi od 22. oktobra, 20. oktobra in 18. novembra.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Reko, kakor za Zagreb, Arad, Borsen, Gradec, Hermannstadt, Inomost, Celovec, in Ljubljano— brez troškova

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov pri odbitku 1% provizije.

Predujmi,

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru, z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obrestí po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 18. oktobra 1888. 7—24

f. 1.50 **Čudovat je** f. 1.50

samobrivec

najnovejši stroj za brijenje, s katerim se more brit vsakdo sam in brez težkoć.

NE TRGA, NE REŽE,

ampak **enostavno** je in **lahak.**

Mnogo denarja

pribrani »Samobrivec« in nobena stvar ne izplača se tako, kakor ta.

Cena le for. 1.50.

Pošilja proti gotovom donarju ali povzetju za gld. 1.80 brez daljnih troškov skladišče

L. MÜLLER,
Dunaj, Währing, Sgchulasse 10.

Stiskaonice (preše)
za
vino i ulike

novo izvrstne gradnje

sa dvostrukim strojem u 10 raznih veličinah.

Odlikovano prigodom državne izložbe vodu u Beču (oktobra 1888. Isa vilo danah trajajućih strukovnjačkih pokusa sa I prvom nagradom!

3—10

Mlinovi
za grožđje, jabuke i ulike

izradjuju se u raznih u tvornice u Beču

Ph. Mayfarth & Co.

Ilevaonica željeza, tvorina na paru i tvornina gospodarskih i vinarskih strojevah

Beč, Frankfurt n. M., Berlin N.

Ilustrovani cjenici, pohvalna priznanja iz Dalmacije, Istre itd. Šilju se na zahtjevanje badava i franko.

Traži se dobrih zastupnikah.

Za iznajmiti

u Dutovljah kod Sežane jedna kuća, na lepom prostoru, prikladna za gostionu i trgovinu sa mješovitom robom, sastojeća prisemno od 3 soba i veliko dvorane, kuhinje, podruma, stajé i sienika, zatim u prvom katu imade 3 soba sa vidikom na ulicu, te je zato za ljetovište prikladna i radi lieposa vidika, ugodnog položaja, blizine Trsta osobito preporuke vriedna. Pobližе se može saznati kod vlastnika Petra Losera, Via della Zonta u Trstu. 8—8

Marijaceljske želodečne kapljice

zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri nestočnosti, slabosti želodca, ako z grla smrdi, napenjanju, kislem pokanju, kolikoj, želodečnem katari, goročiče (zgavci) pri preobilnoj produkciji slin, ru menici bljuvanju in grenu slavobolu, ako boli in želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu

Varstv. znamka proti glistam, bolezni na vranici in jetrih in tudi proti slati žilí ali hemoroidam. Cena steklenici je s nakazom vred samo 40 nov., velika stekenica samo 70 nov. Glavni salog ima lekarničar „k angelju varhu" *Karl Brady Kremsir, Morava.*

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Dali, in katerih obstoji, oznanjeni so na vsakej steklenici priloženemu preduku za vporabo

Pristne dobe se skoraj v vseh lekarnih.

V Trstu: Lekarna: Antonio Suttina — Lekarna: de Luttenburg, all' Ercole trifante. — Lekarna: Eduard de Luttenburg, alla Salute. — Lekarna: A. Praxmayer, al due Mori — Lekarna: Pietro Promitzi, alla Fontana Imperiale. — Lekarna: Benedetto Serravalli, al Amazone Trionfante. — Lekarna: Benedetto Vlach Minlovich, alla Corte. — Lekarna: dr. Vittorio Serravallo all'R dentore (glav skladiš.) — Lekarna: Benedetto all'orso nero. — **Pazinu:** Lekarna Fr. Baccarcich. — **Sežana:** Lekarna Phillipp Ritterlehl. —

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in ponemajo se mnogovrstno. — **V znamenje pristnosti** mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gornjo varnostno znamko ter mora biti na vsakem priloženem poduku na vporabo razun toga opomnjeno, da je bil ist tiskan v tiskarni g. Gusek-a i Kremeriah (Kremsier).

Obrtničko čudo!!

Kaputi iz kaučuka:

nepromočivi raznobrojno vromeno tkanine najviše četvorougle sivo i tamno boje. Na jednoj su strani iz sivoj kaučuka (posvema slična svili) ili crnog sa naglavkom i dvostrukimi zapori.

☛ Ti kaputi rađjeni su na dvie pravilno strane, to se mogu rabiti i po lieposm vromenu kao gornja suknja.

Cieua for. 7.

Franko poštom u svako mjesto u monarkiji. — Šilje se uz predhodnju plaću ili pouzećem.

U naručbah mora se naznačiti duljina kaputa i širina prsah.

ENRIK PEGAN
Trst palazzo del Lloyd.

TVRDKA
Bernhard Ticho

Brünn, Krautmarkt 18,
(v lastnej hiši) 6—20

pošilja proti povzetji:

Tkana ovčja volna
dvostroke širokosti, trpežna, cela obleka, 10 met for. **6 50**

Indijski Foule
volne, dvostroko širok, cela obleka, 10 met. f. **5.**

Novosti za obleke za noge
po najnovejšej švgi progasto Blago v vseh barvah, dvostroko, 10 met. f. **8**

Crni Terno
saksonski izvoni, dvostroko širok za celo obleko, 10 metrov f. **4.50**

Progasto blago za obleke
60 cim široko, najnovejši vzorki, 10 met f. **2.50**

Volnati ryps
v vseh barvah, 0,6 cim širok, 10 metrov f. **3.80**

Droidrath (Trožiče)
najboljša vrsta, 60 cim. široko, 10 metrov f. **3.50**

Aquarl blago
60 cim. široko najnovejši vzorci, 10 metrov f. **3 80.**

Francoski Voal
10 metrov, elegantna obleka, ki se dalo prati, for. **3.—**

Košulje za gosnode, lastno delo
bele ali barvane I kos Ia f. **1 80,** IIa f. **1 20**

Ženske košulje
iz šifona in platna, fino pletene, 3 kom., for. **2 50**

Ženske košulja
iz močnega platna sa pikami 6 komadov f. **3.25**

Dom če platno
1 komad, 30 vatlov ¾ for. **4.50**
1 „ 30 „ ¾ „ **5.50**

Klug-Webe
bolje o go platna
1 komad ¾ širok, 30 vatlov f. **6 —**

Sifon
1 komad, 30 vatlov, Ia f. **5.50**, najboljše vrste f. **6.50**

Kannafas
1 kom. 30 vatlov, IIa f. **4 80**
1 „ 30 „ rudač „ **5 20**

Kanavas iz niti
1 kom. 30 vatlov, IIa in rudeč f. **6.—**

Oksford
se more pr ti, dobre vrste, 1 kos 30 vatlov f. **4 50**

Angl. Oksford
najboljši, jako preporočljiv, 1 k mad, 30 vatlov f. **6 50**

Garnitura iz ripsa
sostoječa iz 2 postelj ih pregrinjal in namiznega prta sé svilnatimi franzami for. **4.—**

Garnitura iz jute
2 p s'eljnih pogrinjal in namiznega prta s franzami f. **2.50**

Jute zastor
jurški vzorki podpolni for. **2.20**

Holandske dolge preproge (ostanki)
10—12 metrov dolge, 1 ostanek f. **2.50**

1 Poletna ogrinjača
¾ dolga samo volna f. **1.20**

Konjska plahta
jako dobra, 190 cim. dolga, 190 cim. široka, f. **1.50**

Odeje za fijakerje
carskokrunske, 1 komad f. **2 50**

Tovarno skladišče suknega blaga

Brnsko sukno
Odrezek 3.10 m trov za podpolno možko obleko f. **2 75**

Moderno sukno
3.10 met., jako fino kompl. možko opravo, for. **8 —**

Poletno češ jano sukno
ostanek za komp možko opravo, mora prati, 0.40 m. dolgo, f. **2.—**

Brnsko moderno blago
Ostanek za podpolno možko obleko 3.10 metrov dolgo for. **5 50**

Priložnost za kupovanje!
Brnski ostanki sukna.
1 ostanek za 1 kompl. možko obleko 3.10 met. for **4 50**

Blago za površnje suknj
najfinejše vrste, za celo suknj f. **5.—**

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči.

Elegantno izvedena zbirka vzorcev z 400 znamkami g. krojačem nefrankovano.

Krščansko tekmovanje!

Prosi se čd. duhovšćina, krščansko učiteljo ter močano uljudno, da kolikor moguće priporočaju to **solidno, ceno, edino krščansko tekmovanje.**

Poletno češljano sukno
za možko opravo, elegantno, trpežno, se mora prati, 60 cm. široko.
1 oprava 6½ metrov samo for. 3 —

Brnsko sukno
samo dobre vrsti:

3.10	m.	za jedno obleko	for. 3.50
3.10	„	„ „ „	„ 5 —
3.10	„	„ bolje „	„ 7.80
3.10	„	„ fino „	„ 9.50
3.10	„	„ jako fino „	„ 12.50

Brnsko sukno za suknje:

2.10	m.	za površno suknjo	f. 6.50
2.10	„	„ fino „	„ 8.40
2.10	„	„ jako „	„ 12.60

Črno sukno za obleke
za duhovniško in salon obleko:

1.20	m.	Dosking za hlačo for.	2.50
2.30	„	Peruvienne za hlačo in telovnik „	7.20

Vse, kar ponujajo druge tvrdke, ima tudi **krščansko tekmovanje in sicer bolje in ceneje.**

Za ženske obleke
gladko sukno vsake barve:

Cachemir	10	m.	for. 4.50
Volnati atlas	10	„	„ 6.50

Poletno sukno za prati:

Creton, lapi	uzorci 10	metr.	for. 2.80
Satin,	„ 10	„	„ 3.—

Trožiče, sivo, svitlo in tamno.
10 m. f. for. 3.50. II. for. 2.80.

Za domačo porabo:

Domače platno,	29 vatljov.	¾	f. 6.20
„	„	„	„ 5.50
Šifon, finí	„	„	„ 5.50
„ srodnji	„	„	„ 4.50
Kraljevska tkanina	„	¾	„ 5.60
„	„	„	„ 7.50
Kanafas pravo barvo	29	„	„ 6.—
Oksford	„	„	„ 4.60
Brianike I.	6 komadov	„	„ 1.80
„ II.	6 „	„	„ 1.20
Namizniki,	6 „	„	„ 1.20

Vse, kar ponujajo druge tvrdke, ima tudi **krščansko tekmovanje in sicer bolje in ceneje.**

Krščansko tekmovanje strezi vestno ter sprejme nazaj kar se ne dopada.

Naročbe izvršuje se po povzetju ter se imajo pošiljati na: 10—4

Erstes öst. behördlich concess.
HANDELS-AUSKUNFTS-BUREAU IN BRÜNN.
Uzorci in cenike, se moraju zahtevati pri istej tvrdki.

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 17. U Trstu 25. aprila 1889. Godina XX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 80 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe sa upravom. Novci se šiljju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedođje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se povraćaju ako se i notiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carovine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 28.

Zemaljski izbori.

Službeni list »Wiener Zeitung« donaša viest, da je razpuštjeno osam zemaljskih sabora, a medju timi i sabor istarski. Ujedno spominje, da se imadu obaviti novi izbori u što kraćem roku, a da se pri tom uzme osobiti obzir na birače, da nebi u to vrieme najvećom radnjom zaokupljeni.

Ovim započimlje izborno gibanje i u našoj pokrajini, koja ima sada poslati u sabor najbolje svoje moževe. Naši narodni protivnici rade već odavna. Sastaju se i biraju izborne odbore i komisije, a to nas mora potaknuti, da ih u tom što bolje i što prije sliedimo.

Rok do novih izbora biti će po svoj prilici vrlo kratak, a toga treba, da se svi naši rodoljubi odmah sastanu i dogovore o svih poslovih, tičućih se toli važnog pitanja.

Uredničtvo našeg lista daje svakomu rado obaviesti i savjete u svih izbornih poslovih. **Na rad dakle rodoljubi, da nas izbori nepripravne ne zateknu!**

Zakukuljena politika.

Naši će se čitatelji još spomenjati izvještca, što smo ga lani donieli o glavnoj sjednici zemaljskog gospodarskog vieća. Spominjali će se također kako su predsjednici krčke i volosko gospodarske zadruge bili predložili, da se oglasi gospodarskoga vieća i hrvatski izdavaju i da se istomu vieću dodieli čovjeka, koj piše i govori hrvatski jezik. Predsjednik dr. Cancianni nije dopustio, da se o tih predlozih razpravlja, veleć, da jezična pitanja ne spadaju u djelokrug gospodarskoga vieća.

Sad doznajemo, da je krčkoj gospodarskoj zadrugi, koja je gospodarskomu vieću svjetovala, neka izdaje natječajne oglase i u hrvatskom jeziku i neka je tiska također u »Našoj Slogi«, a ne samo u »Istriji«, ako želi naći odziva, ono odgovorilo, da zadruga hoće, da i na poljodjelskom polju nieti politička pitanja.

Bog je dao čovjeku jezik, da njim svoje misli izrazuje, i drugomu priobćuje. I gospodarskom vieću treba dakle jezik, ako želi uspjeha svojemu radu. Tražimo li, koji mu jezik treba, to moramo kazati, da mu treba jezik onih, koje želi poučiti i na bolju uputiti. Pošto pako posjednici u Istri jesu Hrvati, Slovenci i Talijani, potrebna su mu sva tri jezika i svimi ovimi jezici moralo bi ono obćiti sa pukom u Istri. Ako obći sa jednim samo jezikom, odaje nemar za puk drugog i trećeg jezika, i težnju da prisili čovjeku drugog i trećeg jezika, nek se odreče svojega pravu i nek si pribavi znanje neznanoga prvoga jezika. Gospodarsko vieće neće, da se prigne k puku i da mu pruži pomoćnicu ruku, već hoće, da si puk sam nadje izlaza iz staro nevolje, pa tekar onda da se pod pazuho s njim utovi.

Ne možemo kazati, da gospodarsko vieće ne shvaća zadaće, koju mu je zakon namienio, pa nam je tražiti drugdje razlog takovom postupku. U današnjih okolnostih nije ga težko naći.

Evo nam posliednjih brojeva «Istrije», glasila porečkog ortakluka. Čujte kako ono umuje:

»Skup prava izvire iz skupa dužnosti i tereta, što si puk namoća; hrvatski puk u Istri niti si je unmetnuo, niti nosi kakovih dužnosti i tereta, s toga neima niti kakovih prava.«

»Hrvati i Slovenci došli su u Istru goli i nagi, potrebni svega; darovalo njim se zemljišta, kuće i poljsko orudje; našli su život i radnje u vrlo težkih vremenih. Do pred četrdeset godina malo je bilo slobodnih Slavena, a danas Talijani podnose velike žrtve za odkup zemljišta, što jih Slaveni uživaju (!)«

»S toga je luda misao, bezumlje tražiti danas, da se hrvatski i slavenski jezik u javnom životu izjednači sa talijanskim i da Talijani nauče jedan ili drugi od onih jezika. Na to neće Talijani nikada i nipošto pristati. Hrvatska prava svaljuju se na netemeljite i prazne zahtjeve i na strančarsko nasilje.«

Tako piše »Istria«, a kako ona piše, tako gospoda u Poreču misle i rade.

Sad, gdje je hrvatski kmet uzdigao glavu, gdje se stao ponositi svojim lipim hrvatskim jezikom i svojom narodnošću, gdje pita prava, koja mu po Bogu i po zakonu idu, sad taj kmet nije više »il nostro bravo contadino«: on je stvor, koj je dokno samo u Istru, da znojem svojega čela zalieva zemlju no onih, od kojih ju je stekao; nego mlečićah i krnjelah, koji su se u Istru tekar pred trideset, četrdeset ili sto godina doselili; on je stvor, kojemu nije sudjeno, da se ikada naužije blago slobode, da bude svoj na svojem; ne, on mora, da viekom robuje, da bude puko orudje u rukuh Talijana; on ne smije niti pomisliti, da je Bog stvorio Hrvata ravna Talijanu i da zakon izjednačuje svo jezike i sve narodnosti u zemlji.

Predbacuje nam se, da smo nadošlice i da smo se amo doselili goli i nagi. Nećemo, da ovdje iztražujemo istinitost te povjestničke tvrdnje, al nek nam kažu, što su i odakle su oni, koji nam to predbacuju? Neka nam iznesu svoje listine i svoja rodoslovja, da vidimo jeli zbilja vuku lozu od starosjedioca Istre i je li imaju dosiata prava svojatati ovu zemlju na temelju sturijeg zaposjeda; da vidimo nisu li oni možda potomci mletačkih doseljenika ili krnjelahih tepaca, koji su za nami došli u Istru, noseć sve svoje imanje na jednom štapu; da vidimo nisu li oni, možda djeca onih, koji su sa našimi djedovi došli, da napuče zapuštenu i opustošenu Istru; da vidimo nisu li oni gadne poturice, kojih su hrvatska pran zadojila, a sada se srame majčina mlieka! Dà, iznesite nam listine i rodoslovje, da vam padne mrz na obraz!

Došli mi kad mu drago i pod kojimi mu drago prilikami, sad smo tu i hvala Bogu, ako i po mnlo, napredujemo. Obazrite se po Istri i vidite kako se diže kuka i motika, poglodajte, kako se hrvatsko lice sjaji sa zore, što mu sa iztoka rudi. Ne, nisu to kranjski popovi, ni prokogorske mutikaše, to je cio hrvatski puk, koj se budi, koj dolazi do spoznanja svojih prava, koj osjeća, da je udo slavnoga naroda. Taj puk stupa težkimi korci, al stupa napried; on vas potiskuje k moru, odakle sto i došli; on zaposjeda i ruševe so kule, koje ste vi tvrdjavicami talijanstva zvali, tako, da u sdvojnosti i sami kličete: «la campagna è tutta perduta, ritiriamoci nelle nostre cittadelle».

S tim pukom morali biste već jednom računati, ako zbilja ljubite ovu tužnu Istru, kako se hvalite; morali biste uviditi, da taj puk nije i neće da bude rajo. Tà vidite, da ga ima mnogo i ondje, gdje ga vi nieèoto. Izbori 1. aprila dokazali su vam sjajno, da ga ima i u gradovih.

Dà, al vamu je žao vaše prevlasti; žao vam je zlatnih ključova, pa zatirate i tištite sirotu kmota gdjegod vam se prilika pruža; vi tjerate politiku i ondje, gdje joj nebi smjelo mjesta biti, vi i od zemaljskog gospodarskog vieća stvarate političko orudje, te tražite, da vam Hrvat talijanski ili njemački ili makar i fran-

PODLISTAK.

Put u Egipat.

Piše Vladko Krajanin.

(Dalje).

Vidjelo se, da uprav uživa, govoreć onim jezikom, kojim govorahu njegovi pradji. Kamo sreće, da bi svi Hrvati takvi bili! Tà poznato je obćenito, da imade i takvih Hrvata, koji čim nauče koji inostrani jezik, ne maro već toliko za svoga, ili ako ga i govore, trpaju unj svakojakih tudjih rieči. Al hvalimo Bogu, što takvih nestaje danomice sve to više.

Svaki narod hoće, da mu se vrati ono, što mu se je otelo, a da mu se ostavi netaknuto ono što imade. Ako to drugi čine, zašto nebismo i mi? Zar nije naša poviest, prem krvava, slavna i sjajna? Boz dvojbe, al valja da ju uzčuvamo, te da pokažemo svietu, da smo narod napredan i valjan. Držimo se uviek one poznate, da se na prošlosti osniva budućnost. Ako nas tlače i progone, većim dielom smo sami tomu krivi. Nastojmo, da se to zlo za vremena popravi. S gospodinom M. sklopismo prijatoljstvo, kojim ću se do smrti ponositi.

Sestra je sjedila na njekoj vrati klupe, što se je nalazila na pramcu. Zabavljala se listajuć njekakvu knjižicu. Sjedosmo do nje i započesmo razgovor o kojećem. Vriemo je prolazilo nagio, a toga niti nopazismo. A kako i nebi uz onako zanimivo pripoviedanje moga suputnika! Jovan se je medjutim zabavljao s njekojimi mornari, koje je od prije poznavao.

— Čitate li gospodine koju hrvatsku novinu? upitah medju ostalim svoga druga.

— Dašto, sabrala se nas dvadesetorica i ustrojismo u Aleksandriji hrvatsku čitaonicu.

— Tako? rekoh začudjen, u Aleksandriji imate dakle čitaonicu?

— Jest, jest, okrstismo ju „Novi hrvatski dom“.

— Vrlo krasno, to je plemenito. Tako rade pravi rodoljubi. Al oprostite, koje hrvatsko novine dobivate?

— Malne sve znatnije, beletrističko i političko. A reći ću vam još i to, da nam se osobito mile novine, koje zagovaraju koju svetu stvar, ili se bore za narodnu sreću i slobodu.

Predjosmo zatim na razgovor o izborih, koji su se netom bili obavili u Hrvatskoj. Govorili smo o tom dugo a moj suputnik zaključi s uzdahom: Svaka sila do vremena, a Bog sudac do vieka! Sjetismo se i mojo mile Istre.

Dugo vremena razgovarasmo se o žalostnih odnošajih istarskih Hrvata. Na licu mojega suputnika opažao sam, da se ga je živo kosnula novolja, kojoj je izvrgnut naš narod. Već se je bila spustila noć na zemlju. Putnici legoše spavati, al mi se razgovarasmo i nadalje.

Sestra zaželi ići u krovet. Povodoh ju u kabinu, koju mi bijaše odstupio božman. Kad usnu, povratih se k svomu suputniku, koji mo je bio svoga začarao svojim krasnim pripoviedanjem. Medjutim dodje i Jovan k nam, te pozorno slušaše što nam je g. M. pripoviedao o svojem putovanju po Grčkoj, Ruslji, Egiptu i po drugih zemljah.

Oko tri sata po polnoći opaziemo svjetionik nad Port Saidom, koji je ladjam pokazivao put u luku.

Od ponoći dalje išao je „Thetis“ brzinom od 5—6 milja na sat. Oko 5 sata u jutro bili smo samo za jednu milju odaljeni od Port-Saida.

Četvrt sata zatim plovili smo mirno Port-Saidskom lukom. Na kaštelu bijahu već spremni mornari, da bace kotvu u more. Kad dodjosmo do mjesta, gdje so Lloydovi parobrodi obično zaustavljaju, zagrmi kapotan s kasara: Fondo!

— Fondo! bijaše odgovor mornara, koji tada spustiše kotvu u more.

Čim se usidrismo, okruži nas množina čamaca, koji su bili spremni prenesti nas na kopno. Bilo je nastalo pravo komešanje. Svatko je htio sa svojim čamcem biti prvi kod ljestva. U to mi dodje na parobrod otac s bratom.

Opaziv ih, pohrlih im sa sestrom u susret. Izljubivši se, predadosmo Arapinu prtljagu, koju on odnese u svoj čamac.

Oprostiv se srdačno s Jovanom i s gospodinom M., podjoh sa svojimi u čamac, gdje mi se je već nalazila prtljaga. Kratko iza toga prebaci nas Arapin na bližnju obalu. Predavši oblasti moj putni list, krenusmo kući, gdje nas čekaše majka i ostala braća s velikom nestrpljivošću. Majka, braća i njekoji znanci čekaše nas pred kućnimi vrati. Čim im se približismo, obkole sestru se svih strana, dočim za mene nisu toliko marili. Čekao sam njekoliko vremena, gledajuć ganutljiv prizor i slušajuć plač i smieh, a kad mi napokon to čekanje dosadilo, viknuh žaljivo:

— A što sam ja? Zar nisam i ja Vaš, da za mene nemarite kao ni za staro železo? . . .

— Ma ter „doboto“ imaš pravo, reče mojka, to započmo isti prizor kano i sa sestrom. Kada se nacjelivasmo i nagrlismo popesmo se stubami u drugi kat, gdje je bio stan mojih roditelja.

Čim stupih u kuću, kliknuh zadovoljno:

— Hvala Bogu! Napokon sam doplo k cilju moga putovanja.

Konac I. diela.

cezki piše i govori, al samo ne hrvatski. A kad tko ustane, te vam rekne: ljudi božji u pamet, to tako neide, tad mu vi odvraćate, da politiku tjera. Dakako, reci mu, da ti ne reče. Tko političari? Da li onaj, koj svojim jezikom govori, ili onaj, koj drugomu krati, da se svojim jezikom služi i tudji mu jezik nameće? Vi oblačite politiku na sto načina, vi ju prevlačite sad na kmetsku sad na gospodsku, vi njoj tiskate u ruke sad oštro pero, a sad težak plug, vi ju turate u kmetske kolibe i u gospodske dvorove i na vama je, da se svratite sa sklizke i pogibeljne staze, kojom ste udarili.

Dokle to ne bude, mi ne ćemo prestati, da našemu kmetu dovikujemo: čuvaj jih se brate i onda kad ti u janjećoj koži dolaze, čuvaj jih se osobito sada, kad te budu stali hinjenom dobrotom za tvoj glas kod izbora moliti.

A članovi zemaljskoga gospodarskoga vieća i ostala poredka gospoda, neka znaju, da jih poznamo i onda kad stave na lice krabanosicu poljodjelca.

Izvadak iz zapisnika

izvanredne sjednice občinskoga zastupstva, držane u občinskoj dvorani u Žminju na 10. aprila 1889. *)

Prisutni od strane obćine Matija Potoh, načelnik-predsjednik, 28 občinskih zastupnika i Niko Butković tajnik-perovodja.

Pošto je pristupio zakoniti broj občinskih zastupnika, predsjednik otvori sjednicu u 9½ ura prije podne, zatim se predje na razpravu ovoga dnevnoga reda: 1. Izpuštamo. 2. Razprava o povraćenom proračunu.

Predsjednik razlaže, da su proračuni nahrbtnim dekretom zemaljsko junte od 20. marča t. g. br. 1499, povraćeni obćini, nalogom, da se zadovolji 2. 4. i 5. točki dekreta zemaljske junte 8. marča t. g. br. 1171.

Moli zastupstvo, da se jednom zadovolji zahtjevom zemaljsko junte.

Neka se kod rubrike XV. naslova 1. povisi iznos od florina 300 na 500; — da se povisi namet porezne obćine sv. Ivanac od 35% na 40% i da se povrh do sada potvrdjenoga adicionala na potrošarinu za poreznu obćinu Žminj udari jedan adicional od 18% na izravni porez.

Dobiv riječ g. Anton Godina, obćinski zastupnik, izrazi se po prilici ovako:

Štovana gospodo zastupnici i dragi kmeti! Mi nikakor nemožemo pristati, da se metne adicional na franko (poros), jerbo ga nije potrebito, premda slavna zemaljska junta bi ga htjela. Mi smo zadnji put rekli, da kada nemamo liekara, da nam nije potrebito puku objesiti adicional. Imadomo užurpah, a ovimi ćemo pomoći obćini dosta. Svi smo kmeti osim dvojice ovdje prisutnih; moramo deset puta prvo promisliti nego nametnuti adicional. Vidite i pazite, nedaj Bože ovo leto jednu slabu ljetinu, mi sami, ki smo bolji kmeti, bimo se pogodili jedan s drugim, a prosti puk i slabi kmet rekno bi, da smo mu metnuli konop na vrat. Ako pak vi kmeti bite svakako htjeli metnuti adicional, stavite ga. Naša stranka ga neće, poslie će svi kmeti moći reći, da ste vi, koji ste jih zatrli i ćete biti psovani. Zato vas pozivljem ako ste od moje misli, da se ukupno stanoto i da se suprotivite tomu adicionalu na franko.

Dobiv riječ gosp. Bončić Ivan reče: Do pred malo godina gospodarila su gospoda obćinom. Ja nisam još star čovjek, a za moje pameti imala je obćina 65 miljari u kapitalih, neka se čini doći jednoga činovnika od junte, pak će se vidjeti, koji načelnik je potrošio kapitale i neka mu ih se protestira.

Ako smo sada silovani staviti adicional, krive su prvašnje zločesto administracije i dug, kojim su obćinu obtorotili, zato pozivljem štovanu većinu neka složno glasuje za predlog načelnikov.

Iza kratkoga propiranja med strankami predje se na glasovanje za adicional od 15% na izravni porez poreczne obćine Žminj i to po predlogu g. Sufich Pavla pojedince, da se znade, koji želi i koj ne taj namet, to uspjeh glasovanja bijaše sliedeći:

Glasovalo je 17 zastupnika za namet, a 0 proti. Ovaj uspjeh vriedi i za povišenje adicional na 40% za podobćinu sv. Ivanac, jer je većina glasovala za načelnikov predlog.

Zatim se naložilo glavarstvu, da popravi u ovom smislu proračun i da se namet 15% tjera po običaju po ces. kr. poreznom uredu i da se utjeranim novcem nadoknadi iznos prodane obligacije.

*) Vidi viest iz Žminja u zadnjem broju „N. Sl.“ Op. Ured.

Pogled po svietu.

Trst, dne 24. aprila 1889.

Austro-Ugarska: Uskrsni praznici ušutkali su svako političko djelovanje, te je vladao svuda onaj blaženi mir, za kojim uzdišu sve plemenite duše.

Carevinsko vieće nastaviti će svoj rad dne 5. maja razpravom o proračunu za 1889.

Bačko službeno novine donose carsko ručno pismo, kojim se razpušćuju osam cislajtanskih zemaljskih sabora, kojim je istekla šestgodišnja poriода. Medju te sabore spada i sabor istarski. Službeni list javlja nadalje, da se imadu obaviti novi izbori u što kraćem roku, no da se mora na to paziti, da nebi zatekli birače u velikoj radnji. Mi govorimo ob istom predmetu na prvoj strani, a ovdje upozorujemo još jednom sve naše rodoljube, da se odmah dogovore i posavjetuju što njim je činiti u toli važnom pitanju.

Dne 29. t. mj. sastaju se austrijski biskupi na katolički kongres u Beču, gdje će razpravljati kroz 3—4 dana o svih važnih pitanjih, koja zasiecaju u prava katoličke crkve. Poljaci biti će na tom sastanku vrlo mnogobrojno zastupani kao slušatelji i izvieštitelji.

Vladina osnova za novi školski zakon sadržuje medju ostalim i ustanovu, da imade u svakom kotarskom školskom vi du virilni glas jedan dušobrižnik, no nadziranje pučkih škola vršiti će i nadalje država.

Austrijski Židovi u Beču i u Češkoj podali su ministarstvu molbe, da ih štiti od protižidovskog gibanja. Pravo je, da država štiti svaku vjeroizpovieast, no židovi bi morali znati, da nisu više odabrani narod, te da bi morali nositi istu bremena i vršiti isto dužnosti kano i svi ostali narodi monarhije.

Pododbor hrvatsko regnikolarne deputacije izradio je svoje izvješće, koje je po većini odbora odobreno, te madjarskomu odboru izručeno, da i on o tom svoju rekne. Taj odgovor će biti težko gotov ovoga proljeća, jer imade ugarski sabor, da razpravi proračun, a zatim se sastaju delegacije. Tako nam nade, da bi se mogle do mala sastati obe regnikolarne deputacije.

Srbija: Mladi kralj Aleksander vratio se iz Šabca, gdje bijaše svečano dočekan i odpraćen. Kraljica Natalija, da će se vratiti u Biograd najdalje do polovice maja, to da će se stalno nastaniti nedaleko Biograda. Razkralj Milan nalazi se u svetoj zemlji, a pronio se glas, da će se odreći svietskomu životu, te stupiti u koji samostan, što su učinili i nekoji od njegovih predšastnika.

Bugarska: Knez Ferdinand primio je na uskrs veliku deputaciju, koja mu je došla čestitati k uskrsnim praznikom. Deputacija bijaše poslije svečano pogošćena, te je tom zgodom knez nazdravio Bugarskoj, napose narodnoj vojsci, s kojom da je ponosan sav bugarski narod. Iz Sofije javljaju, da se je uzpostavila sloga izmedju kneza i ministarstva. Pitanje pako, da li je i narod s tom slogom zadovoljan, jest vrlo dvojbeno.

Francezka: Ministar izvanjskih posala pozivlje diplomatičko agente u tudjinstvu, da proslave svečano dan 5. maja kao uspomenu na 5. maja 1789. ili uspomenu na francezku revoluciju. Iz Bruselja javljaju, da mora general Boulanger zapustiti Belgiju usljed želje francezke vlade.

Italija: Službene vatikanske novine javljaju, da je sv. Otac imenovao nuncijem za Belgiju biskupa Ferrate, a nadbiskupa u Parizu, Lyonu, Bordeauxu, Pragu i Mecheilnu kardinali. Talijanska vlada zaplela se opet u Africi, kamo šalje nove čete, da zaposjedne nekoje nove važne pozicije. Opozicija rogobori silno proti tomu poduzeću, koje da će stojati kraljevinu silnih žrtava.

Tonka i Ivana.

(Idu po vodu na bunar promanturski).

Tonka. Čekaj mo, sestro moja Ivano, dok si nadjem uže pa dok zaprtim, pak ćemo skupa na bunar.

Ivana. Oću te čekat, seko, ali miči se jer mi je slina, tor znaš, da se sad guštarice sunčaju.

Tonka. Evo mo na, već sam zaprtila, a sad odmo vrod, da se zajmemo.

Ivana. Nemojmo tako tad, jer će ljudi misliti, da smo mlade poludile; ali čekaj, ode na brigu ni nikoga, pa nas nedo niko čut: si čula sestro draga, da se po selu govori?

Tonka. Tebi će bit sigurno opet ča tvoj brat Martin povidà, nu kaži mi.

Ivana. Ni mi sestro povidà brat Martin mlć no, jer je išà po dnsko pa ga ni doma čula dan; ali niki drugi mi se je rugà kad san kroz brdo išla, da nosmin već modrinu nosit, jer da to nije po talijanski.

Tonka. Dobro bomo: budućega pusta ćemo si obuć kotule. Ala ma ćemo se lako u njiman vrtit.

Ivana. Mo, ma ćemo si morat stavit na glavu kakvu vrlćetinu, da nas ljudi nepoznaju.

Tonka. Donko ti se nedoš priobuć po talijanski?

Ivana. Ni sad, ni nikad; jer mi je milija naša poštena modrina, nego lipi hrvatski jezik, naše lipe hrvatske pisme iz Kačića i drugo, nego sve ča je talijansko al šaronjačko.

Tonka. A ona od kralja Vladimira, ma je lipa . . . .

Ivana. A ona jopet „Vrbnićo nad morem“, a ova druga . . . . . daj da malo zapivamo . . . . meni svo sroce drhće od milino. —

Tonka. Pst, Ivano, tamo niki grć, pa bi nas mogà čut.

Ivana. Joh, ma je šar! . . .

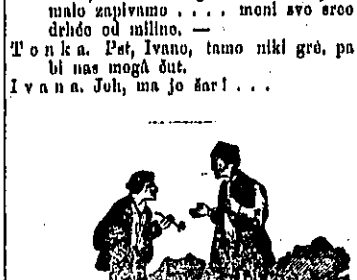

Franina i Jurina

Fr. Si morda čul, da ide osalski prošident nekega našega popa va Rim papo tužit.

Jur. Dragi ti, ča noznaš, da osalska trunbusa negredu va nebesa.

Fr. Je tako, je.

* * *

Fr. Ovi dni su se počeli krnjoli i njihovo podrepnice na put spravljat.

Jur. I kle valje?

Fr. Ča noznaš, da se bližaju balotacioni, pak da će se on smrad od sela do sela klatit, da nas zaslipi i prevari.

Jur. Aj vero nećo na moja vrata, zač san pripravia motiku i palicu.

Fr. Ja, druga medižija nećo pomoć ako ne ta.

Različite viesti.

† **Matija pop Harbić.** Pišu nam iz Sušaka dne 18. t. mj. Prekjučer umro je amošnji naš g. kurat Matija pop Harbić providjen i pokriepljen sv. sakramenti nakon odulje i težke bolesti. Rodio se dne 18. novembra 1823. godine u drevnom Vrbniku. Izučio je gimnazijske nauke stranom u Senju stranom na Ricci, a bogoslovje u sjemeništu zadarskomu. Primlo je sv. redove dne 8. septembra 1850. Služio je u mladjih godinah na raznih mjestih krške biskupije, al najveć na Sušku — naime preko 23 godine — gdje pusti svoje kosti. Pa i pravedno je! Gdje sprovede najviše godina, gdje su se najviše njegova uda trudila i mučila, nek i počivaju. Odlikovao se svuda u vršenju svojo težko dušobrižničko dužnosti. Bio je velo blagog i milostivog srca, osobito prema siromahom i sirotčadi. Koliko je bio ljubljen, čašćen i pažen od svojih vjernika, pokazao to bjelodano spravod mu na 17. t. mj. Toliko se sagrnulo naroda, eda mu izkaže zadnju ljubav i počast, da u crkvi bijahu svi stojaćke, jer za klečanje nije bilo mjesta. Zaokolo te oko srca, kad si ditao na licu ovog još nepokvarenog naroda očitu tugu i žalost.

Zbog hrvaščine pretrpi i naš pokojnik no jedno progonstvo pod svojo zadnje dano.

Bila Ti, o nezaboravni pope Matijo, blaga uspomena medju prijatelji, tor lahka hrvatska zemljica, koju si Ti toli žarko ljubio! —

† **Andre Svrljuga.** Iz Fužine javljaju nam nemilu viest, da je preminuo dne 10. t. mj. nakon duljega bolovanja, veleč. g. Andro Svrljuga, župnik Brod-Moravički, član rodoljubne i poznate obitelji Svrljuga. Pokojnik bijaše na daleko poznat radi svojih svećeničkih i domoljubnih vrlinah, pak je opravdana velika tuga, koja obuze njegovu rodbinu, mnogobrojne prijatelje, najpače njegove zahvalne mu stado. Čestitomu svećeniku i rodoljubu bila lahka crna gruda, koju je pravim zanosom ljubio!

Iz Krka javljaju nam, da je ondje imenovan zajedničkim liečnikom za obćine Krk, Vrbnik i Punat vrli rodoljub i naš prijatelj g. dr. Niko Fabijanić, koji se na želju i molbu otočanah odrekao podieljenog mu mjesta na Sušaku i ostao na dosadanjem. Ta je viest i nas obradovala, jer znamo, da će so naš vrli prijatelj koštо dosad, tako i unapried marno i sviestno brinuti toli za povjereno mu tjelesno zdravlje koli za dušovni napredak naših otočanah. Uz otočane smo mu i mi pak zahvalni što se odlučio ostati u našoj zapuštenoj Istri, gdje je velika potreba sviestnih i izučenih naših ljudi, a najpače pak u liečničkoj struci.

Iz Fontane pišu nam 20. t. mj. No moguće mi je zamučati, veleč. gospodine uredniče, da se u našoj Fontani sve više nećudorednost širi. Nu tko je tomu kriv? Što mislite, dragi moji, da smo mi prije dvadeset godina poznali strahovite klotve kakve čujemo danas? To se dogadja odkad je sav vjetar dopuhao ovamo iz tudjinstva, iz Italije? A sada ne samo mladići nego i mala djeca znadu tako po talijanski kleti i bećtimati, da ti se vlasi jože. A zar nije sramota našemu sciu i javna sablazan, da si tudjinci k nam prisiljeni uzimlju ženu boz zakona, dapače i udovicu odmah po smrti njezina muža (kako se je sada zgodilo) i da živu skupa boz zakona? Od kuda dohadja k nam dakle ova pokvarenost? Rekli smo odkud. A slavna mana podestarija u Vršaru toga nevidi ili vidjeti neće, da nouvriedi možda svoju braću iz Italije. Dapače ona sama još dopušća, da se može u zabranjeno vrieme (kao na dan sv. Silvestra i na dan novoga ljeta) javno plesati i to plesati, kada se u crkvi propovjeda riječ božja i kada se u njoj obavljaju sv. obredi. I premda ima dva občinska stražara, ipak nije nijednoga poslala simo, da uzdrži javni mir i red. Možda da je jur zaboravila, da su prije malo vremena kod jednoga prilike u krčmi G. ubili jednoga čovjeka. Ovako se zajedno uzdržaje kriepost zakona „o posvećivanju nedjelje“. Nu mi smo nješto sada progledali, i kod bližećih se občinskih izbora ćemo pokazati koliko zaufanje imamo u slavno naše občinsko zastupstvo i u našega g. župana. (Tako valja! Pomozi si čovječe sam, pomoć će ti i Bog. Uredn.) Tim načinom nije čudo, da se medju mladimi sada nećudorednost sve više širi; ako ovako napred podje, doći će brzo vrieme kada će crkve ostati prazne a oštarije bit puno; kad će se crkve zatvoriti a nove tamnice otvoriti. Čuvajte se vi, koji imate na to paziti!

Jedan stari kremenjak iz Fontane.

Iz Baške mjeseca aprila 1889. Nije

tomu dugo, što je neki dopisnik „Naše Sloge“ javio, kako u Baški propuhava onaj smrdljivi vjetar iz onih kužnih močvarah obećano zemlje. Želibože jo dopisnik taj istinu kazao; nu zadovoljno mogu Vam sada javiti, da je proti onomu vjetriću ustala gospa jakih pluća, koja stanuje negdje ozgor Senja i koja potrosa kadšto i našimi krovovi. Da, moja draga šarenjačka gospodo u Baški! Pušito slobodno i nadalje u svoj rog, kao i do sada, ali imena mi hrvatskoga, vama ipak noima ovdje stalna mjesta. Lagali ste u puljskoj babinoj kóćeri, koju uredjuje poznati nespašonac „J o r k“; bunoali ste u trščanskom lažljivcu, koji se krmi iz vladinih jasala, a to sve proti sadašnjemu občinskomu glavaru u Baški i proti drugim zaslužnim osobam, kojim nisto vriedni ni postole očistiti. Oh crno izdajice! Dokazalo vam se, da lažete, nu odgovora nije. I u vami se uhvatila ona nesrotna taljanska klica, kao što i u srcu onoga mladoga poreč-koga pietlića, koji noima proti nam drugog dokaza, nego onaj glasoviti „n o n è v e r o“. Ali dokasa, dokaza treba, a ne buncanja. A što se već sada čuje u Baški: nek ostane za načelnika Juraj Čubranić. A to nekažu dvojica, trojica nomirnjaka, nego svi pamotni Bašćani. Ovi poznaju, koja je razlika izmedju prvašnje i dannašnje občinsko uprave, poznaju dobro kojom stazom je stupao slavni „Dessantich“. Vido bez nasčala osorskoga staklu, da ako občina iznova pado u šarenjačku ruku, da će posvema propasti ono dobro, učinjeno pod dannašnjom upravom i da će zakopati občinu no svotom od 4000 for. duga, nego dosot puta tolikom. Javilo se u zadnjem dopisu iz Baške, da se je od onih 4000 for. duga, (dar šarenjačke uprave) već isplatilo 2500. Sada pako mogu Vam javiti, da se je iznova platilo 500 for. Dakle neostaje već nego 1000 for. Je li sto Vi tako upravljali, taljanske podrepine? Barem, da sto si pripravili put, kojim će Vas nositi u zadnju postojbinu. Ali ni to! Gledajte sada! Radilo je blizu 1000 točaka, te sada može čovjek ići se pomoliti za svoje pokojne bez straha, da si nos razbije. Vi zato nisto marili, jer uz posluh vaših poglavara nisto skrbili ni za mjesto, gdjo će se skriti vaše kosti. Crkva vam je smrdila kao što i djavlju, to zato sto digli pravdu proti njoj. Komu sto dakle koristili vašom upravom? Valjda svojoj strasti. I još se no kajoto? U istinu zaslužilte, da vam se iskopa duboki grob, makar iznan blagoslovljeno zemlje, kad nisto za nju marili. To gospodo bila bi vam najbolja plaća, a mladjemu neraštaju bio bi vjočit primjer.

Budući dakle občinski izbori hoćo doknazati još istinu rokao slavni „B o s a n u“ u svojom dopisu, ustvrdilv, da je sjegurnan izbor poznatoga „do Dessantiocha“. Mi smo pako stalni, da će Bašćani, koji su onako junački izrušili putnu torbu njemu i njegovoj svojti, budući put pokazati, kojim putem mogu ona gospoda odputovati u obećanu zemlju i staviti će ih u zaboravno na svo viko vikov amen!

Bašćanin.

Iz Sovinjaka piše nam prijatalj 24. t. mj. Pitanje o našoj školi vuče se — kako Vam je poznato — kano i morska zmija. Naši šarenjaci, koje smo mi u svoje vrieme bili izabrali, da upravljaju našom občinom na občinitu korist, protivnici su školo u obće, a osobito hrvatske škole i nauka. Nalazći se tako zapušćeni bez škole i nauka počeli smo sami tražiti i moliti od oblastih još godine 1879. da nam dadu redovitu školu u Sovinjaku. Godine 1883. bijasmo pozvani prvi put, da se izjavimo glede škole i naučnog jezika. Pozvali nas opet god. 1887. pod nadzorničtvom našeg dičnog Spinčića. Kasnije naloži kot. školsko viećo načelniku u Buzetu g. Flegu, da nas i on upita glede škole i jezika, jer da se po prvi zapisnik neslaže s drugim. Pokorismo se dragovoljno i trećem pozivu, al bi reć, da se nije vjerovalo ni trećoj našoj izjavi. God. 1888. bijaše poslana komisija od kuće do kuće, da se osvjedoči kako djeca govore u obitelji i kako se Bogu mole. Nakon toga križnoga puta došla nam je napokon dozvola od pokrajinskoga šk. vieća, da se otvori kod nas redovita pučka škola budućo školsko godine, dakle prvim septembrom tek. god. No kad su šarenjaci došuli, da nam je dozvoljena škola sa dviemi paralelkami t. j. hrvatskom i talijanskom, to da će biti za Hrvate talijanski, a za Talijane hrvatski jezik obvezan predmet, tada skoro da nisu od jada pobiesnili. Počeli su naimo tŕćat okoli nas seljake, da se mi samo podpišimo i da platimo svaki 25 nč.; drugi opet nagovarili nas, da platimo 25 nč. i da podpišimo molbu na družtvo „Pro Patria“, koje će nam poslati učitolja, koji će učiti našu djecu talijanski i njemački. Tom spletkom ulovili su nekoje babe i nekoje prasnoglavce, no kad su došli do pravih ljudih, do čestitih naših kmeta, ovi su njim zabrusili kako valja i pokazali vrata, na koja neće više za stalno doći.

Gospodo šarenjaci! Nam je sada dozvoljena škola i nje ćemo se držati; hoćete li vi imati drugu makar turaku, gradite si zgradu za školu i učitelja, jer prije nego li bi imao uljezti u našu zgradu vaš učitelj, smrvili bismo šljebce zubi a zidove raskopali nokti. Toliko vam za sada na znanje i ravnanje.

Imenovanje. G. Ivan Nekorman učitelj u Marezigah na Koparščini, imenovan je ravnajućim učiteljem u Podgradu.

Novi parobrod. Senjsko parobrodarsko družtvo „K r a j a č i d r.“ dalo je u Trstu sagraditi novi parobrod, koji će ovih dana spušćen u more, a okršten krasnim imenom „V e l e b i t“. Taj će parobrod ploviti izmedju Rieke i Dalmacije tiću luko u hrvatskom Primorju.

Plevačko družtvo „Adrija“ u Barkovljah kraj Trsta priredjuje za nedelju dne 28. t. m. veselicu u prostorijah kupališća „Excelsior“ sa sliedećim programom: 1. J. Vilhar: „Pozdrav Samoboru“, zbor. 2. Lojza Pospjakova: „Adrija“, deklamuje g. Ana Nadliškova. 3. Hajdrih: „Slovo“, četverospev. 4. I. pl. Zajc: „Hrvaticam“, zbor sa samospevom bas. 5. J. Vilhar: „Nezakonska mati“, sopran solo sa spremljevanjem na glasoviru. 6. Hajdrih: „Na boj“, moški zbor. 7. „Eno uro doktor“, burka v odnem dojanju. 8. Plos. —Medju pojedinimi točkami veselice i kod plesa svira glasba. Početak u 6½ sati posliie podne. Ulaznica k veselici 30 nvč. za osobu; sjedalo 10 nvč. Ulaznica k plesu 50 nvč.

Glavnu skupšćinu održavati će „Slovanska Čitalnica u Trstu“ u subotu dne 4. maja 1889 u 8 sati na večer u vlastitih prostorijah sa sliedećim dnevnim redom: 1. Govor predsjednika 2. Izviešće tajnikovo o družtvenom djelovanju minule godine. 3. Izviešće blagajnikovo. 4. Izviešće revizorah družtvenih računa. 5. Predlozi i interpelacije. 6. Izbor predsjednika i odbora. 7. Izbor trojice revizorah družtvenih računa.

Odbor političkoga družtva „Edinost“ imati će u nedelju dne 28. t. mj. u 10 satih u jutro u prostorijah „Delavskega podpornega družtva“ (Via Molin piccolo br. 1) redovitu odboraku sjednicu sa sliedećim dnevnim redom: 1. Pogovor o predstojećoj glavnoj skupšćini; 2. Pogovor o družtvenom glasilu. Pošto će doći bez dvojbe na dnevni red i predstojeći zemaljski izbori, želi je, da se gg. odbornici i zamjenici u što većem broju k sjednici dostavo.

Otvorena jesu dva mjesta poslužnikah kod c. kr. poreznih ureda u Primorju sa godišnjom plaćom od 800 for., 75 for. doplatka i odjeća. Molbe valja poslati ravnateljstvu financo u Trstu u roku od 4 dana.

Častanak katoličkih biskupa u Beču. Koncem ovoga mjesca sastaju se austrijski biskupi ili njihovi zamjenici u Beču, da se posavjetuju o najvažnijih pitanjih, ćućih se katoličke crkve. Ovo je drugi obći katolički sastanak a prisustvovati će mu najugledniji biskupi Austro-Ugarske. Od naših biskupa ide na sastanak — ako smo dobro obaviešćeni — prosvj. biskup Ferotić iz Krka, a prosvj. biskupa tršćansko-koparskoga zastupati će kanonik-dekan tršćanski preč. g. Andrija Štark. Stavnoga biskupa Strossmayera zastupati će poseban odaslanik.

Dubrovačkoga biskupa, prosv. g. vitoza Vodopića zastupati će arcidjakon zadarske crkve preč. g. Grgur Rajčević.

Nevolja u Italiji U negdašnjoj žitnici Italije, u Apuliji, zavladala je velika bieda i nevoja. Kako „Lega Lombarda“ piše, uprav je užasno stanje u Adriji, gradu, koji ima do 50.000 stanovnikah. Sve strada. Čini se, kao da su svi prosjaci; poljodjelstvo propada, mnoga se polja ni neobradjuju, a carinski rat s Francezkom nanosi takodjer veliku štetu. U posliednjo se je vriome gojilo više vinogradarstvo, te ima mnogo vina, ali noima kupacah. U Cariguoli došlo je do ozbiljnih izgreda.

Kitovi (balene) u sredozemnom moru. I u sredozemnom moru dakle može se sbiti slučaj, da dodje ladja u sukob sa kitom, pošto imado u tom moru dosta velikih kitova, a lućište nije veliko dočim su plodvitbe vrlo česte. U istinu taj se sukob nije još dosada dogodio, nu drugčijih imado o tom primjera u drugih morih. G. 1880. sukobi se brod „Waesland“ u Atlanskom Oceanu sa jednim kitom, koji ne bijaše toliko smotren, da uzmakne pred dolazećim brodom, to ga ovaj provom čisto proćo sjeće, a putnici osjetiše silni udarac, s kojega se užasnuše misleći, da se je dogodila kakova nesrača. Godinu dana kasnije desio se je slični slučaj ruskomu brodu „Petersbourg“. Pri sukobu, koji je nastao sa dva kita, more je posvo zacrvenilo od krvi. Nedavno se je nasukao na morskom žalu ispred predbrežja Cartapesora kit, koji je mjerio u duljini 18 metara. Duljina ovog stvora t. j. od 18 metara, nije najveća, koju može dosoći. Imado ih i 25 metara dugačkih. Odrasli kitovi dolaze u sredozemno more iznimice. To ogromne životinje ne mogu se udobno kretati na plitkom. Dogodilo se je takodjer, da su naišli na čitavo grupo ovih morskih velriba ali još mladih, koje su se proturale u naše more užinom gibraltarskom. Kit se ističe golemom svojom glavom, koju zapada treći dio duljine čitava tiela, a i čeljustmi, koje su providjene velikimi zubi. Premda mu je glava velika, lubanja mu je ipak malena. Glavu poglavito izpunjava sbrana za tustilo. Ovo je tustilo dragocjeno, t. zv. kitov vorvan ili spermacet. Masa je mastna, bieerna i prozračna, od koje se pravo finije svieće. Pouchet je dokazao, da ovu sbranu zadinjava desna nozdrva, koja je neiamjerno otegnuta. Od kita se dobiva i sivi jantar, koji je danas u modi. Izvor ovo sastojino nije baš poćićan, jer santoji od žuljivog kamećka ove životinje ili još od čega goroga. Ovaj su plivajući jantar nalazi na moru ili na obalah Madagaskara, Japana, Brazilije i Antila. Kadkada se nalazi i u crievu životinje u težini izmedju 50 grama do 50 kilograma. Naidje li se na ovu posliednju težinu, tada je to prava sreća, jer se jantar ove vrsti u trgovini skupo plaća. I pravi kit, koji imade umjesto pravih zubi t. zv. rožne pristavke, pojavi se slučajno u našem moru. Jedan je poginuo u taroniskom zaljevu, dva uloviše u mrsko ribari prošle godine u algirskom zaljevu. Najobičniji kit u sredozemnom moru jest t. zv. „balena musculus“. Dolom je nedavno napisao, da putujući za zabavu u svojem yachtu mnogo suroo u okolici balkanskih otoka.

„Hrv.“

Papir dannašnje dobe. Predstojnik kr. pruskoga mehaničnoga ureda u Charlottenburgu izpitao je svojstva danas u porabi stojećih pisadih i tiskarskih papira. Konstatovao je, da svi spisi na modernih papirih pisani ili odtisnuti nemogu ni potdesot godina ustrajati. Prusko ministarstvo trgovine naložilo je povodom tim svim uredom, da se važnije izprave pišu samo na papiru iz cunja načinjenom.

Prilog. Današnjemu broju „Naše Sloge“ prilažomo kao prilog cjenik ljekarne Simcona Sladovića pl. Sladoović (prije Rizzoli) pri anglolu u Novom Mestu.

Kojom brzinom leti pčela. Neki Koloman Sótér predavao je ob tom nedavno prigodom jedne skupšćine ugarskoga zemaljskoga pčelarskoga družtva, to je uztvrdio, da pčela može za jednu sekundu prolotjeti daljinu od 7—8 metara, a ako joj kakova pogibelj prieti, leti još mnogo brže. Po tvrdnji dakle gospodina Sótéra mogla bi mala pčelica za jednu uru proletjeti daljinu od 25—20 kilometara, a prieti li joj pogibelj, i znatno više.

„Vienac“. Br. 16. Izašao je s ovim sadržajem: Gjurgjica Agićeva, pripovietka Ks. pl. Šandor-Gjalskoga. „Suza ljubavi“, piše Kristijana Solvojga. „Ovjotangja“, roman, francezki napisala Augustus Craven. Kosovo. Dr. Juraj Posilović, biskup senjski i modruški ili krbavski. Listak: književnost, umjetnost, svačiće. Sliku: Dr. Juraj Posilović, „Na rodištu“, sliku Afroda Solferta.

Vienac izlazi svako subotu na dva arka. Svi dosad izašli brojevi mogu se dobiti.

Neuku nauka.

Najprikladnije vriome za prosadjivanje cjepova. Andrć Leroy tvrdi, da je najprikladniji rok za priesad cjepova mjesce juli Ovo da vriedi za drvoće četinasto i listnasto. Magnolije primjerice, što su u julju prosadjene, da nisu izgubile cviota pa ni jednoga lista. Isto tako, da je mjesec juli najzgodniji za kalštrenje voćaka; jer u temperaturi običnoj za ovoga mjesecka rane najlagljo zacjeljuju.

Ova stvar ne čini se posve sigurnom pa bi s toga razloga dobro bilo, da se u malo prokuša. Razumije se, da bi pri tom valjalo cjepovom, u obće mladu drvoću, prije nego će se prosaditi, poodkidati najveći dio lišća. Jer ako se drvo ostavi sve lišće, onda će mu nestati kod korieua do skora vlago; jer lišće množinu vodo izhlapljuje, a nju dakako dobiva drvo iz korieua.

Možda bi ovako prosadjivanje bilo dobro za ono drvoće, koje no trpi klaštrenja i odsiecanja na proljeće i jeseni, tako na pr. orah, kostanj, cer, crvena bukva.

Ako se dokaže djelo uspješnim, to bi dobro bilo; jer upravo mjesecu julija ima ratar vremena, da radi u voćnjaku, budući da sada svaki poljski rad prestaje.

Primjetba. Mi ovu stvar preporučujemo pažnji svojih štovanih čitatolja, koji su praktični voćari. Pisac ovih redaka presadio je odmah, kad je ovo čitao, t. j. koncem mjesoca junija ove godine pot mladih pajasena za kišovita vremena, no obrezujuć ih ni malo. Mislio je, da će potrošak vlage nadoknaditi zalivanjem; nu nije ni toga trebalo; jer smo poslje imali svaki dan kiše dosta. Od pot pajasenića primio se jedan jedini. Možda je ipak drugi uzrok neuspjehu, budući da je ovaj, koji se je primio, imao najljepši korien.

Svakako je dobro kušati, a tad žrtvovati interesom obćenitoga dobra pot minuta vremena i 2 novč. za kartu, to javiti uspjeh listu.

G. L.

Lutrijski brojevi

dne 20. aprila

Trst	40	8	22	45	67
Linc	6	28	50	86	24
Buda	85	84	81	70	87

dne 24. aprila

Prag	39	61	64	48	46
Lavov	6	87	57	80	7
Hermannstadt	37	13	55	1	46

Razpis natječaja.

U Poljanah, u občini Voprinac, razpisan je natječaj za građnju pučke škole do 10. maja 1889. Ponude mogu se dati ustmeno ili pismeno podpisanomu glavarstvu, gdje se može razviditi naert, pogodbu itd. 1—2

Glavarstvo občino
Voprinac, 24. aprila 1889.

G. G. Piccoli-ju,
lekarničaju v Ljubljani.

Vinico na Dolenjskem, dne 12. jan. 1889.

Blagovolite mi poslati dvanajst stekleuic Vaše **esence za želodec.** 4—12

Polivalno omenjam, da je bila raba lani poslanih 36 stekleuic izvrstna. Bolniki razniih vrst so vžival esence s najboljšim vspehom. Neka bolnica je bila už za smrt bolna ves se mislili, da mora v malo urah umreti; toda komaj je zavžila nekoliko kapljic esence, je že okrevala in čez nekoliko ur popolnoma ozdravela — med tem, da je bila poprej več dni že skoraj na smrtni postelji Esenca se toda zaradi njenega izvrstnega vpliva sama najbolje priporočuje.

Z odličnim spoštovanjem
Jurij Könlg, župnik.

Grlena bol, kašalj, hreptavica, promuklost, nazeb zadavica, rora, zapala ustiljah itd. mogu se u kratko vriome izliečiti rabljenjem
NADARENIH
Prendinijevih sladkišah
(PASTIGLIE PRENDINI)
što jih gotovi P. Prendini, ljučar i ljekarnik u Trstu.

Veoma pomažu učiteljem, propovjednikom itd. Probdjenih kašljač noćih, navadno jutarnje hreptavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponašljivi. Zato treba uvjek zahtjevati *Prendinijeve sladkiše* (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani *Pastiglie*, na drugoj *Prendini*.

Cieua 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom

Prodaju se u *Prendinijevoj ljekarni u Trstu* (Farmacia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 52—16

¡Čujte! Gledajte! pak strmite!!

O čudnovatoj, svakomu pučkou neobhodno potrebnoj „Bečkoj opremi za pušiti“ ista sastoji:

Jedna lula iz morske pjene, sa pozlaćenim ili posrebrnjenim poklopcom; kamiš iz višnjovine sa cickom.

Jedan kamišić iz morske pjene sa pravim jantarom.

Jedan kamišić za uvitke iz morske pjene sa pravim jantarom.

Zajamčena prva vrst.

Jedna kutija za smotke i jedna kutija za žigice.

Ciena ovoj podpunoj i elegantnoj opremi:

— samo for. 240. —

Pošilja se uz gotov novac ili pouzećom.

Fabriksniederlage **S. Schreier, Wien II.** Circusgasse 52.

P. n. občinstvo!

Opozorujemo na pekarnu gospodina

F. JERŠEKA,

Trst, Corsia Stadion br. 21.

koji ima svakovrstne fina i prosta peciva, muke, kvasa itd. 3—3

Ujedno upozorujemo sada za uskrs na njegovu veliku zalihu finog peciva.

Naručbe izvršava ljeftino i dobro.

VELIKA NOVOST!

Samo fr. 5.25

stoji novo izradjeni

Washingtonski

Remontoir-sat,

koji se navija bez ključa; 5 godina jamstva točnosti; uz sat dobiva se divni lančić iz amerikanskoga double-zlata. Samo ovakav sat može nadomjestiti zlatni sat i to prvo radi pomnog uradjenja, drugo radi njegove točnosti i treće radi sbilja krasnog oklopa; radi toga može se ga svakomu toplo preporučiti. Dobiva se jedino uz gotov novac ili o. kr. poštnim pouzećem. Naručbe neka se šilju tvrdki: 4—4

„Wanrenhaus zur Monarchie"

Wien III., Hetzgasse 12/20

---

f. 1.50 Čudovat je f. 1.50

samobrivec

najnoviji stroj za brijenje, s katerim se more briti vsakdo sam in brez težkoče.

NE TRGA, NE REŽE,

ampak **enostaven je in lehak.**

Mnogo denarja

prihrani «Samobrivec» in nobena stvar ne lepuša se tako, kakor ta.

Cena le for. 1.50.

Pošilja proti gotovem denarju ali povzetju za gld. 1.80 brez daljnih troškov skladišče

L. MÜLLER,

Dunaj, Währing, Sgchulasse 10

Bez prekida u zimsko doba svakdanja kupelj!

Hinka Pegana

poboljšana stolica za kupelj

20—4 sa i bez peći.

U svakoj sobi za smjestiti! Malo prostora i vode!

Pet kabala vode dostatno je za jednu kupelj.

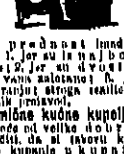

Sa tri nvč. ugljena u 25 časakah topla kupelj.

Kakovu prednost imadu moje stolice za kupelj od ostalih? Jer su izradjene u najnovijem maniru i jako je ličnične. Jer su opremljene trajnosti te su nutra i sa vanu zalotane i fr. jer imadu sa izvrstno funkcijoniranje; strogu sesilicu, solidna radnja, malen dohitak, velik prišavak.

Korist dnevnoga kućne kupelji jest ta obitna zdravstvenog i blaženi od velike dobrobiti, te bi se moglo svakio odlučiti, da si stvori kući u kupelj uredi. Stolice da se kupaju u kupališnih zavodih skopčano je samo sa novčanimi žrtvami vel i sa gubitkom vremena, dalje jer se u istih zavodih radi pro ljene temperature lahko prokladi, te se takodjer u istih kacah kupelji i rana bolesina ova, što tavodjer imada zavoljih prijedjelah. Da se toj nezgodi donekoće, jest ed velike koristi za pojedince, ako si naruče Hinka Pegana poboljšanu stolicu za kupelj, koje je mogude bez tuzkoć pomodi te svakomu prostoru sobe smjestiti. Konstrukcija tih stolica jest tako solidna, da je isključeno svaki popravak ili nabava novih, te se za tu stolicu izdana sveta prištedi u godinu dunah na gorivu i mogudim troškovam u kupališnih zavodih.

Poduk urivanje tih stolicah za kupelj obavi se u 25 časakah, te je skoznu jednom napuniti pod, a podkuruje se sa 4 lim i gorivim iz ar. Dim se tuljkom kroz vrata sobne podi odpravlja, a ako u sobi nije peći onda kroz prozor tako, da u sobi neprouzročuje slivanu naugodnu si. Kao što sobna pod tako isto može se i stolicu za kupelj u vrieme kupanju podkuriva. Konstrukcija tih stolicah jest tako, jedno kutasto, da se može ista svakomu povjeriti, a u njih se mogu kupati djeca i odrasli, te se ulazi u istu udobno, kao u obitnu kacu. More se kupati potpuno, sjedeć ili samo noge. Težina tih stolicah jest 25 kilogr., te jih može jedna osoba lahko i udobno prenašati.

Cienа stolicah za kupelj: 1 kompletna, iz nutra bielo, iz vana smeđe lakirana, sa masivnim okrajkom, visina 82, gornja širina 65, gornja dužina sa pedom 80 cm. sa pećom for. 24, bez peći for. 16, sa pripravom za odpust vode for. 2 više. Stolice se osobe krupna stanja for. 3 više. Odprema u dvu fr. 1.25. Uzeti se napokon ne dostava. Cienа prosto koledvor Trst, carino prosto proti gotovom ili pouzećem. Tko šalji prostu dostavu, tomu si računa trošak točno po koledvoru. Naručbe primaju:

Hinko Pegan (protokolirana tvrdka) Trst u lloydovoj palači 4. Tvornica stolicah za kupelj, kasah „Bencheri" spuvetah, sobnih zahodah, ledvenicah, kupelja na sjedalo Clys pompes it., najnovije sisteme. Telefon 303. 20—1

Čuj! Čuj! # Svet **Čuj! Čuj!**

Stroj za šivanje for. 2.95.

Čudovato je delo tega stroja; šiva vso izvrstno, najdebelejše sukno in najfinejši šifon, gre dobro; je divno izdelan, zlatino bronsiran, okrašuje vsaki salon.

Neodpustljivo je, kjer v hiši ni še tega stroja. 4—6

Kdo bi bil kedaj mislil, da se more napraviti za fr. 2.95 šivalni stroj.

Ogromna je prodaja tega stroja; naj gu zatorej vsak takoj naročil ker bo kmalo razprodan, kajti prodaja j širašansko velika.

Za naročbo zadostuje dopisnica. Prodaja se na vse kraje sveta proti gotovem ali poštnem povzetju. – Ličnje so založniki.

Spediteur L. Müller,

Wien, Schüllergasse Nr. 10.

Kamaleonte četvorci

prorokujući vrieme.

Ovi su četvorci iz stakla naliđeni sa pet prozirnih bojah i sa posebnim procesom uvršćeni u liep dreveni okvir. Imaju pako mogućnost proreći kakvo će vrieme biti, kao i harometri i to mienjajući boje. Predstavljaju u većini okolice, vodopade, gradine itd. Obešaju se pako na prozore, ali tako, da su licem prama sobi obrnjeni, te tako služe na ukras sobe. Bilježe n. pr.:

Vrieme stalno i suho sa živahnimi bojami.

Kiša u izgledu promjeniv zelenu i modru boju u žutu i crvenu.

Promjenljivo vrieme sa polu bojami.

Oluju sa neprestanim obleđenjem bojah.

Cienе: Gabinet format ducet . . for. 5.—

Visit „ „ „ 3.25

Ako koji pošlje unapried for. 2 dobiti će prosto poštarine i svoga 2 četvorca u gabinet i 2 u visit-formatu.

Henrik Pegan,

Trst, Lloydova palača.

Bolezni želodca,

in spodnjih telesnih delov, jeter in vranice, zlata žila, zaprtje, vodenica in kronična driska, zdravi zanesljivejše z **PICCOLI-jevo ŽELEZNO SOLJO za ŽELODEC**, koja je tudi izvrstno sredstvo proti glistam. Pošilja jo jedelovalni lekarnar **Piccoli** v Ljubljani (Dunajska cesta) proti poštnem povzetju.

(Varstvena znamka).

V steklenicah po 15 novč. se prodaja v Trstu v lekarnah: Biasoletto, pl. Leitenburg, Lipizzi, Ponsatto, Praxmarer, Prendini, Ravasini, Rovis, Saravai (na magistratom), Serravallo, Skopaynaky, Suttina in Zanetti. — V Istri v lekarnah: *Rovinj* Angelini, *Pulj* Wassermann, Carbucichio, Rodinis; *Dinjan* Rek, Bradamante; *Koper* Giovannini, Favento; *Hrun* Fonda, Lion; *Pazin* Lion; *Novigrad* Tamburini; *Poreč* Canduzio; *Višnjan* Patelli; *Buje* Nonetti in v večini lekarn v *Istri, Primorju, Tirolu, Dalmaciji, na Kranjskem, Štajarskem n Koroškem.* 12—4

Stiskaonice (preše)

za

vino i ulike

nove izvrstne gradnje

sa dvostrukim strojem u 10 raznih veličinah.

Odlikovane prigodom državne izložbe voća u Beču (oktobra 1874) ina više danah trajajućih strukovnjačkih pokusa sa

i prvom nagradom!

4—10

Mlinovi

za grožđje, jabuke i ulike

izradjuju se i razašilju iz tvornice u Beču

Ph. Mayfarth & Co.

Ilovanska željeza, fužina na paru i tvornica gospodarskih i vinarskih strojevah

Beč, Frankfurt n. M., Berlin N.

Ilustrovani cienici, pohvalna priznanja iz Dalmacije, Istre itd. šilju se na zahtjevanje badava i franko.

Traži se dobrih zastupnikah.

Za iznajmiti

u Dutovljah kod Sežane jedna kuća, na lepom prostoru, prikladna za gostionu i trgovinu sa mješovitom robom, sastojeća prisemno od 3 sobah i velike dvorane, kuhinje, podruma, staje i sienika, zatim u prvom katu imade 3 sobe sa vidikom na ulicu, te je zato za ljetovište prikladna i radi lepog vidika, ugodnog položaja, blizine Trsta osobito preporuke vriedna. Pobližе se može saznati kod vlastnika Petra Losera, Via della Zonta u Trstu. 1—3

Marijaceljske želodčne kapljice

zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri neteženosti, slabosti želodca, ako s grla smrdi, napenjanju, kislem pehanju, koliki, želodčnem kataru, goreče (rzavci) pri preobilnej produkciji slin, rumenici bluvanju in gnjusu, glavobolu, ako boli in želodec) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti juhi in pijač v želodcu

Varnost, znamka proti glistam, bolezni na vranici in jetrih in tudi proti slabi žili ali himorojdam. Cena steklenici je s nakazom vred samo 40 nov; velika steklenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar „k angelju varhu" *Karl Brady Kremsir, Morava.*

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Delí, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsaki steklenici priloženemu poduku za vporabo

Pristne dobe se skoraj v vseh lekarnah.

V Trstu s Lekarna: Antonio Suttina — Lekarna: de Leitenburg, all' Ercole trionfante — Lekarna: Edvard de Leitenburg, alla Salute. — Lekarna: A. Praxmayer, al due Mori — Lekarna: Pietro Prendini, alla Fontana Imperiale. — Lekarna: Benedetto Guraval, al Amazona Trionfante. — Lekarna: Benedetto Vlach Minisini, alla Corte. — Lekarna: dr. Vittorio Serravallo al R dantore (glav. skladiš) — Lekarna: Biasoletto all' orso nero. — Postojna: Lekarna Fr. Baccarcich. — Sežana: Lekarna Philipp Ritschel. —

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in poznemanje se mnogovrstno. — V znamenje pristnosti mora biti namotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gornjo varstveno znamko ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomenjano, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gucek-a i Kremsierah (Kremsier).

Obrtničko čudo!!

Kaputi iz kaučuka:

nepromočivi raznobrojno vremene tkanine najviše četvorougle sive i tamne boje. Na jednoj su strani iz sivoj kaučuka (posvema slična svili) ili crnog sa naglavkom i dvostrukimi zapori.

Ti kaputi radjeni su na dvie pravilno strane, te se mogu rabiti i po liepom vremenu kao gornja suknja.

Ciena for. 7.

Franko poštom u svako mjesto u monarkiji. — Šilje se uz predhodnju plaću ili pouzećem.

U naručbah mora se naznačiti duljina kaputa i širina prsah.

ENRIK PEGAN

Trst, palazzo del Lloyd.

Krščansko tekmovanje!

Prosi se čč. duhovščina, krščansko učitelje ter mučano uljudno, da kolikor mogoče priporočajo to solidno, ceno, edino krščansko tekmovanje.

Poletno češljano sukno

za moške oprave, elegantno, trpežno, se mora prati, 60 cm. široko.

1 oprava 6½ metrov samo for. 3 —

Brnsko sukno

samo dobro vrsti:

3.10 m. za jedno obleko for. 3.50
3.10 „ „ „ „ „ 5.—
3.10 „ „ boljše „ „ 7.80
3.10 „ „ fino „ „ 9.50
3.10 „ „ jako fino „ „ 12.50

Brnsko sukno za suknje:

2.10 m. za povrčno suknjo f. 6.30
2.10 „ „ „ fino „ 8.40
2.10 „ „ „ jako „ 12.60

Črno sukno za obleke

za duhovniške in salon obleke:

1.20 m. Doskin za hlače for. 2.50
2.80 „ Peruvienne za hlače in telovnik „ 7.20

Vse, kar ponujajo druge tvrdke, ima tudi **krščanske tekmovanje** in sicer **boljše** in **cenejše.**

Za ženske obleke

gladko sukno vsake barve:

Cachemir 10 m. . . . for. 4.50
Volnati atlas 10 „ . . . „ 6.50

Poletno sukno za prati:

Cretan, lopi uzorci 10 metr. for. 2.80
Satin, „ 10 „ „ 3.—
Tročišče sivo, svitlo in tamno.
10 m. l. for. 3.50. ll. for. 2.80.

Za domačo porabo:

Domače platno, 20 vatljev ¾ f. 0.20
„ „ „ „ „ ¾ „ 5.50
Šifon, fini „ „ „ „ 4.50
„ srednji „ „ „ „ 3.80
Kraljevska tkanina „ „ „ ¾ „ 7.50
Kanafas pravo barre 20 „ „ „ 6.—
Okseford „ „ „ „ „ 4.50
Brisalke I. 6 komadov „ „ 1.80
„ II. 6 „ „ „ 1.20
Namizniki, 6 „ „ „ 1.20

Vse, kar ponujajo druge tvrdke, ima tudi **krščanske tekmovanje** in sicer **boljše** in **cenejše.**

Krščansko tekmovanje streži vostno ter sprejme nazaj kar se ne dopada.

3—10 Naročbe izvršuje se po povzetju ter se imaje pošiljati na: 10—6

Erstes öst. behördlich concess.

HANDELS-AUSKUNFTS-BUREAU IN BRÜNN.

Uzorci in cenike se moreje zahtevati pri listej tvrdki.

TVRDKA

Bernhard Ticho

Brünn, Krautmarkt 18,

(v lastnej hiši) 7—20

pošilja proti povzetji:

Tkana ovčja volna
dvostroke širokosti, trpežne, cela obleka, 10 met. for. 6.50

Indijski Foule
volne, dvostroko širok. cela obleka, 10 met. f. 5.

Novosti za obleke za osepe
po najnovejšej šegi progasto Blago v vseh barvah, dvostroko, 10 met. f. 8

Črni Terno
sukanonski izvod, dvostroko širok. za celo obleko, 10 metrov f. 4.50

Progasto blago za obleke
60 cim široko, najnovejši vzorki, 10 met f. 2.50

Volnati ryps
v vseh barvah, 6 cim širok, 10 metrov f. 3.90

Dreidrath (Trožičja)
najboljša vrsta, 60 cim. široko, 10 metrov f. 2.40

Aquard blago
60 cim. široko najnovejši vzorci, 10 metrov f. 3.50.

Francoski Voal
10 metrov, elegantna obleka, ki se daja prati, for 3.—

Košulje za gosnode, lastno delo
bele ali barvane 1 kos Ia f. 1.80, IIa f. 1.50

Ženske košulje
iz šifona in platna, fino pletene, 3 kom., for. 2.50

Ženske košulje
iz modnega platna, šilpkami 6 komadov f. 3.25

Domače platno
1 komad, 30 vatlov ¾ for. 4.50
1 „ 80 „ „ „ 5.50

Klug-Webe
boljše nego platna
1 komad ¾ širok, 30 vatlov f. 6 —

Šifon
1 komad, 30 vatlov, Ia f. 5.50, najboljše vrste f. 6.50

Kannafas
1 kom. 30 vatlov, lila f. 4.50
1 „ 30 „ rudeč „ 5.20

Kanavas iz niti
1 kom. 30 vatljev, lila in rudeč f. 6.—

Okseford
za more pr ti, dobre vrste, 1 kos 30 vatlov f. 4.50

Angl. Okseford
najboljši, jako preporočljiv, 1 komad, 30 vatlov f. 6.50

Garnitura iz ripsa
sestoječa iz 2 postoljnih pregrinjal in namiznega prta sè svilinatimi franzami for. 4.—

Garnitura iz jute
2 postoljnih pregrinjal in namiznega prta s franzami f. 3.50

Jute zastor
jurški vzorek; podpolni for 2.20

Holandske dolge pregroge (ostanki)
10—12 metrov dolge, 1 ostanek f. 3.50

1 Poletna ogrinjača
¾ dolga samo volna f. 1.20

Konjska plahta
jako dobra, 190 cim. dolga, 180 cim. široka, f. 1.50

Odeje za fijakarje
carskorumene, 1 komad f. 2.50

Tovarno skladišče suknega blaga

Brnsko sukno
Odstranek 3.10 m-trov za podpolno moško obleko f. 2.75

Moderno sukno
3,10 met., jako fino kompl. moško opravo, for. 6 —

Poletno češljano sukno
ostanek za komp moško opravo, more prati, 6.40 m. dolgo, f. 3.—

Brnsko moderno blago
Ostanek za podpolno moško obleko 3.10 m-trov dolgo for. 2.50

Priložnost za kupovanje!
Brnski ostanki sukna.
1 ostanek za 1 kompl. moško obleko 3.10 met. for 4.50

Blago za površnje suknje
najfinejše vrste, za celo suknj f. 3.—

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči

Elegantno izvedena zbirka uzorcev z 400 znamkami g. krojačem nefrankovano.

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.** Tiskara **Dolenc.**

Broj 18. U Trstu 2. maja 1889. Godina XX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 80 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja na pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 2 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carovine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 28

N.ro del Registro 118
N.ro del Protocollo 628.

SENTENZA

In nome di Sua Maestà l'Imperatore!

L' I. R. Tribunale Provinciale in Trieste quale Corte d' Assise ha in oggi sotto la Presidenza dell' I. R. Consigliere Colcuc e coll' intervento degli I. R. Consiglieri Mrack e Legat quali Giudici e del prat. legato Zlič quale protocollista sull' accusa portata da Matteo Dell' Oste qual querelante in confronto di Don Matteo Mandić e Antonio Franco fu Ugo per delitto di offesa all' onore mediante stampato coll' atto d' accusa del N. — in esito al dibattimento, che in seguito alla disposizione del N. — fu tenuto nel giorno d' oggi alla presenza del rappresentante del querelante privato Felice Dr. Venezian, Don Matteo Mandić e Antonio Franco fu Ugo a piede libero — del difensore R. Oamber per Don M. Mandić e Dr. Cenerini per Antonio Franco in base alle proposizioni dell' accusatore gli accusati suddetti vengano dichiarati colpevoli del delitto di offesa all' onore mediante stampato ex § 487 C. P. e condannati ex § 493 C. p. c. che oltre di ciò l' accusato Don Matteo Mandić venga condannato ex § db „Legge sulla stampa del 17 Dicembre 1862 alla perdita della cauzione da commisurarsi fra i 40 e 1000 fiorini ad uso del fondo poveri di Trieste, nonchè alla pubblicazione della sentenza nel periodico „Nasa Sloga", e dopo che i giurati risposero alle sotto riportate domande come segue:

Questione principale prima
per l' accusato Don Matteo Mandić fu Matteo.

E l' accusato Don Matteo Mandić colpevole d' avere redatto o fatto stampare nel periodico locale „Nasa Sloga" del 5 Gennajo a. c. N.ro 1 nell' annata XIX. o precisamente nella seconda e terza colonna della terza pagina assieme al coaccusato Antonio franco l' articolo che incomincia colle parole: *Iz Opritja"* e termina colle parole *„ruke u takove ruke"* nel quale raccontando a riguardo del Matteo Dell' Oste un fatto avvisato od usando delle espressioni: *Quando dopo un certo tempo si procedette alla revisione dei conti della chiesa venne alla luce il marrone. Il Cumerario podestà credendo d' aver da fare con un cuoco inconsciente a negare di aver da lui avuto alcun importo. Il podestà imparvito fa la quietanza questa è la descrizione asciutta ma vera del bel fatto del signor podestà. Tuttavia non possiamo fare a meno di eccitare l' autorità politica ad esaminare come vadano gli affari communali amministrati da un uomo il quale ebbe l' ardire di negare ad un povero il versamento di ben 200 fiorini, quel ordine possa esservi in una comune amministrato da uomini così oneti (netti). Portolani avete le elezioni communali alle porte. Guardate di non conseguare le vostre fatiche ed i vostri sudori a mani sfatte,* s' incolpava falsamente mediante opera stampata Matteo Dell' Oste d' aver tentato di trattenere per sè un' importo di fior. 200 consegnatogli per conto della Chiesa di Portole, della quale è camerario o cassiere, e perciò d' un crimine, senza che l' incolpazione sia tuttavia andata tant' oltre da rivestire gli estremi del crimine di calunnia ex § 209 C. P.

I Giurati risposero con dodici sì!

Questione principale seconda
per l' accusato Antonio Franco fu Ugo da Portole.

2. E l' accusato Antonio Franco fu Ugo colpevole d' avere redatto o fatto stampare nel periodico locale „Nasa Sloga" del 5. Gennajo a. c. N.ro 1 dell' annata XIX. o precisamente nella seconda e terza colonna della terza pagina assieme al coaccusato Don Matteo Mandić, l' articolo che comincia colle parole: *„Iz Opritja"* e termina colle parole *„ruke u takove ruke"*, nel quale raccontando a riguardo di Matteo Dell' Oste un fatto avvisato ed usando delle espressioni: *quando dopo un certo tempo si procedette alla revisione dei conti della Chiesa, venne alla luce il marrone. Il Camerario Podestà credendo d' aver da fare con un cuoco, inconsciu a negare d' aver da lui avuto alcun importo.*

Il Podestà imparvito fa la quietanza, questa è la descrizione asciutta ma vera del bel fatto del Signor Podestà. Tuttavia non possiamo fare a meno di eccitare l' autorità politica ad esaminare come vadano gli affari comunali, amministrati da un uomo il quale ebbe l' ardire di negare ad un povero il versamento di ben fior. 200. Quale ordine possa esservi in un comune amministrato da uomini così oneti (netti). Portolani avete le elezioni communali alle porte. Guardate di non conseguare le vostre fatiche ed i vostri sudori a mani sfatte, s' incolpava falsamente mediante opera stampata Matteo Dell' Oste d' aver tentato di trattenere per se un' importo di fior. 200 consegnatogli per conto della Chiesa di Portole, della quale è camerario o cassiere o perciò d' un crimine senza che l' incolpazione sia tuttavia andata tant' oltre da rivestire gli estremi del crimine di calunnia ex § 209 C. P.?

I Giurati risposero con dodici sì!

In seguito a proposta del difensore di Don Matteo Mandić e corrispondente deliberazione della Corte, viene proposta ai Signori Giurati la seguente.

Questione supplettoria unica
per l' accusato Don Matteo Mandić pel caso di risposta affermativa alla questione principale prima.

3. E con corso per l' accusato Don Matteo Mandić nel commettere il fatto di lesioni d' onore contemplato nella questione principale prima un tale errore che non lasciò luogo a conoscere nell' azione un delitto?

I Giurati risposero con dodici no!

Giudicato:

Matteo Mandić del fu Matteo da Castua, d' anni 38 cattolico sacerdote secolare redattore del periodico „Naša Sloga" già punito; —

Antonio Franco fu Ugo da Portole, d' anni 45, cattolico ammogliato, disoccupato già punito

vengono dichiarati colpevoli

d' avere redatto e fatto stampare nel locale giornale „Naša Sloga" del 5 Gennajo 1889 N.ro 81 dell' annata XIX e precisamente nella seconda e terza colonna della terza pagina l' articolo che comincia con le parole „Iz Opritja" e termina con le parole „ruke u takove ruke" nel quale raccontando a riguardo di Matteo „Dell' Oste" un fatto avvisato, od usando le espressioni:

Quando dopo un certo tempo si procedette alla revisione dei conti della Chiesa venne alla luce il marrone. Il Camer ro podestà credendo d' aver da fare con un cuco inconsciuto a negare di aver da lui avuto alcun importo. Il Podestà imparvito fa la quitanza questa è la descrizione asciutta ma vera del bel fatto del signor Podestà. Tuttavia non possiamo fare a meno di eccitare l' Autorità politica ad esaminare come vadano gli affari communali amministrati da un uomo il quale ebbe l' ardire di negare ad un povero il versamento di ben 200 fiorini, qual ordine possa esservi in una comune amministrato da uomini così oneti (netti) Portolani avete le elezioni communali alle porte e guardate di non conseguare le vostre fatiche ed i vostri sudori a mani sfatte si incolpava falsamente mediante opera stampata Matteo Dell' Oste di aver tentato di trattenere per sè un' importo di fiorini duecento consegnatogli per conto della chiesa di Portole, della quale è camerario, cassiere o perciò di un crimine senza che l' incolpazione sia tuttavia andata tant' oltre da acquistare nel senso del § 209 C. P. gli estremi del crimine di calunnia; quindi del delitto di offesa all' onore mediante stampato previsto dal § 487 C. P. e

vengono perciò condannati.

1. l' accusato Don Matteo Mandić giusta il § 493 C. C. maggior sanzione di pena con applicazione del §§ 266, 261 C. stesso alla multa di fior. 150 a pro del fondo poveri di Trieste, commutabile in 30 giorni d' arresto nel caso d' inesigibilità, inoltre giusta il § 35 Legge sulla stampa del 17 Dicembre 1862 N.ro 6 D. L. L. del 1863 alla perdita della cauzione per l' importo di fior. 60 a pro del fondo poveri di Trieste e giusta il § 39 della Legge sulla stampa a pubblicare a sue spese nel periodico locale „Naša Sloga" in prima pagina, in italiano la sentenza della condanna, dopo che questa sarà passata in giudicato;

2. l' accusato Antonio Franco fu Ugo giusta il § 493 C. p. maggior sanzione di pena con applicazione del §§ 266, 260 b C. stesso a trenta (30) giorni d' arresto inasprito con un digiuno ogni 15 giorni; inoltre vengono condannati ambidue al pagamento delle spese processuali in solido e della alimentarlo cinscuno per se.

Trieste li 9 Ottobre 1889. Zlič m. p.

Motivi:

Sulla base del verdetto dei giurati che contiene tutti gli estremi del delitto in parola, gli accusati dovettero esser dichiarati colpevoli del delitto prev. dal § 487 C. P.

Nella commisurazione della pena giusta il § 493 C. P. maggior sanzione di pena avuto riguardo alle mitiganti dell' incensurata condotta in linea criminale, e della confessione di cui è favorito l' accusato Don Matteo Mandić, si ritenne equo ed adatto di applicare a suo favore i disposti dei §§ 266, 261 C. P. e di commisurare quindi la pena come nella dispositiva della sentenza.

La condanna alla perdita della cauzione nell' importo di fior. 60 a pro del fondo poveri di Trieste si basa sulla disposizione del N. 55 Legge sulla stampa del 17 Decembre 1862 N.ro 6. D. L. L. e la condanna alla pubblicazione della sentenza su quella del § 39 detta legge sulla stampa.

Nella commisurazione della pena giusta il § 493 C. P. maggior sanzione di pena per l' accusato Antonio Franco fu Ugo si ebbe riflesso alle mitiganti della trascurata educazione e della confessione di cui è favorito, nonchè ai rapporti di sua famiglia, per cui si trovò opportuno di applicare a mitigazione di pena disposti dei §§ 266, 260 b) C. P. e di commisurare quindi la pena come nella dispositiva sentenza.

La condanna al pagamento delle spese processuali in solido e cinscuno per sè delle spese alimentarie è una conseguenza legale della loro riconosciuta colpabilità.

Trieste, li 9 Ottobre 1888.

Colcuc m. p. Zlič m. p.

Zemaljski izbori.

U zadnjem smo broju upozorili naše čitatelje, da je razpušćeno u našoj poli državo osam pokrajinskih sabora, medju timi i sabor istarski — i da je odredjeno, da se obave novi izbori čim prije, u doba sgodno za narod, te da budu sabori sazvani na vrieme.

Odkad je uveden u Austriji ustavni život ovo će biti sedmi put, da su narodi pozvani, da biraju svoje zastupnike na zemaljske sabore. Kod nas u Istri biralo se mnogo puta bez nas t. j. bez sudjelovanja većine puka u pokrajini. Glasoviti Šmerlingov izborni red predao je skoro svu vlast u pokrajini talijanskoj manjini, sbijenoj u zapadnih gradićih. Da njim se vlast još bolje osigura izumiše istarski veleposjed, davši mu osobitih povlastica kod izbora zemaljskih i državnih. Morala je pomoći napokon i trgovačka komora, koju postoji u istinu jedino po imenu. Gradovom, veleposjedu i trgovačkoj komori opre tielilo 18 zastupničkih mjestah, a izvanjskim obćinam u svih šest političkih kotara, gdje stanuje ogromna većina pučanstva, odkrojilo samo 12 zastupničkih mjesta. Nu prošli bismo bili bez dvojbe i lošije, da su kumovi izbornoga reda u ono doba bar sanjati mogli, da će doći vriome kad će istarski Hrvat u izvanjskih obćinah pitati, tražiti i zadobiti svoje prava. Nisu ti naši usrećitelji niti pomisliti mogli, da bi ikad moglo do toga doći, da bi njim se onaj, dobri, potišteni i mukotrpni »čovo« niti u svojoj vlastitoj kući oprieti mogao. Medjutim sagradiše sgradu na pieska praveć, što no rieč, računa bez krčmara. Osigurale si doduše prevlast u saboru i izvan njega, no ne, oko Bog dade, za sva vremena. Narodnostnu ideju, koja je oslobodila ti ujedinila druge narode, krči si put sve to više i medju našim narodom u Istri. On uvidja malom iznimkom i sam, da je toga robovanja dosta; da se je za svoje suzemljake druge narodnosti, za gospodu, u izobilju umućio i napatio, pak da bi bilo već jednoć vrieme, da prestane stara nepravda, koja ga kroz viekove tišti i davi. On je počeo skidati gospodski jaram ponajprije u obćinskih upravah, otav ih priličan broj tudjinca nametniku, pak se pripravlja kako da si izvojuje svoje pravo i na zemaljskom saboru. On čuje, da se tu vieća i odlučuje o njemu a bez njega; on znade, da se tuj neće da znade za njega izuzam kad mu je siroti poreze plaćati i druge državne il zemaljske dužnosti vršiti. Nije dakle čudo što je napokon i on stalno odlučio, da to nesnosno po sebe stanje promjeni, da bude mogao i on u buduće kroz svoje zastupnike u zemaljskom saboru tražiti svoja prava.

Protivnici naši, koji nas nisu do prod malo niti po imenu poznali, uvidiše, da se sviet više varati, a istarski Slaven dalje tlačiti nedade. Naučilo naposled i njih izkustvo, da nas u pokrajini imade, da smo živi i živlavi, da se budimo i dižemo i da se s nami računati mora. Jurve kod posliednjih zemaljskih izbora godine 1883. pokazali smo našim susjedom, da se nismo i da se nećemo odreći nikada i nijednoga od izvanjskih izbornih kotarah, već da ćemo dapače tražiti svoje pravo i ondje, gdje se oni tomu nisu nadali. Premda nas vodi uzvišeno načelo: tražiti je-ćino ono što je naše, mi ćemo i dalje posegnuti, budu li nas oni u našoj kući uznemirivali. Mi nepitamo niti podalj protivničke zemlje, niti najzadnjeg talijanskog seljaka, al istim pravom zahtjevamo, da se pusti u miru ono što je naše. Kad se to zbude, kad nam budu naime istarski Talijani milom ili silom izručili naše izborne kotare, kad bude naša vriodila u saboru, na obćini, u uredu i školi kao i njihova, tad će nastati kavga i pravde a nastati mir i sloga, za čim uprav oni toli farizejski uzdisati znadu. Do toga pako neće ije brzo doći, jer se gospodstvo nikomu rado iz rukuh nedade. Trebat će još silnog napora, velikih žrtva i ljutih borba prije nego li dodjemo do svojih pravicah, al mi se svoga toga neplašimo znajuć, da je u borbi život, da bez borbe neima tjelu blagostanja ni duši spasa. Jedna od takvih borba očekuje nas kod predstojećih zemaljskih izbora, a što nam je medjutim raditi i kako da se pripravimo, kazati ćemo drugi put.

DOPISI.

Lošinj, 26. aprila. O potoku za pouzdanicom u obliku nepouzdanice. Kako je već bilo priobćeno u broju 15. „N. Sl". lošinjskog kotar. poglavara i njegova doglavnika je vrsma pekle što je o njima kazao naš dični zastupnik dr. Dinko Vitezić u svojem govoru, rečenom u carovinskom vieću dne 28. februara t. g., to su si dali volika truda, da dobiju gdjegod pouzdanicu za sebe nepouzdanicom prema našemu zastupniku. Dašte, najshodnije njim se pričinilo za to lošinjsko obćinsko zastupstvo. Nego običan put je bio pogibeljan, pa su udarili naprečac: nisu htjeli, da ljudi uvide što se pod predlogom njihovih pouzdanika skriva. Jedan od ovih podnese na obćinskoj sjednici sliedeći predlog za zahtjevom, da se o njem odmah odluči: Obćinsko zastupstvo Malog Sela srdito i ljutito odbija klevete, što ih je kazao dr. D. Vitezić u svojem govoru rečenom dne 28. februara t. g. u carovinskom vieću i osudjuje ga za to, te nalaže obćinskom odboru, da neodobravanje, koje ovim zaključkom izrazuje, dade tiskati u listu Adriji i da propis zapisnika ove sjednice dostavi c. kr. kotarskom poglavarstvu na znanje.

Glasovalo se u prisutnosti samoga kotarskog poglavara, koj inače ne običaju prisustvovati obćinskim sjednicam, o prošnosti predloga, ali predlog pade „come corpo morto cade" (i kao mrtvac na tlo on se svali).

To bi bilo dosta i za čovjeka, koj samo jednim okom vidi, ali nije za porjanice Zuekove i Laščakove. Zahtjevaše novu sjednicu sa dnevnim redom, u kojem je opet bila nepouzdanica prema dru. Vitezića. Obćinski odbor sazove sbilja sjednicu za 18. aprila sa njihovim dnevnim redom, a medjutim su spomenuta gospoda letili od kuće do kuće, od prijatelja do prijatelja. Valjda nisu ješli naviešćivati uzmeno blagdane! Na uročenu sjednicu dodje mnogo obćinstva i zastupnici u podpunom broju. Ustade predlagatelj i obrazloži svoj predlog. Za njim zamoli rieč obćinski vićnik g. Š. Kozulić. U hitnji zabilježiemo od njegova govora sliedeće:

„Bio bi želio, da je predlogu priložen govor g. dra. Vitezića, da si mogu, čitajuć ga, stvoriti sam svoj sud, jer danas gdje se o svemu sumnja, ne može se od mene zahtjevati, da slijepo vjerujem besjedam g. predlagatelja.

Kad nisam mogao u toli kratko vrieme nabaviti stenografički zapisnik, nabavio sam nekoliko listova, koji nisu ni najmanje skloni dru. Vitezića, naime „Neu Freie Presse“, „Osservatoro Triestino“, „Cittadino“ i ćak „Istria“. U ovih sam našao sliedeći stavak, kojim, čini mi se, bi se htjelo opravdati današnji predlog. Navadjam ga po „Istril“: „U Lošinju je kotarski poglavar, koj nepoznaje hrvatskog jezika, a uza so ima povjerenika, Slovenca čisto krvi, koj drži krilo nespašenoem“.

Čitao sam i opazko Istrijino, da vidim kako to ona shvaća, ali nisam našao, nego obično Istrijino blebetanje, proplotano običnimi porugami, blebetanje shodno za posebno čitatelje, za koje bi reć, da je onaj list ustanovljen.

Ja u riečih dra. Vitezića nisam našao nikakove notočnosti, niti uvriede za Lošinjane. On je govorio u obće o našem političkom kotaru, a Malo Solo nije ni spomenuo. Rekao je, da imamo poglavara, koj ne zna hrvatski, a to je istina. No smije se to upisati u grieh poglavaru, kao osobi, jer on može misliti, da mu tog jezika no treba, ako toli za mjestom, gdje puk govori samo talijanski i njemački. Rekao je dalje, da ima uza se povjerenika po rodu Slovenca, a i to je istina. Kaže nam to njegovo slovenske prezime, koje je u matičah sv. Roka kod Gorice upisano sa lopimi p l p a m i i sa k na kraju; kaže nam to njegovo lice, koje dolsta nije talijansko. Da je on sbilja Slovenac, svjedoči nam i okolnost, što je prije nego je amo došao, bio članom društva sv. Mohora, ustrojena za širenje slovenskih knjiga u puku. To sam našao u imeniku članova toga društva. On i govori slovenski, a mi znamo, da dan današnji ne uči slavenskog jezika onaj tko nije Slaven, pače priličnja se, da ga je zaboravio, tko ga znade.

Još je rekao dr. Vitezić, da povjerenik drži krilo nespašenoem. To je čisto ćudnitna figurativna rečenica, a znači pružati ruku, pružati pomoć. Zastupnik dr. Vitezić nije govorio o lošinjskih nespašenoih, nego u obće o stranki nespašenaca, koja gdjegod možda obstoji. Da se jednoj strani pruži pomoć, no treba da to stranko budo onđje, gdje stanuje tko ju pruža. Kad bi bio hitio dr. Vitezić obliediti Lošinjane o nespašenstva, bio bi se služio točnijimi izrazi i no bi se bio bogme toga žaeo.

Ja poznam dra. Vitezića od 24 godina. Spominjem ga se kad je bio u Zadru prosti činovnik, od svih štovan sa svoje radinosti i čoličnosti u načelu, koje ako i nije javno izticao, ni nije nikomu ni tajio, premda godine 1865. i samo očitovanje misli je moglo štokobnim postati. Stalan u svojem načelu bio je i poslije, to se nije bojno posliedneh kad mu je dužnost nalagala, da svoje načelo bez obzira javno priznade. Nije bio nikada politički dvoličnjak, koj mienjavać mjesto, mienja i boju. Znam pako da je u dra. Vitezića tako duboko usađjeno čuvstvo odanosti i privrženosti prema ejajno vladnjućoj kući, da kad bi on i posumnjao nas okužnih nespašenstvom, no bi se bio za sjegurno znanco za našu korist i no bi bio lani izrekao onog govora na obranu trgovačkog pomorstva, kako se to već od dvadeset godina nije čulo.

No možemo dakle kazati, da nas je dr. Vitezić iredentizmom oblodio, te za to i današnji predlog nosima nikakove podloge. Da bi je imao, no bi ga bio predlagatelj pokušno putem prešnosti proturati. On je imao dvie svrhe: poreći dra. Vitezića i učiniti ljubav nekomu drugomu.

Dra. Vitezića se poreći ne može, jer on nije kazao što mu se pripisuje, a nije najdičniji posao boriti se sa vjetrenjačami.

Vidio sam pako ovih dana toliko oblotavati kuće i zastupnike, da moram tvrditi, da se je ovim predlogom htjelo samo podupirati namjere nekih lica. Ali obraniti ova lica je nemoguće, jer sredstvo nije ni najmanje istinito.

Nekada u Malom Solu se nije na nikoga pazilo, pa je ono cvalo; poslije se promienio običaj i naš grad stao propadati, premda smo se hvalili zaštitom ovo i one osobe.

Nikakve koristi našemu gradu odkad se je počelo raditi po zlo shvaćenoj rečenici, da valja raditi složno sa vladom, jer se je sa vladom zamienilo osobe, k nam poslane, da vrše zakon. Mi smo mislili, da je njihova volja zakon i da kad se ocienjuje njihov javan rad, mi moramo ustati njim na obranu; dočim smo njim često puta bili samo pukim sredstvom i prostim podnožjem, a pri tom nismo nikakve koristi stekli, već si samo troškova naprtili.

Pod izlikom, da se ide složno sa vladom, obćina je bila poslala izpravak nekoj novini, a ova ga je odbila. Podigla se tužba i obćina je imala krivo, te je morala platiti 200 for. troškova.

Drugom zgodom, da stečemo tobože naklonost vlade, priredilo se nekoj osobi svečanosti, koje su obćinu stajale 500 for., a da danas pitam što smo tim postigli, ne bi mi se znalo odgovoriti.

Neću da mješam svoju osobu, na koju se od nekoliko godina, bez povoda s moje strane, na neopisiv način u nekih novinah napada, al ima drugih poštovanijih osoba i zavoda, na koje se sa iste strane bezsramno navaljuje. Nitko nije ustao, da ih obrani, pače znam čovjeka, koj bi se imao najmanje mješati, a sada toliko halabući i koj je u obitelji slao neke članke i poticao, da jih se čita, jer da su zanimivi i pikantni.

Mi se za sebe no zauzimljemo, pa ćemo se sada brinuti za onoga, koj je danas ovdje, sutra ondje, a neima, niti može imati srca za nas; pače zgodimice može nam se iza leđa i smijati.

No mienjajmo gospodo uloge i pustimo neka svatko budo što je i neka se, kako dosad, sam obrani.

Ja mislim, kako i vi, da u nas neima iredentske stranke, al tuga ipak no bi mogao stalne ustvrditi, jer sam pročitao o nekih osobah obavisti, kojim sam se čudom začudio. To obavisti no daje obćina, nego politička oblast, koja ima za to i načina i sredstva, a mi no možemo znati za čine na kojih se temelji, jer je to uredovna tajna.

Što bi se reklo, kad bi danas nešto obćina porekla, a sutra bi njoj se sa spisi, izložbi kod kojegod oblasti, dokazalo, da se vara?

Pustimo dakle svakoga u svojem krugu i nestvarajmo zaključaka o valjanosti kojih bi moglo nastati toliko sumnjah!

S ovih razloga glasovati ću proti predlogu. —

Ove razborite ričči bistroga i pravoga rodoljuba g. Š. Kozulića nisu promašile cilja. Kad se je prešlo na glasovanje, bio je predlog odbijen sa 21 glasova proti 9.

To je velika pljuska našemu poglavaru i no znamo kako će ju podnieti. No dao mu jih Bog još takovih! Čitali smo negdje, da je i on kandidat za mjesto poglavara u Gorici. Mi mu od srca želimo tu čast, jer ovdje što dalje, to postaje sve više nemoguće.

Pogled po svietu.

Trst, dne 1. maja 1880.

Austro-Ugarska: Carovinskomu vieću iztiču uskrsni praznici, te će se 5. t. mj. sastuti, da razpravi proračune ministarstva pravosudja i poljodjelstva. Ministar Gautsch predložiti će tri novele k školskomu zakonu, čim kani valjda predusresti Lichtensteinov predlog o vjerskih školah. Sadašnje zasjedanje trajati će valjda cieli mjesec maj, a zatim će se sastati delegacije, da razprave skupni proračun. Medjutim će vlada razpisati izbore za one zemaljske sabore, koji bijahu nedavno razpušćeni. Izbori obaviti će se po svoj prilici koncem junija ili početkom julija.

Kako javljaju češki listovi, započeti će u Češkoj zemaljski izbori dne 2. a svršiti dne 15. julija. Ponudjeni kompromis od strane konservativnog plemstva liberalnomu plemstvu u Češkoj ostao je bez uspjeha. Njemački zastupnici sastali se naime prošlog čedna u Pragu, te zaključiše jednoglasno, da nepristaju na podanu njim pomirnicu ruku od strane konservativnoga plemstva. Očekivati je dakle, da će i u Češkoj nastati kod izbora žestoka borba, ne samo medju Česi i Niemci, već takodjer no žalost i medju samimi Česi, koji se podieliše na više stranaka.

Ovih dana bijahu u Beču ministarske konferencije, kojim prisustvovaše i nekoji madjarski ministri. Radi se naime o tom, da se ustanovi skupni proračun, koji će se predložiti delegacijam.

Gališki namjestnik razposlao je na podredjene oblasti okružnicu, kojom zabranjuje činovnikom kandidirati za zemaljski sabor.

Madjarska vlada umirovljuje nesposobne činovnike, napose velike župane, kojim se je dokazalo, da su upravljali svojimi županijami vrlo loše.

Izviešće hrvatsko regnikolarne deputacije nalazi se jur u rukuh madjarske deputacije, koja će na nj odgovoriti tekar po izminuću saborske periode.

Srbija: Razkralj Milan brzojavio je regentu Ristiću iz Jeruzalema, da će doći do mala u Biograd na tri dana, da vidi svoga sina. Kraljica Natalija imala bi doći 10. t. mj. u Požun, gdje da će se sastati su svojim sinom kraljem Aleksandrom.

Rusija: Vojni list ruske vlade „Ruski Invalide“ javlja, da će se držati ljetos šestdnevne vojničke vježbe u varšavskom kraju a petdnevne u odeskom. Na carskom dvoru u Petrogradu da dobiva sve to više upliva ona stranka, koja radi oko izmirenja Rusa i Poljaka, jer da je u njezinom kolu mnogo osoba, koje obće nepristano s carom.

Francezka: General Boulanger nalazi se u izgonu, dotično na bjegu u Londonu, gdje se kani na duljo vremena nastaniti. Njemu, reć bi, da je zapala sjajna zviezda čim je pobjegao iz Pariza, jer se o njem sve to manje piše i govori a njegovi protivnici nadaju se, da će Francezi točajem sviotske izložbe posve na nj zaboraviti. Medjutim pripravlja se francezki narod ozbiljno i inuđevno, da čitavomu svietu dokuže na sviotskoj izložbi u Parizu, da je silno napredovao u svih strukah ljudskog znanja i umjetja.

Italija: Kralj Umberto sprema se, da vrati posjet njemačkomu cesaru u Berlinu. Opozicijonalne novine navaljuju ostro na vladu radi toga posjeta, koji da je naperon proti Francezkoj, koja će slaviti već tokom ovoga mjeseca sviotsku slavu prigodom otvorenja izložbe. Iz Turina brzojavljaju, da se je tamo sastalo više tisuća naroda, koji da je burno demonstrirao proti talijanskoj politici u Africi.

Njemačka: U Berlinu sastali se zastupnici Njemačke, Engleske i Amerike, da urede medjunarodno odnošaje na samojskih otocih. Konferencijoj predsjeda grof Herbert Bismark, sin kancelarov.

Franina i Jurina

Fr. Ma ča bi reć Jurino, da porečka plaćarica nejavlja kako su ono njiji prijatelji dobili va malom Lošinju po nose?

Jur. Morda još tega nezna?

Fr. Ala znu, zna, ma ju je valjada sram drugim povidat.

Jur. Ja, nju sram! ter ni srama nikada ni imela.

Fr. Tako neć mora bit.

Jur. Je, njije podrepnice va Lošinju su drugemu jamu kopali, pak su va nju sami pali, a ona brižna jih nemore z blata zvuć, zač je sama vavik va njem.

* * *

Fr. Niki krnjca iz Puljšćino piši je jednomu prijatolju šaronjaku, da neka za Boga svoje šćavune nagovori, da balotaju kod izbora za dietu za niku talijanaku gospodu iz Pule.

Jur. Pak?

Fr. Moj ti šarenjak podbrusia pete, pa biž kako i kokoša prez glave od kuće do kuće prosit, molit i zaklinjat našo kmeta, da neka drže s gospodom, zač da te njim samo oni pomoć va mišerije.

Jur. Pak?

Fr. Našal ti se je pametan kmet, pak je mojga šarenjaka s motlom iz kuće stiral kričeć za njim: biž mi smrade s kuće van, jer si prodâ krnjelom dušu i tilo, a sada njim moraš služit kako i nemo blago, tor biž stia da te i mi va tim slidimo.

Jur. Bog daj takovu sriću sakomu šarenjaku!

Različite viesti.

Imenovanja. Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip imenovao je biskupova kapelana velač. g. Petra Flego kanonikom stolnoga kaptola u Trstu, a veloč. g. Frana Čobularo, župnika na Obćini, počastnim kanonikom istoga kaptola.

Ministar nauka imenovao je kot. školskoga nadzornika u Puli i privremenoga učitelja na učiteljišću u Kopru g. Stjepana Krišnića stalnim učiteljem na istom zavodu. Naše srdačno čestitke ovoj gospodi!

Diocezanske viesti. Veloč. gosp. Mato Gršković duh. pomoćnik kod Jezuita u Trstu, premješćen je u istom svojstvu k sv. Jakovu u Trstu; duh. pom. u Kopru g. Glui dolazi u Trst, g. Stj. Dostradi duh. pom. u Miljah dolazi u Kopar, a g. M. Dobravec iz Starade u Slivje. G. Bilan duh. pom. kod sv. Jakova imenovan je vjeroučiteljem na gradskih pučkih školah u Trstu.

Dva odlična Slovenca. Naša braća Slovenci izgubili su ovih dana smrću dva odlična muža. Na 20. p. m. umro je u Beču u 70. godini Matej C i g a l e, urednik slovenskog državnog zakonskog lista, koji si je stekao najvećih zasluga za slovensku pravničku terminologiju, te je i inače bio poznat kao slovenski književnik i rodoljub. — Na 25. t. mj. umro je u Kaiserslanternu u bavarskoj ronskoj Pfalci Ivan Šubić, slovenski slikar, profesor na tamošnjem obrtnom muzeju, u 39. godini. Šubić bio je brat čuvenom slikaru Juriu Šubiću, te je učio slikarstvo u Rimu, Miljačih i Beču, a odlikovno se toliko kao slikar, da su ga Niemci, koji obiluju slikarskimi silami, pozvali kao profesora u Bavarsku. Šubić je bio u prvom redu nabožni slikar, te je ostavio domovini dvie najljepše oltarske slike u Šmartinu i Rudolfovom. Slava uspomeni Cigalea i Šubića!

Imenovanje u trgovačkoj mornarici. Kr. pomorska oblast na Rieci imenovala je podkapetana g. Maksa Miškolca iz Trsta pomorskim kapetanom duge plovitbe.

Zemaljski izbori pred vratmi. Na drugom mjestu govorimo obćenito o zemaljskih izborih, a ovdje otvaramo stalnu rubriku, u kojoj ćemo se baviti o svih pitanjih, tičućih se toli važnih po nas zemaljskih izbora. Ovo je bo prvi put odkad je zavladao ustavni život t. j. odkad se bira u zemaljski sabor — da stupa i naša narodna stranka ozbiljno u izbornu borbu. Naši protivnici pripravljaju se već odavna za zemaljske izbore. Oni pišu i razpravljaju u svojih i izvanjskih novinah o tom pitanju; sastaju se i dogovaraju u sastancih i skupščinah što će i kako će, da nas oplotu, provare i pobjede. Ovoliko dolazi jedino na svietlo, a što se radi tajno, kako se snuju i ruje a da to nedodju na javnost, lahko si svatko sam pomisli.

Naša stranka nesliedi žalibože u tom narodnih protivnika. Mi se odviše uzdamo u se i u svoje pravo. Nu to nevalja. Treba da se i mi maknemo. Naši rodoljubi u obćinah, u kotarih — svuda neka se sastanu i dogovore, što njim je činiti i kako vladati se.

Uspjeh izbora odvisi ponajprije od izbora fiducijarah. Ovi se biraju na temelju listinah zadnjeg obćinskog izbora. Kazali smo sto i sto puta kako su sastavljene ove listine u obćinah, kojimi vladaju naši protivnici. Valja dakle na vrieme popraviti, dotične zahtjevati, da se takove listine izprave. Uzmo se propis listinah, da se vidi tko ima a tko nema pravo izbora, da se unose onoga, koji je izpuščen a briše onoga, koj je krivo upisan.

Prva stvar je dakle u svakoj obćini, da se urede izborne listine, na temelju kojih će se birati fiducijare. Listine neće još biti izložene, ali imade medjutim i drugoga rada za svakoga, koji želi, da za-

dobijemo ono, što nam je protivnik milom ili prevarom oteo. Na rad dakle prijatelji i rodoljubi, da Vas izbori nepripravno nenađu!

Iz Kastavštine. Velike je nade, da će ovoga ljeta naši zanatnici imati preko glave posla u bližnjem gradu Rieki, u Opatiji i okolici. Od nekada naši su ljudi poglaviti zidari, ali ima jih dobar dio takodjer kljesara i drvodolja. Sada, pametniji od tih radnika dolaze na dosta mudru misao, da bi se u Voloskom kotaru, osobito obzirom na Opatiju, ustanovilo vrieme radnje. Tako radnik nebi bio dužan Bog zna koju dobu sa rana biti već na licu mjesta, i večer već u kus noći pustiti radnju nego bi bilo razložno ustanovljeno vrieme za sve poduzetnike, koju uru da počmo radnje, a koju da svršimo.

Jedan je proto moći, drugi oštriji, all nadnicu plaćaju od prilike jednaku. Je li pravo, da Ti, koji morda s Koronskoga moraš klipsat na Volosko, skoro cielu uru prije moraš početi raditi i kasnije svršiti. Nije! Još jedan razlog je zato, da se ustanovi doba i trajanje radnje, a taj razlog je to, da će još biti sidanja i kamenja, all zaludu ako život uništiš prije dobe. I dosta je žalostno ako se razmotri, kako se naši ljudi dan za danom odvlače trapo i muče. Još bih jednu preporučio našim zidarom i kljesarom, a to je ovo: Kada poduzetnikom u gradovih pošalj radnja, oni Vas pošalju kudi nepanoć koliki su zubići okolo Vas; a kad se otvori radnja, onda ala, nahrupite svi jedan pred drugoga jagmeć se tko će za manje. To je ludo. Zašto obstoji radničko društvo u Kastvu? Zašto no bisto uredili svoju kancelariju, pak se svi prijavili, koji što za radnju; a onda neka jedan Vaš odbor ponudja Vaše djelo. To bi častno bilo i korisno, kad bi kancelarija radnička mogla reći na primjer: ja mogu sutra poslati na radnju 200—300 zidara, all pod ovu i ovu cienu. Napokon jednu još. Dobro bi malo proglodati kako je liepo sahraniti koji bioli novčić za crni danak.

Iz kvarnerskih otoka pišu nam koncem aprila: Uspjeh izbora za carovinsko vieće dne 1 t. mj. poznat je Vašim čitateljom. Kao što ste jur javili, hrvatska stranka jest posve zadovoljna s tim uspjehom. Na naših otocih — osim Cresa — učinilo se što bijaše u današnjih okolnostih moguće, da spasimo narodnu čast. To nam je posve uspjelo. U jednom i drugom Lošinju pokazali smo, da je podela i nam zora pucati. Puljski „Il Glovine Sommiere“ izvrada, da su ono 20 glasova u Malom Solu dali hrvatskomu kandidatu sami čitaonički. No slavni „Sommiere“ bi morao znati, da je od čitaonička glasovalo samo sodam njih za g. Mandića. Njegovih „moćnjarah i popova“ nema u čitaonici sa pravom izbora, te ako su popovi u obće glasovali, znade on najbolje, da nisu svoga glasa dali hrvatskomu kandidatu. Sada pitamo puljskoga brbljavca, da nam kaže, odakle su došla ona ostala 22 glasa? On to dobro znade, al toga priznati neće. Naših 29 glasova jesu iztra domoljubne svieti u Lošinju, nipošto pako podkupljene il plaćene svojto. Kod predposliednjih izbora za gradovo dobio je naš kandidat 0, a kod posliednjih 29 glasova. Zar nije to liep napredak? Budućnost će nam dokazati, da se nezadovoljujemo niti sa posliednjim uspjehom.

Puljski i porečki piskari izsmjehivaju lošinjsku čitaonicu i njezine članove, no poštano gradjanstvo Lošinja jest drugoga mnienja. Ono uvidja gdje je značnj i poštenje, a gdje licumjerstvo i izdajstvo. Ono vas odsudjuje, gospodo piskari, i neće da vam više sliepo vjeruje.

U korizmeno doba prodikao je u Lošinju jedan č. o. franjevac dva puta na tjedan hrvatski a jednom talijanski. Kod hrvatskih prodika bijaše crkva uviek puna (u talijanskom Lošinju dični „Sommiere“!) dočim se je kod talijanskih sve slušaoce lahko pobrojiti moglo. Ipak su tamošnji bezbožci i nemirnjaci pisali anonimna pisma g. prodikaču i župniku, proteć njim se radi hrvatskih prodika. Pak da nije i to plod djedovske kulture!?

U Lošinju boravi već dulje vremena više rodoljuba i učonjaka iz Hrvatske, koji su tamo došli na liečenje ili radi promjene zraka. Medju ovimi bijaše najprvi odvjetnik i pisac g. dr. Zahar iz Zagreba sa suprugom, poslije je došao čuveni hrvatski liečnik dr. Fon iz Zagreba, a za njim sveučilištni profesor dr. Marjanović. Al čujte, niti ovim gostovom nedadu naši liberalci (!?) mira. Dr. Fon primio je naime anonimno pismo, u kojem ga grde i psuju te zahtjevaju, da se seli iz Lošinja! Izraza imado u tom glasovitom pismu takovih, da je poštena usta opetovati nemogu. Što će na to gospoda „babinari i sommieri?“

Na 7. t. mj. skočila je s visoke kuće kći poznatoga državnoga zastupnika dra. Sturma, koji je došao s njom u Lošinj radi liečitbo. Nesretna djevojka polomila si ruko i noge raniv se težko i na glavi. Nju je liečilo naš dr. Fon, kojega vieština i znanje iznenadiše upravo nesretnoga otca.

Ovuda se svatko pita, što bi reći, da porečko-puljski piskari mramorkome šuto o blamaži njihovih prijatelja u Lošinju u poslu sa glasovitom nepouzdanicom. Čekamo, da vidimo hoće li se već jednom oglasiti.

Iz Berseča piše nam prijatelj mjeseca aprila 1889. Akoprem ovdje narod spada k seljačkom staležu, to on znade i druge zanate. Tako ovdje izmedju poljodjelaca imade dobrih zidara, stolara, kovača itd. a možemo punim pravom reći, da ovi nisu najmoviji pokusa rada, što je vriedno, da dodjo na javnost. Djedak imenom Premuš Anton Macan još nenavršenih 10 godina, majstorski prave različite predmete u naravi, te baš kad smo pri ovom, ovo jednog najnovijeg pokusa rada, što je vriedno, da dodjo na javnost. Djedak imenom Premuš Anton Macan još nenavršenih 10 godina, koji nije nikad bio po moru, nije nikad vidio brodograditeljstva, napravio je sam ladju (barku), koja mjori u duljini skoro četiri metra. Napravio ju je tako vješto, da se čovjek tomu mora čuditi što može djedak učiniti, koji se u tu struku nerazumije. Ipak je tomu tako! Jednom lieto je k morskoj obali, da vidi sastav ladje, narisao njeko na papiru, a dobrog talenta kadto je, napravi polag slike gore rečenu ladju, koja je već i na vodi. Sve je pravio sam, a morao je dakako i druge raditi pri učvršćenju raznih dielova na ladji. Takovih talenata imado mnogo ovdje, to se mora žaliti, što naši imućniji gospodari nedadu svoju djecu na dalnje nauke. Ako neće drugi, to bi rečeni mogli poslati dieto na delavsku školu u Kastav. Tamo nebi se mnogo potrošilo, a tim bi otac osigurao dietetu svakdanji kruh. Vidimo, da brodovi svaktim danom propadaju, a kod nas imade liepi broj mornara. To propadanje očutila su već mnoga mjesta, to vremenom očutiti će i naše, a zemlja kod nas nemože dati toliko hrane, da bi mogli svi kod kuće živjeti. Vriedno bi bilo, da imućniji roditelji dadu djecu izučiti kakovu zanata, da tako nadju kruha i u drugih krajevih. I na ovo najprikladnija je delavska škola u Kastvu. Na taj bo način, znajmo, da vršimo očinsku zadaću ili dužnost napram dietetu, a dieto dobro osgojeno, vratiti će kašnje roditeljem milo za drago.

Odbor političkoga društva „Edinost“ držao je u nedelju radovitu sjednicu, kojoj je prisustvovao i naš provriedni zastupnik dr. Vitezić, koji bijaše od svih prisutnih srdačno pozdravljen. Odbor je odlučio, da se sazove glavna skupčina dne 10. maja (dnevni red objaviti demo kasnije); da se izrazi toplu zahvalu slovenskim zastupnikom na carovinskom vieću, što su se toli vrućo zauzeli za Slavene Primorja kod posliednje rasprave o proračunu. Prisutnim zastupnikom dru. Vitezića i Nabergoju izrekao je odbor ustmeno svoju zahvalu, na što obojica obećaše, da će i u budućo svoje najbolje sile posvetiti svojemu narodu.

G. Nabergoj izvieslio je o uspjehu svojeg govora u carinskom pitanju u trgovačkoj okolici, te se je napokon prešlo na razgovor o predstojećih zemaljskih izborih.

Potvrdjen izbor. Ministar trgovine potvrdio je izbor g. Dominika Canduss-Glardo za predsjednika i Tome Sottocorona za podpredsjednika trgovačko-obrtničke komore u Rovinju za godinu 1889.

Kačićev spomenik. U radionici našeg dičnog umjetnika g. Rendića stoji veličanstven model za spomenik neumrloga našega pjesnika O. Andrije Kačića, koj će resiti trg Makarsko u Dalmaciji. Model u nadnaravskoj veličini jest posve gotov. Neumrli pjesnik stojećko sluša i bilježi iz ustiju naroda ronećeu sa narodnu pjesmu. Blago, upravo pjesničko lice nije valjda moglo izrazitije i vještije zamišljeno to izradjeno biti, nego li je to učinio naš ženijalni Rendić.

Spomenik velikomu pjesniku biti će podignut ovo jesen — kako rekosmo — u Makarskoj, kojoj čestitamo unapried na krasnom spomeniku, kojim bi se i najveći grad ponositi mogao.

„Preko mora“ pripoviedka Evgenija Kumičića. U hrvatskoj bibliotieci u Zagrebu izašla je upravo našega Kumičića nova pripoviedka, koju pozdravljaju što srdačnije svi hrvatski listovi. Pripoviedci „Preko mora“ jest predmet u našem primorskom životu, što no ga je jur dosada naš daroviti Kumičić veoma krasno opisao. Prostor lista nedopušća nam, da potanko ocienimo to najnovije djelo istarskoga pisca i rodoljuba, al toliko moramo bez pretjerivanja kazati, da je „Preko mora“ jedna od najljepših pripoviedaka Kumičićevih.

Pripoviedka obsiže 157 stranica, a stoji samo 75 nvč. Mi ju preporučamo što toplije svakomu, koji so želi naužiti krasna i poučna štiva iz našega primorskoga života. — Novce neka se šalju g. piscu ili knjižari Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch) u Zagrebu.

Glavna skupčina „Slovanske Čitaonice“ u Trstu. Upozorujemo još jednom gg. članove naše „Čitaonice“, da je uročena glavna skupčina za subotu dne 4. t. mj. u 8 satih na večer u družtvenih prostorijah (Via del Campanille br. 4.)

Kradež na trščanskoj pošti. Dne 27. aprila t. g. po noći ukrali su neposznati tatovi na ovdašnjoj c. kr. pošti liepu svotu od 53.000 for., što u papiru što u napoleondorih. Kradež izvedoše posliepo pol noći. U uredu gdje se nalazi blagajna spavao je jedan činovnik, a stražio jedan poštarski sluga. Tatovi otvorilo petoro vrata bez ikakva nasilja — ključem — kao da su doma. Staru željeznu blagajnu, u kojoj bijahu ukradjeni novac — otvorilo isto pa-diolanim ključem bez potočkoće. Uz blagajnu ležalo je isto noći u dvih drvenih škrinjicah za jedan milijun novca. Ravnateljstvo i državno odvjetničtvo vode neprestano iztrage, no do danas nemna ikakva traga tatovom, a bojimo se, da dnjim se u obće niti nedu trag naći kao što ni onim, koji su pred dva mjeseca pokrali jednu ovdašnju stanjadnicu.

Katolički kongres u Beču sastao se 20. pr. mj. Povzanika sastalo se nad dvie tisuće. Privremeni predsjednik pozdravio je prisutne krasnim govorom, zatim bijaše izabran predsjednik, podpredsjednici, tajnici itd., napokon se kongres podielio u pojedine odiele, koji već raspravljaju predložena njim pitanja. Kongres je pozdravio brzojavno sv. Otca, koj je odmah odgovorio poslav kongresu svoj blagoslov. — Iz Trsta odputovao je na mjesto prosvj. biskupa kanonik-lokan stolnoga kaptola pruč. g. Andrija Štork, a njemu se pridružiše gg. počasni kanonik Koman, kapelan Josip Buttogaro, umirovljeni ravnatelj dr. Lozer i druga nekoja gospoda. U ponedoljak na večer odputovao je odavle u Beč i naš dični zastupnik dr. Vitezić, da prisustvuje katoličkomu kongresu. U njegovom društvu bijaše i dalmatinski zastupnik na carovinskom vieću u Beču preč. g. Bulić.

Vojničke polakšice po novom obranbenom zakonu. Ministar rata izdao je naredbu kako se ima novi obranbeni zakon izvoditi. Mi donosimo ovdje nješto iz onog djela te naredbe, koji se tiče ovogodišnjo asentacije. Tako po toj naredbi dolazo ovo godine na asentaciju oni mladići, koji su rodjeni godine 1868., 1867. i 1868. Oni sačinjavaju i ovo godine I., II. i III. razred, a za razliku od prošlo godine sačinjavati će oni I., II. i III. razred iz godine 1888. i I. II. i III. razred iz godine 1889. (Ovo je zato, što po novom obranbenom zakonu tekar u 21. godini dolazo mladići na asentaciju. Koji su rodjeni 1869. godine, dolazo tekar godine 1890. I. razred).

Bogoslovi, svećenici i kapolani, koji su prije stupanja u život novog obranbenog zakona stekli pravo na polakšico po zakonu od 1882. godine, ostaju i na dalje u tih pravih. Svi oni bogoslovi, kojim su ta prava već priznata, a koji se nalazo u vojsci ili domobranstvu, imaju so odmah promjestiti u pričuvnu rezervu. Djaci, koji još nisu stupili u bogosloviju, a prijavili su se, da će u bogosloviju još prije ovog zakona, imaju so takodjer odmah čim stupo u bogosloviju, promjestiti u pričuvnu rezervu. Vojni svećenici, bilo u zajedničkoj vojsci ili domobranstvu, valja da se izjave hoće li da ostanu i dalje na tom mjestu, ili su voljni, da polože svoj čin kao vojni svećenici, pa dodju u ovidenciju pričuvno rezervo.

Pripravnici i učitelji, koji su prijo stupanja u život novog obranbenog zakona stekli pravo na polakšico po zakonu od god. 1882. ostaju i na dalje u tih pravih. Svi oni pripravnici i učitelji, kojim su ta prava priznata, a koji se nalazo u vojsci ili domobranstvu, imaju so odmah promjestiti u pričuvnu rezervu.

Oblat lov. Zadarskomu „Nar. Listu“ pišu iz Rogoznice kod Omiša dne 23. t. m. o vrlo bogatom lovu tunah, koliko sliedi: Jučor pred zahod sunca, na ovom našem hrvatskom žalu, junački Kaštelani iz Kambelovca zapasali su i na jednoč iztegli preko 2000 debelih tunja. Svaka je težila okolo 16. kilograma. Krasan je to bio prizor! Iz seoca Mimice sa svih strana trči muško i žensko, staro i mlado izmučenim Kaštelanom u pomoć. Od silne ribe uzvrelo sinje more kao u kakvoj kotlini. Tunjevi skačn tamo-amo kao engleške torpede, a hrabri Kaštelani bodu ih oštrimi nožovi. More se brzo pretvorilo u lokvu crvene vode. Naši seljaci nečtedo odjeli ni opanaka: svak u more kao u crkvu, da izbaci na kraj silnu ribu. Ali tko će sili odoliti? Preko 2000 glavah naravljujući na više mjestah i raztrgav mrežu, sretno ih smrti utoče. Ipak Kaštelani nakrcaše četiri velike barke, pa put bieloga Splita.

Kotarske blagajne za osiguranje bolestnih radnika. Sl. kotarsko glavarstvo u Puli šalje nam oglas, iz kojega doznajemo, da bijaše usljed pregleda glasova za izbor zastupnika to odaslanika za glavnu skupčinu kotarskih bolestničkih blagajna u Puli i Vodnjanu izabrano: i to za Pulu 19 zastupnika, kojim dolazi po jedan za Mali Lošinj, Krk, Cres i Volosko; zatim 67 odaslanika za Pulu, te za Lošinj Mali dva, za Krk jedan, za Cres jedan i za Volusko jedan.

Za kot. blagajnu u Vodnjanu 9 zastupnika, iz Paxina dva, iz Labinja, Barbane i Savičente po jednoga; za istu blagajnu bijaše izabrano odaslanika tridesot, iz Paxina šest iz Labinja dva, iz Barbane i Savičente po jedan.

Zastupnici to odaslanici mjestnih obćina u Voloskom, Krku i Savičenti imenovani su od ureda na temelju §. 20 zakona ob osiguranju bolestnih radnika.

„Vienac“. Br. 17. izašao je s ovim sadržajem: San, spjevao Ilomjakov, s ruskoga preveo Jovan Hranilović. Gjurgjica Agičeva, pripoviedka Ka. pl. Sandor-Gjalskoga. „Suza ljubavi“, plšo Kristijana Solvejga. „Ovjotangja“, roman, francuzki napisala Augustus Cravon. Kosovo. Listak: književnost, umjetnost, svaštico. Slika: Trst se dižo slavan nad ruševinama prošlosti, klp Ivana Rendića.

Vienac izlazi svake subote na dva arka. Svi dosad izašli brojevi mogu se dobiti. —

Lutrijski brojevi

dne 27. aprila

Beč	7	50	55	30	11
Gradac	85	78	77	40	12
Temešwar	64	21	81	26	4
Innsbruck	22	0	70	8	68

dne 1. maja

Brno	57	23	41	70	17

Dopisnica uredničtva.

G. dopisniku F. H. Primismo Vašo cienjeno pismo; hvala Vam i preporuka za buduće. Prvi dio dopisa priobćili domo u „Edinosti“ jer nas je ob istom predmetu jur prije drugi izvieslio; drugi dio upotrebismo. Srdačan odzdrav!

G. dopisniku iz Alture: Predmet o kojem nam pišete, spada pred sud; obratite se dakle tamo. Vlasti iz Vaših strana doći će nam uviek dobro, pod uvjetom dakako, da Vi za istinost istih odgovarate. Da ste nam zdravo!

Grlena bol, kašalj, hreputavica, promuklost, nazeb zadavica, rora, zapala ustijuh itd.

mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljanjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotovi P. Prendini, lječnar i ljekarnik u Trstu.

Veoma pomaku učiteljem, propovjednikom itd. Prebdjenih kašljuć noćih, navadno jutarnjo hreputavice i grlenih zapalah nostaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se pazili od varalicah, koji je ponašinjaju. Zato treba uviek zahtjevati *Prendinijeve sladkiše* (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani *Pastiglie*, na drugoj *Prendini*.

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom

Prodaju se u *Prendinijevoj ljekarni u Trstu* (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 52—16

Kamaleonte četvorci

prorokujući vrieme.

Ovi su četvorci iz stakla nalićeni su pot prozirnih bojah i sa posebnim procesom uvrišćeni u liep drveni okvir. Imaju pako mogućnost proreći kakvo će vrieme biti, **kao i barometri** i to mienjajući boje. Predstavljaju u većini okolice, vodopade, gradine itd. Obešaju se pako na prozoru, ali tako, da su licem prama sobi obrnjeni, te tako služe na ukras sobe. Bilježe n. pr.: **Vrieme stalno i suho** sa živahnimi bojami. **Kiša u izgledu** promjeniv zelenu i modru boju u žutu i crvenu.

Promjenljivo vrieme sa polu bojami.

Oluju sa neprestanim obliedjenjem bojah.

Ciene: Gabinet format duoet . . for. 5.—
Visit „ „ . . „ 3.25

Ako koji pošlje unapried for. 2 dobiti će prosto poštarine i svega 2 četvorca u gabinet i 2 u visit-formatu.

Henrik Pegan,

Trst, Lloydova palača.

Razpis natječaja.

U Poljanah, u občini Veprinac, razpisan je natječaj za gradnju pučke škole do 10. maja 1889. Ponude mogu se dati ustmeno ili pismeno podpisanomu glavarstvu, gdje se može razviditi nacrt, pogodbu itd. 2—2

Glavarstvo občine
Veprinac, 24. aprila 1889.

---

f. 1.50 Čudovat je f. 1.50

samobrivec

najnoviji stroj za brijenje, s katerim se more briti vsakdo sam in brez težkoče.

NE TRGA, NE REŽE,

ampak enostaven je in lehak.

Mnogo denarja

prihrani »Samobrivec« in nobena stvar ne lepiča se tako, kakor ta.

Cena le for. 1.50.

Pošilja proti gotovem denarju ali povzetju za gld. 1.80 brez daljnih troškov skladišče

L. MÜLLER,

Dunaj, Währing, Schulasse 10

!Čujte! Gledajte! pak strmite!!

O čudnovatoj, svakomu puščoti neobhodno potrebnoj **„Bečko] opremi za puščti"** ista sastoji:

Jedna lula iz morske pjene, sa posrebrenjem ili posrebrnjenim poklopcem; kamiš iz vilenjovine sa okovom.

Jedan kamišić iz morske pjene sa pravim jantarom.

Jedan kamišić sa uvitko iz morske pjene sa pravim jantarom.

Zajamčena prva vrst.

Jedna kutija za smotke i jedna kutija za žigice.

Cieni ovoj podpunoj i elegantnoj opremi:

— samo for. 240. —

Pošilja se uz gotov novac ili pouzedom.

Fabrikant i dealer Ignaz **S. Schreier, Wien II.**
Circusgasse 32.

Bez prehlade u zimsko doba svakdanja kupelj!

Hinka Pegana

poboljšana stolica za kupelj

20-5 sa i bez peći.

U svakoj sobi za smjestiti! Malo prostora i vode!

Pet kabala vode dostatno je za jednu kupelj.

Sa tri nvč. ugljena u 25 časakah topla kupelj.

Kakovu prednost imadu moje stolice za kupelj od ostalih? 1. jer su iz najboljega materijala te ih stručno 2. jer su dvostruko trajnovati te je nutra i van zelene; 3. jer imadu za izvrstno funkcijoniranje strogu ravnotežu, solidnu radnju, malen dobitak, velik prodavod.

Korist danomične kućne kupelji jest ta obaha zdravstvenog i čistoće od velike dobrobiti, te bi se morao svatko odlučiti, da si takovu kućnu kupelj uredi, budući da je kupanje u kupališnih zavodih skupocjeno i samo u povoljni godišnji vrieme, već i za ugodnom vremena, dalje jer se u istih zavodih radi pomanjkanje temperature lahko prehladi, te se takodjer u istih kanah kupalja i razna bolestjiva gnoba, kia takodjer imade svojih poslje dicah, ako se toj nasadnici u kanah jest od velike koristi te pojedince, ako si uzmeš Hinka Pegana poboljšanu stolicu za kupelj, koju je moguće bez nuzel pomoći na svakom pogodnom soho prijatiti. Konstrukcija tih stolicah jest tako solidna, da je trajnost iste gotovo jednaka kakovoj novih, te se za to stolici tridesetgodišnja sveta prijateli u godinu dana na gorivu i mogućim troškovom u kupalištnih zavodih.

Podkurivanje tih stolicah za kupelj olakšava se u 25 časakah, te je dostatno jednom napuniti peć, a podkuruje se sa svim gorivim sredstvi. Dim se takodjer kroz vrata sobne peći odpravlja, a ako u sobi nije peći onda kroz poseb. cievi, da u sobi nepromućuje ugodna neugodnost. Kao što sobna peć tako isto može se i stolica za kupelj u vrieme kupanja podkurivati. Konstrukcija tih stolicah jest tako jednostavno, da se može ista svakomu pojasniti, a u njih se mogu kupati djeca, i odrasli, te se ulaz u istu od 16 in. kao u običnu kacu. Može se kupati podpuno, sjedeć ili samo noga. Težina tih stolicah jest 25 kilogr., te ih može jedna osoba lahko i udobno prenašati.

Cieni stolicah za kupelj: 1 kompletna, iz nutra bilo, iz vana smeđe lakirana, sa masivnim okraikom, visina 53, sprida širina 63, zadnja dužina sa pedem 50 cm. sa pećom for. 24, bez peći for. 16, sa pripravom za odpust vode for. 2 više. Stolice za osobe krupna stasa for. 3 više. Odpušna u dvu fr. 1. — Jamči se najstrožava dostava. — Cieni prosto koledvor Trst. Gotovine prosto proti povoru ili pouzeću. Tko želi prostu dopisnu, tomu se računa troškov točno po kolodvo. u. Naručbe prima:

Hinko Pegan (protokolirana tvrdka) Trst u Ilayđovoj palači 4. Tvornica stolicah za kupelj, kacah „Bouche" apa nlab, sobnih zahodah, lavirenicah, kupelja na sjedalo Clysopompes it. najnovije sistema. Telefon 393. 20—1

Čuj! Čuj! Svet Čuj! Čuj!

Stroj za šivanje for. 2.95.

Čudovatoje delo tega stroja; šiva vse izvrstno, najdebrlejše sukno in najfinejši šifon, gre dobro; je divno izdelan, zlatno bronziran, okrašuje vsaki salon.

Neodpustitvo je, kjer v hiši ni še tega stroja. 5—6

Kdo bi bil kedaj mislil, da se more napraviti za for. 2.95 šivalni stroj.

Ogromna je prodaja tega stroja; naj ga zatorej vsak takoj naroči kar bo kmalo razprodan, kajti prodaja je strašansko velika.

Za naročilo zadostuje dopisnica. Prodaja se na vse kraje sveta proti gotovini ali poštnem povz tju. — Išče se zalożniki.

Spediteur L. Müller,
Wien, Schüllergasse Nr. 10.

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih sa	
4-dnevni odkaz	2¼%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2 „	3-mesečni „	2½ „
30- „	3½ „	6- „	2⅔ „

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, katori se nahajajo v okrogu, priposna se nov. obrestna tarifa na tomelju odpovedi od 22. oktobra, 26. oktobra in 18. novembra.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obrosti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Reko, kakor za Zagreb, Arad, Bozen, Gradec, Hermanstadt, Inomosi, Celovec, in Ljubljano— brez troškova

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obrosti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 18. oktobra 1888. 8—24

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto

Visokočastiti duhovščini

priporočam se vljudno podpisani v napravo cerkvenih posod in orodja iz čistega srebra, kineškega srebra in iz moderne najnovejše oblike, kot

monstranc, kalihov,
svetilnic in svečnikov

itd. itd. po najnižji cen. Zadovoljim gotovo vsakega naročnika, bodisi da se delo prepusti mojemu uknu, bodisi da se mi je predložil načrt

8-24 **Teodor Slabanja,**

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17.

Staro rešl popravim, ter jih v ognji pozlatim in posrebrim. Čč. gg. naročniki naj mi blagovole poslati isto nefrankovano. 24—0

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Stiskaonice (preše)
za
vino i ulike

novo izvrstno gradnjo

su dvostrukim strojem u 10 raznih veličinah.

Odlikovane prigodom državne izložbe voća u Beču (oktobra 1888, ina više danah trajajućih strukovnjačkih pokusa sa

☛ i prvom nagradom! ☚

5—10 **Mlinovi**
za grožđe, jabuke i ulike

izrađuju se i rasalšlja iz tvornice u Beču

Ph. Mayfarth & Co.

Hlavnonlen željezna, fuklina na para i tvornica gospodarskih i vinarskih strojevah

Beč, Frankfurt n. M., Berlin N.

Ilustrovani cjenici, pohvalna priznanja iz Dalmacije, Istre itd. šilju se na zahtjevanje badava i franko.

Traži se dobrih zastupnikah.

Za iznajmiti

u Dutovljah kod Sežana jedna kuća, na lepom prostoru, prikladna za gostionu i trgovinu sa mješovitom robom, sastojeća prikomno od 3 sobah i velike dvorane, kuhinje, podruma, staje i sjenika, zatim u prvom katu imade 3 sobe sa vidikom na ulicu, te je zato za ljetovište prikladna i radi lieposg vidika, ugodnog položaja, blizino Trsta osobito preporuke vriedna. Poblizo se može saznati kod vlastnika Petra Lonera, Via della Zonta u Trstu. 2—3

Marijaceljske želodečne kapljice

zvrstno zdravilo pri vseh koleznih na želodcu.

Nepremenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri notočnosti, slabosti želodca, ako z grla srdbi, napenjanju, kiselem pehanju, kolikl, želodečnem kataru, garočiče (travel) pri proobilnej produkciji slin, rumenici bljuvanju in gnjusu glavobolu, ako boli iz želodca) krč v želodcu, sabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu.

Varnost. znamka proti glatam, kateri na vratnici in jetrih in tudi proti slabi čili ali himoredam. Cena steklenici je s nakazom vred samo 40 nov., velika steklenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar sk angelju varhu **Karl Brady Kremsier, Morava.**

Marijaceljsko želodčne kapljice nisu tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, označeni su na vsakej steklenici priloženemu puduku za vporabo

Pristne dobe se skoraj v vseh lekarnah.

V Trstu v Lekarni: Antonio Suttina — Lekarna: do Leitenburg, all' Ercole trionfante — Lekarna: Eduard de Leitenburg, alla Salute. — Lekarna: A. Praxmayer, al due Mori — Lekarna: Pietro Prandini, alla Fontana Imperiale. — Lekarna: Benedetti Serraval, al Amazone Trionfante. — Lekarna: Benedetto Vinah Minisini, alla Corte. — Lekarna: dr. Vittorio Burravallo all' dottore (glav skladiš.) — Lekarna: Biasoletto all' orso nero. — **Poštenja:** Lekarna Fr. Baccarcich. — **Solana:** Lekarna Philipp Ritschel. —

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice pomanjkujejo in ponemnjo se mnogovrstno. V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, provideu s gorajo varnostno znamko, ter mora biti na vsakem priloženem puduku za vporabo razun toga opomenjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Qusek-a i Kremerjeah (Kremsier).

Obrtničko čudo!!

Kaputi iz kaučuka:

nepromočivi raznobrojne vremenu tkanino najviše četverouglo sive i tamne boje. Na jednoj su strani iz sivoj kaučuka (posavoma slična svili) ili crnog sa naglavkom i dvostrukimi zapori.

☛ Ti kaputi rađjeni su na dvie pravilno strane, te se mogu rabiti i po lepom vremenu kao gornja sukuja.

Ciena for. 7.

Franko poštom u svako mjesto u monarkiji. — Šilju se uz predhodnju plaću ili pouzedom.

U naručbah mora se naznačiti duljinu kaputa i širinu prsah.

ENRIK PEGAN
Trst palazzo del Lloyd.

Krščansko tekmovanje!

Prosi se čč. duhovščina, krščansko učiteljo ter meščane uljudno, da kolikor mogoče priporočajo to **solidno, ceno, edino krščansko tekmovanje.**

Poletno češljano sukno

za moško opravo, elegantno, trpežno, se mora prati, 60 cm. široko.

1 oprava 3½ metrov samo for. 3 —

Brnsko sukno

samo dobre vrsti:

3.10	m.	za jedno oblečo	for. 3.50
3.10	„	„ „ „	„ 5.—
3.10	„	„ boljše „	„ 7.80
3.10	„	„ fino „	„ 9.50
3.10	„	„ jako fino „	„ 12.60

Brnsko sukno za suknje:

2·10	m.	za površno suknjo	f. 6.30
2.10	„	„ „ fino	„ 8.40
2.10	„	„ „ jako „	„ 12.60

Črno sukno za obleke

za duhovniško in salon obleko:

1.20	m.	Dosking za hlače	for. 3.50
2.30	„	Peruvienne za hlače in telovnik	„ 7.20

Vse, kar ponujajo druge tvrdke, ima tudi kršćansko tekmovanje in nicor bolje in ceneje.

Za ženske obleke

gladko sukno vsako barve:

Cachemir	10 m.		for. 4.50
Volnati atlas	10 „		„ 6.50

Poletno sukno za prati:

Croton,	lepi uzorci	10 metr.	for. 2.80
Satin,	„	10 „	„ 3.—

Trošiljo sivo, svitlo in temno.

10 m. f. for. 3.50. II. for. 2.80.

Za domačo porabo:

Domače platno,	29 vatljev	⅞	f. 0.20
„	„	„	„ 5.50
Šifon, fini	„	„	„ 5.50
„ srednji	„	„	„ 4.50
Kraljevska tkanina	„	„	„ 5.80
„	„	„	„ 7.50
Kanafas pravo barve	29	„	„ 6.—
Okaford	„	„	„ 4.50
Brisalke I. 6	komadov	„	„ 1.80
„ II. 6	„	„	„ 1.20
Namizniki, 6	„	„	„ 1.20

Vse, kar ponujajo druge tvrdke, ima tudi kršćansko tekmovanje in sicer bolje in ceneje.

Kršćansko tekmovanje strezi vestno ter sprejme nazaj kar se ne dopada.

4—10 Naročbe izvršujo se po povzetju ter se imajo pošiljati na: 10—8

Erstes öst. behördlich concess.
HANDELS-AUSKUNFTS-BUREAU IN BRÜNN.

Uzorci in cenik se moreje zahtevati pri istej tvrdki.

TVRDKA

Bernhard Ticho

Brünn, Krautmarkt 18,
(v lastnej hiši) 8—20

pošilja proti povzetji:

Tkana ovčja volna
dvostroke širokosti, trpežna, cela obleka, 10 met. for. 6.50

Indiski Foule
volne, dvostroko širok, cela obleka, 10 met. f. 5.

Novosti za obleke za gospe
po najnovejšej žegi progasto Bingo v vseh barvah, dvostroko. 10 met. f. 6

Crni Terno
saksonski izvod, dvostroko širok za celo obleko, 10 metrov f. 4.50

Progasto blago za obleke
60 cim široko, najnovejši vzorki, 10 met f. 2.50

Volnati ryps
v vseh barvah, 6.0 cim širok, 10 metrov f 3.90

Dreidrath (Trošiljo)
najboljša vrsta, 60 cm. široko, 10 metrov f. 2.80

Aquard blago
60 cim. široko najnovejši vzorci, 10 metrov f. 2.80.

Francoski Voal
10 metrov, elegantna obleka, ki se daje prati, for 2.—

Košulja za gosnode, lastno delo
bele ali ba vane I kos I a f. 1.80,
II a f. 1.20

Ženske košulje
iz šifona in platna, fino platane, 3 kom. for. 2.50

Ženske košulje
s močnega platna sčitkami
6 komadov f. 3.25

Dom-če platno

1 komad,	30 vatlov	¾ for.	4.50
1 „	30 „	⅞ „	5.50

Klug-Wehe
bolje u go platna
1 komad ¾ širok, 30 vatlov f. 6.—

Sifon
1 komad, 30 vatlov, I a f. 5.50, najboljše vrste f 6.50

Kannafas
1 kom. 30 vatlov, IIa f. 4.80
1 „ 30 „ rudeč „ 5.20

Kanavas iz niti
1 kom. 30 vatljev, IIa in rudeč f. 6.—

Oksford
se more nositi, dobre vrste, 1 kos 30 vatlov f. 4.50

Angl. Oksfort
najboljši, jako priporočljiv, 1 komad, 30 vatlov f. 6.50

Garnitura iz ripsa
sestoječa iz 2 postiljnih pregrinjal in namiznega prta sè svilnatimi franzami for. 4.—

Garnitura iz jute
2 postiljnih pregrinjal in namiznega prta s franzami f 3.50

Jute zastor
jurški vzorek; podpolni for 2.80

Holandske dolge preprege (ostanki)
10—12 metrov dolge, 1 ostanek f. 2.00

1 Polatna ogrinjača
⅞ dolga samo volna f 1.20

Konjska plahta
jako dobra, 190 cim. dolga, 130 cim. široka, f. 1.50

Odeje za fijakerje
enkokrnimene, 1 komad f. 2.50

Tovarno skladišče suknega blaga

Brnsko sukno
Odrezek 3.10 m trov za podpolno moško obleko f. 2.75

Moderno sukno
3.10 met., jako fino kompl. moško opravo, for 8.—

Poletno češ jano sukno
ostanek za komp moško opravo, mora prati, 3.40 m. dolga, f. 3.—

Brnsko moderno blago
Ostanek za podp lno moško obleko 3.10 metrov dolgo for. 5.50

Priložnost za kupovanje!
Brnski ostanki sukna.
1 ostanek za 1 kompl. moško obleko 3.10 met. for. 4.50

Blago za površnje suknje,
najfinejša vrsta, za celo suknjo f. 9.—

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči

Eleganino izvedena zbirka uzorcev z 400 znamkami g. krojačom nefrankovano.

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

Tiskara **Dolenc.**

Broj 19. U Trstu 9. maja 1889. Godina XX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja na pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 2 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 s na pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 28

Zemaljski izbori.

Pravi vojskovodja pobrojiti će prije nego li navali na protivnika svoju vojsku. On će nastojati, da dozna i za jakost protivnika, za njegov položaj, da vidi gdje je najlagljie njegove redove probiti, te tako njegovu vojsku razbiti i raspršiti. Navaliti neće lje na protivnika ako znade, da će propasti on i vojska mu. Takova navala je dopustljiva jedino u skrajnoj nevolji, kad mu naime neima drugoga spasa, dakle u odvojnosti.

Tako mora postupati i kod izbora svaka razborita i trieźna stranka. Mi, premda smo još mladi u narodnoj borbi, ipak nismo tekar početnici. Stranka naša pozna prilično sebe i protivnika. Ona je bila izborni boj s njim već više puta, kad s većim kad manjim uspjehom, no sramotno nije nikada iz borbe izašla. Kolovodje hrvatske stranke poznaju lukavost i smionost protivnika. Oni znadu i za njegova silna sredstva, kojimi raspolaže i koja sipilje objeručke kod svake izborne borbe. Mi se u tom s njim dakako mjeriti nemožemo. Imajući u svojih rukuh ili za sebe svakojake zaklade, javna i tajna društva, koja ga podpomažu, nekolicinu bogataša, koji daju punom rukom, lahko mu je stupiti u izbornu borbu punim žepom, te tim nedoređenim i nedozvoljenim sredstvom slaviti pobjede.

Iskustvo nas uči, da se dadu podkupiti i samostalni, dobrostojeći muževi, a kamo li nebi gola i bosa sirotinja! Tim će sredstvom i ovaj put naši protivnici praviti čudesa u pokojoj občini, možda i kotaru. Doznajemo bo iz najboljeg izvora, da se već sada ponudja i obećuje u poročkom i puljskom kotaru zlatne doline i bregove svim onim, koji budu izdali svoju krv, to glasovali za našega ljutoga neprijatelja. Od obećanja doći će se na čine kod izbora fiducijara i zastupnika. Jesti će se i piti opet jednom u nekojih stranah Istre obilno, a biti će šestica i srebrnjakah u žepovih onih nesretnikah, koji budu prodali sebe i svoj rod Talijanom kako je Juda Isusa Židjovom. Proći će izbori, gostbe i veselja, a oni jadnici biti će i nadalje smradni i gadni „š ć a v i".

S toga je sveta dužnost svakoga rodoljuba, da se marljivo i neprekidno pripravlja na izbornu borbu. Svatko neka omjeri neprijateljski položaj, njegovu jaku i slabu stranu, broj njegovih pristaša, i u obće silu i sredstva, kojimi razpolaže. To valja za pojedince u selih, u mjestanih, a za više njih u občinah, gradovih i kotarih. Svi ti jednomišljenici neka budu medjusobno u neprekidnoj svezi, u nepretrgnutom dogovoru ili dopisivanju. Iz solah i mjestancah treba javiti svaku važniju u občine, a odavle u gradove, kotare itd.

Napose treba paziti na dotepuhe i klatež, bili oni makar i u gospodskih kočijah. Ovakvim mora se paklensko niti pretrgati, jer nedaluzu u naša izvanjska sela i občine za drugo, nego da sirotu seljaka namame, prevare i podkupe. Pravomu prijatelju i dobročinitelju puka neće biti teško, da ga očuva od takovih klatežа i varalica. Dosta mu je predstavit mu ih u pravoj slici, a on će se ih čuvati ako je ikoliko bio prije podučen o njih il upozoren na nje. Težak je dakako položaj onomu, koji po svojem zvanju ili stališu prednjači puku, a pri tom nepostupa vazda s njim kao sa prijateljem i bratom. Tomu se puk lahko nepovjeri, nesljedi ga na prvi poziv, il ga ne sluša na prvi glas, al mu je ipak lagljie pridobiti za sebe puk, nego li onomu talijanaškomu klateža, koji dolazi u sela i občine jedino svakih izbore.

Naši protivnici sastaju se i dogovaraju — kako njihove novine pišu — stvarajuć pododbore i odbore, koji će raditi sugласno sa pazinskim političkim društvom. Nesastaju se nit vode dogovore o tom koga da kandidiraju i kako da biraju u talijanskih gradićih, u veleposjedu il trgovačkoj komori, jer znaju, da njim tu nitko smetati neće. U tih sastancih i kod tih dogovora radi se i razpravlja o našoj glavi. Hrvatsko i slovensko obćine, dotično izborni kotari leže njim na srcu, i na ovo kane se oni baciti svom brutalnom silom, da nas zgnječe i upropaste. Kano obično upotrebiti će sva dopuštena i nedopuštena sredstva — počamši od sladkih riečih pa sve do Judina novca i mrzke grožnje il nasilja — sve to doći će njim dobro samo da postignu djavolse svrhe.

Naprotiv takovomu protiniku stojimo mi osamljeni i goloruki imajuć uza sebe jedino čvrsto osviedočenje, da se borimo za najsvetije ljudsko pravo, za čast i slobodu svoju. Tim osviedočenjem pripravljajmo se svi i svuda, neprekidno i neutrudivo za predstojeće zemaljske izbore, koji će biti od veće važnosti nego li to mnogi misle. Pri tom hoće nam se čvrsto sloge i složna rada. Kojekakvih prepira il obzira, nesporazumljenja il ciepkanja, privatnih želja il težnja mora nestati, jer to odlučno zahtjeva narodni interes, k o m u s e m o r a p o k o r i t i s v a t k o, k o j i s e n a r o d u j a k o m i p o š t e n j a k o m k r s t i.

Katolička skupščina u Beču.

Javili smo u posliednjem broju, da će se sastati dne 30. aprila katolički nadpastiri, svećenici, plemići i pravovjerni iz svih krajeva Austrije i izvan njo na skupščini u Beču, gdje će razpravljati o važnih pitanjih, tičućih se katoličke crkve i njezinih sliedbenika. Po viestih, koje smo o tom glasovitom sastanku pokupili, sastalo se dne 30. pr. mj. u velikoj dvorani muzikalnog družtva na 6½ sati poslije podne okolo 3 tisuće članova. Prisutni bijahu medju ostalimi: bečki kardinal Gangelbauer, nuncij apostolski Galimberti, kardinal pražki Schönborn, više nadbiskupa, biskupa, knezova, grofova, baruna i silno množtvo crkvenih i svietovnih članova.

Privremeni predsjednik grof Pergen otvorio je skupščinu. Za tim je izabran predsjednikom grof. Bloome, U svojem krasnom govoru bavio se je o pravicah svete Stolice, o školskom i zadružnom pitanju. — Papa i car — reče — jedno su: nedadu se razdieliti; i tu ideju na široko je razvio.

Za tim je izabran prvim podpredsjednikom generalni vikar Hora iz Praga, a drugim baron Hyppolit, tiroleki zastupnik. Odsjeci su ovako ustrojeni: „škole", „umjetnost, znanost i književnost", „novinatvo", „družtvena pitanja" i „život u djelatnosti družtva".

Poslije konstituiranja bi upravljena brzojavka papi. Brzojavka opetuje najodlučnije ove prosvjede proti povredi nepovredljivih pravah crkve, proti otimačini teritorija papine slobode, proti otimačini teritorija neobhodna papi za vršenje njegova sveta zvanja i zahtjeva se uspostavljenje podpune neodvisnosti papine sa onim jamstvom, koje papa sam nadje za shodno.

Za tim su se pročitale brzojavke. Izmedju brzojavkah bilježimo ovo: Nadbiskupa Sombratovića, Maupasa i Stadlera, biskupa Paloma, Glavine, Posilovića, Dunajewski-a i Strossmayera. Brzojavka Strossmayera bi primljena živim burnim poviadjivanjem. Došlo je i drugih brzojavka, a izmedju tih jedna i od profesorah hrvatskoga sveučilišta. — Kardinal Gangelbauer pozdravlo je zastupnike svih kraljevinah i zemaljah, koji su došli na skupščinu.

Kad je bečki zastupnik dr. Lueger stupio na govorniou nasta svеobće pleskanje. On je liepim govorom pozdravio skupščinu na ime bečkih katolikah. Grof Tarnowski bavio se je sa historičkoga gledišta o razvitku katolicizma u Poljakoj. Zadnji je govorio biskup Haller o katoličkom sveučilištu.

Slavonski članovi katoličkoga kongresa ustrojiv su u posoban odbor, zasnovali su apostolat molitve svetih Cirila i Metoda, a to u smislu i duhu papinske enciklike „Grande Munus". U sjednici govorili su svi slavonski zastupnici. Razprava je bila zanimiva.

Izradjena je osnova pravilnika i sastoji od deset paragrafa. Središnje je sjedište družtva u Velehradu u Moravskoj. — Sredstva za postignuće svrhe družtva jesu obća, a ta su molitva i prinosi; specijalna, a to su sastanci, izdavanje djelah itd. Ravnati će apostolat: središnji odbor i dijecezanski odbori. Središnji odbor sastoji od 9 članovah, a dijecezanski od 5.

Dne 1. t. mj. misio je u crkvi sv. Stjepana kardinal Gangelbauer. Poslije podne bila je zanimiva razprava u srobnoj sali muzikalnog družtva o crkvenom pravu. Stigao je odgovor od pape, koji podieljuje članovom sastanka zapitani blagoslov.

Istog dana razni odsjeci primiše uz ostalo i ove zaključke: da srednje učione kao što i pučke, budu konfesijonalne; da se ima uvesti podučavanje vjeronauka i u gornjo razrede realkah; da se pri namještenju učiteljah, a osobito ravnateljah srednjih učionah ima paziti vjeruju li kao kršćani i jesu li patriotičkih austrijskih čuvstva; da se ima ukinuti pečat novinah, da se oslobodi ima vršiti zakon o počitku nedjelnom i da se ima produžiti na sve kršćansko blagdanu; da se počitak nedjelni ima protegnuti i na dalje krugove, osobito na činovničke i da se imadu utemeljiti mnogobrojna novinarska družtva. Primljeno je još zaključakah glede novih obrtnih podhvatah, o najvećem smanjenju dolavnih dana, o zabrani da ženske u noći rade po tvornicah itd.

Dne 2. t. mj. na večer kongres je imao prvu skupnu sjednicu, u kojoj su primljeni razni predlozi pojedinih odsjekah. Cielo novinstvo bečko pratilo je pomljivo rad kongresa, a grad je živo osjećao prisutnost gostiju.

Dne 8. t. mj. po dovršenom viećanju pojedinih odborah, bila je druga skupna zajednica katoličkoga kongresa, koja je primila dotične predloge. Na večer bila je svečana zaključna sjednica, uz liepo učono bosjede, osobito knezu Liechtensteina.

Za tim je bila svečana gostba od 800 osobah.

Kako je u Italiji?

Pod tim naslovom donio je ovih dana zagrebački „Obzor" vrlo zanimiv članak o propadanju blagostanja u Italiji — na što ćemo se i mi vratiti — a sada udarilo u allčne svirale i bočko i talijansko novino, koje naziru inače u trojnom savezu pravu srću za narode savezника. Eto što vadimo iz pojedinih novina o današnjem stanju u susjednoj kraljovini: U Italiji raste u posliednje doba nezadovoljstvo i to na glas, da će kralj Umberto u maju poći u Berlin. Mnogi listovi vide u tom ne samo novi dokaz, kako je Italija uz Njemačku, već misle, da se tim provodira Francezka. Po želji iz Berlina, tako se govori u talijanskih političkih krugovih, polazi Umberto I. u Berlin i to upravo u maju, kada će Francezka slaviti slavu u spomen svojo revolucije. — Milansko novine razniotilo su po svoj Italiji agitaciju proti kraljevu putu u Berlin, te su izazvale svenčanu propagandu u tom smjeru.

Ujedno s agitacijom proti putovanju kralja u Berlin, raste ogorčenost s drugih razloga. Crispi je svojom tvrdoglavošću nanovo osujetio trgovački ugovor s Francezkom. Ova tvrdoglavost natemelji se na brizi za dobrobit talijanskog naroda, jer je ovaj pretrpio do sada tim povodom ogromnu štetu od deset milijuna. Crispi nije se obazirao na tužbe naroda, te je zaoštrio težki položaj naroda valjda na savjet iz Berlina. Ova bezobzirnost prama vlastitom narodu izazvala je osobito u gradovih žestoku ogorčenost. U bogatoj i ovatućoj provinciji Bari u Apuliji drže se veliki sastanci, te se prosvjeduje proti pogubnoj politici Crispija. Mnoge rezolucije upravljaju se na samu osobu kralja. Radjaju se i veći nemiri. U Corignoli digło se je pučanstvo s toga, što su započeto radnje kod željeznica obustavljene sbog financijalnoga položaja države. Narod je navalio na željezničko postaje i na gradsku viećnicu. Tom prilikom ustriljen je jedan seljak. Narod je biosno navalio na oružnike, to je tek prizvana vojska uzpostavila red. Ogorčenost u onom kraju raste dnevnice, a nemože se nitko tomu čuditi, kad se znade, da mnogim nepreostajo nego umrieti od gladi. U Andriji u provinciji Barletti umire svaki dan više osoba od užasne smrti, od gladi.

Položaj u provinciji Foggiji nije liepši. U sv. Nicandru pri Carconu navalilo je 400 seljaka sa ženami i djecom, izmučeni od glada, na gospodska dobra. Iza nekoliko sati došlo je prizvano vojništvo iz Foggije, to je zatvorilo nekolicinu, koji su plienili stanovo bogataša. Drugi dan oslobodili su ih njihovi sudruzi iz zatvora. Sav se narod spрema na očajnu borbu. Nu to još nije sve. U Comi raste seljačka buna, te je onamo odaslana pukovnija pješaka i eskadrona konjanika. Narod se drži još mirno, to noće, da radi uz istu cienu kao do sada. Kako je u gornjoj Italiji, dovoljno je poznato. U takovih okolnostih mora u Crispija niknuti bojazan, da će ga ovakova bura odnosti bez traga. Glas Italije u takovih prilika, s takovim biednim financijalnim položajem, nemože u europejskih zapletajih mnogo vriediti, a i Bismark neće imati jaku podporu od ovakovo vlasti.

DOPISI.

Iz Tinjana početkom maja 1889. Odkad izabrasmo novog glavara gosp. Šimu Defara, komu moramo svi priznati liepih zasluga u svakom obziru, bijaše sve do slavnog blagdana Vazma u Tinjanu sve tiho i mirno. Nu nočisto šarenjačko plemę, svagda protivno svakoj mudroj namisli i odredbi, snovalo je i kovalo potajno kako da obezčasti slavni Uzkrs, taj najradostniji dan u cieloj godini po svakog kršćana.

Naš glavar, komu na srcu leži napredak, mir i ljubav medjusobna a ponajpače pak čudorednost i čudoredni odgoj mladeži, zabranio je na temelju zaključka obć. zastupstva javnu igru na kuglje i na škovanje, to se razumije po javnih putovih i po občinskoj placi pod Ladonjami.

Preko mjesec dana odkad bijaše ova zabrana proklicana, nije se usudio nitko kršiti zapovjedi, te se nije niti sanjalo, da bi se tko na to odvažio, tim više, što je tim sve pučanstvo, izuzam nekojih nepokojnih duš̆ah, posve zadovoljno bilo.

Poslije večernje na rečeni blagdan zabrala se šaka ljudi i ajde igrati. Čim su počeli, bi odmah to javljeno glavaru, koji posla odmah občinskog slugu nek jih liepim načinom opomene, da ostave igranje kad već znadu, da je to zabranjeno. Obć. sluga učini tako, all uzalud, mjesto da ostave igru, još ju pospremje nastaviše, no marod za zapovjed občinskog poglavarstva.

Doznav zato glavar samoli pomoć u cos. kr. žandarmerije, koja učini odmah svoju. Protivnici se već veselili veleć: sad vidimo koli vrledi glavarova zapovied! Nu kratko trajalo to veselje, jer dodje na lice mjesta glavar sa orušnici, da zabrani dalnje igranje. Na nalog glavara spustiše svi kuglje na tlo izuzam jednoga, koji se na četiri opomene opirao, te budo radi toga odmah zatvoren. Kuglje bilo su zaplienjene i odnešene u občinski urod. Što učiniše još zatim ti nemirnjaci? Potrčali po ploške i kamenje, te hajde na porugu ovima igrati, našto su bilo i ove odmah zaplienjene. Kašnje bude još jedan zatvoren radi uspirivanja i pogibeljne prietnje proti osobi glavara, radi čega mu nedo dolsta gladko proći.

Dne 25. pr. mj. pak bili su pozvani svi ovi u občinski urod, gdje bijahu koj na 10 i koj na 5 for. globe odsudjeni.

Komu nisu poblizo poznati tinjanski odnošaji, nemože si pravog pojma učiniti o naših protivnicih. Prigodom občinskih izborah pokazali su se u pravoj slici napadajuć osobu, kuću, djecu, slugu našeg sadanjega glavara, što jim se prohtjelo i sada opet pokušati, rovanjem, bogumrskom kletvom i larmanjem, pa jim se i sad prlčini, da su oni na vlasti, te da mogu raditi što i kako hoće. Oj nesretni ljudi, zar tako znadete štovati poglavare? Vi dobro znadete, da je veliko dobro učinilo ovom zabranom, jer je stao na put nečudorednosti, koja svakim danom mah prootimlje. Poznato vam je također, da je to igranje jako pogibeljno i da se je tim uznemirivalo pametno starce i muže, koji se onamo na razgovor saberu, te se lahko moglo koga usmrtiti i oziediti, kako se je to jurve dogodilo i došlo do žalostnih posliedicah. Vi znadete, da su stabla Ladonjah jako oštećena i da je glavarova dužnost ista čuvati. Znate nadalje, da se je usljed udaracah kruglja svako godino morao okolo stojeći zidno občinskim novcem popravljati. Vi vidite, da je glavar pravo i dobro učinio, ali ne, njegovo zapovjedi nesmiju za vas vrieditl.

Vi ste krivi, da talijanski smrad iz prhavice kostanj za Vas vadi i sobo mjesto Vas opeče. Vi ste isto rodjako glavarovo proti njemu uzdigli, tako, da će oni radi toga još morati sudu odgovarati. Neznate li, nesretnici, da ćete huckanjem proti oblastim unesrećiti mnogo, koji će se kašnje kajati, al jim koristi nebude.

Izbjegavate sve što je pametno i poštono, a hvalite psovke, ogovaranja, osvete, nu znajte, da Bog neplaća svake subote i Vas čeka ona subota, kad ćete i prod onim najpravednijim sudcem za svoja nedjela odgovarati. Pak jošte imate srca reći, da naš glavar buni i da je smutljivac? Znajte dobro, da tko laže je djavlu brat. Koliko tužbah ste proti njemu prigodom izborah učinili bez temelja, punih laži i klevete, pak ste zato liepu nagradu primili; ostali ste zasramljeni dugim nosom. Prietite, strašite i ogovarajte, no uzalud Vam Vaše grožnje, Vaše spletke, glavar naš stoji nepomično poduprt hrabrimi stupovi naših vanšćakah, koji, prem seljaci, mogu Vam dati nauke u mnogih stvarih, a ponajpače u ponašanju i poštovanju duhovnih i svjetovnih poglavarah.

Dok je vladao nored u Tinjanu, nebijaše njim pravo, učiniti malo reda, opet njim nije pravo.

Mi znademo, da bi vam onda pravo bilo, da nas nije, all što ćete kad moramo biti i živiti kako nam ubogi kmetski stališ dopušća, a komu je tiesno nek se makne.

Pogled po svietu.

Trst, dne 8. maja 1889.

Austro-Ugarska: U carevinskom vieću razpravlja se proračun ministra poljodelstva. Izreklo je tom prigodom više govornika svoje želje glede gradnje željeznica, o uredjenju rieka, uništenju trsnog ušenca itd., čemu je obećao ministar pomoći, u koliko to dopuščaju državne financije.

Ministar trgovine predložio je carevinskomu vieću zakonsku osnovu o odkupu austrijske sjevero-zapadne, austro-ugarske državne i jedne šestine bečko spojne željeznice, koja pripada družtvu južne željeznice.

Ministar nauke Gautsch oklovoljio je svojimi ispravci k školskomu zakonu sve stranke carevinskoga vieća. Niemci liberalci viču na ministra, da kani svojimi ispravci predati pučku školu posve u ruke klerikalaca, dočim kuže većina Slavena i njemački konservativci, da se timi ispravci nepoboljšava nimalo dasadnje žalostno stanje pučkog školstva u čudorednom i vjeroznakonskom pogledu. Posljedica toga obćenitoga nezadovoljstva morao bi biti odstup ministra nauke, nu neima za sada nade, da bi moglo do toga doći.

Izbori za zemaljski sabor Istre, o kojih govorimo na drugom mjestu, obaviti će se mjeseca junija, i to izbori fiducijara u prvoj a zastupnika u drugoj polovici toga mjeseca.

U Češkoj razmahala se jur izborna agitacija. Borba izmedju Staro- i Mlado-Čeha biti će žestoka, što je svakako žalostan znak, da se braća u tako važnom činu složiti nemogu. Takodjer u susjednoj Kranjskoj neće proći — kako se čini — sve gladko medju Slovenci, kako bi moralo biti. Vriedno i poštene bilo bi, da se složé sve stranke kod izbornog čina, jer bi se inače moglo dogoditi, da treći, nepozvani plod neslogo pužanjo.

Bečke novine javljaju, da će se sutra objelodaniti u Zagrebu i Pešti izviešće hrvatsko regnikolarne deputacije i odgovor na nj od strane slične madjarske deputacije. Zagrebački listovi javljaju, da će hrvatski ban obaći još ovoga mjeseca hrvatsko primorje, o čemu da su jur tamošnje obćine obaviešćene. Ovo će biti prvput što zuluzi sadašnji ban u krčno primorje, gdje ga za stalno nečekeju iskrene ovacije ili demonstracije.

Srbija: Dne 15. junija obaviti će se pomazanje novoga kralja Aleksandra I. svečanim načinom u jednom od starodavnih srbskih samostana. Tom prigodom, da će doći u Biograd jedan od ruskih velikih knezova kao zastupnik cara Aleksandra III. Iz Petrograda brzojavljaju, da je dobio metropolit Mihajlo iz Biograda viest, da će on obaviti pomazanje i krunisanje mladoga srbskoga kralja.

Rusija: Glasoviti romanopisac i ministar Tolstoj preminuo je jučer nakon podulje bolesti. Ruski narod i u obće Slavenstvo gubi u njemu najvećeg pisatelja i umnika. Izmedju Petrograda i Biograda zavladali su nakon odstupa Milanova veoma prijateljski odnošaji, što kvari dakako račune protivnikom Slavenstva.

Francezka: Dne 6. t. mj. otvorio je predsjednik republike Carnot svietsku izložbu u Parizu veoma svečanim načinom. Na pozdrav ministra predsjednika odgovorio je Carnot, da Francezka prima sve goste gostoljubivo, izraziv nadu, da će se narodnosti pri velikoj svečanosti radnje zbližiti i sporazumiti. Zatim je obašao sva izložbene prostore, ter je osobitu pažnju posvetio odjelom Rusije i Engleske.

Italija: Drugom polovicom tekućega mjeseca odputovati će kralj Umberto u Berlin, da vrati posjet prijatelju i savezniku, cesaru Vilhelmu. Talijanskoga kralja pratiti će i prestolonaslednik, te se glasi, da će se tom prigodom zasnovati brak izmedju njega i jedne cesarove sestre.

Nizozemska: Kralj Vilhelm, koji je jur bio na umoru i za kojega bijaše već imenovana regencija, počeo je ustajati, te je odpustio regenta vojvodu Nasavskoga i njegove pomoćnike.

Franina i Jurina

Fr. Ča je istina, da su pokrali popa va sv. Nedilji poli Višnjado?

Jur. Ča su mu ponili da paučinu?

Fr. A nisu ništ no, nego su hitili ga malo proplašit . . .

Jur. Viš, no, kako vrag napastuje!

Fr. Če jur „poročka baba“ oglasit svitu, kako se je pop u Labinjolih sam pokrá — —

Jur. Ta će bit dobro zasoljena.

Fr. Dà, za „babin“ žuludac i njeznu lipu kumpanju.

Jur. A vero će!

* * *

Fr. Ki vranić je to, da su se naš „fra Galdino“ jopet zbudili i to u fratarskoj suknji? Tor kod nas nije pust posli uskrsa, nego prije!

Jur. Dà, ma sad se sva narav budi, pa i magarci kakvi put zatule; a tako neće bit čudo, ko i kakvi krnjca gdigod po svitu zatuli.

Fr. Uf, pa onako proz črljenoga kolarina!?

Jur. A to ga bit zabia doma, pa je obuka ž i d o v s k u sukunjinu.

Fr. Da u njoj pripovida „i z b o r n o“ kriposti kad nemože kršćanske.

Jur. Tor ima, ki mu dela —; a kako bi proz njega balotaciuni?

Fr. Nebudali, Jurino, ča neznaš, da se talijanski popi nepačaju u politiku.

Jur. Ja, da nebi bili prvi u tom.

Fr. Kapio!!

* * *

Fr. Porečka „baba“ žoli, da bi istarski šarenjaki i krnjoli držali kadigod va Istroj jeden tabor.

Jur. Lipo bi ih bilo videt, kada bi se onako sakupili svi „koncalaštre“, „koncapinjato“ i njihove podrepnice, kadi na kakovoj placo.

Fr. A ki bi njim govoril?

Jur. Lahko za to. Tor imaju „babinega“ Marka, ki bi mogal poviat k a k o s e s a d i č r l j e n a r e p i c a; šijor Morožo kako se daju hrvatskim obćinam „c o l p i d i g r a z i a“; kigod krnjca kako se posuiuju beći na interes što po sto, a našlo bi se i drugih govorniki, ki bi znali povidat, kako se „š ć a v o“ vara i slipi kod balotacijoni.

Fr. Joh, nefali takovih no!

Košljunu.

Tam' gdje plovi posred mora,
Otok mali, ubavi,
Tamo pjesmo moja nosi
Zvuke svete ljubavi.

Vruće želje, sladka čuvstva
Pjesmo nek ti budu vir,
Pa mi srca pusti glase
Tam' gdje tihi vlada mir.

Nek te čuju zelen-bori,
Stari hrasti, lovori,
Braća nek te čuju mila,
Za kôm srce mi gori.

Iz daljine, iz tudjine
Moga srca sveti žar
K njim se vine, njih se sjeća
Eto baš u ovaj par.

Košljun divni, čedo mora,
Njegov zim-zeleni gaj,
Môm je srcu nad sve mio:
On mi je zemaljski raj.

Zato nikad prestat neću
Slati uzdah milioni:
Košljun divni, brada mila
Da ste mi pozdravljeni!

F. V.

Različite viesti.

Umirovljeni. Veleč. g. Vinko Dubrović, kapelan u sv. Mateju, umirovljen je na vlastitu molbu radi slabe zdravlja; nadalje umirovljen je svećenik gosp. Vjekoslav Vascon.

Premještenje. Porezni nadzornik u Pazinu vrloč. g. dr. Vladimir Globočnik pridiljen je na službovanje financijalnomu ministarstvu u Beču, kamo je jur otišao. Čestitamo!

Sv. bermu dieliti će tršćansko-koparski biskup prosvjetli g. dr. I. Glavina dne 11. maja u Trevižu, dne 12. u Pazinu, 13. u Kringi, 14. u Tinjanu, 15. u sv. Petru u šumi, 18. u Žminju. Oni iz drugih mjesta pazinskoga dekanata, koji su za bermati, mogu doći po volji u jednu od spomenutih plovanijah. Dne 1. junija dieliti će sv. bermu u Šovinjaku, dne 2. u Buzetu, 3. na Vrhu, 4. u Račicah, 5. u Dragudu, dne 23. junija u Oprtlju, 24. u Zdregnji, 25. u Štorni, 26. u Završju i 27. u Kastanji.

Odbor političkoga družtva „Edinost“ imati će u nedelju dne 12. t. mj. u 10 sati u jutro redovitu sjednicu u prostorijah „Del. podp. družtva“ (Via Molin piccolo br. 1) sa sliedećim dnevnim redom: 1. ustanovljenje dnevnoga reda za glavnu skupšćinu istoga družtva; 2. pogovor o predstojećih zemaljskih izborih. Pošto je važan jedan i drugi predmet dnevnoga reda, to očekujemo, da će gg. odborniei i namjestnici u podpunom broju k sjednici doći.

Glavna skupšćina „Slovanske čitalnice“ u Trstu obdržavala se u subotu večer u prisutnosti mnogobrojnih članova. Nagovor predsjednika, izvješća tajnika i blagajnika bijahu živahnim odobravanjem na znanje uzeta. U novi odbor bijahu izabrana sliedeća gospoda: predsjednik Mato Pollich, odborniei Abran Ivan, Glasor dr. Karol, Mankoš Ivan, Machor Ivan, Rybar dr. Otokar, Trudon Anto, Viličić Hinko i Vučković Gjuro. U odborskoj sjednici u ponedeljak konštituirao se novoizabrani odbor izabrav za podpredsjednika g. A. Trudona, tajnika-knjižničara g. I. Machora, za blagajnika-gospodara g. H. Vilčića. — Čestitamo srdačno našoj inteligenciji što je povjerila upravu rodoljubnog i važnog družtva toli čestitim rukam.

O predstojećih izborih. Sudeć po pripravah naših protivnikah, morali bi biti zemaljski izbori pred samimi vrati. Oni će biti svakako bolje obaviešćeni o tom nego li mi, jer njimi ide — kako je poznato — ovo na ruku, pak moramo raditi uprav radi toga kako i oni, t. j. pripravljati se kako da nam je sutra stupiti k izboru. Naši rodoljubi i prijatelji širom Istre znaju što njim je činiti i našto ih veže sveta dužnost. Tko bi trebao pouke i savjeta, znadu kamo mu se je obratiti. Neće se daklo nitko moći izgovarati, da je bio sam, da nije imao savjeta, poduke il pomoći. Opetujemo i ovdje što smo sto i sto puta kazali, da valja ponajprije urediti izborne listine, a zatim biti nad pukom i čuvati ga, da ga nezakolju vuci-razdoravci, kojih će biti pred izbori i u dnevo izborah na svakom mjestu „pet za groš“. Ovo mjesec dana, što nas dieli od izbora fiducijerah, valja uložiti sve sile, da sačuvamo naše stare izborne kotare i da uzmemo protivniku one, koje nam je provarom il silom oteo, a koji nam po božjoj i ljudskoj pravdi pripadaju. Za tudjim netežimo niti hlepimo, nu svoje dužni smo ne samo čuvati i braniti, već dapače prisvojiti si svimi zakonitimi sredstvi.

Izbori fiducijara obaviti će se u svih izvanjskih obćinah, dotično kotarih bar dvojbe najdulje do polovice junija mjeseca, a izbori zastupnika za izvanjske kotare, za gradove veleposjed i trgovačku - komoru tamo negdje izmedju 20—30 junija. Da

izbora fiduciara dieli nas dakle još vrlo kratko vrieme, za kojeg nesmie mirovati mislean pravi rodoljub, bio on sveđenik ili svetovnjak. Od izbora fiducijara odvisi izbor zastupnika; budu li prvi vriedni, poštени i značajni, biti će bez dvojbe i drugi, a da tako bude, jest u Vaših rukuh, hrvatski i slovenski rodoljubi u Istri.

Sv. Nedilja kod Vižinade. (Poslije uzkrsnih blagdana.) Već je tomu davno, g. Uredniče, da se kod nas nisu tako lieno proslavili sveti uzkrsni blagdani kao ljetos; a to imamo zahvaliti revnomu nastojanju našega obće ljubljenoga župe upravitelja veleč. g. Božidara Perutke, koj je s nekojimi bogoslovi nastojao, da vazmenske sveđanosti u crkvi čim lieše ispanu, i to na obće zadovoljstvo cieloga pučanstva ove župe. Čast dakle i hvala rečenomu g. župe upravitelju, a istodobno i gg. bogoslovom, koji su mu u tom bili pri ruci: dragi Bog platio Vam svim oblato za trud, koj jeste uložili na sve veću božju slavu i na duševnu korist našu. Osobito pak je ovdje vriedno zabilježiti kako se je upravo divno pjevalo u hrvatskomu jeziku „Tebe B o g a h v a l i m o“ uz orgulje, na koje je svirao jedan g. bogoslov, koj se je desio ovih svetih blagdana u našoj sredini. Zahvaljujuć za sve to još jednom svoj rečenoj gospodi, izjavljujemo ujedno vrudu želju, da bi se — ako ikako moguće — u naših Labinjcih takove crkvene sveđanosti ponavljale, jer crkva jest ona, koja jedino može uciepiti u srca naša prava načela, koja vode k vječnomu spasu. A ako pak ljudje puk naše biskupije treba duševne okriepe i duševne hrane, med tim josmo stalne i mi, budući da i med nami jest kojeđeg gnjiloga i divljega, što treba upitomiti i ozdraviti, da se znavim nepogubi. Svevišnji dao i nam bolja vremena i bolju budućnost! Glas puka.

Taburi, sastanci i dogovori. Nekoje bečke novine turile su prve u svietu viest, do se hrvatska stranka u Istri pripravlja na tabore, da je u Pazinu uređen sastanak naših prvaka, i da se u Trstu vode dogovori kako da se ustanovi postupak na nove saborske izbore, koji se imadu do skora obaviti. Veseli nas što su gospoda Bečlje bolje obaviešćeni o svemu nego li mi, kojih se u prvom redu stvar tiče. Bečljam pošli su na liepak i nekoji hrvatski i slovenski listovi, a najposlije talijanske novine Istre, Trsta i Gorice.

Među posliednjemi spominjemo napose poročku „b a b u“, koja raspravlja u zadnjem broju na široko i daleko o taboru, koj da će se držati u Pazinu. Ona se začudjeno pita: kako je to moguće držati tabor u talijanskom Pazinu! Nadalje želi znati, da li bi bilo dozvoljeno Talijanom držati skupštinu na otvorenom mjestu i to upravo onđje i u isto vrieme kada budu Hrvati držali svoj tabor. Mi dodušo nosnamo, da li bi njim c. kr. oblast dopustila takovo izsiljavanje, no s naše strane mogu biti uvjereni, da njim nebi bilo ikakvo zapriekе. Pita se jedino, za koga ili komu bi naši Talijančići držali sastanko, skupštine il tabore na vanjščini, kad je valjda i njim poznato, da njim tuj ruše neovatu, da nebi imali komu govoriti nit bi ih tuj itko slušao. Kad bi htjeli slušati dobar savjet, mi bi njim rekli, da će biti najbolje budu li se i u buduće skrivеć sastajali u svojih skrovištih kano i „š i š m i š“, te tuj po miloj volji tajno snovali i rovali.

Gledo našeg tabora neka si ne razbijaju glave, jer se to jedino nas tiče, jer kao što mi nepitamo njih gdje će i kako će držati svoje „k o n v e n t i k u l e“, tako netreba, da se nit oni u naše poslove pačaju. U ostalom ako hoće pod svaku cienu prisustvovati tim tobožnjem taborom — slobodno njim, nu sudeć po statistici, bilo bi nas ipak više.

Na državnoj željeznici između Trsta i Herpeljah polaziti će od 1. junija t. g. novi vlak svaki dan u 6 sati poslije podne iz Trsta i to kroz čitavo ljetno doba.

Ravnopravnost na ovdašnjoj pošti. Kako smo javili u zadnjem broju, bijaše počinjena na ovdašnjoj pošti velika kradja. Iz Beča došao je ame visoki činovnik ministarstva, koji rukovodi iztragu kroz više dana — al kako se čini — do sada bezuspješno. Uprava pošte izdala je posebne oglase s a m o u n j e m a č k o m i t a l i j a n s k o m jeziku, kojimi poziviše občinstvo, da pomogne iznaći tatove nudjajuć nagrade i postotke novca, koj bi se spasio. Sl. ravnateljstvo izdalo je doduše njemačko-talijanskimi oglasi najliepšu sviedočbu poštenja slavenskomu pučanstvu Trsta i okolice, među kojim netraži tatove, no pokazalo je ujedno koliko drži do ravnopravnosti mimoilazeć posve slovenski jezik, koj je ovdje — hoćeš nećeš — svakako takođjer zemaljski. Bilježimo i to na rovaš.

Hrvatska čitaonica u sv. Petru u šumi. Javljamo kroz dičnu „Našu Slogu“ veselu viest, da se je ovdje naime ustrojilo društvo pod imenom „Hrvatska čitaonica“. Ovime pokazali smo svietu osobito našim narodnim protivnikom, da se i kod nas krasno budi narodna svieat, te da kanimo i mi stupiti u dično kolo naše hrvatske braće širom mile nam Istre. Liepo i plemenito djelo započesmo, nu još liepše biti će, ako budemo i u napried u slogi, ljubavi i radu napredovali. Nastojmo svimi silami, da se oslobodimo tudjinstva, da stupimo na vlastite noge, da budemo svoji u svomu. Držmo se onih prekrasnih rieči našega neumrloga Petra Preradovića: „U slozi je ljudska sila, u ljubavi božja veća; u sdružnju obih pako, svakom društvu svaka sreća“. Dne 9. aprila došla su nam pravila od visokoga c. kr. namjestničtva potvrdjena. Dne 22. aprila sastala se glavna skupština na kojoj bijaše izabrana uprava ili odbor, koji ima upravljati društvom. Predsjednikom je izabran naš zaslužni i ljubljeni župnik, veleđastni gosp. Franjo Lazar, tajnikom rodoljub g. Matej Lazarić, blagajnikom naš vrli g. Mijo Burlić. Na skupštini odlučeno bijaše također, da se ima društvo sveđano otvoriti dne 19. maja poslie podne. Posivljeno radi toga sve susjede, prijatelje i znance naše i roda našega, da nas rečenoga dana u što većem broju posjetiti izvole. Ujedno upozorujemo sve one, koji nas svojim posjetom posjetiti kane, da nam to unapried jave, osobito ako doluze iz dalljne. Napokon molimo sve prijatelje i rodoljube širom Istre i izvan nje, da nas knjigom, novinom ili drugim sredstvom pomoći izvole, jer mi smo još nejaki, početnici, kojim treba prijateljsko i rodoljubno pomoći. Upredi damo sve sile, da započeto djelo nastavimo, te da budemo mogli već mi sami, napose naš mladji naraštaj šteti plod truda našega. Nebojimo se truda ni žrtve kad se radi o narodnom probitku, a to nam i podaje najbolju nadu, da će nas u plamenitom nastojanju podupristi svaka rodoljubna ruka.“ Odbor

Obćinski izbori u Labinu. Iz talijanskih novina doznajemo, da su se obavili dne 25., 26. i 27. aprila obćinski izbori u Labinu. Iste novine javljaju, da izvanjski birači nisu sudjelovali kod tih izbora, te da su u sva tri tiela predobili gradjani. Svođenici, koji da su tobože prije tri godine prodvodili izvanjske birače, da su, se sada uzdržali ni samo od agitacije već da nisu dapače niti sami glasovali. Čudno bi nam bilo doista takovo ponašanje našeg sveđenstva u onoj obćini, kad ga nebi liberalno (!?) glasilo poročko gospodo u zadnjem broju bar dielomice izpričalo. Plše naime, da je — kako se čuje — sam biskup poročki, prosvietli g. Flapp preporučio rođenomu sveđenstvu, d a s e u z d r ž i o d s v a k o a g i t a c i j e i s u đ j e l o v a n j a k o d i z b o r a. Ako je tomu zbilja tako, o čemu neimamo razloga dvojiti, tada no možemo od manje, a da no čestitame istarskim nadriliberalcem, što su stekli u osobi prosvietlega biskupa Flappa toli odlična pomoćnika.

Iz Buzeta pišu nam 5. maja. Ovdje je danas vladalo neobično veselje. Mnogi čitatelji „N. Sloge“ znadu, da je novoimenovani kanonik g. Petar F l e g o rodom iz Štrpeda. Jer je bilo to božje imenovanje nešto zategnuto, već je bila u Buzetu i kod neko malo maloće Ljuljkovića vanjskih zavladala neka slobna radost uz čudnovata nagovieštanja. Opetujemo, da ovo veselje je bilo zavladalo kod malo maloće na Buzeščini, pak da ih hoćeš na prstu jedne ruke prebrojiti, još bi prstih ostalo. Al ... metuljavih ovaca ima i ovdje kao i svuda ... nu vratimo se na prijašnju stvar. Dne 5. maja u jutro rano vrli Štrpedjani sa dragimi Črnci i Kajini i drugimi soli počeli su pucati mužarima, pjevati itd., a ovo veselje trajalo je sve do kasno u noć. Kad se zamračilo, prestalo je gruvanje mužara, a sav je Štrped blienuo uprav bajnom razsvjetom. Nije bilo praga na kući, ni okna, da po drvcću i krovovih treptile su kao toliko sićušne zviezdo svićićeo. Pjevali obilazeći selo, pjevali su upravo krasno samo hrvatsko pjesme na čast promaknuća Štrpedsko dike i ponosa! Veselje ovo svršilo se kratkim plosom pred polnoći, a liepo je bilo i to, što su u ovo vrieme nije vidjelo ma ni najmanjeg nereda, nit čulo jedne nepodobne rieči. Štrpedjani su znali, kao uviek muški, trieznо ovršiti svoju liepu i hvalevriednu zadaću. Hvala Vam junački sini, hvala i Tebi dični Franjo, koj se prem daleko, onako liepo i pristojno odazvao radosti Tvoje braće! Radujte se ta imate pravo. Opet je laž podlegla, a istina pobjedila! A Tebi Petre, naša dika, naša slava, dovikujemo ganuti: Na mnoga ljeta sve na čast božju i korist Tvoje braće, koju toliko ljubiš! Štrpedjan.

Porinuće broda vojne mornarice. Dne 18. t. mj. porinuti će se u more na diljah sv. Roka, kraj Miljah, velika oklopnjača ili križar „Fran Josip I.“ Sveđanosti prisustvovati će nadvojvoda Oto sa suprugom, nadvojvodkinjom Marijom Josipom, te do 90 državnih zastupnika, koji će smo doći sa predsjednikom carevinskoga vieća drom Smolkom na čelu, iz Beča. Tomu izletu pridružiti će se i naš dični zastupnik na carevinskom vieću, presvj. g. dr. Dinko Vitezić. Novomu brodu kumovati će nadvojvodkinja Marija Josipa a sv. blagoslov obaviti će monsinjor Račić iz Pule.

Kotarske blagajne. Sl. kot. glavarstvo u Puli šaljem nam „o g l a s“, kojim daje na obće znanje, da su kotarske bolestničke blagajne u Puli i u Vodnjanu već ustanovljene, te da je poslovanje počekom 1. maja povjereno dotičnim blagajničkim upravam. Stranke se posiviju dakle, da se od sada izravno na isto obraćaju.

Oficir-kardinal. Nedavno imenovano je sv. Otac Lav XIII. nadbiskupa praškoga grofa Schönborna, bivšega austrijskoga oficira, kardinalom u kraljevini Češkoj za sjelom u Pragu. Novoimenovani kardinal rodio se je godine 1844. te je član jedne od najstarijih čeških plemićkih obitelji. On je četvrti kardinal, koji je stolovao na praškoj biskupskoj stolici. Prvi kardinal svao se je Ođko v. Vlašim (1378); drugi je bio grof Ernest Harah (1620), a treći je bio knez Schwarzenberg (1842). Novoimenovani kardinal je svršeni pravnik, te je kašnje prešao dragunom, gdje je kao oficir borio se 1866. u bitkah kod Skalića i Nahoda, te je bio i lahko ranjen. Iza toga je slušao bogoslovlju u Insbruku i Rimu, te se je popeo do časti kardinala.

Sa hrvatskog sveučilišta. Minulog zimskog polieća bilo je na hrvatskom sveučilištu u Zagrebu 413 djakah, što redovitih, što izvanrednih. Na bogoslovnom fakultetu bilo je redovitih slušatelja 35; na pravo — i državoslovnom 175, a na mudroslovnom 45. Izvanrednih bilo je pak upisano na bogoslovnom fakultetu 71; na pravo — i državoslovnom 10, i konačno na mudroslovnom 43. Farmacenta bilo je 25. Redovitih slušatelja bijaše dakle ukupno 225, a izvanrednih 100. Iz Hrvatske bilo ih je 300; iz Slavonije 58; iz Dalmacije 10; iz Ugarske 12; iz Istre 3; iz Štajerske 4; iz Kranjske 4; iz Češke 1; iz Bosne 1; iz Bugarske 6 a iz Macedonije 2.

Lijek proti kostobolji ili reumatizmu. Prijatelj našega lista uvjerava nas, da je mnogim pomogao do zdravlja kad su bolovali na kostobolji sliedećim domaćim liekom: Uzmo se jedan diel dobre domaće rakije ili ruma i toliko dobra ulja od uliko. To se dobro u staklenici pomješa, malo zamiješi i onaj dio tiela, koji je bolestan, tim prije nego li se legne na večer i u jutro kad se ustane dobro mažu i taro, zatim se povoze flanelom, majom ili čim sličnim. Ovo se opetuje kroz dosotak dana i ako nije bolest vrlo zastarila, pomoći će bez dvojbe ovaj liek. Tko trpi na kostobolji neka kuša.

Neuku nauka.

Da se obrano nasadi od z e c o v a. U jednoj skupštini gospodarskoga društva priobćio je nedavno gosp. markiz de Bimard svoj izkušaj, što je svakako za ovu godinu prokasan, nu no škodi, da se upamti za buduće zime. Taj priobćaj jest posve jednostavan, a gosp. Bimard jamči, da koristi. Da odtjeraš zecove od nasada, dovoljno je, da umočiš u ribju mast, što je ima u svakom dućanu, konopčić ili jaku nit pa da ju napneš, okol ciepa ili nasada na kolčiće, što si ih prije zabio na naokol, a da su visoki 12 do 15 centim. G. Bimard prokušao je ovo sredstvo po više puta i uviek s uspjehom na mladu nasadu vinograda, koji su mu prije zecevi gotovo pustošili. Zecevi da su se toliko uklanjali toj neznatnoj ogradi kao da je otrovana ili kao da je sto stopa visoka. Jer je vinograd Bimardov bio na samu, dolazili su u nj zecevi čak u doba, kad je visilo u njem gróždje, te bi ga ođerali. Od tada ima on sveudilj ovako opasan vinograd, samo što svake godine iznovice konop umoči u ribju mast. Isti gospodin veli, da je isto tako dobar liepak za taj posao. G. L.

* * *

N o v e v r s t i k r u m p i r a. Engleski, francuzki i njemački vrtlari proizvode godimice iz sjemena novih vrsti krumpira. No čine toga, što nebi možda valjale stare vrsti, kakovih jur danas imamo veoma liepih i izvrstnih, već s toga razloga, da imaju novosti, što odolievaju bolestim, koje često uništuju naše stare, dobre vrsti. Od vrsti, što su prošle godine dobro urodile, ovogodišnji ocjenici najveć hvale: Krumpir „Pastour“, rana vrst, puput roga, na jednom kraju krupan na drugom tupo šiljast, gladko, žute kože, riedkih oka, žuta mesa, izvanredno dobar, brašnat, gomolje mu je osriednje. Vriedno je nabaviti koji gomolj; ako ga na blizu neima, neka se ga naruči od glasovitoga Vilmorin-Andrieux-a u Parizu. — „Hermann“, izvanredno rodovit, dozrieva u kasno ljeto, dakle spada po dobi dozrievanja u sriednje vrsti. Odolieva bolesti, rastuć posried vrsti punih Poronospore, ova je bila čista. Ima malo oka, nisu duboka, pravilno okrugla. — „Internationale“, biele kože i biela mesa, sriednje veličine, ima oka tek na jednom kraju, na drugom se okonča gotovo šiljasto. Vilmorin bio je ovu vrst zabacio, da ne valja, jer Francuzi ne trpe biela krumpira; nu ove se godine uvjerio, da ga primorol upravo najvolo. Preporučuje se s neizmjerne rodovitosti i stalnosti. — Pommo de terre Rosale, nalik na Hermann, nu raniji te veoma rodovit. Veoma nalik na ružovac, nu staniji i trajniji. G. L.

Priposlano.*)

Gospodinu M. dru. T a m a r u,

uredniku „L' Istria“,

P o r e č.

U Vašem časopisu „L' Istria“ od 4. maja t. g. spodičava mi se, da sam na uličnicu pjevao: „P a s s i o“ u hrvatskom jeziku, da propovjedam hrvatski, da je u gradu Buzetu 628 stanovnika čistog talijanskog porieka, da sam ukinuo blagdane sv. Jurja, sv. Hermagora i Fortunata, da je nadalje župna crkva u Buzetu u istini kao jedna štala . . . a na svršetku ovih lipih litanija savjetujete se vi sa poročkog Olimpa ovdješnje Ilir-čane, da puste crkvu kad se propovjeda i pjeva hrvatski . . . . Ala lieп ga li si savjeta od jednog doktora!

Oprost te veleučeni, da «ne mrijam» ovim perom Vašeg časopisa, nu ipak istine radi odgovaram Vam i Vašoj dragoj braći u Buzetu kroz čednu «Našu Slogu» sliedeće:

«U ovdješnjem katapanu, komu je sigurno već sto godina, čita se sliedeće: «Die Dominica p a l m a r u m canitur passio illyrice» (a ja dodajem: slve croatice.). Sve ostalo što se opet tiskali, valjda, da napunite prazne stupce «Istrije» — ovim Vam javno poručam, da je gola i slobna laž, koja teži, da osobu, koju nije nikad i se nada, da neće radi politiko ikoga mrziti, pred svietom hudobno ocrni i ako moguće upropasti. Ako je to zbilja Vaša zadnja na ovaj n čin napadati na osobu, koje nisu ni Vam ni Vašoj svojti nikad zla učinile, onda Vas moram sažaljivati, jer kao da sube sami u ponor rivate. Nije lieno, gospodine doktore, da Vi onako «alla farfalesca» spodabljate Buzetsku crkvu sa jednom štalom. Oprostite, gospodine veleučeni, ako kažem, da bi moja skromnost Vam mogla u tom pogledu kao i u galateu mnogo lekcija dati. Nu doći će možda vrieme, da doći će, da ćemo se malo podujo poraspoveriti. Moj sakonšti poglavar — a ne Vi, i ja manje Vaša lieпa braća u Buzetu — mogli bi iz ovih knjiga župnih kada hoće uvjeriti se, što i koliko sam ja učinio na s-mo za župu nego i za druge crkve. Revlauri!

B u z e t, 7. maja 1880.

A. K a l a c,
župnik i dekan.

*) Za stvari pod ovim naslovom neodgovara Uredničtvo.

Lutrijski brojevi

	dne 4. maja				
Trst	49	82	20	41	21
Linc	70	77	12	67	8
Buda	80	64	35	79	14
	dne 8. maja				
Prag	18	17	40	68	62
Lavov	74	42	47	35	3
Hermannstadt	8	80	40	10	30
Innsbruck	4	82	84	39	13

Grlena bol, kašalj, hropuvanje, promuklost, nazeb zadavica, rora, zapala sluzljuh itd.

mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotovi P. Prendini, lučbar i ljekarnik u Trstu.

Veoma pomažu učiteljem, propovjednikom itd. Prebdjenih kašljuć nočih, navadne jutarnje hropuvatvice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se pazit od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati *Prendinijeve sladkiše* (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani *Pastiglie*, na drugoj *Prendini*.

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom

Prodaju se u *Prendinijevoj ljekarni u Trstu* (Farmarola Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 52—10

!Čujte! Gledajte! pak strmite!!

O čudnovatoj, svakomu pušiocu neobhodno potrebnoj **„Bečkoj opremi za pušiti“** ista sastoji:

Jedna lula iz morske pjene, sa pozlaćenim ili posrebrnjenim poklopcom; kamiš iz višnjevine sa ciekom.

Jedan kamišlić iz morske pjene sa pravim jantarom.

Jedan kamišlić za uvitke iz morske pjene sa pravim jantarom.

Zajamčena prva vrst.

Jedna kutija za smotke i jedna kutija za žigice.

Cieua ovoj podpunoj i elegantnoj opremi:

samo for. 240.

Pošilja se uz gotov novac ili pouzećem.

Fabrikaniederlage S. Schreier, Wien II.
Circusgasse 52.

Bez prehlade u zimsko doba svakdanja kupelj!

Hinka Pegana

poboljšana stolica za kupelj

20—6 sa 1 box peći.

U svakoj sobi za smjestiti! Malo prostora i vode!

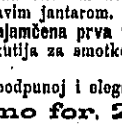

Pet kabala vode dostatno je za jednu kupelj.

Sa tri nvč. ugljena u 25 časakah topla kupelj.

Kakovu prednost imadu moje stolice za kupelj od ostalih? Ta jer su najboljeg materijala te su strašno jaki, jer su dvostruko trajne. Sastoje iz nutra i vana sastavane s. jer između se nalazi tanko finkelnjelezje, koje izvrstno, solidno radnjom, malen dodatak, velik prihodak.

Korist dakonačno kućne kupelji jest ta, obnova zdravstvenog i čistoće od velike dobrobiti. Ta ili se morno svatko odlučiti da si takovu kućnu kupelj uredi, budući da je kupanje u kupališnih zavodih, skopčano je samo sa novčanimi žrtvami već i s nužnim vremenom, dalje jer se u njih zavodih rudi velika temperatura, ali koja prehladi, te se takovim u istih kasni kupalja vrsta bojazne osobe, što također imade svojih poštovanah. Da se toj neugodnosti donekle jest od velike koristi za pojedince, ako si uzmu Hinka Pegana poboljšanu stolicu za kupelj, koja je mogućno bez muke i pomoći na svakom pokoju ako smjestiti. Konstrukcija ih stolicah jest tako solidna, da je takućun svaki popravak ili nabava novih, te se za to sobom priložena svota prikladi u godinu danah na gorivu i mogućnu troškovom u kupališnih zavodih.

Podkurivanje ih stolicah za kupelj obavi se u 26 časakah, te je dostatno jednom napuniti peć, a podkurenje se sa svimi gorivi može. Dim se tuljkom kroz vrata sobne peći odprvača, a ako u sobi nije peći onda kroz prozor tako, da u sobi nepromerćuje nikakva neugodnost. Kao što sobom peć tako isto može se i stolicu za kupelj u vrieme kupanja podkurivati. Konstrukcija ih stolicah jest tako solidna, da se može ista svakomu porjetiti, a u njih se mogu kupati djeca i odrasli, te se slazi u istu udobno, kao u obično kadu. Može se kupati podpuno, sjedeć ili samo nogo. Težina vih stolicah jest 25 kilogr. te ih može jedna osoba lahko i udobno prenašati.

Cieua stolicah za kupelj: I kompletna, je gotra bijela, za vana smeđe lakirana, sa masivnim okrajkom, visina 82, gorela širina 53, nutrja dužina sa podom 80 cm. sa pećom for. 24, bez peći for. 10, sa pripravom za odpust vode for. 2 više. Stolice za osobe krupna stasa for. 3 više. Odpema u svet fr. 1. Ako se naručbi ne naprijed plaća, onda se dostava. Cijena prosto kolodvor Trst. Stolice prosto proti gotovom ili pouzećem. Tko želi prosto dostavu, tomu se računa trošak točno po kolodvu u. Naručbe prima:

Hinka Pegan (protokolirana tvrdka) Trst u lloydovoj palači 6. Tvornica kuljeva za kupelj, kacah „Lloydove“ sjedišta, zdanih rudarah, ljetnikovca, kućah za ljetno ljetovanje itd. najnovije sisteme. Telefon 238. 10—1

Stiskaonice (preše)

za

vino i ulike

nove izvrstno gradnje

sa dvostrukim strojem u 10 raznih veličinah.

Odlikovane prigodom državno izložbe voća u Beču (oktobra 1888. Iza više danah trajajućih strukovnjačkih pokusa sa

I prvom nagradom!

6—10

Mlinovi

za grožđje, jabuke i ulike

izrađuju se i razašilju iz tvornice u Beču

Ph. Mayfarth & Co.

livaonica željeza, tužina na paru i tvornica gospodarskih i vinarskih strojeva

Beč, Frankfurt n. M., Berlin N.

Ilustrovani cienik, pohvalna priznanja iz Dalmacije, Istre itd. šilju se na zahtjevanje badava i franko.

Traži se dobrih zastupnikah.

Čuj! Čuj! Svet Čuj! Čuj!

Stroj za šivanje for. 2.95.

Čudovato je delo tega stroja; šiva vse izvrsino, najdebljeje sukno in najfinejši šifon, gre dobro; je divno izdelan, zlatno bronziran, okrnšuje vsaki salon.

Neodpustljivo je, kjer v hiši ni še tega stroja. 6—6

Kdo bi bil kedaj mislil, da se more napraviti za for. 2.95 šivalni stroj.

Ogromna je prodaja tega stroja; naj ga zatorej vsak takoj naroči ker bo kmalu razprodan, kajti prodaja je štrašansko velika.

Za naročbo zadostuje dopisnica. Prodaja se na vse kraje sveta proti gotovini ali poštnem povzetju. — Iščejo se zalożniki.

Spediteur L. Müller,
Wien, Schüllergasse Nr. 10.

Kamaleonte četvorci

proročkujući vrieme.

Ovi su četvorci iz stakla naličeni na pet prozirnih bojah i sa posebnim procesom uvršćeni u liep drveni okvir. Imaju puko mogućnost proreći kakvo će vrieme biti, kao i barometri i to mienjajući boje. Predstavljaju u većini okolice, vodopade, gradine itd. Obešaju se pako na prozoru, ali tako, da su licem prama sobi obrnjeni, te tako služe na ukras sobe. Bilježe n. pr.:

Vrieme stalno i suho sa živahnimi bojami.

Kiša u izgledu promjenjiv zelenu i modrubolju u žutu i crvenu.

Promjenljivo vrieme sa polu bojami.

Oluju sa neprestanim obledjenjem bojah.

Cieno: Gabinet format ducet . . for. 5.—
Visit „ „ „ „ 3.25

Ako koji pošilje unaprijed for. 2 dobiti će prosto poštarine i svoga 2 četvorca u gabinet i 2 u visit-formatu.

Henrik Pegan,
Trst, Lloydova palača.

Za iznajmiti

u Dutovljah kod Sežana jedna kuća, na lepom prostoru, prikladna za gostionu i trgovinu sa mješovitom robom, sastojeća prisemno od 3 sobah i veliko dvorano, kuhinje, podruma, staje i sjenika, zatim u prvom katu imade 3 sobe sa vidikom na ullou, to je zato za ljetovište prikladna i radi lienog vidika, ugodnog položaja, blizino Trsta osobito preporuke vriedna. Pobližo se može saznati kod vlastnika Petra Losera, Via della Zonta u Trstu. 8—8

---

f. 1.50 Čudovat je f. 1.50

samobrivec

najnovejši stroj za brijenje, s katerim se more briti vsakdo sam in brez tveganja.

NE TRGA, NE REŽE,

ampak **enostavno je in lehak.**

Mnogo denarja

prihrani »Samobrivec« in nobena stvar ne izplača se tako, kakor ta.

Cena le for. 1.50.

Pošilja proti gotovem denarju ali povzetju za gld. 1.80 brez daljnih troškov skladišče

L. MÜLLER,
Dunaj, Währing, Sgchulasse 10.

Marijaceljske želodčne kapljice

zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Neprecenljivo dobrote je posebno vpliv njihov pri notočnosti, slabosti želodca, ako s grla smrdi, napenjanju, kislem pehanju, kolik, želodčnem kataru, gorečice (travci) pri preobilnej produkciji slin, rumenici bluvanju in gnjusu, glavobolu, ako boli in želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu.

Varnost znamka proti glistam, bolezni na vranici in jetrih in tudi proti sisti žilj ali himorojdam. Cena steklenici je s nakazom vred samo 40 nov., velika steklenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar „k angelju varhu“ ***Karl Brady Kremsir, Morava.***

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Dell, iz katerih obstoji, omenjeni so na vsaki steklenici priloženemu poduku za vporabo.

Pristne dobe se skoraj v vseh lekarnah.

V Trstu s Lekarna: Antonio Suttina — Lekarna: de Leitenburg, all' Ercole trionfante. — Lekarna: Eduard de Leitenburg, alla Salute. — Lekarna: A. Praxmayer, al due Mori — Lekarna: Pietro Prendini, alla Fontana Imperiale. — Lekarna: Benedetto Saraval, al Amarone Trionfante. — Lekarna: Benedetto Vlach Minisini, alla Corte. — Lekarna: dr. Vittorio Serravallo al R. dottore (glav. skladišč.). — Lekarna: Busolotto all'orso nero. — **Pazinu:** Lekarna Fr. Buccarelich. — **Sežana:** Lekarna Philipp Ritschel. —

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in ponašajo se mnogovrstno. — **V znamenje priznanosti** mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gornje varnostne znamke ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Ousek-a v Kremsierah (Kremsier).

Kaputi iz kaučuka:

nepromočivi ravnobrojne vromone tkanine najviše četvorouglo sive i tamne boje. Na jednoj su strani iz sivaj kauduka (posvema slična svili) ili ornog sa naglavkom i dvostrukimi kaponi.

Ti kaputi radjeni su na dvie pravilno strano, te se mogu rabiti i po lieporn vromenu kao gornja suknja.

Cieua for. 7.

Franko poštom u svako mjesto u monarkiji. — Šilju se uz prodhodnju plaću ili pouzećem.

U naručbah mora se naznačiti duljina kaputa i širina prsah.

ENRIK PEGAN
Trst, palazzo del Lloyd.

Najviše odlikovanje Njeg. Vis. pok. vrstolonaslednika Rudolfa.

ZA NAJNOVIJI IZUM!

Visoko odlikovanje Njeg. kr. Visosti princa Agusta Coburg-Gotha.

u Closeti kupeljnih uredbah.

Kupeljne sprave sa vodovode **studenom i toplem vodom** koja se dade regulirati na svaki stupanj sa termometrom bez osobitih priprava, stoga prikladno osobito na pokrajinskih gradovih, na hotelo, ustavo, zasobnike, u ljetnikeh itd.

Patentirane kupeljne peći za zimsku i ljetna porabu.

Kupeljne sprave sa patintiranim toplom u 30 časaka za samih 5 nvč. ugljevlja pripravi se kupelj i bez vodovoda.

Najnavišj u Closetu za izmjerenim polikvanjem bez smrada, jednostavno i eleganto. **Closete za sobe, zahode** itd.

Osim toga preporučuja se po sudu prof. Winternitza moje sprave za kupelji i hidrotherapiju; prosusive i čvrste parne kupelji, kupeljni stolovi sa ili bez grijanja.

5—1 Uredba vodovoda i sisaljka

M. STEINER,

tvorničar c. k. pr. v. kupeljnih i Closet-uredba Beč II. Taborstrasse Nr. 20/12 (za c. kr. poštu.)

Ilustrovan cienik šilju se badava i franko.

Krščansko tekmovanje!

Prosi se čč. duhovščina, krščansko učitelje ter meščane uljudno, da kolikor mogoče priporočajo to solidno, ceno, edino krščansko tekmovanje.

Poletno češljano sukno

za moško opravo, elegantno, trpežno, se mora prati, 60 cm. široko.

1 oprava 6½ metrov samo for. 3.—

Brnsko sukno

samo dobre vrsti:

3.10 m. za jedno obleko for. 3.50
3.10 „ „ „ „ „ 5.—
3.10 „ „ boljše „ „ 7.80
3.10 „ „ fino „ „ 9.50
3.10 „ „ jako fino „ „ 12.50

Brnsko sukno za suknje:

2·10 m. za površno suknjo f. 6.30
2.10 „ „ „ fino „ 8.40
2.10 „ „ „ jako „ 12.60

Črno sukno za obleke

za duhovnike in salon obleko:

1.20 m. Dosking za hlače for. 2.50
2.80 „ Peruvienne za hlače in telovnik „ 7.20

Za ženske obleke

gladko sukno vsake barve:

Cachemir 10 m. . . . for. 4.50
Volnati atlas 10 „ . . . „ 6.50

Poletno sukno za prati:

Creton, lepi uzorci 10 metr. for. 2.80
Satin, „ 10 „ „ 3.—
Trošiče sivo, svitlo in tomno, 10 m. f. for. 3.50, il. for. 2.80.

Za domačo porabo:

Domače platno, 29 vatljev ¾ f. 6.20
Šifon, fini „ „ „ „ „ 5.50
„ srednji „ „ „ „ „ 4.50
Kraljevska tkanina „ „ „ ¾ „ 5.80
„ „ „ „ „ ¾ „ 7.50
Kanafas pravo barre 29 „ „ „ „ 6.—
Oksford „ „ „ „ „ 4.50
Brisalke I. 6 komadov „ „ 1.80
„ II. 6 „ „ „ 1.20
Namizniki, 6 „ „ „ 1.20

Vse, kar ponujajo drugo tvrdke, ima tudi krščansko tekmovanje in sicer boljše in cenejše.

Vse, kar ponujajo drugo tvrdke, ima tudi krščansko tekmovanje in sicer boljše in cenejše.

Krščansko tekmovanje streži vestno ter sprejmena nazaj kar se ne dopada.

6—10 Naročbe izvršuje se po povzetju ter se imajo pošiljati na: 10—9

Erstes öst. behördlich concess.

HANDELS-AUSKUNFTS-BUREAU IN BRÜNN.

Uzorci in cenike se moraju zahtevati pri listej tvrdki.

TVRDKA

Bernhard Ticho

Brünn, Krautmarkt. 18,
(v lastnej hiši) 9—20

pošilja proti povzetji:

Tkana ovčja volna
dvostroke širokosti, trpežna, cela obleka, 10 met. for. 6.50

Indiški Foule
volne, dvostroko širok, cela obleka, 10 met. f. 5.

Novosti za obleke za nošo
po najnovejšej šegi progasto blago v vseh barvah, dvostroko, 10 met. f. 8

Crni Terno
sukenski izvod, dvostroko širok za celo obleko, 10 m-trov f. 4.50

Progasto blago za obleke
60 ctm. široko, najnovejši vzorci, 10 met f. 2.50

Volnati rips
v vseh barvah, 0.6 ctm širok, 10 metrov f. 2.80

Druidrath (Trošiče)
najboljša vrsta, 60 ctm. široko, 10 metrov f. 2.80

Aquard blago
60 ctm. široko najnovejši vzorci, 10 metrov f. 2.80.

Francoski Voal
10 metrov, elegantna obleka, ki se daje prati, for 3.—

Košulje za gospode, lastno delo
bele ali barvane 1 kos I. f. 1.20, II. f. 1.20

Ženske košulje
iz šifona in platna, fino platano, 3 kom. for. 2.50

Ženske košulje
iz močnega platna sa pikami, 6 komadov f. 3.25

Dom-že platno
1 komad, 30 vatlov ¾ for. 4.50
1 „ 30 „ ¾ „ 5.50

Klug-Webe
boljše nego platna
1 komad ¾ širok, 30 vatlov f. 6.—

Sifon
1 komad, 30 vatlov, I. a f. 5.50, najboljše vrste f. 6.50

Kannafas
1 kom. 30 vatlov, IIa f. 4.60
1 „ 30 „ rudeč „ 5.20

Kanavas iz niti
1 kom. 30 vatljev, IIa in rudeč f. 6.—

Oksford
se more pr ti, dobre vrste, 1 kos 30 vatlov f. 4.50

Angl. Oksfort
najboljši, jako preporočljiv, 1 komad, 30 vatlov f. 6.50

Garnitura iz ripsa
sestoječe iz 2 postiljnih pogrinjal in namiznega prta sa svilenimi franzami for. 4.—

Garnitura iz jute
2 postiljnih pogrinjal in namiznega prta s francami f. 2.50

Jute zastor
turški vzorek; podpolni for 2.80

Holandske dolge preproge (ostanki)
10—12 metrov dolge, 1 ostanek f. 2.80

1 Poletna ogrinjača
¾ dolga samo volna f. 1.20

Konjska plahta
jako dobra, 190 ctm. dolga, 190 ctm. široka, f. 1.50

Odeje za fijakerje
carakorumene, 1 komad f. 2.50

Tovarno skladišče sukncga blaga

Brnsko sukno
Odrezek 3.10 m-trov za podpolno moško obleko f. 3.75

Moderno sukno
3.10 met., jako fino kompl. moško opravo, for 8.—

Poletno češljano sukno
ostanek za komp moško opravo, more prati, 6.40 m. dolgo, f. 3.—

Brnsko moderno blago
Ostanek za podpolno moško obleko 3.10 m-trov dolgo for. 5.50

Priložnost za kupovanje!
Brnski ostanki sukna.
1 ostanek za 1 kompl. moško obleko 3.10 met. for. 4.50

Blago za površnje suknje
najfinejše vrste, za celo suknj f. 3.—

Vzorci brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči.

Elegantno izvedena zbirka uzorcev z 400 znamkami g. krojačem zefrankovano.

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 20. U Trstu 16. maja 1889. Godina XX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja na pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbliže pošту valja točno označiti.

Komu list nedodju na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 26

Priprave za sabor.

Talijanska strana radi lievo i dèsno, uredjuje se neumorno za buduće izbore saborske.

Hoćemo li mi stati prekrštenih ruku kod tolikoga posla? Hoćemo li pustiti, da nas talijanska stranka prekosi svagdje, pak da onda po svietu trubi, da neima u Istri nego naroda talijanskoga, i da samo s njim treba računati, i da samo za njega valja poslovati?

Ne! Mi valja da se pripravimo kako da nam je u boj poći. Ovi izbori biti će znameniti. Ovi imaju dokazati, da je naša misal u Istri ojačala, da ova zemlja nikad više na sebi neima nositi biljeg zemlje talijanske. Odkada su Mleteci propali, valja da se diže na ovom Primorju slovinska misal, valja da se uzpostavi gospodstvo hrvatskoga govora, jer samo ovako razumije velika većina puka, samo ovako moguće je sbliziti gospodu i kmetove, samo ovako moguće je, da se gospoda održe bez kmetske škode, i da se kmetovi podignu naukom, da se zapomognu i da dobiju zagovaratelja, koji će jim biti na ruku, dok teže živu.

Naš rod nesmije ostati sami težak i pastir, jer da narod bude cieli narod, hoće mu se i duhovnika i suca i branitelja od zakona i čestnika u vojski i ljekara i trgovca i učitelja — sve od njegova jezika. Ako nije tako, kmetski stan ostaje samo onaj skupni konj, koga je svaki brat svoj dan rabio i gledao koliko više izrabiti, a koliko manje odhraniti.

Seljanin, da ima pomoći od kojo ruke, odgojio bi jednoga sina za kmetiju, drugoga bi školso. Ovaj izškolani opeta bi komu pomogao, da se pridigne i da u životu laglje proživе, i tako bi se vidio pravi napredak narodni.

Zato dakle mi hoćemo, da se slovinska krv u Istri obnovi i da dobije u ruke barem dio narodnoga gospodarstva? Zato, jer probudjenje duševno donosi sobomi napredak tjelesni.

Zato je politika za nas pitanje svakdanjega kruha.

Dan današnji za svaku službu, a i za finiji zanat hoće se škole, i te kakove.

A kada bez tolikih javnih službenikah uzmožemo biti, jer su uredbe današnje svakuda takove, nije li onda upravo dužnost naša paziti da na mjesta poslanička u saborih ili dietah dodju ljudi, kojim smo mi bliži, nego li tudjinci; ljudi takovi, koji će se u priliki zauzeti za to, da življenje bude olakšćeno nami i našim potomkom?

Jest! To je dužnost i sveta dužnost istarskoga puka, koji ove besjede razumije.

Talijanski jezik, koliko bio liep i sladak, nije naš; možemo ga poštovati, ali ne ljubiti kako svojega; svim nam nikada neće dati nauke ni razgovora tako lahkoga, tako razumljivoga kako ovaj naš govor.

Ništa nam nemože ulijati u srca ljubav do talijanske stranke u Istri. Da je ona što vredna, naši kmetovi blizu gradova talijanskih nebi bili neuki i zapušćeni kako jesu. Da jim nije Bog namaknuo ovo nekoliko rodnih ljetina, bili bi i danas gori nego sužnji, jer neznaju sobi pomoći po nikoji način.

U novom saboru ili dieti ima biti od našega slavnoga naroda još više ljudi nego li do sad, neka se bude bolje čuo njihov glas.

Zato valja da se dobro pripravimo obaviti to pozvanje. Kao rodjena braća, kao krstni kumi valja da budemo svi, koji smo ovoga govora i ove misli.

Kojigod nije Latin, nego govori Bogu Bog a duši duša, sada valja da zaboravi svaku zadjevicu, svaku malu nepriliku, koju možda ima sa svojimi ljudi, pak neka svi skupno upre u jednu misal: Hoćemo u sabor još više svojih ljudi nego do sad, hoćemo Latinom poslati i mladjih vitezi, neka jih je dika na junačkom ogledu i na gospodskom razgovoru, neka se čuje, da nije po Istri sve pusti Latin, i neka se zna da su rimske vojske davno izginule na ovoj našoj grudi zemlje, koja se zove Istra!

Da Bog da bilo u dobri čas; a Vi, koji znate, proštijte narodu liepo ova slova neka jih u srce utiane, i neka mu jih nitko iz srca ne iztisne!

Poduka za izbore

1. Naš sabor ili dieta ima u sve 80 ljudi izabranih. Oni se zovu zastupnici, jer stupaju pak ili mjesto svih odljudja oni u nekih poslih, koji vrede za celu Istru;

2. Vrhu ovih 80 izabranih, još mogu doći u sabor, ako jih je volja, tri biskupa, to jest trščanski, porečki i krški ili vojski. Nije dakle njih potrebno izabrati, jer oni već po časti mogu sjediti u saboru i pomoć odlučivati.

Onih 80 zastupnikah valja da izabere narod, i to do sada po zakonu ovako:

Veliki posjednici izabiru	5	zastupnika
Gradovi izabiru	11	„
Trgovačka komora izabira	2	„
Narod po selih izabira	12	„
Skupa	30	zastup.

4. Polag toga vidi se, da su dobro prieno sva vanjščina po Istri i da par gradova pradobiljemo mi, već nam italijanska stranka nebi mogla ništa opraviti.

5. Veliki posjednici jesu oni posjedinci ili skupovi, koji od zemlje u Istri plaćaju barem 100 forintih državnoga poroza ili osamsakih franki.

Župani županskih zadrugah na Krasu neka pitaju, da zadruge budu unesene u listu velikih posjednikah.

6. *U ime gradova* izabiraju svi stanovnici, koji žive u poreznoj občini onoga grada (Comune censuario), dakle netreba da baš u gradu stanuju; ali samo oni mogu birati, koji jesu uneseni ili imaju pravo biti uneseni u *prvo* i *drugo* tielo listinah za občinsko izbore. Ako pak plaćaju 10 forintih državnog poroza ili franki, makar da su u trećem tielu, svejedno imaju pravo birati zastupnika.

7. Veliki posjednici i gradjani izabiraju izravno, to jest svaki koj ima pravo može sam dati svoj glas.

8. Ne izabira svaki grad svojega zastupnika, nego to ide ovako:

Kopar, Piran, Rovinj, svaki po jednoga, skupa	3
Buzet, Milje, Izola, skupa po jednoga	1
Poreč, Cittanova i Umag	1
Pazin, Labin, Plomin	1
Vodnjan, Pula	1
Lošinj (Veloselo i Maloselo)	1
Cres i *Krk* (Volja)	1
Kastav, Volosko, Lovran i *Moščenice*	1
Motovun, Buje, Višnada i *Oprtalj (Portule)*	1
Svega dakle	11

Do sada su po dva, tri grada u jednom gradu birala,; od sada toga neće biti. Neće dakle trebati da Lovranac ide na Volosko, da Plominjan ide u Pazin, da Buzećan iz grada ide u Kopar, da Puljan ide u Vodnjan; nego će svaki grad za se birati doma, jer je tako lani stvoren zakon da ljudom bude lagljo. —

9. Kako izabiraju kmetovi? Ovako: Svi oni stanovnici jednoga kapitanata, koji se no broje u gradjane, izabiraju po 2 zastupnika, i to no ravno svaki za se nego po fiduciarih. To će reć: najprije se pozovu na svako glavarstvo ili podestariju svi oni občinari, koji jesu ili bi imali pravo biti upisani u listinah občinskoga izbora u prvom i drugom tielu.

Pak se učini račun koliko naroda živo pod onim glavarstvom po zadnjem popisu puka. Onda oni, koji su došli na glavarstvo na odlučeni dan izabirati, imenuju toliko fiduciarah koliko puti 500 dušah ima ona cela občina. Na primjer, ako občina ima 2000 dušah, bit će izabrano 4 fiducijara. Ako ostano nepunih 500 ali ipak više od 250 povrh toliko puti potsto, onda su izabira jedan fiduciar više, ako ostane ulomak manji od 250, onda se taj broj neračuna.

Drugi put dati ćemo vam broj koliko fiduciara bira svaka mjestna občina.

Za sada opominjemo svakoga i svagdje, da pazi, da izborne listine budu sastavljene u redu, to jest, da od naše strane nebude izpušćen nitko koj ima pravo glasa,

PODLISTAK.

Izbori.

Doba: godina 1883.

Čln prvi.

Gostiona kod šijore Keke.

Keka (načinjajuć stol). Danaska, kada ga je ova kombinacion tribi da stavim više pjat, perke ovo pride samo sakih šest lot. (Čuje se pucanje). Pucajte, pucajte, će ga dopast i mene čagod od toga dima. Muž ga je s njimi, on će ga čapat svoj del, ma tribi da čapam anko ja. Tribi da ga se držimo saki svoje pulitike. Per šan Jovani ki je jutra, znam i ja kud se doma gre. (Zvoni podne, šijor Antonio udje).

Antonio. Per bako, sil paričala, perke moraju bit tu?

Keka. Sve je na urdinu, ni tribi nego scat.

Antonio. Daj, daj, samo žvelto, perke smo ga se dosta nakričali i šijori to bit od apetita. Kada pak budeš delala konat, negljedaj na pikulece . . . Ti me kapiši?

Keka. To će bit moj afar. (Izbornici bučeć ulaze). I še komodi šijori! (Nudi im stolice).

Šijor Monigo. Bravo šijor podešta, baš su ga lipo inbandierali grad.

Šijor Toni. Znal sam ga ja, da ćemo dobit. Pokazali smo ga popom! Viva nostri deputati, morte ai preti!

Svi. Aviva! Morte!

Šijor Jovani. Ala Keka, ako je čas, zoač već nemorem od debulecije.

Keka. Šubito, šubito! (Odlazi).

Šijor Monego. I ja sam ga već lačan od tolika buka.

Šijor Bepi. Sem i ja, ma meni se ni toliko čudit, koliko vam dvim s timi trbuhi. Hi, hi, hi!

Šijor Šandro. Ja šam še bil parvo kaparal.

Antonio. Neka skušaju šijori jodan moment.

Šijor Toni. Kurajo suče Ivo!

Sudac Ivo. Če ćete i ja sem lačen, ma ćete vidit, da će mi prit kuraj. (Keka nosi, a oni svi grabo i jedan čas vlada muk).

Šijor Bepi. (Odloživ žlicu). Hi, hi, hi! nismo rekli ni dobar potit, nego ja vidim, da ga je i prez toga. Seda se već more govorit. Viva la Španja, dove ke ši manja. Hi, hi, hi!

Šijor Monego. Po toj vašoj bimo ga bili zgubili balotacion, perke kako mi se pari, vi ste ga pensali samo za svoja panca.

Šijor Bepi. Ja sem dola će sem mogù. Ako su niki naši fiduciari šli i ča, to je bujo nogo da su šli balotat s popi.

Šijor Toni. Opet popi! Neka krepaju!

Šijor Jovani. Neka skušaju šijor pošešta, ma njih su baš popi za podeštoata udolali, a mi morahomo zgubit. Ča ne šijor Monego?

Šijor Monego. Ši, ši!

Šijor Toni. Ma sto cukoni! Tr znato našu politiku, a i naši šijori grandi tako oto; kada smo na perikulu za zgubit sve, tribi da mijn damo intendit, da smo š njimi, a kada nas udelaju, onda smo ga mi paroni. Kapite?

Šijor Šandro. Šan ja vajo rokal, da ako je šijor podešta i tonor, da ni trubilo.

Šijor Monego. Anko na moja glava ni ctilo, da je on Krovat. (Keka opet nosi, oni jedu).

Šijor Toni. Koša voldir, da vi Juriću i vi paron Nane mučite?

Jurić. Čo ćete, ja sam kampanjol, pak mene ne tuka govorit.

Paron Nane. A ja šam tamo od priko mora i nužnam od česa tratete.

Šijor Šandro. Čudno mi je, šuce Ivo, kako šu naš mogli vasi tradit i jos nam onoliko sekat?

Sudac Ivo. Pol nas jih je već jako tužko znalipit, zač niki ima popa, niki školana, a ovi su njim glavu napelnili, da mi govorimo hrvaski, pak da smo zato Hrvati i da ziberemo svojih judi, a drugomu se ne prodamo.

Šijor Monego. Ti popi i školani, to ga još bit najviše krivi našoj rujini, perke to nam kampanjola smutit, ma mi ćemo njim pokazat!

Šijor Jovani. Mi va naših boandah, još se nemoremo jako tužit, zoač ni škol, a pismeni smo scamo jos i šijor Monego i judi noam sve veruju. Niki popi su bili počeli i pol nosa smušivat, moa mi smo njim doali po repu. Naputil sam puk, doa popi bi radi poć pod Hrvacsku, kadi bi imili veću plaću, a mi dvoa bimo morali ploaćat kuntrabucijon i na ženu i na kokoš i na sve.

Paron Nane. Pak ce šu njim verovali?

Šijor Jovani. Zoato ni bilo stroaha, ne.

Šijor Šandro. I ja šam bil poceo tako, ma ni hodelo. A ja onda obarni drugacije. Pošvadil šam nikih najboga.

i da bude točno upisan, a da od protivne strane bude izbrisan svaki, koji nema pravo glasa, i da no bude u drugom tiolu, ako rečimo, ima pravo biti tekar u trećem.

Upozorujemo na to osobito, jer su listine temelj ili fundamenat svakoga dalnjega posla izbornoga.

DOPISI.

Sv. Nedilja kod Vižinade, dne 8. maja 1889. Zadnji broj dične „Naše Sloge“ donesao je veselu viest iz naših Labinjcih, kako su se sveti uzkrsni blagdani liepo i u podpunom redu obavili, a osobito kako se je krasno pjevalo „Tebe Boga hvalimo“ uz orgulje. Nu kako je u svakoj pšenici ljulja, tako ga je, žalibože, nekoliko i kod nas, a na velliku škodu našega sela. Evo što se zbude. Naš g. župo-upravitelj, veleč. Božidar Porutka bio je tužen kod svoga crkvenoga poglavara zbog pjevanja „Tebe Boga hvalimo“ u hrvatskomu jeziku, kao da je time tobože počinio veleizdaju; a ta tužba, kažu, da je poslana i na glavarstvo u Vižinadu, a možda još i dalje. . . . Koji su to tužitelji bili, to već svatko kod nas poznade, jer bi se ih moglo na prste jedne ruke pobrojiti, budući da prieko put ih stalno neimade: dakako da će ti „vrli“ tužitelji navesti u svojoj tužbi svoga što je bilo i nije bilo, samo da se osveto veleč. g. župo-upravitelju našemu i to s uzroka, jer ne pleše kako sviraju prirepine šaroujačko i „poročkih i vižinadskih nespašonikah“. Ta, sam puk govori, da to nije nego masio „poročko-vižinadsko“. Budući da su „kapurioni“ jedva dočekali prigodu, da mogu smutiti vodu, učiniti buru, samo da nam se makne, naš inače obće ljubljeni veleč. župo-upravitelj! I došlo je po šolji nečistoga iz pakla — do nemira; jer kad je doznao g. župo-upravitelj, da se ga brni kod oblastih crkvenih i svietovnih, potužio se je — i punim pravom — puku iz oltara u crkvi; a čim je puk izašao iz crkve poslije službe božje, pozvao je na ručun one, za koje se drži, da su tužili gosp. župo upravitelja. Dakako da je tu moglo doći i do jako velikoga neroda i do proliča krvi; dapače još se govori, da je puk iskao „delegata“ grozdi mu se, da će ga kamiti.

Pa sada mirno dušo pitamo: tko je onaj, koj sijo smudnu i nemir? Dakako, da će „poročka baba“ svaliti svu krivnju na veleč. g. župo-upravitelja, koj je dao pjevati u crkvi napunjenoj hrvatskim pučanstvom i dvimi, trimi pripupinami „nespašonih“ u hrvatskomu jeziku „Tebe Boga hvalimo“; (ti mi smo više puta čuli, da se u crkvi gdje je talijansko pučanstvo, pjeva „Tebe Boga hvalimo“ i u talijanskom jeziku „Te Dio laudiami“ — — Ali dakako, veleč. g. Porutka htio je pjevanjem „Tebe Boga hvalimo“ u hrvatskom jeziku pohrvatiti (!?) pučanstvo hrvatsko naših Labinjcih! Žar ne, da je tako, slavna „poročka babo!“ Nu, da se no bismo poznali, još još, ali već su i sliepi počeli gladati, pa tožnjo „mutikaša talijanskih“ poznamo dobro. Dakako, da „poročka krozuba“, koja tvrdi, da Istra je bila, jest i da će biti talijanska pokrajina (sic!) da će uzvitlati zbog hrvatskoga „Tebe Boga hvalimo“ silnu „buru“; ali na takovu „buru“ naša tvrda hrvatska prsa jesu jur navikla, pa će znati prkositi i toj „buri“, te će se u naših crkvah i nadalje Svevišnjega „Boga našega hvaliti“ u hrvatskom jeziku.

Našemu puku na Poreščini preporučamo što toplije, da toga nezaboravi talijanskim mutikašam i zatornikom njegovoga jezika u crkvi, školi i svuda. Sada su pred vrati izbori pak neka svaki poštenjak okrene ploča tim mutikašam i njihovim patronom u Poreču i Pazinu. To će biti plemenita osveta.

Pogled po svietu.

Trst, dne 15. maja 1889.

Austro-Ugarska: Ministar prosvjete da ugodi liberalcem, podnio je novu školsku osnovu, koja donekle mienja već lanjske godine podnešenu osnovu kneza Lichtensteina. Kako se sve stranke carev. vieća nepovjerljivo drže proti toj novoj zamisli g. Gautschu, naslućuje se, da će ona pasti, a s njom možda i njezin sastavitelj.

Ugarski kraljevinski odbor sastao se u sjednici i pretresao poruku hrvatskoga kraljev. odbora. Druga sjednica biti će sazvana, kada g. Falk, kojemu se je povjerilo izradbu odgovora, svoj rad dovrši.

Srbija: Kako je jur javljeno, okruniti će i pomazati mladoga kralja Aleksandra I. budućega mjeseca. Posliie krunitbe, javljaju kojekakvi dobro upućeni krugovi, da će mladi kralj na put, na kojem će ga pratiti regent Ristić, i da će so uz put sastati sa majkom-kraljicom Natalijom u jednoj vili blizu Požuna. Dakako, što se babi smilo itd., tako i Madjarom se hoće, da budu pod njihovim nadzorom izmjenjeni osjećaji majke i sina; ali kraljica je već jednom očitovala, da neželi drugdje zagrliti sina, ako ne na srbskom se tliu.

Crnagora: Knez Nikola odputovao je sa svojim sinom u Petrograd, da tamo nalazeće se kćeri kući odpolje. Taj se put također spaja sa mogućimi zarukami kujoginjice Jelice sa ruskim prestolonasljednikom.

Ruslja: Kako se sada posvud najviše piše o smrti ruskoga ministra nutarnjih posalah grofa Tolstoja, niti se neopažaju priprave, koje ta velika slavenska država čini za svečani doček perzijskoga Šaha, koji je odlučio, da na svojem putovanju po Europi, najprije pohodi mogućnoga cara u Petrogradu. I zato je i opravdano skrb oko toga dočeka; a da bude što sjajniji doček, primila je Šaha na ruskoj granici počastna straža i dodieliše mu carove pobočnike.

Franceczka: Izložba, koja se je 6. t. mj. otvorila u Parizu, postigla je silan uspjeh. Do sada je izložbu pohodilo do 600.000 osoba. Taj uspjeh nekako dobro dolazi republikancem, koji njim prikrivaju svoj postupak proti Bolangeru, kojeg su htjeli suditi i odsuditi, a sada najednom uzmanjkalo njim za obtužbu dokazah. I to je liepo.

Italija: Kralj Umberto putovati će do koji dan u pohodo njemačkomu caru u Berlin, i to velikim sjajem. Narod pako, koji od glada umire, prigovara tomu putovanju, ali jer su usrećitelji tako odlučili, to mora biti. Nekoji su zastupnici u talijanskom parlamentu interpelirali ministra Crispija, kako se to slaže, da se u Beču, dakle u glavnom gradu savezne države, dozvoljava držati katoličke sastanke, koji su napereni proti jedinstvu Italije. Ministar je odgovorio, da je kongres skup privatnih ljudi, koji za sebe mogu odlučivati što hoće, ali da vlada nije toga mnenja i da je izjavila, da za nju papinsko pitanje nepostoji, jer da je to stvar Italije.

Njemačka: U carstvu božjega straha se trepeće, akoprem kažu njegovi glavari, da se samo Boga boje. Radnici u rudokopih napustili su radnju, jer da jim je mala plaća a puno tegotna djela; zato se u Berlinu drže ministarska vieća pod carevim predsjedanjem i šalje se u one kraje vojska, koja se je već sa radnici, kojih je oko 100.000, i sukobila, te bijaše više mrtvih i ranjenih. Vlada se grozi, da će proglasiti obsadno stanje, ako se nemiri ponove. Radnici se pako hvalevriedno ponašaju i muževno su odbili od sebe krivnju nemira; zahtjevaju, da se s njimi čovječanski postupa, ujedno su izjavili, da se oni neće u dogovore upuštati dotle, dokler se na njihove želje obzir neuzme; ako li bi jih pako htjeli prisiliti na popust, da će probiti vodovode i tako poplaviti sve rudnike, što bi neizmjernu štetu prouzročilo. Vlada je u velikoj neprilici, jer je ugljen poskočio u cieni, a ako taj štrajk još potraje, morati će se svaki promet na željeznicah obustaviti.

Franina i Jurina

Fr. Si čuja ti, da su neki šaranjaki u Tinjanu išli na šfido proti občinskom glavaru na dan vazma na zabranjeno mesto igrati na burelo?

Jur. Čuja sam nešto da, ma neznam kako jim je pasalo.

Fr. A borme lipo, onako kako su muritali, su mislili, da će oni podoštatu zapovidati, pak su se provarili.

Jur. Su so valja bili s pogačom opili.

Fr. To so jur razrieslit.

Jur. Bora te, tr imaju šnega garanta, ki svako toliko ženu opraši al pijato porazbije.

Fr. A to je oni, ki je prvo svako rugo od tinjanske gospodo govorija, a sada jim se gnjoto, ma mi se pará, da su ga već siti.

Jur. Neka ga pur poslušaju, te baš trefit.

* * *

Fr. Da su odpravili tarskoga mutikašu.

Jur. Jesu doistino još marča meseca, radi „lopega“ ponašanja, agitacijo za izbore, agitacije za „Pro patriu“ i radi puno ništarije.

Fr. A koje to mesto sada s njim usrećit?

Jur. Sami neznadu kamo ga zabost, ač nijedan nemari za takove gosto.

Fr. Ter da to mu dati penžion . . .

Jur. Ma najbolje! za njegovo silno dolo penžion, ma bravo!

Fr. Toga so plaše i njegovi gospodari, ač takovih da imaju puno po Istriji.

Jur. A on se hvali, da mu nudjaju najbolja mesta, da će otići kad bude njega volja.

Fr. Dakako . . . tamo po izborih . . .

Jur. Ča da te i plovana odpraviti iz Tara?

Fr. Bi, bi, da bi mogli, nego plovan nije Nitković „un disperà“ da se baci u svaki kut . . . . i ako ima 5 vuka, ima i tisuć stražarah i braniteljah u plovaniji.

Jur. A u Poreču nijednoga?

Fr. Poručanom . . . tru u poti!

* * *

Fr. Hej! Cigane, nepozabi doć i na Koparščinu.

Jur. Za kim to kričiš, dragi Franino?

Fr. Vero ča navidiš tamo sprida Cigana, kako goni one mroine pred sobom.

Jur. A kamo gre s onemi kljuseti?

Fr. Pripovidá mi je, da su mu krnjeli i šaranjaki narućili 11 kobilinah i to po jednu za Poreščinu, Vrsar, Motovun, Višnjan, Vižinadu, Portolo, Kanfanar, Vodnjan, Pulu, Labin i Plomin, zač da to sada kod balotacijoni frigat i peć tega smrada kmetom, ki se budu prodali.

Jur. Vraga blago, ala je mršavo, ter ono ni nego kost i koža.

Fr. Ma da će je malo podubelet, pak s ričotom i biguli, da će se pasat.

Jur. Dobar apetit, prodanci!

* * *

Fr. Si bil u prošlu nedelju na škrilji u Buzetu?

Jur. Pok kaj je?

Fr. Vero se čitalo va nekih gazetah, da za Buzet, Pazin, Verh, Draguć i Lanišće „Babin Marko“ iz Poreča bi htoli bit biskupom i već da su počeli za to agitirati.

Jur. Ma Bože moj — ako se to obistini, će doći brno svršetak svieta.

Fr. Još i to: Buzecki patadeli i bariloti, da će mo biti kapelani.

Jur. Prosim te muči, jer mi buši smeh...

Fr. „Babin Marko“, da će doći jašuć na onoj živini dugih ušes — pok patadeli, da će prod njim pivati a ona živina, da će im lepo kontrabasirat.

Jur. Tako će poći i u Pazin pak na Verh i u Draguć i da u Lanišće?

Fr. Vero da misli.

Jur. Samo ako mu se nebudo u Lanišću nečim podkadilo.

Različite viesti.

Slavni gost. U subotu i nedjelju boravio je među nami g. Šime Grogorčić, svećenik Goričke biskupije i slavljeni slovenski pjesnik. U ponedeljak u jutro odputovao je g. Gregorčić parobrodom put Dalmacije, gdje će se zadržati duljo vremena, da razgleda onu krčnu pokrajinu, njezine prirodne krasote, napose vilindvoro neumrlih hrvatskih pjesnika. Uvjereni smo, da će našega prijatelja i dičnoga pjesnika braća širom Dalmacije kao rodjena brata dočekati i primiti.

Vjenčanje. U subotu u jutro u 6 sati vjenčao se u crkvi sv. Antona novoga ovdašnji veleposjednik i poznati rodoljub g. Ivan Šabec sa dražestnom gospojicom Antonjetom Abramovom, kćerju savjetnika prizivnog suda i odlična rodoljuba prosvj. g. Filipa Abrama. Naše iskrene čestitke novovjenčanim!

Zemaljski izbori. Cos. kr. namjestničtvo izdalo je sliedeći oglas, kojim su objavljeni izbori za Istru. I Goričku i kojeg tiskamo u kolliko se tiče Istre:

„Pošto su zemaljski sabori grančno grofije Istre i poknežono grofije Goričke i Gradiščanske cesarskim patentom od 10. aprila 1889. drž. zak. br. 53 razpuščeni, razpisujem ovo ovimo u smislu §§ 19. i 20. izbornoga reda za zemaljsko saboro grančno grofiju Istre i poknežono grofiju Gorico i Gradiško občenito izboro, to naredjujem, da se zemaljski poslanici sliedećih danah i na zakonom ustanovljenih mjestih izbiraju:

1. Poslanici sceskih občinah na 25. junija t. g. i to:

Za izborno i političko kotaro:

Koparski, Piranski i Buzetski u Kopru.
Poreški, Bujski i Motovunski u Poreču.
Vodnjanski, Puljski i Rovinjski u Vodnjanu.
Pazinski i Labinski u Pazinu.
Volojski i Novogradski u Volosku.
Krčki, Creski i Lošinjski u Krku.

2. poslanici gradovah, tržišćah i obrtničkih mjesta, zatim oni trgovačkih komora rovinjsko i goričko na 28 junija t. g.

Za izborne kotaro:

Koparski u Kopru; Piranski u Piranu; Rovinjski u Rovinju; Buzet s Izolom i Miljami; Poreč s Cittanovom i Umagom; Motovun s Bujami, Vižinadom i Portole; Pazin s Labinom i Plominom; Vodnjan i Pula; Mali Lošinj i Veli Lošinj; Cres i Krk; Volosko s Kastvom, Lovranom i Mošćenicami.*

Za trgovačko komoro Rovinjsku i Goričku, gdje se nalaze.

3. poslanici veleposjednikah:

3. julija t. g. u Poreču za izborni kotar grančne grofije Istre.

U Trstu, 7. maja 1889.

Namjestnik Njeg. c. i kr. spošt. Veličanstva za Trst i Primorje:

PRETIS.

Glavna skupščina političkoga družtva „Edinost“ u Trstu obdržavati će se u nedjelju dne 19. maja t. g. u 10 sati prije

---

tijih š plovanom i oni šu sli za dospot njimu š nanum balotat.

Šijor Bopi. Ja sem pak straši, da ako neudolaju za deputata onoga ki nam zapovida, da to ben platit.

Šijor Toni. Dunkvo samo vi sučo Ivo, nisto mogli niš opravit?

Sudco Ivo. Kako sem već rekel i tožko, da se već nigdar bude. Morda da bi poslali više beći, još bi se će to opravilo.

Šijor Bopi. I ja dim, zač ono malo se lehko potrošî, hi, hi, hi!

Šijor Monogo. Vi ga moreto i mučat, perko vi ste ih stavili pju parto va svoj žep.

Šijor Bopi. Nisto ni vi bi zadnji, no. Hi, hi, hi!

Jurić. (Za se). Gospojo pomozi! Ovo su pak goli vrazi. S kim sam ti se ja spravi! (Čuje se muzika).

Šijor Toni. Sada ga gromo pozdravit naš deputat, ki je va gradu, a za on drugi ga imamo njegov vapor na naš dišpozicion.

Šijor Bopi. A konat?

Antonio. Sve je plaćeno.

Šijor Toni. Dunkvo homo, a do šest let ga se opet vidimo. (Ustanu svi i odilaze).

Jurić. (Za se). Ja pak neznam, ako to bude tako.

(Konac sliedi).

* Svako mjesto zadnjih osam izbornih kotara je izborno mjesto, a prvo spomenuto je glavno izborno mjesto.

podne u prostorijah „Delav. podp. društva“ (Via Molin piccolo br. 1). sliedećim dnevnim redom: 1. Nagovor predsjednika. 2. Izviešće tajnika. 3. Izviešće blagajnika. 4. Predlozi. 5. Izbor novoga odbora. — Pošto je ova skupšćina vrlo važna radi predstojećih zemaljskih izbora i u obće radi našeg sadanjeg položaja, nada se odbor, da će biti od gg. članova mnogobrojno posjećena.

Trst, 10. maja 1889.

Odbor polit. društva „Edinosti“.

Izbori fiducijara u Buzetu. Doznajemo iz pouzdana izvora, da su razpisani izbori fiducijara za obćinu Buzet dne 5. i 6. junija t. g. Sudeć po tom biti će i po drugih kotarih Istre izbori fiducijarah izmedju 5. i 10. junija. Upozorujemo naše prijatelje širom Istre, da pomno pročitaju sve što smo pisali i što ćemo napisati o tih izborih, koji su za nas od prevelike važnosti. Ujedno molimo pouzdanike naše, da na vrieme sastave listu fiducijarah, koji moraju biti neodvisni, pošteni i značajni, da ih poslije naši protivnici milom ili silom neodvrate s puta poštenja. Napose preporučamo gg. svećenikom, da se dadu birati medju fiducijare, jer nam se javlja s raznih strana Istre, da će naši protivnici jurišati u dan izbora zastupnika na fiducijare, pa onda slabo za nas, ne bude li mužova, koji bi imali predvoditi naše fiducijare. Svaki obsir valja smetnuti u ovom važnom trenutku na stran, a naša gg. svećenici neka se ravnaju po okružnici glasovitoga biskupa Filipa, koju priobćujemo na drugom mjestu. Molimo napokon naše prijatelje, da nas odmah obaviesto o svemu, što se tiče predstojećih izbora.

Upit zastupnika dr. Dinka Vitezića. U sjednici carovinskoga vieća od dne 8. t. mj. upitao je talijanski zastupnik iz Dalmacije g. baron Lapenna predsjednika verifikacijonalnoga odbora, zastupnika grofa Salma, zašto se već jednom neuvjerovo nekoji izbori dalmatinskih zastupnika na carovinskom vieću.

Na to je ustao zastupnik g. dr. Vitezić te kazao sliedeće:

Pristajem najodlučnije uz ono, što je rekao zast. g. bar. Lapenna, da bi se naimo imali neovjerovljeni izbori već jednom ovjeroviti. (Dobro! Dobro! na desnici.) Nu moram ipak prosvjedovati proti onomu, što je rekao, da se s ovjerovljenjem onih zastupnikah iz Dalmacije, koji pripadaju slavenskoj stranci, hotomice žuri. (Odobravanje na desnici.)

Predsjednik (zvoni).

Zastupnik dr. Vitezić: Molim, oto mu kod stvari. Svakako moram izjaviti svoje sažaljenje, što valja svaku riječ, koju se ovdje izusti, oprezno promjeriti, nećeli se da se bude na red pozvan: ovdje nema slobode govora, a proti tomu moram prosvjedovati. (Glasovi na desnici: Samo govorite!)

Što se tiče spomenutoga sumnjičenja, to mi je očitovati, da nije još ovjerovljen niti izbor jednoga talijanskoga zastupnika iz Istre, te premda sam već jednom to pitanje požurio, ipak nije ono još došlo na dnevni red. (Zastupnik bar. Lapenna: to je takodjer žalostno!) Moram dakle i gledo toga izbora — t. j. zastupnika g. de Franceschi-a — zahtjevati od predsjednika verifikacijonalnoga odbora, da već jednom dodje na dnevni red. (Odobravanje na desnici. — Zastupnik dr. Vergottini: to tražimo i mi!)

Na to izjavi predsjednik spomenutoga odbora grof Salm, da će nastojati, da budu svi neovjerovljeni izbori čim prije ovjerovljeni.

„Hrvatska Čitaonica“ u sv. Petru u šumi priredjuje, kako bijaše već javljeno, dne 19. t. m. veselicu za svećano otvorenje toga novoga društva. Na programu veselice nalazimo: pjevanje, govor i deklamacije, kao „Čoha“, „Na raskršću“, „Braća“, „Djed i unuk“, zatim tombola itd.

Poslije toga sastati će se članovi i gosti kod prijateljskog stola, da se uz čašu rujna vina, ugodan razgovor i domoljubnu pjesmu pozabave i razvesele. Početak veselice određen je za 3½ sata poslije podne. Odbor moli prijatelje i znance, da prvu zabavu „Hrvatske Čitaonice“ u sv. Petru u šumi mnogobrojno posjete a odaljonji, da svoj dolazak unapried prijave.

Vižinada početkom mjeseca maja. Židovska nadriliberalna talijanska štampa tura u sviet takovih vieści, koje obstoje samo u ugrijanoj mašti njezinih vjerodostojnih (?) dopisnika. Tako n. pr. med ostalim oglasuje svietu i o taborih, koje da će držati hrvatska stranka ovdje il ondje u Istri prigodom novih izbora za sabor u Poreču, dočim znamo, da upravo ona pripravlja sastanke i dogovore, a da je tomu tako, uviditi će štovani čitaoci dično „N. Sl.“ iz sliedećeg dogodjaja:

Nije tomu davno da su nadošli simo mnogi „konti i baruni“ iz Poreča, Bujah, Motovuna itd. (ta tko bi poznao sve te „kapurione“), a k njim pridružilo se je i nekoliko šarenjačkih pripopina domaćih iz susjednih Labinjcih i notko iz Kaštelira, koji posliednji jesu skrbili, da priprave toj velikoj gospodi sjajan objed. U koju su svrhu držali taj „sastanak“ naši talijanaši i šarenjaki i kakvi jesu glavni predmeti takovim sastankom naših „usrećiteljah“, to jur na prvi mah shvaća lahko svatko, koj imade malo svjetlosti i zdravih moždjana; to bi morao biti tup i glup onaj, koji nebi uvidio, da ti „sastanci“ naših protivnika nisu nego tajni dogovori, u kojih se razpravlja, kako će se postaviti nove zamke istarskomu „šćavu“, e da ga tako prije briše sa lica istarske zemlje. Pa da se postigne tu svrhu treba držati „izlete i sastanke“, kako bi se sploio novi konopac, kojim da se zaguši taj mrski „šćavo“. A to gledaju postignuti naši zakleti protivnici tim, da kod budućih zemaljskih izborah proturaju svuda svoje kandidate u sabor služeć se u tu svrhu i najgadnijimi sredstvi — te da si tako osiguraju i za buduće, nadvlast, pa da pašuju i unapred kao i do sada, — ako ne još i gore — sa mrskim istarskim „šćavom“. Tako mu kane zadati zadnji smrtni udarac, „colpo di grazia“, bi rekao šijor Morožo. A da se nedodje tako lahko u trag talijanskoj mudrolji, nadriliberalna štampa talijanska bunca o hrvatskih „taborih“, o hrvatskih „buntovnicih“ o popih „cranc-orcati“ i znao Bog sve što nesmišljaju ti „nobili kapurioni“ talijanski. Nu hrvatski istarski kmeti jesu imali već prigode okusiti koju gorku od svojih tobožnjih talijanskih „prijateljah“ u vrieme svakih izborah“, te je nade, da će već i slepoj progledat, pa da se neće dati prevariti od sladkih talijanskih riečih „šior kumparo“ itd., niti od one desnice, koja im se pruža sada u vrieme izbora od neprijatelja talijanskih. Na nogo dakle hrvatski istarski birači, te pokažite svietu, da vi niste više „pušnji“ talijansko voljo, već da jeste slobodan narod, dostojan, da uživa onu svetu slobodu, koja vam je od Boga dana i zajamčena božjimi i ljudskimi zakoni, pa birajte svoje muže, koji će svojski braniti vas i sve vaše od talijansko nuzaslnosti. U to imo Bog pomozi!

Iz Buzeta pišu nam početkom maja. Prije svakih izbora, bilo obćinskih, zemaljskih ili državnih, dolazili su u našu obćinu inžinieri il druga talijanska gospoda iz Poreča, da nam mjere putove i cesto, da nas silom i varaju. To „plomonito“ sredstvo nevalja više — non taca più — rekla bi poreška „baba“, pak se gospoda ove drugog orudja. Mi smo napokon uvidili, da su naši putovi jedva pristupni, ceste nedogradjene ili na papiru, prem se je svako malo mjerilo i na oko gradilo, pak smo lieno gospodi okrenuli ledja i kazali njim: mjerite kako i koliko vam drago, al mi vam ipak više nevjerujemo. No naš odluđni: neslaće se gospodo talijanska, nije ih smutio. Oni se dosjetiše drugom sredstvu. Eto čujte kako.

Ovih dana došao je u Buzet g. dr. Venier, načelnik iz Bujah, te se posavjetovao sa čućoom naših Talijančića, da li bi mogao s uspjehom kandidirati kod budućih zemaljskih izbora za izvanjsko obćino koparskoga kotara. Neznamo što su mu prijatelji odgovorili, nu čujemo, da je nagovarao jednoga kmeta, da treba, da za njega glasujemo, jer da će se inače onaj dug, što ga je pokrajina Buzeščini odpustila, opet na nju svaliti, pošto je njegovim posredovanjem onaj dug odpušćen. Obćino je dapače, da će doći jedan dan i u naš kršoviti Štrped.

Da toga gospodina prodje na vrieme volja mješati se u naše poslove, poručamo mu, da je mogao doma ostati, jer:

1. je ovdje izgubio svaki ugled i upliv odpotle je odlučno pristao uz naše najveće protivnike, biesne Talijanaše. Dok je boravio u Buzetu, štovali smo ga radi njegove mirnoće, no odkad je u Bujah, protivnik nam je narodni kao i poročkopazinska gospoda, a da mu se kao takovomu povjeriti nemožemo, morao bi i sam uviditi;

2) jer nam se čini smiešno, što se on kao Talijan dolazi pačati u naše hrvatske poslove. On bi bo bez dvojbe prvi navalio na svakoga Hrvata, koji bi se došao nuditi u Buje za kandidata;

3. jer nije istina, da je on potaknuo pitanje o odpustu duga našoj obćini, pošto smo čuli sami od pokojnoga g. Vidulicha (kad smo mu se tužili, da su silni novci za ceste na Buzeščini kako tako potrošeni), da će se sve ceste na Buzeščini sagraditi po zakonu od 14. maja 1876. i da će se odbiti gornji potrošak. Ako se je štogod odpustilo ovoj obćini, to se je učinilo radi toga, da se neprigovara kako su spomenuti novci u more bačeni. Tà mi znamo dobro, da je stalo gospodi talijanskoj do našega blagostanja koliko i do lanjskoga sniega. Njim se hoće naših glasova kod izbora i ništa više; napokon

4. jer može biti uvjeren g. Venier i svi njegovi istomišljenici, da smo ih upoznali od pete do glave, i da nemarimo ni za njihove savjete ni obećanja. Oni neka se drže u svojih talijanskih gajezdih i tuj neka gospodare, biraju i kandidiraju kako njim drago. U naših obćinah nedamo si od nikoga zapoviedati. Kad se budemo mi mješali u talijanske ili potalijančene gradove: Poreč, Piran, Rovinj, Vodnjan itd., tad neka nam pokažu vrata, jer ćemo i mi svakomu, koji se bude pačao u hrvatske gradove il obćine. Ostanite gospodo doma, jer vas mi nećemo pod nijednu cienu.

Kmet iz Muna.

Izleti u poreškom kotaru. Pišu nam iz Novovasi dne 12. maja. Danas smo imali g. Urešića „sjajan ploso orkestru“ prirodjen od naših milih (?) prijatelja iz Poreča. Čemu ta gospoda k nami dolaze tada kada jesu pod nosom zemaljski izbori, to uviđja već svaki alipaco, pa se čvrsto nadamo, da će one sladke rieči naših zagrižonih talijanaša ostati bez uspjeha, te da se nitko nijedan od naših dobro mislećih kmeta dati od njih prevariti. Neka budu dakle daleko od nas to „biolo vrano“ i u doba izbora, kada nas u drugo vrieme no samo neposnaju, već se s nami rugaju i pripravljaju nam gotovu propast. To neka služi na opomenu onim, koji nisu na oprezu i „lahkovierni“ jer kakovu postelju si budu pripravili, tako će i na njoj spavati. Pomozimo si dakle sami, pa će nam pomoći i Bog!

Okružnica nadbiskupa pred izbori. Kad su se koncem prošle godine pripravljali njemački katolici, da biraju svoje zastupnike u njemački sabor, izdao je katolički nadbiskup u Kölnu svojemu svećenstvu vrlo krasan proglas, u kojem su sadržani naputci, kako se ima vladati kod izbora. Budući so kod nas pripravljamo za zemaljske izboro, a naši narodni protivnici (liberalci za porugu) viču već sada, da se svećenici nebi smioli pačati u izboro, te sazivlju i zaklinju biskupo, da nižemu svećenstvu zabrane sudjelovati kod izbora, donašamo u cielosti spomenutu okružnicu njemačkoga nadbiskupa, neka vide lažiliberalci što i kako sudi visoki crkveni dostojanstvenik o važnosti izbora i neka se po tomu ravna naše poštene i rodoljubno svećenstvo. Okružnica glasi:

„Koncem ovoga mjeseca biti će izbori za zastupničku kuću. Oni su ovaj put tim važniji, što se zastupnici ne će birati na tri godine, već na pet ljeta. Osim toga stvoriti će budući sabor po svoj prilici odlučnih i važnih zaključakah. To me nuka, da svim vjernikom svoje biskupije preporučim, no bi li čim više sudjelovali kod izbora. Upliv, što ga zastupnici naroda izvršuju u javnom životu, vrlo je važan no samo po državu, nego i po crkvu. Upotrobite dakle čim savjestnije svoje pravo, dragi moji vjernici. Izaberite muževe, koji poštuju i brane pravo i pravicu i vječni zakon božji, koji dobro poznadu prave potrebe puka, koji čute za slabe i siromahe, koji su voljni, da ublaže socijalne neprilike i koji ljube svoju domovinu i crkvu; izaberite krščanske muževe, koji smatraju vjeru najboljim temeljem države i koji će odlučno braniti krščansku školu; izaberite odlučne i značajne muževe, koji se ne će podavati nikakvim obećanjem, jer poznadu odgovornost, koju imadu prema narodu za svoje djelovanje. Ne izostanite od izbora radi kojekakovih malenkosti, birajte bez straha pred uglednimi osobami. Od moga svećenstva se nadam, da će ne samo osobno učestvovati kod izbora, nego da će ih, gdje bude nuždno, obzirno i mudro i rukovoditi, ter poduprieti izbor takovih mužovah, koji se boje Boga i koji poštuju kralja, koji daju caru carovo, a Bogu božje. Ovaj proglas ima se pročitati u crkvi u nedjelju prije izbora, te se za sretan uspjeh imadu izmoliti litanije svih svetih.

Neusz, 10. oktobra 1888.

Filip, nadbiskup.

Tako piše visoki crkveni dostojanstvenik, katolički nadbiskup iz Kölna. Ova okružnica netreba tumača, jer je kao za naše odnošaje napisana. Naše čestito svećenstvo neka se je strogo drži, pak će si steći zasluga za vjeru, cara i narod.

Primorsko Planinsko društvo na Sušaku priredjuje svojim članovom u nedjelju dne 26. svibnja izlet s parobrodom u Crkvenicu. Odlazak iz Rieke u 1 sat po podne sa Adamićova mula, a odlazak iz Crkvenice oko 8. uro na veče. Na parobrodu će igrati glasba. Tko želi učestvovati, ima se prijaviti do 16. t. mj. Ako bi vrieme nepovoljno bilo, odgadja se izlet na 2. lipnja. Društvo je priredilo do sada dva izleta: na Grobnik i u sv. Kuzam povrh Bakra. Ovoga ljeta pohodit će isto društvo goru Učku u Istri, Senj ili koji otok, onda Fužinu, a neki će članovi znanstveno izpitati Velebit, pa će se njihova opažanja tiskati u društvenom godišnjaku buduće godine.

Društvo je dne 3. svibnja imenovalo svojim počastnim članom poznatog njemačkog turistu dra. Iv. Frischhaufa, sveučilištnog profesora u Gracu, neumornog izpitatelja hrvatskih zemalja i prijatelja hrvatskog naroda, osobito hrvatskog Primorja. „Primorsko Planinsko Društvo“ broji sada oko 140 članova.

Novo izdanje „Kačićeve pjesmarice“. Braća naša u Dalmaciji podignuti će točajem ove godine u Makarskoj liep spomenik, izradjen po Ivanu Rendiću, našemu omiljelomu narodnomu pjesniku Fra Andriji Kačiću. Nu isti odbor, koji je nastojao, da se pjesniku podigne vidljivi spomenik u kamenu, nastojao je, da se pjesniku i drugi spomenik med čitavim narodom podigne, a to se misli postići, ako se ovo godine izdade štampom narodu toli omiljela „Kačićeva pjesmarica ili ugodni razgovor naroda Slovinskoga“, i to uz što jeftiniju cienu, da si knjigu i najsiromašniji pučanin nabaviti može. Vanredno hvalimo dakle „odbor za Kačićev spomenik“ u Makarskoj, što je naumio izdati u više tisuća otisaka novo podpuno izdanje „Kačićeve pjesmarice“ i raspačati isto uz posvo neznatnu cienu med narod. Izdanje ovo biti će udešeno prema originalnomu izdanju „Kačićeve pjesmarice“ od god. 1759, te uređeno likom pjesnikovim i spomenikom njegovim u Makarskoj, životopisom i njihom malom ocienom rada pjesnikova, te će knjiga biti tiskana na dobrom papiru u lieposi osmini i obsizat će preko trideset štampanih araka, a stojati neće više nego petdeset novčića. Mi zato već sad i molimo i upozorujemo naposo naše sosako župniko, da u razširenje ovoga novoga izdanja „Kačićeve pjesmarice“ med svojimi pučani što veći trud ulože. Kad se već danas može raspačati svako godino med naš puk do tridesot tisuća otisaka sv. Jeronimskog koledara „Danice“, to nedvojimo, da će se uz dobru volju i malo nastojanja moći za kratko vrieme i pet do šest tisuća „Kačićeve pjesmarice“ uz neznatnu cienu od petdesot novčića raspačati. Uz puško izdanje „Kačićeve pjesmarice“ izaći će ovom zgodom i drugo sjajno s nakitnim početnim slovima s crijonim obrubom prividjano izdanje, a na lieposi bieloj hartiji, te će mu biti cieno samo 1 for. 20 novč. Našim imućnikom neka budo ovo sjajno izdanje što toplije preporučeno!

„Vienac“. Br. 17. izašao je s ovim sadržajem: Sam, spjevao Hommjakov, s ruskoga preveo Jovan Hranilović. Gjurgjica Agićeva, pripovietka Ks. pl. Šandor-Gjalskoga. „Suza ljubavi“, piše Kristijana Solvejga. „Cvjetangja“, roman, francezki napisala Augustus Cravon. Kosovo. Listak: književnost, umjetnost, svaštice. Slika: Trst so dižo slavan nad ruševinama prošlosti, kip Ivana Rendića.

Dopisnica upravničtva.

G. g. dopisnike, koji nam dostaše dopise, neodnosoće se na pravažno pitanje o predstojećih izborih, molimo, da se poneše ustrpe. Ujedno molimo i ovdje gg. dopisnike i svakoga prijatelja puka, da nas u ovo ozbiljno doba obavješćivati točno i neprekidno o svih poslovih, tičućih se izbora, jer će nam biti jed no t.ko moguće, da nadziremo izborno kretanje u pokrajini.

Lutrijski brojevi

dne 11. maja

Beč	42	23	48	19	59
Gradac	42	85	89	87	88
Temešwar	37	76	48	40	88

dne 15. maja

Brno	13	5	40	86	74

PROLJETNI LIEK. 20—3

Kao najstariji i najizdatniji proljetni lieh za mlade i stare, za osvježenje i odpravu pokvarene krvi, preporučaju najslavniji liečnici već odavna uporabljivanje slovoće i odlikovano

žuhke budimske

Rákóczy-vode,

koju dakle posebice preporučati nije treba. Glavno skladište u Tratu uvjek svježe punjena kod vlastnikah zdenca braće Ivana Cillia; zatim kod *J. Serravallo*, te u *svih ljekarnah i mineralnih trgovinah.*

!Čujte! Gledajte! pak strmite!!

O čudnovatoj, svakomu pušiocu neobhodno potrebnoj „Bečkoj opremi za pušiti“ ista zastoji:

Jedna lula iz morske pjene, sa pozlađenim ili posrebrnjenim poklopcem; kamiš iz višnjovine sa cickom.

Jedan kamišić iz morske pjene sa pravim jantarom.

Jedan kamišić za uvitko iz morske pjene sa pravim jantarom.

Zajamčena prva vrst.

Jedna kutija za smotke i jedna kutija za žigice.

Ciena ovoj podpunoj i elegantnoj opremi:

samo for. 240.

Pošilja se uz gotov novac ili pouzećem.

Fabrikaniederlage S. Schreier, Wien II. Circusgasse 52.

Pošilja blage dobre spravljene in poštnine prosto!

Visokočastiti duhovščini

priporočam se vljudno podpisani v napravo cerkvenih posod in orodja iz čistega srebra, kinesk. srebra in iz medenine najnovejše oblike, kot

monstranc, kelihov, svetilnic in svečnikov

itd. itd. po najnižji ceni. Zadovoljim gotovo vsakega naročnika, bodisi da se delo prepusti mojemu ukusu, bodisi da se mi že predložil načrt

10—24 **Teodor Slabanja,**

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17

Hitro reči popravim, ter jih v ognji pozlatim in posrebrim. Čč. gg. naročniki naj mi blagovole poslati leto nefrankovane. 24— 10

Pošilja blage dobre spravljene in poštnine prosto!

Stiskaonice (preše) za vino i ulike

nove izvrstne gradnje

sa dvostrukim strujem u 10 raznih veličinah.

Odlikovane prigodom državne izložbe vođa u Beču (oktobra 1883 iza više danah trajajućih strukovnjačkih pokusa sa

I prvom nagradom!

7—10 **Mlinovi za grožđje, jabuke i ulike**

izrađuju se i razsađuju iz tvornice u Beču

Ph. Mayfarth & Co.

Hovnonica željeza, tvrđina na paru i tvornica gospodarskih i vinarskih strojevah

Beč, Frankfurt n. M., Berlin N.

Ilustrovani cienik, pohvalna priznanja iz Dalmacije, Istre itd. šilju se na zaištjovanje badava i franko.

Traži se dobrih zastupnikah.

Ilex prehlade u zimsko doba svakdanja kupelj!

Hinka Pegana

poboljšana stolica za kupelj

20—? sa i bez peći.

U svakoj sobi za smjestiti! Malo prostora i vode i

Pet kabala vode dostatno je za jednu kupelj.

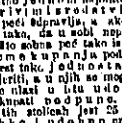

Sa tri nvč. ugljena u 25 časakah topla kupelj.

Kakova prednost imadu moje stolice za kupelj od ostalih? 1. jer su izvanbolje gradjene i tako strukturne, da se kupanje u kupalištah zamjenjuje u vašu kućanstvu; 2. jer jamčim za izvrstno funkcijoniranje; stroga realtera, solidna radnja, malen dobitak, velik promet.

Korist danomične kućne kupelji jest ta, obzirom zdravstvenog i čistoće od velike dovrhnitи, te bi se morao svatko odlučiti da si takovu kućnu kupelj uredi. Budući da je kupanje u kupališćnih javnodilih skopčano ne samo sa novčanimi žrtvami već i sa gubitkom vremena, dalje jer se u istih zasedih radi prevelike temperature lahko prehladi, te se takovi ne mogu kupelji kućnoj kupelji i vam holestne osobe, što takodjer lienje svojih posljedicah. Da se toj nestašici doskoči, jest od velike koristi za pojedinca, ako si naruči Hinka Pegana poboljšanu stolicu za kupelj, koju je moguće ler nutke i povoljni uvjeti, a svaram postoru sobe smjestiti. Ovaj izkušja tih stolicah jest tako solidna, da je izključen svaki popravak ili nabava novih, te se za to solidna izdana svota prilično u godinu danah na korist i mogućni troškovom u kupališćnih zavodih.

Podkrivanje tih stolicah za kupelj obavi se u 25 časakah, te je dostatno jednom napuniti peć, a podkuruje se sa svimi gorivi u prodaji. Dim se tuljkom kroz vrata sobne peći odpravlja, a ako u sobi nije peći onaj kroz prozer taka, da u sobi nepromućuje nikakvu nenogodnost. Kao što sobna peć tako isto mora se i stolica za kupelj u vrieme kupanja podkurivati. Konstrukcija tih stolicah jest tako jednostavno, da se može ista svakomu povjeriti, a u njih se mogu kupati djeca i odrasli, te se slazi u bitu udobno, kao u obično kacu. Može se kupati i podpuna, sjedeć ili samo nogu. Težina tih stolicah jest 25 kilogr., te ih može jedna osoba lahko i udobno prenašati.

Ciena stolicah za kupelj: 1 kompletna, iz nutra bielo, iz vana smeđe lakirana, sa masivnim okrajkom, visina 52, gornja širina 55, gornja dužina, sa pećom 80 cm. sa pećom for. 24, bez peći for. 16, se pripravnom za odpust vode for. 2 više. Stolice se osim kupanja staza for. 3 više. Odprema u dvi for. 1. Jamči se najokvirna dostava. Ciena prosto kolodvor Trst. Gotovina prosto proti gotovom ili pouzećem. Tko želi gotovu dostavu, tomu se računa troškov točno po kolodvor u. Naručene prima:

Hinka Pegan (protokolirana tvrdka) Trst u lloydovoj palači 4. Tvornica stolicah za kupelj: kasah „Douche“ apa stah, sobnih zahodah, ladvenicah, kupelja na sjedenje Clya pomjer itd. najnovije sistemo. Telefon 203. 20—

Marijaceljske želodečne kapljice

izvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Nepreceniljive dobrote je posebno vpliv njihov pri notoženosti, slabosti želodca, ako se grla smrdi, napenjanju, kislem pehanju, kolikí, želodečnem kataru, gorečiče (travci) pri prouhlinej produkciji slin, ruminiei bluvanju in gnjusu glavnobolu, ako bolí in želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu

Varnost. znamka proti glistam, bolezni na vranici in jetrih in tudi proti zlati žili ali hemorojdam. Cena steklenici je z nakazom vred samo 40 nov., velika steklenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar „k angelju varhu“ ***Karl Brady Kremsir, Morava.***

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsaki steklenici priloženemu poduku za vporabo

Pristne dobe se skoraj v vseh lekarnah.

V Trstu: Lekarna: Antonio Suttina, — Lekarna: de Leitenburg, all' Ercole trionfante. — Lekarna: Eduard de Leitenburg, alla Salute. — Lekarna: A. Pisanmayer, al due Mori. — Lekarna: Pietro Prendini, alla Fontana Imperiale. — Lekarna: Benedetti Saravali, al Amazone Trionfante. — Lekarna: Benedetto Vinch Minisini, alla Corte. — Lekarna: dr. Vittorio Serravallo ai R. dentore (giav. skladiš.). — Lekarna: Biasoletto all' orso nero. — **Postojna:** Lekarna Fr. Dacenretich. — **Sežana:** Lekarna Philipp Ritschel. —

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in puntmajo se mnogovratno. — **V znamenje pristnosti** mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gorujo **varovalno znamko** ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomenjeno, da je bil ta **list tiskan v tiskarni g. Gusek-a** i **Kremsierah (Kroessler).**

Kaputi iz kaučuka:

nepromočivi raznobrojne vromenne tkanine najviše četvoreuglo sive i tamno boje. Na jednoj su strani iz slvoj kaučuka (posvema sličnu svili) ili ornog sa naglavkom i dvostrukimi zapuni.

Ti kaputi radjeni su na dvie pravilne strane, to se mogu rabiti i po lepom vromenu kao gornja suknja.

Ciena for. 7.

Franko poštom u svako mjesto u monarkiji. — Šilje se uz predhodnju plaću ili pouzećem.

U naručbah mora se naznačiti duljinu kaputa i širina prsah. 30—

ENRIK PEGAN

Trst, palazzo del Lloyd.

Kamaleonte četvorci

prorokujući vrieme.

Ovi su četvorci iz staklá naličeni sa pot prozirnih bojah i sa posebnim procesom uvršćeni u liep drveni okvir. Imaju pako mogućnost proreći kakvo će vrieme biti, kao i barometri i to mienjajući boje. Predstavljaju u većini okolice, vodopade, gradine itd. Obešaju se pako na prozore, ali tako, da su licem prama sobi obrnjeni, te tako služe na ukras sobe. Biljože n. pr.:

Vrieme stalno i suho sa živahnimi bojami.

Kiša u izgledu promjeniv zelenu i modru boju u žutu i crvenu.

Promjenljivo vrieme sa polu bojami.

Oluju sa neprestanim obledjenjem bojah.

Ciena: Gabinet format ducet . . for. 5.—

Visit „ „ „ . . „ 3.25

Ako koji pošilje unapried for. 2 dobiti će prosto poštarine i svoga 2 četvorca u gabinet i 2 u visit-formatu.

Henrik Pegan,

30 **Trst, Lloydova palača.**

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrsta. papirjih na	V napoleonih na
4-dnevni odkaz 2¼%	60-dnevni odkaz 2% „
8- „ 2 „	3-mesečni „ 2½ „
30- „ 2½ „	6- „ 2¾ „

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nahajajo v okrogu, priporoča se nov, obrestna tarifa na tumaču odpovedi od 22. oktobra, 25. oktobra in 18. novembra.

Okrožni oddel.

V vrsta. papirjih 2% na vsako svoto.

V napoleonih brez obresti

Nakaznice

na Dunaj, Prago, Pešto, Dreo, Lvov, Reko, kakor za Zagreb, Arad, Hosun, Oradeo, Hermannstadt, Inomost, Celovec, in Ljubljano— brez troškova

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov pri odbitku 1/10 provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. ½ odprtjam kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, slat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 18. oktobra 1883. 9—24

Najvrše odlikovanje Njeg. Vis. pok. prestolonasled nika Rudolfa.

ZA NAJNOVIJI IZUM!

Visoko odlikovanje Njeg. kr. Visosti princa Agusta Coburg-Gotha.

u Closeti kupeljnih uredbah.

Kupeljna sprava za vodovode **studenom i toplom vodom** koja se dade regulirati na svaki stupanj na termometrom bez osobitih priprava, stoga prikladno osobito na pokrajinskih gradovih, na hotelu, ustave, sanolištke, u ljetnicih itd.

Patentirane kupeljne peći za nimsku i ljetnu porabu.

Kupeljne sprave za patentiranim toplim u 30 časaka sa samih 5 nvč. ugljevlja pripravi se kupelj i bez vodovoda.

Najnoviji u Closetu za lamperanje poliščivanjem bez smrada, jednostavno i eleganto. **Closete za sobe, sahode** itd.

Osim toga preporučuja se po sudu prof. Winternitza moja sprava za kupelji i hidroterapijat pronosivo i čvrsto parno kupelji, kupeljni stotovi sa ili bez grijanja.

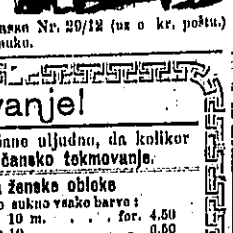

5 2 Uvedba vodovoda i sisalika.

M. STEINER,

tvornićar c. k. pr v. kupeljnih i Closet-uredba Beč 11. Taborstrasse Nr. 20/12 (uz o kr. poštu.)

Ilustrovan cienik šalje se badava i franko.

Krščansko tekmovanje!

Prosi se čč. duhovščina, krščanske učitelje ter meščane uljudno, da kolikor mogoče priporočajo to **solidno, ceno, edino krščansko tekmovanje.**

Poletno češljano sukno

za moško oprava, elegantno, trpežno, se mora prati, 60 cm. široko.

1 oprava 6⅛ metrov samo for. 3 —

Brnsko sukno

samo dobre vrsti:

3.10	m. za jedno obleko	for.	3.50
3.10	„ „ „	„	5.—
3.10	„ „ boljše	„	7.80
3.10	„ „ fino	„	9.50
3.10	„ „ jako fino	„	12.50

Brnsko sukno za suknje:

2.10	m. za povrhno suknjo	f.	6.30
2.10	„ „ „ fino	„	8.40
2.10	„ „ „ jako	„	12.60

Črno sukno za obleke

za duhovniške in salon obleke:

1.20	m. Dosking za hlačo for.		2.50
2.80	„ Peruvienne za hlačo in telovnik	„	7.20

Vse, kar ponujajo drugo tvrdke, ima tudi krščansko tekmovanje in sicer bolje in ceneje.

Za ženske obleke

gladko sukno vsako barve:

Cachemir	10 m.	for.	4.50
Volnati atlas	10 „	„	6.50

Poletno sukno za prati:

Creton,	lopi uzorci 10 metr.	for.	2.80
Satin,	„ „ 10 „	„	3.—

Trožlječje sivo, svitlo in temno.

10 m. f. for. 3.50. ll. for. 2.80.

Za domačo porabo:

Domače platno,	20 vatljov	⅛ f.	0.20
„	„ „	„	5.50
Sifon,	lmi „	„	4.50
„	srednji „	„	6.80
Krajevska tkanina	„ „	⅛ „	7.50
„	„ „	„	8.—
Kanafas prave barve	20 „	„	4.50
Oksford	„ „	„	1.80
Brisalke I. 6 komadov	„ „	„	1.20
II. 6	„	„	1.20
Namizniki, 6	„	„	1.20

Vse, kar ponujajo drugo tvrdke, ima tudi krščansko tekmovanje in sicer bolje in ceneje.

Krščansko tekmovanje strezi vsetno tor sprejmeno na vaj kar se no dopeda.

6—10 Naročbe izvršuje se po povzetu tor se imaju pošiljati na: 10—10

Erstes Ust. behürdlich concess.

HANDELS-AUSKUNFTS-BUREAU IN BRÜNN.

Uzorci in cenik se moreje zahtevati pri istej tvrdki.

TVRDKA

Bernhard Ticho

Brünn, Krautmarkt 18,

(v lastnej hiši) 10—20

pošilja proti povzetji:

Tkana ovčja volna
dvostroke širokosti, trpežna, cela obleka, 10 met. for. **6.50**

Indijski Foule
volna, dvostroko širok, cela obleka. 10 met. f. 5.

Novosti za obleke za enope
po najnovejši šegi progasto Blago v vseh barvah, dvostroko, 10 met. f. 8

Cral Terne
saksonski izvod, dvostroko širok za celo obleko, 10 metrov f. **4.50**

Progasto blago za obleke
60 cim široko, najnovejši vzorci, 10 met f. **2.50**

Volnati ryps
v vseh barvah, 6/10 cim širok, 10 metrov f. **3.80**

Dreidrath (Trožlječa)
najboljša vrsta, 60 cim. široko, 10 metrov f. **2.80**

Aquard blago
60 cim. široko najnovejši vzorci, 10 metrov f. **3.80.**

Francoski Voal
10 metrov, elegantna obleka, ki se daje prati, for **3.—**

Košulje za gospode, lastno delo
bele ali na vane 1 kos Ia f. **1.80,**
IIa f. **1.20**

Ženske košulje
iz šifona in platna, fino pletene, 3 kom, for. **2.50**

Ženske košulje
s močnega platna sličkami
6 komadov f. **3.25**

Dom če platno
1 komad, 30 vatlov ¾ for **4.50**
1 „ 30 „ ¾ „ **5.50**

Klug-Wabe
boljše nego platna
1 komad ¾, širok, 30 vatljov f. **6.—**

Šifon
1 komad, 30 vatlov, Ia f. **5.50**, najboljše vrste f **6.50**

Kannafas
1 kom. 30 vatlov, lila f. **4.50**
1 „ 30 „ rudeč „ **5.20**

Kanavas iz niti
1 kom. 30 vatljev, lila in rudeč f **6.—**

Okeford
se more prati, dobre vrste, 1 kos 30 vatlov f. **4.50**

Angl. Okefort
najboljši, jako praporežljiv, 1 komad, 30 vatlov f. **6.50**

Garnitura iz rips
sestoječa iz 2 postelj ih pregrinjal in namiznega prta ali svitlimi franzami for/ **4.—**

Garnitura iz jute
2 p ščeljnih pogrinjal in namiznega prta s franzami f. **3.50**

Jute zastor
jurški vzorci; podpolni for **2.20**

Kolandske dolge preproge (ostanki)
10—12 metrov dolge, 1 ostanek f. **3.60**

1 Poletna ogrinjača
¾ dolga samo volna f **1.20**

Kanjska plahta
jako dobra, 180 cim. dolga, 180 cim. široka, f. **1.50**

Odeje za fijakerje
carskorumene, 1 komad f. **2.50**

Tovarno skladišče suknega blaga

Brnsko sukno
Odstanek 3.10 m trov za podpolno možko obleko f. **3.75**

Moderne sukno
3.10 met., jako fino kompl. možko opravo, for **8.—**

Poletno češljano sukno
ostanek za komp možke opravo, more prati, 3.40 m. dolgo, f. **3.—**

Brnsko moderno blago
Ostanek za podp ino možko obleko 3.10 metrov dolgo for **3.50**

Priložnost za kupovanje!
Brnski ostanki sukna.
1 ostanek za 1 kompl. možko obleko 3.10 met. for **4.50**

Blago za površnje suknje
najfinejše vrste; za celo suknjo f. **8.—**

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči.

Eleganino izvedena zbirka uzorcev z 400 znamkami g. krojačem nefrankovano.

Tiskara Dolenc.

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

Broj 21. U Trstu 23. maja 1889. Godina XIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe se upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka na sielom arku.

Dopisi se novrćaju ako se i notiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za soljako 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carovine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 28

Priprave za sabor.

II.

Talijanske novine, koje se štampaju u Istri, i mutikaše, koji s njimi drže, navadno viču na duhovnike, i u priliki govore Vam, da se kanite popa, da pop ima nastojati crkvu i oltare, a da se neima mješati ni u posle obćinske ni zemaljske, i da ga ne poslušajte. Popi da su buntovnici, da bi radi samo veće plaće, da bi radi puk držati u tmini, kako nebi razlučio dobra od zla, i više takovih stvari.

Ali pazite najprije dobro, da tako govore samo proti duhovnikom naše krvi i našega govora, a onaj pop, koji je Latin ili s njimi drži, on je svetac, božja duša, on može sjediti i u starešinstvu obćinskom i nadzirati škole i mješati se u sve javne posle. Ako je taj duhovnik još k tomu biskup, koj u priliki zabrani našim duhovnikom podučavati puk i predvoditi ga ne samo u duhovnih, nego i u svjetovnih poslih, onda takov poglavar po sudu naših protivnikah mora poći živ u raj.

Valja da protumačite puku zašto je to tako i čemu vodi hajka na naše svećenike.

Nam je najprije reći, da i medju onimi duhovnici, koji nisu hrvatskoga jezika ima plemenitih ljudi, punih kršćanskoga življenja; ali i oni dežo se najprije svojih, jer čovjek nko i je dobar, nemogući dobrotu dieliti svim ljudem, najprije misli na one, koji su mu bliži po rodu, po jeziku, po svakidanjem drugovanju. — Dakle latinsko popovo Latinom, a hrvatsko Hrvatom!

A što su naši duhovnici? Ljudi božji, ozrite se malo okolo sebe pak ćete odmah viditi što su. Tko nam je zasnovno »Bratovšćinu« za ubogo učenike? Popi. Tko pomaže i danas mnogu sirotu po školah? Duhovnici. Tko ti bez prigovora i u zimskoj studeni i u letnjem žaru, i u gluho doba noći nosi utjehe bolestnu, umirajućemu? Duhovnik. Treba li njemu unapred plaću za takovu komisiju? Ne! Tko ti je u selu prvi svjetovatelj u mnogih i mnogih stvarih? Duhovnik.

A znate li što je plaća jednog kapelana? Tristo forintih na godinu. Svaki vratar, svaki vinotoč u gradu, najniži poslužnik kod oblasti, svaki pisarčić u uredu, ako i nezna našega jezika, pače ako ga i mrzi, ima više od toliko.

Vidite malo, nije li upravo grieh u nebo vapijući nepomoći darom i miloćdu osobito one duhovnike, koji su na slabijih mjestih. A upravo svećenički stalih još najmanje dodija na poboljšanje plaćah.

Dakle samo protivnici vjere i naroda mogu, reći da naši duhovnici gledaju samo za se.

U manjih mjestih jedina ljepota to su crkve i oltari. Kad biste vi sami, koji morate gledati da jedan pred drugim bud kako preživate, kad biste vi sami složili se o to, da povećate, obnovite, zagradite crkvu, da namaknete oltare, da priskrbite zvona i organe, da vas na to često i prevelikom strpljivosti nenagovara duhovnik, i da vas nepodučuje kako biste bolje?

Tko je u Kranjskoj bio prvi za razloženije gospodarstvo kmetsko? Duhovnici! Tko je prvi u svem otvorio narodu oči? Duhovnici?

Ali netreba nam poći izvan naše pokrajine; nego pročitu rod onim koji vam danas omražuju duhovnike, pak ćete od svakih pet izškolanih naći barem četiri, kojim je pop rodjak pomagao, da su ono što su, i da jim ženo nose kapoline a majke pačiću.

Zašto nam dakle omražuju naše svećenike, a zašto osobito onda, kad se bližaju izbori za obćine i za sabor poročki i bečki? Evo vam tvrda razloga i dobro ga zapamtite.

Naš rod ima još mnogo prostati truda i muke, dokle bude kako smo poslednji put rekli narod ciol, to jest, dokle bude mogao imati svojih ljudi u svakoj grani života, dok bude, kako se reče, svoj u svojoj kući.

Mi neimamo novčanih kapitala svojih, ni preporuka velike gospode, ni milovanja od nikoga, nego svaki nas dužne kad bismo se htjeli pridignuti, kao ono kad medju većom djecom svako drkne ono manje, pak mu se još smije kad je siroče palo; sve tako dok i ono neponaraste, i dok ne dobije sile kao drugi.

Mi dakle neimamo nego svoje ruke, svoju tjelesnu jakost, i jedan do drugoga dobru besjedu, a druge pomoći po malo. Tjelesni trud to je naš jedini kapital.

Duhovnici nas uče, da živemo trezno, umjereno, da od svoga truda štogod prištedimo, pak je tako malo po malo oslobodimo tudjega kapitala. Naši protivnici jesu lažljivi liberali; to je stranka, kojoj prvi članak vjere govori, da kapital neima domovine, dakle uzmi ga i u Talijana. Ali ako kapital neima domovine, imaju ju interesi, neboj se; jer ako jih neplatiš ti, platit će i nje i kapital tvoja domovina, nitko drugi. Duhovnici i mi koji smo njimi hrvatske stranke u Istri, učimo Vas, da imate i Vi svoj kapital, to su Vaše ruke. **Samo neumornim trudom i razboritim trošenjem možemo mi postati svoji.** Naši protivnici to znaju, pak jim nije žao, ako se narod kvari, ako zapija svoju djedovinu, ako dane i noći gubi i zdravlje troši u bezposlici i razuzdanosti, jer tako ćemo sigurno propasti, jer bismo ostali bez jedinoga kapitala, koj imamo, a ako slušamo nauke naših pravih duhovnikah, onda ćemo sigurno predobiti i nami i našoj djeci pribaviti blaga tjelesnoga i duhovnoga. I budući da nam prave nauke dati i u srce govoriti može samo onaj duhovnik, koj je potekao od naše krvi, i koj se s nami podpunoma razumije, zato je prva briga našim protivnikom ta: da zaduže u narodu vjeru u duhovnike narodne i u njihove nauke.

U koga je još iskra duše, razumjeti će ove besjede i po njih se vladati.

A Vi svećenici slovinski po Istri, u višnjih srcah! Usadite u narodu stablo vjere u Boga, u spasenje, u bolje dane za-dušu i tielo. Budite mu svi i ovom prilikom ono što ste mu, bolji medju Vami, uvjek do sada bili: učitelji, savjetnici, predvodnici. Potrpite za svatu stvar, koju zastupate, sve prezore, sve rugla, sve sramote, kojimi Vas neprijatelji vjere i naroda obsipali budu. Vaša plaća neće pofaliti. Doći će dan kad ćete stuti pred množinu i zanfano moć uzkliknuti: Nemoćniče narode, ustani i hodi, vjera te je tvoja spasila!

Poduka za izbore

(Dalje).

10. Rekli smo poslednji put, neka svaki pazi na izborne listine, jer su one temelj svemu dalnjemu poslu.

Ali to se ima ovako razumjeti:

Listine se ne čine posve na novo, nego se imaju uzeti za temelj one od poslednjih izborah obćinskih, i te se imaju popraviti.

To je dužnost obćinskoga poglavarstva, a potvrditi, da je dobro učinjeno, ima kapitanat.

Glavarstvo neima na novo poć gledati svakoga po redu koliko plaća, je li još živ ili no i tako daljo.

Ali je glavarstvu dužnost popraviti ono upise, za koje zna, da su krivi i popuniti listine onimi imeni, koja su možda kod zadnjega obćinskoga izbora bila izpuštena i onimi ljudi, koji sada moraju imati pravo glasa, jer jim po zakonu pripada.

Na primjer: Glavarstvo zna, da se ja gospodar kućnog broja 15 zovem Ivan, a ne Josip. To se mora popraviti. Glavarstvo zna, da je Marko umro, a da je njegov baštinik Juraj. Tu se mora brisati Marka, a zapisati Jurja. Glavarstvo zna, da je otišao sudac taj, a došao taj i taj. Prvoga valja brisati, drugoga upisati.

Glavarstvo zna, da Potar plaća možda i 20 forintah poroza, a izpušten je iz listine. Toga valja unesti.

PODLISTAK.

Izbori.

Doba: godina 1883.

Čin drugi.

Šest godina kašnje.

Zakutna soba kod šijore Keke.

Šijor Toni. Eto nas di novo upravljenih, osim šijor Jovana, ki je umrl, paron Nana i Jurića, ki je danaska š njimi.

Šijor Monego. Maledeti ži, i baš per dišpeto udelali su popa za deputata. Oni su kampanjola smutili i danaska ni ga otil ni jedan s nami.

Sudec Ivo. Rekol sem ja, da će se to zgodit. Nam neveruju nijedno. Nego mene ni toliko za deputata koliko za me, zač sem i ja ostal prez sučije.

Šijor Šandro. Ter še je to i meni pripetilo i već me neabadaju za nis.

Šijor Toni. Je per dio i meni.

Šijor Monego. Ja ga se još nikako držim, ma vidim, da ću do mala. Najviše je kriv šijor kavaljer, ki nas je zapustil.

Šijor Šandro. Vero, vero, ako je i moj zenšo, ni smel onako udolat.

Šijor Bepi. Hi, hi, hi! Još se dunkvo samo ja držim. Vi ste bili na mo naskočili kada sem bi reko: Viva la Španje, ma ja vidim, da je to najboje. Vi ste se potezali niki za sučijum, niki za kunšijorstvom, a ja sem bi z menjim kuntenet. Dosti da sem škrivan, sudec istešo dola će ću ja.

Šijor Toni. Pak istešo nista nijednoga propojali za sobum.

Šijor Bepi. Vide sem ja, da ni afara poć se mišat, pak sem se učini, da sem i ja š njimi, zač bi mi mogla i škrivanija odpajdit, kako vam je sučija.

Sudec Ivo. Bome vi ste se najfurbenije ponesel. Sučija je mene i ovdi šijora Tonia poslala aromengo, ma je intanto nosila, a sada niš. Naši šijori su nas zapustili i još neznam kako ćemo finit.

Antonio. Pustite to dišakoši na bandu! Ćete još ča, perke ćemo zaspat.

Šijor Bepi. Dosta, dosta, dajte nam konat.

Antonio. Pikulece! Još ni ni fijorin na glavu.

Sudec Ivo. Je i to previše, kada se mora poć va žep.

(Pjevanje iz druge sobe):

Oj Hrvati jošte živi, rieč naših djedova

Dok za narod srce bije njihovih sinova.

Šijor Monego. Malonjazi ti krovati, kolik kuraj ga imaju.

Šijor Šandro. A ča je još gore, već še neće žatrt, zne to već i dida krico.

(Pjevanje):

Jezika dar dade nam Bog, silni gromoviti,
Nitko dakle nesmije nam tog blaga ugrabiti.

Sudec Ivo. I bome nedo, njim se zajik zet, kada se nije već do sada.

Šijor Monego. Ča neće, još ga se mora povrnut sve na staru.

Šijor Bepi. Težko nigdar već! I ja ovako star moram se vadit ono njihove regi, zač sve poništarije mi pišu samo hrvaski. A ni za pisma neteku već judi k moni, zač da njim ja neznam napisat po našu.

Sudec Ivo. A to umiju već i dica. (Keka udje).

Keka. Alegri šijori!

Šijor Toni. Malo je pol nas alegrijo.

Keka. Pijte, pak će ga prit anke alegrija.

Šijor Monego. Vam ga je svejono, ali ga dobili mi, ali oni, samo, da se roba konsuma, zato tako i govorito.

Keka. Koša vole, to je moj mešter, ma istešo bim volila, da ste vi dobili; perke ovi plaćaju pamotno i oto konat od svačega. (Odlazi).

Čuju se glasovi: Živio!

Šijor Toni. Homo ga ča i već težko, da se sporadi balotacijoni nigdar spravimo.

(Pjevanje):

Bio proklet izdajica svaki domovine!

Šijor Monego. Koga s ovim pensaju?

Sudec Ivo. Nas, i imaju pravo, zač i mi tako govorimo, pak smo šli branit ono ča ni naše. Bližmo ča, da nas još više neprokljonu (odlazi).

Duh Šandra velikoga.

Svaki pojedinac ima pravo umoliti občinskoga poglavara, da mu pokaže posliednju listinu občinskih izbora, pak ako mu je što krivo, kako gore rekosmo, neka pita popravak i ako mu občina i kapitanat odbiju taj popravak, neka učini kratki rekurs na ces. kr. namjestničtvo u Trst; ako nekoristi tu, onda goniti napred do ministarstva nutrnjih poslovah u Beču; ako nekoristi ni tu, onda goniti na vrhovni upravni sud u Beču. Makar da se izbori svejedno obave, neškodi takova pritužba.

11. Ako imaš pravo glasa u više občinah, imaš ujedno i pravo biti upisan u listinu svih tih občinah, samo nesmiješ glasovati za sabor nego u jednoj. Zato te kapitanati nesmiju brisati iz svih drugih, a ostaviti samo u jednoj listini, nego imaju pri tvojem imenu zabilježiti, da neglasuješ za sabor recimo tamo u Labinu, nego glasuješ u Puli, gdje stanuješ.

12. Ženska glava, ako i plaća poroza i ako ima pravo birati po prokuri u občinskih izborih, nemože glasovati za sabor.

13. Prokure za saborske izbore novaljaju nego modju velikimi posjednici.

Dakle, ako sto dva brata zajedno u izbornih listinah za jedno plaćilo, ili tri vlastnika skupa plaćate od jedne kuće, vi morate svi ili barem vodina van doći na izbor i očitovati: naša skupna firma glasuje tako i tako. Prokura nebi valjala.

14. Obećali smo vam napisati koliko fiducijarah bira se od svake mjestne občine ili podeštarije.

Da se nemutite u računu, valja držati u pameti, da se broj puka ciele mjestne občine računa po odbitku svih onih, koji žive u gradskom komunu.

Na primjer: Ciela porečka občina ima 7066 duša. Od toga valja odbiti gradski komun, koj ima 3150 duša, ostaje dakle 4212 stanovnikah negradjanah. Na svakih 500 dodje jedan fiducijar, dakle kmeti iz porečko občine ili podeštarije imaju birati 8 fiducijara. Ostaje još 212 stanovnika, all budući da nepremažu preko 250, onaj broj ne računa se za ništa.

Drugi primjer: Ciela mjestna občina ili podeštarija Plomin ima 4851 ljudi. Od tih valja odbiti onih 1334, koji žive u gradskom komunu. Ostaje još 3517. Na svakih 500 ide po jedan fiducijar, dakle vanjšaci, koji su pod Plominsku mjestnu občinu ili podeštariju, imaju izabrati 7 fiducijarah.

15. Polag toga ovo vam račun fiducijara za svaku občinu i za svaki kapitanat posebice:

I. Kapitanat Kopar.

Mjestna občina ili podeštarija	Ima stanovnikah (i to bez grada gdje grad glasuje posebno)	Dakle broj fiducijarah
1. Kopar	1471	3
2. Dekani	5546	11
3. Dolina	7283	14
4. Milje (Muggia)	3620	7
5. Pomjan	5830	12
6. Buzet	11523	23
7. Roč	2531	6
8. Izola	597	1
9. Piran	2047	4
Ukupno		81

II. Kapitanat Poreč.

Mjestna občina ili podeštarija	Ima stanovnikah (i to bez grada gdje grad glasuje posebno)	Dakle broj fiducijarah
1. Buje	3287	7
2. Grižnjan	3608	7
3. Umag	1982	4
4. Vrtenotij	1804	4
5. Motovun	3743	7
6. Portule	2009	4
7. Višnjan	3309	7
8. Vižinada	1107	2
9. Vrsar	3201	6
10. Poreč	4212	8
Ukupno		56

III. Kapitanat Pazin.

Mjestna občina ili podeštarija	Ima stanovnikah (i to bez grada gdje grad glasuje posebno)	Dakle broj fiducijarah
1. Labin	6972	14
2. Plomin	3517	7
3. Tinjan	3299	7
4. Boljun	3281	6
5. Žminj	4468	9
6. Pazin	10997	22
Ukupno		65

IV. Kapitanat Pula.

Mjestna občina ili podeštarija	Ima stanovnikah (i to bez grada gdje grad glasuje posebno)	Dakle broj fiducijarah
1. Barbana	3278	7
2. Vodnjan	3560	7
3. Savičenti	2461	5
4. Pula	6510	13
5. Kanfanar	2570	5
6. Bale	1847	4
Ukupno		41

V. Kapitanat Volosko.

Mjestna občina ili podeštarija	Ima stanovnikah (i to bez grada gdje grad glasuje posebno)	Dakle broj fiducijarah
1. Podgrad	6875	14
2. Jelšane	3848	8
3. Materija	5316	10
4. Kastav	13982	28
5. Lovran	4448	9
6. Veprinac	1944	4
7. Volosko (Opatija)	960	1
Ukupno		74

VI. Kapitanat Lošinj.

Mjestna občina ili podeštarija	Ima stanovnikah (i to bez grada gdje grad glasuje posebno)	Dakle broj fiducijarah
1. Lošinj Veli*	—	—
2. Lošinj Mali	2994	5
3. Osor	1648	3
4. Baška Nova	3664	7
5. Omišalj	2069	4
6. Dubašnica	2748	5
7. Dobrinj	3164	6
8. Krk	540	1
9. Punat	2167	4
10. Vrbnik	2077	3
11. Cres	2940	6
Ukupno		46

*) Grad Lošinj Veli nolima izvanjskih.

Ako bi kapitanat odredio kojoj občini manji ili veći broj fiducijarah, nego li smo mi ovdje iskazali, pozivamo našo rodoljubo, da nam to bezodvlačno javo, a mi ćemo razviditi je li pravo i dati ćemo popraviti, gdje nebi bilo pravo.

16. Koga da biraju naši za fiducijara? Evo odgovor kratak: Svojih svojim. To će reć: dojdite mnogobrojni na občine u određeni dan za izbore, pak dajte svoje glasove dogovorno svi kao jedan samo onim vašim suobćinarom, za koje znate, da su tvrdi u vjeri, da će glasovati na kapitanatu za našega čovjeka, a ne za Talijana, i za koje ste stalni, da neće biti ljude izdajice ni za zdjelu bigula, ni za kilo oslovine, a makar ni za srebrnjake! Ako prvi put odaberete takove ljude za fiducijare, onda smo na konju!

Pogled po svietu.

Trst, dne 22. maja 1880.

Austro-Ugarska: Kod porinuća križara »Frana Josipa I.«, koje se je obavilo svečanim načinom na diljah sv. Roka na istarskoj obali, nedaleko Trsta, sudjelovalo je osim najviših vojničkih i civilnih oblastih Primorja, mnogo članova gosposke i zastupničke kuće u Beču. Članove carevinskoga vieća predvodio je predsjednik dr. Smolka a medju prvaci bio je i vodja českoga naroda dr. Rieger. Talijanski zastupnici držali se dugo ove patrijotičke svečanosti, a tako su i talijanska družtva grada Trsta, gradsko zastupstvo i magistrat svojom odsutnošću demonstrirali. No kao da to nebijaše dosta, bacili su tršćanski nespašenci u predvečer svečanosti četiri petarde, čim su htjeli pokazati, da su oni protivni svakoj austrijskoj svečanosti. Nama je drago što su se tom prigodom mogli visoki gosti vlastitimi očmi osvjedočiti, kako u gradu Trstu — a tako je u Istri i Goričkoj — talijanski radikalci neće da ništa znaju za Austriju, te jedva čekaju pripojenje ovih pokrajinah k Italiji. Mogli su se uvjeriti o istinitosti tvrdnje naših zastupnika, kako je u Primorju jedini slavenski živalj, na kojeg se može osloniti svaka pravedna austrijska vlada.

Poljski narod u Galiciji izgubio je prošlog čedna jednoga od svojih prvaka, velika rodoljuba i državnika g. Alfreda grofa Potockoga, bivšega austrijskoga ministra, člana gospodske kuće itd.

Dne 20. t. mj. započela je u ugarskom saboru razprava o proračunu ministra nastave. Tom prigodom razvio je novi ministar nastave grof Csáky svoj program, kojeg odobravaju i njegovi protivnici, naziruć u njem spas Ugarske.

Franina i Jurina

Fr. Cin, cin, cin . . . .
Jur. A ča si, Frane, poštá merkanat od svon? — —
Fr. Da voro, kako vidiš, pa gren u Fontanu, aš da tamo to se ovih izborih prodat duda svon, pa da te ih stavit oko vrata svin „prodanoin".
Jur. Uh, ka lipa muška će to biti! —
Fr. A voro će; mi dva ćemo pak zapivat uz tu muziku:
Cin, cin, cin
Ja hrvaski ne kapin
Proda jesan svoje kože
Prosti griho moje, Bože, — —
Cin, cin, cin
Ja hrvaski nekapin. —
Cin!, cin!, cin!
Mi smo napulitanski sini,
A svi skupa smo prodanci,
Nedostojni zvati se Fontanjci! —
Jur. Joh, ma će ih bit lipo vidit. —
Fr. Voro će!

Na noge!

Na noge se braćo, na noge junaci!
Na noge se svako, kôm život je drag,
U grudi (kôm plamti), da jaram odbaci,
Što silom jur davno napri nam vrag!

Nek pucaju gromi, nek vrazi se rojo!
Tà prosto im bit će i trubit u rog;
Tuj straha nek nije, gdje traži se svoje,
Tko traži tek svoje, pomaže mu Bog!

Vođ dosta je robstva, prepuno su grudi!
Sa pravednà gnjeva prsljova se žuć;
Iz tvrdoga sanka i naš se duh budi,
I našoj se svjesti podpaljuje luč!

Sa nebeskih visa, gdje pravdi je sielo,
Milorujnog svjetla pojavlja se trak,
Još malo i razsjat obzorje će cielo,
Razprsit će maglu, izčeznut će mrak!

U blistavom ruhu, sa zlatnoga truna,
Pomolit će zora svoj dragani stas,
Iz njena će krila, uz milozvuk struna,
Navještati vila željkovani spas!

Oj hrlimo, braćo, na hojilište sveto,
Da kraljice zoru ugledamo sjaj!
Da skinemo s pleći robovanje kleto,
Što davno nam silom naprtio zmaj!

Nek pucaju gromi, nek vrazi se rojo!
Tà prosto im bit će i trubit u rog;
Tuj straha nek nije, gdje traži se svoje,
Tko traži tek svoje, pomaže mu Bog!

F. V.

Različite viesti.

Odlikovanje. Sv. Otac Lav XIII. odlikovao je vlast. g. Ivana Legata, profesora vjeronauka na državnoj gimaziji u Trstu, podielivši mu naslov svoga tajnoga komornika.

Promaknut na čast doktora. Iz Graca nam javljaju, da bijaše na tamošnjem sveučilišću ovih dana dalmatinski Hrvat g. Petar Baturić promaknut na čast doktora ljučničtva. Čestitajuć milomu prijatelju što je postigao za čim je težio, želimo, da bi se i nadalje sjećao naše „Bratovštine", za koju se je u vriemo svog djakovanja toli žarko zauzimao. Živio nam dr. Pero!

Imenovanje. Ministar nauke imenovao je profesora na koparskom učiteljišću g. Josipa Markelja školskim nadzornikom za kotar koparski.

Novi odbor političkoga družtva „Edinost". Prošle nedelje obdržavalo je političko družtvo „Edinost" za Primorje godišnju glavnu skupšćinu, na kojoj bijaše uzeto na znanje jednoglasno izviešće tajnika i blagajnika. Skupšćini prisustvovalo je i nekoliko naših rodoljuba iz Istre. Razpravilo se više važnih predloga. Na koncu bijaše izabran novi odbor i to kako sliedi: predsjednik gosp. Iv. Nabergoj; odbornici gg. I. M. Kljun, Vl. Križ, M. Mandić, Iv. Mankoč, J. Turk, A. Truden, I. M. Vatovac i V. M. Živic; zamjenici gg. Ivan Abram, J. Forluga, I. Gorup, St. Nadlišek, J. Negodo, F. Požar, A. Ražon, I. Sancin-Drojač i Fr. Žitko. Novi odbor konštituirao se odmah poslije skupšćine izabrav za I. podpredsjednika gosp. M. Mandića, II. podpredsjednika gosp. I. M. Vatovca, tajnika g. Vl. Križa a blagajnika g. A. Škabara.

Izbor fiduciara u Kastvu. Od tamo pišu nam prijatelji dne 21. t. mj. Politička oblast javila nam, da će biti u našoj občini izbor fiduciara dne 31. t. mj. Ta odluka uranila je ponešto, nu nije nas našla nepripravne. Izborne listine jesu pripravne a mi znademo unapried, da će naši dični občinari izabrati dne 31. t. mj. sve same poštene i znašajne muževe, koji će dne 25. junija po starom običaju glasovati jednoglasno za narodne predlošenike. U to ime dobro nam dakle došli zemaljski izbori!

Izbor fiduciara u občini Podgrad obaviti će se — kako nam od tamo javljaju — dne 31. t. mj. Narodna stranka, jedina tamo, birati će i ovaj put kano uvjek do sada svoje najboljе muževe, koji će na braćom iz Liburnije složno birati narodne predlošenike dne 25. junija.

U Lovranu obaviti će se izbor fiduciara dne 1. junija a u Voloskom dne 3. junija. Srećno!

Dozvola za tabor u Istri. Predsjedničtvo političkoga družtva „Edinost" poslalo je molbu na c. kr. kotarsko glavarstvo u Pazinu za dozvolu obdržavanja tabora u sv. Petru u šumi, občina Tinjan u pazinskom kotaru. Dodjo li nam na vriemo povoljno rečena molba, obdržavati će se tabor u nedelju dne 2. junija t. g. nedaleko sv. Petra u šumi, blizu istoimene postaje državne željeznice Hrpolj-Pula.

Riedki gosti na Prosseku. Prošle nedeljе sakupilo se u gostoljubivoj kući prevriednoga našega g. Nabergoja krasno kolo gostova i prijatelja iz Češke, Kranjske, Hrvatske, Istre i Trsta. Medju timi spominjemo napose gg. državno zastupnike dra. L. Riegera, vodju českoga naroda i českoga zastupnika Jahna, slovenske zastupnike Poklukara, Kljuna, dra. Ferjančića, dra. Kupača odvjetnika iz Zagreba, g. dra. A. Dukića, odvjetnika iz Pazina, g. dra. Trsta gg. Mankoča, bratju Trudene, M. Mandića, Križa itd. Svoje drugove i prijatelje pogostio je g. Nabergoj po slavenskom običaju. Za vriemo gostbe pjevalo je u sjenici pred dvoranom dično pjevačko družtvo „Hajdrih", iz Prosseka najlipše naše narodne pjesme. Izrečeno je više krasnih napitnicah, koje bijahu oduševljene primljene i kojim bijaše glavni smisao sloga i solidarnost austrijskih Slavena. U ime primorskih Slavena progovorio je naš urednik zahvaliv se toplimi riečmi prisutnim državnim zastupnikom na maru i trudu, što no ga uložiše za nas i prigodom posliednjo proračunsko razpravo. Ugodno iznenađeni bijahu češki gosti kad im je na koncu govora isti govornik nazdravio u češkom jeziku iztaknuv, kako će ostati zaista svim prisutnim u premiloj uspomeni ovaj dan, budući da imademo u našoj sredini predstavnike českoga naroda, i to vodju bratskoga nam naroda, koji je u borbi za prava svoga naroda i Slavenstva čist i neokaljan osjedio. G. dr. Rieger zahvalio se na to dirnut veoma krasnimi riečmi uvjeravajuć prisutne, da mu je bila, jest i biti će uvjek prva zadaća: sloboda i sreća slavenskih plemena. Okolo 6 sati uputi se to družtvance kraticom u dvorac Miramar, kojega su naši gosti pregledali, a zatim svi zajedno parobrodom u Trst odplovili.

Još o „izletih" u porečkom kotaru. Iz Fontane nam pišu polovicom maja tek. god. — Ovih dana uzrečilo nas je nekoliko porečke gospode svojim „posjetom".

Sciemimo, da je suvišno tumačiti te „posjete“ talijanske gospode u ovo izborno doba: tà naš puk je tomu već naučan i znade, da ga Talijani posjećuju kada su kakvi izbori pred nosom. Pa tomu i nije drugčije. Gospoda talijanska iz Poreča došla simo agitirati, da si priskrbe kakvi glas za svoga talijanskoga kandidata. Kažu, da će taj biti zastupnik Vergottini, koj u Beču znade samo onda govoriti, kada mu u glavu skoči, da prekida izkusne i zaslužne muževe u govoru; inače su mu usta sašivena.

Mi se ne čudimo gospodi talijanskoj za njihovo agitiranje, jer rado za svoju makar i nepravednu stvar, ali nešto drugo je što nikako nesmiemo zamućati. Kažu naime, da naš župan, sin domaće hrvatske krvi, od neko doba na sva usta radi za talijansku stvar; govore da on je bio glavnim agitatorom, da se ustroji u Fontani talijanska škola, — a sada da je glavni agitator, da budu izabrani takovi fiducijari, koji će glasovati za talijanskoga kandidata za sabor. Čudili bismo se jako, ako bi mogao taj župan, — ako je tomu tako — usmiljeti oči naših Fontanjcah, koji su se uvjek izkazali kao pravi potomci svojih starijih, kako naša prava, iskrena braća. Pa zato nemošemo vjerovati, da neće i sada stupiti u naše kolo, sada velimo, kada se imade odlučivati o važnoj, osbiljnoj stvari: to jest, da se izabere za zastupnika za sabor u Poreč naš čovjek, dušom i tjelom, koj će zagovarat naše koristi u svakom obziru. I stoga se ufamo, da će i puk fontanjski izabrati takove fiducijare, koji će se složiti s drugimi fiduciari naše krvi, da izaberu za zastupnika našega čovjeka i poštenjaka. Nemojmo se dakle pustiti varati, dragi Fontanjci, nego stupimo uz braću našu i složimo se braćom svojom, jer u „slogi“ je moći i spas!

Iz Kanfanara piše nam prijatelj 20. t. m. Kanfanarci! Približuje se vrieme u kojem morate jednom od sebe odbaciti težki talijanski jaram, pod kojim oslabisto, otupiste i siromašni postadoste. Približuje se vrieme u kojem otačbina naša, koja pod jarmom šarenjakah jauče i koji za pomoćljivom oskvrnkom rugaju se našoj narodnosti, našoj ravnopravnosti, našoj slobodi i našemu materinskomu jeziku, vapije: ustajte Kanfanarci! ustajte! vrieme je, da se probudite iz dugog sna. Kanfanarci! vrieme je, da osvjedočite šarenjake, da ste Slavjani. Kanfanarci! približuju vam se izbori za deputate. Netreba, da ovdje Vas uputimo kako će te se morati ponašati za glasovanjo, jer to emo već tumačili u prvih brojevih „Naše Sloge“, a poduđeni i praćeni ćete biti od poštenih i rodoljubnih kanfanarskih osobah; nego nam je sada toplo preporučiti Vam, da se ne pustite provariti i nagovoriti od onih, koji rado za talijansku stranku i kojim je nakana uništiti sasvimo vaš milí materinski jezik, jezik praotacah Vaših; utamaniti obilježja vaše, lišiti vas od svih narodnih prava, od javnih službah i da samo Taljani budu u zemaljskom saboru. Oni će vas milo i drago lažljivimi obećanji gladiti. Oni će vam reći, da su Slavjani, ali za Boga nevjerujte im. Lažu! Oni će vas napojiti i nasititi dokle vam otmu vaš glas za šarenjako, a za tim neće vas niti priznavati, nego će vas još podsmiehavati, a obećanja? Vi to dobro znate, te imaste već i prigodu upoznati ih, da hinbeno postupaju. Kanfanarci! uglodajte se u Pazince, u vašo susjedo Žminjce i u sve ostalo slavjanske obćinare i lahko ćete se uvjeriti, da od kada su ustanovili slavjansko obćino, dobro napreduju, toli dušovno koli tjelesno. Ti obćinari nepomično odbacali su obećanja šarenjaka, dapače osvjedočili su jih, da su Slavjani, te tako takovi i kadri sami se upravljati i bez pomoći te tobožno talijansko kulture. Ovi obćinari i u dojdućih izborih sa oduševljenošću i dakako u većem broju, ovi će glasovati fiducijare, koji će dati svoj glas za slavjanske deputate, za pravoga Istrijanca, a ne za Talijana.

Zato ufamo se, da i vi Kanfanarci, koji ste svi Slavjani, a ne Talijani, kako i isto poročko glasilo u broju 387 potvrđuje, budući da kaže, da potječete iz Morlakije i kao svi narodi slavjanski i vi ćete slieditи primjeru braće vaše i glasovat će te za slavjanske ljude. Nemojte se bojati, ako vam talijanske gospoda i šarenjaci kanfanarski, kojima ste dužni, prieto, da će vas nemilo i nedrago goniti za duge vaše, ako za njih neglasujete. Ako se uz te prietnjo vi pustite predobiti, ave to više ćete dokazati, da ste robovi, da prodajete vas i vašu milu domovinu inostrancu i da nisto slobodni ljudi, i da se sramujete uživati one naravske slobode, koju vam je isti Bog dožvolio. Isto tako i pazinska gospoda prietiče dužnomu kmetu, da će ga goniti; ali što se dogodilo, da kmet bijaše gluh toj pretnji i da ista gospoda morađo klonuti i odreći se te nakane, jer uvidiše, da Slavjani moraju predobiti. Sada nam drugo ne ostane nego preporučiti vam, da izberete za fiducijare poštene, stalne i značajne osobe, a ne takove, koji se daju za novce prodati. Takove poznate, čuvajte jih se.

Izlet „Slovanske Čitalnice“ u Divaču, a odatle u glasovitu špilju u Škocijanu. Odbor naše „Čitaon'ce“ razposlao je svojim članovom sliedeći poziv:

Odbor „Slovanske Čitalnice“ Vam naznanja, da napravi 26. maja izlet v Škocijan. Odhod ob 7. uri zjutraj po drž. železnici s postaje sv. Andreja v Divačo. Ob 9. uri se odide iz Divače v ½ ure oddaljeni Škocijan. Ob 10. uri obisk in ogled Škocijanskih jam. Ob 1. uri skupni obed à la carte v gostilni gospoda Gombača v Matavunu. Ob 4. uri popoludne odhod v Divačo in sestanek na vrtu gosp. Mohorčića. Ob 8. uri povratek v Trst po državni železnici. Vožnja po železnici stane tje in nazaj za II. red gold. 1·20 za III. red 80 kr. — Zaradi reda, prostora na železnici in obeda prosi se, da se udeleženki prijavijo do sobote 25. maja (dboru „Slovanske Čitalnice“. Izlota udeležiti se moreje tudi nečlanovi.

Najnoviji panslavista. Javili smo u predposliednjem broju, da je premješćen g. dr. Vladimir Globočnik, c. kr. poresni nadzornik iz Pazina u Beč. Evo što ditamo u zadnjem broju slavne poročke „babe“ o tom premještenju pod naslovom „Finalmente“:

„Gosp. dr. Globočnik, nadzornik kod ovdašnje poresne blagajne, otrovljo je ovih dana Pazin odselivši se na novo mjesto u Beč. Njegov odlazak odobravaju svi građani pošto je g. dr. Globočnik panslavista najlíđe vodu (un panslavista della più bell'acqua), a kano takav nije se uzdržao od agitacije koli u uredu toli na drugih mjestih u smislu čisto hrvatskom. Srotan put dakle monsieur nadzornič“. Smijte se, g. doktore, ludorljam naših irredentidah!

Surovost tinjanskih krnjela. Od tamo piše nam prijatelj, da su naši narodni protivnici nikako nedadu smiriti. Prošle nedelje kad je imao onud proći provj. g. biskup iz Pazina za Kringu, sakupio neki surovi latin žaku nemirnjaka i beskućnika, koji su imali kod prolaska biskupova vikati: avive, a možda i na koji drugi način demonstrirati proti njemu i hrvatskoj stranki. Nemirnjaci, prevareni u nadi pošto je previsoki prenočio u Pazinu, htjeđoše so osvetiti na našemu čestitomu nadzorniku g. Defaru. Kad je već ovaj nalmo za svojom družinom počivao, navali tinjanski smrad na njegovu kudu kamenjem, vikom i krikom. Načelnik ustado, prijavi stvar žandarmerliji, te su nekoji odmah uputo u potjeru za nemirnjaci. Pri tom skoro da nije zaglavio vrledni žandarmerijski postnjovodja, kojemu je uz samu glavu prozujilo veliko kamen.

Doznav previsoki biskup za to junačtvo naših latina i njihovih podropnica, nehtjedoše prenoćiti u Tinjanu, što je svatko pametan odobravao, jer su naši buntovnici na sve pripravni. Zabilježite ovo, g. uredniče, na čast i slavu djedovske kulturo.

Svuda jednaki. Prošlog đedna obavili su se naknadni izbori za gradsko zastupstvo u susjednoj Gorici. Tamošnji Talijani, koji su na dlaku sličnі Istarskim Talijanom, poduzeli su sve i sva proti tamošnjim Slovencem i umjerenim Talijanom, koji su skupno postavili svoje kandidate. Nu bojeći se, da nebi svojimi običnimi sredstvi t. j. počkupljivanjem, pijđanmi i ocrnjivanjem poštenih Goričana uspjeli, upotrieblše tako crno i smradno oružje proti Slovencem, kojim se inače nijedna poštena stranka služiti neobićaje.

Budući si svakom prigodom podaju ruke istarski i gorički nazovi-liberalci i jer će so bez dvojbe i kod predstojećih zomaljskih izborah služiti naši narodni protivnici u Istri najornijimi sredstvi, podajemo njim eto „recept“ njihove bratje iz Gorice, kojim su se oni nedavno poslužili i koji bi mogao dobro doći istarskim Talijanom. Taj glasoviti „recept“, koji bijaše po Gorici pred izbori objavljen, glasi doslovce:

„Anatema. Maledetto sia colui che nelle presenti elezioni comunali presta mano al trionfo degli slavi a danno di Gorizia. Maledetto sia dalla terra che raccoglieva l'infame suo corpo. Maledetto sia dai figli o nipoti suoi sino alla terza generazione. Maledetto sia da Dio, dalla natura, dalla patria, dai cittadini, dal presente e dal più lontano futuro. Maledetto, maledetto, mille volte maledetto. Vada sperduta la razza sua abietta, la tempesta colpisca le messi dei suoi campi, il fuoco distrugga le sue case, la peste s'inerti nelle sue mandrie, rimanga sterile la sua donna, l'epidemia visiti la sua casa, il fulmine lo colpisca o rischiari l'ultima sua ora. — Così sia.“

Tim načinom oto agitirali su gorički Talijani proti Slovencem, a tako će raditi po svoj prilici i naši Talijančići.

Plaće profesora na rimo-katoličkih i grčko-katoličkih teologičkih sjemeništih uređene su zakonom 1. maja 1887. br. 68 D. Z. Plaća iznaša for. 1000 na godinu i 200 for. za službeni doplatak. Svakih pet godina do 25godišnjeg službovanja dobivaju osim toga kvinkvenale po 200 for. Podpuno mirovinu dobivaju nakon 40 godina službovanja. Za svako 4 godina službe kao dušobrižnik ili druga kakva crkvena služba računa se dotičnikom, koji postaju profesori, 3 godine u profesoraku službu.

Hrvatska čitaonica u sv. Petru u šumi svečano je otvorena prošle nedelje dne 19. tek. mjeseca uz sudčajno neizbrojena množtva naroda. Može se bez pretjerivanja ustvrditi, da se je prošlo nedelje ovdje sakupilo toliko naroda, koliko ga je bilo pred njekoliko godina kod taobora u Lindaru. K svečanosti prihrlio je iz Pule prodajednik puljsko čitaonice sa kakvih 15 pjevača, koji su ravnali narodnim pjevanjem. Danas se nemošemo upuštati u potanko opisivanje svečanosti, spominjemo samo, da je urnebeskimi živiokliči popraćen telegrafički pozdrav i blagoslov Njegove preuzvišenosti, velikoga biskupa Josipa Jurja Strossmajera kao što i pozdrav dra. Dinka Vitezića i drugih naših rodoljuba, što su toga dnova bili sakupljeni u Trstu. Kod skupno večere vladao je uzoran red i mir.

Nit ova naša narodna svečanost nije mogla proći, a da se nisu umješali njekoji paziuski šarenjaci, koji su došli istoga dana u sv. Petar sa glasbom. U bivšem paulinskom samostanu, gdje so sada nalazi krčma jednoga karnjola, zabavljali su se na svoj način sa svojimi „ovviva“. Vabilo se naše seljake na vino, nu naši vrli kmeti nisu htjeli ni bilcu, veleć, da netrebaju krnjelskoga vina. Oko 8. ure na večer odpratio je naš narod gostove iz Pule na kolodvor. Odmah zatim prispjeli su i spomenuti šarenjaci sa svojom glasbom. Na koludvoru pjevalo se neprestano i pozdravljalo živio-kliči naše prvake. Čuo se i kakav „ovviva“, ali ovaj bio je uvjek prekidan i zaglušen našimi „živio“ i pljeskanjem rukuh. U tih „ovviva“ odlikovao se je njeki starina pazinski te izazivao tim naše. Al kad je napokon počela našemu mukotrpnomu narodu na ovakva izazivanja krv vriti viđuć „vrag ti ga zariva“, sjeo je brzo spomenuti „ovviva“ u kočiju te pobrao svoje pete. Došlo bi bilo do izgreda, da nije čutvorica ces. kr. žandara pomno na sve pazila i da nisu naši rodoljubi mirili kmetovo, da se uzdrže svakoga nasilja. Ova sgoda dokazala je opet, kako se naši protivnici mješaju u naše poslove. Nu neka se paze, jer svaka strpljivost ima svojo granice. Što bi rekli naši šarenjaci, da su naši kmetovi došli prošlo nedelje izazivati u Pazin talijanašku gospodu iz Istre, što su bili tu sakupljeni te su viećali o predstojećih izborih? Jednako pravo za sve.

Obćinski izbori u Plominju. Iz ove naše obćine redko vam dolazi, g. uredniče, koja vieat, - prem bi mnogo toga bilo, da se oglasi. Dozvolite mi malo prostora u vašem cenjenom listu, za sliedeće redke: Polag staroga običaja prije izbora svako, a obćinskoga zastupstva ..upravlo je obćinski načelnik na agente pojedinih podobćinah poziv, da sazovo dotične obćinare na sastanak, gdje bi se označile osobe, koje bi bile vredne, da se izaberu u zastupstvo. Obćinski agenti sazivali bi svoje podobćinare, koji bi glasovali za kandidate, a agent je onda uspjeh sastanka javio načelniku. Na taj način svaka bi podobćina predložila tri ili četiri muža, koje se je onda bez pripravah i protivćine birclo u zastupstvo. Na sličan način obratio se je i ove godine obćinski načelnik u Plominju na obćinske agente, ovi su saslušali svoje ljude i odposlali svoje izviešće na načelnika. Obćinari podobćinah predložili su pako sada same muževe, koji bi imali volje i razuma, da zastupaju njihov interes u zastupstvu i da nastoje, kako bi se ova obćina, gdje živu čisto naši ljudi, privela u kolo ostalih naših obćina u Istri.

Nadajuć, da će se i kod ovoga izbora zastupstva slediti stari običaj, te da će glasovali za kandidate predloženo po pojedinih podobćinah, malo je obćinara pošlo na izbor u Plominj. Al ljuto su ostali prevareni; protivnici sastavili drugu listu, glasovali za nju, a naše se birače, koji su došli da glasuju za predloženo kandidate, izsmjuhivalo, kad su se oni ljutili, da je prekršoun stara vira! Evo na taj način provedeni su novi izbori u onoj obćini, gdje je došlo u zastupstvo do 10 ili 12 stanovnika iz samoga grada Plominja. — Razjareni podobćinari radi ovakovoga postupka odpravili su deputaciju našemu čovjeku, koji so u to poslovo razumije, da jim sastavi pritužbu proti obavljenim izborom. Uvidiv taj gospodin, o čem se radi morao je svoju rečitost upotrebititi, da ljude osvedoči, kako navedeni postupak nemože uništiti izbora, jer nisu zakonski propisi povrodjeni. Deputacija nije mogla vjerovati, da mogu ovakvi izbori biti valjani. Nauka svoga jest: nouzdaj se u nikoga nego radi i biraj sam bez svakoga obzira. Toliko vam javljam, da znado naš puk u Istri, kako se ovuda obavljaju obćinski izbori. *

Opet petarde u Trstu. Kano svakom prigodom kad se slavi kakva austrijska svečanost u „provjernom“ gradu Trstu ili njegovoj okolici, tako su i ovih dana prigodom porinuća carskog broda „Fran Josip I.“ potardami demonstrirali naši „irredentići“. U predvečer svečanosti bačene su i razpranute su u gradu Trstu četiri petarde i to dvie u blizini ces. kr. namjestništva, jedna u dvorištu patrijotičnoga društva „Austria“, a jedna nedaleko spomenika našeg slavnog Rondića pred južnim koludvorom. Slučajno nije se dogodila nikakva nesreća. Službeni časopisi šute o tom kano zid, a poluslužbeni kažu, da su to „otročarije“ i ništa više. Uzmimo dakle, da bijahu to samo „otročarije“, nego godinami „djeca“ rastu.

Gorupove štipendije. Podieliti će se sedam štipendija g. Gorupa djakom srednjih škola, svaka po 250 for. na godinu, zatim tri štipendije za visoke škole svaka po 300 for. Pravo na ove štipendije imadu 1) slovenski djaci koji su u rodbinstvu sa ustanovitoljem, 2) ako neima ovih, djaci slovenske ili hrvatske narodnosti iz Kranjsko, Štajorsko, Koruško i Primorja (Trst, Gorica i Istra), 3) neimado li ovih, tada djaci slavenske narodnosti. Pravo podieljivanja imade sam ustanovitelj g. Gorup. Molitelji valja da pošalju svoje molbo putem predpostavljenih školskih ravnateljstvah c. kr. zemaljskoj vladi u Ljubljanu do 5. junija t. g. Molbi treba priložiti krstni list, svjedočbo dvih zadnjih tečaja i, ako želo dokazati rodbinstvo sa ustanovitoljem, dotični rodoslovni list.

Novi austrijski ratni brod. Dne 18. o. mj. spušten je u more u mjestu „San Rocco“ na Istarskoj obali novi austrijski ratni brod kratar „Franjo Josip I.“. Svečanomu činu prisustvovalo je nepregledno množtvo obćinstva, koje je na 4 velika parobroda iz Trsta došlo. Kao kuma obavila je obred nadvojvotkinja Marija Josipa, koju je dopratio suprug nadvojvoda Otto. Tom sgodom primio je admiral barun Sternock od sveg rodnog grada Cjelovca prekrasnu admiralsku zastavu. U posebnom paviljonu prisustvovali su dostojanstvenici, namjestnik đo Protie, ministar Zaleski, predsjednik carovinskoga vieća dr. Smolka i mnogi članovi arlstokracije. Pošto je crkveni obred bio obavljen, te pošto je nadvojvotkinja izrekla govor, spuštena bi ladja u more uz gruvanje topova ostalih ladja ratne mornarice. Na parobrodu „Greif“ sliedio je zatim banket, te konačno natjecanje na čamcih.

*) Duskora imate birati fiducijare, koji će birati zastupnika u zemaljski sabor u Poreču. Pohrlite svi, koji imate pravo na biralište, pak izaberite svoje ljude za fiducijare. Zato valja da se odmah porazgovorite i sporazumno postavite muževe, za koje ćete glasovati. Op. Ured.

Lutrijski brojevi

dne 18. maja

Trst	28	6	24	51	3
Linc	34	49	2	16	35
Buda	74	63	10	70	30
Innsbruck	59	5	21	70	40

dne 22. maja

Prag	13	31	90	40	85
Lavov	44	34	29	65	45
Hermannstadt	6	45	63	13	8

Javna zahvala.

Nad gubitkom našeg milog strica veleč. g. popa Pera Bogovića župnika u miru, koji usnu u gospodinu podkriepljen svetotajstvi dne 14. tek. mjeseca u 83. godini najprije od srca vječna hvala i harnost budi osobito mnogočastnom župeupravitelju popu Pavi Milovčiću i duhovnomu pomoćniku popu Franu Žicu, koji u svakoj prigodi i sve do zadnjeg časa izmjenice nastojahu pokriepiti i ublažiti bolest pokojnikovu. Zatim iskrena hvala

mnogočastnim svoćenikom popu Šimi Milovčiću, popu Antonu Juraniću, popu Peri Bogoviću i č. otcu Šimi Žicu, koji su prisustvovali sprovodu i brinuli se, da što sjajnije izpane. Ništa no manje liepa hvala i vriednomu gosp. dru. Fabijaniću, koji ga je ljećio i nastojao, da ga ugrabi iz pandžah grozne i nemile smrti. Napokon svim prijatoljem, znancem, rodbini i svim Dubašljanom, koji nastojahu ublažiti našu tugu i žalost, te sprovedoše ostanke do hladnog groba — svim vječna hvala i harnost, a od Boga plaća.

Dubašnica, 18. maja 1889.

Uoviljeni:

Pop Tome Bogović, Pero Bogović nećaci.

Br. 287.

Natječaj.

Raspisuje se služba ravnajućega učitelja trode pučke vrsti na jednorazrednoj mješovitoj pučkoj učioni u Šišanu.

Nastavni jezik je talijanski i hrvatski.

Od molitnja se zahtjeva osim obćenitog usposobljenja za pučke učione i usposobljenje za poučavanje u vjeronauku.

Plaća je ustanovljena u zemaljskom zakonu od 14. decembra 1889. br. 15 kr. m. z. iz 1889.

Molbe neka se amo šalju u toku od 14 danah.

Od ces. kr. kot. školskog vieća

Pula, 15. maja 1889.

Conti v. r.
predsjednik.

G. G. Piccoli-ju,
lekarničaru v Ljubljani.

Vinica na Dolenjskem, dne 12. jan. 1889.

Blagovolite mi poslati dvanajst stekleničic Vaše **esence za želodec.** 4—12

Pohvalno omenjam, da je bila raba lani poslanih 36 stekleničic izvrstna. Nekteri ranjih vrst so vžívali esenco z najboljšim vspehom. Neka bolnica je bila uže na smrt bolna, vsi so mislili, da umre v malo urah umrući; toda komaj je zavžila nekoliko kapljic esence, je šo okrevala in čez nekoliko ur popolnoma ozdravela — med tem, da je bila poprej več dni šo skoraj na smrtni postelji. Esenca se toda zarad njenega izvrstnega vpliva zame najbolje priporočuje.

S odličnim spoštovanjem

Jurij König, župnik.

Stiskaonice (preše)

za

vino i ulike

nove izvrstne gradnje

sa dvostrukim strojem u 10 raznih veličinah.

Odlikovane prigodom državne izložbe voća u Beču (oktobra 1888) iza više danah trajajućih stiskovnjačkih pokusa sa

☛ I prvom nagradom! ☚

8—10

Mlinovi

za grožđje, jabuke i ulike

izrađuju se i razašilju iz tvornice u Beču

Ph. Mayfarth & Co.

Mehanička štoljezna, fužina na paru i tvornica gospodarskih i vinarskih strojevah

Beč, Frankfurt n. M., Berlin N.

Ilustrovani cenici, pohvalna priznanja iz Dalmacije, Istre itd. šilju se na zahtjevanje badava i franko.

Traži se dobrih zastupnikah.

Kamaleonte četvorci

prorokujući vrieme.

Ovi su četvorci iz stakla naličeni sa pet prozirnih bojah i sa posobnim procesom uvrđeni u liep drveni okvir. Imaju pako mogućnost proreći kakvo će vrieme biti, kao i barometri i to mienjajući boje. Predstavljaju u većini okolice, vodopade, gradine itd. Obešaju se pako na prozore, ali tako, da su licem prama sobi obrnjeni, to tako služe na ukras sobe. Bilježe n. pr.: **Vrieme stalno i suho** sa živahnimi bojami. **Kiša u izgledu** promjeniv zelenu i modru boju u žutu i crvenu.

Promjenljivo vrieme sa polu bojami.

Oluju sa neprestanim obledjenjem bojah.

Cieno: Gabinet format ducet . . for. 5.—
Visit „ „ „ „ 3.25

Ako koji pošlje unapried for. 2 dobiti će prosto poštarine i svega 2 četvorca u gabinet i 2 u visit-formatu.

Henrik Pegan,
8—30 **Trst, Lloydova palača.**

Marijaceljske želodečne kapljice

izvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Nepreseglive dobrote je posebno vpliv njihov pri notežnosti, slabosti želodca, ako a grla smrdi, napenjanju, kilam pohanju, kolikoj, želodčnom kataru, gorečiće (zavci) pri preobilnej produkciji slin, rumenici bluvanju in gnjusu, glavobolu, ako boli iz želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu

Varnost. znamka proti glistam, bolezni na vranici in jetrih in tudi proti zlati žili ali himorojdam. Cena steklenici je s nakazom vred samo 40 nov., velika steklenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar „k angelju varhu“ *Karl Brady Kremsir, Morava.*

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstajli, označeni so na vsakej steklenici priloženemu poduku za vporabo.

Pristne dobe se skoraj v vseh lekarnah.

V Trstu: Lekarna: Antonio Suttina. — Lekarna: de Leitenburg, all' Ercole trionfante. — Lekarna: Eduard de Leitenburg, alla Salute. — Lekarna: A. Praxmayer, al due Mori. — Lekarna: Pietro Prandini, alla Fontana Imperiale. — Lekarna: Benedetto Saraval, al Amazone Trionfante. — Lekarna: Benedetto Vlach Minlussi, alla Corte. — Lekarna: dr. Vittorio Serravallo al R. dentore (glav. skladiš.). — Lekarna: Benedetto all'orso nero. — **Pazin**: Lekarna Fr. Baccarcich. — **Sežana**: Lekarna Philipp Ritschel. —

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in ponemanjo se mnogovrstno. — V zavarovanje pristnosti mora biti namotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gornjo varnostno znamko ter mora biti na vsakem priloženem poduku na vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusek-a v Kremerjach (Kremsier).

Kaputi iz kaučuka:

nepromočivi raznobrojne vromene tkanine najviše četvorouglo sivo i tamno boje. Na jednoj su strani u vidu kaučuka (posvema sličnu svili) ili ornog sa naglavkom i dvostrukimi zapuni.

☛ Ti kaputi rađjeni su na dvie pravilno strano, te se mogu rabiti i po liepom vromenu kao gornja suknja.

Ciena for. 7.

Franko poštom u svako mjesto u monarkiji. — Šilje se uz predhodnju pladu ili pouzećem.

U narudžbah mora se naznačiti duljina kaputa i širina prsah. 30—

ENRIK PEGAN.

Trst palazzo del Lloyd.

Izvrstni strojevi.

za svaku porabu kod gospodarstva dobivaju se u mojem skladištu pod tvrdkom:

„SCHIVITZ & COMP.“

ulica Zonta br. 5 u Trstu

uz nizku cienu i prosto od carine.

Osobito preporučam za sada:

MLATILNICE I ČISTILNICE,

Strelaljke za očuvanje trsja od peronospore.

1—8 **V. Mat. Živic**, in žinir.

PROLJETNI LIEK. 20—4

Kao najstariji i najdašatniji proljetni lek za mlade i stare, za osvježenje i odpravu pokvarene krvi, preporučaju najslavniji liečnici već odavna uporabljivanje slovečе i odlikovane

žuhke budimske

Rákóczy-vode,

koju dakle posebice preporučati nije treba.

Glavno skladište u Trstu uvjek svježe punjena kod vlastnikah sdanca bratje Lone Ivana Cillija; zatim kod *J. Serravallo*, te u *svih ljekarnah i mineralnih trgovinah.*

Bolezni želodca,

in spodnjih telesnih delov, jeter in vranice, slabe mlle, zaprtje, vodenico in kronična driska, odzravi se najvspešnejše **PICCOLI-jevo „ELIXIRJO za ŽELODEC“**, koja je tudi izvrstno sredstvo proti glistam. Pošilja je izdelovatelj lekarnar **Piccoli** v Ljubljani (Dunajska cesta) proti poštnem povzetju.

(Varstvena znamka).

V stekleničah po 15 novč. se prodaja v Trstu v lekarnah: Manoliutto, pl. Leitenburg, Liprandi, Pox-satto Praxmarer, Prendini, Kavalini, Rovis, Saraval (za magistratom); Serravallo, Skopaynsky, Suttina in Zanetti. — V Istri v lekarnah: *Rovinj* angelini, *Pulj* Wassermann, Carbucichio, Rodinis; *Dinjan* Tek, Bradamante; *Koper* Giovannini, Favento; *Piran* Fonda, Lion; *Rizika* Lion; *Novigrad* Tamburini; *Poreč* Candusio; *Višnjada* Patelli; *Buje* Bonetti in v večini lekarn v *Istri, Primorju, Tržaški, Dalmaciji, na Kranjskem, Štajarskem in Koroškem.* 12—8

Najvede odlikovanje Njeg. Vis. pok. prestolonasljednika Rudolfa.

ZA NAJNOVIJI IZUM!

Visoko odlikovanje Njeg. kr. Visosti princa Agusta Coburg-Gotha.

u closetih i kupeljnih uredba.

Kupeljne sprave za vodovode **studenom i toplom vodom** koja se dado regulirati na svaki stupanj sa termometrom bez osobitih priprava, stoga prikladno osobito na pokrajinskih gradovih, za hotele, ustave, zanatnike, u ljetnikih itd.

Patentirane kupeljne peći za zimsku i ljetnu porabu.

Kupeljne sprave sa patentiranim toplom u 30 časaka za samih 5 nvč. ugljevlja pripravi se kupelj i bez vodovoda.

Najnoviji u Closetu se izmjerenim polikvanjem bez smrada, jednostavno i elegantno. **Closete za sobe, kahole** itd.

Osim toga preporučuja se po sudu prof. Wintermitza moja sprave za kupelji i hidrotherapiju; pramonstvo i čvrsto parne kupelji, kupeljni stolovi sa ili bez grijanja.

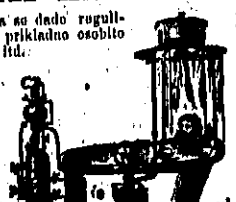

δ 3 Uvedba vodovoda i sisaljka

M. STEINER,

tvorničar c. k. pr. v. kupeljnih i closet-uredba Beč II. Taborstrasse Nr. 20/12 (za c. kr. poštu.)

Ilustrovan cenik šalju se badava i franko.

Krščansko tekmovanje!

Prosi se čč. duhovšćina, krščanske učitelje tur meščane uljudno, da kolikor mogoče priporočajo to **solidno, ceno, edino krščansko tekmovanje.**

Poletno češljano sukno

za moško opravo, elegantno, trpežno, se mora prati, 60 cm. široko.

1 oprava 6½ metrov samo for. 3.—

Brnsko sukno

samo dobro vrsti:

3.10 m. za jedno obleko for. 3.50
3.10 „ „ „ „ „ 5.—
3.10 „ „ boljšo „ „ 7.80
3.10 „ „ fino „ „ 9.50
3.10 „ „ jako fino „ „ 12.50

Brnsko sukno za suknje:

2·10 m. za površno suknjo f. 3.30
2.10 „ „ „ fino „ 5.40
2.10 „ „ „ jako „ „ 12.60

Črno sukno za obleke

za duhovniške in salon obleke:

1.20 m. Cosking za hlače for. 2.60
2.30 „ Peruvienne za hlače in tolovnik „ 7.20

Vse, kar ponujajo druge tvrdke, ima tudi krščansko tekmovanje in sicer bolje in ceneje.

Za ženske obleke

gladko sukno vsako barvo:

Cachemir 10 m. . . . . for. 4.50
Volnati atlas 10 „ . . . . „ 6.50

Poletno sukno za prati:

Creton, lopi uzorci 10 mtr. for. 2·80
Satin, „ 10 „ „ 3.—
Trošilje sivo, svitlo in tamno.
10 m. l. for. 3.50. ll. for. 2.80.

Za domačo porabo:

Domače platno, 29 vatljev ⅘ f. 6.20
„ „ „ „ „ „ „ 5.50
Sifon, fini „ „ „ „ „ 5.50
„ srednji „ „ „ „ „ 4.50
Kraljevska tkanina „ „ „ ¼ „ 5.80
„ „ „ „ „ ½ „ 7.50
Kanafas pravo barvo 29 „ „ „ „ 6.—
Oksford „ „ „ „ „ 4.50
Brisalke I. 6 komadov „ „ 1.80
„ II. 6 „ „ „ 1.20
Namizniki, 6 „ „ „ 1.20

Vse, kar ponujajo druge tvrdke, ima tudi krščanske tekmovanje in sicer bolje in ceneje.

Krščansko tekmovanje stroži vestno ter sprejme nazaj kar se ne dopade.

7—10 Naročbe izvršuje se po povzetju ter se imajo pošiljati na: 10—10

Erstes öst. behördlich concess.

HANDELS-AUSKUNFTS-BUREAU IN BRÜNN.

Uzorci in cenik se moreje zahtevati pri istej tvrdki.

TVRDKA

Bernhard Ticho

Brünn, Krautmarkt 18,

(v lastnej hiši) 11—20

pošilja proti povzetji:

Tkana ovčja volna
dvostroke širokosti, trpežna, cela obleka, 10 mtr. for. 6.50

Indijski Foule
volne, dvostroko širok, cela obleka, 10 met. f. 5.

Novosti za obleke za gospe
po najnovejšej šegi progasto Blago v vseh barvah, dvostroko, 10 met. f. 8.

Črni Terno
saksonski izvod, dvostroko širok, za celo obleko, 10 metrov f. 4.50

Progasto blago za obleke
60 cim. široko, najnovejši vzorci, 10 met. f. 2.50

Volnati rips
v vseh barvah, 6.0 cim. širok, 10 metrov f. 2.80

Dreidrath (Trošilje)
najboljša vrsta, 60 cim. široko, 10 metrov f. 2.80

Aquard blago
60 cim. široko najnovejši vzorci, 10 metrov f. 2.80.

Francoski Vest
10 metrov, elegantna obleka, ki se daje prati, for 3.—

Košulje za gospode, lastno delo
bele ali barvane 1 kos I a f. 2.80, II. a f. 1.20

Ženske košulje
iz šifona in platna, fino vtetene, 3 kom. for. 2.50

Ženske košulje
iz močnega platna sčlenkami 6 komadov f. 3.25

Dom če platno
1 komad, 30 vatlov ⅘ for. 4.50
1 „ 30 „ ¾ „ 5.50

Klug-Webe
boljša vrsta platna
1 koma 1 ½ širok, 30 vatlov f. 6.—

Sifon
1 komad, 30 vatlov, I a f. 5.50, najboljša vrsta f. 6.50

Kannafas
1 kom. 30 vatlov, III a f. 3.80
1 „ 30 „ rjdeč „ 5.20

Kanavas iz niti
1 kom. 30 vatljev, III a rjdeč f. 6.—

Oksford
za moške hlače, dobre vrste, 1 kos 30 vatlov f. 2.50

Angl. Oksefort
najboljši, jako priporočljiv, 1 komad, 30 vatlov f. 4.50

Garnitura iz rip a
sestoječa iz 2 pustelj ih pregrinjal in nam'znega prta sé svilnatimi franzami for. 3.—

Garnitura iz jute
2 pustelj ih pregrinjal in namiznega prta s franzami f. 2.50

Jute zastor
jurčki vzorek; podpulul for. 2.80

Holandeske dolge pregroge (ostanki)
10—12 metrov dolge, 1 ostanek f. 2.60

1 Poletna ogrinjača
⅘ dolga samo velum f. 1.20

Konjska plahta
jako dobra, 180 cim. dolga, 180 cim. široka, f. 1.50

Odeje za fijakerje
carskorumene, 1 komad f. 2.50

Tovarno skladišče suknega blaga

Brnsko sukno
Odst nek 3.10 m. trov za podpolno moško obleko f. 3.75

Moderno sukno
3.10 met., jako fino kompl. moško opravo, for. 8.—

Poletno češljano sukno
ostanek za komp moško opravo, more prati, 40 m. dolgo. f. 3.—

Brnsko moderno blago
Ostanek za podpolno moško obleko 3.10 metrov dolgo for. 5.50

Priložnost za kupovanje!
Brnski ostanki sukna.
1 ostanek za 1 kompl. moško obleko 3.10 met. for. 4.50

Blago za površnje suknje
najfinejše vrste, za celo suknj f. 8.—

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči

Elegantno izvedena zbirka uzorcev z 400 znamkami g. krojačem nefrankovano.

Tiskara Dolenc.

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

Broj 22. Tršćanski U Trstu 30. maja 1880. Godina XX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 6 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa vplivom. Novci se šilju poštarskom napuštnicom (assegno postale); na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu pošti valja točno označiti.

Komu list nedolazi mi vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji: 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 28.

„Blagost ništa nije stroži, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Pripravе za sabor.

III.

Imali smo spravo na ovu razloženi radi kojih još uzroka treba, da naša stranka upre sve sile, da zastupnikah svoga roda pošalje čim više na sabor Poreški. U to nam je došla biela knjiga od prijatelja iz Pićna, koj se bavi upravo onim jednim razlogom.

Mi ćemo nešto potanje o tom govoriti, zato se neće onaj dopisnik ljutiti, ako njegov dopis nepriobćimo baš onakov, kakov jest. Potrebno je dakle, da u sabor dodje čim više naših ljudi i zato, da budu ponigli svoj glas za promjenu izbornoga reda.

Grozota je i pomisliti, kako je nepravo razdieljen broj zastupnikah medju gradsko i medju seosko pučanstvo.

Tobože znamenitija mjesta, recimo gradovi u Istri, biraju jedanajst zastupnikah, a negradjani biraju dvanajst zastupnikah.

Što je taj puk gradovah istarskih?!

Ako se izuzme malene iznimke, pučanstvo gradsko nedaje razlike nad pučanstvom seoskim, a to ni po znanju, ni po bogatstvu, ni po starini, ni po ničem.

Oli sto i deset tisućah puka, koji živo u gradskih obćinah, izuzmimo Pulu sa 25.000 dušah, ostane nam 85.000 dušah. Od tih, po zadnjem brojenju puka, bavi se poljodjelstvom 45.000 dušah, dakle ostane recimo čistih gradjanah, koji nieu poljodjelci 40.000 dušah.

Ali nemislimo, da su oni samo velika gospoda, jer veliko posjednike valja izuzeti, buduć biraju posebice svojih pet zastupnikah.

Ostaje dakle koji kramarić, trgovčić, zanatnik i ribar. Ali ta vrst puka ima već svoju oblast, to jest trgovačku komoru u Rovinju, koja opet bira 2 zastupnika na poreški sabor.

Sada ima se znati, da negradjanah, to jest puka po selih ima u Istri 182.000 dušah, a svi ti jedva mogu poslati na sabor 12 zastupnikah.

Ako izuzmemo iz gradovah velike posjednike, koji biraju ob sebi, i ako izuzmemo ono nešto trgovaca i industrianta, za kojih interese trgovačka komora izabire dva zastupnika, onda u Istri odpada svaka razlika izmedju sela i grada, te bi gradski puk morao birati od prilike po jednako zastupnikah, kao i seoski puk, i to prema broju dušah. Po tom računu moralo bi doći na vanjsko pučanstvo barem 14 zastupnika, a na gradsko pučanstvo najviše 0 zastupnika. Do sada po zakonu izvanjski biraju 12, dakle barem 2 premalo, a gradjani biraju 11, dakle barem 2 više nego li bi jih išlo. Tako su pravo govoreć na naš gubitak 4 glasa u saboru, i toga nemože nitko poreći.

Evo vam jedan od najžalostnijih primjera: Soljan, koparskoga kotara, njih 40.000 na broju, imaju pravo poslati u sabor samo dva čovjeka, a gradjani koparskoga kotara, kojih je samo 20.000, imaju pravo poslati u sabor tri čovjeka, a medju timi gradjani koparskoga kotara blizu 16.000 havi se poljodjelstvom.

Tko će nam reći, da je ribar recimo iz Kopra ili Izole pametniji, bogatiji, stariji u Istri od kmeta dalje od mora? Nitko! Ipak po izbornom zakonu jest tako.

Ali još žalostnije je ovo: Stanovnik grada, makar plaća pet, šest forintih franki, samo ako je u obćinskih listinah u drugom izbornom tielu, može za samu svoju glavu ravno dati glas za zastupnike, a soljanin, ako plaća i 99 forintih poreza, mora tekar za fiducijara glasovati s tolikimi drugimi, a tekar tih nekoliko fiducijarah biraju 2 zastupnika.

Talijanska stranka imala je do sada 25 godinah vremena, da tu nepravdu uvidi i da ju popravi novim zakonom. Talijani bi to bili morali učiniti, da su pravi liberalci, to jest, da hoće dieliti slobodu i pravo posjednike drugim kako i sebi. Ali oni toga nisu učinili, nikad ni spomenuli. Zašto ne? Zato, jer u onih mjestih, koja su brojena za gradove, ili jesu sami Latini, ili je hrvatski i slovenski puk svojemu jeziku manje više otudjen, i o njih vezan. Toga puka mnogo pada u treće tielo za izbore obćinske, a ti ni neglasuju za sabor. Tako dodje, da iz gradovah budu izabrani sami Talijani, iz velikog posjeda i trgovačke komore isto tako, iz seoskih obćinah na silu također koji god, pak eto ti čudo neviđeno, da u saboru Istre, gdje je većina puka hrvatskoga i slovenskoga, njegovih zastupnikah ima samo maleni broj.

Stotinu drugih nepriličnih stvari ima u našem izbornom redu za sabor, ali nije ovdje mjesto sve to nabrajati.

Iz primjera, koje smo dali, lahko je uviditi, kolika je dužnost svim rodoljubom paziti i unstojati svakim dopuštenim načinom, da čim više dodje u sabor ljudi hrvatsko narodnosti; oni će proučiti i na viditelo iznesti također, kako je pogubun za nas zakon izborni, i kako ga valja promjeniti.

Nezaboravite nikada, da jedva na 15 tisuća kmeta dodje po jedan zastupnik, a već na 10 tisuća gradjanah dodje po jedan, i da su neki ti gradjani već zastupani u saboru po onih iz velikoga posjeda i po onih iz trgovačke komore.

Zato nastojte živo, da Vam talijanska stranka neotme n i t i j e d n o g a mjesta u izvanjskih obćinah, jer ona još u gradovih žanje prodobar plod od zakona, koj je bio stvoren onda, kada se za pravo stanje Istre nije znalo!

Drugom prilikom, ako Bog dade zdravlja, još ćemo po koju iznesti, neka se vidi, da negovorimo u vjetar i da naša politika nije toliko, da se više, nego je osnovana na brojevih, pobudjena od potrebah narodnih, a zadojena vjerom i ufanjem u bolje dane. —

DOPISI.

Su vrh Učke 20. maja 1880. Čekah više vremena, hoće li se možda koje vrstnije pero javiti nego li je moje iz ovih krajeva u dičnoj „Našoj Slogi“, ali kada nikomu traga, ovo mene se par redaka, da barem svietu pokažem, da nam ni pod Učkom izginuo trag nije, već da i ovdje živi Hrvat čil i zdrav. Da, jedino pod ovim istarskim olimpom živi naš narod zapušćen, zanemaren, tlačen, to varan i vodjen od izdajica roda svoga. Naša dječica, budućnost i nada naša, ostavljena bez ikakve poduke i uzgoja. Vranjčani nebili tako sretni, da dobiju učionu, a sada ostali i bez svećenika selitbom g. Pikulića u Dolenjuvas-Lupoglav, koji je njekojim u Boljunu jako „amotao“, osobito seljaku Luki (contadino Luca) u poročkoj „babi“. Je li tko mislio za vranjeku župu, to nam nije još poznato. Eto kako nam se događa! Boljunčani bili isto malne godinu dana bez škole, a sada opet dobili svoga učitelja, komu ovim putem na srce polažemo ime puk i djecu, koji ješto čami u tmini neznanstva. Učinit će dobro djelo onaj, koji se ikoliko pobrine za ovaj siromašni puk, te donese bar zrnce izobrazbe u njegovu siromašnu kolibu. Radujemo se, da se već i ovdje opažaju prvi znaci narodne svieti. Da je boljunska obćina za-

PODLISTAK.

Šime i Mate.

Pod Novovaškom ladonjom.

Š i m e. Bog te živio Mate! čekaj da se malo pogovorimo, zač čujem, da ti naši ljudi rado štiju i slušaju naše razgovore.

M a t e. Ja din, da i moru nas slušati kada samo istinu povidamo.

Š i m e. Da, meni je drago, da nas vesolo slušaju, a mi je još dražje kad nas rado i poslušaju. Ča mi se smiješ?

M a t e. Te nas poslušati te i ovaj put zač su niki ostali dugim nosom ipo zadnjih izbori; čuda jim se obećalo, a ništa dalo. Češ da ti povidam zašto se smijem?

Š i m e. A povidaj slobodno.

M a t e. „Dobro došno šior Mate! Kako je? Kada greto ča? Čuto bodi na drva? Na grozdje? . . . Na kože . . . S Bogom šior Mate! Pozdravi mi ga šior Šime, šior Jure, šiora Julu i reci, da mu ima ništo reć, da ne zabo, da mi ga imaju dati, sada ki su ga blizu baložacioni . . .“ Tako su mi se klanjali niki dan naši Talijančići u Poreču, govorili lepo hrvatski i mo š l o r a l i brajno kako Kamulića.

Š i m e. A znaš, da to nas i lustriši mat šiorom u ruki dokle projdu izbori, a potlo po staroj navadi: Va via mostro Dešćavo, vain Zagabria mostro de Kroato nato in boškol

M a t e. Niki naši su me sigurali, da to bit brzo izbori za poročki sabor i da ovaj put ćemo bolje otat kozi na rep i najbrže komugod barbuo izgulit. A ja sam reka: Božo daj! blažona naša Istrija!

Š i m e. Dobit ćemo za stalno i još koj klin zapucat Talijanašom samo ako budemo složni i ako naši ne budu prodavali svoju kožu kako zadnji put. Počeli su neki kraguji letit po naših sell i lovit naše kokoše i kupovat naše kože novcem ili silom ili milom.

M a t e. A bogme svakomu je drag forint ili potača.

Š i m e. I Juda Škarijot jih je dobia 30 za izdati Isusa, a potlo si kupio konop i se obisia na smokvu, na kojoj je poginul kako hudoba. Tako će se zgodit svakomu, koj izdaje svoju braću, svoju domovinu, svoj matorinski jezik i prodaje sam sebe za mižolić ruma, za jednu užinu, al za se najisti tovarskega mesa. A pak ča misliš, da to plaćaju iz svoga? Danas ti dadu forint, a sutra imaš povratit pet forinti. Paga šćavo otažil! I sada klatare po selih, miro crikve, turnje, obećivaju ceste, željeznice, škole, šterne . . . a po izborih mi po koxjih puti i vode iz kaljuže, a oni palače, teatre, kuntrade, forale. Mi pomoremo svo plaćat; ako pak ćemo ča zć se, nam govore u brke: Fa to šćavo so tivel gavor. Moni zco, tobi jarebica, ali tobi jarebica, moni zco, kako ćeš! Plaćila nam prte svake vrsti: plaćamo popa, učitolja, učiteljicu, a nimamo nijednoga; plaćamo volovinu, plaćamo na koze, na ovce, na jilo i na pilo. Misliš, da to stavit plaćila na karoce, na konje, na luže, na palače, na kapitale, na teatre? A valjo! Još samo fali, da stave plaćila na naše voze i vole, vozčo i tovaro, na ovce i kozaru, na podzemuljko, štale i dvore. A kako i nebi? ter ih mi učinimo gospodaro u našoj kući, jim damo sukno i škaro, a bogme oni krojo za se, a nam bašta i brunto . . . porta šćavo otažil . . . . Nas muče, nas tuču, a plakati nam ne dadu; naš jezik nesmiemo govoriti, a još manje pisati. Pak da nije to žalostno stanje za nas? Ja se ufam, da ovaj put ćemo se opamotit, da su već i naši Istrijanci odprli oči i da te svi glasovati za naše ljude, koji to nas branit i zagovarat.

M a t e. Govore Talijani, da toga ne budu, i da sve to popi smućuju radi da jim se poveća plaća i da moru oni sami zapovidati.

Š i m e. Ja vidim, da popa si moramo sami plaćati, a nisam vidia, da kada Talijani po gradih nose popu žito i grozdje. To će reći, da popi po gradih imaju lipu plaćicu i da notribaju kmetskega truda kako na solu. Da su naši zastupnici u Poreču i Boču, bi ča providili i za nas, bilo bi bolje popu i kmetu. Ako popi zapovidaju u crikvi, ma naši Talijančići bi ltili zapovidat u crikvi i vani, to svo nas vodlti za nos. A to nevalja.

M a t e. Ča da je imel bit niki tabor pul sv. Petra? Molim to ča je to i zašto se drže tabori?

Š i m e. Tabor, to ti je sastanak naših prvakah, skupčina naših poštenjakah, koji bi se sastali, da se spoznaju za se sprijateljiti, za se dogovoriti, kako si imamo pomoći u naših potribah i novoljah, kojo imamo izabrati za naše zastupnike i branitelje u Poreču i Boču. Onde bi spoznal brat brata. Laništan bi spoznal Promvnturca; Kastavac Modulinca; Pićanac Kaštelirca; Gračišćan Novovašana; Dragućan Vabrožana itd. Za dobiti valja se složiti. S tabori su pridobili Kranjci, Štajorci, Čehi, Moravci i svi Slavjani.

M a t e. A zač pak nisu dopustili, da se drži tabor.

Š i m e. Zač da se kapitanat boji, da bi prišli Talijančići naše ljude uznemirivat, pak da bi se dogodila smutnja.

puštena, te da se tu hoće vrlih i jakih sila, dok se samo nekoliko izgladi, što se je tečajem mnogo godina zanemarilo, o tom danas nenaumih pisati.

Ali da, još Vam se nije objavilo, gospodine uredniče, da se je mjeseca jenara u Boljunu konstituiralo novo občinsko zastupstvo. Tim se je prilično zatasalo, jer se občinski izbori obavili još 3. i 4. oktobra prošle godine. U svih trih tielih predobila je „talijanska“ stranka. Velim talijanska, a gdje su ti Talijani na Boljunšćini? O tom nema ni govora! Da, zbilja u Boljunu jesu „takozvane“ tri obitelji talijanske, u kojima dakako vrijo „puro sangue italiano!?“ Ti ljudi su Vam samo domaći slabići, sebični i slavohlepni, a za koricu „krnjelskoga“ kruha otrgli se od materinjih prsi. Borći se u tudjinstvu za svakdanji život, naučili se par rieči talijanski, sada eto postavili su se za apoštole i širitelje talijanske kulture!! Oni misle, jer znadu koju promucati talijanski, da su time svu talijansku kulturu usisali. Naš suljako, Hrvate drže za glupane, nesposobne nikakvu djelu. Protiv izborom bijaše a naše strane podnošen utok, i to proti trećemu tielu, na namjestničtvo u Trstu. Riešilo se ga taku, da se ima ponoviti izbor samo za jednu osobu. U novo občinsko boljunsko zastupstvo ušao je i Fran Foranda, koga u volike hvali poredka „blobetuša“, koji bi bio jedini valjda u stanju pobiliti one crne i ružeće se „palače“ u Boljunu. Nota bene: „Francesco Forranda“ i „contadino Luca“ t. j. hvalitelj gosp. Forando, čini mi se, da su blizanci. I zbilja, na savjet „seljaka Luke“ upre taj „gospodin“ svo svoje silo, da se dočepa občinskoga kormila. Tvrdjaše, da bude li načelnikom, da će popravit puteve, crkvu, učiniti mostovo i koješta drugo; u Boljun dođi će žandarmerija, a valjda i kapetanat. Ostobodi nas Bože takovih svemogućnika! Nepoznane gostove nećemo u kuću. Dolatine uspjelo mu u nekoliko, te prodobi na svoju stran nekoje naše občinske zastupnike. Tužna im majka, koju tako kruto proganjaju!

Prispije 10. dan mjeseca jenara, kada su imali izabrati novoga glavara. Troba zabilježiti, da je prvoga dana ubio „Luka“ kravu. Sjednici prisustvova c. kr. kotarski glavar poglaviti g. Ivan Simsig. Ljudstva pred uredom natrpano; svi nestrpljivo čekahu čas, da dočuju odlučni glas. Pripadnici talijansko stranke bili malne uvjereni, da će postati glavarom njihov prvak. Malko pred podne prosu se glas, da je načelnikom postao g. Ivan Matijašić, imućan i pošten seljak, koji je već više godina občinskim zastupnikom. To je vrlo opeklo naše protivnike, a oni rep pod noge, pa hajd oparen u svoje zakutke. (Gospodin Ivan Matijašić prodobio se glasova 10 proti 8. Žalimo veoma Vranjčane, koji su se dali tako krasno namamiti na „kravju drob“. Izabrale se šest vječnika, svo našo domaće mužove; protivnik nijedan odabran. Ti savjetnici jesu: Šestan Franjo, Pullć Stano, Ilijašić Jakov, Skrobo Franjo, Bašić Ivan i Runko-Dubar Josip. Pošto su se gg. kotarski glavar i c. kr. kot. školski nadzornik g. Kos i popodne u Boljunu sdržati morali radi nekojih školskih pitanja, otišli su tek oko 5 sata. Na odlazku pozdravi puk g. kapotana sa povici: „Živio g. kapetan!“ a na licu mjesta pojavila se neka poznata boljunska ništarija, obučena u stare poderane popovske halje, koja je pozdravila gospodu za psikanjem i ruganjem. Uzvišene li mi kulturo — kojom se mogu dakako samo naši protivnici ponositi?

Preporučujemo novomu zastupstvu, da složno radi za boljak siromašne občine i puka, koji će biti zahvalan, ako ikoliko smanji preteško bremo, koje mora snašati. Gosp. glavaru pako nek se neda varati od onih, koji žele samo propast občine, a sebi napuniti žepove težko zasluženimi novci, već neka radi po svom osvjedočenju, pošteno i pravodno slušajuć samo zaslužne i poštene muževe. **Uškar.**

Razgovor

u Vinešu kraj Labina modju corskim kavarom i rabočkim ribarom.

Rabočki ribar. Dragi moj brate kavaru, propadnete, ta što će od vas biti, kada vaši neodvisni gospodari su se složili s tako zvanom gospodom labinskom?

Corski kavar. Mislim, da nam nebude gore nego što je bilo do sada: mi ćemo i od sada možda biti sa nekoliko vremo slopi i doma živiti u tmastih tminah, jer kopamo ili ugljevlje i po noći u škulji pod zemljom uz svoju svećnika, to moramo spavati po danu. Za nas izaje uvak noć kao i za našu dicu, jer nemamo nikakve škole.

Rabočki ribar. Pametno i ljudski ganaš, da kavar nevidi nego li preradko božja svetlosti; k nam u Rabac dolaze brodovi, pak i donosi; dujemo kakvu takvu, a najvećma slabu reč, mi se razumijemo ipak nešto bolje u svaku stvar, nego li vi polag ona: mi smo šegavlji, jer smo ribice od porta.

Corski kavar. Imaš pravo, da smo mi slabi u glavi sa svimi svojimi ljudi, što jih sovu „goljati“, all ipak nekoji Labinjani iz gradiča nas rado imadu, jer u onoj poročkoj dijeti uz naše alpe križovo illiti podpise bi nas rado pripojili gradiću Labinu, kako da mi nenosimo svojih vunenih kapicah na glavi, svojih suknenih, kratkih do kojena gaćah i bolih goljevicah (blečavah).

Rabočki ribar. Nodam im krivo, ljudi sada ben Boga i bez njegove vire bi se i s vragom crnim pomešali, samo da imadu korist svoju. Polag toga i tako zvana gospoda labinska vas hoće imati u svoju podeštariju radi svoje koristi. Da bi vas uzeli k sobi bez svoje koristi, to da vam budu u pomoći, ja bih' li prozvao: plomonita labinska gospoda, a tako im volim: tako zvana gospoda, koja se tim imenom možda dičo, all ga u istinu nezaslužo. Jer i mi smo „ščavuni“ t. j. naš komun repondaki, kako i škitački i svetolovročki i drugi; nu oni neče nas, da mi s njimi sadinjavamo jednu političku občinu. A zašto vas volo a nas neće? Jer pod vašim komunom se kopa ugljevlje i oni moraju i vam pusat illiti dio dati od onih 20.000 f., što h na leto mora plaćati kava u labinsku občinsku poneznicu; zato vaš komun stoji za sada dobro: je po našu nešto bogat. Zato sada toliko vi koliko kavari iz Kunja činite si školo sazidati i šparinjajte, jer kada bude se prešlo od vas kopati pod svetonedeljski komun, tada nećete vi ničesa potezati, pak onda vas neće nitko hteti imati u svojoj podeštariji.

Corski kavar. Dragi Rabčane! ti si mi oči otvorio, a ja ću i u „škulji“ svojim kavarom gledati ih otvoriti, da nopropademo. Zaista tako zvana gospoda labinska imala bi mučati radi sada odabranoga občinskoga zastupstva, jer ako je njihovo drugo telo, to je naše treće telo: dakle odlučuje prvo telo, tko imade na Labinšćini zapovedati. Tko su ti muževi, koji odlučuju, da neka ili mi ili oni zapovedamo? O tom ću „koristnije“ mučati, da neblebećom lažih i munještinah, kako to čine neki „foljeti“. Meni je drago, da jedni i drugi kako braća u miru živimo, želeći, da svatko uživa svoje. Ufam se u dragoga Boga, da će se nam Cercem i Kunjcem odmeriti pravična svota, pripadajuća od onih 20.000 for., jer imademo svoga dobra mernika illiti inženora u sadanjem zastupstvu, koji znade dobro i preizvrstno meriti pod zemljom, zato živili nam oni, živili!

Rabočki ribar. Dakle ć njima živili i svi kavari, jer bez kave bilo bi slabo i naopako, a tko bi mi onda i u samom gradiću Labinu kupovao mojih ribicah!

Franina i Jurina

Fr. Bli Jure veroval, da su višnjanska gospoda zrušili mašine i makine?

Jur. A ča njin je to va glavu sunulo?

Fr. Vero da ni bilo šoldi za krbun, pak da njim se neće s tim glavu mutiti kada igraju na karti poli Francela.

Jur. Ja din, da njim je mašin prevaš žumil, pak da nisu jedan drugega čuli ni razumili.

Fr. Ter imaju dobra grla.

Jur. Ja, al se moraju po malo rasgovarat sada pred balotaoljoni, da jih kmeti nečuju kako jih misle provarit.

Fr. Joh neće provarit nijednega pametnega kmeta, ako neb kakovega prodance.

Jur. Za takoveh mala škoda.

* * *

Fr. Čujem, da se ovega mesoca logu puliđi.

Jur. Pak?

Fr. Da to bit najbolji za frigat i peć ov drugi mesec.

Jur. Ter sam ti neki dan povidal, da je olgan pripeljal starch kobilin za balotaoljoni.

Fr. Ja, kobilina će bit za kmeta, ki se proda, a pulić za gospodu, župani i podrepnice gospodske.

Jur. Brižno blago!

* * *

Fr. Vak, kvag, kveg, kva, kve . . .

Jur. Koga, bisa, kvačeš, i kvočeš!

Fr. Ča si slop, i gluh, biti oko na lokvu labinčansku.

Jur. Aha, žabe se žabi rugaju, zač da ona „debelo voće“ va „babinoj“ Istria stotino liće . . .

Fr. Ter ča jih ni ostalo od šterne i od siromašnega fonda?

Jur. Pitaj Petešića, ako je kijun potegnul va računo.

Fr. Ja, ma bi mo. šdoknul.

Jur. A vranića će on, kad ga je žaba poškropila.

Fr. Manko kada, da su ljudi progledali.

Jur. I Gardolin da je u gnjezdo poletel.

Fr. A ča na to govori gospodin?

Jur. Njega to ne peče, tor svojo stvar fatá i perutke za se rabi.

Fr. Bome pravo ima.

Istarskom junaku.

Na nogo žurno
Junački sine!
Pravda te zove
Jednom da mine
Zlobe te mrak.

Dugo te tište
Okovi kleti,
Kojim' te znao
Čvrsto je spoti
Zavidnik jak.

Pokaž de svietu
Ono što jesi:
Ime da sveto
Slave te riesi
Kamo l' da s' rob.

Ljuto jur peče
Rana te brome,
Zlobnici hoće,
Da ti pripreme
Porioklu grob.

Junački napred!
Bojat se nije,
Tatar nij' zatro
Turčin nas prije
Nit će ov sam.

Borba je težka,
Pravo nas vodi,
Ono će svladat
Privest k slobodi
Prosvjeto hram.

V. P.

Različite viesti.

Imenovanje. Kr. pomorska oblast na Rieci imenovala je kapetani duge plovitbe sliedeće podkapetane: g. Karla Brazzaduro iz Rieke i g. Antona Kopajtića iz Bakra, a mornara g. Ivana Skočanića iz Oprica podkapetanom.

Tabor nije dozvoljen. Javili smo u zadnjem broju, da je političko družtvo „Edinost“ učinilo potrebite korake kod političke oblasti u Pazinu, da se uzmogne obdržavati narodni tabor u sv. Petru u šumi.

C. kr. politička oblast u Pazinu odgovorila je predsjedničtvu „Edinosti“, da tabora nemože dozvoliti radi obstojećih narodnostnih odnošaja u onom političkom kotaru, u kojem, da se nemože mješovito pučanstvo lokalno podieliti, te da bi zbog tabora mogli nastati neredi i nemiri.

Eto, talijanska gospodo, kako nas podupiru političke oblasti!

Izbori fiducijara. Koliko doznasmo do danas, obaviti će se izbori fiducijara na otoku Krku dne 7., 8. i 11. junija.

Občina Tinjan birati će svoje fiducijare dne 15. junija. U Podgradu birati će 1. junija, a ne 31. t. mj., kako to zadnji put javismo — krivo obaviešćeni.

Molimo ponovno naše prijatelje u svih občinah Istre, da nam čim prije dojave dano izbora fiducijara.

Izbor fiducijara za poreznu občinu Lazaret obaviti će se dne 6. junija u občinskoj kući u Kopru. Lazaret broji 2188 stanovnika a birati će četiri fiducijara.

Talijanski kandidati za istarski sabor. Prošlog čudna sastali se talijanski kolovodje u Višnadi, da imenuju svoje kandidate, koje će preporučiti kod predstojećih semanijskih izbora. Kako javlja poročka „buba“ kandidirati će Talijani za izvanjske občine političk. kotara Poreč: S. Ventora, načelnika u Bujah* i T. Vorgottina** iz Poreču; za izvanjske občine političkog kotara Pazin: Fr. Costantina, odvjetnika u Pazinu i M. Tonetti-a, načelnika u Plominu; za izvanjske občine polit. kotara Pulo: Wassermana i dra. Bemba; za gradove i trgovišća Poreč, Umag Citanova: F. Sbisà, načelnika u Poreču; za gradove i trgovišća Buje, Motovun, Oprtlje i Višnada[1]) dra. A. Amoroso. Ovo su muževi, koji su se uviek tim odlikovali, da nisu nikada nitjeli čuti za istarske Hrvate. Oni su vazda u saboru vikali i bučili kad su hrvatski zastupnici govorili. Oni su dapače iz sabora izašli kad se je hrvatski govorilo. Pak ti ljudi imaju sada obraza predstaviti se hrvatskim biračem kano njihovi kandidati!

Hrvatski i slovenski birači Istre! Hoćete li glasovati za one, koji nepoznaju, neće da poznaju niti ište da čuju za Vas i Vaš jezik; za mužove, koji nisu Vaše krvi niti Vašeg jezika; koji dapače preziru Vas i Vaš jezik; koji Vas nepoznaju inače nego kada trebaju Vaše glasove? Izbor Vam nije težak; birajte tako, da se neboduće mogli nikada pokajati. Za gradove Pulu i Vodnjan kandidira talijanska liberalna (?!) stranka g. dra. Bossi-a, ljećnika u Puli, a cos. kr. mornarica i umjereni življi gosp. viteza Conti-a, političkoga poglavara u Puli.

Glavna skupščina „Tržaškoga Sokola“ obdržavati će se u nedelju dne 2. junija u 5. sati poslije podne u dvorani „Hotel Europa“ sa sliedećim dnevnim redom: 1. Pozdrav starosta; 2. Izviešće tajnika; 3. izviešće blagajnika; 4. Izviešća revizorah; 5. Izviešće nadzornika vježbe; 6. Predlozi; 7. Izbor starosta, 8 odbornika, 3 namjestnika i 3 revizora. — Po svršenoj skupščini držati će naši Sokolaši „posiolo“ (jour-fix) u vrtu istog hotela, gdje će se izkazati po drugi put — boz dvojbe izvrstnim uspjehom — članovi dramatičkoga odsiolka. Do vidova dakle prijatelji dičnog našeg „Sokola“ u nedelju poslije podne.

Izlet članova „Slovansko čitaonice“ iz Trsta u Divaču a odatle u Škocijansku špilju izpao je vrlo krasno, premda nobijaše najpovoljnije vriome. Članova bijaše sto gospodo što gospodjah nešto preko četrdeset. U Škocijunu dočekaše izletnike gruvanjem mužara i glasbom, a najestanco bijaše slavolukom i zastavami okićeno. U špilji svo se divilo onim romantičko-divljim krasotam prirode. U mjestu bijaše za sve izletnike skupni objed, kod kojeg vladaše ugodna, srdačna i neprisiljena zabava. Poslije uhvatila se mladež u kolo a okolo 5 sati vratiše se svi u Divaču, gdje se odmoriše u gostioni Mahorčičevoj sve do odlazka vlaka za Trst. Među iz-

---

Mato. A la nebi vero prišli blizu, zač bi njim smrdilo.

Šimo. Tako su se skupili niki dan u našem selu krnjelčići i šaronjaci ako bi mogli naše ljude zaslipiti. Pak ako su dopuščeno njihove konferenze, zač nisu dopuščeni i naši tabori? Oni škripiju i jauču, jer jasle jim se svraća, korito jim se smiče izpod nosa, strah jih je, da te morat do malo liet stare volade krpati, a ščavuni, da njim neće više služit za baštu i tovara. Slušaj mo dakle Mato i neka mo slušaju svi poštoni Istrianci. Doba je, da se ustanemo i da budemo ljudi mudri, pametni i svoji. Kad moremo biti gospodari u našoj kući, zašto ćemo drugomu gospodarstvo izručiti? Samo budimo svi složni i dobiti ćemo. Muži i žene neka rabe metlu ako njim klateži stupe na vrata. Mi negremo mutiti u njihovo gradiće i kuće, dakle neka i oni pusto na miru naša sela i kuće, pa mirna Bosna! Pazimo dobro, da ne gre nijedan naš glas za naše protivnike. A sram ima biti one, koji se budu prodali, i one, koji budu zatajili svoju starinu, svoj jezik, svoga otca i svoju majku. Si me razumia Mato?

Mato. Jako dobro! Pomozimo si sami i Bog će nam pomoći.

---

[1]) Što mu smrdi kandidirati na Buzeščini?

**) Mladoga junaka, koji se je odlikovao ljetos u carovinskom vieću.

[1]) A zašto ne na Poreščini u izvanjskih občinah kano i do sada?! Op. slagtara.

letnisi vladalo je čitavog dana živahno oduševljenje te iskreno veselje, to će zaista svakomu ostati u ugodnoj uspomeni izlet u Škocijan a zahvalno će se sjećati čitaonički odbora na krasnom užitku.

Važna odluka za Trst i okoliov. Odbor za podignuće spomenika pokojnomu Viktoru Dolencu uložio je mjeseca julija 1888. slovensku molbu na magistrat u Trstu, da dozvoli urezati na spomenik sliedeći slovenski napis: „Viktorju Dolencu, prvoboritelju slovenskemu na Primorskem, rojenemu 22. decembra 1841. v Senožečah, umrlemu 20. julija 1887. v Trstu. Postavili hvaležni narod". Sl. magistrat vratio je odboru molbu s opazkom, da njoj se priloži talijanski prevod, a glede napisa, da valja dokazati po zapriseženoj osobi, da je pravilan s jezikovne strane. Odbor uložio je na ces. kr. namjestničtvo u Trstu utok proti spomenutoj riešitbi sl. magistrata iztaknuv, kako se tim vriedjaju narodna prava Slovenaca i gazi državni temeljni zakon, koji zajamčuje svakoj narodnosti porabu njezina jezika u javnosti. Slovenski jezik da je u Trstu i okolici zemaljski, a dušno su ga poznati ovdje sve javne oblasti. Visoko c. kr. namjestničtvo odbilo je rečeni utok, jer da su riešitbom slav. magistrata povriedjaja nikakav zakon. Na to se utekao odbor ministarstvu nutarnjih posala pritužbom, u kojoj ističe povriedu zakona po sl. magistratu, odobrenu po c. kr. namjestničtvu. Pusilje tolika okapanja primio je odbor dne 25. t. mj. — skoro nakon jedne godine — povoljno riešen utok od visokoga ministarstva. Odgovor taj glasi: Visoko ces. kr. ministarstvo ukida odluku ces. k. namjestničtva od 27. jenara 1888., kojom isto nije našlo nikakve povriede zakona u odluci sl. magistrata od dne 27. julija 1887. te naslanjajuć se na § 10 zakona od 15. marča 1852, br. 18 izjavljuje, da je mjestni magistrat povriedio XIX. članak drž. temeljnoga zakona od dne 21. decembra 1867. br. 142. p o š t o j e s l o v e n s k i j e z i k u g r a d u T r s t u z e m a l j s k i j e z i k; uslied toga dužan je magistrat kao občinska oblast riešavati slovenske podneske.

S l o v e n c i! poslušite se ovom riešitbom visokoga c. kr. ministarstva. Narodna prava stiču se kod nas velikim naporom i trudom, za to valja, da se istihi u svakom sluđaju poslužimo. Tko bi imao u tom poslu okapanja sa sl. tršćanskim magistratom, neka se obrati na političko društvo „Edinost", koje će svakomu dragovoljno pomoći.

Otvorenje hrvatske čitaonice u sv. Petru u šumi. Kako Vam jur javismo, otvorili smo svečano „Hrvatsku čitaonicu" dne 10. maja, t. j. predprošlu nedelju. Sa raznih strana milo nam Istre posjetilo nas mnogo rodoljuba, željeći i oni svečanosti prisustvovati i dioliti s nama radost i veselje. Njeki gostovi nadošli su amo još dan prije otvorenja, a ostali u nedelju prije i poslie podne. Poslie blagoslova sabralo se mnoštvo puka pod vedrim nebom na našem trgu. Pjevači zapjevali carevku, a narod udari u živo odobravanje. Čim su pjevači svršili, stupi naš veleučastni g. Jakić, urednik iz Pule, na malko uzvišenije mjesto, te stane narodu baš iz srca govoriti o ljubavi do Boga, do cara, do naroda i do najvećo narodne svjetinje, t. j. narodnog jezika. Puk, uznešen krasnim govorom g Jakića, poprati često njegove rieči burnimi uzklici: živio Fran Josip I., živio naš dr. Vitezić, živili naši zemaljski zastupnici itd. Iza toga kreno narod sliedeć g. govorniku u društvene prostorije, zatim u prostorije gdje se imao provesti program svečanosti. Sve točke bijahu na obće zadovoljstvo izvedene. Oduševljeno pozdravljahu prisutni svaku točku programa, a pleskanje i živio-klici jedva se dali umiriti. Sa vlakom od 4 sata po podne došli su nas posjetiti članovi „Slovanske čitaonice" iz Pule, te mnogo rodoljuba iz Žminja, Kanfanara i Rovinjskoga sela. Nadošlo ih mnogo takođjer iz Pazina, Lindara, Gračišća, Novakih, Gologorice, Boljuna, Staroga Pazina, Kringe, Tinjana itd. Mnogi, koji nisu mogli svečanosti prisustvovati, izjavili su svoje čestitke pismeno, a nekoji brzojavno. Spomenuti nam valja osobito brzojav prosvjetloga biskupa Strossmayera, u kojem nas blagoslivlje i čestita novoj „Hrvatskoj čitaonici". Taj brzojav bio je javno pročitan, a na koncu kliknuše svi gromovito „živio" biskup Strossmayer! Iz Trsta stiglo nam takođjer brzojavnih pozdrava, a onaj prosvjetloga dra. Dinka Vitezića i drugih rodoljuba iz Trsta bijaše najživahnije pozdravljen. Težko nam bijaše na večer rastati se sa milom braćom iz Pulšćine i Poreščine, koji su morali vlakom natrag. Zahvalni narod sprovod je svoje gosto do kolodvora, gdje so jo s istimi najerdačnije rastao. Naši narodni protivnici htjedoše istoga dana izazvati nemir i nered, jer su smo došli, da nas pobuno ili izazovu. Nadošlo je naime puljsko „puzinsko" dečurilje s glasbom, a ovim pridružila se šaka ovdašnjih šarenjaka. Ta liepa družba zatvorila se u bivšem samostanu Paulinaca, gdje se je badava jelo i pilo. Oko 7 sati na večer otvoriše vrata, te izadjoše slavni muzikaši i još slavniji pratioci na trg, gdje se je mnoštvo naroda mirno razgovaralo. Tuj su ti nosioci „della svita cultura e civiltà" munjosali kao djeca viđuć kad što svoj mršavi avviva! Mi smo motrili to šarenjačko doranja sa posmjehom, a naš „živio" orio se daleko i široko preko izdajničkih glava. Kad se sastasmo kasnije na kolodvoru, kušali su Talijandići opet svoju sreću u nadi, da će komu prokipit krv, no neka Bogu zahvale, da smo sviladali sami sebe, te dopustili nemirnjakom, da odnesu ciele glave odavle. Onoj dječurliji se doduše nečudimo, no smješni bijahu među njom oni sjedogiavci, koji imadu krátku pamet nogo li koza rep. Poslie odlaska vlaka vratili su se naši gostovi u društvene prostorije, gdje se je kod skupne večere nazdravljalo, pjevalo i veselilo. Svečanost naša prošla je u najliepšem redu, jer se nedadosmo na stranputicu, kamo nas je htjela krnjelsko-šarenjačka družba savesti. Naš seljak pokazao je i ovom zgodom, da se znade liepo vladati i ponašati negoli njegovi susjedi u veladah, prem su ovi tobož svu svjetsku kulturu poprkali. Da smo zreli za javni život, pokazali smo i kod otvorenja čitaonice, no to ćemo još bolje dokazati kod predstojećih izbora, koje jedva očekujemo.

Iz Lovrana pišu nam 27. t. mj. U dičnoj „Slogi" upozorilo se više puta našega učitelja g. V. Grossmana, da se nepaša u poslove, koji se njega netiču, već, da nastoji svoju školu, koja nobijaše odkad je pod njegovom upravom nikada pohvaljena a često ošišana. No reć bi, da on za to lasje ili nehnje znajuć, da imade mogućnih zaštitnika među našimi najljućimi narodnimi protivnici. Da vidite, g. uredniče, kako taj gospodin zabada nos i onamo, kamo nebi smio, eto Vam najnovijeg dokaza:

Danas bijaše u našem obćinskom uredu jedan rodoljub iz Borneća, da razvidi joli su nalasi u izbornih listah njegovo ime. Tuj mu rekoše najprije, da su listo na kotarskom glavarstvu u Volosken. Naš čovjek se s a nezadovolji već poče ispitivati dalje što i kako, te mu prisnaše napokon na obćini, da su izborne liste k o d g. u č i t e l j a G r o s s m a n a. Hrabćanin podje do učitelja, gdje zbilja nadje izborne liste.

Toliko naš prijatelj, a mi priobćujemo gornju vlest bez tumača ostavljajuć to sl. c. kr. političkoj oblasti i c. kr. kot. školskom vieću na Volosken, koji bi već jednom morali učiniti svoju dužnost.

Sa otoka Cresa nam pišu kako su u ovo posliednje vrieme neki gradski šlémići počeli letiti okolo siromašnoga „venskoga". Sada su oni venskomu na ustih voli prijatelji. Tako biva svaki put, kada su koji izbori ili balotacijoni. Drugačije za venskoga maro kao i za lanjski snieg. Venski nemaju kus ljudskoga puta, po komu hoditi; nemaju škole, da se što nauče; za njih nitko nemeri i nepita, nego kada je pobirati franki i adicijonali. Siromahu venskomu ti gradski „b r o k i" daju rog za sviću, mame ga, straše ga, a uvik varaju. Osobito su tim brokom na zubu popi, koji jedini ljubo iskreno venskoga, i za kojega se žrtvuju živući s njim život pravoga misijonara. Ti gladni klatoši gradski, koji za dobiti dobru žurnadu, vuku se po selih ili vabe venskoga kada u grad dođe, pak ovo što mu u uho šapću: „Čuvajte se popi, popi neka mole, oni bi hotili za deputati onih, koji će jim dati veću plaću, oni hoćeju, da vas sprave pod Hervnsko, da dojdete svi pod pušku. Vi lepo votajte za deputata dovlka svitovnjaka, slobodnjaka, liberalca, koji se u zakone svitovne bolje razumije. Vaša deca dolazo pod lovu, a ta i ta gospodin je mogući, pak će jih osloboditi itd." Ovoga puta mamo venske i rukuju se s njimi i niki zlobni L a ž j a k o v i ć i, koji se nose po gospodaru i koji bi hotili svoj kukasti nos dignuti do neba, ter izrabiti svoj položaj, koga nevredno zauzimlju. A i neki creski „Šljivari" se ovoga puta živo vrte, kojih patriotizam jest dovoljno poznat, osobito u stanovitoj dvorani i bezplatnoj kući u Rovinju. Čuvaj Bože, da bi oni mogli nam nahuditi, kako možemo mi njim u svaki čas!

Mila naša braćo po creskomu! čuvajte se svih ovih krivih proroka. Vaši popovi jesu svi sinovi kopačke ruke. Imaju s vami isti jezik materinski, imaju med vami svoju braću rodjako i svoja imanja, oni su vaši apóstoli, koji jedini daju vam utjeha u nevoljah vaših. Popi imaju dužnost skrbiti se i za vaše vremenito dobro u crkvi i izvan crkve. Njim i zakoni svetovni daju tu pravicu, zato su oni najprvi zapisani u listah za balotacijoni. Njihove plaće, kakove su da su, jesu po zakonu jur odredjene u parlamentu u Beču, a deputati u Poreču niti su imali, niti će biti pozvani s plaćami popovskimi, niti će biti pozvani deputati u Poreču, da reku hoteli, stavimo pod Italiju ili pod Hrvatsku. A napokon Hrvatska je pod našim zakonitim vladarom Fran-Josipom, ter Hrvatska daje sada toliko ljudi pod pušku, koliko i mi i ništa više.

Popovi jesu i hoće dati svoj glas i za svetovnjaka, ako je pošten i dobar katolik; ali popovi, koji su dosada bivali poslani u Poreč, znali su uvik izvršivati svoje dužnosti kako jedan po jedan svetovnjak. Ili su možda svetovnjaci, poslani od šarenjaka, pokazali se bolji od jednoga dr. Feretića, plovana Dorđića, dr. Volarića? Verujte da od soldatije vas neće osloboditi nijedan Lažjaković. Nit creski šljivari nemogu od te dužnosti osloboditi svoju djecu, izvan ako se z a p i š u p o d t u đ j u b a n đ j o r u . . . .

Creska braćo! nemamjerajte se za volju gradskih nadrilaža svojim dušmanim pastirom. Samo radi poslušne, koga mora svaki pop svomu biskupu, stoje popovi po vaših kuraolah odoljeni od svita. Za njih ima kruha i drugud po biskupiji. Po poporih, kojih odgaja grad i otok Cres, vi blato umirali bez križa, kako ste do nedavna bez likarove pomoći. Deputati, za kojih vas hoće svitovati vaši popi, skrbiti se hoće za vašo dušovno i toleno dobro bolje nego ti slobodoumni, liberalni svetovnjaci. Liberalci jesu katolici samo kako i koliko je njih volja, a ne kako to pita sv. naša vira. Kakovo zakono će vam kovati ti liberalci? Pogano zakono (loges abominables), kako jih je pravzao pok. sv. Otac Papa, Pio IX. „L i b e r a l i z a m n a š i h l i b e r a l a c a j e s t g r e h", tako se zove knjiga, koju je napisao učeni Španjolac Suriła y Salvany, a koju su u Rimu s velikom pohvalili. Koji dakle hoćemico daje svoj glas za liberalca, s otvorenima očima gazi svoju viru.

Ako vi imate od gradjana kadgod potribu, i oni tribaju vas. Ako vam oni učine koje pismo ili koju posudu, vi jih plaćate i poštono i s dobrimi interesi. Ako sto i dušni, nisto za to sužanji, a da za njihovoga kandidata glasujete, s tim se nisto od duga oslobodili.

Spred šest godišć su se dali gradjani od vas zabrati za fiduciarije i proti zakonu oni su najprije balotali na ime vanskih, pak onda i kao gradjani. Pomislite malo koliko oni do vas drže i kako vam se rivaju. Nogovorite jim vavik š i o r š i ? Naučite se jedan put odgovoriti jim: Š i j o r n o! Neka oni izabiraju u gradu kuko jih volja, ali neka vam pusto slobodno vaše ruke na vanjšćini.

Kako s vanjskimi tako i još žalostnije vladaju se ti „dobri" gradski patrioti sa siromahom gradskim kopačem, koga još uvik uzdrže u neznanstvu, potištenju i bezavistnosti. Pitajte se malo, braćo creski kopači, kojim jezikom vi govorite, koju viru virujete. Pobrojite se jedanput, složite se, da izaberete i vi za deputata, koji će braniti svetu vašu viru i materinski vaš jezik, koga su vam iz škole, koju najviše vi sami svojimi žulji uzdržite, izbacili. Nedajte se više od nikoga za nos vući. Vaši nametnici znali su do sada predobiti na svoju ruku ono kopače, koji su bili pismeni i prosvitljeniji. I te varancije mora jedanput nestati. Nedajte se više omamiti na oglodanu kost. Otvorite i vi jedanput oči. Složite se i vaši novoposućeni Talijani prestati će na vami clepati dva: Složan glas puka, glas je Boga.

Nedadu si mira! U dičnoj „Našoj Slogi" od 25. aprila t. g., br. 17, kazali smo, da je u Sovinjaku od oblasti dozvoljena škola sa dvie paralelke, t. j. talijanskom i hrvatskom, te da su naši šnranjačići radi toga skoro pobiesnili; sada pak svojimi dieli kažu, da upravo jesu.

Videći oni, da im ništa nije pomoglo kada su nas pozivali na podpise u društvo „Pro Patria", u nedelju dne 5. t. mj. dočlo je u Sovinjak jedan gospodin iz Buzeta, a naš upravitelj po sv. misi nenadano pozovo druge članove uprave u privatnu svoju sobu, gdje je bio već taj Buzečan sa manjo nego je preti na jednoj ruki njemu pridružono podropino. Buzečan poče govoriti talijanski, da je došao u Sovinjak, da nam priskrbi jednu talijansku školu, koja je neobhodno potrobna, samo ako mi priskrbimo stan za učitelja u školskoj zgradi, koju amo već pripravili. Na to jedan član uprave upita ga od koj° li je oblasti on zato ovlašćen, i da li ima koji dekret. Buzečan odgovori, da je ovlašćen jednim listom od društva „Pro Patria" koga i pročita. Isti član mu reče, da se malo ustrpi; podje doma i donese mu dekret, koji je on primio od oblasti kroz mjestno školsko vieće, te mu ga dade pročitat. Kad je rečeni gospodin čitao na čolu dekreta, da je pokrajinsko školsko vieće dozvolilo školu za Sovinjak, odmah mu padoše krila; čitao je i dalje, ali kad je došao na točku, gdje se govori o dvima paralelkama, t. j. talijanskoj i hrvatskoj, onda dižo glas jedan drugi član uprave rokavši, da nam je to dosti, te da ćemo mi upisat djecu u školu, kako nam bude draže i koristnije. Zaključi, da nas nemuti sa školom talijanskom, jer nam je jur dozvoljena od dotičnih oblastih, a mi da nedćemo izručiti školsku zgradu ni stan učitelju, ako ne onomu, koga nam pošalje školska oblast, od koje smo ga i zahtjevali. Tada nastade u sobi krika i vika, a naš gospodin uzeo torbicu i koplta, pak se odmah pobrao.

Videći ti junaci da njim nije ni to pošlo za rukom, dne 7. t. mj. dva gospodičića trđali su po selih, da ljudi upišu svoju djecu u talijansku školu; klatili su se po obćini motovunskoj, da bi mogli koga uloviti u svoju mrežu i naplast u molbu, da imaju toliko djece pripravne za školu „Pro Patria".

Mi neznamo, ako ti gospodičići mogu tako smudlvat ljude i po drugih obćinah, a bude li od potrebe pozvati ćemo ih na odgovornost.

U Sovinjaku nije jur 12 godinah škole, te pitamo društvo „Pro Patria", zašto nije proskrbilo što za nas do sada, a no kad nam je već dozvoljena škola? Zašto ne proskrbi za druge podobćine, koje nemaju još takovo dozvolo? Znamo mi što misle šarenjaci, ali neće uspjeti, jer ih ima samo pest, a nas je mnogo. Drago pak nam je znati, da teže za obćanom zemljom, jer so stablo sudi po plodu, a čovjek po djelih.

Naš g. upravitelj Mantovan neka se pripravi prosti tanje nego li svilac, to neka mu služi za ravnanje.

Iz Lindara piše nam prijatelj 24. t. mj. sliedeće: Veleeinjeni g. uredniče! Željno očekivah dopis iz vjoštlje ruke kojeg od prisutnih gostova prigodom veselice u Lindaru, pridrćjeno drugoga uzkrsnoga blagdana, ni kad se nooglasi nitko, ovo mene, da u kratko obavjestim čitatelje Vašeg cienjenog lista, da jošte za narod misle i rade krčni Lindarci. Prigodom veselice bijahu prostorije čitaonice krasno uređene (na čomu liepa hvala našim dičnim krasotičam) dubkom pune. Gostova bijaše prisutnih sa svih susjednih mjesta, a osobito si osvjetlašo lice naši Gračišćani. Program bijaše točno izveden, dapače umnožen dvioma deklamacijama. Predstava „Put za zdravlje" izpala nad svako očekivanje. Pjevanje, javljeno u programu, bi umnoženo sa više krasnih narodnih pjesmah, a ugađaše slušnacem izvanredno, što je svjedočilo živahno odobravanje i pleskanje. Družtvo se zabavljalo do krasne noći, a nekoji i do rane zore. Ovo će narodno veselje, s kojim se nobi mnogi grad stiditi imao, ostati duboko usadjeno u naših srcih, a neće boz dvojbe na to lahko zaboraviti ni naši gostovi, kojim, kao što i sudjelnikom, liepa i srdačna hvala.

Hrvatsko Primorje. Poznati pisac i rodoljub hrvatski g. Dragutin Hiro, bivši učitelj u Bakru, koji je često zalazio i u našu Istru, kani izdati plod svoga istraživanja u dvie knjige pod naslovom „H r v a t s k o p r i m o r j e" te je u tu svrhu razposlao na hrvatski narod poziv na predplatu. Djelo to izniđi će u dvih knjigah, svaka od 10—12 štampanih araka. Cieua prvoj knjizi udarena je na 1 for., a sadržaj će njoj biti sliedeći: Opatija i okolili. Božanstveni vidik. Kastav. Rioka. Ribolov u Kvarneru. Trsat. Grobničko polje. Ovčar. Dolina Rječine. Suhi vrh i Paklono. Kukuljansko jezoro. Draga. Bakarski zaljev. Jutro na moru. Ribarsko selo. Bakar i njegova prošlost. Sajam u primorju. Uz morski žal. Vinodol. Novi. Preporučamo već sada što toplije rodoljubno poduzeće g. Hirca svim našim čitateljem. Predplate neka se šalju pod ovim naslovom: Dragutin Hiro, učitelj kr. zemaljske kazniono u Lopoglavi, Hrvatska.

Dopisnica uredničtva.

G. J K. u M. Kako vidite izpravismo. „Slogu" ta g A. K. bijaše nam opetovno poraćena; šaljemo ju je nova; predplata u redu Hvala na vlesti o dogovoru; držte se junački; da st- nan zdravo!

Dopisnica upravničtva.

Prvo slovo prezime, drugo ime. Naslovi su izpušteni. Primili smo od 23. marča 1889.

ovamo: K. I. Medulin f. 2, Liška Vila Gospić f. 2, D. M. i P. Ivc, Vodnjan f. 2, P. I. Gradina f 2, Čitaonica Nov. Sanj f. 1·25, Čitaonica Vel. Gorica f. 1·25, Čitaonica Crikvenica f. 1·25, V. M. Rukovica f. 1·25, B. B. Francišći f. 2, M. K. Čavle f. 1, K. P. Dalnjak 50 kr Čitaonica Pregrada f. 1·50, L. suverein Vinkovce f. 1·25, Abgeor. Haus Beč f. 1, B. Fr. Opatija f. 4, B. A. Marčana (miloštar) f. 5, H. M. S. Rieka f. 1, Čitaonica Kianjue f. 1·25, Sch. E. Pula f. 2·25, Čitaonica Kraljevica 1·25, H. A. Lošinj M f 2·50, K. M. Žminj f. 2, Čitaonica Gjurjevac f. 2, R. M. Trnške f. 2·50, Pt. P. Fontane f 2, M. I. R. š f. 5, L. Z. S. b f f, F. I. Rieka f. 10, G. M. Kastav, polag dojave f 20, K. I. B. Sisak f. 5, T. I. gim. Rieka f. 1. (Sliedi.)

Lutrijski brojevi

dne 20. maja

Beč	33	80	57	31	11
Gradac	58	65	31	36	27
Temešwar	40	78	68	20	83

Kamaleonte četvorci
prorokujući vrieme.

Ovi su četvorci iz stakla naliêeni sa pet prozirnih bojah i sa posebnim procesom uvršćeni u liep drveni okvir. Imaju pako mogućnost proreći kakvo će vrieme biti, kao i barometri i to mienjajući boje. Predstavljaju u većini okolice, vodopade, gradine itd. Obešaju se pako na prozore, ali tako, da su licem prama sobi obrnjeni, te tako služe na ukras sobe. Bilježe n. pr.:

Vrieme stalno i suho sa živahnimi bojami.
Kiša u izgledu promjeniv selenu i modru boju u žutu i crvenu.
Promjenljivo vrieme sa polu bojami.
Oluju sa neprestanim obludjenjem bojah.

Cieno: Obični format ducat . . for. 5.—
Visit „ „ „ „ 3.25

Ako koji pošlje unapried for. 2 dobiti će pošteno slobodno i svega 2 četvorca u gabinet i 2 u visit-formatu.

Henrik Pegan,
I—30 Trst, Lloydova palača.

Bez prekida u ljetno doba svakdanja kupelj!
Hinka Pegana
poboljšana stolica za kupelj
20-8 sa i bez peći.

U svakoj sobi za smještiti! Malo prostora i vode!

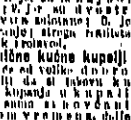

Pet kabala vode dostatno je za jednu kupelj.

Sa tri nvč. ugljena u 25 časakah topla kupelj.

Kakovu prednost imadu moje stolice za kupelj od natrag? I, jer su najboljem masterijalu te ih strukturi. I, jer su dvostruka stranjo-stiena, a unutra je vuna nalotana! 3. jer je namještena za lagano funkcijonovanje sirega mantiles, sedišta ranjiva malen dobitak, velik trošarci.

I **Kerlet danonišne kućne kupelji** jest ta obična zdravstvena i čista se velike dobrobiti, te bi se moralo svakoj odlučiti da si takovu kućnu kupelj uredi, budući da je kupanja u kupališnih zavodih slupčena te sama s novčanimi žrtvami vud i sa gubitkom vremena, koje je se u istih zavedih trdi jer jene temperature i nekoj prelanti, ta se takodjer u istih kasah kupalji i rana bolesine nesmo, što takodjer imade svojih posljedicah. Da se toj neugodnosti izmakne, jest od velike koristi ova pokućnica, koja si u ruci Hinka Pegana poboljšana stolica za kupelj, koja je mogućna bez ikakvi pomoći na svakom mjestu sobe smjestiti. Konstrukcija ih stolicah jest tako solidna, da je isključeno svaki pogrešak ili nahaja novih, te se na to sedlen jedna svota prištedi u godinu danah na novčani i mogućno troškovom u kupališnih zavodih.

Podkurivanje ih stolicah se kupelj obavi se u 25 časakah, to je dostatno jednom napuniti peć, a podkurenje se na vrlo jednostavan način. Dim se tuljkom kroz vrata sobne peći odpravlja, a ako u sobi nije peći nima kroz prozor tako, da u sobi nepouzročuje nikakvu neugodnost. Kod što sobnu peć tako lako može se stolica za kupelj u vrieme kupanja podkurivati. Konstrukcija ih stolicah jest tako jednostavno, da se može lata svakomu perfektli, a u njih se mogu kupati djeca i odrasli, te se na to sedlen jedna svota prištedi u godinu danah na novčani i mogućno troškovom u kupališnih zavodih.

Cieno stolicah za kupelj: I kompletna, iz nutra bjelo, iz vana smeđe lakirana, sa masivnim okruglom, visina 85, gornja širina 45, gornja dužina sa pećem 80 cm. sa pećem for. 24, bez peći for. 16, sa prip. mom za odpust vode for. 2 više. Slamnate se ovoj stolici ne upotrebljavaju. Odprema u drvo fr. 1.— Jamči se nepokvarena dostava. Cieno prosto kolodvor Trst, carine prosto proti gotov mili pouzećen. Tko želi prosto dostavu, mora zadnja trošak točno po kolodvu u. Naručbe prima:

Hinko Pegan (protokolirana tvrdka) Trst u Lloydovoj palači 4. Tvornica stolicah za kupelj, kotah „Doucheb aps utah, sobnih kadah, kadovnicah, kupelja na sjedalu Glycopompes it. najnovije sistene. Telefon 303. 29—1

Obrtničko čudo!!!
Kaputi iz kaučuka:

nepromočivi raznobrojno vremeno tkanino najviše četverouglo sivo i tamno boje. Na jednoj su strani iz svoj kaučuka (posvema slična svili) ili crnog sa naglavkom i dvostrukimi zaponi.

Ti kaputi radjeni su na dvie pravilne strane, te se mogu rabiti i po lieporn vremenu kao gornja suknja.

Ciena for. 7.

Franko poštom u svako mjesto u monarkiji. — Šilje se uz predhodnju plaću ili pouzećom.

U naručbah mora se naznačiti duljinu kaputa i širinu prsah. 30—

ENRIK PEGAN
Trst palazzo del Lloyd.

Marijaceljske želodečne kapljice
izvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri nestanosti, slabosti želodca, ako i grla zmrdi, napenjanju, kislem pehanju, kolki, želodečnem kataru, gorečibe (zavci) pri preobilnej produkciji sline, rumenici bljuvanju in gnjusu glavnobolu, ako boli iz želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu

Varnost znamka proti glistam, bolezni na vranici in jetrih in tudi proti slabi slij ali himorojdam. Cena steklenici je z nakazom vred samo 40 nov., velika stekenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar „k angelju varhu" ***Karl Brady Kremsir, Morava.***

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, označeni so na vrakej stekleniei priloženemu poduku za vporabo

Pristne dobe se skoraj v vseh lekarnah.

V Trstu: Lekarna: Antonio Suttina — Lekarna: de Leitenburg, all' Ercole trionfante — Lekarna: Eduard de Leitenburg, alla Salute. — Lekarna: A. Praxmayer, al due Mori — Lekarna: Pietro Prendini, alla Fontana Imperiale. — Lekarna: Benedetti Saraval, al Amazone Trionfante. — Lekarna: Benedato Vlach Minlussi, alla Corte. — Lekarna: de Vittorio Serravallo al R. dentore (glav skladiš.) — Lekarna: Busoletto all' orso nero. — Posetjena: Lekarna Fr. Baccarcich. — **Sežana:** Lekarna Philipp Ritschel. —

Reka: Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in poznamaja se mnogovrstno. — V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, pravilen z gornje varnostne znamke ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusek-a v Kremsirskih (Kremsier).

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Visokočastiti duhovščini

priporočam se vljudno podpisani v napravo cerkvenih posod in orodja iz čistega srebra, kinezkega srebra in iz medenine najnovejše oblike, kot

monstranc, kelihov, svetilnic in svečnikov

itd. itd. po najnižji ceni. Zadovoljim gotovo vsakega naročnika, bodisi da se delo prepusti mojemu ukusu, bodisi da se mi je predložil načrt.

10 24 **Teodor Slabanja,**
srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17

Staro roč. popravim, ter jih v ognji pozlatim in posrebrim. Čč. gg. naročniki naj mi blagovole poslati isto nefrankovano. 24— 10

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Izvrstni strojevi.

za svaku porabu kod gospodarstva dobivaju se u mojem skladištu pod tvrdkom:

„SCHIVITZ & COMP"
ulica Zonta br. 5 u Trstu
uz nizku cienu i prosto od carine.

Osobito preporučam za sada:

MLATILNICE I ČISTILNICE,
Štrcaljke za očuvanje trsja od peronospore.

2—8 **V. Mat. Živic,** inžinir.

PROLJETNI LIEK. 10—5

Kao najstarlji i najdakatnji proljetni lek za mlade i stare, za osvježenje i odpravu pokvarene krvi, preporučaju najelavnji liečnici već odavna uporabljivanje slovečo i odlikovano

žuhke budimske
Rákóczy-vode,

koju dakle posebice preporučati nije treba.

Glavno skladište u Trstu uvjek svježe punjena kod vlastnikah sdenca brače Losa Ivana Ciliia; sastnu kod *J. Serravallo*, te u *svih ljekarnah i mineralnih trgovinah.*

Stiskaonice (preše)
za
vino i ulike

nove izvrstne gradnje

na dvostrukim strojem u 10 raznih veličinah.

Odlikovano prigodom državne izložbe vode u Beču (oktubra 1878), kao više danah trajućih strukovnjačkih pokusa sa

I prvom nagradom!

9—10 **Mlinovi**
za grožđje, jabuke i ulike

izrađuju se i razašilju iz tvornice u Beču

Ph. Mayfarth & Co.

Ilovanolon željeza, fužina na paru i tvornica gospodarskih i vinarskih strojevah

Beč, Frankfurt n. M., Berlin N.

Ilustrovani cienici, polivajna priznanja iz Dalmacije, Istre itd. šilju se na zahtjevanje badava i franko.

Traži se dobrih nastupnikah.

Najvoće odlikovanje Njeg. Vis. pok. prestolonasl. ulka Rudolfa.

ZA NAJNOVIJI IZUM!

Visoko odlikovanje Njeg. kr. Visosti princa Agusta Coburg-Gotha.

u closetih i kupeljnih uredba.

Kupeljne sprave za vodovode **studenom i toplom vodom** koja se dade regulirati na svaki stupanj su termometrom bez osobitih priprava, stoga prikladne osobito na pokrajinskih gradovih, na hotelo, ustave, zanoštnike, u ljetnicih itd.

Patentirane kupeljne peći za mimaku i ljetnu porabu.

Kupeljne sprave sa patentiranim toplom u 30 časaka za samih 5 nvč. ugljevlja pripravi se kupelj i bez vodovoda.

Najnoviji u Closetu sa lumjerosim polikvantom bez smrada, jednostavno i elegante. **Closete za sobe, sahode** itd.

Osim toga preporučuja se po sudu prof. Winternitza moja sprave za kupelji i hidrotherapiju; pronosive i čvrsto parno kupelji, kupeljni stolovi sa ili bez grijanja.

5 4 Uvedba vodovoda i sisaljka

M. STEINER,

tvorničar o. k. pr. v. kupeljnih i closet-uredba Beč II. Taborstrasse Nr. 20/12 (za o kr. poštu.)

Ilustrovan cienik šalje se badava i franko.

Krščansko tekmovanje!

Prosi se čč. duhovščina, krščansko učiteljstvo ter meščanej uljudno, da kolikor mogoče pripomorejo to **solidno, ceno, odlno krščansko tekmovanje.**

Poletno češljano sukno

za moško oprave, elegantno, trpežno, se mora prati, 60 cm. široko.

1 oprava 3½ metrov samo for. 3.—

Brnsko sukno

samo dobro vreti:

3.10 m.	za jedno obleko	for.	3.50
3.10 „	„ „	„	5.—
3.10 „	„ boljše „	„	7.80
3.10 „	„ fino „	„	9.50
3.10 „	„ jako fino „	„	12.50

Brnsko sukno za suknje:

2·10 m.	za površno suknjo	f.	6.30
2.10 „	„ „	fino „	8.40
2.10 „	„ „	jako „	12.00

Črno sukno za obleke

za duhovniške in salon obleke:

1.20 m.	Dosking za hlače	for.	2.50
2.80 „	Peruvienne za hlače in telovnik	„	7.20

Vse, kar ponujajo druge tvrdke, ima tudi **krščansko tekmovanje in sicer bolje in cenejše.**

Za ženske obleke

gladko sukno vsako barvo:

Cachemir	10 m.	for.	4.50
Volnati atlas	10 „	„	6.50

Poletno sukno za prati:

Creton, lepi uzorci	10 metr.	for.	2.80
Satin,	„ 10 „	„	3.—
Trokilje	sivo, svitlo in temno.		

10 m. f. for. 3.50, fl. for. 2.80.

Za domačo porabo:

Domače platno,	20 vatljev	½ f.	6.20
Sifon, fini	„ „	„ „	5.50
„ srednji	„ „	„ „	4.50
Kraljevska tkanina	„ „	½ „	5.80
„	„ „	¼ „	7.50
Kanafas prave barve	29 „	„ „	6.—
Oksford	„ „	„ „	4.50
Brisalke	I. 6 komadov	„ „	1.80
	II. 6 „	„ „	1.20
Namizniki,	6 „	„ „	1.20

Vse, kar ponujajo druge tvrdke, ima tudi **krščansko tekmovanje in sicer bolje in cenejše.**

Krščansko tekmovanje stroji vestno ter sprejme naznanj kar se na dopada.

8—10 Naročbe izvršuje se po povzetju ter se imajo pošiljati na: 10—10

Erstes öst. behördlich concess.
HANDELS-AUSKUNFTS-BUREAU IN BRÜNN.
Uzorci in cenike se moraju zahtevati pri listej tvrdki.

TVRDKA
Bernhard Tichо
Brünn, Krautmarkt 18,
(v lastnej hiši) 12—20
pošilja proti povzetji:

Tkana ovčja volna
dvostroke širokosti, trpežna, vela obleka, 10 met. for. 6.50

Indijski Foule
volne, dvostroko širok, cela obleka, 10 met. f. 5.

Novosti za obleke za gospe
po najnovejšej šegi pregnato Blago v vseh barvah, dvostroko, 10 met. f. 8

Črni Terno
saksonski izvod, dvostroko širok za celo obleko, 10 metrov f. 4.50

Pregnato blago za obleke
60 cim. široko, najnovejši vzorci, 10 met f 2.50

Volnati ryps
v vseh barvah, 6,6 cim. širok, 10 metrov f 3.80

Oreldruh (Trožilje)
najboljša vrsta, 60 cim. široko, 10 metrov f. 3.80

Aquard blago
60 cim. široko najnovejši vzorci, 10 metrov f. 3.80.

Francoski Voal
10 metrov, elegantna obleka, ki se daje prati, for 3.—

Košulja za gospode, fastno delo bele ali barvane I kos I a f. 2.80, II a f. 2.20

Ženske košulje
iz alfona in platna, fino pletene, 3 kom. for. 2.50

Ženske košulje
iz močnega platna sašivkami 6 komadov f. 3.25

Dom-če platno
1 komad, 80 vatlov ½ for. 4.50
1 „ 80 „ ¼ „ 5.50

Klug-Webe
boljša tega platna 1 komad ½ širok, 80 vatlov f. 6.—

Sifon
1 komad, 80 vatlov, I a f. 5.50, najboljši vrste f 6.50

Kanafas
1 kom. 80 vatlov, lila f. 4.80
1 „ 80 „ rudeč „ 5.20

Kanavas iz niti
1 kom. 80 vatljev, lila in rudeč f 6.—

Oksford
za mor. pr ti, dobre vrste, 1 kos 80 vatlov f. 4.50

Angl. Oksford
najboljši, jako priporočljiv, 1 k mad, 80 vatlov f. 6.50

Garnitura iz ripsa
sostoječa iz 2 postoljnih pregrinjal in namiznega prta se svilnatimi franzami for. 4.—

Garnitura iz jute
za postoljnih pregrinjal in namiznega prta s franzami f. 3.50

Jute zastor
jurški vzorci; vodpolni for. 2.80

Holandeske dolge preproge (ostanki)
10—12 metrov dolge, 1 ostanek f. 3.60

1 Poletna ogrinjača
¾ dolge samo volna f. 1.20

Konjska plahta
jako dobra, 190 cim. dolga, 180 cim. široka, f. 1.50

Odeje za fijakarje
carskokrunene, 1 komad f. 3.50

Tovarno skladišče suknenga blaga

Brnsko sukno
Odrezek 3.10 m. trov za podpolno možko obleko f. 3.75

Moderno sukno
3,10 met., jako fino kompl. moško opravo, for. 8.—

Poletno češljano sukno
ostanek za komp. možko opravo, more prati, 6.40 m. dolgo, f. 3.—

Brnsko moderno blago
Ostanek za podpolno možko obleko 3.10 metrov dolgo for. 5.50

Priložnost za kupovanje!
Brnski ostanki sukna.
1 ostanek za 1 kompl. možko obleko 3.10 met. for. 4.50

Blago za površnje suknje
najfinejše vrste, za celo suknjo f. 8.—

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči!

Elegantno izvedena zbirka uzorcev z 400 znamkami s krojačem nefrankovano.

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 23. U Trstu 6. junija 1889. Godina XX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravnom. Novci se šilju poštarskom najputeom (asegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 2 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 2 za pol godine. Izvan carovine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 28.

Priprave za sabor.

IV.

Sada, kad gori pod petami, razdielili su naši protivnici posao medju sebe; pak jedni reže i ujedaju gdjegod mogu, stavljajuć na ruglo to jednoga to drugoga od naših ljudi; a drugi tobože kao janjci počeli su navještati evandjelje mira, te govore: mi smo svi Istrijanci, sinovi jedne domovine, medju nami nesmije biti razlike. — Da, i mi kažemo, da smo svi Istrijanci bez razlike, i mi smo davno bili za mir i za napredak ove naše nesretne zemlje, ali naši neprijatelji nisu htjeli mira.

Nego budimo pravodni. Talijanska stranka u Istri htjela je mir, ali pod jednu pogodbu: to jest, da ona čini što ju je volja i kako ju je volja, da se službeno posna samo talijanski jezik u cesarskih pisarnicah i u zemaljskih i obćinskih uredih i u cielom družtvenom životu.

Takov mir bio bi za nas naša narodna smrt, naša duševna i tjelesna propast.

Toga mira mi nemožemo i nećemo prihvatiti.

Mi nećemo, jer je tako pravodno, da svaki plaćnik, koj živi o kruhu naroda, pozna dobro u govoru i pismu govor većine puka u Istri, to jest govor hrvatski ili slovenski. Mi smo bezjadu »žđavce« izpustili iz našega govora, mi nećemo, da budemo sužnji ničiji, a najmanje sužnji talijanske stranke.

Naši protivnici tim načinom hoće, da daju zemlji istrijanskoj obilježje, kojega ona nema, a poda tim pritiskom gine naš hrvatski i slovenski puk. —

Nije li sramota, da se obćine, kao što je Buzet i Pazin već više godinah zaludno otimaju zato, da uz talijansku školu dobiju i hrvatsku školu, gdje bi se većina djece lagljе učila i bolje napredovala?

Nebi li protivnici naši odavna bili morali ići nam na ruku, da to postignemo?

Nije li sramota, da skoro po cieloj Istri i danas hrvatski i slovenski puk zalazeć u javne urede zemaljske nehotice nekako pomišlja, da ide medju tudje ljude? Jest, sramotno je to i žalostno, jer se tim načinom nemože uspostaviti potrebita ljubav i privrženost medju onimi, koji zapovjedaju i onimi, koji slušaju.

Nije li sramota i škoda tolikim obiteljim, da se čovjek hrvatskoga ili slovenskoga roda nemože podići na zaslužено mjesto, jer ga radi njegove narodnosti Petar ili Pavao nerado vidi?

Jest, to je žalostno i sramotno!

A zašto je to sve tako? Zato, jer se već cieli ovaj vjek kako navlaš ide na to, da ova naša zemlja istrijanska bude svietu prikazana za čistu talijansku pokrajinu. I već je to tako daleko bilo došlo, da su naši protivnici imali obrazu svaki naš glas označiti za tudjinski, kao da smo mi iz Kine došli ovamo, pak da smo mi bućani a Talijani kućani? Pak ako nam štogod dovrže, to je kao od milosti.

A da vidimo gdje je to Talijanstvo Istre:

Veliki dio ove naše krajine, i to veći diel nje, niti je kada bilo pod oblasti Italije, ni same Venecije, niti neće biti. Krasija i Paninska kneževina bile su uvjek daleko od gospodstva talijanskoga. Znamo, da su gospoda od Krasije hrvatsko-ugarskoga kralja nazivali »gospodin i kralj naše«; znamo, da je u tih krajevih Istre vladao pučki sud »deželanski«, da su nekoji ti krajevi imali svoje zakone pisane u hrvatskom jeziku. Znamo, da otoke na Kvarneru ni pravi Talijani nedrže svojimi. Onda što ostane za talijanstvo Istre, ako odbijemo srce — Pazinsku kneževinu i glavu — to jest kraske županije sa Volovskim kotarom, i ako odbijemo otoke?

Dakle pomagati Talijanstvu u Istri znači raditi proti historijskim uspomenam velike većine naroda u Istri kakova je sada.

A narod?! Mladji su u Istri Talijani, nego li Hrvati i Slovenci, a to baš i u krajevih, koji su stojali pod mljetačkim gospodstvom. Ima dosta mjesta i gradova, koji su svoj stari način govora promjenili u benetački, ali to sve za stalno prekosa po broju starieji, kućani Hrvati i Slovenci Istre. A za drugo, ako se je kasnije naselio inoplemeni puk u Istru, to se je selio i Talijanu ništa manje. Drugačije neda se protumačiti odkuda bi danas bilo na tisuću Talijana u gradovih primorskih na zapadu, kad su ti gradovi više put kugom uništeni, bili opali na 100, na 50 i na manje dušah.

U tih gradovih mnogo je naše krvi potatinjeno za gospodstva mljetačkoga. Sada, odkada smo pod svojim »naturalskim gospodinom« i vladarom, i u svezi s drugimi zemljami, gdje ima našega naroda, mi imamo pravo i svetu dužnost one potatinjene Hrvate prizvati opeta k svojoj majci, k svojoj starini.

Nekada nije bilo škola za cieli puk ni talijanskih, danas jih ima dosta gdje su naša djeca kvaro nemogući se naučiti koristno nauke.

Ali nekada sasvim tim dala je Istra slavnih ljudi hrvatskoga roda, koji su pisali knjige latinske i hrvatske. Vlačić-Frankovič Labinjan, (Flacous illirious), Stipan Konzul Buzečan, Juri-šić Kastavac, Bratulić Šimun iz Supetarščine, biskup ban hrvatski i slavni vojevoda, i toliki drugi bili su ljudi imeniti po cieloj Evropi i slavnoga spomena. A kad onda nije bilo školah po Istri, što mislite, da su se oni učili hrvatski govoriti i pisati u Zagrebu? Ne, oni su hrvatski govor naučili na majčinom krilu, na poljih i dolinah, u kućah i u crkvah, naše lieпe zemlje istrijanske. To jebio njihov narodni govor, kako je idanas naš. Tim ponosom zadahnuti stupite Istrijanci hrvatske krvi k' izborom saborskim. Prevlada talijanstva u Istri mora prestati, jer neima temelja ni u narodnosti većeg dielа puka koj u Istri živi. To vidite i sve drugo dati će vam se.

Izborno kretanje.

Pod ovim naslovom donašali smo sve što se tiče predstojećih izbora i što nam bude o tomu iz pokrajine javljeno. Na prvom mjestu donosimo izbor fiducijarah, i to redomice kako je taj izbor u pojedinih kotarih započeo. Prvo u izborni broj stupile su obćine političkog kotara Volosko i to: Lovran, Volosko, Veprinac, Kastav, Jušćano, Podgrad i Matarija. Ovo sedam obćinah izabralo je jednoglasno 78 fiducijara, koji će dne 25. t. m. opet jednoglasno birati dva narodna predložnika za zemaljski sabor. Jedino u obćini Voloskoj izabran bijaše jedan protivnik.* Evo imena gg. fiducijarah iz pojedinih obćinah u koliko nam bijahu do danas prijavljena:

Fiducijarii za obćinu Kastav jednoglasno izabrani: Bačić Ivan, župan. Brnčić Ivan. Dubrović Mikula. Dukić Vike. Hrvatin Martin. Kinkela Ližio, župan. Kinkela Mato, župan. Kundić Rafo. Laginja Andro (Bolo). Laginja Anton. Lučić Anton

* Ovaj izbor je jur uništen i za danas novi raspisan. Kako nam se javlja osigurana je pobjeda narodnoj stranci s u ovoj obćini.

PODLISTAK.

Razgovor

medju Šimom i Matom pod zidom sveto Peternile kraj Kanfanara.

Šime. Dobro jutro barba Mato!

Mate. Dobro jutro daj ti Bože! sinko moj, lipo moje dite.

Šime. Posidite se na ovaj kamen u hlad, doto mi ča povidati, ja vas rado poslušan.

Mate. Ča češ sinko moj, da ti povim, nego veliku tugu i novolju. Kada pomislim na nike naše komunske stvari, mi počmo odmah ništo po glavi mišati, pak moram pojti ča do Bomvašola ili doli do Dvih Grad, da mi se ča razmaši.

Šime. Kad smo već ovdi mi je drago, čemo ča konšiljati. Povite mi molim vas, zašto su naši poglavari istirali iz podeštarije našega sekretaria i na njegovo misto činili drugoga iz Pule dojti? Ter su govorili, da je odlučia gosp. kapitan, da on mora još jedan misec ostati u svojoj službi.

Mate. Sinko moj, nijo lipo, ni pošteno, da mi svoje stvari svitu odkrivamo na svoju škodu i sramotu, nego jer smo ovdi sami, nidan nas nečuje, osim ovih pokojnih, koji za zidom počivaju (Bog im daj lahko dušice) reći ću ti onako, kako ja mislim, da bi moglo biti.

Šime. Meni je valk drago poslušati starijega od sebe.

Mate. U našem Kanfanaru se, nedela po svojoj glavi, nego se dela po zapovidi gospode iz Poreča i Rovinja, a to je sramota i škoda prava za naše ljude. Odkad je pošа da naš stari učitelj Saull, ovdi nijo više sloge, nijo više mira. Oni su ga nemilo protirali, koji nebi bili imali, akoprem je svim bia kum, šantuja, učitelj i dobročinitelj. Sada svako lito ili svako drugo se promini tajnika. Svaki, koj dojde je prijatetelj snjima dokle upozna njih i puk; kad jednom spozna puk ponaša se s njim onako kako se pristoji, za to jer on nemari puk pridrugačiti, ni činit ga misliti kako to gospoda u Poreču. Zato spravo ga ča.

Šime. Ma to mi se čini, da nijo lipo, jer ja neznam ča moru misliti više oblasti i pošteni ljudi.

Mate. Zlo je to moj dragi i biti će i gore ako naši ljudi ne počmu svojom glavom misliti.

Šime. Da, ma još ne razumim zašto svo na jedan put su istirali tajnika iz podeštarie, tor je voro bil dosta dobar čovik sa svakim.

Mate. Ja dim, da to bi moglo biti zato, jer, sada imamo na vrati izboro za dietu. Gospodi nijo pravo, da je on prijatelj s ljudi, pak da s njim.

Šime. Čuja sam ja reći, da ovi, koj je doša je pozvan, da dola listo i da će biti gospodski plaćen; ki će sve to platiti?

Mate. A vero ki drugi, nego mi sami: ali bi bilo dobro, da to plate oni, ki su ga iz službe izvadili, kad su to učinili brez dopuštanja od zapreženstance.

Šime. Ah! čuja sam reći, da će Ivo cigan dognati u Kanfanar niku staru sedritu kobilinu, pak da to famo poli Mihe kuhati bigule i žgvacet frigati, a korodelu da to za ručenje, pojisti, a to da će biti na dan balotacioni.

Mate. Da, da, ki bude jia kobilino, postati će njihov, zašto u Italiji pulić i konjevina je najbolja hrana, pak s tim bi nas rada potalijanit.

Šime. Ma ja im je nejim, vè.

Mate. Ako češ se onaj dan prodati nebudo manjkalo ni vina, ni cigari, ni zlatnih obećanja, a potle te, za tobom govoriti: moštro do šćavo, karne vendut!

Šime. Zašto govore oni gospodini iz Rovinja neka izabiromo naše Istrijane, a ne Marićano i Morožince, tor ča oni nisu naši Istrijani?

Mate. Da, da; ma ono, ča oni govoro, da su Istrijani, to su ti naši prodanci, ljudj opaki i pokvaroni, koj jedanput su bili bogati, a sad su lačni, pak im se tiskaju, da još da poškljoknu.

Šime. Božo moj dobri, ja sam opazia, da ti naši latini kod ovih prilikah mnogo troše.

Mate. Da, oni mnogo daju, nešparaju ni truda ni novca; tako su nam dobri, da nemanjka nogo da nam podplato izpod opanki liže, iz toga možoš viditi i sam koliko ih žulji naš glas.

Šime. Oni nas nagovaraju, da valja, da izabiromo uvik ljude bogate za obćinsko zastupstvo, za dietu i za Beč, jer da oni plaćaju veliku štouru, pak zato da oni neto, da se plaćaju velike štouro, pak zato da oni neto, da se plaćaju veliki adicionali.

Mate. To je niš moj sinko, s tim samo sirotu kmeta slipo. Moraš znati, da obćina ili dieta je kako jedna čeljad; sad ko ti ča, potriba za hižu kupiti ili u njoj popraviti, valja da imaš beći, a ti ako češ ih imati, moraš više delati i više šparati, ili dug učiniti; tako je i, onde, jer i ti si dužan držati račun, od jenoga soldа, polag tvoga primoženja, kako i bogat polag svoga od jenoga fiorina. To nije drugo, nego želo biti sami gospodari i dokazati svitu, da je ovo italijanska zemlja

(Boškić). Lučić Mate (Garić). Lučić Mate (Roškić). Mandić Frane (Rošić). Marčelja Frane. Mavričić Frane (župan). Mavrić Mate. Puž Anton, kapelan. Rubeša Franjo, učitelj. Sordoč Mate (Marković). Sirola Julijo. Sirola Mate (Johanin). Spinčić Andre (Andrejčev). Spinčić Anton (župan). Spinčić Kuzma (župan). Stefan Ivan (župan). Šepić Ivan (Tometov). Trinajstić Ivan.

Občina Voprinac fiducijari birani dne 1. t. m. jednoglasno: Mijo Laginja, župnik. J. Poršić, načelnik. J. Hlanuda. Fr. Župan, kapelan.

Občina Jelšane birala je dne 1. t. mj. sliedeće fiducijare jednoglasno: Ivan Makarović, učitelj. Anton Bartolić. Josip Frol. Miho Jurišević. Ivan Iskra. Martin Fidel. Bartol Iskra. Sebastijan Pipp, glavar.

Občina Podgrad sa 80 glasova, svi jednoglasno izabrani 1. junija: Božić Fran, posestnik. Rogač Anton, dekan. Vajšelj Fran, učitelj. Tondić Štefan, krčmar. Ivančić Josip, posestnik. Valenčić Ivan, posestnik. Mršnik Tome, posestnik. Slavoj Janko, trgovac. Vičić Andrej, krčmar. Deklova Ivan, posestnik. Svetličić Fran, duhovnik. Zadković Anton, krčmar. Zadković Stipan, krčmar. Tomažić Ivan, posestnik.

Občina Materija sa 42 glasa jednoglasno izabrani 31. maja: Bubnić Ivan. Kastelic Gašpar. Fabijančić Ivan. Gosić Ivan. Ribarić Martin. Inršević Ivan. Šiškević Štefan. Sluga Andrej. Inršević Josip. Mahne Andrej.

* * *

Izbor fiducijara u kotaru Koparskom: Koliko nam je do sada poznato birale su u tom kotaru sliedeće obćine:

1. Dekani 11 našili fiducijara; Dolina 14 naših; Milje 7 naših; Roč 6 našili; Izola 1 naš; Piran 4 talijanska;

Jučer i danas biraju u Buzetu, gdje je sjegurna pobjeda našim. U Pomjanu i Kopru birati će sutra t. j. 7. t. mj. Po dosadašnjem uspjehu osigurana je već sada pobjeda narodnim kandidatom.

* * *

Izbor fiducijara u Puljskom politi. kotaru započeti će dne 15. t. mj. Toga dana birati će se najmo u Kanfanaru; u Barbani 17; u Balah dne 15., u Savičenti dne 15., u Vodnjanu dne 17., u Puli dne 18. t. mj.

* * *

Izbor fiducijara na otoku Krku započimlje u petak dne 7. t. mj.

* * *

Izbor fiducijara u Porečkom pol. kotaru započinilje takodjer ovog tjedna, no nolimamo još pobližih viestih za pojedine obćine.

* * *

O izboru fiducijara na Pazinštini vidi današnje viesti.

Kako je u Italiji?

Nedavno navoli smo sud bečkih i talijanskih novinah o bledi i nevolji, koja vlada u „blaženoj" zemlji obećaj, da ćemo se na isti predmet vratiti, da tako uvide svi oni, koji za kraljevinom uzdišu, da nije ni tamo sve zlato što bljata. Evo dakle što o tom piše zagrebački „Obzor" u br. 80. t. g.:

„Veliki rodoljub i državnik talijanski, Azeglio, reče pred dvadeset godina, da je Italija jedina zemlja, u kojoj od glada nitko neumire. A sada? Kolike li promjene? Cielom Italijom čuje se teški vapaj: „Hljeba, dajte hljeba i rada!" Liberalni listovi priznavaju, da je ovo pitanje o hljebu i radu, sada najprvo i najvažnije; o njegovom rješenju zavisna su ava ostala. Svjet bježi iz Italije, da se ugne biedi i nevolji; g. 1876 izselilo se iz Italije 26.000 osoba, god. 1888. pako 250.000. Najbolje rodoljube talijanske boli duša kad razmišljaju o gospodarskoj i financijalnoj nevolji svoje domovine. A oni zaista razmišljaju o tom i razkrivaju otvorenu propast, pred kojom stoji Italija.

Zastupnik u talijanskom saboru, Colombo govorio je 6. januara o. g. u Milanu u mnogobrojnoj skupštini o gospodarskom stanju Italije. Vrlo je crna slika, koju razape o tom pred očima svojih slušaoca. Njegov govor tiskan je napose.* Vredi, da ga proučo i ne Talijani, vrlo poučan je i za drugo, jer na evropskom tlu ima zemalja i kraljevina, na koje se malom promjenom dade upotrebiti, što je talijanski patriota rekao o svojoj domovini. Tà vidimo danomice.

Na koju se god stranu ogledaš, od nikud utjeha. U Italiji ima 5 milijuna posjednika zemljištnih, i to 4 milijuna malih. A znademo što će reći maleni posjednik, imenito u Italiji. Taj posjed obtrećen je ogromnim porezom zemljarine. Da se i ne bori gospodarstvo toliku onakovom krizom, u kakovoj se nalazi, jedva bi se smagali toliki porezi državni, pa nametli obćinski i pokrajinski. Ovako, kako je sada, ne mogu živiti, pa se sve većma množi broj vlastnikah, koji svoj posjed zemljištni propuštaju oraru, jer ne mogu ni poreza plaćati, ili se naprosto odselo, pa neka orar misli, kako će dodi do svoga poroza. Gospodariti znači neprestano natezati se sa financijom, obćinom i — sa vjerovnici. Jer valja znati, da su hipotekarni dugovi u Italiji pod konac godine 1887. iznosili do 14 miliarda (13.838,404.462) pa se u samoj godini 1887. umnožili za 641 mil. lira.

U koliko su ovamo na jednoj strani rasli tročkovi javni i privatni, na drugoj navaljivalo jedna bieda za drugom na gospodarstvo. Od godine 1887. na 1888. umanjio se uvoz za 360 milijuna, a izvoz za 60 milijuna lira. Carinski rat sa Francezkom osuši mnogo najobilatije izvore dobitka. Produkti poljodjelski prije mnogo trošili i dobro plaćani, gnjiju sada u podrumih i skladištih, nitko nepita za njo, ili traži, da se u bezcjenu prodaju. Sicilija, bogata dragocjenimi plodinami: uljem, vinom, sumporom, limunom itd., ljuto trpi, jer nemože da unovči svojih produkta. Trgovačka i obrtnička poduzeća, pod pritiskom carinsko borbe sa Francezkom, i teških bremena, odovidno nazaduju. Godine 1883. bijaše otvoreno 725 konkursa, godine 1888 pako — 2200.

* La situazione finanziaria e politica, discorsi del deputato Colombo 1889.

Talijansko pučanstvo živi štedljivo, nu što se uštedi, to odnesu država i hipotekarni vjerovnici; u poslove ekonomičke ulaže se malo ili bolje govoreć ništa. Kad se šice odviše nategne popuštaju i pucaju. Država je nametnula teretah, kojih pučanstvo nemože snositi; pa dok na jednoj strani potrebe države rastu, na drugoj dohodci se smanjuju. U godini 1888. donjo je poreza od tvornica 14 milijuna, carina za 40 milijuna, takse pravnih posala za 3 milijuna, a dohodak od duhana za 7 milijuna lira manje od godine 1887. „Nikada, veli Colombo, nije Italija davala tako očevidnih znakovah, da je ekonomički iscrpljena, kao sada.

(Konac sliedi.)

Mom rodu.

Podigni se rode mili
Kano soko siv,
Pa mi kaži svietu sada,
Da si još te živ.

Nisu tebe sapet znali,
No znali te stri,
Tebi sad se život smilja
Odbjegla te smrt!

S tog se digni mili rode,
Kano soko siv,
Bori mi se, traži svoje,
Pa ćeš biti živ!

Digni rode, svietno čelo
I poštuni glas,
Brat us brata stani smiulo
Pa ćeš steći spas!

Gdje deš naći boljeg druga,
Nego ti je brat,
On ju tebe štitit vierno,
Braniti će te znat.

Za tebe će život dati,
Uvjek uvjek rad,
Ta gdje neće, kad vas bije
Ieti golem jad.

S tog se uzdaj u svog brata,
Uzdaj mi se, daj,
Pa ćeš steći u svom kraju
Slobodu i raj!

R. Katalinić-Jeretov.

Franina i Jurina

Fr. Ej, ljudi pamet, pamet, ki će kupit pamet . . . !

Jur. A Božo moj, Franino, ča je imaš previše, da bi ju prodal?

Fr. Da, da imam je već od svoje potribe, ono sve ča je zgubil neki — Burica u Tinjanu pak bih je rado dat barem onim, ki ga poslušaju.

Jur. Tako da bi ne, kako ju je i njegova polovica zgubila, bi je i njoj potribe.

Fr. Će joj benj sveti Mikula pamet u glavu zabit kad bude doma plos od kuhinjskog posudja.

Jur. Tako te se nedogadja pod miništero kroato, lego va Benecoh.

* * *

Fr. Si voro čul, da ponujaju pazinski krnjoli sakemu kmetu, ki će za njih balotat, 2 florina i do sita biguli s pulićem al kobilinum?

Jur. Pak, jo njim se ki već prodal?

Fr. Neki Gračišćan da je već dobil glavinu i kopita od kobiline, pak da je to sve posolil, a neki Novačani da se potežu za rop.

Jur. Aj voro, ja bi njim dal i kožu, da si iz njo mašikaru skrojo.

* * *

Fr. Ča biš roka Jurino, jel' ča dobro operal on cigan od niki dan?

Jur. Brate, sve da je prodà. Krnjeli da bi bili i njegovu kožu kupili, samo da ju je otel prodat.

Fr. Tako će bit mesa ovega i budućega čedna po Istroj?

Jur. Aj nečo mesa nego mrcini.

Fr. Ma to si i za njum ljudi prsti oblizovat.

Jur. Aj nete ljudi nego tovari — prodanci, ki bi prodali sebe, ženu i dicu za sdilu žerila.

Fr. Imaš pravo, da nisu to ljudi, nego blago.

* * *

Fr. Ča to slabikaš, kume Jure?

Jur. Študijam imena onih, ki se ušaju krajelom prodat kada su balotacijoni.

Fr. Pak ča deš s timi slavnimi imeni?

Jur. Kada pasaju balotacijoni poslat ću jih va „Franinu i Jurinu" neka svet spozna te prodance i gosposke podrepnice.

Fr. Pravo imaš. Judin srebrnjak i pijat biguli će proć, a sramota će njim mej pukom ostat i deci povidat.

* * *

Fr. Kamo ako Bog dà tako po blagdanjaku?

Jur. Ča neznaš, da imamo danas balotacijonj.

Fr. A kadi su drugi?

Jur. Ide ti brate zada celo jato naših kako i na papir.

Fr. Tako valja. Žene doma a muži na izbore. Svaka ptica svomu jatu.

Baščanom.

Oj zemljaci mili, opet nasta doba,
Gdje će počat rovat nenavist i sloba,
Da podkopa slogu vašu, svud poznanu,
Da Hrvatstvu zada preduboku ranu.
Gdje će šarenjaci i njihovo sluge
Na jezik vaš metat svakako poruge.
Oj ne mojte sliedit takih nesretnika,
Već budite uzor pravih pobornika,
Pokažte jim vrata, nek odlaze tamo,
Gdjeno poklonjakom zadovoljstvo samo.
Sjetite se vašeg Zvonimira kralja,
Nastojte da nitko Hrvatstvo ne kalja;
Ilirajte vi samo pravedne Hrvate,
No lurdo takve, što jezikom mlate,
Da su oni samo za vaše pravice,
A vuci su pravi s' odjelom janjice.
Sjetite se vašeg pokojnog pastira,
Koj vam bio vodja i anjelom mira,
Sjetite se one preblažene dobe,
Mante se razdora, navlasti i zlobe,
Pa, do svatko reći: „Čestiti su ljudi,
Uzor značajovi, plemenitih grudi!"
U to da sto ime veselo i zdravo,
Radeći mi vazda za svog roda pravo!

Različite viesti.

Imenovanje. Službeni list bečke vlade javlja, da je imenovan namjestnički tajnik grof Marenzi kotarskim kapetanom u Primorju. Kotarski kapetan u Kopru gosp. vitez Bosizio imenovan je namjestničkim savjetnikom i upraviteljem kotarskoga glavarstva u Gorici. Na njegovo mjesto doći će po svoj prilici novoimenovani kapetan grof Marenzi.

Marenzi su stara obitelj slavenska od plemena „Marinac", koji imaju gračinu u Odolini u Podgradskom kotaru. Danas, gdje se Slaveni Istre bude, nije možda štetno to pripomenuti gospodinu grofu Marincu.

Odlikovanje. U hrvatskih novinah čitamo, da je akademija liepih umjetnostih u Petrogradu odlikovala našega dičnoga umjetnika g. Ivana Rendića tim, što ga je imenovala svojim počastnim članom. Naše iskrene čestitke prijatelju umjetniku!

Diecezanske viesti. Veleč. g. Ivan Ivić, dosadašnji župo-upravitelj u Oprtlju, inštaliran je u istom mjestu za župnika-dekana.

G. Josip Škrilj, koji bijaše privremeno u stanju mira, imenovan je kapelanom u Štorju.

Dne 12. aprila preminuo je umirovljeni kapelan g. Josip Vodo u Moravčah; dne 21 preminuo je veleč. g. Petar Svetlin, župnik u Avberu. Počivali u miru!

Razpisan je natječaj na župu u Avberu do konca junija t. g.

Novi odbor „Tržaškega Sokola". Na glavnoj skupštini našega dičnoga „Sokola", obdržavanoj prošle nedelje, bijahu izabrani u novi odbor sliedeći članovi: g. Ferdo Karlk, starosta; odbornici gg.: S. Bartolj, G. Bartol, Lj. Furlani, Vj. Kallator, D. Mrvar, Fr. Polič, Fr. Prelog, dr. O. Rybař; zamjenici gg.: Fr. Inamo, J. Mikota i Fr. Rus. Čestitamo na toli sretnom izboru!

Prijateljem i štovateljem g. profesora Spinčića, koji nas pitaju kako je s njegovim zdravljem, javljamo radostno, da je bio doduše opasno bolestan, no sada je

već Bogu hvala izvan pogibelji, te se dobrahno oporavlja.

Izpravljamo svom zgodom i viest turenu u svieт po nekojih novinah kao da je g. Spinčić bio u Dalmaciji sa slovenskim pjesnikom g. Gregorčičem, što nije istina, jer se on nije od uskrsa maknuo iz Gorice, osim što je par dana bio u Tominskih planinah.

Izbor fiducijara u Roču. Danas 3. junija obavili su se izbori fiducijara za občinu Roč. Izabralo se šest muževa vrlih i poštenih, koji će u Kopru glasovati za naše narodne kandidate složno sa svojom bradom iz drugih občina. Vriedno je spomenuti, da se nisu nazovi Taljani (!) Roški ni najmanje nadali našoj pobjedi. Akoprem je občinskoj upravi dužnost, da izbornikom obavlesti dan izbora i uredi pozive, to nije slavna ročka uprava nit na to pomislila. Nadala se, da se neće njezinomu gluhomu pozivu nitko odazvati, te da će pomoću nekojih privržnika na dan izbora glasovati samo za svoje predloženiko. Al taj se je put ljuto prevarila. Na dan izbora su naši ovaj put potekli mnogobrojno u Roč. Učinili su svoju dužnost, a Bog će jim ju stostruko naplatiti. Pokazali su tim, da i u njih ima narodne svlesti i samostalnosti. Samo tako napred, pak nam neće pričica Talijančića zapovjedati. Dignimo se već jedanput. Kad su Talijančići vidjeli, da naši svi složno glasuju za jedno te isto predloženiko, i da njihovih malen broj imade, oni rep među noge i otidjoše bez traga. Ovaj put se nije nit pilo nit jelo u Roču, kako se je to običavalo. Neda se već nitko varat, kako se je jedanput varalo. Narod otvorio je oči. Tako vriedni Lupoglavci, doskora bit će nam pred vratima občinski izbori, pak znamo što nam je činiti. Ter znadete ave što se u Roču neradi nit nevrši.

Iz Pazinštine nam pišu, da su izbori fiducijara za občinu Pazin odradjeni na 12. i 13., za občinu Žminj dne 15. te za občinu Tinjan na 15. tekućega mjeseca. Puk se dosta zanima za ove izbore, jer želi pokazati stranjskomu svietu, da neživu ovdje Talijani nego ljudi naše krvi i jezika. Do sada je ovaj kotar bio zastupan po muževih, koji pripadaju talijanskoj krvi, po ljudih dakle, koji uvjek javno govore i pišu, da je Istra talijanska zemlja. U javnom životu oni nisu nikada htjeli čuti niti jedne hrvatske besede, dapače hvalili se uvjek, da nepoznavaju hrvatskoga jezika.

Tu dakle odluka nije teška. Napitano, jeli ovaj stav ili mlad, jeli bogat ili siromah, nego se pita, dali će naš puk biti zastupan od ljudi tudjega jezika i imena, od Talijana, ili od ljudi naše krvi i jezika, koji su dičo jezikom, kojim puk govori i koji će nastojati, da su siromašni naš narod podigne i razsveti. Neobećuju vam naši ljudi, da će vam ovo ili ono dati, kako to protivnici rade; naši ljudi pružaju vam svoje srce i ljubav na čvrstu volju, da će se sa svimi svojimi silami zauzeti za vašo dušovno i gospodarsko dobro.

Protivnici, ponajviše ljudi naše krvi i jezika obliću, oko vas, da vas zavedu. Obećuju vam obedo i žurnade, da dato svoj glas ljudom, koji nemisle dobro za vaš naprodak. Čujemo, da je njekoliko občinara iz sela Novaki kod Pazina i u Gračišću pristalo uz naše protivnike. Oprosti jim Bože, jer neznaju što čine. Za zdelu leće i srebrnjak izdat će muževo svoje krvi i jezika. Sram ih bilo pred Bogom i ljudi!

Iz Žminja pišu nam 2. t. mj. Izborna agitacija ovuda i kod nas kano i po ostalih občinah Istre. Kakvim će plodom uroditi, pokazati će nam najbliža budućnost. Mi se uzdamo u pravednost naše sveto stvari a Talijanaši polažu svoju nadu kano i obično u prevaru i grožnju. Naši slavni „botegari“ nepoznaju inače nas kmetova, no sada smo njim svi „mili i dragi“ a to je najbolji dokaz koliko se nas boje. Oni nam šepću i prodiču, da su nam samo oni pravi prijatelji, jer da nam u potrebi posude novca; a! mi znamo, da jim taj novac vratiti moramo uz debelo interese od 12 do 20 po sto. Ovih dana tužio mi se susjed, da je imao dati jednomu „botegaru“ 50 for. a taj dug narasao je za samo dvie godine na 400 for. Pak da nisu „botegari“ prijatelji i dobročinitelji naši? Bog nas očuvao takovih prijatelja!

Drugo što nam prodiču, jest, da se nepačajmo za svećenici, da ih izbjegavajmo. A ti ludjaci neznaju, da nam je upravo svećenik onaj, koji nas vodi od krsta do groba, da nas ne zapusti ni onda, kada nas svi ostali zapuste. Radi toga upravo moramo svećenika štovati, ljubiti i slušati. Naši Talijanaši žele, da zapustimo popa i crkvu, kako to oni čine nemareć za ništa što je nam milo i sveto. Oni bi htjeli, da okrenemo pleća svećeniku kad neso sv. sakramente bolestniku ili kad ide s procesijom proniti božjeg blagoslova — jer tako oni čine. Tako smo ih vidili i kod zadnjih procesijah, gdje su se na strani rugali nam i svećenikom, dapače okrenuli su nam pleća a gospodskog klobuka nehtjedoše skinuti.

Pak da takove ljudo mi sledimo? Bezvernike, kojim nije ništa na zemlji sveto? Ne, nikada no! Botegari i šarenjaci neka nas puste na miru, oni neka biraju svoje jer mi kmeti, koji ljubimo crkvu i vjeru, nećemo da imamo posla sa bezvernici.

Na 13. t. mj. na dan izbora fiducijara pokazat ćemo „botegarom“, da za njih marimo kao i za lanjski snieg.

Iz Motovuna primismo koliko sliedi: Priprave za predstojeće zemaljske izbore čine se i ovdje u naše i u talijanaške strane. Fiducijare (7 njih) birati ćemo u Motovunu dne 11. t. mj. Proti izbornim listinam bijaše uloženo s naše strane reklamah, no neznamo kako su riešeni. U svih podobćinah našli su Talijanaši po koju podrepnicu, koja leti i skače od kuće do kuće, da koga provari il zaslepi. Glavni vodje su dakako u samom Motovunu. Ovi mito i plaćaju podrepnice, koje bježe okolo kano bliesni pas. U svoje vrieme javiti ćemo Vam imena spomenutih junakah, da ih naši ljudi bolje upoznaju. Našu braću kmete opominjemo, da se čuvaju tih propalicah, koji bi prodali dušu i tjelo za pečicu šestica. Oni nemare za obras ni za poštenje samo da njim je pun trbuh. Pošten čovjek mora takovim nitkarijam pokazati vrata.

Pouzdajemo dakle ave naše kmete iz občine Motovunske, da se nedadu prevariti od šarenjakah i da dodju svi dne 11. t. mj. u Motovun, da izaberu 7 svojih poštenih fiducijarah.

Talijanaši biratí će 28. t. mj. u svojem gnjuzdu, u koje njim se mi nepačamo, zato ćudomo, da se ni oni nemješaju sada u naše izbore. Oni neka biraju svoje prijatelje, a mi ćemo naše poštenjake, makar nosili debelo gaće i krušato.

Svi dakle složno dne 11. t. mj. u Motovun, da pokažemo svietu, da se nedamo od Talijanašah ili šarenjakah za nos voditi.

Iz Boljunšćine pišu nam prijatelji dne 1. junija 1880. Želim kroz našu miljonion „Slogu“ podignuti svoj glas u ovoj za nas prevažnoj dobi, t. j. kada ima prigodu istarski Hrvat pokazati svoju snagu i narodnu svlest. Po svaki način narod, koji je ikoliko pokročio u prosvieti, najvažniji su čin izbori, jer za pri tomu najviernije pokanuje moć i svlest naroda. Na pragu su i nam izbori za pokrajinski sabor ili dijetu; nadošla je nam doba, kada nam treba birati muževe, koji će se neustrašivo boriti u saboru u Poreču za naše narodne pravice, za dušovno i tjelesno dobro svih nas. Prije obavit će se izbori fiducijara, t. j. punomoćnikah puka, koji će dne 25. t. mj. birati nastupnike za istarski sabor, t. j. muževe, koji su vrstni, da zastupaju interese svojih izbovnikah. Čestiti Boljunčani! I vama se pruža sgoda, da pokažete svietu, da ste, muževi zreli i mudri. Birati ćete 14. junija 6 fiducijara. Pohitite svi naši toga dana u Boljun na birališće, pak složno glasujte samo za one muževe, koji se neće kanje sramiti ni bojati glasovati za naše budući hrvatske kandidate za poročki sabor. Neostanite toga dana kod kuće, jer Vas nemože ništa ispričati, osim teško bolesti. Nitko neće pametan žaliti ako je žrtvovao jedan dan za tako uzvišen posao. Zanemarite li jedan dan djelo, to je samo prolasni gubitak, koji se lahko nadomjestiti dade; učinite li pako štogod za dobro i čast cielega naroda — to ostaje vječno; vaš trud neće izginuti, već će živiti u srdcih vaših potomakah. Kad se budete sa izbora vraćali, srce će vam zadovoljno kucati, jer ćete tako izpuniti najprvu državljansku dužnost. Njeg. Veličanstvo cesar i kralj dao Vam je pravo izbora, a Vi ste dužni svomu narodu, da se tim pravom poslužite. Kako i koga ćete birati za fiducijare, kazati će Vam Vaši prvaci i pravi prijatelji. Dogovorite i složite se o njimi pak neima dvojbe, da ćete pobjedu slaviti, jer slogom rastu male stvari, a nesloga ave pokvari.

Učkar.

Iz Gračišća pišu nam početkom junija. Izbori za pokrajinski sabor (dietu) su na vratima. Protivnici naši, znajuć, da će se ovaj put morat boriti sa silnijimi i jačimi od sebe, napinju sve sile, snuju sve moguće spletke, izmišljaju razna manevre i lukavštine od naravi jim već prirodjene, kako da opet prigodom predstojećih izbora tužnog i do glavo najviše njihovom krivnjom zaduženog kmota u svoju mrežu uhvate, pa mu još ono malo krvi, što jim preostalo, izsišu.

Da svoju nečistu svrhu lagljе postignu, služe se dakako još nečistijimi sredstvi. Prva jim je stvar navaljivati na svećenike znajuć, da su ovi protivni lažli-liberalcem. Sbog toga ne uzmanjkaju svud i svagdje orniti i klevetati tog tužnog svećenika, držeć se sv. pisma: „Pobiti ću pastira, stado će se razštrkati“. Glavnu ulogu igra ovdje poznati „Paštrođon“; kojemu je Bog, crkva, sv. sakramenti deveta briga. Njemu se pridružila slična družba, a što je još sramotnije, jedan narodni izdajica M . . ć. Rečena trojica nakitiv se u Pazinu kod Pepića V i n k o - L o z i ć e m, dodju natrušeni kao čopi kući pa obećuju ljudom zlato i srebro. Klataru po polju — dak po Plóšanskom; izmišljaju razne laži, napućuju, nagovaraju i zasleplјuju tužnog kmeta, nek glasuje za talijansku stranku, pa da će dobiti novaca na posudu koliko mu drago. Dali je koga ili će koga od naših kmotova timi smradnimi sredstvi zasliepiti, neznamo, nu nadamo se, da neće nijedan pametan i pošten, smradnom Paštrođonu „colla comp. bolla“ lišta povjerovati, nego da će im kubi pokazati, ako mu dodju na vrata šeprkljati. Da čim lagljе svoju smradnu svrhu postignu, navaljuju ti ludjaci na Hrvate, na obć. zastupnike, na župana i župnika, da su oni svomu zlu krivi, da glodaju samo za svoju korist, a občinsko dobro, da jim je deveta briga itd. Nesretnjaci! Tko je doveo občinu u ovako loše stanje? Naši zastupnici, koji tok 2 godine vladaju ili vaši, koji su si kroz mnogo godina bradu mastili? Što je dobra učinilo prijašnje zastupstvo u Gračišću kroz ovo vrieme „svog vladanja? Kako je bilo moguće občinu u ovako žalosno stanje porinuti?

Želite li pa znati što su naši zastupnici u ovo kratko vrieme učinili? Isplatili su dug od 1000 forinta, popravili su občinsku kuću za školu. Kod dražbe soli ovo godine, tko je onaj, komu moramo svi občinari zahvaliti, da dobivamo sol po 9 a ne po 11 nč.? Naš župan i ostali zastupnici. Tko je popravio groblje? Tko je onoliko kamenje izkopao i izvadio na grobliu box da su občinska kasa obterećuju, ako ne skrb i nastojanje naših zastupnika. Eno rabotanjem prištedilo se občinskoj blagajni preko 1000 forinta. Koliko prigovora se je čulo od strane protivnika kad se počelo to kamenje vadit, da će to stojati više nego li novo groblje? Odgovorite sada, bistre li se bili vi ovako skrbili? Ako nije još groblje ponovo uređeno, nije to krivnja župana, budući da on dobro misli i čuka, da će i ostalo rabotanjem dovršiti, kad svrše djela na polju, samo da ne ošteću občinsku blagajnu, koji sto mu vi praznu žerućili. Nije li to skrbiti se za boljak občinski? Tko je uvao nedavno stražu u Gračišću proti nedužnoroditelom i sablažnjivom ponašanju nedužnih klatoža i fakina, ako ne naši vriedni zastupnici? Pa vi se no stidite tako potvarati naše zastupnike? Pokažite vi ovakova djela pa domo vam vjerovati; al vi nezvanste drugo nego rušiti i crniti. Vidiš dakle, kmote dragi, bielo na crnu, tko je tvoj prijatelj, tko neprijatelj. I sada u vrieme izbora imati ćeš oko sebe prijatelja i neprijatelja; ai nemoj odmah svakoga slušati; poslušaj savjet i rieči Tvojih poglavarah crkvenih i svotskih, a ne lažitorbah i smutljivacah. Tko su pa oni, koji se u vrieme izbora oko tebe vrte, dragi kmote? Jesu li dobri ili zli? Jedni i drugi. Dobri su svećenici, koji se skrbe za tvoju dušu i tvoje tielo; njih slušaj — dobri su naši vierni zastupnici, koji se skrbe za tvoje materijalno stanje, njih slušaj — dobri su svi ostali pošteni naši ljudi naše krvi — njih slušaj, jer svi ti vjeruju u Boga i poštuju zakone.

Tko je pa „Paštrođon“ sa njegovom družbom? Vjeruje li on u Boga, poštuje li on zakone? Po ponašanju reć bi, da ne; ta on ne mari za sv. sakramente, za crkvu; šta će njemu izpovied, sv. ženitba? Njega dakle i njegovu svojtu nemoj slušati, kad ti dodju na prag tvoje kuće, uzmi metlu pa pometi taj smrad, da ti kuću ne okuži.

Hoćeš li dakle, dragi kmoto, vjerovati radje krivim prorokom nego li pravim? Mislim, da nećeš. Vjeruj i pouzdaj se ti najprije u tvog zaslužnog g. župnika, u vriedno zastupnike, u ljude tvojeg jezika, tvoje krvi. Njihov glas slušaj, biti će korist tvoja. Nešo imati, Gračišćani, Vaš župnik od toga nikakvo koristi; on ima već svoju plaću, njemu ju nećete niti vi, ni protivnici povećati ni umanjiti, ali ako ne slušate glas njegov, ćete sami sebi naškoditi.

Složito se dakle svi okolo Vaših poglavarah, pak se nebojte grižnje savlesti ni pogrde ljudi, jer Vas nitko pametan ni pošten grditi neće.

Iz Kastva. Zidari ove naše okolice podnesli su pred više vremena na kotarsku oblast u Volosku molbu, da se uzmu u zaštitu domaći radnici proti navali tudjih, i da se uredi dobra radnja. Podpisanih molitolja bilo je preko stotine. To će reći, da naši ljudi čuto potrebu, da se uredi ono jedno i drugo pitanje. Kako čujemo, odbio je kapitanat onu prošnju, ali naši radnici kano podići utok (rekurs) na cesarsko namjestničtvo u Trstu. Kad budem doznao štogod obširnije, javit ću Vam. Odbor gospodarske zadruge držao je dne 31. maja sjednicu. Kotarski voćnjak u Klani, kojim sada upravlja zadruga, uređen je dobro. Odbor je dielom potvrdio noke do sada učinjene troškove za nabavu orudja i promaknuće stočarstva, a dielom odlučio dobavu novog orudja, kao na primjer dvija vinskih preša, od kojih će jedna služiti besplatno članovom, a druga pod plaću nečlanovom.

Ovih danah bio je ovdje g. Hosky, ravnatelj obrtne škole u Trstu, da pregleda napredak naše dolavske škole, osobito obzirom na predlog učinjen od odbora te škole cesarskoj vladi i zemaljskom odboru, da se dolavska škola u Kastvu preuredi tako, da bude osiguran njo obstanak i da bude podnašanje praktičnije nego li do sada. Želimo srećan uspjeh i dodajemo, da je potrebna kod one škole jedna radionica.

Odsudjen. Poznati žminjski Talijan (?) Ernesto Godina odsudjen bijaše od političko oblasti u Pazinu na tri dana zatvora radi svetogrdja t. j. što je na vesmeni blagdan po nedi poruglivo pjevao oficij za mrtve nad mrtvacem Tomišićem u Žminju. Ovo je bez dvojbe najsjajniji dokaz o vlastoj kulturi, do koje su doprli naši narodni protivnici u Istri. Govori se također, da nekoji gospodski klatezi i nomirnjaci zalazu noću na žminjsko groblje, to da tuj nedadu mira niti kostim pokojnika, već da ih probacuju i razbacaju kano i kamenje. Aviva, dakle djedovska kultura!

Dopisnica upravničtva.

Prvo slovo prezime, drugo ime. Naslovi, su izpušteni. Primili smo od 23. marča 1889. ovamo: B A R putnik f. 1·25, B. I i B. J. (iz Pule) f. 4; P A Brod-Moravice f. 2·50, St. A. Mošćenice f. 5, od kojih f 2 za pjesm., U. A. Rovinj f 2, B. V. Čemlca f. 5, S M. Vodice f. 4, V. B. Lendar f. 5, Sv M B. I Cop. Rička pri M Po. f. 15, P. I Veprinac f. 1, Gr. John, Dolar. Crvenog križa družtvo f. 5, Činonica Nar. Kostrena sv. Lucija f. 3·75, Gr. P. Kozala-Rieka f. 2, B. T. Rieka f. 3 a za Bratovščinu f. 1, T. I. Opatija f. 5, Š. Fr. Tom. Rukavac f. 3, R. I. T-ac f. 5, C. T Kukuljanovo 50 kr. Frank. Samost. Trst f. 5, B. T. dr Zell (Svicarska) 3·41, B. A. Knin f. 2·50, I N. Omišalj f. 2·50, Podgrad, Glav. ogulni f. 2·70, V I. Trst f. 5, I. A Klana f. 3. O. I. Sušak f. 2, K. A. Buzet f. 5, K. M. Franolić f. 15, R. I. Rieka f. 2. (Sliedi.)

Lutrijski brojevi

	dne 1 Junija.				
Trst	29	77	30	40	51
Buda	35	64	24	81	18
Linc	59	60	80	71	2
	dne 5. junija.				
Prag	78	20	1	83	53
Lavov	37	52	77	28	0
Hermannstadt	60	68	59	5	39

P. n. gospodi članovom „Matice Hrvatske“.

Objavom svojom od 20. svibnja t. g. upozorila je sl. uprava „Matice Hrvatske“ svu gospodu povjerenike, odnosno članove svoje da sam priredio sjajne uvaze Matičinih knjiga. — Vezovi ljetošnjih knjiga su kao i dosad vrlo ukusni i originalni. Upotriobio sam bo za iste najnovije Clichè-o, izradjene polag posebnih originalnih nacrta, stoga sam uvjeren, da će i ove godine svim zahtjevom p. n. gg. članova podpuno zadovoljiti.

Cieno vezanih knjiga: **Holé**: Sliko iz obćega zemljopisa I. elegantno vezano 80 novč. — **Rabar**: Povlest rimskih carova I. 60 novč. — **Broz**: Crtice iz hrvatske književnosti II. 50 novčića. — **Tommaseo**: Iskrice. — **Lopašić**: Dva hrvatska junaka 40 novč. — **Ban**: Knez Nikola Zrinjski 30 novč. — **Novak**: Pavao Segotić 30 novč. — **Tomić**: Emin-agina ljuba 30 novčića. — **Šandor-Gjalski**: Bielino prije 30 novč. — Ukupno 4 for.

Prievodi grčkih i rimskih klasika: **Homer**: Odyssoja elegantno vezano 40 novč — **Homer**: Iliada 40 novč — **Salustij**: 40 novč. — **Ciceron**: Govori 40 novč. — **Herodot**: Povlest I. 40 novč. **Herodot**: Povlest II. 40 novč. 1—1

Knjižnica za hrvatsko trgovce: **Lerkovič**: Počela političke ekonomije elegantno vezano 50 novčića.

Slobodan sam također upozoriti p. n. gg. članove „Matice Hrvatske“, da se kod mene mogu dobiti i originalne korice, svih dosada izašlih „Matičinih“ knjiga. Pošto mi je slavni odbor „Matice Hrvatske“ povjerio i ove godine odpremu „Matičinih“ knjiga, to će naručeno uvezano knjige zajedno sa drugimi knjigami p. n. gg. povjerenikom priposlati i tako gg. članovom na najkraći i jeftini način dostaviti, kao i dosele. Ujedno molim, da se gg. članovi, čim prije i to izključive samo na mene obrate, budući slavna uprava „Matice“ nemože radi inih mnogih posala primati naručbe za vezane knjige, a i moći biti će lagje kod opreme knjiga pregleda radi.

S toga p. n. gg. članove „Matice“ najuljudnije molim, da mi svoje cienjene narudžbe kao što i odpadajuću svotu poštanskom doznačnicom čim prije priposlati blagoizvole.

U Zagrebu, mjeseca lipnja 1889.

Ivan Schneider,
knjigovođa „Matice Hrvatske“,
Frankopanska ulica br. 4.

Bez prehlade u zimsko doba svakdanja kupelj!

Hinka Pegana

poboljšana stolica za kupelj

20—9 sa 1 bez peći.

U svakoj sobi za smjestiti! Malo prostora i vode!

Pet kabala vode dostatno je za jednu kupelj.

Sa tri nvč. ugljena u 25 časakah topla kupelj.

Kakovu prednost imadu moje stolice za kupelj od ostalih? I. jer su iz najboljeg masnoga jasena te 15 stručne! 2. Jer su u svojstvu sjajnoga stroja, a ne vanjskoga salatnoga: 3. jer jamčim za izvrstno funkcijoniranje; strogu realitetu, solidna radnja malen dobitak, velik prošvod.

Korist danomične kućne kupelji jest iz obzira zdravstvenog i čistoće od velike dobrobiti, te bi se moralo svatko odlučiti, da si tavovu kućnu kupelj uredi, budući da je kupanje u običnih kadah navedenih slopčano na mnogo načina s novoženilmi stvarmi već i za gubitkom vremena, dalje jer se u istih navodih radi prevelike temperature lahko prehladi, te se istodjer u istih kasah kupalu i vanse bolesne osobe, što istodjer imade svrhu najdjelotvornije. Da se tomu zadovoljiti dosadi, jest od velike koristi za pojedince, ako si naruči Hinka Pegana poboljšanu stolicu za kupelj, koju je moguće bez muke i pomoći na svakom postoru sobe smjestiti. Konstrukcija tih stolicah jest tako solidna, da je isključen svaki pogibaj, te nahvaća ili moglo bi se sa tu stolicu ludana svota pritvoriti u godinu danah na gorivu i mogućoj troškovom u kupališnih zavodih.

Podkurivanje tih stolicah za kupelj obavi se u 25 časakah, te je dostatno jednom napuniti par, a podkuruje se sa svim sgorivim materijali. Dim se tuljkom kroz vrata sobne peći odpravlja, a ako u sobi nije peći onda kroz prozor tako, da u sobi neprouzročuje nikakvu naugodnost. Kao što sobna peć tako lahko može se i stolica za kupelj u vrieme kupanja podkurivati. Konstrukcija tih stolicah jest tako sastavna, da se može isto svakomu povjeriti, a u njih se može kupati dijana i starkinja, te nije nikakova sila potrebna, kao u običnu kadu. Mora se kupati nedjelno sjedeć sa nogu. Težina tih stolicah jest 25 kilogr. te ih može jedna osoba lahko i udobno premještati.

Cieua stolicah za kupelj i kompletna, i mutra bilo, sa vanjskoga lakiranja, sa nasrebrenim okrajkom, visina 85, sirnja širina 55, sirnja dužina sjedenja 47 cm. sa pedalom for. 24, bez peći for. 10, za primorsku na odpust vode for. 2 više. Stolice za osobe krupnastasa for. 3 više. Odprema u drvu fr. 1.— Jamči se nepokvarena dostava. Cieua prosta kolodvor Trst, carina prosto pod gotovim ili povećen. Uz sve prosta dostava, tomu se zračuna trošak točno po količini u Karnteke prima.

Hinka Pegan (protokolirana tvrdka) Trst u Lloydovoj palači 4. Tvornica a cijah za kupelj, kasah „Douche“ apa nitah, sobnih vahdah, kdvenicah, kupeljan na ljetnih Ljubljani te najnovije sistemo. Telefon 305. 20—1

Marijaceljske želodečno kapljice

zvratno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Neprecenljive dobrote je pasebno vpliv njihov pri notudnosti, slabosti želodca, ako u grla smrdi, napenjanju, kislem puhanju, kolikl, želodčnem katarcu, gorečiče (zavol) pri preobilnej prolukelji slin, rumenilol bljuvanja in gnjusu, glavobolju, ako bolí le želodec) krâ v želodcu, zaluananji, prodobljenji jedi in pijač v želodcu

Varnost. znamka proti glistam, bolezni na vranici in jetrih in tudi proti slabi žili ali himorojdam. Cena steklenici je s nakazom vred samo 40 nov., velika steklenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar „k angulju varha“ *Karl Brady Kromsir, Morava.*

Marijaceljske želodčno kapljice niso tajna sredstva. Deli, ki katerih obstoji, oznanjeni so na vsaki steklenici priloženemu poduku za vporabo.

Pristne dobe so skoraj v vseh lekarnah.

V zalogi: Lekarna: Antonio Suttina — Lekarna: de Leitenburg, all' Evento trifonto — Lekarna: Eduard de Leitenburg, alla Salute. — Lekarna: A. Praxmayer, al due Mori — Lekarna: Pietro Prenadil, alla Fontana Imperiale. — Lekarna: Benedetti Sarayal, al Amazone Trionfante. — Lekarna: Benedetto Vlach Minossi, alla Corte. — Lekarna: dr. Vittorio Serravallo nič dentore (glav. skladič) — Lekarna: Buogoletto all'orso nero. — Postojna: Lekarna Fr. Baccarcich. — Sežana: Lekarna Philipp Ritschel. —

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in posnemajo se mnogovrstno. — V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gornjo varnostno znamko ter mora biti na vsakom priloženem poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je ali leti tiskan v tiskarni g. Gusek-a i Kremeričah (Kremsier). 37—52

Obrtničko čudo!!!

Kaputi iz kaučuka:

nepromočivi razgobrojno vremene tkanine najviše četverouglo sivo i tamno bojo. Na jednoj su strani iz svoj kaučuka (posvema slična svili) ili crnog sa naglavkom i dvostrukimi zaponi.

☛ Ti kaputi radjeni su na dvie pravilne strane, te se mogu rabiti i po liepom vremenu kao gornja suknja.

Ciena for. 7.

Franko poštom u svako mjesto u monarkiji. — Šilje se uz predhodnju plaću ili pouzećem.

U naručbah mora se naznačiti duljinu kaputa i širinu prsah. 30—21

ENRIK PEGAN
Trst, palazzo del Lloyd.

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Tratu.

Novci za vplačila.

V vrsta. papirjih na		V napisanih na	
4-dnevni odkaz	2¼%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2 „	3-mesečni „	2½ „
30- „	3¼ „	6- „	2½ „

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nahajajo v okrogu, priposna se nova, borestna tarifa na temuju odpovedi od 22. oktobra, 26. oktobra in 18. novembra.

Okrožni oddel.

V vrsta. papirjih 2% na vsako svoto.
V napisanih brez obrosti.

Nakaznice

na Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Reko, kakor za Zagreb, Arad, Bozen, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Čelovec, in Ljubljano— brez troškova

Kupuja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—10 pri odbitku 1% provizije.

P r e d u j m i.

Na jamčevne listine, pogoji po dogovoru, z odpetjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostil obrosti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, slat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 18. oktobra 1888. 11—24

Kamaleonte četvorci

prorokujući vrieme.

Ovi su četvorci iz stakla naliđeni sa pet prozirnih bojah i sa posebnim procesom uvršćeni u lep drveni okvir. Imaju pako mogućnost proredi kakvo će vrieme biti, kao i baromietri i to mienjajući bojo. Predstavljaju u vodini okolicu, vodopade, gradine itd. Obećaju se pako na proxoro, all tako, da su lieom prama sobi obrnjeni, te tako služe na ukras sobe. Bilješke n. pr.: **Vrieme stalno i suho** na živahnimi bojami. **Kiša u izgledu** promjenitv nolenu i modru boju u žutu i crvenu.

Promjenljivo vrieme sa polu bojami.

Oluja sa neprestanim obliedjanjem bojah.

Cieno: Gabinet format ducat . . for. 5.—
Visit „ „ „ „ 3.25

Ako koji pošlje unaprieđ for. 2 dobiti će prosto poštarine i svega 2 četvorca u gabinet i 2 u visit-formatu.

Henrik Pegan,
10—30 **Trst, Lloydova palača.**

Izvrstni strojevi.

za svaku porabu kod gospodarstva dobivaju se u mojem skladištu pod tvrdkom:

„SCHIVITZ & COMP!“

ulica Zonta br. 5 u Tratu

uz nizku cienu i prosto od carine.

Osobito preporučam ro sada:

MLATILNICE I ČISTILNICE,

Štrcaljke za očuvanje trsja od peronospore.

3—3 **V. Mat. Živic, inžinir.**

PROLJETNI LIJEK. 6—10

Kao najstariji i najudatniji proljetni lijek za mlade i stare, sa ovjeđenjo i odpravu pokvarene krvi, preporučuju najslavnji liečnici već odavna uporabljivanje slovođe i bullkovano

žuhke budimske.

Rákóczy-vode,

koju dakle nesmiju preporučati nije treba. Glavno skladište u Tratu uvjek svježe punjena kod vlastnikah zdenca hrvače Lone Ivana Cillia; zatim kod *J. Serravalla*, te u *svih ljekarnah i mineralnih trgovinah.*

Stiskaonice (preše)

za

vino i ulike

nove izvratne gradnje

sa dvostrukim strojem u 10 raznih veličinah.

Odlikovane prigodom državne izložbe vođa u Beču (oktobra 1888) iza više danah trajajućih strukovnjačkih pokusa sa

i prvom nagradom!

10—10 **Mlinovi**

za grožđje, jabuke i ulike

izrađuju se i razašilju iz tvornice u Beču

Ph. Mayfarth & Co.

Novosnovana ljuljana, fabrika na paru i tvornica gospodarskih i vinarskih strojevah

Beč, Frankfurt n. M., Berlin N.

Ilustrovani cienik, pohvalna priznanja iz Dalmacije, Istre itd. šilju se na zahtjevanje, badava i franko.

Traži se dobrih zastupnikah.

Najvoće odlikovanje Njeg. Vis. pok. prestolonasljednika Rudolfa.

ZA NAJNOVIJI IZUM!

Visoko odlikovanje Njeg. kr. Visosti princa Augusta Coburg-Gotha.

u closetih i kupeljnih uredba.

Kupeljna sprava sa vodovodo studenom i toplom vodom koja se dade regulirati na svaki stupanj sa termometrom bez osobitih priprava, stoga prikladno osobito na pokrajinskih gradovih, sa hotelo, ustavo, nasobnike, u ljetnilih itd.

Patentirane kupeljne peći za simsku i ljetnu porabu.

Kupeljna sprava sa patentiranim toplom u 30 časaka za samih 5 nvč. ugljevja pripravi se kupelj i bez vodovoda.

Najnovitji u Closetu sa lamperanim polikvanjem bez smrada, jednostavno i ulogauto. **Closete za sobe, sahode itd.**

Osim toga preporučuja se po sudu prof. Wintermitza moja sprava za kupelji i hidrotharaijnj promosivo i čvrsto parno-kupelji, kupeljni stolovi sa ili bez grijanja.

5 5 Uvedba vodovoda i stealjka

M. STEINER,

tvorničar c. k. pr v. kupeljnih i closet-uredba Beč II. Taborstrasse Nr. 29/12 (ux 5 kr. poštn.)

Ilustrovan cienik šalje se badava i franko.

Krščansko tekmovanje!

Prosi su čč. duhovčina, krščanske učitulje ter mučano uljudno, da kolikore moguće priporučaju to **solidno, cano, edino krščansko tekmovanje.**

Poletno češljano sukno

za inoške opravo, elegantno, trpežno, se mora prati, 60 cm. široko.

1 oprava 6½ metrov samo for. 3 —

Brnsko sukno

samo dobre vrsti:

3.10	m. za jedno obleko	for.	3.50
3.10	„ „ „ „	„	5.—
3.10	„ „ bolje „	„	7.80
3.10	„ „ fino „	„	9.50
3.10	„ „ jako fino „	„	12.50

Brnsko sukno za suknje:

2.10 m. za površno suknjo f. 6.30
2.10 „ „ „ „ fino „ 8.40
2.10 „ „ „ „ jako „ 12.00

Črno sukno za obleke

za duhovničko in salon obleko:

1.20 m. Dosking za hlače for. 2.50
2.30 „ Peruvienne za hlače „ 7.20
„ in tolovnik „ 7.20

Vse, kar ponujajo druge tvrdke, ima tudi krščansko tekmovanje in sicer bolje in ceneje.

Za ženske obleke

gladko sukno vsake barve:

Cashemir 10 m. . . . . for. 4.50
Velnati atlas 10 „ . . . . „ 6.50

Poletno sukno za prati:

Cretes, lopi uzorci 10 metr. for. 2.80
Satin, „ „ 10 „ „ 3.—
Trožilje, sivo, svitlo in tamno, 10 m. f. for. 3.50. II. for. 2.80.

Za domačo porabo:

Domače platno,	28 vatljev	½ f.	6.20
Sifon, fini	„ „	¼ „	5.50
„ srednji	„ „	¼ „	4.50
Kraljevska tkanina	„ „	¼ „	5.80
„	„ „	¼ „	7.50
Kanafas pravo barve	29 „	„	8.—
Oksford	„ „	„	4.50
Brisalke I. 6 komadov	„ „	„	1.80
„ II. 6	„ „	„	1.20
Namizniki, 6	„ „	„	1.20

Vse, kar ponujajo druge tvrdke, ima tudi krščansko tekmovanje in sicer bolje in ceneje.

Krščansko tekmovanje streži vestno ter sprejmo nazaj kar se ne dopada.

9—10 **Naročbe izvršuje se po povzetju ter se imaju pošiljati na:** 10—10

Erstes öst. behördlich concess.

HANDELS-AUSKUNFTS-BUREAU IN BRÜNN.

Uzorci in ceniki se morejo zahtevati pri istej tvrdki.

TVRDKA

Bernhard Ticho

Brünn, Krautmarkt 18,
(v lastnej hiši) 20—18

pošilja proti povzerji:

Tkana ovčja vuna
dvostroke širokosti, trpežna, cela obleka, 10 met. for. 6.50

Indijski Foula
vune, dvostroko široka, cela obleka, 10 met. f. 5

Novosti za obleke za gospe
po najnovejšej šegi prognato. Blago v vseh barvah, dvostroko. 10 met. f. 8

Crni Torne
saksonski izvod, dvostroko širok, za celo obleko, 10 m. trov f. 4.50

Prognato blago za obleke
60 cim široko, najnovejši vzorci, 10 met. f. 2.50

Velnati rips
v vseh barvah, 6,0 cim širok, 10 metrov f. 3.80

Dreidrath (Trožilje)
najboljša vrsta, 60 cim. široko, 10 metrov f. 2.80

Aquard blago
60 cim. široko najnovejši vzorci, 10 metrov f. 2.80.

Francoski Vozl
10 metrov, elegantna obleka, ki se dojo prati, for 3.—

Košulje za gospode, lastno delo
bele ali barvane 1 kos I. f. 1.80, II. f. 1.20

Ženske košulje
iz šifona in platna, fino pletene, 3 kom. for. 2.50

Ženske košulje
iz močnega platna s čipkami 6 komadov f. 3.25

Dom če platno
1 komad, 90 vatlov ½ for. 4.50
1 „ 80 „ ¾ „ 5.50

Klug-Webe
boljše in go platna
1 komad ¾ širok, 90 vatlov f. 6 —

Sifon
1 komad, 90 vatlov, I. f. 5.50, najboljša vrsta f. 6.50

Kannafas
1 kom. 80 vatlov, lila f. 4.60
1 „ 80 „ rudeč „ 5.20

Kanavas iz niti
1 kom. 80 vatljev, lila in rudeč f. 6.—

Okeford
za more pr ti, dobra vrsta, 1 kos 80 vatlov f. 4.50

Angl. Okefort
najboljši, jako priporočljiv, 1 komad, 90 vatlov f. 6.50

Garnitura iz ripsa
sostoječa iz 2 postelj ih pregrinjal in namiznega prta sè svilenatimi franzami for. 4 —

Garnitura iz jute
2 postelj ih pregrinjal in namiznega prta s franzami f. 3.50

Jute zastor
jurški vzorek; podpolni for. 2.20

Holandsko dolgo preproge (cotanki)
10—12 metrov dolge, 1 cotanek f. 3.60

1 Poletna ogrinjača
¾ dolga, samo volna f. 1.20

Konjska plahta
jako dobra, (80) cim. dolga, 180 cim. široka, f. 1.50

Odeje za djakonje
carskorumene, 1 komad f. 2.50

Tovarno skladišče suknega blaga

Brnsko sukno
Odrezek 3.10 m trov za podpolno moško obleko f. 2.75

Moderno sukno
3,10 met., jako fino kompl. moško opravo, for 8 —

Poletno češljano sukno
ostanek za komp moško opravo, mora prati, 6.40 m. dolgo. f. 3.—

Brnsko moderno blago
Ostanek za podp lno moško obleko 3.10 m trov dolgo for. 2.50

Priložnost za kupovanje!
Brnski ostanki sukna.
1. ostanek za 1 kompl. moško obleko 3.10 met. for 4.50

Blago za površje suknje
najfinejše vrste, za celo suknj f. 3.—

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči

Elegantno izvedena zbirka uzorcov z 400 znamkami g. krojačem nofrankovano.

Tiskara Dolenc.

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić.

Broj 24. U Trstu 18. junija 1889. Godina XX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opstorenija po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom napučnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Imoj prosime i najbližu pošt. ured valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi upravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Pučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se povraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se nepriimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for. za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, 1 i ½ na pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carlotta br. 28

Dosadašnji uspjeh izbora fiducijarah.

Do srede na večer, dok ovo pišemo, obavljeni su izbori fiducijarah u tri političkih kotarih Istre.

Prvi u naročitu borbu stupio je politički kotar Volosko sastojeći iz sudbenih kotara Volosko i Podgrad, pod koje spadaju sliedeće občine: Lovran, Veprinac, Volosko (Opatija) Kastav, Jelšane, Podgrad i Materija. Ovaj kotar bira u svemu 74 fiducijarah. Šest občina izabralo je jednoglasno 73 narodna fiducijara, dočim bijaše izabran jedan (Opatija) većinom glasova. Narodni protivnici, koji su još kod prošlih zemaljskih izbora dizali glavu u pokojoj občini, povukoše rogove u se, a da je više — ako Bog dade — nikada s uspjehom pružili nebudu.

Volovski kotar osviedočio si ovaj put lice kao nikada do sada, te može s ponosom na nj gledati sve što u našega u i izvan pokrajine. Pa kao što bijahu izabrani skoro jednoglasno svi fiducijari onoga kotara, tako će oni bez dvojbe birati dne 25. t. mj. jednoglasno dva narodna predloženika za porečki sabor.

* * *

Drugi na red došao je politički kotar Kopar sa sudbenimi kotari Kopar, Piran i Buzet. Občinah imade ovaj kotar devet, koje su imale izabrat 81 fiducijara. Šest njih izabralo je 62 narodna, a tri 19 talijanaških fiducijara. I u ovom kotaru pobjedila je sjajno naša stranka premda su protivnici sve sile napeli, da svojimi fiducijari pradru. O 6 šest narodnih občinah biralo su Dekani i Dolina jednoglasno. Najveća borba bijaše u Buzetu, gdje se je biralo dva dana i jednu čitavu noć. Občina Buzet bira sama 23 fiducijara. Narodni birači na Buzeščini pokazali su takovih vrlinah i gradjanskih kriepostih, da njim se upravo diviti moramo. Borba naših na Buzeščini ostati će ubilježena zlatnimi slovi u poviesti narodnoga pokreta u Istri. Poput Volovskog kotara birati će ono 62 narodnih fiducijara na Koparščini dva narodna predloženika, koji su veoma zaslužni i ugledni u onom kotaru.

* * *

Za ovim kotarom došao je na red politički kotar Lošinj, sastojeći iz sudbenih katara Lošinj, Cres i Krk. Občinah imade u svemu deset, koje biraju sa izvanjskimi kotari. Izbor je započeo na otocih Lošinju i Cresu i to u občinah Mali Lošinj, Cres i Osor, gdje bijaše izabrano 14 protivničkih fiducijarah. Ostalih sedam občinah — sve na otoku Krku — birale su sve osim jedne jednoglasno hrvatske fiducijare. Jučer vršio se zadnji izbor u občini Baški, gdje bijahu izabrani narodni predloženici većinom od 35 glasova, no politički komisar Lasciac obustavi na jednom izbor. Razlog toj nenadanoj obustavi nije nam poznat, no svatko će mu se lahko domisliti, koji se još sjeća kako su prije šest godinah ravnali sa izbori fiducijarah na kvarnerskih otocih gospoda Elluscheg i Sforza. Sadašnji kotarski kapetan na otocih Zuccheg i njegova desna ruka komesar Lasciac reć bi, da su navojili recept prije spomenute dvojice političkih činovnika. O tomu mogu se osvjedočiti naši čitatelji već iz onoga, što donašamo na drugom mjestu o izboru na otocih, a biti će bez dvojbe i više takova gradiva iz pojedinih občinah.

No usprkos toj protimbi političkih činovnikah, pobjedila je hrvatska stranka na kvarnerskih otocih upravo sjajno izabrav u svemu 32 svoja fiducijara, dočim ih neimaju protivnici nego 14. O uspjehu izbora dvojico hrvatskih zastupnikah nema dakle niti na naših otocih ikakve dvojbe.

* * *

O uspjehu u trih ostalih kotarih Poreč, Pazin i Pula nemožemo za danas još govoriti, jer su na Porečkini tekar nekoje občine obavile izbor, fiducijarah — o čemu izvješćujemo niže — dočim je u Pazinskom kotaru tekar jučer započeo izbor, a na Puljščini započeti će u subotu dne 15. t. mj. U koliko nas izvješćuju prijatelji i koliko čitamo u protivničkih novinah, biti će u svih trih kotarih žestoke borbe, jer će narodni protivnici tuj kušati zadnju sreću, pošto ih je prva izdala u trih prije spomenutih kotarih.

Naši prvaci učiniti će bez dvojbe u pojedinih občinah svoju svetu dužnost, a uzbuđe li se to, biti će i uspjeha. Evo sada vieztih o izboru u pojedinih občinah u koliko su nam do danas stigla o tom izvješća:

Dok ovo pišemo poznati su sliedeći izbori fiducijarah, koji će birati dne 25. t. mj. zastupnike za zemaljski sabor u Poreču:

I. Politički kotar Volosko:

a) **Občina Lovran** izabrala je **jednoglasno** svih 9 narodnih fiducijarah.

b) **Občina Veprinac** izabrala je **jednoglasno** sva 4 narodna fiducijara.

c) **Občina Volosko** (Opatija) izabrala je 1 narodnoga fiducijara.

d) **Občina Kastav** izabrala **jednoglasno** svih 28 narodnih fiducijarah.

e) **Občina Jelšane** izabrala **jednoglasno** svih 8 narodnih fiducijarah.

f) **Občina Podgrad** izabrala **jednoglasno** svih 14 narodnih fiducijarah.

g) **Občina Materija** izabrala je napokon takodjer **jednoglasno** svih 10 narodnih fiducijara.

Od 74 fiducijara što no ih bira politički kotar **Volosko**, izabrano bijaše dakle **73 jednoglasno** a 1 većinom glasova.

Ovo je bez dvojbe najbolji dokaz o probudjenoj sviesti našeg puka u sudbenih kotarih Volosko-Podgrad. Živili sviestni izbornici i birači!

* * *

II. Politički kotar Kopar.

a) **Občina Dekani** izabrala je **jednoglasno** 11 narodnih fiducijarah.

b) **Občina Dolina** izabrala je **jednoglasno** 14 narodnih fiducijarah.

c) **Občina Milje** izabrala je 7 narodnih fiducijarah sa 22 proti 8 protivničkih glasova.

d) **Občina Roč** izabrala je velikom većinom glasova 6 narodnih fiducijarah.

e) **Občina Buzet** izabrala je sa 277 glasova (protivničkih bijaše 164) 23 narodna fiducijara.

f) **Občina Izula** izabrala je većinom glasova 1 narodnoga fiducijara.

g) **Občina Pomjan** izabra 12 protivničkih fiducijarah.

h) **Občina Piran** izabrala 4 protivna fiducijara.

i) **Občina Kopar** izabrala je 3 protivna fiducijara.

Ovaj kotar imade u svemu 81 fiducijara, a od ovih pripada našoj stranki ogromna većina od **62** dočim su stukli naši Talijanaši jedva 19 svojih. O izboru fiducijarah u ovom kotaru govorimo i na drugom mjestu.

* * *

III. Politički kotar Lošinj:

a) **Občina Dubašnica** izabrala je **jednoglasno** 5 narodnih fiducijarah.

b) **Občina Punat** izabrala je **jednoglasno** 4 narodna fiducijara.

c) **Občina Krk** izabra **jednoglasno** 1 narodnoga fiducijara.

d) **Občina Omišalj** izabra **jednoglasno** 4 narodna fiducijara.

e) **Občina Vrbnik** izabra **jednoglasno** 5 narodnih fiducijarah.

f) **Občina Baška** izabra većinom od 35 glasova 7 narodnih fiducijarah, no komesar Lasciac obustavi izbore.

g) **Občina Dobrinj** izabra **jednoglasno** 6 narodnih fiducijarah.

h) **Občina Cres** izabra 6 protivničkih fiducijarah.

i) **Občina Lošinj** izabra 5 protivničkih fiducijarah.

k) **Občina Osor** izabra 3 protivnička fiducijara.

Ovaj politički kotar imade u svemu 46 fiducijara. Od ovih pripada narodnoj stranki 32 a talijanskoj 14. I u ovom kotaru dakle jest osigurana pobjeda hrvatskoj stranki.

Ovog i budućeg čedna birati će občine Porečkog, Puljskog i Pazinskog kotara. U svih trih kotarih biti će žestoke borbe, jer su naši narodni protivnici sve svoje sile uredotočili u ta tri kotara.

U Porečkom kotaru birale su do sada občine Vertenalj, Umag, Buje, Vižinada i Višnjan. U prvih četirih bijaše izabrano 17 protivničkih dočim u zadnjoj nije još poznat uspjeh. Još se imade izabrati u tom kotaru do 30 fiducijarah.

Jučer na večer stigla nam je brzojavna viest, da su naši izabrali u **Motovunu** 7 narodnih fiducijarah.

Izborno kretanje.

Niže donašamo imena narodnih fiducijarah, koji bijahu u pojedinih občinah — u koliko nam je to do danas poznato — izabrani. Prvih pet občinah izabralo je u svemu 19 fiducijarah jednoglasno. Evo imena fiducijarah, koji će dne 25. t. mj. svi glasovati za dva narodna predloženika:

Dubašnica: Žgaljić Kuzma pok. Jura iz Linardića, Prendivoj Ive p. Nika iz Bajlića, Dujmović Anton p. Antona iz Perta, Linardić Anton p. Ive iz Milčetića, Bogović Pave Ivov iz Bogovića.

Vrh: Žulić Ive.

Punat: Pop Marko Mrakovčić, Josip Orlić-Senkić, Jakov Ragusin, Pop Ivan Sparožić.

Omišalj: Pindulić Ivan, načelnik, Albanese Niko, Anton Dupčić svi iz Omišlja, Pop Mate Justinić iz sv. Vida.

Vrbnik: Anton Foretić, Ivan Volarić, Niko Volarić, Ivan Oršić, Pop Anton Matanić.

* * *

Izbor fiducijarah na Poreščini. Koliko nam je do danas (12. junija) poznato biralo su nekuje občine na Poreščini svoje fiducijare. U Bujah, Umagu i Vertonelju izabrani su narodni protivnici. Isto valja i za Vižinadu, gdje su se Talijanaši bojali, da će propasti, kako to i sama porečka „baba“ pripoviedа. Birale su i občine Višnjan i Grižnjan odakle nešmadamo pouzdanih viestih o uspjehu izbora.

Kao nikad do sada poduzeli su naši protivnici na Poreščini sve i sva, da u onom većinom hrvatskom kotaru još i nadalje pašuju. Mi smo znali unapried, da će se Talijanaši braniti svom silom upravo na ovaj kotar, koji njim je najbliži, a koji su je počeo žalibože u nekojih občinah kasno buditi. Dolazo nam naime viesti već sada iz pojedinih občinah onoga kotara o nečuvenom nasilju što no ga čine talijanaški agitatori na naše nevoljne občinare.

Talijanska gospoda, mužko i žensko, staro i mlado, sve to bježi iz svojih gnjezdah u hrvatska sela, te se tuj pije i jede, miti i plaća, mami i straši dokle se sirotu seljaka neprovari.

O sastavu izbornih listinah dolaze nam upravo nevjerojatno viesti. Utoci proti listim pa bili još temeljitiji, nebijahu nigdje uvašani. Oni birači, koji su birali kod posliednjih zemaljskih, državnih i občinskih izborah, bijahu jednostavno iz liste izpušćeni.

Izbore rukovodi g. vitez Elluscheg c. kr. kotarski kapetan u Poreču, koji je prije šest godina rukovodio zemaljske izbore na kvarnerskih otocih. Upozorujemo naše prvake i sviestnije birače na Poreščini, da podnesu svuda utok proti izborom, gdje mogu dokazati, da se je isti ovršio neuredno ili nezakonito. Naši protivnici vični su počinjati neurednosti i čak nezakonitosti pak njim je to prošlo u krv, nu dužnost vožo svakoga rodoljuba, da to na svietlo iznese neka se zna i čuje kako su na Poreščini izbori fiducijarah „slobodno“ i „zakonito“ obavljeni. Molimo napokon prijatelje, da nam iz svake občine jave, kako se je gdje izbor ovršio, jer će nam to ražiti za buduće ravnanje.

Iz Puljštine pišu nam, da tamo rade neumorno egenti talijanskih kandidatah Wassermana i Bemba. Danomice obilaze kočijami i pješke pojedine podobčine i selà prodiču puku kako je tobož g. Wassermann prijatelj seljaka i kako će on raditi u saboru za drobne hrvatskoga puka. Govore pače ti agenti, da je gosp

Wasserman slavenske krvi i da ljubi hrvatski jezik. Malo jih imade koji vjeruju tim ludorijam, jer poznamo dobro g. Wassermanna kano vatrenoga pristašu porečko-pazinske gospode. Kao takav nemože biti prijatelj naš niti zagovornik naših pravica. Talijan je kao i svi njegovi prijatelji, zato mi ga nećemo za našega zastupnika. Budući je Talijan neka se dade birati u kojem talijanskom gradu, a nas, koji smo drugo krvi i drugog jezika, neka pusti na miru.

Našega rodoljuba g. Jurlinu nagovarali su puljski šarenjaci i Talijanaši na sve moguće načine, da se nepaša u izbore, da pristane uz Talijane il da se odrekne kandidature za izvanjsko obćine ovoga kotara. No g. Jurlina nije baba, voć poštenjak od pete do glave, pak se nije dao nagovoriti ili prestrašiti od narodnih protivnika. On znade, da ga narod štuje i ljubi, pak je pripravan sve učiniti za svoje prijatelje. On bi volio izgubiti desnicu ruku nego li izdati svoj rod, a toga je uzaludan trud puljskoj gospodi. Svatko neka drži svoje. Talijani neka rade medju Talijani za Talijane, a mi ćemo raditi i birati naše muževe, nipošto talijanašku gospodu. Mi smo njim sada „mili i dragi" jer trebaju naše glasove, no varat se više nedamo, jer su nas dosta dugo za nos vodili.

Ovdje čekamo nestrpljivo dan izbora, da pokažemo našim protivnikom, da se ih nebojimo, da smo mi gospodari u našoj kući. Birati će prvi u ovom kotaru naša braća u Kanfanaru, zatim dični naši Barbanci, čestiti Vodnjanci, a zadnji smo mi u okolici Pule. Mi idemo na izbore sa krasnim uzklikom: pomoz Bog i sreća junačka!

* * *

O izboru fiducijarah u Buzetu doznajemo naknadno, da je tamo glasovao za narodne predloženike neki starac od preko 100 godina. Taj poštenjak nije mogao glasovati prvoga dana, to su ga buzetski šarenjaci nagovarali, da ide doma, nu on njim odrešito odgovorio, da će prije obaviti svoju svetu dužnost, a tada da će otići kući. Tako je taj vriedni muž čekao u Buzetu do drugoga dana i glasovao za hrvatsko fiducijare. Čestit mu obraz!

Naši dični birači iz Rakitovca glasovali su svi osim jednoga za narodne fiducijare. Kad su se vratili kući, odlučili su ti poštenjaci, da neće više imati nikakva posla sa onim susjedom, koji se je prodao talijanašem. Ovaj uvidiv, da je ružno sagriešio izdav svoju braću, pokaja se te podje natrag u Buzet. Tuj se predstavi izbornoj komisiji moleći istu, da uniđi njegov glas. Kad mu bijaše rečeno, da je to nemoguće, zatraži od komisije, da ga uzme na protokol, da su mu dali buzetski talijanaši objed i forint, samo da sa njihovu lištu glasuje, u tom mu zadovolji komisija, usov njegovo očitovanje na protokol. Eto, kako slavo istarski talijanaši svojo pobjedu. Plaća i novac to je ono plemenito sredstvo, kojim mamo, varaju i zaslepljuju siromašnoga soljaka.

Prijatelj naš, koji je prisustvovao izboru, javlja nam, da se je često sva komisija grohotom smijala. Dolazili su naime glasovati talijanaške podrepnice najviše dobro natrušeni. Bilo je i takovih, koji su došli s talijanaškom lištom, a kad je čitao g. komesar imena fiducijarah, prigovarali bi: non kouošo šta jonto, non vojo votarli, non vojo avor afari kon jonte di brago largo itd.

Namjeravali su buzetski talijanaši izazvati nemire, no nije njim se ni to posrećilo. Često se je čulo vikati: Kva že noštra tora, koša vion kva kvešti porki, ali naši ljudi su svuda izbjegavali svaki nemir znajuć, da su htjeli talijanaši u mutnom loviti. Naši birači vladali su se upravo uzorno, što njim samo na čast služi, a naši talijanaši mogu se od njih učiti poštenju.

* * *

Izbor fiducijarah u obćini Kopar — za podobćinu Lazaret — obavio se dne 6. t. mj. Ovaj put stupili su naši Slovenci one podobćine odlučno u izbornu borbu. Došlo ih je naime glasovati u Kopar okolo 40. To je silno uzrujalo i iznenadilo koparske Talijane. Valjalo je dakle nešto na brzu ruku učiniti, da Slovenci nepredobiju. Tako bi učinjeno. Ponajprije se zategnulo sa izborom dok se je sakupilo toliko gradjanah, da su premogli naše. Ti gradjani birali su za izvanjske obćine, jer da imadu vani posjeda. Neznamo hoće li i sa gradovi glasovati. Mnogim od naših nije se dopustilo glasovati, jer da njim bijahu nejasna imena; druge su izpustili iz izborne listine, premda imadu pravo glasa. Tako su pobjedili Talijani za par glasova. Nu takove pobjede mogu se svuda na svietu izvojevati, kad se nepita za pravo ni za zakon. Mi smo zadovoljni za sada i s tim uspjehom, jer je svakako moralna pobjeda na našoj strani.

* * *

Iz Žminja pišu nam 8. t. mj. da pripravljaju za dan Duhova tamošnji talijanaši veliku gostbu, za koju da je nabavljeno 6 hektolitara vina. Da se bude bolje pilo i jelo naručena je i glazba iz Pazina. Na gostbu pozvani su svi krnjeli i šarenjaci, a valjda i oni seljaci, koji su se unapried prodali. Vodja tamošnjih talijanašah, da ide a nekim „stracerom" od sela do sela mamiti i loviti naše seljake. Sada idu samo po danu, jer da su nedavno morali po noći bježati iz jednog našeg sela. Svakomu seljaku da obćuju objed i forint ako hudo za njih glasovao. Možete si misliti, da neće faliti pulića do sita.

Neki talijanaši podanjk da straši naše seljake, da će njim učiniti poslije izbora peticione budu li za naše narodne fiducijare glasovali. Kako vidite upotrebljuju naši šarenjaci sva moguća sredstva, da zaslijepe i prevare našega kmeta. No stalni smo, da njim je sav trud uzaludan. Kod nas bo znade i zadnji kmet, da naši obćina nolma danas niti 900 for. duga, a kada su naši ljudi preuzeli od šarenjakah obćinu, bilo je obćinskoga duga preko 3.500 for. Taj silni dug učinili su naši protivnici, a isplatili ga ljudi naše stranke. S takovimi protivnici nemoće dakle nijedan pošten birač glasovati.

* * *

Pazin dne 10. junija 1889. Strahovanje na protivničke strane silno, naše sveđenike se izpeljuje, grdi, pred obćinskom kućom nemoće pošten čovjek mimo proći, tu se javno kupuje glasove do 5 for. Osobito se u tom odlikuju mladići opojeni po školah talijanskom kulturom. Ovakovimi podlimi sredstvi borl se njekolicina talijanaških fanatika u našoj zemlji!

* * *

Izbori fiducijara u Pazinu. Jutros stigao nam iz Pazina sliedeći brzojav: Jučer prvi dan izbora fiducijara, naših 80, protivnih 48.

DOPISI.

Su otoku Cresu mjeseca junija 1889. (O izboru fiducijarah). Dne 30. maja to jest na dan Uzašašća doznali smo po selih, da se nam izbori fiduciarah na Kirinju, naime na 4 pomajida. Već to nesmetilo na dobro, jer je u nas unaj dan veliki blagdan, budući je sv. Kvirin prvi zaštitnik otoka našo biskupijo. Nevjerujemo, da je to bilo baš prouđeno, da popi nemogu doći na izboro . . . svakako notko je dobro mislio i nije se šalibože prevario!

U nas po selih nolma niti jednoga jedinicatoga Talijana, a potalijančenika ima nekoliko u gradu Cresu, jer pravi Talijani u nas se ne pačaju, kako ni mi u njih. A ti potalijančeni Hrvati, ljuti su naši neprijatelji po onoj staroj: gorl Poturica od Tureta, pa oni i ovaj put napoli svo svojo paklono silo, da nas premoru. Već po običaju u ono malo dana prije izbora razasilali po selih svoje pripopino, da ljudo, mito i mame svimi mogućimi načini, a najviše s novci.

U Dragogostiće poslali Pinjolu, u Orlec Rosovića, u Lubenice i Valun Bolmarčića i Pavana, a na Prodošćicu trudio se za njih njihov vierni Buškaronić. Samo u koliko se do sada znade, nolmali srca poslati nikoga ni u Martinšćicu ni u Boli — tamo njim preveć smrdi po popovskom tamjanu. Ipak, hvala našim obzirnim i rodoljubivim popovom, šarenjaci nisu mogli opraviti, koliko bi bili nebogi radi. Pomislite si: Ančijan dragogostski odbio jim poslanih 100 forinti. Judin novac! Čast mu i dika.

Naših birača skupila se liepa kita, a s njimi i njekoliko popova. Netreba ni spominjati, da onaj, koji već 12 godina hlepi za „čovjenimi kalcetami" nedolazi nikad na izbore, pa nedošao niti ovaj put, pa su zato svo njegove vierne ovčice glasovalo — ma baš sve — za protivničke fiduciarije. Naših dakle došao liepi broj, pa da je vladala nepristranost, pravica i red, Šimeta i drugovi ostali bi bili po krmi, kako još nisu nikad.

Naših naime došlo na glasovanje preko 80, al možda i 20 njih bilo odbito od glasovanja. Znamo naime, da je iz same Martinšćice 17 seljaka uložilo utok, da jim se pogrešno ime u listinah popravi. Neprimili odgovora, pa došlo jih u Cres na dan izbora. Pitali ondje riešitbu, al g. načelnik odgovarao jim naprosto „non è stata ammessa" šlor Nane ć il modo il più commodo ed il più celeriativo . . . . Od ostalih nekoga odbili, nekoga zastrašili, nekoga odvratili, tako, da naši fiduciarije dobili su napokon 60 glasova.

Protivnici pako, ako i jesu mitili, pladali, prietili i strašili, silili na sve strane, ako i jesu po običaju izmišljali proti popovom najgadnije potvore, kako da oni tobože rade za svoju korist, „da jim pladi krošiju", i onu nezna se jel više zlobu ili bedastu, da popi će nas spravit pod Hrvatsku, da se tako budu mogli ženit (smojte se ljudi, božji!!) protivnici dakle ako i jesu iznašali ljudem nekoje već stoput izrečene i izmlaćene potvore, ako i jesu propustili na glasovanje nekoliko njih koji nisu imali prava, napravili su velikom mukom jedva i komaj 56 glasova.

I tako glasovanje bilo gotovo! Već pri koncu glasovanja stalo latit u izbornu dvoranu neke ptice, kojim nutri nebilo mjesta, al kad su protivnici vidili, da nelma više pomoći, da su u manjini, da su prosjeli, tada pobjegnili kao ljuto zvieri! I pobjegnili. Odletile njihove vierne sluge po gradu, da ljude love, da love kogagod nadju. I ulovili jih i zarivali jih na glasovanje koliko znamo i nast na broju. Groza hvatala ljude, gradjane i seljake prisutne pred obćinskom zgradom, što su ti bezdušnici činili okolo onih ljudi, da jih namame na glasovanje. Za taj posao vrtili se najviše ovi: Pavan, Banussi i Utmar; al vidilo se onuda i sledeću gospodu: Perina Moliša, onoga, koji je odslo u Rovinju 7 mjesoci radi osorskoga poša . . ., Rojola Moliša, koji i otca i sube dosada lepo „regula", te je dolao nebog i do toga, da su ga najbrže „sali dan šbankali" i od službe obćinskog šumara, zatim Tonin pl. Zaharić, kako ljudi govore najmudrija glavica u gradu Cresu; vidilo se onuda — to je pak odveć — i veleučeni gosp. dr. Jušto Petrić, baš po pravu Petrišević nobile de Plavnik — no, prostite de Plauno; napeo pak sve svoje sile osobito okolo nekoga Orlešana i sin bogatoga Roka, a vrlo se i „tuati" junak plemenitoga gospodina Dolamoraškoga to sve skupa bilo dakle „svet" grada Cresa, a na čelu jim neki vanjski Buškaronić, onaj koji je rekao na Prodošćici, da ima za Prodošćane beći, a ako nebude imao dosta, da će poći po njih „na komun". Na veliko našu čudo vidili smo u izbornoj dvorani i neke činovnike, al nesnamo pak zašto su došli. Imenovali smo jih svih, neka jih naš puk svih znado i neka si zapameti, koji je onaj tko u vrieme izbora muti i mješa, pa neka jih drži za ono što jesu. Imenujemo i onu šestoricu, koji su se dali zavesti, neka se znade tko je kriv, da smo mi u Cresu izgubili za sama dva glasa. Evo jih: Skorupušić, Jurasić, Dlačić iz Orleca, Mušić iz Beleja, Vidović iz Dragarakoga i Vitković iz Vodlo. Skrijte se pred poštenimi ljudi!

I tako protivnici promogli, al bieto li vjerovali? Znajuć, da su predobili mitoć, mamoć, osrnjivajuć i silujuć, bili vam pokunjeni kuko još nikad. Na obrazu čitala njim se sramota i nepravda. Ono 60 naših glasova peklo jih i peče jih više nego li 60 gromova!

Naši dakako uložili utok. Proveć su bilo očito nepravde, a da oni toga nečine. Uložili su ga na tomolju ovih razloga:

1. U Dragogostiće poslali 100 forinti. Svjedoci: Ivo Veldić, Anton Ivasić i mnogi drugi. Da su jih poslali i na Prodošćicu, izrazio se sam Buškaronić na oči dvih svjedoka. Obietali po Orlecu, Valunu, Pornati i Lubenicah u istu svrhu; svjedoka takodjer u obilju.

2. Naših 20 utoka za popravak pogrešenih imena odbili, a ničim toga neobrazložili, a odbili i M. Č. O. Z. gvardijana u Martinšćici, koji plaća na ime manastira preko 50 for. poreza.

3. Za njih glasovali nekoji, koji nelmaju prava, kako n. pr. Ivan Veldić sin Ivov ročon Buškarović, koji je glasovao na poziv Veldić Giovanni detto Buškarona, a to mu je otac, a ne on.

4. Protivnici izbrali izmed svojih fiduciarah trojicu gradjana, koji nelmaju prava niti birati, niti biti birani, a to su vam: Karvin, Rosović i Bolmarčić.

5. Na koncu izbora htio još jedan glasovati po imenu Anton Ivasić, to bi bio 61. Nehtjeli ga prepustiti, jer da mu ime pogrešeno. Nego valjda uvidiv, da imaju krivo, poslali poslužnika Anse, da podje na ces. kr. porezni ured, te se uvjeri, jeli to baš taj čovjek. To vrieme upotriebili protivnici, te dovukli na glasovanje onu šestoricu. Da su jih silili, da su jim njihove plave bulotine gnjeli svjedoci Anton Orlić iz Stivana i Ive Vodarić iz Lubenic, a i mnogi drugi.

6. Napokon s mnogih drugih razloga, kojih ovdje nećemo prebrajati, da vam odvee mjesta neuzmemo.

Ako ima pravde na svietu to se mi nadamo, da će izbori oreških fiduciarah biti uništeni. A tada, da se gospodo ogledamo. Medjutim poručujemo onoj gospodi, koja su se onaj dan htjela prepirat s našimi popi i s našimi kmeti, onoj gospodi, koja se u vrieme izbora pristrano ponašala: Gospodo, naš puk vas malo po malo ostavlja, jer on vjeruje u Boga i njega štuje, a od vas nevidi, da i vi tako činite. Naši popi nastojati će, da nas ave to više probude, neka podpunoma uponaznamo, da smo mi vierni sini naše sv. matere crkve kako smo i pravi pravcati čisti Hrvati. Kad dodjo to vrieme, onda će vam, gospodo, odzvoniti na ovom otoku, kako je odzvonilo i onima na otoku Krku, ter će vierni katolik, a pošten Hrvat, gradjan i seljak vladati na Cresu u miru i u ljubavi. To si dobro zapamtite.

Razgovor.

Did Jadre i zet mu Šime

pri školskoj zgradi u Fontani.

Did Jadre. Sidi, s nāmon, sinko mili, na ovom pragu, dok mi bude starcu žarko sunce staro kosti malo rastepilo, daj da se ja s tobom, mojim virnim zatom, malo razgovorim, a da bi mi starcu pri srcu štogod lakše bilo kad ti jade i nevolje, koje narod naš prilidu, ispripovidam.

Zet Šime. Drago mi je jako, dide dragi, da je čvrsto staro tvoje povirenje u mene; neka tvoja mudrost samo zapovida, a zet Šime je pripravan vavik, da poslusi starca poštenjaka, svoga dida Jadru.

Did Jadre. A sinko dragi, Bog te svemogući blagoslovia; znam da ti josi naša čvrsta hrvacka korenika, pravi sin tvojih otaca, pa da u tebi ima saki poštenjak povirenja; znam da ti nisi izdajica roda svoga, uh! proklet onaj koj zataja otca i mājku svoju — pak neće ni ono tri crne izdajice . . . . krvi svoje, blagoslov od zgora uživat; jer ki nemir sije i smuću med krvnom braćom svojom, taj dobru neka se nonada.

Zet Šime. I ki krvnom neprijatelju našemu ruku pruža i oružje, da se narod naš prije zakolje i tako lipa naša domovina potalijanći.

Did Jadre. Vidi, Šimo mili, ove zide. To side josmo mi Fontanjci, od starine pravi istarski Hrvati s našimi težkimi kulji sagradili i nijedan drugi, i to u čvrstoj nadi, da će u njih naša tužna dica naći kakovo zaklonišće pred neprijatelji roda i krsta, a jednom besidom, da ti zidi imaju sačinjavat jedno misto, u kojem, kako u svetom hramu, bi se imala učit dica naša sve što je plemenito, sve što Bog i dobri svit ljubi: a to jest, da u tom hramu, u toj školskoj kući, bi se imala oplemenit pamet i srce zapušćene naše mladoži, učeći ju poznat najprije gospodina Boga, našega vrhovna gospodara i njegove carske zakone; zatim pak da dica naša u toj školi dodju do poznanstva roda svoga, da štuju oca i mater, koji su jim život i sve ostalo dali, a kad tamo (mili Bože, do kada će ći trpit još tu neprijateljsku zloću!) ljuti neprijatelj svojom prevarom otme nam sveto naše imanje, pa so onde kako da je on gospodar, sada širi i šepiri.

Zet Šimo. Vidit ćemo to lipo talijansko gospodarstvo.

Did Jadre. Da, se oholo šepiri kako oholi puun, ili napuhnuti puran.

Zet Šime. Vira ti jo moja, dični dide Jadre, da ćemo mi pravi Fontanjci tomu nadutomu puranu, — to jest toj talijanskoj zlodi — grkljan sinmit, da ga volja prodje zobat dicu našu.

. . . . A vi pošteni Fontanjci skočite s manom na junačke noge, pa odpravimo svi skupa lipo pismo i ponizno molbu na pravične ruke, a to onamo, kadi ćemo naći pravice: izpovidat ćemo naše grihe stare, na koje nas je grdi Talijan nave, pa ćemo molit oproštenje i zaklinjat Bogom živim, da nam se dade naša narodna škola. Bog je, koj nas brani, zakon nas brani, a i naši zastupnici va Beču i Poreču neka nam se tužnim smile, ter i mi josmo njihova braća po krvi i jeziku, pa neka nepuste, da nas talijanski „moloh" prožderu.

Did Ja d r o. Dobro, sinko, jest bude sve sloga, sve se dade još popraviti; pomoć naše braće va carskom Beču i va saboru u Poreču neće nam uzmanjkat, o tomu jesam stalno osvidočen, jer su to sve naša prava braća. Čuli smo, sinko mili, kako muški brane narod naš, naši vrli zastupnici u Poreču i onaj u Beču, — Bog njim dragi, težki trud stostruko naplatia. Na noge ustani, sinak moj i vi svi Fontanjci dragi, pa pokažite tudjincu, da u vašoj kući jeste vi sami gospodari, pa nedajte, da vam se lipa dica vaša vašom krivnjom odnarode. Ako vas ki mrkti, pa gleda da pridobi za talijansku školu, a vi lipo njemu pokažite vrata, pa neka se pobere u svoju Talju. Gladni i žedni pridu simo talijanski potepuhi, a kad se jesu nasitili hrvackoga hleba, onda jach, što s nami deluju, onda počimlju gazit po nami, ki smo jim pomogli, da ne umru od glada i smrada. A tu drsovitost talijansku valja slomit.

Zet Š i m e. Da moj dide, to valja učinit, jer Talijani reć bi, da opravljaju sve kako da nevide, da smo i mi tote — kako je nagrmil dični onaj naš zastupnik u saboru — pa najprije treba, da složno dole bacimo taj talijanski jaram, a u talijansku školu dicu našu mi nedamo.

Did J a d r e. Tako sinko, složno delaj se svimi poštenimi Fontanjci a Bog dragi neka dade, da svi Fontanjci dobro opru oči, pa svi skupa da poderu te talijanske silparije. Znajte, mila braćo moja, da se nemore huje delo počinit, nego pod noge stavit lipi materinski jezik svoj?! Dele dakle s tom grdom nepravicom! Pa još ništa, dite mojo. Nije dosta, da mi jesmo samo doma svoji gospodari, još je tribe, da imamo poštenjake našega naroda i van kuće, ki će nas, narod naš neustrašivo braniti od prokletoga šarenjačkoga vuka, pa zato tribe da biramo za naše poglavare, za zastupnike va sabor i Poreč i va Beč sve ljude, dobre, mudre, poštene i naše krvi.

Zet Š i m e. Hvala tobi, lipi dide Jadre, na tvomu lipomu savitu i nauku: Bog te dragi za to naplatia; ja ti pak poštenu viru dajem, da ću se po njemu vladat, a i moju milu braću, ave moje Fontanjce, hoću lipo tako tvojim naukom podučit, pa se nadam, da će doći bolje vrime za našu lipu hrvacku Fontanu.

Did J a d r e. Amen Bože!

Pred bojem.

(Iz češkog od J. H a v e l k e).

Narodo moj mili
Eto opet boja,
Bojevati vlekom
Sudbina je tvoja.

Slavatvu za predstražu
Postavi te Stvorac,
Na rat misô uspni,
Hrabar budi borac.

Narodo moj mili,
K novom hrli boju;
Sa zapada zlobnik
Ruši sreću tvoju.

Narodo moj mili,
Nij' ti još do mira;
Mir — on nije sudjen,
Slavstvo gdje umira.

Dušmano bo ima,
S njima se ne slaže;
Samo ti mi radi,
Što ti snaga smaže.

Plug i mač i puška
Iz jednog su kova,
Plug odstraniv — pušku,
Mač pograbi s nova.

* * *

Bolja j' ipak borba
Nego teret zlobe;
Veselo je srce
Za bojevne dobe.

Drug se brati s drugom
Na srce se tisnu,
Pune kucnu čaše,
Hura! tad si kliknu.

Grom topova ori,
Bitka se otvara:
Ustaj, četa hrabra,
Branit dom i cara!

F. V.

Franina i Jurina.

Fr. Va Buzetu da je vero unešto kobiline pasalo.

Jur. A ča neb!! Prišli so prodanci Dragućani, Grimalci i Humljani ladni kako i vuci, pak su se vero bitili na kobilinu kako i kavrani na mrotnu.

Fr. Si videl kako so se zmljali Matijrlo i Patudelo?

Jur. Ma vero ni Bepić.

Fr. Koj nebu deputat?

Jur. Za sada ne.

* * *

Fr. Tega blaga da se je čuda skonsumalo va Vlašnjane, Višnade i Vertenelju.

Jur. Je, je, ma ga je i ostalo još za Motovun, Portole, Vrsar i Poreščinu.

Fr. A ča nemisle šarenjaki i krnjeli na Puljštinu?

Jur. Neboj se, i tamo će dobit svoj del svi prodanci.

Fr. Lipo, ali neka se čuvaju gospeske podrepnice junačkih Medulinacah, Premanturacah, Pomeracah, Šijanacah, Ližnjanacah i Alturacah, a i braća Perojci podati će njim brateku denicu.

Jur. Joh neće spavati ni naši vrli Roverijci, Kanfanarci, Marčanci i Barbanci i svi drugi slovinske krvi i našega jezika.

Fr. Lipo će jih bit brate vidit, kada budu išli za svoju krv balotat, kako da gredu na pir.

Jur. A gospeske podrepnice i prodanci, ki budu balotali za puljske Talijane, te pod doma kako i mokro kokošo.

Fr. Tor te jih gospoda napojit i nakrmit do rit.

Jur. Te, te, ma njim neće bonpro storit, zač će jih peć kušienca, da su prodali svoje poštenje i izdali svoj rod kako Juda Isusa.

* * *

Jur. Tr-r-r-taja.

Fr. A ča to trtajaš?

Jur. Vidil sam sada priliku nekada slavnoga pazluskega Trtaja.

Fr. Ča šlor „Loronca?"

Jur. Šlor Loronca iz . . . . va Vaudidovoj botegi va Pulne, s gospeskoin „kanom" na glavi, crnimi „očali", s crnim „frakom" i s luštrimi bragešami.

Fr. Tor on ni ni va trećom korpu, pak je tako ala šlori obučon?

Jur. Ja, ma to mu je dar zač da je pomoga biguloru „Franetu" „Jandiću" i šloru „Komen xi trinkon" va Novakih čuda za „Fijurina" dolat i peć!

Fr. Voro je zaslužil ne samo rop nego i košinu od one mršave kobiline.

Jur. S trbuhom za kruhom.

Fr. Dobar apetit! Bog žegnaj!

* * *

Fr. I ova je lipa!

Jur. Ča je!

Fr. Ta put moraju računi u komunu Kanfanarskom, pojti dobro, kad ih delaju tri revitori.

Jur. Dakle oni tri muži moraju biti ljudi od glavo.

Fr. Kako nisu; jedan vidi u pol noći kako u pol dana; drugi vidi bartu, ma črno na njoj no pozna, a treti da bi volia nić drugo nego račune.

Jur. Mo, ma oni te onakove.

Fr. Ma, da tako to računi biti naprav učinjeni.

Molitva Višnjemu.

Bože silni! koga pjesmom slavi
Šturak noćni u zelenoj travi
I lužanin slavulj; koga snagi
Svjedoci su: vidjela nebeska,
More biesno, vihor, gromor trieska.
Bezbroj ovioća kome kad preblagi
U nadzemno gori šilje vise,
Svemoćnome, nejak, molim Ti se.
Ne molim Te ovog svieta sreće,
Prolazna je — uzrujati neće,
Ni mudrosti, da se hvastam njome.
Niti slave vienca — pusta mi je!
Ni života lahka — takva nije.
Sve ništetno na svietu je tome,
Napram Tvojoj prah je veličini,
Mudar, slavan Ti jesi jedini?

Već Te molim za rod ovaj biedni
Što ga kvače zlobnici nevriedni;
U neznanju još te tužan čami,
Jer ga gladi maćuhinska ruka,
Odasvud ga tišti jad i muka
Za njeg prava nema — pri njih samih
Ono vlada — zato vapi k Tebi,
Tko će pomoć, ako Ti mu ne bi?

Za nj Te, Bože! nevoljnika molim,
Ti usbudi ljude, koji bolim
Njegovim će skoro prinjet liska,
Da na novi život se probudi
Pa kad stečе ono za čim žudi
Hvalit Tebe i njih će do vieka.
Ti — dija je desnica moguća
Daj da sbude želja mi se vruća!

V. P.

Različite viesti.

Iz Kopra pišu nam 8 t. mj. Viest, da je premješćen naš kotarski kapetan g. vitez Bosisio, dojmila se naš Slavena neugodno, dočim su Talijani ovoga kotara stim vrlo zadovoljni. Čujemo, da g. kapetan polazi kao namjestnički savjetnik upravljat političkim kotarom u Gorici.

G. vitez Bosisio jest čovjek skroman, prijazan i pošten, a kano činovnik nepristran, napram svakomu. Njegov odlazak ćutiti ćemo osobito mi Slaveni ovoga kotara, koji smo se uvjek s njim dobro pazili i slagali. A kako i neb, kad je bio muž zakona držeći se uvjek nad strankami. U koliko žalimo odlazak toga čestitoga poglavara, u toliko nam je drago, što će u njemu naći braća Slovenci na Goričkom vriednoga političkoga upravitelja. Bože daj, da dobijemo dostojnoga mu nasljednika!

Govori se, da će doći na njegovo mjesto g. kot. kapetan Schaffenhauer iz Tolmina, s kojim da su tamošnji Slovenci zadovoljni. Ako je tomu tako, dobro nam došao!

Šumska enketa. Jučer na večer kasno stigao nam iz Volovskog sliedeći brzojav o izboru šumske komisije, izabrane radi šumskih razmirica u Podgrađskom sudbenom kotaru. Brzojav taj glasi:

Šumska enketa izabrana. Predsjednik dr. Laginja, zamjenik Gašpar Kastelic. Buduće sjednice biti će u Podgradu.

Iz Kanfanara pišu nam 10. t. mj. Čitamo u zadnjem broju „Naše Sloge" da je Pazinska politička oblast zabranila našem političkom društvu „Edinosti" držati tabor u sv. Petru u Šumi, jer da bi se tim tobože u sadašnjoj priliki prouzrokovati moglo svoboći nemir. Dobro, mi to primamo na znanje, ali mislimo, da bi svuda morala vladati jednaka mjera. Radi toga opominjemo našu c. kr. političku oblast, da u vrieme izbora fiducijarah u Kanfanaru zabrani dolazak ovamo Talijanom iz Rovinja i Vodnjana, koji dolazo simo u velikih čotah s nemaju pravo glasa. Oni dolazo simo puk mutiti i običavaju onaj dan delati s našimi kmeti kano da trguju s blagom na samnju. Sramotno je gledati ono gnjusno podkupljivanje ljudi, uzprkos tomu da postoji zakon, da glasovanje mora slobodno biti. Onaj dan se ljude straši i prioti svakojakimi troškovi, kojo da će im se po izborih odmah učiniti; a one koji nisu dužni, ih se mami i kupuje nešto s novcima a nešto stotinami drugih sredstva. Zar nije to nasilje i prevara? Kada koji naš narodnjak u grad dodje, gospoda nagovore svoju fakinažu, da ga dobro izlupaju, a posljo govore, da je bio napit i da je ljude provocirao, pa ako su ga udarili, da mu dobro stoji. Naši ljudi su mirno ćudi i već puta na svoju škodu, al mogli bi se dogoditi, da komu krv zavrije, te da gospodi put u Rovinj ili Vodnjan pokaže. Kad bi im se dolazak zabranio, zapriečio bi se svaki nered, koji bi se inače dogoditi mogao. Još mislimo, da bi bilo u redu kad bi politička oblast naložila žandarmeriji, da pripazi po naših selih na Rovinjske agitatore, jer bi se tako moglo kojega od batinah oslobiditi. Kad bi tako postupale naše političke oblasti, stvari bi išle svojim naravskim putom.

Žminjski divljaci. Pod tim naslovom javlja nam prijatelj, da su dne 11. t. mj. tamošnji šarenjaci, krnjeli i talijanskoga kralja podanici napali na trojicu naše gospode, i to na občinskoga tajnika Butkovića, na učitelja iz sv. Petra u šumi Burlića i na Franu Perića čestitoga mladića i sina pošte mštra g. Matija Perića. Na tu trojicu udarilo je u tabakarni talijanko Pepinu Cavi — kamo su pošli po smotke i da izbjegnu biesnim progoniteljom — preko stotine tih obješenjakah. Udarali ih vrčevi, staklenicami, motikami itd. sve dotle, dok nisu g. Perića po glavi tako izmrcvarili, da mu je krv sa više ranah curila. Ranjen je težko te su ga drugovi jedva do kapolanije dovukli te tuj jedva jedvice krv zaustavili. Pri tom barbarskom dielu odlikovao se osobito talijanski podanik Rotti, koji je najvjerniji prijatelj i drug našim „botegarom".

Toliko Vam javljamo u brzini; drugi put više. Eto Vam prilog k djedovskoj (barbarskoj) kulturi u Istri.

Izbor fiduciara u Buzetu. Naša politička oblast nije se još osvjedočila kako bijaše do, sada nesrećna u opredieljivanju roka za izbore. Kako je poznato bira se kod nas obično dulje vremena nego li biva opredieljeno od pol. oblasti. Tako se je dogodilo i ovaj put. Opredieliše nam za izbor fiducijarah samo dva dana, mjesto tri il četiri. K izboru pripravljaše se u našoj občini obe stranke kako valja. Naši protivnici talijanaši i šarenjaci napeli su ovaj put svoje sile jače nego li je to bivalo do sada. Posrećilo njim se nakupovat, namamit i nagovorit slabićah i indajićah prilično broj, al sve to bijaše njim promalo. Kad se biralo prošle godine, nebijaše ovdje toliko gladuhe, jer se nije oblato jelo ni pilo kao sada, a ni novac nije se tako gusto sipao kano ovaj put.

Izbor fiducijara započeo je dne 5 t. m. u 9 satih a trajao do 11½ u noći. Za hrvatsku stranku glasovalo 107 a za talijanašku 55 birača.

Već u jutro toga dana počeli so groziti naši Talijančići kunuć kano divljaci. Njihov kolovodja odgovarati će pred sudom za „krvavu" riči, koje su izašle iz njegove djedovskom kulturom napojene duše. Mi znamo, da mu bijaše težko pri srcu videći kako mu se sve to dalje odmiče zastupnička čast; al što će! neka se tješi s tim, da ni kosa nenosi sedla.

Dne 6 t. m. počeo je izbor takodjer u 9 satih u jutro, pak je trajao sa kratkim počitkom — 2 sata o podne — čitav dan, čitavu noć sve do 6 sati u jutro drugog dana. Za to vrieme glasovalo je 170 naprednih a 112 talijanaških birača. Oba dana birala su ukupno 442 birača, t. j. 277 hrvatska a 165 protivnikih, koji su so onog dana bar pošteno najoli i napili a domovina njim je vošinom Draguć, Grimalda, Hum itd. Naši birači držali su se kano i obično mužovno, čvrstno i trizno. Medju svimi odlikovali su se najviše čestiti birači iz Rakitovca, Crnice i Dan, od kojih nije n i t k o izostao. I naš krški Kras učinio je svoju rodoljubivu dužnost. Samo je dvojica iz Lanišćah i dvojica iz Sluma ostala vlorna šarenjakom buzetskim, jer je ovim milji forint nego li narodna čast.

Dično su se ponosili nadalje naši birači iz Movraža, Sočorgo, Trobužo, Saložа, iz Sovinjsko okoline, iz Vrhuvćine (izvan dvojice) iz Mrčonogle, Dobrove, Svih svoti, Račićah, Podkućanah to dvojica iz Draguća i Huma. Čast i slava tim poštenjakom, koji su ostali i ovaj put čvrsti kano zid pokazav tim, da neprodaju svoga poštenja za nikakvo novce sviota. Slava njim! Živili!

Iz Lovrana pišu nam 10. t. mj. Javili smo nedavno, g. uredniče, kako je neki Bračan morao tražiti izborne listine kod ravnajućega učitelja g. Grosmana, a ne u občinskom uredu, gdje njim je pravo mjesto. Očekivali smo, da će g. učitelj Vašu viest izpraviti, jer se on rad nabacuje: t o j o l a ž, t o n i j e i s t i n a, no ovaj put stisnuo rep medju noge pak muči kako zid. On doduše muči, al se smije izpod brka znajuć, da mu je ovdje slobodno činiti sve što hoće, jer se ne boji ni občinske ni školske oblasti.

Kano onaj Bračanim došlo je na naše glavarstvo i nekoliko Mošćeničanah, da pregledaju izborne listo. Al ove bijahu opet kod g. Grosmana, kojeg za nesreću nebijaše kod kuće. Tko bi dakle u buduće želio viditi izborne listo, neka se notrudi u občinski ured, već neka ide ravne k g. Grosmanu.

Taj arhivar ili pohranitelj naših listah dobiva kano ravnajući učitelj od naše občine u ime paušala okolo 75 fur. na godinu. Sasvim tim tražio je od občinskoga zastupstva i mjestnoga školskoga vieća, da bi se utjeralo neko novčiće od roditelja školske djece, jer da mu tega neće da plate dobrovoljno. Neznamo, da li mu ti novčići pripadaju, no to bi morao znati barem g. glavar, pak reći otvoreno idu mu

ali noldu. Nam se čini, da je temeljit obćiniti prigovor, da se poštonjak g. Turčić pusti odviše za nos voditi od g. ravnajućega učitelja, koji bi, reć bi, radje bio obćinskim glavarom il možda i zastupnikom nego li učiteljem. Kano učitelj nije na glasu a kano glavar il zastupnik došao bi izpod glasa. —

Obćinska uprava u Poreču. U jednom tršćanskom listu od subote čitamo vesma zanimivih viestih iz našeg slavnog zemaljskog grada Poreča, koje nemožemo mukom mimoići. Unaprod budi rečeno, da taj list trubi u talijanašku trubilju, te da bi sve istarsko Slaveno u žlici vode utopio — kad bi koza imala dugi rep! Medju ostalim pripoviesta poreški dopisnik kako nelma nade, da bi se izmirile dvie talijanske stranke (bianchi e neri) u Poreču, te odsudjuje stranku „bielih“, koja da je na vladi i koja da potiče svoje pristaše jedino na osobne osvete.

Vladajuća stranka u obćinskom „palazzu“, da se je pokazala posve nesposobnom za obćinsku upravu, a to da je dokazala i ovih dana tim što bijaše od porosnog ureda zaplienjen obćinski namet (adicional) radi nepotrebnih i nepromišljenih troškovah, koje je učinila obćinska uprava. Taj namet da bijaše jedini prihod one obćine. Prije tri godine, kad su današnja gospoda preuzela obćinsku upravu, da nobijahe obćinska blagajna prazna. Dopisnik kaže nadalje, da bi rezao pripovjedati i drugih nedavnih stvarih ob onoj obćini, no da će radje mučati. Napokon pita dopisnik, da li bi se mogle naći druge osobe, koje bi htjele preuzeti obćinsku upravu te napritli si odgovornost za obćinske stvari, koje se nalaze na rubu propasti.

Ako je tomu tako — a nelmamo razloga da o tomu dvojimo — tada bi se morale naći druge osobe, koje bi kod prestojećih obćinskih izborah u Poreču preuzele upravu iz rukuh sadašnje gospode, te tako spasile obćinu „di una situazione condotta all'orlo... del precipizio“. Upozorujemo na ovu viest naše obćinare na Poreštini, da se znaju vladati i kod prodstojećih obćinskih izborah. Neka se nepouzdaju ni u crne ni u biele već po onoj narodnoj: uzdaj se u se i u svoje kljuse.

„Matica Hrvatska“ dotiskati će polovicom ovoga mjeseca svoju ovogodišnju knjigu i to jednaajst na broju, a ove josu: 1. Dr. Ivan Ilić: Slike iz obćega zemljopisa. Knjiga prva. 2. Ivan Rabar: Poviest rimskih careva. Dio prvi. 3. Matija Ban: Knez Nikola Zrinjski, drama. 4. Vjenceslav Novak: Pavao Šegota. Pripovjest. 5. Nicola Tommaseo: Iskrice. Uvod napisao Ivan Milčetić. 6. Ivan Brox: Crtice iz hrvatske književnosti. Knjiga druga; 7. J. E. Tomić: Emin agina ljuba. Povjest; 8. Radoslav Lopašić: Dva hrvatska junaka: Marko Mesić i Luka Imbriši mović; 9. Knavor Gjalski Sandor: Bledne prilo. Pripovjesti; 10. Herodot: Povjest. Dio drugi. Prevon i tumač dodao Aug. Musić; 11. Blaž dr. Lorković: Počela političke ekonomije ili obćega gospodarstva; to će se ovo knjige u drugoj polovini mjeseca junija medju članove početi i dielili i razašiljati. Prvih dovet knjiga primit će članovi „Matice“ uz obćni godišnji prinos („utemeljitelji upladujući“ na godišnji prinos od 5 fr.) a dosetu („Herodotovo povjesti“ drugi dio) i jedanaestu (Lorkovićeva počela polit. ekonomije) kao „nakladnino“ „Matice“ svaku pojedinu uz cienu od jedno forinto. Pošto se je danas prijavio stoprv posve nezatan broj „članova prinosnika“ „Matice“, to se uerdno umoljavaju gg. družtveni povjerenici „Matice“, da što prije prinose od svojih članova saboru i odboru svakako prvih dana budućega mjeseca i u koliko moguće sve na jednom dostavo, da im se uzmognu i knjige što prije i u jednoj pošiljci dostaviti.

Družtveni knjigovežа g. Ivana Schneider, kojemu je povjerena i ove godine odprema „Matičinih“ knjiga, priredio je i za gori navedenih svih jedanaest „Matičinih“ knjiga liepo i ukusno korice. Tko od članova „Matice“ bi dakle želio ovo knjige „Matica“ uvezane, neka so neposredno na samoga gosp. knjigovežа obrati.

Lutrijski brojevi

dne 8. junija.

Beč	34	10	60	18	35
Gradac	42	13	1	65	19
Temešwar	49	57	32	11	60
Innsbruck	40	33	36	48	72

dne 12. junija

Brno	16	79	76	14	43

Marijaceljske želodčne kapljice
zvratno zdravile pri vseh boleznih na želodcu.

Nepresegljive dobrote je posebno vpliv njihov pri notoćnosti, slabosti želodca, ako se grla smrdi, napenjanju, kiselom pehanju, kolikij, želodčnom kataru, gorečiću (rzavci) pri preobilnoj produkciji slin, rumenici, bljuvanju in gnjusu, glavobolu, ako boli iz želodca) krč v želodcu, zabuhanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu

Varnost. znamka proti glistam, bolezni na vrnici in jetrih in tudi proti slati žilij all himorojdam. Cena steklenici je z nakazom vred samo 40 nov., velika steklenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar „k angelju varhu“ *Karl Brady Kremsir, Morava.*

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo, Deli, iz katerih obstoji, znanjeni so na vsakej steklenici priloženemu poduku za vporabo

Pristne dobe se skoraj v vseh lekarnah.

V Trstu so Lekarna: Antonio Suttina. — Lekarna: de Leitenburg, all' Broccle trifolante. — Lekarna: Eduard de Leitenburg, alla Salute. — Lekarna: A. Praxmayor, al duo Mori. — Lekarna: Pietro Prandoll, alla Fontana Imperiale. — Lekarna: Benedetti Saraval, al Amiazone Trionfante. — Lekarna: Benedetto Vlach Minlussi, alla Corte. — Lekarna: dr. Vittorio Serravallo al R. duntora (glav. skladiš.) — Lekarna: Busolotto all' orso nero. — **Postojna:** Lekarna Fr. Baccarcich. — **Šelana:** Lekarna Philipp Ritschel. —

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in puenamejo se mnogovratno. — **V znamenje pristnosti** mora biti zamašana vsaka steklenica **v rdeč omot**, prevideu z garnijo **varnostne znamke** ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo rezna tega opomenjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni **J. Gusek-a** v Kremeričah (Kremsier). 88—52

Obrtničko čudo ! ! !

Kaputi iz kaučuka:

nepromočivi raznobrojne vromene tkanine najviše četvorouglo sivo i tamno boje. Na jednoj su strani iz sivoj kaučuka (posvema sličnu svili) ili ornog sa naglavkom i dvostrukimi napori.

☛ Ti kaputi radjeni su na dvie pravilne strane, to se mogu rabiti i po liopom vromenu kao gornja suknja.

Ciena for. 7.

Franko poštom u svako mjesto u monarkiji. — Šilje se uz predhodnju plaću ili pouzećem.

V naručbah mora se naznačiti duljina kaputa i širina prsah. 22—30

ENRIK PEGAN
Trst palazzo del Lloyd.

PROLJETNI LIEK. 7—10

Kao najsiguriji i najdjelotvoriji proljetni lijek **za mlade i stare**, ka osvježenje i odpravu pokvarene krvi, preporučuju najslavniji liečnici već odavna uporabljivanje slovečo i odlikovano

žuhke budimske

Rákóczy-vode,

koju dakle posebice preporučati nije treba.

Glavno skladište u Trstu uvjek svježe punjena kod vlastitikah zdenca hrade Lono Ivana Cillia, ratim kod *J. Serravallo*, to u *svih ljekarnah i mineralnih trgovinah.*

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na	V napoleonih na
4-dnevni odkaz 2¼%	30-dnevni odkaz 2%
8- „ 2 „	3-mesečni „ 2½ „
30- „ 3¼ „	„ „ 2½ „

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nahajajo v okrogu pripozna se nov, borsetna tarifa na temelju odpovedi od 22. oktobra, 20. oktobra in 18. novembra.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obrestí

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Reko, kakor za Zagreb, Arad, Boxen, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celoveo, in Ljubljano — brez troškova

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—11 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi

Na lastovne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obrestí po pogodbi. 11—24

Bes prekinjenja u ljetnoj doba svakidanja kupelj!

Hinko Pegan

poboljšana stolica za kupelj

30—10 za i bez peći.

U svakoj sobi za smjestiti! Malo prostora i vode!

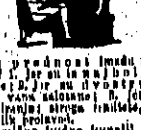

Pet kabala vode dostatno je za jednu kupelj.

Sa tri nvč. ugljena u 25 časakah topla kupelj.

Kakovu prednost imade moja stolica za kupelj od ostalih? Ta je za najbolju smatrati, jerka se za strašne: 2. ju su dvostruka tajnost ili te la pazna i u vanj salcano; 3. je jamčim za savršena funkcijonirajuća strega trajnost, solidna radnja, malen dotičak, velik prolazak.

Koristi nenadmašne kućne kupelji jest ta obstoja zdravstvenog i štednje od velike dobrobiti, te bi se mogao svakko odlučiti, da si takovu kućnu kupelj uredi, budući da je kupanje u kupališnih zavodih skopčano ne samo sa novčanimi stranami, već i sa kužnom vrenena, dočim se u istih ravodih radi promjene temperature lanka prehladi, te se takvijeh u istih kućnoj kupelji i rasne bolestne osobe, što također imade svojih poteljelsah. Da se toj nestašici doskoči, jest od velike koristi za pojedince, ako si uzmu Ilinka Pegana poboljšanu stolicu za kupelj, koju je moguće bez muke i pomoći na svakom prostoru sobe sastaviti. Konstrukcija ih stolicah jest tako solidna, da je isključen svaki popravak ili nabava novih, to se za to jednom izdana svota prilično u godinu danah na zgrivu i mogućim troškovom u kupališnih zavodih.

Podkurivanje ih stolicah za kupelj obavi se u 25 časakah, te je dostatno jednom napuniti pod, a podkuruje se sa svimi gorivimi sredstvi. Dim se isključom kroz stran sobne peći odpravlja, a ako u sobi nije peć obita kroz prozor tako, da u sobi nepromišljeno nikakvo neugodnosti. Kao što sobna pod jako lako može se i stolica za kupelj u vsaki prostor postaviti. Konstrukcija ih stolicah jest tako jednostavna, da se može lata svakonim povjerliti, a u njih se mogu kupati djeca i odrasli, te se ulazi u istu ustobuo, kano u obično kadi. Može se kupati od punne u zadnji dio tih noge. Trajna ih stolicah jest 25 ljeta, jih može jedna osoba lako i trudbono prenašati.

Ciena stolicah za kupelj: 1 kompletna, iz cinka bijelo, iz vana mramje lakirana, sa masivnim okrujkom, visina 89, gornje širina 53, donja dužina za jedan 80 cm., za jedan for. 24, bez peći for. 10, za prijemom za odpust vode for. 2 vila. Stolica se može i kupati samo for. 3 vila. Odprema se **proti** predplati. Jamči se novčanom dostavo. Cijena prosto koledvor Trst, carina posebno proti gotovom ili povećem. Tko želi prostu dostavu, tomu se računa trošak točno po koledvo.u. Naručbe primaju

Hinko Pegan (protokolirana tvrdka) Trst u Lloydovoj palači 4. Trovrlata s oblah sa kupelj, kosah „Douche“ ina stah, svimh vrstah, odvodnicah, kupeljka za sjedanje Clysopompe it. najnovije sistema. Telefon 335. 30—1

Krščansko tekmovanje!

Prosi se čč. duhovšćina, krščanske učiteljo tur mučane uljudno, da kolikor mogoče pripomčnejo to **solidno, ceno, edino krščansko tekmovanje.**

Poletno češljano sukno
za možko opravo, elegantno, trpežno, se mora prati, 60 cm. široko.
1 oprava 6½ metrov samo for. 3 —

Brnsko sukno
samo dobre vrsti:

3.10 m. za jedno obleko	for.	3.50
3.10 „ „	„	„	5.—
3.10 „ „ boljšo	„	„	7.80
3.10 „ „ fino	„	„	9.50
3.10 „ „ jako fino	„	„	12.50

Brnsko sukno za suknje:

2.10 m. za površno suknjo	f.	6.30
2.10 „ „ „ fino	„	8.40
2.10 „ „ „ jako „	„	12.60

Črno sukno za obleke
za duhovniško in salon obleko:

1.20 m. Desking za hlačo	for.	2.50
2.80 „ Peruviana za hlačo in tolovnik	„	7.20

Vse, kar ponujajo drugo tvrdko, ima tudi krščanske tekmovanje in sicer bolje in ceneje.

Za ženske obleke
gladko sukno vsako barve:

Cachemir 10 m.	for.	4.50
Volnati atlas 10 „	„	6.50

Poletno sukno za prati:

Creton, lopi uzorci 10 metr.	for.	2.80
Satin, „ 10 „	„	3.—

Trožlje, svo, svitlo in tomno.
10 m. l. for. 3.50, II. for. 2.80.

Za domačo porabo:

Domače platno, 29 vatljov ¾	f.	6.20
„ „ „ „ ¾	„	5.50
Sifon, fini „ „	„	5.50
„ srednji „ „	„	4.50
Kraljevska tkanina „ „ ¾	„	5.80
„ „ „ „ ¾	„	7.50
Kanafas prave barve 29 „	„	6.—
Oksford „ „ „	„	4.50
Brisalke I. 6 komadov	„	1.80
„ II. 6 „	„	1.20
Namizniki, 6 „	„	1.20

Vse, kar ponujajo drugo tvrdko, ima tudi krščanske tekmovanje in sicer bolje in ceneje.

Krščansko tekmovanje streži vestno tor sprejmemo nazaj, kar se ne dopada.

10—10 Naročbe izvršuje se po povzetju ter se imajo pošiljati na: 10—10

Erstes öst. behördlich concess.
HANDELS-AUSKUNFTS-BUREAU IN BRÜNN.
Uzorci in ceniki se moreje zahtevati pri lstej tvrdki.

TVRDKA
Bernhard Ticho
Brünn, Krautmarkt 18,
(v lastnej hiši) 20—14
pošilja proti povzetji:

Tkana ovčja volna
dvostroko širokosti, trpežna, za obleko, 10 met. for. 6.50

Indijski Foule
volne, dvostroko širok, cela obleka, 10 met. f. 5.—

Novosti za obleke za noge
po najnovejšej šegi progasto Blago v vseh barvah, dvostroko. 10 met. f. 8

Črni Tarno
saksonski izvod, dvostroko širok za celo obleko. 10 metrov f. 4.50

Progasto blago za obleke
60 cim. široko, najnovejši vzorki, 10 met f. 2.50

Volnati ryps
v vseh barvah, 6/0 cim. širok, 10 metrov f. 3.90

Dreidrath (Trižlje)
najboljša vrsta, 60 cim. široko, 10 metrov f. 2.90

Aquard blago
60 cim. široko najnovejši vzorci, 10 metrov f. 2.80.

Francoski Voal
10 metrov, elegantna obleka, ki se daje prati, for 3.—

Košulja za gospode, lastno delo
bele ali barvane I. kos la f. 1.80, II. a f. 1.20

Ženske košulje
iz šifona in platna, fina platna, 3 kom. for. 2.50

Ženske košulje
iz močnega platna z vdikami 6 komadov f. 3.25

Dom-še platno
1 komad, 30 vatlov ¾ for. 4.50
1 „ 80 „ ¾ „ 5.50

Klug-Waba
boljše vrste platna
1 koma 1 „ širok, 80 vatlov f. 6.—

Šifon
1 komad, 30 vatlov, la f. 5.50, najboljše vrste f. 6.50

Kannafas
1 kom. 30 vatlov, IIa f. 4.80
1 „ 20 „ rudeč „ 5.20

Kanavas iz niti
1 kom. 30 vatljev, IIa in rudeč f. 6.—

Okaford
se more pr ti, dobra vrsta, 1 kos 30 vatlov f. 4.50

Angl. Okafort
najboljši, jako preporočljiv, 1 komad, 30 vatlov f. 6.50

Garnitura iz ripsa
sestoječa iz 2 pregrinjal in namiznega prta s svilnatimi franzami for. 4.—

Garnitura iz jute
2 pregrinjal in namiznega prta s franzami f. 2.50

Jute zastor
jurški vzorek, podpolni for. 2.20

Holandeške dolge preproge (natanki)
10—12 metrov dolge, 1 ostanek f. 3.60

1 Polstna ogrinjača
¾ dolga samo volna f. 2.20

Konjska plahta
jako dobra, 150 cim. dolga, 130 cim. široka, f. 1.50

Odeje za fijake:ja
cirkorumiene, 1 komad f. 2.50

Tovarno skladišče suknega blaga

Brnsko sukno
Odrezek 3.10 m trov za podpolno možko obleko f. 3.75

Moderno sukno
3.10 met., jako fino kompl. možko opravo, for 8.—

Poletno češljano sukno
ostanek za kompl. možko opravo, more prati, 6.40 m. dolgo, f. 3.—

Brnsko moderno blago
Ostanek za podpolno obleko 3.10 metrov dolgo for 3.50

Priložnost za kupovanje!
Brnski ostanki sukna.
1 ostanek za 1 kompl. možko obleko 3.10 met. for 4.50

Blago za površje suknje
najfinejše vrste, za celo suknj f. 9.—

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči.

Elegantno izvedena zbirka uzorcev z 400 znamkami g. krojačem nefrankovano.

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

Tiskara **Dolenc.**

Broj 25. U Trstu 20. junija 1889. Godina XX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 5 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju ponavljanja za pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Koma list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu plamu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju, ako se i neliekaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 2 for., za soljake 2 for., na godinu. Razmjerno for. 1 1/2, 1 za pol godine. Izvan carovine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia, br. 28.

Izbornici Istre!

Dne 25. ovoga mjeseca imate svoje glasove dati za ljude, koje želite imati u saboru Porečkom. Fiducijari kmetskih občinah imate birati po dva zastupnika u svakom sielu kotara.

Svi Vi, koji niste talijanske stranke, ni od nje izabrani, treba da se junački ponesete na dan izbora i da glasujete za ljude, koje Vam evo niže preporučujemo.

Ni strahovanje, ni milovanje, ni darovi, ni grožnje od protivne strane nesmiju Vas nikoga obrnuti ni toliko ohladiti, da biste i samo i kod kuće ostali. Jer glas, kojega imate na odlučeni dan dati, nije samo Vaš, nego svih onih, koji su Vas izabrali, da u njihovo ime govorite. Prošteno je svima svima, samo nije izdajici!

Ljudi, koje Vam preporučamo, pripravni su svimi silami, a više put i za svoju vlastitu škodu, brinuti se za svaki boljak naše Istre. Njihov program je ovo:

1. Buduć da je u Istri više naroda hrvatskoga ili slovenskoga govora, nego li talijanskoga, nastojati će se, da Istra dobije na se obilježje slovinsko. Talijanom nećemo da otmemo ništa njihovoga, ali oni nesmiju imati ništa našega.

2. Promjeniti način izbora za sabor tako, da bude od većine puka i većina zastupnikah.

3. Gledati, da se urede stvari občinske, školske i upravne onako, kako bolje odgovara našim starinskim običajem.

4. Gledati, da se uredi pitanje ezonera. Ezoner je oblatio gruntovne knjige mnogomu kmetu tako, da ga nitko više neće pomoći. Ako ga nemožemo urediti nikako, a mi ga brišimo i brišimo za uvjek, i nemirujmo dok te težko pitanje neskinemo s vrata istarskomu kmetu.

5. Našemu hrvatskomu ili slovenskomu jeziku dobaviti jednaku pravicu s jezikom talijanskim u saboru, u junti, i u svih uredih zemaljskih.

U šest budućih godinah možda će hrvatski puk opeta biti pozvan, da zasvjedoči svoju nepokolebivu viernost naravnomu Gospodaru svega našega naroda. Ali već sada za onda imamo samo jednu rieč: Krv i život za obranu naše hrvatske narodnosti i naše starinske vladarske kuće.

Urrah Habsburg!

To su temeljna načela naše stranke. Ta načela zagovarati će zastupnici, koje Vam preporučamo i za koje glasujte svi kao jedan. A ti jesu:

I. Za kmetske občine kotara Lošinja (birališće u Krku):

Dr. FRANE VOLARIĆ
KANONIK U KRKU.

Dr. MATE TRINAJSTIĆ
SADA U TRSTU.

II. Za kmetske občine kotara Pazina:

Dr. MATKO LAGINJA
SADA U TRSTU.

Dr. ANTUN DUKIĆ
ODVJETNIK U PAZINU.

III. Za kmetske občine kotara Kopra:

VJEKOSLAV SPINČIĆ
C. KR. PROFESOR U GORICI.

FRANE FLEGO
NAČELNIK U BUZETU.

IV. Za kmetske občine kotara Voloskog:

SLAVOJ JENKO
NAČELNIK U PODGRADU.

MATE MANDIĆ
UREDNIK U TRSTU.

TRST, 19. junija 1889.

Uredničtvo „Naše Sloge". **Političko družtvo „Edinost".**

Kmetskim izbornikom

Voloskoga kotara.

Evo se navršuje šesta godina odkada ste svi kao jedan glasovali mene za Vašega poslanika na istarskom saboru u Poreču.

Sada, kad se po zakonu sabor obnavlja, bilo bi se htjelo, da Vas, ondašnje i sadanje fiducijare, pozovem na sastanak, pak da prvim dajem račun o djelovanju, a drugim, da prikažem, kako se reče, program, to jest razpored mislih, kako se meni čini, da se bude vladati u dojdućem saboru.

Nego, nešto radi male nemoći, koja me od više vremena nastoji, a nešto radi drugih prilikah, sastanak sa svimi Vami nije moguć. Opeta možda nije toliko ni potrebit, jer ste imali priliku čitati i čuti, kako se je radilo u našem saboru ovo šest godinah; a jesam li ja izpunio svoju dužnost, to ostaje prosuditi Vami i bez mene.

Ja upravljam sto ovo pismo na Vas, ne da Vam se za unapred preporučim, nego da Vam se žarkimi besjedami zahvalim na uzdanju, kojo ste dosadu imali u me.

Vi ćete uza g. **Slavoja Jenka** ovaj put mjesto mojega imena, glasovati drugo ime.

Naše političko družtvo, naši prvaci preporučaju Vam mjesto mene gospodina **MATA MANDIĆA, urednika u Trstu**, Vašega domorodca, izkušanoga rodoljuba, čovjeka, koj je za svoje misli nešto već pretrpio, to je čoha, da ga podignete na najvišu čast, koju mu narod može dati.

Vi ste poluga Istre; na Vas sve su oči uprte.

Premda sam osvjedočen, da biste meno i ovoga puta glasovali svi do jednoga, vendar valja da odstupim. Zašto? — Zato jer sam naučan pokoriti se bezuvjetno volji stranke. A volja stranke zove se ona očitovana misao, koja se izkreše iz razmiljanja, iz razprave, iz dogovora naših prvih ljudi, naših najboljih mislitelja.

Takovi ljudi, videć da bi p a z i n s k i fiducijari rado glasovali za me, odlučili su, da se pokorim bez Vaše uvrede želji puka i njihovoj.

Oni su računali, da u Vas neima natruhe tudjinstva, te ćete Vi za volju sloge i jedinstva narodnoga slieditи moj primjer i pokoriti se redu stranke, pak mjesto meno glasovati za drugoga i to samo preporučenoga gospodina M a n d i ć a.

A Vi svi i ja ostajemo svejedno dobri prijatelji, i kao dosad ja ću, dok mi Bog posudi zdravlje i život, uvjek u srcu nositi Vaše želje i Vaše potrebe, i raditi za Vas naprodak.

Došlo je vrieme, valja vojevati i viditi tko je zašto.

Ja moram stati na biljegu u P a z i n s k o m kotaru, da se vidi jakost naše pučke stranke. I onamo je moje starine. U Žminjskoj obćini ima mojih imenjakah, a dobra moja starica majka rodjena je u Boljunu pazinskoga kotara; i tamo sam ja proboravio liepih danah prve svoje mladosti. Dakle i tamo idem k svojim. Starina mila tamo me zove!

Eto razloga radi kojega ćete Vi radostno pročitati ovu poslanicu. Ničim neka se srca Vaša neuzmute, nego činite kako rekoh, ovršite svoju dužnost i ostajte mi na dalje dobro nakloni.

Tim Vam šaljem poljubac mira i neka je s Vami blagoslov božji!

U Trstu dne 18. junija 1889.

Vaš dosadanji zastupnik:

Dr. M. Laginja.

Izborno kretanje.

Iz K r k a nam pišu dne 18. t. mj. medju ostalim, da su se Oreški i Krčki rodoljubi dogovorili, da će u gradovih Cres-Krk postaviti svoga kandidata za predstojeće zemaljske izbore. Pobjedi, da se nenadeju u današnjih žalostnih okolnostih, koje vladaju u gradu Cresu radi nemarnosti prvaka naših, no da će tim preprieći jednoglasni izbor protivničkog kandidata i dokazati protivnikom, da imade i u tih gradovih poštenih i neodvisnih hrvatskih birača. Za svog kandidata izabrali si rodoljubi jednog i drugog grada gosp. **Antuna Tentora**, ces. kr. adjunkta u Sežani, rodom Cresanina, za koga da će glasovati dne 28. t. mj. sve što je narodno i neodvisno.

* * *

F i d u c i j a r i za o b ć i n u B u z e t: Sanković Mate pok. Martina. Vranić pop Ivan, župnik. Brozović pop Vjekoslav. Zadnikar pop Blaž, kurat. Zigante Ivan, pok. Andjela. Sverko Jure pok. Blaža (Picok). Sverko Blaž pok. Antuna. Rikar Andre pok. Miha. Klarić Antoli Josipov. Poropat Rok pok. Ivana. Strotić Ivan pok. Mateta (Matija). Korva Ivan pok. Josipa. Vivoda Ivan pok. Jakova (Srgobani). Mikac Mate pok. Matèta (Brgajan). Božić Blaž pok. Martina (Rubac). Rošac Josip pok. Valentina. Šestan Anton pok. Vincenca. Flego Anton Lovretov. Flego Mate pok. Blaža. Ugrin Miho pok. Menige. Hrvatin Mate pok. Andrea (Gerud). Marinac Ivan pok. Matetna Magliea Ivan pok. Antuna.

F i d u c i j a r i za o b ć i n u P a z i n: Brajković Tome. Marečić Ivan pok. Josipa. Ivić Ivan pok. Ivana. Saina Marin. Bosac Blaž pok. Ivana. Fabris Ivan pok. Anjela. Jedrejčić Frane. Milčić. Jugovac Marin. Puclć Ivan pok. Antuna. Filipić Anton Zaročan. Hrvatin Paval Kulina. Kovačić Tome pok. Ivana. Sepuca Luka. Opatić Anton. Bačac Marin Perinić pok. Mate. Luka Blaž Rimanić pok. Ivana. Sfić Rajmund pok. Antona. Smoković Frane Boloban pok. Ivana. Vrotonar Jakomić Jakov. Ritoša Ivan Pahor. Skronić Ivan Franov. Rabac Ivan pok. Ivana.

F i d u c i j a r i za o b ć i n u Ž m i n j: Miklavčić Don Karlo. Petoh Kovačić Matej. Vitulić Anton pok. Blaža. Krišanac Anton pok. Pera. Pamić Antončić Tome. Bonifić-Kosić Ivan pok. Ivana. Sufić-Simčić Blaž. Modrušan Matej pok. Vicka. Pučić Fran pok. Ivana.

F i d u c i j a r i za o b ć i n u T i n j a n: Franjo Lazar, župnik. Vicko Krišmanić pok. Mete. Ivan Macuka pok. Tome. Toma Milohanić pok. Joše. Ivan Ranor pok. Marka. Šime Hrvatin pok. Mate. Ivan Fabris pok. Miha.

O b ć i n o L a b i n, P l o m i n i B o l j u n u p a z i n s k o m političkom kotaru, izabrale su protivničke fiducijare i to u Labinu 14 u Plominu 7, a u Boljunu 0. Nu uza sve to imade istarsko-hrvatska stranka većinu od 11 fiducijarah pošto su birali obćine Pazin (22), Žminj (0) i Tinjan (7) narodne fiducijare. U tom kotaru kandidiraju protivnici predsjednika pazinskoga političkoga družtva g. dra. Costantini-a i načelnika u Plominu g. Tonetti-a.

* * *

F i d u c i j a r i za o b ć i n u M o t o v u n: Kramer Mate pok. Ivana. Lakoželjac Ivan pok. Petra. Muškovič Mate pok. Mata. Lakoželjac Ante pok. Mata. Pavat Mate pok. Mata. Solić Ante pok. Mata. Kramer Ivan pok. Antuna.

* * *

I z M o t o v u n a pišu nam 17. t. m. Izbor fiducijarah izpao je u našoj obćini kako smo se i nadali, t. j. u hrvatskom duhu. Mitilo se i kupovalo, prosilo i grozilo s talijanaške strane, no sav novac i trud bijaše uzaludan. Većina naših obćinarah neće da znade više za krnjeleka obćanja niti za Judin novac. Što je pošteno i čestito to se ne prodaje. Motovunskoj gospodi (!?) posrećilo se nakupovati 78 glasova i to od stvorovah, koji ili su zaduženi ili bi se za novac zadužili istomu nečistomu. Naša istarsko-hrvatska stranka dobila je 133 glasa, dakle 55 glasova većine. Ovo su vam sve pošteni i nezavisni izvanjski obćinari. Da Vam je bilo viditi kako je izgledao gospodski kazino u slavnom Motovunu na dan izbora fiducijarah. Zamazane i razderane seljačke gaće i surine širile se na gospodskih stolicah u sl. kazinu dok je svrašilo glasovanje i dok su prodance nakrmili, a onda su „š ć a v o" odpravili doma.

Izbori obavili se u najlepšem miru i redu, a to je zasluga političkoga komesara g. dra. L a h a r n a r a i načelnika g. dra. Š u r a n a, koji su strogo pazili, da se uzdrži mir i red i da se vrši zakon.

Naši fiducijari poći će dne 25. t. m. u Poreč, da glasuju za dva naša muža premda neima za sada nade za pobjedu. Kandidirat ćemo dvojicu izmedju fiducijarah toliko, da nebudu protivni kandidati jednoglasno birani.

I za gradove Višnjadu, Motovun, Oprtlje i Buje glasovat će naši dne 28. t. mj. za narodnoga muža, za poštenjaka g. P e t r a Z a n k o - Š a l i ć a iz oprtaljskih Brda. Svi naši, koji imadu pravo glasa u tih gradovih neka glasuju za njega.

* * *

I z O p r t l j a pišu nam 16. t. mj.: Kod izbora fiducijara propadosmo, no drugače nije niti moglo biti ako se uvaži silni novac, što su ga naša gospoda podielila i nečejaški pritisak sa iste strane na naše neuke kmote. Protivnici mogu kazati, da su svaki glas tvrdim novcem kupili. Prodali se i ovaj put kano obično najeromašniji seljaci i nešto onih, koji nesnaju što je čast ni poštenje. Ono što nije zaduženo, što se neklanja krnjelom i šarenjakom, glasovalo je za narodne fiducijare, a naši prodanci za listu krnjelsko-šarenjačku. No kao što smo se držali, ni izvanjski čvrsto kod izbora fiducijara, tako kane i naši seljaci, koji biraju sa gradom dne 28. t. mj. glasovati za domadega muža. Ovi se naime dogovorili sa prijatelji u gradovih Portole, Buje, Motovun i Višnjade, da će svi glasovati dne 28. t. mj. za poštenjaka i vrlednoga rodoljuba gosp. P e t r a Z a n k o - Š a l i ć a iz Brda kraj Oprtlja. Toga dana biraju naime svi istarski gradovi, a spomenuti četiri biraju skupno jednoga zastupnika. U tih gradovih poimamo nade, da bi prošao naš kandidat, kako stvari danas stoje, nu ipak moramo pokazati, da u tih gradovih imade i naše krvi, koja neda natajiti se ni svoj rod. Naši dakle birači u Višnjadi, Motovunu, Oprtlju i Bujah glasovati će za g. **Petra Zanko-Šalića** iz Brdah oprtaljskih, pa makar se drugo tim nepostiglo, ako ne da se protivnikom pokvari veselje, da njihov nebijaše jednoglasno izabran. Dodjimo dakle glasovati dne 28. t. mj. svi koji imademo pravo i to svi naši za **Petra Zanko-Šalića!**

* * *

N a P o r e š ć i n i pobjedili su protivnici svuda osim u Motovunu. Kako su došli do te pobjede, znadu već kod nas i djeca. Ovoliko o tom kotaru, dok nam stignu pobliže viesti iz pojedinih obćinah.

Već danas možemo kazati, da se je n. pr. na Poreščini nudjalo i davalo za jedan glas do 200 for. Prodalo se i takovih ljudi, koji su bili kod zadnjih državnih izbora naši fiducijari. Sram jih bilo! Na Poreščini imademo osobito pohvaliti dično Vrvarce, koji su stali i ostali čvrsti i nepokolebivi kao stiena. Živili!

* * *

I z B a r b a n a brzojavili nam dne 17. t. mj., da su tamo naši sjajno pobjedili izabrav sa 88 glasova proti 19 protivničkih 7 narodnih fiducijarah. Domaći Krnjeli, te njihova svojta, iz Pule i Vodnjana napeli su sve sile, da nas provare il podkupe, no propadoše sramotno. Živili **sviestni birači i izbornici barbanski!**

* * *

P o b j e d a u V o d n j a n u. Dne 17. t. mj. bila se žestoka izborna borba u Vodnjanu, kod koje sudjelovahu naši izvanjski birači. I tuj su pokušali sreću Vodnjanska gospoda novcem, silom i silepariom, no napokon ostaše dugim nosom. Narodni fiducijari bijahu naime izabrani sa 122 glasa proti 65 protivničkih. Medju narodnimi birači vladalo je oduševljeno veselje. Fiducijarah imade ta obćina 7, koji će svi glasovati dne 25. t. mj. za narodne predložonike. Živili sviestni birači Vodnjanski!

* * *

U o b ć i n a h B a l e i S a n v i n č e n t i izabrani bijahu dne 15. t. mj. protivnički fiducijari. U tih obćinah premda imade tuj mnogo našeg življa nije se ovaj put ništa poduzelo, da se protivnikom bar otežća pobjedu. Sanvinčenti imade 5, a Bale 4 fiducijara.

* * *

I z P u l e brzojaviše nam 18. t. mj. na večer, da su nakon žestoke borbe prošli talijanski fiducijari. Biralo se od rana jutro do kasno na večer. Pobližih viestih neimamo još o tom izboru, o kojem je zavisila pobjeda za sav politički kotar Puljski.

DOPISI.

Iz Voloskoga kotara. (I z b o r - u - g r a d s k o m b i r a l i š ć u). Mnogo otmenih građjanah iz Kastva i Voloskoga ponudilo je mjesto zastupnika na poročkom saboru za gradove Kastav, Volosko, Lovran i Mošćenice obljubljenomu mladomu odvjetniku i našemu domorodcu g. dru. Andriji Stangeru.

Baba „Istria" ima dopis tobože iz Lovrana, a u istinu skovan na Rieki, da svi žele imati zastupnikom dra. Martinolicha, odvjetnika u Trstu, a ne dra. Stangera. Kako više puta tako laže i ovaj put, jer to je stalno, da će i mnogi Lovranci glasovati za Stangera, a Mošćenički gradjani svi, Kastav isto tako, Volosko isto tako. I kad nebi na Voloskom bilo ljudi, koji neće da daju glas Talijanu Martinolichu, oni bi već sato glasovali za Stangera, jer je njihov domorodac i jer kastavski gradjani, glasujuć za Stangera, očito pokazuju, da jim nije ni na kraj pameti više ona neka stara zadjevica s Voloskom.

Onaj „Lovranese" u Istri ufa se najbrže, da će sv. Frančiško glasovati za Martinolicha, jer jih je obranio u poznatom procesu prad 8 godine. Ali se vara! Ljudi su otvorili oči i danas dobro vide, da ono pegazanje proti „hervaskemu" nije bilo ništa drugo nego strašilo, da puk nezaviri malo dublje u neke druge stvari.

Lovranci danas znaju, da u Hrvatskoj Kraljevića, Novi, Crikvenica i druga manja mjesta imaju dobre luke ili porte, a Lovran, koji je uvjek glasovao za talijansku stranku ga neima; i htelo se je ili nehtelo se je ipak Hrvata Laginju, da u dieti spomene, kako bi Lovranu bio potrebit komadić pristaništa.

Dakle ona hajka na Hrvate, to je bila sama faudonija i lovranski puk će brzo dokazati drugim načinom takodjer, da je sit gospodstva talijanskoga u istinu šarenjačke stranke.

J e d a n j e B o g n a n e b u, j e d n a m i s a o u n a š e m s r c u, i j e d a n ć e b i t i d o p u š t a o n a n a š e g r a d o v e! U t o i m o ž i v i o **STANGER**! ž i v i l e n a š a s l o g a!

Franina i Jurina

Fr. Aviva sjöri! više val la noštra parola, ke fakulta di meza Pola!

Jur. Časi munjen, kume, da se tako doreš?

Fr. Aj nis ne munjen, nego tako su vikali i kričali oni prodani Filipanci, kad su na „Sensovo" s talijanskom gospodom bili na užini u Vodnjanu.

Jur. Ma odkud je bila ta švinjerija?

Fr. Bilo ih je iz Pule, Rovinja i Vodnjana.

Jur. Pak da je bilo čuda prodanih kmeti s njima?

Fr. Samo dva šupana iz filipanske kontrade.

Jur. Oj dični Filipanci, nebudite prodanci! Nehodite za Vašim popom, ni župani, jer oni trube va talijanski rog odavna!

Fr. Bog živi sve poštene Filipance! A zatro njihove talijanaške prodance!

* * *

Fr. Dobro jutro, kume! kamo tako rano?

Jur. Bože daj svako jutro dobre i sroćne! Idem na Puljićinu, pak na Vodnjanćinu i Barbanšćinu.

Fr. Pak kakovog posla imaš tamo?

Jur. Ej posla čuda i pročuda, pokupit moram onuda sve gosposke podrepnice, sve talijanske ritognjete i šarenjačke prodance.

Fr. Pak ča češ jih peć?

Jur. Aj ne, oni nisu za moj hrvatski „štumok", aš oni vonjaju po mrcini; nego ću ih zajati va samanj va Pulu, Vodnjan i Rovinj, da ih talijanska gospoda kupi za svoje tovare i šomere.

Fr. Bog daj sreću, Jure; pokupi sve i negledaj njima u zube. Ja pak idem na Poreščinu, Oprtaljćinu i Motovunćinu, da i tamo takovo blago poku-

pim i va Poreč prodam za „komere“, da budu ondi gnoj i smrad u moro nosili.

Jur. Ter za drugo nisu.

Razgovor

med Blažom i Matičinom

na dan isb ra u Tinjanu pred Gamberijom.

Blaž. Glej, glej Mate kako se šijor Zaneto danas vrti živo kako da će bit pir, ja mislim, da će skočit kakova botilja.

Mate. Je trebe, si vidi kad je došа Mazamući i za njega treba, da budu najfinije butilje zač su redki takovi gosti.

Blaž. Vidiš, vidiš opet jednu karocu, ono je šijor Pepić, će storit preciju od galet danas u Tinjanu, a šijor Tonin preciju od lesa.

Mate. Neće drugi moj Blaž falit danas karoc u Tinjanu, viš, viš opet jedne druge, ono je šjor zlatar misli, valja da je Simunja.

Blaž. Cuj, čuj opet od ovuda nešto grmi će opet koga iz Poreča vrag donesi, tr to će bit danas olili korá u Tinjanu.

Mate. O hvala Bogu sad valja drugo nijedan nepride, sad čemo gledat kako će jim hodit ta merkancija.

Blaž. A ča novidiš opet tamo šijora iz Sv. Petra, kako se vrti kako muha u kaši, vidiš kako se zdrave i bratiju limaju si ruke, kako da će reć: „Kvešta še nostra partida, vedremo še polpin i Kroati e noi šijori.

Mate. E čuješ Blaž, deboto, da me je neki strah obuza kad sam vidi toliku gospodu, lego ti je sreća, da je Pulićar bi prerano pule ubl, pak je jako na daleko smrdelo i jih ni telo čuda blisa i su ga morali valja sami skonsumat, nć naši nisu toli premrsit, kako pravi krščani zač je bila kvatrna subota.

Blaž. Vidiš da prodancem ni portajo ni vilija ni kvatre, samo da se gloje.

Mate. A brate moj ki proda sebe, svoj rod i svoj mili jezik, on mislim, da bi učini ča češ.

Blaž. Ali sve to jim ni koristilo oni su propali i mi bimo jim zakantali:

La batalja še perduda
Forte špuca karne vonduda
Živili naši poštenjaki
Nek se jade šarenjaki
Naš se narod budi
Propast njima gudi
Nama puca zora
Njim napada hora.

Amen.

Različite viesti.

Narodnim fiducijarom preporučamo vruće, da dodju u vi glasovati dne 25. t. mj. u dotičnu izbornu mjesta za one narodne muževe, koje donašamo na čelu lista i koje preporuča političko družtvo „Edinosta“ suglasno sa narodnom strankom. Svatko neka dodje na dobu u izborno mjesto i to su pozivnicom ili legitimacijom.

Našim rodoljubom stavljamo na srce, da bdiju i pripaze na naše protivnike, koji šnuraju i šurovati će okolo naših fiducijarah.

Imenovanja. C. kr. kotarski kapetan u Tolminu g. Adolf Schaffenhauer premješćen je u istom svojstvu u Kopar, a novoimenovani ces. kr. kot. kapetan g. Miroslav grof Maronzi imenovan je c. kr. kot. kapetanom u Tolminu.

Rendić svomu kumu. Naš prevriedni Rendić izveo je opet maleno ali vrlo krasno umjetničko djelo. Učinio je naime svomu kumu g. Gjuri Vučkoviću na dar popreju iz sadre krasnog mu sinčića Fedora, koji je ljetos preminuo u dobi ispod jedne godine. Popreja u bieloj načičkanoj košuljici divno izvedeno počiva na bielom jastučiću, koj je pričvršćen na štitu od pliša; izpod popreja nalazi se znak nevinosti bieli ljiljan. Lice djetešca, milo i punahno u boji „terra cotte“, izrazito je u koliko je to iole moguće kod djeteta. Izpod prajiah preko jastučića tečo umjetnički izradjena vrpca iz sadre, koje okrajak nosi posvetu „Rendić svomu kumu“. Najnovije to djelo Rendićevo hvali se občenito, a mi nemožemo od manje, a da mu što srdačnije nečestitamo.

Izbor fiducijara u Pazinu obavio se je dne 12. i 13. tekućega mjeseca, te je nakon dugo i težke borbe izabrano 22 naših fiducijara sa 80 glasova većine. Predpostavit se mora, da nije birala cielu mjestna občina, nego samo podobćine, t. j. birale su sve poreszne obćine izuzev poreznu obćinu Pazin, koja kao grad bira direktno zastupnika dne 28. t. mjeseca. U podobćinah dakle, koje su birale fiducijare, živi skoro izključivo naš narod, jer prave Talijane na pratih bi skoro izbrojio. Po božjih i ljudskih zakonih dakle kod ovoga izbora nisu se smieli Talijanaši ni mješati držeć se one, da je svaki gospodar u svojoj kući. Nu vični dosada gospodariti i nad našim pukom, sve su sile upregli, da se izaberu takvi fiducijari, koji bi kasnije glasovali za zastupnike latinskoga roda. Što bi oni rekli, da se mi stanemo padati u izborne poslove recimo grada Pirana ili Rovinja, gdje živi njihov narod? Punim pravom mogli bi nas tjerati. Nu za nje nevalja taj zakon, oni ne samo, da se mješaju med naše poslove, nego hotili bi još uad nami, gospodariti, tu naniesti našemu puku sramotu, da izabere za svoje zastupnike ljude, koji uvjek porièu, da mi u Istri živimo, da je ono naša zemlja, ljudi, koji neće da niti slišaju, kad se u javnosti hrvatski govori!

Nu suda valjalo je na bud koji način zavesti i zaslepiti naš narod, te mu prikazati, kako su Talijani veliki njegovi prijatelji. Budući se nisu mogli osloniti na svoj narod, jer toga nemaš, to su morali zavesti naš puk, bilo što su strašili dušnike, da će jim imetak staviti pod bubanj, bilo što jim obećivahu posude i radnje, bilo što su siromašno novcem podkupili, a najpače tim, što su ernili, rušili i ogovarali naše inteligentne muževe, koji nisu ništa drugo skrivili, nego što su ljudi naše krvi i jezika i što nepušu u talijanački rog. Najružnije djelo, kojim kvare naš puk, jest što ga pijankami i novcem zadnji čas navedu, da za nje glasuje, a da se onda s njim podrugivaju kako se „ščava“ može za mali novac kupiti kako komad živine. Uzdajuć se u ovakova sredstva i radeć polag toga, oni su se nadali pobjedi, jer nemogahu ni vjerovati, da nebi s novcem i crnjenjem postigli svoje nečiste svrhe. Nu hvala Svevišnjemu svi njihovi nadnaravski napori nisu uspjeli, jer kako da uspiše djelo, koje se na nemoralnosti osniva. Pošlo jim je za rukom zavesti liepi broj birača, koji su od njih odvisni i koje su vodili na biralište kao blago, kad se ga na pazar vodi. Strašili, opijali, i gostili naše seljake, koji siromasi niti neznadu, kakvo djelo su počinili. Kad se budu osvjestili, za gotovo sramit će se, da su se dali zavesti. Ranim jutrom 12. prostor pred obćinskom kućom u Pazinu bijaše napunjen ljudi. Nije bilo tu samo birača nego najviše onakvih lica, koji nikad nefale, kad se kakvi izbori vrše. Htjelo se zastrašiti naše birače, izvrgnuti ruglu naše vrle svećenike, počelo se ih već izpisivati i nabacivati s jaji, al je odmah ces. kr. političke oblasti odposlala c. kr. žandare na lice mjesta, koji su uspostavili mir i poredak. Najteže bol i jal osjetili su mučitelje, što nije bio pripašten u obćinsku kuću nitko drugi nego birači, koji došav jednom u dvoranu, gdje se je glasovalo, nisu već bili neprilikam izvrgnuti. Naši svjestni birači držali su se junački. Od rana jutra do kasne večeri uztrajali su na svom mjestu, da vrše svoju patriotičku dužnost. Čim bi glasovali, odaljili bi se te pošli svojim kućam. Njetko iz protivničke ruље rani kamenom na glavi sedamdesetgodišnjega staroca, koji je glasovao za nas te se vraćao svojoj kući. Kad mu je još silno krv curila zavjerio se je, da će jim još bolje pokazat, kad budu kakvi drugi izbori. Oprav si ranu i povezav ju mislio se ga, da ostane u Pazinu, nu on nije htio ostati, već je poduprt od drugih pošao svojoj kući. Čast mu i slava! Čim mu doznamo za ime, javit ćemo ga, da se znade, kako se u svakoj sgodi vladaju naši protivnici. Gdje nemogu milom to hoće silom. Kad su protivnici vidili, da su prvoga dneva zaostali za nami, poskočili na sve strane, da dovedu za drugi dan sve što bi naći mogli.

I sbilja ranim jutrom 13. dovedoše rasnimi cestami svoju raju, da glasuje proti svomu puku. Nu sve jim pomoglo nije, te su uvidili, da niti njihov novac nemože duševa tvoriti kod puka, koji je otvorio oči te vidi, kakvu igru bi htjeli s njim igrati. Na 9 sati u večer drugoga dana doznalo se je, da je za naše fiducijare glasovalo 179 birača, za protivnike njih 99. Najveći broj zavedenih birača dala je istočna strana, t. j. Pićan, Novaki, Tupljak, dočim su se ostala obćine muževno poniele. Gračišće, gdje se je od protivne strane najviše rovalo, držalo se je junački, prem je ona obćina dosta sirmašna. Istaknuti moramo vrle Lindarce, koji su svi, kao jedan muž glasovali za naše predloženike. Na večer 13. kad se je znalo za uspjeh, zapalilo se više kresova kod sv. Martina, koji su i odaljenijim krajevom navještali, da je naš narod pobjedio. Sav pako narod bio je oduševljen i živio-klioi odjekivali su sve do Pazina. Čestit jim obras i srdačna hvala od svega naroda u Istri! Nisu zaostale ni zapadne obćine Tvrlć, Beram, Kašćerga i Grdoselo; svi su se borili kao lavovi, na čemu jim uprdna hvala. Živili svi svjestni birači cielc pazinske obćine!

U obćini Tinjan birali su se fiducijari dne 15. t. mj. te su ispali, kako je to bilo od te obćine očekivati. Budući je izbor fiducijara u ovoj obćini odlučivao sudbinu u pazinskom političkom kotaru, to je protivna stranka sve svoje sile napela, da prodre. Na dan izbora u jutro dovezli su se u Tinjan gg. dr. Egid Mrak, Josip Camus, Anton Runko i Valerijan Pohusta, ovaj posljednji diurnist poročke junte kod c. kr. poreznoga ureda u Pazinu u poslu. exonera. Nijedan od ovih nije birao. Nadali su se, da će svojom prisutnošću djelovati na birače, nu prevarili su se. Glasovalo je nekoliko pazinskoj gospodi zaduženih seljaka za protivničku listu, al velika većina birala je ? naših fiducijara, koji će dne 25. tek. mjeseca birati naše zastupnike. Osobito odlikovali su se naši birači iz Tinjana i sv. Petra u Šumi, na čemu jim od nas i od Boga velika hvala i slava!

Iz Žminja pišu nam 16. t. mj. Dok Vas, g. urednièe obširnije neizvjestimo, primite do znanja koliko sliedi: Dne 13. t. mj. isvojevasmo ovdje sjajnu pobjedu. Sve šarenjačko-botegarske spletke nisu uspjele. K izboru pristupilo je 214 birača, od kojih je glasovalo za narodnu stranku njih 145, a za talijanašku jedva 69. Naši krnjeli i šarenjaci potrošili su ovdje preko 1000 for., dobljenih iz Pazina, Poreča i Plomina. No sav taj silni novac nije njim ništa pomogao. Na dan sammja sv. Foške prodalo se ovdje više ljudi nego li blaga. Jedan iz Labinjštine šipao je upravo novac dielcć forintnće svakomu kmetu napitjujuć ima li ili neima pravo glasa. Istoga dana navalilo je krnjelsko-šarenjačko smetje na obćinskoga tajnika g. Žica, na gosp. Perića mladjega i na g. Burišića. Vrludnoga Perića ranili su dobrahno. Tih fakina bijaše do 50 pa se nesramiše navaliti na trojicu golorukih mladića! Pak da nisu junaci naši botegari? I kakovi junaci, ako uvaćite, da su i kroz prozore na ulicu skakali.

Od 69 protivničkih glasova kupljenih bijaše do 50, jer sva takozvana gospoda i ovdašnje njihove podrepnice neprokorače br. 20. Tako pokazasmo doliji „Manilju“ i njegovim drugovom botegarom, da smo mi gospodari na Žminjštini, da se više nodamo varati ni tlačiti od krnjelsko-šarenjačke svojte. Sada neka pjova slobodno botegar „Manilo“ hvalospjevo sebi, svojim drugovom i svim protivnikom roda, nira i zakona.

Dne 18. t. mj. bilo je veliko veselje med našim pukom, jer je toga dneva izabrano ogromnom većinom 9 naših fiducijara. Protivnici radili su neumorno, strašili s okeakucijami, napijali i s novcem mitili, al krlepak naš narod odelio je svemu. Imamo u rukah njekoja pisma od dvojice gospode iz Pazina, gdje su zaklinjali njekoje birače, da glasuju za talijanašku stranku, inače da će s njimi prekinuti svaku poslovnu svezu. Ako uztreba priobćit ćemo ova pisma, da vidi cieli sviet, kakvimi se sve sredstvi služe naši protivnici, da postignu svoju svrhu. Za danas kličemo iz zahvalnoga srdca svim svjestnim biračem Žminjske obćine: Živili, nasledovalo i druge obćine vaš rodoljubni postupak!

Drag nam jest jezik naš. Pišu nam iz Poreščine: Koj uništuje jezik jednoga naroda, taj uništuje zajedno i narod. Svaki dobitnik, koj je hotio uništiti predobijeni narod, nastojao je, da uniši prije njegov jezik. Bilo je nekoć vriemo, kada se je sladka hrvatska rieč orila na visokom prestolju knezova kao i u niskoj kmotskoj kućici. A sada vidimo zašto naši protivnici nastoje na svaki način iztjerati liepi naš jezik slovinski iz uredah, crkve i škole. Oni dobro znadu, da ako njim se posreći uzeti nam naš jezik, da nam tada vrlo lahko mogu zapievati „requiem“. Nu Bog i pravica živi joštre do sada. Godine 1867. potvrdio je sam prevsietli cesar naš u XIX. članku temeljnoga državnoga zakona, da je jezik naš slovinski il hrvatski u Istri ravnopravan kako talijanski jezik kolike u uredih i školah, tako i u javnom životu s talijanskim jezikom. Od toga vremena borimo se za pravo našega jezika pod zaštitom „zakona“. Nu sliedimo li ovu borbu koliko pojedinacah toliko u obće, to jest, da bi jezik naš u Istri imao jednaka prava, kako drugi zemaljski jezik talijanski, da bi pravo našega jezika štovano bilo javno bez uvjeta uviek i svuda, to moramo žalibože i dandanas priznati, da smo učinili vrlo mali napriedak, i da za nas Hrvate i Slovince u Istri ovaj članak XIX. državnoga zakona strahovito šepa. O školah i crkvi nećemo sada niti govoriti, nu pogledajmo samo u javne političke, sudbene ili financijalne uredo, koliko se tamo daje našemu jeziku mjesta, kako se tamo vrši državni zakon, koji za nas valja upravo tako kako i za Talijane. O vojničkih uredih nećemo niti govoriti. Uzmimo k tomu pošte i telegrafe! Biela vrana jest onaj, koji ima u Istri svojo pečate i tiskanice najmanje u talijansko-hrvatskom ili slovinskom jeziku. Od mnio vremena simo opažamo mali napredak u občinskih uredih, gdjo su se počeli više skrbiti za pravo našega jezika. Svomu tomu tko pak je kriv? Najviše mi sami. Najveća krivnja, da je jezik hrvatski odbačen iz škole, ureda i javnoga života, jest na nas, jer so nebrinemo i nezauzmemo, kada bismo imali ustati za naše sveto pravo, koje nam zakon sam priznajo. Drugi uzrok toga žalostnoga u Istri stanja jest taj, što školah nemamo, niti dosta prosvietljenih osoba, koje bi se zauzele svimi silami za pravo našega jezika u javnom životu. S toga, imajući sada pred očima izbore zastupnikah na zemaljski sabor, morali smo se i mi digniti. Htjedosmo si izabrati naše zastupnike, muže poštene i poznate, našega roda i vjere; drugačije bismo bili sami sobe hitili pod noge, odrekli se svoga prava, koje nam sam zakon priznajo, t. j. prava, da si možemo izabrati onoga, koj bi javno branio i zastupao nas i jezik naš na svakom mjestu. Ovaj put nismo uspjeli, jer svi naši nisu učinili svoju dužnost, a protivnici postupali su nasilno i surovo. Naših se dosta prodalo, a koj se sam prodade za sužnja, nemože so tužiti. Po djelu gotovom teško je svjetovati; sada domo trpiti i podnositi opet 6 ljeta posliedice naše lahkovjernosti ili nepoštenja. Zašto si nismo izabrali za fiducijare svoje ljude, koji bi bili izabrali narodne zastupnike, koji bi nas branili i naše pravo? Nemožmo se na to tužiti, da smo sužnji, kad si izabrasmo za svoje zastupnike ljude, koji su nam, našemu jeziku i vjeri protivni; kako smo si spekli, pojisti ćemo sada sami.

Izbor fiducijara u Boljunu. Dne 14. t. mj. birala je ova obćina 6 fiducijara. Glasovalo je 112 birača, od tih odpalo je nješto preko 60 glasova na fiducijare predloženo po šaronjačkoj stranci. Za naše predložnike glasovalo je do 50 birača. Ovomu nenaravskomu uspjehu razlog jest taj, što se je s protivne strane ovdje već od dulje vremena agitiralo, a mnogo birača stoji u poslovnoj svezi sa Matom Tonetti-jem u Plominju, kojega je s toga i protivna stranka postavila u političkom pazinskom kotaru za kandidata u poredak sabor. Naš narod u odgoju zanemaren dao se je za ovaj put zavesti. Ovom sgodom imamo pohvaliti vrlo Boručane, koji su se tako vruće zauzeli za našu stranku puka. Hvala jim, što nijo sada, bit će u buduće.

Trsni ušenac ili filokseora pojavila se u Boljuncu (obćina Dolina), to je kotar. glavarstvo u Kopru poprimilo potrebito korake, da se šironju ovo pogibeljno životinjice na put stane.

Dopisnica upravničtva.

R-zne dopisnike molimo, da se malo ustrpe jer moramo kojeśta odložiti za brojeve radi važnijih stvarih, ućućim se naših izbora, Sve će doći na red.

Priposlano.*)

List „Il Giovine Pensiero“ izlazeći u Pull, donio je u svojem 39. broju od subote 16. o. mj. iz Žminja gorostasnu laž, da je presvietli biskup Strossmajer poslao Žminjcem telegrafičkim putem for. 500 za agitaciju, a podpisani, da je primio fr. 500.

„Calumniare audaetor, semper aliquid haeret“ — to jest geslo njekojim novinarom. Piskara dotičnih novina podpisani nazivlje javnim potvoriteljem (calunniatore pubblico). U slučaju pak, da ovaj potvoritelj dokaže gore spomenutu laž, pripravan je podpisani tomu božnu svotu od for. 500, a još for. 100 iz svoga žepa darovati družtvu „Pro Patria“ gruppo Pisino.

U Žminju, 18. junija 1889.

Karlo pop Miklavčić,
župnik svih Žminjaca.

*) Za stvari pod ovim naslovom neodgovara Uredničtvo.

Lutrijski brojévi

dne 15. junija.

Trst	43	89	3	51	31
Linc	61	1	8	12	70
Buda	19	4	13	59	63

G. G. Piccoli-ju,
lekarniarju v Ljubljani.

Vinica na Dolenjskem, dne 12. jan. 1889.

Blagovolite mi poslati dvanajst steklenic Vaše **esence za želodec.** 4—12

Pohvalno omenjam, da je bila raba lani poslanih 36 steklenic izvrstna. Bolniki raznih vrst so vžívali esenco z najboljšim vspehom. Neka bolnica je bila uže za smrt bolna, vsi so mislili, da mora v malo urah umreti; toda komaj je zavžila nekoliko kapljic esence, je še okrevala in čez nekoliko ur popolnoma ozdravela — mod tem, da je bila poprej več dni ko skoraj na smrtni postelji. Esenca se tedaj zaradi njenega izvrstnega vpliva sama najboljo priporočuje.

Z odličnim spoštovanjem

Jurij König, župnik.

Br. 32.

Oglas.

Usljed dekreta slavnog zemaljskog odbora iz Poreča od dne 8. t. mj. br. 3082 javlja se p. n. občinstvu, da je javna dražba, koja bi bila imala biti držana dne 17. t. mj. za popravak i podignuće mosta kod sv. Ulderika preko rieke Mirne pod Buzetom produljena, to da biti držana dne 1. julija t. g. u uredu oestovnoga odbora u Buzetu od 9. ure u jutro do podne.

Ova radnja je proračunana u iznosu for. 1905.87 i biti će predana najboljemu ponuditelju ispod ciene proračuna uz kauciju od 10% to jest od for. 190 a. vr.

Ponude primati će se samo ustmeno.

Dražba će stupiti u valjanost kad bude potvrdjena po zemaljskom odboru u Poreču. 1—1

Točnija razjasnjenja, kao što uvid u unert, u proračun itd. mogu se opitati ustmeno kod podpisanoga.

Od oestovnoga odbora
Buzet, 12. junija 1889.
Predsjednik: **Flego.**

Marijaceljsko želodčno kapljice
zvratno zdravile pri vseh boleznih na želodcu.

Neprecenljivo dobrote je posebno vpliv njihov pri notičnosti, slabosti želodca, ako s grla smrdi, napenjanju, kislem pehanju, kolikí, želodočnem kataru, goročici (zsarci) pri proobilnoj produkciji slin, rumenici bljuvanju in gnjusu, glavobólu, ako boli ta želodca) krč v želodcu, nabasanji, proobilnosti jedi in pijač v želodcu

Varnost. znamka proti glistam, bolezni na vranici in jetrih in tudi proti slabi žili ali himorojdam. Cena steklenici je z nakazom vred samo 40 nov., velika steklenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar „k angelju varhu" *Karl Brady Kremsir, Morava.*

Marijaceljsko želodčno kapljice nisu tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakoj steklenici priloženemu poduku za vporabo

Pristne dobe se skoraj v vseh lekarnah.

V Trstu: Lekarna: Antonio Suttina, — Lekarna: de Leitenburg, all' Erede trifante. — Lekarna: Eduard de Leitenburg, alla Salute. — Lekarna: A. Praxmayer, al duo Mori — Lekarna: Pietro Prendini, alla Fontana Imperiale. — Lekarna: Benedetto Saraval, al Amazone Trionfante. — Lekarna: Benedeto Vlach Minisusi, alla Corte. — Lekarna: dr. Vittorio Serravallo al R. dentore (glav. skladiš.) — Lekarna: Bisoletto all' orso nero. — Postojna: Lekarna Fr. Baccarcich. — Sežana: Lekarna Philipp Ritschel. —

Svarilo! Pristno Marijaceljsko želodčno kapljice ponarejujejo in posnemajo se mnogovratno. — V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gornjo varnostno znamke ter mora biti na vsakom priloženem poduku za vporabo razun toga opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusak-a i Kremericah (Kromeier). 39—52

Rogove češlje

za češljanje, prašinu i drugo vrsti češalja nudja p. n. gg. preprodavatoljem za

—= izvanredne ciene =—

Tvornica češalja

J. Knourek-a

Ivančice kod Brna, Moravska.

PROLJETNI LIEK. 8—10

Kao najstarji i najudatnji proljetni lek za mlade i stare, za osvježenje i odpravu pokvarene krvi, preporučam najslavnji liečnici već odavna uporabljivanju slovečo i odlikovano

žuhke budimske

Rákóczy-vode,

koju daklo posebice preporučati nije treba.

Glavno skladište u Trstu urjek svježo punjena kod vlastnikah zdenca braće Lose Ivana Cillia; zatim kod *J. Serravallo*, to u *svih ljekarnah i mineralnih trgovinah.*

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Visokočastiti duhovščini

priporočam se vljudno podpisani v napravo cerkvenih posod in orodja iz čistega srebra, kiselkega srebra in iz medenine najnovejše oblike, kot

monstranc, kelihov,
svetilnic in svečnikov

itd. itd. po najnižji ceni. Zadovoljim gotovo vsakega naročnika, bodisi da se delo prepusti mojemu ukusu, bodisi da se mi je predložili načrt.

11—24 **Teodor Slabanja,**
srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17

Stare reči popravim, ter jih v ognji poslatim in posrebrim. Čč. gg. naročniki naj mi blagovole poslati late nefrankovane. 24—11

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Bolezni želodca.

In spadajih telesnih delov, jetor in vranice, slaba žila, zaprtje, vodenica in kronična driska, zdravi se najvspešnejša **PICCOLI-jeva „ELEKNOO za ŽELODEC"**, koja je tudi izvrstno sredstvo proti glistam. Pošilja jo ludelovalni lekarnar **Piccoli v Ljubljani** (Dunajska cesta) proti poštnem povzetju

(Varstvena znamka).

V steklenicah po 15 novč. se prodaje v Trstu v lekarnah: Blasoletto, pl. Leitenburg, Liprandi, Pontoni, Praxmayer, Prendini, Ravalnik, Rovis, Šaraval (za magistratom), Serravallo, Skopzynsky, Suttina in Zanetti. — V Istri v lekarnah: *Rovinj* angelini, *Pulj* Wassermann, Carbucichio, Rodinis; *Dinjan* Rek, Bradamante; *Koper* Giovannini, Faventa; *Piran* Fonda, Lion; *Buzin* Lion; *Novigrad* Tamburini; *Poreč* Candusio; *Vistinda* Patolli; *Buje* Bonetti in v vsčini lekarn v *Istri, Primorju, Zirolu, Dalmaciji, na Kranjskem, Štajarskem in Koroškem.* 12—5

Kamaleonte četvorci

prorokujući vrieme.

Ovi su četvorci iz stakla naličeni sa pet prozirnih bojah i sa posebnim procesom vrućeni u lep drveni okvir. Imaju pako mogućnost proreći kakvo će vrieme biti, kao i barometri i to mienjajući boje. Predstavljaju u vedini okolicu, vodopade, gradine itd. Obešaju se pako na prozore, ali tako, da su licem prama sobi obrnjeni, to tako služe na ukras sobe. Bilježe n. pr.: **Vrieme stalno i suho** sa živahnimi bojami. **Kiša u izgledu** promjeniv zelenu i modru boju u žutu i crvenu.

Promjenljivo vrieme sa polu bojami.

Oluju sa neprestanim obledjenjem bojah.

Ciene: Gabinet format ducet . . for. 5.—
Visit „ „ „ „ 3.25

Ako koji pošlje unapried for. 2 dobiti će prosto poštarine i svega 2 četvorca u gabinet i 2 u visit-formatu.

Henrik Pegan,
18—30 **Trst, Lloydova palača.**

Sredstvo koje nije tajno!!!

Od 14 godina priznato kao najbolje.

Nadpukovnjskog liečnika i fiziku dra. G. Schmidta

ulje za sluh

liečí brzo i temeljito povremenu gluhost, tok nušju, bodnu nušju i u zastarjelih opornih slučajevih. Najtrajnije uzjenje u nušjih, kao i slabilnih odstranjuje se odmah, što tisuće originalnih svjedočbah dokazuje. Ciena bocí 2 for. — U Beču pravo na zaštitnom markom kod lekarnika C. Hanbnera, „Engel-Apotheke", Beč, I., am Hof N. 6. — Glavno skladište za Hrvatsku kod ljekarnika Ede Tomaja u Zagrebu. 28—1

Bez prehlade, u zimsko doba uživanje kupelji!

Hinka Pegana

poboljšana stolica za kupelj

30—11

U svakoj sobi za smještiti! Male prostora i vode!

Pet kabala vode dostatno je za jednu kupelj.

Sa tri nvč. ugljena u 25 časakah topla kupelj.

U Hinkovu predmetu imadu moje stolice za kupelj od metalla i, jer su iz najboljeg materijala te, ih strukture, jer su dvostruke trajnosti i te iz nutra i vana sakupčene, i, jer imadu u izvrstne funkcijonirajuće sprave ventile, cijelina regulacija, mnogo dodatak, velik praktičnost.

Koristi ekonomične kućne kupelji jest ta obstoja zdravstvena i štednja od velike važnosti, te bi se mogao svatko odlučiti, da si takovu kućnu kupelj uredi, budući da je kupanje u kupališnih zavodih skopčano ne samo s povećanimi troškovi, već i s pogibkom vremena, dalje jer se u istih ravnodili mnogo prostora upotrebljuje, a koje se ne može tako lahko u takih kućah kupalih i ruma postarne osobe, što tvrdoglavo bunde svoje predsjedoke. Da se to nemanim troškovi, što od velike koristi za pojedince, ako si priredi Hinka Pegana kupališnu stolicu u svoju kuću, koja je mogućna bez ikakva poznanja u zavodu postaviti. Konstrukcija tih stolicah jest tako odlučna, da je jednostavno, da se može ista svakomu povjestiti, a ti njih se mogu kupati djeca i odrasli, te se ulazi u istu udobno, kao u obične kade. Može se kupati podpuna osoba ili samo noge. Težina tih stolicah jest 25 kilogr., te jih može jedna osoba lahko i udobno prenašati.

Ciena stolicah za kupelj i kompletna, iz putra bijelo, iza vana smeđe lakirana, sa mesinzim okrajkom, visina 83, korita širina 62, korita dubina na podnu 31 cm, na vrhu for. 24, bez jedi for. 18, za pripravom za odpust vode for. 2 više. Stolice za osobe krupnih sastava for. 3 više. Odprema u dru ću for. 1. — Jamči se nepokvarena dostava. — Ciena prosto koledvor Trst, carina prosto proti gotovom ili pouzeću. Tko želi prosto dostavu, tomu se računa trošak tudi po koledvo.u. Naručbe prima:

Hinko Pegan (periodično-ruma tvrdka) Trst u Lloydovoj palači 4. Tvornica u oblah za kupelj, kasah, bocijah, sprave zlata, srebrih salvetah, ledovnicah, kupeljka na sjedalo Chrysanthemes it. najnovija sistema. Telefon 303. 30—1

Nova trgovina olja.

Podpisani javlja p. n. občinstvu, da je otvoril v hiši št. 9 na novem trgu

Piazza della Zonta

trgovino

olja, octa in mila.

Ker imam dobro blago, izvratno puljezko olje in nizke cene, morem z vsakim tekmovati in nadejam se obilnoga obiska.

Giusto Petruzelli,
1—2 Piazza della Zonta št. 9.

Podjetje Zimolo-vo

4—1 **za sijajne pogrebe.**

Pisarna: Corso št. 37; skladišče: via dell' Instituto št. 15.

Preskrbuje pogrebe, prenaša truplja kamorkoli, toliko po suhem, kakor po morju, napravlja mrtvaško odre, ima veliko zaloga pozlatenih mrtvaških trug iz kovin, belo obleke iz organtina od 60 kr. naprej, obleke iz grimiza od 8 gold. naprej; belo lakirane truge po 1 gold. in naprej, pajčolano in podglavnike za mrtve po 20 kr. in dražji; venco z trakovi in napisi, vence iz porcelana in biserjev, kamelije z pajčolani od 14 kr. naprej; sveče, cvetlice in vse potrebne mrtvaške rečij se dobivajo pri

Podjetju ZIMOLO. Corso št. 37

po tako nizkih cenah, da se mu ni bati tekmovanja.

Podjetje Zimolo-vo za sijajne pogrebe.

Pisarna: Corso št. 37; skladišče: via dell' Instituto št. 15.

TVRDKA

Bernhard Ticho

Brünn, Krautmarkt 18,

(v lastnej hiši) 20—18

pošilja proti povzetji:

Tkana ovčja volna
dvostroke širokosti, trpežna, cela obleka, 10 mtr for. 6.50

Indijski Foula
volna, dvostroko širok, cela obleka, 10 met. f. 5.

Novosti za obleke za nospe
po najnovejšej šegi progasto blago v vseh barvah, dvostroko, 10 met. f. 6

Crni Tarno
saksonski izvod, dvostroko širok, za celo obleko, 10 m-trov f. 4.50

Progasto blago za obleke
60 cim. široko, najnovejši vzorci, 10 met f. 2.50

Velhati ryps
v vseh barvah, 0.6 m. širok, 10 metrov f. 3.90

Dreidrath (Trožičje)
najboljša vrsta, 60 cm. široka, 10 metrov f. 2.90

Aguard blago
60 cim. široko najnovejši vzorci, 10 metrov f. 2.80.

Francoski Veal
10 m-trov, elegantna obleka, ki se daje prati, for. 3.—

Košulje za gosnode, lastno delo
bele ali barvane i kos I. f. 1.80, II. f. 1.30

Ženske košulje
iz šifona in platna, fino pletene, 3 kom., for. 2.50

Ženske košulje
iz močnega platna sdijakami 6 komadov f. 3.25

Dom-če platno
1 komad, 80 vatlov ¾ for. 4.50
1 „ 80 „ ⅞ „ 5.50

Klug-Weba
bolje n go platna
1 komad ¾ širok, 80 vatlov f. 6 —

Sifon
1 komad, 80 vatlov, I. f. 5.50, najboljša vrsta f. 6.50

Kannafas
1 kom. 80 vatlov, lila f. 4.80
1 „ 80 „ rudeč „ 5.20

Kanavas iz niti
1 kom. 80 vatljev, lila in rudeč f. 6.—

Oksford
za more pr ti, dobra vrsta, 1 kos 80 vatlov f. 4.50

Angl. Oksfort
najboljši, jako priporočljiv, 1 komad, 80 vatlov f. 6.50

Garnitura iz ripsa
sostoječa iz 2 postaljnih pregrinjal in namiznega prta s svilnatimi franzami for. 4.—

Garnitura iz jute
2 postaljnih pogrinjal in namiznega prta s franzami f. 3.50

Jute zastor
turški vzorek; podpolni for 2.20

Holandske dolge preproge (ostanki)
10—12 metrov dolge, 1 ostanek f. 3.50

1 Poletna ogrinjača
¾ dolga samo volna f. 1.20

Konjska plahta
jako dobra, 190 cim. dolga, 180 cim. široka, f. 1.50

Odeje za fijakerje
carskorumena, 1 komad f. 2.50

Tovarno skladišče suknega blaga

Brnsko sukno
Odstranek 3.10 m-trov za podpolno možko obleko f. 3.75

Moderno sukno
3.10 met., jako fino kompl. možko opravo, for 8.—

Poletno češ jano sukno
ostanek za komp možko opravo, more prati, 6.40 m. dolgo, f. 3.—

Brnsko moderno blago
Ostanek za podpolno možko obl-ko 3.10 m-trov dolgo for. 5.50

Priložnost za kupovanje!
Brnski ostanki sukna.
1 ostanek za 1 kompl. možko obleko 3.10 met. for 4.50

Blago za površnje sukinje
najfinejše vrste, za celo sukinj f. 6.—

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči.

Elegantno izvedena zbirka uzorcev z 400 znamkami g. krojačem nefrankovano.

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 26. U Trstu 27. junija 1889. Godina XX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripeslana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Neobljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 4 for., za soljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carlotta br. 28

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Budućim mjesecom otvara se predplata na naš list za drugo polugodišće. Radi toga molimo naše predplatnike, kojim iztiče predplata koncem ovoga mjeseca, da istu na vrieme obnoviti izvole.

Upozorujemo ujedno naše mnogobrojne dužnike, da već jednom ovrše svoju dužnost, jer ćemo inače postupati proti njim onim načinom, kako njim neće biti milo

Izdavanju lista stoji nas silnih žrtvah, pak inademo pravo, da zahtjevamo od svakoga, koji list čita, da nam te žrtve i nositi pomaže.

Predplata iznaša za mogućnijo for. 5 na godinu, a for. 2.50 za pol godine; za soljake for. 2 na godinu, a for. 1 na pol godine.

Novci molimo, da se šalju samo poštarskom naputnicom.

Uprava „Naše Sloge“.

Uspjeh izbora.

Slavni Dalmatinac Nikola Tommaseo u »Iskrici«, koje je napisao u svojem hrvatskom narodnom jeziku, dvoji negdje: »Koja li će krv prevladati, latinska ili slovinska, ili još druge narode očekuješ u udaljenim vjekovim Dalmacio moja!«

Odkada smo počeli svojom glavom misliti, mnogo puta nas je to veliko pitanje u duhu mučilo radi ove naše već domovine. I na žalu Medveje i na zidovih divne Maučenice upiramo oči na Velebit, odkle sunce iztiče, a na glavini Salvora, gdje je njegda naš kralj sa Mlječići bojak bio, i pod velebnim zvonikom Rovinja, odkuda vidiš sunce umirati u moru prema Italiji, i pri svakom selu i gradu Istre, videć što se događja, dosta put sami sobom razgovaramo: Bože mili, koja li će krv prevladati, da li slovinska ili latinska, ili još druge narode očekuješ u udaljenim vjekovim Istro moja!

Bili su nas pritisnuli crni dani, a i još nas tište.

U Baču su mnogo puta odlučivali o sreći naroda nepoznajuć pravo stanje stvari. Ovu su krajinu držali za posve talijansku. Prema tomu uređene kancelarije, postavljeni ljudi, namišljena politika. Stariji naši pismenici, koji bi od kuće ponesli majčin blagoslov u svojem hrvatskom jeziku, izučili bi tudje škole, upili bi tudje misli, te došav kući nisu mogli biti za veliki narodni napredak ni bieli ni crni.

Nije li žalostno, da vas današnji pokret narodni prolazi mimo naših velikih poštenjaka i dobrih ljudi i naučenih kao što jedan Šuran, jedan Minak, jedan Tomičić jedan Petris i toliki drugi, pak da se oni tomu pučkomu napredku nemogu onako od srca priključiti, kako bi bilo po njih dično a po narod vele koristno!

A što da računamo o drugih naših otudjenih, koji se u onimi ni iz daleka nemogu pripodobiti, već ostaju tvrdokorni protivnici svega što se u ovoj našoj Istri uzeove talijansko?

Ufajmo se, da će širenjem naše misli i njima malo po malo puknuti u glavi svieat njihova narodnosti, te će uviditi, da su na krivu putu u pitanju politike narodne, i kada to uvide, harem će prestati biti oditi protivnici, ako i nebudu htjeli biti oditi pomoćnici narodne stvari.

Nešto vrieme samo po sebi, koje gradi i razgradjuje, nešto dobra volja i neumorni rad naših, a ponajviše milost Božja, bez koje neima nijednoga dobra, učinila je, da je hrvatski puk u Istri počeo misliti i raditi o sebi i o svojem boljku, tu jest, da je udario putem prave bistre narodne politike. Kažemo bistre i prave, jer možemo ponosno izpovjedati, da se naučnici hrvatskoga naroda u nijednoj pokrajini nisu znali onako prilagoditi misli i govoru pučkomu, kako ovo nekoliki pismenici, što ih ima hrvatski puk u Istri.

A taj bijaše u nadnje vrieme očuvao svoju narodnost samo u pastira i težaka. Sve je drugo bilo otudjeno. Mučno je tu osnovati se na svoje noge, gdje neimaš novca, ni starih privilegija, ni nagovora od ikoje strane.

Pa ipak hvala Bogu pokazuju se velika znamenja na bolje

Dne 25. junija obavili su se izbori za kmetske obćine u Istri. Od dvanajst izabranaca, osam ih je naše hrvatske ili slovinske stranke, izabranih gdjegod u jedan glas, a gdjegod velikimi većinami.

Kmetske obćine sudbenih kotara Voloskoga i Podgrada izabrale su jednoglasno Slavoja Jonka, trgovca u Podgradu ji Mateja Mandića, urednika »Naše Sloge« u Trstu.

Kmetske obćine sudbenih kotara Pazina i Labina izabrale su jednoglasno dr. Matka Laginju i odvjetnika Antuna dr. Dukića.

Kmetske obćine sudbenoga kotara Kopra, Pirana i Buzeta izabrale su sa 60 proti 20 glasova profesora Vjekoslava Spinčića i buzetskoga načelnika Frana Flega.

Kmetske obćine sudbenih kotara Krka, Cresa i Lošinja izabrale su sa 32 glasa proti 14 kanonika dr. Volarića i trgovca Dinku Sersića.

Tako je hrvatska majka liepo razmjestila svoju djecu, svakoga onamo, gdje ga više treba.

Da se je u Puli ovršio zakon onako kako je pisan, a ne kako ga koji tumači, bili bismo i tamo dobili dva zastupnika; ali reć bi, da se je netko prestrašio, da bi hrvatska stranka dobila preveć na jedanput!

Naš veliki dobitak stoji u tomu što se u nekih kotarih talijanska stranka nije usudila ni postaviti svoje ljude a u drugih, gdje jih je postavila, pokazala je svoju slaboću.

Vrlo je znamenito, da smo za prvi put predobili kmetske zastupnike u pazinskoj kapetaniji, gdje su proti našim stale dvie najače polüge talijanske stranke, i to dr. Constantini, posjednik, vrli odvjetnik i čestit otac obitelji, pak g. Mate Tonetti, veleposjednik i trgovac, kojega računaju za milijunara.

Naš boj dakle nije bio hoćeš li za Petra ili Payla, nego je bio boj hoćeš li za Slovinca ili za Talijana. I Slovinci su predobili.

Dne 28. o. mj. biraju gradovi i trgovišća. Mi nećemo mnogo dobiti, ali ćemo nješto, i to će nam biti za sada dosta. Ali Talijani će izgubiti dosta, i ako se budu tužili, da jih »tudjinci« proviadjuju, neka jim bude u pameti hrvatska rieč: Ko neće brata za brata, on će tudjina za gospodara.

A mi se spomenimo one druge naše: U dobru se neponesi, a u zlu neponisi!

A Tebi, narode, vrli, koji si trpio i glada i žedje i strahovanja i napasti svake vrsti, neka je srdačna hvala na junačkom ponašanju. Uvjek Ti budi na misli, da Ti sila može oteti ovo samo dušu ne, ako ju sam neprodaš!

Da živi probudjena sviest istarskoga puka a Bog daj u dobri čas i napredak svega naroda!

Izborno kretanje.

Na prvom mjestu donašamo konačni ispjeh izbora, a ovdje bilježimo brzojave kako nam stigoše iz pojedinih kotara o tečaju i uspjehu istih:

Pazin: Laginja i Dukić izabrani jednoglasno za zastupnike ovoga kotara.

Volosko: Jednoglasno izabrani Mandić i Jonka za ovaj kotar.

Kopar: Pobjedismo; izabrani V. Spinčić i Flego sa 60 glasova; protivnici dobili 20 glasova.

Krk: Volarić i Sersić izabrani sa tridesetdva glasa proti šestnajst protivničkih glasova.

* * *

Narodni fiducijari u Baški. Pop Antun Žic, duh. pomoćnik, Juraj Čubranić p. Iva, načelnik, Frano Marojčić pok. Mata, Vinko Barac pok. Ivana, Miho Tomašić pok. Jurja, Ivan Martin Tomašić pok. Josipa, Juro Mihalić pok. Jurja.

* * *

Narodni fiducijari u Vodnjanu: Bursić Ante pok Jakova, Miho Bulić pok, Mihovila, pop Volikanje Josip, Bršćić Grgur pok. Martina, pop Bonigar Andro, Siljan Ante pok. Ivana, Kolić Ivan pok. Mikule.

* * *

Talijanski kandidati za izvanjske obćine političkoga kotara Kopar bijahu: g. Petar Valon, načelnik u Miljah i g. Josip Agapito iz Buzeta. Kod izbora dne 25. t. mj. dobili su protivnički kandidati 20 glasova, dočim bijahu izabrani naši zastupnici gg. Spinčić i Flego sa 60 glasova.

* * *

Talijanski kandidati za obćine pol. kotara Pazin: g. dr. Constantini, odvjetnik u Pazinu, predsjednik talijanskoga političkoga družtva i prvak talijanske stranke, te njegov drug gosp. M. Tonetti, načelnik u Plominu i volik bogataš, nisu dobili kod izbora dne 24. t. mj. niti jednoga glasa.

Taj udarac, da je toli silno djelovao na g. Constantini-a, da se je odmah odrekao kandidature za gradove Pazin, Labin i Plomin. Opamotio ga daklo grozni poraz!

Izbori fiducijara

na otoku Krku.

Bilo je predvidjeti, da će protivnici i opet koštu godine 1889. pokušati sreću u ovom kotaru, tim više, što nam se od gospode iz Poreča poručalo, da naš predlošenik dr. Fran Volarić nikako no smije iznova stupiti u saborske dvorane. Govorkalo se, da će i sadanji kotarski glavar postaviti se za protukandidata, a time bi se dalo protumačiti nekoja putovanja i obadivanja istoga gospodina po raznih obćinah lošinjskog kotara. Medjutim ozgora stigle drugo zapovjedi, te se gosp. Zuecck odrekao javnog kandidiranja, a kola glas, da kod bi izbori fiducijara bili drugače izpali nego li jesu, tad bi mu bio tobožnji predloženik Dinko Dessantich ustupio svoje mjesto. Protivnici naravski turili u narod obično laž, navlastito pak proti svećenstvu, velećí n. pr., da svećenici rade samo o tomu, da njim bude povišena plaća itd. Htjeli su zavesti narod i time, što su u raznih obćinah postavili razne kandidate, tako je za Dubašnicu kao takav bio proglašen Mate Kraljić načelnik; za Bašku Dinko Dessantich itd. Osam dana prije izbora osvano nam natpotak i jedan od istinitih protukandidata, naime dr. Dinko Stanich, ces. kr. biljožnik u Puli, pod izlikom, da dolazi u privatnom poslu. Taj gospodin, nepoznat u ovih krajovih, nije se stidio obijat pragove naših ljudi, moljakajuć, da glasuju i kortešuju za njega, te je dapače tako nizko spao, da dočim u Istri figurira među vodjami ultra italijanske stranke, ovdje se prodavao za Hrvata i vladinog predloženika. Stara je to Šandrova škola, koju naši ljudi već poznaju, te su većina njih podučili ga, da se takvimi doskočicami ne dadu više zasliepiti. Kod drugih je htio upotrebit i drugih sredstva, naime Judin novac, to znamo, da je nudio i 1000 for. pojedincem, da se zauzmu za njega. I tuj je negdje naišao, a drugdje opet moramo tu žalost rući, da je uspio, te smo vidili nekoje prodance i trgovce poštenja oblotavati naše izbornike. Narod jih je ipak upoznao, pak se s prezirom odvratio od njih i Judinog njim novca, kojeg nekoji već sada u kininu piju. Obašno je dr. Stanich obćinu Dubašnjarsku, Bašćansku i Omišaljsku, a na raznih mjestih je čuo za sobom pivt: „N'on sarà niente“ itd. U Vrbnik, Punat i Dobrinj nije se ipak poduhvao, da zaviti.

Kod takvih obstojnostih nije se smjelo niti s naše strane spavati, to pod predsjedničtvom g. dra. Dinka Vitezića prijavilo se kao izborni odbor gg. dr. Niko Fuhjanić, pop Marko Mrakovčić, pop Niko Turato, dr. Mate i Dinko Trinajstić. Tomu odboru kotarsko glavarstvo, a i namjestničtvo no podieli dozvole, da može prisustvovati izbornom činu u pojedinih obćinah, dočim je to bilo pripušteno u Crcau od kot. glavara G. Zuecka, a u Baški od vladinog povjerenika g. Lasciac-a ljudem, koji nisu imali niti prava glasa. Naravski naš se izborni odbor utekao do ministarstva i dapače, poznavajuć kakvim su duhom zadahnjeni gg. Zuecck i Lasciac, umolio je, da njih digne od sudjelovanja kod izboru.

Čim bliže k izborom, tim veći rad s obijuh strana. Protivnici naši uprli sve silo u obćine Dubašnicu, Omišalj i Bašku, dočim, su za Dobrinj, Vrbnik i Punat napustili svaku borbu. Znamenito je pri tomu, da baš za one tri obćine, gdje je bilo

očekivati borbe, bio je vladinim povjerenikom g. Lascina, za koga znamo, da nogoji nikakva prijateljstva prema hrvatskom življu u Istri.

Za protivniko rukovodili su izbornu agitaciju na otoku — ako je istina kako nas izvješćuju — dva porezna ces. kr. činovnika gg. Thedrez i Linarduzzi, kojih smo vidjeli iza polnoći šetati se po nekojih solih u Dubašnici, a prvoga i u Baški.

Niti ces. kr. umirovljeni blagajnik Thedrez nije hotio znostati za svojim sinom, to neimajuć pamotnijeg posla, lovio je po gradu Krku naše izbornike, preporučujuć jim šaronjačku stranku. Taj se gospodin ipak nije žacao moljakati i u Hrvata preporuku, kad se radilo o njegovoj mirovini.

Agentom protivničke stranke bio je takodjer i zapovjednik krčke oružničke postaje c. kr. stražmeštar, koji je na raznih mjestih po otoku podticivao ljude proti svećenstvu, obicdjujuć ga, da radi samo za svoj žep, a ogovarao i drugo rodoljube.

To su činjenice očit znak, da i od strane političkih oblasti je bila podupirana talijanska stranka, jer inače si nebi znali protumačiti kako to, da se c. kr. činovnici javno upuštaju ćak u izbornu agitaciju.

Uvidiv protivnici, da njim je ipak položaj posve klimav, pokušali su nebi li drugim kojim nadinom i bar jednoga od svojih predloženika proturali, to su poručili hrvatskoj stranci kompromis, all odmah pri prvom koraku njim se i ta nadu oduzelo.

Dne 7. tok. mj. vršili su izbori u Puntu, Krku i Dubašnici.

U Puntu protunarodno stranku nije bilo, to su se izbori svršili mirno i bez ikakvo izborne agitacije.

U Vrhu bili su nekoji proturali kojekakve laži, all se Vršani na dadoše smutiti, vego jednoglasno izabrašo narodnog fiducijara.

U Dubašnicu, kako već istaknusmo, bili su protivnici uprli svoje alle i postavili svojo nade. Vodje njim bijahu poštar Dinko Tonciich, Justo Bogovich iz sv. Antona, Blaž Krajo iz Malinske i Petar Bogovich iz Skrbe. Prvi je rukovodio, a zadnja trojica bili su tokliči. Prvi i treći računali su, da će zavesti „Dolnje", a drugi i četvrti „Gornje". Sva četvorica su se medjutim zaračunali, jer na dan izbora su „Dolnji" i „Gornji" pokazali, da znadu biti složni, gdje se radi o obrani njihovo narodnosti i jezika, da njim šaronjačko pripopine nisu smutilo hrvatsko svjesti, nit smogło novaca, da podkupe hrvatske njim poštonje.

Sa svih strana kitnjasto dubašnjarsko občine sakupili se izbornici, to u lijepom redu i miru 90 njih jednoglasno glasovali za naše fiducijare. A gdje su bili medjutim protivnici?

Kakva desetorica bila jih se sakupila u selu sv. Antonu, to ne znajuć, kako da izkale svoj jad, izbitrišo pritužbu, da je u sv. Fuski dio proglašeno, da će se izbori vršiti u Krku. U laži su kratko noge, to naravski i ta dodjo odmah na vidjelo, čim su uredovni spisi protivno svjedočili i protivnici isti svojim dolaskom u Dubašnicu dokazali neosnovanost pritužbe. Zaključiv izbore, občonito veselje zavlada narodom, te odušovljeni „živio" orili se do kasno noći mirnom inače Dubašnicom. A što g. Lascina? Odsjeo kod protivničkog vodje Tonciche, te se zajedno s njime tješio na pretrpljenom porazu. Onog po podne odmah odputovao za Omišalj, gdje vele, da je naručio večeru, all pojeo, da je nije.

Dne 8. tekućeg lipnja biralo se u občinah Vrbnik i Omišalj.

U Vrbniku se nije pojavila protivna stranka, to budu izabrani jednoglasno naši fiducijari. (Konac sliedi.)

Jur. Ma prosin to, Frane, zač to?

Fr. Aš da zvon diši po tamjane, pak da bi i obed mogal zasmerdet, ako bi bil kada polne zvoni.

Jur. I ta neć valja, ma neznan će l' ju Mima popit.

* * *

Fr. Jure moj, naš Pijero da se je prodal nekemu Sommljeru.

Jur. Ja, dragi moj, to je tako. Kada obuče štivaletidi kigodar komu bi i opanki bili dobri, lahko ga napast napelje, da proda i starinu i svoju dušu!

Fr. Aj bi bil bolje storil, da tvojmu sinu neproda ono neko kopito i šilo.

Jur. Ča ćeš no! Ter samo da mi s njim nebalotamo, on svejeno neće niš opravit.

* * *

Fr. Ča je istina, da se Kamaliću nemore na rop.

Jur. Trobe da ne, ač deju, da je sabia puno, kad su ga ilani i carski vojnici htili hitit iz poročkoga kašina va more.

Fr. Ča mu se je opet da „stromaha" pripetilo?

Jur. Ai vero je, ač deju da je mora bižat va jojiu butigu na dan balotacijuni.

Fr. A onda tu nebi pomogla druga, nego da caraki zapovidnici pošalju u Poreč jednu kumpaniju plećastih naših vojnika.

Jur. I jć tako mislim i pa onda bi se našlo lika i za Kamalića.

Fr. A vero bi i za njega i još za kogal!

* * *

Fr. Ble mi ana povidat, Juro, kako je ispa' oni Vergotinov „lov" u Vrvari na ljudo?

Jur. Slabo brajno, jer mu nisu htili vino ni broki lokat, ko je kupia, da ulovi koga na vrgun.

Fr. Zato i sipije vas otrov porečka „baba" na poštenu Vrvarane.

Jur. A da ćeš, to joj je meister.

* * *

Fr. Poročka gospoda, da si razbijaju poli balutacijuna duda glavu.

Jur. A ka noman ih mori?

Fr. Da nemoru nać dosta fanti, ki će ponest šekuoljon onim kmetom, koji nisu htili prodat svoje hrvatske benevrsko na judin novac.

Jur. Uf, lako za ta afar; tor je pun Poreč fakini.

Fr. Pravo doš.

* * *

Fr. Si mi kažno Jure, da su nokto kobilino u Buzetu pripravljali za one lačno, ki su prili votat samo za su najist.

Jur. Brate moj, nisu samo meso od kobile, nego da su u Želićevoj botuli one dnovo od votacijoni pripravili i colega pulića.

Fr. Kakovo je to blago?

Jur. Pulićn bi rekli na Buzuštini tovar ili osno.

Fr. Dakle kad ni bilo dosta kobilino su se dali i do ojega blaga?

Jur. Ma tako je kasno jedan od onih, ki je pomegeo kuhat, tor se je čudio kad je vukao iz kotla ili lonca za jednu nogu i je poznao po kopitu, da je od onoga blaga, ter je rekao, da su mogli almeno razsećі kopito, bi se bilo mislilo, da je noga od telca.

Fr. Znaš da Talijani jako pijaži ona vrst mosa, jer tamo preko mora da ne štimaju za pravi obed ako nimaju tovarića.

Jur. Bog im ga žegnaj, mi ne želimo ni onoga mesa niti biti ono šklati ljudi, samo nam je žao, da naši kmoti nekoji daju svoj glas i se prodaju za se najest onoga mesa.

Fr. Ma almeno smrdijo po onem mestu vò.

* * *

Fr. Si čul da su nekoga prodanca u Danah na buzetskom krasu s muzikom počastili?

Jur. Ja, ma da su mu ženske! dica muzikali.

Fr. A tako je to!?

Jur. Ma jušto tako.

„Gospodi narodnim fiducijarom na kvarnerskih otocih!

U mojoj odsutnosti proporučilo me je političko društvo „Edinost" kano drugog kandidata na poročki izbor za politički kotar Lošinj.

Pošto su okolnosti takove, da se to kandidature nikako poprimiti nemogu — e nemora baš ni biti, da ovo obe zastupnika iz istoga mjesta — to se ovim zahvaljujem sl. političkom društvu „Edinost" i narodnim fiducijarom na kvarnerskih otocih na povjerenju, koji bi bili dne 25. t. mj. za mene glasovali i kojim ujedno toplo preporučam u sporazumku se prvaci naše stranke kano drugoga kandidata g. Dinka Seršića, poznatog rodoljuba iz Baške.

Trst 22. junija 1889.

Dr. M. Trinajstić".

— Predsjedničtvo pol. društva „Edinost" učinilo je brzojavno shodne korake, da narodni birači složno glasuju za g. Dinka Seršića, što su je — budi rečeno na čast gg. biračem, — u podpunoj mjeri dogodilo. G. dr. Trinajstić pridržao si je kandidaturu na Puljštini, gdje bi bio za g. Jurlinom bez dvojbe prodro, da se je izborni red kako valja tumačilo i izvadjalo.

Narodnim biračem vodnjanskim.

Dne 25. t. mj. izvolili ste meni dati svoj glas za zastupnika Vašega kotara na pokrajinskom saboru.

Ja znam, da taj glas nije išao moju osobu, koja takovo časti ne zaslužuje, već ona sveta načela, na koja se svi zajedno borimo, za načela oslobodjenja našega puka od tudjega skrbništva i ravnopravnosti našega jezika i naše narodnosti svuda u javnom životu. All pošto ste baš moju osobu odabrali, da svoja načela svečano pred svietom izpovidite, ja Vam srdačno na toj časti zahvaljujem.

Ovaj je put ostao Vaš glas u manjini. Neka Vas to ne muti. Kriva su tomu samo podla sredstva, kojimi su naši protivnici sašli u borbu proti nama.

Vi ustrajte u borbi pa će Bog i Vaša probudjena svjest dati, da će i Vas Vaši ljudi zastupati. Do vidjenja! Vaš

Rovinj, 26. junija 1889.

Dr. Mate Trinajstić.

Narodna veselica. Sva slavenska društva Trsta i okolice priredjuju za dne 6. julija veliku narodnu veselicu u vrtu „Al Mondo nuovo" u prilog naše podružnice sv. Ćirila i Metoda. Pripravo čine se veoma velike, pak nema dvojbe, da će veselica ispasti u svakom obziru sjajno, to da će ju svo što narodno misli, čuti i radi posjetiti.

Iz Voloskoga pišu nam 25. t. mj. Uspjeh izbora u ovom kotaru oglasismo Vam brzojavno. Liepše slogo! ljubavi nemožemo si pomisliti od ovo, koja je vladala medju fiducijari ovog političkog kotara. Složno glasovao je Slovenac sa Hrvatom Slovenca Jenka i Hrvata Mato Mandića. Tako valja služna braćo! Naš bivši zemaljski zastupnik veluć. gosp. V. Zamlić odklonio je kandidaturu za naše gradove t. j. Volosko, Kastav, Lovran i Moščenice. Tu svoju odluku priobćio je naš obljubljeni g. župnik svojim bivšim biračem i vodjam stranke. Njemu je naime veoma težko ili nemoguću ostaviti za više dana ili ćak ćedana svoju župu, jer je ovdje sam a posla puno ruko. Svatko dakle uvidja lahko, da se nemože proti takovim razlogom vojevati. Svi njegovi birači zahvalni su mu na njegovom radu u zemaljskom saboru u mi Vološčanci nećemo mu zaboraviti nikada ljubavi i štovanja, koje on podpuno zaslužuje.

Pošto se je on dakle s razlogom odrekao kandidaturo i pošto je sada prestala krvava potreba, da baš on budu našim zastupnikom, složimo se svi njegovi bivši birači u drugoj osobi, u mužu, koji je istotako izrasao u našoj sredini, i koji će dostojno i postojano stupati po stazi, kojom je išao i ide naš premili župnik i bivši zastupnik Zamlić. To je — kako Vam jur javismo — veleučeni gosp. dr. Andro Stanger, mladi naš odvjetnik a stari zagovornik i rodoljub. Sve što imade u spomenutih gradovih neodvisnoga, čestitoga i vriednoga glasovati će dne 28. t. mj. za g. dra Stangera, kojemu kličemo već unapried kao narodnomu zastupniku najsrdačniji: Živio!

— Izbor zastupnika u Kopru. Naši na-

za ogavnošću. Najbolji dokaz tomu bijaše složan izbor naših bivših zastupnika i žarkih rodoljuba gg. Spinčića i Fioga. Naših 60 glasovalo je kao jedan muž za narodne predložnike dočim su protivni kandidati stukli jedva jedvice 20 glasova.

Poslije izbora sakupiše se svi narodni fiducijari i nekoji drugi rodoljubi iz kotara i Trsta kod skupnog objeda. Tekom objeda diže prvi čašu stari vojnik u narodnoj borbi, veoma zaslužni prvak na Koparštini preč. g. kanonik Jan. On nazdravi novoizabranim zastupnikom uz želju, da ustrajno kao i do sada rade u javnom životu za dobro braća i svega našega naroda. Prisutni zastupnik g. Fiego zahvalio se prečastnomu starini i svim biračem na složnom radu i bratskoj ljubavi. Obeća u ime druga i svoje, da će uložiti svo svoje sile, da opravdaju pouzdanje birača. Izročeno bijaše i drugih krasnih zdravicah, izmedju kojih spominjemo one gg. Stržinara, Kompareta i Žitka, koji su svi izticali složan rad, bratsku ljubav, bez čega nemu nam napredka ni spasa.

Ovo neka budo opomenom narodnim protivnikom, da se u buduće okane svake agitacije i spletke, jer njim u ovom kotaru neće više ovasti ruže.

Iz Lovrana pišu nam 20. t. mj. Blatna, nedorednost, zasadjena ovdje po osobi dobro nam poznatoj, počela je donašati svoje plodove. Srami se već svaki pošteni Lovranac, što ni najpoštenija čovjek nelma više mira pred našim smutljivcem. Gosp. Pipan, naš vriedni i mirni kapelan, koji nebi ni crvića nahudio, nije po čudi našoj gladnoj nesreći, pak zato baca blato po njemu. Jest, istina je, naš dobri gospodin kapelan, ljubi nas svojednako, a osobito je ljubovan prama siromašnomu kmetu. Zato neka se čuva ona sramota, koja bi ga htjela pogrditi. I gospodin župnik je dobar, a zašto? Jer je zadnji put glasovao za Riznera, nesada do glasovat će za talijana Martinolich-a. Dakako njemu je sve dopušćeno. Očuvaj nas Bože onih, koje hvali naš smutljivac. Doć će i tebi, bradata nesrećo, crni ješće.

Iz Mošćenica pišu nam 24. t. mj. o izboru občinskoga zastupstva: Naši gospodari, dogovorili su se, koga da biraju u zastupstvo. Narod je napokon upoznao onoga, koji radi za svoju korist. Tom prilikom saznalo se krasnih stvarih o naših protivnicih. Dugo, predugo su nas za nos vodili. Protivnik naš dosadašnji agent složio se je sa pohranitoljem listah učiteljem Grosmanom i poznatim vukodlakom, koji je obećao, da će dopodjati na dan izbora u Lovran silu ocalah od kristala iz New-Yorka. Čuje se, kako Grosman po Lovranu kmoto lovi, to jih vodi po gostionah. Odkuda tomu arhivaru listah toliko novaca? Ta kod svake sjednice školskoga odbora pita za kojekakve remunoracije! On, vukodlak i Kotešić, to je trojica naših protivnika. A školske oblasti, one blaženo školske oblasti!? Zar je Grosmanu baš svo slobodno? Kad i kada i sin potiče u Lovran, da ga Grosman poduči, kako valja kmote za nos voditi. I zbilja postao je već tako mudar i učon, da se niti neodkrije, kad o podne zvoni. E brate, nećo da znado on za tamjan, koji mu već nemiriši! Dok je bilo službice, bio je ugodan „tamjan", a sada smrdi njemu i još nekojim drugim. Medjutim mi ćemo sve protivnike naroda upoznat, pak ćemo jih u svoje vrieme objelodanit. Bulotine sastavljene valjda od one trojice, rekao je Kotešić, da će sam djeliti medju pukom. Pitamo ga, tko će iz njegovih ruku štogod uzeti, pošto su znado, tko su, mu drugovi. Ne, ne brate, tebi smrdi „tamjan", a nam smrde tvoji drugovi i tvoji bulotini. Drži ti svoje bulotine, da te očuvaju od „tamjana", a nam će bulotine razdieliti naši ljudi, kojim vjerujemo. Upoznali smo, tko nam je prijatelj i tko za nas radi. A vukodlak neka dopelja svoj kristal, al neka se sjeti St. Thomasa i „Mile". Zaključe se zemlja raju, da se sve tajne znaju.

— Izbor zastupnika u Pazinu obavio se je u najlieposm miru i redu. Pristupilo je k izboru svih 88 narodnih fiducijara; protivnici se nisu prikazali u dvoranu, gdje se je biralo. Kao vladin povjerenik prisutan bijaše dr. Higin vitez Scarpa. On je imenovao 8 clana, a fiducijari izabrali su izmedju sebe 4 clana u izbornu komi-

Naše fiducijare dopratilo je u Pazin liepi broj občinara, koji su se najviše zauzimali, da stvari izpadnu, kako se želi.

Oko podne sakupili se fiducijari, više naših svećenika i drugih občinara iz Pazinšćine, Žminjšćine i Tinjanšćine na skupni objed u Pilatovoj gostioni. U svojoj sredini imali su svojega novoga zastupnika g. dra. A. Dukića. Nakon veoma živahne i vesele gostbe izrečе prvu zdravicu velezaslužni g. župnik Fran Bukovec u čast novoizabranih zastupnika. Poraćena bi urnebeskimi živiokliei. Usev riеč novoizabrani zastupnik g. dr. Dukić prije svega zaènesnimi riečmi zjetio se Njegovoga Veličanstva, cesara Frana Josipa, koji nam je pružio ustav te nam tim omogućio današnju pobjedu od strane seljačkoga puka. Ova zdravica na cesara uzbudila je u svih neobično veselju i radosti tako, da nebijaše moguće obuzdati naše seljake, koji su svom dušom i tielom želili svojemu premilostivomu vladaru svaku sreću i blagoslov božji. Iza toga zahvalio se u ime svoje i u ime odsutnoga druga dra. Laginje na povjerenju uvjeravajuć fiducijare, da će sve svoje sile uložiti na duševni i materijalni boljak našega naroda. Pročita indi priposlanu mu poslanicu dra. Laginje, koju su sakupljeni neopisivim veseljem saslušali i pratili. Poslanica glasi:

Veleučenomu gospodinu

Dru. Anti Dukiću u Pazinu.

Pobratime dragi!

Nemogu nikako do Pazina, da budem pri slavi, koja se ima obavliti izborom dvojice zastupnika iz kmetskih občina toga kapitanata za sabor, naše zemlje u Poreču. Zato Te lepo molim, da kad budete na sastanku to čašu s vinom uzdignete u liepu slavu božju i za poštenje toga gospodskoga dana, srdačno od mene pozdravlj gospodu fiducijare.

Njihovo današnje glasovanje ima veliki pomen, jer je ovo prvi put da kmeti Pazinskoga kotara šalju na sabor dva čovjeka svoje krvi i svojega jezika. Da Bog dù, bilo u dobri čas!

Reci jim, da nije moja navada obožavati zlatna brda, nego mi je u krvi ravno odsjeći što mislim, da bi bolje bilo. Fundamenat našega napredka u Istri jest to: da se moramo osloniti na svoje noge. Ako smo marljivi i štedni, ne samo da ćemo lagljе prosloviti, nego ćemo lagljе i kapitala dobiti kod onih, koji ga imaju. Naša poglavita briga biti će, da se puk prosvjetli korisnimi naukami u materinskom svojem jeziku i da provincija pritečе vlšo u pomoć onim, koji vlšo pomoći trebaju, navlastito onim, koji su do sada bili odveć zanemareni, a to je po gotovo Pazinski kapitanat.

Naš boj nije boj proti talijanskomu narodu, nego proti onim štetnjakom, koji opojeni naukami i misli talijanskimi, podržavaju od više godina lažnu vjeru, da je ova zemlja talijanska. Iz te lažne vjere poteklo je sve naše narodne nesreće i naš nazadak u Istri. Nego se hvala Bogu u Istrijanco povraća stara duša.

Naš je puk do sada bio kako onaj sin, koj bi rekao: ja neznam svoga oca ni majko, ja neću da budem njihov baštinik ili otrok. Takov sin bio bi ljudjak. Naš puk nije više takov ljudjak. Istrijanci primaju baščinu, koju su jim ostavili otci i majke i drže ju čvrsto.

To naše otačanstvo je naš kropki hrvatski govor, naši ligi, polja, šume i livade. Ništa toga nesmijemo izgubiti, nego imamo paziti, da sve očišćeno, poravnano, obdjelano, budemo mogli predati našoj djeci.

Tisuće puta krvlju zasvjedočena vjernost našega naroda prema svietloj kraljevoj kruni, jest jedna od najvećih kreposti hrvatskoga naroda. Zato se i danas spomenite Vašega Otca i milostivoga Gospodara, koj će u danih nevolje otvoriti knjigu svoje kuće, pak će viditi, da je u njoj zlatnimi slovi napisano ime našega naroda. A za priliku, da dodje vrieme kad bi nepozvani gosti htjeli okrhnuti od njegove svietle krune ove naše primorske krajine, savjerite se, da ćete biti što su Vam oteli bili, pak ako uredjena vojska pofali, Vi ćete mu na seljačkih rankunih krunu pridržati!

U svom našum napredku i djelovanju mi nećemo biti sami. Isti pravi Talijani poštovati će nas i u miru pustiti, kad budu spoznali, da se mi sami poštujemo i da nećemo biti tudji sušnji, nego braća svakomu jednaka. A srce nam raste kad pomislimo, da je u Austriji mnogo našega roda: Niemo ovce tudjeg tora — mi imamo dosta braće — Mi smo kaplja Slavskog mora — Slavljan svoje braniti znat će!

Živili!

U Trstu, 24. junija 1880.

Dr. M. Laginja.

Oplivati dalnju radost, veselje, zadovoljstvo, koje je sve sakupljene spopalo, skoro je nemoguće; viditi si morao naše čestite seljake, kako je jedan za drugim ustajao, da progovori koju riеč, da se zahvali zastupnikom, svećenikom, dvim vrlim načelnikom gg. Matu Peteh-Kovačiću iz Žminja i Simi Defaru iz Tinjana, koji bijahu kod gostbe prisutni. Spomenuti imamo zanosne govore gg. župnike Karla Mikljavčića, Stefanutti-ja, načelnika Defara, koji je opetovano govorio, seljaka Josipa Ujčića-Slokovića, Marina Salnu, Kosića iz Cere i Žminjštine i mnogo druge. Govorom i nazdravicam nebijaše kraja; novoizabrani zastupnik dr. Dukić više puta useo je riеč, da se pojedinčem zahvali.

Tečajem objeda obdarile su dične Hrvatice, djevojke iz Lindara, njih 16 na broju, novoizabrane zastupnike prelijepim kitom cvieća sa kliočećim pismom:

„Našim veleučenim zastupnikom!

Hrvatske harne kćerke iz Lindara o pražaju svojim novim i dugo očekivanim zastupnikom mile nam hrvatske narodnosti, kliu cvieća u znak, kako mile nam domovine.

Živili naši novoizabrani zastupnici! Harne Hrvatice djevojke iz Lindara".

Oko 4 sata poslije podne rastali se svi u najvećem veselju i podpunom redu. Fiducijari boljunski došli su također, su nisu glasovali ni za protivne radi kojih su bili izabrani, ni za naše, nego pošli doma u miru božjem.

Talijanski zastupnici!) Dne 25. t. mj. bijahu izabrani vodinom glasova na političkoj kotar Pulu talijanski kandidati gg.: Wassermann i Dablanovich, a na polit. kotar Poreč gg.: Vergottini i Venier. U Pulj glasovalo je 14 naših fiducijara za narodne kandidate gg. dra. Trinajstića i J. Jurlinu.

Poročki divljaci. Obično se drži, da treba tražiti barbare ili divljake u odaljenih krajevih Afrike il Azije, no imademo takovih i u prosvjetljenoj zemlji istrijanskoj, i to baš u glavnom gradu Istre u našem slavnom Poreču. Mi smo opetovano upozorili državne oblasti na porečko Zulukafro, ali bi reć, da je niti sl. c. kr. oblasti ukrotiti nemogu ili neće. Nakon zadnjih zemaljskih izbora, kod kojih su Talijanaši protrpili poraz, oni su u svojih gnjezdih upravo pobiesnili. U tom biesnilu odlikuje se opet jedan dio pučanstva kulturnog Poreča.

Čovjek naše stranke, svećenik, koji je iskusio jučer dne 20. t. mj. kako daleko dopire „djedovska kultura" porečke gospode, pripoviela nam sliedeće:

Došao sam po poslu u Poreč. Čim stupih u taj slavni grad dočeka me do 200 svjetine, gospode, fakina, djećurlije i svakojakog smrada. Sva ta rulja navali proti meni vičuć kao biesni: Porco proto šćavo, porchi croati, urra contro di lui a tada zaspe proti meni sa svijuh strana kamenje, krompir, limune i jaje. Videć se u pogibelji života utekoh do tri puta u portun no ni tu nemadjoh zaklona. Moradoh napokon na ulicu a tad me dočeka biesna svatina novom navalom. Praćen žviždanjem, krikom i nabacivanjo svakojakog smrada zadjoh na mul to sredom utekoh na parobrod, koji je imao odploviti put Trsta. Tako srotno izmakoh biesnilu porečke gospodsko fukaro. Na mulu nadjoh gradsku stražu i žandare koje zamolih, da me obrane od gotovo propasti; no ovi mi hladnokrvno odgovorišе, da nemogu ništa proti silnomu možstvu biesomućne fakinaže.

Parobrod odplovi praćen silnom doračinom divlje svjetine. Tada jedva odahnuh i zahvalih Bogu što odnesoh živo glavu. Čim se približi parobrod talijanaškomu gnjezdu gradiću Umagu, dočeka me na mulu silna svjetina vičuć i deruć se kano i ona u Poreču: fuori il prete, fuori il šćavo, fuori patata itd. Stisnuh se u kutu parobroda promišljajuć o tužnom stanju našega naroda, koji je predan na milost i nemilost ovim novovjekim barbarom. Na parobrodu našao se ozbiljan Talijan, snužden i začudjen progovori glasno, da se nebi šta takova niti medju najdivljijim narodom dogoditi moglo.

Toliko naš čovjek, a eto k ovom nekoliko naših opazaka.

U Poreču jest sioło c. kr. političke oblasti. Tuj imade mjestne straže i žandarmerije. U Umagu, koj spada pod porečki politički kotar imade mjestne straže i žandarmerije. U jednom i drugom mjestu i žandarmerije. U jednom i drugom mjestu nenalazi osobne sjegurnosti austrijski državljanin, svećenik pripadajući po svojem zvanju onomu političkomu kotaru, dočim se inozemcem, talijanskim državljanom niti vlas naskrivljuje, dapače oni izazivlju i podpomažu nemire, nereda i navale. Sve to dogadje se pod nosom c. kr. pol. oblasti, dapače na očigled mjestno straže i c. kr. žandarmerije u Istri, u glavnom gradu pokrajine, na koncu XIX. vieka. Pod Poreč — kako rekosmo — spada i Umag. U Poreču jest c. kr. političkim poglavarom g. vitez Elliusegg.

Crtice o izborih fiducijarah na Porečkini. Svakoga poštena čovjeka groza hvata, kada pomisli, kakvim obrazom može kandidirati za zastupnika jednoga naroda čovjek, koj neće da znade, dapače javno u bečkom parlamentu niječe ekslstenciju toga naroda, kojemu se on ipak narivava za zastupnika za zemaljski sabor u Poreču. Taj zastupnički kandidat jest poznati gospodin iz bečkoga parlamenta dr. Vergottini, koji je uztvrdio, da je Istra jur „talijanska zemlja". Da je ladanjsko pučanstvo porečkoga, kotara talijansko, to mogao bi uztvrditi samo kakav bezsramnik u kojemu ne samo, da nije istine, nego još više, koj niti istine neće da vidi; svaki nepristran čovjek mora priznati, da je pučanstvo političkoga, porečkoga kotara vollkom većinom hrvatsko narodnosti, dakako od vladajuće talijanske stranke sasvim zanemareno, zapušteno u tmini i neznanstvu u svakom obziru. A to i je politika rečene vladajuće talijansko stranke u obće u Istri, da drži u neznanstvu hrvatsko pučanstvo, dobro znajuć, da bi joj nestalo vlasti, čim bi otvorio oči nauk hrvatski kmet, koj je u Istri u velikoj većini. Kako je pak to, da su u porečkom kotaru prodrli posvuda osim Motovuna „fiducijari" talijanske stranke? Ako se samo pomisli na način, kojim se je postupalo pri biranju „fiducijarah" talijanske stranke, onda će svatko viditi u podpunom svietlu, kako stvar upravo stoji. Prodpostavivši, da hrvatsko pučanstvo porečkoga, kotara u obće nije znalo za izbore sve do zadnjih dana, da je talijanska stranka uporabila sva sredstva dopuštena i nedopuštena, da za sebe pridobije one hrvatske muže, koji bi bili neuki puk u ono kratko doba malo podučili kako da se vlada kod izbora, ili da ih pak prietnjom ili judjnom plaćom odstrani, onda nije čudo ako je talijanska stranka uspjela, da novcem, jelom i pilom, draganjem i kumovanjem, a u potrobi i strašenjem — za sebe pridobije i hrvatske strašnjem — za sebe pridobije i hrvatske birače. Tuj su oblistovale hrvatske sola svaki dan košlje talijansko gospodo, pa pravo je čudo, da si „nobila" gospoda pri tom gadnom poslu nisu sprčili nipošto „nobilo" lice od sunčane žege. Po selih pak se je jelo i pilo, vikalo i psovalo — dakako sve na račun talijanske gospodo, koja je sipala novac kao iz vreće. Prvu ulogu u toj krasnoj igri kažu, da su igrali neplemeniti plemići. Bilo to na čast njihovoj „plemštini!" Dok su pak ta plemenita gospoda na sva usta, javno agitirala za svoju bezsramnu stvar, mislite li olonjoni šćtaoći dično „Naše Sloge", da je bilo to prosto raditi Hrvatom? A jok! Znamo, da se je grozilo na sve načine onim našim mužom, koji su podučavali puk naš o izborih za sabor u Poreč; dapače još više mitilo neku ništarija, da ubije jednoga muža, otca od obitelji, ako se no odaleči od ovoga kotara sve dok ne dovrše izbori za sabor. Pri takovom stanju stvari, pri takovu nasilju, neka nam kaže izobraženi svlet, kako su imali izpasti izbori fiducijara u porečkom kotaru? Dočim je talijanskim agitatorom bilo sve i svaša slobodno, takadjer na sve načine agitirati, gdje je naše pučanstvo, naši muževi moralni su se bojati za svoj život. Sada pitamo: gdje je tuj javna sigurnost? Nu budući, da su takova pitanja kod nas jurve predobro poznata — jer opetovano ponovljena u ovom listu — prodjimo preko toga do sada nerazriešiva čvora (a možda da ga bude znala razriešit porečka „baba"), te se obazrimo na biranju u samom gradiću Poreču dne 17. tek. mjeseca.

Na taj dan došlo je veliko množtvo puka u Poreč. U svom glasovalo je 224 občinara, a od ovih dalo je 184 svoj glas za protivničku, a samo 40 za narodnu stranku. Prodano ljudstvo imalo je svoje zaklonište u jednoj prizemnoj sobi kod gostione „All' Istria", gdje su se „prodancim" dielili novci. Kod same izborne komisije dielile su se pak istim „prodancim" oodulje, s kojim su posilje glasovanja mogli poći na objed. A nek čuje svlet, pa neka se tomu divi, što se zgodi na oči same izborne komisije. Jedan, valjda slabo upućeni „prodanac", reče poslije glasovanja jednomu gospodinu od izborne komisije u slaboj talijanštini: „kome dò komesa šti altri". A budući, da onaj gospodin nije razumio o čemu se radi, odgovori na to načelnik tomu prodancu: „Kvošto kožo šćafa". Taj prodani nesretnik hitio je pak komadić papira, da može otići s njim na opredeljeno mjesto k ostalim „prodancem" na objed. Takovo i slično stvari sgadjale se javno, na očigled sve prisutne občinstva, a „prodanci" bili su najviše iz Tara, Novovasi, Žbandaja, Baderne i Foškulina. Jedino porečki podobčineri iz Vrvari i Mosaliža (osim jednoga) držali se hrabro, te nije bilo zlata ni srebra na svietu, da ih se podmiti i zadobije za talijansku protivnu stranku. Živili dakle svjestni Vrvarani i Mosaližani! Čujemo pak, da su uz Vrvarane i Mosaližane glasovali za svoj nerod još dva poštonjaka iz Baderne; živili dakle i ovi zadnji, pa neka budu ujvoreni, da nisu na vjetar bačena ni njihova dva glasa, jer tim su javno prosvjedovali proti „korupciji" talijanske gospode; pa ako i jesu podlogli neprijateljskoj silepariji, neka budu uvjerena i ova šaka hrvatskih poštonjaka, da si je neprijatelj izvojštio svojimi nepoštoni sredstvi samo materijalnu pobjedu, nipošto pak moralnu. Upravo ova borba je pokazala, gdje je red i pravica i što sve no poduzimlju talijanaši Istre, samo da se uzdrže na vlasti. Bilo vam, talijanska gospodo, to postupanje na čast i a novim kandidatom talijanskim na poročki, kotar na sladku uspomenu, što će bit us ostala nepoštena sredstva srebrom i zlatom proturani u poročki sabor, da ondje sa zastupničke stolice dadu svietu razumiti, kako su bili izabrani po slobodnoj volji (?!) podkupljenoga hrvatskoga pučanstva te se nobudu sramili us to tvrditi, da je Istra „zemlja talijanska!"

Zemaljski izbori na Goričkom. Kano i kod nas obavili su se izbori i za zemaljski sabor u Gorici. Naša braća Slovenci odabrala slliodeću gospodu: Za Sežanu R. Mahorčića i dra. Abrama, za Tolmin dra. Gregorčića i dra. N. Tonkli-a, za Goricu dra. J. Tonkli-a i T. Corina. Talijanska stranka izabrala je također šest svojih zastupnika.

Nova parobrodarska pruga. U nedelju dne 30. t. mj. otvara parobrodarsko društvo g. Svrljuga i drugovi na Rieci novu parobrodarsku prugu za otok Krk. Gospoda dionićari sa svojimi obitelji i gosti odlaze za Krk u nedelju posebnim parobrodom iz Rieke tečući Omišalj, Malinsku i Smerag. U gradu Krku prirediti će skupni objed, za koj su jur razaslali pozive na prvake Krka. Novom prugom zadovoljano je davnoj želji naših otočanah, koji će biti bez dvojbe zahvalni poduzetnomu društvu Svrljuginom, komu želimo i mi najbolji uspjeh.

Vozni red za tu novu prugu donašamo na zadnjoj stranici.

Trgovački vjestnik. Glasilo za trgovačko pomoćno osoblje broj 12 izašao je sa sliedećim sadržajem: Svjetska izložba u Parizu. Praktična pitanja i odgovori. Sapun. Iz trgovačkoga zakona. Trgovina i industrija. Biljegovanje. Željeznica. Izložbe. Najnovija izmišljotina. Osiguravajuća društva. Snatrenak čuskih trgovaca. Brodarstvo. Sitnice. Vjesti iz društva. Burza. Trgovački registar. Sajmovi. Podlistak. Oglasi. — Preporučamo taj list našim trgovcem i trgovačkim pomoćnikom, kojim bi bila svakako dužnost podupirati glasilo upravo njihovom stališu namienjeno.

Trgovački vjestnik izlazi dvaput mjesečno te stoji na cielu godinu 4 for., na pol godine 2 for., a na četvrt godine 1 fr. Novci i rukopisi šalju se upravi Trgovačkog vjestnika u Zagrebu, Preradovićeva ulica broj 5.

Pravila za kupanje. Neki znameniti liečnik oglasuje ova pravila za kupanje: Nekupaj se; ako si vrlo uzrujan, nekupaj se, ako si je iznenada zlo, ako ti je mučno, ako nisi noć pred kupanjem prospavao, ako si preko danu proveć radio, a nisi nekoliko sati odmaxao. Iza jela i ako si mnogo pio nevalja da se kupaš. Do kupelji idi polagano. Svuci se lagano, a žuri se u vodu. Skoči na glavco u vodu, ili ako to neumiješ, a ti odmah čitavim tielom podroni pod vodu. Neostaj dugo u vodi, ako nisi dosta jaka tiela. Iza kupanja protiri tielo, da ti krv kola. Obuci se brzo idi polagano.

Javna zahvala.

Svi koji mi blagohotno čestitaše k imendanu neka blagoizvolo primiti putom „Naše Sloge" srdašnu hvalu i iskron pozdrav.

U Gorici, 22. junija 1880.

Vjekoslav Spinčić.

Dopisnica uredničtva.

Molimo opetovano razne naše dopisnike, da nam nezamjere, što njim nemogosmo već danas zadovoljiti. Sve će biti redomice priobćeno.

Priposlano.*)

Za kojekakvih izbora nastojala je u svoje vrieme poročka „L'Istria“ ozloglasiti moju malonkost svakojakim ocrnjivanjem. Držeć ispod svoje časti odgovarati ištu takovomu listu, — ja sam njezina klevetanja i ocrnjivanja prezirao mukom. Sada se je prohtjelo nekomu „galantuomu“ piskaru iz Vodnjana mlatiti opet po mojih plećih. U listu „Il giovine pensiero“ dne 20. junija t. g. broj 40 črčka o meni, da sam u nedjelju pred izbori u Vodnjanu govorio s propovjednicom proti „elementi istriane narodnosti“ (koja je ta narodnost, dali talijanska ili slavenska, piskar ne kaže) rišuć istu „ka tuto, izdajice i još slabije“ (ladri, traditori e peggio ancora). „Galantuomo“ piskara pozivam ovim javno, da mi spomenute izraze, koje sam ja tobože u crkvi proti „elementi istriane narodnosti“ izustio onu nedjelju, nepobitno dokaže u roku od osam dana, inače ću ga držati javnim klevetnikom i tatom tudjega poštenja.

Marčana dne 25. junija 1889.

A. Renigar,
kurat

*) Za stvari pod ovim naslovom neodgovara Uredničtvo.

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Visokočastiti duhovščini

priporočam se vljudno podpisani v napravo cerkvenih ponoč in orodja iz čistega srebra, kinečkega srebra in iz moderne najnovejše oblike, kot

monstranc, kelihov, svetilnic in svečnikov

itd. itd. po najnižji ceni. Zadovoljim gotovo vsakega naročnika, bodisi da se dolo prepusti mojemu ukusu, bodisi da se mi je predložili načrt.

12—24 **Teodor Slabanja,**

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17

Stare reči popravim, tar jih v ognji pozlatim in posrebrim. Čč. gg. naročniki naj mi blagovole pošiljati iste nefrankovane. 24—12

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Lutrijski brojevi

dne 22. junija.

Beč	41	68	88	15	80
Gradac	22	10	63	21	14
Temešwar	61	27	51	3	22

dne 26. junija

Brno	30	70	51	90	77

Marijaceljske želodčne kapljice

zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri netečnosti, slabosti želodca, ako z grla smrdi, napenjanju, kislem pehanju, kolikih, želodčnem kataru, gorečišu (rzavci) pri preobilnej produkciji slin, rumenici bljuvanju in gnjusu, glavobolu, ako boli in želodcu) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu

Varstv. znamka proti glistam, bolezni na vranici in jetrih in tudi proti stari žili ali himorojdam. Cena steklenici je s nakazom vred samo 40 nov., velika steklenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar „k angelju varhu“ *Karl Brady Kremsir, Morava.*

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo, Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakej steklenici priloženemu poduku za vporabo

Pristne dobe se skoraj v vseh lekarnah.

V Trstu s Lekarna: Antonio Suttina, — Lekarna: de Leitenburg, all' Kroole trijofante, — Lekarna: Eduard de Leitenburg, alla Salute, — Lekarna: A. Praxmayer, al due Mori — Lekarna: Pietro Prendini, alla Fontana Imperiale. — Lekarna: Benedetto Suraval, al Amazone Trionfante. — Lekarna: Benedetto Minisini, alla Corte. — Lekarna: dr. Vitorio Serravallo al R dentore (glav skladišč) — Lekarna: Biasoletto all'orso nero. — Postojna: Lekarna Fr. Smeenreich. — Šežana: Lekarna Philipp Ritschel. —

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in ponemajo se mnogovrstno. — V znamenje pristnosti mora biti samovsaka steklenica v rdeč omot, providen s tana zornjo varstvno znamko ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gušek-a v Kremeričah (Kremsier). 40—52

Rogove češlje

za češljanje, prašinu i druge vrsti češalja nudja p. n. gg. preprodavateljem za

— izvanredne cieno —

Tvornica češalja

J. Knourek-a

Ivančice kod Brna, Moravska.

Sredstvo koje nije tajno!!!

Od 14 godina priznate kao najbolje.
Nadpukovnikovog liečnika i fizika
dra. G. Schmidta

ulje za sluh

liečí brzo i temeljito povremenu gluhost, tok ušlju, bodac ušiju i u zastarjelih oporuhi slučajevih. Najtrajnije zujenje u ušljih, kao i slabielih odatraj je se odmah, što tiuće originalnih svjedočba dokazuje. Cieua bocí 2 for. — U Beču pravo na zaštitnom markom kod lekarnika C. Haubnera, „Engel-Apotheke“, Beč, I., am Hof N. 6. — Glavno skladište za Hrvatsku kod ljekarnika Ede Tomaja u Zagrebu. 2—28

PROLJETNI LIEK. 9—10

Kao najstariji i najudatniji proljetni lek za mlade i stare, za osvježenje i odpravu pokvarene krvi, preporučajn najslavnjii liečnici već odavna uporabljivanje slovačke i odlikovane

žuhke budimske

Rákóczy-vode,

koju dakle posebice preporučati nije treba.

Glavno skladište u Trstu uvjek svježe punjena kod vlastnikah sdenca braće Lone Ivana Cillia i sinah kod *J. Serravallo*, te u *svih ljekarnah i mineralnih trgovinah.*

Nova trgovina olja.

Podpisani javlja p. n. občinstvu, da je otvoril v hiši št. 9 na novem trgu

Piazza della Zonta

trgovino

olja, octa in mila.

Ker imam dobro blago, izvratno pujsko olje in niske cene, morem v vsakim tekmovati in nadejam se obilnoga obiska.

Giusto Petruzelli,
2—2 Piazza della Zonta št. 9.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednih papirjih na	V napoleonih na
4-dnevni odkaz 2¾%	30-dnevni odkaz 2%
8- „ 2 „	3-mesečni „ 2½ „
30- „ 2½ „	6- „ 2½ „

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nahajajo v okrogu pripozna se nov, borsetna tarifa na temelju odpovedi od 22. oktobra, 26. oktobra in 18. novembra.

Okrožni oddel.

V vrednih papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

na Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Reko, kakor na Zagreb, Arad, Bozen, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, in Ljubljano— brez troškova

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—12 pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odpr tjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostli obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 18. oktobra 1888. 12—24

Podjetje Zimolo-vo

4—2 za sijajne pogrebe.

Pisarna: Corso št. 37; skladišče: via dell' Instituto št. 15.

Preskrbujo pogrebe, prenaša truplja kamorkoli, toliko po suhem, kakor po morju, napravlja mrtvaško odro, ima veliko zalogo pozlatenih mrtvaških trug iz kovin, bolo obleke in organtina od 60 kr. naprej, obleke iz grilnica od 3 gold. naprej; bolo lakirane truge po 1 gold. in naprej, pajčolano in podglavnike za mrtvo po 20 kr. in dražji; vence z trnkovi in najbel, vence iz porcelana in biserjev, kamelije z pajčolnil od 14 kr. naprej; sveče, svetilce in vse potrebne mrtvaške reči se dobivajo pri

Podjetju ZIMOLO, Corso št. 37

po tako nizkih cenah, da se mu ni bati tekmovanja.

Podjetje Zimolo-vo za sijajne pogrebe.

Pisarna: Corso št. 37; skladišče: via dell' Instituto št. 15.

NAJNOVIJI IZUM

sumpornjača „Zabeo“

patentirana u svih državah.

Na stalnoj izložbi u Napulju: velika zlatna kolajna.

Na vinskoj izložbi g. 1888. u Trstu: kolajna iz bronca.

Sumpornjača „Zabeo“, najnoviji izum sa *dvostrukim tjeranjem zraka* služeći za postipavanje sumpora i drugog praha proti trinoj bolesti, jest izniedju *stotine izložbenih predmetah odlikovana, u Firenci na zadnjoj medjunarodnoj izložbi pripravah proti tranom uđenci i drugimi tvri škodljivim zarazim* srebrnom kolajnom I. vrsti, to je izkušana i neoprovrsivo koristi. Isti je izum po ministarstvu poljodjelstva, obrta i trgovine odredjen za agrarni muzej u Rimu. Jednostavna i čvrsta konstrukcija toga izuma omogućuje uspjeh *dvostrukim tjeranjem zraka*, izbacuje i prospiljuje, prašak lakim krotanjem; poseban zapor nedozvoljava izvrćenje sumpora ili praha u unutarnjost aparata, i tim mu čuva trajnost, a jer ja providjena dvostrukom olevi, može se upotrebiti i kod rnznih proizvodah.

Opravne naručbe toga koristnoga izuma, koje prinješe prošlih godinah od svih vinoproizvodnih predielah, opravdavaju pohvale i predmet, koje ga predpostavljaju svim drugim njehovim.

☞ Izumitelj pridržaje si zakonom zajamčenim pravom postupati proti patvorenju i ponaredjenju njegove sumpornjače.

CIENE:

Franco u skladištu Trst bez carine
za naručbe od 1—25 *sumpornjačah*, kom. f. 2.—
„ „ „ 25 *sumpornjačah* napred „ „ 1.90

Franco carina za pokrajinu:
za naručbe od 1—25 *sumpornjačah*, kom. f. 2.50
„ „ „ 25 *sumpornjačah* napred „ „ 2.35

Cieno za omoti

obitak iz drva za jednu sumpornjaču 40 nvč., od 2—5 sumpornjačah 60 nvč., od šest sumpornjačah napred, komad 10 nvč.

U istarske luke odpremaju se bez obitka.

OPAZKA. Naručbe neprimaju se, ako ih se novac istim nepriloži. Neprimaju se također niti proti pouzdću, a niti na otvoreni račun.

Glavno i jedino zastupstvo i skladište za **Trst, Rieku, Gorieu, Istru i Dalmaciju** kod tvrdke:

ENRICO PEGAN

U TRSTU — lloydova palača, via Mercato vecchio br. 4 — U TRSTU

Gornja tvrdka ima na skladištu uz umjerene cienе sliedeće predmete: Sisaljke i lakomice za vino, stiskalnice za drožđje, druge sprave za gnječenje i mulenje grožđja, sisaljke za bunare, štrcaljke za vrtlo, potrebite sprave za uvođenje vode, gasa i elektrike te za razne zgradbe, podrumske sprave, svakovrstne vage, preše za kopiranje listovah. — Predmeti za domaću snagu: Kace i stolice za kupelj sa aparatom za grijanje, lievak, sonicupi, kačice za pranje noguh, žaro, kace za pranje, olyaopampe, krnala za toilotu, prozračnici, lakomice za vodu, šifone za kiselu vodu, lodenice, štodnjaci, željezne peći, predmeti za krevet, željezno pokućtvo, drveno pokućtvo za šetališta, drveno pokućtvo osobito za djecu — Predmeti iz gume za tehničku porabu, platno iz gume za krovete, razni predmeti za omotavanje, materijal za odpremu robe, klino kabanice i razno konfekcijo, ručice, naslonjači i brukvice za „canapée“, nepromočljivi zastori, paviljoni iz nepromočljivoga platna, linoleum, kartoni i škrilji iz asfalta. — Preuzimlje se uvedenje vode, gasa i elektrike, umještanje kupkah, žarah i pribavlja svakovrstno drugo potrebočo. — Cienici, proračuni i razjašnjenja daju se na zahtjev svakomu. 5—1

Parobrodarsko družtvo M. Šverljuga i drugovi na Rieci.

Savezna pruga

Rieka-Krk

I OBRATNO,

tičući

OMIŠALJ, MALINSKU I SMERGO

(od 1. julija 1889. do novo odluke).

ODLAZAK IZ RIEKE

svaki ponedeljak, sredu i petak.

Odlazak iz	u sati	Dolazak u	u sati
Rieke	10.— predp.	Omišalj	11.10 predp.
Omišlja	11.15 „	Malinsku	12.10 o podne
Malinske	12.15 o poldan	Krk	2.— po podne
Krk	2.15 posle p.	Smergo	2.55 „
Smergo	3.— „	Krk	3.50 „

ODLAZAK IZ KRKA

svaki utorak četvrtak i subotu

Odlazak iz	u sati	Dolazak u	u sati
Krka	5.— predpodne	Smergo	5.50 predpodne
Smergo	6.— „	Malinsku	7.35 „
Malinske	7.45 „	Omišalj	8.45 „
Omišlja	8.55 „	Rieku	10.10 „

Za ukrcavanje robe neka se svaki obrati na zapovjednika parobroda.

Rieka junija 1889. Ravnateljstvo.

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 27. U Trstu 4. julija 1889. Godina XX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč. za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskim napatnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošту valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se ispravna napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for. za soljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, 1 i za pol godine. Izvan carovine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Cariatia br. 28.

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Ovim mjesecom otvorila se predplata na naš list za drugo polugodišće. Radi toga molimo naše predplatnike, kojim iztiče predplata koncem ovoga mjeseca, da ju na vrieme obnoviti izvole.

Upozorujemo ujedno naše mnogobrojne dužnike, da već jednom ovrše svoju dužnost, jer ćemo inače postupati proti njim onim načinom, kako njim neće biti milo.

Izdavanje lista stoji nas silnih žrtvah, pak imadomo pravo, da zahtjevamo od svakoga, koji listy čita, da nam te žrtve i nositi pomaže.

Predplata iznaša za mogućnije for. 5 na godinu, a for. 2.50 za pol godine; za soljake for. 2 na godinu, a for. 1 na pol godine.

Novci molimo, da se šalju samo poštarskom napatnicom.

Uprava „Naše Sloge".

Izbori u gradovih.

Gradovi i trgovišta istarska, pak trgovačka komora u Rovinju, imali su izbore za sabor dne 28. junija.

Reći ćemo odmah da se u izbor za trgovačku komoru ovaj put naša stranka nije mješala, jer su okolnosti takove, da nam za sada neima uspjeha tamo. To vredi još za koje vreme takodjer za mnoge gradove.

Naša borba stegnuti se je morala za sada na skupine gradova na otoqih, poimence na Lošinje, pak na Pazin-Labin-Plomin, onda na Pulu-Vodnjan, te na Buzet-Izola-Milje, napokon na Kastav-Volosko-Lovran-Moščenice.

No prije nego koju rečemo o izborih u tih gradovih, spomenuti nam je u kratko vrlo znamenit pojav, koj pokazuje nesnalnost i mrtvilo u talijanskoj stranci ondje, gdje neima nas proti njoj.

Od kakovih 450 izbornika što jih ima Piran, došlo jih je glasovati tek 76; od kakovih 260 izbornika što jih ima Kopar, glasovalo jih je nešto preko 80.

Kad ljudi kojim nije ni pet minuta hoda do birališta tako slabo mare za vršenje izbornoga prava, tu je mrtvila ili pritajenoga nesporazumka.

Što je rečeno za Piran i Kopar, vrediti će bezdvojbeno za gradsko izborničtvo Poreško i Rovinjsko, možda ovaj put i za gradsko izborničtvo Buje-Motovun-Oprtalj. Vižinada, premda protivniku kako su Bujo treba skinuti kapu, jer do sada su Buje bile žestoke pri svakom glasovanju za talijansku stranu.

Naša hrvatska stranka nije službeno oglasila nijednoga kandiduta za gradove, jedno zato ne, jer je znala da se za neka izborničtva oglasiše sami neki naši ljudi uz dogovor s nekojimi birači, a drugo zato ne, jer je u nekih gradovih htjela pokazati dobru volju za sporazumak sa svimi onimi Istrijanci, koji nepušu u rog »della Società politica«, pak je naša stranka zadovoljna bila, da prodru ljudi nepristrani, koji će nam dati krivo gdje mislo da imamo krivo, a pravo gdje jim dokažemo da imamo pravo.

Uvidili smo žalibože, da za Talijani u Istri neima pomirbe ni na tom putu, i da ono što ima osvjedočenoga Talijana u Istri nemože s nami doći do načinbe, jer od našega ruda i krvi ima još odviše podlih izdajnika i poturica, koji prieče dobar sporazumak medju oba naroda. Jer tako rieči, da je poturica gori od Turčina, a ta je jedna koliko sto.

Gdje su dakle naše stranke ljudi pokušali postaviti se za kandidate i gdje smo mi preporučili našim izbornikom, da glasuju za toga i toga, tu je svagdje bilo ljutoga boja.

U Puli oglasila je mornarica za grad Pulu i Vodnjan kandidatom Alberta viteza Conti, kotarskoga kapetana. Rodjen je Trščanin, starodavnoga roda, zna nešto i hrvatski, po svojem položaju nesmije biti nego za nas gdje mi imamo pravo, a za Talijane gdje oni imaju pravo. Njega je dakle predložio velik broj izbornika obzirom takodjer na »slavenško pučanstvo.«

Talijani udri proti. Njim nije Conti dosta, jer Conti netaji Hrvate u Istri. Predložiše dakle sebi drugoga i to liečnika dra. Bossi.

Zametnuo se ljuti boj. Glasuje sve što ima glas. Hrvati odlučuju pobjedu. Conti dobije 542 glasa, a Bossi 467 glasova. To je jedan!

U Pazinu htjeli smo mir. Znamo da ima Pazin mnogo glasova hrvatske stranke, a da Labin i Plomin, kako sada stvari stoje, ima mnogo glasova talijanske stranke. Dakle ako mi predložimo po čistom hrvatskom programu čovjeka i predobijemo, bit će drugoj strani žao. Ako Talijani predlože čovjeka po čistom svojem programu, bit će nami žao. Jesmo li mogli biti bolji nego li predočiti to našim ljudem? Ne! Naši ljudi ponudiše koturskomu kapitanu g. vitezu Ivanu Simzigu, po starini Simčiću, neka se on prime poslanstva za gradove Pazin-Labin-Plomin.

Kušali su da i od talijanskih izbornika tkogod učini tako.

Ne brate! Neće Talijani toga, njim treba da i Pazin šalje u sabor čovjeka, koj će tujiti Hrvate u Istri, pa baš čovjeka, koj je prisiljen svaki dan s pukom hrvatski govoriti.

Odlučismo se na boj i dobismo ga. Kapetan Simzig izabran je od 156 glasova, proti 137. To su dva!

Ponosno možemo izjaviti, da je onih 156 glasova čista slovinska krv.

Isti cesarski plaćenici ili nisu glasovali, ili ako jesu, jesu proti našemu izvoljencu. Teška je ovo lekcija za nekoga, ali i do toga je moralo doći.

Buzet, Izula i Milje imali su zastupnika od više vremena g. Jakova Babudera ravnatelja gimnazije koparske.

Taj čovjek vredi za posve vladinoga. Ali što će nami takov govorijalac, koj odobrava i prije i kasnije sjednice što naši zastupnici čine, a u sjednici kada je glasovati, uvjek proti nami i makar da se postavi na glasiye ima li vol četiri ili tri noge, mi mislimo da bi, g. Babuderu mučno bilo s nami glasovati za četiri noge.

Naši ljudi u Buzetu i u Miljah dogovorili su se za drugog zastupnika, je ljutoga Hrvata, nego mirnića, državnoga plaćenika g. Franu Jolušića fin, tajnika u Trstu, jer on bi bio nešto kmeti u govorih i nešto pripravniji u glasovanju za naše predloge kad mi imamo pravo.

Mi nismo uspjeli. Izabran je velikom većinom od 280 proti 100 glasova g. travnatelj Babuder, koje će zapamtiti da barem 100 izbornika njegovog kotara nemože odobriti dosadanjo njegovo postupanje u saboru. A bude li drugačiji, ovo nas prijateljo!

Lošinj vel i mali, za koje je nogda u saboru bio znamenit dr. Vidulich, izabrali su ovaj put svojim zastupnikom g. Jamarija Craglietto, ili, pravo hrvatski, Kraljića. Proti njemu stojao je poznati rodoljub g. Šime Kozulić.

Pišu nam odonud, da je bilo pri izboru strahovanja, i drugih nezakonitosti na štetu Kozulića. On je ubrao 68, protivnih 120 glasova, a da pravo ide, g. Šime Kozulić bio bi imao većinu, a gosp. Craglietto manjinu.

Iz gradskoga izborničtva Cres-Krk, nisu nam stvari poznate potanko, nu i tamo nije više išlo gladko za talijansku stranku kako do sada.

Volosko sa Kastvom, Lovranom, Mošćenicami izabralo je nakon žestoke borbe sa 127 glasova odvjetnika dra. Andriju Stangera, proti odvjetniku dru. Ivanu Martinoliću. Da je izbor bio junački svjedoči nam to, što pred 6 godina pri poslednjem izboru glasovalo je od obih stranah tek nešto preko 100 njih, a ovoga puta preko 120 za svaku stranku.

Čestitamo sebi i narodu na ovom velikom dobitku i neka se zna za suda spominjemo samo ovo: Kastavgrad, koj kao zali starac sa visine pazi na djecu uz more, potvrdio je po stoti put svoju narodnu svieet.

Sve je glasovalo što je moglo. Volosko dalo je polu i polu. Tamo ima ljudi koji ako jim ponudiš popa viču proti popu, ako Kastavca viču proti Kastavcu, ako jim ponudiš čovjeka iz njihova krila, bit će proti, jer vide da si Ti za njega. Dr. Andrić Stanger toliko ljubi svoje Volosko i Lovran, da bi se sa svimi nami Hrvati do noža poklao, kad bismo htjeli i samo jedan kamen odvaliti od tih gradića. Pa ipak dobar diel Vološćaka a velik diel Lovranaca glasuje proti njemu i to mnogi od proste i podle zavisti, mnogi prisiljeni i zavedeni, a samo nekoliko njih u živom osvjedočenju, da treba zatrti sve što je slovinskoga u tih gradićih na moru. No hvala Bogu i vremenom koja su došla, bolji diel pučanstva uvidio je tko radi za svetiju stvar.

Bog živi i ukrepi one Vološćake i Lovrance, koji su se otresli tudjinstva! Neka jim služe za primjer Kastav i Mošćenice, jer i Mošćenice su se liepo ponesle, budući da za protivnu stranu nisu glasovali nego petorica, u medju njima dva su glasa nevaljana.

Da složimo sve: hrvatska stranka borila se je ovoga puta sa talijanskom strankom u 6 gradskih izborničtvah, i to u tri podpunim uspjehom, a u drugu tri takovom manjinom, da će se od sada unapred, sbrajajuć i odbijajuć, medju brojevi nedi i jedan naš broj.

Mi polag toga u odlučnih pitanjih možemo računati na jedanaest glasova u saboru, a to je uspjeh ako ne polpun, svakako vrlo znamenit.

Izborno kretanje.

U gradovih Pazinu, Labinju i Plominju bijahu podieljeni glasovi medju kandidati gg. Simzig-om, kot. kapetanom u Pazinu i dr. Lius-om, notarom u Labinju kako sliedi:

1. U gradu Pazinu dobio Simzig 154 glasa, dr. Lius 50.

2. U gradu Labinju Simzig 2 glasa, dr. Lius 40.

3. U gradu Plominju Simzig ništa, dr. Lius 41 glas.

Ukupno dobio je g. Simzig 156 glasova, a g. dr. Lius 137 glasova. — Izabran je dakle bio g. Ivan Simzig sa većinom od 19 glasova.

* * *

Kod izbora za gradove dne 25. t. mj. birali su gradovi Buzet, Izola i Miljo kako sliedi:

U Buzetu glasovalo je od 182 izbornika njih 125 i to 80 za g. Franu Jolušića, financijalnoga tajnika u Trstu, a 30 za g. Babudera ravnatelja gimnazije u Kopru.

U Izoli glasovalo je od 278 izbornika 221 i to za Babudera 216, a 5 glasova bijaše nevaljanih.

U Miljah glasovalo je od 50 izbornika, njih 25 i to 23 za Babudera, 1 za Jolušića, a 1 bijaše nevaljan.

Izabran bijaše većinom glasova gosp. Babuder.

Nemožemo od manje, a da neizrazimo začudjenje kako imade gradić Izola 278 izbornika, dočim ih imade Buzet sa Miljami jedva polovicu od toga.

* * *

Za gradove veli i mali Lošinj bijaše izabran g. Ivan Craglietto starac od preko 70 godina proti narodnomu kandidatu g. Šimunu Kvirinu Kozuliću. Kod izbora dogodilo se velikih neurednostih. Izborom ravnali su ces. kr. kot. kapetan gosp. Zuccki i c. kr. kot. komesar g. Lasciac. K tomu izboru donieti ćemo u budućem broju krasnu ilustraciju.

* * *

Za grad Kopar bijaše izabran talijanski kandidat g. dr. P. A. Gambini.

* * *

Za Piran talijanski kandidat g. G. D. Fragiacomo.

* * *

Za Poreč, Umag i Cittanova talijanski kandidat g. Frano Sbisà.

* * *

Za Motovun, Buje, Višinadu i Oprtlje g. dr. A. Amoroso.

* * *

Za Rovinj g. dr. M. Campitolli.

* * *

Za Krk i Cres g. dr. D. Stanich c. kr. notar u Puli.

* * *

Za gradove Pulu i Vodnjan bijaše izabran dne 28. t. m. zastupnikom na zemaljski sabor u Poreču g. vitez A. Conti c. kr. kotarski kapetan sa 542 glasa proti kandidatu političkoga družtva u Pazinu g. Bossi-u, koji je dobio 467 glasova. Za g. Conti-a glasovali su osim neodvisnih građjana, pripadnici c. kr. marine i slavenski izbornici. Proti tomu izboru kano i onom za gradove Pazin, Labinj i Plominj ruju silno naši Talijanaši, jer da su obadva c. kr. kotarski kapetani. Talijanska gospoda zaboravljaju, da su oni prije 6 godina izabrali c. kr. kot. kapetana gosp. viteza Eliseghegga, odlučna Talijana.

* * *

Dne 28. t. mj. birala je obrtničko-trgovačka komora u Rovinju dva talijanska kandidata i to g. dr. J. Bubba ces. kr. bilježnika i g. dra. Fr. Costantini-a odvjetnika u Pazinu.

Tako će istarsko trgovce i obrtnike zastupati na zemaljskom saboru dva pravnika. G. Costantini kušao je najprije sreću u Ivanjskih obćinah pazinskoga kotara, zatim u gradovih istoga kotara, a kad mu nije sreća poslušala ni u jednom ni u drugom izbornom kotaru, utekao se trgovačkoj komori!

* * *

Dne 3. t. mj. vršo se izbori za istarski veliki posjed i to u Poreču. Izabrani će biti sliedeći talijanski veliki i maleni posjednici, koje preporučuju članovi pazinskog političkog družtva, kojih se je sastalo dne 2. t. mj. 5 u Poreču. Ti predloženici jesu: Dr. Gvido Bocchi, dr. J. Clova, lječnik u Puli, J. D. de Franceschi, dr. A. Scampicchio, dr. Marko Tamaro, urednik „L' Istrie".

Conti, Simzig.

Dne 25. prošloga mjeseca birali su istarski gradovi svojo zastupniko. Medju ostalimi gradovi Pula-Vodnjan izabrali su za svojega zastupnika gospodina Alberta vitezа Conti-a, ces. kr. kot. kapetana u Puli; u gradovi Pazin, Labinj i Plominj gosp. Ivana Simzig-a, c. kr. kot. kapetana u Pazinu. Da su u našoj razmjerno dosta malenoj provinciji izabrana dva ces. kr. kapetana za zastupnike na zemaljskom saboru, nije se čuditi, ako se uzmu u obzir nenaravski odnošaji, koji vladaju u Istri. Manjina istarskoga puka htjela bi gospodovati nad većinom te u toj namjeri protivi se svakomu nastojanju, da se u Istri uzpostavo redoviti odnošaji i da se svakoj narodnosti dade ono što joj po zakonu ide. Istarskim Talijanom najveća je briga, da prikažu svietu ovu našu pokrajinu kao talijansku zemlju te nedo da ništa čuju o nami. Mi pako, kojih je više, nastojat moramo, da se talijanstvo Istre stisne u svojo naravsko granice, te da nam budo slobodno razvijati se, kako nam to državni temoljni zakon. dozvoljuje. Naravski je dakle, da obe narodnosti pobjedom izbora gledaju na to, da čim više zastupnika u zemaljski sabor odpošalju. Nu imado u Istri takovih mjesta, gdje uzporedo živu obe narodnosti, a imado i takovih, gdje imado višu narodnosti. U poreznoj obćini Pazin imado naime više našega puka nego talijanskoga, a u Puli imade no samo Talijana nego Hrvata, Slovenaca, Čeha, Njemaca i pripadnika drugih narodnosti. Grdo bi se svim ovim narodnostim vidilo, kad bi ih u saboru zastupao čovjek, kojemu bi najveća briga bila, da se bori za umišljeno talijanstvo Istre. Grad Pula ima sve, što ima i što je, zahvaliti državi i c. kr. mornarici. Budući je ova posledaja glavni faktor u Puli to je sasvim pravodno, da ima svoju rieč kod svih važnijih poslovah javnoga života. Dosada je grad Pula bio u istarskom saboru zastupan po čovjeku, koji je pripadao talijanskoj stranci i koji nije nikad svoje rieči podigao, da se već jednom pravica uvodo u Istru. Takov odnošaj nije mogao više trajati. Zastupnikom grada Pule, gdje živi na stotino vrlo inteligentnih izbornika raznih narodnosti, nemože biti nego čovjek nepristran, pravodan, čovjek, kojemu je svet zakon i pravica. Tako se i sbilo. Gospodin Albert vitez Conti izabran je velikom većinom za zastupnika Pule i Vodnjana. Talijanski izbornici svimi sredstvi pobijahu njegovu kandidaturu u namjeri, da prepreče pravedni izbor, nu njihov kandidat dr. Bossi osta u manjini. Medju ostalimi razlozi, koje su navadjali proti izboru Conti-a, jest i taj, što da i slavenski izbornici podupiru njegovu kandidaturu! Dakle u očima naših Talijana jest već i to složin, kad koga podupiru Slaveni! Pa da nisu naši suzemljaci drugog jezika strašno zaslepljeni!? Posledica svega ovoga jest, da je g. Conti izabran zastupnikom te da mu nisu ruke vezane ni na lievo ni na desno, a najmanje napram Talijanom.

Slični odnošaji vladaju i u Pazinu, samo što su si ovdje naproti samo dve narodnosti. Upisanih birača bijaše okolo 250. Od tih je okolo 150 naših seljaka. Ostala stotina odpada na gradjane i činovnike. Birača gradjana, koji glasuju za talijansku stranku, jedva da je 45. Grad Plominj ima 64, a Labinj 60 izbornika. Polag toga u ovoj gradskoj skupini ima toliko naših birača koliko i talijanskih. Nepravedno bi bilo dakle po naše birače, da budo izabran zastupnik talijanske stranke. Naši birači ponudili su svoga kandidaturu čovjeku, za koga su znali, da će se uvjek zauzeti za njihove pravedne zahtjeve, zamolili su g. Ivana Simzig-a ces. kr. kot. kapetana u Pazinu, da primi na sebe zastupničku čast. Ovaj se je odazvao, te je uz svo protivđine, koje mu je činila talijanska stranka, izabran za zastupnika.

U pomenkom će saboru sjediti sada gg. Conti i Simzig, koji imaju teku nu i važnu zadaću, da pomognu provesti u Istri onu žuljno očekivanu jednakopravnost, koja je svim narodom državnimi temeljnimi zakoni zajamčena. Kao državni činovnici živući u pokrajini poznaju dobro potrobe puka, pak će onako raditi, kako to mužovom zakona i pravice dolikuje!

Talijanska stranka viče sada po novinah, da su c. kr. državni činovnici nemaju mješati u zemaljsko stvari. Nu neka nam oproste Talijani, da jih sjetimo na ono njihovo veselje i radost, kad je bio ono god. 1880. od njihove stranke izabran g. vitez Alexander Elliseghegg, bivši c. kr. kot. kapetan u Lošinju. Nije se onda prigovaralo od njihove stranke proti ces. kr. kapetanom, jer je gospodin Eliseghegg bio član i odlučni pristaša njihove stranke. U tom grmu leži zec!

DOPISI.

U Moščenicah koncem junija 1880.

Izvršio se izbor zastupnika za gradove ovoga kotara i u ovomu gradu. Naš dični domadin dr. Stangor dobio je 13 a Martinolich 5 glasova. Vidilo se ovdje već više vremona osobe, koje neobličavaju amo dolaziti i ovud proći. Kotarski lječnik je neobično dugo vremona ovdje boravio za vrieme cieplienja kozica a i u Buršću nije uzmanjkao uzvisivati Martinolicha. Dvojica ovdješnjih gradjana od kojih jedan naime Ivan Dešković Kotešić, koji se je već u „Našoj Slogi" izrazio, da je rodjen Hrvat i takov da će uvjek biti, sve što se može učiniti je učinilo, da prodre talijan Martinolich. Na sam dan izbora došao je amo iz Rieke jedan Moščeničan nastanjen na Rieki, da pomože nagovarati naše poštenjake za talijanskog kandidata. Medjutim za taj put nije uspjelo a u buduće će im biti lošija sreća, jer su ovom prigodom dobro upoznali naši čestiti i pošteni gradjani kamo bi hotjela dovesti ih ona dvojica. Stoga i onaj, koji je uz nje okolnostmi, prisiljen pristao, prezire njihovo zlobno namjero. Gradjani moščenički su ljudi mirni, pošteni, bogobojći, oni nečine nikomu zla a najmanje bi štogod učinili čim bi se zamjerili našemu g. plovanu, kojega veoma ljube i štuju.

Pak što mislite što se je ovdje prošle dvie noći dogodilo? Kojekakvo gnjusno stvari bijahu napisano na kućah pojedinih i na samoj stolnoj crkvi. Viditi ćemo, koje mjere će poprimiti radi to grdobe naš agent.

Naš g. plovan je kod nas već 6 godina, to se upravo žrtvuje za nas u najvećoj mjeri. Zauzimlje se na našu dobrobit duhovnu i tjelesnu, za zdrava i bolestna, za malena i velikoga. Odkad je on ovdje podvostručio se broj školske djece a i mnogi nepolazeći školu, naučili su medjusobno čitati i pisati, mnogi kojimi su mnogobrojne djevojke. On se zauzimlje za poljepšanje naših crkvah dočim je Kalvariju nastojao baš ljepo napraviti; njegovim nastojanjem sagradila se nova ljepa crkva sv. Marine u Dragi. On nam također nesamo naukom nego i primjerom pokazuje kako da bolje obradjivamo svoja zemljišta. On je strpljiv te uvriedjen istomu uvriediteliu jest prijateljem, kao da ga nikad uvriedio nije. Mi imadomo vrstna i dobra učitelja, koji ljubi djecu kao najbolji otac a svakoga rado podupira upravo iz ljubavi; on je usoran rodoljub i katolik te rodkim primjerom krščanskoga života predhodi svima. Kako se svojski zauzimlje za djecu u školi tako čini i izvan nje. Našu djecu najmarljivije podupiru i u poljedjelstvu.

Imademo, Bogu hvala i dobrog kapelana, kao što smo jih imali svjek. Prem dolaze kao mladomisnici k nam ipak nam najvećuju rieč Božju te nas uče u svemu kao stari iskušeni svećenici. — Naši svećenici i učitelji su u najboljemu prijateljstvu te se odlikuju svojim pristojnim ponašanjem. A tim se Moščeničani baš diče.

No to nije pravo njekomu mutikati komu je deseta briga dobro ovoga vriednoga gradjanstva i pučanstva, a samo mu do svoje koristi. U našemu gradu bio je zahod. Pravo je, da nebude na mjestu gdje je bio, ali nije pravo, da se je ukinuo bez znanja moščeničkih zastupnika. Nije dobro ni pravo, da se nije pobrinulo za drugi zahod kamo bi siromašniji gradjani nosili smetje a vanjščaki učinili svoje naravne potrebe. Bolete za sol stala je prije 3 godina 4 novč., a sada stoji 6 novč. A gdje je taj novac? Taj čovjek pošto puk za nj radi njegove tvrdoglavosti nemari, rado bi smutiti ovaj dobar puk, te ga navrnuti proti našim vrednim svećenikom i učitelju. Moščeničani znadu tko ih ljubi, a znadu i tko je bio svakidan u crkvi dok je tekla pladica kao što znadu tko sada nikad ni na cesaru dan u crkvu nezalazi. Čovjeka, koji nevrši svoje kršćanske dužnosti, mi nemožemo i nećemo birati u zastupstvo, jer tko nije vjeran Bogu nije vjeran ni cesaru ni narodu. Moščeničani! mi smo se složili; složno dakle radimo i daleko kuća onomu, koji složno nosiogu. Složno dakle svi, a mutikaše ili ljubi, a znadu i tko je bio svakidan u i zaslepljene pustimo u zaboravi to se s njimi nedružimo. Složno dakle, jer slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Spomenimo se koliko nam se je lagalo, da nam neće nikada orgulje igrati, da nam neće nikada grobak složiti osim dvojice, da će nam biti crkva zapuščena itd. itd. Nemojmo zaboraviti kako i od koga smo bili već više puta zapeljani na svoju škodu i sramotu. Spomenimo se one osobe u našemu gradu, koja druge poniuje, a sebe hvali i uzvisuje, one osobe, koja glasuje s Talijani za Talijana. Moščeničani! nemojmo se osramoćivati, da nas nebudu naša djeca u grobu proklinjala. Neslušajmo ljude, koji neradć za našu korist nego za svoj žep. Svakomu, koji nije s nami recimo: nosi se daleko od nas. Nezaboravimo na osobu, koja nam je mnogo obećala, a ništa ovršila, dapače posijala razdor i nesložu medju zastupstvo.

Franina i Jurina

Fr. Ah Jure moj dragi ale zamišljeno mrmljo.

Jur. Ki, ča, kado?

Fr. On naš lepi i dragi kumpar va Moščenicah.

Jur. Božo mój zač?

Fr. Valjda se boji za krušac.

Jur. Bora ja, ter je mizeran.

Fr. Je, Juro je, ali lašnjemu pasu i muha dobro pride.

Jur. Ti si pravi štroligo, Bog Frane, mane j' poć.

* * *

Fr. Ča da pasu šiori va lugu pod Novako od nekoliko dan neko mlado blago?

Jur. Valjo ću ti povedat ča je: stednje ima nogo, suro je dlake, lepo zna kantat, za sve je pravo, samo ima velo uši.

Fr. Ih, ma tor oni da će raje staro blago?

Jur. Mó, ma da su blizu bilotačioni za komun, da im truba novega župana!

Fr. Sigurno ta će bit pravi, zač je miran, ustrpljiv, rado baštu, ako je i stara, nosi i još za plaću lepih lutina podnese.

Jur. Škoda da va štale biva i da imadetiri noge.

* * *

Jur. Ti čuja, Frane, da je mladi „Penšier" komu govore Taljani tovaršić iz Pule naša va Dinjane nikega mašikarti jako fine ruke?

Fr. A kako je pokazao svoju finoću?

Jur. Sramotia je naše pope iz Marčane i Roverije, da su na dan izbora ležali va dinjanskoj šale na podu kako svinje da prostiši.

Fr. Tr to je mašikartina i njegove lepe kumpanije sramota. Ča se ni pristojalo dati jim kakovu kantridu, kakovih je bilo puno va onoj šale, kad su bili zadnji izbori za Beč?

Jur. Amò kantridu! — Kad bi balotali zanjihu listu, bi jih posadili na kanape, i pisali bi o njih, „da su sacerdoti bravissimi".

Fr. Ma ipak je rušno mirne i nedužne pope onako tratati.

Fr. Dragi ti, ča je njim ružnoć Ča ne trataju još runje samoga Gosp. Boga, kad kunu kako i Turci? Zač da imaju njegovi svetjenici biti bolji? Pak, ča ki ima, to i daje.

Fr. O blažena didovska kultura!

Različite viesti.

Vednikova svečanost u Ljubljani. Krokštava dva dana t. j. 29. i 30. junija slavili su bratja naša Slovenci u svojoj bielој Ljubljani riedku svečanost t. j. odkritje spomenika svomu prvomu i velikomu narodnomu pjesniku Valentinu Vodniku. Iz svih krajeva, gdje prebivaju Slovenci nadošla su u Ljubljanu mnogobrojna narodna družtva i pojedinci, da izkažu čast narodnomu budiocu, da se razveselo i okriepe za narodnu borbu. Hrvati pokazali su i ovaj put, da krv nije voda poslav iz raznih strana deputacije, pisano i brzojavne čestitke odboru, na podignutje spomenika neumrlomu mužu odlikovalo se i ovaj put hrvatsko Primorje, koje bijaše zastupano po svojih najboljih sinovih. I naša Istra sudjelovala je kod svečanosti krox deputacije i na brzojavnimi pozdravi kojih je stiglo na odbor veliko množtvo. Iz Trsta bijaše na svečanosti posebna deputacija a sva narodna družtva, časopisi i pojedinci odaslaše brzojavne pozdrave. Tako bijaše uz sudjelovanje složne bratje proslavljen bratskoga naroda velikan, komu kličemo i ovim putom vječna Ti slava!

Premještenja. C. kr. namjestnik za Primorje premjestio je c. kr. kot. komesara g. Lasciac-a iz Lošinja u Gorieu. — Sretan mu put! Na njegovo mjesto dolazi g. pl. Manussi c. kr. kot. komesar u Voloskom, koji se je do sada uvjek pokazao kao vrstan i nepristran činovnik.

Izlet u Gorieu. U nedelju blagoslivlje slovensko radničko družtvo u Gorici nakon velikih zaprieka družtvenu zastavu pa se tom prigodom spreme iz Trsta deputacijah narodnih družtva u Gorieu, da prisustvuju svečanosti goričko bratjo. Vlak odlazi iz Trsta u 7 sati u jutro i na 2 poslije podne, a vraća se u Trst na večer okolo 11 sati.

K izboru zastupnika za izvanjsko obćino pol. kotara Kopar. Dne 25. t. m. prigodom izbora dvojice narodnih zastupnika gg. Spinčića i Flega, pozdravio je g. Spinčić narodne fiducijare sliedećim brzojavom, koji bijaše kod ukupnog objeda od preč. kanonika g. Jana pročitan i od svih prisutnih uzhićeno primljen. Brzojav taj glasi: Slovenski i hrvatski izborniki koparskega okrajaf Žalo ć da nisam s Vami zahvaljujom brzojavno na povjerenju, zagotavljam čvrsto stati i na dalje uz dosadanja načela i ključom srdačno: Živili!

U Pazinu obavio se je dne 28. prošloga mjeseca izbor zastupnika za istarski sabor u Poreču. Zastupnika biraju gradovi Pazin, Labinj i Plominj. Iz razloga navedenih na drugom mjestu naši birači ponudili su kandidaturu g. Ivanu Simzig-u, c. kr. kotarskomu kapetanu, koji se je u svakoj zgodi dosada, gdjegod je bio, pokazao nepristranim i pravednim činovnikom. Osim toga poznajo hrvatski jezik u govoru i pismu. Protivnici postaviše mu za protukandidata notara u Labinju g. dra. Lius-a. Sva su sredstva upotrebili, da prodru svojim kandidatom. Strašili su birače, da će plaćati više pirieze ili franke, ako budu glasovali za nesavršenoga činovnika, koji da je stranac

itd. Postigli su pako to, da su se sudbeni činovnici u Pazinu i u Labinju uzdržali od glasovanja, dapače i naši sveđenici u Labinju i Plominju nisu se usudili glasovati za ces. kr. kotarskoga kapetana! Na jednom su njekoji činovnici obećali, njekoji su otišli, a drugi se ustegli od glasovanja. Jedan sudbeni činovnik u Pazinu glasovao je za dra. Liuc-a. Protivnici su se nadali, da će Simzig propasti. Ali vrli naši seljaci iz pazinskoga polja spasili su našu čast. Nitko nije kod kuće ostao, nitko se nije dao zaslepiti ili zavarati, svi kao jedan — njih do 130 — glasovahu za g. Ivana Simziga. Iskrena i sveserdna njim hvala i čast; uz takove muževe možemo se punim pravom nadati, da će naša sveta stvar u Pazinštini uvjek bolje napredovati. Da vidi naše seljake, kako jim je godilo, kad su čuli, da je izabran za zastupnika g. Ivan Simzig; iz stotine grla zaori se pred občinskom kućom gromki „živio"!

I mi kličemo našim svjestnim biračem u Pazinu: živili, uglednici sa i druga mjesta u vas!

Izbor fiducijara u Višnjanu. Kako je poznato obavio se ovdje izbor fiducijara dne 9. junija. Naša narodna stranka prepala je sa sama dva glasa. Uzrok tomu nalazimo u besprimjernom nasilju i divljačkih grozjnah od strane protivnika. Zakrivili nešto i naši izbornici, koji su nas izdali, prem su do zadnjeg uvjek čvrsto uz narodnu stranku stojali.

Sv. Vitalci ostadoše malom iznimkom do konca čvrsti i nepomični, premda bijahu od protivnika silno napastovani. Čast njim i slava!

Sv. Ivanci bijahu također vrlo-nom za narodne fiducijare. U tom se odlikovali osobito Korlevići i Zorlići, od kojih se nitko neprodade. Živili jedni i drugi!

Gnjezdo izdajica i prodanaca bijaše u selu Radovani. Ovi se prodaše svi osim jednoga, koji osta kod kuće. Tužni i zaraženi motrili smo te nezrelnike, kada ih je kako i blago vodila jedna krnjelska podrepnica na „žerlo". Premda bijaše postni dan jeli su naši prodanci meso i pijandovali do tvrde noći u slavnom Višnjanu. No tomu se nije čuditi jer izdajica nema srama pred ljudmi niti straha pred Bogom. Bilo njim crno ime dok neopamete. Budi ovdje još jednom izrečena iskrena hvala svim onim poštenjakom, koji su se junački borili za našu pravednu stvar. Izdajicam pako i prodancem bio crn obraz.

Iz Poreča nam pišu, da se tamo postupa poslije izbora s našimi ljudi, osobito sa narodnimi sveđenici, upravo divljački. Nitko nije siguran proći po bielu danu kroz slavni Poreč. Svatko od naših izložen je najbrutalnijim navalam od strane porečke fakinade. Sve to događa se na očigled c. kr. žandarmerije, mjestne straže i pod nosom c. kr. političke oblasti. Drugi put o tom više, a danas pitamo: jesu li naši ljudi na Porečštini državljani austrijski ili blago, koje može svaki fakin po miloj volji gonit i zlostavljat?

Iz Tinjana 24. junija. (Izbor fiducijara). U subotu dne 15. t. mj. vršio se ovdje izbor 7 fiducijara. Slabo kretanje opažalo se sa strane naših protivnikah sve do onda, dok su vidili, da je za njih Pazin i Žminj izgubljen. Dne 18. t. j. u četvrtak dojurio amo iz Pazina Mrak sa svojim sinom vozeć 5—6 vreća sjena, što je značilo, da će se zadržati sve do dana izbora u Kringi, to da će silom dognati većinu podjarmljenih Križancah, da proti svojoj volji izdadu svoju krv, svoju braću i svoje čisto hrvatsko ime. Preobširno bilo bi opisovati kortežanje pazinskog bogataša u Kringi. U petak na večer saznav gospoda po njo povoljan uspjeh boljunskih izborah, dalo se sve na Tinjan, jer ovdje je bila tvrdjava na kojoj se imala odlučiti konačna bitka za pazinski kotar. Isti večer počelo živo kretanje u Tinjanu. Na sve strane razaslali svoje pripetine, ali svuda su dobili pelin. Trebalo daklo drugog sredstva za spasiti Tinjan, no za onaj večer bijaše prekasno. I zbilja, naviščjeno izvedeno. U subotu na dan izbora jutro rano počela dolaziti u Tinjan karoca za karocom kako da je u Tinjanu sajam krščanskog mesa. Najprvi dovezao se glasoviti Šporkakarta, pak šijor Pepić i šijor Tonin Runko i napokon šijor zlatar. Čim stigoše u Tinjan dali se odmah na posao. Šijor Pepić tekao od kuće do kuće, pak u šarenjačku oštariju, da naruči pilo i žorilo za prodance. Ali odmah s početka jim slabo sreća poslužila. Pozvan Barba Tomo od Pepića, da k njemu dodje, odvrnuo: „ako sto šijor Pepić pulića dovezli za objed, ću doći ali drugačije ne". Pokušali na svo moguće načino, da naše ulove no uzalud; bili odmah pastiri pripravni, da svoju ovcu iz vučjih šapah spase.

Doista žalostno, da se je par Tinjanca i par Supetarca prodalo, ali moramo, da (izuzam ove) izrazimo najvećju pohvalu i čast dičnim Tinjancem i Supetarcem, koji su izvojštili slavnu pobjedu u političkom kotaru Pazinskom. Na 8 sati počeo izbor, koji je tekao u najboljem redu i trajao do 1 sat poslije podne neprekidno. Došlo je čestitih staracah iz Supetaršćine i Tinjanšćine, da spase naš kotar, da spase svoju čast, svoje i naše slavno ime. Živili!

Dužnost nas veže, da pohvalimo i nekolike junačke Križance, koji nisu marili za Mrakove pristnje, nego su odvažno došli i dali svoje glasove za narodnu listu. One brišane pak, koji su bili prisiljeni za Talijanaše glasovati, moramo pomilovati, a ne odsuditi, jer se je na njihovih licah čitalo, da su prisiljeni, jer se mogla čuti, da bi volio, da mu oba vola u dvoru crknu nego da izdadu svoj rod, ali da moral Oko 10 sati vidivši g. Mrak, da nemože drugo ništa kupiti, podbio konje i odjuri u za njih propali Pazin, a Šporkakarta, šijor Pepić itd. ostali do tamne noći kod svojih prijateljah.

Naši kao mirni i pametni muževi otišli svaki svojim kućam, a šarenjačka svojta od jada stade neprekidno vikati Evviva! i to valjda na našu slavnu pobjedu i na njihovu propast.

Kotarska školska konferenca. Iz Volosko kotara javljaju nam, da je tamošnji kotarski školski savjet urekao školsku konferencu za učiteljstvo onog kotara za dne 12. i 13. t. mj. u Volosko. G. predsjednik razumio je na učiteljstvo, ogromnom većinom hrvatsko i slovensko, njemačke pučinice i njemački dnevni red.

Učitelji i učiteljice da su u velikoj neprilici neznajuć u kojem da jeziku riješe nadatke i kako će su na sjednicah raspravljati. U čitavom kotaru nema nijedne škole sa njemačkim učevnim jezikom a sad nam šalju na jednom mjestu „dnevnog reda" samo „Tagesordnug". Zar nije i to znak vremena?!

Vodnjanščina. (Izbor fiducijara). Dan 17. junija 1889. ostati će zabilježen zlatnimi slovi i trajnom uspomenom u duši svjestnih i junačkih birača na Vodnjanščini. Taj dan izvojevao si je naš hrvatski narod u ovom izbornom kotaru za prvi put sjajnu pobjedu nad svojimi dušmani, talijanaškimi tladitelji, bezdušnimi izdajicami i bezobzirnimi gladnimi prodanci.

U ročeni dan pokupilo se svih birača do 200 lica. Radi nekojih nedostataka, osobito u pozivnicah i radi drugih uzroka nisu svi do jednoga glasovali niti naši, a niti — prodanci. Za našu listu glasovalo je 123 birača; protivnici ulovili su jedva 65 glasova, akoprem su njim bili na ruku naši narodni izdajice, gladni prodanci i Judin novac, što su ga nespašenci po svojih dobro plaćenih „ženskih" upravi slpali med gleduhe. Oko 7. uro stupali su naši birači iz Motvoranšce, Filipanske i Vodnjanske plovanije osbiljnoga lica i lagahnim korakom u izbornu dvoranu. Med ovimi isticali su se osobito mnogubrojni junački Roverci. U izbornoj dvorani opažasmo na stolu pred izbornom komisijom nekoliko crvono naštopirenih protivničkih glasovnica, pokupljenih među od prodanih birača, dovedenih u kočijah na izbor. Odmah zametno se osbiljna izborna bitka. Neprijatelj, koj je pred nami započeo strieljati, kako su to njegove glasovnice svjedočile, povuče se u kut i — umuknu. Naši su prodirali nadkriliv u pne sati protivničko glasovnice tako, da su nespašenci punim „pravom bojali se sramotnoga poraza. Šjor Boccalari i šjor Tomažo Sottocorona povire srditim licom na junačke borioce u izbornoj dvorani. Oh, kad bi mogli srditimi svojimi pogledi na mjestu smrviti i uništiti onoliko mrzke „ščave!"

Uvidjajuć svoj poraz, pohrle u sdvojnosti svojoj na ulice, gdje pokupe još ostalo svoje „vjerniko" sastojeće iz nekolicine prodanaca i krnjelčadi, te jih turc u izbornu dvoranu. Ali žalostno njim sreće! Nekim prodancem pozivnice ne valjaju, drugi, videći, da je svaki napor uzaludan ne htjedoše niti glasovati, već ostavo kao kukavice izbornu dvoranu i gospodu, od koje su valjda premalo primili za svoje izdajstvo.

Naši su stali kao drevne kliseurine od prvoga mladoga junaka do zadnjega sjedoga starca, doklo nisu bratskom slogom i uztrajnosti izvojštili sjajnu narodnu pobjedu, ostaviv tako najljepši izgled i primjer svomu potomstvu!

Na prvom mjestu nam je ovdje javno pohvaliti osobito čestite Roverce. Oni su došli na biralište u najvećem broju do 85 lica. Med njimi nalazili su se mnogi sjedi starci, brojeći preko 80 i godina dobe svoje, koji su svom osbiljnosti i junačkom uztrajnosti u borbi prednjačili svojoj mladjoj braći. Osim dvih malovrednika med Roverci drugoga prodanca nije bilo. Složni Roverci izvojštili su i odlučili p r v u n a š u pobjedu. Bez njih bismo bili sramotno propali. S toga, dični Roverci, od nas Vam hvala, a nagrada od Boga. Ugledali se u Vas sa sva buduća izborna vremena svi birači izbornoga Vodnjanskoga kotara!

Da vidimo sada, kako su se ponašali drugi birači ovog izbornog kotara u toli osbiljno izborno vrieme. Filipanci spavaju od nekada, osim maloga broja svjestnih poštenjaka, koji, pridruživ se nam, spasili su nam čast i osvietlali si lice; većina njih ostala je pako kod kuće i samo nekolicina prodanaca sliedila je slieposvoga prvoga prodanca Koroniku, koj je i ovaj put radio sa protivnike, dapače hotio je biti na prvom mjestu i njihov fiducijar! Vlastiti mu puk odsudjuje svojim postupanjem njegovo nečastno ponašanje u vrieme izbora. Prodaljani sami su prodanci. Med Kmićari i Puruškari našao se broj krčnih junaka, ali nije uzmanjkalo niti podlih prodanaca i izdajica. I onuda ostala je većina kod kuće.

A što naši Marčanci, koji su do sada znali u svako izborno vrieme držati se junački u borbi? Ako nam je danas u jednu ruku pohvaliti dičnu braću i sjedo već starce Belaso, koji su lipim svojim primjerom putili ostalo vriedne Marčane glasujuće za našu listu, to nemoremo s druge strane dostojno i po zasluzi njihovo ponašanje, i izdajstvo obilo Čalida, koji su se med Marčanci rodili, med Marčanci živu i med njima će umrieti. Ova zasliepljena dvojica htjeli su biti fiducijari taljanaške nespašene stranke, sato udri po popu i odvrada puk od njega! Ne tvrdimo, da su to činili iz osviedočenja; činili su tako po naputku onih u Vodnjanu, koji su se nadali, da će jim Čalić svojim mršavim upljivom kod puka marčanskoga pomoći opet do nagla propadajućega njihovoga taljanaškoga gospodarstva i to na porugu i zator vlastitoga naroda. Njima pomogli su u načelstom poslu od gospode dobro plaćeni „ženskali", obećavajuć svakomu braću pijat vonjavih biguli s tovarotinom i poderani forint za gadno izdajstvo. Na žalost moramo priznati, da su se zbilja i našli, koji su jim pošli na „vrgun", dočim je većina od njih svakojako preplašena ostala kod kuće. Na lipi izgled dičnih Rovorasca i sjajni uspjeh izbora nadamo se, da će toli Marčancem koli ostalej braći ovoga izbornoga kotara otvoriti oči i uši, da se u budućo nebudu dali više onako slieposti i slepo se prodavati taljanaškoj gospodi, puku na škodu, a sebi na ruglo i sramotu, već da budu znali bolje cieniti prvažno vrieme svakoga izbora i štovati više sami sebe i svoj puk.

Konačno nam je još nadodati, da je sve vrieme glasovanja vladao med birači najljepši red i mir, što na novo dokazuje mirnu i kretku ćud našega hrvatskoga puka, te zasvjedočava istinitost staro nam poslovlce: „Hrvat nikoga ne rani, već samo svoje brani". A da nisu bili naši birači napastovani huckanjem i izazivanjem od podmićene vodnjanske fukare, kako se to kod svakoga izbora događalo, imamo osobito zahvaliti revnom nastojanju poglavitoga gospodina viteza Alberta Conti-a ces. kr. kot. glavara u Puli, koj je sam glavom izboru predsjedao do svršetka i svojim nepristranim i odlučnim postupanjem stekao si štovanje i ljubav svih birača.

Tuča u Istri. Sa više strana Istre dolaze nam tužni glasovi o olujah i nevremenu, koje je biesnilo prošlog đedna širom Istre. Koliko nam je do sada poznato, potukla je tuča osavim ili dielomice sliedeća mjesta: Občinu Vertonelj, gdje je sve potučeno; občinu Cittanova, kojoj je također nanešena silna škoda; zatim občinu Milje sa okolicom, Plavje, Maškolo, Ospo, Černutić, nešto buzetskog Kraса, Klanac i Boku; na Buzeščini: Podvrh, Senj, sv. Martin, Strana, Sovinjak; u Voloskom kotaru Zvonečću i nešto Voprinašćinu. Na drugih mjestih učinila je voda silno štoto; tako je posve uništila livade pod Buzetom.

Izbornici Hrvati i Slovenci kotara Koparskoga.*)

Kad se je godine 1882. bio zahvalio na poslaničtvu u poročkom saboru dr. Lion, tad ste Vi izabrali mene svojim zastupnikom u istom saboru.

Kod občinito obavljenih izbora godine 1883. izabrali ste me opet, prem su pretivnici bili već tada napeli svoje sile proti meni. U saboru se je i uništilo Vaš izbor i držalo stalno, da me kod sliedećega izbora godine 1884. nečeto izabrati. Prevarili su se ljuto. Vaša vjera je čvrsta. Vi me i opet izabraste, a ja Vas, kao i sve Hrvate i Slovence Istre, u saboru zastupah i po svojih silah zagovarah.

Godine 1885. htjeli ste me počastiti još većom častju, zastupničtvom na carevinskom vieću. Vaši glasovi bijahu za me; al jer Vaši sami neodlučuju, i jer se je u drugih dvih kotarih tako postupalo, da još danas nije odobren protukandidat, Vi ostadosta u manjini.

Sa mnom se je već te godine počelo postupati čudno i htjelo, da odstupim od svojih načela i od svojega rada kao Vaš zastupnik. Mojim promještajem u Goricu mislilo se je, da gubim pravo dolaziti u sabor. I već mi se je bilo napisalo odluku, po kojoj, da već nisam zastupnik. Ja poduzeh proti tomu svoje koraka i dobih pravdu i pozvalo me i opet u sabor, gdje bijah i nadalje, koji bijah prije, uz načela, koja gojih prije.

Tješi me neizmjerno, da ste i Vi čvrsti uz načela, koja gojim.

Već lani, kad ste birali moga jednomišljenika za druga mi, poduzelo se je svega, da se taj izbor neizvrši, imenito pako htjelo Vas razcieplti u Hrvate i Slovence, koji bi se po misli obadvojih protivnika imali gledati kao neprijatelji, dočim su si rodjena braća, ljuboća se kao takva medju sobom. Dok nieto se za se zanimati počeli, bili ste „š č a v i" svi skupa; kad se lieno kao braća upoznasta i prema njim osvietlieto, tad Vas htjedoše razcieplati. Vi se nedadosta ni tim ni dim drugim odvratiti od muža zaustta za obće dobro.

Ljotos kušali oboji protivnici najprije proti obojici Vaših zastupnika svoga i svaćta. Kad su se uvjerili, da je uz Vašu stalnost nemoguće štogod učiniti proti obojici, stali su raditi samo proti jednomu. Nisu uspjeli ni tako. Vi ste odbili svo nagovore, svo spletke, svo navale.

Danas ste me opet izabrali za svoje zastupnike u pokrajinski sabor, meno već četvrti put. Ja sam Vam se već brzojavno zahvalio na povjerenju, koje u me postavljate i opetujem ovim tu zahvalu. Dodajem, da se ponosim takovimi izbornici, koji stoje čvrsto kao pećina, proti kojoj su uzaludno sve navale. Uz Vas meni makar još težil posao neće biti težak. Kad budu takovi svi Hrvati i Slovenci u Istri, kad se nebudu dali nikako nagovoriti, ničim prevariti, za nikakvu cienu podkupiti, od nikoga prestrašiti; kad budu svi svjestni svoje narodnosti i svojih prava, kad budu svi savjestno vršili svoje izborno pravo, kad se budu svi mogli ponositi svojim poštenjem, tad će nam svanuti bolji dani. Da to nije daleko, kaže napredak, koji smo ljotos učinili. Uz nas svih mar i rad, uz božju pomoć, mi ćemo sve daljo napredovati dotle, dok nedobijemo svega što nas ide.

Svaki put, kad me dosad biraste, bijah medju Vami. Bio bih rad došao i danas, a bio bih došao medju Vas i prije, da bijaše moći, kolika je volja i želja. Bijah bolan i nisam se još posve okriepio. Nastojat ću, da se u drugoj prilici s Vami sastanem, da Vas lico u lico pozdravim i čujem Vaše želje i pritužbe, u koliko nisu mi već do sad poznate i u koliko jih nebudem saznao od pojedinaca, bud ustmeno bud pismeno.

Dotle: Od Boga Vam zdravlje od mene pozdravlje!

U Gorici, 25. junija 1889.

Vaš zastupnik

Vjekoslav Spinčić.

Mojim biračem.

Budući ste me danas po drugi put izabrali Vašim zastupnikom, to je jasan dokaz, da odobravate moj dosadanji rad i postupanje na Poročkomu saboru, a ja Vam obećajem, da ću božjom pomoću istim pravcem i nadalje raditi, visoko držeć geslo: „Sve za vjeru i domovinu".

Težko ste na me brieme naprtili, al ja mu se ne otimljem, već za boljak našega siromašnoga i zapuštenoga puka pripravan sam ga i unapried istim požrtvovanjem nositi sa značajnim drugom i poznatim rodoljubom iz Baške g. Dinkom Šerbićem.

Uz srdačni i brateki pozdrav, Vaš

U Krku, 25. junija 1889.

Dr. Fran Volarić,

zastupnik za kmetsko občino političkoga kotara Lošinj.

*) Stiglo nam prekasno za posliednji broj. Op. Ured.

Dopisnica uredničtva.

Našim „pjesnikom". Za pjesme nemamo za sada prostora jer „inter arma" itd. Ustrpite se i

Priposlano.*)

Ja niže podpisani dajem občinstvu na znanje, sliedeče: U oči samih izbora u našoj občini, t. j. na 16. t. mj., bio sam pozvan od c. kr. političkoga poglavara g. Al. viteza Ellischegga, pa sam bio izpitan (što sam pripravan prisegom vazda znavjedočiti), tko je moju stranku podučio o izborih, zašto mi nedržimo s talijanskom strankom, nadodav i prietnju, da ću nas d a t i t u č i, ako nebudemo držali s talijanskom strankom. Ali sva ta grožnja nije pomogla (a to dokazuje uspjeh izbora) i mi niemo htili izdati našu krvnu braću.

S kakvim pravom je učinio gore rečeno korake jedan c. kr. politički poglavar o tomu neka sudo kompetentno oblasti.

Vrvari, kod Poreča, 20. junija 1889.

Mate Paulетić, posjednik.

Poglavitomu g. **Uršiću** c. kr. kotarskomu školskomu nadzorniku u Voloskom.

Čuo sam, da postoji zakon, koji zabranjuje učiteljem u obće agitirati i strastveno bacati se u izborne borbe. Ako je tomu tako, pitam smjerno Vas g. nadzorniče, kako može i smije nadučitelj u Lovranu g. V. Grosman no samo strastveno agitirati za talijansku stranku, već dapače i kupovati glasove za svoju stranku po 5 for.

Budu li i nadalje njegovi poglavari više vjerovali njemu nego li mnogobrojnim tužiteljem njegovim; budu li se i nadalje zatvarale oči i uši, da se ništa neviđi, nit čuje što g. Grosman govori i radi, tada doma biti još bolje osvjedočeni, da je g. Grosmanu u Lovranu sve dopušteno. Toliko Vam stavljam znanja radi poglaviti g. nadzornike.

Lovran, 2. julija 1889.

Ivan Košul,
občinski savjetnik.

*) Za strari pod ovim naslovom neodgovara Uredničtvo.

Lutrijski brojevi

dne 28. junija.

Trst	60	42	63	40	85
Lino	54	33	13	2	30
Buda	28	80	39	31	32
Innsbruck	61	48	59	73	88

dne 3. julija

Prag	31	50	84	80	15
Lavov	39	65	77	18	36
Hermannstadt	1	48	12	5	23

PROLJETNI LIEK. 10—10

Kao najstarji i najudatniji **proljetni lijek** za mlade i stare, za osvježenje i odpravu pokvarene krvi, preporučuju najslavnji liečnici već odavna uporabljivanje slovečke i odlikovane

žuhke budimske

Rákóczy-vode,

koju dakle posebice preporučati nije treba.

Glavno skladište u Trstu uvjek svježe punjene kod vlastnikah zdanca brade Lone Ivana Cillia; zatim kod *J. Serravallo*, to u *svih ljekarnah i mineralnih trgovinah.*

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Visokočastiti duhovščini

priporočam se vljudno podpisani v napravo cerkvenih posod in orodja iz čistega srebra, kinaškega srebra in iz medenine najnovejše oblike, kot

monstranc, kelihov,
svetilnic in svečnikov

itd. itd. po najnižji ceni. Zadovoljim gotovo vsakega naročnika, bodisi da se delo prepusti mojemu ukusu, bodisi da so mi je predložili načrt.

18—24 **Teodor Slabanja,**
srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17

Staro reči popravim, tor jih v ognji poslatim in posrebrim. Čč. gg. naročniki naj mi blagovolo poslati isto nefrankovano. 24—12

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Sredstvo koje nije tajno!!!

Od 14 godina priznato kao najbolje.
Nadpukovnijskog liečnika i fizika
dra. G. Schmidta

ulje za sluh

liečі brzo i temeljito povremenu gluhost, tak ušlju, bodac ušlju i u zastarjelih oporuj i u slučajevih. Najtrajnije sjedinjenje u ušljuh, kao i slabitnih odatra jujo se odmah, što tisuće originalnih svjedočba dokazuje. Cieva boci 2 for. — U Beču pravo sa zaštitnom markom kod ljekarnika C. **Hanbnera**, „Engel-Apotheke“, Beč, I., am Hof N. 6. — Glavno skladište za Hrvatsku kod ljekarnika Ede Tomaja u Zagrebu. 3—28

Marijaceljske želodčne kapljice
zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri: notevdnosti, slabosti želodca, ako se grlo stresa, napenjanju, kislem pokanju, keliki, želodčnem kataru, goreče (rzavci) pri preobilnej produkciji slin, rumenici bljuvanju in gnjusu, glavobolu, ako boli iz želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti ječi in pijač v želodcu

Varnost. znamka proti glistam, bolezni na vranici in jetrih in tudi proti zlati žili ali himorojdam. Cena stekleniči je z nakazom vred samo 40 nov., velika stekenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar „k a n g e l j u v a r h u“ *Karl Brady Kremsir, Morava.*

Marijaceljsko želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakej stekleniči priloženomu poduku za vporabo

Pristne dobe se skoraj v vseh lekarnah.

V Trstu: Lekarna: Antonio Suttina, — Lekarna: de Leitenburg, all' Ercole trionfante — Lekarna: Eduard de Leitenburg, alla Salute. — Lekarna: A Praxmayer, al due Mori — Lekarna: Pietro Prendini, alla Fontana Imperiale. — Lekarna: Benedetto Saraval, al Amazone Triomfance. — Lekarna: Benedeto Vlach Minisnai, alla Corte. — Lekarna: dr. Vittorio Serravallo al R. dantore (glav. skladiš.) — Lekarna: Biasoletto all' orso nero. — **Postojna:** Lekarna Fr. Baccarcich. — **Sežana:** Lekarna Philipp Ritschel. —

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in poneumajo se znagovrstno. — V znamenje pristnosti, mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gorijo varnostne znamko for mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je, bil isti tiskan v tiskarni g. Gucsk-a i Kremeriak (Kremsier). 41—52

Rogove češlje

za češljanje, prašinu i druge vrsti češalja nudja p. n. gg. preprodavateljem za

izvanredne cieno

Tvornica češalja

J. Knourek-a

Ivančice kod Brna, Moravska.

Podjetje Zimolo-vo

4—9

za sijajne pogrebe.

Pisarna: Corso št. 37; skladišče: via dell' Instituto št. 15.

Preskrbuje pogrebe, pronaša truplja kamorkoli, toliko po suhoim, kakor po morju, napravlja mrtvaške odre, ima veliko zalogo poslatenih mrtvaških trug iz kovin, bolo obleke iz organtina od 60 kr. naprej, obleke iz grimiza od 3 gold. naprej; bolo lakirane truge po 1 gold. in naprej, pajčolane in podglavnike za mrtve po 20 kr. in dražji; vence i trakove in napisi, vence iz porcelana in biserjev, kamelje s pajčolani od 14 kr. naprej; sveče, svetilke in vse potrebne mrtvaške rečі se dobivajo pri

Podjetju ZIMOLO, Corso št. 37

po tako nizkih cenah, da se mu ni bati tekmovanja.

Podjetje Zimolo-vo za sijajne pogrebe.
Pisarna: Corso št. 37; skladišče: via dell' Instituto št. 15.

NAJNOVIJI IZUM

sumpornjača „Zabeo“

patentirana u svih državah.

Na stalnoj izložbi u Napulju: velika zlatna kolajna.

Na visokoj izložbi u Trstu: kolajna iz brunza.

Sumpornjača „Zabeo“, najnoviji izum na *dvostrukim tjeranjem zraka* služeći za poljpavanje sumpora i drugog praha proti trtnoj bolesti, jest između *stotine izložbenih predmetah odlikovana u Norenci na zadnjoj međunarodnoj izložbi pripravah proti trunom ušćem i drugimi trsu škodljivih sredstvu* srebrnom kolajnom I. vrsti, to je iskušana i neopravsiva koristi. Isti je izum po ministarstvu poljodjelstva, obrta i trgovine odrejen za agrarni muzej u Rimu. Jednostavna i čvrsta konstrukcija toga izuma omogućuje uspješ. *dvostrukim tjeranjem zraka:* izbacuju i posipljuje prašak lakim kretanjem; posebni napor nadokvaljava uvrieženje sumpora ili praha u unutarnjost aparata, i tim mu čuva trajnost, a jer je providjena dvostrukom oluvi, može se upotrebiti i kod rasnih prilikah.

Ogromne narudbe toga koristonosnog izuma, koje prelazeće prošlih godinah od svih vinoproizvodnih predielah, opravdavaju pohvale i prednost, koje su predpostavljale svim drugim njihovim.

Izumitelj pridržaje si zakonom zajamčenim pravom postupati proti patvorenju i ponarejenju njegove sumpornjače.

CIENE:

Franco u skladištu Trst bez carine
za narudbu od 1—24 *sumpornjačah*, kom. f. 2.—
„ „ „ 25 *sumpornjačah* naprot „ „ 1.90

Franco carina za pokrajine:
za narudbe od 1—25 *sumpornjačah*, kom. f. 2.50
„ „ „ 25 *sumpornjačah* naprot „ „ 2.35

Cieno za omoti:
obitak iz drva za jednu sumpornjaču **40** nvč., od 2—5 sumpornjačah **60** nvč., od šest sumpornjačah naprej, komad **10** nvč.

U istarske luke odpremaju se bez obitka.

OPAZKA. Narudbe neprimaju se, ako li se novac istim neprilozi. Neprimaju se takodjer niti proti pouzeću, a niti na otvoreni račun.

Glavno i jedino zastupstvo i skladište za **Trst, Rieku, Gorieu, Istru i Dalmaciju** kod tvrdke:

ENRICO PEGAN

U TRSTU — lloydova palača, via Mercato vecchio br. 4 — U TRSTU

Gornja tvrdka ima na skladištu ux umjerene cieno sliedeće predmete: Sisaljke i lakomice za vino, stiskalnice za drozdje, druge sprave za gnječenje i mulenje grozdja, sisaljke za bunare, štrcaljke za vrtlo, potrebite sprave za uvedenje vode, gasa i elektrike to za razne zgradbe, podrumske sprave, svakovrstne vage, preše za kopiranje listovah. — Predmeti za domaću snagu: Kace i stolice za kupelj sa aparatom za grijanje, lievak, somicupi, kačice za pranje noguh, žare, kace za pranje, elysopompe, zrcala za toiletu, prozračnici, lakomice za vodu, šifone za kiselu vodu, ledenice, štednjaci, željezne peći, predmeti za krovet, željezno pokućtvo, drvono pokućtvo za šetnilšta, drvono pokućtvo osobito za djecu — Predmeti iz gume za tekničku porabu, platno iz gume za krevete, razni predmeti za omotavanje, materijal za odpremu robe, kišne kabanice i razno konfekcije, ručice, naslonjači i brukvice za „canapée“, nepromočljivi zastori, paviljoni iz nepromočljivoga platna, linoleum, kartoni i škrilji iz asfalta. — Preuzimlje se uvedenje vode, gasa i elektrike, umještenje kupkah, žarah i pribavlja svakovrstno drugo potrebode. — Cienici, proračuni i razjašnjenja daju se na zahtjev svakomu. 5—1

TVRDKA

Bernhard Ticho

Brünn, Krautmarkt 18,
(v lastnej hiši) 20—16
pošilja proti povzetji:

Tkana ovčja volna
dvostroke širokosti, trpežna, cela obleka, 10 met. for. **6 50**

Indijski Foule
volne, dvostroko širok, cela obleka, 10 met. f. **5**

Novosti za obleke za gospe
po najnovejšej šegi pregasto. Blago v vseh barvah, dvostroko. 10 met. f. **8**

Crni Terno
saksonski izvod, dvostroko širok, za celo, bleko, 10 metrov f. **4.50**

Pregasto blago za obleke
60 ctm. široko, najnovejši vzorci, 10 met f. **2.50**

Volnati rypo
v vseh barvah, 0.6 ctm širok, 10 metrov f. **3.80**

Dreidrath (Trožičje)
najboljša vrsta, 60 ctm. široko, 10 metrov f. **2.80**

Aquard blago
60 ctm. široko najnovejši vzorci, 10 metrov f. **3.50.**

Francoski Voal
10 metrov, elegantna obleka, ki se daje prati, for **3.—**

Košulja za gospode, lasino delo
bela ali pa vaile 1 kos I. f. **1.60**, II. f. **1.20**

Ženske košulje
iz alfona in platna, fino platene, 3 kom for. **2.50**

Ženske košulje
iz močnega platna sa čipkami 6 komadov f. **3.25**

Dom. če platno
1 komad, 30 vatlov ⅞ for **4.50**
1 „ 30 „ ⅝ „ **5.50**

Kiug-Webe
boljše no go platna
1 koma. ⅞ širok, 30 vatlov f. **6.—**

Sifon
1 komad, 30 vatlov, I. f. **5.50**, najboljša vrsta f. **6.50**

Kannafas
1 kom. 30 vatlov, lila f. **2.60**
1 „ 30 „ rudeč „ **2.20**

Kanavas iz niti
1 kom. 90 vatljev, lila in rudeč f. **6.—**

Okeford
za more pr ti, dobre vrste, 1 kos 30 vatlov f. **4.50**

Angl. Oksfort
najboljši, jako preporočljiv, 1 komad, 30 vatlov f. **6.50**

Garnitura iz ripsa
sestoječa iz 2 postelj ih pregrinjal in namiznega prta sè svilnatimi franzami for. **4.—**

Garnitura iz jute
2 p s'elnih pregrinjal in namiznega prta s franzami f. **2.50**

Jute zastor
turški vzorci, vodpolni for. **2.80**

Holandske dolge prepruge (ostanki)
10—12 metrov dolge, 1 ostanek f. **3.60**

1 Poletna ogrinjača
⅞ dolga samo volne f. **1.20**

Konjska plahta
jako dobra, 180 ctm. dolga, 180 ctm. široka, f. **1.50**

Odeje za fijakerje
sarakorumene, 1 komad f. **2.50**

Tovarno skladišče suknega blaga

Brnsko sukno
Odrezek 3.10 m trov za podpolno možko obleko f. **2.75**

Moderno sukno
3.10 met., jako fino kompl. možko opravo, for **6.—**

Poletno češ jano sukno
ostanek za kompl možko opravo, more prati, 3.40 m. dolgo. f. **3.—**

Brnsko moderno blago
Ostanek za podp lno možko obleko 3.10 metrov dolgo for **2.50**

Priložnost za kupovanje!
Brnski ostanki sukna.
1 ostanek za 1 kompl. možko obleko 3.10 met. for **4.50**

Blago za površje suknje
najfinejše vrste; za celo suknj f. **8.—**

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči

Elegantno izvedena zbirka uzorcev z 400 znamkami g. krojačem nefrankovano.

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

Tiskara **Dolenc.**

Broj 28. U Trstu 6. Julija 1889. Godina XX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlane se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi, od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opstovanja uz pogodbe za upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošlu valja točno označiti.

Komu list nadodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 28

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Ovim mjesecom otvorila se predplata na naš list za drugo polugodišče. Radi toga molimo naše predplatnike, kojim ističe predplata koncem ovoga mjeseca, da istu na vrieme obnoviti izvole.

Upozorujemo ujedno naše mnogobrojne dužnike, da već jednom ovršo svoju dužnost, jer ćemo inače postupati proti njim onim načinom, kako njim neće biti milo.

Izdavanje lista stoji nas silnih žrtvah, pak imademo pravo, da zahtjevamo od svakoga, koji list čita, da nam to žrtve i nositi pomaže.

Predplata iznaša za mogućnije for. 5 na godinu, a for. 2.50 za pol godine; za seljake for. 2 na godinu, a for. 1 na pol godine.

Novci molimo, da se šalju samo poštarskom naputnicom.

Uprava „Naše Sloge".

Baron Pretis.

Namjestnik za Primorje, prosvišeni gosp. baron Sisinio Pretis-Cagnodo, tajni savjetnik Njegovoga Veličanstva, postavljen je u stanje mira previšnjom riešitbom od 3. julija o. g. Drugom odlukom istoga dana imenovan je baron Pretis doživotnim članom gospodske sabornice u Beču.

Poslovi namjestnički u Primorju izručeni su medjutim dvorskomu savjetniku vitezu Rinaldinu.

Naša je dužnost proći letimice u glavi vladanje njegove preuzvišenosti na Primorju, a to odkad je baron Pretis po drugi put došao u Trst, dakle od polovice 1879. do suda, oto punih deset godina.

Ljudem osvjedočenja mi skidamo kapu, pak bili kojegod službe, kojegod naroda. Tako i baronu Pretisu, dok je i koliko je radio iz osvjedočenja.

Ljudi, koji se razumiju u financije, govore, da je vrlo naučen u tih stvarih i hvale ga u velike. Je li baron Pretis bio isto tako sretan u namjestničkovanju, to je veliko pitanje, i mi s naše strane otvoreno kažemo: ne, jer imamo težkih razloga za to.

Nije ti gore stvari nego kada krepka glava štogod upili, da je dobro, a nije dobro. Tada skače od pogreške do pogreške.

Baron Pretis bio je namjestnik ovih krajeva, gdje se križuju dva velika plemena: latinsko i slovinsko; prvo opojeno, odgojeno i oddavna utvrdjeno u svojoj narodnosti talijanskoj; drugo tek budeće se i sloneće na bližnju svoju braću Slovence i Hrvate, koji knjigom u narodnom jeziku podavaju duševne nauke Istrijancem slovinskoga rodu.

Na takovu mjestu baron Pretis bi bio morao znati, da slovinski puk Primorja, to jest: Gorice, Trsta i Istre nema starodavnoga plemstva, koje bi mu bilo zagovornikom pri svietloj kruni, da nema bogatstva, čim bi lagljo odhranio mladeži za državne i privatne činovnike i za dobre nauke, da nema ni srednjih škola u svojem jeziku, da nema u mnogih krajovih od Ita živiti, da su još jake uspomene na tudje mletačke gospodatvo u nekih ovih stranah, da slovinski puk u Primorju, kad bi bio sretan i zadovoljan, postao bi najjača poluga državne i dinastije za dugotrajni posjed svih ovih krajeva, po kojih Austrija ima divnu morsku obalu i mornare ratne i trgovačke, kojih slava cielim svietom slovi. A da se je u svojoj misli zanosno u ono starodavno vrieme sve do neumrle naše maike Marije Terezije, baron Pretis bio bi imao znati, da je slovinski puk Primorja od onda do danas slavno, ponosito i častno pronosio po svih morih svieta crveno-bielu zastavu austrijanske kuće!

Prema tomu cesarski namjestnik bio bi morao nastojati svimi silami, da se ovaj naš puk pridigne tjelesno i duševno, pak da zauzme mjesto, koje ga po položaju i po dobro shvaćenom interesu države ide.

Ali njegovu preuzvišenost morila je druga kriva misao, te je tako ubijala njegove plemenite želje za gospodarstvenimi poboljškami, da se ove ni nepoznaju. Temelj bijaše pogrešan, zgrada nije mogla napredovati.

Ta pogrešna misao jest: da u »austro-ilirskome« Primorju postoji hrvatska iredenta, kojoj treba svimi silami na put stati.

Prema tomu načelu uredjena bijaše ovih 10 godina sva politika zemaljske vlade u Trstu.

Gdje je silom narodne svieti morao uzmaknuti talijanski jezik, tu je svaku njegovu stopu pokrio jezik njemački. Pogibelj toga postupka očita je, kad se uzme na um, da je onda lahko bilo na svakoga Hrvata, koj to nije mogao odobriti, pretom pokazati pa reći: glo, nisu li to butovnici.

Njegova preuzvišenost sama postavila je teoriju ili nauk, da roditelji nemorsju svojoj djeci dati prvu obuku baš u svojem jeziku. Posljedica toga bila je: otvaranje čisto talijanskih škola u mjestih napučenih čistim slovinskim pukom.

Pojedini službenici, znajuć kako moćni naslon imaju za sobom, mogli su najtvrdovratije svoje namisli provadjati proti osvjedočenju većine, i proti praktičnoj koristi, koja mora biti prvi zahtjev dobre uprave.

O kakvoj promjeni upravnoga sustava, koj se je posve preživio, ako i jest kada bio dobar, ni rieči za sve ovo vrieme.

Govorilo se je napokon na sva usta, da je zloporaba, koju treba svakako izkoreniti, što se u nekih crkvah barem od petsto, šeststo godinah Boga hvali u hrvatskom jeziku.

Plodovi takve politike nisu mogli izostati i pokazali su se obilno.

Potisnuti u kraj kao zapuštene sirotice, mi smo morali mukom mučati, da se neizvrgnemo pogibelji najveće zloće i ogovora, jer je i u Beču i u Tratu obćenito bilo osvjedočenje, da barona Pretisa nemože nitko zamieniti u Trstu, jer samo on razumije i ima sile, da štiti najveće državne interese na Primorju.

K svemu slu za nas pridošle su još i razne poruge. Ima tomu par godinah, da je ustavovjerni list gradački branio trščanskoga namjestnika tim, da neka se vidi kako su pod njegovom vladom napredovali Slovinci u Primorju, kako su predobili više obćinah, suborakih mjestah itd.

To je sbilja poruga za nas, koji sami znamo kako smo krvavo odrkali one neke stečevine.

Dok smo mi u deset godinah u istinu mnogo nazadovali, ako se u račun uzme koliko bismo bili morali napredovati, da ovdje vladaju zdrava načela — dotle je talijanski diel pučanstva napredovao silno, sve na našu štetu.

Da ne daljimo evo u kratko naš zaključak: baron Pretis u osvjedočenju, da brani državni sustav dualizma, komu je vierni pristaša i tvrdi zagovornik, nije dao nam napredovati. Najveća pogreška po našem sudu, koju je on učinio, jest ta, da je zaboravio na to, da dualizam nije država, nego samo jedan oblik, u kojem se ona sada očituje, i da Slaveni Primorja nemogu tomu obliku državo nikad biti prijatelji, dokle god su prisiljeni računati, da za volju toga državnog oblika, nemogu napredovati kako bi bilo pravo i Bogu ugodno.

Mi se ipak nadamo, da je njegova preuzvišenost u najposlednji čas došla do osvjedočenja, da nijedan oblik države nemože ove krajeve učiniti sretnimi dok se velika većina puka: to jest Slovinci Istre, Trsta i Gorice nebudu čutili sretnimi i zadovoljnimi.

O drugoj strani medalje govorili su dosta listovi, koji nisu naši osobiti prijatelji, i njegova preuzvišenost jih je bezdvojbeno dobro pratila. Mi se usudjujemo samo jednu iztaknuti, koju oni listovi nisu spomenuli, a ta jest: da »djeca«, koja po Primorju amo tamo bace koju petardu, godinami rastu kao svako stvorenje, i da je nas Slovinacah Primorja sveta dužnost čuvati svoju kožu, da nas nebi opaklo kad ova djeca ponorastu i budu gotovi ljudi.

Njegovoj preuzvišenosti spominjemo hrvatsku poslovicu: »Će iz daljega, to iz dražega«, te ga molimo neka u svojem dalnjem poslovanju nezaboravi, da su mu Slovinci Primorja zadali najmanje neprilikah.

Izbori fiducijara

na otoku Krku.

(Konac.)

Za Omišalj su se protivnici mnogo nadali, držeć da će ondješnji obćinski tajnik, koga je također dr. Stanich osobno pohodio, pokrenuti talijansku stranku. Medjutim hvala nastojanju rodoljubnih Omišljana, razplinule se šarenjačke nade i fiduciari hrvatske stranke bili su jednoglasno izabrani. Kako nam rekoše, gosp. Lascinc se u Omišlju osobito o tom zanimao, da li su prisutni članovi izbornog odbora gg. dr. Niko Fabjanić i pop Niko Turato. Videć, da neima protivne stranke, izjavio je, da se na to, što je koje ime pogrešno uneseno u izborne listine (recimo N. N. od N. mjesto: N. N. pokojnoga N.) neima paziti, čim je povjerenstvo osvjedočeno o istovjetnosti osobe. U Baški smo ga vidjeli drugoga mnienja. Kažu nam i to, da je u Omišlju nekim osobam hvalio dra. Stanicha kao izvratnog rodoljuba. Kako se vidi, dr. Stanich je imao dobro pomagače. Uvažujuć susretljivost gosp. Lascinca, nekolicina izbornika sajova u gostioni, gdje je odsjeo, uz hrvatsko pjesmo i nekoliko slovenskih. Naravski nije uzmanjkala niti ona: „Bio proklet izdajica" itd. itd.

Duhovski blagdani prekinuli izboro na otoku, all no izborno gibanje, koje se dapače podvostručilo. G. Lascino dne 9. t. mj. izgubio skoro cieli dan u krčkom poreznom uredu, a u večer odmah odputovao za Baška. To nam dalo u oči i upozorilo nas, da se tuj nekakva zasjeda sprema. Pratio ga u Baška c. kr. porezni činovnik Robert Thedrez, te se tu dvojica iza polnoći još vidilo po ulicah novobaščanskih.

Nadodje 1 dan 11. junija, kojeg se dana biralo u Dobrinju i Baški.

U Dobrinju bili su pokušali nekoji krčki kruhoborci zasijati svoje otrovno sjeme. Vidili smo nekoje Gabonjare i Razopašnjane, koji su se za čašu vina prodali u Krku krčkoj fukari. Ipak se ne pokazaše kod izbora, jer jih bilo sram njihova izdajstva i jer su uvidili, da proti složnim Dobrinjcem njihovih deset glasova ne vriedi. Sila je bila naših izbornika prisutnih kod glasovanja, do 200 njih. Ipak, da se ne gubi badava vremena glasovalo jih samo 40 jednoglasno za predložnike hrvatske stranke. Tim izborom bio osjegurana većina našim zastupnikom, to u znak toga zagruvašo u Dobrinju mužari, a hrvatska pjesma znori u pučanstvu. Pod večor se jedva razidjoše izbornici, a vriedni Poljani i Šilari svi zajedno uz pratnju harmonikara, koji njim je poput guslara pjevao junačke narodne pjesme.

U Baški se medjutim igralo drugo kolo. Desetnici i nekoliko pridanih priropina obilćali dan i noć kuće izbornika. Nekoga se strahovalo, drugoga varalo; tako se je Dražano strašilo, da će jim Vrbničani uzet svu komunadu. Starobašćanom obećivali, da će badava dobiti pašu na obćinskom pašnjaku Krase; Juranovdvorcem i drugim pak, da će njim urediti riečku i da će njim izposlovati, da badava poku po volji rakiju itd. Gdje se nije dalo tim sredstvom uspjeti, tu se upotrebilo novac. Protivnici su tolliko stalni bili o svojoj pobjedi, da se c. kr. žandermerijski stražmeštar htio okladiti za 500 fr. „che il nostro (sic!) partito guadagnerà" t. j. da će dobiti talijansko-šarenjačka stranka. Ali nisu spavali niti naši. Doletela bašćanska mornarica iz raznih dalekih krajova; čak iz Visa bilo jih, to se složili u bratsko kolo sa stalnimi probivalci. Tko da odoli složnoj braći i svetoj stvari, za koju se borili? Tako je glasovalo naših 118, a protivničkih 79. Naši izbornici vladali se mirno i dostojanstveno, akoprem često po protivnicih izazvani, jer se znalo, da se s neke strane nije nastojalo o drugom, nego li izazvati smutnju. Da službeni pritisak bude što veći, patrulirali su ulicami tri žandara i šest financijalnih stražara. Dva se izbornika bila porječkala, pak priskoči obćinski pandur, da jih umiri. Na to ces. kr. žandarmerijski stražmeštar Gismoona zgrabi obćinskog pandura i hajd snjim u zatvor.

Drugi je pak posao bio u izbornoj dvorani. Tuj gosp. Lasciac nedopušta, da si občinski načelnik izabere pisara za bilježbu glasovanja po svom uvjerenju i povjerenju, tuj isti gospodin ne dopušta, da se članovi povjerenstva niti za — časak odaljče iz dvorane, da neobće sa vanjskim svietom, to je tako jedan član bio se za čas udaljio u bližnju sobu, ali ti ga zgrabi žandar i šuk s njim nazad, zaključav vrata. Dodje izbornik-svećenik iza kako bje već pročitano njegovo ime, te htjede čekati dok bude pročitan sav imenik, al dà, naskoči gosp. Lasciac, te mu naloži, da ili neka odmah glasuje, ili nek ide van. Dvie djevojčice bilo na prozoru susjedne kuće i eto c. kr. žandarmerijskog stražmeštra, gdje jim zapovieda, da se povuku u kuću, inače da će jih zatvoriti. Dok se tako postupalo s našimi izbornici i povjerenstvom, protivnikom, makar i neizbornikom, bilo na volju ulaziti i izlaziti iz dvorane. Ali drugo iznenadjenje bilo priredio g. Lasciac našim izbornikom. Dan prije uzeo sobom izborne listine, te na temelju nekakvih utoka izpod potvrde kotarskog glavarstva uvratio 35 novih izbornika, koji nisu bili prije uvršteni u občinske listine i od kojih se za nekoje dvoji, da li plaćaju što poreza. Izbornom povjerenstvu gosp. Lasciac nedopusti, da pregleda utoke, to se isto ogradilo proti toj nezakonitosti i nije dozvolilo, da se pripusti glasovanju ta tridesetipetorica, akoprem bi nekoji bili glasovali za hrvatsku stranku. To je ponukalo g. Lasciaca, da **zatvori zaključenjem izbora od 3 sata p. do 7½ sati**. Medjutim izbrisan glasove dvijuh umirovljenih svećenika, te je ostalo naših 116. Dok je g. Lasciac zatvorio zaključenjem, letili su protivnici nobi li još koga izbornika dopoljali, ali na svu silu dopeljali samo dvojicu, to je pravom neki od naših dovikuo g. Lascíacu: „Ne dovedete li mrtvih iz grobija, ne ćete nas pradobiti". Pokušali protivnici i to, da se prikaže drugi za pravog pozvanog izbornika, nu ni to njim nije uspjelo, jer ga povjerenstvo prepoznalo. U 7½ sati g. Lasciac, ne znajuć, kako da se izvuče iz škripca, **izjavi, da su izbori zaustavljeni**, to se odmah odputi u Krk. Iza dva dana dodje u Krk i ces. kr. glavar Zueck, te občinski članovi povjerenstva mu podniešo utok proti nezakonitom postupku g. Lasciaca. Na to se c. kr. glavar odluči, te potvrdi izbore. Primjećujemo, da protukandidat dr. Stanich, čim mu bjo javljena zaustava izbora, kronuo je odmah iz Pule u Lošinj, a odovud sa listim parobrodom, s kojim i ces. kr. glavar, put Krka. Čim se dočuo u Baški glas o potvrdi izbora, obdom vesolju no bjo kraja ni konca. Brodovi i kudo se oklitlo zastavami, i pucanjo mužara razglasi u bračanskoj dolini vesolu viest. Protivnici pak pokunjeni zatisli se u zapećak.

Tolike o izborih na otoku, a pri konou srdačna hvala rodoljubom, koji se nauzoli za dobar uspjeh i izbornikom, koji su neustrašivo vršili svoju državljansku dužnost i glasovali za fiducijaro, kojih poznamo kao kremenjake Hrvate i koji su dne 25. t. mj. jednoglasno dali svoj glas predložnikom hrvatsko stranke.

DOPISI.

U Barbanu početkom julija 1889. Kako Vam dne 17. pr. m. brzojavismo, izabrano je bilo onog dana u Barbani 7 naših vjernih fiducijarah sa 89 glasova; protivnička škoda dobila je samo 20 glasova. Mislimo, da će ovi brojevi osvjedočiti „Bumbera" i njegovu svojtu, da hrvatska misao na Barbanšćini nije „pianta esotica", da ovdje živi hrvatski narod, a da krnjelske nadošlice propadaju moralno i materijalno i da ugled, koga si bijahu himbono kod puka zadobili, sasvim izgubiše. Već se no čuje od ovoga puka kano jedanput: „Krnjeva čuda možu". Barbanci nisu zasvjedočili gornji navod samo ovom pobjedom, budući Vam je poznato kako, nije tomu još ni godina dana, nadvladasmo protivnike kod občinskih izbora. Neprocstaje našim nemirnjakom dakle drugo nego, ili povratiti se „sulle patrie montagne" — makar ako hoće i na Aponin, ili u miru živiti s narodom, koji ih je jedan put prekomjernom gostoljubivošću primio, i poštivati njegova narodna prava. Kano drugdje, tako i ovdje upotrebiše gospoda svakakva sredstva, da provare našega kmeta. Sa svakim su se sada kumili, rukovali, milo i drago pozdravljali, kao kad je lisica petcha zvala, da sa stabla sadje. Niske pozemuljke nisu nikad imale toliko gospodskih pohoda kako sada. Krnjelski Rotšild iz Vodnjana sam je glavom po naših selih obletavao i sladko hrvatski govorio (che ironia!). Novac, koga je talijanska stranka dala svojim vjernim u Barbanu, nije im ništa koristio; našim kmetom gadila se Judina plaća. Trojica ovdašnjih krnjela napuniše si ovom prilikom dobrahno žepove; odtuda veliki gnjev sa strane gospode Vodnjanske na njihove sluge u Barbani, jer da je izmedju potrošena novca i 20 dobijenih glasova velika razlika. Kako im nije novac pomogao, tako im nije koristio niti glas barbanskoga načelnika.

Protivnici, naučni na dan izbora na trgu mamiti, strašiti i mititi, već ranim jutrom na dan izbora izgubiše svu nadu. Naši birači dodjoše sa raznih podobćinah složno kano brat sa bratom. Prvi dodjoše Rakljanci. K njim se protivnici niti no približiše; oni su već poznati sa svog čistog narodnjeg poštenja. Onda dodjoše naši vrli Šujinci i dični Bločani koji su uvjek bili najvjerniji birači na Barbanšćini; njih se more usporediti sa najprobudjenijimi birači u Istriji. Zatim dodjoše složno i Pornjanci, koji još nikad kao sada nisu pokazali toliko oduševljenja i sloge za narodnu stvar. Na trgu se nije agitiralo ni s jedne ni s drugo strane; naši nisu trebali agitacije a protivnikom bijaše nemoguće, jerbo su se naši držali u skupu kano nepredobiva tvrdnjava. Svršetak izbora pozdravi naš puk neopisivim veseljem: „živio"-klici i narodnim pjevanjem.

Volosko dne 5. julija 1889. (Občinski izbori). Doskora birat će se u Voloskom i Opatiji, koji zajedno čine jednu občinu, novo občinsko zastupstvo. Već više od 25 godinah je načelnikom voloskim poznati g. Gustin Rajčić pače Raicich, a njegovimi savjetnici Talijanaši voloski. U tih 25 godinah talijanaške upravo ništa se dobra nije učinilo u Voloskom, a gdje se je moglo što zla učiniti, učinilo se ga je sigurno. Sasvim tim dosada kod ponavljanja občinskog zastupstva nije bilo nikakve izborne borbe, nikakve pripravo i na upravi ostalo uvjek isto osobe.

Sad se vromena promjenila. Sad uzliva Opatija svjetski glas. U nju dolazo velika gospoda i krunjene glave, to se uvidilo, da dosadanji načelnik i njegovo zastupstvo neodgovara više zahtjevom vromena i okolnostih i pojavila se stranka, koja hoće, da stvari promjeni.

Sad se za prvi put na Voloskom oxbiljno o tom radi, da u občinsko zastupstvo dodju drugi ljudi, da se starine pošalju u muzej, kamo spadaju, a da mladji ljudi, koji su voljni i željni štogod dobra za svoje rodno mjesto učiniti, upravu občinsku u ruke uzmu. Sram mora probiti iz čela svakoga pravoga Vološčaka i Opatijca kad stupi u občinski ured, koji više sliči nekakvoj ropotarnici nego uredu; kad pomisli, da stranci, koji ovamo dolazo nuzaju, da i ovdje imamo načelnika i zastupstvo, da nemamo stana za župnika ni kuće za občinski ured, da nitko od občinarah nezna i nemože znati kako se sa občinskim imetkom upravlja; da glavom občinom upravlja i ravna, ne načelnik, nego čovjek, koji je do jučer jedva znao napovjedati jednu „tiramolu" na brodu i koji sada kao svemogući občinski milosti dajo i uzkraćujo, kako mu se već čini polag političkog osjećanja i mišljenja molitelja i polag većih ili manjih zaslugah za talijanašku stvar u ovih krajevih.

Svo je to već i vrabcom ovdje poznato i zato sve što zrelije misli, želi, da se stvari jednom već promjeno.

Stranka, koja ide za boljom upravom občinskom mlada je al jaka, tako da je nado, da će kod predstojećih izbornah pobiediti. Ta stranka jaka je u prvom i drugom izbornom tiolu, dakle ima za sebe inteligenciju i posjed; protivnici upiru pako svoje sile na treće tiolo, na ono pučanstvo, koje se najlagljе nagovoriti i prevariti dade. I zbilja, protivnici nagovaraju, varaju i straše samo najniže slojeve pučanstva i to na tako bednet način, da je u istinu čudo i pomisliti, da se još koji nalazi, tko im vjeruje. Strašo ti delije prosti puk, da ako dodju drugi ljudi na upravu najmo Hrvati, da će morati plaćati silne davke od svake kokoše, od svakog jajeta, da će se glavara plaćati sa tisućami, da će biti potreba tajnika sa debelom plaćom, da će se svaki korak novoga načelnika morati forintami plaćati, da će s njim morati govoriti samo s klobukom u ruci, da će se u školah samo hrvatski učiti, da se na ulici neće smieti već niti govoriti drugčije nego hrvatski, u obće, da će Volosko i Opatija propasti ako i nadalje neostane za potestu Gustin, koji se dostoji i od Kateti Andomo prezu uzeti i sa pulicaji u potešarij žmuljić rakije popiti. Evo na taj način agitira se med u svakom pogledu. Premda je istog dana prostim pukom i za čudo nalazi se ljudih, koji tomu vjeruju i vele, da treba, da Gustin ostane i nadalje za potestu, „zač da njomu ni treba klobuka sokrit".

(Konac slledi).

Franina i Jurina

Fr. A znaš Jure, da su se dali i neki Boljunčani, Šušnjevičani, Letajci i Pažani prodat na dan balotacijoni na kobilinu, pullća i biguli?

Jur. A od kuda im je sve to došlo?

Fr. Kobilinu da su dobili od „fjurina", pullć da je bi domadega šklata, a biguli da su došli iz Pazina.

Jur. To su dakle ti prodanci imali voli obed?

Fr. Tako, tako, kobilinu i biguli, da su skoncumali kmeti, a pullć da je bi za podrepnice, župane i šudilne.

Jur. Ter on dan je bila vilija?

Fr. Ča je gospodi mar za viliju, ni za Boga, a prodanci su ti sto put huji od Jude Skarijota.

Jur. Sram jih bilo!

* * *

Jur. Kvak, kvak, kvak, ala ljudi za fjurin i po, ki će za gospodu!

Fr. Dog mi griho prosti, da si žaba, da tako kvačeš?

Jur. Nis ja žaba no, lego tako sam čuja po žabje kvakati nikega propalitou va Marčane, ki vavik diku švače, kad je kupova Marčance za crvenu lištu.

Fr. Pak ča se je proda ki Marčanac za fjurin i po?

Jur. Su se prodali niki, su, aš je bia i njimi anka niki trbušina, ki glavom trepi i starost si proklinje, kemu da su na dan balotacijoni ostala još tovarska kopita od ušine.

Fr. Ala sram jih bilo prodati se za ono šolde; tr sam ja prodà niki dan na samnju va Savičenti svoga tovara za 15 fjurini.

Jur. Ala dragi ti, kad bi se prodanci sramiti mogli, no bi se ponizili pod tovara, no.

* * *

Fr. Juro, poznaš paljuh iliti paljulja?

Jur. Kako nobi; paljuh se zovo neka visoka, tanka i suha trava.

Fr. Ma u Modulinu da zovu paljuh nekega visokega, tankoga i suhoga čovika.

Jur. Aha! sada vidim. Spoznà sam toga dugonju luni, kad sam tamo doli bačvo nabijа.

Fr. Ma zašto no glodaju Modulinci odobiliti ga, da im ne dela sramotu onako suh.

Jur. Ter da glodaju podobiliti ga, jer da su ga pred dva lita uza manjaduru privezali.

Fr. Al kako se vidi on je još uvik suh.

Jur. Ma ča ne moru Modulinci do gospoda, jer da su ga na dan balotacijoni u Puli dobrahno ciganske mrlo najili.

Fr. Viš! viš! ma će mu dobro gospoda Puljska.

Jur. Ma i Vodnjanska gospoda da će mu jako dobro, jer da mu ni na 25. junja u Vodnjanu do sita pullća friganoga falilo.

Fr. A je još kigod iz Dolinšćine bija na tom ciganskom piru?

Jur. Čuja sam, da ih je dosta bilo, ma najviše da su se omastili Tonin i Kučaja. Tonin, da od onda svaki dan dvi unče šalamara pije, a Kučaja, da se je naduja.

Fr. Sam reka ja, da će ona mrcina kogagod ruvinat.

Različite viesti.

Narodna veselica koju su priredila sva slovenska društva Trsta dne 6. t. m. u vrtu „Al mondo nuovo" izpala je krasno u svakom pogledu. Premda je istog dana poslijo podne nešto kišilo, sakupilo se je ipak toliko mnoštvo Slavenah Trsta i okolice iz svih slojeva, kako to redko biva. Troškovi bijahu prilično veliki, a ulaznina nizka, pa je ipak ostalo preko 170 for. čista prihoda, koj je namienjen pleminitoj svrhi t. j. družbi sv. Cirila i Metoda. Krasan i raznolik program bijaše izveden na sveobće zadovoljstvo, te tako možemo bez protjerivanja kazati, da je naša veselica postigla podpuni moralni i materijalni uspjeh.

Nered na pošti. Pod tim naslovom pišu nam iz Omišlja na otoku Krku. Nedavno potužismo Vam se g. uredniče, da nam dolazi prekasno Vaš velecienjeni list, te očekivasmo, da će se tomu neredu na put stati. No odkad se počela izborna agitacija u ovih krajevih za istarski sabor, dolazi nam „Naša Sloga" poslije desetak dana. Najprije proputuje svu Dalmaciju — šalju ju valjda u Omiš, — pak dodje amo srctno preko Lošinja nakon desetak dana, dočim nam je prije dolazila redovito svake subote. Dogodi se dapače, da dodju često listovi mudrom olovkom posve izčarani. Izvolite dakle upozoriti gospodu kod ravnateljstva u Trstu, da tomu neredu na put stanu.

Občinski izbori u Lovranu. Kako smo javili u prednjem broju, imali su se obaviti občinski izbori za obćinu Lovran dne 8. 9. i 10. t. mj. Poročki listić proriče u posliednjem svojem broju svojim pristašam sjajnu pobjedu. No, ako su nevaramo, prevarjše se ponešto u računu. Stigao nam je naime jučer dne 10. t. m. brzojav iz Lovrana, koji, premda je nešto na koncu nejasan, pak nam svjedoči, da mogu lovranski šarenjaci govoriti o svemu prije nego li o sjajnoj pobjedi. Taj brzojav glasi:

„Prvi dan žestoka borba; velika surovost proti našim svećenikom; po danu pobjeda naša; crna noć protivnikom pomogla, provareni podlegosmo. Drugi dan pobjeda naša. Treći dan mi složni, protivnici na tri stranke razcjepkani, pobjedite. Sliedi dopis".

Kako je razvidno iz tog brzojava, pobjedili su šarenjaci u III. tiolu dočim su naši pobjedili u II. tiolu. O I. tiolu nemožemo ništa pozitivna kazati, jer je zadnji dio brzojava nejasan. No ako su naši bili složni, a protivnici razcjepkani na tri stranke, sliedi, da su morali naši pobjediti. Čekamo dakle prijavljeni dopis, koj će nas podučiti što i kako se je izbor vršio i dokončao.

Iz Lošinja primamo: Zastupnikom gradova Lošinja bi izabran dne 28. t. mj. Ivan Maria Cragliotto, pomorski kapetan u Volomsolu, položitlv starac od 76 godina. Evo kako je došlo do njegova kandidature te po tom do izbora. U Malom Lošinju izticala je protivnička stranka dva kandidata: Ivana dra. Martinolicha odvjetnika u Trstu i Ivana Vidulicha bilježnika u Lošinju. Uvidiv, da se ni jedan ni drugi nemogu staviti prama kandidatu naše narodne stranke g. Simi Kvirinu Kozulić za koga bi bilo Volosko glasovalo skoro jednoglasno, to bi bilo po tom njegov izbor skoro osiguran — izasla političko pazinsko društvo u Lošinj dra. Stanicha bilježnika u Puli, da nagovori dra. Martinolicha i Ivana Sabina Vidulicha, da se odreknu kandidaturo te nadju trećega za koga da bi glasovali pristašo dra. Martinolicha i g. Vidulicha. Al se tog trećeg kandidata u Malom Lošinju nije moglo naći, koji bi mogao stati prama kandidatu naše stranke, makar glasovali za nj složno talijanaši Martinolich-ovo i Vidulich-ove strančice. Dogovorno dakle sa g. kapotanom Zueck-om i komosarom Lasciac-om nadjoše kandidata u osobi Ivana M. Craglietto, da odvoje tako i u Volomsolu glasove obććane g. S. Kozulića. Uslied toga neostadoše za gosp. Simu Kozulića u Velomsolu do glasovi čistih i iskrenih Hrvata. Popularnost i upliv g. Kozulića u Velomsolu paralizirala se sa imenom gosp. Ivana M. Craglietto, starcem boležljivim inače poštenjakom.

Za Malogelo znalo se još unapred, da će za našeg kandidata glasovati samo pristaše naše stranke, nit se je kod koalicije Martinolich-evih i Vidulich-ovih pristaša moglo računati na kakav glas s njihove stranke.

Dok se je dakle odprije mislilo, da će borba u Lošinju biti borba za osobu, tri dana prije izbora preokrenula se je stvar u borbu medju pristašami hrvatske i talijanske stranke. Po tom se je moglo predvidjeti, da je za našeg kandidata bilo malo izgleda, da bi mogao prodrieti. Napredak se je ipak učinio u tom, da se u Lošinju mogao sada postaviti hrvatski kandidat u Lošinju, gdje je preko 40 godina bivao uvjek jedno-

glasno izabran pok. dr. Fran Vidulich.

Kod svog malog izgleda za našeg kandidata, protivnici su se ipak bojali, strašno bojali. U predvečerje izbora izvješšeno je gradovih Lošinja oglase u kojima se velikimi pismeni čitalo: „Non votate per Simone Q. Cosulich" potvarajuć ga panslavistom i crnoć na svakojaki način. Medjutim su g. Zucck i komesar Lasciac izbornike nagovarali da glasuju za J. Craglietto, inače da barem nedodju glasovati za g. Kozulića. Kapetan g. Zucck izjavio se, da je dao komesaru Lasciac-u bio li list, da može agitirati proti g. Kozuliću.

U Malom Lošinju glasovalo je uza sve to za g. Kozulića 58 birača. Protivnici poslaše u izbornu dvoranu sve što su mogli naći — i bilo ih je 92, medju kojimi 15 činovnika i dvojica, koja je došla u dvoranu, da glasuju za g. Kozulića, to je terorizirana u samoj izbornoj dvorani glasovala pak za g. Craglietta. Za ovoga je takodjer glasovao pop Josip Gladulić, starac od 92 godine, komu su pred izbornim povjerenstvom morali (kako je gluh) na sav glas vikati i spominjati ime gosp. Craglietta, da za nj glasuje. Da je proti našem kandidatu glasovao poznati „don Julio", netreba ni spomenuti. Izjaviti nam je pak, da su od naše stranke takodjer nekoji ostali kod kuće. Tako se je n. pr. dao na trgu nagovoriti g. Čačović i zet mu od Padrida, da nedodju glasovati, to nisu niti došli. Desetorica ih je pak poslovi sabavljena otišla u Trst ili Zadar — dočim su za protivnika došli glasovati nekoji pomorski kapitani iz Lošinja, nastanjeni u Puli i Trstu. U Veloměolu pristupilo je naših 87, protivničkih 25. Komesarom izbornim bio je g. Lasciac, koji nije dopustio nijednom izborniku, da stoji u izbornoj dvorani osim jednomu protivničkom kandidatu g. Ivanu M. Craglietto, Zandaram dao je nalog, da odprave izpred občinsko kuće sve pučanstvo što je tamo došlo iz znatiželjnosti. Čim je pristupio k izboru prvi naš napismen izbornik, nedade gosp. Lasciac, da mu jedan član od komisije pročita (kako je po zakonu) na cedulji napisano ime i prezime našega kandidata, već htjedo da svaki naš izbornik ustmeno kaže ime i prezime predloženika. Tako se dogodi, da je 13 izbornika glasovalo za Šimu Kvirina Kozulić, 9 za Šimu Kozulić, 2 za Simonetta, 1 za Simuna, 4 za Kozulić, a 3 za Kvirina. Nije to tako bilo kod protivničkih nepismenih izbornika, dapače dvojici od ovih porinuo je sam g. Lasciac u ruke i to u izbornoj dvorani, cedulju nosedu ime protivničkog kandidata. Kad je na to ustao član komisije čestita i poštena duša gosp. Félike Riszotti, da se toj dvojakoj mjeri protivi, uzkrati mu g. Lasciac riječ. Trebalo se dakle prodati na milost i nemilost g. Lascinu. Pod lažnim razlogom uzkratio je potorini naših birača pravo glasa. N. pr. pomorski umirovljeni kapitan u. p. Lloyda gosp. Sopranić ima kao Veloselac pravo glasa u Velomselu, gdje je bio unešen u izborne listine i dobio poziv na izbor u Veloselo. Došav glasovati odpravi ga Lasciac, jer da mu u Velomselu neprilpada pravo glasa, pošto je već 6 mjesecih nastanjen u Malomselu. Gosp. Sopranić pohiti tada po sunčanoj žegi u Maloselo, predstavi se komisiji, al ga ova opet odpravi u Veloselo. Došav ovamo, komisija je bila jur zaključila izborni čin, to ga nepripustila glasovanju. Po čudotvornej pak moći g. Lasciac-a 25 protivničkih izbornika ponarasto do 28. Evo kako: Marku Sopranić i občinskom tajniku dopusti, da glasuju po punomoći za dva odsutna izbornika, dočim je g. Franji Roku Stuparić dopustio, da glasuje dva puta.

G. Scarpa, učitelj u Velomselu rodom iz Hvara, živo je agitirao za g. Craglietta, koga je do pred malo vremena prezirao, dočim je u Malomselu ravnajući učitelj g. pop Jakov Pivčević, takodjer Dalmatinac, predložio ostalim malooselskim učiteljem, da na poziv izbornog protivničkog odbora glasuju za gosp. Craglietta. Pod ovimi je dakle okolnostmi to uz ovakva sredstva proglašen izabranim za zastupnika lošinjskih gradova g. Ivan Marija Craglietto. Bilo mu dično!

Ovi izbori dokazaše dakle očevidno, da bi kod nepristranosti političkih činovnika bio sjegurno izabran g. Šimo Kvirin Kozulić. Kod svega toga naš je kandidat dobio 95 glasova naprama protivničkih 116, ako računamo pravo. A to je znak, da hrvatska stranka u gradovih Lošinja živi i živi svježno — te hvaleći od srdca g. Lasciac-u, što je upotrebio sva navedena nezakonita sredstva proti našem kandidatu, jer će se jedino tako moći medju pučanstvom dogoditi reakcija u prilog hrvatske stranke — mi izjavljamo, da se sa ispadkom ovog izbora za sada možemo zvati zadovoljnimi — to g. Šimi Kvirinu Kozuliću, komu je bila ponudjena kandidatura u vanjskih občinah i koji se je ta kandidature odrekao tek da može u ime hrvatsko stranke kandidirati u gradovili Lošinja, kličamo od srdca: Živio naša diko! Poštovanje i odanost, što ti ju siromašno al poštено hrvatsko pučanstvo iz Lošinja izkazuje, neće nikad potrti činovnici, zvali se oni kako mu drago.

Agitacija na pošti. Doznali smo ovih dana na veliko naše čudo, da nebijaše primljena na pošti u Podgradu nakaznica za poreški kreditni zavod jedino zato, jer bijaše slovenski napisana. Expeditor napisao je drugu nakaznicu, talijanski dakako, te ju odposlao u Poreč. Žalimo vcoma, da se opet počimlje timi neslanimi i ludimi agitacijami sijati nezadovoljstvo u onoj občini u kojoj je oto već nekoliko godina vladao najbolji mir. Uvidilo naime nekadanji smutljivci, da ono nije pravo zemljište za talijansko-istarsku kulturu. Ovim upozorujemo un gornju činjenicu slavno ravnateljstvo pošte, da uzmogne stati na rep samovolji podredjenog mu osoblja.

Demonstracije u Pazinu. Talijanska stranka u Istri, koja imade svoju vrhovnu oblast u Pazinu i koja se inače rado novo stranka roda, nemože nikako da zaboravi poraz, što ga je pretrpila kod nedavno minulih izbora. Poslovica kaže, da od glave riba smrdi, pa tako je i ovdje, jer glava našim Talijanom je pol. društvo u Pazinu, a tuj smrdi najviše. Kako i nebi, izgubiti na jedan mah izvanjski izborni kotar i „neprocitvu" tvrdjavu talijanstva, sam Pazin. No proti tomu valja protestirati ili barem demonstrirati, pa bilo proti komu. Dne 30. pr. mj. u 7¼ sati pod večer došao je na kolodvor u Pazinu politički poglavar g. vitez Slmzig, da odputuje za Trst. Tuj bijaše nekoliko članova političkoga pazinskoga društva, koji su se sastali u Pazinu, da postave kandidato na veliki pospjed. Dakako da nije falilo ni gospodske, a još manje obično fukare. Kad se je g. Slmzig pokazao, počela se derati gospoda i fakinaža kano iz jednog grla: „Viva l'Istria, fuori i Croati", a viku i kriku popratiše urlikanjem i zviždanjem. Željezničko osobilje pozove demonstrante na red, no ovi se suprotstavili i dizali već dapače ruke. U to se umjesio načelnik postaje, no loše prodje i on jer nahrupiše i na njega. Kad je vlak odjurio, umirili se ponešto ti zaštitnici reda i mira u Istri.

Ob Kolodvora uputiše se u grad te prirodišo mačju muziku il doračinu župnikuprošću Orbaniću i poštaru Pataju; demonstrirale se i nadalje po gradu no manjim uspjehom.

Načelnik postaje prijavio je stvar kapetanatu a ovaj predao sve drž. odvjetništvu u Rovinju, koje je poslalo u Pazin sudca istražitelja dr. Devescovi-a. Doznajemo konačno, da je fakinaža pisačina bila.

Poturice. Pišu nam iz Cresa: Sve što misli svojom glavom u gradu Cresu odobrilo je kandidaturu g. A. Tentora iz Cresa pripravljala gdje se živa borba, koja bi bila imala za sjegurno posliedicu pobjedu nad starodavnim sistemom, koji nas uviek tišti, a nikad nam nije ništa dobra donio. Dva dana pred izborom doleti bleda vrana med nas, da bnđ na „žurnadu", agitira za svog dobrog pobratima. Bijaše to upravo čas, jer je g. Tentor odreko se telegrafično iz formalnih obzira kandidaturo. Ta junačina, koji je zatajio ime i narodnost i kao nekakav turski paša sdvojno vojevno za dra. Stanicha, kojega samo poznamo po imenu i po glasu, da je jednoć u Puljšćini bio Hrvat, a sad se potaljančio prem mu nije, nam znana dobra starica majka „tota Marica" ni rieči talijanski govorila. Ta dva vierna druga, a ponajpače maličak preobratio svo služeć se podlim sredstvom i prodiću, da je Tentor odustao od kandidature na korist Stanichevu, što nije istina, a i nemože biti jer znamo, da je Tentor uviek bio protivnik našim Talijanom i uviek ostao vieran staroj svojoj hrvatskoj porodici. Da se kod nas nemišlemo, moramo samo zahvaliti nekim poturicam, koji tepajuć se po sviotu, znaramiše se svog roda i imena. Staro korenike su uviek čvrste ostalo. Moramo biti obzirniji, a no jednom riečju izbrisati što težkom mukom pripravismo. No kudite nas nedušno, koji mnogo više trpimo nego vi mislite. Svakako bit će dobra i doskora i kod nas.

Iz Pazinščine pišu nam koncem junija. Dnevi mjeseca junija su za naše mjesto i okolicu toli važni, za našu poviest takovi, da ih valja zlatnimi slovi ubilježiti. No samo, da upoznamo ovaj put još bolje naše neprijatelje, nego što se ovo dano opotovano pokazala velika moralna snaga Hrvata srednje Istre. Izbori za kmetsko obćine i za sam Pazin grad su za nas od najveće važnosti, jer je njimi sviotu najsjajnije dokazano, da i ovdje Hrvat živi, da i u središtu Istre on vlada. Nepobitna je činjenica, da je srednja Istra hrvatska, dapače da i u samih primorskih gradićih nije misao talijanska baš na čvrstih noguh. Ovimi izbori su pokazali Hrvati Istre, da su zaslužili, da ih ostala slavenska braća objeručke zagrle, med svoje ubrojo, dapače, da će se oni u njihovom kolu krasno iztiecati.

Posredilo se gospodi plominjsko-pazinskoj zavesti liep broj Pidanaca i Novačana, all nek zapamte, da bijaše to za zadnji put. Jer ako je sada fijurin mnogo valjao, do šest godina pasti će mu posve vriednost. Ako i nosi fijurin sto novčića pa ipak neće više, neći rogoboriti kao ovaj put. Osvjedočio se gotovo, da mu ono kupljenih 12 glasova iz Novaka malo pomoći može. Da se popita iz kakvih usta izadoše oni glasovi, uzkliknuo bi ako je pravedan i sažaljivim glasom: Tužna vas majka dojila slovinska. Kukavice, za forint prodaste meni mliekо majčinih prsa. Sram vas bilo, sakrijte se, da vas znalicpljene Slovince ne vidi talijansko moje oko! Znaj, dični čitatelju, da se u Novakih mnogo šetalo i da su glasovolovili poznati Mohorčić Ivan i Josipi Ivan Čus, u koga su bili našli nogda položili povjerenje, ali ih on sramotno izdao. Nagovaran i mučio je i Frano Flegar, komu zahvalilo gospoda u tim, što su dobolimi ortani brinali njegovo ime fiducijara. Uz ovo kušali srećo Sostan Lovro i Anđić Ivan s Ilnškom uz bok. Nemogu izpustit ovdje „il più bel della città", koji bi se volio pustit objesit, nego li s kmetom glasovat. Znisto sažalimo to junako, kad ih zagledamo pred občinskom zgradom, gdje se rukuju sa pazinskim smradom. Judo, kako moguća je kosa tvoja za izdajice! Ako se i je ovo dvanaest junaka za fijurin zavost dalo, ijnak su zadovoljstvom možomo odkljvat budućnost. Veliki kresovi i pucanje dokazali su dovoljno, da ni ovdje nije skoro ništa izgubljeno. Svietni Marečići i junački Skoki sa nadopunom mladoži pokazali su, da je ovo zadnji put, što je neprijatelj sramotnimi srebrnjaki Judinimi pokušao svoju sreću. Svim napastim Jobovom uztrpljivošću junački se protivišo nekoji Cerovljani i Provljani, akoprem ih u većem broju nadnri gospodska stranka s fiducijari.

Zalivalnim sroom treba nam se sjetit i vrlih Boručana, koji se odvna bore u obćini Boljun i koji do prije ili kasnje postići svoju plemenitu svrhu. Cioli „lug" ju na naše veselje pokazno, da po čvrstih žilah teče slovinska krv. Nadamo se, da će u budućo i tamo na bolje, jer će našim lušanom bit dobra škola sramota, koju su 25. o. mj. doživili fiduciari boljunski, za koje nisu taj dan ni znali gospoda pazinska, da obstoje još gdje na svietu. Novačani, a naime Pažani zapamtito si za svagda, da se fiduciari boljunski drugim nosom i praznim trbuhom otišli, jer ih nijo poznao ni „šoldo" ni „fijurin", jer je prokljet izdajica svoga roda.

Vinska medljika ili „peronospora". Sa raznih strana Istre tužo nam se, da se je usljed često kiše pojavila u mnogih vinogradih vinska medljika, ili kako ju puk u raznih strana zove: pal na trsovom lišću. Medljika uništi nalmo lišće na traju a usljed toga odpade lišće i grozđje nemože zrijati.

Ta nesreća pojavila se ljetos i u mnogih kotarih Dalmacije, to je tamošnja vlada poduzela najozbiljnije mjere, da tomu zlu na put stane. Ona je poslala po zemlji četiri putujuća učitelja, koji poduču vinogradare kako da se uniši medljiku i lišće spasi, ista vlada pritiče občinam i novčano u pomoć a samo občine pripravljaju liokove ili sredstva, kojim se širenju medljike na put stajo. Sredstva ta diolo občine občinarom uz neznatno troškovo, je će tako biti mnogi vinogrnd spašen, koj bi inače bio posve izgubljen. Mi imademo takodjer zemaljsku vladu u Poreču, imademo i kulturno vieće u Poreču, a žalibože imademo i medljike u izobilju, pak čekamo, da vidimo što će proti toj nesreći gospoda u u Poreču poduzeti. Tuj ni šta drugo mozgati niti razmišljati, već valja odmah na rad, da se siromašnim seljakom podukom i drupimi sredstvi u novolji pomože.

Dopisnica uredničtva.

G. J. B. u L. Izostalo za danas radi preobilna gradiva; drugi put. Živili!

Dopisnica upravničtva.

G. D F. Pula sv. Martin. Vaši računi jesu u redu do početka tekuće godine.

G. P. A. O. Krk-Punat. Plaćeno za I. tečaj t. g.

Lutrijski brojevi

izvučeni 6. julija

Beč	32	66	27	53	78
Gradac	45	85	15	60	65
Temešwar	44	51	55	80	88
dne 10 julija.					
Brno	59	64	51	66	21
Innsbruck	30	73	70	18	41

Objava.

Ovdješnja pučka učiona završuje školsku godinu dnevom 15. tek. julija.

Svetčani otvor, upisivanje i prijamni izpiti slieditі će 1. septembra t. g.

Ravnateljstvo pučke muzke učione.

Kastav, 7. julija 1889.

N. Butković, nadučitelj.

Priposlano.*)

Budući da josu Talijani ovdešnji razglasili med ljudstvom svakojakih viesti tičućih se moje odsutnosti iz Poreča kroz vriomo biranje fiducijarah u poročkomu polit. kotaru, s toga javno ovim putom očitujem svomu sviolu, što je upravo o stvari. Ja, kao istarski Hrvat, podučavao sam svoje ljude o zemaljskih izborih za sabor u Poreč. Doznali su tu stvar Talijani poročki, pak mitili neku ništarijo, da mi skonča život, ako se nevdaločim iz Poreča za dobu izborah. U tu svrhu pozove me k sebi g. Vergottini, brat kandidata za poročki sabor, pa mi ponudi 100 forinti, ako se odaločim iz Poreča. S početka nijo mi se dalo pristati na ponudu, jer mi je bilo težko odaločiti se za 20 dana od svoje obitelji; nu kada me uvjeri g. Vergottini, da mojoj obitelji nedo se zgoditi ništa, dapače, da moja obitelj u svakoj potrebi će naći u njega sve što budo tražila, — pa i razmišljajuć, da nebi imao mira u svojoj kući niti po noći od poročke „fakinaže", primio sam ponudu i otišao sam iz Poreča na Rieku, jer tako je glasilo i dogovoru.

Odaločiti se iz Poreča za dvadesot dana na moje troškove, to mi nije bilo moguće; štetovat takodjer mi nije bilo moguće, jer ja živim o žuljih mojih ruku, pak imadem i obitelj; dakle nije preostalo nogo da g. Vergottini plati troškove i sve ostalo; iz toga sliedi, da se nisam prodno za sto forinti, nogo da sam morao p o d s i l u iz Poreča, dakako na troškovo poročke gospode. Još mi je obećao g. Vergottini 25 for. ako njegov brat postane zastupnikom.

Da sam ja radio za svoju narodnu stranku, to su znali poročki Talijani, pa zato su me i gledali odaločit iz Poreča. Dakle ja njih nisam prevario. A nek čuje pak sviet za poštenje talijansko; čim sam se ja odaločio iz Poreča, turili u sviet Talijani svakojake zlobne viesti o meni; pa budući, da to nije bilo dosta, pripravljali so za moje odsutnosti kako će mi se osvetit kada se budem vratio u Poreč. A tako jesu i učinili. Čim sam se izkreao na poročkom mulu, već je na meno čekala sva poročka „fakinaža" — a to je bila cielo vojska — pa udri u „maču doračinu", a uzlikanju, zviždanju, tulenju itd. nije bilo ni kraja ni konca; to sve zgadjalo se po bielom danu, u prisutnosti mjestne straže i c. kr. žandarmerije. Al to nije bilo dosta poročkoj gospodi za „dobro" se osvetit, jer gora „bura" je bila pripravljena za noć, t. j. htjeli mi napraviti „maču seronadu". Doznav ja zato odoh ces. kr. žandarmeriji pak joj prijavih stvar naduday, da ako se moja kuća nepusti u miru, da će pucati u bjesnu ruju. C. kr. žandarmerija učinila je svoju dužnost, jer je zapriečila noćne izgrede, a jednoga poročkoga junaka, koji je litio početi „noćni plos", stavila je u noćni „hlad", da ondje svoje „bjesnilo" izplošo.

Poreč, 27. junija 1889.

Antun Ritoša,
posjednik.

*) Za stvari pod ovim naslovom neodgovara Uredničtvo.

Broj 876.

Natječaj.

Različiti popravci dotično novo gibanjo na župničkoj kući i crkvi u Hrušici predati će se na 1—1

minuendo licitaciji

dne 22. julija t. g. u 9 sati u jutro u občinskom uredu u Podgradu onomu, koji bude stavio najpovoljnije uvjete.

Sva radnja proračuna je na 2294 for. 12 nvč. Pobliži uvjeti jesu na uvid kod obć. glavarstva u Podgradu.

Glavarstvo občine Podgrad,
dne 7. julija 1889.

Br. 354, K. š. v.

Natječaj.

U ovom političkom kotaru imadu se popuniti sliedeća učiteljska mjesta:

1. Dva mjesta učitelja III. vrsti (ravnatelja) i mjesto podučiteljice na dvorazrednoj pučkoj školi u sv. Mateju s hrvatskim učevnim jezikom.

2. Tri mjesta učitelja III. vrsti (ravnatelja) na mješovitih razredničah u Munah, Herpeljah i Tatrah; prvo s hrvatskim, zadnja dva sa slovenskim učevnim jezikom.

3. Mjesto učiteljice II. vrsti na dvorazrednici u Podgradu sa slovenskim učevnim jezikom i mjesto učiteljice III. vrsti na dvorazrednici u Klani s hrvatskim učevnim jezikom.

4. Dva mjesta podučitelja na četvorazrednici u Kastvu i mjesto podučitelja na trorazrednoj ljudskoj školi u Rukavcu s hrvatskim učevnim jezikom.

5. Provizorno mjesto učitelja III. vrsti na dvorazrednici u Voloskom s talijanskim učevnim jezikom, a njemačkim i hrvatskim kao predmet.

Natjecatelji za mjesta u Herpeljah, Tatrah i Podgradu valja da su usposobljeni za poučavanje katoličkoga vjeronauka.

Plaće i užitci skopčani s timi službami, izvidni su u pokrajinskih zakonih 8. novembra 1874, kom. zak. br. 30 odnosno 14. decembra 1888 kom. zak br. 16.

Molitelji neka svoje obložene molbenice eventualno službenim putem do četiriju tjednah ovamo ulože. 1—1

Volosko 1. julija 1889.

C. kr. kotarsko školsko vieće.

Br. 309.

Oglas natječaja.

U smislu pokrajinskog zakona od 19. marča godine 1874. i na temelju zaključka občinskog zastupstva razpisuje se ovim natječaj na mjesto diplomirane občinske primalje ili babice, imajući se popuniti u ovomjestnoj občini sa sjedištem u Dobrinju, godišnjom plaćom od 80 for. u mjesečnih obrocih. 1—3

Natjecatoljice imat će dokazati austrijsko državljanstvo, naposobljenje za praktično primaljstvo i poznavanje hrvatskog jezika i po mogućnosti talijanskog.

Molbe imaju se podnesti podpisanomu glavarstvu najdalje do 30. t. mj.

Od občinskog glavarstva

Dobrinj, 2. julija 1889.

Perović, načelnik.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novi za vplačila.

V vredn. papirjih na	V napoleonih na
4-dnevni odkaz 2¼%	30-dnevni odkaz 2%
8- „ „ 2 „	3-mesečni „ 2¼ „
30- „ „ 3½ „	6- „ „ 2½ „

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, katori se nahajajo v okrogu prijazna so nov. borestna tarifa na temelju odpovedi od 22. oktobra, 20. oktobra in 15. novembra.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obrestí

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Reko, kakor za Zagrub, Arad, Bazen, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, in Ljubljano — brez troškova

Kupuje in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčuje kuponov 24—13 pri odbitku 1% provizije.

P r e d u j m i.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 18. oktobra 1888. 13—24

Sredstvo koje nije tajno!!!

Od 14 godina priznato kao najbolje.
Nadpukovničkog liečnika i fizika
dra. G. Schmidta

ulje za sluh

liečí brzo i temeljito povremenu gluhost, tok ušiju, bodac ušiju i u zastarjelih oporanj h slučajevih. Najtrajnije zuzenje u ušljih, kao i stabilnih odstranjuje se odmah, što tisuće originalnih svjedočba dokazuje. Cena boci 2 for. — U Beču pravo sa zaštitnom markom kod ljekarnika C. Daubnera, „Engel-Apotheke“, Beč, I., am Hof N. 6. — Glavno skladište za Hrvatsku kod ljekarnika Ede Tomaja u Zagrebu. 4—28

Marijacoljske želodečno kapljice

zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri nečednosti, slabosti želodca, ako s grla smrdi, napenjanju, kislem pehanju, kolki, želodočnom kataru, goreče (rzavci) pri prouhlinej produkotji slin, rumenici bljuvanju in gnjusu glavobolu, ako boli iz želodca) krč v želodcu, zabasanji, prouhlinosti jedi in pijač v želodcu

Varnost, znamka proti glistam, bolezni na vranici in jetrih in tudi proti zlati žili ali himoroidam. Cena stekleníci je z nakazom vred samo 40 nov, velika stekenica samo 70 nov Glavni zalog ima lekarničar „k angelju varhu“ *Karl Brady Kremsir, Morava.*

Marijacoljske želodčno kapljice niso tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakoj steklenici priloženemu poduku za vporabo

Pristne dobe se skoraj v vseh lekarnah.

V Trstu: Lekarna: Antonio Suttina, — Lekarna: do Löltenburg, all' Ercole trionfante — Lekarna: Eduard de Loitenburg, alla Salute, — Lekarna: A. Praxmayer, al duo Mori — Lekarna: Pietro Prendini, alla Fontana Imperiale. — Lekarna: Benedetto Saraval, al Amazone Trionfante. — Lekarna: Benedeto Vlach Minciusi, alla Corte. — Lekarna: dr. Vittorio Serravallo al R. dentore (glav. skladiš) - Lekarna: Buseoletto all'orso nero. — Pazinjska: Lekarna Fr. Baccarcich. — Sežana: Lekarna Philipp Ritschel. —

Svarilo! Pristne Marijacoljske želodčne kapljice ponarejujejo in posnemajo se mnogovrstno. — V znamenje pristnosti mora biti samotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gornjo varnostno znamko ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun toga opomenjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusek-a i Kremerjah (Kremsier). 42—52

3—5

Rogove češlje

za češljanje, prašinu i druge vrsti češalja nudja p. n. gg. preprodavateljem za

—= izvanredne cene =—

Tvornica češalja

J. Knourek-a

Ivančice kod Brna, Moravska.

Podjetje Zimolo-vo

4—4

za sijajne pogrebe.

Pisarna: Corso št. 37; skladišče: via dell' Instituto št. 15.

Preskrbuje pogrebe, pronaša trupla kamorkoli, tiho po suhem, kakor po morju, napravlja mrtvaško odro, ima veliko zalogo pozlatenih mrtvaških trug iz kovin, bolo obleke iz organtina od 60 kr. naprej, obleke iz grinčice od 3 gold. naprej; bolo lakirano trugo po 1 gold. in naprej, pajčolane in podglavnike za mrtve po 20 kr. in dražji; vence s trakovi in napisi, vence in porculana in biserjev, kamelije s pajčolani od 14 kr. naprej; sveče, ovotlice in vse potrebne mrtvaške rečí se dobivajo pri

Podjetju ZIMOLO, Corso št. 37

po tako nizkih cenah, da se mu ni bati tekmovanja.

Podjetje Zimolo-vo za sijajne pogrebe.
Pisarna: Corso št. 37; skladišče: via dell' Instituto št. 15.

NAJNOVIJI IZUM

sumpornjača „Zabeo“

patentirana u svih državah.

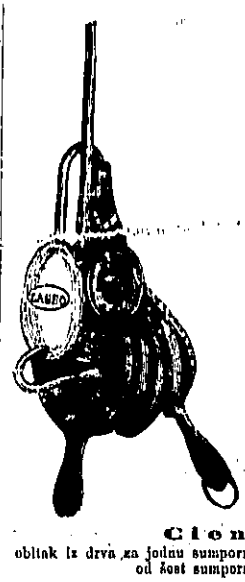

Na stalnoj izložbi u Napulju: velika zlatna kolajna.

Na stalnoj izložbi u Trstu: 1888. kolajna iz brenca.

Sumpornjača „Zabeo“, najnoviji izum za *decimalnim tjeranjem zraka* služeći za poširavanje sumpora i drugog praha proti trtnoj bolesti, jest izmedju *stotine izloženih predmetah odlikovana u Firenci na zadnjoj medjunarodnoj izložbi pripravah proti tranom djelom i drugimi teu škodljivim sarcžim* srebrnom kolajnom I. vrsti, te je izkušana i neprovrstno korisli. Isti je izum po ministarstvu poljodjelstva, obrta i trgovine odredjen za agrarni muzej u Rimu. Jednostavna i čvrsta konstrukcija toga izuma omogućuje najveći *decimalnim tjeranjem zraka*, lahanuje i poširuje prašak lahkim krčanjem; posebni zapor nedozvoljava uvriježenje sumpora ili praha u unutarnjost aparata, i tim mu čuva trajnost, a jer je providjena dvostrukim olovi, može se upotrebiti i kod rasnih proizvodah.

☞ *Ogromne naručbe tuge koristnoga izuma, koje prelazjale prošlih godinah od svih vinoproizvodnih predielah, opravdavaju pohvale i predmet, koje za predstavljaju sebe drugim njemom.*

☞ Izumitelj pridržaje si zakonom zajamčenim pravom postupati proti patvorenju i ponaredjenju njegove sumpornjače.

CIENE:

Franco u skladištu Trst bez carine
za naručbe od 1—25 *sumpornjačah*, kom. f. 2.—
„ „ „ 25 *sumpornjačah* napred „ „ 1.90

Franco carina za pokrajine:
za naručbe od 1—25 *sumpornjačah*, kom. f. 2.50
„ „ „ 25 *sumpornjačah* napred „ „ 2.35

Cienc za omoti:
obitak iz drva za jednu sumpornjaču 40 nvč., od 2—5 sumpornjačah 60 nvč., od šest sumpornjačah naprod, komad 10 nvč.

U istarske luke odpremaju se bez obitka.

OPAZKA. Naručbe neprimaju se, ako li se novac istim neprilaži. Neprimaju se također niti proti pouzeću, a niti na otvoreni račun.

Glavno i jedino zastupstvo i skladište za **Trst, Rieku, Gorieu, Istru i Dalmaciju** kod tvrdke:

ENRICO PEGAN

U TRSTU — lloydova palača, via Mercato vecchio br. 4 — U TRSTU

Gornja tvrdka ima na skladištu uz umjerene cene sliedeće predmete: Sisaljke i lakomice za vino, stiskalnice za drožđje, druge sprave za gnječenje i mulenje grožđja, sisaljke za bunare, štrcaljke za vrtle, potrebite sprave za uvodenje vode, gasa i elektrike te za razne zgradbe, podrumske sprave, svakovrstno vago, preše za kopiranje listovah. — Predmeti za domaću snagu: Kave i stolice za kupelj sa aparatom za grijanje, lijevak, semicupi, kačice za pranje noguh, žare, kace za pranje, clysopompe, zrcala za toilctu, prozračnici, lakomice za vodu, šifone za kiselu vodu, lodonice, štednjaci, željezne peći, predmeti za krovst, željezno pokućtvo, drveno pokućtvo za šetališta, drveno pokućtvo osobito za djecu — Predmeti iz gume za tehničku porabu, platno iz gume za krevete, razni predmoti za omotavanje, materijal za odpremu robe, kišne kabanice i razne konfekcije, ručice, naslonjači i brukvice za „cannapée“, nepromočljivi zastori, paviljoni iz nepromočljivoga platna, linoleum, kartoni i škrilji iz asfalta. — Preuzimlje se uvodenje vode, gasa i elektrike, umjetnje kupkah, žarah i pribavlja svakovrstno druge potrebe. — Cienici, proračuni i razjašnjenja daju se na zahtjev svakomu. 5—3

TVRDKA

Bernhard Ticho

Brünn, Krautmarkt 18,
(v lastnej hiši) 20—17

pošilja proti povzetji:

Tkana ovčja volna
dvostroka širokosti, trpežna, cela obleka, 10 met. for. 6.50

Indiiski Foule
volne, dvostroko širok, cela obleka. 10 met. f. 5.

Novosti za obleke za osnove
po najnovejše šegi progasto Blago v vseh barvah, dvostroko. 10 met. f. 8

Crni Terno
saksonski izvod, dvostroko širok za celo obleko, 10 metrov f. 4.50

Progasto blago za obleke
60 ctm široko, najnovejši vzorci, 10 met f. 2.50

Volnati rips
v vseh barvah, 6,0 ctm širok, 10 metrov f. 3.50

Dreidrath (Trožičje)
najboljša vrsta, 60 ctm. široko, 10 metrov f. 2.80

Aquard blago
60 ctm. široko najnovejši vzorci, 10 metrov f. 3 80.

Francoski Vest
10 metrov, elegantna obleka, ki se daje prati, for 3.—

Košulje za gospode. lastno delo
bele ali barvane 1 kos I a f. 1 80,
II a f. 1 20

Ženske košulje
iz šifona in platna, fino platno, 3 kom, for. 2 50

Ženske košulje
iz močnega platna sčipkami 6 komadov f. 3.25

Domače platno
1 komad, 80 vatlov ¾ for: 4.50
1 „ 80 „ ⅞ „ 5.50

Klug-Wahe
bolje ne go platna
1 komad ¾ širok, 80 vatlov f. 6 —

S i f o n
1 komad, 80 vatlov, I a f. 5.50, najboljše vrste f 6.50

Kannafas
1 kom. 30 vatlov, lila f. 4 80
1 „ 30 „ rudeč „ 5 20

Kanavas iz niti
1 kom. 80 vatljev, lila in rudeč f. 6.—

Oksford
se more pr ti, dobra vrsta, 1 kos 60 vatlov f. 4 50

Angl. Oksfort
najboljši, jako preporočljiv, 1 komad, 30 vatlov f. 6 50

Garnitura iz ripsa
sestoječa iz 2 postoljnih pregrinjal in namiznega prta sa svilenimi franzami for. 4.—

Garnitura iz jute
2 p stoljnih pregrinjal in namiznega prta s franzami f. 3.50

Jute zastor
turški vzorek; podpolni for 2.20

Holandske dolge preproge (ostanki)
10—12 metrov dolge, 1 ostanek f. 3.60

1 Poletna ogrinjača
¾ dolga samo volna f 1.20

Konjska plahta
jako dobra, 190 ctm. dolga, 180 ctm. široka, f. 1.50

Odeje za fijakerje
sarakorumene, 1 komad f. 2 50

Tovarno skladišče suknega blaga

Brnsko sukno
Ostanek 3 10 m trov za podpolno možko obleko f. 2 75

Moderno sukno
3,10 met., jako fino kompl. možko opravo, for 8 —

Poletno češljano sukno
ostanek za komp možko opravo, more prati, 3 40 m. dolgo, f. 2.—

Brnsko moderno blago
Ostanek za podpolno možko obleko 3.10 metrov dolgo for. 5 50

Priložnost za kupovanje!
Brnski ostanki sukna.
1 ostanek za 1 kompl. možko obleko 3.10 met. for. 4 50

Blago za površnje suknje
najfinejše vrste, za celo suknj f. 8.—

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči

Elegantno izvedena zbirka uzorcev z 400 znamkami g. krojačom nefrankovano.

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

Tiskara **Dolenc.**

Broj 29. U Trstu 18. julija 1889. Godina

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbo sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Ime, prezime i najbližu pošту valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtva u otvorenu pismu, za koje se ne pluća poštarine, ako so izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za soljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carovine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 28

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Ovim mjesecom otvorila se predplata na naš list za drugo polugodišće. Radi toga molimo naše predplatnike, kojim iztiče predplata koncem ovoga mjeseca, da istu na vrieme obnoviti izvole.

Upozorujemo ujedno naše mnogobrojne dužnike, da već jednom ovršе svoju dužnost, jer ćemo inače postupati proti njim onim načinom, kako njim neće biti milo.

Izdavanje lista stoji nas silnih žrtvah, pak imademo pravo, da zahtjevamo od svakoga, koji list čita, da nam to žrtve i nositi pomaže.

Predplata iznaša za mogućnije for. 5 na godinu, a for. 2.50 za pol godine; za soljake for. 2 na godinu, a for. 1 na pol godine.

Novci molimo, da se šalju samo poštarskom naputnicom.

Uprava „Naše Sloge“.

Kandidatura i izbor

viteza Conti-a.

Prije negoli se je odlučio naš izvanjski puk puljskoga pol. kotara za gospodu dr. Trinajstića i Jurlinu, koju dvojicu je želio imati svojimi zastupnici na zemaljskom saboru, ponudio je kandidaturu poglavitomu gosp. vit. Conti-u, c. kr. kot. glavaru u Puli. To nam jasno svjedoči, da naše hrvatsko pučanstvo na ladanju znade, poput pazinske bratje svoje, cieniti velike i zasluge nepristrana c. kr. činovnika i pomirljiva gradjana u čustnoj osobi viteza Conti-a. Ovaj korak našega puka svjedoči nam daljo, da naš hrvatski puk zbilja želi i hoće mir i toli potrebnu slogu sa svojim suzemljakom Talijanom. Nu, jer je vitez Conti bio jur proglašen kandidatom za gradove Pulu i Vodnjan, to je on uljudno odklonio ponuđenu mu čast od strane našega izvanjskoga puka.

Poznajući mi dobro viteza Conti-a i cienjenu stranku, koja ga svojim kandidatom proglasila, nismo ni za časak dvojili, da će stati za Conti-a sve, što u Puli i Vodnjanu plemenito misli i čuti. Ovo naše osvjedočenje podupirali i kriepili su osobito oni strastveni članci, kojimi je nastojala poznata istarska svojta u svojih podlih glasilih osujetiti Conti-evu kandidaturu i njegov izbor. Mi se ne prevarismo. Vitez Conti dobio je samo u Puli, gdje je poznata »Kamarila« najviše proti njemu rovala, 524 glasa od 800 birača. U kratko: vit. Conti je pobjedio! Njegova je pobjeda zadovoljila ne samo c. kr. mornaricu i sve naše pošteno misleće gradjanstvo, nego takodjer sve izvanjeko naše pučanstvo cieloga puljskoga kapetanata. Željno i uprav nekakvom napetosti iščekivalo je ovo pučanstvo uspjeh izbora, kako smo se mogli iz raznih dopisa osvjedočiti. Pobjedila je pravica! To nam svjedoči naš izvanjski puk, od koga imadosmo priliku čuti: »ma da smo izgubili za sada Trinajstića i Jurlinu, dobili smo zato gosp. kapetana, koji će biti jednako pravedan Talijanu i Hrvatu«. Svjedoče nam to isti puljski i vodnjanski nezapašeni i njihove vriedne pripetine na ladanju, koji su se na večer 28. junija, čim je bio g. vitez Conti zastupnikom proglašen, pukunjeni i poraženi tiho povukli i posakrivali u svoje brloge, da u mirno noćno doba razmišljaju o zasluženom udaru.

Prigodom izbora, t. j. 28. junija bijasmo ipak neočekivano iznenadjeni. A kako i nebi?! Puljsko gradsko svetjenstvo, ovo najuzvišenije osoblje grada, kojemu stoji na čelu preuzvišeni prepozit Clova, glasovalo je, kako no rieč »in corpore« proti vit. Conti-u i dalo je svoj glas njegovomu protivniku, liberalcu dr. Bassi-u! Samo jedan kapelan, komu nije dala savjest, da se sliepo pokori zahtjevu svoga »mogućega« poglavara, ostade kod kuće. Kako puljsko, tako je glasovalo proti vit. Conti-u i vodnjansko gradsko svetjenstvo, osim dekana Mittona, koj ostade takodjer kod kuće. To je činjenica, koju izborni zapisnik potvrdjuje!

Po zakonu je izbor slobodan. Stoga nekanimo kuditi ikoga, najmanje pako svetjenstvo, koje smo navikli štovati od djetinstva, jer uzirem u njemu ono odabrano i uzvišeno osoblje, komu je rečeno: „vi ste sol zemlje, vi ste svjetlost svieta“, i koje je pozvano, da navješta i sije mir med narodi.

Ali, ako uzmemo u obzir, da imenuje puljsko kanonike i njihovoga prepozita Njegovo c. kr. apostolsko Veličanstvo, koje upravo hoće mir med narodi, i da je javno djelovanje viteza Conti-a, kao c. kr. pol. činovnika, zbilja pomirljivo, dakle u duhu Nj. c. kr. Veličanstva;

ako uvažimo nadalje, da je u suglasju sa vriednim našim gradjanstvom proglasila viteza Conti-a svojim kandidatom c. kr. mornarica, bez koje bi bio danas cvatući grad Pula još uvjek siromašno, smradno i s toga nezdravo selo;

uzmemo li u obzir, da zastupaju onu svojtu, koja je proti vit. Conti-u toli strastveno rovala, baš njezina podla glasila, kakovih trieznan čovjek uz najbolju volju uvažiti ne može;

ako pomislimo napokon, da je isti izborni čin konačno ipak čin savjesti; — pak, ako uzporedimo sada s ovimi pravorieci savjestno glasovanje puljsko-vodnjanskoga svetjenstva, to nam daje ovaj njegov izborni čin mnogo misliti — a nehotice narivava nam se pitanje:

jeli moguće, da odlikovano katoličko svetjenstvo gradova Pule i Vodnjana, koji se gradovi nalaze pod žezlom Njeg. c. kr. Veličanstva, može na dan izbora okrenuti ledja nepristranomu i pomirljivomu c. kr. činovniku i priključiti se svojti — »kamarili« — koja mira u pokrajini nepoznade, niti ga hoće?!

Kako se taj savjestni čin izbora slaže s položajem i zvanjem onoga svetjenstva? Kako su sliedili njihov izgled svjestni gradjani različitih narodnosti, kojim su oni valjda ipak »sol i svjetlost?« Nisu li ovi njihovo ponašanje odsudili?! Zar je možda spomenuto svetjenstvo svojim glasovanjem želilo priboriti si Herostratovu slavu? — Neka mu bude, kad si ju želi! — Mi se za sada u dalnja razmatranja ne upuštamo, već jih ostavljamo slavnomu občinstvu, neka sudi ono o ponašanju puljsko-vodnjanskoga apostolata dne 28. junija 1889! — Izpovriedamo pako istinu, da su nebismo bili dali na ova razmišljanja, da nam nije probudila opravdanu otačbeničku srdžbu očito duna sablazan od strane svetjenstva, med kojim se nalaze i crkveni dostojanstvenici, koji svakom prigodom rado naglašuju, kako oni samo crkvu nastoje a u politiku se ne pačaju! — Zaključimo: ako ikada, to ste, čustvu i pročustvu gospodo, dne 28. pr. mj. prigodom izbora u gradovih odbacili krabulju, to Vas sada vidimo u pravom svietlu, dotično u podpunoj golotinji.

Izbor u gradovih Liburnije.

Odkad se nastanio na Voloskom naš mladi odvjetnik g. dr. Ante Stanger i pošto se voloski župnik g. Zanlić, dosadanji naš zastupnik izjavio, da nemože više primiti zastupničko čast, svi rodoljubi Liburnije obratili su na njega oči i rekli: ovo je naš budući zastupnik na porodškom saboru. Domaći sin, poštenjak i odrešit rodoljub! To su bilo misli svih nas. Čim smo se više bližali danom izbora, tim glasnije se počelo spominjati ime g. dra. Stangera, proti kojemu se nije čuo nikakav protivan glas. Al najednom eto nam protukandidata. Njekoji Lovranci počeli so dizati i nagovarati puk, da bira nekoga Martinolicha, Talijana iz Maloga Lošinja. Agitacija postajala sve življa i življa, a na čelu joj bio osobito u Lovranu glasoviti vitez amerikanskoga kristala i lovranski učitelj Grossman, poznati čuvar občinskih izbornih listinah. Počelo se piti i napajati i plaćati sa Bog zna odkuda došlim novcem. Na Rieci pokazno se kano osobit agitator asesor onog gradskog magistrata, istarski talijanaš dr. Nacinovich. U Voloskom radio je za protivnika danju i noću načelnik Gustin i njegov adjutant Grisillo, a potajno radilo je činovničtvo, koje, kako je poznato uz njekoje hvalevriedne iznimke, baš od srdca mrzi narod med kojim i od kojega živi. —

Uz ovu tu agitaciju javnu i potajnu protivnici ipak nisu imali nade, da će pradrieti sa svojim kandidatom, kad najednom, nekoliko danah prod izborom, prosuo se glas, da će i žene moći glasovati i to kroz punomoć; nasta silna trka med našimi „dibirići“ za prokurami; sve se jagmilo za podpisi udovah imajućih glas; naši protivnici oživili i počeli napred slaviti pobjedu.

Dne 25. došao u ove krajeve glavom g. dr. Martinolich, prošetao se do Lovrana i vratio se pak poslije podne opet u Volosko k g. dru. Minaku, kamo su ga došli župove novce, joli? Soljak mu od-

opet pozdraviti Lovranci: Turcich, Gellotich i Zupar. Prije odlazka počastio je i on našega gospodina sudca Lotticha svojim posjetom.

Dne 27. došao parobrodom iz Rieke vukodlak sa omotom plakatah, na kojih je bio, kako čujemo, već naslikan gosp. dr. Stanger sa dugim nosom, sa žepovi punimi sviralah i nosoć na pločih opletenu bocu vina „Chianti“ značodu „flasco“.

Drugi se potrudili i pripravili raketah silu božju, bengaličkih ognjah, balonah i što Vam je sve znadem đosa; tim se imalo proslaviti pobjedu, o kojoj su govorili kao o stalnoj stvari.

U Lovranu za dan izbora naručilo se objed za 75 osobah, sve soljakah iz sv. Frančiška, koji talijanski jezik poznaju kao i kinezki, ali koji su uz dobru plaću i za onaj objed i virčinku imali baciti pod noge svoga domorodca, a uzdići Talijana, koji da ih je (za svoju plaću) oslobodio od katvora u poznatoj tabelarskoj aferi. Učitelj Grossman u Lovranu imao je puno ruke posla, jer je bio obećao, da će Goljat Martinolich smrviti pastuljca Stangera.

Dan prod izbori izjavio se kapetan g. Jottmar, da neće biti punomoći priznavano, da će moći glasovati samo muški i to osobno. Al u komisijah u Lovranu i Voloskom bila većina Talijanaša, a pošto su oni sve nade postavili bili u punomoći, nisu marili za mnenje kapetana ni njegovih komesarah, nego odlučili, da se imade i putem prokurah glasovati. U Voloskoj komisiji bio predsednikom g. sudac Lottich, koji je velikim žarom zastupao mnenje, da prokure imaju vriediti. Prvi glas dao na Voloskom kao predsjednik komisije spomenuti sudac Lottich za dra. Martinolicha, a za njim još tri druga člana komisije, dočim dvojica dadoše svoj glas dru. Stangeru. Načelnik Gustin, koji je također bio u komisiji, nije glasovao, jer nemu pravo glasa u izborih pokrajinskih. Gosp. Kapetan Jottmar videć borbu, koja se bije, uzdržao se od glasovanja, izjaviv to narodito. Nama se čini, da bi se bio i g. sudac ponio bolje i obzirnije kad bi se i on, kano načelnik sudbene oblasti, bio uzdržao od glasovanja. Poskočio bi mu bio ugled med obimi strankami, a tako sad svi znaju kako misli i kolik je prijatelj naroda med kojim živi. Konačni uspjeh glasovanja na Voloskom bio je 44 glasa za Martinolicha a 41 za Stangera. Dakako, da je ta većina postignuta bila samimi prokurami, koje su nekoji n. pr. N. A. P. i C. P. upravo kidali iz rukuh jadnih udovicah, koje im što duguju, veleć: ili novac ili legitimaciju.

U Lovranu bila je agitacija još grozničja; tamo je vladao svim vitez kristala, advokat Suholica i sin mu telegrafički činovnik, koji je onaj dan, samo da uzmogne slobodnije agitirati, činio doći u telegrafički ured lovranski jednoga telegrafičkoga činovnika iz Opatije. Radilo se sve što se moglo i dalo. Glasovi su se plaćali po 10 for.

U izbornih listinah bilo je sve što se mislilo, da će za Talijana glasovati. Med ostalimi i četiri talijanska podanika, koji neplaćaju ni 5 for. poreza; neki Battestin, učitelj na riečkih pučkih školah, nekoć velik Hrvat, a sad velik Talijanaš; ljudi stanujući u Tuliševici i Opricu, sve ljudi, koji nisu imali prava glasa al za kojo se je znalo, da će za Talijana glasovati, zato su bili u liste uneseni.

U samoj izbornoj dvorani javno je agitirao sam župnik Dragovina, onaj isti, o kojem je nedavno naš renegat pisao u „Istrii“, da se nemješa u politiku, jer da on veli, „da njegovo kraljestvo nije na ovom svietu“. Dragovina je ondje pred komisijom jednomu soljaku, koji je bio glasovao za dra. Stangera rekao: „Sad tako glasuješ jer imaš puno

govorio neka pazi što govori, jer bi ga moglo takvo rieči skupo stojati. Poslije izbora zvao isti župnik nekojo soljake, koji su ili glasovali ili radili za Stangera u svoju kuću, i ondje ih opsovao, da zar nisu mogli doći njega pitati za koga imaju raditi i kako imaju glasovati, da je dr. Stanger mlad, da nezna što je to politika itd. *Altro che il mio regno non è di questo mondo!*

Kad se je doznalo, da je dr. Stanger izabran, protivnici pokunjili se i zaeramili, a kako čujemo njekoji od najgorljivijih agitatora Martinolichovih poslali odmah poričinovo ulje i išli ravno u postelju, u kojoj su ostali ciela dva dana. Drugi dali se na psovanje proti dru. Stangeru i onim, koji su za njega glasovali ili dali mu glas kroz punomoć. Porezni kontrolor na Voloskom, Angelo Boranok*) liao je glavom u kuću neko bolostno udovice psovati ju što je dala svoj glas: „a quel coratazzo“, prieteć joj, da neće nikada više dobiti mjesta za grob svoga pokojnoga muža, za kojo je nekoliko danah prije molila obćinsko zastupstvo. „Potrà cantar ò fischiar ma non la avrà il posto pella tomba“, vikao je taj delija bolostnoj udovici u njezinoj vlastitoj kući. Plakati, karikature, bengalički ognji, raketo, zastave, kojo su bilo pripravno za slučaj pobjede Talijanašah, sve jo to ostalo u ormarih. *Sarà per un altra volta, coraggio, amici!*

Dok je tolika žalost vladala na Voloskom odpoljno se dr. Stanger sa nekoliko prijateljah u Matulje, gdje ga čekao veliki broj gradjana Kastavskih. Svatko ga ljubio, svatko mu stisnuo ruku, veselju ni kraja ni konca. Kod stola bilo govorah i napitnicah zanosnih i liepih. Dr. Stanger nije bio baš osobito vesco, a to, kako je sam rekao u svom govoru, jer se pobjeda izvojevala usljed borbe sa zavedenom krvnom braćom. Bolilo ga je viditi med svojimi domorodci toliki broj protivnikah i to tako zakletih! Koji mu drago grad ovoga svieta, reće, ponosan bi bio, kad bi jedan njegov sin bio počašćen od svojih sugradjanah zastupničkom čašti, samo u Voloskom pripravljali su njekoji volliko slavlje za slučaj njegova pada! Htjeli su ga mlada u prvom času kad so pokazao u javnom životu tako osramotiti, da se već nikada nopodigne.

Čast Liburnije ovoga puta, kako uvjek, spasili su Kastavci, koji su svi kao jedan dali svoj glas narodnomu predloženiku, i vrli Mošćenčani, koji se ničim nisu dali zastrašiti, ni podlim agitiranjem nekoga članovnika ni strahovanjem ni mitcanjem. Na večer sav grad Kastav zasjao u ognju i kano slodi i brižljivi otac liburnijskih gradovah pokazao, kako on visoko ceni onaj znameniti dan. Prodani Lovran valjda nije odolio onomu svjetlu, to sramotno oborio oči i sakrio se u tminu noći. Dao Bog osvietlio se doskora i uvidio sam kako je sramotno raditi na sramotu sama sebe. —

*) Co, pan Beránek?! Op. Slagara.

DOPISI.

Volosko 5. julija 1880. [Obćinski izbori]. (Konac). Usljed takve agitacije i pošto se još ipak nalazi ljudi, koji ili iz priprošćine ili s kojuga drugoga razloga vjeruju gori spomenutim ludorijam, nadaju se „mladi“ priličnoj borbi u trećem izbornom tielu, gdje je uspjeh u istinu nepredvidljiv i do sada posve nesiguran toli za jednu koli za drugu stranku. Mlado zato ipak glava ne boli, jer oni vele, da su sigurni u prvom i drugom tielu, pa malo mare dali će baš predobiti i u trećem, pošto niti nežolo imati zastupstvo bez opozicije, kojo „stari“ dosada nikada trpili nisu. Ako oni dakle i propadu u trećem tielu, ništa zato, pobjediti će u prvom i drugom, a to će im za sada dosta biti.

Tako ovo naša mlada stranka računa. Ja sam medjutim drugoga mnienja. Ja bi želio, da se sve sile napne baš u trećem tielu, ondje gdje je protivnik najjači, jer tekar kad bi se ondje pobiedilo, pobjeda bi bila sjajna i podpuna i dalo bi se nešto odlučno dobra učiniti. Ako dodje jedna trećina dosadanjih dominatorah u zastupstvo, oni će sigurno nastojati, da otegote čim bude više moguće svaki rad većine, ako no za drugo, a to da uzmognu kasnije reći, da i mladi nisu ništa učinili. Nastojati bi dakle treba, da se i ondje predobije i zato treba nagovarati ljude i osvjedočivati ih o potrobi promjene i to podpune promjene. Treba ljudem reći, da napokon novo zastupstvo se bira samo za tri godine, pa kako se može sada sve promieniti, tako će se moći promieniti opet sve do tri godine, ako se bude vidjelo, da i sa mladimi stvari neidu onako, kako bi se željelo. Neka se učini jednom pruva. Znamo kako je pod ovim zastupstvom već toliko godinah sve zlo išlo, da vidimo dakle kako će se drugi ljudi vladati. Tri godine notraju vječnost, brzo prodju, pa ako nebudemo sa novimi zadovoljni, mi ćemo ih baciti i opet postaviti druge, makar ove dosadanje, na upravu. Dosadanji ljudi već su toliko godinah na upravi obćinu, da su si oni zbilja utukli u glavu, da su oni sami gospodari cieloga Voloskoga i Opatije i nikakva prigovora trpili nisu. To nesmije dalje trajati; mi moramo tim ljudem pokazati, da ako su oni dosada znpovjedali, da smo im tu moć i vlast mi u ruke postavili i da im ju mi opet uzeti možemo.

Pokažimo svi skupa, da smo mi Vološčaci i Opatijci gospodari u Voloskom i Opatiji, a ne par nadutih oholicah. U zadnje vriome prosuo se glas najprije, da će odsada primiti načelničtvo g. Ant. Poščić iz Porta, all kako se tomu nitko navesetio nije, turili u pak viest, da će načelničtvo primiti g. dr. Mlnak. Ovo je oto najočitiji znak, da je protivnikom zbilja tlo pod potami, kad se već služe i imenom dra. Mlnaka samo, da sviet još jednaput zavara. Mi medjutim znamo kolike može u toj vieati istino biti. Tako se agitiralo i prošlih godinah, a na kraju biralo uvjek opet Gustina „jer da nitko drugi nije htio to časti primiti“. Tako bi se baš i ovaj put dogodilo, kad bi se protivnikom posrećilo opet predobiti. Dr. Mlnak bio bi opet zastupnik i nikada nebi na sjednice dolazio kao ni dosada, dakle ostalo bi i sada ovo kao i do sada, mi bi opet imali „manjšlika“ u osobi staroga Gustina.

Pa kad bi u istinu dr. Mlnak i primio čast načelničku, što mi nikako nevjerujemo, to bi se tim promienilo samo muzikant, dočim bi muzika ostala ista. A mi želimo promjenu muzike i muzikanta.

Preporučamo dakle našim ljudem neka pak pročuče o manjorah protivnikah, neka im više ništa nevjeruju, nego neka biraju novo ljude, da se vidi što su „mladi“ kadri dobra učiniti na svojo rodno mjesto.

— X. Y. —

Pogled po svietu.

Trst, dne 17. julija 1880.

Austro-Ugarska: Radi nedavno minulih pokrajinskih izbora i ogromnog materijala, što nam ga je bilo rodomice priobćivati, izostavili smo kroz nekoliko brojeva obično izvieśće o političkom položaju u tu- i inozemstvu. Od sada unapried donašati ćemo redovito takova izvieśća, i to dulja ili kraća, kako nam bude prostor lista dopuščao.

Odkad propustismo izvieśćivati o političkom položaju dogodili se u Austro-Ugarskoj razni više manjo važni događaji. Sastala se medjutim obje delegacija u Beču i razpravilo predloženi njim skupni proračun. Prieatolni govor, pročitan u obih delegacijah, navieśća prijateljske odnošaje naše države sa ostalimi susjednimi državami, te izrazuje nadu, da će se ti odnošaji i nadalje očuvati. Najtamnija točka u prieatolnom govoru jest ona, gdje spominje balkanske državice, u kojih još uviek vrije a nčima izgleda, da bi se balkansko pitanje do skora i mirno riešilo.

O uspjehu izbora za istarski sabor govorili smo u svakom broju, a biti će o tom još govora.

Naša braća u Goričkoj i Kranjskoj pridržala su sve prijašnje izborne kotare tako, da imadu u Kranjskoj ogromnu većinu zastupnika, dočim su u Goričkoj podielili izborne kotare sa Talijani.

I u Dalmaciji osvietlali si Hrvati svoje pošteno lice. U zadarskom saboru imati će oni veliku većinu, dočim razpolažu Srbi i Talijanaši sa 10—12 glasova.

Dalmatinski sabor sazvan je za dne 20. t. mj. te će valjda i ostali zemaljski sabori biti mjeseca septembra sazvani.

Izbori u Českoj zadali su strašan udarac staročeskoj stranci, kojoj su oduzeli Mladočesi do 30 zastupničkih mjesta, i to većinom u ladanjskih kotarih.

Kod izbora u Galiciji ojačali su takodjer Rusini, koji su imali do sada isti položaj u galičkom saboru kano i mi u poreškom.

Crnagora: Budući zet kneza Nikole, ruski veliki knez Petar boravi od nekoliko dana na Cetinju, gdje bijaše svečano dočekan.

Srbija: Koncem prošloga mjeseca pomazao je srbski patrijarha Mihajlo mladoga Aleksandra za kralja Srbije uz veliko oduševljenje srbskoga naroda. Poslije povratka patrijarha Mihajla iz Rusije u Srbiju nastali su izmedju ovih slavenskih država veoma prijateljski odnošaji.

Franina i Jurina

Fr. A ča si se tako napuhal?

Jur. Bil sam valjo va Lovrane.

Fr. Ča si tamo videl?

Jur. Mnogo gospode pul koh neprobiva krijanca i jenu madamu, ka je iskala kod balotaciona bruštulin.

Fr. Trubilo! ča joj nisi mogal reć, da bruštulin nemore držat toliko sapunaći, koliko bi jotrebe za neku glavinu oprat.

Jur. Tor to i sama zna, lego ja sam mislel, da išće morda tamburin, kega j' pomašala kada su śljor more mlatili.

* * *

Fr. Joli istina, da je na dan balotacijoni u Boljunu neki stari šaronjak od vesolja ča su pridobili Krnjoli s pomoćju prodanoah svoju staru kobilinu zakla?

Jur. Ča ni bila dosta jedna kobilina i pulić?

Fr. Ma da su otuli od vesolja storit još jednu fraju, pak da su valjo onaj večer skonsumali kuradolu i prvi del.

Jur. Kamo su pak ono drugo stavili?

Fr. Zadnji del su posolili, ać da budo za njihovo, kad budu šli va Pazin balotat deputato. Glavu da su uzoli prodanoi iz Boljuna, kopita oni iz Paza, a rep da je zusta za Lutajce i Sušnjovićane.

* * *

Fr. Ma da se j' bliščelo va Lovrane na dan balotacioni.

Jur. Vranića, nedo pul onakove gospodi, svi va svile i zlato.

Fr. Kristala, kristala ti je bilo brate va šaken kuto i šaken „buco“ toliko, da se ni moglo pred njim nikamo.

Jur. Je je, ter da će zet sv. Juri novi odšli od kristala dobit; a muž one, ka je bruštulin iskala, da će kasetu od kristala naručit, pak da će nju nutar zapret kada poje još navigat, da mu nebi zasmrdela dokle nazada pride; a naši popi da te naručit od kristala akvarij onem lovranskim žabam, ke su za njimi po ponoštrah i na vratoh kvakale.

Jur. A Kranjcu-ronegatu?

Fr. Kanturinu od kristala.

* * *

Fr. Ča bi reć Jure, da naš Pierin ni bil već šnda vremo v Reke?

Jur. Valjda sej zadnji put prostrašil, nć govore, da su ga noki trgovci na korsu za ramo pipali.

Fr. A sada ga pak prihnjaju doma pipat.

Jur. Te mu benj Talijani pomoć, ter ima v Reko kavaliera od kristala.

Različite viesti.

Za svećenike redjeni. Presvietli biskup dr. Ivan Glavina podieliti će višje svećeničke redove svršenim bogoslovom svojo biskupije dne 21, 22 i 23 t. mj. Redjeni će biti gg. Cvoja, Klofanda, Marohlo, Podivalnik i Vanjek.

Doznajemo nadalje, da će biti ovih praznika zaredjeni i svršeni bogoslovci krške biskupije gg. Petar Zahija i Ivan Seršić. —

Svršili su ljetos bogoslovno nauke i bogoslovci porečko-puljske biskupije gg. Grunt i Sekyra.

Bogoslovci krške i porečke biskupije biti će po svoj prilici zaredjeni u Gorici od preuzvišenoga nadbiskupa Zorna.

Splitski biskup. Po najnovijih viestih iz Boća, imenovan je biskupom Splitskim kanonik Zadarske crkve Don Filip Nakić. Rodio se je u Silbi od pučke hrvatske obitelji dne 3. listopada 1837., a redjen je svećenikom dne 20. rujna 1872. Neznamo je li kad bio u službi u župi; ali ako je, bio je za sasvim kratko vrieme. Cio svoj dosadašnji vlek proživio je uz krilo N. P. nadbiskupa Zadarskoga Maupasa, kao njegov tajnik. Tu je, kažu, stekao mnogo vještine u kurijalnih poslovih. Postao je nedavno kanonikom i vitezom o. i kr. reda Franje Josipa. U javnosti nije se nikad istakao a nijednog pogleda, i živio je uviek sasvim skromno.

Budući zemaljski kapetan za Istru i saborski predsjednik u Poreču. Netom su svršili izbori za porečki sabor, počelo su talijanaško-njemačke novine iztićati razne osobe, koje bi imale zasjesti izpražnjenu stolicu zemaljskoga kapetana i saborskoga predsednika. Ča se govorilo o jednom, ča o drugom zastupniku, na najtvrdokornije pronose spomenute novine ime čestnoga rovinjskoga raznačelnika g. dra. M. Campitelli-a. Naši čitatelji znadu bez dvojbe, što je i tko je g. Campitelli, jer je postno glasovit u zadnjem zasjedanju zemaljskoga sabora u Poreču. Mi neznamo kolike imado istine u govorkah gledo g. Campitelli-a, nu toliko možemo kazati otvoreno i bez okolišanja, da bi bio g. Campitelli izmedju svih talijanskih zastupnika najneposobniji zemaljski kapetan, dotično saborski predsjednik. Evo tomu dokaza:

1. Gosp. Campitelli jest starac kakav nobi smio biti saborski predsjednik.

2. On je dobrahno gluh, a to je svakako velika pogrieška za saborskoga predsjednika.

3. Njega su se nedavno riešili u Rovinju kao načelnika, a talijanske novine odsudile su oštro njegovu upravu; bili on dakle bolje upravljao sa pokrajinom nego li sa jednom obćinom?

4. On nezna niti j e d n o rieči hrvatski, a mi sudimo, da takav ipak nobi smio biti zemaljski kapetan i saborski predsjednik za Istru.

5. Gospodin Campitelli pokazao je u zadnjem zasjedanju kamo ga može zavesti strast i mržnja na Slavene, a da li je takav čovjek za saborskoga predsjednika, neka promisle savjetnici svietle kruno.

Izlet u Divaču. Za dne 4. agusta pripravlja ljubljanski „Sokol“ sa ostalimi slovenskimi družtvi iz Ljubljane izlet u Divaču, gdje će se sastati sa narodnimi družtvi iz Gorice, Trsta i Krasa. Program izleta doniesti ćemo budući put, a već danas upozorujemo na taj izlet i narodnu veselicu naše narodna družtva i pojedince iz bližnje Istre.

„Hrvatska“, glasilo stranke prava, prestala je privremeno izlaziti usljed zaustave gradskog poglavarstva u Zagrebu, i to radi članka „Prusi i Švabe“ a na temelju čudna paragrafa, koji glasi:

„Svatko je vlastan misli svoje unutar granicah zakona putem tiska slobodno očitovati i razprostranjivati“. Proti ovoj odredbi redarstvene oblasti poprimiti će vlasničtvo i urednićtvo „Hrvatske“ sve korake, koje mu zakon pruža, pak mali svoju čitatelju, da se do konačnoga rješenja ovo stvari izvolu strpiti.

Iz Oprtlja pišu nam 12. t. mj. Dne 28. pr. mj. kad se je ovdje biralo zastupnika za gradove, nije išlo našim Krnjolom sve onako gladko kako bijahu, do sada naučeni. Prem je dobio nad većeći protivnik Amoroso veliku većinu glasova, ipak nebijaše jednoglasno izabran. Naši Krnjoli i Talijanaši izašli su i zaklinjali izvanjske izborniko, koji imadu pravo glasa u gradu, da glasuju za Amorosa, al mi nehtjedosmo dati glasa onomu, koji bi utopio, da može, ove Slavene Istre u žlici vode. Ta mi poznamo njegovu slavnu poslanicu obćini Kastav, kojoj se je grozio sa „colpi di grazia“ Dao bi nam on svim takove „colpe“, samo da je Bog dao kozi kumad duljeg repa. Nekoliko odvažnijih glasovalo je dakle za dr. Šurana iz Motovuna. — Htjeli smo Vam se ćešće potužiti na našega g. župnika, koji ukida naše starodavne pravice u crkvi, no mišljasmo, da je to samo privremeno, dok postigne ono-

za čim je težilo, dok postane naime župnikom. No na žalost našu mi se ljuto prevarismo. Hrvatske molitvice i pjevanje poslije prve své mise zamjenio je samovoljno s latinskimi to sve naše molbe, nepomogoše ništa. Radi toga potužismo se i presvietlomu biskupu, koji je naložio pred nami gospodinu župniku, da se drži starinskog običaja, jer da sam nesmije ništa dodati niti oduzeti u cerkvenih poslovih, no on hajo i nehajo za biskupov nalog. Tako Vam je g. uredniče u Istri, da talijanski svećenici mogu samovoljno ukidati naša prava, dočim nije našim dozvoljeno ni toliko, da nam svete povlastice sačuvaju neokrnjene.

Glavna skupština narodne „čitaonice" u Pulj obdržavati će se dne 21. t. mj. u 4 sata poslije podne. Sl. odbor pozivlje sve članove, da se dostavo k skupštini.

Uzor poštarskog činovnika. U „Edinosti" od 17. t. mj. čitamo, kako nije hotio neki mladjahni činovničić na pošti u Pazinu primiti slovenski pisanu novčanu naputnicu. Mi se doduše pridružujemo odlučnomu protestu dične „Edinosti" proti takovomu postupanju onog mladog dalije, no nedudimo se toliko drzovitosti njegovoj znajuć, da su upravo u Istri medju c. kr. činovnici — nu ne samo poštarskimi — naši najljući narodni protivnici. Idemo da vidimo hoće li sl. ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu povzati na rod i oksampiarno kazniti talijanaškoga gospodičića.

Iz obćine Lovrana poslije obćinskih izbora. Izbori obćinskog zastupstva ove obćine obavili su se 8., 9. i 10. o. mj. Čim su došli Borsečani i Mošćenčani dne 8. o. m. u Lovran, zapodjeli su ne samo prostaci nogo i pomorski kapetani to brodovlasnici proti njim vikati, govoriti takove stvari i takovim načinom, da bi se za to sramiti morali ljudi surovi, neotesani, odgojeni medju divljaci. Tako postupahu cio dan. Najmilije im je bilo najgnjusnije i najpogrdnije govoriti proti svećenikom. Svedanik, imajuć taj dan pravo glasa, bio je napadnut prostačkimi riečmi i to cio dan. Učitelj Kuzma Battestin ponašao se taj dan tako, da bi se bili morali njegovi učenici za nj sramiti. Komisija bijaše takova, da se slično nebi valjda našlo u Istri. Da nije politička oblast pazila na vršenju zakona i na red, Borsečani i Mošćenčani bili bi se morali poprimiti osbiljnih sredstva na obranu svojeg prava i života. Svakomu, koji nije sa šaronjaci, činilo se od strane članova izborne komisije svakojakih potežkoća, samo da neglasuje, a tko je bio s kulturaši, išlo mu je lahko. Od mnogih birača zaključevalo se, da kažu samo kućni broj, dočim njihovim se ga odmah kazalo. Našim se kidalo listiće to svakojako ih pogrdjivalo. Kad je došla na red koja udovica, vikalo se: doći će knežje ili doći će vražnac.

Mi smo imali cio dan veći broj glasova, a Lovranci nam dovikivahu, da će njim pomodi crna noć. I doista im pomogla, jer dobrilšo sa množinom prokura, koje su se kovalo, što će doći svakako na svjetlo. Sasvim tim, da se je učinilo mnogo reklama proti listinam ipak niti oni, kojim su bili povoljno riečeni reklami, nisu mogli glasovati, jer ili nije bilo točno unošen u dotičnu podobčinu u kojoj je nastanjen, ili bijaše pogrješen kućni broj itd. Berseč i Martina nisu imali svoga člana u izbornoj komisiji, a Mošćenice, Kalac, Draga i Kraj imali su kao člana Ivana Dešković-Kotošića iz Mošćenica, koji je kao biváj zastupnik redko kada pregovorio u sjedničnih dosadanjeg obćinskog zastupstva na korist puka, koji je bio u njega prije 3 godine položio svoje povjerenje na svoju veliku škodu. A kao član izborne komisije nastojao je, da se završju naši glasovi. Medjutim je sada puk uvidio kako ga je mošćenički agent branio. Završeni naši glasovi od komisije, a priznati protivnički glasovi od strane iste prem nevaljani, pak znajuć iz koje makine je proizteklo veći dio prokura, možemo kazati, da smo mi morali u trećemu tielu (prvi dan) predobiti. Borsečani su svi došli, koji god je mogao, te svi složno glasovali za poštenjake. Iz grada Mošćenice potorica je glasovala za protivnike. Iz obćine Kalac bijahu uz nas svi složno osim jednoga, koji je glasovao sa protivnici. Iz Grabrovice isto svi naši osim jedne kukavice. Učkari, Potočani, dražka četa, Oberšanci i njekoji u Dragi kod mora ostali su čvrsti i vjerni svomu puku, te nikakva molba ni pretnja nije ih mogla odvratiti od nas. Njekoji pako u Dragi kod mora dali su se zadnje dano zavesti, a tako i njekoji kod sv. Antona u Ostružnjaku i gornjemu Kraju. Ovim je naime netko upilio u glavu, da ako glasuju sa Borsečani i složnimi Mošćenićani, da će najdulje do tri mjeseca pasti pod neku „Hrovaciju".

Drugi dan u II. tielu bijasmo isto počašćeni od prostaka i kulturaša lovranskih kao i prvi dan, a i obćinska komisija samo ako je mogla, zabacivala je naše glasove. Medjutim prem su za protivnike glasovali od sv. Antona i gornjeg Kraja i njekoji iz Drage kod mora, naša stranka je uz svu protivnost predobila i to slavno i častno. Taj dan čuli su glasovi, da će se našim biračem nješto dogoditi kod „crvene zemlje". Toga dana se pronašlo kako su se mjesile njekoje prokure.

Za treći dan mi niemo nit računali, te su samo njekoji došli; taj dan imadosmo 18 glasova. Da smo došli svi, naša bila bi valjala. Mi smo se držali točno zakona, i reda te nismo nit najmanje ikoga ičim uvriedili. Taj dan su za našimi prvaci na odlazku njekoji vikali. Mošćeničkomu župniku, pošto su eva tri dana svega i svaša proti njemu nabrbljali, treći dan je pokušao jedan deran, po svoj prilici dvanajstgodišnji, odnesti mu klobuk u restaurantu Antona Kćnika po dva puta s palicom, ali opažen, pobjegne u najbližu kuću. Na sve pogrde nije mošćenički župnik nit riečoti progovorio, već je svaki dan muževno vršio svoje pravo. Tim su izbori ukupno obćine Lovran za ovaj put svršili. Dali će pako Borsečani i Mošćenićani i kod izbora u budućo morati snašati ovakva pogrdjivanja, dočim vrše svoje pravo, neznamo unaprod, no savjetovali bi njim, da traže na vrieme zaštitu proti surovcom. Krčni borsečki i mošćenički osamdesetgodišnji starci pokazaše i kod ovih izborah svoju muževnost. Treći dan su birala vođnom gospoda, zato i kažu, da je I. tielo gospodsko; nu ta gospoda, koja su prije slagala lovransko kmetovo, bijahu taj dan razlopkana na tri stranke.

Iz Puljštine pišu nam 8. t. mj. Putujući po Puljštini radi moga posla dodjem u veliko selo Krmed, koje spada pod obćinu Balo. Kako sam se osvjedočio, ovo selo imat će około 800 stanovnikah bez drugog bližnjeg sela Golaša, gdje žive naši čisti Dalmatinci, kano kad su iz Dalmacije došli prod 300 godinah, bavoć se svi poljodelstvom i stočarstvom. All u kako žalostnom stanju nahodi se ono tužno pučanstvo, posve zanemarono od crkvene i obćinske oblasti, i to na konen XIX. prosvietljenog vieka. Ono tužno pučanstvo u dvih selih čuni u najvedoj tmini neznanstva, neimajuć nikakvog nauka ni crkvenoga ni svietovnoga, i to zbog nepoznavanja talijanskoga jezika. Radi toga ljudi umiru tuj bez ispovedi i sv. pričesti i bez svake krščanske utjehe. I mladež rasto bez ikakvog nauka, te neznamo što će jednom iz nje postati. Gospoda u Balah snažnije si volniu crkvu i sada školu, no onim siromahom sve to ništa ne koristi, nit se ih za ništa ne poznade, nego kad je što platiti i raboto činiti. Mislim, da nije pravedno ni Bogu drago, da je onaj tužni puk tako zanemaren, pošto dnje porezo u novcu i krvi. Zar se neće providnost sjetiti onih jadnika, koji su sami sebi prepušćeni? Krmešani su već više puta molili presv. biskupa Flappa, da pošalje u Balo župnika ili kapelana, koji poznaje hrvatski jezik, al on se je svaki put izpričao, da nema redovnikah, te sada najzad posla u Balo za kapelana jednoga iz Italije, koji nezna ni jedne riečl hrvatske. Nego, da se oduži svojoj svjesti i svojoj svetoj dužnosti milosrtno odluči, da svake srieda kapelan reče sv. misu u Krmedu. Liepo li skrbi, hvala mu i čast budi! Jedno nedelje pred izbori došao je tamo župe-upravitelj i učitelj škole čitati svetu misu, te premda nije nikad tuj propovedao ni talijanski ni hrvatski, ipak je onaj dan za najveći silu znao složiti skupa četiri riečl, koje su neizravno smjerale na izbore i kojim bijaše svršetak: Ako vi Krmešani ćete nam zapovidati, ja ću učiniti, da vi ne budete više imali svete misc ovdje. Liepo li utjehe onim jadnikom! Da koji naš svećenik izusti ovakove riečl, liberalni (!) Talijani bi ga odmah odsudili, all njihovim svećenikom je prosto sve, t. j. biti župe-upraviteljem, a u isto vrieme školskim učiteljem i školskim nadzornikom i revizorom crkvenih računa puljske i porečke biskupije, samo kada se radi po programu porečke gospode.

Iz Opatije pišu nam 13. julija. Dne 12. julija bila je naša dražestna Opatija stecište liepe kite nosioca hrvatsko prosvjete u Istri, učiteljica, učitelja i inih rodoljuba, koji su svratili amo, da tuj u tom ubavom mjestancu, sprovedu koj veseli časak, ali i za to, da se nauživu upravo umjetničkog predavanja g. Petra Brani-a, odličnog člana hrvat. narodn. kazališta u Zagrebu i poznatog deklamatora, koji je samo za to došao amo, da i pred istarskimi Hrvati razvije svu ljepotu i milinu našeg matorinjeg jezika. Medju ostalimi odličnjaci vidjesmo tuj i vrlednog zastupnika g. Jenka, a medju ostalom gg. svećenici i vrlog župnika g. Zamlića. Nakon objeda, koj se održavao oko 4 sata poslije podne i nakon nekoliko skladno izpjevanih hrvatskih pjesama, stupi pred publiku g. Brani, koji je namah bio od svih burno pozdravljen. Al kad je počeo deklamirati prvu pjesmu iz svoga programa: „Djed i unuk" od P. Preradovića, onako čistim hrvatskim naglaskom, onom liepom naravnom mimikom i onim, njemu prirodjenim, umjetničkim zanosom, razigrao je sve do oduševljenja tako, da je bio i uzred pjesme burnim povladjivanjem prekidan. U „Ludi" od Petőfija pokazao je upravo vršak svojo deklamatorne umjetnosti. Nemanjim uspjehom recitirao je g. Brani Aranjiovu baladu „Bard" i Uhlandovo „Proklet-stvo pjesnika". Spomenuti valja i to, da je g. Brani svaku pjesmu popratio sa par riečl, da se ju lakše shvatiti može. Izmedju svakog njegovog predavanja odzvanjali su skladni glasovi, upravo majstorski odpjevanih hrvatskih pjesama i redale se liepe nazdravice. Gosp. nadzornik Uršić pozvao sve na trokratni „Živio!" Njeg. Veličanstvu i odpjevana bi skladno carevka. Zatim nazdravilo se g. nadzorniku Uršiću, g. sustupniku Jenku, g. Klobučiću, gosp. Brani-u i gg. svećenikom, kao glavnim promicateljem školstva u Istri. Sve to nazdravice bilo su zanosno popraćene. Tak u predvečerje stadosmo se polako razstajati, odnosno svaki sobom kući ugodan uspomenu i trajan utisak u srcu na vrlog hrvatskog umjetnika g. Branla, komu kličemo iz dna srca: „Putuj sretno po ostalom hrvatskom Primorju i raznosi svuda i odkrivaj dar i milinu hrvatskih pjesama, te dao Bog, te se vidjeli opet na skoro!

Izbor fiducijara u Baški. Kod nas bijaše uredon dan za izbore 11. juni t. g. Mi se nešto pripravljali nu ne odviše; biti smo odmah u početku sjegurni za većinu.

Al nisu tako naši protivnici. Njihov se oblak imao strosti nad Baškom, to oni stoga sve sile napoli. Na Uršićevo ime k nam do sada na ovih stranah nepoznati čovjek g. Stanich iz Pule. On je bio naš nesudjeni kandidat. Svrhi njegova putovanja može se svatko domisliti.

Iza toga počeo Dessantich odmah agitirati. Žao mi ga: nije imao počinka ni po danu ni po noći. Osobito se dao na Dragu; nego ga, i tu do nokte ostavila negdanja sreća. Što je bilo boljeg, samostalnijeg, imućnijeg, okrenulo mu ledja. Obećavalo se dosta: da će urediti „Riku" koja će pravcem u more i da se već neće plaćati za počinje rakije. Starobaščanom se obećavalo kranu (obćinski pašnjak), rad koje su jur izgubili pravdu itd. Strašilo se, da popovi rade za veće plaće, a on da radi za svoj stari poštoni obraz!

Ništa mu to ne pomažo. Treba poći u žup. Čuj brate, govorilo se, ako ti je mučno dan izgubiti bit će ti dobro plaćeno sa 1, 2, 3, 5 for.! A da znaš Petro kako će biti lipo: svi su s nami, jedan gospodin nam je donesao novaca. Komugod su i svidlo taj govor o novcu, premda nije ni to pomagalo.

Al još nisu izgubili nade. Ta na izboro dolazi Lasciac! On će doći dva dana prije, nastanit će se u poštara Bona i mi ćemo se s njim posavjetovati. No znam tko je dao boljih savjeta, al zna se, da je komisar 10. t. m. u obćini uzeo listu proti volji načelnikovoj, te se na njoj drugi dan našlo 36 novih izbornika. „G. Pensiero" i „Istria" rekli su da duše, da je ovih 36 bilo upisano u zadnjih obć. listah, al je Bašćanom poznato, da je pred 3 god. g. Fr. Dessantich bio u c. kr. mornarici kao i g. P. Barbalich. Postolar pak Cortese boravio u to vrieme u Krku a Kirincich u Puli. Da se ne padamo u izborni red, jer toga g. Dessantich (a morda i još nekc ne pozna) preporučam Vam g. Dessantichu, da pročitato dodatak br. 394 (od 2. julija) „Istrije" na 3 koloni pri dnu, gdje se govori kakve moraju bit liste.

Al dajmo svakomu svoje. Komesar je rekao načelniku, da nek i njegova stranka predade reklamc (kao da je načelnik kao takav glava stranke). Bilo došlo do obćeg prava glasovanja, za koje se i Francezi još bore!

Eto puknuo dan izbora. Sve je mirno; 3 su žandara i 5 finanoijera na oružju. Nitko se ne smie od hrvatske stranke maknuti; dapače članovi komisije niti predsjednik se ne smiju ustat sa stolica. Samo Dessantichu i Tomassichu je dozvoljen po volji ulaz i izlaz. Žandari i finanoijeri im se samo podsmjehuju.

Kad bi pozvali Dessantichova izbornika (što su bili Dražani i Starobašćani; Bašćana s Primorja bilo njegovih veoma mali broj) četiri bi ga uhvatili te iz bližnje krčme vodili u izbornu sobu, da se nc-izgubi. S prozora iste krčme psovalo naše izborniko na najgadniji način, al su se žandari bojali smutnje ako bi ih zatvorili. Dakle su ih volili pustit da psuju! Obćinski redar opomenuo jednog smutljivca, koji nije niti imao glasa, već su ga valjda bili naručili, da psuje, kad oto stražmeštar uhvati redara i vodi ga pred komesara, koji no saslušav što je učinio, zatvori ga 6 sati. Tà znao je, da no pušo u rog Dessantichov!

Vrieme ide sporo, nu ipak došlo 6 po podne. Nijedan se izbornik više ne javlja na opotovani poziv. Komesar naloži, da se počme zvati onih 36 dodanih, a komisija ih nepušta k glasovanju, te voli, da dobro pozna zakon i navadja dotični paragraf. Komesar, da tobož zastraši članove komisije, grozi se, da će sam na javnom trgu nastavit izbor, al svo zaludu. Trebalo se pokoriti i završit izboro, a onih 36 nek čeka bolju priliku. Podpisalo se zapisnik — nc točno jer komesar nije dopustio mnogo stvari upisat — i pošlo se kući. Komesara pratio načelnik i jedan prisjednik „jer da se boji sam hoditi" uza svih 8 bajuneta i svemogućeg Dessantichа!!

Mi smo ostali u većini od 35 glasova, a oni govoro, da su dobili!! Smješno li tvrdnjo! Nakon tri dana dobiše naši fiduciari iskaznice. Tim je pravda svršila.

Znam, g. Uredniče, da mi no možete ustupiti previše prostora, te za sada prekidam. Javit ću se doskora ako mi budete ustupili mjesta. (Drago volje. Op. Ured.)

Na utjehu g. komesaru Lascincu javljam, da je tužba proti njegovu postupku jur na ministarstvu, a da će mnogi i pred sudom odgovarati.

Odbor za Kačićev spomenik poslao nam je sliedeći poziv: Svi rodoljubi, koji su primili pozivo za predbrojbu Kačićeve „Pjesmarice" moljeni su dotične arke kod sebe ostaviti, a javiti podpisanomu na dopisnici broj predbrojnika pučkoga i ajaćnoga izdanja čim prije. Tko bi želio tvrdo vezanu „Pjesmaricu" ili „Pjesničku djela Petra Preradovića", neka izvoli to odmah javiti, a odbor će se pobrinuti za taj posao kod knjigovoža „Matice Hrvatske". Kamo nije dopro poziv, neka izvole rodoljubi postarati se, jer proma broju predbrojnika udositi će se naklada, najdalje do 15. julija.

Gradac u Primorju, Dalmacija 1. julija 1889.

Odbor za Kačićev spomenik.

Željeznica Knin-Novi. Zadarski „Narodni List" javlja, da je ministarstvo naredilo, da se izradi potanji nacrt za nastavak gradnje dalmatinske željeznice iz Knina u Novi.

Dopisnica upravničtva.

G. A. B. u M. Primili smo za kupono for. 12.57. Hvala na vlastih. Bratski pozdrav!

G. M. R. Bakar 8. Vi nam dugujete za 1888 i 1889, jer ova 2 for. upisasmo za 1887!

Izpravak.*)

Izvolite primiti, g. uredniče, u dičnu „Našu Slogu" sliedeći izpravak, tičući se pisanja raznih novina o izboru za gradovo dne 28. pr. mj.

Ovdje se čita konventualna misa u devet sati. Tada bijah u crkvi, jer mi je valjalo najprije služiti Bogu, a tada tekar ljudom. Poslije sv. miso podjoh u izbornu dvoranu, da dadem svoj glas. Stupiv u dvoranu, opazih medju prisutnimi nekakvo komešanje. Tuj upitah predsjednika izborne komisije, da li mogu glasovati i to za g. vitoza Simzigo, na što izadje iz drugo nobo političkl povjerenik g. Scarpa, to mi reču, da mogu glasovati razumjevajuć pod tim, da moj glas neće biti uvažen kano ni onih, koji su bili zakasnili.

Ja sam tada vidio prvi put u svojem životu g. Scarpu, a tuga neka svatko sam prosudi, koliko je istine u pisanju poročko „L' Istrie" (Supplemento al Nro. 394), da je on pred glasovanjem posjetio svećenike.

Nemogu kazati, da li su moj glas u posebau zapisnik upisali, nu to znadom, da su me naši protivnici kanili na trgu prostački izgrdili, te da bijaše radi toga kolovodja „tulenja" na osamdnevni zatvor odsudjen.

Eto dakle, da se je ipak jedan svećenik u Labinju odvažio glasovati za ces. kr. kotarskoga kapotana vitoza Simziga.

U Labinu, 10. julija 1889.

Ivan Barbalić,
kapelan.

*) Za stvari pod ovim naslovom neodgovara Uredničtvo.

Priposlano.*)

Gospodinu Tomi Zmarich-u (ščtaj Čmarić)-Juran-u iz sv. Frančiška kod Lovrana.

Vi kao občinski savjetnik a pravi prijatelj lovranskih šaronjaških učenjaka, poznati ćete bez dvojbe zakon, po komu može jedna osoba u vrieme občinskih izbora pet puta glasovati, kao što ste se javno izrazili dne 9. t. mj. okolo 9 satih u jutro na lovranskom trgu pred Ivanom Galović-Županićem sliedećimi riečmi: „Naši su čora pet put votali i danas ote".

Kojim pravom ste Vi dne 8. t. mj. gnjeli Liboratu Barkoviću Borsočanu šaronjaško listiće — pošto je on već bio glasovao — to nagovarali istoga, da: čeka noć, da će za Vašu listu još dva puta glasovat a za to da će dobit jisti i pit?

Izvolite me dakle — kao neuka — podučiti u jednom i drugom pitanju, pak ću se i ja liepo podučen, od srca radovati ovako dično izvojovanoj pobjedi plemenito gospodo u Lovranu.

U Borsoču, dne 14. srpnja 1889.

Ivan Galović-Perišić.

Dužna zahvala!*)

Podpisani zahvaljuju se iz dubine zahvalna srca plemenitoj gospodi u Lovranu, napose velemožnomu glavaru g. Ivanu Turcichu, što su ga, prem pripeasta kapača, dne 10. t. mj. prigodom njegova odlazka iz gospodskog Lovrana puškanjem mužara pozdravili i odpratili.

Osobitu paku hvalu šalje podpisani onim visoko-naobraženim (???) gospojam i gospodičnam lovranskim, koje su ga na „drugih vratih" grada baš kao velegradsko noćno dame dočekalo i pozdravilo.

U Borsoču, dne 15. srpnja 1889.

Franjo Škalamera
občinski savjetnik.

---

*) Za stvari pod ovim naslovom neodgovara Uredničtvo.

G. G. Piccoli-ju,
lekarničaru u Ljubljani.

V Ivnike na Dolenjskem, dne 12. jan. 1880.

Blagoizvolite mi poslati dvanajst stekleničic Vaše **esence za želodec.** 4—12

Pohvalno omenjam, da je bila raba Vami poslanih 30 stekleničic izvrstna. Bolniki razsili vrst so vžívali esence s najboljšim vspehom. Neka bolnica je bila nas za smrt bolna vsi so mislili, da mora v onih urah umrieti; toda komaj je zavžila nekoliko kapljic esence, je že okrevala in čez nekoliko ur popolnoma ozdravela — mod tem, da je bila poprej vsa dni že skoraj na smrtni postelji. Esenca se toplej uvaredi njenega izvrstnega vpliva samo najbolje priporočuje.

Z odličnim spoštovanjem

Jurij Künig, župnik.

Marijacoljsko želodčno kapljice

zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Nepremašljivo dobrote je posebno vpliv njihov pri motnjenosti, slabosti želodca, ako s grla smrdi, napenjanju, kislom pohanju, kolici, želodčnom kataru, gorečičo (rzavel) pri proobilnej produkciji slin, vumetici bluvanju in gnjusu glavobolu, ako boli iz želodca) krč v želodcu, zabasanji, proobilnosti jedi in pijač v želodcu

Varnost. znamka proti glistam, bolezni na vranici in jetrih in tudi proti zlati žili ali himorojdam. Cena stekleničci je z nakazom vred samo 40 nov., velika stekenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar „k angelju varhu" *Karl Brady Kremsir, Morava.*

Marijacoljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakej stekleničci priloženomu poduku za vporabo

Pristne dobe se skoraj v vseh lekarnah.

V Trstu: Lekarna: Antonio Suttina — Lekarna: de Leitenburg, all' Ercole trionfante — Lekarna: Eduard de Loitenburg, alla Salute. — Lekarna: A. Praxmayer, al duo Mori — Lekarna: Pietro Prendini, alla Fontana Imperiale. — Lekarna: Benedetto Serraval, al Amazone Trionfante. — Lekarna: Benedetto Vichi Minitussi, alla Corte. — Lekarna: dr. Vittorio Serravallo al R dentore (glav. skladiš.) — Lekarna: Biasioletto all'orso nero. — **Potojna:** Lekarna Fr. Baccarcich. — **Sežana:** Lekarna Philipp Ritschel. —

Svarilo! Pristno Marijacoljske želodčne kapljice ponarejujejo in posnemajo se mnogovrstno. — **V znamenje pristnosti** mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gornjo **varnostno znamko** ter mora biti na vsakem priloženom poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusek-a Kremericah (Kremsier). 43—52

Lutrijski brojevi

dne 13. julija.

Trst	13	71	75	40	60
Linc	18	25	27	78	15
Buda	55	86	37	43	40

dne 10. julija.

Prag	18	60	53	18	26
Lavov	86	10	85	74	7
Hermannstadt	32	14	83	80	7

Bolezni želodca.

in spodnjih telesnih delov, jeter in vranice, slaba žila, zaprtje, vodenica in kronična driska, zdravi se najvspešnejše s PICCOLI-jevo „ESENCO za ŽELODEC", koja je tudi izvrstno sredstvo proti glistam. Pošilja jo lekarnar Piccoli v Ljubljani (Dunajska cesta) proti poštnom povzetju.

(Varstvena znamka).

V steklenicah po 15 novč. se prodaja v Trstu v lekarnah: Dinsolotto, pl. Loitenburg, Liprandi, Porzatto, Praxmarer, Prendini, Ravasini, Rovis, Serraval (za magistratom), Serravallo, Skapzynsky, Suttina in Zanetti. — V Istri v lekarnah: *Korini* Angolini, *Pulj* Wassermann, Carlmolollo, Rodinis; *Dinjan* Rok, Bradamante; *Koper* Giovannini, Favento; *Piran* Fonda, Lion; *Pazin* Lion; *Novigrad* Tamburini; *Poreč* Candusio; *Vistanda* Patelli; *Buje* Bonotti in v večini lekarn v *Istri, Primorju, Trstu, Dalmaciji, na Kranjskem, Štajarskem u Koroškem.* 12-5

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Visokočastiti duhovščini

priporočam se vljudno podpisani v napravo cerkvenih posod in orodja iz čistega srebra, kinokega srebra in iz medenine najnovejše oblike, kot

monstranc, kelihov, svetilnic in svečnikov

itd. itd. po najnižji cen. Zadovoljim gotovo vsakoga naročnika, bodisi da se dela prepustí mojemu ukusu, bodisi da se mi jo predložili načrt

14 24 **Teodor Slabanja,**

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17

Staro rodi popravim, ter jih v ogenj poslatim in posrebrim. Čč. gg. naročniki naj mi blagovolo poslati isto nefrankovano. 24—18.

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Br. 369.

Oglas natječaja.

U smislu pokrajinskog zakona od 19. marča godine 1874. i na temelju zaključka občinskog zastupstva razpisuje se ovim natječaj na mjesto diplomirane babinke primalje ili babice, imajući se popuniti u ovomjestnoj občini sa sjedištem u Dobrinju, godišnjom plaćom od 80 for. u mjesečnih obrocih. 2—3

Natjecateljice imat će dokazati austrijsko državljanstvo, usposobljenje za praktično primaljstvo i poznavanje hrvatskog jezika i po mogućnosti talijanskog.

Molbe imaju se podnesti podpisanomu glavarstvu najdalje do 30. t. mj.

Od občinskog glavarstva

Dobrinj, 2. julija 1889.

Perović, načelnik.

Rogove češlje

za češljanje, prašinu i drugo vrsti češalja nudja p. n. gg. preprodavatuljom za

—= Izvanredne cene =—

Tvornica češalja

J. Knourek-a

Ivančice kod Brna, Moravska.

Sredstvo koje nije tajno!!!

Od 14 godina priznato kao najbolje.
Nadpukovinjskog lječnika i ljekara
dra. G. Schmidta

ulje za sluh

Reči brzo i temeljito povremenu gluhost, tok ušiju, hodne ušju i u zastarjelih oporavi ih slučajevih. Najtrajnije njenje u ušljih, kao i slabijih odstranjuje se odmah, što tisuće originalnih svjedočba dokazuje. Cieni bocl 2 for. — U Beču prava sa zaštitnom markom kod ljekarnika C. Haubnera, „Engel-Apotheke", Beč, I., am Hof N. 6. — Glavno skladište za Hrvatsku kod ljekarnika Ede Tomaja u Zagrebu. 5—28

NAJNOVIJI IZUM

sumpornjača „Zabeo"

patentirana u svih državah.

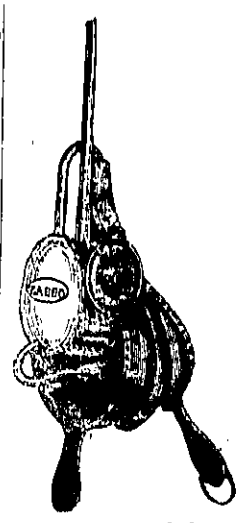

Na stalnoj izložbi u Napulju: velika zlatna kolajna.

Na vinskoj izložbi g. 1888. u Trstu: kolajna iz bronca.

Sumpornjača „Zabeo", najnoviji izum sa *dvostrukim Venturijem sraka* služeći za pospavanje sumpora i druggog praha proti trinoj bolesti, jest izmedju *sigurno izložbenih predmetah odlikovana u Firenci na sudnjoj medjunarodnoj izložbi pripravah proti trnom ušćenu i drugimi tvarmi škodljivim sjemenu* srebrnom kolajnom 1. vrsti, te je izkušana i neoprovrsivo korisit. Isti je izum po ministarstvih poljodjelstva, obrta i trgovina odredjen za ugrarni muzej u Rimu. Jednostavnim i čvrsta konstrukcija toga izuma omogućuje uspješ *dvostrukim Venturijem sraka*, izbacuje i pospješuje prašnk lakim kretanjem; posebni napor nadozvoljava uvrštenje sumpora ili praha u umjetnijoj aparata, i tim mu čuva trajnost, a jer je pravidjena dvostrukom otvori, može se upotriebiti i kod razuih prolsvodah.

Opravne naručbe toga korisnoga izuma, koje prispješe prošlih godinah od svih cinoprivrednih predielah, opravdavaju pohvale i predmet, koje ga predpostavljaju svim drugim ujeham.

Izumitelj pridržaje si zakonom zajamčenim pravom postupati proti patvorenju i ponaredjenju njegove sumpornjače.

CIENE:

Franco u skladištu Trst bez carine
za naručbo od 1—25 *sumpornjačah*, kom. f. 2.—
„ „ „ „ 25 *sumpornjačah* napred „ „ 1.90

Franco carina za pokrajine:
za naručbo od 1—25 *sumpornjačah*, kom. f. 2.50
„ „ „ 25 *sumpornjačah* napred „ „ 2.35

Cieno za omoti:
obitak iz drva za jednu sumpornjaču 40 nvč., od 2—5 sumpornjačah 60 nvč., od šest sumpornjačah napred, komad 10 nvč.

U istarske luke odpremaju se bez obitka.

OPAZKA. Naručbe neprimaju se, ako li se novac istim neprilaži. Neprimaju se također niti proti pouzeću, a niti na otvoreni račun.

Glavno i jedino zastupstvo i skladište za **Trst, Rieku, Gorieu, Istru i Dalmaciju** kod tvrdke:

ENRICO PEGAN

U TRSTU — lloydova palača, via Mercato vecchio br. 4 — U TRSTU

Gornja tvrdka ima na skladištu uz umjerene cieno sliedeće predmete: Sisaljke i lakomice za vino, stiskalnice za drožđje, druge sprave za gnjoćenje i mulonje grožđja, sisaljke za bunare, štrcaljke za vrtle, potrebita sprave za uvedenje vode, gasa i elektrike to za razne zgradbe, podrumske sprave, svakovrstne vage, prašo za kopiranje listovah. Predmeti za domaću snagu: Kuce i stolice za kupelj za aparatom za grijanje, Novak, somicupi, kačice za pranje noguh, žare, kace za pranje, clysopempe, zrcala za toilotu, prozračnici, lakomice za vodu, šifone za kiselu vodu, ledenice, štodnjaci, željezne peći, predmeti za krovet, željezno pokućtvo, drveno pokućtvo za šetališta, drveno pokućtvo osobito za djecu — Predmeti iz gume za tekničku porabu, platno iz gume za krevete, razni predmeti za omotavanje, matorijal za odpremu robe, kišne kabanice i razne konfekcije, ručice, naslonjači i brukvice za „cannapée", nepromočljivi zastori, paviljoni iz nepromočljivoga platna, linoleum, kartoni i škrilji iz asfalta. Preuzimlje se uvedenje vode, gasa i elektrike, umješćenje kupkah, žarah i pribavlja svakovrstne druge potrobočo./— Cienici, proračuni i razjašnjenja daju se na zahtjev svakomu. 5—4

TVRDKA

Bernhard Ticho

Brünn, Krautmarkt 18,
(v lastnej hiši) 20—18.

pošilja proti povzetji:

Tkana ovčja volna
dvostroke širokosti, trpežna, cela obleka, 10 met for. **6.50**

Indiski Foule
volne, dvostroko širok, cela obleka, 10 met. f. **5**

Novosti za obleke za nospe
po najnovejšej šegi progasto Blago v vseh barvah, dvostroko. 10 met. f. **8**

Crni Terno
saksonski izvod, dvostroko širok. za celo obleko, 10 metrov f. **4.50**

Progasto blago za obleke
60 ctm. široko, najnovejši vzorci, 10 met f. **2.50**

Volnati ryps
v vseh barvah, 0,6 ctm širok, 10 metrov f. **3.90**

Dreidrath (Trožlje)
najboljša vrsta, 60 ctm. široko, 10 metrov f. **2.80**

Aquard blago
60 ctm. široko najnovejši vzorci, 10 metrov f. **3 80.**

Francoski Voal
10 metrov, elegantna obleka, ki se dajo prati, for **3.—**

Košulja za gosnode, lastno delo
bele ali barvane 1 kos, I a f. **1 80**, II a f. **1 20**

Ženske košulje
iz šifona in platna, fino pletene, 3 kom, for. **2 50**

Ženske košulje
iz močnega platna s čilkami 6 komadov f. **3.25**

Dom če platna
1 komad, 30 vatlov ¾ for. **4.50**
1 „ 30 „ ¾ „ **5.50**

Klug-Webe
bolje in go platna
1 komad ¾ širok, 30 vatlov f. **6 —**

Sifon
1 komad, 30 vatlov, I a f. **5.50**, najboljše vrste f. **6.50**

Kannafas
1 kom. 30 vatlov, lin f. **4 80**
1 „ 30 „ rudeč „ **5 20**

Kanavas iz niti
1 kom. 20 vatljev, lin in rudeč f. **6.—**

Oksford
za more pr ti, dobre vrste, 1 kos 30 vatlov f. **4 50**

Angl. Oksfort
najboljši, jako neprecejčiv, 1 komad, 30 vatlov f. **6 50**

Garniture iz ripsa
sostoječa iz 2 postaljnih pregrinjal in namiznega prta sè svilnatimi franzami for. **4 —**

Garnitura iz jute
2 postaljnih pregrinjal in namiznega prta „ franzami f. **3.50**

Jute zastor
turški vzorek: vodpolni for **2.80**

Holandsko dolgo prepoge (ostanki)
10—12 metrov dolgo, 1 ostanek f. **2.60**

1 Poletna ogrinjača
¾ dolga samo volna f **1.20**

Konjska plahta
jako dobra, 190 ctm. dolga, 180 ctm. široka, f. **1.50**

Odeje za fijakarje
carskokrmene, 1 komad f. **2 50**

Tovarno skladišče suknega blaga

Brnsko sukno
Od 1 nek 3.10 metrov za podpuno možko obleko f. **3 75**

Moderno sukno
3.10 met., jako fino kompl. možko opravo, for **8 —**

Poletno češ jano sukno
ostanek za komp možko opravo, more prati, 6.40 m. dolgo. f. **3.—**

Brnsko moderno blago
Ostanek za podpuno možko obleko 3.10 metrov dolgo for. **5 50**

Priložnost za kupovanje!
Brnski ostanki sukna.
1 ostanek za 1 kompl. možko obleko 3.10 met. for **4 50**

Blago za površje sukenj
najfinejše vrste, za celo suknj f. **8.—**

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči

Elegantno izvedena zbirka uzorcev z 400 znamkami g. krojačem nefrankovano.

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić.

Tiskara Dolenc

Broj 30. U Trstu 25. julija 1889. Godina XX

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, proximo i naj. bližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako su izvana napisane: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cieli arku.

Dopisi se povraćaju ako se i notiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za soljako 2 for. na godinu. Kasnjorno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Carintia br. 26

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Ovim mjesecom otvorila se predplata na naš list za drugo polugodišće. Radi toga molimo naše predplatnike, kojim je iztekla predplata koncem prošloga mjeseca, da istu na vrieme obnoviti izvole.

Upozorujemo ujedno naše mnogobrojne dužnike, da već jednom ovrše svoju dužnost, jer ćemo inače postupati proti njim ostro nadinom, kako njim neće biti mile.

Izdavanje lista stoji nas silnih žrtvah, pak imademo pravo, da zahtjevamo od svakoga, koji list čita, da nam te žrtve i nositi pomaže.

Predplata iznaša za mogućnije for. 5 na godinu, a for. 2.50 za pol godine; za soljake for. 2 na godinu, a for. 1 na pol godine.

Novci molimo, da se šalju samo poštarskom naputnicom.

Uprava „Naše Sloge“.

Zemaljski kapetan za Istru.

Sve skoro novine u našoj državi kazale su svoju o budućem zemaljskom kapetanu za našu pokrajinu. Naši narodni protivnici Talijani i za navedju saveznici njim, njemački liberalci — zahtjevaju, da se imenuje takovu osobu, koja bi išla stazom, utrtom po pokojnom Vidulichu, t. j. da se imenuje odlučan Talijan, koji će i nadalje pritiskati Slavene Istre k zlu.

Kako sude o tom naši braća Slaveni, napose braća Slovenci, navadjamo niže misli najvažnijeg njihovog glasila, koje se, po svoj prilici, na svoju i našu žalost vara u svojih opravdanih i plemenitih zaključcih.

Mi govorimo o tom važnom po nas pitanju i na drugom mjestu, pa ono mislih „Slovenskoga Naroda“ koji donosi pod naslovom »Zemaljski poglavar istarski«, koliko sliedi:

Za burnoga gibanja kod zemaljskih izbora prikazalo se na površju kao najzanimivije, to za buduće odnošaje u toj pokrajini važno pitanje: tko će biti imenovan za pokrajinskoga kapetana i saborskoga predsjednika?

Dobro je poznato kako se je ponašao zadnjih 6 godina bivši zemaljski kapetan, pok. dr. Vidulich. S početka nastojao je, da pokaže bar dobru volju — nevelimo nepristranost — naprama slavenskoj manjini. Nu i ovo malo bijaše dosta, da je prigrao povjerenje talijanske većine.

Stari gospodin prestrašio se a silni pritisak većine pomutio ga tako, da je počeo bez pravoga smisla skakati iz nedosljednosti u nedosljednost. Zaboravio je, da ima svojih dužnosti kao prva osoba u pokrajini, te se je dao zavesti do najneumjestnije straučarske strasti.

Za tako nesnosnih odnošaja, koji moraju razdražiti i najmirnijega čovjeka, divili smo se slavenskoj manjini, koja se je znala suspregnuti, te se ponašala doduše odlučno, nu mirno i dostojno. Nije se postiglo ono, za čim se je težilo. Dapače, na vrlo izazivajuću izjavu sa predsjedničkoga stola, da je rad i ponašanje manjine podlo i bezsramno, odgovorila je manjina hladnokrvno zemaljskomu kapetanu, da nije moguće, da bi čovjek, koji se tolko zaboravi, uživao i nadalje povjerenje svietle krune!

Zadnji h godina svoga rada zanašivao je predsjednik isto interpelacije na vladu, prem se je to protivilo njegovomu prijašnjemu postupanju. Tako je morao doći do ništa odlučnoga. Bečka vlada izjavi svečano u saboru, da neodobrava predsjednikova postupanja.

Na to se je zahvalio dr. Vidulich. Baron Pretis podkuri je »Pelagosu«, u poročkoj luci bijahu izravnana nesporazumljenja, kriza se svršila, dru. Vidulichu pozdravi većina i galerija demonstrativno, a on izjavi, da će ostati kod načelah, po kojih se je prije ravnao. U drugoj sjednici reče dapače, da naprima naloga od nikoga, jer da je on gospodar u saboru!

Zašto opetujemo sve to? Zato, jer nemožemo nikako vjerovati, niti pomisliti, da vlada želi imati slično ili još gore stanje u poročkom saboru, gdje će zada sjediti ojačana slavenska manjina.

Govori i piše se, da će se sada po odlezku barona Pretisa promjeniti sustav u Primorju, i to u pomirljivom i austrijskom smislu. S druge strane pripovieda se nekom sigurnošću, da će biti imenovan za zemaljskoga kapetana — dr. Mato Campitelli!

Začudjeni to iznenadjeni pitamo: Je li to moguće? Quousque tandem!

Teret predsjednika i zemaljskoga kapetana, da oprti starac, koji neima za to niti tjelesnih sposobnostih! Duševnih pako još manje. Jer, ne samo, da nezna niti rieči slavenske, rabi svoje sposobnosti za skrajne straučarske budalaštine, kao što je, da spomenemo samo jednu, da izazivlje tukove škandale u saborniei, kakav se je dogodio prošle godine kod proračunske rasprave, kadno je Campitelli, okrenut napram galeriji, silno zakašljao, a na taj znak nasta ona silna buka, vika i ropotanje, ona kulturna glasba, praćena tulenjem pasa, kojim su na ropovo stupali, i nabijanjem bučava.

Nevjerujemo, nemožemo dapače vjerovati, da se kani dati kapelniku poročke galerijske fakinaže najveću čast u pokrajini. To je svakako samo želja onih, koji hoće, da tjeraju borbu sa svom surovosti do skrajnosti; koji neće, da išta čuju okakvom pomirenju, te koji još i sada, poslije sjajnih uspjeha Slavenah, prieče opravdan kulturni razvitak slovenskoga življa, — oni, koji hoće, da jest i da mora ostati za sve vieke isterski Slaven raja a Talijan paša.

Imenovanje zemaljskoga kapetana mora pokazati smjer, koieg je odabrala vlada u novije doba.

DOPISI.

Iz Žminja (Izbor fiducijara). Kako je obećano nedavno u dičnoj „Našoj Slogi“, ovo štovanim čitateljem iste nekoliko podataka o kulturi naših šarenjaka, o stanju po njih upropašćeno ohćine i još po koju nepravdu, koja su ovdje često događja. Premda narodo all ipak treba uhvatiti koji put poro u ruko, neka sviet i potomstvo saznade plemenita djela naših kulturaša i talijanaša, uzdisajućih za blaženom (!?) kraljevinom preko mora.

Osam dana prije izbora za pokrajinski sabor, došlo je nekoliko šarenjaka i Krnjela na obćinski urod tražiti i zahtjevati prepis izbornih listina, kako da su oni gospodari obćine. Premda to zakon nedopušta, dozvolile im se tri prepise listina, jer se znalo, da nemogu izvojevati pobjedu, pošto su u obće znano, da je Žminj obćina hrvatska i da do sada Žminjci prigodom svakoga izbora osvjetlati junačko lice. Čim su imali prepise izbornih listina, putovali su ovdašnji prvaci krnjelsko-šarenjačke družbe za obćine osam dana od sela do sela, od kmeta do kmeta, na polja i u kuće, hineć, varajuć, kupujuć i srašćeć kmeto na razne nepristojne i gnjusne načine.

Povrh ovih pokazali su svoju talijansku kulturu dva talijanska državljana, jedan strašeć one, koji su mu dužni, a drugi obećavajuć forintu onim, koji budu glasovali za šarenjačku listu. Poznati šarenjak žminjski nije u to vrieme žalio novca ni truda, a drugačije nezalazi med kmoto izvan Žminja, ako mu prvo nije dana masna dnevnica od 6—8 forinta.

Agitirale se tim, da mi nismo za cara, da kmetska djeca neće biti uzeta u vojnike, da se novjerujo popovom, jer da oni bi radi doći pod Rusiju, da se mogu ožoniti, neka se bira bogatu gospodu, koja plaćaju puno poreza, tako da će biti adjutanti manji i napokon, da se bira liberalce, koji će izposlovati, da kmet nebude davao vojnika itd. itd.

Djelež odmah po forinu, zatim ručak prigodom izbora, nakupili i provarili su oko 50 kmetova, koji se nisu sramili dati glas za šarenjačku listu, te koji su se kasnije vraćali iz dvorane pokunjene glave. Prodanci biti su većinom iz poludbine sv. Ivanca, od kuda su za našu listu glasovali samo 3 poštenjaka, a drugi bezzanačnjici tražili su od naših novca, pak da će glasovati za narodnu stranku.

Iz Žminja glasovali su proti nam samo Franjo i Blaž Žagrić, Jakov i Šime Hrelja, Parkačin i još par podrepaša, koji tule u šarenjački reg.

Videć naša gospoda, da im po Žminjštini neide, kako su sanjali, obratili se g. dru. Mraku i Kamušu iz Pazina, koji su sa listovi strašili naše kmete, da će im učiniti troškove i da im neće biti prijatelji više, ako nebudu glasovali za listu predloženu od šarenjačke gospode.

I tim su se nekoji naši kmeti malo prestrašili. Njih 12 donesli su svojim vjernim prijateljem ta pisma, koja se sada nalaze kod financijalne oblasti, jer priposlana privatno i bez biljega. Čestiti naš Franjo Pučić dao se je motnuti u listinu naših fiducijara, da ga g. Mrak i Kamus vide doći glasovati za narodno predloženiko i neka znaju, da se kmet neda više strašiti od nikoga. Jedan naš kmet kada su došli k njemu nagovarati i hiniti ga, rekao im je: „Gospodo moja, ako ćete jesti i piti, dobre mi došli, a u svrhu za koju dolazite, bilo Vam učiniti od manje niti dođi“. Došav krajcerbrižanu Antonu Zadranu, počeli su mu nudjati 50—100 for., nu on nije htjeo pristati nego na 400, govoreć im, da za manje nemože postati šarenjak i izdati domovinu, a za 400 for., da bi barem izplatio sve svoje dugove. Na dan sv. Duhova i ponedeljak duhovski sakupio je pod žminjskom ladonjom oko sebe lepo kolo kmetova, te im pripovieda kako su mu šarenjaci obećavali 100 for., pak se narugao dvojici prisutnih prodanaca, koji su se prodali za sto novčića i za jedan put najesti se orkunatoga jaruha. Mollo prisutno, da se čuvaju, jer da je sutra sajam, da se blago prodaje, ne ljudi, pa da bi zašto, nego da se najedu jedan put smradnoga mesa. I do istino par dana prije gospodsko gostbo orkunio je jednomu botegaru praz tožak do 40 kilogr., koga su naši gladni dne 10. t. m. pojeli najboljim tokom, jer je bio pripravljen od neke stare kuharice.

N. N. [1]) dobio je od našo gospode 10 for., da nagovara kmete i da dodje glasovati za šarenjačku listu. Dolsta nagovara je svoje ljude, da idju glasovati za naše poštenjake, a za 10 forinta dobivenih, naplo je na dan izbora birače njegovo kapurilje. N. N. dobio je 30 forinta za istu stvar, nu ne samo, da nije dao glasa za šarenjake, već su njegovi ljudi došli glasovati za narodnu stranku.

R. F., Ž. M., Ž. F., J. Ž., A. G., i M. J., uzeli su na silu turenu im forintu, nu njihov glas išao je u hrvatske liste. Na dan izbora do podne, naši Krnjoli držali so junački, no kada su uvidili, da propadaju, otišli su k objedu, gdje je jedan vodja od jada obolio, a drugi pao u nesvjest.

Naši kmeti izvojevali su sjajnu pobjedu sa 145 proti 60 glasova, a činjenice prvo naznačeno pokazuju, da se nopusto varati više, nego da znadu lukavo šarenjake namadjarliti.

Kod izbora osvjetlali su si osobito lice Mudrušani. Njih 26 obkolilo je svakoga prodanca, a sami govore, da u buduće neće nikad glasovati za Krnjole. Nadalje slava Pučićem, Križancem, Tomišićem, Cernjanom, vjernim Krajcerbrižanom, koji so neprodadu za sve talijanske lire; Matikom, Vlašićem, koji su podkupili krnjolsku karocu, kada su gospoda htjela trgovati s kmetskom kožom; čast i dika svim Coranom, koji, pošto su zaduženi ostaše kod kuće samo da ne glasuju za Krnjole; hvala onim, koji su ipak došli i glasovali bez straha za istarsko-hrvatsku stranku. Slava i onim dičnim starcem, koji se nisu plašili truda te učinili svoju dužnost; čast A. Ermanu, Jakobu Petch-u i Ivanu Zahilju, koji kao žminjski građjani, videć nepravdu i nasilja naših talijanaša, okrenuli su im pleća, te glasovali za narodne predloženike.

Da čim bolje pokažu svoju kulturu zviždali su protivnici za našim svećenstvom, mećelnikom, tajnikom i za svakim mirno prolazećim kmetom naše hrvatske narodnosti. U svom se odlikovno osobito talijanski pripadnik, poznati mutikaša ovdašnji, koji se je krasno naučio urlikati od fukare u gradovih blaženog kraljevstva. Dan pred izborom tekla je i krv. Do stotina naših kulturonosca, med kojimi rođeni tudjinac, navalili su na trojicu naše gospode u tabakarni Josipa Jacioh-a, zašto će boz dvojbe odgovarati pred sudom.

Istoga dana raztukli su velezaslužnomu dušobrižniku ceranskomu, kapelanu gosp. Josipu Knausu, prozor njegove kuhinje, nastojaši ućuci se u kuću, to je morao probditi cielu noć strašeć revolverom u ruci.

Svaki, koji no dišo šarenjački, taj bijaše: Kroato, porco, pidocchioso, schiavo itd. jer znaju, da mogu psovati, poznajuć strpljivost našega kmeta; nu neka se čuvaju, jer kada je čaša propuna, mora proko, a to bi moglo imati težkih posljadica za naše kulturaše.

Da vidite koliko štuju našu svetu vjeru, jedna ništarija, a ujedno vodja šarenjačkoga kola, čita poruglivo sv. misu, a ostali čine oko njega ceremonije svako vrsti klanjajuć mu se kao Bogu.

[1]) Do potrebe možemo objelodaniti ova imena Op. Ured.

Na dan izbora preobukli su pijanoga prodanca S. G. kao svećenika, dali mu palicu u ruke mjesto svijeće i poslali ga čekati naše zaslužne svećenike, da ih ide pozdravlti kada se budu povratili sa šetnje.

Isto kosti naših pokojnih u shranišću na groblju neimaju mira, jer se naša gospoda zabavljaju, nabacujuć se po noći natrušeni vinom, lubanjami jedan u drugoga. Dan prod izbori bio je jedan zatvoren radi čudne kape, koja je predstavljala boje zastave blaženoga kraljevstva na zapadu jadranskoga mora. Drugi bio je zatvoren radi škandaloznih klotva, na koje čovjek niti pomisliti nesmije.

Budući da smo to na početku obećali, svršiti ćemo tim u kratko, da občina neima šesti dio duga, koga su njoj naši vrieđni prvašnji upravitelji naprtili. Naravski, da uprava nije mogla napredovati, kad su dvie krave nekog bivšeg poglavara dobivalo za dnevnicu svaka po 5 forinta zato, što su poljalo kamenje i smrad iz mjesta, a ljudem, koji su kroz ji radili, davalo se samo forintu, koju su jednoga dana dvojica od jada pustili poglavaru, te su tako dvie krave zaslužile 12 forinta.

Drugih nepravda imado u izobilju, kao svuda, gdje su do juče Talijanaši vladali. Ovdje nije nijedna učiteljska sila usposobljena za hrvatski jezik, te se opravdano nadamo, da će brzo svršiti i ova nepravda.

Pogled po svietu.

Trst, dne 24. julija 1880.

Austro-Ugarska: Njemačke liberalne novine nadale se, da će uspjeh zadnjih pokrajinskih izbora uzdrmati položaj austrijskog ministarstva. Službene novine poručuju pako, da će grof Taaffe i u buduće slieditи svoj program, neobzirući se na posliedice pojedinih izbora.

Dalmatinski sabor otvoren je u subotu o podne. Prije otvorenja obsluži nadbiskup Maupas u stolnoj crkvi službu božju, a po tom se zastupnici odputiše u saborniću. — Namjestnik podmaršal Hlažaković predstavi saboru novoimenovane predsjednika i podpredsjednika sabora ter zem. odbora kneza Gjuru Vojnovića i dra. Kajotana Bulata, koji odmah položiše zakletvu u namjestnikove ruke, a zatim uzeo riečknez Vojnović, da zahvali Nj. Veličanstvu, što ga je po treći put odlikovao čašću saborskoga predsjednika. U svojem govoru spomenu predsjednik potresan dogodjaj, koji se je na početku ove godine sbio u vladajućoj kući, naime smrt kraljevića Rudolfa. Prešavši zatim na zemaljske poslove, predsjednik spomenu pogibelj, koja je od filoksere zaprietila glavnomu proizvodu zemlje, vinu, no mogaše ujedno da pohvali vladu, koja je energično nastojala oko toga, da tu pogibelj od zemlje odvrati, zatim izrazi nadu, da će se pitanje o gradnji željeznice Knin–Novi, koja je upravo životno pitanje za kraljavinu Dalmaciju, privesti žudjenomu koncu. Pošto je još podpredsjednik dr. Bulat zahvalio na imenovanju, uze riečnamjestnik, koji reče, da će vlada u svemu podupirat rad sabora.

Srbija: Ruski poslanik na biogradskom dvoru g Persiani, pošav u Petrograd, odnio sobom pismo mladoga kralja Aleksandra svomu zaštitniku caru Aleksandru.

Rusija: Veliki knez Nikolaj Konstantin, stric cara Aleksandra težko je obolio, te se liečnici boje za njegov život. Zadesili caraku kuću žalost, tad će se po svoj prilici obaviti vjenčanje kneza Petra Nikolajeviča sa crnogorskom kneginjicom Milicom skromnije nego li se izprva kanilo.

Franczska: Predsjednik republike Carnot odpustio je iz službe do 40 boulanžističkih činovnika. Franczska vlada poduzimlje najstrožije koraka proti kolovodjam Boulangerove stranke.

Italija: Talijanska vlada dokinula je neki dan u Rimu družtvo za Trst i Trient, koje je otvoreno po čitavoj zemlji sijalo irredentističku propagandu. U odnosnoj oblastnoj odluci navadja se, da je odbor, obrativši se proglasom na narod, usurpirao prava, koja po ustavu pristoje samo kralju, zatim da je nastojao sijati neprijateljstvo medju Italijom i jednom stranom vlasti.

Njemačka: Njemački car poklonio je, kako neke novine javljaju, caru Aleksandru svoju sliku u naravnoj veličini. To kanda nepotvrdjuje, da je car Vilim ozlovoljen s toga, što ruski car nije još dosele izjavio svoje odluke, da mu želi posjet uzvratiti. No samo da car Aleksander nije dosele taj posjet uzvratio, nego nije niti pismeno priobćio caru Vilimu one osobne razloge, koji su ga dosele priečili, da nije cara Vilima mogao posjetiti.

Turska: Na otoku Kreti pobunilo se kršćansko pučanstvo protjerav na raznih mjestih turske oblasti.

Franina i Jurina

Fr. Ma ča bi reć, dragi moj Jurino, da su na Poreščini posli balotacioni niki naši slovenski popi promešćeni?

Jur. Valjnda su glasovali kako Bog i carski zakon zapovida, t. j. po svoj dušovnosti.

Fr. Ma ter su glasovali i talijanski popi, fora kaloniki i prošti u Puli proti cesarskomu človiku, pak se ni nijednomu ni vlas skrivli.

Jur. A ča nozna, da su va Istroj dvi mori?

Fr. Ča je rabo reć, ki s popi zapovidaju?

Jur. Ter si sam vidla i čuja kako se dola s jednimi i drugimi.

* * *

Fr. Ča bi reć Jorjo, da ni bilo onega s Lovrana neki dan na školskoj konferenco na Veleskom?

Jur. Trobeda se j' riškaldal kod balotacioni.

Fr. Ter da j' pohajal va zimskom kapoto s kapučom.

Jur. Tako j' morda doma lišto propišoval.

* * *

Fr. Čul sam, da se grozi osalski prošidont, da će se zahvalit na svojoj časti.

Jur. A ča bi reć?

Fr. Zač da so je njegovoga blaga zadnjeh balotacioni va Istroj toliko skonšumalo, da neće imet do malo komu bit prošidont.

Jur. Ter su mu barem koži ostalo.

Fr. Aj da nisu, zač da su je poslali zapakotano va Plominj, kade to je pobrojit, pak onda s njimi va Talijo.

Različite viesti.

Imenovanje. Savjetnik prizivnog suda u Trstu g. Filip Abram imenovan je dvorskim savjetnikom kod vrhovnog suda u Beču.

Čestitajuć g. dvorskomu savjetniku na zaslužonom imenovanju i odlikovanju, nemožemo a da neizrazimo obćenitu tužnjku Slavona Trsta i okolice i mnogobrojnih štovatolja njegovih radi velikog gubitka, što ćemo ga ćutiti njegovim odlazkom u javnom i družtvenom životu. Tko znade što će reći izgubiti u naših okolnostih čestita rodoljuba to izvrstna činovnika, pojmiti će koli je opravdana spomenuta tužnjka.

Umirovljen. Brzojavni nadkontrolor kod ovdašnjeg brzojavnog ureda gosp. Fran Cognar umirovljen je ovih dana na vlastitu molbu radi narušena zdravlja. G. Cognar poznat je na slovenskom jugu kano iskren i znadajan slovenski rodoljub i kano odličan narodni pisac i pjesnik. Kako i većini naših činovnika, koji su ostali vazda vjerni svojemu narodu, bilo je i našemu gosp. Cognaru s našati kroz preko 35 godišnje službovanja trista jada, no on ostade uvjek čvrst, čist i neokaljan nemareć za progone il zapostave u službi i časti. Miloga prijatelja i odličnoga rodoljuba poživio Svevišnji još mnogo godina na radost i utjehu zahvalnoga mu roda.

Premještenja. Iz poreško-puljske biskupije doznajemo, da je premješćen iz Labinja u Fontano kao župe upravitelj g. Ivan Barbalić, a iz Fontano u Poškulin g. Josip Ptašinski. Kako je poznato glasovao je kod zadnjih saborskih izbora g. kapolan Barbalić za c. kr. kot. glavara g. Simsiga, to su mu poslije glasovanja labinjski Talijanaši pripravili nepristojnu demonstraciju, radi koje bijaše kolovodja sudbeno kažnjen. Već tada zagrozili mu se Talijanaši, da mu neima obstanka u Labinju, jer je glasovao za carskoga službenika proti talijanskomu liberalcu. Talijanaši održali su riječ jer g. Barbalić mora iz Labinja — gospoda ga daklo premjestili. Poznato je nadalje što je sve morao protrpiti od poročkoga i vranskoga smrada župe-upravitelj u Fontani g. Ptašinski. On se nesmije niti danas pokazati u spomenutih mjestih, jer bi ga možda biesna i podkupljena talijanska rulja na komado motnula. I njemu se grozila porečka gospoda, da mora iz Fontano. Ovih dana sporučilo mu dapače jedan plemić (?!) iz Poreščine, da mora iz Fontano pa stojalo ga to što mu drago. G. Ptašinski ide vsoma neradno iz Fontano; njegovi župljani (osim 4 ili 5 osoba, izmedju kojih su 2 ili 3 talijanski državljani) mole i prose, da njim se ga ostavi. No sve ništa nepomaže. Gosp. Ptašinski mora iz Fontano, jer tako hoće talijanski bezvjernici.

Budući zemaljski kapetan za Istru. Talijansko i njemačko-liberalne novine pronose nekom tvrdokornosti vieste, da će svakako biti imenovan zemaljskim kapetanom i predsjednikom sabora u Poreču g. dr. Mate Campitelli, razumčelnik u Rovinju. G. Campitelli bio je nedavno u Trstu, da se pokloni odlazećemu baronu Pretisu, te čim se je vratio u Rovinj, pronesao se tamo glas, da će on biti imenovan zemaljskim kapetanom. Tu vieste doniele su prvo nekoje tršćanske novine, za koje se znade, da se drže čvrsto vladinih jaslah. To isto doniele su u raznih vremjah i druge protivne nam novine u Primorju, pa napokon i njihovo družtvo Ira Graca, Beča, Pošte itd. Mi neznamo ni danas pozitivno koliko je na tom istine, nu bojimo se, da će se obćenita želja naših narodnih protivnika obistiniti. Postati će unimo po svoj prilici činjenicom ono, što se je činilo nemogućim po odlazku g. barona Pretisa, t. j. da će biti imenovan zemaljskim kapetanom i saborskim predsjednikom muž, koji je — kako pokazasmo zadnji put duševno i tjelesno za ono uzvišeno mjesto nesposoban, čovjeka, koji je pokazao u zadnjem saborskom zasjedanju, da nepoznа granice stranci, u obće osobe, koja neće i nemože uživati nikada našega povjerenja.

Bude li daklo imenovan zemaljskim kapetanom g. Campitelli, znati ćemo na čemu smo, a naši zastupnici u poreč kom saboru učiniti će bez dvojbe svoju svetu dužnost.

Za gospodu liečnike. Obćinska glavarstva u Podgradu i u Dubašnici na otoku Krku razpisala su mjesta obćinskih liečnika, na što upozorujemo gg. liečnike, koji bi se htjeli za jedno ili drugo od spomenutih mjesta natjecati. Gledu drugog mjesta pišu nam prijatelj s otoka Krka koliko slieđi: Gospoda liečnici, koji kano moliti za naše mjesto i koji su usposobljeni, a poznaju hrvatski, po mogućnosti i talijanski jezik, neka znadu, da je novo mjesto liečnika u av. Vidu-Malinska, na najdivnijem kraju otoka Krka (Veglia) — u blizini i svakdanjem doticaju sa Rieckom, uz godišnju plaću od 1400 for. i držanjo liekarne. Daklo računajuć sve na prečno, dohodak nebi bio samo od 1400, već do 3000 godišnjih forinti. Pobliže vieste mogu se dobiti kod obćinskoga odbora u Dubašnici, na otoku Krku (Veglia). Gledu mjesta u Podgradu, upozorujemo one, koji kane to mjesto zamoliti, na razpis natječaja u današnjem broju.

Iz Pazina pišu nam 22. t. mj. Slovenske novine iz Ljubljane i Trsta javile su jur, kako je naš vrieđni slikar gosp. Ivan Gosar, koji je tamo nastanjen uresio ondešnju crkvu naših rodoljubnih Franjovaca raznimi krasnimi slikami. Zanimati će bez dvojbe i Vaše čitatelje ako doznaju, da je spomenuti gospodin naslikao vrlo liepi križni put, zatim sliku sv. Ane, sv. Ivana Nep., posliednju večeru za samostansku blagovaonicu i više drugih slika, koje su na čast slikaru i samostanu. G. Gosar je do sada radio i za drugo crkve i to radnje slikarske; stolarske i tokarsko, to ga preporučamo gg. svećenikom i crkvenim upravam kano poštena muža, dobra slikara i čestitoga rodoljuba. G. Ivan Gosar ustanovio se u Pazinu na želju mnogih, a tko bi želio štogod pobliže doznati, neka se izvoli obratiti na mnogozaslužnoga O. Hugo Novljana, predstojnika samostana u Pazinu, koji je već dao g. Gosaru više radnja, kojimi je posve zadovoljan. Hvale dapače njegova djela isti naši protivnici, koji ga kao našeg rodoljuba neglodaju najliepšim okom.

Iz Rima pišu „K. D." koncem prošlega mjeseca: Naša kolonija je koncem ovoga mjeseca dočekala riedku slavu. Na papinskom pravnom fakultetu kod S. Apolinara bijaše promaknuti na čast doktora: pop Josip Ivanić, Istranin i njegdašnji pitomac bečkoga Augustineuma u gradjanskom i kanoničkom pravu; pop Luka Jelić iz Spljetske biskupije, pitomac Svetojeronimskoga zavoda u kanoničnom pravu; a na čast licencijata u kanoničnom pravu, klerik Jakov Čuka iz Zadarske nadbiskupije i Niko Štuk iz dubrovačke biskupije, oba pitomca Svetojeronimskoga zavoda. — Sv. Congregatio Studiorum pak podielila je dru. I. Jelića usposobljenje i profesorski naslov u starokršćanskoj i klasičnoj arheologiji i to kao ukupni absolutorij za dvogodišnje točaje nauka na papinskih zavodih: Vatikanskoj školi paleografije i diplomatike, školi kršćanskih starina na s. Apolinarskom sveučilištu i akademiji povjestno-pravnih nauka, a ova zadnja nagradila je zlatnom medaljom njegovu zaključnu pismenu razpravu iz klasične arheologije. Ovo je najsjajnija godina što ju bilježi naš Ijetopis. Slava vrlim prognocom! —lć.

Stranka reda u Pločnu. Pod tim naslovom piše nam prijatelj iz Pločna 24. t. mj. Porečko-pazinska kultura srozo sve to bujnije po tužnoj Istri, pa nije čudo što baca svoje korenje i u našu stranu. Ta komu nije poznata ona šačica pločanskih kulturaša, kojim je nedavno naš politički poglavar vodju radi nepristojnog ponašanja iz jedne sjednice protjerao. Dne 15. t. mj. dali su ti naši usrećitelji naših dokaza, da nezaostaju za pazinskom il porečkom fakinažom, koja navaljuju na carske službenike i na narodne naše svećenike. Toga dana bijaše ovdje posebna komisija, sastojeća od gospode: Nacinovića, Pucića, Jedrejčića, Julića i Jugovca, koji bijahu službeno iz Pazina poslani, da razvide i proculeno škodu, nanešenu od velike vode našemu polju i sjenokošam. Kad je istog dana na večer rečena komisija odavle odlazila, popratili ju naši kulturaši divljim urlikanjem i zviždanjem. Zar to nije skrajna drzovitost i gruba nezahvalnost. Oblasti nam šalju pouzdane osobe, da nam olakšaju il umanje velike poreze, a kad tamo podlevljaju talijanaška fakinčad hoće da ih uznemiruju i napada. Sve to znaju i svim upravljaju stvorovi, koji bi se htjeli narinuti našemu puku za poglavare i zastupnike. Kolovodje tih nemira jesu najvjerniji pristaše talijanske stranke reda.

Iz Boljuna pišu nam o izboru fiducijara kako slieđi: Kao što je predobila kod posliednjih izbora talijanaška stranka u većini obćinah porečko-puljskoga kotara judinim novcem, tako se je dogodilo i u ovoj obćini. Žalostno je to al ipak istinito! Protivnoj stranci bijaše moguće za sada takvim sredstvom postignuti svoj smradni cilj, jerbo je ovdješnji puk još zapušten, zanemaren to siromašan. Kako da poštenomu sinu našega kmeta ne puca srce od žalosti, kada vidi, da se njegova braća prodavaju, izdavaju sami sebe, svoju srećuи i slobodu za čašu vina i zdjelu hrane!? Priznati nam valja istini za volju, da ih imade, uz vriedno iznimko, na našu sreću takovih, koji trguju svojimi svetinjami. Njim vriedi manje poštenje i muška riečnego li jedanput zadovoljiti svomu želudcu i grlu! Kao da neznaju ti nesretnici, da su glasujuć za šarenjake i krnjolićce, sami sebi vezali ruke i bacili si konopčić okolo vrata.

Kako Vam već javismo, bili su ovdje izbori fiducijara u petak t. j. 14. junija. Nadošlo izbornika velika većina. Protivnici uložiše svo svoje silo, materijalno i duševno, da predobiju neuka kmeta. Naši domaći izrodi ništa nebi bili postignuli, da njim nedodje pomoć od kandidata iz Plominja. Da, tu se uprav razbacivalo sa „furini" kupujuć poštenje i čast naših

kmetova. Navaljivalo se na naše svećenike, kao da su oni najveći neprijatelji kmetskoga stališa. Htjeli bi, da svećenik, taj najprvi učitelj puka, ostavi sve, samo da im ostane prosto polje, pa da šaronjaci i krnjeli vladaju s pukom po miloj svojoj volji. I sbilja takav postupak uspio im kod nesretnoga našega kmeta. Do podne bijasmo u većini, ali tešaj izbora prookrene se u tren. O podne naime namamiše većinu naših kmetova u posebno zato određeno mjesto, to tuj napili ih kano čepove. Onda hajd nakićeni glasovati za šarenjačke fiducijare. Lahak posao bio im je spraviti pijana kmeta na stranputicu. Eto na taj način propadosmo. Čuli su naši seljaci većkrat od prvaka svojih, da će ih na dan izbora mamiti protivnici, da će im plaćati i „pulića" i „bakala" i sve moguće žrtvovati, samo da predobiju. Svakako pobiedili su, ali tu pobjedu ne ćemo podnipošto upisati u čast i poštenje njihovo. Treba nam i to zabilježiti, da se je obćinsko zastupstvo, izvan jednoga, pridružilo protivnoj stranci, to da su svojo drugovo kmetovo zaullepili po običaju naših „šaronjaka". Isti naš glavar g. Mattiassich upro su svoje sile proti svojoj krvi. Ali barem u naših vriednih Borućana našao je nasilnik i pristaše šarenjaka čestito protivnike, to je morao čim je došao u njihovo selo, odmah pobrati žila i kopita. Takovih nam se hoće muževa, koji pokažu vrata onim, koji im diraju u njihovo poštenje i slobodu. Živili radi toga naši čestiti Borućani, a našim prodanoem želimo, da se u buduće ugledaju u složno i poštano Borućane.

Vškar.

Poslije izbora za porečki sabor. (Naši razmišljaji). Bliedan hrvatski narod u Istri, golim rukam i pod pritiskom svakojake nevolje, zlostavljan od nadrihumanitarnih svojih narodnih dušmana i nadriliberalnih „kulturašatalijanskih", nezuzam ni ljudsiva roda svoga, tih narodnih krvopija ili takozvanih „šaronjakah", koji za smradni sobični materijalni dobitak, krvi svojoj zadavaju tešta jada, pružajuć ruku narodnomu neprijatelju, da se narodna svlost, narodni probitak, moralni i materijalni ili prieči ili otužuje, taj istarski hrvatski narod, taj mukotrpni patnik, ipak je pokazao pred malo dana činom, ne samo da je još živ i žilav, već da se sve više budi i svlosti ako i pomalo, to sada šalje u porečki sabor dovot svojih domaćih sinova, koji će hrabro nastojati, da mu izvojšte ona prava, koja ga idu po božjemu i carskomu zakonu, a koja mu je lukavi Talijan ugrabio; i to ponovno kažemo u brk talijanskoj sloparij, da ti sinovi naši jesu domaći, pravi Istrani, sinovi ovo nesretne all milo nam domovine, Istre našoj nipošto pako tudjinci, kako to svlotu prodilo lažljiva nadriliberalna talijanska štampa. Ti naši sinovi poznadu dobro sve potrebe našega puka, jer su iz puka nikli i med pukom žive: zato notrebu, da ih o tomu podučimo ili da jim dademo posebno proporuka, kako da se vladaju u saboru u Poreču. Znademo jur unapred, da naše zastupnike na porečkom saboru nečekaju ruže, jer nas o tomu uči prošlost, sjećaju nas na to netom minuli izbori za lndanjsko kotaro Pulu i Poreč, a da evo drugo mukom predjemo. Bilo bi ludo i pomisliti, da nisu talijanaši badava svo poduzeli, da njihova stranka bude imala u saboru većinu, pa tim da imado škare i sukno u rukuh, da sukno kroji po svojoj volji, te tim svoja štetna po nas i ne manje drzovita načela proizvadja. Glavno pak dobro poznato načelo te talijanaške stranke jest, da nije za nje slavenskoga življa u Istri. K toj stranki pripadaju ne samo talijanaši takozvani nadriliberalci već i takozvani katoliči (!?) svjetovnjaci, a uz nju tvrdo stoje bilo javno, bilo tajno i katolički talijanski svećenici, koji se ostalomu svećenstvu, osobito hrvatskomu, namiću kao uzor-katoličkih svećenika. Zar su vam gospodo vrano izpilo moždano!? A neznate li, da tim postupanjem odobravate nadriliberalno načelo vaše stranke, da je Istra „zemlja talijanskal!" Zar tako postupaju pravi katolici i austrijski državljani? Hvastajte se tim vašim katolicizmom, nu mi nebi znali kako da krstimo takvi već katolicizam, jer znademo, da se pravi katolicizam temelji na istini.

Imali jesmo prigode čuti muže svjetovno i duhovne talijansku stranku — o kojih smo do sada imali dobro mnienje, a to da jesu barem pravedni, da hrvatski zastupnici imaju doduše pravo govoriti hrvatski u porečkom saboru, ali većina, da je talijanska, pa da ta većina hrvatske zastupnike nerazumije itd. Sada pitamo: ta većina, koja sastoji iz talijanskih zastupnika, zastupa li možda samo talijanski živalj u Istri, koj je ipak u manjini u Istri? Priznati moramo, da se je u zadnje doba potalijančilo mnogo slavenskoga življa u Istri, ali sasvim tim neće valjda još doći do toga većina talijanskih zastupnika u porečkom saboru, da uztvrdi, kako zastupa talijanski puk u Istri, koj da se tobože nalazi u većini!! Kako je došla većina talijanskih zastupnika u porečki sabor, to smo jur druge puta rekli u člancih prigodom minulih pokrajinskih izbora. Nadalje prigovaralo se je opetovano hrvatskim zastupnikom, da govore jezikom „čisto hrvatskim", pa ako hoće, da ih koj zastupnik od talijanske većine razumije, tada bi trebalo, da govore hrvatski zastupnici u „hrvatskom dijalektu", koj se rabi u Istri, kojeg da razumije i kakvi talijanski zastupnik. Ovdje pako pitamo: zašto talijanska gospoda negovore u talijanskih „dijalektih", koje se rabi u Istri? Zašto rovinjski zastupnik negovori milozvučnim (!?) „dijalektom" rovinjskim, il vodnjanskim krasnim „dijalektom"? Hočetu li bezobraznije ironije!? Nepomaže vam dakle, talijanska gospodo, vaše „koreanje", pa bilo i pod vašim svetim krinkom. Naši zastupnici moraju govoriti u saboru jezikom naroda, koga zastupaju, jer taj jezik jest javni biljeg narodnosti našega puka; ako nije tkogod sposoban, da obavlja svoje zastupničke dužnosti, tada neka se prije uposobi, pa tek onda neka očijuka za kakvimi zastupničkim mandatom, samo ako nedolazi u sabor jedino zbog opakih tendencijah, od kojih bi bila med ostalimi i ona, da se svlotu dokaže, da je Istra „zemlja talijanskal"

Osvjedočeni smo, da našim muževom, kojo narod šalje u pokrajinski sabor u Poreč, lebdi pred očima samo trezno poslovanje, da čim bolje dosadno novoljnomu i ostromašenomu hrvatskomu narodu u Istri; pa s toga mi čvrstim pouzdanjem upiremo oči u nje, da će upotriebiti i u buduće svo svoje najbolje sile na korist našega bliednoga pučanstva, predpostavljajuć dakako, da neće ni u napred pod nijednu cienu žrtvovati „biljeg" narodnosti našega puka, koj ih mjesto sebe u pokrajinski sabor šalje.

Iz Carigrada pišo nam prijatelj početkom julija 1880., da će se do mala početi graditi željeznica u maloj Aziji od Ismida u Angoru i to pruga većinom kamenita u duljini od 470 kilometara, koja ima biti po ugovoru gotova do konca godine 1892. Eto prilike našim kljesarom, zidarom i minarom, koji obićavaju u tudji svlot, da prelmane svoju obitelj. Pokrajina kuda će se graditi željeznica, da je zdrava, a zaslužba, da neće biti loša. Tko bi želio saznati stogod pobliže neka nam se prijavi, te ćemo mu dati naslov našeg prijatelja. Put bi bio najjednostavnji iz Trsta ili Rieke u Carigrad Lloydovim parobrodom, kada bi se postigao prilićan popust vožnje za radnike. Pisac misli, da bi taj popust najlaglje mogla izposlovati „Dolavska društva".

Grdna nesreća dogodila se u ponedeljak dne 22. t. m. u Abatovcu nedaleko Mošćenicah. Toga dana u jutro odpeljao se u kripici mošćenički stolar g. Ivan Domaldović sa kćerju Marijom put Voloskoga. Nedaleko Mošćenicah, na mjestu zvanom Abatovac, upravo gdje je najveća strmina puče na kripici zapor. Opaziv to kočijaš skoči dole i ostade neozledjen, all Domaldović i kćerka mu poletili s kripicom kano striela jedno 100 motara niz brdo dok se nisu prevrnuli; no i prevrnjene vukao je konj još kakvih 20 motara. Domaldović je težke ranjen na glavi i po tielu a jedna ruka slomljena mu na dvih mjestih. Kći mu prošla je prilično dobro jer nema težkih rana.

Odmah poslije nesreće pozvan bijaše liečnik g. dr. Tamaro iz Voloskoga, koji dodje okolo 6 sati popodne to savjetovao unesrećenomu, da ide u bolnicu na Rieku kamo je zbilja pošao sledećeg dana.

Iz kotara Voloskog pišo nam prijatelj: Pošto ste, g. uredniče, već nešto spomenuli o učiteljskoj konferenci ovoga kotara, izvolite priobćiti još sliedeće: Konferenca obdržavala se 12. i 13. t. mj. u Voloskom Sastalo se u svemu do 35 učiteljskih sila ovoga kotara. Jedan učitelj izpričao se bolešću. Sudjelovalo je i nekoliko gospode vjeroučitelja, što nam sviedoči kako naši svećenici složno rado sa pučkim učiteljstvom o napretku našega naroda. Konferenci predsjedao je kotarski nadzornik g. Uršić. Glavno pitanje razpravah vrtilo se oko novo učevne osnove za naše Primorje. Predmet za predmetom dnovnoga reda pretresivao se ozbiljno, triezno i marljivo. Šteta što bijaše za toli važna pitanja prekratko vrieme za razprave. Poslije konferenco sakupili se svi članovi kod skupnoga objeda u hotelu u Opatiji. Pridružilo se i nekoliko druge gospode, tako među ostalimi i trojica narodnih zastupnika na zemaljskom saboru.

O gostovanju izvrstnog člana hrvatskoga kazališta u Zagrebu, g. Brani-a, to o tečaju zabave izviestio Vas je netko drugi. Hvala mu i s naše strane.

Mnogi tužili se — i pravom — na skupoću i na lošu hranu u hotelu u Opatiji, pak se čulo skoro obćenitu žalju, da bi se naše učiteljstvo u buduće sastajalo na konferenco u kršnom Kastvu, kao što je to prije bivalo, gdje bijahu uviek članovi konferencah u svomu zadovoljoni.

Najnovije Rendićevo djelo. Čuveni naš kipar g. Ivan Rendić proslavio se ovih dana opet novim djelom, koje ovdje pobudjuje najveću pozornost. Jest to kip iz tuča „Mali kovač", koji prikazuje maloga kovača, kad je htio, da udari čekićem po nakovalu, no udario sama sebe po ruci, a s lica mu se žlta bol. Svi ovdašnji listovi pišu o tom najnovijem djelu našega Rendića s najvećom hvalom, te se nadaju, da će mu ono pribaviti i mnogo naručaba. Čestitamo!

Velocimetar g. Beluščca. Pariški „Figaro" povaljno se bavi poznatim izumom g. profesora Beluščca, pa kojem se doznaje, kolike se vremena kočija vozi, ii stoji itd. O tom izumu mi smo se već bavili, a drago nam je, da sad suratna i odobravanja u vollkom svlotu i u samom Parizu.

Ljetni plovitbeni red novog, brzog i udobnog parobroda „Velebita" među Rieko m i Zadrom tićuć Crikvenicu, Selce, Vrbnik, Novi, Senj, Bašku, Rab, Novalju, Kolljun (Pag) i obratno počam od 25. junija 1880. do nove odredbe. (Ako vrieme dopusti). Polazak svakog utorka. Odlazak iz Rieke u 5 sati prije podne. Dolazak u Crikvenicu u 6½ sati prije podne. — Povratak svakog četvrtka. Odlazak iz Zadra u 5 sati prije podne. Dolazak u Kolljun u 7 sati prije podne.

Tuča. Iz Pule javljaju nam, da je dne 18. t. mj. nanesla tuča veliko škodo vinogradom i polja u okolici Vodnjana i Fazane.

„Hrvatska Matica" doposlala nam je 11 krasnih knjiga, kakovih će dobiti svaki član „Matice" 9 za sama 3 for. a dvie za sniženu cienu. Ob ovom prokrasnom daru naše „Matice" izviestiti ćemo pobliže čim nam prostor lista dopusti, a za sada preporučamo upot svakomu, kojt tolo može, da se prebroji na „Matičinu" knjigo. Novci se šalju upravi „Matice" u Zagrebu.

Nova hrvatska pjesmarica. Sa raznih strana Istre tražili su naši čitatelji, nebi li im dobavili obljubljenu „Hrvatsku pjesmaricu", čemu smo se eto rado odazvali. Tko želi dakle, da mu pošaljemo „Pjesmaricu", neka nam odpremi 17 nvč. t. j. 15 novč. za „Pjesmarica", a 2 novčića za poštarinu.

Novo forintače kolaju ovih dana od ruke do ruke kao zanimiva novost. Novo forintače su manje nego dosadašnje, a vjerujemo i u to, da jih je gotovo nemoguće spatvoriti. Tisak je nešto nejasan na modrej boji, a osobito lice Njegova Veličanstva ima pogriešku, da je brada promalena. —

„Novy Hospodarž". Poduzetna i rodoljubna knjižara g. A. Rolnvarta u Pragu moli nas, da javimo sl. obćinstvu, da je preuzela u svoju nakladu najraširenlji čednik „Hospodarž", te da će ga u buduće usavršiti uz pripomoć najboljih čeških strukovnjaka. Taj obljubljeni čednik izlazi već 19 godina, a uredništvo preuzeo je poznati češki strukovnjak g. Antonin Mohl. Predplata na „Hospodrž" iznaše na godinu 5 for., a na pol godine for. 2.50.

Novo povećano izdanje „Majka božja Lurdska". Ovom izdanju dodano su i pjesme na čast blaženoj djevici Mariji na broju trideset i jedna i zahvalnica pjesma: „Tebe Boga hvalimo". — Prvo izdanje, prem je tiskano u 10.000 primjeraka, razpačalo se u malo ne u dva mjeseca, a od drugog izdanja razpačava se već četvrta tisuća. Preuzvišeni g. biskup Strossmayer vrlo se pohvalno izjavio ob ovoj knjižici, isto tako i presv. gosp. biskup senjski dr. Josip Posilović. Knjižica ova vrlo je zgodna za nagrade školskoj djeci, imade je i uvezane u korice po 15 novč. i u zlatorezu po 25 novč.; nu i odrasle zanimati će ova knjižica, jer govori o najvećem danas proštenju blažene djevice Marije u Lurdu. — Knjižica se naručuje kod: Uredničtva „Glasnika sv. Josipa" u Zagrebu.

Hrvatsko pripomoćno družtvo u Beču šalje nam izkaz velikodušnih darova i prinosa tomu družtvu od 1. jenara do 31. maja t. g. iz kojeg vadimo — pošto nam prostor lista nedopušća, da ga u cielosti priobćimo — da je istomu družtvu darovao presvj. g. žr. D. Vitezić for. 5, dočim je naš vriedni Kastavac, slušatelj prava u Beču g. Frano Mavar sakuplio u Kastvu i na Rieci od sliedećih gospode prinose: Ante Dukić, priv. poduč. Kastav fr. 1.50. Jelušić-Strkov učitelj u Lipi 2 for. Dekan Ante Turak, župnik Kastav 3 for. Gjuro Ružić, trgovac Rieka 10 for. Gdjica Hortenzija Bakarčić, Rieka 5 for. Opat Ivan Fiamin, župnik, Rieka, Dionis Jakovčić, posjednik na Sušaku i dr. Ivo Holtzabok, Rieka po 3 for. Dr. Ivan Kisoljak župan. fizik Rieka 5 for. Josip Bakarčić trgovac, Kastav 3 for. Miroslav Grosman učitelj, Kastav i preč. N. N. Kastav po 1 for. Vinko Zamlić, župnik. nar. zast., Volosko i Mirko Jelušić obć. tajnik, Kastav po 2 for. Rudolf Jurinac-Boldov, trgovac Kastav 3 for. Fedor Karlavaris trgovac, Kastav, Frano Dukić trgovac, Kastav, V. Jelušić, gostioničar Kastav, F. S. Munić obć. glav. i Anto Dukić posjednik svi po 1 for.

Preporučamo našim imućnikom, da se u prigodi sjeto ovog toli blagotvornog družtva.

Vienac. Br. 27. izašao je ovim sadržajem: „Miloj", spjevao Mesorski guslar. „Mrtvi kapitali", pripovielka Josipa Kozarca. „Dvie jetrve", pripovielka Josipa Lovretića. „Ovjetnuglja" napisala A. Cravon. Književno obznano, piše T. M. Grofa L. N. Tolstoga „Vojna i Mir", kritička orta bar. R. A. Disterlea. Listak: književnost, svaštica. Slike: Ivan Šubić, Morska obala u Spljetu (po najnovijoj fotografiji.

Vienac izlazi svako subota na dva arka. Svi dosad izašli brojevi mogu se dobiti. —

Književnost.

Zvonimir, almanah hrvatske omladine za godinu 1880. Izdalo ga hrvatsko akademičko družtvo „Zvonimir" u Beču. Hrvatska omladina u Beču poknzala je i ovo godino mara za našu knjigu, to je izdala liep almanah, koji možemo toplo preporučiti našim čitateljem. Gradivo je razporedano ovako: Ljetopisi, i to družtva „Zvonimira" u Beču i „Hrvatske" u Gracu. Zatim dolazi zabavni dio, u kojem su se ogledali ovi mlađji pisci: Selim Juzbašić, Velimir Deželić, Stjepan Mirković, Davorin Granićanović, Voljko Jerotov, Martin Juranović, Stjepan Šikić, Gaju Bulat, Ivan Prigorski, Petar Kunišić, Milo Mizlar, Isidor Vellkanović. U poučnom dielu razpravlja g. Josip Modestin „o periodnama dubrovačko povjesti", Božo Perišić „o hipnotizmu", Miroslav pl. Čačković životopis Antuna pl. Vancaša. Ciena je knjizi 1 for. 20 nvč.

* * *

„Sljeme". Spomen spis. Izdalo ga hrvatsko planinsko družtvo prigodom posvete novoga čardaka na Sljemenu. Sadržaj: Franjo Arnold: Proslov. Dr. Ivo Malin: Hrvat. planinsko družtvo 1874—1880; Milan Lenuci: Novi čardak na Sljemenu; Artur Gavazzi: Zagrebačka gora; Dragutin Lihl: Crtice sa Sljemena; D. L. Putokazi. Ciena 20 n.

„Šestinski Figaro", šaljivi prigodni spis, izdan na Sljemenu prigodom otvorenja novoga čardaka. Ciena 10 nvč.

Naručbe na ove publikacije, koje mi našim čitaocem najtoplije preporučujemo, prima uredničtvo ovoga lista i tajnik hrv. planinskoga družtva u Zagrebu, Kipni trg br. 7.

* * *

O hrvatskom ili srpskom pravopisu. Na temelju glasbene eufonije napisao Fr. Š. Kuhač. Ciena 30 novč. Zagreb, naklada svaučilištno knjižare Franjo Župana, Rob. Ferd. Aucra, god. 1880. Naš neumorni Kuhač nastoji riešiti pitanje o hrvatskom ili srpskom pravopisu na temelju glasbene eufonije to dolazi do sliedećih zaključaka:

Glavna načela našega pravopisa imadu biti ova četiri: 1. Sliedi historički razvitak našega jezika na temelju glasbe; 2. Dotjeraj ono, što još nije u blagoglasju dotjerano; 3. Piši onako, da te svaki može lako razumjeti; 4. Primi od naroda onaj izgovor riečl, koji je opravdan na temelju glasbene eufonije, fiziologije i psihologije.

Preporučamo tu knjižicu svim onim, koji se bave poznavanjem našega jezika.

* * *

Poznati hrvatski odvjetnik u Zadru g. dr. Vindimir Pappafava izdao je opet novo pravničko djelce pod sliedećim na

slovom: „Ueber die Fälle in welchen der Notar berechtigt ist seine Dienste zu versagen. Bemerkungen von Dr. Vladimir Pappafava, Advokat in Zara. Innsbruck, Verlag der Wagner'schen Universitäts-Buchhandlung 1889.

* * *

Zahvalnošću primismo 7. svezku krasnog djela „Armee-Album" što no ga uredjuje Gustav vitez Amon pl. Trouenfest ces. kr. major u Beču (Habsburgergasse br. 7).

* * *

Primjernik u zemljištnom predmetu molbenica i prijava, uporavljivih za najobičnije slučajove, s odnosnim naputcim glede biljegovka, odredbina itd. svakomu potrebit. Zadar, brzotisak katoličke hrvat. tiskarne 1889.

Lutrijski brojevi

dne 20. julija

Beč	84	56	13	29	66
Gradec	5	61	51	43	64
Temešwar	15	83	87	26	3
Innsbruck	70	85	10	38	27

dne 24 julija.

Brno	75	46	9	45	11

Javna zahvala.

Točajem ove godine priskočilo u pomoć hrv. akadem. družtvu „Hrvatska" u Gracu novčanom podporom sliedeća gospoda: Dr. Dinko Vitezić zastupnik naroda na carovinskom vieću 10 for. Ivan Kostrenčić, sveučilištni bibliotekar. Pavao pl. Oreškovič veleposjednik. Prof. Anto Mrkušić, Dr. Slavoljub Marčik. Dr. Ivan Oštrić. Dr. Ivan Stambuk. Dr. Anto Ferri svi po 5 for. Dr. Blaž Lorkovič, sveučilištni profesor. Dr. Koloman Wunderlich po 3 for. Josip Borjanec, Franjo Fuss i Ivan Sulentić po 1 for. — Sakupiše: Dr. Blaž Arnori, občinski liečnik u Blatu 17 fr. 40 nvč. Dr. Miroslav Virag, obć. liečnik u Ploternici 10 for. 84 nvč. Julije Rogina dr. med. u Bolovaru 17 fr. 50 nvč, i Ivan Dobrila dr. jur. u Senju 15 for.

Svoj gg. darovateljem izriče najserdačniju hvalu, preporučujuć se i nadalje njihovoj blagonaklonosti.

U ime hrvat. akadem. družtva „Hrvatske"

Fran Domaldović
predsjednik.

Priposlano.*)

Jer mi na moje „Priposlano" od dne 25. junija t. g. pekar Ilsta: „Il giovine ponsiero" ništa dokazno nije, držim ga, kako mu obćenh, javnim klevetnikom i tatom tudjega poštenja. Toliko jednom za uvjek neličnomu piskavu Ilsta: „Il giovine ponsiero" u Pull.

Marčana, 20. julija 1889.

A. Bonigar,
kurat

*) Za stvari pod ovim naslovom neodgovara Uredničtvo.

Marijaceljsko želodčne kapljice

zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri notučnosti, slabosti želodca, ako s grla smrdi, napenjanju, kislom pehanju, kolici, želodčnem kataru, goručici (zgavel) pri preobilnej produkciji slin, rumenici bljuvanju in gnjusu glavobolu, ako boli iz želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu

Varnost. znamka proti glistam, bolezni na vranici in jetrih in tudi proti zlati žili all himorajdam. Cena steklenici je z navkazom vred samo 40 nov, velika steklenica samo 70 nov Glavni zalog ima lekarničar „k angelju varhu" *Karl Brady Kremsir, Morava.*

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajno zrodstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakej steklenici priloženomu poduku za vporabo

Pristne dobe se skoraj v vseh lekarnah.

V Trstu: Lekarna: Antonio Suttina — Lekarna: de Leitenburg, all' Ercole trionfante — Lekarna: Eduard de Leitenburg, alla Salute. — Lekarna: A. Praxmayer, al duo Mori — Lekarna: Pietro Prendini, alla Fontana Imperiale. — Lekarna: Benedetto Saraval, al Amazone Trionfante. — Lekarna: Benedetto Vlach Minussi, alla Corte. — Lekarna: dr. Vittorio Serravallo al R dentore (glav skladiš) — Lekarna: Biasoletto all' orso nero — Pazinska: Lekarna Fr. Baccarcich. — Senjska: Lekarna Philipp Ritschel. —

Svarilo! Pristno Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in posnemajo se mnogovrstno. — **V znamenje pristnosti** mora biti steklenica vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gornjo **varnostno znamko** ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusek-a i Kremericah (Kremsier). 44—52

Br. 389.

Oglas natječaja.

U smislu pokrajinskog zakona od 19. marča godine 1874. i na temelju zaključka občinskog zastupstva razpisuje se ovim natječaj na mjesto diplomirano občinsko primalje ili babice, imajući se popuniti u ovomjestnoj občini sa sjedištem u Dobrinju, godišnjom plaćom od 80 for. u mjesečnih obrocih. 3—3

Natjecateljice imat će dokazati austrijsko državljanstvo, usposobljenje za praktično primaljstvo i poznavanje hrvatskog jezika i po mogućnosti talijanskog.

Molbe imaju se podnesti podpisanomu glavarstvu najdalje do 30. t. mj.

Od občinskog glavarstva

Dobrinj, 2. julija 1889.

Perović, načelnik.

Rogove češlje

za češljanje, prašinu i druge vrsti čekalja nudja p. n. gg. preprodavateljem za

— izvanredne ciene —

Tvornica češalja

J. Knourek-a

Ivančice kod Brna, Moravska.

Srodstvo koje nije tajno!!!

Od 14 godina priznate kao najbolje.
Najpotrebovanijeg liečnika i lieka
dra. G. Schmidta

ulje za sluh

liči brzo i temeljito povremenu gluhost, tok ušlju, bodno ušlju i u zastarjelih oporuj h slučajevih. Najtrajnije smjenje u ušljih, kao i slabitelah odstra juje se odmah, što tisuće originalnih svjedočba dokazuju. Cieni bocl 2 for. — U Beču pravo za prodajom mesken kod lekarnika C. Hanbnova, „Engel-Apotheke", Deč, I., am Hof N. 9. — Glavno skladište za Hrvatsku kod ljekarnika Edo Tomaja u Zagrabu. 6—28

Br. 30

Mjesto liečnika. 1—2

Za sudbeni kotar Podgrad u Istri razpisuje se mjesto liečnika s godišnjom plaćom od 800 for. i za putne troškove (paušal) od 400 for. Liečnik valja da stanuje u Podgradu, gdje se nalazi kotarski sud i drugi uredi; treba da imade svoju ljekarnu i da pozna koji slavenski jezik.

Potanje pogodbe može svatko dobiti kod podpisanoga odbora, a na zahtjev mogu se također pismo doznati.

Molbe za to mjesto imaju se poslati podpisanomu odboru za 6 dodana.

Kotarski zdravstveni odbor.

Podgrad u Istri dne 18. julija 1889.

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2¼%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2 „	3-mesečni „	2¼ „
30- „	2½ „	6- „	2½ „

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nahajajo v okrogu, priposna se nov. borastna tarifa na temelju odpovedi od 22. oktobra, 20. oktobra in 18. novembra.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obrestí

Nakaznice

na Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Reko, kakor na Zagreb, Arad, Bozen, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, in Ljubljano — brez troškova

Kupuje in prodaja

vrednostnij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—14 pri odbitku 1/16 provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogajl po dogovoru. % odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu all v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vredností obrestí po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat all srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 18. oktobra 1888. 11—24

NAJNOVIJI IZUM
sumpornjača „Zabeo"

patentirana u svih državah.

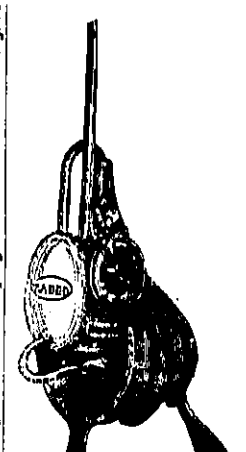

Na stalnoj izložbi u Napulju: velika zlatna kolajna.

Na viseoj izložbi g. 1888. u Trstu: kolajna iz bronca.

Sumpornjača „Zabeo", najnoviji izum sa *dvostrukim ljevanjem zraka* služeći za poškropavanje sumpora i drugog praha proti trnuoj bolesti, jest izmedju *stalne izložbeih predmetah odlikovana u Klorenci na zadnjoj medjunarodnoj izložbi pripravah proti tmnom ušenu i drugimi trsu škodljivim zarasim* srebrnom kolajnom I. vrsti, te je iskušana i neopravrivo korisna. Isti je izum po ministarstvu poljodjelstva, obrta i trgovine odrejen za agrarni muzej u Rimu. Jednostavna i čvrsta konstrukcija toga izuma omogućuje uspješ *dvostrukim ljevanjem zraka*, izbacuje i posipljuje prašak lakim krotenjem; pusteni zapor nadzavljava uvrieknje sumpora ili praha u unutarnjost aparata, i tim mu čuva trajnost, a jer je providjena dvostrukom cievi, može se upotrebiti i kod raznih proizvodah.

Oprovnu naručbe toga korisnoga izuma, koje prispješe prošlih godinah od strih vinoproizvodnih predjelah, opravdavaju pohvale i predmet, koje ga predpostavljaju svim drugim njekom.

Izumitelj pridržaje si zakonom zajamčenim pravom postupati proti patvorenju i ponarodjenju njegove sumpornjače.

CIENE:

Franco u skladišću Trst bez carine
za naručbe od 1—25 *sumpornjačah*, kom. f. 2.—
„ „ „ 25 *sumpornjačah* napred „ „ 1.90
Franco carina za pokrajine:
za naručbe od 1—25 *sumpornjačah*, kom. f. 2.50
„ „ „ 25 *sumpornjačah* napred „ „ 2.35

Cieno za omoti:

obitak iz drva za jednu sumpornjaču **40** nvč., od 2—5 sumpornjačah **60** nvč., od šest sumpornjačah naprej, komad **10** nvč.

U istarske luke odpremaju se bez obitka.

OPAZKA. Naručbe neprimaju se, ako li se novac istim neprilozi. Neprimaju se također niti proti pouzeću, a niti na otvoreni račun.

Glavno i jedino zastupstvo i skladište za **Trst, Rieku, Gorieu, Istru i Dalmaciju** kod tvrdke:

ENRICO PEGAN

U TRSTU — Ilroydova palača, via Mercato vecchio br. 4 — U TRSTU

Gornja tvrdka ima na skladištu ua umjerene cieno sliedeće predmete: Sisaljke i lakomice za vino, stiskalnice za drožđje, drnge sprave za gnjačenje i mulenje grožđja, sisaljke za bunare, štrcaljke za vrtle, potrebite sprave za uvodenje vode, gasa i elektrike to za razne zgradbe, podrumske sprave, svakovrstne vage, prešo za kopiranje listovah. — Predmeti za domaću snagu: Kace i stolice za kupelj sa aparatom za grijanje, lievak, semicupi, kačice za pranje noguh, žare, kace za pranje, elysápompe, zrcala za toiletu, prozračnici, lakomice za vodu, žifono za kiselu vodu, ledenice, štedinjol, željezne peći, predmeti za krevet, željezno pokućtvo, drvono pokućtvo za šetališta, drveno pokućtvo osobito za djecu — Predmeti iz gume za tokničku porabu, platno iz gume za krevete, razni predmoti za omotavanje, materijal za odpremu robe, kišne kabanice i razno konfekcije, ručice, naslonjači i brukvice za „canapée", nepromočljivi zastori, pariljoni iz nepromočljivoga platna, linoleum, kartoni i škrilji iz nošalia. — Preuzimlje se uvedenje vodo, gasa i elektrike, umještenje kupkah, žnrah i pribavlja svakovrstne druge potrebe. — Cienici, prorčuni i razjašnjenja daju se na zahtjev svakomu. 5—5

TVRDKA
Bernhard Ticho

Brünn, Krautmarkt 18,
(v lastnej hiši) 20—19

pošilja proti povzetji:

Tkana ovčja volna
dvostroke širokosti, trpežno, cela obleka, 10 met. for. **6 50**

Indiski Foule
volne, dvostroko širok, cela obleka, 10 met. f. **5**

Novosti za obleke za gospe
po najnovejšej šegi progasto Blago v vseh barvah, dvostroko, 10 met. f. **8**

Croi Terno
sukenski izvod, dvostroko širok, za celo obleko, 10 metrov f. **4.50**

Progasto blago za obleke
60 ctm. široko, najnovejši vzorci, 10 met f. **2.50**

Volnati rips
v vseh barvah, 0,60 ctm širok, 10 metrov f. **3.80**

Dreidrath (Trožlje)
najboljša vrsta, 60 ctm. široko, 10 metrov f. **2.80**

Aquard blago
60 ctm. široko najnovejši vzorci, 10 metrov f. **2 80.**

Francoski Voal
10 metrov, elegantna obleka, ki se daje prati, for **3.—**

Košulje za gosnode, lastno delo
bele all barvane i kos I a f. **1 80,**
II a f. **1 20**

Ženske košulje
iz šifona in platna, fino vbotene, 3 kom, for. **2 50**

Ženske košulje
s močnega platna sčlikami
6 komadov f. **3.25**

Dom če platno
1 komad, 30 vatlov ¾ for **4.50**
1 „ 30 „ ¾ „ **5.50**

Klug-Webe
bolše u go platna
1 komad, 30 vatlov f. **6 —**

Sifon
1 komad, 30 vatlov, I a f. **5.50,** najbolje vrste f. **6.50**

Kannafas
1 kom. 30 vatlov, lila f. **4 80**
1 „ 30 „ rudeč „ **5 20**

Kanavas iz niti
1 kom. 30 vatljev, lila in rudeč f. **6.—**

Okeford
se more pr ti, dobri vrsta, 1 kos 30 vatlov f. **4 50**

Angl. Okefart
najboljši, jako preporočljiv, 1 komad, 30 vatlov f. **6 50**

Garnitura iz rip a
sestoječe iz 2 postelj ih pregrinjal in tamburega prta sa svilnatimi frenzami for. **4 —**

Garnitura iz juta
2 p s eljnih pregrinjal in tamburega prta s frenzami f. **3.50**

Jute' zastor
jurski vzorek: podpalni for **2.80**

Holandska dolga preproga (ostanki)
10—12 metrov dolga, 1 ostanek f **3.60**

1 Polstna ogrinjača
¾ dolga samo velka 1 **1.20**

Konjska plahta
jako dobra, 180 ctm. dolga, 180 ctm. široka, f. **1.50**

Odeje za fijakerje
enakokrmeno, 1 komad f. **2 50**

Tovarno skladišče suknega blaga

Brnsko sukno
Od-t nek 3.10 m trov za polpolno možko obleko f. **3 25**

Moderno sukno
3.10 met., jako fino kompl. moško opravo, for **8 —**

Polstno češ jano sukno
ostanek za komp možko opravo, mora prati, 6.40 m. dolgo, f. **3.—**

Brnsko moderno blago
Ostanek za podp lno možko obleko 3.10 m trov dolgo for **5 50**

Priložnost za kupovanje!
Brnski ostanki sukna.
1 ostanek za 1 kompl. moško obleko 3.10 met. for **4 50**

Blago za površje sukenj
najfinejše vrste, za celo suknj f. **8.—**

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči

Elegantno izredena zbirka
uzorcev z 400 znamkami g. krojačem nefrankovano.

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandlć.**

Tiskara Dolenc.

Broj 31. U Trstu 1. agusta 1889. Godina

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč., ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka [illegible] arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za soljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Carintia br. 28

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Prošloga mjeseca otvorila se predplata na naš list za drugo polugodišće. Radi toga molimo naše predplatnike, kojim je istekla predplata koncem junija mjeseca, da istu na vrieme obnoviti izvole.

Upozorujemo ujedno naše mnogobrojne dužnike, da već jednom ovrše svoju dužnost, jer ćemo inače postupati proti njim onim načinom, kako njim neće biti milo.

Izdavanje lista stoji nas silnih žrtvah, pak imademo pravo, da zahtjevamo od svakoga, koji list čita, da nam te žrtve i nositi pomaže.

Predplata iznaša za mogućnije for. 5 na godinu, a for. 2.50 za pol godine; za soljake for. 2 na godinu, a for. 1 na pol godine.

Novci molimo, da se šalju samo poštarskom naputnicom.

Uprava „Naše Sloge“.

Trst, Gorica i Istra.

Pod tim naslovom donaša odlični liberalni umjereni list »Fanfulla« izlazeći u Rimu, u br. u od 27. julija pismo iz Trsta, u kojem opisuje narodnostne i političke odnošaje u gornjih tri austrijskih pokrajinah prilično točno i vjerno, što je velika riedkost kod listova u susjednom kraljestvu. Za danas donašamo spomenuti dopis u vjernom prevodu, a prvom zgodom kanili ćemo i mi svoju o istom pitanju.

Trst, 22. julija:

Koji se vozi ravno željeznicom do Trsta uniševa u austrijsko carstvo sa istočne granice, može si donekle umišljati, da se nalazi u pokrajini izključivo talijanskoj, premda upozoruje glas konduktera i neki jezik, pomješan sa talijanskim, što no se često čuje, svakoga, koji upravo neće da bude **slijepi gluh**, da Primorje (tako se nazivlju austrijskim službenim jezikom tri pokrajine: Goričko, Trst to Istra) nije ni Lombardija ni Miletačka, a još manje Umbrija ili Toskana!

A ipak imade tako slijepih i gluhih i tó nemalo, dapače kad govore nekoji naši o Trstu i Primorju čine to kao da bi se radilo o Trentinu, pokrajini **izključivo** talijanskoj.

Istina je, da su pripomogle nekoje osobe došavše u vrieći u Trst k tomu, da se uzdrži u životu ta pogrieška i koje zatim nisu drugo govorile niti pisale o Trstu van ono malo, što su mogle viditi ili čuti u družtvu »**Minerve**«, u družtvu »**Ginnastike**«, u kavani »**Tommaseo**«[1]) i na kojem drugom isključivo talijanskom sastanku. Tako su došli u Trst u vrieći odsavud zatvorenoj **Carducci** i **De Amicis**; isto tako i svi ostali, koji su amo došli držati predavanja, ili jednostavno kao putnici od zabave: uvjek se nadje takovih, koji nastoje, da gospoda nedoznaju pravo stanje stvari; postao je dapače u Trstu historičan smiešan način, kojim bijaše, na primjer, držan kano u kvarantani zatvoren **De Amicis**, koji nije upravo radi toga mogao ništa viditi ni čuti, van ono, što se je htjelo.

Ovimi riečmi nekanim zatajiti talijanski značaj Trsta. Trst je **grad** talijanski, a to će ostati na vieke i bez pomoći **Cavalotti-a**, **Bovia** te **Imbriani-a**, kao što je bio u cielom srednjem vjeku usprkos viekovitoj takmi sa Mlečići i svojoj predaji austrijskoj vladarskoj kući, sbivšoj se radi političkih razloga god. 1382, pet godina prije nego li bijaše Nizza izručena savojskim vladarom! Opetujem, Trst je talijanski te će to ostati za uvjek, jer nekoje stvari neizbrišo nego pret bogji.

No ako se odatle izvodi, što je Trst talijanski grad, da u Trstu i njegovoj okolici neima druge mnogobrojne narodnosti **netalijanske**, jest nešto posve drugoga; tako bi moralo biti dobrahno glupim i bedastim onaj, koj bi tvrdio, da su Istra i Goričke napučene **izključivo** Talijani, dočim nam jamči službena i neslužbena statistika da je u Primorju jedna polovica pučanstva talijanskoga a druga **slavenskoga**. Da pako svi ti Slaveni nisu jednoga plamena već dielomice Slovenci, dielomice Hrvati i dielomice Srbi, malo mari, jer u mržnji napram Talijanom jesu svi jednaki i nisu drugo nego **Slaveni!** Da mi pako ovdje to dobro čutimo neka govori konačni uspjeh zadnjih izbora za pokrajinski sabor Istre, neka govori pokret medju seljačkim pučanstvom, skoro izključivo slavenskim, nagovorenim od stanovitog dielа svećenstva, koje je takodjer skoro izključivo slavensko. Tako stoje stvari, a tko navjeruje tomu, neka slobodno preputuje Primorje, **no sama**, bez pratnje onih, koji hoće da produju rog za svećom.

Sam grad Trst sa okolicom imade okolo četrdeset hiljada Slavena, koji nisu zaista upisani niti u družtvo »**Pro patria**«, niti u ono nedavno ustrojeno pod imenom **Associazione Dante Alighieri**. Pribrojite ovim četrdeset hiljadam trščanskih Slavena polovicu pučanstva Istre i Goričke, pa zapitajte častne **Cavalotti-a** i **Imbriani-a** dali bijaše razborit ili ne zadnji korak ministra **Crispi-a**, ili da li se je imalo dozvoliti, da se nastavi agitaciju, koja bi se bila za Italiju razprašila kano mjehurić sapunike, no sdruge strane bila bi našla odpór u stalnijoj i živahnijoj agitaciji slavenskog pučanstva proti nam talijanom Primorja.

Nekoji govore, da Slaveni nepredstavljaju ako ne divljačtvo i tupost, u obće sve što je neprosvietljeno; drugi pako kažu, da imadu tu pogriešku što su u ovih krajevih **jedva** (sic!) od vladarstva Karla velikoga, ili malenkost od hiljadu godina! Istina je do duše, da je hiljada godina malenkost napram onoj dobi kad no su ovdje stanovali **Celti**, ali jesu li možda **Celti sadašnji** stanovnici **Pirana, Umaga il Rovinja**? Ili zar su svi trščani čista rimska krv? Čitajuć imena mrtvih, koja se priobćuju u trščanskih novinah, jedva se dade vjerovati, da su ta imena sa **devet desetina slavenska i njemačka**, kao što su većinom imena slavenska i njemačka, koja nalazimo u »**trščanskom** putokazu[2]) je izdanom od Duse-a.

Dakle? »Moj dakle sastoji u tom, da bi bila već jednom doba kanili se u nihiljotinah, koje, uz sadašnji sjaj mjesečine, malo služe. Da imade Slavena u Primorju bilo od sto, od pet sto ili od hiljadu godina, faktum jest, da su tuj, ako se nepojavi koja **puhast**, da ih sve uništi, ostati će tuj po svoj prilici još to kroz dugo vrieme... ako ne radi drugog, a ono zbog toga, što nisu odieljeni od svoje bratje u Austriji, već su dapače uz ledja Kranjske i Hrvatske. Ovo je baš **pravi** razlog, radi koga širenje slavenstva napreduje veoma naglo, boreći se živo sa Talijani zemljištu radi, dočim poniemčivanje nemogaše nikada napredovati u Primorju, niti će ikada išta učiniti, jer nemade tuj urodjenih Niemaca.

Austrijska vlada — prijazna koliko se hoće talijanskoj vladi, no vazda bolji prijatelj vlastitim probitkom — shvativši napjev irredentističkih družtva, baci se dušom i tjelom u naručaj Slavena, te podupire polag potrebe javno ili tajno njihove težnje, koje su na konou konca ipak štetne za Talijane. —

Tako stoje danas stvari, koje će biti za nas uvjek crnije, dok se napokon neuvidi na samo u kraljestvu već dapače i u nekojih naših družtvih, da su nekoje demonstracije ne samo lude već, dapače vrlo škodne, jer neminiuju medjunarodnih političkih odnošaja, nego što je još gore, čine naš položaj sve to težim u borbi na noževe, koju moramo sa Slaveni biti. Slavenski živalj diže sve to više glavu od Idrice do Kvarnera, grozeći nam svojom poplavom u malenih središtih i na selu.

Konzul **Durando** shvatio je bio dobro položaj, ali jer se je držao daleko od stanovitih grebena, morao je podnesti sve moguće navale, koje mogu **maleništvo** izumiti i podržavati.

Pitanje zamašno sastoji u tom, da dočim se družtva zabavljaju prirediujuć lude demonstracije, koje pobudjuju proti nam sve to više vladu, i kod kojih se igraju sa Slaveni, gubimo mi sve to više zemljišta s etnografske strane.

Družtvo »**Pro patria**« nastoji doduše podignuti bedeme proti etnografskoj navali Slavena, no njezine su sile slabe, pa ako i uspjeva u Trentinu naproti tudjem njemačkom življu uspjeva veoma malo u Primorju naproti Slavenom, koji predstavljaju ovdje — kako sam rekao — dobru polovicu pučanstva.

Mi trebamo pobude iz kraljevine, no ja bi želio, da budu te pobude drugo naravi nego li su ona poštovanih **Cavalloti-a** i **Imbriani-a**. Htio bi, da se radio ozbiljnom i zakonitom boju, podupirom od svega naroda, ali jedino na etnografskom polju, . . . Politiku ostavimo — bar za sada — bogovom . . . ili, ako to neide, poštovanomu **Crispi-u**, koji, prem imade stanovite pogrieške, nije podnipošto onaj čovjek, koji radi glavom u vrći; u svakom slučaju pako što se tiče rodoljubja netreba, da ide u školu k poštovanomu Cavallotti-u niti k irredentističkomu odboru niti k mesaru Mrakitschu (na zdravlje! hvalo) roljenom v Bolcu, koji bijaše nedavno zatvoren u Trstu jer okrivljen, da je bacio petardu.

[1]) Mjesta, gdje se sastaju takozvani liberalni Talijani grada Trsta. Op. Ured.

[2]) Guida ecematica. Op. Ured.

Pogled po svietu.

Trst, dne 31. julija 1889.

Nj. Vel. car i kralj Fran Josip odputovati će dne 12. agusta u Berlin u posjete njemačkoj carskoj obitelji. Kako javljaju iz Berlina izrazilo je Nj. Vel. želju, da nebude u Berlinu radi žalosti u carskoj obitelji svečanoga dočeka. Radi to želje Nj. Veličanstva neće u Berlinu čuto praviti špalira od kolodvora do kraljevskoga dvora, niti će kuće u ulicah, kojim će car i kralj proloziti, biti izkićene. Car i kralj da će vrieme od 12—15 agusta sprovesti ponajviše u krugu njemačke carske obitelji.

Dalmatinski sabor razpravlja mirno i trieznо premda nastoji šaka talijanaških zastupnika izazvati nerede. Tako je već kod verifikacije pojedinih zastupnika ustao šarenjak dr. Podich te predložio, da se uniši izbor hrvatskoga prvaka u Dalmaciji gosp. dr. Klaića. Predlog taj pao je svačano, jer je za nj glasovala samo potorica Talijanaša.

U Ugarskoj spremaju se Madjari, da bučnimi demonstracijami proslave imendan bivšeg revolucijonarca Lajoša Košuta, koji pada na 25 agusta. Skrajna lievica ili madjarski radikalci spoiiti će tom proslavom i političku demonstraciju proti ministru predsjedniku Tiszi, kojega bi rada izigrati.

Crnagora: Knez Nikola boravio je ovih dana u Beču sa knežavićem Danilom i sa kneginjicom Milicom, a jučer krenuše u Petrograd na vjenčanje kneginjice sa velikim knezom Petrom Nikolajevićem. Vjenčanje obaviti će se skromno radi bolesti velikoga kneza Konstantina, strica carova.

Srbija: Ruzkralj Milan vratio se u Biograd kao general Milan Obrenović. Danas krenuo je, da posjeti regenta Ristića u kupelji u Vranskoj.

Banji. Milan Obrenović odputiti će se dne 15. agusta preko Beča u Pariz. Na srbskom dvoru imenovan je barun Thömmel austro-ugarskim poslanikom.

Rusija: Po najnovijih viestih nekani ruski car niti ljetos vratiti posjeta njemačkomu cesaru, što bi značilo, da vlada još uviek napetost izmedju Rusije i Njemačke.

Francczka: Izbori za generalna vieća, koji se sada vrše u Francczkoj, izpasti će po svoj prilici povoljno za republikansku vladu. Koliko je do sada poznato, izabrano je 764 republikanca, 419 konservativaca. Užih izbora obaviti će se još 149. Zbog boulanžističkog mišljenja odpušteno je iz službe 300 poštarskih činovnika.

Italija: Iz Rima brzojavljaju, kako žali vatikanski list »Osservatore Romano«, što je sv. Otac pod policijskim nadzorstvom, jer time prestaje njegova osobna sloboda.

Jedva je min. Crispi razpustio irredentističko družtvo »Trieste e Trento« osnovali su talijanski radikalci novo družtvo pod istim imenom, te istim programom.

Razgovor
moj Jadrom i Šimom.

Jadr. Pridi ovamo Šimo u hlad, deš nam ča novoga kazati, Ti, ki tidoš po svetu, znaš dobro, kako se ravnaju naša braća po Istri.

Šimo. Trudan sam jur, ugodno mi je zato čuti vašo riečl. I vam će biti drago znati, da su se naša braća po svoj Istri dobrahno probudili. Svuda sam opazil, da se naš narod zauzimlje za svoj mili hrvatski jezik. Naši kmoti upoznali su, da su jih Taljani samo varali, a dobroga jim nisu učinili nikada niš.

Jadr. Ma govore neki, da su na Puljšćini i Porešćini i ov put gospoda pridobili.

Šimo. Su, ma za zadnji put i to samo po provarstvu. Kupovali su glasove kako se kupuje blago na sajmu. Strašili su naše ljude, da jim neće nijedan pomodi, ako dadu svoj glas Hrvatom. Govorili su, da će naši rodovnici nas popoljat u Hrvatsku, da se može jesti meso u petak, da spoved ni niš i još čuda takovih budastoć.

Jadr. Bože moj! Starno sam a takovih stvari nisam još nikad čul. Tur nam ne poduro noven. Sve moramo povrniti se velikimi interesi. Volio bi bilo, da ni naš kmet nikad od njih dobil ni krajcara, barem ne bi bil tako zadužen.

Šimo. Istina je! Ti krnjoli su se od nas kmeti obogatili. A sad bi još hotili našu voru i naš materinski jezik, koga nam je dala mila majka, i u kojem nam predike rodovnik u crkvi.

Jadr. Rodovnici su naši jedini prijatelji. Da jih ni, zgubljeni bi već bili. Samo da bi se ljudi opametili, ter jih vavek slušali i po njihovih naukih se ravnali.

Šimo. Ma nisu ni rodovnici svi za našu pravičnu stvar. Bil sam prošli čedan va Plominju.

Jadr. Aha, kod onoga, ki je hotel u dijotu! Ča će još doći u jeseni na koleturu?

Šimo. Strpite se, sve ćete čuti. Bil sam dakle na portu; kad sam šal doma, ostavil sam se u onoj oštariji blizu ceste. Nutra našal sam jednoga rodovnika, ki me je valje pital, za kogu da ja držim. Rekal sam mu, da za našu sloščinu. I na to me je počel štrapocat: Ča slušate vašega kapelana kad neznate odkudu je, ni ča je. Ča će vam on duti turkinju, kad bude slabo leto. Ti Hrvati i kranjski popi hteli bi vas stavit pod Hrvatsku. Vidite, zato od nas istrijanskih popi neće nijedan biti za njih. Nas slušajte, ki smo vaši poznanci. Ča su ti nemiri! Mi ćemo, da bude sve kako je bilo!

Jadr. Da ostane krivica vavik i da budemo mi kmeti vavik podložni krnjelcm! Vero ti je slabo govoril ta rodovnik, kako oni ki neće znati za Boga i ki na kvaternicu meso žeru.

Šimo. Jo, aš je smrdil po šarenjačtvu.

Sad Bog, moram otiđi, da ne zakasnim.

Jadr. Srotno Šimo!

Franina i Jurina

Fr. Proštij malo zadnju „babu", deš se barem nasmijat kako znaju poročka gospoda latinski.

Jur. Ča neznaš, da su jur va Talije konji i tovari duhtorali?

Fr. A, tako mi ti reci!

* * *

Fr. Ča biš rekal, kij' trošil va Plominje i Boljuno kod zadnjeh balotacioni?

Jur. Govoro, da gospodski f l j u r i n.

Fr. A ki će pak to plaćat?

Jur. Ha, tor znaš, kako i po navado, kmotski k r a j c a r.

* * *

Fr. Biš voreval Jorjo, da se je otel na dan balotacioni va Lovrane nalokat biridino à maka kavallor od kristala?

Jur. Bože moj, nad nobi, tor znamo svi, da rad rabi od nekada grabljo.

Fr. Muj otel napunpat jonega našega popa.

Jur. Tur bi njemu v obo oči prišlo magari od Turdinu.

Fr. Al mu je Hrvat dornojl od Turdinu.

Jur. Dragi ti, on se drži ono poznato: ki ima korjanel pasuje dobro, a ki je nima, pasuje još bolje.

Fr. Je tako je.

* * *

Fr. Ča ono išdu oni dva po Volosken i Opatije s' onom hartom?

Jur. Ono stavljaju na lot.

Fr. A ča to?

Jur. Pravo moj' sram povedet — našega kolovoza.

Fr. Tako ča se bojo tombuli?

Jur. A ja, toga jih je strah, pak išdu pod kon numerom bi ga mogli još ponudit.

Različite viesti.

Pravični dar. Njeg. Vel. cesar i kralj Fran Josip I. podlolio je iz svojo privatno blagajno milodar od 100 for. za popravak manastira naših rodoljubnih Franjovaca u Krku.

Imenovanja. G. Grgur J a r o b, c. kr. brzojavni oficijal u Trstu, imenovan je ravnateljem brzojavnoga ureda u Pazinu; g. dr. Fran M a n d i ć odvjetnikom nastanitom kod namjestničtva u Trstu.

† **Blaž Fišer.** Glasoviti virtuoz na kontrabasu, proslavljeni slovenski umjetnik Blaž Fišer umro je dne 27. julija u 80. godini. Pokojnik koncertirao je prošle godine u većih gradovih naše države te mu se je svuda divilo občinstvo radi njegove izvanredne umjetničke vrline. Fišer, rodom iz optujske okolice, proživio je djetinsku dobu kao pastir, a muzikalno vježbo započeo je na bazgovoj svirallci. Kad si je pako pristodio 1 for. 20 nvč., kupio si je gusle, na ove mu je otela mati, da s njimi negubi vremena. Time ozlovoljen, ostavi Blaž roditeljsku kuću i ode u svict, te postade glasbenim umjetnikom prve vrsti, ali se nikad neiznevjeri slovenskomu svomu rodu. Vječni mu pokoj!

Zapljena. Zadnji broj „I l D i r i t t o C r o a t o" od dne 31. julija bijaše zaplijenjen radi članka o poročko-puljskom biskupu prosv. g. F l a p p u i proganjanju slavenskog svećenstva u Istri.

Izlet u Divaču odložen. Kako smo onomadne javili, spremala se ljubljanska družtva, a načelu njim tamošnji „Sokol", da će dne 4. agusta u Divaču. Kod toga izleta bila bi sudjelovala i naša družtva iz Trsta, Istre i Goričke. No izlet taj morao se odložiti do 1. septembra, jer su Ljubljančani našli raznih zapreka, koja se nedadu na lahko odstraniti.

Upozorujemo dakle naša družtva i pojedince, da se pripravo za 1. septembra, na što ćemo ih još'o prije ajetiti.

Izlet na Učku. Prijatelj nam javlja iz Kastva dne 30. julija, da se pripravlja sveće družtvo iz Kastva i okolice na izlet na drevnu našu Učku za dne 31. istoga mj. Nadamo se, da su se naši prijatelji naužili prirodnih krasota, koje njim pruža divan vidik s vrhunca Učke, te da će se koji taj zjetiti i nas sa par redaka.

Hrvatski djaci u Beču. Zadarskom „Nar. Listu" pišu: „Hrvati na ovdašnjem sveučilištu su se ove godine osobito istakli Prošlo smo subote slavili promaknuće trojice doktora medicine u jedan dan, naime dra. Božo Steinfelda iz Rieke, dra. Jos. Markovića iz Senja i dra. Franje Zbierhovskoga iz Virovitice u Slavoniji. Dne 20. julija pak promaknut je na čast doktora prava dr. Stjepan Pavlović, Hrvat iz Slavonije. U petak biti će promaknut Hrvat iz Dalmacije dr. Božo Perišić, Hrvatska stiče u ovim mladim silam izvrstne i značajne pobornike, a narod liečnike za duševne i fizične rane. — Čestitamo mladim doktorom i hrvatskoj domovini!"

Karlo barun Pitner c. kr. koncipist u službovanju kod ces. kr. kapetanata u Pazinu imenovan je vladinim koncipistom za Bosnu, to je dodieljen okružnoj oblasti u Travniku. Ovaj mladi činovnik stupio je u političku službu kod c. kr. namjestničtva u Trstu' neposnavajuć polag običaja ni hrvatskoga ni slovenskoga jezika. Pridoljen na službovanje c. kr. kapetanatu u Pazinu uvidio je odmah, da nemože činovnik svjestno vršiti svoje dužnosti, ako neposnaje jezika pučanstva, med kojim službuje. Uzmo učitelja i gramatiku pa žoljenom voljom u njekoliko mjesoci u toliko si prisvoji naš jezik, da ga sada dosta dobro govori i čita hrvatsko knjigo. Ugledali se i drugi c. kr. činovnici u njega, a mi žalimo, što ga gubimo, jer su riedki činovnici u Istri, koji bi si dali truda, da nauče jezik naroda, med kojim živu i službuju.

Prinos k talijanskoj kulturi u Istri. Naš slavni i glavni grad Poreč poznat je čitateljem našega lista kao uzor-grad svake mogude prostote i divljačtva. Podkupljena i ungovorena poročka fakinaša u gospodskih kaputićih il u radničkih modrih košuljah i gadah neda mira nikomu, koji nije po volji slavnoj gospodi slavnoga Poreča.

Tu nedavno bio opet u tom gnjezdu djedovsko kulturo naš čovjek po svojem poslu, te si nabavio nješto živeža, a medju ostalim i hleb kruha. Idud po poslu ostavi zamot sa kruhom za njekoliko časaka u jednoj gostioni. Vrativši se do mala natrag, nadje svoj zamot pun svakojakog smetja i blata, a kruh je izgledao kao da si ga bacao po najsramadnijoj kaljuži. U zamotu zamotu nadje pako sliedeće pismo, koje pokazuje dosta jasno, da je nelma nad poročku kulturo. To krasno pismo glasi i nella dolce favolla del sì:

Porco Croato prete!

„Se tu non andara voletiori da . . . noi to faromo andare o tu savra che in . . . . sono Italiani e non Croati o non motorle sul foglio, ocio che non la alapa. **Porco Croato".**

Evo dične „Istrie" pravog ogledala one slavne kulture, koju bi se bez dvojbe i Zulukafri stidili, a ti i tvoji uzdižoto ju do neba. Prosit!

Iz Lovrana poslije občinskih izbora. Poznato Vam je, kako su svršili izbori za novo občinsko zastupstvo. Naši će pomorski kapetani i brodovlasnici za stalno znati kako primaju po širokom svietu nesamo izobraženi gradjani nego i prosti seljaci rado i uljudno tudjince medju nje dolazeće. Tako iziskuje uljudnost, a i materijalni probitak občinstva. Veći dio naših gradjana, imenito nekoji kod kuće so nalazeći pomorski kapetani i brodovlasnici osramotili su doista naš grad svojim prostim i divljačkim ponašanjem prigodom zadnjih izbora napram Bersećanom i Mošćeničanom, koji su amo došli, da vrše s v o j e p r a v o izbora. Pogrdjivati Bersećane i Mošćeničane i njihovo svećenstvo onako nepristojnimi riečmi znači pokazati se surovim i prostim, tim bo bi se htjelo, da Bersećani i Mošćeničani budu naprosto sužnji lovranski. Pitamo Vas tobožnji ljubitelji slobode, jeli je to pravo? Jeli za Lovran grad častno ono prostačko ponašanje odgojitelja i učitelja mladuži Battestina i jednoga člana mjestnoga školskoga vieća pokazano 8. i 9. julija Zar je to toli slavljena c i v i l t à, c u l t u r a i g e n t i l e z z a?

Naša Lovranščina broji 3.500 duša, a i Mošćeničina, Bersećina brojit će bar toliko ako ne više. Ako računamo kako bi se računati moralo, Lovran grad ima veliko koristi što Bersećani i Mošćeničani amo dolazo po komunskih poslovih. Opazit moremo dapače, da Lovran nije u srodini pojedinih porezih občinah, koje broja 7000 duša i koje sačinjavaju središnju občinu Lovran. Središče za izbore, a i za druge poslovo našlo bi se kako u Berseću il Mošćenicah tako i u romantičnoj mošćeničkoj Dragi. Draga mošćenička je u sredini, tamo se može doći nesamo barčicom nego i vaporićem, a k tomu je Draga mošćenička kao gradić, koja s uljudnosti i čistoće mesta nezaostaje za našim civilizirnim (?!) Lovranom. Napokon Oprica je bliže i koliko mošćenička Draga nego li je Lovran Beršošćini. Berseđani i Mošćeničani imaju razloga tražiti, da se središče nadje drugdje, a taj razlog su njim gospoda svojim prostačkim ponašenjem podkriepili. Da imadu Bersećani i Mošćeničani razumnih i sposobnih ljudi to nam je najbolje svedočanstvo ne samo mirno i čudoredno ponašanje kod izbora njihovih župnika, koje ste vi na dan izbora onako rušno izgrdili, već takodjer i to što su upravo jedni i drugi daleko poznati radi svoje znadajnosti, muževnosti i dobrote. Ako se i jesu pustili zavesti njekoji nam bližnji Mošćeničani lažmi i prevarom — oni vam neće više vjerovati ni onda, kada im budete istinu govorili. Dali će razboriti Ičani i Opričani i Vaši „v i l l a n i", koje za vrieme izbora gladite, inače grdite, a i sami mirni gradjani uvjek uz Vas pristajali, to će nam pokazati nedaleka budućnost. Evo što je kazao jedan pametan Lovranac, nekojim prijateljem, koji su navaljivali na Bersećane i Mošćeničane. „È un fatto che i Berseżani e Mošćenićani col loro sacerdoti avevano pieno diritto di venire a stare nella città di Lovrana il giorno 8, 9 e 10 luglio come i Lovranesi e nessun Lovranese aveva diritto di fare delle dimostrazioni che sono frutto di rozzezza, villà e selvaggine verso i Berseżani e Mošćenićani. Na zaključku dozvanjemo in pravoga izvora, da bijaše povećna paušal od mjestnog školskog vieća našemu učitelju za 20 for., tako će imati podpunu stotinu forinti, a što će biti kad bude troći učitelj?

Gg. članove „Matice Hrvatske" za Trst i okolicu upozorujemo, da mogu dignuti svoju knjigu kod čuvara „Slovanske čitalnice" u Trstu. Tko bi se želio na novo upisati, neka se tamo prijavi, te će dobiti 9 prekrasnih knjiga za samo 3 for.

Iz Pule pišu nam 28. t. mj. Zanimati će bez dvojbe Vaše čitatelje, napose one iz Istre, ako njim priobćite sliedeći izvadak iz svdašnjeg lista „L' Eco di Pola" od 27. t. mj. štono ga donaša podnaslovom „Sjednica občinskoga zastupstva". Rečeni list piše:

Kod XI. točke dnevnoga reda radilo se o imenovanju gradskih učitelja te bijaše na predlog predsjednika obdržavana tajna sjednica. No uzaludna bijaše ta oprezność, jer se je čuo visoki glas vitoza Wassermanna i proko židova, kroz vrata i prozore dvorane. Kada se je razpravljalo o trojici predloženika za II. učiteljski razred to čim se je čulo ime Andrije Cherinicha, predloženoga od kot. škol. vieća, ustane pročastni kanonik C l e v a te poče napadati na osobu molitelja ričmi, koje su mogle žalostno uplivati na savjest gospode zastupnika. Tada izjavi vitez Wassermann, da se veoma čudi, što izlaze uviek iz ustiju jednog svećenika, učenika Isusova riečl mržnje i tužbe, nikada pako riečl oprošćenja i zaboravnosti.

„Gdje je ovandjenska ljubav jednog svećenika u našem slučaju, gospodo? — reče Wassermann. — Ovdje se radi o tom, da se uzpostavi čovjeka polug njegovih zasluga, da se povrati otca obitelji u tom smislu, da ju uzmogne poštenu uzdržavati. Naš čin jest čin pravice, koji bijaše priznat od istoga zemaljskoga školskoga vieća, radi toga očekujo imenovanje Cherinicha isti zemaljski odbor: ja vam mogu to potvrditi: iznenadjuje me pako što jedan p r o č a s t n i nastoji oerniti poštenoga učitelja, muža koji želi živiti i raditi, te koji se natječe za socijalnim mjestom odgovarajućim njegovim zaslugam i njegovoj naobrazbi. Ovo nije doista zvanje jednog svećenika, koji hoće da tlači onoga, koji tuži spasa."

Možemo kazati, da su našle istinite ričeli vitoza Wassermanna občenito odobravanje, dočim je to morao p r o č a s t n i no rado pogutnuti pošto se nalazi na krivom putu, te bijaše predložen Cherinicich na prvo mjesto u II. redu.

Iz ovoga događaja vadimo mi kao iz zemlje jedan gnjili i padši plod sa velikog stabla gradsko svojte, te izjavljujemo kako odiše sve duhom drzovitog protekcijonizma bez savjesti, bez pravila načela, a taj protekcijonizam narivava se čak u dvoranu, u kojoj se razpravlja o svetih pravicah gradjana; to nam dokazuju podle spletke, zasnovano u prilog S c a r p o kano i one zlobno podmetnute proti Cherinicichu, a iznešene na svietlo po viesti

jednoga Monalgnora. Tako „L' Eco di Pola", a tumač tomu neka si svatko sam stvara.

Glavna skupščina družbe sv. Cirila i Metoda održavati će se dne 8. agusta t. g. na Bledu sliedećim dnevnim redom:

I. Svečana sv. misa u 10 sati na otoku bledskoga jezera u crkvi Bl. D. M.

II. skupščina kod „Petrano" u 11 sati.

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izviešće tajnika.
3. Izviešće blagajnika.
4. Izviešće nadzorničtva.
5. Izbor trojino odbornika.
6. izbor nadzorničtva.
7. izbor razsudničtva.

Upozorujemo zastupnike podružnica u Trstu i okolici, da bi dobro, da se dogovore prije odlazka na glavnu skupščinu, jer bi mogli skupa putovati i ostalo za izlet ugovoriti.

Iz trgovačko-obrtničkih krugova Istre pišu nam sliedeće: Vanjskomu svietu nije valjda poznato, da postoji u Rovinju trgovačko-obrtnička kamora za Istru, koja bi morala po zakonu i svojem zadatku podupirati, braniti i zagovarati trgovačko obrtniški stališ naše pokrajine. Svi znamo, Talijani i Slaveni, koliko je u tom pitanju do sada ona sl. komora učinila. Toga je toliko, da nebi stalo niti u orehovoj lupinji. No mi držimo, da imado naša trgovačko-obrtnička komora vrlo važna posla a to jest: birati svakih 6 godina dva Talijana na porotski sabor. To pako vrši tako točno i marljivo, da njoj nema nikakve prigovora. Izabrala i koncem mjeseca junija dvojicu svojih u Poroč, i to gg. drn. Costantina I i dra. Bubu, prvoga iz Pazina, drugoga iz Pirana.

Zastupati će dakle obrtničko-trgovački stalež dva pravnika, koji se nisu nikada pačala ni trgovinom ni obrtom. Zašta dostojnih zastupnika toga stališa! Ovo valja i za Talijane, jer se moraju i oni pitati, kako ti zastupnici brane i zagovaraju njihovo interese. A što da rečemo u Slavenih. Njih imade liepi broj u Istri toga stališa, pa će ih zastupati u Porodu dva Talijana pravnika. Naše trgovce i obrtnike, koji pomažu uzdržavati trgovačku komoru u Rovinju, nemoga zastupati ovi zastupnici u Porču, jer su odluční Talijani i jer nepoznaju koristi ni potrobe onoga stališa.

Po našem sudu morala bi trgovačko-obrtnička komora u Rovinju birati jednoga zastupnika iz trgovačkoga, drugoga iz obrtničkog stališa. Takovih Bogu hvala nefali u Istri, pa i nebili velika gospoda!! doktori prava. Kad bi nas zastupali muževi našega stališa, mogli bi predlagati i govoriti u saboru štogod pametnoga i koristnoga, osobito kada prieti pogibelj gospodarom, trgovcem i obrtnikom radi loših ljetina.

Sudeć dakle po uspjehu izbora, rodi valja, da se naša komora malo brine za naše interese, koje podredjuje interesom talijanske stranke, nemareć je li to koristno il štetno za nas trgovce i obrtnike.

No, nečudimo se njezinu nemaru, jer se na to tuže isti talijanski trgovci i obrtnici, da je naša komora mrtvo slovo u Istri, već se divimo, kako nije znala nikada do sada izabrati dvie osobe izmedju trgovaca i obrtnika, koje bi jedan i drugi stališ dostojno u Porču i gdjegod treba zastupale.

Iz Žminja pišu nam 28. t. mj. Javili smo u svoje vrieme kako je labinjsko občinsko glavarstvo odbilo hrvatski dopis našega glavarstva, jer da tamo nepoznaju hrvatskoga jezika. Na tu drzovitost labinjske gospode utekle se občinsko glavarstvo u Žminju ces. kr. kot. glavarstvu u Pazinu, koje je držalo, da nemože u stvari odlučivati, te odpravi dotično spise c. kr. namjestničtvu u Trstu. Ovo vrati spise občini u Žminju opazkom, da se isto utečе sl. junti u Poreču molbom, da ona izvoli prisiliti občinsko glavarstvo u Labinju na temelju §. 89. občinskoga reda, da primi i rieši spomenuti dopis. No stara je rečenica, da vrana vrani oka neizkapa. Slavna junta odgovori naime, da to nespada u njezin djelokrug i da se nemože u ovom slučaju upotriebiti §. 89. občinskoga reda. Glavarstvu u Žminju neprestaje drugo nego uložiti pritužbu na visoko ces. kr. ministarstvo, da ono blagoizvoli naložiti zemaljskomu odboru u Poreču, da ovaj naredi poglavarstvu občine Labina, da uzmo u pretres hrvatski dopis občine Žminje. Na to je odgovorilo visoko ces. kr. ministarstvo naredbom od dne 21. maja 1889. br. 8699, da je odlukom od dne 5. oktobra 1888. br. 7582, izrečenom u pitanju pritužbe občine Žminje dužna občina Labin uzeti u pretres hrvatski dopis: **jer je hrvatski jezik takodjer zemaljski u Istri, jer uživa taj jezik na temelju čl. XIX. temeljnih državnih zakona ravnopravnost kod svih javnih ureda, u pokrajini i napokon, jer nije ništa opravdan izgovor občinskoga glavarstva u Labinu, da nepoznaš hrvatskoga jezika.**

Iz ovoga neka sude naši čitatelji koliko truda, troška i dangube imadu istarski Hrvati jedino radi toga, jer se služe u svojoj kući svojim materinjskim jezikom, koj je ujedno i zemaljski i kojeg bi morao poznavati svaki javni ured u pokrajini.

Iz Plominšćine. Skoro nikada u nikakvoj novini nečima glasa iz ove nesrećne občine, bilo za dobro ili zlo; a toga bi čovjek pomislio, da je ova občina u Istri prva, što se tiče občinskih stvari — a biti će po svoj prilici posliednja, jer za nju nitko nemari, k tomu još nalazi se u mađubinskih rukuh. Ovdje ćemo u kratko predočiti občinsku upravu, da se čovjek iz ovoga može osvjedočiti o napredku i položaju ove občine. Plominsko glavarstvo sastoji se iz sliedećih porezovnih občina: Plomin, Kršan, Čepić, Brdo, Novavas, Jesenovik, Koziljak i Mala Kraška sa sjedištem u Plominu. Zastupstvo se sastoji od 24 zastupnika. U ovoj občini je pučanstvo hrvatsko, osim mjesta Plomina, Ćiribirca (koji su uz nas) i par krajeja. Dne 6. i 7. pr. mj. imaju imalo se ići birati novo zastupstvo. Po starom običaju, njekoliko dana prije izbora g. glavar poslao je poziv na občinsko upravitelje (agente) svojih podobćina, da sazovu svaki svoj puk u svojem selu i da izaberu svoje ljude, koji su občino bili potvrđeni u Plominu kao zastupnici. Ovaj put bili su ljudi provareni u podobćinah, misleći, da će ići po starom običaju. Izabrali su svaki u svojem mjestu svoje ljude, te ih je u toga vrieme malo došlo dne 6. i 7. prošloga mjeseca maja glasovati u Plomin; ali kada tamo, promjenili su listu naši narodni protivnici i izabrali ljude, koji im idu na ruku. Tako u Koziljaku bio je jednoglasno izabran u Koziljaku bio je jednoglasno izabran onđašnji župnik, nmogođostni gosp. Ivan Kraljić, a u Plominu izpustili ga iz *lista*, a izabrali (kako se čuje, a valjda će biti istinito) njekoga **g l u h o g a s t a r c a**, koji se je uzaludo protivio tomu, jer da je gluh. U Čepiću pako bio je izabran skoro jednoglasno onđašnji župnik, nmogođostni g. Antun Nežić, a gg. Petar Formeglia, koga ovdje zovu „**k o n t o F r i g a l o**" i Antun **Ž u l i ć** (po plominski Sullich) dobili su dva glasa; no u Plominu izpustili iz liste g. župnika a izabrali su zastupnika Formeglia i Žullća. Snavim tim da ova dvojica nisu Čepljani izabrali za svoja zastupnika, ipak isti dan (osam dana prije nego se je imalo birati zastupstvo u Plominu), da je govorio Formeglia: „**P o r d i j a š, k o n o b u d e n p r o ž e n t a n t**, dat ću dva spuda vina, a Žullć da je kažno, da do se okliditi za svojga najboljega „**o n d o t a**" (vola), da će još ostat za **n u o a** (zastupnika); a toga je očevidno, da je bila već unaprieđ stvar pripravna. Njekoji su jezici govore, da su Formeglia i Žullć nosili ili pako puljali svaki jednoga janjca u Plomin. Dakle Plominsko zastupstvo sastoji od istomišljenika gosp. M. Tonuttia, glavara i od njemu podložnih ljudi, koji se neorazumiju u občinske stvari, a k tomu još neznadu čitati ni pisati. Kako se čuje (a biti će valjda i koliko istina), da su g. načelnik bnji g. Jurota do Domazetovich-a iz Krčana, c. kr. pošte moštra i občinskoga upravitelja u Krčanu; to je poštenjak i vriedan čovjek, Talijan, koji nastoji, da stvari idu u redu. Imade ovdje zastupnika i agenta, koji neznadu ni čitati ni pisati, neznadu talijanski a u sjedničah neće da išta čuju za hrvatski, tako da njekoji tamo topli stolicu; samo kada se što zaključuje, potvrde tim, da se ustanu (jer vide od drugih ili im se reče neka to učine), makar bilo predlog kakav mu drago, a tomu je uzrok, jer neznadu o čemu se radi, bilo dobro ili zlo, te ih nije briga za ništa samo da im ljudi kažu: **s u č e** ili **ž u p a n e**, što im je najveća čast i slava.

Iz ovoga je razvidno, na koji način se postupa sa ovim tužnim pukom. Sada pako da rečemo par riečih o zemaljskih izborih u ovoj občini. Iz gori navedenoga se može zaključiti, da su izpasti morali vcoma žalostno izbori fiducijara za kmetsko občine. Dne 13. pr. mj. junija bilo je izabrano svih 7 protivnih fiducijara u Plominu. Malo je ljudi išlo glasovati u Plomin. Valjda je bilo poručeno njekojim agentom, da sobom dopelju samo njekoje ljude, koji će za njihovu listu glasovati, a drugo nek nagovore, da neidu. Poslovica kažo: od glave riba smrdi, koja osobito vriedi za naše občinske agente, koji rade tako iz neznanstva, ili su na to nagovoreni, ili pako su odvisni od g. glavara. Njekojim agentom bi se moglo oprostiti radi neznanja, ali gospodinu Pavlu Načinoviću, občinskomu upravitelju, toga se nesmijo oprostiti, koji rnzumije više od drugih, a uvjek radi za drugu stranku, kako je i radio ovih posliednjih izbora. Bio je izabran fiducijarom talijanske stranke, a to nemože poreći, jer nije išao glasovati. On nije Talijan, niti talijanskoga roda, premda se podpisuje ne samo Načinović nego i Načinovich. Ali hrvatski novci vili su mu dobri, koje je primio od Bratovšćine njegov sin Ivan, sada izpitani učiteljski pitomac, kada je pohadjao pripravnicu u Kastvu i 4 godine učiteljišće u Kopru. Ovo nek mu služi na čast. Istinović.

Iz Vrsara pišu nam o izboru fiducijara u onoj občini kako sliedi: Ovdje su izpali izbori fiducijara u prilog Talijanašom, a drugčije nije ni moglo biti u naših žalostnih okolnostih. Upravo je čovjeku tužno okolo srca kad promisli kako su vrsarski i porečki bezdušnici vodili na izbore naš puk kako i nemu životinju, osobito birače iz Gradine, Lima i sv. Lovreča, gdje nema Talijana (osim u sv. Lovreču trojicu, t. j. Baxa, Rocco i Bogosich) pa ipak je čili podobćina glasovali su svi naši za Talijane. Glavnu krivnju na tomu nose naši svećenici, koji su nisu ni toliko pobrinuli, da bi bar kojeg birača na sebe prodobili. Krivnja je i na samih seljacih, kojih nije došlo preko stotine k izboru. Jedini **F o n t a n j c i** izkazali su se i ovaj put nemarcć za grožnje, molbe ni novce talijanaki. Sa svojim provriednim svećenikom na čelu pošli su svi k izboru premda mnogi od njih nedobiše poziva. Dvojica iz Fontane prešla su u šarenjački tabor i to župan **D o v r l n o v i ć - T a l i ć** i **M a r k o G e r g o t o**, dočim su prije oba čvrsto stali uz hrvatsku stranku. Ovi su glasovali za Talijanaši, kidali našim kmetom glasovnice i turali njim talijanske. Gdno nas je provario **T o m a M a r a s** iz Gradine, kojega smo mi htjeli izabrati fiducijarom dočim, je on prije i na dan izbora radio ljuto proti svojoj krvi, premda je još nedavno uz nas pristajao. On se ljubio sa šarenjaci i krnjeli, a puk ga proklinjao radi izdajstvić.

Prem su dakle protivnici naši sve sile napeli služeći se najblatnijim sredstvom, ipak nebijahu stali, da do pobiedili. Talijana bo nelma nego nekto u Vrsaru, koji broji 1230 stanovnika, dočim je naših u sv. Lovreču 1457, u Gradini i Limu 437, a u Fontani 352. Protivnici imali su u Vrsaru 60 birača, a mi u spomenutih mjestih 139. K tomu bijaše u Fontani iz liste izpuščeno najmanje 12—15 imajućih pravo glasa, koji plaćaju od 12—60 for. poreza, kako n. pr. Ivo Laković, Šimo Cerlenko, Miniš itd. No svi izpuščeni došli su na dan izbora na glavarstvo u Vrsaru, te tuj svećano protestirali pred komisijom što bijahu iz liste izpuščeni, dočim su pozvali na glasovanje mnoge iz Rovinja, Tinjana i Poreča, koji nisu imali pravo glasa. Naši Fontanjci došli su zajedno u Vrsar, te tuj dali glasovnice onim iz Gradine i sv. Lovreča, koje su oni odmah Talijanom izrgnili, jer bijahu već prije podkupljeni. Čekali ih onimo na putu krnjeli te ih stiskali i ljubili govoreć: „**n o i s i a m o t u t t i f r a t e l l i**" pak ih odpravili u krčmu **B a s t i a n a**, gdje njim manjkalo žerila i pića za prodance. Čestiti Šimo i Ivan Cerlenko iz Fontane odgovorili su krnjelom, da neće da budu ničiji robovi, našto je opazio neki Vergotini: „**E h, v i d i m, d a n i š t o m a n i š t a d u ž n i**".

Kad bijahu pozvani privremeni učitelji iz Vrsara, Fontane i sv. Lovreča na glasovanje, prigovori jedan naš birač, da ovi neimaju pravo glasa, a taj protest bijaše uvažen. Na to se dignuo spomenuti Baxa to kazao, da župe-upravitelji neimaju takodjer pravo glasa, no ta mu nije valjalo.

Da vidite kako bijaše naš siromašni seljak zavedon, čujte samo ovu: jednoga zapitasmo zašto je glasovao za šarenjake, a on odgovori: „**M e n i j e s v o j e d n o, š i o r i s u m i d a l i v a n k a š k o d u a o b e d a l i ž u r n a d u l o b c d**".

Izborom ravnao je politički komesar g. dr. Laharnar držeći se strogo zakona.

Evo Vam napokon nekoje epizode, sbivšo se za toga izbora. Jedan naš birač znajuć što ga čeka u Vrsaru, uzme sobom revolver, koji mu je iz žepa virio. Opaziv to jedan „**š i o r**" viknu, da su ovdje galantuomini, a ne assassini, na što mu naš čovjek mirno odječe, da je revolver za assassine, nipošto za galantuomine.

Došav k izboru župnik iz Vrsara opazi u dvorani župe upravitelja iz Fontane te približiv mu se reče: **c e r c a t e p r i m a i l r e g n o d e i c i e l i**, na što mu zabrusi g. župe-upravitelj: **e n o n v i l a s c i a t e v o n d e r e a l d i a v o l o a m o j** „**b u o n p r o t o i s t r i a n o**" ropinu mod noge pak vozi dalje.

Po svršenom izboru pošli su seljaci prodanci na objed u krčmicu Bastianu, a krnjeli, šarenjaci i fiducijari u benovrekah za gospodski stol. Poslije objeda došli svi nakićeni u Fontanc hoteći tuj izazvati valjda nered, no to njim nepodjo za rukom.

Pišu nam sa otoka Krka, da su ondješnji vinogradi baš poharani medljikom (peronospora). Bojimo se, da će biti još gore, ako se naši vinogradari ne poprime kropljenja sa vapnom i modrom galicom. Prošlog junija bio na otoku putujući učitelj gosp. Cotić, te su si na njegovu pobudu mnogi dobavili nuždno štrcaljko ili kropilnice. Otočani su u obće svi zadovoljni sa djelovanjem gosp. Cotića, jer vide, da baš požrtvovno i marno nastoji o poboljšanju naših gospodarskih odnošaja. Od njegova se predavanja barem opaža korist, dočim smo bili prije vični, da putujući učitelj poljodjeljstva dodje i prodje, a da ga nitko ni vidio nije.

Oluja i tuča. Iz Porečkine javljaju nam, da je prošlega đedna opatovano blesnila skoro u čitavom kotaru oluja, koju je na žalost po dva puta pratila gedna tuča. Štoto imado najviše uz more. Nekoje občine potučeno su posve, te neće skoro ništa spraviti, dočim je u drugih polovica ili trećina prirodnih uništena. Tako su već do sada pretrpila veliko škodo dva naša zapadna kotara t. j. Porečkina i nešto Puljšćino, te je sirota seljak silno zabrinut kako će prokuburiti iduću zimu. Ono što je preostalo medljiki (peronospori) uništi nesretna oluja i tuča tako, da čekaju biednoga kmeta crni dani. Upozorujemo kotarska i občinska poglavarstva, da se pobrinu na vrieme za siromašno pučanstvo, osobito pako da se prijave to nesrećo poraznim urodom.

Koledar za slovenske učitelje. Uredničtvo „Popotnika" u Marlboru moli nas, da oglasimo sl. občinstvu, da će izvratni „Koledar za slovenske učitelje" izaći već mjeseca novembra t. g. te prosi, da mu se pošalju do 18. agusta t. g. sve promjene u učiteljstvu, broj djece na koncu školske godine u pojedinih školah, i u obće sve što se tiče učiteljskog osobilja u Kranjskoj, Štajerskoj, Koruškoj i Primorju.

Bez pčele neima voća. Doseljenici u Australiji, narošito Niemci posadili su razne voćke na raznih mjestih u svojoj novoj domovini; no na veliko čudo voćke nisu radjale. Mislilo se već, da australsko tlo ne godi podizanju voćaka i počeli su voće zatirati. U tom dodjo prije nekoliko godina u Australiju jedan njemački pčelar, koji je donio sobom pčele, pa je odpočeo pčelarenje. I gle, sad na jedan mah voćke pčelarove i njegovih obližnjih susjeda radjaju dobro. Saznalo se odmah, da Australci nemaju takve insekte, koji bi pomagali opladjivanju voćaka. Pčelarenje u Australiji počelo se je sad mnogo širiti, jer dajo veliko koristi, a i radi razmnožavanju voćnkah postalo je neobhodno potrebito.

Kratka sudska medicina. Praktični dio ili vadomicum za sudsko-ljećničke poslove. Sastavio univ. med. dr. Niko Solak gradski fizik, primarni ljećnik i ravnatelj gradsko obće javne bolnice slob. i kralj. grada Koprivnice. U platnenim koricam stoji 1 for. 60 nvč. Koprivnica brzotiskom. T. Kostinčera 1889.

Koliko ima kamenog ugljena na cielom svietu? Često puta izrazila se je u javnih glasilih bojazan, da će u nedalekom stoljeću posvema izcrpljena biti zaliha kamenog ugljena u utrobi zemlji. Proti toj bojazni pojaviše se novije doba glasovi, koji trde na temelju strukovnjačkih opažanja, da zaliha na kamenom ugljenu jest toli ogromna po svemu svietu, da se nikako nemože ni iz daleka označiti rok njegovog posvemašnog izcrpljenja. Ima slojeva ugljena u Nizozemskoj, Švicarskoj, Švedskoj, Danskoj, Njemačkoj, Češkoj, Sibiriji i Rusiji, koji se protežu na 81.000 četvornih milja. Otok Formosa sam ima ugljena na prostoru od 10.000 četvornih milja. U Kitaju, naposo u Pekingu ima slojeva debelih 95 stopa, a u svemu bit će tuj ugljena na 400.000 četvor. milja. Nemanjka ni ugljena u Austriji, Španiji, Portugalskoj, Italiji, Grčkoj, Turskoj i Perziji, kuža geologi, da će ga tuj biti u prostoru od 35.000 četv. milja, u Indiji takodjer u prostoru od 35.000, a u Japanu u prostoru od 6000 četv. milja. Gdje je tuj južna Amerika, naposo brazilsko carstvo, u kojem se nalaze silni slojevi ugljena 17 do 25 stopa debeli, gdje je Mexiko sa svojih 25.000 četv. milja ugljena i mnogo druge tuj posebno nenabrojene zemlje i pokrajine, a i nepoznato, gdje ima kamenog ugljena u izobilju! Nebojmo se dakle, da će nam ugljena nestati.

Dopisnica upravničtva.

Prvo slovo prezime, drugo ime.

Platili su nam od 9. maja o. g. do danas 29. julija: R. J. Rieka za 88. f. 2. Z. J. Sovinjak na račun 6 brojevah f. 4. P. Vj. Boršt za 89. f. 5. M. A. Lanišče za 89 f. 7. Čitat. Gračišče za 89. f. 3. Z. V. Volosko na račun 89. for. 5. S. M. Pazarište for. 5. P. P. Sežana za 89 for. 5. M. J. Kopar za II. p. 89. for. 2.50. Sch. Iv. oglas br. 29, for. 3. P. J. Lovran za 89. for. 5. M. S. Rieka-Mlaka za I. p. 89. for. 1. J. J. Vodnjan do 30. novembra 89. f. 1. B. G. Lanišče do 1. julija 89. for. 2. K. L. Meja za I. p. 89. for. 1. C. P. Dolnico do 30. agusta 88. nvč. 50. U. J. sv. Peter Pazin za 89. for. 2. B. M. Rieka do 31. maja za 90. f. 2. M. F. Klana i M. L. za 89. po for. 2. S. M sv. Ivan Trst do 30. junija 89. for. 2.50. M. M. Kornić za 89. for. 5. F. K. Trst for. 5. L. J. Fontano za 88. for. 2 H. pl. V. Bulinščina za 89. for. 5. Čitat. Dubrovačka do 31. decembra 89. for. 2.50. M. V. za I. p. 89. f. 2.50. K. Fr. Borut za 89. for. 5. S. V. Pula za 89. for. 1. Stern M. Boč, oglas for. 18. D. K. Varaždin za II. p. 89. for. 2.50. P. J. Fontano for. 3. Slav. Napredak Split za 89. for. 1. Bibl. Alg. Krk za II. p. 89. for. 3. Čitat. Jelša for. 5. Čitat. Belovar za II. p. 89. f. 2.50. Čit. Kustav za II. p. 89. for. 5.—. Čit. Viškovci do 1. oktobra 89 for. 1.25. Dr. F. J. Poreč za II. p. 89. for. 2.50. Slov. čitat. Gorica for. 2.50. K. J. Tar for 4. S. J. Čornikal f. 2.50. A. J. Karlovac f. 2.50 svi za II. p. 89. Š. S. M. Mošćenice na račun 89, for. 3. D. F. Pula isto for. 2. Čitaonica Novi za II. p. 89. for. 2.50. Čit. Ličko vila Gospić do 1. oktobra 89. f. 2. Čitaon. Crikvenica do 1. okt. 89. f. 1.25. Čit. nar. Sonj do 1. okt. 89. f. 1.25. Čit. Volika Gorica for. 1.25. Prograda Čitaon. do 1. oktobra 89. for. 1.50. G. F. Donji Kraljevec za 89. for. 1. I. K. Zagreb za 89. for. 5. N. A. Pidan za II. p. 89. for. 2.50. Ž. A. puk. Mih. Rinat za 89. for. 2. V. Lj. Pomjan za 89. for. 5. M. St. Kutarevo II. p. 89. for. 2.50. St. J. Pula isto for. 1. F. J. Pula isto for. 1. M. K. Orsa-Bolej za 89. for. —. G. M. Trst za II. p. 89. fr. 2.50, a za otac II. p. 89. for. 2.50. D. A. Marčana za II. p. 89 for. 12.57. St. J. Grižanja za II. p. 89. for. 2. S. J. Rieka-Mlaka za 89. for. 2. S. F. Ilačvo za 89 for. 2.50. Nar. Dom Bakar za 89. for. 2. Br. dr. Podgrad za II. p. 89. f. 2.50. N. J. Povlje do marča 90. for. 5. B. K. Sušak za II. p. 89. for. 1.25. I. A. Kršan za 89. for. 5. P. F. Vižinada za 5 br. I. p. 89. for. 5. St. P. Kanfanar za II. p. 89 for. 2.50. S. M. Ropenitabor, C. J. Kanfanar, Nar. čitaonica Jaska svi za II. p. 89, po for. 2.50. Sch. F. dr. Boč do 1. oktobra 89. for. 1.25. Austria Pazin za II. p. 89 for. 2.50. T. N. Krk for. 4. I. M. Malinska za 89. for. 2. Nar. čitaonica Kraljevica for. 1.25. J. A. Sinj za II. p. 89. for. 2.50. I. A. Kastav za II. p. 89 for. 2.50. M. A. Rab za II. p. 89. for. 1. U. A. Boč za 89 for. 2. St. J. Pidan za 89. for. 10. Fr. Boljun za II. p. 89. f. 1. S. J. Trst za 89. for. 5. D. J. Trst II. p. 89. for. 2.50. V. J. Vrh za II. p. 89. for. 7. B. A. Pazin na račun 89. for. 3.05. K. J. Sušanj za II. p. 89. for. 2.50. Slov. čitaon. Sušanj za II. p. 89. f. 2.50. Dvorana Varaždin za II. p. 89. f. 2.50. V. J. Kastav-Jušići za II. p. 89. for. 1. Annons. Exped. i Eskomp. banka Zagreb po. for. 2.50 J. M. Malinska za II. p. 89. for. 2.50. Sv. Matej pošt. ured za I. p. 89. i. 4. Jag. Rieka za T. J. for. 1. K. J. Žminj za II. p. 89. for. 5. K. Fr. Frankfurt za 89. fr. 2.

(Dalje sliedi).

Lutrijski brojevi

ono 27. julija.

Trst	28	46	80	18	45
Linc	77	5	21	61	42
Buda	80	6	71	31	9

ono 31. julija.

Prag	27	28	61	86	64
Lavov	75	46	85	29	68
Hermannstadt	84	11	81	40	37
Innsbruck	54	34	60	45	37

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto

Visokočastiti duhovščini

priporočam se vljudno podpisani v napravo cerkvenih posod in oradja iz čistega srebra, kmalkega srebra in iz medenino najnovejše oblike, kot

monstranc, kolihov, svetilnic in svečnikov

itd. itd. po najnižji ceni. Zadovoljim gotovo vsakega naročnika, budisi da se delo prepusti mojemu ukusu, budisi da se mi je predložil načrt

16—24 **Teodor Slabanja,**

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17

Staro reči popravim, tor jih v ognji pozlatim in posrebrim. Čč. gg. naročniki naj mi blagovolo poslati iste nefrankovano. 24—14

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Obrtničko čudo ! ! !

Kaputi iz kaučuka:

nepromočivi raznobrojne vremene tkanine najviše četverougle sive i tamne boje. Na jednoj su strani iz sivoj kaučuka (posvema slična svili) ili ornog sa naglavkom i dvostrukimi zapori.

☞ Ti kaputi rađjeni su na dvio pravilno strane, te se mogu rabiti i po liopom vremenu kao gornja suknja.

Ciena for. 7.

Franko poštom u svako mjesto u monarkiji. — Šilje se uz predhodnju plaću ili pouzećem.

U naručbah mora se naznačiti daljina kaputa i širina prsah: 23—30

ENRIK PEGAN

Trst, palazzo del Lloyd.

Herder'sche Verlagshandlung, Freiburg i. B. — B. Herder, Wien I, Wollzeile 33.

Izašla je te se može dobiti u svih knjižarah

Knecht, Dr. Fr. J., Zgodbe sv. pisma za nižje razrede ljudskih šol. Poslovenil IVAN ŠKUHALA, dekan v Lutomeru. S 47 podobami. Z dovoljenjem knezo-škofovskega Lavantinskega, Ljubljanskega in Krškega Ordinarjata. Drugi natis. 12°. (IV u. 95 S.) 20 kr. 6. W. B.; vezano u polupletno 28 kr. a. vr.

(Zweite Auflage der Slovenischen Uebersetzung von Knecht, Kurze Biblische Geschichte)

Br. 80

Mjesto liečnika. 2—2

Za sudbeni kotar Podgrad u Istri razpisuje se mjesto liečnika s godišnjom plaćom od 800 for. i za putne troškove (paušal) od 400 for. Liečnik valja da stanuje u Podgradu, gdje se nalazi kotarski sud i drugi uredi; treba da imade svoju ljekarnu i da pozna koji slavenski jezik.

Potanje pogodbe može svatko dobiti kod podpisanoga odbora, a na zahtjev mogu se takodjer pismo doznati.

Molbe za to mjesto imaju se poslati podpisanomu odboru za 6 dadana.

Kotarski zdravstveni odbor.

Podgrad u Istri dne 18. julija 1889.

Srodstvo koje nije tajno !!!

Od 14 godina priznato kao najbolje.

Najpunjavajuće lječnika i liznika

dra. G. Schmidta

ulje za sluh

liečí brzo i temeljito povremenu gluhost, tok ušija, bodao ušija i u zastarjenih oporinji u šuđajevih. Najtrajnije sriještje u ušijih, kao i slabiteluh ostra i je se odmah, što dandu originalni i svi ondbra dokazuje. Cena bocí 2 for. — U Ročin prava za zaštitnom znakom kod ljekarnika G. Hanbnera, „Engel-Apotheke", Boč, I., am Hof N. 9. — Glavno skladište za Hrvatsku kod ljekarnika Fde Tomaja u Zagrebu. 7—28

Marijacelјske želodečne kapljice

izvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

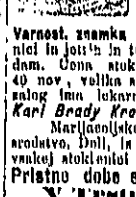

Neprecenljiva dobrota je posebno vpliv njihov pri motodnosti, slabosti želodca, ako'a grla smrdi, najmanjaju, klatom vohanju, kolici, želodčnem kataru, gorečice (zavel) pri prosebilnej prehlatnosti sliz, rumenici bivanja in gnjusu glavobolu, ako bolí in želodcu) krč v želodcu, zabasanji, prosebilnosti jedi in pijač v želodcu

Varnost. znamka proti glistam, koloeni na vranici in jetrih in tudi proti slabi slli ali himeroji. Cena stekleničci je z znakom vred samo 40 nov., velika stekenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar „k angelju varhu" *Karl Brady Kremsir, Morava.*

Marijacelјsko želodčno kapljico niso tajno srodstvo, Boli, in katerih obstoji, znanjoni so na vsakej stekleničci priložennem poduku za vporabo

Pristno dobe se skoraj v vseh lekarnah.

V Trstu: Lekarna: Antonio Suttina — Lekarna: de Leitenburg, all'Erede trifonato — Lekarna: Eduard de Leitenburg, alla Salute. — Lekarna: A. Praxmayer, al due Mori — Lekarna: Pietro Prandel, alla Fontana Imperiale. — Lekarna: Benedetto Barnvai, al Amazzone Trionfante. — Lekarna: Benedetto Vlach Minisini, alla Certa. — Lekarna: de Vittorio Serravalle al R. dentro (glav skladiš.) — Lekarna: Bresciani all'orso d'oro. — **Postojna:** Leka na Fr. Innocenich. — **Sežana:** Lekarna Philipp Ritschel. —

Svarilo! Pristno Marijacelјsko želodčno kapljico ponarejajojo in ponujajo se mnogovrstno. — V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, previdom z gornjo varnostno znamko ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega upomnjeno, da je bil leti tiskan v tiskarni g. Gusek-a v Kremeričah (Kremsier). 45—52

Bez prehlade u zimsko doba svakdanja kupelj!

Hinka Pegana

poboljšana stolica za kupelj

20 - 12 sa 1 bez peći.

U svakoj sobi za smještiti! Malo prostora i vode

Pet kabala vode dostatno je za jednu kupelj.

Sa tri nvč. ugljena u 25 časakab topla kupelj.

Kakovu prednost imadu moja stolica za kupelj od ostalih? 1. jer su ta najboljeg materijala te 15 struđne; 2. jer su dvostruka trajnosti te ix nutra i iz vana zatvorene; 3. jer jamčim za izvrstno funkcijonirajuć; strogo tranjem, solidno radnjom, uniem dobitak, veliki prolazvod.

Korist danomične kućne kupelji jest ta obća zdravstvena i štednja od velike dobrobiti, te bi morao svakako svimdan da se, nakon kupelji kupelji uradi, budud da je kupanje u kupališnih zavodih skopčano ne samo s nevkonjenim žrtvami već i s gubitkom vremena, dalje jer se u istih ravnih radi pre jane temperatura tankoprankasta, te se izvadeni iz istih kupelji i vrlo lahano nachlade, što izvodjar mnogo svojih posljedicah. Da se toj nestašici doskoči, jest stolica kupalji za pojedinca, ako si nemaš, Hinka Pegana poboljšana stolica za kupelj, koja je mogoda bez ikakve pomoći na svakom pokoru sama sniperiti. Koga nedalja ili spodnji rast tako nevlikuje, da je iskljućen svaki popravak ili nabava novih, te se on u stolici hrdava svoja prijatelji u modernu danah na gorivu i mogućim troškovom u kupališnih zavodih.

Podkurivanje tih stolicah za kupelj skavi se u 25 časah, te je dostatno jednum napuniti peć, a podkuriše se na sviću i pogrebu, ako se ne želi vrst tako nevlikuje kroz vrata sobne peći odpravlje, a ako sobi nije peći nuca i ne prave toka, da u sobi nepromerujoče nikakva neugodnost ni. Kod sto sobah jest toka isto moda se i stolica za kupelj u vrlomalo kuvonja podkurivati. Kemičnik ogled tih stolicah jest tako, jer nevkonjenim, da se nuzga isto vnkonuj prijetnik u njih se ne zadržava. Stolice se rabe kruhpanskaga for. 3 vlin. Cid vanka u dvo fr. 1.— Jamči se najskvrna dostava. ☞ Ciena prosto kolodvor Trst, Zaračun prosto pouć gotovim ili pouzećem. Tko želi prosto dostavu, nuna z tačnom trstvo točno po kolodvu u Karnihe prima!

Hinko Pegan (protokolirana tvrdka) Trst u Ilegdvoj palači 4. Tvornica s oljeni za kupelj, kasah „Douche", ogn stah, sobnih pahodah, Irdvendeah, kupelјka na sjedalo Olya pompes it., najnovije sistema. Telefon 295. 20—1

Kameleonte četvorci

prorokujući vrieme.

Ovi su četvorci iz stakla naličeni sa pet prezirnih bojah i sa posebnim procesom uvršćeni u lep drveni okvir. Imaju tako mogućnost proreći kakvo će vrieme biti, **kao i barometri** i to mienjajući boje. Predstavljaju u vodini okolico, vodopade, gradine itd. Obešanju se tako na prozore, ali tako, da su lioom prama sobi obešeni, te tako služe na ukras sobe. Bilježe n. pr.: **Vrlome stalno i suho** su žlvahnimi bojami. **Kiša u izgledu** promjeniv zelenu i modru boju u žutu i crvenu.

Promjenljivo vrieme su polu bojami.

Oluju su neprestanim obladjenjem bojah.

Ciene: Gabinet format ducat . . for. 5.—

Visit „ „ „ „ 3.25

Ako koji pošlje unapried for. 2 dobiti će prosto poštarine i svega 2 četvorca u gabinet i 2 u visit-formatu.

Henrik Pegan,

10—30 **Trst, Lloydova palača.**

Sveobći rukovodnik

U nakladi »Trgovačkog viestnika« izaći će naskoro knjižica pod naslovom:

„SVEOBĆI RUKOVODNIK"

za Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu i Hercegovinu.

Ova knjiga sadržavati će po načinu Waldheim'ovog »Conducteura« vozne redove svih željezničkih vlakova gorespomenutih zemalja, polit. razdielјenje Hrvatske, Slavonije, Dalmacije, Bosne i Hercegovine, vodlje po gradu Zagrebu, brodarstvo poštu i brzjav, kamatnjak, biljegovno ljestvice, mjeru i utege, sajmove, blek za notiranje, vremenom marte, zemljovide itd. itd. te će biti sastavljena u hrvatskom i njemačkom jeziku. Knjižica biti će cielo u platno vezana, te će se moći dobiti na svakoj željezničkoj postaji u svakom svratištu, kavani i knjižari uz cienu od 15 nvč. Budući će se ove knjige štampati mnogo hiljada eksemplara, to pozivljemo naše trgovce i obrtnike, da u istoj oglašuju svoje tvrdke i proizvode, ter smo osvjedočeni da će im to svakako od koristi biti!

Oglas na cielој strani stoji samo 5 for., na pol strane 2. for. 50 nvč. Gospoda koja žele osobite ubavlesti neka se obrate na našu upravu.

Pošto smo nakanili ovu knjižicu što točnije sastaviti to molimo sve prijatelje našega lista, da nam idu radom i savjetom na ruku, da nas u obće na sve upozore, što misle, da će biti od koristi za publiku, dakle vriedno, da se uvrsti u taj rukovodnik.

Svaki, koj se kani baviti preprodavanjem ove knjige dobiti će 10 kom. za for. 1.10; 20 kom. za for. 2.10; a 30 kom. a za 3 for., ako novce pošalje unapried.

Naručbe na knjige i oglase prima

Uprava „Trgovačkog viestnika".

Zagreb, Preradovićeva ulica br. 5.

TVRDKA

Bernhard Ticho

Brünn, Krautmarkt 18,

(v lastnoj hiši) 20—20

pošilja proti povzetji:

Tkana ovčja volna
dvostroko širokoast, trpežna, cela obleka, 10 met. for. 6.50

Indijski Foulo
volne, dvostroko širok, cela obleka, 10 met. f. 5

Novosti za obleke za nospe
po najnovejši šegi pregnato Blago v vseh barvah, dvostroko, 10 met. f. 8

Crni Terno
suknonski izvod, dvostroko širok za celo obleko, 10 m trov f. 4.50

Pregnato blago za obleke
60 cim široko, najnovejši vzorki, 10 met f. 2.50

Volnati cyps
v vseh barvah, 0,6 cim širok, 10 metrov f. 3.80

Dreidrath (Trožižja)
najboljša vrsta, 60 cim. široko, 10 metrov f. 2.80

Aguard blago
60 cim. široko najnovejši vzorci, 10 metrov f. 3.80.

Francoski Voal
10 metrov, elegantno obleko, ki se dajo prati, for. 3.—

Košulje za gospode, lastno delo
bele ali barvane 1 kos 1a f. 1.80.
II.a f. 1.20

Ženske košulje
iz lifona in platna, fino platono, 3 kom. for. 2.50

Ženske košulje
iz močnega platna ažinkami 6 komadov f. 2.25

Dom še platna
1 komad, 20 vatlov ¾ for. 4.50
1 „ 30 „ ¾ „ 5.50

Klug-Webe
najlše u-go platna
1 komad ¾ širok, 20 vatlov f. 6 —

Sifon
1 komad. 30 vatlov, 1a f. 5.50, najboljše vrste f. 6.50

Kannafas
1 kom. 30 vatlov, IIa f. 4.80
1 „ 30 „ rudeč „ 5.20

Kanavas iz niti
1 kom. 50 vatljev, IIa in rudeč f. 6.—

Oksford
se more pr ti, dobre vrste, 1 kos 30 vatlov f. 4.50

Angl. Oksfort
najboljši, jako preporučljiv, 1 komad, 30 vatlov f. 6.50

Garnitura iz rijna
sostojača iz 2 postaljnih pregrinjal in namiznega prta sa svilnatimi franzami for. 4 —

Garnitura iz juta
2 postaljnih pregrinjal in namiznega prta s franzami f. 3.50

Jute zastor
turški vzorek: podpolst for. 2.80

Holandske dolge preproge (ostanki)
10—12 metrov dolge, 1 ostanek f. 3.00

1 Polotna ogrinjača
¾ dolga samo volun f. 1.20

Konjska plahta
jako dobra, 180 cim. dolga, 180 cim. široka, f. 1.50

Odeje za fijakerje
surakorumene, 1 komad f. 2.50

Tovarno skladišče suknega blaga

Brnsko sukno
Od 1 n-k 3.10 m trov za podpolno možko obleko f. 3.75

Moderno sukno
3.10 met., jako fine kompl. možko opravo, for 8 —

Poletno češ jano sukno
ostanek za komp možko opravo, more prati, 6.40 m. dolgo, f. 3.—

Brnsko moderno blago
Ostanek za podpolno možko obleko 3.10 m trov dolgo for 3.50

Priložnost za kupovanje!
Brnski ostanki sukna.
1 ostanek za 1 kompl. možko obleko 3.10 met. for 4.50

Blago za površnje suknje
najfinejše vrste, za celo suknj f. 8.—

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči

Elegantno izvedena zbirka uzorcev z 400 znamkami g. krojačem nefrankovano.

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 32. U Trstu 8. agusta 1889. Godina XX

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Imo, prosimo i naj. bližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i notiskaju.

Nobilježovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjorno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 28

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Oslon države na jugu.

Imenovanje budućega namjestnika u Primorju zadaje ozbiljne brige i onim krugovom, koji se javno neiztiču na političkom polju, no koji igraju vrlo važnu ulogu u svakoj modernoj državi — a to je vojničtvo. Razumljivo je, dapače opravdano, ako viši vojnički krugovi, kojim je povjerena obrana države, upozore na dobu državne upravitelje na pogibelji, koje prieto državi bilo s nutra ili s vana. Ovi to čine riedko otvoreno il javno, pa ako se to dogodi, tad mora tomu biti vrlo važan razlog.

Austrijski vojnički list «Reichswehr» reći bi, da je našao takav razlog, jer dolazi raspravljajuć pitanje, o imenovanju budućeg namjestnika za Goričku, Trst i Istru, nakon vrlo trisnu i tomoljitu razglabanja, do zaključka, da nepreostaje državi na jugu drugo, nego osloniti se u Istri na većinu pučanstva, t. j. na Slavene. Da podkriepi svoj zaključak kaže spomenuti list u glavnom sliedeće:

«Što se tiče imenovanja namjestnika u Trstu, mislimo, da bi bio tuj na pravom mjestu kao namjestnik koji general, koji bi u kratko ukrotio irredentski živalj, s kojim je baron Depretis kroz desot godina odviše prijazno postupao. Ipak nedini nam se taj živalj tako mnogobrojan i pogibeljan da ga nebi u kratko doba sputio u dostojni granice takodjer odlučan i oprezan civilne namjestnik. S druge pako strane moraju se ipak od Depretisa zanamovani odnošaj u Trstu i Primorju popraviti, jer se nemože nikako tajiti, da je pod Depretisovom vladavinom silno napredovala sloga i drzovitost irredente, kao što i drugog nepouzdanog življa. Prikaze, kakovih smo tekom zadnjih desot godina u Trstu, Istri i na Goričkom često doživili, bijahu prije jedva po imenu poznate. Dosta je ako se ovdje pozovemo samo na poznate dogodjaje u tršćanskom gradskom zastupstvu, a tim smo dokazali, da će morati Depretisov nasljednik mnogo pometati i popravljati.

Po našem sudu skrajno je vrieme, da se već jednom prekine sa dosadašnjim sustavom neodlučnosti i varanja samih sebe u Trstu. Nećemo pobliže iztraživati, što bi se moralo načelno učiniti, no upozorujemo samo na narodno i političke preporodjenje kraljevine Dalmacije za vrieme Auerspergovoga ministarstva. U Dalmaciji bijaše takodjer doba, kadno bijahu Talijani, premda u velikoj manjini, jedino vladajući, i gdje se izticalo iste razloge — kako sada u Trstu i Istri — na korist Talijana a proti Hrvatom. Tomu bijaše pako posljedica, da je sve bilo vezema zabrinuto u ratnih godinah 1859 i 1866 radi postupanja i budućnosti Dalmacije. Tekar tada, kadno bijaše imenovan za namjestnika u Zadru general baron Rodić, koji je po malo tražio podporu kod većine, kod nedvojbeno odanoga hrvatskoga pučanstva, krenuše okolnosti u Dalmaciji na bolje, i to tako, da današnji dan nedolazi više irredenti na um na novo oživotvoriti Garibaldijeve nakane iz godine 1859.

Mislimo, da je taj dalmatinski recept vriedan topla preporuka takodjer za Trst i Istru. Pošto se je pokazalo, da je poniemčenje tih pokrajina nemoguće, nepreostaje po našem osviedočenju ništa drugo, nego da se politički mjerodavni činbenici u Istri oslone na većinu stanovničtva, t. j. na Slavene.

Posliednji zemaljski izbori u Istri jesu u tom obziru vrlo poučni, te bude li znao budući tršćanski namjestnik odlučno i oprezno postupati, postignuti će tačajem desot godina upravo tako povoljne uspjehe, kakve je primjerice general baron Rodić u dobi od god. 1870 do 1882 u Dalmaciji postigao.

Dobro nam je poznato, da ćemo ovimi nazori iznazvati veliko nezadovoljstvo «justamenta» – političara iz stare ustavovjerne škole. U tom taboru vlada naime metoda i običaji da se postupa sa Italianissimi u Tridentu, Trstu i Dalmaciji kao sa uzornimi ustavovjerci i liberalci — bez dvojbe jedino radi toga, jer su protivnici Slavena. Nas pako ne plaši to nezadovoljstvo njemačko-liberalne gospode, jer nam je pred očmi vazda jedino korist ukupne države, nipošto pako politički i narodni obziri. Sa protivnici Slavena nemarimo, se dalje prepirati, već ih samo pitamo: Tko predstavlja u Istri u slučaju velikih pomutnja centrifugalni, za tudjinom željkujući živalj — Talijani ili Slaveni? Mi znamo samo toliko, da se Slaveni nemogu na nijednu stran oslanjati, da će biti već i radi toga uviek odani, jer moraju vazda u Austriji ostati i jer njim je tuj najbolje.»

DOPISI.

Iz Koparščine mjeseca julija. Kao što je poznato Vašim čitateljom izbor dvijuh zastupnikah izvanjskih občina koparskoga kotara obavio se je našem sjajnom pobjedom. Kao i po drugih kotarih tužno nam Istre tako su i ovdje našl ljuti protivnici razpreli bili svoje paklenske mreže, nebi li i ovaj put ulovili u nje potištono Slavene. Sve njihove slobne nakane i njihova samilna sredstva, da sapnu barem još za šest godina mukotrpna i strpljiva „ščava“, nisu njim za rukom pošla;

Naši nespašeni imali su strašnih muka ovoga puta, jer su si prije razbijali mudre glave, da nadju prikladna kandidata, koj da bi morao tobože znati nješto slavenskoga jezika, ili da je c. kr. činovnik, a za drugoga kandidata nisu si trli glave. Samo s jednim kandidatom su htjeli zaslepiti hrvatsko i slovensko biračo. Evo imena različitih kandidatah, kojim su nudjali kandidaturu za izvanjsko občino koparskoga kotara. Gospodinu Babuderu c. kr. gimnazijalnomu ravnatelju ponudili su kandidaturu odmah čim je bio razpušćen poročki sabor. Ovaj njim se zahvalio na kandidaturi. Zatim se utekli c. kr. koparskomu glavaru g. Bosiku, no i ovaj odbilo njihovu ponudu, te njim pokaza s pratom na svoga mladoga komesara g. Robeka, rodom Slovenca. Deputacija talijanskoga političkoga društva bacila se na g. Robeka, mollila i zaklinjala ga, da se primi napomenute kandidature. G. Rubek odbijao njim odgovorio, da on od njih neprima kandidaturo. G. Robek misio je stalno u sebi: Vi nudjate moni kandidaturu za izvanjske občine koparskoga kotara s istim pravom, kojim je valjda Bismark nudjao više puta Rusom engleske Indije.

Slavna deputacija talijanskoga političkoga društva, pošto nije mogla ništa opraviti s g. Robekom, utekla se je cos. kr. koparskomu sudcu g. Jakopiću (Jacopich) molbom, da bi se on poprimio kandidature. Ovaj ih upita, zašto da žulo imati baš njega za svoga zastupnika, a to mudro i lukavo glavo odgovorilo mu: Perchè Ella signor giudice parla la lingua slava, Ella è l. r. impiegato, e i signori l. r. impiegati sono gente moderata, conciliativa ecc. U koliko mi je poznato, g. Jacopich lieno ih odpravio, naime: Se i signori Italiani desideranno aver un deputato, che parli slavo per i comuni foresi di Capodistria, je motto loro in vista il mio Božić. Oltatolji valja da znadu, da je Božić, na kojega je sudac smjerao, sudbeni sluga ill cuf, kako bi se reklo po istrijanski. Kako su se ta fina gospoda vratili pokunjene glave u svoj glavni stan — pripuščam čitateljom, neka sami sude.

Naše dullje neklonuše duhom, nego tražeć druge kandidate bace svoje mutne oči na g. Marottia rodom Kastavca, nastanjena u Trstu, posjednika u Izoli. Spomenuti Marotti odgovori njim valjda, da on iz njihovih rukuh neprima kandidature za izvanjske občine koparskoga kotara.

Gospoda „dell'avita coltura“ još nomiruju, nego se obrate na nadšupana u Dekanih g. Grizona, te mu nudjaju kandidaturu predočujuć mu, da će uživati dobre dijete. G. Grizon njim se u brko nasmija, te njim odgovori: Mi non amo nè lo dieto di Paronzo nè quelle dell' ospitale. Videći, da niti s priprostim seljačkim županom nemogu ništa opraviti — počeli su nagovarati nekoga Franzu iz dekanske občine, da se on lati toga posla. Da je taj čovjek uzeo stvar ozbiljno, vidi se iz toga, što je došao u oči izbora fiduciarah u Dekanih, k gospodinu nadžupanu Grizonu i pitao ga, da li će on primiti kandidaturu protiv Flegu, na što mu je g. Grizon odgovorio, da neće. Na to mu reče, da će u tom slučaju on kandidirati. Priprosti dobričina Franza bio je na tu svoju izjavu izsmiehivan od svijuh prisutnih, a valjda i od istoga tajnika Monfreda, koji je medjutim za njega reklame sastavljao. Pošto naši kulturonosci nisu mogli nigdje naći kandidata, koji bi morao biti izvana nješto izmedju Slavena-Švabe-Talijana, ili makar Furlana, ali inače koj bi na saboru u njihov rog puhao — proglasili su pro forma za svoga kandidata njekoga Vallona, bivšega cos. kr. vojničkoga kapetana, a sadašnjeg načelnika Miljske občine. Za drugoga kandidata za izvanjske občine koparskoga kotara ni se znalo do zadnjega hipa.

Da vidimo kako su se obavili izbori fiduciarah u pojedinih občinah.

Dne 3. junija bralo se je u občini Milje. Tu su napomenuti Vallon i njeki bogati Tonollo šarali i putovali od sela do sela, a valjda i od kuće do kuće, nu sve uzalud. Načelnik Vallon bio je dva puta u Plaviji i tu je nagovarao ondašnjega župnika g. Notara, te mu je nudjao svoje škode, da ih razdieli svojim župljanom. Čestiti župnik Notar ga liepo i gostoljubivo primi, te mu reče uljudno: žao mi je, al ja seljake nemogu na to prisiliti, jer oni su si već pripravili škode, a što se imene tiče, slažem se podpuno sa mojimi župljani. Tako se je liepo odpravilo g. Vallona iz Plavlje. Par dana kašnje dodje u Plavlju u istu svrhu bogati Tonollo, al ni njemu neposluži bolja sreća. Plavčani svi složno na broju njih 20 podju u Milje dne 3. junija, te izaberu 7 fiduciarah, a protivnikah bilo je samo 8. Valja znati, da izvanjska občina Miljska ima okolo 350 birača, koji imaju pravo birati 7 fiduciarah. Svakako je žalostno, da je od 350 birača došao na biralište samo tridesot i jedan. Iz toga se vidi, da ondašnji narod još to spava, akoprem je u blizini gnjezda Kopra i velikoga grada Trsta. Jedino solo Plavlja probudjeno je prilično. Čast i slava Plavčanom i njihovomu čestitomu dušobrižniku!

Dne 3. junija biralo se je 6 fiduciarah u Roču. Tu za pravo reći nije ni bilo nikakve borbe. Čim su vidili ondašnji krnjoli i šarenjaci, da je došao liep broj naših birača, osobito iz Dolenjevasi, kao što iz ostalih sela Ročko okolice, htjeli su iz kože skočiti od jada i žalosti. Valja mi spomenuti, da mnoga sela Ročke občine nisu ni znala, da će se birati dne 3. junija fiduciare. Naši prvaci doznavši privatnim putem za dan izbora, na čelu seljaka pohito za rana jutra dne 3. junija na biralište. Naših 6 fiduciarah bilo je izabrano jednoglasno, jer se njekolicina šarenjaka ili prodanca od srama povukla u zakutak. Uzalud se je ljutio i psovao jedan ondašnji krnjolić na naše ljude i pitao ih zašto su došli; zatim nagovarao ih, da se vrati kući. Čast i slava našim prvakom Ročke občine, koji su počeli otvarati oči hrvatskomu puku onih zapuštenih i zanemarenih selah.

Dne 3. junija biralo se u Izoli 1 fiduciara. Na biralište došla je naša četvorica birača, te su jednoglasno izabrali poštenoga i čestitoga seljaka g. Koroniku. Sreća božja, da protivnika nije bilo, al mi se čini, da se naši ljudi previše uzdaju u se i u svoje kljuse. Od 80 birača moralo ih doći barem petnaest, dvadeset. (Nastavit će se).

Pogled po svietu.

Trst, dne 7. agusta 1889.

Austro-Ugarska: U ponedjeljak dne 12. o. mj. u 5 sati po podne Njegovo će Veličanstvo car i kralj Franjo Josip stići u posjete njemačkomu vladaru u Berlin. Njeg. Veličanstvo pratiti će nadvojvoda Franjo Ferdinand Oesterreich-Este, minister Kalnoki, odsječni načelnik Szögieni, dvorni tajnik Wydenbruck, oba generalna i tri krilna pobočnika, načelnik generalnoga štaba Beck, državni savjetnik Braun i drugi činovnici kabinetske i vojničke pisarne. Na berlinskom kolodvoru pozdraviti će uzvišena si gosta car Vilim sa svojimi dostojanstvenici,

a zatim će se oba vladara kočijom uputiti u kraljevski dvor, gdje će naš car i stanovati. U dvoru pozdraviti će Njegovo Veličanstvo carica Viktorija Augusta. U 7 sati u večer biti će diner, kod kojega će učestvovati članovi carske porodice. U 9 sati u večer biti će veliki mirozov, kod koga će svirati sve glasbe berlinske posade. U utorak je t. zv. velika parada na tempelhovskoj poljani, a poslje parade déjeuner na dvoru. Poslje podne će oba vladara poći u mauzolej u Charlotterburg, gdje će naš vladar položiti vienac na lies cara Vilima. U 6 sati svečani diner na dvoru, kamo su pozvani svi ministri i najviši vojni i civilni dostojanstvenici, te članovi austrijskoga poslanstva. Sutradan, u srieđu, biti će do podne veliko vježbe, a u 4 sata po podne oba vladara poluze u Potsdam, gdje će naš vladar položiti vienac na grob cara Fridrika, a zatim se uputiti u Babelsberg, da pozdravi caricu-udovu Augustu, koja će Njihova Veličanstva ugostiti. U četvrtak prisustvovati će vladari službi božjoj u Hedviginoj crkvi, a u petak vraća se naš vladar u Beč. — Kao što se vidi iz ovih glavnih crta u programu berlinskoga boravka Njegova Veličanstva, vanjski se je sjaj dočeku po mogućnosti mimoišao, i to po naročitoj, opetovano i odlučno izraženoj želji našega vladara. Biva to obzirom na obitelisku žalost Njegova Veličanstva. U prkos tome berlinsko gradjanstvo sprema ovacije, koje da neće biti bučne, nu srdačne.

Rusija: Ruski car je potrdio zakonsku osnovu, kojom se naredjuje, da se u tri godine imadu zatvoriti sva srednja učilišta u kojih je naučni jezik njemački.

U Petrogradu slavio se je 7. ov. mj. vjenčanje velikoga kneza Petra Nikolajevića i crnogorske knjeginjice Milice.

Turska: Kreta zadaje visokoj porti velike skrbi, jer se svaki čas jače pojavljuju uznemirujući glasovi ustanka. Pokazalo se je, da turska mornarica nema niti jednoga sposobnoga broda za rat, a bez brodovlja teško je na otocih vojevati. Grčka je pako sa svoje strane odaslala notu na velesile, da će se ona umješati u taj pokret, ako turska vlada nebude u stanju zajamčiti život i posjed Grkah probivajućih na Kreti. Do mala će se valjda viditi, ako će se to dovršiti ili ako će ustanak veći mah prooteti.

Italija: U susjednoj kraljevini je velikoga veselja, jer su talijanski vojnici u Africi zaposjeli Asmaru, u kojoj nije bilo niti jednoga protivnika; nu već ih veselje ostavlja, jer pomišljaju, da bi kod kuće mogli trebati ovo hrabro vojnike, pošto da se nešto mješa, i kako kažu, namjesto da bi one nazad pozvali, morati će još u Afriku odaslati pojačanjah, zato viču, da su novine se generali sa zaposjednućem prenagili.

Njemačka: Njemački car odpokle je zasjeo priestol uvjek putuje, sada se nalazi u Englezkoj, gdje je bio samo službeno dočekan, jer se narod englezki za Njemce više neoduševljuje.

Na sastanku njemačkih gombalačkih družtvah u Monakovu, pozdravio je ta družtva bavarski princ Ludvik govorom, koji njemačke novine napunjuje veseljem. On se je naime izrazio, da je potrebito, da svi Njemci skupno rade, pak je pozvao prisutna austrijska družtva u to kolo, jer da se je i sam austrijski cesar njekoje godine izrazio, da je on njemački vladar. Dakle Njemci se dozvoljeno i nedozvoljeno sabiraju u kolo, a kada hi to Slaveni pokušali i u samoj austriji, a kamo li izvan države, eto ti na novinarske graje, da bi se skoro nebo srušilo.

Englezka: U Englezkoj se sada službene osobe bave pripravami za zabavu njemačkoga cesara. Pišu novine, da je cesar bio iznenadjen uspjehom, kod smotre ratnoga brodovlja, te je čestitao princu Vulesu i admiralom englezke mornarice. U Egiptu potukli su Englezi derviše i nastoje sada, da uvedu red i mir u Sudanu, da tako obezbiede promet i trgovinu.

Franina i Jurina

Fr. Ča da su se moščeničke kumi sprljatoljilo?

Jur. Tor se je i Jerud s Pilatom kada j' bilo Isusa odsudit.

Fr. A ča govori Pierin?

Jur. Ha, riblje si ruke samo da kuma da beči.

Fr. Tako ši tako!

* * *

Fr. Bili mi ti snul povodot ča će ono reć: mi non vojo osor plu podešta.

Jur. To ni tako lahko; aš bi trebo znat, ki j' to rekal.

Fr. A ja, al ako se povo greh, se nosmo grešnika.

Jur. Morda ću ugonit i tako. Prokompio, ako j' to rekal Gušlin, to će reć toliko koliko: ja bi jako rad još bit podešta.

Fr. A ja bi ti rekal malo manj, da si štrulgo, aš si na pravi put trofil.

* * *

Fr. Si bil kada va Kraljevici kada odhaja vaporić z Ričani?

Jur. Sam, ma ono ni već nekadanja Kraljevica, nego prava Talija.

Fr. Po čem sudiš tako?

Jur. Tor krčo noki kruhoborci aviva! kako da su Cesoti.

Fr. Ja, zač mislo, da su oni, ki se pripolju, ovo sami Talijani, a ono su našli mladići iz Kranjsko, Istre i Bodulije.

Jur. Tako ča misliš, ki j' tomu kriv?

Fr. Nekoliko valjada oni, ki pripolju Ričane, a nekoliko domadi trbušari.

Jur. Bože moj kako se vrimena minjaju!

Fr. Ma se minjaju, Bogu hvala i ljudi, pak to doć drugi, ki noto prodavat narodne časti i poštenja za srebrnjak.

* * *

Fr. Viš vranića, kako barbi Lovrotu smrde popi!

Jur. Ča onemu va Fontani?

Fr. Jušto onemu, aš se je zaklea, da njemu je svojedno, ako ni nebude više popa u Fontani . . .

Jur. A ča ćeš brajne; valja ga kumpatit, jer tako se svakomu sgadja, ki djavlu dušu zapiše, pa mu popi vavik smrde.

Fr. Božo daj, da nebi bilo tako!

* * *

Fr. Niki talijanski podanici, da imaju čuda moći poli nekega biškupa; jel' to istina?

Jur. A to bi ti moga povidat jedan od njih iz Fontane, ki se je hvalija, da biskup će storit sve ča će on.

Fr. Dobro bormo! A onda nam ni trebe da drugdi išćemo biskupa, kad ga imamo u Fontani!

Jur. Viš, viš, kamo je to došlo!! Ter mi austrijski Hrvati nimamo to čudotvorne moći!

Fr. Ja, treba škiljit za Talijom . . . drugačije štrik za vrat.

Jur. Deju, da je to „lozinka" onih „furibondi".

Fr. Dunklo aviva „patria!"

* * *

Fr. Sam čuja, da se je puljski kernjea silno razkokodaka v zadnjoj babi iz Poreča.

Jur. Ima je i zač, ter smo ga niki dan piknuli jušto va glavinu, pak se uvija i zavija kako i kačka kad njoj na glavu stupiš.

Fr. Ma voro pravo doš, zač da su prišli skupa svi krnjeloki štracori i koncalaštre nebi jih bilo onako čut.

Jur. A ča ćeš, ta vlolj su mu pustili stariji, zač su i oni po Istroj prašćićom oporaoljon dolali, štrace pobirali, lašćre nadinjali, a najzada kožu s našega siromašnega kmeta drli.

Fr. Su, su, ter uno nimć duši ni kušienci.

Jur. Kernjea je pravi.

XVII.

Istri.

Ališe sabudu tebe, Istrije
Zabvena budi desnica moći.
Po ps. 136.

Haj i lipi dar ti nada glavom pliva,
I nije dar taj iz ovoga svieta:
Već proko sto i tisuća to ljeta,
Nadzemnim čarom i krasom obliva.

Da još to zloba no potladi kleta,
Da još to zloba no potladi kleta,
Iz tebe još da slova slika svota . . .
Tom daru moraš, koj to vlek zakriva.

A dar taj svota: „Kristova je vjera",
Što predjim tvojim ponos bjo i dika.
Sad na nju grdnja ustaje i vika
Od tvoga vraga, koj ju skončat smjera
Al nedaj ova da ti gasne slava
Svadj Vjere tvoje budi čorka prava.

A. K.

Različite viesti.

† Ivan Kukuljević-Sakcinski.

Buditolji hrvatskoga naroda, preporoditelji naše književnosti legaju jedan za drugim u hladan grob. Broj naših Ilirca umanjuju se danomice, a već su rieđki oni, koji su rieču i piemom prvi bacili iskru narodne vatre u pospani narod, da ga prenu, oživo i osviesto. Jedan od tih prosulo se u vječnost dne 1. t. mj. na svojem dobru u Zagorju, a to je starina i prvak hrvatskih književnika g. Ivan Kukuljević-Sakcinski, veliki župan zagrebački u miru, Commandeur o. ruskog reda sv. Vladimira, predsjednik „Matice Hrvatske" i „Hrvat. arkeologičkog družtva", počastni član jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, te sveučilišta u Kijevu i Harkovu, dopisujući član akademije nauka u Petrogradu, akademije Kvirita u Rimu, akademije nauka u Pešti i Krakovu, družtva za sjevorno starino u Kodanju, družtva za povjestnicu u Kranjskoj i Koruškoj, učenog družtva srpskog u Biogradu, geologičkog družtva u Beču, počastni gradjanin gradova Zagreba i Osieka, te mnogih drugih hrvatskih gradova, vlastelin itd. itd. Kukuljević bijaše medju prvimi mužovi našega naroda, koji su upisali na svoju zastavu uzvišeno načelo: u prosvjeti je spas i budućnost naroda. Tomu idejalu služio je on punih 50 godina na polittičkom, ponajpače na književnom polju. Od god. 1848. igrao je pok. Kukuljević veoma važnu ulogu služeć svomu narodu čistim oduševljenjem, velikim izkustvom i dubokim znanjem. U svih strukah narodne knjige izteknuo se veliki pokojnik odabiruć uvjek ono, zašto je znao, da će njegovu narodu najbolje omiliti i najviše koristiti. Njegov književni rad je tako svestran i toli bogat, da će se jedva naći tako lahko drugoga književnika, koji bi se mogao u tom s njim izjeriti. Omiljela struka bijaše mu narodna poviest i naše starine, koje je neumorno sakupljao, slagao i obioložavao. To ga dovede i u našu Istru, koju je opetovano posietio i vazda se njo rado sjećao. Naši stariji rodoljubi u Istri poznali su ga većinom i lično, a s nekojimi je često i dopisivao. U njegovoj zbirci starina rukopisa itd. naći će se boz dvojbe i po koje zrno iz našega polja, gdje je marljivo tražio i sabirao.

Prostor lista nedozvoljava nam žalibože, da nabrojimo nobrojeno knjige i spise i neocienjive zasluge pok. Kukuljevića na hrvatskom književnom polju, al toliko možemo kazati, da će njegova uspomena na vieke živiti u hrvatskoj knjizi, koja će ga uvrstiti medju svoje prvake. U subotu bijaše sjajan pogreb na središtnom groblju kod Zagreba, gdje se je sakupio cviet hrvatskoga naroda, da izkaže zadnju počast veilkomu pokojniku. Nad otvorenim grobom izrekao je krasan govor sveučilišni profesor g. Tade Smičiklas, a na konou zaori iz tisuća raztužonih prsiju: Slava Kukuljeviću! Naše uredničtvo izrazilo je brzojavno našu sućut „Matici Hrvatskoj", koja je izgubila u pokojniku neumorna i požrtvovna predsjednika. Osvjedočeni smo, da tumačimo valjano misli i želje hrvatske grane u Istri, ako i u ime njezino uzkliknemo i na ovom mjesta dičnomu pokojniku tužno al iskreno: Slava Ivanu Kukuljeviću!

† **Adolf Veber-Tkalčević.** Danas stigla nam opet brzojavno vrlo tužna viest iz Zagreba, da je tamo naglo umro pročastni gospodin Adolf Veber-Tkalčević, kanonik stolnoga kaptola, pravi član jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu, član mnogih učenih družtva u inozemstvu i veoma odličan pisac hrvatski. Ovo je u jednom dodnu drugi težki udarac hrvatskomu narodu, koji gubi u Kukuljeviću i Veberu dvojica najvrstnijih pisaca, učenjaka i rodoljuba.

Pokojni kanonik Veber radio je osobito oko školske knjige, u kojoj je ostavio neumrlu uspomenu; radio je mnogo i na drugih strukah narodne knjige te je zaslužio častno mjesto u panthconu hrvatskih velikana.

Rodom bijaše iz Bakra u hrvatskom Primorju, a bilo mu je jedva okolo 60 godina.

Nad njegovim preranim grobom lije sav hrvatski narod iskrene suze, tuge i žalosti, a mi dičleć s ostalom braćom veselje i tugu, kličemo mu: rodoljubu odličnomu piscu pok. Veberu iz dubine razveseljenoga srca: Trajna Ti uspomena medju nami, a plemenitoj duši vječni pokoj!

† **Baron Josip Filipović** fzm. i zemaljski zapovjednik za Česku, umro je dne 6. t. mj. naglom smrtju udaren od kapi. Troda je ovo žrtva što no ju pobore neuprosna smrt od hrvatskoga naroda u toku jednoga dodna. Dva glasovita književnika i jedan od najprvih austrijskih vojskovodja legoše u hladan grob naglo i nenadano.

Baron Filipović rodjen ukraj Gospića u Hrvatskoj potoče od slavnih bosanskih plemića, koji utekoše u Hrvatsku nekotodi klanjati se turskomu polumjesecu. Od mladosti posvetio se Josip Filipović vojničkomu stališu, u kojem su popeo do najviše vojničke časti odlikovan najvišimi vojničkimi redovi.

Kadno je imala god. 1878. uniđi austrijska vojska u Bosnu-Hercegovinu pojvori Njeg. Veličanstvo vrhovno zapovjedničtvo baronu Filipoviću, koji je kao Hrvat poznavao najbolje odnošaje u tih zemljah, ćud, jezik i običaje stanovničtva Bosne-Hercegovine. Njemu podje za rukom u kratko doba umiriti pobunjeni narod, raztjorati ustaše i zaposjesti spomenute pokrajine. On bijaše imenovan prvi kao vojnički i civilni poglavar Bosne-Hercegovine sa sjelom u Sarajevu, gdje je dao urediti gradsku upravu po uzoru domovine mu Hrvatske, te je takodjer potvrdio gradski štatut, što no ga je izradio tadanji kr. komesar g. Sertić, kojim bijaše zajamčen hrvatski jezik kao uredovni. On je dakle nastojao, da pradobilje i civilnom upravom stanovničtvo Bosne-Hercegovine kako je državni interes zahtjevao, no njegovim protivnikom bijaše zazorno što slavni vojskovodja odviše tobož tjera hrvatsku politiku pa mu otegotiše položaj i on ostavi okupirane pokrajine vrativši se na svoje prvašnje mjesto Prag. Za njegova nasljednika vojvodu Wirtemberga hotio je dvorski savjetnik Rotky uvesti njemački jezik kao uredovni, što je pako na temelju sakcioniranoga gradskoga štatuta spomenuti gospodin Sertić osujetio.

U Českoj, naposo u glavnom gradu Pragu bijaše baron Filipović vrlo cienjen i ljubljen te se — kako doznajemo brzojavno — pripravlja zastupstvo i gradjanstvo slavnoga Proga, da mu izkaže prigodom pogreba svečanim načinom zadnje počasti.

Slavnomu vojskovodji i čestitomu Hrvatu, koji je iskreno ljubio svoj narod, kličemo sa daleka juga: počivao u miru i vječna Ti slava!

Diecezanske viesti. G. Josip Ivanić, koji je do sada boravio na višim bogoslovnih naucih u zavodu „Al' anima" u Rimu, bijaše nedavno na papinskom sveučilištu sv. Apolinara promaknut na doktora crkvenoga prava, a vrativši se u Trst imenova ga presvj. biskup tajnikom biskupske kurije.

G. Frane Nachtigall imenovan je kapelanom u Podgorju; gosp. Ivan Pipan duh. pomoćnik u Lovranu, pre-

mješčen je kao župo-upravitelj u Šternu; g. Just Filipić mladomisnik, imenovan je kapelanom sv. Križa u Gračišću; mladomisnik g. Anton Vascotto, imenovan je duh. pomoćnikom u Umagu.

Najnoviji kandidat za mjesto zemaljskoga kapetana, dotično predsjednika sabora za Istru jest nitko drugi van porečko-puljski biskup presvjetli gosp. dr. Ivan Flapp. Tu viest doniele su prve nekoje pražke novine, a zatim je prešlo skoro u sve talijanske novine Primorja. Većina spomenutih novina ističe, da bi se bilo imenovanjem biskupa Flappa za zemaljskoga kapetana učinilo usluga Slavenom Istre, kao da je tobož presvjetli biskup Slaven ili bar prijatelj Slavena — čega do sada nismo žalibože čuli, a još manje iskusili.

Dužnost novinarska vodi nas, da zabilježimo i tu viest uz jednu opasku, da nam je žao što nije izabran u sabor i koji od puljskih „Monsignora“ bar bi tako imali nade, da ćemo dobit i „prijazna“ Slavenom saborskoga podpredsjednika.

Hrvatski tamburaši. Početkom ovoga mjeseca polaze hrvatski tamburaški zborovi u Pariz, da ondje davaju koncerte. Sbor „Kola“ odasino je već g. Fallera u Pariz, koji je tamošnje novinare i umjetnike upozorio na dolazak naših tamburaša, te se i za ostalo nužno skrbi. Tamburaški zbor „Merkura“ dao si je napraviti krasna narodna odjela. Neki dan je slušao ovaj tamburaški zbor g. Kuhač, koji je izjavio, da tako uvježbana zbora nije još čuo, te se je vrlo pohvalno o izboru izrazio. I g. Kuhač i g. Zajc dadoše ovomu zboru preporučne listove na prve francuske glasbenike, s kojimi dopisuju.

Novi prilog k staroj kulturi u Poreču. Javili smo g. uredniče u 20. broju ditne „Sloge“ kako su poročki kulturonosci dne 26. junija jednoga našega rodoljuba upravo divljački napali, zlostavljali te napokon prisilili ga, da se je morao utећi na parobrod, jer inače nebi bio odnio iz glav. grada pokrajine žive glave. Taj rodoljub vratio se drugi dan isto parobrodom u Poreč hoteći nastaviti svoj put pješke ili vozom iz Poreča.

Čim je stigao parobrod u Poreč dočekše ga na mulu dva žandara i veliko množtvo podkupljene faklinže i porečkih „šioretah“. Žandari nedozvoliše našemu čovjeku stupiti na kopno, jer bi ga bila valjda pobiesnjena svjetina raztrgala, već morade latim parobrodom medju dvojicom žandara kano kakav razbojnik dalje do Vrsara. Stigavši u Vrsar bijaše izručen od žandarah dvojici občinskih stražara, koji ga postaviše u sredinu pak hajde s njim po gradu kao sa najvećim zločincem. Kod crkve sv. Lucije dakle još u srdelini Vrsara, čekala su na njega vrsarska gospoda nu videći ga medju stražari nesmudiše se na nj navaliti već pođe jedan od njih na njim vikati: **Questo se qual malefatore . . . . croato, porco, asino** itd. itd. Naš čovjek praden stražari stigne sretno kući. Drugog dana otidje u Poreč, da se prikaži c. kr. političkoj oblasti na sve ono što mu se je dan prije dogodilo. No jedva ga spaziše porečka fukara, poče odmah zvižđati, baciti za njim limune, kamenje itd. Nekoji od tih divljaka stupaše uz njega i pred njim te mu poruglivo skidaše klobuke, a notko ga bogme i udari šakom govoreć: **buon giorno p. . . . Croato!** Taj mučenik videći se osamljenim bez ikakve obrane, morade sve mirno podnašati i na sve šutiti.

Došav sretno do g. kapetana Ellusehoga izpripovieli mu sve što mu se dogodilo, a ovaj mu obeća, da će mu dati žandare na obranu. Pošav kasnije objedovati u gostionu bijaše još dva puta zlostavljen kano i prije, no žandarom ili občinskim stražarom ni traga. U gostionu dodje napokon jedan občinski stražar to mu naloži, **da se pobere** odmah iz Poreča, jer da je tako odredio načelnik g. Sbisà. Uzalud se naš čovjek branio, da njega nesmije nitko iz Poreča tjerati, da nikomu ništa zla nečini, da je do sada neporočan, da je austrijski podanik itd., sve ništa nepomogne, jer stražar doviknu, da občinska straža nejamči više za njegov život.

Toliko naš dopisnik, a sada neka budu i nam dozvoljene nekoje opazke.

Čudom se čudimo kako se mogu događjati stvari, kakove nam dolaze eto opetovno iz Poreča. Nepojmljivo nam je, da na sve te nepodobštine c. kr. politička oblast u Poreču drži prekršćeno ruke, kao da se to nje i netiče. Poznato bo nam je iz najboljeg izvora, da bijaše iz Trsta brzojavljeno polit. oblasti u Poreču, da učini svoju dužnost i da proprieči svaku demonstraciju proti našemu čovjeku, a kad tamo njega se muči, zlostavlja i vodi kano kakva razbojnika na zadovoljstvo i smieh porečko podivljalo visoko i nizko gospodo. Mi pratimo kao novinari događaje kod naobraženih i divljih naroda, no izpovieliti moramo, da se što takova kano u Poreču, nedogadja niti medju najdivljijimi narodi Afrike. Tu nema, reć bi, više ni zakona, ni pravice, uljudbe, niti u obće ideja, što čovjeka razlikuje od bisne životinje. Pa u to gnjezdo „djedovsko kulture“ valja poći za koji čodan našim zastupnikom, da brane i zagovaraju narodne koristi i svetinje!!

Iz Mošćenica pišu nam 5. t. mj. Iz raznih strana Istre, dolaze Vam tužne viesti o tuči. I nas je taj nemili gost pohodio u nedelju dne 28. julija t. g. oko 4 sata po podne. Jedan četvrt sata je sipala kao iz vreće. Uništila je polovicu grozdja, a sela Kraj, Obera, Grabrovac i Selce su skoro sasvim uništena. Kako čujemo doći će amo komisija štetu procieniti, te će se dotičnim seljakom odpraviti poreza za ovu godinu. Dne 27. julija t. g. konstituiralo se je novoizabrano občinsko zastupstvo u Lovranu. Načelnikom bijaše izabran g. A. Golletich sa 10 proti 11 glasova, koje mi od hrvatske strane dadosmo, bivšemu glavaru g. Ivanu Turčichu, koji je nama protivan, ali do sada se je u njekojih stvarih napram nam nepristranim pokazao. Vrieđno je ovdje zabilježiti, što su se oba glavara u hrvatskom jeziku zahvalila, što gospodi šarenjakom nebijaše po volji, jer njim se čitalo nekakvo nezadovoljstvo na licu. G. Golletich je dobro učinio, da se je zahvalio u jeziku koga zastupstvo razumije, jer talijanski nebi ga bila nego potorica razumjela. Dakle od 30 izabranih zastupnikah 6 il 7 ih razumije talijanski, pa još ovi ljudi imadu obraza vikati, da su Talijani. Čast dakle takvim Talijanom, koji razumiju talijanski kao i kineski. Izabrano je i osam savjetnikah. Na koncu naši uzkliknuše tri puta: Živio našemu premilostivomu caru i kralju Franju Josipu I., a protivnici sinuše svoj „aviva!“

Svi izabrani savjetnici jesu Lovranci, osim jednoga u osobi g. Ivana Doškovića Kotežića iz Mošćenicah, koji u gospodsku tikvu puše i u svemu je protivan svojim domaćim ljudum. Mošćenićani i Beršečani imadu 11 svojih zastupnikah, a dvanajsti je g. Ivan Došković Kotežić all mi njega ne računamo, jer on nije naš, on je lovranski; mi ga nismo izabrali, nego Lovranci. Ovaj čovjek proti volji svoga naroda hoće da bude i unapred našim agentom! Mjesto da odstupi (pošto ga mi nismo izabrali) i da se povuče u svoj zakutak, da tuj razmišlja kako se ima štovati narod, koji mu se je prije tri godine smilovao te ga postavio za upravitelja ove podobćine, on je čitavo to vrieme proti nama bilo i prkosio nam gdjegod je mogao, pa još ima smjelosti namećati nam se za budućeg agenta! Dragi g. Doškoviću izbijte si iz glave taj naum, jer ovdje narod obćenito govori: neka bude koji će ali njega (Doškovića) nećemo, a sunčta gospodine, da glas puka, jest glas božji. Na koncu ne mogu izmeđi ni našega filozofa, koji je jednom bio vatren Hrvat, a sada šarenjak, gdjegod mu se prilika pruži ruje proti našim prevrednim svećenikom i drugim rodoljubum, a osobito proti našim novoizabranim obćinskim zastupnikom, jer i on je upotriebio kod zadnjih obćinskih izborih sav svoj „upliv“ da dodju „šareni“ ljudi u zastupstvo, ali se je jadan prevario, jer ovdje ga narod drži za ništicu okrenuvši mu leđa. Taj čovjek, koji si je mnogo naškodio odpotle je počeo puhati u rog lovranckih šarenjakah, vodio je do sada razne zanate, a u najnovije vrieme počeo se je baviti i odvjetničtvom. Dakle mi bi savjetovali gospodinu „doktoru“, da se kani naših svećenikah i rodoljubah, kojim nije vriedan ni cipele čistiti i da se lati svojeg starog zanata.

Iz Labinščine pišu nam prvih dana agusta: Doznasmo g. uredniče ponajprije iz ditne „Sloge“, da su labinska gospoda premjestila vrlo čestitoga kapelana g. Iv. Barbalića iz Labina u Fontane. Ta viest iznenadila nas silno prem smo i sami od labinske gospodo čuli, da gosp. Barbalić **mora** iz Labina, jer da je glasovao za carskog službenika proti talijanskomu liberalcu.

Pred kakovih desetak godinah poslao nam je u ovo strane porečki ordinarijat g. Barbalića a sad mora odavle u drugo mjesto, ne radi vjerske koristi, il što nije posvo svojih dužnostih ovdje obavljao, već jedino radi toga što, naši liberalci tako hoće. On imade župnički izpit, promjašćen je bio 4—5 puta, upravljao je više puta razumi župami, mnilo je često, da mu se podieli stalno mjesto župnika, no uvjek htjelo se ga kazniti jedino radi toga što je vjeran Bogu i svomu narodu. Uvjereni smo, da će g. Barbalić i ovu kaznu mirno podnesti, jer znade, da se ga mora tjerati od mjesta do mjesta ako želo njegovi poglavari u slogi s prijatelji živiti.

Poznato nam je, da nije primio za dvie godine nikakve plaće, koju bi mu bio morao izplatiti labinski kapitul, kapitul, koji imade svoje glavnice razposudjene kod župljanah. Neznamo dakle, hoće li g. Barbalić praznim žepom iz Labina, da poćme odmah kuburiti na svojem novom mjestu, no sudimo, da bi se ga moralo izplatiti, i to tim više, jer se govori, da je iz Labina prognan: On će otidi — ako nije već otišao — a nam će ostati iza njega liepa uspomena, jer nam je bio vazda u svemu na ruku i jer je bio vriedan svećenik i čestit rodoljub.

Kako Vam je poznato išdao je svojim trudom i troškom svoje propoviedi, da tim bolje sv. vjeru i kršćanske krieposti ukriepi i rasplodi. Plod njegova truda kao vjeroučitelja i propoviednika opažamo Bogu hvala danomice, jer imado malo krajeva u Istri, gdje naš puk ovako marljivo i točno vrši svoje kršćanske dužnosti kano ovdje. On se pobrinuo i za našu djećicu, kojoj je napisao i tiskom izdao koristnu knjižicu: „Učimo djetešce moliti“, koja je posvo razpadana.

Brinuo se on dakle vazda i svuda za maljahne i odnašo kao svećenik i rodoljub, a mi mu radi toga od srca zahvaljujemo želeći vrućo, da bi i na svojem novom mjestu nastavio spasonosan svoj rad bez obzira na one, koji proganjaju istarsko Hrvate i mrze njihovu svetu vjeru.

Izlet na Učku. Iz Kastva nam pišu 5. julija. Odlučismo, da na 1. agusta dočekamo izlaz sunca na najvišoj točki naše Istre, da budemo prvi od istarskih Hrvata, koji domo onaj dan u svojoj domaji ugledali žarko sunce na istoku; a tako je i bilo. Sta da vam kažem kako smo putovali gori? Bilo nas dosta na kolima, te smo u ugodnom razgovoru i uz narodnu pjesmu, skoro i neznajuć dospjeli na Voprinac. Tu se odmorismo u g. Blagara, narudismo objed za drugi dan, da osladimo povratak, i nogdje prije ponoći sjedosmo opet u kola. Bila je ugodna noć. Trabalo nam samo ajsne mjesečine. Kako je put prilično strm, to nas je uviek nekoliciua hodilla, a svi smo željno očekivali, da dodjemo jednom do „kuće“. Bila su dva sata s jutra kad nam je lajanje pasa navjestilo, da smo kod cilja. Pobnecamo na sve naše stvari i odma se odputismo dalje putom, što no ga prod neko vrieme napravio Touristen-Club. Uzka je to staza, da tok čovjek za čovjekom može proći, al prilično sigurna. Makar je gdjegod strmo, da bi se skoro za koljena mogao ugristi, ipak voljno koracasmo; a imamo to zahvaliti tomu, što nas je mnogo bilo i što je bila noć — drugačije za jednoga samoga, pa kroz dan, onaj put morao bi dudljati. Nas je povišo hrabrilo, što smo za početka, koju kapljicu guenuli i što su nas nekoji u kojih su lakše noge bile, sprieda kadgod hitcom iz revolvera obodrivali. Bilo kruto rano, jedva prosjevalo, kad opazismo, da se uspinjemo šljemenom. Oni prodnji ostavišo svetilijku visoć na bukvi kraj puta — dalje je nije trebalo. Prodjosmo kraj drvene kolibe, napravljene za slučaj kiše i nepogode, a za koji časak nadjosmo se na uzkom golom briegu — na vrhunou Učke! Prva mi bila, da pogledam na uru: čotiri su sata — onda se okrenuh na zapad prema tužnoj Istri. Okomita propad, pa onda sve dalje ravnina čudno boje, kao da je pokošena livada — a za pravo kamenita pustoš, gdjegdje protkana ornkastim zelenilom — ah! mante me se . . . Namjestim dalekozor, ništa se još bistro nije razabiralo; bila je tiha krotka zora, ni ćuha vjetra. Sjedosmo, pa žvakaj svaki što imaš, guni, kriepi se — neki čak i pologoše, da se odmore. Nešto iza peto pomoćilo se žarko sunce, a mi zaorismo poznatu našu koračnicu:

Istrane dragi, na nogo žurno,
Iztokom trepti zorice sjaj!
Nad tobom nebo vedri se tmurno
Nahudnoj tmini bliža se kraj!
Utvara bježi, bježi i san,
Od Učke liepi sviće ti dan.

Kao da se snadjoh: Ondje je narod, koji se preporadja. Čudno mi nekud bilo. Ja snatrim — a do nas se već popelo, Bog znao kuda in kako, troje od sunca osmudjenih djećaka, pastira u gaćah i istarskoj kapi. Da su nas od zdola vidjeli, pa da su došli. E pa dobro. Na razna pitanja odgovarahu nam djećaci otvoreno i prijazno. Doznasmo od tih sirotana, da nepolaze školu jer je neimanju u i kuća božja riedko ih vidi. Dadosmo im zalogaj kruha i kapljicu vina, da se i oni okriepe. Kad se do milo volje naužismo pogleda, promatrajuć gradove i sela Istre, prije posvo drugo slike imasmo, onda se odputismo natrag skroz dobre volje. Na izvoru živo vode nadjosmo Lovranca, koji je došao sa ajonokoša, zdjelicom grabio vodu, te i mi okusismo rodom ovo bistre hladno gorske vode, pa nam još ugodnije bilo jagode, koje smo tu i tamo pobirali. Zakrenusmo starom stazom, koja vodi sa zapadne strane, kanoć do „Fontane“, koju je podigao g. 1786. car Josip, nu jer nam se pričinilo daleko, vratismo se, tok jedan član pošao da zadovolji svojoj znatiželjnosti, koga mi dočekasmo u „kući“ (Schutzhaus Stephanie) kriepeć se izvrstnim pivom i veselo pjevajuć. Unesosmo naša imena u knjigu gostova i ukrasmo se na kola negdje poslije devet sati, a niti uru zatim bili smo već u Voprincu. Pohvalili nam je gosp. Blagara, koji nas je objedom posvo zadovoljio. Taj izlet nam je tako dopao, da želimo što skorije opet na Učku. Prošli smo bez ikakve nesgode i bez ikakve nepovoljnosti i svakomu želimo, koji još ne gori bio nije, da bi se jednom uzpeo, ako ikoliko prigode imade. T.

Kako postupa zemaljsko kulturno vieće u Poreču. C. kr. kotarski veterinar u Pazinu pristupio je dne 31. julija popodne u občinski ured u Pazinu izjaviv želju, da mu občinsko glavarstvo za dan 1. agusta t. g. podado asistenciju gradskih stražara radi uzdržanja reda na sajmištu prigodom **javne izložbe blaga**, za kojom da će se dioliti novčane nagrade gospodarom najljepšega blaga. Ova viest nadodje občinskomu glavarstvu, kao po prilici sneg do koljena na Jakovlju, pošto nije pazinska občina znala, da će se održavati kakva izložba niti ju je koja oblast zamolila, da se občinari obavjesto. Na prvi agusta pristupi u občinski ured par občinara iz Novaki, koji zatražiše izdanje marvinskih putnicah za gori rečenu izložbu. Na pitanje, kako su doznali za izložbu, odvratiše: **Dobili smo naputak od dra. Egidija Mracha i Leandra Camusa!** Glavarstvo nije htjelo izdati marvinskih putnica, već je odmah prosvjedovalo kod c. kr. kotarskoga kapetanata proti nekoroktnom i bezobzirnom postupku, kojim je privatnim putem obavješćena njekolicina obćinara mimoišav zakonito oblasti. Kako doznajemo c. kr. politička oblast razpitav stvar odmah je zaustavila održavanje izložbe, koja je — kako se čuje — prenešena na 12. septombra t. g.

Njekojim našim obćinarom iz pazinskoga polja, koji su so toga dnova slučajno nalazili u gradu, htio je njeki od protivničke nam strane napuniti glavu, da je občinsko glavarstvo krivo, što nije javilo obćinarom, da će se održavati izložba blaga. Popitav se na obćini doznali su, da je to laž i da obćina nije bila obaviešćena o tom, prem je kemaljsko kulturno vieće u Poreču tiskalo — kako smo naknadno doznali — oglaso već mjeseca maja, da će se izložba u Pazinu održavati dne 1. agusta. O tom su bili obaviešćeni njekoji talijanski gradjani u Pazinu, koji su opet posvud svoje ljude, kojim su bili valjda namjenili darov, koji dielom potiču iz državne blagajne. Znamo da se u Istri može kojošta dogoditi, al da se ovako postupati može, kako smo gori navili, nismo nikad pomišliti mogli. Čujemo, da se je občinsko glavarstvo pritužilo i na visoko c. kr. namjestničtvo.

Za naše radnike. Ces. kr. pomorski arsenal u Puli traži stotinu radnika za brodogradnju, koji su izvježbani u izradjivanju željeza. Radnici nesmiju imati preko 40 godina, a biti moraju posve zdravi, jer će ih vizitirati posebni liečnik u Puli. Svaki mora sobom donosti krstni list i kakvu dokazniou o austrijskom podaničtvu; zatim svjedočbu o ponašanju i radničku knjižicu. Oni koji budo primljeni u radnju, učiniti će izpit iz njihova rukodjelstva te će po sposobnosti dobiti plaću ili nadnicu. Putnih troškova nedobije nitko.

Izviešće hrvatske gimnazije na Rieci. Dobrotom slav. ravnateljstva primismo izviešće kr. velike gimnazije na Rieci, iz kojeg vadimo sliedeće: U zavodu je poučavalo 15 učiteljskih sila (ravnatelj i 10 profesora, 1 pravi i 3 namjestna učitelja, dočim jedan službuje u Zagrebu). Učenika je bilo koncem školske godine 232 (za 26 više nego lani). Po vjeri bili su svi učenici rimokatolici. Po zavičaju bilo ih je: iz Hrvatske 142, iz Slavonije 4, iz Dalmacije 1, iz Istre 74, iz Trsta 2, ostali od drugud. Učenika, kojim su roditelji na Rieci, bilo je 68, a takovih, kojim otac više nego lani). Sel'ačkih sinova bilo je 66, obrtničkih 50, činovničkih 52, trgovačkih 35, mornarskih 23, nadničarskih

21 ltd. Po napredku imalo je: 30 učenika 1. red s odlikom, 178 prvi red, 16 drugi red, 14 treći red, popravak 44, neizpitanih 5. Stipendista bilo je 27, koji su uživali 3500 for. 87 novč. podpore, a podpornika 10 sa 414 for., osim toga imao je znatan broj učenika obskrbu kod č. redovnikah i kod pojedinaca. Zaklada Strossmayerova ima glavnice for. 6800. Družtvo za podporu siromašnih učenika imalo je prihoda for. 160.90, a troška for. 200.77, glavnice pako ima for. 3934.48. Profesorska knjižnica ima 2307 djela.

Svečano otvorenje čitaoničkoga družtva „Zora" u Opatiji. Dični odbor naše krasne „Zore" razašilje svojim članovom i prijateljem sliedeći poziv k svečanom otvorenju svoga družtva: Podpisani odbor poziv'je Vas uljudno k svečanomu otvorenju čitaoničkoga družtva „Z o r a" u Opatiji, koje će biti dne 18. agusta (na Carevdan) u družtvenih prostorijah. — Program svečanosti: 1. Pozdrav predsednikov. 2. Zrinsko-Frankopanka, sbor. 3. Deklamacija. 4. Istarska poputnica „Istrano dragi" sbor. 5. Tombola. — Poslije programa skupna večera u prostorijah „Hotel Stefanie", a kasnije ples u dvorani „Zora". — Kod svečanosti svirati će glasba. — Početak u 7 sati na večer. — Ulaznina za osobu 1 for., a za obitelj 1 for. 50 nvč. — Darovi se primaju sa zahvalnošću. — Odbor čitaoničkoga družtva „Zora". — Želimo unapried dičnoj „Zori" što bolji uspjeh prigodom otvorenja i takom njezinu životu, koj neka bude njoj na čast a rodu na korist i slavu.

„Gospodar" organ slavonskoga gospodarskoga družtva u Osieku izašao je ove godine dosad samo za mjesec jenar i februar, dočim će se znositi brojevi svi na jednom naknadno izdati. Izdavanje zapalo je uslijed ogromnoga posla oko prireditvanja gospodarske i šumarske, te gospodarsko-obrtne okružne izložbe u Osieku, kojoj je tajnikom urednik „Gospodara", a neimajući u uredničtvu zamjenika, nije se izdavanje lista redovno nastaviti moglo. Priobćujemo to na molbu središnje uprave gori rečenoga družtva, koje na mnogostrane upite glede izdavanja „Gospodara" pojedincem odgovarati nemože.

U koje je doba dana čovjek najjači? Na ovo pitanje mnogi bi odgovorili, da je čovjek najjači kad ujutro ustane, jer je u spavanju počinuo nekoliko sati. Ali nije tako. Po izpitivanju dra. Buha, sliedi baš protivno, t. j. da je čovek najslabiji kad ustane ujutro poslije spavanja. Po njegovom izpitivanju izlazi, da mišična sila počinje rasti poslije ručka i najviše visinu dostiže odmah poslje ručka. Poslje dva tri sata ona počinje padati, a kad se smrači, počinje rasti, a poslje pol noći počinje padati te je prema tomu čovjek ujutro poslje spavanja najslabiji. Najveći neprijatelj mišićnoj moći je norad i veliki napor. Znojenje za vrieme rada jako slabi mišice i za to dobro radi onaj, što doručkuje prije nego, što rano ujutro podje na rad.

Čišćenje zubih. Čini se, da još nije obće poznata važnost čišćenja zubi i usti'ju. Mnoge zubne bolesti dadu se posve odstraniti, ako se već u mladosti zubi uredno čiste. Trebalo bi dakle da roditelji već kod malo djece na to paze. Navalja se tek onda stvari, dok kutni zubi počinu gnjiti i boliti. Što toliko ljudi trpi od zubne boli, što gotovo ni nema odraslih ljudi sa zdravim zubima, to je najbolji dokaz, da novalja u mladosti, oslanjajuć se na zdravlje, zapustiti zube. Liepi zubi su pravi ures svakoga, a ružni osim toga što nagrdjuju, još i bole. Najbolje je sredstvo, da se preprieči svaka zubna bol čišenje zubih čistom vodom i malom količinom. —

Veličina Londona. Kolik je glavni grad Englezke, pokazuju nam najbolje sliedeći podatci. Poprečno porodi se u tom gradu svaku uru 15 djece a umre 10 osoba. Svo londonsko ulice mjere u duljini 7000 engleskih milja. Tko bi je hotio u čitavoj duljini proći, morao bi putovati godinu dana. U Londonu pojede se na godinu pol milijuna volova, dva milijuna ovaca, 200.000 telaca, osam milijuna letućine, 500 milijuna funtah ribe, 500 milijuna ostriga, 200 milijuna raka, preko sto milijuna raznih konserva iz mesa; koliko se pojede kruha, jaja, zelenine jedva se može proračunati.

Zgodne sv. pisma za nižje razrede ljudskih šol, s 47 podobami. Nemški napisal dr. Friderik J. Knecht; poslovenil Ivan Skubala, dekan u Ljutomeru. Z dovoljenjem knezo-škofovskega Lavantinskega. Ljubljanskega in Krškega Ordinarijata. Drugi natis. Freiburg v Breisgavi. 1889. Herderjeva založnica. Podružnice v Strassburgu, Monakovem in St. Louis, Mo. Dunaj I, Wollzeile 33: B. Herder, založn. Založna cena, vez. 26 kr.

Osveta na smrtnoj postelji. Iz New-Yorka u Americi javljaju o čudnoj osveti, koju je neki William I. Hilton na smrtnoj postelji izveo. Hilton bio je trgovac, koji je sa svojom obitelju živio u zavadnji. Ženu nije trpio, a jedinoga sin bio je bezposlica. Čuteć da će doskora umrieti, odvuče se uz težak napor u svoju poslovnicu otvori željeznu blagajnu u kojoj je imao preko 40.000 papirnatih dolara, te ovu veliku svotu baci u peć te ju sažge. Zatim se legne u postelj i umre. Ovo je počinio da se osveti svojoj obitelji, koja mu je u zadnjo dano prevod očito pokazivala, kako jój je na toret i kako jedva čekaju da umre.

Kako dozore ljetne kruške. Ostave li se ljetne kruške na drvetu, dok posve dozore, biti će brašnave i nesočne. S toga ih valja pobrati, čim im sjemenke počnu crniti. Zatim se polože u tamno komoru na slamu, ili bolje na gunj (ponjavu vunjenu) a drugim se gunjem pokriju. Tako će kruške dozrieti, dobiti će liepu boju, biti će sočne i sladke. Pod gunjom dozore kruške mnogo bolje nego u slonu ili pljevi, pa se i sačuvaju od neugodna ukusa. Pohrane li se prosto na sastrućoj ih gunjem, biti će kisele i namrloškane.

Dopisnica uredničtva.

Sve one čitatelje, koji nas pitaju obavisti o gradnji željeznice u malej Anji, upućujemo na nalog domorodca g. I v a n a V i š k a na koga se mogu pismeno obratiti (Poste restante Carigrad — Costantinopoli); tko želi imati odgovor, neka mu pošalje marku od 10 nvč da nemora od svoga poštarina platiti; tamo vriede austrijske marke

Lutrijski brojevi

ono 8. agusta.

Beč	89	71	69	40	31
Gradac	28	83	81	7	85
Temišwar	2	11	7	95	19

dne 7 agusta.

Brno	55	18	36	20	85

Javna zahvala.

Svoj rodbini, prijateljem i znancem, osobito iz grada Kastva, koji su njihovog milog i nezaboravnog sinčića

Miljenka

sprovodi do hladnoga groba, svesrdno se zahvaljuju.

Sv. Matej, 2. agusta 1889.

Marija Dubrović, rodj. Rubeša. **Božo Dubrović.**

Sredstvo koje nije tajno!!!

Od 14 godina priznato kao najbolje.

Na Ijekovnjištvu liečnika I Reda

dra. G. Schmidta

ulje za sluh

liečí brzo i temeljito povremenu gluhost, tok ušju, bodnu ušju i u zastarjelih oporuljih slučajevih. Najtrajnije sušenje u ušljih, kao i slabitnih odstranjuje se odmah, što tisuće originalnih svjedočtba dokazuje. Cieua bocí 2 for. — U Beču pravo sa zaštitnom markom kod ljekarnika C. Haubnera, „Engel-Apotheke", Beč, I., am Hof N. 6. — Glavno skladište za Hrvatsku kod ljekarnika Ede Tomaja u Zagrebu. 8-28

Obrtničko čudo!!!

Kaputi iz kaučuka:

nepromočivi raznobrojno vremeno tkanino najviše četvorougle sive i tamne boje. Na jednoj su strani iz sivoj kaučuka (posvema slična svili) ili crnog sa naglavkom i dvostrukimi zaponi.

Ti kaputi radjeni su na dvie pravilne strane, to se mogu rabiti i po liepom vremenu kao gornja suknja.

Ciena for. 7.

Franko poštom u svako mjesto u monarkiji. — Šilje se uz predhodnju plaću ili pouzećem.

U naručbah mora se naznačiti duljinu kaputa i širinu prsah. 24—30

ENRIK PEGAN

Trst, palazzo del Lloyd.

Bez prohlade u zimsko doba svakdanja kupelj!

Hinka Pegana

poboljšana stolica za kupelj

20-16 sa i bez poći.

U svakoj sobi za smjestiti! Malo prostora i vode

Pet kabala vode dostatno je za jednu kupelj.

Sa tri nvč. ugljena u 25 časakab topla kupelj.

Kakova prednost imadu moje stolice za kupelj od ostalih? 1. jer su iz najboljega materijala te će stajati 10 godinah; 2. jer su dvostruko izvanjuseli te je nutra i za vanu zaštitana; 3. jer imaju za lavarsine funkcijonirajuć; strega vrsilaca, solidna radnja, malen dobitak, velik prihod.

Korist danomične kućne kupelji jest ta obsim admaženog i čuvstvo od velike dobrobiti, te bi se moralo svakko odlučiti da si takovu kadu kupelji uredi. Budući da je kupanje u kupališnih zavodih skopčano ne samo sa novčanimi žrtvami već i sa gubitkom vremena, dalje jer se u istih zavodih radi pre-jake temperature lahko prohladi, te se takodjer u istih kasah kupelj i razne bolestne osobe, što zavodjer imade svrhih poslijedicah. Da se tomu nedostatku i velikoj šteti od velikoga kuperistí na pojedince, ako si netko Hinka Pegana poboljšanu stolicu za kupelj, koja je mogućo bez inakel pomoći na svakom prostoru sobe sagostiti. Konstrukcija ih stolicah jest tako solidna, da je izključen svaki nesporazak ili nesreća novih, te se za tu stolicu lahka sveta prihvati u godini danah na gorivu i mogućim troškovom u kupališnih zavodih.

Poskurivanje ih stolicah sa kupelj obavi se u 25 časakah, te je dostatno jednom napuniti peć, a podkuruje se sa svimi gorivi i ostatci. Dim se tuljkom kroz vrata sobne peći odvraća, a ako u sobi nije peć ona kroz prozor tako, da u sobi neporazrobuje nikakvu neugodnost. Kao što sobna peć tako isto može se i stolica za kupelj u vrieme kupanja podkuriveti. Konstrukcija ih stolicah jest tako jednostavna, da se može lela svakomu povjeriti, a u njih se mogu kupati djeca i starci, te se ne treba bojati, da će se u njih kada prevrnuti. Može se kupati podpuno sjedeć ili samo noge. Težina ih stolicah jest 25 kilogr., te ih može jedna osoba lahko i udobno premještati.

Cieua stolicah za kupelj: I kompletna, iz potrebito, iz vana sivoga lakiranog, sa masivnim okrajkom, visina 85, gornja širina 65, gornja dužina sa podnom 80 cm, za specijalno for. 24, for peći for. 26, za pripravnost za odpust vode for. 2, za prenesenje vode u kupelj kacah „Bouchet" ima lahki, zdravi zahodak, jednostavni kupeljna za sjedalo diva pumpa it. najnovije sistema. Telefon 268. 20—1

Marijaceljsko želodčno kapljice

svestno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Nepremenljivo dobrote je posebno vpliv njihov pri nateknenosti, slabosti želodca, ako s grize smrdi, napenjanju, kislem pehanju, kolikoj, želodčnem katarju, gorečice (vranci) pri prevelikej produkciji slin, rumenici bivanju in gnjusu glavobolu, ako boli želodca) krč v želodcu, zahasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu

Varnost. znamka proti glistam, bolezni na vranici in jetrih in tudi proti slati žilli ali hemoroidam. Cena steklenčici je z nakazom vred samo 40 nov., velika steklenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar „k angelju varhu" *Karl Brady Kremsir, Morava.*

Marijaceljsko želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Dali, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakej steklenici priloženemu poduku za vporabo

Pristne dobe se skoraj v vseh lekarnah.

V'r'stva: Lekarna: Antonio Sutlina — Lekarna: do Loltenburg, all' Ercole trionfante — Lekarna: Eduard de Loltenburg, alla Salute. — Lekarna: A. Praxmayer, al duo Mori — Lekarna: Pietro Prenadil, alla Fontana Imperiale. — Lekarna: Benedetto Sarraval, al Amazone Trionfante. — Lekarna: Benedeto Vinch Minlussi, alla Corte. — Lekarna: dr. Vittorio Sarravallo al R dentoro (glav skladiš.)

Lekarna: Biaschko all'orno nero. — Postojna: Lekarna Fr. Baccarcich. — Sežana: Lekarna Philipp Ritschel. —

Svarilo! Pristne Marijaceljsko želodčno kapljice poznarojujoje in posnemanje so mnogovrstno. V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gornjo varnostno znamko ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo rasun toga opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusek-a I Kremerich (Kremsier). 46—52

Kameleonte četvorci

prorokujući vrieme.

Ovi su četvorci iz stakla naličeni sa pet prozirnih bojah i sa posebnim processom uvršćeni u liep drveni okvir. Imaju pako mogućnost proreći kakvo će vrieme biti, kao i barometri i to mienjajući boje. Predstavljaju u večini okolice, vodopade, gradine itd. Obešaju se pako na prozoru, ali tako, da su licom prama sobi obrnjeni, te tako služe na ukras sobe. Bilježe n. pr.: **Vrieme stalno i suho** sa živahnimi bojami. **Kiša u izgledu** promjeniv zelenu i modru boju u žutu i crvenu. **Promjenljivo vrieme** sa polu bojami. **Oluju** sa neprestanim obledjenjem bojah. Cieno: Gabinet format ducat . . for. 5.— Visit " " " 3.25

Ako koji pošlje unapried for. 2 dobiti će prosto poštarino i svega 2 četvorca u gabinet i 2 u visit-formatu.

Henrik Pegan,

30—20 **Trst, Lloydova palača.**

TVRDKA

Bernhard Ticho

Brünn, Krautmarkt 18,

(v lastnej hiši) 20—20

pošilja proti povzetji:

Tkana ovčja volna
dvostroke širokosti, trpežna, cela obleka, 10 met. for. 6.50

Indijski Foule
volne, dvostroko širok, cela obleka, 10 met. f. 5

Novosti za obleke za gospe
po najnovejšej šegi progasto Blago v vseh barvah, dvostroko, 10 met. f. 8

Črni Terno
saksonski izvoz, dvostroke širok za celo obleko, 10 metrov f. 4.50

Progasto blago za obleke
60 ctm. široko, najnovejši vzorci, 10 met. f. 2.50

Volnati rips
v vseh barvah, 6/0 ctm širok, 10 metrov f. 3.80

Dvajdrath (Trilše)
najboljše vrste, 60 ctm. široko, 10 metrov f. 2.80

Aguard blago
60 ctm. široko najnovejši vzorci, 10 metrov f. 3.80.

Francoski Voal
10 metrov, elegantna obleka, ki se daje prati, for 3.—

Košulje za gospode, lastno delo
bele ali barvane 1 kos I a f. 1.80, II a f. 1.20

Ženske košulje
iz Alčina in platna, fino platano, 3 kom., for. 2.50

Ženske košulje
iz močnega platna s čipkami 6 komadov f. 3.25

Dom-že platno
1 komad, 30 vatlov 4/4 fori 4.50
1 " 30 " 5/4 " 5.50

Klug-Weba
bolje n go platna
1 komad 4/4 širok, 30 vatlov f. 6.—

Sifon
1 komad, 30 vatlov, I a f. 5.50, najboljše vrste f. 6.50

Kannafas
1 kom. 30 vatlov, lila f. 4.80
1 " 30 " rudeč " 5.20

Kanavas iz niti
1 kom. 30 vatlov, lila in rudeč f. 6.—

Oksford
se more pr ti, dobre vrste, 1 kos 30 vatlov f. 4.50

Angl. Oksfort
najboljši, jako preporočljiv, 1 komad, 30 vatlov f. 6.50

Garnitura iz ripsa
sestoječa iz 2 postelinih pregrinjal in namiznega prta s svilnatimi franzami for. 4.—

Garnitura iz jute
2 posteljnih pregrinjal in namiznega prta s franzami f. 3.50

Jute zastor
jurški vzorek; podpolni for 2.80

Holandske dolge preproge (ostanki)
10—12 metrov dolge, 1 ostanek f. 3.60

1 Polstna ogrinjača
3/4 dolga samo volna f. 1.20

Konjska plahta
jako dobra, 190 ctm. dolga, 130 ctm. široka, f. 1.50

Odeje za fijakerje
carskokrumene, 1 komad f. 3.50

Tovarno skladišče suknega blaga

Brnsko sukno
Odst nek 3.10 m trov za podpolno možko obleko f. 2.75

Moderno sukno
3.10 met., jako fino kompl. moško opravo, for 8.—

Polstno češ'jano sukno
ostanek za komp možko opravo, more prati, 3.40 m. dolgo, f. 3.—

Brnsko moderno blago
Ostanek za podpolno možko obleko 3.10 m trov dolgo for 3.50

Priložnost za kupovanje!
Brnski ostanki sukna.
1 ostanek za 1 kompl. moško obleko 3.10 met. for 4.50

Blago za površnje suknje
najfinejše vrste, za celo suknj f. 8.—

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči

Elegantno izvedena zbirka uzorcev z 400 znamkami g. krojačem nefrankovano.

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

Tiskara **Dolenc.**

Broj 33. U Trstu 15. agusta 1889. Godina XX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 30 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Ime, prezime i najbližu poštu valja točno oznaćiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebilježovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 4 for., za soljake 3 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 2 za pol godine. Izvan carevine viša poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Carintia br. 28

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Desetgodišnjica vladanja grofa Taaffe-a.

Dne 12. t. mj. minulo je upravo deset godina odkad je Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip I. pozvao svoga prijatelja iz mladosti a tadanjega namjestnika u Tirolu grofa Taaffe-a, da sastavi novo ministarstvo. Grof Taaffe odazva se želji svoga vladara, ustroji novo ministarstvo pozva u nj što novih i pridrža nekoliko bivših ustavovjernih ministara. Njegovi drugovi u ministarstvu pripadahu svim većim strankam carevinskoga vieća. Bijaše na me polju njimi Čeh, Poljak liberalnih i konservativnih Niemaca, a njim na čelo stupi grof Taaffe kao ministar predsjednik.

S takovim ministarstvom nije se dakako mogao grof Taaffe odlučno nasloniti ni na lievo ni na desno a da neizazove buru, koja bi ga bila brzo ponesla tragom njegovih predšastnika. On je radi toga odmah na početku svoje vladavine svečano izjavio, da će se držati nad strankami, a toga, reć bi, da se drži i danas, premda su od tada nastale u njegovu ministarstvu i u samom carevinskom vieću mnoge promjene.

Grof Taaffe preuzeo je upravu ministarstva uz iskrenu želju i volju svoga prejasnoga vladara, da izmiri i zadovolji sve narode u državi, i da provede jezikovnu i narodnostnu ravnopravnost u svih pokrajinah; da uredi loše financije, i da poboljša gospodarstvono stanje u državi. Znajuć Taaffe, da je starodavna kraljevina Češka skoro najvažniji čimbenik u državi, a da većina pučanstva te kraljevine nije zastupana u carevinskom vieću, uloži sav svoj upliv na to, da sklone češke zastupnike, da stupe u carevinsko vieće, iz kojeg bijahu izašli poslije pada ministarstva Hohenwartova a za vladanja njemačkih ustavovjernoah, il dannašnje lievice carevinskoga vieća. To mu podje sretno za rukom priznav Čehom njihove historičke i narodnostne pravice i zadav njim čvrstu vjeru, da će narodu češkomu poći u susret u svakom pravednom zahtjevu.

Pristupom češkoga zastupstva u carevinsko vieće stvorila se desnica, kojom raspolaže grof Taaffe sve do danas po miloj volji, i koja ide s njim, što no reć, i u vatru i u vodu, premda se on niti danas njoj posve nepovjerava, niti njezinih pravednih i opravdanih želja i tražbina neizpunjava.

Napram Čehom održao je grof Taaffe dielomice svoje obećanje davši njim pravedna i sklona namjestnika, narodno sveučilište i provedbi u sudbenoj i školskoj struci narodni ravnopravnost. Česi nisu dakako niti iz daleka s dosadanjimi stečevinami zadovoljni, i još će proći mnogo vode Vltavom prije, nego li budu mogli kazati, da je grof Taffe svoje obećanje posvema ovršio.

Sretniji od Čeha bijahu i i su pod ministarstvom grofa Taaffe-a Poljaci, koji imadu u samom ministarstvu svoje odlične mužave, i koji su malo po malo postali sami gospodari u svojoj kući. Izmedju austrijskih Slavena jesu jedini Poljaci, koji mogu otvoreno kazati, da njim bijahu sve skoro želje i težnje izpunjene, u koliko to sam državni ustav dozvoljava.

Manje sretni bijasmo mi južni Slaveni pod vladavinom grofa Taaffe-a. Zadovoljilo se doduše ponekto našu braću u Dalmaciji i u susjednoj Kranjskoj, no to se dogodilo većma težkom borbom i jednodušnom voljom naroda, nego li dobrovoljnom privolom ministra predsjednika. U koliko su se očistile te dvie pokrajine od njemačkog il talijanskog namutničtva, ipak so žalibože još i danas diri i čepiri u državnih uredih u Kranjskoj niemština a u Dalmaciji talijanština, premda njim tuj nebi imalo biti mjesta.

Najgore prošli smo u teku deset godina vladavine grofa Taaffe-a mi Slaveni austrijskog Primorja t. j. Istre, Trsta i Gorice, te naša braća u Štajerskoj i Koruškoj, koji diele istu sudbinu s nami. Kod nas postoje skoro isti politički odnošaji kano i pri nastupu vladavine grofa Taaffe-a, jedino možda s tom razlikom, da se je izdalo nam u prilog kakovu naredbu u sudbenoj struci i da nam se je koješta obećalo, no do danas još neizpunilo.

Desetgodišnjicom grofa Taaffe-a svršila je u Primorju i desetgodišnjica vladanja bivšega namjestnika Depretisa, koji je ovdje stvorio po nas tako žalostne odnošaje, da ćemo se jih još dugo i dugo gorko sjećati.

Mi nemožemo dakle stupiti u redove onih, koji danas pjevaju hvalospjeve desetgodišnjici ministrovanja grofa Taaffe-a. Znamo, da bijahu često i dannašnjemu ministarstvu ko skakavci zaprieke na putu izmirenja naroda, no nešto bi se bilo ipak moralo učiniti i u Primorju, ako i ne u interesu lojalnih Slavena, a ono svakako u interesu države. Tuj se nije ništa učinilo za sigurnost države, a nas Slavene potiesnuli posve u zakutak, da budemo podnožje državi pogibeljnim susjedom. Krivnja radi neuspjeha slavenskog državnog zastupstva pada dielomice i na same Slavene, koji idu svaki svojim putem, neobziruć se na želje i težnje ostale braće. Dok se nebudu složili austrijski Slaveni putem svog zastupstva u svih važnih pitanjih njihovog narodnog života, dok nebudu složno izvadjali zajednički program, sve dotle neimamo pravo tražiti od grofa Taaffe-a, da se priključi pravo desnici u carevinskom vieću i da izpuni sve njezine zahtjeve.

Grof Taaffe nije bio do sada parlamentarnim ministrom; on se je držao nad strankami u i izvan državnog sabora. Da to nebude i u budućo odvisi tokodjer i od samih Slavena, koji bi morali udariti drugim putem, t. j. složnim i zajedničkim radom. Za desetgodišnje vlade. grofa Taaffe-a pokazalo se, da se u Austriji nemože vladati bez Slavena ili proti njim, u budemo li odlučno, ustrajno i složno tražili ono, što nas po božjih i državnih zakonih ide, dokazati ćemo, da se može jedino pomoćju našom u Austriji vladati. —

DOPISI.

Iz Puljšćine početkom agusta 1880 Doravući ovih dana radi svojih privatnih posala u Pazinu, dopane mi ruku broj 208. od dne 27. pr. m. časopisa „L' Istria“, u kojem mi zape oko o otvoreno pismo na dopisnika „Naše Sloge“ iz Puljšćine. Koliko nam je poznato, šalju se u sviet otvorena pisma podpisana, jer inače može biti svaki dopis otvorenim pismom. Gospodinu dopisniku Istrije stalo je svakako do toga, da oprovrgne dopis uvršten u „Našoj Slogi“ br. 20. od 18. pr. mj. tičući se žalostnog stanja našega puka u selu Krmedu kraj Balah. Nu on no samo, da nije oprovrgao u dopisu navedene činjenice, već dapače priznaje, da je pučanstvo u Krmedu i Golašu posvo zanemarono od crkvene i svietovne (občinske) oblasti, pošto neuživa nikakove nauke. Da dokaže, da tomu nije tako, morao bi bio g. dopisnik navesti činjenice protivne onim, navedenim u „Našoj Slogi“, te valjanimi i dostojnimi razlozi dopisnika ove potonje pobiti. Ali budući on toga nije učinio, time priznaje dopis istinitim — jer onakvimi prikrpinami, što ih je g. dopisnik Istrije prišlo malno doslovnom provodu dopisa iz Puljšćine, nemože se ljo nikoga uvjeriti o protivnom, pošto napadaj i denuncijacije na osobu dopisnika ne spadaju na stvar. Bilo kako mu drago, mi se radujemo, što priznaje fakta, a ljo mu došlo za rukom, da nas pokaže pred svietom kao lažljivce. Čudimo se samo, a ujedno i žalimo, što naš g. dopisnik Istrije, osoba reć bi naobražena, prostački napada i što nam predbacuje, da niemo domaći sinovi ove zemlje, te da nepoznajemo, a kamo li da

PODLISTAK.

Uspomene iz prošlosti.

Dva se pobratima sretiše na cesti vodećoj iz Voloskog u Lovran, i to upravo na punti „K o l o v o j“. Srdačno se pozdrave. Obadva su od davna prekoračili dobu mladosti. Kosa njim je posiedila, a na licu vido njim se znakovi onih čvratih pomoraca, kojima je naša bura kumovala kod poroda, a ljute oluje u raznih strana moreskoga svieta njim pooštrila lice i dala onaj čvrst i odvažan pogled, koji je pogibelji naučana strahu na se neda.

„Kako ti morski Vuče?“ zapita onaj, koji je došao iz Poljana, da ide parobrodom na Rieku. — „Dobro“, odgovara drugi. — „Kako ovo? Kako ono?“ Jedna rieč dala drugu, sjeto se nekojih dogadjaja u Americi, nekojih u Francezkoj itd., i tu baš prijateljski sprovodoše na cesti nekoliko časova. Ja sam onuda puškom plandovao, našao sam se slučajno iza jedne šumice kada se ona dva sretiše; htio sam da idem napried, da više neslušam njihovo pogovaranje, kada na jednom ona dva zaviču: „N i s a m! J o s i!“ Oba zamukoše i oštro jedan u drugoga gledaše. Nakon malo stanke progovori Poljanac posvo mirno svomu prijatelju:

P o l j. Ne svadjajmo se! All morski Vuče, ti već nisi kakov si jedan put bio.

V u k. Aj san, ja vavek doma po domaću govorin; ja nezavijan po bokežku kada mi ni potreba.

P o l j. Mene je drago čut, da spoznaš, da po domaću govoriš i da va potrebe znaš ono, ča ti zoveš po bokežku, ali kakogod ćeš, ću ti ja dokazat, da nisi već kakov si prvo bil, poklo si doma ostal.

V u k. Ala da vidimo ča mi moreš reć?

P o l j. Ti znaš, da mi dva niemo posvo stari, ali nismo od lana. Obadva znamo kako su se lahko dobivali napuljoni va Kremije; ja dobro pametin, da ti, baš ti, brez nikakovega razloga, biš bil prvi za svadju iskat s Talijani. Istina je prava, da oni su nas grdo gledali kako i mi njih, ali za s njimi nemir iskat, ako drago i potuć se, ti i jedan Mošćeničan ste bili najprvi, a zač pak ono?

V u k. No, ča greš ti sada iskat!

P o l j. Ni to dosta Vuče, ja znam kada si bil s' navinun va Anverse; ja san onda bil s' Lošinjanom. Bili smo mladi, alo ča se narodnosti tiče, ti si bil puno pametniji nego sada! Znaš kada ste se va D o c k potezali, kako ste veselo okolo onega pustega argana marširali? Jedan bi zakantal: Pisal knjigu Jelačiću bane itd., a vi svi za njim: tiririm ton ton itd., da vas je bila lopota čut i zato smo svi po kavobandah skakali, a da se nedaj bože, kakov Talijan onda naruga, biš bil skočil kako s puški na njega.

V u k. Pak ča ja sam?

P o l j. Čekaj malo, da finim. Imali ste par oficijali kako kromik, da nebi se blizu onakovih našlo, a večer va baletu evo je bilo naše; tu isti Inglezi i Morikani i drugi imali su nekakoga rešpota od nas, jer tu se ni šalilo. A ča biš rekal Vuče, zašto je bilo onakove oduševljenje med nami?

V u k. Zač?

P o l j. Neznaš ni to! On put pod austrijanskom banderom čutili smo se svi Hrvati. Jedni smo bili L o n t u š i, drugi Kostrenjani, Boduli, Lošinjani, Bokoži itd., ali svi smo znali, da malo godina prvo, Hrvati su najviše obranili cara i kralja i carsko prestolje; mi smo svi bili opojeni junaštvom naše braće i s tim smo bili ponosni i oholi, a kada bi se čulo, da je Talijan jednoga od našega jezika uvriedio, ti biš bil najprvi, da vidiš ča je te bilo i zašto.

V u k. Pak ča ja sam?

P o l j. Nisi sam ne, ali nisi jako gledal, ki ima krivo ali pravo. Mi smo na Galipuleh bili kada ste se vi s Bakočini potukli na Lapsiko, al poklo su bakali Grci govorili, da ste vi iskali smutnju, alo da ste ju haš on dan našli.

V u k. Pak ča je bilo, smo jih prijeli alo smo jih više dali, a ti mene govoriš nekako, kako da sam ja bil sam va ton.

P o l j. No, Vuče sam, jer ja poznam i par Vološćaki i nekega Lošinjana, ki bi prez razloga smutnju iskali; bilo je još i drugoh, ali misliš Vuče, da je ono bilo lepo i pametno! Ni Vuče ne!

V u k. Dragi ti, Talijani su najveć iskali smutnju, a pak svakon kapitanon s kon san bil, bi nam proporučil: ne pačajte se va smutnji, pak bi se ća obrnul i naemol, zač mu je bila draga smutnja.

P o l j. Nisu ni kapetani svi imeli pameti, a pak ni njim bilo lahko svoju dužnost delat; znam, da sam poznal jednoga, ki je zabranil ljudem, da idu na kraj, zač se je smutnja on večor kuhala, pak su pokle govorili molnari, da je rebelišta!

V u k. Tako ti broda, ča će to nam sada?

P o l j. To sam spomenul za ti dokazat, da ti i tri četiri drugi ste mrzili Talijana već puti brez razloga, ni pravoga uzroka, a sada jih vavek ližete brez nikakove potrebi.

jubimo Istru. Medjutim neka znade tobožnji oprovrgavatelj dopisnika iz Puljšćine, da potonji jest rodjen, odgojen u Istri i da živi sveudilj u njoj, to da ju ljubi više nego li on. Zadatak pako nije mu, da putuje službeno i da za to bere dnevnicu kako misli poštovani dopisnik Istrije, nego njega vodi jedino ljubav do svoga zapuštenoga naroda, te nadahnut ovim čustvom, nastoji da svakom prigodom proučava pravo stanje njegovo i da razmišlja o sredstvih, kojimi bi se dalo poboljšati u materijalnom i moralnom pogledu. A noide nam pako nikako u glavu, pače odsudjujemo one krive nazore g. dopisnika, usljed kojih bi svaki radio na štetu svoga naroda, koj se brine, da ovaj dodje do onoga, što mu je od skrajno nuždo.

No dopisnik Istrije ide još dalje, jer po njemu znači skrbiti se za dobrobit zanemarenog pučanstva i to jedino legalnim putem — kako to zahtjeva pozitivni zakon, a i naravna pravičnost — pobudjivati u narodu mržnju proti oblastim, gojiti pogibeljno žolje, često nemoguće a i nepravedne. Oh ti mudri Salumuno! Zar je sbilja — da kažemo tvojim zvukom — „desiderio pericoloso, talvolta impossibile e fin' anco ingiusto", kad glas naroda vapi, moli, zahtjeva, da se u Bale pošalje svećenik, koj bi poznavao jezik ovoga stada, da ga podučava u nauku kršćanskom, da mu dioli utjehe naše vjere u skrajnom času njegova života?! Zašto nije! A prisna je to laž, upravo klevota, da mi predstavljamo našemu narodu svakoga „comprovinciale italiano" kao tlačitelja i odmetnika; pošto mi, kad govorimo o Talijanih, kao pogibeljnih našemu razvitku, to mislimo samo na one zagrižene bisove intolerantno narodne protivnike, koji bi rada naš puk zadržati u tmini i neznanju, da postignu tim lakše svoje nedlsto svrhe. U ostalom nije nemia do toga, da se upustimo u daljnju polomiku sa g. dopisnikom slavne Istrije glede ove stvari, jedino mu za sada to poručamo, da nećemo više ni maknut perom, da se ogradimo proti onako notomeljitom, lašnom i posve neumjestnom, a neobraženoga dorjoka upravo nedostojnom osobnom napadanju, već domo u svoje vrieme, bude li do potrebe, udarit drugim putom. Neka znade napokon g. dopisnik Istrije, da je istina neoprovrziva, a koga ubada nek se prod njom sakrije, da okolišanja malo koga i slabo tiče.

Iz Koparščine mjeseca julija. (Dalje). Dne 4. junija bralo se je 14 fiduciarah u **Dolini**, a 4 u **Piranu**. U Dolini išlo je sve lepo i gladko, te su bili naši fiduciari jednoglasno izabrani. Neki protivnici niti se nesudjuju pokazati u onih krajovih. U **Piranu** se je našim protivnikom sreća nasmijala, a tu su i zaslužili, jer su dopoljnli na biralište okolo 80 birača iz Kastelvenera i to zgoljnih hrvatskih seljaka. Tu ima mnogo zaluga župe-upravitelj, misli i usgoja je talijanskoga, a porokla slavenskoga. Taj novi kulturaš pripomognо je mnogo svojim sumišljenikom iz Pirana. Ovi su pako poslali po ljude na kočijah, vozovih i čak na oslih, jer valja znati, da kao i po drugih krajovih Istre, naši seljaci ne idu Talijanom na nadnicu u tih prigodah, ako mu ne plate put i ako ih dobro ne najodu i no napiju. Naših je bilo kao obično malo iz Padene i njošto iz sv. Petra de la Mata al su se uzteli glasovanja, a to su slabo učinili.

Dne 5. junija bili su izbori fiduciarah u **Dekanih**. Tu se je govorkalo, da Talijani obećuju sela i pojedine kuće, nu stalnoga nebi znao ništa kazati. Toliko mi je ipak poznato, da su ti naši uzeditolji mnogo i mnogo jada pretrpili, jer da ih je nadžupan Grizon previše za nos vodio t. j. da njim je obećivao, da će danas, da će sutra ili za koj dan doći na dogovor s talijanskimi prvaci u Kopar. Napokon njim je nadžupan Grizon dovikuo, da ima kod kuće mnogo prešnijega pesla. Medjutim je došao na red poznati Franza. Nu o njem nećemo da gubimo previše rieči, jer u koliko se je vidilo, biraći, a još manje fiduciari dekanske obćine, nehtjedoše niti čuti o njemu.

U **Dekanih** je bilo naših 11 fiduciarah izabrano **jednoglasno**. Na biralište došlo je **samo** 17 birača! Iz toga se vidi, da narod za svoje probitke malo mari. To je žalostno. Nek promisle naši prvaci iz dekanske obćine, koliko je tu bilo pogiboji, da su naši protivnici dovelli dvadesetak do trideset kupljenih birača, a to je žalibože u sadašnjih okolnostih lahko učiniti. Dodaše naši prvaci ispridavaju se i tješe njekoja naša strašivica ili psalmista tim, da oni drže uvlek u reservi dovoljan broj birača. Al da slučajno sakasno reserve prispjeti na biralište, bitka je sramotno izgubljena.

Dne 5. i 6. junija obavljali su se izbori 22 fiduciarah u **Bunetu**. O tih izborih bilo je već govora u Vašem cienjenom listu. Potankosti, opisode sbivše se tokom izbora, lukavo i zlobno manevre naših krutih protivnikah, javili Vam ondašnji naši prvaci. Poznato je i nam na Koparšćini, da su se naši protivnici mnogo iztrošili i namudili osobito zadnja dva dana i dvie noći i to sve uzalud. Ja njim je svoga srca žalim, da tako dino i unapried jer inače bi naši seljaci opet zaspali, jer je u borbi pravi život. Uz sve njihove strašne agitacije, uz sav veliki napor i silno troškove naši su ogromnom većinom slavno pobjedili. Slava našim dičnim prvakom, poštenim i probudjenim seljakom Buzetske obćine.

Dne 6. junija bralo se je 4 fiduciara na izvanjsku koparsku podobćinu Lazaret. Preko 350 birača, što iz Lazareta, što iz grada Kopra, imaju pravo birati 4 fiduciaro. Bilo mi je rečeno, da je od tih preko stotine Koprana uneseno u listinu podobćine Lazaret.a, jer da ti gradjani posjeduju zemljišta u Lazaretu i u Risanu. Dakako, da oni po zakonu nemogu imati pravo glasa u gradu, nego ako se podkrade ime kojega birača, onomu koj zastavlja izborne listine. U tom slučaju mogli bi glasovati njekoji Koprani dva, tri ili dak četiri puta, jer mnogi koparski plemići i neplemići posjeduju zemljišta i u pomjanskoj, dekanskoj i miljskoj obćini. Dodim u gradu imaju samo kuću, gnojište jednoga ili dva furlanska magarca, po jedno krmče istarske ili štajerske pasmine. Naši seljaci iz podobćine Lazareta nisu se bili do sada još nikada pokazali pri državnih ili pokrajinskih izborih. Ovaj put su slučajno saznali jedan ili dva dana prije izborah t. j. dne 4. junija, da će biti izbori u Kopru i to u ime njihovo podobćine. Njekolicina javi to svojim znancem, to se dogovore, da idu i oni u Kopar, da vide o čemu se radi. I sbilja, nabralo se je njih preko 40, te se uputo svi zajedno na biralište. Mili čitatelju, da si vidio koparsko Talijančiće, plemenito i neplemenito bezposlico kako su se bili prestrašili i kako su se vrtili na trgu pred kavanom „Loggia" čim su opazili Lazaretske „čavke", nebiš znao bili se smijao ili čudjo tim krnjelskim kukavicam.

Kad su naši ušli u izbornu dvoranu, tu je bilo sakupljeno izborno povjerenstvo i njekoliko koparskih gradjana, koji da imaju pravo glasu u podobćini Lazaretu. Čim su se naši pokazali u izbornoj dvorani i čim je koparski načelnik i predsjednik povjerenstva opazio među seljaci župnika Lazareta g. K. napisalo se njekoliko listića i slalo se je na sve strane po gradu obćinske sluge, pisaro, dijurnisto i policijoto, da traže birače i da ih dovedu odmah u izbornu dvoranu. Mnogim našim nisu dali glasovati, jer da tobože nisu uneseni u izborne listine, a drugim, jer da nisu jasno upisani u izbornih listinah itd. Prvi su njim ljutito odgovarali: a sada me nenadjete u listinah, ali kad je platiti obćinske namete, onda me znate naći. Drugi njim pako srdito predbacivali: tko je od nas sastavio izborne listine ja ili vi? Ako ste me krivo i nejasno upisali to je Vaše zlobno djelo. Župnik iz Lazareta g. K. bijaše uvriodjen u izbornoj dvorani od njekoga drzovitoga a gladnoga doktora. Govorilo se je, da će napomenuti g. župnik tužiti sudu toga bezobrazna suhonju, ali nebi znao kazati, da li je to učinio.

Naši, akoprem su podlegli za par glasova, ipak vratili su se kući zadovoljni, jer kako su se njekoji izrazili, pokazali su, da su živi i da su kadri i oni Talijanom zadati strahe.

U drugom dopisu javit ću Vam potanko kako su se obavili izbori 12 fiduciarah u Pomjanu.

Pogled po svietu.

Trst, dne 14. augusta 1889.

Austro-Ugarska: Nj. Vel. naš cesar i kralj odputovao je u ponedeljak u 9 sati posebnim vlakom u Berlin; na kolodvoru nije bilo službenog oprostaja i to na vlastitu želju Nj. Vel. Putem bio je cesar svuda srdačno pozdravljen, osobito na prolazku preko Češke, gdje se je cesaru pridružio nadvojvoda Fran Ferdinand. U Niedersedlitzu bio je cesar na kolodvoru dočekan po saksonskom kralju i princih Jurju, Ivanu Jurju i Miroslavu Augustu te najsrdačnije pozdravljen. U gorskom dvoru Pillnitzu, gdje su kraljica saksonska i princezinja Matilda visoku gospodu dočekale i pozdravile, bio je priredjen doručak za Njegovo Veličanstvo cesara i nadvojvodu Franа Ferdinanda, kao i za njihovu pratnju. Ulaz u Berlin bio je izvanredno svečan i srdačan; na kolodvoru dočekao je cesara njemački cesar i princ Henrik sa svimi civilnimi i vojničkimi najvišimi dostojanstvenici. Poslije pozdrava dvajuh cesara pružio je naš cesar ruku knezu Bismarku, a po tom pregledao je počastnu satniju. Pred kočijami u kojih se je vozilo Nj. Veličanstvo sa njemačkim cesarom, jahao je odjel konjaništva, a tako isto i za kočijami u kojih se je vozio nadvojvoda Fran Ferdinand; poslije su slijedile kočije pojedinih dostojanstvenikah. Cielim putem od kolodvora do dvora živo je pozdravljalo visoko gosto nebrojeno množtvo i vojska. U 6 sati posjetio je cesar caricu-udovu Augustu. Kod svečanog objeda nije se nikomu nazdravljalo.

U utorak prisustvovao je naš cesar vojničkoj smotri, koja je sjajno izpala, a po tom obdržavao se je svečani dienour, kojemu su bili pozvani svi princi, njemački i najviši dostojanstvenici. Njemački cesar nazdravio je svomu visokomu gostu i savezniku, te austrijskoj hrabroj vojski. Nj. Veličanstvo se je zahvalilo na napitnici i izreklo nadu, da će sporazumak saveznikah očuvati njihovim narodom i cielој Europi željeni mir.

U Hinterbrühlu kod Beča umro je u subotu dne 10. ov. mj. ministar za Hrvatsku Koloman pl. Bedeković, rodom iz Hrvatske. Bio je one vrsti ljudi u banovini, koji su podvrženi uplivu Magjarah i koji nebiraju sredstva samo da posluže svojim gospodarom.

«Hrvatska» glasilo stranke prava počela je opet izlaziti, pošto je sudbeni stol odbio molbu državnoga odvjetničtva, da potvrdi po njemu izdan nalog obustave lista. Vlastnik «Hrvatske» podigao je parnicu proti toj oblasti, radi nanešenu mu štete. Isti list priobćuje u brojevih 158. i 159. zanimiv razgovor odličnoga Hrvata Frana Folnegovića sa pok. vojskovodjom barunom Josipom Filipovićem; taj razgovor pretresuje današnje stanje u Hrvatskoj.

Dne 10 ov mj. zaključeno je zasjedanje dalmatinskoga sabora sa siednicom, koja je trajala osim 9 satih. U ovom zasjedanju dalm. sabora razpravljalo se je o vrlo važnih stvarih. Više zastupnikah izreklo je želju, da se pospieši ujedinjenje s Hrvatskom, jer da je to važna točka njihovoga programa.

Srbija: Novice javljaju, da će se kraljica Natalija sastati sa svojim sinom kraljem Aleksandrom u Besarabiji, u kući svoje tetke kneginje Morussi.

Bugarska: Novine javljaju, da je ministar Stambulov izdao nalog na prefekte, neka paze, da se narod odviše ne pača pitanjem nezavisnosti kneževine. Dakle se i tamo opet nešto mješa. Doduše službeni brzojavi javljaju, da vlada posvud mir i red, i da se pripravljaju svečano proslaviti godišnjicu nastupa vladanja princa Coburga.

Rusija: Zadnji put smo javili, da se je dne 7. ov. mj. vjenčao veliki knez Petar Nikolajević sa crnogorskom knjeginjicom Milicom. Drugi dan javio je brzojav, da se je mladja hćer crnogorskoga kneza Stona zaručila sa vojvodom Lauchtenbergom-Romanovim, koji je takodjer član ruske carske porodice. Ovo su svakako neugodne viesti za protivnike Slavena, a posebno za njihove princezinje, koje su time ženitbami prikraćene.

Ruski listovi napadaju na Tursku radi uprave na Kreti, te izjavljuju, da bi se već jednom morala Europa pobrinuti, da se barbarske Turske uputi, kako mora sa svojimi kršćanskimi podanici postupati.

Francezka: Senat se je sastao kao vrhovno sudište, da sudi Boulangeru. Njekoji članovi senata, njih 55 na broju, predložili su, da se senat izjavi nekompetentnim. Taj je predlog bio odbijen, te su sjednice nastavljene. Desnica je zaključila, da neće u raspravu utjecati. Svakako se već predvidja, da će Boulanger i drugovi mu biti osudjeni.

Italija: Znamenit borioc u talijanskoj borbi za sjedinjenje, Kairoli, umro je kao talijanski ministar izvanjskih poslah. U svojoj domovini bio je vrlo štovan i oljubljen, što posvjedočuje njegov pogreb, kod kojega je bio zastupan kralj po svojem bratu, a prisustvovali su skoro svi ministri te množtvo naroda.

Turska: Kako javljaju brzojavi iz Carigrada, predao je ruski poslanik Nelidov visokoj porti notu, u kojoj ističe, da su ruski podanici na Kreti u pogibelji, te moli, da se shodno napravi i za njihovu sigurnost poskrbi. Ta i grčka nota, da je visoku portu vrlo uzrujala, a po gotovo zadnje dane, kada su brzojavi najavili nova umorstva kršćanah, počinjena od Muhamedanaca.

Vuk. Ki vrag jih liže?

Polj. A ti, zač govoriš, da nisi Hrvat; a ki ni v' Istro Hrvat, on je Talijan.

Vuk. Ja nisan ni jedno ni drugo; ja sam Ustrijak, pak Bog!

Polj. Pravo je, mi smo Ustrijaki suditi ili podanici, a još ću ti reć kako i sam znaš, da mi smo se po svem Moreteranije i po levantu **Imperiali** zvali i dan danas stari ljudi na Malto, na Lingorno i drugde, nas **Imperiali** zovu; ali to ne paši nam, da smo po narodnosti i po jeziku Hrvati.

Vuk. Pak je onoh istoćih kapitani, ki govoro, da mi nismo Hrvati.

Polj. Ja, ali oni nemisle svojon glavom, oni su ju stavili a doznrmo, a gospoda poročka za njih misle. Znaš Vuče, u vrome Kremlje kada smo va Marsilje bili, onda je jedna Rečkinja u kafe **Imporial** kantala hrvatske pjesme, a kada bi pak počela: „Još Hrvatska ni propala" onda je bilo pleskanja brez pristanku, kako da će kuća dolo pasti; ti znaš, da one nisu Francezi pleskali nego baš mi; jer svaki čovek se najveć razveseli, kada va tujem mestu čuje pjesmu u svom jeziku; vidol si i ti Vuče, da u mnogo prigodah pred svetom smo se pokazali, da smo Hrvati svi ovuda.

(Konac sliedi).

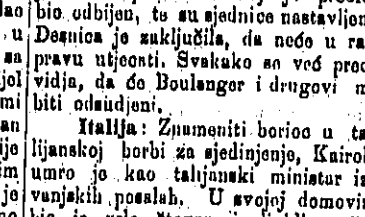

Franina i Jurina

Fr. Dobro jutro!

Jur. Ča to, ča to, dobro jutro; bojorno al magar gut morgen, se reče.

Fr. Od kada tako i kade?

Jur. Na Voloskem, potlej Guštin iliriski pozabil.

Fr. Tako, kako se s' Katetom pogovara?

Jur. Pomalo, da svaki nečuje.

Fr. Ala, tako mu merita zakantat: majo libor Augustin — alee ist hin, hin.

Jur. Slobodno, iz sega grla.

* * *

Fr. Si morda i ti čul, kako se žminjski fabrikant domaće pijače, smešni Manlio ponuja va poreškoj babi, da bi rad moj munjane va špital, zač da mu va glavi jedno kolo fali.?

Jur. Ter je takovih još va Žminje.

Fr. Su, barem oni njegovi prijatelji, ki se s mrtvimi poruguju, ter se s mrtvačkimi kosti na cimiteru igraju.

Jur. Bi trebe junti pisat, da jih spravi va ludnicu al špital za ponorele.

Fr. Aj ne, lego va Kopar al Gradišku.

Jur. Tu bi se zlečili, bi.

Progonjenomu pobratimu.

Ti plačeš, brate, kâ da hoćeš mrieti,
Što velji jadi kidaju ti grud,
Iz duše uzdah za uzdahom leti
Ko zlotvor da ti sprema skončaj hud. —

Na tebe crna klevreta se dižo,
I žuta zavist ostri jezik svoj,
Raménim tvojim teške spreme križo
Prievarstvo, laž i pakla — ini roj. —

Poštenju tvomu rugaju se javno
I blatom čist ti oskvrnjuju glas,
U dubok ponor hoće s tebom ravno
Na vieke proxren da izumreš vas. —

To za to čine što ljubiš latinu,
Što bledniš s oči brišeš suza tiek —
Za drugu što si izabra vrlinu,
I dobrim djelim sav iskitio vlek.

Nepladi dragi — svoje stišaj jade i
Odkada ovaj obasteji sviet.
Golubica svog kraguja imanje,
Bodljivo trnje najdivnji cviet.

Pred svietlom sunuljaga bježi,
Slavujev gavran nepojimlje poj —
To duboko si u srcu uvriežil.
I miran budi dragi brate moj! —.

A. K.

Različite viesti.

Rodjendan Njeg. Veličanstva cesara i kralja Franja Josipa I. proslaviti će se po običaju i ove godine svečano dne 17. i 18. t. m. u svih krajovih Austro-Ugarske. U Trstu pripravljaju patrijotična družtva u predvečerje rodjendana t. g. 17. t. m. svečani obhod po gradu. Mi smo stalni, da će naš narod gdjegod ga imade pod sjajnim žezlom Njeg. Veličanstva podići k prestolju Svevišnjega tople molbe za dragocjeni život premilostivoga vladara i svo Njegovo vladalačko obitelji.

Imenovanja. C. kr. kotarski kapetan kod namjestničtva u Trstu g. barun Conrad imenovan je namjestničkim savjetnikom. — Njeg. Veličanstvo imenovalo je predsjednikom goričkoga zemaljskoga sabora g. grofa Coroninl-a, a podpredsjednikom g. viteza Tonklja.

G. Fran Dulcnc, šumski komesar u Pazinu, imenovan je šumskim nadkomesarom.

Zaplienа. Zadnji broj naše drugarice „Edinosti" bijaše zaplienjen radi članka „Radi jednoga glasa" što no ga je u provodu protiskala iz zadnjega broja „Il Diritto Croato" i u kojem se je raspravljalo o presv. biskupu Flappu kao kandidatu za predsjednika zemaljskoga sabora u Poreču, i o njegovom postupanju sa našimi svećenici. Radi kratkoće vremena nije izašlo drugo izdanje.

Diocezanska viest. G. Ivan Slavec prefekt u biskupskom konviktu u Trstu imenovan je kapelanom na Obćini.

Zahvalio se na zastupničtvu. U talijanskih novinah Istre i Trsta čitamo, da se je zahvalio na zastupničtvu na zemaljskom saboru u Poreču c. kr. kotarski kapetan u Pazinu g. Simzig, koji bijaše kod zadnjih zemaljskih izbora izabran za gradove Pazin, Labin i Plomin. Neznamo što je gosp. Simziga prinukalo na taj korak, no držimo, da se je on na nj odozgo uplivalo il da je podlegao terorizmu, kojim vladaju naši narodni protivnici u Istri. Bilo jedno il drugo, mi takva koraka nemožemo nikako odobriti.

† **Koloman Bedeković** hrvatski ministar umro je prošlog četvrtka po kratkoj bolesti u 71. godini života. Pokojni Bedeković bijaše potomak stare hrvatske plemićke obitelji, a sam igrao je kao bivši hrvatski ban i naposlenji ministar važnu ulogu u novijoj hrvatskoj povieseti. Narod hrvatski nelije suze sažalnice za pokojnikom jer se nije nikada odlučno zauzimao za interese svoje domovine, puštajuć Madjarom — koji su ga veoma cienili — da rade s hrvatskim narodom kako njim se je ćudilo.

Godišnjica blagoslovjenja zastave „Delalskoga podpornoga družtva" u Trstu proslaviti će se i ljetos svečano. Dne 25. t. mj. biti će u jutro u 8 sati pjevana sv. misa kod sv. Antona, kod koje će prisustvati družtvo sa zastavom i glasbom. Poslije podne biti će družtvena veselica na vrtu „Al Mondo nuovo". Upozorujemo već sada Slavene Trsta i okolice na tu svečanost, kojoj su predhodnice služile vazda na čast Slavenstva u Trstu.

Iz sv. Martina kod Buzeta piše nam prijatelj: Na dan izbora zastupnika na poredki sabor za istarske gradove sudjelovahu naši izborničl kod samoga izbora u tolikom broju kao nikada do tada. Hrvatskih glasova bijaše u Buzetu 80, a talijanskih jedva 30. Čim je stigla brzojavna viest iz Isole i Miljah, da su Talijanaši predobili t. j. da je izabran onaj, koji je bio do sada u poredkom saboru, prije i poslije bjednicali s našimi zastupnici, a inače glasovno i radio s Talijani i za Talijane, skočiše buzetski šarenjaci na lahke noge te počeše urlikati od radosti i pucati puškami kao da streljaju na seoske lisice. Mi sv. Martinci sakupismo se u našem selu, te premda podlegosmo Isoli i Miljam, bijasmo zadovoljni, što smo buzetske šarenjake sjajno pobili. U našem selu zagrmiše mužari, a na večer planuše krijesovi po svoj okolici kao na dan najvećeg veselja. Poredka „baba" dudila se tomu našemu veselju neholedi priznati, da smo protivnike u Buzetu junački potukli. Doplsnik „babin" spočitava nam siromaštvo, te da smo skoro svi zadušeni buzetskoj gospodi (?!), nu on se ljuto vara, jer mi nedugujemo tobožnjoj gospodi, ništa, pošto nelmadu ni sami ništa, dočim su svi do grla zadušeni kod poredke banke. Mi nismo doduše bogatasi, al nismo niti gladuši kano većina tobožnje buzetske gospode, koja pod visokim klobukom i dugim kaputom sakriva svoju sirotinju i golotinju.

U Buzetu imade toliko biede i nevolje kano u malo kojem istarskom gradiću, pa još se nadje drnovitih plekara, koji se usudjuju nam predbacivati siromaštvo. Buzetski prosjaci, propala gospoda dolazo nam danomice na vrata, te su sretni ako mogu napuniti prazan želudac komadom kruha ili polenta.

Mutite dakle propala gospodo pred svojimi ratl, a kad budete doma gotovi, tad dodjite pred tudja pomoćnti i čestiti.

Iz Boljuna pišu nam 10. t. mj. (Još o izboru fiducijara). Javio Vam se obćini doplsnik odavle, da Vam priloži uspjeh izbora fiduciara u ovoj obćini. K onom izvieštaju izvolite, g. urednlče, dodati još sliedeće: Šesterica izabranih fiduciara pripadala je šarenjačkoj ili talijanskoj stranci, premda oni no noso niti imena talijanskog, nit su po rodu ni po ničem u bliznji sa Talijani. Nekoji od njih nenaziju ni rieči talijanski, a kamo li da su Talijani. Zabilježiti treba, da ovi izabrani mal no svi bijahu polivaljeni u broju 22. „Naše Sloge" o. g. da su tobože narodnjaci. Ali g. doplsnik se vrh Učke nije dobro pogodio svojim dalekozorom kad je ono pisao, ili jih nije prije poznao. Nekoji od ovih ponioli se muški proti drugim, koji su se bili usudili govoriti, da su dobili po 10 for. kad su bili pozvani na dogovor u Pazin pred zadnjimi izbori za carovinsko vieće. Sada ćujte, što se je dogodilo za ovaj izbor fiducijara boljunskih. Dne 13. junija u večer dovezoše vox vina u Boljun u Patajovu kuću, reoto Šupljinovu i do 15 for. hleba, valjda iz Dašćino i Gradinja, jer se krasotice u gradu Boljunu ne dostoje kruh peći za prodaju, a tim manje za „ćavec" prodano.

Ponedeljak duhovski su po Boršu Ivo i Miško Cigani letili i ponujali staru kobiletinu, grbavu i šopastu, koja da je kao stvorena za šarenjake i prodance. Ali poštoni i čestiti Boručani, kad su vidjeli tu nesnagu, pograbiše kamenje i opsovali to otjerali gnjusno ciganu i njihovu mrcinu. Na dan izbora 14. istoga mjeseca došao je u Boljun liepi broj birača sa obiju strana. Protivnički prvaci pokazali svojim pristašem i prodancem blagovaliće, gdje bijaše kruh i vino, a valjda i plemenito blago, koje su odtjerali Boručani; a onda hajde da se natrpaju pak glasuju za „fiorina". Spomenuti valja i to, da Martin Mećar iz Dreviša i Frane Škapulin iz Pazina nisu bili nikada kod obćinskih izbora u Boljunu, a 14. došla su obojica. Jedan iz G. golom glavom i kosmatom bradom nije štedio onog liepog dana, koji je bio krasan za nagračat kukuruz. Moguće, da bi bio i on rado okusili ciganske divljetine. Nu i obećani „fiorin" nije žalio novca ni truda, a valjda nije cielu noć usnuo, jer se je nalazio u Boljunu na dan izbora prije izlaza sunca i cioli dan diolio cigare svako vrsti, sa svakim se rukovao i kumio. Svatko kaže, da nije došao glavom sam „fiorin", da se nebi bili dali prodati makar još gladniji.

Sprovod baruna Josipa Filipovića. Sprovod pokojnog FZM. baruna Filipovića obavljen je prošlog petka izvanrednim sudjelovanjem svih slojeva prazkoga pučanstva. Učestvovala je sva pražka posada, mnoge vojničke deputacije i drugi. Sve ulice, kroz koje je sprovod išao, bile su plinom razsvietljene. U 3/4 2 poslije podne stigao je namjestnik barun Kraus sa zastupnikom Njegova Veličanstva pobočnikom Bolfrasom, te ih je primio u kući žalosti pokojnikov brat. Još se bijahu sabrali generali, članovi plemstva i duhovničtva i gradsko zastupstvo. U 2 sata došao je kardinal grof Schönborn u pratnji sjajne asistencije, te je obavio crkvenl obred. Iza lieša išao je pokojnikov brat FZM. Franjo Filipović to obitelji Jošlaon, iz koje potiče udova, zatim satnik Filipović i drugi. U povorci išli su zemaljski maršal knez Lobković sa zastupnici Zeithammerom i Jeršabekom, namjestnik barun Kraus sa svemukupnim članovičtvom sudova, namjestničtva i svih ostalih oblasti, plemstvo kraljevina Češke, u obće svi vojnički zapovjednici Češke sa generali, koji su iz vana došli. Nadalje su sudjelovale mnoge deputacije raznih čeških gradova. Sprovod je vodio podmaršal Woickard obkoljen sa generalnimi štopom. Zatim su išle pukovnije 28. i 88., zatim čete zdravstvenog i ženijskog odiola, onda su došli praški invalidi, a zatim dvoja kola vienaca. Bilo je preko 120 vienaca. Redovi pokojnoga bili su položeni na tri jastuka. Iza vojničkih pogrebnih kola, pred kojimi je jašio vitez u oklopu, sliedile su nobrojene deputacije i nepregledno mnoštvo svieta. Na koncu sprovoda išlo je opet više pukovnija, konjaničtvo i topničtvo. U sprovodu vodili su i konja pokojnikova. — Udovica pokojnoga nije mogla sudjelovati kod sprovoda, a kćeri njegove dočekalo su mrtvo tielo pred grobljem. Na groblju odigrala je vojnička glazba skladbu „Siegfriedova smrt" iz Wagnerove opere: „Götterdämmerung". Kad je lieš spušten u grobnicu, pucalo je vojničtvo tako, da je jedan bataljun drugi izmjenjivao, a topničtvo opalilo je 24 hitca. Sprovod je trajao preko 3 sata. Među vienci bio je i jedan od grada Sarajeva „Svomu prvomu znđastnomu gradjaninu" i od gdje. Paulino Plsačić Ilišanovićke.

Tri slovenske svečanosti. U taku od 8 dana proslavila su naša braća u Kranjskoj i Štajarskoj tri krasno svečanosti, koje pokazuju kako srndu oni članiti i štovati svoje narodne velikane i kako njim laži na srcu svaki narodni napredak. Prošlo nedelje sastala se u Celovcu sva pjevačka družtva Štajarske, to priredilo sjajan upravo koncert, kojemu prisustvovahu družtva i pojedinci iz Štajerske, Koruške Kranjske i Primorja. Od koliko su važnosti takovi sastanci po narodni život — osobito ondje, gdje narodu prieti pogibelj odnarodjenja, lahko će svatko i sam pojmiti.

Dne 8. t. mj. obdržavala se godišnja glavna skupščina družbe „sv. Cirila i Metoda" kod divnog bledskog jezera. I tuj se sastao iz slovenskih pokrajina cviet slovenske inteligencije, koja pojmi i uvažuje plemenito nastojanje naše blagotvorne družbe „sv. Cirila i Metoda". Dosadašnji rad toga družtva, osobito na granicah po jedinih slavenskih pokrajinah, gdje nastoje Talijani il Niemci odnaroditi našu djećicu, jest tako svestran i blagotvoran, da ga svaki rodoljub mora iskreno i požrtvovno podupriti. Družtvo to podupire u Štajerskoj, Koruškoj i Primorju narodno školstvo ustrajanjem otročjih zabavišćah i pučkih škola, a gdje treba, pritiče družtvom i obćinam novčanimi srodstvi u pomoć, da grade i dogradjuju škole.

Treća svečanost obavila se u nedelju u Velikih Lašćah na Dolenjskom, gdje bijaše odkrit spomenik velikomu slovenskomu piscu i pjesniku pok. Franu Levstiku. Kod svečanosti bijahu i tuj zastupani Slovenci mnogobrojno iz svih slovenskih pokrajinah, da izkažu počast svomu duševnomu velikanu i da se dogovore i okriepe za dalnji zajednički rad na čast i spas slovenskoga naroda.

Povjerenik „Matice Hrvatske" u Kastvu g. Mirko Jelušić želi, da upozorimo naše čitatelje u Liburniji, da je „Matičine" knjige primio i svim članovom razaslao. On imade još knjiga „Matičinih" pa ako bi iste tkogod želio imati, neka se potrudi do Kastva, il neka piše g. povjereniku.

Kako se „baba" srdi. U zadnjem broju poredkog listića nalazimo člančić, u kojem govori o programu hrvatske gimnazije na Rieci za god. 1888—89. Bodo ju mutne oči veliki broj učenčo se mladeži na onoj gimnaziji, osobito puko broj naših mladića iz Istre i kvarnerskih otoka, koji da će biti uzgojeni u sveslavenskom duhu (čitaj: da neće biti buntovnici il irredentisti). Nije njoj jadnoj pravo ni to, što nekoji od naših 74 mladića uživaju štipendije i podpore od fundacijah, družtva i pojedinaca, jer bi to svo dobro došlo onim talijanskim mladićem, koji kad bi morali pod pušku da zadovolje zakonu i državi, oni bježe u blaženu zemlju, da tuj pokažu svojo austrijsko (!?) rodoljublje i poznato talijansko junačtvo.

Nerazbljaj si glavo dična „babo" što će biti s naše mladeži kad svrši hrvatsku gimnaziju il kad stupi u javni život, jer to na tebe no spada, no toliko znaj, da će oni misliti i raditi, gdjegod bili, za dobro svoga naroda i da će ostati njemu vjerni sinovi i odani podanici naše slavne dinastije.

Hrvatski tamburaški zbor „Markura" u Insbrucku. List „Insbrucker Tagblatt" od 7. t. mj. piše: „Slnočnom koncertu tamburaškog zbora hrvatskoga trgovačkoga družtva „Morkura" iz Zagreba u „Habsburgerhofu" izvješćuju nam, da je osobito od stranaca bio mnogobrojno posjećen. Tamburaški je zbor originalan, i divan bijaše sklad onih osobitih instrumenata. „Tu nismo slušali", nastavlja naš izvjestitelj oduševljeno, „nezgrapnu i bučnu ciganšku bandu, već blagozvučno akorde najfininijih nnuanca. Ovi se osobito opažaju u hrvatskih narodnih plesovih i potpourlu iz opere „Faust". Mladi umjetnici, koji danas putuju u Paris, odlikovani su obilnim povladjivanjem za svoje vrlo točno produkcije.

„Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri" uplatili su članovi utemeljitelji i prinosnici od mjeseca marča i to: Hrv. akad. lit. zabavno družtvo „Hrvatska" u Gradcu for. 45. — Utemeljitelji: Dr. Amruš, zastupnik na saboru u Zagrebu for. 25. Šoltar Andrija, župnik u Klani for. 25. Kundić Mato u Franolići isplatio utemeljitaljnu svotu sa for. 5. — Prinosnici: Povjerenik Mato Mandić u Trstu sakupio od sliedećeg gg.: Sancin J., župnik for. 2. Sokolić Gaudenolj, Norezino for. 1. Podroka Anto, Zagreb for. 1. Kanto Mate, Sožana for. 1. Gršković M., Trst for. 1. Bonigar A., Marćana for. 1. Smak Jakov, Ližnjan for. 1. Gojtan Josip, Novaki f. 1. Vlah Vjek., Trst 80 nvč. Tuhtan Anto, Treviž 50 nvč. Antonac Angjeo, Trst 80 novč. Frankula Franjo, Trst 80 nvč. Našinović Pavao, Čupić for. 1. — Povjerenik Rajmund Jelušić sakupio od sliedećih: Pajalić Niko, Borseč 1 for., Skender Matilda for. 1. Rosović Marjan 50 nvč. Rubinić Marija 50 nvč. Maurović Josip 80 nvč. Barković Juraj Šoškić 60 nvč. svi u Borsoću. Iskra Antun u Kopru for. 1. Diminić Mato, Labinj for. 1. Micotić Antun, Roč 1 for. 50 novč. Buljavac Antun, Kopar 50 nvč. Sarčon Ivan, Sarčoni 40 nvč. Bovk Bogoljub, Rieka for. 1. Čioti Dragutin na Rioki 50 nvč. Čioti Marija u Gorici 50 nvč. Lorencin Antun, Premantura for. 1. Stihović Josip, Lindar for. 1. Mavar Franjo, Jurčići 50 novč. Zec Antun, Borzac 50 novč. Ujčić Antun, Pazin 50 novč. Urpani Ivan u Ilrcljinu za 6 godina for. 5. Iskra Mato, Lisac for. 1. Mužina Miho, Bell for. 1. Kraljić Ivo, Bell fr. 1. Vinodolac Marija, Bell 80 nvč. Pipan Ivan, Lovran for. 1. Calochiera Josip, Lovran 50 nvč. Luznik Jakov, Klana 2 for. Marčolja Franjo, Klana for. 1. Turčinović Antun, Sv. Potar 50 nvč. — Rodoljubi u Mošćenicah i Brseću sakupiše do sada malo po malo svotu od 36 for, koju priposlaše odboru „Bratovšćine", da ju upiše kao glavnicu posebnu pod imenom „Stipendija Dobrila" kod „Bratovšćine hrv. ljudi u Istri" pozivajuć k toj plemenitoj svrhi ostale rodoljube.

Program za gospodarsku i šumarsku te gospodarsko-obrtnu okružnu izložbu u Osieku od 20. septembra do 22. oktobra 1889. — 20. septembra, prije podne svečano otvorenje, koje će visoki pokrovitelj izložbe, njeg. preuzvišenost ban Dragutin Khuen-Héderváry obaviti. — 22. septembra. Početak djelovanja obće porote. — 22., 23. i 24. septembra. Natjecanje za mlatila, sjećkarice i trobila. — 25., 26. i 27. septembra. Izložba konja. Na iste dane odredjena je po visokom c. kr. zajedničkom ministarstvu rata nabava konja za vojničtvo. — 26. septembra. Nagradjivanje konja odredjeno po visokoj kr. hrv.-slav.-dalm. zemalj. vladi. — 27. septembra Natjecanje u podkivanju. — 1., 2. i 3. oktobra. Izložba rogate marve pripadne

užitne i tovljene. — 5. oktobra. Natjecanje za plugove i u oranju. — 8., 9. i 10. oktobra. Izložba svinja, ovaca i koza za razplod i tov. — 10. do 15. oktobra. Izložba peradi. — 15. oktobra. Proglašenje zaključaka obće poroto. — 16. do 22. oktobra. Izložba voća i povrća. — 22. oktobra. Zaključak izložbe.

Eksekutivni odbor.

Posredna korist pčelarstva. Svatko znade, da je posredna korist pčelarstva vrlo velika; nu još veća je neposredna korist. Čmrčić naime pčela na cvietu, nehotice pri tom otrese cvietni prašak, te ovaj padne u čašku u plodnicu. Ima mnogo bilina, koje samo pčelam imadu zahvaliti svoju plodovitost. Nu još više vriede pčele, što svojimi razgranjenimi dlačicami mnoštvu cvietnih prašaka sa jednog cvieta na drugi prenašaju i ovdje onim praškom oplodjuju plodne onog cvieta.

Američka loza u Francezkoj. Veliki prihod, što ga je dala prošlogodišnja berba, a osobito rezultati, što su polučeni cieplienjem francezke loze na američku, silno nukaju na dalnje uzgajanje te loze. Povodom toga mnogo se traži oplemenjena američka loza, kojoj je ciena znatno poskočila. Razno francezko vrsti, ucieplјene na američku lozu, i to na Ripariju i Jacquez, poludile su cienu od 600—626 franaka, a oplemenjena Soloulu 325—375 franaka po 1000 komada.

Književnost.

Sa zahvalnošću primismo sliedeće knjige, koje preporučamo našim čitateljem.

1. Vojna i mir, roman od L. Tolstoja. S ruskoga preveo August Hrambašić. Naklada i tisak Scholza i Kralja u Zagrebu; svezak 18 i 24.

Ovoga krasnoga romana izađi će u svemu 25 svezaka, a svaki svezak od 4 tiskana arka. Predplata za 10 svezaka iznosi samo 2 for.

2. Mandlon, napisao Jules Sandeau, preveo Josip Prigl. Ovo djelo ovjenčala je Francezka akademija. Dobiva se u Zagrebu kod Scholza i Kralja.

3. Mala hrvatska pjesmarica. Dobiva se u uredništvu našega lista za 15 novč; 2 novč. poštarina.

* * *

Gramatika engleskoga jezika za školu i samouke, napisao Alexander Lochmer profesor kr. nautičke škole u Bakru. — Ovo je djelo namienjeno školi i svakidanjoj porabi, te je tako udešeno, da zadovoljava podpunoma školskim zahtievom, a da uz to i samouk može iz njega lakim i ugodnim načinom prilično engleski naučiti. Razdieljeno na dva dielа, sadržava ono u prvom dielu najvažnija slovničke pravila uz najobičnije rieči i rečenice, potrebite u svakidanjem životu, dočim drugi dio popunjuje i utvrđuje više sistematičnim načinom jezično gradivo prvoga dielа. Ako prvi dio može rabiti svatko, pa i ne imuć znanja slovničkoga, to i drugi ne pruža većih poteškoća, pošto jasna i točna pravila razbistruju mnogobrojni primjeri i utvrđuju raznolike vježbe.

Na kraju gramatike nalazi se nekoliko zanimivih štiva, a svemu je dodan kratak englezko-hrvatski rječnik, sadržavajući izgovor i značenje najnuždnijih rieči.

Tiskano na lijepoj hartiji i ukusno opremljeno, obuhvaća ovo djelo 20 araka osmine i 320 stranica, te mu je ciena broširanu 1 for. 80 nč.

Dopisnica uredničtva.

G. P. D. Mošćenice. Izvolite nam dokazati, da niste Vi ni Vaš g. otac radili na dokaz zemaljskih i občinskih složno i sporazumno sa najljućimi protivnici našega naroda i jezika, tad ćemo Vam vjerovati, da bijaše u našem listu možda o Vami prestrogo sudjeno; neučinite li toga, tad držimo, da nemate pora, koje bi Vas obranilo

Dopisnica upravničtva.

Platili su nadalje: M. K. Žminj za više njih for. 10.50. K. P. Gjurgjevac za II. p. 89. for. 1. K. J. Cres Boli za II. p. 89. for. 2.50. O. A. Punat isto for. 2.50. K. A. Dobrinj za dvojicu for. 3.50. Č. B. Pazin za 89. for. 5. V. F. Pazin za II. p. 89. for. 1. V. Šć. Prezid za II. p. 89. for. 2.50. „Gosp. zadruga“, Krk za 89. for. 10. B. N. Kastav za 89. for. 5. M. V. Pazin na račun f. 6. L. J. Karkavce za 89. for. 3.50. P. A. Mučići-Bergud za II. p. 89. for. 1. P. B. Višnjada za 89. for. 5. S. S. M. Močenice za II. p. 89. for. 2. M. S. Malinska za II. p. 89. for. 2.50. V. p. J. Cres za sebe i Fr. Žg. for. 7. V. A. Dobrinj za II. p. 89. for. 1. D. A. Krk for. 1. M. J. Pula za 89. for. 2. Kr. Fr. Premantura za II. p. 89. for. 2.50. D. F. Kastav za rasprodane for. 2. O. J. Pazin za II. p. 89. for. 2.50. P. M. Pula za 89. for. 2. M. M. Cres za II. p. 89. for. 2.50. Čitaonica Vrbnik za 10 br. for. 89. K. T. Silba za II. p. 89. for. 1. D. A. Čepić za I. p. 89. for. 1. P. J. Fontana 2 seljaka za II. p. 89. for. 2. Z. P. S Portule na račun 8 broja for. 1. K. Š. Tinjan za II. p. 89. for. 1. P. S. Čakovec for. 1. B. J. Boljun za 89. for. 2. Č. A. Dobrinj za II. p. 89. for. 1. Čitaonica Klanjac za 8. čet 89. for. 1.25. Čitaonica Ogulin isto for. 2.50. V. M. Rakovica do 30. septembra 89. for. 1.25. P. V. Kopar 55 novč. R. M. Bakar for. 2. J. M. Volosko za 89. for. 2. B. A. Kraljevica for. 1. P. R. Berseč f. 2. P. N. Berseč za II. p. 89. for. 2.50. P. D. Zagreb isto for. 2.50. D. V. sv. Matej za više njih for. 20. B. S. Poreč za S. i R. for. 2. P. A. Bedekovčina for. 2. P. P. Kraljevica za 5 broja for. 10. K. F. Pazin za II. p. 89. for. 2.50. V. G. Krk for. 1. Ž. F. Poljane 5 broja for. 5.50. J. dr. J. Trst 10 fran. za for. 4.75. P. E. Motovun II. p. 89 za 8 broja for. 5. Čitaonica Celje za II. p. 89. for. 2.50. P. M. Žminj za 89. for. 5. P. M. Pula za II. p. 89. for. 2.50. D. dr. J. Karlovac za II. p. 89, for. 2.50. D. M. Zvoneće for. 1. S. G. Lišnjan za 89. 3 broja for 2. Čitaonica Šibenik for. 5. K. J. Kastav za naručene do konca 89. for. 12.50. P. T. Tiesno za I. p. 89. for. 1. Brada L. Trst 2 oglasa for. 8.20. Ž. A. Zvoneće za II. p. 89. for. 2.50. F. A. Krk za 89. for. 10. K. J. Filipan za II. p. 89. for. 1. S. B. Kostajnica do 30 junija 89. for. 2.50. G. J. Pićan for. 2.50. J. Lj. Kastav for. 2.50. M. T. i Z. J. Ratulje for. 4. Z. F. Kopar do 31. decembra 88. for. 2.50. S. A. Kerbune do konca 89. for. 2.50. M. S. Ilovik for. 5. M. J. Bakar za II. p. 89. for. 1. T. J. p. J. Zdregaj do 1. julija 90. for. 2. Občina Kastav saldo oglasa for. 8. Kot. Školska vieće Pula isto for. 2. Gospod. zadruga, Kastav za 89. for. 10. F. rodbina Opatija oglas for. 1.20. P. Ijekarna Trst, oglas for. 15. S. A. kavana, Trst oglas for. 8. S. V. M Trst oglas for. 8. P. Trst oglas for. 1.20. (Konac julija 1889).

Javna zahvala.

Kad nas je tolika nesreća snašla, te nam nemila smrt ugrabila nezaboravnog supruga, dotično premilog otca našeg

Ivana Kukuljevića-Sakcinskoga,

blažile su nam pretužko naše boli toli mnogobrojna p. n. gospoda i gospođje, te razilićte slavne korporacije koli iz domovine toli iz Inostranstva, da ne možemo, premda bi to iskreno željeli, svakomu po onako zahvaliti, kako nas na to srce naše nuka. Primnažđeni smo s toga, da javno izjavimo od svu dušu naše najtopliju hvalu svakomu, koji je bio tako dobar pa nas se sjetio u pregorkih naših časovih, te nam svoje sućutno toli srdačno i toli oblino izrazio. — Hvala budi svakumu do vieka!

Zagreb, 5. kolovoza 1889.

Obitelj Kukuljević.

G. G. Piccoli-ju,
lekarničaru u Ljubljani.

Vinica na Dolenjskem, dne 12. jan. 1889.

Blagovolite mi poslati dvanajst steklenic Vaše **esence za želodec.** 4—12

Pohvalno omenjam, da je bila raba last poslanih dih steklenic izvratna. Dotiučki trudni vrat so vžival esenco s najboljšim vapehom. Neka bolnica je bila uže na smrt bolna - vsi so mislili, da mora v malo urah umreti; toda komaj je zavžila nekoliko kapljic esence, je še okrevala in čez nekoliko ur popolnoma ozdravela — med tem, da je bila poprej vsa dni še skoraj ne- smrtni postotji Esenca se tedaj zaradi njenega izvrstnega vpliva sama najbolje priporočuje.

Z odličnim spoštovanjem

Jurij Kunig, župnik.

Oglas.

Na temelju §. 15. družtvenih pravila snaziva se rodovita godišnja skupščina „Bratovšćine hrvatskih tjudi u Istri“, koja će se obdržavati u prostorijah „Narodnoga doma“ u Kastvu dne 26. agusta t. g. u 4 sata poslije podne sa sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvješćaj tajnika i blagajnika.
3. Izbor upravljajućeg odbora.
4. Izbor revizionalnog odbora.
5. Eventualni predlozi.

Odbor „Bratovšćine hrvat. ljudi u Istri“

Kastav, 7. agusta 1889.

Ante Turak,
predsjednik.

Sredstvo koje nije tajno!!!

Od 12 godina priznato kao najbolje.
Najpukovnijskog liečnika i ljzina
dra. G. Schmidta

ulje za sluh

liečі brzo i temeljito povremenu gluhost, tok ušlju, bodac ušlju i u zastarjelih opornih slučajevih. **Najtrajalje** zujenje u ušlјah, kad i slabitnih odstranjuje se odmah, što tisuće originalnih svjedočba dokazuje. Ciena bocі 3 for. — U Beču pravo sa zaštitnom markom kod liekarnika C. Hanbnera, „Engel-Apotheke“, Beč, I., ära Hof N. 6. — Glavno skladište za Hrvatsku kod ljekarnika Ede Tomaja u Zagrebu. 9—28

Lutrijski brojevi

sine 10. agusta.

Trst	36	18	64	82	27
Linc	55	31	60	63	33
Buda	8	13	70	73	40
Innsbruck	31	73	47	27	86

Javna zahvala.

Podpisani izriču ovim najerdačniju zahvalu svoj rodbini i prijateljem, koji su nas tješili u teškoj i groznoj bolesti te prigodom smrti našega nezeboravnega sina, dotično supruga i brata

Jakova.

Iskrena budi zahvala veloćastnomu g. Andriji Ščitaru, župniku, na utjehah i posjetih učinjenih prigodom njegove teške bolesti, kano što i č. g. Franu Marčinku, kapelanu u Kastvu, te gg. prijateljem iz Veprinca, koji mu nakon prerane smrti posljednju čast izkazaše, te tim našu bol ublažiti nastojahu.

Bog vam platio gospodo i prijatelji!

Klana dne 7. kolovoza 1889.

Kate udova **Laginja,**
supruga
Andre i Marija Laginja
roditelji
Mijo Laginja župnik
brat

Bez prehlade u zimsko doba svakidanja kupelj!

Hinka Pegana

poboljšana stolica za kupelj

20 14 sa i bez pudi.

U svakoj sobi za smještiti! Male prostora i vode

Pet kabala vode dostatno je za jednu kupelj.

Sa tri nvč. uglјena u 25 časakah topla kupelj.

Kakovu prednost imadu moje stolice za kupelj od emaliby i. dr. jer su najboljega materijala te ih stranke dobivaju u dvanajstoro različitih veličinah i oblicih, to je nepotrebno ovdje ponavljati. Jer imadu sve izvrstne dosadpoznate prednosti, nadalje trajalne, solidna radnja, malen dobitak, velik prodavod.

Korist ekonomične kućne kupelji jest ta obilna zdravstvena i čistoća od velike dobrote, te bi se moglo svatko pitnuti da si takovu kućnu kupelj uredi. Nadalje da je kupanje u kupališnih zavodih skopčano je samo sa svom nelagodnosti, koje i vaš i na kupališnom vremenu, dulje jer se u istih ravnodih mali prostor jenu temperaturu lakše prehladi, te se tako dje u istih kasnih kupalu i zaman bolestne osobe, što tavoljer lunata svratiše posjetioca. Da se tih neugodnosti doskoči, jest od velike koristi na potrebno, ako si pruzi Hinka Pegana poboljšanu stolicu za kupelj, koja je moguće bez muke i pomoći ma svakom prostoru sobe smjestiti. Konstrukcija tih stolicah jest tako solidna, da je isključen svaki popravak ili nabava novih, te se za to svotu jednom svoga prilikom u godini dana na korist i mogućim troškovom u kupališnih zavodih.

Podkurivanje tih stolicah za kupelj obnovi se u 25 časah, te je dostatno jednom napuniti pe, a podkuruje se sa svietiljkom (vilenjakom), bilo se tuljkom krpa vrata sobna pod odprvlja, a ako u sobi nije peći onda kroz prozor luko, da u sobi neprouzroćuje štetnog neugodnog. Kod što sobne peći nisu jako nuždne, jer se u kupelj u vrieme kupanja podkurivati. Konstrukcija tih stolicah jest tako jednostavno, da se može lata svakoga posjetiti, a u njih se mogu kupati djeca i odrasli, te za ulazi u i iz njih nije nikakova nevolja, ako si pruzi Hinka Pegana poboljšanu stolicu za kupelj, koja je moguće bez muke i pomoći na svakom prostoru sobe smjestiti. Konstrukcija tih stolicah jest tako solidna

Broj 34. U Trstu 22. agusta 1889. Godina V

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja na pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtva u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka u arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom, stoji 4 for., za seljake 3 for., na godinu. Razmjerno for. 1½ za pol godine. Tuđi carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Carintia br. 28

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Bratovšćina.

Pobožni kršćanski puk udruživao bi se prijašnjih vremena u bratovšćine, za skupne molitve i dobra djela. Silnoga imetka potiče još danas po Istri od raznih bratovšćina, a da se je duševno upravljalo onim imetkom, danas bi moglo biti po Istri više školskih kuća i vrtova i manje muke današnjemu koljenu, koje ima takove navode ustrajati.

Od duhovnoga preneslo se je bratovšćine i na posvjetne uredbe. Tako su rudari i drugi zanatnjci imali odavna svoje kase, iz kojih bi se hranili u starosti i preživili u bolesti. Tako, gdje narod nemisli samo od danas do sutra, otkrbne svaki sebi od svagdanjega zalogaja malo, pak u bolesti ima liečnika i ljekarije, u starosti nekoliko naduice il pripomo i.

Dakle, na svakoj grani životnoga stabla narodnjega može doći do toga, da se ljudi udruže radi neke misli. Današnji dan to je osobito koristno i potrebno narodom manjim, zanemaronim.

Tudji narodi okolo nas Hrvata nakupili su si kapitala i svakog blaga božjega već onda, kad su naši starji orušjem u ruki i priprostim kruščem u torbi stojali dan i noć na braniku svoje otadžbine, branoć tako i druge narode, osobito proti turskoj ili otomanskoj sili. Zato i govori uzvišeno naš pjesnik: *da bi od robstva davno u valih potonula Italija, o hrvatskih da se žalih more otomansko nerazbija.*

Tako je došlo, da je hrvatski puk u mnogih krajevih osiromašio; ali Bog je dao, da je taj puk očuvao dobar diel svoje starine, pak nešto morom nešto od prirode zemlje, pridižo se na slobodan život.

Da i hrvatskomu puku Istre bude laglje odgojiti za knjigu i nauku svoje djece, zamislili su nekoji rodoljubi pred 12, 14 godinah, da bi dobro bilo udružiti se u Bratovšćinu, koju bi pomagala siročadi, da se izkola. Mislili su na onu staru reč, koja nikad nije pofalila: *Zrno do zrna pogača, kamen do kamena palača.* Medju onimi osnovači, koji su temelje stavili tomu novomu društvu, ima jih živih, a neki su pošli Bogu na istinu. Ti Ernesto Jelušiću, nikuda dosta oplakani druže, bio si prvi medju prvimi; Ti si kako ruku u bratstvu sniježno i njegovao društvanne, dok je još slabo bilo.

Bratovšćina hrvatskih ljudi u Istri danas već ima nekoliko tisuća kapitala, a više nego li danas ima, rázširiti la je odkad obstoji medju siromašnu mladež po Istri, i mnogomu pripomogla, da je mogao dovršiti škole. —

Tukovo plemenito nastojanje dužnost je, da svi pomažemo. Za novčani dar nam žemo mnogo pitati od našega puka u Istri; tu nam se je poglavito oslouiti na svećenike, premda nam je ugodno javiti, da su se u zadnje doba i nekoji domaći trgovci liepo odužali Bratovšćini.

Danas prizivamo pomoć istarskih kmetova. Vi, i Vi jedini možete mnogo doprinesti, da nam Bratovšćina bude čvrsto, veliko društvo. Kmet nemože dati lahko u gotovom novcu, ali može svaki odkinuti nešto od onoga, što mu je dobrota Božja dala na polju.

Recimo, da se u svakom selu ili u svakoj župi (plovaniji) nadje po jedan po dva čovjeka, koji bi se pobrinuli, pak u svojih bližnjih popitali pregršt pšenice, libricu vuna, par litara vina kada se otače, i tako još štogod, premišlte koliko bi svake godine došlo novca od toko sakupljene ljetine, koja bi se onda mogla prodati medju istim pukom na licitaciju, ili drugačije. —

I crkvene milostinje po našem sudu nebi imale biti krađene, jer je namjera Bratovšćine odgoj mladosti u školah, i po zakonu to društvo dava pomoći svakomu Istrijanou, a ne pita koje su mu misli roditelji, ni on sam, dosta je, da se dobro uči i da se pristojno ponaša.

Kako svake godine, tako i ove biti će ovih dana skupština Bratovšćina u Kastvu i to dne 26. ovog mjeseca.

Puk na Kastavšćini, od koga je poteklo dobrih misli za svu Istru, imao bi i u ovom pogledu biti prvi; pak za korist cielo Istre, u ka-slavu svoju učiniti svoju, rodoljubnu dužnost. Uz pomoć duhovnih ljudi i svjestnoga učiteljstva brzo bi se vidili veliki plodovi našega gore napisanoga predloga, o kojem smo dosta puti samo malo posjednike čuli gdje govore, da bi to bilo liepo i dobro.

DOPISI.

Iz Koparšćine početkom julija. (Konac). Dne 7. junija obavljahu se izbori 12 fiduciarah u Pomnjanu. Što da kažemo o tih izborih? Prije svega valja znati, da se uprava pomnjanske občine nalazi u rukuh ljutih nam protivnikah. Mi se nečudimo tajniku pomnjanske občine, koj da je u svojoj mladosti služio pod crvenom kapicom i u crvenoj košulji, nego se, vesma, čudimo, nadžupanu Gunjaču i ostalim zastupnikom pomnjanske občine, koji su svi zgoljni slovenski seljaci — koje je slovenska mati slovenskim mlekom odgojila. Osim što je uprava pomnjanske občine, kako što rekosmo u tudjih rukuh, valja uzeti u obzir i to, da je Pomnjan u bližini koparskoga gnjezda —, odkle više ili manje upljivaju najljući naši protivnici na lahkoumne i zapuštene slovenske seljake. Spomenuti nam je i ovo, da je za cielo vrieme izborah fiduciarah koparskoga kotara boravio sad u Pomnjanu sad u Kerkavou dobro poznati poreški inžinir. Napomenuti inžinir je rodom Slaven, ima kano obično uviek što mjeriti u vrieme državnih ili pokrajinskih izborah, kao što često, putevo, mostove ili šterne. Ovoga puta mjerilo se je ili proučavalo osnovu njeke šterne, nebi znali pravo kazati, dali u Pomnjanu ili u Manjanu; zatim putove, koji vode u Truške i Marezige; napokon govorilo se je o njekom mostu preko Risana itd. Istodobno nagovaralo se je seljake u Kerkavou, Kostaboni, Pomnjanu i u Dekanskoj občini, da ako budu glasovali za juntu poreču, da će njim se učiniti i dati ovo štogod budu pitali — a one občine i podobčine, koje budu glasovalo za hrvatske ili slovenske zastupnike, da neće dobiti od junte ništa.

Uzet valja u obzir i to, da su mnogi seljaci pomnjanske občine strašno zadušeni kod koparske talijanšćadi. Da su seljaci koparske okolice ponješto bolji gospodari, morali su biti već odavna oslobodjeni od svih starih dugovah. Prije svega u blizini su velikoga grada Trsta. Parobrod putuje izmedju Kopra i Trsta tri puta na dan.

Seljaci koparske okolice nose svak dan svoje zemaljske proizvode u Trst i to vesma malim troškom. Tu su gotovi novci iz mlieka, voća, povrća, drva, vina, lotučine, ulja, slame itd., jednom riečju iz svoga što dobar i uman poljodjelac pripraviti znade.

Na žalost, moramo kazati, da u koliko slovenski seljak koparske okolice pokazuje svoju tromost, ravnodušnost i lahkoumnost u narodnom pogledu, u toliko napreduje u nečuduređju i slabom gospodarenju. Seljaci koparske okolice, koli muški toli ženske, u nepreatanom su dodiru sa gradom Koprom i Tratom. Istina Bog, da si oni, ponajviše djevojke, služe liepoga nosca, al što koristi kada neznadu cieniti vremena, što ga potrate, niti novca, što si ga zasluže. Ima takovih, koje čopo ciclo predpodne na koparskom trgu sa košarom kruha, za kojega izvade možda desetak novčića čistoga dobitka. Koliko više bi si te žene prikoristilo kod kuće, kad bi se dale na timarenje domaće životinje, osobito lotuče, ili na povrće na tako zvane melone, angurije, jagode itd. nego da gube

PODLISTAK.

Uspomene iz prošlosti.

(Konac).

U taj čas prodje cestom mimo te dvojice jedan mali crnomast čovjek, pak kako uvriedjen, istim reče: „*Neka budo ki će, ja neću*". Tada Poljanac nastavi kažuć pratom za njim.

Polj. Vidiš Vuče, onaj tvoj prijatelj obašal je svet skoro naokolo, pak kako i ti još govori, da nezna komu narodu spada; mrzi svoju narodnost, a sam prosvetli naš cesar i kralj ju spozna i štuje! Znaš ti, da je on čovečac u jednom društvu, kada smo veselo sprovoli nedolju za polnun, počel hrvatski pjevati, a ovu štrofu: „*Jedna nas je mati rodila, mlikom dojila*" sam se onda od njega naučil i sada bi on pjeval, da mu se ne čini dužnost mrziti svoj rod i dom za ugoditi Talijanom, koje je negda i bez uzroka mrzil. Vi ste Vuče obadva osiveli, a neznate ča Inglez, Francez, Talijan i drugi narodi znaju samo da počnu hodit.

Vuk. Tako ča oni kapitani i principali, ki note, da budu Hrvati, ča oni niš neznaju? Ča oni nisu naftiku študijali i libri lejili?

Polj. Negledaj ti, ča je ki študijal, leg ča zna; onem ljudem je bila najveća skrb kumplimenti delat svakomu, ki talijanski govori; njim se čini velika gloria, kada moru pred tožakon govorit talijanski, da jih nerazume; omput misle, da su duplo veći. Za znat komu narodu spadaš, ni potreba libra ni naftike; narav je pred naše oče knjigu otvorila; gledaj na svaku stranu, od Opatlje okolo sve dokle opet na nju dodješ; gledaj lovo, desno i kamo hoćeš, iđi kuda hoćeš, nećeš nać gore, brega, kuka, dola ni dolčića, koji nima hrvatsko ime; nodeš naći skoro ni ljudi, koji hrvatski ne govore osim stranca. Znamo, da je va gradićeh u istročnoj Istri, sada moda širiti talijanšćinu; oni su lane i pokion pod Učku otoli prekratit na „sinohino" ali to je artificijalno, oni to moraju delat jer su za to neki i plaćeni, ale slabo napreduju. Ono malo starih bradaši, principali i kapitani, za koh je u vrome balotacijona ona ništarija potrkovala mod Rokun i Mošćenicami, kako pravi concialastre, oni ljudi sve onako kašljuć se sile dokazat, da mi niemo Hrvati, oni mogu i moraju poslušat zapovedi od „Società politica Istriana"; ali ljudi, koji imaju malo soli u glavi, nemogu verovat, da bolo je crno i crno da je belo, a ja sve ovakov kakovoga me vidiš, ja ki nisan študijal . . .

Vuk. Kako nisi i ti va školu hodil?

Polj. Bili smo za reć pravo obadva, nis smo na tiđi više hodili nego va školu, ali za sven ton uprav znam, da ljudi koji mrzo svoj rod i jezik, kako vi drugi, oni se po sven svetu zovu hulje. Bilo tebe žal al drago.

Vuk. Nohuljaj i pusti da i ja ča rečen. Ti trebo da znaš, da gospoda govore, da mi smo Slavi Iliri dell' Imporo i kako takovim, da nam gre talijanski jezik, ale, da mi nikako Talijani niemo, si razumel?

Polj. Kl ti je to rekal?

Vuk. San čul pull Škerbić.

Polj. Trebo da čuješ i znaš, da ona gospoda, nimaju pameti ni možjani za to razumet; istina je, ima onih, ki razumoju zač nisu svi tovari, ale su uštinani, neto da spoznaju, da su na slaben puto, makar njim Učka na glavu pala.

Vuk. Veruj ti mano, da oni ljudi se jade kada njim koji reče, da su Talijani.

Polj. To ti ja verujen, ali njihova deca su počeli govoriti, da su Talijani „l'apetito vien mangiando" bi rekal Talijan. Hvala Bogu svi znamo ča je Pazin i drugi neki gradići i kako je va njih počelo, a sada neke bezposlice se nadaju trpet, a to bi valjo i ovdo pul nas bilo, lego nećo no, zač šemo njim na rop stat za sven ton, da ti litizirat, to bi se mogio opet dogodit a to se i ufam.

Vuk. Znaš ča ti je, mano je svejedno, imam ja va ča mislet, kada bude tokalo za ča votat kako me bude volja.

Polj. A ja kako te bude volja! Ti češ bit s njimi, ter ni oni slobo no votaju kako jih pamet vadi, nego kako zapoveda bradaš.

Vuk. Ča on va Lovrane?

Polj. Ti si Vuče s njimi, pak ni to neznaš, oni to jako za malo drže. Bradaš lovranski s njigovomi dipendenti spadaju svi pod onega is Voloskoga. Kako sam ti rekal, ona četiri gospoda i njihovo pripopine te votat kako će bradaš, kako su votali za dra. Martinolića tako bi i za Mugaića, da njim samo bradaš zapovo. Oni imaju slepo poverenje u njega i misle, da on ki zna koliko za njih učini, a on njigovin slugan ki s občinon vladaju kada njim on reče „Governo per Ponento Lobiccio o niente alla dritta", on je zadovoljil sebe i Poreču; leg ja moran puć, zač je već dva puta žinkal. Bog Vuče, ufam se, da ćemo se još pogovorit ovako.

Vuk. Pak neka Bog da, ću još ča ćut.

Ova se dva pobratima pozdrave, jedan je išao put parobroda, a drugi išao po k moru, mislim da se ribarstvom bavi; nebim žalio ćut još ona dva mornara popul nas bilo, lego nećo no, zač šemo njim na rop stat za sven ton, da ti litizirat, to bi se mogio opet dogodit a to se i ufam.

Nimrod.

cielt dan pečenjem i prodavanjem kruha iz-brašna, koje kupuju u gradu za priličnu skupi novac. Mogućo, da se varamo — ali bojimo se, da ta njihova industrija ne naplaćuje njihov trud.

Osobito žene, a ponajviše djevojke toku svaki dan u Trst, te si mnoge zasluže s velikom mukom koju forintu poštenim, ali mnogo žalibože i nesramnim načinom . . . . Čitatolju dragi zar misliš, da ima božjega blagoslova taj dobitak u dotičnih obiteljih? Nelma tjedna kroz cielo ljeto, da se ne drži tu ili tamo koj javni ples na otvorenom polju.

Pojedina sela natjecaju se, koje bi sjajniji i dugotrajniji ples dalo. Ti plesovi traju po dva, tri dana, a više puta i cielo noći. Što je nečuveno ai istinito, da troškovo na tih plesih ne plaćaju muškarci nego djevojke. Takov ples stoji više puta pojedinu plesačicu dvadeset, trideset i više forinta. A duševno i tjelesno zdravlje, koliko tu mora trpiti! Slovenske seljake koparske okolice čuješ proklinjati, da je grozota i to talijansko klotve. Po nedjeljah i blagdanih vidiš ih vračati se mnoštvu tako pijane, da se teško na noguh drže. I'a što je groznije i sramotnije, ti nevratnici leču špirit ili pokvareno vino, što je pravi otrov. U zlu oponašaju u svem vjerno i točno najpokvarenije gradjane talijanske. Čuješ ih više puta hrapavo pjevati talijansko nečudoredno popjevke. Nije nikakovo čudo ni rodkad čuti slovenskoga seljaka koparske okolice, osobito iz Pomnjanske občine griliti i psovati svoje duhovnike, crkvu i pučke učitelje itd. Baš lepa je to škola plemenito i vrlo žnabrežono talijansko pasmino! Za čudo, ako ti se nastani koj krnjel ili koja poturica u budi kojem malom slovenskom selu, otruje u malo godina cielo, selo, a kadkada i cielu občinu. Primjera nam dajo dosta Pomjan, Talijanske pasmina bez razlike spola i stališa paziš i turovitra slovenskoga seljaka, dim se pokaže u gradu ili na trgu. Obično talijansko psovko na slovenskoga seljaka jesu: porco di ščavo, malodotto ščavo, fiol d' un can de ščavo, malodotto oranko, figura porca de oranco itd., a trgovčići, osobito placarice na silu njim hvataju voće i drugo projavodo, koje donesu na trg i zahtjevaju njihove stvari za nisku cienu; ako njim nedadu po volji, čuju napomenuto psovko i drugo ružne pogrde, a no rieđko talijanska gladna mularija grabi njim i krade kruh iz košare i dak drva iz voza — pa ipak naši seljaci iz koparske okolice, a osobito iz Pomnjanske občine drže se Talijanah kao krpada ovce.

Njošto smo so odaleđili od zadaće, koju smo imali ovdje protresivati, ali to učinismo radi toga, da pokažemo slavnomu čitatoljstvu čudno odnošaje u kojih se nalaze slovenski seljaci koparske okolice, napose pomnjanske občine naprama ovđešnjim Italijanom.

Dakle ovo nas kod stvari. Dne 7. junija došlo je njošto preko stotine naših bratah u Pomnjan. U koliko nam je poznato, iz pomnjanske župe niti iz kostabonske nijedan seljak nije glasovao za našu fiducijarc. Naši birači su ponajviše bili iz Trušaka-Marorezigo, iz Šmarja i njekoliciua njih iz Korkavca. Čast i poštenje našim prvakom iz napomenutih župah. Protivna stranka nadvladala je sa njekoliko glasova. Noć nim je pomogla. Poznata nam je dobra volja dobroga nam prijatelja pomnjanskoga župnika, a poznata su nam i napadanja i pogrde, što je podnosio prigodom zadnjih izborah, da bi od koga nego od svojih vlastitih župljanah, dakako naluckanih od plemenite talijanske pasmine. Naši prvaci u Korkavcu nisu mogli činiti čudesa uz slavnoga poreckoga inžinira i uz njegove plaćene skutonoše.

Najviše zamjeramo župniku u Kostaboni, rodom Slovencu, kmetskom sinu, koj poznado žalostno stanje svojega naroda — a znado i perfidijo naših ljutih protivnikah — pa ipak onako ravnodušnim ostati prigodom zadnjih izborah; to nemožemo nikako pojmiti. Sudimo, da nije dosta, da duhovnik uči svoje neuke župljane moliti samo kruniću u crkvi — nego valja da se brine po mogućnosti za njega takodjer izvan crkve, i da ga naputi u svem, što bi moglo poboljšati njegovo duševno i materijalno stanje. Nouk seljak od koga može naučiti i shvatiti što i zašto su ti občinski, pokrajinski i državni izbori nego od svoga župnika ili od pučkoga učitelja? Njekoja gg. svećenici i pučki učitelji se tuže: Naši seljaci neće da nas slušaju niti su skloni slieditl naše savjeto u gospodarskom niti u narodnom pogledu. Mi držimo, da ako gg. svećenici i pučki učitelji znadu postupati prijateljski i bratski sa seljaci, i ako se pokažu mudrimi i uzorna ponašanja — naši slavjanski seljaci u obće štuju, cieno i ljubé svoje dušlovne pastire i pučke učitelje — te bi sa njihovu ljubav skočili za njo i u vatru. Dakle gg. svećenici i pučki učitelji, budite iskreni prijatelji i savjetni savjetnici poštenoga nam naroda — a ovaj će za vas i u oganj.

Pogled po svietu.

Trst, dne 21. agusta 1889.

Austro-Ugarska: Rodjendan Nj. Veličanstva cesara i kralja Frana Josipa I. obavljen je svečano u svih stranah prostrane države. Dne 18. agusta svake godine zamuknu politički ili narodnostni prepiri, utihnju se razmirice, izmedju pojedinih plemena Austro-Ugarske, te se bar toga dana svi slože u želji i molitvi za dragocieni život premilostivoga vladara.

Posjet cesara i kralja Frana Josipa u Berlinu tumače još uviek domaći i tudji časopisi. Jedni mu pripisuju veliku političku važnost, dočim ga drže drugi jednostavnim činom uljudnosti prijateljstva. Bit će po svoj prilici na tom nešto od obojega. U prvom redu hotio se naš vladar odužiti svomu okrunjenomu drugu na posjetu, što ga je učinio glavnomu gradu Beču i cesarskoj obitelji prošle godine, a nejma dvojbe, da se je na sastanku u Berlinu znovalo i dogovaralo o političkih pitanjih. Ono biva tim jasnije, ako se uvaži, da su se u Berlinu često sastajale i političke osobe jedne i druge države, pa da se je tuj moralo koješta dogovoriti, što će nam običnim, ljudom još dugo ostati prikrito tajnom koprenom.

O saxovu zemaljskih sabora počuje se još ništa. Imenovanje predsjednika i podpredsjednika za istarski sabor imalo bi svakako za kratko uzsliediti, jer će zemaljski sabori bez dvojbe biti sazvani budućeg mjeseca.

U taboru naših protivnika u Istri nastao je očit razdor. To se pokazalo već kod glavne skupštine pazinskog političkog družtva, obdržavane dne 12. t. mj. u Poreču. Radi nesporazumljenja ili neslogo članova nisu se mogle riešiti dvie točke dnevnoga reda, izmedju kojih i ona o prenosu družtvenoga sjedišta iz Pazina u Poreč. Drugi znak razdora jest i taj, što je prvak talijanske stranke položio mandat za istarski sabor.

Srbija: O dolazku kraljice Natalije u Biograd koluju još uviek neizvjestne viesti. Neđavno glasalo se, da će kraljica za koji dan u Biograd, a sada pišu opet, da će se sastati s mladim kraljem negdje izvan Srbije, jer da se regencija boji njezina dolazka u glavni grad kraljevine.

Rusija: Pitanje o polazku cara Aleksandra u Berlinu, reć bi, da je konačno riešeno. Ako možemo vjerovati najnovijim viestim, doći će ruski car u prvoj polovici septembra u Berlin, da uzvrati posjet njemačkomu cesaru. Viest, da je Rusija tražila, kako bi se približala Njemačkoj, oprovrgavaju odlučno ruske novine. Ove pišu, da Rusija želi mir, te njezina politika, da netreba promjene.

Francczka: Boulanger i njegovi drugovi, bijahu od državnoga sudišta odsudjeni. Ta odsuda bijaše u Franczkoj prilično hladno primljena, što svjedoči, da Boulanger nije osobito prirastao srcu franczkoga naroda. Boulanger izdao je sa drugovi proglus na »poštene ljude« pod kojimi razumjevaju samo svoje pristaše.

Italija: Dne 18. t. mj. primio je sv. Otac kardinale i crkvene dostojanstvenike, medju koje je dao razdieliti svoju najnoviju enciklku, koja razpravlja o težkom položaju sv. stolice. Tajno uhodarstvo ili spijonaža od strane talijanskoga radarstva u samom vatikanu i u njegovoj najbližoj okolici da je takova, da se sv. Otac nepouzdaje više odaljiti iz svojih dvoranah.

Njemačka: Polusužboni njemački listovi javljaju, da je kod posjeta cesara Vilima u Engleskoj ugovoren zajednički postupak Njemačke, Austrije i Italije sa Engleskom. Kod sastanka careva u Berlinu, da bijahu dogovoreno, da se pritegne Englesku u trojni savez ili u savez mira.

Franina i Jurina

Fr. Čuješ Jurino, ja imam jednu smešnu uganiku, ako ai ju tradan ugonit, ću ti dat pipu tabaka.

Jur. Da čujemo.

Fr. Kada su naši Talijanaši najsmešniji?

Jur. Kad nam Talijan glasa, da je za našu dicu, samo va njegovih školah spasa.

Fr. Valja ti!

Jur. Čuj pak ti ovu šalostnu.

Fr. Dobro.

Jur. Kada je naš kmet najbedastiji?

Fr. Kad kmet želi imat vole, šalje dicu va talijansko školo.

Jur. Ni loša, ni ta.

Različite viesti.

† **Dr. Makso Samec.** Slovenski listovi donašaju iz Kamnika žalostnu viest, da je tamo preminuo u muškoj dobi gosp. dr. Makso Samec, vrlo čestit i slovenski rodoljub, muž vrlo cienjen i štovan, praktični liečnik u Kamniku i bivši zemaljski zastupnik.

Rodio se 1844, učio u Celju i Gracu, te je služio kano liečnik u Ljubljani, zatim u Kamniku, Trstu, Postojni i napokon opet u Kamniku, gdje si je kao nadelnik i prodajodnik narodnih družtva stekao neumrlih zasluga.

Provriednomu rodoljubu kličemo i mi sa bratjom: Vječna Ti uspomena u zahvalnom narodu!

Nakanadni izbor za gradove Pazin, Labin, i Plomin obaviti će se dne 12. septembra t. g. Ako je istinita viest, koja se pronosi, kano Talijani kandidirati za te gradove g. Lazarini-a, nipošto g. dra. Lisa, koji je prvi put tuj propao. Čini nam se, da tomu nebude tako, već da je to samo talijanaška splutka. Bio u ostalom jedan ili drugi, nama je svejedno, jer su nam obojica protivnici.

Položio zastupnički mandat. Kako čitamo u trščanskih listovih, položio je mandat za istarski sabor prvak talijanske stranke g. dr. A m o r o s o, koji bijaše nedavno izabran u gradovih Vižlunda, Motovun, Buje i Oprtlje. Izmedju redaka čitamo u spomenutih listovih, da se je odlučio na taj korak g. Amoroso usljed razdora, koj je nastao izmedju njega i nekojih bivših njegovih drugova. Naši čitatelji znadu vrlo dobro tko je i što je g. Amoroso, pak držimo, da nam ga netreba poblizo opisivati. Toliko ipak kažemo, da većeg i pogibeljnijeg narodnoga protivnika neimamo u Istri nego li je gosp. Amoroso. S tog gledišta imali bismo se dakle veseliti njegovu odstupu s političkog polja. No, poznavajuć u Istri odnošaje i ljudo, sudimo, da se igra i ovaj put samo komedija, kano i onda kad no se je bio zahvalio pok. Vidulich na časti prodsjedničkoj. G. Amoroso, naučan, da mu so sve sliepo pokorava, našao je odpora medju bivšimi istomišljenici, pa hoteći jih prestrašiti, odloži mandat kano i prpošno dieto igračku, koja neće da na drvenih noguh uzravno stoji. Očekujemo dakle, da će se posvadjena bratja opet pomiriti, te da će g. Amoroso slavodobitno kano triumfator stupiti u dvorane sv. Frana u Porodu, a svietina će živo pljeskati. I zaključe komedija.

Puste želje! Dne 6. t. mj. sastalo se u Poreču zemaljsko agrarno vieće, da razpravi tekuće poslove i da stvori program za budući glavnu skupštinu. Pošto su se gospoda do sita nadevrljala, bijaše proditana i zadnja točka, koju je sl. predsjedničtvo na dnevni red postavilo. Ta točka glasi pako u doslovnom prevodu kako sliedi:

Predlaže se moolju idući za tim, da se promjeni izborni red za zemaljski sabor u tom smislu, da se izjednači zemaljsko agrarno vieće sa trgovačkom komorom u pravu izbora dvojice zastupnika na zemaljski sabor.

Sl. gospoda kod zemaljskog kulturnog vieća idu dakle za tim, da se promjeni izborni red u tom smislu, da budu mogli poput trgovačke komore birati dvojicu zastupnika na zemaljski sabor. Hoće njim se dakle još dvojice talijanskih zastupnika kano da ih nemaju i previše, usljed nepravednog izbornog reda. A jer dolazi — kako oni kažu — „l' apetito mangiando" mogla bi sutra predložiti dvadesetorica ribara iz Kopra ili Izole, da njim se dade posebne zastupnike, te možemo očekivati još smiešnijih predloga nego li je gornji slavne gospode kod slavnoga zemaljskoga kulturnoga vieća.

Iz Pazina primamo sliedeću tužaljku. Koliko u Vašem cienjenom listu toliko i vriednoj „Edinosti" čulo se odavle s naše strane tužaljka, kako se na ovdašnjoj pošti nepoštuje na ravnopravnost i na opravdane želje obćinstva. Bilo je nedavno govora i o jednom nadobudnom mladiću, koji se iztiče u poštarskom uredu tim, da mrzi i prezire sve što nije talijansko. To će mu valjda pomoći do više časti i službe, a tomu se nahlamo nimalo čudili znajuć, da smo v Istri.

Mi čekamo još uviek uzdava od sl. ravnateljstva u Trstu hrvatske tiskanice na našoj pošti. Treba nam dopisnica, zaljupka, nakaznica, tavornih listova itd., da bar znadomo koje stupce nam valja izpuniti na dotičnoj tiskanici jer mi neznamo ni talijanski ni njemački.

Stavljamo dakle još jednom i to odlučno pitanju sl. ravnateljstvu pošte u Trstu: hoće li već jednom zadovoljiti carskomu zakonu i želji puka, koj ima posla na pošti u Pazinu tim, 1. da se bude mogla dobiti uviek hrvatski tiskanica; 2. da se uvrsti uz talijanski napis i hrvatski kod poštarskoga uroda, napose pako pregled službene dobe, koj je nada u jedino — spasiteljnoj talijanačini; i 3. da se na službeno počato uvrsti uz talijanski i hrvatski napis jer i mi plaćamo porez u krvi i novcu, kano i Talijani, a pred zakonom moramo biti svi jednaki.

Izlet u Divaču, koji bijaše proložen na 1. septembra, biti će sudeć po pripravah mnogubrojan. Iz Ljubljane dolazo razna narodna družtva a na čelu njim tamošnji „Sokol". Iz Trsta i okolice sudjelovati će sva narodna družtva, a tako valjda i sa Krasa, Goričkog i susjedne Istre. Iz Trsta se polazi vlakom u 8 sati u jutro sa kolodvora državne željeznice. Vozarina tamo i natrag stojati će 80 nvč. za osobu.

Iz Moščenicah piše nam prijatelj 21. t. mj. Nemilo iznenadilo nas glas, koji se velikom brzinom raznesao po Moščenicah, da nam odlazi u Lovran naš obće ljubljeni kapelan gospodin Anto Stemberger. Ova viest slično nas je iznenadila, dapače razžalostila, jer on nam bijaše učiteljem i savjetnikom u crkvi i van. Ti nam odlaziš dični Anto, al tvoja uspomena ostat će među nami dok budemo živi. Bog te poživio na mnoga ljeta! Mi te srdačno pozdravljamo u nadi, da nas nećeš ni u budući zaboraviti, kao što ni mi nećemo tebe dok bude u nas srce kucalo. Dični Anto! srdačni s Bogom! kliču ti tvoji Moščenišani.

Ovdje se je proslavio rodjendan Njeg. Veličanstva našega premilostivoga cesura i kralja Frana Josipa I. na dostojan način. Isti dan bila je svečana sv. misa uz asistenciju, kojoj prisustvovahu, domaći občinski zastupnici, školska mladeš, nekoliko c. kr. financijalnih stražarah i pobožnog domaćeg puka; crkva je bila puna. Našega gosp. agenta, toli hvaljenog od lovranskih šarenjaka, nebijaše onaj dan u našoj crkvi; dakle kako vidite, on neide doma niti na carev dan k sv. misi a time dajo ružan primjer našim mladjim.

I ove godine po svršetku sv. mise pjevala se je cesarska himna po naših nadobudnih djevojčicah uz pratnju orgulja. Svatko mora priznati, da se naše djevojčice odlikuju u pjevanju, zašto ide hvala gosp. učitelju u pjevanju i gospodi svećenikom, koji su se trudili, da ih što ljepše nauče u pjevanju još kad učenice

polazeše školu. Kako Vam je znano na orgulje nam sada igra gospođica Marija Veldićeva. Ona napreduje vrlo lepo u tom. U vrlo kratko vreme [illegible] se je tako, da svaki koji ju sada čuje, reko bi, da se je morala prije jur više godina učiti. Prije je na orgulje igrao g. agent, koji je uvjek jedno te isto iz glave trakao, dočim sada odzvanja u crkvi, da je upravo milota slušati. Ovo budi na utjehu onim nezahvalnicima, koji su narod bunili proti našemu prevriednomu gosp. župniku, da se neće više nigda orgulje svirati itd. Pa šta mislite, koji su ti ljudi? To su Vam oni, koji narod odvraćaju od crkve, koji ne idu k sv. misi, koji crne sve što je lepo, dobro i korisno. Da, g. uredniče, to su Vam naobraženci „dolivata coltura", ali narod im ništa ne vjeruje, jer ih dobro poznaje.

Glavna skupština „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri" obdržavati će se, kako javismo u zadnjem broju, dne 26. t. mj. u 4 sata po podne u prostorijah „Narodnoga Doma" u Kastvu sa sliedećim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsjednika. 2. Izvještaj tajnika i blagajnika. 3. Izbor upravljajućeg odbora. 4. Izbor revizionalnog odbora. 5. Eventualni predlozi. Donašajuć spomenuto ovu vest, molimo gg. članove i prijatelje naše „Bratovšćine", da se odbornom posivu mnogobrojno odazovu, te tim pokažu koliko njim leži na srcu ta narodna institucija i njezina plemenita svrha.

Iz Pazinšćine nam pišu, da se farenjaci nikako nemogu umiriti, što su za zastupnike u zemaljski sabor izabrani naši ljudi. Treba dakle talijanskom svietu priznati, da su se prigodom izbora pravile svakojake nesakonitosti i nasilja, pa da su samo tako uspjeli naši kandidati. U tu svrhu zastavili su njekakove utoke ili proteste na sabor, te ih valja, nego da podpiše ili podkriža. Skitaju se njekoji po Gračanšćini i Pićanšćini, te kažu ljudem, da je molba za dlobu obćine, u Pićanšćini da se njom moli za novega dekana! Na ovakav način kupe se podpisi za njekakav protest proti našim zastupnikom, koji su bili jednoglasno izabrani! Činimo opresno ovim naše rodoljube, da budnim okom prate šarenjačke mutikaše.

Iz Voloskog pišu nam 21. t. m.: Obćinski izbori, na koje se već toliko vremena pripravljamo, nisu još uređeni i mi ni danas nesmamo kad ćemo moći snati na čemu smo. Izborne listine, bile su izložene početkom junija; rok za reklame proti istim istekao je još 0. julija, a i riešitbe uzljed utokah proti riešitbam podnošenih reklamah uredjene su bile još u mjesecu julju, tako, da već cieli ovaj mjesec nemaš zaprieke nikakve obavi izbora; ai ipak mi još ni danas nesmamo kad će se izbori vršiti. Lanpi broj izbornikah podnesen je još 12. t. mj. na ovdašnji kapitanat molbu, da se načelnika pozove na vršenje zakona, po kojem bi novo zastupstvo imalo izabrano biti već na dań, kojim staromu mandat ističe, ali i od ove molbe nevidimo još ni danas nikakva uspjeha.

Pitamo sada: Jasu li zbilja obćine toliko moguće, da mogu i smiju bezkrajnjemu onako odite i pod nosom carskih oblastih zakon gaziti? Jali dozvoljeno carskim oblastim pustiti, da se tako malo obzira ima na njihove naloge? Pučanstvo Voloskoga i Opatije sito je već te bezobzirnosti naših dominatorah, a politička oblast morala bi se pobrinuti, da nebude ono samo prisiljeno ustati na obranu i vršenje zakona. Nezadovoljstvo u pučanstvu radi postupka g. Gustina i drugovah je već, prem mukio, ipak veliko i nebi se čuditi, ako se to doskora i u javnosti pokaže. Prenapet konop pukne! Cavdant consules!

Iz Motovunšćine piše nam prijatelj 20. t. mj. Od davna neimato glasa iz ove obćine, o kojoj se je toga, toliko jur napisalo. Ni danas, žalibože, neimademo čim da se pohvalimo, i to ne toliko u političkom koliko u gospodarstvenom pogledu. Bojimo se naime, da ćemo ljetos, napose buduće zime, lošo proći, jer nas je ljetina provarila. Bieloga žita spravismo ponešto, no ne obilato, a od ostaloga ovogodišnjega ploda slabo nam ufanje. Kuruzu ili turkinju počela je moriti suša u najnezgodnije vrieme. Krumpiru, malom iznimkom, sprźila se nat ili lišće, a to vriedi osobito za domaću vrst, koja se nešto ranije sadi. Na mjestih dobili ćemo ajeme, a negdje ni toga. Najveću tugu i žalost zadaje nam traje ili loza, koja je s početka tako krasno kazala kao malo kada, a sada gdje bi grozdje već moralo početi zrijati, jedva da se i inće. Nesretna medljika (peronospora), ili kako ju narod zove pal, sprźila je treju lišće, a gdjegod zahvatila i grozdje, pa tako nemma nikakve nade, da bi mogio sazrijati. Nadamo se, da će naše oblasti, napose porezni uredi uzeti u obzir ovu našu nevolju, te da će nam smiriti ili olakšati i onako velike poresne stroškove, jer inače jao si ga nama.

P. S. Doznajemo iz Poreča, da se je odrekao zastupničke časti za naše gradove najveći naš prijatelj (?!) i dobročinitelj (!) g. dr. Amoroso, te da ćemo imati nove izbore za Višinadu, Motovun, Buje i Oprtlje. Mi, premda ga nismo birali, nit bismo mu ikada glas dali, veselimo se tomu koraku muža, koji bi utopio u žlici vode sve Hrvate Istre, kad bi samo mogao. Nenznamo pako, da li je to samo igračka g. Amorosa, ili kani li se zbilja povući s političkoga rada, no bilo kako mu drago, mi za njega nit za ikoga iz njegovoga tabora glasovati nećemo. Nade nemamo, da bi mogao predrieti u naših gradićih hrvatski kandidat, no glasovati ćemo za bilo koga, samo ne za onoga, kog bude predložilo pazinsko političko društvo.

Striela udarila u crkvu. Predprošle nedelje t. j. 9. t. mj. udarila je striela u župnu crkvu u Ilruliei; u podgrađkom kotaru, u onaj čas kad je narod izlazio iz crkve poslije službe božje. U crkvi bijaše još oko 50 osoba, koje popadaše na zemlju uljed udarca i straha. Vele nesreće nebijaše osim što bijahu nekoje osobe onimute ili osmudjene na raznih stranah tjela. Srećom što bijaše većina naroda izvan crkve inače mogla se dogoditi silna nesreća. Neznamo kolika je podinjena šteta na crkvi.

Sv. poslanstvo ili misijon u Pomjanu. Od tamo piše nam prijatelj koliko sliedi: U našoj obćini i u samoj župi jest narod razpušćen, nodat, kletvam i pilu a do poštene rieči i do dlatoga obraza drži vecma malo. Tà Vam je poznato kakovi su Pomjanci kod svakih izbora mutavi. Za čašu vina i žlicu hrane bace čast i poštenju pod noge. Da se taj otrov, što no ga slišu a talijanaška stabla, bar dielomice ublaži ili proriedi, da se nešto tudjega ljulja iz domaće pšenice istrebi, priredili do se u župnoj crkvi u Pomnjanu sv. poslanstvo ili misijon, kojega do vodili častni otci Isusovci. Započeti će 8. septembra u 6 sati u jutro i to prodikom g. domaćega župnika, koji je narod jur na to pripravio. Dne 15. septembra biti će svečani zaključak, te će se blagosloviti misijonsko propelo, koje će biti postavljeno izvan crkve kano ćđit znak, da je ovdje gospodin Bog nas siromašne grišnike posjetio. Svevišnji blagoslovio rad svih onih, koji rade na tom, da se povrati naš puk na stazu reda, časti i poštenja.

Otvorenje hrvatske čitaonice „Zora" u Opatiji, obavilo se je programu što ga priobćismo u prednadnjem broju, vrlo sjajno i svečano.

Okolo 7 sati na večer počelo se kupiti obćinstvo iz bližnjih i dalnjih krajeva, a najveći broj dala je sama Opatija sa susjednim Voloskom. Nadošlo je i prilično gostova iz Rieke, Sušaka, Kastva, Veprinca Trsta, te iz raznih krajeva Istre. Pjevačko društvo „Sklad" iz Bakra došlo je na poziv odbora iu corpore, te lie odpjevalo u službenom djelu više pjesama vrlo krasno i točno. Kadno se bijahu lepo prostorije naše „Zore", zelenilom, transparenti i zastavami narešene, dobrahno napunilo, stupi u krasnoj dvorani na uzvišeno mjesto društveni predsjednik, domaći rodoljub g. Fiamin, te pozdravi prisutne sliedećim nagovorom.

Veleštovana gospodo!

Častim se i ponosim, što Vas mogu, štovana gospodo, danas ovdje toli mnogobrojne pozdraviti i uskliknuti Vam: dobro nam došli! Svečanost, koju danas slavimo sa otvorenjem ove hrvatske čitaonice „Zore" u Opatiji, čini bez dvojbe znamenit događaj u povjesti istarskih Hrvata.

K probudjenju narodne svjesti u Istri najviše svagdje su doprinosile upravo ovakove čitaonice, to jest mjesta posvećena tomu, da se tu danomice sakupija svo što je mužovinjega, da u novinah, knjigah i prijateljskom razgovoru zdravo pouke i zabave najde. Primjerom nam je „Hrvatska čitaonica" u starodrevnom gradu Kastvu. Ognjište jo to, koje je širom pokrajine porazbacalo hrvatske svjesti žarko zrako. Takva zraka pade sretno i na ovaj val sinjega mora, u našu divnu Opatiju, ter tu poštrtvovnim patrijotizmom nekolicino samo domaćih mužavah došli smo do gradnje ovih prostorijah i do otivotvorenja ovog čitaoničkog društva „Zore", koju ovim svečano proglašujem otvorenom. Tko pozna naše okolnosti, pojmiti će, da će nam napredak biti ponešto spor i težak, jer je svaki početak težak, a nam tek „Zora" puca. All ipak, gospodo, mi neklonemo duhom, jer nam svetost naše stvari dajo jakost, a prod očima nam lebdi geslo: „Pomoć ćenam Bog i Hrvati". Uvjeren sam, da će nam sviestna naša braća iz susjedstva, iz pokrajine i izvan nje uvjek radu priskočiti na pomoć, ter nam sborom i tvorom olakotiti posao i podati nam moralne snage, da junački stupamo uvjek napried! To uvjerenje podaje nam i današnja svečanost, ka kojoj Vi gospodo, toli mnogobrojno pohrliste. Gdje se bratska srca slože i olovo plivat može. „Viribus unitis", to jest složnimi silami, geslo jest našega premilostivoga vladara Franc Josipa I., kojega današnji dan hotomice izabrasmo za proslavu ove naše svečanosti.

Budi Vam, gospodo moja, izrečena najsrdačnija, hvala i bratski pozdrav. Živili nam mili gosti!

Govor taj bijaše prekidan često sa živio-klici, a na koncu zaori dvoranom uz pljesak ruku: živila „Zora"! živio predsjednik! Zatim zapjeva „Sklad" poznati sbor „Zrinsko Frankopanka" komu se je burno pljeskalo. Iza kratko stanko stupi na odar g. A. Juati, učitelj, u Mošćenicah, rodom iz Opatije, te poče deklamovati iz Mužuranićevog „Čengić-age" divnu „Četu". Točak bijaše taj zadatak, no g. Juati izvedega na obće zadovoljstvo, što je posvjedočilo burno odobravanje i pleskanje. Sliedila je zatim pjesma a napokon tombola, kod koje bijahu izgrnuta četiri zgoditka. K svečanosti stiglo je više brzojavnih pozdrava, koji bijahu pročitani i pljeskom primljeni. Poslije tombole navrtila se omiđina par puta, a około 10 sati podala se većina obćinstva n divne prostorije hotela „Stefanie", i tu baš u najveću dvoranu, kojoj nelma glede veličine i sjaja tako bliku sličnе. Tuj se poredalo około četiri stola, na 150 osoba muškog i ženskog spola, svi veseli i zadovoljni.

Poslije drugog zaloga ustade predsjednik „Zore", te nazdravi Njeg. Veličanstvu cesaru i kralju Franu Josipu I, kojeg rodjendan se onog dana slavilo. Napitnicu tu popratilo je obćinstvo živahnimi usklici i pjevanjem stojećeg cesarske himne. Predsjednik „Sklada" gosp. Ditrih nazdravi „Zori", njezinim zaćetnikom i prijateljem. Na to stupi u dvoranu c. kr. kot. poglavar g. vit. Jettmar, koji je sa činovnici u drugoj dvorani svetkovno rodjendan Njeg. Veličanstva. Njega pozdravi kao zastupnika Njeg. Veličanstva gospodin doktor Ante Stanger, na čemu se gospodin vitez zahvalio u njemačkom jeziku, jer mu slovenski, kako je bio započeo, nije išlo. Bijaše i drugih napitnica kao g. dr. Stangera kao nar. zastupnika; pjevačkomu, društvu „Sklad", koje su zališe često u istarske krajeve i koje nas je zabavljalo i kod stola krasnim pjesmi; zatim istarskim prvakom, svećonstvu, krasnomu spolu itd. Sve napitnice bijahu popraćene kojom pjesmom i živalnim odobravanjem.

Tako se zabavi razdragano obćinstvo skoro do pol noći uz vatrene govore i rodoljubne pjesme, a tada plativ svatko svoj račun, krenuše svi skupa u prostorije „Zore", gdje je započeo plos, koji je trajao do 3 sata u jutro. Društvena dvorana bijaše puna plesača i gledaoca a ostalo obćinstvo sakupilo se u susjednih sobah i uz čašu hladna piva na prekrasnoj verandi, koja se podiže uz prvi kat društvene sgrade.

Prva svečanost naše krasne „Zore" izpala je dakle na obće zadovoljstvo, koje si mogao čitati svakomu na licu. Nemožemo dakle od manje a da iskreno ne čestitamo bratinjivomu odboru „Zore" na toli krasnom uspjehu, te da ga neobodrimo i na dalnji rad, koji neka bude vazda družtvu na slavu a rodu na korist.

Budi izrečena srdačna hvala i pjevačkomu društvu „Sklad" na požrtvovnom sudjelovanju i na nemalom trudu, što nam ga je uložilo, da uzvišena ovu rodoljubivu svečanost.

Opet petarda u Trstu. Dne 17. t. m. to jest na prednevčer rodjen-dana Njeg. Veličanstva cesara i kralja Frana Josipa I. razpreskala se petarda na „lesenem trgu" upravo onaj čas, kad su patrijotična družtva grada Trsta prolazila u obhodu około spomenutoga trga. Nesreće nebijaše nikakve, a polusložbeno novino kažu, da su to otročarije. Veliki Bože! koliko bijaše već sličnih „otročarijah" u Trstu posliednjih deset godina!

Iz Klane (obćina Kastav) pišu nam 20. t. mj. U četvrtak, na Veliku Gospodju bilo je naše mjesto sviedokom liepe svečanosti, kakve već odavna ovdje doživili nismo — naime inštalacije našeg župnika g. Andrije Ščitara. Svečanost započela je oko 11 sati uz grutvanje mužara, zvonjavu zvonova i uz krasno pjevanje naših seljaka, što imamo zahvaliti našem vriednom starini g. Lusniku, učitelju, koji so za svoga mnogogodišnjeg revnog učiteljovanja u Klani pokazao u svakom pogledu zaslužnim za Klanu, dnako, kao malo koji učitelj za svoje mjesto. — Nakon svečanog obreda oslovio je g. svećara preč. g. Turak, dekan iz Kastva, pred pukom u crkvi, te je iztaknuo naš lepi red u crkvi, slogu i ljubav među župljani, te su za njegovog kratkog ali jezgrovitog govora mnogomu Klanjou potekle suze niz lice.

Nakon svečanosti u crkvi sastalo se u kući svećara kolo prijatelja i rodoljuba, među kojo su bili pozvani svi prvaci sela, te su kod stola redale srdačne nazdravice, začinjane prijateljskim razgovorom, a među to se orile krasne hrvatske pjesme. Tek kasno u noć razstadosmo se ugodnim dojmom u srcu, zaželjivši dug život gosp. svećaru i sretno upravljanje sa svojim stadom.

Dne 10. augusta na „Rokovo" bio ovdje sajam, za čudo obilniji nego drugih godina. Silesija sveta, osobito iz okolice i Kastavšćine, navrvila amo, a bilo je! vidjeti i dosta trgovaca, koji su, bar neki, kakono vele dobar posao napravili. Krčmo tokodjer bilo su pune, al bilo bi svakako i više ljudi, kad bi Klanjci taj sajam, a i onaj na „Jurjimovu" preložili na sliedeću nedelju [1]) jer bi tim dali zgodu i onim ljudem doći u Klanu, koji tad ne drže blagdana, pošto je već i tako 10. augusta sajam u Voloskom. Drugo ne bi bilo iz gorega, kad bi Klanjci potrošili još par forinti, ter oglasili to sajmove u javnih listovih i kalendarih, onda bi svakako i stranci saznali za njo.

Jedino, što nas je neugodno dojmilo je to, što na taj dan nismo po običaju vidjeli naše trobojnice; bit će valjda tomu uzrok, što je nekojim plitkoumnjakom možda više stalo do „polenta", nego li do hrvatske svjesti.

Nova Dalila. U svetom pismu staroga zavjeta stoji, kako je Dalila Samsonu odrezala kosu (vlasi) i time oduzela mu njegovu čudnovatu tjelesnu snagu (jakost). Nešto sličnoga učinila je nedavno u Polskoj jedna žena svomu mužu pijanici. Muž taj imao je vrlo gadan običaj, kako mnogi to imadu, ditavo dano sjediti kod rakije ili vina. Ženi njegovoj napokon je to dozlogrdilo, pa da muža razpikuću odvrati od pijanstva, odrošo mu jedne noći svu kosu i onda još obrije glavu. Kad se je muž u jutro probudio, očutio je nekakav hlad na glavi, popipa se za glavu, skoči k zrcalu i — prestraši se sama sobe, a nije znao, tko ga je obrijao, dok mu žena nakon duljeg vremena nije sama kazala. Od onog dana nije joj muž nikad zalazio u krčme.

Posveta prvostolne crkve u Sarajevu i dolazak Galimbertia u Djakovo i Sarajevo. Javlja se, da će se posveta katoličke katedrale u Sarajevu obaviti 14. septembra, a svečana procesija da će biti 15. septembra o. g. Posvetu obaviti će glavom bečki nuncij Galimberti, koji će u tu svrhu već koji dan prije u Sarajevu stići i uz put pohoditi u Travniku katoličku gimnaziju, na kojoj se ovo godine 1. septembra otvara 8. razred i na kojoj je ovo godine bilo ukupno 182 djaka. Nuncij će se navratiti i u Djakovo, da posjeti biskupa djakovačkoga, koji će skupa s njime u Sarajevo putovati. Osim toga spremnju se mnogi znanci i prijatelji s onih strana, naročito iz Broda i brodske okolice, da toj svečanosti u Sarajevu prisustvuju.

Med na crkvenom krovu. Kad su ovih dana u Flatovu u Njemačkoj popravljali krov crkve, nadjoše na krovu više rojeva pčela, a na crkvenom svodu pod krovom našli su sedam vedara najboljeg meda.

Što drže Turci od onoga, koji se napije. Napije li se Turčin tako, da može sam kući otići, to se onda zaboravlja, kao da nije ništa ni bilo. Ostane li dotičnik na cesti ležati, to bude sutradan ljudski izmlaćen. Isto mu drugi pa i treći put. Dogodili se to i četvrti put, tada se smatra nepopravljivim i prodje bez batina, ali dobije svećani naslov: „Padišin privilegirani pijanac", pa kada ga nadje na ulici u budućo pijana, odnose ga na smotište, da se tamo do jutra izspravi.

Blago na dnu mora. Iz Aleksadrije javljaju, da su se koncem junija o. g. brodovi društva „Messageries Maritimes": „Oksus" i „Anadyr" sudarili uslied čega je „Anadyr", jedan ogromno veliki brod, potonuo. Na tom brodu bio je skupocjeni teret, koji je za iztočnu Indiju odredjen bio; i tako na dnu mora leži sada sljedeće blago: 174 sanduka srebrene rude u vriednosti 650.000 franaka, koji su bili upućeni na Indo-kinezku banku, 124 sanduka odredjena za Madras sa zlatnimi konci, 113 sanduka, u svakom po 100

[1]) Nedozvoljuje oblast. Op. Ured.

satova, 166 raznih stvari za nakit upućeni za Sagon, 4 skupocjene slike za podkralja Indijskog, 600 komada svilenih i atlasnih latika za Kinu, 800 buradi bordeaux-vina i 100 sanduka champagnera, tako je potonula i pošta sa 8660 pisama i pošiljkah od znamenite vriednosti.

Vrućina u minulih stoljećih. Kako smo imali vruće pasje dane, vriedno je spomenuti vrućine davno minulih godina, koje su prisilile ljudsku ruku, da ih zabilježi i ostavi potomstvu na uspomenu. Godine 627. po Isusu usahnula su od vrućine mnoga vrela u Europi i mnogo je ljudi pomrlo od vrućine; god. 870. nije se moglo od vrućine ništa raditi na otvorenom mjestu; tko je radio na polju, taj je ili tamo ostao mrtav ili ga stigla upala moždjana. Godine 973. izgorjelo je sve bilje i trava na polju, kao da je u peći. God. 1000. bila je strašna vrućina, osobito u [Francezkoj, rieke su te godine ondje sasvim osušile, a smrad poginulih riba prouzročio je kugu; god. 1014. u Elzasu i Lotaringiji (zemljah, koje su Niemci oteli Francezom godine 1870/71.) usahli su zdenci i rieke od vrućine. God. 1132. presahla je velika rieka Rajna. G. 1152. bila je takva vrućina, da su ljudi mogli jaja peći u pieska. God. 1227. poginulo je mnogo ljudi i zvieri od vrućine. God. 1385. moglo se preći suho korito velikih rieka Rajne i Dunava. Godine 1585. presahla su u Francezkoj rieke Sajna i Loara. Godine 1614. osušili se u Francezkoj i Švajcarskoj mnogi zdenci i jezera; silno vrućine bile su godina 1646, 1679, 1701. G. 1715 nije kišilo od marča do oktobra, sve bilje bilo je ošureno i opaljeno, rieke su presahle, a toplomjer pokazivao je 380 R. toplino. Mimogredne veliko vrućine bile su još g. 1724., 1746., 1755. i 1811.

Nova željeznica. U Francezkoj izumili su novu vrst željeznice, koja nema niti parostroja, niti kotača niti dima, a ipak ide od najbrže donaša željeznice 200 puta brže i to bez ikakve štropote. Ova željeznica samo se ukliže po tračnicah, a tjera ju munjina (elektricitet).

Proslava 400-godišnjice odkrića Amerike. God. 1892. biti će ravnih 400 godina, kako je Kristof Kolumbo odkrio Ameriku. U slavu toga odkrića spremaju u gradu New-Yorku u sjevernoj Americi veliku svjetsku izložbu, koja bi imala sjedati sviet na noumrlog obretnika Kolumba.

Neuku nauka.

Mlieko kao liek proti ubodu pčelah. Već se je više puta dokazalo, da je mlieko izvrstan liek proti ubodu pčelah. Jednogodišnjega sina njekoga seljaka u Ponorju ubole je 30 pčela u glavu, vrat i lice, a pet ubode dobio je u ruku. Što je brže mogao, izvadi otac sa djetetu žalac i sva ubodena mjesta obavije krpami u mliuku namočenimi. Poslje toga nije bilo nikakova otoka, dapače za njekoliko sati utišala je bol tako, da je dieto već na večer istoga dana bilo zdravo i veselo. — Iz ovoga jasno sliedi, da je uporabom mlieka ovomu djetetu život spašen.

* * *

Mlieko kao sredstvo za gasenje. Stotinu puta dogodilo se je već požar, uslied kojeg je nastradala ne samo jedna obitelj, nego dapače čitavo mjesto. Požar taj pako prouzrodio je petrolej, koj se prolio i upalio s ljudsko neopreznosti. Da predusretneš požar, najbolje je, da odmah goreće predmete pokriješ tako, da zrak nemože doprieti do plamena, ako pak nemaš takvog pokrivala, koj bi mogao pokriti sav plamen, tad je najizvrstnije sredstvo za gasenje mlieko; ćim poliješ mliekom gorući petrolej, odmah se ugasi plamen i pokućtvo ti je bar donekle spašeno.

* * *

Vosak proti hrdjanju gvoždja i ocala. Da gvoždje ili ocal ne izhrdja, rabi se prevsuka od voska. No, valja znati prirediti vosak tako, da se s njim lako presvuče dotični predmet. — Pri tom postupa se kako sliedi: Izsječka se vosak na sitne komadiće, pa se ti komadići voska meću u benzol. Ne stavlja se u benzol novi komadić voska, dok se prvi nije posve raztopio, a ostavlja se vosak u benzolu samo dotle, dok se benzol nasiti t. j. dok ne topi više vosak. — Ovom raztopinom, a pomoćju kista maže se gvozdeno ili ocalno orudje ili posuđje. Benzol izhlapi a vosak ostane na dotičnu stvar u obliku tanke kožice, koja brani od hrdjanja. „G. P."

* * *

O pranju baršuna (vlud). Ako se nezna oprati baršun, pa da je najbolja roba, izkvariti će, dočim dobro opran baršun postane kao da je nov. Baršun pere se kako sliedi. Uzmu se dve govedje žuči, primješa im se nješto malo meda i šapunjače t. j. sapuna raztopljena u dažđjevici, pa se uz neprestano mješanje prokuha. Nuz to razastre se baršun po čistoj ovlaženoj dusci, pa se gori navedenom prokuhanom smjesom od žuči, meda i sapunjače dobro ovlaži; za tim se baršun uvije na jedno valjasto drvo, i valja se dok nestane nečisti. Suda se izpere u vodi, opet valja, pa ovjesi da se suši. Kad se je baršun na polak posušio, onda se opet nakvasi raztopinom od mohrunjeg mjehura (colla di pesce) namočena u vodi i prokuhana, pa postavi izmedju dvie ponjave i valja dok se osuši. Suho kad je nature se suknom i tim je posao gotov. „G. Pouč."

Dopisnička upravničtva.

(Mjesec agust).

Prvo slovo prezime, drugo ime.

Plotili su: B. obć. ured oglasi for. 5. L. J. Knin. za II. p. 89. for. 1. P. P. Dolanjevac za U. p. 89. za su for. 2.50, 8 kmeta for. 8. V. A. Malinska za II. p. 89. for. 1. Z. Improsa. Trst oglas for. 14.40. L. M. župnik Voprinac za su i druge po izkazu for. 18 [U radu, da bi lieke drugulje tako!] Ogulin šit. z. 4. š. 89. for. 2.50 T. E. Zagreb, oglas for. 15. Zmirj obć. glavar. for. 2. G. A. Sv. Ivanac na račun for. 1.50. H. J. puk. liečnik Karlovac for. 10 [plemenito od Vas!] St. F. Plomin za II. p. 89. for. 1. Koprivnica štacun. za II p. 89. for. 2.50. Ž. L. bogoslov Jesenci 70. nvš. O. J. Valun za 89. for. 1. [Zao nam je, da za majenkost prestajete!] L. J. Sušak za II. p. 89. for. 2.50. G. J. Delnice for. 2. S. G. Novalno za 15 brojevah do 30. junija '89 i 1 broj Osor ukupno for. 12. S. M. M. Dragući za 89. for. 5. Pazin Glav. obćine oglas for. 8. K. J. Medulin, oglas for. 1.20. S. J. Vučja-Gorica fr. 2. Fragner II. ljekarna Prag for. 21.90. Soh. obitelj Moščenice oglas for. 1.20. I. F. savjetnik Trst II. p. 89. for. 2.50. Tiche II. Brno oglasi fr. 59. J. Fr Trst oglas for. 2. J. J Lanišće for. 4. J. A. Opatija oglas for. 1. M. T. sv. Lovreč za II. p. 89. for. 1. S. F. Brajda-Rieka do konca 89. for. 1. Volosko kot. šk. vieko oglas br. 66 for. 4. Miličević Andrej [po želji otelo Vaše poštano ime] Pula za II. p. 89. for. 1. R. J. Maja saldo 80. for. 2. P. H. Trst oglas Solforatrice for. 15. C. kr. šumsko nadzorničtvo Pazin, oglas 68/88. for. 5. M. J. Bergud II. p. 89. for. 2.50. T. A. Kastav II p. 89. for. 2.50 za su, a for. 1. za T. M. E. A. Delidlo pri Olomucu for. 2. [dobili ste koliko mokumo poslati]. Buzet centri odbor oglas for. 2.50. F. F. Buzet oglas for. 3. Tinjan O. O oglas for. 1. I. A. Crs za 89 for 5. M. A. Lošinj saldo 89. for 1.25. F. F. Zagreb za 84. for. 5 [po pri stelju dru. L]. G J. veleučnic, Rukavac za g. 1889. for. 5.

Lutrijski brojevi

dne 14. agusta.

Prag	70	70	31	65	52
Lavov	53	40	37	71	9
Hermannstadt	37	41	33	4	89

dne 17. agusta.

Beč	25	64	48	80	78
Gradec	70	63	32	25	2
Temišwar	68	60	39	60	85

dne 21. agusta

Brno	32	79	57	88	12
Innsbruck	44	30	50	80	23

Broj 2126

Razpis natječaja.

Otvoren je natječaj za popunjenje sistemiziranoga mjesta obćinskoga tajnika, sa pravom uživanja mirovine, u smislu obstojećega pravilnika za obćinsko činovničko u Pazinu.

Plaća iznaša godišnjih 700 forintih, uplativih u mjesečnih anticipirnih obrocih.

Natjecatelji imaju izkazati svoju dobu, državljanstvo austrijsko, dosadanje nauke i službovanja, podpuno poznavanje jezikah hrvatskoga kao uredovnoga i talijanskoga, oba u govoru i pismu, po mogućnosti čim bolju i njemačkoga, napokon podpuno usposobljenje u svakoj struci obćinskoga obsežnoga uredovanja. Prednost imati će molitelji nalazeći se u obćinskoj službi.

Molbe neka se dostave podpisanomu, naslovljeno na obćinsko zastupstvo, u roku triuh tjedana, računajući od dana prvoga uvrštenja u službeni list „Osservatore Triestino".

Glavarstvo obćine Pazin
dne 18. agusta 1889.

Glavar: Fabris.

Sredstvo koje nije tajno!!!

Od 14 godina priznato kao najbolje.
Najpukovnijskog liečnika i fizika
dra. G. Schmidta

ulje za sluh

liečí brzo i temeljito povremenu gluhost, tok ušlju, bodac ušlju i u zastarjelih oporulj h slučajevih. Najtrajnije sujenje u ušljeh, kao i slabiluh odstru jeje se odmah, što tisuće originalnih svjedočbu dokazuje. Cieni boci 2 for. — U Beču pravo sa zaštitnom markom kod ljekarnika C. Haubnera, „Engel-Apotheke", Beč, I., am Hof N. 6. — Glavno skladište za Hrvatsku kod ljekarnika Ede Tomaja u Zagrebu. 10-28

Marijaceljske želodčne kapljice

izvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Nepresežljive dobrote je posebno vpliv njihov pri nečistosti, slabosti želodca, ako z grla smrdi, napenjanju, kislem pehanju, kolikí, želodčnem kataru, gorečibe (pravo) pri preobilnej produkciji slin, rumenici bljuvanju in gnjusu glavobolu, ako boli in želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu

Varnost znamka proti glistam, bolesni na vranici in jetrih in tudi proti zlati žili ali himorojdam. Cena steklenici je z nakazom vred samo 40 nov., velika stekenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar „k angelju varhu" *Karl Brady Kremsir, Morava.*

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajne sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsaki steklenici priloženemu poduku za uporabo

Pristne dobe se skoraj v vseh lekarnah.

V Trstu so: Lekarna: Antonio Suttina — Lekarna: de Leitenburg, all' Ercole trionfante. — Lekarna: Eduard de Leitenburg, alla Salute. — Lekarna: A. Praxmayer, al due Mori — Lekarna: Pietro Prandi, all'a Fontana Imperiale. — Lekarna: Benedikt Serraval, al Amazone Trionfante. — Lekarna: Benedetto Vinch Michieli, alla Certa. — Lekarna: dr. Vittorio Serravalli: R dentore (glav skladiš)

Lekarna: Biscaglia all'oro nero — Postojna: Lekarna Fr. Baccarcich. — Šolana: Lekarna Philipp Ritschel, —

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejajojo in ponesmajo se mnogovrstno. — **V znamenje pristnosti** mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gornjo varnostno znamko ter mora biti na vsakem priloženem poduku za uporabo zasun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gucek-a i Kromeriżsk (Kremsier). 48—52

Obrtničko čudo!!!

Kaputi iz kaučuka:

nepremočivi razumbrojne vrstenosti tkanine najvišje četverouglo sive i tamno boje. Na jednoj su strani iz vlovi kaučuka (povezma sličnu svili) ili crnog sa naglavkom i dvostrukimi zapori.

Ti kaputi radjeni su na dvie pravilne strane, to se mogu rabiti i po lieporn vremenu kao gornja suknja.

Ciena for. 7.

Franko poštom u svako mjesto u monarkiji. — Šilje se uz predhodnju plaću ili pouzećem.

U narudbah mora se naznačiti duljina kaputa i širinu prsah. 26—30

ENRIK PEGAN
Trst, palazzo del Lloyd.

Čast nam je proporučiti p. n. obćinstvu **Trsta i okolice, Primorja i ostalih hrvatsko-slovenskih gradovah i mjestah, sa solidnosti i jeftinoće poznatu, te obilnimi modernimi plemeni strojevi providjenu,**

JEDINU SLAVENSKU

TISKARU

U TRSTU

Ista prima i obavlja **svaku narudžbu** bilo koje vrsti **knjigotiskarskoga posla** te preporuča se osobito za ove vrsti tiskanic kao n. pr.:

za župne urede, okružnice, račune, list. artilje i zavitke s napisom, preporučne karte, posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive, razpored. vizitnice, oglase, pravila, izvješće, zaključne račune, ročišnice, punomoći, cienike, jestvenike, svakovrstne akcidalike, izpovjedne cedulje, knjige itd.

Uvjerava se p. n. obćinstvo, da će nam biti osobita briga, p. n. naručitelje u svakom pogledu zadovoljiti koli **brzom i točnom podvorbom,** toli **jeftinom cienom i ukusnom izradbom.**

Drži u zalihi (skladišću) sve potrebne tiskanice i knjige za okrivne urede.

Onda ima na prodaj sliedeće knjige:

Kmetijsko berilo za nadaljevalne ločaje ljudskih dol in gospodarjov v pouk cena prej 50 nvč. sada 40 tvrdo vezana	n.	60
Sodnijski obrazci zastavil. B. Trnovec	n.	20
Vilim Tol, prevod Cegnera	n.	40
Ljudmila prevod J. Lubana	n.	20
Flip prevod Krilmana	n.	20
Antigona prevod Krilmana	n.	20
Trst in okolica od Sile	n.	20
Pjesma o zvonu preveo A. K. Istranin	n.	20
Istra pjesma „ A. K. „	n.	20

Ove su knjige jako prikladne za darove o praznicih zato ih sl. obćinstvu preporučamo.

Kod naručivanja tiskanica i drugog, molimo naznačiti točno naručbu i dotični naslov (adresu) naručitelja.

Za obilnu naružbu preporuča se

Tiskara Dolenc

Via Carintia br. 28 u Trstu.

Kameleonte četvorci

prorokujnći vrieme.

Ovi su četvorci iz stakla naličeni sa pet prozirnih bojah i sa posebnim procesom uvrščeni u liep dvoni okvir. Imaju pako mogućnost proreći kakvo će vrieme biti, kao i barometri i to mienjajući boje. Predstavljaju u vodini okolico, vodopade, gradine itd. Obešaju se pako na prozore, ali tako, da su licem prama sobi obrnjeni, te tako služe na ukras sobe. Biljože n. pr.:

Vrieme stalno i suho sa živahnimi bojami.
Kiša u izgledu promjeniv. zelenu i modru boju u žutu i crvenu.
Promjenljivo vrieme sa polu bojami.
Oluju sa neprestanim obledjenjem, bojah.

Ciena: Gabinet format ducet . . . for. 5.—
Visit . . . „ 3.25

Ako koji pošlje unapried for. 2 dobiti će prosto poštarine i svega 2 četvorca u gabinet i 2 u visit-formatu.

Henrik Pegan,
80—22 Trst, Lloydova palača.

FILIJALKA
c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrsd. papirjih za		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½ %	30-dnevni odkaz	2½ %
8- „	2 „	3-mesečni „	2½ „
30- „	2½ „	6- „	2½ „

Vrednostnim papirjam, glasečim na napoleone, kakeri se nahajajo v okrogu, priporoča se nov, borzna tarifa na temelju odpovedi od 22. uktobra, 28. oktobra in 18. novembra.

Okrožni oddel.

V vrsti papirjih 2½ % na vsako svoto.
V napoleonih brez obrestij.

Nakaznice

na Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Reke, kakor na Zagreb, Arad, Hozen, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, in Ljubljano — brez troškova

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—16 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obrestí po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 18. oktobra 1888. 16—24

Bez prehlade u zimsko doba svakdanja kupelj!

Hinka Pegana

poboljšana stolica za kupelj

90 16 „ sa i bez podi.

U svakoj sobi za smjestiti! Malo prostora i vode

Pet kabala vode dostatno je za jednu kupelj.

Sa tri nvč. ugljena u 25 časakah topla kupelj.

Kakovu prednost imadu moje stolice za kupelj od ostalih? I, jer su to najboljem materijalu te su prosto 2, jer su na 2 dielu trajnovalne, bodući da je kupanje na njoj u kućnih prostorih sasvim udobno, veliki i trajno).

Koristi danomične kućne kupelji jest ta: obrana zdravstvenog i čistoće od velike dobrobiti, te bi se morao svatko odlučiti, da si takovu kućnu kupelj nabavi, budući da je kupanje na javnih kupalištih skopčano ne samo sa novčanimi žrtvami već i sa pogibkom vremena, dalje jer se u istih navodih rudi prosječna temperatura lahko prehladi, te se također u istih kadi kupaju i razne bolestne osobe, što tavoljar imade svojih poslijedicah. Da se je nazalost dosada malo koji [ne od vas!] stanovnik pojedinca, ako si želi, Hinka Pegana poboljšanu stolicu za kupelj, koja je mogude bez muke i pomodi ma svakom prostoru sobe smjestiti. Konstrukcija tih stolicah jest tako solidna, da je isključen svaki pogibak. Ima nova novih, te se za to stolicu tiskana svota prijatelj u godinu dana na gorivu i mogućim troškovom u kupalištih zavodih.

Podkurivanje tih stolicah na kupelj obavi se u 25 časakah, te je dostatno jednom napuniti pod, a podkuruje se sa svim gorivi mi sredstvi. Dim se tuljkom kroz vrata sobne peći odpravlja, a ako u vrsti nije peći onda kroz prozor tako, da si sobi neprouzroduje nikakvu nezgodu. Kao što sobna peć tako isto malo se i stolica za kupelj u vrieme kupanja podkurivati. Konstrukcija tih stolicah jest tako sastavljena, da se može lasa svakomu povjestiti a u njih se mogu kupati djeca i odrasli. Ne se stoji u pod [ne od vas!] za obilnom vodo for. 2 više. Stolice za kupanje sa limenom for. 3 više. Odprema u dvu for. 1. Jamči se nepokvarna dostava. Cieni prosto koledvor Trst. carine prosto proti gotovem ili pouzeden. Tko želi prosto dostavo, tomu se računa trošak tečno po loževe u. Naručbe prima:

Hinka Pegan (protokolirana tvrdka) Trst u Lloydovoj palači 4. Tvornica s oblasi za kupelj, kacah „Desdemona stah, sobnih nahodah, ležavnicah, kupeljka na aj dalo Glya pompes it. najnovije sistema. Telefon 304. 90—1

Broj 35. U Trstu 29. agusta 1889. Godina XX

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Ime, prezime i najbližu poštu valja točno oznaćiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 28

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Odigrana komedija.

Pod naslovom: »Položio zastupnički mandat« donesosmo u zadnjem broju koliko sliedi:

»Kako čitamo u trščanskih listovih, položio je mandat za istarski sabor prvak talijanske stranke g. dr. Amoroso, koji bijaše nedavno izabran u gradovih Višnjada, Motovun, Buje i Oprtlje. Izmedju redaka čitamo u spomenutih listovih, da se je odlučio na taj korak g. Amoroso usljed razdora, koj je nastao izmedju njega i nekojih bivših njegovih drugova. Naši čitatelji znadu vrlo dobro tko je i što je g. dr. Amoroso, pak držimo, da nam ga netreba pobliže opisivati. To ipak kažemo, da većeg i pogibeljnijeg narodnoga protivnika neimamo u Istri nego li je g. Amoroso. S tog gledišta imali bismo se dakle veseliti njegovu odstupu s političkoga polja. No, poznavajuć u Istri odnošaje i ljude, sudimo, da se igra i ovaj put samo komedija, kano i onda, kad no se je bio zahvalio puk. Vidulich na časti predsjedničkoj. G. Amoroso, naučan, da mu se sve sliepo pokorava, našao je odporu medju bivšimi istomišljenici, pa hoteći ih prestrašiti, odloži mandat kao i prpošno dieto igračku, koja neće da na drvenih nogah uzravno stoji. Očekujemo dakle, da će se posvadjana bratja opet pomiriti, te da će g. Amoroso slavodobitno kano triumfator stupiti u dvorane sv. Frana u Poreču, a sviet ima će živo pljeskati .. na koncu komedije«.

Kad napisasmo gornje redke prije osam dana, nebijasmo zaista naduhniti proročanskim duhom, kao što nismo ni danas, no naše proročanstvo izpunilo se na dlaku u koliko se tiče prvog dielа naše vieti. Čitamo naime u trščanskih listovih, da je g. dr. Amoroso na veliku radost »Izrealca« odustao od »stalnog« odluke, il možda već gotova čina, da je naimo opozvao izjavu, da položi zastupnički mandat na istarskom saboru. Kako rekosmo, nepoznamo, da li je već bio g. Amoroso javio o. kr. namjestničtvu, da položi svoj mandat. Neznamo dapače niti za razloge, koji su ga na to sklonuli, no biti će najvjerojatnije ono, što natuknusmo u zadnjem broju, t. j. da je u svojoj stranci naišao na odpor i da se je našlo medju talijanskimi prvaci mužava, koji mu zaniekale sliepu pokornost i bezuvjetan posluh. Bilo u ostalom jedno il drugo il ohoje, na stvari nemjenja ništa, ali nitko neće moći toga zatajiti, da je jedan od obruča, koji sapinju talijanske zastupnike i njihove najbolje pristaše, popucao. —

Drugo je dakako pitanje: kako je taj obruč nanovo skrpan i kako će dugo ona gospoda na okupu držati, nu to na nas nezapada, jer bili oni razdvojeni ili složni, naći će se uviek na okupu kad bude trebalo dati Hrvatom i Slovencem Istre kakav novi »colpo di grazia«. A u tom je bez dvojbe najbolji i najvještiji majstor g. dr. Amoroso, koji je svoju vještinu u tom često u i izvan sabora pokazao.

G. Amoroso jest članom istarskoga sabora od njegova prvoga zasjedanja; spada dakle među najstarije članove sadašnjega sabora. Od početka pa sve do danas igrao je on najvažniju ulogu u saboru i zemaljskom odboru kao saborski podpredsjednik, kao član zemaljskoga odbora ili kao jednostavni zastupnik. Pokojni Vidulich predstavljao je saborsku većinu kao prvak il vodja jedino napram izvanjskom svietu, jer u istinu bijaše dr. Amoroso svuda i svagda pokretalo i duša saborske većine i njezina rada u i izvan sabora. Kao takav rukovodio je uviek djelovanje svoje stranke jedino na korist talijanskoga a na propast slavenskoga življa u Istri. Bezobziran i hladan poput oceljnog mača udarao je po političkih protivnicih, nemareć za naše jade i naricaljke i nepitajuć je li to pravo i Bogu drago. Svojimi glasovitimi naputci i predlozi zloćudnomu Cuderu kako da se uništi hrvatska občina u Kastvu, te bezdušnimi savjeti, što ih je po njegovom savjetu slao prijatelj mu Sussa istomu Cuderu, podigao si je Amoroso takav spomenik medju nami, da mu ga neće ni najljući zub vremena poručiti. Ime dr. Amoroso spominjati će bez dvojbe i naše dalеko potomstvo tužno i prezirno kad god bude čulo il čitalo, kako se je s nami za njegovo bezobzirne vladavine u Istri postupalo. Njegovi zloglasni »colpi di grazia« odjekivati će po naših brdih i dolinah još i tada, kad on bude već odavna položio račune Onomu, koji nepita za mnienje članova većine ni manjine.

Al upravo takovo pristrano i nepravedno postupanje dr. Amorosa napram istarskim Slavenom podiglo ga medju njegovimi istomišljenici na prvo mjesto. Oni vide u njemu, uz krasne duševne sposobnosti i to svojstvo, da dok bude on mirno malim prestom i dokle bude njegov glas uvažavan u Poreču, Trstu i Beču, dotle će Slaveni Istre badava tražiti svoja prava, bila ista stoputa uzkonjena po Bogu i krunjenih glavah.

Tako sudi o g. Amorosu bez dvojbe članovi saborske većine, koji mu se do sada ripdkom iznimkom tako rekuć sliepo pokoravaše.

Znajuć mi sve to, rekosmo u zadnjem broju, što držimo do njegovo odluke o zahvali na mandatu, a povriest od osam dana uči nas, da se u svojem sudu neprevarismo.

Odigran je dakle prvi dio komedije bez uzdisanja i suza, u glavni junak stupiti će u dvorane sv. Frana slavodobitno na pljesak sviestine, što će zančiti, da je komedija posve uspjela.

Tomu svršetku dodali bismo mi samo jednu skromnu željicu. Govoriti će se i pisati po svoj prilici o silnih žrtvah, koje je g. Amoroso doprineo svojoj stranci tim, što je natrag povukao svoju ostavku, a mi bismo željeli, da doprinese i drugu isto tako »veliku« žrtvu na oltar domovine t. j. da se odreče ravnateljstva zemaljske banke u Poreču, te da se dade imenovati zemaljskim kapetanom i saborskim predsjednikom, da nas kano takav podpunoma usriećiti uzmogne.

DOPISI.

Iz Moščenicah 24. agusta 1889. Mi smo lani u jednom dopisu iz Moščenicah izrazili naš sud, ili bolje rekuć, naše veliko zadovoljstvo za glasbu i pjevanje u našoj crkvi. Svaki nepristran Moščeničan radovao se i veselio napredku gdjieo. Marije Velčićevo, to je ujedno i svatko vrućo želio, da bi ona u toj umjetnosti što više napredovala. I mi smo tada otvoreno izrazili tu našu želju, koja je bila dakako i želja svih poštenih i vriednih Moščeničanah. U ono kratko vrieme napredak je bio tolik, da su svi zadovoljno kazivali: „To je dovoljno za nas!“ Da, za nas možda, al za rečenu gdjieu, nipošto. Poznavajuć sjini njezin talenat, a osobito za glasbu, nadali smo se još boljemu napretku. Da nas nada nije prevarila, to su se čitatelji dično „Naše Sloge“ u posliednjem njezinom broju lasno uvjeriti mogli.

Pa čemu tolika hvala? reći će tkogod. Istina, poznavajuć dobro rečenu gdjieu, možemo za sigurno kazati, da joj nije osobito milo, kad se je hvali ovako javno. Mogao bi možda zlobnik pomisliti, da se sve to čini suprot našemu g. agentu. Ni to no, jer nismo navikli na porabu takvih sredstavah. Pa napokon i sam g. agent, kad bi jednom prokoračilo prag naše crkve i slušao igranje orgulja i pjevanje naših djevojčica, to bi se za stalno bio uvjerio, da ono uzvišeno nije za njega. On bi to i priznao, al nesretno ono samoljublje — — —!

No pa zašto pišemo o tom? Prije svega, da sjetimo onako kadšto njekoje naše dobre i mile prijatelje — kojim nije bilo baš osobito milo, da gdjica. Marija Velčić uči orgulje — da su se u svojih promišlih nadah i željicah prevarili, jer su im se, kako i sami opažaju, snovim izjalovile. Mi bismo im bili to još davno prije kazali, al čekali smo samo na zgodu, koja

PODLISTAK.

Igrači

ortica iz gradskog života.

Njekog dana šećuć gradom razmišljah o žalostnih posliedicah plandovanja, što ga počinjaju svakog ponedjeljka njekoji zanatlije, i u tih mislih oto me pred jednom lutrijašnicom. Bila tu množina ljudi, koji su zvedljivo buljili u brojevo, što se odmala izdriebali u Gracu. I ja se zaustavih. Nitko od prisutnih, niti muški niti ženska nebijaše vesco; svakomu si mogao čitati na licu njeku zabrinutost, pokunjenost, kao kad čovjeka već na domaku sreći provari liepa utješljiva nada. Njeki se čudno zamislio u nhom, njeki se gnjevio na svoju zlu sreću ili na svoj sanovnik, njeki se opet žalostio, što nije znao izabrati brojeva, koji su izašli, drugi zdvajao, da je bez koristi založio svoju uru, a muževi vraćali bi se kući, da izliju svoj gnjev na biedne žene. Veliku je viku počinjao neki brijač, što je samo za jedan jedini broj izgubio toliko hiljada. „Hodi, hodi je diči!“ rugali bi mu se drugi. A on razjaren odvraćao bi sablažnjivimi riečmi i kletvami, ne mareć za dječake i djevojčice, što su ga slušali. Dvie žene malda se nisu počupale s toga, što je jedna tvrdila, da je igrala na pol sa drugom, zahtjevajuć od ovo polovicu zaigrane svote; nu po svoj prilici bila bi kadra zaniekati polovicu dobitka, da njim ga je sreća namaknula bila. Jedna svetopotka pripovjedala svoje sne, obrazlažuć je i zaključujuć iz toga, koji su brojevi morali izaći; govorila srčano-gnjeveć se na one, koji su začarali, da nisu izašli njezini brojevi. (Gledajte samo do kakovih ludorlja dovede čovjeka strast za igrom!)

„Manje, manje klepeći! čegrtalo jedno!“ povičo druga žena, koju je ona bila upropastila svojimi bedastoćami. „Da si pamotnija, nebi tvoj muž trpio danas u bolnici, niti bi tvoj sin stenjao u tamnici, svo ubog tvoje nepameti“.

„A da bi siromaka pošla kadgod pogledat, da bi mu bar donesla štogod; to joj nije nit na kraj pameti. Sve zaigra!“ umješalo se njeko brbljavo piljarico.

„Ja no imam nikoga“, oglasi se debela ženetina, ukrašena liepom porcijom crvene nesurine, „igram redovito, nu čini mi se, da premalo mećem. Podvostručit ću, bit će bolje, tako se nadam, da će me jednom dobro poslužit sreća“.

„Ja igram“, reče jedna razkuštrana služkinja „samo onda, kad se dogodi štogod osobita. No mogu dočekati hipa, da bude gdjegod kakva tučnja, krađja, da se porodi vatra; tada samo mećem. Opazila sam, da još najbolje izadju brojevi od požara“. (Krasnih li primjera o ljubavi prema iskrnjemu podaje nam igra na lot! Veseliti se nesreći bližnjega, želiti mu zlo tobož, da će od toga drugi crpiti si korist! Koliko li pakosti, koliko li djavolje sebičnosti!)

„Ala ste bedaste! vi babe bez srca, boz pameti“, povičo njeki vrtlar, koji je prolazio tudi svojimi kolicami. „Više je razuma u glavi ovog mog magarca, nego li u svih vaših ludih tikvinah“.

„Čekaj, doći ću k tebi kupit salate, neotesani prostače!“ reče razjarena jedna žena.

„Ne marim; opazio sam, da nisam nikad dobro trgovao s onim, koji igra na lot. A ti Jakove! šta mozgaš tu? No vidiš li, da sve smrdi po prosjačiji?“

Svetopotka prosliedila svoj put moleć i jadikujuć, ali kasno. „Evo sam propustila misu, a izpovjednik je već valjda otišao“. Tako mješajuć igru sa vjerom dolazila u crkvu obezčešćujuć ju zavjoti, koje je porodila nesretna strast.

Evo s druge strane kako leti jedan mužina goloruk, bos, sav zapuhan. Neuljudno otvori si put kroz tišmu, razblažen od veselja, ali ipak još no posve uvjeren, podje i gleda izždrinhano brojeve — približi se tropećuć; al uvidiv, da je prevaren, ugrize se za usnice, koje su poplicidile od jeda, zakopa zdvojno ruke u kosu, počmo strahovito psovati. — „O grozote!“ zavapo prestrašenu žene. „Sad na bacit će se u more“.

„Provarili su ga veleć, da je dobio“, reče njetko nadošli. „Sve svoje bio je metnuo na jedan broj, pa je pogriešio samo za jedan“ (metnuo je 13, a izašlo je 14). I nastavi pripovidati nesretnu šalu, kako su ga njeki uvjerili, da je dobio. Najgore je to još, što je sav svoj jad sasuo na siromašnu si obitelj. Pobjesnio i radi počinjenih izgreda odveli ga u zatvor.

Nakon ovih dogodjaja pričinilo mi se kao da vidim na licih većine njekakovu žalost, priznanje vlastite nesposobnosti, a svi otišli ganuti i poraženi. Pred lutrijašnicom na pločniku bila je silesija raztrganih cedulјica svako bojo: činilo mi se kao da vidim krv pomješanu sa suzami i otrovi; činilo mi se kao da čujem tužbo uzdisaje, plač i naricanje. T. B.

nam se je upravo sada liepo pružila. Rodoviti dopisnik „Naše Sloge“ iz Mošćenićkine kazao je takodjer svoj pravedan sud o toj stvari u posliednjem broju „Naše Sloge“, a tim je potvrdio i ono, što kazasmo lani o tom, dakako na naše veliko zadovoljstvo, budući smo bili toli srotni, da se je lanjski naš dopis živo kosnuo njeđijih srdaca . . . . . Zatim pišemo to i zato, jer ljubimo nada sve istinu i iskrenost, a najljuće mrzimo laž i himbenost; zatim da se pridružimo željam svih poštenih Mošćeničanah, a napokon, da gospodjicu Mariju Velčić ponukamo, da što više nastoji oko glasbe, tako da postane jednom rodnom si gradu na čast i diku. Preporučamo joj medju ostalim nek se nimalo ne obazire na ludo primjetbe njekojih, kojim je njezin napriedak ogromni trn u oku.

Toliko za danas, a drugi put ako Bog dâ i više. Slavomir.

Pogled po svietu.

Trst, dne 28. agustu 1880.

Austro - Ugarska: Carevinsko vieće sastati će se — kako pišu bečke novine — takar mjeseca novembra, tako da će mu ostati kratko vrieme za važnije razprave. Čini se, da vlada neće ni ovoga puta predložiti promjene školskoga zakona, te da će to važno pitanje pustiti, da ga razpravi novo carevinsko vieće. S tim postupanjem neće biti konservativci nipošto zadovoljni, pak bi mogli danas sutra okrenuti lađa ministarstvu.

Zemaljski sabori, da će se sastati početkom oktobra, da razprave zemaljske proračune i koješta manje važnosti. Obistini li se ova viest, tada nam je očekivati imenovanje zemaljskoga kapetana i saborskoga predsjednika sa podpredsjednikom za Istru u što kraćem roku. K sturim kandidatom za prvo mjesto pronašli su naši narodni protivnici i jednoga novoga i to u osobi c. kr. bilježnika u Puli g. dra. Stanich-a, mužega inače žestokoga narodnoga protivnika.

Hrvatski zastupnici u Dalmaciji, koji sačinjavaju veliku većinu sabora, izdali su k staromu narodnomu programu dopunjak od pet točakah, u kojih naglasuju, da stoje nepomično na štokavnom pitanju drž. prava hrvatskoga i cielokupnosti Hrvatske; da Hrvati i Srbi u Dalmaciji uživaju istu pravu kako sačinjavaju jedan te isti narod; da će nastojati svimi silami, da se sjedini Dalmacija sa Hrvatskom; da će braniti staroslovenštinu u crk. službi kano stečevinu hrvatskoga naroda i napokon, da će raditi na tom, da se Dalmacija spoji željeznicom sa monarhijom. Dopunjak ovaj podpisali su 24 zastupnici.

Dne 26. t. mj. proslavili su madjarski radikalci u Pešti sjajno i burno imendan poznatoga madjarskoga rodoljuba i revolucijonarca Ljudevita Košuta, koji živi u Italiji.

Srbija: Kraljica Natalija, da je konačno primila uvjete kralja Milana o njezinom sastanku sa mladim kraljem Aleksandrom. Prema tim uvjetom, da će moći kraljica dolaziti svake godine dva puta u Srbiju, tuj ostati svaki put tri tjedna i stanovati u kraljevskom dvoru, no da ne smije uticati na uzgoj sina i da se nesmije vratiti prije Božića.

Rusija: Iz Petrograda javljaju, da prate pozorno ruski politički krugovi kako nastoje tri savezne države privući u svoje kolo tursku. Kada bi se to dogodilo, Rusija da bi u tom nazriela takav savez, koji bi njoj bio pogibeljan, pa da nastoji, da do njega niti nedodje.

Francezka: Izborni pokret počimlje u Francezkoj za novi parlamenat. Izborna borba kretati će se okolo glavnoga pitanja, da li so imade revidirati stari ustav ili ne. U tom nisu složni ni sami republikanci. Boulanger kandidirati će na više mjesta pod geslom: revizija ustava. Njega će podupirieti i monarhiste, koji naziru u Boulangeru stepenice, po kojih bi se mogli popeti na francezki priestol.

Bugarska: U kneževini agitira se silno za to, da se proglasi ujedinjenu kneževinu neodvisnom. Toj agitaciji, da se tobož protive glavni prijatelji kneza Ferdinanda, no vlada da ju potajno podupire.

Njemačka: O posjetu ruskoga cara na njemačkom dvoru nezna se ni danas ništa stalno. Zadnjih dana glasalo se, da će carska ruska obitelj u Kopenhagen, te da bi se carevi sastali u Postdamu. Najnovija petrogradska viest glasi pako, da je carska obitelj odložila putovanje u Kopenhagen radi nagle bolesti velikoga kneza Vladimira. Cesar Vilim II. vratio se sa svog putovanja po Alzaciji i Lotaringiji, gdje da bijaše sjajno i srdačno primljen i pozdravljen. Jedva se dade vjerovati, da je pučanstvo tih dvih pokrajinah od god. 1871. amo jur zaboravilo na svoje francezko porieklo i na svoju bivšu skupnu domovinu Francezku.

Razgovor

med Franom i Ivanom sa Počekajske grote na vellku Gospodju.

Frano. Kako biš ti nazvao dragi Ivane, onog čovika, koji ne more dokazati kamo je potrošlo n. pr. ono „tisuće“, koje nisu bili njegove.

Ivan. A, vero mi sveto, reka bih mu, da je pravi „tat con tutti flocchi“ i prefelgani humout bez dušovnosti i straha božjega.

Frano. A što misliš, da nima u blizini takovih ljudi?

Ivan. Ima ih ima — tako ih nebilo. Naše Buzeštine što je bila jednaput, a kakova je sada, pak ovi Čići!

Frano. Da se nismo tu skoro probudili i progledali, bili bismo sasvim propali. Duga je na stotine i tisuće, a bilo bi nam šlo sve „suho i sirovo“ na buhanj, da nismo progledali. A onom propalom liconjerou, ala bi se oči krosilo!

Ivan. Ma ufamo se, da će biti bolje. Kmet je po Istri počô s kmetom držati, kmet je počo kmeta za pravog brata držati, kmet je počo kmeta za svog poglavara postavljati . . . . nu zašto da duljim, reći ću: kmet istranski je počo sam si sračicu i bragoše krojiti, a prekomorskih škara i šnjidara neće trpeti. Propalo je varaljoam i hudobnim bezbožnjakom kraljestvo.

Frano. Kar bilo je to božji. Kako će da Bog blagoslovi one ljude, koji sebi postavljaju za poglavare osobe, koje do Boga i majke božje i svetaca ništa nedrže. Ljudo, kojim je Bog „trbuh“, a oštarija „crokva“. Pitajte propalu gospodu krnjelo i Talijanašo u Buzetu — oni će kazati, da je to sve istina.

Ivan. E, dragi Frane razumijem te. Daleko neka budu od nas takovi ljudi! Hulja i ništavac je onaj, koj s takovimi drži. Neka tu govori Vuk iz Rakitovca, kojeg su za kus tovarjeg mesa i žmulj „bursa“ zamamili, da izda Boga, svoju dušu i svoj narod. Sramota!

Frano. Pravo su uradili poštoni „Rakitovčani“. „Iztrobite zlo izmedju sobe“ govori sv. Pavao, da drugo ne okuži, a i onom taštom „Škuriću“ iz Škorbine je moglo sada puknuti med njegovimi krtovimi oči. Ako sada nije progledao, neće nikad više.

Ivan. Morat će, ako je pošten i ako želi svojoj braći dobro — inače će mu se kako Vuku iz Rakitovca dogoditi. U sadašnje vreme dvim gospodarom se nemože služiti. Nemože pošten čovek užgat sveću Bogu i zajedno vragu — pogubi ga sv. križ!

Frano. Čuj, u Buzetu zvoni — treba nam se spustit s te visoke grote, da danas poletimo k sv. misi.

Ivan. Po manje govori — jer da te stari čuje ili ona lisica il ona ništarija pod zvonikom, dotepenac bez uljudbe u našo krajevo — smijali bi ti se ujedno sa podlimi Patačoli.

Frano. Neka im — ja s mojo strane mislim tako i tim uverenjem spustit će me u grob. Ništarije i propalice kakovih ima tu doli va Buzete misle nekako na bok, ali upravo za to njihovo kraljevstvo i Poropatmine se naglo ruši i propada.

Ivan. Povedâ bih ti još dobelih i krepkih kâ dronova palica za koju je dozrio onaj ludjak od Fitoria al za danas pustimo to sve ča, jer već smo blizu znaš. Počelo je dobro — —

Frane. Da, počelo je dobro „goriti“ i već je blizu nokti. Težko krivou kad sve dodje na vidjelo. Ti imaš pravo. Uvidjam i ja, da ovim jedinilebom, ovim hljenam tudjeg poštenja nijo ništa sveto. O njih čemo se — ako Bog da — drugi put na dugo i široko porazgovoriti. Ala će biti milina slušati, kad se budu ma neke debele i tuste dule „della loro avita coltura“.

Ivan. O i ja, Frane moj, puno ih znam — nijedan gnojni koš, koj tri dana daleko smrdi — neću ih moga nositi. Ma sve mora doći na vidjelo. Vidjet ćemo, što more istina i koliko su noge u laži.

Frane. Daklo, na delo! Javi sv. Martinjanom, Storpodjanom, Rakitovčanom, javi svoj Buzeštini, da pase na ono što budemo sa ove grote rekli o naših krvopijah, varaljcah, sloparih e compagnia bella!

Ivan. O da! Campioni del avita brattura!

Frane. I Lanišćane i sve naše hrabre Krašane pozdravi. Živili poštenjaci i rodoljubi! Propali izdajice i podli lašitorbe!

XVIII.

Istri.

Alde sabudu tebè Istrije,
Zahvoni budi desnica mua.
P. ps. 120.

Kad k božjem nebu mogô bih dopriti
I žarkog sunca skinut pramen jasni,
Da iz njeg spletem tebi vienac krasni
Te s vlânje luči glava ti zasvieti . .

Da načudjeno ljudstvo k tebi leti,
Da dive ti se naraštaji kasni,
Da s vjernosti ti budu sini glasni
A nè kô mnogi — izdajnici kleti. —

Tad sroce tvom bi sinu smirilo se,
Ublažio se brid mu ljutoj rani,
Nad njim bi plavo nebo smiešljo se
Bog tugo tekli vesoli mu dani . . . .
Tad plač bi presto da mu lice moči
Na tvoin bi krilu mirno sklopio oči.

A. K.

Franina i Jurina

Fr. Smel san ti se, Frane moj, neki dan kako i nem!

Jur. Ma zač?

Fr. Zač je on bufonina povedal, da je jednaput prišal h koludrican jedan gospodin i pital za tu i tu. Pak kada je prišla ta neka mlada koludrica s predstojnicun pred gospodina, da ga je obajela okolo vrata i sega obušavala.

Jur. Ma j' morala šuperiora šaro gljedat.

Fr. Muč no! Poglavarica, da se je strašno zaripila i počela ju sovat, a mlada koludrica, da je rekla: Ncardite se častna predstojnica zač je ovaj gospodin moj bližnji rodjak, mama njegova je bila mojoj mamo svekrva.

Jur. Tako to joj je bil brat.

Fr. Aj ni!

Jur. Tako stric.

Fr. Aj ni!

Jur. Tako nonić.

Fr. Aj ni!

Jur. Dunko ki zlodjo!

Fr. A otac, Bog te neće . . .

Jur. Ha, ha, ha! Po more božje je istina, zač koludričinoj mame je gospodinova mat bila svekrva.

* * *

Fr. Si čul Ti onu od Zvaničini?

Jur. Ku?

Fr. Zvaničino, da je neki spodbadal, da su Lukovi konji bolji od njegoveh.

Jur. Pak?

Fr. Pak da j' Zvaničina rekal: aj nisu zač moji to brže stat leh njegovi teć. —

* * *

Fr. Kamo si se Jure bil odmotal, da te ni vidèt bilo va našem Primorje?

Jur. Bil sam malo octa prodat, ter znaš, da je sada košnja, pak ga ljudi mešaju z vodun; al ča ćeš, i ta trgovina negre, težko je uhitit krajcar, zač su počeli i tu ždi računi križat, pak nam se je i tu lonac prevrnul.

Fr. A ča je novoga po onih stranah?

Jur. A ča? Boga sramota vidi. Tamo okol Fužine je putoval ban, pak tu ti je bilo muziki, pucalo su i zvonilo, a neki velo, da su do 700 fiorini zapucali.

Fr. Vidiš malo, da je ki to krajcaro dal nan, mi bi bili kupili stotinu, dvo ovac, pu kovoga sira i vuni!

Jur. Al to još ni niš. Ta kumpanjamont bana po soh obćinah tamo, da je gušta! okol 3000 fiorini.

Fr. Ter s tem bi se orikav sagradilo.

Jur. Ma da ča, ter baš si mi z ust zel; zač velo, da je ban špotal tamo župano, da im se orikvo ruše.

Fr. Ja neznam kako je to; puli nas je tako, tamo tako, kamo će to prit?

Jur. A kamo? Oni velo: „Finke dura, non paura!“ All se more svakomu lonac dno nać, pa će se i ovomu.

Fr. Ča ti ja znan, će al ne!

Jur. Joh će će. Mi svo gledamo i stradamo n to je posud. Kad nebu kadi zet, zimat se nećo, a živit se mora! Komu bu tuzno, ta će gledât za se!

Fr. Po more božje, Juro, imaš pravo! Stišnjono jaše, ave to više skačo.

Jur. Ja san svoju rekal, a ti brate vidit ćeš za par lèt, da te muho nikim brundat prestat. Bog!

* * *

Fr. Povidat ću ti Jurino jednu lipu, ma neka ostane moj nami — znaš.

Jur. Bože moj, ter nismo dica.

Fr. Čul sam pogovor moj barbum i noputum, pak mu tišći va štumihe tako, da mornin van š njim.

Jur. Čujmo no!

Fr. Tako pazi:

Barba: Luce, lipo moje sunce, nemorem nikako spati ni jesti.

Luce: Ja sam Vam, dragi barba, mlada ženska glava, kâ no more znat ča Vas tišći, ako no morda oni djavoleki Hrvati, ki Vam se vatk po glavi pletu. Mi smo u kući četiri ljudo ženske glave, pak ako Vam nemoremo dat utoho i mira, a Vi pozovite ono četiri virne sluge, koje Vas mažu i liže kako i brodić gospodara.

Barba: Neka se vrši, draga Luce, tvoja volja!

Luce: Tako valja, dobri barba, jer jedan će Vas navadit kako se kravice gojo; drugi će Vam zmerit koliko je od ust do nosa, treći će za potribu pred Vami zaplesat, a četrti, ki dobro čuje, a slabo vidi, storit će župliku va Trst, da nas nepušćaju na ceđilu, jer bi nas sve ovi gladni „ščavi“ pojeli.

Jur. A kadi je to bilo?

Fr. Povidat ću ti na sudnji dan.

Različite viesti.

Odlikovanje. Službeni list bečke vlade javlja, da je podielilo Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip preč. g. Jakovu Starihi, počastnomu kanoniku, župniku-dekanu u Pićnu, vitežki križ reda Frana Josipa. Naše iskrene čestitke velozasluženomu svećeniku i rodoljubu!

Dioecezanske viesti. Gosp. Planinšek kurat u Marezigah ide za župnika u Auber; na njegovo mjesto u Marezige ide gosp. Alekej Gasperšič kapelan iz Rojana. U Rojan dolazi kao kapelan mladomisnik g. Ignac Počivalnik. Kao prefekt u biskupski konvikt i ujedno kao vikar kod sv. Justa u Trstu imenovan je g. Josip Bottegaro duhov. pomoćnik kod sv. Antona u Trstu. Mladomisnik g. Marchio imenovan je duh. pomoćnikom u Kopru; mladomisnik g. Vascotto imenovan je duhovnim

pomoćnikom u Umagu; mladomisnik gosp. Klofanda ide kao duhovni pomoćnik u Mošćenice na mjesto g. Stembergera, koji polazi u Lovran; mladomisnik g. Vanik ide kao duh. pomoćnik u Žminj; mladomisnik A. Ulcigrai ide kao duh. pomoćnik k sv. Antonu staromu u Trstu.

– Dne 1. t. mj. promisli će u Dolini svršeni bogoslov g. Čvelja, rodom iz Češke. Sretno!

Otvorene su župe do 15. sept. u tršćansko-koparskoj biskupiji: Ospo, Gologorica, Šumbreg, Vranja, Beram i kuracija Račice.

„Veselica delavskega podpornega društva" u Trstu izpala je u nedelju, kano svake godine do sada, vrlo krasno. Kod sv. mise sakupilo se u jutro u prostranoj crkvi sv. Antona novoga veliko množtvo članova, koji su ux glasbu i pod zastavom u obhodu došli i otišli iz crkve. Večernja zabava u vrtu „Al mondo nuovo" uspjela je u svakom obziru veoma lepo.

Odkritje spomenika pok. Lovru Žrabu, slovenskomu spisatelju i uredniku „Edinosti" obaviti će se u nedelju 15. septembra na groblju u Datovljah. Prijatelji i štovatelji njegovi iz Trsta pripravljaju se, da pojdete toga dana grob prerano umrvšega rodoljuba, te da mu iskažu posliednju počast.

G. Vinko Marjanović, tajnik obćine u Pazinu, zahvalio se je u sjednici 22. ovoga mjeseca na svojoj službi, koju je revno i požrtvovno vršio od mjeseca aprila 1887. dakle skoro za cielo vrieme, odkad se ova obćina nalazi u naših rukuh. Njegovoj već dulje vremena gojenoj želji zadovoljilo je obćinsko zastupstvo u Kastvu, te je svojega obćinara imenovalo svojim činovnikom. Nebi se on bio možda udaljio iz Pazina, da mu nije do starice majke, s kojom želi u Kastvu probaviti posliednje joj dane. Nećolimo mu laskati, nu moramo izjaviti, da sav naš puk žali što g. Marjanović ostavlja ovu obćinu, jer dobro znade koliku i kakva je on podpora bio našemu zastupstvu, koje je skoro neuko za prvi put prouzelo upravu obćine u ruke. Na svemu usrdna mu hvala! Kako čujemo, g. Marjanović će ostati ovdje, dok nepripije novi tajnik, za kojega je već natječaj razpisan. Obća je želja, da bude novi tajnik vjeran i dostojan nasliednik sadanjega tajnika.

Tinjanski načelnik gosp. Šime Defar nije našao milosti u poročko tete, jer i ona na njega navaljuje. Jaoh si ga njemu, kad bi ga poročki listić hvalio! Par tinjanskih šarenjaka, misleć, da nije naš načelnik gospodskoga roda, počali su proti njemu rovati, da ga tako u nepriliku dovedu. Nu naš Šime strogo pazi, da se nepovriedi njegova čast, pak je bio više puta prisiljen, da poliočno kazni nemirnjako. Kad su vidili, da se s njim nešali, započeli su za staromu običaju klevetati proti njemu, samo da ga pred svietom ocrne. Nu mjesec nehaje, što psuto na njega laje. Vrši svoju dužnost pa nikoga se neboj. Protivnici nemaju nikakvoga obzira, nesmijemo ga dakle imati ni mi.

Glavna skupščina „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri" obdržavala se je dne 26. t. mj. u Kastvu sa poznatim programom. Članova sakupila se lepa četa u „Narodnom domu", da saslušaju izvješće o djelovanju odbora minulo društveno godine, te da mu dadu novo snago u predlozih, savjetih, pobudi i pohvali. Skupščinari bijahu posve zadovoljni sa radom odbora i sa uspjehom, što no se je postigao njegovim marom i trudom tečajem zadnje društveno godine. Po starom običaju donieti ćemo obširno izvješće o djelovanju tog važnog i koristnog društva već u budućem broju, jer nam je za danas prekasno stiglo i jer nam danas neprostaje u listu prostora. Nemožemo ipak od manje, a da već danas najavimo našim čitateljem, da se je i tečajem prošle godine umnožila društvena imovina za 762 for., to da iznaša glavnica ili kapital 7.760 for. 85 novč. što je svakako liep uspjeh, ako se pomisli, da se povrh toga godimice 5—600 for. podieli našoj siromašnoj mladeži.

Narodna čitaonica u Dekanih pripravlja za dne 15. septembra t. g. veliku veselicu s tombolom, glasbom, šaljivimi prizori i plesom. Vucitba brojova ovršit će se na trgu, a ostalo u gostioni tamošnjega rodoljuba g. Ivana Grižona.

Iz Dobrinja (na otoku Krku) pišu nam 24. t. mj. U dičnoj „Slogi" javljato, g. uredniče, kako je ljetos nekoje krajeve naše Istre tuča potukla a drugo medljika zatrla, a na žalost našu i Vašu nijemamo se ni mi čim pohvaliti. Na našem otoku učinila je takodjer nesretna medljika ogromno štete na trsju, te neima nade nikakve na iole povoljnu berbu. Biti će biedo i kuburoniu nedodje li nam budućo zimo odnekle pomoć.

Prem nije od obćenite važnosti, javljamo Vam, jer će to mnogo na otoku zanimati, da je ovdje preminula dne 11. t. mj. u 78. godini gospoja Ivana udova Kopany, supruga vojničkog ranarnika, koji je ovdje prije šest godina preminuo. Pokojni Alois Kopany bijaše rodom iz Požuna u Ugarskoj, a služio je u Italiji kadno bijaše Venecija pod Austrijom, tuj se je i upoznao s Ivanom, a kasnije vjenčao je u Hrvatskoj. Pred dvadeset i sedam godina preselište se odanle na naš otok i proboravšio najprije dvie prve godine u Baški, a neposredno iza toga nastanike se u našem mjestu, koje je pokojniku iz početka davalo kao nagradu za nastojanje oko bolestnika 200 for. godišnjih. Ova obćina nije imala nikada prije posebnoga liečnika, već je u ovo zadnje vrieme u novinah oglašen natječaj za ovu i za još bliže dvie susjedne obćine, na otvorenu onomad mjesto, jednoga usposobljenoga liečnika sa sielom u sv. Vidu nedaleko Malinske, kao središću ovih triju obćinah. Pokojnici bijahu lieno od naroda vidjeni pa njim za to i klikome: Vječni Vam pokoj!

Iz Lovrana piše nam prijatelj 26. t. mj. Izborni dani 8. i 9. julija t. g. ostati će nam do smrti u crnoj uspomeni. Za ta dva dana skusili su naši poštenjaci iz Mošćenicah i Brseča svega i svašta od lovranskoga zmreda, koji se diči i ponosi svojom djedovskom „bruttura". Svoje otrovne strielice naperiše u prvoj vrsti na provriednoga župnika iz Mošćenicah, komu se je puščalo pod nos dim od tabuka — prem bolehnjivu —, žvigalo u njegovoj blizini, mudjali mu stolicu od dražja, psovali i proklinjali kano kakva zločinca. A zašto sve to? Drugog razloga neznamo van taj, što je došao simo sa svojimi župljani, da vrši svoje izborno pravo, koje mu je pripadalo obadva dana. Mošćenički i brseški puk imade dosta znanaca i prijatelja medju lovranskimi kmeti, no onih dana nije se znalo za poznanstvo ni prijateljstvo. Zavedeni i podkupljeni lovranski seljaci govorili su nalme Brsečanom i Mošćeničanom: da nisto motnuli u ljstu zastupnikah M. Barčana-Čuka, glasovali bismo s Vami, al ovako nećemo. Pred tri godine govorili su, dok nebijaše medju kandidati Barčana, isti mudrovi: da nisto uzeli u ljstu Kotešića, glasovali bismo s Vami, al ovako nećemo, jer smrdi po tamijanu. Na takve ludo izgovore odgovorio je pametno jedan naš rodoljubiti smušenjakom kako slieđi: Pred tri godine nebijaše Vam po volji Kotešić, a danas nije Barčan, a znajte, da nobisto vi bili s nami ni tada, kad bi mogli i smjeli kandidirati samoga gospodina Boga, jer nisto gospodari sami nad sobom, već gospodski prodanci. Jednom vam je Kotešić smrdio po tamijanu i popovatvu, a sada pošto su ga lovranski šarenjaci pomazali liberalnom mašću, miriši Vam kano i bosiljak.

Kod samoga izbora pokazali su naši mudraci koliko njim je stalo do reda i pravednosti. Kad su pozivali naše ljude iz Mošćenicah ili Brseča, ako se nisu odmah oglasili, proskočili bi ih a kad bi došla na red koja gospodska podrepnica, zvali bi ju po pet i šest puta. Jedan bi ga zvao po imenu, drugi bi pitao gdje je, treći bi rekao: u toj oštariji pije, četvrti bi zavapio: traite po njega, peti bi dovikuo: gre, gre, komisija je čekala i čekala a zvanoga više puta nije bilo, a kada je pak napokon došao, nije se ga pitalo za kuće broj, već su mu ga u napred kazali, a svaki Brsečan i Mošćeničan, koji nije bio od njihove stranke, morao je broj prije kazati, ako je hotio glasovati.

Vidjeli smo, da je došao glasovati Mošćeničan, komu bijaše u redu ime, pridjevak i kuće broj njegov, samo što se je proselio pred malo vremena iz Drage u Mošćenice. Kotešić kao član komisije, nije mu dopustio glasovati, jer je imao naš listić — već je kazao: Lui non abita in Draga ma in Mošćenice. Došao je glasovati drugi Mošćeničan, Kotešićev vrli prijatelj i s njegovim listićem, zvali su ga G. G. L. Draga kbr. 106, a ovaj stanuje u Kalcu kbr. 6 ili 11, no Kotešić je bio valjda nekakvu pogrišku učinio u zapisniku jer je u njega gledao i mučao, samo da njegov pristaša glasuje. Mošćeničani bravo! sada znate koga Vam se treba čuvati! Opominje Vas Prijatelj.

Živio! U posliednjem se broju poročki listić srdi, što se mladež u Gračišću počela buditi, te više puta iz mladenačkoga svojega srca zakliče: „Živio!" Znamo, da bi poročki listić istu mladež kovao u žvieždo, kad bi vikala „živio Pro Patria", nu neka se tješi, da će doć jednom vrieme i za nas, kad nebudemo ništa marili, jeli se što svidja našim protivnikom ili ne. U našoj smo kući, gdje želimo živiti po svojih običajih, a ako to šarenjakom nije pravo, to neka si pomisle, da će jednom i naš puk doma gospodovati, pa da se već sada imaju priviknuti našim „živio", ako žele mod nami ostati. Što se denuncijacija proti župniku, učitelju i ostalim tiče, to je izpod našega dostojanstva na takve osvade odgovarati. Prosto budi Talijanom ogovarati i klevetati javno i tajno, ako se nesramo, mi takve izmišljene klevete preziremo, jer nisu dostojne poštena čovjeka.

Iz Voloskoga pišu nam 25. t. m. U predzadnjoj „babi" čitamo, kako se notko u istoj srdi što uživaju štipendije pokojnoga Tominšića tri Hrvata, premda je pokojni ostavitelj bio čisto talijanske (!) krvi i akoprem je bio prvobitno odlučio 14.000 for. za talijansku školu u Voloskom, a kasnije odredio, da se štipendije podjele djakom, koji polaze nautiku ili realne škole. Tako „baba", kojoj poručamo, da uživaju one štipendije tri naša izvrstna mladića, jer talijanskih učenika, a najmanje dobrih, odavlo neima. Što oni uče na Rieci ili u Trstu, nije krivnja njihova ni naša. Da imademo — kao što neimamo zbog protivđina Talijanaši — hrvatsko srednje školo u Istri, nebi trebalo našim mladićem učiti izvan pokrajine. Pomozite nam dakle do hrvatskih škola, pak će i naši mladići učiti doma kano i vaši.

Lijek od otrovne zmije. Tajnik jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu g. dr. B. Šulek dobio je dva lista od fotografa Žagara u Presidu, koji mu je priposlao biljku proti otrovu zmije, Biljka, o kojoj se tu govori jest „Agrimonia Eupatoria", koju u Istri zovu „kaški otrov". Vriedno bi svakako bilo tu stvar dalje istraživati, da li možda i kakav extrakt to biljke isto tako spasonosno djeluje kao i biljka samai Gosp. Šulek poslao je biljku s listovi g. Žagara liečničkom saboru, koji ju je preporučio liečnikom na proučanje.

Proti flokseri (tranom ušenou) iznašao je, kako čitamo u zagrebačkom „Obzoru" g. Gjuro Habijanac lick, što, ako se oblatini, biti će od neizmjerne blagodati za svo ono komlje i pokrajino, gdje je filoksera uništila ili još uništuje vinograde. Želeć, da se pokaže praktičnim i djelujućim lick g. Habijanac, navadjamo ovdje njegov „Poziv" na hrvatsko vinogradare i „Očitovanje" vlastnika vinograda g. Franje Gregorića:

Poziv.

Na p. n. gospodu vinogradare.

Uslied, što samo po našu domovinu već po cieli evropski vinogradarski svieta prieteće pogibelji i propasti vinograda od trsne uši (Philoxera vastatrix) zamislih i izumih sredstvo za uništenje te pošasti, to sam i voljom gospodina Franje Gregorića ovdje (Nova Ves broj 10) taj moj izum prošle jeseni kraj Granešine u Oporovcu praktično izveo, a uspjeh dokazuje valjanost sredstva.

Poživljam ljudi p. n. gospodu vinogradare, kojim je do života i obstanka njihovog vinograda stalo, da i u njih budu kao u rečenog gospodina, da se očevidom o uspjehu i valjanosti mog sredstva u rečenom vinogradu osvjedoče, na sveobći sastenak dne 8. rujna t. g. u Granešini po podne u 3 sata.

Gospodinu Franji Gregoriću je svaki interesent dobro došao.

Zagreb, 20. kolovoza 1889.

Veleštovanjem.

Gjuro Habijanac,
Dakačeva ulica br. 7.

Očitovanje.

Prošle godine u mjesecu listopadu radio je g. Gjuro Habijanac proti tranoj uši u mom vinogradu u Oporovcu kod Granešine. Ne mogu na ino, nego da to dadem javnosti i svim vinogradarom na ubavicst, kojima je stalo do vinograda, jer moj vinograd sada izgleda tako, kano da u njem nikada filoksere niti bilo nije. Izričem za to zahvalnost g. Gjuri Habijancu, a g. vinogradarom stoji uvjek prosto, da se osvjedoče na licu mjesta o uspjehu i valjanosti sredstva gospodina Habijanca.

Zagrob, 20. kolovoza 1889.

Franjo Gregorić.

Na dan vjerenja knjeginjice Stane dobila je knjeginja Milena na Cetinju brzojav od svoga sina, koji glasi ovako: „Danas vjerismo Stanu sa Njeg. carskim visočanstvom knjazom Gjorgjem Romanovskim vojvodom od Lajhtenberga. Čestitam ti, mila majko moja. Tvoj Danil". Istoga dana stigao je knjeginji na Cetinje brzojav od ruskog cara i carice: „Od svog srca čestitamo vam vjenčanje Milićino i vjeridbu Stanku. Želimo obima sve što Bog može dati, a zaista nam je žao što nijesto ovdje. Aleksandar, Marija". — Ruski car darovao je velikoj knjeginji Milici jedan milijun rubalja kao vjenčani dar. Sve ostalo, što spada k mirazu nevjeste, darovala je ruska carica.

Strašna tuča poharala je veliki dio Moravske dne 20. o. m. Najjače je biesnila kod Pohrlica. Pádac je jed kao šaka velik. 10.000 stakala na prozorih pokvareno je samo u Pohrlicu. Svi usjevi uništeni su i mnogo je marve poginulo. Kvar nadmašuje svotu od 100.000 for. Sva pokrajina izgleda, kao da ju je neprijatelj poharao. Gdjekoji komadi leda vagali su 60 grama. Mnogo su ‘so kuće porušile. Kod Selvorion izgubilo život jedan seljak i jedna seljakinja. U Irlau pustili su seljaci svoje konje i stoku na poljih te krvavim glavama bježali kudi. Još dva dana iza nesrećne ložao je mjestimice led na poljih.

Vriednost engleskoga brodovlja, koje je došlo u zaljev Spithead prigodom dočeka njemačkoga cara Wilhelma II. iznosi po „kazivanju „Pall Mall Gazette" svotu od 19,500.000 funtih ili preko 200 milijunah forintih. Najskupiji brod engleske ratne mornarice jest „Inflexible", koji stoji deset milijunah forintih. To je užasna plivajuća nemani sa svim silom topovah.

Velike zlatne rude pronađene su u Douglas-Islandiji, t. j. u onom dielu poluotoka Aljaske u sjevernoj Americi, koji je Ruska prodala. Nadjena je naslaga kamenja, na kom se nalazi mnogo zlata u širini od 450 stopa, a duga je kao i sav poluotok. Već godine 1880. odkrili su to zlatno rudo Indijanci, te su nasuljenici tajili pred svietom svoje odkriće, da ne primamo novo nasuljenike. Sada se već radi sa 600 strojeva, a bogatstvo pronadjenog sloja, da je veće od onog u Kalifornij. Društvo, koje je kupilo velik dio tog zlatonosnog naslaga, dobilo je ponudu, da proda svoj posjed za 16 milijuna, ali je to odbilo.

Najbogatiji narod na svietu je bez dvojbe indijsko pleme „Drago" u sjevernoj Americi. To pleme broji 1500 glava, to posjeduje 1,470.000 jutara zemalja. Na svaku glavu pada preko 1000 jutara. — Osim toga ima to pleme u jednoj štedioni uloženo 7,758.694 funti šterlinga uz 5% kamate. Svaki dan toga plemena dobiva dakle 260 funti na godinu. Ipak narod taj propada; jer je godine 1858. brojio 6720 osoba, a sada je spao na 1500 osoba.

Banket francezkih načelnika. U nedelju priredila je pariška obćina gostbu, na koju su pozvani svi francezki načelnici (maires). Na banket je došlo nešto preko 10.000 načelnika, a objed je priredjen za 15.000 osobah, budući je tuj bilo i drugih nekih dinovnikah i novinarah. Banket je obdržavan u industrijskoj palači, koja je jedina dovoljna, da može u njoj stati toliko gostih. Velika je bila potežkuća, dok se je smoglo sve, što je trebalo za ovu gostbu. Trebalo je: naći 15.000 jednakih stolicah, 80.000 pladanjah, 20.000 nožovah, a toliko isto viljuškah i žlicah, te 52.000 čašah i drugoga posudja. 1000 momaka posluživalo je kod objeda; u kuhinji bilo 105 kuharah i kuharicah; osim toga trebalo je 50 konobarah i 150 slugah za posudje. U kuhinji se je skuhalo 2.800 litarah juha; 8.000 kilograma ribe; 2.500 kig. govedine; spečeno je 1.200 puranah i 800 odojakah. Potrošeno je 27.000 litarah vina, 4.000 litarah vode i 3.000 litarah sladoleda; potrošeno je 10.000 komada kruha.

Nov aparat za liečenje srca. U liečničkih krugovih se sada mnogo govori o pronalazku mladog bolonjskog liečnika dra. C. Silagia. Podtaknut rimskim medicinskim fakultetom, doktor Silagi izumio je jedan stroj, kojim se sa vrlo velikim uspjehom mogu da liče bolesti srca. Bolonjski medicinski fakultet predao je taj aparat na izpitivanje jednoj komisiji od prvih auktoritetah. Komisija je sa aparatom činila oglede i uspjeh je bio vanredan. Kao što talijanski listovi javljaju, dr. Silagi namjerava, da kroz kratko vrieme proputuje Njemačku i da svoj aparat pokaže medicinskim društvom.

Kina proti čedomoratvu. Podkralj u Fo-Kienu i Cko-Kiangu izdao je novu odredbu proti zavladalom u Kini običaju utapati žensku djecu. Koja će žena od sada svoje dieto utopiti,, kaznit će se sa 60 udaraca šibe i jednogodišnjim progonstvom. Jedan slučaj užasnoga krvoločtva zbio se je nedavno u Pao-Shan-Hien, nedaleko od Šangaja. Vlastnik jednoga tamošnjega kupališta došao je nedavno na misao, da će se izliečiti od bo

lesti, bude li jeo djetinje meso. Što smisli to učini. Kupi diete od jedne stare ženc i dade ga zaklati po nekom koljiću. Oblasti su našle ljušinu djeteta u velikom loncu, u kojem se je imala kuhati. Svi sukrivci toga nedjela su zatvoreni.

Neuku nauka.

Selen (šeljin) lijek proti reumatizmu. Izsiečka se selen na komade, pa se izkuha dok postane sasvim mekan. Ukropinu (tekućinu), koju se dobije, kada se procijedi izkuhani selen, popije bolestnik; dočim se kuhani selen prokuha opet sa nešto friške mlieka, brašna i muškatovog oraha, pa se daje bolestniku, da jede sa poprženim kruhom i krumpirom. Bol odmah popusti, te nakon malo sasvim prestane.

* * *

Mlieko čuva meso. U ljetno doba teško je čuvati meso i za 24 sata, jer se ono brzo usmrdi. A na ladanju nije lako svaki dan dobivati svježa mesa. U Francezkoj čuva narod meso u mlieku. U tu svrhu rabe obrano mlieko i zemljene lonce. Metnu meso na dno zemljenog lonca, obterete ga kamenom, pa naliju lonac mliekom. Na ovaj način čuva se meso svježe za 8 dana. Kada se izvadi iz mlieka, valja ga oprati u vodi. Mlieko se pak rabi, kao krma za svinje.

* * *

Što ti valja piti kad si vruć. Najbolje je, da piješ kiselo mlieko, koje nesmije biti prestudeno ili pak crnu kavu ohladjenu u mrzloj vodi.

Dopisnica upravničtva.

Prvo slovo prosimo, drugo ime.

K. J. Tinjan za 80. for. 2. B. T. Lun-Rab for. 1 (promjenit domo adresu po želji). K. M. Trnške II. p. 89 for. v.50. Gl. obć. Vopelnac ogluš for. 2. K. A. Vrvari-Poreč for. 1 (u priliki poskrbit domo se za knjigu, koja čita hrvatski, a tumači tudjsko ili njemačko !) P. J. Cres-Boli za 80 for. 2 T. Lj. Trst saldo 80. for. 5. P. J. Marcanja II. p. 80 for. 2.50 (promjenit domo naslov po želji). S. T. Gorica oglasi for. 9 (pisali smo Vam za drugo Vaše želje). P. P. Sošana oglasi for. 6 A. J. Puta za II. p. 80. 1 za 80. for. 3 (u redu, pozdravljamo). S. M. Kiana za 80 for. 2.

Pozivamo mnogobrojne dužnike, da nam pošalju što duguju.

Lutrijski brojevi

na 24. augusta.

Trst	2	3	82	6	48
Linc	71	10	19	59	37
Buda	5	77	51	38	33

dne 17. augusta.

Prag	10	57	32	4	2
Lavov	70	10	60	51	87
Hermannstad	25	33	5	55	50

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17.

priporoča se vljudno pri visoko častiti duhovščini v napravo cerkvenih posod in orodja najnovejšo obliko, kot: monstranc, kelihov itd. itd. po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih v ognji pozlati in posrebri. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 1—

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Kameleonte četvorci

prorokujući vrieme.

Ovi su četvorci iz stakla naličeni sa pet prozirnih bojah i sa posebnim procesom uvršćeni u liep drveni okvir. Imaju pako mogućnost proreći kakvo će vriemo biti, kao i barometri i to mienjajući bojo. Predstavljaju u večini okolice, vodopade, gradine itd. Obešanju se pako na prozoru, ali tako, da su licem prama sobi obrnjeni, te tako služe na ukras sobe. Bilježe n. pr.: **Vrieme stalno i suho** sa živahnimi bojami. **Kiša u izgledu** promjeniv zelenu i modru boju u žutu i crvenu.

Promjenljivo vrieme sa polu bojami.

Oluja sa neprestanim obledjenjem bojah.

Ciene: Gabinet format ducat . . for. 5.—
Visit „ „ „ „ 3.25

Ako koji pošlje unaprieđ for. 2 dobiti će prosto poštarine i svega 2 četvorca u gabinet i 2 u visit-formatu.

Henrik Pegan,
30—28 Trst, Lloydova palača.

Javna zahvala.

Ovim se zahvaljujem svoj onoj gospodi, koja su mi prigodom moje „Mlade mise" poslali svoje čestitke.

Vrbnik, 21. augusta 1889.

Petar Zahlja,
mladomisnik.

Srodstvo koje nije tajno !!!

Od 14 godina priznato kao najbolje.
Nadjpukovnjskog ljekarnika i fizika
dra. G. Schmidta

ulje za sluh

liječi brzo i temeljito povremenu gluhost, tok ušiju, bodac ušiju i u zastarjelih oporenj h sludajevih. Najtrajnije sunjenje u ušijuh, kao i slabiuh odstranjuje se odmah, što tisuće originalnih svjedočba dokazuje. Cena boci 2 for. — U Beču pravo se nabitnom markom kod ljekarnika C. Haubnera, „Engel-Apotheke", Beč, I., am Hof N. 6. — Glavno skladište za Hrvatsku kod ljekarnika Ede Tomaja u Zagrebu. 11—28

Obrtničko čudo ! ! !

Kaputi iz kaučuka:

napromočivi raznobrojno vromeno tkanine najviše četverouglo sive i tamne bojo. Na jednoj su strani iz sivoj kaučuka (posvema sličnu svili) ili ornog sa naglavkom i dvostrukimi zapori.

☛ Ti kaputi radjeni su na dvie pravilne strane, te se mogu rabiti i po lieporn vromenu kao gornja suknja.

Ciena for. 7.

Franko poštom u svako mjesto u monarkiji. — Šilje se uz predhodnju plaću ili pouzećem.

U naručbah mora se naznačiti dužina kaputa i širina prsah. 27—90

ENRIK PEGAN
Trst palazzo del Lloyd.

Obznana.

Svim onim, koje bi moglo zanimati, javlja podpisani, da se je dne 24. t. mj. preselio iz ulice: Via Maggiore na **boreni trg (Piazza della Borsa) br. 13., I. kat.**

Dr. Frane Mandić.

Marijacoljske želodečne kapljice

zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Nepreseenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri nečednosti, slabosti želodca, ako se grla smrdi, napenjanju, kislem pehanju, kolikoj, želodečnem kataru, gorečiče (rzavci) pri preobilnej produkciji slin, ru mentoi bljuvanju in gnjusu glavobolu; ako boli iz želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu

Varnost. znamka proti glistam, boleani na vrnioi in jetrih in tudi proti zlati žili ali himorojdam. Cena steklenici je s navodom vred samo 40 nov; velika steklenica samo 70 nov. Glavni salog ima lekarničar „k angelju varhu" *Karl Brady Kremsir, Morava.*

Marijacoljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakej steklenici priloženemu poduku za vporabo

Pristne dobe se skoraj v vseh lekarnah.

V s r e t u s e Lekarna: Antonio Suttina — Lekarna: de Leitenburg, all' Ercole trifante — Lekarna: Eduard de Leitenburg, alla Salute. — Lekarna: A. Praxmayer, al due Mori — Lekarna: Pietro Prenedi, alla Fontana Imperiale. — Lekarna: Benedetti Sarnvil, al Amazone Trionfante. — Lekarna: Benedetti Vinch Michiesi, alla Corte. — Lekarna: di Vittorio Serravalle a R. dentore (glav. skladišć.)

Lekarna: Bisaglio e all'orso nero. — **Postojna:** Lekarna Fr. Baumgarten. — **Šelana:** Lekarna Philipp Ritschel. —

Svarilo! Pristne Marijacoljske želodčne kapljice ponarejajoja in ponemanja se mnogovrstno. V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gornjo varnostno znamko ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo znamka tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusek-a i Kremerjoh (Kremsier). 40—32

Na znanje!

Svim onim, koji me pitaju obavisti o gradnji željeznice u maloj Aziji, odgovaram ovim putem, da osim predgradnja i nešto zemlje, još**te se nije počelo.** Koncem oktobra, će se otvoriti gradnja na prvoj polovici pruge, na proljeće pako ciela pruga Ismid-Angora.

Carigrad, 15. augusta 1889.

Ivan Vlah.

Bez prohlade u zimsko doba svakdanja kupelj!

Hinka Pegana

poboljšana stolica za kupelj

20 16 sa 1 bez peći.

U svakoj sobi za smjestitil! Malo prostora i vode

Pet kahala vode dostatno je za jednu kupelj.

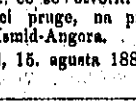

Sa tri nvč. ugljena u 25 časakah topla kupelj.

Kakovu prednost imadu moja stolica za kupelj od ostalih ? Ja sam najboljeg mastera ispitala te 16 strušnjaka, jer su dvostruko svojnost te ih nutri i iz vana zalutane ? Ja jamčim za izvrstno funkcijonirajuću strogu vrstitu, solidna radnja, malen dodatak, velik prolazol.

Korist danomične kućne kupelji jest ta obilna ušparstvanje i štieda od velike troprotiti, te ni potrebe svake obuditi, da si takovu kućnu kupelj uredi. Imade da je kupanje u kupališćih navodih skopčano ne samo sa povećanimi štrvami već i sa gubitkom vromena, dalje jer se u istih zavodih nedi postizne temperature kakovu bi ti, te ink dje u istih kanah kupelj i vanr bolestne osobe. Blagovoljne upade svojih poštovateljah. Da se tej nastalitej dosekoči, ja sa velikom koristi za pojedince, ako si naruči, Hinka Pegana poboljšanu stolicu za kupelj, koju je mogućno bez ikakvi pomoći na svakom podoru sobe smjestiti. Konstrukcija ih stolicah jest tako solidna, da je ista u svaki podpuno sigurna i upotrebiva tuvih, te se za to sklon izdana svota prilično u godinu dana na korist i mogućim troškovom u kupališćih zavodih.

Podkrivanje ih stolicah za kupelj ravi se po 25 časah, te je dostatno jednom napuniti peć, a podkrivanje se savršeno korivim uredjajem, dim se izključuje bez vrata sobna već odvodom, ako ovi peći nije pećnjaka, koja nepovoljno, da u sobi neprestojno nizvanu ugljen. Kao što sobna peć jako lako može se i stolicom za kupelj u vrieme kupanja podkurivati. Konstrukcija ih stolicah jest tako jednostavno, da se može lasi svakomu povjeriti, a u njih se mogu kupati dieca, odrasli, te se ujedno u jednom kadu. Kao i ostala roba, tako i ova stolica jest podpuno zdrava ili samo nova. Težina ih stolicah jest 25 kilogr., te ih može jedna osoba lahko i udobno prenašati.

Ciena stolicah za kupelj i kompletno, te potrebito, ta v na zmolje šalkarne, sa mjerilom okrajkom, visina 69, kotla širina 56, gornja dužina sa jedan 81 cm. za jedan for. 24, bez peći for. 16, za prijem nam sa cijenu vode for. 2. Ovaj kotao za osobu 5 ljudi sa cijenu for. 3 više. Odprema u dvoi fr. 1. Janći se najnovija dobiva. Ciena protiv kolednor Trst, carina prosto proti gotov ili na pouzeću. Tko želi prvu dosinu, tomu se računa trošak točno po kolodvu u. Naručbu prima:

Hinko Pegan (protokolirana tvrdka) Trst u lloydovoj palači 4. Vrvrnica stolicah za kupelj, kotao „Boucher" za peć, ognjik sobnih, jedvenicah, kupališća na zidove Ulys pompe it. najnovije sistema. Telefon 203. 30—1

Čast nam je preporučiti p. n. Občinstvu **Trsta i okolice, Primorja i ostalih hrvatsko-slovenskih gradovah i mjestah, sa solidnosti i jeftinoće poznatu, te obilnimi modernimi pisment strojevi providjenu,**

JEDINU SLAVENSKU

TISKARU

U TRSTU

Ista prima i obavlja svaku naručbu bilo koju vrsti **knjigotiskarskoga posla** te preporuča se osobito za ovo vrsti tiskanić kao n. pr.:

za župne urede, okružnice, račune, list. arčiju i zavitke s napisom, preporučne karte, posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive, razporede, ulazniee, oglase, pravila, izvješće, zaključne račune, računike, punomoći, cienike, jestvenike, svakovratne skrižaljke, izpavjedne cedulje, knjige itd.

Uvjerava se p. n. občinstvo, da će nam biti osobita briga, p. n. naručitelje u svakom pogledu zadovoljiti koli **brzom i točnom podvorbom, toli jeftinom cienom i ukusnom izradbom.**

Drži u zalihi (skladišću) sve potrebne tiskanice i knjige za crkvene ureda.

Onda ima na prodaj sliedeće knjige:

Kmetijsko berilo za nadaljevalno točno ljudskih šol in gospodarjov v pouk cena prijo	50 nvč.
sada	40 tvrdo vezana . . . . . n. 60
Sodnijski obrazci sastavil B. Trnovec . . . n.	30
Vilim Tel, prevod Cugnera . . . . . n.	40
Ljudmila prevod J. Lobana . . . . . n.	20
Filip prevod Križmana . . . . . n.	30
Antigona prevod Križmana . . . . . n.	30
Trst in okolica od Illo . . . . . n.	30
Pjesma o zvonu prevod A. K. Istranin. . . n.	20
Istra pjesma „ A. K. „ . . . n.	20

Ove su knjige jako prikladne za darove o praznicih zato ih sl. občinstvu preporučamo.

Kod naručivanja tiskanica i drugog, molimo naznačiti **t o č n o** naručbu i dotični naslov (adresu) naručitelja.

Za obilnu naručbu preporuča se

Tiskara Dolenc

Via Carintia br. 28 u Trstu.

BRNSKA TVRDKA

za razpošiljatve finega suknenega blaga

Bernhard Ticho

20 - 1 **Brünn**, Krautmarkt 18, — pošilja proti povzetji:

Sukna za gospe
dosat motrov, sama volna v vseh modernih barvah dvojna širokost gl. 8.

Črni Terno
sukonski izvod, dvostroko širok, za celo obleko, 10 motrov gld. 4.50

Valarijne flanele
dosat motrov najboljše hače, 60 centim. gld. 2.50

Barkena za obleke
dosat motrov, krasni vzorci gld 3.

Životi „Jersey" za gospe
(jopiee) z svilnatimi gumbi, v vseh barvah kompletne, velike; 1 komad gld. 1.80

Jute zastor
turški vzorci; podpolni gld. 2.50

Kočulje za delalce
iz rumbuškoga oksforda veliko, 3 komade gld. 2

Normalne kočulje in hlače
kompletne veliko. 1 komad gld 1.50

Ženske kočulje
iz močnoga platna sčipkami 3 komadov gld. 2.25

Kočulje za gospode, lastno delo
bolo ali barvano 1 komad I.a gld. 1.80
II.a gld. 1.20

Kanevas
1 komad 30 vatlov lila gld. 4.80
1 „ 60 „ rudeč „ 5.20

Kanevas iz niti
1 komad 30 vatlov, lila in rudeč gld. 6

Oksford
se more prati, dobra vrsta, 1 kom. 10 vatlov gld 4.50

Niegerskega valjanega sukna
10 met., sama volna, najnovejše blago za jesenske in zimske obleke dvojne širine gl. 4.50

Ragusa moderno sukno
dvostroko široko, za kostumo, v vseh barvah, tudi pregasto in p'sano 10 met. gld. 9.

Dublé-Velour-sukno
¾ komplotno, 1 komad gld. 3.50

Kalmuka
dosat m., najboljše vrsti, 60 cent. širok g. 2 20

Jedno zimsko ogrinjalo
„ veliko gladko in karirano gld. 2

Garnitura iz jute
2 postoljno pogrinjalo, in 6 namizna prta s čipkami gld. 3.50

Garnitura iz ripsa
sestoječa iz 3 postoljnih pogrinjal in nam iznega prta se svilnatimi čipkami gld. 4

Holandske dolge preproge (ostanki)
10 12 metrov dolgo, 1 ostanek gld. 3.60

Domače platno
1 komad, 30 vatlov ¾ gld. 4.50
1 „ 30 „ ¾ „ 5.50

King-Webe
boljše nego platno
1 komad ¾ širok, 30 vatlov gld. 6

Konjska plahta
jako dobra, 190 ctm. dolga, 180 ctm. široka gld 1.50

Odeje za fijakerje
190 ctm. dolga, 180 ctm. široka gld. 2.50

Šifon
1 komad, 30 vatlov, I.a gld. 5.50, najboljše vrste gld. 6.50

Tovarno skladišče suknenega blaga

Ostanki Brnskega sukna
Ostanek za podpodno moško obleko 3.10 m. dolgo gld. 5

Blago za zimske sukne
ostanek 2.10 metra za popolno zimsko suknjo rjavo in višnjevo gld. 5.50

Priložnost za kupovanje!
BRNSKI OSTANKI SUKNA, 1 ostanek za 1 kompl. moško obleko 3.10 m. dolgo g. 3.75

Blago za površnje sukne
najfinejše vrste, 2.10 met. za celo sknjo gld. 7

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči.

Elegantno izvedena zbirka uzorcev s 400 znamkami g. krojačem nefrankovane.

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 36. U Trstu 5. septembra 1889. Godina X

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka na arku.

Dopisi se povraćaju ako se netiskaju.

Nobilijegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan careving više poštarine

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carlotta br. 28

Izbornikom

Grada Pazina, Labina i Plomina.

Kapetan gosp. J. Simzig, kojega ste Vi nedavno izabrali zastupnikom u poreški sabor, zahvalio se je, na toj časti. —

To je njegova stvar!

Sada sta na novo pozvani, da na dan 12. septembra dato svoj glas za čovjeka, kojega želite, da Vas bude zagovarao u poreškom saboru.

Tu je malo misliti. Vaši glasovi treba da padu na čovjeka, koj će Vas dostojno zastupati, i koj se neće odreći časti ni pouzdanja, koje mu izkažete.

Po glasovih, koji nam dolaze iz Vaše strane, mnogi prvaci Vaši odlučili su se glasovati za gospodina

Šime Defara

načelnika u Tinjanu.

Mi smo s tom Vašom nakanom posve sporazumni.

Šime Defar je sin naroda, rodjen i odgojen istrijanac hrvatskoga nutnega roda i plemena. Dobro Vam je znan skoro svima, jer je s nekimi u krvi, s nekim u rodbinstvu, s nekim u kumstvu.

Ali što je poglavito jest to, da je **Šime Defar** sin navadne kuće, obdaren od Boga bistrom glavom i da je neumornim trudom pribavio sebi znanja i mudrosti toliko, da dosta sretno i junački upravlja proti stotinam neprilikah liepu obćinu Tinjansku i da mu protivnici nemogu ništa prigovoriti.

Valja da osvjetlate sebi lice. Na 12. ovoga mjesca svi, složno, neustrašno i proti svakomu drugojakom nagovoru glasujte, da je Vaš izabranac g. **Šime Defar**, načelnik u Tinjanu. Osobito je potrebno nekim nevernim Tomašom dokazati, da imamo čistih naših glasovah onoliko, koliko jih je bilo za c. kr. kotarskoga kapitana.

U Trstu, dne 2. septembra 1889.

Političko društvo „Edinost“. Uredničtvo „Naše Sloge“.

Glavna skupščina

„Bratovšćine hrvat. ljudi u Istri“.

Dne 29. o. m. održavala se je redovita glavna skupština „Bratovšćine hrv. ljudi u Istri u prostorijah „Narodnog duma“ u sjedištu svom, u starim Kastvu gradu. Liepa se prikupila četica društvenih članova, što iz Volosaga, Opatije, Kastva, a što iz njegova okoliša. Mnogodostni gospodin Ante Turak, župnik i dekan kastavski, te ujedno društveni predsjednik, otvori u 5 sati poslie podnova sjednicu sliedećim nagovorom:

Gospodo! Nema naroda ni čovjeka na svietu, koj nebi težio za napredkom i prosvjetom, kao što nema pojedinca, koji nebi pripadao budi si komu narodu. Što i nas tu Hrvate, sinova junačkog naroda, doista ne velikog, al naroda, koga rad njegove sjajne prošlosti duka liepa budućnost, jer je radin i bistrouman, te se je jur i on dobrahno zahvatio u kolo znanja i umjenja. Svud svietom nastoje vlade, a i pojedina društva ustrojavati zavode i bratovšćine, te da tim lakšnije uzmognu podupirati siromašnu ućenu se mladež, a pored ostalih niti mi ne zaostasmo. I mi smo članovi „Bratovšćine hrvat. ljudi“, društva, koje teži za tim, da dioli podpore svojoj ućenoj se sirotčadi, da joj olakšati one školskih godinica, no silom nikoga kojemu da se staliću posveti, no jedino želeć, da budu poslie svršenih nauka na korist i čast domu i rodu, da vrše dužnosti svoga stalića, te da time odluče narodu i pojedincem. „Bratovšćina“ naša ne raspolaže ogromnim glavnicom, ali ipak radi prama svojim silam. Budu li se množili ti molitelji i prinosi godišnjih članova, moći će i društvo dioliti izdašnije podpore djakom, te će time „Bratovšćina“ prijeći svetoj svojoj svrsi, kojoj je namienjena. Pošto ste se, gospodo moja, dragovoljno odazvali pozivu k razpravi društvenih interesa, neću da Vas odulje zabavljam, no Vam naizvlievši od Boga zdravlje a od mene pozdravlje, a da Bog poživio „Bratovšćinu“ i njezine članove, množili se oni, te se i unaprieđ našlo blagotvornih ruka, koje bi doprinašale novčić po novčić na žrtvenik pučke prosvjete, to Vam u to ime kličem: Živili!

Predsjednikov govor bio je na raznih točkah burno povladjivan, a na koncu popraćen sa: živio predsjednik!

Poslie je nezaboravni društveni tajnik Josip Vlah u jasnu premisnu, obnašao je od to doba tu čast društveni blagajnik g. Miroslav Grossman, te predsjednik pozove listoga, da pročita svoje tajničko izvješće o djelovanju odbora za društvenu godinu 1888.—89.

Izvješće

o djelovanju odbora „Bratovšćine hrvat. ljudi u Istri“ u upravnoj godini 1888—89.

Slavna skupšćino!

Odmah laza glavne prošlogodišnje skupšćine sastao se odbor u sjednicu, da se konstituira, izabravši voćnik, gosp. profesora Vjekoslava Spinčića podpredsjednikom, Josipa Vlaha učitelja, tajnikom, a mene blagajnikom. Nu već od početka ove godine vodim ux blagajničke poslove „Bratovšćine“ i tajničke i to usljed smrti nezaboravnog nam druga i prijatelja g. J. Vlaha. Jedva da je počeo umuim svojim plodom obasjavati srdca svoga naroda sa nadom u veliku i liepšu budućnost, jedva što je počeo raditi na narodnom kau što i na polju prosvjete, ovo prosta mu srce kucati rodu i narodu!

U kratko ga vrieme shrva neizliečiva bolest, te pokosila mu mladahni život. U ime društva „Bratovšćine“ položen bi vienac na kratu pokojnika, te učestvovahu sprovodu njegovu njekoji članovi odbora i mnogi članovi društva. Zato govorim u ime svih Vas, ako predložim, da se naumu pokojniku u zapisnik zabilježi hvalna uspomena u znak zahvalnosti naše, to da uskliknemo: „Slava pokojniku!“

Drugu je sjednicu obdržavao odbor dne 27. marca t. g., da razdieli podpore. Molitelja se prijavilo 55. Razdielilo se 47. svotu od 612 for. i to trojici svećeničtnih djakah 90 for., 16 gimnazijalacah 190 for., 19 učiteljskih pripravnikah 248 for., 8 pripravničarah u Kastvu 64 for. i jednomu djaku dolavsko školu u Kastvu 20 for. Izim toga podielilo se ove godine još izvanrednih podporah u iznosu od 180 for. i to, trojici sveučilištnih djakah 95 for., a dvojici djaka iz srednjih škola 85 for.

Ukupna dakle svota poraždieljenih podporah u godini 1889. iznaša for. 742.

Od postanka svog dosad poraždielila je „Bratovšćina“ medju ućeću se mladež u svem svotu od 5857 for.

Kao što ćete, gospodo, razabrati iz izvješćaja blagajnikova o stanju imovine, dostić će do mala glavnica 8 tisuća forinti; nu uzamši u obzir, da je već 15. godina, što nam društvo obstoji, bilo bi se do sada u toliko godinah jur i više postići dalo, da bijaše samo više ozbiljne volje, poštovanosti i ljubavi do svete stvari, koju društvo zastupa, da je rodoljubija, gorljivosti za siromašni, zapušćeni i tlačeni naš narod u Istri. Ima doistine dobrotvora našemu društvu, kojeg se godimice sjeto, ima društvah i prijatoljah, koji svagda i u svakoj prigodi sakupljaju i daruju za „Bratovšćinu“, ima revnih i marljivih posjeročica, koji nikake truda to marljivo sakupljaju prinose i darove od članovah.

Medju prve spomenuti mi je, kako i svake godine, našeg vriednog i dičnoga zastupnika na carevinskom vieću preuv. g. Dinka Vitezića na darom jedne dražavne obveznice nominalne vriednosti 100 for., zatim veleć. g. Julušića Rajmunda, župnika u Buzeću sa svotom od 100 for. uvjetom, da su četvorica njegovo rodbino upišu medju članove utemeljitelje; onda g. Emilia Vranyczanya-Dobrinovića sa svotom 25 for.

Od društvah iztaknuti je hrvatsko pjevačko društvo „Kolo“ u Križovoih, koje je dne 24. marca t. g. obdržavalo koncert u korist „Bratovšćinu“, kojeg čisti prihod bijaše 83 for. 16 nvč.; zatim hrv. akad. lit. zab. društvo „Hrvatska“ u Gradcu radi zabrano od nadležne oblasti, da svočanim načinom proslavi imendan svog prvog počastnog člana, zaključilo je isto jednoglasno, da se sakupljeni u tu svrhu novac u svoti od 45 for. pošalje „Bratovšćini“.

I u krugu prijatoljah sakupljalo se u raznih prigodah, a vriedno je, da spomenem, što se je prigodom sv. misah mladomisnikah Slokovića Liberata u Pazinu i Filipića Pravdoslava u Lindaru sakupilo za „Bratovšćinu“ 52 for.

Od povjerenikah izticahu se osobitom revnošću oko sakupljanja prinosah: Kirac Jakov posjednik u Medulinu, Jadrlinić Niko, učitelj u Omišlju, Marin Šumborac Šote, župnik u Mošćenicah, Luginja Mijo, župnik u Veprincu, Milovčić Pavao u Dubašnici, Matanić Antun, župnik u Vrbniku,

---

PODLISTAK.

I. Opis Kastva.

Kastav-grad zove se starinsko, malen ali znamenito mestance u istočnom delu Istre, dva ure hoda iz Reke, a poldrugu uru iz Opatije (Abbazia).

Ima tek 113 kućnih brojeva i 629 stanovnika po brojonju od god. 1880.; ali kad se spominje Kastav i Kastavce, onda se tim razumeva mnogo sela, što sačinjaju „obćinu grada Kastva“ i mnogo ljudi, koji živu u toj okolici, kako ćemo niže videti.

Grad Kastav obzidan je i dan današnji, nego su sadanji gradski zidovi dosta slabi; na više mesta opaža se, da su popravljani tek pred sto, dvesto godina, dočim su jim temelji od Boga zna koje dobe. Izvan zidina gradskih ima također priličan broj kuća, koje se zovu „Dukići“ po prezimenu većega dela obitelji, koje tu stanuju. Pak je pred gradskimi vrati velik krov na stupovih sa pločenim tlom. To se zove „Loža pred gradom“. Podignuta je u 16. veku, a popravljena početkom ovoga veka. Pred gradom je i crkvica sv. Fabijana i Sebastijana, koju su negda sagradila gospoda od plemena Fabijanića. Pripoveda se, da je zid te crkvice za oltarom lepo klesan, nekako načaran i popisan, nego kako je po više puta niihtom omazan i pobeljen, ništa toga se na njem nevidi.

Još je pred gradom uzvišeta ravanca, koju narod zove fortica i straživica. Ovo drugo ime biti će starije i od onda, kada su na onom mestu straži stražili.

Nad vrati gradskimi vidi se grb reda Isusovaca (Jezuita), koji su negda gospodovali u Kastvu. To je orao sa imenom Isusovim u sredini.

U gradu je starodavna crkvica svete Trojice. Do nje malen trg, a na trgu dva velika bunara na dva grla, jedan do drugoga. Pod grlo spojeni su bunari. Iz jednoga se ne crpa voda nego da je pogibelj od požara. Na tom mestu bila je negda lokva. U toj lokvi utopili su Kastavci godine 1666. gradskoga kapitana Frana Morelli, jer da je proti stariuskoj pravici htio nametnuti narodu novo desetino.

Čita se u Kastavskom statutu, da je godine 1647. neki sudac Petar Koretul (sada Keršul) obećao petdeset libara pomoći u trošak šterne „na Lokvi“ koju se je bilo odlučilo zidati; zato je toj Keršul prvi u Kastavćini dobio u vlastito neku senožet u Korenščicah, a do onda nitko nije mogao senožeti dobiti u vlastito.

U gradu je župna crkva svete Jelene na uzvisitom mestu, odaklu se uživa vrlo lep razgled.

Čini se, kao da bi ta crkva imala biti ukopana niže, a moguće joj da je prvobitno tlo niže, nego nijo se istraživalo.

Na istočnom delu grada prikazuju se veličanstvene mirine crkve svete Marije. Tu mirinu narod zove „Crekvina“. Priča tuče, da ta crkva nijo nikad bila dogotovljena, nego tek pokrita razklopila se je od širine krova, porušio se je iztočni zid jer mu je temelj bio na nestalnoj rebri. Od ruševina izravnana je lepa ravan, a na temeljih zida s iztočne strane nasađjena su dva reda stabala. Zasipana je jedna kuća i šterna, a obdulana kamenja biti će dosta u zasipu.

Bogobojno majke pripovedaju, da je ta crkva pala od kletve. To jest, da je narod morao nositi pesak na rabotu tija od mora; tako i neka sirota udovica, koja je morala rabotati, a nije imala čim bi prehranila mnogobrojnu decu. U toj muki da je zaklela crkvu, da joj se Bog dà poručiti prije nego bi posvo gotova bila; i ta kletva, da je bila uslišana.

Sudeć po ostancih te veličanstveno gradnje, reć bi, da su Isusovci rečkoga kolegija bili naumili sagraditi crkvu, koja bi dostojno odgovarala svetomu Vidu rečkomu, ako ga možda nebi bila prokosila. Na ravni medju timi zidinami igraju se ljudi na boće, a u vreme sajmova plešo tamo sila božja naroda, kao da neće nikad više biti sajma.

Medju većimi kućami vredno je još spomenuti „Kastel“, gdje su negda stanovali kapitani grada Kastva. Tu prostranu palaču kupila je obćina Kastavska pred malo godina od baruna Vranicana, te ju priudesila tako, da je sada u njoj smeštena puška škola muška sa 4 razreda i mala obrtna učiona, kojoj je ime „delavska škola“ a osim toga ima još jedan stan; smeštena je tu i pripravnica za učiteljišta.

Vrodna je spomena i crkvica svete Trojice, po našemu sudu vrlo stara.

U Kastvu je sedište obćinskoga glavarstva, župni i dekanatski ured, pošta, brzojavski ured, selo društva u pomoć ubogim učenikom Istranom, po imenu „Bratovšćina hrvatskih ljudi u Istri“, pak društvo „Hrvatska čitaonica“ sa kućom „Narodni dom“, koju su nekoji rodoljubi navlaš zato kupili. Od malo vremena obstoji u Kastvu također „Delavsko društvo“, poglavito za radnike.

I čitaonica i delavsko društvo daju po nekoliko veselica svake godine, obično u mesopustno doba.

Te veselice srdačne su i poučne. Kazivali su mi jur prijatelji iz dalekih strana, da onako iskrenoga veselja, onako pristojnoga ponašanja bilo i od priprostijih, i

Marjanović Vinko, obćinski tajnik u Pazinu, Kalac Antun, župnik u Buzetu, Rajmund Jelušić, župnik u Berseču.

Medju članove utemeljitelje „Bratovšćine" upisaše se ove godine sliedeća p. n. gg.: Sormilić Josip iz Dubašnice, profesor u Ruskoj sa jednim svojim zemljakom, koji neće da mu se za ime znade. Matejčić Šimun, župnik u St. Pazinu. Šepić Ivan Tometov, posjednik u Rukavcu. Dr. Ivoković Franjo, kanonik u Zagrebu. Dr. Amruš, nar. zastupnik na saboru u Zagrebu. Šćitar Andrija, župnik u Klani. Zatim darom od 100 for. župnika berseč-koga Rajmunda Jelušića: 1. Njegov pok. otac Jelušić Ljudevit. 2. Pok. Ernesta supruga Mirka Jelušića, rodjena Dukić. 3. Njegova majka Paulina udova Jelušić. 4. Njegove sestre Matilda i Ljubica Jelušić. — Upladivaju utemeljiteljnu svotu: Gržetić Andrija, posjednik u Rukavcu, Dukić Ljudevit, proto-zidar u Trinajstićih i Crnja Blaž, posjednik u Žminju. Svim plemenitim darovateljem, povjerenikom i utemeljiteljom budi ovim izrečena najsrdačnija hvala. Što učiniše našemu društvu, učiniše sirotinji, učiniše blodnomu Istarskomu Hrvatu. Bog njim naplatio trud i žrtvu!

Uvažio se zaključak prošlogodišnje skupšćine, te se je svota od 1000 for. od izvučene jedne založnice kreditnoga zavoda za Istru uzajmila posjedniku Judnomu u Kastavšćini uz intabulaciju i 6% unaprieđ plaćajući interes, a u drugo jedne privatne ruke uzajmila se svota od 400 for. uz garanciju i 6% interesa, koja svota bje dignuta u riečkoj štedionici i daje manji interes.

Uvažio se i drugi zaključak prošlogodišnje skupšćine, naime, da se za oprostaj čestitanja k novoj godini ili imendanu prijatelja, novac, koji bi se u tu svrhu potrošio, radje daruje „Bratovšćini", te se ove godine u tu svrhu sakupila svota od 28 for. 50 nvč.

Revizijonalni odbor pregledao je ovogodišnje račune i pronašao ih u redu, kako će se uviditi iz izvješća blagajnikova. Na temelju toga slobodan sam umoliti tu slavnu skupšćinu, da nakon blagajnikova izvješća izvoli podieliti odboru absolutorij.

Svršujuć ovogodišnje izvješće, nadam se, da će svi dosadašnji prijatelji, povjerenici i dobrotvori sjetiti se i u budućo našo miljenice „Bratovšćine", da će kao dosele tako i odsele sve učiniti, da nam plemenito naše društvo što ljepše procvate i med narod se što bolje razširi! Živila „Bratovšćina!"

Kastav, 20. agusta 1880.

Miroslav Grosman,
tajnik.

(Konac sliedi).

DOPISI.

Baška, 1. septembra 1880. Svatko tko posjeti koji grad ili selo, moći će prosuditi kulturni napredak ovoga pučanstva, ako razgleda javno zavode: školu, crkvu il putove itd., a i no propusti pohoditi mjesta vječnoga pokoja — groblje. Po groblju, crkvi i školi najtočnije se može izreći sud o prosvjeti il napredku naroda. Imali bismo koju iskrenu reći o naših javnih zavodih, ali da nam se možda to i kojo strane ne upiše u grieh — to za danas propuštamo. Pohvalit nam je osobito naše vriedno obć. zastupstvo, a ponajprije gosp. načelnika Jura Čubranića, koji je toliko truda uložio, da se popravi put, koji vodi do groblja, i koji nastoji, da se groblje razširi i poveća. Plemenita je ta namisao, da se je priskrbilo i takovo mjesto na našem groblju, gdje će moći imućniji ljudi podići svojim pokojnim posebne grobnice. Danas protudimo se do groblja, da se pomolimo za pokoj naših milih i dragih, pa ostadosmo iznenadjeni videći liepi broj grobnih spomenika sa sgoljnimi hrvatskimi napisi; a ono što nam je najvećma u oči palo — jest grobnica našeg nepozabnog župnika Petra Dorčića, koja no je dan pred veliku Gospu bila ukrasena sa pokojnikovim poprsjem iz bielog kararskog mramora. Svi ti spomenici potiču iz vriedne ruke našeg klesara g. Mate Jurinovića, rodjena Dalmatinca iz Visa. On kao neumorni radnik svojo struke izradio je dosle više liepih djela. Senjsko groblje kite razni spomenici, koje je on od našeg domaćeg mramora izklesao. Za župnikovanja pok. Dorčića sagradio je isti gospodin u crkvi sv. Ivana krstitelja krasni mramorni oltar — takodj r iz domaćeg kamena, a na svačije zadovoljstvo kuli crkvene uprave, toli mjestnog kleroljstva.

Mi se po neki način smatramo obvezani izraziti g. Jurinoviću naše podpuno priznanje, te nemožemo, a da ga kao uzornostonjaka, vještog majstora i vriog rodoljuba no preporučimo svakomu, tko potrebuje klesarskih radnja svake vrsti, pa neka budo stalan, da se u izboru prevariti neće: „Prva nam je košulja nego jedorma"; ako i josmo dosele mi Hrvati podupirali kojekakve ljude — protivne našoj narodnosti, to nam od danas potrebno nije, kad imademo u raznih mjestih ljudi, vještih svakomu poslu i nama podudnih.

Treba da Vam takodjer javim gosp. urednikže, da su nam tu nedavno proglašeni izbori za novo obćinsko zastupstvo za dane 3., 4. 5. i 6. tek. mjeseca. Kolike nas do sada uvjeravaju, što novijerujemo, da će se protivna stranka (Dessantichova) držati pasivno kod bud. izbora, mi ipak našim prvakom preporučujemo veliku opreznost, jer bi oni mogli iznenada pokušati posljednju navalu. Sreća im svakako neće poslužiti. Braćo Bašćani! Sveta nek budo dužnost svim Vam, da, tko imade svoj glas dati, stupi prod izborno povjerenstvo, te glasuje za narodne predložnike. U dano izbora zaboravite svako medjusobno — možebitno — trvenje, budite jednodušni i razpaljeni svetim žarom za pravicu i probitak obćine. Imajte na umu, da doto — izabravši prave ljude — ko što je ovo obćinsko zastupstvo — imati u obćini mir, red i napredak. Zamećarilo li to, dodi će obćina do stanja u, kojem je bila prod 4 godine, kad sto ju vi punu duga prouzeli. Svi dakle složno kao prava braća glasujte za narodne predložnike pak se zalata nećete kajati.

Pogled po svietu.

Trst, dne 4. septembra 1880.

Austro - Ugarska: Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip odpuje se dne 2. t. mj. k velikim vojničkim vježbam u Galiciju. Tim vježbam prisustvovati će i nekoji nadvojvode, te talijanski i njemački vojnički zastupnici.

Glasovi, koji su nam prošlog ćedna navieščivali sazov zemaljskih sabora i carevinskoga vieća, opet su zamuknuli, no mi ostajemo kod onoga, što rekosmo u zadnjem broju, t. j. da će se zemaljski sabori sazvati svakako tekom budućega mjeseca.

Austro-ugarska štampa bavi se još uviek sa programom hrvatske stranke u dalmatinskom saboru. Suvišno je i spominjati, da su židovski njemačko-madjarsko-talijanski časopisi već iz načela protivni svemu, što neproizlazi iz njihovoga tabora, pa tako i spomenutomu programu. Njih peče osobito ona točka programa, gdje se dalmatinski prvaci odlučno izjavišе za sjedinjenje Dalmacije sa kraljevinom Hrvatskom. I hrvatski vladini listovi neće da išta čuju za tu točku programa, nu tomu se neće čuditi nitko, koj znade, da je tim listovom glavna zadaća širiti u Hrvatskoj madjarsku državnu ideju.

Staročeško glasilo »Politik« poziv'je sve Čehe, da se opet slože i ujedine, jer da se vlada neobazire jedino radi toga na želje i potrebe češkoga naroda, što je narodno zastupstvo podieljeno i nesložno. Plemenita je to svakako misao staročeskog glasila, no nemamo nade, da će se izpuniti, pošto zahtjeva isti list, da se Mladočesi slieno pokore vodjam Staročeske stranke.

Hrvatski sabor sastati će se koncem t. mj. u zajedati da će do Božića. Vlada kani predložiti više važnih zakonskih osnova, kojimi će se sabor baviti dulje vremena.

Crnagora: Knez Nikola vratio se sa knežovićem i pratnjom iz Petrograda na Cetinje. Junački knez zahvalio se toplo svojoj vladi i narodu na iskrenih čestitkah, koje su mu podnieli prigodom vjenčanja i zarukah kneginjicah Milice i Stane sa članovi ruske carske obitelji.

Srbija: Dne 2. t. mj. sastala se u Biogradu radikalna stranka u skupšćinu, da se dogovori o izborih za predstojeću narodnu skupšćinu. Izabran bijaše središnji odbor, koji će ravnati sa izbori. Stranka sastati će se opet dne 24. t. mj. da sastavi listinu kandidata.

Rusija: O putovanju cara Aleksandra u Berlin nezna se ješte ništa stalna. Iz Berlina brzojavljuju, da tamo nije ješte ništa poznato o dolazku cara, Aleksandra, no da se nadnju, da će ipak doći mjesecon oktobra. Ako je vjerovati njemačko-židovskim novinam, dočekati će pučanstvo Berlina ruskoga cara vrlo hladno.

Francezka: Izborno kretanje u Francezkoj razmahalo se jur vrlo živahno. Grof parižki izdao je proglas na narod, u kojem se obraća na sve monarhističke stranke, moleći je za pomoć kod predstojećih izbora za parlament. Netreba nam napose spominjati, da ne spavaju ni ostale stranke, napose republikanske skupine i boulanžisti. —

Italija: U novije doba pretresuje se u talijanskih novinah pitanje o odlasku sv. otca iz Rima u slučaju rata izmedju Italije i Francezke. Većina kardinala, da je izjavila, da bi imao ostati sv. otac u Rimu i kad bi buknuo francezko-talijanski rat.

Istarskim Hrvatom.

Prigodom otvorenja nove hrvatske čitaonice

„Zore" u Opatiji.

Posvećuje prijatelj iz Zadra:

Zora ciknu, na rad valja.

Veseli se, Istarski Hrvate,
Blizu ti je iščekana hora!
Bit će bolje, vjeruj mi, do skora
Samo bošja pomoć da 'e uza te.

Crna noć je do mala krila te
Pa ti rujna jur ciknula zora:
I dan bioli brzo svanut mora
Ma sad ruke nek su posla lato.

Jer ljenčareć ako traješ dane
Bit će opet jada i nevolje:
A rana je ljuća povrh rane . .

S toga, alu, na rad brže bolje
Nove sreće eda sunce grane
Na rad, brate, široko ti polje!

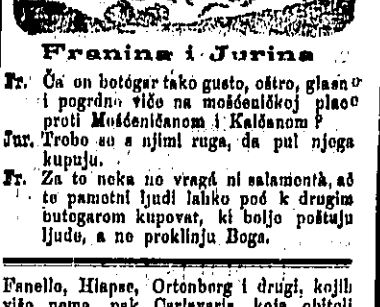

Franina i Jurina

Fr. Ča on botógar tako gusto, oštro, glasno i pogrdno viče na mošćenićkoj placo proti Mošćenićanom i Kalćanom?

Jur. Trobo se s njimi ruga, da pul njega kupuju.

Fr. Za to neka ne vragá ni salamontà, aš te pamotni ljudi lahko poć k drugim butogarom kupovat, ki bolje poštuju ljude, a ne proklinju Boga.

---

onakove pouke za narod nisu našli nigde do Kastva, jer je mučno sve složiti u jedno, a tamo se doista složi sve u dobar sklad. Samo daj Bože, da budu i unapred svi jedna duša!

Dućana sa priličnim izborom jestivskoj, laktone i druge robe ima dosta. Inače, budući gradić položen visoko, nije se razvila kakova osobita trgovina. Na glasu bijahu negda kastavski postolari, koji su svakovrstne obuće dosta prodavali i na ročkom trgu.

Izmedju crkve sv. Jelene i gradskih zidina sa severne strane, ima nešto pustoga prostora. To se zove Žudika. Žudika ili Giudecca zvahu se mesta, gdje bi zločince pogubljali; a kako je u stara vremena Kastav imao pravicu, da se tamo sudi „i na život i na smrt", tako je imalo biti i mesto posebice opredeljeno, gdje bi gubili zlikovce.

Na Žudiki bijaše ovoga veka strojnica koža i vetrenjača, jedno i drugo već mnogo i mnogo godina zapušteno.

Tloris grada Kastva pokazuje devet kula ili turnjeva gradskih, nu bistro se već svi nerasponznaju. Jedan, sa istočne strane, služi za prašnicu, te ga obćina daje u zakupninu, drugi sa južne strane služio je za klasonicu.

Istočno od Kastva-grada ložo nedaleko „Dukićevi dvori" i „Vertače". Kako Valvazor pripoveda, izkopalo se je prod više od 200 godina na tih Vertačah kosti konja i junaka i bogato oružje starinsko izrimske dobe.

Posve blizu grada i sa iztočne strane prostire se prilična dolinica imenom: „Mišinci". Mnogo obitelji Kastavsko imaju u tih Mišincih po bud koliko zemlje.

Po našoj misli, moglo bi biti, da se tamo nadje groblje još iz poganske dobe. Jer nije besedа „Mišinac" (Mješinac=prisp. Lješinac) iz neba pala, nego mora biti razlog zašto ju narod rabi. A opeta zna se, da je do ovoga veka bio zakon dati pokojnikovu lešiću u Mišincu na uživanje onomu, koj bi prvi poglavarom oglasio smrt toga preminuloga. Moglo bi dakle lepo biti, da je to nekako ako i nesvestno spominjanje na davno davno doba, kad bi rodjak ili sused tamo zakopao preminuloga rodjaka ili suseda.

Kastav je sagradjen na uzvisitom mestu; obronci su strmi sa istoka, juga i zapada; sa severne strane ne toliko jer baš nekako u Kastvu svršava srh onoga bregovlja, što se iz Lužine skoro jednako diže do Kastva povrh Spinčićeve i Jurdanove županije.

Negda je Kastav bio na glasu utvrde; i Valvazor piše o njem, da bi bio jedini posve sgodan grad za obranu proti Turkom, kad bi Turci bili Senj osvojili.

I u buduće vreme mogao bi Kastav imati malo vojeno znamenitosti, kad bi bila izvedena kratka železnica iz Jurdani, ili gdjegod tamo pak preko Podgrada na Hrpelje; jer da vojska nemože proći Rekom rad neprijatelja od mora, prolazila bi iz Hrvatske ravno preko grobničkoga polja na Kastav i dalje proma zapadu.

Malo se je dosad proučavalo starino onih krajeva; ali znajuć, da se prilično daleko od grada nahode neki zdenci, o kojih ćemo kasnije govoriti, i da se je našlo podaleko od sadanjih zidina gradskih oružja velestarinskoga, i da se još dan danas daleko izvan sadanjih gradskih vrata, mjesto pod Dukići na okljuku ceste nove „Vela vrata" — to nam je suditi, da je Kastav negda imao utvrde mnogo prostranije nego li su sadanji zidovi.

Svi bogatiji negdašnji rodovi Kastavski imali su stan u gradu. Tako obitelj: Vlah, Pobar, Ivančić, Tomičić, Blečić i mnogi drugi, kojim danas neima traga u gradu samom.

Prošloga veka naselište se u gradu Kastvu i tudjinske neke obitelji kao Sandri, Fanello, Hiapse, Ortenberg i drugi, kojih više nema, pak Carlavaris, koja obitelj živo i danas dobro podmladjena.

Ovi posljednji bave se odavna kotlarstvom i ta trgovina nosila jim mnogo, dok nije i u kotlarskom zanatu nastalo veliko izpodbijanje cene.

Znamenito je to, da se je obitelj Carlavaris tako bila udomaćila u Kastvu, da je jedan tih Carlavarisa bio najužganiji proti nekomu župniku, koj je kanio iztrebiti iz crkve hrvatsku službu božju, a uvesti latinsku! Pošteni starče, neka je barem ovo slovo mesto spomena na ploči, koja krije tvoje kosti!

Župa Kastavska obsiže celu pravu Kastavšćinu, izuzemši županije Ročinu i Pobre.

Stari pečat obćine prikazuje svetu Jelenu križaricu, a okolo nje slova S. E. P. C. (latinski: Sanota Elena Patrona Castuae), a na rubu napis: Sigillum publicae privilegiatae Civitatis et Communitatis Castuanae, to jest: Pečat javno poveljenoga grada i obćine Kastavske. Od više godina ne rabi se taj pečat nego drugi, cesarskim orlom s okolo napis: „Glavarstvo obćine Kastva", a za navadne potrde samo takov napis.

(Nastavit će se).

Jur. Ma ja bi kegagod pital smeli so pod školu kliet kako i Turčin?

Fr. Če se trebe i tomu nać lek.

Jur. Če valja da i künšiljer ku besedu hitit za dobro puka.

Fr. Ja ma su pasali balotacioni za škankat gospodare od votanja.

Jur. Če morda ča reć po sofijetu?

Fr. Ter sofijet sa sim tim, da se je trudil kleteć i trubeć, su ga oni, kem je dal dušu i telo, škartali.

Jur. Ča je pak s kondotom i s oneh šest šoldini od bulete?

Fr. Za to i za još čagod povedet ću ti drugi put, a za danas molimo Boga, da nas oslobodi od tuđe, himbe i sleparije, aš znaj, da se zaklela zemlja raju, da se sve nje tajne znaju.

* * *

Fr. Ča da j' brižnemu Pierinu nekakov marum na svetlo prišal?

Jur. Lahko njemu, će ga benj kavaljer od kristala oprat.

Fr. Ja, da ni i sam onakov!

* * *

Fr. Si ga čul kako j' zatulil?

Jur. Ki, ča, kade?

Fr. A prešidont.

Jur. Ča osalski?

Fr. Tako ki drugi.

* * *

Fr. Biš mi znal ti Jure povidat ča je „Tiulo" za jedno blago?

Jur. To ti je neko blago u dviema nogami, koje svaki čas k motovilu potiska, sede i pak za motovilom tiskaju i motaju motanice za „b a b u" u Poreču, da jih guta.

Fr. A ča su to motanice?

Jur. Te su ti brate laži, ke guta porečka „t e t a" aš u istini bi se bila jur nadavila, a bogme ča ću, želudac ima takovu formu.

Fr. Škoda da „Tiula i Motovila" bečki „Kikeriki" nevidi, bi snimil i njih lep model.

* * *

Fr. Kažu da se je prodavalo čuda blata kad su bili zadnji votacijuni; biš znal roć, ko se je najbolje skazal u tom smradnom poslu.

Jur. A to bi ti mogli kazat oni, ki se dobro razume u te stvari; na Puljšćini govore, da u tomu je dobro izvišban niki čonat Šarakovič . . .

Fr. Ma mu moraju bit čisto ruke od govedjega smrada . . .

Jur. Ma da! Justo kano i obraz!

XIX.

Istri.

Ašče zabudu tebe Istrije,
Zabivon, budi desnica moa.
P. ps. 126.

Kad bude, Istro! sa svieta mi poći
I razstavit se navlek s bielim danom,
Kad srce moje vatrom bogodanom
Za tobe neće više gorjet moći — —

Kad duši budo na sud božji doći — —
Na Učko tvoje visu opjovanom
Daj odmor tielu mome iskrhanom
Od zemaljskoga truda i nemoći.

Mal komad tvoje posvećene grude
Do sudnjeg dana bit će mu dosti,
Od ljudskog gnjeva i zavisti hude
Tam' zaštićene biti će mu kosti — —
Ah! k visu onom valjda laž ne stiže
Ah! vis je onaj svetom nebu bliže!

A. K.

Različite viesti.

Naknadni izbor za gradove Pazin, Labin i Plomin obaviti će se — kako javismo već zadnji put — dne 12. t. mj. Preporučamo našim biračem u spomenutih gradovih, da pomno pročitaju naš uvodni članić podpisan i po predsjedničtvu pol. društva „Edinost" i da se drže strogo onoga, što njim je onđje rečeno.

Knjiga o Kastvu. Današnjim brojem počeli smo tiskati u podlistku gotovu razpravu o Kastvu. Kastav je negda bio ne samo središte velike istoimene občine, kako je i danas, nego je bio ujedno posebno okružje, sa znamenitimi povlasticami; a poda to okružje spadala je i občina Moščenička i Veprinačka.

Pisac je velikim trudom sabrao kojekakvih viesti, koje će zanimati ponajprije onaj puk. Radi lagljega čitanja pridržan je izgovor okavski. Biti će ponajprije obširan, opis cielje občine i pojedinih županija, pak povjest političku, koliko je znana do sada, i sgode domaće sa osobitim obzirom na stari štatut ili „zakon" grada Kastva.

Takovih opisa pojedinih znatnijih mjesta u Istri ima već nekoliko, pisanih talijanski; ali o Kastvićini nešma do sada jedinstvenoga djela u nijednom jeziku.

Koji bi želio posebice dobiti knjižicu kada bude gotova, neka se javi g. Mirku Jelušiću, tajniku občine u Kastvu, da se znade udariti broj naklade.

Izlet u Divaču. Prošle nedolje odpeljala su se slavenska društva Trsta i okolice državnom željeznicom u Divaču, gdje bijaše zastanak s bratskimi družtvi iz Ljubljane, Goričke, Krasa te Istre. Samo iz Trsta odpoljalo se u jutro i poslije podne okolo 1200 osoba u Divaču, koja bijaše krasno slavoluci, zastavami i zelenilom ovjenčana. Veselica u Divači izpala je nad svako očekivanje, upravo sjajno. Slavenska društva iz četirih slavenskih pokrajina podadoše si bratski desnice zavjeriviši se na skupno i složno djelovanje na čast i spas našega naroda.

„Hrvatska čitaonica" u Vrbniku priređuje dne 8. septembra (u nedelju) večernju zabavu sa sliedećim programom: 1. Proslov. 2. Deklamacija. 3. „Kavaljer bez dilama", vesela igra u jednom činu. 4. Pjevanje. 5. „Sto i deset franaka za jednu sobu", vesela igra u jednom činu. 6. Šaljiva tombola. Čist prihod namienjen je „Bratovšćini hrv. ljudi u Istri. Ulaznina po volji. Darovi se primaju sa zahvalnošću. Početak točno u 8 sati. Odbor.

Upisivanje u ces. kr. pripravnicu za učiteljišća u Kastvu obaviti će se dne 18., 14. i 15., t. mj. po g. ravnatelju tamošnje pučke škole. Podučavanje započeti će dne 24. t. mj. Na ovo upozorujemo roditelje naše mladeži, koji kane dati svoju djecu na odgoj za učitelje.

Dr. Frane Mandić, ljećnik ovdje, proselio se iz ulice Malpanton na borant trg (Piazza della Borsa) br. 10. I. pod. Bolestnike prima od 9—4 sata u stanu. Toliko na znanje onim, koje bi to mogle zanimati.

Zapilena. Jučerašnji broj naše posestrime „Edinosti" zapilenilo je državno odvjetničtvo radi „Političnoga pregluda".

Novi odvjetnik. Iz Zagreba nam javlja prijatelj, da je tamo otvorio odvjetničku pisarnu mladi odvjetnik i čestit primorski Hrvat g. dr. Virgil Dovčić. Čestitamo!

Našim radoljubom u Dubašnici, Omišlju i Dobrinju na znanje. Poznato je, da su te tri občine kao zdravstveno okružje otvorile natječaj na mjesto ličnika. Na to mjesto mislio reflektirati radoljubni ličnik iz Hrvatske, to je umalo od občinskog poglavarstva u Dubašnici potanje obaviesti. Na hrvatsko njegovo pismo mu bje odgovoreno talijanski, a nekoliko dana iza toga dobi od neposznate ruke hrvatsku doplanicu, kojom ga se pozivalo, da priobći je li primio poslani mu odgovor i natječajno uvjete. Odvratio je na to izrazujuć svoje zadivljenje, što glavarstvo čisto hrvatskog kraja na hrvatska pisma odgovara talijanski. Istodobno je umolio obaviest na nekoje upite tičuće se otvorenog natječaja. Priobćujemo u cielosti odgovor, što mu ga je dobio:

Pregiatissimo Sig. Dottore!

Nell' accusarLe ricevimento della favorita sua 23 andante devo significarle, che se desidera avere da quest' Uffizio Comunale quale schiarimento intorno all' affare del posto del medico comunale da conferirsi, rimetta domanda stilizzata in l i n g u a i t a l i a n a, della quale si serve quest' Uffizio Comunale esclusivamente da tempi remoti, a d o n t a c h e q u e s t i a b i t a n t i s i a n o I l l i r i c i, tuttavia non comprendono, e non si curano nemeno di saperlo cioè il Croato, come non veniva compreso il tenore della succitata sua lettera, la quale verte sopra argomenti di nazionalità e di partito del tutto estraneo all' oggetto del posto da conferirsi del medico comunale.

Un tanto di riscontro alla su citata sua, riverendola con tutta stima.

Dobasnizza 27. Agosto 1889.

Devotissimo
Toncich m. p.

Tomu pismu ne treba komentara. Pravednim se gujevom mora ogratiti svaka hrvatska duša proti bezobrazluku, kojim eto taj tudjinac u Dubašnici zlorabi i mistificira ne samo poglavarstvo u Dubašnici, nego i narodne osjećaje na krčkom otoku. I doista nit je tomu Toncichu bilo upravljeno pismo, nit je on član dubašnjarskog občinskog zastupstva, nit je on občinski kakav činovnik, pa ipak se usudjuje odgovarati u ime občinskog poglavarstva!! Mi doista nebi znali taj postupak drugčije kratiti, nego li bezobraznošću. A sad pitamo vriedno dubašnjarske, omišaljske i dobrinjske občinare, da li će i nadalje dopustiti, da taj tudjinac mješa svoje prste u poslove tičuće se natječaja na mjesto ličnika? Pitamo ponosne občinare iz Dubašnice, da li će i nadalje dopustiti, da se tako bezobrazno vriedja njihov narodni ponos? Pitamo konačno slavno občinsko poglavarstvo i zastupstvo u Dubašnici, da li će svojim mukom odobriti tu mistifikaciju svoje oblasti? Ili zar da i nadalje taj tudjinac vlada u Dubašnici, a ne g. načelnik Petar Bogović? Dubašnjari! red je, da muževno pobijete potvore o Vami pisane po tom tudjincu i da učinite jednom kraj njegovom pačanju u občinske poslove, jer Vas inače neće još koja sramota minuti.

Slavensko-istarski jezik!! Slavno občinsko zastupstvo u Kanfanaru raspisalo je natječaj na mjesto občinskoga tajnika u Kanfanaru sa godišnjom plaćom od 600 for. Prednost imati će onaj, koji znade igrati na orgulje, te će dobivati povrh plaće još 150 for. Od molitelja zahtjeva se osim sposobnosti za vodjenje občinskih posala, poznavanje talijanskoga, slavensko-istarskoga i po mogućnosti njemačkoga jezika.

Žalimo što ono sl. občinsko zastupstvo nije ujedno raspisalo nagradu onomu, koji bude najbolju riešio zagonetku: koji je to s l a v e n s k o - i s t a r s k i j e z i k (lingua slava istriana). Pak da nisu smišljeni naši Talijanaši?!

Občinski izbori u Poreču. Glasilo zemaljskoga odbora slavna „baba", javlja u sadnjem broju, da će se obaviti izbori za občinu Poreč i to za III. izborno tjelo dne 9. septembra. Toga dana pozvani su k izboru svi oni, koji su upisani u izbornih listah od br. 1—500, dne 10. septembra od br. 500—1000 a dne 11. septembra svi ostali; za II. tjelo dne 12. septembra, a za I. dne 13. septembra. U svemu izabrati će se 30 zastupnika. Glasovati će se moći samo onaj dan kad se je pozvano. Na ovo upozorujemo izvanjsko birašo občine Poreč moleć ih, da se nedadu prevariti ni od „b e l l i h" ni od „c r n i h", koji se obično poslije obavljena izbora slože na škodu siromašnoga kmeta.

Iz Voloskoga pišu nam 1. t. mj. Svečanost sv. Roka obavila se kod nas ljetos neobičnim sjajem. U ponovljenoj crkvi sv. Roka bijaše naime blagoslovljen po domaćem g. župniku novi oltar, što ga je izradio po nacrtu našega R o n d i ć a jedan tršćanski umjetnik. Taj oltar jest pravi ures ročnoj crkvi, te služi na čast gg. umjetnikom i našim vriednim Vološčakom, koji otvore uviek rado kesu, kad se radi o tom, da se izvrši kakvo plemenito i bogoljubno djelo. Crkvenoj svečanosti prisustvova silno mnoštvo puka domaćega, te iz bližnje i dalnje okolice. Sv. blagoslov imao je obaviti naš domorodac preč. g. Andro Stork, kanonik dukan kod sv. Justa u Trstu, nu na žalost našu spriečen bolještju, nemogaše zadovoljiti našoj vrućoj želji.

Istoga dana drži se ovdje i sajam, te je i ljetos, kano i drugih godinah, umo navrvilo dosta naroda, osobito poslije podne.

O občinskih izborih nećuju se ništa, jer se vladajućoj gospodi neda iz „palače". No uzaluđno njim svako zatezanje, zakon i pravica moraju napokon pobjediti.

Kako se sviet vara. Pod tim naslovom donaša bečki list „Vaterland" od 31. agusta tek. godine broj 238. sliedeću viest. „Piše nam iz T r s t a". Židovsko-liberalne novine iz Graca „Tagespost" doniele su prekjučer senzacijonalnu viest, da su biskupi iz Krka i Trsta tobože dobili ukor od nuncija Galimberti-ja zbog njihovih tobožnjih panslavističkih tendencija. Obavješćeni od „kompetentne" strane, tu viest su jur o p r o v r g l e novine „Triester Zeitung". Svakako zaslužuje ta neslana izmišljotina ništa manje nego ime i m p e r t i n e n t n o g laži, koja je vesele bila primljena od urednićtva čestne „Tagespost" po želji dakako nepoštenoj nekakva zakutna lista (talijanskoga) iz Istre. A takovih tendencijoznih laži iz Primorja — u obliku brzojavka, a kojih brzojav dostavio nije — duje često zobat „Tagespost" svojim častnim čitateljem, te iz njezinoga uredničkog kabineta dolaze u „N. Fr. Presse" i druge novine bečke, koje su obično primljene kao znamenite novosti. Jedan te isti mora biti onaj, koj takova stvari izmišlja i širi. I tako se vara štovano občinstvo! Toliko bečki list „Vaterland".

Mi se nebi ni osvrćali na takove viesti, koje su plod podle duše, koja ih širi po židovsko-talijanskih listovih (kao što je „L' Istria", „Giovine Pensiero", „Indipendente", „Corriere di Gorizia" itd.) — kao što se u obće na nje niti ne osvrćujemo, a da ih ne donaša uvaženi list bečki „Vaterland", pa upravo u toga uzroka valja bezobzirno odkriti „masku" tim bezsramnim lažopiscom. Poznato je obćinstvu, da je pred koji tjedan bilo objelodanjeno u puljskom listu „Il Diritto Croato" nekoliko činjenica, iz kojih proizlazi, što se ave nepoduzimlje, osobito proti hrvatskomu svećenstvu u poreško-puljskoj biskupiji. Tuj je nasilje i terorizam na dnevnom redu; tuj se zahtjeva, da hrvatski svećenik zataji posve jezik i rod svoj, traži se dapače od njega, da bude sredstvom, kako da se bolje pritisne i tako prije uniši hrvatski živalj ove nesretne biskupije.

Bi reć, da je članak, kojeg je objelodanio „Il Diritto Croato" pred koji tjedan, nekoga ter nekoga težko ubo (kažemo nekoga, jer proti nekomu — kako znadu naši čitatelji — nismije se pisati niti istinito činjenice, dočim je dopuščeno nekim smradnim listovom u Istri, Trstu i Goričkoj, da si blatom nabacaju na naše biskupe; al nek im bude i to; po, da svomu „rajonjiku" ublaže bol, evo ti smuđa, koje su dižo na junačko nogu, da svojimi bezobrazhimi izmišljotinami ocrnjuje zaslužne biskupe po crkvi i narod bez obzira na naredbenost. Ali da, prosvietla gospoda biskupi Krka i Trsta jesu krivi, što su Hrvati i Slovenci u vođini u Primorju; oni su dapače, panslaviste jer nezatiru od Boga povjereno njim stado; onj su krivi, što njim zakon božji nedopušća, da okronu neprijateljski mač proti svojim ovčicam. Kada su već toliko zahtjeva od gore spomenutih prosvj. biskupa, onda se dade zaključiti, da se je duboko zabrazdilo — i da je žalibože već opačina nekojim, koji se nalaze na vlasti, nasvim razum obladala. Stalno je, da Talijani Istre nelmaju što da brane, jer imadu u rukuh svojih i g n o, i š t o n i j e n j i h o v o, dakle tuđje. Čemu dakle tolika graja, tolika bura proti slavenskom življu u Primorju? Zar mislo ti nenasitni talijanaši, da su još ona zlatna vremena, kadno su činili sa Istarskim Slavenom sve što jih je bila volja? Pritišćito, tlačite, nasilnici, bezkažnjeno i nadalje, dolajte s nami i unaprud što hoćete, ali vam zadajemo tvrdu riječ, da nas nećete tlačiti dokle hodete. Narod se budi i vidi sve krivice, koje mu se čine. Jaoh, dakle onda, kada mu dogori do nokata! Zašto pako udara tako žestoko židovsko-talijanska štampa osobito na hrvatske svećenike? Odgovor na to komu u Istri nije poznat? Znadu dobro talijanski „mutikaše", da su svećenici glavna podpora zapuščenoga hrvatskoga naroda u Istri; oni mu nisu samo duhovni pastiri, već po mogućnosti idu mu na ruku i u materijalnom obziru, svjetujuć ga kako da se pridigne iz materijalne nevolje. Dakako, da to neide u tek našim narodnim protivnikom, pa onda misli desno i lievo ne samo po naših svećenicih, već i po naših duhovnih nadpastirih — — za osvetu. Bila vam na čast ta plemenita (!) osveta, prekomorske mutikaše! Veseli nas puko, da i u Buću jur poznadu vaša podla djela, koja vi u sviet turate po vaših zakutnih listovih. Tà drugčije i nemože biti, budući da nebi mogli obstojati razni vaši listovi, ako nebi nizali po njih laži uz laži i to baš krupne! Napredujte dakle na tom putu, pa doće možda doći posilje toliko muke do židjenoga cilja . . . to jest do „b l a ž e n o z e m l j o!"

Iz Buzeta pišu nam 2. t. mj. Dne 18. agusta t. g. bje proslavljen i u ovoj občini na najsvečaniji način rodjendan Njeg. Veličanstva, našeg prejasnog vladara Frana Josipa I. Svuda bilo je srdačnog veselja, pucanja i zvonenja, a na raznih mjestih bijaše izvješeno sijaset zastava. Burnomu klicanju „Živio Fran Josip I." ni konca ni kraja. Službeno i neslužbeno, staro i mlado, hrlilo je u hram božji, da vrućom molitvom preporuči svemogućemu našeg predobrog cara i kralja. Vrhunac pobožnosti bje postignut pjevom „Tobo Boga hvalimo". Da svećanost bude još veća, g. načelnik u družtvu g. dekana i drugih čestitih i lojalnih občinara priredi liepu zabavu u obližjem selu „Štropedu". Pjevalo se razno šborove od kojih bje najprvi srcu nam prirasla cesarska himna „Bože živi!" a kraj toga predstavljala se vrlo prikladna za nas Istrane šaloigra „P i j a n a", napisana u 3 čina po poznatomu jur odavna piscu N a d a n u Z o r i n u. Pjevalo se i glumilo dobro. Hvala ide velika ovdješnje narodne djake i drugu gospodu, koji su u velikoj mjeri doprinieli, da zabava čim bolje i ljepše izpadne. Bože daj, čim prije toli željeni „bis!" Isa predstave sliedila je skupna večera, a iza oye se je mladež nještо i

savrtila. Sve je išlo u najboljem redu. Ovoliko Vam javljam, g. uredniče, u hitrini, moleć Vas, da izvolite uvrstiti ovo njekoliko redaka u Vaš cienjeni list. (Od drugog prijatelja primismo opis veselice u Strpedu, te ćemo ga u budućem broju priobćiti. Op. Ured.)

Mjesto tajnika. Jedna hrvatska občina u Istri traži tajnika, koji je sposoban voditi občinsku upravu, poznade posve u riječi i pismu hrvatski jezik a po mogućnosti i talijanski. Plaća biti će mu stalna od 450 for. Imati će nešto i privatne zaslužbe. Tko bi želio zadobiti spomenuto mjesto, neka se izvoli obratiti na naše uredničtvo, gdje će dobiti i pobliže obaviesti.

Neuku nauka.

Stari krumpir. Poznato je, da čim se višo približuje proljeću, da tim krumpir biva lošiji. Krumpir postaje donekle točan ili bar izgubi onu netočnost i neugodni tok, ako se postupa kako sliedi: Najprije mu se obrubi kora, pa se izpere u svježoj vodi, onda se metno u lonac ili kotlenicu, pa se popari vrelom vodom. Odmah se pod lonac ili kotlenicu naloži vatra, da što brže uzavre, kada vode uzavre, snimi se kotlenica sa vatre i odlije voda: Krumpir se opet popari vrelom vodom, pa kuha kako obično.

* * *

Kako se usgaja krumpir, da budo debeo. Jedan francoski gospodar imenom Fleury, rodom iz Vernonila, ima svake godine na svojih njivah veoma debeo krumpir. Kod usgajanja krumpira on postupa ovako: Zasadi krumpir kao obično i drugi ljudi, pa pusti, da krumpir potjera klice do 10 cm. dugo. Kad su klice već do te duljine narasle, ta krumpir se izvadi i odstrani iz njeg svu nepotrebne klice, ostaviv samo dvie u sredini, koje mu se najjače čine. Ovim jednostavnim putem dobije on krumpir, kakov se jedva pomisliti može. G. P.

* * *

Briga za livade. Neki profesor učinio je sliedeći pokus. Livadu je razdielio na četiri jednaka dielа. Prvi dio razralnjao je branom (zubačom) i pognojio; drugi dio samo pognojio; treći dio razralnjao, a ne pognojio; četvrti nit je razralnjao nit pognojio. Siena nakosio je najviše na prvom dielu, naime do 1503 klgr., na tim na drugom 899 klgr., na trećem 770 klgr., a na četvrtom samo 377 klgr.

Dopisnica uredničtva.

Pobratimu: Razgovor sligne prekasno; ono drugo upotriebismo. Srdačan odzdrav!

Lutrijski brojevi

izvučeni 31. augusta

Beč	21	36	42	74	90
Gradac	20	17	80	56	88
Temešwar	65	43	90	4	10
Innsbruck	54	71	10	51	60

dne 21. augusta

Brno	48	56	46	69	55

Izjava.*)

Tvrdnju, da sam igda bolovao, ili da bolujem umno, proglašujem se lažnom izmišljotinom a tim, da sam se već uteko višim oblastim na zaštitu i obranu ličnosti svoje.

U Zagrebu poslije omare 1880.

Akadem. Velimir Gaj,
vlastnik „knjižnice Gajeve".

*) Za stvari pod ovim naslovom neodgovara Uredničtvo.

Sredstvo koje nije tajno!!!

Od 14 godina priznato kao najbolje.
Najpuknovnjskog liečnika i fizika
dra. G. Schmidta

ulje za sluh

liečі brzo i temeljito povremenu gluhost, tok ušlju, bodac ušlju i u zastarjelih oporuj h slučajevih. Najtrajnije zujenje u ušljih, kao i slabiteh odstranjuje se odmah, sto tisuće originalnih svjedočba dokazuje. Cena boci 2 for.— U Beču pravo sa zaštitnom markom kod liekarnika C. Hanbnera, „Engel-Apotheke", Beč, I., am Hof N. 6. — Glavno skladište za Hrvatsku kod liekarnika Ede Tonnija u Zagrebu. 13–28

Br. 572.

Natječaj.

Razpisana je služba ravnajućega učitelja III. vrsti na jednorazrednoj mješovitoj pučkoj učioni u **Marčani** sa hrvatskim nastavnim jezikom s talijanskim kano predmetom, te služba iste vrsti na jednorazrednoj mješovitoj pučkoj učioni u **Šišanu** sa talijanskim i hrvatskim nastavnim jezikom.

Osim toga se zahtjeva usposobljenje za poučavanje vjeronauka.

Plaće su utomeljeno u zakonih zemaljskih od 3. novembra 1874. br. 54 odnosno 14. decembra 1888. br. 15 kn. min. zakon. od 1889.

Molitelji neka zakonitim putem amo šalju svoje podkriepljene molbe u toku četirijuh tjednah.

Od c. kr. koterskega školskega vieća
Pula 28. agusta 1889:
Predsjednik: **Conti** s. v.

Obrtničko čudo!!!

Kaputi iz kaučuka:

nepromočivi raznobrojno vremone tkanine najviše četverouglo sive i tamne boje. Na jednoj su strani iz sivoj kaučuka (posvema sličnа svili) ili crnog sa naglavkom i dvostrukimi saponi.

Ti kaputi radjeni su na dvie pravilno strane, to se mogu rabiti i po lipom vremenu kao gornja sukanja.

Ciena for. 7.

Franko poštom u svako mjesto u monarkiji. — Šilje se uz predhodnju plaću ili pouzećem.

U narudžbah mora se naznačiti duljina kaputa i širina prsah. 28—30

ENRIK PEGAN
Trst palazzo del Lloyd.

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.
Novci za vplačila.

V vrednih papirjih na	V napoleonih na
4-dnevni odkaz 2¼%	30-dnevni odkaz 2%
8- „ „ 2 „	Denarni „ 2½ „
30- „ „ 2¼ „	6- „ „ 2½ „

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, katori se nahajajo v okrogu priposna se nov borestna tarifa na temelju odpovedi od 22. oktobra, 20. oktobra in 18. novembra.

Okrožni oddel.
V vrednih papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice
za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Reko, kakor za Zagreb, Arad, Dozen, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, in Ljubljano— brez troškova

Kupuja in prodaja
vrednostnih divis, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—17 pri dubitku 1‰ provizije.

Predujmi.
Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih. — provizija po pogodbi.
Na vrednosti obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.
Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlati ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 18. oktobra 1888. 17—24

Pošilja blago dobre spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17.

priporoča se vljudno pri **visoko častiti duhovščini** v napravo **cerkvenih posod** in **orodja** najnovejšega obliko, kot: **monstrance, kelihov itd. itd.** po najnižji ceni.

Staro reči popravi, tor jih v ognji **pozlati in posrebri.** Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 2—

Pošilja blago dobre spravljeno in poštnine prosto!

Brez prekinjenja 4 mesece vsakdanja kupelj!

Hinka Pegan

poboljšana stolica za kupelj

20 17 sa i bez peći.

U svakoj sobi za smjestiti. Malo prostora i vode:

Pet kabala vode dostatno je za jednu kupelj.

Sa tri nvč. ugljena u 25 časakah topla kupelj.

Kakovu prednost imadu moje stolice za kupelj od ostalih? Jer su najboljega materijala te 15 stručna; 2. jer su dvostruke izvanjosti te ta nutra i te vanа zaštićene; 3. jer imaju najnovije funkcijoniranje; strega realiteta, solidna radnja, malen dobitak, velik proizvod.

Korist danomične kućne kupelji jest ta, obzir na zdravstvenog i čistoće od velike dobrobiti, te bi se moglo svako odlučiti, da si takovu kućnu kupelj uredi. budući da je kupanje u kupaliških zavodih skopčano ne samo sa nepotrebnimi troškovi već i sa gubitkom vremena, dalje jer se u istih navodih radi prevelike temperature lahko prehladi, te se izbrdjiv u istih kasnih kupalu i vanе bolezne osobe, što također imade svoje posljedice. Da se toj nepriliki odkloni, jest od velike koristi u pojedinom, ako si uredi Hinka Pegana poboljšanu stolicu za kupelj, koju je mogude bez muke i pomoći na svakom prostoru sebe anjestiti. Konstrukcija tih stolicah jest tako solidna, da je isključen svaki pokvarak ili nabava novih, te se za to godinah jedna stolica može reći u godinu danah na zarivu i mogućim troškovom u kupališnih zavodih.

Podkurivanje tih stolicah za kupelj obavi se u 25 časak h, te je dostatno jednom napuniti peć, a podkuriva se sa vsim korivim materijalom. Dim se tuljkom lahko vrši na samoj peći odprtoj, a ako u sobi nje peć ima kron prosto lako, da ni sobi nepreneodnje stvaranje neugodnost. Kao što sobna peć tako iste služe se i stolice za kupelj u vrieme kupanja podkurivati. Konstrukcija tih stolicah jest tako jednostavno, da je mogu iste svakoma porjetiti, a u njih se mogu kupati djeca i odrasli, te se ulazi u iste udobno, kao u običnu kadu. Moje se kupelji mogu sa jedne strane nego. Težina tih stolicah jest 25 klgr., te jih može jedna osoba lahko i udobno prenašati.

Cieno stolicah za kupelj i kompletna, iz nutra lakirana, sa vanа smeđe lakirane, sa masivim okrajkom, visina 82, širina 55, gornja dužina sa jedan 91 cm. a sa dno 70 cm. 24, bez peći for. 16, se priprema sa najbolje delo. Stolice za osobe krupnije stasa for. 3 više. Odprema u vsako mjesto austro-ugarske monarhije. Cijena prosto kolodvor Trst. Plaćanje prosto proti povzeću ili pouzeću. Tko želi prostu dostavu, tomu se zadnja trećа točno po kolodvu u. Narudžbe primam!

Hinka Pegan (pratokoljirana tvrdka) Trst u lloydovoj palači 4. svornjaka stolicah za kupelj, kasah „Douche" spa stah, sobnih sahodah, bedrenicah, kupališa na zidalo Ulya pomjere ili najnovije sistema. Telefon 256. 20—1

Marijaceljske želodčne kapljice

izvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Neprecenljivo dobrote je posebno vpliv njihov pri nestečnosti, slabosti želodca, ako s grize smrdi, napenjanju, klutem pohanju, kolki, želodčnem kataru, gorečiče (zavoji) pri prebitlnoj produkciji slin, rumenici bljuvanju in gnjusu, glavobolu, ako boli iz želodca) krč v želodcu, zahananji, preobilnosti ljudi in pijač v želodcu

Varnost. znamka proti glistam, bolesni na vranici in jetrih in tudi proti zlati žili all himorojdam. Cena steklenici je s znakom vred samo 40 nov, velika stekenica samo 70 nov Glavni zalog ima lekarničar „k angelju varhu" *Karl Brady Kremsir, Morava.*

Marijaceljsko želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakoj steklenici priloženemu poduku za vporabo

Pristne dobe se skoraj v vseh lekarnah.

V Trstu s Lekarna: Antonio Suttina — Lekarna: de Loitenburg, all' Ercole trifante. — Lekarna: Eduard de Loitenburg, alla Salute. — Lekarna: A. Praxmayer, al due Mori — Lekarna: Pietro Prendi i, al'a Fontana Imperiale. — Lekarna: Benedetti, Savonni, al Angelo Trionfante. — Lekarna: Benedetto Vonch Mitlosi, alla Orte. — Lekarna: de Vittorio Serravallo a R dentore (glav skladiš)

Lekarna: Biasoletto all'orso nero. — Poštojna: Lekarna Fr. Baccarcich. — Selana: Lekarna Philipp Mitschel. —

Svarilo! Pristne Marijaceljsko želodčne kapljice ponarejajujo in ponemajo se mnogovrstno. V znamenje pristnosti mora biti namotana vsaka steklenica v rdeč omot, proviđen z gornjo varnostno znamko tor mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil lasi diskan v lekarni g. Gusek-a v Kremeričah (Kremsier). 50—52

Kameleonte četvorci

prorokujući vrieme.

Ovi su četvorci iz stakla naličeni sa pet prozirnih bojah i sa posebnimi procesom uvršćeni u lip drveni okvir. Imaju pako mogućnost proreći kakvo će vrieme biti, kao i barometri i to mienjajući boju. Predstavljaju u većini okolice, vodopade, gradine itd. Obešnju se pako na prozore, ali tako, da su licem prama sobi obrnjeni, te tako služe na ukras sobe. Bilježe u pr.: **Vrieme stalno i suho** sa živalnimi bojami. **Kiša u izgledu** promjeniv zelena i modru boju u žutu i crvenu.

Promjenljivo vrieme sa polu bojami.

Oluju su neprestanim obledjenjem bojah.

Ciene: Gabinet format ducet . . for. 5.—
Visit „ „ „ 3.25

Ako koji pošlje unapried for. 2 dobiti će prosto poštarino i svega 2 četvorca u gabinet i 2 u visit-formatu.

Henrik Pegan,
30—24 **Trst, Lloydova palača.**

BRNSKA TVRDKA
za razpošiljatve finega suknenega blaga
Bernhard Ticho
20-2 **Brünn**, Krautmarkt 18, — pošilja proti povzetji:

Sukna za gospe
deset metrov, sama volna v vseh modernih barvah dvajna širokost gl. 6.

Črni Terno
saksonski izvod, dvostroko širok, za celo obleko, 10 metrov gld. 4.50

Valarijne flanele
deset metrov najboljše baže, 60 centim. gld. 3.50

Baršena za obleke
deset metrov, krasni vzorci gld 3.

Životi „Jersey" za gospe
(Jopice) z svilnatimi gumbi, v vseh barvah kompletne, velikost 1 komad gld. 1.20

Jute zastor
turški vzorci podpolni gld. 2.20

Košulje za delalce
iz rumburškega oksforda veliko, 3 komade gld. 3

Normalne košulje in hlače
kompletno veliko, 1 komad gld 1.50

Ženske košulje
iz močnoga platna šilpkami 6 komadov gld. 3.25

Košulje za gospodo, lastno delo
belo ali barvano 1 komad I.a gld. 1.80
II.a gld. 1.20

Kanevas
1 komad 80 vatlov lila gld. 4.80
1 „ 80 „ rudeč „ 5.20

Kanevas iz niti
1 komad 80 vatlov. lila in rudeč gld. 6

Oksford
se more prati, dobra vrsta, 1 kom. 10 vatlov gld 2.50

Niegorskega valjanega sukna
10 met., sama volna, najnovejše blago za jesensko in zimsko obleko dvajno širino gl. 4.50

Raguza moderno sukno
dvostroko široko, za kostume, v vseh barvah, tudi progasto in p sano 10 met. gld. 9.

Dublé-Velour-sukno
¾ kompletno, 1 komad gld. 3.50

Kalnuka
deset m., najboljše vrsti, 30 cent. širok g. 3.20

Jedno zimsko ogrinjalo
¾ veliko gladko in karirano gld. 3

Garnitura iz jute
2 postoljno pogrinjalo, in namizna prta s čipkami gld. 3.50

Garnitura iz ripsa
sostoječa iz 3 postoljnih pregrinjal in namiznega prta sé svilnatimi čipkami gld. 4

Holandske dolge preproge (ostanki)
10 12 metrov dolgo, 1 ostanek gld. 2.60

Domače platno
1 komad, 80 vatlov ¾ gld. 4.50
1 „ 80 „ ¾ „ 5.50

King-Webe
boljše nego platno
1 komad ¾ širok, 80 vatlov gld. 6

Konjska plahta
jako dobra, 190 ctim. dolga, 190 ctim. široka gld 2.50

Odeje za fijakerje
190 ctim. dolga, 190 ctim. široka gld. 2.50

Šifon
1 komad, 30 vatlov, I.a gld. 5.50, najboljše vrste gld. 6.50

Tovarno skladišče suknega blaga

Ostanki Brnskega sukna
Ostanek za podpodno moško obleko 4.10 m. dolgo gld. 5

Priložnost za kupovanje!
BRNSKI OSTANKI SUKNA, 1 ostanek za 1 kompl. moško obleko 3.10 m. dolgo g. 3.75

Blago za zimske sukne
ostanek 2.10 metra za popolno zimsko suknjo rjavo in vlnjeno gld. 3.50

Blago za površnje suknje
njlnejše vrste, 2.10 met. za celo suknjo gld. 7

Vzorki brezplačne in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči.
Elegantno izvedena zbirka uzorcev z 400 znamkami g. krojačem nafrankovano.

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 37. U Trstu 12. septembra 1889. Godina XX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana za pismo tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu pošту valja točno označiti.

Komu list nedolazi na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na sieloj arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 1 1/2 i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 28

„Slogom rastu male stvari, a nesloge sve pokvari“. Nar. Pos.

Glavna skupščina

„Bratovšćine hrvat. ljudi u Istri“

(Dalje.)

Izvlešće tajnikovo bijaše do znanja primljeno živahnim odobravanjem.

Prelazi se na 3. točku dnevnoga reda t. j. na izvlešće blagajnikovo, koje čita društveni blagajnik g. M. Grosman:

Gospodarenje blagajnom društva „Bratovšćine hrv. ljudi u Istri“ u Kastvu od 3. septembra 1888. do 26. agusta 1889.

Prihod:

Ostatak u blagajni dne 3. septembra 1888.	f.	127.81
Godišnji prinosi i darovi	„	485.23
Prinosi članovah utemeljiteljah	„	410.—
Kamate uniše	„	461.10
Izmienile se tri lire engl., koje darovaše brada Pušić	„	26.30
Za rasprodane društv. knjige	„	10.40
Od redoljubah u Moščenicah i Berseču „Zaklada Dobrila“	„	30.—
Dne 29. sept. 1888. dignulo se iz Riečke štedionice za izplaćenje duga istoj	f.	940.—
Za izručenu zalaničnu kreditn. zavoda za Istru	f.	1000.—
Povraćeni kapitali	„	1080.—
Dignulo se u Riečkoj štedionici	„	400.—
„ „ „ „ „	„	600.—
„ „ „ „ „	„	250.—
Dar dra. Dinka Vitezića	„	100.—
Svota	f.	6887.14
Nomin. vr.	„	100.—
Odbiv od prihoda rashod sa	„	5078.20
Preostaje gotovine u blagajni	f.	103.85
Povećala se društvena imovina	f.	602.04
Pribrojiv obvezniou dra. Vitezića od 100 for.	„	100.—
Ostaje višak od	f.	702.04

Rashod:

Podporo: a) redovito	f.	612.—
b) izvanredne	„	180.—
Za putne troškove blagajniku na Reku o poslovih društv. na poštarinu, papir, kuverte i ostalo potrobito za pisarnu, i ostali pomanji troškovi	f.	26.20
Za vienac na krstu pok. Josipa Vlaha, tajnika „Brat.“	f.	9.—
Riečkoj štedionici izplaćen dug na založeno od „Brat.“ vried. papire	f.	940.—
Na privatnu jednu obveznicu zaduženu uzajmljeno	f.	150.—
Uložilo se u Riečku štedionicu novac od dignute zalaničnje kredit. zavoda za Istru	f.	1000.—
Na privatnu jednu zaduženicu (D. Lj. Trinaj.) uzajmila se glav.	f.	1000.—
Na privatnu jednu zaduženicu	f.	400.—
„ „ „ „	„	80.—
„ „ „ „	„	1000.—
Uložilo se u Riečku štedionicu gotovih	f.	840.—
Uložilo se u pošt. štedionicu u Kastvu „Zaklada Dobrila“	„	86.—
Svota	f.	5078.20

Stanje imovine društva „Bratovšćina hrv. ljudi u Istri“ u Kastvu 26. agusta 1889.

U hranilnici u Kopru uloženo	f.	1100.—
U riečkoj štedionici uloženo je	„	850.—
Šest založnica kredit. zavoda za Istru po 100 for.	„	600.—
Dvie obvezniee državn. zajma	„	200.—
Jedna državna obveznica g. 1868	„	1000.—
„ „ „ „ „	„	100.—
„ „ „ „ „	„	100.—
„ „ „ „ „	„	80.—
„ „ „ „ „	„	100.—
Jedna privatna zaduženica	„	1000.—
„ „ „	„	1000.—
„ „ „	„	800.—
„ „ „	„	200.—
„ „ „	„	400.—
„ „ „	„	150.—
„ „ „	„	80.—
„ „ „	„	50.—
„ „ „	„	80.—
Zaklada „Dobrila“ uložena u pošt. štedionicu u Kastvu	„	80.—
Zaostali interesi	„	120.—
Vriednost knjigah i ostalih druš. stvarih	„	100.—
Gotovina u blagajni danas 26. septembra 1889.	„	103.85
Dvie srečke grada Ljubljane	„	40.—
Izpaša ukupno imovina	f.	7709.85

Kastav, 26. agusta 1889.

M. Grosman, blagajnik.

Prima se do znanja izneseno računo, te se podjeljuje blagajniku i odboru absolutorij.

Prelazi se na izbor predsjednika i novog odbora. G. Ante Dukić stariji predlaže, da se bivšemu predsjedniku, koji je s velikim marom i žarom vršio svoje dužnosti, opet podieli predsjedničku čast. Skupština prihvaća jednoglasno taj predlog, a novi se predsjednik najtoplije zahvaljuje na podieljenoj mu časti, obećavajuć, da će, ukoprom zaokupljen poslovi, a uz to i narušena zdravlja, točno i savjestno vršiti svoju čast, a skupštinari prihvatiše predsjednikove rieči sa: živio predsjednik!

Nakon predsjednikova izbora predloži g. Mirko Jelušić, da se potvrdi stari odbor, a mjesto pokojnog Josipa Vlaha, da pristupi u odbor g. Ante Dukić, učitelj.

Predlog se jednoglasno prima i time se novi odbor sastoji iz sliedećih lica: Ante Turak, predsjednik. Vjek. Spinčić, podpredsjednik. Ante Dukić, tajnik. Miroslav Grosman, blagajnik. Niko Butković i Ante Puš kao odbornici.

Prelazi se na izbor revizijonalnog odbora, te dra. Andrija Stanger predloži sliedeću gospodu u odbor: Mirko Jelušić, Vinko Dubrović i Ernest Jelušić, a skupština primi jednoglasno taj predlog.

(Konac sliedi).

DOPISI.

Štrped svršetkom agusta. Dne 18. o. mj. na imendan Njeg. Vel. cara i kralja Franu Josipa I. imali smo u našem selu predstavu u našem milom hrvatskom jeziku. Predstavljalo se naime šaloigru u 3 čina „Pijanac“. Silni broj puka iz svo okolice buzutako prisustvovao je kod predstave, koja se je držala u dvorani Antuna Flega pok. Lovra. Dvorana sva bila je naklićena zastavami i drugimi lieplmi ures. Na prvom mjestu opazili smo poglavitog našeg glavara g. Fr. Flega i mnogo drugih odličnih gospodara. Dvorana je bila tako puna, da se ni moglo naći ni najmanje mjestance.

Ravno u 8 sati na večer zbor pjevača, na čelu im naš gosp. M. Brajša, zapjeva „Carevku“ i „Istrane drugi“. Iza toga dignu se zastor i poče predstava.

I. Čin.

U sobi smo svenčilištnog djaka na praznicih. Nadana (g. Ernest Bassa) nalazimo gdje sav rastužen plače dopis, u kojem se tuži na žalostno stanje pučanstva u svojem selu: „Da — ljuta mi rana poče srce, naš puk je zapušćen, pak da bi samo to bilo! on je zaslieplien, ima oči a nevidi, bolestan je i misli, da je zdrav.

U Njemu dolazi u pohode drugi djak Borislav (g. Jakov Podreka) to ga tješi govoreć mu, da nije tako slabo u njegovom selu i svrši govor s ovimi zlata vriednimi rieči: „Sve se budi! Istra nije propala“. Tim je svršio I. čin, zbor zapjeva pjesmu „Četri vieka“.

II. Čin.

U Migalovoj smo krčmi. Seljaci Jakov i Andre (gg. Buljevac, Gršinić, Podreka i J. Flego) sjede kraj 2 stolah pijuć vino i razgovarajuć se o raznolitih stvarih; u to dođe kladuh oinoar šijor Monigo (g. M. Brajša) po gradjansku ali slabo odjeven noseć u jednoj košarici različito stvari, kao n. pr.: češlje, odalo, sapun, lokarije u staklenicah i to ponudju seljakom na prodaju. Svoju trgovinu cieni vlasko, nastojeć na svaki način, da seljako prevari, ali na sreću dođe u krčmu pijanac Lović (g. Ante Flego), te pripovjeda seljakom, kako ga je šijor Monego prevario i kako je otrovao njegovu tetku, koja je već na umoru i kako su sve to stvari, što hoće da njim prodade, ukradjene u njegovoj kući. Seljaci se razljute, te udri na šijor Monega, koji mora bježati po stubah. Seljaci bacaju za njim njegove stvari. Pade zastor a zbor zapjeva „Na vojsku“.

III. Čin.

U Migalovoj krčmi pijanac Lović tvrdo spava na jednoj stolici, na to dođe krčmar Migalo (g. E. B.) te rugajuć smije mu se. Učini mu račun, koliko je svega popio i pojeo na „puf“ i mjesto 25 litarah vina zaračuna mu 40, a za kokoše, purane itd. sve mu dvostruko zaračuna tako, da mu u 2 mjeseca Lović dugujo 46 fotinti. Ovaj izlazi a malo za tim dolazi polagano šijor Monigo; vidi gdje Lović tvrdo spava, te radostno zavikne: „spiš raca d' un kan, to se ga je moni htelo, sada će mi slano platit, zatim ga veže s konopcem za stol i stolicu, te ukrade novčanku sa 100 forinti, klobuk i jaketu, a odlazeći zavikne mu: adeše io me ne parto šubito oltre il mare; kvi non ò più vita no per Monego no per Tita; schiavo non vuol essere più nessuno e soltanto fra i schiavi si puo vivere bene. Adio Lović, sam ti ga zaprotil, da ćeš mi ga platit o pagato sono. Adio. — Malo zatim probudi se Lović, poče vikati u pomoć, dotečo Migalo i drugi seljaci, zatim Župan i Pravić (g. J. Flego). Pravić i Lović bijahu neprijatelji, sada se pomire i izljube, a njihova djeca Zorana i Srećan zaruče se.

Tako je svršila ova lepa šaloigra na veliko zadovoljstvo svega pučanstva, koje je prisustvovalo i koje je neprestano pljeskalo predstavljačem, koji su odigrali svoje uloge vrlo dobro. Mi jim iz dna srca kličemo: Stoput živili! budite uvjek čestiti i vriedni sinovi naše mile Istre. Želimo,

PODLISTAK. 2

I. Opis Kastva.

(Dalje).

Počat gospoštije Kastavsko, stariji, prikazuje svet. Jelenu (Kastav), svet. Marka (Voprinac) i sv. Andriju (Mošćenice), jer to tri velike občine sačinjahu kapitanija Kastavsku. Noviji počat bijaše grb Jezuitski; tako možemo reći, da stariji počat ima barem 300 godina.

Kastav ima 4 godišnja sajma i to: na sv. Sebastijana (20. januara), na Jelenino (22. maja), na brlu nedelju (prvu oktobra) i na Lucijinu (13. decembra). Poslednja dva sajma često su vrlo lepi i unosni. Okolica osobito časti svetu Luciju pomoćnicu u bolesti očnoj. Toj svetici posvećena je crkvica pred grobljem malo niže grada, a prije godine 1887. obstojala je posred groblja, gdje je porušena i groblje povećano.

Kastav grad je samo glava na telu. Sve što je okolo njega prostora po uru, dvo i više daljine, pripada puku kojemu je Kastav matica. Taj puk zove se Kastavci, a što je njihovo to jest Kastavsko, ono se zove Kastavščina. Pod tim imenom razumeva se dakle onaj veliki prostor od ročko i grobničke medje uza staru državnu cestu do pred Klanu i Škalnicu, pak do medje Berguda, onda preko do Vrh Šijo Gomile, to jest do medje občine Lanišća, pak do medje občine Voprinca i Volosskoga.

Kolik je taj pravi teritorij grada i občine Kastavske, to jest kolika je Kastavščina, to ćemo videti kasnije, kad budemo složili pojedine delove skupa.

Za sada valja spomenuti, da su k pravoj Kastavščini od godine 1850. ovamo pridružene neke občine, koje k njoj pravo nespadaju, a to su Studena, Klana, Lisac, Škalnica i Bergud. Ove ćemo najprije u kratko opisati, da nam se više netreba kasnije svraćati na nje. Službeno se zovu: Občine pridružene občini Kastavskoj, za razliku onih malih občina, koje samo o sebi nikada nisu bile, nego sačinjaju sve skupa pravu „Kastavščinu“.

II. Studena.

Leži u plodnoj ravnici zvanoj studenjsko polje, uru hoda oddaljeno od stare ceste, koja iz Reke vodi na Lipu pak u Trst.

Studena medjaši sa pravom Kastavščinom, pak Jelenjem i Klanom.

Iz prva malena občina, sada ima dosta prostora, jer je od Klane odbila prilično mnogo. Selo ima 67 kuća i 350 žitelja po brojenju od godine 1880. Prostor te občine iznaša okolo 2625 rali, svako ralo 1600 kvadratnih klaftara.

Ima dobre mladje šume. Stanovnici žive se nešto od ploda zemlje, a većinom od drvarije.

Ovo je selo spadalo negda pod ročke redovnike Augustinlane, kojih nema više, ali crkva njihova obstoji na Roci, a kloštar negdašnji to je dol sadanjega magistrata.

Pričaju ljudi, da je negda bilo samo sedam obitelji u Studenom, a sada bit će jih sedamdeset. Tih sedam obitelji nisu bilo gospodari zemlje, nego samo „podružnici“ fratarski.

A potekli da su svi od jednoga čovoka, koj se je sello svetom sa svojom čeljadi, da nadje dobro pristanište. Bio je starac i slap. Kud je čeljad išla, morala mu je svako toliko dati zemlje, da ju pokusi. Došav na „Studeno polje“ našao je onu zemlju, da je sladka i onde se nastanio.

Studena je posledniih godina dobrahno napredovala. Šteta je sela, da je baš na poloju vode, jer tako trpe ljudi i živolinja.

U Studeni je crkvica svetoga Nikole, gdje po starom običaju ima svakog meseca jednaput misu čitati svećenik iz Klane. Studena spada pod župu u Klani i uškolana je tamo.

III. Klana.

Leži slabo pol uro hoda oddaljena od staro ceste, koja iz Reke vodi na Lipu pak u Trst. Zavijo se u Klanu iduć iz Reke nešto pred selom Škalnicom.

Klana medjaši sa Studenom, pak pravom Kastavščinom, onda Škalnicom, Liscem, Zabičani i šumami gospoštije snežničke u Kranjskoj i Turn-Taxisove u Hrvatskoj.

Klana ima 170 kuća i 900 žitelja svih na okupu kao u gradovih. Kuće su većinom na ravnu, okolo potoka, koj nabuja za vremo kiše, a kuće i štale sbijene su odveć jedna do drugo; k tomu velik prolaz vozova čini, da je selo nečisto, ako je ikoliko kišo. Samo pet, šest kuća, oddaljeno je četvrt ure pod bregom na sever i zovu se „Lazi“.

Vada što se za vremo kiše slijo u dolinu gubi se na dno polja u jamu „Gutovš“. Kad se brzo izgubi, narod reče, da će biti opeta brzo kiše. Ta jama jur se je za malo časa zatvorila, pak se pred njom

da bi se u kratko opet prirodilo sličnu zabavu.

Poslje predstave bila je skupna večera, a veselica trajala je do zore, te se svatko vratio svojoj kući u podpunom zadovoljstvu.

Martin.

Iz Kanfanaršćine početkom septembra. Dugo je vrieme, da odavle nemate glasa, kano da ovdje sve stvari idu najbolje; akoprem žalibože nije tomu tako, već biva, kako su govorili naši stari Kanfanarci: ča dalje to gore i svirale nam govore. Ne samo da nam je tuča i pal (peronospera) nanesla velikuškodu na grozdju, nego nas pritiskaju i drugo nevolje. Nije liepo ni dostojno iznašati na vidjelo nekoje stvari iz našega Kanfanara na svoju škodu i sramotu, nego bolje bi bilo ih popraviti samo kad bi se moglo i htjelo. Ali kod nas u Istri nastoji se, da se manjina uzdrži na vladi, makar i bilo to na veliku škodu većine pučanstva. U našem Kanfanaru od nekoliko vremena ovamo svako ljeto ili svako drugo se mienja občinskoga tajnika, i da smo mi ljudi zlobni, dalo bi se tomu štošta prigovoriti; ali mi prosti kmeti neznamo za uzrok svakoj stvari. Nego samo znamo, da se je u 8—9 godina promjenilo 4—5 tajnika, a zašto je tomu tako, tu će znati samo naše slavno zastupstvo, koje su vlada po receptu „političkog družtva". Predlani naše zastupstvo izpodrinulo je iz službe tajnika, našega zemljaka, po krvi i po čudi Talijana, koji bijaše dosta pošten, radin i valjan činovnik, a postavilo na njegovo mjesto čovjeka, kojeg nisu nikad prije ni vidili ni čuli. Prošlog mjeseca maja, kad se je svo počelo gibati radi izbora, svo na jedan put su ga iz službe odpustili. Nekoliko sutim imenovalo tri revizore, da računo pregledaju; kako je to povjedao „Pravica i Jurina", jedan da vidi u pol dana kako i u pol noći, drugi, da nepozna crno na bielom, a treći, da se više razumije u svo nego li u račune. Govori se dapače i o nekakvom pronevjerenju. Ako je sbilja tomu tako, gdje je bilo i što je radilo onda naše slavno zastupstvo? Ono je obećalo i priseglo, da će pošteno, trezno i vierno upravljati cielim občinskim imanjem, zato mislimo, da nebi valjda bilo izvan mjesta zahtjevati, da ono štotu občini nadoknadi. Ako je istina, kako se svuda govori, da je netko pojio našoj občini preko 400 for., zašto se ga ne tuži za pronevjerenje, da se drugi pamti naučo? All pošto muče obje stranke, bit će nešto krivice valjda kod obijuh. Zašto se nemože držati stalnoga tajnika, da se ga može svako vrieme pozvati na odgovornost za njegova djela? Prije dakle je bio stari učitelj g. Sauli, držao je školu i za 400 for. je obavljao poslove občinskoga tajnika, a sada mu se plaća 500 for. gadžanjih i ovo reć bi, da je u većem neredu nego je bilo onda.

Peti mjesec teče, da dva privremena činovnika pišu u našoj podeštariji; jednomu se plaća 50 for. na mjesec, drugomu 30 for., to je liepih 80 for. Mi kmeti nemožemo toga razumiti, kako sada mogu imati dva posla, a pred 8 godinah je g. Sauli držao školu i u isto vrieme je bio občinski tajnik; no ti jadan kmeto šuti i plaćaj, koji već puta neimaš devet novčića, da si kupiš kilo soli.

Kmeti braćo moja! došlo je vrieme, da počnemo svojom glavom misliti, da se ne pustimo voditi kano bedasto guske; do skora imat ćemo izbore novog zastupstva, zato treba, da dobro promislimo, komu ćemo povjeriti naše občinsko imanje i poštenje. Prošlog mjeseca imao je doći za tajnika neki g. Filipich iz Višnade, ali i on je odgovorio, da neće ovog mjesta primiti, a po svoj prilici, da će doći vrieme, da toga neće nitko htjeti. Dakle je istina što su govorili naši stari Kanfanarci: ča dalje to gore i svirale nam govore.

Jedan kmet.

Pogled po svietu.

Trst, dne 11. septembra 1880.

Austro-Ugarska: Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip vratio se iz Galicije, gdje bijahu velike vojničke vježbe i gdje bijaše vrlo svečano primljen i odpraćen. Jučer stigao Njeg. Vel. u češki grad Litomišalj, gdje su takodjer ovih dana velike vojničke vježbe. Cesara i kralja prati više nadvojvoda i sjajna vojnička pratnja.

Najvažniji dogodjaj ovog čednа jest odstup češkoga namjestnika barona Krausa, te imenovanje zamjenika mu grofa Thuna, člana konservativnog plemstva u Češkoj. Odstup češkoga namjestnika sliočio je iznenada, a kano razlog tomu navadja se što nije mogno pomiriti obijuh narodnostih u kraljovini Češkoj, i što su kod posliednjih izbora toli sjajno u mnogih kotarih prodrli mladočeski kandidati na zemaljski sabor. Govore dapače, da je k tomu odstupu ponešto doprinula i zadnja demonstracija češkog djačtva u prilog franceczkoj mladeži, radi česa bijaše i razpušćeno akademičko družtvo u Pragu. Novi namjestnik grof Thun nije po rodu niti po jeziku član češkoga naroda, no Česi se ipak nadaju, da će on zadovoljiti opravdanim željam i težnjam češkoga naroda.

Hrvatske novine u Dalmaciji obziru se sada na razne glasove izvanjskih časopisa o poznatom programu hrvatske većine u dalmatinskom saboru. U tom su sve složne, da je talijanstvu u Dalmaciji za uvjek odzvonilo, te da narodna većina neće prestati zahtjevati spojenje sa Hrvatskom.

Zemaljskim kapetanom u Kranjskoj imenovan je gosp. dr. Poklukar, državni i zemaljski zastupnik i bivši zemaljski kapetan; njegovim zamjenikom u zemaljskom saboru imenovan je baron Abfaltern, član manjine kranjskoga sabora. Ovih dana razno se gine, da će se sastati kranjski sabor dne 7. oktobra.

Srbija: Kraljica Natalija dolazi ipak u Biograd i to dne 14. t. mj. Neće se nastaniti u kraljovskom dvoru već kod jedne svoje prijateljice. Biogradsko gradjanstvo, naposo biogradske gospodje, dočekati će svečano obljubljenu kraljicu. Radikalna stranka imala je 5. t. mj. u Biogradu sastanak, kojemu je prisustvovalo do 1000 članova. Sastanku predsjedao je poznati radikalac Nikola Pašić. Utanačena bijaše lista kandidata za predstojeću skupštinu.

Bugarska: Izmedju Bugarske i Srbije vlada neka napetost obog oboružanja ove posliednje. Turska da je izjavila, da će se zauzeti za Bugarsku, koja se nalazi pod njezinim pokroviteljstvom. Knez Fordinad putuje po kneževini a njegovi pristaše pripravljaju mu svečano dočekanje.

Rusija: Iz Berlina javljaju, da će ruski car svakako još tekućega mjeseca doći u Berlin. Pronosi se glas, da će ruski carović posjetiti svietsku izložbu u Parizu, gdje da će ga svečano dočekati. Taj posjet, da nebi bio nimalo mio Niemcem.

Italija: Dne 9. t. mj. bijaše proslavljen u Rimu spomen na talijanskoga državnika Cairollja. Svečanost je prošla prilično mirno osim običnih irredentističkih demonstracijah. Obje sgrade austrijskih poklisearah bijahu obkoljene vojnici i oružnici, da se zapriečo neprijateljske demonstracije.

Franczezka: General Boulanger pisao je ministru rata, da želi doći pred vojnički sud, da se opravda radi svoga djelovanja kao bivši general i ministar rata. Boulangor je zakasnio svojim zahtjevom, jer je tomu već prošlo vrieme.

Sadašnjost.

Bilo je živahno na kraljovdan u Opatiji i okolo nje. Ja se rado šećem; osobito sam prijatelj rano šetnje. Lutno sam amo tamo, no no badava. Slučaj me je, nagradio, jer me je nanio na onu dva mornara politikaša, koji, kada se spaziše, ravno jedan drugomu odoše i nemareć dali njih tko sluša, počeše glasno govoriti:

Vuk: Ti se spako zdolum kalumovnà i v Roku hodiš.

Polj. A ja, Vuče, imam nekakega posličinu za obavit, pak gren.

Vuk (ćuteć se). Ča greš morda s banderun govorit?

Polj. Hod spat ti i on, pak ča se rugaš? Misliš, da neblin već bil kapno poć navigat?

Vuk. Biš, biš, ma nebiš naj, naj kako ni ja već. Nego povedi mi malo ča si ono neki dan na punte Kalovoj rekal, da Bradaš ordina, da se governa „Pulento Lobić" i niš ale drita, ča će to reć?

Polj. To će reć, da on ima pod sobun dobri ljudi, ki ga poslušaju prez pitati zač, ni kako; ter hvala Bogu znaš kada smo navigali, bimo governali kako bi nam rotu dali, pak Bog, tako i oni.

Vuk. Dobro je dobro, al me je neki avertil, da mora još neč bit va toj besede: kamo nosi ta rota?

Polj. Gledaj kartu pak ćeš znat.

Vuk. Ja karte nimam, pak da bim ju imal, na njoj niš neznam.

Polj. Neznam ni ja puno, lego kada san još za kamarota bil, san se navadil neč malo poznat, pak bi reć, da s onum rotun se po Parence pre drito preko, kako neke šupe glave žele i mute.

Vuk. Ti biš po ton rekal, da su naši prižentanti za svaku stvar na službu onih iz Poreča?

Polj. Oni, kako se vidi, su vavek na službu tujega i furešta; za njih je svaki dobar, ki talijanski govori, a on ki hrvatski nezna, on pak za njih je „un vero jenio".

Vuk. Pak ča misliš, da je i potešta takov?

Polj. Kako se čuje po Volosken, ov potešta more bit kakovgod će; on stvari no menja, on brišan mora svaki dan na ordini hodit, sada jednomu, sada drugomu, za bit „in grazia".

Vuk. To varamente san i ja čul, da je istina, ale on ni jako protivan našemu zajiku, kako vi drugi mislite, logo on šuštonji, da mora pul nas bit škola talijanska, zač da kanio bi šil s horvaskon jezikon?

Polj. Ako budoš s njim govoril, all z onon pul Skerbić, reci njim, da naši dobro znaju, da nas samo more doli s' Italijun i da Talijani vavek k nam dohajaju (pul njih je pretesno). Mi talijanski jezik nećemo i nemoremo u našem interesu stirat, kako vi mislite. All mi znamo, da naš jezik je hrvaski, a no talijanski i znamo; dapače, kako i po svemu svetu, je pravo, da se svoj jezik drži za prvoga nad svimi drugini. Slobodno, da bude svakomu se učiti i drugo jezike, ali naš jezik u našem Prizorju bi morał biti va prvoj andane, a ne va drugoj i tretoj, kako bite vi drugi otoli.

Vuk. Ja, al govore, da naš zajik ni dobar za študijat.

Polj. To moru reć: pod komunelnon, pul Skerbić, i magnamar, ki va potočarijo piše i još ka ovakova glavica; ale gospoda va Poreču znaju, da se i hrvatski more dobrahno navadit, a da bi za nas bilo školo v' Istro, kako za Talijano, kako bi njim kreljuti pali!

Vuk. Ale dragi ti, kamo i kuda bimo bili navigali, da ni talijanskega zajika?

Polj. Ti, ki si navigal tako govoriš? Bravo! Bimo bili navigali kamo i kuda svi drugi narodi, koji noznaju talijanski. Ti znaš, da zadnjih dvajset let je služili ingloški zajik, a no talijanski, a kapitani kvarnerioli najveć govore med sobom hrvatski kade god se najdu, bilo tvojej gospode žal ale drago.

Vuk. Je tako je, all da ni škola bila talijanska, nebi onako kapitani talijanski znali.

---

silna voda slije, a nedaj Bože, da se zatvori ni za pol dana.

Občina Klana ima prostora 7770 rali, svako ralo po 1600 kvadratnih klaftara; promaže dakle tri četvrta kvadratne milje, to spada medju najveće porezne občine u Istri.

Ima župnu crkvu sv. Jerolima, podružnu crkvu sv. Roka na ulazu u selo i crkvicu sv. Mihovila na grobilju. Klana ima župni, poštarski i c. kr. šumski ured, a jest ujedno i sedište istoimene šumarije kneževske gospoštije Turn-Taxis. Ima dobru pučku školu, voćnjak, kojim upravlja kotarska gospodarska zadruga i lepo šumsko nasade.

U području občine Klano i bližnje občine Žabiće leži državna šuma Dletvo. Občina sama ima takodjer lepo šumo, kao što je imaju i okolne gospoštije Turn-Taxis, Čabarska i Sneborška.

Negda se je silno trgovalo iz tih šuma na Reku, dok su brodovi na jedra dobro dobivali. Ali još i sada ide dosta lesa iz tih šuma. Klana je na sgodnom položaju izmedju Reke i gore, pučanstvo je naučeno na izdelavanje lesa i na vožnju. Zemlja daje što dajo, ali ne mnogo, ni za unovčenje, jer ni vino ni uljo ni drugi plemenitiji plod ovdo no uspeva. Nije dakle čudo, da i danas većina ovoga puka, skoro svi, živu od gore, kao što su i njihovi stariji. Ali to je trudno živovanje i današnji dan po gotovo na zator, jer odkad su se otvorile železnice na Reku i obratile dolomice costo iz šuma drugamo, Klana više nema na Rečkom trgu one znamenitosti, koju je imala, recimo, pred trideset godina.

Nego nade je, da će se ovo selo održati dobro, osobito ako se sgodno urede šumski odnošaji, tako da puk bude mogao imati pravo koristi od šume i ako se budu dali na razložnije gospodarenje sa životinjom, što bi moglo prilično nositi.

Ravno nad selom vide se na ogoljenom kršovitom bregu razvaline negdašnjega kastela. Narod zove to „Gradina".

U tom kastelu bila je crkva sveto Trojice, u kojoj se je služila služba božja još mnogo vremena za onim, što je grad bio zapušten i sazidan dolo u selu noviji na onom mestu od prilike, gdje se danas nahodi državna sgrada za šumski ured. To se je negda zvalo „dacija".

Iz stare Gradine donešena je ploča, koju se vidi uzidanu nad vratima sakristije župne crkve sv. Jerolima. Napisano je na njoj starimi hrvatskimi slovi (glagolicom) ovo: 1495 to pisa. Brojevi su dakako slovima označeni. Moglo bi biti, da je koji veći napis obstojao, a ovaj bio samo dodatak. Ploča je znamenita, zato što nisu slova kao obično urezana u kamen, nego su na van izkljesana. Našlo se je jur tamo i koji komad srebrena novca i drugih stvari. Nozna se podrubno, koji je gospodin kada imao Klanu, nego prilika je, da su u starija vremena ondje gospodovali hrvatski knezovi Frankopani, a za njimi divinski knezovi. Toliko se zna od šestnajstoga veka napred, da su Klanu imali neko doba gospoda od Kozljaka, koji su se pisali Barbo; a u sedamnajstom veku zna se, da su tu gospodovali neki Panicoli. Ti Panicoli obnašali su u vojvodstvu Kranjskom čast sokolara, ili rekli bismo vrhovnoga lovnoga meštra.

Za Panicoli, spominje Valvazor, bio je gospodin neki Scampik, a za njim Oberburgi.

Prošloga veka računala se je Klana ka gospoštiji Bubanj (Gutenegg). Posledniji gospodari bili su Lazarini, pak Marčelja, napokon Negovetić. Od ovoga su godine 1861. Klanjci odkupili vrhovno gospodstvo nad občinom i ono što je Negovetić imao vlastitoga, to jest kuću, neke njive i senokoše. Tom pogodbom dobili su Klanjci i patronat nad crkvom; imaju pravo izabirati župnika.

Na klanjski kastel navaljivali su više puta Turci. Godine 1550. prodro je dovle bosanski paša i neki Malkoč-Beg sa mnogimi junaci. Na dva febrara naskočili su na grad, ali jim je loša sreća bila. Valvazor pripoveda, da je mnogo Turaka poubijano, na komade razsečeno, psom porazbacano, a bome neki Klanjci, da su od srčbe sami tursko meso grizli.

Služba božja obavlja se u Klani od starine hrvatskim jezikom. Tudjinci, koji nisu znali razliko izmedju hrvatskoga i sličnih drugih jezika, i koji su ovo zemlje obično nazivali ilirskimi, pišu kao Valvazor, da se tu obavlja služba božja u jeziku slovinskom ili ilirskom, a to je za ovo strano isto što i hrvatski jezik.

Klana je negda imala pravicu pobirati carinu od robe, koja bi iz Primorja išla u Kranjsku i tu se je po prvotnom načinu trgovine izmenjivala roba.

Od kada je bilo pogibelji od Turaka, imao je Klanjski kastel na spremi uvek po dva konjanika, koji bi na lahkih kraškilh konjih dojavljivali pogibelj prema Ljubljani i Tratu. Godine 1522. odlučili su zemaljski stališi Kranjski, da u službi dežele budu stalno nameštena i dva pešaka, koji su na prvi glas pogibelji imali pobrzati, jedan na Bubanj, Jablanac, Prem i Senožeče, a drugi pod Novi Grad i dalje na Rubidu.

(Nastavit će se).

Polj. Tu su, Vuče, varaš, zač oni kapitani, ki su imeli hrvasku školu, oni neznaju niš manje talijanski od onih drugih, pače znaju bolje, zač su se svojim jezikom tudjega vadili. Vidiš Dražani, Bakrani i drugi na onu stran Reke, oni se vazda hrvaski vale; znaju komu narodu spadaju, ni njih sram povedet, a talijanski znaju, da njim ni potreba poć po interpita ni Škrbićen, ni pod lamuncin, ni pod ladonju, kade su ti fini Talijani.

Vuk. Ja ipak znam, da su nekada kapitani najveć talijanski govorili.

Polj. I tu je nekoliko istini, ale su prošla ona vremena, kada je neki Guštin multeval školani ako bi jednu besedu hrvaski rekli; sada su, Vuče, druga vremena i mi napredujemo; sada, kako san čul, nutre na borše va Trste i va arch većih kafutarijah je hrvaskeh foji, a on put jih je malo bilo, a Bog sačuvaj, da bi se ki bil pokazal; pak onput ako je ki talijanski govoril, ni zato bil ni mislel bit Talijan.

Vuk. Ja se nerazumen va ten, ale ča bite vi drugi otell?

Polj. Vidim i znam, da se nerazumeš i zato ću ti povedet.

Vuk. Ala povoj no.

Polj. Naši bi oteli, da se jedan put već fini ta sramota, da svoji ljudi svoj materinski jezik mrze. Pak bi oteli, da naša deca, kada budu narasla, da moru va svojoj domovine jedan inpleg dobit.

Vuk. Pak ča s' hrvaskon sajikon?!

Polj. Šior ši, jušto s hrvaskon, zač već sada i od nekoliko let va samen Trste najmo va cesarskoh službah, laglje so impljega, ki zna hrvaski i talijanski, nego on, ki samo talijanski zna. Zaludo vam neboro šimat i oču i uše zapirat; Hrvati i Slovenci su v Istroj va majoranco, a po cesarskoj loje svaki ima dorit sa pod na sud svojon jezikon prez interpida. Istina, da v Istroj tako svani Talijani puno moru, al ja neverujen, da to premoć svomu našemu puku zajiki odrezat. Nego će prit vreme, da to morat i hrvaski pisat za naši ljudi, qua non se scapula, a to mi je rekal jedan cesarski implegat.

Vuk. Ako je to tako . . !

Polj. Tako je, Vuče, tako, leh ja nimam lazno, tečen već je vapor s' rton. Bog!

Vuk. Bog, Bog!

Ostade ovaj sam zamišljen i potmuren, a ja, nepoznu slušatelj, sam se odputio u „Hotel Stefanie", da popijem čašu izvrstno pivo.

Nimrod.

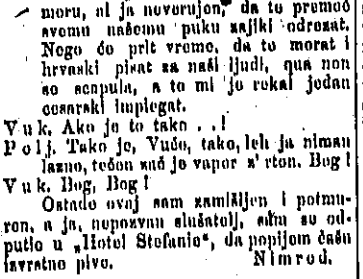

Franina i Jurina

Fr. Si čul, da će vâ našem „gruadu" opet nove poririte izabrat?

Jur. Ti misliš morebit perite.

Fr. Poririte ja, al ako ćeš perite.

Jur. E ča ćeš, gospodski „dottori" uzdišu za volomi časti.

Fr. A ko su to velike beštije?

Jur. Znani „fruitor od regimenta nebojsega", „Puštročen" ili šporca karte i „manja biguli s kratkimi gnćami".

Fr. Liepa trojica, hvala Bogu, vočah kalvini ne treba nego su ti; ljudi ki ne mariju za Boga, ni za sv. crekvu — liepi će biti to „žudihi"; ja intanto ću jih onda zvat i priznat, kada budu svi drugi mrtvi, va takove ja se ne verujem, nè bi mogli i krivo perirat.

Jur. Pravo je to i pošteno, tako mislim i ja i svim po mom komune ću to razglasit; mi čemo za perite ljude poštene, pobožne, trizne, pravodne i razumne, a ne bog zna kakovo takove.

Fr. Tako neka bude, a „fraitara, Paštročena i manja biguli" neka si drže oni, ki jih izaberu.

* * *

Fr. Kudare to klatariš po bilom svitu, da te ni tako dugo na Poreščini?

Jur. A mora san pobignut ča, nè me je bilo strah, da će me on vanj od kobilin i mrcin zadušit, ko su zaklali porečka gospoda za prodance — —; a sada gren vidit, ko je ča počlistia on zadnji vetar i on dobeli dažd.

Fr. Donko je bilo čuda tega blaga?

Jur. Uf, to je sve naokolo smrdilo; a za svin tin niki štumigi su gucali na sva usta — — —

Fr. A ki su bili ti junaki?

Jur. To su bili prodanci a ne junaki; bilo ih je od svuda malo, a najveć iz Tara, Novovasi, Žbandaj, Baderne, a nisu falili ni oni iz Višnjana. — —

Fr. Dakle to je bila ona „splendida vitoria".

Jur. Šplendidišima dašeno" bi reka „babin" Marko.

Fr. Vero more se ponit „babin" Marko i lipa „kupanija" na toj „gnjusnoj" pobidi!!!

Jur. A ča je njim gnjusno? To su sve „nobila" dila!!

Fr. Vero kako su i oni „nobili".

* * *

Jur. Ča so to jadiš, Franino?

Fr. Vrag se ne bi jadil. Lepo i ponižno prosim ga za jednu kopiju, koju mi mora dat, pak mo baci iz uroda!

Jur. Ki to?

Fr. Dobeli fakin. — I proti mi još, da će mo stavit 0 mosci nutra, ako rokurim.

Jur. Neka se čuva, da njega nè stavimo nutra, jer peršun je za takove fakine, no za poštene ljude.

Različite viesti.

Imenovanja. Službeni list bečke vlade „Wiener Zeitung" od dne 11. t. mj. donaša sliedeća imenovanja: G. dr. Mato Campitelli, član istarskoga sabora, imenovan je zemaljskim kapetanom za Istru, a njegovim zamjenikom gosp. dr. Anto Dukić, odvjetnik u Pazinu i narodni zastupnik. Ovo imenovanje — bar u koliko se tiče zemaljskoga kapetana — nijo nas iznenadilo, premda smo se mi opetovno i odlučno izjavili proti g. Campitelli-u, koji se je do sada pokazao u istarskom saboru kano najstrastvenji protivnik istarskih Slavena. Pošto nam je pako gornja viest prilično kasno stigla, to si pridržajemo o njoj u budućem broju obširnije progovoriti. Za danas upozorujemo naše čitatelje na sve ono, što smo nedavno kazali o g. Campitelli-u kao kandidatu na mjesto zemaljskoga kapetana i saborskoga prodajednika u Poreču.

Občinski izbori u Poreču i naši narodni protivnici. Pod tim naslovom primamo iz Poreča koliko sliedi: Pogodi li ste, g. urednike, na čiaku, kadno ste zadnji put napisali, da će se u zadnji čas složiti naši „crni" i „bieli" Talijani proti našim ivanjskim občinarom. Ovdje se stvorio izborni odbor od „bielih" i „crnih", te je sastavio kandidatnu listinu uvrstiv u istu najbiesnije „crne" i „biele". Nedavno još biesnili su na oko jedni proti drugim kao da nemaju ništa zajedničkoga: pisali su i trubili svašta „bieli" proti „crnim" i obratno, a sada eto ih ujedinjenih i složnih kao da nikada ništa medju njimi nitì nebijaše. U slavnom Poreču došlo je dakle do sloge izmedju posvadjene braće, a sada će svi složno navaliti na većinu občinara t. j. na naše ivanjske občinare. Na 4. t. mj. bijahu pozvani u Poreč nekoji naši ivanjski gospodari, gdje bijahu izpitivani kako i za koga će glasovati. Srećom bijahu pozvani većinom prodanci jer se gospoda porečka neusuđuju pozvati našo poštene i vriedne gospodare. Neima dvojbe, da će i ovaj put slaviti šarenjaci i krnjoli pobjedu, jer mi neimamo žalibože voditelja nit ikoje uplivne osobe, koja bi nas ma u čemu podučila, savjetovala ili čak predvodila. Al kao što biva svomu jednoć na svietu konac, tako se ufamo, da će jednoć i ovdje prestati talijanaško gospodstvo, kojega smo do grla siti.

Iz Pazina pišu nam prijatelj 5. septembra 1889. — Ponedeljak, 2. t. mj. obdržavana je ovdje pod predsjedanjem vel. gospodina c. kr. kotarskog nadzornika Iv. Kos-a XIII. učiteljska skupština za kotar pazinski.

Otvarajući skupštinu, progovori g. predsjednik najprije talijanski, za tim hrvatski; iztaknu glavnu zadaću ovoga sastanka, naime sastavljanje podrobnih učevnih osnova za pojedine škole u kotaru, pak naglasi dužnost, da se svaki učitelj podpuno upozna sa osnovom za svoju školu. Ona da mu je temelj, na kojem će razvijati cielo svoje učevno a stranom i uzgojno djelovanje; ona da mu kazuje put, kojim će najsigurnije do žudjenog cilja doći. Držeći se stalno osnove, učitelj biva okretniji, lišen je svakojakih mogućih dvojba, dakle lakše obavlja svoj mučni posao. — Preporuči skupštinarom, da svaki po svom izkustvu i znanju dopomognе k valjanom riešenju dnevne greda, te završi trokratnim „evviva" i „živio" na Nj. V. našega premilostivoga cara i kralja Franc Josipa I. — Skupštinari odazovu se krepkim „evviva" i „živio".

Na predlog g. učitelja Rimanića pozvan je i upeljan na skupštinu nedavno umirovljeni ravnatelj pučke škole u Pazinu, g. A. Niederkorn. Ali nemogavši radi poremećenog zdravlja učestvovati u razpravljanju, on se do skora oprosti i udalji.

Kad se je pročitao pravilnik, pak zapisnik zadnje skupštine, uzmu se na pretresivanje spomenute već osnove za razne škole u kotaru. — Pojedini izvjestitelji čitaju na to svoje sastavke: najprije osnovu za jednorazrednu razdieljenu školu; pak za jedno- i dvorazrednu razdieljenu sa učenici dvijuh narodnosti; zatim za dvo- tro- i četvororazredne muške i ženske škole, a napokon i za tečaje dulje naobražbe, spojene s time školami. — Svo te osnove — na koju shodnu opasku — primljene su jednoglasno.

Malo prije podne počasti skupštinu svojim posjetom poglaviti g. c. kr. pollitički kapetan i predsjednik kotarskoga školskoga vieća. Pošto je podulje vremena pozorno pratio rad skupštinara, upravi na nje nekoliko ugodnih rieči; preporuči njim, da složno uznašaju oko unapredjenja i unavršenja pučko nastave, te im obeća u tu svrhu krepku podporu od strane oblasti. Za tim zapusti dvoranu — a i gg. učitelji razidjoše se, jer je bilo već podne prošlo.

Na 2 sata popodne nastavi se rad. G. učitelj Rimanić pročita svoj izvještaj „kako se ima podučavati drugi jezik kao obligatan predmet u jednorazrednoj razdieljenoj pučkoj školi". Podrobnu osnovu za drugi jezik izradio je vrsnim slohom g. učitelj Bolonić. — Izvještaj taj uz odnosnu osnovu, kao što i predlog g. učitelja Mogorovića, da se drugi jezik počinje poučavati tek od 2. šk. godine, primljeni su također jednoglasno.

Zatim uze riječ gosp. predsjednik, da saopći razne vieści tičuće se pučkog školstva u ovom kotaru. Napomenu, da se je polazak znatno poboljšao, a nada se, da će još i više, budući da su školska okružja već točno ustanovljena. Upozori gg. učitelje na neke nedostatke, što no ih je opazio pri pregledavanju škola, i način kako bi se dali izpraviti. Na koncu pozove sve učesnike, da se ponovno sjete svoga najvišega poglavara i zaštitnika, prejasnoga vladara našega, koga neka Bog poživi na mnoga ljeta! — Dvoranom zaori trokratni „evviva" i „živio" Nj. Vel. caru i kralju Franu Josipu I.

Ustane još to g. podprodsjednik, ravnatelj Volpis, da se u lino svijuh toplini riečmi zahvali g. nadzorniku na ljubavi i brigi, što no ih on svodj izkazuje napram učiteljskom osoblju, a najpače na uztrpljivosti i pomnji, kojimi je on pratio i ravnao radove skupštine.

Oko 6 sati u večer uputo se gg. učitelji u družtvu s gosp. nadzornikom do gostione Lorenzonove, gdje se okriepe — tko čašom vina, tko čašom piva, — a pod noć razidju se svaki svojoj kući.

Tu je opisan u kratko tečaj i rad ove znamenite skupštine. Kažem znamenite najviše za to, što se u njoj za prvi put progovorilo i razpravljalo i u našem jeziku. Ovaj put nisu naši hrvatski učitelji bili odsuđjeni, da budu niemi svjedoci i pasivno orudje, nego mogli su po volji djelotvorno sudjelovati.

Občinski izbori u Baški. Od tamo pišu nam prijatelj 9. t. m. Pred malo mjeseci iztekло su 3 godine, što se je ovomjestna občina riešila ljudih, koji su njome punih 18 godina pašovali. Čitateljem „Sloge" biti će dobro poznato, što i kako su radili ti ljudi, dok ih nisu sviestni Baščani silom iz občine iztjerali. U radu vrieme brzo prolazi, pa, jer je ova občinska uprava radila sasma sviestno i po volji naroda, a ne možda iz privatnih interesa, kao predjašnje, nije se niti snivalo, da su novi izbori pred vratima. Kod zadnjih pokrajinskih izbora zaigrali su naši protivnici i ono malo ugleda, što su ga među pučanstvom uživali. Uslied toga mogli so je slutiti, da se naši protivnici neće više pokazati na političkom polju. Uza sve to naša se je stranka dobro pripravila. Naša se je slutnja obistinila, a nisu se izpunila piskaranja „Giovine Somiera", porečke „babe" i drugih zakutnih taljanskih listića, da narod nije zadovoljan s ovim zastupstvom, pak da će to najbolje dokazati dojdući občinski izbori. Od 3—6. o. mj. obavljali su se izbori, pa su-to bili prvi, što ih Baščani pamte, da su se obavili mirno i bez ikakvog sudjelovanja službenih osoba. Nije ta trebalo žandara i čitog financijera, jer se na biralištu nijesu ni pokazali „čača Menega" sa svojimi ortaci. Kako je narod otvorio oči i koliko je upliv „čače Menega" propao, dokazuje nam to, što je mnogo njegovih privržnika došlo glasovati za narodne predloženike. Izmedju svega najviše nas je iznenadilo, što se je narodnoj stranci pridružio i njegov glavni pobočnik, koji se je valjda višim nekim nadahnućem i čudom preobratio poput apoštola Pavla. Narodni predloženici bili su izabrani jednoglasno. Da ne bude prigovora, s nikoje strane, nijo narodna stranka poput svojih predšastnika htjela, da občinom upravlja uviek isto zastupstvo, već je pridržala 12 starih i izabrala 12 novih sila. U zastupstvo su izabrani svi vrli muževi, kojim je glavno načelo promicati interese povjerene im občine i pokositi ono malo kukolja, što se još ote među pšenicom nalazi.

Za uspješan rad, što ga je dosadanje zastupstvo poludilo, imamo na prvom mjestu zahvaliti gg. našem saborskom zastupniku Dinku Peršiću i Juru Čubraniću, prvim hrvatskim načelnikom, pak pojedince svim zastupnicima ljubitelјem reda, pravice i koristi občine, pa ujedno preporučamo novajlijam, da krenu stazom svojih drugova, braneći naša sveta narodna prava, a tad neka budu stalni, da će ih Baščani s ponosom spominjati i blagoslivljati.

Iz Vodnjanštine pišu nam 10. t. mj. Naš prosvietli biskup gosp. dr. Iv. Flapp obašao je od 1. do 10. t. mj. župe i nekoje kapelanije vodnjanskoga dekanata dielić sv. berma. Opazili smo na raznih mjestih, da su naši svećenici liepo pripravili svoju dječicu za taj sv. sakramenat. Budi to na čast gg. dušobrižnikom i puku, koji je svoju dječicu slao na krščanski nauk. Opazili smo i to, da se k našim svećenikom nisu dala gospoda svetovnjaci talijanskoga roda, dočim smo vidili najljuće Ilberaloe, koji nemaro za vjeru ni za crkvu, kod talijanskih stolova uz prosvietlenoga gospodina biskupa. To je svakako dobar znak vremena, koj bi mogao raditi za nas Hrvate još liepših „jabuka" od dosadnjih.

Enkětna komisija ili iztražno povjerenstvo za razpitanje gospodarskih odnošaja istarskoga Kraša, naročito za uredjenje šumskih stvari u Podgradskom kotaru, sastati će se, kako čujemo, dne 18. o. m. u Podgradu, te će najprije razpitati stanje šumske zadruge u toj občini, onda u Jelšanskoj i Materijskoj i gdje bude od potrebe poći će takodjer na lice mjesta, da se osvjedoči o stanju šuma. Članovi te komisije jesu prosvietlena gospoda: vitez Guttenberg, šumski nadsavjetnik kod ces. kr. namjest. u Trstu i Vilim vitez Jettmar c. kr. kot. kapetan u Voloskom, od strane vlade, Ivan dr. Caniani zemaljski prisjednik od strane pokrajine, Slavoj Jenko, kao načelnik občine Podgrad, Gašpar Kastelic kao načelnik občine Materije, Sob. Pipp kao načelnik občine Jelšane, dr. Laginja, narodni zastupnik, predsjednik, onda za svaku zadrugu župan isto zadruge u stvarih, koje se nje tiču.

Nekoji krajevi Krasa vrlo su željni te komisije, jer se nadaju, da će ona c. kr. vladi i zemaljskomu odboru učiniti praktičnih vrlo korisnih predloga za olakšanje življenja pučanstva najsiromašnijega kraja naše Istre.

Mi to od srca želimo, kako želimo i to, da se visoka vlada pripravno odazove opravdanim željam puka i da so nepovjerava ollepo bud kojemu svomu službeniku, koj često ne poznanja ili iz zlobe muti onaj potrebiti i željeni sklad izmedju upravljanih i upravitelja; a bez toga sklada neima pravega napredka! Tim popraćujemo početak djelovanja rečene komisije, a dobri Bog neka obilnim plodom blagoslovi njezino poslovanje!

Pod obtužbom radi krivotvorenja punomoći. Iz Mošćenicah pišu nam, da je jedan tamošnjih pristaša talijanaške stranke pod obtužbom radi krivotvorenja punomoći, kojom se je kod posliednjih občinskih izbora u Lovranu glasovalo za talijanašku stranku. Pošto se stvar nalazi kod suda, nećemo da o tom za sada pobliže govorimo, već molimo unapried tamošnje prijatelje, da nas na vriome obavieste o uspjehu tužbe, te da nam natanko stvar opišu, što će svakako zanimati naše čitatelje.

Pogreb podamirala. U nedelju bijaše u Katinari, u tršćanskoj okolici, svečani pogreb podamirala baronu Manfroni, koji bijaše nedavno radi dugotrajne bolesti umirovljen. Pogrebu prisustvovalo je množtvo viših časnika, a došao je amo i sam admiral baron Sterneck. Iz Pule doplovila

je samo vojna ladja „Habsburg“ sa dvie kumpanije pomorskih vojnika i sa glasbom. Pod sprovodom strieljala je sa topovi vojna ladja usidrena u tršćanskoj luci.

Štipendija. Razpisana je jedna istarska štipendija od godišnjih 84 for. za djake porečke biskupije, koji se kane posvetiti svećeničkomu staležu. Prošnje valja upraviti biskupskomu ordinarijatu u Poreču do 15. oktobra tek. god.

Prilog ljekarne Trnkoczy u Ljubljani priložismo današnjemu broju.

Književnost.

Nova zagrebačka kuharica. Sastavila **Marija Kumičić**. Ciena u platnenom uvezu for. 1.50. Naklada akademijske knjižare Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch) u Zagrebu. U kućanstvu je bez sumnje najglavniji dio kuhanje. Dobra kuhinja doprinosi puno i zdravlju i zadovoljnosti ljudskoj. Badava, ako čovjek bog zna što u kudi ima, ako nema valjane i razumne domaćice, koja to zna zdravo i tečno prirediti. U našoj je n. pr. zemlji krajova, gdje je mnoga seljačka kuća puna svega i svačega ali ljudi ipak od toga nemaju ni polak užitka, što bi ga imati mogli, kad bi žene ono što imaju, znale lepo i ukusno prirediti. Da se tomu dakle doskoči, dala se je evo vriedna gospodja Marija Kumičić na to, da napiše za naše hrvatske domaćice hrvatsku kuharicu t. j. knjigu, iz koje se dade naučiti, kako se razna jela pringotavljaju. Njoj je to i sbilja tako za rukom pošlo, kako su je samo zaželjeti mogle. Po obilju jela, a i po preglednoj razredbi, ne zaostaje ona ni za najboljom to vrsti knjigom.

Doplsnica upravničtva.

Platili su na dalje [prvo slovo prezime, drugo 1me]: T. S. Gorica for. 4. D. A. za II. p. f. 2.50. K. M. Kopar za 89 for. 5. V. I. Bochnia za 89 for. 5. za se, a for. 5 za seačka J. I. Pula [Kvala T[t]. T. dr. M. za zdravtveni odbor Krk for 2.50. V. J. Zminj for. 2.50 [od 1. septembra] G. dr. A. Gorica f. 2.50 [od 1. sept 89]. R. A. Punat for. 1. na račun. T. Ljok. Ljubljana f. 15. G. R. Delnice 30 nvč B. I Zadar za II. p. I. p. 89 f. 5. N. I. Mačinec-Polstran za 89 f. 2. G.V. Zminj za I. p. 89 for. 2.50. [Odvadili smo, da Vam list dolazi u V.

Molimo mnogobrojne dužnike, da nam olakšate mučno naše poslovanje. Zrno do zrna pogača, kamen do kamena palača!

Lutrijski brojevi

izvučeni 7. septembra.

Trst	68	85	54	74	57
Linc	73	54	40	11	37
Buda	88	87	30	07	24

dne 11 s pr. mes.

Prag	88	34	17	47	30
Lavov	26	55	21	67	75
Hermannstadt	4	62	16	30	6
Innsbruck	46	69	52	41	05

G. G. Piccoli-ju, lekarničarju v Ljubljani.

Vlastno na Dolenjskem, dne 12. jan. 1889.

Blagoizvolite mi poslati dvanajst steklenic Vaše **esence za želodec.** 4—12

Polvalno omenjam, da je bila rabu tost poslanih 36 steklenic izvrstna. Dolniki rasulh vrst so vzlivali esenco z najboljšim vspehom. Neka bolnica je bila ušo za smrt bolna vsi so mislili, da mora v malo urah umreti; toda komaj je zavžila nekoliko kapljic esence, je že okrevala in čez nekoliko ur popolnoma ozdravela — med tem, da je bila poprej več dni že skoraj na smrtni postelji! Esenco se todaj zaradi njenega izvrstnega vpliva sama najbolje priporočuje.

Z odličnim spoštovanjem

Jurij König, župnik.

Obrtničko čudo ! ! !

Kaputi iz kaučuka:

nepromočivi raznobrojne vremene tkanine najviše četverougle sive i tamne boje. Na jednoj su strani iz sivoj kaučuka (posvema slična svili) ili crnog sa naglavkom i dvostrukimi zaponi.

☛ Ti kaputi radjeni su na dvie pravilne strane, to se mogu rabiti i po liepom vremenu kao gornja suknja.

Ciena for. 7.

Franko poštom u svako mjesto u monarkiji. — Šiljo se uz predhodnju plaću ili pouzećem.

U naručbah mora se naznačiti duljinu kaputa i širinu prsah. 29—30

ENRIK PEGAN

Trst palazzo del Lloyd.

POZIV!

Podpisani časti se ovim putem pozvati p. n. gg. članove „Hrvatske Čitaonice“ na godišnju glavnu skupštinu, u smislu članka 18. družtvenog ustava, koja će se obdržavati u nedjelju dne 20. t. mj. u 5. sati poslije podne u družtvenih prostorijah. 1—1

U Vrbniku, 5. rujna 1889.

Za odbor „Hrvatske Čitaonice“:

Josip Brusić,
predsjednik.

Pošilja blago dobre spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17,

priporoča se vljudno pri vsake častiti **duhovščini** v napravo **cerkvenih posod** in **orodja** najnovejše oblike, kot: **monstranc, kelihov itd. itd.** po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih **v zgnjipozlati in posrebri.** Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 3—

Pošilja blago dobre spravljeno in poštnine prosto!

Sredstvo koje nije tajno!!!

Od 14 godina priznato kao najbolje. Najpuškovitijenog liečnika i lizika

dra. G. Schmidta

ulje za sluh

liečí brzo i temeljito povremeni gluhoći, tak ušlju, budno ušlju i u zastarjenih oporuhi ljudskijeh. Najtrajnije ujenje u ušljah, kao i slabinah ostaje ju se odmah, što listine originalnih svi mužna dokazuju. Cieua boci 2 for. — U Beču pravo sa zaštitnom markom kod ljekarnika C. Hanbnera, „Engel-Apotheke“, Beč, I., am Hof N. 6. — Glavno skladište za Hrvatsku kod ljekarnika Ede Tomaja u Zagrebu. 18 28

Br. 1045

Oglas.

U o. kr. voćnjaku u Pazinu imade se na razpolaganje za dojduću jesen i proljetje osam tisuća (8000) cieplјenih voćaka najfinijih vrstih od 4 do 5 godina starih i to:

1500 jabuka
950 hrušaka
1750 trešanja 1—8
570 prasakava
520 lešnjaka
2850 murava
250 bajama (mendula).

Ove voćke stoje seljake po 10 novčića komad, a za bogatije posjednike po 20 novčića.

Od c. kr. kot. šumskoga nadzerničtva.

Pazin dne 5. septembra 1889.

Bolezni želodca.

in spedalik telesnih delov, jeter in vranice, zlata žila, zaprtje, vodenica in kronična driska, zdravi se najvspešneje s **PICCOLI-jevo „ELIXIRJEM ZA ŽELODEC“**, koja je tudi izvratno sredstvo proti glistam. Pošilja je lastnovatelj lekarnar **Piccoli v Ljubljani** (Dunajska cesta) proti poštnem povzulju.

(Varstvena znamka).

V steklenicah po 15 novč. se prodaja v Trstu v lekarnah: Biasoletto, pl. Leitenburg, Liprandi, Pontoni, Prexmarer, Prandini, Ravalini, Rovis, Saraval (na magistratom), Serravallo, Skopnynsky, Suttina in Zanetti. — V Istri v lekarnah: *Borinj* Angelini, *Pulj* Wassermann, Carbucichio, Rodinis; *Dinjan* Rek, Bradamante; *Koper* Giovannini, Severo; *Piran* Fonda, Lion; *Pazin* Lion; *Novigrad* Tamburini; *Poreč* Canduzio; *Vinkuran* Patelli; *Buje* Bonetti in v večini lekarn v *Istri, Primorju, Tirolu, Dalmaciji, na Kranjskem, Štajerskem in Koroškem.*

BRNSKA TVRDKA
za razpošiljatve finega suknenega blaga
Bernhard Ticho

20—8 **Brünn**, Krautmarkt 18, — pošilja proti povzetji:

Sukna za gospe
deset metrov, sama volna v vseh modernih barvah dvojna širokost gl. 8.

Črni Terno
saksonski izvod, dvostroko širok, za celo obleko, 10 metrov gld. 4.50

Valarjino flanele
deset metrov najfinjše baže, 60 centim. gld. 3.80

Barčena za obleke
deset metrov, krasni vzorci gld 3.

Životi „Jersey“ za gospe
(Jopice) z svilnatimi gumbi, v vseh barvah komplotne, velike; 1 komad gld. 1.80

Jute zastor
turški vzorek; polpolni gld. 2.80

Košulje za delalce
iz rumburškega oksforda velike, 3 komade gld. 2

Normalne košulje in hlače
kompletne, velike, 1 komad gld 1.50

Ženske košulje
iz močnoga platna sdipkami 6 komadov gld. 3.25

Košulje za gospode, lastno delo
bele ali barvane 1 komad I.a gld. 1.80
II.a gld. 1.20

Kanovas
1 komad 30 vatlov lila gld. 4.80
1 „ 30 „ rudeč „ 5.30

Kanevas iz niti
1 komad 30 vatlov lila in rudeč gld. 3

Oksford
se more prati, dobra vrsta, 1 kom. 30 vatlov gld 4.50

Niegerskega valjanega sukna
10 met., sama volna, najnovejše blago za jesensko in zimsko obleko dvojne širine gl. 4.50

Ragusa moderno sukno
dvostroko široko, za kostumo, v vseh barvah, tudi progasto in p sano 10 met. gld. 9.

Dublé-Velour-sukno
$^{6}/_{4}$ kompletno, 1 komad gld. 3.50

Kalmuka
deset m., najfinjše vrsti, 60 cent. širok g. 3.70

Jedno zimsko ogrinjalo
$^{6}/_{4}$ velike glatke in karirane gld. 3

Garnitura iz jute
2 postoljne pogrinjale, in namizna prta s šipkami gld. 3.50

Garnitura iz ripsa
sestoječa iz 3 postoljnih pogrinjal in namiznoga prta sè svilnatimi šipkami gld. 4

Holandske dolge preproge (ostanki)
10 12 metrov dolge, 1 ostanek gld. 2.60

Domače platno
1 komad, 30 vatlov $^{4}/_{4}$ gld. 4.50
1 „ 30 „ $^{6}/_{4}$ „ 5.50

King-Webe
boljše nego platno
1 komad $^{4}/_{4}$ širok, 30 vatlov gld. 6

Konjska plahta
jako dobra, 190 ctm. dolga, 180 ctm. široka gld 1.50

Odeje za fijakerje
190 ctm. dolga, 180 ctm. široka gld. 2.50

Šifon
1 komad, 30 vatlov, I.a gld. 5.50, najboljše vrste gld. 6.50

Tovarno skladišče suknega blaga

Ostanki Brnskega sukna
Ostanek za podpodno moško obleko 3 10 m. dolgo gld. 5

Priložnost za kupovanje!
BRNSKI OSTANKI SUKNA, 1 ostanek za 1 kompl. moško obleko 3.10 m. dolgo g. 3.75

Blago za zimske sukne
ostanek 2.10 metra za popolno zimsko suknjo rjave in višnjeno gld. 5.50

Blago za površnje suknje
najnovejše vrste, 2.10 met. za celo suknjo gld. 7

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči.

☛ Elegantno izvedena zbirka uzorcev s 400 znamkami g. krojačem nefrankovano. ☚

Bez prehlada u zimsko doba svakdanja kupelj!

Hinka Pegana

poboljšana stolica za kupelj

20 18 za i bez peći.

U svakoj sobi za smještiti! Male prostora i vode

Pet kabala vode dostatno je za jednu kupelj.

Sa tri nvč. ugljena u 25 časakah topla kupelj.

Kakovu prednost imadu moje stolice za kupelj od ostalih? 1. jer su iznajboljega materijala te 15 stručne; 2. jer su dvostruke trajanosti te je metra i u vanu salonu; 3. jer jednostavno za svrhovito funkcijoniranje; strogu realitetu, solidnu radnju, znalan dobitak, velik prodavod.

Korist današnjice kućne kupelji jest ta, obzira zdravstvenog i čistoće od velike dobrobiti, te bi se morao svatko odlučiti, da si takovu kućnu kupelj uredi. budući da je kupanje u kupališnih zavodih skopčano ne samo sa novcem, nego i sa vremenom, već i sa kubitkom vremena, dalje jer se u istih razvodih radi promjene temperature lakko prehladi, te se istvarja u istih kasah kupalu i nasele bolestne osobe, što također imade svojih posljedicah. Da se toj nastalici doskoči, jest od velike koristi za pojedince, ako si urede, Hinka Pegana poboljšanu stolicu za kupelj, koju može svatko bez ikake pomoći na svaranje prostora sobe smjestiti. Konstrukcija tih stolicah jest tako solidna, da je isključeno svaki popravak ili nabava novih, te se za to polleu iznosa svote pridjeli u godini za nabavu i popravu i mnogim tisućnim u kupališnih zavodih.

Podkurivanje tih stolicah za kupelj obavi se u 25 časakah, te je dostatno jednom napuniti peć, a podkurivanje se za svim gorivim sredstvi. Dim se tuljkom kroz vrata sobne peći odvraćuje, a ako u sobi peć nema kroz prozor tako, da u sobi nepromišljuje nikakva neugodnost. Kao što sobna peć tako isto može se i stolica za kupelj u vrieme kupanja podkurivati. Konstrukcija tih stolicah jest tako jednostavno, da se može iste svakomu povjeriti, a u njih se mogu kupati djeca i odrasli, to se ulazi u iste udobno, kao u obično kace. More se kupati potpuno sjedeć ili samo noge. Težina tih stolicah jest 36 kilogr., te jih može jedna osoba lakko i udobno premještati.

Ciena stolicah za kupelj: 1 kompletna, je cutra visina 88, gornja širina 55, gornja duljina sa pedem 80 cm, sa pedem for. 24, bez peći for. 16, sa priključkom za odpuh vode for. 2 više. Stolice se osim kompletnih sa for. 3 više. Odjemna s dva fr. 1, 2 komada se nepokvarene dostave. Ulena stolica kolodvor Trst na glavnu pruzi proti gornjoj Ili poredan. Tk. šalje prostu dostavu, imaš si računa trošak točno po kolodvu u. Naručbe prima:

Hinko Pegan (protokolirana tvrdka) Trst u Lloydovoj palači 4. Tvornica stojiljah za kupelj, kasah „Douche“ ape kah, sobnih umivadah, ledvenicah, kupelja na sjedalo Ulya pumpe it. najnovije sistema. Telefon 248. 20—1

Marijaceljsko želodečno kapljice

zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Nepreccnljive dobrote je pasalna vplivnjihov pri nečistosti, slabosti želudca, ako s grla smrdi, napenjanji, kislem pehanju, kolikí, želodečnem kataru, garečiče (zgavol) pri prebolilnoj prodnikuji slin, ruminici bljuvanju in gnjusu, glavobolu, ako boli iz želudca) krč v želudcu, zabasanji, preobilnosti jutrih pljuh v želudcu.

Varnost. znamka proti glistam, bolezni na vranici in jetrih in tudi proti slasti žil ali hemoroidam. Cena steklenici je z znakom vred samo 40 nov., velika stekenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar „k angelju varhu“ *Karl Brady Kremsir, Morava.*

Marijaceljsko želodčno kapljico ušo, tajno sredstvo. Dall, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsaki steklenici priloženemu poduku za vporabo

Pristne dobe se skoraj v vseh lekarnah.

V Trstu: Lekarna: Antonio Suttina — Lekarna: de Leitenburg, all' Ercole trinfante — Lekarna: Eduard du Luttenberg, alla Salute. — Lekarna: A. Praxmayer, al due Mori — Lekarna: Pietro Prandi, al Fontana Imperatu. — Lekarna: Benedikt Smraval, al Amazone Trionfanco. — Lekarna: Benedetto Vlach Minuesi, alla Corte. — Lekarna: dr. Vittorio Serravallo al R. dottore (glav. skladiš.)

Lekarna: Biasoletto all'orso nero — **Poštnina:** Lekarna: Philipp Ritschel. —

Opazilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in ponujajo se mnogovrstno. V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, provideu z gorenjo varnostno znamko ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusek-a v Kremericah (Kremster). 51—52

Kameleonte četvorci

prorokujući vrieme.

Ovi su četvorci iz stakla uliočeni sa pet prozirnih bojah i sa posebnim procesom uvrćeni u lip dryeni okvir. Imaju paku mogućnost proreći kakvo će vrieme biti, kao i barometri i to mienjajući boje. Predstavljaju u većini okolice, vodopade, gradine itd. Obešaju se pako na prozore, ali tako, da su licem prama sobi obrnjeni, te tako služe na ukras sobe. Bilježe n. pr.:

Vrieme stalno i suho sa žívalnimi bojami.
Kiša u izgledu promjeniv zelenu i modru boju u žutu i crvenu.
Promjenljivo vrieme sa pulu bojami.
Oluju sa neprestanim obledjenjem bojah.

Ciene: Gabinet format duet . . for. 5.—
Visit „ „ „ 3.25

Ako koji pošlje unapried for. 2 dobiti će prosto poštarine i svega 2-četvorca u gabinet i 2 u visit-formatu.

Henrik Pegan,
30—25 **Trst, Lloydova palača.**

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

Tiskara **Dolenc.**

Broj 38. U Trstu 19. septembra 1889. Godina XX

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedolje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 28

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Zemaljski

kapetan i podkapetan.

Obećali smo u zadnjem broju, da ćemo se vratiti danas na imenovanje zemaljskog kapetana i podkapetana za Istru. Odazivljemo se tomu obećanju donašajuć za sada u izvadku sud dvajuh talijanskih časopisa, koji se u našoj pokrajini ponajviše čitaju. Jedan od tih je glasilo zemaljskoga odbora i saborske većine u Poreču „L'Istria“, a drugi naš stari protivnik i vjerni drug prvomu, t. j. tršćanski „Il Cittadino“. „L'Istria“ piše u svojem broju od 14. t. mj. na uvodnom mjestu pod naslovom: „Il Capitano o il Vice-capitano Provinciale“ medju ostalim sliedeće: Ponajprije kaže, da je imenovanje zemaljskoga kapetana g. dra. M. Campitelli-a probudilo u narodu veliko veselje, a ono podkapetana g. dra. Dukich-a (!) nasuprot nezadovoljstvo (disgusto) i to radi „glasovitog programa osmorice“*, kojeg da nedo Istrani nikada zaboraviti. Saborska manjina, da je sve i sva poduzela, da sklone vladu, da imenuje iz njezine sredine podpredsjednika. U sličnom slučaju, da se isto nebi posrećilo Talijanom, jer da su sada samo za Slavene ugodna vremena u državi. **)

Dalje nastalja isti list doslovce: „Novoga zemaljskoga kapetana netreba nam zaista nikomu predstaviti; taj je muž odrasao u javnom životu. Osim u saborskoj periodi od 25. septembra 1861. do 17. febrara 1867. bijaše dr. Campitelli uvjek članom zemaljskoga sabora; prvi put u saboru od god. 1861. bijaše izabran od istarske trgovačko-obrtničke komore; kasnije uvjek sve do sada od rodnog mu grada Rovinja.

„On bijaše zamjenikom zemaljskoga prisjednika u prvom saboru, a zatim prisjednikom u trećem saboru, t. j. od 18. febrara 1867. do 19. agusta 1870. Izabran iznova prisjednikom u petoj saborskoj periodi (1877—1883), zahvali se buduć pozvan u rodni grad za načelnika.

„Kakovo bijaše djelovanje g. dra. Campitelli-a kano zastupnika i kano prisjednika, mislimo, da bi bilo suvišno spominjati; on se je osobito iztično neprispodivom financijalnom upravom pokrajine — što je najvažnije u javnoj upravi — te je slavio pobjedu nad umjetnimi i neraložnimi prigovori saborske manjine, koja je postala u zadnje doba lukava radi probitka i političko-narodnih svrha, ništa manje nego iz osvjedočenja o postojećih i dokazanih nepravilnostih.

„Poznati su i nazori dra. Campitelli-a, to nam je netreba navadjati. Pomirljiv, umjeren, pravedan, veoma nesobičan, držao se uvjek načela, da nebijaše u našoj pokrajini nikada niti može biti drugo prosvjetovam talijanska, kojoj bijaše uvjek neizmjerno odan i koju je sam dirio.

„Njegovo imenovanje na prvo mjesto u pokrajini napunjuje daklo svakoga poštenoga Istrana utjehom, jer nam je on jamstvom, da će ostati naša prosvjeta, — a to će reći prosvjeta čitave Istre — volja i djelovanje dra. Campitelli-a neuzdrmano i u podjanom suglasju s njegovom prošlosti. Kada tomu nebi i malo tako biti — jesmo stalni*) — jedan Campitelli nebi si bio naprtio tako veoma težko breme“.

„Il Cittadino“ od dne 15. t. mj. piše pako istim povodom medju ostalim sliedeće: „Pišuć nedavno o poznatom programu dalmatinskih Hrvata, rekosmo, da nije daleko doba vladinoga odpora. Činjenice nam to potvrdiše. Jasan dokaz o toj promjeni jest upravo imenovanje zemaljskoga kapetana za Istru.

Usljed izkustva i uviđajnosti upravitelja namjestničtva u Trstu, koji radi u suglasju sa ministarstvom, doživili su slavenski agitatori u Istri ogromno osramoćenje, premda su upotriebili nepristojna sredstva, kojimi htjedoše proslaviti pobjedu svojih nezdravih zatjeva.

„Imenovanje dra. Campitelli-a jest čin pravednosti od strane vlade naprama Talijanom Istre, to je ujedno lekcija slovenskim i hrvatskim smutljivcem.

„Vlada je pokazala, da stuje historički značaj pokrajine, te da nko i kani dopustiti, da svaka narodnost uživa prava zakonom zajamčena, neće dozvoliti, da jedna nadvlada drugu protupravno“.

U tom smislu pišu svi ostali talijanski časopisi Primorja, a s njimi suglasno pjevaju slavospjeve i njemačke novine novoimenovanom kapetanu. Dok se pako tomu vesele naši najveći narodni protivnici, mi nemamo razloga s njimi radovati se. Čekati ćemo u ostalom nedaleku budućnost, koja će nam bez dvojbe pokazati koliko vriedno obećanja nekojih ljudi.

* Izborni progbas hrvatske stranke. Op. Ured.

** !!? Op. Ured.

* Neznamo koma je sadao veda obećanja i tvrdju vjeru c. kr. vladi ili svojim istomišljenikom t. j. saborskoj većini? Op. Ured.

Glavna skupščina

„Bratovšćine hrvat. ljudi u Istri“

(Konac).

Nakon izbora revizionalnoga odbora prešlo se na posljednju točku dnevnoga reda, na eventualne predloge.

Tajnik-blagajnik g. Grosman pročita na predsjedničtvo stigavše pismo od g. Matka Mandića urednika „Naše Sloge“, koji žali, što je zapriečen zvaničnimi poslovi, te ne može prisustvovati glavnoj skupščini „Bratovšćine“, ali ipak podastre na raspravu sliedeći predlog: „Neka se uznastoji, da se povoda broj povjerenika i to tako, da bude svako povedo selo imalo svoga, a ovi pako neka nastoje, da u svom području sabiru prirodne prilozedo i milodare u korist družtva.

G. dr. Stangor mnlja, da bi sabiranje prirodnih prilozeda težko išlo, jer bi se moglo s raznih strana prigovarati, a i naići na odpor. Nedaklanja ipak taj predlog, nego savjetuje i preporučuje povjerenikom, da samo ako uzmognu neka nastoje izvesti taj predlog, a „Bratovšćina“ će im biti na njihovoj poštrvovnosti vele zahvalna. Gledu milodara pripominje, da se povema slaže s time, da su kupe dobrovoljni prinosi od strane povjerenika; gospoda pako župnici imali bi najbolju priliku, da uputo narod o koristi družtva.

G. V. Dubrović opaža, da je i on već narod nagovarao, nek se upiše u družtvo, te je opazio, da je narod pripravan dati, dakako prema svojim silam, samo ako mu se stvar jasno i točno razloži, da znade, čemu ga to družtvo i komu se ti novci dieli.

Predsjednik g. A. Turnk uviđa kako se svake godine množi broj učedo se mladeži, a time i broj molitelja, pa s toga je i težko dieliti podpore, jer se uviek nezna točno pravo stanje siromaštva svakoga molitelja. Buduć pako, da imade toliko molitelja, odluči se njekojim toli maljašne podpore, da im vrlo malo pripomognu u njihovoj nuždi; s toga bi se imao umanjiti broj podpora, te ujedno ustanoviti najveću i najmanju podporu t. j. svotu, koju bi se imalo podieliti. Time predlaže za najmanju podporu 20 fr., a za najveću 40 for.

G. M. Jelušić slaže se s time, nu ipak mnlja, da je svota od 20 for. kao najmanja podpora provelika, te bi se ju imalo obaliti na 15 for. Nadalje proporuča, da bi se imao ustanoviti stalan broj podpora, te na isto otvoriti natječaj, jer bi se time odboru posao znatno olakšao.

G. dr. Stangor pristaje, da bude najmanja podpora 15 for, a najveća 40 for. I skupščina prihvaća taj predlog jednoglasno; drugi pako predlog g. M. Jelušića, da se naime ustanovi stalan broj

PODLISTAK.

IV. Lisac.

(Dalje).

Lisac je malena občina podno brega „Plis“. Ime tomu bregu kaže, da je odavna ogoljen.

Prave ceste k selu Liscu neima, ter zato kažu, da ga ni Francezi nisu poseli, kad su ono u naših stranah bili.

Prostora ima ta občina okolo 1380 rali. Selo ima po popisu od g. 1880. tek 228 žitelja, u 33 kuće.

Ovi se većinom bave drvarijom kao i žitelji Klanc, Studeno i Skalnice. Razlika je ta, da u Liscu još skoro posve trdo drže, da se kmetije nedele, dočim je u Klani i drugda to propalo, te se ljudi žene i obitelji osnivaju na golo ruko.

Kako je Lisac u zabitnu položaju, we oblasti imaju malo posla s timi ljudi. Oni mnoge poslove obave medju sobom po starinskom načinu bez buke i pisarije. Zato okolna sela o njih reku: da su Lišani svi kao jednom ponjavom pokriveni. I dobro, dok je tako!

Godine 1887. obnovili su crkvicu svetog Jurja velikim troškom svake kuće.

Lisac spadu pod župu Jelšane, a pod Rolu Klanu.

Negda spadao je i Lisac kao i Studena pod redke redovnike Augustinianee.

Ljudi su do pred malo vremena tvrdo držali, da imaju nekih pravica u bližnjoj državnoj šumi Dletvo; nego nešto milom, a nešto silom izgubili su to tobožnje pravice. —

V. Skalnica.

Skalnica je selce i občinica na staroj državnoj cesti, koja iz Reke vodi na Lipu pak u Trst.

Ima tek 34 kuće sa 220 stanovnika, a prostora 1020 rali.

I Skalnica spada pod župu Jelšane, a ima u selu crkvicu svetoga Vincenca, gdje se kad i kad čita sveta misa. Selo je uškolano u Klanu. Tu već ima i nešto vinove loze.

Malo znamo o Skalnici od starine. Valvasor piše prije dvesto i više godine, da je to bio divlji kraj, kamenit (kako i danas), ali šumom obrašten. I tu je bio ogradjen kastel, a kuća malo.

Za putnike, koji su tuda prulazili iz Ljubljane na Reku radi trgovine ili na proštenje, bilo je pogibeljno okolo Skalnice, Lipe i Dolenje.

I doista dan današnji može se hoditi dobro uru i više, da se nigde uz cestu ne nadjo kuće. Ali sada ipak nije pogibelji. Domaći je puk u tih krajevih dobar i putuje se makar u noći sigurnije nego li u mnogom gradu.

Čija je bila Skalnica u davnoj starini toga neznamo. Kako piše Valvasor gospodovala je tu pred više od dvesto godina obitelj Berdarin.

Jedan tih Berdarina bio je zapovednik hrvatske straže na eskom dvoru. Pisno se je grof Kromengradski. Imao je novca, te ga je uzorio sluga, pokršćani neki Žid.

Za Berdarini držali su Skalnicu gospoda Oberburgi, a za njimi gospoda De Leo, pak Lazarin.

Još piše Valvasor, da su u Skalnici negda odgajali dobre konje; valjda nizke slično bosanskim, koji su kadri uzdržati se u kamenitih, brdovitih stranah.

VI. Brgud.

Kako Skalnica znamenuje okolicu sa visokim skalovjem ili stenami, tako Brgud znamenuje pusto, neobradjeno nekoliko bregovito zemljište. Brguda ima mnogo po Kustavščini, a čita se toga imena i nizko dolo u Hercegovini ili u Novopazarskom sandžaku. Občina Brgud leži zapadno od Kastva dobre dvo uro hoda pod Lisinskom gorom.

To je doista jako selo, jer ima do 900 žitelja, kućnih brojeva 147, a prostora cela občina okolo 4000 rali. Brgud je dobro na okupu, samo je još u toj občini jedno seoce, koje se zove „mali Brgud“. I oni se živu većim delom prodavajuć na malo vozilce drvo iz občinske šume.

Od malo godina obstoji u Brgudu škola za koju je občina sazidala velikim trudom navlaš kuću. Stanovnici Brguda moraju biti noviji naseljenici. Poglavita prezimena u njih jesu: Jelačić i Afrić. U dolcih imaju dobru zemlju.

Na glasu je njihovo zelje. Drže običaj, da izmenice svi šiju ili sade lanu lctinu u istom kraju. Tako se neuganja jedan pred drugim. Brgud nije župa, ipak ima stalno nameštena svećenika. Crkva je sv. Kuzmo i Damjano, i druga na grobilju. Narod je veseljak i dobro je ohranio ženitbene običaje. —

VII. Prava Kastavščina.

Pripovedujuć sgodo ovoga kraja, govoriti ćemo poglavito samo o gradu Kastvu, jer što znamo o njem, to vredi za celu okolicu.

Za postanak Kastva nezna se pravo. Neki pisci računaju, da su Kastav utemeljili Rimljani; to da je bio tabor kad su rimsko vojsko prolazilo ovimi stranami, da brane medje carstva i da jih šire.

podpora, te na isto otvori natječaj, ostajo za sada neriešen, jer se no može opredieliti stalnu svotu, koju bi se moglo il imalo podieliti.

G. A. Puž opaža, da bi se pri dieljenju podpora imalo obazirati na to, da se družtvena glavnica množi, jer bi se tim kasnije mogle podieljivati izdašnije podpore, a skupščina prima tu opazku do znanja.

Predsjednik čita nadošlo pismo g. dr. M. Laginje, koji žali što no može prisustvovati glavnoj skupščini, te i on zagovara kolekture u korist družtva, o kojih se je jur razpravljalo. Navadja nadalje, da je posudio Ivanu Mohoviću, djaku iz dolavsko školo 50 for. u ime stanarine, te moli skupščinu, da mu potvrdi i izplati tu svotu.

G. M. Jolušić napominje, da je i občinska blagajna izposudila rečenom djaku u ime stanarine 21 for., a blagajna nemože nikako da trpi tu svotu, a toga neka odluči glavna skupščina stanovitu svotu, kojom bi se pokrili ti dugovi.

G. V. Zamlić pristaje, da se opredieli stanovita svota, ai da se to više neopetuje, te da se unapred neizposuđuju više novci na teret družtva.

G. M. Grosman predlaže, da se Ivanu Mohoviću, djaku iz dolavsko školo, podieli izvanredna podpora od 25 for. za godinu 1887/8. i 25 for. za g. 1888/9., te se tom svotom izplati dug kod g. dr. M. Laginje, a preostali dug pokriti će se kojim drugim načinom.

Taj se predlog prima jednoglasno uz opazku g. V. Zamlića.

G. M. Jolušić savjetuje, da bi koristno bilo, kad bi družtvo dobavilo škrabice, koje bi se ponamjestilo na raznih mjestih, da sjeto članovi, u i nečlanovi na maloni darak, kad onako već to i druga družtva imadu. Nadalje spominje, da je kao član revizionalnog odbora opazio, da od ono družtvene svote, koja se je ove godine sakupila, najmanji je prinos godišnjih članova, jer imade mnogo upisanih članova, all ih vrlo malo izpločuje svoju članarinu. S toga bi morali povjerenici nastojati, da iztjeraju od članova zaostalu članarinu, a koide li tako, da im se imena iznesu u javnih novinah, to ih time sjeto njihove dužnosti.

Skupščina prima to do znanja, a g. dr. Stangor pripominje gledo škrabicah, da bi doista vrlo dobro bilo kad bi se takve škrabice ponamjestilo na raznih prikladnih mjestih, ai bi se svakako moralo prije upitati vladu za dozvolu. Isti član pita, je li kakve koristi od družtvenog papira, naime listovnih araka i zavitaka, koje je bilo družtvo nabavilo sa razprodaju.

G. M. Grosman odgovara, da se je do sada toliko dobilo za listovni papir, koliko se je bilo za njega potrošilo, ipak ostaje još papira u vrednosti od 10 for.

G. J. Frank i govori, da bi na svaki način hvalevredno bilo, kad bi učitelji pristupili medju utemoljiteljne članove, a „Bratovšćina" pako, da bi imala obzir na njihovu ućedu se djecu i time pristupa kano utemoljitelji član, a skupščina mu se odazivlje sa „živio!"

G. M. Jolušić spominje zaslugo blagopokojnog predsjednika g. Ernesta Jolušića, jednoga izmedju prvih pokretača „Bratovšćine", jednoga izmedju prvih, komu je na srcu ležalo družtvo, te komu je on i sborom i tvorom priticao u pomoć, a toga bi trebalo, da mu družtvo na njegovih mrtvih ostanoih podigne spomenik dostojan njegove zasluge. Pošto pako družtvo ne može, da od svoje glavnice troši, a toga polaže na srce odboru, da započne kupiti milodare za nadgrobni spomenik, a što bi pako od sakupljene svote preteklo, neka bi se ustanovila zaklada pod pokojnikovim imenom, od koje bi se onda dielio štipendij.

G. A. Turšić pristaje na predlog, te ga ujedno toplo preporučuje, a skupščina ga prima jednoglasno.

G. V. Zamlić izjavljuje u ime odbora, da će odbor svimi silami nastojati, da se to čim prije izvede.

Pošto se nije nitko više oglasio, da iznese kakav predlog, ustaje g. dr. Stangar te se u ime skupščine najtoplije zahvaljuje predsjedniku i odboru, na njegovu radu, maru i požrtvovnosti, a gosp. predsjednik zahvalivši se skupščinarom na sudjelovanju pri skupščini, pozivije ih, da uzklikne trokratni „živio" Njeg. Vel. caru i kralju Franu Josipu, čemu se skupščinari živahno odazvaše. Na to zatvori predsjednik skupščinu.

I time eto nas pri konou izvješća o radu „Bratovšćine". Svaki uvidjavan čovjek shvatiti će uzvišeno ono zvanje, koje vrši „Bratovšćina". U ovo nekoliko godina družtvenog obstanka skupila se i sabila lepa svota od 13.000 for. — što spada na glavnicu i lednu podporu — na naše okolnosti doista velika svota, imajuć na umu, da se je to sabralo dan na dan, novčić po novčić, da je to sakupila ponajviše strotinja. All željeti bi bilo, da se umnoži broj članova prinosnika. Mnogobrojni su naši zemljaci, koji se još nisu odazvali svojoj dužnosti, te nisu pristupili k našemu družtvu.

Čujo se doista više puta ludi izgovor: moj sin no polazi škole, neće uživati podporo, pa čemu da se začlanim? — Al narodo božji! Nam treba prosvjetljenih ljudi, koji će narod, a s njim tobe i tvoga sina privesti do spoznanje istine i pravice, koji će mu izvješćivati svo ono što ga ide, po zakonu i pravici, da uzmogne on bok stati ostalim izobraženim narodom. Uhvatimo se svi u kolo, donesimo svaki po zrnašce, bit će nas više, mnogo ai mnogo zrna, čitav hambar — a glavnica davati će nam za kamato bistre i umne glave, vriedno svoga naroda, na čast popelu naših otaca. Da Bog dao!

Pogled po svietu.

Trst, dne 18. septembra 1889.

Austro-Ugarska: Dne 16. t. mj. prispjelo je Njeg. Veličanstvo sa pratnjom te sa njemačkim vojnim zastupnikom iz Češke u madjarsko mjesto Kisbor, da prisustvuje zaključnim vježbam, koje su istoga dana započele. Kasnije prispjeli su nadvojvode Albrecht, Vilim i Rajner. Njeg. Veličanstvo dočekano od dvojice ministara te načelnika oblastih, uvezlo se u liepo izkićeno mjesto pozdravljeno burnimi uzkliei pučanstva.

Zemaljski sabori otvoriti će se svakako u prvoj polovici mjeseca oktobra. Na drugom mjestu govorimo o imenovanju zemaljskoga kapetana za Istru g. dra. Campitelli-a. Tim imenovanjem zadovoljeno je našim protivnikom, koji nemogu zatajiti veselja i zadovoljstva. Mi se nismo dobru nadali, no da će biti imenovan najstrastveniji član bivše saborske većine, tomu se je malo tko nadao. Ovo imenovanje neka nam bude opomenom, da se u Primorju nešto ništa mjenjati, a napose u Istri, da će ostati sve kako bijaše do sada, a možda i gore. Bilo u ostalom kako mu drago, naši zastupnici i prvnci učiniti će bez dvojbe svoju svotu dužnost u i izvan zemaljskoga sabora.

Moravski zemaljski odbor kani predložiti novomu saboru na razpravu zakonsku osnovu o zajmu od 10 milijuna for. sa 4 po sto kamata.

Hrvatski sabor sastati će so dne 1. oktobra, da razpravi proračun za god. 1890 i nekoje važnije zakonske osnove. —

Srbija: Splotko razkralja Milana otežkuju dolazak kraljice Natalije u Biograd. Ona se nalazi sada u Jalti, kamo je poslao ruski car jednu vojnu ladju, koja će kraljicu odpeljati u Odesu. Odavle kani kraljica u Besarabiju k svojojoj totki, odakle će za par dana krenuti u Biograd. Njezinu dolazku veseli se srbski narod, napose pako glavni grad Biograd.

Bugarska: Jedan od vodja i prvaka vladajuće stranke umro je naglom smrti u Parizu, kamo je pošao na svietsku izložbu. To je Stojanov, predsjednik skupščine i odlučni pristaša knoza Fordinanda. Pokojnik bijaše glavni zagovornik današnjoga stanja u Bugarskoj, a strastven protivnik Rusije, kojoj imade napokon Bugarska sve zahvaliti.

Rusija: O putovanju cara Aleksandra u Berlin napisalo se toga toliko, da se na svaku novu viest o tom pitanju novjerojatnost izraziti možo. Niemci pišu sada blažije o Rusiji, a to bi imalo značiti, da će car Aleksandar ipak u Berlin. Ruski prestolonasliednik nalazio se ovih danah na velikih vojničkih vježbah u Njemačkoj.

Francezka: Kandidata za novi parlament priglasilo se jur do sada preko 1800. Sadašnja se vlada nada, da će njezina stranka razpolagati u novom parlamentu većinom od bar 200 glasova. General Boulanger oglasio je svoju kandidaturu u 16 kotara.

Italija: Prošloga potka bacio se kamenom neki mladić na ministra Crispi-a u Napulju, koji se je vozio na šetnju sa kćerkom. Ministar bijaše ranjen u lieu no pogibelji neima jer se rana jur zacieljuje. Tom prigodom dobio je Crispi silu čestitaka iz Italije i drugih država. Nezna se pravo što je nagnalo onoga mladića na taj zločin.

Franina i Jurina

Fr. Ča bi reć, da oni puljski kraljca minja svako malo ime? Tor nominja ni lisica tako gusto svoju dlaku.

Jur. To ni teško uganjat, jer i sve minja brljog, kad ćuti, da će ga lovac nanjušit; pa kako skače i on iz grma u grm, da se skrije, tako čini i puljski kraljca skačuć od „fra Goldina" na „fra Gvalberta" — — —

Fr. Pa viš kako mu dopada „fratarsko" ime; zato pak i neobuče fratarsku sukinju?

Jur. Zač mu rendi više njegova.

Fr. Ti si Jure štroligo kad tako dobro pogađaš.

Jur. A ča dos? Naučan sam dat svakomu svoje, a kraljelu „kraljelsko" i niš više.

Fr. Tako je pravo!

Različite viesti.

Visoki gosti u Poreču. Iz Poreča pišu nam koliko sliedi: Prošle subote dne 14. t. m. prispio je u Poreč iz Trsta prosvj. metropolita, goričkl nadbiskup g. dr. Zorn u družtvu biskupa tršćansko-koparskoga prosv. g. dra. Glavina, sa vladinim parobrodom „Pelagosa". Presvietla gospoda vratila se istim parobrodom u Trst još istoga dana okolo 4½ sata po podne. — Sliedeć dne 16. tek. mj. plivao je naš slavni Poreč u svedbenoj noćnoj svjetlobi. Ubogim gradjanom — kako čujemo — razasulo je občinsko glavarstvo množinu sviećah. Razsvieta bijaše pripravljena na čast novoimenovanoga pokrajinskoga kapetana, g. dra. Campitelli-a, koj je simo stigno isto večeri okolo 6 sati iz Rovinja, te odsjeo u načelnikovoj kući. Razumi se po sebi, da takovih razsvietah novidja naš Poreč na rodjendan našega presvietloga vladara, cesara i kralja.

Veselje u Izraelu. Poročki listić bilježi ono množtvo brzojava i čestitaka, koje su stigle novoimenovanom zemaljskomu kapetanu „iz svih strana pokrajine", te druge sjajne dokaze veselja i zadovoljstva što je toga izabranika dopala tolika čast. Istarski gradići plivaju u sjaju svietla i uresah a glasbe udaraju svuda božansku melodiju u slavu tomu odabraniku. Toliko javlja najliberalniji tobož talijanski list na utjehu svakn onim mogućnikom, koji hoće, pod svaku cienu, da nam predstave gosp. kapetana kano umjerena, pomirljiva i provedna kapetana. Ovo neka si zapamte i oni naši „dobrijani", koji su očekivali, da će tobož nastati iza oluje liepše vremena.

Občinski izbori u Poreču izpali su kako smo predvidjali po želji naših narodnih protivnika. „Crni i bioli" biriše složno svoje pristaše, koji mrze i preziru sve što je hrvatsko. U svoju listu uvrstiše i njekolicinu soljaka iz okolice, i to takovih ljudi, koji će plesati, kako budu Poročani svirali. Hrvatska stranka nije sudjelovala kod izbora znajuć, da bi njoj bio uzaludan svaki trud i sav napor, dok

---

Utvrdjeni tabor zvao se je latinski „castra pak od toga da je nastalo „Castellum", a od „castellum" da je nastalo Kastoš i današnji izgovor Kastav.

Drugi računaju, da Kastav dobiva ime od neke ilirske kraljice Kasto.

Opet neki hoće, da se grad zove tako radi kostanja, koga je u onom delu Istre mnogo, a prije ga je bilo i više.

To spominjemo samo za dokaz, da je ovo mesto bilo znamenito, kad su pred više stotina godina pismenici razbijali glavu od kuda bi ime gradu.

Nami se nečini pravo ni jedno to tumačenje.

Kastav je obstojao sigurno još prije dobe rimskih vojska u ovih stranah. Našlo se je tamo orudja kamenoga, a Rimljani rabili su već orudje i oružje od kovi. A opet reč „castellum", hrvatski puk kako onuda izgovara obratio bi u Kastel, a ne u Kastav. Što se pripoveda o kraljici Kasti, to je gola bajka.

A opeta, da bi Kastav dobio ime od kostanja, to nije prilično, jer upravo u najbližoj okolici grada redko je kostanjovo stablo. Prilično bilo bi kad bi Lovran dobio ime od kostanja, nego li Kastav.

Pa kad je već dozvoljeno tražiti postanak tomu imenu, neka se čuje i naša.

Moguće je, da je tu bio utvrdjen rimski tabor. Ali do neke znamenitosti došao je Kastav stalno tekar desetoga veka i možda štogod kasnije, kad se je onuda već hrvatski govorilo.

U imenu Kastav nadjemo veliku sličnost su novijem latinskom reči castaldus, ali nije latinska, kao što nije ni pristaldus latinska nego hrvatska riec pristav. K'st'v, sada Kastav, mogao je znamenovati namestnika gospodarova, njegova poslovaća, kastelana ili što slično. Grad gdo je takov stolovno zvao se je Kastav (ov) grad, ili Kastva-grad. Tako se dade tumačiti i razne izgovore: Kastev, Köstau, Castua (od Castaun) itd. Starinska gostba „Kraljov pir", koju je bio dužan puškim starešinam dati namestnik gospodičje, ovlašćuje nas na misao, da se je utvrdjena mutica one okolice nazivala kraljevoga Kastava-grad (urbs castaldi regii) ili pokračeno Kastavgrad.

Mi ne tvrdimo, da je to istina, nego kad su toliki nagadjali, slobodno je i nami.

Stalno je, da hrvatski jezik dajo starim utvrdam pridav ili po svojstvu njihovu (Belgrad, Černigrad, Sokolgrad, Loborgrad) ili po časti čoveka, koj mu zapoveda (Kraljev grad, Kraljeva (kula), Knežgrad, Županja (kula) itd.)

Još da spomenemo jedno odkle bi moglo biti ime Kastvu. Taj je starinski grad položen na strmoj pečini, a toj se u keltičkom jeziku reče: Kast.

U Koparskoj okolici puk zove neko strmo obronke: Kastó, a to po izgovoru kakov je u Kastavščini, odgovara upravo besedi Kastav. Dakle Kastav-grad značilo bi grad na strmini, ili ono što se drugde zove Šiljtabor (šiljasti tabor).

Hteli smo to opazke učiniti, nebi li se mladji naši u onih stranah dali na proučanje toga i drugih pitanja, kad je već u davnoj davnini grčki mudrac rekao, da nije malena stvar znati imena.

Onamoga veka pojavlja se u ovih stranah hrvatski narod. Tim nećemo reći, da toga puka i prije nije bilo onuda, nego nije se o njem pisalo ni spominjalo, dok nije preživio i prokosio svoje negdašnje gospodare Hune, Vandale i Obre, te dok se izmedju franačke, državo, i iztočno-rimskoga carstva nije podiglo kraljevstvo hrvatsko.

Na svih narodih, koji su klatedi se po svetu samo silom hteli gospodovati nad drugimi i jesti tudju muku, obistinila se je ovandjeoska reč, da od maća pogiba tko maćem obilazi.

Nasuprot sljubio se je hrvatski puk u mnogih zemljah, kamo je došao, sa starijimi žitelji, dao se je na miran pastirski i poljodelski život i Bog je blagoslovio takov život razplodjivanjem puka.

Tako dok su se klali mnogi mogući knezovi i ista najmoćnija carstva baš u ovih stranah, hrvatski je narod mirno posvojio velik del Istre i zašao do u same starinske rimske gradove. U Dalmaciji pohrvatili su se Latini još jače.

(Nastavit će se).

traju u onom kotaru sadašnji žalostni odnošaji. Dok je naime izložen ruglu, pogrdjivanju i pogibelji života svaki naš čovjek, koji se samo pokaže u slavnom Poreču, dotle se nemogu naši ljudi izvrgavati pogibelji i dotle nemaju nade na ikakav uspjeh. Kad jednom zavladaju zdravi odnošaji u onom kotaru, napose u samom Poreču, kad bude i tamo zavladao red i zakon, nadamo se, da će se i naši obćinari s uspjehom moći upustiti u izbornu borbu, al dok vlada nasilje i najpogibeljniji terorizam, dotle će protivnici naši sa većinom pučanstva gospodariti i paševati. Nu Bog neplaća svake subote, pa tako se nadamo, da će doći crni petak i za one, koji bacaju mrzko pod noge božje i careve zakone. Ako smo dobro obaviešćeni, uložen je utok proti ovim izborom, jer da bijahu počinjene više nepravilnostih.

Obdarenje domaćega blaga u Pazinu obdržavano je na 12. ovoga mjeseca, pošto su bili obćinari radovito obaviešćeni. Dotjeralo se liepi broj volova i krava domaće pasmine. Komisija, koja je imala dieliti nagrade, sastojala je od g. Hugues-a, ravnatelja komalj. gospodarskoga zavoda, g. Arneritscha c. kr. veterinara u Pazinu, te gg. Lupetino, Mezzara i Teodora Baxe. Doznajemo iz pouzdana izvora, da je bilo velikoga boja kod dosudjivanja nagrada i to što su gg. Hugues i Arneritsch nastojali obdariti najtepše i najbolje držano blago bez obzira, dali je vlastnik toga blaga glasovao za kmetsku ili talijansku stranku. Ova dvojica izjavila su, da imaju osobnjivati blago i ništa drugo, te da nemoraju niti znati, tko li je vlastnik blaga. Ovaj objektivan sud napokon je nadvladao, te je liepi broj naših obćinara, koji se svojoj krvi nisu iznevjerili, dobio razmjerno dobre nagrade. Spomenuta dvojica gospoda mogla su se pako uvjeriti, da naši protivnici tjeraju politiku i kod ogledavanja blaga.

Obćinski izbori u Volovskom obavili su se dne 16. i 17. t. mj. U trećem tjelu pobjedili su takozvani „Slavi-Illirici“, skutonošu poreško-pazinsko gospodu pomoću 10 glasova, koje njim dadoše pripadnici poduzetja južne željeznice u Opatiji — svo sami Niemci. Ovi da su glasovali po višem nalogu proti hrvatskoj stranci. U drugom tjelu bijaše izabran jedan naš a pet protivnika, kojim je pomogao do pobjede neki Niemac, davši njim svoja dva glasa. U prvom tjelu pobjedila je hrvatska stranka izabravši šestoricu najčestitijih Vološćana i Opatijaca. Tako će sjediti u novom zastupstvu 7 Hrvata i 11 protivnika, koji imadu to zahvaliti jedino njemačkim doseljenikom, kojim se nije znalo do sjeder ni za kuću ni za kućište.

Eto, kako nas dolazo usrećivati ti blaženi Niemci, kojim nije dosta, da nam narivavaju svoju „duboku“ kulturu, već hoće, da mas pomognu tladiti od šaronjakuh i pripuzah, koji nezuaju što je nadelo, što jezik a što je narodnost.

Odkucjuć pobliže vieści o tom izboru, preporučamo našim prijateljem, da ozbiljno promisle kako valja liečiti tu nametničku ranu na našem hrvatskom tjelu.

Rendićev kip fra. Andrije Kačića-Miošića. U razizumnoj dvorani stare burzovne palače ovdje složen je bio kip u bronzu neumrloga našega pjesnika fra. Andrije Kačića-Miošića, modeliran po vrlom umjetniku Ivanu Rendiću, a liven u Beču. — Jednostavan pa ipak stavit uzrast starca Milovana u skromnoj fratarskoj odori, umiljati izraz lica, mora se svakoga motrioca dojmiti. U desnoj mu ruci pero, a umom i duhom zadubio se u ratne krščanske turske događaje, koje kani opjevati na dugom arku papira, što ga u lievoj ruci drži. Sreća o gospodinu Rendiću bila bi suvišna, pošto je on ovim remek-djelom opet pokazao oštrinu svoga poletnoga genija i strpljivost umjetničkoga duha. Taj novi dokaz Rendićeve vrline polučio je ovdje u Trstu svako priznanje. Duhoviti umjetnik prikazuje nam siromašnog fratra u svoj njegovoj naravi, a to upravo i jest umjetnost, uz takva sredstva proizvesti dublji utisak. Vođen dubokim umjetničko-znanstvenim nagonom i živom ljubavi k zadući si, on je zbilja svoj cilj dostigao. Sav plod njegova uzvišenoga uma koncentrirao se u siromašnom, čednom fratru. Svaki nabor na dugoj fratarskoj haljini odaje darovitog umnika, koji je znao u ovaj prekrasni kip sve znanje svoje dušo uliti. — Kip, kao što je poznato namienjen je Kačićevom spomeniku u Makarskoj, kamo će biti za nekoliko dana odpremljen, da u sredini makarskog trga zasvjedočava obći narodnji izraz zahvale i uspomene neumrlomu narodnomu pjesniku, a časti i priznanja vrlomu domaćemu umjetniku.

Naknadni izbor u Pazinu. Poznato je našim čitateljem, kako bijaše dne 28. junija u gradovih Pazin, Labin i Plomin izabran g. Ivan Simzig, c. kr. kotarski kapetan, za zastupnika na zemaljski sabor u Poreču. Poznato je također, kako je g. Ivan Simzig moralno bio prisiljen, da se odrekne svoje zastupničke časti. Za naknadni izbor 12. ovoga mjeseca ispravile se u toliko izborne listine za grad Pazin, da su u isto bili upisani svi oni, koji plaćaju 10 for. poreza bez razlike, da li su bili u prijašnjih listinah ili ne. Talijanska stranka u Istri kroz svoje glasilo „L' Istria“ tvrdi, da izborne listine imaju posvema odgovarati listinam sastavljenim prigodom posliednih obćinskih izbora. S toga je rečeno u poreškom listu, da će ovaj naknadni izbor naimah biti uništen, pošto su listine ispravljene.

Naša stranka nije računala nego na Pazin, jer hrvatska narodna sviest u labinskom kotaru još spava, te ju valja istom probuditi. Naše pako izborničke pazinsko porezne obćine nije trebalo poticati, da dodju na biralište, jer su se sami razumiali za izbor, te nije prestajalo drugo nego uručiti jim poziv nice. Protivna nam stranka obletala je ne samo naše seljake nego i gradjane, te prosjačila kod njih pomoć. Dapače na dan izbora više puta obletavali su kuće njekojih izbornika, koji nisu bili voljni glasovati, nu napokon, da se nelevrgnu neprilikam, prisiljeni bijahu glasovati za talijanskoga kandidata. Čast pako našim vrlim i poštenim biračem iz grada i pazinske okolice. Bez ikakvoga pritiska prikazalo se je dne 12. ovoga mjeseca 148 naših birača, koji su dali svoj glas našemu kandidatu g. Šimi Defaru, načelniku u Tinjanu. Da nije kakvih 20 naših birača iz udaljenijih sela ostalo, pobjeda bi bila naša, nu tako pobjedili smo samo u Pazinu, gdje su protivnici velikim trudom i mukom skupili 69, a mi 148 glasova. Na žalost našu moramo opaziti, da se na dan izbora nije prikazao niti jedan činovnik hrvatske ili slovenske krvi, a ovih imade liepi broj u Pazinu, dočim nisu tako postupali činovnici talijanske narodnosti. Zato se o. kr. činovnici naše krvi nisu ugledali u c. kr. kotarskoga sudca g. Antonlazzo, u sudbene c. kr. adjunkte Kersevany-ja i Harabagliu (Harabalju), u ces. kr. porezne činovnike Filiniche i Bigatta, koji su već ranim jutrom prispjeli na izbor. to svi dali svoj glas kandidatu talijansko stranke.? Opaziti moramo još, da su se navedeni sudbeni činovnici prigodom posliednjega izbora, kad je kandidirao g. Simzig, uzdržali od glasovanja.

Nemožemo zamuditi ni nemara one gospode u Labinju i Plominju, bilo svećeničkog ili svjetskog stališa, koji se opetovano ustegnuše od glasovanja, premda se inače krste redovljubi, a kad je to činom pokazati, nemam njim traga. Mi nebi znali takovo postupanje inače kratiti van kukavštinom, koje nebi smjelo biti kod inteligentnih ljudih.

Naša militavost jest dakle kriva, što je zastupnikom izabran g. dr. Lius, ces. kr. notar u Labinju, koji je ukupno dobio 171 glas i to 69 u Pazinu, 54 u Labinju i 48 u Plominju. Naš kandidat g. Šimo Dofar dobio je ukupno 148 glasova.

Proti postupku vladinoga komesara g. Hygina viteza Scarpa uložila je izborna komisija u Pazinu protest na predsjedničtvo namjestničtva, jer je pripustio k glasovanju njekoliko birača, koje nije izborna komisija pripustila k glasovanju. A znati se mora, da polag zakona pripada izbornoj komisiji pravo pripustiti ili odbiti kojega birača, a nipošto nemožo to pravo vršiti vladin zastupnik.

Uzev u obzir ovu činjenicu i postupak kod sastavljanja listina, naši izbornici kane uložiti protest na sabor i molbu, da se uniši izbor dra. Liusa.

Završujuć kličemo našim vrlim, svjestnim i uztrajnim biračem porezne pazinske obćine srdačan „živili!“ Ugledali se i ostali istarski birači u njihov rodoljubni primjer!

Zabava „Hrvatske čitaonice“ u Vrbniku. Večernja zabava, što ju priredila naša čitaonica dne 8. t. mj. uspjela je krasno. Liepa se kita gostova, što domaćih što vanjskih, ugodno pozabavila, a čisti prihod, namienjen našoj miloj „Bratovšćini“, iznenadio svako naše očekivanje. Ovom zgodom dobit će ona podpunih 125 for., što je zbilja znatna svota uzev u obzir okolnosti našeg mjestanca. Medju ostalimi plemenitimi otačbenici, koji i ovom prilikom pokazaše veliku ljubav i poštovnost prema našemu rodoljubnomu društvu, osobito nam je istaknuti našeg dičnog starinu g. dra. Dinka Vitezića, koji je posjetio večernju zabavu, te tom prilikom darovao obvezniću od 100 for. nominalne vriednosti. Tko da opiše oduševljenje i srdačne živio-uzklike, što su u tom trenutku zaorili onimi dubkom punimi prostarljami? Svi gostovi bijahu uznešeni gledajuć pred sobom muža, koji je dika i ponos rodnog mu mjestanca i cielo naše tužno domovine. Kucnuv uređeni sat, digne se zastor i eto pred nami poznatoga našega mladoga pjesnika F. V., koj je prekrasnom svojom prigodnicom pjesmom zadivio u proslovu slušaoce. Rekli bismo, da je tu dirnula duše ona žica, koja je kroz cielu večer tako liepo i neprisiljeno titrala. Jer što se samih predstava tiče, da nikoga neimenujemo, to je tuklo liepo skladno i složno, te su jasno vidjeli, da bi ti mladići mogli i mnogo šta većega izvesti. Osobito se izticalo ono, što je najtože, naime podpuno shvaćanje uloga, te tomu odgovarajuća igra i način izražavanja misli. Jedino je štuta, što neimamo prikladnih prostorija. No što nije sada, moglo bi s vremenom biti uz božju pomoć i rodoljubnu požrtvovnost naših prvaka.*)

Završujuć ovo kratke crtice kličemo: nek dobri Bog poživi našeg uzornog i velikog rodoljuba g. dra. Dinka Vitezića i sve ostale plemenitoj darovatelje, koji i ovom zgodom prinesoše kamenčić za hram narodnje prosvjete! Živila naša nadobudna mladeš i čestiti, stari glumac naš šaljivdžija Niko!

Otvorena učiteljska mjesta. Za mjesta ravnajućeg-učitelja III. reda na mješovitih pučkih školah u: 1. Bormu, 2. Lindaru, 3. na mjesto podučitelja na dvorazrednoj mješovitoj školi u Plómu, 4. na mjesto podučitelja na trorazrednoj muškoj školi u Labinju, i 5. na mjesto podučiteljice na dvorazrednoj ženskoj školi u Labinju.

Učevni jezik u školah pod :) i 3) je hrvatski, dočim se talijanski jezik predaje kao obligatan predmet. — U školi pod 2) je učni jezik hrvatski, a isto tako i talijanski. — U školi pod 4) je učni jezik talijanski, dočim se njemački jezik uzimlje kao obligatan predmet i napokon pod 5) je učevni jezik talijanski. Natjecatelji za mjesta pod 1) i 2) moraju dokazati i sposobnosti u poučavanju u vjeronauku.

Plaću odredjuje pokrajinski zakon od 14. dec. 1888, br. 1 ex 1889 Z. L. P. N. — Molbe po propisu sastavljene i upodpunjene podnaširu se pod zakonitim putem u vrieme od dvih dodna c. kr. kotarskomu školskomu vieću u Pazinu.

Tršćanski tamburaški sbor, koj se je ovdje osnovao kano odsjek našega „Sokola“ nastupiti će u nedelju dne 22. t. mj. večer u gostioni „Hotel Europa“ za prvi put javno. Toga dana jest nam prva jesenska „Sokolova večer“ kod koje će sudjelovati i naši dični tamburaši. Naše obćinstvo očekuje sa napetošću produkciju mladoga sbora, koji uvadja to narodno glasbilo u javni život u Trstu.

Čitamo u 56. broju t. g. „Kat. Dalm.“ — Navrh dana u „Dalmati“ izašao je neki članak proti nekomu svećeniku iz Dubrovnika; članak bio je tako složen i u njemu bile su naertane takove potankosti, da je mnogi ovdje, a tako valjda i u pokrajini, uzeo sve za istinu živu. Po tom dakako nastala je takova sumnjavu, da je prosta svjetina javno po zadarskih ulicah uslied onoga članka proti cielomu svećenstvu govorila i ružila ga. Upozorujemo „Dalmatu“, a to na temelju najvjerodostojnijih obavieśti, a s „Dalmatom“ upozorujemo i obćinstvo, da je Bogu hvala onaj članak ništa no gadna laž i s kraja na kraj podla mistifikacija, koju je proturila koja nizka duša iz puke mržnje na vriedno hrvatsko svećenstvo dičnoga Dubrovnika. Svakako očekujemo, da će „Dalmata“ opozvat svećano ono crno redko, koji nijesu mu stalno ni ugled ni moral podigli, i radi kojih mu ne samo svećenstvo, dali nitko pošten i razburit neće ostat zahvalan. Kukavica pak, koji je onim člankom htio, da baci ljagu na svećenstvo, može se ponosit, da je pljunuo na vjetar ali na njegov je obraz palo. Sram ga bilo! — Toliko list „Katolička Dalmacija“. — Nas pako, koji smo jur navikli ih surovost talijanske štampe u Primorju, neiznenadjuju takove podle vieści, budući da se o naših hrvatskih svećenicih nesamo neprestano pogrdno piše, da što više ih se i surovo napada i bezkažnjeno zlostavlja. Nu selenimo, da nebude suvišno, ako zabilježimo i gornju vieść za naše buduće potomstvo.

Nasukao se parobrod. Iz Pule javljaju nam, da se je nedeleko onoga grada nasukao dne 15. t. mj. parobrod „Velebit“ usljed velike oluje, koja je onog dana vladala. Parobrod je plovio iz Pule za Rieku sa izletnici, kojih bijaše do stotine, a medju ovimi jedno 40 gostova iz Opatije. Ovo je drugi put, što se taj parobrod nasukao. Prvi put bijaše sretno oslobodjen, a sada neznamo kako će proći. Doznajemo naknadno, da su oslobodili i ovaj put „Velebita“, koji, da je samo malo oštećen.

Osiguravajuće družtvo „Equitabel“, o kojem donašamo podulje izvieśće na četvrtoj stranici, preporučamo našim čitateljem na dobrohotno uvaženje.

*) Povedite se za našimi dičnimi Kastavci i Opatijci, koji si podigoše krasne narodne kramove. Dobre volje i malo požrtvovnosti, pak eto Vam „Narodnog doma“. Op. Ured.

Zahvala

Br. 172.

Poštovanomu odboru čitaonice „Zora“ u Opatiji.

Njegovo ces. kr. Veličanstvo udostojilo se je odrediti, da se poštovanomu predsjedničtvu čitaonice „Zora“ izrazi previšnja zahvala radi čestitka učinjenih prigodom Njegovoga rodjendana.

Toga častim se obaviestiti taj poštovani odbor.

Volosko, 9. septembra 1889.

C. kr. kotarski glavar:
Jettmar m. p.

Dopisnica uredničtva.

G. A. H. Varvari. Javito nam točno ime i prezime Vašega rodjaka, to kada je otišao i kuda je kranu doma se, a mi ovilje popitati.

G. Fr. P. u M. Vaš Fr. i Jur. zaudara odviše po oslomostih, čega se moramo čuvati. Napišite nam radje kakav dopis ili vieść ob onom predmetu, nu izbjegavajte osobnosti.

G. Tatalanovidu Libumlja. Poznamo te „moškare“ jer smo ti odkrili dobalu obraslu — do vidova!

Dopisnica upravničtva.

Gosp. koji nas pita, da mu šaljemo list u Ilač, neka nam javoli navesti svoj naslov.

Priposlano.*)

Slavno Uredničtvo!

Izvolite u prvom broju „Naše Sloge“ tiskati sliedeću izjavu proti bezobraznom pismu g. Tonicicha, priobćenom u predzadnjem broju „Naše Sloge“:

Proti bezobraznom pismu dubrovljanskog Talijana (!?) objelodanjenom u 36. br. „Naše Sloge“ podpisani obćinari uvrieđeni u najnježnijem Svojem čuvstvu ovim najodlučnije prosvjeduju. Mi smo Hrvati i ostat ćemo Hrvati, a to s jedinog razloga jer izključivo le „hrvatski“ govorimo. Talijanom ovdi noma ni traga ni zamota, Illiri još obstoje samo u izvedjenih možđanih koga tur koga.

Omišljani.

*) Za stvari pod ovim naslovom neodgovara Uredničtvo.

Zahvala

Svoj rodbini, prijateljem i znancem, koji su našu nezaboravnu sad pokojnu majku

LUCIJU

u njenoj dugotrajnoj bolesti blagimi riečima tješili i pri današnjem pokopu do hladnoga groba spravoli izrićem tim u ime cielo obitelji najsrdačniju zahvalu.

Praščari kraj Višnjana 14. sept. 1889.

Tugujući sin
Ivan Gasparini-Gržina
posjednik i obćinski savjetnik.

Br. 1045.

Oglas.

U c. kr. voćnjaku u Pazinu imade se na razpolaganje za dojduću jesen i proljetje osam tisuća (8000) cieplienih voćaka najfinijih vratih od 4 do 5 godina starih i to:

1500	jabuka
950	hruškaka
1750	trešanja 2—3
570	praskava
520	lešnjaka
2850	murava
250	bajama (mendula).

Ove voćke stoje seljake po 10 novčića komad, a za bogatije posjednike po 20 novčića.

Od c. kr. kot. šumskoga nadzerničtva.

Pazin dne 5. septembra 1889.

THE EQUITABLE of the United States

OSIGURAVAJUĆE DRUŽTVO NA ŽIVOT

Družtveno sielo: NEW-YORK, 120 Broadway. — Ukupna glavnica koncem g. 1888 for. 237,607.305.

VELIČINA
POPULARNOST
SOLIDNOST
KORIST

EQUITABLE jest *najveće družtvo na svietu*, jer ima ogromnu svotu osiguranja u prometu

EQUITABLE jest *najobćinjenije družtvo*, jer godimice realisira ogromne svote osiguranja i jer predstavlja u prometu velik višak u osiguranju.

EQUITABLE jest od *svih družtva najsolidnije*, jer mu preostaje znamenita svota, te se njime nemože nijedno slično družtvo u pogledu aktive proti pasivi takmiti.

EQUITABLE jest družtvo predstavljajuće ogromnu korist, jer je uvelo provadja najliberalnije i najjeftinije osiguranje, koje se niti pomisliti nemože, t. j. sa policom, kojom se

Osiguranja u prometu	f. 1,373.040.315
Nova osiguranja prenzeto g. 1888. „	384.833.837
Prometni višak osiguranja „	165.466.410
Preostatak . . . . . „	51.986.788
Iskar aktive proti pasivi jest 128%	

Gledaj niže više primjera.

ČISTI DOBITAK SAMO POLOVICOM NAKUPLJA

Police čistog dobitka sa polovicom nakupa donašaju izvanrednu korist i nudjaju osiguranikom više koristi od svih drugih polica.
Police čistog dobitka sa polovicom nakupa jesu NEOVRIŽIJIVE poslje dvie (ili tri) godine od dana njihovog izdanja, te se IZPLAĆUJU NEODVLAČNO, kod njihovoga propada.
Police čistog dobitka sa polovicom nakupa jesu NEPROPADLIVE, t. j. poslje isplaćanepremije od najmanje tri godine, može se jih zamjeniti za neuplaćajućom policom.

RESULTAT GODINE 1888. IZTEKLIH POLICAH.

Doživotna polica, premija životna.

15. Januara 1874 izdalo je družtvo za osiguranje na život „Equitable" (of the United States) jednomu 40-godišnjemu NEW-YORŽKOMU gradjaninu policu na život. Bila je doživotna polica, premija životna, a sistem čistog dobitka polovicom nakupa. Ukupna u 15 godinah isplaćena premija iznašala je for. 11.737.50

Evo 15. Januara 1889. učinjenog resultata: — 1. Vriednost u gotovom od for. 12.109.75, što vriedi kod povratka u gotovom osiguraniku jedno više svote od isplaćenih premijah, kao dodatak učinjenom prvenstvu njegovoj obitelji za for. 25.000 osiguranja kroz 15 god. — III 2. Jedna neuplaćujuća polica na for. 22.975, koja samo povratak u gotovom dotičnim nasljednikom police po f. 198 za svakih 100 for. isplaćenih kao premija.

Polica sa omedjašenom isplatom.

24. Januara 1874. izdalo je družtvo za osiguranje na život „Equitable" (of the United States) jednom 34-godišnjemu gradjaninu u Mondersonu (Kentucky) policu na život. Bila je doživotna polica, sa premijami isplaćanjad mi u 15 god., i sa ostalim dobitkom polovicom nakupa. Ukupna premija iznašala je for. 7.929.37.

21. Januara 1889 učinjeni resultat jest sliedeći — 1. Ostav novac for. 9.087.12, t. j. povratak u gotovom osiguraniku for. 123.70 za svakih 100 for. isplaćenih kao premija; osim toga dotičnoj učinjenom prvenstvu njegovoj obitelji za for. 12.500 osiguranja kroz 15 god. — III 2. Jedna neuplaćujuća polica na for 19.857.50, odgovarajuća povratku u gotovom osiguranikovim nasljednikom od for 271.34 za svakih 100 for. isplaćenih kao premija.

Mješane police.

13. fubrara 1874. izdalo je družtvo za osiguranje na život „Equitable" (of the United States) jednomu 24-godišnjemu gradjaninu u Montrealu (Canada) policu na život. Polica bijaše isplaćana sa petnajst premijah čistog dobitka polovicom nakupa. U 15 godinah isplaćena premija iznašala f. 2 475.75.

13. fubrara 1889. bijaše sliedeći resultat: Ostav novac for. 3.588.52 t. j. povratak osiguraniku for. 144.06 za svakih 100 f. isplaćenih kao sveukupna premija i 4½% godišnji interes kao dodatak prvenstvu učinjenom njegovoj obitelji od for. 2.500 osiguranja kroz 15 godinah. — III 2. Neuplaćujuća polica na f. 9.602.50. Sa istom mogu osiguranikovi nasljednici dignuti u gotovom f. 391.50 za svakih 100 for. isplaćenih kao premija.

ANTUN SCACOZ zastupnik u Trstu

Via della Sanità broj 14 i Via Carintia broj 22

Lutrijski brojevi

Beč	14	18	16	89	40
Gradac	10	11	65	91	18
Temešwar	47	8	73	84	56

dne 18. septembra

Brno	10	57	14	80	56

Br. 555.

Oglas dražbe.

Uslied dozvole nadležnih oblasti prodati će se najbuljemu oferentu oko 45.000 mtr. bukova dva, (za lesariju, gorivo i ugljevarenje) koje se ima posjeći u šumi obćine Veprinac (kotar Volosko) u razdobju od 1889—1898 polag gospodarske osnove.

Pismene ponude, sastavljene u smislu uvjeta imaju se dostaviti podpisanom glavarstvu najdalje do 15. oktobra t. g. 10 sati prije podne.

Pobližji uvjeti prodaje mogu se razviditi u obćinskom uredu u Veprincu, ili kod c. kr. šumsko-nadzornog pristava u Volosku (kotarsko glavarstvo) u vrimo uredovnih ura.

Glavarstvo obćine Veprinac
14. septembra 1889.

Kameleonte četvorci
prorokujući vrieme.

Ovi su četvorci iz stakla naličeni sa pet prozirnih bojah i sa posebnim procesom uvršćeni u liep drveni okvir. Imaju poko mogućnost proreći kakvo će vrieme biti, kao i barometri i to mienjajući boje. Predstavljaju u većini okolice, vodopade, gradine itd. Obešnju se poko na prozore, ali tako, da su licem prama sobi obrnjeni, te tako služe na ukras sobe. Bilježe n. pr.: **Vrieme stalno i suho** sa živalnimi bojami. **Kiša u izgledu** promjeniv zelenu i modru boju u žutu i crvenu.

Promjenljivo vrieme sa polu bojami.

Oluju sa neprestanim obledjenjem bojah. Cieno: Gabinet format ducot . . for. 5.—
„ Visit „ „ „ „ 3.25

Ako koji pošlje unapried for. 2 dobiti će prosto poštarino i svega 2 četvorca u gabinet i 2 u visit-formatu.

Henrik Pegan,
30—26 Trst, Lloydova palača.

Obrtničko čudo ! ! !

Kaputi iz kaučuka:

nepromočivi raznobrojno vremeno tkanine najviše četverouglo sive i tamne boje. Na jednoj su strani iz sivoj kaučuka (posvema slična svili) ili ornog sa naglavkom i dvostrukimi zapori.

Ti kaputi radjeni su na dvie pravilne strane, te se mogu rabiti i po lieporn vromenu kao gornja sukanja.

Cieua for. 7.

Franko poštom u svako mjesto u monarkiji. — Šilje se uz predhodnju plaću ili pouzećem.

U narudbah mora se naznaditi duljinu kaputa i širinu prsah. 30—30

ENRIK PEGAN
Trst palazzo del Lloyd.

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17.

priporoča se vljudno pri visoko častiti duhovščini v napravo cerkvenih posod in orodja najnovejše oblike, kot: monstranc, kelihov itd. itd. po najnižji ceni.

Stare reči popravi, tor jih v ognji pozlati in posrebri. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 4—

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Sredstvo koje nije tajno!!!

Od 14 godina priznato kao najbolje.
Najpouzdanije kućno liečnika i ližnica
dra. G. Schmidta

ulje za sluh

liečiti brzo i temeljito povremenu gluhost, tok ušiju, bodac ušlju i u zastarjelih operuj h uhdaj-vih. Najtrajnije zvjenje u ušljuh, kao i slabijih odstra j ju se odmah, sto tisuće onijalnih i svi ozbori dokazuje. Cena boci 2 for. — U Beču pravo se zaštitnom markom kod liekarnika C. Haubnera, „Engel-Apotheke", Beč, I., am Hof N. 6. — Glavno skladište za Hrvatsku kod ljekarnika Ede Tomaja u Zagrebu. 14—28

BRNSKA TVRDKA
za razpošiljatve finega suknenega blaga
Bernhard Ticho
20—4 Brünn, Krautmarkt 18, — pošilja proti povzetji:

Sukna za gospe dvest metrov, sama volna v vseh modernih barvah dvojna širokost gl. 6.	**Niegerskega valjanega sukna** 10 met., sama volna, najnovejše blago za jesenske in zimske obleke dvojne širine gl. 4.50
Črni Terno saksonski, izvrst. dvostroko širok, za celo obleko, 10 metrov gld. 3.50	**Ragusa moderno sukno** dvostroko široko, za kostume, v vseh barvah, tudi progasto in pisano 10 met. gld. 9
Valarjeve flanele dvest metrov najboljše baže, 60 centim. gld. 3.50	**Duble-Velour-sukno** ¾ kompletno, 1 komad gld. 3.50
Barkena za obleke dvest metrov, krasni vzorci gld. 8.	**Kalnuke** dvest m., najboljše vrsti, 80 cent. širok g. 2.70
Životi „Jersey" za gospe (jopice) s svilnatimi gumbi, v vseh barvah kompletne, veliki 1 komad gld. 1.80	**Jedno zimsko ogrinjalo** ¾ veliko glatko in karirano gld. 2
Jute zastor turški vzorci; podpolni gld. 2.20	**Garnitura iz jute** 2 postelinu pogrinjalu, in namizna prta s šipkami gld. 3.50
Košulje za delalce iz rumburškega oksforda veliko, 3 komade gld. 2	**Garnitura iz ripsa** sostoječa iz 3 postelinih progrinjal in namiznega prta več svilnatimi šipkami gld. 4
Normalne košulje in hlače kompletno veliko, 1 komad gld 1.50	**Holandske dolge preproge (ostanki)** 10 12 metrov dolge, 1 ostanek gld. 3.60
Ženske košulje iz močnega platna s šipkami 6 komadov gld. 3.25	**Domače platno** 1 komad, 30 vatlov ¾ gld. 4.50 1 „ „ 30 „ ¾ „ 5.50
Košulje za gospode, lastno delo bele ali barvane 1 komad I.a gld. 1.80 II.a gld. 1.20	**King-Webe** boljše nego platno 1 komad ¾ širok, 30 vatlov gld. 6
Kanevas 1 komad 30 vatlov lila gld. 4.80 1 „ 30 „ rudeč „ 5.20	**Konjska plahta** Jako dobra, 190 ctm. dolga, 180 ctm. široka gld 1.50
Kanevas iz niti 1 komad 30 vatlov. lila in rudeč gld. 6	**Odeje za fijakerje** 190 ctm. dolga, 190 ctm. široka gld. 2.50
Oksford se more prati, dobra vrsta, 1 kom. 10 vatlov gld 4.50	**Šifon** 1 komad, 30 vatlov, I.a gld. 5.50. najboljše vrste gld. 6.50

Tovarno skladišče suknenega blaga

Ostanki Brnskega sukna Ostanek za podpolno možko obleko 3/10 m. dolgo gld. 5	**Blago za zimske sukne** ostanek 2.10 motra za popolno zimsko suknjo vjavo in vižujeno gld. 5.50
Priložnost za kupovanje! BRNSKI OSTANKI SUKNA, 1 ostanek za 1 kompl. možko obleko 3.10 m. dolgo g. 3.75	**Blago za površnje sukuje** njinejše vrste, 2.10 met. za celo sknjo gld. 7

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči
Elegantno izvedena zbirka uzorcev z 400 znamkam g. krojačem nefrankovano.

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić.
Tiskara Dolenu.

Broj 39. U Trstu 26. septembra 1889. Godina XX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja na pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom napuljatcom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedolazi na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 3 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 28

Občinski izbori u Voloskom.

U mjestnoj občini Volosko, sastojećoj od istoimenog gradića i susjedne Opatije, birali su tamošnji občinari dne 16. i 17. t. mj. novo občinsko zastupstvo. Bivšemu zastupstvu izteklo bijaše davno zakonom propisano trogodišće, no gospoda upravitelji nehtjedoše nikako razpisati novih izbora, znajući valjda, da još nebijahu sve mrože razpletene, u koje se imalo uloviti najniži razred občinara. Najčestitiji občinari Volosko-Opatijski upozoriše nadležnu oblast na neopravdano i nezakonito zatezanje sa občinskimi izbori, no sve njim to ništa nepomože, dok se napokon občinska uprava nesjeti, da bi već jednom ipak morala zakonu zadovoljiti.

Određeni bijahu dakle občinski izbori za spomenute jur dane, ali ljuto bi se varao tko bi mislio, da bijahu možda našim občinarom pristupne občinske listine. Nipošto! Bivši upravitelji nehtjedoše na ustmene ni pismene molbe dozvoliti uvid u ročne listine tvrdoć uvjek, da je sve u redu. A kad se pako radi toga putužiše naši prvaci pismeno političkoj oblasti, ostade njim pritužba nouvažena, kano da je bio postupak slavne občinske uprave najpravedniji i najzakonitiji.

Naši protivnici, imajući vlast i listine u ruci, šarali su okolo nižega pučanstva, osobito okolo udovicah, od kojih su pokupili veći dio punomoćih. Da nisu izostala ni druga sredstva, kojimi se naši narodni protivnici širom čitava Istre služe, netreba nam valjda ni spominjati. Uza sve to pobjeda njim bijaše još vrlo dvojbena. Cviet inteligencije okrenuo je naime odavna ledja dugoljetnim upraviteljem, koji nisu znali občinom upravljati onako, kako zahtjeva današnja doba i promenjene okolnosti.

Modjutim ovo dopisa o tih izborih.

Volosko, 23. septembra 1889. Kako je javljeno bilo, obavili se dne 16. i 17. t. m. izbori za občinsko zastupstvo u Voloskom. Uspjeh konačni obielodanjen je u posliednjem broju „Naše Sloge“. „L' Istria“ piše, da su „Istriani“ sa uspjehom zadovoljni. A i mi nismo nezadovoljni. Da nas nije iznenadio jedan birlija, koji nam je čvrsto bio obećao svoja odlučujuća dva glasa u II. tielu, pobjeda bi naša bila podpuna. Ovako bio je izabran sam gi. dr. Stanger u II. tielu od naše stranke i šest naših ponajboljih u I. tielu. Čujemo, da su se protivnici izrazili, da bi bili voljeli propasti posvo, nego imati u zastupstvu onakve muževe u opoziciji. Nam se čini, da nelmaju skoro ni krivo.

Mi smo im ovaj put otoli sedam mjesta, ako Bog i sreća dadu do tri godine bit će drugačije, jer će nam ovi izbori biti dobrom školom.

Po svih novinah, koje o naših izborih pišu, čita se, da je borba bila žestoka. A i jest, jer takvo do sada još Volosko vidjelo nije. Prem su protivnici sve u svojih rukuh imali i izborne listine, koje su čuvali kao kakav amanet, i modnih agitatorah i lukavih i bezobzirnih službenikah, ipak imaju njihove novine obraza pisati, da smo mi nemoralno agitirali. Kod nas se nije radilo nego po bielom danu i samo budjenjem narodne svieti i ponosa, i tim bi bili pobjedili, da protivnikom, iz nam neponamitih razlogah, nepriskoči u pomoć Sušnjak iz Opatije sa svojimi poslušnici i svojim uplivom.

Nu i to nebi protivnikom pomoglo bilo, da nisu oni u zadnji dan iz trećeg tiela digli protuzakonito u drugo dvojicu svojih, a nam jednoga bkoli iz ovuga u ono. Radili su tu samo i kako ih je bila volja, jer je njihova bila komisija na reklamih kao što kasnije i izborna komisija. Mi smo za sve te promjene saznali tekar na dan izbora. Nisu imali s nami ni toliko obzira, da uzmu u izbornu komisiju jednoga od naših; naravno je dakle, da je njihovo sve vriedilo a naše ništa.

Nu kako nisu s nami obzira imali, vidili smo, da nelmaju niti sa svojimi.

Gori spomenuti birlija, koji je u drugom tielu razpolagao sa dva glasa i nam isto obećao bio, nezna se iz kojega razloga uskrati u posliednji čas svoje glasove našoj listi osim jednomu u istoj. Oni su dakle bili prisiljeni uzeti med svoje jednoga našega, a da tomu dadu mjesta izbacili su najboljega svojega u onom tielu, čovjeka dobra srdca i nam ne do kraja protivna, kojega, kad bi stvari drugčije stajale i mi bi radi bili imali med svojimi. Toga su čovjeka izbacili a zadržali ribara! Tako se ovo plaća kod naših protivnikah zaslužne muževe!

„L' Istria“ piše, da su se naši nemirno ponašali kod izborah, tako, da se moralo prizvati žandare, da red uzdrže. Žandari su doduše došli ali znate zašto? Jer je protivnički sluga, občinski opatijski stražar, javno ondje pred izbornim dvoranom agitirao proti našim, mjesto da pazi na red i mir. Našim to dostojedilo pa stali zahtjevati, da se onaj loši čuvar ruda odalači. Radi toga došli žandari, občinski sluga izčeznu i mir bi uspostavljen.

Kako je komisija kod izbora postupala netreba da spominjemo. Što je bilo njihovo bijaše sve u redu, naše bilo je sve u neredu; nekoličini naših nepustili glasovati, jer je načelnik rekao, prem se je njihovo ime zvalo, da to oni nisu. Punomoći izdane na dan izbora nisu vriedile ako je koji od protivne strane donio koju, od iste osobe makar tri mjeseca staru. Takvih neuredostih bijaše dosta, tako da smo mi ulotili proti izborom reklam i čekat ćemo što će izaći.

Prem protivničke novine tvrde, da smo mi bili pripravili Bog zna šta za slučaj pobjede (što u ostalom nije nam ni na kraj pameti bilo), znamo iz pouzdana izvora, da kad bi oni bili pobjedili i u I. tielu, došla bi bila one večeri na Volosko glasba iz Rieke, bilo bi raketah i bengaličkih, ognjah i demonstracijah. Ovako ostalo je sve mirno, izim nekoliko Opatijskih barkarolah, koje je nekakav Riečanin dne 18. na večer u hotelu Stefaniji opio i koji su onda do kasne večeri grozan škandal u Opatiji poćinili, škandal rad kojega će njih dvadesetak i pred oblašću odgovarati. — I o tom ćemo Vas u svoje vrieme obaviestiti. A sad, da ste nam zdravo!

Tako naš dopisnik!

To bi dakle bio uspjeh posliednjih občinskih izbora u Voloskom, s kojim se može u današnjih okolnostih svako rodoljubno srdce zadovoljiti. Uvaljti valja naime, da su onom občinom upravljali od njezina postanka mužovi stare škole, dobroćudni doduše al većinom neuki ili tudji našemu narodnomu pokrotu. Nijedan valjda od njih neće kazati, da je Talijan il da bi se uzpalio za ikakvu talijansku ideju. Od glave il prvaka protivničke stranke, od bivšega načelnika čuli smo toliko puta kazati: *janisam Talijan kakoni Hrvat, mi smo svi Slavi-Iliricil!* Tuj dakle neimamo posla sa sviestnimi talijanskimi protivnici, već sa mužovi, koji govore najradje hrvatski, al kao stari pomorci il odgojeni u tudjem jeziku, nemogu se prilagoditi novovjekim nazorom o jeziku i narodnosti.

Iztaknuti nam valja takodjer, da bijaše ovo prvi put, što se je hrvatska stranka pustila u izbornu borbu, a da ujoj nije trud ostao neuspješan, svjedoči nam sedmorica najvriednijih novih zastupnika. Ako je igdje na mjestu ona poznata: *svak poče-*

PODLISTAK.

VII. Prava Kastavščina.

(Dalje).

Poznato je, da su naši predji živili u zadrugah, to jest više obitelji pod jednim gospodarom.

Svi su dakako imali isto prezime. Kad su se te obitelji umnožale, nastala su plemena ili rodovi.

Do kuda je koj rod obradjivao zemlje, do onuda bilo je kao njegovo posebno imanje; a više rodova skupa imali su i skupnoga imetka za pašu, za sekiru i za druge potrebe. Obrana jim je bila zajednička, a da se cela okolica lagje obrani u pogibelji, rado su se držali kakove starinske matice, negdašnjih utvrdjenih mesta.

To sve vidimo potanko u Kastavščini. Sav puk razdeljen je bio na tolike rodove. Mnogi od njih sačinjaju još danas tako zvane porezne občine ili županije. Tako Spinčići, Jušići, Jurdani, Kućeli, Trinajstići, Perenići, Pobri, Matulji, Rubeši, Jurdići, Serdoći, Hosti, Bernasi, Sarčoni, Borndići, Sroki, jesu samo sgoljna imena prvobitnih rodova. Ista porezna občina Ručina, koja se tako zove po vodi ob koju leži, zvala se još ovoga veka Kukuljanova (razumije se županija) po najjačem rodu, koj tamo živi.

Da su te županije bile upravo rodovi, vidi se takodjer iz načina pučkoga govora. Narod reče naime: Ja sam iz Borndićeve, on je iz Bernasove liđe, izpušta posve besedu župa ili županija.

Kako su se Kastavski rodovi po vremenu razgranili, tako su uza staro plemensko ime pojedine obitelji još dobile drugo ime, koje je opeta postalo ime roda. Kasnije ćemo to očitije vidjeti pri pojedinih županijah.

Eto zašto gdekoja obitelj ima po tri prezimena, na primer Serdoć-Marković-Losić, Trinajstić-Gergurina-Dubar i tomu slična.

Od najstarijih vremena nalazimo dakle povod današnjemu razdelenju Kastavščine po rodovih. A prilika je, da je županija novija reč, a u najstarija vremena bio je puk razdeljen na čete. Ta razdioba na čete ohranjena je ponekle još u občini Veprinačkoj i Lovranskoj.

Poglavica u četi zove se čotar, a to je dan današnji najniža oblast občine za meatno redarstvo, ponajpače za popravak seoskih puteva.

Kad su godine 1819. počeli izmoriti zemlju na tanjo radi plaćila zemljarine, priudesilo je porezne občine većinom prema starim plemenskim župam, kako smo netom rekli.

Sada ćemo u kratko opisati porezne občine (županije, mali komune), u koje je razdrobljena občina Kastavska, a poći ćemo abecednim redom. Ubrojeni su i oni stanovnici, koji u dan posliednjeg popisa (31. decembra 1880.) nisu bili kod svoje kuće. Broj kuća naznačit ćemo sadašnji, a budu li koja pogroška, biti će za malo, te ju lahko oprostite. *)

*) Dodje posebice u knjižici.

Pregled cele občine:

Ime Kastavskih županija:	Prostor rali	Prostor klafteri	Broj puka	Broj kuća	Opazka
1. Bernasi	700	959	432	72	Iz ovoga se pregleda vidi:
2. Borndići	341	5	526	92	
3. Blažići	449	899	460	80	
4. Bregi	632	888	456	70	1. da u Kastavščini živo od prilike 4600 ljudi po četvornej milji [10.000 rali ili jutara svaka milja].
5. Breza	3105	360	116	25	
6. Hosti	366	884	426	76	
7. Jurčići	485	800	579	91	
8. Jurdani	722	1301	489	68	
9. Jušići	218	570	398	63	
10. Kastav	240	690	629	118	
11. Kućeli	757	1040	584	96	
12. Marčelji	1061	55	603	102	
13. Matulji	212	1341	424	67	
14. Perenići	268	827	461	80	
15. Pobri	194	868	355	61	
16. Puži	1171	1501	824	135	
17. Ručina	619	740	366	70	
18. Rubeši	414	1437	437	71	
19. Rukavac dolnji	118	389	425	67	
20. Rukavac gornji	2079	534	517	78	
21. Sarčoni	811	547	675	112	
22. Serdoći	686	973	575	80	
23. Spinčići	202	1175	451	72	
24. Sroki	540	910	540	95	
25. Trinajstići	207	1348	367	56	
26. Zamet	555	941	589	116	
27. Zvoneća	2819	796	650	102	
Cela občina Kastavska	20373	1542	13290	2225	2. da na svaki kućni broj dodje poprieko nešto više od petero čeljadi.
Pridružene: Brgud	3985	294	900	147	
Klana	7770	447	998	170	Dakle: Kastavščina je za svoje slabo tlo prenapučena, a puk je u veliku nepredku kada poprieko svako petero čeljadi živo u posebnoj kući. Rodovi su prestali živeti zajedno. Obitelj je spala na sama otca, majku i decu.
Lisac	1879	780	228	38	
Skalnica	1020	662	220	34	
Studena	2625	991	350	67	
Sve pridružene občine	16778	1574	2096	451	Zato i jest redko, da bi po više očinjene braće živilo na jednom ognjištu.
Celo glavar. mest. obć. Kastav	37152	1516	15995	2676	

tak težak, to je u sličnih okolnostih, kao što bijahu na Voloskom. Mi smo dakle zadovoljni sa postignutim uspjehom, pa kad bi nas glava bolila za sve hrvatske občine Istre, koje su još u tudjinskih ruku, koliko nas boli glede ponarodjenja občine Volosko, tad bismo mogli iskreno i otvoreno kazati, da nepoznamo glavobolje.

DOPISI.

Iz Vlănjanščine početkom mjeseca septembra 1889. Molim Vas, g. uredniče, ustupite ovim redkom malo prostora u dičnoj „Našoj Slogi“, iz kojih neka uvide cienjeni njeni čitatelji širom ciele naše mile Istre, kako su duboko zabrazdili naši talijanaši u toli razvikanoj djedovskoj kulturi. Glas je to puka i pravednit gnjev svih ovdješnjih poštenih župljana i pravih kršćana, bez razlike narodnosti i stališa, koj je Vašega skromnoga dopisnika sklonuo, da obelodani po koju nepodobštinu, sbivšu se ovih dana u Vlănjanu.

Ovdje bilo je naime od 1. do uključivo 8. t. m. sveto poslanstvo, držano po dvojici č. Isusovaca. Pošto je pučanstvo ove plovanije mješovito, a velikom većinom hrvatsko, to je posve pravedno i umjestno ako su po višem nalogu i naputku došli ovamo takovi blagovjestnici, koji poznadu oba jezika, da mogu uspješno propovjedati riječ božju i pozivati ljude, da se u što većem broju okoriste izvanrednim proštenjem. Budući se pako nije moglo predviditi, da li će se puk odazvati u tako velikom broju, da bi morao dvie sile raditi oko izpovjedi i propovjedi, to je došao najprije jedan č. Isusovac, da prema potrebi pozovo još jednoga u pomoć, što se i sbilo, jer u četvrtak 5. t. m. dodje i drugi č. otac. Prvi započe dakle sv. poslanstvo u nedjelju 1. t. m. i to hrvatskom prodikom kod prve male sv. mise. Ali jao si ga č. Isusovcu! Strast, skrajna pristranost, slijepi fanatizam i bezrazložna mržnja nekolicine vlănjanskih šarenjaka protiv najvećeg svetinji našoj — milom hrvatskom jeziku, ne mogaše ni ovaj put mirovati, pa udri u staru diplu. Počeše klevetati č. Isusovca, grositi se, prietiti, „da bi najboljo bilo složiti se tri, četiri junaka, pak ajd dole s njim s prodikaonice i van s njim iz crkve“, da je došao „mutiti puk i širiti hrvatizam“ i sila božja drugih bezobraznih potvaranja. A zašto ovo to? Jedino za to, što se je usudio (oh grieho te!) u crkvi sakupljenom hrvatskom pučanstvu propovjedati hrvatski! A pita vas, maloštovana gospodo, puk, koliko vas je bilo na onoj prvoj prodiki hrvatskoj? Budimo iskreni i vjerujte, da ih nije bilo toliko, koliko broje prsti dvie vaše latinske ruke. Ono jutro nije bilo slušateljstvo u obće upravo mnogobrojno, no i tuj bila je ogromna većina Ivanjskih Hrvata, dakle zato nije se ni mogla očekivati talijanska prodika. A da ih onaj prvi dan nije došlo mnogo, jest jedino gospodska zasluga, pošto se je od strane nekolikoga prosvjećenjenih (!) voladina i njihovih „virnih“ podrepnica još prije dolazka č. otca bacala iskra mržnje i nepovjerenja proti Isusovcem med puk — misleć, da će se pogrdne gospodske rieči duboko usaditi u srdca puka. Nu zaludan vam trud, gospodo šarenjačka, jer malo vam povjerovaše, to oni, koji slušaše prvu prodiku, uvjerili su se o vašoj klevoti te razagnaše u zavedenih kmeta krive pojmove o jezuitih. Ako je pak po vašem mnienju nepravedno, što nije bila prva prodika talijanska, jer vas je bila u crkvi šačica — što bi imao kazat mjereć po vašoj mjeri — hrvatski puk, kad se je kod sliedeće veliko mise propovjedalo talijanski, gdje je opeta bilo više izvanjskih (jer nedjelja) nego li gradjana?! Mi mučamo, jer imamo drugi pojam o pravednosti nego li vi i vaši, naspašeni pristaše po oloju Istri. Tako zagrižen nije kmet, da bi vam nijekao pravo slušati riječ božju u vašem jeziku; svakomu svoje, to je naša lozinka.

Strpite se dični štioci i slušajte još malko glas puka. Da se uvede bolji red i da se po mogućnosti zadovolji i Hrvatom i Talijanom, odlučilo se, da prodika ima bit u jutro o 7½ uri talijanska za gradjane, pošto je ovim prilično i lakše, budući u gradu; a ni dosle nije bila upravo onako nesretno izabrana, da bi ono malo sidara i manuala bili morali izgubit cielu žurnadu hotoć dod u crkvu za jednu uru — kako se je čulo s protivne strane. Držimo dapače, da je ona doba najbolja za sve gradjane — osobito pak za vlănjansku gospodu. Na večer pak imala je bit hrvatska prodika za izvanjce. Tako javilo se puku u crkvi. Sad bi mogao tko pomislit, da je u jutro i u večer bila crkva puna puncata Talijana (!) odnosno krnjola, nu tomu nije tako. Civiliziranim Vlănjanom. reć bi, da nije ni tako prave bile, jer osobito prva tri dana, dlan su upravo trgali ni gradjani ni „šijorija“, da dodju na talijansku prodiku. Na večer pako vrvili upravo kao mravi u hram božji, stari i mladi, muško i žensko, dakako izvanjci, koji, premda utrudjeni od dnevnog rada, ipak se ne žacaše provaliti i uru hoda, da dodju č. otca. Nu na večer došlo bi i gospode vlănjanske u crkvu, no baš mnogobrojno, ali gotorica, šćatorica bila ih je svako večeri. Bili su to naime bakljonoše talijanske kulture — pod kojimi nemojte si za boga pomisliti toškanco „puro sangue“ već dva krnjola i dvie tri poturice, za koje kaže sviet, da su gori od turčina. O tomo mogao se je svaki — bio slijep ili nijem — uvjeriti ovih dana, prispodobiv gospodsko ponašanje sa ponašanjem onih strománčnih i dobroćudnih radnika Friana, kojih bi došao liep broj svake večeri na sv. blagoslov, što se diolio poslije prodike. Zar da su i ona bradata i golobrada gospoda došla u crkvu, da slušaju prodiku u onom jeziku, kojim govoraju njihovi djedi i oteci i kojemu su se oni iznevjerili, uvedši u svoje obitelji jedino spasonosnu talijaštinu?! Oh ne! Druga je bila njima svrha, neplemenita i ljudih, koji se diče i prodiču talijanstvo, zaista nedostojna. Da pravi Talijani, koji dodju u Istru trbuhom za kruhom, drugačo misle nego li šaka domaćih poturica i dvojica trojica li prekomorskih lisica, za koje se nezna pravo za pravo odakle im tako dug rep — neka nam pokaže pobožnost spomenutih Friana i nepristojno ponašanje vlănjanskih civilizatora. Jer dok je sav sakupljeni puk ili pomno slušao prodikača ili tiho mollo, to je ona petorica pod orguljama ili sama pomagala ili nekim osobitim veseljem slušala kako podkupljena vlănjanska fakinaža podmuklo brbljo i mrmlje, glasno protrgava prodiku i upada u rieč. Nezadovoljni tim, prohtjelo im se okruniti svoje divno djelo sjajnom krunom! Što se ono valja na klupi (banku) kao kakovo orknuto kljuse? To je junak — stari pijandura, jednom nogom odavna već u grobu, koj mjesto da odmata klupko i da pripravi konac za svoj tkalački pušao, ide po ciele dane u oštarije to napit kao čep kune, psuje Boga i svetce, popa i fratra — da je naista Bogu plakati. Nu bilo ti, slavni junače, slobodno izjaditi se na čistom zraku, pod vedrim nebom ili u Butorih, gdje te uviek željno čeka virna drugarica, ili u Boršanih ili gdje drugdje, nu ne božjem mjestu i još k tomu kad se propovjeda rieč božja, ne bješe ti na glas psovati, kleti i protrgavati prodikača i izsmjehivati ga s riečima „mi non kapiše kvešto šćavo“ i razoliti svoju mudrost gadnimi kletvami, radi čega se je sav puk sgražavao. A da nisi, starče, prošao sio, zahvali samo opromnosti mirotljubivih kampanjola, koji to ne htjedoše izbacit iz crkve, da ne umbuno puk i da ne smeteju prodikača. Starče, starče, čuvaj si staro žico, moglo bi brzo puknuti! Istinabog prvi je to put, što si se onako ponašao u crkvi — u koju ne ideš baš na gusto — nit upravo zato bit će istinito ono mnienje puka, po kojem su nisi napio svojim vinom, već da su to neki drugi napili i u crkvu poslali, da im služiš za nečiste i sramotno svrho. E da, puk se ne vara! A i vi Markotići, Žoljkovići, Tondići i svi ostali slični, držte jezik za zubima, a neka Vam budu „ladri tutti kvoi koše va confešat“ i nagovarajte samo i nadalje djecu, da bacaju kamenje na prolazeće izvanjce i da izvikuju svakoga, koj nede da se iznevjeri rodu i narodu — nit znajte i zapišite si za ušesa, da vas je debela podplata vrgla na noge, da su vaši stariji došli kao pastiri ovamo — nu ne iz blažene Talije, već iz Ciéarlje ili ćak iz kranjske zemlje, da latinska kultura ima druga naćela, da Bog naplaća svako suhoto, a da bi mogao crni petak skoro i za vas doći.

Liepa bi se dala knjiga napisati, g. uredniče, o ponašanju ovdješnjih nespašenjaka za ovo osam dana dok trajaše sv. poslanstvo, koje je inače svršilo na svobšo zadovoljstvo. Osim nekolikо mutikaša — hvali svo prć. Isusovce i njihovu energiju. Nu da ne idem odviše na dugo, svršavam ovdje opažajući još to, da za sada nisam objelodanio nikakovih pravih imena ili prezimena, nu uztreba li, učinit ću u buduće i to bez obzira i oklievanja, sviestan podpuno o istinitosti ručenoga i pripravan sve zajedno s pukom svečano potvrditi. Sa visokoštovanjem Vaš odani

Kmetić.

Pogled po svietu.

Trst, dne 25. septembra 1889.

Austro-Ugarska: Zemaljski sabori Cislajtanije sazvani su — kako javlja službeni list bečko vlade — za dne 10. oktobra. Sastati će se ovaj put svi zemaljski sabori istodobno, osim dalmatinskoga i tršćanskoga. Prvi je zasjedao prošloga mjeseca a za drugi obaviti će se izbori negdje koncem budućega mjeseca. Zasjedanje zemaljskih sabora biti će ovaj put zanimivo i važno, jer je ovo u šestgodišnjoj periodi prvo zasjedanje i jer su nastale u pojedinih pokrajinah usljed zadnjih zemaljskih izbora razne promjene. Nekom napetošću očekuje se občenito zasjedanje češkoga i istarskoga sabora. U prvom pomnožao se u veliko broj mladočeskih zastupnika, koji su nemili vladi i konservativnoj stranci, a u istarskom osim što se je ponešto povećao broj hrvatskih zastupnika, nastala je ovaj put i posve nova promjena u saborskom predsjedničtvu.

Dalmatinski zastupnik na domaćem saboru i na carevinskom vieću g. Don Frane Bulić položio je mandat za jedno i drugo mjesto. Tom prigodom izdao je g. zastupnik proglas na svoje birače, kojim opravdava taj svoj korak. G. Bulić bijaše jedan od najvriednijih dalmatinskih zastupnika, te mora svaki rodoljub žaliti, što se toli odlična parlamentarna sila povlači s političkog poprišća. Njemu, reć bi, da su otežčali položaj službeni krugovi a politički odnošaji njegovo uže domovino. dielovali su svakako nanj, te je bio usiljen položiti zastupničko mandato.

Mladočeski zastupnici kano utanačiti više tabora, kojim će predložiti na razpravu pitanje o krunisanju Njeg. Veličanstva za češkoga kralja. O tom pitanju govorio je nedavno pred svojimi birači staročeski zastupnik dr. Zucker, te je tom prigodom izjavio, da bi se imalo smatrati to krunisanje jedino kano crkvenu ceromoniju, proti čemu protestiraju odlučno mladočeski zastupnici.

Prvak konservativnih Niemaca na carevinskom vieću prine Liechtenštoin položio je prodajedničtvo konservativnog kluba. Svoj korak opravdava tim, što se je prigodom posliednjih zemaljskih izbora pomnožao broj mladočeskih zastupnika, koji su protivni Liechtenstolnovu predlogu o konfesionalnoj školi.

Medju hrvatskimi opozicijonalnimi strankami raste danomice sve to veći jaz, što je na štetu i sramotu tih stranaka i samoga naroda. Mi žalimo vrlo, da je do toga došlo, da se opozicija medju sobom kolje a treći si pri tom od veselja ruke ribljo.

Srbija: Kraljica Natalija doći će dne 29. t. m. u Biograd. Dočekati će ju gradjanstvo svečano, kako se to pristoji glavnomu gradu i onakvoj kraljici.

Rusija: Iz Berlina pišu, da će ruski car stignuti 27. t. m. u njemačko pristaništo Kiel, odakle bi imao poći u carsku obitelj u Berlinu.

Francezka: Dne 22. t. mj. svršili su izbori za francezki parlament. Vladina stranka slavi pobjedu, jer je izabrano 217 republikanaca a samo 153 opozicijonalca; naknadnih izbora imade biti još 166.

VIII. Podnebje, vode, vetrovi.

Zemljište je u Kastavščini skoro sam vapnenasti kamen, kras, gdegod naslagan u slojeve, da možeš vaditi lepo škrilo i vode komade, kojih netrebaš nego malo obdelavati, jer su jim dva lega dobra; a gdegod je samac bez redovitog sloja, stršl iz zemlje kao bodljika.

Male, nepravilno naslage čiste zemlje gdo i gde medju kamenitim tlom, zovu se dolci, dolinc i tomu sličnc.

Samo u občini Klani i Studeni ima nešto više brusilastoga i ilovastoga prostora, koj se čini. produženje one doline izpod Katalana (od Bistrice prama Zabićam) do vode Rečine na iztok. Tlo se diže od mora prilično strmo, rekao bi u tri stupnjevine; prva do pod Kastav, druga do vrh „Pogleda“ u Marčeljskoj županiji, od prilike ravno od Sarsoni do pod Zvonecdu, a treća nejednako s jedne strane do Police na hrvatsko-kranjskoj medji, a s druge strane do vrh Šijo na zapadu; tako da se tlo občine Kastavske diže od mora do 1000 metara najveće visine.

Na celom obronku niže Kastva prema moru rodi dobro vino, smokva, gdešto i ulika; a onuda što vali preko toga obronka na iztok i sever, lošija je plodina već radi šešće zime.

Žive vode povede neima nego li Rečina. Manjih vrutaka nalazi se mnogo, osobito u občini Klani.

U samoj Kastavščini ima trag jake žive vode u ravnoj crti od Lisca sve do u Preluk; na toj crti dolazi živa voda na sunce u Plădini (Breza), Jurdanovjou (Jušićeva županija), Lopljinu (Telnajstići) i Živici (Matulji), napokon u moru u Proluku, što je poznati osobito u vreme velikih kiša, jer tada na stanovitom mestu u Proluku podzemne vruljo silno uzmute more.

Na „Živici“ tri su vodnjaka, jedan manji kod samoga vrela, drugi velik nešto niže, a treći srednje veličine tik izpod sela Matulji uza samu železničku prugu. Najveći vodnjak držao bi tri sto kubičnih klaftara vode, da nije pokvaren.

Ili od potrese ili od drugog razloga biti će da je „Živica“ pala niže, te samo malo dolazi na površje zemlje. Negda je tekla na površju u more jarkom, koj se još sada dobro vidi niže sela Matulji sve do u Preluk. Na tom je jarku još rušovina negdašnjega mlina, očiti dokaz, da je voda onuda tekla ne samo u vreme velikih kiša, nego neprestano.

Vetrovi škode dosta u Kastavščini. Poznati su poglavito jugo (južno-iztočni vetar), bura (severo-iztočni) i to ili senjska bura, ako je više od sunca iztoka, ili kranjska bura, ako je više od severa (polnoći). Tramuntana zovo se vetar čisto severni, koj dolazi k moru sve do Voloskoga onom nizinom izmedju iztočnih bregova, koji su nad Lipom i Jelšanami i zapadnih bregova nad Brgudom i Zvonićom. Koliko je neugodan, jer vrlo stidan taj vetar u zimi, toliko je ugodan večerom i jutrom u letnje doba. Ali tko je slabih prsiju neka ga se slobodno čuva, osobito iz rana jutra. (Nastavit će se).

Za „Bratovšćinu“.

Proslov prigodom zabave „Hrvatske čitaonice“ u Vrbniku 8. rujna 1889.

Kakva ono sveta vatra gori
Posred Kastva, sokolova grada,
Da l' ju vila Istrankinja dvori,
Il ju dvori Kastavkinja mlada?!
Gori vatra sve to većim žarom,
Podžižu ju sokolovi smjeli.
Tužne majke najvriedniji sinci.
Šalju vatra svoje zrake sjajne
Krasnoj Istri na sve četir strane,
Da se njima griju sokolići,
Što se goje po poljanam plodnim,
Lieteć marno od cvetka do cvetka
I sabirać meda sladjanoga,
Kim će jednom, kada porastu
I zlatno se dovinu slobode,
Nahraniti istarskoga roda.
Mnogi već je od tih sokolića,
Grijan zrakom sveto vatre one
Polotio rodu u krioce,
Pa mi medom poletnoga uma
Hrani rodu oslabjelć uda,
A zrakami srca plemenita
Podpiruje plamen sveté vatre.
Gori vatra sve to većim žarom,
Podžižu ju sokolovi smjeli.
Tužne majke najvriedniji sinci.
Al je malo takvijeh sinova,
Pram velikom broju sokolića,
Što no jadni po poljanam raznim,

Svjetlom slabe luči razigrani,
Vlek uzdišu sa srakami sjajnim.
S toga brado, uzor-rodoljubi,
Sinci jedne udovice majke!
Nek vam plamen srdašca ožari,
Plamen svete ljubavi bratinske!
U kolo vas hrabrih sokolova,
Pa tko iskrom, a tko srakom žarkom,
Razpirujte onu vatru svetu,
Svetu vatru, „Bratovšdinu" našu,
Milu majku djaka siromaka!
I neznatna iskrica će mala
Stostrukijem uroditi plodom.
Zalud rieči, ako nije čina;
Neće kiša, vlada li vedrina,
Nit će nama svanuti sloboda,
Nisu l' vodje sinci našeg roda!
Neka vatra plamenom uspiruti,
Većim nek joj srake sinu žarom,
Da nam griju sokoliće sive,
Jaka da im usgoje se krila,
Koja će ih smjelo poniješti
Prot nepravdi na bojište sveto,
Odakle će riečmi bistrog uma,
Sreom punim ljubavi bratinske,
Donieti rodu žudjenu slobodu!

F. V.

Franina i Jurina

Fr. Jurino moj ča ponašaš tu ropotiju?
Jur. Sam namislia staviti oštariju va Kanfanaro, pak sam od krnjela nakupla nešto stare robe za ta posal.
Fr. Bojim se, da nebu krulia ste meljo.
Jur. A zač no? Tamo te bit do mala baštacioni; prit to rovinjska gospoda i susedni krnjoli; dati ću se zbirat za prežontantа; novi šekretario ima veću pladu; litru simo pol tamo, pak će se je dobit za makarune.
Fr. Eh, da si frlan ali krnjca što bi, al ovako, nebu ništa.
Jur. Tor kanfanarski kmeti viruju najviše onim, ki jih znaju najbolje slipiti.
Fr. A kako ćeš kratit tu tvoju oštariju?
Jur. Na tabelu ću naštampat: oštarija za „trbuh"
Fr. Bolje bi oštarija za „patriju".
Jur. Tor to je sve jedan vranić.

* * *

Fr. Va Motovunu, da te stavić novo tovarsko društvo.
Jur. Kako to znaš?
Fr. Neki dan je bil neki naš čovik na sudu, pak je čul kako su motovunska gospoda provo imoli tuleć po gradu za njim.
Fr. Ono j' bilo valjada blago.
Jur. Po moju puru još hujo od blaga.

Nad grobom

Petra Čubranića,

preminuvšog dne 10. rujna 1889.

u Baški na otoku Krku.

V pamet vičnju budet pravednik.
Ps. 111.

I Tebe više među nama nije!
Za navjek prosta kucat srce Tvoje,
Kraj groba Ti znanci tronuti stoje
I oko kaže jad, koj srce krije.

Tvoj glas se neće više kano prije
Razliegat hramom, kada čin se poje
Na jeziku, koj čuvat nam ko svoje
Jer od otaca — pravo najsvetije.

Ti ode! Višnjem prohtje Te se zvati
Tà plaća od Njeg nikog još ne minu.
A narod haran, koj Te k zemlji prati.

Jer ljubio si njeg i otačbinu
I mrtva će Te dugo spominjati
To tim se častno svom odužit sinu.

V. P.

Različite viesti.

Zemaljski sabori sazvani su, kako javlja jučerašnja službena bečka novina, za dne 10. oktobra. Ovaj put sazvani su svi zemaljski sabori osim dalmatinskoga, koji je nedavno zasjedao, i tršćanskoga, za koji će se negdje budućeg mjeseca obaviti izbori.

† **Petar Čubranić.** Dne 10. t. mj. preminuo je u Baški, na otoku Krku, veleč. g. Petar Čubranić nakon težke i dugotrajne bolesti providjen sv. otajstvi. Prvu službu obavljao je kao duh. pomoćnik u Rabu, i to u ono doba, kadno se je počela buditi narodna sviest u susjednoj Dalmaciji, te je i on prionuo mladenačkim žarom uz narodni pokret. Kasnije bi premješćen u Lopar, gdje zapade u težku bolest, te ga bratja nagovorište, da se vrati u rodno mjesto, u hašu Bašku, gdje se vremenom u toliko oporavi, da je mogao raditi za crkvu i narod. Narodni napredak ležao mu mnogo na srcu, te se je za rana upisao kano utemeljitelj u blagotvorno naše društvo sv. Jeronima, bijaše članom „Matice Hrvatske", a nije zaboravljao ni na plemenitu našu „Bratovšdinu". Kao pravi prijatelj puka pomagao mu je rado i nesebično u duševnih i tjelesnih poslovih, radi čega bijaše od narodnih protivnika tužen i proganjan. No sve to ga nikad neprestraši, već bi često s ponosom govorio, da mu je milo trpiti za vjeru i dom. Nitko se od njega nije više veselo pozdravljenju naše obćine, do čega je i on nemalo pripomogao. Čestitomu svećeniku i rodoljubu budi lahka domaća zemljica u medju šlinđimi dugotrajna uspomena!

Imenovanja u trgovačkoj mornarici. Kr. pomorska vlada na Rieci imenovala je kapetani dugo plovitbo Njeg. ces. kr. Visost nadvojvodu Ivana Nepomuka, gatim g. Andjela Dolistovića iz Volosca i g. Hinka Sučića iz Rieke.

Umirovljen. Ravnatelj pošta i brzojava u Trstu g. Eduard Biringer umirovljen je privremeno radi bolesti.

„Sokolov večer", kod kojega je sudjelovao za prvi put tamburaški sbor, ispao je nad svako očekivanje. Prostrana dvorana u hotelu „Europa" bijaše upravo natrpana boljeg občinstva. Naši tamburaši bijahu burno pozdravljeni, što su i podpuno zaslužili svojom prekrasnom igrom na milozvučnih tamburicah. Kod veselice sudjelovao je i dramatički odsjek sokolov, te izvrstni kvartet domaćih pjevača. Zabava bijaše vrlo animirina, nepriliježena i obćenita. Tako valja mlada gospodo i dični sokolaši!

Sa željezničke postaje „Mattuglio-Abbazia", na prugi južne željeznice sv. Petar-Rieka, piše nam prijatelj dne 24. t. koliko slieđi: Kako znate, g. urednike, ta nasiva naše postaje, stvorila su gospoda Niemci kod južne željeznice iz naših skromnih „Matuljah" njemačko-talijanske „Mattuglie", da tim jasnije posvjedoče koliko znadu cieniti i štovati naše narodne osjećaje. Ponosna naša „Opatija" nesmije se dakako tudjincu prikazati niti po imenu kano hrvatsko mjestance, već ju valja makar i poturčit samo da nebude ono što u istinu jest. Eto vidite kako štuje društvo južne željeznice naše hrvatsko čuvstvo i koliko mari za naše narodne svetinje. Budi Vam to kano uvod, a sada ovo mo, da Vam priobćim što sam doživio jutros na postaji „Mattuglio-Abbazia".

Stojeć kod vratašcah bilzu blagajne, čujem kako traži jedan gospodin vozni list trećeg reda za Trst i natrag. Pitao je to svojim materinjskim, hrvatskim jezikom. Činovnik, koji je izdavao vozne listove ili karte, gledao je u gospodina neko vrieme, a zatim pozove poslužnika, te mu naloži u njemačkom jeziku, da zapita spomenutoga gospodina što želi imati. Poslužnik protumači činovniku što gospodin traži i tako dobije pomoćju tumača rečeni gospodin vozni list.

Sl. društvo južne željeznice odlikovalo nas je jur i do sada njemačkimi činovnici, proti kojim mi inače ništa nejmamo, jer oni idu kamo se jih šalje, no postupanje rečenog društva s nami t. j. namještenja činovnikah u čisto hrvatsko krajove, koji nepoznaju ni toliko našega jezika, da nemogu niti voznih listova izdavati, jest nepravedno, nedostojno i nezakonito.

Konštituiranje novog zastupstva u Baški. Od davna težili su sviestni Bašćani, da im budu na kormilu ljudi, koji će znati njihova domaća i hrvatska prava braniti. Prošlo je mnogo vremena, da su se u tom pravcu borili, pak su i polučili svoj cilj, čemu su dokaz posliednji izbori novog zastupstva ove obćine, koji su se dne 3., 4., 5. i 6. septembra ovdje obavili. Dne 19. septembra predpodne u 9 sati biralo je zastupstvo ove obćine jednoglasno na novo našeg dičnog te obće obljubljenog načelnika g. Jurja Čubranića, koji nastoji neumornim radom promicati dobrobit i napredak ove naše obćine i mile nam domovine, na čemu mu čestitamo kličuć mu srdačni: „Živio!" Mnogobrojni domaći brodovi, koji se sada u našoj luci nalaze, bijahu istoga dana u znak radosti i podpuno zadovoljšćino nakićeni sa barjaci, a mužari pucahu neprestance, te gdjegod si ulicami prolazio, vidio si na starom i mladom veselo lice. Rukovao se je brat s bratom i svatko je zaboravio na prošlost te je osjetio, da mora stupiti u bratsko, naime hrvatsko kolo. Poznato je, da su se „Giovine Sommiero" i ostali zakutni talijanski listići kao baba „Istria" već-krat bavili piskarenjem, s kojim su nastojali pred narodom ocrniti poštено i neokaljano lice našeg načelnika Čubranića, te su samo radi svoje nečiste svrhe dizali u nebesa g. D. koji je sada sasvim osamljen ostao (pošto ga je njegov prvi pobočnik D. P. na čiedilu ostavio) te kako hrvatska poslovica kaže: „propao je kao Jožo kroz punjavu". Što će na ovo kazati „Giovine Sommiero" i njegovi privržonjci?

Iz Lovrana polovicom septembra pišu nam koliko slieđi: Eto Vam, g. urednike, nekoje potankosti o izboru našega načelnika i obćinskih savjetnika. Novoizabrani obćinski zastupnici bijahu pozvani k sjednici dne 20. julija. Pozivu odazva se sva tridesetorica. Došav u Lovran 11 mesećničkih in brsećkih zastupnika, pozvaše Lovranci jednoga od njih i to g. J. M. iz Drage, te mu počeše predbacivati, da su ga oni u zastupstvo izabrali, pak da bi sada morao un njih pristati. Naš zastupnik odgovori njim odvažno: da je svaki čovek tovar, ki gre od svoje bratje, a ja neću, da to budem; ako ste me pako i vi izabrali, ja vas nisam za to molio ni ustmeno ni pismeno. Okolo 9½ sati započe sjednica. Za novoga načelnika glasovalo je 18 zastupnika, i to za g. A. Gelletichа, dočim je glasovala manjina za gosp. Ivana Turčića, bivšega načelnika.

Kod izbora savjetnikah ponašala se talijanaška većina posve nepravedno naprama Brsečanom, neimenovavši nijednoga njihova zastupnika obć. savjetnikom. Naša obćina broji okolo 8 tiljada stanovnika; pripao bi dakle na svaku tiljadu po jedan savjetnik. Brsći i Martina broje pako preko 1200 duša, te bi bilo pravedno, da je i jedan od njihovih obćinskim savjetnikom. Do ljetos bijaše takovim vrlo čestiti rodoljub g. Frano Škalamera; toga je i sada njegov puk savjetnikom imati želio, no puk želi, a lovranska polugospoda odlučuju. Jedan od naših zapitao je tu gospodu, zašto se je ovaj put mimoišlo g. Škalameru, a ti mudraci odgovorišе, da neznaju za uzrok. Tako se oto postupa s našim pukom i s njegovimi opravdanimi željami.

Doznajemo, da bijaše od jednog ovdašnjeg rodoljuba podnošena prijava na zemaljsko školsko vieće u Trstu proti učitelju Grosmanu, a ovaj da mu se grozi sa tužbom. Željno očekujemo tu obtužnicu, da već jednom i slieposi uvide tko li je kriv a tko nedužan.

Enketna komisija imala je sjednicu u Podgradu dne 18. i 19. ovog mjeseca. Kako doznajemo, saslušala je komisija prvi dan okolo 20 odsolanika malih komuna, koji su sami prijavili, da žele razpravu o njihovih odnošajih i saslušalo se poglavite njihove želje.

Po podne razgledala je komisija jedan dio zadružno šume kmetova Novogradskih (Podgrad-Castelnuovo.)

Drugi dan bila je razprava sa kmeti iz Podgrada. Došli su svi, koji su bili taj dan u Podgradu. Komisija je razpravljala sa svakim pojedinim kmetom najpače pitanja o šumi i upravi iste.

Stvar je bila vrlo zanimiva. Kmetovi su bili posve iznenadjeni i zadovoljni načinom, kojim se s njimi postupalo.

Bili su posve mirni, a to je dobro konstatirati, jer se je s noke strane te ljudo kao nerazumne i buntovne prikazivalo.

Njihova želja od prvoga do posliednjega je: da c. kr. vlada prizna djelitbu šumo kako su ju provoli pred više godina dozvolom i znanjem kot. komisara Regonspurskoga, i da prema tomu svaki kmet bude posjedovao i u vlastito imao dotični dio šumo; a priznali su, da znaju da vlada ima pravo i dužnost paziti, da se gora neuništuje. Ali oni, da ju upravo žele sačuvati, ali moraju takodjer živiti.

U svojo vrieme povratit ćemo se obširno na djelovanje te komisije (koja će valjda objaviti svoje poslovanje.)

Podarovanje konja u Pazinu. Dne 23. t. mj. bijehu podareni u Pazinu slieđeći vlastnici konja: Za kobile sa ždriebci: Matija Žulić iz Čepića 85 for. Josip Korasa iz Kašćerge 20 for. Ivan Ljubičić iz Čepića 15 for. Pavao Hrvatin iz Kašćerge 10 for. Andrej Babić iz Topljaka 10 f. — Za mlade broje kobile: Teodor Toneti iz Plomina 25 for. Anton Frankola iz Kršana 20 for. Matija Žulić iz Čepića 15 for. Fortunato Šostan iz Gologorice 10 for. Josip Hrvatin iz Zamaška 10 for. — Za mlade ždriebice: Frano Opasić iz Corovlja 15 for. Anton Nežić, Matija Honović i Matija Salamun, svi iz Čepića, svaki po 10 for. Anton Žiković iz Koršikle 10 for.

Podarovanje konja na Krku. Dne 19. t. m. bijahu podarovani na Krku slieđeći gospodari za lieпe konje i ždriebce. Za kobile sa ždriebci bijahu podarovani: Anton Bajčić iz Poljica sa 25 for. Ive Fabjanić iz Omišlja 15 for. Mikula Kirinčić iz Dobrinja 10 for. Vinko Somitekolic iz Dobrinja 10 for. — Za mlade kobile: Ivan Skarpa iz Malinske 20 for. Juraj Brusić iz Paprate 15 for. — Za mlade ždriebice: Mikula Cernčić iz Dobrinja 15 for. Petar Bogović iz sv. Fuške 10 for. Niko Burić iz Gabonja 10 for. Ive Brusić iz Poljica 10 for.

Sajam u Grižnjanu. Obćinsko glavarstvo u Grižnjanu javlja nam, da će biti usljed dozvole c. kr. namjestništva u Trstu godišnji sajam sv. Kuzme i Damjana dne 28. i 29. septembra, to da se od blaga, poljskog orudja i druge proste trgovine neće plaćati piacovina.

Tuča. Prošle subote na večer biesnila je oluja sa tučom u našem Primorju upravo nemilosrdno. Riedkokad vidja se u ovo doba tako blesne olomente, koji zahvaćaju toli razdaleko kano oni prošle subote. Tuča je zahvatila gorički i istarski kres, avu trščansku okolicu, a bujimo se da nije poštedila nijednoga kotara Istre. Dolazo nam bo orni glasovi iz pojedinih kotara i obćina kako je silna tuča uništila ono, što je proostalo suši, filoksori il peronospori. Koliko nam je do sada poznato potrpjela je većina obćinah u Volosku, pazinskom i porečkom kotaru, a jedva da su ostali poštedjeni kotari puljski i koparski. Smiluj se Bože siroti seljaku!

Hrvatskomu pripomoćnomu društvu u Beču priposlao je dalmatinski sabor 100 for. kao pripomoć za godinu 1889., zatim je od sveučilišne mladeži u Vinkovcih na korist društva priredjen koncert te uniše 54 for. čistoga prihoda. Preporučujuć što toplije to plemenito i rodoljubno društvo, upozorujemo našu učeću se mladež na natječaj istoga društva, što ne ga tuj niže priobćujemo.

Hrvatsko pripomoćno društvo u Beču izdalo je slieđeći natječaj: U utočišću hrvatskog pripomoćnog društva u Beču izpražnjeno je sedam mjesta, koja će se za prvi semestar tekuće školske godine 1889. do 1890. do 10. listopada 1889. popuniti. U utočišću davamo bezplatan stan, ogriev i podvorbu. Mjesto takovo potražiti može svaki dostojni i siromašni djak hrvatske narodnosti, koji sveučilišće ili drugo ovomu ravno učilišće u Beču polazi, to svojoj molbi priloži: 1. svjedočbu siromaštva; 2. školske svjedočbe (jednu izpitnu ili dvie svjedočbe o kolokvijama posliednjeg semestra, dotično svjedočbu zrelosti); 3. indeks. — Molbo neka se do 1. listopada upravo na podpisanog tajnika društva.

Beč, 1. rujna 1889.

Franjo Vaničić, tajnik. **Dr. K. Kozić,** predsjednik.

Beč, VIII., Langegasse 48, Thüre 33.

Posveta katoličke crkve u Sarajevu obavila se dne 14. t. mj. kako nam od tamo javljaju, vrlo svečano. Posveti prisustvovalo je osam biskupa, tri opata, mnogo kanonika i do osamdeset svećenika. Mostarski biskup Buconjić obavio je posvetu; postrane oltare posvetiše biskupi Misija i Marković, a svečano slovo je rekao nadbiskup Stadler. Obhodu je učestvovao barun Appel sa svimi vlastmi, to preko 10.000 katolika i zastupnici svih katoličkih obćina Bosne i Hercegovine. K objedu bili su pozvani duhovnici svih vjeroizpovjesti. — Reis-ul-uloma Hitusi Effendi imao je prama glavi zemlje počastno mjesto. Nadbiskup Stadler nazdravio je Njegovu Veličanstvu, ministru Kallayu i barunu Appellu. Ovaj se zahvali. Biskup Strossmayer rekao je govor primljen burnim poviadjivanjem, u kojem je naglasio potrebu sloge izmedju svih vjeroizpovjesti u zemlji.

Prigodom dvadesetpetgodišnjice obstanka „Narodno čitalnice v Ptuji" sastavio je njezin član, učitelj g. Ivan Strelec, kratku poviest toga rodoljubnoga društva pod naslovom: „Zgodovinske črtice o narodni čitalnici v Ptuji povodom njeno petindvajsetletnice", te je istu i nam blagohotno priposlao, na čemu liepo zahvaljujemo.

Nova hrvatska knjižara. Dionička tiskara u Zagrebu ustrojila je knjižaru i trgovinu umjetnina, muzikalija, pisaćih i risaćih sprava pod uknjiženom firmom

„Knjižara dioničke tiskare". Vlastnica obećaje među ostalim: da će se baviti njezina knjižara u prvom redu izdavanjem korisnih knjiga, koje će pospješiti narodnu naobrazbu hrvatskoga puka i gradjanstva. Stojeći u svezi sa svima knjižarama i nakladnicima, držat će ta knjižara sve hrvatske, srbske i slovenske knjige i časopise, a nabavljat će književne proizvode svih slavenskih i stranih naroda, kao što svaka knjižara, uredjena po zahtjevu sadašnjega vremena tako, da će svaki stalež u njoj naći ono, što mu bude trebalo.

Književnost.

„Lady Hilda". Tiskom i nakladom Scholza i Kralja izašla je knjiga: „Lady Hilda", roman engleski, napisala Ouida, pohrvatio V. Krišković. Str. 100. u osmini. Ciéna 60 nvč.

* * *

Pod puškom, napisao Janko Sisoleki. Tisak i naklada Scholza i Kralja, Zagreb, 1889. Strana 109. u 8°. Ciena 60 nč. Poznati naš književnik g. E. Kumičić iz Berseča pripovieda nam u ovom djelcu svoje doživljaje iz vojničkog službovanja, te okupacije Bosne i Hercegovine. Kako se ova djela ovoga našega pisca odlikuju živim, lahkim slogom, tako je i u ovom njegovom spisu ta pisčeva prednost osobito istaknuta. Ima u njemu mjestah, koja se no mogu čitati bez ganuća, a kad se knjigom to postigne, onda joj se mora priznati i uzgojni karakter, pa će ju i mlado i staro s naslađom čitati. Knjiga je lepo opremljena, što služi na čast nakladnoj tiskari, koja je u kratko vrieme obogatila našu beletrističku književnost i sa nekoliko korisnih i lepih izdanja. Preporučamo obćinstvu, da ovo nastojanje podupre, jer bo interesa obćinstva za lepu književnost, ne ima ovoj napredka. Knjiga se dobiva u svih hrvatskih knjižarah.

Dopisnica uredničtva.

G. A. T. sv. V. M. Izvolite se obratiti na uredničtvo „Hrvatske".

Dopisnica upravničtva.

Platili su nadalje: R. A. Vidmada za 88. f. 2. O. J. Korte za II. p. 89. f. 2.50. O. B. Rovinj za 89. f. 5. I. I. Gračišće za II. p. 88. i za 89. f. 3. St. A. Kopar od 1. septembra 89. f. 2. C. J. Omalia f. 1.05 na preplatu a za f. 3 10 poslali smo Vam žetjone knjiga. Toliko su bacili Vaša dva dolara. Zdravi! M. J. Cirkno za 89. f. 5. T. B. Drčnu f. 15. M. Oj. Rogoznica za 89. f. 5. M. I. Rieka za 89. f. 5. S. P. Lošinj za II. p. 89. f. 2.50. Bolnice čit. saldo 89. f. 1.90. G. M. Stinjan f. 1. Čit. Portore [mi smo nekda bili u Kraljevici] f. 1.25. M. I. Roč f. 5 [Živeli]. Čit. Baška Zahvala f. 1.

Pozivamo naše dužnike, da izplate dug i nemože se bo naprod, ako svatko svoj kamenčić nedovali!

Zahvala

Čast nam je ovim putom zahvaliti se svoj gospodi prijateljem, koji se pridružiše dne 12. t. mj. sprovodu našeg nenaboravnog brata gosp. popa

Petra Čubranića.

Osobitu smo hvalu dužni gg. svećenikom, domaćim kao i onim iz Drage i Vrbnika, zatim slavnom mjestnom obć. zastupatvu, te rodoljubnoj našoj mornarici. Isto tako hvalimo i svim ostalim, koji pohrliše, da iskažu pokojniku zadnju počast.

U Baški, dne 16. rujna 1889.

Braća Bare i Marko.

Br. 597/K. š. v.

Natječaj.

U Slivijah, sudbenoga kotara Podgradskoga, u Istri, ustanovila se je nova rodovita jednorazredna mješovita pučka škola sa slovenskim učevnim jezikom, te se ovim otvara natječaj na službu ondašnjega školskoga ravnajućega učitelja III. platežne vrsti.

Učitelj dobiva godišnju plaću od 400 for., službenu dokladu godišnjih 30 for., uživa pravo na porabu stanovanja u naravi i prima od obćine primjerenu odštetu za ogrievanje, razsvjetu i čišćenje škole.

Molbe neka se sa priloženimi školskimi svjedočbami i drugimi izpravami to dokazom, da je molitelj usposobljen za podieljivanje rimsko-katoličkoga vjeronauka, eventualno službenim putem do 14 dana ovamo podastru.

C. kr. kotarsko školsko vieće
Volosko 21. sept. 1889.

Lutrijski brojevi

une 21. septembra.

Trst	87	28	29	84	81
Linc	15	68	70	53	74
Buda	63	63	71	23	51
Innsbruck	83	81	68	89	73

dne 25. septembra

Prag	52	40	81	20	72
Lavov	78	57	74	36	86
Hermannstadt	1	30	88	41	44

Br. 1045

Oglas.

U c. kr. voćnjaku u Pazinu imade se na razpolaganje za dojduću jesen i proljetje osam tisuća (8000) cieplenih voćaka najfinijih vrstih od 4 do 5 godina starih i to:

1500 jabuka
950 hrušaka
1750 trešanja 3—8
570 praskava
520 lešnjaka
2850 murava
250 bajama (mendula).

Ovo voćke stoje seljake po 10 novčića komad, a za bogatije posjednike po 20 novčića.

Od c. kr. kot. šumskoga nadzorničtva.

Pazin dne 5. septembra 1889.

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17,

priporoča se vljudno pri visoko častiti duhovščini v napravo cerkvenih posod in orodja najnovejše oblike, kot: monstranc, kelihov itd. itd. po najnižji ceni.

Staro reči popravi, tor jih v ognji pozlati in posrebri. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 5—

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Srestvo koje nije tajno!!!

Od 14 godina priznato kao najbolje.
Nadjačkovnijeg liečnika i fizika
dra. G. Schmidta

ulje za sluh

liečí brzo i temeljito povremenu gluhost, tok ušiju, bodac ušiju i u zastarjelih opornih slučajevih. Najtrajnije zujenje u ušiju, kao i slabilnih odstranjuje se odmah, što tisuće originalnih svjedočbe dokazuje. Cena boci 2 for. — U Beču pravo za zaštitanom markom kod liekarnika C. Haubnera, „Engel-Apotheke", Beč, I., am Hof N. 6. — Glavno skladište za Hrvatsku kod ljekarnika Ede. Tomaja u Zagrebu. 15—28

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrsdn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2¾%	30-dnevni odkaz	2%
6- „	2 „	3-mesečni „	2¼ „
30- „	3¼ „	6- „ „	2½ „

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nahajajo v okrogu priporna, se nova borsetna tarifa na temelju odpovedi od 22. oktobra, 26. oktobra in 18. novembra.

Okrožni oddel.

V vrsdn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obrestí

Nakaznice

na Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Reko, kakor za Zagreb, Arad, Hosen, Gradec, Hermannstadt, Inomost, Celovec, in Ljubljano— brez troškova

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—18 pri odbitku 1½% provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odpr.jem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vredností obrestí po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, slat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 18. oktobra 1889. 18—24

Bez prehlade u zimsko doba svakdanja kupelj!

Hinka Pogana

poboljšana stolica za kupelj

20 10 sa i bez pođi.

U svakoj sobi za smjestiti! Male prostora i vode

Pet kabala vode dostatno je za jednu kupelj.

Sa tri nvč. ugljena u 25 časakab topla kupelj.

Kakovu prednost imadu moje stolice za kupelj od ostalih? 1. jer su iz najboljega materijala te 15 stručne; 2. jer su dvostruke trajnosti (s lanca i s vana zalotane); 3. jer jamčim za izvrstno funkcijoniranje; strogu realtetu, solidnu radnju, malen dobitak, velik proizvod.

Korist zdravstvena kućne kupelji jest iz obitra zdravstvenog i štednje od velike dobrobiti, te bi se morao svatko odlučiti da si takovu kućnu kupelj uredi. budući da je kupanje u kupališćih navedenih skopčano no samo sa novčanimi žrtvami već i sa gubitkom vremena, dalje jer se u istih navodih rudi uvek jene temperature lahko prehladi, te se također u istih kasah kupalu i vanredno velika osoba. Ako također imade svaka posjetnica da se toj nastalitetskoj koristi sa velikom korist si pojedinac, ako si naruči Hinka Pogana poboljšanu stolicu za kupelj, koju je mogućno bez muke i pomoći na svakom prostoru sobe smjestiti. Konstrukcija tih stolicah jest tako solidna, da se i najtiljnija svaki put bez ikakova truda i naravnovih, te se za to stolicu isplata svota prištedi u godinu danah na garnitur i mogućim troškovom u kupališnih savodih.

Podkurivanje tih stolicah za kupelj obavi se u 25 časakah, te je dostatno jednom napuniti pođ, a podkuriva se sa svimi gorivimi sredstvi. Dim se tuljkom kroz vrata sobna ili pođ odprvlja, ako se nije pođ nima kroz prozor tako, da u sobi neprouzročuje nikakva neugodnost. Kao što sobna pođ tako isto može se i stolica za kupelj u vrlo kratko vrieme podkurivati. Konstrukcija tih stolicah jest tako jednostavno, da se može iste svakomu povjeriti, a u njih se mogu kupati djeca i odrasli, te se ulazi u iste sa vode, kao u običnu kadu. Može se kupati podpuno sjedeć ili samo noge. Težina tih stolicah jest 25 kilogr., te jih može jedna osoba lahko i udobno premještati.

Ciena stolicah za kupelj i kompletna, te sama bijela, ta vana smeđe lakirana, se masivnim okrajkom, visina 82, gornja širina 66, gornja dužina sa pođom 80 cm. sa pođnom for. 24, bez toći for. 18, za pripremom za odpust vode for. 2 više. Stolica se može kroz svaka vrata sa sobe proć. Odprema u drvu fr. 1. Jamči se neoštevna dostava. Ciena prosto kolodvor Trst, carine prosto proti gotovom ili pouzdan. Tko šalje pouzdanicu, tomu se računa troškom točno po kolodvoru. Narudbe prima:

Hinko Pogan (protokolirana tvrdka) Trst u lloydovoj palači. „Tvornica stolicah za kupelj, kuhalj „Boschetto" sobna kupka, sobni sahodak, sobni ormar, spaljivač na plinsko Ulys pompa itd., najnovije sistema. Telefon 204. 20—1

Marijaceljske želodečne kapljice

zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Neprecenljive dobrote je pasalino vpliv njihov pri notičnosti, slabosti želodca, ako s grla smrdi, napenjanju, kislem pehanju, kelki, želodečnem kataru, goreče (zgavdi) pri preobilnej produkcji slin, rumenici bluvanju in gnjusu, glavobolu, ako boli iz želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu

Varnost. znamka proti glistam, bolesni na vranici in jetrih in tudi proti slati kill all. himorojdam. Cena steklenici je s nakazom vred samo 40 nov., velika stekenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar „k angelju varhu" *Karl Brady Kremsir, Morava.*

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Doli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsaki steklenici priloženemu poduku za vporabo

Pristne dobe se skoraj v vseh lekarnah.

V Trstu s Lekarna: Antonio Suttina — Lekarna: do Leitenburg, all' Ercole trionfante. — Lekarna: Eduard do Leitenburg, alla Salute. — Lekarna: A. Praxmayer, al due Mori — Lekarna: Pietro Prendini, alla Fontana Imperiale. — Lekarna: Benedetto Suraval, al Amazone Trionfante. — Lekarna: Benedeto Vlach Minlussi, alla Corte. — Lekarna: dr. Vittorio Serravallo al R dentore (glav skladiš.) — Lekarna: Biasoletto all' orso nero — **Pazinu:** Lekarna Fr. Baccarcich. — **Senju:** Lekarna Philipp Ritschel. —

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in posnemajo se mnogovratno. — V znamenje pristnosti mora biti samotana vsaka steklenica v rdeč omot, proviđen z gornjo varstvine znamke ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusek-a i Kremericah (Kremsier). 52—52

Kameleonte četvorci

prorokujući vrieme.

Ovi su četvorci iz stakla naličeni sa pet prozirnih bojah i sa posebnim procesom uvršćeni u lieb drveni okvir. Imaju pako mogućnost proreći kakvo će vrieme biti, kao i barometri i to mienjajući bojo. Predstavljaju u većini okolice, vodopade, gradine itd. Obešaju se pako na prozore, ali tako, da su licem prama sobi obrnjeni, te tako služe na ukras sobe. Bilježe n. pr.: **Vrieme stalno i suho** sa živahnimi bojami. **Kiša u izgledu** promjeniv zelenu i modru boju u žutu i crvenu. **Promjenjivo vrieme** sa polu bojami. **Oluju** sa neprestanim obljedjanjem bojah. Ciene: Gabinet format ducat . . for. 5.— Visit „ „ „ 3.25

Ako koji pošlje unapried for. 2 dobiti će prosto poštarine i svega 2 četvorca u gabinet i 2 u visit-formatu.

Henrik Pogan,
80—27 Trst, Lloydova palača.

BRNSKA TVRDKA

za razpošiljatve finega suknenega blaga

Bernhard Ticho

20—5 **Brünn**, Krautmarkt 18, — pošilja proti povzetji:

Sukna za gospe
deset metrov, sama volna v vseh modernih barvah dvojna širokost gl. 8.

Črni Terno
saksonski izvod, dvostroko širok, za celo oblako, 10 metrov gld. 2.50

Valarijne flanele
deset metrov najboljše baže, 60 centim. gld. 2.50

Barjena za obleke
deset metrov, krasni vzorci gld 3.

Životi „Jersey" za gospe
(jopice) s svilnatimi gumbi, v vseh barvah kompletne, veliko; 1 komad gld. 1.50

Jute zastor
turški vzorci; podpolni gld. 2.20

Kockulje za delalce
iz rumburškoga oksforda veliko, 3 komade gld. 2

Normalne kockulje in hlače
kompletno, velike, 1 komad gld 1.50

Ženske kockulje
iz močnega platna ščipkami 6 komadov gld. 2.25

Kockulje za gospode, lastno delo
bele ali barvane 1 komad I.a gld. 1.60
II.a gld. 1.20

Kanevas
1 komad 30 vatlov lila gld. 4.50
1 „ 30 „ rudeč „ 5.20

Kanevas iz niti
1 komad 30 vatlov. lila in rudeč gld. 6

Oksford
se more prati, dobre vrste, 1 kom. 30 vatlov gld 4.50

Niegerskega valjanega sukna
10 met., sama volna, najnovejše blago za jesenske in zimske oblike dvojne širine gl. 4.50

Ragusa moderno sukno
dvostroko široko, za kostume, v vseh barvah, tudi progasto in pisano 10 met. gld. 9.

Dublé-Velour-sukno
$^{6}/_{4}$ kompletno, 1 komad gld. 8.50

Kalnuka
deset m., najboljše vrsti, 60 cent. široka g. 2.70

Jedno, zimsko ogrinjalo
$^{6}/_{4}$ velike gladke in karirane gld. 2

Garnitura iz jute
2 posteljno pogrinjalo, in namizna prta s ščipkami gld. 2.50

Garnitura iz ripsa
sestoječa iz 3 postiljnih pogrinjal in namiznega prta sa svilnatimi ščipkami gld. 4

Holandske dolge preproge (ostanki)
10—12 metrov dolgo, 1 ostanek gld. 2.60

Domače platno
1 komad, 30 vatlov $^{6}/_{4}$ gld. 4.50
1 „ 30 „ $^{8}/_{4}$ „ 5.50

King-Webe
bolje nego platno
1 komad $^{6}/_{4}$ širok, 30 vatlov gld. 6

Konjska plahta
jako dobra, 190 otm. dolga, 180 otm. široka gld 1.50

Odeje za fijakerje
190 otm. dolga, 180 otm. široka gld. 2.50

Šifon
1 komad, 30 vatlov, I.a gld. 5.50, najboljše vrste gld. 6.50

Tovarno skladišče suknega blaga

Ostanki Brnskega sukna
Ostanek za podpodno moško obleko 3.10 m. dolgo gld. 5

Priložnost za kupovanje!
BRNSKI OSTANKI SUKNA, 1 ostanek za 1 kompl. moško obleko 3.10 m. dolgo g. 2.75

Blago za zimske sukne
ostanek 2.10 metra za popolno zimsko suknjo rjavo in višnjeno gld. 5.50

Blago za površnje suknje
najnovejše vrste, 2.10 met. za celo suknjo gld. 7

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči.
Elegantno izvedena zbirka uzorcev z 400 znamkam g. krojačem nefrankovano.

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 40. U Trstu 3. oktobra 1889. Godina XX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 6 redaka stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opstovanja ug pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se novcem ne odbacuju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za soljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 28

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Delavska škola u Kastvu.

Bit će tomu 15 godina, da je sama vlada upozorila občinu Kastavsku, da bi joj dala učitelja za risanje (desenj) ako občina nadje shodne prostore za školu i za stan učitelja.

Ako se dobro spominjemo, bila je onda občina prisiljena odbiti tu ponudu. Rekli smo *prisiljena*, jer nije tobožo za to imala novca, kako za drugo. Žalostno je bilo, da se već u ono vreme nije našlo toliko razbora, da se pregori trošak onoliko koristan, koliko je onaj za delavsku školu.

Neumornomu nastojanju jednoga rodoljuba, kojega Kastavci poznaju, ima se pripisati, da je kasnije ipak došlo do ovakove učione.

Taj jedan pripravio je učevnu osnovu i štatut i obrazložio molbe na oblasti dokazujuć, koliko bi takova dobro uredjena škola koristila puku Kastavščine, koj je poglavito zanatnik: zidar, kljesar, stolar, bačvar i tako.

Občina je priredila dostojno prostore. Cesarska je vlada pristala davati 1000 forinti podpore na godinu, zemaljski odbor 500 forinti.

Pod jesen godine 1885. počelo se je podučavati.

Školica je uredjena *privremeno*, jer valja znati, da u Austriji još neimamo zakona stalnoga za tu vrstu obuke.

Polazak se ustanovilo na dvie godine najmanje. Poglavita nauka: risanje (desenj), obrtno računstvo, geometrija, pismeni sastavci za poslove, kojih obrtnik može trebati, napokon nešto njemačkoga jezika, da bud koju besjedu mladić ulovi, te mu posluži ili u vojski kad ga unovače, ili u arsenalu kad bi ga tamo namjestili; a poglavito za to, što našega svieta dosta ide tražiti sreću u sjeverne Ameriko, pak tamo lagljе uhiti besjedu inglezku, ako znade koju njemačku. Podučavanje uredjeno je na *svaki dan do podna*, izuzam blagdane. A u blagdane, da dolaze odrasliji, koji su jur u zanatih, pak da se malo vježbaju risanjem.

Škola je pokazala dć sada u to malo vrieme dosta liepoga uspjeha; tim moramo biti zadovoljni, kad uzmemo na um, da su te vrsti učione još samo pokusi, koji na mnogih mjestih neidu za rukom. Ta veliki grad Rovinj nije dospio ni otvoriti još delavsku školu, Porečka hramlje, Piranska i tako, ili još gore.

Dakle u cielej Istri Kastavščina ima slavu i korist neprekidne do sada dobre nauke u svojej delavskoj školi. A kako se na njej mladost podučaje u svojem materinskom hrvatskom jeziku, tako su počeli roditelji izvan Kastavščine pošiljati ovamo svoju djecu na zdravu koristnu nauku.

Velika je sreća bila što se je iz početka odmah občina namjerila na valjana ravnajućeg učitelja, koj je po svojih silah učinio podpuno svoju dužnost.

To je bio gosp. August Paloso tršćanin, mladić ozbiljan, radišan, podučovan.

On ostavlja ovom godinom službu u Kastvu, jer je dobio u Trstu drugu, *stalnu* službu, dočim učiteljstvo na delavskih školah nije stalno, a to je velika pogreška, jer ljudi, osobito koji imaju obitelj, traže današnji dan namještenje takovo, da pod staro dane mogu štogod mirovine uživati.

Ipak delavska škola u Kastvu neće za to propasti, premda joj je za sada pošlila najbolja sila.

Podučovanje započeti će već polovicom ovoga mjeseca, a školski odbor brine se, da bude opeta namješten valjan ravnajući učitelj.

Prilika je pak, da će delavska škola u Kastvu brzo biti preuredjena tako, da bude praktičnija nego li do sada, da bude imala svoju radionicu, te se mladež može zabaviti i u ostalih urah dana, vježbajuć se u početcih jednoga ili drugoga zanata.

Obširan predlog u to ime učinio je školski odbor pred više mjeseci na visoko ministarstvo nauke i bogoštovlja, te se dan na dan očekuje odluka o tom.

Evo što je namišljeno: Bit će postavljen jedan majstar, koj se posve dobro razumije u koj posredni zanat, recimo u rožbarju ili tokarstvo ili što slično. On će raditi a učenici će se od njega učiti, u vreme rada neimaju nauke od pora. Onda će u sgodno doba godine (s proljeća i ljeta) morat ustajati rano, pak po nekoliko ura raditi u bližnjej kojoj kljesariji, napokon će jedan ili drugi majstar, domaći čovjek, učiti po koji mjesec svako godine bačvarstvo. *Zidarski zanat*, poglaviti u Kastavščini, nastojat će se poglavito i u školi. Da mladić, kad izadje van, nebude ostavio vrata na lievoj strani, ako jih plan kazuje na desnoj.

To se neće sve dokrajčiti u jedan dan, jer samo Divić u Puli, da su vile ob noć sazidale; ali dobrom voljom i tvrdim nastojanjem doseći će se mnogo.

Primorne je vele dobar radnik. Tvrd kao kamen, na kojem je uzgojen, s malim zadovoljan, uztrajan.

Trebamo gledati, da odgojimo narod tako, da od dobroga „delavca“ bude i *valjanoga poduzetnika*. Sramota je, što nam i danas tudjinci dolaze u našu kuću, pak za nas ostaju samo najteži i najmanje plaćeni poslovi. A drugi spravlja čist dobitak, kojega je i radničkimi žuljevi prikupio, a za plaću mnogo nas puti krivo pogleda. Nauke treba, pravo praktične nauke. *Ruka radi, ali glava umuje. Zašto da naše ruke rade tudjom glavom, i za nas da ostaje samo zidarska zlička i tesačka kopanjica!*

Pogled po svietu.

Trst, dne 2. oktobra 1889.

Austro-Ugarska: Kako javljaju nekoji bečki listovi, imalo bi se otvoriti carovinsko vieće dne 28. novembra. U posliednjoj ministarskoj sjednici da bijaše jur sastavljen program za buduće zasjedanje. Medju ostalim doći će odmah na razpravu zakonska osnova o padjelanju živeža, zatim ona o graditeljskom obrtu i napokon osnova o uredjenju židovskih vjerskih občina. U ovom zasjedanju da kani predložiti vlada i zakonsku osnovu, kojom se uvadjaju izravni izbori u izvanjskih občinah, čega do sada nije bilo. Kad bi zbilja došla na razpravu takova promjena izbornoga reda, tada smo stalni, da će imati za sebe veliku većinu carovinskoga vieća.

O odstupu kneza Liechtensteina pišu još uvjek domaći i strani časopisi. Isti njegovi drugovi odsudjuju njegov odstup spočitujuć mu nestrpljivost i neodlučnost u obrambi svoga predloga. On da je svojim odstupom sa predsjedničtva konservativnog kluba koristio najviše liberalcem.

Prošlih dana govorila su dva mladočeška zastupnika pred svojimi izbornici. Zastupnik Pekli kazao je na skupštini u Raudninu, da je austro-njemački savez zaprieka sporazumku izmedju Austrije i Rusije. Dr. Julij Grogr izjavio je pako na Žižkovu, da se mora uspostaviti državnopravo zemalja češke krune i obaviti krunisanje češkoga kralja.

Dalmatinski listovi pišuć o odstupu zastupnika Bulića, kažu, da je ovaj bio prevaren u svojih nadah, koje da su bile doduše najidealnije ali koje, da se nedadu preko noći izpuniti.

Hrvatski kraljovinski odbor viećao je ovih dana opet, nu gospoda izvieštitolji da nemogoše predložiti svoga izvieća.

PODLISTAK.

VIII. Podnebje, vode, vetrovi.

(Dalje).

Budući neima dosta žive vode, nastoji pučanstvo Kastavščine već od starih doba zidati velike vodnjake i zdence (šterne) za pojedine kuće i za veći skup kuća, kadgod za cela sela.

Ti uzidani vodnjaci otvoreni su i zovu se „kali“. Nezidan vodnjak zove se „Lokva“, ali ostaje ime lokva i onda, kad je na mestu negdašnjo lokve uzidan kal ili štorna. Tako su u gradu Kastvu dve bivše lokve, sada štorna i zidani kal.

Osobiti napredak u vodogradnjah opaža se od jedno dvadeset godina ovamo, te se već nevidi nego redko, da Kastavac mora bačvami po vodu u Opatiju (na Dražicu) ili u Roku (na beli kamik) ili u Klanu (u Dletvo). Pojedini svojim trudom, a i cela sela akrbnim nastojanjem občine i pomoću pokrajinske i državne vlade, providili su već do sada Kastavščinu tolikom pitkom vodom, da Kastavščina može u toj stvari biti ogledalo za celu Istru.

IX. Povest Kastva.

A) do godine 1139.

Mnogo smo se trudili, da najdemo gdegod upisane *najstarije* sgode grada i občine *Kastva*, ali nismo se mogli nameriti na knjige ni pisma, od kuda bismo mogli to izpisati i našimi mieli popuniti.

Što znamo stalnoga, to je po prilici od 700 godina ovamo, ali je Kastav bez dvojbe i prije obstojao.

Naša je misao, da je utvrda bila već u vreme pred rimskim gospodstvom. Na to nas dovodi keltička reč „kast“ od koje bi moglo biti ime gradu, pak i to, da se je medju kamenjem uza same gradske zidine našlo oružje vele starinsko, recimo kao sekira (ali bez uha) od zelenkastoga *kamena*; treba naime znati, da su se narodi ljudski branili kamenim oružjem, dok nisu znali za kov.

Bit će i to dokaz, da je Kastav od pradavne starine, što je njegov tloris dotomice uglast, a ne na ravna četiri kuta, kako su bili rimski tabori.

Biti će dakle, da je Kastav obstojao već u predrimsko doba, a da su Rimljani na prolazu svojimi vojskami rabili takovu tvrdju za obzidan tabor, nije nikakovo čudo; moguće je i to, da su ondo držali stalno nameštenu vojsku kao stražu, ali pobliže neznamo ničega izvestnoga.

Od godine 400 do godine 900 od prilike lomilo se ovde pod provalom Huna, Obara, Vandala i Gota medje dvaju velikih carstva: grčkoga ili iztočno-rimskoga i zapadno rimskoga; a na ovoga su stopo dolazili: Longobardi, Goti i Franki.

U tom razdoblju prilika je, da su Grci ravno gospodovali u naših stranah, jer je u narodu spomen na Grke dosta živ; pače je pravo računati, da je hrvatski puk koj se je u rečenom razdoblju ovamo sello bio primio kršćansku veru sa svimi onimi vanjskimi razlikami, kojimi su se Grci razlikovali od Latina, jer i sada se Grci u naših stranah zovu „*starovorci*“.

U tu dobu podigla se je malo po malo medju spomenuto dvo velike države i *država naroda hrvatskoga*, kasnije kraljestvo hrvatsko. Puk, koj je naselio te strane, morao je priznavati vlast onoga vladara, koj mu je bio najbliži jaci, a vladao je zajedno nad istim plemenom dalje na iztok.

Sudimo dakle, da je Kastavščina kao i dobar del ostale današnje Istre u dobi po priliki od godine 800 do 1100 bio pod vrhovnom vlasti vojvoda, kasnije kraljeva hrvatskih, a od godine 1102 unapred pod vrhovnom vlasti kraljeva ugarsko-hrvatskih. Tekom vremena bio je doduše onaj kraj i velik dio Istre pripojen drugim zemljam, ali neznamo nikad, kojim ugovorom ili očitom privolom kralja hrvatskoga.

Evo neke razloge tomu našemu sudu:

1. Cesar grčki Konstantin Porfirogenet piše, da se je hrvatska vlast na zapadu širila do „istarskih“ planina. Istra se je onda zvalo samo zapadno primorje sadašnjo Istre, pak daljo sva ravnica do današnjih gora, koje dole Goričko od Koruške. Isti cesar spominje medju hrvatskimi županijami „Pozensku“, a to se razložno može čitati samo „pičansku“ županiju u današnjoj srednjoj Istri, od koje je postala kasnija „knežija“ pazinska. Ako se je dakle hrvatska vlast prostirala daljo u Istru i preko Učke, to je krajina na iztok Učke bezdvojbeno bila u državi hrvatskoj.

2. Taj isti grčki cesar spominje neki grad „Albunum“ do kojega da se je vlast hrvatska razširila. Sam De Franceschi, pisac povesti istarske, spominje, da bi to bio Kastav i da se je ime Albunum sačuvalo u imenu „Halubljo“ (tako se naziva gornja strana Kastavske občine).

De Franceschi neima pravo ako samo do Kastva postavlja medje hrvatske, jer Albunum latinska reč mora biti ili Albona

Crnagora: Knez Nikola primio je v svečanoj audienciji turskoga poslanika Teofig Boga, koji je donio kneževiću Danilu bogate darove od sultana.

Srbija: Nakon raznih spletaka i zaprieka stigla je kraljica Natalija pak dne 29. t. mj. u Biograd. Službenoga dočeka nebijaše doduše no srbska prieстolnica i sav srbski narod dočekao je oduševljeno svoju obljubljenu kraljicu, što vriedi više nego li svi službeni dočeki. Kraljica, da je jur izjavila Ristiću, da nekani otići iz Biograda, što bi značilo, da neće popustiti nerazboritim zahtjevom kralja Milana.

Rusija: Car Aleksander dolazi dne 7. t. mj. u njemačko pristanište Kiel, odakle da će dan zatim u Berlin. Njega da neće pratiti ministar Giers, a to se tumači tako, da putovanje carevo u Berlin nebude imalo nikakvog političkog znamenovanja.

Grčka: Na Grčkom kraljevskom dvoru čine velike priprave k vjenčanju prieстolonasliednika sa njemačkom princesom Sofijom, sestrom njemačkoga cesara. K toj svečanosti poslati će svi europejski dvorovi svoje zastupnike i to ponajviše članove vladajućih obitelji.

Njemačka: Okolo božića svršiti će svoj rad njemački sabor, a buduće godine obaviti će se novi izbori.

Razgovor

med Martinom i Tomom pod Ladonjami u Tinjanu.

Martin. Hvala Bogu, pobratimo Tomo, da smo, ako i stari, dočekali, da imamo našega čovika za poglavara; vidimo i poznamo u ovo lito dan koliko se on za svoj puk skrbi, da nam u svemu i svačemu pomože, a vrhu svega se trudi, da se mladež lipo ponaša i kršćanski uzgaja, zač to je temelj svakom dobrostanju.

Tomo. Bog ga živi i kropi već za to da je zabranija onu vražju igru pod ladonjami; vidiš kako je sve lipo mirno, a prije nisi smija, brate moj, toto ni sisti nit razgovarati se, to nam je sva lipota da imamo u Tinjanu, pak je nismo smili uživati, nego tri četvrti potepuhi bi ovuda igrali, a mi nebismo se usudili u hlad sisti, da nam nego nepribiju.

Martin. Prava je to istina, pobratimo Tomo; veliku korist je učinija mnogim na duši i na tilu. Prije bi se igralo po cieli dan u nedilju pod mašom i večernjom i je bilo više ljudi skoro pod ladonjami nego u crikvi; kleло se i bogtinalo, da se je zemlja tresla; vrime gubilo, novce trošilo, obuću deralo, mladež i dicu kvarilo, u ladonje bez milosti burelami pucalo, a sada hvala Bogu i našem dobrom glavaru, se ovdo neigra, se nekuno ni no rani Boga; vidiš kako su počeli rano na ladonjah zacioljivati; sada se more mirno sediti i pametno se razgovarati.

Tomo. Ja mislim, da to more biti drago i ugodno i našem plovanu i svim pametnim ljudem.

Martin. Magari da bi tako bilo, ali nekojim i baš svim mrziteljem našeg roda i jezika, ni to drago, ter to se samo vidi kad neto s glavarom skoro ni govoriti zač ni od gospodskoga roda.

Tomo. Bog jim prosti, neka vide čistoću po gradu; prije nisi imao kamo da stanеš nego na prašći smrad, a sada je čisto kako se i pristoji ovom malom gradiću. A kakov je sada noćni mir? Prije su ti nemirnjaki vikali, pucali, rovali baš kako divlje zvieri kroz cielu noć tako, da nisu trudni ljudi mogli počinuti ni spavati, a bogme sad je to sve prestalo.

Martin. A je Bog mu budi dobar, ali je radi toga dosta žuhkih pogutnuja; surova gospoda huckali i napajali potepuhe proti njemu, proti njegovoj nedužnoj djeci, da i na istu kuću su mu kamenjem navaljivali, a sada pak pišu u gazetah proti njemu laž i izmišljotine samo, da mu prod svietom dobro ime otmu. Vjeruj mi, pobratim Tomo, da sam ja u njegovoj koži, nebih stanova u Tinjanu, nć on ti je pravi mučenik.

Tomo. Vjerujem brate nć vidim i čujem, da to se nebi bilo smjelo dolati niti jednom hunucutu, a no tako poštenom, pametnom i razumnom mužu, kakov je on. Mi vidimo kako nas on ljubi, kako nas lipo puti, nagovara i podučava, kako pravi, brižljivi otac, a s drugo strane nam je kao ponizni sluga; sve što ga zaprosimo, makar i u pol noći, se ustane i nam učini. On pozna naše nevolje; rieđki su takovi glavari, koji se u svako naše težačko delo razumiju kako i on. Uvjek nas nagovara, da radimo, da negubimo vromena, zač vrlomo je novac; da ostavimo igru, klotvo, mršnje, nenavidnju, da se ljubimo među sobom svi kako rodjena braća.

Martin. Prava je to istina; dosti jih je do sada nagovorija i lipo pogodija, da se nepravdaju i mučno zaslužени novac troše; zato ga valja nositi šarenjaki mrzo, jer bi rada, da mi nenapredujemo, da propadomo.

Tomo. Biti će i radi toga, ali još više jim se težko vidi, da zapovida naš kmet, naš čovik i da na naše veliko zadovoljstvo mudro upravlja.

Martin. Bog pošlji našeg obljubljenog glavara na mnoga lota, a onim, koji ga mrze, kunu i nenavide, Bog prosti i daj pamet.

Tomo. Amen tako budi! Idimo u crikvu pomoliti se za sobo za njega i njegovo mrsitoljo.

Istranska himna.*)

Prodobri Bože, kojeg nilu
Najvešta zemlji neba svod,
Za moju Istru, dragu, milu,
Za njen To molim slavski rod:

Na novi život probudi ga
Od njeg udalji tužki san,
Jačinom svojom okrjepi ga
I njemu daj da grano dan.

Ah! spavao je jadan dugo,
Kroz vieke davlo ga mrak,
Nasilnik samo mu se rugo,
U robstvu držao ga jak —
Oj Oče dobri nevoljnika,
Usliši danas vapaj moj:
Ponisi roda mog silnika
Razprši njegvih četa roj!

I njemu neka jednom sine
Slobode sveto rajski čar,
Nek slobodan se u vis vine
I ognja Tvog ga zgrije žar.
Na onog da se krene zmaja,
Što na njeg vreba dan i noć,
Od zapadnoga svog ložaja
Što davno misli samo doć.

Nek s njegva neba tmasta lonja
Umine — i s njom svaki jal,
Nek Mirna, Rača i Dragonja
Zadonu jako bistri val — —
Nek širom Istre svud zaori
Slavjanske pjesme mili zvuk:
Svevišnji! hvala Tebi gori
Tvoj slobodan je sada puk.

N. Z.

*) Doznajemo, da je ovu krasnu himnu uglasbio g. M. H. to da će doskora izaći tiskana. Op. Urod.

Franina i Jurina

Fr. Si čuja Jurino ob onom lovu na Paginskom polje prod mosco dan?

Jur. Žal mi je, da nisam bil tamo, al ča je nu. —

Fr. Po Franića! Zaj-oo je šal sveo lovit pak misli si kakav lov je bil to! —

Jur. O! toga još nisam nikad čul. Ki je ta Za-a-a-ajaj-oo!

Fr. Eh neznaš oni most kuda želznica proleti — tamo valja negdo med mladim i starim gradom. —

Jur. Oho! bil sam tamo jedanput! Tar ti mislić krščonega sveca.

Fr. Znaš dakle ta znaneje koliko zeci je ulovi? — —

Jur. Ma sam ti roka, da nisam bil tamo dugo vromena. —

Fr. Dakle ću ti ja povedati. Čuj mo dobro i nikad nezabi: Znaneje med starim i mladim gradom prod zadnjimi izbori je šal na lov i je ulovil: babicu, onu muhu, onega krta, onega ćuka, onu žabu i — — —

Jur. I? ča će roć ta lii?

Fr. I — kada je doma prišal, da je ulovila njegova kobila — —

Jur. Kobila?

Fr. Da njegova kobila, da je ulovila batin do svetoga uija.

Jur. Njegova kobilina batin? — a zač?

Fr. Zato jer ona ni bila kuntenta, da znanjeo nosi doma samo: babice, muhe, sove, ćuke, krto . . .

Jur. A ča je želela valjà ždrebca . . .

Fr. Istina je, da je dobila batin . . . ma fest! a zač? Hodi ih pitat ako želiš znat.

Jur. Dakle ću poć valje! S Bogom! —

* * *

Fr. Gušćin, da govori, da neće više nikako bit za potoštu.

Jur. Poznaš ono od lesice i kiselega grozja?

Fr. Ča j' temu tako?

Jur. Ako ne lažu njegovi patroni.

* * *

Fr. Poročka „babica" piše, da su svi Pazinčani bili jako žalostni ča su žandari zaprli onega talijanskoga tičića.

Jur. Dragi ti, tor ni za to skoro nijedan ni znal; a ki je znal i ki je pošten je rekal da mu pravo stoji ako je kriv.

Fr. Uh, da bi bili kega nijega Rusa zaprli!

Jur. Bi si bila od veselja ruki trla.

Različite viesti.

Imendan Njegova Veličanstva cesara i kralja Franu Josipa I. proslaviti će se i ljetos t. j. u petak dne 4. t. mj. svečanom službom božjom u crkvi sv. Justa, kojoj će prisustvovati crkvene, civilne i vojničke oblasti. Istoga dana biti će u crkvi sv. Jakova u 10 sati sv. misa za slovenski školsku mladež, koja polazi školu i otročji vrt sv. Ćirila i Metoda.

Diocezanske viesti. G. Josip Knaus, kapelan u Žminju promješćen je kao duh. pomoćnik u Jelšanu; g. Ivan Kocipar, duh. pomoćnik u Jelšanah ide u istom svojstvu u Mošćenice; g. Vjekoslav Mahorić duh. pomoćnik u Brezovici ide kao kapelan u Staradu; g. Frano Stefanutti, bivši privremeno na dopustu, imenovan je kapelanom u Topolovcu; mladomisnik g. Frano Ovojn ide za duh. pomoćnika u Brezoviou, a mladomisnik g. Liberat Slaković za duh. pomoćnika u Pazin; g. Ante Stomberger nelde iz Mošćenicah u Lovran već kao kapelan u sv. Matej kod Kastva.

Premješćen je gosp. August Marušić, kancelista kod c. kr. kot. suda u Bujah u istom svojstvu u Podgrad.

Stipendija, utemeljena pok. svećenikom Susani, u iznosu od for. 105, razpisana je do oktobra t. g. Uživati ju mogu siromašni gimnazijalci, rodjeni u Trstu ili okolici. Molbam, koje valja poslati prof. stolnomu kaptolu v Trstu, priložiti treba krstni list, dvie zadnje školske svjedočbe, svjedočbu o cieplijenju kozica i svjedočbu siromaštva.

Razpisane stipendije. C. kr. namjestničtvo razpisalo je natječaj na tri štipendije svaka od 210 for. utemeljene od pokojne udove Pecota rodjene barunice Vlah. Na uživanje ovih štipendijah pozvani su:

a) u prvom redu:

Potomci po imenu Vlah, Martina, Josipa i Frana Vlaha, sinovi Josipa Vlaha ujaka zakladnice Ane udove Pecota;

b) u drugome redu:

Djaci po imenu Vlach iz občine Kastav koji svoju srodnost sa zakladnicom doka-

---

(Labin) ili budi koj grad, koj u hrvatskom jeziku ima pridevak „beli", dakle i Belaj (u pazinskom kotaru)*) i Belgrad u negdašnjoj najzapadnijoj marki hrvatskoj, koja sada pripada talijanskomu kraljestvu.

A Halubljo nije pokvareno iz Albunum, jer je Habubljo (Halupljo) čisto slavenska reč, koja znamenuje kraj iz prva pust, gdo su postojalo samo pastirske kolibo ili halupke. Ipak dakle i po sudu Talijana Kastavščina je od tisuću godina napučena hrvatskim pukom.

3. Od pradavna starino bio je u Kastvu običaj, da na uzdarje desetine, namestnik vlasti daje poglavarstvu puka svako godino jedan štov. Taj štov zvao se je „kraljov pir". Nijo to samo bio običaj, nego uzakonjeno pravo puka.

Drugih kraljeva u ono doba, kad je taj običaj mogno nastati, nijo bilo od talijansko medje na iztok, nego kraljovi hrvatski ili ugarsko-hrvatski.

Nismo mogli još doznati kako je nastao onaj običaj, ali kad je pred više od 400 godina uzakonjen za pučku pravicu, dokazuje neki prastari vez Kastavščina prema svomu kralju.

4. Još 14. veka (okolo g. 1366) nagovarao je ćglejski patrijarka Divinsko knezove neka izjave, da su tobože od njega primili u lono ili feudo Divin, Prom, Roku i sve što drže u Hrvatskoj. Dalje od Proma na iztoku, osim Roko bila je Krasija sa Kastvom i ostalimi dobri, koje su držali Divinski knezovi. Patrijarka je dakle htco da Divinci priznaju, da je on vrhovni gospodar onih hrvatskih strana.

5. Ugarsko-hrvatski kralj Bela IV. darujuc u 13. veku Frankopanom knežiju Vinodolsku, opisuje, da se ta knežija (prema zapadu) protože do njegovo „slobodno" vodo Rečino.

Kastavščina i danas medjaši sa negdašnjom Vinodolskom knežijom na vodi Rečini. Kralj Bela nebi bio tu vodu označio za njegovu „slobodnu", da i preko to vode nije držao svoju kraljevsku vlast u kreposti.

Po zakonih kraljestva hrvatskoga, županije i knežije bilo su skoro neodvisne od kralja. On je svoju vlast očitovao obično samo tim, da je komu junačkomu vojvodi, ili redovnikom ili crkvam darovao jednu ili drugu krajinu, neka se od njo živu. Ako je bilo u toj krajini baš osobno kraljevske zemlje, onda je ta zemlja pripala obdarenim; ako nije, onda je obdareni samo neka podavanja dobivao od puka ono krajino. Puk je tada već bio kršćansko vero, to nije čudo, da je dobrovoljno pristajao na plaćanje nekoga dela prirode crkvi ili crkvenomu poglavaru. To je navadno bila desetina.

Nozna se još kada, ali je stalno da je neki vladar darovao puljskomu biskupu gospodstvo nad trimi velikimi hrvatskimi obćinami, to jest nad Kastvom, Veprincom i Mošćenicami.

To se je imalo dogoditi od prilike izmedju godine 800 i 1100. Od tada imamo segurnije podatke.

To doba počima se javno pravo stvarati po novom načinu. Ima se naime vrhovni gospodar (cesar, kralj ili što takova). On dajo jednu krajinu jednomu, drugu drugomu rodjaku, prijatelju, pomoćniku u lono ili feudo.

Taj obdareni postajo kao pravi gospodar onoga kraja, sve dok mu rod neizumre, ili dok se grdo nenegreši u darovatelja, i može opeta daljo darovati, založiti i kako već odavojiti onu krajinu drugomu, tako da ovaj drugi ima pravo koristi od nje.

Tako dolazi, da ista krajina ima po tri gospodara, jednoga po istini, a druga dva po imenu.

Dodesilo se je često, da je obdareni osilio, a prvotni darovatelj oslabio. Tada je ono feudo ili postalo posve slobodno, ili je obdaronik spoznao drugoga vrhovnoga gospodara.

To treba uvek imati na umu, kad se čita povest ovih naših krajova po prilici od 800 godina ovamo, inače se pomutiš, da neznaš ni sam gde si.

Ostavimo dakle sada vrhovne vladare, i sledimo zgodo.a onimi bližnjimi gospodari Kastavščine, to jest biskupi puljskimi i onimi, koji su za njimi sledili.

Biskupi puljski bili su svetovni poglavari grada Reke, Kastva, Veprinca i Mošćenica od god. 800 (?) do 1139., a duhovni poglavari tih krajeva bili su do pred samih 100 godina, premda jim je ostali dio biskupije bio većinom pod mletačkom vlasti. Kako svetovni poglavari dobivali su od naroda bezdvojbeno desetinu, a četvrti dio te desetine pripadao je mestnim svećenikom za njihovo uzdržavanje.

Svaki novi biskup dobio bi dar za spoznanje gospodarstva nad ovimi krajevi: nekoliko lakata platna, ptica sokola, dva ždrebca.

Za drugo ovi krajevi uživahu dosta lepe sloboštine, kako ćemo kasnije videti.

Nastavit će se.

zati mogu uz prednost onih, koji najbliži stepen srodstva dokažu;

c) u trećem redu:

Ženski potomci pod a) imenovane braća, Martina, Josipa i Franje Vlach, te po njihovoj sestri Ludovici Jelušić rodjenoj Vlach;

d) u četvrtom redu:

Djaci potičući iz obćine Kastav po imenu Vlach (Vlah), koji svoju srodnost sa zakladnicom pismeno dokazati uzmognu.

Pravo na podieljenje ovih štipendijah podima sa upisom u srednju školu ili njoj ravne ine učione, a njih užitak biva u krieposti sve do redovitog svršetka viših nauka, godina rigoroza uključena.

Pravo podieljenja ovih štipendijah pripada izključivo c. kr. primorskom namjestničtvu.

Molitelji za ove štipendije imadu svoje molbenice obložene sa kratnim dotičnorodnim listom, svjedočbom siromaštva, domovnicom, dotično sa dokazom srodstva s Martinom, Josipom i Franjom Vlach odnosno Ludovikom Jelušić rodjenom Vlach, te školskom svjedočbom zadnjih dvih polugodišta (semestra) putem njihove nadležne školske oblasti do 15. oktobra 1889. ovom c. kr. namjestničtvu podnieti.

Diocezanski konvikt u Trstu. Zadnjemu broju diocezanskog lista „Curia episcopalis" dodan je prilog o diocezanskom konviktu, iz kojeg vadimo sliedeće podatke. U konviktu bijaše prošle školske godine 85 gimnazijalaca, koji su polazili njemačku državnu gimnaziju. Od tih bijaše 15 Istrana, ostali iz Trsta, okolice i Krasa. Ispitanih bijaše koncem godine 20, a šesterica imala je sada podutkom školske godine popraviti ispit iz jednoga predmeta. Od ispitanih bijaše 7 odlikaša, a 22 s prvim redom. Od ovih 20 bijaše ih u VIII. razredu 3; u VII. 4; u VI. 4; u V. 3; u IV. 6; u III. 7, a u II. 2.

Račun imovine diocezanskog konvikta u Trstu za školsku godinu 1888/79. Uniišlo je od 1. septembra 1888. do sadnjega augusta 1889. for. 90,969 i 78 nvč. U tu svotu je uračunan ostatak od lanjske godine u iznosu od 32.995 for. 70½ nvč.; na novo uniištilo je od štipendijah, darovah, ostavštinah itd. f. 55,974 nvč. 1½. Izdatak u gornjem roku iznaša f. 84,899 nvč. 36. U taj izdatak uračunano su povode svote kano nakup kućnih potrebočah u iznosu od 151 for. 15 nvč., popravci zgrade itd. 159 for. 38 nvč., hrana za djaka, porilo, drva itd. 5,440 for. 04 nvč., plaće učiteljem i služiteljadi 647 for., pasivni kamati, kućarina, osiguranje zgrade, ljekarije, troškovi za vrt itd. 3.525 for. 15 nvč., povraćeni pasivni kamati, nabavljeno 4000 komada po 20 franaka, prodano obligacije itd. 75,980 for. 04 nvč. Na koncu godine iznašala je glavna imovina 77,252 i 07 nvč.

Dolavska škola u Kastvu. Upisivanje djece, koja žele stupiti u dolavsku školu u Kastvu, biti će od 10. oktobra napred do 5. oktobra, a tim danom podima po dučavanje.

Za upis treba se javiti ili „Glavarstvu obćinu" ili g. Anti Dukiću, učitelju u Kastvu.

Upisati se može u tu školu svaki djačak, koj je polazio dobrim uspjehom pučku školu; dakle ako je izvan Kastavšćine, treba da donese svjedočbu, to nije više dužan polaziti pučku školu.

Zatvoreni patardioti. Naši će se čitatelji sjećati kako su naši nespašenci u Trstu te u Istri prigodom svake patrijotične svečanosti uznemirivali, obćinstvo buntovničkimi proglasi i plakati te bacanjem petardah. U zadnje vrieme pokazaše osobito svoj austrijski patrijotizam prigodom odkrića spomenika pred tršćanskim kolodvorom to prigodom porinutja zadnje cesarske oklopnjače u miljakom zaljevu. Redarstvo tražilo je dugo i ustrajno, no tokar koncem prošloga mjeseca podje mu za rukom odkriti začetnike posliednjih eksplozijah sa petardami. Dne 24. pr. mj. pretražen bijaše stan talijanskoga podnika i slugara u Trstu Domenika Sacco te bijaše istog dana zatvoren. Sliedećeg dana zatvorišće djaka trgovačke akademije Attilija Clementi iz Trsta, zatim trgovačkog pomoćnika Joppi-a iz Udine i napokon Alfijera Rascovich-a, sina predsjednika talijanskoga radničkoga družtva i našeg odlučnoga narodnoga protivnika. Dan zatim bijaše zatvoren u Pazinu Camillo De Franceschi, sin poznatoga istarskoga poviestničara iz Gologorice Carla De Franceski-a, koju je on prekrstio u „Monoalvo". Sudbena oblast vodi istragu proti nadobudnim mladićem, koji neće izbjeći zasluženoj kazni. Ostavljajuć dakle pravici, da učini svoju, pružamo novi eto dokaz kako se goji u istarsko-talijanskoj mladoši austrijski patrijotizam.

Iz Kastva pišu nam 2. t. mj. Dne 25. pr. mj. vienčao se je naš vriedni učitelj g. Ante Dukić-Joškotov sa gospojicom Franicom Jurinac. Mladoženjam naše iskrene čestitke!

U petak dne 27. pr. mj. umro je Ivan Marot Pađ iz sela Spinčići, muž izpod 40 godiña. Pred 12 godina pao je na dan mesopusta sa murvaša pred kućom Vlah-Tinčevom u Kastvu, te se kako narod kaže prekinuo u životu. Zadobio je sušicu, te ju ponašao u siromaštvu 12 godina. Naša obćina podupirala ga u bolesti malenom svotom. Poslije njegove smrti našlo se kod njega 50 for. za pogreb — kako je to sam naredio. Siromah je trpio i stradao, al je ipak ostavio 50 for. za pogreb i da ga Kastavska glasba doprati do groba. U nedelju zatim bijaše pogreb. Rodbina ispunila mu posliednju želju naručiv Kastavsku glasbu. Kod pogreba bijaše silan narouda. Pred smrt rekao je pokojnik svojim bližim: „Neka se gradjani veselo kod moga sprovoda, jer su se na dan mesopusta radi mene žalostili". Originalan Vam je bio to čovjek, al dobroćudan i vazda vesco. Neka počiva u miru!

Utok proti obćinskim izborom podnesla je, kako doznajemo iz Poreča, naša stranka proti zadnjim izborom obavljenim prošloga mjeseca za obćinu Poreč. Utok uložen da je radi toga, što nebijahu izborne listine izložene, kako to zakon izrično usranovljuje. Ako je navedeni razlog istinit — o čemu neimamo povoda dvojiti —, tada nam to jasno dokazuje, kako porečka gospoda krasno tumače izborni zakon i kako se upravlja u prvoj obćini u pokrajini. Porečki listić kaže, da nebijaše utok u pravo vrieme podnešen, no ako i je tomu tako, mi očekujemo od državne oblasti, da će ga svakako uvažiti, jer nesmije nikako dopustiti, da se tuli očito mimoilazo jasne ustanove zakona.

Porečka gospoda kao promicatelji blagostanja u Istri. Dne 19. pr. mj. sakupiše se u Bujah zastupnici istarskih obćinah, kroz koje ima proći željeznička pruga Trst-Poreč, koju kane sagraditi poduzetnici grof Walderstein i Sondenrop. Od svih pozvanih obćinah nije se odazvala jedina obćina Poreč, ni pismeno ni usmeno, premda bi ona bila morala prva doći, jer se smatra Poreč kao glavni grad pokrajine i jer bi obćina Poreč od spomenute željeznice najveću korist dobivala. No slavno zastupstvo slavnoga Poreča imade drugih briga pa da se ono još brine za skupni boljak pokrajine! Tà u Poreču vriedi kao malo gdje, da ali gladnu nevjeruje, a gospoda porečka reć bi, da nepoznaju glada. Gradnja željeznice u Istri ovo zimo li budućeg proljeća bila bi prava blagodat za siromašno pučanstvo pokrajine, komu su ljetos tuča i peronospora pripravile orni potak. Poduzetnici namjeravali su započeti gradnju još tokom ovo godine, a kad tamo moradnše od toga odustati, jer se el. porečko zastupstvo nije udostojalo poslati na dogovor svojo povjerenike, koji bi bili s ostalimi obćinami i sa poduzetnici shodna ugovorili glede gradnje željeznice Trst-Poreč. Ovo donašamo na znanje siromašnomu puku Istre bez razlike narodnosti neka uvidi još jednom, da se njegovi glavni zatočnici baš svagdje zauzimaju za njegovo blagostanje?

Narodna pljača. Pod tim naslovom šalje nam prijatelj iz Rovinja sliedeću zanimivu crtlcu. Naši „Rovinjezi" su Vam, g. uredniče, u svemu posebna vrst ljudi. Niži razred pučanstva jest dobroćudan doduše ali ujedno i vrlo primitivan. Rovinjac razlikuje se od ostalih Talijana Istre svojimi običaji, ponešto nošnjom, najpače pako svojim dijalektom, kojeg neće razumjeti drugi Talijan tako lahko. Za visoku politiku istarsko gospodo nemare naši gradjani mnogo, pogotovo pako ribari, kopači i zanatlije, koji su u većini. Istini na čast valja nam priznati, da je ovdje jedna od najobljubljenijih osoba kod nižega pučanstva novoimenovani zemaljski kapetan g. dr. Mate Campitelli (tako ga naimo zovu ovdje), koji je mnogo učinio za svoje rodno mjesto. No kao što je dobro vidjen kod nižeg puka, tako ga novoli takozvana inteligenca, osobito mladji naraštaj, koji je usisao na srednjih i visokih školah tobož liberalno nauke i nazore, a u istinu pozna slobodu samo po imenu il ju traži jedino za sebe. Ta vrst naših gradjana odstranila je takodjer g. Campitelli-a sa načelničtva, jer njoj bijaše odviše konservativan il vladin, pošto mu riesi prsa cesarsko odlikovanje. Koliko ga mi poznamo, nije on ni konservativan ni liberalan već se drži one struje, koja jače dere, a nebi rado uhvatiti se u koštac ni sa Petrom ni sa Pavlom, te su mu tako jedan i drugi za nevolju drugovi. Al kako rekosmo niže gradjanstvo, koje za osnove porečko-pazinsko gospodo nemari, nazire u njemu svoga prijatelja i dobročinitelja pak mu je htjelo pokazati i izvanjskim činom prigodom njegova imenovanja, svoju harnost. U tu svrhu odlučili su kopači i zanatlije prirediti mu pučku svečanost ili kuku ju ovdje zovu „festa della bronta". Bronta igra tuj glavnu ulogu, jer se iz nje vadi i pije rujno vince sve po šestnajst. Dne 24 pr. mj. sakupilo se dakle mnoštvo puka na prostranoj livadi nedaleko Rovinja, kamo je došao i gosp. Campitolli i nešto gradjanah gospodskog stališa, koji nemogahe ostati kod kuće bojeći se zamjeriti puku. Ovi posliednji nisu došli, da se zabave il da odlikuju svečara, jer ga nevole, dapače mnogi ga mrze, al jer mu je puk sklon, moradoše i oni za časak zaboraviti na mržnju il na prezir. Na livadu dovezoše pučku „brentu" i mnogo zemljanih vrčeva, iz kojih se oblilo pilo. Posebni vrč i to najveći, sa napisom: „Bevi Betta" dobio je sam svečar, te on je prvi kucnuo sa načelnikom rovinjskim. Kucalo se i pilo dok se zažarišе sva lica, a kad je vince dobrahno ugrijalo lišca i razvezalo jezike, ustano načelnik gosp. Alvise Rismondo, te najpije svečaru, od kojeg se nada, da će štititi istarske Talijane od Hrvata il kako on reče, od stanovnika „di Carolostad" pod kojimi da se razumjeva Hrvate. Svečar odgovorio je dakako na zdravicu, no na žalost g. Alvida neobuda mu, da će uništiti istarske Hrvate, kako bi to mnogi naši nazovi-liberalci željeli. G. Campitolli jest rodjen uz more, pak znade dobro što će reći piovit između grebenah i pečinah, a reć bi, da je i dobro „bordišat" naučio. Medjutim većina prisutnih pazila je na „brentu" više nego li na govorancijo ono gospodo, pa kad gospoda posjedoše u kočiju, rasigrana svjetina odprege u konje i navuče gospodu u naš slavni Rovinj. Putem i u gradu sikalo se i kričalo tako, da sama dična porečka „baba" prisnaje, da se je strašno urlikalo. Kako i nebi kad je „bronta" pomogla.

P. S. Skoro Vam zaboravih javiti, da je tu svečanost „bronto" podastio svojom prisutnošću i glasoviti „Jurk", koji je bio dobio ono pred dvie godine „copo" u Rimu, kamo je bio pušao prodavati istarsko-talijansku kulturu. Žalimo, da mu nije koji od naših kupača napio sa poznatim „sani Jurk!"

Sa buzetskog krasa pišo nam prijatelj 1. t. mj. Posliednja tuča nije žalibože minula ni našeg siromašnog krasa. Dne 21. pr. mj. u 10 sati na večer spustila se skoro po svem kraju tako gusta tuča, da bijaše sve bielo kano u sred zime. Mladice sa stabalja stukla je kao da bi je odrezao. Žalje il kupus, koji bijaše još na polju, ostao je tako izprobijan, da neosta niti jedne neoslabljene glave. Pomislite kolika je odatle štota našemu seljaku, komu je glavna zimska hrana kupus.

Ovo je treći put, da nas je ljetos pohodila nemila tuča. Uništila je svaki put po nešto, tako da smo spravili vrlo malo sena, žita niti sjemena, a krompira jedva puti dio od lanc. Zaista čekaju nas crni dani ove zime i budućeg proljeća.

Naša braća na podnožju krasa tuže se takodjer radi slabe ljetine. Ponajprije poplavila njim početkom ljeta voda livade, zatim nadodje peronospora na vinograde, a dne 21. pr. mj. posjeti i njih grdna tuča. Vinogradi ostadoše ponešto neoštećeni okolo Draguća, Vrha, Sovinjaka, Huma i Roča, uli što će deto kad bijaše traje većinom lišeno lišća. Tako čemo skupno kukati ove zime nebude li nam pomoći, najpače nebudu li oblasti uvažile naše žalostno gospodarstveno stanje.

Vrieme u mjesecu oktobru. Poznati Mathieu de la Drôme prorlče za tekući mjesec sliedeće promjene vremena. Promjenljivo od 1—2., od 2—9. veoma nestalno, kiša, vjetar i snieg na visinah, oluje na moru; od 9—17. nestalna toplina osobito u Francezkoj; lipo vrieme od 17. do 24., od 24—31. studeno, na moru oluje. Obćenito imalo bi biti ovo mjesec loše vrieme.

Književno družtvo sv. Jeronima u Zagrebu umoljava gg. članove, nalazeće se izvan Zagreba, da promjenu svoga boravišta sbivšu se od razašiljanja knjiga lanjske godine predsjedničtvu družtva dojaviti izvolo, te naznačiti mjesto lanjskoga boravišta i povjerenika, od koga su knjige dobili kno i sadašnje boravište to povjerenika, od koga bi im bilo sada najlagljo knjige primati. Gospoda povjerenici se umoljavaju, da sbivše se promjene u njihovih povjereničkih kotarih javo, da se izkazi boravišta točno popraviti uzmognu, te da su na put stane reklamacijam i nepotrebitom pisarenju i da se prištede troškovi pošiljanja knjiga po dva put čisnovom, koji bi kroz nenaznake promjene boravišta nastati mogli.

Matica Hrvatska razaslala je svojim članovom pripadajuće im knjige za godinu 1888. Ako pomotnjom koji vanjski član nijo ipak primio ove knjige, neka ih kod dotičnog družtvenog povjerenika potraži i to do 31. oktobra t. g. Tko u ovo vrieme sebi pripadajuće knjige „Matice Hrvatske" za god. 1888. nepotraži, neima ih u smislu družtvenoga naputka točke 7. prava iza toga vremena više tražiti i kasnije potražbe neće se moći od strane družtva više uvažiti. Pošto „Matica" imade još dosta znatnu zalihu ovogodišnjih knjiga, to se još sveudilj članovi „Matice" za g. 1888. primaju, na što se i dosta veliki broj prošlogodišnjih još neprijavljenih članova i gg. družtveni povjerenici upozoruju, to najuljudnije umoljavaju, da o tom u svom krugu obaviesto i po mogućnosti uznastoje, da se „Matici" i ovo godine još preostali broj knjiga med hrvatski svjet razpađa. Umoljavaju se najuštivije svi oni članovi „Matice" — utemeljitelji i prinosnici —, koji su zaostali s uplatom prinosa za godinu 1888., da te prinose što prije uplate, kao takodjer gg. družtveni povjerenici, koji još prinosa svih svojih članova za g. 1888. blagajniku „Matice" dostavili nisu, da to svakako do 15. o. mj. učine, jer „Matica" taj novac i vele nuždno treba, a i dok ga nesabere, nemože družtvene račune za upravnu godinu 1888. zaključiti i ovogodišnjoj glavnoj skupčini „Matice" podastrieti. Nadalje se umoljavaju gospoda družtveni povjerenici, koji još nisu imenika članova „Matice" svoga kotara za god. 1888. u obće ili nepodpuno družtvenomu blagajniku dostavili, da i na njeuzbaravo, da su uzmogno što prije i godišnje izvješće „Matice" i imenik članova za g. 1888. tiskati.

Ujedno neka budi ovdje i gg. članovom i povjerenikom „Matice Hrvatske" dojavljeno, da je odbor „Matice" proma obćanju dao u tisak već i knjige „Matice" za upravnu godinu 1889., te će nastojati, da isto do konca tekuće godine budu i dostampano i gg. članovom dostavljene. Odbor „Matice" se je pobrinuo, da i ova druga serija ovogodišnjih „Matičinih" knjiga nebude niti na broju manja niti sadržajem lošija od prve, pak zato neće biti neumjestna molba gg. članovom „Matice Hrvatske", da ovaj veliki trud „Matice" po mogućnosti podupru: ostajuć vjerni članovi „Matice Hrvatske!" Budućega mjeseca, biti će pozvani gg. povjerenici „Matice" naročitim pozivom, da sabiru prinose članova „Matice" za ovu drugu seriju ovogodišnjih „Matičinih" knjiga, — dotično za upravnu godinu 1889.

U Zagrebu, 25. septembra 1889.

Uprava „Matice Hrvatske".

Zimski red plovitbe Rieka-Zadar i obratno tiče Crikvenicu, Novi, Senj, Baška, Rab, Novalju i Košljun podaći od 1. oktobra t. g. do daljne odredbe (ako vrieme dopusti). Polazak svakog utorka. Odlazak iz Rieke u 5, Crikvenico u 6½, Novog u 7, Senja u 8, Baške u 9, Raba u 11 sati jutrom. Novalje u 12½, Košljuna u 2½ po podne. — Dolazak u Crikvenicu u 6½, Novi u 7, Senj u 8, Baška u 9, Rab u 11 sati jutrom, Novalju u 12 sati o podne. Košljun u 2, Zadar u 5 sati poslie podne. — Povratak svakog četvrtka. Odlazak iz Zadra u 5, Košljuna u 7¼, Novalje u 9, Raba u 11½ sati jutrom. Baške u 12¼, Senja u 1¼, Novog u 2¼, Crikvenice u 3 sata poslie podne. — Dolazak u Košljun u 7, Novalju u 8¾, Rab u 10¼ sati jutrom. Baške u 12½, Senj u 1, Novi u 2¼, Crikvenicu u 3, Rieku u 5 sati po podne. Glede krcanja robe izvješćuju agencije u Senju, na Ricci, u Baški, Rabu, Pagu i Zadru.

Senj, u septembru 1889.

Parobrodarstvo družtva Krajcar drugovi.

O dolazku kraljice Natalije u Biograd čitamo u srbskih novinah od 29. pr. mj. koliko sliedi: Današnji doček kraljice Natalije nadkrilio je svako očekivanje, to je bio jedna, silna i veličajna ovacija srbskoga naroda za visoku gospodju. Na pristaništu, onda u tvrdjavi to ulicah, kojima se je kraljica vozila do svoga stana u kući udove Bučovićke, stajaše nepregledno mnoštvo, 50.000 osoba. Od namjestnika i ministara nije doček nitko prisustvovao, a nisu takodjer došli ni metropolit Mihajlo ni ruski poslanik Persiani; nasuprot prisustvovali su inkognito nekoji strani poslanici. Do potdosot gospodja htjelo je kraljici poći parobrodom u sueret, no uzkraćen jim je parobrod. Na pristanište došli su i nekadašnji ministri Franasović, Horvatović i Kujundžić, onda gradski načelnik biogradski Karabiberović, te mnogo svećenstva. Kada je parobrod Kazan, vozeći kraljicu, zaplovio u Savu, obćinstvo spazi kraljicu na

krovu broda u najvećoj ornini, te kao iz jednoga grla zaori iz obćinstva gromko, urnebesno živio, koje se čitavu uru orašе. Svi brodovi pozdravišе kraljičin parobrod. Kada je parobrod pristao, iz obćinstva poletišе stotine viennca i strukova cvieća, koje padaše pred kraljicu. Kraljica, videći taj prizor, proplaka, te nemogašе od ganuća, da odgovori na pozdrave raznih deputacija. Trgovac Kurtović iz Šabca ponudi kraljici svoje sjajne kočije, a ona sjede u njih sa gospodjom i gospodjicom Bučević. Množtvo htjede izpreći konje, te samo odvesti kočije do kraljičina stana, no to je redarstvo zapriečilo. Tako se je kraljica povezla u kočiji kroz silno množtvo, koje ju pozdravljašе urnebesnimi uzklici kao pravu triumfatorku. U to se je i kraljica zabrala, te zahvaljivašе množtvu klanjajući se i osmješkujući na sve strane. Kraljica izvratno izgleda. Kada je provod prolazio kraj kraljevskoga konaka, ovacije, dotle silne, postadoše još veličajnije. Vrata od konaka, koja su u tu uru obično otvorena, bijahu zatvorena, a svi prozori zastrti. Ta neobična činjenica dala je povoda, da se je pronesao glas, kao da su namjestnici silom spriečili uladoga kralja, da svoje majke nepozdravi. Pred konakom stajašе pol bataljuna vojnika, jer se je moralo bojati, da bi množtvo moglo silom provaliti vrata od konaka, te kočije u konak uvozti. I u istinu ustavi uzbićeno množtvo kočije pred konakom, te časak nastade kritična situacija. Napokon, kao na zapovjed, množtvo otvori slobodan prolaz, te se kočije kroniše i pred kućom gospodje Bučevićke kliošе množtvo još gromkije. Natalija zahvaljivašе sa prozora odušovljenomu množtvu. Zatim se kraljici predstaviše najotmenije ličnosti grada. Poslanik Perzijski predstavio se u svečanoj odori sa čitavim osobljem poslanićtva.

Sve ovdjašnje novine danas su u čast dolazećoj kraljici Nataliji izašle u svečanu ruhu, obrubljene narodnim bojama i sa slikom kraljičinom na čelu. Sve novine na uvodnom mjestu daju izraza narodnoj radosti. Ne samo radikalni i liberalni, već i listi naprednjačkoj listovi vrlo simpatično pozdravljaju dolazak kraljice i njezinoga, da će ju narod srbski svojom ljubavlju utješiti za težko dano, što ih je u Srbiji proživjela. I službeni se list bavi kraljičinim dolaskom, te izpričava što vlada nebijašе kod dočeka tim, što vlada respektira ona prava, koja je ustav zajamčio Milanu Obrenoviću. Zato i kraljica može da se sastane sa svojim sinom — nastavlja službeni list — samo uz uvaženje prava Milana Obrenovića. Cio grad bogato je zastavami izkićen. Na zgradi ruskoga poslanika vije se ruska zastava. Sve ulice pune su oduševljenoga obćinstva.

Najbolji plivač. Najbolji i na sada jedini plivač na svietu bila bi, na sramotu muškaraca, devetnaestgodišnja Ana Johnson u Londonu. Nedavno je ona pokazivala svoju vještinu pred mnogobrojnim množtvom. Johnsonova ne samo da izvratno pliva, već može i neobično dugo ostati pod vodom. Kod natjecanja u Blanepolu uronila je u vodu i ostala je pod vodom tri minuta i deset sekundah, t. j. za 18¾ sekundo duljo, nego neka Lurlina, koja se je prije nekoliko godinah takmila s najboljimi plivači.

Prekomjerno pušenje jest vrlo škodljivo zdraviju a no samo kosi. Odatle dolaze srdčano bolesti. Srdce počme neuredno kucati, osjeća se nemir, tromost, neduha, bezsanica itd. Mnogo godina (po 20) podnosi čovjek pušenje, ali na jednom počme mu škoditi. Ponajviše osjeti se bol od 40—50 godina. Ti neka se kane pušenja, neka ne jedu težko probavljivih jela, umjereno neka piju vina ili piva i muogo se kreću u svježem zraku.

Putovanje s mrtvačkim liesom. Sestra grofa Bonomara, bivšega španjolskoga poklisara na berlinskom dvoru, udata je za njekoga visokoga činovnika u Havani. Tamo je tako obolila, da je po liečničkom mnienju još samo dan dva imala živiti. Prije smrti želila je, da bude svakako u svojoj domovini Španiji sahranjena, a vruće je željela, da ju odmah tamo povezu. Suprug njen, koji ju je vrlo ljubio, nije mogao nego zadovoljiti ovoj želji svoje supruge, te je kronuo sa bolestnicom na parobrodu „Alfonso XII." u Španiju. Odmah je ponio i lica i sve što treba balzamovanju. Medjutim se je dogodilo čudo. Ili je gospodji prudio morski zrak, ili što drugo, istina je, da se je treći dan već znatno oporavila, a konačno je stigla skupa sa svojim liesom zdrava i vesela u svoju domovinu.

Dopisnica uredničtva.

Gosp. Z. g. doktor proslaviti će zaista svečanije svoj imendan ako nedosna za Vašu pjesničku čestitku. Spravismo ju dakle u koš jer nije za bieli sviet.

Dopisnica upravničtva.

Platili su na dalje: Sv. D. Vaškut f. 1.10. N. Dom. Bakar f. 2. K. J. Pulj f. 1. D. I. Pulj f. 1. Čit. Nar. Senj f. 1.25. L. Vila Gospić f. 2. Čit. Vol. Gorica f. 1.25. St. Fr. Topolovac f. 3. M. M. Rieka f. 1. Čit. Pregrada f. 1.50.

Ispravak: U posliednjem broju podkrala se je na konou štamparska pogreška, te se mjesto Čit. Baška ima čitati Čit. Brača.

Bliža se konac godine; mnogo je zaostatka. Učinite svaki svoju dužnost, jer mi činimo svoju, a da je nebi činili, nebi bilo lista.

Lutrijski brojevi

	dne 28. septembra				
Beč	40	48	12	5	68
Gradac	54	46	33	24	3
Temišwar	28	1	81	70	25
	dne 2. oktobra.				
Brno	37	80	81	75	58
Innsbruck	03	68	84	48	27

Sredstvo koje nije tajno!!!

Od 14 godina priznato kao najbolje.
Nadpukovnijskog liečnika i fizika
dra. G. Schmidta

ulje za sluh

liečі brzo i temeljito povremenu gluhost, tok ušiju, bodac ušiju i u zastarjelih opornih slučajevih. Najtrajnije sujenje u ušiju, kao i slabiluh ostranjuje se odmah, što tisuće originalnih svjedočba dokazuje. Cieua bodi 2 for. — U Beču pravo sa zaštitnom markom kod ljekarnika C. Haubnera, „Engel-Apotheke", Beč, I., am Hof N. 6. — Glavno skladište za Hrvatsku kod ljekarnika Ede Tomaja u Zagrebu. 16—28

Pogodne zajmove

dobiju samostalne osobe, stanujuće stalno i rodovitu zaslužbu ili dohodak, i to:

obrtnici, trgovci, činovnici, častnici posjednici, privatnici, itd.

razmjerno od for. 100 do f. 2000

kao personalni zajam na lahko mjesečno ili tromjesečno odplaćivanje sa 6% interesa.

Uz gruntovničko osiguranje

na 4½% i 5% uz amortisanje ili bez nje. Pobliže obavjesti daje:

C. A. Steiner, Budapest,

Gr. Krolyi-utcza 12. 1—3

Pismenim naručbam treba priložiti tri poštne marke.

Šalje blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17,

priporoča se vljudno pri **visoko častiti duhovščini** v napravo **cerkvenih posod** in **orodja najnovejše oblike, kot: monstranc, kelihov itd. itd. po najnižji ceni.**

Stare reči popravi, ter jih v **ognji pozlati** in **posrebri.** Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 6—

Šalje blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

KMETIJSKO BERILO

za nadaljevalne šole za ljudskih šol in gospodarjem v pouk, dobiva se v tiskarni

DOLENC

Ulica Carintia broj 28,

po 40 kr., trdo vezano 60 kr.

Kameleonte četvorci

prorokujući vrieme.

Ovi su četvorci iz stakla naličeni sa pet prozirnih bojah i sa posebnim procesom uvršćeni u liep drveni okvir. Imaju pako mogućnost proreći kakvo će vrieme biti, **kao i barometri** i to mienjajući boje. Predstavljaju u većini okolice, vodopade, gradine itd. Obešaju se pako na prozore, ali tako, da su licom prama sobi obrnjeni, te tako služe na ukras sobe. Bilježe n. pr.: **Vrieme stalno i suho** sa živahnimi bojami. **Kiša** u izgledu promjeniv zelenu i modru boju u žutu i crvenu.

Promjenljivo vrieme sa polu bojami.

Oluju sa neprestanim obliedjenjem bojah.

Cieue: Gabinet format ducet . . for. 5.—
Visit „ „ „ „ 3.25

Ako koji pošilje unapried for. 2 dobiti će prosto poštarine i svega 2 četvorca u gabinet i 2 u visit-formatu.

Henrik Pegan,
30—28 **Trst, Lloydova palača.**

Marijaceljsko želodečno kapljice

izvratno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Schutzmarke.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri notoćnosti, slabosti želodca, ako s grla smrdi, napenjanju, kislem pahanju, koliki, želodečnem kataru, goreče (travoi) pri preobilnej produkciji slin, rumenici, bluvanju in gnjusu, glavobolu, (ako je bol želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu.

Cena steklenici je z nakazom vred samo 40 nov, velika steklenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar **Karl Brandy, Kremsier, (Moravija).**

Previdno! Pristno Marijaceljsko želodčno kapljico ponarejujejo in ponemajo se mnogovrstno. V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, previden z gornjo varnostno znamko ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomenjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Dusek-a v Kremsieriah (Kremsier). 1—13

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Ove više godina se najboljim uspjehom rabljene pilule proti **začepljenju tiela potvore se mnogo.** Neka se pazi dakle na gornju **zaštitnu** marku i na podpis ljekarnika C. Brady, u Kremsieru. Cieua kutiji 20 kr. Zahoji se 6 kutija 1 for. Ako se novac unapried pošalje stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijaceljsko želodčno kapljico nisu tajno srudstvo, Dell. ia katerih obstoji, oznanjeni so na vsakej steklenici priloženemu poduku za vporabo.

Pravo **marijaceljske želodčne kapljice** i **marijaceljske pilule proti začepljenju** dobivaju se pravu u:

V Beču u Lekarnah: pl. Leitenburg all' Evnile trifoante; do Leitenburg, Eduard alla Salute; A. Praxmayer al due Mori; Prendini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Saraval, all' Amasone Tristante; Antonio Suttina, Batt. al Camello; Benedetto Viali-Minuesi, dvorska lekarna; dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladišće); Biasioletto, all' orso nero. — U Šeširi u lekarni: Filipa Ritschola, kao što i u svih ostalih ljekarnah.

Bez prekidaje u zimsko doba svakdanja kupelj.

Hinka Pegana

poboljšana stolica za kupelj

20 20 na 1 bez pedi.

U svakoj sobi za smjestiti! Malo prostora i vode!

Pet kabala vode dostatno je za jednu kupelj.

Sa tri nvč. ugljena u 25 časakah topla kupelj.

Kakova prednost imadu moje stolice za kupelj od ostalih? I. jer su iz najboljeg mastarijala te 16 stručne; 2. je su dvostruko trajnost ti te iste i iz vana salotane; 3. jer jamčim za izvratno funkcijoniranje; strega vratitelu, sollima radnja, metlen, dnotak, svetli proizvod.

Korist danomične kuće kupelji jest iz obzira zdravstvenog i štednje od velike dobrobiti, te bi se mnogo svakdo odlučili, da si takovu kućnu kupelj urudi. budući da je kupanje u kupališćah navodi skopčano sa samo s **neovršanimi** strtvami već i sa **publikom vremena,** dulje jer se u istih uredbe pod jene temperature lahko prokladi. Je si tako dje u istih kućah kupelji i razne druge osobe, što navodjen lunde svojih posljedicah. Da se toj nestašici doskoči, je si svaka kućarinitelja pojedince, ako si naruči Hinka Pegana poboljšanu stolicu za kupelj, koja je mogućo bez ikakvi pomoći i znanja, postaviti sobe smjestiti. Koust ukolja tih stolicah jest tako solidna, da je isključena svaki popravak ili nabava novih, te su te stolici izdana sveta prištedi u godinu dunah na vozitvu i mogućim troškovom u kupališćih zavodih.

Podkurivanje tih stolicah za kupelj obavi se u 25 časah. to je dostatno jednom napuniti peć, a podkuruje se sa vrlo malo drvi i ugljena. Dim se isljekom kroz cievi sobne peći odpravlja, a ako u sobi nije peći onda kroz prozor tako, da u sobi nepromišljuje nikakve neugodne st. Kao što sobna peć tako isto može se i stolica sa kupelj u vrieme kupanja podkuriti. Konstrukcija tih stolicah jest tako, da nikotrevuje, da se može iste svakomu povjeriti, a nije ni potreba kupelj sama odrastiti, te se ulazi u iste udobno, kao u obično kadu. More se kupati podpuno sjedeć ili samo noge. Težina tih stolicah jest 25 kilogr. te jih može jedna osoba lahko i udobno premještati.

Cieua stolicah za kupelj: 1 kompletna, bi-mutra bjelo, ia vana srebrna lakirana, sa masivnim okruglom, vis na 82, sprida širina 55, zgorja dužina sa pedom 91 cm., sa pedom for. 24, bez pedi for. 16, za pipe more sa odpust vode for. 2 više. Stolice za one krupna stasa for. 3 više. Odprema u dvu for. 1. Jamči se neiskvarna dostava. Ulona prosto kolodvor Trst, carina prosto prodi mitovom ili povrcem. Tu isti prosto dostavu, tomu se računa trošak točno po kolodvorni. Naručbe prima:

Hinko Pegan (protokollirana tvrdka) Trst o lloydovoj palači 4. Tvornica stolicah za kupelj, kasah „Douche" ajne stalo, zdravih zahodah, kolvenicah, kupališa na sjedalo Clya pompe &., najnovije sisteme. Telefon 213. 30—1

BRNSKA TVRDKA

za razpošiljatve finega suknenega blaga

Bernhard Ticho

20—6 **Brünn,** Krautmarkt 18, — pošilja proti povzetji:

Sukna za gospe
deset metrov, sama volna v vseh modernih barvah dvojna širokost gl. 8.

Črni Terno
sukneuski izvod, dvostruko širok, za celo obleko, 12 metrov gld. 4.50

Vularjine flanele
deset metrov najboljše baže, 60 centim. gld. 3.50

Barsena za obleke
deset metrov, krasni vzorci gld 3.

Životi „Jersey" za gospe
(Jopice) z svilnatimi gumbi, v vseh barvah kompletne, veliko; 1 komad gld. 1.20

Jute zastor
turški vzorci; podpolni gld. 2.50

Košulje za delalce
iz rumburškoga oksforda veliko, 3 komade gld. 2

Normalno košulje in hlače
kompletne, veliko, 1 komad gld 1.50

Ženske košulje
iz močnega platna sčipkami 6 komadov gld. 2.25

Košulje za gospode, lastno delo
belo ali barvane 1 komad I.a gld. 1.80 II.a gld. 1.20

Kanevas
1 komad 30 vatlov lila gld. 1.80
1 „ 30 „ rudeč „ 2.20

Kanevas iz niti
1 komad 30 vatlov. lila in rudeč gld. 6

Oksford
se more prati, dobra vrsta, 1 kom. 30 vatlov gld 4.50

Niegerskega valjanega sukna
10 met., sama volna, najnovejše blago za jesensko in zimsko oblako dvojno širino gl. 4.50

Ragusa moderno sukno
dvostroko široku, za kostume, v vseh barvah, tudi progasto in pasno 10 met. gld. 9

Duble-Velour-sukno
⅘ kompletno, 1 komad gld. 3.50

Kalmuka
deset m., najboljše vrsti, 60 cent. širok g. 2.70

Jedno zimsko ogrinjalo
⅘ veliko gladko in karirano gld. 2

Garnitura iz jute
2 postoljno pogrinjale, in namizna prta s čipkami gld. 2.50

Garnitura iz ripsa
sostoječa iz 3 postoljnih pogrinjal in namiznoga prta sa svilnatimi čipkami gld. 4

Holandske dolge preproge (ostanki)
10 12 metrov dolgo, 1 ostanek gld. 2.00

Domače platno
1 komad, 30 vatlov ⅘ gld. 4.50
1 „ 30 „ ⅘ „ 5.50

King-Webe
boljše nego platno
1 komad ⅘ širok, 30 vatlov gld. 6

Konjska plahta
jako dobra, 190 ctm. dolga, 180 ctm. široka gld 1.50

Odeje za fijakerje
190 ctm. dolga, 180 ctm. široka gld. 2.50

Šifon
1 komad, 30 vatlov, I.a gld. 5.50, najboljše vrste gld. 6.50

Tovarno skladišče suknoga blaga

Ostanki Brnskega sukna
Ostanek za podpolno moško obleko 3.10 m. dolgo gld. 5

Priložnost za kupovanje!
BRNSKI OSTANKI SUKNA, 1 ostanek za 1 kompl. moško obleko 3.10 m. dolgo g. 2.75

Blago za zimske sukne
ostanek 2.10 metra za popolno zimsko sukujo rjavo in višnjovo gld. 5.50

Blago za površnje sukuje
njflnejše vrsti, 2.10 met. za celo skujo gld. 7

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči.

Elegantno izvedena zbirka uzorcev z 400 znamkam s krojačem nofrankovano.

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 41. U Trstu 10. oktobra 1889. Godina XX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacije".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se povraćaju, ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji: 5 for., za soljake 2 for. na godinu. Razujerno for. 2½, i 2 za pol godine. Izvan carevine višu poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Carintia br. 28

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Prije otvorenja sabora.

Cesarskim patentom sazvana je većina zemaljskih sabora Cislajtanije za dne 10. t. mj. na prvo zasjedanje. Prije nego li stigne današnji list našim čitateljom u ruke, otvoriti će se dvorana sv. Frana u Poreču, da primi zemaljsko zastupstvo u svoje krilo.

Običaj je u ustavnih zemljah, da vlade priobće prije otvorenja sabora putem svojih organa sve važnije predmete, koji imadu doći na dnevni red u saboru. Tim načinom doznaju stranke i narod unapred za sve vladine osnove i predloge, pak je u sastancih i časopisih pretresuju, sude i prosudjuju, te tako pruža se zastupnikom prigoda saznati, što i kako misle njihovi birači ob ovom ili onom predmetu.

Kod nas u Istri nedogadja se tako, jer saborska manjina, a s njom većina pučanstva pokrajine, obično nedozna ju za ništa, dok nedodje stvar na dnevni red. Saborska većina u Poreču, dotično njen izvršujući organ, zemaljski odbor naime, drži svaki predmet, koji se ima raspravljati, tajnim sve dotle, dok nedodje na nj red, a tada ga jednostavno odobri kako ga gotova zemaljski odbor predloži. Tako je bivalo uvjek do sada, a ostati će tako sve dotle, dok budu naši narodni protivnici u saboru i zemaljskom odboru neograničeni gospodari.

Ovaj put opravdavaju nekoji tu šutnju il pritajivanje zemaljskoga odbora tim, da se neće za sadašnjeg zasjedanja u obće niti raspravljati nijedno, važnije pitanje, da neće doći na dnevni red nikakva osnova, nit ikakav važniji predmet, koji bi trebao duljeg i dubokog proučavanja. Ako i bude tomu tako, ipak će se raspravljati o zemaljskom proračunu i obračunu, pak bude li i ovaj put izključena saborska manjina iz odborah, u kojih se ti računi izpituju i pretresuju, tad njoj neće preostati drugo, van da se drži dosadanje prakse, t. j. da izjavi, da nemože zemaljskomu odboru odobriti obračuna ni proračuna. Takova izjava neće doduše ništa mienjati na stvari, al u današnjih okolnostih mora se manjina i tim zadovoljiti.

Kako je ovo prvo saborsko zasjedanje, najvažniji biti će mu zadatak verifikacija izbora i izbor četvorice zastupnika u zemaljski odbor. O izboru u zemaljski odbor jesmo valjda jedni i drugi na čistu. Talijani izabrati će trojicu svojih, a naši jednoga. Oni biraju po jednoga iz skupine zastupnikah za gradove, jednoga za veleposjed i jednoga iz plenuma, t. j. sav sabor; zastupnici izvanjskih občinah biraju jednoga prisjednika, a pošto je hrvatska stranka tuj jača, izabrati će jednoga svoga.

Drugo je pitanje kako će proći sa verifikacijom pojedinih zastupnikah. Sudeć po pisanju protivnih nam novina, kani saborska većina dvojicu il trojicu naših kući poslati. Radikalci zahtjevaju dapače, da se uniešti toliko naših zastupnikah, da nebudu mogli ostali birati jednoga prisjednika u zemaljski odbor. Do toga valjda neće doći, jer bi jih morali uništiti potorici izabranih u izvanjskih občinah, negoviše ob onih za gradove. Mi smo doduše opetovano doživili u istarskom saboru uništenje izbora zastupnikah, proti kojim nebijaše nikakva protesta, za koje je dapače sama većina priznala, da su posve uredno i zakonito izabrani, no dvojimo, da bi se dala i sada saborska većina zavesti na taj sklizavi put. Njoj netreba doduše ništa drugo van ostati sjedeć, kad predsjednik pozove, da ustanu oni, koji su za odobrenje izbora, ali ona ipak nije valjda tako kratkoumna a da nebi znala, da imade svaka batina dva kraja.

Verifikacija izbora jest svakako najdelikatnije pitanje, koje se imade riešiti bilo u kojem saboru.

Glasoviti englezki filozof John Stuart Mill*) razpravljajuć u jednom od svojih učenih djela o pitanju verifikacije zastupnikah, kaže medju ostalim, da bi se to pravo imalo oduzeti saborom, jer da je težko naći takovu saborsku većinu, koja bi prosudila izbor svojih političkih protivnikah hladnokrvno, pravedno i nepristrano. On je mnienja, da bi se imalo ustanoviti u svakoj ustavnoj zemlji neku vrst višeg sudišta, koje bi bilo nad strankami a sastavljeno od privržonikah raznih stranaka. Takovomu sudištu valjalo bi predati izborne spise onih izbora, za koje se misli, da nebijahu redovito ili zakonito provedeni. Tako sudi učeni Englez, član dakle onoga naroda, medju kojim je najprije niknuo ustav, i o kojem se znade, da drži do svoga ustava kao do najveće narodne svetinje.

No kad je tomu tako u najustavnijoj državi Europe, kad se ni tamo odviše nepouzdaju u pravednost il nepristranost saborskih većina, kako da se pouzdajemo mi u Istri, gdje nas uči praksa, da bijahu uništeni izbori, zakonito provedeni i proti kojim nebijaše nikakva prosvjeda.

Hoće li naši narodni protivnici u poreškom saboru i ovaj put tako postupati, pokazati će nam najbliža budućnost.

U ostalom nas nebi iznenadio niti prestrašio takav postupak, a dokazano bi nam još jednom, da kod nas nema govora o ustavu, da se u Istri nogom gaze pisani zakoni, te da je kod nas izključena svaka mogućnost o sporazumljenju stranaka i o mirnom i trieznom radu zemaljskoga zastupstva.

Predstojeće zasjedanje pružiti će nam zgodu, da se uvjerimo o istinitosti kojekakvih obećanja i da se osvjedočimo, koliko su iskreni vapaji našim protivnika za slogom, snošljivošću i prijateljskim susretanjem obijuh stranaka u zemaljskom saboru.

Naša manjina može možda u svojoj taktici štošta promjeniti, no uzaludan bio bi posao od nje zahtjovati, da žrtvuje ma koje pravo il ma kakvo načelo za zdjelu leće. U tom smislu neka ju prati blagoslov Boga i naroda!

*) U svojoj autobiografiji. Ob istom pitanju izašla je prošlo godine jedna njemačka brošura u Beču. Op. Ured.

Pogled po svietu.

Trst, dne 9. oktobra 1889.

Austro-Ugarska: Mjestna neka bečka korespondencija javlja, da će se carevinsko vieće otvoriti jedva dne 4. decembra t. g. O Božiću bit će odgodjeno, a početkom novo godine opet sazvano, da razpravlja takodjer o osnovi kaznenoga zakona.

Iza odstupa kneza Liechtenstoina sa predsjedništva konservativnog kluba pokrenule su nekoje novine misao, da se ustroji katolički klub.

Zastupnici njemačko narodnosti na češkom saboru zaključili su, da i unaprjed nesudjeluju pri saborovanju.

U galičkom je saboru ruski klub narasao u toliko, da može samostalno stavljati predloge.

Donjo-austrijskom saboru bit će predloženo, da odredi for. 30.000 podporo občinam, da se uzmognu obskrbiti občinskimi liečnici. Kod nas se na takva šta ne misli, a ipak bi bila skrajna nužda.

Crnagora: Nekoje su novine donielo viest, da crnogorska vlada kani ustupiti dio barskog zaliva Rusiji, te da će ova ondje prirediti ratnu luku. Ta viest je novjerojatna, jer po berlinskom ugovoru ne smje se utvrditi barska luka.

Srbija: Kraljica Natalija, akoprem od 20. pr. mj. u Biogradu, još nije bila pripuštena k svomu sinu kralju Aleksandru. Žalostna majka!

PODLISTAK.

IX. Povest Kastva.

B) do g. 1139–1465.

(Dalje).

Od biskupa puljskih prošla je svotovna vlast nad Kastavščinom na knezove Dövinske. Navadno se uzima, da su biskupi izručili tim knezovom ove krajine g. 1139.

Zovu se Divineki (Duinati — von Tybein) po svojem kastelu Divinu (Devin-Duino-Tybein), što se obnovljen i sada dižo nad morem od prilike 2 uro hoda od Trsta prema severu.

Ti Divinci bili su zlatopasanci patrijarke Oglejskoga i u 13. veku dosta jaki. Kratna imena, koja su si navadno nadevali jesu: Stefan, Vug (Hug, Haugh) Reimprecht i Juraj).

Vlast patrijarke padala je pod konac 14. veka, a dizala se je vlast austrijskih vojvoda, ili kako su jih naši stari zvali: principa od Austrije.

Nije dakle čudo, da su već sami Divinski knezovi u priliki priznavali za svoje vrhovne gospodare principe austrijansko; ali to je bila tek daleka priprava ovim poslednjim, da malo po malo dodju do gospodstva na obalah jadranskoga mora.

Poslednji Divinac bio je neki Ugolin, koj je umro godine 1300.

Imao je kćer Katarinu udatu za Raimbarta Valse, i tako su dobra Divinske kuće prešla na plemiće Valse ili Walsee, pak su iz toga naši stari skrojili besedu Favalić ili Favalić, te je ostalo pisano, da su negda u naših stranah gospodovali „knezi Favalići". Nu istina je, da nebijahu naše krvi, nego nemačkoga roda.

Nije onda bilo dostatno, da Katarina potiče od Divinskih knezova i da je blagarica kad nema braće, da je dakle plemić Valse blagar i gospodar krajine o kojoj pišemo.

Trebalo je, da poglavitiji gospodar prizna Valsom gospodstvo, a to je bio puljski biskup i on je to učinio godine 1400.

Valsi su vladali ovuda samo kojih 75 godina (po prilici od 1400 do 1475). Ali bit će bili vrlo dobra čeljad, jer su jih se Kastavci spominjali još do pred samih 100 godina.

Tko su bili ti Valsi ili Walsee?

Knjige pišu, da su došli iz švabske zemlje, dakle Nemci po rodu. Spominje se neki Ulrik u službi vojvoda austrijskih, kao zapovednik vojske proti Paduanskim vojvodam i Furlancem (okolo 1850). Bit će bio njegov sin ili bliži rodjak onaj komu se sroća nasmijala, te je obljubio Katarinu Divinsku i njezinu lopu očevinu.

Valsi su bili imeniti ljudi. Mnogo put jih stara pisma nazivaju „svetla i moguća gospoda".

Proplrali su se mnogo za obćinom i biskupom grada Trsta, radi plovanija na Krasu, i tija u to daleko od nas vekove treba posegnuti, da se razumije, kako je to, da na mnogih mestih Krasa svećenik neima od-nikoga ništa nego od puka. Tako je! Pravdali su se posvetni i duhovni mogućnici, tko da ima vlast nad ovom ili onom župom, pak su najkasnije zapustili duhovnike jedan i drugi, a primio jih je pod svoje krilo narod, davajuć jim uzdržavanje od svoga siromaštva.

Kada su Divinci izumrli, sva je prilika, da su se Kastavci pobojali neće li biti silo od novih gospodara. Zato je bilo najboljo napisati pravice i dužnosti i kazne za zločine i neko drugo uredbe, kako je bilo od starih vremena. To su i učinili. Godine 1400 popisani su neki stalni običaji, to jest napisan je štatut ili zakon grada Kastva.

O njem ćemo kasnije reći koju.

Za gospodstva Valsa nalazimo već u Kastvu „kapitane". To je znak, da su ove krajove držali znamenitimi, kad su takovu čast dali svomu namestniku. A prije su se namestnici zvali „valputi" (Valpotto = Gewaltbote = Kastelan). Tako već od godine 1450. unapred može se govoriti ne samo o gradu i obćini Kastavskoj, nego i o „kapitanatu grada Kastva". A taj kapitanat obsezao je od prilike današnji sudbeni kotar Volosko izuzamši gradić Lovran s najbližom njegovom okolicom. Prvi kapetan, kojega smo do sada našli upisanoga, zvao se je Gašpar Furst. Svodočio je u Senožečah dne 15. junija 1463. pri jednoj nagodi izmedju gospode Valsa i kapitula tršćanskoga o patronatu nad nekimi crkvami po Krasu.

Godine 1464. podelila su se braća Rampert i Wolfgang Valso, pak su Wolfganga dopali naši krajovi, to jest: Reka, Kastav, Mošćenice, Voprinac, Bubanj (Guttenegg), Trnovo i Jelšane, t. j. bezdvojbeno posedi, koji su od starino pripadali kraljestvu hrvatskom, a drugi brat dobio je posede, koje su nazivali „nemačkl".

C) od godine 1465—1778.

Wolfgang je godine 1465. u testamentu imenovao svojim baštinikom mogućega nadvojvodu austrijskoga i nemačkoga cesara Friderika III.

Tako su ovi naši krajevi došli kao vlastiti u posed prejasne

Kralj Milan naime si pridržao pravo da udesi sastanke majke sa svojim sinom, a to dozvole još on nije dao, dapače nekoji tvrdo da ju je ćak uzkratio. Vele ipak nekoji listovi, da će se kraljica sastati sa svojim sinom prije nego li bude sazvana skupština, što mora naskoro uzsliediti

Rusija: Car Aleksander će u petak u Berlin, a njemački car dočekat će ga u Kielu, kamo je otišao pod izlikom, da pozdravi englezko ratno brodovje.

Bugarska: Bočki „Fremdenblatt“ donaša viest, da Porta sprema okružnicu na veliko vlasti sa izjavom, da je pripravna priznati knеza Koburga, ako i ono na to pristaju Što se babi htilo, to njoj se i snilo, pak mislimo da se tako ima uzet i viest bočkog lista.

Italija: Ojačava svoje čete na francuzkoj granici, a vojnički list „L' Esercito“ opravdava to time, što se je bilo bojati nemira od notom ovršenih izbora u Francuzkoj i što ova vodi rat proti talijanskim vriednostnim papirom.

Francuzka: Obavljeni su izbori i uži izbori. Uspjeh je: 502 republikanca, a 205 opozicijonalnca. Od republikanaca je 230 konservativaca iliti vladinovaca, a 126 radikalaca, te će vladina stranka ovisiti od milosti potonjih. Kod predzadnjih obćih izbora ovršenih godine 1881 razmjor je bio: 460 republikanaca, a 120 opozicijonalaca. Kako se vidi, Francuzka vlada neima se čim baš pohvaliti uzprkos silnom strahovanju, kojo je razvila proti rojalistom, bonapartistom, a najskoli proti bulanžistom.

Razgovor

medju Matom i Lukom na cesti Medulinskoj blizu bunara sv. Ivana.

Mato. Dobro jutro Luka.

Luka. Bog daj zdravlje; kamo tako vroda?

Mato. Gren do Pule; imam malo posla; a ti od kuda?

Luka. Nosio sam milko u Pulu i sada grom doma, ali posidimo se ovde malo u hlad, ćemo se malo pogovorit od naših stvari.

Mato. Dajmo, ali u kratko, jer imam malo vrimena.

Luka. Si bio na sadnjih balotacijoni u Puli?

Mato. Dakako! Znaš, da prez mene nemore ništar biti.

Luka. Su bili svi naši složni na Puljaštini?

Mato. Ter znaš, da je ljulja u svakoj šonici, tako i kod nas. Najviše josmo imali prodanih u Premanturi, Kavranu i Peroju, a i u Pomeru, Medulinu, Ližnjanu, Alturi, Muntiću, Lovoriki i Štinjanu smo ih imali, ki su se prodali za bokun kobilline i za pijat bigul al za kakov šolad. Mislili su, da nas će svih kupiti za malo starega mesa od puliča, ali mi josmo se pošteno držali kao vjerna braća, jer stara poslovica kaže: više valja dobar glas, nego zlatan pas.

Luka. A Štinanci, Galižanci i Fažanci, kako se josu oni držali, da mi ih nesponinješ?

Mato. Pustimo ih na stran, ter znaš, da oni jesu „nobili“ i da neznaju drugi zajik neg' taljanski.

Luka. Nije čuda vrimena, da sam bia u Štinanu i tada su govorili po našu.

Mato. A su po kalabrežku, ter neznaju govoriti ni taljanski ni hrvatski.

Luka. Su bili naši deligati svi složni?

Mato. Bili su svi na balotacijonu, ali tri naši t. j. iz Pomera, Alture i Lovorike bili josu s namin vjerni, a svi oni drugi, t. j. iz Premanture, Medulina, Ližnjana, Kavrana, Peroja i Štinjana bijahu nami suprotivni i združili se s onimi, koji nas josu mislili prodati za žlicu juha i pijat bigul, ali su se naši držali junački i nisu se pustili poljat od njih za nos.

Luka. Ča su krnjoli ti deligati?

Mato. Ćeš ih poznat po prezimenu: Rosanda, Radošević, Sovrlica, Cvek, Ljubotina i Muzulić.

Luka. To bormo moraju biti svo ljudi našeg roda i kajika. Što bi reći, da nisu bili sajedno i oni s namin kao vjerna braća?

Mato. Ča ćeš! josu prijatelji s puljaskim taljanašim više nego s namin, koji ih josmo izabrali za gospodare, jer da ih puljaska gospoda pomažu više nego mi i da imaju više voličanstva kada se šeću s njima po Puli, nego kad su snamin.

Luka. A koji ih plaća?

Mato. Brišul mi seljaki moramo se mučiti na svaki način i plaćati ih, a oni što bi imali s namin biti i vjerni svomu rodu i domovini, združeni josu s taljanskim veleđašim i pušu u njihov rog.

Luka. Ma da je jedan činija naše seljake, koji josu s namin bili, iđi da ih dela, zašto da nisu s njim glasovali?

Mato. Čini mi se, da i ja josam to čuo, da nikoji, koji josu kamenje vozili i koji su delali u kavi na Munidi, da ih je (po bosidi deligatovoj) gospodar istrano iz dela, jer da josu glasovali proti talijanskoj stranki.

Luka. A od kuda bi mogao biti taj čovik?

Mato. Baš iz Medulina.

Luka. Ala lipo ga mora bit vidilti? Zašto josu se pak ovi drugi naši seljaki pustili zavesti?

Mato. Muči drugi Luka! Je ih toliko, koji imaju grinto kod puljske gospode i mislili su, da im je oće osna žit; ali to je bilo sve dobro doklo su pasili balotacijoni. Niki drugi josu se kolili najisti malo bigul i bokun kobiline, a napiti malo katrama.

Luka. Kako je bilo pak u Puli?

Mato. Sve sile josu napoli i varali nas i nepošteno delali, doklo nas josu pridobili. Da su delali po zakonu, pravici i poštenju, bimo ih bili pridobili.

Luka. Što dali tu stvar na vidilo?

Mato. Aj josmo odmah protestali, a sada neka se vrši zakon po pravici. Dragi moj Luka, odviše smo se zabavili, ja grom, ćemo se ben još drugi put zastat' možda ćemo imat više vrimena za se još malo razgovoriti o balotacijonima.

Luka. Čekaj malo, brate Mate, da ti još ovu rečem: Neka naši ljudi na Puljaštini opru dobro oči, kako josu i u drugim našim mestim kada zabiru poglavare, jer vidiš kako nam josu sada niki suprotivni. Neka zaberu ljude pošteno, koji budu nastojali naše dobro, pravicu braniti, naš jezik i domovinu zagovarali i koji budu poznali nevolje nas brižnih seljakah i sve što nam bude potribito.

Mato. Neboj se! Svaki dan svo više naši ljudi oči otvaraju i vjeruj mi, da ćemo prija promislit, koje budemo imali izbrati za gospodare puka, i to ono ljude, koji nam će bit u našim velikim potribam ugodni svomu puku.

Luka. Bog to uliši i neka dade našini na Puljaštini pamet i razum, da bimo se oslobodili od šaronjačkih ruk.

Franina i Jurina

Fr. Ča misliš, Juro, zašto nisu poročka gospoda javili obćini poročkoj, da će bit balotacijoni za novoga podestata?

Jur. A brajno, ja niš nemislim, nego ti se čudim, da mi to pitaš.

Fr. A zašto to?

Jur. Ter znaš, da onakovi ljudi dolaju ča to, a mi smo jim devota briga — —

Fr. Uf, sad mi je puklo, zašto su stavili nekega štracora Talijana iz Novovasi u listu od „raprošentanti“, a nekoje šćavunsko podrepino samo va listu od „noštituti“.

Jur. Dobro jim stoji, da jih imaju talijanska gospoda pod „takih“; pa se još tuže, da jih Talijani zovu „šćavi!“

Fr. Ilujo jim bilo, kad u svojoj kući nemore bit gospodari, nego tudji sužnji.

Jur. Vero sad moru reć „moj grih!“

* * *

Fr. Si čul, ma su mu batili banderu.

Jur. Ki, kado, komu?

Fr. Hrvaški vapor va Voje nekomu puljskomu konšiljeru i deputatu.

Jur. Ča j' to naš čovik?

Fr. Utopil bi nas sveh va žlico vodi.

Jur. Pak hrvaški vapor — — takovo — mu batit banderu... u ime otca i....

Fr. Ča ne da j' tista lopa?

Jur. Ma imaju ti vaporanti nebore dobar štumih.

Fr. Si i žop.

Različite viesti.

Zemaljski zastupnici narodne stranke u Istri sastali se dne 8. tek. mj. na dogovor u Trstu. Sliedećeg dana u jutro odputovali su zajedno put Poreča na saborovanje, koje započimlje današnjeg dana. Pri otvaranju novog šestgodišnjeg zasjedanja želimo našim zastupnikom u težkom i nezavidnom njim položaju, da njihovo djelovanje bude okrunjeno što boljim uspjehom, osvjedočeni s druge strane, da će oni s mužovnim ponosom i samozatajom znati odbijat bahato nastanje na našu narodnost i njezino obilježje — hrvatski i slovenski jezik.

Dr. Dinko Vitezić, naš dični zastupnik na carevinskom vieću, desi se sad u Trstu. Putuje za Poreč, gdjo će kao prodajednik zastupat krčku gospodarsku zadrugu na glavnoj sjednici, koju će dne 15. t. m. obdržavat pokrajinsko gospodarsko vieće.

Predsjedničtvo polit. družtva „Edinost“ pozivlje gg. odbornike i namjestnike na sjednicu, koja će se obdržavati u nedjelju dne 13. t. mj. u 10 sati prije podne u prostorijah „dolaškega podp. družtva“ (Via Molin piccolo br. 1). Na dnevnom je redu pogovor o budućih mjestnih izborih.

Zemaljske štipendije. Zemaljski odbor u Poreču razpisuje sliedeći natječaj na šest štipendija: Pošto su za odati dvie viđje zemaljske štipendije za školsku godinu 1880—90 svaka po 200 for. za sveučilištne djake i to jedna za filozofiku, a druga tehničke nauke, to četiri niže zemaljske štipendije svaka po for. 100 za gimnazijalce, koji nisu odlično ili skoro odlično, no prednost imaju oni, koji polaze gimnazije u pokrajini. Oni, koji kane moliti jednu od spomenutih štipendija, imaju poslati svoje molbe podkrieplјene školskimi svjedočbami prošlo godine, svjedočbom siromaštva i poloznicom, do 31. oktobra t. g. zemaljskomu odboru u Poreču.

Zemaljski kapetan gosp. Campitelli u Poreču. Od tamo plšu nam 6. t. mj. Danas posilјo podne, dne 6. tek. mj. stigao je u Poreč okolo 4½ sata parobrodom iz Rovinja saborski predsjednik g. dr. Campitelli, da predsjeda kod budućeg zasjedanja sabora, koj se imade otvoriti dne 10. oktobra tekućega. Dočekbilo je sjajan, a za vodor se pripravlja gradska razsvjeta. Na sabornici vijo se zemaljska zastava.

Dr. Dinko Stanich zemaljski zastupnik gradova Cres-Krk, doplovio je dne 6. t. mj. u svoj potonji grad. Predstavio se zapovjedniku parobroda „Sybila“, pripadajućeg družtvu Svorljuga et Comp., kao zastupnik, savjetnik itd. itd., te zapovjednik snuđen tolikimi naslovi izvjesio mu zastavu. Čujemo, da je radi toga lučka oblast namotnula zapovjedniku globu.*) Glasa se takodjer, da je isti dr. Stanich donesno u svom kovčegu tiskano oglasno izdanje sadržaja: „Evviva il nostro deputato Dr. Domenico Stanich, distinto patriota istriano! Evviva!“ Očevidno je, da se je gosp. Stanich znao dobro okoristiti onim djelom talijansko prosvjeto, štono podsjeća na zubare, koji se po sajmovih vuku. Želimo samo to, da je izvješenje zastave na „Sybilu“ bacilo slabu sjenu na družtvo Svorljuga, te su mnogi posumnjali,

*) Jur će mu ju dr. Stanich naknadit. Op. slagara.

---

austrijsko kuću i od onda ostadoše neprestano do današnjega dana.

Malo godina iza toga već su austrijski nadvojvode dobili izborom u Cetin-gradu (1527) kraljevstvo hrvatsko. Ali ovo strano Istre i Motličku okolicu (slovinska marka) nisu pripojili kraljevstvu, nego su poseb bice vladali s njimi, to ako i ne posve tvrdo, ipak se je gospoštija Kastavska do ovoga veka držala za del vojvodine Kranjske. Od onda potiče reč: da smo mi pod lontuš. Lontuš je izkvarena besoda od nimačke: Landhaus (pokrajinska kuća u koju su plemenitaši i neki gradovi i viši svećenici hodili na sabor). Tako se zovu lontušna nedelja, neka nedelja prije korizme na spomen tih sabora.

Austrijski nadvojvode davali bi kapitanju Kastavsku komugod plemiću za zalog i obično bi toga plemića imenovali ujedno kapitanom, to jest svojim namestnikom.

Taj plemić, dok mu nadvojvode nebi izplatili duga, mogao je gospoštiju prodati dalje drugomu, drugi trećemu, ali razumije se, da su nadvojvode imali uvek pravo odkupiti ju.

Tako se je desilo kakovih 150 godina dok nisu stalno dobili gospoštiju Jezuiti i onda postavljali svoje kapitane.

Evo kratki pregled uživatolja gospoštije Kastavske poslo Valsa:

Godine 1468. Uživa gospoštiju Jakov Raunachar za 250 cekinah zakupa.

Godine 1478. drži ju u zakupu Nikola Raubar.

Godine 1560. dobišo u zalog za novce pozajmljene kući austrijskoj gospoštiju Kastavsku Franjo i Juraj Barbo gospoda na Kozljaku ili Vakcensteinu, plemeniti i bogati ljudi.

Godine 1583. braća Barbo prodavaju zalog na gospoštiju Kastavsku dozvolom nadvojvode Volfgangu Schranzu.

Godine 1609. nasljednici Schranzovi prodavaju gospoštiju Kastavsku za 20.000 forintih baronu Wagonsbergu,

Godine 1618. Wagonsberg prodajo za istu cenu gospoštiju (dakako doklo trajo zalog Baltasaru plemiću Thanhausonu, kasnije grofu.

Godine 1625. dne 8. aprila nadvojvoda Ferdinand potvrdjujo darovnicu kojom Orsola udova grofica Thanhausen darova Kastavsku gospoštiju jezuitskom kolegiju u Judenburgu.

Godine 1630. grofica Thanhausen dogovorno sa Jezuiti u Judenburgu daje Kastavsku gospoštinu Jezuitom nasolivšim se kod sv. Vida na Reci, da uzmogu podignuti velike škole.

Godine 1778. ukida se red Jezuitski i gospoštija Kastavska pada pod državnu komoru.

Godine 1784. vitez Ivan Thierry kupuje od državne komore gospoštiju Kastavsku za 100.000 forintih.

Godine 1848. barun Juro Vranyczany-Dobrinović kupuje gospoštiju Kastavsku za 112.000 forintih.

Godine 1848. proglasuje se sloboda zemljišta i da se desetina može odkupiti u novcu. Gospoštija prestaju.

Sada evo kapitane u koliko smo jih doznali:

Od godine 1400 do 1468. Andreget, Jakov Furst, Ivan od Turna i Jakov Raunachar.

Valvasor spominje i drugo „Obritschan“, nego u štatutu nalazimo nekojim kapitanom ime Ričan, a to je valjda pravilnije.

Faturnar bit će pokvareno od nemačkoga „von Thurn“, a ovo od „Turna“. Zanimivo je to, da u Kastavščini ima selo sigurno od starine obradjenom zemljom i zove se „Turan“. To je u županiji Jurišićevoj.

Moglo je tu biti domovije kapitana Ivana od Turna.

Uspomena na kapetana Andregota sačuvala se je do današnjega dana u imenu „Andregatovac“. Tako se zove zaselak u obćini Veloskom podalje od Lipovice, baš ono gdje je sada „villa Mušek“.

Godine 1478. je 1519. Raubar Nikola. O njem neznamo do sada pobliže ništa.

Godine 1546. Ivan Ročan. Spominje se u štatutu: Kap. 58.: „Na prestolo pravdonim sodeći zvelićoni i dobro rojeni Ivan Ročan itd.“

Godine 1585. „Visoko naučeni gospodin Wolf Srone otajni svetnik i vicekancilor presvetloga principa Karla arciduka od Austrije, našega premilostivoga gospodina gospod-a; Njega milosti kapitan Kastva, Voprinca i Mošćenic.

Budući da se je taj Wolfgang Schranz lastio i vrtio rado okolo principova dvora, nije imao kada stalno bivati u Kastvu, zato nadjemo u to vrome namestnike na kapitaniji. Takov jedan bijaše Bernardin Kukurin god. 1585., a Ivan Canki ili Zanki godine 1591.

Obitelj Kukurin živi još u selu Balidi izpod Kastva, a Zanki bili su još ovoga veka imenita obitelj na Reki. Selo svet. Ivan baruna Zmajića bilo je negda Cankovo.

Nastavit će se.

da se A ono postavilo u službu širitelja talijanske naxovi-prosvjete. Izličemo ovom zgodom, da nam se više njih pritužilo na parobrodarsko društvo Sverljuga et Comp. radi toga, što na svojih parobrodih služi se putnimi redovi i drugimi oglasi tiskanimi jedino u talijanskom, njemačkom i magjarskom jeziku, dočim o hrvatskom niti traga. Žalostna je to činjenica, kojoj ne treba komentara, kad se pomisli, da parobrodi tog društva plove jedino hrvatskimi obalami. Gospodo društvenici, ne pitamo od Vas, da svojimi parobrodi tjerate hrvatsku politiku, ali smo se barem nadali, da nećete zatajit naroda, od kojeg ničete!

† **Anton Jacich**. Dne. 30. septembra t. g. preminuo je u Salvoru tamošnji župnik veleč. g. Anton Jacich rodom iz Opatije. U Salvoru bijaše župnikom preko 30 godina, a koliko je nam poznato, dosadio je vrlo redko u rodne krajeve, te ga je i malo koji u Libarniji poznavao. U zadnjem broju „L' Istria" ditamo, da bijaše čestit i vriedan svećenik. Počivao u miru!

Izpravak. U razpisu natječaja štipendijah Vlachi-Pecota podkrala se tiskarska pogrješka pod točkom d), koju ovako izpravljamo: „Djaci, potječući iz občine Kastav, a po imenu Vlah, koji svoju srodnost sa zakladnicom pismeno dokazati n o u z m o g n u", dočim je pogrešno glasilo „u z m o g n u".

Iz Mošćenicah pišu nam prijatelj dne 8. t. mj. Stara poslovica, koja kaže, da je svako lanjsko bolje, obistinila se žalibože i ljetos kod nas. To vriedi osobito u gospodarskom pogledu. Nemila tuča posjetila nas tekom ove godine do tri puta. Naši vinogradi, koji su nam u početku punili srca veseljem, bijahu ponovno tim bolnim bičem bičovani. Prvi put oštetila je tuča dobralno sela Grabrovo, Obrš, Sv. Antun i Soleo; drugi put posjetila ova mjesta pak so žalostila i u Kraj, a treći put bijaše je svuda po malo. Čudno je, da je ista mjesta tukla sva tri puta. Kolika je tim nanešena škoda siroti seljaku pojmit će onaj, koji zna, da je ovud glavni proizvod kapljica vina. No oštećeni bijahu tučom i drugi proizvodi kano maslina, žito, kurua itd. Ove zime bit će uslied toga u ovih stranah bieda i nevolje. Nedavno ostavio nas ovdje obćeljubljeni kapelan g. Anto Štemburger, koji je imao najprije otići u Lovran, no kasnije dodjo mu nalog, da ide u sv. Matej kraj Kastva. Ovdje žali svo sa tim čestitim svećenikom i rodoljubom, koji je za kratka svog boravka osvojio srca svih s kojimi je dolazio u dotica. Medju nami ostat će mu dugo slatka uspomona, a nadamo se, da nas neće ni on tako lahko zaboravit. Javljam Vam na konac, da se je počelo i u ovih stranah oživljivo radit oko uzgoja naše mladeži. Ljetos je nam svršio učiteljsku nauko jedan čestit mladić iz ove župe, a do godine — ako Bog dade — dat ćemo narodu jednu vriednu mladu učiteljicu. U Kopru na učiteljišću nalazi se jedan mladić u II. tečaju, a jedan mladić u višoj gimnaziji na Rieci. Sva četvorica jesu rodom iz naše okolice. Liep je to svakako znak, da je počeo i ovudnji narod oživljivo misliti, da odgoji sebi takovih sila, koje će mu bit vazda pri ruci, a k tomu neće ga nikada zaboravit ili zatajit. Samo naprieđ, dični Mošćeničani, i na tom putu jer kad budemo imali svojih ljudi bilo u školi, u crkvi ili uredu, bit će nam bolje i lagljo.

Iz Punta na otoku Krku pišu nam prijatelj dne 6. t. mj.: Riedko Vam, velecienjeni g. urednice, koja viest dolazi iz ovih naših strana, kao da smo mi na kraj svieta ili kao da je kod nas svo dobro. Velikoga zla neima, nu ipak nije svo kako bi moglo biti. Selo je naše čisto hrvatsko, ali na našu žalost imademo poštarskog činovnika, koji nezna ni slovca hrvatski, a uz to nemari za ništa što je naše. Neznamo u istinu, kako ga sviet razumije. I tuj bi više oblasti moralo znati, da poštarski ured ima služiti svemu puku, a ne jednomu čovjeku, koji traži kruha. Čudimo se što naše obć. zastupstvo nikad o tom ništa ne spominje, a ipak njegova je dužnost, da se zauzme za dobrobit svoga puka. Nećemo kudit štov. zastupstva, koje je poznato radi svog domoljublja i poduzetnosti, nu ipak prigovoriti mu možemo, što nije dovoljno uztrajno.

To se je pokazalo kada su tražili živu vodu, da nadomjesto onu, što se nalazi izvan sela. Medju ostalim se je sl. zastupstvo i u poslovih za rukovodjenje plodovina „Arčirov" pokazalo popustljivim i malodušnim. *

Toplo preporučamo i ovomu i novomu zastupstvu, koje će se naskoro birat, da se opet živo zauzme za novi obćinski

* U tom se obziru svami ne slažemo. Op. Ur.

zdonac, jer idi po vodu na sadašnji po sluvremenu i zimi, jest vrlo težko i neugodno. Suviše, neka čim prije zasadi uz more stabalca, kojim more ne škodi. Bude li se to, što iskreno želimo, onda će Punat, već po naravi liep, postat divnim soccom. I položaj i kuće i radin puk podaju nam nade u bolju budućnost.

Rodoljub.

Djačka zabava na Puntu. Dne 22. pr. mj. obdržavala se je u Puntu večernja zabava sa deklamacijom, predstavom i pjevanjem. Pod večer toga dana sakupio se seoski puk u velikom broju, da vidi zabavu, kakve u Puntu još nije bilo. Nije manjkalo niti otmenijega svieta. Mnogi naši rodoljubi počastiše nas svojom prisutnošću dolaz iz Krka u krasni Punat, pa medju ostalimi i dični naš dr. Vitezić. Da je cila zabava, a osobito pjevanje, dobro uspjelo, zasluga je g. A. F., našeg vriednog učitelja, koji se je, kako čujemo, mnogo zauzimao za stvar. Inače možemo čestitati i gg. djakom, koji su znali u tako kratko vrieme valjano proučiti svoje uloge. Zabava se držala na korist „Bratovšćine". Na koncu no možemo na ino, no zaželiti, da nam se bar jedna takva zabava na godinu priredi. To će bit obilnokoćno podigne li se „Ú t a o n i c a", koja već nekoliko godina spava. Puntar.

Iz Labina pišu nam 8. t. mj. Nemožete si pomisliti, g. urednike, kako već sada gorko ćutimo u čitavoj našoj župi gubitak našeg nezaboravnog kapelana g. Barbalića. Svaki dan, osobito pako po nedjeljah i blagdanih čujo se tužbe našeg puka radi odlaska ročenoga gospodina. Gjegod se sastanu dvojica naših seljaka, čujo se kako se tugaljivo pogovaraju, kolika je škoda, da nam odstranišo toli poštena, brižljiva i dobra pastira. Badava ga tražimo u gradiću ili u selih, u crkvi ili na polju, na prodikaonici ili u izpovieđaonici, njega nema te nema! Tko će nam u sladkom materinskom jeziku onako krasno pripovietat riječ božju, tko će onako marljivo i strpljivo podučavat našu djećicu, a tko će nas onako milosrdno i dobrostivo tješit u bolestih i na skrajnoj uri?

Sada nemamo nikoga tko bi nas učio, ni tko bi nas savjetovao ili tješio u našem hrvatskom jeziku. Simo je dolazio naš narod iz svo labinske okolice: iz sv. Nedelje, sv. Marčina, sv. Lovreča, sv. Lucije, čak iz Plomina, Krčana i Sumberga, da čuja njegovu slatku riječ, da su kod njega izpovieđi ili da se s njim posavjetuje. Mnogi su sada u brigi, neznajuć kamo da idu slušati riječ božju ili komu da izpovieđe svoje grieho, jer je svećenika malo, il jer svaki negovori jezikom puka. Naš veleč. Barbalić bijaše silno obljubljen od svoga seljaštva, osobito od siromaha, kojim je vazda vrieđu i djelom pomagao, savjetujuć mu, kako da si pomogne il dieleć mu milostinju. Ta medjusobna ljubav i neograničena odanost puka do provriednoga pastira bijaše znazna našoj gospodi, koja inače ne znaju u crkvi nit mave za sv. vjeru, ter ga tako dugo ometala i ozloglasivala, dok mu nebijaše naloženo, da se mora seliti iz Labina. Na žalost i tugu našu izpunila se i kod nas volja modernih liberalaca, koji imadu u našoj biskupiji svuda glavnu riječ. Mi njim pradžamo, što nam maknuše dobra pastira, jer nas to sv. vjera uči, al neka znadu, da će oni odgovarati Bogu, što ostade toliko pučanstva bez prava svećenika, kakav bijaše naš čestiti g. Barbalić.

Pio Polić. Iz Kraljevica javljaju nam, da je tamo preminuo u subotu dne 28. pr. mj. nakon kratke ali težke bolesti u 68. godini providjen sv. otajstvi g. Pio Polić, posjednik i trgovac. Pokojnik bijaše obćenito štovan i ljubljen radi svoje prijaznosti poštenja i rodoljublja. Našemu listu bijaše dugoljetni prijatelj i promicatelj, te je nastojao širiti ga u hrvatskom Primorju bez ikakve nagrade il odštete. Čestitomu rodoljubu i poštenjaku bila lahka domaća zemljica, a njegovoj duši vječni pokoj!

Požar na Poreščini. Dne 21. prošloga septembra mjeseca po noći pojavio se požar u selu Špadi, kraj Poreča. U sve izgorjelo je pet kuća sa svim, što je u njima bilo, samo ljudi mogli su se na vriemo spasit. Za uzrok, kako je nastala vatra, još se pravo neznade. Budući da je pako selo na samoći, a pol sata skoro odaleđeno od Poreču, a toga pomoć nije mogla stići na dobu, to tako ostadu bez krova i kućišta oni nesretni pogorelci. Obćina sakupija milodaro, da koliko toliko ublaži nesretno stanje onih osiromašenih ljudi, kojim nije bilo ništa osjeguranc proti vatri.

Tko radi taj se nekaje. Pod tim naslovom pišu nam iz Beloga na otoku Cresu. Danas je kod nas najglavniji faktor poljodjelstva vino. Poljodjelac, koj ima vina, ima svega po malo, a tko neima vina, prodje loše. Treba dakle sadit trsje, tim više, što je ove godine počela očito harati i po naših stranah ona bolest tako zvana „peronospora" pak zato ako se tomu zlu na put nestane, morat ćemo svi piti vodu. Oko vinogojstva se osobito odlikuje u ovih stranah gospodin pl. Nikola Petris do Dolammare, kojega treba upravo zato javno pohvaliti, jer je pred nekoliko godina počeo znanstveno sadit trsje i praviti vino dodavajuć, ako što vinu manjka, ili oduzimajuć umjetnim načinom, ako što imade u sebi suvišna i u tom je već dospjeo do toga, da je primio godine 1886. na izložbi u Bolzanu medalju brončenu, god. 1888. na izložbi u Trstu od državne medalju srebrnu i od grada Trsta iste godine zlatnu medalju. Prošlog pako mjeseca augusta 1889. dobio je isti gospodin od c. kr. kemično-fiziologične pokusne postaje za vino i voće u Klosterneuburgu, nedaleko Beča, pot svjedočbu, da nije: 1. od torana, 2. od običnog crnog vina, 3. od običnog bielog vina, 4. od muškata sladkog i 5 od muškata suhog, koje sve vrsti bilo su kemički razstavljene i poslje godine dana pohvaljeno od gore označenog zavoda po profesoru dru. L. Roesler-u. Taj zavod je baš takav, koji kemički pronađe sve vlastitosti vina kakove su — dobro ili zle. Dakle netreba tu o tom vinu već komentara, nego koji dobije takovo svjedočbo, treba reći, da ima doista dobro vino. Taj isti gospodin Petris je i ove godine, odmah čim se je pojavila bila „peronospora" (modljika) i u njegovom „Velom polju", radio po naputku g. Ivana Bellona, ravnatelja poljodjelske škole u Gorici, naime rabeć t r i kila modre galice i kilo i pol živoga vapna na 100 litara vode, te su vidi uspjeh toga; premda je bilo malo prukasno, da je njegovo grozdje sve zdravo i lepo kako nije još bilo nikoje godine do sada. Eto čestiti Beljani, Cresani — osobito vi vlastela crnska, koji možete dakako trošiti, jer stromah nemaše, ugledajte se u gospodina Nikolu Petrisa kako radi, pak radite i vi, a nemojte govoriti, da on kvari vino — jer da to čini, nebi tada dobivao takove odlikovanja niti takove pohvale. Rabotajte i vi, pak se nećete kajati, jer poslovica veli: „Radiću Bog pomaže".

Iz Zagreba piše nam prijatelj 8. t. m. Eto me opet u našoj krasnoj metropoli u bielom Zagrebu. Njekakvo silno čuvstvo vuklo me neodoljivom silom u grad, u kojem proživih toliko lepih časaka; brzovlak prilično mi se licnijim od puža, to da nebijah u odličnom društvu, u kojem mi vriemo brzo i ugodno prolazilo, nesnam čuda bi se bilo latio od velike dosade. Tako postaja za postajom ostajaše za mnom, kad nakon dugo vožnje eto me pred savskim mostom. Vlak zviždno, skočih na prozor, ali gusta tmina zastirase mi vidik u liepi naš grad. Drugi dan prošetah se zagrebačkimi ulicami, te se iskreno navesilih, kako je hrvatska prestolnica i u posliednja dva mjeseca lepo napredovala, al o tomu drugi koji put. Zagrebačko obćinstvo velikom je nestrpljivošću dočekalo prvi dan ovog mjeseca. Na večer istoga dana otvorilo se naše narodno kazalište i to sa „Hamletom" neumrlog Shakespeara. To remek-djelo velikog Britanca predstavljalo se ovdje sada za prvi put. Glavnu ulogu „Hamleta" igrao je g. A. F i j a n, koji je čitateljem „Naše Sloge" poznat već od julija prošle godine, kad je u društvu sa g. Mandrovićem, ravnateljem narodnog kazališta, bio poslotio i Trst, to priredio tamošnjim Hrvatom i Slovencem lep užitak svojim čitanjem iz „Kohana i Vlasto" dra. Fr. Markovića, Šenoinih pjesama, a posebno predstavom šaljivog komada „Medju dvim stolicama". Neobično njegovo sposobnosti kao i okolnost, što je „Hamlet" za Zagreb novost, privukoše u kazalište toliko svieta, da nisi se mogao ni maknuti; sve ložo, sjedala i stojeći parter, sve bijaše prenapunjeno. Odbijo sedam sati, orkestar odsvira njekakvu pjesmu; zastor se digne i pred obćinstvom stvori se veličanstvena dvorana u kojoj sjedjahu na jednoj strani kralj i kraljica Danska sa svojimi dvorjanici, paži itd., a na drugoj mladi kraljević „Hamlet", turoban i divljeg pogleda, okrenjen na stran, prezirajuć sve, što se oko njega sbiva. Od tog trenutka pa sve do svršetka tragedije pratilo je obćinstvo velikom simpatijom i neopisivom napetošću „Hamleta" u osobi g. Fijena. Prizor u grobnici, gdje on zaklinje prikazavši mu se duh svojeg otca, da mu pripovieda način svoje smrti; pak onaj pad i zdvojni krik, kad mu duh otca opet izčeznuo, bijaše tako svršeno predstavljen, da je težko reći, da li će ga koji umjetnik ikada moći bolje predstaviti. U obće, onaj divlji izraz njegova lica, one velike oči, koje se strašno valjahu po očnicah, kriesuće se poput paklenskog ognja, ona duboko-tajinstvena turobnost, onaj nedokučivi prezir proti majci, koja se je malo iza smrti svog prvog muža udala na sablazan dvoga naroda, sa bratom prvog joj supruga, jest nešto, što se može razumjeti, al mojo pero nije kadro da opiše. Na koncu drugog i četvrtog čina bje nagradjen g. Fijan dvimi lovorvienci. Osim gosp. Fijana valja mi iztaknuti još gospodju Ružičku-Strozzijevu, koja se je posebno u početku potog čina izkazala pravom, Bogom nadahnutom umjetnicom. U prizoru, gdje iz žalosti za protjeranim Hamletom poludiv, nudja prisutne ovicćem, je postigla vrhunac svoje vještine, te se pokazala vriednom premkinjom i zaručnicom otetog joj Hamleta. Medju pojedinimi čini bijahu izvrstni glumci neprekidno izazivani burnim plieskanjem i živio-klici.

Naš vrli „maestro" g. Ivan pl. Zajc, koji je usljed bezsmislenog ukinuća jedino hrvatske stalne opere u Zagrebu umirovljen i tako odtrgnut od svog elementa, doživio je ovih dana novu čast, koja je po njega tim veća, što mu je priredjena u prieatolnici našeg najljućeg dušmanina Magjara. Pred njekoliko dana bje naime pjevana u Budimpešti po njekom magjarskom društvu njegova ljubezna opereta: „Aphrodita". Kako magjarske novine javljaju, bio je uspjeh vrlo dobar. Do vidova!

Nabožne knjižice „Učimo djetešce moliti". Pred sobom imademo velecienjeni g. urednišo, gore navedenu nabožnu knjižicu, koja sastoji od 14 stranica, a sadržaj joj je kratki izvadak iz katekizma, te u njoj se nalaze poglavite stvari, koje svaki pravi kršćan mora da poznade, da se može spasiti. Knjižica jest dobrohrana od prič. crkvene oblasti, a stoji samo 2 novčića, te se može dobiti kod g. placo, pročastnoga Ivana Barbalića, župo-upravitelju u Fontani, blizu Poreča. Ta knjižica nam je baš dobro došla, osobito sa kinetski stališ ove biskupije, a ponajviše sa ono vjerničke, gdjeno juna ili župe raztrešene, ili pak gdje nemade dušobrižnika (a tih slučajeva imade kod nas žalibože u izobilju); jer ista — prosto i razumljivo kako jest sastavljena — mogla bi donekle nadoknaditi na raznih mjestih manjkajućega vjeroučitelja ili dušobrižnika. Mislimo dakle, da jest prava dužnost svećenstva, da gore ročenu knjižicu čim više razširi med prosti puk, sve na veću slavu božju, a na korist povjerenih nam duša, da se tako koliko moguće onu žalostnu činjenicu od nas odstrani, naime, da naš mladji naraštaj nemarno i u v j e r o k o m p o g l e d u poput nerazumne životinje.

Iz biskupije poreško-puljske, mjeseca oktobra 1889. X. dušobrižnik.

Glagolski rukopis bosanskoga velikoga vojvode i spljetskoga kneza Hrvoja s njegovim likom našli su u Carigradu neki magjarski učenjaci.

Sud o Talijanih v Americi. Piše „Obzoru" iz Chicaga: Znajući, da će više čitatelja vašega lista zanimati koji redak iz daleke i slobodne Amerike, pišem vam za danas ovo malo reči.

Ovdješnja naša kolonija svakim danom više raste, a mogu reći, da dobro i napreduje i da ne zaostaje u ničemu za drugimi. Naš je narod u obće od ovdješnjih naseljenika obljubljen, prije svega radi njegove mirne ćudi, pa radi njegove upravo neumorne marljivosti. Stoga naši ljudi, koji su iole engleskomu jeziku vješti dobro ovdje prolaze i nefali im mastnih zaslužba.

Ovdješnje naše društvo „Slavenska Sloga", pod upravom gospodina predsjednika Nikole Polića, broji već skoro 150 članova, a mislim, da je to dostatan znak napredka, kad se uzmo u obzir, da velika talijanska kolonija, koja broji preko 30.000 duša, ima samo 3 društva, a svako pojedino broji 200—300 članova. Velika je to razlika naprama našoj koloniji, koja nedosiže do 1000 duša. Kad sam spomenuo Talijane, hoću da još o njima koju rečem.

Najzadnja klasa po čitavoj Americi je Talijan i Kinez, ali prvoga preziru višu od drugoga. Talijani najvećim dielom obavljaju najzadnje poslove t. j. one, koje su izprvine Crnci obavljali. Talijani se bave prodajom voća, ili su brusari, a najvećim dielom bave se čišćenjem ulica i sabiranjem kosti, papira i ostanaka od cigara.

Kukavno i težko su to zaslužbe. Kukavne, velim, jer je plaća za ovo radnje jedva jedvice dostatna za proživljeti, to ako je Talijan s njom zadovoljan, to je, jer se danomice hrani kapulom i kruhom. Težka je pako, jer kad se Talijanac na ulici pokaže, riedko će kada mirno ulicom

proći; čitavi se čopori djočurlijo oko njega sgrnu, pak ga do zla boga počmu graditi i „Degom“ nazivati („Dego“ je posprdno ime nadjenuto Talijanim u Americi.) To je u kratko rečeno o talijanskih naseljenicih. Mnogi vaš čitatelj pronaći će ove moje redke protjernimi i misliti će, da sam ovo napisao samo iz puke mržnje naprama ovoj narodnosti. Ali o istinitosti ovog, što napisah, može se svatko uvjeriti, ako uzme u ruke američke novine ili ako o tome upita bilo kojega našeg čovjeka, koji je u Americi bio.

Neuku nauka.

Proti tekutom od peradi je izvratno sredstvo polin. Ovaj se izkuha u vodi i s njom se opere napadnuta perad. Dobro je izsušiti i smrviti polin, prosijati ga na guste sito i njim posipavati živad. Preporuča se dati guskam u hrani nješto polina, da ih oslobodi dosadnih nametnikah. Sada naberi polina i spremi ga, da ga možeš upotrebiti svaki čas.

* * *

Sol u hranitbi blaga. U nas još uvieh slabo misli na to, koliki je faktor u hranitbi stoke sol. Pa ipak može se reći, da je ondje, gdje se stoka u štali hrani, sol gotovo neodklonivi uvjet svakoga uspjeha u stočarstvu. Nu ni tu novalja prekoračiti granice: sol u provelikom podatku jesto otrov. Dokazano je, da 500 grama soli može otrovati kravu ili junca.

U brdovitih krajevih voda, što ju pijemo, koja toče iz inače zdravih vrela i potoka te ima i ujedno biti poglavito pomagalo, što dovodi slane tvari u stanićevje bilja, redovito ima tek malo sodinova chlorova, pak su po tom i biljke, što oko ovakih voda rastu, vcoma uboge morskom solju; od tuda uzrok, zašto se osobito onomu blagu, što živi te se hrani u brdovitih predjelih, ima podavati soli.

Na gospodarstvih, gdje su livade nizko i vlažno, gdje su pašnjaci močvarni, takodjer je neuklonivo nuždno, da se blagu podaje soli. Beteat caxochia, razno kolike i grizl neće tako lako spopasti sitno stoko, ako joj se poda nešto soli prije nego li izadje iz torn.

Još te nuždnija je sol, kad se blago hrani korom od krumpira ili bilivo to repe ili komom iz pivara; jer ovo su tvari izgubilo tim, što su izpaljeno ili izlužono, znatan dio slanih sastojina, što ih je bilo u njih u njihovom prirodnom stanju.

Isto je toliko nuždna sol stoki, koja se pita ili tovi. Bezuvjetno je dokazano, da meso biva izvratno samo od ono stoke, što je jela soli. Englezi, ovi majstori u tovljenju, ne propuštaju nikada, da ne podavaju soli ovcam i svinjam, što ih pitaju.

Olivier de Serres, otac francezkoga poljodjelstva, često spominje u svojoj knjizi „Theatre de l'Agricoltura“, što ju je napisao god. 1605., da u naprednih zemljah ima u stajah uviek ograđeno soli, da je može blago lizati al ne žderati.

Po propisu g. la Morvonnaisa odlučuje o tom, koliko valja stoki podavati soli, doba, spol, vrst, život i hranu. Staromu marvinčetu može se i ima se dati više nego mladomu, više muzkomu blagu nego li ženskom, više tustomu nego li snhomu

Eto propisa, kojega se valja držati u podavanju soli: konjam, 8—16 grama na dan; rogatoj stoci, svakoj glavi 6—32 gr. na dan; svinjam 2—4 gr. na dan; ovcam 3—4 grama na dan.

Nu ne samo, što blagu valja izravno podavati soli za hranu, ona je još nuždnija za popravak izkvarene krmo. Sol priječi, da se u plastovih no kvari krma, ako nam je ostala za kišo na livadi. Uzge li se sieno u plastu pa se poslje razstro i osuši, dobro je za potrošak, nu zadrži trpkoću to se praši, a ta je prašina gotov otrov. Valja dakle zapriečiti tu upalu te takovu krmu osoliti prije nego se sastavi u kupove ili plastove. Na 100 kilogr. sicna treba 1 kilogr. soli; pa što to stoji? 11 novč. a sieno vriedi dvojinom toliko. Soli se upravo tako kao kapus rukom sipajuć dobro smrvljenu sol.

Zaplavi li nam livade voda, ovakova siena no će blago ždorati, pa ako ga i ždoro, no probavlja ga, jer ima u njem rudnih čestl: zemlje, pieska, kamena itd. Ovako sieno valja, kad se je osušilo, izmlatiti a tad ga oškropiti slanom vodom, jednako kako i ono goro po 1 kilogr. na 100. Ovako ugotovljeno sieno ždorat će blago rado i lako će ga probavljat.

U Francezkoj dobivaju stočari sol za blago po 3 for. 60 nč. 100 kilogr., dakle malo ne u pol cjene, što ju mi plaćamo. Ugarski ministar poljodjelstva obrekao je, da će nastojat, da ipak izposluje za gospodarstvo jeftinu sol.

Književnost.

„Grobno pjesmo“ spjevao Stjepan pl. Miletić, posvetio je „Nezaboravnoj uspomeni pokojnoga prijatelja Mladena pl. Tucića“. U Zagrebu, naklada knjižare dioničke tiskare 1889. Cieua 40 nvč.

* * *

Pavao Mantegazza „Glava“ („Seminare idee, porokše nascano opere“). Poklanja našoj mladeži Petar Kunidić. Prevod plačevim dopuštenjem. U Zagrebu, naklada hrv. pedagogisko-književnog sbora 1889.

Lutrijski brojevi

na 5. oktobra.

Trst	87	35	89	46	17
Buda	41	87	51	19	22
Lino	49	69	67	41	89

dne 9. oktobra.

Prag	28	74	75	60	72
Lavov	84	35	90	10	80
Hermannstadt	57	97	68	46	25

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17, priporoča se vljudno pri **visoko častiti duhovščini** v napravo **cerkvenih posod** in **orodja** najnovejše oblike, kot: **monstranc, kelihov itd. itd.** po najnižji ceni.

Staro reči popravi, tor jih v **ognji pozlati** in **posrebri**. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 7—

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Srodstvo koje nije tajno!!!

od 14 godina priznato kao najbolje.

Nadpukovnik-kog liečnika I. Ilzika dra. G. Schmidta

ulje za sluh

liečl brzo i temeljito povremenu gluhost, tok, ušlju, bodae ušju, i u zastarjelih oporiti se bolestih. Najtrajnije zujenje u ušljuh, kao i slabilnih odstranjuje se odmah, što tisuće originalnih svjedoka dokazuju. Cieua bocl 2 fr. — U Beču pravo za zaštitu ove marke kod lekarnika C. Haubnera, „Engel-Apotheke“, Boč, I., am Hof N. 6. — Glavno skladište za Hrvatsku kod ljekarnika Ede Tomaja u Zagrebu. 17—28

Pogodne zajmove

dobiju samostalne osobe, stanujuće stalno i redovito zaslužbu ili dohodak, i to:

obrtnici, trgovci, činovnici, častnici posjednici, privatnici, itd.

razmjerno od for. 100 do f. 2000

kao personalni zajam na lahko mjesečno ili tromjesečno odplaćivanje sa 6% interesa.

Uz gruntovničko osiguranje

na 4½% i 5% uz amortisacijo ili bez nje. Pobliže obaviesti daje:

G. A. Steiner, Budapest,

Gr. Kralyi-utcza 12. 2—3

Pismenim naručbama treba priložiti tri poštna marka.

KMETIJSKO BERILO

za nadaljevalno težaje ljudskih šol in gospodarjem v pouk, dobiva se v tiskarni

DOLENC

Ulica Carintia broj 28,

po 40 kr., trdo vezan 60 kr.

BRNSKA TVRDKA

za razpošiljatve finega suknenega blaga

Bernhard Ticho

20—7 **Brünn**, Krautmarkt 18, — pošilja proti povzetji:

Sukna za gospe
dosot motrov, sama volna v vseh modernih barvah dvojna širokost gl. 8.

Črni Terno
elegantski kavalir, dvostroko širok, za celo obleko, 10 motrov gld. 3.50

Valarijno flanele
dosot motrov najboljše kake, 60 centim. gld. 3.50

Baršona za obleke
dosot motrov, krasni vzorci gld 3.

Životi „Jersey“ za gospe
(jopice) z svilnatimi gumbi, v vseh barvah kompletne, velike; 1 kumad gld. 1.20

Jute zastor
turški vzorok; podpolnl gld. 2.20

Košulje za delalce
iz rumburškoga oksforda velike, 3 komado gld. 2

Normalne košulje in hlače
kompletno, velike, 1 komad gld 1.50

Ženske košulje
iz močnoga platna sčipkami 6 komadov gld. 2.25

Košulje za gospode, lastno delo
bele ali barvane 1 komad I.a gld. 1.80
II.a gld. 1.20

Kanevas
1 komad 30 vatlov lila gld. 4.80
1 „ 30 „ rudeč „ 5.20

Kanovas iz niti
1 komad 30 vatlov, lila in rudeč gld. 6

Oksford
se more prati, dobra vrsta, 1 kom. 10 vatlov gld 4.50

Niegerskoga valjanega sukna
10 mot., sama volna, najnovejše blago za jesensko in zimsko oblieko dvojne širine gl. 4.50

Ragusa moderne sukno
dvostroko široko, za kostume, v vseh barvah, tudi pregnsto in p samo 10 mot. gld. 9

Duble-Velour-sukno
¾ kompletno, 1 komad gld. 3.50

Kalnuka
dosot m., najboljše vrsti, 60 cent. širok gl. 2.20

Jodno zimsko ogrinjalo
„ veliko gladko in karirano gld. 2

Garnitura iz ripsa
2 postoljno pogrinjalo, in „ namizna prta s čipkami gld. 2.50

Garnitura iz ripsa
sostoječa iz 3 postoljnih pogrinjal in namiznega prta sa svilnatimi čipkami gld. 4

Holandske dolge preproge (cstanki)
10—12 motrov dolge, 1 ostanok gld. 3.60

Domače platno
1 komad, 30 vatlov ¾ gld. 4.50
1 „ 30 „ ¾ „ 5.50

King-Webe
„ boljše nego platno
7 1 komad „ širok, 30 vatlov gld. 6

Konjska plahta
jako dobra, 190 ctm. dolga, 180 ctm. široka gld 1.50

Odeje za fijakerje
190 ctm. dolga, 180 ctm. široka gld. 2.50

Šifon
1 komad, 30 vatlov, I.a gld. 5.50, najboljše vrsto gld. 6.50

Tovarno skladišče suknega blaga

Ostanki Brnskega sukna
Ostanek za podpodno moško obleko 3.10 m. dolgo gld. 5

Priložnost za kupovanje!
BRNSKI OSTANKI SUKNA, 1 ostanek za 1 kompl. moško obleko 3.10 m. dolgo g. 2.75

Blago za zimske sukne
ostanek 2.10 motra za popolno zimsko sukujo rjavo in vlinjeno gld. 3.50

Blago za površnje suknje
najnovejše vrste, 2.10 mot. za celo skujo gld. 7

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči.

Elegantno izvedena zbirka uzorcev s 400 znamkami g. krojačem nefrankovano.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na	V napoleonih na
4-dnevni odkaz 2½%	30-dnevni odkaz 2%
8- „ 2 „	3-mesečni „ 2½ „
30- „ 3½ „	6- „ 2½ „

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nahajajo v okrogu pripozna se nove borzenne tarife na temelju odpovedi od 22. oktobra, 20. oktobra in 18. novembra.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakazuice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Reko, kakor za Zagreb, Arad, Bozen, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, in Ljubljano — brez troškova

Kupnja in prodaja

vrednostnih, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—19 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odpetjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 18. oktobra 1888. 19—24

Kameleonte četvorci

prorokujući vrieme.

Ovi su četvorci iz stakla naličeni sa pet prozirnih bojah i sa posebnim procesom uvrđeni u lip drveni okvir. Imaju pako mogućnost proreći kakvo će vrieme biti, kao i barometri i to mienjajući boje. Predstavljaju u vedini okolice, vodopade, gradiine itd. Obećaju se pako na prozore, ali tako, da su licem prama sobi obrnjeni, te tako služe na ukras sobe. Bilježe n. pr.: **Vrieme stalno i suho** sa živahnimi bojami. **Kiša** u izgledu promjenliv zelenu i modru boju u žutu i crvenu.

Promjenljivo vrieme sa polu bojami.

Oluju sa neprestanim obledjenjem bojah. Cieno: Gabinet format ducet . . for. 5.—

Visit „ „ „ „ 3.25

Ako koji pošilje unapried for. 2 dobiti će prosto poštarino i svega 2 četvorca u gabinet i 2 u visit-formatu.

Henrik Pegan,

30—20 Trst, Lloydova palača.

Marijaceljske želodečno kapljice

izvratno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Schutzmarke.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri notčnosti, slabosti želudca, ako s grla smrdi, napunjanju, kislom pekanju, kolici, želodčnom katru, goročico izzvavel) pri prodbljnoj produkciji slin, rumenici, bljivanju in gnjusu, glavobolu, (ako je bol želodca) krč v želodcu, zabasanji, prebljnosti jadi in pijač v želodcu.

Cieua stoklenici je s naknadom vred samo 40 nov. velike stekanice samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar Karl Brandy, Kremsier, (Moravija).

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujeju in poznemajo se mnogovrstno. V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka stekleuica v rdeč omot, providen z gornjo varnostno znamko ter mora biti na vsakom priloženom poduku sa vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusek-á i Kremsierah (Kremsier). 2—13

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Ovo više godina sa najboljim uspjehom rabljeno pilulo proti začepljenju tiela putvore se mnogo. Neka se pazi dakle na gornju zaštitnu marku i na poljsku lekarnika C. Brady, u Kremsieru. Cieua kutijici 20 kr. Zalogli sa 6 kutija 1 for. Ako se novac unaprod pošilje stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijaceljske želodčne kapljice nisu tajno sredstvo. Doli, iz katerih obstoji, oznanjeni su na vsakoj stekleuici priloženomu poduku za vporabo

Prave **marijaceljske želudačne kapljice** i **marijaceljske pilule proti začepljenju** dobivaju se prave u:

V Trstu u Lekarnah: pl. Leitenburg all' Ercole triofante; de Leitenburg, Eduard alla Salute; A. Praxmayer al due Mori; Prendini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Saraval, all' Amazone Triofante; Antonio Suttina, Batt. al Camollo; Benedetto Vlah-Minussi, dvorska lekarna; dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladište); Blazoletto, al' orso nero. — U Sežani u lekarni: Filipa Ritschela, kao što i u svih ostalih ljekarnah.

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandlć.

Tiskara Dolenc.

Broj 42. U Trstu 17. oktobra 1889. Godina XX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 50 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielu arku.

Dopisi se povraćaju, ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za šeljaku 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvancarevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 25

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Otvorenje sabora

Mnogo godina, dapače vjekove bili smo mi sužnji, a drugi gospodu ovdje u primorskih stranah.

Još od rimskih vremena bilo je ostalo jakih gradova, samostalnih občina, koje su malo po malo primale taljanski jezik, kako se je mladio od latinskoga. A kada su bili ojačali Mlečići, oto ti dobar dio Istre pod oblastju lava sv. Marka, a to nešto milom nešto silom.

Što nije došlo pod Mlečiće, padalo je polagano od svoje slobode pod tudju gospodu, ponajviše njemačkoga roda. Tako je došlo, da sve od kada se je pisno istrijanski razvod, a tomu ima šest sto godina, već se u većem dielu Istre nije službeno priznavalo hrvatskoga ili slovenskoga jezika, kojimi govori većina puka u našoj pokrajini. Gospodin ne, trgovac ne, javni službenik ne, a hrvatski jezik ostado dakle samo za kmeta il težaka i kopača i za duhovnika, koj ga je jedini sliedio u svih težkoćah životа, pa tako i u toj.

Ali od naroda do naroda, ili od koljena do koljena, bilo je prošlo mnogo i mnogo godina, te se je kao zakon postavilo, da ciela Istra ima samo jedan gospodujući jezik, a to je talijanski.

Tko je iz početka našega narodnoga probudjenja pomislio i samo izrekno misao, da bi moglo i drugačije biti, toga su držali za protjeranca, i pred vlastitim njegovim pukom opisivali ga za tudjinca, koj noželi dobra svojoj rodnoj zemlji — No, došlo je vriome drugih misli i drugih čina...

Narod hrvatski i slovenski po Istri otvorio je oči, te je počeo računati ovako:

„Ako gospodujuća stranka talijanska neće ni da čuje kad ju što pitaš hrvatski, u svojem jeziku, kakova je to čeljad, gdje je njezina dužnost brinuti se pojednako za cielu pokrajinu, gdje su naša prava?

Ako smijemo Boga moliti hrvatski, a Bog daje suncu da sije i dažju da pada jednako i na njive Talijana i Hrvata, zašto, da kukavni zemaljski mogućnici nedaju meni pravo moje, kad ga pitam svojim jezikom?

Po tih mislih narod hrvatski i slovenski u Istri pozdravio je srdačnim veseljem pred šest godina onaj dan, kada se je u Poreškom saboru od strane pučkoga zastupnika čula prvi put hrvatska besjeda.

Narodu je poskočilo srce, jer je na usta svojih zastupnika onaj dan očitovao: „Čujte Talijani Istre, ako smo braća, valja da smo jednaki u svemu. Mi svoj jezik dižemo na onu visoku čast, na koju ste Vi vaš jezik podignuli.“

Ali kamo veće zadovoljstvo ima oduzeti svaka hrvatska duša, takodjer preko medja malene Istre, kada dočuje, da se je dne 10. oktobra ove godine prigodom otvorenja sabora u Poreču hrvatska besjeda čula i od strane prosjedništva saborskoga i od strane vladinoga zastupnika. Da, odmah iza predsjednika, koj je kazao, da je za saborske razprave potrebit jedan jezik i jedini do sada rabljeni poslovni jezik saborski, odmah zatim ustao je sa podpredsjedničke stolice g. dr. A. Dukić i samo hrvatskim jezikom pozdravio je sabor.

Kraljestvo saborskoga predsjedničtva u Istri uzdrmalo se je samo proti sebi. Tamo je za uvjek izgubljen bilježi izključnoga talijanstva Istre.

A kad se povrh toga uzme na um, da je sabor pozdravio vladin zastupnik takodjer u hrvatskom, i da je taj vladin zastupnik upravo onaj Aleksander vitez Elusehegg, koj je s hrvatskom strankom u Dalmaciji i na naših otocih lomio koplja, ali izgubio mejdan. Kada to pomislimo, mirno duše uzklikujemo: Slava Tebi Gospodi!

Da, slava Bogu, a svaka čast uztrajnosti naših zastupnika, jer niti je popustila dobro volja saborska većina ni c. kr. vlada. Ova stečevina izvojevana je ultimatom, kojega je dala hrvatsko-slovenska stranka u Istri: ili najsvečanije priznajte, da smo narod, ili ćete od sutra sami sjedili u saboru, ali mislite na posliedice!

Istarski sabor g. 1889.

Otvorenje sabora.

10. oktobra.

Toga dana sastao se veći dio saborskih članova poslije 10 satih u stolnoj crkvi kod svečane sv. mise, koju je odpjevao uz asistenciju preuzv. gosp. biskup dr. J. Flapp.

Poslije sv. mise uputiše se članovi sabora u prostorije zemaljskoga odbora, te se tuj poznahvališe u medjusobnom razgovoru skoro do podne. Okolo podne sakupiše se zemaljski zastupnici svi osim jednoga — u saborskoj dvorani. Od virilistah bijaše prisutan jedini biskup poreški preuzv. gosp. dr. Flapp. Saborske galerije jesu pune. U to stupe u saborsku dvoranu saborski predsjednik g. dr. Mato Campitelli i vladin zastupnik c. kr. namjestnički savjetnik g. Aleksander vitez Elusehegg. Zauzev ovaj posliedanji svoje mjesto na desnu saborskoga predsjednika, dočim je ovomu na lievo stojao dr. Ante Dukić, reče talijanski:

Visoki sabore!

Njegovo c. kr. apoštolsko Veličanstvo udostojalo se milostivo imenovati proviznjom odlukom od dne 1. septembra t. g. zemaljskoga zastupnika g. dra. M. Campitellia zemaljskim kapetanom za medjašnu grofiju Istru, te zemaljskoga zastupnika g. dra. A. Dukića njegovim zamjenikom u ravnanju zemaljskoga sabora.

Iza toga nastavi vladin zastupnik:

Sada će ročena gospoda izvoliti da polože u moje ruke svečano obećanje, koje glasi:

„Obećajem vjernost i poslušnost cesaru, poštovanje zakona, sdušno izvršivanje svojih dužnosti.“

Saborski predsjednik reče: promotto a podpredsjednik: obećajem.

Na to sazumu sva trojica svoja mjesta a saborski predsjednik pročita sliedeći govor:

Poštovana gospodo zastupnici!

Počašćen pouzdanjem vrhovnog gospodara prvom častju u pokrajini, što je najviša služba, za kojom može težiti slobodan graditelj, najzahvalniji cesarskoj milosti, primih istu kano radoljubnu dužnost, skoprom poznavajuć samu sebe, znadoh, da nisam dorasao toli težkom zadatku, te poželih, da bude poznan na to koji drugi dostojniji od mene.

Primajuć to i strepeć u duši, tješilo me zadovoljstvo pokrajine; no pripravljeno mi svečanosti, koje do mi ostati uvjek u ugodnoj uspomeni, pošto nadkriljuju svaku moju zaslugu, prinukalo me na ozbiljno razmišljanje i dvojbu, da li ću moći odgovoriti sahtjevom.

Moja prošlost vam je jamstvo za moju budućnost —; ljubuća znadaja, poštenje i stalnost načela, oxbiljnost i ustrajnost volje, sav život posvećen dobru moje uže domovine i pokrajine —; eto mojih naslova koje ću neokaljane sačuvati.

U vršenju težko i osjetljive, dužnosti predsjednika ovoga visokoga sabora i glavara slavnoga zemaljskoga odbora, biti će mi neizvjestnim putokazom zakonik i pravilnik zemaljski, dobro i čast Istre, a stalan vodić primjer slavnoga moga mi predšasnika, kojega uzimljem za učitelja. Primajuć visoku čast i znajuć, da njoj nisam dorasao, računao sam stalno na mudrost, na radoljubnu samozataju i na dobrohotno potrpljenje Vaše, medju kojimi brojim s veseljem toliko prijatelja i starih drugova, i na razumno i marljivo sudjelovanje onih poštovanih, koje ćete izabrati kano prisjednike, te na blagohotnu podporu cesarske vlade.

Prošli sabori i dotični zaslužni zemaljski odbori učinili su mnogo na korist pokrajine i Istranah, što bi bilo nepravedno nepripoznati. Priznavajuć to kao tumač obćeg mnienja, činim to sa zahvalnošću, no ipak moram kazati, da treba još mnogo učiniti u strukah uzgojno-zdravstvenih i gospodarstvenih, napose pako u uredjenju raznih mjestnih upravah. Nego dobro uredjeni uredi i ovatuće stanje pokrajinskih financijah, koje nam dozvoljavaju, da mirno gledamo u budućnost to

PODLISTAK.

IX. Povest Kastva.

C) od god. 1405—1778.

(Dalje).

Godine 1598. namestnik kapetanije: „Androj Jurković Riđanin, svake poštene časti dostojni gospodin.“

Godine 1613. Jeremia de Leo.

Godine 1624. Juraj Stomborgar, namjestnik.

Godine 1630. po prilici unaprod. Benedikt Sabbatini ili Sabbatinus. Zakopan je u kapeli sv. Svetih iza velikoga oltara sv. Jelene u Kastvu. Grobna ploča vrlo je lepa, Odozgor napis: Deus misereatur nostri. Onda orao jezuitski, a ispod njega golub sa uljikom i komad korablje. Pak napis: Benedictus Sabbatinus Pro Societate Jesu Collegii Fluminensis Cap. Castuae et sibi vivus et suae dilecto Coniugi Laurae natae Catalanae pro defunctae dio X. Mai MDCXXXIV. merens posuit.

Od njegove dobe sačuvana je krasna slika. Majka božja uzlazi u nebo na krilih andjeoskih, a okolo nje sve poglavitiji sveteci i svetice božje, a nešto veći od njih kleči donator sin Sabbatinov mladi Carolus u ruhu redovničkom. Tu sliku obnovio je ili prirodio Sabbatini za dušu svoga sina Karla, a pomoću druge žene, koja se je zvala Laura Katalanska. (Laura de Catelanis).

Napis je izpod sliku latinski: Benedi- Sabbi Anno post Obitum Caroli filii ex devozione eu (m) Laura de Catelanis in 2a votis ux- diCavit (dicavit) MDCXXXIII. Castuae Capitaneus.

Sabbatini bio je prvi kapetan, kojega su postavili Jezuiti tada već gospodari gospodštije. Nije bio sretan. Pod njim htedli su Jezuiti sačiniti novi urbar, to jest potanki popis i uredbu svega što jim narod ima davati. Narod se je na to uzbunio spominjuć se starih doba, kad se je davalo desetinu samo od nekih prirodа, pak mirna Bosna; a sada se pobojali to novotarije. Cesar pošalje Jurja Barbo Kozljačkoga i Belajskoga gospodina neka, kao carski komisar razvidi što je. Ali je Barbu loša sreća bila. On sam opisuje cesaru metež i nevolju, koja ga bijaše stigla. To se je dogodilo godine 1635.

Naroda se dalo pod oružje do 500 glava. Na čelu bune stojaše Ivan Pavlinić, a brat mu plovan Don Andrija da je bio buni sklon. Bacili su u lokvu Petra Barilovića i nekoga staroga Vološčaka, jer da su izdajice. Sluga Sabbatinov da se je srećnom sgodom spasio. Grof Barbo i sedmorica drugih, među njimi rektor jezuitski i kapetan bili zatvoreni u kastelu i nisu se smeli pokazati. Narod je vikao, da hoće stare pravice i istarinsku skupštinu (il loro senato, piše Barbo), a vera je bila u puku, da cesar ne pedepsa, kad je sav narod u buni. Barbo je pristao u onoj sili na podpunu kapitulaciju, i podpisao sve što su Kastavci zahtevali, ali čim je odmaknuo peto, izjavlja, da ga oni podpisi i obećanje ne vežu i piše vrlo zlo o narodu. Preporuča cesaru ovo: Poslati u Kastav jaku čotu muškotira dok se narod ne umiri, razoriti gradsko zidine, kastel sagraditi vani na povišem mestu, da gospoduje nad gradom i ukinuti pravicu po kojoj su Kastavci do onda izabirali sami župnika (plovana), jer da čovek kojega oni sami izvoljuju mora s njimi držati. U obće, da se tomu puku nesmije ništa dobra dati. Cesar je bio pametniji, pak nije nego malonim delom poslušao savete Barbéve; dapače je zanimivo, da je upravo kolovodja buno Ivan Pavlinić, koju godinu kasnije bio „komunski kancilier“.

Godine 1647. Bio je kapetan Martin Diminić. Mnogo tužbo činili su Kastavci proti njemu.

Godine 1651. spominje se kapetan Luka Celebrini. I Diminić i Celebrini bijahu po svoj prilici Rečani.

Godine 1666. Fran Morelli. Kažu da je bio Rečanin. Zaglavio je u buni baš to godine. Točo reč, da je proti „staroj pravici“ htio na silu uvesti desetinu od sočiva, a budi proštено i od devojaka.

Uzkipila je krv staru i mladu, te su Morella utopili u lokvi pred crkvom svetog Trojice.

O toj buni i zločinu nalazi se u pismohranah velika još neiztražena razprava. Glavnoga krivca reč bi, da so nikad nije pronašlo, jer da je svatko pozvan na sud, govorio: „svi smo ga, i ja i moj brat i mojega brata brat i sudac Kinkola i svi do vragu toga, još ga je stara Mare s prosicum badnula“.

Moralo je biti grozno to umorstvo, jer razjarena svetina loš je gospodar, kao i voda kad se razlije, ili vatra kada su razplamsa.

Tim groznije moralo je biti, kad je do danas ostala u narodu šala iz koje se vidi kakvo je ćućenje bilo obuzelo onaj čas buntovnike.

Morelli, da je naime nazivao na pomoć Boga i svetu Trojicu, a buntovnici da su vikali: Ni treba ne, čemo sami, sami!

Taj čin u Kastavščini ni danas nije zaboravljen; ali meni se čini, da su više krivi bili drugi nego li puk sam. Istina je to, da je u Kastavščini bilo velikih i

...nam omogućuju, da napredujemo za postizanjem koristih, očekivanih od pokrajine u strukah gori spomenutih; i zemaljskomu odboru, da uspješno radi napram vanjštini polag želja, izraženih često u ovom visokom saboru.

Ocrtav tako iz daleka zadatak zakonodavstva, kojo danas počinje, ovaj sabor mora već od sada dati svomu radu stalan smjer.

Taj smjer jedino je moguć u složnom razpravljanju poslova, koji se može postignuti povratkom k jasnoj i objektivnoj razpravi, za koju je neobhodno potrobit jezik od svih govoren i razumljen — onaj koji je bio uviek jezik sabora i poslova (na strani većine bene, a na strani manjine smjeh).

Štujuć prava zakonom zajamčona i bez povrieda slobode, služimo se sredstvom, koje nam omogućuje sporazumak, da razpravljamo i protresujemo ozbiljno poslove, radi kojih smo amo poslani i zbog kojih se ovdje sakupljamo, da na temelju zakonika, koji nam daje pravo, autonomno razpravljamo o poslovih naše zemlje. Dao Bog postala dvorana sv. Frana na novo mjesto uzorna istarskog rodoljubija, a tada ću biti ja srotan što sam posvetio službi staro moje dano, koje sam bio nakanio provesti u miru (na strani većine: bene!) Sdružimo svo naše silo za dobro Istre naše, čim ćemo zadovoljiti ne samo svojoj dužnosti i želji svih dobrih Istrana, nego takodjer otčinskim nakanam Vrhovnog zakonodavca, koji nam pruža dizan primjer uzvišene samozataje kod vršenja dužnosti.

S ovom željom nebi znao bolje započeti ovo zasjedanje nego pozivljuć Vas, da uzkliknete zajedno samnom sa čuvstvom odanoga podanićtva, da živi naš premiloštivi cesar Fran Josip I. (sa klupah većine: ovviva! sa strane manjine: živio!)

Saborska većina slušala je posve mirno žitanje govora, to se je čulo samo par puta, po jedan il dva glasa: bene!

Poslije toga ustane podpredsjednik dr. A. Dukić, te reče jasnim i razgovjetnim glasom sliedeći hrvatski nastupni govor:

Visoki saborc!

„Stupajuć na ovu odličnu stolicu izrićem svoje čuvstva duboke zahvalnosti napram Njeg. Veličanstvu cesaru i kralju, koje mo je na nju milostivo pozvalo; izjavljujem, da ću nepristrano vršiti svoje dužnosti, ako se pruži zgoda da budem imao zamjeniti preuzvišenog gospodina predsjednika i očekujem od gospode drugova, da će me pri tom blagohotno podupirati". (Članovi manjine uzkliknu: živio! Kad je počeo govoriti, čulo se nešto glasova i mieanja na galerijah, koje je pak umuklo čim je čula znakove, da šuti, sa klupa saborske većine).

Nakon toga predstavi g. predsjednik gosp. Ellischegga kao zastupnika ces. kr. vlade u saboru, a ovaj reče najprije talijanski:

Visoki saborc!

„Podani mi častni nalog kao vladinu zastupniku kod ovoga visokoga sabora, pruža mi ugodnu zgodu, da pozdravim visoki sabor u ime cesarske vlade (onda reče hrvatskim jezikom): U ime visoke vlade, koju zastupam kod ovoga visokoga sabora, čast mi je pozdraviti Vas štovana gospodo ovog dana u kojem ćete započeti Vaše radnje na korist istarske pokrajine (živio! na klupah manjine. Zatim opet talijanski): Visoki sabor neka bude stalan, da vlada — kao što pripoznaje podpunu ravnopravnost u pravicah svih poštovanih zemaljskih zastupnika, bez raslike narodnosti, kojoj pripadaju ili jezika, kojim imadu neprieporno pravo služiti se u saboru, ona-je istotako osvjedočena, da su svi jednako i bez raslike oduševljeni najiskrenijim rodoljubljem te jedinom željom promicati svojim radom što veći razcvat zemaljskog probitka. A na tom polju pripravna je vlada pružiti svoju pomoć zaključkom, koje će stvoriti visoki sabor, budući da se u svemu, što se tiče pravog blagostanja Istre, moraju naći u podpunom suglasju rad visokoga sabora i nakano cesarske vlade".

Poslie toga značajnoga govora pročita g. predsjednik formulu svečanoga obećanja za saborske članove, koji su stojeć proizvali po predsjedniku izrićali „prometto" Talijani, „obećajem" Hrvati i Slovenac.

Na konou uredo g. predsjednik sjednicu za subotu dne 12. sa koju priobći takodjer dnevni red.

* * *

2. Sjednica 12. oktobra.

Prisutnih 20 zastupnika.

Predsjednik dr. M. Campitelli, vladin zastupnik vitez Elluschegg.

Predsjednik otvori sjednicu u 11 sati prije podne pošto je broj zastupnika nakonit. Čita podulji govor u kojem spominje preranu smrt Njeg. Visosti nadvojvode Rudolfa te pozove zastupnike, da ustanu sa svojih sjedala u znak žalosti. Nastavljajuć govorio je o zaslugah pokojnoga zemaljskoga kapetana Vidulicha te pozovo zastupnike, da ustanu u znak žalosti na pokojnikom.

Pozove zastupnika Fragiacomo, da položi obećanje.

Zaplenik posliednje sjednice, da se pročitati u budućoj sjednici.

Priobćuje poruku preuzv. biskupa dra. Flappa, da nede moći prisustvovati svim saborskim sjednicam, nadalje javlja, da se je ispričao preuzv. biskup dr. Ivan Glavina, da nemože doći k sjednicam.

Pozove zastupstvo, da se konstituira predsjednički urod. Biraju se dva tajnika. Izabrani bijahu sa 23 glasa gg. dr. Stanich i dr. Vergottini. Manjina predala je bielo listiće pošto većina nije htjela, da se bira jedan član manjine.

Zatim se pročita na izbor 6 revizora. Izabrani bijahu gg. Babuder, Bocich, Conti, Gragliotto, dr. Gambini i dr. Tamaro. Manjina predala 9 bielih listića kano i kod izbora tajnikah.

Predsjednik pozove tajnike, da zauzmu svoja mjesta i da progledavnju cedulje kod dalnjih glasovanja.

Predsjednik pozove zemaljskoga prisjednika dra. Gambinia, da izvjesti o posliednjih izborih na zemaljski sabor. Ovaj čita predlogo zemaljskoga odbora, da se ovjerovo oni zastupnici, proti kojih izboru nejma utoka. To su izbori u veleposjedu: de Franceschi, Scampicchio, dr. Bocich, dr. Tamaro i dr. Clova; zatim izbori za gradove: Amoroso, Sbisà, Gragliotto, Gambini, Campitelli, Babuder, Fragiacomo, Stanich. (Izbori Stangera, Conti-a i Lius-a idu verifikacijonalnomu odboru). Zatim izbore u trgovačkoj komori t. j. dr. Bubba, dr. Constantini i Bocich; te napokon one za izvanjsko obćine t. j. dr. Vergottini i dr. Venier za politični kotar Poreč; Spinčić i Flego za pol. kotar Kopar, te Jonko i Mandić za pol. kotar Volosko.

Ostali izbori, proti kojim bijahu podnošeni utoci, predati će se, da je prosudi verifikacijonalni odbor, koji će se kasnije birati.

Predsjednik pita, da li imade tko štogod prigovoriti predlogu zemaljskoga odbora.

G. dr. Bubba predlaže, da se izručo verifikacijonalnomu odboru i izbori za izvanjske obćine pol. kotara Volosko i Kopar. (Predlog podupira većina).

G. dr. Laginja reče najprije hrvatski, a zatim talijanski, da se izruče dotičnomu odboru i izborni spisi za gradove voli i mali Lošinj te oni istarskoga veleposjeda. On čini to radi toga, jer ne bijahu ovi izbori redovito provedeni i jer ga sili na to praksa, koju uvadja g. dr. Bubba, premda se on s njom neslaže. (Predlog podupire manjina).

G. Spinčić tumači §. 3. saborskoga pravilnika, po kojem bi morsko biti prigovora ako se hoće izborne spise izručiti verifikacijonalnomu odboru. Po njegovom mnienju nebi se imalo izručiti izbornih spisa za Volosko i Kopar recsenomu odboru pošto nejma proti samomu izboru nikakva prigovora.

Većina prima predlog dra. Bubbe, a zabaci onaj dra. Laginje.

(Tako nije od manjine niti jedan član odobren, već svi predani verifikacijonalnomu odboru, premda nejma proti izboru nekojih nikakva prigovora i premda su nekoji jednoglasno izabrani bili. S većinom glasovno je i zastupnik Conti).

Predsjednik predlaže, da se bira verifikacijonalni odbor od 7 lica, koji će proučiti prieporno izboro, to da se posliju sjednice ovaj i svi ostali odbori konstituiraju. Izabrani bijahu: Bubba, Defranceschi, Laginja, Stanger, Scampicchio i Stanich.

Zemaljski odbor javlja, da traži zemaljski sud u Trstu zastupnika Mandića, da može proti njemu postupati radi prestupka proti zakonu o tisku.

U tu svrhu predlaže predsjednik, da se izabere imunitetni odbor od 5 članova. Izabrani su: Defranceschi, Bubba, Dukić, Fragiacomo i Stanich.

Zemaljski odbor predlaže izvješće o zemaljskih računih te predlaže predsjednik da se bira financijalni odbor od 7 članova, koji će pregledati i proučiti ročno račune. Izabrani bijahu: Amoroso, Bubba, Doblanovich, Fragiacomo, Flego, Venier, Volarić i Wassermann.

Predsjednik priobćuje molbu nekojih obćinara iz Dragućа, Huma i Račicah za odcepljenje od Buzeta; zatim molbu obćinara Kanca, Oćišla, Drage, Podgorja i Grožnano za odcepljenje od Dolino. Predlaže, da se bira politično-pravni odbor od 5 članova, kojemu će se izručiti spomenuto prošnje. Izabrani bijahu: Clova, Dukić, Luis, Sbisà i Vergottini.

Predsjednik spominje izvješće zemaljskoga školskoga nadzornika, te ravne prošnje učiteljah za podpore i predlaže, da se bira školski odbor od 5 članova. Izabrani bijahu: Babuder, Costantini, Scampicchio, Spinčić i Tamaro.

Družtvo „Circolo d. cacciatori Triestino" prosi, da se promjeni zemaljski zakon o lovu. Izruča se odboru političko-pravnomu. Svoučilištni djaci u Beču mole podporu. Ide financijalnomu odboru.

Stanovnici Orleca na otoku Cresu mole za promjenu šumskoga zakona. Ide pol. pravnomu odboru.

Predsjednik priobćuje, da je preuzeo u četvrtak poslije 1. sjednice urod od bivšega zemaljskoga prisjednika dra. Petrisa, koga djelovanje opisuje pohvalnimi ričmi.

Buduću sjednicu uriče za sriedu dne 16. t. mj. u 11 sati u jutro. Dnevni red priobćiti će pismeno gg. zastupnikom.

Pogled po svietu.

Trst, dne 16. oktobra 1880.

Austro-Ugarska: Dne 20. t. mj. započeti će skupno ministarsko viećanje. Financijalno ministarstvo pripravlja proinaku izravnog poroza. Bože daj da nebudemo imali zažaliti današnji i onako pretežki sustav.

Hrvatski sabor razpravlja predlog rognikolarne deputacije o obnovi financijalne nagodbe s Mađjarskom. Govorili su proti dr. Brlić na temelju nagodbe, dr. Amruš, zahtjevajuć financijalno samostalnu Hrvatsku, dr. Starčević, obćudjujuć vladinovce i neodvišnjake s današnjog stanja, dr. Vrhanić i napokon Lončarović. Za predlog govorili su ban, Egersdorfer i dr. Spevec ml. Većina će naravski prihvatiti predlog rognikolarno deputacije. Izstupili su iz kluba stranke prava Barčić, Valušnik i Urpani. Zar smo u oči još koje nove stranke?

Gorički pokrajinski sabor otvorio se svetčano dne 10. t. mj. Pokrajinski glavar grof Coronini i vladin zastupnik vitez Bosizio govorili su slovenski i talijanski. Izmedju ostalih predmeta razpravljati će sabor i o gradnji ludnice. Svi izbori zastupnika bili su odobreni.

U češkom pokrajinskom saboru je pokrajinski vrhovni maršal otvorio zasiedanje govorom u češkom i njemačkom jeziku. Mađočeski zastupnici su već izručili saborskom predsjedniku nacrt adreso na cara sastavljen po dru. Gregoru. U toj se adresi zahtjeva, da car kao češki kralj zapriseguo, da će uzpostaviti i obdržavati stvarodrvna prava češke kraljevine. Nadalje zahtjeva se promjena izbornoga reda na štetu plemstva, pak s toga je očito da većina neće prihvatiti to adreso.

---

pogibeljnih buna, i da su u takovih prigodah postradali mnogi nedužni, jer su i deca buntovnika morali podnašati, ako ne drugo, silno troškove kaznenoga postupka. S druge strane ugodno je videti, da to bijaše puk, koj je davno što je bilo davati, ali se je ljudski opirao nezakonitim haračem. —

Godine 1667. Kapetan je neki Ascanio Giacomini. O njem ne znamo za sada drugo, nego li, da je napisao obširno izvješće o stanju crkva u gospoštiji Kastavskoj.

Godine 1680. nadjemo, da je kapetan Kastva bio Klaudij Marpurch, jer su na jednom srebrenom kandilu u župnoj crkvi sv. Jelene utisnuta latinska slova MDCLXXX. (1680). Claudio Marpurch Capitanco et Giorgio Marot Parocho Castuae.

Godine 1710. To doba bijaše kapetan neki Franceskoni.

Godine 1716. Kapetan Kastva Ivan de Peri (valjda plemeniti Perić) doktor prava.

Taj Ivan de Peri dosta je znamenit čovek. On je gradu Reci sastavio na latinskom jeziku i na loši grada Reke od sv. Vida pročitao listinu, kojom dne 29. novembra 1725. grad i kotar Reka na poziv kraljev priznavaju pragmatičnu sankciju i zahvaljuju Karlu šestomu, da je konačno uredio naslodstvo svoje kuće i Reku ubrojio medju neodsvojivo posedo austrijskoga doma.

Njegova kći Margareta bijaše žena kasnijega kapitana Jurja Vlaha.

Kapetan Ivan de Peri dočekao je dne 15. septembra 1728. cesara Karla šestoga kad je putovao na Reku.

Plšo plemić od cesarove pratnje, kako je kapetan Kastva doveo na poklon tisuću ljudi dobro uvežbanih u oružju i sa zastavom na čelu. Taj je poklon morao biti na Rehlinu na medji kastavsko-rečkoj, na staroj cesti, jer je cesar dolazio iz Trnova preko Skalnice. Uz bubanje bubnja pozdravila je ta četa prolazećega cesara držeć oružje na počast, a cesar se je tomu prikazu vrlo radovao.

Godine 1736. nalazimo, da je kapetan Kastva bio neki Martin plemeniti Terzi i neznamo o njem ništa osobita, nego to, da je na njegov predlog obćina odlučila obustaviti za neko vreme javne gostbe i od prištedjenih novaca kupiti šest srebrenih svetnjaka za stolnu crkvu.

Godine 1738. do 30. decembra 1772. bio je kapetan u Kastvu Juraj Vlah čovek znamenit. O njem ćemo kasnije.

Godine 1778. kapetan je Franjo Franul Weissenturnski. Kastavsko veće tužilo se je više puta, da je mladić bez nauke i neiskusan, te se boje, da će se izgubiti kaznenu sudbenost radi njegova neznanja.

D) od godine 1778—1861.

Da vidimo u kratko još nešto prošlih dana: Kako rekosmo, godine 1778. pala je Kastavščina pod državnu komoru; a država je gospoštiju godine 1784. prodala vitezu Thiorry.

U njegovo doba bilo je nemira u našoj državi. Poslie godine 1800, naročito od 1809. do 1814. gospodovali su ovuda Francezi. Malo se već znade o njih, ali stariji ljudi znali su pripovedati, da je vlada bila dobra. Zlikovce su u red spravili oštrimi zakoni, a s dobrim narodom bili su dobri. Gde si što izgubio ili popustio, onde si mogao bez straha naći. Sudilo se je na kratko u svakoj stvari.

Za vremo francezke vlade, ovi su krajevi sačinjali del novoga kraljevstva iliriskoga.

Kolikogod su Francezi bili dobri, ipak je narod u ovih stranah rado došao opeta pod austrijsku kuću, koja je tolike vekove ovdje vladala. Dokaz tomu i pismo generala Nugent-a, ili kako ga je narod zvao Lužan-generala. Neka ostane na uspomenu posledńjim, donašamo ga ovdo u hrvatskom prevodu:

„Kada sam koncem augusta 1813 svojimi četami došao u okolicu Reke i malo zatim u Kastav, našao sam u one gospoštije i u naroda najbolje misli. Imao sam proti sebi pretežnu silu neprijatoljsku. Da nadopunim manjak u vojski odlučio sam urediti domobranstvo.

Kastavščina pristala je na to vrlo rado i postavila na nogo jednu diviziju. Kako je neprijatelj postupio napred, obratio sam se na Kastav i Istru i našao sam vrlo koristnu podporu u valjanosti i privrženosti Kastavaca.

Kad smo neprijatelja posvo predobili u onih stranah i ja odjadrio u Italiju, pošla je samnom spomenuta Kastavska divizija, u više bojeva učinila mi je najbolju službu, imala je i velikoga gubitka. Valja da dadem najbolju svedočbu gospoštiji i stanovnikom Kastavščine o njihovom ponašanju u onih pogibeljnih vremenih; oni pokazaše najveću vernost i junaštvo, prem je uspeh još bio dvojben i premda bi oni bili propali, da nam nije za rukom pošlo poduzeće. Oni su sa svim tim stupili napred i svojim junaštvom, mnogo pripomogli tomu, da je moje poduzeće uspelo.

Spomenuta divizija borila se je kao da je stara vojska i zaslužila je čast radi svoga junaštva, i zapta (disciplne).

Reka, 22. junija 1814.

(Počat). **Nugent**, m. p. GM.

Nastavit će se.

U Dolnjoj Austriji je stupio u mirovinu namjestnik baron Possinger, a nastupio ga grof Kielmannsegg, te nekoji daju toj promjeni političku važnost, jer prvi je bio protivnik današnje vlade, a za drugoga se nadaju, da će znati krotiti izlieve dolnjo-austrijskih obožavatelja velikoga njemačkoga rajha (carstva).

Srbija: Uz privolu kralja Milana pohodio je kralj Aleksander svoju majku kraljicu Nataliju. Već se sastala i skupština, koja ima izmedju ostalih većati i o reorganizaciji vojske. Nekoji tvrde, da će skupština razpravljati i o bračnih razmiricah kralja Milana s kraljicom Natalijom. Ministarstvo Gruić podnesло je ostavku.

Crnagora: Knežovska se obitelj pomnožila za jednog člana, kneginja je naime porodila sina. U knežovini se narod množi, a elementarne nezgode prouzročuju sve veću biedu, te se i ovih dana izselilo 6000 Crnogoraca u Srbiju.

Bugarska: Knez Koburg odputovao iz Bugarske. Zaustavio se na svom putu u Beču, Monakovu, a sad je u Parizu. Nekoji daju tom putovanju važno političko znamenovanje, drugi vele da traži ženu, treći da želi sklopiti veliki zajam za Bugarsku, a je jih napokon koji tvrde, da se već nesmo ni povratit. Za njegovog odsutja bio u Sofiji ruski knez Dolgorukov, koji pozvao Bugare na zadušnice za cara Aleksandra II. i ruske vojnike palo za oslobodjenje Bugarske, ali vlada zabranila to zadušnice, bojeć se nemira.

Rusija: Car Aleksandar III. bio u Berlinu, da uzvrati pohod njemačkom caru. Nit izmedju carova, niti od naroda nije bilo srdačnih izlieva. Kod gostbe njemački car dovršio nazdravicu u ruskom jeziku, a ruski mu car odvratio francuzki. Dakle pohod iz puke pristojnosti.

Frane i Jurina

Fr. Ča će to Juro reć: „Vižitatore dela karni“?

Jur. To ti je kume moj dragi, duhtor, ki blago bekarom vižituje kad ga ubiju, pak ako je meso bolno, onda se ga mora zakopat, ali ni baš treba da je duhtor ki to nastoji, nego more bit postolar i mornar itd.

Fr. Ma neki ljudi govore, da to se zato ljudi študijani, a ne postolari al mornari kako ti govoriš.

Jur. Borme dragi moj, ja mislim, da ni potrebna študijanijega za ta posal, nego je naš bradašić

Fr. Znam da ni, jer on je sila študijan, ali ča će kad istešo bekari delaju ča to.

Jur. Muči Frane no, svo se obrno samo slava božja no, pak će i to. Sada z Bogom.

Fr. Bog, Bog!

* * *

Fr. Čuješ Jure, je će novega s Parenca?

Jur. Varamente nisan, niš čul.

Fr. Ča nisu urodili pumidori i lemuncini ovega lota.

Jur. Aj su, ma . . .

Fr. Kapin, ćoš reć, da strah je vrag.

Različite viesti.

Hrvatsko-slovenski klub na poročkom saboru konstituirao se odmah na početku zasjedanja zemaljskoga sabora izabrav za predsjednika g. dra. **Matka Laginju** a tajnika g. **M. Mandića**. Hrvatsko slovenski klub broji u svomu dovot članova.

Sabor u Poreču. U sjednici držanoj dne 16. t. mj. zastupnik dr. Laginja zabtjevao, da se u zapisnik posljednje sjednice uvrati, kako je zemaljski kapetan dr. Campitelli držao nastupni govor u talijanskom jeziku, njegov zamjenik dr. Dukić u hrvatskom, a vladin zastupnik u obadvih jezicih. Vladin zastupnik prikljućio se za svoju osobu tom zahtjevu, te bje prihvaćen predlog. Većinom glasova bje prihvaćen predlog imunitetnog odbora, da se ne dozvoli sudu proslieditи iztragom proti zastupniku Mandiću radi tiskarskog prestupka. Živa se razprava razvila izmedju zastupnika Mandića i Fraglacoma, jer je ovaj objedio „Našu Slogu“, da radi proti poštenom istarskog pučanstva. Dojduća sjednica bit će u subotu, a na dnevnom redu bit će izbor pokrajinskog odbora.

Predsjedništvo polit. družtva „Edinost“ poziviše gg. odbornike i njihove namjestnike k sjednici, koja će se obdržavati dne 20. t. mj. u 10 sati prije podne u prostorijah „dolaškoga podpornega družtva“ (Via Molin piccolo br. 1). Na dnevnom je redu pogovor o budućih mjestnih izborih. Predmet je jako važan, te se preporuča gg. odbornikom, da se odazovu.

Izbori gradskog vieća u Trstu su razpisani, a ovršiti će se kako sliedi:

Dne 4. i 5. novembra bira IV. tielo, dne 7. i 8. novembra III. tielo, dne 12. novembra II. tielo, dne 14. novembra I. tielo, svako po 12 zastupnika, a napokon dne 17. novembra bira okolica svojih šest zastupnika.

Dr. Dinko Stanich u Krku. U posljednjem smo broju javili, kako je taj naš argonauta doplovio do Krka. U nedjelju vodor je bila sjajna gostba kod Checche (Koke) Magro. Račun je platio naravski „al sior Dottor“. Bili su zastupani svi slojevi, al glavna je riеč vodio najviši. Bilo tu nekoliko činovnika o. kr. poreznog ureda, kao vodje talijanaške stranke u Krku, nekoliko krčkih fiškrida, nekoliko mesara, dva con. kr. oružnika (valjda da predstave političku oblast), pak onda kao najglavniji gostovi bili su Balestra pridjevkom Brekić, bezposleni crevljar, njegov brat Nane pridjevkom Mišnjar, koji drugog ne potjedujo do li dobar to jest jaki glas, a napokon apoštol talijanake i prosvjete Marko štanjar. Ti su bili za stolom za Lušrišimom, a u drugoj sobi bio pak još demokratičniji sloj. U neko doba posjeti lušrišimo svoje perjanice u drugoj sobi, a predstavi mu jih Brekić: „Illustrissimo Signor Deputato lo ghe presento i suoi fidi“. „Bravi! bravi! magnò e bevò fioi“ odgovori on. Marko štanjar bio je toli uzhićen na taj sjajni govor, da ga je bilo po što po to poljubiti, ali ga Brekić potegnuo za voljalu i tako ga uzdržao. Sutra dan pošlo k lušrišimu dvio tri deputacija mesara i nekih posjednika. Pitali su tri stvari i svo njim obećao, da će dobiti. To su: kosa, sloboda u sieku šume i oprost poreza na rakiju. Nešto, plašjuć kotlarinu, rečе dodao: „la prenda ancora sto anno, ma per sto altro ghe la farà vodor el Stanić“. Mnogo dodao može taj lušrišimo, kad za volju svojim milim krčkim mesarom može ukinuti državne zakone. Razstanak bio je ganutljiv do suza. Sakupilo se potdesetorica mamurnih „fidi“, koji iz hrapavih grla zaorilе dva tri „Evviva“ (la cucagna), pak se lustrissimo iz nekojimi izljubio, naravski i sa svojim Brekićem i Markom štanjarom, kojim je zato izbrojio 1 for. i onda . . . „forminata la commodia“. Zar ne, lušrišimo, da od uzvišena do smiešna je malen korak?

Občinskim tajnikom u Pazinu je imenovan g. J. Žic, koji je dosad bio u istom svojstvu na Puntu. Veseli nas što Pazinska občina dobiva vrstnog tajnika, a s druge strane se nadamo, da će gosp. Žic znati odgovoriti pouzdanju, što no ga unj postavlja občinski odbor.

Biskupom lavantinskim (Maribor) bio je imenovan gosp. dr. Mihovio Napotnik, ravnatelj Augustinianeuma u Beču. Naša braća Slovenci, a i mi s njimi se veselimo tom imenovanju, jer dobivaju uzorna, učena i rodoljubnog biskupa.

Gospodja Maruša Pavia Naureutterova supruga ces. kr. vojničkoga intendanta i gradskoga starješine u Pragu postala je članom utemeljiteljem bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri. Ona je poznata u Češkoj kao neutrudiva radilica na narodnom polju. Bivši pred dvie godine sa ostalimi češkimi izletnici u slovenskih zemljah i u Trstu darovala je i sabrala liepu svotu za družtvo sv. Cirila i Metoda u Ljubljani. Njezinim potaknutjem bio je postavljen to primljen predlog o papiru i posjetnicah za grbom bratovšćine. Prošloga mjeseca prolazeć Volоskim, izrudila je svoju utemeljiteljnu svotu kao i godišnji prinos, njezino prijateljice splenatljice gospodje Gabriele Preisove. To je dostа liep primjer bratske ljubavi, u koj bi se moglo ugledati i gospodja Hrvatica i gospode Hrvata.

Iz Pazina nam pišu: Od 1. oktobra svaki koj dodje u Pazin opazi njeku izvanrednu živahnost i gibanje u „kastelu Montekukuli-ja. Čitatelji pitat će, što to znači? Valjda zato — što su na pragu izbori Pazinske obćine. Ne zato, nego tu će vidit vozove nakrcani bielim grožđjem, koje izkrcavaju redomice pred napomenutim kaštelom. To je grožđje kupio gospodin Ch. Baudet u ime svojega principala gosp. J. Champion-a (Sampion), bogatog trgovca vinom i šampanjcem u Reimsu u Francezkoj. Bielo grožđje iz Gračišća, Lindara, Pazinskoga polja, Berma, Treviža, Motovunskih Novaka, Kaldiera itd. bilo je plaćeno od 9—10 novčića kilogram — osim njekolikо vozovah po 8 novčići. Seljaci iz napomenutih krajevah s početka težko su pristali na prodaju svoga grožđja; jedni jer nisu bili naučeni prodavati grožđje, a drugi iz njekakove čudne predaude. Nu njekoji tvrdoglavci kad su vidili, da se njihovi susjedi vraćaju iz Pazina s liepimi stotinami forinti, koje su bili dobili za prodano grožđje, a više njih punimi čabri dropinah, pohrlili su i oni u Pazin svojim grožđjem. Valja znati, da je gospodin Ch. Baudet, glavni ravnatelj g. J. Champion-a vraćao badava dropine ošutoga grožđja svim onim seljakom, koji bi bili dopuljali dobro i zdravo grožđje. Grožđje ožimlje se posve na lahko, tako, da istimi dropinami čini se dobro i zdravo piće za kućnu potrebu — ili se pako može péći rakija. Čast, poštenje i srećni gosp. J. Champion-u i njegovu vrednomu ravnatelju gosp. Ch. Baudet-u, koj se je odlučio dodi kupovati grožđje u Pazin — sama štota, da je došao njekoliko dana prokasno, budući su bili ljudi u njekih selih već potrgali. Nada je svakako velika, da će gospodin Baudet i buduće godine u ime svojega principala dodi kupovati grožđje u Pazinski kotar. S toga bi bilo dobro, da ljudi gledaju sumporati grožđje proti staroj bolesti (kriptogami) i škropiti modrom galicom trsje lišće proti peronospori (mildevu), što se tiče ciele bieloga grožđa, svaki vidi, da je bila ove godine prilično visoka. Gospoda Francezi ne mogu se nahvaliti gostoljubivosti i na liepom dočeku naših ljudi, a osobito njekojih naših čestitih župnikah, kojim se izrazuje srdačnu hvalu od strane gospode Francezah kao što i od naše strane. A velikih zaslugah ide i gospodinu M. Kristofiću učitelju u Kopru, koj je naputio i dopratio francuske trgovce u naše krajeve, te njim je služio kao vodiec i tumač — srdačna mu hvala od strane naše i od strane cieloga naroda. Još mi je spomenuti, da je velike nade, da će dojduće godine nastani u Pazinu njeko francezko bogato družtvo, koje će kupovati voće svake vrsti, naime šljive (kreke), breskve, trešnje itd., dakle ljudi božji, nastojte saditi i marljivo gojiti voćke, bit će vaša velika korist.

Iz Oprtlja nam pišu, da prigodom izbora biranih birača u onoj obćini nisu svi izbornici primili poziva na izbor, nego većinom samo oni, za kojih se znalo, da će glasovati za talijanaško predloženike. Žalimo što, naši rodoljubi nisu radi toga, na vrieme podnesli prosvjeda. Dvojica naših ipak htjeli se osvjedočiti kolikim je bio dostavljen poziv, te u tu svrhu zaredali su svo izbornike. Kako čujemo, obćinski načelnik zvao je baš tu dvojicu prošle nedjelje u obćinski ured na odgovornost, te nekoji misle, da je to radi toga, što su izpitivali postupak kod izbora. Molimo prijatelja, da nas obaviesti o daljnjem razvoju stvari. *)

Iz Lindara piše nam prijatelj: Nakon što je dvie godine bila zatvorena naša pučka učiona, dobismo lanjske godine vrstnu učiteljsku silu u osobi gosp. Julija Mirana. U kratko vrieme svog boravka u našem mjestu znao si on svojim marlnim i revnim podučanjem steći ljubav cielog pučanstva. Tá milota je bilo vidjeti naše mlado sokoliće, gdje marljivo pohađjaju učionu, skladno i liepo pjevaju naše pjesme, mirno se ponašaju putem, dolaze u crkvu sa ovdje obljubljenim molitvenikom „Otče budi volja tvoja“ itd., dočim su se prije bezposleni ulicom skitali. Velika je dostа u tom pogledu zasluga gosp. učitelja, te će mu roditelji njegovih učenika biti za to do vieka harni. Tim veća je pak naša žalost, što nam se tako na brzo opet dieliti sa vriednim gosp. učiteljem, koj je, da bude bliže svojim, preselio se u voloski kotar. Njegova će usmena biti ipak uvjek uz nas, a i ono zdravo sjeme, što no, ga je u naš pumladak posijao. Nekoji govore, da se za našu školu težko nadje učitelja, jer je nauk mješavit, naime hrvatski i talijanski. Velika je to dostа nepravda, koju se nanaša ovom izključivo hrvatskom pučanstvu. Zašto u Pazinu, Pulju, Poreču, Piranu, Kopru itd. nije uz talijanski naukovnim jezikom i hrvatski? Ili zar da za nas Hrvate u Istri ima biti §. 19 drž. temeljnog zakona samo mrtvim slovom? Vrieme bi bilo, da se jednom udovolji želji ovog pučanstva, te da se ustanovi školu samo sa hrvatskim naukovnim jezikom, kako to i zdrava načela podnke zahtjevaju, pak bi se lagljo i učitelja našlo.

Zaključujem željom, da čim prije dobijemo vriednog nasljednika našem nezaboravnom gosp. Miranu. *)

Iz Dubašnice primamo i priobćujemo sliedeću viest: Veliku ogorčenost je prouzročio u ovom pučanstvu onaj list gosp. Tončića, što no ste ga priobćili u broju 80. dične „Naše Slogo“. Krv je udarila u obras svakom poštenom Hrvatu, čitajuć kako bezobrazno onaj tudjinac u naših krajevih vriedja ovo pučanstvo, niekajuć mu njegovu narodnost, a namićuć mu talijanšku i što ja znam još koju. Onaj list medjutim proizveo je nuždnu reakciju. U obćinskoj sjednici držanoj dne 25. minulog septembra izmedju 19 obćinskih zastupnika 14 njih živo je prosvjedovalo proti postupku g. Tončića, a ujedno privatilo predlog, da se razpiše natječaj na mjesto tajnika sa hrvatskim uredovnim jezikom. Natječaj se ima razpisati do šest mjeseci od dana sjednice. Nadamo se, da će obćinsko zastupstvo znati uztrajati i pribaviti krepost svomu zaključku. Nesugodno je dirnulo ovo obćinare izpravak, što no ga u porečkoj „Istriji“ priobćio naš g. načelnik. Na taj tobožnji izpravak imamo primjetiti, da ako g. Tončić je i bio predsjednikom zdravstvenog odbora, nije bio još s time vlastan, da piše u ime našeg obćinskog odbora i da u ime ovoga vriedja hrvatsku nam narodnost. Primjećujemo i to, da g. Tončić je dapače mimoišao i zaključak zdravstvenog odbora, jer je ovaj izrično zaključio, da ima razpisati natječaj i u **hrvatskom** jeziku, te da liečnik, koji želi natjecati se na ovo mjesto, ima poznavati i **hrvatski** jezik. Kako može dakle gosp. Bogović opaziti, nije on bio pozvan, da dade izpravak, jer nesmo na što je ovlastio zdravstveni odbor g. Tončića, a još manje je bio pozvan, da dade kao načelnik onakav izpravak, koji ne odgovara volji obćinskog zastupstva i odbora. Gosp. Bogoviću kao čovjeku je prosto i nadalje prijateljevati sa gospodinom Tončićem, kad ga bude vriedjao, ali kad taj gosp. Tončić vriedja cielo pučanstvo ovo obćine, tada g. Bogović kao načelnik imao bi ustati na obranu svog pučanstva i uvriedjenog mu ponosa.

Ravnateljstvo pokrajinskog gospodarskog zavoda u Poreču otvara natječaj na 6 mjesta pitomca u onom zavodu za dvogodišnji školski tečaj 1889—90 i 1890—91.

Poduka ide glavno k tomu da praktičnim putom pripravi mladiće razumnom obradjivanju trsa, konobarstvu, voćarstvu itd. Pitomci obradjuju zemljište pripadajuće zavodu i služe u konobi, a u zamjenu njim zavod daje stan i hranu. Molbe se podnašaju do 8. novembra t. g. ravnateljstvu, priloživ kratni list, obćinsku svjedočbu da pripadaju poljodjelskom sloju i svjedočbu da su vješti čitanju i pisanju, te prvim četirim vrstim računa.

Natjecati se mogu oni mladići, koji su navršili 16. godinu. Pitomci imaju se providiti sami nuždnom osobnom rubenином, to blagdanskim i svakidanjim odielom i obućom.

Austrijsko družtvo za ribarenje i uzgoj riba. Dne 10. t. mj. bila je u Trstu sjednica tog družtva, te su bili prihvaćeni razni zaključci na uhar našeg ribarstva, podieljeni bezkomatni predujmovi za dobavu ribarskih sprava i dano nekoje nagrade za lov škodnih riba. Izdana su tiskom i pravila tog družtva, te pošto je cilj istoga, da promakne domaće ribarstvo, mi preporučamo našim sumišljenikom, da ga podupiru.

Trgatva. Prošlog tjedna obavila se trgatva u svoj Istri, a sudeć po glasovih, koji nam stižu, bila je u obće jako nepovoljna, toli gledo količoće, koli gledo kakvoće. Negdje tuča, drugdje mildev uništili su ovogodišnji plod. K tomu se ove godine dobrahno pridružio lug (kriptogama.) Hoće li naskoro to nesgode osvjedočiti naše vinogradare o nuždi sumporanja i kropljenja modrom galicom (vitriolom)?

---

*) Vaše nam pismo prekasno stiglo. Op. Ur.

*) Kako čujemo, jur je imenovan drugi učitelj. Op. Ur.

Oprez. Čujemo, da se klati po Istri njeki Selinger, koji se izdaje za putujućeg zastupnika banke „Slavije“ te izmamljuje novaca na račun one banke. Pošto smo doznali, da taj čovjek nije u nikakovom dodiru sa bankom „Slavijom“, upozorujemo na nj svoje čitaoce te primjećujemo, da će biti najbolje prijaviti ga odmah oružništvu, čim bi pokušao gdjegod opet svoj nečisti posao.

Molitvena knjižica „Učimo djetešce moliti“, koju preporučismo u zadnjem broju, stoji 2 nvč. bez poštarine, a dobiva se u Puli kraj velike crkve kućni broj 36. Novci neka se šalju piscu g. Ivanu Barbariću župe upravitelju u Fontane kraj Poreča ili pako u Pulu (forma in posta) i to poštarskom naputnicom.

Kakva je kupljena žena? O tom se je mogao nedavno uvjeriti mladi Amerikanac u državi Tacoma, koji je kupio djevojku od njezina skrbnika, koji ju je htio i sam uzeti, ali je za ljubav novcu ipak djevojku propustio tomu mladomu čovjeku. Medjutim ju on vratio natrag skrbniku, od kojega je naravno zahtievao i svoju kupovinu. Skrbnik mu vrati samo 100 dolarah, a 50 pridrža za se. Mladić se potuži sudu, ali mu sud odbije tužbu. Doista, čudni su odnošaji u toj hvaljenoj Americi!

Neuku nauka.

Bačve. Tko se i najmanje bavi s vinom, znade od koje su znamenitosti bačve. Evo dakle nekoliko pravila kojih se treba držati.

1. Drvo. Savjetuju se bačve od hrastovine i od divlje kestenovine. I dudovina (murvovina) je dobro drvo za bačve.

2. Sadržaj badnja (čabar.) Bolji su mali badnji čunjasta ili valjkasta oblika.

3. Sadržaj bačve. Za bielo su vino najbolje bačve, koje drže 15 do 20 hektolitara; za crljenu od 10 do 100 hektolitara. U velikih bačvah mlado vino prije dozrije, a kad je dozrelo, pretoči se u manje bačve.

4. Način vrienja. Nek grožđje vrije i u velikih bačvah a to uronjenim dropom. No napunjaj badnju preko $^5/_6$ a drži nad bačvom mokro platno da ne izhlapi ugljikovina, koja se nasluga na drop, često i otcra.

5. Pri zatvaranju bačve odbaci čep. Zatvori ju uvjek pipkom, tako ne ćeš izgubiti vina pri odtakanju, nit će se ono razmutiti.

6. Vapno za bačve. Za čišćenje bačava, to novih to starih, rabi vapno. To je sredstvo najjeftinije. Valja ponavljati radnju, sve dotle, dok se no odstrano od drva sve one tvari, koje bi mogle škoditi vinu; za to se hoće mnogo vode.

7. Spremanje vina u bačvu. Prije ove radnje dobro je oprati bačvu sa nešto šeste (špirit) ili dobra vina, komu si pridodao malo srčene kiseline.

8. Mjesto u kojemu se imaju čuvati prazne bačve. Nek to mjesto bude sasvim suho i prozračno, a kad je bačva ispražnjena, treba ju dotle oprati, dok se voda ne izcedi bistra.

9. Sumporanje. Preporučaj svakomu nek sumpora bačve često i obilato, a budi stalan, da ako su bačve zdrave, zdravo će se i uzdržati. G. L.

* * *

Da čavli no hrdjaju. Za ograde trebamo čavle, koji su vazda vlagi izvršeni, te hrdjaju i propadaju prije roda. To možemo propriečiti, ako ih prije porabe usijemo i odmah umočimo u lanono ulje. —

Dopisnica upravničtva.

Punat. Ob. Ur. Vaš dug do konca tek. god. iznaša for. 8.—

G. G. Piccoli-ju, lekarničaru v Ljubljani.

Vinice na Dolenjskem, dne 12. jan. 1889.

Blagoizvolite mi poslati dvanajst steklenic Vaše **esence za želodec.** 4—12

Pohvalno omenjam, da je bila raba lani poslanih 36 steklenic izvrstna. Bolniki raznih vrst so vžívali esenco a najboljšim vspehom. Neka bolnica je bila uže za smrt bolna, vsi so mislili, da mora v malo urah umreti; toda komaj je zavžila nekoliko kapljic esence, je že okrevala in čez nekoliko ur popolnoma ozdravela — med tem, da je bila poprej več dni že skoraj na smrtni postelji. Esenca se tedaj zaradi njenega izvrstnega vpliva sama najbolje priporočuje.

Z odličnim spoštovanjem

Jurij König, župnik.

Lutrijski brojevi

dne 12. oktobra.

Beč	65	73	23	32	59
Gradec	13	6	2	28	3
Temešwar	85	16	60	6	48
Innsbruck	45	50	08	41	11

dne 16. oktobra

Brno	5	63	85	70	73

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17.

priporoča se vljudno pri **visoko častiti duhovščini** v napravo **cerkvenih posod** in **orodja najnovejše oblike, kot: monstrance, kelihov itd. itd.** po najnižji ceni.

Stare reči popravi, tor jih v ognji pozlati in posrebri. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 8—

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Kameleonte četvorci

prorokujući vrieme.

Ovi su četvorci iz stakla naličani sa pet prozirnih bojah i sa posebnim procesom uvršćeni u liep drveni okvir. Imaju pako mogućnost proreći kakvo će vrieme biti, **kao i barometri** i to mienjajući boje. Predstavljaju u vedini okolico, vodopade, gradine itd. Obešaju se pako na prozore, ali tako, da su licem prama sobi obrnjeni, te tako služe za ukras sobe. Bilježe n. pr.: **Vrieme stalno i suho** sa živahnimi bojami. **Kiša u izgledu** promjenivi zelenu i modru boju u žutu i crvenu. **Promjenljivo vrieme** sa polu bojami. **Oluju** sa neprestanim obludjenjem bojah. Cieno: Cabinet format duout . . for. 5.— Visit „ „ „ „ 3.25

Ako koji pošilje unapried for. 2 dobiti će prosto poštarino i svbga 2 četvorca u gabinet i 2 u visit-formatu.

Henrik Pegan,

30—30 **Trst, Lloydova palača.**

Pogodne zajmove

dobiju samostalne osobe, stanujuće stalno i vidovito službu ili dohodak, i to:

obrtnici, trgovci, činovnici, častnici posjednici, privatnici, itd.

razmjerno od for. 100 do f. 2000

kao personalni zajam na lahko mjesečno ili tromjesečno odplaćivanje sa 6% interesa.

Uz gruntovničko osjeguranje

na $4^1/_2$% i 5% uz amortizacije ili bez nje. Pobliže obaviesti daje:

G. A. Steiner, Budapest,

Gr. Krolyi-utcza 12. 3—3

Pismenim naručbam treba priložiti tri poštne marke.

Bolezni želodca.

In spodnjih tolažnik želev, jeter in vranice, slata žila, zaprtje, vodenica in krenična driska, zdravi se najvspešnejše **PICCOLI-jevo ŽELENCO za ŽELODEC**, koja je tudi izvrstno sredstvo proti glistam. Pošilja je izdelovatelj lekarnar **Piccoli v Ljubljani** (Dunajska cesta) proti poštnem povzetju.

(Varstvena znamka).

V steklenicah po 15 novč. se prodaja v Trstu v lekarnah: Biasoletto, pl. Leitenburg, Liprandi, Pozzatto, Praxmayer, Prendini, Ravasini, Rovis, Saraval (za magistratom), Scrzavalio, Skopaynsky, Suttina in Zanetti. — V Istri v lekarnah: *Borinj* Angelini, *Pulj* Wassermann, Carbucichio, Rodinis; *Dinjan* Rok, Bradamante; *Koper* Giovannini, avento; *Prem* Ponda, Idon; *Buzet* Idon; *Kostanjevica* Tamburini; *Dvor* Candusio; *Vidmada* Fatelli; *Buje* Bonetti in v vedini lekarn v *Istri, Primorju, Hrvatu, Dalmaciji, na Kranjskem, Štajerskem in Koroškem.*

Marijacejske želodčne kapljice

izvratno zdravile pri vseh boleznih na želodcu.

Schutzmarke.

Neprecenljive dobrote je posebne vplive njihov pri neteč-nosti, slabosti želodca, ako se grize smrdi, napenjanju, kislem pehanju, koliki, želodečnem kataru, gorečiče (rsavoi) pri prcobilnoj produkciji slin, rumenici, bluvanju in gnjusu, glavobolu, (ako je bol želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu. Cena stekleniei je s znakom vred samo 40 nov., veliko stekenica samo 70 nov. Glavni salog ima lekarničar Karl Brandy, Kremsier, (Moravija).

Svarilo! Pristne Marijacejske želodčne kapljice ponarejujejo in posnemaju se mnogovrstno. V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gornjo varnostno znamko tor mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo rčkan tega opomenjano, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Sueck-a i Kremerioah (Kremsier). 8—43

Marijacejske pilule proti začepljenju.

Ovo više godina sa najboljim uspiehom rabljeno pilule proti začepljenju tiela patvore se mnogo. Neka se pazi, dakle na gornju zaštitnu marku i na podpis lekarnika C. Brady, u Kremsiru. Cieno kutijici 20 kr. Zahoji se 6 kutija 1 for. Ako se novac unapred pošalje stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijacejske želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakoj steklenici priloženemu poduku za vporabo.

Pravo marijacejske želudčne kapljice i marijacejske pilule proti začepljenju dobivaju se pravo u:

V Trstu u Lekarnah: pl. Leitenburg all' Ercole trinfante; de Leitenburg, Eduard alla Salute; A. Praxmayer al due Mori; Prendini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Saraval, all' Amazone Tristante; Antonio Suttina, Batt. al Cannello; Benedetto Vich-Minussi, dvorska lekarna; dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladišće); Biasoletto, al'orso nero. — U Senjani u lekarni i Filipa Ritschela, kao što i u svih ostalih lekarnah.

Sredstvo koje nije tajno!!!

Od 14 godina priznato kao najbolje.

Najpukovnijskog liečnika i fizika

dra. G. Schmidta

ulje za sluh

liečí brzo i temeljito povremenu gluhost, tok ušija, bučac ušija i u zastarjelih oporuli i slučajevih. Najtrajnije zuljenje u ušljih, kao i slabiuh ostura; je se odmah, što tisuće originalnih svjedočba dokazuju. Cieno boci 2 for. — U Beču i pravo sa zaštitnom markom kod lekarnika G. Haubnera, „Engel-Apotheke“, Beč, I., am Hof N. 6. — Glavno skladište za Hrvatsku kod ljekarnika Ede Tomaja u Zagrebu. 18—28

BRNSKA TVRDKA

za razpošiljatve finega suknenega blaga

Bernhard Ticho

20—8 **Brünn**, Krautmarkt 18, — pošilja proti povzetji:

Sukna za gospe
deset metrov, sama volna v vseh modernih barvah dvojna širokost gl. 8.

Črni Terno
saksonski izvod, dvostroko širok, za celo obleko, 10 metrov gld. 4.50

Valarijne flanele
deset metrov najboljše baže, 60 centim. gld. 3.50

Baršena za obleke
deset metrov, krasni vzorci gld. 3.

Životi „Jersey“ za gospe
(Jupice) s svilnatimi gumbi, v vseh barvah kompletne, velikosti 1 komad gld. 1.80

Jute zastor
turški vzorci podpelni gld. 2.50

Košulje za delalce
iz rumburškega okaforda velike, 3 komade gld. 2

Normalne košulje in hlače
kompletne, velike, 1 komad gld. 1.50

Ženske košulje
iz močnega platna ščipkami 6 komadov gld. 2.25

Košulje za gospode, lastno delo
bele ali barvane 1 komad I.a gld. 1.80 II.a gld. 1.20

Kanevas
1 komad 30 vatlov lilà gld. 1.50
1 „ 30 „ rudeč „ 5.20

Kanevas iz niti
1 komad 30 vatlov lila in rudeč gld. 6

Oksford
se more prati, dobra vrsta, 1 kom. 20 vatlov gld 4.50

Niegerskega valjanega sukna
10 met., sama volna, najnovejše blago za jesensko in zimsko obleko dvojne širine gl. 4.50

Raguas moderno sukno
dvostroko široko, za kostume, v vseh barvah, tudi progasto in p sano 10 met. gld. 9.

Duble-Velour-sukno
$^4/_4$ kompletno, 1 komad gld. 3.50

Kalmuka
deset m., najboljše vrsti, 60 cent. širok g. 2.70

Jedno zimsko ogrinjalo
$^4/_4$ velko gladko in karirano gld. 2

Garnitura iz jute
2 postoljna pogrinjala, in 1 namizna prta s čipkami gld. 3.50

Garnitura iz ripsa
sestoječa iz 3 postoljnih pogrinjal in namiznega prta sa svilnatimi čipkami gld. 4

Holandske dolge preproge (ostanki)
10—12 metrov dolge, 1 ostanek gld. 2.60

Domače platno
1 komad, 30 vatlov $^4/_4$ gld. 4.50
1 „ 30 „ $^5/_4$ „ 5.50

King-Webs
boljše nego platno
1 komad $^4/_4$ širok, 30 vatlov gld. 6

Konjska plahta
jako dobra, 190 ctm. dolga, 180 ctm. široka gld 1.50

Odeje za fijakerje
190 ctm. dolga, 130 ctm. široka gld. 2.50

Šifon
1 komad, 30 vatlov, I.a gld. 5.50, najboljše vrste gld. 6.50

Tovarno skladišče suknenega blaga

Ostanki Brnskega sukna
Ostanek za podpolno moško obleko 3.10 m. dolga gld. 5

Priložnost za kupovanje!
BRNSKI OSTANKI SUKNA, 1 ostanek za 1 kompl. moško obleko 3.10 m. dolgo g. 3.25

Blago za zimske sukne
ostanek 2.10 metra za popolno zimsko suknjo rjavo in višnjano gld. 3.50

Blago za površnje suknje
najnovejše vrste, 2.10 met. za celo suknjo gld. 7

Vzorki brezplačno in frango. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči.

Elegantno izvedena zbirka vzorcev z 400 znamkami g. krojačem nefrankovano.

Čast nam je proporučiti p. n. občinstvu **Trsta i okolice, Primorja i ostalih hrvatsko-slovenskih gradovah i mjestah, za solidnosti i jeftinoće poznatu, te obilnimi modernimi plemeni strojevi providjenu,**

JEDINU SLAVENSKU

TISKARU

U TRSTU

Istu prima i obavlja svaku naručbu bilo koje vrsti **knjigotiskarskoga posla** to proporučn se osobito za ovo vrsti tiskanice kao n. pr.:

za župne urede, okružnice, račune, list. artilje i zavitke s napisom, preporučne karte, posjetnice, zaručne i vjenčane objave, poziva, razpored. slaznice, oglase, pravila, izvješće, zakljične račune, rodilištnice, punomoći, sienice, jestvenike, svakovrstne skrižajke, izpovjedne cedulje, knjige itd.

Uvjerava se p. n. občinstvu, da će nam biti osobita briga, p. n. naručitelju u svakom pogledu zadovoljiti koli **brzom i točnom podvorbom, toli jeftinom cienom i ukusnom izradbom.**

Drži u zalihi (skladišću) sve potrebne tiskanice i knjige za crkvene urede.

Onda ima na prodaj sliedeće knjige:

Kratičko berilo za nadaljovalne točaje ljudskih šol in gospodarjev v pouk cieno prije **50** nvč.		
sada **40** tvrdo vezana	n.	**40**
Sočinjski obrazci sastavil B. Trnovec	n.	**20**
Vilim Tol, provod Cugnora	n.	**40**
Ljudmila provod J. Lobana	n.	**20**
Filip provod Križmana	n.	**20**
Antigona provod Križmana	n.	**20**
Trst in okolica od Silo	n.	**20**
Pjesma o zvonu provod A. K. Ivšranin	n.	**20**
Istra pjesma „ A. K. „	n.	**20**

Ovo su knjige jako prikladne za darovanje praznicih zato ih sl. občinstvu proporučamo.

Kod naručivanja tiskanica i drugog, molimo naznačiti **točno** naručbu i dotični naslov (adresu) naručitelja.

Za obilnu naručbu proporuča se

Tiskara Doleno

Via Carintia br. 28 u Trstu.

Tiskara Doleno.

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

Broj 43. U Trstu 24. oktobra 1889. Godina XI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom napućnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na [illegible] arku.

Dopisi se povraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 3 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Carintia br. 25

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Istarski sabor g. 1889.

2. Sjednica d. n. 16. oktobra.

Na predsjedničkoj stolici saborski predsjednik vitez Campitelli; na vladinoj vitez Elluschegg. Zastupnici u podpunom broju. Galerija dobro posjedena.

Predsjednik otvori sjednicu u 11 sati te pozove tajnika g. Stanicha, da pročita zapisnik prvih dvih saborskih sjednicah.

Po pročitanih zapisnicih ustane zastupnik dr. Laginja, te reče najprije hrvatski, a zatim talijanski, da pošto je zapisnik prve sjednice nepodpun ili netočan, predlaže, da se ispravi u sliedećem smislu:

a) da su zastupnici manjine uzkliknuli Njeg. Veličanstvu na konou govora saborskoga predsjednika: živio!

b) da je pročitao saborski predsjednik svoj nastupni govor samo u talijanskom jeziku;

c) da je saborski podpredsjednik izrekao svoj govor samo hrvatski i napokon

d) da je vladin zastupnik pozdravio sabor talijanski i hrvatski.

Vladin zastupnik vitez Elluschegg pristaje uz predlog dra. Laginje u koliko su to njega tiče. (Živio! od strane manjine).

Predsjednik pitanje, da promda dosad nije bio običaj navesti, kojim se jezikom govorilo, obećaje, da će se učinjeni ispravci uvratiti u zapisnik današnje sjednice. —

Isti javlja, da se je biskup krški, prevzvišeni g. dr. Foretić pismeno ispričao što nemože prisustvovati saborskim sjednicam.

Prelazi se na dnevni red.

Predsjednik izvještuje o konštituiranju pojedinih saborskih odbora; zatim čita pismo bivšega zemaljskoga prisjednika dra. Petrisa, kojim se zahvaljuje saboru na laskavom priznanju njegovog rada u pokrajinskom odboru; čita nadalje pismo mjestnoga župnika kanonika Deperisa, koji poziva zemaljsko zastupstvo, da izvoli pregledati izkopino u stolnoj crkvi, koju on rukovodi (zastupnici bijahu na tom mjestu jur u subotu na ustmeni poziv predsjednika); čita napokon molbu istoga kanonika, da mu zemaljsko zastupstvo podieli podporu, da uzmogne nastaviti svoja iskapanja. (Molba se odstupa financijalnomu odboru).

Predsjednik javlja, da su je danas podielilo medju zastupnike knjigu o vinogradarstvu u Istri.

Prelazi se na II. točku dnevnoga reda t. j. na izviešće imunitetnoga odbora, koji je raspravljao molbu zemaljskoga suda u Trstu, da mu se izruči zemalj. zastupnika g. Mandića, da proti njemu postupati može u parnici radi tiskovnoga prekršaja.

U ime dotičnoga odbora izvještuje obširno dr. Gambini te predlaže na koncu, da se zastupnika Mandića nemože priočiti u njegovom saborskom djelovanju, te da se molba zadovoljiti zahtjevu zemaljskoga suda u Trstu t. j. da se rečenoga zastupnika uhkruči sudu dokler sabor zasjeda.

Zastupnik dr. Fraglacomo pristaje po svi ne uvienju imunitetnoga odbora, da se Mandića neizruči sudu jer je on sada i zemaljski zastupnik. No čestiti Mandić je takodjer novinar t. j. on uredjuje u Trstu izlazeći časopis „Naša Sloga“. U tom časopisu sije razdor, napada Talijane u pokrajini, napose gospodu kreteći ju „birbanti, fodifragi, lupi rapasi“ itd. Da nije dakle g. Mandić zemaljskim zastupnikom, on bi ga rado izručio i najstrašnjoj kazni, ali ovako želi mu, da dugo živi i da se u toku života popravi. (Kod posliednjih rieči nastao je u saboru obćeniti smieh).

(Čestni Fraglacomo izrekao je svoj govor strastveno i pentajuć, premda je bio na govorničkoj pripravljen i prem je svako malo zavirivao u napisani govor. Saborska većina bijaše za toga govora posve mirna kao da je pokunjena, a ni na galeriji nebijaše nikakva odobravanja).

Zastupnik Mandić dobiv rieč progovori hrvatski kako sliedi:

Visoki sabore!

Nisam kanio govoriti o predmetu, koj se tiče moje osobe, da mi se nerekne „Cicero pro domo“ no napadnut strastvenim i prostačkim načinom po čestnom zastupniku Fraglacomu, usiljen sam, da mu ili pak odvratim na svoju obranu. (Na galeriji hrkanje, psikanje i buka).

Predsjednik upadajuć Mandiću u rieč, pozove istoga, da govori talijanski, jer da on nerazumije hrvatski. (Galerija odobrava).

Mandić dignutim glasom: Prosvjetli gospodine predsjedniče! Govorim i govorit ću u buduće hrvatskim jezikom; jezikom, kojim govori preko 30.000 mojih braće; jezikom, koji je skoro isključivo u porabi u mojem izbornom kotaru; jezikom, koj je moj materinski jezik; jezikom, kojim se služi većina pučanstva naše pokrajine i napokon onim jezikom, kojim imadem u ovom visokom saboru pravo služiti se na temelju državnih temeljnih zakona. (Na galeriji psikanje i buka. Sa klupah manjine odobravanje i živio-klici!)

Predsjednik upada iznova govorniku u rieč, te ćita zastavak, kojim izjavljuje, da on neprima odgovornosti za sve ono, što se bude u saboru govorilo u hrvatskom jeziku, koj on nerazumije.

Mandić odgovara predsjedniku još glasnije: Prosvjetli gospodine predsjedniče! Ja nediram u Vaša predsjednička prava, no nedu takodjer nikada dopustiti, da iko dirne u moja zastupnička prava. (Na klupah manjine: živio!) Zatim prosliedi: Visoki sabore! Čestni piranski zastupnik izvolio je moni prišiti svojeva i naslova, kojih ja, Bogu hvala, do sada nisam imao. On mi neuzakonio i nedično predbacuje, da sljem putem našeg časopisa nemir i nesloga u pokrajini, to da bunim seljačtvo proti gospodi. On mi u tom nemože suditi, jer nerazumije što ja govorim niti što pišem. Ako jako želi, da uljem nesloga i buna seljačtvo tim, što ga ustinomo i tiskom budim na rad, marljivost i štednju, što ga učim, da stoji tudje, a odlučno pita i zahtjeva ono, što ga ide po pravici i zakonu, tada uvjeravam predgovornika g. Fraglacoma, da da i u buduće u ovom smislu sljat u pokrajini nemir i nesloga i buniti seljačtvo proti gospodi pa bilo to častnomu zastupniku pravo ili uo. (Živio! od strane manjine). Njegovu klevetu, da predstavljani hrvatskomu puku u Istri talijansku gospodu kao vjerolomce, topče i divlju svjerad, odbijam svečano od sebe. Neobazirući se na svakojake naslove, kojimi obasipaju talijanski listovi naš dobri narod, kako ga častni Fraglacomo milostivo zove, izjavljam, da čestito, vriedno i pošteno naše zemaljsko talijansko narodnosti vazda i svuda nazivljem il oplsujem kako valja i kako zaslužuju, te da uništarija nemoga inače kresiti van onim imenom koje njim pripada. Vollkodušan kao što jest nedo, da mu izruči sudu, što bi inače vrlo rado učinio, pa makar ja došao i na vješala tanka. Hvala mu lieps i poklon do crne zemlje na tolikom slobodoumlju i na njegovom neizmjernom milosrdju. Hoće li se izpuniti njegova svakako iskrena (?) želja, da mimo dugo pošivim, to neodvisi ni od njega ni od mene, no da mu se neće izpuniti drugi dio želje, t. j. da se dugo živeć proobraztim il pobolšam, to mu zadajem tvrdu vjeru, da mu se u njegovom smislu izpuniti neće. Dapače, obećajem mu oto svečano, da ću i u buduće stupati dosadušnjom stazom, uvjek u slozi i sporazumku s mojimi prijatelji i drugovi, a ukoliko treba il, udariti ću još žešće i bezobzirnije na one, koji nam nieću naša prava i zatiru naše narodno svetinje. (Živo odobravanje na klupah manjine i živio-klici; na galeriji nemir i buka).

Kod glasovanja primljen je predlog imunitetnoga odbora, da se molba trščanskoga suda odbije. Za predlog glasovala je saborska većina i samo dvojica od manjine.

Prelazi se na treću točku dnevnoga reda izvještuje zastupnik Fraglacomo u ime financijalnoga odbora:

a) o obračunu zaklada bratovšćinah za godinu 1888. Prima se bez debate.

Zastupnik Babuder izvještuje u ime istoga odbora:

b) o računu za g. 1888. zaklade pologa i tudjih novaca. Prima se.

c) o obračunu za g. 1888. i proračunu za g. 1890. mirovinsko, zaklade zemaljskih činovnika. Prima se.

Četvrta točka dnevnoga reda: Izvještuje školskoga odbora o prošnjah:

a) Jakova Matološina umirovljenoga učitelja, da mu se poveća mirovina i dade podpora na odgoj sinova. Prima se prvi dio prošnje, a drugi odbija.

b) Augusta Niederkorna, umirovljenoga učitelja, da mu se poveća mirovina ili doznadi remuneracija ili podpora. Prima se prvi dio prošnje.

c) Antonije udovo Nardini, da njoj se poveća mirovina. Neprima se.

d) Federika Borri, umirovljenoga ravnajućega učitelja, za izvanrednu podporu. Izručen se zemaljskomu odboru.

e) Ivana Antonini nadučitelja, da mu se poveća mirovina. Neprima se.

f) Lauro Gandusio, da njoj se i nadalje dajo podpora. Prima se.

g) Učitelja i učiteljica u Vadnjanu, da njim se poveća plaća i odšteta za stanarinu. Neprima se.

Tim je izcrpljen dnevni red, a predsjednik určuje budući sjednicu za subotu u 11 sati, da uzmogu do tada pojedini odbori svršiti svoj posao. Dnevni red priobćiti će zastupnikom kasnije.

* * *

4. Sjednica 19. oktobra 1889.

Prisutnih 29 zastupnika.

Predsjednik dr. M. Campitelli; vladin zastupnik vitez Elluschegg.

Predsjednik otvori sjednicu u 11 sati te pozove tajnika dra. Vergottina, da pročita zapisnik zadnje sjednice. Proti zapisniku nejma prigovora.

PODLISTAK.

IX. Povest Kastva.

D) od godine 1775—1861.

(Dalje).

Takove svedočbe general neda kukavicam. Ta četa nadela si je sama ime „Neboj se ga“ (neprijatelja), a kad su došli kući oni, koji su prostali, znali bi se i pošaliti tim imenom, to jest, da se nije znalo, tko da se koga ne boji!

Kad su Francezi morali izručiti gospodstvo nad Ilirijom, onda je austrijska vlada preuredila upravu ovih zemalja ovako:

Vitez Lattermann oglasio je iz Ljubljane 13. septembra 1814. naredbu po kojoj Goričke i sva današnja Istra (izuzamši otoke) budu podieljena na dva okružja i to: trščansko i rečko. Pod rečko okružje pali su tadanji kotari: Kastav, Lovran, Labin, Pazin, Bolaj (Crikvenica, Bakar i Reka).

Da se nedogodi smetnja u pobiranju poreza, obćine ostaju do daljne odredbe kako pod francezkom vladom i zvati će se glavne obćine i podobćine.

Istra, Trst i Goričke dobivaju od sada ime „ilirsko Primorje“.

Godine 1825. Proviešćenjem cesarskom rešitbom odlučeno je, da cele Illirsko Primorje, osim Trsta s okolicom, ali sa kvarnerskimi otoci odtrgnutimi god. 1815. od Dalmacije bude podieljeno u sama dva okružja: goričko i istarsko i da okružni urad (kroslja) za Istru ima biti u Pazinu. Tako je Kastav odpao konačno od Kranjske i u toj naredbi vidimo početke Istre kao posebne pokrajine u državi. Združilo se je obe strane, naime ono što je negda bilo pod Venecijom i ono što je od prije bilo pod Austrijom.

Cesarskimi diplomami i patentom od god. 1860. i 1861. ono što bijaše Pazinsko okružje i k tomu otoci Krk, Cres i Lošinj, postade pokrajina Istra medjašna grofija sa posebnim zemaljskim saborom u Poreču dokle Njeg. Veličanstvo neodredi drugčije.

Znajući da je u tako stvorenoj Istri hrvatski puk u većini i nadajuć se dobru, prozvali su i Istrani onu dobu ustavnom ili konstitucionalnom i tadanji Kastavski starešine dali su na Fortici, na kamenu u koj je zasadjen steg (stendar) ukljesati besede: Kastav u ustavnom letu 1861.

XI. Nešto o Jurju Vlahu, kapitanu Kastva.

Kastavci! Koliko put ste nekoliko koraka koraknuli od glavnih vrata srednom crkve vaše sv. Jelene, pregazili ste nepazeć ornu mramornu ploču latinski popisanu.

Pod onom pločom počivaju častni ostanci vašega zemljaka, znamenitoga Jurja Vlaha i njegove žene Margarite rodjene Perić.

Evo jim nadgrobnoga napisa:

Viro incomparabili Georgio Vlach Castuae Capitaneo et coniugi eius lectissimae Margaritiae de Pori nepotes Thomas Canonicus et Anselmus de Pori Fluminenses Patritij Patruis bene de se meritis merentes posuere Anno 1776.

Hrvatski to znamenuje:

Mužu komu nejma premca, Jurju Vlahu Kastavskomu kapitanu i družici njegovoj izvratnoj Margareti Perić, nećaci Tomaš kanonik i Anselmo Porić riečki plemeniti ljudi, ujaku i toti, koji su jim dobra učinili, plačni postaviše, godine 1776.

Nemogu Vam na drobno popisati života tomu čovjeku, jer neznam svoga točno. Rodio se je dne 2. maja godine 1700. na Vlahovu bregu u obćini Kastavskoj. Otac Juraj Vlah bio je svetnik ili kako bismo sada rekli savjetnik obćinski (consillarius) i čovjek poštovan u puku. Majka mu je bila rodjena Jušić nećakinja popu Jurju Jušiću. Bit će na čast toga ujaka da su dečiću na krstu nadeli ime Juraj, inače je dieto dobivalo ime očevoga brata. Bio je jedinac muški u majke.

Neznamo pobliže kojo je školo izučio, nego je sva prilika, da je po navadi ono dobo prvo nauka dobio od ujaka popa Jurja Jušića. Stalno je to, da je Juraj Vlah posve dobro znao govor i pismo svojega hrvatskoga jezika kako se je onda govorilo i pisalo, a povrh toga poznao je posve dobro jezik talijanski i nije nikakovo dvojbe, da je znao i njemački, jer je na obranu starih pravica kastavskih svoj dan bio u Ljubljani, Gracu, Beču, u tamo je trebalo s velikom gospodom razgovarati se njemački.

Tast mu Ivan Perić ili do Pori, kako jur spomenusmo, bio je čovjek učen, dobro vidjen na dvoru i kapetan gospoštijo Kastavsko. Takov čovjek nobi svoje kćeri bio dao komu tomu. A opet je prilika bila mladomu Jurju Vlahu, da se uzn budućega tasta priuči poslovom uprave kapitanske. I to nije bila šala, jer kapitan Kastva bio je s jedne strane upravitel

Zadobiv riječ dr. Laginja, čita najprije hrvatski, a zatim talijanski sliedeću izjavu saborske manjine:

U prošloj sjednici ovoga visokoga sabora, 16. t. m. kad je poštovani zastupnik Mandić prisiljen bio odbiti od sebe napadaje poštovanoga zastupnika Fragiacoma, obnašao je predsjednik ne samo pozvati zastupnika Mandića neka govori talijanski, nego je još očitovao, da odbija od sebe svaku odgovornost vrhu onoga, što zastupnik Mandić govori u jeziku hrvatskom, a to je njegov jezik narodni, jezik zemaljski u ovoj pokrajini, ravnopravan s drugim jezikom pokrajine polag temeljnoga državnoga zakona.

U ime mojih drugova i moje držim našom dužnosti izjaviti: da mi nikako neodobravamo gore rečeno očitovanje predsjednika, dapače u ime naše narodnosti i načela slobodoumnih, koja je ovaj visoki sabor uvijek izpovjedao, ogradjujemo se proti onoj izjavi, i očekujemo tvrdo, da će predsjedništvo sabora, kojega baremi jedan član poznaje temeljito hrvatski jezik, odrediti shodno, da obrana poštovanog Mandića proti osobnim napadajom poštovanoga zastupnika Fragiacoma budu vjerno zabilježena u izvješću saborskih rasprava.

Poreč, 10. oktobra 1889.

Za čitanja ovoga očitovanja bijaše zastupnik Laginja od manjine često prekidan sa: tako je, a na koncu zaori mu manjina živio!

Predsjednik izjavlja, da nije bio dužan primati nikakva protesta proti svomu postupanju u saboru; da se je u svojoj izjavi ravnao po predsjedniku državnoga sabora; da je on pozvan, da ravna saborom; da je on predsjednik sabora. (Dr. Volarić: Absolutixam!) Da je on dužan štititi dostojanstvo ove kuće. (Manjina mu prigovara). Prelazi se na dnevni red.

1. točka razna priobćenja zemaljskoga odbora.

2. točka izbor zemaljskoga odbora.

Predsjednik javlja kojim redom će se obaviti izbor četvorice zemaljskih prisjednika, te pročita najprije imena potorice zastupnika iz velikog posjeda, koji odabranje:

a) zatim prisjednikom iz te kurije g. dra. Bocchina sa 4 glasa, a zamjenika mu dra. T. Vergottina sa 5 glasova.

Prošlo se na izbor iz kurije:

b) na gradove. Glasovalo je 13 zastupnika. Od tih glasovalo je 12 za dra. Gambinia kao prisjednika, a 13 za zamjenika mu Sbisa.

Kod izbora za kuriju izvanjskih

c) obćina, glasovalo je 12 zastupnika. Od tih dobi zastupnik Spinčić kao prisjednik 8 glasova, a isto toliko zamjenik mu dr. Laginja. Osim toga dobili su po 3 glasa dr. Venier i vitez Wassermann, prvi kao prisjednik, drugi kao zamjenik i po 1 glas dr. Bubba i dr. Scampicchio.

Pošto je g. predsjednik proglasio g. Spinčića zemaljskim prisjednikom, zamoli ovaj riječ te reče hrvatski:

Visoki sabore! Svojim drugovom zahvaljujem se na pouzdanju, koje su mi izkazali izabrav me zemaljskim prisjednikom. Ja primam tu čast, stalan, da mojo predpostavljeno visoko, ces. kr. školsko oblasti neće imati ništa proti tomu i izjavljam, da ću svimi svojimi silami nastojati, da zadovoljim odnosnim mojim dužnostim.

Zatim reče talijanski, da je zahvalio svojim drugovom na pouzdanju i opetova tim jezikom ostale navedene rieči. (Živio! na klupah manjine).

d) Iz svega sabora (glasovalo 30 zastupnika) izabran bijaše dr. Cleva sa 20 glasova kao prisjednik, a dr. Tamaro sa 21 glas kao zamjenik mu. Osim toga dobi Mandić 2 glasa kao prisjednik te isto toliko glasova Fragiacomo kao zamjenik; po jedan glas dobiše dr. Stanger i Jonke. Predano bijaše 6 bielih listića.

3. točka. Izvješćuje u ime političko-gospodarstvenoga odbora dr. Liua o prošnji družtva „Circolo triestino di cacciatori" da se promjeni zemaljski zakon od 18. novembra 1882. br. 23 o zaštiti divljači. Na predlog rečenoga odbora prelazi sabor preko prošnje trćanskih lovaca na dnevni red. —

Dobiv riječ zastupnik Conti reče, da će govoriti o predmetu, koji je u savezu sa zakonom o lovu, to jest o ribolovu. Kod Farane jest zaljev Mondon, u kojem se goji ribu za trgovinu i znanost. Najam toga ribolova jest u privatnih rukuh. Lovci iz Puljštine dolaze, gonec sviorad i do rečenog zaljeva. Njihovi psi skaču u more, plaše ribu i oštećuju mriže. Radi toga došlo je do prepirake izmedju najamnika ribolova i lovaca te su jedni i drugi obratili na višje oblasti, da ove zaštite njihova prava. Oblasti nemogahe nikomu zadovoljiti naimalo za to ustona u dotičnom zakonu. Radi toga predlaže govornik, da bi zemaljski odbor dobro proučilo zakon o lovu u koliko škodi ribolovu, te eventualne pomanjkljivosti predložilo zemaljskomu saboru, da je popuni.

Pošto bijaše taj predlog dostatno podupret i pošto je izjavio izvjestitelj, da se istomu neprotivi bijaše jedan i drugi predlog prihvaćen.

U ime istoga odbora izvješćuje dr. Cleva o prošnji obćinah Krasa, pripojenih mjestnoj obćini Dolina, da se od ove odcjepe, to da se stvori novu obćinu sa sjelom u Klancu. Izvjestitelj predlaže u ime odbora, da se molitelјem zadovolji obzirom na njihovu odaljenost od sadašnjog sjela obćine i obzirom na to, da će se nova obćina moći dobro i korisno i sama upravljati.

Zastupnik Spinčić reče najprije hrvatski, a zatim talijanski.

Nekani govoriti proti predloženoj zakonskoj osnovi načelno već misli da nije još sve na čistac svedeno kako bi trebalo. Molbenica nekih obćinara dolinskoga Krasa bila je raspravljena mjeseca decembra 1887, i izručena kom. odboru da stvar razvidi i u budućem zasjedanju predloge postavi. Ovaj je predložio 1888. zakonsku osnovu, ali ju je političko-legalni odbor zajedno s drugimi vratio kom. odboru, da ju potanje pronći, uglasiv osobito potrebu, da se saslušaju mnenja o. kr. kotarske političke oblasti. Toga mnenja još nije. Dalje veli, da nezna da li je obćinsko zastupstvo dolinsko izreklo svoje mnenje u toj stvari nit da li su sve porezne obćine navedene u zakonskoj osnovi za posebnu mjestnu obćinu. U prošnji za tu posebnu obćinu god. 1887. nisu bile podpisane obćine Podgorje nit Črnotič. Jedna i druga su dosta velike, te bi trebalo i njihovo mnenje znati.

Zastupnik Costantini podupire predlog odbora jer je dokazano, da molitelji za odcjepljenje imadu dosta sredstva, da se mogu samostalno upravljati, a kad je tomu tako, imaju i pravo tražiti svoju samoupravu. Misli, da opazke zastupnika Spinčića nisu posve osnovane. Vlada da je izjavila, da će svoju kazati pošto bude zemaljski sabor o tom pitanju svoju rekao. Obćinsko zastupstvo izjavilo je, da nije u načelu protivno razdvojenju sadašnje obćine. Na želje pojedinaca, da se nemože ovdje paziti već na ono što odluči zastupstvo, poglavari il većina. Preporuča na koncu, da visoki sabor prihvati predlog odbora.

Zastupnik dr. Laginja reče hrvatski:

Visoki sabore!

I ja sam sporazuman s predlogom poštovanog zastupnika Spinčića, to jest ni ja nisam da bi se molba posve zavrgla, nego da bi se novi izvidi učinili, hoće li molitelјem koristiti nova samostalna obćina.

Bez dvojbe imaju ljudi Dolinskoga Krasa odkad onuda polazi željeznica drugi, pogodniji, način obćenja i mogu biti bez Doline. Ali je teško pitanje, hoće li jim ta jedina pogodnost biti dostatna, da dobiju novu samostalnu obćinu?

Samostalne obćine imaju mnoga i teška bremena onimi poslovi, koji spadaju u takozvani preneseni djelokrug, to jest poslovi, koje obavljaju na mjestu državnih oblastih.

Dokle ne dobijemo novu uredbu političke uprave u državi, dotle moramo vrlo obzirni biti u komadanju obćinah.

Politička oblast imala bi prva potanko razviditi razloge, koji su za odcjepljenje Krasa od Doline, a koji su proti i prema tomu imala bi reći svoje mnenje.

Politička vlast nije se izjavila o tom. Ako i imaju one obćinice imetka preko 40 tisuća, kako kaže izvješće, vrlo je lpak dvojbeno, da li će taj kapital, zemlja, za koju znamo kakova je, nositi obćine interese, ako ne, da se puku nalože veća bremena taksami i nameti.

Dakle dohodak od imetka obćinskoga skupa sa dohodkom od lova, neznamo hoće li biti dostatan za uzdržanje nove obćine. Napokon su nadošle dvie vasi na novo, koje prije nisu molile za odcjepljenje i za njih trebalo bi točnije razviditi pitanje.

A budući to sve do sada nije na tanko razvidjeno, neka se pronći i razpita, pa kad budemo imali potanke obavjesti, onda ćemo rado glasovati za odcjepljenje ako mu je razloga.

Predsjednik reče na koncu govora zastupnika Laginje, da žali što se je poslužio jezikom, koj on ni većina nerazumije.

Zastupnik dr. Gambini govori u ime zemaljskoga odbora a slaže se posve s razlozi zastupnika Costantina. Obćine Črnotič i Podgorje, da su pritegnute k obćini, koja se imade ustrojiti, da tako budu na okupu sve obćine Krasa i da ih bude ujedinjenih što više.

Kao posliednji govori izvjestitelj, te reče, da se moraju uvažiti i razlozi zastupnika Costantina a on da preporuča saboru, da prihvati odborov predlog.

Predsjednik pozove izvjestitelja, da pročita osnovu zakona za odcjepljenje, koja glasi: „Pokrajinski zakon od dne..... kojim se ustrajaju dvie nove mjestne obćine Dolina i Očisla sa sjelom u Klancu.

U sporazumku sa zemaljskim saborom moje medjašne grofije Istre, odredjujem koliko sliedi.

Članak I.

Sadašnja mjestna obćina Dolina dieli se, te se ustanovljuju dvie mjestne obćine:

jedna u Dolini sa Prebenikom, Socerbom, Boršton, Rizmanjem, Ospom, Mačkuljami i Gabronicam; a druga Očisla — sjelo u Klancu — sa Černotičem, Gročanom, Dragom i Presnicom.

Članak II.

Ovaj zakon stupa u kriepost onaj dan kada budo proglašen.

Članak III.

Do ustanovljenja novih izvršujućih i upravnih obćinskih oblastih ostaju u službi sadanji obćinske oblasti.

Zastupnik dr. Laginja govori proti pravopisu naših imena, kako su pisana u novoj osnovi.

Odgovara mu dr. Gambini, da je jur 20 godina odvjetnik te da mu je poznato, da se ona imena uvjek onako pišu.

Pročitan I. članak osnove bijaše od većine prihvaćen. Isto tako i II. i III. članak.

Proti naslovu iste osnove govorio je zastupnik dr. Laginja, no većina prihvati nepromjenjen naslov. Izvjestitelj predlaže, da se ova osnova prihvati i u trećem čitanju. Osnova bijaše pročitana i prihvaćena od većine i u trećem čitanju.

(Nastavit će se)

Pogled po svietu.

Trst, dne 23. oktobra 1889.

Austro-Ugarska: Dovršene su zajedničke ministarske sjednice. Viećalo se o konzularnih sudovih. Do sada se pri tih sudovih sudilo po austrijskih zakonih i ugarskim državljanom. Pogovaralo se još to o promjeni ugovora sa Rumunjskom u stvari pravne zaštite i o obnovi pregovora sa istom državom zbog trgovačkog ugovora. Riešeno je konačno i pitanje o nazivu vojske, koja će se unapried nazivati „carsko i kraljevska", a ne kao dosad „carsko kraljevska".

Hrvatski je sabor prihvatio predlog o obnovi financijalne nagodbe s Madjarskom umtoč, da je više zastupnika dokazalo njezinu štetonosnost za Hrvatsku. Prihvaćen bi takodjer vladin predlog o maloj proinaci zakona glede kaznenih posljedica. Bje uništen izbor zastupnika Urpani-a u Bakru, te se ima odrediti novo izbore. Zastupnik Barčić i družina podnieli su predlog, da se podnese kralju adresu, da pozove dalmatinski sabor, nek izabero odbor od 12 lica, koji bi se sa istobrojnim odborom hrvatskog sabora sporazumio i ustanovio način edru-

---

gospodarstva gospoštinskoga, dakle imao je držati račune o desetini i drugih plaćilih, a s druge strane bio je ujedno cesarski i kraljevski oblastnik, sudac u apelu za savjetnike obćinsko, vrhovna oblast za pomorske stvari u cielom Kvarneru, komisar bez kojega pulјski biskup, pod koga su spadale ove crkve, nije smio obilaziti po ovih krajovih, jednom reči kapetan Kastva bila je visoka služba.

Juraj Vlah obnašao je službu kapitanaku od godine 1738. do 1772., dakle puno 34 godine, a na veliku korist naroda. Čuvao je pomno prava Kastavska na Podbreg to jest jedan diel sadašnjega rečkoga kotara, te se je skoro do smrti nazivao: Kapitan Kastva, Voprinca, Mošćenic i Podbrega.

Svako nastojanje slavne kraljice naše Marije Terezije o boljem napredku puka znao je on razglasiti narodu liepim načinom i preporučiti. A težko mu je bilo službovanje; jer kolikogod je „Mati naroda" brinula se, da puku budo bolje, toliko je radi silnih troškova za vojske morala od naroda pobirati i vojnika i novca pod svakovrstnimi imeni.

Da je Juraj Vlah bio čovjek od oka vidi se po tom, što je samo početkom njegove službe bilo malog nemira rad izborn obćinskoga sudca Josipa Vlaha; a tu je smutnju kapitan znao liepo umiriti i od onda više nije bilo bune.

Radilo se o tom, da iz Pazina bude probita velika državna cesta u Kranjsku. Ljubljana je bio glavni grad, dakle nije čudo, da su mnogi mogućnici računali tu cestu provesti preko Semića, Lanišća i Žejana na Starad kradc prema Ljubljani.

Više Kastavsko, a na čelu mu Juraj Vlah učiniti su sve moguće na obranu svoje koristi, tako da je cesta gradjena preko Učke prema Kastvu. Juraj Vlah dao je tu cestu spojiti s drugom cestom na Vulesko (današnja Tošina). Ovu cestu učinio je sam puk. Nebi bilo toga, da nije mudroga gospodara.

Za vremo Jurja Vlaha izdali su sudci grada i obćine Kastva Matoj Kaldić i Andrej Pobar ovu zapovjed na 17. aprila godine 1759.:

„Proposeda se svem i svakomu mužkomu i ženskomu spolu, da u napridak nemozi niedan činit niodne verste terga pred crokvum ni pred stremom crokvonem ko si hoće vreme čez leto pod penu f. 8 i zgubitka isto stvari ko bi tergoval. budući da crokve su mesta Bogu i Svetom Njegovem posvećene, a no radi prodajo tergovin zazidane, nego da verni kerstjani u njih zakupljeni u miru prikažu goruće molitve Ocu nebeskomu".

Bio se je zavco zli običaj, da je naroda klelo: šentaj te Bog, muka te božja, po rane božje i tomu sličnc.

Proti tomu oglasio je kapitan Juraj Vlah s poštovanimi sudci i starejimi dne 10. julija g. 1757., da će svakoga blazuika koji bi „žontoval, mukal ili ranal baciti u obgerlin crkveni, neka ga narod gleda u blagdan kad idu u crkvu i iz crkve. To da će se dogoditi i onim sinovom, kćerim, nevjestam, zetom i svakomu mladjomu, koj se ogriješi o četvrtu zapovjed božju i bude prijavljen oblasti!

O moji dobri poglavari davnih vremena, da ustanete danas iz groba, pak da vidite i čujete neko i neko, koji su svakoga smrada tudjinskoga donieli u svoju rodnu zemlju, kako bisto na gorke suze proplakali!

No samo za duševni nego i za tjelesni napredak puka skrbilo se u vremo kapitana Jurja Vlaha.

Tako je on dao oglasiti narodu dne 20. agusta g. 1764., da je slavna kraljica Marija Tereza odlučila u vojvodstvu Kranjskom ustanoviti stnje za pastuhe, da se puk dobavi dobre i liepe pasmine konjske. Ždrebce će svaki moći prodavati i izvan zemlje, da tako „pinezi" dodju u puk. Plaćati se neće ništa za pripust, nego samo će se nadstojnikom pastuha davati predprega ili deset krajcara po milji puta.

Dne 10. febrara 1765. proglasio je Juraj Vlah višnju odluku cesarskoga dvora u Beču od 20. novembra 1764. polag koje ustanovljeni su darovi za napredak u gospodarstvu, i to:

1. tri dara od 30, 25 i 15 forintih onomu koji bude izkazao, da je više mladih ljudi ženskoga i mužkoga spola naučio prosti i plesti;

2. tri druga dara po 50, 40 i 30 for. onim, koji budu izkazali, da su više posijali trave, koja se zove djetelina, reingra i espersot i da su istih trava spravili više od drugih;

3. tri druga dara od 40, 30 i 20 for. onim, koji budu izkazali, „da su začeli činit do prave dobrote" željezo i nado u krajovih, gdje se to kovi još nije činilo;

4. onomu koj dokaže, da je posadio barem 20 do 25 bielih murvovih stabla i gojio jih do tri godine, bit će dara „tri nemški groši po svakem stablu ponarejenom".

Sjeme gore ročenih trava moglo se je dobiti posve bezplatno u Ljubljani kod konsesa trgovačkoga. (Sliedi).

ženja. Taj predlog bje upućen odboru od 11 lica. Supodpisali su ga neodvišnjaci i nekoji članovi kluba stranke prava. U broju 218 obrazlaže „Hrvatska“ uzroke, radi kojih nije sav klub stranke prava podpisao predloga.

U Dalmaciji vlada dopušta, da se na spomenik Kačićev postave grbovi pokrajinah, o kojih je pjevao neumrli pjesnik, pod uvjetom, da se postavi i austrijskog orla. Odbor nije na to pristao, te je svečano odkriće odgođeno. Nadalje je vlada zabranila, da se postavi spomen-ploču na rodnu kuću Nikole Tommasea, jer da je bio upleten god. 1848 u buni proti Austriji.

U kranjskom je saboru zastupnik Hribar oštro napao ljubljansku štedionicu, da širi i podupire samo njemačku narodnost. U sjednici 22. t. mj. vijećalo se o mjerah, koje se ima poprimiti proti trenom ušenou (filokseri). Dotični predlog idje k tomu, da se nagradami i cienom nabavom čim više razprostrani sadjenje amerikanske loze.

U češkom saboru su mladočesi bili upitali vladu radi razpusta akademičkog družtva. Odgovorio je namjestnik u njemačkom jeziku, te je to dalo povoda drugoj interpelaciji. Bio je upućen posebnom odboru predlog pokrajinskog odbora glede provedbe jednakopravnosti obih zemaljskih jezika kod samostalnih oblasti. Zastupnik Riegor i družina podnieli su predlog, da se češko sveučilište popuni bogoslovnim fakultetom.

Crnagora: Iza smrti vojvode Stanka Radonića primiti će listnicu ministra vanjskih posala vojvoda Vukotić, bivši crnogorski zastupnik u Carigradu.

Srbija: Skupština si izabrala predsjednikom vodju radikalne stranke Nikolu Pašića. Poruka regencije bje odušovljeno pozdravljena.

Bugarska: Sobranje bit će sazvano 27. t. mj. Knez Koburg odputovao iz Pariza u Brusolj, odakle će se, kako kažu, preko Njemačke vratiti u Bugarsku.

Grčka: Ovih će se dana vjenčati priestolonasljednik Kostantin sa njemačkom princesom Sofijom.

Francuzka: Komora bit će sazvana polovicom novembra. Nekoje novine pišu, da se ministar predsjednik Tirard dogovara s monarhisti, koji bi bili pripravni priznati republikansku formu vladavine.

Portugal: Umro je kralj Ljudovit. Nasljednikom mu je stariji sin Dragutin, rođen g. 1863, koji je već izdao i proglas na narod.

Nemačka: Dne 22. t. mj. otvorio se državni sabor. U krunskoj poruci ističe se opet pojačanje vojske pod izlikom, da se uzdrži mir.

Franina i Jurina

Fr. Juro si videl onu tabelu va Cresu?
Jur. A tabelu na butegi Krišića-Šimeta?
Fr. Ne otu, neh' onu na poděstariji.
Jur. Som videl, neho neznam zac me pitas?
Fr. Zato te pitam, zac je na njoj zapisano, koliko je komun creski dužan vonskim komunom za škole.
Jur. A dragi Frane, koliko?
Fr. Ču ti poveć, zac kol tebe ni škul i neznaš štit. Ondeka ti je zapisano, da ima ćut malu bagatelu od 12.000 for. i još neć ozgur.
Jur. Koga vraga mi povedaš. Čul sem ovih dan, da ni kunšiljeri od škul creskih neznaju za te boći, a sada se na jeden put odkril tako veliki dolg!
Fr. Pravo češ, da veliki dolg, zac Krišić-Šimeta i njegovi kovači, pustolari, batistrade i drugi od repreźentance — najfiniji fior od Cresa — govore, da će oni potegnut te beći od vonskih komunih, zac da su jim dužni za komunske speše.
Jur. A ce ni to nezapisivaju va komunske libri od računih ili od kontih, da svaki vonski komun plaća po adicijonalu komunske speše, ki 99 for., ki 82, ki 79, ki više, ki manje?
Fr. Puć me, Jure, zac je rekel Krišić-Šimeta jednomu vonskomu, da će so vonski potit prije, neho dobiju beći od škule.
Jur. A ce mu je rekel na te vonski?
Fr. On mu je pušteno odgovoril, da se vonski neće potit, neho da će so on potit; svaka kaplja da će mu bit debela, koliko bi moglo vode va jednom kublu stat.
Jur. Noverujem, da će mu bit toliko puta dosta, da skupi toliko beći.
Fr. Ipak vonski imaju potezat preko 12.000 for. To su jim na prvoj listanci sudili dobri kunšiljeri od škul va Lošinju. Vonski daveju Creskomu komunu, ce sam pita, koliko će, i ce je njegovo, neka i komun da vonskim ce je njihovo.
Jur. Svakomu svoje, a vragu nič.
Fr. Nijiiiiiš.

* * *

Fr. Si čul, Jure, ce govore grajani Cresani sada?
Jur. A jako mrmljaju, po svih kantunih grada muško i žensko, vlastel i kopac. Sada su spona svi slepi, svi zaslepljeni, i svi oni, ki su gledali i nisu videli, i oni, ki nisu oteli videt, progledali (čudo od Boga!) Po svuda svi se tuže na komun, da zna jako lepo tratit, kako da bi tuje bilo i da je još 18.000 for. dolga u provincije.
Fr. Nchi se tiše pustolari i kovači creski ki su va repreźentanco — taj izbornji fior Creske mudrosti — da će jim Stanich dat 30.000 for.
Jur. Tako nećoju nigda platit dolgi?
Fr. Nećoju, ne, po vranićn, ni do sudnjega dnova.

* * *

Jur. A ča je Franino, san čul, da će tvoj sin doktor od loje poć na rečki tribunal pratiku delat.
Fr. Je latina do malo dan će poć tamo, pak bi rada poć va ko društvo, da se talijanski navadi.
Jur. Dragi moj, najbolje da gre va rečku čitaonicu, tamo se samo talijanski govori, tako mi Bog pomagal!
Fr. Je mogućo va horvatskoj čitaonice, kado su svo goli ić bez hlf i Starčevićanci al Pultimo segno!?
Jur. Pozdravi sina pak noka nam ča piše od horvatske čitaonice i vaporskoga družtva Sverljuga — da moremo ja i ti va Franino i Jurino ku roć.

* * *

Fr. Ča bi reć Jurino, da je va Labinjo zaprta već leto dan ženska škola?
Jur. Ha, govore, da su poslali moštre na studije va Gradišku.
Fr. Tor ča su imoli moštra va ženskoj školo?
Jur. Nisu no, lego okolo nje.

* * *

Fr. Su neki dan batili va Pule banderu kada j' tamo prišal s Poreča boduleki jenoral?
Jur. Ča misliš, da su va Pule šegavi kako i va Vejo.
Fr. Ma ter je i tamo boduli.
Jur. Je, ma nisu zapućeni kako Vejani.

Različite viesti.

Previšnji dar. Njeg. Veličanstvo podielilo je milostive iz svoje blagajne 400 for. občinarom Beke — občina Dolina (P) kojim je tuča potukla polja i vinograde.

Imenovanja. Ministar pravosudja imenovao je sudbenimi adjunkti gg. prislušnike Vasćona za Gradišku, a Budinich-a za Motovun.

Istarski sabor: U IV. sjednici bila je pádalje podnešena osnova zakona o razdieljenju buzetske mjestne občine u buzetsku i dragućku. Govorili su proti hrvatski zastupnici gg. dr. Dukić, Flego, Spinčić, dr. Laginja, dr. Volarić i dr. Stangor, dokazujuć kako ta osnova potiče jedino iz talijanskih strančarskih ciljeva, dočim njezino provodenje bilo bi veoma štetno za pučanstvo novo dragućke občine. Zastupnici većine gg. Constantini, Gambini i dr. Cleva, kao izvlastitelji, zagovarali su osnovu, koju je ozravski većina i prihvatila. U V. sjednici držanoj dne 21. t. mj. razpravljalo se i o osnovi odkinuća nekojih odlomaka od obć. ne creske. Danas je na dnevnom redu ovjerovljenje izbora vanjskih občinah lošinjskog kotara. Odbor predlaže, da se ovjerove.

Političko družtvo „Edinost“ zaključilo je u sjednici držanoj dne 20 t. mj. da će postaviti svoje kandidate samo u okolici trščanskoj, dočim u mjestu Trstu da neće sudjelovat niti samostalno, niti podupirati takozvanu konservativnu stranku, makar ova postavila i vlastite kandidate, jer prolazi svjedoči da ta stranka nije manje protivna Slavenom od naprednjačke stranke, akoprem se o prvu vlada upire.

Obći sbor „delalskega podpornega društva v Trstu“, održavati će se dne 10. novembra u 4 sata posle podne u društvenih prostorijah (Via Molin piccolo br. 1). Na dnevnom redu je promjena društvenih pravila.

Iz Buzeta nam pišu dne 21. oktobra: U tršćanskoj novini „Il Mattino“ od prošle subote opasih nohatiću dopis iz Buzeta, podpisan po njekom „Ciao-Stifolius“. Mislih si, novi je to doplanik, treba viditi, što i kako piše. Pročitah. Baš pravi „štifol“!

Srdi se, jer da je zastupstvo mjestne občine Buzet u zadnjoj svojoj sjednici glasovalo 6% naniuta na kućarinu, pladanj samo po gradjanih Buzetgrada, u svrhu, da se barem djelomice pokrije trošak za razvojetu grada. Zar je pravedno, štifle drugi, da okolica porosno občine Buzet doprinaša za razvojetu grada, kad ju nevalva? Zar je pravedno, da i samo jedan novčić za ovu žrtvuje okoljan, koji — hoće li samo pred kućna vrata da stupi — mora se služiti kućnom svjetiljkom? Zar je taj zaključak protuzakonit? Nepravedno bi bilo i nezakonito, da okoljan budištogodj u tu svrhu plaća.

Čudi se, da na stolu g. načelnika još leži utok njekolicine gradjana buzetskih proti davnom zaključku obć. zastupstva u poslu popravljenja občinskih putova takozvanim „rabotom“. Ovdje se moram pako ujušto sustaviti i reći: Štifle, odkle tebi ova novost? Čudnovata okolnost! Dopisnik Štifulius vidi dak u občinski ured, on probira akte, vidi ješto nezrešen utok buzetskih gradjana proti „rabotam“, biljuši si razno tajne ureda te šalje onda na sve četiri strane svieta viesti o stanju obć. ureda u Buzetu. Ti mi se, dragi štifle, ili nalazis u občinskoj službi, dakle u obć. uredu, ili josi ubavješćen od ljudih, koji su ili obć. sluge, ili obć. činovnici, ili obć. savjetnici to koji znadu ili mogu znati, što i kako se u obć. uredu radi. Sroća, da je to tajna brez ikakove vriednosti, ali da je štogod drugoga? Jaoh si ga tebi, načelnice, da obićaješ uzoti občinskog novca u ime antocipacije à la „a“ ili naručivati „klobuke“! Za tebe bi bila „ultima definitiva“ jer Štifolius, recte dominus Ciao Štifol, bi te odmah izdao. Budi dakle oprezan, dragi načelnice, to pazi njušto bolje i strožije na osobe, tobi podčinjene. Comprehendistine?

Pripovjeda indi, da je veleč. g. dekan Kalac pao s konja kraj mjestanca Sočergo, da boluje s toga još danas — ali da mu bolje ide — u kući tamošnjeg kurata te da je dvoron po poznatoj jednoj milosrdnoj sestri. Dragi Štifle! Inter lineas dade se dosta čitati, ali sve ovo, što se čita, spada na tebe i na tvoju liepu svojtu. Idi na buzetski trg, obazri se na sve vjetrove pa glasno reci: O Buzetgrade, tà gdje su ti „moralisti“? Sbori, govori, voli! — U blatu, češ čuti odgovor. — I zato, moj dragi i predragi „Sacerl Štifol“, sveta nek ti bude dužnost, ponajprije očistiti sebe i „svoju“ od tog nemoralnog blata, a tek zatim drugo, bude li potreba. Zajaši tvojeg „pegaza“ i hitro dojavi ovoliko onim, koje to ide! Ali pardón, tà ti „pegaza, tog poetičnog blaga“, nemaš, i zato uzmi tvoje vlastito „kljuse“, ovo će ti isto služiti. Benedictio sit tibi ab alto! Deus to claret! Pinguentinus.

Iz Poreča dne 20. listopada 1889 nam pišu: Gosp. Ivan Barbalić, župoupravitelj u Funtani opet je promješten u istom svojstvu u Štinjan. Ljudi, koji uplivnu riečvodu u upravi porečko-puljske biskupije, valjda su kanjo uvidili, da nije najbolje za talijansku stvar, što su dva slavjanska svećenika jedan tik drugoga, naime gosp. Barbalić u Funtani, a gosp. Ptašinski u Fušikulinu, te jih trebalo razdieliti. Pripomoglo jim u tom fuškolinsko pogubno podnebje, komu je u kratko podlogno gosp. Ptašinski, što su razumni ljudi svi predvidjali. Ovaj će dakle zimovati na liečenju u Poreču, a onoga osudili na selonje.

Nemožemo shvatiti, kako se koristi sv. vjeri, kad se svećenika, koješto u obće obljubljeni gosp. Barbalić, poput cigana baca iz jednoga kraja biskupije u drugi. Netrpi li time i pouzdanje puka u poštovane starješine? Kako da se probudi u mladjem svećenstvu želja i volja za Gospodnji trud, kad se poštenog i radinog poslenika zlo naplaća?

Razmatrajuć nekoje čine porečke biskupske kurije, mi se doista bojimo, bude li uztrajala na istom putu, da ćemo ju morat nazivati talijanskim konsulatom, Bože sačuvaj!

Iz Opatije pišu nam, da tamo njeki talijanaš, agenat osiguravajućeg družtva „Assicurazioni Generali“, grdi na svemoguće načine banku „Slaviju“, koju zastupa čestiti rodoljub gosp. Fiamin, predsjednik „Zore“. Nećemo se upuštati u razmatranja, da li je častno promicati osobne interese klevetami i potvorami; upozorujemo samo naše čitaoce, neka nevjeruju, što govore neprijatelji našega naroda o banki „Slaviji“, koje lloji i postojani napredak njim dakako nije po ćudi, te neka se s podpunim pouzdanjem utječu pod njezina krila.

Učiteljska skupština u Krku. Iz otoka Krka nam pišu prijatelj: Dana 14., 15. i 16. t. mj. obdržavalo je učiteljstvo lošinjskog kotara svoju skupštinu pod predsjedanjem veleuč. g. Pavla Skopinića, c. kr. kotarskog školskog nadzornika. Gospodin predsjednik otvori skupštinu pozdraviv članove ponajprije u talijanskom, a zatim u hrvatskom jeziku naglasiv posebnu osobitu zadaću ovog sastanka, naime sastav obširnijih učovnih osnova za razne škole u ovom kotaru. Istaknu od koliko je važnosti ovo sastavljanje učovnih osnova ne samo po učiteljstvo, već i po dušovni boljak puka. Izrazi nadu, da će svaki od gg. učitelja trieznu i razumno bez ikakovih stranačkih ili osobnih zadjevica znati valjano izvršiti svoju zadaću, te završi pozivljuć skupštinare, da trokratnim „ovviva“ i „živio“ iskažu svoju odanost i ljubav prema Njeg. Vel. premilostivom caru i kralju našem Franji Josipu I., na što se učiteljstvo radostno odazva tri puta gromkim „ovviva“ i „živio!“

Prošlo se zatim na čitanje pravilnika u obijeh jezicih i na razno izboro. Tu se je svagdje učitovalo najljepše sporazumljenje bez i najmanje sjenke stranačkih nazora, prem je bilo brojno učiteljstvo, koje služuje na talijanskih školah. Tako među ostalim bijahu izabrani bilježnici no samo dvojica talijanskih učitelja, već i dvojica hrvatskih, a u svem tom ide najveća hvala velevrednog g. nadzornika.

No izričuć potanje razpravo, što se vodilo spomenutih dana opazit ću samo mimogredce, da je sve toklo u najljepšem skladu i redu. Izvještávalo se i razpravljalo izmjenice talijanski i hrvatski, te se cielo učiteljstvo bez razlike narodnosti vodjeno uzornom slogom natjecalo kako će valjanimi zaključci uvedenimi u život moći unaprediti boljak puške škole i dičnije poluditi njezinu zadaću.

Drugoga dana posjetio je skupštinu i pogl. g. Ivan Šurli c. kr. povjerenik u Krku. Istog dana trojica učitelja odabranih od cielog skupa predvodjeni veleuč. gosp. nadzornikom poklonila se prosvj. g. biskupu dru. Franu A. Porotiću izraziv mu tviu osobitu odanost i poštovanje u ime cielega sabranoga učiteljstva.

Dne 16. t. m. jutrom završilo se razprave, te veleuč. g. predsjednik, snubiv njekoje radostne viesti o stanju pučkog školstva u ovom kotaru, zaključi ističuć svoje osobito zadovoljstvo, što su članovi umjeli tako liepo obaviti zadaću, koju im je bila povjerena i naginjujuć uzornu slogu i medjusobno sporazumljenje učitelja dvoje narodnosti. Pozva zatim skupštinare, da se ponovno sjete svoga najvišega pokroviteljа, svoga prejasnoga vladara, koji se tolikim marom skrbi i trsi za dobrobit svojih naroda želeć mu dugi i sretni život! Na to se cielo učiteljstvo odazva uzhitnimi „ovviva“ i „živio“ uzklici Njeg. Vel. caru i kralju Franji Josipu I.

Potom se g. podpredsjednik Jakov Pivčević, ravn. učitelj lošinjske pučke škole zahvali g. predsjedniku na njegovom mudrom i brižnom vodjenju tečajem razprava ističuć osobiti njegov trud za unapredjenje školstva te produži, da mu se u zapisnik uvrsti posebna zahvala. Skupština prista jednodušno uz „ovviva“ i „živio“ uzkliko. Posto se g. predsjednik zahvalio, bje skupština svršena.

Istog dana oko 11. uro pred podne

odputovali su parobrodom oroski i lošinjski učitelji srdačno pozdravljeni od svojih krških drugova.

Time bih u kratkih crtah podao na ogled samo nepodpuni opis ovogodišnje skupštine učiteljstva lošinjskog kotara. Volim nepodpuni, nu no mislim sa gledišta njezinog cielokupnog djelovanja, jer bi to bio omašan posao, što bi jedino spadalo u strukovni list, već ja to promatram sa drugog stanovišta, koje pobudjuje takodjer no manje znameniti interes: misao je moja naime ta, da nemogu dostojno izraziti onu divnu slogu, onaj liepi sporazumak i uzajamno štovanje, koje je vladalo medju učitelji jedne i druge narodnosti. „Svoje ljubi, a tudje štuj!“ bilo je krasno geslo, koje je proniklo dušom i srcem svakoga. S toga je i svaki od učiteljstva ponio sobom najugodniju uspomenu na ovo dano zajedničkog sastanka, kao takodjer vrudu želju, da dobri Bog uskori novu priliku u kojoj bi oni opet mogli zadahnuti duhom medjusobne sloge i ljubavi znavjednoditi, da je svrha njihova zajednička: prosvjeta i dobrobit naroda, te da svedjer goje plemenita čuvstva uzajamnog prijateljskog susretaja i štovanja bez obzira na razlike jezika i narodnosti.

„Gazzetta di Venezia“ od dne 14. t. mj. u dopisu iz Rima priznaje, da na talijanskih obalah stanuju vedinom slaveni ili slavonofili. Tom priznanjem se naravski ljuto zamjerila porečkoj piljarici, koja u svojoj zasljepljenosti još uvjek tvrdi Istru talijanskom zemljom. Dać da vrieme, da do i ona i još tkogod proglodati!

Neuku nauka.

Sadjenje voćaka kraj cesta jest u Dolnjoj Austriji zakonom naloženo, te je zato i svuda vrlo velik. Najveći napredak u tom postigao se je u okružju Brucka na Litavi. Onuje je nastojanjem Josipa Fišera, narodnoga zastupnika, posliednje tri godine zasadjeno više od 8000 komada voćaka i to: jabuka, krušaka i trošanja taku, da je sada na svih cestah u tom okružju, kojim je dužina oko 68 kilometara, zasadjeno više od 0000 dobro vrsti voćaka. U istinu uasljedovanja vriedan pojav.

* * *

Dlake štetine ili vlasi odstranjivaju se na posve jednostavni način po napitku R. Rötigera, sa natrium sulphhydratom. To sredstvo za uništavanje dlaka priredjiva se kako sliedi: Jedan dio kristaliziranog natrium sulphhydrata pomješa se sa tri dielà fine naplavne sadre, te se uz neprestano trvenje sve protvori u prah i dobro zmješa. Trvenjem dobivenu prašinu okvasi se sa nekoliko kapljica vodu, da postane kao kaša, pa se onda pospremi u staklenicu i čuva do porabe. Staklenica moradu biti dobro začepljena, da se ova smjesa ne pokvari. Kad je do porabe onda se na vrh nokta uzme malo ove tvari i namaže ono dlako, koje hočemo da odstranimo. Za par časova najdeblja dlaka ili štetina omekša da se dade vodom izprati. Djeluje li sredstvo matko više, onda razgriže i kožu.

* * *

Vosak proti hrdjanju gvoždja i cesla. Da gvoždje ili ocal no izhrdja, rabi se prevuka od voska. No, valja znati priroditi vosak tako, da se s njim lako prevuče dotični predmet. — Pri tom postupa se kako sliedi: Izsjećka se vosak na sitno komadiće, pa se ti komadići voska meću u benzol. Na stavlja se u benzol novi komadić voska, dok se prvi nije posve raztopio, a ostavlja se vosak u benzol samo dotle, dok se benzol nasiti t. j. dok no topi više vosak. — Ovom raztopinom, a pomoću kista maže se gvozdeno ili ocalno oruđje ili posudje. Benzol ishlapi, a vosak ostano na dotičnoj stvari u obliku tanke kožice, koja brani od hrdjanja.

* * *

Kardinalsko vino, koje je vrlo obljubljeno, ljubko i pitko priredjuje se na način, kako sliedi. Izruga se kora od četiri sladke, a četiri ljuto naranče, pa se u jednoj zdjeli pomješa sa 1½ kilogramom sladora, te dolije sok od tih naranča, a onda kuha u sladoraču. Po tom se odstrani od vatre, dolije 8 staklenica dobro žutine (žutoga vina), procidi, pričeka, da se izbistri, pa lieva u staklenici ili pije.

Dopisnica uredničtva.

G. J. K. Jelšane. Pošaljite nam propis prištube i sudbenog izkaza Vašeg svedoka, pak ćemo udovoljiti Vašoj želji! Da ste nam zdrav!

— G. M. K. Kopar. Nehmamo već u zalihi zahtjevanih brojeva. Živili! — Gg. dopisnike umoljavamo, da nam ne zamjere, što za sad nemožemo uvrstiti njihovih dopisa.

Pripošlano.*)

Smatram si duznošću odgovoriti na dopis u „Il Matino“ od 9. oktobra o. g. u kojem se klevoće našeg velevriednog gospodina Župnika i dekana Antuna Kalca i to, jer je upravo sada bolešću zaprečen, da sam odgovori.

Predbacuje se momu velevriednomu župniku, da on nili, nok se čim prije krsto djeca, a da tomu dosada nije bilo tako! O tom neću da dopisniku odgovaram, jer nije dopisnik ni toga odgovora dostojan — nego pušćam ovo na razsudu političnjo-crkvenoj oblasti uz državni zakon 16. novembra 1851. K tomu samo dodajem, da su se njekoja djeca držala i so još dulje drže preko dva mjeseca bez krsta.

Predbacuje se nadalje, da naš gosp. župnik nije htio uvesti njekoje žene iza poroda radi toga u crkvu, što su krstom svoje djece zakasnile. Na to odgovaram, da ih zato nije htio uvesti u crkvu, jer su se prije na crkven prag prikazale nego bijahu njihova djeca krštena. Da je u tom pravo radio, kako jednom i je sam, neka sudi crkvena oblast — ne puko priprosti „Matinov“ klevetnik.

Što je radi zakašnjenja krsta tužio gosp. dekan i župnik, imao je pravo na temelju spomenutog zakona od 16. novembra 1851. Kakov bijaše uspjeh ovo tužbe kod političke oblasti, neka se dopisnik obaviesti kod obtuženih.

Toliko od moje strane! Samo dodajem još i to, da bi bilo bolje za onog dopisnika, da se bavi drugim stanom, nego cernjivanjem i klevetanjem namjestnika božjih.

Buzet 15. oktobra 1880.

Ivan Mlakar
kapelan.

*) Za stvari pod ovim naslovom neodgovara Uredničtvo.

Lutrijski brojevi

Dne 10. oktobra.

Trst	76	10	8	41	42
Lino	86	78	87	68	22
Budapest	82	6	49	41	77

Dne 23. oktobra.

Prag	40	68	28	25	13
Lavov	60	57	61	81	85
Hermannstadt	69	44	41	17	8
Innsbruck	5	13	50	80	01

PILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vred. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2¼%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2 „	3-mesečni „	2¼ „
30- „	1¾ „	6- „	2½ „

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nahajajo v okrogu pripozna se nove borzna tarifa na tomolju odpovedi od 22. oktobra, 26. oktobra in 18. novembra.

Okrožni oddel.

V vred. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

na Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Reko, kakor na Zagreb, Arad, Bonon, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Golovec, in Ljubljano — brez troškova

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenja kuponov 24—20 pri odbitku 1% provizije.

Produjmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. — Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, slat all srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 16. oktobra 1880. 20—24

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17,

priporoča se vljudno pri visoko častiti duhovščini v napravo cerkvenih posod in orodja najnovejše oblike, kot: monstrance, kolihov itd. itd. po najnižji ceni.

Staro reči popravi, ter jih v ognji pozlati in posrebri. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 9—

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Pogodne zajmove

dobiju samostalne osobe, stanujuće stalno i redovito zaslužbu ili dohodak, i to:

obrtnici, trgovci, činovnici, častnici posjednici, privatnici, itd.

razmjerno od for. 100 do f. 2000

kao personalni zajam na lahko mjesečno ili tromjesečno odplaćivanje sa 6% interesa.

Uz gruntovničko osjeguranje

na 4½% i 5% na amortizacijo ili bez nje. Pobliže obaviesti daje:

G. A. Steiner, Budapest,

Gr. Krolyi-utcza 12. 8—8

Pisma im naročnam treba priložiti tri poštne marke.

Marijacoljsko želodečno kapljice

i zvrstno zuravlje pri vseh boleznih na želodcu,

Schutzmarke.

Neprecenljivo dobroto je pasobno vpliv njihov pri neteženosti, slabosti želodca, ako s grla smrdi, napenjanju, kislem pohanju, kolikí, želodčnem kataru, gorečem izvarel) pri prebolilnej produkcijí slin, rumenici, bluvanju in gnjusu, glavobolu, (ako je bol želodca) krš v želodcu, zabasanji, preobilnosti jodi in pljuč v želodcu.

Cena steklenici je s nakazom vred samo 40 nov. velika stekunica samo 70 nov (Slavi) salog ima lekarničar **Karl Brandy, Kromsier, (Moravija).**

Svarilo! Pristne Marijacoljsko želodčne kapljice ponarejujejo in panucajo se mnogovratno. V znamenje pristnosti mora biti zamotuza vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gorujo varnostno znamko ter mora biti na vsakom priloženem poduku za vporabo razun toga opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusek-a i Kromerlonh (Kremsier). 4—13

Marijacoljske pilule proti začepljenju.

Ovo više godina su najboljim uspjehom rabljene pilule proti začepljenju tiela patvore se mnogo. Neka su pazi duklo na gorujo zaštitnu marku i na podpis lekarnika C. Brady, u Kremsieru. Cieno kutijici 20 kr. Zahtjevi se 6 kutija 1 for. Ako se novac unaprod pošalje stoji jedan zaloj for 1.20, dva zaloja for. 2.20.

Marijacoljsko želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Dali, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakoj steklenici priloženem poduku za vporabo.

Prave marijacoljske želudčno kapljice i marijacoljske pilule proti začepljenju dobivaju se pravo u:

V [illegible]enica u Lekarnah: pl. Leitenburg all' Evezia trifonte; do Leitenburg, Eduard alla Salute; A. Praxmayer al due Mori; Prendini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Saraval, all' Amazone Tristante; Antonio Suttina, Batt. al Camello; Benedetto Vlah-Minussi, dvorska lekarna; dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladišče); Biazoletto, al'orso nero. — U Sežani i u lekarni: Filipa Ritschela, kao što i u svih ostalih ljekarnah.

Sredstvo koje nije tajno!!!

Od 14 godina priznato kao najbolje.
Najpukovnijskog liečnika i fizika
dra. G. Schmidta

ulje za sluh

Liči brzo i temeljito povremenu gluhost, tok ušju, bodac ušju i u zastarjelih oporuj ti sluđenih. Najtrajnije zujenje u ušjuh, kao i slabiluh odstra jeje se odmah, što uzuče originalnih svjedočbe dokazuje. Cieno bocl 2 for. — U Beču pravo sa zaštitnom markom kod liečnika C. Hauthners, „Engel-Apotheke“, Beč, I., am Hof N. 6. — Glavno skladište za Hrvatsku kod ljekarnika Ele Tomaja u Zagrebu. 19—28

BRNSKA TVRDKA
za razpošiljatve finega suknenega blaga
Bernhard Ticho
po o **Brünn,** Krautmarkt 18, — pošilja proti povzetji:

Sukna za gospe
deset metrov, sama volna v vseh modernih barvah dvojna širokost gl. 8.

Črni Terno
zakonski izvod, dvostroko širok, za celo obleko, 10 metrov gld. 4.50

Valarijne flanele
deset metrov najboljše baže, 60 centim. gld. 6.50

Baršena za obleke
deset metrov, krasni vzorci gld 8.

Životi „Jorsey“ za gospe
(jopice) z svilnatimi gumbi, v vseh barvah komplatne, velike, 1 komad gld. 1.80

Jute zastor
turški vzorci; podpolni gld. 2.80

Košulje za delalce
iz rumburškega oksforda velike, 3 komado gld. 2

Normalne košulje in hlače
komplatne, velike, 1 komad gld 1.50

Žensko košuljo
iz močnoga platna s čipkami 6 komadov gld. 3.25

Košuljo za gospode, lastno delo
bolo all barvane 1 komad I.a gld. 1.80
II.a gld. 1.20

Kanevas
1 komad 30 vatlov lila gld. 4.80
1 „ 30 „ rudeč „ 5.20

Kanevas iz niti
1 komad 30 vatlov. lila in rudeč gld. 6

Oksford
so moro prati, dobre vrste, 1 kom. 40 vatlov gld 4.50

Niegerskoga valjanega sukna
10 met., sama volna, najnovejše blago za jesenske in zimske obleke dvojne širine gl. 4.50

Ragusa moderno sukno
dvostroko široko, za kostumo, v vseh barvah, tudi progasto in p pano 10 met. gld. 6.

Dublé-Velour-sukno
¾ kompletno, 1 komad gld. 8.50

Kalmuka
deset m., najboljše vrsti, 60 cent. širok g. 2.70

Jedno zimsko ogrinjalo
„ velike gladke in karirane gld. 2

Garnitura iz jute
2 postelino pogrinjala, in 1 namizna prta s čipkami gld. 3.50

Garnitura iz ripsa
sestoječa iz 3 postelinih pogrinjal in namizna ga prta sò svilnatimi čipkami gld. 4

Holandsko dolge preproge (ostanki)
10—12 metrov dolge, 1 ostanek gld. 2.60

Domače platno
1 komad, 30 vatlov ' gld. 4.50
1 „ 30 „ ¾ „ 5.50

King-Wobo
boljše nego platno
1 komad ' „ širok, 30 vatlov gld. 6

Konjska plahta
jako dobra, 190 ctm. dolga, 180 ctm. široka gld 1.50

Odeje za fijakerjo
190 ctm. dolga, 180 ctm. široka gld. 2.50

Šifon
1 komad, 30 vatlov, I.a gld. 5.50, najboljše vrste gld. 6.50

Tovarno skladišče suknega blaga

Ostanki Brnskega sukna
Ostanek za podpadno možko obleko 3.10 m. dolgo gld. 5

Blago za zimsko sukno
ostanek 2.10 metra za popolno zimsko sukenjo rjave in višnjevo gld. 5.50

Priložnost za kupovanje!
BRNSKI OSTANKI SUKNA, 1 ostanek za 1 kompl. možko obleko 3.10 m. dolgo g. 3.75

Blago za površnje suknje
najfinejše vrste, 2.10 met. za celo suknjo gld. 7

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči.
Elegantno izvedena zbirka uzorcev s 400 znamkami g. krojačom nefrankovano.

KMETIJSKO BERILO

za nadaljevalno tečanje ljudskih šol in gospodinjam v pouk, dobiva se v tiskarni

DOLENC

Ulica Carintia broj 28.

po 40 kr., trdo vezano 60 kr.

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 44. U Trstu 31. oktobra 1889. Godina XI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ill u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na osam arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s' poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for., na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Urednictvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 25

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Istarski sabor g. 1889.

Nastavak 4. sjednice 19. oktobra.

Zast. dr. Otova izvještuje u ime istoga odbora o prošnji občinarah iz Draguća, Huma, Račicah i Grimalde za odcieplienje od mjestne občine Buzeta i za ustanovljenje samostalne občine. (Ova točka dnevnoga reda bijaše na programu pred onom o odcieplienju od Dolina, no izvjestitelj ju proskočio svakako sporazumno sa predsjednikom i vođinom. Reć bi, da su gospoda mislila, da će manjina glasovati za razdvojenje Doline).

Izvjestitelj predlaže u ime odbora, da se molbi zadovolji, t. j. da sabor prihvati ustanovljenje dvih občinah, Buzeta naime i Draguća.

Zast. dr. Dukić reče najprije hrvatskim a zatim talijanskim jezikom:

Visoki saborel

Predmet, o kojem se danas raspravlja, od zamašne je važnosti za javni život, jer je obće priznato, da su občine temelj svake države. Ako su dakle občine slabo uredjene, nedvojbeno slieedi, da će i cielo državno ustrojstvo stajati na slabih nogah. Svaki rodoljub mora dakle nastojati, da se ustroje samo takove občine, koje će biti kadre podpuno odgovarati svojim dužnostim, koli vlastitoga toli prenešenoga djelokruga.

Pošto nisam crpio uvjerenja, da bi ustrojiti se imajuća mjestna občina u Draguću mogla zadovoljiti svojim dužnostim, to nemogu ni sada pristati na predlog političko-pravnoga odbora. (Nastavlja talijanskim jezikom): Kao što smo čuli od gosp. Izvjestitelja političko-pravnoga odbora, komu je bilo doznačen na proučenje predmet današnje rasprave, podnešena je bila već god. 1887. molba občinara Draguća i nekojih stanovnikah Huma i Račicah za odcieplienje porečnih občina Draguća, Grimalde, Huma i Račicah od mjestne občine Buzet i ustrojenje nove mjestne občine u Draguću.

Političko-pravni odbor, kojemu bje onda ova molba izručena na proučenje i izvještaj, pronašao je, da nisu još sabrani svi podatci potrebiti za stvoriti si čisti pojam o potrebi zatražene diobe, te je s toga predložio ovomu visokomu saboru, da se molba odputi na slavni zemaljski odbor za potrebite izvide i slučajno predloge.

Godine 1888. bijaše ista molba predmetom ponovnoga izpitivanja sa strane političko-pravnoga odbora ove visoke kuće, to je bila po drugi put odpućena na slavni zemaljski odbor na daljnja proučavanja i izvide, pošto se nije smatralo učinjene izvide dostatnimi za konačno riešenje upitne molbe.

Opaziti se mora, da su istodobno sa molbom za diobu podnešene drugo dvie molbe od stanovnikah porečnih občina Račice i Grimalde, kojom su tražili, da se dioba nedozvoli i da se jedinsko nastupstvo u Buzetu — kapitano — izjavile protivnim zamoljenoj diobi.

Pošto dakle od prošle godine do sada nisu učinjeni nikakovi daljni izvidi, koje je političko-pravni odbor ove visoke kuće smatrao još potrebitimi;

pošto se stanovnici, koji su se protivili diobi nisu izjavili, da su danas protivnoga mnenja;

pošto nije promjenilo svojega zaključka občinsko zastupstvo u Buzetu;

s razloga, što se niti politička oblast nije još izjavila ob ovom predmetu,

držim, da su i sada još valjani razlozi, radi kojih nije političko-pravni odbor god. 1888. prodlužio zakonsko osnovu o zamoljenoj diobi, te s toga nesmatrajuć još dostatno proučeno ovo pitanje, nemogu glasovati za predlog političko-pravnoga odbora, podnašam pako naprotiv predlog, da se predlog o diobi uputi po treći put na slavni zemaljski odbor s nalogom, da se preduzmu svi oni razvidi, kojih potrebočа je bila još g. 1888, priznata.

Za tim govori zastupnik Flego samo hrvatski:

Visoki saborel

Podupirem predlog velepoštovanoga podpredsjednika dra. Dukića glede odcieplienja občinah Draguć, Grimalde, Račicah, Huma i Tibole od mjestne občine Buzet sa željom nove mjestne občine, koju se misli ustrojiti u Draguću i čast mi je visokomu saboru stvar obrazložiti kako slieedi:

Poznato mi je, da su još god. 1887. sami Dragućani molili, da budu odcieplieni od Buzeta, te da će se složiti sa gorispomenutimi občinami. Na njihovu molbu dobilo su podpise iz Huma 4, Račicah 0, Grimalde 1 i toga od jednoga starca gluhoga. Kad su došli občinari iz Grimalde, Račicah i Huma, da Dragućani pripravljaju molbu, da ih povuku pod svoja krila, sve tri spomenute podobćine su se tomu protivile, da neće one nikako pod Draguć. Prosvjed taj bio je poslan na c. kr. kotarsko glavarstvo u Kopar, od koga su i dobilo odgovor, da rečeni protesti bijahu poslani na zemaljski odbor gdje još i danas leže neriešeni.

Oni občinari neće nikako, da se združe sa Dragućem, izgovarajuć se tim, da su bili svršeni sa Dragućani, te da još dobro pamte njihovo vladanje sa občinom. Ove godine su opet Dragućani ponovili svoju molbu (ali ne po svojem izumu, nego po vietru dolazećem iz pazinske jame), da se jih odcieplii od Buzeta. Klatili su se ljudi po poljih, nagovarajuć je, da neće ni polovicu plaćati za novu občinu koliko moraju sada plaćati u občinu Buzet. No oni neblijahu prijateljski primljeni, jer je u Račicah malo falilo, da neblijahu oni mutikaše dobro nagradjeni.

Gospodo! kad su počuli mutikaše klatiti se po občinah, da nemame ljude na podkrilu, došli su iz svih onih občinah onim Draguća prijatelji se, da hoće opet proti tomu protestirat. Ja sam ih raspudivan, misleći, da nije potreba, kad su prošlog ljeta već protest učinili, takodjer sudeć, da neće sabor stvoriti zakon proti volji i na škodu puka, a da zadovolji samo trim, četirim, kojim je puna glava političke pazinskog društva. Bilo kako bilo, kad bi ja znao za korist, ill da bi koji od Vas gospodo bio kadar dokazati korist, koju će se pružit onim občinam odcieplienjem od občine Buzet, ja bi odmah za takovu osnovu glasovao, ali ja mogu dokazati, da bi odcieplienje škodilo svim spomenutim občinam, dapače i samomu Draguću i to slieedećimi razlozi:

1. Mjestnoj občini Buzet za skupne troškove plaća sada:

a) Draguć	godišnjih . .	182 for.
b) Grimalda	„ . .	100 „
c) Hum i Tibole	„ . .	249 „
d) Račice	„ . .	102 „
	Ukupno . .	633 „

Došim za novu občinu će morat plaćati i dvostruko, jer je svim poznato, da sada občine imaju mnogo odgovornosti; zato nema dvojbe, da se neće moći uzdržati občina u Draguću sa manjim potroškom od 1500 for.

2. Škoditi će onomu puku i to, što sada dolazi u Buzet, gdje ima c. kr. sud, porezni ured i dođe da obavi svaku potrebu pisarijo, a takovom prigodom obavi poslove i u občini, došim će u Draguć morati samo za občinske poslove.

3. Dobar dio Huma i Račicah ide lagljo u Buzet nego u Draguć.

4. Da nisu zadovoljne one občine spasti pod Draguć, dapače su občinari iz Grimalde molili, da se uprava, što se tiče njihove občine, prenese opet u Buzet, i to s razloga, što moraju doprinašati za skupne troškove godišnjih 40 for., došim bi se u Buzetu njihova uprava izjednačila, te nebi plaćali drugo van ono, što su sada dužni plaćati.

5. S razloga što su občine Draguć i Grimalda imale dobiti od občine Buzetske godine 1885., kad su dobili samoupravu, 606 for. 80¼ novč., došim sada duguju obe one občine centralnomu fondu u Buzetu 1421 for. 14 novč., jer nisu nikad kasnije platile niti novčića. S tih razloga vidi se, da oni ljudi nisu sposobni za samoupravu, a kamoli za jednu občinu.

Visoki saborel Ja mislim, da smo izabrani od puka, da istomu radimo na korist, a ne na škodu. U ovom slučaju će se dogoditi, kad budu občinari više plaćali, da će opet protestirat i htjeti, da budu pridružoni gdje su danas, tim će biti prisiljen ovaj visoki sabor, da ono što danas sagradi, sutra podore. Radi toga molim visoki sabor, da poprimi predlog mojeg predgovornika g. dra. Dukića.

Predsjednik izjavlja na konou toga govora, da žali što je izročen jezikom nepoznatim njemu i većini zastupnika. Čudi se tomu znajuć, da se častni Flego može dobro izraziti i u talijanskom jeziku; čudi se dapače tim više, što bi on, govoreć u nerazumljivom jeziku, mogao naškoditi eventualno svojemu predlogu.

Dobiv riječ zastupnik Spinčić, pošto talijanski, da će opetovati ono što je rekao predgovornik, no odmah ga prekinu predsjednik izjavivši, da on nedopušća, da se u saboru provadjaju govori. Na to očitova zastupnik Spinčić, da ne kani dakle provadjati, već da će samo svoje razloge kazati.

Tvrdi, da je prošnja za odcieplienje Draguća, Huma, Grimalde i Račicah bila g. 1887. podpisana u Grimaldi samo od 1 u Humu samo od 5, u Račicah samo od 7 občinara; da ima prosvjeda iz Račicah i Huma proti odcieplienju podpisanih od većine občinara i da občinari Grimalde nežele biti nit pod upravom u Draguću, već neposredno pod upravu u Buzetu; da su občinari Grimalde, Huma i Račicah prosvjedovali u novije vrieme proti odcieplienju od Buzeta kod kotarskoga glavarstva. Nadalje, da su nekoja sela Huma daljo od Draguća nego od Buzeta; da četiri navedene porezovne občine plaćaju za skupne troškove mjestne občine buzetske 600 for., došim bi mnogo više trošile, kad bi imale

PODLISTAK.

XI. Nešto o Jurju Vlahu, kapitanu Kastva.

(Dalje).

Dne 14. maja 1766. proglasio je kapitan Juraj Vlah zakon, da su čvrsto zabranjene žonitbe onim, koji neimaju čim hraniti ženu i obitelj, pak klatežem.

Nadalje: „Naklada se glavarom, da imaju činit delat i načinjat puti svi stranjski, ki peljaju na cesarsku cestu i prisilit ljudi, da na istem delo imaju rabotat životom i s blagom, van onoga vremena, kada su običajna dela u tegeh njihovih“.

Godine 1767. zapoveda kapitan Juraj Vlah s poštovanimi sudci Andrijom Pobrom i Ivanom Bačićem, da puk ima pod globu sabirati zavojce, koje su na traju učinile, zavilo i seme u njih postavilo škodljivo šipavice, i da se ti zavojci imaju izgoriti izvan toga.

Pod Jurjem Vlahom odlučeno je godine 1770. za prvi put, da se u Kastvu ustanovi javna škola. O tom kasnije štogod više.

Juraj Vlah bio je takodjer dobar rodoljub i katolik. Evo oglasa od 8. julija 1757., kojim on vabi narod, neka se dobrovoljno upiše u vojsku kraljice Marije Terezije:

„Juraj Vlah, kapitan Kastva, Veprinca i Moščenice:

Budući bilo oznanjeno od Njih Cesarsko i Kraljevske Svetlosti slavnoj Provincije Kranjskoj na 13 meseca maja, da naglavni neprijatelj Prusijan je, jako umalil Njih vojsku, blizu Praga u Pemskom kraljevstvu, prem da potlam ovoga prošastnoga meseca Junja naša vojska je njega predobila; al za svem tem za obranjenje ostaloga kraljevstva i ovoh Provincij potrebno je umnožit Njih Cesarske Svetlosti vojsku, radi toga nagovara ljubeznivo svi svoji Podložnici, da bi hoteli vazet službu nekoliko od njih od svoje slobodne i dobre volje za suna 4 leta, i popisat se za soldati oni, ki ljubo ne samo svoju Domovinu nego tolikajše svoju veru katoličansku, budući da isti Prusijan je naše sveto vere naglavni neprijatel, i ako jedan put bi predobil i zadobil ovo Provincije, pametno mislet moremo, da silil bi nas i veru katoličansku zapustit. Svakomu ki bude ovako dobrovoljno odlučil se pojt služit ova 4 leta, dano hoće bit prece (odmah) na ruku dara 8 goldinari Nemškeh. A kada pak svrše 4 leta njihove službe, svaki hoće bit odpušćen i slobodan za povratit se va svoju domovinu i prezdvojbeno ufat se more, da zadobit hoće milošču Njih Cesarske i Kraljevske Svetlosti, s kù i u svojoj starosto hoće se moć dičit.

Z ovem očitom kličem dakle dajo se ovo ljubozniivo vabonje Njih Cesarske i Kraljevske Svetlosti na znanje svem i svakomu, radi da verni Katoličansko vere sini i Njihovi verni i ljubljeni podložnici se odlučo vazeti istu službu za 4 leta; i ki budu hotoli da se ovdo puli nas oglase i popišu koliko prvo, radi da skupno u jednem broju budu mogli bit poslani u Ljubljanu i napreda, kamo bude potrebno. Ufamo se, da mnogi, ki su za posal, hote vazet ovu dobrovoljnu službu za tako kratko vremo, budući da prez dvojbo nijedne, kada svrše 4 leta, hote bit odpušćeni; i ako još prvo, keko so ufamo, po miloserdju Božjen zataro vojska naša Prusijana, još porvo hote moć bit od službe odpušćeni“.

Benefizij Jušić potiče od dobe Jurja Vlaha. Njegova majka ujak, kanonik Josip Jušić zapisao je godine 1708. mnogo zemlje po raznih županijah, a osobito na Pužavom Bregu županije Pobrovo, pod pogodbu, da se ovde sagradi crkvica i da to zemlje uživa svećenik od roda to (nećakinje), udate Vlah.

Majka Jurja Vlaha imala je četiri kćeri, i kako je taj jedini sin umro bez muškoga poroda, tako je uživanje beneficija prošlo na potomke od ženske loze.

Juraj Vlah poprodno je skrajšatno rečenoga beneficija i timi novci sagradio crkvu svoto Ane i dosta veliku kuću na Pužovu Bregu. To je bilo okolo g. 1704., jer to godine učinjeno je zakladno pismo.

Godine 1755. nadjemo, da je kapitan Juraj Vlah u Ljubljani branio pred poverenstvom za zemljarinu staro pravico Kastavske; od onuda šilje savet poglavarom puka kastavskoga, neka ne jadikuju da je odviše plaćati onih 500 forintih, koje je od starine davala sva Kastavšćina, pak Veprinac i Moščenice u imo kmetskoga poreza (contributiones rusticales); jer ako gospoda uzmu za meru desetinu, da će biti jao, budući bi se onda plaćalo 1178 for. nejmanje. Samo da će narod morati na svoja pleća uzeti onih 50 forintih, koje su po osudi od godine 1661. doprinašali Jezuiti.

Bijaše, pak stalan i davni običaj grada i občine Kastva, da je slala ljudo na dvor „Njegovo Svetlosti Principa“, to je nadvojvodo, obično ujedno kralja i cesara.

Ti ljudi zvali su se „oratores“. Ako nije bilo oratora, tada su obavljali tako zvani „sollicitatori“, što je občini trebalo, a to ljudo moralo se je često skupo plaćati. —

svoju mjestnu občinu; da je Draguć s Grimaldom imao dobiti od mjestne občine 300 for. god. 1885., kad je dobio svoju upravu, dočim sada istoj mjestnoj občini 1400 fr. dugujo. To odcijepljenje da mora poticati iz političkih razloga. Na svrsi podupire predlog dra. Dukića, zagovaran po pošt. Flegu, te ponavlja predlog ovoga: neka se izabere posebna komisija, koja bi na licu mjesta stvar svestrano razpitala i svojedobno sabor izvjestila.

Taj predlog podupiro manjina.

Zast. dr. Laginja reče talijanski: Govori o predmetu po prilici tako, kao što je govorio kod razprave o diobi občine Dolina hrvatski. Iztiče troškove, koje će si napriti novi občinari pak predlaže, da se pozovo ono, koji se želi odcijepiti, te da njim se kaže, što će morati plaćati načelnika, tajnika, savjetnike itd., iz čega bi občinari bez dvojbe uvidili, da će jih stojati nova uprava mnogo više, nego li jih stoji današnja.

Poslije dobi rieč zast. dr. Volarić, te reče hrvatski:

Visoki saboro!

Podupirom predlog g. dra. Dukića i zagovaram razloge iztaknuto po gg. Spinčiću, Flegu i dru. Laginji. Nekoliko već zasjedanja postavljaju se na dnevni red novi zakoni, sada da se razdioli koja občina, sada opet da se sjedini, što se je jučer razdiolilo. Gospodo, takav način postupanja nije drugo nego prosta krparija, pa se navadno dogodi ono, što voli sv. pismo: „pejor scissura fit". Tim se razpaljuju strasti u puku i ništa se ne poludjo. Za odcijepiti što stalnijega i pametnijega imalo bi se proučiti sadanje stanje pokrajine, te mu tim urediti na novo temeljitu razdiobu občina, za štogod stalnijega ustanoviti poleg lokalnih potrebočah i poleg koristi pojedinih krajeva pokrajinu.

Ovim gradjenjem i rušenjem iz pukih strančarskih razloga ništa se nedostiže, barem ne štogod korisnoga, već se u puku sije razdor i nezadovoljstvo.

Čuli smo, kako podobćina Draguć, kad je zadobila svoju posebnu upravu g. 1885., imala dobiti od središnjo občine Buzet 300 for., a danas, kad sama upravlja svojim imetkom, dugujo Buzetu 1400 for. Nadalje kako je potanko razložio g. dr. Laginja, sa ustrojenjem novih občinah skopčani su novi i no mali potrošci tako, da se tim podkapa materijalno stanje puka i ništa korisna nepoludjo.

S toga ja ne samo podupirom predlog g. dra. Dukića, da se za sada odustane od dioljenja občine buzetske, dok se stvar bolje ne prosudi i no razvidi, već predlažem, da se naloži pokrajinskomu odboru, da svestrano prouči stanje pokrajine, to po tom kako iziskuju posebni odnošaji i faktična korist puka u pojedinih krajevih predloži saboru novu razdiobu občinah po cieloj pokrajini.

Zastupnik Costantini govori u ime občinarah, koji se žele odcijepiti od mjestne občine Buzeta. Dokazuje, da imadu dostatno srodstva za samoupravu. Oni da bijahu do sada zapušćeni, da nemaju vode, puta itd. Ovi občinari žele se svakako odcijepiti pa makar i imali nešto veće troškove za upravu. Polemizira sa pojedinimi predgovornici. Dukiću odgovara, da je točno ustanovljeno koliko plaćaju sada oni občinari i koliko bi plaćali odcijepljeni. Udaljenost od sadašnjeg sjela občine, da je takova, da govori za predlog odbora. Draguć bijaše već samostalnom občinom, a toga nemogu oni občinari nikako zaboraviti. Spinčiću odvraća, da nemari ako i budu imali veća plaćila jer će uživati i veće koristi. On netaji, da govori možda i politički motiv za razdvojenje sadašnje občine; no po njegovom sudu, izazvala ga je današnja sla občinska uprava u Buzetu, koja da tjera politiku dopisivanjem, tiskanicami itd. Dru. Laginji opaža, da se s njim neslaže u tom, da bi imale biti občine velike i čvrste, već da je bolje, da ih imade više samostalnih i dobro upravljanih. Veliko občine, da je težko nadzirati i da se obično dobro s njimi neupravlja. Nas da neboli glava što občinah nemogu nadzirati političke oblasti. S razloga gospodarstvenih i upravnih, da je koristnije za občine, da nisu veliko i razštrkane, jer ih je tada težko nadzirati. Radi svih tih razloga podupire predlog odbora.

Zastupnik Flego progovori hrvatski, al mu odmah upade u rieč predsjednik. Flego izjavlja, da će govoriti svojim materinskim jezikom, bilo to komu pravo ili ne.

Visoki saboro!

Gospodin predsjednik prekinuo me u govoru zahtjevajuć, da govorim talijanski; ja ću pako govoriti u mojem materinskom jeziku, u jeziku, koj najbolje poznam.

Poštovani dr. Costantini govorio je pod glas, a k tomu čisto talijanski, a ne dijalektom kako Talijani po Istri govore, to sam ga malo razumio; ako sam ga dakle dobro razumio, to mu moga reći, da ako su zapušćeni občinski putovi i drugo potrebe občine Draguća i Grimalda, to spada u djelokrug one občinske uprave, a ne na buzetsku občinu. Oni imaju svoju upravu, koja neka potrobito priskrbi.

Častni Costantini rekao je, da su mu oni občinari ove pitanje preporučili; on se tomu odazvao, no ja držim, da nije govorio stvarno niti razložno, već sasvim iz drugog gledišća. (Živio! na lievici).

Zastupnik dr. Stanger poče govoriti talijanski (dr. Laginja dovikne mu: Bolje bi da govorik hrvatski).

Govornik misli, da predmet ne smatra još zrelim, jer kako je mogao čuti od gospode predgovornikah molbe, stanovnikah Draguća, Huma, Račicah i Grimalde, o kojoj se danas raspravlja, bila je podnešena ovomu saboru još godine 1887. i onda, jer predmet nije bio još dostatno ispitan, uslied zaključka sabora, dostavljena zemaljskomu odboru, da još nekoje izvide učini. Ista molba bila je podastrta ovomu visokomu saboru opet god. 1888., al pošto još uvjek potrebiti izvidi učinjeni bili nisu, pošto so naime ni politička oblast još o shodnosti zamoljenog odcijepljenja izrazila bila nije, a s drugo strane pošto je velik broj stanovnikah gori imenovanih selah bio medjutim odlučno prosvjedovao proti namjeravanu odcijepljenju od mjestne občine Buzeta, predmet bi opet dostavljen zemaljskomu odboru, da shodne i potrebite izvide učini.

Kako smo pak takodjer čuli, od lani do danas nije zemaljski odbor u stvari nikakva izvida učinio, niti se je politička oblast o njem izrazila; u obće stvar je ostala baš ondje gdje je lani bila, pa zato ako sabor lanjsko godine nije sulenio stvar za zrielu, očevidno je, da ista niti danas biti nemože, i ako bi se danas predložena zakonska osnova poprimila, sabor nebi očevidno dosliedan bio.

Osim toga nesmije se zaboraviti, da spomenuta sela imadu već od god. 1885. svoje posebno upravno vieće, pa ako je, kako smo čuli od gospode predgovornikah, dug istih selah odkad imaju posebno upravno vieće od 300 for. narasao na 1400 for. nemože se zaključiti, da su upravitelji u Draguću pokazali osobitih upravnih vrlinah, pa pošto se mora uzeti, da će one iste osobe, koje sada sjede u upravnom vieću, doći i u občinsko zastupstvo, nije se nadati, da će znati u ovom bolje upravljati.

Iz tih razlogah i obzirom na činjenicu, da odcijepljenje od Buzeta u istinu netraže nego njekoji stanovnici sela Draguća, jer se podpis jednoga iz Grimalde i petorice iz Huma, koja sela broje preko 900 stanovnikah nemogu u obzir uzeti — tim bi se zakonom dakle koristilo jednomu selu, a škodilo drugim, koja bi se istomu pridružila. Nemogu dakle glasovati za predloženu zakonsku osnovu, nego se pridružujem predlogu mojega druga dra. Dukića, da se predmet po treći put vrati zemaljskomu odboru sa nalogom, da učini još sve one izvide, koje se je prošle godine potrebitimi pronašlo.

Zastupnik Gambini govori u ime zemaljskoga odbora. Spominje kako se već više godina radi na tom, da se provade odcijepljenje spomenutih občinah od Buzeta. U tu svrhu da su učinjeni svi potrebiti koraci i predviđi. Vlada da se nije dosada još o tom pitanju izjavila, no kazati će i ona svoju u svoje vrieme. Odgovara pojedinim govornikom manjine; govori o dugu Draguća napram Buzetu, o inteloktualnih silah u Draguću, kojih da nema ni Buzet ni mnogo drugo občina; da je Draguć jur bio samostalna občina, pak da je pravo, da takovom opet bude. Podupire predlog odbora.

Izvjestitelj dr. Olova polemizira proti zastupniku Spinčiću (najnovijem svomu drugu — kako on reče) jer da su ostalim govornikom manjine njegovi drugovi odgovorili. On misli, da troškovi nove občine Draguć neće biti tako veliki, a da je občinari nebi mogli nositi. Ako i bi iznosali ti troškovi do 800 for. godišnjih, više od toliko neće. (Manjina prigovara). Podpise na molbu za odcijepljenje da imado dosta; na novijoj molbi, da jih imade više nego li na starijoj. Dokazuje, da odaljenost pojedinih podobćina do sjela buduće nove občine — Draguća, neće biti tako velika, kao što je sada do Buzeta. Na koncu preporuča predlog odbora, da visoki sabor prihvati odcijepljenje Draguća i susjednih podobćinah od mjestne občine Buzeta.

Tim bijaše zaključena razprava.

Predsjednik zaključuje razpravu te pozove, da ustanu oni, koji su za predlog zastupnika Spinčića. (Manjina ustaje).

Izvjestitelj čita zakonsku osnovu koja glasi:

„Pokrajinski zakon od dne ... kojim se ustanovljuju dvie mjestne občine Buzet i Draguć.

Sporazumno sa zemaljskim saborom moje medjašne grofovije Istre narodnjem koliko slijedi:

Članak I.

Sadašnja mjestna občina Buzet dieli se to ostaju dvie mjestne občine:

Jedna Buzet sa poreznimi občinami Svisveti, Sočerga, Černica, Movraž, Salič-Pregara, Sovinjak, Vrh, Lanišće, Bergudac, Slum, Dane, Trstenik i Rakitović.

Druga: Draguć sa Grimaldom, Humom, Tiboljami i Račicami.

Članak II.

Ovaj zakon stupa u krieposť onaj dan kada bude proglašen.

Članak III.

Do ustanovljenja novih izvršujućih i upravnih občinskih oblastih ostaju u službi sadanje občinske oblasti.

Većina prima sva tri članka bez debate". —

Kod naslova podnašaju izpravke zastupnici Laginja i Stanger, no bijahu od većine zabačeni i naslov, kakav jest, prihvaćen.

Izvjestitelj predlaže, da se prihvati osnova i u trećem čitanju, što se i dogodi poslije trećeg čitanja.

Predsjednik zaključi sjednicu u 1¼ sata, te uredi buduću za utorak u 11 sati. Na dnevni red doći će posliednja točka današnjega dnevnoga reda, a ostalo priobćiti će na vrieme zastupnikom.

* * *

5. sjednica 22. oktobra.

Predsjednik dr. Mate Campitelli; vladin savjetnik vitez Bluschegg; svi zemaljski zastupnici.

Predsjednik otvori sjednicu u 11 sati, te pozove tajnika dr. Stanich-a, da pročita zapisnik posliednje sjednice. Zapisnik se ovjerovljuje bez primjetbe. — Zatim se prešlo na dnevni red.

Predsjednik javlja, da su stigli razni podnesci, prošnje itd. što se izručа dotičnim odborom.

Zastupnik Wassermann izvlošuje u ime financijalnoga odbora to predlaže:

1. da se odobri obnovan zemaljsko školsko zaklade za god. 1888. sa prilodom od for. 145,608.04 to isto tolikim troškom;
2. dnje se absolutorij za prokorčeni trošak u iznosu od for. 1370.11 ;
3. opunomoćuje se, financijalni odbor, da priloži klauzulu o odobrenju. Predlog se prima u glavnoj i podrobnoj razpravi.

Izvlošćuje u ime istoga odbora dr. Amoroso o školskom proračunu za god. 1889., te predlaže, da se isti odobri u iznosu od for. 181,081 kao trošak, a od for. 26,538 kao prilod i konačno od for. 144,543 kao prinos zemaljske zaklade.

Kod glavne razprave govori zastupnik Babudor, da razjasni nekoja mjesta i da umiri pučanstvo. God. 1869. kad je stupio u život sadašnji školski zakon, sve se tomu veselilo, jer nije nitko mislio na žrtve, koje će morati pokrajina nositi. Spominje nadalje kako se nije još postiglo cilja, prem se prinaša u školsko svrhe 25 po sto na izravni porez; navadja razne podatke iz izvješća zemaljskoga školskoga vieća, te proporuča napokon, da se taj proračun razpravi trizno. U podrobnoj razpravi primljeno bijahu rubrike X do XV potroška te rubrike I. do IX pokrića.

Kod pokrića dobije rieč zastupnik dr. Laginja, te predloži najprije hrvatski a zatim talijanski: „Da se za pokriće upotrebi iznos prištednja god. 1888. što zakon o poboljšanju učiteljske plaće nebijaše potvrđen, te da se prema tomu popravi proračun kako

Dalje u prilogu.

Dne 30. decembra 1772. prominuo je iz ovoga svieta Juraj Vlah, čovek za nas već po tom znamenit, jer nam je u domaćem hrvatskom jeziku ostalo od njega mnogo pisanoga. A to je pisano dosta čistim i biranim jezikom.

X. Domaće zgode.

Rekli smo, da su Kastavci popisali svoje stare zakone jur godine 1400, kada je naime izumrla bila muška loza Divinskih knezova, a zagospodili plemići Valse.

Imamo više dokaza, da je taj zakon ili statut bio napisan hrvatski, kako se onuda govori, a hrvatski se je onda i još mnogo kasnije pisalo posebnimi slovi, kojih se spomeni vide još kojekuda. Ta slova zovu se glagolica.

Matice prvoga zakona Kastavskoga nismo mogli do sada naći. Imamo jedan prepis od godine 1759 latinskimi slovi.

Taj prepis posve je jednak sadržajem obnovljenom štatutu od g. 1614. ili 1640. koj je pisan talijanskim jezikom, jer su već tada gospodovali Jezuiti, a oni su bili većinom Talijani, i volili su taj jezik.

Da vidimo kako je bivalo u Kastavšćini za tih starih vremena:

Kastavšćina, Mošćenice i Veprinac nisu bile gospoštije po nemačkom načinu, gdje je gospodin mogao nasoljivati puk, prodavati i darivati zemlju.

Gospodar svoga, što nije bilo u vlasti pojedinim občinarom, bila je občina, a ne gospoštija. Gospoštija imala je samo desetinu od nekih priroda i neku godišnjo podavanjo od občine za spoznavanje vrhovnoga gospodstva.

To je temeljna razlika gospoštija, gdje je stanovao čist hrvatski puk, kao ovuda.

Latini su imali svoje municipije, to jest gradsko slobodno občine, Nemci su imali gospoštije, gdje seljak nije bio gospodar svoje zemlje. Hrvati su imali svoje velike občine, kojih je ustav naličio onomu talijanskih gradovah, ali se je opet razlikovao od njega u mnogočem. Jakost trih jedinstvenih občina: Kastavske, Mošćeničko i Veprinačko bila je tolika, da još slavna kraljica Marija Tereza posebice spominje uz Marku Slovinsku i knežiju Pazinsku takodjer rečeno: Komune Kastavske.

Teritorijalni gospodar bila je dakle občina.

Ona je imala i svoju zakonodavnu vlast. Zato ponosno pišu Kastavci u stara vremena ovako: Od sada napred štatutujemo i zakon činimo, i tomu sliično.

Zakone i za celu občinu obvezatne naredbe činio je veliki svet ili veliko vedo (maggior consiglio) to jest: dva sudca, deset starijih i 24 izabranci puka; dakle u sve 36 glava.

Izvršitelji volje puka bila su dva sudca, izabrana svako godine izmedju onih 12 starijih. Ali birao jih je vas puk. Isto tako je puk birao i župnika (plovana), do pod konac prošloga veka. Sudije su bili sudci sami za manje stvari, a sudci i stariji skupa za vedo kriminalne stvari. To je bio „mali svet" (minor consiglio).

Mislimo, da je obstojala i rota, to jest stari hrvatski postupak za zločine, kojim nije bilo svedoka. Po takovu postupku mogao si se oprati od tužbe, ako je za to prisegle više ljudi, da te drže nedužnim. Po bližnjem Vinodolskom zakonu trebalo je kadgod, da se s tobom zapriseglo još 49 drugih ljudi, da nisi kriv. —

Kastavac se nije smeo ototi sudbenosti svoga sudca. Ako se je utekao drugamo, bio je kažnjen.

Za velike stvari kaznilo se je i na smrt, ili „na život".

Oni 24 od puka bili su računani za svaku izvanjsku župan'ju jedan, jer svega bilo je 24 županija, buduć Matulji i Rubeši sačinjali samo jednu, a Sroki i Breza jednu, a od Grada bilo je u najstarija vremena onih 12 svetnika.

Već u ona daleka vremena spominju se kovačnice, mašnice, mlini, uli za pôole, pristaništa (gdje se je pristajalo ladjami), i takove nam uredbe svedoče, da je već onda u Kastavšćini bilo pitomo življenje, a ne divljačtvo.

Sudci su bili ujedno „gubernatori grada i puka Kastavskoga". Dakle ne samo sudbenost, nego (još više) uprava bila je njim u rukuh. Oni su davali i prodavali občinarom „komunšćine". A za to su ti občinari morali svako godine nešto plaćati, jer je občina gospoštji nešto plaćala. To plaćilo občini zvalo se je štivra. To zemljište mogao je Kastavac uživati bez posebnog plaćanja desetine.

Iz toga vidimo, da je desetina bila vrlo malena, jer stegnuta samo na dedovinu, to jest na ono, što je još u najstarija vremena bilo vlastina pojedine kuće. A nije se desetine davalo od svakoga prirodа, već samo od žita, vina, janjaca i kozlića. Po tom se razumeva, kako je moglo na onako kamenitu tlu živeti mnogo naroda. (Nastavit će se)

bi manji došao na teret god. 1890. prinos pokrajinske zaklade školskoj zakladi“.

Izviestitelj mu odgovara, da je dužna zemaljska zaklada pokriti troške školske zaklade; sve što ostaje ide na korist zemaljske, nipošto školske zaklade. Preporuča, da se prihvati predlog odbora.

Dr. Laginja moli još reč, na što mu predsjednik odgovori, da poslije izviestitelja neima nitko drugi reči.

Dr. Laginja odgovara, da može po pravilniku dva puta govoriti i da mu valja odvratiti na odgovor dr. Amorosa.

Predsjednik tvrdi i nadalje, da mu toga nemože dozvoliti već ako sabor na to pristane. Sabor zaključi, da se na novo otvori razprava u tom pitanju.

Dr. Laginja, pobijajuć izviestitelja reče, da pošto se je kroz više godina lepog novca prištedilo, kojim se kupuju papiri kreditnoga zavoda, il se ulaže u kreditnu banku na 2½ ili 3%, nepojmi zašto se svake godine utjeruje pokrajinski namet onako visoko. Zemaljska zaklada nije napokon tuj, da čini prištedenje, jer kad se odobre pojedine rubrike, svatko je osvjedočen, da će opredieljena svota za svaku stavku biti također potrošena, jer je u istinu potrebita, te da se neustanovljuje za to, da prodje kasnije u štedionicu. Radi toga je i metnuo svoj predlog.

Zastupnik Babuder reče, da je predvidjao ovu razpravu; odgovara Laginji, da mi nolmamo pokrajinsko školsko zaklado, već ju pokriva zemaljska zaklada; pokrajina valja, da budo previdna i štedljiva za svo moguće nezgode; pokrajinski namet, da bijaše smižen, što znači, da se je stanje poboljšalo i da je dobra zemaljska uprava. Radi svega toga protivi se predlogu dr. Laginje.

Zastupnik Gambini govori o školskoj zakladi, koja novuče svega novca na jednom što no je odredjen za javno školstvo, već malo po malo, kako je već potreba. Ako se dakle pokazuje u ovoj ili onoj rubrici kakav ostatak, taj no pripada školskoj već zemaljskoj zakladi. To je svakuko pitanje, koje bi se moglo razpravljati kod zemaljskoga proračuna.

Izviestitelj slaže se sa predgovornici; kaže da školska zaklada nemože imati prištednje, to ono što preostaje, pripada zemaljskoj zakladi.

Zastupnik dr. Laginja povlači natrag svoj predlog, a pridržaje si pravo o tom govoriti kod proračuna.

Predsjednik daje na glasovanje predlog školskog odbora, koji bijaše zatim prihvaćen.

U ime istoga odbora izviešćuje dr. Amoroso te predlaže:

„Visoki sabor neka izvoli odobriti proračun glavne zaklade mirovinah za učitelje pučkih škola za godinu 1889. sa for. 14.899 potroška, sa prihodom od for. 11.167 te sa prinosom iz zemaljske zaklade od forinti 3780“. Predlog bijaše primljen u glavnoj razpravi, isto tako pojedine rubrike.

Zastupnik Vergottini izviešćuje u ime političko-gospodarstvenoga odbora, pozivljuć sabor, da prihvati predloženu zakonsku osnovu, od koje ete dvih promjenjenih §§;

§ 2. — Taksa koju će vlastnik morati bez razlike svako godine plaćati za svakog pojedinog psa, iznašati će u gvadovih i trgovištih u najvećem iznosu for. 6, u najnižem for. 2.

§ 3. — Na vanjščini na drugih mjestih, gdje su psi neobhodno potrebiti radi straže čreda ili kuća, kmetskog posjeda ili ladjah, plaćati će pojedini vlastnici godišnju taksu svotu ne veću od for. 1, niti nižu od 50 nvč. Izuzeti biti će od te takse ovog § samo u pojedinih slučajevih, koji budu vriedni obzira“.

Prima se taj zakon bez razprave u drugom i trećem čitanju.

U ime školskoga odbora izviešćuje dr. Scampicchio pozivljuć sabor, da prihvati zakonsku osnovu, koje promjenjeni članak ovako glasi:

§ 37. Pošto budu uredjeni dohodci (§ 88) pokrajinskoga zakona od dne 30 marča 1870) uračunati će se onim učiteljem i podučiteljem, koji nisu usposobljeni za službu po propisu državnog zakona od dne 14 maja 1869. pri odmjerivanju njihove mirovinske plaće sve vrieme službovanja, ako bijaše u ono vrieme njihovo imenovanje efektivno i ako su imali pravna svojstva k službi potrebita; dotično uračunati će njim se sve vrieme službe poslje prvog efektivnog imenovanja ako su ju postigli tekar poslije uredjenja istih prihoda.

Nasuprot uračunati će se samo na mjesto dvih godina svako trogodišće prvih godina službe, koju su učinili učitelj i podučitelji na kojoj javnoj pučkoj školi, od onog vrenena od kada si pribavišе usposobljenje za službu polag do sada obstojećih zakona“.

I ovaj zakon bijaše prihvaćen i u drugom čitanju.

Pošto bijaše izcrpljen dnevni red, dignu predsjednik sjednicu u 12½ sati te uroče buduću za četvrtak dne 24 t. mj. u 10 sati u jutro.

* * *

6. sjednica 24. oktobra.

Predsjednik dr. Campitelli; vladin zastupnik vitez Eluschegg.

Prisutno 28 zastupnika. Dr. Stanich izpričao se, da nemože doći.

Predsjednik otvori sjednicu u 10 sati, te pozove tajnika drn. Vergottina, da pročita zapisnik posliednje sjednice. Zapisnik bijaše pročitan i odobren.

Predsjednik priobćuje, da su stigle razne prošnje i drugi podnesci. — Izručuju se dotičnim odborom.

Izviešćuje u ime financijalnoga odbora dr. Fragiacomo, te predlaže:

1. odobrenje računa kreditnoga zavoda do konca decembra 1888;

2. da se imenuje četvorica savjetnika upravo istoga zavoda, a od tih jedan neka zamjeni ravnatelja polag § 51, toga zavoda. Odobri se pročitani račun.

Za imenovanje četvorice savjetnika bijahu podieljeni gotovi listići sa sliedećimi imeni, koja bijahu izabrana: Fr. Sbisà kao savjetnik i zamjenik ravnatelja. — Savjetnici: dr. Adam Mrach, dr. Petar Madonizza i Nikola Rizzi.

Za prvu dvojicu glasovalo je 19, a za drugu dvojicu 20 zastupnika. Saborska manjina glasovala je za sliedeću četvoricu, od kojih dobi svaki po 8 glasova: Dr. I. Suran, prof. I. Kristan, Dinko Sršić i Viktor Tomšić.

U ime istoga odbora izviešćuje i predlaže dr. Venier:

1. Podieljuje se samostoj za prekoračenje izdatka u obračunu zemaljsko agrarne zaklade za god. 1888. u rubrici I. u iznosu od for. 161.59; u rubrici III. u iznosu od for. 35; u rubrici IV. u iznosu od for. 150 i napokon u rubrici IX. u iznosu od for. 550;

2. odobrava se isti račun sa prihodom od for. 8532.26 i sa jednakim razhodom.

Prima se predlog toga odbora u glavnoj i podrobnoj razpravi.

Isti izviešćuje i predlaže:

1. odobrava se proračun zemaljsko agrarne zaklade za g. 1890. sa potrošbenom od for. 12.900 i sa jednakim prihodom.

2. ustanovljuje se prinos iz zemaljsko zaklade za god. 1890. u iznosu od for. 6800, koji će se trebati polag potrebe zemaljsko agrarne zaklade;

3. nalaže se zemaljskomu odboru, da zatjeva od kotarskih gospodarskih zadruga računa o novcu istim predanom od dozvola za lov, ptičarenje i globah, predvidjenih zemaljskim zakoni od dne 30. junija 1886. br. 8, 9, 10, 11, 12 i da potraži povratak utjeranih iznosa od podružnicah, koji nebi opravdale potroška učinjenog il kojeg kano do mala učiniti;

4. držeći se stalno podieljenja, ustanovljenog zakoni spomenutih izvora, preporuča se zemaljskomu odboru, da nedozmači novih iznosa kotarskim gospodarskim podružnicam, dok se o tom prije nedogovori sa zemaljskim gospodarskim vićem.

Kod glavne razprave progovori zastupnik Babuder preporučujuć napose 3 i 4 točku gornjeg predloga; govornik hvali zemaljsku upravu, zemaljsko gospodarsko vieće i pokusni ustav, od kojeg da uživa najveći plod porečki kotar, napose porečka okolica. Govori nadalje o gospodarskom stanju Istre, navlastito ob onom u Koparskom kotaru, kojemu da prieti u novije vrieme grozni bič t. j. bolest na trsju, te napokon preporuči zem. odboru, da uzme u obzir po njemu navedene činjenice.

Zatim se prima predlog odbora u glavnoj i podrobnoj razpravi.

Zastupnik Babuder izviešćuje i predlaže: da se pridrži dru. G. Becich-u i u ovoj notom započetoj saborskoj perijodi mjesto i značaj tajnika zemaljskoga odbora, da mu sa neprotrgnu godinu službe i prizna povećanje petgodišnjih doplataka kao tajniku dok budo služio i kao zemaljski prisjednik.

Predlog prima sabor bez razprave.

U ime verifikacijonalnoga odbora izviešćuje dr. Scampicchio. Govori o izborih 1883, o izbornih listah, koje nebijahu svuda uredno sastavljene, o nepravilnostih, koje su se ovdje il ondje dogodile, o manjkavosti jasnoće izbornoga zakona, o nekorektnom postupanju nekojih političkih oblastih prigodom posliednih izbora, te napokon predloži, da se odobri izbor dvojice zastupnika za izvanjsko obćino političkoga kotara Kopar t. j. gg. Spinčića i Fioga.

Prije nego li se prešlo na razpravu o tom predlogu, progovori vladin zastupnik vitez Eluschegg i to o izbornom zakonu, dotično kako se taj tumači i provadja i kako se obćinđ svu krivnju radi slabog tumačenja ili neuspjeha kod izbora jedne il druge stranke baca na vladu, dotično na političke činovnike.

Obazriv se na izviešće zemaljskoga odbora o posliednih izborih, kaže, da mu je drago, što mu se eto pruža prigoda, da i on reče svoju o vrlo važnom pitanju t. j. o tumačenju nekojih ustanova izbornoga zakona, i o nekojih nejasnoćah istoga, koje on svadja u sedam točkah ili — kako šaljivo reče — u sedam smrtnih grieha.

Govornik razpravlja jasno i razgovjetno o svakom pojedinom „grieha“, a svoje tumačenje podkriepljuje praksom, naredbami i dekreti, a sve razjasnjuje praktičnimi primjeri. Govor, dotično tumačenja vladina zastupnika čine nam se toli važna i temeljita, da ćemo je donieti u prevodu u cielini čim nam prostor lista dozvoli. Sabor je pratio govor vladina zastupnika vrlo pozorno a manjina ga je kadšto i jasno odobravala.

Dr. Gambini, koji je spočetka marljivo činio opazke, reče u ime zemaljskoga odbora, da će isti u svoje vrieme potanje odgovoriti na razlaganja vladina zastupnika.

Izviestitelj odustaje od rieči pošto nemna njegovomu izviešću prigovora.

Predsjednik predloži na to, da se o izboru gg. Spinčića i Fioga glasuje podieljeno t. j. da se glasuje najprije za jednoga, a zatim za drugoga.

Dr. Laginja protivi se predlogu g. predsjednika, jer je to nešto posve nova na samo u ovom visokom saboru, već se, koliko je njemu poznato, ni drugdje tako ne postupa. Izbor obadvijuh zastupnika je samo jedan čin, dakle su oba zakonito izabrani ili nisu. Povrh toga predlog komisije glasi za obojicu zajedno.

Predsjednik odgovara, da su ti izbori bili kontestirani, jer da on smatra, kada jedan zastupnik predloži, da se izruče verifikacijonalnomu odboru, da je već tim predlogom proti istim prigovoreno.

Dr Laginja primjećuje, da to u stvari nemienja ništa, glasovati, da se mora ipak zajedno za oba. Ako je predlog jednog zastupnika dostatan, da izborni spisi idu na komisiju, zašto onda nisto dali na komisiju izbore u velikom poljedu i onaj za gradove veli i mali Lošinj.

Predsjednik odvraća, da on neprima od nikoga lekcija (Mandić: živio predsjednik!) te izjavlja, da će se posebice glasovati. Nato je dao na glasovanje najprije izbor zastupnika Spinčića, a zatim onaj zastupnika Fiogu. Većina glasuje za obojicu, dočim je manjina ostala sjedeć.

U ime istoga odbora izviešćuje zast. dr. Scampicchio, te predlaže, da se odobri izbor zastupnikah za izvanjske obćine polit. kotara Lošinj t. j. izbor dr. Volarića i Sršića.

Predsjednik javlja, da će se i ovdje postupati po zavedenoj (?) praksi t. j. da će se glasovati posebice za svakoga od dvojice zastupnika.

Dr. Laginja protivi se tomu i opetuje ono, što je rekao za izbor u koparskom koturu.

Dr. Amoroso stavi na to predlog, da se posebice glasuje. — Većina prihvaća taj predlog.

Glasuje se polmence t. j. najprije za dr. Volarića a zatim za Sršića. Većina glasuje za obojicu, a skoro svi članovi manjine ostaju sjedeć.

Pošto bijaše tim izcrpljen dnevni red, dižе predsjednik sjednicu u 1 sat, te uroče buduću za subotu u 10 sati u jutro.

* * *

7. sjednica dne 26. oktobra.

Predsjednik dr. Campitelli, vladin zastupnik vitez Eluschegg; zastupnici svi osim dr. Stanicha; galerija puna slušateljstva.

Predsjednik otvori sjednicu u 10¼ sati te pozove tajnika Vergottina, da pročita zapisnik zadnje sjednice. Zapisnik se ovjerovljuje bez primjetbe.

Predsjednik priobćuje da mu je stiglo:

1. izviešće o radu agrarnoga zavoda;
2. izviešće zemaljskoga kulturnoga vieća;
3. molba za ustrojenje nove obćine Kortah i
4. predlog zastupnika Laginje i drugova za brisanje jednog diela ozonera.

Presjednik pita, da li će se taj predlog proglasiti prešnim.

Dr. Amoroso predlaže, da se ga odmah predade financijalnomu odboru. Prima se.

Predsjednik javlja, da mu je zastupnik Volarić u predsjedničkoj sobi pokazao papir (carta), za koj da je rekno, da je to interpelacija na visoku c. kr. vladu u poslu izbora izvanjskih obćina političkoga kotara Lošinj. On da nehtjede primiti taj papir jer bijaše napisan samo hrvatski t. j. bez talijanskoga prevoda. On da nije dužan primati interpelacijah, koje nerazumije (g. predsjednik je mudro zaštitio, da je bio u istom poslu kod njega i zast. Mandić, te da nije hotio primiti ni njegove „carte“ jer bijaše i ona hrvatski „popisana“).

Zastupnik Volarić, dobiv rieč, progovori hrvatski:

Visoki sabore!

Javljam visokomu saboru, da sam bio prije sjednice kod g. predsjednika sa interpelacijom — kako to saborski pravilnik propisuje — no g. predsjednik nehtjede hrvatsko interpelacije na visoku c. kr. vladu primiti bez talijanskoga prevoda. Prosvjedujem odlučno proti takovomu postupanju g. predsjednika, koji mora primati na temelju državnih zakona i po izjavi samog vladinog zastupnika, učinjenoj u prošlogodišnjem zasjedanju istarskoga sabora. Držim, da je taj korak g. predsjednika nezakonit, te da će manjina tražiti drugdje lieka proti takovoj samovolji i gazenju naravskih i pisanih zakona. (Živio! na klupah manjine).

(Čim je počeo govoriti zastupnik Volarić, vrata na galeriji lupkanje, psikanje i buka. Na sve to g. predsjednik šuti jedino maše rukom, da tobožo utiši nemirnjake. Kad su pako zastupnici manjine počeli odobravati g. Volarića a na galeriji nešto zapljeskao i zaviknuo: živio, opomenu g. predsjednik galerije, da miruje, jer inače, da će ju dati isprazniti.)

Zastupnik dr. Laginja moli za rieč. Predsjednik mu odvraća, da nedozvoljuva razprave ob ovom predmetu.

Dobiv napokon dr. Laginja rieč, progovori talijanski:

On misli, da se je u bludnji glede porabe jezika. (Većina odobrava tumačeć to na svoju.) Govornik dalje: Gospodo, istina je, da smo mi s ovo strane po broju članova sabora u manjini — no ali nesmijete saboravitl, da mi zastupamo u istinu većinu pučanstva Istre. Već po tom imamo pravo govoriti u svojem hrvatskom jeziku. To pravo zajamčeno nam je također temeljnimi državnimi zakoni. Za to samo spomiujem, morale bi se pozvati u pomoć osobna vlada, al to neću jer sam osvjedočen, da bi odavna drugačije bilo kada bi to ona htjela. Žalostno je, da se radi borbe za najsvetija, svim narodom priznana prava neprestano nalazimo u neprekidnoj raздraženosti, tako, da nismo kadri mirno razpravljati druga pitanja o boljku naše pokrajine. (Živio! na klupah manjino, sunzanstja u saboru).

(Odmah na početku prekinu ga predsjednik upozorivši ga, da neka njemu govori ništo većini, galerija mu odobrava; nastane opet buka, dr. Volarić prigovara glasno a predsjednik mu strastveno dovikne, da tuj neima nitko govoriti, da je on gospodar i predsjednik).

Predsjednik kaže na to, da misli, da je tim svršena ta nezgoda, al se digne zastupnik Mandić. te zamoli rieč.

Predsjednik: želite li i vi govoriti?

Mandić: da!

Predsjednik: o interpelaciji?

Mandić: dakako.

Predsjednik: o interpelaciji poštovanoga Volarića?

Mandić: ne, već o svojoj. (Pri tom pokaza zastupnik Mandić svoju interpelaciju digniv ju u vis. Razgovor taj izmedju predsjednika i zastupnika Mandića izazvao je u saborniei i na galeriji glasan smjeh, jer je prvi talijanski pitao u drugi mu na sve hrvatski odgovorno.)

Predsjednik: dakle izvolite.

Zastupnik Mandić:

Visoki sabore!

Po §. 20 pravilnika ovoga visokoga sabora prijavio sam prije sjednice presvjetlomu gospodinu predsjedniku interpelaciju na visoku c. kr. vladu. G. predsjednik nehtjede moje interpelacije primiti, jer da je hrvatski sastavljena i bez talijanskoga prevoda.

Javljajuć to visokomu saboru, molim da se uzme do znanja protuzakonito postupanje prosvjetloga gospodina predsjednika, proti čemu ja ovim najsvečanije prosvjedujem (Živio! na klupah manjine, a na galeriji psikanje i udaranje nogami.)

Zatim se prešlo na dnevni red.

Izviestitelj dr. Venier izviešćuje o zaključnom računu ozonera.

Zastupnik Babuder reče, da će kazati nekoliko suvišnih rieči (Dr. Laginja: onda jih netreba) o tom važnom predmetu, premda mu je eto poštovani Laginja primjetio, da mu netreba govoriti. Govornik tumači kako je nastao ozonor, kako imade dosta zaostataka, kako su zastupnici manjine već često, napose prošlo godine, digli silnu prašinu proti pojedincem i proti zemaljskomu odboru. Posebna komisija, da je pregledala upravu ozonera, te se dokazalo, da je uprava točna i dobra. Pitanjo o ozoneru da je vrlo odlozno, jer se radi o novcu, što no ga dužnici platiti moraju.

Izviešće o obračunu da nam pruža liepu utjehu, jer da se riešenje toga pitanja po malo svadja na čisto, pak imade

dobro nade, da ćemo ga posvo riešiti. Spominje kolikogod se je uplatilo ozonera posliednjih godina, iz čega je razvidno, da onaj strah, ona prašina nebijaše opravdana. On se nada, da će većina i manjina složno na tom raditi, da toga pitanja čim prije nestane s dnevnoga reda.

Zastupnik Laginja reče talijanski:

Ako bude primljen predlog, koj sam podnio u poslu ozonera, i izvedena naša želja, onda će prestati razlozi naših tužaljba. Ako nebude, onda je i ovaj obračun, kao i onaj za g. 1886. i 1887 nepravedan obzirom na pojedine dužnike, jer odbija višak samo u korist provincije, dočim bi ga barem polovicom morao odbijati i na korist pojedinih dužnika. Jer nako na jedan dio duga neplaćamo državi interesah, valja se ujetiti, da je država pozanjmljivala novac u korist pojedinih dužnika onda kad radi slabih ljetina nisu mogli plaćati. Slidi iz toga, da višak, koji proostaje od izjednačenja sa dugom, morao bi biti upotrobljen za sniženje onoga što imaju platiti pojedini dužnici. To je tim potrobnije, što pojedini dugovi nisu utjerivi, jer u mnogom slučaju interesi su za dva i tri puta veći od prvotnoga duga.

(Govornika prekinuo je jednom predsjednik upozoriv ga, da neka njemu govori i da mu se čini, da negovori o predmetu. Zastupnik Laginja odvratio mu, da se drži predmeta pak da će čuti ili ako to g. predsjednik želi. Predsjednik se izpričava, da neka nastavi, jer da rado sluša njegova jasna i temeljita tumačenja).

Zastupnik Babuder odvraća drugu. Laginji, kao ogomu, koji se najviše za taj predmet bori. Čudi se kako on neviđi poboljšanja u upravi su ozonerom, što bi inače po njegovom sudu svatko uviditi morao. Zastupnici manjine da su ornogloći u pitanju ozonera. On da znade kako se teško plaća stara dugova, al jih platiti valja. Onim, koji se toliko zauzimlju za taj predmet, da to služi na čast, no da nebi imali bacati krivnje radi onih novozidnika na nedužne ljude. Znostatnka da imade oko pol milijuna forintih. To je doduše velika svota, no govornik se nada, da će se sve to da mala izravnati.

Zemaljski prisjednik dr. Gambini reče, da je mislio, da se neće više o tom predmetu raspravljati, no pošto se o tom opet govori, kaže poštovanomu Laginji, da se njegov i drugova mu predlog o brisanju jednog dielo duga za ozoner neće moći izvesti. Što je dug za ozoner tako velik, uzrok su tomu veliki znostatol, koji su nastali notočnim ispladivanjem ozonera, interesa i drugih troškova.

Dr. Laginja moli na riječ.

Predsjednik mu odvraća, da je rasprava svršena jer, da je zadnji govorio član zemaljskoga odbora.

Dr. Gambini upozoruje predsjednika, da nije rasprava zaključena, on da želi, da se i nadalje raspravlja. Sabor odluči, da se nastavi raspravu.

Dr. Laginja reče talijanski:

Nemogu potvrditi poštovanomu zastupniku Babudoru, da je uspjeh zaključe ozonera tako sjajan. Po obstojećoj nagodi sa državom imali bi od privatnih dužnika utjerati najmanje 30.000 for. Ako smo lanjsko godino, a prije vikada, imali samo nešto preko stotine forinti viška nad onu svotu, i kad znamo, da je lanjska godina vrlo dobro rodila, i kad znamo, da se je dug pojedinaca u nekojih kotarih povećao, onda se to nemože nazvati sjajan uspjeh.

Izkazuju kao aktiv zaklade ozonera cieli dug pojedinaca, izkazuje se nešto, što u istinu neobstoji. Taj aktiv je obsjena. (Od većine netko prigovara). Da, gospodo, to je obsjena, jer kada pojedinac na 200 for. duga ima 800 for. znatanih svakojakih interesah, a sud pri razdiobi kupovine nepriznaje nego trogodišnjo kamate, tad je jasno, da onaj aktiv raztoretno zaklade nije istinit niti za 40 po sto.

Dr. Gambini kaže, da i on plaća porezo i dio za ozoner, premda nije za to nikada ništa dužan bio.

Pitanje o ozonera da se razno tumači, a to da je stvar osvjedočenja pojedinca.

Izviestitelj dr. Venier nabraja svoto, koje bijahu lane a koje letos utjerano od znostataka ozonera. On drži, da će poštovani Laginja glasovati letos proti obračunu s istih razloga, s kojih je i prošle godine proti glasovao. Na koncu moli, da sabor prihvati predlog odbora. Zatim čita pojedine rubrike o prihodu i razhodu, te bijaše sav obračun bez primjetbe prihvaćen.

Dr. Babba izviešćuje o obračunu zemaljske zaklade za godinu 1888., te bijaše primljen odborov predlog u glavnoj i podrobnoj raspravi.

Za verifikacijonalni odbor izviešćuje, mjesto odsutnoga dra. Stanicha, zastupnik dr. Constantini o izboru za lavanjsko občino političkoga kotara Pule. Spominje, da je stigno zadnji čas utok g. Bl. Košaro i drugova proti tomu izboru. Nastoji dokazati, da su pojedine točke utoka notomoljito il da nisu takove, a da bi se moglo izbornomu činu oxbiljno prigovoriti. Konačno predloži, da se odobri izbor zastupnika viteza Wassermanna i Doblanovich-a.

Dr. Laginja reče:

Zastupnik dr. Stanger i ja bili smo si pridržali u odboru za verifikacije posebni glas manjine proti odobrenju, a to jer neobazirući se na drugo, smatrali smo pogrešnim i protuzakonitim sastav izbornih listina.

Osvjedočiv se kasnije, da je postupak ces. kr. oblasti liberalniji, tumačeć zakon po duhu, a ne po mrtvom slovu i nadajuć se, da će nam ono tumačenje, koje nam je ovaj put škodilo, drugi put donositi koristi, kad bude svagdje i pravo uporabljeno, izjavljam, da nećemo glasovati proti izboru.

Defranceschi predloži, da se glasuje podieljeno t. j. za svakoga zastupnika posebice.

Dr. Laginja protivi se tomu načinu glasovanja kano i kod prijašnjih verifikacijah tvrdeć: Izborni čin za oba zastupnika je jedinstven, dakle ili su oba zakonito izabrani ili nisu. Za nijednoga od njih nezna se, da bi manjkalo pasivno pravo izbora, a samo u tom slučaju moglo bi se glasovati razdieljeno; dakle treba glasovati za oba zajedno, da se tako oba odobre ili oba zabace.

Tako sto, gospodo, postupali — ako se dobro sjećam, — god. 1885. Onda ste obnašli neovjeroviti zastupnika Spinčića, pak da bacite njega, bacili ste zajedno i sada pokojnog Križanca, jer ste tvrdili, da u istom izboru, gdje su birali dva zastupnika zajedno, nemože biti jedan pravo, a drugi krivo izabran. (Tako je! na klupah manjine).

Predsjednik kaže, da noma zakona, koj bi odredjivao, da se kumulativno glasuje, pozivlje se na praksu u našem saboru (od jučer! Op. Ured.) te dajo na glasovanje predlog Defranceschi-a. Većina glasuje za predlog.

Zatim je dao predsjednik na glasovanje najprije izbor Wassermanna a zatim onaj Doblanovicha. Glasuje za odobrenje većina i nekoji članovi manjine.

Dr. Clova izviešćuje u ime političko-gospodarstvenoga odbora o prošnji obćinarah iz Ustrinah na otoku Crosu, da se jih odluči od obćine Cross a pripoji obćini Osor. Radi navedenih u molbi, predlaže izvieštitelj, da se molitelјom nadovolji.

Zastupnik Volarić, govoreći hrvatski o predmetu reče, da nije protivan predlogu odbora, da se odluče Ustrine od Crosa, jer to zahtijeva interes onih obćinarah, koji su odviše odaljeni od sjela obćine. No on bi želio, da se ustroji samostalna obćina pod koju bi se sakupila mjesta Ustrine, Sv. Ivan, Martinšćica i Bolej, jer je i ovim trim posliednjim predaleko u Cres ako se uvaži loše komunikacije sa glavnim mjestom na otoku. Želi pako to i s drugog razloga t. j. da se spomenuta mjesta udruže u jednu obćinu, da se uzmognu lagljo i bolje upravljati i da nebudu imali odviše troškova za obćinsku upravu.

Na koncu preporuča zemaljskomu odboru, da bi osnovao naert po kojem bi se pravolo obćinito dieljenje obćinah, kad je već kod većine zavladala bolest, da dieli lievo i desno naše obćine. Pri tom bi se moralo postupati po stalnoj osnovi, nipošto pako, kako to gospoda od većine sada rade, t. j. da diele i ciepaju ondje, gdje drže, da je to u njihovom interesu a često na škodu obćine i obćinarah.

(Čim poče govoriti poštovani dr. Volarić, nasta na galeriji silna buka; mnogi izlaze iz galerije udarajuć nogami kao bijesni; predsjednik maše rukom, kao da će tim nekoga umiriti; dr. Laginja dovikne: galerija odobrava! Mandić: dajte za stolju slame).

Izviestitelj se odriče na koncu riči, pošto nebijaše proti predlogu s nijedne strane prigovora.

Predsjednik čita još jednom predlog odbora, koj se prima te predaje zemaljskomu odboru na uvaženje.

Predsjednik javlja, da će odročiti sjednice za nekoliko dana, te da će poslati gg. zastupnikom poziv i dnevni red za buduću sjednicu.

DOPISI.

Iz Zagreba dne 24. listopada 1889. — Mislim, da ću ugoditi čitateljem „N. Slogu“ ako jih kadkad sietim na naš lipi Zagreb, na kojega bi morno svaki pravi Hrvat iskrenom ljubavi i ponosom gledati, kao što Muhamedanac gleda napram Meki u svojoj svagdanjoj molitvi. Zagreb je središte cielokupnoga Hrvatstva; on je točka, u kojoj leži naš kulturni i politički život; njegova slava je i slava cielo Hrvatske; njegova tuga je tuga za sve hrvatske zemlje; sciemim dakle, da prati svaki sviestni istarski Hrvat radošću svaki korak političkog i kulturnog razvitka u našoj prieštolnici.

Prvog listopada otvorio se hrvatski sabor na 3 mjeseca. Prva sjednica, u kojoj se započelo saborsko djelovanje, bjo 10. t. mj. Na dnevnom redu bila je sve do 17. o. mj. razprava o novosklopljenoj financijalnoj nagodbi Hrvatske sa Ugarskom. Tom prilikom upotrobila je opozicija svoje gospovničko silo, da osvjedoči saborsku većinu ili vladinu stranku o nesreći, što ju njova nagodba na novo naniela Hrvatskoj. Čulo se govora, koji su svojom jezgrovitošću i temeljitošću upravo poraali redove madjaronsko ili takozvano narodne stranke. Izuzevši dra. Brlića, člana kraljevinskoga odbora, koji je sklopio novu nagodbu sa Madjarskom, izjavilo se svi ostali opozicijonalni članovi za samostalnost hrvatskih financija; medju timi sveučilišni profesor dr. Vrbanić, zatim dr. Amruš, dr. Frank itd. Naoprot vladinovcem, koji su tvrdili, da bi bila samostalnost financija po Hrvatsku nezgoda (!?), jer da Hrvatska noma dosta dohodaka, dokazaše opozicijonalci na temelju neoborivih podataka, da Hrvatska ne samo da nije pasivna, nego da je dapače aktivna; ča, dr. Frank usupi vodinu sabora tvrdeć na temelju točnih računa, da dohodci Hrvatske iznašaju preko 17½ milijuna, dočim izdatci nezmašaju niti 14 milijuna; da bi Hrvatska morala imati dakle svako godino višak od skoro 4 milijuna; a sve to da pogruta „ponostrima“ joj Madjarska, koja je kraj toga još tako draka i bezobrazna, da se neprestance tuži, da ona tobože uzdržaje Hrvatsku, kojoj tušaljci, kako rekoh gore, pridružuje se u svojoj madjarskoj ljubavi i većina vladine stranke, a na čelu joj vodja njezin grof Hodervary. A što odgovaraju na takovo dokazo gospoda vladinovci? U jednoj poloviei svojih govora pozabavo sobo i svoje drugovo šalom i doskočicami (kojo bi inače prije pristajalo u kakav madjarski „Witzblatt“, nego li u ozbiljno saborsko razpravo), a u drugoj poloviei razkokodaču se slavec madjarske mudrace i državnike, to nemogu naći dosta „fraze“, kojimi bi jim se dostojno zahvalili, što su u svojoj liberalnosti i voludušnosti spasili hrvatsku ladjicu od gotovo propasti! Po tom kalupu gradjani su svi govori poštovane većine; svi bez iznimke, od govora grofa Hodervarya, pa sve do najzadnjega mu skutonošo.

Usprkos svemu tomu ipak bjo primljena nova financijalna nagodba velikom većinom glasova, te će na novih 10 godina stezati kosti naše Hrvatske.

Ovih zadnjih dana stavio je opozicijonalno dr. Barčić predlog, da se izabere odbor, koji bi imao podnesti Njegovu Veličanstvu adresu, da se već jednom na temelju hrvatskoga državnoga prava sjedini kraljevina Dalmacija sa matorom zemljom, te tako i faktično uzpostavi „trojedna kraljevina“. Predlog bjo primljen, te će se kašnje o njem posebno razpravljati. *)

Kao svake godine bila je i ljetos na uspomenu onog svečanog dana, kad se je g. 1874. otvorio u Zagrebu najviši prosvjetni zavod za Hrvatsku, hrvatsko sveučilište, svečana instalacija novoizabranoga rectora-magnificusa za školsku g. 1889-90., dra. Luko Marjanovića, profesora kanoničkoga prava katoličke i iztočne crkve, u velikoj dvorani hrvatskoga sabora. Svečanosti prisustvovao je odjelni predstojnik za bogoštovje i nastavu dr. Stjepan Spovec, nekoliko narodnih zastupnika, naš historik i akademik dr. Fr. Rački, više sveučilišnih profesora, veliki broj sveučilištnih gradjana, a i galerijo bijahu dubkom puno raznovrstnog občinstva, napose pako iztaknuti nam je galeriju dama, gdje su se ljubozno gospodjice uprave stiskale sa elegantnim gospodjama.

Odmah poslije šest sati po podne pokaže se u dvorani prošlogodišnji rektor, Istranin dr. Antun Franki u svečanom rektorskom odjelu sa dekani i profesorima pojedinih fakultata. Popraćen živahnimi živio-klici zauzme svoje mjesto na predsjednikovoj stolici, to spomenu u kratko najvažnije događaje zbivšo se na našem sveučilištu prošlo godino. Poimence nam je spomenuti to, da se prošle godine svojski počelo raditi o osnutju medicinskog fakulteta, za koji će se već ove godine početi obradjivati botanički vrt pod nadzorom sveučilištnog profesora dra. Heinza. Na koncu zahvali se profesorskomu zboru i sveučilištnim gradjanom za ljubav i povjerenje uloženo u njega, te ustupi novom rektoru svojo mjesto predav mu prije svo znakovo rektorske časti: kolajnu, žezlo itd. Uz gromovite živio-kliko i burno pleskanje sjedne novi rektor na uzvišeno mjesto te stade čitati razpravu: „O konkordatu“ t. j. o uredjenju odnošaja izmedju svietovne i crkvene oblasti. Iztaknuv važnost crkvenog prava u nizu jurističkih disciplina, ocrta poviest konkordata te spomenuv nuždnost sloge i sporazuma crkvene i svjetovne oblasti, dodje do zaključka, da svaka kršćanska država, koja se opire kršćanskom mišljenju svojih naroda, mora prije il kasnije propasti. Za primjer spomenu jednu veliku susjednu državu (Njemačku), koja je čitavih petnajst godina vodila ljuti „kulturni boj“, al uviđiv, da ju taj sistrotni „Kulturkampf“ vodi u gotovu propast, odustane od borbe, te se sporazumi sa svetom stolicom. S druge strane spomenu slobodoumnost junačkoga knoza krune Crnogore, koji je svojim katoličkim podanikom zajamčio podpunu slobodu u vršenju svoje vjere sklopiv u najnovije vrieme konkordat s papom i uskriesiv starodavnu nadbiskupiju baraku. Svojemu dubokomu religijoznomu čuvstvu dado oduška i na svršetku svoje učene razprave hodroć naime hrvatsku mladež na rad za dobrobit domovine, te reče medju inim, neka hrvatska mladežnikad nezaboravi, da je jedan Bog, koji je izvor i vrielo, početak i svršetak svake znanosti. Kao na početku, tako početkom i na svršetku sveučilištni gradjani svog novog rektora sa burnimi živio-klici i pljeskanjem, koje se je utišalo tokar kada je već bio utišao iz dvorane.

Po instalaciji prirodi po starom običaju sveučilišna mladež takozvanu „inštalacijsku večer“ kod koje se je „inštalirala“ na novo došlo sveučilištno gradjane i uzelo ih u bratsko kolo. Zdravica za zdravicom nizalo se, te bi medju inimi patrijotičnimi nazdravicami nazdravljeno od stoloravnatelja i našoj Istri. Na ovu nazdravicu zahvali se vrlo krasno istarski pravnik g. Fr. G. S. iztaknuv lipoj naprodak, što ga je učinila Istra u narodnostnom pogledu u najnovije doba. Ovo godino žalibože se je broj istarskih Hrvata na ovdješnjem sveučilištu umanjio. Nepojmimo kako da naša mladež iz Istre i Dalmacije nepolazi mnogobrojnije svoje sveučilišće. O tom drugi put.

*) Pokopan će biti Op. Ured.

Pogled po svietu.

Trst, dne 30. oktobra 1889.

Austro-Ugarska: Kako javljaju poluslužbene novine bečke vlado, posrećilo se ministru financijah uvesti ravnovesje u državnom proračunu t. j. dohodci, da će posvo pokriti troškove. Imado jih dapače, koji tvrde, da će biti i nešto viška, no dvojimo, da bi se i u dannašnjem gospodarstvenom stanju moglo postignuti višak u državnom proračunu, ako ne kakovim novim porezom, što bi narodi države jedva mogli snašati.

Razprave u pojedinih zemaljskih saborih Cislajtanije teku prilično mirno i trieznо. Iznimku čine u tom ponešto sabori istarski, kranjski i češki. U prvom ponavljaju se naime dogodjaji lanjskoga zasjedanja, kadno je bio tadanji predsjednik izjavio, da neprima hrvatskih, dotično slovenskih interpelacijah. To se je dogodilo i prošle subote kadno podnesoše hrvatske interpelacije zastupnici Volarić i Mandić. Predsjednik je naime očitovao, da neprima hrvatskih interpelacijah bez talijanskoga prevoda, što je očito proti zakonu. Naši zastupnici prosvjedovaše odlučno proti takovoj samovolji saborskoga predsjednika, izjaviv, da će učiniti potrebite korake, da se gosp. predsjednik zakonu pokori. Netreba nam spominjati, da je došlo tom zgodom do burnih prizorah u sabornici.

U kranjskom saboru vodi se živahna razprava radi državne gimnazije u Kranju, koju je vlada nakanila ukinuti. Proti toj namjeri ustali su u saboru narodni zastupnici Hribar i Tavčar braneć i zagovarajuć obstanak one gimnazije.

Zastupnici njemačkog veleposjeda u Kranjskoj zauzeli se za ministarsku naredbu, kojom se rečena gimnazija ukida.

Mladočeski zastupnici na češkom saboru podnieli su na sabor adresu, kojom se kralja moli, da uzpostavi državno pravo kraljevine Češke, da se dade kruniti za češkoga kralja i da zadovolji opravdanim željam češkoga naroda. Ta adresa bijaše uz burne odobravanje slušateljstva i zastupstva predana posebnomu odboru, koji će ju proučiti.

U tirolskom saboru podnieli su zastupnici južnoga Tirola molbu na sabor, da se sadašnji tiroleski sabor podieli u dvoje t. j. jedan za sjeverni il njemački Tirol, a drugi za južni ili talijanski Tirol.

U moravskom saboru predložio je češki zastupnik Srom, da se promjeni sadašnji izborni red za Moravsku, po kojem je češka većina pučanstva u velikoj manjini u saboru.

Hrvatski ban ugovara u Pešti sa zastupnici novčanih zavoda o ustrojenju kreditnoga zavoda za kraljevinu Hrvatsku.

Predlog zastupnika dr. Barčića i drugova o spojenju Dalmacije sa Hrvatskom, bijaše doduše izručen posebnoj komisiji, no neima nikakove nade, da bi ga današnja saborska većina prihvatila.

Crnagora: Knez Nikola povratio se na Cetinje sa svoga putovanja po knežovini, gdje se je uvjerio o lošem stanju svoga naroda po čitavoj knežovini. On je odlučio pomoći biednom narodu odpustom poreza, darovanjem sjemenja, živeža itd. Radi nevolje, koja je lotos zavladala u Crnojgori izselilo se do 500 stanovnika u Srbiju.

Crnogorska kneginjica Milica, udata za ruskoga velikog kneza Petra Nikolajevića, poslala je svomu otcu milijun, rubalja da to podieli među siromašno svoje zemljake. Tu veliku svotu dobila je kneginjica kao vjenčani dar od cara Aleksandra a plemenita gospodja podieli ga eto svomu narodu.

Srbija: Na prieštolni govor odgovorila je narodna skupščina adresom na kralja, u kojoj hvali novi ustav, odsudjuje politiku kralja Milana, obećajo štednju u državnom proračunu. Današnje stanje u Srbiji okrenulo je odlučno na korist kraljice Natalije a na štetu kralja Milana, koji će do mala izgubiti sav svoj upliv u kraljevini.

Bugarska: Knez Ferdinand vraća se u Sofiju pošto je obašao nekoje glavnije gradove srednje Evrope. U Parizu, da je sklopio zajam, kojim će oboružati narodnu vojsku i utvrditi nekoje važnije pozicije u knežovini. U Beču tražio je audienciju kod Nj. Veličanstva, nu da bijaše finim načinom odbijen.

Rusija: Govori se mnogo, da će na proljeće car Aleksander posjetiti sultana u Carigradu.

Protivnici Rusije tumače već sada taj namišljeni posjet tako, da kani Rusija pritegnuti k sebi Tursku, koju su u svoje kolo mamile zapadne velevlasti.

Francuzka: Pošto su obavljeni i u kolonijah izbori za franczki parlament, znade se sada koliko će pripadati zastupnika pojedinim strankam. Svo republikansko skupino brojiti će 365 zastupnika; monarhista biće 172 a boulanžista 38. Tako će republikanci razpolagati u saboru ogromnom većinom zastupnika.

Njemačka: Cesar Vilhelm putuje u Carigrad iz grčke prieštolnice, gdje bijaše kod vjenčanja svoje sestre Sofije sa grčkim kraljevićem. Njega prati grof Bismark. Njemačka vlada tražiti će i lotos veliko svote od sabora u vojničke svrhe jer da kani ustrojiti više topničkih pukovnija. Od god. 1882. do 1888. potrošila je Njemačka samo u vojničke svrhe preko 2000 milijuna maraka; godišnji izdatci za vojsku iznašaju preko 600 milijuna maraka. U Friedricharuhe očekuje kancelar Bismark austrijskoga ministra Kalnoky-a. Tuj da će se razpravljati i o bugarskom pitanju, to da će Bismark posredovati izmedju Austrije i Rusije u bugarskom pitanju.

Dragi moj Čača!

Slabo s mojim pravkom pull roškoga tribunala. Valjo kako san prišal, rekal mi je predsident, da neću mod nič opravit sa da ul mi. Završani nismo pravi suditi ungarski. Vidite malo, ni ja, ni Vi niemo mituli na tega slomara.

Den san sobun: kada san već ovde, ću i ostat junoh osam dan.

Prvi dan pod večor grem va naše domorodno društvo, da kamo bi čovek šal? Pozdravim na vratoh i sluga mi odgovori lepo: slnga ponisan. No, već tako, ajdo du! Grem va velu salinu kade je biljar. Nijedan nima balote v ruke, ni ne igra ščapićon. Jedan gospodin dosta pull let čeće gore dole. Ča ću, leh pozdravit ga! Ja: klanjam se, a on: buona sera. Ne to pitan za toh već čeh, da storin salamelek i justo mi je tel povedet za drugoga, kad čujem s drugo kamari: molè, suporè, cargo, štroccòve, vado, pašè — poznam jo! bilo „batto" al je bil „kotè". Pak malo za ton čujem: o sompre la gho vien a lù. To je morala bit ka od špad, baron ja taka mislin dragi moj čača, zač na priliku za trieu od dinari svot no kriči toliko, dapače ju gljeda skrit ki more.

Ž jednun besedun, dragi moj čača, tu Van se ni nego talijanski govorilo. A po pravice va drugoj kamare, kade so boljo pod glas govori, ondo su dva gospodina govorili noć i po našu hrvaski.

Jedan dan prvo, da je neki nekeh i nekeh zarad tega jako osapunal, zač da je rekal, da ki će bit ta Velihrvat, bi moral i va kuće i svan kući govorit svoj narodni zajik. Pak da su se načinili, da će tako bit zakon, kada bude nova kuća. I Bog daj!

Jutra san nakanil poć malo va naše parobrodarsko društvo, bi neki rekal storit vižitu i pitat frajkartu. A ja mislin da te mi ju dat, kada budu znali, da san ja onisti, ki ćuće Franino listi piše va „Slogu".

Bog Vas zdravoh drži i pozdravite mi stričca Jurinu, i ako Vam se vidi proštijte mu ovo pismo i recite mu: da je bolje bit miči hrvat, a govorit materinski zajik, leh bit veli Hrvatina, pak hodit „passo".

V Reke, mesecа otebra 1889.

Vaš sin: **Peplć.**

* * *

Fr. Dragi Jure, ma ca ono onaj Čozot va tršćanskom Matinu o nasem žuštupstvu i ucitelju va Bažki laje.

Jur. Ono ti še, pašja krv, žahvaljuje ža one bokuni, ča šu on i njegovi va ovih krajih poscrali.

Fr. Tako šu mu vajda žada žmenjkali?

Jur. I kako!

Različite viesti.

Diocezanske viesti. G. Liberat Sloković, duh. pomoćnik u Pazinu, poslan je upravljat kurscilju u Salvore. — U srednjoje sjemenište u Gorici primljeno je letos u prvi tečaj za biskupiju tršćansko-koparsku 26 bogoslova, od kojih će dosadorica stanovati izvan sjemeništa radi pomanjkanja prostora.

Predsjedničtvo pol. družtva „Edinost" poziv je gg. odbornike i zamjenike za nedjelju dne 8. novembra u 10 sati u jutro k redovitoj sjednici, koja će se obdržavati kano obično u prostorijah „Delalskega podpornega družtva" (via Molin piccolo br. 1).

Istarski sabor. Zadnja saborska sjednica bijaše prošle subote, te je na koncu izjavio predsjednik, pošto nisu nekoji odbori izručenog njim posla obavili, da neće biti ovog dana nijedne sjednice. Prva budnća sjednica biti će po svoj prilici u utorak dne 5. novembra u jutro, a poziv i dnevni red, da će predsjednik zastupnikom poslati na stan.

Izviešće o saborskih izborih. Po prijateljskoj ruki dočepao sam se, g. uredniče, jednoga iztiska „Resoconto sulle elezioni dietali", koj je dala pod tisak poreška junta. Taj „Resoconto" izviešćuje o tečaju minulih izborih za poreški sabor, a donaša takodjer „prosvjede" proti patorici naših zastupnika, naime proti gg. dru. Dukiću, dru. Laginji, dru. Volariću i Sorliću za izvanjsko kotare i dru. Stangeru za gradove. Ništa manje dakle nego „prosvjed" proti patorici naših narodnih zastupnikah, koji jesu kao i ostali, proti kojim se nije prosvjedovalo, ovlot inteligencije hrvatskoga naroda u Istri, a po labor kita, koja služi na čast i ponos njihovim biračem. Pa zašto se je prosvjedovalo samo proti patorici naših zastupnikah? Tà moglo se je prosvjedovat proti svoj dvotorici, pa poslati sve skupa „in corpore" doma. Tako mi se čini, da bi bilo najumjestnije, a naši narodni protivnici bili bi si na taj način prištedili trud u saboru za „ovjeroviti" naše zastupnike, izabrane odlučnom voljom naroda. Pa da je pogledati cienjenim čitateljem „Naše Sloge"..u te „prosvjede!" Mili boże, što se sve u njih nenalazi! Upravo bezobrazna prostota čita se tuj protiv našemu svedočanstvu dotičnih političkih kotara; treba imati baš željezni želudac naših ljutih protivnika koji mogu probaviti toliku „opačinu", koja se u onih „prosvjedih" navadja. Svakako sciemo, da bi bilo dobro, da dotični svedoci saznadu, što se u „protivničkih prosvjedih" na sabor proti njima tiska; jer tolika klevetа protivničkа bodrila bi jih, da svo više uztraju u radu na geslo „evo na vjeru i na dom" — a vriedno je, voleciejoni g. uredniče, za pravednu i istinitu stvar „contumeliam pati", t. j. biti poružen i slostavljen. Nu budući, da doto i Vi, voleučeni gosp. uredniče, biti za stalno obaviešćen o tomu „Resocconto", mislim, da bi dobro bilo, akoprem bi to zauzelo mnogo mjesta u „Našoj Slogi", da bi se pratiskalo glavnije točke već napomenutoga „Resoconto", da tako narod može u podpunom svjetlu viditi, kakovo gadno oružje protivnici naši rabe proti našemu mukotrpnomu i zaslužnomu svedočanstvu. x.

Izbori u Tratu jesu pred vrati, a prividno mrtvilo vlada u taborih svih stranaka. Zar da je to nemar? Nipošto, nego kod stanovitih krugova misli se, da se hoće zasititi vuka i spasiti ovce, držeć se načela „ruka ruku pere, a obadvie lice". Raztumačit ćemo to u koliko se dade. Vodje liberalne stranke idju za tim, da se održe na jasilu u Trstu i da iztaknu još više njegovo talijanstvo. Konzervativna ili vladina stranka, videć se nemoćnom napram liberalnoj, poklanja se istoj i molјaka za sebe samo nekoliko, kažu 16 mandata. Uvjeti medjusobno kapitulacije imali bi biti, da naprednjaci čim umjereniji proglas izdadu i nalože svojim nomirnjakom, da nepravo za sad . . . djctinjarijah, a konzervativci u zamjenu imali bi podpomagati krotiti Slovence — jednim i drugim jednako mile. Učinci bi bili: liberalci ostaju gospodari, a konzervativci — no njim je dosta, da budu promaknuti radi postignutih uspjeha. Faktum je taj, da proglas liberalne stranke je bio pohvaljen od svih službenih i polusluženih glasila. Slovenci medjutim imati će napeti sve svoje sile, da održe svoj položaj, boreć se proti vlasti i novcu, t. j. proti sili i milu. Evviva la cuccagna!

Svečana gostba. Predsjednik istarskoga sabora g. dr. Campitelli pogostio je prošloga četvrtka u 8 sati na večer u gostionici „Alla città di Trieste" sve zemaljske zastupnike. Stol bijaše pripravljen za 31 osobu, t. j. za 30 zastupnika i vladinoga komesara na zemaljskom saboru vit. Elluschegga. Dvorana bijaše lieno iskićena, a stol bogato ovieućem, slaticami i t. d. ukrašen.

Medju prisutnimi vladalo je neprisiljeno veselje, te nebijaše traga onoj napetosti, koja je inače u samomu saboru na dnevnom redu.

Kod šampanjca dignu se g. predsjednik te pozdravi zastupstvo pokrajine, sakupljeno na njegov pusiv okolo prijateljskoga stola; izreče nadu, da će ono u saborniei i izvan nje bez dvojbe složno i uztrajno raditi za boljak naše Istre, za koju pozove prisutne, da dignu čaše.

U ime zastupnikah zahvali se g. dr. Volarić, nazdravivši g. predsjedniku, od kojega svi prisutni očekuju, da će svoj rad tako udesiti, da se bude moglo kazati, da je pravi otac naše pokrajine. Govorili su osim toga gg. zastupnici Sbisà i Wassermann, te vladin zastupnik g. vitez Elluschegg. Družtvo ostade na okupu do pol noći u veselom i ugodnom razgovoru.

Zaustavljen brzojav. Prošle subote htjedoše nekoji naši zastupnici odposlati iz o. kr. brzojavnoga ureda u Puli brzojav jednomu bečkomu listu. No, premda bijaše taj brzojav posve nedužan, t. j. sadržavao je naime ono, što već svi listovi donose, da nije naime hotio primiti predsjednik istarskoga sabora hrvatskih interpelacijah i da je saborska većina izumila neku lukavštinu kod verifikacije naših zastupnika, ipak taj brzojav nabijaše od dotičnoga činovnika primljen. Bilježimo i ovu kao znak vremena.

Pevsko družtvo „Zarja" u Rojanu obdržavati će u nedjelju dne 3. novembra t. g. o 4 sata po podne prvu glavnu skupštinu u gostioni g. M. Bolota u Rojanu. Na dnevnom je redu: 1. Nagovor predsjednika; 2. Izviešće blagajnika; 4. Upisivanje članova; 5. Razni predlozi; 6. Izbor novog odbora.

Iz Pulјčine piše nam prijatelj 25. t. mj. Štovani čitaoci, dične „Naše Sloge" će mi oprostiti, što jim malo kasno javljam, da je dne 25. prošloga septembra usnuo u Gospodinu mnogoč. g. Ante Krajcar u 77. godini svoje dobe, župnik u Alturi, gdje je onomu puku župnikovao i rukovodio ga punih 30 godina. Štovanjo i ljubav do nezaboravna mi prijatelja nuka me, da mu ovimi skromnimi redci postavim zasluženi spomenik u „Našoj Slogi", koju je za života toli rado čitao.

Rodom iz kmetske kuće u žminjskoj plovanji bio je pokojni Ante sin našega naroda, kojega je svom dušom ljubio. Nastupiv pod blagopokojnim biskupom Dobrilom župničku službu u Alturi, nadjo onu župnu crkvu vrlo siromašnu. Gorljiv promicatelj slave božje i zauzet za vjekovito i vremenito dobro svojih župljana, živio je sam jako skromno, da usmogne svojom štednjom siromašnu crkvu pomoći, koju i zbilja lieno oskrbi svojim poštrovanjem.

Pravi sin naroda od koga potače, bio je vrlo tiho i mirno ćudi; krotak, ponizan i skroman u svojem ponašanju, želio je dati svakomu dobar izgled, vazda bojeći, se da koga uvriedi. Sam uzorit i čudoredan, trudio se osobito, da mu i župljani u čudorednosti napreduju. Stoga mu je bila najmilija knjiga katekizam. Može se reći, da je katekizam neprestano učio. Kadgod ga posjetih, nadjoh ga, malo ne svaki put, sa kakovom katekizmom knjigom u ruci. Razgovarajuć se jednom o tom predmetu s njim, reče mi osbiljno: „profesori u bogoslovju neprestano misle i uče, kako će od svojih seminarista učiniti dobre svećenike i vrstne dušobrižnike. Mi dušobriznici moramo isto tako neprestano misliti i učiti, kako ćemo učiniti od svoga puka dobre i vriedne kršćane. Ja sam već star, pak vidim i spoznam, da mi je potreba još učiti katekizam".

Uspomena na pokojnoga biskupa Dobrilu bilo mu je sveta. Kad bi se zametnuo razgovor o velikom pokojniku, suzami bi mu oka zarosila i prestao bi dobri Ante za čas govoriti. — Političkimi pitanji nije se rado bavio, barem javno ne. Ipak je pratio pozornim okom svaki pokret našega naroda u političkoj borbi; a svakoj našoj narodnoj stečovini bi se od srca radovao. U pouzdanom družtvu razgovarao bi se rado i o politici. Takovom prigodom razpravljao bi osobito rado kakav neobični pojav na političkom polju, te bi on svoju opazio. Razgovarajuć se s njim o poznatom brzojavu u Kiev, reče mi: „svaka svjetovna država ima svoje granice, a tako i njesina politika razgranjuje se po svoj zemlji, preko svake države; zato je rekao preuzvišeni biskup Strossmayer „moja savjest je čista", jer

druga je državna politika, koja ima svoje granice, a opet druga je crkvena politika, koja neposnade granica". — Ljetos su ga osobito zanimali sadnji pokrajinski izbori. Kod ovih sudjelovao je i sam, putujuć sa svojimi Alturci u Pulu glasovat za naše predloženike. — Nagla promjena zraka, što je nastala polovicom prošloga septembra usljed nenadano i veoma ledene bure, ugrabi nam iz naše sredine dobroga Antu, koj već i onako nije bio posvema zdrav, te ga preseli u bolji život.

Počivaj dakle u miru uzor-svećeniče i nezaboravni mi prijatelju! A dobri Bog, komu si toli revno služio, nagradio Te dikom nebeskom!

Talijanska škola u Trogiru. U Trogiru, dok je vladalo talijansko občinsko zastupstvo, podržavalo se umjetno i talijansku školu, kao što u više naših krajevah po Istri. Stvari se promjenile, te sabor dalmatinski, smatrajuć nepravednim to, da u čisto hrvatskom mjestu troši pokrajina za talijansku školu, izbrisa iz proračuna trošak za istu. Proti tom zaključku podnosio je ministarstvo pritužbu na carevinsko sudište, temeljeć se na tomu, što je u onu školu upisano preko 40 djećaka. Carevinsko je sudište prihvatilo pritužbu i osudilo **nemaljski** odbor, da snaša trošak iste škole. Međutim dogodilo se ove godine, da se samo 10 djećaka upisalo u istu školu, koja po tom gubi temeljni uzrok svoga bivstvovanja. Bilježimo i upozorujemo naše otačbenike u Istri na osudu carevinskog sudišta, jer bi ju mogli shodno upotriebiti proti bezobzirnju talijanstva u Istri.

Izpravak. U zadnjoj vlesti iz Poreča izvlestio nas je prijatelj o promješčenju g. Barbalića iz Fontanah u Stinjan, što on tumači tako, kao da bi to bilo na štetu ili nemilo g. Barbaliću. Istini za volju izpravljamo tu vlest — i to bez ikakova nagovora ili upliva — u toliko, da je gosp. Barbulić posve zadovoljan s tim premještenjem, te da se to neima smatrati kao progon ili kazna s nikoje strane.

„Austrija 1889". Pod tim naslovom izašao je nakladom Gavre Grünhuta u Beču, (I. Singerstrasse 8) tableau, koji sadržaje veoma dobro pogođjeno sliku Nj. Veličanstva cara, gg. o. kr. ministarah, namjestnika, zemaljskih maršala i zemaljskih kapetana Cislajtanije. Slika sadržaje 48 portreita, te može služiti za ures u uredih, školah, pisarnah itd.

Da se ta krasna slika posvuda upotrebiti usmogno, to izdaje istu g. nakladnik sa njemačkim, češkim, poljskim, slovenskim, hrvatskim i talijanskim tekstom. Cieno te, u veličini od 80—121 cm. izvedeno sliku, stoji sa zamotom i poštarinom 8 for.

Potrošak kamenog ugljena na cielom svietu. Koliko centi ugljena potroši čovječanstvo u jednom satu? Na to pitanje odgovara „Köln. Volkszeitung" sliedeće: Ugljen se troši sa kurenje kotlova parnih strojeva, za praviti plin (gas), za dobiti kovine iz ruda, za proradjenje kovina u razne tvorničke svrhe i kao gorivo za domaću potrobu. Polag približne ocione bilo je u godini 1881. 800.000 parnih kotlova u radnji, koji obskrbiše po prilici isti broj parnih strojeva sa parom u jakosti od 9 milijuna k. sila. Industrija raspolaže sada po svoj prilici sa snagom od 10 milijuna k. sila; polovica toga broja ide na stojeće, parne strojeve, koji rade ponajviše 10 do 12 sati na dan, jedan četvrt broja lokomotivi, 12—16 sati na dan, ostatak sačinjavaju strojovi na parobrodih, koji se uredovno rabe. Prosječno može biti svaki sat u porabi 6 milijuna k. sila, koja se sila tvori ugljenom. Jedna parna konjska sila treba na sat 4 funta ugljena, po tomu može se ustanoviti potrošak ugljena kod samih parnih kotlova sa 240.000 centi na sat. Plinarske tvornice prave po prilici svaki dan plina za palili $1^1/_2$ milijarde plinskih plamena, koji prosječno na sat trebaju 5 milijuna kubičnih metara plina. Kubični metar plina treba po vrstnoći ugljena 1—4, prosječno 2 klgr. ugljena. Iz toga proizlazi, da treba za tvorenje plina u svakom satu 200.000 centi ugljena. Tvornice plina prave u Njemačkoj i niže vrsti plina kao gorivo za tjeranje parnih micala. Ono prave u svemu plina u snagi od 120.000 konja k. sila; iprorezno treba stroj jakosti od jednoga konja kroz jednu uru 1,2 $m.^3$ plina. Po tomu se samo u Njemačkoj svaki sat potroši 150.000 $m.^3$ plina u tvorničke svrhe, u koju svrhu se potroši na sat 6000 centi ugljena. Sve tvornice ovoga svieta trebat će po svoj prilici na sat 70 tisuća centi. O potrošku ugljena za praviti plin u kuhaćke svrhe u Europi neima podataka, nu u Sjevernoj Americi troši se ga veoma znatno, tako da se može uzeti prosjek potroška od 20.000 centi. Za talenje ruda treba mnogo ugljena. U svakom satu tali se do 100.000 centi željeza. Po tomu treba za talenje surovog željeza na sat do 100.000 centi ugljena. Ostalo kovinè trebati će sve skupa po prilici 80.000 centi ugljena na sat. Tvornice i obrtna poduzeća (tvornice stakla, glino, opeka, pivovare, pecare, kemijske tvornice, svonolievnice, kovačnice bravarnice itd.) trebat će polag pročieno strukovnjačke do 100.000 centi ugljena na sat. Kućna poraba u kuhinji i peći cieni se, polag podataka trgovaca na veliko i tim načinom proračunanog prosjeka na 200.000 centi. Sveukupno troši se svaki sat 1,100.000 centi ili svaki dan 25 milijuna centi ugljena.

Neuku nauka.

Kada riba zadaje, što se ljeti vrlo često događja i pri moru, gazdarica je vrlo u neprilici, kako da onaj neugodni vonj digne. No to je stvar lahka: meine se riba kuhati u vodi, pa kada voda uzavre, onda se baci u nju nekoliko komadića kore od kruha, da kuha ribom. Kruh oduzme vas neugodni vonj. Mjesto kruha može se baciti u vrijuću vodu nekoliko komadića drvena ugljena, jer ugljen imade isto svojstvo, koje i kora od kruha, barem za malo koje daje.

* * *

Šljive dadu se uzdržati dugo vremena svježe i zdrave u rasi. U tu svrhu dosti je svaku šljivu osebice nakopati u hamburu rasi, nešto 10 cm. duboko, a ona će se uzdržati zdrava dugo i dugo.

* * *

Bielonje nidova. Mnogi se tuže, da stidovi izbieljeni vapnenim mliekom, malo vremena nakon što se posuše, svietle se, da je baš grdno vidjeti. Obično se to svietljenje pripisuje slu vapnu, ali to nije tako. Posušeno vapno svieti se, jer se nije moglo dobro prilopiti. Da se vapno dobro prilopi o zid, valja prud bielonjem izprti prašinu sa zidova pa onda izprati zidove čistom vodom, pričekati da se posuše, pa ih onda izbieliti.

Dopisnica uredničtva.

G. E. B. u B. Pjesmica nemogućmo objelodaniti jer nije za tisak; ono drugo izvolite nam poslati. Odzdravljaju gg. K. i F. da ste zdravo!

Dopisnica upravničtva.

Platili su nadalje: V. Trst f. 10, Z. J. Trst f. 2, L. J. Buenos-Ayres f. 5·28, L. Z. Sliba for. 2, V. p. M. Čunski f. 5, M. J. Opatija f. 2·50, S. I. Kopar f. 1, A. p. A. Unije f. 4, M. p. A. Lubenice f. 5, F. P. Gračišće f. 2, P. I. Pasjak f. 2·50, Čit. Crikvenica f. 1·25, R. R. Hrušica f. Čit. 5, Pula f. 1·25, dr. Sob. F. Boš f. 1·25, Z. F. Lindar f. 1, G. p. A. Rab f. 2, Čit. Vinkovci f. 1·25, S. F. Topolovac for. 1, Čit. Klanjec for. 1·25, R. p. M. Sv. Lovreč f. 5, V. p. M. Rakovica f. 1·25, Čit. Gora f. 2, D. G. Maja 66 nvć., S. S. L. Orlovac f. 2, S. F. Lj. Voloska for. 5, M. J. Riska f. 2·50, S. Š. M. i M. f. 11, V. K. Molčenice f. 1, S. K. Lovran for. 1.

Lutrijski brojevi

Dne 26. oktobra.					
Beč	68	39	10	65	71
Graz	79	88	58	11	14
Temesvar	40	65	21	78	14
Dne 30. oktobra.					
Brno	87	83	21	24	38

Javna zahvala.

Prigodom odlaska iz nezaboravnoga mi Pazina u rodno mi mjesto Kastav, svim milim i nezaboravnim prijateljem i znancem s kojima zapriečen službenom dužnosti, onemogućeno mi bje radi odaljenosti u zadnji čas lično, kako mo to dužnost veže, oprostiti se i pozdraviti je, iz dalekim putem javnosti, te i u ime svoje obitelji, najsrdačniju zahvalu, na vazda iskazanom nam iskrenom prijateljstvu, ljubeznom susretanju i gostoljubivosti — dodajuć, da će nam dosele ostati do smrti nezaboravan utisak na prelepe i ugodne dane, koje točajem 2½ godine proživismo među dobrim, poštenim i uljudnim pučanstvo, te u obće znađajnom narodu cielo mjestno občine Pazin.

Živjeli na mnoga ljeta! Srdačni s Bogom!

Pazin, 30. oktobra 1889.

Vinko Marjanović,
bivši občinski tajnik u obitelji.

Razpis natječaja

za mjesto učitelja risanja, geometrije i obrtnog računstva, ujedno ravnatelja đevojačke škole u Kastvu sa hrvatskim nastavnim jezikom.

Služba je privremena; imenovanje pripada visokomu c. kr. ministarstvu nauke i bogoštovlja.

Plaća forintih jednu tisuću (for. 1000) godišnjih na mjesečne antecipatne obroke.

Natjecatelji neka svoje molbenice, obložene krstnim listom, svjedočbom ponašanja i svjedočbami o naucih i o svojem sadanjem zanimanju, te o podpunom poznavanju hrvatskoga ili slovenskoga jezika u govoru i pismu podnesu podpisanomu najkasnije do 30. novembra o. g.

Na one, koji znaju i njemački uzet će se ux ostale prednosti osobiti obzir.

Kuratorij đevojačke škole
Kastav u Istri, 28. oktobra 1889.
Predsjednik: Munić v. r.

Pošilja blago dobre spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17,

priporoča se vljudno pri visoko častiti duhovščini v napravo cerkvenih posod in orodja najnovejše oblike, kot: monstranc, kelihov itd. itd. po najnižji ceni.

Staro rodi popravi, ter jih v ognji pozlati in posrebri. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 10—

Pošilja blago dobre spravljeno in poštnine prosto!

Marijaceljske želodčne kapljice

i zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

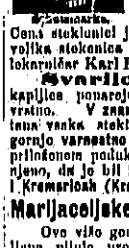

Originalna steklenica.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri notadnosti, slabosti želodca, ako s grla smrdi, napenjanju, kislem pekanju, kolki, želodčnem kataru, gorečice (vranci) pri prebolnej produkciji slin, rumenici, bljuvanja in gnjusa, glavobolu, (ako je bol želodca) krč v želodcu, zabasanji, prebitnosti jadi in pijač v želodcu. Cena steklenici je s nakazom vred samo 40 nov. velika stekenica samo 70 nov. Glavni salog ima lekarničar Karl Brandy, Kremsier, (Moravija).

Svarilo! Pristne Marijacelsko želodčne kapljice ponarejujejo in pnanemajo se mnogovrstno. V znamenje pristnosti mora biti zamotana vanka steklenica v rdeč omot, providen s gornjo varnostno znamko ter mora biti na vankem pričakanem poduku za vporabo znan tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusek-a v Kremsierah (Kremsier). 5—13

Marijacelske pilule proti začepljenju.

Ove više godina se najboljim uspjehom rabljene pilule proti začepljenju čiela patvore se mnogo. Nuka se pazi dakle na gornju zaštitnu marku i na podpis lekarnika C. Brady, u Kremsieru. Ciena kutijici 20 kr. Zaloji se 6 kutija 1 for. Ako se novac unapred pošalje stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijacelske želodčne kapljice nisu tajno sredstvo. Doli, iz katerih obstoji, označenjeni so na vankoj steklenici priloženemu poduku za vporabo.

Pravo marijacelske želudačne kapljice i marijacelske pilule proti začepljenju dobivaju se pravo u:

V Trstu u Lekarnah: pl. Leitenburg all' Ercole trifofante; de Leitenburg, Eduard alla Salute; A. Praxmayer al due Mori; Prendini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Saraval, all' Amazone Trionfante; Antonio Suttina, Batt. al Camollo; Benedetto Vlah-Minussi, dvorska lekarna; dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladište); Biasoletto, al'orso nero. — U Senju u lekarni: Filipa Ritschela, kao što i u svih ostalih ljekarnah.

BRNSKA TVRDKA
za razpošiljatve finega suknenega blaga
Bernhard Ticho

20—10 **Brünn**, Krautmarkt 18, — pošilja proti povzetji:

Sukna za gospe
dosot metrov, sama volna, v vseh modernih barvah dvojna širokost gl. 8.

Črni Terno
saksonski izvod, dvostruko širok, za celo obleko, 10 metrov gld. 4.50

Vélarijno flanele
dosot metrov najboljše baže, 60 centim. gld. 5.50

Barčena za obleke
dosot metrov, krasni vzorci gld 3.

Životi „Jersey" za gospe
(jopice) s svilnatimi gumbi, v vseh barvah kompletne, velike; 1 komad gld. 1.20

Jute zastor
turški vzorci; podpolni gld. 2.50

Košulje za delalce
iz rumburškoga oksforda velike, 3 komade gld. 2

Normalne košulje in hlače
kompletno, velike, 1 komad gld 1.50

Ženske košulje
iz močnega platna ščipkami 6 komadov gld. 2.25

Košulje za gospode, lastno delo
bele ali barvane 1 komad l.a gld. 1.60 II.a gld. 1.20

Kanevas
1 komad 30 vatlov lila gld. 4.80
1 „ 30 „ rudeč „ 5.20

Kanevas iz niti
1 komad 30 vatlov, lila in rudeč gld. 6

Oksford
se more prati, dolga vrsta, 1 kom. 20 vatlov gld 4.50

Niegerskega valjanega sukna
10 met., sama volna, najnovejše blago za jesensko in zimsko obleko dvojne širine gl. 4.50

Ragusa moderno sukno
dvostruko široko, za kostume, v vseh barvah, tudi progasto in pasano 10 met. gld. 9.

Dubli-Velour-sukno
¾ kompletno, 1 komad gld. 9.50

Kalmuka
dosot m., najboljše vrsti, 60 cent. širok g. 2.70

Jedno zimsko ogrinjalo
„ voliko gladko in karirano gld. 2

Garnitura iz jute
2 postoljno pogrinjalo, in 1 namizna prta s čipkami gld. 2.50

Garnitura iz ripsa
sestoječa iz 3 postoljnih pogrinjal in namiznega prta so svilnatimi čipkami gld. 4

Holandske dolge preproge (ostanki)
10—12 metrov dolge, 1 ostanek gld. 2.60

Domače platno
1 komad, 30 vatlov ¾ gld. 4.50
1 „ 30 „ ¾ „ 5.50

King-Webe
boljše nego platno
1 komad ¾ širok, 30 vatlov gld. 6

Konjska plahta
jako dobra, 190 ctm. dolga, 180 ctm. široka gld 1.50

Odejo za fijakerje
190 ctm. dolga, 180 ctm. široka gld. 2.50

Šifon
1 komad, 30 vatlov, I.a gld. 5.50, najboljše vrste gld. 6.50

Tovarno skladišče suknenega blaga

Ostanki Brnskega sukna
Ostanek za podpodno moško obleko 3.10 m. dolgo gld. 5

Priložnost za kupovanje!
BRNSKI OSTANKI SUKNA; 1 ostanek za 1 kompl. moško obleko 3.10 m. dolgo g. 3.75

Blago za zimske sukne
ostanek 2.10 metra za popolno zimsko suknjo rjavo in vlinjeno gld. 5.50

Blago za povrhnje suknje
njinejša vrste, 2.10 met. za celo suknjo gld. 7

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči.
Elegantno izvedena zbirka uzorcev z 400 znamkam' g. krojačem nefrankovano.

Sredstvo koje nije tajno!!!

Od 14 godina priznate kao najbolje.
Nadpukovnjskog liečnika i fizika
dra. G. Schmidta

ulje za sluh

liečit brzo i temeljito povremenu gluhost, tok ušlju, bodao ušlju i u zastarjelih oponuj h slučajevih. Najtrajnije zujenje u ušljih, kao i slabiuh odstranjuje se odmah, što tisuće originalnih svedočba dokazuje. Ciena boci 2 for. — U Beču pravo sa zaštitnom marknom kod liekarnika C. Haubnera, „Engel-Apotheke", Beč, I., am Hof N. 6. — Glavno skladište za Hrvatsku kod ljekarnika Ede Tomaja u Zagrebu. 20—28

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 45. U Trstu 7. novembra 1889. Godina XX

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 80 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu pošту valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 25

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Čemu da se nadamo?

Iza odstupa baruna de Pretisa sa namjestničke stolice Hrvatstvo je Istre malko odlanulo, jer se je bilo nadati, da će s njegovim odstupom odprhnuti i onaj zli duh, komu kao da je namjena stvarati zaprieka napredku hrvatskog pučanstva i oživotvorenju zakonom mu zajamčenih prava. Te nade se ipak izjalovile, što možemo bez prigovora uztvrditi na temelju nekojih činjenica dogodivših se za ovog privremenog razdobja.

Vidili smo prigodom posljednjih izbora zastupnika za pokrajinski sabor, gdje političke činovnici u nekom kotaru otvoreno zagovaraju zagvožđeno talijanaško predloženike. Vidili smo, gdje se isti predloženici, hrvatski renegati, predstavljaju pučanstvu kao vladini kandidati.

Reći će nam sa, da su ti činovnici i predloženici mogli to raditi i tvrditi mimo znanja i volje središnje pokrajinske vlade. Imamo dokaza, da tomu nije tako, a taj dokaz pružio nam polusužbeni tršćanski „Mattino“. Taj nam list naime donio viest, da je pomorska vlada na viši mig naložila lučkom kapetanatu u Lošinju, neka svojim parobrodom odvede talijanaško birano biračo iz Lošinja i Cresa na biralište u Krk. Znamenita je to sbilja uslužnost, koja nam Hrvatom nije bila nikad izkazana, nit joj se kad nadamo, a opet nas je jasno podučila, da je sve pri starom.

Dovršiv izbore, obće se zanimanje svrnulo na pitanje, tko da bude pokrajinskim kapetanom. Mi Hrvati uz saborsku našu manjinu nismo se mogli naravski nadati, da predsjednikom bude naš čovjek. Očekivali smo ipak, da će takvim biti imenovana osoba nepristrana, koja će znat pribaviti kriepost državnom temeljnom zakonu, kad se bude na nj hrvatska manjina pozivala. I u tomu se prevarismo, jer ne samo, da je bio pokrajinskim kapetanom imenovan čovjek, koji se za predjašnjih zasjedanja izticao kao najžešći protivnik naš i svega, što je naše, nego čak čovjek, koji nepozna hrvatskog jezika i koji po tomu nije sposoban, da predsjeda saboru, u kom je vlada morala znati da će se govoriti i hrvatskim jezikom. Ili zar se vlada nadala, da će hrvatska manjina obzirom na to, što je podpredsjednik iz njezine sredine i što je vladin zastupnik prosborio dvie tri rieči hrvatskim jezikom, odstupiti od temeljnog načela, da pribavi jednakopravnost svom jeziku? Kruto li se u tomu varala, jer kad se bori za bitna načela, nitko se ne osvrće na mrvice izpod stola voladušno dobačene.

Uz takvog saborskog predsjednika kao što je g. Campitelli, dogodilo se što je svaki predvidjeo. Hrvatski zastupnici podnašaju hrvatske upite, a on, dosliedan s v o j i m p r o d n j a m, ne prima jih i po tomu ne dopušća, da jih se čita. Budu li naši zastupnici upitali vladu za njezino stanovište pri tom postupku, protivnom državnom temeljnom zakonu, tad će ona odgovoriti, da ga ne odobrava i to je sve. A temeljni državni zakon? . . Mrtvo slovo!

Kako se vidi onaj zli duh još uvjek titra nad Istrom. Hrvati će morat i nadalje žrtvovat svo svojo umno silo, da očuvaju narodno svetinje pred pohotom Talijana. U borbi za svoje dušovno i stvarno probitko oni uviđjaju, da se imaju boriti još sa istimi neprijatelji, kao i za Pretisove vladavine. Doskočico, zapletice i zasjede će se suprotstavljat našim opravdanim zahtjevom, tužnjam i korakom. U svojoj borbi će se Hrvati i nadalje imat uzdat „u se i u svoje kljuse“, jer od današnje vladavine, kako se vidi, neimaju se čemu nadati.

Poznajuć medjutim naše zastupnike u dušu, uvjereni smo, da neće ni za časak krenuti s puta pravde i istine, te da će odlučno i muževno zahtjevati, da se zadovolji pravdi i zakonu nemarać što se o njih govori u Poreču, Trstu il Beču. Zakon je tuj jednak za sve, a mi tražimo, da se izvadji i poštuje. Hrvatske interpelacije moraju biti dopušćene pa protivili se tomu svi Talijani svieta.

DOPISI.

Iz Zagreba, 3. novembra. Kišovito i dosadno vrieme, što ne od njekolliko dana vlada u našem Zagrebu, reć bi, da mnogo utiče na duševno funkcioje moždjanaa svih naših javnih tutora, a posebno naših komunjskih saborskih otaca; ili hoće valjda, da po onoj tužno izvojevanoj „uljanoj“ pobjedi nad opozicijom u raspravi o novoj nagodbi, odmore svoje previše napete živce, i da se tim bolje pripravo za drugo težko borbo, koje ih čekaju u budućnosti; bilo kako mu drago, ti naši otci zabavljaju ili dosadjivanju se njegdje, a raspravo, koje imaju doći na dnevni red, neka sulju blažen san medju actima. Odkad se nova fin. nagodba odobrila i pomoći Bardičev predlog o sjedinjenju Dalmacije sa materom zemljom poslao odboru od 11 lica, koji je (medjutim rečeno) odlučio da se kod rasprave u saboru predje preko njega na dnevni red (!), tekle su saborske rasprave mirno, osim male buke, što ju bila uzvitlala rasprava o novom uredjenju obćina i izjednačenju istih u Krajini sa onima u civilnoj Hrvatskoj. I zakon „o posljedicama sloma“, koji po prošlogodišnjoj osnovi ne zadobi previšnje sankcije, bi po vlasti preinačen, te od sabora primljen usprkos oporbi oporbinim obrazloženim prigovorima. U obće, čini se, kâ da g. M. Hrvat, glavni stup magjaronske stranke u Hrvatskoj i predsjednik hrv. sabora podlaguje rieč zastupnikom oporbe samo zato da se slorado malko naslađi nad njihovimi judikovkami i tužbami.

Gospoda vladinovci sastavili su njekakav nov kolodar, u kojem to se tjedni brojiti, ne po nedoljah, nego po ovacijah, koncertih i inih svečanostih, koje su imadu prirediti u slavu Njegovo Preuzvišenosti bana. Takovu svečanost prirediti će našemu milostivomu gospodaru Hedervaryu njegovi „vjerni“ sluge i u ponedoljak, dne 4. t. mj. Pripravo prave se već njekolliko dana, a valjda se konstituirao i kakov odbor ad hoc, da — ne otide koji gost „praznog trbuha“ od visokog stola. I sbilja! reć bi, da se zato i dobro poskrbilo! Kako se govori, pozvano jih je na taj objed ili po velegospodski komera, sto osoba, od kojih do svaka stojati 20 fr.! Ta zašto da se ne troši! Nova financijalna nagodba nosit će nam po izjavi samog svečara kakvih 40.000 fr. više nô prošlih godina. Nije li to dakle dobar „titulus bibendi?“. Kod gostbe igrati će g. Mil-katović ulogu Ganymeda u magjarskom izdanju; frosti će naime sav blašen okolo stola nudjajuć Preuzvišenoga i ostalo „drage“ gostove medenim Tokajerom; g. Egersdorfer u svojem zelen-Tisza-klobučiću klimati će neprestano glavom, uživanom po „kavalirski“, i klanjati se svomu milostivomu gospodaru dovikujuć mu tu i tam: Eljen Hedervary! a gosp. Cseh-kovich krivuliti će svoje maške oči te kad svako rieči „svog pobratima“ potipkati pô ramenima i kosać se doviknuti mu: Eljen Károlyi! dočim će dr. Spevec ml. malo odaljen od ostalih, zabavljati „drugu polovicu Preuzvišenoga“ groficu Margitu, kojoj ima se valjda zahvaliti, da se mala rasptra, nastala izmedju njega i kolege mu Egerdorfera, tako brzo poravnala, pričajuć joj o vratolomnih vježbah prigodom sadnjog utrkivanja visoke i niske zagrebačke aristokracije. — Kad se budu visoki gostovi pomalo nakrosali, onda će gosp. Vukotinović dignuti u vis svoju čašicu, te nadahnut Tokayerom spustit fulminantan govor, u kojem će prispodobljat važnost novosklopljene financijalne nagodbe po Hrvatsku sa važnostju golemih gomila — gliva, što jih je on osobno tokom svog 40godišnjeg znanstvenog rada pobrao po hrv. floru; a g. Gjurkovich poviadjivat će mu svaku slovku mašuć svojom debelom srbsko-magjarskom glavurinom, obrastjonom bujnom lavljom grivnjom. Gospoda „pravlati“ opasani crnimi, crvenimi, zelenimi i što ja znadom još kakvimi vrpcami razvaljivati to medjutim svoja prostrana — usta, gušćeć se od grohotanja i čvrsto stiskajuć svoje prostrano i izbočeno kukovo, što no se nabroknuli u najbližem susjedstvu ispod srdca; a jedan igrajuć se velikim križom na zlatnom lancu obješenom oko vrata, škiljeć u svoga „ljubimca“ Tokayera, će napram svom drugu: Majnor Seol, extra Hungariam non est vita! — Napokon evo šuti, — zapanjeno gleda u jednu točku! Njegova Preuzvišenost drži već čašu, raztvorenim ustnama čeka dok se svi „zableju“ u njegov — nos, to će: Gospodo, braćo! Srdce mi od veselja igra, duša mi se od milja rastaplja, kad Vas sve vidim ovdjo su znali pisati takodjer glagolicom, jer potiče od njih takovih pogodba.

* * *

Ali ide vreme, nosi bremo! Tako se je dogodilo i našim otcem!

Kranjski stališi počeli su biti pritisi narodu svake vrsti „štibro, dacije i angarije“, kako se sami Kastavci tuže u jednom kapitulu štatuta.

Odtuda nemiri i tožkoće. A od godine 1630. napred nove neprilike, jer su ročki Jezuiti, novi gospodari, po svoj prilici htioli imati većega prihoda od puka Kastavščine, Voprinca i Mošćenica. Izlegla se je dugotrajna pravda. Posobni cesarski odaslanici imali su razpitati stvari na licu mesta. Pravda je pukla osudom vlade nutrnje Austrije u Gracu proglašenom 19. decembra 1661., koja je prilično stišnula „staro pravice“.

Sve ono što je narod do onda morao plaćati „u dožolu Kranjsku“ pod različnimi imeni i na volju stališa, narod je zvao „harač“. — To je ročenom osudom napokon uredjeno bar tako, da se je od onda znalo koliko se ima rodovito platiti. Iznašalo je sve 500 renskih forinti, ili kako se je onda govorilo: rajnišl. Od toga je imala dati obćina Kastavska 250

PODLISTAK. 10

X. Domaće sgode.

(Dalje).

Cela obćina plaćala je gospoštiji sto maraka svako godine o Martinji, svaka marka 8 libra. To bi bilo današnjega novca od prilike 160 forinti.

Na spomen, da je ta desetina poticala od pradavnih vremena, kad je puk davao samo milošće i uzdržavanje kralju ili duhovnomu poglavaru dolazećemu u onu krajinu, bilo je uzakonjeno u štatutu, da gradski kapetan ima pučkim poglavarom duhovnim i tolesnim dati svako godine jedan obed, koj se je zvao k r a l j o v p i r.

Onih 100 maraka skladalo se je ovako:

Na helu nedelju svako godine izabrali bi starešine tri čoveka, koje su zvali m a r k a r i, kasnije b i r o i (jer su pobirali). Jedan je imao sabirati od onih, koji su uživali negdašnje komunšćine. Ubiljožio bi na palicu (ili rovaš), što bi od koga primio, a budući su ti prihodi bili upisani u knjige (harte), zato se je zvao b i r a c ili markar h a r t e n o p a l i c e. Drugi bi biljožio što je primio od onih, koji pasu po obćini i seku obćinske šume, zato se je zvao b i r a c v r h o v e p a l i c e. Treći bi biljožio što su dužni prodavci vina, zato se je zvao b i r a c l e j e v e p a l i c e.

Što bi bilo viška, rabilo je za poprav gradskih zidova, nabavu praha i olova i druge potrebe.

Sudci su imali pod sobom s a t n i k a, danas bismo rekli p o v e r e n i k a javne s i g u r n o s t i i d v o r n i k a. Satnik je imao stražu od 120 ljudi, koji su ujedno bili redovita pučka vojska, a kad bi udario hauk, da idu Turci ili kakova razbojnička četa, onda je morao svatko na obranu. Satnik je imao hvatati zločince, čuvati red na sudu, pregledati i ravnati mere i utege svako godine, u obće čuvati javni mir i imetak. Dvorniku je bilo poglavito obilaziti obćinu, čuvati šume (do potrebe sa pojačanimi stražami), pozivati ljude na sud i dostavljati jim pismene zaroke i protesto. Zarok je bila odluka sudaca tomu i tomu, da se kani toga i toga pod zarok, to jest pod stalnu kazan od 4 libre i 16 soldina. A prosved ili protest bila je odluka sudaca, da se taj i taj pritužio proti tomu i tomu, da nije izpunio pogodbe do volje ili do vremena, te će odgovarati za podpunu škodu.

Dvornik je i klicao, to jest oglasivao obćinite naredbe i kûpe, prodaje, darovanja, u obće promene u vlastničtvu zemlje i kuća.

Ona 24 zastupnika od puka birao je narod, a onih 12 od maloga svêta ili veće, reć bi, da su bili od najdavnije starine gradjani, nû ne tako, da bi ta čast prešla od otca na sina, već kad bi jedan preminuo od ovoga sveta, oni bi imenovali drugoga „dobroga“ medju svoj savet.

Pri nastupu službe prisizali bi na evangjelju, da će ju vršiti podušovno i završili bi prisegu besadami: „Tako mi pomozi gospodin i vâs kor angjelski i blažena deva Marija proz grcha iztočnoga začeta“.

Svaki je morao braniti se sam na sudu. Samo je dozvoljeno bilo, da koji od maloga svêta bude govorčin za crkvu ili za ubogu sirotu.

Pravica je bila brza i ustmena; nije se mnogo pisarilo.

Za poslove pisarske bio je plaćen častnik, „k o m u n s k i k a n c i l o r“. Od tih negdašnjih kancilera imaju i danas neke obitelji prišvarak „kancilerovi, kancelarići“ itd. Znamenitiji kanceliri pred 200 i više godina bili su R o k Z a v i d i ć i I v a n P a v l i n i ć. Znamo za njih, da

skupljene, da mi izkažete svoje duboko poštovanje. Toremteto! Ja nebih bio u svojoj magjarskoj prestolnici nikad ni sanjao, da ću naći u ovoj našoj krasnoj Hrvatskoj toliko dičnih rodoljuba i otaca domovine, koji uz sav svoj visoki položaj te ipak uvidjavno poželi se svetoj volji svog plemenito mislećeg gospodara te se uvjek pokazati njegovim poniznim i krotkim drugovima. Bravo! Poniznost je jedna izmedju najkrasnijih kršćanskih krieposti; ta sam uzvišeni učitelj i uzor svijuh nas, kazo je: Blaženi krotki, jer njihovo je kraljestvo nebesko! Gospodo, braćo! Uztrajste li Vi tako i u napried, budite uvjereni, da nećo mnogo vode proteći našim svetim rikama Dunavom i Tiszom, a mi ćemo poljubiti naš uzvišeni oltj. U to ime zahvaljujuć Vam se najsrdačnije, kličem: Eljen Magjarorszag! „Eljen“ odjeknut će cielom dvoranom, to „visoka gospoda“ kolebajuć i gurajuć se izpraznit će gospodsku „alu te dospjeti u svoj stan ako ne prije, a to kad bude pjetao — po treći put zakukurikao!

Toliko o programu sutrašnjeg komersa!

Kako je već običaj po katoličkom svietu, slavio se i u našem Zagrebu dne 1. i 2. o. mj. blagdan svih svetih i svih duša. Prvi dan prid podne bila je u prvostolnoj crkvi svečana služba božja, kao drugo blagdano, dakle ništa osobita, al tim interesantnije bilo je po podne. Oko malo sunčanih traka, što se bilo pomolilo malo prid podne, zavuklo se grozničavo na oblake i kiša počela livat kao na jagmu. Nebo i zemlja slili se u sklad, al u žalostan sklad, kao da bi htjeli narod sjetiti na tužno uspomeno skupčane ux ovaj dan. Neprogledna povorka kočija i naroda svih slojeva vuče se po blatu i kiši; tko po jedan, tko po više vienaca u rukama po Kaptolu ji Novoj Vesi na-pram mrtvačkom gradu, u smrtno-tajinstvenl Mirogoj. Mirogoj, krasno zagrebačko centralno grobljo, bilo je silj svakog Zagrebčana, bući on kakvo mu god vjero, kakvo mu god narodnosti; u Mirogoju obnavljao je svatko svezu sa svojim milima i dragima, ljubeć i natapljajuć gorkim suzama onu grudu zemlje, pod kojom leže njihove kosti. Na svačijem licu čitao si sjetu i tugu; kod svakog groba vidio si otca ili majku sa svojom drobnom djočicom u crno zavitom, djevojko i mladiću, gdje pale svieće i rieso grobne spomenike svojih pokojnika. Nehotice pala ti suza zahvalnica niz lico stupiv u ono posvetjeno mjesto u arkadah u hrv. Panteonu, u kojem počivaju ostanci onih velikih duhova, koji su jednoć svojim bistrim umom, svojom zadarujućom pjesmom, odjekom plemenitog čuđenja svog žarkog srdca, poput Orfea mamili k sebi neosvećeno i zabludjelo dušo hrvatskoga naroda. Na takvo ljudo hrvatski narod nećo nikad zaboraviti; ako ikad, to će on naj dušni dan sjetiti se njihovih ostanaka i ovjenčati grob njihov, ko što i ove godine, na vladin uspomenu. Nad grobom tih preporoditelja hrvatskih odpjevalo pjevačko društvo: „Sloboda“, pod ravnanjem g. J. Leuštuka, tužaljku, skladanu po F. S. Vilhuru, a „Sloga“: Nad grobom, od Eisenhuta i tužaljku od Rudkovski-a. I grobni spomenici naših velikana Petra Preradovića i Augusta Šenoe izradjeni po našem umjetniku Rendiću u Trstu, bijahu razsvietljeni i lepo nakićeni. Promatrajuć Mirogoj s uzvišenog mjesta — arkadah, stvorio se pred tobom prizor, koji ti je potresao dušom i tielom. Kamo goder ti pogledao, nisi vidio do bezbroj svieća, koje su u noćnoj tmini bacale svoje žutkasto svietlo na tužno spomenike, a u sredini divan spomenik grofa Šermaža, koji se u slici križa velebno diže u vis. Pred ovakvim prizorom mašta te sjetila na onaj strašni dan, na dan srdžbe, kad će sin božji sa križem u ruci prikazati se na nebeskih visinah, a narodi svieta sabrati se u Josaphatu, da čuju svoju posliednju osudu! — — Osim Mirogoja bijahu i sva druga zagrebačka starija groblja puna pobožnog naroda; tako groblje sv. Roka i sv. Petra, a posebno nam je spomenuti groblje sv. Jurja, gdje počivaju dragocjene kosti onih novinih žrtava, padših g. 1845. na Markovom trgu žlobom našeg sadašnjeg najužeg prijatelja, koji nam se pokazao toli prijaznim, da je u strahu, da bi se mogla dogoditi kakva demonstracija, poslao onamo cielu povorku pollcista. I tih plemenitih duša sjeti se hrvatski narod, te odlično pjevačko društvo „Kolo“, odpjeva nad njihovim grobnim spomenikom predstavljajućim bdljućeg lava; sledeće tužaljke: Lisinski: Suti, jadna, vjočna tuga. Gjuro Eisenhuth: Ah, dovjeće, gledaj! I. Zajc: Naroda slavnog! — I tako se hrvatski narod i opet jedan put odužio svojim milim pokojnikom. — Živila Hrvatska!

Milan.

Pogled po svietu.

Trst, dne 6 novembra 1880.

Austro-Ugarska: Bečke novine javljaju, da će članovi bivšeg Liechtenstelnova, klubu stupiti u Hohenwartov. Tim bi ovaj brojio 50 članova, to pošto bi se ojačno njemački elemenat, to bi slavenski zahtjevi i težnje naši još manje odziva i podpore u istom, nego li dosad.

U hrvatskom saboru došo dne 5. t. mj. na protres Barčićev predlog o pripojenju Dalmacije. Izvjestitelj Mišketović tvrdi, da razcjepkanjo stranaka u Hrvatskoj je najveća zapreka združenju. Dalmatinski zastupnici da takodjer uvidjaju sadanju nezgodnost združenja, jer se zadovoljili izvansaborskim izjavom. Proti združenju da je sada i sam kralj, koji je to dao razumjeti dalmatinskim zastupnikom kroz usta svog ministra. Izjavlja, da će naskoro doći do sjedinjenja, ali jedino uz sudjelovanje Madjara i na tomolju nagodu. Zaključuje proporukom odborova predloga, koji glasi da se preko Barčićeva predloga predje na dnevni red, iztaknuv ipak neprieporno pravo Hrvatske na Dalmaciju. Zastupnik Barčić, zagovarajuć svoj predlog, reče da je htio istim dokazati, da u Hrvatskoj no vlada ono zadovoljstvo nad današnjim stanjem, kako to neki prikazuju. Tvrdi da on stoji na načolih stranke prava, a da i druga stranka (valjda neodvisna?) bi imala odkazati Madjarom nagodu, kad je ovi krše i kad je sklopljena bez sudjelovanja Dalmacije, te tražiti sjedinjenje na temelju hrvatskog državnog prava. Izjavlja, da bi glasovao proti sjedinjenju, kad bi ga se htjelo provesti u smislu kako to saborska većina misli. Govori proti dualističkom sustavu monarhije, i tvrdi, da se istim ona izigrala na Balkanu, čiji narodi teže za svetom Rusijom. Govorio je za tim zastupnik Kovačović, izvrgavajuć ruglu Barčićev predlog i njegove tvrdnje. Uz obću napetost progovori tada dr. Starčević. On tvrdi da je sjedinjenje s Dalmacijom došlo na dnevni red na naručbu Austrije, koja staviv se u savez sa narodi neprijaznimi Slavenom, popušta Poljakom, zabavlja Čeho krunisanjem kralja, a Hrvate dalmatinskim sjedinjenjem, nobi li se oni opet tukli za nju i njezino saveznike u nadi na bolju budućnost. Razprava je odgođena.

U kranjskom saboru su prihvaćene rosolucija zastupnika Žitnika, da se snizi njemačka podaka u ljubljanskoj učiteljskoj pripravnici, i resolucija zastupnika Stognara, da se uvede i slovenščinu u ljubljansku veliku realku, gdje je sada samo njemačka podaka. Zastupnik Hribar oštro je napao školsku oblast, što je uvela njemštinu u tro- i četvororazredne pučke škole.

U štajerskom saboru je slovenski zastupnik dr. Radey podno predlog, da se primi u pokrajinski odbor i jednog Slovenca, što da bi bilo pravedno obzirom na 300.000 Slovenaca, koji obitavaju u Štajerskoj. Predlog bio poduprt od klerikalaca i izručen posebnom odboru.

Adresni odbor češkoga sabora zaključio je preći na dnevni red preko mladočeske adrese, no odričuć se ipak češkoga državnoga prava. Poput u Hrvatskoj! Mladočeski zastupnik dr. Gregr odrekao se, vele, zastupničkog mandata za carovinsko vieće, koje se kao član pokrajinskog odbora posvetiti unutarnjoj upravi češko kraljevino.

U dolnjoaustrijskom saboru je zastupnik Fürnkranz podnio predlog, da se Austro-ugarska i Njemačka spoje u skupno carinsko područje.

U subotu će se snaći u Beču na sborovanje cislajtanski biskupi. Sudjelovat će takodjer svi biskupi iz naše pokrajine. Predmet sborovanja je otajan, a neki nagadjaju, da će izdati okružnicu na svećenstvo, da i nadalje zagovaraju Liechtensteinov predlog o vjeroizpovjednih školah.

Ruzija: Sklopljen je sporazumak izmed Rusije i Vatikana glede popunjenja biskupskih stolica. Iz Carigrada priobćuju dvojbenu viest, da je poslanik Nelidov prijavio pohod ruskoga cara sultanu u proljeću. Viesti iz Petrograda glase, da je caroviću naloženo, nek pohodi sultana na svom povratku iz Atine iza kako bude njemački car odputovao iz Carigrada.

Srbija: Skupština je zadovoljna prikazanim državnim proračunom, jer da se iz njeg crpi izdašni pregled o financijalom položaju kraljevine. Nekoji listovi su donesli viest, da je mladi kralj neopazice bio pobjegao iz konaka svojoj majci kraljici Natoliji. Nebi bilo čudo! Viesti iz Biograda javljaju, da nisu istinite glasine o odstupu kojeg ministra.

Bugarska: Knez Koburg vratio se u Bugarsku i otvorio sobranje govorom, u kojem iztiče sigurnost svog položaja. Vladin list „Svoboda“ grozi se prevratom, ako velovlasti no priznaju Kobürga knezom. Vladini krugovi tješe se da će posjeti njemačkog cara sultanu i austrijskog ministra Kalnokya Blamareku, što no su se ovih dana obavili, pospješiti rišenje bugarskog pitanja na uhar Koburga. Ruske novine tomu no vjeruju.

Italija: Dne 3. t. mj. sastali se u Montani mnogobrojni zastupnici raznih društva, da proslave godišnjicu bitke od god. 1867. Držalo se mnogo irredentističnih govora. Najposlje govorio je Imbriani u ime „neriešenog područja“. Kad se spomenuo Trsta, upao mu vladin povjerenik u rieč. Imbriani reče tada povjereniku: „Primirite se i dopustito, da izrazim želju da vi, kao stari Garibaldinac, no uzmanjkate u borbi, kad se bude radilo o izbavljenju julskih Alpa“. Kako se vidi liepih saveznika imamo onkraj mora, pak dvojimo, da će se obistinit želja poročke „Istrie“, da vidi hrvatske čete stupati uz talijansko stricleo.

Franina i Jurina

Jur. Kuda si se, Franino, klatil ovih osam dan, da te ni bilo vider?

---

forinti, Voprinac i Mošćenice po 125 for., a ostalih 50 forintih sama gospoštija, to jest jezuitski kolegij na Reci.

Ključ gradskih vrata bilo je nesti kapotanu svaki večer, on je uticao u prodaju komunšćine; župnika se nije birnlo ravno kao u stara vremena, nego narod je izabrao dvojicu, a od te dvojice jednoga izabrala je gospoštija i predložila za duhovno namoštenje biskupu. Izbor kancilora sličino tomu.

Reć bi, da ta osuda nije umirila il jednu il drugu stranu, ili možda nijednu, kad se je 5 godina iza nje (1666) dogodilo kapotanu Morellu ono, što smo već pripovedali.

Za ono vreme bio je rektor rečkoga kolegija Pater Franciscus Antonelli.

* * *

Kad bi novi vladar došao na prestolje, Kastavci bi uvek uz poklon predložili potvrdu štatuta. Valjalo je u „verovanom obliku“ podastreti štatut.

Potvrdjivali su redom do Ferdinanda poslednjega pokojnoga cesara i kralja. Vele znamenit je način, kojim je cesar i kralj Josip I. potvrdio 20. febrara 1707. Kastavcem njihov „stari zakon“, latinskim patentom, krepostju svoje cesarske, kraljevske i nadvojvodske vlasti i pod velikim državnim počatom. Ali je potvrda bila samo u koliko su još obstojalo pravico, utvrdjene osudom od godine 1661.

* * *

Kad je bila šila tužiti se na kapotana ili gospoštiju, a tužbe na oblasti nebi koristilo, onda bi Kastavci pošiljali svoga „oratora“ prid „Principovu Svetlost“, kao koja posebna provincija i on bi od veloga svića dobio naputke (instructiones), kojih se je imao držati.

Po prilici pred 200 godina zavladala je misao, da može vladar sam za potrebe državne nametnuti plaćila gospoštijam i narodu. To se je pokazalo u nas jače tekar 18. veka. Tako onda nahodimo biljegovinu ili „hartu bulanu“, pak „Türkensteuer“ (poroz radi Turaka), pak „Zapfenmass“ ili državnu daciju vinsku, pak zemljarinu i neku vrst dohodarine.

Prvo izmerenje prostora i dohodka od zemlje učinili su u ovih stranah za vladanja Marije Terezije. Cela je Kastavština radi to izmero onda bila podeljena na samo dve porezne občine ili „Fassionsgemeinde“: t. j. Halubije ili strana iztočna i Rukavac ili strana zapadna. Tu razdiobu našli su Francezi godine 1809 i uvoli dve občine gornjim imenom. Grad je spadao u Halubije. Kasnije je to god. 1849. I odlukom dvorske komore opeta bilo združeno, jer u istinu, samo glavarstva su bila dva, a občina se je uvek smatrala jedinstvenom.

* * *

Kako je veliko vece grada i občine Kastva imalo pravu zakonotvornu vlast, vidi se iz mnogih kaznenih ustanova štatuta, ali ima u istom zakonu i nekoliko gradjansko-pravnih ili civilnih ustanova, koje ćemo ovde u kratko spomenuti.

Zakon u hrvatskom jeziku znamenuje narodbu dokončanu ili kako su naši stari govorili: dokonjanu. Kad bi na pismo postavili takovo od starine navadne narodbe, onda bi i to zvali zakon, kadgod štatut. Napokon je zakon i ona naredba, koja se posve na novo odredjuje, jer se je spoznala potrebnom. Odotuda i razlika u štatutu, jer se kadgod čita: imamo zakon tako i tako; a drugda se čita: štatutujemo i zakon činimo.

Po starom hrvatskom pravu Kastavskoga zakona znamo, da nisu bile krepostne pogodbe, učinjene poslo večernje i prijo jutarnjo „Zdravo Marijo“. Tko bi u noćno doba kupio ili prodao, nobi valjano. Toga se narod spominje i sada, jer se čuje kao nešto zlo pripovedati, da je taj i taj prodao noćnim zakonom zemlju, stado itd.

Tko bi kupio od sina ili kćeri pod očinom vlastju, ili od sluge ili služkinje, mogli su gospodari sve dobiti natrag, ma bila i velika vrednost, samo da su kupcu dali dva soldina.

Po hrvatskom pravu Kastavskoga zakona, išla je brigada najstarijemu a sonožot najmladjemu sinu pokojnoga.

Brigača zvala su se zemljišta, koja bi stariji zapi-ali za dušu, a brigača zvao se je i štov, što je koja i koja kuća imala držati svake godine, pozivljuć bližnju i dalnju rodbinu.

Beseda dolazi sigurno od brigati, brigu imati nad čim.

Kad je tko ustanovio brigaču, pa kasnije gospodar za njim ništa nebi odlučio, onda Kastavski zakoni davahu brigaču najstarijemu sinu. I to je pravo, jer on je kao najbliži i najprije pozvani zamenik prominulog otca. Mladjemu od dvojice ili najmladjemu od sve braće davao je Kastavski zakon sonožot.

Nastavit će se.

Fr. Bil sam va Poreče, da vidim ča delaju va dijeto. Kad ja tamo, a dijeta zaprta. Rekli su mi, da je prešident poslal kupit hrvatsku slovnicu i rečnik, da more razumit ča su ga ono moj ženso i naš šef pitali.

Jur. Više zlodeja! a ja sam štal va fujetih, da mu se radi njihova govora poslilo, pak da je za deset dan zaprl dijetu, da njegovi razmišljaju kako bi se tih naših dvih prijatelj oslobodili. Tvoj ženso, furbo, penudil je prezu prešidentu, pak su ga pustili, a našega šefa, ki ni znal ponudit virginku, te spucat van.

Fr. Tu će se i zgodit! Nego kad njim je tako gorak, došmo opet svi za njega balotat „i sudac Kinkela i svi do vraga toga."

Jur. Kamo si pak s Poreča?

Fr. Šal sam v Reku poleskat sina Pepića. On se je na me jadil ča sam stavil va fujet pred osam dan njegov list, zač da su mu se zaprotili, da ga već neće pustit va čitaonicu.

Jur. Bi nam se s tem jako zamerili!

Fr. Za tim sam pomislil, da kad sam v Reku bi bilo dobro, da grem pozdravit moje prijatelje na Bodulji. Moj Pepić me odpeljal principalom naših vaporanti. Sam njim se predstavil kako Franina kolportor Naše Sloge. Bolje da nisam! osapunali su me do mrtvih kost, ča smo se ono mi dva pred mesec dan o njih spominjali.

Jur. Ah! ah! ah!

Fr. Ti se smiješ, al mene ni bilo onda do smeha. Najsada su mi dali frajkartu, al neku njih pustimo već na miru.

Jur. A ča si njim na to?

Fr. Rekal sam jim, da neka stoje tako, da jih pohvalimo, pak da će biti i nam draže. Ukroam se na vapor! ....

Jur. A su ti batili bandoru?

Fr. Ne, sam putoval „incognito", zač, da ti pravo rečem, sam se bal da me v moro ki ne hiti. Pridom ti dakle va Omišalj. Tamo vidim da nekoliko ljudi štu neki fojet i svo se smeju. Pitam jih ča je, a oni su mi odgovorili, da se smeju kako se neki puljski „Giovine Sammicro" profantil kad njihovega sudcu zove „nostro buon patriotto".

Jur. I je ča smijat se! Talijani paraju, da te s njim storit kako Brojlo i Valentin s nekim drugim. Much! jur njim se valjda neće ta ponost.

Fr. Kad smo prišli do Malipske, vidim na male šior Monoga. On me obliči, se je naškuril i pobral se ča. Sam čul samo, da je nekemu onde zabrbljal: „Quel mostro de Rodlđ nol vol far tutto alla nostra". Va Veje su nisam ni časa zabavil, zač nisam imal dosta pinezi, da nasitim tolikih gladuhi, nego sam dal napregnut konje i bež put Triskavca. Htel sam Vrbnik, nego sam vidol, da imaju jako slabi put, pak nisam htel onde svoje kosti strest.

Jur. A ča nemoru popravit tih puti?

Fr. Čekaju valjda da se sami poprave. Šal sam dakle Bašku. Onde sam se predstavil propalomu šaronjaškom kandidatu i pozdravil ga od strane njegovega kumpanja bodulskega jenerala.

Jur. Ti s velikimi ribami trataš! A ča on tamo dola?

Fr. Neki grški pop va Zadro, da ga je naputil, kadi je va Bašku zakrivono blago, pak se stavil kopat ga.

Jur. Ala je nem ta grški pop, da ga ni šal sam kopat.

Fr. Ti se rugaš, a ja sam mu se preporučil, da pusti i za me del, pak da ćemo ga drugi put va dijetu poslat. Nego danas smo se preveć razčukulali, a mane Luce čeka.

Jur. Bog! pozdravi Pepića i neka nam čagod piše.

Različite viesti.

VIII. sjednica istarskoga sabora 5. novembra. Na dnevnom redu bijaše najvažnija točka obračun, zaklade ezonera za god. 1889. Saborska manjina podnaša tiskan predlog, da sabor zaključi:

1) da pokrajina odpušća svoj dio duga sa kamati i troškovi zakladi ezonera;

2) državna uprava odpušća pokrajini dug od 416.000 predvidjen u ugovoru od god. 1875 a proizlazeći od državnih predujmova zakladi ezonera do god. 1878. sa dotičnimi kamati;

3) dok se bude vuklo na sreću obveznice zaklade ezonera, postaviti će se izravni namet u iznosu za pokritje potreba zaklade ezonera;

4. proračun i obračun zaklade ezonera priobćivati će se i u buduće godimice o. kr. ministarstvu financijah prije nego li se predluže zemaljskomu saboru;

5) ovaj ugovor stvara se u dva jednaka primjerka bez biljega, podpisana od ministra financijah, zemaljskoga kapetana i dvojice zemaljskih prisjednika; jedan primjerak ostaje kod c. kr. ministarstva financijah, drugi pako kod zemaljskog zastupstva za markgrofoviju Istru i;

6) tim prestaje ugovor sklopljen usljed državnog zakona od dne 28. marča 1875.

U ime financijalnoga odbora predlaže dr. Venier, da se predje na dnevni red preko predloga manjine.

U ime manjine govorio je poduljo i vrlo lepo dr. Laginja obrazlažuć njezin predlog i dokazujuć važnost, korist i potrebu istoga.

Proti predlogu govorili su dr. Amoroso Babuder, Gambini i izvjestitelj.

Usuprot temeljitom dokazivanju i obrazloženju dra. Laginje, primi većina predlog financijalnoga odbora, čim bi pokopan predlog manjine.

Kod rasprave obračuna zaklade ezonera za godinu 1889. govori dr. Dukić talijanski. Obračun bijaše u cielosti prihvaćen. Od manjine govorio još dr. Laginja kod III rubrike t. j. kod troškova uprave za zakladom ezonera. Izmedju predsjednika i dra. Volarića nastala je kod podrobne rasprave o tom predmetu živahna prepirka, kod koje je sudjelovala i galerija bućeć i prigovarjajuć.

Buduća sjednica određena je za sutra t. j. 6. t. mj. Na dnevnom redu jest medju ostalim izvješće o školstvu; izvješće o izboru u Puli i Vodnjanu; Kastav, Volosko, Lovran Mošćenice, izvješće o izboru u izvanjskih obćinah kotara pazinskoga i predlog dra. Costantina i drugova, da vlada štogod poduzme na materijalno blagostanje grada Pazina.

IX. saborska sjednica dne 6. t. mj. 1889. U raspravi izvještaja o školstvu. Dr Costantini izvještuje za školski odbor o stanju školstva u pokrajini za god. 1888. Prigovara vrlo oštrimi izrazi uredbi učiteljišća muškoga u Kopru i ženskoga u Gorici, postupku predsjednika i nadzornika školah u Pazinu; prigovara obćenito, da su nadzornici i učitelji agitatori. To sve naperono samo na boljak talijanskoga pučanstva, a proti hrvatskom učiteljstvu i nadzornikom Slavenom. Predlaže, da se ministarstvu nauka sve to stavi do znanja.

Dr. Stanger govorom, trajućim ¾ sata, uvodom hrvatskim, a daljnjom razpravom talijanskom vrlo srotno i temeljito pobija navode Costantinove i postavlja shodne predloge, s kojimi bi se doskočilo školskim potrebam u pokrajini.

Dr. Tamaro lipo sastavljenim, a slabo naućenim govorom oštro udara na germanizaciju u učiteljištih, koja da širo barbarstvo u zemlji, ističuć, da se čak i muzika uči njemački.

Dr. Laginja odbija predloge Costantinove, a prihvaja Stangerove. Dugim hrvatskim govorom, obćenito pozorno slušanim nalazi nedostatke u tom, da sistem nove škole još nije ustavljen i da učitelji čim izlaze iz škole, nebi smjeli biti samostalno namještćeni. Po njegovoj misli sva učiteljska mjesta u pokrajini morala bi biti samo jedne kategorije, jednake dužnosti, jednaka prava.

Brani nadzornike kada rade o tom, da poprave ono, što su drugi pokvarili; brani učitelje, ako i dokle agitiraju tako, da podućo puk o njegovih političkih pravih.

Babuder „fra li sì o fra il nò, di parere contrario".

Dr. Stanich udara na nadzornika Križnića i predlaže, da se vladu pozovo neka ga promjesti jer da je agitator.

Dr. Volarić predlaže neka vlada skine i tabelu c. kr. notara Stanich-a jer je i on agitator, ne samo riečmi nego i „flikami".

Dr. Amoroso nastoji pobiti predlogo dra. Stangora točku po točku, ali neuspije.

Pobija ga točku po točku poštovani Spinčić.

Govore još zastupnici dr. Laginja, dr. Gambini i izvjestitelj.

Conti i Cleva prepiru se glede konfesionalne škole; prvi uzimlje u obranu nadzornika Križnića.

Vladin zastupnik prigovara izvjestitelju, što udara samo na vladu a ne na autonomne oblasti i prosvjeduje proti predlogu dra. Stanicha, jer nespada na sabor, proglasuje da ima i Niemaca u Istri i da je njemački državni jezik.

Dr. Amoroso prosvjedujo proti izjavi glede Niemaca i njemačkoga jezika.

Kod glasovanja o predlogu dra. Stangera glede maturinskoga jezika u školah, dr. Laginja pita glasovanje poimence. Predsjednik i većina čitaju saborski pravilnik; sva većina i šanjom c. kr. činovnici, Babuder i Conti glasuju proti rečenomu predlogu.

Početkom sjednice zastupnik Mandić podnieo samo hrvatsku interpelaciju na c. kr. vladu glede gimnazije u Pazinu.

Predsjednik pročitao je posebno potit takodjer talijanski, te predao interpelaciju zastupniku c. kr. vlade.

Rasprava je tekla vrlo dostojanstveno i čini se, da je to jedna najlepših sjednica ove godine.

Imenovanje. Gospodin Pokorny, dosadanji privremeni ravnatelj poštah i brzojavah u Tratu imenovan je ovih danah stalnim ravnateljem tih uredah.

Diocezanske viesti. G. Liborat Sloković, kapelan u Pazinu premješćen je za upravitelja u Salvore. — Umro je Klemunt Skubla, župnik u Miljah kod Trsta.

Predsjedničtvo političkoga družtva „Edinost" poziva sve odbornike i zamjenike na sjednicu, koja će se obdržavati u nedelju dne 11. t. mj. u 10. satih u jutro u prostorijah „Delalskega podpornega družtva" (Via Molin piccolo br. 1).

Izborni sastanak za II. kotar izvanjskih obćinah u Tratu, imati će političko družtvo „Edinost" u nedelju u gostioni pri Lovcu. Na taj sastanak pozivlju se svi izborniei toga kotara.

Izbori u Tratu. Dne 4. i 5. biralo je IV. tielo. Predali su liberalci, jer oxbiljno protuliste nije niti bilo. Neposrednji odbor je bio u latinu izabrano iznmed predloženika liberalaca tri Žida, koji su sbilja dobili i najmanje glasova. Dakle i izmed liberalaca ima antisemita! Za III. izborno tielo su dva proglasa, naime liberalaca i konservativaca, nu razlika je samo u dvih predloženicih, što mi smatramo prah u oči. Naravski i konservativni proglas ističe „l' avita cultura", košto i liberalni. Prisna su braća kad se radi proti Slavenom. Treće tielo bira u četvrtak i petak.

Uzurpacija imena. U Gorici se sbio čudan slučaj. Izdavatelju „Soče" uzurpirali su najednom ime lista, to sad „Soča" pod pokroviteljstvom dra. Tonklia i dra. Malniča zastupa i iznaša drugi program, dočim dosadanji izdavatelj je bio usiljovan primiti un dosadanji svoj program drugo ime naime „Nova Soča", kod koje sudjeluje rovni otaćbenik dr. Gregorčič. Stara „Soča" sa novim programom, veli, da će s Talijani živiti u miru, dočim navješćuje rat liberalizmu, koji da je porodio panslavizam. U kratko, taj list je naperen proti slovenskim narodnim težnjam. Naima dvojbe, da će braća Slovenci prigriliti radjo „Novu Soču".

Interpelacija zastupnika dra. F. Volarića u sjednici istarskog sabora držanoj dne 20. oktobra, radila je o nesakonitom postupanju o. kr. činovnikah prigodom izborah zastupnikah na pokrajinski sabor. Žalimo što ista nije bila proćitana, jer bi se bilo odkrilo stanovište vlade napram hrvatskom pučanstvu. Mislimo ipak, da čemo ugoditi našim čitateljem, ako ovdje u cielosti priobćimo rieči, kojimi je častni dr. Volarić prosvjedovao proti postupku saborskog predsjednika, kad mu nije dozvolio čitanja interpelacije. On reče:

Visoki saboro!

Paragraf 20. nutarnjega poslovnika sabora zahtjeva, da svaki od zastupnika, koji želi upraviti poseban upit na visoku c. kr. vladu, preda pismeno predsjedniku prije sjednice dotičan upit podpisan barem od petorice zastupnikah, a po tom, da se isti upit pročita u saboru i podastre ces. kr. vladi na odgovor. Ja sam to sve danas točno ovršio, to nepojmim zašto g. predsjednik podopušća, da se upit koga mu je predadoh pročita i preda vladi. Pravilnik nezahtjeva, da bude upit napisan u ovom ili onom jeziku, pak nit nemože, jer po državnum temeljnom zakonu je zajamčena u javnom životu ravnopravnost svim u zemlji običajnim jezikom. Ktomu je lanjske godine visoka vlada ne samo izjavila pokojnomu predsjedniku ovoga visokoga sabora da neodobrava njegov postupak, kojim kratio, da se redovito podastrte hrvatske interpelacije proćitaju i ustavno uzmu u pretres, već i naglasila, da su u Istri ravnopravnimi talijanskomu jeziku takodjer jezik hrvatski i slovenski te s toga da se imaju upiti u ovih jezicih primiti, pročitati i predati vladi. Kod otvorenja tekućega zasjedanja takodjer izteknula je čisto i bistro visoka vlada putem svoga povjerenika, da su u saboru jezici hrvatski i slovenski ravnopravnimi talijanskomu jeziku, te s toga je zastupnikom slobodno služiti se po volji u saboru jednim ili drugim od tih jezikah.

Nadalje, predsjedničtvo ne sastoji po našem pravilniku (§. 5) samo od g. predsjednika nego i od podpredsjednika, dvijuh tajnika itd., a gospodin podpredsjednik pozna posve dobro hrvatski ito tako i jedan od tajnika, te s toga nepojmim zašto se nebi primio moj upit u hrvatskom jeziku te pročitao u ovom visokom saboru i predao vladi. Izjava prosvjetloga gospodina predsjednika ne samo da je dakle u oprieci sa temeljnimi zakoni carstva i našim nutarnjim poslovnikom, već, kako držim, protivi se nakanami samoga Njegova Veličanstva, jer ja si barem nemogu drugčije tumačiti okolnost zašto je Njeg. Veličanstvo u današnjih okolnostih udostojalo se imenovati podpredsjednikom ovoga visokoga sabora čovjeka, koji pozna hrvatski jezik, ako ne da tim g. predsjednik uzmogne, kad se rasprave vode u ovom jeziku, ustupiti njemu ravnanje rasprave i posluživati se njegovom osobom kad budu upiti upravljeni na c. kr. vladu ili zemaljski odbor u hrvatskom ili slovenskom jeziku.

Na temelju svoga toga ja se ograđujem protiva postupku prosvjetloga gospodina predsjednika te javno i odriešito ovdje prosvjedujem, a držim da i Njeg. Veličanstvo neće unapried polagati svoje povjerenje u njegovu osobu kad ovako postupa.

Crkva Sv. Jakova u Opatiji. U zadnjoj sjednici o. kr. središnjeg povjerenstva za umjetnost i historičke spomenike izjavilo c. kr. trščansko namjestničtvo i c. kr. ravnateljstvo južne željeznice, da nisu ništa protiva glasine o ruženju opatijske crkve sv. Jakova. Istinito je to, da na pobudu sadašnjega kapelana i uz biskupovu dozvolu sastavio se odbor, da sakupljа prinose za gradjenje nove crkve, ali da dosadanja ima ipak ostati.

Iz Sovinjaka nam piše prijatelj dne 4. novembra. Oprostite g. urednike što sam zakasnio javiti Vam koliko sliedi. Htjedoh prije viditi uredjenu stvar. Poznato je svitu čitateljem „Naše Sloge" koliko protivđeno bilo, da se u Sovinjaku otvori škola. Nakon 10 godina što smo tražili, otvorila nam se napokon dne prvoga p. m. oktobra. Dne 20. pr. m. septembra oglasio je g. župnik u crkvi, da sliedećeg dana davedu roditelji svoju djecu, koja su dužna polaziti školu u školsku zgradu, te tamo da će upisati u kojem jeziku žele, da budu poučeni. Došlo ih preko stotine, da je bilo milota jih gledati! Prvog dana mjeseca oktobra došli svi svetoj misi sa roditelji i oni članovi obćinske sovinjske uprave, koji se tomu ne protivili, te se pomolili svetomu duhu, a po sv. misi odputila se djeca u školu. Poznato je čitateljem i koliko je agitacije od svih stranah bilo, da se ne ustroji kod nas škola sa hrvatskim naukovnim jezikom. Visoke školske oblasti, više puta popitav se kojega smo naroda, dozvolile su nam školu sa hrvatskom i talijanskom paralelkom. Sada pak! talijanski agitatori i mutikaše neka se osvjedoče kojega smo naroda mi, neka pogledaju koliko djece je upisano u hrvatsku, a koliko u talijansku paralelku i kad budu vidili, da u prvu je upisano preko 70, a u drugu jedva oko 15, tada će uvidjeti koli su kratke noge u laži. Krv nije voda, pak su i sovinjski Hrvati dokazali, da njim je miliji matorinji jezik nego tudjinština, koju su njim htjeli nekoje talijanske pripepine napriti. Mi takovim porućujemo, da se okane čorava posla, nek ćeće svojo ali nek štuju što je naše, pak ćemo biti prijatelji. Preporučamo pak svim roditeljem, da marljivo šalju svoju djecu u školu, da se budemo mogli veseliti napredku naše djece u ovoj dosad zapuščenoj i skoro poludivljoj obćini. Znamo, da uz jednu samu silu uspjeh će biti otegočen, ali se nadamo, da dobrom voljom roditelja i sudjelovanjem nadležnih oblasti će se postignuti željeni cilj — moralni napredak u našoj obćini.

Glavna skupština pokrajinskog gospodarskog vieća u Poreču obdržavala se, kako smo jurve javili, dne 15. oktobra t. g. Predsjedao je g. dr. Cancian. Vladu je zastupao g. barun Conrad, a pokrajinski odbor g. dr. Campitelli. Prisustvovali su članovi stalnog odbora gg. J. Andreicich, dr. P. Madonizza, dr. E. Mrach, T. Sottocorona i Romuald Župančić, te prisjednici gospodarskih zadruga gg. Fr. Flego, dr. M. Laginja, dr. J. Šuran, V. Tomišić, dr. S. Venier, J. Vergottini, J. Vidulich i dr. D. Vitezić. Pri drugoj točki dnevnoga reda gg. dr. Vitezić i dr. Laginja, pretresujuć obće izvješće o djelovanju vieća za poslednjeg razdobja 1888—89., izazvali su odulju raspravu. Izrazili su naime svoje mnenje o nutrašnjem sustavu gospodarskog zavoda i ureda gospodarskog vieća, za-

htjevajuć naposeb, da ovo potonje priobći svojo oglase, natječaje, izviešća itd. također u hrvatskom jeziku za hrvatsko pučanstvo. Predsjednik je prekinuo razpravu izjavom, da nemože primiti predloga ili upita niti o pokrajinskom gospodarskom zavodu, jer to spada u djelokrug ministarstva za poljodjelstvo i pokrajinskog odbora, niti o uredjenju ureda pokrajinskog gospodarskog vieća, jer o tomu odlučuje stalni odbor.

Pri točki o djelovanju pizanskih klaštrieca ulika g. dr. Campitelli zagovara odborov predlog, da se prosliedi sa započetim najmiljivanjem klaštrieca i predlog, da se ustanovi kod gospodarskog zavoda također pokušalište za ulje u svrhu, da se sustavno prouči način pročišćenja ulja iz raznih krajeva pokrajine i kako da ga se priredi za širu trgovinu.

Častni dr. Vitezić pita, da li će i dojduće godine pizanski klaštrieci na otok Krk i izrazuje želju, da se za dulje vremena ondje zadrže.

Častni Fiego predlaže, da se u mjesto Pizanaca najmi kao klaštriece po istih izučene Dalmatince, jer da se ne može naći dostatan broj Pizanaca za obširnije djelovanje u pokrajini.

Častni dr. Laginja podupire ovaj predlog i mnije neshodnim, da se pokrajinsko gospodarsko vieće, isim što povećanjem plodovina, bavi također priredjivanjem istih; voli da bi se ovo poslijednje imalo pustiti privatnom prometu, ali pripušta pak, da se ustanovi pokušalište, koje bi davalo vještačka mnenja i savjete.

Častni dr. Campitelli odgovara, da bi se točke našle dalmatinskih klaštrieca tako vještih kao Pizanci, navlastito u čišćenju ulikava gnjilih u dobu.

Častni Sottocorona i pl. Venier govore također proti predlogu častnog Fiega.

Častni Hugues, kao tajnik i izvjestitelj, odgovara jestno na upit častnog dra. Vitezića, a zatim zagovara odborov predlog.

Bje zaključeno, da se bitno ne promjeni dosadanji red službovanja, propustiv predsjedništvu, da ga potanje ustanovi.

Pri točki „o predlozih govedjih izložbah i postajah bikova“ častni dr. Laginja prigovara, što vieće za dojduću godinu no ustanovljuje nikakvo izložbo i no kupuje novih bikova za pojedine postaje. Pita razjašnjenje vrhu okolnosti, da se opotovano obdržavalo izložbu goveda u Bujah, dočim u Kastvu se nije nikakvo priredilo.

Častni Župančić pita, da se u Podgradu priredi izložbu junjnca.

Predsjednik ističe razliku izmedju zadružnih izložba goveda i predjelnih sa državnimi nagradami. Voli, da prvo može svaka zadruga kad joj drago o svom trošku držati, dočim za potonje je ustanovljen red još godine 1880., to se jurvo obdržavala u Podgradu, Vodnjanu, Pazinu i Bujah. Dojduće godine bit će prekinut red i neće se popuniti postaje bikova, jer dotična državna podpora je neobhodno potrebna k pokriću troškova za sudjelovanje kod poljodjelske izložbe 1890. u Beču, u ministarstvo nije htjelo doznačiti druge navlašno podpore.

Častni dr. Vitezić zahvaljuje se na doznaci bika za otok Krk i preporuča, da se po mogućnosti dobavi još jednoga, te se toko doskoči potrebam ondješnjog živinogojstva.

Predsjednik nalazi opravdanom tu želju i voli, da ju prima na znanje za buduću koju prigodu.

Pri točki „o pokusih sa strojem Ryder“ častni dr. Vitezić pita, da se takvih pokusa priredi i na otoku Krku. Predsjedništvo ga upozoruje na predlog o kupnji drugog stroja, da se tako uzmogne provesti pokusi u široj mjeri.

Pri točki „o dielenju loza Cabernet“ častni pl. Vergottini ističe prednosti te loze i preporuča, da ju se čim više razprostrani u pokrajini. Podupire ga u tom častni Campitelli.

Pri točki „o mjerah proti mildevu“ razvila se razprava, kojoj su sudjelovali častni Campitelli, dr. Vitezić, pl. Vergottini i Sottocorona, te iza nekoliko opazaka predsjednika i tajnika vrhu izdanja kratke poduke o upotrebljivanju modre galice, bje prihvaćen odborov predlog.

Živu je razpravu izazvala i točka „o obćoj poljodjelskoj izložbi 1890. u Beču“.

Častni dr. Vitezić izjavlja, da je neobhodno potrebno sudjelovati kod iste izložbe i postavljenjem pokusne ložo.

Tajnik g. Huguos mnije, da obzirom na slabu trgatvu toli u količini, koli u vrsti, prouzročenu mildovom i tučom, bi se imalo prepustiti uvidjavnosti dotičnog posebnog odbora, nek odluči, da li se ima sudjelovati i pokusnom ložom.

Častni Župančić ističe svoju dvojbu, da bi bilo u obće shodno sudjelovati i poljodjelskoj izložbi, uzev u obzir obćenito slabu ovogodišnju ljetinu.

Tajnik g. Huguos mnije, da bi se častno izpalo, sudjelujuć poljodjelskoj izložbi, ako pojedine zadruge budu podupirale vieće sabiranjem nuždnih plodina. Izitće, da među plodinami bi mogle biti zastupano i vino, ali od prijašnjih godina.

Častni Campitelli podupire Hugueovo mnenje, koje bje također prihvaćeno po većini.

Pri točki „o postajah ovnova“ častni dr. Laginja mnije, da bi se imalo zamjeniti ovnove veprinačke pasmine sa onimi iz Berkina.

Predsjednik se pozivije na razloge navedene u izviešću i na pokuse provedene u Dalmaciji hercegovačkom pasminom.

Izvjestitelj obrazlaže odborov predlog financijalnim položajem i nuždom izbiranja ovnova izmed domaćih pasmina, kad nije moguće uteći se križanju. Hvali i podupire namjeru, da se uvede pasminu Southdown.

Kod točke „molbe za podporu u godini 1889.“ pitali su razna razjašnjenja častni Campitelli, Sottocorona, Župančić, dr. Venier, dr. Vitezić i dr. Laginja.

Kod točke „o djelovanju kotarskih gospodarskih zadruga“ povela se riečo tomu, da li bi se imale preuredit dioba iznosa domaćenih zadrugam iz pokrajinske zaklade od utjeranih globa i lovačkih dopusta.

Častni dr. Laginja izjavio se za dosadanji način dioba, dočim častni dr. Venier je bio drugog mnenja, istaknuv, da nekoje zadruge no upotrebljavaju korištonosno isto doznako, ili je čak upotrebljavaju u svrhu protivno pravilom, prikraćujuć tako druge zadruge, koje bi znale taj novac bolje upotrebiti.

Skupština no zaključi ništa, jer je taj predmet uredjen pokrajinskim zakonom, te no podpada djelokrugu vieća.

Konačno dodju na dnevni red molba piranske gospodarske zadruge, da ministarstvo za poljodjelstvo podupre privremeni dopust gojenja dullana u predjelih Sicciole i Valle di Fasano okušenih tranim ušćem dok se uzpostavo vinogradi sa nasadom amerikanskih loza.

Izvjestitelj častni Huguos pročita dotičnu molbu, to istaknuv poteškoće u dopustu, a s druge strane shodnost, da se time doskoči potrebam oštećenih vinogradara, predloži, da se podupre molbu piranske zadruge.

Častni dr. Vitezić podupire takodjer molbu, ali ujedno predlaže, da ju se protegne na sve predjele u pokrajini okužene tranim ušćem, prikljućiv i otok Lošinj.

Bje prihvaćen predlog častnog dra. Vitezića, a iza toga bje zaključena skupština.

Lutrijski brojevi

Dne 31. oktobra.

Trst	14	18	60	17	43

Dne 6. novembra.

Prag	10	82	35	34	84
Lavov	51	70	24	48	19
Hermannstadt	2	72	24	61	6

Broj 21. 2—3

Razpis natječaja

na mjesto učitelja risanja, geometrije i obrtnog računatva, ujedno ravnatelja dolavske škole u Kastvu sa hrvatskim naukovnim jezikom.

Služba je privremena; imenovanje pripada visokomu c. kr. ministarstvu nauka i bogoštovlja.

Plaća forintih jednu tisuću (for. 1000) godišnjih na mjesečne anticipatne obroke.

Natjecatelji neka svoje molbenice, obložene kratnim ljetom, svjedočbom ponašanja i svjedočbami o naukih i o svojem sadanjem naimanju, te o podpunom poznavanju hrvatskoga ili slovenskoga jezika u govoru i pismu podnesu podpisanomu najkasnije do 30. novembra o. g.

Na one, koji znaju i njemački uzet će se na ostale okolnosti osobiti obzir.

Kuratorij dolavske škole

Kastav u Istri, 23. oktobra 1889.

Predsjednik: **Munić** v. r.

Št. 4428/89

Razglas.

Na slovenskem oddelku deželne kmetijske šole se začne novo šolsko leto dne 20. novembra t. l. Izpraznjenih je 6 štipendijev, pet po 100 in eden po 50 gold. na leto.

Podučni tečaj traja dve leti.

Kot gojenci se sprejmó mladeniči, kateri a) so dosegli 15. leto, b) znajo brati in pisati, kar se dokaže pri sprejemnem izpitu, c) so zdravi in kropko postave ter izkažejo dobro nravno védenje.

Gojenci se udeležujejo vseh del na kmetiji in v drugem letu se morajo vaditi tudi v oskrbniških opravilih.

Ročna dela na kmetiji se oškodujejo s nagrado v denarju, katera se odmeri s posebnim ozirom na vrednost storjenega dela.

Gojenci dobe v zavodu stanovanja brezplačno, hrano pa za zmerno plačilo, kojo so štipendistom odbije od štipendije.

Prošnje za sprejem oziroma za podelitev štipendijev, previdene s potrebnimi spričevali, naj se izročé vodstvu najkasneje do 10. novembra t. l.

Deželni odbor goriški.

Deželni glavar: **Coronini.**

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17,

priporoča se vljudno pri visoko častiti duhovščini v napravo cerkvenih posod in orodja najnovejšo obliko, kot: monstranc, kelihov itd. itd, po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih v ognji pozlati in posrebri. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 11—

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Marijaceljske želodčne kapljice

i zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Ochutnamka.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri motenosti, slabosti želodca, ako se grta smrdi, napenjanju, kislem pehanju, kolikih, želodčnem kataru, gorečiše (vranci) pri preobilnoj produkciji slin, rumenici, bljuvanju in gnjusu, glavobolu, (ako je bol želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu. Cena steklenici je s nakazom vrod samo 40 nov, velika stekenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar Karl Brandy, Kremsier, (Moravija).

Svarilo! Pristno Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in ponujajo se unogovratno. V znamenje pristnosti mora biti samotna vsaka steklenica v rdeč omot, previdena z gornjo varnostno znamko že mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusek-a v Kremerjonh (Kremsier). 6—13

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Ove više godina se najboljim uspjehom rabljene pilule proti začepljenju tiela potvore se mnogo. Neka se vzmi dakle na gornju zaštitnu marku i na podpis lekarnika C. Brandy u Kremsieru. Cieno kutijici 20 kr. Zahoji se 6 kutija i for. Ako se novac unaprid pošalje stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zabuja for. 2.20.

Marijaceljsko želodčno kapljico ntso tajno sredstvo. Doli, iz katerih obstoji, naznanjeni so na vsakoj steklenici priloženemu poduku za vporabo.

Prave marijaceljske želudčne kapljice i marijaceljske pilule proti začepljenju dobivaju se prave u:

V Trstu u Lekarnah: pl. Leitenburg all' Ercole trionfante; de Leitenburg, Eduard alla Salute; A. Praxmayer al duo Mori; Prendini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Saraval, all' Amazono Trionfante; Antonio Suttina, Batt. al Camollo; Benedetto Vish-Minussi, dvorska lekarna; dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladišče); Blazzlotto, al'orso nero. — **U Sežani** u lekarni: Filipa Ritschela, kao što i u svih ostalih lekarnah.

Sredstvo koje nije tajno!!!

Od 14 godina priznato kao najbolje.
Nadpukovnjskog liečnika I. razreda
dra. G. Schmidta

ulje za sluh

liečí brzo i temeljito povremenu gluhoću, tok ušiju, bodac ušiju i u zastarjelih oporuhj h slučajevih. Najtrajnije zuljenje u ušljuh, kao i slabiuje odstranjuje se odmah, što tisuće originalnih svjedočba dokazuje. Cena boci 2 for. — U Beču pravo sa zaštitnom markom kod lekarnika C. Haubnera, „Engel-Apotheke“, Beč, I., am Hof N. 6. — Glavno skladište za Hrvatsku kod lekarnika Ede Tomaja u Zagrebu. 24—28

BRNSKA TVRDKA

za razpošiljatve finega suknenega blaga

Bernhard Ticho

20—11 **Brünn**, Krautmarkt 18, — pošilja proti povzetji:

Sukna za gospe
deset metrov, sama volna, v vseh modernih barvah dvojna širokost gl. 8.

Črni Terno
suknenski izvod, dvostroko širok, za celo oblako, 10 metrov gld. 4.50

Valarijne flanele
deset metrov najboljše baže, 60 centim. gld. 3.50

Barčena za obleke
deset metrov, krasni vzorci gld 3.

Životi „Versey“ za gospe
(Jopice) s svilnatimi gumbi, v vseh barvah komplotne, veliko; 1 komad gld. 1.80

Jute zastor
turški vzorci podpolni gld. 2.80

Košulje za delalce
iz rumburškega okaforda veliko. 3 komade gld. 3

Normalne košulje in hlače
komplotno, veliko. 1 komad gld 1.50

Ženske košulje
iz močnega platna ščipkami 6 komadov gld. 2.25

Košulje za gospode, lastno delo
bolo ali barvano 1 komad I.a gld. 1.80 II.a gld. 1.20

Kanevas
1 komad 30 vatlov IIIa gld. 4.80
1 „ 30 „ rudeč „ 5.20

Kanevas iz niti
1 komad 30 vatlov. IIIa in rudeč gld. 6

Oksford
so more prati, dobra vrsta, 1 kom. 10 vatlov gld 4.50

Niegerskega valjanega sukna
10 met., sama volna, najnovejše blago za jesenske in zimske obleke dvojno širino gl. 4.50

Ragusa moderno sukno
dvostroko široku, za kostume, v vseh barvah, tudi pregasto in p sano 10 met. gld. 9.

Dublé-Velour-sukno
¾ komplotno, 1 komad gld. 3.50

Kalnuka
deset m., najboljše vrsti, 60 cent. širok g. 2.20

Jedno zimsko ogrinjalo
„ veliko gladko in karirano gld. 2

Garnitura iz jute
2 postoljno progrinjalo, in namizno prta s čipkami gld. 3.50

Garnitura iz ripsa
sostoječa iz 3 postoljnih progrinjal in namiznega prta sè svilnatimi čipkami gld. 4

Holandske dolge preproge (ostanki)
10—12 metrov dolge, 1 ostanek gld. 3.60

Domače platno
1 komad, 30 vatlov ¾ gld. 4.50
1 „ 30 „ ⅞ „ 5.50

King-Webe
boljše nego platno
1 komad ¾ širok, 30 vatlov gld. 6

Konjska plahta
jako dobra, 190 ctm. dolga, 130 ctm. široka gld 1.50

Odeje za fijakerje
190 ctm. dolga, 130 ctm. široka gld. 2.50

Šifon
1 komad, 30 vatlov, I.a gld. 5.50, najboljše vrste gld. 6.50

Tovarno skladišče suknega blaga

Ostanki Brnskega sukna
Ostanek za podpodno moško obloko 3 10 m. dolgo gld. 5

Priložnost za kupovanje!
BRNSKI OSTANKI SUKNA, 1 ostanek za 1 kompl. moško obleko 3.10 m. dolgo g. 3.75

Blago za zimsko sukno
ostanek 2.10 metra za popolno zimsko suknjo rjavo in vlinjeno gld. 5.50

Blago za površnje suknje
njfinejše vrste, 2.10 met. za celo sknjo gld. 7

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči.
Elegantne izvedena zbirka uzorcev z 400 znamkam g. krojačam nefrankovano.

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić.

Tiskara Deželne.

Broj 46. U Trstu 14. novembra 1889. Godina XI

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 5 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošту valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se povraćaju ako se i notiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za soljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 25

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Istarski sabor g. 1889.

8. Sjednica dne 5. novembra 1889.

Prisutni: predsjednik dr. M. Campitelli; vladin zastupnik vitez Elsehegg i 27 zastupnika; galerija puna.

Predsjednik otvori sjednicu u 11 sati pošto je dostatan broj zastupnika; zatim pozove tajnika, da pročita zapisnik zadnje sjednice.

Dr. Vergottini čita zapisnik, koj se ovjerovljuje bez prigovora.

Predsjednik priobćuje razne podneske: Zastupnik Craglietto javlja, da nije mogao doći k današnjoj sjednici; podieli su medju zastupnike topografički nacrt željeznice, koja bi se imala graditi izmedju Trsta i Poreča; dr. Costantini i drugovi podnesli su molbu, da država štogod učini za poboljšanje materijalnoga stanja grada Pazina; stigle su nadalje razne molbe za podpore itd.

Prelazi se na dnevni red.

Dr. Venier izvještuje u ime financijalnoga odbora o predlogu dra. Laginje i drugova u pitanju exonora, koji glasi:

Predlog

častnog zastupnika dra. Matka Laginje i drugova u pogledu istarske zemljištno-raztero tne zaklade.

Neka visoki sabor izvoli prihvatiti sliedeću

Rezoluciju

namjerom, da se poboljša stanju raztrojenih Istrana koronitom „pršnakom, pozivlje se istarski pokrajinski odbor, da poruči visokoj carskoj vladi nazore istarskog pokrajinskog zastupstva o istarskoj raztero tnoj zakladi, navedene u niže predloženoj nagodi i ako se c. kr. državna uprava složi sa istimi, tada se ovlašćuje pokrajinski odbor, da u ime pokrajine Istre sklopi sa ces. kr. državnom upravom nagodu u smislu:

I.

Pokrajina Istra odpušća raztrojenim Istranom i njihovim naslje dnicima otplatiti njihov dug glavnice, kamata i troškova proma istarskoj zemljištno-raztero tnoj zakladi.

II.

Državna uprava sa svoje strane odpušća pokrajini Istri dug for. 416.000, ovisući od nagode priključene državnom zakonu 28. marča 1875. br. 72 drž. z. l. i proizlazeći od prodajnova danih od države zemljištno-raztero tnoj z a k l a d i do uključivo god. 1878. i od dotičnih kamata.

III.

Dok traje ždriebanje zemljištno-raztero tnih obvoznica, utjerivat će se namet na izravni porez (uključiv izvanredni državni namet) u iznosu dostatnom, da se pokriju potrebe zemljištno-raztero tne zaklade.

IV.

I unapried će se godimice priuhćivati c. kr. financijalnom ministarstvu proračun i obračun zemljištno-raztero tne zaklade prije nego li budu podnešeni pokrajinskom saboru."

V.

Ovu se nagodu stvara u dva jednaka nebiljegovana primjerka, podpisana od ministra financijah, zemaljskoga kapetana i od dvojico zemaljskih prisjednika, sahraniv jedan primjerak kod c. kr. financijalnoga ministarstva, a drugi kod zemaljskog zastupstva markgrofovije Istre.

VI.

Time stupa izvan krieposti nagoda sklopljena uslied državnog zakona 28. marča 1875. br. 72 drž. z. l. i priključena istom zakonu.

Način pretresivanja.

Nek predlog bude ustupljen financijalnom odboru, da ga prouči i izvesti prije proračuna zemljištno-raztero tne zaklade za godinu 1890.

Obrazloženje.

Odnošaji zemljištno-raztero tne zaklade bili su zadnjič ustanovljeni nagodom priključenom državnom zakonu 28. marča 1875. br. 72 drž. z. l.

Glavne su točke sliedeće:

1. Predujmovi dani od države do uključivo 1878. i kamate na iste iznašaju for. 416.000, koji sačinjavaju dug pokrajine Istre proma državi. Na ovaj iznos nede se plaćati kamata.

2. Za pokriće manjka zemljištno-raztero tne zaklade pokrajina će utjerivat namet na izravni porez u iznosu od najmanje 10%, a sliedeće i više.

(Opaža se, da pokrajina utjeruje od nekoliko godina 12% u ime nameta za exonor).

3. U dohodak zemljištno-raztero tne zaklade uvrstit će se godimice najmanje for. 30.000 isplativih od zakladnih dužnika (prinosnika).

Skrajna je nuždа, da se dogovorno sa c. kr. državnom upravom preinači tu nagodu u smislu predloženog nacrta nagode i to iz sliedećih razloga.

A. Nemogućnost utjerivanja dugova od prinosnika.

Iza gori navedene nagode samo se dva puta utjerale od prinosnika najmanji utanačeni iznos for. 30.000. Najmanji utjerivi prinos preobratio se dakle u najviše g utjeranog.

Forinti 30.000 predstavljalo bi pobliže 6% na cielovitu dug prinosnika proma upitnoj zakladi.

Makar pripuštjuć, da c. kr. porezni uredi nisu mogli razviti nuždne odlučnosti u utjerivanju vjerovnih raztero tne zaklade, dva čine lpak jasno dokazuju, da nije to pravi uzrok zateznih dugova, nego da ga se ima tražiti u gospodarskih odnošajih pučanstva u nemogućnosti plaćanja.

Ti čini jesu: d a uzprkos hiljadam ovršnih spisa podnešenih u zadnjih godinah nevidljivo su se u obće umanjivali zatezni dugovi, i d a baš u kotarih, u kojih je najveći iznos zateznih dugova, državna blagajna također broji na stotine hiljada zateznih u ime izravnog poreza.*

Nikakvo ili jako malo krivnje bi se moglo dakle pripisati poreznim uredom, koji bez ikakve sumnje vrše svi svoju dužnost, barem što se tiče utjerivanja poreza, pak ipak ne uspievaju.

Koli neznatno je snižanje zateznih prinosa dužnih raztero tnoj zakladi, uvidja se iz sliedećih brojaka, izvadjenih iz dotičnih izkaza zemaljskog odbora (u okrugliš svotah):

Godina	Manjak početkom	Manjak svršetkom	Po tom sniženje	Postotak	Opazke
1884	500.000	543.505	16.535	3.0	Polag računa za 1888.
1885	543.505	535.069	8.436	1.5	
1886	535.069	516.273	18.796	3.6	
1887	516.273	497.678	19.594	3.5	
1888	504.655 (P)	484.108 (P)	20.547	4.0	

*) Porezni kotari Kopar, Motovun, Buzet, Pazin, Rovinj.

Pri tomu se opaža, da su zadnjih pet godina bile ljetine prilično obilne.

U nekih kotarih napokon i u posljednjih godina dogodilo se povišenje mjesto sniženja manjka.

Tako godine 1887. u labinjskom, buzetskom, piranskom i pazinskom poreznom kotaru.

B. Sličnost u postupku.

U onih for. 416.000, koje pokrajina Istra duguje državi, uvrštena je i znatna svota kamata izračunanih na produljenje, koje je država dala do uključivo 1878., na pokriće manjka raztero tne zaklade.

Budi dozvoljeno ustvrditi, da se pokrajini Istri nije pri tomu toliko ugadjalo kao medjašnim pokrajinam i kao što se moglo očekivat obzirom na njezino osobito odnošaje i na višegodišnje slabe ljetine.

Svi ovi produljenji bili su u istinu nevrative p o d p o r e, jer pučanstvo naše pokrajine nije bilo u stanju, da opet dobije za više godina uzmanjkalu ljetinu, navlastito gradju, glavni to plod, koji je posve izdao.

C. Financijalne koristi za državu i za pokrajinu.

Oslobodiv istarske poreznike od njihovog posebnog duga proma raztero tnoj zakladi, mnogo će njim se olakšati plaćanje poreza, jer će pojedinomu dužniku biti omogućeno, da plati na račun državnog poreza ono, što bi imao bio imao platiti u ime troška i kamata raztero tnog duga.

Raztero đeniku (koji u istinu nije takav, nego o b t e r e đ e n i k) biti će lagije do vjeruje, kad mu nebude iznosak obteređen kadgod preznatnimi, a uvjek višimi iznosi nego li je njegov istiniti dug, jer su nekretnosti pojedinog dužnika obteređene ovlovitim uložkom raztero tnog duga, i ne samo njegovim dielom.

Plaćanjem poreza i pokrajina će utjerivat više nameta, znatalih baš u razmjerju proma znatalom državnom porezu, na temelju kojeg je namet postavljen.

Ali pokrajina je i s druge strane na dobitku, naime u upravnih troškovih.

Odpustiv dug prinosnikom, prestaju istodobno promnoga raztero tnoga, dandanas nuždna, a uprava zaklade ograniči se na bilježbu iznosa dužnih pojedinim vjerovnikom polag ždriebanja obvoznica i na obračunavanje namota utjeranog za raztero tnu zakladu.

To obračunavanje, koje se bezplatno vodi od pokrajinskog računovodnog odiela za ovisne putne odbore, tim pravednije bi moglo uzsliediti i za raztero tnu zakladu, a da ne treba, da ova redovito doprinaša sa znatnom svotom od for. 7000.

U ovom slučaju ne samo bi izostali bez ikakve štete izvanredni upravni troškovi, nego i redoviti.

A ti izvanredni upravni troškovi, kojimi su već dandanas prinosnici znatno zastali, ponarasli bi do bajnovitih svota, uztraje li se u današnjem stanju.

Dosta je pripomenuti, da za hiljadu ovršnih procjena nekretnostih bi se htjelo novi trošak od najmanje for. 20.000!

A za ovršno dražbo nekretnosti, koji bi bio trošak?

Eto uzroka radi kojeg, ako država odpusti for. 416.0000 svoje vjerosija pokrajini, ova može istotako odpustiti prinosnikom raztero tno zakladu sav njihov dug ako i mnogo veći, jer je skoro do pol milijuna.

Opaža se napokon, da izbrisom raztero tnog duga država bi se i inače neposredno okoristila. Ta korist bi sastojala u tomu, da bi tada ces. kr. porezni uredi obavljali većom djelatnošću izravne dužnosti svoje službe, naime, očevidnost i utjerivanje javnog poreza.

Prestalo bi istodobno ono tužbo, koje se od nekoliko godina opetuju — neznamo da li opravdano ili ne — vrhu pomanjkanja odlučnosti od strane pomenutih ureda u utjerivanju raztero tnih zaostaka.

To tužbe, ako i umjerene u načinu (što uvjek nije bilo), ne doprinašaju ni malo k poboljšanju odnošaja naše raztero tne zaklade.

D. Absolutna mogućnost predloženo preinake.

Najveći iznos, što ne ga raztero tna zaklada ima još platiti vjerovnikom u ime glavnice i kamata jest:

Za 1880.	. . . . .	f. 74350.—
„ 1881.	. . . . .	„ 74425.—
„ 1882.	. . . . .	„ 73450.—
„ 1883.	. . . . .	„ 74350.—
„ 1884.	. . . . .	„ 73075.—
„ 1885.	. . . . .	„ 73075.—

Kako se vidi najveća godišnja svota iznaša for. 74425.

Polag obračunah utjeralo se u ime exonora 12% nameta u iznosu:

Za 1886.	. . . . .	f. 81877.13
„ 1887.	. . . . .	„ 80704.34½
„ 1888.	. . . . .	„ 87020.13
	Ukupno	f. 255700.00½
	illi poprečno godišnjih	. f. 85233.55

Sliedi odotud, da je pokrajina svakako u stanju, da se do sada utjeranimi 12% nameti udovolji dužnostim raztero tne zaklade proma vjerovnikom, makar se dodalo više navedenim godišnjim iznosom 5% nagrade na obvoznice neprijavljeno za ždriebanje.

To vodi k zaključku: da obzirom na vjerovnike, dug prinosnika naprama raztero tnoj zakladi ne znaše nikakve razlike i da vjerovnici ne trpe ni malo, ne utjera li se ono dugovo.

Poreč, 20. oktobra 1889.

Dr. M. Laginja,
dr. A. Stanger, Spinčić, Mandić, dr. Dukić, Flego, Seršić, Jenko.

Izvjestitelj obrazlaže mnienje i predlog odbora, koj glasi, da se predje na dnevni red preko predloga dra. Laginje i drugova.

Dr. Volarić izjavlja hrvatski, kao član financijalnoga odbora, da je glasovala u odboru šestorica proti, a trojica za predlog saborske manjine, čega nije gospodin izvjestitelj iztaknuo.

Dr. Laginja govori najprije hrvatski, a zatim talijanski za predlog manjine. Hoće odmah na početku, da pročita svoj predlog s dotičnim tumačenjem, jer misli, da nebijaše možda svakomu moguće, da trieznо i svestrano pročita i prouči taj predmet.

Predsjednik izjavlja, da to nije potrebito, jer da imade svaki član sabora tiskan predlog dra. Laginje i drugova.

Dr. Bubba predlaže, da se predlog sa tumačenjem nečita p. što je isti tiskan i pošto se nalazi u rukuh zastupnikah.

Predsjednik stavlja na glasovanje predlog dra. Bubbe, te ga većina prihvati.

Dr. Laginja reče zatim o predmetu u kratko:

Pokoravajuć se volji većine nastojati će razjasniti pojedine točke svoga predloga. Prije svega žali, što taj predlog nebijaše dostavljen svim zastupnikom, da ga pročitaju i prouče, jer je težko upamtiti si sav sadržaj ako se samo jednom pročita te izbjegnu mnogo stvari, koje bi valjalo pobiti.

Govori dalje, da odborovo, izvieće nepobija niti oprovrgava njegov predlog, već se drži občenitosti polazeć s drugog gledišta. Izvieće govori o čudnovatosti i pravednosti no on misli, da ovo nisu cvdje na mjestu. Sigurno je, da vlada neće prihvatiti našega predloga, ako ga većina sabora zabaci. Nasuprot drži, da bi vlada uvažila našu molbu poduprtu po visokom saboru, te da bi i ona žrtvovala štogod kad bi žrtvovala i pokrajina. Više se na nepravicu, koja bi nastala tobož između

onih, koji su i koji nisu platili. Misli, da se ovdje nemože govoriti o pravici. Oni, koji su platili, mogli su to, a oni, koji nisu platili, nisu to valjda mogli; a da zbilja nisu platiti mogli dokaz je i to, što se je utjerale poslije ugovora od g. 1875. samo dva puta godišnjih 80.000 for.

Navadja početak poreza zaklado ozonera, kako se je porez plaćao u naravi kad bi zemlja urodila, a sada se platiti mora urodi ili ne. Kad se je razterotilo zemljište seljaci bijahu neuki, bez pomoći, bez svega te nemogahu prodati ni onoga, što njim je zemlja rodila te se tako sve više dužili. Spominje djelovanje poreznih uroda, zaostatke za ozoner itd. te tumači glavne točke predloga.

Govor taj bijaše vrlo pozorno slušan od svega sabora, a manjina odobravala ga često te na koncu popratila sa živio-klici.

Dr. Venior izpravlja rieči dra. Laginje u toliko, što on nije kazao, da je predlog sam po sebi nemoralan već, da bi nemoralno djelovao na one, koji su svoj dug za ozonor jur izplatili.

Dr. Amoroso osvrće se ponajprije na ono što je kazao poštovani Laginja o absolutnoj nemogućnosti izplate zaostataka za ozonor. On drži, da će doduše u pojedinih slučajih biti težko izjerati dug il zaostatke za ozoner, no absolutne nemogućnosti nevidi. Prošle godine, da se je utjerale od tih zaostataka preko 80.000 for. što dokazuje, da tuj nemma govora o absolutnoj nemogućnosti izplaćivanja. To je nadalje dokaz, da se utjerati može i u buduće, pa bilo to i uz razne poteškoće. Govornik pojmi, da imade imanja onih preko osam hiljada dužnikan i takovih, koji će težko izplatiti svoj dug, no većina tih platiti će ga uz manje poteškoće. Kod utjerivanja zaostataka, da se postupa vrlo humanitarno, a sama uprava, da je sa dužnici dosta blaga, to se zadovoljuva sa onim, što tko platiti ili na račun duti može i to bez nasilnih sredstva. Od dužnikah, da se nemože nitko tužiti, da bi jih tko lovio za vrat. On priznaje, da bi se poboljšalo stanje dužnikah, kad bi njim se odpustilo dio duga, no tada bi mogli pitati i drugi privatni dužnici, da njim se samo pokrajina već isti privatnici odpuste svoje dugove, a to da se nigdje nedogadja niti dogoditi može. Spominje uspjeh revolucije od godine 1848., raztorećanje zemljišta dim se je olakšalo stanje pučanstva u svoj državi, čemu se je tada svatko veselio. Toga da danas dužnici neosjećaju, jer su zaostali sa svojim izpladivanjem to njim je tako narasao dug. Od one doba, da su doduše nanašle i Istru razne nezgodne, no to se dogadilo i u Kranjskoj, Štirjerskoj, Galiciji i drugdje pa da nebijahu ipak u zastupatvih spomenutih pokrajina do sada učinjen predlog, da se dužnikom odpusti dio duga za ozonor. Nekoje od rečenih pokrajina, da su si dapače naprtile velikimi zajmi težko teretu, da pokriju staro dugovo ili zaostatke. Slabih godina da bijahu drugdje kao i kod nas pak da to nemože izpričati dužnikah što nisu vršili svojih dužnostih. On misli, da se imade dioliti pravica svim jednako t. j. onim, koji su svoj dio izplatili i onim, koji ga još imaju izplatiti. Drži nadalje, da kad bi se i prihvatilo predlog saborske manjine, t. j. kad bi se zamolilo ces. kr. vladu, da odpusti dužnikom svoj dio duga, da ona na to nebi pristala. Osim toga naškodilo bi se po njegovom sudu ugledu zemaljskoga zastupatva, koje traži nešto, zašto znade unapried, da postignuti neće. Ako imade država dobiti od naših dužnikah 410.000 for., imade slično duga i u drugih pokrajinah još mnogo više, pak se pita, kako bi moglo ministarstvo nam odpustiti rečenu svotu, a drugim pokrajinam nezadovoljiti kad bi isto tražile. Ministarstvo, da nemože nam nešto odpustiti što bi nemoglo i drugim ili što bi bilo na toret drugim. Nemože se dakle uzeti, da bi država prihvatila predlog dra. Laginje i drugova, pa makar ga i mi ovdje prisvojili. Misli dakle, da moramo ostati kod dosadašnjeg postupanja, da se naimo utjeruje kako se najbolje može dug il zaostatke od dužnika za ozonor, to je radi svega što je kazao proti predlogu poštovanoga Laginje i njegovih drugova (na klupah većine: bravo! bene!)

Dr. Laginja odgovarajuć predgovorniku reče:

Da će samo u kratko odgovoriti predgovorniku. Vjerujo, da će se blago postupati kod utjerivanja, ali trebn vidlti hoće li se moći utjerivati. Drži, da u nekojih katarih nije moguće platiti te tako, dolazimo do toga, da svih ulovimo na vrat ili da sve pustimo; prvo se nada izvesti, valja dakle drugo. Ako se nije u dobroj godini 1888. utjerale više nego li 80.111 for., dakle samo 111 for. više nego li se najmanje utjerati mora, kad će se utjerati sav kapital? Znado, da su sav dug nemoćne oprostiti, al ovdje se radi jedino ob onom dugu, kojeg uprava jest vrlo skupovjesna. Neuzumlje zašto bi sabor igrao kukavnu ulogu kad bi zamolio rečeni oprost, to mu se čini, da je kukavnija uloga zemaljskoga odbora kad moli za oprost 70.000 for. za kamate. I proti tomu moglo bi ustati druge pokrajine. U ostalom ako učini država žrtvu, pridonaša svoju i pokrajina.

Njegov predlog nalazi uporišče i u povjestničkoj predaji jednog dila Istre (grofovija puzinska), kojemu bijahu oprošćeni drugi dugovi. U ovom pitanju nije po sredi politika, a nko čini gornji predlog, nuka ga na to osvjedočenje, da se dosadašnjim putem nemože napried u pitanju ozonera. Rudi svega toga moli visoki sabor, da izvoli prihvatiti njegov i drugova mu predlog.

Zastupnik Babudor reče, da se može malo pridodati onomu, što je kazao poštovani Amoroso proti predlogu dra. Laginje, no da će pokušati, da reče bar to malo. Govornik sudi, da poštovani Laginja nije dostatno uzeo u obzir rad financijalnoga odbora i njegove izvještje o tom predmetu, na on ga uvjerava, da se je u odboru ozbiljno i svestrano pretresalo pitanje o ozoneru i predlog manjine; pozivlje se na dva člana manjine, koji su prisustvovali odborovim sjednicam i koji su čuli kako se je o tom raspravljalo. On znado, da je taj predmet vrlo važan, da je s njim skopčano humanitarno pitanje, koje valja trezno i ozbiljno proučiti. Spominje staro grčko i rimsko doba, kad su dužnici morali plaćati silno dugovo, nu dvoji, da se je tada ili kasnije dužnikom takav dug odpustio. Prošle godine, da je učinio poštovani Flego predlog, koj bijaše prihvaćen, da se zamoli ces. kr. vladu, da dozvoli izplaćivanje poreznih zaostataka u 20 godina na jednake obroke, ali taj predlog nebijaše uslišan. On uvidja, da je žalostno stanje nekojih dužnikah, no nevidi drugog puta nego, da ti plaćaju makar kojim načinom. U ostalom, da se neide pri tom za tim, da se ikoga upropasti. Stečaji radi duga ili zaostataka za ozoner, da su vrlo riedki, napose odpotle imamo zemaljski kreditni zavod, koji ido dužnikom vazda na ruku. Takodjer on, da novidi absolutne nemogućnosti u izplaćivanju rečenoga duga, pak drži, da će se blagim al pravednim putem dug izplatiti, tim više što zemaljski odbor nelovi nikoga za vrat.

Dr. Amoroso odgovara poštovanomu Laginji, da nije rekao, da bi bilo nečastno za pokrajinsko zastupatvo kad bi zamolilo cesarsku vladu, da nam odpusti 410.000 for. ali on znade unapried, da nam molba nebi bila uslišana, te mu se čini nečastno pitati znajuć, da se neće dobiti. (Dakako da ne, kad ste sami tomu protivni. Op. slagara). Zastupnik Laginja, da nju je predbacio, da bi bilo častnije zamoliti cesarsku vladu, da nam odpusti 410.000 for. nego li onih 70.000 for. interesa, koji su u prvoj svoti sadržani i za koje zemaljski odbor predlaže kod proračuna, da se zamoli vlada, da nam je odpusti. U tom vidi on veliku razliku jer da mi nepitamo odpust novca, koji bijaše pokrajini u gotovu izručen, već odpust interesa, a to da imademo pravo od vlade tražiti. Država da daje pokrajinam, obćinam itd. više puta novca u zajam pa nopita više puta interesa već samo svoj novac, a to može i u ovom slučaju naša pokrajina od nje tražiti, jer nebi izgubila svog novca već samo interese.

Dr. Gambini nemalazi kod utjerivanja zaostataka za ozonor onih potežkoća, koje spominje dr. Laginja, te odbija neke tobož neumjestne primjetbe dra. Laginje o tehničkom radu činovničkih zemaljskega odbora.

Dr. Laginja odgovara ovomu, da ga je krivo shvatio; zatim navadja primjere kako je često težko ustanoviti istovjetnost pojedinih parcelah, te da nije pri tom dostatno znanje kakova dlanrnjete, već da se hoće za to geometra sa čitavim sudbenim aparatom.

Dr. Gambini opaža poštovanomu Laginji, da je rodi hotio, da zemaljski činovnici stvar povrćno obavljaju, a to da nostoji. Rad zemaljskih činovnika kod toga predmeta, da se sastoji samo u tom, da ustanove particole.

Nakon toga izjavlja predsjednik, da je glavna rasprava zaključena, te pozove izvjestitelja ako imado štogod primjetiti. Izvjestitelj se odrieče rieči.

Predsjednik dade na glasovanje predlog financijalnoga odbora t. j. da se predje na dnevni red proko predloga dra. Laginje i drugova, te ga većina prima.

Prelazi se na II. točku dnevnoga reda t. j. na obračun zaklada ozonera za g. 1889.

U ime financijalnoga odbora izvještuje dr. Venior o tom predmetu to predlaže, da se odobri predloženi obračun rečeno zaklada.

(Konac slledi).

Pogled po svietu.

Trst, dne 13. novembra 1889.

Austro-Ugarska: Sutra sastati će se Njeg. Veličanstvo car i kralj Fran Josip s njemačkim carem, koji se vraća iz Grčke preko Carigrada i Italije u domovinu — u Insbruku. Sastanak taj jest čin prijateljstva, te neće imati političke važnosti.

U Boču sastali su se na konferenciju austrijski biskupi, da viećaju o raznih crkvenih pitanjih. Prisutna su 23 biskupa i dva kanonika kao zastupnici svojih biskupa. Tomu sborovanju predsjeda pražki nadbiskup kardinal Schönborn. U prvoj sjednici zaključeno, bijaše odaslati sv. Otcu adresu, što se je odmah izvršilo.

Grof Hohenwart pozvan je u Beč vodje desnice carovinskoga vieća na konferenciju, koja će se držati budućega čedna i na kojoj će se razpravljati o postupanju desnice kod budućeg zasjedanja carovinskoga vieća.

U českom saboru bijaše zabačena velikom većinom osnova adrese na kralja podnošena saboru od mladočeske stranke. Izvjestitelj većine dr. Rieger obrazložl postupak saborske većine iztaknuv, da nije za sada shodno doba, da se kralju podastre ovakva adresa. Kod razprave o predlogu većine došlo je u saboru do vrlo burnih prizora. Mladočeski zastupnici rekoše većini, da izdaje česki narod i njegove svetinje, staro nuimo češko državno pravo. Sjednica bijaše tako burna, da je morao predsjednik više puta posredovati u galeriji, koje su silno odobravale Mladočehom, bijahu izpražnjeno.

Istarski sabor doživio je dne 12. t. mj. prizor, kakav nije poznat u povjesti parlamentarizma. Jedan član manjine, hrvatski zastupnik Mandić bijaše naime izključen iz sabora, dočim nebijaše njegov izbor ovjerovljen, premda bijaše izbor jednoglasno provedon i premda nebijaše proti istomu nikakva protesta. Isti verifikacijonalni odbor predložio je ovjerovljenje rečenoga zastupnika, no saborska većina, znajuć, da njoj je u Istri dozvoljeno činiti sve i sva i da neima za nju odgovornosti, uništila je izbor hrvatskoga zastupnika oduzev mu politička prava, koja mu nitko na svietu oduzeti nemože.

Narodni zastupnik u Goričkom saboru dr. Gregorčić položio je zastupnički mandat radi poznatih spletaka, koje mu splotoše njegovi protivnici slovenske krvi a na čelu njim vitez Tonkli.

PODLISTAK. 10

X. Domaće sgode.

(Dalje).

Što je bila senožet, kaže sama besedа. Znamenito su bilo senožeti u Korenščicah, u Tigoranju i senožeti u Lisinskoj gori.

U stara vremena nije nitko mogao senožeti občinsko dobiti u vlastničtvo, nego samo na uživanje.

A kad otac-gospodar ni za vlastitu senožet, ako ju je imao, ni za občinsku nije ništa odredio, onda je to senožeti dobivao najmladji sin.

Hrvatski je dakle zakon priznavao, da je stariji sin prvi očev odmenik, ali mu je i veće brige nakladao, jer je stariji jur za živa otca mogao štogod posebnoga imetka steći, ili ako ne to, a ono barem više znanja i izkustva za život.

Reč bi, da u najstarija vremena nije u Kastavčini valjalo naplatiti se za dug nego na zemljištu, koje bi dužnik dao u zalog. Ostanci toga vide se još u mišljenju naroda, da založena zemlja već nokako nije vlastničtvo gospodara.*)

*) A sva je prilika, da se dedovinu, to jest starinski imetak, koj je bio celoga roda, nije moglo založiti, već samo štogod, što je posebice bilo kupljeno ili inako pridobljeno.

Već pred tri sto godina uvidilo se je, da to nije dobro. Neki su se naime dužili, pak bi budi što podložili zemlju i možda ju zapustili; tako kad bi došlo vreme izplate, bilo ti uzeti ono ili ništa.

Zato god. 1598. Kastavci učinišo nov zakon: da se za dug nesmije podkladati zemlju, ni u obće „mrtvo blago", nego ako dužnik na dobu nemože izplatiti, neka mu se uzme najprvo životinja, pak ako to nije dosta, neka mu se uzme drugo, gibivo blago, a najkasnije nepokretan imetak na izbor verovnika.

Kupovanje zemljišta i kuća. Kako znate, danas treba pogodbu i upis u gruntovne knjige. U stara vremena nije bilo tako. Kupac i prodavac išli bi do občinskoga kancelira i dali bi ubilježiti, da su to i to kupili, dotično prodali. Na to je u dojduće tri nedelje pred gradom Kastvom, na mestu običajnom, dvornik klicao neka svaki zna, na primer ovako:

„Pučo poštovani! Dajo se na znanje svem i svakemu, da na prošnju Jurja Ferlana Škofića, ostaju oklicano od Jurja Zanlića-Krivotića: dvo lehi na Dolce, jedan kus mirine, zderži se s kupcom, jedan kus brajdo s vertom, položeći sve pul Ferlani (današnja Ferlanija); kunfinaju lehe od buro s prodavcem, od ostaloh stran kupac. Za dukat 15, libre 2, i oslobodi sve po zakone".

Kancilor je onda u knjigu občinsku dne 25. oktobra 1763. upisno, da je občinski dvornik Grgo Andrejčić to tako oglasio tri nedelje zaporedom, i kupovina bila je čvrsta, jer je kupac tako bio od svega „oslobođen po zakonu", kad se nitko nijo oglasio radi kakove jače pravice.

Prosvod ili protest. Dvornik je oglasivao i protesto za škodu, što jedna strana nije na dobu izpunila dužnosti pogodbe ili bi na pr. tko koga oštetio na životu ili imetku, a nije moglo odmah biti suda.

Evo jedan istiniti protest:

Dne 8. augusta 1762. Ivan Rajčić protestuje proti Ivanu Sterku pul Rusac bačve i dugo, koje mu je obećao i „pogodil ako do dan sv. Roka ne budo napunil svoju dužnost, da sve platit mu hoće po cene kako budo je on mogal prodat".

Sudci narodjuju, da se taj protest pismeno uruči Sterku na znanje; i već na 10. augusta izvešćuje dvornik Anton Šimunić, da je uručio zgora pisani protest Ivanu Sterku pul Rusac „na život" (t. j.: osobno, personalmente).

Narod još danas mnogo drži do protesta i misli, da bi i danas koristilo koliko negda, kad bi se oglasilo protest radi ove ili one štete. Nego današnji zakoni to slabo poznaju.

Tekar uvedenjem obćega austrijskoga civilnoga zakonika od godine 1811. prestala je zakonodavna vlast Kastavskoga veća u stvarih civilnih, a u kriminalnih bila je prestala već prije, barem u toliko, u koliko su neki kazneni zakoni obstojali za sve „nasledne zemlje".

U starom štatutu nenahodimo naredbe proti vešticam ili strigam, jer su hrvatski zakoni kaznili samo tvarnice, to jest ženo, koje bi u istinu otrov mešale i trovale. Zato nam je vrlo čudno, kako je došlo dotoga, da je dne 8. aprila godine 1710. kapetan Ivan Dominik-Perl, „obojega zakona doktur", sa sudci i starijimi osudio, da se ima najprije na zabitje razseći, a onda ognjem izgoreti sedam mužkih i sedam ženskih glava, tobože radi veščarije. Groza nas hvata, kad čitamo ovu osudu. Mi mislimo, da se je pripravljala kakova nova buna, pak su ju onako utišali, sve nazivajuć ime Božje i blaženo Device Marije. Najerniji list povesti Kastva!

* * *

Poslo francezke vlade, t. j. od godine 1815. ovamo, nenalazimo više staro uredbe, po kojoj bi obstojao veliki i mali svet sa dva sudca na čelu, nego nalazimo po jednoga poglavara za svaku občinu, t. j. Rukavac i Halublje, jer su Francezi bili poprimili staru razdiobu Kastavščine

Moravski sabor bijaše zaključen dne 11. t. mj.

U hrvatskom saboru bijaše zabačen prodlog zastupnika Barčića i drugova o sjedinjenju Dalmacije sa Hrvatskom. Tomu se neće nitko čuditi, koji poznade današnje okolnosti u Hrvatskoj.

Italija: Iz Rima brzojavljaju, da je bio austrijski poslanik kod sv. Otca u audienciji, te da je došlo tom prigodom i do pogovora o biskupu Strossmayeru, koga u zadnje doba njegovi politički protivnici toliko crne i grde.

Srbija: Razkralj Milan boravi u Biogradu, kamo je došao u posjete svomu sinu kralju Aleksandru. Sada se nalazi dakle u Biogradu kraljica Natalija i njezin suprug — svaki pod svojim krovom, i svaki sa svojimi posebnimi težnjami. Uz kraljicu je srbski narod i njezin sin, a uz razkralja Milana protivnici Srbije i Slavenstva.

Bugarska: Narodna skupščina izrazila je u svojoj adresi nadu, da će Turska učiniti prvi korak, kako bi Ferdinand Koburžki bio priznan za bugarskoga knoza.

Franina i Jurina

Fr. Su nam podala došina črškat pak óć ki mislet, da smo se morda mi pokarnil.

Jur. Neka misli saki da óe, ma mi domo sejeno ostat vavek ono ča smo bili.

Fr. Deju, da si bil pal fintini va Pule, je tamo óš od novega?

Jur. Tor znaš, da se svuda čagod najde. Sli smo jedan dan malo svan Pula va noku Hrvaciju, da domo s našomi mladići popit merlcu vina pak ti najdemo va jednu butigu k nekomu Frajakomu, da domo kupit bobić sira pak da gremo kamo popit merlcu vina. Justo napreti butige Frajakoma vidimo kitu i tabelu oštarije Mandićevo. Plšo se — bi rekli istarski Talijani — a pipami, a ja sam valjo pomislol, da j' to naš čovek. I ni sam se nebore prévarll, zač je Mandić baš pravi mužina. Pili smo malo više od merlce i vosellli smo se baš po domaću. Neku dobu zapitam gospodara kako su gljedalu susedom Frajakomom. Dragi prijatelju — reče mi on — mi dva se gljedamo kako i oni naši imanjaci va Poroče. Moj sused je grinta, a ni mano ne rasto dlaka na zajiko. On bi volel, da me ni ovde, ma ni ja nebim za njim plakal.

Fr. Ki zlodej jih je baš tamo skupa spravil!

Jur. Tor smo se i mi smeli kako su se onde skupa našli.

Različite viesti.

X. saborska sjednica dne 7. novembra 1889. Predsjednik javlja 1) da je podnio zastupnik Mandić molbu porezne občine Puži — občine Kastav, za pripomoć kod gradnje škole; 2) da je stigla molba občinara Beloja, Dragozetića i Prodošćica, preporučena po zastupniku Sorčiću, za odjeljenje od občine Cres i 3) da je podnio zastupnik Volarić interpelaciju na visoku c. kr. vladu u pogledu postupanja političkih činovnika na kvarnerskih otocih prigodom zadnjih pokrajinskih izbora.

Prelazi se na dnevni red:

Dr. Volarić pročita svoju interpelaciju hrvatski; galerija bijaše kano i obično kod hrvatskih govora.

Dr. Costantini izvještuje u ime verifikacijonalnoga odbora o izboru za gradove Pulu i Vodnjan te predloži, da se taj izbor neovjeruje.

Dr. Laginja opravdava u hrvatskom govoru njegovo stanovište kao člana odbora i ono njegovih drugova, koji će mirne duše glasovati za ovjerovljenje izbora.

Vitez Conti opravdava postupak političke oblasti kod sastavljanja listina i kod samoga izbora; prosvjeduje proti očitovanju, da se je nemoralno postupalo. Svršivši svoj govor napusti saborsku.

Vladin zastupnik vitez Eluschegg tumači nekoje ustanove izbornoga reda te uzimlje u obranu političku oblast u Puli.

Dr. Clovi i dr. Stanich spočitu političkoj oblasti u Puli pristranost i nemoralnost, kojom da se je služila kod posljednjih izbora. Zadnji predlaže, da se sabor **zauzme za to**, da bude školski nadzornik Križnić promjenjen, no uvidiv kanuije, da se je tim poroeao, povlači svoj prodlog natrag.

Zastupnik Mandić odgovara Clovi i Stanich-u i brani njim glavnije nepodobštine, koje je njihova stranka kod zadnjih izbora počinila.

Vitez Wasserman izjavlja da je **za** prodlog odbora.

Dr. Gambini brani odborovo izvješće.

Dr. Laginja pobija protivnike tamjanski.

Na prodlog Defranceschi-ja bijaše zaključena rasprava te nakon odgovora, izvjestiteljeva izbor viteza Conti-a uniešten. Za ovjerovljenje glasovala je sva manjina osim dra. Laginje, a od većine vitez Babudor.

Dr. Costantini čita svoj prodlog, da se zamoli cesarsku vladu, da bi pripomogla gradu Pazinu, koji se nalazi u loših materijalnih okolnostih.

Dr. Laginja podupire prodlog hrvatski.

Dr. Dukić talijanski, Mandić hrvatski.

Prodlog bijaše jednoglasno prihvaćen a tim i sjednica zaključena.

XI. sjednica istarskoga sabora dne 8. novembra. Predsjednik priobćuje, da mu je zastupnik Flego podnio molbu za podporu kod gradnje vodnjaka u Podgnćah.

Dr. Amoroso prigovara izvještajem korespondencnbirô, o saborskih sjednicah; odgovara vladinu zastupniku, da njemački jezik nije državni.

Vitez Elusehegg izjavlja, da političke oblasti nemaposla kod izvještivanja o radu sabora.

Predsjednik obećaje, da će shodna poduzeti o izviešćih za izvanjsko novine.

Na dnevnom redu nalazi se izbor za gradove: Kastav, Volosko, Lovran i Mošćenice. U ime verifikacijonalnoga odbora izvještuje dr. Bubba te predlaže, da se izbor zastupnika Stangera uniišti.

Dr. Gambini reče, da će većina glasovati za prodlog, nu glas većine da nije naperen proti političkoj oblasti u Volosko, koja nije vršila svoje dužnosti.

Dr. Laginja govori podulje talijanski dokazivajuć valjanost izbora.

Dr. Costantini očituje se za prodlog odbora, a govori proti glasovanju sa punomoći.

Dr. Stanger brani u talijanskom govoru izbornl čin u svih četirih mjestih Liburnije.

Dr. Gambini odgovara Stangeru i Laginji te nastoji dokazati novaljanost izbora što odbor nije imao prvotnih listah — premda je isto naglašavao od političke oblasti, nadalje govori proti glasovanju sa punomoći i preporuči prodlog odbora.

Dr. Laginja govori proti Costantini-u i Gambini-u te dokazuje zakonom u ruci neosnovanost njihovih tvrdnjah.

Vitez Elusehegg ispravlja Gambini-a komu da je vnjda izbjegla rieč, kad je rekao, da se nemože vjerovati službenim spisom političke oblasti.

Dr. Amoroso nastoji pobiti Laginju, Stangera i Elusehegga.

Pošto su još što govorili zastupnici Gambini, Babudor i izvjestitelj prešlo se na glasovanje. Sva većina — osim Gambini-a glasuje za prodlog odbora, a sva manjina ostala je sjedeć.

O izboru za izvanjsko občine političkoga kotara Pazin izvještuje dr. Bubba te pošto je sasvim na biračke osobito na svećenstvo svu vrstu najdrzovitijih osvada i pogrda predloži, da se ovjeravi izbor zastupnikah dra. Laginje i dra. Dukića.

Zastupnici Laginja i Dukić protestiraju proti tali bezobraznomu izvještaju te izlaze iz sabornice.

Zastupnici Flego, Spinčić i Volarić govore proti izvještaju te uzimlju u obranu birače naposo svećenstvo onoga kotara.

Costantini brani izvještaje, a izvjestitelj se odreče rieči.

Prešlo se na glasovanje i to podieljeno; sva većina i nekoji od manjine glasuju za ovjerovljenje.

Pošto je još sabor odbio molbu vodnjanskih vjeroučitelja za povećanje plaće i pošto bijaše prihvaćena molba občine Izola, da se ju odieli od porezne občine Korte, zaključi predsjednik sjednicu te uruče buduću za ponedoljak u 11 sati u jutro.

XII. sjednica istarskog sabora. Vladin zastupnik odgovorio je na Costantiniova interpelaciju glede škole u Pazinu, Scampicchievu glede škole u Labinu i Mandićevu glede hrvatske gimnazije u Pazinu. Izjavio je, da će uzeloditi imenovanje školskog ravnatolja i podučitelja za pazinsku školu, kad bude ustanovljena hrvatska paralelka, da su mnoge viesti o labinskoj školi pretjerane, a napokon što se tiče ustrojenja hrvatske gimnazije u Pazinu, reče, da je občinska uprava bila u tu svrhu podnosla molbu na ministarstvo, i da ju je ovo odbilo. Uslied molbah orlečkih i krčkih občinara naložilo se zemaljskom odboru, da izhodi promjenu šumskih odredaba u ložinjskom kotaru i uporabu šumskog zakona sa osobitim obzirom na ondješnje mjestne razmjere. Sabor u načelu priznaje koristonosnost željezničke pruge Trst-Poreč, te nalaže zemaljskom odboru, da proući uvjete slučajnog materijalnog sudjelovanja pri gradji.

Ovjerovljuje se izbor dra. Liusa za gradove Pazin, Labin itd. uzprkos, da su izborne listine bile jednako sastavljene kao i pri uništenom izboru Conti-a. Prošlo se za tim na ovjerovljenje izbora u izvanjskih občinah voloskog kotara. Izlazo iz sabornice Amoroso, Bocloh, Gambini i Babudor. Izvjestitelj Scampicchio predlaže ovjerovljenje izbora zastupnikah, jer jednoglasno izabrani po jednoglasno izabranimi biranimi birači i jer nejma nikakva prosvjeda proti izboru.

Predsjednik upita, da li će se podieljeno glasovati za svakog zastupnika. Wassermann mu ugadja i predlaže, da se glasuje odieljeno prije za Jenka, pak za Mandića.

Zastupnik dr. Laginja i Jenko predlaku, da se neuračunano glasuje i pomenuto. Predsjednik, no uvažuje tog predloga nego stavi na glasovanje ovjerovljenje Jenkova izbora. Ustaje većina, a hrv. manjina sjedi. Predsjednik stavi za tim na glasovanje ovjerovljenje Mandićeva izbora. Glasovala je za ovjerovljenje hrvatska manjina, izim Mandića, i izvještitelj, dočim je talijanska većina ostala sjedeć. Tako su 14 glasova proti 8 nebjo ovjerovljen Mandićev izbor. Na to nasta bjesna vika na galeriji te predsjednik pozivа na zahtjev galerije g. Mandića, da izadje iz sabornice.

Zastupnik Jenko izjavlja, da kad nisu ovjerovili Mandićeva izbora, no treba ni on kakvo milosti od većine, to se odriče manduta i izlazi.

Zastupnik dr. Laginja uz neprekidnu viku galerije, da mu se oduzme rieč, prosvjeduje proti bezobzirnom postupku većine i zajedno sa zastupnici hrvatske manjine izlazi iz sabornice. Na to predsjednik digne sjednicu.

Iza toga su zastupnici hrvatske manjine brzojavno priobćili postupak većine osnaru i ministru Taaffeu.

Tako se eto dogodio čin, jedini u parlamentarizmu, da većina no ovjerovljava izbora zastupnika jednoglasno izabranog i proti kojem nema prosvjeda. Tršćanski „Indipendente“ to zove „trionfo della moralità“, a mi primjećujemo, da istina „trionfo della moralità e parlamentarismo da bottola“.

XIII. sjednica istarskoga sabora dne 13. t. m. Prije sjednice izručila je saborska manjina predsjedniku i vladinu zastupniku

---

na dve veliko porezne občine (Fassions-Gemeinde), i svaku njih učinili posebnom upravnom občinom ili glavarstvom. Tako je trajalo do godine 1846.

Glavari Halubaljske strane (sa sedištom u Kastvu) spominju se: Ivan Hlapac, Ivan Zamlić. Glavari Rukavačke strane (sa sedištem u Voloskom) spominju se Celestin Pobar i I. B. Pataj. Prvi glavar opeta sdruženo Kastavščine bio je Martin Vlah, umrši pred malo godina, za njim svećenik Don Andrija Marotti, pravo govoreć Marot-Jurjonić, o kojem ćemo drugom zgodom koju reći.

Za francezko vlado učinjen je prvi popis puka. Kanonik Andrija Jurdana popisao je narod, a Anton Tomičić napravio je tablice i na njih napisao broj svake kuće.

Brojenje je bilo posebno za Halubaljsku, a posebno za Rukavečku stranu, a no kako sada po županijah. Svaka ta strana imala je okolo 500 brojeva.

Narod nebi mogao držati na pameti veliki kućni broj, pak je tablicu nosio sobom na oblast. Rukavačka strana bila je označena slovom R., a Halubaljska slovom H.

Kanonik Jurdana i Anton Tomičić dobili su za onaj svoj trud svaki 3 krajcara za svaku obitelj. a to je bila lepa zaslužba u ono vreme. Odlučilo jim se tako u občinskom veću dne 26. septembra 1814.

XII. Škole.

Prvi glas o pučkoj školi u občini Kastavskoj nalazimo godine 1770.

Bila je osobita briga vladarice Marije Terezije, da se osnuju škole među narodom; ali kako još danas ima seljaka, koji nećuto potrobu nauke, tako je i onda bilo i gospodo i seljaka. Gospoda su bila proti školi zato, da se nebi težak, njihov podložnik prosvetlio; a težak bio je proti njoj, jer je računao, da se školom čovek pogospodi, pak da će kmetska deca sama trti kmota.

Ali Kastavci su već prije 100 godinah stvar razumovali pravo, to jest školu su držali koristnom.

Dne 19. junija 1790. predložena je bila u velikom i malom veću občinskom spomenica o školah, i starešino su odlučili **većinom glasova**, da je to stvar občinite koristi, te da se ima naći učitelj, da uči djecu „čitati, pisati i pripravljati za veće škole“, a povrh ovoga, što će svako dato plaćati na mesec, da mu občina dajo 12 dukata na godinu.

Odluka no govori ništa u kojem jeziku, da bude ta škola.

Ali tim nije rečeno, da u Kastvu do onda nije bilo nikakova podučavanja. Stalno je, da su svećenici, kanonici, već negda pripravljali po kojega mladića iz puka, i naučili ga štogod latinski, da je mogao napred na veće nauke.

Znameniti Jurić župnik Oberburga (možda: starog Pazina) u vreme protestantskoga pokreta među Hrvati, bio je bez dvojbe iz Kastavščine, i to ili iz grada Kastva, ili iz Rukavačke strane.

Tako nadjemo koncem prošloga veka drugoga učenjaka Miheliča doktora filozofije, takodjer Kastavca.

Sačuvala nam se je srećom latinska knjižica štampana u Gracu godine 1771. pod imenom „Divi Bernardi Abbatis Claravallis Tractatus Solocti“ koju je valjda izdao Juraj Mihelić, jer se iza naslova spominje, kako je on meseca augusta one godine javno razpravljao 25 pitanja o Bogu, upućenju, milosti i bogoslovnih krepostih, a opeta 25 pitanja o zakonih, grehu, kazni grešnika, ljudskih činih i o svrhi njihovoj, to o svetonajstvih u obće i posebice o svakom.

Mihelić se tu nazivlje „Liburnus Castuanus“, jer ovo strane rado nazivaju već od pradavnih vremena „Liburnija“.

Ona pitanja razpravljao je Mihelić, da bude svatoga bogoslovlja doktor, kao što je već bio „starih zakona i mudroslovlja naučitelj“.

Nemožemo za sada drugo reći o tom čoveku, nego čini se, da je u Gracu boravio dano za više vremena, i svoje rodbine namestio tamo, jer još prod malo godina znamo, da je u Gracu živio, a valjda živo još neki gospodin Mihelić, koji se spominje, da su mu predji došli iz Primorja.

Prezime Mihelić pomešalo se je prezimenom Zavidić; ovo je sada prvo ime, a Mihelić je kao prilog.

Znamo i to, da je puk Kastavski sa preko 500 glasova bio izabrao Jurja Miheliča svojim župnikom i da je umro godine 1800., ali nije stalno, je-li to onaj isti čovek.

Povrh toga svedoči nam Valvasor već prod 200 godina, da među Kastavci ima dosta „studenta“ jer mnogi odaboru stališ duhovniški, pak idu u službu po Istri, Hrvatskoj i Dalmaciji.

Nastavit će se.

imeno očitovanje, da nemože sudjelovati kod današnje sjednice radi dosadašnjeg postupanja predsjednika i većine, a još manje radi toga, što nije zastupan u saboru sav jedan politički kotar niti gradovi Pula i Vodujan. Predsjednik izjavlja, da je g. Jenko još uvjek zastupnik spomenutog kotara — koliko je njemu poznato. (Tko Vam je kriv, da neimate dušovnih ni tjelesnih sposobnostih za uzvišeno mjesto predsjednika. Op. slagara). Zatim bijaše u kratko razpravljen i prihvaćen zemaljski proračun za godinu 1890. u iznosu od for. 374.666 ustanoviv zemaljski namet na izravni porez 20%. Plaća zemaljskim prisjednikom povišuje se od for. 2000 na for. 2500, a zemaljskomu kapetanu od for. 3000 na for. 3600. Proti glasu manjine što ga bijaše u odboru stavila, da se predsjedniku snizi plaća od for. 3000 na for. 2000, a za tim prištedjenu tisuću forinta, da se uzmo službenoga tumača za hrvatski jezik g. predsjedniku — koji ga neposnaje, govorili su dr. Amoroso, Wassermann, Bubuder i Bubba.

Zadnja sjednica jest danas po podne.

Slovenski kandidati za gradsko, državično saborsko izbore u Trstu. Političko društvo „Edinost" izdalo je u svojem časopisu „Edinost" juče dne 13. t. mj. proglas na birače u okolici grada Trsta, koji imaju u nedelju dne 17. t. m. izabrati šest zastupnika za našu okolicu. U rodoljubnom proglasu poziva naše političko društvo vriedne Slovence naše okolice, da neznaborave na svoju starinu, da pokažu, da su čestiti potomci nekadanjih okoličanah, koji su visoko nosili zastavu narodne časti i poštenja. Budi jih i bodri na slogu i na uzajamnu ljubav za svetu narodnu stvar, kojoj prieti pogibelj od nezasitne pohlepe tršćanskih nazovi liberalcah. Mi se pridružujemo svom dušom pozivu iz proglasu „Edinosti" to smo uvjereni, da će pohrliti pod narodnu zastavu sve što je neodvisno, poštono i rodoljubno. Nada naša opravdana je osobito tim, što je naša stranka postavila kao kandidate sve domaće, vriedne i čestite okoličane, koji će — budu li izabrani — po svojih najboljih silah braniti narodna prava i zauzimati se za potpuno svetinje našega naroda u Trstu i okolici. Evo imena tih narodnih predložnika:

Za I. izborni kotar: **dr. Andrija Sancin**, c. kr. pristav u Trstu.

Za II. izborni kotar: **Ivan Marija Klun**, posjednik.

Za III. izborni kotar: **Stjepan Nadlišek**, geometar.

Za IV. izborni kotar: **Ivan Martelanc**, posjednik.

Za V. izborni kotar: **Martin Grgić**, posjednik.

Za VI. izborni kotar: **Ivan Naberžoj**, zastupnik na carevinskom vieću.

Čestiti okoličani! Osvjetlajte si ponovno poštono lice, te birajte složno i jednodušno predloženo mužavo Vaše krvi i Vašeg jezika, koji su pripravni žrtvovati se za svoj narod. Učinite svoju svetu dužnost, a pri tom nek Vas prati blagoslov naroda!

Sokolova večer. Dne 17. t. mj. priredjuju tršćanski „Sokol" glasbeno-deklamatornu zabavu u dvorani „Hotel Europa" uz sudjelovanje tamburaškog zbora. Početak je točno u 7½ satih večer. Ustupnina je za članove 20 novč., za pojedine nečlanove 40 novč., a za obitelj 1 for. Do vidova dakle prijatelji dičnog našeg „Sokola" dne 17. t. mj.

Izbori za gradsko zastupstvo i zemaljski sabor u Trstu. Dovršeni su i izbori za II. tielo. Prodrli su sami liberalci, jer drugih predloženika nije niti bilo. Danas bit će dogotovljen i izbor u I. tielu. Uz malo razliko isti su predloženici liberalaca i konservativaca. Predvidja se, da će biti izabrano 8 konservativaca a 4 liberalca. Ukupno će po tom doći iz grada u viećnicu 33 liberalca, a 15 konservativaca. Tih 15 mjesta ne znamo što sve koštaju našu vladu, jer liberalci naravski nisu se čim tim zadovoljili, sklapajuć kompromis sa vladom, nego su imali nešto važna izvojštiti, da se opravdaju pred sumišljenici. No treba reći, da se i mnogim konservativcem gnjusi taj kompromis, jer, kako kažu, odaje slabost i neodlučnost vladajuće gospode. Mi smo našu o kompromisu već rekli, naime, da je to maslo prisno braće, a svakidanji dogodjaji nas utvrdjuju o tom sudu.

„Zvonimir". Hrvatsko akadem. društvo Zvonimir u Beču izabralo je na svojoj I. glavnoj skupčini dne 26. oktobra 1888. sljedeći upravni odbor: Mate Dražić, stud. med., predsjednik. Baldo Bibica, stud. med., podpredsjednik. Josip Smodlaka, stud. jur., I. tajnik. Gjuro Koraca, stud. jur., II. tajnik. Ante Pavelić, stud. med., blagajnik. Šimun Kajapić, stud. jur., knjižničar. Ivan Cukon, stud. jur., za arhivara. Anto Baylon stud. jur. i Ivan Grgurević stud. med., odborski zamjenici. (Drago nam je što je u odboru dičnoga „Zvonimira" i dvojica istarskih Hrvata. Op. Ur.)

Hrvatska čitaonica u Gračišću obdržavat će u nedjelju 17. t. mj. u 5 sati poslije podne svoju redovitu godišnju skupštinu, na koju se p. n. gg. članovi najuđtivije pozivlju. Predsjedničtvo.

Izpravak. Umoljeni radi izpravljamo, da nije glasovao g. vitez Conti u IX. sjednici istarskoga sabora kod razprave „o školstvu u Istri" ni s većinom ni s manjinom.

Lutrijski brojevi

Dne 9. novembra.

Beč	54	59	44	32	12
Grac	80	5	71	25	30
Temesvar	85	69	68	80	62

Dne 10. novembra.

Brno	6	8	27	70	90
Innsbruck	86	26	81	88	84

Javna zahvala.

Žiteljstvu umnoga i uljudnoga sela Novalja na iskazanu ljubav prigodom mojega polaska odanle iskreno i srdačno zahvaljujem klično: S Bogom!

Lindar, 10 novembra 1888.

M. Markt, učitelj.

Sborovodja.

Učitelj **pjevanja i orguljaš**, koji znade dobro poučavati svakovrstna glasbala, te može sastaviti i **tamburaško društvo**, želi zamjeniti svoje mjesto.

Cienjene ponude pod naslovom „Sborovodja" neka se šalju uredničtvu „Naše Sloge" u Trstu.

Javna zahvala.

Veleučeni gosp. dr. Bachman Franjo u Bistrici, liečeć nadinžinira južne željeznice u Sv. Petru, poklonio je dotičnu zasługu „Bratovšćini", te je baštinica istog inžinira Tereza Dvořak poslala u to ime 30 for. —

Presvietli gosp. dr. Dinko Vitezić, prigodom zabave obdržavano na korist „Bratovšćini" dne 8. sept. t. g. u Čitaonici Vrbničkoj, darovao za „Br." u ime ulaznine jednu državnu obveznicu nom. vr. 100 for., a napokon slavna čitaonica u Vrbniku priposlala „Bratovšćini" čisti dohodak pomenute zabave u iznosu od 25 for. — Čega radi izriče podpisana uprava gore pomenutim ovime svoju najdublju i najhasniju zahvalu.

Uprava „Bratovšćine hrv. ljudi u Istri".

Kastav, 5. novembra 1889.

Ante Turak
predsjednik.

Broj 21. 3—3

Razpis natječaja

za mjesto učitelja risanja, geometrije i obrtnog računstva, ujedno ravnatelja dovlaske škole u Kastvu sa hrvatskim naukovnim jezikom.

Služba je privremena i imenovanje pripada visokomu c. kr. ministarstvu nauka bogoštovlja.

Plaća forintih jednu tisuću (for. 1000) godišnjih na mjesečne anteolpatne obroke.

Natjecatelji neka svoje molbenice, obloženo kratkim listom, svjedočbom poznavanja i svjedočbami o nauci i o svojem sadanjem zanimanju, te o podpunom poznavanju hrvatskoga ili slovenskoga jezika u govoru i pismu podnesu podpisanomu najkasnije do 30. novembra o. g.

Na one, koji znaju i njemački uzet će se u obzir ostale prednosti osobiti obzir.

Kuratorij delavske škole
Kastav u Istri, 29. oktobra 1889.

Predsjednik: **Munić** v. r.

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na	V napoleonih na
4-dnevni odkaz 3%	30-dnevni odkaz 2%
8- „ 3½%	3-mesečni „ 2½%
30- „ 3½%	6- „ „ 2½%

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nahajajo v okrogu priporoča se nove borzinska tarifa za tometju odpovedi od 17. novembra, 21. novembra in 15 decembra.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice
za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Reko, kakor za Zagreb, Arad, Bozen, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, in Ljubljano brez troškova

Kupnja in prodaja
vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—21 pri odbitku 1‰ provizije.

Produjmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovora. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, slat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 15. novembra 1888. 21—24

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17,

priporoča se vljudno pri visoko častiti duhovščini v napravo cerkvenih posod in prodaja najnovejše oblike, kot: **monstranc, kelihov itd. itd.** po najnižji ceni.

Staro reči popravi, tar jih v **ognji pozlati in posrebri.** Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 12—

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Marijaceljsko želodečno kapljice
i zvratno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Schutzmarke.

Nepreseglivo dobrote je posebno vpliv njihov pri notočnosti, slabosti želodca, ako se grize smrdi, napenjanju, kislem pahanju, koliki, želodečnem kataru, goreče (vzvoi) pri prebolelnej produkciji slin, rumeniol, bluvanju in gnjusu, glavobolu, (ako je bol želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jodi in pijač v želodcu. Cena steklenici je s navodom vred samo 40 nov, velika steklenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar Karl Brandy, Kremsier, (Moravija).

Svarilo! Pristno Marijaceljsko želodčne kapljice poznavajuje in posnemajo se mnogovrstno. V znamenje pristnosti mora biti zamotana vzalca steklenica v rdeč omot, providen z gornjo varnostno znamko ter more biti na vsakem priloženem pedaku za vporabo razun toga opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusek-a v Kremerjuh (Kremsier). 7—13

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Ove više godina se najboljim uspjehom razširjene pilule proti **začepljenju tiela zatvore se** mnogo. Noka se pazi dakle na gornju zaštitnu marku i na podpis lekarnika C. Brady, u Kremsiru. Ciena kutljici 20 kr. Zaloji se 6 kutija 1 for. Ako se novac unapred pošalje stoji jedan zaloj for 1.20, dva zaloja for. 2.20.

Marijaceljsko želodčne kapljice nisu tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakoj steklenici priloženomu pedaku za vporabo.

Pravo **marijaceljske želudčne kapljice** i marijaceljske pilule proti začepljenju dobivaju se pravo u:

Vienna u Lekarnah: pl. Leitenburg all' Ercole triofante; do Leitenburg, Eduard alla Salute; A. Praxmayer al duo Mori; Prandini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Sarnval, all' Amazone Trionfante; Antonio Suttina, Batt. al Camello; Benedetto Vinh-Minussi, dvorska lekarna; dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladišče); Biazoletto, al' orso nero. — U Sedani u lekarni: Filipa Ritschola, kao što i u svih ostalih lekarnah.

Sredstvo koje nije tajno!!!
Od 14 godina priznato kao najbolje.
Najpukovnijskog liečnika I. klase
dra. G. Schmidta
ulje za sluh
liečí brzo i temeljito povremeno gluhost, tok ušju, bodac ušju i zastarjelih oporuji h slučajevih. Najtrajnije zujenje u ušljih, kao i slabiluh odstranjuje za odmah, što tisuće originalnih zahvalnih dokazuje. Cena boci 2 for. — U Beču pravo sa zaštitnom markom kod liekarnika C. Haubnera, „Engel-Apotheke", Beč, I., am Hof N. 6. — Glavno skladište za Hrvatsku kod ljekarnika Ede Tomaja u Zagrebu. 22—28

BRNSKA TVRDKA
za razpošiljatve finega sukненega blaga
Bernhard Ticho
20—12 **Brünn**, Krautmarkt 18, — pošilja proti povzetji:

Sukna za gospe
deset motrov, sama volna v vseh modernih barvah dvojna širokost gl. 8.

Črni Tarno
saksonski izvod, dvostroko širok, za celo obleko, 10 motrov gld. 4.50

Valarijne žanele
deset motrov najboljše baže, 60 centim. gld. 3.50

Barkena za obleke
deset motrov, krasni vzorci gld 6.

Životi „Jersey" za gospe
(jopice) z svilnatimi gumbi, v vseh barvah kompletne, velikost 1 komad gld. 1.80

Jute zastor
turški vzorek; podpolni gld. 2.20

Košulje za delalce
iz rumburaškoga okaforda velike, 6 komade gld. 3

Normalne košulje in hlače
kompletne, velike, 1 komad gld 1.50

Ženske košulje
iz močnoga platna ščipkami 6 komadov gld. 2.25

Košulje za gospode, lastno delo
bele ali barvane 1 komad I.a gld. 1.80
II.a gld. 1.20

Kanevas
1 komad 30 vatlov lila gld. 4.80
1 „ 30 „ rudeč „ 5.20

Kanevas iz niti
1 komad 30 vatlov. lila in rudeč gld. 6

Oksford
se more prati, dobra vrsta, 1 kom. 20 vatlov gld 4.50

Niegerskega valjanega sukna
10 met., sama volna, najnovejše blago za jesensko in zimsko obleko dvojne širine gl. 4.50

Raguza moderne sukne
dvostroko široke, za kostume, v vseh barvah, tudi progasto in p sano 10 met. gld. 9.

Dublé-Velour-sukno
⅞ kompletno, 1 komad gld. 8.50

Kalmuka
deset in., najboljše vrsti, 60 cent. širok g. 2.70

Jedno zimsko ogrinjalo
⅞ volko gladko in karirano gld. 9

Garnitura iz jute
2 postoljno pogrinjalo, in 1 namizna prta s ščipkami gld. 3.50

Garnitura iz ripsa
sostoječa iz 3 postoljnih pregrinjal in namiznega prta sa svilnatimi ščipkami gld. 4

Holandske dolge preproge (ostanki)
10—12 metrov dolge, 1 ostanek gld. 3.60

Domače platno
1 komad, 80 vatlov ½ gld. 4.50
1 „ 80 „ ⅞ „ 5.50

King-Webe
boljše nego platno
1 komad ¼ širok, 80 vatlov gld. 6

Konjska plahta
jako dobra, 190 ctm. dolga, 180 ctm. široka gld. 1.50

Odeje za fijakerje
190 ctm. dolga, 180 ctm. široka gld. 2.50

Šifon
1 komad, 30 vatlov, I.a gld. 5.50, najboljše vrste gld. 6.50

Tovarno skladišče suknoga blaga

Ostanki Brnskega sukna
Ostanek za podpodno moško obleko 3.10 m. dolgo gld. 5

Blago za zimske sukne
ostanek 2.10 metra za popolno zimsko suknjo rjavo in višnjeno gld. 5.50

Priložnost za kupovanje!
BRNSKI OSTANKI SUKNA, 1 ostanek za 1 kompl. moško obleko 3.10 m. dolgo g. 2.75

Blago za površnje suknje
najfinejše vrste, 2.10 met. za celo suknjo gld. 7

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči.
Elegantno izvedena zbirka uzorcev s 400 znamkam g. krojačem nefrankovano.

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

Tiskara **Dolenc.**

Broj 47. U Trstu 21. novembra 1889. Godina XX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe za upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu pošlu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se ivana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se novradaju ako se i notiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za soljsko 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, 1 1 za pol godine. Izvan carovine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 25

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Istarski sabor g. 1889.

(svršetak 8. sjednice, 5. novembra).

Zast. dr. Dukić, zadobiv riječ, reče talijanski:

Visoki saborel U ovom minulom šestgodišću ovoga visok. sabora nije bilo zasjedanja a da se nije ob ovom, po našu pokrajinu životnom pitanju, porodila živa rasprava.

Sa strane saborske manjine opetovano se je predlagalo više sredstva, kako da se dužnikom pomogne a da bitno neštetuje desetinska zaklada.

Saborska manjina predložila je i ove godine važan i radikalan predlog, da se konačno ovo pitanje riješi, nu taj predlog nije žalibože naišao danas milosti kod saborske većine, a toga ću se ograničiti na neke sgodne opaske.

Kao što proizlazi iz zaključnoga računa tečajem godine 1888., utjeralo se je desetine od rastorećenih dužnika nesto više od svote, koja je bila uvrćena u proračunu u iznosu for. 30.000.

Ovaj povoljni uspjeh zemaljski odbor pripisuje vodom radu nekih c. kr. poreznih ureda, i to dielom što su **o n e r g i č n o** nastavljali ovršne korake proti dužnikom, dielom što su uzimali i odpošiljali na zemaljski odbor molbe za dlobu desetinskih dugova.

Dodajo zemaljski odbor, da bi taj uspjeh bio još povoljniji, da su svi c. kr. činovnici podpuno ovršivali svoju dužnosti.

Ja pako držim, da je nasliđ žaliti, što nisu c. kr. porezni uredi razvili svu djelatnost, kao što bi to želio zemaljski odbor, za utjeranje desetinskih dugova, dok obstoji dosadanji način utjerivanja.

C. kr. porezni uredi, kojim je povjereno utjerivanje desetine, moraju nastojati, da utjeraju državno poreze i ninogobrojne pristojbe. To leži u samoj naravi takvoga ureda.

U siromašnih pokrajinah, kakva je naša, nemoga c. kr. porezni uredi utjerati ni državnih poreza, pak nije očekivati da se upitni uredi svojski zauzeti za utjeranje desetine, koja pripada pokrajini a no državi. Na ovaj način moraju c. kr. porezni uredi nastojati, da budu plaćeni drž. porezi, naravski je, da zaostaje desetina.

Nemislim ovime možda reći, da žalim, što se više utjerale nije, jer bi ja najvoljo, da se snavim brike ovaj dug. Iztaknuo sam ovu činjenicu radi toga, što se ovakvim načinom utjerivanja dužnici desetine obtorećuju drugim zlom. I ovo zlo sastoji u nerazložnom osjeguranju desetinskih dugova.

Porezni uredi, odnosno zemaljski dnevničari, namještenci kod istih ureda, pripadabljaju staro parcele, koje su bile prvobitno rastorećene, to na temelju ovakvih izvida unaša se u gruntovne knjige stotina i stotina ukniižbah, koje izpunjuju dodnje torotni list gruntovnice, nu nemogu skoro nikakvo korisi desetinskoj zakladi, a preuzrokuju strankom no malene troškove.

Ova silna masa ovršnih spisa pobudjuje u soljaka neko napuzdanje, pošto znade, da se neće sav imetak cielih obćina motnuti na dražbu.

Nežulim se sada upuštati u pitanje, da li je bilo koristno ili ne unositi u nove knjige tražbine desetine, pošto i onako ove glavnice uživaju po zakonu prednost pred svimi privatnimi tražbinami, opažam samo, da bi takvo knjiženo osjeguranje bilo opravdano samo u slučaju, kad bi se služeno razdiolilo dug, te odnosno kvoto ukniižilo na pojedina gruntovna tjelesa, koja su obtorećena.

Time pomoglo bi se bilo i javnomu kreditu, za koga su ustanovljene gruntovne knjige, jer bi onda iz gruntovne knjige sliedilo, za koliko je koje zemljište obtorećeno.

U ovakvih pako odnošajih, gdje su imanje pojedinaca obtorećena sa niiljadami forinti u ime desetine, a dotični vlastnik ima možda platiti samo nekoliko forinti, neuživa gruntovna knjiga one vjere, koju bi morala uživati polag naumisli zakonodavca.

Prigovoriti, bi mi se moglo, da su se ukniiževom spasili ratezni kamati, koji bi bili inače zastarili. Nu i to stoji samo prividno, pošto morem iztaknuti činjenicu, da su se unosili u gruntovne knjige kamati, koji su posliednjih 30 godina već davna zastarili. Desetinska zaklada dala je dakle ukniižiti tražbine, koje po zakonu već neobstoje.

Uvjeren sam, da nenamjerava zemaljska uprava tjerati na kraj ovršne korake, i to jedno iz obzira na gospodarsko stanje dužnikah, a drugo što nebi u najviše slučajeva ovrho imalo nikakvoga uspjeha, jer se je i sama zemaljska uprava mogla uvjeriti, kako slabo produze tražbine desetine kod dlobe kupovninah. Da su ovakvo sudbeno odluke u kolike mjeradajne, to nebi bilo nikomu na um palo, da se tražbine desetine u gruntovne knjige unesu.

Glavna namjera zemaljske uprave kod književnoga osjeguranja desetinskih dugova išla je valjda na to, da se pojedine dužnike prisili, da pitaju dlobu svojega duga i da tako odiste svoju gruntovnicu od neizbrojenih ukniižba desetine.

Priposnajem, da je u obstojećih okolnostih takova dloba (frazionamento) neka blagodat za obtorećene, nu i kod ovoga ima nedostatakr.

Pelje svoga lošl, kako sam se sam uvjerio, na stotine takvih molba kod c. kr. poreznih ureda, koje se neodpravljaju redovito na zemaljsku upravu. Dapače imade i slučajeva, gdje se proti nekim dužnikom u novije vriome nastavlja nepokretna ovrha, prem su već odavna zamolili dlobu svojega duga to izjavili, da će odmah uplatiti svoj dio, čim jim stigne dotična odluka zemaljskoga odbora.

U zasjedanju godine 1887. naložio je ovaj visoki sabor zemaljskomu odboru, da ispasluje kod c. kr. financijalnoga ravnateljstva, neka se uvodu kod c. kr. poreznih ureda neke mjere, koje bi olakšale utjerivanje desetinskih dugova.

Iz izvoštaja zemaljskoga odbora sliedi, da se je zemaljska uprava obratila u tom pogledu god. 1888. na c. kr. financijalno ravnateljstvo, nu žalit je, što nije dosada dobila nikakvoga odgovora.

Svakako imalo bi se nastojati, da c. kr. poreznl uredi kod pojedinih uplata uračunavaju koju svotu i na platež desetine, a da rečene uplate neupotrebe samo za državno poreze.

Ovakvim načinom predusrelo bi se mnogim ovrham, koje i onako nevode do nikakvoga uspjeha.

Ovo nekoliko opazaka neka budu pomukom zemaljskoj upravi, da se što toplije zauzme, da ovaj nesnosni teret postane za dužnike što snosljiviji, te da jim se na svaki mogući način olakšati platež duga, koji nije njihovom krivnjom tako silno narasno.

(Kad je izrazio govornik želju, da bi porezni uredi morali kod izplaćivanja poreza i nešto na račun ozonera uzeti, odobravno mu je g. predsjednik klimajuć opetovno glavom).

Pošto se nije nitko više oglasio za riječ u izvještitelj izjavio, da nema ništa prigovoriti, prešlo se na podrobnu raspravu obračuna.

Izvještitelj čita pojedine rubriko od kojih bijahu I i II prihvaćene bez primjetbe.

Kod III. rubrike t. j. kod troškova za upravu su zakladom ozonera dr. Laginja predloži, da se troškovi za upravu ozonera u iznosu od for. 13.618 briše.

Dr. Gambini reče, da je očekivao, da će koji od gospode iz financijalnoga odbora odgovoriti poštovanomu Laginji, no kad toga ništko učinio nije, odgovoriti će mu on. Govornik razlasnjuje pojedine točke troškova, te nastoji dokazati, da su sve opravdane i potrebite.

Dr. Volarić moli za riječ.

Predsjednik kaže, da mu nemože dati riječi pošto je govorio kao posliednji član zemaljskoga odbora.

Dr. Volarić: Po pravilniku nelma prava zemaljski odbor uzeti zadnji riječ, te pošto je g. predsjednik dopustio, da govori g. Gambini, moralo bi biti i meni slobodno govoriti.

Dr. Laginja sa pravilnikom u ruci dokazuje, da član zemaljskoga odbora nelma zadnju riječ.

Predsjednik kaže, da je protivnoga mnienja, u ostalom neka odluči sabor imadeći se opet otvoriti rasprava.

Dr. Volarić zamoli opet riječ, te nastane izmedju njega i predsjednika prepir, jer je ovaj posliednji hotio pod svaku cienu, da zastupnik Volarić zapita riječ talijanski, tražeć od njega tobožnju službu, da bar reče dvie riječi talijanski.

Dr. Laginja tumači predsjedniku, da je poštovani Volarić kazao dva puta „no-lim riječ“ te da manjina hoće biti uslužna i prijazna napram g. vitez M. dr. Campitelli-u, no od **p r e d s j e d n i k a** viteza Campitelli-a, da imade pravo tražiti svoja prava. (Manjina odobrava.)

Dr. **A m o r o s o** ukori na vrlo fin način g. predsjednika, spočitujuć mu prepir (battibecco) sa zastupnici, što je ovaj odmah shvatio, te zapitao visoki sabor, da li se ima otvoriti opet rasprava, čemu je sabor pritvrdio.

Dr. Volarić, zadobiv napokon riječ, reče:

Držim da su troškovi rastorotne zaklade svakako previsoki i da nostoje u nikakvom razmjeru sa rastorotnom glavnicom; te pošto je propao predlog, po komu bi se bio puk većega dielu Istre oslobodilo rastoretnoga duga i snasma suvišni bili ovi troškovi, to predlažem, da bi se barem brisalo onih for. 500 kod ove stavke koje se po Vašem izviešću traže „per i lavori di affrancazione delle prestazioni colonicbe nelle isole di Lussino“. Paragraf 10 zakona 3. oktobra 1874., kojim se izvoo odkup na otocih Unije, Iloviku i Sušku izrično propisuje, da odkupne troškove za ove otočića ima nositi pokrajina. Po izričnom dakle slovu zakona ovih 500 nositi bi morala pokrajina a no rastoretna zaklada. Tim bi se okoristila po njošto rastoretna zaklada, a s druge strane to nebi pokrajina ni ocutila i nebi potrebito bilo napriti na puk novih nametah, jer pokrajina sa redovitimi svojimi prihodi nesamo da je prošle godine pokrila sve svoje troškove, već je uglavničila do preko 70 tisuća forintih.

PODLISTAK. 11

XII. Škole.

(Dalje).

Dakle i prije godine 1770. bilo je podučavanja, ali tako da nitko nije bio **d u š a n** podučavati, dočim je spomenute godine bila uvedena **r e d o v i t a p u č k a š k o l a**, sa učiteljem plaćenim od obćine. A je li taj bio duhovnik ili svetovnjak, toga neznamo.

Opet jedan glas o školi u Kastvu imamo od godine 1796. Na 23. maja bio je sakupljen obćinski svet i odlučio je, da se učitelju gosp. Ivanu **L u č i ć u** daje 12 dukata na godinu, kako se je i prijašnjim učiteljem davalo, ali pod pogodbu, da ima bezplatno podučavati četvoricu siromašne dece.

Taj Lučić bio je obćinski starešina i kako sam govori, držao je **j a v n u š k o l u** za svakoga, koj želi naučiti se čitati i pisati. On je bio za stalno rodjen Kastavac.

Nemožemo dalje o tom ništa reći sve do godine 1814. Od tada pak do 1820. godine, bio je u Kastvu učitelj **s v e t o v n j a k** i to neki **Matej S u p p o**, po svoj prilici Dalmatinac i čini se, da je onda škola bila hrvatska na dalmatinski način govora, jer su Francezi pravo razumevali, da se u maloj školi puk mora učiti u svojem jeziku.

Dne 28. marča 1814 sakupilo se je veće obćinsko i medju drugimi stvari imalo odlučiti takodjer o prilužbi spomenutoga učitelja, komu je obćina dugovala nekoliko mesecih plaće; a opet je želio imati tvrdu pogodbu, da može nadalje učiteljevati. Starešine su odgovorili, neka se učitelj radi zastane plaće obrati do Frana Dukića, što je onda bio sudac grada i obćine, a za pogodbu da je lahko i neka služi, dok je jednu ili drugu stranu volja, a kad bude htio da odstupi, trebati će da odkaže službu dva meseca unapred.

Reč bi, da učitelj Suppo nije bio tim zadovoljan, ili ga je možda smrt prevarila; toliko je stalno, da već godine 1821. nalazimo u Kastvu drugog učitelja i to nekoga **G a š p a r o v i ć a** opeta Dalmatinca.

Godine 1822. spominje se učitelj Matija **J a n č e k** Slovenac, katehet Juraj Jurčić, a nadzornik plovan mošćenički Tomašić. Opatijce. Samo 62 dece hodilo je u školu.

Tu dobu bili su u Kastvu i posebni učitelji **m u z i k e** iz Češko zemlje i to: neki **P r o h a s k a** godine 1818., pak neki **P o k o r n y** okolo 1822., napokon neki Vencel.

Još poslje godine 1850, bili su kastavski muzikaši na glasu i zalazili po istarskih gradovih na zabave, svuda lepo dočekivani.

Znamenito je i to, da je grad Reka najmio Kastavsku bandu, da počasti Jelačića bana, kad je došao na Reku g. 1853.

Današnji dan mladi učitelji opeta se dobrahno vežbaju u glasbi i želiti je, da se u tom pogledu povrate prvašnja vremena.

Od godine 1823. do 1838. učiteljevao je neki Ivan **H r i b a r**. Učilo se je nemački, ali s malo ili ništa koristi za one, koji nisu dalje u svet pošli.

Veroučitelji od onda unapred bili su duhovni pomoćnici. Pod Hribarom hodilo je u školu najviše 65 dece.

Godine 1838. promeni Hribar svoje mesto sa učiteljom u Hrušici Ivanom **M a h o r č i ć e m** i taj Mahorčić učiteljevao je u Kastvu sve do godine 1860.

Stariji ljudi, koji su pod njim u školu hodili, spominju se još kako nisu smeli ni pisnuti nego nemački, dapače i molilo se je tako. Komu bi medju učenici utekla iz ustiju hrvatska beseda, morao je nositi drvenoga magarca, sve dok bi našao druga, koj bi tako sagrešio. I tim načinom ponašala su Katavska deca za dugo vremo drvenoga magarca, ali sve to silovanje nije Nemcem koristilo ništa.

Sva dobra strana tadašnje škole bila je silni strah, koj su deca u istinu imala, ali napredka dolsta nije bilo, osim kod koga i koga. Šibanje bijaše stvar svakidanja; kako druguda tako i kod nas.

Već prije godine 1860. stalo se je i vanjsko pučanstvo više zauzimati za školu. Trebalo je više prostora i više učitelja. Za više prostora kupila je obćina posebnu kuću s vrtićem od pokojnoga Matije Jurinca tada župnika u Mošćenicah (1858?)

Škola Kastavska podignuta je okolo godine 1858. na glavnu plovansku učionu s jednim učiteljom-ravnateljem i sa 2 podučitelja. Ravnatolji te glavne škole bili su (dakako svećenici):

Godine 1858. Karlo **H u t h**.
God. 1859. do 1862. Franjo **R a v n i k**.
God. 1862. do 1864. Franjo **B l a ž i ć**.
God. 1864. do 1884. Ernest **J e l u š i ć**, kastavski domorodac, koga prerano crna zemlja krije.

Od godine 1868. ovamo uredili su škole po zakonih državnih i zemaljskih

(Za prepirke sa predsjednikom i tečajem svoga govora bijaše u saboru, naposo na galeriji hrkanja, psikanja i buke.)

Na koncu uze riječ izvjestitelj, koji je nastojao pobiti navode i dokazo dra. Laginje, što mu nije ipak pošlo za rukom.

Zatim bijahu prihvaćene sve dalnje rubrike bez razprave, te pošto bijaše još jednom pročitan zaključak financijalnoga odbora, primi većina proračun zaklade ezonera za g. 1890. proti komu je glasovala samo manjina.

Na to zaključi predsjednik sjednicu, to ureče buduću za drugi dan u 10 sati sa dnevnim redom, što je danas preostao, pridodav tomu još nekoje točke.

* * *

(9. sjednica 6. novembra)

Prisutni: predsjednik Dr. M. Campitelli, vladin zastupnik vitez Elusheggg i 27 zastupnika. —

Predsjednik otvori sjednicu u 10½ sati, to pozovo tajnika, da pročita zapisnik zadnje sjednice.

Tajnik Dr. Stanich čita zapisnik, koj se ovjerovljuje bez primjetbe.

Predsjednik čita sastavak o tumačenju dotičnoga § o konačnoj riječi pri razpravah, koje tumačenje se slaže sa onim, što bijaše do sada rečono u saboru od strane manjine.

Na to priobći, da je zamolio zastupnik Jenko za četverodnevni dopust, jer da uređuje obćinske računo sa izneslanikom zemaljskoga odbora.

Javlja dalje, da su mu podnešene sliedeće interpelacije.

Dr. Scampicchio i drugovi na visoku c. kr. vladu u pitanju žensko školo u Labinju.

Dr. Costantini i drugovi na vis. c. kr. vladu u pitanju imenovanja ravnatelja i jednog učitelja na pučkih školah u Pazinu.

Mandić i drugovi isto na vis. c. kr. vladu radi hrvatsko gimnazije u Pazinu.

Interpelanti čitaju gornjim redom svoje interpelacije: prva dvojica talijanski a treći hrvatski (Dok je zastupnik Mandić čitao sliedeću interpelaciju, osobito na početku, bijaše nemirna galerija).

Interpelacija.

na presvjetlogu zastupnika visoke c. kr. vlade.

U sjednici ovoga visokoga sabora dne 18. oktobra 1888 bijaše podnešena interpelacija na visoku c. kr. vladu, kojoj je skraćeni sadržaj sliedeći:

Postepeno ukida se državna gimnazija u Pazinu, dočim se nit čuje nit nečita kako će se providiti za poduku Hrvata Istre u srednjih školah, da li i gdje će se ustrojiti hrvatska gimnazija.

Njemačka gimnazija u Pazinu nije niti imala razloga, da obstoji, pošto nemam ni tamo ni u okolici, niti u kotaru, pak ni u obće u Istri Niemaca-urodjenika, niti pučkih škola — osim jedne u Puli — sa naukovnim jezikom njemačkim, niti se je Istu u velikom broju pohađilo, i to upravo s toga, što je njemačka. Dječaci svršivši pučko školo i neznajući njemački, ili se nisu podali gimnazijskim naukom, ili su išli na koju drugu gimnaziju s naukovnim jezikom njim poznatim, također s toga, da negubo u najpovoljnijem slučaju jednu godinu u pripravnom tečaju, ili došav, nisu mogli napredovati kako valja, pak bud školu posve zapustili, bud preselili se na koju drugu gimnaziju. Pošto se je k tomu zadnjih godina, odkad se je sve odlučnije zahtjevalo, da se ta gimnazija pretvori u hrvatsku, sistematično radilo na to, da bude na njoj čim manje učenika da se tim dokaže nemogućnost njezinoga uzdržanja, doseglo se je svrhu i uvidilo obćenito, da njemačku gimnaziju u Pazinu neima razloga da obstoji.

Tim pako se nije dokazalo, da neima prava k obstanku hrvatskn gimnazija u Istri i najegodnije upravo u Pazinu.

Pazin ima sbodnu zgrndu u tu svrhu; bijaše sjelom zemaljskih oblastih, glavnim gradom od prvoga hipa, u kojem je slavno vladajuća kuća Habsburška u jednom dielu Istre zavladala, pa do u ovo stoletje; jest naravno središte pokrajino, vezano od novijega doba željeznicom raznimi njezinimi stranami, ima u svojoj porezovnoj obćini 1.664, u svojem školskom okružju blizu 3.000, u svojoj mjestnoj obćini preko 12.000, u svojem političkom kotaru preko 31.000 Hrvata.

Gimnazija hrvatska, koju bi se tu ustrojilo, bila bi ne samo za te Hrvate, nego i za sve Hrvate Istre, kojih ima 123.000, zajedno sa Slovenci 165.000, koji su vjerni podanici Njegovog Veličanstva, cesara i kralja Franu Josipa I. ljubećega jednako sve svoje narode u svih svojih zemljah; koji plaćaju davak u krvi i u novcu, koji nose dakle državljanske terete, a kao takovi imadu uživati i državljanska prava, među koja spada i ono, da se izobrazuju u svojem jeziku, da imadu i gimnaziju u svojem jeziku, kaošto ju imadu njihovi zemljaci (njih 112.000) u svojemu; kojih jezik ima po riečih blagopokojnog prestolonasliednika našega krasna književnost, jezik kojim se je u samoj Istri već XIII. stoletja izdavalo državne spise, kojim se je pisalo u samoj Istri pak tiskalo najveće u Mletcih i za nju crkvene knjige; koj bijaše u porabi stoletja i stoletja i u onom dielu Istre, kojim su Mletčani vladali, to kojim se u manjoj monarhiji nu bar 30 srednjih škola podučaje.

Takva gimnazija ima podlogu u pučkih školah Istre, od kojih bijaše školsku godine 1887-8: 63 hrvatske, 15 hrvatsko-talijanskih, k tomu 20 slovenskih i 1 slovensko-talijansku, a imat će još veću kad se sve pučke školo u zemlji urede po pedagogičko-didaktičkih načelih, i kad se jih svuda onuda ustanovi, kuda to zakon zahtjeva.

Takovu gimnaziju zahtjeva i obćenito prihvaćeno pedagogičko-didaktičko načelo, po kojem se ima podučavati jezikom dječakom poznatim. Bila bi polažena od dječaka hrvatskih iz cielo Istre, tim više, što bi mogli dobivati veće podpore od zemaljskoga odbora, i što bi ju imali polaziti učenici, uživajući podpore od ustanove pokojnoga biskupa Dobrile; i konačno, njom bi se doskočilo nestašici svećenikah u mnogih župah Istre, gdje treba znati hrvatski, i odgojilo bi se činovnikah, bilo državnih bilo pokrajinskih i obćinskih, koji bi poznali jezik naroda, među kojim bi služili. —

Obzirom na sve rečeno i obzirom na to, što nam nije poznato, je li ta interpelacija vis. c. kr. vladi dostavljena propisanim putom, ponavljamo ju te postavljamo sliedeće upito:

1. Gdje će u Istri i kada ustrojiti hrvatsku gimnaziju?

2. Ima li razlogah i koji su, rad kojih se to nebi učinilo u Pazinu?

Poreč, dne 26. novembra 1888.

Mandić, Dr. Laginja,
Dr. Dukić, Seršić. Dr. Volarić, Dr. Stanger, Jenko, Fragg.

Predsjednik izruči odmah sve tri interpelacije zastupniku vis. c. kr. vlade vitezu Elusheggu-u.

Zatim se prešlo na dnevni red.

U ime školskoga odbora čita dr. Costantini obćenito izvješće o školstvu.

Po starom običaju prigovara ponajprije ustrojstvu muškoga učiteljšća u Kopru, tuži so na tamošnje profesore, koji da su većinom Slaveni; prigovara učiteljstvu, koje dolazi iz te škole; kritizira kotarska školska vieća, naposo predsjednike i kotarske nadzornike i to osobito one u Pazinu; prelazi na žensko učiteljšće u Gorici, koje da je zasnovano na krivom temelju kano i muško u Kopru. Talijanska mladež, da nemože polaziti takovih učiteljšćah, naposo ono u Gorici, gdje se zahtjeva od kandidatkinjah mnogo njemštine, te da mnoge od tih propadnu ili nisu ni primljene, jer neznaju onoliko njemačkog jezika, koliko to na onom ustavu zahtjevalo. Radi svih tih razloga školski odbor predlaže, da se naloži zemaljskomu odboru, da priobći čitavo izvješće visokomu c. kr. ministarstvu za bogoštovlje i nastavu, da ono izvoli uvažiti navedene prištužbo i molbe.

Predsjednik otvara razpravu.

Dr. Stanger reče najprije hrvatski pak zatim talijanski kako sliedi:

Visoki sabore!

Predmet danas na dnevnom redu i o kojem radi netom pročitano izvješće, od tolike je važnosti, da mu jedva ravnog nadi možemo među poslovi, o kojih se razpravlja u pokrajinskih saborih. Tko ima škole u svojoj ruci, taj je gospodar budućnosti naroda. Nije dakle čudo što se školam posvuda toliku pozornost i pažnju pruža, što se toliko na isto troši. Obično je sa ove naše strane u prošlih godinah o školskih stvarih govorilo muž u stvari posvo kompetentan, kojemu je stanje školah cielu pokrajinu posve dobro poznato bilo; danas je ta zadaća meni napala, pa ja moram samo žaliti, što nedu mogli o tako važnom predmetu onako temeljito i sa onakovim poznavanjem predmeta govoriti, kako se to prošlih godinah dogadjalo i kako to sam predmet zahtjeva. Ja se sa školskimi stvari naše pokrajine nisam dosada osobito bavio, ali sam ipak pratio razvoj i napredak školah u toliko, da mogu i ja o njih koju reći. (Zatim nastavi talijanski): Žalim, reče, kao što je to već rekao juđer moj drug dr. Laginja, da izvješća neblvaju prije nego su u saboru pročitana, dana zastupnikom na uvid i proučenje. Teško je uelled samog čitanja istih shvatiti sve što je u njih rečono, tako da se o svemu može odmah govoriti odnosno pobijati ih. Osobito je to točko novajijam u parlamentarnom životu i nestrukovnjakom kakav je on. Radi toga voli, da neće ni pobijati izvješća točku po točku, nego samo u glavnih točkah. Izjavlja odmah da se sa izvješćem nikako neslaže i da neće za isto glasovati, jer je jednostrano i pravoš strančarski sastavljeno. U istom se neguori nego o talijanskih školah kako da hrvatskih i slovenskih u provincji nebi ni bilo. Ipak Istra nije samo talijanska i ovaj sabor je sabor istarski, a ne samo za Talijane Istre. Burom ondje, gdje interesi raznih narodnosth pokrajino no dolazo u sukob, gdje mogu interesi jedne i drugo narodnosti uspored stati, ovaj bi sabor morao za sve jednako skrbiti.

Što se tiče učiteljšćah u Kopru i Gorici govornik se donekle slaže sa izvješćem i nije protivan, da se sada obstojeće sekcije oddiele jedna od druge, da dobije svaka narodnost svoju posve oddieljenu školu. Ipak učiteljšće moralo bi ostati gdje je jest, u Kopru a sve tri oddieljene sekcije morale bi ipak iz materijalnih i moralnih razlogah ostati svezane nekakvom, reku bi personalnom unijom. S materijalnog gledišta dobro bi bilo, da ostane za sve tri sekcije jedan ravnatelj i nekoji profesori, koji predavaju predmete, kod kojih netreba toliku pažnju polagati na jezik u kojem se predaveju, mogli bi služiti u svih trih sekcijah. Tako n. pr. učitelji pjevanja, risanja, gimnastike, pisanja itd.

Kako su danas ustrojena učiteljšća stalno nemogu odgovarati svojoj zadaći ni svrhi. Nije moguće, da djak nauči temeljito razne predmete kad su isti predavani u jeziku njemu nepoznatom, u jeziku kojim se u praksi no služi.

Četiri godine prekratke su za naučiti temeljito svoj materinski, a kamo no za naučiti tudji jezik.

Velik moralni razlog pako da sve tri sekcije ostanu združene, kao gori rečeno, jest taj, što bi na taj način djaci raznih sekcijah ipak imali priliku, da se međusobno upoznaju i uzljube, jer nije moguće ljubiti se bez poznati se.

U izvješću je rečeno, da ima na učiteljšću u Kopru preveć profesora slavenske narodnosti. To ne stoji. Opaža, da je svejednako joli profesor jedne ili druge narodnosti, samo da pozna dobro predmet i jezik u kojem predaje. (Glas sa većine: Nije istina! Sa strane manjine: Tako je!) Narodnost profesora nemože uplivati na napredak učenikah! (Sa većine: I kako!). U ostalom, veli govornik, da je na koparskom učiteljšću pet ili šest učiteljah talijanske narodnosti, a ako je veći broj onih slavenske, da to i mora biti, jer su dvie slavenske sekcije, a jedna talijanska. Za dvie sekcije treba više profesorah nego za jednu.

Što se tiče goričkog ženskog učiteljšća veli, da mu stvari pobliže poznate nisu, ipak ako je bilo učenicah talijanske narodnosti, koje nisu bile u onaj zavod primljene, jer nisu poznale njemačkog jezika, ona da se je to dogodilo i učenicam slavenske krvi. U tom dakle Talijani i Slaveni jednako slo stoje.

Nemože pak ni potvrditi ni zaniekati ono što je u izvješću rečeno o kotarskih školskih viećih, osobito ob onom u Pazinu, jer mu ni onđješnji odnošaji pobliže poznati nisu. Opaža ipak, da koliko je njemu poznato, kotarski kapetan može po zakonu u potrebi namjestiti ili premjestiti provisorno jednog učitelja bez da to prije odluči kot, školsko vieće. (Glas sa većine: Nije istina!) Jest istina, gospodo, obavieštite se bolje!

O stvarih sbivših se u Labinu čuo je govornik i čitao već kojušta i u javnih novinah, pa i on nemože da neizrazi svoje nadžudjenje, što se dosad nije ništa poduzelo, da se onomu zlu doskoči. Nada se ipak, da su dotične oblasti svoju dužnost, što se istraživanja same stvari tiče, učinile, a ako se dosad još ništa odlučilo nije, znak je, da je na putu kakva neprilika ili poteškoća. Svakako pak misli, da se glede onih stvarih nemože kriviti kot, školsko vieće, već samaljsko, koje bi imalo poslieđnju riječ reći. Nesiaže se pak nikako sa izvješćem, u koliko se isto tiče školskih nadzornikah i pučeljah, za koje se veli, da su agitatori. Čudi se što se uvjek više samo na hrvatske učitelja i nadzornike, kano da bi bili talijanski učitelji u tom smislu sve same čisti anđeli, koji se u ništa nemiješaju. Za Talijane je dosti, da jedan učitelj ili činovnik, koji mu drago kad ide na komisiju, govori sa seljaci u njihovom jeziku, da dotičnika već proglase agitatorom.

U ostalom, kao što proizlazi i iz izvješća pokrajinskoga školskoga nadzornika, ponašanje učiteljah u obće je hvalevriedno sa političkog i moralnog gledišta, a ako med stotinami učiteljah nalazi se samo 6 ili 7 njih, koji se u tom smislu nisu posve u redu ponašali, nije to veliko zlo i nije vriedno, da se istomu dajo veću važnost nego ju ima. Nemože se pak zaboraviti, da se iz školskoga izvješća neizabire, koje su naradnosti bili oni o kojih se govori, da se nisu baš najkorektnije ponašali. Svakako stalno je, da je u ostalih provincijah u tom pogledu mnogo gore. U ostalom ako se učitelji koliko toliko u politiku mješaju, to nije nikakovo zlo, jer to nosi sobom vriemo u kojem živimo i jer je učitelju na solu prava dužnost poučiti puk o dnevnih pitanjih i reći im kako da se u raznih pitanjih drže. Učitelji su napokon izborniei i državljani, koji uživaju sva prava kao i drugi građjani, pa im se nemože u grieh upisati ako se tim pravom služe. Nemogu uvjek govoriti samo o školah, jer i oni mogu imati svoje političko mnenje. Za vriemo izborah pak kad sve vrije, kad svatko hoće da svoju reče i drugoga o svojem mnenju osvjeđoči, nije moguće, da samo učitelji muče. Govornik veli nadalje, da bi zvao političkim agitatorom samo onoga učitelja, koji bi se postavio na čelo izbornog pokreta i tako rekuć vodio cielu stvar. — Takvih pak govornik nepozna nego jednoga, a i taj pripada talijanskoj stranci. Taj jedini išao je sa svojom agitacijom tako daleko i to prigodom posliednjeg njegovog izbora, da je došao u sukob i sa paragrafi kaznenog zakona. Proti tomu učitelju u ostalom visi sad disciplinarna istraga, ali o tomu nije vriedno dalje govoriti, zato prelazi preko toga.

Pošto se taku osvrnuo na glavne točke izvješća, ponavlja, da neće za isto glasovati, pa hoće da njeđo svojega reče.

Školski odnošaji u Istri za Hrvate jesu žalostni, osobito ako se u dostojan obzir uzme vrieme napredka u kojem živimo. Istina je, da se i kod nas vidi napredka, ako se pomisli kako je bilo pred 20 godinah, ali daleko nam je još cilj do kojega doći moramo. Kako proizlazi iz izvješća pokrajinskoga nadzornika, ima u Istri 41861 djece, koja bi morala polaziti školu, a nepolazi ju nego 22496. Samo

Dalje u prilogi.

---

drugačije. Polazak škole obvezatan je za dečo, koja navrše 6 godina; po mogućnosti valja ustrojiti školu svagdo, gdje ima 40 dece sposobne. Oblasti su: mestno, kotarsko i zemaljsko školsko vođe.

Stanje školah u Kastavčini sada je ovakovo:

1. U gradu Kastvu četverorazredna muška i dvorazredna ženska škola.

2. U svetom Matoju dvorazredna muška, jednorazredna ženska.

3. U Klani dvorazredna mješovita.

4. U Brgudu jednorazredna mješovita.

5. U Rukavcu dvorazredna muška, jednorazredna ženska.

6. U Brešćih jednorazredna mješovita (od godine 1889.) U Kastvu je povrh toga svagdanja škola za risanje i druge nauke za mladež, koja želi u zanato, a hoće da se štogod više izuči, nego li može u pučkoj školi. Država daje 1000 for. godišnje pomoći za tu školu, pokrajina 500, a obćina ostali trošak. Povrh toga priredila je obćina prostor za tu školu, i u obće poslednjih godina u to ima mnogo učinila.

Polazak škola u Kastavčini bio je školsko godine 1888. na 1889. ovakov:

Školu u Brgudu polazila su sva dečo, koja su po zakonu obvezana i to 49 muških, 57 ženskih.

U Kastvu od 407 obvezanih muških polazilo je školu 375, a od 480 ženskih, 215. —

U sv. Matoju od 278 muška polazilo jih je 230, a od 286 ženskih polazilo jih je 144.

U Rukavcu od 409 muških polazilo je školu 366, a od 444 žensko 372.

U Klani od 183 muška polazilo jih je školu 149, a od 162 žensko polazilo samo 56.

Vidi se, da muških ide više u školu nego li ženskih, jer muški moraju više po svetu, a i u domaćem gospodarstvu čuto jače potrebu nauke školske; ali bi dobro, da i devojčice u jačem broju polaze nauk.

Nego nebi bilo mesta za svu dečo kad bi u školu hodila, jer i ono što je polazi, nemože se naredno smestiti.

Zato bi pravo bilo, da se samo odraslija mladež zove u školu, koja već lagje podnosi i studen i toplinu, te se lagje i uči, pak bi se s njom brže i stalnije napredovalo.

Deca navršiva osam godina, mogla bi se u 4 dalnje godine sve naučiti, što se može zahtevati od cele pučke škole, ali dakako da marljivo idu u školu.

Dobro bi, da na to misle obćinske i školske oblasti.

(Nastavit će se.)

56% zdrave djece dakle polazi školu t. j. malo više od polovice. Tu je premalo!

Tomu slabomu stanju stvarih i slabomu napredku razni su uzroci. Osobita zaprieka napredka je pomanjkanje školskih zgradah. Pozna mnogo velikih selah i skupinah selah u kojih nema škole. Na govornika učini slab utisak selo u kojem nema crkve, ali još slabiji gdje nema ni crkve ni škole. Vlada bi dakle morala nastojati, da se sagradi čim više školskih zgradah.

Istina je, da se seljaci protive gdje i gdje gradnji školah, jer treba za nje novca trošiti. Ali na to se nesmije paziti. To su poteškoće privremene, preko kojih se lako predje. Tu se mora postupati kako postupa liečnik vidar. I pod nožem kirurga više i plače bolestnik, ali kad je operacija gotova, zadovoljan je što joj se je podvrgao. Tako je i sa seljaci. I oni viču i štropoću dok se školska zgrada gradi, ali kad je jednom dogradjena, rado ju gledaju i ponose se njom.

Drugi je razlog slabog napredka previšlik broj paralelnih školah, osobito onđje, gdje nema nego jedan učitelj. Ustrojenjem paralele uzimaju se djeci polovicu urah nauke. U najnovije vrieme ustroja se pak proveć tih paralelah. Iste se dosvoljavaju prelahko. Ali to u ostalom samo onđje, gdje se traži talijansku paralelu; kad se radi o ustrojenju hrvatske, onda stvar nejde nikada tako gladko. Treba ju dugo moliti, a još dalje čekati.

Tako je nedavno bila ustrojena talijanska paralela u Kanfanaru, gdje nema više od četiri dječakah, koji bi ju mogli pohadjati. A u selu rovinjskom ustrojena je bila prem nema niti jednoga djeteta, koje bi ju pohadjalo; dočim se pak neće da dosvoli hrvatsku paralelu u S. Vincenti, gdje ju molilo trinajst otacah za toliki broj svojo djecu. Neka se postupa naprama svim jednako, neka se nedovoli paralelnih školah nikomu, ni Talijanom ni Hrvatom gdje nema djece, koja bi ju pohadjala u tolikom broju, koliko ih zakon zahtjeva za ustrojenjo škole u obću. (Tako je! vrlo dobro! na lievici).

Govornik nadalje veli, da se prieči napredak školah tim što se prihud bratovštinah, koji je namienjen na potrebu školsku, na mnogih mjestih upotrebljuje u druge svrhe. To nebi smielo biti. Što je školi namienjeno, mora se samo za školu potrošiti, ako što preostane, neka se uglavniči, pa će već doći vrieme kad se prištedjeno bude moglo dobro u školske svrhe uložiti, bilo gradjenjem nove kuće bilo povećanjem obstojeće. itd.

Škola nenapreduje, reče govornik nadalje, jer se djeca na polazak škole ne silе. U prošloj godini bilo je izrečeno 1849 globah radi nepolazka škole. Od tih ovršenih ih je bilo samo 263. U novcu se školske globe bi se bilo morale utjerati for. 2561, a u istinu se nije utjerale nego for. 272. Kamo ili nevalja izricati, ili ako su izrečene, valja ih ovršiti dati. Zlo je pak da se školske globe dado utjerivati po obćinah. Načelnici obćinski neimaju dosta moralne sile za obavljati taj vrlo neugodan posao. Obćinski načelnici imaju obično sto obzira, da se svojim sugradjanom nesamjore i teško će se naći načelnik, koji će drage volje utjerivati ikakve globe a kamo li školske. Tu zadaću neka se dosudi političkim oblastim, koje imaju više ugleda i više sile, da dadu ovršiti svoje odluke i notrebaju se bojati, da će se to tim komu zamjoriti. Političke oblasti pokazale su dosadà posvuda, da znaju odvažno utjerivati šumske globe, zašto nebi dakle i one školske. Zar je uzdržavanje i gojenje šuma važnija stvar za državu nego nauka i obuka pudanikah? (Vrlo dobro! na lievici. Na desnici povladjivaju kimajuć glavom). Zaprieka napredka u školah jest takodjer i to, što se u mnogih nepoučaje u jeziku, koji je djeci matorinji i kojega razumiju, i to što na mnogih mjestih učitelji nisu usposobljeni u jeziku, u kojem imaju poučavati djecu.

Dokaz je tomu hrvatska paralela u Nerezinah, u koju se ovo godine, kako se čita u novinah, upisalo je dva 3 ili 4 dječaka. Uzrok je tomu očevidno samo to jer je u toj školi učitelj čovjek, koji nije usposobljen za hrvatski jezik i kojega dobro nepozna. Učitelj je jedan pomorski kapetan!

Kako može u tih okolnostih ona škola uspjevati? (Tako je! na lievici). Onoga učitelja neka se prisili, da položi izpit iz hrvatskoga jezika ili neka ostavi školu. — Prisililo se jur drugih, koji su bili dobili više pohvalnih dokretah za dobro podučavanje, ali buduć nisu bili usposobljeni, naložilo im se, da se izpitu podvrgnu i svi utoci da i do ministarstva nisu koristili. Dotičnik morao je položiti izpit iz jezika u kojem je predavao. Zašto da se to isto nesahtjeva i od drugih?

Još imam spomenuti nešto o školi u Slivju. U ovom selu sagradjena je bila školska zgrada još pred godinu, ali ni danas nije škola otvorena. Uzrok je tomu što na kolaud nije kotarski kapetanat Voloski bio pozvao slavni pokrajinski odbor. Ovaj je radi toga uložio utok na višje oblasti i škola radi toga uzroka i danas stoji zatvorena, prem ono pučanstvo ništa toplije ne želi nego da se otvori. Ja priznajem, da je dobro, da svaki brani svoje pravo, ali pri tom nije pravo ako trpi trud, koji je posve nedužan. Je bi dakle samo!io slavnu juntu, da u nanošenom slučaju nepostavlja dalnjih zaprieka otvorenju škole u Slivju, a svoje pravo može ipak čuvati i nastojati, da se u buduće isto više negasi. —

Pošto dakle nede glasovati na prošitano školsko izvieće, govornik uslobadja se postaviti sliedeće svoje predloge.

(Čita je najprije hrvatski, a onda talijanski):

Visoki sabor neka izvoli odlučiti:

1. Nalaže se slavnomu nemaljskomu odboru, neka dade do znanja vlastoj ces. kr. vladi želju ovoga pokrajinskoga sabora:

a) da se providi za uredjenje obuke načinom, da svi dušni imadu priliku poslušti školu, budi davši otvoriti škole već ustanovljene, ali neimajuće učitelje, budi poturiv ustanovljenje onih, za koje su stranke već prosile, budi davši priskrbiti školske zgrade ili povećati obstojeće — uzev osobitno u obzir gospodarstvene odnošaje školskih obćinah, kao što propisuje naredba vis. c. kr. ministarstva za bogoštovje i nastavu 27. julija 1876. br. 12133.

b) da se dade ispitati savjestno materinski jezik školske djece obstojećih školah u pokrajini sa uredili obuku načinom, da se poučuje u materinskom jeziku školske djece, kadšto to zahtjeva temeljno didaktično načelo, promjeniv naukovni jezik, gdje neodgovara tomu načelu i ustanoviv paralelke za manjinu školske djece gledom na njihov materinski jezik posvuda i jedino tamo, gdje je broj te manjine onolik, kolik se zahtjeva po zakonu za ustanovljenje škole, davši istodobno moćebit poliku, da se uzmogne naučati drugi semaljski jezik, te da se drži tih načelah kod ustanovljivanja školah u budućo;

c) da se dade upotriebiti po obćinah zaklade odredjene za tvarne potrebe školah isključivo za te potrebe;

d) da se za svom odrješitostju dade valjanost odredbam tičućim se polaska, odnosno zanemarivanja škole;

e) da se imenuju za mjesta učiteljah i učiteljicah samo prosioci usposobljeni takodjer u naukovnom jeziku (odnosno jezicih) dotičnih školah i među timi nek se izaberu najbolji.

Pošto je govornik pročitao ovo predlogo izjavlja, da su isti bili postavljeni i prijašnjih godinah, ali buduć da i danas postoje razlozi radi kojih su bili učinjeni prošlih godinah, da ih on evo opetuje. (Manjina živo poviadjuje govornika).

Dr. Tamaro govori, većinom čitajuć sastavljeni govor, u obće proti lošem stanju pučkoga školstva. Naš sabor da se je opetovano pritužio radi slabog napredka u školah pokazav na uzroke takova napredka; da treba uvesti radikalne promjene u naših školah; tuži se na učiteljišća u Kopru i u Gorici, na profesore, na tudji jezik, kojim se i najvažniji predmeti predavaju u Kopru i u Gorici, a to je njemački jezik. Učitelji i učiteljice, koje dolaze iz tih učiteljišćah, da nemogu odgovarati svojim dužnostim; obara se na učitelje, koji da su sami formaliste i koji da uzgajaju djecu na krivom tomolju, te udari konačno i on na kotarske nadzornike, koji da su većinom Slaveni, a mnogi nesposobni za toli uvišeno zvanje.

Spinčić: Izjavlja da nije u školskom odboru glasovao za izvieštaj pročitan po dr. Costantini-u, da neće za isti nit sada glasovati, već složiv se sa onim što je rekno g. dr. Stanger, glasovati će za njegove predloge.

Dr. Laginja reče samo hrvatski:

Visoki sabore!

Sjetio ovoga što je onako temeljito razložio moj veleštovani drug dr. Stanger, ništa mi ne ostaje da priložim u pitanjih, koja je on takmuo.

Zato mogu ponajprije izjaviti, da ću mirno duše glasovati proti predlogom zastupnika dra. Costantini, kao izvještitelja školskoga odbora, a za predloge zastupnika Stangera.

Po mojoj misli drugi su razlozi, gospodo, ako nam škole nisu onakove, kakove bi morale biti.

Gospodin izvjestitelj kaže, da su tomu kriva učiteljišća u Kopru i Gorici, da su krivi kotarski nadzornici, kadgod i predstojnici, napokon da i neki nadzornici i učitelji hrvatske narodnosti mjesto vršiti svoju službu budu agitatori u puku.

Vi znate dobro, da sam ja naučan odsjeć što mislim da komu ide; pak ako ove ljude danas moram uzeti u obranu, imam tomu težkih razloga. A poglaviti razlog jest taj, što nam se u izvješću prikazuju kao nevaljani samo slavenski nadzornici i učitelji, a oni od talijanske stranke imali bi biti samo ovčice, kojim da nije s nijedne strane prigovora. Vi se tužite, da se talijanska mladež na učiteljišću u Kopru nemože naučiti dostatno svoj materinski jezik. Ako je to istina, kako se možete tužiti kao većina zastupstva i sabora samo radi talijansko mladeži? Zar nije naša mladež u istom položaju?

Vi se tužite, da u Kopru ima slavenskih učitelja.

Učitelj, kad znade bud koliko dobro jezik, kojim se podučaje, može biti pravedno namješten i za talijansku djecu, bio on Hrvat, Poljak, makar i Rus.

Mi smo ponosni, da je cesarska vlada rad ustrojstva učiteljišća u Kopru uprav prisiljena namještati za učitelje Slavene, jer oni znaju više jezika.

Neka se, talijanska gospodo, i Vaši uče hrvatski, pak mi nećemo ništa prigovoriti, ako budu vredni i za hrvatsku, pak ako ona prva radi toga nemože dosta napredovati u drugih korisnijih naukah, to se isto dogadja i hrvatskoj mladeži, a na to od Vaše strane neima priluke.

Tomu stanji sto gospodo sami krivi. Nas koji pod istim nebom s Vami živemo, kojih su oci od stotina godina u Istri, naš hrvatski narod, koji Vam je dao ruke, koji je obradio ovu zemlju, kad je bila ostala pusta i okužena, — takove nas Vi još i sada držite ka tudjince; a ova lepa zemlja istrijanska, koju mi ljubimo barem toliko, koliko i Vi, naša je skupna domovina. Vi ste nas imali držati za svoju braću, a niste htjeli, pak se je na Vas podjmone obistinila stara hrvatska poslovica. Vi se danas tužite na „tudjince“. Niemce. All to je naravska posljedica Vašega postupka: Kojl nede brata za brata, on će tudjina za gospodara.

Ja nalazim posvo drugo razlogo nedostatku napredka u naših pučkih školah.

Ti razlozi, po mojoj misli, poglaviti jesu:

Prvo taj, što je dannšnja škola osnovana na novih zakonih, na novom sistemu. Tu se bez ikije krivnje mora dogadjati, da se izjalovi mnogo pokusa, dok se spozna pravi put, dok se, recimo slatom, poboljša i ustanovi. Ta će doba proći, učitelji postati će zreliji ljudi, te će po vremenu i obuka bolje napredovati.

Tu dakle vlada i njezine oblasti mogu imati neki dio krivnje, ali baš sve nedostatke svaliti na njihova pleća, mislim, da nije pravo. Moje je osvjedočenje, da će po vremenu stvar pučke obuke sama po sebi mnogo bolja biti.

Tu valja da spomenem na obranu i prigovoru poštovanog Tamara, da se tija i muzika podučuje u njemačkom jeziku. Ma za Boga, kad je u koparskom učiteljišću djeca od više narodnosti, to baš nije u nebo vapijući grieh, ako se muzika uči njemačkim jezikom. Talijanska mladež onda čuje skalu *ce, de, e, ef, ge, a, ha, ce*, itd. kako ju rabe Niemci, mjesto *do, re, mi, fa, sol, la, si, do*, itd.; pak ako i jesu Niemci isti prisiljeni pisati na note i rabiti talijanske riečі: *adagio, andante, piano chiave di violino* itd., tim manje imali bi se Talijani tužiti na to „njemačko“ riečі, koje i tako razumiju.

Vi se, gospodo, tužite, da Vam današnja učiteljišća, a po njih učitelji donose barbarstvo u narod.

Tu riečі valja nam razumjeti u Vašem smislu. Barbar je riečі, koju ste zadržali od Rimljana i znamenuje tudjinca. Kako Vi nas držite za tudjince, to ono „barbarstvo“ na koje vi ciljate, po mojoj misli znamenuje, da Vam je žao, što se djeca hrvatskoga puka više i više uče takodjer napisati koju riečі u svojem narodnom jeziku. Ali takovo barbarstvo mi baš želimo.

Ja sam odavna mislio, da je potrebito, i doći će do toga, da se djeca u svakoj hrvatskoj ili slovenskoj školi Istre budu učila takodjer talijanski, i obratno, da se djeca u svakoj talijanskoj školi budu učila takodjer hrvatski. To je način, kojim bi se mi u Istri izmirili.

Ali Vi toga nećete! Vi ste gledali, da se u pučku školu talijansku u Cresu, gdje se govori hrvatski, uvede obvezna nauka njemačkoga jezika. To isto kušali ste u Vodnjanu i drugdje, gdje bi kopači gradski rado izmirili se s izvanjskim pukom. To ste učinili samo da se ništa neuči hrvatski. Ali moje tvrdo osvjedočenje jest, da ćete po vremenu baš Vi od većine doći do ovoga predloga, zato ga ja nepostavljam, jer da ga postavim ja, ili tkogod od ove strane (od manjine), Vi biste ga zavrgli.

Nije dosta, visoki sabore, niti nije za me poglavito samo to, da pučka škola uči čitati, pisati i četiri vrsti računa ili kako se reče, četiri proste operacije odlučiv mnoge druge stvari koje se sada podučavaju.

Nešto mnogo većega treba, a to jest, da se učitelj unpogospodi čim izadje iz škole, pak bio od najsiromašnije obitelji.

Učitelj bi imao biti odgojen tako, da, izašav iz nauke, nebude ćutio vedih potreba, nego li jih može namaknuti plaćicom, koju mu pokrajina može dati.

Onda bi učitelj imao biti odgojen tako, da na selu razumije prilično dobro s e o s k o g o s p o d a r s t v o, a u varošicah, da razumije r i s a n j e, p r a k t i č n u u p o r a b u g e o m e t r i j e i takove nauke.

Tim bi školu obljubili roditelji, koji šalju, i djeca, koja se šalju u školu. Učitelj bi bio ono, što mora biti, jednak puku u kojem živi, i voditelj mladjega naraštaja u svih njegovih životnih potrebah.

Dahji poglaviti razlog zašto nije pravoga napredka u pučkoj školi, stoji po mojoj misli u tom, što inamo različite vrsti škola, mislim reći razne kategorije plaće. U nekih mjestih plaću je pučki učitelj bolje, u nekih lošije. Bolje plaćenih je manje, lošije plaćenih je više. Ovi posljednji vide, da imaju iste dužnosti kako i prvi, razžaljuju se nada tim stanjem, i gube volju za napreiak. Doložite tomu tolika podučiteljska mjesta, gdje se godine i godine mora poslovati sve kao pravi učitelj, pak so lahko razumije ta razlika.

Jednake dužnosti imale bi dati jednaka prava i sve škole u našoj pokrajini imale bi biti u jednom te istom razredu plaće; razlika samo u stanarini.

Jer, ako je učitelju u gradovih i gradićih ljepše se nositi, skuplje se nositi, skuplje stanovati, gospodskije odgajati djecu, to on s druge strane ima prilike, da koga podučaje privatno i štogod zasluži, ima na dalje prilike za dalnju naobrazbu, za cienjju duševnu i tjelesnu zabavu, ima na ruku meso, hranu, liečnika za bolest i drugo naročitno za lagiji život.

Nasuprot učitelj u zabitnom selu, gdje je obično škola niže kategorije, neimaprilike posebnomu zaslužku, mora plaćati skuplje liečnika i babicu, i sve finije potrebe kućne, dupače i komadić mesa, ako će ga pojesti valja da naruči iz obližnjega gradića ili trgovišta i da ga skuplje plati.

Tih misli, što ja znam, nije nitko izrekao u ovom visokom saboru. Bilo bi pravo i predlogo o njih donesti, ali svim našim predlogom slaba je sudbina, te jih ja evo ni ne činim, jer to bi bilo što i soliti more

Prigovara se, da neki nadzornici i kotarski predstojnici, naročito pazinski, rade na svoju ruku, da su neki nadzornici i učitelji agitatori.

I to se uvjek predstavlja tako, da se mora protegnuti na nadzornike i učitelje Slavene.

Po mojoj misli je dobro i potrebito da se osobito pazinski nadzornik školski sam zauzmo za napredak, jer je vaša stranka zakrivila, da je školstvo u onom kotaru u nazadku. On pravo čini, ako nagovara puk za škole, a mora s pukom govoriti hrvatski, kada puk baš tako govori.

Za drugu agitaciju onoga nadzornika mi neznamo. Ako se ne varam, gosp. Costantini je sam s njim bio izpitivati u Sušnjevici koji jezik hoće narod u školi; pak ako je narod potvrdio da hoće školu h r v a t s k u i štogod njemačkoga, mi tomu nismo krivi; i sjegurno školski nadzornik nije onaj agitator, koji je onim ljudem prošlo godine sastavio molbenicu, kojom su tobože pitali rumunsku (ćiribirsku) školu.

I u Poreškom kotaru imamo školskoga nadzornika, ali na njega se ne tužite, jer nije Slaven. Tu vam škole dobro stoje, kad u cielom kotaru neima jedne prave, gdje bi se seljanska djeca učila: Montona et Parentium docent.

Za agitacije morali bisto navesti pojedine čine i pojedine ljude; ali onda biste bili morali imenovati i učitelja u Lovranu i onoga u Fazani, a to nisu naši.

Gospodo! Već je pošt. Stanger spomenuo, da je zemaljsko školsko vieće imalo potužiti se godine 1888. na samih s e d a m učiteljah. Ti su dakle iznimka, i nemogu škoditi drugim, dobrim.

Ja sam možda više od srih Vas protivan tomu, da učitelj pijančuje, da se druži sa narodom zamazan, nevredan, neuljudan, da u nedjelju, mjesto u crkvu ide u rakijašnicu. Ako je koji takov, gonite ga slobodno, ako možete, dajte mu batina pred narodom.

Ali ako je učitelj p r a v i a g i t a t o r, ja ga poštujem i želim, da jih bude čim više takovih.

To ja razumijem tako, da učitelj obći s narodom, da ga podučaje o njegovih pravicah, da ga savjetuje kako se postupa kod izbora občinskih za občine, za Poreč, za Beč.

Naši učitelji moraju dapače biti takovi. Oni u školi valja da podučuju djecu, a izvan škole odrasli narod. I to zato, jer mi Hrvati i Slovenci Istre nemamo još dosta odvjetnika, trgovca, inžinira, bogataša naše krvi. Od vaše strane svi takovi ljudi gledaju prikupiti glasove našega puka. A od naše strane mi nemamo skoro drugoga, nego svećenika i učitelja i oni valja da vode puk.

I kad naša Istra bude imala mnogo takovih agitatora (a ja, da mi je moguće držao bi jim kurs ili tečaj o ustavnih zakonih i pravih, i tumačio bi jim sve dvojbe našega izbornoga roda) kada bude Istra imala takovih agitatora kakovo ja mislim, onda će ponosno, kao negda rimska Kornelia, moći uzkliknuti: ovo moje biserje — haec mea sunt ornamenta! (Živio! i odobravanja od ljeve strane).

Visoki Sabore!

Još samo jednu opazku, koja mi je tekom govora izbjegla.

Da je na moju, ja nebi nikad namjestio na samostalnu školu učitelja, mladića, koji je tekar izučio nauke, ili kako se reče, abiturienta. Narodu treba mnogo nauke, to mu ni mudroga Sokrata dosta nebi. A gdje je mladiću od dvajsetak godina ono iskustvo života, ono poznavanje ljudi, ona očinska briga, ona skrb za obći napredak, kad je jedva izašao iz škole? Prepušten čestoput sam sebi, on može više kvariti, nego li koristiti.

Po mojoj misli dakle mladi učitelj imao bi barem za dvie godine biti u vježbi ili pratiki pod starijim iskusnijim učiteljem, da se nauči poznavati ljude, da prohavi ono čim su mu sve u školah glavu napunili; najbolje bi da je pod pazkom umnoga učitelja svećenika, jer tih se nadje izvrstnih odgojitelja.

Ni o tom nečinim predloga, rekoh već zašto no. Ali nadam se, da će do toga doći i onda će biti bolje. —

(Spočetka bijaše u saborniei i na galeriji nemira, nu brzo se sve umiri, te je koli zastupstvo toli galerija pozorno pratila temeljito i zanimivo razlaganje Dr. Laginje o školstvu u Istri. Na konac zaore živio klici i pleskanje na klupah manjina, to je predsjednik opomenuo galeriju misleć, da ona odobrava).

Poštovani Babuder reče, da se može vrlo malo pridodati onomu, što bijaše danas rečeno o školstvu u Istri. On da će kazati par riečih, da popuni ono malo, što se još o tom pitanju kazati dade. Ističe kako sabor posvećuje osobitu pazku pučkomu školstvu u pokrajini. Tužbah da imade proti napredku u naših školah s obijuh strana. Talijani, da se tuže na učiteljstvo, koje on ispričava ponešto tim, što je slabo plaćeno; malo da je učiteljah jer da je taj kruh težak, te da se rodko tko na njim pojagmi. Školske oblasti da čine mnogo za školstvo; izdaju se velike svote za školo i za uzgoj učitelja. Tumači koji da bi imali po zakonu pravo stupiti u muško učiteljišće; prvobitno, da su imali to pravo jedino mladići, koji su svršili niku gimnaziju ili četiri razreda realke; kasnije kad se je uvidilo, da takovih mladića nema, oživotvorilo se pripravnice, u koje se primaju djaci, koji su svršili dobrim uspjehom četvrti točaj normalke i navršili ustanovljenu dobu. Tim da se je pomnožio broj kandidatah učiteljstva, koli talijanskih toli slavonskih. Govori o učiteljišću u Kopru, koje da neće biti savršeno, no ni tako loše, kako se to opisuje; reče, da imade tuj i talijanskih profesora, ravnatelj itd. Glede naukovnoga jezika, da se doskočilo tužbam tim, što se je ustrojilo tri sekcije t. j. talijansku, hrvatsku i slovensku, na kojih se podučaju u materinskom jeziku kandidatah; i on da bi volio, da se podučajo najglavniji predmet, pedagogiju naimo u jeziku mladićah. On misli, da školske oblasti neidu sa tim, da ikoga ponjemče. Njemački jezik da se podučajo jedino radi više naobrazbe, radi bogate literature, radi socijalnoga uzgoja. Na koncu spomenu žensko učiteljišće u Gorici i zapjeva hvalu kano i obično svim i svakomu, samo ne manjini i njezinim razlogom.

Poštovani Wassermann reče, da podupire predlog školskoga odbora i da se nada, da će isto učiniti i visoki sabor.

Dr. Cleva odgovara poštovanomu Stangeru glede naukovnoga jezika u pučkoj školi u Kanfanaru. Tamo da se htjelo promjeniti naukovni jezik hrvatski u talijanskoga; on, kao član kotarskoga školskoga vieća, da je predlagao, da se uvede u Kanfanaru talijanska paralelka. Tomu da se je protivio školski nadzornik, koji da je našao u Kanfanaru samo 3 ili 4 dječaka Talijana. Nadzornika da je bio na ruku i predsjednik kotarskoga školskoga vieća.

Vitez Conti hoće, da ispravi ponešto predgovornika, koji da nije točno izkazao o kanfanarskoj školi. Občinsko zastupstvo u Kanfanaru, da je tako sastavljeno, da ravnaju dva ili tri zastupnika svo ostale drugove, koji su nouki i nevješti. Pitanje o tamošnjoj školi, da je došlo na izviešće iz kotarskog školskog vieća na mjestno školsko vieće, a od ovoga opet na kotarsko, koje je izručilo sve spise zemaljskomu školskomu vieću. Ovo je naložilo, da se preduzmu potrebiti izvidi. Govornik pošao je kao predsjednik kotarskoga školskoga vieća sam u Kanfanar, da provede izvide u muškoj i ženskoj školi, te je našao, da osim 4 ili 5 djaka, nije nitko razumio talijanski. Na temelju toga nije preostalo kotarskomu školskomu vieću drugo nego u tom smislu izvjestiti. Nakon toga bijaše odlučeno, da se uvedu u Kanfanaru paralelke.

Dr. Cleva odgovara pošt. Conti-u, da je neumisao tvrditi, da u Kanfanaru nejma više od 4 ili 5 djaka, koji nebi razumjeli talijanski, jer da je tamo željeznička postaja (Zar da je postaja tamo, da širi talijansku kulturu? Op. slagara) da dolazi pučanstvo u dotičaj sa Rovinjom, da prolazi onud mnogo naroda itd. itd.

Dr. Stanich reče, da je prijatelj oblastih (Tà poštovani je c. kr. bilježnik! Op. slagara) to se ga nemože objediti radi pristranosti. Govori proti kotarskomu školskomu nadzorniku u Pull g. Križaniću, koji da je bio uzrok toga pod disciplinarnom istragom i premještenom na drugo mjesto. Kod zadnjih izbora, da je silno agitirao koli za izvanjske obćine toli sa gradove. Ces. kr. činovnici da imaju također svoja prava, nu da se nesmiju stavljati strankam na čelo. Govornik drži, da g. Križanić nemože ostati dulje u Pull. Radi toga poslvije vladu, da povede proti nadzorniku disciplinarnu istragu, te stavlja također tomu odgovarajući predlog kano dodatak k izviešću. (Pa neka tko rekne, da je poštovani Stanich pristran!? Op. Uredn.) Većina podupire taj predlog.

Dr. Votarić reče: Nisam ni ja daleka mislio upleat se u raspravu, nit hoću da branim g. školskoga nadzornika puljskoga, koga osobno neposnam i o čijem radu nemogu da izručem svoj sud, već samo htio bi spomenuti g. predgovorniku, da prije negoli je okrivio istoga i stavio svoj predlog, imao se sjetiti, da i nad njegovimi vrati visi tabela sa naslovom c. kr., te sa ono, što taboš veli, da se nedolikuje g. nadzorniku puljskom, nije se dolikovalo nit njemu prigodom zadnjih pokrajinskih izbora... Za g. nadzornika veli samo, da je druge nagovarao i upućivao da glasuju, a nesjeća se već, kako je on sam nesamo oblotao našu otoke u prilog talijanskoj stranki već i obećivao „filiole di cinquanta od dieci", to da je sam išao u Lošinj za pomiriti dvie talijanske stranke proti trećemu kandidatu i sjedinio ih, da glasuju za kandidata „Istarskoga političkoga društva": Stoga mollo bi g. vladinoga povjerenika, da dojavi visokoj vladi također postupak g. predgovornika prigodom zadnjih pokrajinskih izborah, te da mu skine naslov, koji visi nad njegovimi vrati „c. kr. bilježnik", koga je okaljao svojim ponašanjem.

Dr. Amoroso nastoji pobiti točku po točku predloga dr. Stangera, kojimi da je hotio dokazati, da višje školske oblasti neovršavaju zakonah. Priznaje, da valja otvoriti škole svuda, gdje to zakon propisuje, no drži, da su školske oblasti do sada učinilo, što njim bijaše moguće. Kod ustanovljivanja novih škola, da bi se moralo paziti na onakova mjesta, koja imadu najveći broj djece sposobne za školu. Zemaljski sabor, da je učinio mnogo za škole, mnogo da se troši, te da će doći brzo vrieme kad će se morati reći: dosta je! Za školo da troši pokrajina godimice preko 200.000 for. te da je uzgoj djece vrlo skupocjen. Čudi se što se toliko viče proti paralelkam; priznaje, da one nisu ideal škole al u naših okolnostih, da su potrebite, te zaključi, da neće on ni većina poduprieti predlogah poštovanoga Stangera.

Spinčić reče, da hoće da odgovori u kratko dru. Amoroso, koji jedini je nastojao pobiti točku po točku predloga dra. Stangera, te veli: „Sam broj dužnih polaziti školu prispodobljen sa brojem polazećih kaže najjasnije da je opravdano, kad se zahtjeva, da se ustroji škola. 44% djece ima, koja školu samo s toga nepolaze što neimaju škole. Ima možda koja škola ustrojena samo za 40 djece i koju polazi možda samo 20 djece, al ima školah, koje brojo stotinu i više djece i gdje je samo jedan učitelj; i ima mjesta, porezovnih obćinah, koje imaju i po više od sto djece, a koje neimaju nikakve škole. S toga je pravo, da se potiče školsku oblasti na razširenje postojećih i na ustrajanje novih školah. Tim će dakako troškovi narasti, al neće biti neosnovivi. Neka škole obstojeće stoje 200.000 forintih, kako je rekao dr. Amoroso. Te škole polazi nešto preko 20.000 djece. Svako dieto stoji dakle 10 forintih. Ako bi se škole podvostručile stalo bi svako dieto 20 forintih na godinu, što napokon nebi bio tako ogroman trošak. Druge pokrajine u monarhiji troše razmierno više. Moravska n. pr. preko 3 milijuna forintih na nešto preko 2 milijuna stenovnikah.

Dr. Tamaro prekidajuć: Al Moravska je bogata!

Spinčić: Poboljšavati će se i u Istri blagostanje tim više, čim više se bude širila obuka.

Istina je, da se ustrojanjem paralela daje na slobodu roditeljem, da upišu svoju djecu u koju paralelu hoće; al je istina također da se tim otvaraju vrata neprestanim agitacijam medju pučanstvom, za kojimi ništa dobro nesliedi. U ostalom neka paralele slobodno ustroje gdje ima najmanje 40 djece za nje, al nek se neustrajaju za 3, 4, 5, 6. djece, jer onda će jih trebat ustrojit u svakom mjestu u pokrajini. Čudno je od gospode, da se boje troškova kad se govori o ustrojanju škola, a neboji se jih kad se radi o ustrojenju paralela, dakako talijanske, makar za 3, 4 djece.

Polazak školah nije slab samo na vanjšćini nego i u gradovih, pak bi s toga trebalo da se poprimi odnosna točka predloga dr. Stangera, i da globe tjeraju odnosne političke oblasti, pošto to nesiđe sa dosadanjim načinom utjerivanja po občinskih oblastih.

Ima slučajeva gdje su namješteni učitelji nesposobljeni za dotičnu školo. Tako škola u Rodu je talijanska i hrvatska al tamošnji učitelj nejma sposobljenja za definitivno namještenje u školi gdje je i hrvatski naukovni jezik. Na Unlju bijaše neka Zuttnesposobljena za hrvatske škole. U Nérestrah je učitelj hrvatsko paralele nesposobljen za hrvatske škole. U Fontani bio je lani učitelj nepoznajući ni malo hrvatskoga jezika, a sada je, čujem, drugi takav namješten.

Iz svoga toga predloži dra. Stangera zaslužuju da bude podupri i ja jih podupirem.

(Sliediti će.)

Pogled po svietu.

Trst, dne 20. novembra 1889.

Austro-Ugarska: Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip I. vratio se poslije sastanka sa njemačkim carom u Innsbrucku, u Güdöllö, kamo ga je dopratio i bavarski princ Ljudovit sa suprugom.

Češki sabor proglasio je, da su izgubili svoje mandate svi njemački zastupnici, koji nehtjedoše prisustvovati saborskim sjednicam.

Čehom u moravskom saboru dogadja se danomice kao što se je dogadjalo našim zastupnikom u Poreču. Budući da su naime u manjini, njemački liberalci postupaju s njimi, kao da ih u saboru ni neima. Svi predlozi il izpravci češke manjine jesu jednostavno odbijeni, te se prima i odobrava samo ono, što ti tobožnji liberalci u svojem klubu zaključe.

Galički sabor imade sada izabrati zemaljski odbor. Većina sabora, Poljaci naime kane posve izključiti Rusine iz zemaljskoga odbora, da budu mogli i nadalje postupati sa Rusini nebratski. Rusinski zastupnici zahtjevaju nasuprot, da njim se odstupi bar jedno mjesto u zemaljskom odboru, to ima nado, da će ipak Poljaci na to pristati, i to zbog toga, što se boje, da bi mogli Rusini iz sabora izastupiti. Češki i galički sabor imadu jošte da razprave zemaljski proračun, te će tom prigodom doći do živahnih razpravah. U Češkoj priniti će se Mladosa Staročesi a u Galiciji Poljaci sa Rusini.

Mladočeski zastupnik i vodja stranke dr. E. Gregr odložio je mandat za carovinsko vieće, jer ga njegova stranka kandidira u zemaljski odbor, te je klub zaključio, da nitko neima sjediti u zemaljskom odboru i u carovinskom vieću.

Na biskupskih konferencijah u Beču da se razpravlja ponajviše o školstvu u Austriji, te da zahtjeva većina biskupa, da se školsko pitanja uredi u smislu konkordata.

Nedavno bijaše u Bakru izabran kod naknadnih izbora za hrvatski sabor član stranke prava g. župnik Urpani. On bijaše već u hrvatskom saboru, nu madjaronska većina uništi njegov izbor a svjestni birači šalju ga na novo u sabor.

Srbija. Razkralj Milan ostavio je opet Biograd, kamo je bio došao da vidi svoga sina i da sazna o odnošajih izmedju sina i majke kraljice Natalije. Milan je odputovao u Beč a odatle hoće u Pariz, gdje da se kani stalno nastaniti.

Rusija. Njemačke novine javljaju, da pripravlja ruska vlada zakon, po kojem se poslije god. 1892. neće trpjeti nijedan Niemac u ruskih iztočnih pokrajinah. Ako se obistini ova viest njemačkih novina, tada će Rusija postupati sa Niemci kao što oni postupaju kod kuće sa Slaveni.

Amerika. Ovaj put imamo izvanrednu viest iz južne Amerike, i to iz Brazila. Dne 15. t. mj. bijaše skinut sa prestolja brazilski cesar Don Pedro II. te proglašena u njegovom carstvu republika. Taj čin izvedoše brazilski republikanci na tiho nu odlučno.

Don Pedro, jedan od najplemenitijih živućih vladarah nalazi se jur sa obitelju na putu za Europu, dočim su republikanci ustanovili novu vladu pod vodstvom maršala Teodora de Fonseca.

Franina i Jurina

Dragi sinko Popić!

Pošiljam Ti lepo pozdravljenje od barbe Jurine i ovoh par besed, ke dobro zapameti vè.

Ti si prišal iz škol, pak misliš, da si već pametnoji od svoh. Ti si nebogo, još pišćenac, ki se iz jaja izvali. Neću reć valje, da si tovar, ma puno Ti fali, da spoznaš ljudi i kraji.

Ča so ti zabadaš va domorodni ljudi i va frajkarti. Ako jušto i ni svaka tvoja bedasta, vendar nisi marli onako pisat, zač su barba jako zamorili.

Ako ćeš Ti ča stavit va novine, to mora bit prez frajkarte, od tvoje zaslužbe, zato te ja hranim još tako vollkega.

Va družtvo od vapori Ti se nimaš ča zabadat. Govoro, da je družtvu trgovačko i da nima imet pulitiku, leh koliko je dosta očuvat narodno poštenje.

Manjko mal, da biš bil samo mano pisal, ma mi poveduju, da si blebetal, da je „Sloga" pisala, da družtvo vijo majorsku banderu, i da je nekemu talijanskomu deputatu zdignulo banderu na jarbolu od mašlstro.

Ti neznaš, kako je to bilo. Kada je veleh ljudi na brode, mora se zdignut banderu od njihovega zajika, Merikanu merikanska, Majaru majarska, Hrvatu hrvatska.

Ja sam videl našu hrvatsku banderu na onoh brodeh, pak neznam, da je ki prigovaral.

A za ono ča su talijanskomu deputatu zdignuli banderu, ja šam so popital i razumel, da so je kapitan prevarił; zač da je on zlodej bil lepo obučen, oštro gljedal, debel kako jedan ne-

jeral, pak su mislili, da je neki veli veli duputat od srednjega governa. Tu se već neće dogodit.

Stako moj, Peplo dragi, Ti imaš razumet, da mi ki već nimamo brodi, lahko govorimo, da vetar mora puhat tako i tako.

Ma ki ima brod i va njim svoj kavidal, mora poć po vetru, mora kadagod oreat, kadagod pojat, kadagod sinjal zdignut kako vreme zapoveda.

Z jednom bedesom, trebe iskat srednji put s brodom, da dobro gre. Je pravo, da neki guvore, da je ovo a neki da je ono srednji put. Ma mi pustimo neka ga zbiraju oni, čigovi su brodi, i pustimo na njihovu dušu, ako bi se, nedaj Bog, ogrešili va svojem privatnem življenju o narodnu stvar.

Tako, sinak moj, ti se dosada nisi vadli nego gramatiku, a od sada se vadi pratiku, više gljedaj i pazi, pak će prit vreme, da ćeš moć pravi sud izreć od ljudi.

To Ti sporučuje i barba Jurina i jaz Tvoj verno Te ljubeći

Čača Franina.

Različite viesti.

Imenovanja. Njegovo Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip I imenovao je savjetnika kod zemaljskoga suda u Trstu g. Ljudevita Tomičića savjetnikom kod prizivnog suda u Trstu. Ministar predsjednik imenovao je računarskoga revidenta g. Ivana Pitamica računarskim savjetnikom kod c. kr. namjestničtva u Trstu. Čestitamo!

Dr. Mihajlo Napotnik novi knez-biskup lavatinski, u nedelju je zasjeo na biskupsku stolicu stolne crkve sv. Ivana Krstitelje u Mariboru. Slovensko svećenstvo, a i narod slovenski novoga vladiku oduševljeno pozdravlja kao slovenskoga sina i kao svećenika, koji svoje visoko crkveno dostojanstvo spaja sa rodoljubnimi osjećaji. Ljubljanski „Slovenec" od 16. o. mj. tim je povodom izašao u svečanom ruhu, te zanosnim člankom pozdravlio novoga biskupa; članak završuje uzklikom: „Na mnogo i mnogo ljeta za svetu katoličku vjeru i materinsku besjedu!" — „Slovenski Narod" i „Slovenec" pozdravljaju biskupa također liepom pjesmom Bežidara Flegerića.

Vjenčali se. Iz Kastva nam javljaju, da se je vjenčao u Matkovićnah jučer dne 20. t. mj. obćinski tajnik i poznati rodoljub g. Mirko Jelušić iz Kastva sa gospođičnom Ernestom Mohorić iz Matkovićnah. Prevriednoma prijatelju i čestitoj mu drugarici naše najiskrenije čestitke!

Izbori za gradsko zastupstvo i novi maljski sabor u Trstu. Dne 17. t. mj. obavili se izbori u izáćanskoj okolici, te su bili izabrani u I., III., IV. i VI. kotaru predloženici „Edinosti" gg.: dr. Sancin, Nadlišek, Martelanc i Nabergoj, dočim u II. i V. kotaru su izabrani talijanaški predloženici Mauroner i kaplan Pachor. Važne dinjenice dogodivše su za izbora i iza njih, a navlastito kompromis, što ne ga vlada sklopila sa političkim društvom „Progresso" nukaju nas, da se malko obširnije obzarome na isto izbore, što ćemo u doljućem broju i učiniti.

Predsjedničtvo pol. društva „Edinost" poziva gg. odbornike, zamjenike i pouzdanike iz Trsta i okolice k redovitoj sjednici, koja će se obdržavati u nedelju dne 24. t. mj. u 10 sati u jutro u prostorijah „Delalskega podpornega društva" (Via Madin piccolo br. 1.) Razpravljati će se o netom minulih izborih za Trst i okolicu.

Dar gospodarskoj zadrugi u Kastvu. G. Franjo Samsa prijemnik potrošarine u Kastvu darovao je onoj zadrugi 20 forinti. Hvala darovatelju, i bio u tom uzorom mnogim Kastavcem!

Zapljena. Naš vriedni drug u Puli „Il Diritto Croato" bijaše opet jučer zaplienjen i to radi trih članaka. Drži su čestiti druže!

Hrvatska čitaonica u Kastvu priredjuje u sriedu dne 27. novembra 1889. u vlastitih prostorijah „Narodnoga Doma" zabavu sa sliedećim programom: 1. Bojna pjesma, pjeva zbor. 2. Na ladanju, šaljiva igra u jednom činu. 3. Predobri Bože, nova istarska himna, spjevao Anto Kalac, uglasbio Matko Brajša, pjeva mješoviti zbor. 4. Tombola. 5. Ples. Plesati će se i „kola". Glasba c. kr. pukovnije Jolačić. Upozorujo se p. n. obćinstvo na drevni običaj vjenčanja mnogobrojnih parova i tim spojene pućko svečanosti istog dana u Kastvu. Ulaznina za osobu for. 1, za obitelj 1 for. 50 nvč. Darovi se za zahvalnošću primaju. Početak ob 7. uri na večer. Odbor.

Tri predloga, niđedan nedan na glasovanje. Bilo je u istarskom saboru dne 11. novembra 1889. poslije narodnjaka Iusova. Na dnevni red došao je izvještaj ob izboru zastupnikah izvanjskih obćinah volonskoga kotara. Već u jednoj prvih sjednicah, stalno gledom na taj izbor, povriedilo se § 3. pravilnika, te izručilo koli taj izbor toli onaj izvanjskih obćinah koparskoga kotara odboru za verifikacije, premda nebijaše proti njim prosvjeda nit ikakva prigovora. Glasovalo se je pak jednoga po jednoga zastupnika izvanjskih kotarah koparskoga, lošinjskoga, pazinskoga, te je napokon došao red i na izbor kotara volpskoga. Tu bijaše smetnje, kako i nemoće inače biti kad se hoće nešto nepravoga izvesti. Izvjestitelj odbora za verifikacije pročitao izvještaj o tom izboru, i izjaviv, da nema ništa nezakonita, predloži, da se izbor odobri. U saboru nasta tišina za koji hip. Pretrgnu ju predsjednik iztičuć, da bi se možda posebice za svakoga zastupnika glasovalo. Ustane zastupnik Wassermann i predloži, da se glasuje posebice. Ustane dr. Laginja pak predloži, da se glasuje ukupno. Ustane zast. Sbisà te reče, da se postupa kako kod prijašnjih izbora. Predsjednik nedade na glasovanje ni jednoga ni drugoga predloga, već dade na glasovanje izbor zastupnika Jenka. Jenko predlaše, da se glasuje posebice na zastupnika Mandića. Predlog se ne dalo na glasovanje, već se glasuje skupno. Eto trijuh predlogah saborskih članova nedanih na glasovanje! Eto oktroiranja po saborskom predsjedniku!

Lošinsk. Posliednjih godinah nije saborska većina istarska htjela izabrati niједnoga člana manjine u saborske odbore, i to pod izlikom, da nisu lošinj, pošto da je neki član manjine prvanjih godinah u odboru glasovao za nešto a u saboru proti tomu. Ljetos su izabrali i članovah manjine u razne odbore. Član takovoga jednoga odbora izjavio je u saboru, da će glasovati za nešto samo da mu se nerodi, da nije lošanin, pošto je u odboru tako glasovao i prim su je posilje odborove sjednice o protivnom uvjerio. Kod izvještaja o izboru zastupnikah izvanjskih obćinah volonskoga kotara predložio je dotični izvjestitelj dr. Scampicchio, u ime odbora za verifikacije, da se taj izbor odobri. Za taj predlog, postavljen u ime odbora za verifikacije, glasovao je od saborske većine u cielosti samo imenovani gospodin izvjestitelj, dočim su ostali glasovali za Jenka, a za Mandića nisu. Među tim bili su i članovi odbora za verifikacije, gospoda: Božba, Costantini, Defranceschi i Stanich. Još to lošanost? Na Vas je, štovana gospodo, da na to odgovorite!

Seljaci i sabor. Pod tim naslovom čitamo u nadnjem broju poročke „babe":

„Vidjeli smo ovog tjedna, gdje dete seljaka sašlih iz sela Varvari i Žbandati prisustvuju saborskim sjednicam. To je tim više u oči upadalo, jer ne samo da je đin nov i neobičajan, nego i jer se nije dalo shvatiti, kako se ubogi seljak odlučio gubiti tošatno dane (vriedne sanj toliko zlata) iz znatiželjnosti, da prisustvuje saborskim sjednicam, pri kojih nije ništa ili vrlo malo mogao razumjeti. Ali više njih tvrdilo je usuprot, da znadu, kako su oni ljudi bili plaćeni, da dodju u dvorunu sv. Franje . . . a zašto, toga mi ne znamo. Istina je, da su oni odrpani seljaci sjedili u prvih redovih stolicah na galeriji, no ustupajuć jih niti gospodjam iz uljudnosti. A sva ona gospoda seljaci znali su dobro tvrditi: svi imamo jednaka prava. — U koliko znamo, predsjedničtvo je uslijed toga shodna odredilo gledo stolica u saborskoj dvorani."

Smjer to viesti će svaki od naših čitatelja lahko uvidjeti, a sadržava se u onoj kratkoj rečenici: „reci, da ti ne rečem". Jest, naši su seljaci bili u sabornici, ali no, da izazivlju sablazni poput „liepo odjevene" poročko fukare, ne da vriedjaju zastupnike, ne da zapoviedaju predsjedničtvu, nego da se svojima očima uvjere, kako je ustavnost u Istri prazna rieč, koju nekoji dotepenci zlorabljuju u nečisto svoje svrhe, i da čuju, kako se stranački upravlja udosom naše biedne pokrajine. Došli su napokon u saborniću oni „odrpani" seljaci, da svojim dostojanstvenim i mirnim ponašanjem pokažu „kitnjastoj" poročkoj nazovi-gospodi, kako se ima štovati ono mjesto i narodne poslanike; a istini za volju priznati nam je, da su ta nazovi gospoda onog dana i shvatila lekciju, te so mirno ponašala. Dobro, da znamo za recept.

Pri konou opažamo, da dočim poročka „baba" neprestano klepeće kako u Istri nema do il Taljana, priznaje napokon, da u njoznoj neposrednoj blizini ima ljudih, koji talijanskog jezika ne razumiju. „Duga kosa, kratka pamet", zar ne baba?

Smućna na galeriji poročke saborniće. O tom piše nam očevidac: Kod saborske sjednice, dne 8. tek. mj., prisustvovao je jedan naš čovjek, da so nasluša trieznu, požrtvovnu govora naših narodnih zastupnika, hrabrih branitelja naših prava. Sjedio je mirno na svojoj stolici i pozorno pratio tečaj saborske rasprave, kad na jedan put čuje, gdje mu iza ledja dovikne neki prostak poročki: „noti oigi živio figura porka." (A u to doba odgovarao je u saboru zastupnik dr. Laginja jednomu talijanskomu zastupniku). — Na tu uvriedu odgovori mirno naš čovjek: „ja stojim ovdje mirno i nikoga nevriedjam; ti prostače jesi figura porka, a ne ja". Na te rieči prostački potomak djedovske kulture htjede istrgnuti, silom ispod našega čovjeka stolicu i zgrabi ga za pras. Dakako da na takav divljački napadaj mora svatko, da čuva svoju kožu, pa da se brani koliko i kako može. Kad se je dakle odlučio naš čovjek, da taj napadaj na svoj život silom suzbije, onda primiše ga jedna gradeska straža i jedan saborski poslušnik tako čvrsto za ruke, da se nije mogao niti maknuti. Pitamo sada: jeli straža u saboru sato, da mirne ljude straži, ili pak razbojnike i prostake, koji na mirne ljude iza ledja napadaju? Mi takove čine nemožamo drugčije tumačiti, nego da se hoće nikad dosta proslaviti svojimi kulturnimi potomci na očigled svo galerije i saborskih zastupnika. U istinu, takovi dogodjaji nemogu biti nego na čast talijanskoj kulturi. Čekamo pako, da će „poročka baba" dim prije javiti svojoj vjernoj djeci senzacijonalnu, latinitu (!?) viest, kako je jedan naš čovjek htjeo tobože napasti na jednoga njezina nemirna prostaka i napadača. Takav savjet bi njoj morao dat njezin glavni savjetnik, predsatni „suffleur" poročke „Istriane"; jer tužko da bi mogao prešaliti, kada bi sviet doznao, da tako malo mari za uljudbu svojih „finih" sugradjana, dočim na sva usta radi, da su hrvatski živalj u Istri uniđi. Valaj, gospodo talijanaka, dajemo vam tvrdu rieč, da je sada već prekasno; pa što nije danas, bit će sutra, i mi moramo doći do naših prava, pa bilo da si je moramo još ljudem i tužom borbom izvojštiti, nepašeć so nikakva progona i niđodna, bilo kako prosto li divljačko navalo.

Iz Pločna dosmajemo, da se vodi kaznona istraga proti njekojim osobam, kojo su poznato kao ljuti naši protivnici u narodnih stvarih, što su uvjek zagovarali talijanski jezik i talijansku narodnost, kojo u ovoj obćini niti nemaju. Neznamo još, kakav se zločin upisuje okrivljenim, nu mora biti nješto uzbiljnoga, jer je bio iztraži sudac u Pazinu dao zatvoriti gg. Josipa Bradicicha i Karla Lupetinu, te Marijo Holjevicu, majku i hćer. Pošto su bili njekoliko dana u zatvoru, odpušteni su na slobodu. Vidit ćemo, što se budo razvilo.

Iz Kopra pišu nam 12. t. mj. Molim Vas, velocijenjeni gospodine uredniče, da biste izvoljeli u svom vesma razširenom časopisu miloj „Našoj Slogi" priobćiti ovo njekoliko tužnih redaka. Dne 20. prošloga mjesoca proselio se u vječnost u svom rodnom mjestu Roču učiteljski pripravnik IV. hrvatskoga tečaja u Kopru Antun Buljavac. Svršivši pučku školu u svom rodnom mjestu Roču, polazio je jednu godinu pripravnicu u Kastvu. Stupiv zatim u hrvatski odjel koparskoga učiteljišta, svršio je ovdje vrlo liepim uspjehom prvi, drugi i treći tečaj. Već pod konac trećega tečaja počeo je njekako pobolievati, tako da je radi bolesti morao ići kući njekoliko dana prije nego li je svršila školska godina. Uz brižljivu njegu svojih nesretnih roditelja, kojim je bio jedini sin, oporavio se je bio od nesretne prsobolje na toliko, da nismo svojim očima mogli vjerovati, kada nas je tečajem minulih praznika jednom pješke pohodio. Koliko smo se tada skupa s njim veselili, nadajući se, da će sasma oporavljen, moći početkom tekuće školske godine doći u Kopar, da svrši učiteljske nauke, pa da se onda svom dušom i uz najveću ljubav prama svom zapuštenom rodu dade na što savjestniji i neumorniji rad oko duševnoga napredka njegova. Ali nada je stara varalica! Sredinom rujna započela je školska godina, ali Buljavca u Kopru nema! Mjesto njegova dolazka, što smo ga tako teškim srcem očekivali, stiže nam žalostan glas, da je Buljavac zapao u još težu bolest i to u nesretni tif. Čega smo se toliko bojali, napokon se na našu veliku žalost i još veću škodu po narodnu školu u Istri obistinilo. Dne 20. prošl. mj. dodje nam crna viest, da je naš čestiti Antun toga dana podlegao svojim bolim. Težko li si, mili naš Antune, svojom preranom smrću uovilio svoje jadne roditelje, svoje sudrugove i učitelje, u obće sve, koji su te imali priliku poznavati! Krasne želje i nade našu pokriva sada tvoj prerani grob. Nu nije kud kamo! Pokoriti se valja nedokučivoj providnosti božjoj.

U petak dne 25. oktobra prisustvovali su u crkvi sv. križa svi učiteljski pripravnici koparskoga učiteljišća skupa sa gg. profesori i ravnateljem na čelu svečanim zadušnicam za pokoj duše nezaboravnoga nam pokojnika. Mrtvački odar namješten u sredini crkve resili su prilepi vienci, nabavljeni troškom njegovih sudčenika. Pjevali, pjevali su na koru tako čustveno, da su mnogi od prisutnih i onako već dosta tužni, ganuti tim pjevanjem, gorke suze ronili. Kandidati Hrvati, kojim je mili pokojnik bio vjeran i dobar drug, mislili su, da su još nješto dužni učiniti za dobroga si druga, Antuna. Premda siromasi, ipak su među sobom dragovoljno sakupili liepu svotu novaca, da tim kupe krasni vienac pa da ga sami odnesu na grob pokojnikov. Dne 1. t. m, podjoše četvorica kandidata Hrvata i to iz svakoga tečaja jedan u Trst, gdje nabaviše krasan vienac, pa se još istoga dana odputiše u Roč. Tamo ih je voleđastni gosp. župnik upravo očinskom ljubavlju primio i podvorio. Sliedećega dana za svečane crne mise progovorio je veleđastni g. župnik sakupljenom mnogobrojnom obćinstvu njekolliko žalostnih rieči na uspomenu pokojnoga Buljavca. Rieči njegove iznesao su svim na oči suze najveće boli. Iza svete mise pošlo je mnogobrojno obćinstvo u sprovodu, a na čelu veleč. g. župnik i suučenici pokojnikovi na grobilje u Roču, da mu polože na grob spomen-vienac. Dušav na njegov grob izgovorio je i opet volovriedni g. župnik njekoliko toli ganutljivih rieči o pokojniku, da je nastao među obćinstvom svečbćenit plač i jecanje. I drugovi njegovi dali su uovilјenom svom arcu odnika orosiv suzami grob njegov gorkimi suzami. Počeljev mu vječni pokoj, bolnim se srcem odtelišće od svoga miloga i nezaboravnoga druga Antuna. A sada, Antuno mili, sniveaj nam sladki san, a tamo pred prestoljem Svevišnjega moli se za nas tvoje drugove, za uovilјeno roditelje i za sav mukotrpni narod hrvatski, koj si ti toliko ljubio!

Ukinuće slobodne luke u Trstu i na Rieci. Već su se dogovorile austrijska i ugarska vlada o zakonskoj osnovi za ukinuće slobodne luke u Trstu i na Rieci. Tu osnovu poslati će ministri obijuh polovica monarkije trgovačkim komoram i financijalnim oblastim u Trstu i na Rieci, da i oni izraze svoje mnienje o toj stvari. Govori se, da kad bi trgovačke komore u Trstu i na Rieci načle u toj zakonskoj osnovi kakvu odredbu, koja nebi bila u prilog njihovim interesom, vlada neće moći, a da nesuzme u obzir njihove želje, samo ako te želje budu imale osobite važnosti. — Komisija, koja ima da opredieli slobodnu točku trščanskoj luci, doći će u Trst na 5. jenara 1890.

Hrv. pripomočno društvo u Beču primilo je ovih dana od stud. vet. Stjepana Popovića u Zagrebu 40 for., od stud. med. Ive Kratolja na Polješcu 20 for. sakupljenih; od stud. med. Bolde Martecchinia u Spljetu sakupljenih 331 for. među ovimi 50 for. od obćine spljetske. Imenik plemenitih darovatelja priobćiti ćemo naknadno; kako ove tako i vrlo sakupljače ide zaslužena hvala za podporu, što ju ukazahu toli vriednom društvu.

Ozdravila od straha. Varšavske novine pisale su o jednom zanimivom slučaju, kako se i od straha može ozdraviti. To se je dogodilo sa nekoga velikoga požara u gradu Gradisku, u varšavskoj guberniji. Ženi jednoga željezničkoga činovnika bilo su već njekoliko godina vsahnule nogo od kapi, pa su ju morali u naslonjaču voziti. Liečnici su izjavili, da se ne može izliečiti i da nikada neće moći hoditi. Kad je započela vatra, bila je gospodja sama u sobi i sjedila baš uz prozor. Na jedan put opazi, da na prozor počimlju ulaziti dim, a malo za tim zaliže i vatreni plamen, koji za malo svu sobu zahvatiše. Prestrašena žena nije dospjela ni da dozove slušinčadi, šta više, izjenevši ju i glas, A kad se je plamen stao bliziti njenoj naslonjači, ona naj jedanput skoči, potrča najprije k' ormaru, izvedi odatle svoju škatulu sa dragocie-

nostmi i papiri, pa sretno skoči s prozora na ulicu. Kako novine kažu, sada je ta gospodja sa svim zdrava, a to ima zahvaliti strašnomu živčanomu potresu.

Djevojke i ure. Mlade djevojke sliče starim uram, koje uvjek naprvo idu. Tašte djevojke sliče žepnim uram, koje se dadu lahko nategnuti. Mudre djevojke sliče uram, koje udaraju, kad ih navinemo. Gizdave djevojke sliče uram na toranju, na koje se rado pazi, ali tko bi jih kući ponio? Liepe djevojke ali lahkoumne, sliče uram igralicam, kojih se brzo čovjek nasiti. Jezičave djevojke sliče uram budilicam, koje se čuju, ali nerado. Prokšene djevojke sliče sunčanim uram, koje se nose u žepu. Surove djevojke sliče uram u zalogu, puštaju se na miru. Moderne djevojke sliče cilindricam, koje su posve plitke. Bogate djevojke sliče zlatnim uram, kod kojih se samo pita za vriednotu. Kućanice djevojke sliče dobrim uram, koje idu najsigurnije.

Bačvice za pivu iz papira. U Americi počelo nedavno tvoriti bačvice za pivu iz papirne smese (Papiermarché). Ima tomu dugo vremena, što se prave žljezničke kola iz papirne smese a tako i papirne opeke. Predmeti iz te smese stvoreni vrlo su lagani i trajni. Evo sada počeše praviti i bačvice iz papirne smese, koji, po do sada učinjenih pokusih, posvema dobro služe i nadomještaju box prikora do sada rabljanje bačvice iz hrastovih dušica. Njeki tvorničar u Newyorku pravi jih jurve na dan 600 komada. Pošto su bačvice iz forme izvadjene, glaziraju se njekom osobitom glazurom, koja jim daje lice, kao da su iz porculana pravljene. Vrlo se lahko može te bačvice snažiti, povodom tim nečo ni gnjiti. Rabe su takodjer za odpremu ulja.

Izkaz velikodušnih darova i prinosa „Hrvatskom pripomodnom društvu" u Beču od 31. maja 1889. do 15. oktobra 1889. Slavni dalmatinski sabor 100 for. Koncert priredjen od svoudilištno omladine u Vinkovih for. 54.03, — Dragutin Riffer odvjetnik u Osjeku sakupio, a darovahu: Fr. Furlić gimn. profesor 1 for. V. Hržić realni profesor 1 for. Julius Pfeiffer urednik 5 for. Dr. Ugo Spitzer odvjetnik (pod. član) 5 for. Dr. Jul. Springer odvjetnik (pod. čl.) 5 for. Dragutin Riffer odvjetnik 5 for. Ad. Kraus ml. trgovac (pod. član) 5 for. Josip Kohn trgovac 1 for. Ant. Hržić gimnaz. profesor 1 for. Engelsrath mjernik 2 for. Dragutin Elsner trgovac 1 for. Alex Büchler trgovac 2 for. Max Löwy odvjetnički porovodja u Vukovaru 1 for. Dr. Lujo Švara odvjetnik u Zagrebu 5 for. Vlad. Dukat prof. 1 for. Dr. G. Avakumović odvjet. kandidat 1 fr. L. Gmas sudbeni pristav 1 for. Milan Unorinac kot. sudac 2 for. Vlad. Čadinović ravnatelj 2 for. Vane Mučačević posjednik 2 for. Emil Kramberger u Dol. Miholjcu 2 for. M. Senkovič vinar, činovnik 2 for. — Mato Stojković sakupio u Dubrovniku a darovahu: Dr. Rafo grof Pucić, dr. Pero Čingrija, dr. Samuel Mandolfo, Vinko Milić pradj. okr. suda, dr. Marko Topić, dr. Vicko Paljuko, dr. Roko Mišetić svi podporni člani, svaki po 5 for. Klimo plem. Gutaldi 2 for. Dr. Ante Maffioli 1 for. Dragutin Prettner 2 for. Luje Klaić 4 fr. — Juro Blankini urednik u Zadru sakupio, a darovahu: Josip pl. Luntana u Zadru 5 for. Frano Radić iz Korčule 8 for. Spasoje Merlo iz Korčule 3 for. Marijan Vuletić iz Makarske 10 for. Mrkuljić prof. iz Kotora 5 for. — Josip Škarica medicinar sakupio u Kaštelah i okolici, a darovahu: Dr. Jakov Cega 3 for. Niko pop Škarica 1 for. Ante Kuzmanić, Marko Ivanac, Vinko Ivanac po 50 novč. Petar Sperac 1 for. Mate Benutić, Filip Katinac, Ladislav Leimweber po 50 nvč. Marin pop Kuzmić, Ante pop Sasso, dr. Šimo Vulić, Josip pop Dosnković, dr. Vicko Perišić, Pavao Ergovac, Frane pop Jerčić, Frane pop Jerkunica, O. L. Bosančić, Ivan Matešun, Pivčević, dr. J. Jelić, Dr. Mate Biočić, J. pop Lubin, Bartul Popović, M. Cipčić 50 novč. Petar Šimeta 1 for. Hrv. čitaonica u Kaštel starom 5 for. — Frano Mavar pravnik u Kastvu sakupio, a darovahu: J. Fiamin pom. kapotan, Ivan Tomašić pom. kapotan, Pavao Tomašić trgovac, Frane Samsa, Miko Butković ravn. svi po 1 for. Barun Zmajić Vinko (podporni član) 5 for. Kornel Gorup for. 5,50. Milan Gorup for. 5,60. — Josip Bartulić medicinar sakupio u Zagrebu, a darovahu: Ignjat Bartulić gimn. ravn. u miru 2 for. J. B. 1 for. Ivan pl. Csaps mag. pharm. 2 for. Joso Bartulić 2 for. — Pavlo Štajduhar medicinar u Djakovu sakupio, a darovahu: Šimo Kolarović bogoslov i Gjelatović Pavao prof. po 1 for. Gabro Babić, kanonik 5 for. Gjuro Streit, Filip Molnar kanonici svaki po 2 for. Mato Pavić prof. 1 for. — Gjuro Berić medicinar sakupio u Vinkovih, a darovahu: Josip Kalivoda Falkenšteinski ljekarnik 2 for. Deanović Kata učiteljica 50 novč. Blaković Karolina, Kučera Klotilda učiteljice, svaka po 1 for. Devan Robert, Nemčić, nadšumari svaki po 2 for. A. Vukelić kontrolor, Tropper nadšumar. Gj. Kuča procjenitelj, Stojanović Filip župnik, Radić kapelan, Frano Košćal gimn. ravn., Pavlo Lovretić satnik, Adolf Haljac svaki po 1 for. L. Aleman, ljekar 50 novč. Dukaj, Storgl, trgovci, svaki po 1 for, J. pl. Agić 50 nvč. Brašnić Pero 5 for. Josip Čeliković katehota, Josip Brunšmid profesor, svaki po 1 for. — Ribica Baldo medicinar sakupio na Polješcu, a darovali su: Ante Glavuzina obć. tajnik Kuna na Polješcu, Mato Vidoš pom. kapetan, Ante P. Tomašević, svaki po 3 for. Baldo Vislić posjednik 1 for. Ante Ivota trgovac, Marko Orhanović pom. kapetan, svaki po 2 for. Luja Križ u Čabru 1 for. Dr. Rok Albert u Premišlju (podp. član) 5 for. — Članovi u Beču: Josip Bartulić medic., Ivo Kratelj pravnik, David Kovačević filosof, Bogosl. Mažuranić medic., Mato Rohrbacher med. O. Ćiril Rodić filosof, O. Anjelko Franjić filosof, O. Ivan Kušinović filosof, Ljudevit Križ medic. Stevo Mravak med., Baldo Marteschini med., Josо Škarica medic., Jakov Zamberlin, Miroslav Niessner, Josip Tomić, tehničari, Josip Brusić pravnik, Frano Burian filosof, dr. Boško Perišić, svi po 2 for. — Ukupno 484 for. 10 nvč. — Od 1. januara do 31. maja sakupljeno 980 for. 50 nvč. Ukupno 817 for. 60 nvč.

Svim darovateljem i prinosnikom izrično najsrdačniju hvalu u ime ogkudne u Beču učečo se hrvatske mladeži. Osobitu hvalu izrazujemo u ime društva revnim sakupiteljem g. Juri Blankiniu urredniku „Narodnog Lista" u Zadru; g. Mati Stojkoviću u Dubrovniku; g. Dragutinu Rifferu odvjetniku u Osieku i svoudilištnoj mladeži u Vinkovih. Srdačna hvala svoudilištnim gradjanom, koji za vrieme školskih praznika u svom kraju sakupljahu prinose i darove za nšo društvo i to gospodi Josipu Škarici medicinaru; Franji Mavru pravniku; Gjuri Beriću medicinaru; Pavlu Štajduharu medicinaru; Josipu Bartuliću medicinaru i Baldu Bibiol. medicinaru; hvala im što se rádostno odazvaše našem pozivu kojeg koncem školske godine upravismo na hrvatsku mladež polazeći u domovinu. Radoljubi hrvatski u domovini, koji hoćo da prouzmu povjerništvo za hrvatsko pripomočno društvo u Beču, umoljavaju se, da to izvole priobćiti podpisanom tajniku.

Boč, 15. oktobra 1889.

Hrvatsko pripomočno društvo u Beču VIII. Langegasse Nr. 48, Thüre 83.

Franjo Vahčić, tajnik. **Dr. K. Kozić,** predsjednik.

Josip pop Sasso, blagajnik.

Lutrijski brojevi

Dne 16. novembra.

Trst	31	62	89	40	18
Linc	20	57	50	59	61
Budapest	7	72	22	21	20

Dne 20. novembra.

Prag	41	2	40	55	58
Lavov	70	09	24	82	38
Hermannstadt	67	85	47	41	92

G. G. Piccoli-ju, ljekarniku v Ljubljani.

Vinica na Dolenjskem, dne 12. jan. 1889.

Blagovolite mi poslati dvanajst steklenic Vaše **esence za želodec.** 4—12

Pokvalno omenjam, da je bila raba Vaših poslanih 60 steklenic izvrstna. Bolniki rauih vrst so vživali esenco s najboljšim vspehom. Moka bolnica je bila nšo za smrt bolna, vsi so mislili, da mora v malo urah umreti; toda komaj je zavžila nekoliko kapljic esence, je že okrevala in čez nekoliko ur popolnoma ozdravela — med tem, ko je bila poprej več dni ka skoraj na smrtni postelji. Esenca se tedaj zaradi njenega izvrstnega vpliva samo najbolje priporočuje.

Z odličnim spoštovanjem

Jurij Kunig, župnik.

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17.

priporoča se vljudno pri visoko častiti duhovščini v napravo cerkvenih posud in orodja najnovejše oblike, kot: monstranc, kelihov itd. itd. po najnižji ceni.

Staro reči popravi, tor jih v ognji pozlati in posrebri. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 13—

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Marijaceljske želodčne kapljice

z zvratne zdravite pri vseh boleznih na želodcu.

Lekarniška marka.

Nepreceniljive dobrote je posebno vpliv njihov pri nestočnosti, slabosti želodca, ako s grla smrdi, napenjanju, kislem pohanju, kolikoj, želodčnem kataru, gorečiše (zvazol) pri preobilnej produkciji sline, rumenici, bljuvanju in gnjusu, glavobolu, (ako je bol želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu. Cena steklenici je s nakazom vred samo 40 nov, velika steklenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarnišar **Karl Brandy, Kremsier, (Moravija).**

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in ponemajo se mnogovrstno. V znamenje pristnosti mora biti znamenita vauka steklenica v rdeč quot, pruviden s gornjo varnostno znamko ter mora biti na vsakem priloženem podniku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti lisikan v tiskarni g. Gvesk-a i Kremsierah (Kremsier). 8—13

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Ove vrle godine se najbuljim uspjehom rabljene pilule proti **začepljenju tiela patvore se** mnogo. Neka se i zaki dukle na gornju zaštitnu marku i na podpis lekarnika C. Brady, u Kremsieru Cena kutijici 20 kr. Zahoji se 6 kutija 1 for. Ako se novac unaprid pošalje stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zabaja for. 2.20.

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Dull, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakoj steklenici priloženemu podniku za vporabo.

Pravi **marijaceljske želodčne kapljice** i marijaceljsko pilule proti začepljenju dobivaju se pravo u:

W. Pastu u Lekarnah pl. Leitenburg all' Ercole. trifanta; de Leitenburg, Eduard alla Salute; A. Praxmayer al due Mori; Prendini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Sarsval, all' Amazone Tristante; Antonio Suttina, Batt. al Cernello; Benedetto Vlah-Minussi, dvorska lekarna; dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladišče); Biasoletto, al' orso nero. — U Senjanu i lekarni Filipa Ritschiela, kao što i u svih ostalih ljekarnah.

Sredstvo koje nije tajno!!!

Od 14 godina priznato kao najbolje.

Najpuhovnijskog liečnika i lizika

dra. G. Schmidta

ulje za sluh

liečí brzo i temeljito povremenu gluhost, tok ušlju, bodac ušju i u zastarjelih oparnji h -ličaj-vih. Najtrajnije zujenje u ušljuh, kao i slabiluh ostra- jeje se odmah, što tisuće originalnih svjedočba dokazuju. Cieua bocl 2 for. — U Beču pravo sa zaštitnim markom kod lekarnika C. Haubnera, „Engel-Apotheke", Boč, I., am Hof N. 6. — Glavno skladište za Hrvatsku kod ljekarnika Ede Tomaja u Zagrebu. 23—29

Bolezni želodca.

In spodnjih telesnih delov, jeter in vranice, slaba žila, zaprtje, vodenica in kronična driska, zdravi

(Varstvena znamka).

sem vspešno s **PICCOLI-jevo ESENCO za ŽELODEC**, koja je tudi izvrstno sredstvo proti glistam. Pošilja jo izdelovatelj lekarnar Piccoli v Ljubljani (Dunajska cesta) proti poštnem povzetju.

V steklenicah po 15 novč. se prodaja v Trstu v lekarnah: Biasoletto, pl. Leitenburg, Lipprandi, Pozzatto, Praxmarer, Prendini, Havasini, Rovis, Saraval (za magistratom), Serravallo, Skopzynsky, Suttina in Zanetti. — V Istri v lekarnah: *Rovinj* Angelini, *Poli* Wassermann, Carbucichio, Rodella; *Dinjan* Rek, Bradamante; *Koper* Giovannini, Favento; *Piran* Fonda, Lion; *Buzin* Lion; *Novigrad* Tamburini; *Poreč* Caldusio; *Vitinada* Patelli; *Buje* Benetti in v večini lekarn v *Istri, Primorju, Tržaču, Dalmaciji, na Kranjskem, Štajerskem in Koroškem.*

BRNSKA TVRDKA

za razpošiljatve finega suknenega blaga

Bernhard Ticho

20—13 **Brünn,** Krautmarkt 18, — pošilja proti povzetji:

Sukna za gospe
dvanst metrov, sama volna v vseh modernih barvah dvojna širokost gl. 6.

Črni Terno
saksonski izvod, dvostroko širok, za celo obleko, 10 metrov gld. 3.50

Valarijne flanele
dvanst metrov najboljše hiše, 60 centim. gld. 3.50

Barjena za obleke
dvanst metrov, krasni vzorci gld 3.

Životi „Jersey" za gospe
(lopico) s svilnatimi gumbi, v vseh barvah kompletne, velikost 1 komad gld. 2.50

Jute zastor
turški vzorok; podpehti gld. 2.50

Košulje za delalce
iz rumburškega oksforda veliko, 3 komade gld. 2

Normalne košulje in hlače
kompletne, veliko, 1 komad gld 1.50

Ženske košulje
iz močnoga platna sdipkami 6 komadov gld. 2.25

Košulje za gospode, lastno delo
bele all barvane 1 komad I.a gld. 1.80 II.a gld. 1.20

Kanevas
1 komad 30 vatlov lila gld. 4.50
1 „ 30 „ rudeč „ 5.20

Kanevas iz niti
1 komad 30 vatlov. lila in rudeč gld. 6

Oksford
se more prati, dobra vrsta, 1 kom. 10 vatlov gld 4.50

Niegerskega valjanega sukna
10 met., sama volna, najnovejše blago za jesensko in zimsko obleko dvojne širine gl. 4.50

Ragusa moderno sukno
dvostroko široko, za kostume, v vseh barvah, tudi pregasto in p sano 10 met. gld. 9.

Dublé-Velour-sukno
¾ kompletno, 1 komad gld. 3.50

Kalnuka
dosetm., najboljše vrsti, 60 cent. širok g. 2.70

Jedno zimsko ogrinjalo
¾ volliko glatko in karirano gld. 2

Garnitura iz jute
2 postoljno pogrinjalo, in namizno prta s šipkami gld. 3.50

Garnitura iz ripsa
sestoječa iz 3 postoljnih pregrinjal in namiznega prta sd svilnatimi šipkami gld. 4

Holandske dolge preproge (ostanki)
10—12 metrov dolgo, 1 ostanok gld. 3.60

Domače platno
1 komad, 30 vatlov ¾ gld. 4.50
1 „ 30 „ ¾ „ 5.50

King-Webe
boljše nego platno
1 komad ¾ širok, 30 vatlov gld. 6

Konjska plahta
jako dobra, 190 ctm. dolga, 180 ctm. široka gld 1.50

Odeje za šjakerje
180 ctm. dolga, 130 ctm. široka gld. 2.50

Šifon
1 komad, 30 vatlov, I.a gld. 5.50, najboljše vrste gld. 6.50

Tovarno skladišče suknega blaga

Ostanki Brnskega sukna
Ostanek za podpodno moško obleko 3 10 m. dolgo gld. 5

Priložnost za kupovanje!
BRNSKI OSTANKI SUKNA, 1 ostanek za 1 kompl. moško obleko 3.10 m. dolgo g. 3.75

Blago za zimske sukne
ostanek 2.10 metra za popolno zimsko sukenjo rjavo in vlinjeno gld. 5.50

Blago za površnje suknje
njfinejše vrste, 2.10 met. za celo sknjo gld. 7

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči.

Elegantno izvedena zbirka uzorcev s 400 znamkam g. krojačim nefrankovano.

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 48. U Trstu 28. novembra 1889. Godina XX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u sinčaju opetovanja za pogodbu sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošlu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 3 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, 1½ za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na mjesto jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 25

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Istarski sabor g. 1889.

(svršetak 9. sjednice 5. novembra)

Dr. Laginja na to opaža: Barem 10.000 forinti može se prištediti u trošku uprave ekonera, ako se izpuste one radnje za eksekucije i troškovi istih.

Taj iznos od 10.000 for. odgovara interesu kapitala od dvestotisuća.

Sa dvestotisuća može se sagraditi barem 40 škola, ako se stoji na nekoj ministarskoj naredbi, za koju sam ovih dana čuo, da dozvoljuje tija gradnju drvenih baraka, samo da je svetla i prostrana.

Obćine bi mogle plaćati interes barem 3% na one novce, a vedega nedobivate ni od kreditnog zavoda u Trstu, gdje su položeni blagajnički ostatci naše pokrajinske zaklade.

Poštovani Babuder kaže, da je zamašno zahtjevati, da se ustroje nove škole, jer da to zakon izrično traži, te da se po tomu i postupa. Oblasti, da nenadgovaraju za to, ako nebima više škola. On misli, da se valja prije pobrinuti za materijalnu hranu, a kasnije tekar za duševnu.

Vitez Conti ispravlja poštovanoga Stanicha u tolike, da kotarski školski nadzornik u Puli g. Križnić nebijaše nikada pod disciplinarnom istragom.

Dr. Laginja predlaže konac debate, na što nastane u saborniei i na galeriji obćeniti poviadjujući smjeh. Predsjednik primjećuje poštovanom Laginji smijuć. da ga je iznenadio taj predlog, jer ga nije od manjine očekivao. U ostalom, da se je poštovani Laginja danas dosta nagovorio, pak da valja dopustiti i drugomu, da svoju reče ako tko želi. Predlog poštovanog Laginje bijaše prihvaćen jednoglasno.

Na to uze riec vladin zastupnik vitez Elluschegg, da uzme u obranu oblasti, koje okrivljuje izvieśće školskoga odbora. Zatim prosvjeduje proti nekojim izrazom zastupnika Tamara, koji je nazvao njemački jezik tudjim, premda je taj no samo jezik državni, već i onaj, kojim se služi jedan prosvietljen dio pučanstva pokrajine. Isto tako drži, da nespada na sabor raspravljati o predlogu dra. Stanicha, te konačno ispravlja ponešto poštovanoga Spinčića gledo onoga, što je kazao o školi u Fontanah.

Dr. Amoroso prigovara vladinu komesaru, da njemački jezik nije državni, a još manje zemaljski u Istri, niti poznaje zakona, koj bi to priznavao. Što se tiče naše pokrajine, da bi se moglo pobrojiti na prste one, koji govore njemački, izuzam činovnike c. kr. mornarice u Puli. Pripominje gospodinu komesaru natječaje u službenom listu „Osservatore Triestino" u kojih se traži često poznavanje četirih jezika — medju kojimi i njemački — premda ovaj nije potrebit.

Dr. Gambini razjasnjuje pitanje o školi u Norezini, to obećaje u ime zemaljskoga odbora, da će isti podupirati razvoj školstva u koliko budo to moguće.

Izvjestitelj dr. Costantini odgovara predgovornikom, da mu je poznato kako nekoji školski nadzornici agitiraju u narodnostnom smislu; navadja školskoga nadzornika u Pazinu, koji da je agitirao za kotarskoga glavara u Pazinu, što da mu nebijaše odobreno od školske oblasti u Trstu.

Tim bijaše razprava zaključena.

Predsjednik priobćuje kojim će redom dati na glasovanje predlog odbora i predlog dra. Stangera. Netko ga sjeti, da je tuj i predlog dra. Stanicha.

Dr. Amoroso kaže, da bi valjalo ponajprije glasovati o predlogu školskoga odbora, a zatim o predlogu dra. Stangera.

Dr. Gambini popunjuje rieči dra. Amorosa tim, da valja glasovati i o predlogu poštovanoga Stanicha.

Dr. Stanich ustane te izjavi, da povlači natrag svoj predlog. (Tà pametnijega nije mogao ništa predložiti, da učini podpuni „fiasco" prvom svojom govorancijom. Op. Ured.)

Na to dade predsjednik na glasovanje konačni predlog školskoga odbora, koga većina prima.

Glasovalo se zatim o pojedinih točkah predloga dra. Stangera i drugova. Manjina glasuje sama za I. točku. Kod II. točke predloži dr. Laginja, da se glasuje pomenice; manjina podupire predlog.

Predsjednik hoće, da dade pomenice glasovati, no u to predloži dr. Amoroso, da se počeka i razvidi što kaže o pomenom glasovanju saborski pravilnik. (Trebalo je dakle punih 25 godina, da gospoda od većine prouđe saborski pravilnik! Op. Ured.) Prešlo se zatim na pomeno glasovanje. Većina glasuje sa „no" manjina sa „da". Za ostale točke predloga glasovala je opet sama manjina. Predsjednik digne na to sjednicu i uruče budućoj za drugi dan t. j. 7. t. m. u 10 sati u jutro.

* * *

10. sjednica 7. novembra.

Prisutni predsjednik dr. M. Campitelli, vladin zastupnik vitez Elluschegg, 27 zastupnika (galerija dobro posjedena.

Predsjednik otvori sjednicu u 10¼ sati te ponovo tajnika, da pročita zapisnik sadnje sjednice.

Tajnik Vergottini čita zapisnik, koj se ovjerovljuje bez opaske.

Predsjednik javlja, da su mu stigli sliedeći podnesci:

a) zastupnik Mandić i drugovi podnesli su prošnju poruzno obćine Puli sa pripomoć kod gradnje škole;

b) molba obćinara Belcja, Dragogetića i Predadića sa odlieljenje od Cresa, izručena po zastupniku Scrlić;

c) zastupnik Volarić sa drugovi podnio je interpelaciju na visoku c. kr. vladu o postupku političkih činovnikah kod posliednjih aemaljskih izbora na kvarnerskih otocih.

Predsjednik ponovo zastupnika Volarića, da pročita svoju interpelaciju.

Dr. Volarić čita sliedeći u p i t na vladu:

Prigodom ove godine obavljenih izborah za pokrajinski sabor, upleteli su u kotaru lošinjskomu ces. kr. organi, a na glavi im c. kr. kotarski poglavar g. German Zuck, na toliko u izbornu agitaciju, kao da bi oni rukovodili i ravnali cielim izbornim pokretom talijanske stranke. To je tim pogubnije uplivalo na izbore hrvatske stranke, što po zakonu kotarska ces. kr. politička oblast nadziro, da budu izborne listine redovito sastavljene, da njihovu točnost potvrdi, da nepristrano pazi na vršenje zakona tekom izbornoga čina i što je ona jedino i isključivo pozvana po §. 33. pokrajinskoga izbornoga reda, da izrekne svoj konačan sud o izboru fiducijara izvanjskih obćina, koji po tom da izaberu svoje zastupnike na sabor. Osobito pada u oči što su pripomoćni bili izmedju obavljenih izborah fiducijarah oni u obćinah Cresu, Dubašnici i Baški, koje je rukovodio sam c. kr. kotarski poglavar g. Zuccck i c. kr. komesar g. Lašcinak.

Na temelju njekakovih utokah uredjenih dva dana prije izbora u c. kr. poreznom uredu u Krku, pomoću poznatih c. kr. poreznih činovnika gg. Thedreza i Linarduzzi, uvrstio je g. Lašcinak u izbornu listinu obćine bašćanske, koja je bila već potvrdjena po c. kr. kotarskomu poglavaru, 36 novih izbornikah i to: 1. koji su većinom prigodom posljednjih obćinskih izborah uvrćeni bili u t r e t o m t i c l u; 2) ili su djelomice tek nastanjeni u obćini, ili 3. neplaćaju dostatnog poreza. Osim toga spomenuti g. Lašcinak silio je izbornu komisiju, nezakonito zatezajuć a izbori kroz četiri sata po prilici, posliie su svi prisutni (§ 47. p. i. r.) dali svoj glas, da nakanđno i svojevoljno unešenih 36 izbornikah pripusti k glasovanju, akoprem je istoj odredito zanjekno uvid u utoke i izbornu listinu. Usuprot tomu nije gosp. kotarski poglavar Zuck u Cresu riešio reklamu petorice birača iz porezne obćine Martinšćica, kojimi su molili, da im se pogrešno upisana imena izprave, niti ih pripustio na dan izbora k glasovanju. Ta petorica jesu: Cucich Domenico fù Giacomo, upisan pod brojem 88 fù Giovanni; Cucich Giovanni fù Damiano, upisan pod brojem 99 fù Domenico; Cucich Andrea fù Stefano, upisan pod brojem 180 Cucich Stefano fù Andrea; Cucich Damiano fù Damiano (Lus), upisan pod brojem 185 Cucich Damiano fù Domenico (Lus) i Linardich Giovanni fù Giovanni, upisan pod brojem 186 di Giovanni.

Dočim se članovom našega zakonito pripoznanoga izbornoga odbora za kotar krčki nije pripustilo prisustvovati izborom i dočim našim, koji su imali pravo glasa, nije bilo dozvoljeno u Baški zaustaviti se u izbornoj dvorani, to je c. kr. kotarski poglavar u Cresu pripustio u izbornu dvoranu prigodom izbora izvanjskih obćinah, oreške gradjane, c. kr. sudca i pri svrhi kad se sliom vukla nekolicina naših kmetah na glasovanje, samoga protukandidata talijanske stranke.

Mnogočastnomu g. popu Josipu Mrakovčiću u Baški, koji je došao u izbornu dvoranu, iza kako bje već pročitano njegovo ime, te htjede po § 41 p. i. r. čekati dok bude pročitan sav imenik, naloži g. Lašcinak, da ili neka odmah glasuje ili nek izadje, a oreški obćinski načelnik i c. kr. kotarski poglavar grozili se našim izbornikom u Cresu, da će ih ištjerat iz dvorane i dat ćak zatvoriti, kad su htjeli samo prigovoriti pripuštenju jednoga ili drugoga na glasovanje, koji po njihovom sudu nisu imali pravo glasa.

U Baški dozvolio je g. Lašcinak gosp. Desantich-u, proglašenomu protukandidatu i ostalim našim protivnikom, makar i neizbornikom, da po volji i poslje danoga glasa ulazo i izlaze iz izborne dvorane, dočim to našim izbornikom nije dopustio, dapače kratio je istim članovom povjerenstva, da se udalečo iz dvorane i onda kad su svi prisutni bili dali svoj glas, samo da neobće vanjskim svietom. K tomu isti g. politički komesar nije pripustio u Baški k glasovanju, i to svojevoljno i većim dielom netemeljito neuslužav izborno povjerenstvo i dapače proti odluci istoga, više naših izbornikah, a ginsovo trojico umirovljenih svećenikah brisno je pošto su jur bili dali svoj glas i pri svrhi izbora, akoprem barem jedan plaća dovoljno poreza, te s toga imao pravo glasovati. Što tako u Cresu g. Zuck odbio je dogovorno sa načelnikom około 20 naših izbornikah pod izlikom, da ih nepoznaju, da to nisu oni i pripustio je, da glasuje Ivan Velčić nazvan Bušćarović na mjesto svoga otca Velcich Giovanni detto Bušćarona.

U Dubašnici, gdje su naši svi kao jedan glasovali za narodne predloženike, a protivnici se niti pokazali i većina članovah komisije, koji su pripadali protivnoj stranki, uztegnuli se glasovanja, jer uvidili, da neće uspieti, g. Lašcinak zaključuje glasovanje około podne, akoprem bijaše najavljeno, ako i protuzakonito (§. 47 p. i. r.), da će trajat izbori do drugoga sata poslje podne; dočim u Baški pošto su već s v i p r i s u t n i glasovali satoše zaključenjem izbora od 8 do 7½ sati poslje podne. U Cresu nije pripustio g. Zuck pri koncu, kad su naši imali uza sva nasilja 60; a protivnici samih 56 glasovah, Antuna Ivašića, da glasuje pod izlikom, da mu ime pogrešno upisano i kašnje ga šalje sa obćinskim poslužnikom na c. kr. porezni ured, da se uvjeri o točnosti njegova kućnoga broja i poreza koga plaća, a medjutim pripušća, da njekoji na silu dovučeni seljaci glasuju u prilog protivnoj stranki i zaključuje izbore proglasiv za izabrane protivne fiducijare i to tri gradjana i ostale sudbene odsjednike po otoku, da valjda na njih upliva i pazi c. kr. sudac oreški.

Postupak c. kr. vladinoga komesara, osobito u Dubašnici i Baški, neda se drugčije protumačiti nego da se je tim htjelo pružiti protivnikom samo izliku, da ulože utok, računajuć nekakovom stalnošću, da će izbori narodnih zastupnikah biti uništeni po saboru. Tako je g. kapetan Zuck, iste večeri kad je naellovan bio odobriti izbore bašćansko, tješio i osiguravao svoje prijatelje u Krku, da neće odobriti izbore u Poreču i da će biti raspisani novi izbori dojdućega novembra, a krčki c. kr. žandarmerijski strašmeštar Giamoona, iduć na izbore u Baški, unapried je tvrdio, da akoprem je hrvatska stranka dosad pradobila i da ako i posvuda predobije, da će njezinu zastupniko poniat iz Poreča kući.

Povrh posebnih okolnostih, koje je istaknuo bašćanski načelnik u svojoj tužbi protiva postupku c. kr. žandarmerijskoga strašmeštra Giamoone prigodom izbora i povrh činjenice, što je c. kr. žandarmerija na dan izbora u Baški jela i pila sa pristaši tako zvano talijanske stranke, a račun platio protukandidat g. Desantich, opažamo i to, kako je u Omišlju u gostioni k „Hrvatskoj" u prisutnosti gosp. Ivana Kromenića, trgovca iz Dobrinja, spomenuti strašmeštar avradajuć govor na buduće izbore, huckao ljude protiva svećenikom govoreć: „dipondo tutto dal preti i proti e confusionari", a na Kirinju 4. junija t. g. Antuna Brusića, nazvana Antonina iz Paprat nagovarao, da glasuje za protunarodne kandidate, neglasivajuć, da svakoga drugoga izboru „samo no i ne popa, zač popi dolaju samo za svoj žep, za svoj interes". K tomu jedan c. kr. žandarmerijski stražar nagovarao našega fiducijara g. Vinka Barca pok. Ivana iz Jurandvora neka neglasuje za naše kandidate, a svakako neka ide u Krku prije glasovanja g. Thedrozu, c. kr. prigledniku poreznoga uroda, koji da će mu već kazat za koga ima glasovati. Izličemo ovdje i tu okolnost kako je isti g. prigledmik prigodom gradskih izborah u Krku dielio dusetnče poznatomu mutikaši, koji je na javnoj ulici nagovarao i druge neka k dotičnomu činovniku idu, jer će ima više razpoloživih novacah. U obće što ave rade c. k. porezni činovnici u Krku gg. Thedroz i Linarduzzi prijavljuno je jur nadležnim oblastim, al sbog dobrih uslugah, učinjenih osobito prigodom zadnjih izborah za pokrajinski sabor, bojat se je, da će ih znat braniti i pokrit, što više, budo mogao, g. kotarski poglavar Zuck, koji već od više mjesecih zateže, da proti prvomu nepostupa krčki načelnik gledo policijskih prestupakah.

Uvažujuć sve ovo i s obzirom kako je slično postupanje sa strane c. kr. lošinjskoga kotarskoga poglavara i njegovih podčinjenih činovnikah pogubno uplivalo na javni moral osobito kod puka;

obzirom na to, da tim gube c. kr. činovnici na svom potrebitom ugledu;

obzirom na to, što takovo gaženje zakona i očito strančarenje za strane ces. kr. činovnikah podkapa tomelje samo države i uzpaljuje strasti, kojo po malo krčo put prevratnim i nekršćanskim naukam, drže se podpisani obvezanimi upitati visoku c. kr. vladu:

1. Jesu li visokoj c. kr. vladi poznate, istaknuto činjenice i što je poduzeia na obranu jednoga od najvažnijih ustavnih pravah stanovnikah kotara lošinjskoga?

2. Ako joj nisu te činjenice poznate dali kani točno razpitati stvar i na red pozvati gore spomenute c. kr. činovnike?

Poreč, 26. oktobra 1889.

Dr. Fran Volarić i drugovi.

(Za čitanja, napose na početku, bijaše na galeriji nemirno, no malo po malo umiriše se).

Predsjednik pročita zatim talijanski petit interpelacije, te ju izruči prisutnomu vladinomu zastupniku na dalnje uredovanje.

Prelazi se na dnevni red.

Dr. Costantini izvještuje u ime verifikacijonalnoga odbora o izboru za gradove Pula i Vodnjan. Spominje, da su stigla tri protesta proti izboru viteza Conti-a. U njih da je dokazano kako su počinjene tolike nezakonitosti, osobito pako tim, što se je samovoljno i proti zakonu uneslo u jednom i drugom gradu okolo 270 birača; izmedju tih mnogo, koji nisu imali pravo glasa. Unos u listine, da se je obavio pred samimi izbori, što da je protuzakonito, jer se je imao obaviti izbor na temelju listinah o posliednjem občinskom izboru; govori o pripadnicih c. kr. mornarice, koji da neimadu pravo glasa, a ipak bijahu u popravljene listine uneseni; istaknu kako se je moglo glasovati samo do opriedeljenog časa, te predloži na temelju svega toga, da se taj izbor neovjerovi. —

Dr. Laginja reče hrvatski:

Visoki saborel

Izjaviti mi je ponajprije, da ću ja glasovati za to, da se neodobri izbor u gradovih Puli i Vodnjanu, a svi moji častni drugovi od ovo strane glasovati će zato, da se odobri.

Poslje toga očitovanja dužnost nam je iskazati razloge, zašto se tako postupa.

Ja ću glasovati proti ovjerovljenju iz jedinoga razloga, što sam bio član verifikacionalnoga odbora, a taj odbor postavio je za temelj svojim raspravam načelo, da se izborne listine nesmiju mienjati, da se nesmije dodavati novih izbornika, ako i bi imali pravo glasa, ali nisu uneseni u izbornoj listini, koja je služila za posliednji izbor občinskoga zastupstva.

Ja sam to načelo usvojio, da budemo imali nešto stalna pri prosudjivanju izbora i da budo prema tomu morao biti uništen izbor zastupnika grada Pazina-Labina-Piomina.

Ja nisam u duši osvjedočen o temeljitosti toga načela. Ali što rekoh neporekoh. I Vi od većine nećete moći reći, da u odboru stojimo za jednu misao, a u oloiom saboru za drugu, kako ste nam jur nepravedno prigovorili.

Dapače ja sam tvrdo osvjedočen, da će većina ovoga visokoga sabora postaviti protivno načelo, kad se bude radilo o kojem drugom izbornom činu. Onda neće biti nezakonito popunjivati listine posliednjih občinskih izbora.

To je obrazloženje moga glasa. Jedino za to, što sam prihvatio ono tumačenje zakona, koje uči, da se izborne listine neimaju dopunjivati ni mienjati, jedino zato, kako rekoh, glasujem proti ovjerovljenju.

A do drugih tobožnjih nezakonitostih ništa ne držim.

Tu mi se daje prilika, da obrazložim takodjer stanovište mojih drugova, radi koga će oni glasovati za odobrenje viteza Contia.

Ti pogodni glasovi neće biti dani za to, što bi on tobože bio hrvatski izabranac. Ja neznam, koja ga je stranka izabrala, premda su prije sve novine u pokrajini, nami protivne, pisalo da je vitez Conti hrvatski kandidat. Ali mi vidimo, da je on u saboru sjeo daljo od nas i da glasuje s većinom. Dapače jučer, kad sam se htio osvjedočiti, kako će se neki zastupnici očitovati o našem predlogu, da budo svagdje, gdje je hrvatskoga puka takodjer hrvatskoga jezika u školi, predložio sam, da se glasuje poimence . . . . i vitez Conti nije za naš predlog glasovao. Dakle oni moji drugovi, koji danas budu dali njemu glas za ovjerovljenje, neće ga dati, jer da je tobožo vitez Conti hrvatski kandidat, nego će ga dati za to, jer nalazo da je zakon dvojben, i da ga oni imaju podpuno pravo tumačiti drugačije nego li ja, ili nego većina visokoga sabora. —

Evo tih razloga:

Tri su poglavite točke, s kojih verifikacijonalni odbor predlaže uništenje: Prvo, da su u izborne listine uneseni ljudi, kojih nije bilo u listinah, kad se je posliednji put obnovilo občinsko zastupstvo; drugo, da je takovih na novo unesenih velik broj, kojim ni po porezu, ni po drugom naslovu nebi pripadalo pravo glasa; treće, da je komisija ustanovila ne samo od kada nego i do kada će se glasovati, pak onda još produžila vreme glasovanja za jednu uru.

Drugi prigovori nemaju baš nikakove vrednosti, te jih nećemo ni raspravljati, jer podništo nebi dali drugačijeg uspjeha, a nisu utemeljeni u zakonu.

Proti prvom prigovoru moji drugovi imaju drugo osvjedočenje, liberalnijo i pravednije, nego li gore spomenuto tumačenje zakona. Oni kažu: izborna listina mora se popuniti, tako da budo unesen u nju svatko, koj bi imao pravo biti unesen, da se je imalo birati občinsko zastupstvo mjesto što se je birao nemaljski zastupnik.

Zakon nigdje ne kaže, da izborna listina za sabor ima biti upravo fotografija posliednje občinske izborne listine, dapače sudeć po § 26 izbornog reda, imalo bi listine biti držane u evidenciji, to jest od puta do puta imale bi biti unesene sve promjene, koje se u izborničih događaše poslje občinskih izbora.

Ako je to učinila kotarska oblast na jednom, jer prije nije činila občinska oblast, to u stvari nemienja ništa, osobito ne, kad se uzme u obzir, da je sama občinska oblast sastražila od kapetanata, da unese neke nove izbornike.

Dakle, kad zakon nezapovjeda, da saborske izborne listine budu one isto, kojo su služilo za posliednji izbor občinskoga zastupstva, nije samo pravo, nego i dužnost oblasti, da izpravi listine tako, da neispustiv nikoga, domotne ono, koji su poslije občinskih izbora zadobili pravo glasa u dotičnom izborničtvu.

Slijedi iz toga, da tu nebi bilo nezakonitosti.

Dolazimo na drugi prigovor, to jest, da je bilo uneseno ljudih, koji nikako nisu imali prava glasa.

Onda, po misli manjine, treba to točno ispitati i viditi bi li pravo dali glasovi za Contia promogli pravo dano glasovo za Bossia. Ako bi, onda je Conti izabran pravo, ako nebi, onda Conti nije izabran pravo.

Izvješće odbora kaže nam, da ima 100 izbornika, koji nebi nikako bili smjeli glasovati. Ali ako su ti svi glasovali za viteza Contia, imamo drugih preko 40, koji opet nebi bili smjeli glasovati za Bossia.

Odbijmo jednomu jedne, drugomu druge, ostano ta, da je vitez Conti sa ostalimi valjanimi glasovi valjano izabran.

Dakle, kad bi sve i bilo, što je dvojbeno, 100 izbornika nevaljano glasovalo, to još ne uništuje ostalu valjano dano glasovo od onih 640 ukupnih.

Treći prigovor jest, da je bilo ustanovljeno vrieme do kada će se glasovati. Ali zakon nekrati tako ustanoviti. Tako se je u Puli i drugo puto glasovalo. Oblast ima pravo ustanoviti dobu od koje i dokoje će se vršiti izborni čin; inače mogli bi izborniei nedoći prvi dan, a doći u treći, četvrti dan, pa htjeti glasovati.

U Puli bilo je ustanovljeno, da se glasuje od neke dobe u jutro do podne, pak od tri do šest po podne. To će reći, da svaki koj želi glasovati ima pravo, ali i dužnost doći medju onimi ustanovljenimi urami, pak ako je na redu, glasovati; ako nije na redu, čekati dok se svi odredaju, pa onda dati svoj glas. Inače mogli bi svi izborniei doći u šest večer u zadnji čas. Tada bi glasovanjo tekar počelo. Nemože se govoriti tu o nezakonitosti, jer nitko se nije ni pritužio, da mu nisu pustili do glasa.

Nezakonitost bila bi onda, kad bi o šestoj uri u večer bili zatvorili izborni čin, makar još bilo ljudi onđje za glasovanje. Ali to se nije učinilo; dapače poznato je, da je izborna komisija produžila opet za jednu uru glasovanjo, upravo da uzmognu glasovati oni, koji su na dobu bili došli. Ja to smatram tako jednostavno, da bi mirno duše odbio glas svakomu onomu, ako se i prijavi poslje šesto uro večer, a nije obnašao za koristno potruditi se do dvorane od osme u jutro sve do one dobe.

To su razlozi, rad kojih će manjina glasovati osvjedočenjem za ovjerovljenje viteza Contia. —

Vitez Conti reče, da je bilo nakanio negovoriti, da mu se nepredbaci, da govori sam za sebe; no vidoći što je sve rečeno proti njemu, proti njegovoj stranci, proti izbornim listam i načinu kako bijahu sastavljene, usiljen je, da proti tomu ustane. On i njegova stranka da nemogu uzeti onoga, što je proti njim rečeno, onako na lahku ruku, jer je većinom ono neosnovano, netemeljito ili pretjerano. Zgrada izvjestiteljova, da je vrlo krasno sastavljena, no nebi dalo nit najmanje truda, ako bi se ju htjelo poručiti. Glede sastavljanja izbornih listah pozivlje se na ono što je rečeno nedavno u saboru o upisu i popravku izbornih lista, te mu se čini, da pošto je visoki sabor ono tumačenje, makar i mučke odobrio, da nemože neodobriti ni unosa u izborne liste u Puli i Vodnjanu.

Očituje, da se kod njegova izbora nije radilo nemoralnimi sredstvi, o čemu neima ni u izviešću dokaza, al se o tom dosta govorilo i po novinah pisalo. Ako se je agitiralo — kako se veli — tad se je agitiralo pristojno i koliko je po zakonu dozvoljeno, a ostalom da mudo, da se je agitiralo i s druge strane, kud i kamo više i strastvenije.

Izrekav pe prilici te, izadje vitez Conti iz saborniee.

Vitez Elusehegg pozivlje se na ono, što je onomadne rekao o tumačenje pojedinih ustanovah izbornoga reda; ističe, da se političke oblasti drže strogo onoga i u poslu izbora, što jim zakon pripisuje i više oblasti nalože, te napokon nastoji dokazati, da se može kod izbora ustanoviti i dobu, kad imade izbor svršiti kano i dobu kad imado započeti.

Dr. Oleva hoće da dokaže, kako je u Vodnjanu vladao najbolji red za vrieme izbora, jer da bijahu Vodnjanci složni i da Conti nije tuj dobio nego četiri glasa od gradjana. Talijani da nisu nikoga strahovali nit ikomu se grozili, no političke oblast u Puli nasuprot, da je poslala u Vodnjan bataljun vojnika osam dana prije izbora i to radi veoma neznatna događaja, što se bijaše svietina uzrotila proti nekomu tudjincu — vojničkomu častniku. Pritiska dakle da nebijaše kod izbora od strane talijansko, već od strane političke oblasti.

Dr. Stanich govori proti Conti-u, koji da je kazao, da bi lahko poručilo njietno saglasjenu agradu g. izvjestitelja; spominje, kako bijaše samovoljno, unošeno u izborne liste do 270 birača, govori o agitacijt Contiove stranke, o uznuću časopisa „Il Patriota", koji je uživao sve moguće povlastice jer je zagovarao izbor Conti-a, a navaljivao na njegova protivnika; pisali da su za taj časopis isti politički činovnici, a prodavalo da se ga je svuda; spočitava radnikom iz arsenala što su svi glasovali za Conti-a, dočim je gradjanstvo bilo za protivnika.

Dr. Amoroso govori proti izbornoj listi, koja da bijaše sva skrižana i skrpana; dokazuje kako bijahu uneseni u listu vojnički činovnici, za koje se nezna da li plaćaju kakav porez, jer da kao činovnici nemaju pravo izbora. Navadja iz pojedinog utoka važnije podatke proti izboru Conti-a, te napokon odgovara vladinomu zastupniku e kojim se neslaže u tumačenju zakona, da imadu i vojnički mašinisti pravo izbora. Na konou izjavi, da će glasovati za prodlog verifikacijonalnoga odbora.

Zastupnik Mandić reče hrvatski:

Visoki saborel

Poštovani zastupnici Clova i Stanich izvolili su se netom svom čestinom oboriti na postupanje protivno njim stranke kod minulih izbora za gradove Pulu i Vodnjan. Hoću da ogovorim — u koliko mi bude moguće — na vašnji dio njihove navale t. j. na tobožnja nedudoredna ili nepoštena sredstva, kojimi da su se služila stranka poštovanoga viteza Conti-a koli u Vodnjanu toli u Puli.

Poštovani Clova, da dokaže ta nemoralna sredstva, navelo nam je netom kako je poslala politička oblast, kojoj je načelni vitez Conti, nekoliko dana prije izbora jedan bataljun vojnika u Vodnjan, i to zbog nekog tobož neznatnog dogodjaja, sbivšeg se nešto prije samih izbora izmedju jednog tudjinca i gradjana vodnjanskih. On je nastojao stvar tako predstaviti, da je tim činom htjela politička oblast upliviti na gradjane vodnjansko, dotično na tamošnje birače, koji su imali za koj dan vršiti svoje izborno pravo. Kada bi bilo tomu zbilja tako, da bi se bila naime dala savesti političke oblasti na takav put poslaviši u Vodnjan bez pravoga razloga i jedino radi toga — velim jedino radi toga — da pestraši birače, da na nje u toliko upliva, da neuzmognu prosto i po slobodnoj voljt vršiti svoje najsvetije državljansku pravo — o čemu u ostalom veoma dvojim, jer gospoda toga u utočih nespominju — tada vjerujte, poštovana gospodo, da bismo mi s ovo strane visoke kuće takav čin političko ii ma koje oblasti najodlučnije odsudili. Imadem dakle mnogo i mnogo razloga podvojiti, da se je sve ono što nam je pošt. Cleva pripovidao o bajunetih, onako bez ikakva povoda dogodilo kao što to on kaže.

Pa dočim je ovaj navalio na stranku pošt. Conti-a vojničkimi bajunetami, juriše na istu njegov drug, pošt. Stanich mnogo plemenitijim (!?) oružjen t. j. tiskarskim papirom. Kao nemoralno sredstvo, pomoćju kojega da je došao vitez Conti do pobjede, spomenuo je pošt. Stanich njekakav mjestni talijanski listić, koj da je uživao sve pogodnosti, što no jih politički list uživati može. Taj list da bijaše oslobodjen od obične biljegovine, cenzure da nije poznavao, u nj da su pisali politički činovnici, da se je raznašalo i dielilo svuda, razprodavalo po dućanih trafikah, arsenalu itd. itd. Listić taj okrstio je pošt. Stanich „Giornale libello" što bismo mi rekli: sablasniva novina. Ja, visoki saboru, nenalazim osobite nemoralnosti u tom, što se pojedinci ili stranke služe u onako važnoo doba kao što su zemaljski il bilo koji izbori, posebnimi glasili, koja šire njihove nazore i zastupaju njihova načela. Sudeć pako po onom, što je o tom tobožnjem „libellu" kazao poštovani Stanich, držim, da je isti njemu i njegovoj stranci morao dobrahno kvariti račune. Mislim u ostalom, da će pošt. Stanich okratiti svaki list, koj neslužl njegovim težnjam i koj nepuše u njegovu tikvu „libellom". Pitanje jest ovdje svakako na mjestu, da li je bio veći „libello" spomenuti jur list stranke viteza Conti-a, ili je onaj list, koj izlazi i danas u Puli, koj zastupa interese pošt. Stanich-a, komu je on kumovao kod poroda i krštenja voga na životu uzdržaje (Živio! na liuvići). Ja držim, visoki sabore, da bijaše ono kud i kamo nemoralniji čin kada su stanoviti ljudi — koje poznaje bez dvojbe pošt. Stanich — putovali po kvarnerskih otocih crnić druge, preporučujuć sami sebe, izdajuć se za Hrvate li obećavajuć biračem „fliche" t. j. pečate, desetake itd., kako je to pošt. moj drug Volarić zastupniku Stanichu jučer doviknuo.

Ili nar je možda manje nemoralan čin, visoki sabore, onaj, o kojem bijaše govora i u časopisih i koj se dogodio u ovom kotaru, u ovoj dapače občini, u samom gradu Poreču, kadno su pred samimi izbori naši politički protivnici narinuli jednomu birađu 100 for. velim sto forinti, te prisilili ga, da napusti grad i obitelj svoju, jedino radi toga, što su se bojali, da bi njim ovdje mogao pokvariti račune. On je morao bježati, da spasi svoj život, koj mu nebijaše sjeguran u glavnom gradu pokrajine, u slavnom Poreču! Ako nisu ovo, poštovana gospodo, nemoralniji čini, tad ja nebi znao kako da je inače okratim. Poštovani izviestitelj spomenuo je malo prije u svojem izviešću jedno ime, na koje amo bili mi s ovo strane kuće već skoro saboravili. Za predposliednjih zemaljskih izbora u Istri t. j. 1883. bijaše došao na osobiti glas tadašnji politički komesar u Lošinju g. T. Sforza. O njemu bijaše govora u ovoj visokoj kući i na državnom saboru u Beču. Podiglo se proti njemu tužbu na tužbu radi njegovog pristranog i nezakonitog postupanja kod izbora fiducijara u pojedinih občinah na kvarnerskih otocih. On je tada radio, gospodo, za Vašu stvar, za Vašega kandidata proti hrvatskoj stranci, a našim tužbam nebijaše lieka, dapače vi odobravaste njegovo djelovanje. Pa što sudbine! Taj isti gospodin, koji je izbornu školu prošao na kvarnerskih otocih učeć i radeć za Vas, taj veliki politički činovnik, provadja sada, po Vašoj tvrdnji, ono, u čemu se je na naših otocih uz silno Vaše odobravanje na našu štetu naučio. Po Vašem sudu nastavlja on dakle svoju izbornu „praktiku" i na svojem novom mjestu, a mi, poštovana gospodo, nemožemo od manje, a da Vam na tom uspjehu nečestitamo. Kakovoga ste izučili i izgojili takovoga imate. (Tako je! živio! na liuvići). Poštovani Gambini doviknuo je vitezu Conti-u — kad se je ovaj s nami opraštao — da bi bio bolje učinio, da se nije nikada kandidature primio. Nezuam koliko je to velepoštovani gosp. prisjednik iskreno mislio, no čini mi se, da ova primjetba nebijaše umjestna. Uvjeren sam bo, da do onoga uzklika nebi bilo došlo, da je poštovani Conti kojom srećom il nesrećom bio kandidiran i izabran od političkih prijatelja poštovanoga Gambinija, recimo od gg. Stanich-a, Cleva i njihove družbe, il da je vitez Conti, mjesto što se je posjeo u sredinu ove visoke kuće, sjeo tamo dole bliže vratim — do vrše kozice — il uz samoga pošt. Gambini-a.

Visoki saborel Gospoda predgovornici od većine iztakoše kano glavnije razloge za uništenje izbora za gradove Pulu i Vodnjan to, da su bile ustanovljene ure zatvora glasovanja i da su glasovali ljudi, koji nisu imali pravo glasa t. j. ljudi uneseni na novo u listinu za ovaj izbor, koji za posliednjih občinskih izbora nisu imali pravo glasa. Meni je pako poznato, poštovana gospodo, da bijahu ure zatvora glasovanje ustanovljene takodjer za posliednjih zemaljskih izbora, t. j. god. 1883, i da su onda glasovali ljudi, koji po Vašem mnienju nisu imali pravo glasa, a ipak se je tada jedno i drugo propustilo. No raz-

lika je ipak među tada i sada ta, što ste god, 1883 kandidirali i izabrali osobu popogodnu, Vašega pristašu, dočim bijaše ljetos izabran čovjek, koj bi barem po vremenu mogao se izjaviti ili pokazati pravednim također nam Slavenom Istre.

Visoki sabore! Mi s ove strane visoke kuće neimamo zaista razloga gojiti osobite simpatije do političkih činovalka u našoj pokrajini, pa ako jih imade tko izmedju nas, to ih ja bez dvojbe neimadem. No nama je, poštovana gospodo, jedino do pravice i zakona, što nam je svetije nego li bilo kakova ljubav il ma koja simpatija. To i ništa drugo vodilo nas kod ove važne rasprave i upravo radi toga, uz ono što je kazao moj drug i prijatelj poštovani Laginja, glasovati ćemo mi za ovjerovljenje izbora poštovanoga viteza Conti-a (Živio! na lievici).

(Slediti će.)

Pogled po svietu.

Trst, dne 27. novembra 1889.

Austro-Ugarska: Carovinsko vieće sazvano je za 3. decembra t. g. da razpravi proračun i nekoje osnove, koje smo nedavno spomenuli.

Toli očekivano imenovanje c. kr. namjestnika za naše Primorje uzalleđilo je prošlog četvrtka. Imenovan je bio upravitelj namjestničtva, dvorski savjetnik vitez Rinaldini. To imenovanje pozdravili su radostno talijanski časopisi Primorja svih boja i svih stranaka. Novi namjestnik pozna vrlo dobro političko i socijalno stanje Primorja, jer služi već dugo kod istog namjestničtva. Bude li hotio uvesti red i zadovoljiti opravdanim zahtjevom Slavena Primorja, steći će si velikih zasluga za ove pokrajine i za državu, kojoj su Slaveni najčvršći „oslon" na obalah Adrije.

Zemaljski sabori svršavaju jedan za drugim svoj rad. Jučer bijaše zatvoren goriški sabor, u subotu kranjski, te gališki, štajerski itd. U češkom saboru bijaše vrlo zanimiva proračunska rasprava, kod koje bijaše prihvaćen mladočeski predlog, da se dade „Matici školskoj" pripomoć od 20.000 for. iz zemaljske blagajne. Proti tomu zaključku rogobore silno Niemci, pravdajući se, da su češki zastupnici s brojkami dokazali, da se u Češkoj troši više na njemačke nego li na češke škole.

U Gališkom saboru bijaše ipak saslušan pravedan zahtjev Rusina, da njim se odstupi jedno mjesto u zemaljskom odboru.

U zadnjoj sjednici kranjskoga sabora bijaše verificiran izbor zastupnika Hribara, proti kojemu se, je spočetka mnogo vikalo, akoprem se je kasnije dokazalo, da bijaše posve zakonito izabran. U istoj sjednici bijahu izabrani u zemaljski odbor sliedeći zastupnici: dr. Schaffer, Murnik, dr. Vošnjak i Detela. Na drugom mjestu donašamo viest, da će se sastati budućeg mjeseca svi državni i zemaljski zastupnici iz južnih slavenskih pokrajina u Ljubljani na dogovor, da tuj utanače zajednički program o budućem radu koli na carovinskom vieću toli na zemaljskih saborih.

U hrvatskom saboru vodi se vrlo živahna rasprava u žemaljskom proračunu. Svi predlozi i izpravci opozicije zabacuje saborska većina ili vladina strauka.

Srbija. Opet dolazi iz Biograda viest, da navaljuju turski podanici na srbsko semljište, te da tuj palo i robe po starom običaju. Radi tih čestih provala obratila se je srbska vlada službeno u Carigrad tražeć, da se obuzdaju nemirni Arnauti. Crnogorsko izseljenike prima bratinski srbska vlada, te njim ide u svemu na ruku, da ne nastradaju u novoj domovini.

Rusija. Njemačko novine glasaju, da će se ruski prestolonasljednik zaručiti s njemačkom princesinjom Margarotom, sestrom njemačkoga cesara. Tko zna nije li i ovdje na mjestu ona poznata: što se babi htilo, to se babi smilo.

Italija. Dne 25. t. mj. bijaše svečano otvoren talijanski sabor prestolnim govorom, u kojem se iztiču povoljni odnošaji sa svimi vlastmi. Zemaljski manjak iznosi 32 milijuna lira, od kojih treba 12 milijuna za bezdimni prah. Istog dana bijaše otvorena radnička skupština čitave Italije, na kojoj su radnici protestirali proti vanjskoj politici talijanske vlade.

Amerika. Brazilski razkralj Don Pedro stići će početkom decembra u Lisabon, gdje će biti svečano dočekan. Sve pokrajine brazilskog carstva priznalo su novu republiku.

Franina i Jurina

Fr. Si l' mi videl malega?

Jur. San, ma tolko dà, uprav pul belega kamika. Kadil je nekaku kubu, da se je se okol njega magilo.

Fr. Ča de, je l' prijel list?

Jur. Je, i ni mi rekal drugo, leh da pozdravi čaču i da saka glava ima svoju pamet.

* * *

Fr. Si puk čul, da neki talijanski Corriere piše, č.. je i Volosko bilo rimsko mesto?

Jur. Dragi ti, našuparl. To se je trebo da sanjalo nekomu, kad je štal ča je babin Marko pisal od ovoh stran. Da je na njihom, oni bi valje napisali, da je voltion puli porta „Arous Astrae", a ono staro vrata pul Zanetovoh, ke to brno komu na glavu past, bi nazvali „Porta Innocentius", a voltion pred Bratinstvom nazvali bi „Arous Julius".

Fr. Ja, zač je nekada Ulljovo bilo.

* * *

Fr. Po den pridu oni prasi, ke su nekidan razdali?

Jur. Po nogah!

Različite viesti.

Imenovanje. Njeg. Veličanstvo cesar i kralj imenovao je gospodina Teodora viteza Rinaldini-a c. kr. namjestnikom za Primorje sa sjelom u Trstu. Novi namjestnik nespada u visoko plemstvo; rodjen je, dini nam se, u Italiji, a mnogo godina službovao je u Trstu kao prvi savjetnik kod namjestničtva.

Pouzdanica. Birači (fiducijari) sudbenoga kotara Podgradskoga — i to iz občinah Materija, Podgrad i Jelšane — poslali su našemu uredniku i bivšemu zastupniku na zemaljskom saboru u Poreču sliedeću pouzdanicu:

Veloučeni in velespoštovani gospod!

Poznavajoči Vašo odločnost, Vašo neustrašljivost, Vašo sposobnost, Vaše možtro, Vaš značaj, sploh vse Vaše vrline, glasovali smo enoglasno izbrani volilni možje Podgradskega sodnijskega okraja pri volitvi dne 25. junija t. l. uzajemno z volilnimi možmi Voloskega sodnijskega okraja **vas** za Vas, da nas bodete zastopali v deželnem zboru Istrskem. Kajti preverjeni smo bili, da bodete vse svoje moči upotrebili v korist tega okraja in da bodete krepko branili pravice naroda slovenskega in hrvatskega, katerega voren sin sto in katerega odlično mesto Kastav Vas je imenovalo svojim častnim meščanom.

A dogodilo se je, kar nismo pričakovali. Visocega deželnega zbora večina ni potrdila Vaše izvolitve.

Obžalujemo, da Vam je bila tako odvzeta mogočnost, zastopati nas v celem zasedanji letošnjega zborovanja.

Dovolite, velespoštovani gospod, da Vam podpisani zaupni možje Podgradskega okraja v imenu volilcev, katere smo zastopali, ko smo za Vas glasovali, izrečemo popolno zaupanje, proseč Vas ob enem, da tudi v bodoče, kakor do zdaj, krepko branite časti in pravde naroda slovenskega in hrvatskega.

Živeli še mnogo let!

Podgrad, 15. novembra 1889.

(Sliede 26 podpisa).

† **Mate Šepić Tomstov.** Doznajemo iz Rukavca u Kastavštini, da je tamo umro dne 21. o. mj. zali starac Mate Šepić Tomstov, koj je za živa vidio mnogobrojne svoje praunuke, nekoje već za ženitbu. Starac je još nedavno sa zabavu uvjek štogod radio, osobito drveno pokućstvo. Bio je posve dobre ćudi i svojim kućnim uvjek proporučao, da se liepo paze sa svakim. Nedjelju prije smrti t. j. 17. novembra bio je još toliko krepak, da je pohodio u Matuljih obitelj svoga unuka Josipa Šepića. Izljubio se je tamo s njimi i od miline starac naplakao, da jih neće više vidjeti, jer ga mođi popuštaju. Umro je bez bolesti teške, opuhuo se kao svieća. Dubovi kastavski, koje od starosti vjetar lomi, sve su redji.

Očitovanje. Bivši zemaljski zastupnik g. Stavoj Jenko poslao je očitovanje na svoje birače u Volosko-Podgradskom izbornom kotaru, no izostalo nam je radi odsutnosti našeg urednika, to donesemo je doslovce u budućem broju „Edinosti" i „Naše Sloge".

Sastanak narodnih zastupnika. Zastupnici na saboru u Ljubljani zaključili su prije rastanka, da će pozvati svo narodne zemaljske i državne zastupnike iz Koruške, Štajerske, Kranjske i Primorja koncem mjeseca decembra t. g. na sastanak u Ljubljani, gdje će se utanačiti među ostalim zajednički program za naše zastupnike na državnom saboru i dogovoriti se o radu zemaljskih zastupnika u pojedinih pokrajinah.

Mi pozdravljamo radostno tu nakanu naše braće očekujuć od zajedničkog i složnog rada koli u Beču toli u pojedinih zemaljskih saborih obilatijeg ploda nego li bijaše dosadanji.

Obiteljska nesreća. Našeg vrlog prijatelja i narodnoga zastupnika gospodina Frana Flega zadesila je velika obiteljska nesreća, umrla mu je naime od poroda, vriedna i čestita supruga ostavivši za sobom petoro djece. Neka tješi u ovom teškom položaju vrloga nam prijatelja naša najčuvstvenija sućut.

Opet zapljena. I zadnji broj prevriednoga našega druga „Il Diritto Croato" bijaše zapljenjen i to radi uvodnog članka: „Zapadni Slaveni i njihovi prijatelji". Uredništvo priredilo je odmah drugo izdanje, te dobismo jutros zadnji broj.

Iz Moščenica pišu nam 20. t. mj. Današnji dan bit će našemu gradu na dugovječnoj spomeni. U jutro istog dana naše gradjanstvo mnio i veliko sakupilo se okolo naše župne crkve iščekujuć nešto neobična. Napokon na odanajst sati izadjoše iz liepo zastavami nasrošene kuće našeg veloviriednog domoljuba g. Frana Valčića, vjerenici g. Kazimir Jelušić i gospodjica Ernesta Mohović stupajuć put župne crkve, gdje se združiše prod oltarom božjim vječnim ženitbenim vezom. Vjenčao ih je brat vjerenikov, velečastni gosp. Rajmund Jelušić borsečki župnik, koji je također iz porodice Mohović, jedne od najstarijih ovdješnjih obitelji, od koje polaze također vjerenici i njihovi kumovi. Pošto se okriepiše vjerenici i ostala pratnja u kući g. Valčića zabaviv se tuj vrlo ugodno, odoše vjerenici sa pratnjom u crkvu, da se prije svog odlazka Svevišnjemu pomole. Na vratih našeg grada dočeka svatovo naša mladež pod krasnim slavolukom i tuj pozdravi u ime svih vjereniko vriedni mladić Josip Marković, posluživ ih po starinskom običaju sa čašom vina i zaželiv im sretan put i blagoslov Svevišnjega. Gradjanstvo odprati vjerenike do kočijah zaklinuv njim još jednom: s Bogom i živili. Prije no odputovaše mladoženje sjetiše se oni i drugi gosti naše „Bratovšćine" sabrav za istu svotu od 40 for. za štipendiju. Dobrile u koju svrhu se već i prije odavle poslala liepa svotica i za koju se nadamo, da će i drugi istarski rodoljubi nješto doprinieti. Gospodja Ernesta Jelušić jest vrlo plemenita roda i srca, te, prem odgojena u talijanskom zavodu, znala je sačuvati žarku ljubav do svog hrvatskog roda i usavršiti se vlastitim trudom u svomu milomu, materinskomu jeziku, kojim se uvjek i svagdje služi, i kojega je znala često i viteški braniti pred njekojimi plitkimi drugaricami. Obitelj Mohović bijaše također u prošlih viekovih čuvarica narodne misli i rada, što svjedoče i mnogobrojni staroslovinski spisi nalazeći se kod iste obitelji. Od iste porodice jest i brodovlasnik te posjednik gospodin Stjepan Mohović, komu radi njegove ljubavi do svog milog hrvatskog roda, izkazane mnogimi plemenitimi čini, uz vjerenike kličemi srdačan: živili! Prolazeć mladoženje kroz našu krasnu Dragu, bijahu tuj pod slavolukom skoro od svih stanovnika svečano dočekana te od g. kapetana Kazimira Deškovića zanosnim govorom pozdravljeni i po jednim hrvatskim spomen-pismom podarovani. Također je Kraju izkazalo je tamošnje pučanstvo svoje veselje i ljubav vjerenikom pozdraviv ih što srdačnije. Liep je to dokaz našega puka koliko cieni plemenite i čestite osobe.

Prvi pjevački večer priređuje pjevački sbor „Delalskega podpornega društva" u Trstu u nedelju dne 1. decembra u gostioni g. M. Lavrenčiča (Via Giulia br. 1, fondo Ralli). Pjevati će sliedeće zborove: 1. Koračnica, I. pl. Zajc. — 2. Slovenec sem, dr. Benjamin Ipavic. — 3. Na boj, Hajdrih. — 4. Danes tukaj, jutri tam, J. Kocjančič. — 5. V mraku, četverospev, dr. Benjamin Ipavic. — 6. Jurišićeva poputnica, I. pl. Zajc. — Početak u 8 sati na večer; bez ulaznice. Prijatelji narodnog pjeva dobro došli!

Iz Voloskog piše nam prijatelj 26. t. mj. da je c. kr. namjestničtvo u Trstu odbilo utok narodne stranke proti zadnjim občinskim izborom u II. i III. tjelu. Usljed toga određena je prva občinska sjednica za 2. decembra t. g. Protunarodna stranka da je u velikoj neprilici glede budućeg načelnika za občinu Volosko. Kod izbora agitirala je naime tim, da neće više birati načelnikom g. Gustina Rajcich-a — proti kojemu bijaše većine njezinih pristaša — već da će prouzeti tu čast g. dr. Minach, koj da se sada tomu opire. Znatiželjni smo, koji će od zastupnika prouzeti ostavčinu g. Gustina.

Predpustne zabave u slavenskoj čitaonici u Trstu. Odbor naše čitaonice razuslao je svojim članovom sliedeći oglas za predpustne zabave: u subotu 7. decembra 1889. plesna zabava. — u torek 31. decembra 1889. Silvestrov večer, — u subotu 11. januvarja 1890. tombola in ples. — u subotu 25. januvarja 1890. plesna zabava. — u subotu 8. februvarja 1890. veliki ples. — u subotu 15. februvarja 1890. plesna zabava. Začetek točno ob 9. uri zvečer.

Promjena načelnika u Dubašnici. Odanle nam pišu: List, što no ga upravlo g. Tonolich liečniku gosp. dr. Dorondinu i koji je bio u cielosti uvršten u dičnu „Našu Slogu", prouzročio je željkovani preobrat. Javili smo kako je občinsko zastupstvo u sjednici prosvjedovalo proti onomi bezobraznom listu, kako je načelnik g. Bogović dodar u talijanskih glasilih htio opravdati Tonolichov postupak i kako je občinsko zastupstvo zaključilo pohvaliti občinski ured. Dalnja posljedica bjo, da se g. Bogović odrekao načelništva. U občinskoj sjednici, što no se usljed toga obdržavala ovih dana, zastupstvo je zaključilo, da prima ostavku g. Bogovića, te mjesto njega izabralo načelnikom vrlog gosp. Ivana Turčića i ponovno glasovalo za pohvaćenje ureda. Ističemo, da su sva tri ova zaključka bila **jednoglasno** stvorena. Tako valja! Tim su naši ponosni Dubašnjani najsvečanije prosvjedovali proti g. Tonolichu i dokazali mu, da oni nit su Iliri, nit Talijani, već pravi i čisti Hrvati. Pokazali su nadalje, da u pitanjih, gdje ide za narodnost i narodna načela, prostaje na Dubašnici razlika medju „gornjimi" i „dolnjimi", a nastupa sloga i jedinstvo. Živili!

Hrvatski jezik kod c. kr. sudova u Istri polagano al' ipak napreduje. Istini za volju imamo istaknuti, da prvo mjesto u tom pogledu zauzimlje c. kr. kotarski sud u Buzetu, koji dosljedno sve hrvatske podneske rešava u istom jeziku. Ako je tužba podnešena u hrvatskom jeziku, to je i osuda izdana u istom jeziku. Na drugom mjestu spomenuti je c. kr. kotarski sud u Pazinu, koji nije tako dosljedan kao što c. kr. sud u Buzetu, nu izdaje ipak osude u hrvatskom jeziku, gdje je tužba hrvatska.

Raduje nas, što je i c. kr. kotarski sud u Motovunu počeo izdavati hrvatske rešitbe. Čitali smo naime ovih dana odluku istoga suda 11. oktobra 1889 l. 54 br. izdanu u parnici smetanja posjeda, te moramo izjaviti, da je sastavljena u sasvim lieposm, razumljivom, književnom hrvatskom jeziku. Samo tako napred.

Istra na bečkoj izložbi. Prošli ponedjeljak bili su pozvani u Poreč predsjednici zadarskih zadruga, da gospodarskih zadruga, da gospodarske što će se iz Istre poslati na **šumarsku i poljodjelsku izložbu u Beču**, koja će početi polovicom maja 1890., a trajati do konca oktobra.

Zadatak je tim izložbam; da prikažu svaku pokrajinu kakova u istinu jest; dokle je doprlo poljodjelstvo i pomoćne mu grane, dokle šumarstvo.

17

Odlučeno je, da Istra bude zastupana skoro u svih granah, pri čem će djelovati osobito „Gospodarske Zadruge“ i pojedina lica imenovanih povjerenika.

Drugom zgodom javiti ćemo pobliže o tom, a naše već sada upozorujemo, da se svojski poprimu posla, te budemo dostojno zastupani.

Iz Krka nam piše prijatelj: Pri uređjivanju svećeničke kongrue namjestničtvo držalo se pogrešnog stanovišta, da su naše kuracije samo odvisne kapelanije, te je dotičnim kuratom ili upravitoljem odmjerilo samo 300 for. plaće. Ovi su podnieli utok ministarstvu, koje ga je riešilo njim na uhar, priznav neodvisnost istih kuracija. Sa stanovitog nas se strane uvjeravalo, da je to neriešeno pitanje bilo uzrokom, što još uvjek nisu definitivno popunjeni župnički beneficiji u našoj biskupiji. Sada dakle, kad je ta zaprieka prestala, nadamo se, da će se već jednom udovoljit koli puku toli osobito svećenstvu, koje pri tom i moralno i materijalno trpi, te mu podielit ono, što ga po božjem i ljudskom pravu ide. Inače ćemo morat u istinu priznat, da nas zaraz bije, odkud bi nas imalo sunce grijati. Ajde da vidimo!

Požar. Iz Kastva javljaju nam, da je izgorila dne 28. t. mj. u županji Zvonoća Ivanu Stanicu Majdića iz Škrapne kuća i dvor, a dvim njigovim susjedom dvorovi. Goriti je počelo u 7 sati na večer, te je gorilo do 2 sata poslie pol noći. Škodo imade samo na krmi i ljosu do 1200 for. Osiguran nebijaše nitko. Vriedno bi, da se njim tih siromašnih pogorelaca naši imućniji ljudi.

Novi odbor družtva u podporu ubogih pravnika u Zagrebu. U redovitoj glavnoj skupštini dne 10. novembra t. g. izabrani odbor konstituirao se je u sjednici dne 14. o. mj. ovako: Ivan Benčević, predsjednik. Ljubosiav Maričić, podpredsjednik. Petar Jurbanić, tajnik. Stjepan Ortner, zamjenik tajnika. Rudolf pl. Horvat, blagajnik. Ivan Bjelić, zamjenik blagajnika. Odbornici gg.: Tomislav Mutanić, Toma Mogler, Rudolf Signjar. Odborski zamjenici gg.: Slavoljub Lovrić, Aleksandar Vilhar, Stjepan Burazović, Dragutin Pavlinić. Revizionalni odbor: Velemožni g. dr. Aleksandar Brestyenszky, g. Mato Čordašić, gospodin Emanuel Lopašić.

Partiture za tamburaško zborovo izaći će budućeg mjeseca tiskom u Zagrebu s nakladom tamburaškoga zborovodje družtva „Morkur“ u Zagrebu g. Ivana Milotića. Obsjam partiture obsiegnut će 60 strana a ciena njoj 3 for. Prijave prima g. nakladnik do konca ovoga mjeseca.

Preporučamo ovo poduzetje g. Milotića svim našim tamburaškim zborovom i prijateljem narodne glazbe.

Odjelo iz papira. Poznato je i našim elonjanim čitateljem iz vlastih, koje smo točajem vremena donosili, da se preko u Americi bačvice na petrolej, traduline, gonedi remeni, ogrlci, manchette itd. iz papira, nu novije doba počeše jurve praviti i odjela iz papira.

Pomoćju ulja došlo se je do toga, da se mogu prieraditi nepremočivi kaputi iz papira a i hlače jesu povrsma dobre, kao i iz vuneno tkanine. Hvale, da je ta odjeda mnogo laglja a kud ii jeftinija od suknene.

Broj i uporaba korisnih bilina. Na svietu ima oko 2900 raznih bilina, koje se uzgajaju, te koje kakvu takovu korist imadu za čovječanstvo. Od tih se 1140 rabi za medicinsko ili slično svrhe, 283 daju hranivi plod ili sjeme, 117 daje povrće, 104 imadu korenje, gomoljike ili bukovice, koje se mogu jesti, 40 spada među žitarice, 21 daje sago (Sago), po prilici toliko njih daje slador i med, 30 daje ulje. Dakle samo 600 vrsti bilina — pod vrsti se ne računaju — služi za hranu.

„Danica“, koledar i ljetopis svetojeronimskoga družtva za godinu 1890. Naši prijatelji na Puljšćini, koji žele dobaviti ovu liepu pučku knjižicu, neka se obrate g. Jakovu Kircu, trgovcu u Medulinu kod Pule. Cieua je 25 novč. po komadu.

Vienac broj 47. izašno je s ovim sadržajem: Pričanje satnika Mirka. Pripovieda I. Dovžić. (Svršetak.) — Cvjetanjja. Francuzki napisala Augustus Craven. (Nastavak.) — Iz Njemačke. (Nastavak.) — Književno pismo. Gramatika engleskoga jezika za školu i samouke. Napisa Alexander Lochmer, profesor kr. nautičke škole u Bakru. 1889. Strana 320. Cieua 1 for. 80 novč. (Svršetak.) — Hrvatsko glumište. — Listak: K slikam. Književnost. Umjetnost. — Slike: Ranjen Crnogorac. Slika Pavla Jovanovića.

„Vienac“ izlazi svako subotu na dva arka. — Svi do sad izašli brojevi mogu se dobiti.

Dopisnica uredničtva.

G. E. B. u B. Stigao nam je sretno Vaš dopis no nemožemo s njim na svietlo dok se malko neriešimo s borskog izvješća. To vriedi i za nekojo druge dopisnike. Strpite se dakle Vi i drugi jer ćemo sve redomice priobćiti. Da ste nam zdravo!

G. V. G. u B. Ono nebijaše za javnost jer nejasno. Živili!

Lutrijski brojevi

Dne 23. novembra.

Beč	85	86	77	84	43
Grac	54	2	82	3	17
Innsbruck	81	4	60	28	04
Temesvar	52	71	89	2	68

Dne 27. novembra.

Brno	68	56	25	47	6

Javna zahvala.

Prigodom našog vjenčanja dne 20. t. m. stiglo nam mnogobrojnih čestitka sa raznih krajeva od rodjaka, prijatelja i znanaca.

Nemogude nam svakomu posebice zahvaliti, zato izrićemo ovim javno svima najserdačniju zahvalu.

Kastav, 24. novembra 1889.

Ernesta i Mirko Jelušić.

Šalje blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17,

priporoča se vljudno pri visoko častiti duhovščini v napravo cerkvenih posod in orodja najnovejše oblike, kot: monstranc, kelihov itd. itd. po najnižji ceni.

Stare reči popravi, tor jih v ognji pozlati in posrebri. Na blagovoljno vprašanje zadovoljno odgovarja. 14—

Šalje blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Zahvala.

Svoj rodbini, znancem i prijateljem koji su mnogobrojno sprovedi do hladna groba našega nezaboravnoga pradjeda, djeda i otca

Matejа Šepića

izrićemo ovim putem najserdačniju zahvalu kličuć njim: Bog Vam plati!

Za svu obitelj.

Frane Šepić-Tometov,
unuk.

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrsto, papirjih na
4-dnevni odkaz 3%
8- „ 3½%
30- „ 4%
Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nahajajo v okrogu priposna se nove borsetna tarifa na temelju odredbi od 17. novembra, 21. novembra in 13 decembra.

V napoleonih na
30-dnevni odkaz 2%
3-mesečni „ 2½%
6- „ 2½%

Okrožni oddel.

V vrsto, papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

na Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Reko, kakor na Zagreb, Arad, Bozen, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, in Ljubljano— brez troškova

Kupnje in prodaja

vrednostnih, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru z odpošiljanj krulita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 18. novembra 1889. 22—24

Marijaceljske želodečne kapljice

i zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Schutzmarke.

Nepresežljive dobrote je posebno vpliv njihov pri notežnosti, slabosti želodca, ako s grla smrdi, napenjanju, kislem pohanju, kašlji, želodečnem kataru, gorečiče (rzavci) pri preobilnoj produkciji slin, ramenici, bluvanju in gnjusu, glavobolu, (ako je bol želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu.

Cena steklenici je z nakazom vred samo 40 nov. velika stekenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar **Karl Brandy, Kremsier, (Moravija).**

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in ponemajo se mnogovrstno. V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gornjo varnostno znamke ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun toga opomenjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusek-a i Kremsrichu (Kremsier). 9—13

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Ove više godina su najboljim uspjehom rabljene pilule proti začepljenju tiela pativre se mnogo. Neka se pazi dakle na gornju zaštitnu marku i na podpis lekarnika C. Brady, u Kremsieru Cieua kutijici 20 kr. Zahoji se 6 kutija 1 for. Ako se novac unapred pošalje stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijaceljske želodčne kapljice nisu tajno sredstvo. Doli, iz katerih obstoji, oznanjeni su na vsakoj steklenici priloženemu poduku za vporabo

Pravo **marijaceljske želudačne kapljice** i **marijaceljske pilule proti začepljenju dobivaju se prave u:**

V Trstu u Lekarnah: pl. Leitenburg all' Ercole trionfante; de Leitenburg, Eduard alla Salute; A. Praxmayer al due Mori; Prendini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Saraval, all' Amicizia Tricstina; Antonio Suttina, Batt. al Cumulo; Benedetto Vlah-Minussi, dvorske lekarne; dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladišće); Biasoletto, al'orso nero. — U Senju i u lekarni i Filipa Ritschela, kao što i u svih ostalih ljekarnah.

Sredstvo koje nije tajno!!!

Od 14 godina priznato kao najbolje.
Nadpiskovnijskog liečnika i fizika
dra. C. Schmidta

ulje za sluh

liedi brzo i temeljito povremenu gluhost, tuk ušlju, budno ušlju i u zastarjelih operanih i sliedajuvih. Najtrajnije sjedenje u najtih, kao i slabijalnih odstranjuje se odmah, što liečnike originalnih svjedočba dokazuje. Cieua bocci 2 for. — U Beču pravo sa zaštitnom markom kod lekarnika C. Haubnera, „Zugel-Apotheke“, Beč, I., am Hof N. 9. — Glavno skladište za Hrvatsku kod ljekarnika Edo Tomaja u Zagrebu. 24—28

BRNSKA TVRDKA
za razpošiljatve finega suknenega blaga
Bernhard Ticho

20-14 **Brünn**, Krautmarkt 18, — pošilja proti povzotji:

Sukna za gospe
deset motrov, sama volna v vseh modernih barvah dvojna širokost gl. 6.

Črni Terno
saksonski izvod, dvostruko širok, za celo obleko, 10 motrov gld. 3.50

Valarijne flanele
deset motrov najboljše baže, 60 centim. gld. 3.50

Barčena za obleke
deset motrov, krasni vzorci gld 3.

Životi „Jersey“ za gospe
(Japine) z svilnatimi gumbi, v vseh barvah komplotne, veliki 1 komad gld. 1.20

Jute zastor
turški vzorci podpolni gld. 2.20

Košulje za delalce
iz rumburškoga oksforda veliko, 3 komade gld. 2

Normalne košulje in hlače
kompletne, veliko, 1 komad gld 1.50

Ženske košulje
iz močnoga platna ščipkami 6 komadov gld. 3.25

Košulje za gospode, lastno delo
bolo ali barvano 1 komad I.a gld. 1.80 II.a gld. 1.20

Kanevas
1 komad 30 vatlov lila gld. 4.50
1 „ 30 „ rudoč „ 5.20

Kanevas iz niti
1 komad 30 vatlov, lila in rudoč gld. 6

Oksford
za more prati, dobra vrsta, 1 kom. 30 vatlov gld 4.50

Niegerskega valjanega sukna
10 met., sama volna, najnovije blago za jesensko in zimsko obleko dvojne širine gl. 4.50

Raguza moderne sukno
dvostruko široko, za kostume, v vseh barvah, tudi progasto in p sano 10 met. gld. 9.

Dublé-Velour-sukno
$^{6}/_{4}$ kompletno, 1 komad gld. 3.50

Kalmuka
deset m., najboljše vrsti, 60 cent. širok g. 3.70

Jedno zimsko ogrinjalo
$^{6}/_{4}$ vulko glatko in karirano gld. 2

Garnitura iz jute
2 postoljno pogrinjalo, in 1 namizna prta s čipkami gld. 3.50

Garnitura iz ripsa
sostoječa iz 3 postoljnih progrinjal in namiznega prta sa svilnatimi čipkami gld. 4

Holandske dolge preproge (ostanki)
10-12 motrov dolge, 1 ostanek gld. 2.60

Domače platno
1 komad, 30 vatlov, I.a gld. 4.50
1 „ 30 „ $^{6}/_{4}$ „ 5.50

King-Webe
boljše nego platno
1 komad $^{6}/_{4}$ širok, 30 vatlov gld. 6

Konjska plahta
jako dobra, 190 ctm. dolga, 130 ctm. široka gld 1.50

Odeje za žiakerje
190 ctm. dolga, 130 ctm. široka gld. 2.50

Šifon
1 komad, 30 vatlov, I.a gld. 5.50, najboljše vrsto gld. 6.50

Tovarno skladišče suknega blaga

Ostanki Brnskega sukna
Ostanek za podpodno možko obleko 3.10 m. dolgo gld. 5

Blago za zimske sukne
ostanek 2.10 metra za popolno zimsko suknjo rjavo in vlinjeno gld. 5.50

Priložnost za kupovanje!
BRNSKI OSTANKI SUKNA, 1 ostanek za 1 kompl. možko obleko 3.10 m. dolgo g. 3.75

Blago za površnje sukuje
najfinejše vrsto, 2.10 met. za celo sknjo gld. 7

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči.
Elegantno izvedena zbirka uzorcev z 400 znamkam g. krojačem zafrankovano.

Čast nam je proporučiti p. n. občinstvu **Trsta i okolice, Primorja i ostalih hrvatsko-slovenskih gradovah i mjestah, sa solidnosti i jeftinoće poznatu, te obilnimi modernimi plamenimi strojevi providjenu,**

JEDINU SLAVENSKU

TISKARU

U TRSTU

Ista prima i obavlja svaku naručbu bilo koja vrsti **knjigotiskarskoga posla** te proporučа se osobito za ove vrsti tiskanice kao n. pr.:

za župne urede, okružnice, račune, list. artilje i zavitke s napisom, preperučne karte, posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive, rozporede, ulaznice, oglase, pravila, izvješće, zaključne račune, računike, punomoći, cienike, jestvenike, svakovrstne skrižaljke, izpevjedne cedulje, knjige itd.

Uvjerava se p. n. občinstvo, da će nam biti osobita briga, p. n. naručitelju u svakom pogledu zadovoljiti koli **brzom i točnom podvorbom, toli jeftinom cienom i ukusnom izradbom.**

Drži u zalihi (skladišću) sve potrebne tiskanice i knjige za crkvene urede.

Onda ima na prodaj sliedeće knjige:

Kmetijsko berilo za nadaljevalne točaje ljudskih šol in gospodarjev v pouk cieua prije 50 novč. sada 40 tvrdo vezana	n.	60
Sodnijski obrazci sastavil B. Trnovec	n.	20
Vilim Tel, prevod Cugnera	n.	40
Ljudmila prevod J. Lebana	n.	20
Filip prevod Krišmana	n.	20
Antigona prevod Krišmana	n.	20
Trst in okolica od Silo	n.	20
Pjesma o zvonu prevco A. K. Istranin	n.	20
Istra pjesma „ A. K. „	n.	20

Ove su knjige jako prikladne za darove o praznicih zato ih sl. občinstvu preporučamo.

Kod naručivanja tiskanica i drugog, molimo naznačiti **točno** naručbu i dotični naslov (adresu) naručitelja.

Za obilnu naručbu preporuča se

Tiskara Dolenc

Via Carintia br. 28, u Trstu.

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 49. U Trstu 5. decembra 1889. Godina

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja na pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu pošću valja točno označiti.

Komu list nedolazi na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na [illegible] arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za soljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 25

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Štovanim mojim biračem!

Prigodom zadnjih zemaljskih izbora pokazali ste najsjajnije, da odobravate djelovanje Vaših prvaka i pouzdanika. Ne samo da ste u svih občinah Volosko-Podgradskoga izbornoga kotara j e d n o g l a s n o izabrali fiducijare, već su dapače i oni stupili u p o d p u n o m broju na biralište, te tuj s v i k a o j e d a n glasovali za kandidate preporučeno od prvaka i pouzdanika našega naroda.

Izabrani bijasmo dakle upravo sjajno, i to počastni gradjanin kustavski, veleštovani gospodin M a t k o M a n d i ć, odlični i neustrašivi borioc za prava našega naroda, i podpisani, kao zastupnici na zemaljski sabor istarski za izvanjske občine Volosko-Podgradskoga kotara.

Nu talijanska većina zemaljskoga sabora, protiv koje bezobzirnom postupanju bijaše već Vaše glasovanje odlučan protest, počinila je u saborskoj sjednici dne 11. pr. mj. takovo nasilje, kakovomu neima spomena u nijednom parlamentu! Proti predlogu dvih n j e z i n i h odbora, koji su dokazali zakonitost i jednoušnost toga izbora, glasovala je ročena većina proti odobrenju izbora poštovanoga gospodina M. M a n d i ć a, a da nijo navela nikakva uzroka za takovo postupanje.

Birači! Odlučnost i neustrašivost poštovanoga gosp. M. M a n d i ć a u borbi za Vaša najsvetija prava, njegov čvrsti značaj, velika sposobnost i radinost — ta svojstva njegova prouzročila su tako velik strah u protivničkoj stranci, da je potražila pomoć u sredstvu, koje moraju odsuditi svi istinu ljubeći.

Podpisani, koji sam primio mandat ujedno s poštovanim gospodinom M. M a n d i ć e m, smatrao sam kod takovog postupanja naših protivnika za svoju dužnost što odlučnije odsuditi takovo nasilje, te odmah položiti zastupnički mandat, koj je znak Vašega povjerenja, nipošto pako milost protivnika!

Javljajuć Vam to dogodjaje, koji dokazuju jasno, kako je težka naša borba s nejednakim oružjem, osvjedočen sam, da sam postupao u Vašem smislu. Uvjeren sam takodjer, da ćete vazda, kano i do sada, protivnikom dokazati, da ste sami gospodari izručiti svoje pouzdanje onim, koje spoznate, da su toga dostojni, te da nećete ni u tom nikada dozvoliti, da Vam protivnici zapovjedaju.

Pravo mora konačno pobiediti!

Podgrad, dne 1. decembra 1889.

Slavoj Jenko
bivši zemaljski zastupnik.

Istarski sabor g. 1889.

(svršetak 10. sjednice 7. novembra).

Zastupnik W a s s e r m a n n očituje, da će glasovati proti ovjerovljenju i da se nada, da će to isto učiniti i njegovi drugovi.

D r. G a m b i n i reče, da nemože odgovoriti poštovanomu Mandiću, jer ga nije razumio, već odgovara u ime bivšeg zemaljskog odbora vladinomu zastupniku, da izborne liste nemogu biti ispravljene onako, kako on tvrdi. Kad bi se pako i mogle tako liste ispraviti, valjalo bi, da to učini obćinska, nipošto politička oblast. Izjavi napokon, da bijaše postupanje političke oblasti u Puli na dan izbora i u tom pogledu nepravedno, što se je izborno prostorije u stalno vrieme zatvorilo.

D r. L a g i n j a reče talijanski: Birači u Puli imali su lanso glasovati od 10 sati u jutro do 1 poslije podne, ili od 4 do 6 poslije podne. Da se je zatvorilo glasovanje u 6 sati, to bi bilo nezakonito, no glasovalo se i nadalje, samo bijahu zatvorena vrata, da nitko drugi više ne vanka nemiđje — a to da je posve u redu. Čudi se kod poštovanoga Gambinija toli dru. Olavi što ćine jedan i druge razliku izmedju članovnika i gradjana; to da nije liberalno, a sjeća nas prošlih vremena kad se je sve u ruxno klase dielilo. Misli, da kao što neb imalo biti razlike izmedju gradjana i seljaka, tako ju neb imalo biti niti izmedju gradjana i članovnika. Predbacilo zen se, da se slaže sa tumačenjem vladinog komesara u pogledu zatvorenja izborne dvorane, no to nije točno rečeno, jer govornik je samo kazao, da se o tom pitanju dade razpravljati i da se to može braniti.

Vitez E l u s c h e g g tumači ponovno ono, što je kazao prije gledo dobe kada imado izbor započeti i kada svršiti, te nastoji dokazati, da se kod izbora u Puli nije u tom pogledu nezakonito postupalo.

D r. G a m b i n i odgovara dru. Laginji, da nije liberalno zatvoriti izbornu dvoranu puno birača onim, koji čekaju izvana, da dadu svoj glas.

Izvještitelj C o s t a n t i n i ponavlja nekoje točke izvješća, odgovara pojedinim predgovornikom, te nastoji dokazati, da bijaše počinjeno kod izbora u Puli i Vodnjanu takovih nezakonitostih, radi kojih nemoše biti ovjerovljen izbor viteza Conti-a. Medju ostalim predbaci dru. Laginji, da postupa dvolično, jer da je u odboru izjavio, da će glasovati proti ovjerovljenju, a netom, da se je izjavio za ovjerovljenje (dr. Laginja dovikno govorniku, da to nije istina, jer da je očito istaknuo malo prije, da će proti glasovati, što nu potvrdjuju isti članovi većine). Napokon preporuči izvjestitelj, da sabor prihvati predlog verifikacijonalnoga odbora.

Zatim se prešlo na glasovanje. Za predlog odbora, dotično za uništenje izbora viteza Conti-a ustaje sva većina — osim poštovanoga Babudera — a s njom i zastupnik Laginja, dočim su drugi članovi manjino ostali sjedeć.

D r. C o s t a n t i n i obrazlaže svoj predlog, da se pozove visoku c. kr. vladu, da pomogne gradu Pazinu, koj je nedavno izgubio domobranstvo, a do mala će i gimnaziju, koja ide u Pulu.

D r. L a g i n j a govori hrvatski za predlog odbora naglasiv, da u tom pitanju neima razlike izmedju većinu i manjine visokoga sabora.

D r. D u k i ć reče talijanski:

Pošto je već kasna ura, neželim dosadjivati ovoj visokoj kući, već izjavljujem jednostavno, da toplo preporučam predlog poštovanoga gospodina drs. Costantinija, jer je već skrajna potreba, da državna uprava učini štogod za grad Pazin, kroz toliko stoleća glavni grad onoga diela Istre, koji je podpadao i danas podpada pod gospodstvo prejasne kuće Habsburgah.

Zastupnik M a n d i ć reče hrvatski, da se pridružuje gospodi drugovom, to da će on i sva manjina glasovati za predlog poštovanoga Costantinija. Kano prijatelji napredka, bud duševnog bud tjelesnog podupriet će svaki predlog, koj ide za tim, da se poboljša stanje pučanstva Istre nepitajuć tko postavlja predlogo nit za koji dio puka naše pokrajine. Grad Pazin i ona občina, da nosi iste terete kano i prije, a odstranjenjem domobranskoga bataljuna i prenosom gimnazije u Pulu, pretrpilo je i trpiti će ono stanovničtvo velike materijalne štete. Breme ostalo mu dakle isto, a uporište, podporu ii polugu, kojom se je to breme najpred turalo i lagljo snašalo, oduzimlju mu se malo po malo. Poštovani Costantini može se uvjeriti iz naše jednodušnog glasa, da su gradu Pazinu pomognuo, da želimo gradu Pazinu i onoj obćini, da se opet materijalno pridigne, te da narastu opet do one svote obćini pribadi, a obćinarom i privatni interesi, kao što je to bilo dok se tamo nalazilo vojničtvo i podpuna gimnazija. Pa ako poštovani Costantini oxbiljno misli sa svojim predlogom i ako je on pravi prijatelj grada Pazina i one obćine — o čemu neimadem razloga dvojiti — tad se nadam, da će se on sam zauzeti i voditi na to nagovoriti, da nam pomognu ublagotvoriti našu vrudu želju, da naimu visoka c. kr. vlada uvaži jučerašnju moju interpelaciju t. j. da otvori u gradu Pazinu hrvatsku gimnaziju, koja je jedina moguća u onom gradu, a neobhodno potrebita nam istarskim Hrvatom. Tim će pomoći gradu Pazinu i zadovoljiti pravednomu vapaju velikoga diela pučanstva naše pokrajine. (Tako je! dobro! na lievici).

Izvještitelj se odriče rieči pošto se nije nitko proti predlogu izjavio.

Predsjednik daje na glasovanje predlog, koj bijaše jednoglasno prihvaćen.

Tim bijaše sjednica zaključena i buduća određena za sutra u 10 sati sa dnevnim redom, što je danas proostao.

* * *

11. s j e d n i c a d n e 8. n o v e m b r a.

Prisutni: predsjednik Campitelli, vladin zastupnik vitez Elusehegg i 27 zastupnika; galerija puna.

P r e d s j e d n i k otvori sjednicu u 10½ sati te pozove tajnika, da pročita zapisnik sadnje sjednice.

Tajnik dr. S t a n i c h dita zapisnik, koj se ovjerovljuje bez primjetbe.

Predsjednik priboći, da je podnio zastupnik Flego molbu obćinara Podgrada za pomoć kod gradnje vodnjaka.

Dr. A m o r o s o opaža, da su saborska izvješća, koja donaša korespondencobirò vrlo netočna; o tom da se može svatko osvjedočiti iz tršćanske „Adrie“ i bečkih listova. Navadja brzojavna izvješća VIII. i IX. sjednice ističuć njihovu netočnost. Radi toga zamoli predsjedničtvo, da bi se bar za buduće zasjedanje pobrinulo, da budu izvješća, koja donaša korespondencobirò točna.

V l a d i n z a s t u p n i k, da za spomenuta izvješća neodgovara c. kr. vlada niti njezin zastupnik na saboru.

P r e d s j e d n i k žali što se netočno izvješćuje to običajo, da će se pobrinuti za točnije izvješćivanje za budućnost.

Poslije toga prešlo se na dnevni red.

U ime verifikacijonalnoga odbora izvješćuje dr. B u b b a o izboru za gradove Kastav, Volosko, Lovran i Mošćenice kako sliedi: Izbor taj da se je obavio tako nepravilno, da ga sabor nemože nikako odobriti, nego li da povrieđi naš izborni red. O tom, da je savjestno i točno sabor izvjestio zemaljski odbor, te da odpada dužnost verifikacijonalnomu odboru o tom pobliže izvješćivati. On da će spomenuti jedino one nedostatke, radi kojih je izbor u rečenih gradovih nevaljan. Temelj izbornomu činu da je izborna listina, koja nam služi za dokaz, da biraju samo oni, koji imadu pravo izbora. Izbornih listina za spomenute graduve da neima. Kotarski poglavar u Volosku, da je pripravio listo za glasovanje, nipošto pako izbornih listah, držeć ovo posliednje za nepotrebno.

Odatle proizlazi, da je kotarski kapetan u Volosku zamjenio izbornu listu sa listom za glasovanje, koju je on sam podpisao. Na zahtjev zemaljskoga odbora, da mu se pošalju izborne liste odgovorio, da mu se pošalju izborne liste odgovorio, da kotarski kapetan od 13. agusta 1889. da izborne liste nebijahu sastavljene, jer da toga zakon nezahtjeva, a to da je pogrešno, te usljed toga i izbor nevaljan. Izborne liste da se mora sastaviti po §§ 22. i 26. pokrajinskoga izbornoga reda.

Liste za glasovanje da služo jedino za to, da se pokaže imadu li pravo glasa, oni, koji su u izbornoj listi; gdje ove neima, da se nemože dokazati, da su oni, koji su glasovali, imali pravo glasa.

Liste za glasovanje da nose jedino podpis političke oblasti, inače da su u njih ubilježena samo imena prisutnih izbornika bez ikakve dalnje oznake o dotičnoj osobi ili o plaćanju poreza. Tim da nije dokazano, da su oni, koji su glasovali, imali takodjer pravo glasa, a poradi toga, da se izborni čin nemože priznati zakonitim. Osim toga, da se je u svih četirih gradovih pripustilo na glasovanje i žene i to dielomice putem njihovih supruga ili putem punomoćnika. To da je proti dosadašnjemu običaju, da i žene glasuju kod zemaljskih izbora. Braniti će se valjda i protivno mnienje, no za budućnost treba razjasniti nekoje manjkavosti izbornoga reda i u tom pogledu.

U izbornoj komisiji u Mošćenicah, da nebijaše nego šest članova, dočim jih zakon propisuje sedam; uspjeh izbora, da nebijaše proglašen u sjelu kotara itd. itd. Radi svega toga predlaže izvjestitelj u ime verifikacijonalnoga odbora, da se izbor dra. S t a n g e r a za gradove Kastav, Volosko, Lovran i Mošćenice neovjerovi.

Dr. G a m b i n i uze prvi rieč. Znade da će većina glasovati za uništanjo izbora dra. S t a n g e r a, nu no radi njega, koji si je stekao u ovo kratko doba občenite simpatije, već da sačuva zakonsko načelo, koje je zlorabilo kotarski kapetan u Volosku, koji si je zabio u glavu, da netreba za izbor zastupnika izbornih listah, već samo liste za glasovanje.

Dr. L a g i n j a reče talijanski:

Visoki sabore!

Ja se neslažem sa mnienjem i sa zaključci verifikacijonalnoga odbora. Radi toga hoću glasovati, da se odobri izbor zastupnika dra. Stangera, kad i nebi bilo drugog razloga, a to i s toga, što je ovaj visoki sabor mimoišao mnogo većih nepravilnostih kod drugih zastupnika. Ako imade kod izbora kakve nepravilnosti, to ju je netom pročitano izvješće označilo odveć tamnimi bojami. Govori se toliko o pravu izbora ženah. Ja nedvojim nimalo, da žene imadu pravo izbora. Ono što spominjete, da se glasuje sa punomoćju samo u velikom posjedu, nevalja. Ako služe liste za obćinske izbore kao temelj za zemaljske izbore, te ako kod prvih glasuju žene sa punomoćju, slidi, da će isto ili jednako pravo imati kod izbora zemaljskih, samo ako plaćaju propisanu svotu poreza. U ostalom žene su u Voloskom uvjek glasovale. U Liburniji jest žena nešto osobita, ili svakako nešto višega od ženah drugih krajeva. Ja razumijem to tako, da muž ide od kuće na dobitak većinom daleko po moru, a žene ne samo da ostanu kao gospodarice, već vode takodjer gospodarske poslove, plaćaju porez, idu na sudove itd. itd. Eto tim dobiva žena u Liburniji obsežniji djelokrug nego li žene u drugih krajevih, to je radi toga uvjek imala pravo glasa. U ostalom u Kastvu je izborna komisija primila glasove žena uvjetno t. j. ako bude vriedio glas žena i kod ostalih izbornih komisija. Ako bi se dakle i brisalo ovo glasove, poštovani Stangor ostati će svakako izabran, pošto je njegov protivnik, odvjetnik Martinolich dobio više takovih glasova nego li on.

78

Rečeno bijaše također, da nejma na zapisniku izborne komisije u Mošćenicah podpisa občinskoga glavara. Nu pošto ovoga nebijaše kod kuće, zastupao ga je njegov zamjenik, koji je također podkrižao zapisnik.

Kažem nadalje, da je bio občinski načelnik u Volosk0m — koji nije inače prijazan poštovanomu Stangeru — prisutan kad no se je proglasilo cielokupni uspjeh izbora.

Nu najveću pogrišku nalazite Vi u pomanjkanju izbornih listа, ali ja tvrdim, da bijahu sastavljene i vidjene izborne liste za četiri občine, za Volosko naime, Kastav, Lovran i Mošćenice. Ja nenalazim u izbornom redu jasne odluke, da lista za glasovanje nemože zamjeniti izbornu listu. Kotarski poglavar u Voloskom shvatio je dapače stvar u našem smislu. Da su pako liste za glasovanje jednake sa izbornimi listami, jamči nam podpis političke oblasti na listah za glasovanje, koje bijahu podpisane njekoliko dana prije izbora. Mogao bi se oxbiljno prigovoriti možda jedino, da je rečenim listam manjkao ux ime birača dotični upis svote poreza, što je ujedno dokaz, da dotičnik imade pravo glasa. Priznajem, da je u tom malena pogriška, nu pošto je politički poglavar svojim podpisom potvrdio, da te liste odgovaraju na vlas izbornim listam, novidim razloga, zašto mu se nebi vjerovalo. Ako se vjeruje drugim kapotanom kad kažu, da liste za glasovanje odgovaraju izbornim listam i glede svote poreza, moralo bi se vjerovati, ako ta svota i nije unešena. U tom nenalazim dakle razloga, da se uništi ma koji izbor. Da bijaše pako takovo postupanje na obće zadovoljstvo, svjedoči nam to, što se nije prituživo nijedan birač, da bijaše izpuščen iz liste za glasovanje.

Ovaj slučaj jest tim znamenitiji, što bijaše izborna borba između pristaša Stangerovih i Martinolich-evih vrlo živahna. Pa ako je bio na čelu jedne stranke odvjetnik Stanger, drugu je predvodio odvjetnik Minoch, koji se dobro razumije u paragrafe. U ostalom nejma paragrafa, koj bi propisivao, da mora biti ux ime birača i dotična svota poreza, te bi se moralo radi toga preći tu pogrišku. Politički kapotan na Voloskom odgovorio je na dopis zemaljskoga odbora, kojim je tražio, da mu se odašalju izborne liste, da te liste nisu potrebite, to se je možda slabo izrazio, što bi se moglo dogoditi kad piše talijanski ili hrvatski. Verifikacijonalni odbor nebi se bio imao obazirati na neodlučujuće nepravilnosti kod izbora odvjetnika Stangera kad bi bio uxeo u obzir svojstva mladića lipih nada, koji je tekar započeo samostalno raditi, sina štovanih roditelja, koji su mu radom i poštenjem osigurali neodvisnost. Da se je konačno taj odbor hotio osvjedočiti, jesu li svi oni, koji su glasovali, imali također pravo glasa, mogao je zahtjevati izborne liste od pojedinih občinah, te sravniti je sa listami za glasovanje; tada bi se bio uvjerio, da liste za glasovanje odgovaraju posve izbornim listam.

To su, visoki sabore, razlozi radi kojih ću glasovati za ovjerovljenje izbora zastupnika Stangera. (Živio! na lievici).

(To je vrlo nepodpuno, kako su štampalo talijanske novine, ali nismo se mogli pomoći, jer g. zastupnik nije ni danas još dobio na pregled stenografičkog izvješća o svojih govorih. Op. Uredn.)

Dr. Costantini reče, da je uzaludno dokazivati valjanost izbora, koji nebijaše obavljen na temelju izbornih listah. Što takva, da se nije nikada čulo, te dok su zakon nemienja, da će se uviek birati na temelju izbornih listah. Opaža dru. Laginji, da se je glasovalo putem punomoćih uvjetno, a to da je nepravilno. Glasovati će za uništenje izbora dra. Stangera.

Dr. Stanger dobiv riječ reče (po stenografičkom zapisniku):

Visoki sabore!

Već je zavladao u ovoj visokoj kući običaj, da kad se radi o ovjerovljenju izbora pojedinih zastupnikah i onaj, o čijem izboru se radi, uzme riječ. Tim običajem poslužit ću se i ja danas. Moni doduše, posilje onoga što je o mojem izboru rekao poštovani dr. Laginja, nebi možda trebalo govoriti, jer sa strane, recimo objektivne, materijalne on je vrlo dobro razložio svoje nazore, protivne onim, sadržanim u izvješću verifikacijonalnoga odbora. Ipak uzimljem i ja riječ i to osobito jer se u samu stvar uplela i moja osoba, prem na način meni vrlo, pače preveć laskav, na način takav kakvomu se ja nikako nadao nisam. To vriedi osobito za izjavu poštovanog dra. Gambina, koji, prem mi je ponudio jednu šuhku pilulu, ipak ju je tako sladorom posuo, da ju je svakako lagljo pogutnuti. On mi je izkazao, i to također u ime poštovane većine ovoga visokoga sabora, čuvstvo simpatije, koje ja neznam kako bi bio zaslužio i zato sam mu ja vrlo zahvalan, ali uz to jasno mi je ipak dao razumiti, da će moj izbor biti uništen: Pilula dakle posuta je sladorom, ali ipak ona za mene još uvjek ostaje pilula. Ono što je pako o meni rekao poštovani dr. Laginja, moram izjaviti, da je išao dalje nego bi ja bio želio.

O mojem izboru samom imao bi opaziti, da se ne slažem posvema sa poštovanim drom. Laginjom glede valjanosti punomoćih ženskih. Ja sam uvjek bio mnenja i moje je juridičko osviedočenje u tom pitanju — stojeć na zakonih, koji u tom obziru danas vriede — da se ženske u pokrajinske izbore neimaju nimalo mješati. Ja, da istinu kažem, nebi rado ni rekao ni učinio što bi moglo liepomu spolu neugodno biti, jer ja sam pravi prijatelj ženah, ipak pravo izbora poslanikah u pokrajinski sabor, na temelju obstojećeg zakonah, ja im nebi mogao nikako dozvoliti.

Paragraf 18. pokrajinskog izbornog reda veli tko ima pravo izbora poslanikah na sabor, nu taj paragraf je ograničen ustanovom § 16., koji govori, da su glasovi moraju dati osobno i neući iznimko nego na veliki posjed, u kojem dopušta, da se glasuje također kroz punomoćnika. Po tom, kako se meni čini onaj, koji bi imao pravo glasa po § 18, ako se nemože na njega protegnuti ustanova § 16. nemože vršiti prava izbora; to će reći, onaj, koji nemože vršiti svojeg prava osobno, nemože biti pripušten k izboru, nego ako je izbornik velikog posjeda, o kojem zakon naročito veli, da može glasovati kroz punomoć. Kad bi ja dakle imao pripustiti žene k izboru, na temelju današnjeg pokrajinskog izbornog reda, ja bi je pustio da glasuju osobno, jer u ovom zakonu nema iznimke, koju nalazimo u občinskom izbornom redu, po kojem žene imaju pravo glasa, ali uz pogodbu, da to pravo vrše, ako su udate, putem svoga supruga, ako ne, putem punomoćnika. U pokrajinskom izbornom redu ove iznimke nema; u njem nema nego jedna iznimka glede vršenja prava izbora, a ta negovori o ženah. Dakle, ako bi se ipak imalo pustiti žene da glasuju, moralo bi se pustiti, da to čine osobno, a nikada putem punomoćnikah. Taj moj način tumačenja izbornog reda pokrajinskoga temelji se na činjenici što se isti, kako je poznato, temelji na občinskom izbornom redu. Ovaj je mnogo obširnih, jer daje pravo izbora svakomu, koji plaća jednu forintu izravnoga poreza, dočim onaj je mnogo uži, pošto zahtjeva plaćanje iznosa od 10 for. izravnog poreza. Između ovih dvih izbornih zakonah imadamo pokrajinski izborni red za carovinsko vieće, po kojem ima pravo izbora samo onaj, koji plaća barem 5 for. izravnog poreza. Sad vidimo, da ni po občinskom izbornom redu ni po onom za carovinsko vieće, neglasuju osobno; po občinskom izbornom redu mogu glasovati putem punomoćnika, po onom za carovinsko vieće pak nikako.

Temelj pokrajinskog izbornog reda je dakle po onom što sam prije rekao najužji, jer ovi se traži plaćanje manjeg izravnog poreza, tim je broj izbornikah naravno veći. Ako pak u občinskom izbornom redu, kod kojega ima najviše izbornikah, kod kojega je temelj tako širok, žene ipak nisu pripuščene, da glasuju nego putem punomoćnikah, a po izbornom redu za carovinsko vieće, kod kojega je temelj još uvjek širi nego kod pokrajinskoga, nikako, mora se zaključiti, da one nemogu biti pripuščene niti kod izbora za pokrajinski sabor, gdje zakon o njih niti spomena no čini. Ovakvo razlaganje čini mi se tim opravdanije što vidimo, da žena žalibože u našem zakonodavstvu nije još izjednačena muškim, niti na polju privatnoga prava. Po naših zakonih žene još neimaju svuda ova prava, koja uživaju muškarci. Vidimo doduše, da se novijimi zakoni malo po malo širo prava ženskih, tako da je nado, da će doskora biti izjednačeno muškarcem, nu sada još ipak nisu. — Ako dakle ženske nisu još izjednačene muškim niti u privatnom pravu, ja mislim, da na polju javnoga prava mogu biti još manje.

Polag svega toga, po mojem mnenju, svi oni glasovi, koji su kod mojega izbora bili dani po punomoćnicih — (a bilo ih dano ne samo za žensko nego nekoliko također za supasjednika, a nekoliko pače i po skrbnicih na ime maloljetnih) — ja držim, da su ništetni i ja nebi prigovarao da budu takvimi smatrani svi oni meni dani i oni dani mojemu suparniku. Ja sada negovorim ovako, gospodo s razloga, što je moj protivnik dobio po punomoćnicih više glasovah od mene, nego govorim jer je to moja osvjedočenja, koje sam zastupao još i prije izbora također napram kotarskomu kapotanu u Voloskom i koje evo i danas izpovjedam.

Što je spomenuo poštovani dr. Costantini glede punomoćih, u kojih je bilo rečeno, da punomoćnik ima dati glas odvjetniku Stangeru, ja mislim gospodo, da su oni glasovi — (kad bi se ih u obće valjanimi smatrati imalo) — valjaniji nego oni dani na temelju običih punomoćih. One su punomoći specijalne, one drugo u kojih nije rečeno komu se imade glas dati, su generalne. Mi pak svi znamo, da specijalna punomoć vriedi mnogo više nego generalna. A pak, gospodo, pitam ja, tko daje glas? Očevidno onaj, koji ima pravo glasa! Žena, koja daje punomoć, daje također i glas, jer ona ima pravo glasa, a ne punomoćnik, koji to pravo u njenino ime vrši.

Uslied svega toga dakle one punomoći, u kojih je rečeno, da se glas ima dati odvjetniku Stangeru, ja gospodo, držim ne samo da nisu nevaljane, nego da su puče valjanije od onih, u kojih nije rečeno za koga da punomoćnik glasuje. Glede ostalih nezakonitostih, koje slavni verifikacijonalni odbor veli, da je našao u mojem izboru, rado bih samo par riečih rekao, glede izbornih listinah, kojim po mnenju istoga odbora u mojem izboru ni traga nejma. Ja bi možda mogao dopustiti sa jedan čas, da tih listinah nejma. Dopuštajuć to ja si postavljam pridjp, koji ste vi gospodo od većine uvjek isticali i kojega volite da se držite t. j. da temelj pokrajinskih izbora mora biti nepromienjena listina izbornikah posliednjeg občinskog izbora.

Po tom dakle, kod pokrajinskih izborah imaju glasovati samo oni, koji su za posliednjeg občinskog izbora pravo glasa imali i plaćaju forint izravnog poreza.

Sada, ako mogu glasovati samo ovi, glasovne listine, koje imamo mi u spisih mojega izbora, jesu baš one, koje sadržavaju imena svih onih izbornikah, koji su se nalazili u listinah posliednjeg občinskog izbora.

Ako su zahtjeva, da u listine izborne za pokrajinske izbore budu uneseni samo oni izbornici, koji se nalaze već u listinah posliednjeg občinskog izbora, novidim razloga zašto bi se bilo moralo u mojem slučaju učiniti najprije jedan propis občinskih listinah, pa onda iz ovoga opet izvaditi dva propisa, koji imaju služiti kano glasovne listine. Ovdje glasovna listina mjesto da bude sastavljena iz propisa, sastavljena je bila iz originala; stvar na sebi ostala je ona ista. Povrh toga glasovne listine mogle bi bilo biti učinjene kano jednostavan propis občinske listine i nebi za njo bila potrebita potvrda političke oblasti, pošto je ta potvrda u zakonu predvidjena za izborne listine a ne za glasovne.

Izborne listine se zahtjevaju upravo jer bi glasovne listine, za koje se netraži potvrde političke oblasti, mogle biti rasličite od njih i nebi bilo drugčije kontrolovano.

Nu gdje imademo, kao kod mojega izbora, izborne listine samo već providjene potvrdom političke oblasti, da se slažu sa občinskimi izbornimi listinami, nemožemo ništa prigovoriti, ako nejma u spisih izbornih listinah, koje, kao što sam prije iztaknuo, nebi bilo mogle biti drugo nego jednostavan propis občinskih listinah.

Manjkanje izbornih listinah dakle, kako se meni čini, je tako malena mana, da se preko nje lahko može preći, a ako ih je i kotarski kapotan Voloski smatrao nepotrebitimi, mora to biti upravo, jer je on glasovnu listu bio prispadobio sa občinskom i našao ju bio sa ovom jednakom.

Osim toga ta malena mana izčezava posve takodjer rad činjenice, da se nitko od izbornikah, kako je već spomenuo poštovani dr. Laginja, nije potužio, da je u svojem pravu prikraćen.

Izborna agitacija u Liburniji bila je ove godine velika, tako da u istinu i vidimo, da su proti mojemu izboru podneseni tri reklami, ali ipak i u ovih nijedan se ne tuži, da nije bio pripušten k glasovanju. Dakle svi oni, koji su znali, da imaju pravo glasa, bili su uneseni u listah i dali su svoj glas. U onih reklamih samo se netko tuži, da je netko drugi glasovao bez da bi bio zato prava imao. Tako u reklamu lovranskom navadjaju, da su dvie ili tri osobe glasovale, koje nebi bile po pravu smiele glasovati. Ali razlozi navedeni radi kojih nebi bile one osobe smiele glasovati, nevriede. Navadja se naime, da jedan izbornik neprebiva u Lovranu i da bi bio morao glasovati u Veprincu. Taj razlog naravno nemože vrieditі, jer pošto je onaj dotični bio unesen u izborne listinah lovranskih, neodlučuje gdje je on za vrieme izbora stanovao. Ako jedan izbornik stanuje u Umagu a unesen je kano izbornik u listah Poreča grada, može glasovati ovdje, kad ni glasovao ondje.

To bi bili po prilici razlozi, koje sam ja mislio, da moram još istaknuti povrh onih navedenih po poštovanom Laginji glede prigovorah, podignutih u pogledu mojega izbora po verifikacijonalnomu odboru. —

Sada gospodo, ako ovo što sam ja rekao i ono, što je navco prije mene dr. Laginja nebi Vas ponukalo, da predjete preko onih malenih formalnih manah, koje bi se mogle ipak naći kod mojega izbora, morao bi Vas na to potaknuti uspjeh izbora samoga.

Uzov bo, da punomoći ne vriede — (a ako ne vriede za mene nemogu vrieditі niti za mojega suparnika) — ja imadem 20 do 25 glasova više nego moj protivnik i to glasovah danih osobno, dakle posvo valjanih.

Sada, pošto nitko se nije pritužio, da bi bio prikraćen za svoje pravo, ja držim za stalno, da je izborom od 28. junija ove godine oditovana volja većine izbornikah u gradovih i trgovištih Liburnije, A kad imamo stalno izraženu volju većine izbornikah, ja mislim, da bi se svakako moralo preći preko kakve malene formalne mane tim više, što se ista nemože upisati u grieh ni izbornikom ni izabranomu, već možda trećoj osobi, koja je tako radila, jer drugčije tumači zakon ili rad kojega drugoga možda razloga, nikako pak a razloga, što bi se tim bilo htjelo škoditi jednoj ili drugoj stranci. Taj razlog dakle, da se naime političke oblasti nije držala strogo formalnostih izbornoga reda, mislim, da nebi smio upliviti toliko, da bude izbor sam uništen i da budu izborniei pozvani dati još jednom svoj glas kad su ga već valjano dali.

Poštovanomu dru. Gambini-u, koji mi je izrazio svoje simpatije, ja ponavljam, da sam tim zahvalniji, što bi uništenje mojega izbora moglo biti kod nas tumačeno na način malo laskav za moju osobu. Toga bi se ja imao tim više bojati što znadem, da mojih protivnici za vrieme izbora nisu bili baš jako obzirni u izboru agitatornih sredstavah. I za vrieme izbora i pred izborom samim, prem sam ja bio posvo nov čovjek i prem sam bio jedva otvorio svoju odvjetničku pisarnu, moji protivnici smatrali su za shodno koješta govoriti i o mojoj osobi. Izjava poštovanoga dra. Gambini-a, pošto je potekla sa strane poštovane većine ovoga visokoga sabora, sigurno će odstraniti svaku sumnju, koja bi uslied uništenja mojega izbora, mogla pasti na moju osobu. Tim će biti dana ujedno zadovoljština također mojoj stranci, koja će drugi put još voljnija dati mi svoj glas, nego mi ga je možda sada dala.

Konačno opažam ipak, poštovana gospodo, da na svaki način, ako nejma proti mojemu izboru važnijih razlogah od onih malenih formalnih, nadjenih u spisih mojega izbora, ja, mislim, da se nebi smielo postavljati pučanstvo Liburnije na novu kušnju i baciti isto u novu oluju kakva nastaje uvjek kad se za uspjeh dvie stranke boro. Svaki bo novi izbor donaša sobom bez dvojbe slabih posliedicah, to ostavlja za sobom dugu povorku neprijateljstvah, mržnjah, osvetah, koje se tako brzo nezaboravo. Ako su sve to stvari sigurne posliedice izbora, ja, da pravo kažem, mislim, da bi se moralo imati svu brigu, da njim se izbjegne.

Zaključujem pak izrazujuć nadu, da na svaki način, ako i bude danas moj izbor uništen, ja ću dojduće godine opet ovamo doći, jer sam osvjedočen, da će svaki moj dosadanji izbornik po uništenju postati izborni agitator, i ja se nadam zato, te evo ponovno kažem, dojduće godine opet u ovaj visoki sabor doći sa mnogo više glasovah, nego li sam ih bio dobio kod prošlog izbora. (Živio! na lievici.)

(Sliediti će.)

Pogled po svietu.

Trst, dne 4. decembra 1886.

Austro-Ugarska: U prvoj sjednici carevinskoga vieća dne 3. t. mj. obrazložio je ministar financijah državni proračun za god. 1890. Većina primila je živahnim odobravanjem tumačenja financijalnoga ministra, koji je dokazivao, da su se poboljšale državne financije. U istoj sjednici in-

terpeliralo i je više zastupnika o. kr. vladu, između kojih čini nam se najvažnije ona zastupnika Plenera, koji je upitao vladu: kakovo li kani ona zauzeti stanovište napram državnopravnim zahtjevom českoga sabora i da li nekani suprotstaviti se težnjam českoga sabora, koje idu za tim, da podkopaju državne temelje.

Zemaljski sabori zatvoreni su redomice svi a nekoji će se sastati na kratko zasjedanje radi riešitbe važnih i neodklonivih posala.

Pronosi se glas, da će odstupiti sadašnje madjarsko ministarstvo na vlastito ministar predsjednik Tisza, koji da je sit ministrovanja. Kako javljaju zagrebačkim novinam iz Pešte imao bi stupiti u novo madjarsko ministarstvo i hrvatski ban grof Hédérvary, za kojim nebi Hrvati prolili niti jedne suze.

U hrvatskom saboru svršila je glavna razprava o proračunu za god. 1890. Kod te razprave iztakoše se osobito nekoji govornici stranke neodvisnih i stranke prava. Medju posliednjimi sjetio se i nas istarskih Hrvata zastupnik dr. J. Banjavčić, koji je pokazao saborskoj većini na našu težku borbu u Istri naproti nesmiljenim Talijanom.

Srbija. Iz Beograda javljaju, da se je potužio ministru Grgiću austrijski poslanik na srbskom dvoru Thömmel što srbske novine pišu neprijazno proti Austro-Ugarskoj i što naglasuju pravo Srbije na Bosnu i Hercegovinu. Ministar da mu je obećao, da će nastojati, koliko uzmogne, zakrčiti put takovoj agitaciji.

Rusija. Viest o predstojećih zarukah ruskoga carevića sa njemačkom princezom Margaritom podržaje se još uvjek. Govori se dapače, da je njemački cesar dozvolio svojoj sestri, da prestupi na pravoslavnu vjeru, kako ruski zakoni zahtjevaju za svaku tuđinku, koja stupa u bračni savez sa ruskimi princevi.

Italija. Nekoje talijanske novine javljaju, da izradjuje sv. Otac okružnicu, koja će izaći pod naslovom: „o dužnostih katolika u sadanjoj dobi". Sastati bi se imao konzistorij jošte prije Božića, u kojem da će biti imenovani novi biskupi za Rusiju. Tom prigodom, da će izreći sv. Otac važan govor proti politici talijanske vlade. Iz Afrike dolaze nepovoljne viesti za talijansku kolonijalnu politiku.

Amerika. Nova brazilska vlada čini sve moguće, da uzdrži red u novoj republici. Hoće li njoj to poći za rukom, dokazati će nedaleka budućnost. Razcesar Don Pedro stići će ovog čedna u Portugal, ali da se nekani tuj već negdje u Italiji nastaniti.

Franina i Jurina

Fr. Baš sam ti se Jurino od srca ovi dni nasmel.

Jur. A čemu to?

Fr. Povedal mi je šijor Keko, da se „baba" jadi na našega novega sačora va Poreče, da zač se ni na sačerije zahvalil.

Jur. Ča bi se zahvalil, ter su ga naši zabrali?

Fr. Temu jušto se je smejem zač a tem kaže „baba" svoji kozi parkliji.

Jur. Kako to?

Fr. A „babin" Marko bi rad bil sačešor, a to nemore bit kada se naš čovek neće na ten da zahvali.

Jur. Viš zlodeja, Marko bi otel prit na voća jasla.

Različite viesti.

Diocezanske viesti. Velečastni g. M. Grković, duhovni pomoćnik kod sv. Antona novoga u Trstu, imenovan bijaše vjeroučiteljem tršćanskih pučkih škola. — Vel. g. S. Merlatu povjerena bijaše uprava župe u Miljah. — Za izpražnjenu župu u Miljah razpisan je natječaj do 15. decembra t. g.

Iz Gorice pišu nam 4. t. m. Slovenski časopisi pozdravili su radostno viest, da bijaše imenovan profesor našega sjemeništa g. dr. Sedej profesorom na glasovitom Augustijanemu u Beču, kamo je jur pošao. I pravo je što bijaše odlikovan čestit muž. Na njegovo mjesto stupio je ovdje dosadašnji spiritual g. dr. Falduti, a ovoga zamjenjuje mladi dr. g. Pavlica. Kako čujem, izkokuju željno bogoslovi četvrtog tečaja Vaše biskupije viest iz Trsta, hoće li koji i kada biti posvećen — kao što to bijaše običaj o Božiću.

Nedavno napustiše sjemenište četiri bogoslova iz prvog tečaja iz Vaše biskupije i to tri Talijana jedan Hrvat. Bolje sada nego li kasnije, il da budu kao svećenici na teret sebi i drugomu.

Konstituiranje obćinskoga zastupstva u Volozkom. U prvoj obćinskoj sjednici bijaše izabran načelnikom g. Agustin Rajčich dosadašnji načelnik sa 11 glasova, dočim je dobio g. dr. A. Stanger 6 glasova, a V. Tomičić 1 glas. Savjetnici izabrani su: g. Callisto Raicich, Natale Antonio Pocchich, i Giovanni Varglien; to bi se po našu rieči: jedan Rajčić, jedan Pečić i jedan Varljen.

Kako je poznato, agitirala je kod izbora protivna stranka, osobito tim, da neće više birati načelnikom g. Rajčića, s kojim nije skoro nitko na Volozkom zadovoljan i proti komu bijaše osobito uprava poduzetja južne željeznice u Opatiji, koja je jedino pod tim uvjetom radila i glasovala za protivnu nam stranku, da g. Rajčich nebude više načelnikom. Eto sada je poslužena sl. uprava i svi oni, koji su radili za naše protivnike, pa ipak se njihovi uvjeti nezapunjuju.

Sakupljanje milodara. Visoko c. kr. namjestničtvo u Trstu dozvolilo je svojom odlukom od dne 6. pr. mj. br. 16900 Marku Žitaru i drugovom iz sela Špadići kraj Poreča, na njihovu molbu upravljenu na isto namjestničtvo, da mogu sabirati putem javnih novinah milodare kroz tri mjeseca. Kako je poznato i našim čitateljem pogorilo su u spomenutom selu mjeseca septembra dotični kuće sa svim što bijaše u njih. Nesretni stanovnici spasili su si jedva goli život. Obratiše se radi toga na ces. kr. namjestničtvo, da njimi dozvoli sabirati milodare.

Iznašajuć to na javnost, molimo svo čovjekoljubo, da se sjete ma kakvim milodarorom naše sirotinje. Pripravni smo i mi primati milodare, te ćemo oglasiti u našem listu imena darovatelja.

O zabavi u Kastvu pišu nam 20. pr. mj. Zaludu se ogledasmo. Vas svih ne mogosmo nigdje smotriti. Štota! — bijaste za stalno poslom zabavljeni — pa zaprietila i ona nesreća od vremena i oprašila naše gore tako, da čovjek uz najbolju volju mora ostati — kod kuće. Dozvolite stoga, da Vam koju spomenemo o zadnjoj zabavi u Kastvu.

Teda negda nadošla i ove godine „Katarinina". Kako li ju svatovi težko iščekivahu! A bilo je i posla! Prijašnjih godina dolazilo bi na taj dan više mladenaca na vjenčanje u Kastav, nu ipak taj broj nije toli nizko spao, jer vidjesmo 22 para na broju. Pomislite si sada, da svaki mladenci imadu samo deset svatova, kod većine je pako taj broj i dvostruk, to će Vam pred očima niknuti čitavo četo svatova, sjećajuć Vas na ženidbo starih naših junaka, kad no je svaki pojedinac:

Sakupio silu i svatove.
Od hiljade manje nijednoga.

Tamo negdje oko podna redali se svatovi iz crkve, polazeć oni iz blizine kući, a oni odaljeniji, ostali u gradu, da mrvičak založe e da im duša ne utekne, i da se malko „pod Ložom" zavrte. Znatiželjnog ljudstva bilo je svake boje, a gradjanom je taj dan gotov praznik. Opaziti je bilo i mnogo kićenih kočija njemačke gospode iz Opatije, koje je to nevidjeno pučko slavlje zanimalo, te nebudi lijeni, povedoše se za kumovima, i stadoše bacati među djecu novce i kruh. I tako se pod noć završila ova narodna svečanost, te je svak ponio sobom kući lepu uspomenu neobičnog slavlja.

Da pako to veselje bude podpuno, priredila je „Hrvatska čitaonica" iste večeri svoju zabavu. Unatoč nestalnom vremenu, skupilo se izabrano obćinstvo iz okolice u ubave naše Liburnije u prostorije „Narodnoga Doma", medju kojim mogosmo opaziti osobito vrlo obilan broj krasnoga spola. Kako bijaše oglašeno, imala je sudjelovati pri zabavi glazba c. kr. pukovnije Jelačića, nu pošto je stigla na Rieku njemačka pomorska eskadra, bje time glazba nenadoma zabavljena.

„Bojna pjesma": Hejd junaci naprod žurno! — Kano prva točka programa, bila je vrlo dobro izvedena. Sliedila je zatim šaljiva igra u jednom činu: „Na ladanju". I mi smo od srca žalili Vjekoslavu (gdja. M. Dubrović) što joj je njezin suprug Julko (gosp. B. Dubrović) jadva težkom mukom dozvolio, da može s njime na zabavu, jer bi on bez nje tim lakše udovaravao gospojam. Pošto je pako gospoju opremila sobarica Anka (gdjca. I. Kornmüller) a gospodina onaj ludi Franjo (gosp. A. Dukić), šija je majka plakala vidjev ga toli ludim, što ti elegantnog Marka (gosp. I. Munić) sa glasom, da je zabava odložena. Možete si pomisliti viku kočijaša Janeza (gosp. V. Rubeša), koji je morao uzaludu toliko vremena sa svojimi „kobilami sviriti dol na cesti". Igra se je ta već jednom predstavljala negdje pred godinu, dvie što li, to je! nada tekla lieporo i neprisiljeno, a na konou je bila burno poviedljivana.

Iza toga pjevala se nova istarska himna: „Prodobri Bože" spjevao A. Kalac, uglasbio M. Brajša. Ako se ne varamo, pjevala se je ta himna prvi put te vaduri u javnosti. Malo je pjesama iznesenu na našu pozornicu, koje bi takav utisak učinile na obćinstvo, kano ova. Zapeo ti i sam dah slušajuć veličanstveni početak: — Prodobri Bože, kojeg silu — Najsvetša zemlji noba svodi — ganuo te najnježnijim sumlovanjem mezzo-forte zbora: — Ah spavao je jadan dugo! — a usnosio te najdičnom pobožnošću do Višnjeg prieuzetja divne rieči: — Oj oče dobri svih bjednika .... Pjesma prem oduga, morala se čitava opetovati, a burnomu odobravanju nebje kraja. Iznesena je dosista u dičnome ruhu, pjevao je mješani zbor od 10 gospojica i toliko gospode. Mi smo volo zahvalni gosp. A. Kalcu, što nam je podao toli liep plod svog poletnog duha, a blagodarimo i gosp. M. Brajši, što je taj umotvor znao odjenuti u toli dično muzikalno ruho.

Iza odigrane tombole zarodno živahan plos, koji je trajao skoro do biela dana. Mila ti ga majko, to je išlo kao za okladu! Uz figurirane plesove izvadjalo se takodjer po dva puta „Kolo". Istinu rekuć, do sada ga pleću samo domaći izučeni parovi, nu malo po malo preći će to u krv svakomu, pa će biti kolada u inobilju, da će biti mi lota gledati ono „semice", „zvizdo" i kako se već svi ti dielovi zovu. Dužni smo svakako ovdje priznati i izraziti zahvalnost kolovodji gosp. I. Bakarčiću, koji se toli zanima i trsi za narodni ovaj plos.

Dočusmo, da se negdje o mesopustu sprema iznesti na pozornicu „operetu" prevedenu iz českoga po g. E. J. Š. Mi ne možemo, nego da pohvalimo želju i rad naših prijatelja, koji će steći s time podpunu zahvalnost svojih sunarodnjaka. Napried stoga uztrajno — a dok se navrzemo i sakupimo, to za junačko popitamo zdravlje — do vidova u bielom Kastvu!

Iz Zagreba piše nam prijatelj 4 t. m. Krasan vidik otvara se sa Strossmayerove promenade nad donji grad Zagreb. Zagreb leži pod prvim, djevičanskim ljetošnjim snjegom. Svo na okolo tiho, te nečuješ snjegom. Svo na okolo tiho, te nečuješ nego neprestano sipljenje snjega i kad i kad brzo koracanje prolazećeg čovjeka, koji s rukama u džepu te pognutom glavom juri koliko ga noge nose k domaćem ognjištu. Nad tobom krije se sivo volovino nebo, pred tobom mutaju se bielo pahuljice, a tamo nad Savom zastiro ti gusta magla vidik u daljinu; kamo godor kreneš okom, svo je pusto; kruta zima zavladala okolicom zagrebačkom. Ljetni izleti i lanjske zabave prestale su već odavna, al Zagrebčanin neće, da se dade svladati zimom; on hoće zabave, on hoće života. Sklizalačko društvo, komu je predsjednikom jedan od najvrstnijih zagrebačkih liečnika, dr. I. Kosirnik, držalo je pred par tjedana svoju prvu sjednicu, te za koji dan vidit ćemo na uglu Ilice na Jelačićevom trgu izvješenu tablicu sa napisom: „Sklizalište je danas otvoreno", a zvonce obješeno o vratu konja javljati će nam bližanje saonice.

Sva zagrebačka društva spremaju se, da pripravo svojim članovom čim više ugodnih časaka, osobno pjevačko društvo „Kolo", i gombalačko društvo „Hrv. Sokol". Kao već tri godine, pripadjivati će i ove godine naše „Kolo" obilnim programom takozvane „jour-fixe" t. j. nedjeljne zabavne večeri, na kojih će se pjevati, svirati, deklamovati, i plesati itd. „Hrv. Sokol" pako zabavljati će obćinstvo raznimi gombalačkimi zabavami, kod kojih će sudjelovati i glasoviti zrakoplovac, Talijanac G. Merighi, komu je, akoprem ga kod zadnjeg njegovog zrakoplovljenja u Zagrebu, zadesila mala neprilika, ipak Zagreb toliko omilio, da će ovdje zimovati. Zagreb nije dakle tako dugočasan i boravak u njemu tako neugodan, kako bi htjela po sili naša razna susjedna „braća", kad fini, izobraženi Talijan voli kroz zimu ostati u njemu, nego vratit se u onaj tobože zemaljski raj, koji da se nalazi „nella bella Italia". Osim svih davanja, i druga mnogobrojna zagrebačka društva razno zabave; a posebno nam je spomenuti naš glazbeni zavod, koji zabavlja zagrebačko otmenije obćinstvo raznimi koncerti, kod kojih sudjeljuju naše najbolje kazališne sile. Ako se uzme u obzir još i veliku gostoljubivost zagrebačkih obitelji, to se vidi, da se sav Zagreb upravo jagmi, da si nimu čim ugodnijom napravi.

Hrvatski sabor, koji se već pred dva mjeseca otvorio, nastavlja još svadjar svoju razpravu. U zadnje vrieme bavio se izmjenjajuć svojo sjednice raznim saborskim forljama, riešenjem mnogih više manje važnih pitanja, kao n. pr. zakonom o ustrojstvu obrtne škole, zakonom o kaznah kod prekršaja proti vojnom zakonu, zakonom o žandarmeriji, razpravom o obračunu za g. 1888 itd. Dne 20. studenoga započela je razprava o proračunu za god. 1890, kod koje je došlo, a doći će još, do burnih sjednica, kakovih no doživjesmo odkad je razpravljena novosklopljena financijalna nagodba sa Madjarskom. Proračun za dojduću godinu nije sastavljen po ključu novo financijalne nagodbe, nego po starom, te iznaša za autonomne potrebe okolo 6½ mil. for. Za ovu razpravu javila se ciela legija govornika iz svih stranaka, to posebno opozicija je i ovaj put mobilizirala jezgru svoje vojske, da svom silom navali na protivnika. Nišan svih govornika hrvatsko u ostalom žalibože previše raskliman i nesložne opozicije jest nagodba, sklopljena god. 1868. izmedju kraljevina Hrvatsko Dalmacije i Slavonije to kraljevine Ugarske; nagodba je skučila Hrvatsku u današnje nesretno stanje, nagodba je usadila temelj madjarskoj državnoj ideji u Hrvatskoj; uz nagodbu Hrvatska neće moći nikad osloboditi se težkih veriga, u kojih danas stanje; ova nagodba mora dakle najprije pasti, a s njom i današnji sistem; madjarsko skrbništvo Hrvatske mora sbaciti. U tom nastojanju složni su svi oporbeni elementi te svaki sa svog stanovišta! svojimi razloi navaljuju svom silom svog osvedočenja na to nesretno madjaronsko čoljade. Jedan dokazuje njezinu novaljanost i nezakonitost sa pravne strane, drugi sa gospodarstvene, treći sa historičke itd. (Konac sliedi.)

Iz Bosne piše nam predplatnik koncem novembra 1889. Veličkim veseljem javljam braći primorskim Hrvatom, da će se na proljeće sliedeće godine (1890.) početi graditi odgojilište, za koje je već i zemljište pribavljeno, za mladiće, koji imaju volju i želju stupiti u dični i koli za orkvu toli za narod zaslužni red franjevački; ito u mjestu zvanom „Visoko".

Tko je samo jednom prošao kroz „Visoko" taj radostno pripovjeda o romantičnu položaju njegovu. „Visoko" leži na plodnoj i dobro obradjenoj ravnici uz rieku Lepenicu. Žitelji toga mjesta zanimaju se osobito kožarstvom, priredjujuć kože za Poštu, Oslok i druge gradove. Uz to još znadu prekrasna čobeta i šarone sagove praviti. Ovdje su i prije pada Bosne imali franjevci svoj samostan Sv. Marije, u kojem su krivovjerni Patareni 5 franjevaca iz mržnje na vjeru okrutno umorili. Padom pako Bosne divlji ga je Osmanlija iz temelja razrušio tako, da je sad mučno i razpoznat gdje je bio.

Dederto braće primorski Hrvati pomozite braći bosanskim franjovcem u tom znamenitom djelu; budući su njihova novčana sredstva preslaba, a bez pomoći božje i darežljivih ručicah nije moguće ovo djelo ni početi a kamo li kraju privesti. Tá franjovci su zaslužili, da im pomognemo kao što i oni nas pomagahu i pomažu. Kad je divlji Osmanlija harao i pregonio sve kršćansko, tko je tada tješio, bodrio i krieplo biednu braću Vašu? Nitko drugi

nego ubogi fratar — ujak —. Tad nismo mogli od želje viditi svjetovnog svećenika — popa — a kad minu bura progonstva eto ih u Bosnu kao s grlom u jagodo. Pomozimo im dakle kad i oni nas pomažu.

Bosanski Hrvat.

Književnost.

„Kastav grad i občina". Sastavio dr. M. Laginja. Trst 1880. Tiskara Dolenc.

To je naslov knjižici od 130 strana, pisanoj poglavito za puk iztočnoga primorja Istre.

Većina sadržaja bila je štampana u podlistku „Naše Sloge". U knjižici je potanki opis velike občine Kastavske, povjest politička i nutarnja, osvrt na školstvo i nekoje opazke o gospodarstvu onoga puka.

Za razumljenje onoga što je prije više godina natuknuo učenjak Vladimirsky-Budanov o velikoj povjestno-pravnoj važnosti kastavskoga i voprimačkoga štatuta, ta je knjižica neobhodno potrebita; ujedno je uztuk monografijam pojedinih gradova Istre, koje izdaje talijanska stranka.

Knjižica stoji 50 novčića komad, a prodaje se samo u Kastvu kod Karlavarina i u Volaskom u dućanu pisarničkih stvari (Sponduv).

Dopisnica uredničtva.

G. F. D. B. u P. Nemožemo prihvatiti Vašu ponudu, jer nerado tiskamo podulje pisamo. Izvolite se obratiti na koji bolotristički list.

G. V. R. u K. Primismo dopis i mrvice; prvo upotrebismo, a drugo će čekati, dok dodje na red. Nezaboravite nas ni u buduće. Da ste nam zdravo!

Razno dopisnike molimo i danas, da se strpe dok nam ponudnute sabrano izvršimo.

G. G. Piccoli-ju,
lekarničaru v Ljubljani.

Vinico na Dolenjskem, dne 12. jan. 1880.

Blagovolite mi poslati dvanajst steklenic Vaše **esence za želodec.** 4—12

Pohvalno omenjam, da je bila raba Vam poslanih 36 steklenic izvrstna. Bolniki raznih vrst so vžívali esenco z najboljšim vspehom. Neka bolnica je bila uže za smrt bolna, vsi so mislili, da mora v malo urah umreti; toda komaj je zavžila nekoliko kapljic esence, je že okrevala in čez nekoliko ur popolnoma ozdravela — med tem, da je bila poprej več dni le skoraj na smrtni postelji. Esenca se tedaj zaradi njenega izvrstnega vpliva sama najbolje priporočuje.

Z odličnim spoštovanjem

Jurij Kinly, župnik.

Javna zahvala.

Od srca zahvaljujem svoj rodbini, prijateljem, znancem, svećenstvu, c. kr. sudu, c. kr. poreznom uredu, c. kr. predstojništvu železničke postaje na Počkaju, občinskom uredu, občinskim zastupnikom, gradjanstvu Buzeta, c. k. žandarmeriji, c. kr. financijalnoj straži, cieloj okolici buzetskoj, a osobito Strpeljanom, Svetomartincem i Svetoivancem itd. na neizmjernoj dobroti, sučuti i poštnji, štono su izkazali prigodom užasne nesreće, stignuvše moju obitelj dne 25. prošloga mjeseca novembra smrću moje mile, vrle ljubljene i nikad zaboravljene supruge Ane, tješeć mene i tužnu mi djecu, te pratoć zadnje ostanke supruginе do bladnog groba.

Zahvaljujem također svoj gospodi znancem i prijateljem, koji nisu sačasili časka, da mi ublaže gorku bol svojimi pismi. Hvala i sto puta hvala svima.

Buzet, dne 2 decembra 1880.

Fran Flego
razvoljeni suprug.

Marijaceljske želodčne kapljice
i zvrstne zdravile pri vseh boleznih na želodcu.

Originalna steklenica.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri neprebavnosti, slabosti želodca, ako s grla smrdi, napenjanju, kislem pokanju, koliki, želodčnem kataru, gorečiše (vrasvi) pri prenobilnoj produkciji slin, rumenici, bljuvanju, in gnjusu glavobolu, (ako je bol žolnčna) krč v želodcu, zabasanji, prebolnosti jedi in pijač v želodcu.

Cena steklenici je s navkazom vred samo 40 nov. velika steklenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar Karl Brandy, Kremsier, (Moravija).

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice pomnožujejo in posnemajo se mnogoi vrstno. V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, previden z gorenjo **varnostno znamko** ter mora biti na vsakem priloženem poduku na vprašbo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni **g. Sueek-a** i Kremerician (Kremsier). 10—13

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Ovo više godina se najboljim uspjehom rabljene pilule proti **začepljenju tista pitvore** se mnogo. Neka se pazi dakle na gorenju zaštitnu marku i na podpis lekarnika C. Brady, u Kremsieru. Ciena kutiljci 30 kr. Zahoji se 6 kutija 1 for. Ako se novac unaprod pošalje stoji jedan zaboj for. 1.20, ura zaboja for. 2.20.

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajne sredstva. Dali, ka kojih obstoji, oznanjeni so na vsakoj steklenici priloženom poduku na vprašbo.

Prave **marijaceljske želudačne kapljice** i marijaceljske pilule proti začepljenju dobivaju se pravo u:

V Trstu u Lekarnah pl. Leitenburg all' Ercole trionfante; de Leitenburg, Eduard alla Salute; A. Praxmayer al due Mori; Prendini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Saraval, all' Amazone Trionfante; Antonio Suttina, Batt. al Camollo; Benedetto Vlah-Minuesi, dvorska lekarna; dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladišče); Biazoletto, al' orso nero. — U Bečani u lekarni Filipa Ritscheka, kao što i u svih ostalih lekarnah.

Intrijski brojevi

Dne 30. novembra.

Trst	89	32	88	10	81
Linc	74	47	63	84	15
Budapest	64	41	65	88	75

Dne 4. decembra.

Prag	86	1	70	80	49
Lavov	36	34	6	56	20
Hermannstadt	1	54	51	62	18
Innsbruck	82	89	74	77	28

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17,

priporoča se vljudno pri visoko častiti duhovščini v napravo cerkvenih posod in orodja najnovejše oblike, kot: **monstranc, kelihov itd. itd.** po najnižji ceni.

Stare reči popravi, for jih v ognji pozlati in posrebri. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 15—

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Pogodne zajmove

dobija sposobnim osobe, stanujuće stalno i rodovito naslužbu ili dohodak, i to:

obrtnici, trgovci, činovnici, častnici poljednici, privatnici, itd.

razmjerno od for. 100 do f. 2000

kao personalni zajam na lahko mjesečno ili tromjesečno odplaćivanje na 6% interesa.

Za gruntovničko osiguranje

na 4½% i 5% na amortizaciju ili bez nje.

Pobliže obavlesti daje

G. A. Steiner, Budapest,

Gr. Krolyi-utcza 12. 8—1

Pismenim naručbam treba priložiti tri poštne marke.

KMETIJSKO BERILO

za nadaljevalne tečaje ljudskih šol in gospodarjem v pouk, dobiva se v tiskarni

DOLENC

Ulica Carintia broj 28.

po 40 kr, trdo vezan 60 kr.

Sredstvo koje nije tajno!!!

64 14 godina priznato kao najbolje.

Najpriznovanije jakog ljekovitog i ljeca

dra. G. Schmidta

ulje za sluh

liječi brzo i temeljito povremene gluhost, tok ušiju, bodac ušiju i u zastarjelih oporuj h slučajevih. Najtrajnije ozjeđenje u ušljak, kao i slabiluh odstranjuje se odmah, što tisuće originalnih svjedočba dokazuje. Cieno bocl 2 for. — U Beču pravo sa vastavnom markom kod ljekarnika C. Haubnera, „Engel-Apotheke", Beč, I., am Hof N. 6. — Glavno skladište za Hrvatsku kod ljekarnika Ede Tomaja u Zagrebu. 26—28

Bolezni želodca.

in spodnjih telesnih delov, jeter in vrancice, slaba kri, zaprtje, vodenica in kronična driska, zdravi

(Varstvena znamka).

se najvspešneje s PICCOLI-jevo „ESENCO za ŽELODEC", koja je tudi izvrstno sredstvo proti glistam. Pošilja jo lekarnar Piccoli v Ljubljani (Dunajska cesta) proti poštnem povzetju.

V steklenicah po 15 novč. se prodaja v Trstu v lekarnah: Biazoletto, pl. Leitenburg, Lipramli, Ponsetto, Praxmayer, Prendini, Ravsini, Rivis, Saraval (na maglaziratam), Serravallo, Skupunsky, Suttina in Zanetti. — V Istri v lekarnah: *Rovinj* Angelini, *Pulj* Wassermann, Carbucchio, Rodinis; *Binjan* Rek, Bradamante; *Koper* Giovanelli, Aventi; *Piran* Fonda, Ilon; *Pirin* Ilon; *Novigrad* Tamburini; *Poreč* Canduzio; *Vitanda* Patelli; *Buje* Benetti in v vačini lekarn v *Istri, Primorju, Trstu, Dalmaciji, na Kranjskem, Štajerskem in Koroškem.*

BRNSKA TVRDKA

za razpošiljatve finega suknenega blaga

Bernhard Ticho

20—15 **Brünn**, Krautmarkt 18, — pošilja proti povzetji:

Sukna za gospe dosot metrov, sama volna v vseh modernih barvah dvojna širokost gl. 8.	**Niegerskega valjanega sukna** 10 met., sama volna, najnovejše blago za jesenske in zimske obleke dvojne širine gl. 4.50
Črni Torno sukenski izvod, dvostroko širok, za celo obleko, 10 metrov gld. 4.50	**Ragusa moderno sukno** dvostroko široko, za kostume, v vseh barvah, tudi progasto in pepeno 10 met. gld. 9.
Valarijne flanele dosot metrov najfinejše baše, 60 centim. gld. 3.50	**Dublé-Velour-sukno** ¾ kompletno, 1 komad gld. 9.50
Barčena za obleke dosot metrov, krasni vzorci gld 3.	**Kalnuka** dosot m., najboljše vrsti, 60 cent. širok g. 2.70
Životi „Versey" za gospe (jopice) z svilnatimi gumbi, v vseh barvah kompletne, velike; 1 komad gld. 1.20	**Jedno zimsko ogrinjalo** ¾ velike gladko in kuirano gld. 2
Jute zastor turški vzorci podpolni gld. 2.20	**Garnitura iz juto** 2 postoljno pogrinjalo, in namizna prta s čipkami gld. 2.50
Košulje za delalce iz rumburškoga oksforda veliko, 3 komade gld. 2	**Garnitura iz ripsa** sostoječa iz 3 postoljnih pogrinjal in namiznega prta sè svilnatimi čipkami gld. 4
Normalne košulje in hlače kompletne, velike, 1 komad gld 1.50	**Holandsko dolgo preprego (ostanki)** 10—12 metrov dolgo, 1 ostanek gld. 3.00
Ženske košulje iz močnega platna sčipkami 3 komadov gld. 3.25	**Domače platno** 1 komad, 80 vatlov ½ gld. 3.50 1 „ 80 „ ⅝ „ 5.50
Košulje za gospode, lastno delo bele ali barvane 1 komad I.a gld. 1.80 II.a gld. 1.20	**King-Webe** boljše nego platno 1 komad ¾ širok, 80 vatlov gld. 6
Kanevas 1 komad 80 vatlov lila gld. 4.80 1 „ 80 „ rudeč „ 5.20	**Konjska plahta** jako dobra, 190 ctm. dolga, 150 ctm. široka gld 1.50
Kanevas iz niti 1 komad 30 vatlov. lila in rudeč gld. 6	**Odeje za fijakerje** 190 ctm. dolga, 180 ctm. široka gld. 2.50
Oksford se more prati, dobra vrsta, 1 kom. 30 vatlov gld 4.50	**Šifon** 1 komad, 30 vatlov, I.a gld. 5.50, najboljše vrste gld. 6.50

Tovarno skladišče suknenega blaga

Ostanki Brnskega sukna Ostanek za podpodno možko obleko 3.10 m. dolgo gld. 5	**Blago za zimske sukne** ostanek 3.10 dovtre za pepelno zimsko suknjo rjavo in višnjevo gld. 5.50
Priložnost za kupovanje! BRNSKI OSTANKI SUKNA, 1 ostanek za 1 kompl. možko obleko 3.10 m. dolgo g. 3.75	**Blago za površnje suknje** njihnejšo vrsto, 2.10 met. za celo suknjo gld. 7

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči.

Elegantno izvedena zbirka uzorcev s 400 znamkam g. krojačem nefrankovano.

OBRTNIK.

Vlastnica
Trg.-obrt komora.

Odgovorni urednik
Milan Krešić.

Izlazi svaki deseti dan, naime 1., 10. i 20. svakoga mjeseca. — Uredničtvo i odpravničtvo nalazi se u uredu trgovačko-obrtničke komore u Kukuvičevoj ulici u palači baruna Lj. Vranyczana. — Oglasi primaju se u odpravničtvu i računa se za svaki redak 6 nč. — Ciena listu je: na cielu godinu for. 4.—, na pol godine for. 2.—, na četvrt god. for. 1.—, poštom stoji 40 nvč. na godinu više.

Hrvatskim obrtnikom i trgovcem!

Ima tomu šest godina dana što je zagrobačka trgovačko-obrtnička komora odlučila izdavati list namienjen ili interesom hrvatskoga obrtničkoga i trgovačkoga stališa, da tim putom uzbudi što veću solidarnost u prognuću oblnh stališa za oiljem, za kojim im valja poći, a to je materijalni i intelektualni napredak obrtnika i trgovaca.

Uredničtvo toga glasila namienjena je bila težka, ne častna zadaća, da tim intenzijem komore udovolji, a ono je i uložilo mnogo truda i mara da se u tom nastojanju što više usavrši. Uz malenu cienu od cielo forinte na četvrt godine malo će u istinu naći strukovnih listova i u vodih narodih, koji bi bili podpunili i bogatili u pogledu raznolikosti i poučnosti svoga sadržaja naš „Obrtnik"; pa ipak nam valja javno priznati, da odziv u krugu obrtnika i trgovaca znostaje daleko iza čednih nada naših.

Prošlo je šest godina od prvoga broja, doista liepo razdoblje u kojemu bi se imao broj predplatnika podvostručiti, a mi smo sretno tek izpliva li onim brojem čitatolja, kojim smo prve godine započeli!

Evo nas iznovlčno pred Vas gospodo obrtnici i trgovci na početku mlade godine sa molbom, da podupreto intenzije ovoga lista Vašim cienjenim sudjelovanjem putem predbrojke, da nam omogućite dalnji materijalni obstanak i da nas osokolito na daljnje pregnuće. „Obrtnik" nenastupa po svom imenu samo interesa obrtničke, on se istom ljubavju bavi te istom pozornošću sliedi i pitanja trgovačka, kojima su posebno dvie strane svakoga broja namienjene.

I u ovoj novoj godini bit će nam na brigi, da što pozornije motrimo pokret sviotski u narodno-gospodarstvenom pravcu, da što iedanije obnarodujemo novo obreto, razne izume i poboljšanja strojeva obrtničkom stališa na korist stvorenih; za trgovce donašat čemo sve naših željeznica tičuće se tarifalne promiene i ine trgovačke vieati, koje bi zanimalo naš trgovački svieet i tako će nam se rad vazda vrtiti okol izpunjenja tih naših dužnosti. Naš list pruža svojim cienjenim predplatnikom još to i tu vanredne pogodnost, da mogu svoje oglase u nj bezplatno staviti.

Obrtnik ili trgovac, koji se predbroji na cielu godinu [4 for] uživa pravo na tri bezplatna oglasa a onaj na pol godine na jedan bezplatni oglas.

3 1 **Uredničtvo „Obrtnika".**

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 50. U Trstu 12. decembra 1889. Godina XX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskim naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Ime, prezime i najbližu pošta valja točno oznašiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako su izvana napisa: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se notiskaju.

Nobiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji ₰ for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 1 1/2 i ₰ za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Upravničtvo i administracija nalazi u Via Carintia br. 25

Istarski sabor g. 1889.

(svršetak 11. sjednice 8. novembra).

Čim je svršio govoriti g. dr. Stanger pobere svoje papire, te se odalečí iz saborničke, u kojoj je vladala dubuka tišina.

Dr. Gambini osvrće se na govore predgovornika. Slaže se posve s razlozi poštovanoga Stangera, da žene nemaju pravo glasa, a to da je utemeljeno u naših zakonih. Dru. Laginji odgovara glede žena u Liburniji, da ako i imadu osobiti položaj, da su pred zakonom jednako sa svimi ostalimi ženami u pokrajini. Verifikacijonalni odbor, da je morao zahtjevati izborna lista, jer ga na to silí § 20. pokrajinskoga izbornoga reda. Taj odbor, da nije dužan vjerovati političkoj oblasti, da obstoje izborne liste, ili da ovim odgovaraju pozvi liste za glasovanje. Koliko se može vjerovati političkoj oblasti, da se je pokazalo juče kod razprave o izboru g. Conti-a. S drom. Stangerom, da se neslaže u pitanju o uvjetnih punomoćih. Ako se nije nijedan birač u Liburniji pritužio što nebijahu pripušćeni k izboru, to da malo vriedi za sabor, koji mora paziti više na zakon nego li na pritužbe ili utoke.

Dr. Laginja odgovara poštovanomu Costantini-u glede punomoćih sa odlučnim zahtjevom, da opunomoćenci glasuju za odredjenu mu osobu. Navedenu § 45. da nije ovdje na mjestu. Vrledi dodušo ona, da onaj, koji dajo punomoć, neima davati kandidatu posebnih naloga, nu to neznači, da izdavatelj punomoći nemože kazati: glasujte za toga i toga.

Odgovara dru. Gambini-u, koji da je slabo shvatio njegove rieči. Govornik, da nije kazao nalme, da imadu žene Liburnije neki uzvišenji družtveni položaj nad ženami drugih krajova, već da su žene Liburnije nešto više nego li ostale žene, pošto ovršavaju neke poslove, koje obavljaju drugdje sami muškarci. Radi toga imale bi pravo glasa, no sa punomoći već bi morale osobno glasovati. Reklo se nadalje, da pošto žena nemapravo glasa sa punomoći, već jedino u občinskih izborih, da otledi odatle, da neima nikakova prava kod izbora zemaljskih, jer da ovi isključuju punomoći svuda osim u velikom posjedu. Govornik nenalazi u ostalom nikakova paragrafa izbornoga reda, koji bi isključio ženo od izbora. Ipak sve to neodlučuje u pitanju izbora dra. Stangera.

Vladin komesar vitez Eluschegg izpravlja dra. Gambini-a, koji da valjda nije imao nakane vriedjati političke oblasti kad je rekao, da se ovim nemože vjerovati.

Dr. Amoroso reče, da bijahu rieči dra. Gambini-a doduše težke, nu on nije svakako hotio vriedjati občenito političke oblasti. Ono što je kazao gosp. Gambini bijaše u savezu sa navodi dra. Stangera o političkoj oblasti u Voloskom, kojoj da bi se bilo moralo sliepo vjerovati jedino usljed toga, što je podpisala liste za glasovanje. Nu sabor nije dužan sliepo vjerovati političkim oblastim, jer imade pravo izpitati sav izborni čin, te razviditi moguće pogrieške. Da pako političke oblasti nekažu uvjek istinu, osvjedočio se je govornik iz spisa o izboru u Puli.

Dr. Gambini zahvaljuje se dru. Amorosu na liepoj obrani proti vladinomu komesaru, te opetuje i razjasnjuje što je prije kazao glede vjere u političko oblasti i zaključi, da ako se nije moglo jučer vjerovati političkoj oblasti u Puli, zašto da su danas vjerujo političkoj oblasti u Voloskom.

Vitez Babudor predloži konac razprave, što bijaše takodjer prihvaćeno.

Izvjestitelj reče, da mu je žao što neima više u sabornici dra. Stangera, pa kad njega neima, neka znadu njegovi drugovi — nastavi govornik — da se je verifikacijonalni odbor držao kod izpitivanja izbornih spisa veoma strogo zakona i samih spisa, neobazirući se na osobu, o kojoj se radi. Da bijaše izbor dra. Stangera novaljan i nezakonit, dosti je spomenuti, da neimamo izbornih lista t. j. temelja izbornomu činu. Spominje §§ 31. i 38. izbornoga reda, koji da govore jasno koli o izbornoj listi, toli o listi za glasovanje. Po njegovu, da je dakle jasno, da gdje neima izbornih lista, da nemože biti ni govora o izboru. Prelazi preko pitanja o pravu glasa žena, o čem da se je previše govorilo, te o čemu je i zakon posve jasan. Prigovara onim, koji tvrde, da je podpis političke oblasti na listi za glasovanje dostatan dokaz, da ista odgovara izbornoj listi. Iztiče kako nije podpisa občinskoga načelnika na izbornih spisih u Mošćenicah te zaključi s prepomkom, da sabor prihvati predlog verifikacijonalnoga odbora.

Iza toga dadne predsjednik na glasovanje predlog verifikacijonalnoga odbora, da se uniští izbor dra. Stangera. Sva većina — osim Gambini-a ustaje za odborov predlog, dočim je sva manjina ostala sjedeć.

Predsjednik reče, da će se javiti namjestničtvu, da razpiše u svoje vrieme novi izbor za gradove Kastav, Volosko, Lovran i Mošćenice.

U ime verifikacijonalnoga odbora izvješćuje nadalje g. dr. Bubba o izboru za izvanjsko občino političkoga kotara Pazin. (To izvješće donašamo u cielosti u pravodu neka vide naši čitatelji kakvim oružjem vojuju proti nam naši narodni protivnici). Izvješće glasi:

„Visoki sabore! Proti izboru za izvanjsko občino političkoga kotara Pazina sa Labinom podnesle je 120 braća prigovor i utok dne 21. septembra 1880. br. 5773 usljed čega je visoki sabor na predlog zemaljskoga odbora izručio verifikacijonalnomu odboru izborne spise, da je izpita i o njih izvjesti.

Razloži, na kojih temeljo utočenici svoj reklam, te pozivlju ovaj visoki sabor, da neodobri izbor zastupnika dra. Antuna Dukića i dra. Matka Laginje, koji bijahu tada izabrani, mogu se podjelliti u dvie vrsti; u prvu spadaju nekoje formalne iznimke proti nepravilnomu, kadkato posvo nezakonitomu nadlanu, po kojem bijahu nekoji birači pripušćeni k glasovanju, a drugim bijaše zanikano to pravo; u drugu spadaju prilici i nasilja svake vrsti, kojimi bijahu birači sužnji, osobito oni iz mjestne občine Pazin, strahovani od dotičnih župnika, te moradoše glasovati za kandidate hrvatske stranke.

Verifikacijonalni odbor mogao se je osvjedočiti koli iz izbornih spisa, toli iz obavistih, koje je doznao od nekojih članova odbora, koji poznaju s bliza odnošaje pazinskoga izbornoga kotara, da nepravilnosti i povriede zakona, nastavše kod prvotnih izbora, na koje se upravo protežo podneseni utok, bijahu takove, da nisu mogle uplivati na konačni uspjeh izbora: jer ako se i uzme kao novaljan izbor fiducijara za jedan dio mjestne občine Pazin, ipak je brojna razlika glasova toli velika izmedju onih, koji su glasovali za fiducijare odnosne stranke poštovanih dra. Dukića i dra. Laginje, te izmedju onih, koji glasovaše za ovim protivne kandidate, te se nemože razumno dopustiti, da bi bili ovi zadnji, da i nebijaše spomenutih nepravilnostih, zadobili većinu glasova, koji bi bili postigli drugi uspjeh izbora.

Nu što se tiče sredstvah, kojimi se je služila hrvatska stranka, da prodre sa svojimi kandidati, odbor mora izjaviti čisto i jasno, da je na nj nemilo djelovalo ono živo i podrobno obrazloženje tih sredstvah, koja sadržaje reklam i kojimi se na brzo pojedinih mjestih djelovalo po svećenicih u svrhu, da budu izabrana dva kandidata njihove stranke, dr. Dukić naimo i dr. Laginja.

Svi znamo, da je hrvatska stranka, koja radi proti talijanskomu življu u Istri, postavila tako rekuć svoj glavni štop u pazinskom kotaru. Tamošnjo seljaštvo već po naravi sklono, da si težko prisvoji bilo kakovu kliku prisvjeće, služi kao orudjo u rukuh fanatičkih popova, koji su došli medju nas s preko gora tražeć bogatu zaslužbu. Narodnostna mržnja, koju oni uljevaju u oganj političkih strastih, morati će napokon upozoriti cesarsku vladu na to, da se je pustilo stvari tući odviše pogibeljnim putem; all prosvjetljeni i naobraženi dio pučanstva pokrajine može do lahko kazati, da se nemogu nesretne posljedice njome na torot uplesti pošto nije propustio nijedne zgode, da upozori visoku vladu na izgrede, koje počinja u svakom dielu javnoga života pokrajine ona nenumjerena stranka, koja je takodjer u ovom istom saboru izjavila putem jednoga od svojih najčešćih zastupnika, da se nede do skrajnosti zanastavljti.

Duboko se mora žaliti, da se od strane visoke vlade nestavlja nikakva zapreka ovomu pogibeljnomu toku političkih strastih, koju uznemiruju tuli tužke društveno stanje. Mora se dapače tim više žaliti, što ono neupošteno poslanstvo, uznemirivanje naime savjestih pod izlikom nabožnosti, takodjer ondje, gdje bi se moglo proti pojedinim članom kriminalno postupati, pučanstvo bezkažnjeno zastupnici cesarske vlade, koji su često dionici strančarstva na pogibeljnom polju narodnostnih borbah.

Odbor se je morao uvjeriti, da su nasilja izvanjskih župnika na Paziuščini, kojimi su radili za uspjeh izbora, našla izraza ovdje i ondje il u žestokih izjavah neprijateljstva, vazda prostim i uljudnim načinom, proti talijanskomu življu našega pučanstva, ill pravimi čini moralnog nasilja u najstrožijem smislu rieči; morao su takodjer osvjedočiti, da nobijahu potlačene od onog, koji je to imao i morao učiniti pomoćju vlasti svojeg položaja ili radi poslanstva svojeg zvanja, sve one prestjeranosti, kojimi se je sa propovjedaonice i sa oltara putilo fanatičko pučanstvo vanjščino na narodnostnu mržnju proti talijanskomu dielu puka u pokrajini; radi toga je odbor uvjeren, da izbor pošt. dra. Dukića i dra. Laginje nije čist i nepokvaren izraz one slobode glasa, koju osjegurava zakon svakomu slobodnomu gradjanu i za koju hoće, da budu zaštićena slobodnimi ustanovi.

Držeći se ovog tumačenja morao bi verifikacijonalni odbor predložiti visokomu saboru, da neodobri izborni čin u izvanjskih občina kotara Pazina sa Labinom. No njegovim nazorom namiče se drugi red stvarih, usljed kojih čuti zapovjedajući savjet, da odustane od takovo nakane. Poznato je naime, da ostavlja, usljed navedenih narodnostnih agitacijah, svaki izborni čin iza sebe dugi niz pogibeljnih posljedica, koje upotrebljuju u svoje svrhe oni, koji nalaze u tom korist, da vlada kod nas takovo stanje, koje je postalo pogibeljno i na onom polju, koje nije baš samo polje javnoga narodnoga života.

Tokom vremona krše si put medju divljim pučanstvom na vanjščini nekakvi nazori o javnom gospodarstvu, koje zadaraju tisuću milja daleko po pravom i čistom socijalizmu; jest to nauka, bačena ovdje il ondje nekom prividnom nehajnošću po običnih buntovnicih među redko kojeg časopisa, ili u malo savjestnih crkvenih predikah, ili napokon u krilu obiteljskih sastanaka; ti buntovnici znadu iz iskustva, da takovi nazori nadju odmah brzog odziva kod onih, koji nalaze u tomu svoju korist — a u istinu ima takovih mnogo. — Vrlo je dakle potrebito, da se zabrani pristup takovim načelom; prava bo korist svakoga družtvenoga razreda zahtjeva, da se nastoji ublažiti kad se već već nemože posvo utišiti narodnostnu mržnju, koja je već postala dionicom svega naše javnoga života u pokrajini; traže napokon zapovjedajući razlozi, da se neizpostavlja novim agitacijam prosto seosko pučanstvo u izbornoj borbi, koja bi, započeta sutra, pošto je tekar danas svršena, bacila u biesan vrtlog strastih svaki kraj prostranoga kotara pazinskoga, to bi bez dvojbe još više otegotila ono stanje, koje je jur do sada rodilo žalostnimi posljedicami.

Nadalnut verifikacijonalni odbor ovimi i sličnimi načeli moralne pristojnosti, časti se po meni predložiti, da izvoli visoki sabor zaključiti:

„Ovjerovljuje se izbor za izvanjsko občino izbornoga kotara Pazina sa Labinom u osobah pošt. dra. A. Dukića i dra. M. Laginje“.

Predsjednik izjavi, da je o tom predmetu otvorena razprava.

Dr. M. Laginja, dobiv rieč, reče ustrim glasom, da je on se drom. Stangerom bio u izbornom odboru. Kada je ono natom pročitano izvješće u odboru, nije mogao od manje, a da ne izkaže svoj najdubiji prezir proti tako prostački sastavljenom izvješću. Govornik protestira i sada s istog razloga proti tomu izvješću što odlučuje. (Na to ostavi saborniou vrlo uzrujan).

Dr. Dukić reče takodjer uzrujanim glasom, da se pridružuje protestu dra. M. Laginje. (I on ostavi saborniou).

Zastupnik Ptogo reče o predmetu:

Gospodo!

Poznata mi je od nekoliko godinah ovamo nepristojna agitacija, koja se od strane Talijanah po Istri čini kod svakog izbora, ali vi ste kadri tužiti, kako se nazabire iz generalneg izvještaja, to iz izvještaja verifikacijonalnog odbora, malo prije pročitana od gosp. dra. Bubbe, da su u pazinskom kotaru tobož samo svećenici krivi, da je izpao izbor za zemaljski sabor za nas povoljno. Ja držim, da su svećenici u tom pogledu jedino svoju dužnost vršili budući iz mrtvila onaj narod, kojeg ste vi zanemarili i kano svoga „čočava“ držali. Dopustimo puko, da i jesu agitirali, to su agitirali samo kod svojega puka, dočim vi i vasi mutikaše idjete i bunite našega nedužnoga kmeta, kojemu se svakojako grozite, a kad tim neuspijete, tada radite novcem i obećanji, te stvarate iz nevinog kmeta mrzko orudje, kojim se služite u nečistu vašu svrhu. Al sasvim tim vam uvjek, Bogu hvala, ta sredstva nepomažu, pak odatle vaši grdni i lažnjivi napadaji kakove smo oto čuli, slavna gospodo, iz krasnog izvješća, proti kojemu nemožemo drugo nego svečano protestirati.

Dr. Costantini reče, da akoprem je dr. Laginja protestirao proti činjenjenam, navedenim u izvješću ipak, da ih nije znao pobiti. Nadalje reče, da je dr. Laginja posve nepoznat u političkom kotaru Pazin, a vesma malo poznat da je dr. A. Dukić. Misli dakle, da neobijahu izabrani pouzdanjem birača već agitacijom pojedinih buntovnika. Sav kotar da su pobunili popovi, koji da djeluju na puk žestoko i pogibeljno.

Zastupnik Spinčić reče: Doktori Dukić i Laginja mogu biti malo poznati u političkom kotaru Pazin, nu poznati su tamo njihovi nazori i načela, pa bijahu upravo radi toga tamo izabrani. Da je talijansko pučanstvo Pazina pošteno i ljudski postupalo sa našimi izvanjskimi ljudi, možda bi bili ovi izabrali drugo mužovo, al ovako nije moglo biti drugčije. Izvješće verifikacijonalnoga odbora imalo se radjo obzarleti na postupanje gospodo Talijana s našimi kmetovi. Ovakovo izvješćo, kad bude u točnom prevodu poznato našim biračem na Paziničini, djelovati će vrlo nepovoljno na isto. (Tako je! na lievici).

Dr. Volarić reče:

Visoki sabore!

Sistematično napadanje na svećenike sa protivne stranke prekoračilo je već sve granice. Gospodin izvjestitelj naspao je baš

prostački svećenike pazinskoga kotara, što su se posluživši pravom, koje im daje zakon i omogućili izbor dvijuh zastupnika naše stranke. Gospodo! i svećenici plaćaju porez i namete košto i drugi državljani, te nepojmim zašto nebi uživali ista prava. Neću tajit, da su naši svećenici doprinesli najviše što je naš puk, u Istri otvorio dojakle oči, al to je i njihova dužnost podučati i nagovarati puk na dobro. Razlika je podučavati puk i u granicah čednosti i zakona upućati se u izbore te tvrdim, da i svećenici košto i drugi državljani imaju pravo ne samo glasovati, nego i dopuštenimi i zakonitimi sredstvi uplivati na puk; da izabere dobre i valjane zastupnike na sabor. Ako je koji od svećenika prekoračio granice čednosti i počinio štogod prigodom izbora, što mu se nedopušta i što je protiva zakonu, eno vam njegovih poglavarah i ako niste tim zadovoljni, eno vam sudova, al napadati na sav svećenički stalež i na takav način košto je to učinio gosp. izvjestitelj, to nije dopušteno i ja javno ovdje protestiram proti takovomu postupku, te samo čudim gospodinu vladinomu povjereniku, da nije na ovako generično napadanje na cio jedan stalež i on uzdignuo svoj glas i prosvjedovao, košto bi to bila njegova dužnost.

Izvjestitelj dr. **Bubba** odreče se rieči jer se nije valjda podušao opetovati ono, štoje malo prije u izvješću čitao, te predloži, da se glasuje podieljeno za svakoga od dvojice zastupnika. Većina prihvaća taj predlog.

Predsjednik daje na glasovanje najprije ovjerovljenje dr. Dukića, a zatim ono dr. Laginje. Većina glasuje za jednoga i drugoga.

Vitez **Babudor** izvještuje u ime školskoga odbora o prošnji učiteljicah u Vodnjanu, da njim se povoća doplatak, te predloži, da se prodje preko prošnje na dnevni red. Prima se bez rasprave.

Dr. **Lius** izvještuje u ime političkogospodarstvenoga odbora o prošnji občine Isola, da bude odieljena od podobćine Korte, te predloži, da se prošnju izruči zemaljskomu odboru, da ju prouči.

Pošto je zastupnik **Babudor** preporučio u kratko tu prošnju, bijaše predlog odbora prihvaćen.

Predsjednik digne sjednicu u 1 sat, te uzroče buduću za ponedeljak u 11 sati.

Pogled po svietu.

Trst, dne 11. decembra 1880.

Austro-Ugarska: Austrijska gospodska ili gornja kuća imati će samo jednu sjednicu prije božićnih blagdana. Pošto je puno izumrlo više članova gospodske kuće, imenovati će cesar što prije više novih članova, da se tako postigne potrebit broj članova gornje kuće.

Pred sastankom carevinskoga vieća pisali su njemački i talijanski listovi, da će se razpasti sadašnja većina i to osobito radi ostavke knoza Lichtenstoina i zbog mladočeskih agitacija. Želje naših liberalaca nisu se za sada izpunile, jer je postignuto — kako javljaju iz Beča — podpuno sporazumljenje medju pojedinimi klubovi desnice carevinskoga vieća. Nadalje doznajemo iz Beča, da ti klubovi viećaju medjusobom o dalnjem zajedničkom radu i o tom, kako da se zadovolji pojedinim narodnostim desnice. Klub njemačkih konservativaca, komu je predsjedao još za posliednjeg zasjedanja knez Lichtenstein, birati će novoga predsjednika u osobi grofa Brandisa.

Agitacija Mladočeha, da se podigne Janu Husu spomenik u glavnom gradu kraljevine Češke, u starodavnom Pragu, širi se sve to više a glavni promicatelji te agitacije jesu sami zastupnici i sveučilišna mladež. Ta agitacija dobro je došla njemačkim liberalcem, koji misle, da će odatle nastati još veći razkol u češkom narodu, nu mi se nadamo, da će njihove želje ostati samo pukimi željami.

Iz Zadra javljaju zagrebačkim novinam, da će dalmatinski namjestnik Blažeković odstupiti, jer da mu je položaj postao vrlo težak. Njega bi imao zamjeniti u toj časti general Hranilović, čestit i vriedan Hrvat.

U hrvatskom saboru razpravlja se zakonska osnova o rogalnom pravu točenja, o čemu se je jur od god. 1861. skoro u svakom zasjedanju razpravljalo. U sjednici od 10. t. mj. podniela je vlada osnovu zakona od 17 svibnja, o kaznenom postupku u poslovih tiskovnih.

Crnagora: Glad, koji je zavladao ljetos u Crnojgori, goni na hiljade pučanstva iz domovine to se ovi jadnici sele u susjednu Srbiju. U Rusiji sakupljaju se po svih crkvah milodari za nevoljne Crnogorce.

Srbija. Netom izašla brošura pod naslovom „Bomba“ odkriva spise o osnivanju i gradnji srbskih željeznica. Tuj se okrivljuju bivši naprednjački ministri a i sam razkralj Milan radi podmićivanja.

Bugarska: Narodna skupština u Sofiji prihvatila je vladin predlog, da se sklopi zajam u 30 milijuna franaka.

Italija. U talijanskom parlamentu navalila je opozicija na vladu što tjera krivu trgovačku i kolonijalnu politiku, i to prvu proti Francezkoj drugu u Africi. Ministar predsjednik izjavio je, da vlada nastoji, da se obnove sa Francezkom stari i prijateljski odnošaji.

Njemačka: Cesar Vilim stigno je jučer u Frankfurt na Majni, gdje bijaše svečano dočekan. Kod svečanoga banketa reče car medju ostalim, da će i njemu poput djeda mu poći za rukom, da uzdrži mir. U Njemačkoj grozo se iznova radnici na više mjestih, da će ostaviti radnju, jer da njim se čine od gospodarah velike nepravde.

Franina i Jurina

Jur. Čujoš Frane, reci po pravice razumeš li me?

Fr. Drugda ši, danas ne.

Jur. Ter govorim vavek sejenim zajikom.

Fr. Ma glavinu bi reć, da si danas promenil kada tako zamotaš.

Jur. Po moljevu dušu nezanovotam, lego neznam govoriš li ti naški al hrvatski.

Fr. Ala kumo nebudi Juro Lovranski!

Različite viesti.

Osamdesetgodišnjicu proslaviti će skromno na dan sv. Lucije t. j. dne 13. t. mj. naš velevriedni starina, prečastni gospodin **Ivan Dukić** Orban, kanonik stolnoga kaptola u Trstu. Dični starac rodio se godine 1809. u selu Frlanija, občina Kastav, od čestitih kmetskih roditelja. Početne škole izučio u Kastvu, gimnaziju na Ricci a bogoslovne nauke u Gorici. Dugo je radio u vinogradu Gospodnjem kano kapelan a kasnije kano župnik, ostaviv svuda, gdje je službovao, najlipšu uspomenu. Naši Buzećani spominju se vrlo rado i ugodno svoga župnika-dekana i školskoga nadzornika preč. Dukića. Župnikujuć u Buzetu krsti muško dieto, koje dadoše kasnije roditelji Štrpedjani po savjetu svoga župnika na nauke, a sada uživa tadašnji buzetski župnik u tom najlipšu plaću, što mu je ono tadašnje dieto danas najmladjim drugom u stolnom kaptolu.

Pokojni biskup Legat imenovao ga počastnim kanonikom stolne crkve, a nezaboravni naš Dobrila, uvaživ njegove zasluge za crkvu i narod, penzionirao ga godine 1875. medju članove stolnoga kaptola, gdje je od tada prem u lieposi starosti, radio sve dok ga neostaviše tjelesne sile.

Sadašnji biskup presvj. g. dr. Glavina povisio ga na čast kanonika skolastika stolnoga kaptola.

Prečastni g. Dukić, premda je izašao iz stare škole, prionuo je svom dušom uz naš narodni pokret veseleći se iskreno svakomu našemu napredku. Dobra je učinio mnogo sirotinji napose svojoj rodbini, te smo uvjereni, da mu s nami žele iskreno svi oni, koji ga poznadu, da bi ga Svevišnji još dugo poživio na čast svećeničtva i na korist hrvatskoga roda, komu je odan sin.

Novi odvjetnik. Unesen je u odvjetnički imenik sa sjedištem u Buzetu g. dr. Mate Trinajstić, netjak našeg dičnog zastupnika g. dra. Dinka Vitezića. Kako čujemo, on kani započeti svoje poslovanje početkom nove godine. S veseljem bilježimo tu viest, a ujedno čestitamo vrlim Buzećanom, Motovuncem itd. koji će uz vrstnu silu dobiti takodjer zgodu, da se u svojih pravnih poslovih služe materinskim hrvatskim jezikom.

Množili nam se takvi odvjetnici u Istri!

Predsjedničtvo političkoga društva „Edinost“ pozivlje gg. odbornike i namjestnike u odboraku sjedinjen u nedelju dne 15. t. m. u 10 sati u jutro i to u prostorije „Delalskoga podpornega društva“ (Via Molin piccolo br. 1.) Na dnevnom redu jest važan predmet tičući se društvenoga časopisa „Edinost“.

Prvo sastanje ili „Jour-fix“ priredjuje „Slovanska Čitalnica“ u Trstu svojim članovom u subotu dne 14. t. mj. na večer.

Zabava društva „Sokol“. Naše dično gombalačko društvo „Sokol“ priredjuje u nedelju dne 15. t. mj. na večer u reduttnoj dvorani kazališta „Politeama Rossetti“ pomoću dramatičkoga odbolka i tamburaškoga zbora zabavu, koja će izpasti bez dvojbe lieposano i ovo dosadanje zabavo toga društva. Program zabavi jest sliedeći:

1. Jenko: „Naprej“ udara tamburaški zbor.
2. Aleševec: „Italijanski neznajo“ šaloigra u jednom činu, za tršćanske odnošaje preradio g. Borovščakov.
3. Hrvatsko narodno „Kolo“, udara tamburaški zbor.
4. Slobodna zabava.

Početak u 8 sati, Ulaznina za članove 40 nvč; za obitelji 1. for; za nečlanove 60 nvč; za obitelji nečlanova for. 1.50.

Vodnikova slika. Prošlog četvrtka boravio je u Trstu agent poznate hrvatske trgovačke tvrde S. **Kočonda** sa krasno izradjenimi slikami velikoga slovenskoga pisca i pjesnika **Valentina Vodnika**. Sliku mu izradio je čuveni slovenski slikar Jurij Šubić, a po toj dala je izraditi oleografije spomenuta zagrebačka tvrdka Kočonda. Kako čitamo u raznih slovenskih časopisih dopala se slika vrlo u Kranjskoj i Štajerskoj, a i ovdje svidjela se svakomu, koji ju je vidio. Tih slika razprodano je, kako čitamo u goričkoj „Novoj Soči“, u kratko vrieme preko 400 komada. Cieni njoj je 23 for., a na obroke 25 for.

Novo tršćansko zastupstvo imati će sutra dne 12. t. mj. treću sjednicu. U prvoj sjednici bijahu obavljene obične formalnosti; u drugoj izviesti verifikacijonalni odbor, da bijahu svi izbori koli u gradu toli u okolici redovito obavljeni; predsjednik prijavi, da se je odrekao na čast zastupnika dr. Venezian, komu je zapjevao liberalne Mojzes Luzzatto hvalospjeve; napokon dojavi zastupnik L. Mauroner, da pridržaje mandat za okolicu, te da se zahvaljuje na izboru u II. tielu u gradu. U sutrašnjoj sjednici birati će novo-zastupstvo načelnika i dva podnačelnika, koji će bez dvojbe svi pripadati takozvanoj liberalnoj stranki.

Iz Pazina nam pišu, da su razpisani izbori za obnovu upravnoga vieća porezne občine Pazin. Ovo vieće, koje ima upravljati sa imetkom samo porezne občine Pazin, ustrojilo se je stopram godine 1886., kad se je talijanska stranka nadala, da će dobiti barem gradsku upravu u ruke. Ovo vieće sastoji od 12 članova, jer svako tielo bira 4 člana, a osim toga po dva zamjenika. Godine 1886. pobiedila je naša stranka u 3. i 2. tielu, te je tako imala u svem dvie trećine članova. U sjednici 20. septembra 1886. izabran bje predsjednikom g. Antun **Bertoša**. Članovi talijanske manjine, njih 4 na broju, izabrani od 1. tiela, nisu dolazili u sjednice, tako da su članovi naše stranke upravljali gradskim imetkom. Pošto je isteklo trogodišće i prirodjene nove izborne listine, uročeni su novi izbori, i to birat će treće tielo dne 16. i 17., drugo tielo 18., a prvo tielo 19. ovoga mjeseca. U sledećem broju moći ćemo već javiti uspjeh 3. i 2. tiela.

Iz Kastva piše nam prijatelj 8. t. mj. Očekivali smo g. uredniče. Ja ću Vas koji odavle izvjestiti o krasnoj večeri, koju sprovedosmo u „Narodnom Domu“ prigodom vjenčanja našega čestitoga druga i prijatelja g. Mirka Jelušića. No kad se tomu nitko nadosjeti, evo mene, pa bilo malko i kasnije, nego li bi bilo moralo biti.

Vjenčanje bijaše obavljeno u Mošćenicah. Mladoženje dodjoše amo na večer istoga dana. Ovdje ih očekivasmo sa muzari, ne jer su došli u tamno doba, opaljamo mužare tekar drugi dan. U „Narodnom Domu“ bijaše pripravljena sjajna večera a za stolom bilo nas preko 40. Žalili smo občenito što nebijaše u našoj sredini i naših vrlih zastupnika na Porečkom saboru. Na okupu ostasmo od 8 sati na večer do 4 u jutro. Kod stola zabavljasmo se po hrvatskom običaju uz rodoljubnu pjesmu i vatrenu rieč.

Izmedju zdravica spominjem Vam samo onu novoj kastavki i vriednoj rodoljubki, mladoj gospodji Jelušićevoj te onu narodnim zastupnikom, napose onim iz Kastavšćine, koji stoje neustrašivo i postojano na braniku naših hrvatskih svetinja i prava. Stjetismo se i naše miljenice „Bratovšćine“, za koju sabrasmo 13 for. a dodajte tomu svotu od 40 for., sabranu istog dana u Mošćenicah, to se sabralo ukupno kod vjenčanja našega Mirka liepu svotu od 53 for. Složismo tako ugodno se korištnim, što je godilo osobito našim mladoženjam, koji znadu što je sirotinja i koje neka nam Bog dugo sretna poživi!

Iz Sovinjaka pišu nam 11. t. mj. Javili smo Vam, g. uredniče, mjesecu oktobra, da bijaše ovdje nakon tolikog natezanja i silnih protivždnah otvorena pučka škola dne 1. oktobra. Za učitelja dobismo mladu silu vrlo čestitoga g. Viktora Cara, rodom iz Liburnije. Škola traje uto već treći mjesec a naš g. učitelj nije primio još ni novčića plaće, a Bog znade koliko će još morati da čeka tako zasluženu plaću. Čudno nam se čini kako se može tako postupati sa čovjekom, koji je tekar u javnost stupio, koji vrši najtočnije svoje dužnosti i koji se nije dao na učiteljevanje iz obiesti. Školske obiesti, koje su ga sime poslalo znadu valjda, da je već odavna ovdje pak bi morale takodjer znati, da on nemože živiti od svietla božjega. No ako se ide možda na tim, da se ga takovim postupanjem zasiti, pak da nam ostavi školu, nadamo se, da se neće toga postignuti. U ovo kratko vrieme, što boravi medju nami stekao si je obću ljubav i obćenito priznanje, te smo uvjereni, da bi naš dobri puk doprineo ma kakovu žrtvu prije nego li bi dopustio, da nas ostavi provriedni učitelj i da nam se tako zatvori škola. Njemu škodi dakako takav nemar oblastih, no oni, koji bi možda želili, da nestane tekar otvorene hrvatske škole, neće uspjeti pa makar morao čekati naš učitelj i dalnja tri mjeseca svoju plaću. On radi za nas a mi ga nećemo zapustiti.

Iz Mošćenicah šalje nam prijatelj sliedeći opis občinske sjednice u Lovranu. Dne 4. pr. mj. obdržavala se je občinska sjednica u Lovranu, za prvi put pod novoizabranim načelnikom g. A. Gelletichem. Sjednica bijaše prilično burna. Kod četvrte točke dnevnog reda bijaše izbor jednog člana u mjestno školsko vieće, te bijaše izabran gosp. Ivan Turcich bivši načelnik u Lovranu. Kod šeste točke biralo se tri revizora i to Franu Škalamera iz Berseča, Josipa Rubinića iz Mošćenicah i Grosmana učitelja u Lovranu. Na predlog g. Jurja Barkovića, da se ima raspisati natječaj za novog občinskog tajnika, koji da mora poznati oba pokrajinska jezika u pismu i govoru, naime hrvatski i talijanski i koji da, bude sposoban vršiti tajničku službu, razvila se je živahna razprava. Najprije ustane g. Jorjo Zupar, te poče vikati, da mi nismo Hrvati, mi da hrvatski negovorimo; nego „naški“. Zastupnici mu dovikuju: „Taj jezik naški, je hrvatski, mi govorimo svi hrvatski, mi smo Hrvati“. Nato se g. Jorjo još jače zapali, te zavikne što ga je grlo nosilo — **hrvatski**: „Ja ću Vam prišeć na Boga Svemogućega, da ja ni jedne besedi hrvatski ne razumem“. Na ove rieči svi zastupnici udariše u grohotan smieh. Kako se nećete smijati, g. uredniče, kad kaže, da će prisedi, da nezna hrvatski, a hrvatski govori i čitavo vrieme se je tim jezikom služio, jer inače zastupnici nebi ga bili razumjeli. Oh šijor Jorjo! Gosp. načelnik i drugovi mu radi bi da ostane i nadalje sadanji tajnik g. Perrisutti, skoprem je ovaj izjavio, da neće služiti za dosadanju plaću. Dakle bi se morao razpisati natječaj, kako je to g. J. Barković predlagao. Gosp. Perrisutti je dobro učinio, da se je odrekao „dosadanje plaće“, jer je napokon i sam uvidio, da nije dosta sposoban upravljati ovako velikom občinom kao što je Lovran; no „signori“ bi ga rado imati, valjda zato, što mu ime talijanski zvuči.

Naš agent g. Ivan Deškević otišao je o podne iz občinske dvorane i nije se više vratio, jer je slutio, da će ga zastupnici na račun pozvati radi njegove tvrdoglavnosti i svojevoljnosti. Sad se vidi, da nije junak, jer bi bio inače ostao dok sjednica svrši, te ako bi bio tko što proti njemu rekao, bio bi se morao opravdati, ako je nedužan. Po ovom može i g. načelnik uviditi, da su naši zahtjevi pravedni, dapače on zna, da jesu, al neće, da za to znade, a medjutim mi se tješimo onem: svaka sila do vremena.

Po svršetku dnevnog reda zamoli riječ gosp. Petar Lazarić Tomaš i predloži, da se promjeni agenta u Moščenicah, te nabroji nekoliko njegovih pogriešakah napram zastupstvu, koje su se na njegov zahtjev u zapisnik metnule, jer inače toga nebi bilo. Gosp. načelnik protivio se je predlogu, izpričavajuć se, da će on agenta ukoriti itd. i da je on gospodar imenovati agenta koga ga volja. Ako bi to pravo i priznali g. načelniku, ali mu ne priznajemo niti nećemo mu nikada priznati, da može on imenovati čovjeka, koga puk ne voli, i proti volji svega puka. Mislimo da bi gosp. načelnik morao obzir uzeti i na teške posljedice, koje bi mogle odatle nastati. Ako gosp. načelnik neće zadovoljiti zastupstvu, onda neka sam puk izabere agenta, a mi g. Ivana Deškovića nećemo, jer on nije naš nit mi ga niemo u zastupstvo izabrali.

Gospodin načelnik neposna valjda občinskoga zakona, jer da bi ga poznao, pazio bi više na red u sjednici i nebi dopustio, da više njih na jedan put govori, već jedan po jedan, te bi dao svaki predmet na glasovanje, ako se hoće doći do kakvog valjanog zaključka. Na koncu sjednice nije niđedan zastupnik podpisao zapisnika. **Moščenar.**

Glavnu skupščinu obdržavati će hrvatska čitaonica „Zora" u Opatiji dne 29. t. mj. u 8 sata poslije podne u vlastitih prostorijah sliedećim dnevnim redom.

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvješće blagajnika o društvenih računih.
3. Izbor predsjednika i odbora.
4. Izbor dvojice revizora.
5. Možebitni predlozi. Odbor želi, da se gg. članovi u što većem broju na skupščinu potrude.

Iz Rieke pišo nam prijatelj početkom decembra. Pomislili ćete, da ovdje ide sve najbolje kada se od nas ništa nečuje, ako pak sludaju umiete u ruke naše glavno glasilo, koje ima zadaću turati u sviet viesti o nelanjernom blagostanju ove naše „Separatnm države", onda možete vjerovati, da je ovdje baš zemlja obećana, u kojoj teče med i mliječo. Nije sve onako kako ona „b a b a" javlja, koja se u istinu može hvaliti, jer ona dobro stoji, a sit gladnomu nevjeruje, no treba znati, da pučanstvo u obće, osobito ove godine nevidi niti čuti tog veljkog blaženstva. Jedni nisu zadovoljni, jer se pod ovimi odnošaji nikako nemogu smeti. Drugi (a ovi su velika većina) nemogu se zadovoljiti brbljanjem naše „b a b e" jer svatko znade, da kada je slaba ljetina u Madjarskoj i u Banatu, onda nemože biti znatnog izvoza kroz Rieku, a ove sime u tom obziru će biti vrlo slabo. Ova nezgoda došla je u prilog madjarsko-ciprutskomu društvu dogradjenja luke. Jedni vozari uzilovani su voziti kamenje za ovo društvo pod jako nizku cienu. Biti će sretni ako skoro nebudu poginuli od gladi oni i blago. Treći (najveć tudjinci), kojim vlada ide na ruku u svačemu, nisu takodjer zadovoljni. Ovi se tuže u tršćanskih novinah, da nemogu posve izkorjeniti našeg jezika u ovom gradu. Većina tih ljudi jesu istarski talijanaški šarenjaci, a njima na čelu je jedan činovnik, koji dan i noć snuje valjda kako bi kod vlade izprosio, da po mogućnosti odstrani ili bar zabrani, da se govori hrvatsko nam milo riečko narečje. On dobro zna, da bez poznavanja ovog jezika nebi imao onu mastnu službu. On zna, da se je u njegovom rodnom selu govorilo i govori se hrvatski, ali poslovica, koja govori, da je poturica gorji od turčina, kano da je stvorena za njega. Pišuć u „Indipendentu", mržnjom do nas zaslepljen, zaboravi šta je prvo pisao i pada u protuslovja. Prošlog ćodna napisao je članak, u kojem se ruga odvjetniku Barčiću i dalmatinskoj većini, te pochvali, da ovdje nitko nemari za ono, što se događa s onu stranu Riečine; to svršava članak sa: „Mi imamo ovdje kulturu, kojoj zavidje Hrvati, Niemci i drugi", ali nije hotio spomenuti Madjare, na koje je mislio, jer neboj rada s njima zavaditi se, mogli bi mu raskliniati jaslu, a on mnije, da je dobro kod mastne plaće dvoriti izvanjatinom i Madjare, dok mu željeni spas dodje iz blažene zemlje. Drugi dan u istom tršćanskom listu tuži se, da mu je kultura u pogibelji radi hrvatske gimnazije, koja ima ove godine više od tristo djaka, dočim u talijanskoj gimnaziji nema ih niti polovica. Žali, da mnoge riečke obitelji šalju djecu u taj omraženi zavod; on se tomu čudi i nenalazeć razloga!! Zove na pomoć madjarsku opoziciju i našega zastupnika u Pešti neka za Boga ukinu tu gimnaziju, ta i tako, veli on, neće se Hrvatska radi toga pobuniti; pak onda navaljuje na svećenstvo, da obavlja crkvene obrede većim dielom hrvatski, zato što smo pod senjsku biskupiju itd. Zaključuje, da je ovdje gimnazija i popovstvo gnjezdo Starčevićanisma (sic) i tim pokazuje svu dobru volju, da oerni i omrazi (kada bi imao tomu najmanjeg razloga) gimnaziju i svećenstvo.

Mi pitamo tuga dopisnika i svakoga razumnoga čovjeka, koja li je gimnazija potrebitija, ona u kojoj ima mnogo djaka, ili ona, u kojoj ih ima malo? Koji je zakoniti jezik u crkvi potrebitiji, onaj, koji zove mnoštvo ljudi u nju, ili onaj, koji negane nego riedke? All ovo su pitanja, na koja bi bolje odgovorili sami Madjari nego li naš istarski delija.

U nedjelju dne 17. pr. mj. slavila se petdesetgodišnjica glasovitog moštra Verdia. Talijanski gradovi su ga većinom onaj dan počastili, a medju timi gradovi bijaše dakako i Trst. Vidila je šaba, da konja kuju, pak je pružila i ona nogu itd., hotjeli su i svi naši nadrinespašenici, da se pokažu, da su oni nešto, što se još nepuudjuju izustiti. Tu je bila opera u kazalištu, te se Verdiu telegrafično čestitalo. Tu se deklamiralo na čast starca, sviralo, pevalo, plesalo, vikalo, a pojedinci kadgod je zavikao i ono, šta isti Madjari rado neslušaju.

Istina je, kako većina govori i misli, da se je tim slavila sama umjetnost (muzika i pjevanje) ali taj čin biti će za nekoje prekomorske prvake i za njihove novine materijal od velike važnosti. Do vidova! Brajdar.

Iz Zagreba (nastavak i konac). U subotu, dne 30. novembra dovršila su generalna debata o proračunu, te u vrieme od pet sjednica javilo se ništa manje nego 16 govornika, što za, što p r o t i proračunu, medju timi i sila, koje se nisu još kod nijedne rasprave iztakle. Najveću senzaciju pobudili su dosada gg. dr. A m r u š, dr. F r a n k i dr. M a r k o v i ć, tri govornika, kojimi bi se mogli ponositi najvedi i najznamenitiji parlamenti. Dr. A m r u š obori se na vladajuću stranku, koja tobože stoječ na temelju nagodbe tvrdi, da Hrvatska nije država, nego da pravi ujedno sa Madjarskom državno jedinstvo, te dokaza, da je Hrvatska d r ž a v a, a svoje dokaze izvadja dielomice iz same nagodbe, dielomice iz izjava raznih hrvatskih i madjarskih državnika, koji su sklopili nagodbu. Za vladajuću stranku, kakova je danas, on ne pristaje, te odbija proračun. Dr. F r a n k podiina svoj govor sa krasnom prispodobom naše samostalne uprave sa zakatim jednim kipom, koji se nalazi u hrvatskom arkeologičkom muzeju. Tomu veličanstvenomu kipu, kog vještaci smatraju djulom jednog od najslavnijih umjetnika starog vieka, manjkaju glava, ruke i noge, te namjesto, da nas uznese, pobudjuje u nama samo žalostno osjećaje nad njegovom sudbinom. Tako je i sa hrvatskom samoupravom. I Hrvatska ima dio samostalnosti, i to političku upravu, sudstvenu upravu i bogoštovje i nastavu; ali kakva joj hasna od takve samostalnosti, kad joj manjkaju glavna vrela života, kad joj manjkaju samostalno financije i samostalna gospodarstvena uprava?! Kakva korist Hrvatskoj od njezine plodnosti i od njezinog prirodnog bogatstva, kad tim bogatstvom upravljaju Madjari?! U teku od 5 godina poslala je Hrvatska u Madjarsku 55 milijuna forinti, a što je zato dobila? Sava, Drava i ine hrvatske rieke, koje kad bi uredjene, bile bi nezcrpivo vrelo bogatstva, poplavljuju svake godine najljepše predjele, uništavaju usjeve, šire kužne bolesti; a što čine Madjari, da sve to poprave? Željeznice, koje bi morale pospješivati razvoj hrvatske trgovine, su tako sagradjene, da samo sišu svaku bogatu žilicu u Hrvatskoj, te to bogatstvo vozе u krilo madjarske majke u Budimpeštu; a svemu tomu da je kriva nagodba; zato on hoće samostalno hrvatsko financije, samostalno hrvatsko gospodarstvo, jer samo onda moći će se Hrvatska po miloj volji duševno i materijalno razvijati. On zabacuje proračun. — Dr. M a r k o v i ć dokazuo je svojim govorom proti izjavam bana na temelju historičkih činjenica, da je Hrvatska bila samostalna država od najstarijih vremena sve do godine 1790. Hrvatski sabor imao je sve atribute državnog sabora; on je samostalno upravljao svojimi financijami, samostalno razpisivao porez, samostalno upravljao svojim vojništvom, sklapao ugovore itd. Hrvatski ban bio je vrhovnim zapovjednikom hrvatske vojske. God. 1527. i 1712. pozvali su Hrvatski velikaši sasma neodvisno od Madjara na hrvatsko prestolje pradjedove sadanjeg kralja. Tekar godine 1790. počeli su Madjari sistematično kršiti hrvatska prava, ali i tome opriše se Hrvati. Nagodba morala bi biti vratiti Hrvatskoj prvobitna njezina prava, ona toga nije učinila; zato on neće nagodbe, a s njom neće ni proračuna.

Od stranke prava govorili su vodja njezin dr. Ante Starčević, predsjednik kluba barun Rukavina, Pisačić, Jakčin, Banjavčić. Dr. Ante Starčević napao je kao prigodom rasprave financijalne nagodbe, umjerenu opoziciju, prispodobio prvobitnu nagodbu od godine 1868. sa revidiranom od godine 1873. te dokazivao, da revidirana je gorja od prvobitne; spodbitnu vladi, što namješćuje uvjek više tudjih činovnika na hrvatskom teritoriju. Barun Rukavina brani Starčevića od osvada bana, napada na umjerenu opoziciju, na Strossmayera, te odbija proračun. — Od vladine stranke govorili su izvjestitelj Miškatović, odjelni predstojnik sa unatarnje poslove Stanković, Mikuličić, Nikolić, Pavić, Czernkovich, Vukotinović i Kranjavi, a ban odgovarao je raznim govornikom opozicije. Svi su naravski za proračun, svi kuju u svezde nagodbu sa Madjarskom, te se natječu, tko da bolje raznjasni državno jedinstvo Hrvatske sa Madjarskom, samo da si čim više zasluga stoku kod njegove preuzvišenosti bana. Nešto ranlike dine Vukotinović i Kranjavi, koji imaju bar toliko svjesti, da priponnavaju d v o d r ž a v e, ma bile njihove teorije i još čudnovatije.

U srijedu dne 4. o. m. nastavila se rasprava o proračunu,

Dne 10. o. m. početi će izbori za gradsko poglavarstvo, imade se popuniti 25 mjesta. Vlada je već odavna razprela svoje mreže; hoće li uspjeti, vidit ćemo do mala.

U subotu na veče odputovao je ban u Budimpeštu, gdje je bio u audienciji kod kralja, ministra-predsjednika Tisze i drugih ministra. Pogovara se, da nije mogućnost isključena, da nas njegova preuzvišenost ostavi i za uvjek. Živila Hrvatska! Milan.

„Matica Hrvatska". Odbor „Matice Hrvatske", da zadovolji želji pretežne većine svojih članova: da sa izdavanjem svojih godišnjih knjiga „Matica" dodje u sklad i sa sunčanom godinom, već prošloga mjeseca dao knjige „Matičine" za tekuću godinu 1889. u tisak, te će iste biti do konca tekuće godine dotiskano, tako da će se tešajem budućeg mjeseca jenara godine 1890. već medju članove „Matičine" i dieliti i razašiljati. Odbor „Matice Hrvatske", odlučiv da udovolji želji članova „Matičinih", nije žalio nikakova truda, te je utišio svu svoju brigu, da točajem ove godine 1889. izdade d v i e s e r i j e svojih godišnjih knjiga, koje obje ne samo da ne zaostaju u nijednom pogledu za književnimi darovi „Matice" prošlih godina, već ih možda u kojočem i nadkriljuju. I u ovoj drugoj seriji ovogodišnjih „Matičinih" knjiga (za g. 1889.) primit će članovi „Matičini" — osim knjiga, koje izlaze u nakladi „Matice" — na broju d e v e t knjiga, a pisci su im izmedju ostalih: gg. dr. Klaić, Iv. Rabar, dr. Maretić, Aug. Šenoa, Jov. Sundečić (izabrano pjesme), Eug. Kumičić, Ivo Vojnović itd. Prema tomu, kako se brzo ove knjige „Matice" za godinu 1889. medju članove razpačaju, dat će odbor „Matice" točajem god. 1890. i knjige „Matice" za god. 1890., koje je on većinom već i priredio za tisak, te bi odborova želja bila, da se u posljednjoj četverti buduće godine i knjige „Matice" za godinu 1890. medju članove razdiele i razašalju, a zatim da se s izdavanjem „Matičinih" knjiga po dosadanjem običaju u skladu sa sunčanom godinom nastavi.

Odbor „Matičin" izpunjava tim svemu želju članova „Matičinih", a „Matica" — ne žaleći nikakva truda ni troška — za razmjerno maleni prinos od šest forinti podaje točajem jedne godine dana na broju ne manje od o s a m n a e s t svezaka knjiga odabrana štiva, čemu će se i u velikih naroda malo primjera naći. Odbor „Matičin" ne sumnja, da će i ovo njegovo nastojanje podpuno uspjeti i njegov ne maštojanje podpuno uspjeti i njegov ne maštojanje podpuno uspjeti i njegov ne mašt

pilo se prigodom slavljenja pira Kazimira Jelušića sa gospodjicom Ernestom Mohovlć u „Narodnom domu“ u Kastvu od prijateljah for. 13.

Upravni odbor
„Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri“
Kastav, 3. decembra 1889.

M. Grosman, blagajnik. **Antun Turak,** predsjednik.

Dopisnica upravničtva.

Primili smo novembra i decembra do 8.: M. V. Skitača za II. p. 89. f. 2.50, G. Th. Pul do konca 89, 89 nč. D. B. Buran za II. p. 89 2 f. 50 nč. G. V. Zminj za II. p. 89 f. 2.50. B. dr. J. Krk za 89 f. 5. Z. B. S. Lovreč poz. 9 mjeseci f. 1.50. B. T. Trogir od 1. okt. 89. f. 2.50 Ž. 1. Sv Lovreč-Labin f. 5. Š. M. sv. Ivan za 89 f. 2.50 K. Gj. Beč na račun 88 f. 1. V. P. Banja f. 2. G. F. Fontana od 1. nov. 89 f 2.50. B. J. Grižane f. 5. R. A. Rieka f. 1. B. O. Maranović f. 1. I. M. Port Said do 31. dec. 89 8 f. 12 nč. V. S. Lošinj voli od 1. okt. 89 f. 2. N. A. Čepić f. 5. P. P. Mitrovica f. 5. Gli. Pula do konca 89 f. 2.75. J. St. Podgrad oglas f. 1. M. N. Omaha (Amerika) od 1. nov. 89 dolara 21 debelomo f. 4.70. S. P. Višnjan-Sv. Vital f. 4. Š. S. Maščenice f. 5. S. S. Poreč za 90 f. 5. V. I. Varaždin od 1. okt. 89 f. 2.50. N. A. Tarčin od 1. okt. 89 f. 1. B. J. Lovran f. 2 (na račun). P. O. Pave, Murter f. 2. D. K. Vrsaldin do 30. junija 90 f. 2.50. B. D. I. Vrgada za 89 f. 5. M. Dr. Zminj za razno predplatničko f. 7. G. M. Kastav 20 predplatnika za II. 89 f. 20. S. P. (po K. S. Quir.) od 1. nov. 89 do 31. dec. 90 f. 2.50. D. A. Čepić do 30 junija 90 f. 2. J. A. Ravnegora oglas f. 2. Cestino 1888. platili ste nam 2 f.; je bilo za 1887, molimo Vas dakle još 4 f. do konca ove godine. — T. F. Višnjan-Dekani f. 2.50. G. N. Sukošć f. 2. D. J. Zadar za 90 f. Neka je i Vam čestito! Abgeordnetenhaus Wien do 31. marča 90 f. 1.07 M. A. Novi f. 2 za 89. Žao nam je, da nas ostavljate! Ž. J. Punat do konca 89 f. 3. Pravilili smo!

Bliza se konac godine. Dužnici učinite svoju dužnost, kad mi činimo svoju, drugačije morati ćemo sudbeno goniti.

Lutrijski brojevi

Dne 7. decembra.

Beč	52	50	25	11	4
Gradec	21	12	4	20	60
Temesvar	84	25	20	87	8

Dne 11. decembra.

Brno	51	28	3	29	50

Pogodne zajmove

dobiju samostalne osobe, stanujuće stalno i redovitu zaslužbu ili dohodak, i to:

obrtnici, trgovci, činovnici, častnici posjednici, privatnici, itd.

razmjerno od for. 100 do f. 2000

kao personalni zajam na lahko mjesečno ili tromjesečno odplaćivanje sa 6% interesa.

Za gruntovničko osiguranje

na 41/2% ili 5% za amortizacijo ili bez nje. Pobliže obavještaji dajo:

C. A. Steiner, Budapest.

Gr. Kralyi-utcza 12. 9

Pismenim upitbam treba priložiti tri poštene marke.

Poziv.

Članovi podpisane zadruge pozivlju se na glavnu skupštinu, koja će biti dne 30. t. mj. u Omišlju u 10½ sati prije podne sa sliedećim dnevnim redom:

1. Izviešće predsjednikovo o glavnoj skupštini pokrajinskoga vieća.
2. Izviešće tajnikovo.
3. Izviešće blagajnikovo.
4. Proračun za godinu 1890.
5. Jesu li za napredak narodnoga gospodarstva koristniji putujući učitelji ili podpora za polaganje poljodjelskih škola?
6. Ini predlozi.

Na koncu će se izkrbati među članovi, koji su uplatili sav godišnji prinos, 3 košira za klaštrenje mužlina, 5 škara i 10 ručnih mulila kukuruznih glavica.

Od kotarske gospodarske zadruge.

K r k, 1. decembra 1889.

Dr. Dinko Vitezić, predsjednik.

Marijaceljske želodečne kapljice

i zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Schutzmarke.

Neprecenljivo dobroto je posebno vpliv njihov pri notošnosti, slabosti želodca, ako se grla smrdi, napenjanju, kislem puhanju, kolki, želodčnem katari, gorečine (vsavaji) pri prebolelmi prodatkelji slin, ra mnenji, bljuvanju in gnjusi glavobolu, (ako je bol želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu.

Ozna steklenčici je z nalepkom vred samo 40 nov, velika steklenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarnikar **Karl Brandy, Kremsier, (Moravija).**

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice posarejujejo in ponašajo se mnogovrstno. **V znamenje pristnosti** morà biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, previdem s gorenje varnostno znamko ter mora biti na vsakem priloženem podaku na vporabo razun tega opominjeno, da je bil leti tiskan v tiskarni g. Gusek-a v Kremsieru (Kremsier). 11—43

Marijaceljsko pilulo proti začepljenju.

Ove vlše godina se najtišim uspjehom rabljeno pilulo proti začepljenju tiela patvore se mnogo. Neka se pazi dakle na gorenju zaštitnu marku i na podpis lekarnika C. Brady, u Kremsieru. Ciena kutijici 20 kr. Zalogji se 6 kutijh 1 for. Ako se novac unaprid pošalje stoji jedan zabuj for. 1.20, dva zabuja for. 2.20.

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Dali, ih katerih ohotelj, osnanjeni su na svakoj steklenici priloženom podaku za vporabo.

Prave **Marijaceljske želodčne kapljice** i marijaceljsko pilulo proti začepljenju dobivaju se prave u:

Veneziji u Lekarnah pl. Loitenburg all' Ercole trifonato; do Loitenburg, Eduard alla Salute; A. Praxmayer al dan Mori; Prandini Pietro, alla fontana Imperiale; Benedetto Sarnval, all' Amazone Trionfante; Antonio Suttina, Batt. al Camello; Benedetto Viali-Minassi, dvorska lekarna; dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladišće); Blasinetto, all' orso nero. — U Sezani u lekarni i Filipa Ritzekula, kao što i u svih ostalih lekarnah.

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17,

priporoča se vljudno pri **visoko častiti duhovščini** v napravo **cerkvenih posod** in **orodja** najnovejše oblike, kot: **monstranc, kelihov itd. itd.** po najnižji ceni.

Staro rodi popravi, ter jih v **ognji pozlati** in **posrebri.** Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 16—

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu,

Novci za vjilašila.

V vrednih papirjih na	V napoleonih na
4dnevni odkaz 3%	30-dnevni odkaz 2%
8- „ 3½%	3-mesečni „ 2½%
30- „ 3¾%	6- „ 2½%

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nahajajo v okraju pripadna so nova beresatna tarifa na tehtalja odpovedi od 17. novembra, 21. novembra in 13. decembra.

Okrožni oddel.

V vrednih papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Naknazuje

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Reko, kakor na Zagreb, Arad, Beszo, Gradec, Hermannstadt, Inomost, Celovec, in Ljubljano — p r o s t o.

Kupuja in prodaja

vrednostnih, divis, kakor tudi vravnavanje kuponov 24—28 pri odbitku 1% provizijo.

P r o d u j e m l.

Na jamčevne listine pojezji po dogovoru z odjetjem kreditja v London ali Pariz, Berlin ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 13. novembra 1889. 22 - 24

Prečastnomu i velečastnomu svećenstvu!

Slovenski rodoljub u Ljubljani pripustio je podpisanomu veliku zalihu crkvene robe, koju je uzeo za dug. Istu robu predao je podpisanomu, da ju ponudi častnomu svećenstvu uz dosta nizku cienu; roba najnovijeg kroja, lieno slegne svakomu svećeniku na prsijah bez razlike objema, a da se ipak nezgnječi. Nalazi se cielu opremu t. j. kazula, manipul, štola, velum i pala koć svakoga parmenta. Imade 25 kazulah svakovrstne bojo i pojedince sve bojo. Cieiu pojedinim od 200 for. sve do 24 for. Dakako, da će se od ove prodajne cieue dosta popustiti po uvidjavnosti, da se bez štete izndje. Imade prekrasnih pastuka za oltare mnogo štolah, damaskn, zlatnih frandjah (echtgold), vrpcah i mnogo nesašivene robe. Prekrasni bieli i crni plavial itd. Tko želi nabaviti si lieve i dobre robe neka se obrati na podpisanoga. Nebude li z dovoljan, može svo povratiti slobodno. Akonkoji nebi imno pri ruci svih rovacah koliko mu treba, počekati će se za nekoliko vremena po dogovoru. Krasne kazule mogle bi se rabiti kod najsvečanijih službah Božjih u najvećem gradu, jer su u svili i krasno zlatom izvezene.

Ianišće, pošta Peć, dne 8. dec. 1889.

Andrijii Mikiši, župnik.

Sredstvo koje nije tajno!!!

Od 14 godina priznato kao najbolje.

Najpoznatijemu liečniku i lekarniku

dra. G. Schmidta

ulje za sluh

liečí brzo i temeljito povremenu gluhost, tok ušju, bolnu ušju i u zastarjelih oparcuj h ušajuvih. Najtrnjitije zajeda u ušljah, kao i slabitnih ostrna jeje su odmah, što tiudu originalnih svjedočba dokazuju. Cieua boci 2 for. — U Beču pravo sa zaštitnim markom kod lekarnika C. Hanbmora, „Engel-Apotheke“, Beč, I., am Hof N. 6. — Glavno skladište za Hrvatsku kod ljekarnika Ede Tomaja u Zagrebu. 20—28

BRNSKA TVRDKA

za razpošiljatve finega suknenega blaga

Bernhard Ticho

20—16 **Brünn,** Krautmarkt 18, — pošilja proti povzetji:

Sukna za gospe
deset motrov, sama volna v vseh modernih barvah dvojna širokost gl. 8.

Črni Torno
saksonski izvod, dvostroko širok, za celo obleko, 10 metrov gld. 3.50

Valarjino flanelo
deset motrov najboljše lake, 60 centim. gld. 3.50

Barkena za obleke
deset motrov, krasni vzorci gld 3.

Životi „Jersey“ za gospe
(jopice) s svilnatimi gumbi, v vseh barvah komplotne, velike; 1 komad gld. 1.20

Jute zastor
turški vzorok; podpolni gld. 2.80

Košulje za delalce
iz rumburškoga oksforda velike, 3 komado gld. 3

Normalne košulje in hlače
komplotne, velike, 1 komad gld. 1.50

Ženske košulje
iz močnega platna šilpkami 6 komadov gld. 2.25

Košulje za gospode, lastno delo
bele, ali barvane 1 komad I.a gld. 1.80
II.a gld. 1.20

Kanevas
1 komad 30 vatlov lila gld. 4.80
1 „ 30 „ rudeč „ 5.20

Kanevas iz niti
1 komad 30 vatlov lila in rudeč gld. 6

Oksford
se more prati, dobra vrsta, 1 kom. 30 vatlov gld 4.50

Niegerskoga valjanega sukna
10 met., sama volna, najnovije blago za jesensko in zimsko obleko dvojno širino gl. 4.50

Ragusa modomo sukno
dvostroko široko, za kostumo, v vseh barvah, tudi pregasto in p sumo 10 met. gld. 9.

Dublé-Velour-sukno
¾ kompletno, 1 komad gld. 3.50

Kalmuk
deset m., najboljša vrsti, dvcent. širok g. 2.70

Jedno zimsko ogrinjalo
¾ velike gladke in karirano gld. 2

Garnitura iz juto
2 postoljne pogrinjale, in namizna prta s šipkami gld. 3.50

Garnitura iz ripsa
sestoječa iz 3 postoljnih pogrinjal in namiznoga prta sa svilnatimi šipkami gld. 4

Holandske dolge preproge (ostanki)
10—12 metrov dolge, 1 ostanek gld. 3.60

Domače platno
1 komad, 80 vatlov ¾ gld. 4.50
1 „ 80 „ ¾ „ 5.50

King-Webs
boljše nego platno
1 komad ¾ širok, 80 vatlov gld. 6

Konjska plahta
jako dobra, 190 ctm. dolga, 180 ctm. široka gld 1.50

Odeje za fijakerje
190 ctm. dolga, 180 ctm. široka gld. 2.50

Šifon
1 komad, 30 vatlov, I.a gld. 5.50, najboljša vrste gld. 6.50

Tovarno skladišče suknenega blaga

Ostanki Brnskega sukna
Ostanek za podpodno možko obleko 3 10 m. dolgo gld. 5

Priložnost za kupovanje!
BRNSKI OSTANKI SUKNA, 1 ostanek za 1 kompl. možko obleko 3.10 m. dolgo g. 2.75

Blago za zimsko sukno
ostanek 2.10 metra za popolno zimsko suknjo vjavo in višnjano gld. 3.50

Blago za površnje suknje
najfinejše vrste, 2.10 met. za celo suknjo gld. 7

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči.
Elegantno izvedena zbirka uzorcev s 400 znamkam g. krojačem nefrankovano.

OBRTNIK.

Vlastnica **Trg.-obrt komora.** Odgovorni urednik **Milan Krešić.**

Izlazi svaki deseti dan: naime 1., 10. i 20. svakoga mjeseca. — Uredničtvo i odpravničtvo nalazi se u uredu trgovačko-obrtničke komore u Kukuljevićevoj ulici u palači banina Iv. Vranyczana. — Oglasi primaju se u odpravničtvu i računa se za svaki redak 6 nč. — Cieua listu je: na cielu godinu for. 4.—, na pol godine for. 2.—, na četvrt god. for. 1.—, poštom stoji 40 nvč. na godinu više.

Hrvatskim obrtnikom i trgovcem!

Iza tomu šest godina dana što je zagrebačka trgovačko-obrtnička komora odlučila izdavati list namienjen lih interesom hrvatskoga obrtničkoga i trgovačkoga stališa, da tim putem uzbudi što veću solidarnost u pregnućn oblah stališa za ciljem, za kojim im valja poći, a to je materijalni i intelektualni napredak obrtniku i trgovaca.

Uredničtvo toga glasila namienjena je bila teška, nu častna zadaća, da tim intenzivnim komora udovolji, a ono je i uložilo mnogo truda i mara da se u tom nastojanju što više usavrši. Uz malenu cienu od cigle forinte na četvrt godine malo dok u letinu naći strukovnih listova i u većih narodih, koji bi bili podpunili i bogatili u pogledu raznolikosti i poučnosti svoga sadržaja, kao naš „Obrtnik“; pa ipak nam valja javno priznati, da odziv u krugu obrtnika i trgovaca znatno zaostaje daleko iza čednih nada naših.

Prošlo je šest godina od prvoga broja, dolsta liepo razdoblje u kojemu bi se imao broj predplatnika podvostručiti, a mi smo sretno tok izpliivali onim brojem čitatelja, kojim smo prvo godine započeli!

Evo nas iznovično pred Vas gospodo obrtnici i trgovci na početku mlado godine sa molbom, da poduprete intenzije svoga lista Vašim cienjenim sudjelovanjem putem predbrojke, da nam omogućite dalnji materijalni obstanak i da nas osokolite na daljnje pregnuće. „Obrtnik“ nozastupa po svom imenu samo interese obrtničke, on se istom ljubavju bavi te istom pozornošću sliedi i pitanja trgovačka, kojima su posebno dvie strane svakoga broja namienjene.

I u ovoj novoj godini bit će nam na brigi, da što pozornije motrimo pokrot svietski u narodno-gospodarstvenom pravcu, da što izdašnije obnarodujemo nove obrete, razne izume i poboljšanja strojeva obrtničkom staliju na korist stvorenih; za trgovce donašat ćemo sve naših željenica ticuće se tarifalne promjene i ine trgovačke vjesti, koje bi zanimale mnogi trgovački svjet i tako će nam se rad vazda vrtiti, okol izpunjenja tih naših dužnosti. Naš list pruža svojim cienjenim predplatnikom još i to vanredno pogodnost, da mogu svoje oglase u nj besplatno staviti.

Obrtnik ili trgovac, koji se predbroji na cielu godinu [4 for.] uživa pravo na tri bezplatna oglasa a onaj na pol godine na jedan bezplatni oglas.

3—2 **Uredničtvo „Obrtnika“.**

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

Tiskara Doleno.

Broj 51. U Trstu 19. decembra 1889. Godina XX.

Nefrankirani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 3 redaka stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 25.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Koncem tekućega mjeseca ističe predplata na „Našu Slogu" za god. 1889. Tom prilikom pozivljemo sve naše čitatelje, da se iznova i na vrieme na naš list predplate, da tako uzmognemo već na početku godine znati na čemu smo.

Sve one, koji nisu još do sada s nami poravnali svoga računa, molimo najozbiljnije, da to čim prije učiniti izvole.

Ufamo se, da će nam ostati vjerni svi dosadašnji predplatnici, koji su nas u našem težkom poduzeću svojski podupirali. Oni, koji nisu voljni točno lista plaćati, neka nam to odmah jave, da njim list obustavimo, da tako nebude kasnije neprilikah nam ni njim.

„Naša Sloga" stoji na godinu za imućnije for. 5, a za seljake for. 2. Na pol godine polovicu gornjih ciena.

Uprava „Naše Sloge".

Novi namjestnik.

Biti će mjesec dana, da je imenovan novi namjestnik za Primorje, to jest, za Istru, Trst i Goričko. Ime mu je Teodor vitez Rinaldini; bio je do onda više godina prvi savjetnik ovoga namjestničtva naslovom dvorskoga savjetnika.

Nismo htjeli ništa reći, dok nedujemo drugih glasova, i dokle ročni gospodin neprisegne; samo smo javili to imenovanje.

Sada, kad imamo izobilo glasova od raznih strana i kad je novi namjestnik Njegovomu Veličanstvu cesaru i kralju prisegao za tu novu službu vjernost i poslah, evo da i mi koju ročumo o tom imenovanju.

Biti namjestnik velika je čast, težka služba, golema odgovornost. Ako se časti daju onim, koji jih zasluže, težke službe i veliko odgovornosti onim, za koje se zna, da će jih moći ovršiti, onda vitez Rinaldini mora da velikim zadovoljstvom primo to imenovanje. Ali ujedno mora i da bude svjestan težkoga položaja i velike odgovornosti.

Namjestnici se neimenuju u saborih odlukom većine, koja često neodgovara misli većine puka. Već po tom, što takovo imenovanje vrši sama svjetla kruna, razlog je misliti, da namjestnik u budi kojoj pokrajini nije sliepo orudje onaj čas vladajuće tobožo ustavne većine, nego je službonik, koj mora da na sve strane čuva interese države i vladarskoga doma, makar se pri tom postavio u protimbu sa jednom ili drugom, po broju većine dotičnoga sabora, vladajućom strankom.

Mi barem tako shvaćamo položaj tih ljudi, i mislimo, da ga shvaćamo pravo i da neodgovara svojim dužnostim onaj namjestnik bud kojo zemlje u Austriji, koj sliepo ide uporedo sa tobožnjim javnim mnenjem. Jer u nas, gdje se izbori vrše još kojekako, gdje izborni red ne samo nije dosta slobodouman, nego je često nepravedan, nemože se još stalno reći: ovo i ovo je volja puka, jer tako izpovjeda većina njegovih zastupnika.

Vitez Rinaldini jest rodjen i odgojen Talijanac. On nepozna, reć bi, ništa hrvatskoga jezika. To je zlo i nam nemože biti pravo; ali mi ga nismo imenovali; a opet ima jih mnogo, koji također neznaju hrvatski, ali bi se bili posilili za nevolju pobirati onih 18000 forinti na godinu.

Ali vitez Rinaldini službuje već nekoliko godina u primorskom namjestničtvu, i vredi, za ponajboljega upravnoga službenika u državi. To je dobro, jer imamo opravdano ufanje, da će takav čovjek lahko pojmiti potrebe bud kojega dielа pučanstva, da će lahko naći način, kojim bi se pomoglo, te da će njegove misli obvaljati kod osrednje vlade u Beču. A tih potreba, bilo u malih političkih prilikah Primorja, bilo u velikih gospodarstvenih pitanjih, ima sila božja. Dakle dobromu upravnomu činovniku, novomu namjestniku, ostaje posve prostrana polja. Na njem je, da puku pomogne, da odgovori namjeram prejasnoga Vladara, da se tako proslavi. Ako bude to izvršio, ili barem dobru volju pokazao, jer kadgod se i nemože više, ako bude nastojao, da njegovi kotarski kapetani i komesari uče hrvatski, da s pukom govore i dopisuju kako puk govori, ako jim bude rekao, da se i njegovi sinđići uče hrvatski, onda ćemo mi vitezu Rinaldinu lahko oprostiti, što je odrastao u prilikah, kad se je mislilo, da je kod nas dosta znati štogod iz Danta i Petrarche, a da dobiješ tustu službu.

Eto, tako mi mislimo. I u toj misli pridružujemo se svim stanovnikom Primorja, koji su imenovanje Rinaldinovo pozdravili nekom simpatijom.

On, već zato jer je Talijan, mora proma nam biti pravedniji.

Što je dosad bilo kod namjestničtva u Trstu, bilo je. Sadanji namjestnik bio je podredjen službenik, nitko pamotan nemože njega nazvati odgovornim za čine, koji su se dogodili, kad nije vladao razlog, nego: tako hoću, pa mirna Bosna!

Mi dakle velikodušno bacamo zastor vrhu svih crnih dana, koje je poslednjih desetak godina, doživio slovenо-hrvatski puk ovoga „austro-ilirskoga" Primorja.

Ako gospodin namjestnik hoće, da čuje štogod i o visokoj politici od naše strane, evo mu ju baš iskrenu:

Radi našega narodnoga života, nesmije se u naših ovih krajevih s nijedne strane podržavati način vladanja, koj bi ove krajeve pripravio za Rim, ali ni za Berlin. Nami je dosta naše kućice i naše slobodice. Neka se vrše zakoni, ostalo je naša stvar i našega cesara-kralja. Sve do te linije, u nas naći će novi namjestnik iskrenu podporu, živu želju za svaki napredak, dapače i obranu proti navalam, koje bi na njega išle u vršenju svoje prave dužnosti proti onakovim nakanam. A kad bismo se za nesreću osvjedočili, da se i nadalje provadja u Primorju, do u najtanje žice neki pravac, koj ubija naše narodno biće, onda bi i gospodin namjestnik očutio, da mi Slovenо-Hrvati ovoga Primorja nismo iztrošili još svih svojih sila u nejednakoj borbi, koju smo vodili. Sada je primirje. Neka bira on, mi smo izabrali. Ako i jasno potomci Skita i Germatā, ali smo iskreni, a iskrenost je često put najvedi dar, koj se može darovati vladarom i njihovim namjestnikom!

Istarski sabor g. 1889.

12. sjednica dne 11. novembra.

Predsjednik dr. M. Campitelli, vladin komesar vitez. Elluschegg, 25 zastupnika; galerija puna.

Predsjednik otvori sjednicu u 11 sati, te pozove tajnika, da pročita zapisnik zadnje sjednice.

Dr. Vergottini pročita zapisnik, koj se otjerovljuje bez primjetbe.

Vladin komesar vitez Elluschegg odgovara na tri interpelacije podnesene u saborskoj sjednici dne 6. t. mj. i to:

a) Dru. Sosmpichio i drugovam glede labinske ženske škole, da će zemaljsko školsko vieće u jednoj od prvih svojih sjednica raspravljati o pronještanju učiteljice u Labinu, te da se iz predloženih spisa nije moglo ustanoviti, da je ročena učiteljica ista znala o kriminalnom slučaju njezina svaka.

b) Dru. Costantini-u i drugovam, da imenovanje ravnajućega učitelja u Pazinu odvisi od dogovora, koji se još vode glede uvedenja hrvatskoga jezika na pučkoj školi u Pazinu bilo otvaranjem paralelke ili ustanovljenjem nove nepodvriene hrvatske pučke škole; na izpražnjeno mjesto učitelja III. reda, g. Matelicich-a, koji bijaše umirovljen, došao je učitelj iz Tura g. Niederkorn, a obolješega učitelja Glanell-a, da nadomještuje drugi učitelj.

c) Zastupniku Mandiću i drugovom, glede hrvatske gimnazije u Pazinu odgovara vladin komesar, da je obdinsko zastupstvo u Pazinu upitalo mjesnca aprila 1886. njegovu preuzvišenost ministra bogoštovja za ustrojenje hrvatske gimnazije u Pazinu, te da je ministar odgovorio dopisom od dne 10. agusta 1888. broj 16.592, da će biti uzljed otvorenja državne gimnazije u Puli gornji razredi pazinske gimnazije odmah ukinuti, a dolnji pako tekom školske godine 1889—90., te da vladin komesar nemože drugo nego pozvati se na spomenuti ministerijalni dopis. (Neznamo zašta gdje je g. komesar našao ovaj odgovor, kojim je posve mimošao interpelaciju hrvatskih zastupnika. Op. Ur.)

Zatim se prešlo na dnevni red.

Zastupnik Sbisà izvičućuje o prošnji občinara Orleca i stanovnika otoka Krka o sjeku šume predlažuć, da visoki sabor podupre prošnju, koja ide za tim, da se promjene nekoje ustanove šumske naredbe izdane o. kr. kotarskim poglavarstvom u Lošinju dne 8. septembra 1888. br. 5006, osobito obzirom na zabranu sjeka na „bula" čl. I. al. a, b, c, d, e, te da visoki sabor podnese ozbiljnu pritužbu dotičnim oblastim, da pošalju komisiju na razna mjesta kvarnerskih otoka, gdje je narodu glavna korist u gojitbi male stake, naime ovaca, čemu je velika zaprieka uvedeni sjek šumicah.

Poslie bijaše otvorena rasprava o tom predmetu, progovori zastupnik dr. Vola-ri-ć, hrvatski:

Visoki sabore!

Neću tvrdit, da naši ljudi po otocih u svemu razložito postupaju, što se tiče gojenja i upotrebljivanja šumah, već rado pripuščam, da i tu ima više manah, za koje odstranit, imalo bi se postupice podučavati i uplivati na puk; al s druge strane nemogu, da podpunoma i na sliepo odobrim sve one, što nam gospoda šumski činovnici savjetuju i po njihovom potaknuću c. kr. politički činovnici propisuju raznimi narodbami i objavami.

Svi propisi nevaljaju za sve i po svuda. Osobito kod gojenja šumah imalo bi se u obzir uzeti različitost zemlje, podnebja i vrst šumah. Što valja za šume u Štajerskoj, Austriji itd. gdje su ploduo i prstle zemlje i gdje ima visokih šumah, to neodgovara našem kraju, gdje baš o tako zvanih šumah nemože biti govora, već o samih pašnjacih.

Neću ovdje da opetujem sve one misli, koje je g. Sbisà tako umno i strukovnjački iztaknuo i poredao u svom izvještaju, i ja ono primam i odobravam pozivljuć se povišе na dalnje potankosti, iztaknute u dotičnih molbah občine Krčke i podobčine Orlečke; već moram ovdje iztaknuti, da kod nas sve šume, izuzam malih iznimaka, strogo uzimajuć, jesu prosti pašnjaci i da naš puk upotrebljava tako zvane šume, najviše i izključivo kao pašnjake, te da stoga sjek i gojenje šumah ima se kod nas tako upriličiti, da kmetu, čim se više razborito može, bude dopušteno pasti blago, jer samo tim načinom može se okoristiti svojimi drmuni. Naš kmet poglavito rabi šume, da uzdrži ono nješto malo blaga, koje mu daje hranu i odjeću, te da uzgoji po koga vola za rabotu i za obdelavanje zemlje. Naložiti mu sada, da sve zapusti, to da se dadu izključivo na gojenje šumah, to bi značilo osiromašiti i uništiti naš puk po otocih.

Gospodo! ja rado priznajem, da nisam strukovnjak u predmetu, akoprem bi mogao koješta nadovesti iz svoga izkustva, te se ovdje pozivljem na jednoga c. kr. šumskoga činovnika, čovjeka, koji je osivio i ostario prigledajuć carske šume po otoku. S njim imao sam podulji razgovor o zahtjevih političko oblasti odmah iz početka, kad se htjelo uvest ta novotarija po našem otoku, i on uztvrdi, da sjek razi zemlje, košto to zahtjeva politička oblast po potaknuću mladjih šumskih činovnika, neće uspjet dobrim plodom po naše šume, jer stabla prestaru onako posječena neće bacat, a za mladja da nije dovoljno dobre zemlje, da uspjevaju, pa k tomu, da nadojde bura i slanost, te uništi i ono malo, što potjeraju. Isti gospodin odobravao je posvema sjek na ćulac, kod nas odavna u običaju. Nadalje svršetkom godine 1887, čim je politička oblast poostrila kod nas svoje prepise o sjeku šumah, obratio se jedan moj prijatelj na Šibenički gospodarski list pitajuć ga, da se izjavi o novih propisih šumskih činovnikah i o načinu kako nasuprot naš kmet po otoku sječe drva. Odgovor sadržan jest u broju 8. godine 1888. istoga gospodarskoga lista. Tuj čitam kako isti list preporučuje na našem kraju sjek na ćulac (tulci) a sjek razi zemlje, kako ga zahtjeva politička oblast za stabla, koja su prevalila 50. godinu, to koja neće više iz panjeva ili korenja potjerati, veli, da je nerazuman. Za stabla nadalje izpod 40. ili 50. godina tvrdi, da bi mogla potjerati, al zato da se zahtjevaju boji odnošaji i bolja zemlja nego što je naša. U obće iz svih narodbah političke oblasti izvadja taj u gospodarskih pitanjih vrlo ugledan list, da se zatim ide, da se naše pašnjake preobrati u tako zvanu „srednju šumu", al nadovezuje doslovice (čita) „Srednje šume zahtjeva kropku, debelu i dosta vlažnu zemlju, a da mogu visoka i nizka stabla uspjevati, nu takove zemlje ima na krasu samo u dolinam, te se iste upotrebljuje za gospodarstvene plodine". U naših dakle krajevih, gdje je malo i to slabe zemlje, te gdje osobito u ljeti vlada suša, ne može se uzgojiti srednju šumu. Poslie sjek„

razi zemlje nadalje vjetrovi razpršc a kiša izpere lagljo ono malo zemlje, što je na krasu pa i sjemenjaci oslabe a mladice i sameniko, nejake i mlohave, slanost i bura izgori; dočim ako se pušte tući, naš puk slobodnije pase, i isto takova stabla, a to je najglavnije, jer kod nas puk nema posebnih štalah već živo danom i noću, ljeti i zimi na otvorenom pase, služe blagu za zaklon proti žegi i nevremenu, kao kiši i snjegu; i u isti čas brane mladji naraštaj, jer u tulce se bura i u obće vjetrovi više lome. Pri svrhi isti list savjetuje kako da se kod nas najpriličnije goje šume. U obće neću duljit više, već preporučam visokomu saboru, da uzmo naš puk po otocih u obranu i primam predlog g. izvjestitelja pozivljajuć se za daljnje potankosti na same prošnje obćine Krčke i podobćine Orlečke.

Lahko je šumskim činovnikom izdavati naredbe sjedeć u sobi uz zapaljenu peć ili pobirajuć po knjigah pisanih za druge pokrajine, naputke za gojenje šumah, nu drugo je proučiti naše posebne odnošaje, naše zemlje i naš kraj, te upriličiti šumske propise prama potrebočinam našega puka i prama našem podnebju. Eno smo čuli iz izvještaja što je koristilo u šumah oreške obćine sjek razi zemlje, osušile se više stabalah onako posječenih a većina njih slabo uspjeva. Kako veljn ja proporučujem visokomu saboru, da prihvati predlog g. izvjestitelja, da se tako upliva na visoku vladu, da upriliči kod nas šumski zakon prama našim posebnim odnošajem, prama potrebočam našega siromašnoga puka, te bi samo iztaknuo, da visoka c. kr. vlada odredi posebno povjerenstvo, sastavljeno ne samo od šumskih činovnika i odsalnikah vlade, nego i od iskusnih ljudih po naših otocih, koje da prouči naše odnošaje i jošte, pošto ono temeljito razpita i prouči stvar, neka posebne naredbe kako da se kod nas goje i upotrebljuju šume (Dobro! na lievici).

Dr. Stanich reče, da je izvješće o predmetu toli temeljito i svestrano, da mu se može jedva štogod pridodati. Zastupnička dužnost, da je ipak veže, da i on o stvari štogod reče. Znali što je zastupnik Volarić govorio jezikom saboru nerazumljivim. On da će iztaknuti posebno odnošaje na kvarnerskih otocih. Bio bi morao osvrnuti se posebice na otok Cres, nu odboravim predlogom što se zatim, da se pomogne svim otokom. Govori o pašl, pošnjacih i blagu, koje pruža stanovnikom liepu korist; na otocih da se neda odieliti šumsko pitanje od stočarstva; govori kako šume pružaju blagu hranu i zaštitu ljeti i zimi. Preporuča sjek na dulaj što je na korist paše i obranu blaga i zemlje. Sjek razi zemlje, uvaden po političkoj oblasti, da neodgovara odnošajem na mnih otocih, te na koncu preporuči predlog političko-gospodarstvenoga odbora, koj da odgovara okolnostim i potrebam stanovnika na otocih.

Dr. Amoroso podupire predlog sa izpravkom, da se sabor obrati na visoku vladu glede molbe Orlcea i otoka Krka, da se promjene nekoje ustanove o sjeku šuma ne samo u spomenutih mjestih, već u svih krajevih, koji su onim slični po podnebju i zemljištu na kvarnerskih otocih.

Izvjestitelj opaža predgovorniku, da se slaže sa izpravkom no da želi, da se zahtjeva povjerenstvo, koje bi razvidilo stvar na licu mjesta.

Predlog sa izpravkom prima sabor jednoglasno.

Dr. Venier izvješćuje o molbi odbora za gradnju željeznice Trst-Poreč, u kojoj se spominje kako je grof Walderstein već god. 1887. dobio dozvolu od ministarstva, da može proučiti tlo i ostalo potrebito za gradnju željeznice, koja bi išla iz Trsta preko Kopra, Izole, Fazanskoga draga, Pirana, Bujah, Grižnjana, Levadah, Motovuna, Višinade, Višnjana u Poreč.

Walderstein da je stupio u dogovor glede gradnje sa berlinskom tvrdkom Soenderop i drug; ovaj da je izuslao zastupnika na lice mjesta, da se uvjeri o stanju stvari; interesovano obćine, da su sastavile odbor i s dogovorno radile sa poduzetnici; da bijaše izrađen naert, sabrani statistički podatci, učinjen proračun podastrt ministarstvu itd. Odbor pako da nemože dalje raditi bez privole i podpore pokrajine, za to se obraća na zemaljski sabor molbom:

1. da priposna korist takove željeznice;

2. da pokrajina pripomože gradnju iz zemaljske zaklade.

Izvjestitelj predlaže u ime financijalnoga odbora obzirom na ročenu molbu, pošto je na široko dokazao obćenito priznanje i korist takove željeznice, osobito radi obrta, trgovine i bolje komunikacije, da sabor zaključi: Zemaljski sabor priznaje u načelu, da bi bila od koristi za pokrajinu spomenuta željeznica, te nalaže zemaljskomu odboru, da stupi u dogovor sa tvrdkom, koja imado dozvolu za gradnju i sa ostalimi činbenici, koji su u stvari interesirani, da se bolje ustanove uvjeti, pod kojimi bi eventualno mogla novčano podupriti pokrajina spomenuto poduzetje.

Prvi uzeo je riec vitez Babuder. Govori o komunikacijah, koje da su promicalo prosvjetu i blagostanja. O predmetu, da se danas razpravlja samo akademički, a Bog neka dade, da se bude o tom čim prije osbiljno razpravljalo. Nova željeznica da bi pospješila dobrostanje pokrajini. Željeznice da stoje mnogo, al da i donose velike koristi. Saber da nemoše zanekati bar moralne pomoći. On bi dozvolio iz pokrajinske zaklade i novčanu pomoć, o čemu nelma za sada govora. Preporuča odborov predlog.

Dr. Fragiacomo izjavlja kao načelnik Pirana, da je njegovo zastupstvo u svoje vrieme zanekalo novčanu pripomoć za proučavanje ove pruge; to da se je slabo tumačilo. Predlog da bijaše podnesen od tudjinaca, nipošto iz pokrajine, a kojom da je patriotički grad Piran uvjek dielio veselje i žalosti.

Zastupnik Sbisà podupire izjavu predgovornika, koja da vriedi i za Poreč.

Izvjestitelja veseli izjava dra. Fragiacomia glede Pirana, a drago mu je što je odborov predlog obćenito podupr.

Predlog taj dat na glasovanje, prima se jednoglasno.

Dr. Stanich izvještuje u ime verifikacijonalnoga odbora o izboru dra. Linsa u graduvih Pazin, Labin i Plomin, te predlaže, da se taj izbor odobri.

Predlog prima većina bez razprave.

Dr. Scampicchio izvještuje u ime istoga odbora o izboru zastupnika Jonka i Mandića u izvanjskih obćinah političkoga kotara Volosko, te pošto nema prigovora proti izboru i pošto su isti jednoglasno izabrani predlaže, da se taj izbor odobri.

Predsjednik izjavlja, da otvara o predlogu razpravu. Pošto se nije nitko za riec prijavio, pita predsjednik visoki sabor, mjesto da dado na glasovanje predlog odbora, koji glasi za ovjerovljenje obojice, da li će se glasovati za svakoga zastupnika posebice.

Zastupnik Wassermann predlaže, neka se poduje stranke, da se glasuje posebice.

Zastupnik dr. Laginja reče talijanski:

Visoki sabore!

Moram opet spomenuti velečastvanom gospodinu predsjedniku, da nepostupa po pravilniku. Tu se ne može glasovati za jednoga pak za drugoga zastupnika. Izborni čin je jedan to isti za oba. Ako je izbor zakonit, oba moraju biti ovjerovljeni i oba skupa neovjerovljeni, ako je izborni čin nezakonit. Inače bi sabor došao sam sobom u protuslovlje kad bi razlomio jednog skupa izabranih zastupnika odobrio a drugoga ne. Gospodin predsjednik nelma sam mienjati predloga odbora, nego dat ga na glasovanje kako ga predlaže odbor. (Tako je! na lievici).

Zastupnik Jonko reče slavenski: Sa razlozi poštovanoga Laginje slažem se posve. Proti izboru u kmetskih obćinah Volosko-Podgradskoga kotara, nebijaše nikakva prigovora. Ipak se je taj izbor izručio verifikacijonalnomu odboru. Proti takovomu postupanju nebi bilo prigovora, da su se imenovanomu odboru izručili takodjer izbori gradova Lošinja i volikoga posjeda, kako naš pravilnik zahtjeva.

Da pako predsjednik ustanove pravilnika samovoljno mimoilazi, proti tomu moram odlučno prosjedovati.

Izbor zastupnikah jednoga izbornoga kotara jest jedinstveni čin i to tim više u ovom slučaju, gdje su oba zastupnika dobila jednako glasova t. j. sve.

Ako imade sl. većina podieljenim glasovanjem posebna namjere, za to nije nikako opravdano, da se služi sličnimi sredstvi. Ili neka potvrdi obojicu, il obojicu zabaci. Stavljam dakle predlog, da se no glasuje podieljeno, već zajedno za obojicu.

Zastupnik Sbisà reče, da se držimo upoljano prakse t. j. da se glasuje posebice za svakoga zastupnika.

Predsjednik, nedav glasovati o načinu glasovanja hoće, da dade na glasovanje o izboru zastupnika Jenka... na to ustane zastupnik Jonko te predloži, da se glasuje pojmence. (Smjeh i vika na galeriji.)

Predsjednik: „cosa vuol“? (čini da ga ne razumije, maše rukama i govori nešto nejasna).

Zastupnik Jonko: Ponavljam svoj predlog, da se glasuje pojmence.

Predsjednik, neobazirajuć se na predlog zastupnika Jenka, dade glasovati o izboru zastupnika Jenka. Za odobrenje izbora glasuje većina i manjina, osim zast. Jenka.

Zastupnik Jonko ponavlja opet svoj predlog.

Predsjednik izjavlja, da je izbor zastupnika Jenka potvrdjen.

Podpredsjednik dr. Dukić reče talijanski, da predlaže zastupnik Jonko, da se glasuje pojmence.

Predsjednik odlučuje usrujan, da je taj predlog učinjen prekasno (!?) to daje na glasovanje je li saboru zastupnika Mandića.

Za predlog odbora t. j. za ovjerovljenje toga izbora uzeo izvjestitelj dr. Scampicchio i svi manjina, osim g. Mandića.

Čim je predsjednik izjavio, da je izbor g. Mandića uništen, nastane na galeriji vika i silno odobravanje.

Zastupnik Jonko dado na to slovenski sliedeću očitovanje:

Usljed notom izvršenoga nasilja, kojim si je dala sl. većina izvanrednu zvjedočbu, izjavljam, da nemogu nadalje ostati u ovom saboru. Poštovani moj drug i prijatelj g. Mandić, a kojim smo istih misli, bijaše samnom izabran jednim izbornim članom. Fiducijarl bijahu izabrani u svih obćinah jednoglasno, a ovi sudjelovahu kod izbora zastupnika te bijasno obojica jednoglasno izabrani. O valjanosti toga izbora nelma dakle dvojbe.

Pošto je pako počinila većina ovoga sabora skrajno nasilje, uništivši izbor Mandića, izkazala je moni nekakovu milost tim, što je moj izbor potvrdila. Ja pako nikam naučan primati milosti, najmanje pako od takove većine. Radi toga odbijam, da polazem svoj mandat. (Živio: Jonko! na lievici. Predsjednik nedosvoljava odobravanja.)

Predsjednik izjavl, da će se javiti c. kr. vladi, da raspiše u svoje vrieme izbor na izpražnjeno mjesto po g. Mandiću. (Dakle ne prima doznanja odlučivanje Jonka. Istoga hastane iznova buka na galeriji te počeše kano bleseni vikati i diviti Mandiću!)

Predsjednik opomenu g. Mandića, koji je na svojem mjestu mirno bilježio tečaj razprave — da izvoli izaći. (Odobravanje na galeriji. Mandić pobere svoje spise te se odalači iz sabornice u pratnji gg. Spinčića i Jenka, te uz smjeh i buku galerije.)

Dr. Laginja očituje talijanski:

Ja nemogu sumtrati, da je zastupnik Mandić lišen svoga mandata, jer sabor nelma prava oduzeti zastupniku pasivno pravo izbora, koje mu nije zakonom oduzeto. (Galerija buči, a predsjednik mu neda govoriti). Govornik još glasuje: Ja moram ustvrditi, da vrhu sabora, koji na ovakav način, kao Vi ovdje, oduzme vršenje političkoga prava jednomu zastupniku, obstoji još jedna viša instanca (galerija više opetovno, da se govorniku oduzme riec; levarghe la parola; a predsjednik više: le tolgo la parola). Govornik dalje ave jošim glasom, dočim Dofranceschi više, da nelma više razprave.) — Gospodo! mi smo Vam ove godine dali dosta dokaza pomirljivosti, htjeli smo složno raditi na boljak pokrajino. Ovaj Vaš čin jest napokon posljednji, kojim ste nam dokazali, da se s Vami neda napredovati. Tražiti ćemo drugdje lieka, a medjutim ostavljamo bar za sada saborniću.

Preostala manjina ostavi posilno toga sabornicu uz silan pljesak galerije, a predsjednik više, da dižu sjednicu i uriče buduću za srodu. Dok je govorio dr. Laginja prekinuo ga više puta predsjednik, a galerija vikala je neprestance, da mu se oduzme riec.

Čim je stavlo predsjednik na dnovni red izbor gg. Jonka i Mandića odalečiše se iz sabornice gg. Amoroso, Babudor, Bocich i Gambini. Od većine ostalo ih u sabornici 15. Kano da bijaše dogovorno sakupilo se toliko ljudstva na galeriji i ponašalo se kano da je u krčmi viču, bučeć i dajuć dapače naloge predsjedniku, da uzme zastupnikom riec. Sve to podnašala je mirno i reč bi zadovoljno sl. većina i nepristrani g. predsjednik.

* * *

13. sjednica dne 13. novembra.

Predsjednik dr. M. Campitelli; vladin komesar vitez Elischegg i 18 zastupnika; stolice manjine prazne.

Zapisnik posljednje sjednice se ovjerovljuje.

Predsjednik javlja, da mu je stiglo sliedeće očitovanje:

„Postupanje predsjednika i većine u istarskom saboru u sadašnjem zasjedanju, napose isključenje zastupnika Mandića, nikim opravdano, sili podpisane na očitovanje, da nemogu sudjelovati kod razprave o obćenitom izvješću o zadnjih pokrajinskih izborih, dotično o prelnaki izbornoga zakona, niti kod razprave proračuna zemaljske zaklade, pošto nije zastupan u ovom saboru sav jedan politički kotar te gradovi Pula i Vodnjan“. ... Dr. M. Laginja, Fr. Flego, D. Sersić, Dr. A. Dukić, Spinčić, dr. F. Volarić

Dr. Lius tuži se na netočna izvješća korespondenčnoga biroa o saborskom djelovanju.

Predsjednik izjavlja, da se je pobrinuo za izpravak.

U ime financijalnoga odbora izvješćuje o proračunu zemaljske zaklade za godinu 1890.

Prima se I. rubrika bez razprave u iznosu od for. 6100.

Kod II. rubrike „troškovi uprave“, govori o položaju i dužnostih zemaljskog kapetana i četvorice prisjednika. Prvomu da je premalena plaća od for. 3000, a četvorici prisjednika premalo svakomu po for. 2000. U Poreču da je skupoća velika, prisjednici da neimaju često druge službe; od njih da se traži mnogo; nekoji zemaljski činovnici, da su bolje od njih plaćeni; služba prisjednika da je često za dotičnoga žrtva, te predlaže u ime financijalnoga odbora, da se povisi već za godinu 1890. prisjednikom plaću na 2500 for., a zemaljskomu kapetanu na 3600 for.

Kod ove rubrike umanjuje se iznos za plaću tajnika, jer je isti imenovan ujedno prisjednikom.

Sav iznos ove rubrike sadržajo for. 37,819, namjesto predloženih for. 36,629.

Nu saborska, manjina da je kod te rubrike podnosla posebau predlog, koj glasi:

Manjina financijalnoga odbora, zastupana po dvojici podpisanih, na temelju sliedećih razloga:

1. da se neobteresti još više zemaljsku zakladu;

2. držeć, da nije prikladno što notom imenovani zemaljski odbor odmah na početku saborskog zasjedanja traži povišenje plaće;

3. pitanje o tom, da se je moralo potaknuti prije imenovanja prisjednika zemaljskoga odbora;

4. da, pošto se pokazuje zemaljski odbor, koji je odziv zemaljskoga sabora, u svojih razpravah protivnim slavenskomu jeziku, kojim se služi najmanje 104,736 stanovnika pokrajine, usprkos odluci visokoga carevinskoga suda u Beču od dne 18 jenara i 9 julija 1888. Br. 6 i Br. 111 — predlaže: da se napovisi plaću četvorici zemaljskih prisjednika, već da se ostane kod dosadašnje iznosu od for. 2.000 za svakoga. Povrh toga, videći, da sadašnji provisioti zemaljski kapetan:

1. kao predsjednik zemaljskoga sabora neće da se služi kod saborskih razprava u hrvatskom i slovenskom jeziku pod predsjednikom, proti brižljivoj nakani — o čemu smo osvjedočeni — Njegova Veličanstva Ljubeznog i dobrohotnog otca svijuh Istrana, te da

2. se iz takovog njegovog postupanja može zaključiti, da će se isto tako ponašati i kao predsjednik zemaljskoga odbora i kao zemaljski kapetan u svojih odnošajih napram većini pučanstva Istre, predlaže:

Da mu se sadašnja plaća umanji od for. 3000 na for. 2000 godišnjih, a za prosutalih for. 1000, da se nadje službenoga tumača za njegovu osobu.

Fr. Flego, dr. Fr. Volarić.

Kod ove točke reče dr. Amoroso: da ga odsutnost izvjestitelja manjine neprieči, a da nerečo o predmetu nekoliko riečl; nastoji dokazati, da se povećanjem plaće prisjednikom neobtereću zemaljska zaklada, ako one za for. 900 a to da je šesti dio novčica po 1 for. nameta; da Talijani plaćaju više nameta nego li Slaveni; zemaljski odbor da nije zapitao povećanja plaće već da to traže odnosaji.

Novidi razloga zašto bi se bilo moralo povisiti plaću prisjednikom prije njihovog izbora. Na opazku manjino, da zemaljski odbor mimoilazi slavenski jezik, odgovara, da to ne valja za novi odbor. Odluko vrhovnoga suda, da su dvih razuih vrsth pa da nisu ovdje na mjestu.

Što se tiče drugog djela predloga manjino, na to, da bi valjalo oštro odgovoriti, jer da manjina nepojmi položaj saborskoga podpredsjednika, koji da nemaa drugo povlasti nego zamjeniti predsjednika kad je ovaj zapriečen. Zemaljski odbor, da je neodvisan od zemaljskoga kapetana, kojemu da pripada jedino pravo dignuti odbora zaključke u nekojih slučajih. Zaključi predlažuć, da većina odbija s prezirom predlog manjine.

Dalje u prilogu

Zastupnik Wassermann reče, da se slaže sa navodi predgovornika. Predlog manjine, da nije drugo negoli pometnja razuma. (!?)

Vitez Babuder reče, da se može vrlo malo dodati onomu, što je kazao dr. Amoroso glede povišenja plaće prisjednikom, te da bijahu i članovi manjine odbora sporazumi obzirom na dužnosti i časti, koje obnašaju. Drugdje, kano u Gorici, da uživaju prisjednici doduše manju plaću, nu da nisu toliko obterećeni niti odgovorni.

Izvjestitelj se odriče riečí pošto su predgovornici jasno pokazali neosnovanost predloga manjine.

Prima se rubrika II. Izvjestitelj čita dalje o III. rubrici: „Troškovi u naukovne svrhe“. Članak I. sadržaje štipendije za sveučilišta i srednje škole. Odbor da je i tuj mienjao predlogo zemaljskoga odbora. Zdravstveno stanje u pokrajini da je loše. Mladići, koji se posvećuju lječničkim naukam, da se nastane kao lječnici radja u gradovih kao Trst i Rieka, nego li u našoj pokrajini. Odbor da je radi toga zaključio, da se poveća broj štipendija za lječničke nauke, da se tako doskoči nestašici lječnika u pokrajini. Uživatelji tih štipendijah i njihovi roditelji, da će se morati obvezati, da će poslije svršenih nauka služiti kao lječnici bar šest godina u pokrajini. Radi svega toga, da je financijalni odbor povisio kod rubrike III. čl. I. iznos od for. 2.400 na f. 3.400 te predlaže, da visoki sabor zaključi:

1. Ostaje se kod trih sveučilištnih štipendijah po for. 200 svaki; 12 štipendija za gimnazijalce svaki po for. 100, i trih štipendija za lječničko znanosti, svaki po for. 400, te se povećava taj broj četvrtim štipendijom od 400 for. za lječničko znanosti.

2. Uživatelji zadnjih četirih štipendija te njihovi otci obvezati će se pravnim putom, da će po svršenih naucih služiti bar šest godina kao lječnici u pokrajini, ili vratiti pokrajini sav iznos, štono ga uživaše za vriome nauke kao štipendij.

3. Kod podieljivanja štipendija u obće neka zemaljski odbor uzme u obzir svo krajevo pokrajine.

Sav iznos rubrike III. sadržaje for. 102.298.

Iznos za rubriku IV. ostaje kako se predlaže sa for. 5.250.

Rubrika V. „Zavodi čovjekoljubivi i javne dobrotvornosti“ izraznje odbor želju, da bude čim prije shodnim načinom providjeno za umirovljene.

Svota za tu rubriku iznaša f. 75.000.

Rubrika VI. „Javno građenje“ iznaša for. 14000.

Kod ove točke predloži dr. Vonier ¶ „Zemaljskomu odboru nalaže se, da izradi za buduće zasjedanje zakonsku osnovu za uredjenje drage Mirne i to sudjelovanjem države, pokrajine i interesovanih občinah. Predlog bijaše prihvaćen.

Kod rubrike VII. „Troškovi za gospodarsko svrhe i za javno gospodarstvo“ reče vitez Babuder, da premda se je u tvoriji mnogo učinilo za poboljšanje gospodarstvenih odnošaja, no ipak da se to neuvadja u život; moli zemaljski odbor, da bi u budućo gospodarski zavod u Poreču obazirao se na potrebe cielo pokrajine. —

Prima se ta rubrika sa troškom od for. 24.105.

Rubrika VIII. „Troškovi za vojništvo“ prima se sa troškom od for. 700.

Kod rubrike IX. „Troškovi za javnu sigurnost“ predloži dr. Amoroso, da se pozove visoku vladu, da nedozvoli u budućo putujućim aviračem polaziti većih gradova i mjesta pokrajine. — Zastupnik Sbisà predloži, da se pozove visoku vladu, da spreviđi za bolje smještanje c. kr. kotarskoga suda u Poreču.

Prima se ta rubrika kano i sliedeće sve do XIII.

Prešlo se na pokriće, te bijahu još odobrene rubriko XV. do XXV.

Nakon toga predloži predsjednik konačne zaključke financijalnoga odbora, koji glase:

I. Odobrava se proračun zemaljsko zaklade za Istru za godinu 1890. sa troškovi od for. 374.666, sa pokrićem od for. 114.211.

II. Da se pokrije manjak od f. 260.455 ustanovljuje se:

a) namet 20 po sto na sve izravne poreze uključivo izvanredni državni porez;

b) namet od 100 po sto od potrošarine vina i mesa;

c) neovisno od pokrajinskoga nameta for. 1.70 za svaki hektolitar piva prodan na malo; for. 10.02 od svakog hektolitra jakog pitja (čl. I. si. B. zakona 18./5. 1875). na malo; for. 6.68 za svaki hektolitar rakije (točka 2. istoga članka i zakona).

III. Odstupaju se sl. zemalj. odboru osobitom preporukom molbe za podpore:

a) preč. g. P. Deperisa za izkapanje arheologičkih predmeta u stolnoj crkvi u Poreču;

b) Josipa Pergolisa iz Rovinja, da uzmogne polaziti obrtnu školu u Marianu;

c) Tomaža Delise iz Izole, da uzmogne polaziti II. tečaj obrtne škole u Trstu;

d) Frana Grimani iz Poreča za sina Gvida, da uzmogne polaziti slikarsku akademiju u Monakovu;

f) župana iz Pužih (obćina Kastav) za nabavu potrebočah u novo sagradjenoj školi.

IV. Odstupa se također zemaljskomu odboru za eventualno uvaženje:

a) molbu sveučilištnog družtva u Boču za bolestno članove;

b) molbu sveučilištnih djaka u Boču za podporu siromašnim članovom;

c) molbu obćinara Podgade za podporu kod gradnje vodnjaka.

Za politično-gospodarstveni odbor izvještuje dr. Vergottini o molbi obćinarah Boli, Dragožića, Prodošića itd., da se ih odluli od Cresa, i da mogu stvoriti novu obćinu, te predlaže, da se istu odstupi zemaljskomu odboru za daljne razvide. Prima se.

Prima se također predlog dra. Stanicha, da se zemaljski odbor pobrine, da bi Lloydovi parobrodi ticali jednom na tjedan graduve Cres i Lošinj.

Poslije toga prekinu predsjednik sjednicu i urede nastavak iste na poslije podne u 6 sati.

* * *

U nastavljenoj sjednici čita dr. Costantini obćinito izvješće o izborih za pokrajinski sabor.

Izvjestitelj spominje kako bijaše kod posliednih izbora svuda nepravilnostih i nezakonitostih. Izborni zakon, da se je tumačilo na raznih mjestih različito; taj zakon da je doduše gdjegod nejasan ali ne tako, da bi se bio mogao onako tumačiti. Govori o glavnih ustanovah izbornoga zakona, koje su nejasne, a zatim o malo prisojnom ponašanju nekojih političkih činovnika. Glede prvoga reče, da §. 30 izbornoga reda neustanavlja, da se pozov posebnim poslvom birači k izboru fiduoljara, dočim opredjeljuje § 18. izbornoga reda za obćine, da se poziv javno izloži. Odatle razno tumačenje glede poziva za zemaljske izbore.

§ 22. pokrajinskoga izbornoga reda propisuje, da se imadu svi imajući pravo glasa upisati u stalni listu; odatle zaključuju mnogi, da je dostatan imenik birača, nu to da nije dosta, već treba također naznaditi svotu poreza, što no ga pojedinci plaćaju.

Govori nadalje kako imade biti zastavljena izborna komisija po § 31. od vladina komesara i obćinskoga odbora; o pravu glasa ženah, maloljetnih i korporacijah, koje da imaju pravo glasa jedino u velikom posjedu; nejasan da je § 7. o pravu izbora zadrugah; tumači kako se razno provadja ustanova o dobi kad se imade izbor svršiti, kako se sastavljaju izborne liste za gradove i trgovišta na temelju § 20. zatim one u izvanjskih obćinah i napokon o izbornoj listi za veliki posjed.

Stavlja napokon pitanje da li imadu pravo glasa kod zemaljskih izbora c. kr. vojnički činovnici. U drugom dielu osvrće se na ponašanje političkih činovnika kod zadnjih izborah; udara osobito na kotarsko kapotano u Puli i u Pazinu, koji da su ne samo sami kandidirali, već i za sebe neznanito agitirali.

Na koncu predlaže: da se nalozi zemaljskomu odboru:

1. da prouči i predloži u budućem zasjedanju zakonsku osnovu, koja bi razjasnila tamne točke, izravnala dvojbenosti i izpunila praznine postojećega pokrajinskoga izbornoga zakona;

2. da priobći cesarskoj vladi, podastriev istoj ovo izvješće, što se je dogodilo za posljednih pokrajinskih izbora u gradskom izborištvu političkih kotara Pazina i Pule, da se počinjeno nezakonitosti više neopetuju.

Kod razprave progovori prvi dr. Gambini. Obazriev se na netom pročitano izvješće, nastoji razjasniti pitanje prava glasa žena i onoe izpravljanju izbornih lista; navadja izborne zakone raznih pokrajinah kako se imade tumačiti izpravljanje lista; o listah izbornikah za gradove i za obćine, o izbornih komisijah, o pravu izbora korporanijah, maloljetnih i zadrugah, navadja opet izborne zakone raznih pokrajinah; odsudjuje postupanje nekojih političkih činovnika za posljednjih izbora, prigovara izvještajem korespondenc-biroa, te preporuči konačno predlog odbora.

Zadnji uze riječ izvjestitelj, da tobož obrani većinu od osvada, kako je pristrano postupala kod odobrenja izbora dra. Liusa, koji bijaše izabran na temelju izpravljenih izbornih lista.

Prima se obćenito izvješće o izborih i predlog odbora.

Poslije toga pročita predsjednik sljedeći zaključni govor:

Poštovana gospodo zastupnici!

Eto nas pri koncu saborskog djelovanja.

Premda se je razpravljalo u novoj izbornoj porijodi i o dobrahno obnovljenom zastupstvu, to se je mnogo vremena upotrobilo za verifikacije, pomoću Vaše marljivosti mogosmo ipak obaviti temeljito ne samo sve redovito, već također razne posobne poslove. Pa dočim žalim, što nije manjina nerazložno sudjelovala kod razprave najvažnijega predmeta ovoga zasjedanja t. j. kod pokrajinskoga proračuna, zanemarliv tim svoju dužnost, moram Vam se zahvaliti na povjerenju, koje ste mi vazda iskazivali, i koje mi je olakšalo veoma težku, i njoznu zadaću u ovom zasjedanju, koje bijaše za mene pokusno.

Sada, pošto ostavljate ovu dvoranu, a većina Vas i Poreč, pozdravljam Vas najsrdačnije, želeći Vam vesolo i ugodno dane dok se opet vidimo.

Nezaboravite na one, koje pušćate ovdje, da izvrše Vaše mudro zaključke; također iz daleka tjesite ih Vašom simpatijom, te olakšotite u raznih krajevih vašni i težku njihovu zadaću, napose u njihovom djelovanju iman uroda, domu će, kako spomenuh kod otvorenja sabora, posvetiti zemaljski odbor posebnu pažnju.

Izričuć konačno najtoplije želje na procvat naše pomile Istre i za slogu Istrana, pozivljem Vas, da svršimo kako smo započeli kličući iskreno podložnosti na živilo Njeg. cesarsko i kraljevsko apoštolsko Veličanstvo Fran Josip I.

Tomu pozivu odazvao se sabor.

Pročitan bi zapisnik ove sjednice, te predsjednik izjavi, da zatvara u ime Nj. Veličanstva istarski sabor.

DOPISI.

Volosko, 15. decembra 1889. (Novoizabrani stari načelnik). Dne 2. decembra, kako je već „Sloga“ javljeno bilo, držalo je novo obćinsko naše zastupstvo svoju prvu sjednicu, u kojoj se izabralo novoga pače staroga načelnika i nove savjetnike. Kako je izpao izbor onoga u povjesti toli znamenitoga dana, čitatelji „Naše Sloge“ već znadu. Po osmi put izabran je načelnikom stari g. Augustin Raicich, čovjek koji je već probacio preko svojih pleća 78 mesopusta, čovjek, koji je već više od 25 godinah radom načelnik ove nesretne obćine, ali koji ipak još ni danas nezna u sjednici sastaviti protokol ob onom, što se u njoj razpravlja, već vam ga liepo dan prije pripravi.

Uz sve to prednosti toga izvanredniega čovjeka, komu čini se, da je sudjeno, da umre načelnikom obćinskim, kad njegovog osmog imenovanja za načelnika, zar mislite da mu se je tko naradovao, da mu tko stisnuo junačku desnicu? Jok! Zastupnici se sabrali, bacili svoje cedulje u žaru, pročitalo se izabranoga ime, bacilo se zatim u žaru cedulje sa imeni trojice savjetnikah, pročitalo se imena onih, koji su dobili najveć glasova, politički komesar zatim primio obično obećanje ili prisegu sve četvorice na jednom i mirna Bosna! Nit tko pisnu nit tko zubi škrinu! Zastupnici uzeli svoje šešire i svaki svojoj kući. Na stiegu obćinskom nevidilo se zastave, nit se čulo puanja mužara, nit na večer razsvjete, nit malo večerice, kako je to obično bivalo i kako se to ovoga puta očekivalo. Baš kao da se izabralo kakvoga nečnoga stražara!

Očekivalo se, da će barem onaj, po čijoj volji je bio načelnik izabran, sa par riečih pozdraviti tako zaslužna muža, koji već ovo po osmi put uzima na sebe „težko“ bremo načelničtva, koji je ovo po osmi put izabran, da zastupa Volosko i Opatiju, da jim svuda bude prvi gradjanin, da dostojno prima i pozdravlja veliku gospodu, koja većkrat onamo zalaze, ali ni on ne progovori ni riečí.

Načelnik također neotvori usta nit se komu zahvali na imenovanju, nit išta obeća, kako će se u buduće vladati i što kani započeti na korist obćine. Takvoga konstituiranja obćinskoga zastupstva još o valjda na sviotu vidilo nije!

Kad se radilo o izboru novoga zastupstva, tekle su svuda i u svako doba, svuda se obećivalo, da će novim načelnikom biti izabran dr. Minach, koji da će znati dostojno zastupati ovu obćinu u novom njezinom položaju, nagovorilo se takovim obećanjem i svo činovniko Südbahna iz Opatije, da glasuju sa takozvanimi „Istriani“ nagovorilo se pače pohodi od 10. uri u noći pred samim izborom i njekoje kavalira, da glasuje drugčije nego je bio svečano obećao, pa ipak dr. Minach nije se dno birati! Takav postupak, takvu agitaciju mora svaki pošten čovjek odsuditi, jer to će reći ljude za nos voditi. Mi dopuštamo, da se agitira predstavljajuć izbornikom ovo i ono, što da će se učiniti, a kašnje se ne učini, jer takve stvari napokon se može ipak izpričati, veleć da nije bilo moguće učiniti, što se obećalo, ali nemožemo dopustiti niti odobriti, da čovjek sam o sobi nešto obećaje, što kasnije neovrši.

U ostalom „Naša Sloga“ je taj uspjeh izbora i prije predvidjala, jer je već prije izbora pisala, da se obećaje, da će dr. Minach primiti načelničtvo, ali da će ipak biti izabran na novo stari g. Gustin. To se i dogodilo!

Sve je ovdje složno, da g. Gustin kao načelnik neodgovara današnjim potrebam ove obćine, ave je složno, da treba radikalne promjene u obćinskom zastupstvu, ali naš neviđljivi Jupitar jedno obećaje, a drugo radi, radi proti želji svoga pučanstva, a po svojoj miloj volji!

Voli se, da je par danah pred izborom neviđljivi vodja naše „Istrianske“ stranke ponvao k sebi svu desetoricu svojih vjernih i preporučio jim, da opet biraju staroga Gustina, jer da je već starac, pa da bi ga, kad nebi opet izabran bio, mogla kap udariti, a vjerni njegovi ganuti do suzah i žoloć, da nam se tolika nesreća nedogodi, odlučili, da će svi kao jedan glasovati za Gustina. Pače i sam Gustin tako je bio ganut, da je radi svojega zdravlja odlučio i on sam za sebe glasovati, koješto je u istinu i glasovao. Tako je Gustin ovo dobio svih jedanajst glasovah, s kojimi je razpolagala većina.

Nego Jupitar, kad je sazvao svoje vjerne, reć bi, da im nije tako točno preporučio kako da biraju savjetniko, jer se na dan izbora morao popravljati protokol glede izbora istih. Nadao se naime onaj, koji je dan prije sastavio i napisao protokol sjednice sliedećega dana, da će biti izabran prvim savjetnikom Natale Antonio Poschich, a kad tamo, Callisto Raicich, vidoć, da je Gustin dao sam sobi glas, dao ga i on sam sobi i tako mjesto da bude trećim savjetnikom, kako mu je to na Olimpu odlučeno bilo, postao je prvim, jer i on je dobio svih jedanajst glasovah većine, dočim Poschich i Varljen, koji nisu za sebe glasovali, nedobiše nego 10 glasovah svaki. Tim se poremetilo maio plano i smutilo načelnika samoga, koji je bio u velikoj neprilici, kako da već dan prije napisan protokol popravi! Mi se nadamo, da će g. načelnik odsad unapred više putah morati popravljati protokole sjednicah ako ih bude pisao prije nego se sjednice budu držalo.

Većina nije ovoga puta smatrala za shodno ponuditi ni jedno mjesto obćinskoga savjetnika manjini, koja ipak sačinjava više nego trećinu zastupstva, pa se i zato nadamo, da će poštovana većina tu svoju neparlamentarnu bezobzirnost doskora pokajati. Gospoda misle, da će i nadalje gospodariti kako do sada, ali neka nam vjeruju, da je prošlo vriome kad se sve radilo „zitto“, „zitto“. Hrvatska stranka, čujemo u ostalom, da je posve zadovoljna što su stvari tako izpale i mnije, da se ovakvim izborom većina pokazala zbilja zrelom za muzej starinah. Vidit ćemo dali se vara.

Iz Zagreba, dne 17. decembra 1889. Sveti so božični blagdani približavaju. Kakogod okorjelo bilo srdce ljudsko, tom prilikom svatko se rado sjeti svoje obitelji; sve političke strasti, sve javna pitanja, koja more duh ljudski kroz čitavu ostalu godinu, izčeznu, te svatko pohrli svojim milim i dragim, da sprovede u njihovom krugu one liepe večeri, gdje se svatko poput novine još djece, prenese na krilima svoje mašte u onu staju, gdje se prod tisućletja porodio Spasitelj svieta, da i on, možda nakon dugog i dugog vriemena zanosen čarom tog veličanstvenog tronutka, pridruži svoj glas andjeoskim harmonijam: „Hvala Bogu na visini, a mir ljudem dobre volje u nizini“. I hrv. sabor zatvorio se nakon dva i pol mjesečnog zasjedanja na 15. o. mj. al za kratko vriome, jer, u koliko su govori, nastavit će svoje razprave opet na

20. siečnja buduće godine. Po primljenom proračunu za god. 1890. dodje na dnevni red razprava o krajiškoj razterotnoj zakladi. Proti predlogu odbora izaslanog za to od sabora, stavi dr. Frank svoj protupredlog, u kojem pozove vladu, da čim prije proglasi zakladu hrvatskim vlastničtvom. U govoru, kojim je proporučio u saboru svoj protupredlog razvi na tanko postanak te zaklade, koja datira od ukinutja kmetstva po Jelačiću banu god. 1848. te dokaza kako ona nemože, da bude nego hrv. vlastničtvo; dokaza takodjer, da zaklada imade godimice znamenit suvišak, za koj se nezna kamo da ide. Predloži, da se taj suvišak upotriebi za ustrojenje mediciuskog fakulteta ali uzalud. Izvjestitelj Miškatović odgovorio mu, da o vlastničtvu mora razpravljati hrvatski i ugarski sabor i time bje primljen odborov predlog. Za tim dodje razprava o odkupu rogalnog prava točarine. Pravo točarine, kojim su uz silosilju drugih prava, još iz srednjega vieka pa sve do najnovijega doba, razpolagali jedino plemići i autonomne obćine, preuzeti će po novom zakonu država u svoje ruke, to ga podavati komu se bude njoj svidjalo. Uzalud dokazivahu govornici obe opozicije štetu, koja se nanaša time hrvatskim gradovom i Krajini. Dosada pobirali su gradovi svekolike dohodke točarine, to tim namirivali svoje raznovratne potrobe, a sada oduzeto im je tim zakonom glavno vrelo obstanka. Hrvatska Krajina bila je već kod svog ustrojenja prije dvjesto godina odkupila svojo zemljište iz ruku plemića, a time i sva regalna prava, a ipak mora sad po drugi put odštetiti svoje plemstvo. Opozicijonalni govornici dokazaše, da taj novi zakon vriedja i nagodbu, koja naročito ustanovljuje, da pravo točarine, a s njom i dohodci, pripada gradovom i obćinam za namirivanje njihovih potrebah. Dr. Vrbanić predbaci vladi, da se ovo pitanje već od g. 1861. vuče kroz svako saborsko zasjedanje; da je bio barun Rukavina u ime stranke prava prije nekoliko godina podnosao saboru poseban predlog o tom regalnom pravu, al ga saborska većina zabacila; vlada čekala je dok Madjari stvore svoj zakon o odkupu regalnog prava, da može onda i ona potom kalupu podnesti saboru svoj predlog. Proti odborskom predlogu podneso Pisačić u ime stranke prava svoj protupredlog, koji zahtjeva, da se regalno pravo preda obćinam; al većina primi predlog predložen po vladi.

U sjednici od 14 t. mj. uvažilo je sabor molbu hrv. gospodarskog društva, te dopitno mu podporu od 10.000 for. za šumarsku izložbu, koja se ima buduće godine 1890 priroditi u glavnom gradu Zagrebu.

Napokon riešilo je dne 15. t. mj. svoje zadnje pitanje za ovog zasjedanja; primilo je naime bez ikakve debate novelu, kojom se proširuju neki paragrafi kaznenog postupka u tiskovnih poslovih od 17. svibnja 1875, uvadja na novo poroto, i protože taj zakon i na Rieku. —

Kako Vam zadnji put javih, podoli su dne 10. t. mj. izbori za gradsko poglavarstvo zagrebačko. Kako je Zagreb srdce cielo Hrvatsko, kako on vodi kolo, za kojim se povadja cielokupna Hrvatska, to je bila vlada usprognula sve svoje sile, da dobi u svoje ruke tu „zlatnu jabuku". Al Zagreb se previše ponosi svojom prošlošću, on čuti u sebi dostatno samosvjestne mladi, on shvaća predobro svoju veleważnu zadaću, a da bi se bacio u nemili naručaj vlade, koja teži samo za tim, da ga skuči pod svoj jaram, da mu oduzme njegov karakter glavnoga grada cielo Hrvatske. Koliko ugleda uživa u Hrvatskoj današnja vlada, vidilo se najbolje prošli tjedan, gdje se je sav Zagreb digno proti madjaronskim kandidatom, te oborio ručko izabrao opozicijonalno predloženiko. Iznimku činili su jedino činovnici, koji hoćeš nećeš, moraju glasovati po komandi od zgora, a za njim povela se njekolicina faliranih trgovaca i njim sličnih, kojim je vlada zadnje utočište. I privremeni nadnačelnik Zagreba, Sieber, koji je njekako po milosti božjoj bio izabran, te snivao već sladke sne o skoroj budućnosti, gdje će u miru i pokoju kao nadzornik zagrobačkog magistrata potezati svoju tustu plaću, položio radi poraza vladine stranke svoj mandat, te povukao se ko ranjeni lav natrag. Zagreb osvjetlao si na novo lice te će moći i unapried ponosno pokazivati na svoje zastupnike, koji se tolikom ljubavlju žrtvuju za dobrobit svoje mile prestolnice. —

Dne 12. o. mj. legla i opet jedna od najplemenitijih hrvatskih duša u hladni grob. Dr. Ante Kovačić, odvjetnik, književnik i veliki rodoljub, preminuo je 10. ov. mj. nakon kratke, ali strašne bolesti u zemaljskom zavodu za umobolne u Stenjevcu kraj Zagreba. Nadaren riedkimi vrlinami duha, plemenitimi osjećaji, žarkim rodoljubljem bacio se je već od rane mladosti na literarno polje, te je uzprkos krutoj oskudici financijalnih sredstava bio zauzeo odlično mjesto u kolu hrvatskih književnika. Od ovećih djela napisao je tri romana: „Baruničina ljubav", „Fiškal" i „U Registraturi". Osim toga priobćivao je u „Vienac" razne pjesme, ponajviše satiričkog smjera. Svršiv dugotrajnu odvjetničku praksu, posta prošle godine odvjetnikom u Glini. Sad se stoprav bio dao svom dušom na književno polje, te zasnovao roman: „Domagoj" za Muticu Hrvatski, i dramu „Doktor od knjiga". U junaka te svoje dramo, koja bi nam imala predstavljati poludjela odvjetnika, bio se Kovačić toliko zadubio, da mu se pojmovi pomutili, te postao žrtvom svoje ljubavi do hrvatske ljepe knjige. Mrtvo tielo mu bje preneseno na zagrebački Mirogoj. Zadnju počast izkazaše mu osim rodjaka i prijatelja, i zagrebački književnici, više profesora i sveučilištni gradjani. Naš pjesnik Aug. Harambašić držao mu zanosno nadgrobno slovo, u kojem spomenu među ostalim ovu progorku istinu, da najveći umi, najavljetliji duhovi obično padaju najprije pod oštru sjekiru nemilo sudbina. Slava mu!

Sretni božićni blagdani milomu mi rodu u Istri i Vam g. uredniče.

Pogled po svietu.

Trst, dne 18. decembra 1889.

Austro-Ugarska: U jučerašnjoj sjednici carevinskoga vieća odgovorio je ministar predsjednik Taaffe na poznatu interpelaciju njemačkoga zastupnika Plenera o izjavah zastupnika u posliednjem zasjedanju češkoga sabora. Ministar reče, da bi lahko mogla vlada nimoići tu interpelaciju, jer da bi bili morali njemački zastupnici iz Češko u domaćem saboru iznosti svoje pritužbe. Što se tiče želja českih zastupnika, da se promjeni sadašnji ustav, to da od takve želje neprieti nikakva pogibelj državi, jer da se je državni ustav i do sada mienjao, pa bi se mogao još. Za sada da nekani vlada ništa mienjati na postojećem ustavu. Vlada da se nemože oprieti opravdanim zahtjevom bilo kojega naroda, ako se isti slažu s obćenitimi interesi države i ako se sudarazju s temeljnimi zakoni. Sadašnju vladu da neće nikakva spletka prisiliti, da krene s puta pravice i zakona, te da će se ona i nadalje oslanjati na većinu carevinskoga vieća. Nakon toga odgovora predložio je zastupnik Plener, da se povede razprava o odgovoru vlade, no većina kuće zabaci taj predlog.

U sjednici od dne 16. t. mj. progovorio je i naš zastupnik dr. Vitezić kod razprave o pomorskom radu zauzev se toplo za našu propadajuću trgovačku mornaricu. Govor taj donieti ćemo u cielosti.

U nedelju sastaše se u Pragu prvaci njemačke stranke u Českoj, te stvoriše resoluciju, u kojoj protestiraju proti českomu državnomu pravu i proti neprijateljskom tobož postupanju českoga zastupstva.

U Boću preminuo je ovih dana kardinal Gangolbauer, muž vrlo učen i pobožan, dobro vidjen od puka i od najviših krugova.

Hrvatski časopisi iz Dalmacije pobijaju viest o odstupu namjestnika Blažekovića.

U glavnom gradu kraljevine Hrvatske, u bielom Zagrebu, obavljeni su ovih dana gradski izbori, kod kojih je sjajno pobiedila opozicija, koja će imati i u budućo liepu većinu u gradskom zastupstvu. Hrvatski sabor bijaše zatvoren u nedelju nakon što je u posliednjih sjednicah prihvatio zakonske osnove o odkupu regalija, te o promjeni tiskovnoga zakona, kojom se uvadja opet porota. Sabor će se sastati opet drugom polovicom jenara buduće godine.

Srbija: Pod ministarstvom naprednjačke stranke bijaše u Srbiji podieljen monopol na sol bočkoj Anglobanki, koja je nanašala Srbiji silnih šteta. Sadašnje ministarstvo uništilo je ugovor sa bankom, te je odatle nastao velik krik u njemačko-madjarskih židovskih novinah.

Bugarska: Vladi kneza Koburga pošlo je napokon za rukom skloniti povoći zajam u vojničke svrhe. Usljed toga naručila je vlada 60.000 pušaka ostraguša Manlicherova sustava, kojimi će unoružati narodne čete.

Rusija. Sve kombinacije o zarukah ruskoga prestolonasljednika sa njemačkom princesom Margaretom splavalo su po vodi. Niemoj kažu sada, da cesar Vilim nije hotio dopustiti, da njegova sestra predje na pravoslavnu vjeru!?

Francezka: U francezkom parlamentu bijaše kod verifikacije uništen izbor više boulanžističkih zastupnika. Usljed toga izdao je Boulanger proglas na narod, u kojem prosvjedjuje proti povriedi obćeg prava glasovanja.

Italija. U talijanskom saboru predložio je ministar financijah državni proračun, koj je nališao na obćeniti odpor. Brzojavlju dapače iz Rima, da će radi nepovoljnog financijalnog stanja odstupiti čitavo ministarstvo ili bar nekoji članovi.

Englezka: Medju Engleskom i Portugalskom nastao je razpor radi posjeda u Africi. Englezi podupiru naime u Africi Portugalsku protivno narodu, te je došlo prošlog đodna do krvava sukoba izmedju Portugalaca i plemena Makololov, koje ošito podupiru Englezi.

Franina i Jurina

Jur. Si videl Frano, kako jim ju je lepo zafrigal?

Fr. Ki, komu?

Jur. Ča nisi bil ovoh dan na Volosken?

Fr. Ne, zač već toliko dan klatin po Roke i po Budulje za doznat, ki je on hunout od Popića.

Jur. Kališto juj opravil potošte, ki se vidi i ki se novidi.

Fr. Zač i kako?

Jur. Su ga toli storit za trotoga kunšiljera, pa se je on lepo stavil sam za prvoga.

Fr. Dobro njin juf opravil. Vajada se je bojal, da nebi i njemu storili kako su mu i tastu kada su bili balotacioni, pak je najprvo sam za se mislel.

Jur. Furbo lu!

* * *

Fr. Čo biš rekâ, jel mudroji Bogović al Turčić.

Jur. Sakako je najmudroji šojora Tonoich, ki poija za nas jenega i drugega.

* * *

Fr. Da ča će ono reć beseda Mofisto?

Jur. Ala da nismo tako trdi prijatelji, bi ja noć drugo povedel.

Fr. Ča takovega?

Jur. Bi ti rokal, al neću, aš gredu blagdani, da si ti vavek staro zanovotalo. — Ča ti to pride na misal!

Fr. Ala da ni dobra ruka na vratch, bi i ja tebe pak noć rokal — da — si moral danas na lovu nogu stat kad Lisi bolje volji.

Jur. Daj no, nejadimo se za niš. Reci mi no ča biš to otel s'tem Mefstom?!

Fr. Sam čul, da su to imo prišili nekomu velomu gospodinu va nekom nemškem fojo u Opatiji; pak budući ti debrahno i nemški kapiš, sam te otel pitat, da ča to pomene?

Jur. Ono su se oteli malo pošalit sa svojem starom prijateljem — pak to nas niš netiši.

Fr. Tako! Moja stara — bi rekla, da kega srbi, neka se — češe. —

Jur. Ma jušto tako.

* * *

Fr. Tako ča da su Guština pravo potrdili?

Jur. I kako. Ča novidiš kako se spod brka smeje — i ruke manajuć mrmlje — in tanto šemo špuntadi. —

* * *

Fr. Gospa Paulina, da te poslat tanekega svojga va Klanfurt va školu.

Jur. Ča pul onako finega domaćega meštra?

Fr. Ja, zač da si on prevoć glavu razbija skanturicom, ka da j' trdè glavi.

Različite viesti.

Imenovanje. Namjestnički savjetnik vitez Fran pl. Reya imenovan je pravim dvorskim savjetnikom kod namjestničtva u Tratu.

Govor narodnoga zastupnika dra. Dinka Vitezića. U sjednici carevinskoga vieća od dne 10. t. mj. izrekao je naš dični zastupnik poduži govor u glavnoj razpravi o zakonskoj osnovi o novom mornarskom pravilniku" (Regolamento marittimo) što no ju predložila, ceasarska vlada. Progovorio je kasnije i kod podrobne razprave o istom predmetu, te želimo donesti čim prije u prevodu jedan i drugi govor provriednoga našega zastupnika.

Zadnja veselica „Trsatskega Sokola" ispala je, kako smo predvidjali, u svakom obziru vrlo krasno. Koli tamburaški zbor toli dramatični odsjek osvietlaše si upravo lice. Svaka čast jednomu i drugomu, napose pako sl. upravi našega polotnoga „Sokola".

Odvažan nadbiskup je svakako onaj u Solnogradu. „Slov. Narodu" pišu nam iz Beča: Ministar prosvjete i crkvenih posla Gautsch, znajuć, da se je solnogradski nadbiskup prigodom izpražnjene lavantinske biskupske stolice u Mariboru izjavio, da želi vrloga Slovenca dra. Napotnika lavantinskim biskupom, nenadano dodje u Solnograd i posjeti nadbiskupa, nagovarajući i moleći ga, da bi odustao od toga, da Slovenac bude lavantinskim biskupom. Nu solnogradski nadbiskup smjelo je zahtjevao, da baš Slovenac bude Slovencem biskupom, pa tako se Gautsch bez uspjehu vrati u Beč, a mislo za tim bude dr. Napotnik — kao što je poznato — imenovan biskupom u Mariboru.

Svečano priznanje nezakonitosti. U zadnjem broju glasila vodine istarskoga sabora čitamo medju ostalim sliedeće drzovito i bezsramno priznanje: Uništenje izbora zastupnika Mandića bijaše nezakonito, nu nipošto nepravedno; g. Mandić bijaše izabran svimi mogućimi zahtjevi zakona — o tom nema dvojbe, nu u g. Mandiću ne vide Talijani Istre samo zastupnika, već također urednika „Naše Sloge", onoga lista, koj vodi s nami sveštoki rat već dvadeset godina; koji je obiedio sve naše institucije, koji je cernio naše ponajbolje muževe, koji je bacio nepovjerenje i klevetu na talijansku stranku u pokrajini, koji je napokon posljao gradjanski rat u ovoj malenoj zemlji, gdje se je prije živilo u ljepom miru i u podpunoj ljubavi.

Osim toga što nije sve kazao i učinio g. Mandić na taborih u Motoriji i Linaru? Zar se je mogle zaboraviti, da predstavlja upravo on upućenje najodlučnije, nepomirljivosti, najfanatičnije nesnošljivosti, najsmjelije odvažnosti u odbijanju svakog sporazumka s talijanskom strankom? Ni je li o tom dao najsjajnijih dokaza i u samom saboru dok je u njem sjedio?

U tom smislu piše i dalje slavna „baba" spočitajuć Hrvatom i Slovencem Istre, da su bacili kandidaturom i izborom g. Mandića Talijanom rukovicu a oni da su ju primili, te zaključuje, da oni hoće imati samo takovo zastupnike s kojimi se mogu bar razumiti, inače da je uzaludno birati zastupnike.

Tako „baba" a mi stavljamo kao pokrovac: U goru vuci, a u šumu hajduci!

Budući broj „Naše Sloge" izaći će radi božićnih blagdana u utorak tako, da će ga naši čitatelji već za blagdane imati.

Iz Pazina javljaju nam 17. o. mj. da su se ponedeljak i utorak ovoga tjedna u najvećem miru i redu obavili izbori iz trećega tieja za upravno vieće po-

rezne občine Pazin. Kao što je talijanska stranka po svojih novinah u svijet trubila, imalo se je, da neće naša stranka imati niti jednoga glasa, kad tamo jadni su dimili račune bez krčmara. Najviše su se napinjali, da prodru u trećem tielu, gdje su birači, koji najmanje plaćaju. Nagovarali naše ljude, da biraju složno, nu naši jim pleća okrenuli, jer znaju, što misle talijanaši pod slogom. Bez jakave agitacije za naše strane prikazalo se dne 16. ovoga mjeseca 181 birača. Od tih glasovalo je za naše predloženike 142 njih, za protivničku listu 39.

Dne 17. ovo, a prikazalo se je 117 birača, od tih glasovalo je 83 za našu listu, a 34 za protivničku. Ukupno je dakle glasovalo u trećem tielu za naše kandidate 225 njih, za protivničke 73 njih. Izabrani su dakle većinom od 152 glasa naši predloženici, koji jesu: Matejčić Šime, župnik, stari Pazin, Bertoša Antun pok. Mikule, Pazin, Velan Josip pok. Josipa Pazin, Mahorović Ivan pok. Josipa, Pazin. Zamjenici: Derndić Liberat pok. Antuna, Pazin, Kalac Josip pok. Matoša, Pazin.

Skinuti valja kapu pred birači poreske občine Pazin, takvih nema nigdje širom cielo Istre. Sve što je zdravo i što je moglo, pohitilo je na biralište, da vrši svoju rodoljubnu dužnost. Uvjerili su se, da su naš puk ima pouzdati u svoju ljude, koji znadu, kakve nevolje ga taru i koji će mu pomoći, ako se ikakvo može pomoći. Naznamo, što će protivnici sada imenovati, da pokrilo poraz, jer svedenika nije bilo ni blizu. Znatiželjni smo, na koga će baciti krivnju. Za kandidate postavili su svoje najpopularnije ljude — kako oni misle, + i to su: Josip Camus, Josip dr. Cosh, Antun Runco i Nikola Glavić-Valića, nu slaba ih je sreća poslužila.

O izboru u II. tielu za občinsku upravu u Pazinu brzojavio nam jučer dne 18. t. mj. prijatelj, da je pobjedila hrvatska stranka sa 71. proti 24 protivničkih glasova. Evo imena naših odbranika: Lovrić Antun, Pazin, Slokovič Ivan pok. Matoša, Pazin, Nadinović Stjepan pok. Josipa, Pazin, Ulčić Josip pok. Martina, Pazin, Zamjenici: Jedrejčić Josip Olgen, Pazin, Sgrablić Ivan pok. Ivana Bodulić, Pazin. Tako imade već sada hrvatska stranka dvie trećine svojih zastupnika za novu občinsku upravu. Danas u četvrtak bira I. tielo u kojem imadu većinu Talijanaši.

Danas nam brzojavljaju: U prvom tielu izabrani naši zastupnici sa 73 glasa, protivna stranka nije došla k izboru.

Iz svoga oduševljenoga srdca kličemo: Živili svjestni birači poreske občine Pazin, ugledala se sva Istra u njo!

Odsudjen. Naši će se čitatelji sjećati kako je kod posljednjih občinskih izbora u Lovranu tamošnja šarenjačka stranka sve i sva poduzela, da pobjedi kod rečenih izbora. Među svoje glavne agitatore birajila je ta stranka i mladoga učitelja Battestina, namještena na Rieci, još do nedavna tako Hrvata, koji bi se bio potukao i za djavlom za svoju „iskrenu" hrvatstvo. No mladomu gospodinu mirisala više službica nego li svoje političko osvjedočenje, to okrenu naglo ledja hrvatstvu prigrliv šarenjačtvo. Kao takav isticao se osobito kod rečenih izbora u Lovranu. Tom zgodom uvriedi ljuto župnika muškendiškoga velec. g. M. S. Sumberca. G. župnik nebudi lien prijavi mladoga odpadnika katarskomu sudu u Voloskom radi uvriede poštenja. Ovih dana obdržavala se razprava, na kojoj bijaše g. Battestin odsudjen na šest dana zatvora i na izplatu parničkih troškova. Nakon rečenih izbora pisao je puljski zuketni listić „Il Giovine Pensiero" o gosp. Battestinu, da „morita molta lode per il suo patriotismo". Pa ako zaslužuje taj patrijotizam hvaljenca puljskoga listića u tom, da vriedja i napada čestite i poštene naše muževe, dobio je zato krasnu jabuku božićnicu, koju može podieliti sa puljskim junakom.

Oprost od čestitaka k novoj godini 1890. Kano prošle godine, tako preporučamo i na koncu tekuće svim prijateljem naše miljenice „Bratovštine hrvatskih ljudi u Istri", da poklone radjo njoj onu svotu, koju bi inače potrošili za obična čestitanja k novoj godini. Tim će učiniti dobro i plemenito djelo a svakomu prijatelju naše narodne stvari biti će zaista milije doznati, da mu je prijatelj il štovatelj tim iskazao pravo prijateljstvo il poštovanje, što je doprinesao — koliko je mogao — u najplemenitiju svrhu t. j. u podporu naše biedne učeće se mladeži.

Popravak. U zadnjem broju, javljajuć o glavnoj skupštini hrvatske čitaonice „Zora" u Opatiji, podkrala nam se tiskarska pogrieška gledo dana kad će se držati rečena skupština t. j. dne 22. t. mj. u 3 sata poslije podne nipošto dne 23. t. mj. kako je pogrieškom rečeno, što ovim ispravljamo.

Hrvatska gimnazija na Rieci. U zagrebačkih novinah čitamo, da je hrvatska vlada produžila za pet godina pogodbu sa g. Jakovčićem vlastnikom kuće, u kojoj se nalazi hrvatska gimnazija.

Izgorela je crkva. Prošloga četvrtka po noći zapalilo se no poznatim do sada nadinom podstrešje crkve sv. Lovre u Skedinu nedaleko Trsta. Oganj razpaljivan silnom burom, razprostranio se naglo po čitavom krovu tako, da nebijaše moguće skoro ništa spasiti. U 2 sata u jutro kad su stigli vatrogasci, bijaše jur sav krov izgoren. U 5 sati, pošto bijaše sve u crkvi uništeno, prestalo je goriti. Druge nesreće nebijaše. Škode imade do 40.000 forinta. Crkva i sprave bijahu diolomice osigurane.

Mornarski pravilnik. U zastupničkoj kući u Beču proti osnovi mornarskoga pravilnika govorili su dalmatinski zastupnici Borčić i Masovčić. Prvi je žalio, što se je vlada ogledala u njemačko zakono a ne u talijanske, koji su u ovom pogledu mnogo bolji. Osim toga on je izraziо mnienje, da ne treba mornarskoga pravilnika, već u obće s ustrojtvom pomorskog zakona. Predloženi mornarski pravilnik nedostatan je i nedo odkloniti današnji kaos.

Dr. Masovčić je pak dokazao, da pravno ustanove pravilnika nisu dostatne.

„Influenza" novo se bolest, koja se sada širi nepoličnom brzinom. Izprva se je svatsta govorilo o toj bolesti, ali sada postalo to pitanje dvbiljnim, jer je bolest neka vrst epidemičko prohlade, koja se je najednom razširila u Petrogradu, Varšavi Beču, Kopenhagenu i Parizu. U Beču je oholilo više od 800 osoba i to poglavito učenici i sluge u bolnicah. U Parizu je oholilo 400 radnika u velikog Magazina de Louro. Nadalje je oholilo 80 osoba od poštanskoga ravnateljstva. Bolestnici trpe od glavobolje, dobivaju u lieu crvene pjege to imadu žestoku grozuicu. Sva je sriedna, da od oboljelih rieđko tko umire. — U samom Petrogradu oholilo je od te bolesti 150.000 osoba. Profesor Nothnagel dičao je predavanjo u Beču, to vèli, da se ni ista kolera no širi tako brzo, ali pogiblje nije ako se čovjek čuva.

C. i kr. mornarica. U nadolju doplovio je u našu luku odio c. i kr. mornarice sastojeći od fregate „Laudon", korvete „Frundsberg", topnjača „Albatros" i „Nautilus" te škonera „Möve".

Za uzdržanje mira. posjeduje Austro-Ugarska 1770 topova, Rusija 6020, Njemačka 1884, Francuska 2980, Italija 1020. To je ubilja mir topova!

Ukinuće slobodnih luka u Trstu i na Rieci. Oba ministra trgovine, kako je poznato, poslali su na trgovačke komore spomenutih gradova na odobrenje zakonsku osnovu o načinu ukinuća tih slobodnih luka. — Kako doznajemo, bio je pozvan od bečkoga ministarstva i tršćanski municipij, kao i centralna pomorska oblast i viši carinarski ured, da se i oni o stvari izraze, a od ugarskoga ministarstva i pomorska oblast na Rieci; tako da se saslušaju, prije nego li bude zakonska osnova predložena, svi krugovi, kojih se interesi dodiruju toga pitanja. — Kako je poznato, određeno je ukinuće ovih slobodnih luka u julju g. 1891, s toga mora da bude dotična zakonska osnova predložena parlamentom još za sadašnjega zasjedanja. Iz ovoga razloga potrebito je, da se zatraženi krugovi čim prije izraze. Sliedećega mjeseca doći će u Trst ministerijalni odbor, koji ima ustanoviti granice, do kojih će dopirati slobodna točka

„Ob."

Neuku nauka.

Gojenje kamenica (oštriga) u Francezkoj. Pod imenom „English Channel and Ocean Fisheries Company" ustrojilo se je u Londonu dioničarsko družtvo, koje je naumilo kupiti četiri morske drage na francezkoj obali, te ih upotrebiti za gojenje kamenica (oštriga) i riba, i također u istih tjerati svake vrsti ribarenja. To drago leže, blizu ušća rieke Auray nedaleko od trgovišta Colino, koje će producirati preko dvadeset milijuna kamenica (oštriga) za trgovinu. Onda to družtvo kani kupiti na francezkoj obali blizu Rognevillo u kanalu la Manche, također jednu oveću dragu, koja sastoji iz dvadeset manjih morskih „baissena", sa još jednim sladke vodu; napokon kupiti će dvie drage u srezu Finisterre. Kao cieua za sve te drage ukupno sa kamenicama (oštrigama) i ribama u njih sadržanim, ustanovljena je svota od 110.000 slatnih šterlinga t. j. 1,320.000 forinti.

Kod naših Jadranskim moru austrijsko ribarsko družtvo u Trstu brino se dosta za gojenje kamenica (oštriga) i riba, te je usljed inicijative nekih uglednih dalmatinskih rodoljuba ustrojilo se tu nedavno u Boci Kotorskoj družtvo za gojenje kamenica u Dobroti, a na Rieci (Ombla) blizu Gruža braća Papi bave se vrlo ribarstvom te su ove godine dobili nagradu, na 600 for. od austrijskog morskog ribarskog družtva u Trstu, a isto toliko od bečkog ministarstva, za poljodjelstvo. Videć napredak u ribarstvu kod naše braće u Dalmaciji i Istri cienimo da bi vrlo bilo da se i u našem ubavom primorju n. pr. u Bakru, Kraljevici itd. podnu također nešto raditi osobito oko gojenja kamenica (oštriga), jer tamo imade krasnih i prikladnih draga. Tako bi se ovom granom ribarstva dalo mnogo zaslužiti siromašnom pučanstvu primorja.

Književnost.

Gospoda urednici čestitoga našega druga u Puli „Il Diritto Croato" poslaše nam sliedeći poziv, da ga obielodanimo:

Svoji Svojim!

Podpisano uredničtvo, ujedno sa mladim silam oko sebe sakupljenim, nalazeć se na ovoj odaljenoj obali Jadranskoga mora, gdje se Slavjanstvo sa Talijanstvom križa, preduzelo si je, kako je svakomu jur poznato, s ovu stranu 15 mjeseci težku zadaću, da pod razvijenom, slavjanskom zastavom, naustrašivo zagovara direktno interese hrvatskoga naroda, a indirektno vaslonog Slavenstva pred talijanskom publikom, opojenom svakojakimi predsudami o milom nam cielokupnom rodu.

Da su se podpisani do sad odužili svojoj zadaći, u koliko su ih mlado sile nosile, mogno se svatko uvjeriti, koji je čitao njihov list. Nego pošto sami od svojih ledjih razdržuju list, to nikakve izvanredne podpore neprimaju za obstanak istoga, osim one predbrojnika, da se isti list i nadalje bude mogao sretno uzdržati, nebhodno je potrebito, da mu se pomnože predbrojnici, a još bolje točni predplatnici.

U to ime njima neprecestaje drugo, nego se obratiti širom cielokupne slavjanske domovine jednokrvnoj braći pozivom, da ih pozitivnom pojedini rodoljubi podupru u svotom poduzeću, predbrojivši se na njihov list.

Godišnja predbrojba iznosi 5. for. 60 nvč. polugodišnja 2 for. 80 nvč. a tromjesečna 1 for. 40 nvč. dakako malena svotica, koju svaki godimice more žrtvovati, i tako dielomice sudjelovati na uhar onoga lista, koji je jur do sad od slavjanske publike, osobito hrvatske, slovenske i češke, bio obsnat mnemirnim ovlecem pohvale i odobravanja.

U stalnoj nadi, da će ovaj hrvatski poziv nadi odziva kod pojedinih slavjanskih rodoljuba, podpisani usłobodjuju se zamoliti sve one, koji su skloni predbrojiti se na njihov list, da im to javo najdalje do konca tekućeg mjeseca, jer tada počimlju uredjivati i popunjivati predbrojnike za nastajuću godinu 1890.

Istodobno upozoruju one rodoljube, koji se nebi htjeli predbrojiti na list s uzroka, što nepoznaju talijanski jezik, da to oni isto mogu učiti, naložić podpisanimi, da mjesto njima, šalje se list onoj siromašnoj našoj braći, koja u broju od preko 70.000 nahodi se u susjednoj kraljevini talijanskoj, i to većim dielom u okolici mletačkoj. Da ta naša braća, koja su se pod pritiskom talijanske vlade tako nehotice odnarodila, da su i zaboravila donekle na svoj jezik i na svoju narodnost, osjećaju veliku potrebu, da čitaju jedan list, koji, uredjivan u njima jedino dobro poznatom talijanskom jeziku, bavi se o slavjanskim pitanjim.

Gojeći čvrstu nadu, da braća braću zapustiti neće u plemenitom poduzeću, podpisani se zavjetuju pred Bogom i svojim mukotrpnim narodom, da će odsle, kao i dosle uložiti sve svoje mladenačke sile, da njihov list uzdrže na dostojanstvenom stepenu, te da isti naši protivnici budu se oni ugledali kao u čisto zrcalo poštenja i iskrenosti.

Novine, pisano u inostranim izobraženim jezicim, a zadahnute čisto slavjanskim duhom, veoma nam koriste, jer dok s jedne strane razpršavaju se mnoge predsude o Slavenim, s druge nudja se prigoda izobraženim narodim, koji nepoznaju našega jezika, da se o nami bolje obavjeste i prijaznije o nami misle, ter da tako i oni jednom, u ime slobode, bratimstva i jedinstva podignu svoj uplivni glas na našu obranu, biva na obranu onoga slavnoga imena, koje su oteci naši tokom vjekova proslavili, ljevajući na poteko svoju krv i brnoći tako zapad od užasnih i pogibeljnih nastrieja.

Braćo! Zrno do zrna pogača, kamen do kamena palača. — Ele dakle, sakupito nam zrnja, navalite kamenja, ter budite uvjereni, da okriepljenimi silami misliti ćemo pogaču, uzdizati zgrade nuđoći ih narodu, da se s njima dići i ponosi. U to ime naviju svoj svojoj braći srdan Božić i mlado ljeto!

Uredničtvo lista „Il Diritto Croato"

M. Sabić, suurednik. D. A. Jakić, urednik.

* * *

Poziv na predplatu — Povjest Rusije od početka do danas. Sa slikami uz dva zemljovida napisao Alfred Rambaud, pariški profesor i član petrogradske akademije. Francezkom akademijom nagradjeno djelo. Preveo i podpunio dr. Petar Tomić, profesor. Dan danas može se reći, da nema se samo sva Evropa, već gotovo i sav naobraženi svjet, velikim caristvom slavenskim, a osobito susjedni i bratski narodi, pa za to nije u tom mogno ni hrvatski narod zaostati za ostalima. To posvjedočuju prevedena tolika liepa djela ruska u hrvatskoj književnosti. All ta su rusko-hrvatska djela ponajviše zabavnoga sadržaja; s toga je već odavna svaki naobraženi Hrvat živo osjećao potrebu temeljita i poučna djela o Rusiji, a za to je najprikladnija povjest, u kojoj će se zrcaliti duša, značaj i prošlost svega naroda ruskoga.

Takovu povjest Rusije sastavio je pariški svenčilišni profesor Alfred Rambaud, koji je u tu svrhu upotriebio do 200 izvora, književnih djela i razprava ruskih i drugih naroda. Za trud svoj nagradjen je no samo osobnom nagradom od akademije francezke i što je njegova povjest Rusije izdana u Francezkoj već tri puta, već ju i od ruske akademije u Petrogradu odlikovan, što je izabran njezinim članom.

Povjest Rusije izlazit će u svežčićima na razmak od 3 do 4 tjedna, tako da si je svatko lagljo nabaviti može. Prvi svežčić izaći će točajem ovoga mjeseca. Cieua svežčiću bit će 50 novčića a. vr., što nije nimalo previsko, jer će cielo djelo hrvatsko s ilustracijami i zemljovidima biti skoro isto cieue, koje i njemačko izdanje bez ilustracija. Kada bude djelo dotampano, stajat će više nego putem predplate. Naručiti se može neposredno kod podpisanoga i u svim drugim knjižarama. U interesu izvanjskih predplatnika još ćemo spomenuti, da je najjeftinije ako pošalju predplatninu za više svežčića, priloživši za svaku svezku 5 nvč. poštarinu.

U Zagrebu, initjeca decembra 1889. Kr. sveučilišna knjižara Franjo Župana. (Robt. Ferd. Auer).

* * *

Razgovor ugodni naroda slovinskoga O. Andrije Kačića iz Brista u komu se ukazuje početak i svrha kralja slovinskih, koji puno vlakova vladahu svim slovinskim državam s različitim pismom od kralja, bana i slovinskih vitezova. Novi izdov po Kačićevu godine 1759. Prirodio odbor na Kačićev spomenik. Zagreb, tisak dioničke tiskare 1889. Fino izdanje stoji for. 1.50; pučko izdanje 50 nvč. Finoga izdanja nemamo na prodaju, a pučko dobiva se kod knjižare dioničke tiskare u Zagrebu. Preporučamo što toplije ovu zlatnu knjigu našega starca Milovuna.

* * *

„Rafaela" ali „nauki in molitve za odrasle mladino" novo se novi molitvenik što ga je sastavio poznati nabožni slovenski pisac g. župnik Josip Korčon i koji je izdala poduzetna slovenska „Katoliška bukvarna" u Ljubljani. Knjižicu tu preporučamo našoj mladeži. Vriedi u polukoži 60 nvč., cva u koži 80 nvč., a sa zlatorezom 1 for.

* * *

Prve dužnosti majke i prva njega djetuta, od dra. F. A. von Ammone, iz njemačkoga 20. izdanje, pohvatio sa dozvolom vlastnika J. Dražanović. Ovo vrlo praktično djelo, koje je uprav radi toga doživjelo 20 izdanja, a prevedeno je u sve svietske jezike, preporučamo našemu ženskomu spolu, osobito mladim ženam i majkam, koje će iz njega naučiti sve što treba znati mladoj majci. Cieua mu je broširana 1 for. 20 nvč., vezana u cielo platno 1 for. 70 n. Fino u zlatorezu 2 for. Dobiva se kroz sve knjižare, a izašlo je nakladom poduzetne knjižare H. Lustera u Senju.

Dopisnica uprav. ničtva

Primili smo od 8. t. mj. napred od gg. G. p. M. Trst na račun 1890 for. 5. O. b. N. Beč za sonj. sjom. za 89 f. 5. O. Fr. župnik Bad f. 20. R. M. Pomer for. 1. Čit. Split do 30. junija 90. for. 2. Kr. S. Almaš for. 2. V. dr. Fr. Krk za 89 for. 10. R. P. Komen for. 5. (Nezaboravite da je predplata, a ne zajmota!) R. Fil. Fužine za 89 for. 2. P. K. Trst za 89 for. 5. M. I. Pula za 89 for. 2. K. R. Rieka for. 2. (Neki li već sada mogli

povisiti za 5 for., jer imamo odviše sniženih?) T. A. Altura for. 2 (I za Vas vrieli toliko). Zem. odbor, Poreč za 20 for. 5. G. F. Zagreb za 20 for. 5. (Evala Vam u zgodi preporučamo godinu 1890, koja je na vratima.) D. dr. A. Pazin za I. p. 1890 f. 2.50 Gja. V. I. Zagreb for. 5. (Preporučamo se i nadalje Vašoj milosti.) Bačka st. obć. ured za 20 for. 5. M. A. Breza for. 2. Prijatelju koj nam je poslao for. 7 za se i drugoga, hvala i sve je u redu do konca 1890. Nego se buduće godine nadamo malo izvanredno podperi jer nesmažemo troškova. Dobre Došlice!

Bliža se konac godine. Dužnici učinite svoju dužnost, kad mi činimo svoju, inače morat ćemo sudbeno goniti.

Lutrijski brojevi

Dne 14. decembra.

Trst	75	19	36	82	45
Linc	59	78	61	15	68
Budapest	10	33	13	20	53
Innsbruck	77	81	52	47	55

Dne 18. decembra.

Prag	33	74	36	85	63
Lavov	48	86	36	69	16
Hermannstadt	76	25	7	80	10

Br. 720.

Razpis natječaja.

U smislu zaključka uglednoga ovoga zastupstva od 14. o. mj. otvoreno je mjesto občinskoga tajnika i blagajnika u občini Punat.

Plaća iznaša 450 forintih, koje će primati poplatno u mjesečnih obrocih.

Natjecatelji imaju iskazati svoju dobu, državljanstvo austrijsko, izučene nauke i podpuno poznavanje hrvatskoga kao uredovnog jezika, zatim talijanskoga u govoru i pismu, a po mogućnosti i njemačkog jezika. Osobiti obzir uzeti će se na molbe onih natjecatelja, koji dokažu, da su služili kao občinski tajnici u kojoj drugoj občini.

Molbe neka se dostave podpisanomu do konca ovog mjeseca.

Glavarstvo obćine

Punat, (na otoku Krku) 16. decembra 1890.

1—2 **Anton Žic**
občinski načelnik.

Pogodne zajmove

dobija samostalne osobe, stanujuće stalno i redovito zaslužbu ili dohodak, i to:

obrtnici, trgovci, činovnici, častnici posjednici, privatnici, itd.

razmjerno od for. 100 do f. 2000

kao personalni zajam na lahko mjesečno ili tromjesečno odplaćivanje sa 6% interesa.

Za gruntovničko osjeguranje

na 4½% i 5% za amortizacijo ili bez njo.

Pobliže obavijesti daje:

G. A. Steiner, Budapest,

Gr. Kroly-utcza 12. 3—3

Pismenim naručbam treba priložiti tri poštne marke.

Kameleonte četvorci

prorokujući vrieme.

Ovi su četvorci iz stakla naličeni za pot prozirnih bojah i sa posebnim procesom uvrišćeni u liep drveni okvir. Imaju pako mogućnost proreći kakvo će vrieme biti, kao i barometri i to mienjajući boje. Predstavljaju u većini okolice, vodopade, gradine itd. Obešaju se pako na prozore, ali tako, da su licem prama sobi obrnjeni, te tako služe na ukras sobe. Bilježe n. pr.: **Vrieme stalno in suho** sa živahnimi bojami. **Kiša u izgledu** promjeniv zelenu i modru boju u žutu i crvenu. **Promjenljivo vrieme** sa polu bojami. **Oluju sa neprestanim obledjenjem** bojah. Cieno: Gabinet format ducet . . for. 5.—

Visit " " " 3.25

Ako koji pošlje unapried for. 2 dobiti će prosto poštarine i svega 2 četvorca u gabinet i 2 u visit-formatu.

Henrik Pegao,
Trst, Lloydova palača.

Marijacejske želodečne kapljice

i zvratne zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Varstvena marka.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri: pičlosti, slabosti želodca, ako s grla smrdi, napenjanju, kislem puhanju, kolki, želodečnem kataru, gorečiče (vzval) pri prehlađenej produkciji slin, rumeniči, bljuvanju in gnjusu glavobolu, (ako je bol želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu. Cena steklenici je z navekom vred samo 40 nov, velika steklenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar **Karl Brandy, Kremsier, (Moravija).**

Svarilo! Pristne Marijacejske želodčne kapljice ponarejujejo in ponemejo se mnogovratno. **V znamenje pristnosti** mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gornje varstvene znamke ter mora biti na vsakem priloženem poduku na vprašano znanje tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Šusek-a i Kremeriach (Kremsier). 12—43

Marijacejske pilule proti začepljenju.

Ove vlo godina se najboljim uspjehom rabljene pilule proti **začepljenju** tiela potvore se mnogo. Neka se vazi dakle na gornju zaštitnu marku i na podpis lekarnika C. Brady, u Kromeriu. Cieno kutijici 30 kr. Zaloji sa 6 kutija 1 for. Ako se novac unapred pošalje stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijacejske želodčne kapljice nisu tajno sredstvo. Dali, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakej steklenici priloženem poduku za vporabo.

Prave **marijacejske želudačne kapljice** i marijacejske pilule proti začepljenju dobivaju se pravo u:

V Trstu u Lekarnah: pl. Leitenburg all' Ercole trifante; de Leitenburg, Eduard alla Salute; A. Praxmayer al due Mori; Prandini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Saraval, all' Amanano Tricante; Antonio Suttina, Batt. al Cannello; Benedetto Vlah-Minasi, dvorska lekarna i dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavni skladišće); Blasichetto, all' orso nero. — U Senjanu u lekarni: Filipa Ritschela, kao što i u svih ostalih lekarnah.

Sredstvo koje nije tajno!!!

Od 14 godina priznato kao najbolje.

Nadpukovnjikog liečnika 1. Razr. dra. G. Schmidta

ulje za sluh

liečí brzo i temeljito povremenu gluhost, tok u ušju, bodac ušju i u zastarjelih oporih slučajevih. Najtrajnije zujenje u ušjah, kao i slabiinih odstranjuje se odmah, što tisuće originalnih svjedočbe dokazuje. Cieno bocí 2 for. — U Beču pravo na zaštitnom markom kod ljekarnika C. Hausbnera, „Engel-Apotheke", Beč, I., am Hof N. 6. — Glavno skladište za Hrvatsku kod ljekarnika Ede Tomaja u Zagrebu. 27—28

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17,

priporoča se vljudno pri visoke častiti duhovščini v napravo cerkvenih posod in orodja najnovejše oblike, kot: monstranc, kelihov itd. itd. po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih v ognji pozlati in posrebri. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 17—

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Trgovcem

i prekupljačem divljadi!

Podpisani treba u svojem poslu razne divljadi kano srna, zeceva, kljunaša, srebica, malenih i velikih fazana itd. itd., te pozivlje gospodu trgovce prekupljače i lovce, da mu blagovole poslati svoje cienike, il da mu dojave kakovu vrst divljadi, koliko je i pod koju cienu mogu mu krez dulje vremena slati.

Ponudo prima:

Volosko (Istra). **Rafe Kunčić,**
5—1 trgovac.

BRNSKA TVRDKA

za razpošiljatve finega suknenega blaga

Bernhard Ticho

20—17 **Brünn**, Krautmarkt 18, — pošilja proti povzetji:

Sukna za gospe deset metrov, sama volna v vseh modernih barvah dvojna širokost gl. 6.	**Niegerskega valjanega sukna** 10 met., sama volna, najnovejše blago za jesenske in zimske obleke dvojne širine gl. 4.50
Črni Terno saksonski izvod. dvostroko širok, za celo obleko, 10 metrov gld. 4.50	**Reguša moderno sukno** dvostroko široko, za kostume, v vseh barvah, tudi progasto in pisano 10 met. gld. 9.
Valarijne flanele deset metrov najboljše baže, 60 centim. gld. 3.50	**Duble-Velour-sukno** ¾ kompletno, 1 komad gld. 3.50
Barčena za obleke deset metrov, krasni vzorci gld 3.	**Kalmuka** deset m., najboljša vrsti, 60 cent. širok g. 2.70
Životi „Jersey" za gospe (Jopice) z svilnatimi gumbi, v vseh barvah kompletne, velike; 1 komad gld. 1.90	**Jedno zimsko ogrinjalo** ¾ veliko gladko in karirano gld. 2.
Juta zastor turški vzorek podpolni gld. 2.80	**Garnitura iz juta** 2 postelnje pogrinjala in namizna prta s čipkami gld. 3.50
Košulje za delalce iz rimburškega oksforda veliko, 3 komade gld. 2	**Garnitura iz ripsa** sostoječa iz 3 postelnjih pregrinjal in namiznega prta od svilnatimi čipkami gld. 4
Normalne košulje in hlače kompletno, velike, 1 komad gld 1.50	**Holandske dolge preproge (ostanki)** 10 - 12 metrov dolge, 1 ostanek gld. 2.60
Ženske košulje iz močnega platna s čipkami 6 komadov gld. 2.25	**Domače platno** 1 komad, 80 vatlov gld. 4.50 1 " 80 " ½ " 2.50
Košulje za gospode, lastno delo bele ali barvane 1 komad 1.a gld. 1.80 II.a gld. 1.20	**King-Webe** boljše nego platno 1 komad ¾ širok, 80 vatlov gld. 6
Kanevas 1 komad 80 vatlov lila gld. 4.80 1 " 80 " rudeč " 5.20	**Konjska plahta** jako dobra, 190 ctm. dolga, 130 ctm. široka gld 1.50
Kanevas iz niti 1 komad 30 vatlov. lila in rudeč gld. 6	**Odeje za fijakerje** 190 ctm. dolga, 180 ctm. široka gld. 2.50
Oksford se more prati, dobra vrsta, 1 kom. 20 vatlov gld 4.50	**Šifon** 1 komad, 30 vatlov, 1.a gld. 5.50, najboljše vrste gld. 6.50

Tovarno skladišče suknega blaga

Ostanki Brnskega sukna Ostanek za podpuno moško obleko 3.10 m. dolgo gld. 5	**Blago za zimske sukne** ostanek 3.10 metra za prav fino zimsko suknjo rjavo in vijoljeno gld. 5.50
Priložnost za kupovanje! BRNSKI OSTANKI SUKNA, 1 ostanek za 1 kompl. moško obleko 3.10 m. dolgo g. 2.75	**Blago za površnje sukenje** najfinejše vrste, 2.10 met. za celo suknjo gld. 7

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči.

Elegantno izvedena zbirka uzorcev z 400 znamkam g. krejačem nefrankovano.

OBRTNIK.

Vlastnica **Trg.-obrt komora.** Odgovorni urednik **Milan Krešić.**

Izlazi svaki deseti dan, naime 1., 10. i 20. svakoga mjeseca. — Uredničtvo i odpravničtvo nalazi se u uredu trgovačko-obrtničke komore u Kukuljevoj ulici u palači baruna Ljj. Vranyczanna. — Oglasi primaju se u odpravničtvu i računa se za svaki redak 6 nč. — Cieno listu je: na cielu godinu for. 4.—, na pol godine for. 2.—, na četvrt god. for. 1.—, poštom stoji 40 nvč. na godinu više.

Hrvatskim obrtnikom i trgovcem!

Ima tomu šest godina dana što je zagrebačka trgovačko-obrtnička komora odlučila izdavati list namienjen ili interesom hrvatskoga obrtničkoga i trgovačkoga stališa, da tim putom uzbudi što veću solidarnost u pregnuću oblih stališa za oljem, za kojim im valja poći, a to je materijalni i intelektualni napredak obrtniku i trgovcu.

Uredničtvo toga glasila namienjena je bila težka, no častna zadaća, da tim intencijam komore udovolji, a ono je i uložilo mnogo truda i mara da se u tom nastojanju što više uspravši. Uz malenu cienu od ciglo forinto na četvrt godino malo će u latinu naći strukovnih listova i u većih narodih, koji bi bili podpuniji i bogatiji u pogledu raznolikosti i poučnosti svoga sadržaja kao naš „Obrtnik"; pa ipak nam valja javno priznati, da odziv u krugu obrtnika i trgovaca znatnje daleko iza čednih nada naših.

Prošlo je šest godina od prvoga broja, dolsta lieno razdoblje u kojemu bi se imao broj predplatnika podvostručiti, a mi smo srotno tek izpljivali onim brojem čitatolja, kojim smo prvo godine započeli!

Evo nas iznovično pred Vas gospodo obrtnici i trgovci na početku mlade godine sa molbom, da poduprete intenciju ovoga lista Vašim cienjenim sudjelovanjem putem predbrojke, da nam omogućite dalnji materijalni obstanak i da nas osokolite na daljnje pregnuće. „Obrtnik" nezastupa po svom imenu samo interese obrtničke, on se istom ljubavju bavi te istom pozornošću sliedi i pitanja trgovačka, kojima su posebno dvie strane svakoga broja namienjene.

I u ovoj novoj godini bit će nam na brigi, da što pozornije motrimo pokret svietski u narodno-gospodarstvenom pravcu, da što izdašnije obnarodujemo nove obrete, razne izume i poboljšanja strojeva obrtničkom staliću na korist, stvorenih; za trgovce donašat ćemo ave naših šoljeznica tičuće se tarifalne promiene i ine trgovačke vieati, koje bi zanimale naš trgovački svlet i taku će nam se rad vazda vrtiti okol izpunjenja lih naših dužnosti. Naš list pruža svojim cienjenim predplatnikom još i tu zanredna pogodnost, da mogu svoje oglase u aj bezplatno staviti.

Obrtnik ili trgovac, koji se predbroji na cielu godinu [4 for] uživa pravo na tri bezplatna oglasa a onaj na pol godine na jedan bezplatni oglas.

3 3 **Uredničtvo „Obrtnika".**

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Manđić.**

Tiskara **Dolenc.**

Broj 52. U Trstu 24. decembra 1889. Godina XX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se ivana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i notiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 3 for., za soljako 2 for, na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 ½ za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 25

Početak „Naše Sloge“.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjesecan.

Naručbina iznosi do konca ljeta 1 fl. a za kmeta 20 nov.

NAŠA SLOGA

Oglasi se primaju po navadnoj ceni. Uredničtvo nalazi se *Via Capuano N.° 1969/1.*

Pisma neka se šalju platjena poštarina.

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. *Nar. Pos.*

Godina 1. **U Trstu 1. Junija 1870.** **Broj 1.**

Mili rode!

Razum je najveći dar božji, a čovjek tim razumniji, čim više zna i umi. Tko zna, njemu dva, veli naša poslovica. A to će reći: tko više zna i umi, to tim ljepše, laglje i sretnije živi. Ali čovjek nemože svega sâm ni da vidi, ni da čuje, ni da skusi, nego mora da se od drugih ljudi u i. A ono, čovjek se od drugih uči, kad uzme knjigu, pa čita i promišlja. I to je ono, radi čega se nebrojene knjige pišu i toliko posvud škole otvaraju: da se najme iz knjiga ljudi jedno od drugoga nauče, čega neznaju.

I po Istri, na kvarnerskih Otocih i po ostalom Primorju ima već, hvala Bogu, toliko škola, da skoro sav mladji naraštaj umi čitati. Ali, ako je to i vriedno svake i najveće hvale, ipak se neda tajiti, da ta dragocjena vještina, u tih naših stranah, žalibože, još malo komu koristi, ter kod svih kolikih knjiga, što se svaki dan štampaju i po svietu šiju, u naš jih narod jako malo prodire, pa se u nas još i danas misli i djela na onaj isti način, kao što se je to prije sto godina mislilo i radilo.

Mili rode! želeći doskočiti tomu skrajnomu zlu našemu, odlučili smo izdavati za te ovdje u Trstu, pod gori navedenim imenom, puški hrvatski list, ter ti pružiti tako priliku, da se i ti čitanja uhvatiš i čitajuć živiti učiš. Da ćeš se ti, rode, toj vještí naradovati i naveseliti, ter krepko prihvatiti ruku, koju ti ovo nudimo, tomu nam je poruk tvoj zdravi razum i ona živa želja, koja te je počela mučiti, da se i ti otresoš one svoje stare zanemarenosti i već kada tada probudiš i obnoviš.

Ali kako je svaki početak mučan, tako se nemoj, rode, odmah od kraja Bog zna čemu nadati od ovoga našega lista. Što ti možemo već sada obećati jest to, da ćemo sdušno naslihati tvoje potrebe, pa gledati, da te poučimo u svakoj stvari, koja bi ti mogla koristna i ugodna biti. Iz njega ćeš se, kako se ufamo, ako si poljodjelac, vinogradar, stočar, svilar, pčelar itd. naučiti bolje ugadjati svojemu tegu, a gospodar ljepše, umnije i koristnije gospodariti. Iz njega ćeš se, nadalje, naučit poznavati občinsko, pokrajinsko i državno ili carske zakone, kao takodjer svoja prava i svoje dužnosti naprama občine, naprama pokrajine i naprama cielega carstva ili države. A da znaš, što biva i po ostalom svietu, naš će te list izvještjivati o svih znamenitijih dogadjajih političnih ili državnih, a najme takvih, koji bi se pobliže ticali Austrije i našega u njemu živućega plemena. Kako dakle vidiš, ov će ti list biti, rode, u svakoj života prigodi, pravim i viernim kažiputem.

Pa kako smo namislili učiniti od ovog lista živo središtje svoga dušovnoga pokreta u tih naših stranah, tako pozivamo sve rodoljube, neka nežale ni truda ni troška, nego neka nas izvole svestrano podupirati, a najme perom, pišuć nam, što god gdje narod tišti i čim god misle, da bi mu se moglo pomoći. Tko narodno izobraženje promiče, neka zna, da je desnica ruka providnosti božje. Kako želimo, da se piše, neka svaki pogodi iz imena, koje smo uzeli, iz kojega se vidi, da nismo namislili sijati razdor, nego ljubav i slogu.

List će izlaziti svaki prvi i šestnajsti dan mjeseca. Naručbina iznosi 1 f. a za kmeta 20 novč. do konca ove godine. Naručbinu i dopise neka se izvoli slati platjene poštarine: Uredničtvu „Naše Sloge“, Via Capuano N.ro 1969/1.

U Trstu 21. Maja 1870. **Uredničtvo.**

Pred 20 godina.

Današnjim brojem naš list navršuje dvadeset tečaja.

S prednje strane dali smo Vam vierno otisnuti prvi broj Naše Sloge, od godine 1870., kad je počela izlaziti.

Vidite li raziku u veličini? — Vidite bez dvojbeno svaki; od Složice pred 20 godina, sada imamo veliku „Našu Slogu“. Ona mala Sloga dolazila Vam je samo 2 puta na mjesec; ova velika dolazi Vam svaki čedan.

Nije li vriedno zanesti se mišlju na početak našega lista, pak proći mučnih ovih 20 godina, i stati gdje smo, pak se upitati: Sloge moja, kamo si ukopala talente svoje. A mi svaki odgovaramo vedra čela i ponosna srca: Hvala Ti, gospodine Bože, Tvojom milosti palo je sjemo na dobro tlo, izrasla je stablika narodnoga života i pod njezinom sjenom ugodno počivaju stari, i sladko sniva mladi sokolovi onaj sanak, koj jim na oči pada od hladnoga povjetarca narodne sviesti. —

Nije zasluga nas, koji ovo pišemo, ili barem nije zasluga naša, nego vrlo malenim dielom, da se je „Naša Sloga“ do sada uzdržala usred najvećih protimba, uslied ljuta boja, koj nam je voditi s našimi suvražnici sve od prvoga početka, do danas.

„Naša Sloga“ znamenuje preporodjenje narodne sviesti u hrvatskom puku Istre, znamenuje dobitke kod izbora za Beč, gdje nas zastupa Vitezić, kod izbora za Poreč, gdje nas zastupaju Laginja, Spinčić, Dukić, i toliki drugi.

Naša Sloga i postanak Bratovšćine, koja dieli pomoći ubogim učenikom, jesu dvie narazdružive sestrice.

Naša Sloga svagdanji je protest proti onim, koji su tajili, da neima u Istri puka, koj bi govorio jezikom hrvatskim; nego su učili, da je puka, koj govori neke mješanice, koj se dieli u 10 i više naroda, te nemogu imati jedne knjige; da jim dakle nije moguće dati uredbe i činovnike u njihovom govoru. A kada tamo, od kvaja do kraja Istre čita se naš beč, čita se pažudno, uči se marljivo, a što je najvažnije, radi se po njegovih savjetih i naukah.

Kao božja trublja, pozvao je ovaj list na novi život naš puk u Istri, prije nego li ga je zadesio sudnji danak narodnoga života.

Rekli smo, nije zasluga nas današnjih Slogara, da je tomu tako.

Prolaze nam pred očima one divne mužke slike narodnih dobrotvora i mučenika, koji su „Našu Slogu“ zasnovali, koji su po njoj i mimo nje radili za narodni napredak.

Ti si, biskupe **Juraj Dobrila** bio naš učitelj, naš svjetovatelj, naš pomoćnik u prvoj kao djetinskoj slabosti našoj. Blažena zemlja, koja Ti kosti krije, blažena, sto put blagoslovljena uspomena Tvoja.

A gdje su nam **braća Bastiani**, gdje su ona lava dva?

I njih crna zemlja krije, ali njihova pisma ostaju, njihovi savjeti ne gube se!

U zabiti svoje sobice, čedan kao stidljiva djevojčica, poslovao je marljivo okolo „Naše Sloge“ za mnogo godina, i sada pokojni **Mate Ujčić**.

Medju pokretači toga narodnoga posla i za dugo vremena vidljivi vodja, bio je častni **Anton Karabaić**.

Eto, sve svećenici, koji su razumjeli, da se, radeć za prosvjetljenje puka, radi u „vinogradu gospodnjem“ i ovim načinom!

Slava Vam neumrli naši divni uzori, slava Vam naši prvi trudnici!

I Tebi Tomislave Padaviću, neka je ovdje dostojna uspomena, jer si i Ti velikim marom od prvoga početka njegovao i zaljevao ovu našu ružicu. Mi koji drugim okom gledamo Vaše stanje tamo u Banovini, i kojim se gruste Vaše prepirke, kad se radi o prosvjetljenju puka, jednako u našem srcu obuhvaćamo svu svoju braću po krvi i govoru; pa baš Tebe dično spóminjemo, jer si braći pomagao, nepitajuć kako mislimo jedan ili drugi. —

Sada je na Tebi, mili naš pučo, da podržiš ovo, što smo do sada pridobili, i da povećaš i poboljšaš. Dao Bog, da jedini naš razgovor skupni — a to je Naša Sloga — od sada još i bolje budu napredovala.

Tom željom i preporukom da se uvjek držite one davne rieči — zrno do zrna pogača, kamen do kamena palača —, završujemo dvadeseti tečaj Naše Sloge, želeć Vam dobre blagdane i čestito novo ljeto!

Govor

narodnoga zastupnika dra. Dinka Vitezića, izrečen dne 16. t. mj. u carevinskom vieću prigodom rasprave o pomorskom pravilniku.

Visoki sabore!

Nisam bio nakanio govoriti prigodom glavne rasprave ob ovom predmetu, pošto bijaše, kako je poznato, stvoren u odboru jednoglasno predlog, da se predje u podrobnu raspravu. Povrh toga čini mi se potreba ovoga zakona tako jasnom, da toga po mom mnienju netreba dokazivati. Pošto je pako gospodin zastupnik grada Splita, koji je očitovao, da je sin pomorca, tako oštro proti ovoj osnovi govorio i budući da ću ja kao primorac glasovati za to, da se predje u podrobnu raspravu, to držim, da sam dužam pred visokim saborom i mojimi birači taj glas, pa bilo i kratko, opravdati.

Budući ova u raspravi se nalazeća osnova postala zakonom, tada stupa ono na mjesto **političkoga razglasa o plovitbi** (Editto politico di navigazione) i dotičnih zakonskih ustanova, koje su ga sliedile. **Politički razglas o plovitbi** polazi od godine 1774. Kao što bijahu svi zakoni veliko carice Marije Terezije izvratni, to bijaše i ovaj zakon. Nu, gospodo moja, pomorski odnošaji promieniše se od tada vrlo mnogo. Da nagovorim o drugom, opažam samo to, da je para prolazila posvemašnji obrat u pomorstvu. Nastojalo se dodiše u sliedećih tomu narodbah, da se pomanjkanju u tom obziru doskoči, no to je samo dielomice uspjelo, a drugo strane nenalaze se pako mnogobrojne narodbe i zakonske ustanove, koje bijahu medjutim izdane, u podpunom suglasju, već se opaža tu i tamo, da si protuslove. Osim toga netvoro pravo jedinstvenosti, to se je vrlo težko može sliediti. Potrebito je dakle, da se stvori jedinstveni zakon, to kažem otvorono, i to je glavni uzrok, koji me nuka, da ću glasovati, da se predje na podrobnu razpravu. —

S dvih strana pako prigovorilo se tomu zakonu. Imademo naime tri predloga manjinah, od kojih sadržaju prvi i treći kaznene pravne ustanove. Na ova dva predloga odgovorio je vrlo temeljito zadnji g. govornik, koji je govorio u posliednjoj sjednici ob ovom predmetu, to tako držim, da mi netreba o tomu duljiti.

Što se tiče drugoga predloga, to se taj protože na § 8. Radi se naime tu o **usposobljenju mornara kratke obalne plovitbe**. Ovdje mi valja spomenuti, da si je taj slavna manjina nješto tudjega prisvojila. Učinio sam naime ja predlog taj doslovce u odboru, a manjina ga je sada prisvojila. Moj predlog nebijaše pako prihvaćen, a jedan član manjine uzeo je moj predlog za temelj svomu, samo što je dotičnik dodao rieči „izpiti“ rieč „praktični“.

Pridržajem si radi toga pravo izjaviti u podrobnoj razpravi svoje nazore o tom predlogu. Mislim, da netreba o predlozih manjine više ništa kazati, pošto je g. izvjestitelj manjine no samo izjavio, da će glasovati za prelaz u podrobnu razpravu, već je dapače i to zagovarao. —

Ostale prigovore učinio je već spomenuti g. zastupnik trgovačke komore i grada Splita. Njegov govor jest obzirom na oblik izvratan, ja se suglasim dapače u mnogih točkah s njim, dapače moram mu biti zahvalan, što je nekoje moje, u odboru izražene, misli u ovaj govor primio. Suglasim s njim u tom, da bi mogao naziv krmilara (timoniere) proizvesti u našoj trgovačkoj mornarici pomotnju, nadalje u tom, da se ladjare (nostromo) neima brojiti medju častnike već medju podčastnike, da se ima smatrati, to kao pomanjkanje što u zakonu neima spomena o vodićih (pilotih), da se je mukom prešlo preko svetkovanja blagdana i napokon suglasim s njim posve i obzirom na to, što neima nikakve ustanove o usposobljenju mornara kratke obalne plovitbe. U odboru stavio sam i sâm o tom predloge. Već u prvoj sjednici bijaše naime izabran pododbor od četvorice članova, te se je zaključilo, da imadu podnesti članovi odbora svoje predloge pododboru. Podnio sam i ja takovih predloga, te mi bijaše dapače i tim izkazana čast, što bijah pozvan k sjednicam pododbora. Predloge, koje sam tada podnio, spomenuti ću i ovdje, da dokažem, da se odnose na one točke, koje je spomenuo g. zastupnik Splita. Predložio sam naime po najprije, da se zamjeni naziv kormilara sa oznakom „pomorski poručnik (Tenente)“. Tada se je reklo, da se upotrebljuje prvi naziv već u zakonu od 7. maja 1870. kod registracije trgovačkih brodova, te da se nesmije rabiti drugi naziv, a stim suglasim, da nenastane medju postojećimi zakoni nikakva oprieka.

Predložio sam takodjer, da bi se obzirom na naročito vježbe mornarice stvorilo mjere ili da bi se dotično postojeće ustanove o tom pridružilo. Na to mi bijaše odgovoreno, da to nespada u sam zakon, već u službene instrukcije, a tomu nemogu prigovoriti. Opazio sam nadalje, da nejma u osnovi govora o dužnostih dvih nižih častih kormilara (timoniere, pilota) i nostromo, te da bi bilo željeti, da se na tomuju ustanova, sadržanih u čl. IV **političkoga razglasa za plovitbu**, ova praznina ispuni. Četvrti predlog podnio sam k § 8., da se imade naime kano i u § 9 sl. o.) zadovoljavajući ispit za mornare kratke obalne plovitbe zahtjevati i da se prihvati kano susljedak (coralarium) sliedeću resoluciju (dita):

„**Pozivlje se visoku vladu da otvori u Primorju i u Dalmaciji na prikladnih mjestih škole, u kojih bi se počelo pomorskih znanostih podučavalo.**

Ova resolucija bijaše od pododbora kano i u odboru vrlo malimi stilističkimi promjenami prihvaćena, što se tiče pako usposobljenje mornara, odustalo se od toga te je manjina taj predlog prihvatila.

Pogled po svietu.

Trst, dne 30. decembra 1880.

Austro-Ugarska: Radi predstojećih božićnih blagdana zavladala je tišina na političkom polju. Zatvoreni su naime za 10—15 svi parlamenti, te će se većina tih sastati tekar poslije nove godine, da nastave svoje djelovanje.

Naknadni izbori za zemaljski sabor kraljevine Češke za izpražnjena mjesta njemačkih zastupnikah obaviti će se dne 30. t. mj. Niemci neće po svoj prilici stupiti niti ovaj put u zemaljski sabor, to se opetovati stara komedija, da će oni kotari morat opet birati svoje zastupnike za domaći sabor.

Kako je poznato razbili su se opetovno svi dogovori glede izmirenja obijuh stranaka u kraljevini Češkoj. Sada reć bi, da će samo ministarstvo posredovati nebi li izmirilo obje narodnosti t. j. Čeho i Niemce.

Crnagora: Izseljivanje podanika kneza Nikole u susjednu Srbiju tumače protivnici Slavenstva kano maslo ruske vlade, koja ide tobože za tim, da ojača crnogorski živalj u Srbiji, koji da će raditi po intencijah crnogorske, dotično ruske vlade.

Srbija: Narodna skupščina bijaše zatvorena usljed bolesti influenze, na kojoj je oboljelo do 40 zastupnika.

Italija: Dne 20. t. mj. svetkovali su radikalni življi po čitavoj Italiji naposo u Rimu uspomenu Oberdanka. Njegovo proprsje bijaše u Rimu okrašeno lovorvienci, a većina novina slavila je taj dan kano narodnu svečanost.

Luca i Mara

Luca. Draga Ti, Maro, kade si to od sega leta? Stara Kacalica se je već sâ znemogla, da kade je njija ljubezniva i draga Mara.

Maro. Luco moja sordašna, dan današnji se je trobe prognano vrtet, da se prošivo, pak san bomo i ja sâ misli va jonu stavila. Kada j' ono moj Franina bil šal na Vodnjanšćinu, da će kade kakovu bačvu kadnit i ča, bili smo se provarili, zač ni bilo letilat; pak san ja lepo pobrala doma neč tega prodivca i kupila od Idrijanki konoštrieu dve morilći, pak ala ja za Franinun, da Bog dà dè.

Luca. To ja to, zač noki su doli da ste se sprosili druga moje valje va Merikl, da nigdar već neviditc svoje drage domovini.

Maro. A ja, nobogo; to je va mlajoh, ki se još ufalja prit nazad'; ma nobin ja šla kosti pustit va onoh krajuh.

Luca. Tako kuda si to klatila, no?

Maro. Sakuda, sine moj; morem reć da san obašla sâ našu Istru, od Motovunšćini do Pula.

Luca. Paša noga! To si svota vidola! Pak ča povedaš? Mary moja, nebore, mora bit dobro v' onoh krajoh, zač ti brat, bi noki rekal, po more Božje, ne kaže slabega.

Maro. Luco moja, lepi kraj. Da je našemun Jurino i Franino imet po Kastavšćino onakovu zemlju, to bi ti bil raj.

Luca. Ki zlodaj bi jih trpel. Još ovako od dan delaju kot nomi, pak da moj Jurina makar na pot stroljaji dujo mešnice, valje mu se uše zdignu kot zecu, i prati mu se počnu na nogah mešat, pak lepo sè za mešnicami polaže sâm sobun: drlin..., drlin... fić... tananana...

Pak moran valje š njim zapojat da je igrala zlatna jabuka.

Maro. Ja, Luco moja, ma ti neznaš, ča ja znan. Tamo prek Učki, to ti je sè kot zala Slavonija. Žita, vina, blaga, drago moje sakega dara božjega. A kmeti se silno veselo i Bogu hvale, da su bolja leta, zač da to sada bit svoji na svojen, i sè kigod zavapijo: da još Horvaska ni propala.

Luca. Tako za Horvasku bato i tamo, kot pul nas Kalište i ti noki.

Maro. Ne budi noma, no. Tamo bate tako, da njihov zajik je hrvatski, i da sudi i kapitanati i kase i si ki pišu, imaju puku pisat tako, a no talijanski ni nemški. Kališće anci bate za Talijani.

Luca. Ter imaju pravo, zač potlo ča su prišli Ti mladi abukati, sako deto budi ča razume od njihovoga kuntrata. Bila san jur pul Laginji na Veloskon, pak su mi drago moje suzi pačale od miloga, kako je noken ljuden štal na glas: ovo je pogodba, da stu Vi otac sinu zručili na današnji dan Vašu starinu tu i to, pak sè tako naprvo pomikal, da ako bi se nedaj Bože, mlaji ogrešili na starojeh, da stareji mogu razbijat pogodbu i da bude niš i niš.

Maro. Sar i ja jedanput čula, kada je on drugi, ča j' Abatov, nekemu ocu i matere govoril: ja, ma znato ovo ni kuntrat na: maška dà, maška zame, nego samo teški razlogi mógu ga razbit, a ne ako Van novesta jedan put nostavi dosta cukara va kafo. Zato se zove novesta, zač ne ve ako nezna još sakomu ugodit va mužovoj kuće.

Luca. Tako ča šupari on pul Standara kuntro takoven Hervaton. On bi još otel da moramo prat oslinit, pak s ugljenom kolca delat na pismeh za znat, ko je od česa. Bolje je ovako, bolje, zač i dete budi ča znamo od pisma, ko je va našen zajike.

Mare. Ijak Luco moja, će naš svetina, će nebore, sè po malo na boljo puć kad oči odpre. No, ovi dni san bila v Pazinu, pak tamo je voli voli komun kako da bi Kastavšćina, pak su grajani pazinski bili spreosili, da te oni sami držat račun od svojga, zač da bi jin vanjšćaki to pohljapali, pak tako da grad ima san kot jenu podeštariju ma sojejno pod zapovod od velega podešti.

Pak su ovi dni zbirali kunšilj za grad Pazin, pak ča biš rekla, ki su predobili?

Luco. Aj ki leh oni kosmači, Talijani!

Mare. Aj nisu vragu ti, lego naši od hrvaske stranke. Zač sada je svet po Istroj, ko da bi na dve strani podeljen. Joni govore da ni trobe niš pisat ni štampat od oblasti lego talijanski. To su Talijani; a drugi sagummatuju, da zač se nobi i horvatski pisalo sudbu i knjigu, i da neka se gospoda vade horvatski, koh je manje, i koh je laznjoje, a no da se si kmoti hipaju vadit talijanski; i da mi nogremo kratin iskat va Talija, leh Talijadi da pridu k nan. Dunko oni ki tako govore, oni se zovu hrvatska stranka.

Luco. Nebogo Maro, ti si bila kot va škole ovo, vromo ča to ni doma.

Mare. Tako je; trobe je videt i čut, pak se veruje.

Luco. Draga Maro, si l' pak bila va Pulo?

Mare. Sin, tamo san najviše ščpak prodala.

Luco. Koga stoleja to doš, da si prodala.

Mare. Ščpki.

Luco. Ho, ho, ho, hod za nemi prazi.

Mare. Nuć no, ču Ti smeha povedat.

Stojin ti ja nad konoštrinom morlić na placo, tot pride nada mo jedan gospodin, vlesk, mladnoga obraza, v onoj lepoj lepoj rubiči soldaškoj z onemi zlatemi pasi. Ča ja znan valja kot jedan amiral. O bok mu se j' držala jena mullca, hći, kot jena sardela, i to dete je pačulo probirat morlići i s mirom pogljedova ćuda i govori: kupi, tatlen . . kupi tatlen . . .

Pak mi dš, kažuć na morlići, da ča je to? A ja den morlići, morlići, sveti gospodine, neka kupe malo za njihovu dovoljčou.

Luco. Pak je l' kupil.

Mare. Je nebogo, dostu, ma mo j' i navadil, kako se morlići rado pravo po nasu, da ščpko, zač mećine da je pravo mrtav človek, a no ova roba.

Luco. Vraže, ter je pravo imel, da j' rekal morliću šćipka, zač je kako da bi tić ošćipal s kljunon kado ter kado celi kus traka.

Ma i va Pulo bi rad, da je dosta našega sveta.

Mare. Ča va Pulo? Drago mojè na tizuda. I ričari i trgovci, i kljusari i kramari i delavci v' arčinale, a jenun besedun sake ruki jih je. Pravo va samon gradu san čula, da se pogovaraju naši ljudi, da to sada pitat, neka se za njihovu deco odpre hrvaska škola, zač da nete da jin dona pozabe materin zajik.

Luco: Bože moj, to l' jin je dat?

Mare: Te, zač zakon tako nosi, da saki narod mala škola iza na svojen zajike.

Luco: Maro moja, Bog! Pod mi je sè šagod pospravit. Dobri blagdani i dobri Božić! Pozdravi Franinu.

Mare: Bog, Luco Bog! Bog daj zdravlje i pozdravi i Ti tvojga Jurinu.

* * *

(Dva dana kasnije.)

Mare: Luco moja, si l' videla „Slogu".

Sen Maro moja, lepo je napisana ... va blagdanjskoj rabe, zač da je ... lat, da se već štampa.

Mare: Ja, hvala Bogu, već dvajset let; tako naša stran je va Istroj već „va posesu".

Ma ča je najlepše, do zlomaj Te besedi sè su štampali od našega ... pređeranjega pogovora.

Luco: Neka su, ter mano je drago, nismo ... slaboga govorili, ni hvala Bogu ni... gredili, Bog!

Čestit Božić!

Usnula je narav cela,
Svud se beli sneg,
Pokrio je nizko polje,
Pokrio je brieg.
Poleti mi, sitna pjesmo,
Jednom zimom tom,
Letni, letni, mila pjesmo
U milj mi dom.
Čestit božić! — ti,
Pa nazovi cieloj Istri:
„Dobri blagdani!"

—

Uz čestitku pričaj, pjesmo,
Pričaj priču tad,
Da nevoljnog Istranina
Mine teški jad.
Neznaš priče? — oto ti je,
Pa ju nosi ti,
Širi nu ju, sitna pjesmo,
Kroz dom miteni:
— Bilo jednom drhtno je
Svijet cieli, vas;
Biedno ljudstvo čekalo je
Zalud kakav spas;

—

Al u zemlji tamo dugo
Pusla božo svot,
Svojeg sina, božjeg sina
U taj crni aviot;
U malenoj rodio se
Biednoj štali — znaj —
Sin gospodnji, da mi spasi
Otaj biedni kraj,
Da ga vodi svojom riači
Natrag Bogu svom,
Da pomiri miodro nebo
I taj zemski dom!

—

To mu pričaj, pa mu reci
Napried rodo moj,
Ti ne kloni, ti ne stropi
Doć će danak tvoj.
Danak spasa, dan slobode;
Gdje će božji sin,
Platit tobi tvoju muku
I tvoj teški kin!
U toj nadi — rodo mili —
Sin ti žuli tvoj
Čestit božić! — pa se bori,
Da postaneš svoj!

R. Katalinić-Jeretov.

Različite viesti.

Cesarska obitelj u Miramaru. Dne 22. t. mj. stigla su Njeg. Vel. cesar i cesarica, zatim nadvojvotkinja Marija Valerija sa svojim zaručnikom nadvojvodom Fran Salvatorom u Miramar, gdje će provesti božićno blagdane. Njeg. Vel. cesar i kralj vratiti će se dne 26. t. mj. u Beč, dočim će ostali članovi cesarske porodice ostati još za koji dan u Miramaru. Ovih dana nadzirati će Njeg. Vel. vježbu c. i kr. pomorske eskadre, koja se nalazi usidrena u našoj luci.

Zlatu misu čitati će dne 6. jenara budućo godine veločastni starina Kirinčić, župnik u Dobrinju na otoku Krku. Čestitajuć već unaprieđ vrlo zaslužnomu svećeniku i rodoljubu, molimo tamošnje prijatelje, da nam ovu ručku crkvenu i narodnu svečanost opisati izvole.

Mladomisnici. Tršćansko-koparski biskup preuzvišeni g. dr. Ivan Glavina podielio je dne 20., 21. i 22. t. mj. višje redove sliedećoj gg. bogoslovom četvrtoga tečaja: Gržetić Slavoljub, Jurza Josip, Logar Rajko, Nedvěd Anto, Revoluntc Rajko, Volarić Fran (iz krčke biskupije) Vranjac Ivan i Zidarić Ante.

Prvu crkvenu žrtvu prikazali su ili će novorečeni svećenici: Gržetić dne 1. jenara u Zarečju, Jurza dne 26. decembra u Trstu, Logar dne 1. jenara u Škofijoloki, Nedvěd dne 1. jenara u Buzetu, Revoluntc dne 6. jenara u Lindaru, Volarić dne 6. jenara u Vrbniku, Vranjac dne 6. jenara u Oprtlju i Zidarić dne 26. decembra u Lindaru.

Čestitamo od srca gg. mladomisnikom i našemu narodu, koji će oni danas sutra dušovno i tielesno kriepiti.

Istarska crna knjiga: Poznato je, da kad su vode dogovori između raznih vlada o kojem znamenitom pitanju, tada predlože ministarstva svojim parlamentom zakonsko mudro, žuto, zeleno, crvene itd. knjige, u kojih je sadržano spomenuto dopisivanje. Mi moramo dopisivanje takve vrsti u Istri nazvati „crna knjiga". Evo njoj sadržaja:

Istarski zemaljski kapetan g. Slavoju Jonko (talijanski):

Br. 7104.

Poštovani gospodine!

Doznah iz javne štampe to iz jedno obćenito ... nekih Vaših drugova, da ste Vi ... kanili položiti zastupnički mandat ... njinskom saboru za izvanjske obćine ... ga (9) kotara Podgradskoga ... nije ništa stalnoga i s ... tom Vašom ... mate ... nitoga ... ja sa ... stoji, ... mo s ... lić

Ipak držim, da sam dužan pozvati Vas, da mi pošaljete, u slučaju, da kanite zbilja odreći se, dotično Vašu očitovanje, da uzmognem, poleg § 4. saborskoga pravilnika (u suglasju sa § 7. pokrajinskoga pravilnika) obratiti se na visoko c. kr. namjestničtvo, da odredi dotični nakanadni izbor.

Prihvaćam ovu zgodu, da Vam izrečem svoje počitanje

Poreč 16 novembra 1889.

zemaljski kapetan
Dr. M. Campitelli v. r.

Slavoj Jonko g. zemaljskomu kapetanu (slovenski):

Prosvjetli gospodine zemaljski kapetane!

Jučerašnjom poštom stigao mi je olonjeni dopis Vaše Prosvjetlosti od dne 16. t. mj. br. 7104. Ako sam ga pravo razumio, čitali ste, Prosvjetli gospodine zemaljski kapetane, u ćasopisih, da sam se ja odrekao mandata za kmetsko obćine Volosko-Podgradskoga izbornoga kotara, kojim vieslim nedajoto pako nikakve važnosti.

Ja se posvema slažem s Vašom Prosvjetlosti, da u takovih pitanjih nolmadu u istim sahtjevno vriednosti niti novinarska niti kakove drugo vieste, već jedino faktični događaji, koje ima u sjednicah zemaljskoga sabora konstatovati jedino predsjedničtvo.

U ostalom dozvoljujem si obratiti pozornost Vaše Prosvjetlosti tukodjer na I. stavak § 42. pravilnika, po kojem mora biti sve zabilježeno, što se je govorilo ili što se je dogodilo u sjednicah zemaljskoga sabora.

Izvolite, Prosvjetli gospodine zemaljski kapetane, primiti izraz mojega visokoga poštovanja.

Podgrad, dne 19. novembra 1889.

Slavoj Jonko v. r.

(Oviašćeni smo, da ovo diplomatičko dopisivanje tiskamo naročitom dozvolom g. Sl. Jonka. Op. Urod.)

U ime darova od čestitanja prigodom promjene godine darovane u korist „Bratovšćine hrvatskih ljudi" sliedeća p. n. gospoda: Jehlić Kazimir for. 2. Grosman Miroslav for. 1. Bakarčić Josip for. 1. Turak Ante for. 1. Rubrović Vieko for. 1 svi u Kastvu. Dr. Fr. Volarić, pop Bogović Mate, dr. N. Fabijanić, p. Turato Niko, p. Sparožić Niko, dr. D. Trinajstić, dr. M. Trinajstić svi u Krku svaki po 1 for. ukupno 7 for. M. Mandić 1 for. V. Spinčić 5 for. Dr. A. Dukić 5 for. Dr. M. Laginja 2 for. Dr. F. Mandić 2 for. svi u Tratu. Josip Grašić Plčan for. 2.

Uprava „Bratovšćine hrv. ljudi u Istri".

Kastav, 22. decembra 1889.

M. Grosman, blagajnik.

Iz Pazina pišu nam još o izboru u I. tjelu za upravu porezne obćine koliko slieđi:

Naši narodni protivnici, videći svoj gredni poraz u III. i u II. tielu, malo nazdvojiše. Preostala njim bijaše još jedina nada u I. tielu. Tuj imadu oni odlučnu većinu. No što će nam samo I. tielo — umovahu oni — kad nemamo još bar jednog. Tâ imali smo i zadnje tri godine četvoricu svojih iz I. tiela, pak smo ipak učinili najveći „fiasco". Mi hodemo većinu ili ništa.

I tako odlučiše radje ništa kad nemaš većine. K izboru za I. tielo nepristupi zbilja nitko od slavne pazinske gospode i tako bijahu izabrani sliedeći pristaše hrvatske stranke za I. tielo: Kalac Šime pok. Mihovila, Pazin. Dorčić Ivan pok. Ivana, Pazin. Forenčić Ivan pok. Mateta, stari Pazin. Opašić Ivan baštinik Mećar Andrije pok. Šimeta. Zamjenici: Derndić Antun pok. Antuna Valić, Pazin. Ujčić Frano Matoša, stari Pazin.

No varao bi se tko bi mislio, da su pazinska gospoda pristala na „abstinenciju" bez ikakve tajne namjere. A jok! Oni htjedoše i ovaj put tajnom spletkom pomrsiti Hrvatom račune. A kako? Eto ovako: Hrvati neće doći k izboru za I. tielo jer ih imade malo. Mi ćemo ostati kod kuće i tako neće doći do izbora. Vlada će uništiti radi toga sve izbore, pak ćemo mi iznova spletkariti u III. i u II. tielu. Divna spletka, al Talijanašem na žalost nije uspjela.

Iz Dobrinja pišu nam dne 17. decembra 1889. Dne 16. i 17. ... ovdješnji ... činski ...

medju sobo izaburu u miru i slozi obćinskog načelnika, to njim unapried kličemo: Stretno!

Iz Kastva javlja nam prijatelj: Naše obćinsko zastupstvo imalo je ovih dana sjednicu o znamenitijih stvarih obćinskih. Tom prigodom prikazana je obćinskomu zastupstvu liepa vezana knjižica o „Kastvu gradu i obćini", što je nedavno izpisao naš zemljak i zastupnik g. dr. M. Laginja, te poklonio jedan iztisak na dar obćini. Zastupstvo je na predlog suvjetnika g. Mate Serdoča jednoglasno odlučilo, da priznaje trud i zahvalnost spisatelju.

(Taj glas nas veseli i za obćinu i za spisatelja, komu je to za stalno najljepša, ako i jedina plaća za njegov trud. Op. Urodn.)

Umro je ovih dana naglo Ivan Sloković, gradjanin, rodom Pazinac, a negda pržanjen u Kastvu k „Petričevim". Glasovao je uvjek složno sa narodnom strankom, i ostaje nam u ugodnoj uspomeni. Pokoj mu duši!

Na delav. školi popunjeno je mjesto ravnajućeg učitelja, privremenim imenovanjem g. Mateja Šepića, do sad učitelja na Vuprinci. Nadamo se dobru, jer je imenovani izvrstan učitelj, dobra ponašanja, i poznaje, budući rodjen u Rukavačini od kmetske kuće, posve dobro potrebe puka.

Radošću samo dočimo, da se naša obćina ozbiljno bavi tim, da bi visoka pomorska vlada odredila, da poduzetstvo riečke luke napravi nekoje nahite ili školjere na kraj Protuka i na Kastvidi, gdje kopa kamenjo. Illa je dobra, da se tkogod makne, jer je sramotno, da Kastavšćina, koja ima put morskih milja obalo, nejma pristanišća, gdje bi ladjica sigurna bila. A malenim troškom Prduk može postati izvrstno pristanište.

Franina i Jurina

Poziv na predplatu.

Ovim brojem ističe predplata na „Našu Slogu" za god. 1889. Tom prilikom poziv ljemo sve naše čitatelje, da se iznova i na vrieme na naš list predplate, da tako uzmognemo već na početku godine znati na čemu smo.

Sve one, koji nisu još do sada s nami poravnali svoga računa, molimo najozbiljnije, da to čim prije učiniti izvole.

Ufamo se, da će nam ostati vjerni svi dosadašnji predplatnici, koji su nas u našem težkom poduzeću svojski podupirali. Oni, koji nisu voljni točno lista plaćati, neka nam to odmah javo, da njim list obustavimo, da tako nebudo kasnije neprilikah nam ni njim.

„Naša Sloga" stoji na godinu za imućnije for. 5, a za seljake for. 2. Na pol godine polovicu gornjih ciena.

Izpod ove ciene nemožemo dati nikomu lista. Tko je više zaostao izplatom neće više dobiti lista.

Uprava „Naše Sloge". (107)

Fr. Čuješ, kako su m... ju tu... or kantali?

Jur. Ča nisi vi... nim su... pošcsal?

Fr. Viš je, ... za

Listnica upravništva.

O. M. F. u Var. Nemožemo naći, da bista nam što platili. Ako je tako, i ako sto promogud, onda do konca ove godine dugujete for 5; ako li sto od kmetske ruke, samo 2 for Ali Vam na dušu! Preporučamo se i za predplatu godine 1890. — Primili smo od 18. t. mj. na dalje, od: L. B. Zagreb do 30. junija 89 f 2.50. P. Gl. Obć. ogl na for. 4. S. T. Kraslca za 89. f. 2 G. J. Novaki za ono predpl. na račun for. 5, molimo Vas, da držite Vi točan račun s pojedinci. K V. Mošćenice for. 2,50 Vaša predplata počima 1. oktobra 89. namrill sto svega for. 3 i 50. Još 25 nč. da budo mirno do 30. junija 1890.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	3%	30-dnevni odkaz	2%
8-	3½%	3-mesečni	3½%
30-	3½%	6-	3½%

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, katori se nahajajo v okrogu priznana se nova barostna tarifa na temelju odpovedi od 17. novembra, 21. novembra in 13 decembra.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakazmce

na Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Reko, kakor na Zagrub, Arad, Baxon, Oradeo, Hermanstadt, Inomost, Celovec, in Ljubljano — brez troškov

Kupuja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov 24-21 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru, 7 odprtjem kredita v London ali Pariz, Berlin ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlati srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 13. novembra 1889. 24-24

Br. 772 1—2

Razpis natječaja.

Za šume občine Veprinac (Politički kotar Volosko u Istri) ima se popuniti novo sistemizovano mjesto

Občinskoga šumara

sa godišnjom plaćom od 400 forinti i pravom na 4 metra goriva bukova drva.

Natjecatelji za to mjesto, imaju podnesti vlastoručno pismo molbenice Glavarstvu Občine Veprinac (Pošta Frandišći Istra) do konca jenara 1890. i dokazati:

1. Dobu i stališ,
2. Austrijsko državljanstvo,
3. Dovršeno nauke,
4. Da su sa dobrim uspjehom položili izpit kao šumsko-tekničko pomoćno osoblje, u smislu minister. naredbe od 16. jenara 1850 (D. ž. L. 63) ili 11 febrara 1889. (D. Ž. L. 23) i
5. Da u govoru i pismu poznaju hrvatski (ili slovenski) i njemački jezik.

Glavarstvo občine

Veprinac 15 decembra 1889.

Br. 720.

Razpis natječaja.

U smislu zaključka uglednoga ovoga zastupstva od 14. o. mj. otvoreno je mjesto občinskoga tajnika i blagajnika u občini Punat.

Plaća iznaša 450 forintih, koje će primati poplatno u mjesečnih obrocih.

Natjecatelji imaju izkazati svoju dobu, državljanstvo austrijsko, izučeno nauke i podpuno poznavanje hrvatskoga kao uredovnog jezika, zatim talijanskoga u govoru i pismu, a po mogućnosti i njemačkog jezika. Osobiti obzir uzeti će se na molbe onih natjecatelja, koji dokažu, da su služili kao občinski tajnici u kojoj drugoj obćini.

Molbe neka se dostave podpisanomu do konca ovog mjeseca.

Glavarstvo občine

Punat, (na otoku Krku) 10. decembra 1889.

2—2 **Anton Žic**
občinski načelnik.

Pogodne zajmove

dobiju samostalne osobe, stanujuće stalno i redovito zaslužbu ili dohodak, i to:

obrtnici, trgovci, činovnici, častnici posjednici, privatnici, itd.

razmjerno od for. 100 do f. 2000

kao personalni zajam na lahko mjesečno ili tromjesečno odplaćivanje sa 6% interesa.

Za gruntovničko osiguranje na 4½% i 5% na amortizacije ili bez nje. Pobliže obavlesti daje:

G. A. Steiner, Budapest,

Gr. Krolyi-uteza 12. 8-8

Pismenim naručbam treba priložiti tri poštne marke.

Marijacelјske želodečne kapljice

i svratno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Beseda s markom.

Nepresegljive dobrote je posebno vpliv njihov pri nečistnosti, slabosti želodca, ako s grla smrdi, napenjanju, kislem pehanju, koliki, želodečnem katara, gorečiče (vranci) pri preobilnej produkciji slin, ruminaciji, bljuvanju in gnjusu glavobolu, (ako je bol želodca) krč v želodcu, vrbnenji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu.

Cena steklenici je s nakazom vred samo 40 nov. velika steklenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar Karl Brandy, Kremsier, (Moravija).

Svarilo! Prisno Marijacelјsko želodčno kapljico ponarejajo in posnemajo se mnogovrstno. V znamenje pristnosti mora biti zamašana vsaka steklenica v rdeč omot, previden z gorajo varnostno znamko ter mora biti na vsakem pritiskanem podoku za vpogled razun toga opomnjeno, da je bil lek tiskan v tiskarni g. Ousek-a v Kremerlonih (Kromsior). 13—43

Marijacelјsko pilulo proti začepljenju.

Ovo više godina sa najboljim uspjehom rabljene pilule proti začepljenju tiska pa'vore se mnogo. Neka se pazi dakle na gorajo zaštitnu marku i na podpis lekarnika C. Brady, u Kromsiru. Ciena kutijici 20 kr. Zaboji sa 6 kutija 1 for. Ako se novac unapred pošalje stoji jedan zaboj for 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijacelјska želodčna kapljica niso tajno sredstvo. Deli, la katerih obstoji, označujoč so na vsakoj steklenici pritiskanemu podoku za vpogled.

Pravo marijacelјske želodčne kapljice i marijacelјske pilule proti začepljenju dobivaju se prave u:

Trstu u Lekarnah: pl. Leitenburg all' Ercole trionfante; de Leitenburg, Eduard alla Salute; A. Praxmayer al due Mori; Prendini Pietro, alla fontana luminose; Benedetto Serravo all' Amazone Trionfante; Antonio Suttina, Batt. al Camullo; Benedetto Vinh-Minussi, dvorska lekarna; dr. Vittorio Sorravallo al Redentore (glavno skladišče); Biazoletto, all'orso nero. — U Senžanu u lekarni: Filipa Ritschela, kao što i u svih ostalih lekarnah.

Sredstvo koje nije tajno!!!

Od 14 godina priznato kao najbolje.
Najpukovnijskog liečnika I. kl.
dra. G. Schmidta

ulje za sluh

liečі brzo i temeljito povremenu gluhost, tok ušju, bodac ušju i u zastarjelih operuj h slučajevih. Najtrajnije zujenje u ušljuh, kao i slabisinh odstranjuje se odmah, što tisuće originalnih svjedočba dokazuju. Cieua boci 2 for. — U Beču pravo sa zaštitnom markom kod lekarnika C. Haubnera, „Engel-Apotheke“, Beč, I., am Hof N. 6. — Glavno skladište za Hrvatsku kod ljekarnika Edo Tomaja u Zagrebu. 28-28

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnina prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17,

priporoča se vljudno pri visoki častiti duhovščini v napravo cerkvenih posod in orodja najnovejšo oblike, kot: monstranc, kelihov itd. itd. po najnižji ceni.

Stare reči popravi, tor jih v ognji pozlati in posrebri. Na blagovoljno vpošiljanje radovoljno odgovarja. 18—

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnina prosto!

Trgovcem

i prekupljačem divljadi!

Podpisani treba u svojem poslu razne divljadi kano srna, zeceva, kljunaša, orebica, malonih i velikih fazana itd. itd., to pozivlje gospodu trgovce prekupljače i lovce, da mu blagovole poslati svoje cienike, il da mu dojave kakovu vrst divljadi, koliko je i pod koju cienu mogu mu kroz dulje vremena slati.

Ponudo prima:

Volosko (Istra). **Rafe Kundić,**
5—9 trgovac.

BRNSKA TVRDKA

za razpošiljatve finega sukненega blaga

Bernhard Ticho

20-18 **Brünn,** Krautmarkt 18, — pošilja proti povzetji:

Sukna za gospo dosot metrov, sama volna v vseh modernih barvah dvojna širokost gl. 8.	**Niogorokoga valjanega sukna** 10 met., sama volna, najnovejšo blago za jesensko in zimsko obleko dvojne širine gl. 4.50
Črni Torno sukenski izved. dvostroko širok, za eglo obleko, 10 metrov gld. 4.50	**Ragusa moderno sukno** dvostroko široko, za kostumo, v vseh barvah, tudi progasto in pisano 10 met. gld. 9
Volarijno flanelo dosot metrov najboljše baže, 60 centim. gld. 3.50	**Duble-Velour-sukno** ¾ kompletno, 1 komad gld. 3.50
Barčena za obleko dosot metrov, krasni vzorci gld 3.	**Kalnuka** dosot m., najboljše vrsti, 60 cent. širok gl. 2.20
Životi „Jersey“ za gospo (Jopice) s svilnatimi gumbi, v vseh barvah kompletne, velike; 1 komad gld. 2.30	**Jedno zimsko ogrinjalo** ¾ veliko gladko in karirano gld. 2
Juto zastor turški vzorci; podpolni gld. 2.30	**Garnitura iz juto** 2 postoljno pogrinjalo, in namizna prta s čipkami gld. 3.50
Košulje za dolalce iz rumburškoga oksforda, veliko, 3 komade gld. 2	**Garnitura iz ripsa** sestoječa iz 3 postoljnih progrinjal in namiznega prta sè svilnatimi čipkami gld. 4
Normalno kočrlje in hlače komplotno veliko, 1 komad gld 1.50	**Holandsko dolgo preprogo (ostanki)** 10-12 metrov dolge, 1 ostanek gld. 3.0
Žensko košulјo iz močnoga platna s čipkami 6 komadov gld. 3.25	**Domače platno** 1 komad, 30 vatlov ¾ gld. 2.50 „ „ 30 „ ¾ „ 5.50
Košulјo za gospode, lastno delo bele all barvane 1 komad La gld. 1.80 Ila gld. 1.20	**King-Webo** boljše nego platno 1 komad ¾ širok, 30 vatlov gld. 6
Kanovas 1 komad 30 vatlov lila gld. 4.80 1 „ 30 „ rudeč „ 5.20	**Konjska plahta** jako dobra, 190 ctm. dolga, 140 ctm. široka gld 1.50
Kanovas iz niti 1 komad 30 vatlov. lila in rudeč gld. 6	**Odeje za fijakerje** 190 ctm. dolga, 180 ctm. široka gld. 2.50
Oksford so moro prati, dobra vrsta, 1 kom., 20 vatlov gld 2.50	**Štifon** 1 komad, 20 vatlov, La gld. 2.50, najboljše vrste gld. 6.50

Tovarno skladišče sukненega blaga

Ostanki Brnskega sukna Ostanek za podjedno moško obleč[illegible] m. dolgo gld. 5	**Blago za zimske sukno** ostanek 2,10 metra za popolno zimsko suknjo rjavo in vlinjeno gld. 5.50
Priložnost za kupov[illegible] [illegible]NSKI OSTANKI SUKNA, 1 [illegible] obleko 3,10 m [illegible]	**Blago za površnje suknje** njihnejše vrsto, 2,10 met. za celo skujo gld. 7

[illegible] dobro blago in točno pošiljatev se jamči.
[illegible] 400 znamkam g. krojačem nefrankovano. 50

LEOPOLD MORODER,

kipar

od sv. Uiricha, Gröden na Tirolskem

se priporoča v izdelovanjo

jaslic, kipov, svetnikov, križnih potov, Christus-Corpusov s križem ali brez njega.

Christus v grobu

[illegible] v drugih [illegible] dobe[illegible], [illegible] Nošja tudi z doklico.
[illegible] v naročbi, [illegible] po skrčni-

Tiskara Dolenc.